

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

MG
389.36(1)

HARVARD
COLLEGE
LIBRARY

31

1000

12 *154* *Ελ. Ρώμας*

ΙΣΤΟΡΙΚΟΝ ΑΡΧΕΙΟΝ

ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ ΡΩΜΑ

ΜΕΤ' ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ ΤΟΥ ΕΚΔΙΔΟΝΤΟΣ

Δ. ΓΡ. ΚΑΜΠΟΥΡΟΓΛΟΥ

«Ἡμεῖς ὁμιλοῦμεν με πράξεις, καὶ ὄχι
με φράσεις κενὰς ἀπὸ οὐσίας.»
(Διον. Ρώμας πρὸς Γ. Κουντουριώτην.)

ΤΟΜΟΣ Α'.

1819 — 1825

ΑΘΗΝΑΙ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΗΣ «ΚΟΡΙΝΝΗΣ»,
ὁδὸς Σωκράτους, ἀριθ. 46

1901

ΙΣΤΟΡΙΚΟΝ ΑΡΧΕΙΟΝ ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ ΡΩΜΑ

ΜΕΤ' ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ ΤΟΥ ΕΚΔΙΔΟΝΤΟΣ

Δ. ΓΡ. ΚΑΜΠΟΥΡΟΓΛΟΥ

«Ἡμεῖς ὁμιλοῦμεν μὲ πράξεις, καὶ ὄχι
μὲ φράσεις κενὰς ἀπὸ οὐσίας.»

(Διον. Ρώμας πρὸς Γ. Κουντουριώτην.)

ΤΟΜΟΣ Α

1819 — 1825

ΑΘΗΝΑΙ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΗΣ «ΚΟΡΙΝΝΗΣ»,
ὁδὸς Σωκράτους, ἀριθ. 46

1901

~~MG 384.126 (1)~~

✓

MG 389.36 (1)

✓

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΡΧΕΙΟΥ ΡΩΜΑ

Ἐπῆρχε πεποίθησις, ὅτι τὸ ἐπισημότερον καὶ πολυτιμότερον Ἀρχεῖον Διονυσίου τοῦ Ρώμα ἀπώλεσθη.

Ἡ πεποίθησις αὕτη ἐμορφώθη ἐκ τῶν ἐξῆς :

Εἰς τὴν ἐναντίον τοῦ Βασιλέως Ὁθωνος συνομωσίαν, τὴν θεωρηθεῖσαν ὅτι ἐξυφάνθη ἀπὸ τοῦ Μαΐου μέχρι τοῦ Σεπτεμβρίου τοῦ 1833 καὶ δι' ἣν κατεδικάσθησαν, ὥς γνωστὸν, εἰς θάνατον τὴν 26 Μαΐου 1834, ὁ Θεόδωρος Κολοκοτρώνης καὶ ὁ Δημήτριος Πλαπούτας, ἐχαρακτηρίσθη ὥς ἐνεχόμενος καὶ ὁ Διονύσιος Ρώμας. Ἰκανὸν χρόνον μετὰ τὴν καταδίκην τῶν δύο στρατηλατῶν, ὑπέβαλεν ὁ Ρώμας — κατὰ τὸ ἔτος 1837, ὥς φαίνεται — πρὸς τὸν Βασιλέα Ὁθωνα, διὰ τοῦ φίλου του ὑπουργοῦ ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν Κ. Ζωγράφου, μακρὸν Ὑπόμνημα γαλλιστὶ συντεταγμένον καὶ εἰς δύο διηρημένον μέρη. Εἰς τὸ μὲν ἐγένετο λόγος περὶ τῆς οἰκογενείας, τοῦ βίου καὶ τῶν ἠθικῶν ἀρχῶν τοῦ Διονυσίου Ρώμα, εἰς τὸ δὲ ἀνεσκευάζετο ἡ ἐκδοθεῖσα δικαστικὴ ἀπόφασις κατὰ τε τύπους καὶ κατ' οὐσίαν.

Μετὰ τοῦ Ὑπομνήματος τούτου ἐπιστεύετο, ὅτι συνυπέβαλεν ὁ Διονύσιος Ρώμας καὶ ἅπαντα τὰ παρ' αὐτῷ ἔγγραφα, τὰ ἔχοντα ἱστορικὴν σημασίαν, ἅτινα καὶ συναπώλεσθησαν.

Τὴν περὶ τῆς ἀπωλείας τῶν πεποιθήσιν ἐπέρρωσε καὶ τὸ ὅτι, ὁ Π. Χιώτης ἐν τῇ Ἱστορίᾳ τοῦ Ἰονίου Κράτους (τόμ. Β' σ. 826) ἀναγράφει, ὅτι ἐχορηγήθησαν αὐτῷ ὑπὸ τοῦ δικηγόρου Νικολάου Μινώτον 13 μόνον ἔγγραφα, ἀφο-

ρῶντα εἰς τὴν Ἱστορίαν τῆς Ἑπτανήσου, αὐρεθέντα ἐν τοῖς χαρτίοις τοῦ μακαρίτου Κόμητος Διονυσίου Ρώμα ὑπὸ τοῦ συμβολαιογράφου Γεωργίου Μονδίνου», οὐδένα δὲ λόγον ποιεῖται περὶ ὑπάρξεως καὶ ἄλλων ἱστορικῶν ἐγγράφων, καὶ δὴ ὁλοκλήρου ἱστορικοῦ Ἀρχείου.

Ἐπίσης καὶ ὁ κ. Σ. Δε-Βιάζης, δημοσιεύων εἰς τὸ σύγγραμμα τοῦ C. Traversi, «Curiosità Foscoliane» (*), τρεῖς ἐπιστολάς τοῦ Φωσκόλου πρὸς τὸν Διον. Ρώμαν (**) καὶ λόγον ποιούμενος περὶ τῆς ἐνεργηθείσης κατὰ τὸ 1840 ἐρεῦνης ὑπὸ τῆς Ἀστυνομίας Ζακύνθου εἰς τὴν οἰκίαν Ρώμα, πρὸς ἀνακάλυψιν ἐγγράφων, σχετιζομένων πρὸς τὴν Φιλορθόδοξον Ἑταιρείαν—περὶ ἧς θὰ ὁμιλήσωμεν ἐν καιρῷ—καὶ περὶ τῆς ἐξαφανίσεως καὶ ἀποκρύψεως τῶν σχετικῶν τοιούτων ἐγγράφων, προστίθηναι καὶ τὰ ἐξῆς, δικαίως δίδων πίστιν εἰς τὸν γενικῶς πιστευόμενον θρύλον περὶ τῆς ἐξαφανίσεως τῶν τοῦ Ἀρχείου Ρώμα ἐγγράφων: «Ὡστε ἡ Ἀγγλία δὲν ἐκέρδισε τίποτε, ἡ Ἱστορία δὲ ἔχασε πολὺ, διότι ἀπωλέσθησαν πλεῖστα ἔγγραφα ἀφορῶντα εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Ἐπανάστασιν, πολῦτιμοι ἐπιστολαὶ τῶν ἡρώων τοῦ 1821» κλπ.

..

Καὶ ἐν τούτοις. Ὅτε, πρό τινος χρόνου, ἀπεθνησαυρίσθη εἰς τὸ Τμῆμα τῶν Χειρογράφων τῆς Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης σωρεία ἐπισήμων ἐγγράφων, ἐπιστολῶν, ὑπομνημάτων, ἐκθέσεων καὶ σημειωμάτων—ἅτινα, μετὰ πολὺμνηνον ἐργασίαν ταξινομήσαντες καὶ μελετήσαντες, προτιθέμεθα νὰ ἐκδώσωμεν—διεκρίναιμεν εὐθύς ἐξ ἀρχῆς εἰς τὴν σωρεῖαν ταύτην, τὴν ὑπαρξίν δύο κυρίως μεγάλων Ἀρχείων, ὧν τὸ ἕτερον τοῦ Διονυσίου Ρώμα.

Μεταξὺ τῶν ἐγγράφων Ρώμα ἀνευρέθη καὶ τὸ πρὸς τὸν Βασιλέα Ὁθωνα Ὑπόμνημα, ἐκ τῆς ἀναγνώσεως τοῦ ὁποίου

(*) «Curiosità Foscoliane in gran parte inedite» a cura di Camillo Antona-Traversi (Bologna 1889). Ἡ ἀνακοίνωσις τοῦ κ. Δε-Βιάζη ἐν σελ. 137—158 καὶ ἡ σχετικὴ περικοπὴ ἐν σελ. 138—139.

(**) Ταύτας ἐν πρωτοτύπῳ καὶ ἐν μεταφράσει θέλομεν καταχωρίσει καὶ ἡμεῖς ἐν τῷ Συμπληρώματι τοῦ παρόντος Ἀρχείου.

καταδηλοῦται, ὅτι σπουδαῖα μὲν, πλὴν ἐλάχιστα ἔγγραφα, τὰ πρόσφορα εἰς τὴν περιστάσιν θεωρηθέντα, συνυπέβαλε τῷ Βασιλεῖ ὁ Ρώμας καὶ ταῦτα ἐν ἐπισήμοις ἀντιγράφοις, ἐπικεκρωμένοις παρὰ τοῦ τότε ἐν Ζακύνθῳ ὑποπροξένου τῆς Ἑλλάδος, τὰ πλεῖστα τῶν ὁποίων, μετ' ἄλλων ἀντιγράφων μὴ χρησιμοποιοθέντων ἴσως, ἀνευρέθησαν ἐπίσης παρ' ἡμῶν.

Τὸ Ὑπόμνημα μετὰ τῶν ἀντιγράφων εἶχον φαίνεται δοθῆναι τῷ ἱστοριογράφῳ Ἰωάννῃ Φιλήμονι παρὰ τῆς οἰκογενείας Ζωγράφου.

Πρὸς τὸν αὐτὸν ὅμως Ἰω. Φιλήμονα, χάριν τοῦ ἀτελοῦς, ἀτυχῶς, παραμείναντος ἱστορικοῦ Δοκιμίου τοῦ περὶ τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως, καὶ ὁ ἐκ τῶν ἐγγόνων τοῦ Διονυσίου Ρώμα κ. Γεώργιος Κ. Ρώμας εἶχε παραδώσῃ δέσμην οἰκογενειακῶν ἐγγράφων μετὰ τῆς ἐκδηλωθείσης πεποιθήσεως, ὅτι τὰ μεγάλῃν ἱστορικὴν ἀξίαν ἔχοντα ἀπωλέσθησαν.

Ὁ Ἰω. Φιλήμων δὲν ἠδυνήθη νὰ μελετήσῃ καὶ ἐκμεταλλευθῇ τὰ ἔγγραφα ταῦτα, ὁ δὲ υἱὸς αὐτοῦ Τιμολέων Φιλήμων ἐπέστρεψε μέρος αὐτῶν πρὸς τὸν ζητήσαντα αὐτὰ δις-ἔγγονον τοῦ Διονυσίου Ρώμα κ. Ἀλέξανδρον Σπ. Κ. Ρώμαν, ἐπὶ τῇ πεποιθήσει, ὅτι ἐπιστρέφει τὸ ὅλον.

Ἐν τούτοις παρὰ τῇ οἰκογενεῖᾳ Φιλήμονος ὑπελείφθησαν τὰ πλεῖστα τῶν ἐγγράφων Ρώμα, ἅτινα, μετὰ πολλῶν ἄλλων, περιῆλθον, ὡς εἴπομεν ἀνωτέρω, εἰς τὴν Ἑθνικὴν Βιβλιοθήκην.

..

Τὰ ἔγγραφα λοιπὸν ταῦτα ταξινομήσαντες καὶ μελετήσαντες μετ' εὐλαθείας καὶ ἐκπλήξεως, διὰ τὸ μέγεθος τῆς σημασίας καὶ τῆς ἀποκαλυπτικῆς διὰ τὸν Ἀγῶνα σπουδαιοτητός των, κατετάξαμεν εἰς τὸν ὑπ' ἀριθ. 2123 φάκελόν τοῦ Τμήματος τῶν Χειρογράφων καὶ φέρομεν ἤδη εἰς φῶς, ἀφοῦ συνεπληρώσαμεν αὐτὰ διὰ τῶν ἀλλαχοῦ σχετικῶν ἐγγράφων, εὐγενῶς παραχωρησάντων τῶν κατόχων τὴν πρὸς τοῦτο ἀδειαν. Καὶ δὴ :

Αον. Συνεσχέτισαμεν ταῦτα πρὸς τὰ τηρούμενα παρὰ τῷ κ. Ἀλεξάνδρῳ Σ. Κ. Ρώμα.

Βον. Ἐπλουτίσαμεν αὐτὰ διὰ τῶν ἐν τῇ Συλλογῇ τῶν οἰκογενειακῶν ἐγγράφων τοῦ κ. Πέτρου Κ. Ρώμα.

Γον. Συνεπληρώσαμεν αὐτὰ διὰ τῶν ἐν τῷ πολυτίμῳ Ἀρχεῖῳ τῆς οἰκογενείας Ζαΐμη σχετικῶν ἐγγράφων.

Δον. Ἐπνυξήσαμεν αὐτὰ διὰ τῶν ἐν ἑτέροις φακέλοις τῆς Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης καὶ διὰ τῶν ἐν ταῖς Βιβλιοθήκαις καὶ τῷ Ἀρχιεπιφύλακῷ Ζακύνθου ἀποτεθειμένων.

Εον. Προσεθέσαμεν εἰς ταῦτα τὰ παρὰ ταῖς οἰκογενείαις Στεφάνου, Κουερίνου-Μανιά, Δραγῶνα καὶ παρ' ἄλλοις περιωθέντα, καὶ τέλος

Σον. Ἀνεδημοσιεύσαμεν τὰ εὐαριθμότατα ἀλλαχοῦ καταχωρισθέντα.

Ἐρευνήσαντες δὲ καὶ ἐπιτοπίως τὰ πράγματα ὑπὸ τὴν φιλόφρονα καὶ πεφωτισμένην ὁδηγίαν ἀνδρῶν εὐγενῶν καὶ λογίων, σχεδὸν ἀποκατεστήσαμεν πλῆρες τὸ Ἱστορικὸν Ἀρχεῖον τοῦ Διονυσίου Ρώμα.

Ἰδὲ Ἀρχεῖον τοῦτο τοῦ μεγάλου τῆς Ζακύνθου τέκνου, ἀληθὲς ἐθνικὸν κειμήλιον, ἀναπληροῖ, ἰδίως διὰ τὰ ἔτη 1825—1827, δι' οὓς θέλομεν ἀναγράψῃ λόγους, τὸ ἐλλείπον, ἀτυχῶς, «Ἱστορικὸν Ἀρχεῖον τοῦ Κράτους».

ὑπὸ τὴν κεφαλίδαν ἐκάστου ἐγγράφου ἐσημειώσαμεν ποῦ ἀπόκειται τὸ χειρόγραφον· διότι οὕτω μόνον δύναται ἡ σπουδαιοτάτη αὕτη τῶν ἱστορικῶν πηγῶν νὰ χρησιμεύσῃ, ἀναγνωριζομένη ἀσφαλῆς καὶ ἀξιόπιστος, εἰς τὸν μέλλοντα νὰ συγγράψῃ τὴν μίαν γραφεῖσαν Ἱστορίαν τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως.

Α. Γρ. Καμπούρογλους

Ἐπιμελήτης τῶν χειρογράφων τῆς Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης καὶ συγγραφεὺς τῆς Ἱστορίας τῶν Ἀθηναίων.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Τὰ πλείστα τῶν δημοσιευομένων ἐγγράφων εἶναι ἔργα ἀνδρῶν ἐγγραμμάτων ἢ τῶν Γραμματέων αὐτῶν· εὐαριθμότατα εἶναι τὰ ὅλως ἀνορθόγραφα. Ἐν τῷ κειμένῳ τῶν τελευταίων ἐπληροθώσαμεν τὰς κοινοτάτας μόνον ἀνορθογραφίας, αἵτινες λυποῦσι τὸν ὀφθαλμὸν τοῦ ἀναγνώστου, ἀφίσαντες ὅλως ἀθίκτους τὰς ἐνεχούσας ἔστω καὶ τὸ ἐλάχιστον χαρακτηριστικὸν στοιχεῖον τῆς τότε γλωσσικῆς καταστάσεως.

Τῶν ἑτερογλώσσων ἐγγράφων, ἰταλικῶν τῶν πλείστων, ἐδημοσιεύσαμεν μετὰ τῶν πρωτοτύπων καὶ μεταφράσεις, ὀφειλομένας, ὁσάκις δὲν ὑπῆρχον σύγχρονοι μεταφράσεις ἐν τῷ φακέλῳ, εἰς τὴν προθυρίαν τοῦ λογιῶν.

Ἐπανορθώσεις τινὰς καταχωροῦμεν μετὰ τῶν οὐσιωδῶν παρρηματίων.

Τοῦ παρόντος Ἀρχείου ἐκδοθήσεται καὶ «Συμπλήρωμα» διὰ τὰ τυχόν που κατόπιν ἀνευρεθισόμενα σχετικὰ ἐγγράφα.

ΕΝ Τῷ ΠΡΩΤῳ ΤΟΜῳ

δημοσιεύονται ἐν ὅλῳ ἐγγράφα 375

Ἐξ αὐτῶν ἀνήκουσιν:

Εἰς τὴν Ἑθνικὴν Βιβλιοθήκην	200
Εἰς τὸν κ. Ἀλέξανδρον Σ. Ρώμαν	132
Εἰς τὸν κ. Πέτρον Κ. Ρώμαν	12
Εἰς τὸν κ. Ἀλέξανδρον Θ. Ζαῖμην	7
Εἰς τὴν Δημοσίαν Βιβλιοθήκην Ζακύνθου	2
Εἰς τὸν κ. Διονύσιον Π. Στεφάνου	1
Εἰς τὴν Οἰκογένειαν Κουερίνου-Μανιᾶ	4
Εἰς τὴν Οἰκογένειαν Δραγῶνα	10
Εἰς τὸν κ. Α. Ζώνη	1
Ἐκ τῶν Ἀπομνημονευμάτων τοῦ Ξάνθου παρελάδομεν	3
Ἐκ τῶν Ὑπομνημάτων τοῦ Ι. Κολοκοτρώνη	1
Ἐκ τῶν Ἀπομνημονευμάτων τοῦ Φωτᾶκου	2
Ἐκ τῶν Ἀπομνημονευμάτων τοῦ Σπηλιᾶδου	1

η'

Ἐκ τῶν ἐγγράφων τοῦ Α' τόμου εἶναι :

Πρωτότυπα . . . 265 (*)

Ἐπίσημα ἀντίγραφα 50

Ἀπλᾶ ἀντίγραφα . . . 53 (**)

Ἐξ ἀνατυπωσεως . . . 7

(*) Μεταξὺ τῶν πρωτοτύπων ὑπάρχουσιν 18 ἐν σχεδίοις αὐτογράφοις: τὰ ὑπ' ἀριθ. 2. 6. 17. 47. 48. 66. 83. 101. 104. 121. 122. 123. 200. 203. 255. 261. 264. 204. Ἀνυπόγραφα δὲ αὐτόγραφα 8: τὰ ὑπ' ἀριθ. 14. 36. 67. 85. 118. 206. 223.

(**) Τὰ ὑπ' ἀριθ. 31. 32. 35. 37. 38. 44. 46. 49. 50. 51. 52. 53. 55. 58. 59. 62. 65. 68. 70. 97. 98. 99. 100. 101. 120. 128. 142. 143. 149. 173. 181. 199. 218. 227. 228. 231. 233. 242. 252. 271. 281. 284. 291. 292. 305. 312. 336. 338. 362. 370.

Διονύσιος ὁ Περσέας

• 6
• 11
• 11

Διονύσιος ὁ Περσέμας

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ ΜΕΛΕΤΗΜΑΤΑ

Α΄. Η ΦΙΛΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΕΝ ΖΑΚΥΝΘΩ.

1819—1820

Πάν σημείον ζωῆς τῆς ὑπὸ τοὺς Τούρκους δουλευούσης Ἑλλάδος — καὶ μάλιστα ὅταν τὸ σημεῖον τοῦτο ἦτο πόνος — καθίστατο αὐθαρεὶ αἰσθητὸν εἰς τὴν ὑπὸ σχετικὴν ἐλευθερίαν βιοῦσαν Ἑπτάνησον καὶ ἰδίως εἰς τὴν ποιητικὴν Ζάκυνθον, ἥτις δικαίως αὐπερ-ελληνικὴ κατὰ τὸν Ἀγῶνα ἀπεκλήθη. (*)

Παρ' αὐτῇ εὗρισκεν ἡ καταδίωξις προσφυγὴν, ἡ θλίψις παρ-μυθίαν, ἡ πείνα ἄρτον, ἡ ἐλπίς θάλλπος, ἡ ἀπόπειρα στήριγμα, ἡ ἐξέγερσις συναρῶγὴν καὶ θυσίαν εἰς αἶμα καὶ χρῆμα, ἡ ἐπιτυχία ἐπευφημίαν.

Δὲν ἦτο δυνατόν λοιπὸν νὰ μείνῃ ἀπαθὴς καὶ εἰς τὸ ἐπαγωγὸν ὄσφ καὶ παράτολμον τῶν Φιλικῶν κήρυγμα.

Ἡ μυστηριώδης ἐν τῷ ἐκκλησιδίῳ τοῦ Ἀγίου Γεωργίου τῶν Λατίνων ἀδελφοποιήσις τῶν ἐν Ζακύνθῳ πολεμιστῶν καὶ ἡ εἰς τὸ κελλί τοῦ Ἀνθίμου μύησις, θὰ ζήσῃ πάντοτε εἰς τὰς παραδόσεις τοῦ Ζακυνθίου λαοῦ.

Ἐπίσης δὲν θὰ λησμονηθῇ καὶ ἡ κατόπιν ἐκεῖσε ἀφιξίς τοῦ Ἀποστόλου τῶν Φιλικῶν Ἀριστείδου Παπαῶ, ὅπως μύησιν πρωτί-στως τὸν Διονύσιον Ρώμαν, καθιστῶν αὐτὸν ἱερέα τῶν Φιλικῶν.

Ἀπὸ τοῦ σημείου δὲ τούτου ἄρχονται καὶ τὰ εἰς τὴν Ἐπανά-στασιν καὶ τὰ προεόρτια ταύτης ἀναγόμενα ἔγγραφα τοῦ Ἀρχείου τοῦ Διονυσίου Ρώμα, δι' ὧν προσδίδονται εἰς τὰ σχετικὰ γεγονότα τὸ κύρος τῆς ἱστορικῆς ἀληθείας. Τὰ πρὸ τῆς ἀφίξεως τοῦ Ἀρι-στείδου περιδινούνται, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, εἰς τῶν παραδόσεων τὴν γοητευτικὴν ἀλλ' ὀμιχλώδη ἀβεβαιότητα.

(*) Ἀρχ. Ἀριθ. 169.

Τὰ πρὸ τοῦ 1819. — Κατὰ τὰ μέχρι τοῦδε ἱστορηθέντα, (*) ὁ Πάγκαλος, (**) ἀφικόμενος εἰς Ζάκυνθον, κατ' ἐντολὴν τοῦ Ἀναγνώστᾳ, μετ' ἐπιστολῶν πρὸς τὸν ἐκεῖσε διχόμενον τότε Θεόδωρον Κολοκοτρώνην, προσεκάλεσεν αὐτὸν καὶ τοὺς ἐπίσης ἐν Ζακύνθῳ διατρίβοντας πολεμιστάς, τὸν Νικηταρᾶν καὶ τοὺς Πετιμεζάδαις — Βασίλειον καὶ Κωνσταντῖνον — εἰς τὸν ναὸν τοῦ Ἀγίου Γεωργίου τῶν Λατίνων, ἔνθα ἐφημέρευεν ὁ Ἀνθιμος Ἀργυρόπουλος. (***)

Ἐκεῖ ἀναγινώσκει αὐτοῖς ἐπιστολὴν τοῦ Ἀναγνώστᾳ, προτρέπουσιν αὐτοὺς νὰ ὀρκισθῶσι πρότερον εἰς τὴν εἰκόνα τοῦ Χριστοῦ ἐνώπιον τοῦ πνευματικοῦ Ἀνθίμου καὶ εἶτα ν' ἀνοίξωσι τὰς ἐπιστολὰς μιᾶς Ἀρχῆς ἐργαζομένης ὑπὲρ τοῦ ἔθνους.

Ἀφοῦ ὁ ὅρκος ἐδόθη καὶ ἀπεσφραγίσθησαν αἱ ἐπιστολαί, ἐμυήθησαν ἅπαντες τὸ μυστήριον καὶ ὠρκίσθησαν τὸν ὅρκον τῶν Φιλικῶν.

(*) Ἱστορία τοῦ Ἰονίου Κράτους Π. Χιώτου τόμ. Α' σελ. 317.

(**) Πρόκειται περὶ τοῦ πατριωτικωτάτου Ἀποστόλου τῆς Φιλικῆς Ἑταιρείας Νικολάου Παγκάλου. Οὗτος τῷ 1804 ὑπηρέτει ὑπὸ τοὺς Ρώσους ἐν Ἑπτανήσῳ ὡς Μαγγιόρος. κατορθώσας, πρὸς τοῖς ἄλλαις, καὶ τὴν πρόσληψιν τοῦ Ἀναγνώστᾳ ὡς Μαγγιόρου (βλ. Α. Γούδα Βίων Ἀναγνωστᾳ, εἰς Παραλλήλων Βίων, τόμ. Ε' σελ. 253—254.) Τὰ περὶ τοῦ Παγκάλου, ὡς διαδόντος ἐν Ζακύνθῳ τὰ τῆς Φιλικῆς Ἑταιρείας, ἐπαναλαμβάνονται καὶ εἰς τὴν Βιογραφίαν τοῦ Ι. Ζαμπελίου (Τραγωδία Ι. Ζαμπελίου, ἐκδοσὶς Σ. Ραφτάνη, Ζάκυνθος 1860).

(***) Ὁ «ἱερομόναχος καὶ πνευματικός», ὡς ὑπογράφεται, Ἀνθιμος Ἀργυρόπουλος ἦτο Ἰωαννίτης, ἐγεννήθη δὲ τῷ 1768. Καταδιωχθεὶς ὑπὸ τοῦ Ἀλῆ-Πασᾶ, διότι ἔδωκεν ἄσυλον εἰς τοὺς καταφυγόντας ἐν τῇ Μονῇ τῶν Θεοδωριανῶν μετὰ τὴν ἄλωσιν τοῦ Σουλίου Γεώργιον Μπότσαρην καὶ υἱοῦς αὐτοῦ, καὶ κατορθώσας νὰ δραπετεύσῃ, ἔφθασεν εἰς Κέρκυραν καὶ ἐκεῖθεν μετέβη εἰς Ζάκυνθον, ἔνθα εὔρεν ἀσφάλειαν καὶ ὑποστήριξιν μετὰ τῶν ἄλλων προσφυγόντων καὶ ἐγκαταστάτων ἐκεῖ ὁμοεθνῶν. Ἐκτοτε πάσης συσχέσεως καὶ δράσεως πατριωτικῆς συμμετεῖχεν ὁ Ἀνθιμος. Τῷ 1835 κατεσκεύασεν ὁ ἴδιος τὸν τάφον τοῦ εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Ἐσταυρωμένου, ἔνθα κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ἐφημέρευε, χαράζας καὶ τὸ ἐπιτύμβιον τοῦ, τῷ δὲ 1847 ἀπεβίωσεν ἀπολαύων υἱκῶν περιποιήσεων παρὰ τοῦ μαθητοῦ αὐτοῦ καὶ ἐναρέτου ἱερέως Νικολάου Κασιμάτη, παρ' ᾧ σώζεται καὶ ἡ εἰκὼν τοῦ. (Α. Γούδα ἔνθα ἀνωτέρω, σ. 226. — Π. Χιώτου. Σύμμικτα Ζακυνθίων εἰς «Φιλολογικὴν Ἐφημερίδα τῆς Νεολαίας» τόμ. Α. τεύχος 13 Ἀπρίλ. 1. (Ἐν Ζακύνθῳ 1857.) Ἱστορία τόμ. Α. σ. 317.) — Σ. δε-Βιζή διατριβὴ εἰς «Ἐβδόμαδα» τόμ. Α. σ. 86.)

Ἀλλαχοῦ ἐπαναλαμβάνονται περίπου τὰ αὐτά, (*) χαρακτηριζομένου τοῦ Παγκάλου ὡς ἀνεψιοῦ τοῦ Πετιμεζῆ καὶ προστιθεμένου εἰς τοὺς ἐν τῷ ἐκκλησιδίῳ περὶ δόξω, καὶ αὐτοῦ τοῦ Ἀνγκωνοσταρχῆ.

Προφανῶς πάντα ταῦτα χρήζουσιν ἐξακριβώσεως.

Ἐν τῷ κατὰ τὰ «Ψηλώματα» τῆς πόλεως Ζακύνθου ναῶ τοῦ Ἀγίου Γεωργίου τῶν Λατίνων, (**) τῇ μυστηριώδει ταύτῃ φωλεῖ τῶν Φιλικῶν, εἰς ἣν φέρει τῆς «Καινούργιας Ρούγας» (***) ἀνωφερές, περὶ αἵματον καὶ ἐρημικὸν γύρισμα, πιθανὸν νὰ ἀνεγνώσθησαν ἐπιστολαὶ περὶ περὶ παρὰ σκευῆς τινος σοβαρῆς πρὸς ἐξέγερσιν τοῦ Ἑθνους· πιθανὸν νὰ ἐτελέσθη ἐν τῷ ἐκκλησιδίῳ καὶ ἀδελφοποιία, δι' ἣν ἀπηρεῖτο ἀπλῶς ὀρκωμοσία ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου, ὅπως ἀνκοινωνήσῃ τοῖς ὀρκιζομένοις μόνον τὸ ὅτι ὑπῆρχον τινὲς ἐνεργοῦντες ὑπὲρ τοῦ Ἑθνους, καὶ ὅτι ὀφείλουσιν οὗτοι νὰ εἶναι ἑτοιμοὶ πρὸς πᾶσαν πρόσκλησιν. (****)

(*) Λόγος Βιογραφικὸς περὶ τοῦ Διονυσίου Ρώμα, ἐκφωνηθεὶς ἐπὶ τοῦ νεκροῦ αὐτοῦ τῇ 27 Ἰουλίου 1857 ὑπὸ Π. Χιώτου.—Ζάκυνθος 1857.

(**) Πλὴν τῆς ἐν Ζακύνθῳ οἰκογενείας εἰς ἣν ἡ περὶ τῆς ὁ λόγος Ἐκκλησία ἀνῆκε, Λατίνων οἰκογένεια ὑπῆρχε καὶ ἐν Ἀθήναις, εἰς τὴν ἀρχοντικὴν ἀνήκουσα τάξιν. Δὲν ἠδυνήθημεν ὁμῶς εἰσέτι νὰ ἐξακριβώσωμεν τίς ἦτο διακλάδωσις τῆς ἐτέρας, ἢ καὶ ἂν ὑπῆρχε δεσμός τις μεταξὺ τῶν, ἀφοῦ τὸ ἐπώνυμον δὲν εἶνε προσωπικόν. Πιθανὸν καὶ κατὰ τὰ Μορζινιακὰ οἱ Λατίνοι τῶν Ἀθηνῶν νὰ μετεγνάστευσαν εἰς Ζάκυνθον μετὰ πολλῶν ἄλλων Ἀθηναίων. Περὶ τῆς μεταναστεύσεως ταύτης τῶν Ἀθηναίων προχέριως παραθέτομεν τὴν πληροφορίαν ἐκ τοῦ «Χρονικοῦ» τοῦ Μάτση: «Ἡμπαρκάρισεν ὁ ἀφέντης ὁ καπετὰν Γκενεράλης τοὺς Ἀθηναίους 'στὰ καράβια, νὰ τοὺς στείλῃ 'στὴ Ζάκυθο» (τὴν 20 Ἰανουαρίου 1688. Ἰδε Μνημεῖα τῆς Ἱστορίας τῶν Ἀθηναίων τομ. Α'. σελ. 21). Ἡ οἰκογένεια Λατίνων ἐξέλιπε καὶ ἐξ Ἀθηνῶν καὶ ἐκ Ζακύνθου. Ὁ τάφος τῆς οἰκογενείας σώζεται ἐντὸς τῆς περιοχῆς τοῦ ναοῦ τοῦ Ἀγίου Γεωργίου, ὡς σημειοῖ ὁ Σ. δε-Βιάζης ἐν Σημειώματι αὐτοῦ, δημοσιευθέντι ἐν τῇ «Ἐβδομάδι» (Τομ. Α'. σ. 117). Ἡ περιοχὴ αὕτη εἶναι ἰδιοκτησία τῆς οἰκογενείας Κόμη.

(***) Σήμερον ὀνομάζεται «Ὁδὸς Φιλικῶν». Ὁ εἰσέτι ἐπιζῶν Διονύσιος Ἑλληνας ἐνθυμεῖται ὅτι ὁ πατὴρ καὶ ὁ θεὸς του, Φιλικοὶ ἀμφοτέροι, συνεχρῶς ἐλάβανον τὴν πρὸς τὰ «Ψηλώματα» καὶ τὸν ἅγιον Γεώργιον ἄγουσαν.

(****) Ἡ ἀδελφοποιία ἀπετέλει τὴν πρώτην βαθμίδα τῆς εἰσαγωγῆς εἰς τὴν Ἑταιρείαν πρὸ τῶν μεταρρυθμίσεων τοῦ 1820, ὅτε κατηργήθησαν αἱ τάξεις τῶν ἀδελφοποιητῶν καὶ συστημένων. (Δοκίμιον ἱστορικὸν περὶ τῆς Φιλικῆς Ἑταιρείας, I. Φιλήμονος σ. 144 καὶ Δοκίμιον ἱστορικὸν τῆς Ἐπαναστάσεως ὑπὸ τοῦ ἰδίου. Τόμ. Α'. σ. 36)

Πιθανόν, ἐξαιρετικῶς τότε, αἱ συνεπεῖα τῆς τελεσθείσης ἀδελφοποιίας ἀνακουνώσεις νὰ περιεῖχον καὶ στοιχεῖα τῶν γνώσεων τῆς ἀνωτέρας τάξεως, τῶν συστημένων· νὰ ἔμαθον δηλ., ὅτι οἱ ὑπὲρ τῆς ἐθνικῆς ἐξεγέρσεως ἐνεργοῦντες ἀπετέλουν μυστικὴν Ἑταιρείαν· ἀλλὰ μύησις δὲν εἶναι δυνάτὼν νὰ ἐγένετο ἐν τῷ ναῷ, γνωστῶν οὐδὼν τῶν πρὸς τοῦτο κεκαλονισμένων διατυπώσεων, ὧν ἡ θεμελιωδεστάτη ἦτο, ὅτι ὤφειλον ἐν κρυπτῷ καὶ παραβύσπῳ, φωτίζοντος αὐτοὺς ἀμυδρῶς ἐνὸς καὶ μόνου μυστηριώδους κιτρίνου κηρίου, νὰ παρενρίσκωνται μόνον ὁ μὺν καὶ ὁ μουόμενος, ὅστις, ἔμποδος καὶ συγκεινημένος, ἀπήγγελλε τὸν Φιλικὸν ὄρκον.

Ἡ μύησις φαίνεται, ὅτι ἐτελεῖτο εἰς τὸ παρακείμενον τῇ ἐκκλησίᾳ κελλί τοῦ Ἀνθίμου, ἐν ᾧ ὑπῆρχε—κατὰ τὴν ἐξακριβωθείσαν παρ' ἡμῶν ἐπιτοπίως πληροφορίαν—καὶ παλαιὰ εἰκὼν τοῦ Τριμορφίου, ἐπὶ τῆς ὁποίας ὠρχίζοντο οἱ μουόμενοι.

Ἀτυχῶς, κατὰ τοὺς τελευταίους σεισμούς, ἐκρημνίσθη καὶ ἡ ἐκκλησία καὶ τὸ κελλί καὶ ἤδη φιλοτίμως μὲν ἀλλ' ἀνωφελῶς ἀνοικοδομοῦνται ταῦτα. Τὸ ἀκοῦσεν τὰς εὐχὰς ἱερὸν καὶ τοὺς ὄρκους ἐρημητήριον δὲν θὰ ἦναι πλέον τὰ αὐτά !..

Εἰδικῶς περὶ τῆς μυσέως τοῦ Κολοκοτρώνη καὶ τῶν λοιπῶν μνημονευομένων ἀνωτέρω ὀπλαρχηγῶν σημειοῦμεν τὰ ἐξῆς :

Εἰς τὸν περιωθέντα, ἀτελέστατον, ὡς πρὸς τὸν ἀριθμὸν τῶν προσώπων κυρίως, ἀλλ' αὐθεντικόν, Κατάλογον τῶν Φιλικῶν (*) φέρεται ὁ Θ. Κολοκοτρώνης ὡς μνηθεὶς τῷ 1818 ὑπὸ τοῦ Ἀρβανιτάκη. (**) Τὴν ὑπαρξίν τῆς Ἑταιρείας ὁμοῦς πράγματι ὁ Κολοκοτρώνης ἐγνώρισε διὰ τοῦ Παγκάλου, ὅστις διέδωκε, φαίνεται, ἀπλῶς τὰ τῆς ὑπάρξεώς της εἰς τὴν Ζάκυνθον, ἀφήσας ἴσως εἰς ἄλλους καταλληλοτέρους τοῦ τὰ τῆς μυσέως τυπικὰ καθήκοντα. Ὁ Κολοκοτρώνης ἐν τῇ Αὐτοβιογραφίᾳ του, (***) μὴ ἀναφέρων τὸν Ἀρβανιτάκην καὶ τὰ τῆς μυσέως του, σημειοῖ τὰ ἐξῆς περὶ τοῦ Παγκάλου τούτου: «Τὴν Ἑταιρείαν μὲ τὴν εἶπεν ὁ Πάγκαλος· ἔπειτα ὁ Ἀρι-

(*) I. Φιλήμονος Παράρτημα Β'. τοῦ Α'. Τόμου τοῦ ἱστορ. Δοκίμιου.

(**) Ὁ Σπυρίδων Γ. Ἀρβανιτάκης ἦτο Ζακύνθιος διακριθεὶς κατὰ τοὺς ἐν ταῖς Ἱγεμονίαις πολέμους καὶ ἰδίως εἰς τὴν μάχην τοῦ Γαλαζίου.

(***) «Διήγησις συμβάντων τῆς Ἑλληνικῆς Φυλῆς ἀπὸ τὰ 1770 ἕως τὰ 1836» σελ. 47. (Ἀθήναι 1846).

στείδης (*) καὶ ὁ Ἀναγνώσταρς μὲ ἔφερε γράμματα ἀπὸ τὴν Ἑταιρείαν καὶ τότε ἄρχισα καὶ ἐγὼ νὰ κατηγῶ διαφόρους εἰς τὴν Ζάκυνθον».

Ἐκ τῶν λοιπῶν ἐν τῷ ἐκκλησιδίῳ ἀναγραφομένων ὡς συνελθόντων, ὁ Νικηταρς φέρεται ἐν τῷ Καταλόγῳ ὡς μνηθεὶς παρὰ τοῦ Χρυσοσπάθῃ καὶ ὁ Κ. Πετιμεζᾶς παρὰ τοῦ Γιατράκου, ἀμφότεροι τῷ 1818· περὶ δὲ τοῦ Β. Πετιμεζᾶ οὐδὲν ἀπαντῶμεν.

Καὶ ταῦτα μὲν τὰ πρὸ τῆς ἀρίξεως εἰς Ζάκυνθον τοῦ Ἀριστείδου Παπαῦ καὶ τῆς διὰ τῶν ἐν τῷ Ἀρχεῖῳ Ρώμας ἐγγράφων αὐθεντικῆς ἐξακριβώσεως τῶν σχετικῶν γεγονότων.

Ἦδη δὲ προβαίνομεν εἰς τὴν ἀνάλυσιν τῶν ἐν τῷ Ἀρχεῖῳ ἐγγράφων τούτων.

Τὸ ἔτος 1819. Εἰς τὸ ἔτος 1819 ἀνήκουσιν ὁκτὼ μόνον, ἀλλὰ λίαν οὐσιώδη καὶ χαρακτηριστικὰ ἔγγραφα.

Διὰ τοῦ πρώτου, φέροντος χρονολογίαν 1 Ἀπριλίου 1819, ὁ Θεοδόσιος Δημάδης συνιστᾷ ἐκ Κερκύρας, ἐνθα διέμενε τότε, πρὸς τὸν ἐν Ζακύνθῳ Κόμητα Διονύσιον Ρώμαν τὸν Ἀριστείδην Παπαῦ.

Ἡ ἐπιστολὴ τοῦ Δημάδου εἶνε μὲν γεγραμμένη μετὰ τῆς συνήθους ἐπιφυλακτικότητος τῶν Φιλικῶν ἐπιστολῶν, δὲν ἔχει ὅμως συνθηματικὰς, οὔτε κρυπτογραφικὰς λέξεις, ὅπερ ἀποδεικνύει ἡ, ὅτι τὸ πρῶτον, διὰ τοῦ Παπαῦ, ὁ Ρώμας ἐλάμβανε γινῶσιν τῶν τῆς Ἑταιρείας, προχθεὶς συγχρόνως καὶ εἰς ἱερέα τῶν Φιλικῶν (**), ὡς πειθόμεθα ἐκ τοῦ τύπου τοῦ δοθέντος ὅρκου τοῦ ἡ ὅτι, ὅπερ καὶ πιθανώτερον, ἡγνῶει ὁ Δημάδης, ὅτι ὁ Ρώμας ἦτο μεμυημένος εἰς τὰ κατ' αὐτήν.

Διὰ τῆς αὐτῆς ἐπιστολῆς τοῦ ἀγγέλλει ὁ Δημάδης τῷ Ρώμα, ὅτι τὸν Ἀριστείδην συνιστᾷ καὶ πρὸς τὸν Θεόδωρον Λεονταρίτην.

Ἦδη, πρὶν ἢ προβῶμεν περαιτέρω, ὀφείλομεν νὰ γνωρίσωμεν τὸν Δημάδην καὶ τὸν Παπαῦ.

Ὁ συνιστῶν τὸν Ἀριστείδην, Δημάδης, κατήγετο ἐκ τινος χωρίου παρὰ τὴν Κωνσταντινούπολιν, ἀποκαλούμενος ὡς ἐκ τούτου καὶ

(*) Ἐννοεῖ τὸν Ἀριστείδην Παπαῦ, περὶ οὗ κατωτέρω.

(**) Εἰς τὸν Ρώμαν, ὡς δύναται τις νὰ εἰκάσῃ ἐκ τῆς δοθείσης αὐτῷ διακρίσεως ἐπὶ τῶν λοιπῶν Ἑταίρων, περὶ τῆς κατωτέρω, ἴσως ἀπενεμήθη εὐθὺς τότε, ἢ καὶ κατόπιν, καὶ ἀνώτερος βαθμὸς, ὁ τοῦ Πόσιμενος, ἂν μὴ ὁ τοῦ Ἀφιερωμένου· τοῦτο ὅμως, μὴ σωζομένων ἐγγράφων ἀποδείξαι, δὲν δύναται νὰ ὑποστηριχθῇ βεβαίως.

Βυζαντινός. Ἦτο κληρικός καὶ διδάσκαλος· ἰδίως δὲ εἶχεν ἐγκύψει εἰς φιλοσοφικὰς καὶ μαθηματικὰς μελέτας, τελειοποιηθεὶς ἐν Γαλλίᾳ καὶ Ἰταλίᾳ καὶ τῷ 1806 προσκληθεὶς ὡς διδάσκαλος εἰς Ζάκυνθον. Γενόμενος Φιλικός, προσέφερεν ἅπασαν αὐτοῦ τὴν μικρὰν περιουσίαν, ἀνερχομένην εἰς 4 χιλιάδας τάλληρα, εἰς τὸ ταμεῖον τῆς Φιλικῆς Ἑταιρείας.

Τὸ ποσὸν τοῦτο ἀπέστειλε διὰ τοῦ Χριστοδούλου Πρινάρη, Φιλικοῦ καὶ αὐτοῦ ἐκ τῶν ἐνθερμοτέρων, διαμένοντος ἐν Νεαπόλει. (*) Ὁ Δημάδης διεκρίθη κατόπιν καὶ ὡς πολεμιστῆς, τῷ δὲ 1823, ἀσθενήσας ἐν Ὑδρᾷ καὶ μὴ γενόμενος δεκτὸς εἰς Ζάκυνθον παρὰ τῶν Ἀγγλικῶν Ἀρχῶν, μετέβη εἰς Κύθηρα ἔνθα κατ' ἀπέθανεν εἰς ἡλικίαν 58 ἐτῶν (**) κληροδοτήσας εἰς τὴν Δημοσίαν Βιβλιοθήκην τῆς Ζακύνθου, τῷ 1803 ἰδρυθεῖσαν, τὴν μικρὰν Βιβλιοθήκην του. (***)

Ὁ δὲ Ἀριστείδης Παπαῖ ἦτο Θεσσαλὸς τὴν πατρίδα, ἀνὴρ νοημονέστατος, λόγιος καὶ φιλόπατρις. Ἀναδεχθεὶς τὰ ἔργα τοῦ Ἀποστόλου τῆς Φιλικῆς Ἑταιρείας, παρήτησε πᾶσαν ἄλλην του ἀσχολίαν.

Ἀτυχῶς, παρὰ τὸ Βιδίνιον διατρίβων κατόπιν, συνελήφθη ὑπὸ τῆς Τουρκικῆς φρουρᾶς, ἐγερθεῖσων ὑπονοιῶν κατ' αὐτοῦ. Περμπόμενος δὲ πρὸς τὸν παῖδα τοῦ Βιδινίου, τὰ μὲν ἔγγραφα, λαθὼν τοὺς φύλακας, ἀπώλεσε, ρίψας ἐν τινι ἔλει, ἐκυτὸν δ' ἀνῆρσε, κατακρημνισθεὶς ἐκ τοῦ βράχου τοῦ μεγάλου χωρίου Φελισλάμ, κειμένον μεταξὺ Ἀδδᾶ-Καλὲ καὶ Βιδινίου. (****)

Καὶ ἄλλως φέρονται τὰ τοῦ θανάτου αὐτοῦ καὶ τῆς καταστροφῆς τῶν Φιλικῶν ἐγγράφων, ἅτινα, ὡς θέλουσιν ἄλλοι, κατέφαγεν ὅπως μὴ γνωσθῶσι τὰ ἐν αὐτοῖς.

Κατὰ τὸν Κωνστ. Οἰκονόμον τὸν ἐξ Οἰκονόμων λοιπόν, «διάφορα γράμματα τῆς Ἀρχῆς ἔφερε μεθ' ἑαυτοῦ ὁ Ἀριστείδης, ὃ ἐκ Τρικινίων τῆς Θεσσαλίας. Τοῦτον τὸν Ἀριστείδην πιάσας εἰς Βι-

(*) Δοκίμιον ἱστορ. I. Φιλήμονος τόμ. Α'. σ. 385.

(**) Ἱστορικὰ Ἀπομνημ. Χιώτου, τ. 6ος (σειρᾶς) σ. 396, τόμ. Α'. σ. 376.

(***) Λεων. Χ. Ζώη «Ἡ Δημοσία Βιβλιοθήκη Ζακύνθου». (Ἐν Ζακύνθῳ 1998) σ. 11—12.—Σπυρ. Δε-Βιάζη σχετικὴ διατριβὴ ἐν τῇ «Ἐβδομαδί» τόμ. Α'. σ. 240.—Αὐτοβιογραφία Ἐλισάβετ Μουτσᾶ Μαρτινέγκου σ. 83 (Ἀθῆναι 1881).

(****) Δοκίμιον ἱστορ. I. Φιλήμονος τόμ. Β'. σ. 91.

δίνιον ὁ Σατράπης (Σακὴρ πασῆς) ὡς κατὰσκοπον ἐφυλάκισε καὶ ἐβασάνισε καί, μηδὲν ὁμολογήσαντα, ἐκρέμασε· τὰ δὲ παρ' αὐτῷ εὗρεθέντα γράμματα καὶ τοῦ ἀνθρώπου τὴν ἱστορίαν ἀπέστειλε πρὸς τὸν ἐπίτροπον τοῦ Σουλτάνου». (*)

Τὸ δεύτερον ἐγγράφον εἶναι σχέδιον τοῦ Φιλικοῦ ὄρκου τοῦ Διονυσίου Ρώμης, μνηθέντος ὑπὸ τοῦ Ἀριστείδου τῷ 1819, ὡς καὶ ἐν τῷ Καταλόγῳ φέρεται.

Ὁ Ρώμης ὀρκίζεται νὰ θυσιάσῃ ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας τῆς Πατριδος, «ὅλα του τὰ αἰσθήματα, ὅλα του τὰ φρονήματα, ὅλην του τὴν περιουσίαν καὶ τὴν ζωὴν του ἀκόμῃ, ὅπως ἀναλάβῃ τὴν ἐλευθερίαν τῆς καὶ τὴν προτέρην τῆς δόξαν καὶ ἐκδικηθῇ ἐναντίον τῶν ἐχθρῶν ὅπου τὴν ἐσκλάβωσαν, τὴν ἐπλήγωσαν καὶ τῇ ἀφῆρεσαν εἰς διάσπῃμα τόσων αἰώνων καὶ τιμὴν καὶ ὑπόληψιν ὡς καὶ αὐτὸ τὸ ὄνομα Γένους καὶ Φυλῆς, ξεσχίζοντάς τῆς τὰς σάρκας καὶ τὰ μέλη μὲ μίαν ἀνήκουστον σκληρότητα καὶ καταστήσαντας τὰ τέκνα τῆς ἐξουθενήματα λαῶν».

Περὶ τοῦ Ρώμης ἐν τούτοις ἱστορεῖται, ὅτι ἐμνήθη τὸ πρῶτον ὑπὸ τοῦ Δαλόςτρου. Κλίνομεν νὰ πιστεύσωμεν, ὅτι ὁ Δαλόςτρος οὗτος — Ζακύνθιος, ἡρωϊκώτατα πολεμήσας καὶ διακριθεὶς εἰς τὰς μάχας τοῦ Γαλαζίου καὶ Σκουλενίου, εἰς ἣν καὶ ἐφονεύθη (**) — ἐπραξε διὰ τὸν Ρώμην ὅ,τι ὁ Πάγκαλος διὰ τὸν Κολοκοτρώνην. κατέστησε δηλ. γνωστὴν τὴν ἐναρξιν σοβαρᾶς ἐργασίας πρὸς ἀπε-

(*) Ἱστορικὸν Ὑπόμνημα περὶ τῶν Ἀρχῶν τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως εἰς τὰ «Σωζόμενα φιλολογικὰ Συγγράμματα» τόμ. Α'. σ. 370—371.

Ὑπὸ τὰς πληροφορίας ταύτας, αἵτινες καὶ φαίνονται ἀσφαλέσταται, ὑπάρχει τὸ ἐξῆς σημεῖωμα τοῦ Σοφοκλέους Κ. Οἰκονόμου, τοῦ ἐκδόντος τὰ ἔργα τοῦ ἑαυτοῦ πατρὸς: «Ἐξιστόρησε τὰ περὶ τοῦ Θεσσαλοῦ Ἀριστείδου Παπᾶ οὐ πάνυ ἀκριβῶς ὁ ἐλλόγιμος Ι. Φιλήμων».

(**) Βαρύως κατὰ τὴν μάχην ταύτην τραυματισθεὶς, ἔγραψεν, ὡς ἱστορεῖται, πρὸς τὴν μητέρα του διὰ τοῦ αἵματός του, ὅτι ἀποθνήσκει ὑπὲρ Πατριδος. Τὰ περὶ αὐτοῦ σημειοῦνται ἰδίως παρὰ τῷ Πουκεβίλ. [*Histoire de la régénération de la Grèce* (Par' 1824) τόμ. Β'. σ. 483.] Ἴδε καὶ Ἱστορ. Ἴον. Κράτους II. Χιώτου τόμ. Α'. σ. 367.—Δοκίμ. Ἱστορ. Ἰ Φιλήμονος τόμ. Β'. σ. 366, 374—375. Ἀλλαχοῦ ὁ Φιλήμων ἰνομάζει αὐτὸν Δαγγλιόστρον (αὐτόθι σ. 197)—Λεξιλόγιον Ἱστορικὸν καὶ φιλολογικὸν Ζακύνθου Λ. Ζώη σ. 208.

λευθέρωσιν τοῦ Ἔθνους, ἢ καὶ τῆς Ἑταιρείας αὐτῆς τὴν σύστασιν, ὁ δὲ Ἀριστείδης ἐμύησεν αὐτόν.

Ἐν τῷ προμνημονευθέντι ἐπικηδεῖν τοῦ Ρώμα, τυχαίως ἴσως, τὸ πρᾶγμα φέρεται ὀρθώτερον: ὁ Δαλόςτρος, Ἀπόστολος τῆς Ἑταιρείας, προειδοποίησεν αἰνιγματωδῶς τὸν Ρώμαν εἰς τὰ περὶ τοῦ Γένους καταρτιζόμενα.

Ἐν Ζακύνθῳ ὁ Ἀριστείδης βεβχίως ἐμύησε καὶ ἄλλους. Ἐν τοῖς σχετικοῖς δημοσιεύμασι φέρεται, (*) ὅτι πλὴν τοῦ Ρώμα ἐμύησε τὸν Ἀνακτάσιον Φλαμπουριάρην, τὸν Κασίσαρχ Λογοθέτην, τὸν Ἀντώνιον Μαρτινέγκον καὶ τὸν Θεόδωρον Λεονταρίτην.

Ἀληθῶς ἐν τῷ Καταλόγῳ τῶν Φιλικῶν φέρεται καὶ ὁ Φλαμπουριάρης ὡς μυηθεὶς ὑπὸ τοῦ Ἀριστείδου. Ἡ μύησις τοῦ Λεονταρίτου παρὰ τοῦ αὐτοῦ τεκμαίρεται ἐκ τῆς προμνημονευθείσης ἐπιστολῆς τοῦ Δημάδου. Ἡ τοῦ Κασίσχαρος Λογοθέτου μύησις ἀποδεικνύεται ἐκ τοῦ ἐν τῷ παρόντι Ἀρχεῖῳ δηλωτικοῦ (**). Ὁ Μαρτινέγκος ὅμως, ὡς ὀρθῶς φέρεται ἐν τῷ Καταλόγῳ, ὡς καὶ πλεῖστοι ἄλλοι ἐν Ζακύνθῳ, ἐμυήθη ὑπὸ τοῦ Καλύβα, περὶ οὗ κατωτέρω.

Ὁ Ἀριστείδης ἀπέρχεται τῆς Ζακύνθου, ὁ δὲ Ρώμας ἀποστέλλει αὐτῷ ὡς πρώτην καταβολὴν τοῦ ὑπὲρ τῆς Ἑταιρείας τὸ σημαντικὸν ποσὸν τῶν φλωρίων 300 διὰ τοῦ προμνημονευθέντος Καλύβα (***)

Συγχρόνως ἀγγέλλει τῷ Ἀριστείδῃ, ὅτι ἀποστέλλει καὶ ἐν πονημάτιόν τοῦ περὶ τῆς ἐν Εὐρώπῃ πολιτικῆς καταστάσεως(****).

Τὸ ἀφιερωτικὸν τοῦτο τοῦ Ρώμα ἔγγραφον εἶναι συντεταγμένον εἰς τὴν παρὰδεδεγμένην φρασεολογίαν τῶν Φιλικῶν. Ταῦτα ἀναγράφουσι συνήθως ὡς ἀφωρμὴν τῆς ἀποστολῆς χρημάτων τὴν υποστήριξιν σχολείων, ἐκδόσεως βιβλίων κλ.

(*) π. χ. Δοκίμ. Ἱστορικὸν Ι. Φιλήμονος τόμ. Α'. σ. 17.

(**) Ἀριθ. ἐγγράφ. 3.

(***) Ἀριθ. ἐγγράφ. 5.

(****) Περὶ τοῦ Πονήματος αὐτοῦ, περὶ οὗ ὁ Ι. Φιλήμων σημειοῖ, (Δοκίμιον τόμ. Α'. σ. 45.) ὅτι δὲν ἠδυνήθη νὰ λάβῃ ἰδίαν γνῶσιν, ὡς καὶ περὶ ἐτέρων ἔργων τοῦ Διονυσίου Ρώμα, θέλομεν σημειώσῃ ἱκανὰ ἐν τῷ βίῳ αὐτοῦ.

Ὁ Ρώμας, κατ' ἀπήχησιν τῶν τῆς Φιλομούσου Ἑταιρείας Ἀθηνῶν, ἥς, ὡς πιστεύεται, ὑπῆρξε μέλος, σημειοῖ, ὅτι «προορίζει τὰ ἀποστελλόμενα χρήματά του δι' ἐν Ξενοδοχεῖον, τὸ ὁποῖον οἰκοδομεῖται ἐν Ἀθήναις πρὸς καταφυγὴν τῶν ὁδοιπορούντων Ἑλλήνων».

Διὰ τοῦ τετάρτου ἐγγράφου ἀγγέλλεται παρὰ τοῦ Ἀριστείδου ἐκ Πατρῶν πρὸς τὸν Ρώμαν ἢ ἐκτέλεσις τῆς θανατικῆς ποινῆς κατὰ τοῦ Γαλάτη καὶ ὁ κίνδυνος τῆς Ἑταιρείας ὡς ἐκ τῶν ἐκδικητικῶν διαθέσεων τοῦ ἀδελφοῦ του, τοῦ φοβεροῦ Ἀρχιμανδρίτου Εὐσταθίου, ὅστις χαρακτηρίζεται ἐν τῷ ἐγγράφῳ ὡς ὑψηλός, χαλός καὶ εὐγλωττος. (*)

Ἐκ τῆς πρὸς τὸν Ρώμαν ἀναγγελίας ταύτης, ὡς καὶ ἐξ ἄλλων κατωτέρω ἀναπτυσσομένων λόγων ἀποδείκνυται, ὅτι ὑπὸ τοῦ Ἀριστείδου ἀνετέθη εἰς τὸν Ρώμαν ἢ ἐπὶ τῶν ἐν Ζακύνθῳ Φιλικῶν ἐποπτεία (**), ἡ προεδρεῖα κατὰ τὰς μυστικὰς συσκέψεις, ἡ συγκέντρωσις διαφόρων ἀπὸ πλησιωχῶρους ὁπωσδήποτε τύπους ἐπιστολῶν πρὸς τὴν Ἀρχήν, ἢ περὶ λαβῆ τῶν καταβολῶν τῶν Ἑταίρων κλ. ἀναγνωρισθέντος, ὡς εἰπεῖν, αὐτοῦ, ὥς τινος προϊσταμένης Ἀρχῆς.

Διὰ τῆς αὐτῆς ἐπιστολῆς τοῦ Ἀριστείδου προσκαλεῖται ὁ Ρώμας ὅπως τὰς πρὸς αὐτὸν ἐπιστολὰς ἀποστέλλῃ πρὸς τὸν ἐν Πάτραις Κόνσολον τῆς Ρωσσίας Βλασσόπουλον. (***)

(*) Ἀριθ. Ἀρχ. 4.

Ἡ κατὰ τοῦ Ἰθακήσιου Νικολάου Γαλάτη, ἐνὸς τῶν πρωτεργατῶν τῆς Ἑταιρείας, ἀναγγελλομένη ἐκτέλεσις, ἦτο μὲν, ὡς φαίνεται, ἀπαραίτητος, ἀλλ' οὐχὶ καὶ δικαία. Νεώτεροι ἔρευναι, καὶ ἰδίως τὰ παρ' ἡμῶν δημοσιευθῆντα «Ἀπομνημονεύματα τοῦ Νικολάου Ὑψηλάντου» χαρακτηρίζουσιν αὐτὸν ὡς ἐπιτόλαιον μὲν καὶ φαντασιόπληκτον, ὡς ἐπίσης ἐνθουσιώδῃ καὶ ρέκτην, ἀλλ' οὐχὶ καὶ προδότην.

(**) Τοῦτο δέχεται καὶ ὁ Ι. Φιλίμων (τόμ. Α'. σ. 17).

(***) Ὁ Ἰωάννης Βλασσόπουλος οὗτος, Ἰθακήσιος τὴν πατρίδα, διετέλει εἰς Ρωσικὴν ὑπηρεσίαν, στρατιωτικὴν καὶ προξενικὴν. Ὡς Γενικὸς Πρόξενος τῆς Ρωσσίας ἐν Πελοποννήσῳ, ἐδρεύων ἐν Πάτραις, ὑπεστήριξε σημαντικῶς τὰ ἔργα τῶν Φιλικῶν, εἰς τῶν ἐνθερμοτέρων καὶ αὐτὸς ὢν. Ἐπίσης κατὰ τὸν Ἀγῶνα προσήνεγκε πολλὰ: ὑπηρεσίας καὶ θυσίας ὑπέστη, ὁπεδίωξε δ' ἐν Ναυπλίῳ τῷ 1837.

Ὁ Ρώμας, καθὰ δι' ἐπιστολῆς του ἀγγέλλει τῷ Ἀριστείδῃ, (*) τὰς προηγουμένας Φιλικὰς ἐπιστολάς, 25 τὸν ἀριθμόν, εἶχεν ἤδη πέμψῃ πρὸς τὸν Ἀθναῖσιον Σέκερην, ἐκ τῶν κορυφαίων, ὡς γνωστόν, Φιλικῶν. Τὰς ἐπομένους δέ, συμψώνως πρὸς τὰς ὁδηγίας τοῦ Ἀριστείδου, ἀποστέλλει πρὸς τὸν Βλασσόπουλον. Ὡς δὲ φαίνεται ἐξ ἐτέρας ἐπιστολῆς τοῦ Ἀριστείδου πρὸς τὸν Ρώμαν ἀπὸ 19 Δεκεμβρίου 1819 (**) ἐκ Κωνσταντινουπόλεως ἀποσταλείσης, παραγγέλλει αὐτῷ, ὅπως ἐφεξῆς διευθύνῃ ὁ Ρώμας τὰς ἐπιστολάς πρὸς τὸν ἐν Κωνσταντινουπόλει Παπα-Φλέσαν, διὰ τοῦ αὐτοῦ Βλασσοπούλου.

Ὁ δὲ Ἀριστείδης, μὴ παραλείπων κατόπιν νὰ βεβαιώσῃ τὴν λήψιν τῶν διὰ τοῦ Ρώμα ἀποσταλείσων ἐπιστολῶν (***), ὑποβάλλει μετὰ τῆς περὶ τούτων ἐκθέσεως πρὸς τὴν Ἀρχὴν καὶ Σημείωμα περὶ τῶν ἀξιολογωτέρων Φιλικῶν, ἐν οἷς μεταξὺ τῶν πρώτων καταλέγει τὸν Διονύσιον Ρώμαν (****).

Διὰ τῆς αὐτῆς ἐπιστολῆς του ὁ Ρώμας ἀγγέλλει τῷ Ἀριστείδῃ σκάνδαλόν τι ἐν Ζακύνθῳ μεταξὺ Ἑταίρων ἐξ ἴσου διαπρεπῶν καὶ φιλοπατρίδων.

Οὕτω τὰ καθήκοντα τοῦ Ρώμα, ὡς προϊσταμένου τῶν λοιπῶν Ἑταίρων, ἀπέβησαν εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ἐργώδη.

Ἡ ἐλληνικωτάτη διχόνοια, οὔτε πρὸ τοῦ ὕψους τοῦ σκοποῦ τῶν Φιλικῶν, οὔτε πρὸ τῆς ιερότητος τοῦ ὅρκου των ὑπεχώρησε.

Ἰδοὺ δὲ τί συνέβη.

Ὁ Καλύδας, ὑποστηριζόμενος καὶ ὑπὸ τοῦ Φιλικοῦ ἐπίσης Ἀσημακοπούλου, ἐπεδίωκε τὴν διδασκαλικὴν θέσιν τοῦ Δημάδου· ἐπειδὴ δὲ ὁ ἀγαθὸς Δημάδης ἠύνοετο παρὰ τοῦ Ρώμα, — ἔχοντος αὐτὸν διὰ τὰς πολλὰς του ἀρετὰς καὶ διδάσκαλον τῶν τέκνων του — οἱ ἀντίπαλοί του ἐπεκκλέσθησαν τὴν συνδρομὴν τῶν ἐν τῷ τόπῳ ἀλλοφρονούντων, τοῦ Κόμητος δηλ. Μερκάτη, τοῦ Φωσκάρδη καὶ τοῦ ἡττονος τοπικῆς σημασίας, ὡς ξένου, Πετρίδου.

Ὁ Ρώμας προτεπάθησε νὰ τοὺς συμβιδάσῃ, ὑπέμνησεν εἰς αὐτοὺς τὸν ὅρκον των, τὰς ὑποσχέσεις των, τοὺς ἐπέπληξε καὶ τέλος

(*) Ἀριθ. Ἀρχείου 6.

(**) Αὕτη καταχωρισθήσεται ἐν τῷ Συμπληρώματι.

(***) I. Φιλήμονος Δοκ. ἱστορ. τόμ. Α'. σ. 208.

(****) Αὐτόθι σ. 209.

μὴ εἰκακουσθεῖς, τοὺς ἀπεξένωσθε τῆς τῶν ἀδελφῶν κοινωνίας». ἔγραψε δὲ καὶ πρὸς τὸν Βιάρρον Καποδίστριαν διὰ τὴν ὑποστήριξιν τῶν δικαίων τοῦ Δημάδου ἐνώπιον τῶν ἐν Κερκύρᾳ Ἀρχῶν.

Συνδέων δὲ ὁ Ρώμης, οὕτινος ἡ συνείδησις δὲν ἐσυνθηκολόγει, τὸν ἀγωνιᾶ τῶν ἐν Ἑπτανήσῳ ἐλευθεροφρόνων πρὸς τὸν Ἑθνικὸν Ἀγῶνα καὶ τοὺς ἀπολυτόφρονας ἐν τῷ τόπῳ ὡς φιλοτυράννους χαρακτηρίζων, ὠνόμαζε τοὺς ἀντιπάλους του προδότες.

Ἡ διάστικσις οὕτως ὑπῆρξε τελεία.

Ταῦτα πάντα ἀνέφερον ὁ Ρώμης πρὸς τὸν Ἀριστείδην διὰ γλώσσης εὐθαρσοῦς καὶ ὀρθοτόμου, ζητῶν τὴν ἐπίσημον, δι' ἐγγράφου τῆς Ἀρχῆς βεβαιῶς, περὶ τῆς αὐτοῦ τοῦ δικαϊώματος πρὸς ἐξομάλυνσιν καὶ αὐτοῦ καὶ παντὸς ἄλλου σκανδάλου καὶ πρὸς παρεμπόδισιν εἰσχωγῆς εἰς τὴν Ἑταιρείαν προσώπων ἀκαταλλήλων. Ὁ δὲ Ἀριστείδης λαμβάνων ὑπ' ὄψιν τὴν τότε ἐπισφαλῆ τῶν πραγμάτων τῆς Ἑταιρείας κατὰστικσιν, συνεβούλευσεν ἐπὶ τοῦ παρόντος ἀήσυχίαν καὶ προσοχήν» (*) διὰ τῆς καὶ ἀνωτέρω δὲ μνημονευθείσης ἐκ Κωνσταντινουπόλεως ἀπὸ 19 Δεκεμβρίου ἐπιστολῆς του καθιστᾶ κατόπιν αὐτῷ γνωστὸν, ὅτι αἰδοποίησε τοὺς φροντίζοντας περὶ τῶν κοινῶν καὶ ἐλπίζει ἐντὸς ὀλίγου τὴν διόρθωσιν».

Ἦδη, πρὶν ἢ περὶ τῶν ἐν Ζακύνθῳ Φιλικῶν, ὀφείλομεν νὰ σημειώσωμεν λέξεις τινὰς περὶ τῶν ἀντιφερομένων, ὡς ἄνω, Ἑταιριστῶν καὶ τῶν προστατῶν αὐτῶν.

Ὁ Νικόλαος Καλύβας ἦτο ἰατρός καὶ μαθηματικός, ἱατροφιλόσοφος, ὡς ἔλεγον τότε. Εἰσῆχθη εἰς τὴν Ἑταιρείαν διὰ τοῦ Ἀσημακοπούλου, ὡς δηλοῦται ἐκ τοῦ Καταλόγου τῶν Φιλικῶν καὶ ἐκ σχεδίου τοῦ ἀφιερωτικοῦ περισωθέντος ἐν τῷ Ἀρχεῖῳ τοῦ Διονυσίου Ρώμης, ὅπερ, μεθ' ὅλην τὴν ἐν τῇ ἡλικίᾳ πρρουσιαζομένην ἀπιθαμότητα, θεωροῦμεν ὡς ἀνήκον τῷ Καλύβᾳ. Τοῦτο, καταχωρισθησόμενον ἐν τῷ Συμπληρώματι, φέρει χρονολογίαν αὐτῆς... Νοεμβρίου 1818 ἐν Ζακύνθῳ» καὶ ἔχει τὴν χαρακτηριστικὴν διὰ τὸν βίον τοῦ Καλύβᾳ εἰδησιν, ὅτι, γεννηθεὶς οὗτος ἐν Ζακύνθῳ καὶ ἄγων τὸ 53ον ἔτος τῆς ἡλικίας του κατὰ τὸ ἔτος 1818 ἐσπούδασε τὴν ἱατρικὴν καὶ μαθηματικὴν «μετὰ προβιβασμὸν τοῦ ἀξιωματοῦ ὀφφικιάλου.»

(1) Ἀρχείου ἀριθ. 7.

Περὶ τοῦ Καλύβια τοῦτου, ἐνθουσιώδους Φιλικοῦ καὶ ἰδίως ἐπιτηδαιοτάτου, ὡς φαίνεται, Κατηχητοῦ, φέρεται τὸ ἐξῆς ἀνέκδοτον, ὅπερ εὐρίσκομεν ἐν τοῖς προταχθεῖσιν ὑπὸ τοῦ Γ. Τερτσέτη εἰς τὴν Αὐτοβιογραφίαν, ἧς καὶ ἀνωτέρω ἐμνήσθημεν, τοῦ Θεοδ. Κολοκοτρώνη : « Ἐπῆγεν ὁ τότε Μαγγιόρος Κολοκοτρώνης πρὸς χειρετισμὸν τοῦ ἀξιοτίμου διδασκάλου Νικολάου Καλύβια καὶ ἐκάθησε καὶ ἠκροάζετο τὴν παράδοσιν : « Τί εἶναι τοῦτα, λέγει μὲ μίᾳς ὁ Κολοκοτρώνης, 'ποῦ διδάσκεις τὰ παιδιὰ τῶρα ; Τοῦτο νὰ τὰ φωτίσης. » Καὶ ἐχύθη μὲ γελούμενο πρόσωπο νὰ σχίσῃ ἓνα Βόλφιον ἰν φόλιο, μεγάλο βιβλίον, νὰ δείξῃ πῶς φτιάχνουν τὰ φυσέκια. Ὁ διδάσκαλος, διὰ νὰ σώσῃ τὸν Γερμανὸν φιλόσοφον, ἔπεσε μὲ τὰ στήθη του εἰς τὸ in folio. Τὰ παιδιὰ ἐγέλοῦσαν καὶ ἐκεῖνα ὡς εἶδαν πιασμένους καθηγητὴν καὶ γέρο-Κολοκοτρώνην, ὁ ἓνας νὰ φυλάξῃ τὸ βιβλίον του καὶ ὁ ἄλλος νὰ τὸ κάμῃ φυσέκια. »

Ὁ Ἰωάννης Ἀσημακόπουλος, ἀνῆκων εἰς τοὺς λεγομένους Ζακυθινομωραΐτας, ἦτο παράδοξος καὶ περιπετειώδης ἀνθρωπος. Ὡς ἐξάγεται ἐξ ἀνεκδότων ἐπισήμων ἐγγράφων του (*) « τῷ 1788 ἤχματωτίσθη ὑπὸ τῶν Μπαρμπάρεσσων καὶ λαβωμένος μετεφέρθη εἰς Τούνεζι, ὅπου, μετὰ τὴν ἰατρείαν του εἰς τὸ ἐκεῖ Σπανιόλιον Σπιτάλιο, τὸν ἐπώλησαν, κατὰ τοὺς ἐκεῖ νόμους τῆς διοικήσεως διὰ τοὺς ἀρματόρους, εἰς τὸ πούμπλικον Μπάρδο τοῦ Μπέη καὶ τὸν ἠγόρασεν ὁ ἐξ ἀπορρήτων καὶ διοικητάρχης τῶν Καστρῶν, λεγόμενος Ἀλῆ Μπινούρης καὶ διὰ ρεάλια 3600. Σκλάβος ἔμεινε μῆνας 17 καὶ κατόπιν ἐξηγοράσθη ἀπὸ τὸ νομικὸν τῆς ἐκεῖ διοικήσεως ρισπέτο καὶ ἐφέρθη μὲ μίαν φραντζέζικην Μπουμπάρδα εἰς τὴν πατρίδα του. »

Ὁ Ἀσημακόπουλος οὗτος τῷ 1804 διαμένων ἐν Πάτραις ἔσωσε τὴν ζωὴν τῶν Καπεταναίων Κ. Πετιμεζᾶ, Ι. Λιμπεροπούλου καὶ Ν. Πετιμεζᾶ, πολιορκουμένων στενωπῶς ὑπὸ τῶν Τούρκων, καὶ διὰ λέμβου του ἔφερεν αὐτοὺς εἰς Ζάκυνθον. Τῷ 1806 ἐδημεύθη ἡ ἐν Πάτραις περιουσία του ὡς Ρώσσοι ὑπηκόου. Ὁ Ἀσημακόπουλος οὗτος ἐμύθη εἰς τὰ τῆς Φιλικῆς Ἐταιρείας ὑπὸ τοῦ Κολοκοτρώνη, ὡς φέρεται ἐν τῷ Καταλόγῳ. Ὁ χρόνος ὅμως τῆς μυσθεύς του (1819) εἶναι προφανῶς λελανθασμένος, διότι τῷ 1818 ἤδη οὗτος ἐμύθη τὸν Καλύβαν. Κατὰ τὸ ἔτος δὲ τοῦτο (1818) φαίνεται, ὅτι εἶχε μυηθῇ καὶ αὐτός, ὡς καὶ οἱ ἐν Ζακύνθῳ πολεμισταί, περὶ ὧν εἰπομέν τινα ἐν τοῖς πρόσθεν.

(*) Ἐθν. Βιβλιοθήκης. Τμ. Χειρογράφων. φακελ. 2134. Ἀριθ. 5127.

Ὁ Πέτρος Μερκάτης καὶ Δημήτριος Φωσκάρδης, φίλοι τῆς πολιτικῆς τοῦ Μαίτλανδ, οὐδόλως συνεπάθουν πρὸς τὸν ἐλληνικὸν Ἀγῶνα· οἱ τῆς οἰκογενείας ὁμῶς Μερκάτη δὲν ἦσαν πάντες ὁμόφρονες, ἀφοῦ ὁ Δημήτριος Μερκάτης ἠγωνίσθη ἐκ τῶν πρώτων, διακριθεὶς εἰς τὴν πολιτοκρίαν τοῦ Νεοκάστρου, καὶ προαχθεὶς μετὰ τὴν παράδοσιν τῶν Τούρκων εἰς φρούραρχον αὐτοῦ. (*) Ἐπίσης καὶ ἡ οἰκογένεια Φωσκάρδης καὶ ἐν τῷ τόπῳ καὶ ἐν Ἡπείρῳ ἔχει νὰ ἐπιδείξῃ ἐκδουλεύσεις.

Τέλος ὁ Πλάτων Πετρίδης, ἀληθὲς ἐκπολιτιστικὸν στοιχεῖον, κατήγετο ἐκ Κωνσταντινουπόλεως, προστατευθεὶς δὲ ὑπὸ τοῦ περιδοῆτου Λόρδου Ἑλγιν, μετέβη εἰς Ἀγγλίαν καὶ ἐκεῖθεν ἦλθεν εἰς Ζάκυνθον γενόμενος ἔφορος τῶν Σχολείων καὶ συντελέσας εἰς τὴν ἰδρυσιν Τυπογραφείου, Ἐφημερίδος κλ. Ἐνθερμος ἀτυχῶς καὶ αὐτὸς ὁπαδὸς τοῦ καταχθονίου σωματεμπορίου τῆς Πάργας Μαίτλανδ, ἀποθανὼν τῷ 1840, κατέλιπε τὴν ἐκ 400,000 δραχμῶν περιουσίαν του εἰς τὸ κοινὸν τῆς Κερκύρας. (**)

Τὸ ἔτος 1820. Αἱ τοιαῦται ἀνωμαλῖαι καὶ ἔριδες, πανταχοῦ τῆς Ἑλλάδος ἀναφύεσσαι, πρὸς δὲ ὁ ἐκ τῶν προδοσιῶν φόβος, διάφορα σκάνδαλα ἐκ χρηματικῶν καταχρήσεων, τὰ παράτολμα διαβήματα τῶν πολεμικῶν Ἑταίρων καὶ ἄλλοι λόγοι ὑπηγόρευσαν, λήγοντος τοῦ ἔτους 1819, τὴν ἰδρυσιν τῶν Ἐφοριῶν καὶ ἰδίως, σὺν τῇ ἀνακηρύξει τοῦ Ἀλεξάνδρου Ὑψηλάντου ὡς Ἀρχηγοῦ, (Γενικοῦ Ἐπιτρόπου τῆς Ἀρχῆς) διὰ πράξεως τῆς 12 Ἀπριλίου 1820, (***) τὴν γενίκευσιν καὶ διακινόνισιν αὐτῶν.

Ἐν Ζακύνθῳ, συνεπεία συστάσεως τοῦ Ἀριστείδου Παπᾶ, ὅστις ὡς ἓνα τῶν κυριωτέρων σκοπῶν τῆς περιουσίας του προέθετο φαίνεται τὴν κατάρτισιν καταλόγου τῶν διαπρεπεστέρων καὶ εὐθυτέρων κατὰ πόλεις Ἑλλήνων, ὠρίσθησαν ἔφοροι οἱ κόμητες Διοκύνσιοι Ρώμης καὶ Ἀναστάσιος Φλαμπουριάδης.

Ὁ Παλχιῶν Πατρῶν Γερμανὸς ἀναγράφων τοῦτο, σημειοῖ ἐν τοῖς Ἀπομνημονεύμασιν αὐτοῦ (****) αἱ Ἐφοροὶ διορίζοντι... εἰς Ζάκυνθον ὁ Κόντε Ρώμης, ἀνὴρ ἔμπειρος καὶ φιλογενής, καὶ ὁ Κόντε Φλαμπουριέρης.»

(*) Π. Χιώτου Τόμ. Α'. σ. 415 καὶ 417.

(**) Ἀπομνημονεύματα. Τόμ. Γ'. σ. 919 καὶ 5' σ. 274.

(***) Δοκίμιον Φιλήμονος Α'. σελ. 33.

(****) Ἐκδ. Γ. Παπούλα (Ἀθήναι 1900) σ. 20.

Ὁ Ὑψηλάντης ἀναλαβὼν τὴν Ἀρχὴν καὶ σπεύσας ν' ἀπαντήσῃ εἰς τὰς ἀπὸ πολλοῦ ἀνευ ἀπαντήσεως τηρουμένας ἐπιστολάς καὶ τὰ ἀφιερωτικά, παραδοθέντα αὐτῷ παρὰ τοῦ Ξάνθου, ἔγραψε καὶ πρὸς τοὺς Ἐφόρους Ζακύνθου καὶ τοὺς Ζακυνθίους ἐν γένει, ἐξ ὧν ἐγγράφων του περιεσώθη μόνον ἡ πρὸς τὸν Φλαμπουριάρη ἐπιστολή.

Ἡ ἐπιστολὴ αὕτη τοῦ Ὑψηλάντου πρὸς τοῖς ἄλλοις ἔχει καὶ τὰ ἐξῆς: α' Ἐπειδὴ ἐνεκρίθη πανταχῷ τῆς Ἑλλάδος νὰ συγκροτηθῶσιν Ἐφορίαι εἰς πραγματικωτέραν καὶ ἐπωφελεστέραν τῶν πραγμάτων διοικήσιν, τῆς αὐτόθι, ἐν Ζακύνθῳ, Ἐφορίας διωρίσθη μέλος καὶ ἡ Εὐγενία σου, καθὼς θέλεις ἰδεῖ ἐν τῷ πρὸς τοὺς Ζακυνθίους κοινῷ ἡμετέρῳ γράμματι (*)

Τὸν Φλαμπουριάρη ἡγάπα ὁ Ρώμας (**), ἐτίμα δὲ καὶ ὁ Ἀριστείδης, χαιρετίζων αὐτὸν ἐν τῇ προμνημονευθείσῃ πρὸς τὸν Ρώμαν ἐπιστολῇ του· ἐπίσης ἐτίμα καὶ τὸν Ἀντώνιον Μαρτινέγκον.

Διὰ τῆς ἐπιστολῆς τοῦ Ἀριστείδου πρὸς τὸν Ρώμαν, ἥς ἀνωτέρω ἐμνήσθημεν, (***) περατοῦνται τὰ εἰς τὰ τῆς Φιλικῆς Ἐταιρείας ἀναγόμενα ἔγγραφα τοῦ Ἀρχείου Ῥώμα.

Ἐκ τῶν ἐγγράφων τούτων ἀποδεικνύεται κυρίως ἡ μύησις ὠριμένων ἀτόμων, ἀναπτύσσονται δὲ καὶ αἱ προκύψασαι ἀνωμαλίας. Ἡ Φιλικὴ ὅμως ἰδέα ἐρριζοδόλησεν ἐν Ζακύνθῳ, διαδοθεῖσα σχετικῶς τόσον, ὅσον εἰς ὀλίγας πόλεις τοῦ Ἑλληνικοῦ.

Πλὴν τοῦ Ρώμα, τοῦ Φλαμπουριάρη, τοῦ Λογοθέτου, τοῦ Κουερίνου, τοῦ Μαρτινέγκου, τοῦ Ἰωάννου Στεφάνου, τοῦ Φρ. Καρβελλᾶ, τοῦ Θεοδ. Λεονταρίτου, τῶν προμνησθέντων Δαλόστρου καὶ Ἀρβανιτάκη, τοῦ Κ. Δραγῶνα, ἐν τῷ γνωστῷ Καταλόγῳ τῶν Φιλικῶν ἀπαντῶμεν ἱκανοὺς ἄλλους Ζακυνθίους Φιλικούς, ἐν οἷς τὸν Ν. Πισκοπόπουλον, οὗτινος σώζεται καὶ τὸ ἀφιερωτικόν. (****) Πρὸς τοῦτοις

(*) Ἰ. Φιλήμονος Δοκίμιον Τομ. Α. σ. 362—263. Ὡστε τὸ σημειούμενον παρὰ τοῦ II. Χιώτου ἐν τῷ Ἐπικηδεῖω τοῦ Διον. Ρώμα, ὅτι ὁ Ἀριστείδης κατέστησε (τῷ 1819) Ἀρχιέφορον τὸν Ρώμαν, δὲν εἶναι ἀκριβὲς ὡς πρὸς τὸν τίτλον.

(**) Ὁ Ρώμας ἐπίσης ἐξετίμα ἰδιαζόντως τὸν ὁμόφρονα αὐτῷ Κεφαλλῆνα Μαρῖνον Α. Μεταξῆν, μυηθέντα καὶ αὐτὸν ἐν Ζακύνθῳ τῷ 1819 (Ἀρχείου ἀριθ. 6Α)

(***) Ἀρχείου ἀριθ. 7.

(****) Δοκίμιον I. Φιλήμονος Α. σ. 339—340.

ὑπὸ τοῦ Π. Χιώτου σημειοῦνται ἱκανοὶ Ζακύνθιο. καὶ Ζακυνθινομω-
ραῖται Φιλικοί, (*) μεταξύ τῶν ὁποίων οἱ Σολωμοί, οἱ Σιγοῦροι, ὁ
Ἰ. Πέτας, ὁ Κ. Συρῆτος, οἱ δύο Ἑλληνες καὶ ἱκανοὶ ἄλλοι.

Εἰς ἓν πιστοποιητικόν, δοθέν τῷ 1865 πρὸς τὴν οἰκογένειαν Κουε-
ρίνου-Μανιά, διὰ τὰς ὑπηρεσίας τοῦ Κόμητος Ἀντωνίου καὶ κατε-
χόμενον παρὰ τῆς οἰκογενείας, ὑπογράφονται οἱ ἐξῆς ζῶντες τότε
γέροντες Φιλικοί:

» † Νικόλαος Μητροπολίτης Ζακύνθου καὶ μέλος τῆς Ἑταιρείας
τῶν Φιλικῶν.»

» Διονύσιος Δαμουλιάνος, μέλος τῆς Ἑταιρείας τῶν Φιλικῶν.»

» Διονύσιος Γεωργίου Βαρβιάνης, μέλος τῆς Ἑταιρείας τῶν Φιλι-
κῶν.»

» Διονύσιος Φλαμπουριάδης, μέλος τῆς Ἑταιρείας τῶν Φιλικῶν.»

» Ἀγγελος Σιγοῦρος Δεσφίλας, μέλος τῆς Ἑταιρείας τῶν Φιλικῶν.»

Ἀναχώρησις τῶν Ἐφόρων Ζακύνθου. — Ἐφ' ὅσον ἡ Φιλικὴ ιδέα
ἐξηπλοῦτο ἐν Ζακύνθῳ καὶ τὰ πνεύματα ἐξηγείροντο, ἐπὶ τοσοῦτον καὶ
αἱ τῶν τότε Ἀγγλικῶν Ἀρχῶν καταπιέσεις ἠΰξανον· ἡ δὲ προδοσία
τοῦ Διόγου πρὸς τὴν Ἀλφ-Πασᾶν καὶ ἡ καταγγελία πρὸς αὐτοῦ πρὸς
τὸν Ἀρμοστὴν Μαίτλανδ τῶν ἐν Ζακύνθῳ μυστικῶς τεκταινομένων,
συνετέλεσαν εἰς τὸ νὰ ληφθῶσιν ἐκτεκτα μέτρα. (**) Τὰ μέτρα ταῦτα,
συνδυαζόμενα πρὸς τὰ ἐπιβλλόμενα τοιαῦτα, ἔνεκα τῆς ἀνωμάλου
ἐσωτερικῆς καταστάσεως τῆς Ἰονίου Πολιτείας καὶ τῆς συγχρούσεως

(*) Τομ. Α'. σ. 318—319.

Εἰς τοὺς φιλοτίμους καὶ φιλόστορας Ζακυνθίους ἐναπόκειται τὸ καθῆκον τῆς
ἐξακριβώσεως καὶ συμπληρώσεως τοῦ καταλόγου τῶν Ζακυνθίων Φιλικῶν, ὡς
καὶ συγγραφῆς Βιογραφιῶν πάντων τῶν κατὰ τὸν Ἀγῶνα διὰ θυσιῶν χρη-
ματος καὶ αἵματος δωρηταμένων τὴν ἐλευθερίαν εἰς τὴν Μεγάλῃν Μητέρα
Ζακυνθίων. Ταῦτα εἶναι ἐκτὸς τῶν ὁρίων τῆς παρούσης μελέτης.

(**) Ἡρευνήθη ἡ οἰκία τοῦ Κολοκοτρώνη, ἀλλ' οὐδὲν ἀνεκαλύφθη, εἰδοποιη-
θέντος αὐτοῦ καὶ ἀποκρύψαντος τὰ Φιλικὰ ἔγγραφα ἐντὸς τοῦ ἐφιππίου του
(Ἰδὲ καὶ Π. Χιώτου. Τομ. Α'. σ. 348—349).

Λεπτομερείας τινάς, δεομένας ὁμῶς ἐξακριβώσεως, περὶ τοῦ ἀνωτέρω συμ-
βάντος καὶ περὶ τῆς, τῇ προστασίᾳ τοῦ Κ. Δραγῶνα, ἀποστολῆς διὰ τοῦ Γ.
Ἀθανασιάδου ἐπιστολῶν τοῦ Καποδιστρίου, καταχωρίζει ὁ Ι. Φιλήμων ἐν Πα-
ρτηματι τοῦ Γ' Τόμου (σ. 478—480).

δικαιοδοσιῶν, φρονημάτων καὶ πεποιθήσεων — ἅτινα εἶναι ἐπίσης ἐκ-
τός τῶν ὁρίων τοῦ παρόντος ἔργου — κατέστησαν ἀφόρητον τὴν ζῶν
τῶν ἐλευθεροφρόνων ἐν Ζακύνθῳ.

Ἀπεκλείσθη αἴφνης ἡμέραν τινὰ ὑπὸ στρατιωτικοῦ Ἀγγλικοῦ
ἀγήματος ἢ παρὰ τὸν Ἅγιον Λουκᾶν οἰκία τοῦ Διονυσίου Ρώμα.
Ὁ Ρώμας ἐκτός τῆς οἰκίας του εὕρισκόμενος εἰδοποιήθη περὶ τού-
του· ἐννοήσας δ' ὅτι πρόκειται περὶ κατ' οἶκον ἐρεύνης πρὸς ἀνακά-
λυψιν τῶν Φιλικῶν ἐγγράφων, προσελθὼν πρὸς τὸν τοποτηρητὴν
Ross, ὡμολόγησεν αὐτῷ, ὅτι ἔχει πράγματι μυστικὰ ἐγγράφα, ἀλλ'
ὅτι εἶναι τεκτονικά· καθιστᾷ δὲ αὐτὸν ὑπεύθυνον διὰ τὴν ἀποκάλυ-
ψιν τῶν ἐν αὐτοῖς.

Ὁ Ross ἦτο τέκτων μικροῦ βαθμοῦ, ὃ δὲ Ρώμας κατεῖχε τὸν με-
γαλῆτερον τῶν βαθμῶν (33.-.), ἀνήκων εἰς τὴν ἐν Κερκύρα τῷ 1813
συστάσαν Μεγάλῃν Ἀνατολὴν τῆς Ἑλλάδος, ἥς φαίνεται ὅτι ὑπῆρξε
Μέγας Διδάσκαλος. (*)

Ὁ Ross πτοηθεὶς τότε, διέταξε νὰ λυθῇ ὁ ἀποκλεισμός.

Εὐθὺς κατόπιν λέγεται, ὅτι ὁ Ρώμας ἡσφάλισε τὰ ἐγγράφα
του παρὰ τῷ Κωνσταντίνῳ Δραγῶνα ἀνθρώπῳ τῆς ἐμπιστοσύνης
του, περὶ οὗ κατωτέρω. (**)

Ὅπως ἀποφύγη δὲ ὁ Ρώμας ἐφεξῆς τὴν καταδίωξιν τῶν Ἀγ-
γλικῶν Ἀρχῶν, τὴν φυλάκισιν, ἢ τίς οἶδεν ὁποίου εἶδους ἐξευτελι-
σμόν, ἀφοῦ καὶ εἰς χυδίας διχπομπεύσεις προέβινον αἱ Ἀγγλικαὶ
Ἀρχαὶ τότε, ἀνεχώρησεν εἰς Βενετίαν ἀρχομένου τοῦ 1821 ἔτους,
ἀπχωρηθεῖσθαι εὐθὺς κατόπιν ὑπὸ τῶν Ἀγγλικῶν Ἀρχῶν τῆς ἐπα-
νόδου του.

Ἀντικατάστασις τῶν Ἐφόρων. Καταδιωχθέντος δὲ καὶ τοῦ
Φλαμπουριάρη καὶ φυγόντος εἰς Βενετίαν, ἐξελέγη δευτέρα Ἐφορία
τῶν ἐν Ζακύνθῳ Φιλικῶν, περὶ τοῦ διορισμοῦ τῆς ὁποίας οὐ-
δεμίαν μέχρι τοῦδε ἔχομεν ἐγγράφον πηγὴν. Αὕτη ἀπετελεῖτο ἐκ

(*) The Greek Mason under the Sanction of the most serene and unique
Grand Lodge of Greece No 1. June 1901. La Maçonnerie en Grèce, (σ. 4
Zante 1901).

(**) Κατὰ τὰς καὶ οὗτος ὑποπτος πρὸς τοὺς Ἀγγλους, ὡς ὑπαχρῶσας τὸ
ἐφοδιαστικὸν τοῦ Ὑψηλάντου, τηρούμενον παρὰ τοῦ γραμματέως αὐτοῦ Καν-
διώτου, δέσμιος ἄγεται εἰς τὸ φρούριον, ἀλλὰ κατόπιν ἀποφυλακίζεται μὴ ἀν-
ευρεθέντος ἐνοχοποιητικοῦ στοιχείου κατ' αὐτοῦ (Χιῶτου Α. σ. 458).

τῶν Φραγκίσκου Καρβελλᾶ, Νικολάου Καλύβα καὶ Ἰωάννου Στεφάνου, προσληφθέντος ὡς διαχειριστοῦ γραμματέως τοῦ Θεοδώρου Λεονταρίτου. (*)

Β'. Η ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΙΣ

Τὸ ἔτος 1821.

Κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο αἱ πρὸς τὸν Ρώμαν ἐπιστολαὶ διευθύνονται κατὰ τὸ πλεῖστον εἰς Βενετίαν, ἔνθα τότε διέμενε, σχηματίσας νέον κέντρον πατριωτικῆς ἐνεργείας.

Ἐν πρώτοις ἔχομεν ὑπ' ὄψιν ἡμῶν τρεῖς ἐπιστολὰς τοῦ Καποδίστρια, ἀπαντῶντος εἰς ἐπιστολὰς τοῦ Ρώμ.

Καὶ αἱ τρεῖς ἐγράφησαν ἐν Λαύμπαχ, ἔνθα, ὡς γνωστόν, διέμενε τότε, χάριν τοῦ κρίνοντος τὰς ἐν τῷ Βασιλείῳ τῆς Νεαπόλεως ἀνωμαλίας Ἡγεμονικοῦ Συνεδρίου, εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ Αὐτοκράτορος τῆς Ρωσίας διατελῶν.

Ἡ πρώτη τῶν ἐπιστολῶν τούτων, φέρουσα χρονολογίαν 24 Ἰανουαρίου 1821, ἀπεστάλη διὰ τοῦ Ναράντζη(**) καὶ ἀναφέρεται εἰς τὰ ἐν Ἑπτανήσιρ ἔκρυθμιν, περὶ ὧν εἶχε γράψει καὶ πρὸς τὸν Κόμητα Σιγοῦρον,(***) συνιστῶν αὐτομονήν, ἐγκαρτέρησιν καὶ θάρρος. Βεβαίως δέ, ὅτι θὰ ἐπισκεφθῇ τὴν Βενετίαν, ἀμόλις λάβῃ πέρασ ἢ διπλωματικὴ ἐκστρατεία, ὅπως ἀκριδέστατα ἐχαρακτήρισεν τὸ Συνέδριον. Συνιστᾷ δ' αὐτοῖς ὅπως συσχεφθῶσι, προσλαμβάνοντες εἰς τὴν σύσκεψίν των καὶ τὸν Ναράντζην.

Δικαιολογούμενος ὁ Καποδίστριας ἐν ἀρχῇ περὶ τῆς βραδύτητος

(*) Τινὲς λογαριασμοὶ τῆς νέας Ἐφορείας, ἥτις καὶ διαρκούσης τῆς Ἐπαναστάσεως ἐξηκολούθει πῶς ἐργαζομένη, περισωθέντες παρὰ τῷ Κυρίῳ Διον. Π. Στεφάνου εὐρίσκονται συνεσταχωμένοι μετὰ τῶν λογαριασμῶν τοῦ ἐμπορικοῦ οἴκου Ἀλεξίου καὶ Ἀνεψιῶν Στεφάνου, τῶν ἀναγομένων εἰς τὰ τῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ ἔτους 1825.

(**) Ὁ Ζακύνθιος Σπυρίδων Ναράντζης διετέλει τότε πρόξενος τῆς Ρωσίας ἐν Βενετίᾳ.

(***) Πρόκειται περὶ τοῦ Θεοδώρου Σιγούρου προτιμήσαντος, ὡς καὶ ὁ Φλαμπουριάης, τὴν ἐξορίαν, τῆς καθείρξεως ὑπὸ τῶν Ἀγγλικῶν Ἀρχῶν, διὰ τὰς γνωστὰς ἀνωμαλίας (Χιώτου Α'. σ. 305).

εἰς τὰς ἀπαντήσεις του, σημειοῖ, ὅτι ὡς ἐκ τῶν ἀσχολιῶν του ἀμό-
λις ἔχει καιρὸν νὰ δίδῃ σημεία ζωῆς πρὸς τοὺς ἀδελφούς του καὶ
τὸν γέροντα πατέρα του.» (*)

Ἡ δευτέρα τῶν ἐπιστολῶν του χρονολογεῖται ἀπὸ 6 Ἀπριλίου.
Ἀπαντᾷ ἐν αὐτῇ εἰς ἐρωτήματα τοῦ Ρώμα ἐπὶ τῆς ἐπικειμένης
Ἐπαναστάσεως ἐν τῇ κυρίῳ Ἑλλάδι.

Ἐν τῇ ἐπιστολῇ του ὁ Ρώμας φαίνεται, ὅτι εἶχεν ὑποδείξῃ
αὐτῷ καὶ ἀναπτύξῃ πάντα τὰ φωτεινὰ καὶ πάντα τὰ σκοτεινὰ ση-
μεῖα τοῦ μέλλοντος Ἀγῶνος.

Ἐν τῇ ἀπαντήσῃ δύναται τις νὰ ψυχολογήσῃ τὸν Καποδί-
στριαν ὡς "Ἑλληνα καὶ ὡς Ὑπουργὸν τῆς Ρωσίας, (ὡς ἰδιώτην καὶ
ὡς δημόσιον ἄνθρωπον) κατὰ τὴν ἔκφρασίν του. Καὶ ἐν τούτοις·
μεθ' ὅλην τὴν ἐξ ἐπιγνώσεως τῶν περιστάσεων ἀπαισιοδοξίαν του,
δὲν ἀποδειλῖ νὰ εἴπῃ, ὅτι ἡ ὑπόθεσις τῆς Ἑλλάδος θὰ εὐδοθῇ,
ἂν ἡ ἐνότης μεταξὺ τῶν ἀνδρῶν, οἵτινες θὰ τὴν διαχειρισθῶσιν, εἴ-
ναι ἀληθὴς, πλήρης καὶ ἀδιάλυτος».

Μνημονεύων δὲ τῆς Φιλικῆς Ἑταιρείας, λέγει, ὅτι «πλέον ἢ
ἅπαξ τῷ προσεφέρθη μικρά τις γνῶσις» μόνον, (**) ἐπειδὴ «δὲν εἶναι
μεμνημένος, οὔτε δύναται νὰ εἶναι»· ὡς ἐκ τούτου ἀγνοεῖ καὶ
τοὺς ἄνδρας, καὶ τὰ μέσα, καὶ τὴν ἐνότητα, καὶ τὸ σύστημα»· ἡγ-
νόμενός δὲ, ὅ,τι σχεδὸν δὲν ὑπῆρχεν, ὅπερ ἴσως καὶ ὑπονοεῖ. Ποιεῖται
λοιπὸν πατριωτικὴν ἐκκλήσιν πρὸς τὸν Ρώμαν λέγων αὐτῷ νὰ με-
ταχειρισθῇ τὴν ἐπιβλητικότητά του συντελῶν ὑπὲρ τοῦ Ἐθνικοῦ Ἀ-
γῶνος, «ἂν τὸν πιστεύῃ ὡς δυνατόν» ἄλλως νὰ μεταχειρισθῇ τὴν
ἐπιβλητικότητά του ταύτην, κάμνων ὥστε, ἀνὰ ἐπανάληθῃ ἕκαστος
εἰς τὴν προτέραν ἀφάνειαν.»

(*) Κατὰ ταῦτα ἐσφαλμένως σημειοῦται εἰς τὴν νεωστὶ ἐκδοθεῖσαν ἐν
τῇ Βιβλιοθήκῃ Μαρασλῇ ὑπὸ τοῦ ἐν Κερκύρᾳ διακεκριμένου λογίου κ. Ἀνδρ.
Ἰδρωμένου «Μονογραφίαν περὶ Ἰωάννου Καποδιστρίου Κυβερνήτου τῆς Ἑλ-
λάδος», ὅτι ὁ Καποδίστριας ἐπισκεφθεὶς τὴν πατρίδα του Κέρκυραν τῷ 1819
(23 Μαρτίου μέχρι 30 Ἀπριλίου) «δὲν ἐπανεῖδε τὴν ἀγαπητὴν μορφήν τοῦ
πατρὸς του». Μόνον ἡ μήτηρ του εἶχεν ἀποθάνῃ, ὁ δὲ πατήρ του, ὡς ἐξά-
γεται ἐκ τῆς ἀνωτέρω ἐπιστολῆς, ἔζη. Καὶ πράγματι, καθὰ εὐγενῶς ἀνε-
κοίνωσεν ὁ κ. Γεώργιος Καποδίστριας, «ὁ πατήρ τοῦ Κυβερνήτου ἀπέθανε
τὴν 5 Ἀπριλίου 1821».

(**) Ἐννοεῖ τὰς παρὰ τοῦ Γαλάτῃ καὶ Ξάνθου γενομένας αὐτῷ ἀνακοι-
νώσεις.

Ὁ ἐν τῇ δευτέρᾳ τυχύτῃ ἐπιστολῇ μνημονευόμενος Ἀγγελιοφόρος, καθ' ἡμέρας, εἶναι ὁ Ἰωάννης Παπαρρηγόπουλος.

Εἰς τὴν τρίτην ἀπὸ 2 Μαΐου ἐπιστολὴν τοῦ ὁ Καποδίστριας, ἀπαντῶν εἰς ἐπιστολὴν τοῦ Ρώμα τῆς 1 Ἀπριλίου 1821, ἀρνεῖται νὰ δώσῃ συμβουλὴν ἐπὶ τοῖς γιγνομένοις, λέγων, ὅτι «διευθύνονταί κακῶς αἱ ὑποθέσεις ὑπὸ τῶν ἀγνοούντων αὐτάς καὶ ὅτι; «πᾶν ὃ τι μέχρι τοῦδε γνωρίζει τῷ ἐμποιεῖ φρίκην.» Σημειῶν δὲ τὴν ἀπαγχό- νισιν τοῦ Πατριάρχου καὶ τῶν σὺν αὐτῷ, ἀγγέλλει τὴν γενικὴν ἐπι- στράτευσιν τῶν Τούρκων.

Αἱ λοιπαὶ τοῦ ἔτους τούτου ἐπιστολαὶ στρέφονται περὶ τὰ ἑξῆς :

Τὴν 2 Μαΐου ἀγγέλλονται τῷ Ρώμα ἐκ Ζακύνθου καταστρεπτι- κοὶ σεισμοί, γίνεταί δ' ὥσπύτως γνωστόν, ὅτι ἔνεκα τοῦ ἀρξαμένου Ἀγῶνος «ἐπλημύρην τὴν Ζάκυνθον οἰκογένειαι Μωραΐτικαι».(*)

Πρὸς τούτοις ἀπαντῶσιν ἱκαναὶ ἐπιστολαὶ πρὸς τὸν Ρώμαν τοῦ Πρίγκηπος Ἀλεξάνδρου Καντακουζηνοῦ, ἐν Τεργέστη διακόμεντος τότε, εἰς ἃς μετὰ τινος ἀπροθυμίας ἀπαντᾷ ὁ Ρώμας, ἴσως καὶ ἔνεκα τῆς ἐξασκουμένης ἀτυνομικῆς κατασκοπίας πρὸς τοὺς Ἑλ- ληνας.

Ὁ Καντακουζηνὸς οὗτος, ἀπόγονος τῆς ἡγεμονευσάσης ἐν τῇ Βλαχομολδευικῇ οἰκογενείᾳ, εἰς τὰς πρὸς τὸν Ρώμαν ἐπιστολάς του ποιεῖται χρῆσιν καὶ τοῦ συμβολικοῦ τῶν Φιλικῶν Ἀλφαβήτου.

Ὁ Παπαρρῆσας διὰ τοῦ Καντακουζηνοῦ καὶ οὗτος διὰ τοῦ Ρώμα εἶχον στείλῃ ἐπιστολάς τινας πρὸς τὸν ἐν Πίζῃ διακόμενον τῇ Μητροπολίτην Οὐγκροβλαχίας καὶ πρῶτην Ἀρτῆς Ἰγνάτιον, (**) ἐν αἷς

(*) Πρόκειται δηλ. περὶ τῶν καταδιωκομένων γυναικοπαίδων ἐκ Πατρῶν κυρίως καὶ ἄλλων μερῶν τῆς Πελοποννήσου, ἅτινα διέσωσαν πρωτίστως τὰ πλοῖα τῶν Ζακυνθίων Ἑλλήνων καὶ Κρενδιοπούλου (Χιώτου Α'. σ. 376 καὶ 388). Οἱ πρόσφυγες ὑπερέβησαν τὰς 7 χιλιάδας, εἰς οὓς ἐδόθη ἄσυλον δλωρ ἀδελφικόν, διὸ δικαίους ἐπαίνους ἤκουσεν ἡ Ζάκυνθος τότε.

(**) Ὁ Ἰγνάτιος ἦτο ὑπέρροχος κληρικὸς καὶ πατριώτης (Βαλαωρίτου Προλεγόμενα εἰς ποιήματα τόμ. Β'. κβ') Ἦτο δὲ ὡς ἐπιρρεπὴς εἰς βία καὶ πάθῃ φίλος τοῦ Μαυροκορδάτου καὶ τῶν ἰδεῶν αὐτοῦ ὑποστηρικτῆς. Ἐν Πίζῃ ὑπῆρξε κέντρον καὶ αὐτὸς ἐθνικῆς ἐνεργείας. Ὁ Ἰγνάτιος, καθὰ ἐνακοινοῖ ἡμῖν ὁ κ.Π. Ζερλέντης «ἐγεννήθη περὶ τὸ 1766 ἐν Μυτιλήνῃ ἐκ γονέων Πελοποννησίων ἀπὸ Χρυσάφων τῆς Λακεδαιμόνος εἰς Λέσβον μεταναστευσάν-

ἐστημειοῦντο καὶ ἀνάγκη τοῦ Μωρέως. Τὰ αὐτὰ ἐπανελήφθησαν καὶ πρὸς τὸν Ρώμην, πρυτρπέντζ, ὅπως ποιήσῃται διαβήματα πρὸς συλλογὴν χρημάτων εἰς τὸν Κερκτίζιν(*) καὶ εἰς τὸν Μαρούτσην,**) διαμένοντας ἀμφοτέρους εἰς Ἰταλίαν.

Ὁ Καντακουζηνὸς ἀναγράφων τὴν πασίγνωστον ἀλήθειαν, ὅτι «τὰ νεῦρα τοῦ πολέμου εἶναι τὰ χρήματα», ζητεῖ τὴν γνώμην τοῦ Ρώμα ἃν πρέπει ν' ἀποτανηῶσι καὶ πρὸς τὸν Νικολαΐδην,***) ὅπως χορηγήσῃ δάνειόν τι εἰς τὴν Περτρίδχ, σημειῶν καὶ τὰς ἐνεργείας του χάριν τῶν ἐκ Τεργέστης ἀναχωρούντων Ἑλλήνων καὶ τὴν ἐπιθυμίαν του νὰ γνωρίσῃ προσωπικῶς τὸν Ρώμαν.

Εἰς τὰς ἐπιστολὰς αὐτὰς ἐμφανίζεται καὶ ὁ Εὐστάθιος Παυλίδης, καλὸς πετριώτης ἐξ Ἀδρικνουπόλεως, κατέχων, φαίνεται, θέσιν γραμματέως τοῦ Πρίγκιπος.

Μία ἀπάντησις σώζεται, ἐν τοῖς τοῦ ἔτους τούτου, πρὸς τὸν Καντακουζηνὸν τοῦ Ρώμα. Ἐξ αὐτῆς φαίνεται, ὅτι οὐκ ὀλίγον εἰργάσθη ὁ Ρώμας διὰ τὴν συγκέντρωσιν κεφαλαίων. Ἐν αὐτῇ σημειοῦνται καὶ αἱ θυσίαι τοῦ Ἀνδρονίκου Παΐκου.—περὶ οὗ ἐπαινετικώτατα ὁμιλεῖ ὁ Ρώμας—κατορθώσαντος νὰ συμπαράλαβῃ ἐν τῷ φέροντι αὐτὸν πλοίῳ καὶ πολεμεφύδια καὶ ν' ἀποδιδοσθῇ εἰς τὴν

των.» Καταδιωχθεὶς ὑπὸ τοῦ Ἀλῆ διέμενεν ἐν Λευκάδι, μετὰ δὲ τὴν ἀποχώρησιν τῶν Ρώσων ἐκ τῶν Ἰονίων νήσων μετέβη καὶ ἀπεκατεστάθη ἐν Πίζῃ ὅπου καὶ ἀπέθανε τῷ 1828. (Vide *Mémoires biographiques—historiques sur le président de la Grèce le comte I Capodistrias* par A. Papadopoulos—Vretos (Paris 1837) τόμ. Α', σ. 146 (τόμ. ΙΑ', σ. 201).

(*) Πρόκειται περὶ τοῦ πρώην Ἡγεμόνος Βλαχίας I. Καρατζᾶ, ὅστις, δραπετεύσας εἰς τὴν Αὐστρίαν, διέμενεν ἐν Πίζῃ. Ὁ Μαυροκορδάτος ὑπῆρξε πρωθυπουργὸς του (Σπηλιάδου τόμ. Β'. σ. 377).

(**) Ἦτο τραπεζίτης, ἐξ Ἰωαννίνων καταγόμενος. Ἡ οἰκογένειά του, ἀναμιχθεῖσα εἰς τὰ ὑπὸ τῶν Ρώσων ἐπὶ Αἰκατερίνης ὑποκινηθέντα ἐν Ἑλλάδι, ἀπέκτησε καὶ πλοῦτη καὶ τιμὰς. Ὁ ἡμέτερος Μαρούτσης ἦτο ὑπερπλοῦτος καὶ Μαρκήσιος, ἔχων μονογενῆ θυγατέρα βαπτιστικὴν τοῦ Αὐτοκράτορος Ἀλεξάνδρου. Ὁ Πουκεβίλ πλέον ἢ ἄπαξ ποιεῖται αὐτοῦ μνηεῖον εἰς τὸ ἔργον του *Histoire de la Régénération de la Grèce* (Paris 1824) τόμ. Α', σ. 30 καὶ ἀλλαχοῦ).

(***) Πρόκειται περὶ τοῦ ἐν Ἰταλίᾳ διαμένοντος τραπεζίτου Ἀλεξίου Νικολαΐδου. Οὗτος κατόπιν ἐγένετο ὁ κύριος μοχλὸς τῆς προστασίας τῶν εἰς Ἰταλίαν καταφυγόντων Ἑλληνοπαίδων, (Vide *Mémoires biographiques—historiques sur le président de la Grèce le comte J. Capodistrias* par A. Papadopoulos—Vretos) Paris 1837). Τόμ. Α' σελ. 99 καὶ ἰδίως τὰ ἐν τῷ (Courrier de la Grèce No 6 (1830).

Ἑλλάδα, ἔχων καὶ ἄλλους μεθ' ἐαυτοῦ, ὧν οἱ σπουδαιότεροι κατονομάζονται.

Περὶ τοῦ Καρκατῆ δμως, μετὰ τῆς συνήθους αὐτῷ εἰλικρινείας σημειοῖ ὁ Ρώμης, ὅτι «ἔδεσε τὸ πουργί του», προσποιούμενος τὸν πτωχόν· προσθέτει ὡς αὐτῷ, ὅτι, διὰ συνεχῶν ἐπιθέσεων τοῦ ἐλπίζει νὰ τῷ ἀποσπᾷ κἄτι, ὅπως καὶ ἄλλοτε κατῴρῳε τοῦτο μὴ ἀναφέρων δέ, ὡς συνήθως, περὶ τῶν ἰδίων αὐτοῦ κατὰβολῶν, ὧν τὸν ἀριθμὸν καὶ τὸ μέγεθος ἐν τοῖς ἐξῆς θὰ ἴδωμεν, προσθέτει περὶ τοῦ Μαρούτση, ὅτι ἐλησμόνησε τὰς ὑποσχέσεις του, ἀπησχολημένος ἄλλως τε εἰς δίκην ὅχι πολὺ τιμητικὴν δι' αὐτόν.

Κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο διχμεῖσθαι καὶ μετὰ τοῦ ἐκ τῶν ἰδρυτῶν τῆς Φιλικῆς Ἐταιρείας Ξάνθου ἀλληλογραφίαν, σχετικὴ πρὸς τὸν Ἀγῶνα. (*)

Κατόπιν, μετὰ τινὰ ἀνυπόγραφον—ἴσως τοῦ Κ. Αργυροπούλου· ἐπιστολὴν, ἐν ἣ ὑποδεικνύεται ὁ τρόπος τῆς διελάσεως Ἑλλήνων διὰ τῶν Αὐστριακῶν καὶ Ἰταλικῶν χωρῶν, ἔρχεται ἡ ἐπιστολὴ τοῦ Κ. Ζωγράφου, ἐν ἣ ἀναγράφονται αἱ ἐλπίδες κηρύξας Ρωσο-τουρκικοῦ πολέμου· ἀγγέλλεται νίκη τοῦ Γεωργάκη Ὀλυμπίου, τοῦ γνωστοῦ ἐκ Φτέρης τοῦ Ὀλύμπου ὑπὸ τὸν Ὑψηλαντην ὑπερόχου πολεμάρχου, καθὼς καὶ τοῦ σὺν αὐτῷ ἀρματωλοῦ Ἰωάννου Φαρμάκη.

Ἀγγέλλονται ἐπίσης : ἡ ἀναχώρησις τῶν Ὑψηλαντῶν διὰ τῆς Αὐστρίας, ἀνδραγαθήματα τινὰ ἐν Ἡπείρῳ καὶ ἐλπιζόμενα ἄλλα ἐν Θεσσαλίᾳ, Μακεδονίᾳ καὶ Θράκῃ.

Οἱ πατριωτικώτατοι ἀδελφοὶ Βιτάλι, ὁ Ν. Βίδας, ὁ πλοίαρχος Πόλοβιτς, — συλληφθεὶς ποτὲ αἰχμάλωτος καὶ ἀπελευθερωθεὶς παρὰ τοῦ Ρώμα — πάντες χρησιμώτατοι ἀνεδειχθέντες κατὰ τὴν ἀρχὴν τοῦ Ἀγῶνος, ἀνασύρονται ἐκ τῆς λήθης διὰ τῶν κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἐπιστολῶν των.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω ὁ Ν. Βιτάλης, σημειῶν τὴν παράδοσιν τῆς Τριπολιτσᾶς, τὴν ἐν Θερμοπύλαις μάχην καὶ τὴν ἀόδοον φιλελλήνων, ἀναγράφει καὶ κατ'ὀρθωμά τι τῶν Ψαρινῶν ἐν Ἑλλησπόντῳ.

Αἱ ἐπιστολαὶ τοῦ 1821 περκατοῦνται διὰ μιᾶς τοῦ Ἰαννικέση καὶ ἐτέρας τοῦ γνωστοῦ ἤδη Μητροπολίτου Ἰγνατίου.

(*) Ἀπάντησέ τις τοῦ Ρώμα, ἣν παραλαμβάνομεν ἐκ τῶν Ἀπομνημονευμάτων τοῦ Ξάνθου, φαίνεται μὴ ἔχουσα ἀκριβοῦς ἐκτετυπωμένην τὴν χρονολογίαν.

Τὸν Γιαννικέσσην χαρακτηρίζει ἀλλαχοῦ ὁ Ρώμας. Ἦδη ἐπιστέλλει οὗτος ἐκ Τεργέστης πρὸς τὸν Ρώμαν διαφόρους πληροφορίας περὶ τοῦ Ἀγῶνος, ὡς καὶ ἐξωτερικὰς εἰδήσεις καὶ ἐκφράζει τὴν ἀγχανέτησίν του διὰ τοὺς ἐκ κακοβουλίας συγγέοντας τὸν δίκαιον τῶν Ἑλλήνων Ἀγῶνα πρὸς τὰς ἀνταρσίας τοῦ Πεδεμοντίου καὶ τῆς Νεαπόλεως.

Ὁ Ἰγνάτιος, τέλος, ἀγγέλλει τῷ Ρώμα, ὅτι, καθὰ γράφει αὐτῷ ὁ Μχυροκορδάτος, τὰ ἑλληνικὰ πράγματα ἐτρόπησαν ἐπὶ τὰ βελτίω.

Οὕτω περικοῦνται τὰ εἰς τὸ ἔτος 1821 ἀναγόμενα.

Τὸ ἔτος 1822.

Τὰ τοῦ ἔτους τούτου δύνανται γὰρ χαρακτηρισθῶσιν ὡς συλλογὴ πληροφοριῶν περὶ τῶν ἐν Ἑλλάδι συγχρόνων πολιτικῶν καὶ πολεμικῶν γεγονότων καὶ τῆς ἐξωτερικῆς καταστάσεως τῶν πραγμάτων· πρὸς δὲ καὶ ὡς συλλογὴ πολυτίμων στοιχείων διὰ τὸν ἐπακριβῆ χαρακτηρισμὸν τῶν ὁρώντων προσώπων.

Αἱ πληροφορίαι αὗται προέρχονται ἐξ ἀμέσου καὶ ἐμμέσου πηγῆς, διὰ πρωτοτύπων, πρὸς τε τὸν Ρώμαν καὶ πρὸς ἄλλους, μεθ' ὧν οὗτος συνεδέετο, ἐκθέσεων καὶ ἐπιστολῶν, ἢ δι' ἀντιγράφων τοιούτων, στελλομένων ὅπως λάβῃ γνῶσιν αὐτῶν καὶ ὁ Ρώμας.

Τοιαῦτα ἐν γένει ἔγγραφα εὕρισκόμεν ἀποστελλόμενα ἐκ Βενετίας—ὅταν ἐπὶ βραχὺ ἀπεμακρύνθη ταύτης ὁ Ρώμας—ἐκ Πίζης, Λιβόρνου, ἐξ Ἀγκῶνος, ὡς ἐπίσης ἐκ Ζακύνθου, Κερκύρας καὶ ἐκ Μεσολογίου, Γαστούνης, Ὑδρως καὶ ἐξ ἄλλων μερῶν, πραγματευόμενα περὶ τῶν ἐν τῇ Ἀνατολικῇ καὶ Δυτικῇ Ἑλλάδι, περὶ τῶν ἐν Ἡπείρῳ καὶ Ἀλβανίᾳ, ἐν Λαρίσσει, Ὀλύμπῳ καὶ Μακεδονίᾳ ἐν γένει, ἐν Εὐβοίᾳ, Πελοποννήσῳ, ἐν Κρήτῃ, Σάμῳ, Χίῳ, ὡς καὶ ἐν ταῖς τρισὶ μεγαλυνύμοις διὰ τοὺς ναυτικούς των θριζύμβους νήσοις, συμβάντων, ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν ἐν Ζακύνθῳ, Λευκάδι καὶ Κερκύρᾳ, ὡς ἐπίσης περὶ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει καὶ ταῖς Ἡγεμονίαις.

Ἐπιστολὴ τις τοῦ I. Βιτάλη πληροφορεῖ τὸν Ρώμαν περὶ ἀναχωρήσεως φιλελλήνων διὰ τὴν Ἑλλάδα καὶ περὶ ἀποστολῆς χρημάτων διὰ τοῦ Κηλέργη, προερχομένων ἐκ συνεισφορῶν, πρὸς ἀγορὰν πολεμεφοδίων, ἐνεργηθειῶν διὰ τινος Παλαιολόγου.

Κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἐμφανίζεται ὁ γενναῖος καὶ φιλόπατρις Ζα-

κύνθιος όπλαρχηγός Ίωάννης (Βαπτιστής) Γ. Πέτας (*). Ούτος ζητεί παρὰ τῆς οἰκογενείας Ρώμα χρήματα πρὸς συγκρότησιν εἰς ἐν σῶμα τῶν διεσπαρμένων Ζακυνθίων πολεμιστῶν, οἵτινες, κατὰ τὴν φράσιν του, «ἀνώτεροι τῶν κατὰ γῆν καὶ θάλασσαν ἐμποδίων... ἔβαψαν τὸ ἱερὸν τοῦτο ἔδαφος ὅχι μόνον μὲ τὸ αἷμα τῶν ἐχθρῶν ἀλλὰ καὶ μὲ ὅσον ἀπὸ τὸ ἰδικόν τους ἐχύθη». Περὶ τοῦ ζητήματος τῆς συγκεντρώσεως τῶν Ζακυνθίων ἀπετάνθη ὁ Πέτας καὶ πρὸς ἄλλους Ζακυνθίους.

Δύο ἐπιστολαὶ τοῦ Ἀγγέλου Γιαννικέση, ὅστις τότε ἔχαιρε, φαίνεται, τὴν ἐμπιστοσύνην τοῦ Ρώμα, εἶναι ἐπίσης ἄξιοι ὡςδὴποτε ἀναγραφῆς, ὡς μεταδίδουσιν τινὰς πληροφορίες, ἀνακοινωθείσας αὐτῷ ἐν μέρει παρὰ τοῦ Ἰ. Βλασσοπούλου. Εἰς ταύτας προσθέτομεν τὰς μετὰ πληροφοριῶν ἐπιστολὰς τοῦ Παυλίδου καὶ Βίδα, ἀλλὰ καὶ τινα ἐκ Σίπινι τῆς Αὐστρίας προερχομένην, ἀνυπόγραφον μὲν, πλὴν διὰ τῶν χαρκακτῆρων τῆς γραφῆς τοῦ ἐκ τῶν κρατίστων Φιλικῶν Γ. Λεβέντη, ὡς καὶ τὴν τοῦ Ἀντ. Κομιζοπούλου, ἐκ τῶν μεγάλων Φιλικῶν καὶ αὐτοῦ, ἐξ Ἀγκῶνος ἀποσταλεῖσαν, καταφερομένου, ὡς καὶ ὁ Ξάνθος, κατὰ τῶν Φανκριωτῶν.

Ἐν τῇ τοῦ Ξάνθου (ἀριθ. 64) γίνεται λόγος περὶ τῆς ἐνεργηθείσης κατὰ τὸ ἔτος 1822 αἰτήσεως περὶ Ἀγγλικῆς προστασίας, περὶ ἧς θὰ ὁμιλήσωμεν εἰς τὰ τοῦ ἔτους 1825.

Τοῦ αὐτοῦ Ξάνθου ἄλλη ἐπιστολή, ἀπὸ 21 Ἰουλίου 1822, κατὰ χωρισθησομένη ἐν τῷ Συμπληρώματι, ὁμιλεῖ περὶ τῶν κατὰ τὸν Ὀδυσσεά Ἀνδρουτσουν καὶ περὶ τῆς ἀποχωρήσεως τοῦ Καποδιστρίου ἐκ τῆς Ρωσικῆς ὑπηρεσίας, περὶ τοῦ ὁποίου ζητήματος καὶ ὁ Ρώμας γράφει πρὸς τὸν Ξάνθον (ἀριθ. 45).

Κατὰ πόσον κατενόουν, οἱ στέλλοντες ἐπιστολὰς καὶ ἐκθέσεις πρὸς τὸν Διον. Ρώμαν, τὸν σκοπὸν καὶ τὴν χρησιμότητα αὐτῶν, καταδηλοῦται καὶ δι' ἐπιστολῆς τοῦ Ξάνθου πρὸς αὐτόν, (ἀριθ. 40) ἐν ᾗ τῷ σημειοῖ, ὅτι τῷ ἀποστέλλει ἀντίγραφον ἐκθέσεως ὅλων τῶν τρε-

(*) Συνοπτικῶς τὰ κατ' αὐτὸν βλέπει τις εἰς «Βίους Πελοποννησίων ἀνδρῶν καὶ τῶν ἐξωθεν εἰς τὴν Πελοπόννησον ἐλθόντων» ὑπὸ Φωτίου Χρυσανθοπούλου (Φωτάκου) ἐκδόσις Στ. Ἀνδροπούλου. (Ἀθήναι, 1888). Διάφορα ἱστορικὰ ἔργα ἀναγράφουσι τοὺς ἀγῶνάς του ἐν τε ταῖς Ἠγεμονίαις καὶ τῇ Ἑλλάδι. Ὁ Πέτας ἀπέθανε τῷ 1827 ἐν τῷ Λοιμοκαθαρτηρίῳ Κεφαλληνίας. (Ἀμβρ. Φραντζῆ Ἀ'Επιτομὴ τῆς Ἱστορίας τῆς ἀναγεννηθείσης Ἑλλάδος» (1839 τομ. Γ'. σ. 239.)

ξάντων εἰς τὴν Πελοπόννησον, — ὅπου ὁ Δημήτριος Ὑψηλάντης τὸν στέλλει, — ὅπως πληροφορηθῇ (ὁ Ρώμας) καί, εἰ δυνατόν, ἐνεργήσῃ μὲ τὸν καλὸν πατριωτισμὸν τοῦ πρὸς ὄφελος τῆς πατρίδος».

Ἀρίστην μεταξύ τῶν τοιούτων ἐκθέσεων ὀφείλει νὰ καταλάβῃ θέσιν καὶ περιγραφὴ τις τῶν νευτικῶν θριάμβων τῆς 8, 10 καὶ 11 Σεπτεμβρίου τοῦ ἔτους τούτου, ἐξῆχθεῖσα ἐκ τοῦ Ἡμερολογίου τοῦ «Θεμιστοκλέους» κυβερνωμένου ὑπὸ τοῦ πλοιάρχου Σταμάτη Φωκᾶ. Ἡ Ἐκθεσις αὕτη φέρει τὴν ὑπογραφὴν τοῦ ὑποπλοιάρχου Χριστοφύρου Σερζιτοπούλου.

Πρὸς τὸν Ρώμην ἐπίτης ἐκ Τεργέστης ὁ τραπεζίτης Ἀντ. Ἀντωνόπουλος(*) δι' ἐπιστολῆς τοῦ πραιστῆ τὴν ἀπόλυτον ἀνάγκην χρημάτων χάριν τοῦ Ἀγῶνος, συνιστᾷ δὲ αὐτῷ νὰ ἐτοιμάσῃ πρὸς τοῦτο ποσότητά τινα, ἣν θὰ παρλάβῃ ἐπὶ τούτῳ ἀποστελλόμενος ἄνθρωπος, εἰ δυνατόν δὲ νὰ κάμῃ καὶ ἄλλους μιμητάς του.

Ἐνταῦθα ὀφείλομεν νὰ κάμωμεν μνεῖαν καὶ ἐγγράφου τινὸς τοῦ τότε Γενικοῦ Γραμματέως τῆς Οἰκονομικῆς τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδος Ν. Λουριώτου πρὸς τοὺς Ζακυνθίους, ἐν ᾧ γίνεται μὲν λόγος καὶ περὶ τῆς τότε καταστάσεως τῶν πρῶτων, ὡς καὶ περὶ τοῦ ὡς προδίου χαρακτηρηθέντος Βαρνακιώτου, ἀλλὰ κυρίως ἀγγέλλεται, ὅτι ἀποστέλλονται ὅπως ἐξαργυρωθῶσιν ὑπὸ τῶν Ζακυνθίων, χάριν τῶν ἀνγκῶν τοῦ Ἀγῶνος 15 χιλιάδων γροσίων ἐθνικαὶ ὁμολογίσι, προτρεπομένων αὐτῶν ὅπως ζήτησωσι καὶ καλύψωσι καὶ ἄλλας.

Εἰς τινα δὲ ἐπιστολὴν τοῦ ὁ Ρώμας, ἀπαντῶν εἰς τὸν Ξάνθον καὶ καθιστῶν αὐτὸν ἐνήμερον διαφόρων συνεννοήσεων διὰ πατριωτικὰ ζητήματα, κάμνει λόγον καὶ περὶ τοῦ θανάτου τοῦ πρὸς μητρὸς θεῖου τοῦ Κόμητος Ν. Καπνίσση. Τοῦτο σημειοῦμεν ἐνταῦθα κυρίως, διότι διὰ τοῦ θανάτου αὐτοῦ περιῆλθεν εἰς τὸν Διον. Ρώμαν κολοσσαία περιουσία, ἰδίως χρηματικὴ, ἥτις ἐν τούτοις μετὰ τὸ πέρας τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἀγῶνος δὲν ὑπῆρχε πλέον.

Εἰς τὰ τοῦ ἔτους τούτου περιλαμβανέται ἐπίσης καὶ ἐπιστολὴ τοῦ Ρώμα, ἐξ ἧς καταδηλοῦνται αἱ φροντίδες αὐτοῦ περὶ ἐκπαιδεύσεως ἐν Τοσκάνῃ νέων ἐκ Ζακύνθου, παρὰ τὰς τόσας ἄλλας ἀπασχολήσεις αὐτοῦ.

(*) Πρὸς τὸν Ἀντωνόπουλον τοῦτον βεβαίως ἀπευθύνεται ἀνεπίγραφος ἐπιστολὴ τοῦ Ρώμα (ἀριθ. 47) περὶ ἐνεργειῶν τινων πρὸς ἐγκαθίδρυσιν τυπογραφείου ἐν Κρήτῃ.

Τέλος περὶ τῶν ἐνεργειῶν τοῦ Ρώμα πρὸς ἐπιτυχίαν τῆς ἀποστολῆς τῶν ἱκετῶν Ἑλλήνων πρὸς τοὺς ἐν τῷ Συνεδρίῳ τῆς Βερώνης Βασιλεῖς καὶ πρὸς τὸν Πάπην καὶ ἐπίδοσιν τῶν ἀναφορῶν, τὸ μὲν διὰ τοῦ Προξένου τῆς Ρωσσίας Σ. Ναράντζη, τὸ δὲ διὰ τοῦ φίλου του καρδινάλιου Μπενβενούτου, οὐδεμία ἀνευρέθη μέχρι τοῦδε ἔγγραφος πηγὴ.

✱

Ἀλλὰ περὶ τῶν ἐνεργειῶν τοῦ Ρώμα πρὸς ἐπιτυχίαν τῆς ἀποστολῆς τῶν ἱκετῶν Ἑλλήνων πρὸς τοὺς ἐν τῷ Συνεδρίῳ τῆς Βερώνης Βασιλεῖς καὶ πρὸς τὸν Πάπην καὶ ἐπίδοσιν τῶν ἀναφορῶν, τὸ μὲν διὰ τοῦ Προξένου τῆς Ρωσσίας Σ. Ναράντζη, τὸ δὲ διὰ τοῦ φίλου του καρδινάλιου Μπενβενούτου, οὐδεμία ἀνευρέθη μέχρι τοῦδε ἔγγραφος πηγὴ.

Ταῦτα ὅμως, ἅτινα θέλομεν ἀναπτύξῃ κυρίως ἐν τῷ Βίῳ αὐτοῦ, μαρτυροῦνται ὑπὸ πάντων τῶν συγχρόνων. ἀναγραφόμενα καὶ εἰς ἀξιόπιστα ἱστορικὰ πονήματα. (*) Ἰδοὺ ἐν παραδείγματι τί ἀναγράφει ὁ Ι. Φιλήμων: (**) «Ματτιουμένης τῆς ἀποστολῆς τῶν ἱκετῶν, ὅτε καὶ αὐτὴ ἡ ἐκ τοῦ λοιμοκχρητηρίου Ἀγκῶνος ἔξοδος αὐτῶν ἐκωλύετο, ὁ Ρώμας δραμὼν ἐκ τῆς Βενετίας, ἀνέλαβε καὶ κατῴρῳσεν τὴν παράδοσιν τῆς γενικῆς πρὸς τοὺς Ἡγεμόνας ἀναφορᾶς, εἰσελθὼν καὶ ἐξελθὼν ἄγνωστος ἀπὸ τὴν Βερώναν».

Κατωτέρω δὲ σημειοῖ καὶ τὰς διὰ τοῦ προξένου Ναράντζη καὶ τοῦ Καρδινάλιου Μπενβενούτου ἐπιτυχίας τοῦ αὐτοῦ.

Τὸ ἐνεργὸν μέρος, ὅπερ ἔλαβεν ὁ Ρώμας, εἰκάζεται ἄλλως τε ἐκ τῆς εὐθὺς κατόπιν, ὡς θὰ ἴδωμεν, ἀναπτυσσομένης ἐν Ἰταλίᾳ σχεσίως μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τῶν ἱκετῶν Ἀνδρ. Μεταξᾶ, Μητροπολίτου Π. Πατρῶν καὶ Γ. Μαυρομιχάλη, ὡς καὶ ἐκ τῆς εὐρέσεως μεταξὺ τῶν ἐγγράφων τοῦ Ρώμα δύο ὁμοίων ἐπιστολῶν, μιᾶς πρὸς τὸν πρεσβευτὴν τῆς Γαλλίας καὶ ἑτέρας πρὸς τὸν τῆς Νεαπόλεως ἐν Βερώνῃ, φερουσῶν τὴν ὑπογραφήν τοῦ Ἀνδρ. Μεταξᾶ καὶ χρονολογίαν 3 Νοεμβρίου 1822, δι' ὧν παρακαλοῦνται, ὅπως ἐπιδώσωσι τὰς συνημμένας ἀναφορὰς πρὸς τοὺς Βασιλεῖς των, ἂν δὲ δὲν συμμετάσχωσιν οὗτοι αὐτοπροσώπως τοῦ Συνεδρίου, τότε νὰ λάβωσι γνῶσιν τοῦ περιεχομένου οἱ κ. κ. πρεσβευταί.

(*) Π. γ. Σπηλιάδου Ἀπομνημονεύματα τόμ. Α', σ. 502. Ι. Φιλήμωνος Νεκρολογία εἰς Διον. Ρώμαν, εἰς «Αἰῶνα» τοῦ ἔτους 1857 ἀριθ. 1555, καὶ ἄλλαχού.

(**) Ἐφημερίς «Αἰὼν» ἔνθα ἀνωτέρω.

Τὰς ἐπιστολάς ταύτας θέλομεν δημοσιεύσῃ ἐν τῷ Συμπληρώ-
ματι.

Τὸ ἔτος 1823.

Τὰ ἔγγραφα τοῦ ἔτους τούτου, ὡς καὶ τὰ τοῦ προηγουμένου, εἶναι μεστὰ συγχρόνων πολεμικῶν καὶ πολιτικῶν πληροφοριῶν. Μεταξὺ τῶν πολεμικῶν διακρίνεται λαμπρὰ περιγραφὴ τῆς ἀνδραγαθίας καὶ τοῦ θανάτου τοῦ Μάρκου Μπότσαρη μετ' ἐπιστολῆς αὐτοῦ.

Αἱ πληροφορίες ἔρχονται διὰ Τεργέστης, Ζακύνθου, Κερκύρας, ἐπίσης ἐκ Ναυπλίου, μία δ' ἐκ Σαλαμίνος.

Ἡ ἀπὸ Ναυπλίου ἔκθεσις παρουσιάζει τοῦτο τὸ ἰδιάζον, ὅτι ἔχει κατ' ἐρωταπόκρισιν τὰς συνδιαλέξεις τοῦ Νικηταρᾶ καὶ Πά-
νου Κολοκοτρώνη ἀφ' ενός, τοῦ Λόντου καὶ τοῦ Βρεσθένης Θεοδώ-
ρητου ἀφ' ἐτέρου, περὶ πολιτικῆς συνδιαλλαγῆς τῶν ἀντιφρονούν-
των κομμάτων. Ἡ διάλεξις εἶναι τόσο φυσικὴ, ὥστε νομίζει τις,
ὅτι πρόκειται περὶ φιλολογικοῦ ἔργου.

Εἰς τὸν κύκλον τῶν τοιούτων ἐπιστολῶν τυχτέα καὶ ἡ τοῦ γνωστοῦ φιλοπάτριδος καὶ λογίου Κερκυραίου Ἀνδρέου Μουστο-
ξόδου, περιέχουσα καὶ κρίσεις περὶ τοῦ φιλέλληνος Ἀστιγγοῦ, ἀγ-
γέλουσα δὲ τὴν συγγραφὴν περ' αὐτοῦ ἱστορίας τοῦ ἑλληνικοῦ
Ἀγῶνος, χάριν τῆς ὁποίας ζητεῖ πληροφορίας καὶ ἔγγραφα ἐκ τῶν
παρὰ τῷ Ρώμᾳ συγκεντρουμένων· προτρέπει δ' αὐτὸν νὰ ζητήσῃ
καὶ ἄλλα «παρὰ τῶν αὐτουργῶν τῶν ἐνδόξων ἀνδραγαθῶν».

Πληροφορίας ἐπίσης περιέχει καὶ ἐπιστολὴ τις τοῦ Ι. Μελα.

Ὡσαύτως καὶ ὁ ΙΙ. Πατρῶν Γερμανὸς δι' ἐπιστολῶν του ἀνακοι-
νοῖ πρὸς τὸν Ρώμαν ἱκανὰς καὶ πολυτίμους πληροφορίας ὡς καὶ εἰ-
δήσεις περὶ τοῦ Στάνωπ.

Καὶ αὐτὸς δὲ ὁ Ρώμας σημειοῖ πρὸς τὸν Παλαιῶν Πατρῶν Γερ-
μανὸν πληροφορίας νέας περὶ τοῦ Ἀγῶνος, προερχομένης ἐκ τοῦ
τότε ἀ' Ἀρχιστρατήγου Ἀδαμ τοῦ κατόπιν Ἀρμοστοῦ ἐν ταῖς
Ἰονίαις Νήσοις, ἀνακοινοῦντος αὐτὰς πρὸς τὸν Κερκυραῖον ἱππότην
Καπαδόξαν, ἐν Βενετίᾳ διαμένοντα τότε.

Πρὸς τὸν Καπαδόξαν τοῦτον, ὡς καὶ πρὸς πάντα ὁμόφρονα τῷ
Μαζίτλανδ, εἶχον ἐπιδαψιλευθῇ ὑπέροχοι τιμαὶ καὶ ἐχρειάζετο με-
γάλη δύναμις χαρακτῆρος εἰς τέκνον δούλου Γένους, ὅπως ἀπο-
κρούσῃ ταύτας καὶ προτιμήσῃ αὐτῶν τὴν δήμευσιν, τὴν φυλάκισιν,
τὴν διαπόμπευσιν, τὸν ἐκπατρισμόν!...

Κατὰ τὴν στέφιν τοῦ Βασιλέως τῆς Ἀγγλίας Γεωργίου τοῦ Δ'.

(τῷ 1821) παρευρέθη καὶ ὁ Μαίντλανδ ἀπαρίπετο δὲ αὐτῷ ἐν τῇ τελετῇ καὶ ὁ ἱππότης Καπάδοκας, ὡς βασιλεὺς τῶν ὅπλων τοῦ ἐπισημοτάτου τάγματος τοῦ Ἁγίου Μιχαὴλ καὶ Ἁγίου Γεωργίου, φορῶν τὸ στέμμα καὶ χιτῶνα ἐρυθρόν, φέρων ἐπὶ τοῦ στήθους τὰ ἐμβλήματα τοῦ τάγματος καὶ κρατῶν σκῆπτρον » (*)

Ὁ Καπάδοκας ὡς ἐκ τούτου περιεφρόνει φυσικῶς τὴν πτωχὴν καὶ ἄσημον Ἑλλάδα, αἵματοκυλιομένην διὰ τὴν ιδεώδη ἐλευθερίαν· διὸ ὁ Ρώμας, δυσφορῶν, σημειοῖ ἐν τῇ ἐπιστολῇ του: «ἐκείνο 'ποῦ μου-κκοφνίεται εἶναι νὰ τὸν ἀκούω νὰ καταφρονῇ καὶ τοὺς ἡμετέρους καὶ τὰ ἡμέτερα καὶ νὰ λογαριάζῃ ὡς οὐτιδανὰ τόσα θαυμασιώδη ἀποτελέσματα!...»

Ἐν τοῖς τοῦ ἔτους τούτου εὐρίσκομεν τὰ ἴχνη τῶν ἐνεργειῶν τῶν ἐν Ἱταλίᾳ Ἑλλήνων ὑπὲρ τῆς ἀναρρήσεως τοῦ Ἱερωνύμου Βοναπάρτου εἰς τὸν θρόνον τῆς Ἑλλάδος.

Χίος τις Ἀντώνιος Φλαβιανός, ὁ κατόπιν μετὰ τῶν ἐχθρῶν τοῦ Μαυροκορδάτου καταλεγόμενος, καὶ φίλος τῶν Μαυρομιχαλαίων, (**) παραπονεῖται πρὸς τὸν Ρώμαν, διότι οὗτος δὲν προσήλθε ἀπρὸς τοὺς ἐν τῷ Καθαρτηρίῳ Ἀγκῶνος γνωστοὺς φίλους, οἵτινες «βάσιν ἔβαλαν τὴν ὁδηγίαν καὶ τὰ φῶτα τῆς ἐκλαμπρότητός του.»

Φαίνεται δηλ. ὅτι εἰς τὰς περὶ Βοναπάρτου ἐνεργείας ἔτεινε κατ' ἀρχάς οὐς καὶ ὁ Ρώμας, ἴσως διὰ τὴν ἀντιληφθεὴν ἐὰν περὶ σοβαροῦ τι-νος ἐπρόκειτο, εὐθὺς ὅμως κατόπιν, καὶ μετὰ τὴν πρὸς τὸν Καποδίστριαν συνεννόησιν, ὅχι μόνον δὲν ἀνemieχθη, ἀλλὰ καὶ ἀντέδρασεν ἀποτελεσματικῶς. Ἐπιτηδεῖως ὅμως κατάρθρωσαν οἱ ἐνεργοῦντες ταῦτα νὰ τὸν περιπλέξωσι καὶ νὰ ἐκμεταλλευθῶσι τὸ ὄνομά του, ὡς δῆθεν πρωταγωνιστοῦτος ἐν τῇ ιδέᾳ.

Ἰδοὺ δὲ τί διενεργεῖτο ἐν Ἑλλάδι, κατὰ τὰ γνωστὰ ἱστορικὰ δημοσιεύματα (***): Ἄλλος πάλιν Χίος, ὁ Ἰωάννης Μαυρογορδάτος,

(*) Χιώτου τόμ. Α'. σ. 306.

(**) Σπηλιζίδου τόμ. Β'. σ. 60.

(***) Η.Χ. Σπηλιζίδου τόμ. Α'. σ. 528—529. Ἐπίσης Ὁρλάνδου Ναυτικὰ τόμ. Α'. σ. 435—436. Ι. Κολοκοτρώνη Ἑλληνικὰ Ὑπόμνηματα σ. 583. «Ἐδδομάς» τόμ. Γ'. σ. 260.

ἀπεσταλμένος παρὰ τῶν ἐν Τεργέστη Ἑλλήνων, ἦλθε καὶ ἀνεκοί-
νωσεν εἰς τὴν ἑλληνικὴν Κυβέρνησιν, ὅτι ὁ ἐν Τεργέστη διατρίβων
Ἰερώνυμος Βοναπάρτης ἐδέχετο ν' ἀναγορευθῇ Βασιλεὺς τῶν Ἑλλή-
νων. Τότε κατηρτίσθη ἐπιτροπὴ, ἀποτελουμένη ἐκ τῶν Πανού-
τσου Νοταρᾶ, Γ. Καλαρᾶ καὶ Ι. Κοντουμᾶ, ἵνα ἐξετάσῃ τὸ πρᾶγμα.

Ὁ Μαυρογορδάτος ἐστάλη παρ' αὐτῶν ὀπίσω εἰς Τεργέστην,
ὅπως μάθῃ τί ἐγγυήσεις παρέχει ὁ Βοναπάρτης πρὸς ὑποστήριξιν
τοῦ ἑλληνικοῦ Ἀγῶνος.

Ἐν Παρισίοις δὲ λέγουσιν, ὅτι ὑπεκίνησε τὸ πρᾶγμα ὁ Ζακύν-
θιος Σ. Βιτάλης ἐνεργῶν ὁμως οὐχὶ ἀποκλειστικῶς διὰ τὸν Βονα-
πάρτην, ἀλλ' ἐν γένει περὶ Βασιλέως, διὸ ἐβολιδοσκόπει καὶ διὰ
τὸν Εὐγένιον, Ἀντιβασιλέα ἄλλοτε τῆς Ἰταλίας, ὅπως κατόπιν ἐνῆρ-
γῃ ὑπὲρ τοῦ Ὁρλεάν.

Εἰς ταῦτα προσθέτομεν τὰ ἑξῆς :

Ὁ Βοναπάρτης ἐπρόκειτο νὰ μετακληθῇ ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ
πρίγκιπος Μονφόρ ἢ Βελφόρ. (*) Ἀναφορὰ πρὸς τὴν Ὑπερτάτην Δι-
οίκησιν, σωζομένη ἐν ἀντιγράφῳ ἐν τῇ Ἑθνικῇ Βιβλιοθήκῃ (**) καὶ
φέρουσα τὰς ὑπογραφὰς τοῦ Λακεδαιμονίου Χρυσάνθου, Βρεσθένης
Θεοδωρήτου, τοῦ Ἀναγνώστου Σπυλιωτάκη, τοῦ Κοπανίτσα, τοῦ
Κωνσταντοπούλου καὶ τοῦ Καφεντζοπούλου, συνηγορεῖ ἐκθύμως
ὑπὲρ τῆς προσκλήσεώς του, περιέχουσα καὶ ὄρκον πίστεως εἰς
αὐτόν.

Ἐκυκλοφόρησε δὲ ἡ αὐτὴ ἀναφορὰ πρὸς ὑπογραφὴν εἰς πολλὰ
πρωτόγραφα, ὧν σώζεται ἓν, (***) φέρον τὴν ὑπογραφὴν τοῦ Καθη-
γουμένου τῆς Μονῆς τοῦ Μεγάλου Σπηλαίου Γερμανοῦ ἱερομονάχου
καὶ τὴν σφραγίδα τῆς Μονῆς.

Τὸ ἐν τῇ «Ἐβδομάδι» δημοσιευθὲν ἀντίγραφον φέρει ἐν τέλει
τὸ ἑξῆς σημεῖωμα: «Αὐτὸ τὸ σχέδιον ἀπεστάλη ἀπὸ τὴν Ἑρμιό-
νην, προέδρου ὄντος τοῦ μακαρίτου Θάνου Κανακάρη καὶ Ἀρχιγραμ-
ματέως τοῦ Θεοδώρου Νέγρη. Ἀλλὰ τινὲς ἐπαρχίαι οὐκ ἐδέξαντο
τὸ πρόβλημα· ὅθεν ἀπερρίφθη.»

Ὁ ἀνωτέρω μνημονευθεὶς Φλαβιανὸς προσῆλθον ἐκ μέρους δὴ·

(*) Ὑπὸ τὰ δύο ταῦτα ὀνόματα φέρεται εἰς τὰ δύο σωζόμενα ἔγγραφα,
περὶ ὧν ἐνταῦθα γίνεται λόγος.

(**) Φακελ. 2124 ἀριθ. 3560.

(***) Ἐθν. Βιβλιοθήκη φακελ. 2124 ἀριθ. 3567.

θεν τοῦ Ρώμα πρὸς τὸν ἐν Ἀγκῶνι διαμένοντα εἰσέτι Ἀνδρ. Μεταξὲν καὶ προσέβη εἰς τινὰς ἀνακοινώσεις, αἵτινες μετ' ἄλλων τινῶν ἐνεργειῶν, ἠνάγκασαν τὸν Μεταξὲν νὰ παρατείνῃ τὴν διαμονὴν του ἐν Ἰταλίᾳ.

Ἡ κατόπιν ἀναχώρησις τοῦ Μεταξᾶ δι' Ὑδραν ἀγγέλλεται τῷ Ρώμα δι' Ἐπιστολῆς τοῦ Φλαμπουριάρη (*)

Τὸ κυριώτερον ὄργανον ὅμως τῆς Βοναπαρτικῆς ιδέας φαίνεται ὁ Ἀγγελος Γιαννικέσης. Οὗτος προσεπάθησε νὰ προσελκύσῃ τὸν Γεώργιον Μαυρομιχάλην, ἐκεῖ, ὡς εἶδομεν, διαμένοντα, ὑποσχεθεὶς αὐτῷ ἐπιχορηγήσεις καὶ τίτλους. Διὸ ὁ Π. Πατρῶν σημειοῖ πρὸς τὸν Ρώμαν· «ὁ Μαυρομιχάλης λοιπόν, καὶ τινες ἄλλοι σύμφωνοι μὲ αὐτόν, ἐβουρλίσθησαν, πρῶτον ἐλπίζοντες ν' ἀπολαύσωσι μιλλιούνια καὶ δεύτερον βαθμούς, ὁ μὲν Δουξ, ὁ δὲ Μαρκέζης καὶ τὰ λοιπά.»

Ὁ Ρώμας, ὡς εἵπομεν, κηρυχθεὶς κατὰ τῆς ιδέας ταύτης, ὡς μελλούσης νὰ ἐξεγείρῃ κατὰ τῆς Ἑλλάδος τοὺς ἰσχυροὺς τῆς ἡμέρας, ἔγραψε πρὸς τὸν ἐν Τεργέστη Ἀντωνόπουλον, ἀποκαλῶν τὸ σχέδιον τοῦ Γιαννικέση «θανατηφόρον».

Ὁ Ρώμας ἐξωργίσθη ἰδίως κατὰ τοῦ Γιαννικέση, διότι φαίνεται, ὅτι εἶχεν ἀποσπάσῃ παρ' αὐτοῦ συστατικὰς ἐπιστολάς πρὸς διαφόρους σημαίνοντας Ἕλληνας, ὡς καὶ πρὸς τὸν Γ. Μαυρομιχάλην, χωρὶς νὰ τῷ ἀνακοινώσῃ τὸν λόγον, δι' ὃν ἐζήτησεν αὐτάς.

Ἐν εὐθὺς δ' ἐπομένῃ πρὸς τὸν αὐτόν Ἀντωνόπουλον ἐκτενεστάτῃ ἐπιστολῇ του ὁ Ρώμας ἐξηγεῖται σαφῶς περὶ τῶν συμβαινόντων, ἐξ ἧς ἐπιστολῆς πληροφορούμεθα καὶ ἡμεῖς τὰ κατὰ τὴν ὑπόθεσιν ταύτην.

Ὁ Γιαννικέσης—περὶ οὗ δίδει χαρακτηριστικὰς ὁ Ρώμας πληροφορίας—ἐγνωρίσθη ἐν Καλάμαις μετὰ τινος Κωνσταντέλη, Χίου καὶ αὐτοῦ, ὑπηρέτησαντος, ὡς ἔλεγεν, ὑπὸ τὸν Ναπολέοντα, (*)

(*) Ὁ αὐτὸς ἀγγέλλει συγχρόνως τῷ Ρώμα τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ Βιάρου, ὅπως χορηγηθῶσι παρ' αὐτοῦ ὑπὸ τύπον δανείου 800 τάλληρα εἰς τὴν οἰογένησιν τοῦ Μάρκου Μπότσαρη, ὅπερ βεβαίως δὲν θὰ ἡρνήθῃ ὁ Ρώμας. Πρὸς τούτοις ἀγγέλλει τῷ Ρώμα τὴν θεωρούμενην ὡς θετικὴν ἀνάκλησιν αὐτοῦ (τοῦ Ρώμα) ἐκ τῆς ἐξορίας τοῦ καὶ τὸν ἐρωτᾷ περὶ τοῦ καθορισμοῦ τῆς εἰς Ζάχυνθον ἐπανόδου του. Τὴν διὰ τὴν ἐπανόδον του χαρὰν ἐκφράζει τῷ Ρώμα καὶ ὁ Π. Πατρῶν.

(**) Ὁ Ἀντωνόπουλος ἐν ἐπιστολῇ του (ἀριθ. 111) διαψεύδει τὸ ὅτι ὑπηρέτησεν ὑπὸ τὸν Ναπολέοντα.

δοσις συνεννοήθη μετὰ τοῦ πρόσφυγος Γάλλου Δαβίδ, (*) υἱοῦ τοῦ διασῆμου ζωγράφου Δαβίδ καὶ οὗτος μετὰ τοῦ Ἰερωνύμου Βοναπάρτου, δοσις καὶ ἐδέχθη, θέσας καὶ τοὺς ὅρους.

Τὸν Κωνσταντέλην ἢ Κουσταντέλην ἀποσταλέντα πρὸς τὰς ἐλληνικὰς ἀρχάς, συνώδευσε καὶ ὁ Γιαννικέσης. Ἐλαβον ὑπογραφὰς καὶ ὑποσχέσεις, ἀλλ' ἐτέθη ὁ ὅρος νὰ εἶναι σύμφωνος καὶ ὁ Ρώμας, ὃν παρίστα, φαίνεται οὗτος, ὡς εἶπομεν, πρωταγωνιστοῦντα ἐν τῇ ιδέᾳ. Εἰς τὸν Ρώμαν εἶπεν ἄλλα: ὅτι ὁ Ἀλέξανδρος Μυροκορδάτος ἦτο σύμφωνος καὶ μόνον ὁ Κολοκοτρώνης καὶ Ὑψηλάντης ἀνθίστανται. Ὁ Πετρόμπεης δὲν ἀνθίσταται, ἀναμένει ὁμῶς τὴν γνώμην αὐτοῦ (τοῦ Ρώμα).

Εἰδοποιηθεὶς ὁ Βοναπάρτης, ὅτι τὰ πράγματα βαίνουνσι κατ' εὐχὴν, μετέβη—ὡς εἶπον τῷ Ρώμα—μετὰ τοῦ Δαβίδ εἰς Ρώμην, μὴ παρακωλυσάσης τοῦτο τῆς Αὐστριακῆς Ἀστυνομίας.

Ὁ Ρώμας ἐν τῇ ἐπιστολῇ ταύτῃ ἀναπτύσσει διὰ μακρῶν τοὺς λόγους, δι' οὓς ἦτο ἐναντίος τῆς ιδέας ταύτης. α' Ἐγραψε δὲ καὶ ἐγκύκλιον ἐπιστολήν, πεμφθεῖσαν διὰ τοῦ υἱοῦ τοῦ Ἀνδρέου Μισούλη. Ὁ Πετρόμπεης ἀπήντησε νὰ εἶναι ἡσυχος ἀεπείδῃ καὶ εἰς αὐτὰ δὲν ἐλύζονται οἱ ἡμέτεροι.» Ὁ Π. Πατρῶν κηρύσσεται καὶ αὐτὸς ἐναντίον τῆς Βοναπαρτικῆς ιδέας.

Ἐξακολουθῶν ὁ Ρώμας ἐξιστορεῖ τὰς κατόπιν πλεχτάνας καὶ τὰς αἰτιάσεις τῶν πρακτόρων τοῦ Βοναπαρτισμοῦ κατ' αὐτοῦ, διχιδιδόντων ὅτι οὗτος ἀντιπράττει ἀεπείδῃ καὶ στοχάζεται νὰ γίνῃ Κορυφὴ τῆς Ἑλλάδος». Ἐγραψάν ἐναντίον του πνυχτοῦ ἀνωνύμους καὶ συκοφαντικὰς ἐπιστολάς καὶ προσεῖλκυσαν φαίνεται, ἀληθῶς τὸν Γ. Μαυρομιχάλην, ἀναχωρήσαντα ἐξ Ἰταλίας εἰς τὴν Ἑλλάδα. Ταῦτα ἐλύπησαν πολὺ τὸν Ρώμαν καὶ πρὸς στιγμὴν ἀπεφάσισεν ἀπὸ δῶ κ' εἰς τὸ ἐξῆς νὰ μὴν ἀνακατωθῇ εἰς τὰ τῆς πατρίδος πράγματα.»

Μεταξὺ τῶν ἐγγράφων τοῦ Ἰ. Φιλήμονος εὐρέθη καὶ τι ἐπίμηκες εἰς φύλλον τεύχος διὰ χαρκατῆρος γραφῆς μήπω ἐξακριβωθείσης

(*) Ὁ Charles Louis-Jules David οὗτος, εἶχε καταφύγη εἰς Χίον, ἔπου, ζῶν ἐκ τῆς διδασκαλίας τῆς Γαλλικῆς, ἔμαθε κατὰ βάθος τὴν Νεοελληνικὴν, συνέγραψε δὲ καὶ μέγα Γαλλο-ἐλληνικὸν Λεξικόν, σωζόμενον ἀνέκδοτον ἐν τῇ ἡμετέρᾳ Ἐθνικῇ Βιβλιοθήκῃ (Τμῆμα χειρογράφων ἀρ. 1721—1735).

εἰς τίνα ἀνήκει, ἀντιγραφῆς πάντως, καὶ φέρον πολλὰς διορθώσεις καὶ μεταβολὰς διὰ χειρὸς τοῦ Ἰωάν. Φιλήμονος. (*)

Τὸ ἔργον τοῦτο βεβαίως εἶναι τινος τῶν παρὰ τῷ Δημητρίῳ Ὑψηλάντι, καθ' ἡμᾶς τοῦ ἐκ τῶν κορυφαίων Φιλικῶν Π. Ἀναγνωστοπούλου.

Τὸ περιωθὲν τεῦχος ἐπρόκειτο νὰ χρησιμεύσῃ ὡς εἰσαγωγὴ εἰς μέγα ἱστορικὸν ἔργον.

Εἰς ἓν φύλλον αὐτοῦ, ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν «Σχόλια τοῦ πρώτου τόμου», ἀπαντῶσι τὰ ἐξῆς περὶ τοῦ ἔργου:

«Ὀνομάζω ἢ ἐπιγράφω: Ἀναγεννώμενον Φοῖνικα τὴν ἱστορίαν ταύτην, διότι λαμβάνει ἀφορμὴν ἀπὸ τοῦ ἀναγεννωμένου ἐκ τῆς στάκτης τοῦ φοίνικος» φερομένου εἰς τὰς πρώτας (τριχρούς) σημαίας τοῦ πολέμου.

Εἰς τὸ εἰσαγωγικὸν τοῦτο τεῦχος ῥωσογαλλικῆς καὶ ἰδίως φιλορωσικῆς ἐμπνεύσεως, ὑπάρχει πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ ὅ,τι κκχὸν καὶ ἀντίθετον ἡδύνατο νὰ γραφῇ κατὰ τοῦ Διον. Ρώμα.

Ἰδοὺ τινὰ ἀποσπασμὰτα, σχετικὰ πρὸς τὴν πρόσκλησιν τοῦ Ἱερωνύμου, ἕνεκα τῶν ὁποίων ἐμνήσθημεν τοῦ τεύχους αὐτοῦ ἐνταῦθα.

«Οἱ Ἰωάννης Μαυρογορδάτος, Ἐμμανουὴλ Κουσαντέλης Σγούρος καὶ Ἀγγελος Γιαννικέσης ἤλθαν, ὅπως διαπραγματευθῶσι τὸ ζήτημα τῆς προσκλήσεως Βασιλέως :

Οἱ γνωρίσαντες πρῶτοι τὸ πρόβλημα ἦσαν οἱ Π. Μαυρομιχάλης, Ἀναγ. Δηλιγιάννης, Σωτ. Χαρχλάμπης, Ἀνδρ. Ζαήμες, Παν. Νοταρᾶς, Ἀναστ. Λόντος, (Πελοποννήσιοι) καὶ ἐκ τῶν Νησιωτῶν οἱ Λάζ. Κουντουριώτης καὶ Ἰωάν. Ὁρλάνδος.»

Ὁ Ἱερώνυμος χαρακτηρίζεται ἐν τῷ χειρογράφῳ ὡς «ὁ ἀξιώτερος καὶ καλλίτερος τῶν ἀδελφῶν τοῦ ὀνομαστοῦ Ναπολέοντος».

Περὶ τοῦ Ρώμα ἐπάγεται τὰ ἐξῆς : «Ὁ κόμης Κος Διονύσιος Ρώμας ἀνεκαλύφθη ἀντενεργός, ἀρχίσας νὰ διατρέξῃ ἄλλην γραμμὴν πολιτικῆς, τὴν ὁποίαν πρῶτον ὁ ἴδιος καὶ ὡς κατατρεχθεὶς ἀπεδοκίμαζεν· ἴσως ἐνήργησε εἰς τοῦτο ἐπάρκτος φιλοτιμία τὴν ὁποίαν ἔθρεψαν εἰς τὴν ψυχὴν του ὑποσχέσεις.»

Μὴ δυνάμενοι δηλ. νὰ ἐννοήσωσι πῶς ὁ Ρώμας, ἐχθρὸς τῆς Ἀγγλικῆς πολιτικῆς ἄλλοτε, ἤρχισε νὰ μεταβάλλῃ φρόνημα καὶ μὴ κατανοοῦτες, ὅτι τοῦτο ὀφείλετο εἰς τὴν πολιτικὴν διορατικότητά τοῦ ἀνδρός,

(*) Τοῦτο κατελέξαμεν εἰς τὸν φάκελλον 2137 ὑπ' ἀριθ. 5472.

στεφθεῖσαν ὑπὸ πλήρους ἐπιτυχίας, ἐζήτουν, ὅπως συνήθως γίνεται, ν' ἀνεύρωσι πανταχοῦ τὴν ὑστεροβουλίαν.

Μεταξὺ τῶν ἐξοργισθέντων κατὰ τοῦ Ρώμα ἦτο καὶ ὁ Ι. Μελᾶς, ἀπαντήσας εἰς τὴν ἐγκύκλιον ἐπιστολὴν αὐτοῦ δριμύτατα καὶ κατὰ τρόπον ἀποδεικνύοντα, ὅτι ὁ Ρώμας τὰς πολυειδεῖς πρὸς τὸ Γένος εὐεργεσίας του διενήργει ἀθορύβως καὶ χριστιανικῶς.

Ἄν δὲν μετέβη ν' ἀγωνισθῇ ὁ Ρώμας εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἔπραξε τοῦτο διότι, ὡς ὀρθῶς ὁ ἴδιος σημειοῖ ἐν τῇ πρὸς τὸν Ἀντωνόπουλον ἐπιστολῇ του, ἐφρόνει, ὅτι ἀἤμπορεῖ νὰ δουλεύσῃ τὴν πατρίδα ὡφελιμώτερα, ἀγρυπνῶν εἰς τὰ ἐξωτερικὰ κινήματα». Ἄν δὲ κατώρθωσε, μὴ μεταβάς, ν' ἀποφύγῃ τὴν δήμευσιν παρὰ τῶν ἀγγλικῶν ἀρχῶν τῆς μεγάλης περιουσίας του, τοῦτο ἀπέβη ὑπὲρ τοῦ ἔθνους, διὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ ὁποῖου καὶ κατηναλώθη ἡ περιουσία αὕτη.

Ὁ Ἀντωνόπουλος ἀπαντῶν, σημειοῖ τὰ ἐξῆς χαρακτηριστικῶτα περὶ τοῦ Ἱερωνύμου Βοναπάρτου, θεωρῶν σβεσθεῖσαν τὴν ὑπόθεσιν ταύτην. Ὁ Ἱερώνυμος, λέγει, ἔχει στρατεύματα, ἀλλὰ δὲν ἔχει χρήματα, οὔτε πρὸς συντήρησίν του. Δὲν μετέφερε τὰς ἀποσκευὰς του, ἀλλὰ μετέβη μόνος εἰς Βιέννην τῇ ἀδείᾳ τῆς Κυβερνήσεως. «Εἶναι ἀπὸ τὰ ἀδέλφια ὁ πλέον ἀνόητος» ἐν τούτοις καὶ τοιοῦτον ὄντα, ἡ Ἱερὰ Συμμαχία τὸν θεωρεῖ ἐχθρόν της,

Ἐν τῇ αὐτῇ ἐπιστολῇ χαρακτηρίζει καὶ τοὺς πρωτουργοὺς Κωνσταντέλην, Δαβίδ καὶ Γιαννικέσην.

Ἐπαινεῖ τὴν πορείαν τοῦ Ρώμα παρακαλῶν αὐτὸν νὰ μὴ παύσῃ μεριμνῶν περὶ τῶν ὑποθέσεων τῆς Πατρίδος.

Οὕτω λήγει ἡ ὑπόθεσις αὕτη ἐν τῷ Ἀρχεῖῳ.

Ἐν τοῖς ἐγγράφοις τοῦ ἔτους τούτου ἀπαντῶσι καὶ στοιχεῖα τῆς μετὰ τῶν Ἱπποτῶν τῆς Ἱερουσαλήμ συνεννοήσεως.

Ἰδοὺ συντόμως τί καὶ περὶ τῆς ὑποθέσεως ταύτης ἔχει ἱστορηθῇ: Ὁ ἐξ Ἱταλίας συνοδεύσας τὸν Μεταξᾶν γνωστός ἀξιωματικὸς ἄλλοτε τοῦ γαλλικοῦ Ναυτικοῦ καὶ κατόπιν συνταγματάρχης ἐν τῇ ἐλληνικῇ ὑπηρεσίᾳ Jourdain, μετὰ τὴν ἀποτυχίαν τῆς ἐν Βερώνῃ ἀποστολῆς, ἐνῷ ὁ Μεταξᾶς παρέμεινεν ἐν Ἀγκῶνι, ἐν ἀκουσίᾳ κα-

θάρσει, οὗτος ἀνεχώρησεν εἰς Παρισίους, ἔχων ἐντολὴν πρὸς εὐρεσιν δανείου. Ἐκεῖ ἦλθεν εἰς συνεννοήσεις μετὰ τῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ τάγματος τοῦ Ἀγίου Ἰωάννου τῆς Ἱερουσαλήμ, ὅπως ὑποστηρίξωσι τὸν ἐλληνικὸν Ἀγῶνα διὰ χρημάτων καὶ δι' ἀνδρῶν. Οὗτοι δεχθέντες κατ' ἀρχὴν τοῦτο, ἀπήτησαν δι' ἀντάλλαγμα τὰς νήσους Ρόδον, Κάρπαθον καὶ Ἀστυπάλαιαν καὶ προσωρινὴν κατοχὴν τῆς Σύρου κυρίως, μέχρις ἀπελευθερώσεως τῶν λοιπῶν νήσων. Ὑπεγράφη δὲ καὶ εἶδος συνθήκης μετὰ τοῦ Jourdain ἀφ' ἑνός, ὡς πληρεξουσίου τοῦ Ἑλλήνων καὶ Ἑθνῶν καὶ τοῦ ἀντιπροσώπου των. Ἐννοεῖται, ὅτι οὔτε ἡ συνθήκη αὕτη ἀνεγνωρίσθη ὑπὸ τῆς ἐλληνικῆς Κυβερνήσεως, οὔτε αἱ διαπραγματεύσεις ἐξηκολούθησαν, πεισθέντων τῶν ἐν Ἑλλάδι, ὅτι οἱ Ἰππότες ἦσαν ἀνίσχυροι καὶ ἀχρήματοι, ἐπιδιώκοντες μᾶλλον νὰ ὠφεληθῶσιν ἢ νὰ ὠφελήσωσι τὴν Ἑλλάδα. (*)

Τὸ βέβαιον ὁμῶς εἶναι, ὅτι οἱ τοῦ τάγματος εἶχον ἀρχίσῃ τὰς περὶ δανείου ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος ἐνεργείας των, αἵτινες προέβησαν μετὰ σχετικῆς εὐδοκιμήσεως. (**)

Ὁ Jourdain εἶχε μετὰ καὶ εἰς Μελίτην, ἐν Ἑλλάδι δὲ εἶχε κατέλθῃ μετ' αὐτοῦ καὶ ἐπίσημος ἀντιπρόσωπος τοῦ Τάγματος.

Καὶ δι' αὐτὴν τὴν ὑπόθεσιν, φαίνεται, ὅτι ἐζητήθη ἡ σύμπραξις τοῦ Ρώμα, ὅστις, φοβούμενος μήπως ὑπὸ τῶν *intriganti*, ὡς ὠνόμασε τοὺς διαφόρους πράκτορας τοιοῦτου εἶδους ὑποθέσεων, περιπλακῇ, ἡρνήθη.

Τοὺς φόβους του καὶ τὴν ἀρνησίαν του ἐνέκρινε καὶ ὁ Π. Πατρῶν, γράφων αὐτῷ: «ἀνέγνω τὰς σκέψεις σας περὶ τῶν Ἰππέων τῆς Ἱερουσαλήμ καὶ καλῶς ἐξηκριβώσατε ὅλα τὰ ἐνδεχόμενα, δι' ἃ ἐπ' ἀνάγκης νὰ ἔχωσιν ἄγρυπνον ὄμμα οἱ ἡμέτεροι».

Ἡ μετὰ τοῦ Καποδιστρίου ἀλληλογραφία τοῦ Ρώμα περιορίζεται κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο εἰς δύο περιωθείσας ἐπιστολάς.

(*) Σ. Τρικούπη Ἱστορία τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως τόμ. Γ'. σ. 38—39.

(**) Ἴδε τὰ κατὰ τὴν ὑπόθεσιν ταύτην ἐν ἐκτάσει ἐν τῷ συγγράμματι τοῦ Jourdain «*Mémoires historiques et militaires sur les événements de la Grèce depuis 1822 jusqu' au combat du Navarin*» ἐν τόμῳ Δ'.

Ἐν Γενεύῃ πλέον ἐφησυχάζων, ὑπηρεσιακῶς, ὁ Καποδίστριας, γράφει πρὸς τὸν Ρώμαν καὶ τῷ ἀπαντᾷ εἰς ἐπιστολὰς αὐτοῦ, ὧν δὲν περιεσώθη τὸ σχέδιον. Ἡ μελαγχολία τοῦ Καποδιστρίου καταφαίνεται εἰς τὰς γραμμὰς του. Γράφει περὶ ἑαυτοῦ, ὅτι εἶναι ἀερημος καὶ μόνος ἐν τῷ μέσῳ τῶν ὁρέων· συμβουλεύει δὲ ἀεδραῖαν καὶ ἐπιβάλλουσιν διεύθυνσιν» εἰς τὰ ἑλληνικὰ πράγματα. Αἱ ἐπιστολαὶ του εἶναι, ὡς συνήθως, πλήρεις ἀποφθεγμάτων. Ἀποκρούει πᾶσαν ξένην συνδρομήν, δὲν ἀρνεῖται δὲ νὰ ὑπηρετήσῃ τὴν πατρίδα, «ὅπως τὴν ὑπηρετήσῃ πάντοτε», ὡς λέγει.

✱

Μετὰ τὴν ἀναχώρησιν, ὡς εἶδομεν, τοῦ Μεταξᾶ, παρέμειναν ἐν Ἰταλίᾳ ὁ Π. Πατρῶν Γερμανός, καὶ ὁ Γεώργιος Μαυρομιχάλης· ὁ μὲν χάριν τῆς υἱείας του, ὡς ἔλεγεν, ὁ δὲ Μαυρομιχάλης χάριν τῆς διαπραγματεύσεως δανείου τινός, δι' ὅπερ πολλὰς κατέβαλε καὶ ὁ Ρώμας προσπάθειας.

Δι' ἐπιστολῆς του λοιπόν, ἀγγέλλων ὁ Μαυρομιχάλης τῷ Ρώμα, ὅτι προτίθεται ν' ἀναχωρήσῃ, ζητεῖ νὰ τὸν πληροφορήσῃ ἀεάν τι βάσιμον ἔχη περὶ τῶν χρηματικῶν πραγμάτων.»

Διὰ μεταγενεστέρας του δ' ἐπιστολῆς ἀγγέλλει τῷ Ρώμα, ὅτι παρὰ τοῦ πατρὸς του— δι' ὃν μετὰ χαρακτηριστικῆς εὐλαθείας ἐκφράζεται—διετάρχη νὰ παραμείνῃ ἐν Ἰταλίᾳ, «διότι ἡ Διοίκησις ἀπεφάσισε νὰ στείλῃ τὰ ἀναγκαῖα ἔγγραφα», διὰ τὴν συνομολόγησιν δανείου.

Ἡ πρὸς τοῦτο κατάρτισθεῖσα Ἐπιτροπὴ ἀπετελεῖτο ἐκ τοῦ Ἰγνατίου, Γερμανοῦ, Ρώμα καὶ Μαυρομιχάλη, καθὼς ἀγγέλλει ὁ Ρώμας τῷ Ἰγνατίῳ, τὰ δὲ σχετικὰ ἐπρόκειτο ν' ἀποσταλῶσιν εἰς Ἰταλίαν διὰ τοῦ Λουριώτου.

Ὁ Π. Πατρῶν Γερμανός, ἀνακοινῶν πρὸς τὸν Ρώμαν τὰς αὐτὰς πληροφορίες, ζητεῖ ὁδηγίας.

Ἐν Ἑλλάδι ὅμως φαίνεται, ὅτι ἐπεκράτησαν ἄλλαι σκέψεις· ἀφ' οὗ τὰ δάνεια ἦσαν τότε δύναμις εἰς χεῖρας ἐκείνων τῇ ἐνέργειᾳ τῶν ὁποίων συνωμολογοῦντο, φαίνεται, ὅτι δὲν ἤθελον νὰ ἐπ'αυξήσωσι τὴν δύναμιν τῶν Μαυρομιχαλίων καὶ δι' αὐτοῦ τοῦ μέσου. Διὰ τοῦτο ὁ Γ. Μαυρομιχάλης δι' ἐπιστολῆς του πρὸς τὸν Ρώμαν ἐκφράζει τὸν φόβον του, ὅτι «πιθκὸν νὰ ἐπέλθουν μεταβολαὶ εἰς τὰ μέλη τῆς Ἐπιτροπῆς». Ἐν ἐτέρᾳ δὲ πάλιν ἐπιστολῇ συνιστᾷ ν' ἀναμείνωσι τὸν Λουριώτην.

Ὁ Π. Πατρῶν πάλιν ἐν τῇ ἐπιστολῇ του πρὸς τὸν Ρώμην, δημοσιευθεσομένη ἐν τῷ Συμπληρώματι, λέγει, ὅτι, κατὰ τὴ γνῶμην τοῦ Ἰγνατίου, τὸ δάνειον δὲν ἐπιτυχάνεται εἰς Ἰταλίαν ἀλλὰ πρέπει ν' ἀποδλέψωσιν εἰς τὴν Ἀγγλίαν ἢ τὴν Γερμανίαν.

Ἐν ἄλλῃ ἐπιστολῇ του ὁ Γ. Μαυρομιχάλης περὶ ἀπονεύει διὰ τὴν ἀνακοίνωσιν τῶν ὀνομάτων τῆς Ἐπιτροπῆς. Αἱ δὲ ὑποψίαι του ἦσαν, φαίνεται, βᾶσιμοι, καθότι ὑπερίσχυσαν ὄντως καὶ ἐνέργειαι τοῦ Μαυροκορδάτου ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ οἱ διορισθέντες πληρεξούσιοι τοῦ δανείου ἠτοιμάζοντο ν' ἀναχωρήσωσι, καθὰ ἀνεκοίνασε τῷ Γ. Μαυρομιχάλῃ ὁ Blachier. Ἀλλὰ καὶ ὁ Ἰγνάτιος, συνδεδεμένος ἀρρήκτως μετὰ τοῦ Μαυροκορδάτου, φαίνεται ὅτι ἤθελε τοῦτο, διὸ λίαν δυσμενῶς περὶ αὐτοῦ ὁ Π. Πατρῶν ἐκφράζεται.

Τὸν κατὰ τὴν Νέας Ἐπιτροπῆς ἀγγέλλει τῷ Ρώμῃ ὁ Π. Πατρῶν ὀνομάζων τὸν Ὁρλάνδον, Ι. Ζαΐμην καὶ Λουριώτην, (*) γνωστῆς γιγνομένης καὶ τῆς διὰ τοῦ Πολυζωΐδου ἀντικαταστασεως τοῦ ἀπομακρυνθέντος Ζαΐμη.

Ὁ Π. Πατρῶν τὰς διὰ τοῦ Ρώμα προτάσεις εὐρίσκει πολὺ ἐπιφελεστέρας τῶν Ἀγγλικῶν. Εἰς τὸ μεταξὺ κατέφθασαν καὶ αἱ ἀναμένονμεναι πληρεξουσιότητες πρὸς τὸν Ρώμην καὶ Γ. Μαυρομιχάλην.

Εἰς τὰ τοῦ ἔτους τούτου εὐρίσκομεν δύο ἔτι ἐπιστολάς διαφόρου ὅλως φύσεως. Εἶναι αὐταὶ τοῦ Ρώμα πρὸς Μυλαΐδην τινά, ἐν Κερκύρᾳ διακένουσαν.

Εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ὑπεθέσαμεν—ὅπερ καὶ ἤδη πρεσβεύομεν—ὅτι πρόκειται περὶ τῆς συζύγου τοῦ Φριδερίκου Ἀδαμ, τοῦ ἐν τῇ Ἀρμοσθείᾳ τῷ 1824 τὸν Μάϊον διὰ δεξαμένου. Ἐπειδὴ δ' ἐν τῇ ἐπιστολῇ ἀπαντᾷ ἡ φράσις ἀπιστεύω, ὅτι ἀνέλθον ἐντελῶς ἢ προσφιλῆς μας Θωμάζινῃ, ἐζητήσαμεν τὰς δεούσας πληροφορίας ἐκ Κερκύρας, μὴ λυούσας ἀτυχῶς τὸ ζήτημα ἐντελῶς. (**)

(*) Τὴν ἔλευσιν τοῦ Λουριώτου τούτου ἀνέμενεν ὁ Ρώμας, ὅπως ἐπανεῖλθῃ εἰς Ζάκυνθον, καθὰ γράφει πρὸς τὸν Π. Πατρῶν, ἐν ἐπιστολῇ του καταχωρισθεσομένη ἐν τῷ Συμπληρώματι.

(**) Ὁ Ἀδαμ ἔφερε τὸν μεγαλόσταυρον τοῦ Ἁγίου Μιχαὴλ καὶ Γεωργίου ὥστε ἡ σύζυγός του ἐδικαιούτο νὰ προσταγορεύηται Λαΐδη.

Καθὰ δ' ἀνεκοίνωσαν ἡμῖν ἐκ Κερκύρας, ὁ ἱστοριοδίφης κύριος Λαυρέντιος Βροκίνης καὶ ὁ φιλόστωρ Πολιτευτὴς κ. Ἀλκ. Ζερβός, ὁ Ἀδαμ, ἐκ τῆς

Διὰ τῆς Λαίδης ταύτης ἐνήργει ὁ Ρώμας ὑπὲρ τοῦ ἐξορισθέντος πρώην Μητροπολίτου Κεφαλληνίας, τοῦ Ἑλληνικωτάτου καὶ πατριωτικωτάτου Ἀγαθολογίου Τυπάλδου Κοζάκη. Ὁ Ἀγαθολογίος ἐξέπεσε τοῦ θρόνου, κατεδιώχθη καὶ ἐξωρίσθη, διότι ἐνταλθεὶς, ὅπως, τοὺς ἐξεγερθέντας Κεφαλλήνας καὶ ζητοῦντας τὸ δικαίωμα νὰ προστρέχωσιν ἐλευθέρως εἰς ὑπεράσπισιν τῶν ἀγωνιζομένων καὶ πασχόντων ὁμοεθνῶν Ἑλλήνων, προτρέψῃ ν' ἀπέλθωσιν εἰς τὰ ἴδια, οὗτος ἐξεληθὼν, ἐφώνησε : « Πηγαίνετε ἀναχωρήσατε !... » Ὁ λαὸς ὑπὸ τὰ ὄμματα τῆς ἐξουσίας τότε ἀκράτητος εἰσῆρχετο εἰς τὰ πλοῖα καὶ ἀνεχώρει.

Ἡ διφορούμενη προτροπὴ τοῦ Ἀγαθολογίου ἐχαρκτηρίσθη ὡς δουλική παρὰ τῆς Ἀρχῆς, διὸ καὶ κατεδιώχθη ὡς εἴπομεν.

Ὁ Ρώμας, μὴ κατορθώσας τὸ ποθοῦμενον, ἐνήργησε διὰ τοῦ Καποδιστρίου καὶ διωρίσθη ὁ Ἀγαθολογίος Ἀρχιεπίσκοπος Σεβαστουπόλεως. (*)

Καὶ πολιτικὴν τινα προσέγγισιν τῆς Ἑλλάδος πρὸς τὴν Ἀγγλίαν ἀπεπειράτο νὰ διενεργήσῃ διὰ μέσου τῆς Λαίδης ἔκτοτε, φαίνεται, ὁ Ρώμας, ὡς ἐξάγεται ἐκ φράσεων τινων τῶν πρὸς αὐτὴν ἐπιστολῶν του.

Τελευταῖαι ἐπιστολαὶ τοῦ ἔτους τούτου, περὶ ὧν δυνάμεθα νὰ σημειώσωμεν τινά, εἶναι ἡ τοῦ λογίου καὶ Καθηγητοῦ Κ. Σακελλαροπούλου, περιέχουσα ἱκανὰς πληροφορίας περὶ τῆς Ἰονίου Ἀκαδημίας καὶ τοῦ Γκίλφορντ καί, τέλος, ἑτέρη, εἰς ἣν ἀναφίνεται ἡ λησμονηθεῖσα φυσιογνωμία τοῦ Ἡδου Ρήγα, συνιστῶντος πρὸς τὸν Δραγῶνα συγγενῇ του τινά. (**)

πρώτης συζύγου του, Ἀγγλίδος, εἶχε θυγατέρα Αἰμυλίαν κατόπιν ἐνυμφεύθη περικαλλῇ Κερκυραίαν, θυγατέρα Παλατιανοῦ καὶ ἄλλοτε σύζυγον Σούφης, ἀλλ' ἐξ αὐτῆς δὲν ἀπέκτησε τέκνα. Ἡ ἐκ τοῦ πρώτου γάμου θυγάτηρ τοῦ Ἀδαμ ἀπεβίωσεν εἰς τὰς Ἰνδίας, ὅπου μετὰ τὴν λήξιν τῆς Ἀρμοστείας του εἶχε διορισθῇ ὁ Ἀδαμ. Προκειμένου δὲ περὶ προσώπου τότε συνδεδεμένου μετὰ τῆς ἱστορίας τῶν χρόνων τούτων προσθέτομεν τὴν πληροφορίαν, ὅτι ὁ Ἀδαμ, ἐπιθανούσης καὶ τῆς Παλατιανοῦ, ἐνυμφεύθη τὸ τρίτον εἰς ἡλικίαν ἐτῶν 60. ἐξ οὗ γάμου ἀπέκτησεν υἱὸν διατελοῦντα ἤδη εἰς διπλωματικὴν ὑπηρεσίαν.

(*) Ἱστορ. Π. Χιώτου. Τόμ. Α'. σ. 377.

(**) Ὁ Ἡδου Ρήγας οὗτος ἦτο Ἡπειρώτης, ὑπῆρξε δὲ καὶ Φιλικός, κατὰ τὸν γνωστὸν Κατάλογον, κατηχηθεὶς τῷ 1819. Ἐλθὼν εἰς τὴν Ζάκυνθον

Τὸ ἔτος 1824

Δύο κυρίως ἐνεργειῶν τὴν πορείαν παρεκκολουθήσαν ἐν τοῖς τοῦ ἔτους τούτου· τῆς πρὸς ἐξεύρεσιν δανείου ὑπὸ συμφέροντος ἔρους καὶ τῆς πρὸς ἐξεύρεσιν Βασιλείας ἀρεστοῦ εἰς τοὺς κοσμοκράτορας. Μεθ' ὅσα δὲ ὑπέστη καὶ εἶπεν ὁ Ρώμης, πάλιν δὲν ἠδυνήθη ν' ἀρνηθῇ τὴν σύμπραξίν του, ὑπακούων εἰς τὰς πανταχούθεν κατὰρχνούσας προτροπὰς, ὅπως πρωταγωνιστήσῃ εἰς ὑποθέσεις, ἀπαιτούσας τὴν ὑπαρξίν εὐθύτητος καὶ τὴν ἑλλειψίν ὑστεροβουλίας.

Ἀνέβλεπε λοιπὸν τὴν ἐπιστροφὴν του εἰς Ζάκυνθον, εἰς ἣν προϋτίθετο νὰ ἐπανακάμψῃ ἀνευ τῆς οἰκογενείας του, ὡς καὶ ἔπραξε βραδύτερον κατ' αὐτὸ τὸ ἔτος.

Ὡς πρὸς τὸ δάνειον. — Τὸ ἀποσταλὲν ἔγγραφον πληρεξουσιότητος δὲν ἐθεωρήθη πληρὲς ὑπὸ τοῦ διενεργοῦντος τὰ τοῦ δανείου τραπεζίτου, καθὼς ὁ Ρώμης πρὸς τὸν Π. Πατρῶν γράφει, προσπαθοῦντα νὰ τὸν πείθῃ περὶ τοῦ ἐναντίου. Κατόπιν ὁ ἴδιος Π. Πατρῶν προβαίνει καὶ εἰς βελτίωσιν τῶν ὅρων τοῦ δανείου ἀπὸ μέρους τῆς Ἑλλάδος, ζητῶν καὶ ὠρισμένην ὑπόσχεσιν, καθότι ἐφοβεῖτο, μήπως ἡ ἐκκρεμότης ζημιώσῃ τὰς ἐν Ἀγγλίᾳ διεζυγομένους ὁμοίους εἰδῶς διαπραγματούσεις.

Ἐν τούτοις ὁ Ρώμης ἡμέρᾳ τῇ ἡμέρᾳ βλέπει κύκλῳ τὰς δυσχερεῖς πρὸς συνομολόγησιν δανείου, ἐνεκα τῆς ὕλως ἐκρύθμου ἐσωτερικῆς καταστάσεως τῶν ἐν Ἑλλάδι. Θέλει ν' ἀπόσχη πάσης ἀναμίξεως φοβούμενος, καὶ ἐὰν ἐπιτύχῃ τὸ δάνειον, τὰς ἐκ τῶν καταχρήσεων συνεπειάς, ἀλλὰ πάλιν ἀδυνατεῖ νὰ κωφεύσῃ εἰς τὴν φωνὴν τοῦ καθήκοντος.

Ἐν ὥρᾳ ἐπιστολῇ του τότε ὁ Ρώμης (*) αἶρεται εἰς ἀληθὲς ὕψος, ἐγκαρδιόνων τὸν ἀπελπίσαντα Μητροπολίτην Γερμανόν. Ἡ ἐπιστολὴ του αὐτῇ, καὶ τοι εἶναι γεγραμμένη εἰς τὴν ἑλληνικὴν, ἣν δὲν ἐχειρίζετο δεξιῶς, δὲν χάνει πολὺ τῆς ἀξίας της, ὡς πλήρης ἐννοιῶν καὶ ἀποφθεγμάτων. «Ἀλλοίμονον, λέγει μεταξὺ ἄλλων, εἰς ἐν λαόν, ὅπου τὰν οἱ διοικοῦντες αὐτὸν πέσωσιν εἰς ἀπελπισίαν...

τῷ 1821, ἀπεσταλμένος ἐξ Ἀκαρνανίας, παρέλαβε διὰ τοῦ Π. Στεφάνου πυρίτιδα καὶ ἐπανήλθε δι' ἐξόδων τῆς Δευτέρας Ἐσφορίας, ὅπως ἀρχίσῃ, ὡς φαίνεται, ὁ ἐν Ἀκαρνανίᾳ ἀγών.

(*) Ἀριθ. Ἀρχείου 114.

“Οστις ἀπελπίζεται δὲν ἔχει δικαίωμα εἰς τὴν ὑπεράσπισιν τοῦ οὐ-
ρανοῦ...!”

Τοὺς ἐμφυλίους σπαρχμοὺς ἐν τούτοις παρχαλουθοῦσι, μεταδί-
δουσι καὶ ἐξογκώνουσιν οἱ ἐχθροὶ τῆς Ἑλλάδος Οἰκτρὰ ἡ ἐντύπω-
σις τῆς κατὰστάσεως τῆς τῆς. Ἡ Εὐρώπη κρίνει ἤδη τὴν Ἑλληνι-
κὴν Ἐπανάστασιν. Τοῦτο θλίβει τὸν Ρώμην, ὅστις ἀπεριφράστως στιγ-
ματίζει τοὺς αἰτίους.

Καὶ ὄντως ἡ κατάστασις ἐπιδρᾷ οἱ τραπεζίται φοβοῦνται. Ὁ
Ρώμας τότε βλέπει, ὅτι ἄλλη ἐλπίς δὲν μένει, εἰμὴ ἡ εὐρεσις καὶ
ἀνκλήρυξις Βασιλέως. Ὡς τοιοῦτον κατάλληλον, μετὰ πολλὰς σκέ-
ψεις, εὕρισκε τὸν διάδοχον τοῦ ἐκπτώτου Βασιλέως τῆς Σουηδίας,
ἀναγράφων καὶ τοὺς λόγους ἐν τῇ αὐτῇ ἀνωτέρῳ μνημονευθείσῃ ἐπι-
στολῇ. α' Ἡ ρηθεῖσα ἐκλογή—λέγει μεταξύ ἄλλων—δὲν προξενεῖ ζη-
λοτυπίαν τῶν ἐξουσιῶν τῆς Εὐρώπης, ἐπειδὴ καὶ αὐτὸς δὲν εἶναι μέ-
λος κατ' εὐθεῖαν οὐδεμιᾶς ξεχωριστῆς οἰκογενείας τῶν διοικούντων.
Αὐτὸς ἀνήκει εἰς μίαν βασιλικὴν φαμελίαν, ἡ ὁποία ἐξωστρακίσθη
ἀπ' ἐκεῖνα τὰ νεωτερίσματα, τὰ ὁποῖα κατατρέχονται ἀπὸ τὰς τω-
ρινὰς ἐξουσίας. Αὐτὸς ἔχει ἱερὸν δικαίωμα εἰς τὴν προστασίαν τῶν
πλκτικῶν θρόνων.» Προτρέπει δὲ καὶ τὸν Π. Πικτρῶν νὰ μὴ χρονο-
τριβῇ καὶ νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὴν Ἑλλάδα, ὅπως συντελέσῃ εἰς τὴν
κατεύνασιν τῶν παθῶν. Ὁ Γερμανὸς ἀπαντῶν, εὕρισκε πρὸς τοὺς ἄλ-
λοις φυσικὴν τὴν κακὴν ἐκδοκὴν τῶν περὶ δανείου διαπραγματεύσεων,
εἶναι δέ, ὡς ἐκ τῆς ἐπιστολῆς του καταφαίνεται, ἀποτεθαρρημένος
καὶ ὡς λέγει «κατώδυνος».

Ἐν τούτοις εὐθὺς τότε, παρχδόξως καὶ ἀπροόπτως, ἀγγέλλεται
ἡ ἐπιτυχία τοῦ ἐν Ἀγγλίᾳ δανείου. Τοῦτο ἦτο θρίαμβος τοῦ ἐν Ἀγ-
γλίᾳ ἀνκαπυθέντος φιλελληνισμοῦ, ἀλλὰ συγχρόνως καὶ θρίαμβος
τῆς Μκυροκορδατικῆς μερίδος, ἣν ἐθεώρει πηγὴν τῶν διχονοιῶν ὁ
Ρώμας· ἐν τούτοις χεῖρει διὰ τὴν ἐπιτυχίαν τῆς τῆς εἰλικρινῶς ὁ
ἀγνὸς πατριώτης.

Ὁ Ἀντωνόπουλος ἐκ Τεργέστης δι' ἐπιστολῆς του ἐπίσης, ἀγ-
γέλλει τῷ Ρώμᾳ τὴν συνομολόγησιν ἐν Ἀγγλίᾳ τοῦ δανείου, οὐτι-
νος γνωστὰ αἱ περιπέτειαι καὶ ἡ κακὴ τύχη.

Μεθ' ὅλα ταῦτα οἱ ἐμφύλιοι σπαραγμοὶ ἐξακολουθοῦσιν. Ὁ Ρώμας μελαγχολεῖ καὶ ἀσθενεῖ.

Ὡς πρὸς τὸν διάδοχον τῆς Σουηδίας ὁ Π. Πατρῶν φαίνεται σύμφωνος, ἀλλὰ παρκατηρεῖ, ὅτι ἀπαιτεῖται πρὸς τῇ θελήσει τοῦ Ἔθνους καὶ ἡ συγκατάθεσις τῆς Εὐρώπης· θεωρεῖ δὲ καλὸν νὰ ζητηθῇ καὶ ἡ γνώμη τοῦ Καποδιστρίου, πρὸς ὃν γράφει ἐπὶ τούτῳ.

Ὁ Ρώμας ἀπαντᾷ διὰ μακρῶν, διασφηνίζων τὰ προκαλοῦντα τοὺς ἐνδοιασμοὺς τοῦ Γερμανοῦ. Ἐτοιμάζει σχέδιον θεσπίσματος καὶ πολιτεύματος, ζητεῖται δὲ καὶ τὸ κατάλληλον πρόσωπον, ὅπως ἀποσταλῇ πρὸς τὸν Καποδίστριαν κομιστῆς τῆς βαρυσημάντου ἐπιστολῆς· καὶ ὡς τοιοῦτος ἐκλέγεται ὁ ἐκ τῶν τριῶν ἰδρυτῶν τῆς Φιλικῆς Ἐταιρείας Ἀθανάσιος Τσακάλωφ, ὅστις, μετὰ τὸν φόνον τοῦ Γαλάττη, ζῇ μακρὰν τῆς Ἑλλάδος. Ἐπέρχεται βραχέϊα σιωπὴ, ἥτις διακόπτεται διὰ τῆς πληροφορίας, ὅτι ὁ Καποδίστριας δὲν ἐνέκρινε τὴν ἐκλογὴν τοῦ διαδόχου τῆς Σουηδίας, ὡς Βασιλέως τῆς Ἑλλάδος. Οἱ λόγοι, οἵτινες εὐχῆς ἔργον θὰ ἦτο νὰ γνωσθῶσι, παραμένουσιν ἔτι ἄγνωστοι, μὴπῶ ἀνευρεθείσης τῆς σχετικῆς ἐπιστολῆς τοῦ Καποδιστρίου πρὸς τὸν Γερμανόν, ἃν τῷ ἔγραψε τοιαύτην καὶ δὲν περιωρίσθη εἰς προφορικὴν διὰ τοῦ Τσακάλωφ ἀνακοίνωσιν.

Ὁ Ρώμας τότε ἐπανέρχεται εἰς Ζάκυνθον περὶ τὰ τέλη τοῦ Ἰουλίου, ἢ ἀρχὰς Αὐγούστου, τοῦ ἔτους τούτου.

Ἐν τοῖς ἐγγράφοις τοῦ 1824 ὑπάρχουσιν ἐπίσης ἱκαναὶ καὶ ἀξιόλογοι πληροφορίες περὶ τῶν πολιτικῶν καὶ πολεμικῶν πραγμάτων καὶ ἄλλων σημαντικῶν γεγονότων· τὰ τοῦ θανάτου τοῦ Βύρωνος, τὰ τῆς καταστροφῆς τῶν Μαμελούκων, ἐπίσης καὶ τινὰ περὶ τῶν ἐπιδραστηριομένων ὑπὸ τοῦ Σουλτάνου περιποιήσεων πρὸς τὸν Μεχμέτ Ἀλῆν, ἐπ' ἐλπίδι βοηθείας ἐκ μέρους τοῦ εἰς τὸν κατὰ τῶν Ἑλλήνων ἀγῶνα, ἣν βοήθειαν, ἀτυχῶς, δὲν ἐπίστευον ἐν Ἑλλάδι, ὅτι θέλει παρὰσχῃ οὗτος.

Ἐκ Ζακύνθου ἐπίσης ἀγγέλλονται μεγάλαι παρασκευαὶ τοῦ Σουλτάνου καὶ ἡ καταστροφὴ τῶν Ψαρῶν, ἐν ἐκθέσει δὲ τοῦ Σαχτούρη, ἐξ Ὑδρας ἀποσταλείση, περιέχεται θαυμασιὰ περιγραφὴ τῶν τότε ναυτικῶν θριάμβων.

Σχετικαὶ πληροφορίες ἀποστέλλονται καὶ πρὸς τὸν Π. Πατρῶν. Καὶ ὁλόκληρος δὲ διατριβὴ περὶ τῶν ἐλληνικῶν ὑποθέσεων, ἣν ἐδημοσιεύσαμεν, ὡς λίαν ἐνδιαφέρουσαν.

Μεταξὺ τῶν ἐγγράφων τοῦ 1824 πρὸς τούτοις ὑπάρχει ἐπιστολὴ τοῦ Ρώμου ἀνεπίγραφος, (*) ἀπευθυνομένη βεβχίως πρὸς τὸν Ἀντωνόπουλον τῆς Τεργέστης. Ποιεῖται ἐν αὐτῇ λόγον περὶ τῆς πολιτικῆς ἐργασίας του καὶ περὶ τῆς γνωστῆς ὑποθέσεως τῆς ἐκλογῆς Βασιλέως.

Μετά τινος δ' ἐπιστολάς, ἀξιοσημειώτους μὲν, μὴ δεομένας ὅμως ἰδίως μνείας ἐνταῦθα, ἐμφανίζεται καὶ ὁ Ἀλέξ. Μαυροκορδάτος, συνάπτων φιλικὴν πρὸς τὸν Ρώμην καὶ πολλὰ ἐλπίζων, ὡς γράφει, ἐκ τῆς προυσίας του ἐν Ζακύνθῳ.

Εἰς τὰ τοῦ ἔτους τούτου ὑπάρχουσι καὶ ἐπιστολαὶ τινες, ἀνήκουσαι εἰς τὸν Κ. Δραγῶνιν, αἵτινες κατετέθησαν ἔκτοτε παρὰ τῷ Ρώμῃ, καὶ ὅσαι ἔτι δὲν προεκλήθησαν τῇ ὑποδείξει αὐτοῦ (τοῦ Ρώμῃ). Τὸ αἷτιον θέλομεν ἱδρὴ κατωτέρω, ἐνθα θὰ γίνῃ λόγος περὶ τῆς συστάσεως τῆς ἐν Ζακύνθῳ Ἐπιτροπῆς, δρασάσης πατριωτικῶτατα, ὅτε ἤρξατο νέος ἀγὼν τῶν Ἑλλήνων πρὸς τὰ Αἰγυπτιακὰ πλήθη, ἐκινδύνευσεν δὲ καὶ αὐτὴ ἡ ὑπρξὶς τοῦ ἐλληνικοῦ ὀνόματος ἐπὶ τῆς γῆς.

Εἰς τὰς τοῦ Δραγῶνιν ἐπιστολάς ἀνήκουσιν αἱ ὑπὸ τοῦ Σισίνη καὶ τοῦ εἰς τὴν ὑπηρεσίαν του Ἀρχιδιακόνου Ἰωακείμ ἀποστελλόμεναι, ἱκαναὶ τὸν ἀριθμόν.

Αὗται εἶναι λίαν χαρακτηριστικαὶ διὰ τὴν τότε κατάστασιν τῶν πραγμάτων.

Ὁ Γ. Σισίνης ἀγγέλλει τὰ τῶν ἐμφυλίων σπαραγμῶν. Ἦναι ἀντίπαλος τοῦ Ζαΐμη καὶ τοῦ Λόντου, καίτοι φίλος τοῦ Κολοκοτρώνη, ὃν ἐν τούτοις ἐνδοιάζει, ἂν πρέπει νὰ βοηθήσῃ, ζητῶν, ἢ μᾶλλον, θέλων νὰ φαίνεται ὅτι ζητεῖ, συμβουλὰς πρὸς τοῦτο.

Τὸν Σισίνην φαίνεται, ὅτι ἔχει σχηνεύσῃ ἡ Μαυροκορδατικὴ μερίς, ὅπως οὕτω δισπασθῶσιν οἱ Πελοποννησιοί, καθ' ἣν στιγμὴν ὑπέφωσκε καὶ ἡ ἐξ Ἀγγλίας δανειακὴ αἵγλη.

Ὁ Ἀρχιδιάκονος Ἰωακείμ εἶναι διχχυτικώτατος εἰς ἐκφράσεις.

(*) Ἀριθ. Ἀρχείου 122.

τρέφει, ἢ δεικνύει ὅτι τρέφει, ζωηρὸν θαυμασμόν διὰ τὸν Σισίνην, οὗτινος δὲν παύεται ἐξυμνῶν τὰ προτερήματα· φαίνεται δέ, ὅτι διενηργεῖτο μυστικῶς καὶ τις σοβαρὸς δεσμός μήπω διευκρινισθείς, κορυφὴν μέλλων νὰ ἔχῃ τὸν Βύρων.

Αἱ τὸν Μαυροκορδάτον τείνουσαι ν' ἀναδείξωσι καὶ τοὺς λοιποὺς νὰ κηταρρίψωσιν ἐνέργειαι αὗται ἐν Πελοποννήσῳ, ἐπὶ τινα χρόνον, φαίνεται, ὅτι ἐπέδρασαν καὶ ἐπὶ τοῦ Ρώμα, ζητοῦντος πρὸ παντός σοβαρὰν διοίκησιν, ἐνότητά, τάξιν καὶ ἀνδρὰς νομοταγεῖς.

Ἀτυχῶς ὁ Διάκονος ἀγγέλλει, ὅτι ὁ ἐμφύλιος πόλεμος εἶναι ἐν τῷ ἐκρήγνυσθαι. Ὁ αὐτὸς εἰς ἑτέραν ἐπιστολὴν του ἀγγέλλει αὐτὸν θάνατον τοῦ Βύρωνος, διὰ τὸν ὅποιον ἔκλαυσαν καὶ τὰ Ψυχὰ καὶ οἱ κόποι τῶν ἐπιγὰν εἰς μάτην.

Τώρα προσπαθοῦσι νὰ συνδεθῶσι μετὰ τοῦ Στάνωπ. Ὁ Διάκονος εἶναι λυρικώτατος· ἀγγέλλει βικιότητος τῶν Μανιατῶν, μὴ λησμονῶν τὸν διὰ τοῦ Σισίνην πικνηγυρισμόν, ὡς ἀνδρὸς νομιμόφρονος καὶ εἰρηνοποιοῦ.

Συνδέεται μετὰ τοῦ ἐν Ζακύνθῳ διχόμενοντος θεῖου τοῦ Κωλέττη Γ'. Τουρτούρη· ἀγγέλλει τὴν παρὰσκευαζομένην ἐπίσημον δεξίωσιν τοῦ Βλακίερ, πρὸς οὗ ζητεῖται κατόπιν συνδρομὴ ὑπὲρ τῆς Γαστούνης.

Ὁ Σισίνης, ἐκθέτων ἐν ἐπιστολῇ του τὰς διαφόρους μηχανορραφίας τῆς τότε μικροπολιτικῆς, ἀγγέλλει, ὅτι ἐφεξῆς θὰ βοηθήσῃ ἀπροκλήπτως τὸν Κολοκοτρώνην, ὃν ἠδίκησε μὴ ὑποστηρίξας. Ἐπαινεῖ, ἐν ἑτέρᾳ, τὸν Μαυροκορδάτον, ἀγγέλλων δὲ πολέμικας του παρὰσκευὰς ζητεῖ πληροφορίας περὶ τοῦ δυνεῖου.

Ἀλλ' ὁ ἐμφύλιος πόλεμος ἤρχισεν ἤδη. Ὁ Σισίνης ἀπεριφράστως λέγει, ὅτι ὀφείλει νὰ προσκολληθῇ εἰς μίαν μερίδα διὰ νὰ μὴ σθεσθῇ ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ του. (*) Ὁ Δραγῶνας τότε δι' ἐπιστολῆς του, ἧς σώζεται τὸ σχέδιον καὶ εἰς ἣν καταφωρεῖται τὸ ὕφος τοῦ Ρώμα, τὸν ἐλέγχει σφοδρότατα. (**)

Ἀλλ' ὁ σπαργμὸς ἐξεκολουθεῖ. Ἀγγέλλονται ἄκαρποι προσπάθειαι πρὸς συμφιλίωσιν τῶν διαμαχομένων. Ὁ Σισίνης ἐν τῇ τελευταίᾳ του ἐπιστολῇ εἶναι μὲν νομιμοφρονέστατος, ἀναγράφων καὶ τὰς

(*) Ὁ φόνος τοῦ Πάνου Κολοκοτρώνη ἀγγέλλεται πρὸς τὸν Ρώμαν δι' ἐπιστολῆς τοῦ Γεωργίου Σταύρου

(**) Ἀριθ. Ἀρχείου 150.

διαθέσεις του πρὸς ἐθνικὴν πολιτικὴν σύστασιν, ἀλλ' ἐνδοιάζει πάλιν, διότι οἱ φίλοι του τῷ γράφουσιν: «ἀν εἶναι σύντροφος, ὁ χορὸς εἶναι ἔτοιμος...» Ὡραῖος τῇ ἀληθείᾳ χορὸς!...

Τί κατάρρα! Εἰς τὴν καταλληλοτέραν στιγμὴν πρὸς στρατιωτικὴν ὀργάνωσιν τοῦ τόπου ἐπέρχοντι αἱ ἐσωτερικαὶ διχμάχαι, ὥστε διὰ τὰ δώσωσι κειρὸν εἰς τὴν Πύλιν, ἀπελπίσασαν νὰ καθυποτάξῃ διὰ τῶν ιδίων δυνάμεων τῆς τοῦς Ἑλλήνας, νὰ προσπέσῃ εἰς τὸν Μεχμέτ-Ἀλὴν τῆς Αἰγύπτου, ζητοῦσα παρ' αὐτοῦ χειρὰς, διὰ νὰ ἐξανδραποδίσῃ τοῦς Ἑλλήνας καὶ χρυσίον διὰ νὰ διαφθείρῃ τὰς συνειδήσεις.

Καὶ ταῦτα πάντα διὰ τὴν ἔλλειψιν γενικῶς ἀναγνωρίζομένης κορυφῆς ἐν Ἑλλάδι.

Καὶ ἡ ἀναρχία μκίνεται, ἐνῶ αἱ ὀρδαὶ τοῦ Ἰμβραήμ, ὑπὸ τὴν μάστιγα διασήμεων εὐρωπαϊῶν στρατηλατῶν, ἐπιδιδάσκονται εἰς τὸν Αἰγυπτιακὸν στόλον καὶ ἀρχίζουσι νὰ ἐρμύωνωσι τὴν Ἑλληνίδαν γῆν.

Οὕτω λήγει τὸ ἔτος 1824.

Τὸ ἔτος 1825

Ἡ δέσμη τοῦ ἔτους τούτου περιέχει τὰ πλεῖστα καὶ πολυτιμότεα τῶν ἐγγράφων τοῦ Ἀρχείου. Δι' αὐτῶν συμπληροῦνται, ἐξακριβοῦνται καὶ οἰοῦναι ἀναδημιουργεῖται ἡ ἱστορία τοῦ φρικώδους τούτου ἔτους, ἐπὶ τῇ βάσει ἐπισήμων ἐγγράφων, ἐπιστολῶν, ἐκθέσεων καὶ ὑπομνημάτων.

Οἱ σπουδαιότατοι πολιτικοὶ καὶ πολεμικοὶ ἄνδρες διαλάμπουσιν ἐν τοῖς ἐγγράφοις τούτοις τοῦ Ἀρχείου, ἐν οἷς παρακολουθεῖ τις τὸν βίον καὶ τὴν δρᾶσιν αὐτῶν, τινῶν δὲ καὶ τὸν θάνατον.

Εὐνόητον εἶναι, ὅτι καθίσταται ἀδύνατος ἡ καὶ διὰ βραχυτάτων ἔστω ἀνάλυσιν τοσούτων καὶ τοιούτων ἐγγράφων ἐπίσης δὲ ὡς ἐκ τῆς πληθύος τῶν ἐμφανιζομένων προσώπων καὶ ὁ βιογραφικὸς χαρακτηρισμὸς πάντων αὐτῶν, ὅσον περιληπτικῶς καὶ ἀν γίνῃ οὗτος. Θὰ περιορισθῶμεν λοιπόν — ἀφοῦ ἄλλως τε τὰ πλεῖστα τῶν προσώπων τούτων εἶναι πασίγνωστα ὡς πανελληνίου φήμης — χαρακτηρισρίζοντες τινὰ ἐξ αὐτῶν, δι' ὠρισμένον ἐκάστοτε λόγον καὶ ἀναλύοντες τὰ ἀπόλυτον ἀνάγκην ὑπομνηματισμοῦ ἔχοντα ἔγγραφα.

Ὁ λόγος τῆς συγκεντρώσεως ἐν τῷ Ἀρχεῖῳ Ρώμα κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο καὶ τὰ ἀμέσως ἐπόμενα τοσούτων καὶ τοιούτων ἐγγράφων εἶναι κυρίως ἡ παρ' αὐτοῦ σύστασις τῆς Ἐπιτροπῆς Ζακύνθου, πρὸς ἣν, ὡς πρὸς πολικὸν ἀστέρα, ἀπέβλεπον τότε οἱ τὸν ἀπελπιν ἀγῶνα διεξάγοντες Ἕλληνες.

Τὰ ἐν τῇ δέσμῃ λοιπὸν τοῦ 1825 ἔγγραφα εἶναι :

Ἐπιστολαί, Ὑπομνήματα καὶ Αἰτήσεις· ὑπάρχουσι δὲ καὶ ἐπίσημα Ἐγγραφα, μία ἐπίσημος Ἐκθεσις καὶ ἐν Συνυποσχετικόν.

Ἐπιστολαί. — Ἡ Ἐπιτροπὴ τῆς Ζακύνθου μετὰ τῶν ἐπιφανέστερων προσώπων τοῦ Ἀγῶνος, πολιτικῶν, πολεμικῶν καὶ κληρικῶν, εὗρισκομένη εἰς ἀνταπόκρισιν, ἐλάμβανε πολυαρίθμους ἐπιστολάς καὶ ἔστελλε τοιαύτας πρὸς ἕνα ἑκάστον, ἢ πρὸς περισσοτέρους ὁμοῦ (*).

Τοιαύτη ἀνταπόκρισις περιεσώθη ἐν τῇ δέσμῃ τοῦ 1825 μετὰ τοῦ πανισχύρου τότε Γ. Καουντουριώτου, μετὰ τοῦ Πέτρου Μαυρομιχάλη, τοῦ Ἀνδρέου Ζαΐμη, τοῦ Κανέλλου Δηλιγιάννη, τοῦ Ἀλεξάνδρου Μαυροκορδάτου, τοῦ Πανούτσου Νοταρᾶ, τοῦ Ἀναγνώστη Παπαγιαννοπούλου (Δηλιγιάννη), τοῦ Ἰωάννου Κωλέττη, τοῦ Γεωργίου Σισίνη, τοῦ Ἰωάννου Ζαΐμη, τοῦ Ἀναγνώστη Σπυλιωτάκη καὶ ἄλλων.

Ἐπίσης μετὰ τῶν Θεοδώρου Κολοκοτρώνη, Ἀνδρέου Μιαούλη, Νικήτα Σταματελοπούλου (Νικηταρᾶ), Ἀναγνώστη Παπαγεωργίου (Ἀναγνώσταρᾶ), Δημητρίου Ὑψηλάντη, Δημητρίου Πλαπούτα (Κολιοπούλου), Γεωργίου Γικτράκου, Ἰωάννου Γκούρα, Ἀναστασίου Τσαμαδοῦ, Ἰωάννου Πέτα, Ἰωάννου Νοταρᾶ, Χρηστοφόρου Ζαχαριάδου (Ζαχαροπούλου), Γεωργίου Μαυρομιχάλη, Δημητρίου Σαχτούρη, Νότη Μπότσαρη, Τζόγκα καὶ ἄλλων.

(*) Τὰ πρωτέγραφα σχέδια τῶν ἐπιστολῶν τῆς Ἐπιτροπῆς—ἦτις, μὴ ἐπιδεικνυμένη ὡς τις Ἀρχή, ἐπιστολάς καὶ οὐχὶ ἔγγραφα ἀπέστελλε—πλὴν εὐαρίθμων ἀπεσπασμένων, περιεσώθησαν εἰς δύο τεύχη, ἅτινα κατετάξαμεν ἐν τοῖς ὑπ' ἀριθ. 2123 καὶ 2124 φακέλοις τῶν χειρογράφων τῆς Ἐθν. Βιβλιοθήκης ὑπὸ τοῦς ἀριθ. 3004—3032 καὶ 3747—3754.

Τὰς ἐπιστολάς ταύτας ὡς καὶ τινὰ ὑπομνήματα, συνέτασσαν Ἰταλιστὶ ὁ Ρώμας, μετέφραζεν ὁ Π. Στεφάνου, ἀντέγραφεν ὁ Δημητρακόπουλος καὶ ἀπέστελλεν ὁ Δραγῶνας.

Ἐπίσης ἐκ τῶν ἐπιφανῶν κληρικῶν μετὰ τοῦ Βρεσθένης Θεοδωρήτου.

Ἀλλὰ καὶ μετὰ διαφορῶν ἀρχῶν, ὡς π. χ. τῆς Προσωρινῆς Διοικήσεως τῆς Ἑλλάδος, (*) τῆς Προσωρινῆς Διοικ. Ἐπιτροπῆς τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδος (**) καὶ ἄλλων.

Ἐν τῇ αὐτῇ δέσμῃ ὑπάρχουσι πρὸς τὴν Ἐπιτροπὴν ἐπιστολαὶ καὶ τῆς Πετρομπέισσας, τοῦ Κ. Ζωγράφου, τοῦ Δ. Τσακμάδου, τοῦ Ι. Κορφιοτάκη, τοῦ Κ. Πελοπίδα, τοῦ Ἀντ. Τζούνη, (***) τοῦ ἐπάρχου Πύργου Παν. Καραγιάννη, τοῦ Θεοδοσίου Θωμίδου, τοῦ ἐν Λονδίῳ Πανταλέοντος Γιάμαρη καὶ ἄλλων.

Ἀλλὰ καὶ ἀτομικῶς ὁ Ρώμας εὕρισκετο μετὰ τῶν αὐτῶν καὶ ἄλλων ἀκόμη προσώπων εἰς σχετικὴν πρὸς τὰ διάφορα ἐπικαιρὰ ζητήματα ἀλληλογραφίαν.

Οὕτως ἐν τῇ δέσμῃ τοῦ 1825 εὕρισκομεν ἀνταποκρίσεις αὐτοῦ μετὰ τοῦ Γεωργίου Κουντουριώτου, τοῦ Ἀνδρ. Ζαίμη, τοῦ Βιάρου Καποδιστρίου, τοῦ Ἀλεξ. Μαυροκορδάτου, τοῦ Γ. Σισίνη, τοῦ Ι. Ζαίμη, τοῦ Ἰω. Θεοτόκη.

Πρὸς τοῦτοις μετὰ τοῦ Θεοδ. Κολοκοτρώνη, τοῦ Νικηταρχᾶ, τοῦ Ἀναγνωσταρχᾶ, τοῦ Πλαπούτα, τοῦ Γ. Μαυρομιχάλη, τοῦ Πέτα, τοῦ Γενναίου Κολοκοτρώνη, τοῦ λησμονηθέντος Κωνσταντίνου Πεντεδέκα, τοῦ Ἀποστόλη Κολοκοτρώνη, τοῦ Κώστα Μπότσαρη, τοῦ Ἀναστασίου Κατσαροῦ μετὰ τῶν κληρικῶν Γερμανοῦ, Παλαιῶν Πατρῶν, πρῶτον Ἀρτης Ἰγνατίου, τοῦ Μετρῶν Μελετίου.

Ἐπίσης περιεσώθησαν ἐπιστολαὶ πρὸς τὸν Ρώμαν καὶ ἄλλων πολλῶν, π. χ. τοῦ ἱεροδιακόνου τοῦ Παλαιῶν Πατρῶν Γερμανοῦ Θεοφίλου, τοῦ ἐμπίστου παρὰ τῷ Σισίνῃ Ἀρχιδιακόνου Ἰωακείμ, τοῦ Κρητὸς Μ. Βερνάρδου, τοῦ Ν. Χιλοπούλου, τοῦ Π. Πορφυροῦ, τῆς οἰκογενείας Σχοινᾶ καὶ αὐτῶν ἔτι τῶν Π. Στεφάνου καὶ Κ. Δραγῶνα, ὅτε ἐπὶ βραχὺ ὁ Διον. Ρώμας διέμενεν ἐν Κερκύρᾳ.

(*) Ἀπετελεῖτο αὕτη ἐκ τῶν Ἰωάννου Μπότσαρη, Παναγιώτου Σπυλιωτάκη καὶ Ἰωάννου Κωλέττη.

(**) Ἀπετελεῖτο αὕτη ἐκ τῶν Ἰωάννου Παπαδιαμαντοπούλου, Γεωργίου Καναβοῦ καὶ Δημητρίου Θέμελη.

(***) Περι τοῦ Πελοπίδα καὶ Τζούνη θὰ ὁμιλήσωμεν κατόπιν.

Ἄλλὰ καὶ τοῦ Δραγῶνα περιεσώθη ἀτομικὴ ἀλληλογραφία ἐν τῇ δέσμῃ ταύτῃ, ὀφειλομένη κυρίως εἰς τὴν ὀρισθεῖσαν αὐτῷ ἐν τῇ Ἐπιτροπῇ διαδιδασκτικὴν ὑπηρεσίαν καὶ τὴν ἐν τῷ Λοιμοκαθαρτηρίῳ θέσιν του, ἐνθα καθίστατο χρησιμώτατος καὶ ἀπαραίτητος εἰς τοὺς διὰ Ζακύνθου διερχομένους ἢ τοὺς εἰς Ζάκυνθον ἐρχομένους.

Τοιαῦται ἐπιστολαὶ πρὸς τὸν Δραγῶναν σώζονται τοῦ Νικηταρᾶ, τοῦ Μαυροκορδάτου, τοῦ Γ'. Σισίνη, τοῦ Ζαχαριάδου, τοῦ Κατσαίτου, τοῦ Ξένου, τοῦ Θωμίδου, τοῦ Ἀναστασοπούλου, τοῦ Μοσχούλα κ. λ.

Πρὸς τὸν Π. Στεφάνου, μᾶλλον δὲ πρὸς τὸν Οἶκον Ἀλεξίου Στεφάνου, γράφει ὁ ἐν Λονδίῳ ἔμπορος Παντ. Γιάμαρης, ἐν πληρεῖ ἐπιγνώσει διατελῶν τῶν μετὰ τοῦ ἐλληνικοῦ δανείου κυρίως σχετιζομένων ζητημάτων, ἀξίας λόγου ἐπιστολάς.

Ἐν ταῖς τοῦ ἔτους τούτου περιελάβομεν συμπληρωματικῶς καὶ ἐπιστολάς τοῦ Σταματίου Λεβίδου—ἀδελφοῦ τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἀποκεφαλισθέντος ὑπὲρ Πατρίδος Δημητρίου Λεβίδου—πρὸς τὸν Κόμητα Ἀντ. Κουερίνον, ὧν μία μὲν εὑρίσκεται ἐν τῷ Ἀρχεῖῳ τοῦ Διον. Ρώμα, αἱ δὲ λοιπαὶ περιεσώθησαν παρὰ τῇ οἰκογενεῖᾳ Κουερίνου-Μανιᾶ.

Ἐπίσης καὶ δύο ἔγγραφα πρὸς τὸν φιλόπατριν ἱατρίν Φραγκίσκον Καρβελλᾶν, ὧν τὸ μὲν τῆς Προσωρινῆς Διοικήσεως τῆς Ἑλλάδος, φέρον τὴν ὑπογραφὴν τοῦ Γενικοῦ Γραμματέως Ἀλεξάνδρου Μαυροκορδάτου, περιεσώθη ἐν τῷ Ἀρχεῖῳ τῆς Δημοσίας Βιβλιοθήκης Ζακύνθου, τὸ δὲ τῆς προσωρινῆς Διοικ. Ἐπιτροπῆς τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδος περιεσώθη παρὰ τῷ κ. Α. Ζώῃ.

Πλὴν δ' ἐπιστολῆς τινος τοῦ ἀνωτέρω Καρβελλᾶ πρὸς τὸν ἐκ τῶν υἱῶν τοῦ Διονυσίου Ρώμα Κανδιάνον, περιεσώθησαν ἐν τῷ Ἀρχεῖῳ Ρώμα καὶ ἱκαναὶ ἐπιστολαὶ τρίτων, ἀποστελλόμεναι ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ παρὰ τῶν κατόχων αὐτῶν, ὅπως λαμβάνῃ γνῶσιν ὁ Ρώμας, καθορίζων τὴν πορείαν καὶ τὰς ἐνεργείας αὐτοῦ τε καὶ τῆς Ἐπιτροπῆς(*).

Τοιαῦται εἶναι αἱ τοῦ Ἀνδρ. Ζαΐμη πρὸς τὸν Νικηταρᾶν, τοῦ αὐτοῦ πρὸς τὸν Γ'. Σισίνην, τοῦ Νικηταρᾶ πρὸς τὸν Γ'. Σισίνην, τοῦ Πρωτοσυγκέλλου Ἀμβροσίου (**), τοῦ Ἀναστ. Κατσαροῦ καὶ Ἀθαν.

(*) Διὸ ὀρθῶς σημειοῖ ὁ Ἱππίσκοπος Μετρῶν πρὸς τὸν Ρώμαν (ἀριθ. 360) «μόνη ἢ Ἐκλαμπρότης σας δύναται νὰ λαμβάνῃ βεβαίως πληροφορίας».

(**) Οὗτος βεβαίως εἶναι ὁ ἐκ τῶν ἱστοριογράφων τοῦ Ἀγῶνος Ἀμβρόσιος Φραντζῆς.

Γρηγοριάδου, πρὸς τὸν ἀδελφὸν τοῦ Γρηγοριάδου τούτου, τοῦ Δαυίδ Οἰκονομίδου πρὸς τοὺς υἱοὺς του, τοῦ Γεωργίου Τουρτούρη (*) πρὸς τὸν Ἰωάννην Κωλέττην, Χρ. Φιλητᾶν καὶ Βιάρον Καποδίστριαν, καὶ ἄλλων.

Ὑπομνήματα. — Πλὴν τῶν Ἐπιστολῶν, ἐν τῇ δέσμῃ τοῦ 1825 ὑπάρχουσι καὶ πολὺτιμα Ὑπομνήματα, ἐν ὧν 19. Ἐξ αὐτῶν ὅμως τὰ 14 φέρουσι τὸν τύπον ἐπιστολῶν (**) τὰ δὲ λοιπὰ 5 εἶνε κυρίως Ὑπομνήματα. (***)

Ἐκ τῶν 19 Ὑπομνημάτων τῆς δέσμης ταύτης τέσσαρα εἶναι ἔργα τοῦ Διονυσίου Ρώμα. Ἐξ αὐτῶν τὰ δύο διευθύνονται, ὡς ἀπὸ μέρους τῆς Ἐπιτροπῆς Ζακύνθου, τὸ μὲν πρὸς τὸν Γ. Κουντουριώτην (ἀριθ. 174) τὸ δὲ πρὸς Ἀνδρέαν Ζαΐμην καὶ Ἀναστάσιον Τσαμαδὸν (ἀριθ. 188). Ἐκ τῶν ἐτέρων δύο τὸ μὲν, φέρον τὴν ὑπογραφήν τοῦ Ρώμα, διευθύνεται πρὸς τὸν Ἰωάννην Ζαΐμην (317) τὸ δὲ τελευταῖον καὶ κυρίως Ὑπόμνημα, ἔργον τοῦ Διον. Ρώμα, ὑπεβλήθη ὡς ἔργον ἀνώνυμον πρὸς τὸν Γ. Κουντουριώτην (ἀριθ. 165).

Ἐκ τῶν λοιπῶν, ἐν εἶναι ἔργον τοῦ Στρατηγοῦ Ροζαρώλ ὑποβλήθην εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν Ζακύνθου (ἀριθ. 208) καὶ ἐννέα εἶναι ἔργα τοῦ Ἰταλοῦ Συνταγματάρχου τοῦ Μηχανικοῦ Ἰωάννου Ρωμαΐη. Ἐξ αὐτῶν τὸ ἐν περιέχει ὁδηγίας ἀποσταλείσας πρὸς τὸν Φρούραρχον τοῦ Ναυαρίνου (ἀρ. 211) τὰ δὲ λοιπὰ εἶναι ἐπιστολιμαῖα, ἀπευθυνθέντα πρὸς τὸν Ροζαρώλ (****).

Δύο εἶναι ἔργα τοῦ Ἰωάννου Θεοτόκη (ἀριθ. 173, 233) ἀμφότερα ἐπιστολιμαῖα, ὧν τὸ ἐν ἀνυπόγραφον, ἀπευθυνόμενον ἴσως πρὸς τὸν Λευκάδιον Μιχαὴλ Σικελιανόν.

(*) Ὁ ἐκ Καλαρρυτῶν Τουρτούρης οὗτος ἦτο θεῖος τοῦ Κωλέττη, φοβερὸς δὲ κατήγορος τῶν Μωραϊτῶν. Οὗτος ὠφελούμενος τῆς ἀθλίας πολέμικῆς καὶ πολιτικῆς καταστάσεως τοῦ τόπου κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο, ἐπισωρεύει μυρίας κατ' αὐτῶν μομφὰς καὶ ὕβρεις, καὶ αὐτὸ τὸ ὄνομα τοῦ Μωριᾶ ἐκ τῆς μωρίας παράγων. Εὐτυχῶς ἄλλοι ἐν τῷ αὐτῷ Ἀρχεῖῳ, καὶ ἰδίως ὁ Κολοκοτρώνης, ὑπεραμύνεται τοῦ ἀτυχοῦς τόπου καὶ ὑπεραπολογεῖται αὐτοῦ δι' ἐπιχειρημάτων καὶ γνωμῶν καὶ κρίσεων, ἀξίων τῆς μεγάλης διανοίας καὶ τῆς ἀνεξαντλήτου εὐφυολογίας του.

(**) Τὰ ὑπ' ἀριθ. 173. 174. 177. 181. 188. 199. 218. 228. 231. 233. 242. 270. 305. 317.

(***) Τὰ ὑπ' ἀριθ. 165. 208. 211. 252. 370.

Σημειωτέον, ὅτι καὶ ἄλλας τινὰς ἐκτενεστάτας ἐπιστολάς θὰ ἡδύνατό τις νὰ καταλέξῃ εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν ὑπομνημάτων.

(****) Τὰ ὑπ' ἀριθ. 177. 181. 199. 218. 228. 231. 242 καὶ 270.

Καὶ τέλος, τρία εἶναι ἔργα ἀνώνυμα (ὑπ' ἀριθ. 252, 305 καὶ 370) περιέχοντα πολυτίμους πληροφορίες.

Μία Ἐκθεσις βρχεῖται, ὑποβληθεῖσα πρὸς τινὰ Ἀρχὴν ἐπισήμως, ἣ καὶ πρὸς αὐτὴν ἴσως τὴν Ἐπιτροπὴν Ζακύνθου, περιεσώθη ἐν τῷ Ἀρχεῖῳ (ἀριθ. 223)· εἶναι δὲ τοῦ Ἀνδρέου Μικοῦλη καὶ ἀγγέλλει, ὡς εἶναι ἐπόμενον, νευτικούς θριάμβους.

Συνυποσχετικόν. — Καὶ τὸ φροῦδον τοῦτο ἔγγραφον τῆς 23 Αὐγούστου 1825 μεταξὺ τῶν Θ. Κολοκοτρώνη † Βρεσθένης Θεοδωρήτου, Πανούτσου Νοταρᾶ, Γεωργίου Κουντουριώτου, Ἀναγνώστη Παπχιαννοπούλου (Δηλιγιάννη), Ἀλεξ. Μαυροκορδάτου, Κωνστ. Μαυρομιχάλη, Ἀνδρέου Λόντου, Γεωρ. Γικτράκου καὶ Ἰωάννου Νοταρᾶ, περιεσώθη ἐν ἀντιγράφῳ ἐν τῷ Ἀρχεῖῳ (ἀριθ. 312) (*)

Τέλος ἐν τῷ Ἀρχεῖῳ περιλαμβάνεται ἡ περιβόητος Πράξις περὶ ὑποστηρίξεως ἢ Αἰτιυις περὶ προστασίας, ἀπειθυνομένη ὑπὸ τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους πρὸς τὸ Βρεττανικόν (ἀριθ. 263)· καὶ δὴ περιεσώθη ἐν πρωτοτύπῳ μετὰ πολυχρίθμων ὑπογραφῶν τῶν σπουδαιοτέρων κληρικῶν, πολιτικῶν καὶ πολεμικῶν τῆς Πελοποννήσου, τῆς Δυτικῆς καὶ Ἀνατολικῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς Εὐβοίας, φέρουσιν καὶ τὰς ὑπογραφὰς τοῦ τε ἀπ' Προέδρου τῶν κατὰ ξηρὰν εὐτάκτων Βουλευτηρίων τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους καὶ Ἰενοικοῦ Ἀρχηγοῦ τῶν κατὰ γῆν Δυνάμεων Θεοδώρου Κολοκοτρώνη, καὶ τοῦ ἀπ' Προέδρου τῶν εὐτάκτων συσσωματώσεων τῶν Νήσων τοῦ Αἰγαίου Πελάγους καὶ λοιπῶν μερῶν τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους καὶ Ἀρχιναυάρχου τῶν κατὰ θάλασσαν Δυνάμεων Ἀνδρέου Μικοῦλη.

Μετὰ τῆς πράξεως τυχύτης κατεχωρίσθησαν, περισωθέντα ἐν τῷ Ἀρχεῖῳ, ἀ) ὑπόδειγμα Ἀναφορᾶς πρὸς τὸν Γ. Κάνιγγα (ἀρ. 264)

(*) Τὰ περὶ τοῦ Συνυποσχετικοῦ τούτου ἀναπτύσσονται καὶ ἐν ἄλλοις ἔγγραφοις τοῦ Ἀρχείου (322 καὶ 327) συνεπεῖς παραπόνοι τῆς Ἐπιτροπῆς-Διὰ τῶν ἐπιστολῶν τούτων χαρακτηρίζεται ἡ μὴ σπουδαιότης τῆς πράξεως ταύτης.

και β') αντίγραφον τοιαύτης πρὸς τὸν τότε Ἀρμοστὴν τῶν Ἰονίων Νήσων Φριδερίκον Ἀδαμ (265) (*).

Εἰς τὰς ὑπερδιακοσίας ἐπιστολάς τοῦ ἔτους τούτου καὶ τὰ λοιπὰ τῆς δέσμης ἔγγραφα, ἀναγράφονται καὶ ἐκτυλίσσονται αὐθεντικῶς, πάντα τὰ φοβερά γεγονότα τοῦ ἔτους τούτου, ἀφ' ὅτου ὁ ποῦς τοῦ Ἰβραήμ ἐπάτησε παρὰ τὴν Μοθώνην τὸ Πελοποννησιακὸν ἔδαφος, μέχρις ὅτου ἐβάδισε καὶ κατὰ τοῦ ἀηττήτου Μεσολογγίου. Ὀλόκληρος δηλ. ἡ κατακτητικὴ καὶ καταστρεπτικὴ αὐτοῦ πορεία, αἱ κατερειπώσεις, οἱ ἐξανδραποδισμοί, αἱ ἀπανθρώπαι καὶ θηριωδῆαι τῶν ὑπὸ τὰ ὄμματα τῆς Εὐρώπης ἀποσταλέντων, ὅπως ἐξαφανίσωσι πᾶν ἔχνος Ἑλληνισμοῦ ἀπὸ τῆς κλασικῆς γῆς.

Αἱ πρὸς σωτηρίαν τοῦ Ναυαρίνου καὶ Μεσολογγίου ἐνέργειαι καὶ θυσίαι· ἡ ἐξεύρεσις τρόπου πρὸς ἀκριβῆ γνῶσιν τῶν ἐν τῷ στρατοπέδῳ τοῦ Ἰβραήμ ἐνεργουμένων· αἱ διὰ τὴν ὑποστήριξιν τῆς Ἀγγλίας ἐνέργειαι, περὶ ὧν πάντων κατωτέρω ἀναλυτικώτερον.

Ἀλλὰ καὶ ἡ ζοφερωτάτη ἐσωτερικὴ κατὰστασις ἐκτυλίσσεται ἐν πάσῃ αὐτῇ τῇ ἀληθείᾳ καὶ εἰδεχθείᾳ.

Πρὸς τούτοις, ἐν τοῖς ἐγγράφοις τοῦ 1825 ἀπαντῶσιν ἔχνη τῆς ἐξακολουθοῦσης πρὸς εὐρεσιν καταλλήλου Βασιλέως ἐργασίας καὶ δὴ τὰ περὶ τῆς ὑποψηφιότητος τοῦ Ὁρλεανίδου Δουκός.

Περὶ τοῦ ζητήματος αὐτοῦ κυρίως ποιεῖται λόγον ὁ Ἰωάννης Θεοτόκης (ἀριθ. 233) ὁμιλῶν καὶ περὶ τοῦ ἐν Ἑλλάδι πράκτορος τῆς ιδέας ταύτης γνωστοῦ Στρατηγοῦ Roche. Τὰς ιδέας τοῦ Roche εἶχεν ἰδίως ἐγκολπωθῆ ὁ Κωλέττης. Ὁ Σπηλιάδης καταχωρίζει τὴν πρὸς τὸν Δοῦκα τοῦ Ὁρλεάν σταλείσαν διὰ τοῦ Ν. Μπόττση ἀναφοράν, τὴν ἀπάντησίν του, ὡς καὶ τὰ μεταξὺ τοῦ Δουκός καὶ τοῦ Ὁρλεάνδου διαμειφθέντα. (*)

(*) Περὶ τῶν πρὸς τὸν υἱὸν τοῦ Μιαούλη δηγιῶν ὁμιλοῦμεν κατωτέρω.

(**) Περὶ πάντων τούτων ἴδε Σπηλιάδου Τόμ. Β'. σ. 215, 353 καὶ 393. I. Κολοκοτρώνη Ὑπομνήματα σ. 198. Περὶ τῆς ἀποστολῆς βοηθειῶν ἐκ μέρους τοῦ Δουκός διὰ τοῦ Ζακυνθίου Γ. Βιτάλη, ἴδε Χιώτου Α'. σ. 519.

Καὶ περὶ τῶν ἐνεργειῶν πρὸς πρόσκλησιν καὶ ἔλευσιν τοῦ Καποδιστρίου ἱκνῶ καὶ σπουδαῖα ἀπαντῶσι.

Ταῦτα ὀφείλονται εἰς τὴν ἀφοσίωσιν τοῦ Ἰω. Θεοτόκη (ἀριθ. 173, 203 καὶ 223.) (*)

Εἰς ὑπόμνημά του, διακρινόμενον ἐπὶ θάρρει γνώμης (ἀρ. 173) λέγει ὁ Θεοτόκης, ὅτι ὁ Καποδίστριας «εἶναι ὁ ἄνθρωπος πρὸς ὃν ἐστράφη ἡ προσοχὴ τῆς Ἑλλάδος». Πολεμεῖ δὲ τὴν ιδέαν τῆς προσκλήσεως Μονάρχου, ἀνυχράφων καὶ τοὺς λόγους. Διὰ τῆς πρὸς τὸν Βιάρον ἐπιστολῆς του τῆς 12)24 Ἀπριλίου 1825 (ἀρ. 203), ἀγγέλλει τὴν ὑπογραφὴν πράξεως ὑπὸ ἐπτὰ πατριωτῶν, προσκαλούντων τὸν Καποδίστρια καὶ περχακλούντων αὐτὸν νῆ ἔλθῃ. Ἡ αἴτησις αὕτη, ὡς σημειοῖ, ἀπεστάλη δι' ἐνὸς τῶν ὑπογραψάντων αὐτῇ.

Ἐν ἄλλῃ δὲ τινι Ἐκθέσει του (ἀρ. 233), πολεμῶν πάλιν τὴν ιδέαν Βασιλέως δι' ἐπιχειρημάτων ὅχι τετριμμένων, ἀναγράφει τὰς πρὸς ἐπίσημον πρόσκλησιν τοῦ Καποδιστρίου ἐνεργείας.

Ἡ πρόσκλησις αὕτη τοῦ Καποδιστρίου δὲν εἶναι ἡ πρώτη. Τοιαύτη ἐγένετο καὶ κατὰ τὸ ἔτος 1822. Λέγουσι δηλ. ὅτι ὁ Δ. Ὑψηλάντης καὶ ὁ Νικηταρᾶς, ὅτε ἦσαν ἐν Ἀθήναις, συνεννοηθέντες μετὰ τοῦ Ὀδυσσεὺς καὶ μετὰ τινων ἄλλων προκρίτων Ἀθηναίων καὶ Θηβαίων καὶ τινων κληρικῶν, ἐνήργησαν ἔγγραφον πρόσκλησιν τοῦ Καποδιστρίου, ὑπογραφεῖσιν καὶ παρὰ πολλῶν Ἑλλήνων καὶ ὅτι ταύτην ἀπέστειλαν εἰς Ἑλβετίαν πρὸς τὸν Καποδίστριαν. (**)

Εἰς τὸν χειρόγραφον Φοῖνικα, οὗτινος καὶ ἄλλοτε ἐμνήσθημεν, σημειοῦνται διὰ χειρὸς τοῦ Ἰ. Φιλήμονος ὡς ἐξῆς ταῦτα: «Καὶ ἀκόμη κατὰ τὸ 1823 ἀπεστάλη ὁ Δημήτριος Περρούκας μὲ ἔγγραφον προσκλητικὸν πρὸς τὸν Ἰ Καποδίστριαν, ὑπογεγραμμένον ἀπὸ τὸν τότε προεδρεύοντα τοῦ Ἐκτελεστικοῦ Π. Μυρομιχάλην, Ἀνγνωστὴν Δηλιγιάννην, Ἀνδρέαν Μεταξᾶν, Σωτήριον Χαραλάμπην,

(*) Ἐπειδὴ πολλάκις ἐγένετο λόγος περὶ τοῦ Θεοτόκη τούτου σημειοῦμεν, ὅτι ὁ Ἰωάννης Βαπτιστῆς Θεοτόκης, ἀνὴρ νομομαθέστατος καὶ εὐπαιδευτος, ἀνήκων εἰς τὸν κλάδον τῶν λεγομένων Ὀκταβιανῶν, ἦτο Φιλικὸς καὶ διεκρίθη εἰς πολιτικὰς θέσεις. Ὁ Καποδίστριας κατόπιν τὸν ἐτίμησε διὰ παραστήμου, καὶ ὁ Ὄθων διώρισεν αὐτὸν Γερουσιαστὴν. («Βιογραφικὰ Σχεδία τῶν ἐν τοῖς γράμμασι κλ. διαλαμπάντων Κερκυραίων ὑπὸ Λαυρεντίου Σ. Βροκλίνη» Κέρκυρα 1877 σ. 121.)

(**) Ἰδε προχέριως Ὁρλάνδου Α'. 296.

Χ.Περρούκην καὶ ἄλλους,οἱ ὅποιοι ὅλοι, περρινοῦμενοι ἀγκαλὰ καὶ ἀπὸ τὴν κατὰ τοῦ Γ. Κουντουριώτου ζηλοτυπίαν,ἐγνώρισαν ὅτι δὲν ἔχει μῆτε αὐτὸς μῆτε κανεῖς ἄλλος τῶν Ἑλλήνων τὴν ἀξιοῖτητα τοῦ νὰ διοικήσῃ πολιτικῶς. Ἄλλ' ὁ Μκυροκορδάτος καὶ Κουντουριώτης ἐνήργησαν τότε τὸ νὰ μὴ δεχθῇ μῆτε εἰς τὸ Καθαρτῆριον τῆς Ζακύνθου ὁ εἰρημένος Περρούκας».

Εἰς τοὺς κατὰ τοῦ Καποδιστρίου ἀντιδρῶντας δὲν δύναται νὰ καταλεχθῇ καὶ ὁ Ρώμας, ὅστις πολὺ ἐξετίμα αὐτόν, διὸ εἰς πᾶσαν σοβαρὰν ἀπόφασίν του ἤθελε νὰ τὸν ἔχη σύμφωνον.

Τὸ ἀληθές εἶναι,ὅτι ἤδη δὲν ἐφάνη που ὁ Ρώμας ζητῶν ἡ ἐνθαρρύνων τὴν ἀνάθεσιν τῆς ὑπάτης ἐξουσίας εἰς τὸν Καποδίστριαν.Τοῦτο ὅμως ἦτο ζήτημα πεποιθήσεως. Ὁ Ρώμας ἐγνώριζε καλῶς καὶ τὰς περιστάσεις καὶ τὰ πρόσωπα καὶ τὴν ἀξίαν των καὶ τὰς ἀξιώσεις των. Διὰ τοῦτο ἐζήτηε Βασιλέα ἰσχυρὸν καὶ δυνάμενον νὰ ἐπιβληθῇ πρὸς πάντας διὰ τοῦ γοήτρου αὐτοῦ καὶ τῆς αἵγλης, μὴ συνδεόμενον δὲ πρὸς τὸν τόπον. Τοιούτου Βασιλέως πρωθυπουργὸν βεβαίως θὰ ἤθελε πρωτίστως τὸν Καποδίστριαν.

Τὸ λεχθέν ποτε, ὅτι αἱ ἐνέργειαι τοῦ Ρώμα ἐκάλυπτον ὑστεροβουλίαν, εἶναι γνῶμη ὅσον ἄδικος τόσον καὶ ταπεινή. Καὶ φήμην καὶ εὐνοίας καὶ μέσων ἄφθονα εἶχεν ὁ Ρώμας καὶ περιστάσεις καταλλήλους εὔρεν, ὅπως λάβῃ τὴν πρὸς τὸ Ναύπλιον ἄγουσαν. Ἄλλ' ἀκριβῶς, ὅσάκις εὐρίσκετο εἰς τὸ κατακόρυφον τῆς ἰσχύος του σημείον, τότε ἐσκέπτετο καὶ ἐνήργει περὶ γενικωτέρων καὶ ἀποκρουόντων πᾶσαν ἰδιοτέλειαν ζητημάτων.

Καὶ ἔμεινεν ἄνευ ἀπαντήσεως ὁ παρὰ τῷ Ἀνδρ.Ζαίμῃ ἔμπιστος Ἀντ.Τζούνης,ὅτε ποτὲ ὑπέδειξεν εἰς αὐτὸν τοῦτο,γράφων ἀπροκλύπτως (ἀρ.309): «ὅτε ἦλθε τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου καὶ τοῦ νόμου, ἐξαπέστειλεν ὁ Θεὸς τὸν Υἱὸν αὐτοῦ, τὸν ἕνα τῆς Τριάδος, διὰ τὴν σωτηρίαν τοῦ Κόσμου· οὕτω τῶρα εἶναι δίκαιον νὰ ἔλθῃ εἰς τὰ ἐδῶ καὶ εἰς τῆς πατριωτικῶς διὰ τὴν σωτηρίαν τῆς Ἑλλάδος ἀγωνιζομένης εὐγενεστάτης τριάδος,ὁ Κύριος Κ[όμης] Δ.Ρ...Τοῦτο θέλει εὐχαριστήσῃ καὶ τὸν Γεν.Ἀρχηγὸν καὶ ὅλους τοὺς ἀγαθοὺς πολίτας.»

Τέλος, ἐν τῇ δέσμῃ τοῦ'1825 εὐρίσκομεν,τὴν πρώτην ἐνέργειαν πρὸς ἱδρύσιν ἐν Νκυπλίῳ ὑπὸ τοῦ Θεοτόκη Τεκτονικῆς Στοᾶς, ἥς τὴν χρησιμότητα ἀναπτύσσει ἐν τῇ πρὸς τὸν Γῶμαν σχετικῇ ἐπι-

στολή του (ἀριθ. 234) ἰταλιστί, ὡς πᾶσι τοῦ Θεοτόκη, γεγραμμένα, ζητῶν πρὸ αὐτοῦ πάντα τὰ ἀνγκαιοῦντα, ὅπως «ἀνοίξωσι, L.· M.·. (τεκτονικὴν Στοάν), τὴν ὁποίαν πλεῖστοι F.·. (ἀδελφοὶ) τσοῦτον ποθοῦσι.»

Δι' αὐτῶν περικοῦται ἡ τῶν ἐγγράφων τοῦ ἔτους τούτου βραχεῖα ἀναγραφή.

Ἦδη ὀφείλομεν διὰ μακρῶν πως νὰ πρὸς μακρυτεῦσθαι περὶ τῆς Ἐπιτροπῆς Ζακύνθου καὶ τῶν οὐσιωδερῶν ταύτης ἐνεργειῶν, αἵτινες ἐκ τῶν ἐγγράφων προκύπτουσι.

Ἡ Ἐπιτροπὴ Ζακύνθου συνέστη κατὰ τὸ δεύτερον ἐξάμηνον τοῦ ἔτους 1824 καὶ ἔμεινεν ἀκούσματος, φέρεται, τῶν πρώτων ὁμοτήτων τοῦ ἐπερχομένου Ἰβρῆ. Οὕτως, ὁ Μικούλης ἐν τῇ ἐπιστολῇ του τῆς 8 Ἰανουαρίου (ἀριθ. 158) πρὸς τὴν Ἐπιτροπὴν, ποιεῖται ἀνείκην καὶ ἄλλων προηγηθεῖσιν τοιούτων πρὸς αὐτήν.

Ὁ Σπηλιάδης (B'. σ. 356) σημειοῖ περὶ αὐτῆς τὰ ἑξῆς: «(ὁ Ρώμας) συμφώνως μὲ τὸν Κ. Δραγῶν καὶ Π. Στεφάνου, συγκροτεῖ Ἐπιτροπὴν, ἐπὶ σκοπῷ νὰ ἐνεργῇ διὰ τὰ πράγματα τῆς Ἑλλάδος ὡς πρὸς τὴν Ἀγγλίαν.»

Ὡστε ὡς σκοπὸν καὶ λόγον τῆς ιδρύσεώς της θεωρεῖ τὰς χάριν τῆς Ἀγγλικῆς ὑποστηρίξεως ἐνεργείας τοῦ 1825, περὶ ὧν κατωτέρω.

Ὁ Π. Χιώτης, ὁ φιλοστόργως ἐρηνισθεὶς καὶ ἀποθηκεύσας ἐν τοῖς συγγράμμασιν αὐτοῦ τόσον περὶ τῆς Ζακύνθου ὕλικόν, ὁμοίως καὶ αὐτολεξεῖ σχεδὸν τὰ αὐτὰ σημειοῖ (A'. σ. 519), ὅτι «ὁ κόμης Διονύσιος Ρώμας... συμφωνεῖ μὲ τοὺς κ.λ. ἐπὶ σκοπῷ νὰ ἐνεργῇ διὰ τὰ πράγματα τῆς Ἑλλάδος ὡς πρὸς τὴν Ἀγγλίαν.»

Ὁ Φραντζῆς (Γ'. σ. 229) συγγέει τὴν Ἐπιτροπὴν Ζακύνθου πρὸς τὴν πρώτην καὶ δευτέραν Ἐφορίαν τῆς Φιλικῆς Ἐταιρείας ἐν Ζακύνθῳ, παραθέτων σειρὰν προσώπων ἀνκμίζ.

Ὁ Ι. Κολοκοτρώνης (Υπομν. σ. 583) σημειοῖ ὅτι. «Ἡ Ἐπιτροπὴ συνέστη χάριν ἀντιδράσεως πρὸς τὴν Γαλλίαν τῇ ἐνεργείᾳ τοῦ ἀρμοστοῦ Ἀδὰμ.»

Ὁ Τρικούρης δέχεται γενικώτερον τὸν σκοπὸν τῆς συστάσεώς της λέγων: «Ἀφοῦ μετεβλήθη ἐπὶ τὸ φιλελληνικώτερον ἢ Ἀγγλικὴ πολιτικὴ, οἱ φιλογενεῖς Ζακύνθιοι Ρώμας κλπ. ἐσύστησαν ἐν Ζακύνθῳ Ἐπιτροπὴν καὶ εἰργάζοντο, ὅπως ἠδύναντο, εἰς ὠφέλειαν τῆς κινδυνευούσης Ἑλλάδος» (τ. Γ'. σ. 202).

Τέλος ὁ Φωτάκος— διὰ νὰ παραλείψωμεν πολλοὺς ἄλλους, διὰ πολλῶν ἢ ὀλίγων μνημονεύοντας τὴν Ἐπιτροπὴν— λόγον ποιούμενος περὶ τῆς Ἐπιτροπῆς Ζακύνθου, ἥτις ὡς σημειοῖ, εἰργάσθη «καὶ λόγῳ καὶ ἔργῳ ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας τοῦ Ἑθνους», καὶ ἀναγνωρίζων ἐν γένει αὐτὸς προσπαθεῖς τῆς καὶ τὰ καλὰ ποῦ ἔκαμεν ὑπὲρ τοῦ Ἑθνους» (Β'. σ. 159—160), ἰδοὺ τί ἀναγράφει σχετικῶς πρὸς τὴν σύστασιν καὶ τὸν κύριον σκοπὸν αὐτῆς (Β'. σ. 366 κέπ.): «Τρεῖς ἄνδρες Ζακύνθιοι μόνοι τῶν ὀνομασθησάν Ἐπιτροπὴ καὶ χωρὶς νὰ τοὺς διορίσουν τοιοῦτους, ὁ Κόντε Ρώμης, ὁ Π. Στεφάνου ἱκτρός καὶ ὁ Κωνστ. Δραγῶνας. Οὗτοι δέ, ὑπὸ πατριωτισμοῦ κινούμενοι, ἀφ' ἐαυτῶν ἀνέλχον τὴν γενικὴν φροντίδα ὑπὲρ τῶν συμφερόντων τῶν Ἑλλήνων καὶ εἶχον τὴν θέσιν τοῦ μεσίτου μεταξὺ τούτων καὶ τῆς Ἀγγλικῆς Κυβερνήσεως, εἰς τὴν ὁποίαν παρουσιάζοντο ὡς Ἐπιτροπὴ τοῦ Ἑθνους καὶ ἐγγράφως καὶ προφορικῶς ἐζήτουν ἀπὸ τοὺς Ἀγγλοὺς τὴν υπεράσπισιν τῶν Ἑλλήνων. Ὡς ἄτομα δὲ πάλιν οἱ τρεῖς οὗτοί ἄνδρες ἐσυμβούλευσαν συχνὰ τὴν ἐλληνικὴν Κυβέρνησιν καὶ τὰ ἐξέχοντα πρόσωπα τοῦ Ἑθνους, τὸν Κουντουριώτην, τὸν Ζαΐμην, τὸν Κολοκοτρώνην καὶ τὸν Μαυροκορδάτον.. πῶς νὰ τέρωνται νὰ ἡμερώσουν τὴν ἀγρίαν Ἀγγλίαν... Διὰ τῶν ἐνεργειῶν τῆς Ἐπιτροπῆς ταύτης ἐγίνοντο τὰ συμπεθερίᾳ, οὕτως εἰπεῖν, τῆς Ἀγγλίας καὶ τῆς Ἑλλάδος».

Ὡστε καίτοι ἀνομολογεῖ τὴν περὶ τῶν ἐν γένει συμφερόντων φροντίδα τῆς Ἐπιτροπῆς ὁ Φωτάκος, ὀρίζει καὶ αὐτὸς ὡς κύριον σκοπὸν τῆς ἰδρύσεώς της τὰ πρὸς τὴν Ἀγγλίαν συμπεθερίᾳ, ὡς διὰ τῆς ἰδιαιζούσης αὐτῇ φρασεολογίας χαρακτηρίζει τὴν προσέγγισιν.

Θὰ ἴδωμεν κατὰ πόσον εἶναι τοῦτο ἀκριβές, σημειοῦντες ἀπὸ τοῦδε, ὅτι εἶναι ὅλως ἀβάσιμον, τὸ ὅτι ἡ Ἐπιτροπὴ παρουσιάζετο πρὸ τῆς Ἀγγλικῆς Κυβερνήσεως ὡς «Ἐπιτροπὴ τοῦ Ἑθνους».

Ὅντως δὲ εἰς μὲν τοὺς ἐν Ἑλλάδι μετριοφρόνως ὑπέγραφον οἱ τρεῖς τὰ ὀν' ματὰ τῶν, χάριν δὲ συντομίας μᾶλλον ἢ καὶ μυστικότητος ἐζήτουν ἐνίοτε νὰ διευθύνωνται αἱ δι' αὐτοὺς ἐπιστολαὶ πρὸς τὸ Τρισυπόστατον (*) εἰς τὴν Ἀγγλικὴν δὲ Κυβέρνησιν οὐδὲν

(*) Ἐν ἐκθέσει πρὸς τὸν Κουντουριώτην (ἀρ. 174) σημειοῦσι: «τὰ μὲν ἰδικὰ μας γράμματα θέλουσιν υπογράφονται μὲ τὴν λέξιν Τρισυπόστατος, τὰ δὲ ἰδικὰ σας θὰ διευθύνωνται εἰς τὸ ὄνομα τοῦ κ. Κ. Δραγῶνα».

σημεῖον ὑπάρξας ἔδωκαν, οὔτε ἦτο δυνατὸν νὰ δώσωσιν, ὁ ἐξορισθεὶς διὰ τὰς φιλελευθέρους τοῦ ἰδέας Ρώμας, ὁ φυλακισθεὶς Στεφάνου καὶ ὁ εἰς τὴν μᾶλλον ἔμπιστον Ἀγγλικὴν ὑπηρεσίαν Δραγῶνας, καταστάς ἀπαξ ὑποπτος καὶ αὐτὸς καὶ ἄλλοι δέσμιος εἰς τὸ Φρούριον. Καὶ ὅτε δὲ ἀκόμη ὁ φιλελληνισμὸς τῆς Ἀγγλικῆς Κυβερνήσεως καὶ τῶν Ἰονικῶν Ἀρχῶν κατέστη κατὰφκνής, πάλιν ἐτηροῦντο οἱ τύποι τῆς οὐδετερότητος, ἥτις πρὸ παντὸς θὰ ἀπέκλειε τὴν ἐμφάνισιν καὶ οἰονεὶ ἀναγνώρισιν τῆς Ἐπιτροπῆς ὑπὸ τῶν ἐν Ἐπιτανήσῃ Ἀγγλικῶν Ἀρχῶν, αἵτινες χάριν τῆς τηρουμένης ἔστω καὶ κατὰ τύπους οὐδετερότητος, ἔφθασαν εἰς τὴν σκληρότητα νὰ μὴ δέχωνται καὶ τὰ ζητοῦντα ἄστυλον γυναικόπαιδχ. (*) Καὶ ἐπισήμων ἔτι ἀνδρῶν οἰκογενεῖαις ἀπέφυγον νὰ δέχωνται κατόπιν εἰς τὴν Ζάκυνθον, ἀφοῦ πρὸς αὐτὴν εἶχον στρέψῃ τὴν προσοχὴν των οἱ ἐχθροὶ τῆς Ἑλλάδος. Οὕτως ἡ οἰκογένεια τοῦ Μικουλῆ εὐρίσκετο εἰς Κύθηρα, ἐκεῖ δὲ συνεδούλευσεν ἡ Ἐπιτροπὴ νὰ καταφύγῃ καὶ ἡ τοῦ Βαρβάκη.

Καὶ αὐτὴ δὲ ἡ μεταξὺ τῶν μελῶν τῆς Ἐπιτροπῆς συνεννόησις ἐγένετο μετὰ μεγάλων προφυλάξεων (**).

Οὐδὲ τὸ μόνον τῶν ὀνομασθησάντων εἶναι κατ' οὐσίαν ὅλος ἀκριβές, καθότι ὥρισαν μὲν ἐκυτοὺς ὡς μέλη Ἐπιτροπῆς, διατεθειμένης ποικιλοτρόπως νὰ μεριμνήσῃ ὑπὲρ τῶν συμφερόντων τοῦ ἔθνους, ἀλλ' ἔτυχον τῆς γενικῆς ἀναγνωρίσεως, παρὰ πάντων τῶν δυναμένων νὰ ἐκλέγῃσι προσώπων, οὐχὶ ἐν κοινῇ βεβαίως συνεδριάσει, ἀλλὰ διὰ τῶν πρὸς τὰς ἐπιστολάς των μερικῶν ἀπαντήσεων. Τοῦτο τὸ σύστημα, τῆς κατ' ἰδίαν ἀναγνωρίσεως ἢ ἀποφάσεως, ὁ Ρώμας, λαμβάνων ὑπ' ὄψιν τὰ συγκρουόμενα πάθη τῶν ἐπισήμων Ἑλλήνων τῶν χρόνων ἐκείνων, πάντων ἰσχυρῶν τὸ καθ' ἑαυτοὺς καὶ ἱστορικῶς καὶ κοινωνικῶς ἐξεχόντων, — πάθη καὶ ἐκδηλούμενα καὶ συγκρουόμενα βριαότερον ἐν κοιναῖς Συνελεύσεσιν — ἡκολούθησεν ἐπι-

Ἡ ὑπογραφή τοῦ Τρισυποστάτου ὁμῶς δὲν ἐτηρήθη κατόπιν καὶ ἐτίθεντο τὰ ὀνόματα καὶ τῶν τριῶν μελῶν τῆς Ἐπιτροπῆς, χωρὶς νὰ σημειῶται, ὅτι ἀποτελοῦσιν Ἐπιτροπὴν.

(*) Ἀριθ. 248, 348, 349 καὶ 350.

(**) Ἐν τέλει μιᾷ ἐπιστολῇ π.χ., τοῦ Μ. Βερνάρδου πρὸς τὸν Ρώμαν, (ἀριθ. 171) σημειοῖ ἰδιοχείρως ὁ πονηρότατος Δραγῶνας: «προσκυνήσατε ἐκ μέρους μου τὸν Δραγῶνα, ὅστις ἐξετέλεσεν ἐντελῶς ὅλας τὰς παραγγελίας».

τυχῶς καὶ κατὰ τὴν ὑπογραφὴν τῆς πρὸς τὸ Ἀγγλικὸν Ἔθνος αἰ-
τήσεως τῶν Ἑλλήνων, περὶ ἧς κατωτέρω.

Ἀλλά, πρὶν ἢ διὰ βραχέων ἐκθέσωμεν τὰ τῆς δράσεως τῆς Ἐ-
πιτροπῆς Ζακύνθου, ὀφείλομεν νὰ ἀναγράψωμέν τινα περὶ τοῦ σκο-
ποῦ αὐτῆς, τοῦ χρόνου τῆς συστάσεώς της καὶ τῶν ἀποτελούντων
αὐτὴν προσώπων.

Ὁ κόμης Διονύσιος Ρώμας, ἐπανελθὼν ἐξ Ἰταλίας εἰς Ζάκυνθον
περὶ τὰ τέλη Ἰουλίου ἢ τὰς ἀρχὰς Αὐγούστου τοῦ 1824 (*), καὶ
βλέπων τοὺς ἐν Ἑλλάδι καταδιηρημένους καὶ ἀλληλοκτονουμένους,
ἐπικείμενον δὲ τὸν μέγαν ἐξ Αἰγύπτου κίνδυνον, δὲν ἀπελπίζεται,
δὲν ἀποσύρεται, ἀλλ' ἀποφασίζει νὰ γίνῃ κέντρον ἐνεργείας εἰς ὃ,τι
δύναται νὰ συντελέσῃ, σχετιζόμενον πρὸς τὰ οἰκονομικά, πολεμικά,
πολιτικὰ καὶ διπλωματικὰ ζητήματα, τὰ εἰς τὸν Ἑλληνικὸν ἀγῶνα
ἀνταποκρινόμενα. Οὕτω δὲ, ὡς ἀποδεικνύεται ἐκ τῶν ἐγγράφων τοῦ Ἀρ-
χειοῦ, ὁ σκοπὸς τῆς ἰδρύσεως τῆς Ἐπιτροπῆς ἦτο εὐρύτατος καὶ γε-
νικὸς καὶ ὅχι ἢ πρὸς τὴν Βρεττανίαν προσέγγισις, ἥτις εἶναι ἓν, ὥς
τὸ σπουδαιότερον, τῶν κατορθωμάτων της (**).

Μὴ θέλων λοιπὸν ὁ Ρώμας κί ἐνεργεῖαί του νὰ ἔχωσιν ἀτο-
μικὸν χαρακτῆρα καὶ νὰ παρεξηγηθῇ ἐκάστοτε, ὡς ἐργαζόμενος
χάριν ἀτομικῶν βλέψεων, κατήρτισε τὴν Ἐπιτροπὴν. Συνέστησε γρα-
φεῖον καὶ προσέλαβε γραμματέα, ὡς ἐκ τοῦ χαρακτῆρος τῆς γραφῆς
τῶν ἐγγράφων τῆς Ἐπιτροπῆς ἐξηκριβώσκαμεν, τὸν Καλάμιον Πανα-
γιώτην Δημητράκη, συνιδρυτὸν δὲ δύο: ἓν ἐκ τῶν τραπεζι-
τικῶν κύκλων, τὸν νεώτατον τότε Παναγιώτην Θ. Στεφάνου, καὶ

(*) Ὅχι εἰς τὰς ἀρχὰς τοῦ ἔτους 1825, ὡς σημειοῖ ὁ Χιώτης (Α' σ. 529).

(**) Αὕτῃ ἡ ἰδίᾳ Ἐπιτροπῇ, ἐν ἐπιστολῇ τῆς πρὸς τὸν Γκούραν (ἀριθ. 180),
καθορίζει τὰ καθ' ἑαυτὴν λέγουσα : « Πρὸ πολλοῦ ἡ ἰδέα ἐκάστου τῶν ὑπο-
γεγραμμένων εἶναι νὰ συνδράμῃ συμβουλευόν καὶ πράττων, ὅπως δυνηθῇ ἡ
Ἑλλὰς νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὴν παλαιάν της λαμπρότητα... Ἡ παρούσα ἑνωσίς
μας δὲν τείνει εἰς ἄλλο, παρὰ νὰ ἐμψυχώσῃ τοὺς ἀξίους καὶ ἐναρέτους Ἑλ-
ληνας, νὰ ὑποστηρίξῃ τὴν Ἐθνικὴν ὑπόληψιν καὶ νὰ μακρύνῃ ἀπ' αὐτῆς κάθε
ἐπιζήμιον πνεῦμα, τὸ ὁποῖον διὰ τὰ ἰδιά του τέλη ἤθελε προσπαθήσῃ νὰ τὴν
ἐξευτελίῃ καὶ τὴν καταθλίψῃ ». Ἀπεριφράστως δὲ ὁ Ρώμας πρὸς τὸν Κουν-
τουριώτην σημειοῖ (ἀριθ. 174), ὅτι εἶναι εἰς θέσιν νὰ παρατηρῶσιν ὁ προσωπο-
λήπτως καὶ τὰ ἐσωτερικὰ καὶ τὰ σχετικὰ ἐξωτερικὰ καὶ νὰ ἐπαγρυπνῶσιν
ὕπὲρ τῶν ἀναγκῶν τοῦ Ἔθνους.

ένα ἐκ τῶν ἐμπίστων τῆς Ἀγγλικῆς ἐν Ζακύνθῳ ἐξουσίας, τὸν Κωνσταντῖνον Δραγῶναν, ὅστις ὑπέκειτο τῷ Ρώμᾳ καὶ ὡς Φιλικὸς καὶ ὡς Τέκτων.

Ὁ Πανηγιώτης Στεφάνου ἦτο ἰατρός ἐκ τῶν καλλιτέρων, ἀνήκων εἰς οἰκογένειαν ἀπὸ τοῦ 1769 μετὰναστεύσασαν ἐκ Κορώνης εἰς Ζάκυνθον, γνωστὴν καὶ ὑπὸ τὸ ὄνομα Πανταζῆ, ἕνεκα τοῦ ὀνόματος τοῦ προπάππου Πανταζῆ Στεφάνου. Ἀδελφὸς τοῦ Θεοδώρου, πατρὸς τοῦ Πανηγιώτου, ἦτο ὁ ἐν Ζακύνθῳ τραπεζίτης Ἀλέξιος, ὁ μετὰ τοῦ ἀνεψιοῦ αὐτοῦ Ἰωάννου (τοῦ καὶ Φιλικοῦ, ὑπὸ τοῦ Ν. Καλύβᾳ κατηγορηθέντος) ἰδρύσας τὸν γνωστὸν τότε ἐμπορικὸν οἶκον ἐν Ζακύνθῳ. Ὁ Π. Θ. Στεφάνου ἀπεβίωσεν ἐν Ζακύνθῳ τῷ ἔτει 1863 εἰς ἡλικίαν ἐτῶν 70. Ὁ Ἰωάννης ἀπεβίωσεν ἐν Ἀθήναις τῷ 1858. (*)

Ὁ Κωνσταντῖνος Δραγῶνας ἦτο παράδοξος τύπος ἀνθρώπου. Κράμα ἐνθουσιώδους πατριώτου καὶ ἐνθερμοτάτου φιλάγγλου καὶ μάλιστὰ κατὰ τοὺς ἀπαισίους χρόνους τοῦ Μαίτλανδ. Φιλικός, κατηγορηθεὶς ὑπὸ τοῦ Ν. Καλύβᾳ καὶ Τέκτων. (**) Αὐστηρότατος τηρητῆς τῶν Ἀγγλικῶν δικτάξεων ἐν τῷ Λοιμοκχθαρτηρίῳ Ζακύνθου, οὗτινος ἦτο προϊστάμενος, καὶ συγχρόνως διοργανωτῆς ἐντευκτηρίων ἐν αὐτῷ πάντων τῶν ὡς τζειδιωτῶν τάχα προσερχομένων ἐπαναστατῶν Ἑλλήνων, ὅπως συνεννοῶνται δι' αὐτοῦ μετὰ τοῦ Ρώμα περὶ πάντων τῶν Ἐθνικῶν ζητημάτων. (***)

Ἀπηνῆς διώκτης τῶν ἐλευθεροφρόνων ἐν τῷ τόπῳ καὶ ἀκαταπόνητον ὄργανον τῶν ἐλευθερωτῶν τοῦ Ἐθνους. Ἡ δραστηριότης του ἡμιλλᾶτο μετὰ τῆς πονηρίας του. (****) Ὁ βίος αὐτοῦ εἶναι πλήρης ἀνεκδότων καὶ τολμημάτων, σχετιζομένων πρὸς τὸν Ἀγῶνα, ὃν τινα

(*) Οἱ Πελοποννήσιοι Στεφανόπουλοι ἦσαν συγγενεῖς τῶν Στεφάνων τούτων, ὡς καὶ ἄλλων ἐν Ζακύνθῳ. (Ἴδε «Ἀπομνημονεύματα τινὰ τῆς Ἐπαναστάσεως τοῦ 1821 ὑπὸ Στεφάνου Ἰω. Στεφανοπούλου, ἐν Τριπόλει 1864» σ. 4).

(**) Ἀνακριβῶς σημειοῦται παρὰ τῷ Χιώτῃ (Α'. 518), ὅτι ὁ Δραγῶνας ἦτο «προεξάρχων τῶν ἐν Ζακύνθῳ φαρμασῶνων» εἰς. Ὁ Δραγῶνας ἦτο Τέκτων - Διδάσκαλος, δὲν φαίνεται δὲ νὰ ὑπῆρξε Σεβάσμιος τῆς ἐν Ζακύνθῳ Στοῆς, ὡς θέλει ὁ Χιώτης.

(***) Ἡ εἰς τὰς παραδόσεις τοῦ Ζακυνθίου λαοῦ τὸ ξημέρωμα τοῦ Ρώμα εἰς τὴν γωνίαν τοῦ ναοῦ τοῦ Ἀγίου Χαραλάμπους συνεννοούμενον μετὰ τοῦ Δραγῶνα πρὸς τοῦτο.

(****) Συνεπάθει πρὸς τὸν Μαυροκορδίτον, εἰς δὲ τὰς μετὰ τοῦ Σισίνῃ προεγγίσεις αὐτοῦ δὲν φαίνεται ἀμέτοχος καὶ ὁ Δραγῶνας.

ἀνγράφει ὁ Π. Χιώτης ἐν τῷ πρὸς αὐτὸν ἐπιταφίῳ του (*) καὶ ἐν τοῖς γνωστοῖς ἱστορικοῖς του ἔργοις. Τοιούτους ἐν κρυπτῷ πατριώτας ἔχομεν βεβίως πολλοὺς εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῶν Τούρκων ὠφελιμωτάτους ἀποδάντας, καίπερ ὡς τουρκολάτρης κοινῶς χαρακτηρισθέντας, ἀλλ' εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῶν ἐν ταῖς Ἰονίαις Νήτοις Ἀγγλων ὁ Δραγῶνας παρίσταται ὡς χαρακτηριστικὸν ὑπόδειγμα.

Οὕτως ἡ παρὰ τοῦ Ρώμα ἐκλογή τῶν μελῶν τῆς Ἐπιτροπῆς ὑπῆρξε λίαν ἐπιτυχής.

Ἡ δρᾶσις τῆς Ἐπιτροπῆς ἐν γενικαῖς γραμμαῖς στρέφεται περὶ τὰ ἑξῆς :

— Καταρτίζει αὕτη ἐν εἶδος ἐπιμελητείας πρὸς ἀποστολὴν τροφίμων καὶ πολεμοφοδίων καὶ ἄλλων χρησίων ἀντικειμένων εἰς τὰ δύο πολιορκούμενα σημεῖα, ἐξ ὧν ἐξηρτάτο ἡ σωτηρία ἢ ἡ ἀπώλεια τῆς χώρας—εἰς τὸ Ν α υ α ρ ῖ ν ο ν, πολιορκούμενον παρὰ τῶν Αἰγυπτίων καὶ εἰς τὸ Μ ε σ ο λ ό γ γ ι, πολιορκούμενον παρὰ τῶν Ὀθωμανῶν. (**)

Τὰ τροφίμα καὶ τὰ πολεμοφόδια ἐπρομηθεύετο ἡ Ἐπιτροπή: α'.) διὰ συνεισφορῶν τῶν Ζακυνθίων ἐν γένει· β'.) διὰ δωρεῶν τῶν πλουσίων τοῦ τόπου καὶ γ'.) διὰ προσωπικῶν καταβολῶν τοῦ Ρώμα.

Πλὴν τούτου ἡ Ἐπιτροπή, ἐπιθυμοῦσα νὰ ἐργάζεται μετὰ τάξεως καὶ ἀκριβείας, ὡς εἴθισται εἰς τὰ πεπολιτισμένα Κράτη, ἐπενόησε, φόβῳ μήπως ἐλλείψωσί ποτε τὰ ἀπαιτούμενα ποσὰ καὶ δὲν κατορθωθῇ ἡ τακτικὴ ἀποστολὴ τῶν ἐφοδίων, καὶ συνεβλήθη, ὅπως ὁ Τραπεζιτικὸς Οἶκος Στεφάνου καταβάλλῃ ἐκάστοτε τὰ ἐξοδα τακτικῶν ἀποστολῶν καὶ λαμβάνῃ κατόπιν παρὰ τῆς Κυβερνήτεως τὰ ἐξοδα ταῦτα ἀνευ οὐδενὸς κέρδους.

Ἐμισθώθησαν δὲ παρὰ τῆς Ἐπιτροπῆς καὶ κατάλληλα πλοιάρια διὰ πάσας τὰς ἀποστολάς ταύτας.

(*) «Λόγος ἐπιτάφιος πρὸς τὸν ἀποθανόντα Ἰππότην Κ. Δραγῶναν, ἐπὶ τοῦ νεκροῦ του ἐκφωνηθεὶς τῇ 9 Ἰουλίου 1858.» (Ἐν Ζακύνθῳ 1958).

(**) Ὁ Νικηταρῆς ἐν ἐπιστολῇ του πρὸς τὴν Ἐπιτροπὴν ἀπὸ 6 Αὐγούστου 1825 ἐκ Πύργου (ἀριθ. 289) σημειοῖ : «Αὐτὸ τὸ φρούριον (Μεσολόγγι) ὑπεράσπισιν πρὸς τὸ παρὸν δὲν περιμένει πλέον ἀπὸ τοῦτα τὰ μέρη, ἀλλ' ὅ,τι κάμῃ μόνο του καὶ εἰς ὅ,τι ἀν... λάβῃ ἀνάγκην, νὰ ὠφελῇ ἀπὸ τὴν ἐξοχότητά σας».

Ἄτυχῶς, δύο μόνον τοιοῦτου εἴδους ἀποστολαὶ φαίνεται ὅτι ἐγένοντο, διότι ἡ ἐλληνικὴ Διοίκησις δὲν ἐννόει νὰ ὑποβληθῇ εἰς οὐδένα κανόνα λογιστικῆς ἀκριβείας, διατελοῦσα ἄλλως τε ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τῶν συνεπειῶν τῆς κατὰστάσεως, ἣν ἐδημιούργησε, φυλακίσασα κατὰ τὰς δεινότερας στιγμὰς τοῦ ἔθνους τὸν Κολοκοτρώνην καὶ ἀναθέσασα τὴν Γενικὴν Ἀρχηγίαν τῶν κατὰ τοῦ Ἰβραήμ στρατευμάτων εἰς τὸν πλοίαρχον Σκούρτην !... (*)

Ἀπεστάλησαν λοιπὸν διάφορα τρόφιμα πρὸς τὸν Ἀναγνωσταρᾶν εἰς Ναυαρίνον, χωρὶς νὰ ζητήσῃ μάλιστα τὸ πρῶτον τοιαῦτα οὗτος.

Μετ' ἐνθουσιασμοῦ καὶ εὐγνωμοσύνης, ὡς ἦτο ἐπόμενον, ἐγένοντο ἀποδεκτὰ ταῦτα. Ἐσημειώθησαν αὐτῷ αἱ τιμαί, μετὰ τινὰς δὲ συνεννόησις τοῦ Ἀναγνωστῆ καὶ τοῦ Γ. Κουντουριώτου, οὗτος παρήγγειλε πρὸς τὸν Ἀναστ. Τσαμαδὸν νὰ πληρώσῃ. Ὁ Τσαμαδὸς ἐφονεύθη κατόπιν. Ἡ ἐπιτροπή, κατ' ἐντολὴν τοῦ Οἴκου Στεφάνου τότε, ἐζήτησε πληροφορίας παρὰ τοῦ ἀδελφοῦ του Δημητρίου καὶ ἐδῶ σταματᾷ ἡ ὑπόθεσις.

Τοῦτο ἀνυπόφορον ὡς παράδειγμα τῆς ἐπικρατούσης ἀταξίας καὶ ἀνεπαρκείας ἐν τῇ Διοικήσει, ἐξ ὧν προέκυψε καὶ ὁ κύριος λόγος δι' ὃν δὲν ὠφελήθησαν ἐπαρκῶς τότε, ἐκ τῶν ἀπὸ τοῦ στρατοπέδου τοῦ Ἰβραήμ ἀποστελλομένων πληροφοριῶν, περὶ ὧν κατωτέρω.

Ἐν παραδείγματι ἀνυχράφομέν τινὰ ἐκ τῶν κατὰ τὸ ἔτος μόνον τοῦτο ἀποστελλομένων δωρεὰν εἰδῶν, ὡς ἐκ τῶν ἐγγράφων τοῦ Ἀρχείου προκύπτει, ὧν ἡ σωστικὴ χρησιμότης δύναται νὰ κατανοηθῇ ὑπὸ τῶν γνωριζόντων τὴν θέσιν, εἰς ἣν περιήλθον τότε οἱ πολιορκούμενοι καὶ λιμοκτονούμενοι Ἕλληνες.

(*) Ἀνθρωπὸς τις τοῦ Ρώμα, Ζακύνθιος, ἀγράμματος ἄλλ' εἰλικρινὴς καὶ νοήμων, ἀποσταλὴς παρὰ τοῦ Ρώμα δι' ὑπηρεσίαν σχετικὴν πρὸς τὰ ἐθνικὰ ζητήματα, ἐν τῇ ἀφελείᾳ αὐτοῦ γράφει περὶ τῆς ἐκ τῆς ἀρχηγίας τοῦ Σκούρτη προκυψάσης δυσαρεσκείας (ἀριθ. 206) «Τὸν Σκούρτη εἶχαν ἀπάνω ὅσά στρατεύματα ὄλα. Ἀγαθαρίστηχαν οὗλοι οἱ ἀρχηγοὶ καὶ τώρα ἔβαλαν τὸν Μαυροκορδάτο.»

Εἰς τὸν Τσακμάδον ἀποστέλλονται ὑπὸ τῆς Ἐπιτροπῆς «63 καν-
τάρια παξημάδι ἐκ συνεισφορᾶς τῶν Ζακυνθίων, κατόπιν δ' ἕτερα
«καντάρια 103.» (*) Οἱ δε κεκλεισμένοι ἐν Ναυαρίνῳ, εὐγνωμονοῦν-
τες ἐπὶ τούτῳ, ζητοῦσι τὴν ἀποστολὴν καὶ ἄλλων (**)

Εἰς Ναυαρίνον ἐπίσης ἀποστέλλει ἡ Ἐπιτροπὴ «117 σακκία
ἀλευρι (λίτρας 24, 188) 300 βατσέλια σιτάρι Βενέτικο, 10 βρέ-
λια σαρδέλλαις, 20 ρέσμα χαρτί διὰ φυσέκια.. χαρτί διὰ φυσέκια
κανονίων κλ.» (ἀριθ. 178).

Ἐκ Μεσολογγίου ζητοῦνται παρὰ τῶν Ζακυνθίων τροφαί, «μπα-
ροῦτι, μπάλικις, μολύβι κλ.» (ἀριθ. 250) ἀποσταλέντα ἔπαντα.

Ἐπίσης ζητοῦνται διὰ τὸ Μεσολόγγι πυρίτις καὶ διὰ τὴν Ἰε-
λοπόννησον φυσίγγια (ἀριθ. 259). (**)

Ἀποστέλλεται διὰ τοῦ Ρώμα εἰς Ναύπλιον πρὸς τοὺς Κολο-
κοτρῶνην, Νικηταρᾶν, Κολιόπουλον καὶ Γενναῖον «σιταροπαξημάδι,
ὅπως χρησιμεύσῃ εἰς ἐπικουρίαν καὶ βοήθειαν τῶν πολεμούντων Ἑλ-
λῆνων» (ἀριθ. 318). Ταῦτα ἐλήφθησαν καὶ μέρος αὐτῶν ἀπεστάλη
πρὸς τὸν Καραϊσκάκη, ὡς γράφει ὁ Κολοκοτρῶνης (ἀριθ. 324.) (***)

Ἐννοεῖται, ὅτι πλὴν τῆς ἀξίας τῶν ἀποστελλομένων εἰδῶν, κατε-
βάλλοντο παρὰ τῆς Ἐπιτροπῆς καὶ τὰ ναῦλα, ὅχι ὀλιγοδάπανα
καὶ αὐτά. (ἀριθ. 320).

Ἀλλὰ πόσαι ἀποστολαὶ νῆ ἐγένοντο παρὰ τῶν Ζακυνθίων, τῶν
πλουσίων, τῆς Ἐπιτροπῆς, τοῦ Ρώμα ἀτομικῶς, περὶ τῶν ὁποίων
δὲν ὑπάρχει ἢ δὲν εὐρέθη ἔτι ἔγγραφος ἀπόδειξις;

Κατὰ τὴν ἐν Ζακύνθῳ παράδοσιν π. χ. ἐκ τῆς παραλίας Τσιλιβί
ἀπέστειλεν ὁ Ρώμας πολεμεφύδις διὰ τὸ Μεσολόγγι ἐντὸς κοφίνων,
θέτων εἰς τὴν φαινομένην ἐπιφάνειάν των λαχανικά.

Ἀληθὲς δὲ εἶναι καὶ τὸ παρὰ τοῦ Χιώτη (Α'. 517) ἀναγραφό-
μενον, ὅτι ὁ Ρώμας ὀλόκληρον ἐτήσιον εἰσόδημά του ἀπέστειλεν ἄθι-
κτον εἰς τὸ Μεσολόγγι, στερήσας τὴν οἰκογένειάν του τῶν πρὸς συν-
τήρησιν. Τὸ αὐτὸ ἀναγράφει καὶ περὶ τοῦ Κουερίνου.

(*) Ἀριθ. 182, 196 καὶ 204.

(**) 187, 194.

(***) Ἐκ Μεσολογγίου ζητοῦσι παρὰ τῆς Ἐπιτροπῆς καὶ «τρόμπαις διὰ νὰ
πνίξουν εἰς τὰ χαντάκια τοὺς ἐχθρούς, ἐπειδὴ ἐζύγωσαν εἰς τὰ χαρὰκώματα
μὲ τὰ χαντάκια των, εἰς τρόπον ποῦ μήτε τὸ κανόνι μήτε τὸ ντουφέκι ἤμπο-
ρεῖ νὰ τοὺς βλάψῃ» (ἀριθ. 239).

Ἀτυχῶς, ὁ δύο μόνον πυροσβεστικαὶ ἀντλῖαι ὑπῆρχον ἐν Ζακύνθῳ, καὶ
ἐκείναι εἰς δημοσίαν χρῆσιν.

— Ἡ Ἐπιτροπὴ φροντίζει περὶ προσωρινῶν δανείων καὶ περὶ ἐξαργυρώσεως τῶν συναλλαγματικῶν τοῦ Δημοσίου ἐν Ζακύνθῳ. Οὕτω διενήργησε καὶ ἐπραγματοποίησε δάνειον ἐξ 20 χιλ. ταλλήρων (*) ἡ δὲ Κυβέρνησις ζητεῖ τὴν πραγματοποιήσιν τοιούτου καὶ ἐξ ἑτέρων 10 χιλ. ταλλήρων, τὸ ὅποτον ἐπίσης ἐγένετο.

Εἰς ἔγγραφον δὲ τῆς Προσωρινῆς Διοικήσεως πρὸς τὸν Φραγκίσκον Καρβελλᾶν, φέρον τὴν ὑπογραφὴν τοῦ Γεν. Γράμματτός Μαυροκορδάτου (ἀριθ. 253), κατονομάζονται οἱ ἐξαργυρώσαντες συναλλαγματικὰς 2,500 ταλλήρων τοῦ Δημοσίου, ὡς ἐξῆς: αὐτὸς Κόμης Διον. Ρώμας τὰλληρα 600—ὁ Κόμης Κουερτίνος 400—ὁ Κόμης Κ. Λογοθέτης 500—ὁ Κύρ. Μπαρφ 500—ὁ Κύρ. Βολτέρας 250—καὶ ὁ Κύρ. Δόκτωρ Βούτος 250,»

Ἐπίσης ἐξ ἐγγράφου τῆς Προσωρινῆς Διοικήσεως πρὸς τὸν Διον. Ρώμαν, οἶκον Στεφάνου καὶ Κ. Δραγῶναν ἀποδεικνύεται καὶ ἡ ἐξαργύρωσις συναλλαγματικῶν 1,500 λιρῶν (ἀριθ. 276).

Διάφοροι ἄλλαι χρηματικαὶ θυσίαι τῶν Ζακυνθίων κατ' ὄνομα περιεσώθησαν ἐν τοῖς ἐγγράφοις τοῦ Π. Στεφάνου, ἀποδεικνύμεναι διὰ τῶν λμῶν τοῦ Γ'. Λαδοπούλου καὶ Π. Λεονταρίτου κυρίως, ὧν ἐν καιρῷ θέλομεν κάμῃ χρῆσιν.

— Ἡ Ἐπιτροπὴ προστατεύει τὰ λιμώττοντα γυναικόπαιδα.

Ἐν τῷ παρόντι Ἀρχεῖῳ πρὸς τοῖς ἄλλοις εὐρίσκονται καὶ τὰ στοιχεῖα τῆς πρὸς τὸν Μισοῦλην σχετικῆς συνεννοήσεως. (**)

Διὰ τὴν συντήρησιν δὲ γυναικοπαίδων διενεργοῦνται συνεισφοραὶ ἐν Ζακύνθῳ, εἰς ἃς ἀξιεπαινον μέρος λαμβάνουσι καὶ αἱ Κυρίαι τῆς Ζακύνθου.

— Χάριν δὲ τῶν πληγωμένων πολεμιστῶν τοῦ Μεσολογίου αἱ

(*) Ἀριθ. 189, 230 καὶ 249.—Ἡ Προς. Διοίκησις τῆς Ἑλλάδος, εὐχαριστοῦσα, διότι «αὐτόκλητοι ἀνεδέχθησαν νὰ συνδράμωσι» τὴν Κυβέρνησιν διὰ τοῦ δανείου τούτου, κηρύττει, ὅτι «δὲν θὰ λησμονήσῃ τὴν συνδρομὴν των» ταύτην.

(**) Ἀριθ. 348, 349, 350.

γυναῖκες τὰ σινδόνια τῶν κρεββατίων εὐχαρίστως ἐκδυσαν καὶ παρέδιδαν διὰ τὰ κατασκευάσῃσι ἱαντούς.» (*)

— Ἡ Ἐπιτροπὴ φροντίζει περὶ τῆς ἀπελευθερώσεως αἰχμαλώτων διὸ καὶ πρὸς αὐτὴν διὰ τοιαύτας αἰτίας ἀναφέρονται. (**)

Συγκινητικωτάτη εἶναι ἀληθῶς ἡ ἐπιστολὴ τῆς Πेत्रομπέτσας Μαυρομιχάλεινας (ἀριθ. 254) πρὸς τὴν Ἐπιτροπὴν, διὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τοῦ παρὰ σπόνδως πατρὸς τοῦ Ἰβραήμ αἰχμαλωτισθέντος ὅσον ἡρωικοῦ τόσον καὶ ἀτυχοῦς υἱοῦ τῆς Γεωργίου. « Ἡ Εὐβόια, λέγει, ἀπερρύφησε τὸ αἶμα τοῦ φιλτάτου μου Ἡλίου καὶ τὸ Νεόκαστρον ἀχνίζει ἀκόμη τὸ ἄλλο τοῦ γλυκυτάτου μου υἱοῦ Ἰωάννου. » Λυπούμενη δέ, ὅτι καὶ ὁ Γεωργάκης τῆς δὲν ἔπεσε μαχόμενος καὶ δεικνυόμενος οὕτως ἐφάμιλλος τῶν ἀδελφῶν καὶ προγόνων του, λέγει τὰ Σπαρτιατικὰ ταῦτα, ὅτι καὶ ὁ θάνατος καὶ τούτου τοῦ υἱοῦ τῆς θὰ τῇ ἦτο μυριάκις προτιμότερος.

Ὑπὸ τὸ αὐτὸ πνεῦμα γράφει καὶ ὁ ἴδιος Πेत्रόμπης ἐν ἐπιλόγῳ τῆς ἐπιστολῆς του (ἀριθ. 247) πρὸς τὴν Ἐπιτροπὴν. (***)

Ἐπίσης ἐν τοῖς λογαριασμοῖς τοῦ οἴκου Στεφάνου, οὓς ἔχομεν ὑπ' ὄψιν ἡμῶν, σημειοῦται περὶ ποσοῦ, καταβληθέντος « διὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν σκλαβωμένων γυναικῶν.

Ὡς αὐτως καὶ περὶ τῆς ἀσφαλείας ἐπιφανῶν προσώπων μεριμνᾷ ἡ Ἐπιτροπὴ. (****)

Τί νὰ εἴπωμεν δὲ περὶ τῆς ὑπὸ τοῦ Ρώμου παρεχομένης ἀρωγῆς πρὸς ἄτομα καὶ οἰκογενείας κατὰ τοὺς δυσχειμέρους τούτους χρόνους; Καίτοι τοιαῦται προχῆλ' πρὸς ἐπισήμους μάλιστα οἰκογενείας ἐδίδοντο ὅλως ἀθορύβως, καίτοι πολλὰ αἰτητικὰ ἐπιστολλὰ δὲν ἐτηρήθησαν, καίτοι τὰς τηρηθείσας δὲν ἐδημοσιεύσαμεν πάσας, ἐκ

(*) Χιώτου Α'. σ. 556.

(**) Ἀριθ. 247, 254, 320.

(***) Αἱ ἐπιστολαὶ αὗται εἶναι γεγραμμέναι διὰ χειρὸς τοῦ παρὰ τῷ Π. Μαυρομιχάλη γραμματεύοντος τότε Ἰ. Φιλήμονος.

(****) Ἰδε Ἀριθμ. 180, 192, 201 καὶ 205 τοῦ Ἀρχείου.

τῶν ὀλιγίστων δημοσιευθεῖσων καταφαίνονται καὶ αἱ τοιαῦται χρηματικά του θυσίαι (*)

Ἀδιαλείπτως οἱ τῆς Ἐπιτροπῆς μεριμνῶσι περὶ τῆς καταπαύσεως τῶν ἀλληλομachiῶν καὶ εἰρηνεύσεως τῶν οὐδὲ πρὸ τοῦ κοινοῦ κινδύνου ἀνιηφόντων. Τὰς προσπαθείας τῶν ταύτας ἀναγνωρίζουσι πάντες, διό, μεταξὺ ἄλλων, πρὸς αὐτοὺς καταφεύγει ὁ Κολοκοτρώνης, ζητῶν, ὅπως τὸν φέρωσιν εἰς συνεννόησιν πρὸς κοινὴν ἐνέργειαν μετὰ τῶν ἀρίστων ἐκ τῶν Ρουμελιωτῶν (ἀρ. 368).

Ἐκ τῶν ἐγγράφων τῆς ἡ Ἐπιτροπῆ καταφαίνεται διαρκῶς σκεπτομένη, χαρακτηρίζουσα ἐπακριδῶς, εὐσυνειδήτως καὶ εἰλικρινῶς διαφορὰ πρόσωπα(**), συμβουλευούσα, γνωμοδοτοῦσα.

Τοῦτο ὅμως δὲν ἐμποδίζει εἰς τὸ νὰ δοκιμάζωσι ἐνίοτε ὁ τε Ρώμας καὶ ἡ Ἐπιτροπὴ Ζακύνθου τὰς γνωστὰς ἀνταμειπτικὰς πικρίας.(***)

Ἀλλὰ, πάντα ταῦτα λησμονοῦνται ἀπέναντι τῶν τόσων ἐπαίνων, ὧν γίνεται ἄξιος ὁ Ρώμας, ἡ Ἐπιτροπὴ καὶ οἱ Ζακύνθιοι ἐν γένει διὰ τῶν πρὸς αὐτοὺς ἀπευθυνομένων ἐκδηλώσεων εὐγνωμοσύνης παρὰ τῶν δυναμένων νὰ γνωρίζωσι καὶ νὰ ἐκτιμῶσι κατ' ἄξιαν τὴν δρᾶσιν καὶ τὰς θυσίας τῶν ἀκριφῶν πατριωτῶν.

Αἱ συμβουλαὶ καὶ πατριωτικαὶ ἐκφράσεις τοῦ Διον. Ρώμας ἡδύναντο ν' ἀποτελέσωσι θέμα ἰδιαίτερας μελέτης. Μίαν μάλιστα πρὸς τὸν Κολοκοτρώνην ἐπιστολὴν του (ὑπ' ἀριθ. 235) εἶναι ἀνάγκη νὰ τὴν μελετήσῃ καλῶς τὸ Πανελλήνιον. «Ἀλησμονήσετε, τῷ λέγει μεταξὺ ἄλλων, κάθε ἄλλον στοχασμὸν καὶ κάθε ἄλλην φιλίαν καὶ ὑπόληψιν μερικὴν, ἐπειδὴ καὶ πρόκειται λόγος περὶ τῆς σωτηρίας τοῦ Γένους, καὶ τοῦτο πρέπει νὰ προκριθῇ ἀπὸ πάντα ἄλλον δεσμὸν.»

Ἐν τινι ἐγγράφῳ πρὸς τὸν Γ. Κουντουριώτην ὁ Ρώμας διὰ τῆς Ἐπιτροπῆς (ἀριθ. 210) ἀναγκάζεται ν' ἀναγράψῃ διὰ βραχέων τὰς

(*) π. χ. ἀριθ. Ἀρχ. 260, 328, 352, 375.

(**) Ἴδε π. χ. κρίσεις περὶ Ζαΐμη καὶ Νικηταρᾶ εἰς ἀριθ. 217, 361.

(***) Καὶ αὐτοὶ δὲ οἱ Ζακύνθιοι ἐν γένει, ἡμεῖς ἴσμεν ποτε διὰ κατακρίσεων (ἀριθ. 271)

ἐκδουλεύσεις καὶ τὰ φρονήματά του. «Δὲν ἀνήκομεν, γράφει, εἰς οὐδεμίαν φατρίαν καὶ ὑπερέχομεν ἀπὸ τὴν δημώδη ποταπότητα, ἥτις ἀπὸ ἰδίου τι συμφέρον ἢ πάθος πίπτει νὰ κολακεύῃ τοὺς ἐν ἀξιώματι ἄνδρας, ὅπως δύναται καλλίτερα νὰ τοὺς ἐμπλέκῃ εἰς τὰ δίκτυα.... Ἡμεῖς ὁμιλοῦμεν μὲ πράξεις καὶ ὅχι μὲ φράσεις κενὰς ἀπὸ οὐσίας.... Τὸ ἐθνικὸν συμφέρον νομίζεται ὡς ἰδικὸν μας, καὶ δι' αἰώνων(*) εἰς τοῦτο ἐθυσιάσαμεν καὶ ἀνάπαυσιν καὶ περιουσίας... Ἐνεργήσαμεν τὴν τοῦ Νεοκαστροῦ ὑπεράσπισιν, ἥτις ἀπὸ μόνην τὴν ὁποίαν ἐπροσπαθήσαμεν ἐρμηνεῖαν τοῦ γνωστοῦ σας φίλου (**) ἐδυνήθη νὰ σωθῇ.» Ἀναγράφων δὲ καὶ συμβουλευὼν πολλὰ ἄλλα, ἐπιφέρει τὴν ἐξῆς παρατήρησιν πρὸς τὸν ἐπηρεαζόμενον ἀπὸ τὰς εἰσηγήσεις ἄλλων καὶ ἰδίως τοῦ Μαυροκορδάτου μεγάλον κατὰ τὰ ἄλλα πατριώτην Γ. Κουντουριώτην: «Ἡ ἡ Ἐκλαμπρότης σας ἐντελῶς ἕως ὧρας δὲν μᾶς ἐγνωρίσατε, ἢ ἀναφέρεσθε εἰς συμβούλια ὅχι καθαρῶν ἀνδρῶν εἰς ὅλας σας τὰς πράξεις.»

Τελευταῖα ἀναγράφομεν δύο μέγιστα κατορθώματα τῆς Ἐπιτροπῆς Ζακύνθου :

α'.) τὴν ἐγκατάστασιν ἀνταποκρίσεως μετὰ φιλελλήνων ἀξιωματικῶν ἐν τῷ στρατοπέδῳ τοῦ Ἰβραήμ, οὐτινος, δι' ὑπομνημάτων καὶ ἐπιστολῶν, ἐξέθετον πάντα τὰ πολεμικὰ σχέδια καὶ τὰς δυνάμεις αὐτοῦ κατεδείκνυσεν διὰ τῆς Ἐπιτροπῆς πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν Κυβέρνησιν, καὶ

β'.) Τὴν Αἰτησιν τοῦ ἑλληνικοῦ Ἔθνους πρὸς τὸ Βρεττανικὸν περὶ προστασίας, ἢ ὑποστηρίξεως ὡς φέρεται ἐν τῇ Πράξει ταύτῃ, ἥτις συνετάχθη, ὑπεγράφη καὶ ἐπεδόθη μετὰ δραστηριότητος, τόλμης, ἐπιτηδειότητος, μυστικότητος καὶ ἐπιτυχίας τελείας.

Τὸ πρῶτον ὀφείλεται ἐν μέρει εἰς τὸν ἐν Ζακύνθῳ ἱταλὸν Στρατηγὸν Ἰωσήφ Ροζαρόλ — περὶ οὗ κατωτέρω — μεθ' οὗ συνεννοήθη ὁ Ρώμας πρὸς τοῦτο· τὸ δεύτερον εἶναι ἀποκλειστικὸν ἔργον τοῦ Διονυσίου Ρώμα.

(*) Ἐννοεῖ τὰς προαιωνίους καὶ πατροπαράδοτους ἐκδουλεύσεις τῆς οἰκογενείας Ρώμα πρὸς τὸ Ἔθνος.

(**) Ἐννοεῖ τὰς Ὁδηγίας πρὸς τὸν φρούραρχον τοῦ Νεοκαστροῦ τοῦ Ἰωάννου Ρωμαίη, περὶ οὗ κατωτέρω.

Ἡ μετὰ τῶν ἀξιοματικῶν τοῦ Ἰβραήμ ἀνταπόκρισις.

Τὸ μέγα λοιπὸν τοῦτο κατόρθωμα, ὅπερ ἠδύνατο σωτηριαθῆναι ἐν ἐπιδράσῃ ἐπὶ τοῦ νέου, δευτέρου ἀγῶνος, τοῦ Ἑλληνισμοῦ κατὰ τῆς βαρβαρότητος, ἀγῶνος κατὰ τῶν μαύρων ὀρδῶν τῆς Ἀφρικῆς, ὁδηγούμενων διὰ τῆς μάστιγος τῶν πολλῶν πεπειραμένων Εὐρωπαϊκῶν ἀξιοματικῶν, διενηργήθη ὡς ἑξῆς :

Ἐν Ζακύνθῳ διέμενεν, εὐρὼν ἄσυχον τῇ σιωπηρᾷ συγκατανεύσει τῶν Ἀγγλικῶν ἀρχῶν, ὁ διακεκριμένος Ἰταλὸς στρατηλάτης καὶ ἔνθερμος πατριώτης καὶ Κερβονάρος Ἰωσήφ Ροζαρώλ (*). Οὗτος ἐκήρυττεν ἐκὺν μάρτυρα τῆς Ἐλευθερίας, καὶ ἦτο πράγματι τοιοῦτος. Ὡς δηλοῦται δ' ἐκ τῶν σχετικῶν ἐπιστολῶν, ἤθελε νὰ πολεμήσῃ ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος μετὰ τῶν ὁμοφρόνων του καὶ διὰ τὸ ἰδεῶδες τῆς Ἐλευθερίας, ἀλλὰ κυρίως διὰ νὰ μεταχειρισθῇ κατόπιν τὸ ὑπ' αὐτὸν Ἑλληνικὸν σῶμα, ὅπερ θὰ ἐξεγύμναζε καὶ κατήρτιζε, πρὸς ἀπελευθέρωσιν τῆς πατρίδος του Νεαπόλεως. Ἀτυχῶς δὲν ἐνοήθη ἡ σημασία τοῦ πράγματος τούτου ὑπὸ τῆς Διοικήσεως καὶ ἰδίως ὑπὸ τοῦ Μαυροκορδάτου, καίτοι τὸσον ἐπιμόνως ὑπεδείχθη ὑπὸ τῆς Ἐπιτροπῆς Ζακύνθου καὶ τοῦ Ρώμα ἀτομικῶς.

Μία ἔκθεσις τοῦ Ροζαρώλ πρὸς τὴν Ἐπιτροπὴν Ζακύνθου (ἀρ. 208) εἶναι ἔργον πρώτης δυνάμεως διὰ τὴν ἐμβρίθειαν, πολυμαθεὲς εἰλικρίνειαν καὶ τὸ θάρρος τῶν ἰδεῶν του. Ἐν αὐτῇ πρὸς τοὺς ἄλλους χαρακτηρίζεται ὁ πολυθρύλητος στρατηγὸς Roche, γελοιογραφούμενος τελείως. Ἐν τῇ ἐκθέσει αὕτη κατεριωνεύεται ὁ Ροζαρώλ καὶ τοῦ Μαυροκορδάτου, ὅστις, λέγει, διὰ τῶν ἀφελῶν ὀπκῶν του κηρύττει ἐκὺν νέον Βωμπάν καὶ Κερνώ. Δίδων δὲ συμβουλὰς περὶ τοῦ κατὰ τοῦ τακτικοῦ Αἰγυπτιακοῦ στρατεύματος ἀγῶνος τῶν Ἑλλήνων, λέγει τὰ βαρυσήμαντα ταῦτα : « Δὲν γίνεται ἐπανάστασις ἄνευ πολέμου, οὐδ' ἀποτελέσμα πολέμου χωρὶς μάχας, οὐδὲ μάχαι ἄνευ στρατοῦ, οὐδὲ στρατὸς ἄνευ ἐντέχνου καταρτισμοῦ πάντων τῶν σωματίων, ἅτινα ἀποτελοῦσιν ἓν στράτευμα, οὐδὲ τέχνη ἄνευ στρατηγοῦ, ὅστις νὰ τὴν ἐφαρμόσῃ ἵνα νικήσῃ, οὐδέ, τέλος, νίκη, ἂν ἡ κορυφὴ τοῦ στρατοῦ δὲν ἔχῃ πεποίθησιν καὶ μάθησιν ».

Ὁ Ροζαρώλ εἶχεν ἀπευθύνει καὶ κατὰ τὸ 1824 περισπούδαστον

(*) Πληρὲς τὸ ὄνομά του εἶναι, ὡς σημειοῦται ἐν ἐπιστολῇ πρὸς αὐτὸν (ἀριθ. 242) : « Ὑποστράτηγος Βαρῶνος τοῦ Ροζαρώλ Σκόρζα, ἐκ τῶν Κομήτων τοῦ Λαυάνια. » Ἦτο Στρατηγὸς ὑπὸ τὸν Μυρὰ καὶ Διοικητὴς Μεγαρχίας (Ἑβδομάς ἐν Καταλόγῳ τῶν Φιλελλήνων (τ. Α'. σ. 84).

Ἐπόμνημα πρὸς τοὺς Ἕλληνας, ὅπερ θὰ δημοσιεύσωμεν ἐν τῷ Συμ-
πληρώματι.

Τὰ ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς Νεαπόλεως ὀνειρώδη σχέδια τοῦ
Ροζαρώλ ἐνεθάρρουν ἐν Ζακύνθῳ κυρίως ὁ Ρώμας διὰ δύο λόγους:
α'.) Διὰ τὴν μὴ χάσῃ τὸ ἔθνος τὴν προσωπικὴν τοῦ Ροζαρώλ ἐργα-
σίαν ὑπὲρ τοῦ Ἀγῶνος καὶ β'.) Διὰ τὴν ἐπιτύχῃ δι' αὐτοῦ ἀνταπό-
κρισιν μετὰ τῶν παρὰ τῷ Ἰβραήμ φίλων καὶ θαυμαστῶν του Ἰτα-
λῶν ἀξιωματικῶν.

Τὸ πρῶτον ἐναυάγησεν ἕνεκα τῶν ἀντενεργειῶν ἰδίως τοῦ Μαυ-
ροκορδάτου, μεθ' ὅλας τὰς περὶ τοῦ ἐναντίου προσπάθειάς τῆς Ἐπι-
τροπῆς, ἀναλαμβανούσης καὶ μέρος τῶν ἐξόδων του (*).

Ὁ Μαυροκορδάτος ἐστηρίχθη ἰδίως ἐπὶ τῶν ἐξῆς: Ἀπὸ Μοθώ-
νης ἐστέλλοντο ὑπὸ τοῦ Ρωμαίου πρὸς τὸν Ροζαρώλ πλὴν τῶν μυ-
στικῶν καὶ φανεραὶ ἐπιστολαί, περιέχουσαι διαπραγματεύσεις, δη-
θεν, ὅπως προσέλθῃ καὶ οὗτος εἰς τὸν Ἰβραήμ· οὕτω δὲ κατορθώθῃ
τὴν μὴ θεωρῆται ἐπιλήψιμος παρὰ τῶν ἐν τῷ στρατοπέδῳ τοῦ Ἰ-
βραήμ, Εὐρωπαίων ἰδίως, ἢ ἀλληλογραφία τοῦ Ρωμαίου πρὸς τὸν Ρο-
ζαρώλ.

Μίαν τοιαύτην λοιπὸν φανεράν ἐπιστολήν πρὸς τὸν Ροζαρώλ κα-
τέσχεν ὁ Τσαμαδὸς παρὰ τοῦ κομίζοντος αὐτὴν πλοιάρχου.

Μετὰ πυχλὰς συζητήσεις καὶ αἰτιάσεις τῆς Ἐπιτροπῆς ἄνευ
ἀποτελέσματος ὡς πρὸς τὴν πρόσληψιν τοῦ Ροζαρώλ, ἐφθασεν ἐπὶ
τέλους τὸ γεγονός τῆς πρὸς τὴν Μ.Βρετανίαν Αἰτήσεως τοῦ Ἑλλη-
νικοῦ ἔθνους. Τοῦτο ἐξηρέθισε φοδερὰ τὸν Ροζαρώλ· ἐξηρέθισε δὲ
καὶ τὴν Ἐπιτροπὴν κατ' αὐτοῦ, καὶ τὸν Ρώμαν αὐτὸν (ἀριθ. 317).

Ὁ ὅσον ἱκανὸς τόσον παρὰφορος, ἰδιόρρυθμος καὶ ἀτυχὴς Ροζαρώλ,
ἠναγκάσθη τότε νὰ μεταβῇ αὐτοβούλως καὶ ἄνευ ὄρων εἰς τὴν Πελο-
πόννησον, προτραπείς, φαίνεται, πρὸς τοῦτο καὶ παρὰ τοῦ Σισίνη
καὶ τοῦ Μαυρομιχάλη διὰ τοῦ γραμματέως του Ἰ. Φιλήμονος (ἀρ.
341 καὶ 342).

Τὸν ἠκολούθησαν οἱ υἱοὶ του, ἐκ δὲ τῶν παρὰ τῷ Ἰβραήμ Εὐρω-
παίων ὁ ὑπολοχαγὸς Ἰωσήφ Σκάρπας(**)· ὁ δὲ ἕτερος τῶν φίλων του,

(*) Ἴδε σχετικὰ εἰς ἀριθ. 165, 190 καὶ 210 τοῦ Ἀρχείου. Εἰς τὸν Μαυ-
ροκορδάτον ἀποδίδει τὴν ἐπὶ μυρίαίς προφάσεσι παρεμποδίσιν τῆς προσκλή-
σεως τοῦ Ροζαρώλ καὶ ὁ Φωτάκος (Β'. σ. 255).

(**) Κατήγετο οὗτος ἐκ Σαλέρνου τῆς Ἰταλίας. Κατόπιν ὑπηρέτησεν ὡς
ὑπολοχαγὸς τοῦ Ἑλληνικοῦ Τακτικοῦ, ἀπεβίωσε δὲ τῷ 1829 ἐν Κρανιδίῳ
ἐξ ἀσθενείας. (Ἐβδομὰς Α'. σ. 111).

ὁ ἀρχηγὸς τοῦ Μηχανικοῦ παρὰ τῷ Ἰβραήμ, Ἰωάννης Ρωμαίη, παρέμεινε. (*)

Ὁ Ροζαρώλ, μεθ' ὅλας τὰς ἀντενεργείας καὶ τοῦ Φαδιέρου ἔτι, ἤρχισε νὰ ἐκγυμνάζῃ εἰς τὴν ἱππασίαν καὶ ξιφασκίαν σῶμα νέων Ἑλλήνων ὑπὸ τὸν υἱὸν τοῦ Σισίνη, ἐφευρὼν καὶ ἰδίου συστήματος λόγχην. (**) Ἀτυχῶς, ὅτε μετ' ὀλίγον μετέβη εἰς Ναύπλιον, προσβληθεὶς ὑπὸ τύφου, ἀπέθανε τὸν Ὀκτώδριον τοῦ 1825, περικυκλούμενος ἀπὸ τοὺς 5 αὐτοῦ υἱούς, εἰς οὓς ἔδωκεν ἀνὰ ἓν ἐγχειρίδιον, ὅπως φονεύσωσι τὸν τύραννον τῆς πατρίδος των· περιβληθεὶς δὲ τὰ σύμβολα τοῦ Καρβοναρισμοῦ, ἀφῆκε μυστικὴν ἐντολὴν πρὸς τὸν Σκάρπαν καὶ ἀπέθανεν ἐγερθεὶς καὶ ἀναφωνήσας: «Χόρτασε, τύραννε τῆς Νεαπόλεως ἀπὸ τὰ αἵματα τῶν Ἰταλῶν· μάθε ὅτι ἀποθνήσκω καὶ χάρις!...» (***)

Ἡ διὰ τοῦ Ροζαρώλ ὁμῶς παρὰ τῆς Ἐπιτροπῆς Ζακύνθου διεγερθεῖσα συνεννόησις πρὸς τοὺς ἐν τῷ στρατοπέδῳ τοῦ Ἰβραήμ, ἐνῷ ἐξηκολούθουν αἱ περὶ αὐτοῦ διαπραγματεύσεις, ἐπέτυχε πληρέστατα, καὶ ἔπρεπε νὰ εὑρίσκετο εἰς τοιαύτην κατὰστασιν ὃ καταδιηρημένος καὶ ἀκέφαλος τόπος διὰ νὰ μὴ ὑποστῇ κτησχυμμένην πανωλεθρίαν ὁ Ἰβραήμ.

Ἰδοὺ δὲ πῶς ἐκανονίσθη ἡ ἀνταπόκρισις αὕτη.

Ἐν Αἰγύπτῳ ὑπηρέτουσαν πλὴν ἄλλων καὶ οἱ δύο προρρηθέντες Ἰταλοὶ ἀξιωματικοί, ὁ συνταγματάρχης τοῦ Μηχανικοῦ Ἰωάννης Ρωμαίη καὶ ὁ ὑπολοχαγὸς τοῦ Πεζικοῦ Ἰωσήφ Σκάρπας.

Ἀμφότεροι ἦσαν φίλοι καὶ ὁμόφρονες τῷ Ροζαρώλ.

Οἱ δύο οὗτοι ἠκολούθησαν τὸν Ἰβραήμ καὶ εἰς τὴν Ἑλλάδα. (1) Ρωμαίη μάλιστα ἦτο ἀρχηγὸς τοῦ Μηχανικοῦ καὶ ὁ μόνος ἀξιωματικὸς τοῦ ὅπλου τούτου παρὰ τῷ Ἰβραήμ. (****)

Οὗτοι, καὶ ἰδίως ὁ Σκάρπας, ἦσαν εὐγενεῖς ὑπάρξεις. Ὁ Ρωμαίη ἦτο καὶ μεγάλης ἀξίας ἄνθρωπος.

(*) Τὰ τῆς ἀφίξεως τοῦ Ροζαρώλ σημειῶν ἀκριβῶς καὶ ὁ Φωτάκος (Β'. σ. 249) ὀνομάζει παραδόξως πανταχοῦ αὐτὸν Ροζαλώφ.

(**) Σπηλιάδου Β'. σ. 226 ἐν σημειώσει.

(***) Φωτάκου Β'. σ. 253.

(****) Ἀνακριβῶς ὁ Χιώτης χαρακτηρίζει αὐτὸν ὡς γραμματέα τοῦ Ἰβραήμ. (Λόγος εἰς Δραγῶναν σ. 13.)

Ἀμφότεροι δὲν ὑπέφερον νὰ βλέπωσι τὰς ὁμότητες τοῦ Ἰβραήμ καὶ τὴν κτηνώδη ἀναισθησίαν τῶν ὑπ' αὐτὸν Εὐρωπαίων καὶ δὲν ἐβλεπον τὴν ὥραν πότε νὰ φύγωσιν. Ὁ Ρωμαῖν ὁμιλεῖ ὡς ἐξῆς περὶ ἑαυτοῦ ἐν ἐπιστολῇ πρὸς τὸν Ροζαρώλ (ἀριθ. 177) : « Ὅσακις μοῦ ζητοῦν γνώμην τὴν δίδω, περιορίζομαι δὲ μόνον εἰς τὸ νὰ ἐκτελῶ ὅ,τι μὲ διατάσσουσι, διὰ νὰ ἀπαλλάττω ἑμαυτὸν ἐσωτερικοῦ πόνου. » Καὶ ἀλλαχοῦ : « Οὔτε Μαμελοῦκος ἔγινε, οὔτε βάρβαρος, οὔτε πλεξιδάτος. Δὲν ἔχω τίποτε ἄλλο τουρκικὸν παρὰ μόνην τὴν ἐνδυνασίαν. Τὸ φρόνημά μου, ὅχι ὀλιγώτερον ἀπὸ τὴν καρδίαν μου, εἶναι καθ' ὁλοκληρίαν ὅποσον ὑπῆρξε καὶ κατὰ τὸ παρελθόν. » (*)

Ὁ Σκάρπας ὁμῶς, περιφρονήσας πᾶν συμφέρον ὑλικόν, ἔφυγε καὶ ἦλθε παρὰ τῷ Ροζαρώλ εἰς Ζάκυνθον, ἀκολουθήσας αὐτὸν καὶ εἰς τὴν Πελοπόννησον, ὡς ἀνωτέρω εἵπομεν.

Μετὰ τοῦ Ρωμαῖν λοιπὸν τούτου, διὰ τοῦ Σκάρπα καὶ πλοιάρχου τινός, Μουσούρη, ὡς φαίνεται, ὀνομαζομένου καὶ ὀρισθέντος πρὸς τοῦτο ὑπὸ τῆς Ἐπιτροπῆς, καταβιβάσεως τὰς δαπάνας, ἤρχισε τακτικὴν ἀλληλογραφίαν ὁ Ροζαρώλ. (**)

Αἱ ἐπιστολαὶ αὗται τοῦ Ρωμαῖν, εἰς ἃς πρέπει νὰ προσθέσωμεν καὶ τὰς πρὸς τὸν Φρούραρχον τοῦ Ναυαρίνου Ὁδηγίας, (ἀρ. 211) δὲν εἶναι δυνατὸν ν' ἀναλυθῶσι. Πρέπει ν' ἀναγνωσθῶσιν ὁλόκληροι, νὰ μελετηθῶσιν ἐπισταμένως παρὰ τῶν φίλων τῆς ἱστορικῆς ἀληθείας καὶ τοῦ παρελθόντος, παρὰ τῶν καταγινομένων ἐκ τῶν στρατιωτικῶν.

(*) Ὁ Ρωμαῖν προσεπάθει νὰ πείσῃ τὸν Γουβερνάτην, ὅστις καλῶς ἐγνώριζε τὰ ἑλληνικὰ πράγματα, νὰ μὴ δεχθῇ νὰ ὑπηρετήσῃ ὑπὸ τὸν Ἰβραήμ (Ἀριθ. 228.) Ὁ Γουβερνάτης οὗτος ἦτο ἐκ Σαρδηνίας, λοχαγὸς τῆς Ἰταλικῆς φρουρᾶς τοῦ Ναπολέοντος. Ἐν Ἑλλάδι ὑπηρετήσας τὸ πρῶτον ὡς ἐκγυμναστής εἰς τὸ ὑπὸ τὸν Δημ. Ὑψηλάντην τακτικὸν καὶ κατόπιν ἐν Πέτῃ διεδέχθη τὸν Forella μετὰ τὸν βαθμὸν τοῦ Συνταγματάρχου (Ἑβδομάς Α. σ. 172).

(**) Αἱ ἐπιστολαὶ καὶ ἐκθέσεις τοῦ Ἰωάννου Ρωμαῖν κατέχουσι τοὺς ἀριθμοὺς τοῦ Ἀρχείου : 177. 181. 199. 218. 228. 231. 242 καὶ 270. Μίαν τῶν ἐπιστολῶν τούτων τοῦ Ρωμαῖν, γνωστὴν γενομένην ἔκτοτε, ὁ Σπηλιόδης, λαβὼν ἐν κακίᾳ μεταφράσει παρὰ τοῦ Π. Ἀναγνωστοπούλου, τὴν θεωρεῖ ὡς γεγραμμένην παρὰ τοῦ Σκάρπα. (Β'. σ. 222 καὶ ἐπ.) Ἀκολουθῶν δ' αὐτόν, ὡς συνήθως, καὶ ὁ Χιώτης, (Α'. 518) τὴν χαρακτηρίζει καὶ οὗτος ὡς ἀνήκουσαν εἰς τὸν Σκάρπαν. Ταύτην ἐν τῷ Ἀρχεῖῳ δὲν ἐσημειώσαμεν ὡς ἐκδομένην, ὡς ἐπράξαμεν καὶ διὰ δύο-τρεις ἄλλας ἐπιστολάς κακῶς ἐκδοθείσας, ὧν τὰ πρωτότυπα εὗρισκοντο παρ' ἡμῖν.

Χωρίς νὰ καταδείξωμεν λοιπὸν τὰς ἐν αὐταῖς πολυτίμους πληροφορίας καὶ τεχνικὰς διδχαχὰς καὶ συμβουλὰς, σημειοῦμεν μόνον παρεμπύπτοντά τινα.

Καὶ πρῶτον ἀναγγράφομεν, πρὸς αἰώνιον αἶσχος, τὰ ὀνόματα τῶν παρὰ τῷ Ἰβρὰῃ Εὐρωπαϊῶν ἀξιοματικῶν, χάριν πολιτικῶν λόγων ἡ χρημάτων, παρεχόντων τὰ φῶτα αὐτῶν πρὸς ἐξόντως ἐνὸς λαοῦ, οἷος μάλιστα ὁ Ἑλληνικός, ζητοῦντος τὴν ἐλευθερίαν του.

Οἱ ἀντιστράτηγοι: Μποαγὲ διὰ τὸ πεζικὸν καὶ Λιβρὼν διὰ τὸ ἱππικόν. "Ετεροι 4 συνταγματάρχαι, 4 ταγματάρχαι καὶ ἱκανοὶ λοχαγοὶ μὴ κατονομαζόμενοι· ἄπκντες Γάλλοι, ὡς καὶ ὁ ἀπαίσιος συνταγματάρχης Σέβε (ὁ ἀρνησίθρησκος Σουλεϊμὰν Βέης.)

Οἱ Κορσικανοὶ Μούρη καὶ Γιακομέτης.

Ἐπίσης οἱ Ἰταλοὶ Σκοῦτος, Λούκεζη, Τρόνας, Βολωνίνης, Ἀλβερτίνης, Τσούκοη καὶ Πετελονιωνίης.

Ὁ μισελληνικώτατος ψευδοἱκτὸς Κανόβα.

Οἱ πλεῖστοι ἦσαν τοῦ Πεζικοῦ, ὀλίγοι τοῦ Πυροβολικοῦ καὶ οὐδεῖς, πλὴν τοῦ φιλελληνικοῦ Ἰωάννου Ρωμάκη, τοῦ Μηχανικοῦ.

Πάντες οὗτοι, ὡς σημειοῖ ὁ Ρωμάκη, μόνον τὸν Ροζαρώλ ἐφοβῶντο (ἀριθ. 199.).

Πρὸς τούτοις ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς τοῦ Ρωμάκη (π. χ. ἐν τῇ ὑπ' ἀριθ. 199) γίνεται λόγος καὶ περὶ τῶν διαφόρων καταδοτῶν, μισελλήνων καὶ Ἑλλήνων, περὶ ὧν ὁ Ρωμάκη γράφει ὅτι εἶναι ἀνάγκη νὰ φονευθῶσι (*).

Ὁ Δ. Λουγγίης, ὡς σημειοῖ ὁ Ρωμάκη, πηγαينوέρχεται· ὁ Ἀγγελοῦ Γεωργίου, ὁ ἐπιλεγόμενος Ἀμερικανός, ἄλλοτε λοχαγὸς τοῦ Πυροβολικοῦ τῆς Γαλλίας, ὑπηρετήσας καὶ ἐν Ἑλλάδι εἶναι περίφημος κατὰ σκοπὸς. Ὁ Πέτρος Ἀβρός ἐκ Σμύρνης, διερμηνεὺς τοῦ Πασᾶ, εἶναι ὁ ἀχρεϊότερος τῶν μισελλήνων (ἀριθ. 270).

Ἀτυχῶς, ὁμιλεῖ καὶ περὶ Κοκκίνη τινός, ἀγνώστου ἡμῖν προελεύ-

(*) Τὴν δωροδοκίαν πρὸς διασθιρὰν τῶν Ἑλλήνων συνεβούλευσεν ὁ Σέβε. (ἀριθ. 231),

σεως, ὡς καταδότου. Περὶ αὐτοῦ σημειοῖ, ὅτι, ὡς λέγεται, ἐξηναγ-
κᾶσθη νὰ κλίνη ὑπὲρ τῶν Τούρκων. Ἐπειδὴ δὲν γνωρίζομεν λόγον
δυνάμενον νὰ ἐξανγκνᾶσῃ τινὰ νὰ ἀρνηθῇ τὴν Πατρίδα του, περιοριζό-
μεθα νὰ σημειώσωμεν ἐνταῦθα, ὅτι ἱστορικῶς μόνη ἐξάγκνις τοῦ ὀνό-
ματος εἶναι, ὅτι ἐν Ζακύνθῳ τὸ ὄνομα αὐτὸ ἔφερον ἀληθεῖς υἱοὶ
καὶ ὑπέρμαχοι τῆς Πατρίδος, π. χ. ὁ Ζακύνθιος Φιλικὸς Νικόλαος
Κοκκίνης ὁ κατόπιν Μητροπολίτης Ζακύνθου, ὁ Ἀνδρέας Κοκ-
κίνης συνεισενεγκὼν πολλὰ ὑπὲρ Πατρίδος (*) καὶ ὁ γενναῖος τειχο-
ποιὸς Κοκκίνης. (**)

Περὶ τοῦ στρατοῦ τοῦ Ἰβραήμ ὁ Ρωμαῖν λέγει, ὅτι ἐν αὐτῷ
ἐδέεποζεν ἡ κυρία ράβδος· ἐδέροντο δ' ἀνηλεῶς μέχρι τοῦ
βαθμοῦ τοῦ ταγματάρχου.

Ἡ ἐπίδρασις τῶν Γάλλων ἦτο μεγάλη· βαθμηδὸν ὅλα ἐγένοντο
γαλλικά.

Ὁ Ἰβραήμ ἦλθεν εἰς τὴν Πελοπόννησον ἄνευ τινὸς σχεδίου. Κα-
τόπιν ἦλθε τὸ σχέδιον ἐκ Κωνσταντινουπόλεως (ἀριθ. 181) εἰς τέσ-
σaras γλώσσας, Τουρκικὴν, Γαλλικὴν, Ἰταλικὴν καὶ Ἑλληνικὴν. (***)

Οἱ Αἰγύπτιοι ἦσαν γυμνοὶ καὶ ἀνυπόδητοι, διαρκῶς δερόμενοι
καὶ οὐδέποτε πληρωνόμενοι.

Ἡ ὑγειονομικὴ ὑπηρεσία των ἦτο φρικώδης. Εἰς ὅλον τὸ στρα-
τευμα ἦσαν δύο χειρουργοὶ καὶ δύο ἱατροί· ἐν δὲ καὶ μόνον κυ-
τίον περιέχον χειρουργικὰ ἐργαλεῖα (ἀριθ. 181).

Ἐπιτελεῖον δὲν ὑπῆρχεν. «Αὐτὸς ὁ Πρσσᾶς—λέγει ὁ Ρωμαῖν
ἐν τῇ αὐτῇ ἐπιστολῇ—δὲν ἔχει πλησίον του ἓνα ἀξιωματικόν, ὅπως
μεταδίδῃ τὰς διαταγὰς του.» «Ἐλλείψει ἐπιμελητείας, καίτοι ἡ
Μοθώνη ἔχει ἀφθονίαν ζωοτροφιῶν, τὸ στρατευμα λιμώττει, ἕνεκα
τῆς ἀνωμαλίας τῆς διανομῆς.»

Ἦσαν ὅλως ἀγύμναστοι. Ἐμάχοντο ὡς ζῶα ὠθούμενοι πρὸς τὰ ἐμ-
πρὸς καὶ μαστιγούμενοι. «Εἰς πρώτην σφοδρὰν προσβολὴν θὰ ἔστρεφον
τὰ νῶτα καὶ μετ' αὐτῶν οἱ ὅμοιοι των ἀξιωματικοί.»

Εἰς τὴν Πελοπόννησον εὗρον τὸν καιρὸν, τὸν ὁποῖον ἔδωκαν αὐ-

(*) Ἴδε καὶ Χιώτου Α'. 498 καὶ 517.

(**) Ἱστορία Τρικούπη τ. Γ'. σ. 303.

(***) Καὶ τοῦτο ἀπέστειλεν ὁ Ἰ. Ρωμαῖν πρὸς τὴν Ἐπιτροπὴν Ζακύνθου.

τοῖς αἰ ἐμφύλιοι καταδιώξεως καὶ ἀλληλοκντιδράσεις, νὰ ἐκγυμνασθῶσι.

Περὶ τῶν ὁμοτήτων τοῦ Ἰβρῆμ σημειοῖ τινὰ χαρακτηριστικώτατα ὁ Ἱ Ρωμαῖη, ὡς καὶ περὶ τῶν κακώσεων, ἧς ὑφίστανται οἱ εἰς τὰς χεῖράς του πίπτοντες ἀτυχεῖς Ἕλληνες αἰχμάλωτοι.

Τὸ παρὸν κεφάλαιον περπατοῦμεν διὰ σχετικῶν τινων περικοπῶν:

«Ἐννέα αἰχμάλωτοι, μεταξὺ τῶν ὁποίων ὁ ἀνδρεϊότατος καπετὰν Βασιλιάρης, ἐδέθησαν δι' ἀλύσεων ὡς ἄγρια θηρία καὶ στενάζουσιν ἐντὸς ὑγροτάτου ὑπογείου.... ὑποφέρουσι πεῖναν, δίψαν, ψυχος, δεινὰς ὕβρεις τῶν ἀνχνδροτάτων Τούρκων.»

«Οἱ αἰχμάλωτοι ἀνέρχοντι εἰς 70. Πῶς δύνῃμι νὰ σοῦ περιγράψω τὰ φρικτὰ μαρτύρια, εἰς τὰ ὁποῖα ὁ τύραννος Ἰβρῆμ πασαῖς ἐπιτρέπει νὰ ὑποβάλλωνται οἱ δῦσμοιροὶ Ἕλληνες αἰχμάλωτοι; Χθές οἱ Ἀραβες καὶ οἱ φρουροὶ τοὺς ἐμαστίγωνον, τοὺς ἐρράπιζον, ἀπέσπων ἀγρίως τοὺς μύστακὰς των, τοὺς ὠνείδιζον, τοῖς ἔρριπτον κατὰ πρόσωπον λάσπην, καὶ τοὺς ἐγύμνωνον μέχρι χιτῶνος. Ὁ Σκάρπας καὶ ἐγὼ ὀλίγον ἔλειψε νὰ χαθῶμεν βλέπόντες τοιαύτην ἀπανθρωπίαν.»

Καὶ ἀλλαχοῦ:

«Ὡ θέα φρικτῆς ! Ἀπὸ τοὺς αἰχμαλώτους Ἕλληνας, 66 τὸν ἀριθμόν, ἀπέθκνον κοκκαλιασμένοι 25, διὰ τὸν θανατηφόρον ἀέρα, τὸν ὁποῖον ἀνέπνεον οἱ δυστυχεῖς εἰς τὸ ὑπόγειον... Αἱ ὕβρεις, οἱ ἐμπυτμοί, τὰ λιθοβοληματα, τὰ τραβήγματα τῶν μουστακιῶν καὶ τῶν μαλλιῶν, οἱ πλέον ἀναίσχυντοι λόγοι... ὅλα δίδονται μὲ ἀφθονίαν εἰς τοὺς δυστυχεῖς τούτους. Ἐνὸς ἐξ αὐτῶν ἐκοψαν τὰ αὐτιά...»

«Σήμερον τὸ πρωὶ ἠκούσθησαν τρεῖς κρότοι κανονίων...» Οἱ τρεῖς αἰχμάλωτοι (*) ἀθανατώθησαν μὲ τοιοῦτον τρόπον.»

(*) Κατὰ τὸν Ρωμαῖη, οἱ τρεῖς οὗτοι ἦσαν ὁ Κατζῆ Χρῆστος, ὁ Ἐπίσκοπος Μοθώνης καὶ ὁ Διάκονός του, κρατηθέντες καὶ φονευθέντες παρασπόνδως. Τοῦτο, προερχόμενον ἐκ δοθείσης, φαίνεται, αὐτῷ, ἅμα τῷ ἀκούσματος τῶν τριῶν κανονοβολισμῶν πληροφορίας, δὲν εἶναι καθ' ὅλα ἀκριβές· οἱ φονευθέντες θὰ ἦσαν ὁ Ἐπίσκοπος Μοθώνης Γρηγόριος, —τῇ συγκαταθέσει βεβαίως τῶν Εὐρωπαϊῶν ἀξιωματικῶν— ὁ ἀδελφός του Οἰκονόμος, ἴσως καὶ ὁ Διάκονός του, διότι, ὡς γνωστόν, ὁ Κατζῆ-Χρῆστος ἐπέζησεν. Ὁ Φωτάκος εἰς τοὺς Βίους (σ. 296) σημειοῖ ἀπλῶς, ὅτι ὁ ἐκ Τριφυλλίας Ἐπίσκοπος Γρηγόριος συλληφθεὶς αἰχμάλωτος, ὡς καὶ ὁ ἀδελφός του, ἀπέθανεν ἐν τῇ αἰχμαλωσίᾳ.

«Θὰ μείνῃ ἀνεκδίκητος—προσθέτει ὁ Ρωμαῖ—ὁ ἄτιμος παραδικτὸς τῶν συνθηκῶν ; Ὁ ἄδικος θάνατος τῶν αἰχμαλώτων ;»

«Δὲν θὰ βρῇ μὲ τὸ μικρὸν αἷμα τῶν Τούρκων τὸ ἱερὸν θυσιαστήριον τῆς Ἐλευθερίας ;»

«Ἀκούω τὴν ψυχὴν μου κατατρηχόμενην καὶ ζητοῦσαν ἐκδίκησιν !...» Καὶ στρεφόμενος πρὸς τὸν Οὐρανόν: «Θεὲ τῆς Δικαιοσύνης—λέγει—καὶ Μέγιστε Ἀρχιτέκτων τοῦ Παντός! προστάτευσον τὸν δίκκιν ἀγῶνα τῶν φιλελευθέρων ἀνδρῶν καὶ ταπείνωσον ὅλους τοὺς θηριώδεις τυράννους, τοὺς μόνους ἀσπόνδους ἐχθροὺς Σου !»

Ἡ πρὸς τὴν Ἀγγλίαν Αἴτησις. Τὸν τρόπον τῆς καταρτίσεως τῆς Αἰτήσεως—γνωστὸν ἄλλως τε καὶ ἐκ τοῦ τρόπου τῆς καταρτίσεως τῶν ἐγγράφων ἐν γένει τῆς Ἐπιτροπῆς Ζακύνθου—ἀναγράφει ὡς ἐξῆς ὁ Σπηλιάδης (Β'. σ. 371.)

«Τὴν πρᾶξιν ταύτην συνέταξεν ὁ Ρώμας εἰς τὸ Γαλλικόν, μετέφρασεν ὁ Παν. Στεφάνου καὶ ἀντέγραψεν ὁ Παν. Δημητρακόπουλος (Καλάμιος)» Πρόκειται δηλ. περὶ τοῦ σχεδίου τῆς Αἰτήσεως, διότι τὰ ὑπογεγραμμένα πρωτόγραφα δὲν ἔχουσι τὸν χαρακτηριστὴν τῆς γραφῆς τοῦ Δημητρακοπούλου.

Ἀφοῦ εἶχεν ἤδη προλεανθῇ τὸ ἔδαφος διὰ τῆς πολυθρυλήτου προκαταρκτικῆς ἐπιστολῆς τοῦ Ρώμα πρὸς τὸν Κολοκοτρώνην (ἀριθ. 235) καὶ τῆς μετὰ τοῦ Μικαύλη αὐτοπροσώπως ἡ δι' ἀντιπροσώπου συνεννοήσεως αὐτοῦ (ἀρ. 238), ἀνεχώρησαν οἱ δύο Ἀπόστολοι τῆς Ἐπιτροπῆς Ζακύνθου, ὁ Χριστόδουλος Ζαχαριάδης (*) καὶ ὁ γνωστὸς ἡμῖν Θεοδ. Λεονταρίτης, ὁ μὲν διευθυνθεὶς πρὸς τὸν Κολοκοτρώνην, ὁ δὲ πρὸς τὸν Μικαύλην κατ' ἀρχὰς καὶ ἔπειτα εἰς Πελοπόννησον καὶ αὐτός, (**) κομίσται ἀμφοτέρω τοῦ σχεδίου τῆς Αἰτήσεως.

(*) Ὁ Ζαχαριάδης, ἢ Ζαχαρόπουλος, ἦτο Ζαχυθινομωραΐτης, καταγόμενος ἐξ Ἀρκαδίας. Ἐπολέμησε γενναίως ἐν ταῖς Ἡγεμονίαις, ἀνῆκων εἰς τὸν Ἱερὸν Λόγον. Κατόπιν ἀνεδείχθη φιλοτίμως ἐργασθεὶς εἰς πολλὰς ἀποστολάς καὶ ὑπηρεσίας, ἀλλὰ καὶ εἰς μάλας ἔλαβε μέρος. (π. χ. Ἀρχείου ἀριθ. 159, 162, 267.—Χιώτου Α'. 333. Φωτάκου Β'. 165.)

(**) Σπηλιάδου Β'. 374. Ἀρχείου ἀριθ. 267 καὶ 268.

Μετὰ τὸσαύτης δὲ μυστικότητος ἐγένοντο τὰ πράγματα, ὥστε ὁ Ι. Θεοτότης, γράφων πρὸς τὸν Ρώμαν, (ἀριθ. 251) τὸν προτρέπει ν' ἀντενεργήσῃ κατὰ τῆς Αἰτήσεως ταύτης.

Χάριν τῆς μυστικότητος ἐν ταῖς κατόπιν ἐνεργείαις, καὶ τῆς ἐνότητος ἐν τῇ διευθύνσει τῆς ὑποθέσεως, ἡ Ἐπιτροπὴ ἀπέφυγε τὴν ἀνάμιξιν τοῦ Σ. Τρικούπη, καὶ ὅχι ἐκ ζηλοτυπίας τοῦ Ρώμα, ὡς σημειοῦσιν ὁ τε Σπηλιάδης (Β'. 372) καὶ ὁ Χιώτης (Α'. 544). Τὰ περὶ τούτου ἐκτίθενται καὶ ἐν τῷ Ἀρχεῖῳ (π. χ. ἐν ἀριθ. 281.)

Ἀλλὰ καὶ ἐκ Πελοποννήσου ἀφίκοντο δύο Ἀπόστολοι εἰς Ζάκυνθον πρὸς πληρεστέραν συνεννόησιν. Ἐκ μέρους μὲν τοῦ Κολοκοτρώνη ὁ ἰατρός Κ. Πελοπίδας, (*) ἐκ μέρους δὲ τοῦ Α. Ζαΐμη ὁ Ἄντ. Τζούνης. (**)

Πρὶν ἀρχίσῃ ἡ πρὸς ὑπογραφὴν τῆς Αἰτήσεως ἐνέργεια, ὁ Ζαχαριάδης, κατ' ἐντολὴν τοῦ Ρώμα, εἶχε ζητήσῃ παρὰ τοῦ Κολοκοτρώνη ἰδιαιτέραν, ἰδιόχειρον καὶ μυστικὴν ἐπιστολὴν πρὸς τὸν Κάνιγγα, διαδηλοῦσαν τὴν πρὸς τὸ Ἀγγλικὸν Ἔθνος συμπάθειάν του. Ὁ Κολοκοτρώνης ἀποφασίζει νὰ γράψῃ τὴν ἐπιστολὴν ταύτην καὶ τὸ κατορθοῖ ἐπὶ τέλους περιρρυτός ἐκ τῆς ἀγωνίας, ὡς ἱστορεῖται, διὰ τὴν σημασίαν καὶ τὰ ἐπακόλουθα τοῦ πράγματος, ἄλλως καὶ διότι εἶχεν ἀπομάθει νὰ γράφῃ πλέον ἐλευθέρως, μὴ θέτων ὑπὸ τὰ διάφορα ἔγγραφα, ἅτινα συνέτασσον οἱ γραμματεῖς του, εἰμὴ μόνον τὴν ὑπογραφὴν του.

Πρὸς τοῖς ἄλλοις λοιπὸν ἔγραψε πρὸς τὸν Κάνιγγα, καὶ τὸ ἀληθινόν τουτο : «ὅποιος βοηθήσῃ τὴν πατρίδα μου νὰ ἐλευθερωθῇ, μέ αὐτὸν πάντα θὰ εἶμαι» (**)

Ἐπιδοθεῖσα ἡ ἐπιστολὴ αὕτη ὑπὸ τοῦ Ζαχαριάδου εἰς τὸν Ρώμαν, ἀπεστάλη παρ' αὐτοῦ πρὸς τὸν Ἄδχμ, ὅστις, παραδελών τὴν ὑπογραφὴν πρὸς παλαιότεραν ὑπογραφὴν τοῦ Κολοκοτρώνη, ὑπάρχουσαν μετ' ἄλλων εἰς ἀναφοράν τινα παλαιάν, εὔρεν αὐτὴν γνησίαν· ἐζήτη-

(*) Περὶ τοῦ ἱατροῦ Πελοπίδα ὁ Φραντζῆς σημειοῖ (σ. 378) ὅτι ὅχι μόνον ὡς ἰατρός, ἀλλὰ καὶ διὰ χορημάτων ὑπεστήριξε τὸν Ἀγῶνα.

(**) Περὶ τοῦ Τζούνη τούτου λέγει ὁ Σπηλιάδης (Β' 142) ὅτι ἦλθεν εἰς Πελοπόννησον τῷ 1822 καὶ ἀφωσιώθη ἔκτοτε εἰς τὸν Ζαΐμην.

(***) Σπηλιάδου Β'. 337 καὶ ἐπ.—Ι. Κολοκοτρώνη σ. 584.

σεν όμως, όπως επιστραφή εκ νέου προς τὸν Κολοκοτρώνη, ἵνα θέσῃ οὗτος καὶ τὴν γνωστὴν σφραγίδά του. Τότε ὁ πρεπιδημῶν ἐν Ζακύνθῳ Κ. Πελοπίδας κατεσκεύασεν ὁμοίαν μολυβδίνην καὶ ἐσφράγισε τὴν ἐπιστολὴν καὶ οὕτω πρεδόθη πάλιν αὕτη πρὸς τὸν Ἀδαμ.

Ὁ ἕτερος τῶν δύο ἀπεσταλμένων, Ζαχαριάδης, ἀφίκετο εἰς Ἀλωνίσταιναν πρὸς τὸν Κολοκοτρώνη. Μετὰ τὴν ἐκεῖσε ὑποχώρησιν ἠκολούθησεν αὐτὸν εἰς Μυγούλινα καὶ ἐκεῖθεν εἰς Λαγκάδια, ἐνθα συνεκεντρώθησαν ἐν ταῖς οἰκίαις τῶν Δηλιγιαννῶν πάντες οἱ μετὰ τοῦ Κολοκοτρώνη ὀπλαρχηγοὶ καὶ στρατηγοί. (**)

Ἐκεῖ τότε ὑπεγράφη ἡ Αἴτησις. Ὁ Σπηλιάδης καὶ ὁ Φωτάκος διηγοῦνται τὰς λεπτομερεῖας καὶ τὰ κατὰ τὴν ὑπογραφὴν ἀνέκδοτα (*)

Ὁ Ζαχαριάδης, παραλαβὼν ὑπογεγραμμένην τὴν Πράξιν, ἔφερεν αὐτὴν εἰς Ζάκυνθον. (**) Ὁ Ρώμας τὴν ἀπέστειλε πρὸς τὸν Ἀρμοστήν Ἀδαμ, ὅστις τὴν διηύθυνεν εὐθὺς εἰς Ἀγγλίαν.

Ἐν τῇ Ἀρχεῖῳ σώζονται, ὡς εἶπομεν ἤδη, καὶ τὰ σχέδια τῆς πρὸς τὸν Κάνιγγα μελλούσης καὶ συνοδεύσῃ τὴν Αἴτησιν Ἀναφορὰς (ἀριθ. 264) καὶ ἀντίγραφον τῆς πρὸς τὸν Ἀρμοστήν Ἀδαμ Ἀναφορὰς (ἀριθ. 265).

Τὸ φέρον τὰς ὑπογράφας τῶν Νησιωτῶν καὶ τὰς τῶν Νομοτελεστῶν καὶ Βουλευτῶν, ὡς ἀπλῶν πολιτῶν, πρωτόγραφον, (***) μετὰ συνεννόησιν πρὸς τὴν Ἐπιτροπὴν Ζακύνθου, ἀπέστειλεν ὁ Μικαούλης

(*) Ὁ Ἀνδρέας Ζαΐμης, ὁ Κανέλλος Δηλιγιάννης, ὁ Ἀνδρέας Λόντος, ὁ Δημήτριος Πλαπούτας, ὁ Γενναῖος Κολοκοτρώνης, ὁ Δημήτριος Δηλιγιάννης, ὁ Ἀποστόλης Κολοκοτρώνης, ὁ Ἰωάννης Νοταρᾶς, ὁ Παναγιωτάκης Νοταρᾶς, ὁ Ἀναγνώστης Παππαγιαννακόπουλος, ὁ Γεώργιος Λύκος, ὁ Γεώργιος Λεχουρίτης, ὁ Νικόλαος Πετιμεζᾶς, ὁ Ἀναγνώστης Παπασταθόπουλος, ὁ Γεώργιος Παπασταθόπουλος καὶ ἄλλοι (Φωτάκου Β. σ. 159 καὶ 164).

(**) Φωτάκου Β'. σ. 165. Σπηλιάδου Β'. σ. 371—372.

Ἐπογράφων ὁ Ζαΐμης, εἶπε πρὸς τὸν Κολοκοτρώνη: «διὰ τὴν ἀγάπην τῆς Πατρίδος σὲ ὑπογράφω καὶ πρόεδρον τῶν κατὰ ξηρὰν βουλευτηρίων καὶ ἀρχηγὸν τῶν κατὰ γῆν δυνάμεων.»

(**) Κατὰ τὸν Φραντζῆν, (Β'. 378) τὴν Πράξιν ἔφερον εἰς Ζάκυνθον ὁ Ζαχαριάδης, ὁ Πελοπίδας καὶ ὁ Καλλίνικος Καστόρχης.

(***) Σπηλιάδου Β'. σ. 374.

διὰ τοῦ υἱοῦ τοῦ Δημητρίου, ἐπιβάντος τοῦ ἰδίου αὐτῶν πλοίου «Κίμωνας», νυκτῆσαντος, κατὰ τὴν ἐπιστροφὴν, εἰς Ἀγγλίαν. (*)

Τὸ δὲ ἀπὸ τῆς Δυτικῆς καὶ Ἀνατολικῆς Ἑλλάδος ὁ αὐτὸς Μικούλης διηύθυνε πρὸς τὴν Ἐπιτροπὴν Ζακύνθου διὰ τὰ περαιτέρω (ἀρ. 273).

Εἰς τὰς ὑπογραφὰς τοῦ τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδος ἐγγράφου φέρεται καὶ ἡ τοῦ Μαυροκορδάτου ὑπογραφή, ὥστε τὰ περὶ τοῦ ἐναντίου γραφέντα δὲν εἶναι ἀληθῆ.

Ὁ Ρώμας ἐκ πεποιθήσεως ὢν ἐναντίος τοῦ κοινοβουλευτισμοῦ, μάλιστα κατὰ τὰς κρίσιμους περιστάσεις ὅφ' ἃς διετέλει ὁ τόπος, ᾔθελε τὴν Ἑλλάδα διοικουμένην καὶ ἐκπροσωπούμενην ἰδίως ὑπὸ τῆς Τριανδρίας τῶν ἐξοχωτέρων πολεμικῶν : τοῦ Κολοκοτρώνη ἐκ μέρους τῶν Πελοποννησίων, τοῦ Μικούλη ἐκ μέρους τῶν νήσων καὶ τινος ἐκ τῶν τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος, ὅστις ὅμως δὲν ὑπεδείχθη τότε, ἀφοῦ ἐν τῇ Αἰτήσει δὲν φέρεται ἡ ὑπογραφή τοῦ Καραϊσκάκη, ἀλλὰ μόνον ἡ τοῦ Γκούρα, ὅπως καὶ πάντων τῶν λοιπῶν Στρατηγῶν τῆς Ρούμελης· ἡ δὲ τοῦ Μαυροκορδάτου εὐρίσκεται κατακεχωσμένη, ὡς εἶπεῖν, μέσῳ τῆς σωρείας τῶν λοιπῶν.

Τῆς αὐτῆς Τριανδρίας χαρακτηριζομένης ὡς «Ἐκτάκτου Συμβουλίου τοῦ Κράτους» τὴν ἀναγνώρισιν, προσεπάθησε νὰ ἐπιβάλῃ καὶ πρὸς τὸ Φιλελληνικὸν Κομιτάτου Λονδίνου ὁ Ρώμας, (ἀριθ. 294), ὅπως λείψῃ τὸ σκάνδαλον τῆς διὰ τῆς στερήσεως τῶν χρηματικῶν μέσων ἀντιδράσεως κατὰ τοῦ Κολοκοτρώνη.

✱

Μετὰ τὴν ὑπογραφὴν τῆς Αἰτήσεως, ὁ Ζαΐμης δι' ἐπιστολῆς τοῦ πρὸς τὸν Ρώμην (ἀριθ. 277) διαδηλοῖ τὴν σταθερὰν ἀπόφασιν πάντων, νὰ ἐμμένωσιν εἰς τὴν περὶ τῆς Βρεττανικῆς ὑποστηρίξεως ἰδέαν. Ἀλλὰ καὶ πολλοὶ ἄλλοι ἐκ τῶν ἐπισήμων πολιτικῶν καὶ πολεμικῶν προβαίνουν εἰς ὁμοίας διαβεβαιώσεις, εἰλικρινεῖς εἴτε μὴ.

Πάντα τὰ μετὰ τὴν συμβάντα ἐν πάσῃ λεπτομερείᾳ καὶ χαρακτηριστικῇ ἀκρίβειᾳ ἀναπτύσσονται ἐν ταῖς συγχρόνοις ἐπιστολαῖς τοῦ Ἀρχεῖου.

✱

(*) Σπηλιόδου Β' 379.

Παραδόξως ὁ Χιώτης νομίζει ὅτι «Κίμων» ὠνομάζετο ὁ υἱὸς τοῦ Μιαούλη. (Α. σ. 544 καὶ ἀλλαχοῦ).

Ἡ ταχύτης καὶ ἐπιδεξιότης μεθ' ἧς διεξήχθησαν ταῦτα, ἐξέπληξαν ἀληθῶς πάντας ἐν γένει. «Τὸ ἀναφανέν τοῦτο ἔγγραφον, λέγει ὁ Τρικούπης, (τομ. Γ'. σ. 202) ἐν ξένη γλῶσση συνταχθέν καὶ κακῶς ἐξελληνισθέν, ἐξέπληξε πλείστους τῶν ἐν τοῖς πράγμασιν, ἀγνοοῦντάς πόθεν καὶ ἐπὶ τίνι σκοπῷ ἀνεφάνη.»

Οἱ ταρχθέντες ἦσαν βεβηχώς ὁ Κωλέττης καὶ ὁ Ὑψηλάντης, ὁ Ἀναγνωστόπουλος καὶ κυρίως ὁ ἐνθερμότατος τῶν τότε Καποδιστριακῶν Ι. Θεοτόκης, οἱ Γάλλοι Roche καὶ Jourdain, ὁ Ἀμερικανὸς Οὐάσιγκτων, κ. λ. Οἱ κύκλοι δηλαδὴ τῶν Γαλλοφρόνων, τῶν Ρωσοφρόνων καὶ τῶν μισούντων τοὺς Ἀγγλους (ἴδε καὶ Ἀρχείου ἀριθ. 298, 313 331.)

Ὁ Κωλέττης καὶ ὁ Χρηστίδης κυριολεκτικῶς ἐμείνοντο (Χιώτου Α'. 542).

Ὁ Jourdain ἀπηύθυνεν ἔντονον καὶ αὐθάδη διαμαρτυρίαν καὶ ὡς ἐκ τούτου ἐξωρίσθη ὁ Θεοτόκης ἔγραψε πρὸς τὸν ἐν Ἀθήναις Ἀνάργυρον Πετροάκην ἐπιστολὴν, χαρακτηρίζων ὡς προδοσίαν τὰ γενομένα καὶ ἀποκαλῶν τὴν Πράξιν ἀσυμφωνητικὴν τῆς πωλημένης Ἑλλάδος, ὡς ἐκ τούτου δέ, κατασχεθείσης τῆς ἐπιστολῆς, ἐφυλακίσθη, ὁ δὲ Οὐάσιγκτων ἀνεχώρησεν ἐκ τῆς Ἑλλάδος.

Ἀλλὰ καὶ ὁ Ὑψηλάντης διεμαρτυρήθη (Φωτάκου Β'. 368).

Τὸ περίεργον ὅμως εἶναι, ὅτι τινὲς ἐκ τῶν διαμαρτυρομένων διὰ τὴν ἀπεμπόλησιν δῆθεν τῆς ἐθνικῆς Κυριαρχίας, ἀπηύθυναν ὁμοίου εἶδους Αἴτησιν τότε πρὸς τὸν Βασιλέα τῆς Γαλλίας! καὶ πρὸς τὸν Αὐτοκράτορα τῆς Ρωσσίας! (*)

Ὁ «Φίλος τοῦ Νόμου» ἐπρόκειτο κυρίως νὰ χρησιμεύσῃ φαίνεται ὡς δημρσιογραφικὸν ὄργανον τῶν ἀντιφρονούντων καὶ κατὶ ἔγραφεν (*) ἀλλ' ἐβρόντησεν ὁ Μισαούλης καὶ ἐσιώπησε. (ἀριθ. 301). (**)

Τόσον ὅμως ἐντόνως διεμαρτύροντο καὶ ἐφωνάσκουν οἱ διάφοροι ἐναντίοι καὶ διαφωνοῦντες μὲν πρὸς ἀλλήλους, σύμφωνοι ὅμως ἐν τῇ καταπολεμῇ τῆς Πράξεως, ὥστε, ὡς ὀρθῶς γράφει πρὸς τὸν Ρώμην ὁ Ι. Ζαΐμης (ἀριθ. 298), «ὅλα ἤθελεν εἶναι εἰς μάτην, ἂν ἔλιπεν ἡ δραστηριότης καὶ αἱ ἐνέργειαι τῆς εὐγενείας σας».

(*) Ι. Κολοκοτρώνη Ὑπομνήματα σ. 584.

(**) Ἐν τῷ ἀριθ. 137 τῆς 24 Ἰουλίου 1825 τοῦ «Φίλου τοῦ Νόμου» κατεχωρίσθη ἡ «πρὸς τὰ μέλη τοῦ Ἐκτελεστικοῦ τῆς προσωρινῆς Διοικήσεως τῆς Ἑλλάδος» διαμαρτυρία τοῦ Roche καὶ W assington.

Εἰς τὸ σύγγραμμά του ὁ Jourdain (*) καταχωρίζει τὴν ἐπιστολὴν του, ἣν ἀπηύθυνε πρὸς τὴν Κυβέρνησιν, διὰ τὴν περὶ ὑποστηρίξεως τῆς Ἀγγλικῆς Πρᾶξιν, περιγράφει τὴν κράτησίν του, καταχωρίζει τὴν διαταγὴν τῆς ἐξορίας του, καταχωρίζει ἐπιστολὴν σχετικὴν πρὸς τὴν ἐξορίαν του ταύτην εἰς τὴν Κυβέρνησιν, ἐκφράζεται φοβερὰ κατὰ τοῦ Μαυροκορδάτου—ὅστις, μεθ' ὅλην τὴν ὁμολογουμένην μεγαλοφυΐαν του κατώρθου νὰ ἐξεγείρῃ τοὺς πάντας ἐναντίον του—καὶ ἀναγράφει τὰ τῆς φυλακίσεως τοῦ Θεοτόκη. (**)

Κατὰ τὸν ἀνέκδοτον «Φοῖνικα» ἐκ τοῦ Βουλευτικοῦ δὲν ὑπέγραψεν ὁ Γκίκας Καρακατσάνης, παρεβιάσθησαν δὲ νὰ ὑπογράψωσιν ὁ Γ. Μαυρομαμάτης καὶ ὁ Ν. Πονηρόπουλος. Ἀπὸ τὸ Ἐκτελεστικὸν μόνος ὁ Ἀναγ. Σπυλιωτάκης ὑπέγραψεν. Οἱ δὲ Ι. Κωλέττης, Κ. Μαυρομιχάλης καὶ Γκίκας Μπότσης δὲν ὑπέγραψαν· οὔτε ὁ Πρόεδρος Γ. Κουντουριώτης «διότι δὲν ἐν ηργήθη ἡ πρόσκλησις δι' αὐτοῦ».

Καὶ ἐξακολουθεῖ παρέχων ἱκνὰς λεπτομερείας. Κατόπιν δὲ ὁ φιλορρωσικώτατος συγγραφεὺς ἐπιτίθεται δριμύτατα κατὰ τοῦ Ρώμα ἰδίως, ὡς ἐργασθέντος, κατὰ τὴν γνώμην του, ἐξ ἰδιοτελείας καὶ ἀναπτύσσει τὰς πολιτικὰς θεωρίας του.

Τὸ μόνον πρᾶκτικὸν ἀποτέλεσμα τῶν διαμαρτυριῶν, τῶν κρυγῶν, τῶν συζητήσεων, ἅτινα οὐδ' ἐν περιλήψει ἔχομεν ἐπαρκῆ χωρὸν ὅπως ἀναγράψωμεν, ὑπῆρξε κυρίως ἡ ἀντικατάστασις ἐν τῷ κειμένῳ τῆς Αἰτήσεως, τῆς λέξεως (εἰς τὴν) ἀπόλυτον (ἐξουσίαν) διὰ τῆς (εἰς τὴν) μοναδικήν. Καὶ ταύτην διώρθωσεν ἰδιοχείρως ὁ Ρώμας εἰς τὰ διὰ τῆς Ζακύνθου διελθόντα πρωτόγραφα.

Πρὸς τὸν Δημ. Ἀνδρ. Μιαούλην ἐδόθησαν, παρὰ τοῦ Ρώμα, ὡς φαίνεται, λεπτομερεῖς ὁδηγίαι, φέρουσαι τὰς ἐπιγραφάς : «Ἐρμηνεῖαι πρὸς τὸν Ναύαρχον κύριον Δημήτριον Ἀνδρέου Μιαούλην διευθυνόμενον· εἰς Λονδῖνον· «Σχέδιον τῆς Ομιλίας, ἥτις θὰ ἐκφωνηθῇ πρὸς τὸν Βασιλέα»· Σχέδιον ὁμιλίας πρὸς τὸν Μινίστρον τῶν ἐξωτερικῶν ὑποθέσεων Σιρ Γεώργιον Κάνιγγ.»

(*) Mémoires historiques et militaires sur les événements de la Grèce depuis 1822 jusqu' au combat de Navarin, (τόμ Β' σ 20—216).

(**) Τὰ περὶ τῆς διαμαρτυρίας τοῦ Roche καὶ Οὐάσιγκτων καὶ τὰ τοῦ ὑπομνήματος τοῦ Jourdain περιγράφει ἀκριβέστατα ὁ Σπηλιόδης (Β. σ. 384 καὶ ἐξ.) καταχωρίζων καὶ ὁλόκληρον τὴν ἀνάκρισιν τοῦ Θεοτόκη.

...Ὡς καὶ τοῦ ἐγγράφου, δι' οὗ ἐπισημοποιεῖται ἡ ἀποστολὴ τοῦ Δαμ. Μιαούλη, εὗρέθη τὸ σχέδιον ἐν τῷ Ἀρχεῖῳ τοῦ Διονυσίου Ρώμα, διὰ χειρὸς τοῦ γραμματέως τῆς Ἐπιτροπῆς γεγραμμένον.

Ὁ Ἀγγλικὸς λαὸς ὑπεδέχθη τὸν Μιαούλην ἐνθουσιωδῶς καὶ ἐξέδοθη μὲν ἡ περὶ αὐστηρᾶς οὐδετερότητος Βασιλικὴ διακήρυξις ἐν Λονδίῳ καὶ ἀπεστάλη ἡ ἀπελπίσασα γνωστῇ ἀπάντησις τοῦ Κάι-νιγγος εἰς τὴν Αἴτησιν, (Σπηλιάδου Β'. σ. 379—381) ἀλλ' οἱ διαβλέποντες εἰς τὸ βάθος τῶν πραγμάτων καὶ μεμνημένοι τὰ τῶν ἐπισήμων κύκλων, ἐνόησαν ἔκτοτε, ὅτι ἡ Ἑλλὰς ἐλευθεροῦται.

Δὲν εἶναι δυνατόν νὰ παραθέσωμεν, οὔτε διὰ βραχέων, τὰς κρίσεις τῶν διαφόρων ἱστοριογράφων, συγγραμμάτων καὶ μὴ, ἐπὶ τοῦ σκοποῦ τῆς Αἰτήσεως, ὡς καὶ τὰς γνώμας περὶ τοῦ σχόπου τὴν πρωτοβουλίαν Ρώμα καὶ κατὰ πόσον τοῦτο ὀφείλεται εἰς ἰδίαν αὐτοῦ ἔμπνευσιν. (*)

Ἄλλοι θέλουσι τὸν Ρώμαν ὄργανον τοῦ Ἀρμοστοῦ, λαβόντος ὁδηγίαν παρὰ τῆς Κυβερνήσεώς του. Ἄλλοι πάλιν ἀποδίδουσι τὴν Αἴτησιν εἰς προϋπάρξασαν συνεννόησιν τοῦ Ρώμα μετὰ τοῦ Καποδιστρίου—καὶ οἱ Καποδιστριακοὶ ἐμαίνοντο κατὰ τῆς Αἰτήσεως!—ἄλλοι εἰς μυστικὴν ἐνέργειαν τοῦ Μαυροκορδάτου—καὶ ἀπεκρούετο ὡς καὶ ὁ μετ' αὐτοῦ συνδεόμενος Τρικούπης ὑπὸ τοῦ Ρώμα!—

Ἐκ τῆς μελέτης ὅμως τῶν ἐγγράφων καταδηλοῦται, ὅτι ἡ πρωτοβουλία, τὸ ἐπίκαιρον τῆς ἀνακινήσεως τοῦ πράγματος, ἡ σύνταξις τοῦ κειμένου καὶ πᾶσα ἄλλη ἐργασία μέχρι τῆς ἐπιδόσεως τῆς αἰτήσεως ταύτης, ὀφείλεται ἀποκλειστικῶς εἰς τὸν Ρώμαν, ὅστις οὐδεμίαν οὐδέποτε ἔλαβεν ὁδηγίαν παρὰ τῶν Ἀγγλικῶν Ἀρχῶν, ἀλλ' ὅπως μὴ ἐνεργηθῇ πρᾶξις ἀπὸ τὰς συνήθεις ἐπιπολαίους τῶν ἀπευθυνόντων πρὸς Ἔθνη καὶ Ἡγεμόνας αἰτήσεις καὶ ἐπιστολάς, ἐβολιδοσκόπησε, φαίνεται, πρῶτον περὶ τοῦ εὐπροσδέκτου τῆς Αἰτήσεως τὰς Ἀγγλικὰς Ἀρχάς, αἵτινες, εὐροῦσαι τὸ διάβημα τοῦτο ἐξυπηρετικὸν καὶ τῆς τότε πολιτικῆς των, ἔρριψαν καὶ αὐταὶ καταλλήλως τὴν ἰδέαν εἰς τὴν Ἑλλάδα, διὰ νὰ ἰδῶσι τὴν ἐκ ταύτης ἐντύπωσιν, ἐζήτησαν δὲ καὶ τὴν προηγουμένην ἐξασφάλισιν τοῦ Κολοκοτρῶνη.

(*) Ἴδε π.χ. σχετικὰ τινα, παρὰ τῷ Τρικούπῃ Γ'. σ. 202 καὶ 204. — Παπαρηγοπούλῳ Ε'. σ. 878 καὶ 880.—Σπηλιάδῃ Β'. σ. 440.—Ὁρλάνδῳ Α'. σ. 285 καὶ Χιώτῃ Α'. σ. 524.

Ἀληθές εἶναι, ὅτι καὶ ἄλλοτε ἐγένετο ἐνέργεια πρὸς ἐπίκλησιν τῆς Ἀγγλικῆς προστασίας διότι γνωστὰ εἶναι αἱ τῷ 1822, τῇ πρωτοβουλία, ὡς ἀδοκασίτως ἐπιστεύθη, τοῦ Πετρόμπεη ἐνέργειαι τοῦ Ἄνδρ. Ζαφειροπούλου πρὸς τῷ Μαίτλανδ, διὰ τοῦ φίλου αὐτοῦ Ζακυνθίου πρωτοπαπᾶ Γαρζώνη(*) ἡ ἀποστολὴ εἰς Ζάκυνθον τοῦ Ἐπισκόπου Ρέοντος καὶ Πραστοῦ(**) ἡ ἀνεπάρκεια τῆς ἀπαντήσεως τοῦ Μαίτλανδ καὶ τὸ ὀριστικὸν ναυάγιον τῆς ὑποθέσεως ταύτης.

Εἰς τὰ γνωστὰ ὅμως ταῦτα καθῆκον ἡμῶν θεωροῦμεν νὰ προσθέσωμεν, ὡς ἀνέκδοτον καὶ ἄγνωστον, τὴν τοῦ ΑΦΟΙΝΙΚΟΣ σχετικὴν περικοπὴν: «Μετὰ τὴν ἀποτυχίαν τῆς μάχης τῆς 20 Ἰουλίου 1822, ὁ Κολοκοτρώνης καὶ πολλοὶ ἄλλοι ἦλθον εἰς κάποιαν ἀπελπισίαν, βλέποντες βαθμηδὸν ἀπελπιζόμενον τὸν λαόν. Εἰς τὴν φαινομένην δύσκολον κατχαστρορὴν τοῦ ἐχθροῦ, στοχάζονται ν' ἀσφαλίσουν τὴν Πελοπόννησον ὑπὸ τὴν ὑπεράσπισιν ἄλλης Δυνάμεως... Εὐρίσκουσιν ἤδη ἀρμοδίην εἰς τοῦτο τὴν Μεγάλην Βρεττανίαν καὶ μέσον νὰ διοργανίσῃ αὐτὴν τὸν εἰς Ζάκυνθον Ἀγγλόφρονα πρωτοπαπᾶν Γεώργιον Γαρζώνην ὅστις... διενήργει καὶ πρότερον (περὶ τούτου) διὰ τινος Ζαφειροπούλου ἐξ Ἀνδριτζαίνης, τὸν ὅποιον συλλαβοῦσα ἡ Πελοποννησιακὴ Γερουσίᾳ ἀπέστειλεν εἰς τὴν ἐν Κορίνθῳ Διοίκησιν διὰ νὰ κριθῇ.»

«Πρὸς τὸν Γαρζώνην ἀποφασίζουσι καὶ γράφουσιν ὁ Θ. Κολοκοτρώνης, ὁ Π. Μαυρομιχάλης, ὁ Π. Πατρῶν Γερμανός, ὁ Ἀναγνώστης Δηλιγιάννης, ὁ Κανέλλος Δηλιγιάννης, ὁ Σωτήριος Χαρλάμπης, ὁ Χρ. Περούκας, ὁ Ι. Καραμάνος, ὁ Παν. Κρεββατᾶς, ὁ Π. Ἰατράκος, ὁ Ἀσημ. Φωτήλας, ὁ Κορίνθου Κύριλλος, ὁ Ἀμβρόσιος πρωτοσύγκελλος Ἀρκαδίας, ὁ Μητρος Ἀναστασόπουλος, στρατηγὸς Ἀρκαδίας, καὶ τινες ἄλλοι.» Καὶ οὕτως ἐξακολουθεῖ ἐξίστορῶν διὰ μακρῶν τὰ πράγματα.

(*) Ἀξία ἀρχαίων χρόνων εἶναι ἡ βραχεῖα ἀπάντησις πρὸς τὸν Γαρζώνην τοῦ Κολοκοτρώνη, ἀκούσαντος τὰς ἀπὸ μέρους τοῦ Γαρζώνη ἀνακοινώσεις τοῦ Ζαφειροπούλου καὶ ἀποστείλαντος αὐτὸν ὀπίσω εἰς Ζάκυνθον πρὸς τὸν Γαρζώνην: «Τρανὲ παπᾶ τὸν ἄκουσα ἄκουσε καὶ σὺ αὐτόν.» (Οἰκονόμου σ. 352.)

(**) Περὶ τοῦ Ἐπισκόπου τούτου Διονυσίου σημειοῖ τινὰ ὁ Φωτάκος ἐν τοῖς Βίοις τῶν Πελοποννησίων (σελ 306). Ἀλλὰ συγχέει τὰ τότε πράγματα πρὸς τὰς κατόπιν ἐνεργείας τῆς Ἐπιτροπῆς Ζακύνθου.

...Ὡς καὶ τοῦ ἐγγράφου, δι' ὃ ἐπισημοποιεῖται ἡ ἀποστολὴ τοῦ Δημ. Μιαούλη, εὑρέθη τὸ σχέδιον ἐν τῷ Ἀρχεῖῳ τοῦ Διοιοσίου Ρώμας, διὰ χειρὸς τοῦ γραμματέως τῆς Ἐπιτροπῆς γεγραμμένον.

Ὁ Ἀγγλικὸς λαὸς ὑπεδέχθη τὸν Μιαούλην ἐνθουσιωδῶς καὶ ἐξεδόθη μὲν ἡ περὶ αὐστηρᾶς οὐδετερότητος Βασιλικὴ διακήρυξις ἐν Λονδίῳ καὶ ἀπεστάλη ἡ ἀπελπίσασα γνωστὴ ἀπάντησις τοῦ Κά- νιγγος εἰς τὴν Αἴτησιν, (Σπηλιάδου Β'. σ. 379—381) ἀλλ' οἱ δια- βλέποντες εἰς τὸ βάθος τῶν πραγμάτων καὶ μεμνημένοι τὰ τῶν ἐπι- σήμων κύκλων, ἐνόησαν ἔκτοτε, ὅτι ἡ Ἑλλὰς ἐλευθεροῦται.

✱

Δὲν εἶναι δυνατόν νὰ παραθέσωμεν, οὔτε διὰ βραχέων, τὰς κρί- σεις τῶν διαφόρων ἱστοριογράφων, συγγραμμάτων καὶ μὴ, ἐπὶ τοῦ σκο- ποῦ τῆς Αἰτήσεως, ὡς καὶ τὰς γνώμης περὶ τοῦ σχότος τὴν πρω- τοβουλίαν Ρώμα καὶ κατὰ πόσον τοῦτο ὀφείλεται εἰς ἰδίαν αὐτοῦ ἔμπνευσιν. (*)

Ἄλλοι θέλουσι τὸν Ρώμαν ὄργανον τοῦ Ἀρμοστοῦ, λαβόντος ὁδηγίαν παρὰ τῆς Κυβερνήσεώς του. Ἄλλοι πάλιν ἀποδίδουσι τὴν Αἴτησιν εἰς προϋπάρχασαν συνεννόησιν τοῦ Ρώμα μετὰ τοῦ Καπο- διστρίου—καὶ οἱ Καποδιστριακοὶ ἐμαίνοντο κατὰ τῆς Αἰτήσεως!— ἄλλοι εἰς μυστικὴν ἐνέργειαν τοῦ Μαυροκορδάτου—καὶ ἀπεκρούετο ὡς καὶ ὁ μετ' αὐτοῦ συνδεόμενος Τρικούπης ὑπὸ τοῦ Ρώμα!—

Ἐκ τῆς μελέτης ὅμως τῶν ἐγγράφων καταδηλοῦται, ὅτι ἡ πρω- τοβουλία, τὸ ἐπίκαιρον τῆς ἀνακινήσεως τοῦ πράγματος, ἡ σύνταξις τοῦ κειμένου καὶ πᾶσα ἄλλη ἐργασία μέχρι τῆς ἐπιδόσεως τῆς αἰτή- σεως ταύτης, ὀφείλεται ἀποκλειστικῶς εἰς τὸν Ρώμαν, ὅστις οὐδεμίαν οὐδέποτε ἔλαβεν ὁδηγίαν παρὰ τῶν Ἀγγλικῶν Ἀρχῶν, ἀλλ' ὅπως μὴ ἐνεργηθῇ πράξις ἀπὸ τὰς συνήθεις ἐπιπολαίους τῶν ἀπευθυνόντων πρὸς Ἑθνη καὶ Ἡγεμόνας αἰτήσεις καὶ ἐπιστολάς, ἐβολιδόσκοπῃσε, φαί- νεται, πρῶτον περὶ τοῦ εὐπροσδέκτου τῆς Αἰτήσεως τὰς Ἀγγλικὰς Ἀρχάς, αἵτινες, εὐροῦσαι τὸ διάβημα τοῦτο ἐξυπηρετικὸν καὶ τῆς τότε πολιτικῆς των, ἔρριψαν καὶ αὐταὶ καταλλήλως τὴν ιδέαν εἰς τὴν Ἑλ- λάδα, διὰ νὰ ἰδῶσι τὴν ἐκ ταύτης ἐντύπωσιν, ἐζήτησαν δὲ καὶ τὴν προηγουμένην ἐξασφάλισιν τοῦ Κολοκοτρώνη.

✱

(*) Ἴδε π.χ. σχετικὰ τινα, παρὰ τῷ Τρικούπῃ Γ'. σ. 202 καὶ 204. — Παπαρρηγοπούλῳ Ε'. σ. 878 καὶ 880.—Σπηλιάδῃ Β'. σ. 440.—Ὁρλάνδῳ Α'. σ. 285 καὶ Χιώτῃ Α'. σ. 524.

'Αληθές είναι, ότι και άλλοτε ἐγένετο ἐνέργεια πρὸς ἐπίκλησιν τῆς Ἀγγλικῆς προστασίας· διότι γνωστὰ εἶναι αἱ τῷ 1822, τῇ πρωτοβουλίᾳ, ὡς ἀδυσκνίστως ἐπιστεύθη, τοῦ Πετρόμπετη ἐνέργειας τοῦ Ἀνδρ. Ζαφειροπούλου πρὸς τῷ Μαίτλανδ, διὰ τοῦ φίλου αὐτῷ Ζακυνθίου πρωτοπαπᾶ Γαρζώνη·(*) ἡ ἀποστολὴ εἰς Ζάκυνθον τοῦ Ἐπισκόπου Ρέοντος καὶ Πραστοῦ·(**) ἡ ἀνεπάρκεια τῆς ἀπαντήσεως τοῦ Μαίτλανδ καὶ τὸ ὀριστικὸν ναυάγιον τῆς ὑποθέσεως ταύτης.

Εἰς τὰ γνωστὰ ὅμως ταῦτα καθῆκον ἡμῶν θεωροῦμεν νὰ προσθῶμεν, ὡς ἀνέκδοτον καὶ ἄγνωστον, τὴν τοῦ «Φοῖνικος» σχετικὴν περικοπὴν: «Μετὰ τὴν ἀποτυχίαν τῆς μάχης τῆς 20 Ἰουλίου 1822, ὁ Κολοκοτρώνης καὶ πολλοὶ ἄλλοι ἤλθον εἰς κάποιαν ἀπελπισίαν, βλέποντες βαθμηδὸν ἀπελπιζόμενον τὸν λαόν. Εἰς τὴν φαινομένην δύσκολον καταστροφὴν τοῦ ἐχθροῦ, στοχάζονται ν' ἀσφαλίσουν τὴν Πελοπόννησον ὑπὸ τὴν ὑπεράσπισιν ἄλλης Δυνάμεως... Εὐρίσκουσιν ἤδη ἀρμολίαν εἰς τοῦτο τὴν Μεγάλῃν Βρεττανίαν καὶ μέσον νὰ διοργανίσῃ αὐτὴν τὸν εἰς Ζάκυνθον Ἀγγλόφρονα πρωτοπαπᾶν Γεώργιον Γαρζώνην ὅστις... διενήργει καὶ πρότερον (περὶ τούτου) διὰ τινος Ζαφειροπούλου ἐξ Ἀνδριτικίνης, τὸν ὅποσον συλλεβοῦσα ἡ Πελοποννησιακὴ Γερουσίᾳ ἀπέστειλεν εἰς τὴν ἐν Κορίνθῳ Διοίκησιν διὰ νὰ κριθῇ.»

«Πρὸς τὸν Γαρζώνην ἀποφασίζουσι καὶ γράφουσιν ὁ Θ. Κολοκοτρώνης, ὁ Π. Μαυρομιχάλης, ὁ Π. Πατρῶν Γερμανός, ὁ Ἀναγνώστης Δηλιγιάννης, ὁ Κανέλλος Δηλιγιάννης, ὁ Σωτήριος Χαραλάμπης, ὁ Χρ. Περούκας, ὁ Ι. Καραμάνος, ὁ Παν. Κρεββατῆς, ὁ Π. Ἰατράκος, ὁ Ἀσημ. Φωτήλας, ὁ Κορίνθου Κύριλλος, ὁ Ἀμβρόσιος πρωτοσύγκελλος Ἀρχαδίας, ὁ Μητρος Ἀναστασόπουλος, στρατηγὸς Ἀρχαδίας, καὶ τινες ἄλλοι.» Καὶ οὕτως ἐξακολουθεῖ ἐξιστορῶν διὰ μακρῶν τὰ πράγματα.

(*) Ἀξία ἀρχαίων χρόνων εἶναι ἡ βραχεῖα ἀπάντησις πρὸς τὸν Γαρζώνην τοῦ Κολοκοτρώνη, ἀκούσαντος τὰς ἀπὸ μέρους τοῦ Γαρζώνη ἀνακοινώσεις τοῦ Ζαφειροπούλου καὶ ἀποστελάντος αὐτὸν ὀπίσω εἰς Ζάκυνθον πρὸς τὸν Γαρζώνην: «Τρανὲ παπᾶ τὸν ἄκουσα· ἄκουσε καὶ σὺ αὐτόν.» (Οἰκονόμου σ. 352.)

(**) Περὶ τοῦ Ἐπισκόπου τούτου Διονυσίου σημειοῖ τινὰ ὁ Φωτάκος ἐν τοῖς Βίοις τῶν Πελοποννησίων» (σελ 306). Ἀλλὰ συγγέει τὰ τότε πράγματα πρὸς τὰς κατόπιν ἐνεργείας τῆς Ἐπιτροπῆς Ζακύνθου.

Ὅ,τι λοιπὸν ἐπεδιώχθη καὶ δὲν ἐπετεύχθη τότε καὶ ἔνεκα τῶν κατόπιν νικῶν τῶν Ἑλλήνων καὶ διὰ τὸν μισελληνισμόν τῆς τότε Ἀγγλικῆς Κυβερνήσεως, κατορθώθη νῦν, ὅτε ὀξυνούστατος καιροσκοπός, ὁ Διονύσιος Ρώμας, διέγνωσε τὰ πράγματα καὶ διηύθυνεν ἐπιδεξίως τὴν ὑπόθεσιν.

Ἀλλὰ σὺν τῇ ἐπιδόσει τῆς Αἰτήσεως ἐχρειάζετο καὶ μία νίκη τῶν Ἑλλήνων κατὰ τῶν ὀρδῶν τοῦ Ἰβρῆμ. Τοῦτο ἐζήτει ἐπιμόως, ἀλλὰ ματαίως πλέον, διὰ λόγους ἐκτὸς τῆς προύσης μελέτης, παρὰ τοῦ Κολοκοτρώνη ὁ Ρώμας, δι' ἐπιστολῶν τῆς Ἐπιτροπῆς.

Αὐτὸς δὲ ἀπῆντα ἐν τῇ ἀφελείᾳ του (*) «Πῶς δύναται (ὁ Κολοκοτρώνης) ν' ἀφανίσῃ τὸν Αἰγύπτιον; Ἄν ἡδύνατο μὲ τὸ δερβίσικο νεφέσι, (**) τὸ ἔκαμνε. Ὁ πόλεμος θέλει στρατιώτας, θέλει ἐφόδια, θέλει τάξιν.»

Ἡ ἀπάντησις, ὡς εἵπομεν, τοῦ Κάνιγγος ἀπῆλπισε τοὺς ἀναμένοντας εὐθὺς αἰσία ἀποτελέσματα καὶ μὴ ἀναγινώσκοντας μεταξὺ τῶν γραμμῶν αὐτῆς. Τὸ ὅτι ἔτυχεν ἀπλῶς ἀπαντήσεως, ἐπαναστατημένος λαὸς κατὰ τοῦ Κυριάρχου του καὶ ὄχι ἐμπόλεμον Κράτος, δὲν ἐθεωρήθη ἱκανοποιητικὸν τότε.

Ἐφρόνουν ὅτι ἡ προσέγγισις τῆς Ἑλλάδος ἀπεκρούσθη ὑπὸ τῆς Ἀγγλίας, ἀφοῦ μάλιστα ὁ Κόγχραν, ὃν καὶ π α ρ ά κ λ η τ ο ν (***) ὠνόμασαν τότε, δὲν ἤρχετο.

Βραδύτερον ὅμως ἐφάνη κατὰ πόσον ἡ ἐθνοσώτειρα Αἰτησις εἶχε διευθυνθῇ προσφυῶς καὶ ἐπικαίρως καὶ ὅτι εἶχε δίκαιον ὁ Κάνιγγ, ν' ἀποκαλέσῃ αὐτὴν «τὴν λογικωτέραν πρᾶξιν τῶν Ἑλλήνων ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Ἐπαμεινώνδα.» (****)

Δ. ΓΡ. Κ.

(*) Κοινὴ Ἐπιστολὴ μετὰ τῶν Ζαΐμη, Γιατράκου καὶ Ι.Νοταρᾶ Ἀριθ.327.

(**) Νεφέσι σημαίνει π ν ο ή.

(***) Ἀρχ. ἀριθ. 316

(****) Βαρθόλδη Ἑλλ. ἔκδ. τοῦ 1894 Α'. σ. 598.

ΑΡΧΕΙΟΝ ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ ΡΩΜΑ

ΦΙΛΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ

Ι. Ο ΦΙΛΙΚΟΣ ΘΕΟΔΟΣΙΟΣ ΔΗΜΑΔΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΔΙΟΝΥΣΙΟΝ ΡΩΜΑΝ

(Ἐθνικὴ Βιβλιοθήκη. Τμήμα χειρογράφων. Φάκελλος 2123, ἀριθ. 2931).

Ἐκ Κερκύρας, 1 Ἀπριλίου 1819.

Κυρίε μου Κόμη.

Αὐτοῦ ἔρχεται κῆποιος Ἀριστείδης Παπᾶ. Εἶναι περστικὸς διὰ Σμύρνην. Ὁ σκοπὸς του εἶναι ἡ καλλιτέρευσις τοῦ Γένους. Συναΐζει συνδρομητὰς διὰ ἑκδοσιν ἀναγκάσιων βιβλίων καὶ ὠφελίμων εἰς ἀνατροφήν τῶν νέων. Κάμε τρόπον γὰρ τὸν ἀνταμώσης καὶ εἰπές του πῶς εἶσαι φίλος μου· καὶ τίποτε περισσώτερον... Καὶ ἂν θέλῃς νὰ γράψῃς κανένα σῶμα, γράψε καὶ μὴ ἀψυχήσῃς, διὰτὶ τῷόντι, ἐὰν ἐκδοθῶσι τὰ τοιαῦτα βιβλία, εἶναι ὠφέλιμα.

Ἡ ὑπόθεσίς μου δὲν στέκει παρὰ εἰς τὴν ἀπόφασιν τοῦ ἀρχιστρατήγου διὰ νὰ κηρυχθῇ. Ὡς τόσον ἐγώ, ἐὰν δὲν ἰδῶ τὸ τέλος, δὲν ἔρχομαι αὐτοῦ, κάμε καθὼς σοῦ προέγραψα.

Εἶμαι μὲ ὅλον τὸ σέβας εἰς τὰς προσταγὰς σου.

Θεοδόσιος Δημάδης.

Τὴν Κοντέσσα καὶ τὰ πνευματικά μου τέχνα νὰ μοῦ χαιρετᾷς.
Ὅταν σὲ ἀνταμώσω τότε ὁμιλῶ.

Συσταίνω τὸν Ἀριστείδην εἰς τὸν Θεόδωρον Λεονταρίτην· εἰπές του ὅτι εἶσαι ὁ κόντε Ρώμης...

2. ΟΡΚΟΣ ΦΙΛΙΚΟΥ

εὑρεθεῖς ἐν τοῖς ἐγγράφοις τοῦ Διον. Ρώμα.

(Ἀριθ. 1 ἐγγράφων Ἀλεξ. Ρώμα).

Ὅρκίζομαι καὶ ὁμνῶ εἰς τὴν τιμὴν μου, κατ' ἔμπροσθεν τοῦ ὑπερτάτου ὄντος, ὅτι νὰ μὴν φανερώσω οὐδενὸς τὸ μυστικόν τῆς Φιλικῆς Ἑταιρείας τῶν Ἐλευσινίων καὶ ὑπόσχομαι τῇ πατρίδι νὰ εἴμι πάντοτε ζηλωτὴς καὶ πιστὸς εἰς τὸ νὰ πασχίσω τὸ κατὰ δύναμιν τὴν ἐλευθερίαν τῆς. θυσιάζοντας αὐτῇ εἰς τὴν περίστασιν ὅλα μου τὰ αἰσθήματα, ὅλα μου τὰ φρονήματα, ὅλην μου τὴν παρουσίαν καὶ ζωὴν μου ἀκόμη, ὅπως ἀνχλάβῃ τὴν ἐλευθερίαν τῆς καὶ τὴν προτέρην τῆς δόξαν καὶ νὰ ἐκδικηθῇ ἐνκντίον τῶν ἐχθρῶν, ὅπου τὴν ἐσκλάβωσεν, τὴν ἐπλήγωσεν καὶ τῇ ἀφαίρεσαν εἰς διάστημα τόσων αἰώνων καὶ τιμὴν καὶ ὑπόληψιν, ὥς καὶ αὐτὸ τὸ ὄνομα γένους καὶ φυλῆς, ξεσχίζοντάς τῆς τὰς σάρκας καὶ τὰ μέλη με μίαν ἀνήκουστον σκληρότητα καὶ καταστήσαντας τὰ τέκνα τῆς ἐξουθενήματα λαῶν.

Πρὸς τούτοις ὑπόσχομαι, νὰ ἀγαπῶ καὶ νὰ ζήσω εἰρηνικῶς με τοὺς μετέχοντας τῇ Ἑταιρείᾳ ἀδελφοὺς καὶ νὰ τοὺς βοηθῶ εἰς τὰς χρεῖας των, χωρὶς κἀνὲν σκοπὸν κέρδους, ἀλλὰ θυσιάζοντας τὸ μερικόν μου συμφέρον διὰ τὴν κοινὴν εὐτυχίαν, καὶ νὰ ἀποδιώξω μακρὰν ἀπ' ἐμοῦ κάθε καπνὸν φιλαυτίας, ἢ φθόνου, ἢ φιλοδοξίας, ἥτις γεννᾷ ὀλέθριον διχόνοιαν καὶ ἀλληλομαχίαν μεταξὺ τῶν συμπατριωτῶν καὶ ἐξολοθρεύει πᾶν ἔθνος. Ὑπόσχομαι νὰ συγχωρήσω κάθε ἀδελφόν, με τὸν ὅποιον εἶχον λάβει αἰτίαν ἐχθρας, ἢ ἀγανακτήσεως καὶ νὰ τὸν βοηθήσω εἰς τὰς χρεῖας του.

Εὐχαριστοῦμαι λοιπὸν νὰ δοκιμάσω τὸν πλέον σκληρὸν θάνατον, ἐὰν λείψω ἀπὸ ὅλας τὰς ἀνωθέν μου ὑποσχέσεις, ἢ ἐὰν γίνω ἐπίορκος, ἢ προδότης, ἢ ἐπιβουλος κατὰ τῶν ὁμογενῶν μου, ἐταίρων τε καὶ πατρίδος. Ἀμήν.

3. ΔΗΛΩΣΙΣ ΤΟΥ ΦΙΛΙΚΟΥ ΚΑΙΣΑΡΟΣ ΕΥΣΤΑΘΙΟΥ ΛΟΓΟΘΕΤΟΥ

(Ἀριθ. 2 ἐγγρ. Ἀλεξ. Ρώμα).

Addi primo Maggio 1819 S.V.

Zante.

Benchè si veda oggi che io abbia passati nelle mani di
Signor Conte Dionisio Cavalier Roma zechini ollandesi cento

N° 100 per passar li Egli nella scola di Cidonies col mezzo di Nobil Signor Aristide Papa a norma della mia lettera ad esso lui diretta nel giorno d' oggi, dichiaro che la sudetta somma di denaro esiste pur anco nelle mie mani tenendo li fino a che mi venga presentato l'ordine del loro esborso· dico zechini ollandesi cento.

Cesare Logotetti
qu. Conte Eustachio.

(Μετάφρασις)

Ζάκυνθος τῇ 1 Μαΐου 1819 ε.π.

Ἄν καὶ φαίνεται σήμερον, ὅτι κατέβαλον εἰς τὸν Κόμητα Κύριον Διονύσιον Ἰππότην Ρώμην φλωρία ὀλλανδικὰ ἑκατὸν Ἀρ.100, ὅπως τὰ διαβιάσῃ Αὐτὸς εἰς τὸ Σχολεῖον τῶν Κυδωνιῶν, διὰ τοῦ εὐγενοῦς Κυρίου Ἀριστείδου Παπᾶ, συμφώνως πρὸς τὴν εἰς αὐτὸν διευθυνομένην σημερινὴν ἐπιστολὴν μου, δηλῶ, ὅτι τὸ ἀνωτέρω χρηματικὸν ποσὸν εὐρίσκειται ἀκόμη εἰς χεῖρας μου, καὶ τὸ κρατῶ, ἕως ὅτου μου παρουσιασθῇ ἡ διχαγὴ νὰ τὸ μετρήσω· λέγω φλωρία ὀλλανδικὰ ἑκατὸν.

Καίσαρ Λογοθέτης
ποτὲ Κόμης Εὐσταθίου.

4. Ο ΦΙΛΙΚΟΣ ΑΡΙΣΤ. ΠΑΠΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΦΙΛΙΚΟΝ
ΔΙΟΝ. ΡΩΜΑΝ

(Φάκελ. 2123, ἀριθ. 2932).

Ἐνδοξότατε καὶ φίλε εἰλικρινῇ.

Ἐν Πάτρᾳ τῇ 5ῃ Μαΐου 1819.

Ἔστω εἰς εἰδῆσίν σας καὶ δι' ὑμῶν τοῖς λοιποῖς, ὅτι περιφέρεται ἓνας ἄνθρωπος ὑποπτος, τὸ ἐπάγγελμα καλόγηρος, τὴν κατάστασιν χωλός, τὸ ἀνάστημα ὑψηλὸς καὶ εὐγλωττος. Ὁ ἀδελφός αὐτοῦ, ὅστις εἶναι ὁ διαθρυλλούμενος Υἱὸς 63α... ωγ87ωγ23, 8α 908ψ8-63α 63α ηψω5γ86368α 4ω ω938048α. — Παρακαλῶ πρὸς τοῖς ἄλλοις, ὅσα γράμματα ἀναφερόμενα εἰς ἐμὲ ἔλθουν εἰς χεῖράς σας,

θέλετε τὰ διευθύνει πρὸς τὸν ἐδῶ ἐκλαμ. Κ. Ιω. Βλασσόπουλον,
τὸν Κόνσ. κ. λ., ὃς καὶ ἀσπάζεται ὑμᾶς φιλικῶς.*

Ἐν βίᾳ

Ὁ γνωστὸς καὶ φίλος εὐακρινὴς

Ἀριστείδης Παπᾶ.

Β. Ο ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΡΩΜΑΣ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΑΡ. ΠΑΠΑ

(Φάκελ. 2123, ἀριθ. 2933)

Εὐγενὲς κύριε Ἀριστείδη Παπᾶ

Ἀδελφικῶς ἀσπάζομαι.

Ζάκυνθος τῇ 8 Μαΐου 1819.

Εἰδοποιημένος παρὰ τῆς ὑμῶν γνώσεως, ὅτι ἓνα Ξενοδοχεῖον οἰκοδομεῖται ἐν Ἀθήναις, πρὸς καταφυγὴν τῶν ὁδοιπορούντων Ἑλλήνων, περὶ τοῦ ὁποίου ἡ εὐγενία σας φροντίζει περισσῶς, καὶ ἐγὼ μὲν ὁ φθάσας εἰς τὸν τεσσαρακοστὸν ὄγδοον χρόνον τῆς ἡλικίας μου, ἀλλὰ μὴ φροντίσας τοῦ δοῦναι ἕως τοῦ νῦν ἀρκετὴν πρὸς τὸ ἔθνος βοήθειαν, διὰ τοῦτο δὲ ἀναγκάσθην νὰ ἀφιερῶσιν τῇ ρηθείᾳ ὡφελίμῳ οἰκοδομῇ φλωρία μαντζάρικα τριακόσια, τὰ ὅποια σᾶς τὰ πέμπω διὰ μέσου τοῦ Κυρίου Νικολάου Καλύβα, διὰ νὰ τ'ἀπεράσετε τῶν ἐπιστατῶν της, νὰ τὰ μεταχειρισθῶν κατὰ καιρὸν διὰ τὴν ἐξάρτυσιν τοιοῦτου εὐεργέτου ἐπιχειρήματος.

Προσέτι δὲ σᾶς φανερόν, ὅτι ἐγὼ δὲν θέλω λείπει μετὰ τοῦτο νὰ ἐκδώσω ἓνα ποιημάτιον περὶ τῆς πολιτικῆς ὅλων τῶν Διοικήσεων τῆς Εὐρώπης, θεμελιωμένο ἐπὶ τὰς παλαιὰς καὶ νέας συνθήκας καὶ πλουτισμένο παρὰ τῶν πλέον ὑψηλῶν παρατηρήσεων, ὅπου ἡ πολυχρόνιος πεῖρα καὶ γύμνασις εἰς αὐτὴν τὴν πολύκοπον ἐπιστήμην με ἐρμηνεύει καὶ τοῦτο ποιήσει θέλω διὰ δαπάνης μου, πρὸς ὠφέλειαν τῶν νέων τοῦ ἔθνους, ὅπου τὰ πολιτικὰ σπουδάζουν φρονήματα, εἰς τὰ ὅποια ἐκ νεαρῆς μου ἡλικίας ἕως τοῦ νῦν καταγίνομαι.

Ταῦτα καὶ ἔτοιμος πάντοτε εἰς τοὺς ὀρισμούς σας ἀδελφικῶς μένω ὡς ὑποσημειοῦμαι.

Τῆς Εὐγενίας σας

Ἰγαπητὸς φίλος

Κόμης καὶ Ἰππεὺς

Διονύσιος ὁ Ρώμας.

* Σημ. Τὰ κρυπτογραφικὰ ἀναγνωστέα ὡς ἐξῆς :

Υἡ5η63α=Ἰαλάτης — ωγ87ωγ23=ἐφονεύθη—8α=ὡς—908ψ863α=προδότης—β3α=ηψω5γ86368α=τῆς ἀδελφότητος —4ω ω938048α=καὶ ἐπίορκος.

Β. ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΡΩΜΑΣ ΠΡΟΣ ΑΡ. ΠΑΠΑ

(Ἀριθ. 3 ἐγγράφων Ἀλεξ. Ρώμα).

Ἐνδοξότατε καὶ φίλε ἐγκάρδιε.

Ἐν Ζακύνθῳ τῇ 26 Μαΐου 1819.

Δὲν ἠμπόρεσα ἕως τοῦ νῦν νὰ σᾶς ἀποκριθῶ εἰς ὃ,τι μὲ τὴν ἐπιστολήν σας 5 τοῦ παρόντος μοῦ συγκοινωνᾶτε, ἐπεὶδὴ καὶ μερικαὶ περιστάσεις μοῦ τὸ ἐμπόδισαν. Ἐπεμψα πρὸς τὸν Κύριον Ἀθανάσιον Σέκερην εἰκοσιπέντε ἐπιστολάς, ἀναφερομένας εἰς τὴν ἐνδοξότητά σας, πρὶν μοῦ ἐγχειρισθῇ ἡ ἀνωθεν ἐπιστολή σας. Τώρα δὲ θέλω κάμει εἰς τὸ ἐξῆς, ὡς κηθῶς μοῦ διορίζετε. Ἐκαμὶα γνωστὰ τῶν γνωστῶν σας φίλων τὰ τοῦ ὑπόπτου κινήματα.

Νῦν δὲ χρεωστῶ νὰ σᾶς εἰδοποιήσω μίαν περίστασιν σκανδαλοποιόν, ἡ ὁποία προξενεῖ λύπην ὅλων τῶν φίλων. Πρὸ καιροῦ ἓνας ὀνομαζόμενος Νικόλαος Καλύβας ὁμοῦ μὲ Ἀσημακόπουλον, ἀμφοτέρω ἡψωδγ3, ἐκπιάττειον τὸν ἐδῶ διδάσκαλον Θεοδόσιον καὶ ἔπασχον νὰ τὸν ἐξορίσουν μὲ σκοπὸν τοῦ πρώτου τοῦ ὑποδύεσθαι τὸ ἐπάγγελμα αὐτοῦ. Ἐπρεπε νὰ παύσῃ αὐτὴ ἡ κατὰ τρεῖς ἀπ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν ὅπου ὁ Θεοδόσιος ἡψωδγ823. Αὐτὸς μετὰ τοῦτο ἐπῆγε καὶ ἐζήτησε νὰ φιλιωθῇ μετ' αὐτῶν κατὰ τὸ χρέος τῆς ὑποθέσεως, ἀλλ' αὐτοὶ καταπατῶντας τοὺς 8042αβ87 ἀκολούθησαν πάντοτε τὴν γνώμην των, τόσον ὅταν ὁ Ἀσημακόπουλος εὕρισκόντων εἰς Κορφοὺς, ὥσάν καὶ τώρα ὅπου εὕρισκεται εἰς Ζάκυνθον. Ἄν καὶ πρότερον ἐφαινότοιν τοιοῦτο ἐπιχείρημα ὡς ἀξιωματικόν, τόσον περισσότερον φαίνεται μετὰ τῆς ἐποχῆς ὅπου ἐσυνθέσθη 3 ωβω03η. Ἐπεὶδὴ καὶ κατὰ 387 8ο487 καὶ κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς ἡθικῆς δὲν μᾶς εἶναι συγχωρημένον νὰ κατατρέχωμεν τὸν πλησίον καὶ μᾶλλον ἡψωδγ87. Αὐτοὶ θέλουν ὅτι ἡ 4ηβ3δ3α3α δὲν τοὺς ὑποχρεώνει νὰ θυσιάσουν τὰ πάθη τους, πᾶρεξ ὅταν ἔλθῃ ἡ στιγμή ἡ τελευταία, εἰς τὴν ὁποίαν μέλλουν νὰ ἐνωθοῦν διὰ νὰ ὠ5ωγ2ωο8αε7 β8 ω278α.

Ἐγὼ μὲν ἐνωμένος μὲ ὅλους τοὺς ἄλλους, τοὺς ἑλεγχᾶ καὶ ἐπάσχισα νὰ τοὺς κάμω νὰ καταλάβουν, ὅτι γίνονται ἐπίορκοι, αὐτοὶ δὲ οἱ δύο στέκονται σταθεροὶ εἰς τὴν σφαλερὴν γνώμην των, μ' ὅλον ὅπου ὁ Θεοδόσιος τοὺς ζητᾷ τὴν διάλλαξιν καὶ τοὺς ὀρκίζει ἐπάνω εἰς τὸ ἱερὸν τῆς ὠβω03ας νὰ παύσῃ ἡ ὁρμὴ τοῦ μίσους αὐτῶν κατ' αὐτοῦ. Θεωρῶντας ὅτι δὲν ὠφελῶ, τοὺς ἀλλυτρίωσα ἐκ τῆς τῶν ἡψωδγ87 συναναστροφῆς καὶ ἔγραψα καὶ τοῦ Κόμητος Βιάρου κατ' αὐτῶν, ἐπεὶδὴ καὶ βλέπω ὅτι αὐτοὶ ἐνώθησαν συμμαχῶντας κατὰ

τοῦ Θεοδοσίου μὲ τοὺς πλέον α453οεα 9ο8ψ86ηα βε ω27εα, ἤγουν μὲ Κόμητα Πέτρον Μερκάτην καὶ Δημήτριον Φωσκάρδην καὶ Κύριον Πλάτωνα Πετρίδην, ὥστε ἐξορίσαι αὐτόν. Τώρα ὁμως συμφέρει νὰ μοῦ σταλθῇ ρητῶς κατ' εὐθείαν ἀπὸ τὴν ηοδ37 438ο3α3α νὰ διορθώσω τόσον αὐτήν, ὥσῃ καὶ κάθε ἄλλην ἀταξίαν, ὅπου ἤθελε ἐδῶ συνέβη, μὲ ὀρισμὸν σφοδρόν, ὅτι νὰ μὴν ἡμπορῇ κανένας ηψω5γ8α ἐδῶ νὰ δ3ο86873α3 ἄλλον ἀνθρωπον, ἐὰν καὶ δὲν τοῦ δοθῇ παρ' ἐμοῦ ἡ ἄδεια, ἐπειδὴ καὶ φοβοῦμαι μήπως καὶ αὐτοὶ οἱ ἀνήσυχτοι ἄνδρες ἐμβάσουν εἰς τὸ 63α63ο387 τοὺς 9ο8ψ86ηα βε ω27εα.

Προσμένω μὲ ἀδημονίχην τὰς διορίσεις σας καὶ ἀσπάζωντάς σας ἀδελφικῶς μένω.*

6. ΔΗΛΩΣΙΣ ΜΑΡΙΝΟΥ ΜΕΤΑΞΑ

(Ἀριθ. 4 ἐγγράφων Ἀλεξ. Ρώμα).

14 Luglio 1819 Zante V. S.

Dichiaro che per la stampa della mia opera sull'istoria di Cefallonia mia patria, raccomandata all'amico Aristide Papa non ho consegnato al conte e cavaliere Dionisio de Roma li cinquanta zechini manzarica come ho scritto allo stesso Aristide colla mia lettera del giorno d' oggi. offrendomi però pronto di far giusto contamento tostochè avrà luogo la stampa di sudetta opera mia in Vienna.

Marin A. Metaxà.

(Μετὰφρασις)

Ζάκυνθος 14 Ἰουλίου 1819 ε. π.

Δηλῶ, ὅτι διὰ τὴν ἐκτύπωσιν τοῦ συγγράμματός μου περὶ τῆς ἱστορίας τῆς πατρίδος μου Κεφαλληνίας, τοῦ συστημένου εἰς τὸν φί-

* Σημ. Αἱ χρυπογραφικαὶ λέξεις ἀναγνωστέαι ὡς ἐξῆς:

ηψω5γ3=ἀδελφοί — ηψω5γ823=ἀδελφώθη — 8ο4εα 687=ὄρκους τιων—
3 ωδωρ3η=ἡ ἐταιρία—β87 8ο487=τὸν ὄρκον—ηψω5γ87=ἀδελφὸν—4η63-
δ3α3α=κατήχησις — ωδωγ2ω8αε7=ἐλευθερώσουν—β8 ω278α=τὸ ἔθνος—
ωθωο3ατ=ἐταιρία—ηψω5γ87=ἀδελφῶν—α453οεα=ἀκλήρους— 9ο8ψ86ηα
=προδότας—βε ω27εα=τοῦ ἔθνους—ηοδ37=ἀρχὴν—ψ38ο3α3α=διόρισις—
ηψω5γ8α=ἀδελφοί—δ3ο86873α3=χειροτονήση— 63α63ο387=μυστήριον—
9ο8ψ86ηα=προδότας—βε ω27εα=τοῦ ἔθνους.

λον Ἀριστείδην Παπαῖ, δὲν κατέβαλον εἰς τὸν Κόμητα καὶ Ἰπ-
 πότην κύριον Διονύσιον Ρώμαν τὰ πεντήκοντα φλωρία μαντζάρικα,
 καθὼς ἔγραψα πρὸς τὸν αὐτὸν Ἀριστείδην διὰ τῆς σημερινῆς ἐπι-
 στολῆς μου, ὑποχρεοῦμαι ὅμως νὰ κατὰβάλω αὐτά, εὐθὺς ὡς ἐκτυ-
 πώθῃ τὸ ἀναφερόμενον συγγράμμα μὲν ε.ς Ριέννην.

Μαρῖνος Δ. Μεταξῆς.

Ψ. ΑΡ. ΠΑΠΑ ΠΡΟΣ Δ. ΡΩΜΑΝ

(Φάκελ. 2123 ἀριθ. 2934).

Εὐγενέσιате, φιλογενέστατέ καὶ φίλων φίλτατε.

Ἐν Κωνσταντινουπόλει τῇ 13 Νοεμβρίου 1819.

Τὴν ἀπὸ 26 Μαΐου ἐπιστολὴν ὑμῶν ἔλαβον καὶ πολὺ ἐχάρην
 μαθὼν περὶ τῆς ποθητῆς μοι ὑγείας. Εἰς ἀπόκρισιν δὲ τῶν ὅσα μοι
 σημειοῖτε οὐδὲν πρὸς τὸ παρόν, τὸ πρᾶγμα ὅμως θέλει θεωρηθῇ
 περιστάτικώτερον, ὅθεν, ὅσον τὸ δυνατόν, ἡσυχία καὶ προσοχή!

Προσκυνῶ δι' ὑμῶν καὶ πᾶσαν ὑμῶν τὴν οἰκογένειαν ἀπὸ μικροῦ
 ἕως μεγάλου· ὁμοίως καὶ πάντας τοὺς λοιποὺς φίλους κατ' ὄνομα καὶ
 ἀνηκόντως· τοὺς δὲ φιλογενεστάτους εὐπατρίδας κύριον Ἀντώνιον
 Μαρτινέγκον καὶ Ἀναστ. Φλαμπουριάδην κατ' ἐξοχὴν. Ἐγὼ δὲ μένω
 μὲ ὅλον τὸ ἀνῆκον σέβας

Τῆς Ὑμετέρας Εὐγενίας

Ὁ ταπεινότατος καὶ φίλος εἰλικρινῆς

Ἀριστ. Παπαῖ.

Τὰ πρὸς ἐμὲ γράμματα ἔστωσαν πάντοτε πρὸς τὸν ἐν Πατραις
 ἐκλαμπρότατον κύριον Ἰωάννην Βλασσόπουλον, δι' εὐκολίαν.

ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΙΣ

1821

8. ΕΚ ΖΑΚΥΝΘΟΥ ΠΡΟΣ Δ. ΡΩΜΑΝ

(Ἐθν. Βιβλ. φάκελ. 2133 ἀρ. 2936).

Zante le 2 Mai 1821.

Mon cher Comte et bon ami D. Roma.

Depuis environ 15 à 20-jours j'ai eu le plaisir de vous écrire et je profite également aujourd'hui de l'occasion que me procure M. votre beau frère pour insérer ce peu de lignes dans les dépêches qu'il m'assure devoir vous adresser. Il m'est si agréable de vous renouveler l'expression de ma franche et loyale amitié, et de vous dire combien je désire cultiver et conserver la vôtre !

Malgré les impressions d'effroi laissées par les terribles secousses des tremblements de terre, et en dépit des pertes énormes (pour moi) qui en ont été les suites, ma santé se soutient passablement. et elle serait plus robuste encore si j'avais la consolation de jouir de votre société et de celle de notre ami Pascal Melissino qui n'écrit jamais. et que, malgré son silence je vous prie d'embrasser cordialement. L'accident survenu à Mr son frère Denis n'aura point de conséquences fâcheuses pour sa santé, c'est ce que j'espère et désire sincèrement.

Je ne vous dirai rien des mouvements de la Morée et de tous les états du G. Seigneur. Vous en savez peut-être à cet égard plus que je ne pourrais vous en dire. Nous sommes inondés ici de familles Moriottes; Dieu veuille bientôt les rendre à leurs foyers et à la tranquillité !

Quelques individus méchants, comme l'on en voit malheureusement partout, ou mieux encore, quelques envieux à l'époque de la disgrâce survenue à M. A. Martinengo. répandirent la nouvelle que vous veniez d'hériter richement

d'un oncle que vous avez à Venise. Je me rapelle qu'alors je m'empressai de m'informer auprès de M. Camille votre cousin. si cette nouvelle était vraie et que cet ami me répondit qu'il ignorait la chose absolument. Nous avons su depuis toute la fausseté de cette nouvelle; et je me suis dit à ne pas vous faire dans le temps le double compliment de moi même que j'ai bien fait, de condoléance et de félicitation. De tels bavardages ont eu sans doute une origine de malignité et le but de vous mortifier. J'espère cependant qu'on n'y aura pas réussi.

Quand venez vous donc ? Rappelez-vous que je suis ennuyé, fatigué de votre absence et que je ne puis digérer l'idée de ne pas aller l'été prochain dîner chez vous à la campagne. Résolvez-vous si vous nous aimez encore à ne pas nous priver plus longtemps de votre compagnie.

Mes respects je vous prie à Mme la Comtesse Roma, au C^e Sicuro et à sa femme. Envoyez un gros baiser à votre George; ce coquin ne m'a jamais donné signe de son existence

Adieu cher Comte. Je vous salue, vous embrasse et vous aime de tout mon cœur.

V ô t r e a m i

G. Plinel.

A Monsieur Monsieur le Comte

Dents de Roma de Zante

à Venise.

(Μετάφρασις)

Ζάκυνθος τῇ 2 Μαΐου 1821.

Ἀγαπητέ μου Κόμη καὶ καλὲ φίλε Δ. Ρώμα.

Εἶναι περίπου 15 ἕως 20 ἡμέραι, ἀφ' ὅτου ἐδοκίμασα τὴν εὐχαρίστησιν νὰ σᾶς γράψω, καὶ σήμερον ἐπωφελοῦμαι ὁμοίως τῆς εὐκαιρίας, ἣν μοῦ παρέχει ὁ κ. γυναικάδελφός σας, διὰ νὰ ἐσωκλείσω αὐτὰς τὰς ὀλίγας γραμμὰς εἰς τὰ ἔγγραφα, τὰ ὅποια μὲ βεβαιώνει, ὅτι ὀφείλω νὰ σᾶς διευθύνω. Μοῦ εἶναι τόσον εὐχάριστον νὰ σᾶς ἐπαναλάβω τὴν ἐκδήλωσιν τῆς σταθερᾶς καὶ εὐχρινοῦς φιλίας μου καὶ νὰ σᾶς εἴπω

πόσον πολὺ ἐπιθυμῶ νὰ καλλιεργῶ καὶ νὰ διατηρῶ τὴν ἰδικήν σας !

Μὲ ὅλους τοὺς φόβους τῶν τρομερῶν σεισμῶν καὶ μὲ ὅλας τὰς μεγίστας ζημίας (ὡς πρὸς ἐμέ), αἵτινες ἐπηκολούθησαν, ἡ ὑγεία μου διατηρεῖται ἀρκετὰ καλὰ, καὶ θὰ ἦτο ἀκόμη καλλιτέρα, ἂν εἶχα τὴν περηγορίαν τῆς συναναστροφῆς σας καὶ τῆς τοῦ φίλου μας Λαμπρινοῦ Μελισσινοῦ, ὅστις δὲν γράφει ποτέ· ἀλλὰ καὶ μὲ ὅλην τὴν σιωπὴν του, σὰς παρακαλῶ νὰ μοῦ τὸν ἀσπασθῇτε ἐγκαρδίως. Τὸ δυστύχημα, τὸ ὁποῖον συνέβη εἰς τὸν ἀδελφόν του κύριον Διονύσιον, δὲν θὰ ἔχη λυπηρὰ ἐπακόλουθα εἰς τὴν ὑγείαν του, καθὼς ἐλπίζω καὶ ἐπιθυμῶ εὐλκιρυνῶς.

Δὲν σὰς γράφω τίποτε διὰ τὰ κινήματα τοῦ Μωρέως καὶ τῶν ἄλλων χωρῶν τοῦ Σουλτάνου, διότι, ὡς πρὸς αὐτά, θὰ ἤξεύρετε ἴσως περισσότερα, ἀπὸ ὅσα ἤμπορῶ νὰ σὰς γράψω. Ἐδῶ μᾶς ἐπλημύρησαν οἰκογένειαι Μωρχίτικαι· ὁ Θεὸς νὰ κάμῃ νὰ ἀπολαύσουν γρήγορα τὰ σπίτια των καὶ τὴν ἡσυχίαν των.

Μερικὰ κακὰ ὑποκείμενα, ὅμοια μὲ τὰ ὁποῖα ὑπάρχουν κατὰ δυστυχίαν παντοῦ, ἢ καλλίτερα μερικοὶ φθονεροί, ὅταν συνεβῇ τὸ δυστύχημα εἰς τὸν κύριον Α. Μαρτινέγκον, διέσπειραν τὴν εἰδήσιν, ὅτι ὑμεῖς ἐλάβατε μεγάλην κληρονομίαν ἀπὸ ἑνὸς θετοῦ, τὸν ὁποῖον εἶχατε εἰς τὴν Βενετίαν. Ἐνθυμοῦμαι, ὅτι τότε ἔσπευσα νὰ πληροφορηθῶ ἀπὸ τὸν ἐξάδελφόν σας κύριον Κάμιλλον, ἂν ἦτο ἀληθινὴ ἡ ἐκείνη ἢ εἰδησις, καὶ ὅτι μοῦ ἀπεκρίθη ὅτι δὲν ἤξευρε ἀπολύτως τίποτε. Κατόπιν ἐμάθομεν ὅλον τὸ ψεῦδος τῆς εἰδήσεως καὶ εἶπα κατ'ἐμυτόν, ὅτι ἔπραξα καλῶς τότε καὶ δὲν ἐξεπλήρωσα τὸ διπλοῦν χρέος μου, νὰ σὰς συλλυπηθῶ καὶ νὰ σὰς συγχρῶ. Τοιούτου εἵδους φλυαρίαι ἀνχμφιδύλως προήλθον ἀπὸ κακίαν καὶ μὲ τὸν σκοπὸν νὰ σὰς πικράνουν. Ἐλπίζω ὅμως, ὅτι δὲν θὰ τὸ κατορθώσουν.

Πότε λοιπὸν θὰ ἔλθετε ;

Συλλογισθῇτε, ὅτι ἐνοχλοῦμαι καὶ βαρύνομαι ἐξαιτίας τῆς ἀπουσίας σας καὶ ὅτι δὲν ἤμπορῶ νὰ ὑποφέρω τὴν ιδέαν, ὅτι δὲν θὰ ἔλθω τὸ ἐρχόμενον καλοκαίρι νὰ γευματίσω εἰς τὴν ἐξοχὴν σας.

Ἀποφασίσατε τέλος πάντων, ἂν μᾶς ἀγαπᾶτε ἀκόμη, νὰ μὴ μᾶς στερήσετε περισσότερον καιρὸν τὴν συντροφίαν σας.

Τὰ σεβασματὰ μου, παρακαλῶ, εἰς τὴν Κυρίαν Κόμησσαν Ρώμα, εἰς τὸν Κόμητα Συγοῦρον καὶ εἰς τὴν σύζυγόν του.

Στείλατε ἕνα γλυκὸ φιλὶ εἰς τὸν Γεώργιόν σας· ποτὲ δὲν μοῦ ἔγραψεν ὁ κατεργάτης.

Ἐχετε ὑγαίαν, ἀγαπητὲ Κόμη. Σᾶς χαιρετῶ, σᾶς ἀσπάζομαι καὶ
σᾶς ἀγαπῶ ἐξ ὅλης ψυχῆς.

Ὁ φίλος σας
Ἰ. Πινῆλ.

Πρὸς τὸν κύριον κύριον Κόμητα

Διονύσιον Ρώμαν ἀπὸ τὴν Ζάκυνθον

Εἰς Βενετίαν.

9. ΑΑΕΕ. KANTAKOYZHNOΣ ΠΡΟΣ Δ. ΡΩΜΑΝ

(Φάκελ. 2123 ἀριθ. 2938).

Monsieur le Comte.

Trieste 29)11 Mai 1821.

Le second jour de mon arrivée ici j'ai appris que les lettres que Pavlidis vous a remis de Dikeo pour l'archevêque Ignatio sont très pressantes et ne souffrent pas le moindre retard comme l'indisposition de Madame votre Épouse vous a empêché d'entreprendre ce voyage j'envois exprès Monsieur Pavlidis, qui recevant les lettres que vous avez jointes à celle que j'écris moi à Ignatio sans perdre de temps il aille le trouver à Pise et demander une réponse: j'écris à Ignatio tous les besoins de la Morée. je lui donne mes idées sur les acquisitions qu'il peut faire dans Naples, Genève et la Sicile, et l'engage à faire des démarches auprès de Caragia pour l'argent. Je vous engage Comte si vous ne pouvez pas aller de suite vous même à Pise, au moins d'écrire; mais votre présence là serait de la plus grande utilité

Pour mieux voiler mes démarches j'ai dit à Pavlidis de ne pas aller à Venise et d'attendre de Vous des lettres à Padova et j'ai jugé à propos de vous envoyer la présente par un frère ierea Ralli domicilié à Trieste, qui doit prendre de Vous les lettres aller à Padova et les remettre à Pavlidis qui continuera son voyage pour Pise Ralli doit sans tarder retourner ici pour me remettre votre réponse Je crois partir d'ici Samedi Si vous avez vu Maruzzi et qu'il veuille faire quelque sacrifice pécuniaire il peut me

les envoyer avec le porteur de la présente. Excusez mon griffonage je suis très pressé et vous prie d'agréer l'assurance du sincère dévouement de celui qui a l'honneur d' être

Vôtre très-humble Serviteur

η5ω4αη7ψο8α 4η76η4ει378α.*

(Μετάφρασις)

Τεργέστην, 29)11 Μαΐου 1821.

Κύριε Κόμην

Τὴν δευτέραν ἡμέραν, ἀφ' οὗτου ἔφθασα ἐδῶ, ἔμνηα, ὅτι αἱ ἐπιστολαί, τὰς ὁποίας σᾶς ἔδωσεν ὁ Παυλίδης ἐκ μέρους τοῦ Δικαίου διὰ τὸν ἀρχιεπίσκοπον Ἰγνάτιον, εἶναι πολὺ κατεπεύγουσι καὶ δὲν ἐπιδέχονται οὐδὲ τὴν ἐλαχίστην ἀργοπορίαν. Ἐπειδὴ λοιπὸν ἡ ἀδιαθεσία τῆς κυρίας συζύγου σας σᾶς ἡμπόδιζε, νὰ ἐπιχειρήσετε αὐτὸ τὸ ταξειδίον, στέλλω ἐπίτηδες τὸν Κύριον Παυλίδην, ὅστις νὰ λάβῃ τὰς ἐπιστολάς, τὰς ὁποίας ἔχετε μὲ ἐκείνην τὴν ὁποίαν ἔγραψα ἐγὼ πρὸς τὸν Ἰγνάτιον, καὶ χωρὶς νὰ χάσῃ καιρὸν νὰ ὑπάγῃ νὰ τὸν εὔρῃ εἰς τὴν Πίζαν καὶ νὰ ζητήσῃ ἀπόκρισιν. Ἐγραψα πρὸς τὸν Ἰγνάτιον ὅλας τὰς ἀνάγκας τοῦ Μωρέως καὶ τοῦ δίδω τὰς ιδέας μου δι' ὅλας τὰς προμηθείας, τὰς ὁποίας ἡμπορεῖ νὰ κάμῃ εἰς Νεάπολιν, Γένοβαν καὶ Σικελίαν καὶ τὸν ἐπιφορτίζω νὰ κάμῃ διαβήματα εἰς τὸν Καρρατζᾶν διὰ τὰ χρήματα. Σᾶς ἐπιφορτίζω, Κόμην, ἂν δὲν ἡμπορεῖτε νὰ ὑπάγητε ὁ ἴδιος ἀμέσως εἰς τὴν Πίζαν, τοῦλάχιστον νὰ γράψετε· ἀλλὰ ἡ παρουσία σας ἐκεῖ ἤθελε δώσει τὴν μεγαλύτεραν ὠφέλειαν.

Διὰ νὰ κρύψω καλλίτερα τὰς ἐνεργείας μου εἶπα εἰς τὸν Παυλίδην νὰ μὴ ἔλθῃ εἰς τὴν Βενετίαν καὶ νὰ περιμεῖνῃ ἐπιστολάς σας εἰς τὴν Πάδοβαν, καὶ ἔκρινα καλὸν νὰ σᾶς στείλω τὴν παροῦσαν μὲ ἓνα ἀδελφὸν ἱερέα Ράλλον, κάτοικον τῆς Τεργέστης, ὅστις νὰ παραλάβῃ τὰς ἐπιστολάς σας καὶ νὰ ὑπάγῃ εἰς τὴν Πάδοβαν νὰ τὰς ἐγχειρίσῃ εἰς τὸν Παυλίδην, ὁ ὅποιος θὰ ἐξακολουθήσῃ τὸ ταξειδίον του διὰ Πίζαν. Ὁ Ράλλης χρεωστεῖ, χωρὶς ἀργοπορίαν, νὰ ἐπιστρέψῃ ἐδῶ, διὰ νὰ μοῦ δώσῃ τὴν ἀπόκρισιν σας. Πιστεύω, ὅτι θὰ ἀναχωρήσω ἀπὸ ἐδῶ τὸ Σάββατον. Ἄν εἶδατε τὸν Μιτρού-

* Σημ. Ἀλέξανδρος Καντακουζηνός.

τζην καὶ ἔχει διάθεσιν νὰ κάμῃ καμμίαν χρηματικὴν θυσίαν, ἡμ-
πορεῖ νὰ μοῦ τὰ στείλῃ μὲ τὸν κομιστὴν τῆς παρούσης. Ζητῶ συγ-
χώρησιν διὰ τὴν κακογραφίαν μου· βιάζομαι πολὺ καὶ σὰς παρκαλῶ
νὰ δεχθῆτε τὴν διαβεβαίωσιν τῆς εἰλικρινοῦς ἀφοσιώσεώς ἐκείνου,
ὅστις ἔχει τὴν τιμὴν νὰ εἶναι

ταπεινότατος ὑμῶν θεράπων.

η5ω4αη7ψο8α 4η76η4ει378α.*

ΙΟ. ΑΛΕΞ. ΚΑΝΤΑΚΟΥΖΗΝΟΣ ΠΡΟΣ Δ. ΡΩΜΑΝ

(Φάκελ. 2123, ἀριθ. 2937).

Monsieur le Comte.

Sachant que la Morée manque de comptants et étant per-
suadé que le nerf de la guerre est l'argent il faut tenter
tous les moyens pour leur apporter avec mon arrivée une
somme un peu forte il m'est venu en idée de tenter par
votre voix et celle de Monsieur le Consul si vous le jugez
à propos de parler avec Monsieur Nicolaïdi qu'il fasse à la
Patrie un emprunt de quelques milliers de ducats, même
de 1000.

Si vous trouvez cela convenable tâchez de lui parler avant
de me voir afin que je sache vers midi lorsque vous passerez
chez moi à quoi je dois m'en tenir pour le billet d'Emprunt.
nous le donnerons en commun ou bien je le signerai seul,
ce sera comme il le décidera agréez l'assurance de l'estime
la plus parfaite, avec laquelle j'ai l'honneur d'être

Monsieur le Comte

Votre très-humble et très-obéissant Serviteur

Prince A. Cantacuzène.

le 11, 23 Mai 1821.

(Μετάφρασις)

Κύριε Κόμν.

Ἐπειδὴ ἠξέυρω, ὅτι ἡ Πελοπόννησος ἔχει ἔλλειψιν μετρητῶν καὶ
γινωρίζω, ὅτι τὰ νεῦρα τοῦ πολέμου εἶναι τὰ χρήματα, πρέπει νὰ με-

* Σημ. Ἀλέξανδρος Καντακουζηνός.

ταχειρισθῶ ὅλα τὰ μέσα, διὰ νὰ τοὺς φέρω ἐν ποσὸν κάπως καλόν· μοὶ ἐπῆλθεν ἡ ἰδέα νὰ ἐπιχειρήσω, διὰ τῆς συγκαταθέσεως ὑμῶν καὶ τοῦ Κυρίου Προξένου, ἂν τὸ ἐγκρίνετε, ν' ἀποταχθῶμεν πρὸς τὸν Κύριον Νικολαΐδην, ὅπως χορηγήσῃ εἰς τὴν Πατριδὰ ἐν δάνειον μερικῶν χιλιάδων δουκάτων, ἔστω καὶ χιλίων.

Ἄν τὸ θεωρήσῃτε πρέπον, προσπαθήσατε νὰ τῷ ὁμιλήσῃτε, πρὶν μὲ ἰδῇτε, διὰ νὰ ἡξεύρω περὶ τὴν μεσημβρίαν, ὅτε θὰ ἔλθῃτε εἰς τὴν οἰκίαν μου, τί νὰ πράξω διὰ τὸ γραμματίον τοῦ δανείου· θὰ τὸ δώσωμεν μαζί, ἢ θὰ τὸ ὑπογράψω μόνος· θὰ γίνῃ καθὼς ἀποφασίσῃ

Δέξασθε τὴν διαβεβῶσιν τῆς ἀπεριορίστου ἐκτιμῆσεώς μου, μεθ' ἧς ἔχω τὴν τιμὴν νὰ διατελῶ,

Κύριε Κόμν

Ταπεινότητος καὶ προθυμότητος θεράπων

Πρίγκηψ **Α. Καντακουζηνός.**

11)23 Μαΐου 1821

■ ■ . ΕΚ ΤΕΡΓΕΣΤΗΣ ΠΡΟΣ Δ. ΡΩΜΑΝ

(Ἀριθ. 5 ἐγγράφων Ἀλεξ. Ρώμα).

Ἐξοχώτατε Κόμν.

Ἡ ἀπόκρισις τὴν ὁποίαν ἐπερίμενα, ἐνόμιζα νὰ μὲ ὀδηγήσῃ καὶ διὰ τὰ γράμματα τὰ ὅποια ἔμειναν εἰς τὴν ὑμετέραν ἐξοχότητα· ἀφοῦ ἀπὸ τὴν σιωπὴν Τῆς δὲν ἐδυνήθην νὰ ὀδηγηθῶ, ἐνόμισα, ὅτι μὲ τὸ μέσον Τῆς καὶ μὲ τὴν παρουσίαν Τῆς, θέλουν ἐνεργηθῇ τὰ εἰς αὐτὰ ἐμπεριεχόμενα μὲ πλειοτέραν δραστηριότητα. Ἐπειδὴ ὅμως οἰκιακαὶ περιστάσεις ἤμπορεῖ νὰ ἐμποδίσουν τὴν ὑμετέραν Ἐξοχότητα καὶ ἐπειδὴ, κατ' εὐτυχίαν, ἐξηγήθην καλλίτερον αὐτοῦ μὲ τὸν Ὑψηλότατον Πρίγκηπα, ἐκρίθη εὐλογον νὰ περάσω μόνος μου μὲ αὐτά, διὰ νὰ συνομιλήσω καὶ νὰ τελειώσω ὅσον τὸ δυνατόν ἐργηγορώτερα. Διὰ τοῦτο στέλλεται παρὰ τῆς Αὐτοῦ Ὑψηλότητος ὁ ἐπίτηδες ἄνθρωπος, διὰ νὰ εἰδοποιήσῃ μὲ ποῖον μέσον καὶ ποῦ νὰ σταλθοῦν, ὥστε νὰ τὰ λάβω καὶ νὰ ἐξακολουθήσω χωρὶς νὰ περάσω διὰ τῆς Βενετίας, καθὼς ἰδιαιτέρως θέλει Τῆς γράψῃ καὶ ὁ Ὑψηλότατος Πρίγκηψ.

Μένω μὲ βαθύτατον σέβας

Τῆς Ὑμετέρας Ἐξοχότητος δοῦλος ταπεινός

Εὐστάθιος Παυλίδης.

Τὴν 16 Μαΐου Τριέστιον 1821

12. A. KANTAKOYZHNOΣ ΠΡΟΣ Δ. ΡΩΜΑΝ

(Φάκελ. 2123, ἀριθ. 2935).

Monsieur le Comte

J'ai eu l'honneur de recevoir votre lettre du 3 du courant, par laquelle vous me recommandez Monsieur le Marchand Idriote mais il ne s'est pas présenté personnellement je crois que c'est par trop grande prudence afin de ne pas me compromettre et dans les circonstances d'à présent ce n'est pas mal pensé de sa part

J'ai dit aux éphores d'ici de prendre les mesures nécessaires pour le faire partir ainsi que beaucoup d'autres Je suppose que vous connaissez le porteur de la présente Monsieur Mimi notre frère; il vient d'être initié ici.
demain je partirai, pour sûr le nombre des personnes qui partent de Trieste monte à 150. Un transport est parti hier vers les 11 heures, ce qui me console de mon retard c'est de n'avoir pas perdu mon temps ici, et d'avoir animé même quelques âmes languissantes

*J'ai l'honneur d'être**Monsieur le Comte*

Vôtre obéissant serviteur

Prince A. Cantacuzène.

Trieste le 27(9 Juin 1821

A son Excellence

*Monsieur Monsieur***le Comte de Roma.**

(Μετάφρασις)

Κύριε Κόμν,

Έσχον τήν τιμήν νά λάβω τήν ἀπό 3 τρέχοντος ἐπιστολήν σας, μέ τήν ὑποίχιν μου συσταίνετε τόν Κύριον Έμπορον Έδριώτην, ἀλλά δέν ἐπαρουσιάσθη εἰς ἐμέ αὐτοπροσώπως· πιστεύω ὅτι ἐφέρθη οὕτως ἀπό μεγάλην φρίνησιν, διὰ νά μή μέ ἐκθέσῃ, καί εἰς τὰς τωρινὰς περιστάσεις δέν ἐσκέφθη κακά.

Εἶπα εἰς τοὺς ἐδῶ Ἐφόρους νὰ λάβουν τὰ ἀναγκαῖα μέτρα διὰ νὰ ἡμπορέσῃ νὰ ἀναχωρήσῃ, καθὼς καὶ πολλοὶ ἄλλοι. Ὑπαθέτω, ὅτι γνωρίζετε τὸν κομιστὴν τῆς παρούσης Κύριον Μήμην ἀδελφόν μας· ἐμυήθη τῶρα ἐνταῦθα αὔριον θὰ ἀναχωρήσω. Ἀσφαλῶς ὁ ἀριθμὸς τῶν προσώπων, τὰ ὅπουα ἀναχωροῦσιν ἀπὸ Τεργέστην, ἀνέρχεται εἰς 150. Ἐν μεταγωγικὴν ἀνεχώρησε χθὲς περὶ τὴν ὥραν ἐνδεκάτην· ἐκεῖνο τὸ ὅποσον μὲ παρηγορεῖ διὰ τὴν ἀργοπορίαν μου εἶναι, τὸ ὅτι δὲν ἔχασα ἐδῶ τὸν καιρόν μου, καὶ ὅτι ἐνεψύχωσα μάλιστα μερικὸς λιποψύχους.

Ἐχω τὴν τιμὴν νὰ εἶμαι

Κύριε Κόμη

Πρόθυμος ὑμῶν θεράπων

Πρίγκηψ **Α Καντακουζηνός.**

Ἐν Τεργέστη τῇ 27)9 Ἰουνίου 1821.

Πρὸς τὴν αὐτοῦ ἐξουχότητα

Τὸν κύριον κύριον

Κόμητα Ρώμα.

13. Δ. ΡΩΜΑΣ ΠΡΟΣ ΕΜΜ. ΞΑΝΘΟΝ

(Τὸ πρωτότυπον δὲν περιεσώθη μεταξὺ τῶν ἐγγράφων τοῦ Δ. Ρώμα. Τὴν ἐπιστολὴν ταύτην εὐρίσκομεν εἰς τὰ «Ἀπομνημονεύματα περὶ τῆς Φιλικῆς Ἑταιρείας» τοῦ ἐκ τῶν ἰδρυτῶν αὐτῆς Ἐμμ. Ξάνθου).

Ἀγαπητέ μοι καὶ εὐγενῇ κύριε Ξάνθε.

Τῇ 21)3 Ἰουλίου 1821. Βενετία.

Τὴν ἀγαπητὴν μοι ἀπόκρισίν σας ἔλαβον καὶ ἐχάρην θεωρῶντας, ὅτι ἡ γνώμη σας συμφωνεῖ μὲ τὴν ἰδικήν μου· ἐγὼ ἔχω χρηστὰς ἐλπίδας εἰς τὰ μέτρα τὰ ὅπουα ἐπάρθησαν εἰς τὴν ὁδηγίαν τῶν κινήθεντων πραγμάτων. Αἱ ἀνωμαλίαι δὲν μὲ βάνουν εἰς ἀδημονίαν· ὡς τόσον ἔχομεν εἰδήσεις ὅτι πολλὰ ἀνδραγαθήματα ἔγειναν εἰς Ἡπειρον. Δὲν ἡμπορῶ νὰ ἐκταθῶ περισσότερον· ὁ κομιστὴς τῆς παρούσης μου θέλει σᾶς εἰδοποιήσῃ τὰ πάντα· ἡ ὄλεσις τῆς Χίου θέλει φέρει πολὺν κρότον εἰς τὰ βόρεια μέρη. Παρκαλῶ νὰ μὲ ἔχετε εἰς τὴν μνήμην καὶ ἀγάπην σας, καὶ νὰ μὲ μεταχειρίζεσθε ὅπου μὲ εὕρητε ἄξιον.

Σὰς ἀδελφικοσπάζομαι

Διονύσιος ὁ δὲ Ρώμας.

14. ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ Δ. ΡΩΜΑΝ

(Ἄρ. 6 ἐγγράφων Ἀλεξ. Ρώμα).

Εὐγενέστατε καὶ παμφίλτατε Κύριε.

Τῇ 2 Ἰουλίου 1821.

Τὴν εὐγενικὴν τῆς 16[28 Ἰουνίου ἔλαβα. Ἐχω μεγάλην εὐχαρίστησιν, ὅπου ἐτοιμάζεται αὐτοῦ μέ τ' ἀναγκάια τὸ γραικικὸν πλοῖον, ἐπιθυμῶντας ν' ἀγροικήσω καὶ ἄλλα πολλὰ παρόμοια.

Ὁ φίλος, ὅστις μετὰ δύο μῆνας μελετᾷ νὰ ὑπάγῃ διὰ τὸ κοινὸν ὄφελος, ὄντας ὑπὸ ἥκους, τὸν συμβουλεύω νὰ μισεύσῃ μέσον Λιβόρνου, Νεκπόλεως, ἢ Ἀγκῶνος. Ἐπειδὴ ἀπ' ἐδῶ καὶ ἀπ' αὐτοῦ φανερὰ εἶναι δυσκολώτατον*.

Μ' εὐχαρίστησίν μου θεωρῶ, ὅτι ἀπερνᾶτε εἰς Πίζαν, ἔπειδὴ θέλ' εἴσθε πολλὰ ὠφέλιμος εἰς τὰ ἐκεῖ τοῦ κοινοῦ, τὸ ὅποιον ἐπιθυμῶ ν' ἀκούσω μὲ τὴν ἐπιστροφὴν σας, παρκακλῶντας σας νὰ προσφέρετε τοὺς προσκυνισμοὺς μου πρὸς τὸν Μητροπολίτην ἅγιον Ἰγνάτιον.

Ὁ Κύριος Ζαδὲς αὔριον, ἢ μεθούριον, μισεύει. Εἰ μὲν ἤρχετο πρὶν δύο ἡμέρας, ἐπρόφθανε πλοῖον ἐπὶ τούτου μὲ ἀρκετοὺς συνοδοιπόρους.

Προσπαθῶ καὶ διὰ τοὺς ἑτέρους δύο καὶ ἐλπίζω νὰ ἐπιτύχω. Τὸ νὰ τοὺς ἐρευνήσω εἶναι ἀδύνατον· τοῦτο ἔπρεπε ν' ἀκολουθήσῃ αὐτοῦ ὅπου εἶνε γνωρισμένοι. Ἀπὸ ἐπιστήμονας ἢ Μητέρας μὲς ἔχει ἀνάγκη μεγάλην. Ἡ Ἰταλία, καὶ μάλιστα ἡ Γαλλία, ἡμποροῦν νὰ τὴν βοηθήσουν ἀρκετά. Τὴν παρκακλῶ νὰ ἔχῃ τοῦτο πρὸ ὀφθαλμῶν, καθὼς καὶ διὰ ὅλα τὰ ἀναγκάια, ὅπου ἡ Μητέρα μας μεγалоφώνως ζητᾷ ἀπ' ὅλα τὰ τέχνη της. Ἀπ' ἐδῶ ὀλίγη πλέον ἐλπίδα μένει, καὶ μάλιστα μὲ τὴν δυσκολίαν τοῦ κυβερνητηρίου.

Ἄς μὴν λησμονήσῃ, Τὴν παρκακλῶ, ὅτι ἔτοιμος εἰμι πάντοτε εἰς κάθε προσταγὴν της, ὄντας ὡς κηρύττομαι

Τῆς Εὐγενίας Της

ταπεινότητος δοῦλος

π.

* Ἄν ὅμως εἶνε γεννημένος εἰς Λεβάντε, ἢ ἡμπορῇ ν' ἀπολαύσῃ τοιοῦτον πασαπόρτι, τότε εἶναι εὐκόλον νὰ μισεύσῃ καὶ ἀπ' ἐδῶ φανερά. Ἡ μεγαλοτάτη δυσκολία εἶναι εἰς μόνον τοὺς γεννημένους εἰς τὴν Ἀουστρίαν καὶ ἀληθινούς ὑπηκόους τούτης, εἰς δὲ τοὺς νεοτουραλιζάτους δὲν πολυκυττάζουν, μάλιστα ὅπου εἰς τὸ πασα-

πόρτι δὲν βάζουν τὸ τοιοῦτον, ἀλλὰ τὸ μέρος εἰς τὸ ὅποιον εἶναι γεννημένος.

18. Κ. ΖΩΓΡΑΦΟΣ ΠΡΟΣ Δ. ΡΩΜΑΝ

(Φάκελ. 2123 ἀριθ. 2939).

Φλωρεντία 30 Ἰουλίου 1821.

Κυρίε μου.

Ἴδου ὅσα ἀπὸ Βιέννην γράφουσι.

Εἰς τὰς 19 Ἰουλίου ἔφθασεν ἀπὸ Πετρούπολιν ταχυδρόμος εἰς Βιέννην, ὅστις εἶπε τὰ ἀκόλουθα. — Ὁ Β. Ἀλέξανδρος ἔκαμεν εἰς τὴν Ὑψηλὴν Πόρτα τὰ ἐξῆς πέντε ζητήματα :

1ον. Νὰ τοῦ δώσῃ λόγον διὰ τὰ ὅσα ἔκαμε κατὰ τοῦ Στρογανώφ.

2ον. Νὰ ἀνγκτίσῃ τὰς Ἐκκλησίας καὶ νὰ ἀνορθώσῃ τὴν Χριστιανικὴν Θρησκείαν.

3ον. Νὰ ἀναπληρώσῃ τὴν ὁσὴν ζημίαν ἔκαμεν εἰς τὸ ἐμπόριον τῶν Ρώσων.

4ον. Νὰ μὴν ἡμπορῇ νὰ ἐκλέγῃ εἰς τὸ ἐξῆς τοὺς Πρίγκηπας τῆς Βλαχομολδαυίας, χωρὶς τὴν θέλησιν τῆς Ρωσσίας.

5ον. Νὰ μείνῃ εἰς παντελὴ ἀνεξαρτησίαν ἡ Πελοπόννησος, τὰ νησιά τοῦ Ἀρχιπελάγους (ἄλλα γράμματα προσθέτουν καὶ ἡ Ἡπειρος).

Ὅταν ὁ Σουλτάνος εἰς διάστημα 8 ἡμερῶν δὲν ἀπυκριθῇ εἰς τὰς ἄνω προτάσεις, θέλει ἔχει ἄφευκτον τὸν πόλεμον μετὰ τὴν Ρωσσίαν.

Αἱ 180 χιλιάδες Ρωσικοῦ στρατοῦ, εὐρισκόμεναι εἰς τὰ σύνορα Ρωσσίας καὶ Τουρκίας, ἔχουν Βασιλικὰς προσταγὰς βουλωμένας, τὰς ὁποίας μετὰ 8 ἡμέρας (μετρῶντας ἀπὸ τὰς 19 Ἰουλίου) ἐμελлон νὰ ἀνοίξουν καὶ νὰ φερθοῦν ὡς ἐκεῖναι τὰς διορίζουν.

Οἱ ἥρωες Γεωργάκης καὶ Φαρμάκης ἐκτύπησαν πλησίον τοῦ Τεργοβίστου τοὺς Τούρκους καὶ τόσον τοὺς ἠφάνισαν, ὥστε τοὺς ἔβιασαν ν' ἀδειάσωσιν ὅλην τὴν Βλαχίαν.

Οἱ ἀδελφοὶ Ὑψηλάντη, συνοδευόμενοι ἀπὸ ἑνὸς αὐστριακὸν ἀπεσταλμένον, ἀπέρχσαν εἰς τὰς 4 Ἰουλίου ἀπὸ Τεμεσβάρ διὰ νὰ ὑπάγωσιν εἰς Τεργέστην.

Ἡ Θεσσαλονίκη, ὁ Τύρναβος καὶ ἡ Φιλιππούπολις ἦτο διὰ νὰ ἐξουσιασθῶσι μετ' ὀλίγον ἀπὸ τοὺς Ἕλληνας.

Οἱ Ἕλληνες εἰς τὴν Ἡπειρον κάμνουν τέρατα καὶ σημεῖα (δὲν σὰς τὰ λέγω κατὰ μέρος).

Ἀναγνώσατε, κρίνετε καὶ ὅσα θέλετε πιστεύσατε. Μὴ λησμονή-
σητε ὅμως νὰ ἀγαπᾶτε τὸν φίλον σας

Κωνσταντῖνον Ζωγράφον.

Τὴν Κυρίαν Κόμησσαν προσκυνῶ.

Πρὸς τὸν εὐγενῆ κύριον

Κύριον Ἰππότην

Διονύσιον Κόμητα δὲ Ρώμαν

Εἰς Σιέναν.

16. EK AIBOPNOY IPOΣ Δ. ΡΩΜΑΝ

(Φάκελ. 2423, ἀριθ. 2940).

Addi 3 Agosto 1821.

Amico Carissimo.

A quest' ora spero che sarete felicemente costà giunto. Da incontro venuto di Zea e Idra so che avete fatto ed annesso avete copia come anche del Proclama data da Idra che si ebbe qui in stampa. Come ben sapete Giorgio pressegui il suo viaggio Sabato scorso 28 Luglio di buon mattino con il più bel tempo che dar si possa e lo calcolo poco lontano del suo destino lochè vi serva. Vi prego amico, di darmi tutte quelle, nuove che costà nè avete dovendo sapere quando partirono i bastimenti saperlo a tempo per spedire qualche lettera agli notivi amici.

I dovuti miei complimenti alla degnissima Signora Contessa.

N. Vittali

P S — Per li 20 corrente quì avremmo un olandese per Zante e Morea. Vi scrivo che in questo molti altri s'imbarcheranno.

Ci scrivono da Barcelona che vogliono partire 150 ufficiali di tutte le sorti per la Grecia ; forse si manderà legno espresso per prenderli, ma prima di spedirlo si scrisses e si attende riscontro che a tempo lo saprete.

Quattro legni Psariotti fecero sbarco di 500 uomini nella punta dei Dardanelli, che li Turchi avevano da poco tempo colà fatto una Batteria di 2) piccoli canoni di bronzo ; i

Greci li presero unitamente a balle 2500 e poca polvere e partiti questi à Psarà, che di più i Turchi erano 10 miglia lontano da detta batteria ma non si opposero essendo questi intimoriti all'estremo. Tali nuove le scrivono persone di credito che vi serva.

Al Signor Nicolò Vida

per rimettere

Al Signor Cavalier Dionisio Conte Roma

Venezia.

(Μετάφρασις).

Τὴν 3 Αὐγούστου 1821.

Προσφιλέστατε φίλε.

Ἐλπίζω, ὅτι ἐφθάσατε ἤδη κισίως αὐτόθι. Ἀπὸ τὴν ἀπάντησιν ἡ ὁποία ἦλθεν ἀπὸ Τζιὰν καὶ Ἰδραν ἔμαθα, ὅτι ἐλάβετε ἀντίγραφον ἀπὸ τὴν προκήρυξιν τῆς Ἰδρας, ἡ ὁποία ἐτυπώθη ἐδῶ. Ὡς καλῶς γνωρίζετε, ὁ Γεώργιος ἐξηκολούθησε τὸ ταξείδιόν του τὸ ἀπερσμένον Σάββατον 28 Ἰουλίου τὴν αὐγὴ ἐνωρίς, μὲ πολὺ ὥραϊον καιρὸν, καὶ τὸν λογαριάζω ὀλίγον μικρὰν ἀπὸ τὸν προορισμὸν του, ἔστω πρὸς γνῶσιν σας. Σᾶς παρακαλῶ, φίλε, νὰ μοῦ δώσετε ὅλας τὰς εἰδήσεις, ὅσας ἔχετε αὐτόθι, διότι εἶνε ἀνάγκη νὰ μάθω πότε ἀνεχώρησαν τὰ πλοῖα, καὶ νὰ τὸ μάθω ἐγκρίτως διὰ νὰ στείλω μερικὰς ἐπιστολάς εἰς τοὺς γνωστοὺς φίλους.

Τὰ σεβάσματά μου εἰς τὴν ἀξιότιμον Κυρίαν Κόμησσαν.

N. Βινάλης.

Υ. Γ. — Εἰς τὰς 20 τρέχοντος θὰ ἔχωμεν ἐνταῦθα ἐν ὀλλανδικὸν διὰ Ζάκυνθον καὶ Μωρέαν. Σᾶς γράφω, ὅτι εἰς αὐτὸ πολλοὶ ἀκόμη θὰ ἐπιβιβασθοῦν. Μᾶς γράφουν ἀπὸ τὴν Βαρκελώναν ὅτι θέλουν νὰ ἀναχωρήσουν 150 ἀξιωματικοὶ κάθε εἶδους διὰ τὴν Ἑλλάδα· ἴσως θὰ σταλῇ ἐπίτηδες πλοῖον διὰ νὰ τοὺς περλαῖῃ, πρὶν ὅμως νὰ τὸ στείλουν ἐγράψαμεν καὶ περιμένομεν ἀπόκρισιν, τὴν ὁποίαν ἐγκρίτως θὰ γνωρίσετε.

Τέσσερα πλοῖα Ψαρινὰ εὐχαλὰν 500 ἀνδρας εἰς τὴν ἀκρὴ τῶν Δαρδανελλίων, ὅπου οἱ Τοῦρκοι εἶχαν ἀπὸ ὀλίγον καιρὸν μίαν κανονοστοιχίαν ἀπὸ 20 μικρὰ κανόνια μπρούντζιν· οἱ Ἕλληνες τὰ ἐκυρίευσαν ὅλα αὐτά, ἀποτελούμενα ἀπὸ 2500 σφαίρας καὶ ὀλίγην πυρίτιδα καὶ ἀπὸ ἐκεῖ ἔφυγαν διὰ τὰ Ψαρά, ἐνῶ περισσότεροι Τοῦρκοι ἦσαν 10

μίλλια μακρὰν ἀπὸ τὴν κανονιστοίχιν, ἀλλὰ δὲν ἀντιστάθηνσαν,
ἐπειδὴ ἦσαν ὑπερβολικὰ τρομασμένοι. Αὐτὰ μὲς τὰ γράφουν ὑποκεί-
μενα ἀξιόπιστα καὶ ἔστω πρὸς γνῶσίν σας.

Πρὸς τὸν Κύριον Νικόλαον Βίδαν

Διὰ τὰ τὸ ἐγγείρησιν

Πρὸς τὸν Κύριον Ἰππότην Κόμητα **Διονύσιον Ρώμαν**

Εἰς Βενετίαν.

17. Δ. ΡΩΜΑΣ ΠΡΟΣ ΑΔ. ΚΑΝΤΑΚΟΥΖΗΝΟΝ

(Φάκελ. 2123 ἀριθ. 2941).

à Venise le 6(18 Août 1821.

Monseigneur.

Je suis impatient de recevoir de vos nouvelles Je suis
créancier de votre part d'une infinité de réponses Je suis
enfin curieux de savoir si mes sollicitudes mes travaux,
mes services ont eu jusqu'à présent leur effet

Je fis mon voyage en Toscane d'où je vous ai écrit exac-
tement par monsieur Vitalis et par le moyen du religieux
prêcher ainsi que par monsieur Fotius

Le Bey Caragia a fermé ses coffres Il fait le misérable
et il semble qu'il ait pris son parti de faire le sourd à toute
demande Cependant je le bat toujours par ma correspon-
dance et peut-être que pour se défaire de mon importunité
persevérante il se détermine à nous donner de petits secours
à sa façon.

Monsieur Andronique Païco est sur le point d'accomplir
ses vœux envers la Patrie. Il se porte tout droit au lieu de
votre résidence pour dépendre des dispositions du Gouverne-
ment Grec qui provisoirement doit y être maintenant éta-
bli Il fit des sacrifices considérables pour compléter en effets
de guerre le chargement du bâtiment marchand, sur lequel
il a été embarqué Il amène avec lui Monsieur Grégoire
Païco Alexandre Bon et Dominique Bua comme des per-
sonnes de sa confiance et animées du même esprit que le
sien. Il a dû bien payer la livraison de son passeport tandis
qu'il était sujet autrichien par domicile et qu'il était dans la

catégorie de ceux auxquels était défendu le départ sans qu'il soit fait auparavant les démarcl es d'ordre qui auraient exigé le temps de quelques années Quant à sa moralité, à ses principes à ses connaissances, si civiles que politiques et militaires. à son zèle et à son influence dans la Grèce, je le considère comme un de ceux qui se distinguent en mérite singulier partout et dont le nombre est si peu étendu malheureusement chez nous Comme je le tiens pour un jeune homme très précieux par ses moyens et par ses sentiments je crois de rendre un grand service à la Patrie que celui d'escorter les offres le penchant et les bienfaits d'une personne pareille à sa disposition suprême et à son bon accueil maternel.

Monsieur le Marquis Maruzzi oublia les engagements contractés avec votre altesse très illustre Il est parti pour Milan. où il s'occupe maintenant à un procès qu'il s'est attiré lui-même sur le dos par sa conduite et qui lui fait peu d'honneur, si l'on veut prêter attention à la voix publique

(Μετάφρασις)

Ἐν Βενετία τῇ 6)18 Αὐγούστου 1821.

Ὑψηλότητε.

Ἀνυπομονῶ νὰ λάβω εἰδήσεις σας. Μοὶ ὀφείλετε πολλὰς ἀπεντήσεις. Εἶμαι περίεργος ἐπὶ τέλους νὰ μάθω, ἂν αἱ φροντίδες μου, οἱ ἀγῶνές μου, αἱ ὑπηρεσίαι μου ἔκχμην τὴν ἐνέργειάν των ἕως τῶρα.

Ἐκχμν τὸ ταξείδιόν μου εἰς Τοσκάνην, ὁπόθεν σᾶς ἔγραψα ἀκριβῶς διὰ τοῦ κ. Βιτάλη καὶ διὰ μέσου τοῦ ἱεροκλήρυκος καὶ διὰ τοῦ κ. Φωτίου.

Ὁ Κρατῆζ Βέης ἔδεσε τὸ πουργί· πρῆσποιεῖται, ὅτι εἶναι πτωχὸς καὶ ἀπεφάσισε, ὡς φαίνεται, νὰ κάμνῃ τὸν κωφὸν εἰς πᾶσαν αἰτησιν. Μολοντοῦτο τῷ ἐπιτίθεμνι συχνὰ δι' ἐπιστολῶν, καὶ διὰ ν' ἀπαλλάσσῃται ἴσως ἀπὸ τὰς ἐπιμόνους ἐνοχλήσεις μου, ἀποφασίζει νὰ μοῦ δίδῃ μικράς τινας συνδρομάς, κατὰ τὸ σύστημά του.

Ὁ Κόμης Ἀνδρόνικος Παΐκος πλησιάζει νὰ ἐκπληρώσῃ τὰς πρὸς τὴν Πατρίδα εὐχάς του. Βαδίζει κατ' εὐθεῖαν πρὸς τὸν τόπον

τῆς ἑδρας σας διὰ νὰ τεθῇ εἰς τὴν διάθεσιν τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως, ἥτις θέλει ἐγκατασταθῇ τῶρα προσωρινῶς ἐκεῖ. Ἐκαμε σημαντικὰς θυσίας διὰ νὰ συμπληρώσῃ μὲ πολεμεφόδια τὸ φορτίον τοῦ ἐμπορικοῦ πλοίου, ἐφ' οὗ ἐπεβιβάσθη. Προσέλαβε μὲν καὶ τοὺς κυρίους Γρηγόριον Παΐκον, Ἀλέξανδρον Μπὸν καὶ Κυριακὸν Μπούαν, ὡς ἀνθρώπους τῆς ἐμπιστοσύνης του καὶ τῶν αἰσθημάτων του. Ἦναγκάσθη νὰ πληρώσῃ διὰ νὰ λάβῃ τὸ διαβητήριόν του, ἐνῶ ἦτο ὑπὸ τοῦ κινδύνου τοῦ λόγῳ διχνοῦν καὶ ὑπῆγετο εἰς τὴν κατηγορίαν ἐκείνων, εἰς τοὺς ὑποίους ἀπηγορεύετο ν' ἀναχωρήσουν, ἐν δὲν ἐξέτελουν πρότερον τὰς κανονικὰς διατυπώσεις διὰ τὰς ὑποίας θὰ ἀπηγορεύοντο κἄμποσα ἔτη.

Διὰ τὴν ἠθικότητά του, τὰς ἀρχάς του, τὰς κοινωνικὰς καὶ πολιτικὰς καὶ στρατιωτικὰς σχέσεις του, τὸν ζῆλον του καὶ τὴν ἐν Ἑλλάδι ἐπιρροήν του, τὸν θεωρῶ ὡς ἓνα ἐξ ἐκείνων, οἵτινες διακρίνονται παντοῦ διὰ τὴν μοναδικὴν ἀξίαν των, καὶ τῶν ὁποίων ὁ ἀριθμὸς εἶναι, κατὰ δυστυχίαν τόσον μικρὸς παρ' ἡμῖν. Ἐπειδὴ τὸν θεωρῶ ὡς νέον πολυτιμότερον διὰ τὰ μέσθ του καὶ διὰ τὰ αἰσθηματικά του, νομίζω, ὅτι προσφέρω μεγάλην ἐκδούλευσιν εἰς τὴν πατρίδα, ὑποβάλλων τὰς προσφοράς, τὴν κλίσιν καὶ τὰς ἀγαθοεργίας τοιοῦτου προσώπου εἰς τὴν Ὑψηλὴν διάθεσίν της καὶ εἰς τὴν μητρικὴν ὑποδοχὴν της.

Ὁ Κος Μαρκήσιος Μαρούτσος ἐλησμόνησε τὰς ὑποχρεώσεις, ἃς συνωμολόγησε μετὰ τῆς ἐκλαμπροτάτης Ὑψηλότητός σας. Ἀνεχώρησε διὰ Μεδιόλανα, ὅπου ἐπασχολεῖται ἤδη εἰς μίαν δίκην, τὴν ὁποίαν ἐφορτώθη εἰς τὴν ράχιν του διὰ τῆς διχγωγῆς του καὶ ἥτις δὲν τῷ περιποιεῖ τιμὴν, καθὼς λέγει ὁ κόσμος.

18. EK TOY AOIMOKATHARTHTPIOY IPOC Δ. PΩMAN

(Φάκελ. 2123 ἀρ. 2942).

Nobil Signor Cav Conte **de Roma.**

Lazzareto 10 Agosto 1821.

Signor.

In questo punto ho parlato col dottore Stefano a riguardo di quella picciola somma di col 300 ressiduo del mio nolo à ciò possa proseguire all'adempimento del mio secondo contratto di nolegio. Il Signor Stefano a concerto suo mi ricerca

la piezzeria. cosa impossibile mentre mi pare che è inutile poichè sono a servizio a questo e altri viaggi à Dio piacendo. La prego di procurar unito alli colleghi, spiciarmi una ora prima perchè possa povero Polovich rifarmi del tempo perduto. Signore Ella come antico mio padrone degnatevi dar la piezzeria pel vostro Polovich il quale gli sarà servo per sempre Signori pel carità sbrigatemi una ora prima.

Sono sempre di Lei servo

G. Polovich.

(Μετάφρασις)

Εὐγενῇ Κύριον Ἰππότην Κόμητα δὲ Ρώμα.

Λοιμοκατάρτηριον 10 Αὐγούστου 1821.

Κύριε

Ταύτην τὴν στιγμὴν συνωμίλησα μὲ τὸν Κον Στέφανον δι' ἐκεῖνο τὸ μικρὸν ποσὸν τῶν διστήλων 300, ὑπόλοιπον τοῦ ναύλου μου, διὰ νὰ ἡμπορέσω νὰ ἀνταποκριθῶ καὶ εἰς τὸ δεύτερον συμβόλαιον ναυλώσεως. Ὁ Κος Στέφανος δι' ἐχυτὸν μοὶ ἐζήτησε τὴν ἐγγύησιν, πρᾶγμα ἀδύνακτον, καὶ μοῦ φαίνεται καὶ ἀνωφελές· διότι εἶμαι συμφωνημένος καὶ διὰ τοῦτο καὶ διὰ ἄλλα δύο ταξείδων, ἂν θέλῃ ὁ Θεός. Σὰς παρκαλῶ νὰ φροντίσετε μαζὶ μὲ τοὺς συντρόφους Σας νὰ μ' ἐλευθερώσετε μίαν ὥραν ἀρχίτερα διὰ νὰ ἡμπορέσω, ὁ δύστυχος Πόλοβιτς, νὰ κερδίσω τὸν καιρὸν ὅπου ἔχασα. Ἡ Εὐγενίς Σας, ὡς παλαιὸς Κύριός μου, κατὰδεχθῆτε νὰ δώσετε τὴν ἐγγύησιν διὰ τὸν δίκόν σας τὸν Πόλοβιτς, ὁ ὅποιος θὰ σὰς εἶναι δοῦλος παντοτεινός. Κύριοι, διὰ εὐσπλαχνίαν γλυτώσατέ με μίαν ὥραν ἀρχίτερα.

Εἶμι πάντοτε δοῦλος τῆς Εὐγενίως Σας.

Γ. Πόλοβιτς.

19. EK TEPΓECTHΣ HΠOΣ Δ. PΩMAN

(Ἀριθ. 7 ἐγγρ. Ἀλεξ. Ρώμα).

Trieste 4 Ottobre 1821.

Illustrissimo Signore.

Sono molto sensibile alli saluti che siete copiaciuto di favorirmi per mezzo del comune amico Sign. N. Vida. Se pron-

tamente non l'ho informata per l'incombenza datami non è stata mia transcuraggine ma perchè il sogetto non è qui ; si aspetta a momenti da un vicino paese ove si trova ed appena giungerà farò quanto posso per contentarla, assicurandola che ascrivo a mio onore il poterla servire in ogni di Lei comando . Dalle notizie scritte dal pregiatissimo Sign. Vida non mi resta d'aggiungerle che da Corfù viene scritto in data 22 dello scorso mese che sia colà con espresso. arrivata la notizia che dopo la partenza della Flotta Turca da Zante sia ricomparsa quella dei Greci, composta di 86 vele, e che si dirigeva per il Golfo di Lepanto ove aveva il suo destino quella de Turchi Tale notizia quantunque viene data con certezza può meritar conferma dietro tante contraddizioni di novità. Si parla anche d' un congresso che verrebbe tenuto in una Piazza della Germania e che non sia nota la precisa risposta data all'Ultimatum della Porta Ottomana dalla Russia ; di tutto ciò attendiamo rischiarimenti perchè sono tante le novità che si danno ogni giorno ; che secondo li uni speranza non solo resta alla Grecia ma buon successo ; secondo li altri che sono di maggior numero sia tutto finito come le cose di Piemonte e Napoli Iddio solo dovrà consolare li pazienti perciò come cristiani non dovremmo che averne fede Giacchè a torto frammishiano l'ingiusta causa de ribelli di leggittimi ed ottimi governi con quella di barbari ed inumani despoti; la causa de primi era rea de' Greci se leggittima non è ma non può paragonarsi come le altre; noi aspettiamo dalla sagezza de' Governi Europei la giustizia a chi spetta

Ho l'onore di protestarmi

Umilissimo e devotissimo

servo

Ang. Giannichesi.

All' Illustrissimo Signore

Il Signor Cavaliere Conte **Dionisio Roma.**

V e n e z i a.

(Μετάφρασις).

Τεργέστη, 4 Ὀκτωβρίου 1821.

Ἐκλαμπρότατε Κύριε

Μεγάλην αἰσθησιν μοῦ ἔκαμην οἱ χαιρετισμοί, οὓς εὐηρεστήθητε νὰ μοῦ διχιδιάσετε με τὴν κοινὸν φίλον Κύριον Ν. Βίδζν. Ἄν δὲν Σᾶς ἐπληροφόρησα ἀμέσως διὰ τὴν ἐντολήν, με τὴν ὁποίαν με ἐπεφορτίσατε, δὲν προήλθεν ἀπὸ ἀμέλειάν μου, ἀλλὰ διότι τὸ ὑποκείμενον δὲν εἶναι ἐδῶ· περιμένεται ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμὴν ἀπὸ ἑνα πλησίον μέρος, ὅπου εὐρίσκεται, καὶ μόλις φθάσῃ, θὰ κάμω ὅ, τι ἡμπορῶ διὰ νὰ Σᾶς εὐχαριστήσω, βεβαιώνωντάς Σας, ὅτι τὸ θεωρῶ τιμὴν μου νὰ ἡμπορῶ νὰ Σᾶς ὑπηρετῶ εἰς πᾶσιν προσταγὰς Σας.

Ἐπειτα ἀπὸ τὰς εἰδήσεις, ὅπου Σᾶς ἔγραψεν ὁ ἀξιότιμος Κος Βίδζς, δὲν μοῦ μένει νὰ Σᾶς προσθήσω, εἰμὴ ὅτι ἀπὸ τὴν Κέρκυραν ἔγραψαν ἐδῶ, εἰς τὰς 22 τοῦ παρελθόντος μηνός, ὅτι ἐφθασεν ἐκεῖ με ἐπίτηδες λέμβον ἢ εἰδήσεις, ὅτι ἀφοῦ ἀνεχώρησεν ὁ τουρκικὸς στόλος ἀπὸ τὴν Ζάκυνθον, ἐξανκράνη ὁ ἐλληνικὸς στόλος, ἀποτελούμενος ἀπὸ 86 κομμάτια, καὶ ὅτι διηυθύνετο πρὸς τὸν κόλπον τῆς Ναυπάκτου, ὅπου ἔμελλε νὰ ὑπάγῃ καὶ ὁ τουρκικὸς. Τοιούτη εἰδήσις, μολονότι λέγεται ὡς θετική, εἶνε ἀνάγκη νὰ βεβαιωθῇ ἔπειτα ἀπὸ τόσας ἀντιφατικὰς εἰδήσεις. Προσέτι γίνεται λόγος διὰ ἓν Συνέδριον, τὸ ὅποιον, ὡς λέγουσιν, θὰ συγκροτηθῇ εἰς μίαν πόλιν τῆς Γερμανίας, καὶ ὅτι δὲν εἶναι γνωστὴ με ἀκρίβειαν ἢ ἀπόκρισις, τὴν ὁποίαν ἔδωσεν ἡ Ρωσσία εἰς τὸ Τελεσίγραφον τῆς Ὀθωμανικῆς Πύλης. Διὰ ὅλα αὐτὰ περιμένομεν νὰ μάθωμεν θετικὰ πράγματα, διότι πολλὰ καὶ διάφορα λέγονται κάθε ἡμέραν. Κατὰ τοὺς μὲν ὅχι μόνον ἢ ἐλπίς τῆς ἡσυχίας μένει εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἀλλὰ καὶ τῆς ἐπιτυχίας· κατὰ τοὺς ἄλλους, οἵτινες εἶνε περισσότεροι, ὁ ἀγὼν θὰ λάβῃ τὸ ἴδιον τέλος τοῦ Πεδεμοντίου καὶ τῆς Νεαπόλεως. Μόνον ὁ Θεὸς θὰ παρηγορήσῃ τοὺς τάλαιπωρομένους· διὰ τοῦτο ὡς χριστιανοὶ χρεωστοῦμεν, νὰ ἔχωμεν πίστιν εἰς Αὐτόν. Ἀπρεπῶς συγχύζουν τὴν ἀδικον ὑπόθεσιν τῶν ἀνταρτῶν ἐναντίον κυβερνήσεων νομίμων καὶ ἀρίστων, με τὸν ἀγῶνα κατὰ βερδάρων καὶ ἀπανθρώπων δεσποτῶν. Ἡ ἀνταρσία τῶν πρώτων ἦτο κακόδουλος, ἀλλ' ὁ ἀγὼν τῶν Ἑλλήνων, ἂν δὲν εἶναι νόμιμος, δὲν ἡμπορεῖ νὰ συγκριθῇ μ' ἐκείνους.

Ἀπὸ τὴν φρόνησιν τῶν εὐρωπαϊκῶν κυβερνήσεων περιμένομεν τὴν
ἀνήκουσταν δικαιοσύνην.

Ἐγὼ τὴν τιμὴν νὰ μένω

Ταπεινότατος καὶ εὐπειθέστατος
δοῦλος Σας

Ἄγ. Γιαννικέδης.

Πρὸς τὸν ἐκλαμπρότατον Κύριον

Κον Ἰππότην Κόμητ᾽ **Διονύσιον Ρώμαν.**

Εἰς Βενετίαν.

20. ΑΛΕΞ. ΚΑΝΤΑΚΟΥΖΗΝΟΣ ΠΡΟΣ Δ. ΡΩΜΑΝ

(Φάκελ. 2123 ἀρ. 2943).

Monsieur le Comte.

Vous serez étonné de me savoir à Livourne après vous avoir quitté à Venise. J'ai fait le voyage proposé et j'ai voulu passer par mer pour m'en retourner à Odessa: mais à cause de la difficulté qu'il y a à trouver une occasion pour ce côté là, j'ai pris le parti de venir par ici continuant mon voyage pour voir des villes que je n'ai pas encore vues et ainsi m'en retournant je serai bien fâché si je devais m'éloigner de ces contrées sans vous voir. Comptant donc sur votre amitié j'espère que vous ne me priverez pas de ce plaisir, et que si le temps et la santé vous le permettront, vous viendrez me trouver à Livourne ou je suis en quarantaine depuis trois jours. Ainsi donc vous aurez le temps de venir, car je crois que la présente ne mettra pas plus de 15 jours à vous parvenir. C'est avec la plus grande impatience que j'attendrai votre réponse.

En attendant agréez l'assurance du sincère attachement de celui qui a l'honneur d'être

Monsieur le Comte

Votre obéissant serviteur

Prince A. Cantacuzène.

Livourne, le 13(25 Octobre 1821.

(**Μετάφρασις**)

Κύριε Κόμν.

Θὰ θαυμάσετε, ὅταν μάθετε, ὅτι εὐρίσκομαι εἰς Λιβόρνον, ἀφοῦ σὰς

ἀφῆτα εἰς τὴν Βενετίαν. Ἐκκαμ τὸ τᾶξείδιόν τὸ ὅποσον εἶχα κατὰ νοῦν καὶ ἠθέλησα νὰ περάσω διὰ θηλάσσης διὰ νὰ ἐπιστρέψω εἰς Ὀδησσόν· ἐπειδὴ εἶνε δύσκολον νὰ παρουσιασθῇ εὐκαίρῃ δι' ἐκεῖνο τὸ μέρος, ἀπεφάσισα νὰ ἔλθω ἀπ' ἐδῶ ἐξακολουθῶν τὸ τᾶξείδιόν μου, διὰ νὰ ἰδῶ πόλεις, τὰς ὁποίας δὲν εἶχα ἰδεῖ, καὶ οὕτω, εἰς τὴν ἐπιστροφὴν μου, πολὺ θὰ λυπηθῶ, ἂν μέλλω νὰ ἀπομακρυνθῶ ἀπὸ αὐτοῦς τοὺς τόπους, χωρὶς νὰ σᾶς ἰδῶ. Βασιζόμενος λοιπὸν εἰς τὴν φιλίαν σας ἐλπίζω, ὅτι δὲν θὰ μὲ στερήσετε αὐτὴν τὴν εὐχαρίστησιν, καὶ ὅτι, ἂν σᾶς τὸ συγχωρήσουν ὁ κайρός καὶ ἡ ὑγεία σας, θέλετε ἔλθει νὰ μὲ εὑρῆτε εἰς Λιδόρνον, ὅπου μένω ὑπὸ κάθαρσιν ἀπ' ἐδῶ καὶ τρεῖς ἡμέρας. Θὰ εἴσθε λοιπὸν ἐν κайρῷ νὰ ἔλθητε, διότι στογάζομαι, ὅτι ἡ παροῦσα μου δὲν θὰ χρειασθῇ περισσότερον ἀπὸ 15 ἡμέρας, διὰ νὰ φθάσῃ εἰς χεῖρας σας.

Μὲ μεγάλην ἀνυπομονησίαν περιμένω τὴν ἀπόκρισίν σας.

Ἐν τούτοις δεχθῆτε τὴν βεβλῖωσιν τῆς εἰλικρινοῦς ἀφοσιώσεως ἐκείνου, ὅστις ἔχει τὴν τιμὴν νὰ σᾶς ἴηαι

Κύριε Κύριε

Εὐπειθὲς θεράπων

Πρίγκηψ **Α. Καντακουζηνός**

Ἐν Λιδόρνῳ τῇ 13/25 Ὀκτωβρίου 1821.*

21. ΠΡΟΣ Δ. ΡΩΜΑΝ

Ἐξοχώτατε.

Μὲ μεγίστην μου χαρὰν γράφω ταῦτα τὰ ὀλίγα, διότι ἐπιθυμῶ νὰ γνωρίσητε, ὅτι ποτὲ δὲν θέλω λησμονήσει τὴν καλὴν πρὸς ἐμὲ διάθεσίν Σας. Ἀπὸ τὸ τᾶξείδιόν μου ἐπέστρεψα διὰ νὰ περιηγηθῶ εἰς ἄλλους τόπους. Ὁ Πρίγκηψ ἔχει μεγάλην ἐπιθυμίαν νὰ Σᾶς ἰδῇ· μὴ μᾶς στερήσῃτε λοιπὸν κοινῶς τὴν παρουσίαν Σας. Τίποτε δὲν ἠμπορῶ νὰ Σᾶς εἶπω περὶ τῆς ἐμπορικῆς μου ἐπιχειρήσεως. Ἀπὸ Κέρκυραν δὲν εἰξεύρω τίποτε.

Τὸν Κόμητα, ἀδελφὸν τοῦ Κόμητος, προσκυνῶ καὶ ζητῶ συγγνώμην, ὅτι δὲν τοῦ γράφω ἰδιαιτέρως.

Μένω τῆς Ἐξοχότητός Σας

δοῦλος καὶ φίλος

Εὐστάθιος Παυλίδης

* Σημ. Εἰς τὴν τρίτην σελίδα τῆς ἀνωτέρω ἐπιστολῆς τοῦ Πρίγκηπος Καντακουζηνοῦ εὑρεται καὶ ἡ ἐπομένη τοῦ Εὐστ. Παυλίδου.

22. ΕΚ ΑΙΒΟΡΝΟΥ ΙΠΟΣ Δ. ΡΩΜΑΝ

(Ἀριθ. 8 ἔγγρ. Ἀλεξ. Ρώμα).

Livorno 26 Ottobre 1821.

Conte D. Cav. de Roma.

Non riscontrai alla grata vostra lettera del 10, avuta li ultimi di questo mese, perchè non potevo rispondere. Scrissi a Marco quale mi rispose che siete andato in Asola. La presente mando a detto Marco per consegnarvi o spedirvi ovunque stante che preme; e copia di questa avrete per mezzo d'altro amico di costà che o l'una o l'altra spero potrà giungervi.

Dovete sapere che li 23 corrente è qui giunto un bastimento Russo da Missolonghi in compagnia di due giovani Greci da qui partiti con il medesimo. Venne seco lui parimente il Principe Cantacusinò quale m'incaricò tosto scrivervi che abbiate la bontà di qui venire un'ora prima che molto l'interessa il detto Signor nonchè nessun altro non sarà visibile che Sabato e ciò perchè la Sanità non permette essendo in rigorosa quarantina nel 3º Lazzareto, stantechè è morto un individuo nel viaggio, e ben perciò sono molti rigori. La quarantina che devono fare è di giorni 40 lochè vi serva.

Null'altro di novità posso dirvi che la resa di Tripolizza e molti fatti d'armi nelle Termopile con la Vittoria dei nostri. Sino li 8 Ottobre la flotta greca non era comparsa nelle acque di Missolonghi ove esisteva in quelli contorni la flotta Turca composta in tutto in Legni 56 compresi quelli del Pascià d'Egitto. Null'altro per ora so e posso dirvi. Attendo vostri riscontri à Posta corrente. E disposto ai vostri comandi riveriti.

*L'amico vostro***N. Vitalli.**

P. S. — Li dovuti miei complimenti alla Contessa vostra sposa.

*All'Ornatissimo Signore*Il Sig. Cav. Conte **Dionisio de Roma.***Venezia,*

(Μετάφρασις)

Λιθόρνον 26 Ὀκτωβρίου 1821.

Κόμη Διονίσιε ἱππότη Ρώμα.

Δὲν ἀπῆντησα εἰς τὴν εὐγενῇ ἐπιστολὴν σας, τὴν ὁποίαν ἔλαβα τὰς τελευταίας ἡμέρας αὐτοῦ τοῦ μηνός, ἐπειδὴ δὲν ἐγνώριζα εἰς ποῖον μέρος ἤμπορῶσα νὰ ἀπαντήσω. Ἐγραψα εἰς τὸν Μάρκον, ὁ ὁποῖος μου ἀπεκρίθη, ὅτι ἐπήγατε εἰς Ἀζολαν. Τὴν προῦσαν στέλλω πρὸς τὸν ρηθέντα Μάρκον, διὰ νὰ σᾶς τὴν ἐγχειρίση, ἢ νὰ σᾶς τὴν στείλῃ ὅπου δῆποτε, ἐπειδὴ εἶναι ἐνδιαφέρουσιν καὶ ἀντίγραφον τῆς παρούσης θὰ λάβετε μὲ τὸ μέσον ἄλλου αὐτόθι φίλου· ὥστε ἢ ἡ μία, ἢ ἡ ἄλλη, ἐλπίζω, ὅτι θὰ φθάσῃ εἰς τὰς χεῖρας σας. Πρέπει νὰ μάθετε, ὅτι εἰς τὰς 23 τρέχοντος ἐφθασεν ἐδῶ ἐν πλοῖον ρωσσικὸν ἀπὸ Μεσολογγίου, εἰς τὸ ὅποιον ὁ ἀδελφός μου Γεώργιος, μαζί μὲ δύο νέους ἑλλήνας, ἀνεχώρησαν ἀπὸ ἐδῶ.

Ὅμοίως ἦλθε μαζί του ὁ Πρίγκηψ Καντακουζηνός, ὅστις μ' ἐπεφόρτισε νὰ σᾶς γράψω, ὅπως λάβετε τὴν καλωσύνην νὰ ἔλθετε ἐδῶ τὸ ταχύτερον, διότι πολὺ τὸν ἐνδιαφέρει.

Ὁ ρηθεὶς κύριος δὲν θὰ προυνισαθῇ, καθὼς καὶ κανεὶς ἄλλος, παρὰ τὸ Σάββατον· καὶ τοῦτο ἐπειδὴ τὸ ὑγειονομεῖον δὲν ἐπιτρέπει, διότι εἶναι ὑπὸ αὐστηρὰν κάθαρσιν εἰς τὸ τρίτον Λοιμοκαθαρτήριο, ἐπειδὴ εἰς τὸ ταξείδιον ἀπέθανεν ἐν ὑποκείμενον καὶ δι' αὐτὴν τὴν αἰτίαν εἶναι μεγάλη αὐστηρότης.

Ἡ κάθαρσις τὴν ὁποίαν θὰ κάμουν εἶναι 40 ἡμερῶν, τὸ ὅποιον πρέπει νὰ γνωρίζετε.

Τίποτε ἄλλο νέον δὲν ἤμπορῶ νὰ σᾶς γράψω παρὰ τὴν παράδοσιν τῆς Τριπολιτσᾶς καὶ πολλὰς ἐχθροπραξίας εἰς τὰς Θερμοπύλας μὲ νίκην τῶν ἰδικῶν μας. Ἔως τὰς 8 Ὀκτωβρίου ὁ ἑλληνικὸς στόλος δὲν εἶχε φανῇ εἰς τὰ νερὰ τοῦ Μεσολογγίου, ὅπου ὑπῆρχεν εἰς τὰ περίξ ὁ τουρκικὸς στόλος, ἀποτελούμενος ἐν ὅλῳ ἀπὸ 56 κομμάτιν μαζί μ' ἐκεῖνα τοῦ Πασσᾶ τῆς Αἰγύπτου.

Πρὸς τὸ παρὸν τίποτε ἄλλο οὔτε ἠξέυρω. οὔτε ἤμπορῶ νὰ σᾶς

εἶπω· περιμένω τὰς ἀποκρίσεις σας μὲ τὸ τακτικὸν ταχυδρομεῖον.
 Ἡρόθυμος εἰς τὰς σεβάστας προσταγὰς σας.

Ὁ φίλος Σας
Ν. Βιτάλης.

Υ. Γ. — Τὰ σεβάσματά μου εἰς τὴν Κυρίαν Κόμησσαν συμβίαν
 Σας.

Πρὸς τὸν Ἐκλαμπρότατον Κύριον
 Κύριον Ἱππότην Κόμητα **Διονύσιον δὲ Ρώμαν.**
 Εἰς Βενετίαν.

23. Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ Π'ΝΑΤΙΟΣ ΠΡΟΣ Δ. ΡΩΜΑΝ.

(Φάκελος 2123 ἀριθ. 2946).

Monsieur le Comte.

C'est avec beaucoup de plaisir que je viens d'apprendre votre heureuse arrivée chez vous par la lettre du 2 Janvier, dont vous avez bien voulu m'honorer.

J'ai reçu des lettres de notre commun ami en date du 4, 16 Décembre qui sont fort satisfaisantes ; il me parle de votre compagnon de voyage en désapprouvant hautement sa conduite ce qui m'a fait entendre qu'on sait exactement tout ce qui se passe chez nous.

Le Prince Mavrocordato m'a aussi écrit de l'Etolie que les affaires en Grèce commencent à prendre une meilleure tournure et qu'il se préparait d'aller à Argos, où les députés de tous les pays libres se rassemblent pour former le Gouvernement provisoire de la Grèce

Rappelez moi au souvenir de Madame la Comtesse votre femme ainsi qu'à celui de Monsieur le Comte votre cher oncle Ayez aussi la complaisance de dire à Madame la Comtesse que je n'étais pas en état de répondre à sa lettre parce que j'étais privé de vos nouvelles.

Aimez-moi toujours et croyez que je suis

tout à vous
 le Métropolitain Ignace.

Pise le 9 Janvier 1822,

Agréez les compliments de mon frère de Mostras et de sa femme.

A Monsieur

Monsieur le Comte **Denys de Roma**
Chevalier etc

à Asola

(Μετάφρασις)

Κύριε Κόμη,

Μετά μεγάλης χαρᾶς ἔμαθον τὴν αἰσίαν οἴκαδε ἀφίξίν σας, ἐκ τῆς ἀπὸ 2 Ἰανουαρίου ἐπιστολῆς, δι' ἧς εὐηρεστήθητε νὰ με τιμήσετε.

Ἐλαβον ἐπιστολάς παρὰ τοῦ κοινοῦ φίλου, χρονολογούμενας ἀπὸ 4]16 Δεκεμβρίου, αἱ ὁποῖαι εἰσὶ λίαν εὐχάριστοι. Μοὶ ἀναφέρει τὸν συνταξειδιώτην σας, ἀποδοκιμάζων ἀναφανδὸν τὴν διαγωγὴν του, ὅπερ με ἔκαμε νὰ ἐννοήσω ὅτι γνωρίζουν ἀκριβῶς πᾶν τὸ συμβαῖνον παρ' ἡμῖν.

Ὁ πρίγκηψ Μαυροκορδαῖος μοὶ ἔγραψεν ὡσαύτως ἐξ Αἰτωλίας, ὅτι τὰ πράγματα ἐν Ἑλλάδι ἀρχίζουν νὰ λαμβάνουν καλλιτέραν τροπὴν, καὶ ὅτι ἡτοιμάζετο νὰ μεταβῇ εἰς Ἄργος, ὅπου συναθροίζονται οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν ἐλευθερωμένων τύπων, διὰ νὰ σχηματίσουν τὴν προσωρινὴν Κυβέρνησιν τῆς Ἑλλάδος.

Ἐνθυμίσάτέ με εἰς τὴν Κυρίαν Κόμησσαν σύζυγόν σας καὶ εἰς τὸν Κύριον Κόμητα προσφιλεῖ θεῖόν σας. Ἐπίσης εὐαρεστήθητε νὰ εἴπητε εἰς τὴν Κυρίαν Κόμησσαν, ὅτι δὲν ἠδυνάμην νὰ ἀπαντήσω εἰς τὴν ἐπιστολήν της, διότι δὲν εἶχόν εἰδήσεις σας.

Ἀγαπᾶτέ με πάντοτε καὶ πιστεύετε ὅτι εἰμαι

ὅλως Ὑμέτερος

Ὁ Μητροπολίτης **Ἰγνάτιος**.

Δέχθητε τοὺς χαιρετισμοὺς τοῦ ἀδελφοῦ μου, τοῦ Μόστρα καὶ τῆς συζύγου του.

Πεῖσαι* τῇ 9 Ἰανουαρίου 1822.

* Σημ. Οὕτω σημειοῖ πάντοτε τὴν Πίζαν εἰς τὰς ἐλληνικὰς ἐπιστολάς του ὁ Ἰγνάτιος.

ΤΡΕΙΣ ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ

'Ι. ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΟΥ ΠΡΟΣ Δ. ΡΩΜΑΝ*

24.

Α'.

(Φάκελ. 2123 ἀριθ. 2950).

Laybach li 24) 5 Février 1821,

Mille pardons, mon cher Comte, si j'ai tant tardé à répondre à vos lettres. Naranzi vous dira qu' il m' est impossible de suivre les détails de toute correspondance particulière. A peine ai-je le temps de donner signe de vie à mes frères et à mon vieux Père.

Monsieur le Comte Sicuro vous dira ce que je lui écris par rapport au intérêts de notre malheureuse Patrie. Naranzi sera de la partie de votre conférence je regrette de ne pas y être. Mais je ne renonce pas à cet espoir. Patience - Persévérance et Courage...

Soyons fermes dans la résolution de remplir nos devoirs envers notre Patrie. Il viendra un jour ou nous le pourrons. Mais tenons nous en mesure d' en profiter . . . Il faut pour cela ne point se dépêcher. — Vous êtes, mon cher Comte, du nombre de ceux qui doivent encore servir la cause de notre Terre natale n' en doutez pas ce jour arrivera. . . . j' en ai du moins le pressentiment et il ne me quittera pas tant que je vivrai.

Dès que la campagne diplomatique actuelle sera terminée je ferai tout ce qui dépendra de moi pour faire une courte apparition à Venise ou à Padoue; elle n' aura pour objet que le seul plaisir de causer de nos malheurs avec vous et avec le comte Sicuro. Mes hommages à Madame votre Épouse. Croyez aux sentiments que je vous ai voués.

*t. a. v.***Capodistria.***A Monsieur***le Comte Roma***Venezia.*

* "Ενεκα τῆς μεγάλης σημασίας τῶν ἐκ Λαύμπαχ, ἐπιστολῶν τούτων, δημοσιεύομεν αὐτὰς ἐν συνεχείᾳ εἰς τὸ τέλος τῶν τοῦ ἔτους 1821.

(Μετάφρασις)

Λαύμπαχ τῇ 24]5 Φεβρουαρίου 1821.

Μυριάκις συγγνώμην, φίλτατε Κόμη, ἂν ἐβράδυνα τόσον νάπαν-
τήσω εἰς τὰς ἐπιστολάς σας. Ὁ Ναράντζης θὰ σᾶς εἴπῃ, ὅτι μοὶ εἶναι
ἀδύνατον νὰ παρακολουθῶ τὰς λεπτομερείας ἰδιαιτέρως ἀλληλογρα-
φίας. Μόλις ἔχω καιρὸν νὰ δίδω σημεία ζωῆς εἰς τοὺς ἀδελφούς μου
καὶ εἰς τὸν γέροντα Πατέρα μου.

Ὁ κύριος Κόμης Συγοῦρος θὰ σᾶς εἴπῃ, ὅσα τῷ ἔγραψα, σχετικῶς
πρὸς τὰ συμφέροντα τῆς ἀτυχοῦς Πατρίδος μας. Ὁ Ναράντζης θὰ
συμμετάσχη τῆς συνδικλέξεώς σας. Λυποῦμαι, ὅτι δὲν θὰ εἶμαι καὶ
ἐγώ. Ἀλλὰ δὲν ἀποβάλλω αὐτὴν τὴν ἐλπίδα. Ὑπομονή, Ἐγκρατέρησις
καὶ Θάρρος... "Ἄς εἴμεθα σταθεροὶ εἰς τὴν ἀπόφασιν νὰ ἐκπληρώ-
σωμεν τὰ καθήκοντα ἡμῶν πρὸς τὴν Πατρίδα. Θὰ ἔλθῃ ἡμέρα, κατὰ
τὴν ὁποίαν θὰ δυνηθῶμεν· ἀλλ' ἄς εἴμεθα εἰς θέσιν νὰ ἐπωφεληθῶ-
μεν. Πρὸς τοῦτο πρέπει νὰ μὴ σπεύδωμεν.

Ὑμεῖς, φίλτατε Κόμη, εἰσθε εἰς ἐξ ἐκείνων, οἵτινες ὀφείλουσιν
εἶτι νὰ ὑπηρετήσωσι τὸν ἀγῶνα τῆς γενετείρας ἡμῶν — μὴ ἀμφι-
βάλετε· θὰ ἔλθῃ ἐκείνη ἡ ἡμέρα...

Ἔχω τοῦλάχιστον αὐτὸ τὸ προκίσθημα — καὶ θὰ τὸ ἔχω ἐνόσω
ὑπάρχω.

Μόλις λάβῃ πέρας ἡ παροῦσα διπλωματικὴ ἐκστρατεία, θὰ πράξω
πᾶν ὅ,τι ἐξαρτᾶται ἀπὸ ἐμέ διὰ νὰ ἐμφανισθῶ ἐπ' ὀλίγον εἰς Βενε-
τίαν, ἢ εἰς Πάδοβον. Δὲν θὰ ἔχῃ τοῦτο ἕτερον λόγον, εἰμὴ τὴν
μόνην εὐχαρίστησιν τοῦ νὰ συνδικλεχθῶ περὶ τῶν ἀτυχημάτων μας
μεθ' Ὑμῶν καὶ μετὰ τοῦ Κόμητος Συγοῦρου. Τὰ σέβη μου εἰς τὴν
κυρίαν Σύζυγόν σας.

Ὁλος Ὑμέτερος
Καποδίστριας.

Πρὸς τὸν κύριον

Κόμητα Ρώμαν

Εἰς Βενετίαν.

28.

Β'.

(Φάκελ. 2123, ἀριθ. 2969)

Lubiana li 6) 18 Aprile 18

Ho scritto al S. C. Sicuro delle cose correnti in Grecia e
quindi del Messaggero di cui mi parlate. Mi dimandate, Conte

mio, istruzioni. A chi? — A me uomo particolare, o a me uomo pubblico? L'uno non deve confondersi con l'altro. — Quello che io posso come uomo pubblico è poca cosa; ne avete a quest'ora la prova. Non è in mio potere di fare di più. Se lo fosse stato lo avrei fatto senza abbisognare di impulsi e sollecitazioni di parte alcuna. Dico lo stesso dell'avenire. Quante volte potrò giovare alla comune Patria, lo farò di buon cuore. La sua causa è e sarà sempre la mia; la più sacra come la più cara di tutte. Uomo particolare, non posso che avere una sola opinione, quella stessa che voi professate... Pensate per altro che il risorgimento e l'indipendenza vera di un popolo non può essere che la sola e sua propria opera. L'ajuto esterno può consolidarla, non mai crearla. — Le nostre disgrazie Joniche dimostrano pur troppo questa grande verità. Se l'indipendenza non ci fosse venuta da estranee ed esterne combinazioni, le esterne ed estranee combinazioni non ce l'avrebbero rapita. Se dunque ora nella grande intrapresa, della quale si tratta, i mezzi sono sufficienti, se l'unione fra gli uomini, che devono adoperarli, è vera, sincera e indissolubile — sarà colla benedizione del Cielo e la cosa riuscirà. — Quali essere vogliano le difficoltà, saranno vinte. — Nel caso contrario sarebbe un delitto gravissimo ed imperdonabile quello di avere compromesso tanti e sì preziosi interessi, di aver fatto retrogradare tante e così belle speranze per attirare ancora sopra la nostra terra nuove e più crudeli oppressioni. — Ignorando, come ignoro compiutamente, e gli uomini, ed i mezzi, e l'unione, ed il sistema, non posso giudicarne. — Ignoro tutto questo, quantunque più di una volta me ne sia stata offerta qualche conoscenza — dico qualche, poichè il sistema non è di natura a essere disvelato ai non inniziati; ed io non lo sono, ne potrei esserlo. Ora se le nozioni che possedete vi fanno considerare come possibile il successo.... Se credete di potere contribuirci, non rifiutate il vostro concorso. Un uomo di più, quale voi siete, può aiutar un gran peso nella bilancia. Nell'ipotesi contraria adoperatevi affinchè ogni uno rientri nella primiera oscurità. Essa sola può ancora conservare alla Patria qualche uomo

capace di servirla un giorno. — Eccovi, carissimo amico, in poche parole quanto posso dirvi. Ripetete le stesse cose all'amico che come Messaggero cura Lumi e direzione.

La Provvidenza divina, la quale n n abbandona giammai la causa del giusto, verrà in nostro soccorso. Lo spero.

Credete intanto ai sentimenti veri e cordiali che vi prova

L'antico vostro servo e vero amico

Capodistria.

(Μετάφρασις)

Λουμπιάνα τῇ 6|18 Ἀπριλίου 1821.

Ἐγραψα πρὸς τὸν κύριον Συγοῦρον περὶ τῶν συμβαινόντων ἐν Ἑλλάδι, ἐκ τούτου δὲ καὶ περὶ τοῦ Ἀγγελικφοῦρου, περὶ οὗ μοὶ ὁμιλεῖτε. Ζητεῖτε, Κόμη μου, ὁδηγίαις ἀπὸ ἐμέ. Ἀπὸ ποῖον; Ἀπὸ ἐμέ ὡς ιδιώτην, ἢ ἀπὸ ἐμέ ὡς δημόσιον ἄνθρωπον; Δὲν πρέπει νὰ συγγέωνται αἱ δύο αὗται ιδιότητες. Εἶναι ὀλίγον ἐκεῖνο, τὸ ὅποιον δύναμαι ὡς δημόσιος ἄνθρωπος· περὶ τούτου ἔχετε ἤδη ἀπόδειξιν. Δὲν δύναμαι νὰ πράξω περισσότερον. Ἐὰν μοὶ ᾔτο δυνατόν, θὰ τὸ ἐπραττον, χωρὶς νὰ παραστῇ ἀνάγκη ὠθήσεων καὶ προτροπῶν οὐδαμῶθεν. Τὸ αὐτὸ λέγω καὶ περὶ τοῦ μέλλοντος. Ὅσάκις δυνήθω νὰ ὠφελήσω τὴν κοινὴν Πατρίδα, θὰ τὸ πράξω μὲ ὅλην μου τὴν ψυχὴν. Ἡ ὑπόθεσις τῆς Πατρίδος εἶναι καὶ θὰ εἶναι πάντοτε ὑπόθεσις ἰδική μου. Ἡ ἱερώτερα καθὼς καὶ προσφιλεστέρα πάσης ἄλλης. Ὡς ιδιώτης δὲν δύναμαι νὰ ἔχω εἰμὴ μίαν μόνην γνώμην, αὐτὴν ἐκείνην, ἣν ὑμεῖς ἔχετε. Σκεφθῆτε ἐξ ἄλλου, ὅτι ἡ ἀναγέννησις καὶ ἡ ἀληθὴς ἀνεξαρτησία ἐνὸς λαοῦ δὲν δύναται νὰ εἶναι, εἰμὴ τὸ μόνον καὶ ἰδιον ἔργον τοῦ. Ἡ ἐξωτερικὴ βοήθεια δύναται νὰ τὴν στερεώσῃ, οὐδέποτε νὰ τὴν δημιουργήσῃ. Αἱ ἡμέτεραι Ἴονικαὶ ἀτυχίαι καταδεικνύουν ἄρκετὰ τὴν μεγάλην ταύτην ἀλήθειαν. Ἄν ἡ ἡμετέρα ἀνεξαρτησία δὲν προήρχετο ἐκ περιστάσεων ἀλλοτριῶν καὶ ἐξωτερικῶν, αἱ ἀλλότρια καὶ ἐξωτερικαὶ περιστάσεις δὲν ἤθελον μᾶς τὴν ἀρπάσει. Τώρα λοιπόν, ἂν εἰς τὴν μεγάλην ἐπιχείρησιν, περὶ ἧς πρόκειται, εἶναι ἐπαρκῆ τὰ μέσα — ἂν ἡ ἐνότης μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων, οἵτινες θὰ τὰ διαχειρισθῶν, εἶναι ἀληθής, εἰλικρινής καὶ ἀδιάλυτος — ἔσται μὲ τὴν εὐλογίαν τοῦ Θεοῦ, καὶ ἡ ὑπόθεσις θὰ εὐδοκιμήσῃ. Οἶκι δὴποτε καὶ ἂν εἶναι αἱ δυσκολίαι θέλουσιν

ὑπερπηδῆθη. Ἐν ἐναντίᾳ περιπτώσει, θὰ ἦτο βαρύτατον καὶ ἀσυγ-
χώρητον ἔγκλημα, τὸ νὰ ἐκτεθοῦν τόσα καὶ τόσον πολύτιμα συμφέ-
ροντα, νὰ ὀπισθοδρομήσουν τόσαι καὶ τόσον ὠραῖαι ἐλπίδες, ὅπως
ἐπισύρωμεν ἐπὶ τῆς πατρίδος μας νέας ἔτι καὶ σκληροτέρας πιέσεις.
Ἄγνοῶν, ὡς ἄγνοῶ κατ' ὀλοκληρίαν, καὶ τοὺς ἀνθρώπους,
καὶ τὰ μέσα, καὶ τὴν ἐνότητά καὶ τὸ σύστημα, δὲν
δύναμαι νὰ κρίνω. Ἄγνοῶ πάντα ταῦτα, καίτοι πλέον ἢ ἅπαξ μοὶ
προσφέρθη μικρά τις γνῶσις· λέγω δὲ μικρά τις, διότι τὸ
σύστημα δὲν εἶναι φύσεως τοιαύτης, ὥστε ν' ἀποκκλύπτηται εἰς τοὺς
μὴ μεμνημένους. Ἐγὼ δὲ δὲν εἶμι μεμνημένος, οὔτε δύναμαι νὰ
εἶμι. Ἄν λοιπὸν αἱ γνώσεις, τὰς ὁποίας κατέχετε, σᾶς ἐπιτρέ-
πουν νὰ θεωρῆτε ὡς δυνατὴν τὴν ἔκβασιν, ἂν πιστεύητε, ὅτι
δύνασθε νὰ συντελέσητε εἰς τοῦτο, μὴ ἀρνηθῆτε τὴν συνδρομήν σας.
Ἐν πρόσωπον περισσότερον, καὶ μάλιστα πρόσωπον ὅποιον εἴθε
σεῖς, δύναται νὰ προσθήσῃ πολὺ εἰς τὴν πλάστιγγα. Ἐν ἐναντίᾳ
ὅμως περιπτώσει, μεταχειρίσθητε τὴν ἐπιβλητικότητά σας εἰς τρό-
πον, ὥστε νὰ ἐπανεέλθῃ ἕκαστος εἰς τὴν προτέρην ἀφάνειαν. Αὕτη
μόνη δύναττι νὰ ἐπιφυλάξῃ εἰς τὴν Πατρίδα ἄνθρωπὸν τινὰ ἱκα-
νὸν νὰ τὴν ὑπηρετήσῃ μίαν ἡμέραν.

Ἰδού, προσφιλέστατε φίλε, ἐν ὀλίγαις λέξεσι, πᾶν ὅ,τι δύναμαι
νὰ σᾶς εἶπω. Ἐπικαλάβετε τὰ αὐτὰ πρὸς τὸν φίλον, ὅστις, ὡς Ἀγ-
γελιαφόρος, μεριμνᾷ περὶ πάντων.

Ἡ Θεὸς Πρόνοια, ἥτις οὐδέποτε ἐγκαταλείπει τὸν ἀγῶνα τοῦ
δικαίου, θὰ ἔλθῃ εἰς ἀρωγὴν ἡμῶν. Τὸ ἐλπίζω.

Ἐπὶ τούτοις πεποιθότε εἰς τὰ ἀληθῆ καὶ ἐγκάρδια αἰσθήματα,
τὰ ὅποια σᾶς διαπιστοῖ

Ὁ παλαιὸς ὑμῶν θεράπων καὶ ἀληθὴς φίλος

Καποδίστριας.

26.

Γ'.

(Φάκελ. 2123, ἀριθ. 2937).

Lubiana 2|14 Maggio 1821.

Riscontro tardi la pregiatissima vostra del primo Aprile,
caro S. Conte, perchè la mia spedita vi con Mangonidi rispon-

deva di già al contenuto di questa, avrei poco da aggiungere, se la perdita che mi afflige ed il tempo mi permettessero di darvi tutte le ragioni, colle quali, ripetendo in dettaglio quanto ebbi l'onore di scrivervi, potrei dimostrarvi sino all'evidenza che non è in potere mio di dare direzione alcuna al giovane di cui si tratta. In generale si dirigono male gli affari che non si conoscono — ed io ignoro compiutamente quanto concerna quello del quale voi m'intratenete...

Quanto mi è noto fin qui — e le mie lettere da Costantinopoli arrivano alla data del 15(27 Aprile, fa innorridire.

La Chiesa Madre nostra è in lutto. Il Santo Patriarcha e tre Metropoliti furono sacrificati alla perfidia ed alla crudeltà ottomana il medesimo giorno della Ressurrezione..... E come sacrificati E da chi E dopo quali servizii resi alla Porta...

Fra i Greci, quelli che davano le migliori speranze alla Patria pagano già del loro sangue una intrapresa santa per lo scoppio ma snaturata per la natura delle misure prese, ci finì di metterla in guerra.... Il Governo Ottomano ha comandato la levata in massa dei Turchi. Due insurrezioni sono dunque in presenza. L'una Greca, l'altra Musulmana. Legale l'una, perchè i Turchi esercitano un diritto che nessuna potenza estera non può contrefargli, illegale l'altra, perchè i poveri Greci non hanno per essi che il diritto della natura, che la politica di molti gabinetti loro ha sempre contestato. Quale sia per essere il risultato di tanto conflitto Dio solo può saperlo... Ora chi può in buona coscienza dare consigli e prendere sopra di se tanta responsabilità.... Ogni uno di noi non può certo nella opera in questione che fare il suo dovere: ed io fo e farò il mio... Stasene certo... Dite dunque al giovine che, ignorando lo stato vero delle cose, come esso pure lo ignora, poichè gli avvenimenti si precipitano colla rapidità del pensiero, non ho a dargli nessuna direzione — che nel caso contrario in luogo di consigli darei l'opera mia personale. Essendo trista e poco onorevole cosa quella di dirigere da lontano e senza rispondere della propria testa una intrapresa, la quale decide della testa e dell'essere dei nostri connazionali. Con questo

ho detto tutto—e vi ho aperto il cuore.—Pregate il giovane di non trovare male che io non risponda alle sue interessantissime lettere e delle quali gli sono gratissimo. Appena ho il tempo di scrivervi queste poche righe... Ditegli che le sue lettere furono estinte. Stateci bene...Pregate come prego dal fondo dell' animo la Divina Provvidenza onde abbi pietà dei nostri. Essa sola può ispirare dei sentimenti generosi al solo Potente che può venire in loro soccorso. Amen.

Credete all'amicizia vera del vostro antico

Servo ed amico

Capodistria.

A monsieur

le Comte Roma.

(Μετάφρασις)

Ἀπκντῷ βρξδέωξ, προσφιλέξ Κύριε Κόμη, εἰς τὴν τατιμημένην ἐπιστολήν σας τῆς πρώτης Ἀπριλίου, διότι ἡ ἐπιστολή μου, ἡ ἀποσταλεῖσα διὰ τοῦ Μυχκονίδου, ἀπῆντα ἤδη εἰς τὸ περιεχόμενον αὐτῆς. Ἦθελον προσθέσει ὀλίγα τινά, ἂν ἡ ἀπώλεια, ἥτις μὲ θλίβει καὶ ὁ χρόνος, μοὶ ἐπέτρεπον νὰ μεταδώσω εἰς ὑμᾶς πάντας τοὺς λόγους, δι' ὧν, ἐπαναχλαβάνων ἐν λεπτομερείᾳ ἕσα ἔσχον τὴν τιμὴν νὰ σᾶς γράψω, ἤθελον δυνηθῇ νὰ σᾶς ἀποδείξω ἐναργῶς, ὅτι δὲν μοὶ εἶναι δυνατὸν νὰ δώσω οἰκνδήποτε διεύθυνσιν εἰς τὸν νέον, περὶ οὗ πρόκειται.

Κατὰ γενικὸν κανόνα διευθύνονται κακῶς αἱ ὑποθέσεις ὑπὸ τῶν ἀγνοούντων αὐτάς—ἐγὼ δὲ ἀγνοῶ καθ' ὅλοκληρίαν ἐκείνην, περὶ τῆς ὁποίας μὲ ἀπασχολεῖτε... Ὅ,τι γινώσκω μέχρι τοῦδε—αἱ δὲ ἐκ Κωνσταντινουπόλεως ἐπιστολαὶ μου φθάνουσι μέχρι πρώτης Ἀπριλίου—ἐμποιεῖ φρίκην.

Ἡ Μήτηρ ἡμῶν Ἑκκλησία πενθεῖ. Ὁ ἅγιος Πατριάρχης καὶ τρεῖς Μητροπολῖται ἔπесαν θύμνα τῆς ὀθωμανικῆς ἀνομίας καὶ ὠμότητος κατὰ τὴν αὐτὴν ἡμέραν τῆς Ἀναστάσεως... Καὶ κατὰ τίναν τρόπον ἐθυσιάσθησαν! ... Καὶ ὑπὸ τίνος!... Καὶ κατόπιν ἐκείνων τῶν ἐκδουλεύσεων, ἅς παρέσχον τῇ Πύλῃ..!

Ἐκεῖνοι ἐκ τῶν Ἑλλήνων, οἵτινες πρξεῖχον εἰς τὴν Πατρίδα τὰς καλλιτέρας ἐλπίδας, πληρόνουσιν ἤδη διὰ τοῦ αἵματος αὐτῶν ἀγῶνα ἱερόν, ὡς ἐκ τοῦ σκοποῦ του, ἀλλὰ παρχμορφωθέντα, ὡς ἐκ τῆς φύσεως τῶν ληφθέντων μέτρων... Ἡ ὀθωμανικὴ Κυβέρνησις διέταξε

τὴν ἀθρόαν ἀνχωρήσιν τῶν Τούρκων. Εὐρισκόμεθα λοιπὸν ἐνώπιον δύο ἐπαναστάσεων. Ἑλληνικῆς τῆς μιᾶς, Μουσουλμανικῆς τῆς ἐτέρας. Νομίμου τῆς πρώτης, διότι οἱ Τούρκοι ἀσκοῦσι δικαίωμα, ὅπερ οὐδεμία ἐξωτερικὴ δύναμις δύναται νὰ τοῖς ἀμφισβητήσῃ, ἀνόμου τῆς δευτέρας, διότι οἱ δυστυχεῖς Ἕλληνες δὲν ἔχουσιν ὑπὲρ ἑαυτῶν, εἰμὴ τὸ ἐκ τῆς φύσεως ἀπορρέον δικαίωμα, ὅπερ ἡ πολιτικὴ πολλῶν ἀνακτοβουλίῶν τοῖς τὸ ἀνεγνώρισε πάντοτε.

Ἡποία ἔσεται ἡ ἐκβασίς τοσαύτης διαπάλης, ὁ Θεὸς μόνος δύναται νὰ τὸ ἡξεύρῃ...

Οὕτως ἐχόντων τῶν πρᾶγματων, τίς δύναται εὐσυνειδήτως νὰ δώσῃ συμβουλὰς καὶ νὰναλάβῃ τοσαύτην εὐθύνην...

Ἐκαστος ἐξ ἡμῶν ἐν τῇ προκειμένῃ ὑποθέσει βεβαίως δὲν δύναται εἰμὴ νὰ ἐκπληρώσῃ τὸ καθήκον αὐτοῦ· ἐγὼ δ' ἐκτελῶ καὶ ἢ ἐκτελῶ τὸ χρέος μου... Περὶ τούτου ἐστὶ βέβαιος...

Εἶπατε λοιπὸν πρὸς τὸν νέον, ὅτι διατελῶν ἐν αὐτῇ τοῖς θέσεως τῶν πρᾶγματων, ὡς διατελεῖ ἐπίσης καὶ αὐτός, διότι τὰ γεγονότα ἐπέρχονται μετὰ τῆς ταχύτητος τῆς σκέψεως, οὐδεμίαν διεύθυνσιν δύναμιν νὰ τῷ δώσω — ὅτι, ἐν ἐναντίῳ περιπτώσει, ἀντὶ συμβουλῶν, ἢ παρῆχον τὸ προσωπικὸν ἔργον μου. Διότι εἶναι κακὸν καὶ ἥκιστα ἐντιμὸν τὸ διευθύνειν μικρόθεν καὶ ἄνευ προσωπικοῦ κινδύνου, ἐπιχειρήσιν, μέλλουσιν νὰ ἀποφασίσῃ περὶ τῆς κεφαλῆς καὶ τῆς ὑπάρξεως τῶν ἡμετέρων ὁμοεικῶν. Διὰ τούτων εἶπον τὸ πᾶν. — Σὺς ἡνοῖξά τὴν καρδίαν μου. Παρκαλέσατε τὸν νέον νὰ μὴ βαρυθυμήσῃ, ὅτι δὲν ἀπαντῶ εἰς τὰς πολὺ ἐνδιαφερούσας ἐπιστολάς του, διὰ τὰς ὁποίας πολὺ τὸν εὐχαριστῶ. Μόλις εὐκαιρῶ νὰ σὺς γράψω τύχῃς τὰς ὀλίγας γραμμάς. Εἶπατε αὐτῷ ὅτι αἱ ἐπιστολαὶ του κατεστράφησαν. Ὑγεινίετε. Δέεσθε, ὡς καὶ ἐγὼ δέομαι ἐκ βάθους ψυχῆς, εἰς τὴν θείαν Πρόνοιαν, ἵνα εὐσπλαγχνισθῇ τοὺς ἡμετέρους. Αὕτη μόνη δύναται νὰ ἐμπνεύσῃ γενναῖα αἰσθήματα εἰς τὸν μόνον Ἰσχυρόν, ὅστις δύναται νὰ ἔλθῃ εἰς αὐτοὺς ἀρωγός. Γένοιτο !

Πεποιθήατε εἰς τὴν εἰλικρινῆ φιλίαν τοῦ παλαιοῦ ὑμῶν

Θεράποντος καὶ φίλου

Καποδιστρίον.

Πρὸς τὸν κύριον

Κόμητα Ρώμαν.

1822

27. ΕΚ ΒΕΝΕΤΙΑΣ ΗΠΟΣ Δ. ΡΩΜΑΝ

(Ἀριθ. 9 ἐγγράφων Ἀλεξ. Ρώμα).

Illustrissimo Signor Conte.

Venezia 14 Gennaio 1822.

Attrovandomi in questa città mi approfitto dell' avviso avuto del di lei ritorno costà onde parteciparle che la lettera consegnata mi la porto meco per consegnargliela, e mi sarebbe grato di sentire se la di lei venuta quì sia sollecita, non solo per consegnargliela, ma per comunicarli qualch' altra cosa, nella quale la di lei venuta dovrebb' essere giovevole all'esito suo. Le notizie che abbiamo dal Levante sono che Cassandra fù presa dai Turchi dopo una grande carneficina fatta à medesimi, e che li Greci non si rittirarono che per mancanza di viveri e munizioni, ma che sopraggiunti tali emergenti, si occupavano alla ripresa e si sperava un esito felice. Napoli di Romania era strettamente bloccata ove attrovassi Colocotroni ed il famoso Cefalà, quello che fù il primo a salire le mura di Tripolizzà, e che i Turchi, informati d'un eminente assalto, chiesero tre giorni per capitolare. In Morea s' organizza un governo Provvisorio. Il Congresso viene fatto in Argo, ove sono intervenuti fra li deputati Greci anche due Turchi albanesi per prendervi parte. Questi ultimi sono dall'Epiro.

Li bravi Candiotti Greci si sostengono prodigiosamente. Uno stratagemma fatto a' Turchi gli ha reccato grande utilità; eglino avevano vestite le loro donne virilmente e le schierarono con bastoni in forma di schioppi in un' eminenza, e portatisi nella pianura lasciarono che i Turchi andassero ad' assalirle; nel mentre che ciò veniva eseguito, questi dalle spalle gli scagliarono a dosso e messi in tal modo in mezzo di due fuochi fecero grande carneficina à Turchi. Ciò inti-

mori li Turchi talmente che quantunque privi di munizioni i Candiotti si mantennero per coronare la loro prodizze. La Provvidenza ha fatto che in seguito gli arrivassero munizioni ed armi e si spera che anche collà presto avranno un fine felice li affari. Questo è quant' io so di nuove e che gliele scrivo per sua norma, mentre con tutto il rispetto lo riverisco distintamente.

di Lui Umilissimo Servitore
Ang. Glanichessis.

L' amico Signore Manoli la riverisce distintamente. Le sudte nottizie sono portate dal console Russo Sig. Vlassopulo arrivato jeri e che la riverisce distintamente ed avrebbe per sommo piacere di presto abbracciarla.

(Μετέφρασις)

Βενετία 14 'Ιανουαρίου 1822.

Ἐκλαμπρότατε κύριε Κόμν.

Εὐρισκόμενος εἰς ταύτην τὴν πόλιν, ἐπωφελοῦμαι τῆς πληροφορίας, ἣν ἔλαβον περὶ τῆς ἀφίξεώς σας αὐτόθι, ὅπως σᾶς γνωστοποιήσω, ὅτι τὴν ἐγχειρισθεῖσάν μοι ἐπιστολὴν ἔχω μαζί μου, διὰ νὰ σᾶς τὴν ἐγχειρίσω καὶ ἐπεθύμουν νὰ μάθω, ἂν ἡ ἀφίξις σας ἐνταῦθα θὰ εἴναι ταχεῖα, ὅχι μόνον διὰ νὰ σᾶς τὴν ἐγχειρίσω, ἀλλὰ καὶ διὰ νὰ σᾶς κοινοποιήσω καὶ τινὰ ἄλλην ὑπόθεσιν, εἰς τὴν ἔκδοσιν τῆς ὁποίας δυνατὸν νὰ εἴναι ὠφέλιμος ἡ ἀφίξις σας. Αἱ εἰδήσεις, τὰς ὁποίας ἔχομεν ἐκ τῆς Ἀνατολῆς εἶναι, ὅτι ἡ Κασσάνδρα ἐκυριεύθη ὑπὸ τῶν Τούρκων, κατόπιν μεγάλης σφαγῆς κατ' αὐτῶν, καὶ ὅτι οἱ Ἕλληνες δὲν ὑπεχώρησαν, εἰμὴ ἕνεκα ἑλλείψεως τροφῶν καὶ πολεμεφοδίων· ἀλλὰ μύλις κατέφθασαν τοιαῦτα ἀπροσδοκῆτως, ἐπεδόθησαν νὰ τὴν ἐπικνηκτῇσιν, καὶ ὑπῆρχεν ἐλπίς ἐπιτυχίας. Τὸ Νάυπλιον ἦτο στενῶς πολιορκημένον· ἐκεῖ δ' εὐρίσκεται ὁ Κολοκοτρώνης καὶ ὁ περιώνυμος Κεφαλᾶς, ἐκεῖνος, ὅστις πρῶτος ἀνῆλθεν εἰς τὰ τείχη τῆς Τριπόλεως· οἱ δὲ Τούρκοι μαθόντες, ὅτι ἐπέκειτο ἔφοδος, ἐζήτησαν τρεῖς ἡμέρας πρὸς συνθηκολόγησιν. Εἰς τὴν Πελοπόννησον ὀργανίζεται προσωρινὴ κυβέρνησις. Ἡ συνέλευσις συνῆλθεν εἰς Ἄργος, ὅπου εἰσῆλθον μετὰ τῶν Ἑλλήνων ἀντιπροσώπων καὶ

δύο Τουρκάλβανοι διὰ νὰ λάβωσι μέρος. Οἱ τελευταῖοι οὗτοι εἶναι ἀπὸ τὴν Ἑπειρον. Οἱ γενναῖοι Ἕλληνες τῆς Κρήτης ἀντέχουν λαμπρά. Ἐν στρατήγημα, τὸ ὅποῖον ἔκκαμν εἰς τοὺς Τούρκους, τοὺς ὠφέλησε σημαντικά· εἶχον ἐνδύσει τὰς γυναικὰς τῶν ἀνδρικῶν καὶ τὰς παρέταζεν μὲ ράβδους, ὁμοίαις μὲ τουφέκια, ἐπάνω εἰς ἓν ὕψωμα· ἐκεῖνοι δὲ, κρυμμένοι εἰς τὰ χόρτα, ἐπερίμεναν, νὰ ὑπάγουν οἱ Τοῦρκοι νὰ τὰς προσβάλουν. Ἐνῶ ἐγένετο τοῦτο, οἱ Ἕλληνες ἐκ τῶν νῶτων ἐπέπεσαν κατ' αὐτῶν καὶ τοιουτοτρόπως, θέσαντες αὐτοὺς ἐν τῷ μέσῳ δύο πυρῶν, τοὺς κατέσφαξαν. Τοῦτο τόσον κατετρόμαξε τοὺς Τούρκους, ὥστε οἱ Κρήτες, μολονότι ἐστερημένοι πολεμεφιδίων, ἐνέμειναν διὰ νὰ ἐπισφραγίσουν τὸ ἀνδραγαθήμα των.

Ἡ Θεὸς Πρόνοια ἠδύοκῃσε καὶ ἐφθασαν κατόπιν πολεμεφιδία καὶ ὅπλα, ὥστε ἐλπίζομεν, ὅτι ταχέως καὶ ἐκεῖ θὰ λάβουν τὰ πράγματα αἷσιον πέρας. Αὐτὰ εἶναι ὅσα νέα γνωρίζω καὶ σὰς τὰ γράφω πρὸς γυνῶσιν σας, ἐνῶ μὲ ὅλον τὸ σέβας σὰς προσκυνῶ

Ταπεινότατος ὑμῶν θεράπων

Ἄγγ. Γιαννικίδης.

Ὁ φίλος σας Κος Μανώλης σὰς προσκυνεῖ ταπεινῶς.

Τὰς ἀνωτέρω εἰδήσεις ἔφερεν ὁ Πρόξενος τῆς Ρωσσίας Κος Βλατσόπουλος, ὅστις ἐφθασε χθὲς καὶ σὰς προσκυνεῖ εὐσεβάστως καὶ θὰ ἦτο δι' αὐτὸν μεγίστη εὐχαρίστησις νὰ σὰς ἐνχαλισθῇ ταχέως.

28. EK ΛΙΒΟΡΝΟΥ ΠΡΟΣ Δ. ΡΩΜΑΝ

(Ἀριθ. 10 ἐγγράφων Ἀλεξ. Ρώμα).

Livorno 4 febbrajo 1822.

Signor Cavaliere Dionisio Conte de Roma.

Asola Bresclana.

Sono già due settimane che vi scrissi altra mia via Venezia per mezzo di quel Signore Cost. Cavaco. In seguito ho avuto una vostra diretta per Georgio dei 14 Gennajo, al quale ho spedito, ma presi memoria per quanto li dite per la Finta che sono in tracia di conoscere qual essa fosse per poter vi informare secondo le vostre brame, che ciò eseguirò appena che sarò esatamente informato: lochè vi serva.

Da Zante tengo lettere sino li 31 Decembre. Mi dicono che un mio legno doveva da colà partire dopo pochi giorni

per qui, che non si fa vedere; e lo desidero perchè con questo ne verà dei dettagli, perchè per terra non possono scrivere in alcun modo.

Da Corfù ebbi lettere molt... di Pisa ed eccovi copia del contenuto per vostra norma.

Li dovuti miei complimenti alla degnissima Vostra Signora Contessa, nonchè al ottimo vostro Zio Conte N. Capnissi. Da Georgio non ho ancora nuove, ma dalli ultimi tempi che ne ebbi lo calcolo che abbia fatto un sollecito viaggio di 6 ad 8 giorni. In seguito qualunque nuova avrò mi farò un dovere di parteciparvela. Così vi prego farete pur voi. Se da qui posso servirvi disponete liberamente.

Li 22 Gennajo circa 70 ufficiali giovani Svizzeri e qualche Francese sono partiti da Marsiglia per la Grecia. Fra questi era anche il Generale Co de Norman che da Zurigo con li sopradetti passò a Marsiglia. Qui si ha avviso che il S. Calergi di Pietroburgo credo nativo di Candia abbia rimesso in Olanda rubli 150 milla che quel S. Paleologo acquistò dalle munizioni per la Grecia: anzi il bastimento che tiene detti generi doveva passare a Marsiglia per prendere due figli di detto Calergi e qualche ufficiale Russo e.c.t. per indi proseguire. Tali sono le nuove che posso darvi, lo chè vi sia di norma. E nuovamente riverisco.

L'obbientissimo Servo ed amico

J. Vitall.

Al Nobil Signor Conte Nicolo Capnissi

Per rimettere

Al Signor Cavalier Dionisio Conte de Roma.

M a n t o v a

per Asola Bresciana.

(Μετάφρασις)

Ἐν Λιβόρνῳ τῇ 4 Φεβρουαρίου 1822.

Κύριε Ἰππότη Διονύσιε Κόμν δὲ Ρώμα

Εἰς Ἀζόλαν - Μπρεσιάναν.

Πρὸ δύο περίπου ἐβδομάδων σᾶς ἔγραψα ἐτέρην ἐπιστολήν, διὰ

Βενετίας, δι' ἐκείνου τοῦ κυρίου Κωνσταντίνου Καβάκου. Ἀκολουθῶς ἔλαβον ἐπιστολήν σας ἀπὸ 14 Ἰανουαρίου, διευθυνομένην πρὸς τὸν Γεώργιον, πρὸς ὃν τὴν διεβίβασα· ἔλαβον ὁμῶς ὑπὸ σημείωσιν, ἔσα τῷ λέγετε περὶ τῆς ἀπάτης, τῆς ὑποίας εὐρίσκειται ἐπὶ τὰ ἔχνη νὰ μάθω ὅποια τις εἶναι, διὰ νὰ δύνῃμι νὰ σᾶς πληροφορήσω κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν σας. Θέλω πράξει δὲ τοῦτο, μόλις πληροφορηθῶ ἀκριβῶς· ἔστω πρὸς γνῶσιν σας.

Ἐκ Ζακύνθου ἔχω ἐπιστολὰς μέχρι 31 Δεκεμβρίου. Μοὶ λέγουν, ὅτι ἐν πλοῖον μου ἐπρόκειτο μετ' ὀλίγας ἡμέρας νὰ ἀνχωρήσῃ ἐκεῖθεν ἐρχόμενον ἐδῶ· εἴθε νὰ μὴ τὸ παρατηρήσουν, διότι δι' αὐτοῦ θὰ μάθωμεν λεπτομερεῖς εἰδήσεις, διότι διὰ ξηρᾶς δὲν δύνανται κατ' οὐδέν τι τρόπον νὰ γράψουν.

Ἐκ Κερκύρας ἔλαβον ἐπιστολὰς πλείστ . . . τῆς Πίττης· ἰδοὺ δὲ πρὸς γνῶσιν ὑμῶν ἀντίγραφον τοῦ περιεχομένου.

Τὰς προσήσεις μου πρὸς τὴν ἐπαξίαν ὑμῶν σύζυγον κυρίαν Κόμησσαν, οὐχ' ἤττον καὶ πρὸς τὸν ἄριστον ὑμῶν θεῖον κόμητα Ν. Καπνίστην. Εἰδήσεις τοῦ Γεωργίου δὲν ἔχω ἀκόμη· ἀλλ' ἐξ ἐκείνων, ἃς ἔλαβον ἐσχάτως, ὑπολογίζω, ὅτι ἔλαβον εὐχάριστον ταξειδίον 6—8 ἡμερῶν. Εἰς τὸ ἐξῆς, οἷα δὴποτε εἰδήσεις φθάνη, θὰ τὸ θεωρῶ χρέος μου νὰ σᾶς τὴν ἀνακοινώσω. Τὸ αὐτὸ παρκακλῶ νὰ πράττετε καὶ ὑμεῖς. Ἄν δύνῃμι ἐντεῦθεν νὰ σᾶς ὑπηρετῶ, δικτάσσετε με ἐλευθέρως. Τῇ 22 Ἰανουαρίου 70 περίπου ἀξιωματικοί, νέοι Ἑλβετοί, καὶ εἰς γάλλος, ἀνεχώρησαν ἐκ Μασσαλίας διὰ τὴν Ἑλλάδα· μεταξὺ αὐτῶν ἦτο καὶ ὁ στρατηγὸς κόμης Νόρμκν, ὅστις ἐκ Ζυρίχης μετέβη εἰς Μασσαλίαν.

Ἐνταῦθα ὑπάρχουσι πληροφορίες, ὅτι ὁ κύριος Καλέργης ἐκ Πετροπόλεως (νομίζω γόνος τῆς Κρήτης) διεβίβασεν εἰς Ὀλλανδίαν 150 χιλιάδας ρουβλίων, τὰ ὅποια ἐκεῖνος ὁ κύριος Παλαιολόγος εἶχεν ἀποκτήσει ἐκ τῶν διὰ τὴν Ἑλλάδα πολεμοφοδίων. Τὸ πλοῖον μάλιστα, τὸ ὅποιον φέρει τὰ ρηθέντα εἶδη, ἐπρόκειτο νὰ διέλθῃ ἐκ Μασσαλίας διὰ νὰ παραλάβῃ δύο υἱοὺς τοῦ ρηθέντος Καλέργη, ἕνα ἀξιωματικὸν ρῶσσον κ. τ. λ., ἐκεῖθεν δὲ νὰ ἐξακολουθήσῃ τὸν πλοῦν αὐτοῦ.

Τοιαῦτα εἰσὶν αἱ εἰδήσεις, τὰς ὁποίας δύνῃμι νὰ σᾶς δώσω· ἔστω πρὸς γνῶσιν σας. Καὶ πάλιν σᾶς προσκυνῶ.

Ὁ εὐπειθέστατος θεράπων καὶ φίλος

I. Βιτάλης.

29. A. KANTAKOYZHNOΣ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΚΟΜ. ΚΑΠΙΝΙΣΗΝ

(Φάκελ. 2123 ἀριθ. 2947).

L'offre que m' a fait Monsieur le Comte de Roma, Votre neveu, de me procurer votre connaissance, est une preuve de plus de l'amitié qu' il m' a témoigné jusq' à présent. Je n'aurais certainement pas manqué de faire même un plus grand détour pour avoir l'honneur de me présenter à vous, Monsieur, car ce serait satisfaire le désir que j'ai de connaître les personnes qui lui sont chères, si vous habitiez sous un autre Gouvernement; mais je n' ose risquer de passer par celui où vous êtes; les circonstances ne me le permettent pas; et c'est pour cela que dès ce moment je lui en veux plus qu'autrefois.

Agréez l'assurance de la plus parfaite estime avec la quelle.

j'ai l'honneur d'être,

Monsieur le Comte,

Votre très hnn.ble et très obéissant Serviteur

Prince A. Cantacuzène

Modenne a 6 Fevrier 1822.

(Μετάφρασις)

Κύριε Κόμν.

Ἡ προσφορά, τὴν ὁποίαν μοὶ ἔκαμεν ὁ ἀνεψιός σας, κύριος κόμης Ρώμας, νὰ μοὶ παράσχη τὴν γνωριμίαν σας, εἶναι νέα ἀπόδειξις τῆς φιλίας, τὴν ὁποίαν μοὶ διетράνωσε μέχρι τοῦδε. Ἰεβαίως δὲν ἤθελον λείπει νὰ προβῶ καὶ εἰς μεγαλύτερον ἔτι διάβημα, διὰ νὰ λάβω τὴν τιμὴν νὰ παρουσιασθῶ πρὸς Ὑμᾶς, Κύριε—διότι θὰ ἱκανοποιουν οὕτω τὸν πόθον μου, νὰ γνωρίσω τὰ πρόσωπα, τὰ ὁποῖα τῷ εἶνε προσφιλῇ—ἂν διεμένετε ὑπὸ ἄλλην κυβέρνησιν· ἀλλὰ δὲν δύναμαι νὰ κινδυνεύσω νὰ διέλθω ἀπὸ τὸν τόπον, εἰς ὃν εἴθε· αἱ περιστάσεις δὲν μοὶ τὸ ἐπιτρέπουσι· καὶ διὰ τοῦτο, ἀπὸ τῆς στιγμῆς ταύτης, εἶμαι εἴπερ ποτὲ ἡγανακτημένος κατ'αὐτῶν.

Δέξασθε τὴν διαβεβαίωσιν τῆς ἀπεριορίστου ἐκτιμῆσεώς μου, μεθ' ἧς ἔχω τὴν τιμὴν νὰ διατελῶ,

Κύριε Κόμν,

Ταπεινότητος καὶ εὐπειθέστατος θεράπων

Πρίγκηψ Α. Καντακουζηνός.

Μοδὲνα 6 Φεβρουαρίου 1822.

30. ΕΚ ΠΙΣΗΣ ΠΡΟΣ Δ. ΡΩΜΑΝ

('Αριθ. 11 ἐγγρ. 'Αλεξ. Ρώμα).

('Απόσπασμα).

Ἐξοχώτατε Κόμν !

.....

Διχόνοιοι, φατρίαι, καταδιωγμοὶ ἐσωτερικοὶ καὶ ἐξωτερικοί, φιλοδοξίαι μάταιαι, προδοσίαι ἐκ μέρους τῶν ἡνωμένων Ἀλβανῶν, ἔλλειψις τῶν ἀνγκυρίων, καί, πρὸ πάντων, ἔλλειψις νοός, ἔφερν τὴν Πατρίδα εἰς ἐσχατὸν κίνδυνον. Δὲν ἔχουν οἱ ἰδιοὶ μὴς οὐδεμίαν ἡθικὴν δύναμιν διὰ νὰ ἀντισταθοῦν εἰς τὰς προπαρσκειὰς τοῦ τυράννου, ἐν ᾧ δυνατὸς δὲν εὐδοκήσῃ νὰ μᾶς σκεπάσῃ μὲ τὰς πτέρυγας του. Παρκαλεῖτε, ἐξοχώτατε, μὲ τὸν γνωστὸν σας ζῆλον, καὶ ἐξαίτετε τὴν βοήθειάν του, διότι ἀπὸ τοιαύτας καὶ παρομοίας δεήσεις ἐλπίζουν ὅλοι οἱ ὁμογενεῖς, ἐλπίζει ἡ δυστυχὴς Πατρίς τὴν ἀνάστασίν της. Μὴ μὲ λησμονῇτε, ὅσας γράφετε πρὸς τὸν εἰς Πατάβιον φίλον καὶ Ἰππέαν Ναράντζην. Ἐχετέ με πάντοτε εἰς τὴν τάξιν ἐκείνων, ὅσοι εἶναι πρόθυμοι νὰ Σᾶς σταθοῦν χρήσιμοι καὶ δεχθῇτε, παρκαλῶ, καὶ διὰ γραμμάτων τὴν τιμὴν καὶ τὸ σέβας, τὴν εὐγνωμοσύνην καὶ ὑποταγὴν, τὰ ὅποια Σᾶς προσφέρω πάντοτε καὶ διὰ πάντα.

Τῆς Ὑμετέρας Ἐξοχώτους

δοῦλος ταπεινός

Εὐστάθιος Παυλίδης.

Τὴν 6 Φεβρουαρίου 1822.

Πίσα.

*All' Illustrissimo Signor*il Signor Conte di **Roma Dionisio.***Asola Bresciana*

(Regno Lombardo Veneto).

31. ΠΑΗΡΟΦΟΡΙΑΙ ΕΞ ΑΓΚΩΝΟΣ

Εὐρεθεῖσαι ἐν τοῖς ἐγγράφοις τοῦ Δ. Ρώμα.

(Φάκελ. 2124 ἀριθ. 3469).

Προχθὲς εἰς τὰς 7)19 Φεβρουαρίου ἐφθασεν εἰς τοῦτον τὸν λιμένα πλοῖον ἐμπορικὸν Ἰενοβέζικον ἀπὸ τὴν Καλαμάταν, ἀνχωρῆσαν ἐκεῖθεν εἰς τὰς 27 Ἰανουαρίου (8 Φεβρουαρίου), φορτωμένον λάδι καὶ

βελανίδιον. Με αὐτὸ ἤλθαν διάφοροι ἐπιβάταις, ἐξ ὧν τρεῖς γραικοί, καπετὰν Χριστόφορος Ζακραϊτόπουλος, ἐπὶ τούτου σταλμένος μὲ γράμματα διάφορα, εἰς ἔμπορος χῆος Ψίλιππος. . . . καὶ εἰς ἱεροδιάκονος διὰ τὴν Βενετίαν, ἄνθρωπος πεπαιδευμένος καὶ εἰδήμων τῶν πολιτικῶν πραγμάτων. Μᾶς ἔφεραν τὴν χαροποιὰν εἰδήσιν, ὅτι τέλος πάντων ἔγινε τὸ πολιτικὸν σύστημα τῶν Ἑλλήνων, ἀφοῦ ἐσυνάχθησαν εἰς τὸ Ἄργος οἱ ἀπεσταλμένοι τῶν δικφόρων ἐλευθέρων μερῶν τῆς Ἑλλάδος καὶ πρισιτάνωντας τοὺς λαοὺς τῆς, οἵτινες ἦσαν εἰκοσιτέσσαρες, ἐκήρυξαν τὸ ὅλον τῆς Ἑλλάδος εἰς τέσσαρα μέρη, εἰς Ἀνατολικὴν καὶ Δυτικὴν Ἑλλάδα, εἰς Πελοπόννησον καὶ εἰς τὰς Νήσους τοῦ Αἰγαίου Πελάγους· αὐτὰ δὲ τὰ τέσσαρα μέρη ὑποδιαιροῦνται εἰς διαφόρους ἐπαρχίας.

Ἡ γενικὴ Ἑθνικὴ Βουλὴ ἔχει τὸν τόπον τῆς διατριβῆς τῆς εἰς τὴν Πελοπόννησον καὶ κατὰ τὸ παρὸν εἰς τὸ Ἄργος. Ὁ Δημήτριος Ὑψηλάντης ἐψηφίσθη πρίγκηψ τῆς Πελοποννήσου, πρόεδρος τῆς Βουλῆς ἔχων δύο ψήφους καὶ ἀρχιστράτηγος ὧν τῶν ἀρμάτων· ὁ Πετρόμπεης Μαυρομιχάλης διωρίσθη, διὰ ψηφισμάτων τῆς Βουλῆς καὶ μὲ τὴν ζήτησιν τῶν ὑδροτοσπετοψαριχῶν ἀρχινύχρχος, ἤτοι ὑπέρτατος διοικητῆς τῶν θαλασσίων δυνάμεων, καὶ τοῦτο διὰ τὴν ἀποφύγουν τὴν ἀντιζηλίαν τῆς ὑπεροχῆς ἐκείνων τῶν ἀνδρείων καὶ ἀξιοτιμῆτων Νησιωτῶν· εἰς καθὲ ἐπαρχίαν διωρίσθη μία ὑποβουλὴ, ὑπάρχουσα εἰς τὴν Γενικὴν Ἑθνικὴν Βουλὴν. Ἐστύθησαν καὶ θησαυροφυλάκιον, εἰς τὸ ὁποῖον κατεβλήθησαν 25 μυριάδια γρόσια, ληφθέντα ἀπὸ τὴν Κόρινθον, ἥτις ἐπαρξάσθαι μὲ συνθήκας, χωρὶς νὰ βλάψουν οὐδὲνα Τούρκων, ἀλλ' ὅλοι ἀνεχώρησαν, ἐμβαρκαρισθέντες διὰ τὴν Βαλβάρειαν καὶ Ἀνατολήν· ὁ δὲ Κικιμήλ-μπεης καὶ ὁ ἀδελφός του μετὰ φαμίλιαν τῶν ἔμειναν ζῶντες ἐκεῖ, ὑπὸ τὴν ὑπεράσπισιν τῆς Διοικήσεως, δώσαντες αὐτοῖς ἐν τῶν ὑποστατικῶν των, διὰ τὴν ζήσουν μὲ μετρίότητα, ὡς μόνοι ἐζήτησαν. Εἰς τὸ κοινὸν θησαυροφυλάκιον κατεβλήθησαν πολλὰ ποσότητες χρημάτων ἐκ θεληματικῆς συνεισφορᾶς τῶν παρτικολάρων πλουσίων καὶ ἄλλων, ὅσοι ἔλαβον ἐκ τῶν προτέρων λαφύρων· ὁμοίως καὶ ἐκ πολλῶν νήσαν. Ὅλα τὰ ὑποστατικὰ τῶν Τούρκων, τόσον εἰς Πελοπόννησον καθὼς καὶ εἰς τὴν μεγάλην Στερεάν, ἐκήρύχθησαν δημόσια, τῶν ὁποίων τὰ εἰσοδήματα καταθέτονται εἰς τὸ θησαυροφυλάκιον. Εἰς ὅλα τὰ πλοῖα, τὰ συνθέτοντα τὸν στόλον, διωρίσθη μισθὸς 8000 γ. γρόσια τὸν μῆνα· διωρίσθησαν μισθοὶ εἰς τοὺς στρατιώτας καὶ ἀποθηκαὶ διὰ τὰς τροφάς των καὶ ἄλλων ἀναγκαίων, ψηφίσαντες, ὅτι εἰς τὸ ἐξῆς ὅλα

τὰ λάφυρα θέλουν καταβάλλωνται εἰς τὸ κοινόν, λαμβάνοντες ἐν μέρος μόνον οἱ στρατιῶται ἀπὸ τοὺς ἐχθρικοὺς τόπους, ὅσους πάρουν ἐξ ἐφόδου. Ὅλοι οἱ Καπεταναῖοι ὑπετέχθησαν εἰς τὴν θέλησιν τῆς Βουλῆς καὶ ἤδη ἄρχισαν νὰ διοργανίζουν τακτικὰ στρατεύματα. Ἐντὸς ὀλίγου θέλουν φανῇ καὶ τὰ μανιφέστα τῆς Βουλῆς πρὸς ὅλα τὰ τῆς Εὐρώπης ἔθνη καὶ οἱ ἀπεσταλμένοι τοῦ ἔθνους εἰς διχοφύρους Αὐλὰς. Ἐδιωρίσθησαν ἐκ τοῦ στόλου μερικὰ πλοῖα νὰ ὑπάγουν εἰς τὴν πολιορκίαν τῶν Μοθωκορώνων καὶ τῆς Πάτρως, ὅπου ἐστράτευσεν ὁ Πρίγκηψ μετὰ τοῦ στρατηγοῦ Κολοκοτρώνη καὶ ἄλλων, ἀφίσαντες κατὰ τὸ παρὸν τὴν ἑφοδὸν Ναυπλίου, ἕως ἀλλήν εὐκαιρίαν (φυλάττεται ἕως πολιορκημένον διὰ ξηρᾶς καὶ θαλάσσης). Ἐκστράτευσαν διὰ τοῦ Ἰσθμοῦ εἰς τὸ Ζητοῦνι 6,000 στρατιῶται Πελοποννήσιοι ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ στρατηγοῦ Ἰωάννη, ἀδελφοῦ τοῦ Ἀρχινυάρχου, διὰ νὰ ἐνωθοῦν μετὰ τὸν στρατηγὸν Ὀδυσσεά, ἐνκντίον 6 ἢ 7,000 Τούρκων, τῆς μόνης ἐχθρικῆς δυνάμεως, ἣ ὑποίχ εὐρίσκεται εἰς τὴν Βοιωτίαν. Ἡ Ἀττικὴ εἶνε ἐλευθέρη, ἐκτὸς τῆς Ἀκροπόλεως τῶν Ἀθηνῶν, ἣτις εἶναι στενὰ πολιορκημένη ἀπὸ τοὺς Ἀθηναίους, εἰς τοὺς ὁποίους ἐστάλθησαν ἀρκετὰ ἐφόδια. Οἱ Σάμιοι ἐφάνησαν καὶ εἶναι φρικτοὶ κατὰ τῶν ἐχθρῶν, καὶ αἱ ἀνδραγαθίαι των εἶναι ἀπίστευται.

Αὐτοὶ ἔκαμν διχοφύρους ἐκστρατείας εἰς τὴν Μικρὰν Ἀσίαν καὶ ἔφεραν τὴν φρίκην καὶ τὸν ὄλεθρον εἰς τοὺς ἐχθρούς. Ἀναρίθμητα λάφυρα ἔλαβον καὶ πολλὰς χιλιάδας ζώων, προβάτων, ἀλόγων, μουλαρίων, καμήλων, καὶ τὰ ἐσκόρπισαν εἰς τὰ περὶ ἀκατοίκητα νησιά, διὰ νὰ τρέφωνται. Αὐτοὶ ἔστειλαν βοήθειαν εἰς τὴν Κρήτην 800 ἄνδρας μετὰ πολλὰ ἐφόδια· ἐκεῖ ἐπῆγαν ἔτι 1,500 ἀπὸ τὴν Τήνον καὶ ἄλλα Νησιά, ὅλοι ὀπλοφόροι· οἱ πλεῖστοι τούτων Κρήτες καταφυγόντες ἀπὸ διάφορα μέρη τῆς Ἀνατολῆς. Εἰς τὴν Κρήτην, κατὰ τὸ παρὸν, εἶνε ἀφθονία ἀπὸ γεννήματα καὶ ἐφόδια πολεμικά, στελλόμενα ἀπὸ διάφορα μέρη, τὰ ὅποια ἔκαμν καὶ κάμνουν ἀλλαγὴν μετὰ λάδια, εἰς τὰ ὅποια εἶναι μία δαψιλεστάτη καὶ ἀφθονωτάτη ἐσοδεία, καὶ ἡ τιμὴ πρὸς 18 παράδες ἢ ὁκτὸς ἀναλογουμένη· μετὰ αὐτὰ τὰ μέσα ἐφθασαν εἰς κατὰστασιν, ὥστε ἔχουν στενότατα πολιορκημένα τὰ τρία κάστρα· καὶ ἐπειδὴ ἡ Διοίκησις ἐδιώρισε νὰ ὑπάγῃ καὶ μία θαλάσσιος δύναμις, εἶναι πιθανὸν ἕως τώρα νὰ παρεδόθησαν.

Ὅλα τὰ χωρία τοῦ Ὀλύμπου ἔστειλαν ζητήσαντες ἀπὸ τὸν Πρίγκηπα ἓνα ἀρχηγόν, διὰ νὰ κινηθοῦν καὶ αὐτὰ· τοῖς ἐστάλθη

εἰς καλὸς πατριώτης καὶ ἕως τῶρα ἴσως ἐσηκώθησαν. Ὁ ἀριθμὸς τῶν ὀπλοφορούντων Ὀλυμπίων ὑπερβαίνει, ὡς λέγουν, τοὺς 30,000· ἡ διχόνοια ἔφερε τὴν πτῶσιν τῆς Κασσάνδρας, ὅχι ὥμως τὸν γαμὸν τῶν Κασσανδρινῶν, οἵτινες μὲ τὴν σύστησιν τῆν Διοικήσεως ἐμελέτουν νὰ ἐπιδράμουν πάλιν.

Οἱ Σουλιῶται εἶναι πάντοτε φοβεροὶ καὶ εὐδοκίμοι· ἔστειλαν καὶ αὐτοὶ ὁμοῦ καὶ οἱ λοιποὶ Καπετάνοι τῆς Ἠπείρου τοὺς παριστάνοντάς τους εἰς τὴν Ἐθνικὴν Βουλὴν. Περὶ Ἀλῆ πασᾶ καὶ Ἀρτας σωστὴν πληροφορίαν δὲν ἔχομεν· διαφόρως μᾶς τὰ λέγουν· ἄλλοι θέλουν, ὅτι τὸν Ἀλῆν ἔχουν στενοχωρημένον οἱ Τούρκοι μὲ ὀλίγους ἄνδρας εἰς τὸ ἐνδότερον τοῦ Κάστρου τῶν Ἰωαννίνων· ἄλλοι δέ, ὅτι μὲ στρατήγημα ἐκτόπισαν καὶ ἐχάλασαν τοὺς ἐχθροὺς του πρὸ τῆς Ἀρτας· ἄλλοι, ὅτι ἔτι εὐρίσκεται εἰς τὴν ἐξουσίαν τῶν Τούρκων καὶ ἄλλοι, ὅτι πάλιν τὸν ἐπῆρξεν οἱ Ἕλληνες. Μὲ πρῶτον καρδίᾳ ὅπου περιμένεται ἐδῶ, θέλομεν μάθει βεβαιότερον.

Ἀγκῶνα, τῇ 10(22) Φεβρουαρίου 1822.

32. ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΙ ΕΚ ΒΕΝΕΤΙΑΣ

εὐρεθεῖσαι ἐν τοῖς ἐγγράφοις τοῦ Διον. Ρώμα

(Ἀριθ. 12 ἐγγρ. Ἀλεξ. Ρώμα).

Venezia 1 Marzo 1822.

Dapertutto le notizie che ci arrivano portano che gli affari dei Greci prosperano moltissimo; quatro deputati furono spediti dal Senato del Peloponneso alle Corti di Vienna, di Parigi, di Londra e di Pietroburgo, e le cose in quel Regno cominciano ad incamminarsi con tutto il buon ordine, essendosi radunato il Senato ove fù creato un permanente Governo politico composto di 24 Deputati eleggendovi per Presidente il Principe Demetrio Ypsilanti. Li soldati vengono pagati a piastre trenta al mese, restando in libertà quelli che si vogliono applicarè all'agricoltura, la quale comincia a fiorire ora nel Peloponneso a grado che non vi è confronto da quanto lo era negli anni precedenti.

Corinto ha ceduto e vi si trovarono delle ricchezze, 25 mi-

lioni di piastre, che furono poste nella Cassa della Nazione senza traviarsi la più piccola somma.

Il figlio di Mainat Bey e il suo nipote si sono incamminati con 9,000 Mainati a Zituni, ove si trovava Odissea, perchè erano colà calati 12,000 Turchi. Maurogordato fu eletto Generale per l'Epiro, e partì per l'Arta con 7,000 uomini. Nell'Olimpo si è formato un corpo di altri 12,000 uomini, che ha calato nel Peloponneso, ricercando che gli sia assegnato un comandante, il quale per anco non si sa chi sia.

I Samioti hanno fatto molte prodezze contro gli Ottomani, ed ottocento si sono portati in Candia a sostegno dei loro fratelli. Si dice per certo che tutti i contorni di quest'isola si trovino del tutto liberi e che i Turchi sieno tutti chiusi nei castelli. Il raccolto di quegli ogli fu molto ubertoso e vengono venduti, non però a contanti ma in baratto di generi di vettovaglia.

Fra gl'Ildrioti, Spezioti e Psarioti erano nate delle contese, per sopire le quali fu creato Ammiraglio della flotta il Bey di Maina, il quale subito è entrato al comando e si rivolse a Napoli di Romania; per il tempo però tranquillo e per la calma non ha potuto accostarsi e per questo si è rivolto a Patrasso.

Tutto ciò viene confermato dai tre Greci arrivati da Calamata in Ancona, i quali erano presenti alle radunanze, seguite nel Peloponneso, ed aggiungono che anche ai bastimenti di guerra fu fissata la corrisponsione di ottomila piastre al mese per ognuno.

Via di Livorno si sente che i Greci siano per certo impadroniti di Suda, nel Regno di Candia porto rispettabile, e che nella Morea siano giunti dei soccorsi d'importanza da molte parti.

Le lettere di Vienna giunte jeri riferiscono che il Principe Michel Suzzo viene a Pisa con tutta la sua famiglia, e che dall'Imperatore delle Russie abbia avuto un regalo di 2,500 zechini per far le spese di viaggio; pare che egli farà questo viaggio senza passare per Vienna.

Le stesse lettere riferiscono l'arrivo a quel ministro

Russo di due corrieri portanti la notizia che la Porta non ha voluto definitivamente accedere alle fatte proposizioni, aggiungendo che un nuovo corriere non potrà se non ch'è portare l'intimazione della guerra; riferiscono finalmente che i tre fratelli dell'Imperatore delle Russie erano partiti per l'Armata.

(Μετάφρασις).

Βενετία, 1 Μαρτίου 1822.

Αἱ πανταχόθεν ἐρχόμεναι ἡμῖν εἰδήσεις ἀγγέλλουσιν, ὅτι αἱ ὑποθέσεις τῶν Ἑλλήνων πολὺ βελτιοῦνται. Τέσσαρες ἀντιπρόσωποι ἀπεστάλησαν ὑπὸ τῆς Γερουσίας τῆς Πελοποννήσου εἰς τὰς Αὐλὰς Βιέννης, Παρισίων, Λονδίνου καὶ Πετροπόλεως, καὶ τὰ πράγματα εἰς ἐκεῖνο τὸ Βασίλειον ἀρχίζουσιν νὰ βαδίζωσι κατὰ πάντα ὁμολῶς, συνελθούσης τῆς Γερουσίας ἐκεῖ, ὅπου ἰδρύθη διερκεὲς πολιτικὴ κυβέρνησις, σχηματισθεῖσα ἐξ 24 ἀντιπροσώπων, οἵτινες ἐξέλεξαν, ὡς Πρόεδρον, τὸν Πρίγκιπα Δημ. Ὑψηλάντην.

Οἱ στρατιῶται λαμβάνουσι μισθὸν ἐκ τριάκοντα γροσίων κατὰ μῆνα, μένουσι δ' ἐλεύθεροι οἱ βουλόμενοι ἐξ αὐτῶν νὰ ἐπιδοθῶσιν εἰς τὴν γεωργίαν, ἥτις ἀρχίζει ἤδη ν' ἀκμαΐζῃ ἐν Πελοποννήσῳ εἰς τοιοῦτον βαθμόν, ὥστε δὲν δύναται νὰ συγκριθῇ πρὸς τὰ προηγούμενα ἔτη.

Ἡ Κόρινθος παρεδόθη, εὐρέθησεν δ' εἰς αὐτὴν θησαυροί, 25 ἑκατομμύρια γροσίων, τὰ ὅποια ἐτέθησεν εἰς τὸ Ἐθνικὸν Ταμεῖον χωρὶς ν' ἀφαιρεθῇ οὐδ' ἡ ἐλαχίστη ποσότης.

Ὁ υἱὸς καὶ ὁ ἀνεψιὸς τοῦ Βέη τῆς Μάνης ὤδευσαν μετὰ 9,000 Μανικτῶν εἰς Ζητούνην, ὅπου εὐρίσκετο ὁ Ὀδυσσεύς, διότι εἶχον κατέλθει ἐκεῖ 12,000 Τούρκοι.

Ὁ Μυροκαυδάλτος ἐξελέγη στρατηγὸς τῆς Ἠπείρου καὶ ἀνεχώρησεν εἰς Ἄρταν μετὰ 7,000 ἀνδρῶν. Εἰς δὲ τὸν Ὀλυμπον ἐσχηματίσθη σῶμα ἐξ ἐτέρων 12,000 ἀνδρῶν, τὸ ὅποσον κατήλθεν εἰς Πελοπόννησον, ἐπιζητοῦν, ἵνα ὀρίσθῃ αὐτῷ εἰς διοικητὴς, ὅστις εἰσέτι ἀγνοεῖται τίς ἔσται.

Οἱ Σάμιοι ἔπραξαν πολλὰς ἀνδραγαθίας κατὰ τῶν Ὀθωμανῶν, ὀκτακόσιοι δ' ἐξ αὐτῶν ἐφθασαν εἰς Κρήτην εἰς βοήθειαν τῶν ἀδελφῶν των.

Βεβαιούται, ὅτι πάντα τὰ περίξ τῆς νήσου ταύτης εἶναι ἐντελῶς ἐλεύθερα, καὶ ὅτι οἱ Τοῦρκοι ἐκλείσθησαν πάντες εἰς τὰ φρούρια· ἡ συγκομιδὴ τῶν ἐλαίων ὑπῆρξεν ἀφθονωτάτη, δὲν πωλοῦνται ὅμως τοῖς μετρητοῖς, ἀλλ' ἐπ' ἀνταλλαγῇ τροφίμων.

Μεταξὺ Ὑδραίων, Σπετσιωτῶν καὶ Ψαριανῶν ἐγεννήθησαν ἔριδες, πρὸς κατὰστολὴν τῶν ὁποίων ἀνηγορεύθη Ναύαρχος τοῦ στόλου ὁ Βέης τῆς Μάνης, ὅστις ἀμέσως ἀνέλαβε τὴν διοίκησιν καὶ ἐξεκίνησε κατὰ τοῦ Ναυπλίου· ἀλλ' ἔνεκα τῆς νηνεμίας δὲν ἠδυνήθη νὰ προσεγγίσῃ, διὸ καὶ ἐπανῆλθεν εἰς Πάτρας.

Πάντα ταῦτα ἐπιβεβαιοῦνται ὑπὸ τῶν τριῶν Ἑλλήνων, οἵτινες ἔφθασαν ἐκ Καλαμῶν εἰς Ἀγκῶνα· παρίσταντο εἰς τὰς συναθροίσεις, τὰς λαβούσας χώραν ἐν Πελοποννήσῳ, προσθέτουσι δέ, ὅτι καὶ εἰς τὰ πολεμικὰ πλοῖα ὠρίσθη ἀμοιβὴ ἐξ ὀκτακισχιλίων γροσίων κατὰ μῆνα δι' ἕκαστον. Διὰ Λιβόρνου ἔρχεται μετὰ θετικότητος ἡ φήμη, ὅτι οἱ Ἑλληνες ἐκυρίευσαν τὴν Σούδαν, ἀξιόλογον λιμένα τοῦ Βασιλείου τῆς Κρήτης, καὶ ὅτι εἰς Πελοπόννησον ἔφθασαν ἐκ πολλῶν μερῶν σημαντικαὶ βοήθειαι.

Αἱ χθὲς ἀφικόμεναι ἐκ Βιέννης ἐπιστολαὶ ἀναφέρουσιν, ὅτι ὁ Πρίγκηψ Μιχαὴλ Σούτσος ἔρχεται εἰς Πίζαν μεθ' ὅλης τῆς οἰκογενείας του καὶ ὅτι παρὰ τοῦ Αὐτοκράτορος τῶν Ρωσσιῶν ἔλαβε δῶρον ἐκ 2500 δουκάτων διὰ τὰς δαπάνας τοῦ ταξιδίου. Φαίνεται ὅτι θὰ ἐκτελέσῃ τὸ ταξίδιον τοῦτο, χωρὶς νὰ διέλθῃ διὰ Βιέννης.

Αἱ αὐταὶ ἐπιστολαὶ ἀναγράφουσι τὴν πρὸς τὸν Ρῶσσον ὑπουργὸν ἐκεῖνον ἀφίξιν δύο ταχυδρόμων, κομισάντων τὴν εἶδησιν, ὅτι ἡ Πύλη δὲν συγκατετέθη ν' ἀποδεχθῇ ὀριστικῶς τὰς γενομένης προτάσεις· προσθέτουσι δέ, ὅτι νέος ταχυδρόμος ἀδύνακτον νὰ μὴ φέρῃ τὴν κήρυξιν τοῦ πολέμου. Τέλος δὲ ἀναφέρουσιν, ὅτι οἱ τρεῖς ἀδελφοὶ τοῦ Αὐτοκράτορος τῶν Ρωσσιῶν ἀπῆλθον εἰς τὸ στρατόπεδον.

33. ΕΚ ΠΙΖΗΣ ΠΡΟΣ Δ. ΡΩΜΑΝ

(Ἀριθ. 13 ἐγγράφων Ἀλεξ. Ρώμα).

Ἐξοχώτατε.

Δὲν σὰς γράφω πολλὰ διὰ νὰ μὴ γίνωμι ἐνοχλητικός. Σὰς ἔγραψα καὶ ἄλλοτε, δὲν εἶμι ὅμως βέβαιος ἂν ἐλάβετε τὸ γράμμα μου. Δὲν ἐξεύρω ἀκόμη, ἂν διατρίβετε εἰς τὴν Ἀζολὰν Βρεσιάναν, ἢ

ἐπεράσατε εἰς τὴν Βενετίαν, ἢ εἰς κανὲν ἄλλο μέρος· διὰ τοῦτο καὶ τὸ παρόν μου τὸ διευθύνω εἰς τὴν Βενετίαν, ὅπου ἡμπορεῖ νὰ λάβῃ τὴν διεύθυνσιν διὰ νὰ φθάσῃ εἰς τὰς χεῖρας Σας. Ὁ περίφημος ἀπιστος τύραννος τῆς Ἡπείρου δι' ἀπιστίας καὶ προδυσίας ἔπεσεν εἰς τὰς χεῖρας τῶν βασιλικῶν, καὶ ἡ κεφαλὴ του, ἀφοῦ ἐστάθη ἐκτεθειμένη μίαν ἡμέραν, ἐστάθη μετὰ μεγάλην περιποίησιν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν. Ἐχομεν ἐδῶ διεξοδικῶς ὅλην τὴν ἱστορίαν τῆς τραγῳδίας του καὶ ἤθελα τὴν ἀντιγράψαι διὰ νὰ Σῆς τὴν κοινοποιήσω, ἂν ἤμην βέβαιος περὶ τῆς διατριβῆς Σας. Ἐγὼ σκοπὸν ὅμως νὰ τὴν στείλω πρὸς τὸν Κύμητα εἰς τὸ Πατάβιον καὶ ἐμπορεῖτε ἐκεῖθεν νὰ μάθετε τὰ πάντα. Οἱ Γραικοὶ εἰς τὴν Ἡπειρον εἶνε περίφοβοι διὰ τὸ συμβᾶν τοῦτο, ἀλλ' ἐλπίζεται, ὅτι ὁ Κολοκοτρώνης περὶ μετὰ στρατεύματα πρὸς βοήθειάν των. Ἐθε νὰ εἶναι ἀληθές! Εἰς τὴν Πελοπόννησον λέγεται, ὅτι ἐσυστήθη ἡ διοίκησις, ἡμεῖς ὅμως ἐκεῖθεν δὲν ἔχομεν γράμμιν. Ἀρμυρώθησαν ὀλίγα πλοῖα μετὰ ἔξοδα τῆς διοικήσεως καὶ ἔρχονται πρὸς τὴν Πάτραν καὶ Πρέβεζαν. Ὁ Βιτάλης ἐφθασεν ἐν χειρὶ εἰς τὴν... διότι εἶχον μεγάλην ἔλλειψιν μαύρου ἀλευρίου· καὶ ἐν ἄλλο καράβι ὁμοίως εἰς χειρὶν τὴν δέοντα ἐβοήθησεν. Τὸ ἀπὸ Κορφοῦς μετὰ τὰ χρητημένα ἐφόδια ἦλθεν ἐδῶ καὶ ἐτοιμάζεται διὰ κάτω. Περὶ πολέμου πολλὰ πιθανότητες δίδονται, βεβαιότης ὅμως ἀκόμη οὐδεμία. Προσκυνήσατε ἐκ μέρους μου ὅλους, ὅσοι με ἀγαποῦν

Καὶ ὑγεινίετε.

Τῆς ὑμετέρας ἐξοχότητος δοῦλος ταπεινὸς

Ι. Γ. [ουλίδης].

Τὴν 7 Μαρτίου 1822.

Σήμερον ἐλάβομεν τὴν ἀπίσιν εἶδησιν, ὅτι ἐφθασεν ὁ στόλος τοῦ ἐχθροῦ εἰς τὰ παράλια τῆς Πελοποννήσου ἔχων καὶ δέκα χιλιάδας στρατιώτας. Ὁ Θεὸς νὰ μᾶς βοηθήσῃ. Ἡ Κόρινθος ἐπαρὰ δόξην, ἀλλ' οἱ Γραικοί, χωρὶς νὰ φυλάξουν τὰς συνθήκας, ἐφόνευσαν ὅλους.

All' Illustrissimo Signor

il Signor Dionisio Conte di Roma.

V e n e z i a

34. EK BENETIAS IPOΣ Δ. ΡΩΜΑΝ

(Φάκελ. 2123, ἀριθ. 2348).

Venezia, 13 Marzo 1822.

Signor Conte Stimatissimo.

Ho il piacere di dargli la consolaria notizia che la flotta Greca in numero di 80 velle è arrivata in Patrasso ed attendeva il vento favorevole onde entrare nel Golfo di Lepanto per incontrare la flotta Ottomana. I nostri erano decisi di perdersi o bruciare la flotta nemica. Questa notizia viene confermata da due bastimenti arrivati quest'oggi, l'uno da Itaca e l'altro da Smirna. Stiamo ansiosi del risultato. Che Dio assista la nostra causa. Il signor Peta la riverisce distintamente e ci disse di scrivergli che il Dr. Sicuro è qui arrivato da Bologna e dopo 18 ore è ripartito come un lampo. Qui ha parlato soltanto con il Signor Sicuro e Volterra. Il Signor Manoli la riverisce. La prego far i miei complimenti alla Signora Contessa, così pure da parte di mia Madre ed il signor Manoli, e con tutta la stima sono

*di Lei umilissimo Servo***Nicolò Vida.***Al Nobil Signor***Conte Dionisio Roma.***Padova.***(Μετάφρασις)**

Benetia, 13 Μαρτίου 1822.

Ἐντιμότητε Κύριε Κόμν.

Μετά χαρᾶς ὡς δίδω τὴν εὐχάριστον εἶδησιν, ὅτι ὁ Ἑλληνικὸς στόλος, ἀποτελούμενος ἀπὸ 80 κομμάτιν, ἔφθασεν εἰς Πάτρας καὶ ἐπερίμενεν εὐνοϊκὸν καιρὸν, ὥπως εἰσέλθῃ εἰς τὸν κόλπον τῆς Ναυπάκτου, διὰ νὰ συναντήσῃ τὸν ὀθωμανικὸν στόλον. Οἱ ἰδιοὶ μας ἦσαν ἀποφασισμένοι νὰ γρηθοῦν, ἢ νὰ κρύβουν τὸν ἐχθρικὸν στόλον. Αὐτὴ ἡ εἶδησις ἐβεβαιώνητο ἀπὸ δύο πλοῖα, τὰ ὅποια ἔφθασαν σήμερον, τὸ ἓν ἀπὸ τὴν Ἰθάκην καὶ τὸ ἄλλο ἀπὸ τὴν Σμύρνην.

Στέκομεν εἰς ἀδημονίαν διὰ τὸ ἀποτέλεσμα. Ὁ Θεὸς νὰ βοηθήσῃ τὸν ἀγωνιᾷ μας. Ὁ κύριος Πέτας σᾶς προσκυνεῖ εὐσεβάστως καὶ μοῦ εἶπε νὰ σᾶς γράψω, ὅτι ὁ Δόκτωρ Συγοῦρος ἐφθάσεν ἐδῶ ἀπὸ τὴν Βολώνιν καὶ μετὰ 18 ὥρας ἀνεχώρησε πάλιν ὡς ἀστραπή.

Ἐντυχθὼς ὠμίλησε μόνον μὲ τὸν κύριον Συγοῦρον καὶ Βολτέρραν. Ὁ Κύριος Μανώλης σᾶς προσκυνεῖ. Σᾶς παρκακλῶ νὰ προσφέρετε τὰς προσήσεις μου εἰς τὴν Κυρίαν Κόμησσαν, καθὼς καὶ ἐκ μέρους τῆς Μητρὸς μου καὶ τοῦ κυρίου Μανώλη, καὶ μὲ ὅλον τὸ σέβας μένω

Ταπεινότατος δοῦλος σας

Νικόλαος Βίδας.

Πρὸς τὸν εὐγενῆ Κύριον

Κόμητα **Διονύσιον Ρώμαν.**

Εἰς Πάδοβαν.

35. ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΙ ΕΚ ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ

Εὐρεθεῖσαι ἐν τοῖς ἐγγράφοις Δ. Ρώμα.

(Φάκελ. 2124 ἀριθ. 3477).

Μεσολόγγι, 17 Μαρτίου 1822 παλαιόν.

Φιλόσχος ἐδῶ (ὑποκείμενον ἄξιον, ὅπου κατὰ τὰς ἀρχὰς Ἰανουαρίου ἐμίσησεν ἀπὸ Λιδόρνου) δὲν ἐστάθην εἰμὴ δύο ἡμέρας, διότι ἡ πα-
τρὶς μὲ ἔστειλεν εἰς τὴν ἐν Κορίνθῳ Ἐθνικὴν Βουλὴν διὰ νὰ ἐγχει-
ρίσω τὰ ὅσα ἀπὸ Λιδόρνου καὶ ἄλλα μέρη ἐστάλθησαν γράμματα, νὰ
ὁμιλήσω προσωπικῶς τὰ ὅσα χρειώδη ἔπρεπε νὰ ἐνεργηθῶσιν ἀνευ
ἀντιβολῆς καὶ τέλος νὰ τοῖς παρκαστήσω τὴν ἀνάγκην τῆς Πατρίδος
διὰ ἐξχωγὴν Πελοποννησιακῶν στρατευμάτων, τὰ ὅποια πολλάκις
ὑπεσχέθησαν οἱ Πελοποννήσιοι πλὴν δὲν ἐκτέλεσαν· καὶ τοῦτο εἰς
μὲν τοὺς ἐδικούς μας ἐπροξένει μεγάλην ψυχρότητα καὶ δειλίαν, εἰς
δὲ τοὺς ἐχθρούς μας ἐμψύχωσιν καὶ γενναϊότητα. Διέβην εἰς Κόριν-
θον, ἐπαρρησιάσθην εἰς τὴν συνέλευσίν των, δούς τὰ γράμματα, ὠμί-
λησα τὰ δέοντα ἀρκετὴν ὥραν, ὅλοι ἠκροάσθησαν προσεκτικῶς καὶ
μὲ ἔκστασιν καὶ συμφώνως ἐκχύγασαν, ὅτι ἔχει καλῶς καὶ οὕτως δεῖ
γενέσθαι. Δὲν ἔλειψα δὲ καὶ μερικῶς νὰ ὁμιλήσω περισσότερα τῶν
ὧσιν εἶπα γενικῶς· καὶ μὲ ὅλα ταῦτα ἀπερνοῦσαν αἱ ἡμέραις. Ἐν

ταύτη τῇ περιστάσει φθάνει πεζὸς ἀπεσταλμένος ἐνταῦθα μὲ μεγά-
 λας εἰδήσεις τῆς παραδόσεως τοῦ Ἀλῆ-πασᾶ καὶ τὰς μεγάλας πλέον
 ἐτοιμασίας τῶν ἐχθρῶν διὰ νὰ ἐφορμήσωσι εἰς τὰ μέρη μας. Τοῦτο
 τοὺς ἐτάρξαξε περισσότερον, πλὴν ἐτελείωνον αἱ συνελεύσεις χωρὶς
 νὰ ἀποφασισθῇ τὸ οὐδέν. Τότε ὁ δυστυχὴς Ὑψηλάντης, παραστήσας
 πρῶτον τὸν μέγαν κίνδυνον, τὸν παρελθόντα ἕνεκα τῶν ἀλλεπαλλή-
 λων ἐλλείψεων των, καὶ ὅτι πλέον ἀνχβολὴν ἢ περίστασις δὲν ἀπο-
 δέχεται, ἀλλ' ἄμεσον ἐνέργησιν καὶ δραστηριότητα, ἐπρόσφερε τὸν
 Ἐκυτόν του νὰ ἐκστρατεύσῃ, διδούσης τῆς Βουλῆς τὰ ἐν Κορίνθῳ
 εὐρισκόμενα στρατεύματα. Ἐπληρέθη ἡ πρότασίς του καὶ παρὰ πάν-
 των ἀπεδέχθη εὐχαρίστως. Τότε τοῖς ἐπρόσφερα καὶ ἐγώ, ὅτι καλὸν
 εἶναι ἡ Διοίκησις νὰ ἐκδώσῃ περὶ τούτου προκήρυξιν τῆς εἰς τὴν Δυ-
 τικὴν Ἑλλάδα, ἥτις θέλει ἐμψυχώσῃ καὶ βεβαιώσῃ πλέον τοὺς ἐδι-
 κούς μας, τοὺς δὲ ἐχθροὺς θέλει κρυώσῃ καὶ φοβίσει. Ἐκρίθη εὐλο-
 γος ἡ γνώμη μου καὶ ἀμέσως γραφεῖσα παρὰ τοῦ κυρ. Βάμπα ὑπε-
 γράφη παρ' ὅλων τῶν μελῶν τοῦ Βουλευτικοῦ καὶ Ἐκτελεστικοῦ
 Σώματος καὶ μὲ πεζὸν ἐστάλη εὐθὺς εἰς τὰ ἐδῶ. Τοῦτο μὲ ἔκκαμε
 πλέον νὰ ἡσυχάσω καὶ νὰ πιστεύω, ὅτι ἡ ἐκστρατεία ἄφευκτα γίνε-
 ται. Μετὰ μίαν ἡμέραν ἔρχονται καὶ γράμματα τῆς Ἀνατ. Ἑλλά-
 δος ζητοῦν καὶ ἐκεῖθεν βοήθειαν. Τότε ἀπεφασίσθη ἀπὸ τὴν Συνέ-
 λευσιν, ὅτι ὁ Ὑψηλάντης νὰ ἐκστρατεύσῃ εἰς τὴν Ἀνατολικὴν διὰ
 τοῦ Ἰσθμοῦ, εἰς δὲ τὴν Δυτικὴν νὰ διορισθῇ ὁ Κολοκοτρώνης. Γρά-
 φουσι λοιπὸν πρὸς αὐτὸν νὰ ἐκστρατεύσῃ διὰ τὰ ἐδῶ καὶ διορίζουσιν
 ἐμὲ νὰ τῷ φέρω τὰ γράμματα καὶ νὰ τῷ παραστήσω καὶ διὰ ζωῆς
 φωνῆς τὸν κίνδυνον. Ὑπακούσας διὰ τὴν ἀγάπην τῆς Πατρίδος,
 φθάνω μὲ ὅλην τὴν ταχύτητα εἰς Γαστούνην καὶ εὐρὼν τὸν Κολο-
 κοτρώνην ἐγγείρισκα τὰ γράμματα τῆς Βουλῆς. Ἀπὸ τὴν ἀπόκρι-
 σιν ἄργητα ἐπροξενεῖτο, καὶ ἐκεῖθεν, ἀνχωρήσας εἰς ἓν δυστυχὲς
 κατάλυμα διὰ νὰ ἀναπαυθῶ, εὔρον δύο Σουλιώτας ἀπεσταλμένους
 παρὰ τῶν κηπετάνων τοὺς διὰ τὴν αὐτὴν ὑπόθεσιν. Ἐνωθεὶς μετ'
 αὐτῶν ἐνέργησα τέλος πάντων νὰ μοῦ δώσῃ μίαν γραφὴν πρὸς τὴν
 Γερουσίαν μας ἐν Βαλαμωρίῳ, μὲ τὴν ὁποίαν ὑποσχέθη τὴν ἐξαπο-
 στολὴν τῶν στρατευμάτων, ἂν ἡ ἀνάγκη εἴναι ἐπείγουσα, καθὼς τοῦ
 ἐπαράστησαν καὶ τῷ ἐδιωρίζετο.

Πρὶν νὰ φύγω ἀπὸ τὴν Κόρινθον διὰ Γαστούνην ἔγινε γνωστὴ ἡ
 διάβασις τοῦ Ὁθ. στόλου καὶ τὸ φθάσιμόν του εἰς τὰ Μεσσηνίονα,
 ὅπου ἐξεφόρτωσαν ἐφόδια καὶ ἔως 500 βαρβάρους. Ἐκεῖθεν ἐπλευ-
 σεν εἰς Νεόκαστρον, τὸ ὁποῖον ἐπολιώρησε διὰ ξηρᾶς καὶ θαλάσσης

καὶ ἐδοκίμασε νὰ τὸ κυριεύσῃ· πλὴν ὁ περιστατικῶς ἐκεῖ εὐρεθεῖς Γενεράλ Νορμάν μὲ 45 στρατιώτας καὶ ἕως 200 ἰδικοὺς μας ἀπέκρουσε τοὺς βαρβάρους γενναίως καὶ μὲ μεγάλῃν τοὺς ζημίαν καὶ θάνατον· καὶ διὰρκούσης τῆς μάχης ἔφθασε διὰ ζήτρως καὶ ὁ καπ. Ἀνγκωνσταρξ, τὸν ὅποιον ἰδόντες οἱ βάρβαροι ἀνεχώρησαν κακῶς ἔχοντες, μείνκντες αἰχμαλώτοι πέντε ἐξ αὐτῶν. Ταῦτα ἠκολούθησαν περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ τρέχοντος. Ἀνχωρήσας ἐκεῖθεν ὁ στόλος διέβη εἰς Ζάκυνθον καὶ ἐκεῖθεν εἰς Πάτρας, εἰς τὰς 12 τρέχοντος, ὅπου ἔκκαμε τὴν ἀπόβασιν τόσον τῶν ἐφοδίων, ὅσον καὶ στρατιωτῶν ἕως 3 χιλ. Ὁ δὲ στόλος συνίστατο ὅλος ἐκ πλοίων πολεμικῶν καὶ φορτηγῶν τὸν ἀριθμὸν 62. Ἡ ἐμφάνισις τοῦ στόλου ἐπροξένησεν εἰς τοὺς ἐδῶ μέγαν φόβον καὶ σχεδὸν ἀπελπισίν, καὶ εἰς τοὺς ἐχθροὺς μεγαλοφυχίαν καὶ ἐτοιμκσίας. Τοῦτο ὅμως διήρκεσε 3 ἡμέρας· καὶ ἰδοῦ, ἐμφανισθέντος ἐδῶ τοῦ ἰδικοῦ μας στόλου εἰς τὰς 15 τοῦτου, ἐμψυχώθησαν πάλιν οἱ ἡμέτεροι, οἱ δὲ ἐχθροὶ ἤρχισαν νὰ μαντρώνωνται. Ἡ ἀπόφασις τῶν τριῶν Νκυάρχων μας, Ιω. Δ. Βώκου Ὑδραίου, Νικολάου Ἀποστόλου Ψαρινοῦ καὶ Γκίκα Τζούπη Σπετζιώτου, ἦτον ἡ νὰ κατὰκρύσουν τὸν ἐχθρὸν δι' ὅλου, ἡ νὰ χυθῶσι μὲ ὅλα τὰ πλοῖα, τὸν ἀριθμὸν 60. Τρεῖς ἡμέρας ἀκαταπαύστως ἐνησχολοῦντο ἐναντίον τοῦ ἀνέμου νὰ ἔμβουν εἰς τὸν κόλπον καὶ νὰ δώσωσι τὴν μάχην. Τέλος εἰς τὰς 18 πλέον, ἐναντίον τοῦ ἀνέμου, ἐπλησίασαν τὸν ἐχθρικὸν στόλον 4 μόνον. Ὁ ἐχθρικός, ἰδὼν πλέον τὴν ἀπόφασιν τῶν ἡρώων καὶ μὴ δυνάμενος νὰ λάβῃ πλέον ἄλλο κατὰφύγιον, ἐβάλλθη εἰς τὰ πανιὰ ἔχων τὸν ἄνεμον αἰσίων. Περικυκλώθησαν μόνον τὰ 4 ἐδικὰ μας καὶ ἤρχισεν ἡ μάχη εἰς τὰς 2 ὥρας τὸ πρωί· ὁ ἄνεμος ἔγινε τόσον σφοδρότερος, ὥστε δὲν ἐστάθῃ τόσον δυνατὸν νὰ πλησιάσῃ πλέον ὁ ἐδικὸς μας, εἰμὴ μόνον μὲ μεγάλῃν βίαν ἀλλὰ τρία. Ὡστε ἐπὶ τὰ ἐδικὰ μας μέσον 33 ἐχθρικῶν ἐπολέμησαν ὥρας 6 ἀκαταπαύστως. Ἀδελφέ, ὅποιαν γενναϊότητα καὶ ἀνδρείαν ἔδειξαν οἱ ἐδικοί μας οὔτε δύναμει νὰ σῆς περιγράψω, οὔτε πιστεύεται. Ὁ Νκύρχος ὕδραϊος διὰ 1 1)2 ὥραν ἐκτυπᾶτο μὲ 3 φριγάδες χωρὶς νὰ φκίνηται τελείως, ὥστε ὑπέθεσαν τὴν κατὰβύθισίν του. Τί ἔκαμεν ἀδελφέ! Τὴν μὲν μίαν τὴν ἔφερεν εἰς τόσῃν ἐλεεινῇ κατὰστασιν, ὥστε μένουσα χωρὶς ἄλμπουρα καὶ κατὰστραμμένη ἐδόθη εἰς φυγὴν· αἱ δὲ ἄλλαι μὲ μεγάλῃν ζημίαν ἐσυνώδευον τὴν ρηθεῖσαν διὰ νὰ μὴ τὴν χάσουν ἀπὸ ἐφοδον τῶν ἐδικῶν μας, οἵτινες εἰς τοῦτο ὥρμουν ὡς λέοντες καὶ πλέον ἀπὸ μίαν φορὰν ἐφθασαν εἰς διάστημα πιστόλας. Ἐπλησίασεν ἡ δύσις τοῦ ἡλίου

καὶ τότε βλέποντες οἱ ἐδικοὶ μας τὴν ἐξακολούθησιν τοῦ ἀνέμου εὐ-
γῆκην ἀπὸ τὸν κόλπον· ἀκολούθως τούτων εὐγίνει καὶ ὁ ἐχθρικός ἐν
καιρῷ νυκτός καὶ ἐπῆγεν εἰς Ζάκυνθον. Ἡ ζημία τοῦ ἐδικοῦ μας
ἐστάθη αὕτη· δύο μόνον ἐβλάβησαν ἀπὸ τῆς σφαίρας τῶν κανονίων,
τὰ ὅποια ἀπελθόντα εἰς Νεόκαστρον ἐδιωρθώθησαν. Ἐθανατώθησαν
μόνον τρεῖς καὶ ἐπληγώθησαν 35. Τρεῖς ἐξ αὐτῶν ἔμειναν βλαμμέ-
νοι, οἱ μὲν δύο ὑστερημένοι τὴν μίαν χεῖρην, ὁ δὲ τὸν πόδα, οἱ δὲ
ἄλλοι μετ' ὀλίγας ἡμέρας ἦσαν ἰκτρευμένοι ἀβλαβῶς. "Αν τοῦτο,
ἀδελφέ, σοὶ φαίνεται θυμῶς, ἔχεις δίκαιον· ἀλλὰ εἶναι ἀλήθεια. Εἰς
τὴν μάχην αὐτὴν ἐστάθη θεατὴς καὶ αὐτόπτης ὁ ἐδικός μας ἰκτρός
Μάγερ (Γερμανός, μὲ τὸν γράφοντα τὴν σημείωσιν ἐδῶθεν) καὶ εἰς
ἀνεψιός μου, οἵτινες εἰς τὸ πλοῖον τοῦ Νυχάρχου ὑδραίου.

"Όταν ὁ στόλος ἐμφανίσθη ἐδῶ ὅλοι οἱ πληγωμένοι ἐπεσκέφθη-
σαν ἀπὸ τὸν ἰκτρὸν Μάγερ. Ἡ ζημία τοῦ ἐχθρικοῦ ἐστάθη μεγα-
λωτάτη· ἐκτὸς τῆς κατὰ συντρίψεως τῆς φρεγάδας ὑπέφεραν καὶ
ἄλλα πολλά· ὑπὲρ τοὺς ἐκκτὸν ἐφονεύθησαν καὶ ἐζήκοντα ἐπλη-
γώθησαν· καὶ ταῦτα εἶναι βεβαιότατα.

Μετὰ τὴν μάχην ὁ μὲν ἐδικός μας στόλος ἐστάθη διὰ 3 ἡμέ-
ρας εἰς τὰ παράλια τῆς Πελοποννήσου ἀπὸ Πύργον ἕως εἰς τὸ Κα-
τάκωλον, ὅπου ἔακμον νερὸν καὶ ἄλλα ἀνγκυρία, ὁ δὲ ἐχθρικός εἰς
τὴν Ζάκυνθον ὅπου ἐδιάτρεψεν 2 ἡμέρας δηλ. εἰς τὰς 20 τούτου,
καὶ τὴν νύκτα τῆς 23 ἀνεχώρησεν ἐκεῖθεν χωρὶς νὰ γίνῃ γνωστὸς
εἰς τοὺς ἐδικούς μας. Εἰς τὰς 24 ἐκίνησε πάλιν εἰς ζήτησιν τοῦ
ἐχθρικοῦ, τὸν ὅποιον ἐστοχάζετο νὰ ἐπέστρεψεν εἰς Πάτραν. Ἐνῷ
λοιπὸν διέβαιναν ἀπὸ Γλαρέντζαν, ἔφθασα καὶ γὼ ἐκεῖ ἀπὸ τὴν Γα-
στούνην νὰ διαβῶ εἰς τὰ ἐδῶ. Τύχη ἀγαθὴ, ἔρχεται εἰς τὰ ἐκεῖ ἐν
γικμπέκο Ψαρινόν διὰ νὰ ἐξετάσῃ περὶ τοῦ ἐχθροῦ, καὶ οὕτως,
ἐμὲς εἰς αὐτό, ἔφθασα τὸ ἑσπέρως μὲ ὅλον τὸν στόλον εἰς τὸν
λιμένα μας. Στοχάσου, ἀδελφέ, ὅποιον εὐχαρίστησιν ἔλαβα ἄχρι
τοῦ μεσονυκτίου μὲ τὸν Νυχάρχον Ψαρινόν, φίλον μου παλαιόν,
ἐστάθην εἰς τὸν Νυχάρχον Ὑδραῖον, ὅπου ἦτον γενικὴ συνέλευσις
ὅλων τῶν Νυχάρχων καὶ ἐσκέπτοντο ὅποιον ὥραν νὰ ὑπάγωσι πάλιν
εἰς Πάτραν, καὶ ἂν εἶναι ἐκεῖ ὁ ἐχθρικός νὰ τὸν ἐξολοθρεύσωσιν.

Εἰς τὴν αὐτὴν περίπτωσιν εἶδον τὰ ἥρωϊκὰ φρονήματα τῶν Ἑλ-
λήνων· ἀπὸ τὸν μεγαλύτερον ἕως τὸν μικρότερον δὲν ἠκούετο ἄλλη
φωνή, εἰμὴ θάνατος, ἢ ἐξολόθρευσις τοῦ ἐχθροῦ, καὶ οὕτως ἐγένεν
ἀπόφασις τὸ πρῶτ' τῇ 25 νὰ πλεύσωσι πάλιν εἰς Πάτραν καὶ ἂν δὲν
εὕρωσι τὸν στόλον νὰ καύσωσι τὰ μείναντα ἐκεῖ φορτικά πλοῖα. Τὸ

πρωτὶ δὲ πλησιάσαντες ἄχρι τῆς Πάτρας δὲν εὔρον τὸν στόλον τὰ δὲ φορτικὰ ἀφέντα τὰς ἄγκυρας εἰσέβησαν εἰς τὸν Γόλφον ὑπὸ τὴν ὑπεράσπισιν τῶν Καστελλίων. Καὶ οὕτω τὰ ἡμέτερα, διατρίψαντα ἐκεῖ ἡμέρας δύο, ὑπέστρεψαν πάλιν εἰς τὸν λιμένα μας διὰ νὰ λάβωσι πρὸς τροφήν ἐφόδια καὶ μέρος ἔτι πολεμικῶν διὰ νὰ τὰ ἐκφορτώσωσιν εἰς τὴν Ρινιάσαν εἰς παράδοσιν τῶν Σουλιωτῶν.

Μετὰ τὴν ἐντεῦθεν λοιπὸν ἐδῶθεν ἀναχώρησιν των, ὁκτὼ μόνον ἔπλευσαν εἰς τὰ παράλια τῆς Ἀλβανίας καὶ ἔδωσαν εἰς τοὺς Σουλιώτας τὰ ἐφόδια παρ' αὐτῶν μαθόντες, ὅτι εἰς Μοῦρτον εὐρίσκονται 6 ἐχθρικὰ πλοῖα, ἔλαβον 150 Σουλιώτας καὶ ἔπλευσαν διὰ ἐκεῖ νὰ τὰ πάρουν.

Ἐνῷ δὲ ἦσαν 8 μίλλια μακρὰν, ἐνεφανίσθη ἐν μπρὶκ ἀγγλικόν, τὸ ὅποῖον, πλησιάσαν εἰς τὰ ἐδικὰ μας, ἠρώτησε τὸν ναύαρχον Ὑδραῖον τί ζητεῖ εἰς τὰ νερὰ ἐκεῖνα· ὁ δὲ ἀπεκρίθη· τὰ ἐχθρικὰ πλοῖα. Ὁ Ἀγγλος τῷ λέγει, ὅτι ὁ λιμὴν τοῦ Μούρτου καὶ αἱ ἀντικρυ Νῆσοι ἐννοοῦνται ὑπὸ τὴν ὑπεράσπισιν τῆς Ἀγγλίας καὶ διὰ τοῦτο δὲν εἶναι συγχωρημένον νὰ πλῆῃ ἐκεῖ· ὁ ἐδικός μας τῷ λέγει, ὅτι δὲν γνωρίζει τὰ μέρη αὐτὰ νὰ εἶναι μέλη τῶν Ἐπτανήσων, καὶ ἂν περὶ τούτου ἔχῃ διαταγὴν τῆς Διοικήσεώς του, νὰ τῷ τὴν δῶσῃ ἔγγραφον καὶ τότε ἀναχωρεῖ. Ὁ Ἀγγλος ἀμέσως δίδει πρὸς τὸν ναύαρχόν μας ἐγγράφως, ὅτι ἐκ διαταγῆς τῆς Διοικήσεώς του ἐμποδίζει τὴν ἐκεῖ περίπλευσιν τοῦ Ἑλληνικοῦ στόλου. Λαβόντες τοῦτο οἱ ἡμέτεροι, ἀμέσως γράφουσι τῷ ἰδίῳ Μέιτλανδ καὶ στέλλουσιν εἰς Κορφοὺς τὴν Γολέταν τοῦ Τομπάζη, ζητοῦντες νὰ μάθωσιν, ἂν ὁ Ἀγγλος καπ. εἶχε τοιούτην διαταγὴν του· καὶ ἂν εἶχε, ἐπὶ τίνι λόγῳ φυλάττει ἐκεῖ τὸν ἐχθρόν μας, ἐνῷ πολλάκις ἐκήρυξαν, ὅτι εἰς τοὺς λιμένας τοὺς εἶναι ἀπηγορευμένη ἡ προσόρμις καὶ διὰ τὰ δύο ἔθνη, καὶ εἰς ποῖον καὶ ὅν τοῦ Μούρτου καὶ αἱ Νῆσοί του ἐγνωρίσθησαν ὑπὸ τὴν ὑπεράσπισιν τῆς Ἀγγλίας· καὶ ἀποστείλαντες τὴν Γολέταν ἐπίστρεψαν ἐδῶ τὰ λοιπά, ἀναμένοντες τὴν ἀπόκρισιν. Ἦδη παλινδρομῶ. Διευθυνόμενος εἰς τὴν Ἀλβανίαν ὁ στόλος μας, διέβη πλησίον τῆς Ἀγίας Μαύρας. Εἰς τῶν καπετανκίων ἀπέβη εἰς τὴν ξηρὰν καὶ ἠγόρασε μερικὰ γίδια· τοῦτο οἱ κύριοι Ἀγγλοι τὸ ἔκαμν ὑπόθεσιν καὶ ἐγνωστοποίησαν εἰς Κορφοὺς με διαφορετικὴν ὁμῶς μορφήν. Ἡ Διοίκησις ἀντὶ νὰ δῶσῃ ἀπόκρισιν, ἐμποδίζει τὴν Γολέταν νὰ φύγῃ πλέον· καὶ με διαφόρους μεθόδους πιάσκει νὰ καταδικάσῃ τὸν καπετάνιον διὰ τὴν εἰς Ἀγίαν Μαύραν ἀπόδασιν. Ἰδοὺ δικαιοσύνη· ἰδοὺ Χριστιανικὴ διοίκησις· ἰδοὺ νόμοι.

Δὲν ἤξεύρω ἂν ποτὲ συνέβη ἐν τοιοῦτον, νὰ ἐμποδισθῇ ἐν περιλιμηνάριον διὰ ἔγκλημα ἀνκφερόμενον εἰς τοὺς ἄλλους. Ὡς τόσον ἀκόμη δὲν ἀφέθη· τὰ δὲ λοιπὰ πλοῖα, 7 τὸν ἀριθμὸν, περιπλέουσιν ἄχρι τῆς Πάτρας καὶ μετὰ 3 ἡμέρας θέλουν πλεύσει πάλιν διὰ Ἀλβανίαν πρὸς ἐμφύχωσιν τῶν ἐκεῖ ἡμετέρων, ὅπου θέλει γίνεαι καὶ κίνημα. Μεταβαίνω νὰ σοὶ ἐξιστορήσω ἐν συντόμῳ τὰ ἐδῶ.

Φθάσας ἐδῶ εὔρον τὰ πράγματα ἀδιοργάνιστα καὶ διὰ τοῦτο ἄτακτα καὶ ἐπικίνδυνα. Πρὸ 20 ἡμερῶν σχεδὸν ἐτελείωσεν ὁ Ὀργανισμός. Ἡ ἐν Βρυχωρίῳ συστηθεῖσα Γερουσία τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδος ἔνωσεν ὅλους τοὺς καπεταναίους· καὶ ὁ μὲν Βαρνακιώτης ἐψηφίσθη στρατηγός, οἱ δὲ ἄλλοι χιλίαρχοι ἀριθμούμενοι ἕως 20, καὶ ἐνασχολεῖται νὰ ἐκπληρώσῃ τὸν ἀριθμὸν τῶν χιλίων στρατιωτῶν· διωρίσθη ὁ μισθὸς τῶν 20 γρ. τὸν μῆνα καὶ ἐπαγρυπνεῖ ἡ Γερουσία εἰς τὰ πάντα. Καὶ οἱ χιλίαρχοι ὑπόκεινται εἰς τὸν στρατηγόν, καὶ οὕτως εὐθύς, ἡ κατάστασις μας ἔλαβε μεταβολὴν καὶ κἀκεῖνος κίνδυνος ἀπαντᾷται ἐν καιρῷ. Καὶ ὁ ἐχθρὸς εἰς ὅλας τοὺς ἐφορμήσεις κατεπολεμήθη μὲ μεγάλην γενναϊότητα, καὶ τὰ ὅπλα τῶν Ἑλλήνων ἐλαμπρύνθησαν εἰς ὅλας τὰς μάχας. Καὶ ὁμοίως γίνονται ἀντικρυ τῆς Βόνιτσας, καὶ εἰς τὰ μεθόρια τῶν Σουλιωτῶν, εἰς τὰ Ἀγραφα, εἰς Ναύπακτον καὶ ἄλλα πολλὰ μέρη οἱ ἡμέτεροι στρατεύουσιν εἰς ὅλας τὰς εἰσόδους μακρύτερον καὶ ἄλλα τοιαῦτα. Οἱ ἐχθροὶ εἶναι εἰς Ἀρταν, Ἰωάννιναν, Βόνιτσαν καὶ Πρέβεζαν· πολυτάκτως ἐτοιμάσθησαν νὰ ἐκστρατεύσωσι καὶ πάλιν δὲν ἐτόλμησαν.

Ἐχομεν εἰδήσεις, ὅτι οἱ Ἀλβανοὶ ἐγίναν σχίσμα καὶ πολλοὶ ἐξ αὐτῶν ἀνχωροῦσιν εἰς τὰ ἴδια. Ὁ ἀριθμὸς τοῦ ἐχθροῦ ὑπερβαίνει τὰς 12 χ. κατὰ τὸ παρὸν, ὁ δὲ ἡμέτερος ὁ ἐκστρατευόμενος εἶναι ὀλιγώτερος· αἱ θέσεις μας ὅμως εἰσὶν ἰσχυρότεραι, καὶ ὀλίγοι ἀνθίστανται εἰς πολλούς. Ἦδη θέλουν ἐμψυχωθῇ περισσότερον, διότι ἤρχισαν πλέον νὰ διχάζινωσιν ἐδῶ πελοποννησιακὰ στρατεύματα· εἶναι ἀποφασισμένοι 3 χ. προχθὲς καὶ σήμερον διέβησαν ἕως 400 μὲ τὸν υἱὸν Κωλοκοτρώνη. Καὶ ἀκολουθῶς οἱ λοιποὶ. Καὶ μετ' αὐτὸ ἐκτελεῖται γενικὴ ἐκστρατεία κατὰ τοῦ ἐχθροῦ.

Εἰς τὴν Ἀνατ. Ἑλλάδα διέβη ὁ Ὑψηλάντης μὲ 3 χ. Ἡ ἐκεῖ ἐμφάνισίς του ἐπαρκαίνησεν τὸν λαὸν καὶ ὁ ἀριθμὸς ηὐξήθη. Τὸ κέντρον τῆς συναθροίσεως τῶν ἐκεῖ στρατευμάτων ἐδιωρίσθη τὸ Δαδί· καὶ ἐκεῖθεν ἐν μέρος νὰ ἐκστρατεύσῃ διὰ τὸ Ζητοῦνι, τὸ ἄλλο διὰ Πατραντζίκι.

Ἐνῷ ἐσυναθροίζοντο, ἐπροσκλήθη ὁ Ὑψηλάντης νὰ ὑπάγῃ εἰς

Ἀθήνας, ζητηθεὶς ἀπὸ τοὺς ἐκεῖ πολιορκουμένους Τούρκους, διὰ νὰ προσκυνήσωσι· ἄχρι τῆς σήμερον δὲν ἔχομεν τὴν εἰδησιν τῆς παραδόσεως τοῦ Φρουρίου.

Παρατρέχω νὰ σοὶ γράψω τὸ σύστημα τῆς Διοικήσεως, μὴ ἀμφιβάλλων ἕως τῶρα νὰ σὰς ἔγινε γνωστόν, καὶ μετ' ὀλίγον τὸ ἔχετε τυπωμένον. Ἡ ἐδῶ ἐφορὰ μᾶς συνίσταται ἐκ τριῶν—οἱ Κύριοι Τρικούπης, Πλατύτας καὶ Δόστης. Τρέχει ὅμως μεγάλη σύγχυσις μεταξὺ τῶν πατριωτῶν, καὶ ἡ πηγὴ προέρχεται ἀπὸ 2 - 3 αἰσχυροτάτων ὑποκειμένων· ἀλλ' ἐλπίζω, ὅτι ταῦτα νὰ διορθωθῶσι ὅλα, καὶ ἡ Διοίκησις νὰ λάβῃ τὴν προσήκουσαν ἰσχὺν τῆς.—

Ἀδελφέ! ὁ Θεὸς μεθ' ἡμῶν! Μία μόνη ἔλλειψις μᾶς προξενεῖ μεγάλα κακά· τὰ χρήματα. Ἐνεκα τούτων μένουσιν ὀπίσω αἱ ὑποθέσεις τῆς πατρίδος. Τὸ Μισολόγγι κατεστάθη μία μεγάλη μητρόπολις· ἔγινε κέντρον τῶν τῆς ξηρᾶς στρατευμάτων καὶ τοῦ στόλου.

Ἀπῆλθον οἱ ἐκεῖ διδόντες· ἐξαιρέτως τῶρα ἐδιάστημεν νὰ βας σταῇμεν 8 ἐκ τοῦ ἑλληνικοῦ στόλου, διὰ νὰ περιπλέουσιν ἐδῶθεν εἰς Ἀλβανίαν μὲ 80 χ. τὸν μῆνα. Πόσα ἐξοδεύονται πάλιν διὰ τὰ στρατεύματα· καὶ τὰ καθημερινὰ εἶναι ἀπερίγραπτα, καὶ δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ τὰ ὑποφέρωμεν, ἂν ἀλλαχόθεν δὲν μᾶς βοηθήσουν.

Ὁ τόπος μᾶς μάλιστα ἔχει ἀνυπόφορα βάρη καὶ ἀπὸ κανὲν μέρος βοήθειαν. Ἦδη ἐλλείπομεν καὶ ἀπὸ ἐφόδων πολεμικῶν καὶ συνέργησον μὲ τοὺς αὐτοὺς ὁμογενεῖς μᾶς, ἂν ἐπιθυμῶσι τὴν ὑπαρξιν καὶ τὴν ἐλευθερίαν τῆς πατρίδος, νὰ κάμουν καὶ τώρα μίαν συνδρομήν· καὶ ἂς μᾶς προφθάσουν μὲ ἐφόδια· μεγαλητέρα ὅμως ἀνάγκη εἶναι ἀπὸ μπαρούτη· καὶ νὰ σταλθῇ τὸ ὀγλιγορώτερον ἐδῶ, διότι τὸ θέατρον τοῦ πολέμου εἶναι εἰς τὴν Ἡπειρον καὶ ὅχι πλέον εἰς τὴν Πελοπόννησον, ἐπειδὴ τὰ σωζόμενα ἔτι φρούρια πολιορκοῦνται μόνον· τὸ Ναύπλιον δὲν θέλει διαρκέσει ἐπὶ πολὺ, ὅτι ἐλλεῖπει ζωοτροφῶν. Τὸ τῆς Πάτρας ἤρχισε νὰ πολιορκῇται στενότερα. Μεταξὺ 10 ἡμέρας ἐδόθησαν 4 μάχαι ἀπὸ τὸν Κολοκοτρώνην· εἰς ὅλας ἐθριάμβευσαν οἱ Ἕλληνες.

Ἐχάθησαν ἀπὸ τοὺς ἐχθροὺς ὑπὲρ τοὺς 600· ἐκ τῶν ἡμετέρων 8. Θέλει σὰς φανῇ τοῦτο παράξενον· ἀλλά, ἀδελφέ, εἶνε ἀληθέστατον. Ὁ ἀγὼν εἶναι μέγας καὶ ἐπικίνδυνος καὶ ἐξ ἴσου εἶναι χρεῖα βοηθείας χρηματικῆς· καὶ ἂν αὐτὴ λείψῃ δὲν προβλέπω καλὴν ἔκβασιν, πάρεξ ἂν ἀλλαχόθεν βιασθῇ ὁ ἐχθρὸς· καὶ τοῦτο ἄχρι τῆς ὥρας δὲν εἶδομεν, διότι ὁ λαὸς μᾶς μικροψυγεῖ καὶ τὰ μὴ κινηθέντα μέρη μνέσκουν ἀκίνητα, καὶ τοῦτο μᾶς φέρει μέγαν κακόν. Καὶ πάλιν, ἀδελφέ,

σου λέγω, βόησον, κραύγῃσον, παραινέσον με τὸν ἔμφυτόν σου ζήλον καὶ πατριωτισμὸν εἰς τὸ νὰ γίνῃ τάχιστα συνδρομή. — Δὲν ἔχω εἰδησίην σου ἂν ἔλαβες γράμματά μου ἀπὸ Ὀδέσσου.

Ἄν σοὺ ἐμβῆκαν τὰ μετρητὰ νὰ τὰ ἐνδύσης ὅλα εἰς μπρούτην καὶ μὲ πρῶτον πλοῖον νὰ τὴν ἔχω ὁμοῦ καὶ τὰ ἱατρικὰ κατὰ τὴν ἔσω νότον. — Ἴσως τὸ ὕφος τοῦ γράφειν μου σὲ φοβίζει. Δὲν εἶναι ὅμως οὐδεὶς φόβος ἀληθής. Δύναμις εἶναι ὀλιγοτέρα εἰς τὴν Ἑπειρὸν κατὰ τὸ παρόν. Ἡ ἀπόφασις τοῦ Ἰένου εἶναι θάνατος ἢ ἐλευθερία. Ἡ γενναϊότης τῶν ἐλλήνων ὑπερέχει πᾶσαν ἔννοιαν. 85 ἄνθρωποι ἀντιστάθησαν εἰς 4 χ., ἐπολέμησαν γενναίως καὶ ἔτρεψαν τοὺς ἐχθροὺς εἰς φυγὴν με μεγάλον ἀφνισμόν. Ὅλοι σχεδὸν οἱ πατριῶταί μας ἐνεδύθησαν τὴν στρατιωτικὴν στολὴν. Εἰς τὴν πρώτην φωνὴν τρέχουν ὡς πανηγύρι. Μικροὶ καὶ μεγάλοι, γυναῖκες καὶ παιδιὰ εἶναι εἰς τὴν ἰδίαν ἀπόφασιν. Αἱ μητέρες στέλλουσι τοὺς υἱοὺς των χείρῳ. Ἀγάλλονται ὅταν ἀκούσουν τὸν υἱὸν τους πολεμήσαντα ἀνδρείως καὶ θλίβονται ὅταν τὸ ἐναντίον. Ὅλοι οἱ νέοι μας ποθοῦσι τὴν ἐκστρατεῖαν καὶ τρέχουσι μὲ ἄμιλλαν μεγάλην. Αὐτὰ, ἀδελφέ, εἶναι ἀληθέστατα. Ἐστὶ ὅμως μὴ κάθεσαι πλέον αὐτοῦ ἀλλ' ἐπιτάχυνον τὸν ἐρχομὸν σου, ὅτι εἶσαι ἀναγκαιότατος. (Ὅμιλεῖ καὶ περὶ τῶν διοικήσεων κυρίως καὶ ἐπειδὴ γνωστὰ παρὰ τρέχω).

36. ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΕΥΡΕΘΕΙΣΑ ΕΝ ΤΟΙΣ ΕΠ' ΤΡΑΦΟΙΣ

Δ. ΡΩΜΑ.

(Φάκελ. 2124 ἀριθ. 3486).

Σιπίνι, τὴν 12/24 Ἀπριλίου 1822.

Σᾶς ἀσπάζομαι ἀδελφικῶς.

Ἡ ἀνάγνωσις τῆς ὑπ' ἀριθ. 19 γραφῆς σας μὲ ἐλύπησε πολὺ, ὁ τρόπος ὅμως, μὲ τὸν ὁποῖον ἐξεφράσθη ὁ ἐλθὼν ἐκεῖ στρατιώτης, μὲ κάμει νὰ μὴν πιστεύω τὰ ὅσα ἐδιηγήθη ἐκεῖνος κακὰ ἢ ναυμυχία εἶνε ἀδύνατον νὰ μὴν ἔγινε, διότι ἀπὸ πολλὰ μέρη τὴν ἐμάθμεν ἐνδεχόμενον νὰ μὴν ἐκέρδισαν οἱ Ἕλληνες ὅσα διεφημίσθησαν, ἀλλὰ ἡ ναυμυχία πάντοτε πρέπει νὰ ἔγινε. Οἱ ἄγγλοι, λέγει ὁ στρατιώτης, ἐμπόδισαν τὰ ἐλληνικὰ πλοῖα νὰ ἐρχωνται εἰς τὰ δυτικὰ μέρη τῆς Πελοποννήσου· τοῦτο πρέπει νὰ εἶναι διόλου ψευδές, διότι ἀν-

τιβαίνει εἰς τὸ γενικὸν σύστημα τῆς ἀκριβοῦς οὐδετερότητος τῆς Ἀγγλίας, καὶ αὐτὸ φαίνεται καὶ ἀπὸ τὴν λόγον ὅπου ἔκαμεν εἰς τὸ Παρλαμέντον τῆς Ἑπτανήσου ὁ Μετλάν κατὰ τὴν 5 Μαρτίου (μετὰ τὴν νκυμαχίαν δηλαδὴ), λόγος, ὅστις εὐρίσκεται εἰς τὰς ἐφημερίδας. Διὰ αὐτοὺς λοιπὸν τοὺς λόγους, καὶ διότι ὁ διηγηθεὶς εἶναι στρατιώτης, δὲν πιστεύω τὰ ὅσα λέγει, ἂν δὲν τὰ βεβαιωθῶ καὶ ἀπὸ ἄλλα σας γράμματα, καὶ εἴθε, κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν μας, νὰ εἶναι ψευδῆ.

Οἱ Τοῦρκοι ἀκολουθοῦν νὰ κάμουν τὰ αὐτὰ κακὰ εἰς τὴν Βλαχοπογδανίαν· λέγουν, ὅτι νὰ ἐπέστρεψεν ἕως χθὲς ὁ ταχυδρόμος, ὅπου εἶχε σταλῇ εἰς Κωνσταντινούπολιν. Μετὰ δέκα ἢ δώδεκα ἡμέρας θὰ ἰδοῦμεν σαφέστερα τὰ πράγματα· οἱ Τοῦρκοι μὲ ὅλα ταῦτα κάμουν ἐτοιμασίας πολεμικάς.

Ὁ Τατίστζεφ, κατὰ τὰς τελευταίας τῆς Βιέννης εἰδήσεις, ἦτον ἀκόμη εἰς αὐτὴν τῆς Αὐστρίας τὴν Μητρόπολιν, καὶ ἔλεγον πῶς ἐπερίμενε τὴν ἀπὸ Κωνσταντινουπόλεως ἀπόκρισιν.

Ὁ μὲ ὅλην τὴν ἀδελφικὴν ἀφοσίωσιν φίλος σας

Ὁ γνωστός.

Ἐλαβὰ αὐτὴν τὴν στιγμὴν τὴν ὑπ' ἀριθ. 20 γραφὴν σας· μὲ εὐχαρίστησεν ὀλίγον καὶ ἐλπίζω νὰ μάθετε καλλιτέρα πράγματα. Ὁ πόλεμος φαίνεται ἀφεύκτως ἐντὸς ὀλίγου θὰ ἀρχίσῃ.

37. ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΙ ΕΚ ΛΙΒΟΡΝΟΥ

Εὐρεθεῖσαι ἐν τοῖς ἐγγράφοις τοῦ Δ. Ρώμα

(Ἀριθ. 14 ἐγγράφων Ἀλεξ. Ρώμα).

Λιβόρνον, τῇ 26 Ἀπριλίου 1822.

Εἰς τὰς 24 τούτου ἔφθασε πλοῖον ἀπὸ Μαραθονῆσι διὰ 18 ἡμέρας, εἰς τὸ ὅποιον εἶναι ὡς πασιγγέρης ὁ Μιχαὴλ Τροχάνης Λακωνίτης, ὅστις ἐσπούδαζεν εἰς Πίζαν καὶ πρὶν ἀναχωρήσῃ ὁ Πιρίγκηψ Μαυροκορδάτος ἐμίσευσεν διὰ τὴν Πατρίδα.

Ἄγνοεῖται ἕως τοῦ νῦν ὁ ἐρχομὸς του. Ἴσως εἶναι διὰ νὰ τελειώσῃ τὰ μαθήματά του. Πολλὰ ὀλίγα γράμματα εἶχε, τὰ ὅποια σχεδὸν περιφέρονται εἰς τὰ τῆς Διοικήσεως καὶ εἰς τὴν Ναυμαχίαν. Ἐγὼ ὕστεροῦμαι ἀπὸ τοὺς γνωστοὺς φίλους Κορίνθου καὶ ἀπὸ Ὑδραν.

Ὁ ρηθείς δὲ Τροχάνης διὰ στόματος μᾶς εἶπεν, ὅτι τὸ σύστημα τῆς Διοικήσεως ἐπῆγαινε προχωρῶντας, πλὴν ἔλλειπον τὰ χρήματα, διὰ τὴν ἐκτελῶνται αἱ πράξεις μὲ περισσύτεραν ἐνέργειαν καὶ δραστηριότητα. Οἱ Μωρχίται περρησιάζονται, ὅτι ἠφανίσθησαν καὶ δὲν ἔχουν μετρητά, μ' ὅλον ὅπου ἡ διοίκησις τάζει μὲ 20 % ὀλιγώτερον νὰ προτιμῶνται ἐκεῖνοι, ὅπου ἔχουν τὰς ὁμολογίας, θέλωντας νὰ ἀγοράσουν κτήματα, ὅταν ἀποφασισθῇ ἡ πούλησις.

Μέρος μικρὸν ὑπέγραψεν θεληματικῶς, ὁ Δεληγιαννόπουλος 100 χ. γρόσια, ὁ Νοταρὸς 50 χ., ὁ πλ.τῆρ Τροχάνης 25 χ. καὶ μερικοὶ ἄλλοι. Εἰς τὴν Κόρινθον μετρητὰ δὲν εὑρέθησαν εἰμὴ πράγματα, καὶ ἐκεῖνα τῆς Τριπολιτισίας ἐσπάρθησαν εἰς τοὺς στρατιώτας.

Οἱ Ὑδραϊσπετζοτοπαρινοὶ φωνάζουν, ὅτι ἀπηύδησαν ἐξοδεύοντες. Διὰ τὴν τοὺς προφθάσουν οἱ Μωρχίται τοὺς ἔστειλαν μερικὰ ἀργυρὰ πράγματα νὰ κρατῶσιν, ἕως νὰ ἔμβουν μετρητὰ εἰς τὴν κάσταν, ὅθεν νὰ ἡσυχάσουν, ἐπειδὴ κατ' ἐκείνας ἔλειπον.

Ἀπεφασίσθη ἀπὸ τὴν Διοίκησιν νὰ εὔγουν διὰ τὴν Ἡπειρον 10 χιλιάδες στρατεύμα, πλὴν διὰ τὴν ἔλλειψιν τῶν χρημάτων νὰ πληρῶνται τὰ ἀναγκαῖα, μόνον ἕως 1000 μὲ τὸν Ὑψηλάντην εἶχον εἰδήσιν νὰ ἐφθασαν εἰς τὰς Ἀθήνας, καὶ 500 εἰς τὸ Μεσολόγγι. Ὁ ἴδιος Κολοκοτρώνης, μὲ τὸ περισσύτερον στρατεύμα, εὐρίσκεται εἰς Πάτρην καὶ ἐκτενέγινετο εἰς τὴν πολιορκίαν τοῦ κάστρου, πολέμοιντες τὸν ἐχθρὸν, ὅπου ἐνεδυνάμωθη μὲ τὸ ἐκεῖ ἐκτελεσθὲν διασπάρκον ἀπὸ τὸν Ὁθωμανικὸν στόλον.

Καὶ πρὶν μισεύσει εἶχεν ἰδεῖ γράφην τοῦ Παναγιώτου Ζαφειρόπουλου, ὡς ἀπὸ τὸν Κολοκοτρώνην γραμμένην πρὸς τὸν Νοταρᾶν, ἐξηγῶντας, ὅτι εἶχε κτυπήσει τὸν ἐχθρὸν καὶ τοῦ εἶχε φονευμένους ἕως 300 καὶ τοῦ ἐζητοῦσε μινκτόρους νὰ τοῦ στείλῃ.

Τὰ κάστρα Μοθωκόρων ἔλαβον ἀρκετὴν βοήθειαν, τὸ δὲ Ἀνάπλι ἦτον στενὰ πολιορκημένον μὲ 4 πλοῖα ἀπὸ τὴν θάλασσαν, καὶ ἀπὸ τὴν ξηρὰν ἀρκετὰ στρατεύματα καὶ ὑστερινῶς ἐπῆγον ἕως 300 Τζάκωνες μὲ τὸν γαμβρὸν τοῦ ἄνω Τροχάνη, οἱ ὅποιοι ἐστρατοπέδευσαν πλησιέστερον τοῦ κάστρου καὶ διὰ τὴν φυλάττωνται τῶν μπόμπων ἐσκαψεν καὶ στέκονται ὑπὸ τὴν γῆν καὶ ἡλιπίζον, ἐὰν δὲν τοὺς ὑπάγουν βοήθειαν διὰ θαλάσσης, τὸν Μάτιον νὰ πέσῃ, ἐπειδὴ ὑστεροῦνται τὰ πάντα.

Ἦκουον εἰς τὸν Μωρέα, ὅτι ὁ Χουρσήτ μὲ τοὺς ἄλλους πασιᾶδες ἦτον συνχγμένοι εἰς Λάρισσαν νὰ κάμουν συμβούλιον, καὶ ἐσπουχάζοντο νὰ ἦτον ἀπόφασις, ὅπου εἰς τὴν κήρυξιν τοῦ πολέμου νὰ πιά-

σουν τὰ στενὰ καὶ νὰ φυλάξουν τὰ πόστα των, δικυθεντευόμενοι παρὰ τῶν γραικῶν.

Ὀλίγας προόδους ἔκαμν οἱ Ἕλληνες εἰς τὴν Ἑγριππον. Ὁ ἀδελφὸς τοῦ Μανήμπεη μὲ τὸ υἱόν του ἐπῆγαν πρὸ καιροῦ μὲ 700· μεγάλη καὶ ἡρωϊκὴ ἐστάθη ἡ ἀπόφασίς των, πλὴν μὲ ὀλίγην γνῶσιν· ὥστε πρὶν φθάσουν εἰς τὴν Κάρυστον ἔμειναν τὰ 2)3. Ἐπολεμήθησαν μὲ ἕνα μπένη ἔχοντα 1700. Ὁ ἀδελφὸς ἐπρόφθασε καὶ ἐτραβήχθη· ὁ υἱὸς ἐκλείσθη εἰς ἕνα μῦλον, ἔπειτα εἰς ἕνα πῦργον μὲ ὀλίγους· 4 ἐκ τῶν παρθύρων ἔφθασαν τοὺς ἄλλους, οἱ μνίσκοντες, ἀγνοοῦσαν πάντοτε, μὲ ποῖον τρόπον ἐτελείωσαν· ἄλλοτε ἐλέγετο νὰ ἐκάθασαν· ἄλλοτε νὰ ἐσκοτώθησαν μόνοι των· ἄλλοτε νὰ ἐπαρκαδόθησαν.

Ἐτρεξεν ὁ Ὀδυσσεὺς πλὴν δὲν ἔφθασεν εἰς καιρόν· καὶ ἔκτοτε ἐπήγαιναν τὰ πράγματα μὲ καλλιτέραν βάσιν. Βεβαίως, ὅτι οἱ Ὀλύμπιοι παρακινήμενοι ἀπὸ πολλούς, ὅτι ἐκηρύχθη ὁ πόλεμος τῆς Ρουσσίας, ἐσηκώθησαν καὶ ἐπῆραν τὰ ἄρματα κατὰ τοῦ ἐχθροῦ. Ἐκαμν πολλὰς προόδους. (Τοῦτο μᾶς βεβαιουῦται καὶ ἀπὸ Μαρσίλιαν, ὅπου ἔμαθον ἀπὸ πλοῖα ἐκεῖ φθάσαντα ἀπὸ τὴν Θεσσαλονίκην). Ἀπὸ ἀνθρώπους ὅπου ἐπῆγον εἰς Μωρέαν ἀπὸ τὴν Σάμον ἔμαθον, ὅτι αὐτοί, οἱ Μυκονιάται καὶ οἱ Ψαριανοὶ ἐπῆγαν μὲ στρατεύματα, νὰ κάμουν δισπάρχον εἰς τὴν Χίον, ὡς κρουσμένοι ἀπὸ τοὺς χωριάτες.

Μετὰ ταῦτα ἐλέγετο, ὅτι ἐκτελέσθη καὶ ὅτι ἔκλεισαν τοὺς Τούρκους εἰς τὸ κάστρον. Εἰς τὴν Κρήτην, λέγει, νὰ μὴν ἔπесαν τὰ κάστρα ὅπου ὑστερινῶς ἤκούσαμεν. Περὶ τῆς νευμαχίης, λέγει, νὰ ἀνέγνωσεν εἰς τὴν ἐφημερίδα, νὰ ἔκυσαν δέκα καὶ νὰ ἐπῆραν πέντε καὶ τὰ λοιπὰ νὰ ἐκτάφυγαν κηκῶς εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν, ἔχοντα τὸν ἄνεμον εὐδιον. Εἰδὲ ἐτελείωναν ὅλα (ἴσως διὰ πολιτικὴν πρὸς τὸν λαόν).

Ταῦτα ἤκουσαν διὰ στόματος. Ἰδοὺ καὶ μία ἐπιστολὴ τῆς 31 Μαρτίου διὰ περιέργειν ἀπὸ Μπραθονῆσι :

«Δὲν μοὶ ἐδόθη παρὰ ἡ προῦσα εὐκαιρία διὰ νὰ σὲς γράψω· μὲ δυσχερεστεῖ ὅμως, ὅτι δὲν εἶχον εἰδήσεις τόσον κολακευτικὰς διὰ νὰ βάλω ὑπ' ὄψιν· ἀλλ' οὔτε ἐκτεταμέναις καὶ βασίμους· διότι εἰς τοῦτο τὸ μέρος ὅπου ἐφθάσαμεν, καὶ ἀπὸ τὸ ὅποιον θέλομεν μισεῖται αὐρίον διὰ παρεμπρός, δὲν ἔμπορεῖ τις νὰ μάθῃ τι βέβαιον, ἀλλὰ τὸ πᾶν ἀμυδρῶς καὶ συγκεχυμένως. "Ὅσω μὲν διὰ τὰ πράγματα τῆς Πελοποννήσου εἶναι βέβαιον φαίνεται, ὅτι ἐσυστήθη τρόπον τινὰ ἐν

εἶδος Διοικήσεως Κεντρικῆς, κλινούσης εἰς Ἀριστοκρατίαν μᾶλλον· αὐτὴ ἔχει τὴν μάζευσίν της εἰς Κόρινθον, καὶ ἐκεῖ ἐπροσκαλέσθησαν ὅλοι αἱ ἐπαρχίαι καὶ νῆσοι νὰ πέμψῃ ἡ καθεμία τὸν δεπουτάτον της, ὅπου ἐφθασαν σχεδὸν ὅλοι καὶ καταγίνονται εἰς τὴν ἐσωτερικὴν καλὴν κατὰστασιν τῶν πραγμάτων.

Πρόεδρος τῆς Ἐθ. Βουλῆς ὠνομάσθη καὶ εἶναι ὁ Α. Μαυροκορδάτος. Μινίστρος τοῦ πολέμου ὁ Κωλέτης, τοῦ ἐξωτερικοῦ ὁ Νέγρης. Ὁ δὲ Ὑψηλάντης ἔχει τόπον στρατηγοῦ, ὡς ἀκούω, τοῦ Γενεραλίσμου· πλὴν τρέχουν κᾶποιαι διχόνοιαι, συνήθεις εἰς τὸν γραικικὸν χαρακτῆρα· διότι οἱ Μανιάται δὲν θέλουν νὰ γνωρίσουν τὸ αὐτὸ σύστημα, τὸ ὁποῖον τοὺς καθυποβάλλει εἰς ὑποταγὴν καὶ ὕπον. Διότι μὲ λύπην οὐκ ὀλίγην τολμῶ νὰ προφέρω, ὅτι οὔτε ὁ ζῆλος τῆς θρησκείας, οὔτε ἐκεῖνος τοῦ πατριωτισμοῦ τοὺς κινεῖ, ἀλλ' ἐκεῖνος τῆς ἀρπαγῆς κυρίως· διότι διὰ κᾶποιας προτεντζιόνας ἀδίκους καὶ παραλόγους τινῶν ἐκ τῶν πρωτίστων, δὲν ἤμποροῦν νὰ συμβιβασθοῦν διὰ νὰ συμπεριληφθοῦν εἰς τὸ εἰρημένον σύστημα.

Εἶδον ἤδη πολλοὺς ἐκ τῶν εἰρημένων Μανιατῶν ἐδῶ, καὶ εὐκολὰ ἤμπορεῖ ὁ καθεὶς νὰ ξεσκεπάσῃ εἰς τὰ φρονήματά των τὴν κλίσιν των. Οἱ περισσότεροι ἐξ αὐτῶν μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Τριπολιτσᾶς, ὅπου ὁπωσὺν ἐχόρτασαν τὴν ἀκόρεστον φιλοχρηματίαν των μὲ τὰ λάφυρα ὅπου ἄρπαξαν, ἐτραβήχθησαν εἰς τοὺς τόπους των καὶ περιμένουν ἴσως ἄλλην παρομοίαν εὐκαιρίαν, διὰ νὰ συντρέξουν· καὶ τῶρα ἄρχισαν νὰ διαφέρωνται ἀνάμεσόν τους διὰ αἰτίαις, ὅπου ἓνας καλὸς πατριώτης ἤθελεν ἐντραπῇ προφέρωντάς τας. Δὲν δίδει ὀλίγην φρίκην ἡ ἀπέχθεια καὶ θεωρία δυστυχῶν γυναικῶν καὶ παιδίων Τούρκων, ὅπου ἔλαβαν τὴν κακὴν τύχην νὰ ἐπιζήσουν εἰς τὰς ἀλύτους τῶν τόπων τους, αἱ ὁποῖαι ἴσως κατὰγονται ἀπὸ καλὰς φαιμελίας καὶ τῶρα τὰς βλέπει τινὰς εἰς τοὺς δρόμους νὰ ὑποφέρουν τὴν δουλείαν τῶν Μανιατῶν.

Μὴ μὲ νομίζετε, ὅτι ὁμιλῶ ἃ φερόρε αὐτῶν τῶν δυστυχῶν μὲ ἄλλο τέλος, παρκατινόμενος νὰ βλέπω, ὅτι καταφρονοῦνται οὕτω τὰ φυσικὰ γενικὰ δικαιώματα τῶν ἀνθρώπων. Δὲν ἤμπορεῖ νὰ ἀρνηθῇ τις, ὅτι οἱ Μανιάται ἔχουν πνεῦμα γενικῶς καὶ ἀνδρείαν· πλὴν τί τὸ ὄφελος· ὅτι τὸ μὲν πνεῦμά των μεταχειρίζονται διὰ πονηρίας, τὴν δὲ ἀνδρείαν των τὴν ἐξευτελίζουν, διότι τὴν ἐνόουν μὲ τὰ γενναῖα φρονήματα τῶν προγόνων τους ὑπὲρ αὐτῶν. Παρετήρησα περιπλέον, ὅτι ἡ ἀνδρεία των εὐκόλως ἤμπορεῖ καὶ ταχέως νὰ ἐκθληνθῇ· καὶ μὲ τὸ πνεῦμά των ὅχι ὀλιγώτερον νὰ πέσουν εἰς

ἐλαττώματα ὀλέθρια· διότι πολλά φανερά βλέπει τις ἀπὸ τὸν μεγαλύτερον ὡς τὸν μικρότερον νὰ ἀγαποῦν τὸν στολισμὸν τοῦ σώματος καὶ νὰ ὀρέγωνται νὰ φέρουν ἐν εὐμορφῳ φόρεμα· καὶ μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Τριπολιτσᾶς ὅσοι ἤρπαζον τόσον, ὅσον ἦτο δυνατόν νὰ τοὺς ἐνδύσῃ με' ἀργυρᾶ καὶ χρυσᾶ φορέματα, εὐθὺς ἄφησαν τὰ καταξέσχισμένα παλαιὰ πάτρια φορέματα καὶ ἐνδύθησαν με' τὰ νέα πολύτιμα· καὶ τόσον φαίνεται γενικὸν τὸ μῶλυσμα, ὥστε βλέπω πολλούς, ὅπου δὲν ἤρπαζαν τόσον πολλά, ἐνδυμένους κατὰ τὸ ὑπολοίπον τὰ καταξέσχισμένα φορέματα, νὰ φέρουν εἰς τοὺς ὤμους των π. χ. μίαν πολύτιμον γούνυν, ἢ ἔνυν καλὸν τζουμπέ, ἢ μπενίσι καὶ με' ὅλον ὅπου κάμνει ζέστην καὶ νὰ μὴ τκιριάζῃ εἰς τὰ λοιπὰ ἐνδύματα. Ταῦτα καὶ ἄλλα πολλά εἶχον νὰ σὺς γράψω με' ἄκρην λύπην μου, καὶ παρκακλῶ νὰ μὴ τὰ φανερώσετε, διότι δὲν εἶναι ἀρεστά, οὔτε συμφέρουν διὰ τὴν παροῦσαν περίστασιν.

Εἰς τὴν Μονοβασίαν ἐξεσκεπάσθη κῆποις συμφωνίᾳ ἐνὸς καπ. Μανιάτη α φοβόρε τῶν Τουρκῶν, ἡ ὁποία διελύθη. Τὰ περὶ τῶν στόλων παρატρέχω. Ἐπικινοῦν πολλὰ τὴν γεννησιοκρδίαν καὶ ὁμῶς τοῖς τῶν Ψαριανῶν πρὸ πάντων τῶν ἄλλων θλασσινῶν· ἐνῶ τὰ ἄλλα δύο νησίς ἐδειξαν, ὅτι εἶχον βελτιῇ εἰς προφύλαξιν διὰ τὸ μέλλον, τὰ Ψαρὰ δὲν ἔλαβον τὰ μικροπρεπῆ τῆς δουλείας μέτρα. Ἐχουν καὶ αὐτοὶ εἰς τὴν Γενικὴν Συνέλευσιν ὑποκείμενόν τους.

Εἰς τὴν Κρήτην βασιλεύει ἡ μεγαλητέρα συμπορδινατσιόνε καὶ κακοήθεια τῶν στρατιωτῶν· δὲν ἠξεύρω ἂν ἀληθεύῃ, ὅτι ὁ στρατηγὸς των ἔκαμε νὰ κρεμασθῇ ἓνας σφακιώτης, διότι συνευρέθη με' γυναικα Τούρκων αἰχμάλωτον, ὅτι ἀληθινὸν σημεῖον, ὅτι τὰ πάτρια των ἦθι βλαστῶνται καὶ ὅτι τὸ Ἐκτελεστικὸν Κριτήριον παιδεύει. Βεβαιοῦν, ὅτι ὅχι ἀργὰ θέλουν ἐκδώσει νομίσματα, εἰς τὰ ὅποια θέλουν δώσει κατὰ τὸ παρὸν, πρὸς ἐξοικονόμησιν τῶν μεγάλων χρειῶν, βελότε ἀσυγκρίτως ἀνώτερον, παρ' ἐκεῖνο ὅπου φυσικὰ ἀξίζουν.

Τῇ 24 ἐφθασε πλοῖον ἀπὸ τὴν Ἀλεξάνδρειαν καὶ τῇ 25 ἄλλον, μισευμένε καὶ τὰ δύο τὴν ἰδίαν ἡμέραν· σήμερον ἔχουν ἡμέρας 26 ὅπου λείπουν. Περὶ τῆς ἐκεῖ εὐοδομένης Τουρκικῆς Φλότας ὅσους καὶ ἂν ἠρώτησα μοῦ εἶπον, ὅτι δὲν τοὺς γράφουν τίποτες περὶ αὐτῆς, καὶ εἶμαι εἰς μεγάλην ὑποψίαν μήπως ἐκτελεῖτο τινὰ ἀπόκρυφον ἐναντίον τοῦ Γένους μας· καὶ ἦτον ἐμποδισμένον νὰ γραφῇ. Ὁ ἴδιος φίλος, ἀπὸ τὸν ὅποιον ἔλαβα τὸ ὕστερον ἀντίγραφον καὶ σὺς ἔστειλα, μοῦ εἶπε μυστικῶ τῷ τρόπῳ, ὅτι ὁ γέρον Ἀποστόλης Περούκας νὰ ἔδωκε τὸ κοινὸν χρέος, καὶ ὅτι ὅλαι αἱ λοιπαὶ ψυχαί, ἕως 27, νὰ

ἦτον ἐλεύθεροι· ὁ αὐτὸς ἐστοχάζετο, ὅτι νὰ ἔγιναν παραπονέματα ἀπὸ τοὺς ρεῖζηδες καὶ οἱ ἐκεῖ χριστιανοὶ ἔκαμναν τρόπον νὰ τοὺς ἐξχοράσσουν. Διὰ τὸν στόλον δὲν τοῦ γράφουν τίποτες. Θέλουν ἄλλοι νὰ εἶχον ἀρκετὰ πράγματα ρεῖζηδων καὶ πολλοὺς μαχμουδιέδες, τὰ ὁποῖα ἐχάθησαν καὶ ἐπροτιμοῦσαν οἱ Τουρκολάτρει νὰ τὰ φυλάττουν παρὰ νὰ προσφέρουν μέρος πρὸς βοήθειαν τῆς πατρίδος.

Τῇ 25 ἦλθεν ἕτερον πλοῖον ἀπὸ Σμύρνην, λείπει ὅμως 29 ἡμέρας καὶ ἀπὸ Μυτιλήνην 18 μόνον. Λέγει ὁ καπ. νὰ ἤκουσεν ἐκεῖ, ὅτι ἐκτελέσθη τὸ διαπάρκον εἰς Χίον, νὰ ἔκλεισαν τοὺς Τούρκους εἰς τὸ Κάστρον καὶ νὰ ἐπροχώρησαν εἰς ἕνα μέρος. Τώρα χρειάζεται ὁ κειρὸς νὰ μᾶς βεβαιώσῃ τὰ ἀποδεσόμενα.

Τῇ 25 ἔφθασε ἕτερον πλοῖον ἀπὸ Κορφοῦς διὰ ἡμέρας 11, πλὴν τινὰς τῶν ἐδικῶν μας δὲν εἶχε γράμματα· ἴσως δὲν ἔδωσαν διὰ νὰ εἶναι Πασιτζέροι Ἀγγλοὶ. Ἀπὸ Ἀουστριακῶν καπ. ὅμως μανθάνομεν, ὅτι ἡ γολέτα τοῦ Τομπάζη ἐλευθερώθη, πλὴν ἐμποδίσθη τῶν ἐλληνικῶν πλοίων νὰ κτυπήσουν τὰ τουρκικὰ ὅπου ἐπληθίασαν εἰς τὴν νῆσον αὐτῶν· ἐπειδὴ, κτυπῶντας τοὺς Τούρκους αὐτοί, ἐμποδίζουν ἀπὸ τὴν ξηρὰν τὰς ζωοτροφίας των, καὶ δὲν ὑποφέρνεται.

Ὁ Πασιγγέρης τοῦ Μαραθωνησίου μᾶς λέγει, ὅτι ὁ Θεόδωρος Βλάχης, ὃν εἶδομεν εἰς τὸ σύστημα τοῦ Μωρέως, καὶ ἄλλος Περούκας, ἀδελφὸς τοῦ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ καὶ τοῦ ἐδῶ, ἔδωσαν τὸ κοινὸν τέλος ὡς γέροντες.

Με ὅλα αὐτά, δὲν βλέπω καμμίαν βοήθειαν νὰ ἐτοιμάζεται νὰ τοὺς προφθάσῃ. Δὲν ἤξεύρω ἂν αὐτοῦ ἡμπορῇ νὰ γίνῃ κοινῶς, ὅποιον-δήποτε καὶ ἂν εἶναι· εἰδὲ πρέπει νὰ παρκακλῶμεν νὰ φθάσῃ κατευθύνον τὸ ἀπὸ τὴν Ὀλλάνδαν. Μουρμουρίζεται ὅτι ὁ Βαρβάρης στέλνει καὶ ἐκ νέου, πλὴν τὴν σήμερον πρέπει νὰ βλέπει τινὰς τὰ πράγματα διὰ νὰ τὰ πιστεύῃ.

Ὁ Πασιτζέρης τοῦ Μαραθωνησίου μοὶ εἶπεν, ὅτι ἤξευρε νὰ ἦτον ὁ Βιτάλης μετὰ τὸ πλοῖόν του εἰς Ἰδρὸν. Ἠρώτησα τὸν ἀδελφόν του, μοῦ εἶπεν, ὅτι δὲν ἔχει γράμματα· τοῦ εἶπον, ὅτι εἶδαν τὸ καράβι, εἶπον ὅτι ἐτραβούσε διὰ τὴν Σμύρνην· ἐμάζωξε τοὺς ὧμους λέγων, ὅς ὑπάγῃ νὰ φέρῃ βικιβάκια. Διὰ τοὺς Δεπουτάτους λέγει, ὅτι ἦτο εἰς ἀμριβολίαν νὰ ἔλθουν, ἕως ὅπου δὲν συστήσουν καλλίτερα τὰ πράγματα καὶ νὰ βάλουν μίαν δύνανμιν εἰς τὸ πόδι· μάλιστα ὅπου ἔλειπον τὰ ἔξοδα.

Ἡ προχθεσινὴ ἐφημερὶς τοῦ Μόναχου μᾶς ἐχαροποίησε διὰ τὴν πλησίαισιν τοῦ πολέμου· σήμερον ἐκείνη τῆς Γένοβας λέγει, ὅτι ἔλα-

βεν ὁ Βασιλεὺς ἐσπρέσο, ὅτι εἰς τὴν Εὐρώπην δὲν γίνεται πόλεμος καὶ ὅτι ὁ Σουλτάνος ἐδέχθη τὰ μεγαλήτερα ἄρθρα τῆς Ρουσσίας μᾶλλον περὶ τῆς Βλαχίας καὶ ὅτι νὰ ἐμίσεισαν ἀπὸ τὴν Βιέννην, καὶ μᾶς ἐσύγχυσε ὅχι ὀλίγον, εἰ καὶ εἵπομεν τὸν κοινὸν λόγον καθὲ ἐναντίον διὰ τὸ κκλόν. Εἴθε. Ὑγείαινε».

Ἴδου περικλείω καὶ μίαν ἐπιστολήν, ὅπου εἶπον νὰ μᾶς ἦλθεν διὰ Ἀγκῶνος ἀπὸ Τριέστι, διὰ περιέργειάν σας.

«Οἱ φίλοι ὅπου ἦλθαν διὰ τὰ κύλα τῆς Γερμανίας εἶναι τρεῖς ἡμέραις ὅπου εὐρίσκονται εἰς Πίζαν διὰ τὴν κοινήν ὑπόθεσιν καὶ ἄμποτες νὰ ἐπιτύχουν, ἢ καὶ τὰς καλὰς συμβουλὰς ὅπου δίδουν. Τὰ πλοῖα Μαράθονῃσι, Σμύρνη καὶ Κορφοὺς ἔχουν τὰ φορτία των βελανίδι, ἐξ ὧν τὸ πρῶτον μερικὸν κικίδι καὶ σαποῦνι».

38. ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΙ ΕΚ ΛΙΒΟΡΝΟΥ

Εὐρεθεῖσαι ἐν τοῖς ἐγγράφοις τοῦ Ἄιον. Ρώμα.

(Ἀριθ. 15 ἐγγρ. Ἀλεξ. Ρώμα).

Λιβόρνον, τῇ 29 Ἀπριλίου 1822.

Ἀγαθὰ καὶ νὰ μὴν ἔχω τινὰ ἄξιον, δὲν λείπω νὰ σᾶς εἰπῶ, ὅτι ὁ ἐν Ἀγκῶνῃ φίλος μοῦ λέγει μὲ τὴν ὑστερήν του 22 πνέοντος νὰ ἔλθον καὶ ἔστειλεν τὰ ρικάπιτα τῇ 12 καὶ 15 τοῦ αὐτοῦ, ὅπου ἔστειλα· καὶ ἐλπίζω νὰ ἔφθασαν εἰς κειρὸν αὐτοῦ διὰ νὰ τὰ πραγ-ματευθοῦν ὡς τὰ ἀρχιτερινά, τῇ 5 καὶ 8 ὅπου σημειοῖ ἡ ὑστέρα 22 τοῦ ἰδίου νὰ ἦτον φθασμένα. Οἱ εἰς τὴν Πίζαν ἄγοντες φίλοι ἐπίστρεψαν, χωρὶς νὰ εὐρεθῇ μέσον νὰ ἀπολαύσουν τὸ πρῶτον ζητούμενον εἰς ταῦτα τὰ μέρη· ἀπὸ τῆς γνωστῆς φάμπρικας καμμίαν ἀποκρισιν δὲν ἔλαβον καὶ ἂν διὰ ὀλίγον δὲν τὸ ἀξιωθοῦν, θέλουν ἀπορσάσει νὰ ὑπάγουν προσωπικῶς, ἂν ἡμπορέσουν νὰ ἀπολαύσουν καὶ τὸ πρῶτον καὶ τὸ δεύτερον.

Συνομιλῶντας ἀκολούθως μὲ τὸν Πασιτζέρην τοῦ Μαράθονησίου μᾶς λέγει, ὅτι τὸ χαρέμι τοῦ Χουρσὴτ ἐφυλάττετο εἰς τὴν Τριπολιτζάν· δὲν ἐπαρὰδύθη κατὰ τὴν πρώτην συμφωνίαν, πρῶτον διὰ νὰ μὴν ἐπῆγον τὰ μετρητά, ἀλλὰ νὰ τὰ λάβουν ἔπειτα παρὰ τῶν Ἀγγλων· δεύτερον ὅπου ἐζητοῦσαν πολλὰ ἄλλα ὑποκειμένα, μέσα τῶν

οποίων καὶ ὁ γνωστὸς Κικχαγιᾶς, ὅπου αὐτὸν θέλουν νὰ τὸν φυλάξουν διὰ ἄλλα τέλη. Χωρὶς νὰ ἐλευθερώσῃ ὁ Χουρσὴτ τοὺς ὅσους εἶχε σκλάβους γρῆκούς εἰς τὴν ἐξουσίαν του, ἐξακολουθοῦσιν δευτέρως συμφωνίαι, καὶ ἐνόσω οἱ ὁμογενεῖς δὲν ἀπολαύσουν ἐκεῖνο, ὅπου ζητοῦν, δὲν συγκλίνουν· μάλιστα ἦτον μία γνώμη νὰ ζητήσουν καὶ τὰς πέντε φαμελίαις ὅπου ἔφερον εἰς Ἀλεξάνδρειαν οἱ ἐχθροί.

Προσθέτει, ὅτι τὸ Ναύπλιον τὸν Μάϊον νὰ πέσῃ ἐξοπίσω ἀπὸ τὴν στενὴν πολιορκίαν ὅπου τοῦ ἔχουν, διὰ ἑλλειψιν τῶν ζωοτροφῶν. Ἦταν 25 ἡμέρας ὅπου, πρὶν μισεύσῃ αὐτός, δὲν εὔγαινε τινὰς ἀπὸ τὰς πόρτας τοῦ κάστρου, ὡς ἀρχίτερον ἀκούοντο·σε, καὶ ἐμάζωναν λάχανα καὶ ἄλλα, ἐπειδὴ ἡ ὑστέρη βοήθειαι, ὅπου ἐπήγαγε ἀπὸ τοὺς τζάκωντας, ἐπῆρχαν μέτρα σφοδρότατα διὰ ξηρᾶς καὶ θαλάσσης· ὁ ἀρχηγὸς καὶ μέρος αὐτῶν τῶν τσακῶνων ἦτον καὶ εἰς τὴν πολιορκίαν τῆς Μονομβασίας καὶ διὰ τοῦτο ἐλπίζει μάλιστα αἴσιον τέλος.

Περὶ δὲ τοῦ Βιτάλη μου λέγει, ὅτι αὐτὸς ἦτον νὰ ἔλθῃ μετὰ τὸ κηράβι του, ὅπου μὲν ἀφίσεν εἰς Ὑδραν, καὶ διὰ νὰ ἀργοποροῦσεν ἔκαμνε τὴν ἀπόφασιν νὰ ἔλθῃ μετὰ τοῦτο, ὅπου ἐφόρτωνε βελανίδια διὰ ἐδῶ. Μοῦ προσθέτει, ὅτι ἦτον καὶ ἕτερον πλοῖον ὅπου, ἔχον μερικὸν πρᾶγμα εἰς Καλαμάταν, ἀπεφόρτωνεν ἐκεῖ διὰ ἐδῶ καὶ τὸν ἐρχόμενον μῆνα πρέπει νὰ τὸ ἰδῶμεν. Μετὰ αὐτὸ μου λέγει, ὅτι ἡμπορεῖ νὰ ἔλθῃ καὶ ὁ κύριος Σπύρος Μπόγδανος, ὅστις ἦτον ἐκεῖ μετὰ τὰ ἀνεψίδια του νὰ τὰ φέρῃ ἐδῶ, ἀφοῦ ἐβεβχιώθη, ὅτι εἰς τὰ αὐτοῦ δὲν ἡμπορεῖ νὰ ἔλθῃ. Ὁ ἴδιος λέγει, ὅτι εἰς τὴν Σμύρνην ἕνα ὀσπίτιον ὀνομαζόμενον Βιτάλη, καὶ ἴσως νὰ εἶδεν αὐτόν. Ἐδῶ εἶναι μία γραφὴ ἀπὸ Κορφούς τῇ 11 Ἀπριλίου, ἀγνοῶ ἂν εἴναι μετὰ τὸ κηράβι ἢ διὰ Ἀγκῶνος· αὐτὴ ἐπιβεβαιῶν διάφορα κτυπήματα τῶν Σουλιωτῶν μετὰ τὴν ζήμιν τῶν ἐχθρῶν καὶ τὴν ἐλευθέρωσιν τῆς Γολέτας μετὰ 12 ἡμέρας ἀρέστο. Ὁ καπετάνιος, ὅπου ἐδιωρίσθη εἰς 24 λεπτὰ νὰ κατὰβᾷ τὴν σημείαν καὶ τὰ πανιά, δὲν ἤθελε κατ'οὐδένα τρόπον νὰ τὸ ἐκτελέσῃ, φοβερίζοντας νὰ καὶ μέσα εἰς τὸ πόρτο μετὰ τὰ δύο ἐκεῖ εὐρισκόμενα Ἀγγλικά πλοῖα. Ὁ κύριος Πετρίδης ἐστάθη καὶ μόλις ἠδυνήθη νὰ κατὰπείσῃ τὸν καπετάνιον εἰς τοῦτο, ἔπειτα ἐφάνη, ὅτι διὰ τὴν ἡ κλεψία τῶν γιδοπροβάτων εἰς τὴν Λευκάδα καὶ οὕτως ἀφῆθη ἡ Γολέτα. Ὁ Πετρίδης ἐστάθη ἔπειτα διὰ τὴν Πατρίδα εἰς τοὺς Γραικοὺς· ἀγνοεῖται ἂν δι' αὐτὴν τὴν ὑπόθεσιν, ἢ περὶ τῆς οὐδετερότητος καὶ ἀκόμη δὲν εἶχεν ἐπιστρέψει. — Ἐχθρὰς τὰ γράμματα διὰ τοῦ ταχυδρομίου δὲν ἀπέρχαν καὶ ὑστεροῦμεθα

ἀπὸ τῆς 20 Μαρτίου πηλαιόν. Ἔως τὴν παρασκευὴν δὲν τὰ προσ-
 μένομεν. Ἐγνων τὰ περιεχόμενα τῆς ἐπιστολῆς τοῦ φίλου ἀπὸ τὸ
 ἀντίγραφον καὶ πρέπει νὰ εἶναι ἀληθινά, ἐπειδὴ παρομοίως ἐξιστο-
 ροῦνται καὶ πρὸς ἡμᾶς κατὰ τὸ ὕστερον ἀπὸ ἐμὲ ἀντίγραφον καὶ
 ἄλλα ἄρκετὰ διδόμενα. Ἡ ἀριστερὴ τῆς ἐπιστολῆς τῇ 12 θυμᾶσει
 καὶ ἐμὲ· μὰ ἀπὸ ἐν διδόμενον, διὰ νὰ ὑπάγω εἰς τὴν Ἐκκλησίαν
 τὴν Μεγάλην Παρασκευὴν, ὑποψιάζω, νὰ μὴν ἐκτέλεσε τὸ χρέος
 τοῦ τὸ ὑποκείμενον μὲ τὸ ὁποῖον τὸ ἔστειλα εἰς τὴν Πόσταν.

Καὶ ἐν βίᾳ ἀσπάζοντάς σας ἀδελφικῶς μένω

εἰς τοὺς ὁρισμοὺς σας.

39. ΕΠΕΡΑΙ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΙ ΕΚ ΤΩΝ ΕΓΓΡΑΦΩΝ

Δ. ΡΩΜΑ

(Φάκελ. 2124, ἀριθ. 3699)

Λιθόρνον, τῇ 6 Μαΐου 1822 Ν.

Ἐξοπίσω ἀπὸ τὰ ὅσα ἔγραψα τῇ 4 τρέχοντος νὰ εἶχομεν ἐδῶ μὲ
 τὰ ὕστερα γράμματα τῶν Κορρῶν, προσθέτω καὶ διὰ τῆς παρούσης
 μου πῶς τὰς περιγράφουσι καὶ ἀπὸ τὴν Πίζαν. Ὁ Σκόνδρα Πασχᾶς
 ἐνώθη μὲ τοὺς τοῦ Μοντενέρου καὶ τοῦ Μιρδίτι χριστιανούς διὰ νὰ
 ἀντισταθῇ εἰς τοὺς σκοποὺς τῆς Πόρτας, καὶ ὅτι ἔαχμεν εἰσβολὴν
 καὶ ἐδίωξε τὸν Μεχμέτ Πασχᾶ ἀπὸ τὴν Ὀχρίδα, ὅπου ἦλθε διὰ
 προσταγῆς τῆς Πόρτας· ὅτι ὁ Πρόνοιος τῆς Παραμυθιάς ἐναντιώνεται
 εἰς τοὺς σκοποὺς τοῦ Χουρσήτ, ὅπου γινόμενον πολέμου κατὰ τὴν
 προσταγὴν τῆς Πόρτας νὰ κόψωσι τοὺς χριστιανούς, φοβερίζοντας ὁ
 Πρόνοιος νὰ ἐνωθῇ μὲ τοὺς χριστιανούς, ὅπου τῶντι ἐδιαβάσθη εἰς
 Ἰωάννινα φερμάνι ζητῶν τοὺς Ἀλβανίτας διὰ τὸν πόλεμον τῆς
 Ρουσσίας, ἣ ὁποία ἠπάτησε τοὺς πιστοὺς ραγιαδάς καὶ ἀπιστάτη-
 σαν· καὶ ὅτι οἱ Ἀλβανοὶ δὲν ὑπακούουσι, ζητοῦν 30 χιλιάδες πούγ-
 γίχ διὰ τοὺς προηγουμένους μισθοὺς εἰς τὴν πολιρχίαν τοῦ Ἀλῆ
 πασχᾶ, καὶ ἄλλους μισθοὺς ἐμπρὸς διὰ 6 μῆνους πρὸς 100 γρόσιχ
 τὸν μῆνα, ὅπου ἐννοεῖται ἓνα καλὸ ριφιούτο· αὐτὰ τὰ ἤξευρον εἰς
 Κορρῶν ἀπὸ τὸ μέρος τοῦ Δημητρίου Ἀθηνάσιου, ὅπου εἶναι προε-
 στώως εἰς τὰς Ἰωάννινα· ὅτι τρεῖς φορὰς οἱ Τοῦρκοι μὲ ὅλας τὰς δυ-
 νάμεις των εἰς 4 χιλ. ἐκτύπησαν τὴν Ρινιάσαν καὶ μὲ ζημίαν ἀπε-

διώχθησαν, ἔπειτα ὅμως οἱ Σουλιῶται τὴν ἄφησαν διὰ τὸ μακρὸς ἀπὸ τὸν τόπον τους, μάλιστα ὅπου ὁ Μπότσαρης ἐπροσκαλέσθη νὰ υπάγῃ εἰς τὴν Κόρινθον ἀπὸ τὴν Ἑθνικὴν Βουλὴν, ἴσως διὰ μεγαλύτερον ἔργον τοῦ Γένους. "Οτι τῶντι ἔκοψαν τὴν κοινωνίαν τῶν Ἰωαννίνων μὲ τὴν Ἄρταν πλησίον τῶν Πέντε Πηγαδίων παίρνοντες ἐκεῖ 300 μουνιτζιόνκισ καὶ προβιτζιόνκισ μὲ 60 ἀνθρώπους ὅπου τὰ ἐσυντρόφευσαν. "Οτι εἰς τὴν Ἀκαρνανίαν ἐτοιμάζοντι διὰ νὰ κάμωσιν εἰσβολὴν πάλιν εἰς τὴν Ἄρταν, ἀφοῦ ἤθελε τοὺς ἔλθει καὶ ἄλλη βοήθεια ἀπὸ τὴν Πελοπόννησον. "Οτι τοὺς Τούρκους εἰς Πάτραν ἔχουσι πολλὰ στενοχωρημένους, διὰ νὰ ἔκοψαν τὴν κοινωνίαν τῶν Καστελλίων μὲ ἓνα χαντάκι ἀπὸ τὴν θάλασσαν ἕως εἰς τὰ βουνά. "Ολα ταῦτα μοῦ γράφει ὁ φίλος μου ἐν συντομίᾳ, ἡ γραφὴ δὲ εἰς τὸ ἰταλικὸν τὰ περιγράφει ἐκτεταμένα καὶ εἶναι ἀπὸ ὑποκείμενον ἱμπιεγάτον, προσθέτοντες ὅτι οἱ Τούρκοι, ἀφοῦ ἔδωσαν τὴν αὐθάδη ἀπόκρισιν κατὰ τῆς Ρουσσίκας καὶ ἐλπίζοντες εἰς τὸ εὐγαλμα τῆς φλόττας των καὶ εἰς ἄλλα μέτρα ὅπου ἐπῆρκαν, ἀφοῦ εἶδον ὅπου ἀπέτυχον, ἐγλύκαναν τὸ ὕφος των πάλιν, καὶ συνάγει εἰς τὸ τέλος, ὅτι τὰ πράγματα τῶν γραικῶν υπάγουσι καλῶς».

Τῇ 4 ἀργὰ ἦλθε πλοῖον μὲ σημαίαν ρουσσικὴν, ὁ καπετάνιος ραγουζέος, διὰ 42 μέρκις ἀπὸ τὴν Κωνσταντινούπολιν μὲ σιτάρι. Εἰς τὴν Νῆσον Σῦρος φαίνεται νὰ ἐπούλησε μέρος καὶ ἔλειπε 16 ἡμέρας. Λέγει νὰ ἤκουσεν ἐκεῖ ὡς φερμένην εἰδήσιν μὲ γολέταν γαλλικὴν, ὅτι εἰς τὰς 12 Ἀπριλίου εἶχε φθάσει ὁ ὀθωμανικὸς στόλος εἰς τὴν Χίον καὶ εὐθὺς οἱ ἐν τῷ Κάστρῳ Τούρκοι εὐγῆκαν καὶ ἄρχισαν εἰς τὴν χώραν νὰ καίουν, νὰ γδένουν καὶ νὰ σκοτώνουν ὅποιον εὕρισκον διὰ τρεῖς ὥρας· αὐτὸ βλέπων ὁ καπετάν Πασᾶς εὐγῆκεν εἰς τὴν ξηρὰν καὶ ἔδωσε προσταγὴν νὰ παύσουν τὰ δεινὰ εἰς τοὺς ἀθώους λαοὺς τῆς Χίου, ἐπειδὴ ὁ Σουλτάνος γνωρίζει, ὅτι αὐτοὶ εἶναι πιστοί, ἀλλὰ θέλει νὰ παιδεύσῃ τοὺς ἐπαναστάτας μόνον, ὅπου εἶναι οἱ αἵτιοι· καὶ οὕτως ἔπαυσαν. Αὐτὴν τὴν εἰδήσιν παραβάνοντας μὲ ταῖς γραφαῖς τῆς Σμύρνης καὶ μὲ ἐκεῖνα ὅπου βεβαιοῖ ὁ Ἀουστριακὸς καπετάνιος προερχόμενος ἀπὸ Σμύρνην διὰ ἡμέρας 21 τζίρκα, λέγει, ὅτι δὲν ἔχει τὸν τόπον τῆς· ἐπειδὴ πρῶτον ἐξακολουθοῦσε νοτιὰ ἕως τὰς 11 Ἀπριλίου, ὅπου ἐμποδίζετο καὶ αὐτὸς νὰ μισεύσῃ, δεύτερον ὅν ὁ καιρὸς ἐσυγχωροῦσε δὲν ἠμποροῦσεν ὁ ὀθωμανικὸς στόλος νὰ κάμῃ ὅλα αὐτὰ μὲ τόσῃν τυχύτητα, εἰς καιρὸν ὅπου μετὰ εἰς διὰ Τατάρων ἐγνωρίζετο εἰς Σμύρνην, νὰ ἐμίσευσεν ἀπὸ τὴν Πόλιν εἰς τὰς 5 διὰ τὴν Καλλιόπολιν. Καὶ τέλος, ὅτι αὐτὸς εἰς τὰς

12 Ἀπριλίου ἀπερνούσεν ἐμπρὸς τῆς Χίου καὶ Ψαρῶν καὶ δὲν Τουρκικὸν πλοῦτον εἰς ὅλην σχεδὸν τὴν ἡμέραν ὅπου ἔβλεπε τὸ Κανάλι τῆς Χίου, μάλιστα ἀπῆντησε 4 Ψαριανά. Λοιπὸν προσμένοντες νὰ γνωρίσωμεν ἀκολούθως ποῖα ἀπὸ αὐτὰ τὰ λεγόμενα βεβαιώνονται. Ἡ αὐτὴ εἰδησις ἔδωκεν εἰς μεγάλην ἀνησυχίαν ὅλους τοὺς ἐδῶ Χίους καὶ ἠμποδίσθησαν κατὰ τὸ παρὸν νὰ κάμουν καμμίαν ἀποστολὴν γεννημάτων. Ἴσως μὲ αὐτὰς καὶ ἐφοδίωσαν ὅπου πρὸ αὐτῆς εἶχον μεταξύ των ἀρκετὰς συνελεύσεις καμωμένας, διὰ νὰ τὸ ἀποφασίσουν. Φίλε, γνωρίζεται εἰς τὰ πρόσωπα τῶν περισσοτέρων αὐτῶν τὴν μεγάλην δυσἀρέσκειν ὅπου αἰσθάνονται, διὰ νὰ μὴ τοὺς ἀρῇσιν οὐδετέρους νὰ χιρίωνται τὸ ἐμπόριόν τους, χωρὶς νὰ θέλουν νὰ βοηθήσουν εἰς τὸ παρμικρόν· ἀληθινὰ ἡ θέσι των εἶναι χειροτέρα τῶν ἄλλων ἐπαρχιῶν, ὅπου ἕως τὴν σήμερον ἐπαρκαστάτησαν· πλὴν ὅταν ἤκουον νὰ συμβαίνουν τὰ δεινὰ εἰς τὸν Μωρέαν, Ἡπειρον καὶ ἄλλα μέρη, δὲν αἰσθάνοντο τὸν παρμικρὸν πατριωτισμόν. Καὶ φοβοῦμαι, ὅπου διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν δὲν στοχάζονται πλέον οἱ ἐδῶ νὰ κάμουν τινὰ βοήθειαν εἰς τὴν δυστυχισμένην Ἡπειρον, ὅπου ἐμβαίνει εἰς τὸ θέατρον τοῦ πολέμου καὶ μεγαλοφώνως ζητᾷ συνδρομὴν καὶ ἀπὸ μακροῦτην· καὶ μερικοὶ ἄλλοι ὅπου ἔχουν δὲν αἰσθάνονται καὶ ῥαγιδὴ πατριωτισμόν διὰ νὰ βοηθήσουν καὶ ἀπὸ τὰ περισσευόμενά των.

Ἔγνων τὰ περὶ τῶν σκληρωμένων εἰς Ἀλεξάνδρειαν, περὶ τῶν ὁποίων σὺς εἶπον καὶ ἐγὼ τὰ ἐναντίαι, ὅπου εἶχομεν μὲ τὰ νεώτερα γράμματα ἕως 29 Μαρτίου, τὰ ὅποια λέγουσι ῥητῶς, ὅτι μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἔδωκε τὸ κοινὸν τέλος ἐκεῖ ὁ ἐκ Πάτρης Ἀποστόλης Περὸυκας· ἦτον 29 ψυχῆς καὶ ἐπροσπαθοῦσαν μὲ ἱκανὴν δόσιν χρημάτων νὰ τὰς ἐλευθερώσουν· καὶ ἐνὸς παρκατῆρης Ἀρμένιος, ὅπου μὲ τὸ ἴδιον κράβι ἦλθεν ἐδῶ, πλὴν ἐμπαρκαρίστη τῇ 1 Ἀπριλίου, ἐχθὲς ὅπου τοῦ ὠμιλοῦσθαι εἰς τὸ Ἀλζαρέτον διάφοροι ὁμογενεῖς μᾶς βεβαιοῖ, ὅτι ἐξεκκλησώθησαν ὅλαις καὶ ἐκόστισαν μὲ τὰ χαρίσματα σχεδὸν ἐκτὸ πουργίαι μετρητά· προσθέτοντας ὅτι οἱ Ἀλιτζερῖνοι εὗρον μετρητὰ καὶ παρκαμ ἀρκετὴν ποσότητα· ἴσως καὶ ὑπὲρ τὰς 60 χιλ. τάλληρα. Ἡ δὲ γυναικα ὅπου εἶχεν ἀγορασμένην τὸ ὀσπίτιον τοῦ Τοσίτζα εἶναι ἄλλη· εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν ὁ Τοῦρκος ὅπου τὴν εἶχε δὲν ἠθέλησε νὰ τὴν πουλήσῃ· πλὴν εἰς τὸ Μισζίρι ἔδωκε μέσκα καὶ τὸ ἀπόλαυσε· πλὴν δὲν εἶναι ἀπὸ τὰς τῆς Πάτρης.

Περὶ δὲ τοῦ ἐκεῖ στόλου οὐδὲν νεώτερον, εἰμή, ὅτι ἐδιόρθωνε εἰς

ἐκεῖνα τὰ πόρτα· ὁ Πασατζέρης τοῦ Μακρathνησίου λέγει, ὅτι εἰς τὸ Μεσολόγγι νὰ ἔδωκαν κάποιον νὰ σώσῃ αὐτὴ τὴν φαμελία καὶ αὐτὸς διὰ νὰ ἀποφύγῃ ἐμίσειεν. Αὐτὸ ἂν ἀληθεύῃ κάμνει ἄδικον αὐτῶν καὶ ἐντροπὴν εἰς τὸ γένος· καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλον μέρος ὅση ποσότης καὶ εὖγῃ τὴν χαίρονται οἱ ἐχθροὶ μας. Χωρὶς δὲ ἕτερον ἀσπαζόμενός σας ἀδελφικῶς μένω.

Εἰς τοὺς ὁρισμούς σας.

40. EMM. ΞΑΝΘΟΣ ΠΡΟΣ ΔΙΟΝ. ΡΩΜΑΝ

(Ἀριθ. 16 ἐγγράφων Ἀλεξ. Ρώμα).

Ἀγκῶνα, τῇ 2(14 Ἰουνίου 1822.

Ἐκλαμπρότατε !

Καὶ ἄλλοτε σᾶς ἔγραψα, ἀλλὰ δὲν ἠξιώθην ἀποκρίσεώς σας. Προχθὲς ἔφθασεν ἐδῶ ὁ συγγενής μου Θεόδωρος Μαρκάκης, μὲ τὸν ὅποιον εἶχα στείλει τὰ γράμματά σας πρὸς τοὺς ἐν Πελοποννήσῳ καὶ ἄλλα μέρη φίλους· ὅστις μοὶ ἐνεχείρισε διὰ τοῦ Καθαρτηρίου ἀνοιχθέντα ἔσωθι περικλεισμένα γράμματα, τὸ μὲν ἓνα πρὸς τὴν Ἐκλαμπρότητά σας, τὸ δὲ διὰ τὸν Πρίγκιπα Καντακουζηνόν, ἀλλ' ἐπειδὴ ἀγνοῶ τὸ ἀνδρέτσο του, τὸ στέλλω εἰς τὴν Ἐκλαμπρότητά σας διὰ νὰ τῷ τὸ στείλετε, ὅπου τὸν ἠξεύρετε ὅτι εἶναι. Ἀκολουθῶς θέλω σᾶς στείλει ἐν ἀντίγραφον μιᾶς ἐκθέσεως ὅλων τῶν τρεξάντων εἰς τὴν Πελοπόννησον, ὅπου ὁ Πρίγκηψ Δημήτριος Ὑψηλάντης μοὶ στέλλει διὰ νὰ πληροφορηθῇτε, καὶ εἰ δυνατόν νὰ συνεργήσητε μὲ τὸν καλὸν πατριωτισμόν σας πρὸς ὕψελος τῆς πατρίδος. Ἐν τοσούτῳ σᾶς προσκυνῶ μὲ ὅλον τὸ σέβας μένων

Τῆς Ἐκλαμπρότητός Σας

ὑποκλινέστατος ὑπηρέτης

Ἐμμανουὴλ Ν. Ξάνθος.

Τῷ Ἐκλαμπροτάτῳ Κόμντι

Κυρίῳ **Διονυσίῳ Ρώμῃ.**

Εἰς Βενετίαν.

41. ΔΙΟΝ. ΡΩΜΑΣ ΗΡΟΣ ΕΜΜ. ΞΑΝΘΟΝ

(Καὶ ἡ ἐπιστολὴ αὕτη περισώθη ἐν τοῖς «Ἀπομνημονεύμασι» τοῦ Ξάνθου)

Εὐγενὴ καὶ ἀγαπητέ μοι Κύριε Ἐμμ. Ξάνθε.

Τῇ 12(24 Ἰουνίου 1822.

Βενετία.

Καὶ τὸ πρότερον μὲν καὶ τὸ ὕστερον γράμμακας ἔλαβον. Ἡ αἰτία τῆς σιωπῆς μου ἐστάθη ἡ ἀρρώστια τῆς συζύγου μου, καὶ ἡ τοῦ μητρῷδελοῦ μου ἀποβίωσις· ἠναγκάσθη καὶ πολλάκις νὰ ὀδοιπορήσω. Τώρα δὲ ὅπου εἰς κάποιον τρόπον ἡσύχασε τὸ πνεῦμά μου μετὴν ἀνάρρωσιν τῆς συμβίβας μου, καὶ μετὴν διάταξιν τῶν πραγμάτων τοῦ τεθνηκότος ἀγαπητοῦ μου θείου, δὲν λείπω νὰ ἐκπληρώσω τὸ χρέος μου πρὸς τὴν εὐγενίαν σας, μένων ὑπερευχάριστος καὶ διὰ τὴν πρὸς ἐμέ φιλικὴν σας μνήμην, καὶ διὰ τὰς εἰδήσεις, ἔπου μοὶ ἐδώσατε, καὶ διὰ τὰς ἐπιστολάς, ὅπου μοὶ ἐπέμψατε, περικλεισμένας ἔσω τῶν γραμμάτων σας.

Ἄμποτε ἡ Θεία Πρόνοια νὰ θεσπίσῃ τὴν ἀνάστασιν καὶ ἀνεξαρτησίαν τοῦ ἡμετέρου γένους, καὶ τότε δὲν θέλει μείνουν ἀπλήρωτοι οἱ κόποι σας καὶ αἱ ἄδοξοι θυσίαι σας πρὸς τὸ κοινὸν ὄφελος.

Εἰς τὰ αὐτὸς ἐρχεται ὁ κύριος Ἀγγελος Γιαννικέσης πρὸς ἀπάντησιν τοῦ καπ. Ἀναστασίου, αὐταδέλφου του, καὶ μετὰ αὐτὸν σὺς στέλλω τὴν παροῦσάν μου, ἐπειδὴ καὶ εἶναι πιστὸς ζηλωτὴς τῆς ἡμετέρας πατρίδος· ἐρχεται ὁμοῦ καὶ ὁ ἐκ Κρήτης κύριος Ῥενιέρης, ὅστις εἶναι φίλος μου, ὡσάυτως διὰ τὰ ἐνάρετα καὶ ἀγαθὰ του φρονήματα.

Σὺς περικλείω τὴν ἀπόκρισιν πρὸς τὸν γνωστὸν σας φίλον ἀνοικτήν, διὰ νὰ τὴν ἀναγνώσητε, καὶ νὰ γνωρίσητε πῶς τώρα φρονῶ κατὰ τὰ περιστατικὰ τῶν συμβάντων· ὁ ἄλλος μὲ ἐγραφε ἀπὸ Σβίτζερν τριπλασίως, καὶ μετὰ ταῦτα οὐδὲν περὶ αὐτοῦ ἔμαθον· θέλει τοῦ πέμψω τὴν ἐπιστολήν, ὅπου μοὶ περικλείσατε, ὅταν μάθω ποῦ ὑπάρχει. Σὺς ἀσπάζομαι.

Διονύσιος ὁ δὲ Ρώμας.

42. ΕΚ ΤΕΡΓΕΣΤΗΣ ΠΡΟΣ ΔΙΟΝ. ΡΩΜΑΝ

(Ἀριθ. 17 ἐγγράφων Ἀλεξ. Ρώμα).

Εὐγενέστατε Κύριε Κόμητα Διονύσιε Ρώμα.

Τριέστι, 30 Ἰουνίου 1822.

Δι' ἔλλειψιν ὕλης δὲν σᾶς ἔγραψα εἰς τοσούτου καιροῦ διάστημα, καὶ ἐπειδὴ τὰς περὶ τοῦ Γένους μας εἰδήσεις τὰς μὲν θάνατε αὐτοῦ τόσον εὐκολα, ὅσον ἐδῶ. Κατὰ τὰς εἰδήσεις καὶ πληροφορίας λαμβάνομεν ἀπὸ ὅλα τὰ μέρη, τὰ πράγματά μας πηγαινούν πικροῦ ἄριστά, καὶ μάλιστα μετὰ τὴν σύστησιν τῆς Ἑθνικῆς Διοικήσεως τὰ πάντα ὁδηγοῦνται μὲ ὅλην τὴν φρόνησιν καὶ εὐταξίαν καὶ ὅλοι κοινῶς ὑποτάσσονται καὶ ὑπακούουν εἰς τὰς διαταγὰς τῆς. Τὸ μόνον ὅπου λείπει, διὰ νὰ ἡμπορέσουν τὰ πράγματα νὰ ἐξακολουθήσουν καὶ νὰ οἰκονομῶνται καθὼς πρέπει, εἶναι τὰ χ ρ ή μ α τ α, καὶ καλῶς γινώσκετε, ὅτι ἄνευ αὐτῶν οὐδὲν κινεῖται. Δι' αὐτῶν τὴν ἔλλειψιν καθημερινῶς λαμβάνομεν γράμματά ἀπ' ὅλα τὰ τῆς Ἑλλάδος μέρη, ζητοῦντα βοήθειαν ἀπὸ τοὺς ὁμογενεῖς καὶ φιλογενεῖς τοὺς εὕρισκομένους ἔξω ἀπὸ τὴν πατρίδα. Τόρξ εἶναι ὁ ἀληθινὸς καιρὸς, ὅπου πρέπει ὁ κάθε γραικὸς νὰ δείξῃ ἐν ἔργῳ τὸν πρὸς τὴν πατρίδα ζῆλόν του· ἐπειδὴ εἰς τὴν τωρινὴν περίστασιν καὶ ἀνάγκην τῆς ἡμπορεῖ νὰ τὴν ὠφελήσῃ πολλὰ περισσότερον μὲ ὀλίγα πᾶρεξ παρεμπρὸς μὲ πολλά. Διὰ τὴν αἰτίαν ταύτην λοιπόν, γνωρίζοντας καλὰ τὸν ἐνθερμον ζῆλόν σας, εἶναι ὅπου διὰ ταύτης μου σᾶς κάμνω γνωστὸν, ὅτι ἔχω τὴν εὐκαιρίαν ἀνθρώπου πιστοῦ, (ὅστις μετ' ὀλίγας ἡμέρας μισεύει διὰ τὴν πατρίδα), νὰ στείλω εἰς τὰς καθυπὸ χεῖρας τῆς Διοικήσεως μὲ ὅλην τὴν ἀσφάλειαν κάθε χρηματικὴν ποσότητα, καὶ οὕτω προσκαλῶ καὶ τὴν Εὐγενίαν σας μὲ τὴν ἐπιστροφὴν τοῦ Βαπόρε νὰ μοῦ στείλετε ἐκείνην τὴν χρηματικὴν ποσότητα ὅπου προαίρεσθε, ὑποσχόμενος ἐγὼ νὰ τὴν πέμψω εἰς τὴν Ἑθνικὴν Διοίκησιν καὶ νὰ σᾶς φέρω ἐν καιρῷ τὸ ἀναγκάζον αὐτῆς ἔγγραφον πιστοποιητικὸν περὶ τῆς λαβῆς. Πρὸ ὀλίγου ἐσύναξα καὶ ἐδῶ ἐτέρην βοήθειαν καὶ τὴν ἔπεμψα μὲ πιστὸν ὑποκείμενον ὡς ἄνωθεν. Συντρέξατε δὲ καὶ ἡ τιμιότης σας εἰς τοὺς λοιποὺς αὐτοῦ ὁμογενεῖς καὶ παρκαλῆσατέ τους νὰ συνεισφέρουν καὶ αὐτοὶ ὅποιαν ποσότητα ὁ καθεὶς δύναται καὶ βούλεται πρὸς βοήθειαν τῆς κοινῆς μητρὸς εἰς τὴν παροῦσαν ἀνάγκην τῆς, καὶ αὐτὴ ἡ ποσότητα, ἢ διὰ μέσου σας, ἢ κατ' ἐὺθεὶαν ἀπὸ αὐτοῦς, νὰ μοῦ σταλθῇ ἐδῶ διὰ

νὰ τὴν πέμψω ὡς ὀπισθεν, ὑποσχόμενος ἐγὼ νὰ φέρω καὶ δι' αὐτὴν ἐν καιρῷ τὸ παρὰ τῆς Διοικήσεως ἀνγκυαῖον ἀποδεικτικὸν τῆς λαβῆς πρὸς πληροφορίαν καὶ ἡσυχίαν τοῦ καθενός.

Σὰς συσταίνω μόνον νὰ πορευθῆτε μὲ ὅλην τὴν ἀνγκυαίαν φρόνησιν καὶ μυστικότητά, τόσον εἰς τὴν παρὰκίνησιν πρὸς τοὺς ὁμογενεῖς καθὼς καὶ εἰς τὴν στάλσιν παρ' αὐτῶν ἢ παρὰ τῆς Εὐγενείας σας τῶν χρημάτων, μήπως ὑποπέσωμεν εἰς τὴν ἀγανάκτησιν τῆς ἐδῶ ἐπικρατείας, ἥτις παρκτηρεῖ ὅλην τὴν αὐστηράν οὐδετερότητα εἰς τὴν ὑπόθεσιν τοῦ Γένους μας καὶ διὰ τὴν ὑποίαν αἰτίαν, σὰς παρακαλῶ, νὰ κλύσητε τὴν παροῦσαν μετὰ τὴν ἀνάγνωσίν της.

Μὴν λείψετε λοιπόν, παρακαλῶ, νὰ παρὰκινήσετε μὲ γνωστικὴν φρόνησιν ὅλους τοὺς αὐτοῦ γρατικοὺς, καὶ μάλιστα τοὺς εὐκαταστάτους, εἰς τὸ νὰ συνεισφέρουν, ὅσα περισσότερα δύνανται καὶ νὰ μοῦ σταλθοῦν μὲ ταχύτητα, διὰ νὰ προφθάσουν τὸ πλοῖον, ὅπου διὰ Κόρινθον σήμερον ὀκτῶ μισεύει, καὶ μὲ τὸ ὅποιον πηγαίνει τὸ ὀπισθεν πιστὸν ὑποκείμενον, ὅπου ἐξ ἐπίτηδες μὲ ἕτερα χρέηματα στέλλω, σημειώνοντάς μου ἐντυχτῶ ὅλα τὰ ὀνόματα τῶν συνεισφερόντων, καθὼς καὶ τὴν ποσότητα, ὅπου ὁ καθεὶς ἔδωκεν, ὅντας μου ἀνγκυαῖον διὰ νὰ τὰ κάμω γνωστὰ τῆς εἰρημένης Ὑπερτάτης Ἐθνικῆς Βουλῆς, τόσον διὰ νὰ τὰ κατὰγράφῃ αὐτὴ εἰς τὸν Κώδικα τῆς Ἀθανασίας, καθὼς καὶ διὰ νὰ τὰ σημειώσῃ εἰς τὸ ἀποδεικτικόν, ὅπου θέλει μοῦ στείλει. Δὲν ἀμφιβάλλω, ὅτι καὶ ἀπὸ τὴν Εὐγενείαν σας καὶ τοὺς λοιποὺς αὐτοῦ γρατικούς, θέλει εἰσακουσθοῦν ἡ φωνὴ καὶ ἡ πρὸς κάλεσις τῆς πατρίδος, τὰς ὁποίας διὰ μέσου μου σὰς κάμνει, καὶ μὲ τοιαύτην προσημονήν καὶ ἐλπίδα σὰς ἀδελφικοασπάζομαι καὶ μένω

ἔτοιμος εἰς τὰς προσταγὰς σας

Ἀντ. Μ. Ἀντωνόπουλος.

Ἡ χρηματικὴ στάλσις νὰ γίνῃ εἰς φλωριὰ χρυσᾶ.

Τῷ Εὐγενεῖ Κόμντι

Κυρίῳ Κυρίῳ **Διονυσίῳ Ρώμῳ.**

Βενετίαν.

43. ΕΞ ΑΓΓΛΩΝΟΣ ΙΠΟΣ ΔΙΟΝ. ΡΩΜΑΝ

(Ἀρ. 18 ἐγγράφων Ἀλεξ. Ρώμα).

Illustrissimo Signor Conte e Cavaliere.

Venezia.

Ancona, 1 Luglio 1822.

Appena giunsi qui, ho consegnato la di Lei lettera al Signor X. dal quale sono stato cortesemente accolto in unione del comune amico Signor Rinieri che devotamente La riverisce. Mi fece partecipe di molte cose e parlammo a lungo per diverse materie, riservandomi di tutto fargli partecipe presto col mio arrivo. Egli è probabile ch'egli venga con noi fino alla . . . io stesso lo sollecitai, e non dubito che farete una gira per sentire da lui stesso ogni cosa. Il mio sollecito ritorno deriva dal non aver potuto raggiungere il mio fratello che la persecuzione del console Grin lo colpì anche in questo ospitale paese, come meglio gli dirò anche di questo a voce. Ella, Signor Conte, potrà essere molto giovevole, a quanto gli parteciperò col detto amico Signor X. E siccome conosco i di Lei sentimenti, vivo con la certezza che ella coronerà li suoi sudori giovando or che più preme. Con tutto il rispetto la prego di riverire la di Lei stimatissima Consorte e di permettermi di dichiararmi qual io ho l'onore d'essere

di V. S. illustrissima Servitore
Angiolo Giannichesi.

All' Illustrissimo Signor

Il Signor Conte e Cavalier **Dionisio de Roma.**

Venezia.

(Μετάφρασις)

Ἐν Ἀγκῶνι, τῇ 1 Ἰουλίου 1822.

Ἐκλαμπρότατε Κύριε Κόμη καὶ Ἱπλότα.

Εἰς Βενετίαν.

Μόλις ἔφθασα ἐνταῦθα ἐνεχείρισα τὴν ἐπιστολὴν Ὑμῶν εἰς τὸν Κύριον Χ, ὁ ὁποῖος μ' ἐδέχθη φιλοφρόνως μετὰ τοῦ κοινοῦ φίλου κυρίου Ρενιέρη, ὅστις εὐσεβάστως Σᾶς προσκυνεῖ. Μοῦ ἐγνωστοποίησε πολλὰ πράγματα καὶ συνωμιλήσαμεν ἐν ἐκτάσει περὶ διαφόρων ἀντικειμένων, ἅτινα ἐπιφυλάττομμι νὰ Σᾶς ἀνοικοινώσω μὲν ὅλως φθάσω. Πιθανὸν νὰ ἔλθῃ μεθ' ἡμῶν μέχρι τῆς Ἐγὼ αὐτὸς τὸν παρεκίνησα· δὲν ἀμφιβάλλω δὲ ὅτι θέλετε κάμει μίαν ἐκδρομὴν, ὅπως ἀκούσητε παρ' αὐτοῦ τοῦ ἰδίου τὰ πάντα.

Ἡ ταχεῖα ἐπιστροφή μου προέρχεται, ἐκ τοῦ ὅτι δὲν ἠδυνήθην νὰ προφθάσω τὸν ἀδελφόν μου, τὸν ὁποῖον ἡ κατὰ δῖωξις τοῦ προξένου Γκρίν ἐπληξῆ καὶ εἰς τοῦτον τὸν φιλόξενον τόπον, ὡς διεξοδικώτερον θέλω Σᾶς εἶπει καὶ περὶ τούτου προφορικῶς. Ὑμεῖς, Κύριε Κόμη, θὰ εἴσθε πολὺ ὠφέλιμος εἰς ὅσα θὰ Σᾶς ἀνκοινώσω διὰ τοῦ ρηθέντος φίλου κυρίου Χ. Γνωρίζων δὲ τὰ αἰσθητά ὑμῶν, εἶμαι βέβαιος, ὅτι θέλετε ἐπιστέφει τοὺς ἀγῶνάς Σας ὠφελῶν ἤδη, ὅτε παρίσταται παρά ποτε ἀνάγκη. Εὐσεβάστως Σᾶς παρκαλῶ νὰ ὑποβάλητε πρὸς τὴν Κυρίαν Κόμησσαν τὰς ὑποκλίσεις μου καὶ νὰ μοὶ ἐπιτρέψητε νὰ ὑποσημειωθῶ οἷος ἔχω τὴν τιμὴν νὰ εἶμαι

τις Ὑμετέρας Ἐκλαμπροτάτης Εὐγενίας

θεράπων

Ἄγγελος Γιαννικέδης.

44. ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΙ ΕΚ ΖΑΚΥΝΘΟΥ

Εὐρεθεῖσαι ἐν τῷ ἀρχεῖῳ τοῦ Διονυσίου Ρώμα.

(Φάκελ. 2123 ἀριθ. 2951).

Ἀνλοποίησις.

Τῇ 3 Ἰουλίου 1822, Ζάκυνθος.

Ἀπὸ διάφορα μέρη ἐμάθκαμε τὸ καύσιμον τῶν δύο Βασέλων εἰς

Χίον, τὸ μὲν ἐν τοῦ Ἀλμυράγιου, τὸ δὲ ἄλλο τοῦ σηκόνδα καὶ ἔξη φριγάδες ἐσυντρίφθησαν. Ἡ μεγάλη συμφορὰ ὅπου ἐγένεν ἐκείνην τὴν νύκτα εἶναι ἀπερίγραπτη, κτυπῶντας ἀναμεταξύ τους, ὁμοίως καὶ τὸ κάστρον Χίου τὰ ἰδιά του καράβια, νομίζωντάς τα ἑλληνικά. Δύω μόνον μπουρλότα ὑπῆγαν τὴν νύκτα, ὅπου τοὺς ἔκαμαν αὐτὴν τὴν μεγάλην συμφορὰν· τί ἕως τέλος ἐγινε διὰ τὰ ρέστα, παστρικὴν πληροφορίαν δὲν ἔχομεν· τὴν αὐτὴν εἶδον καὶ σήμερον τὴν ἔφεραν ἓνα πριγανδίνο ἀραουζέικο μὲ πανδιέραν ρωσικὴν, ὅπου ἦϋρον εἰς Σύρα τὸν πιλωτον ἀλμυράγιου Μπουκάζον, ὅστις ἐσυγουραρίσθη μὴν ὄντας εἰς ἐκείνην τὴν ὥραν ἀμπόρδο. Ἡ αἰγυπτιακὴ ἀρμάτα ἐφθασεν εἰς Κρήτην, λέγω εἰς Σούδαν. Τόσον μόνον σᾶς λέγω, ὅτι οἱ Σφακιανοὶ ἐστάθησαν καὶ ἔκκμαν χειρότερον ἀπὸ ἐκεῖνο τὸ δισμάρκον Σάμος· λέγωντας, ὅτι νὰ μὴν ἐσυγουραρίσθησαν καθόλου, ἄλλοι σκοτωμένοι καὶ ἄλλοι πνιγμένοι· εἰς ἐκεῖνο τὸ μεταξὺ ἐφθασαν καὶ 30 καράβια ἑλληνικά, τὰ ὅποια τὰ ἐσφάλισαν μέσα εἰς τὴν Σούδαν, καὶ λέγουν, ὅτι νὰ μὴν ἔχουν ἐλπίδα σωτηρίας.

Αἱ Ἀθηναὶ πρὸ καιροῦ ἐκυριεύθη παρὰ τῶν Ἑλλήνων, ὁμοίως καὶ τὸ Ἀνάπλιον πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν· ἡ δὲ Πάτρα βαστεῖται καὶ θέλει βασταχθῆ. Οἱ τῆς Ρούμελης θρίκμβοι εἶναι ἀπερίγραπτοι καὶ μάλιστα οἱ ἥρωικοὶ θρίκμβοι τῶν Σωλιωτῶν, καὶ κατὰ τὰς καθημερινὰς δυνάμεις, ὅπου λαμβάνει ἡ Ρούμελις ἀπὸ τὸν Μωρέα, εἶναι γνώμη νὰ χαλάσουν τὸ στρατόπεδον ὀθωμανικὸν εἰς Ἰωάννιναν. Καὶ ἰδοὺ ὑπῆγαν εἰς Σῶλι ἕως χιλιάδες 25 στρατεύματα ὀθωμανικά· τὸ μικρὸν σῶμα Σωλιωτῶν, χιλιάδες 4, ἔσπρωξαν αὐτοὺς καὶ ἐθιγνάτωσαν ὡς χιλιάδες 7, ρελατσίον εὐγαλμένη ἀπὸ στόματτα Τούρκων· νεωστὶ μᾶς λέγουν τὸ πιάσιμον πασίνας, καὶ τὴν φυγὴν Ρουσὴτ πασᾶ διὰ ζήτησίν της. Ὁ ἐδικός μας εὐρίσκεται εἰς Ζητοῦνι μετὰ τοῦ Πρίγκιπος. Δὲν θέλει ἀμελήσω διὰ νὰ σᾶς χαροποιήσω καὶ ἐκ δευτέρου μὲ κανένα τι ἀξίον χαροποιήσεως καὶ ὑγειαίνετε.

48. ΔΙΟΝ. ΡΩΜΑΣ ΠΡΟΣ ΕΜΜ. ΞΑΝΘΟΝ

(Περιωθειῖσα ὡσαύτως ἐν τοῖς Ἀπομνημονεύμασι τοῦ Ἑμμ. Ξάνθου).

Εὐγενέστατε Κύριε Ξάνθε.

Τῇ 10(22 Ἰουλίου 1822 Βενετία.

Τὴν τιμίαν σας ἀνέγνωσα καὶ καλῶς τὰ γρηφόμενα ἔγνων· τὰ

τοῦ Ὀδυσσεὺς πρὸς τὸν ἀλλοτρίον μοι ἐγράφησαν καὶ πολὺ περὶ
τούτου ἡγαπάκησα. Συμφωνῶ εἰς τὴν γνώμην σας, μήπως καὶ τα-
ραχὰς γεννήσῃ αὐτὸ τὸ σκληρὸν ἐπιχειρήμα. Θεωρῶ, ὅτι τὰ ἐπό-
μενα τῆς πρώτης ἐποχῆς ἀνκνεῶνται, ἐξ αἰτίας τῶν πανούργων,
οἵτινες διὰ τὸ μερικὸν συμφέρον των ἀγωνίζονται νὰ ξεσχίσουν τὴν
τοῦ Ἑθνους σωτηριώδη ἑνωσιν, καὶ νὰ τὸ διακρίσουν εἰς τόσας αἵμα-
τώδεις φατρίας. Τοῦ πατρὸς ἡμῶν Ἰγνατίου ἔγραψα πολλὰ καὶ
κατ' αὐτῶν καὶ κατὰ τὰ σφαλερὰ φαντάσματα τοῦ Σ. Τὸν Γιαννι-
κέσσην πολλὰ ἐσυμβούλευσα· ἀπ' ἄλλο μέρος ἔμαθον τὴν τοῦ Κ. Κ.
ἀπόφασιν, ὅμως κατ' ἄλλον τρόπον· αὐτὸ δεικνύει ἢ τὴν περὶ αὐ-
τὸν, ἢ καὶ τὴν παιγνίδιον τῆς πολιτικῆς τοῦ αὐθεντοῦς του.

Ἄμποτε νὰ εἶναι πρὸς-ὠφέλειν τῆς Πατρίδος! Ἐγὼ δὲν ἀδικ-
φορῶ, βεβαιωθῆτε, εἰς οὐδέν, καὶ θέλω γράφει τὰ ἀνγκαῖα, ὅπου
ἀπαιτεῖται· δὲν ἔχω ὅμως κχιρὸν νὰ κάμω τὰς ἐπιστολάς, ἐπειδὴ
καὶ ὁ νέος Μαρίνου ἀνχωρεῖ εἰς τὸ ἐξημέρωμα. Θέλω ὅμως κάμει
τρόπον νὰ σοὶ ἐγχειρισθῶσι μετὰ ταῦτα. Μὲ ὅλον δὲ τὸ φιλικὸν αἰ-
σθημα εἰλικρινῶς μένω

Διονύσιος ὁ δὲ Ρώμας.

46. ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΙ ΕΚ ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ

Εὐρεθεῖσαι ἐν τῷ ἀρχείῳ τοῦ Δ. Ρώμα.

(Φάκελ. 2123, ἀριθ. 3524).

Μεσολόγγι, 15 Ἰουλίου 1822 ἔ. π.

Σὺς γράφω σύντομα, διότι εὐρίσκομαι ἐδῶ δι' ὀλίγας ὥρας μόνον.
Τὰ καθ' ἡμᾶς πενταχόθεν στενά, μ' ὅλον ὅτι ἡ Δυτικὴ Ἑλλὰς δὲν
εὐρίσκεται πλέον εἰς τὸν ὅποιον εὐρίσκετο πρὸ ἡμερῶν κίνδυνον. Μέ-
ρος τοῦ σκοποῦ τῆς ἐκστρατείας ἐκατορθώθη. Τὸ Σούλι ἔλαβε μικρὰν
ἀνψυχὴν. Ἡ ἀπόβασις τῆς Σπλάντζας ὠφέλησε μεγάλως καὶ ἀνοί-
χθη ἐκεῖθεν κοινωνία.

Ἡ ἐκστρατεία τῆς Πλάκας ἐξ αἰτίας τῶν Καπετάνων ἀπέτυχε·
ὠφέλησε ὅμως, διότι ἔσυρε πολλὴν δύναμιν τοῦ ἐχθροῦ καὶ ἐν σώμα
Σουλιωτῶν ἐπροχώρησεν εἰς τὸ Ἐλευθεροχώρι τῆς Ἁρτας. Κατὰ τὸ
πρόν εἴμεθα πάντα ἡνγκακσμένοι νὰ σταθῶμεν εἰς διφενσίβια διὰ
μερικὰς ἡμέρας, καὶ μετέπειτα, ἂν συμφέρῃ, γίνεται καὶ δεύτερον
κίνημα. Ἦλθα ἐδῶ διὰ νὰ κάμω νὰ μείνουν τὰ κράβια καὶ εἰ δι-

νατὸν νὰ εἰσπλεύσωσιν εἰς τὸν Κορινθιακὸν κόλπον. Τὴν γραμμὴν τῶν Ἀγραφῶν ἔχομεν πιεσμένην, καὶ οἱ Τοῦρκοι μᾶς ἔκαμαν τὴν χάριν νὰ φερμαχίσουν τὸν Τζαλούκογλουν. Ἡ γραμμὴ τοῦ Καρπενησίου κρατεῖται ἐπίσης καλῶς. Ἀπὸ τὴν Λιβυδίαν ὅμως δὲν ἐκρατήθη τὸ στράτευμα τοῦ Χουρσίτ ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ Δράμαλη, ἕως 10 χιλ., ἐξ ὧν τὸ ἥμισυ μόνον καλοὶ πολεμισταί, καὶ εἰσχώρησεν ἀνεμποδίστως εἰς τὸν Ἰσθμόν.

Εἰς τὴν Κόρινθον, ἐπειδὴ ἡ μὲν πόλις ἦτον καμμένη, τὸ δὲ φρούριον εἶχον οἱ ἡμέτεροι, δὲν ἐττάθη, ἀλλ' ἐπροχώρησεν. Ὁ Κολοκοτρώνης ὑπόσχεται, ὅτι δὲν θέλει ἀφίσει νὰ γλυτώσῃ οὔτε ποδᾶρι ἀπ' αὐτοῦς. Νὰ ἰδῶμεν πλέον. Τὸ βέβαιον ὅμως εἶναι, ὅτι οἱ ἡμέτεροι ἔκοψαν τὴν κοινωνίαν των, καταλαμβάνοντες τὰ Δερβένια καὶ τὴν Φουντάναν καὶ τὴν Πέτρυν. Ὁ Χουρσίτ μετέβη εἰς Λάρισσαν, ἥτοις ἐπὶ σκοπῷ νέας στρατολογίας. Αἱ ἐμφύλια ταρχαί, ἀναφανεῖσαι μετὰ τὴν ἀνχώρησίν μου ἀπὸ τὴν Πελοπόννησον, ἐπέτρεψαν αὐτὴν τὴν εἰσβολὴν τοῦ ἐχθροῦ. Δὲν ἤξεύρω ποίαν μορφήν θέλουν λάβουν αὐταί. Ἰσως ἡ παρουσία τοῦ ἐχθροῦ τὰς παύσῃ. Τόσον μόνον ἤξεύρω, ὅτι μερικοὶ ἀνόητοι, καὶ τινες κενόδοξοι, καταγίνονται νὰ ἀφανίσουν τὴν Ἑλλάδα. Τὸ πνεῦμα τῆς πατρίδος δὲν ἔλειψε· ὅχι ἄλλο. Αὐτὰ εἶνε ἐν συντόμῳ τὰ καθ' ἡμᾶς, τὰ ὅποια ἂς κοινοποιήσῃ πρὸς οὓς ἀνήκει. Σήμερον μεταβαίνω εἰς Ἀνατολικὸν καὶ αὔριον εἰς Βρυχώρι καὶ ἐκεῖθεν ὅθεν καλέσῃ ἡ χρεία.

47. ΔΙΟΝ. ΡΩΜΑ ΕΚ ΒΕΝΕΤΙΑΣ

(Ἀριθ. 19 ἐγγράφων Ἀλεξ. Ρώμα).

Εὐγενῇ καὶ ἡγαπητέ μου φίλε Κύριε Ἀντώνιε, ἀδελφικῶς ἀσπάζομαι.

Τῇ 23)4 Αὐγούστου 1822 Ἑνετίσιν.

Τὸ αἶτιον τοῦ παρόντος μου εἶνε νὰ σᾶς εἰδοποιήσω, ὅτι ἐστάθη παρὰ τῶν ἐν Κρήτῃ ὁμογενῶν μας ὁ Κύριος Κωνσταντῖνος Ἀποστόλου Βῶδος, ὅστις εἶναι ἐπιφορτισμένος νὰ ποικτήσῃ μίαν τυπογραφίαν, πολλὰ ἀναγκαίαν εἰς τὰ κατωρθώματα τῶν ἀνδρείων ἐγκατοίκων ἐκείνης τῆς Μεγάλης Ἐπαρχίας. Αὐτὸς μοὶ ἐστάθη συστημένος παρὰ σημαντικῶν ὑποκειμένων, διὰ νὰ τοῦ ἐπιτύχωμεν χρηματικὰς συνδρομὰς παρὰ τῶν φιλελλήνων ὁμογενῶν μας, ὥστε νὰ ἡμπορέσῃ

μέ αὐτάς νά ἐκτελέσῃ τὸν ἀξιέπαινον σκοπὸν τοῦ. Τὰ ἐδῶ κλεισθέντα γράμματα πρὸς τοὺς ὁμογενεῖς Γραικοὺς τοῦ Τριεστιοῦ θέλει σᾶς ἀποδείξουν τὴν ἀλήθειαν τῆς ἀποστολῆς τοῦ. Διὰ τοῦτο καὶ ἐγώ, ἀναγκασθεῖς νά παρακινήσω ἐδῶ ὅλους τοὺς καλοήθεις φιλέλληνας, νά συντρέξουν τὸ κατὰ δύναμιν περὶ τοῦ προκειμένου, περικαλῶ καὶ τὴν γνωστὴν μοι φιλογένειάν σας νά προσπαθήσῃ καὶ αὐτοῦ, ὁμοῦ μὲ τοὺς ἀξίους υἱοὺς τῆς Πατρίδος νά συνχθῇ ἀρκετὴ ποσότης χρημάτων καὶ νά μοῦ πεμφθοῦν ἐδῶ, διὰ νὰ ποκτήσωμεν αὐτὴν τὴν τυπογραφίαν καὶ νά μᾶς εἰδοποιήσετε ἐν καιρῷ, ἂν εὕρῃσκειται πλοῖον αὐτοῦ διὰ τὸ Αἰγαῖον πέλαγος, καὶ τότε θέλει πέμψωμεν αὐτὸν μὲ τὴν τυπογραφίαν εἰς αὐτόθι, διὰ νά ἔμπῃ μέσα διὰ ἐκεῖνα τὰ μέρη, ἐπειδὴ καὶ ἐδῶ δὲν συγχωρεῖται περιστατικῶς αὐτὸ τὸ ἐπιχείρημα.

Προσμένω τὸ συντομώτερον τὴν ἀπόκρισίν της περὶ τούτου, καὶ ἐλπίζων, ὅτι ἐλάβετε ἀπὸ Κύριον Γικνικέσσην τὸ πρῶτον γράμμα μου, ὁμοῦ καὶ τὰ τεσσαράκοντα φλωρία, ὅπου μὲ αὐτὸν σᾶς εἶχα πέμψει, μένω ὅλως πρόθυμος εἰς τὰς προσταγὰς της καὶ εὐλικρινῶς ὑποσημειοῦμαι

Τῆς Ὑμετέρας Εὐγενίας
Ἐγκάρδιος φίλος τε καὶ δοῦλος
Ψ. Ο*.

Πέμψατε μὲ ἐπιτήδειον τρόπον καὶ ἀσφαλῆ τὴν ἔσωθεν εἰς Βιέννην.

48. ΣΧΕΤΙΚΟΝ

ΠΡΟΣ ΤΑ ΑΝΩΤΕΡΩ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΤΙΚΟΝ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

(Ἀριθ. 20 ἐγγράφων Ἀλεξ. Ρώμα).

Κωνσταντῖνος Βῶδος.

Δῆλον ποιεῖται τοῖς πᾶσιν, ὅτι ὁ Κύριος Κωνσταντῖνος Βῶδος, ἐλθὼν εἰς Βενετίαν, ἔκχευεν τὸ κατὰ δύναμιν διὰ νά ἐπιτύχῃ τὸν σκοπὸν τῆς ἐπαγγελίας του, ἀλλ' αἱ περιστάσεις τὸν ἐμπόδισαν καὶ τὸν ἀναγκάζουν τῶρα νά ἐπιστρέψῃ εἰς τὰ ἴδια· οὕτω συμβουλευθεὶς καὶ

* Τὸ Ψ. Ο. χρυπογραφικῶς ἀναγνωστία, κατὰ τὸ λεξικὸν τῶν Φιλικῶν. Δ. Ρ. δηλ. Διονύσιος Ρώμας, καὶ τὸ κατόπιν Ψ. ὁ Ο., Διονύσιος ὁ Ρώμας.

παρὰ φρονίμων Ἀνδρῶν, προκρίνοντων διὰ τὴν ὥρην ὠφελιμωτέρας φροντίδας, καὶ εἰς καιρὸν ἀρμοδιώτερον θέλει λάβει ἐκπλήρωσιν τὸ ἔργον, διὰ τὸ ὅποιον εἶχεν ἀνχωρήσει ἀπὸ Πατρίδος.

Ψ. ὁ Ο.

49. ΠΑΗΡΟΦΟΡΙΑΙ ΕΚ ΤΟΥ ΑΡΓΟΛΙΚΟΥ ΚΟΛΠΟΥ

Εὐρεθεῖσιν ἐν τοῖς ἐγγράφοις Διον. Γ' ὡμα.

(Φάκελ. 2124, ἀριθ. 3526).

Ἐν τῷ Ἀργολικῷ Κόλπῳ, τῇ 30 Ἰουλίου 1822.

Δὲν σῆς ἔγραψα ὕστερον ἀπὸ ἐκείνην μὲ τὸν Α. διότι οὔτε εὐκαιρίαν οὔτε καιρὸν ἔλαβον, καταγινόμενος πάντα εἰς τὸ ὑπουργημά μου ὡς Ἀρχιγερμικτεὺς γενικὸς τῆς Οἰκονομίας. Ἦδη δέ, ὠφελοῦμενος ἀπὸ τὸν εἰς Λιθόρνο ἐρχομὸν τοῦ Β., σὲ γράφω τυχύτην μου καὶ σὲ εἰδοποιῶ. Ὅτι προσμένεις νέαν τῆς πατρίδος, τὸ ἡξεύρω καὶ ἰδοὺ σὲ χροποιοῦ μὲ τοιαῦτα καὶ χροποιοῖεσται.

Ἀφοῦ ὁ Χουρσίτ ἐδοκίμασε τὸ ἀπέρυσμά του ἀπὸ τὸ μέρος τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδος εἰς Πελοπόννησον καὶ ἐθυσίασεν ὑπὲρ τοὺς 8 χ. Ἀλβανούς χωρὶς νὰ ἐκτελέσῃ τοὺς σκοποὺς του, ἐκίνησε καὶ αὐθις ἀπὸ τὸ μέρος τῆς Ἀνατολικῆς Ἑλλάδος καί, στρατοπεδεύσας μεταξὺ Ἀχρίσσης καὶ Ζητουνίου, ὥρμησε μὲ πολλὰς χιλιάδας στρατοῦ εἰς Πελοπόννησον, χιλιάδας 25, τὸ περισσύτερον ἵππεῖς, ὀδηγούμενοι ἀπὸ τὸν ἀνδρεῖον Μαχμουτ Δράμκην καὶ ἀπ' ἄλλους τρεῖς πασάδες. Μὲ τὸ νὰ μὴν εὗρον μεγάλην ἀντίστασιν διὰ τὸ πολυάριθμόν των εἰς τὰ μέρη τῆς Ἀνατολικῆς Ἑλλάδος, ἔφθασαν εἰς τὰ Δερβένια τῆς Πελοποννήσου, ἀπέρυσαν αὐτὰ μὲ ἰσχυρὰν φοβρὰν των καὶ εἰσῆλθον εἰς Πελοπόννησον κατὰ τὰς 6 τρέχοντος ἐκυρίευσαν πάλιν τὴν Ἀκροκόρινθον, τὴν ὅποιαν τὸ ὀλιγάριθμον τῶν ἐκεῖ στρατευμάτων μας δὲν ἠμπόρεσε νὰ βαστάξῃ, καὶ ἐστρατοπέδευσαν ἕως εἰς τὸ Ἄργος. Ἐδωκαν τινὰ μικρὰν βοήθειαν εἰς τὸ Νάυπλιον, τὸ ὅποιον ἦτο ἐν τῷ περικυβερταίῳ, καὶ ἐξεκπλώθησαν εἰς ὅλην τὴν ἑκτασιν τῆς πεδιάδος τοῦ Ναυπλίου.

Οἱ ἀνδρεῖοι Ἕλληνες, συνελθόντες ἐν τοσούτῳ εἰς ἓν, καὶ συνκροίσαντες ἰσχυρὰς δυνάμεις, ἐπολιώρησαν αὐτοὺς καί, ἀφοῦ γενναίως τοὺς ἐκτύπησαν δις καὶ τρίς, ὅχι μόνον τοὺς ἐμπόδισαν νὰ μὴν ἡμπορέσωσι νὰ λάβωσι τροφάς, ἀλλὰ τοὺς ὑποχρέωσαν νὰ ἀφίσουν καὶ τὴν θέσιν των καὶ νὰ ὀπισθοδρομήσουν κατὰ τὴν Κόρινθον. Εἰς τὰς

27 τοῦ δ' οὗ ἐξεκίνητην πανστρατιὰ διὰ τὴν Κόρινθον, ἀλλ' ἀπαντήσας αὐτοὺς εἰς τὰ στενὰ μεταξὺ Ἀργούς καὶ Κορίνθου ὁ ἀνίκητος στρατηγὸς Νικήτας μὲ τοὺς μετ' αὐτοῦ ἥρωας καὶ κτυπήσας αὐτούς, ἐφόνευεν ὑπὲρ τοὺς 1500 καὶ ἄλλα τόσα ζῶα. Ἐλαβε 1200 ἀπὸ αὐτὰ ζῶντα καὶ πολλὰς ἀποσκευὰς καὶ, ἀφήσας μόνον 3 χιλ. πεζοὺς νὰ ἀπεράσουν, ἔστρεψε τοὺς λοιποὺς ὀπίσω. Οὗτοι δέ, ἐλθόντες εἰς Ναύπλιον καὶ μείναντες ἔξω τὴν νύκτα ἐκείνην, τὴν ἀκόλουθον ἡμέραν πρῶτ' ἐξεκίνησαν πάλιν νὰ ἀπεράσωσι κατ' ἄλλης ὁδοῦ.

Τὴν διάβασιν ταύτην προκαταλαβὼν ὁ ἀνδρεῖος Νικήτας τοὺς ἐκτύπησεν καὶ ἐφόνευεν ὑπὲρ τοὺς 1500, ἐξουσίαζε πολλὰ ζῶα καὶ ὅλα τῶν τὰ πολεμικὰ ἐφόδια καὶ ἐνὶ λόγῳ κατεφάνισε τὸ περισσύτερον μέρος αὐτῶν. Μετὰ τὰς λαμπρὰς ταύτας δύο νίκας τοὺς κυνηγοῦσι φονεύοντες αὐτοὺς ἀδικόπως οἱ ἥρωές μας· τοιοῦτος δὲ τρόμος ἐκυρίευσεν τοὺς ἐχθροὺς, ὥστε ἐλπίζεται ταχεῖα ἡ παντελὴς αὐτῶν φθορά. Μεταξὺ τῶν φονευθέντων εἵναι καὶ ὁ πρόων Βεζύρης τῆς Πύλης Ἀλγήπιας, τοῦ ὁποῖου τὴν κεφαλὴν ἔφερον ἐδῶ εἰς θρίχμυον. Ἐλπίζω ὀγλήγορα νὰ σὲ χαροποιήσω μὲ πτώσιν τοῦ Ναυπλίου, ὅτι πνέει τὰ λοίσθια καὶ αὐτό, ὄντων μάλιστα ὡς ἐνέχυρα εἰς ἡμᾶς τῶν ἐγκρίτων τοῦ Ναυπλίου Τούρκων, μεταξὺ τῶν ὁποίων ὁ υἱὸς τοῦ Ἀγαπαῶ.

Εἰς ὅλας τὰς μάχας ἡ φθορὰ τοῦ ἐχθροῦ, ἀφ' ἧς ὥρας εἰσηλθεν ἀνοήτως εἰς Πελοπόννησον, ἀνახθίνει εἰς τὸ ἥμισυ ἀπὸ τὸ ὅλον τοῦ στρατοῦ, καὶ στάσου γεννητὸς, ὅτι ὅλοι θέλει ἀφίσουν τὰ κόκκαλά τῶν εἰς Πελοπόννησον. Ἡ Ἑλληνικὴ Διοίκησις εὐρίσκειται ἐνταῦθα, μετ' αὐτῆς καὶ ἐγώ, καὶ ἐντὸς ὀλίγου μετὰβθίνει εἰς Ἀργος. Ἀγαπητέ, θέλεις θυμιάσει εἰς τὸν ἡρώισμὸν τῶν ὑπὸ τοῦ γενναιοτάτου Νικήτα, ὅστις παρετάχθη ὡς ἄλλος Λεωνίδας μετὰ τῶν Σπαρτιατῶν. Ἀλλὰ στοχάσου τὸ πῶς καὶ δικτὶ πολεμοῦν οἱ Ἕλληνες.

Ἀπίθκων θέλει φωνῇ καὶ εἰς τοὺς λοιποὺς εὐρωπαίους, ἀλλὰ τὰ τοιαῦτα εἵναι ἀψευδέστιστα χωρὶς τινὲς ὑπερβολὴν καταγραφῆς, ὡς ἐγίνοντο, καὶ ὡς ἐπόμενον ἦτον νὰ γίνωσιν, ἀπὸ ἐν ἔθνος μαχόμενον ὑπὲρ τῆς ἰδίας του ἐλευθερίας καὶ ὑπάρξεως, καίτοι ὑστερούμενον ὅλων τῶν ἀναγκάων.

ΒΟ. ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΙ ΕΚ ΚΕΡΚΥΡΑΣ

Εὐρεθεῖσαι ἐν τοῖς ἐγγράφοις τοῦ Διον. Ρώμα.

(Φάκελ. 2124 ἀριθ. 3528).

Κορϋούς 4)16 Αὐγούστου 1822.

Περὶ τῶν Σουλιώτων, ὅπου ἐπιθυμῶς νὰ μάθῃς, αὐτοὶ στέκουν καλὰ· μὴν ἀκούετε τί λέγουν. Ἀφάνισαν χιλιάδες, καὶ ἀρχνίζουν, χωρὶς νὰ βλαφθοῦν μῆτε 100 ἀνθρώποι. Τοὺς ἐκρύωσεν ὅμως ὀλίγον τὰ πράγματα τῶν ἐτέρων ἐδικῶν μας, τῶρα μάλιστα εὐρίσκονται εἰς τρατάτα· ὅλα ὅμως μὲ σκοπὸν, καὶ ὅχι ποτὲ νὰ προσκυνήσουν· καὶ μὴν σὲ μέλη δι' αὐτούς. Ἀφισαν ἐκείνους τοὺς τόπους, ὅπου δὲν τοὺς ἐσύμφερε. Τὰ πράγματα ὅμως Λιβιδίως καὶ Μωρέως δὲν πηγαίνουν τόσο καλὰ, καὶ ἀπὸ τὰς ἀσυμφωνίας τῶν ἐπροχώρησεν τσίρκα 12 χιλιάδες εἰς Λιβιδίω ἐξακολούθως καὶ εἰς Μωρέα, καὶ τοῦτα ὅλα ἐξαιτίας τῆς ἀσυμφωνίας τῶν καὶ διὰ τὰς πηλαιάς τῶν ἔχθρας· καὶ οὕτως ἐπροχώρησεν οἱ τοῦρκοι ἕως εἰς Κόρινθον χωρὶς νὰ λάβουν τὴν παρὰμικρὴν ἀντίστασιν· ἔπειτα ὅμως ἐπῆρχεν ὅλα τὰ ἀναγκαῖα μέτρα καὶ τοὺς ἐκαταχάλασαν. Εἰς αὐτὴν τὴν περίστασιν ἦλθε καὶ ὁ Ὀθωμανικὸς στόλος, συνιστάμενος ἀπὸ κομματικὰ 74 μικρὰ καὶ μεγάλα, χωρὶς ὅμως νὰ ἔχῃ ἀνθρώπους διὰ δισμπάρκο· τίποτε ὅμως δὲν θέλει κατορθώσῃ, ἐπειδὴ ἕως τῶρα ἴσως νὰ ἐφθασαν τὰ γραικικά. Ἦτον ἀνάγκη ἓνα πρόμοιον διὰ νὰ λάβουν κῆποις μέτρα ὁ κόσμος, ἐπειδὴ ὀλίγον τοὺς ἔμελε καὶ ἐκύτταζαν τὰ πάθη τοὺς καὶ νεγύτσια· καὶ φαίνεται νὰ ἐμεταχειρίσθησαν καὶ κακὰ κῆποις τῆς Βουλῆς· ἐλπίζομεν ὅμως νὰ ἔλθῃν τὸ ὅ,τι τοὺς ἀπαρθένηεν. Εἰς Μακρονόρι εἶναι καλὰ δυναμωμένοι. Ὁ πόλεμος ὁ ἀπερασμένος τῆς Πλάκας καὶ Ἄρτας, ἐξαιτίας τῆς ἐλλείψεως τινῶν μασκαροκαπιτανκίων, ὅπου ὑποσχέθησαν καὶ ἔλλειψαν, ἐγινε τοῦτο· μ' ὅλον τοῦτο ἔχομεν τὸν Θεὸν βοηθὸν καὶ δὲν ἔχομεν χρεῖαν ἀπὸ πρόμοιων· καὶ μὴν δειλιάσετε.

Β 1. ΕΤΕΡΑΙ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΙ

(Φάκελ. 2124, ἀριθ. 3527α)

«Εἰδοῦσαις διδόμεναι ἐκ στόματος, ἀπὸ ἀνθρώπου ὁποῦ ἦτο ἐκεῖ.»

Τῇ 7 Αὐγούστου 1822 ἔ. π.

Ὁ Κολοκοτρώνης, Πετρόμπεης καὶ Ὑψηλάντης, μὴ θέλοντες τὴν Βουλὴν, ἔσπρωξαν τὸν λαὸν ἐναντίον της. Λοιπὸν ὅλοι οἱ στρατηγοὶ καπετανεῖοι, ὅσοι εὐρίσκοντο εἰς Δερβένι καὶ ἀλλαχόθι, ἐπέστρεψαν εἰς Τριπολιτσά διὰ νὰ ἰδοῦν τὸ ἀποθεσόμενον. Οἱ Τούρκοι, ἔχοντες τὴν εἰδήσιν ταύτην ἀπὸ μερικοὺς τῶν προϋχόντων, ἀπέρασαν ἀπὸ τὰ στενά, μὴ εὐρίσκοντες οὐδέν πρὸς ἀντίστασιν, (οἵτινες ἦσαν τὸν ἀριθμὸν 12,000) ἦλθον εἰς Κόρινθον. Ἐκεῖ ἦτο ἀρχηγὸς ἑνὸς κάποιου ἱερέως, μεταλλαγμένον τὸ ὄνομα του εἰς ὄνομα Ἀχιλλεύς, ἀπὸ Μωρέων καὶ ἀνχθρεμμένος εἰς Ὑδραν. Αὐτός, ἀκούωντας ὅτι οἱ Τούρκοι ἐπληθίσαν, ἐθανάτωσε τὸν Κικμήλ-μπεην, ἤρπασε μερικὰ ὑπάρχοντα τοῦ θανατώσαντος καὶ ἔφυγε, καθὼς καὶ οἱ στρατιῶται του ἔκκλυν τὸ ἴδιον. Βλέπωντάς τον ἐμβήκαν οἱ Τούρκοι μέσσω καί, μείναντες ὀλίγας ὥρας ἐκεῖ, ἔστειλαν μίαν ἐκστρατεῖαν ἀπὸ 5000 εἰς Ἀνάπλι, οἱ ὅποιοι αὐτόσε ἀπέρασαν ἀπὸ τὰ Δερβένι καὶ ἔφθασαν εἰς τὸ Ἀνάπλι. Οἱ Ἀναπλιῶται ὅμως δὲν τοὺς ἐδέχθησαν, μὴ ἔχοντες προβιζιόνες, ἀλλὰ μόνον ἐπῆραν 100 ἀνθρώπους καὶ οἱ λοιποὶ ἐπῆγαν καὶ ἐξουσίευσαν τὸ Ἄργος. Εἰς αὐτὰς τὰς περὶ τὴν Βουλὴν ἐκτροπίσθη, καὶ 6 ἀπὸ αὐτοῦς μάλιστα ἐμίσεισαν διόλου ἀπὸ Μωρέων. Καὶ ὁ ἑνὶς ὑπομένει Δελιγιάννης εὐρίσκεται εἰς τὸ ἐν κερὰν Σπετσιώτικον τοῦ Χατζῆ Ἰωάννου Μέξη.

Οἱ καπετανεῖοι τῶν Ἑλλήνων, βλέποντες αὐτὴν τὴν κατὰστασιν, ἐσυνάθροισαν τοὺς στρατιώτας των καὶ εἰς ἀπὸ αὐτοῦς, ὀνόματι Δημήτριος Τζόρκης, ἐκστράτευσεν ἐναντίον τῶν Τούρκων καὶ θανάτωσας ἀπὸ αὐτοῦς 30 τοὺς εὐχλε ἀπὸ τὸ Ἄργος καὶ εἰς τὸν ἴδιον κειρὸν ἠκολούθησαν διάφοροι μικρὰ μάχη. Ὁ γενναῖος Νικήτας (τὸν ὁποῖον καὶ Τ ο υ ρ κ ο φ ὸ ν ὠνόμασαν) βλέπωντας ὅτι οἱ Τούρκοι δὲν ἠδύναντο νὰ σταθοῦν ἐκεῖ διὰ πολλὰς ἡμέρας, μετὰ τὸ νὰ τοὺς λείπουν τὰ πρὸς τὸ ζῆν, ἐμίσεισε μετὰ τοὺς στρατιώτας του καὶ ἐπῆγε καὶ ἔπικσε τὰ Δερβένι. Οἱ Τούρκοι, ἀνχωρῶντας διὰ νὰ ἐπιστρέψουν ὀπίσω, ἀπεντήθησαν μετὰ τὸν Νικήταν· ἀρχισαν τὸν πόλεμον καὶ ἐθανάτωσαν Τούρκους 3,000· τοὺς ἐπῆραν ὅλα τὰ ζῶα χωρὶς νὰ τοὺς ἀφίσουν ἕνα, οἱ δὲ λοιποὶ Τούρκοι ἐτράπησαν εἰς φυγὴν ἀπὸ

ἐν κατήφορον ἐνὸς βουνοῦ καὶ ἐπήγαν εἰς Κόρινθον, ὅπου ἐκεῖ οἱ Ἕλληνες συναθροισμένοι τοὺς ἐπολιορκοῦσαν. Τὰ στενὰ τῶν Θερμοπυλῶν, ὕστερον ἀπὸ ἑνὸς πόλεμον ὅπου ἔκαμν οἱ Ἕλληνες ἐναντίον τῶν ἐχθρῶν, τὰ ἐκράτησαν καὶ τὰ ἔχουν αὐτοί. Τὸ Ἀνάπλι ἐλπίζουν νὰ παραδοθῇ ὀγρήγορα, ἐπειδὴ ἐλλείπονται τὰ πρὸς τὸ ζῆν. Τὰ γραικικὰ καράβια, συνιστάμενα ἀπὸ 70, ἔτοιμα ὄντα, εἶχον ἀποφασίσει νὰ μισεύσουν τὰς 18 Αὐγούστου ε. π.

Αὕτῃ ἡ γραφὴ (Ὑδρα 30..... 1822) λέγει τὸν πόλεμον τοῦ Ἀργους, καθὼς καὶ διὰ ζωστικῆς φωνῆς ἠκούσαμεν. Μᾶς λέγει ὁμοῦς ἀκόμη, ὅτι εἰς τὰς 27 Ἰουλίου ἔφθασαν ἐδῶ τὰ καράβια μας, ὅπου εὐρίσκοντο εἰς τὴν πολιορκίαν τῶν μερῶν τῆς Πάτρας. Μᾶς διηγούνται ἑνὸς πόλεμον, ὅπου ἔκαμν ὁ θαυμαστός Κυριακούλης μὲ ἀνθρώπους 400 ἐναντίον 20 χιλιάδων Τούρκων, τῶν ὁποίων ἦτον ὁ ἀρχηγὸς καπετὰν Κεχαγιάμ-πεης, ὁ ὁποῖος ἐπήγαινε μὲ ἀπραξίαν, ὥσάν νὰ τοὺς φανῇ εὐθύς. Ἀρχισαν τὸν πόλεμον, εὐδύγηκαν τὰ καράβια μας εἰς τὰ πικνὰ καὶ ἐπλησίασαν ἕως μίαν ριζίκαν πιστολίκας ἀρχισαν μὲ τὰ κανόνια καὶ τοὺς ἔκαμν ἑνὰ μέγα θρήνον. Ἐσκότωσαν τὸν Κεχαγιάμ-πεην, καθὼς ὁμοίως ἐσκοτώθη καὶ ὁ θαυμαστός Κυριακούλης. Οἱ Τούρκοι ἐγύρισαν, καὶ οἱ Ἕλληνες, ἐξαγριωμένοι, τοὺς ἔσφαζον ὡς γίδες. Τὴν δευτέραν ἡμέραν ἔφθασεν ἡ ἀρμάδα καὶ τὰ καράβια μας ἐγλύτωσαν ἀπὸ τρίχα· τὴν δὲ ἐτοιμάζονται πάλιν τὰ καράβια μας νὰ ὑπάγουν πρὸς ἀπάντησίν των. Ἀδελφέ ! ὅλα τὰ κακὰ ὅπου ἀκολούθουν εἰς τὸ Γένος μας, δὲν ἀκολούθουν ἐξ ἄλλου, εἰμὴ ἐκ τῶν πολλῶν διχονοιῶν, αἵτινες περιγραφὴν δὲν ἔχουν. Καὶ ἂν χαθῶμεν, βέβαια χανόμεθα ἀπὸ ταῖς διχονοίαις.

Β2. ΠΑΗΡΟΦΟΡΙΑΙ ΕΚ ΓΑΣΤΟΥΝΗΣ

Εὐρεθεῖσαι ἐν τῷ ἀρχεῖῳ τοῦ Διον. Ρώμα.

(Φάκελ 2124, ἀριθ. 3530).

Γαστούνη τὴν 14 Αὐγούστου 1822 ε. π.

Τὰ πράγματα τῆς Ἑλλάδος, καὶ ἐξαιρέτως ἐκεῖνα ταύτης τῆς Χερσονήσου, ἔλαβον ἀπὸ τὸν Μάϊον μῆνα ἕως τῶρα διαφόρους μεταβολάς, τῶν ὁποίων δὲν λείπω νὰ σοὶ δώσω, ὅσον μοὶ σταθῇ δυνατόν, τὴν πλέον σωστὴν πληροφορίαν· καὶ μὴ λάβης εἰς αὐτὴν τὴν παραμικρὰν ἀμφιβολίαν, ἐπειδὴ εἶδον μὲ τοὺς ἰδίους μου ὀφθαλμοὺς

τὰ περισσότερα συμβεβηκότα, καὶ τὰ ἐπίλοιπα ἔμαθον ἀπὸ πηγὰς βεβαίαις, εἰς τρόπον ὅπου πρέπει νὰ πιστεύσῃς τὰ ὅσα σοὶ γράφω χωρὶς τινὸς δισταγμοῦ.

Μὴ θαυμάσῃς ἐν ἀκούσῃς, ἢ ἤκουσες, ὅτι μετὰ τῶν Ἑλλήνων ἐσυνέβησαν διχόνοιοι· ἡξεύρεις καλῶς, ὅτι αἱ τοιαῦται δὲν ἀπολείπουσιν εἰς ὅλας τὰς ἐπικρατασίας, καὶ μάλιστα, ἐν ἐξετάσει τινὰς μὲ ἀπάθειαν ἐκείνας, ὅπου ἐσυνέβησαν εἰς τὰς ἡμέρας μας εἰς πλεόν· πεφωτισμένῃ ἔσθῃ, ἢ μπορῶ νὰ εἰπῶ, ὅτι θέλει ὁμολογήσῃ, πῶς τὰ ὅσα ἐσυνέβησαν εἰς τὴν Ἑλλάδα εἶναι σχεδὸν τίποτε, ὡς πρὸς ἐκείνας· μάλιστα ἐν πεπρακτῇ, ὅτι ἡ Ἑλλὰς ἦτον καὶ ἀκόμη εἶναι κατὰ τρεγμένην σχεδὸν ἀπὸ ὅλον τὸν κόσμον, ὅτι δὲν λαμβάνει καμμίαν βοήθειαν, ὅτι ἔχει ἀνάγκην ἀπὸ ὅλα, ὅτι δὲν ἔχει πρᾶξιν, χωρὶς ἀνθρώπους γεγυμνασμένους εἰς τὴν στρατιωτικὴν τακτικὴν, χωρὶς πολιτικὴν, καὶ τὸ μεγαλύτερον, χωρὶς χρήματα καὶ τῶν μέσων διὰ νὰ τὰ προμηθευθῇ. Πρὸς τοῦτοις πρέπει νὰ προστεθῇ, ὅτι κατὰ πολεμεῖται ἀπὸ ἐχθροῦς, οὔτινες κινουσι πάντα λίθον καὶ μεταχειρίζονται ὅλους τοὺς ἀπατηλοὺς τρόπους, διὰ μέσου ξένων μισθωτῶν ἀποσταλμένων, νὰ πλανέσωσι τοὺς Ἀρχηγούς. Ὡς πεπραγμένον ὅμως αὐτά, ἐπειδὴ, ἐν ἡμέλῃ νὰ ἐκτανθῶ εἰς πεπρακτῆς καὶ παρομοίους συλλογισμούς, μοι ἐχρειάζετο πολὺ, καὶ ἔπρεπε νὰ ἀπομακρυνθῶ ἀπὸ τὸν καθ' ἑαυτὸ σκοπὸν μου, τοῦ νὰ σοὶ περὶ ράφῃ μόνον τὰ ὅσα συνέβησαν καὶ συμβαίνουσιν ἔτι εἰς τοῦτα τὰ μέρη.

Πρὸς τὰ τέλη λοιπὸν Μάϊου ἄρχισαν νὰ φανερώωνται δυσχερεσκέαι τινες καὶ ἐπομένως διχόνοιοι μετὰ μερικῶν Καπετανέων καὶ τῆς Διοικήσεως, καὶ ἔκτοτε ἐτραβήχθησαν καὶ ἀπὸ τὰ δύο μέρη ἔνθεν κακείθεν. Τοῦτο τὸ παράδειγμα ἔκαμε νὰ τραβηχθῶσιν εἰς τὰς κατοικίας των καὶ πολλοὶ θεληματικοὶ πολεμισταί, οἱ περισσότεροι χωρίζονται, ἐν ᾧ μάλιστα αὕτη ἡ ἐποχὴ ἦτον ἀρμυδιωτάτη διὰ τὰς ἐργασίας των.

Ἐγὼ ἀποδίδω ὅλας αὐτὰς τὰς ἀταξίας εἰς τὴν χρηματικὴν ἔλλειψιν, ἐπειδὴ καὶ χωρὶς τῶν χρημάτων καμμία διοίκησις δύναται νὰ ἐξαπλώσῃ ὅλην τὴν ἐνέργειαν, οὔτε ἢ μπορεῖ νὰ κάμῃ νὰ τὴν σέδωνται καθὼς πρέπει.

Ὁ περιβόητος Χουρσίδ Πασῆς, Ἀρχιστράτηγος εἰς τὴν Ρούμελην, ἀφ' οὗ ἐπροσπάθησε νὰ εἰσέλθῃ εἰς Πελοπόννησον μὲ πολυάριθμα στρατεύματα, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον Ἀλβανούς, ἀπὸ τὸ μέρος τῆς Ἡπείρου, ὅπου κατενικήθη καὶ κατεδιώχθη ἀπὸ τοὺς Ἑλληνας, καὶ ἔχασεν ὑπὲρ τοὺς 8 χιλ. ἀνθρώπους εἰς τὸν πόλεμον μὲ τοὺς ἀν-

δρείους Σουλιώτας, χωρίς νὰ ὠφεληθῇ τὸ παρχμικρόν, εἰδοποιηθεὶς ἀπὸ τοὺς μισθωτοὺς του περὶ τῆς φαινομένης καλῆς ἐκδόσεως τῶν μηχανημάτων των, καὶ περὶ τῶν διχονοιῶν, τὰς ὁποίας ἐπέτυχον νὰ διασπείρωσι μετὰ τῆς Διοικήσεως καὶ τινῶν Καπετανέων, ὁμοίως καὶ περὶ τῆς ἐλαττώσεως τῶν Ἑλληνικῶν δυνάμεων, ἐνόμισεν, ὅτι ἔφθασε ἡ τόσον ποθουμένη στιγμή ἀπὸ αὐτῶν πρὸς ἐκτέλεσιν τοῦ σχεδίου του, τὸ ὅποιον, ὅσον τινὰς περισσότερο τὸ σκέπτεται, τόσον μᾶλλον τὸ εὐρίσκει ἔργον νοὺς ὑψηλοτέρου τοῦ τῶν Τούρκων. Ἐπρεξε λοιπὸν εἰς Λάρισσαν καὶ εὔρεν ἐκεῖ ἐν πολυάριθμον στρατεύμα ἐτοιμον νὰ ἐκστρατεύσῃ, καὶ μ' ὅλον ὅτι δὲν ἤμπορέσκαμεν ἕως τώρα νὰ μάθωμεν τὸν ἀκριβῆ ἀριθμὸν αὐτοῦ, νομίζεται ὅμως, μὲ κάποιαν βεβαιότητά, ὅτι ὑπερέβαινε τὰς 50 χιλ., τὸ πλεῖστον μέρος ἵππικου, ἔχον μεθ' ἐαυτοῦ ὅλα τὰ ἀνγκαῖα.

Προχωρεῖ μὲ τοῦτο τὸ στρατεύμα ὁ μέγας Ἀρχιστράτηγος καί, κυριεύσας μετὰ μικρὰν ἀντίστασιν τὸ πέρασμα τῶν Θερμοπυλῶν, χωρίζει ἀπὸ αὐτοῦ ἐν σῶμα ὑπὲρ τῶν 20 χιλ. ἵππικου καὶ ὀλίγου πεζικοῦ, διορίζων ἀρχηγοὺς τὸν Μαχμουτ Πασᾶ Δράμας, τὸν Ἀλη-πασᾶ, ποτὲ Μορὰ Βαρσελί, τὸν Ἀλῆ Μπέι, διωρισμένον Πασᾶ τοῦ Μωρέως, τὸν Κεχαγιᾶ τοῦ ἰδίου Χουρσίδ καὶ ἄλλους διαφόρους. Τοῦτο τὸ σῶμα εἶχε μεθ' ἐαυτοῦ ὑπὲρ τὰς 10 χιλ. ἄλογα, μουλάρια καὶ καμήλους διὰ τὴν μετακόμισιν τῶν ἐφοδίων, καὶ ὡς ἀνε-μος προχωρεῖ μὲ ὅλην τὴν φυσικὴν ὁρμὴν τοῦ Τουρκικοῦ ἔθνους, δια-βλῖνον τὰς Θήβας, τὴν Λιβαδίαν καὶ τὰ Μέγαρα καὶ καταρρημάζον πᾶν ὅ,τι ἀπαντᾷ, καὶ φθάνει τὴν 6 Ἰουλίου εἰς τὸν Ἰσθμὸν τῆς Κορίνθου, ὅπου εὔρεν ὀλίγην ἀντίστασιν, διότι οἱ φυλάττοντες τὸ στε-νὸν ὀλίγοι Ἕλληνες ἐτραβήχθησαν εἰς τὰ βουνά, καὶ οὕτως ἐμβῆκεν εἰς τὴν Κόρινθον, τὴν ἀκρόπολιν τῆς ὁποίας παραιτήσαν οἱ περὶ τοὺς 30 ἑδικοί μας εὐρισκόμενοι, βουλώσαντες τὰ μέινοντα ὀλίγα κανόνια.

Οὕτως ἐμβῆκε τὸ τρομερὸν τοῦτο σῶμα εἰς τὴν Πελοπόννησον, τὸ ὅποιον, ἀφοῦ ἄφησεν ἐν μέρος μικρὸν αὐτοῦ εἰς τὸν Ἰσθμὸν καὶ ἄλλο εἰς τὴν Κόρινθον, ἀκολούθησε χωρὶς ἀναβολῆς τὸν δρόμον του ἕως τὰ τείχη τοῦ Ἀναπλίου, καὶ χωρὶς τινὸς ἀντιστάσεως παρὰ τῶν Ἑλλήνων. Ἡ διάβασις τῶν ἐχθρῶν τύσον εὐκολύνη, καθ' ὅσον οἱ Ἕλληνες, βλέποντες τὸ ἐρχόμενον μέγα πλῆθος, ἄφησαν εἰς αὐτὸ ἐλεύθερον τὸ πέρασμα, καὶ τὰ εὐρισκόμενα κατ' ἐκείνην τὴν ὁδὸν μικρὰ σώματα ἐτραβήχθησαν, ἀναμένοντα τὰς ἀποφάσεις τῆς Ἑθνικῆς Διοικήσεως διὰ νὰ συνεργήσωσι καὶ αὐτὰ συμφώνως.

Εἶναι ἀνάγκη νὰ σοὶ εἰπῶ τι περὶ τῶν φρουρίων Ἀναπλίου καὶ Ἀθηνῶν, πρὶν ἐξακολουθήσω τὴν διήγησιν τῆς ἐκβάσεως ταύτης τῆς εἰσβολῆς. Ἦξευρε λοιπόν, ὅτι μετὰ τὴν παράδοσιν τοῦ φρουρίου τῶν Ἀθηνῶν διὰ τῆς γενομένης συνθήκης, οἱ περισσότεροὶ τῶν παραδοθησομένων Τούρκων εὐρίσκοντο εἰς τὴν πόλιν, προσμένοντες τὰ πλοῖα διὰ νὰ τοὺς ὑπάγουν εἰς Ἀσίαν. Μερικοὶ ἀπὸ αὐτοὺς εἶχον ἤδη ἀρχίσει ἐμβαρκάροντες, ὅταν αἰφνιδίως ἠκούσθη ὡς κεραυνὸς τὸ πέρασμα τοῦ Τουρκικοῦ σώματος ἀπὸ τῆς Ἡερμοπούλας, καὶ ὅτι ὥρα τῇ ὥρᾳ ἔμελλε νὰ φθάσῃ εἰς τὰς Ἀθήνας. Εἰς μόνον ταύτην τὴν ἀπροσδόκητον εἰδήσιν οἱ αἰχμαλῶται Τούρκοι ὑπερηφανεύθησαν, ἀγρίευσαν, καὶ ἐγκαρδιωθέντες ὕβριζαν μὲ φοβερισμοὺς τοὺς κατοίκους Ἑλλήνας. Δὲν τοῖς ἔφθασε τοῦτο, ἀλλὰ ἐσυνάζοντο εἰς μικρὰ σώματα ζητοῦντες ἄρματα, καὶ μερικοὶ, μεταχειριζόμενοι τὴν βίαν, ἠμπόρεσαν νὰ ἀρπάξουν ἀπὸ κανένα μεμονωμένον πολίτην.

Προβλέποντες λοιπόν οἱ Γραικοί, ὅτι ἐὰν τοὺς ἄφιναν ἐλευθέρους καὶ νὰ κάμουν ὅ,τι θέλουν, ἤθελον συμβῆ δι' αὐτοὺς θλιβερώτατα ἐπόμενα, καὶ ὅτι πλησιάζοντος τοῦ ἐχθρικοῦ σώματος, (ὅπερ δὲν ἤκολούθησε ποτέ), ἤθελον δοθῇ εἰς μεγάλῃς σκληρότητος, ἀπεφάσισαν νὰ τοὺς ξεμπερδεύσουν, ἐν ᾧ τοιούτῳ τρόπῳ παρέβησαν τὰς συνθήκας. Εἰς τοιαύτην δημῶδη ὀργὴν ἐθυσιάσθη ἐν μέρος ἀπὸ αὐτοὺς καὶ μόνον ἐσώθησαν ὅσοι ἠμπόρεσαν ν' ἀποφύγουν τὴν πρώτην ὀρμὴν, κατεύγοντες εἰς διαφόρους οἰκίας ἰδιαιτέρων καὶ εἰς τὰ Κονσολάτια, οἵτινες ἀκολούθως ὑπερασπίσθησαν ἀπὸ δύο Βασιλικὰ Γαλλικὰ πλοῖα· δὲν ἠμπορεῖ τινὰς ἐν ἀληθείᾳ νὰ ἐπικινέσῃ ἱκανῶς τὴν σταθερότητα τῶν ναυάρχων των, καὶ τὴν γνωστὴν φιλανθρωπίαν τοῦ ἔθνους τούτου, λυποῦμαι μόνον, διότι δὲν ἔδειξαν τὴν ἰδίαν φιλανθρωπίαν καὶ πρὸς τοὺς ταλαιπώρους Ἑλλήνας, τοὺς ὁποίους εἰς διαφόρους περιστάσεις κατέσφαζαν οἱ βάρβαροι, καὶ κατ' ἐξοχὴν εἰς ἐκείνην τῆς Χίου, πλησίον τῆς ὁποίας εὐρίσκοντο μερικαὶ Εὐρωπαϊκαὶ θαλάσσιαι δυνάμεις, μένουσαι ὡς ἀδιάφοροι θεαταὶ τῆς φρικτῆς σφαγῆς· ἐγένετο μάλιστα μετὰ τὴν ἀμνηστείαν, τὴν ὁποίαν τρόπον τινὰ ἐγγυήθησαν οἱ ὑπουργοὶ τῶν Εὐρωπαϊκῶν Δυνάμεων, δικηκρύττοντές την οἱ ἴδιοι, καὶ εἶναι ν' ἀπορῇσῃ τινὰς, πῶς εἰς ἐκείνας τοὺς ἀλλοτρίους στιγμὰς δὲν ἔτρεζαν αὐταὶ νὰ σώσωσι τοὺς δυστυχεῖς, ἐπὶ τῶν ὁποίων ὁ ἐπικατάρχτος Καπετὰν Πασθὰς διὰ πολλὰς ἡμέρας ἠκολούθησε τὴν θηριώδη σφαγὴν.

Εἶχον ὁμοίως ὑπογραφθῇ αἱ συνθήκαι διὰ τὴν παράδοσιν τοῦ Ἀναπλίου εἰς τοὺς Ἑλλήνας, καὶ πρὸς βεβαίαν διατήρησιν αὐτῶν

ἕως οὗτου φθάσωσι τὰ πλοῖα διὰ νῆ μετακομίσουν τοὺς Τούρκους εἰς Ἀσίαν, ἔδωσαν ἐνέχυρα, τὸ πλεῖστον μέρος ὑποκειμένα σημαντικὰ καὶ μεταξὺ αὐτῶν ὁ υἱὸς τοῦ εἰρημένου Ἀλῆ Μπέι. Ἰλὴν ἅμα ὅτε ἔμεινον καὶ αὐτοὶ τὸ πλησίασμα ἐνὸς μεγάλου σώματος ἰδικῶν των, παρέδωκαν τὰς συνθήκας, σφαλίσαντες τὰς θύρας τοῦ Κάστρου καὶ ζητοῦντες τὴν ἀλλαγὴν τῶν ἐνεχύρων μὲ τοὺς ἐμβάντας εἰς τὸ φρούριον Ἑλληνικοῦς Κομμισχίους· τὸ πρόβλημα ὅμως τοῦτο ἀπεβάλθη παρὰ τῶν Ἑλλήνων, εἰς χεῖρας τῶν ὁποίων ἔμεινε τὸ πρὸς τὴν θάλασσαν μικρὸν φρούριον.

Ἐπαναλαμβάνων τώρα τὰ περὶ εἰσβολῆς, σοὶ λέγω, ὅτι ἐντοσούτῳ ἀνέλκθον οἱ Ἕλληνες τοῦ Μωρέως καὶ διεύθυνον τὰς δυνάμεις των εἰς τὰ διὰ τὸν σκοπὸν των ἀρμοδιώτερα μέρη. Καὶ ὁ Θ. Κολοκοτρώνης, ὅστις εὗρίσκετο εἰς Τριπολιζάν, ἐκστράτευσεν ἀμέσως μὲ τὸ σῶμα του ἐκντῖον τοῦ ἐχθροῦ, προσκαλέσας τοὺς γείτονας νῆ τὸν ἀκολουθήσωσιν. Ὅλοι οἱ δυνάμενοι νῆ φέρωσιν ἄρματα, εἰς μόνην τὴν πρόσκλησιν τῶν Ἀρχηγῶν των, ἔτρεξαν προθύμως εἰς τὸν προσδιωρισμένον τόπον, ἐκεῖ γέμοντες ἐνθουσιασμοῦ, καὶ ἀπὸ ἐκεῖ ἐστάλθησαν εἰς τὰ πέριξ τοῦ Ἀργους καὶ τοῦ Ἀναπλίου, ὅπου ὁ ἐχθρὸς, ὡς εἶπον, εἶχε σταθῆ, καὶ ὅπου ἐξαίφνης εὐρέθη περικυκλωμένος καὶ πολιορκημένος ἀπὸ τοὺς Ἕλληνας.

Τότε ἄρχισεν ἀπὸ ἀμφοτέρω τὰ μέρη μία πεισματώδης μάχη, ἥτις ἐβάσταξε διὰ διαφόρους ἡμέρας, ἀνανεουμένη εἰς διαφόρους τοποθεσίας, καὶ ἀναλαμβάνουμένη πάντοτε μὲ μεγάλην ζημίαν τῶν Τούρκων, οἱ ὅποιοι θεωροῦντες, ὅτι ὁ ἀριθμὸς των ἡμέρᾳ τῇ ἡμέρᾳ ἐμικρύνετο, καὶ ὅτι ἐκινδύνουν νῆ χαθοῦν ὅλοι ἐκεῖ, καὶ ὅτι οἱ συνάδελφοί των δὲν τοὺς ἤθελον μὲ κἀνὲν τρόπον εἰς τὸ φρούριον, διότι δὲν εἶχον μὲξί των ζωτροφίας, ἀπεφάσισαν, μὴν ἔχοντες ἄλλο καταφύγιον, νῆ συμμυζωχθῶσι καὶ νῆ τραβηχθῶσι πρὸς τὴν Κόρινθον, ἵνα ἐνωθῶσι μὲ τοὺς ἐκεῖ μείναντας, καὶ ὅπου ἤλπιζον, ὅτι ἤθελον ἔχει πλησίον τὴν θάλασσαν, θεμελιούμενοι πολὺ εἰς τὸν στόλον των. Τὸν μόνον Ἀλῆ Μπέι ἐδέχθησαν εἰς Ἀνάπλι μὲ 200 περίπου ἰδικούς του, καὶ μὲ ὀλίγας ζωτροφίας· οἱ λοιποὶ ἤρχισαν νῆ ὀπισθοδρομῶσι πρὸς τὴν Κόρινθον· ὅμως τὴν 25 καὶ 26 Ἰουλίου οἱ Ἕλληνες καὶ ὁ δὸν, μεταξὺ Ἀργους καὶ Κόρινθου, τοὺς ἐκτύπησαν ἐκ νέου εἰς μίαν αἱματωδέστατην μάχην.

Ὁφελούμενοι οἱ Ἕλληνες ἀπὸ τὰς τυποθεσίας ὅπου, ὡς ἤξεύρεις, εἶναι εἰς ἐκεῖνα τὰ πέριξ, καὶ τὰς ὁποίας κατέλαβον ἐπιμελῶς, κατεχάλασαν τὸν ἐχθρόν. Ἀρκεῖ τὸ νῆ σὲ εἶπω, ὅτι ὑπὲρ τὰς 2,500

Τούρκοι καὶ ἄλλα τόσα ζῶντα ἔμειναν εἰς τὸν κάμπον, καὶ ὅτι ἕως 1500 ἄλογα, μουλάρια καὶ κάμηλοι ἔπεσον ζωντανὰ εἰς χεῖρας τῶν Ἑλλήνων, ἐκτὸς πολλῶν αἰχμαλώτων καὶ ἱκανῆς ποσότητος ἐφοδίων καὶ σκευῶν. Μετὰ ταύτην τὴν μάχην ἡμύρρεσεν ἐν μέρος τοῦ Τουρκικοῦ στρατεύματος νὰ ἀκολουθήσῃ τὴν ὀπισθοδρομὴν του πρὸς τὴν Κόρινθον, τὸ δὲ ἕτερον ἐβιάσθη νὰ στρέψῃ πάλιν πρὸς τὸ Ἀνάπλι. Τὸ δεύτερον τοῦτο μέρος ἐκίνησε τὴν ἀκύλουθον ἡμέραν δι' ἄλλης ὁδοῦ, διὰ νὰ ὑπάγῃ πάλιν εἰς Κόρινθον, οἱ ἀκούραστοι ὅμως Ἕλληνες, καὶ κατ' ἐξοχὴν ὁ ἀνδρεῖος Νικήτας, δὲν ἠθέλησαν νὰ ἀμελήσουν τὴν νέαν ταύτην περίστασιν εἰς τοποθεσίαν δι' αὐτοὺς ὠφέλιμον, ἀλλὰ, προιδόντες τὸ κίνημα τοῦ ἐχθροῦ, διευθύνθησαν εἰς ἀπάντησίν του, καὶ οὕτως ἐδόθη ἄλλη πεισματωδεστέρᾳ μάχῃ μὲ ὀλεθρον μεγάλον τῶν Τούρκων, ἀπὸ τοὺς ὁποῖους ἔμειναν εἰς τὸν κάμπον ὑπὲρ τὰς 3000, πλῆθος πληγωμένων καὶ πολλοὶ αἰχμαλῶται ἐκτὸς μεγάλου ἀριθμοῦ ζώων, ἐφοδίων καὶ σκευῶν, ἅτινα ἔμειναν λάφυρα εἰς χεῖρας τῶν νικητῶν Ἑλλήνων. Μεταξὺ τῶν φονευθέντων Τούρκων, εἶναι πολλὰ σημεντικὰ ὑποκείμενα καὶ εἰς αὐτῶν, ὁ εἰρημένος Ἀλῆ Πασᾶς, τὴν κεφαλὴν, τοῦ ὁποῖου ἔφερον μὲ θρίαμβον εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Βουλὴν. Λέγουσιν, ὅτι καὶ ὁ Μαχμουτ Πασᾶς ἐπληγώθη βαρέως.

Οἱ ἐκ ταύτης τῆς μάχης διασωθέντες Τούρκοι ἔφυγον δρομικῶς πρὸς τὴν Κόρινθον, διωκόμενοι πάντοτε παρὰ τῶν Ἑλλήνων καὶ ὑποφέροντες οὐκ ὀλίγην ζημίαν. — Συναχθὲν τὸ λείψανον τοῦ Τουρκικοῦ σώματος, συνιστάμενον εἰς ἱππικόν, εἰς τὴν Κόρινθον, ἐδοκίμασε νὰ ὑπάγῃ πρὸς τὴν Πάτραν, πλὴν οἱ Ἕλληνες τῷ ἐμπύδισαν τὸν σκοπὸν του, καὶ οὕτω περιεμζώχθη εἰς ἐκείνην τὴν τοποθεσίαν. — Οἱ Τούρκοι εἶχον διατάξῃ τὸσον καλῶς τὰ κινήματά των, ὥστε ἐν ᾧ εἰσῆρχετο εἰς τὸν Μωρέα ὁ Χουρσίδ Πασᾶς μὲ τὸ σῶμα του καὶ πρὶν ἔτι φθάσῃ ὁ στόλος εἰς Πάτραν, οἱ Τούρκοι τοῦ φρουρίου τούτου καὶ τῶν Καστελιῶν τῆς Ναυπάκτου, διοικούμενοι ἀπὸ τὸν Ἰουσούφ Πασᾶ, ἔκαμναν μερικὰς ἐπιδρομὰς διὰ ξηρᾶς, καὶ ἀποβάσεις εἰς τὸν Κόλπον, ζημιοῦντες ὅπως οὖν τὴν Βοστίτσαν, μὲ σκοπὸν νὰ κρατῶσιν οὕτω τοὺς Ἕλληνας ὑποχρεωμένους καὶ διηρημένους εἰς διάφορα μέρη· πλὴν αὐτοὶ παντοῦ τοὺς ἐκτύπησαν καὶ μὲ μεγάλην ζημίαν τοὺς κατεδίωξαν.

Εἰς ὅλας ταύτας τὰς μάχας οἱ Ἕλληνες δὲν ἔλαβον μεγάλας ζημίας, διότι ἐπολέμουν εἰς τὸ ἴδιόν των ἔδαφος, καὶ ἐπειδὴ ἐπίασαν ἐν καιρῷ τὰς τοποθεσίας ὅσον ὠφελίμους δι' αὐτοὺς, τὸσον διὰ

τὸν ἐχθρὸν ὀλεθρίους. Δὲν δύνامي νὰ σοὶ περιγράψω τὸν ἐνθουσιασμὸν τῶν Ἑλλήνων, καὶ ἐξόχως τῶν ἀνδρείων Κολοκοτρώνη καὶ Νικήτα, οἵτινες εἰς τοιαύτην κινδυνωδεστάτην περιστάσιν ἐδοξάσθησαν, ἀποδεικνύοντες ὅλοι εἰς τὸν ἐχθρὸν, ὅτι πολεμοῦν διὰ νὰ ἀποτινάξωσι τὸν ἄτιμον ζυγὸν τοῦ ἐχθροῦ τοῦ Χριστιανισμοῦ.

Ἐν τῷ μεταξὺ τούτῳ κατεπολεμήθησαν εἰς τὸν Ἴσθμὸν καὶ οἱ Τούρκοι ἐκεῖνοι, οἵτινες εἶχον μείνη ἐκεῖ ἐν τῷ ἐμβσίειν τοῦ στρατεύματός των εἰς τὸν Μωρέα, καὶ ἐδιάσθησαν νὰ κλίνωσι πρὸς τὴν Κόρινθον, καὶ οὕτως ἐκεῖνο τὸ ἀρμόδιον πέρασμα εὐρίσκειται ἐκ νέου εἰς τὴν ἐξουσίαν τῶν Ἑλλήνων, οἵτινες ἐξουσιάζουν ὁμοίως καὶ τὸ πέρασμα τῶν Θερμοπυλῶν, ἀφ' οὗ κατεκτύπησαν καὶ ἀφάνισαν τὸ λοιπὸν σῶμα τοῦ Χουρσὶδ Πασᾶ, ὅστις, μὲ τὰ λείψανα τοῦ τρομεροῦ στρατεύματός του, ἐδιάσθη νὰ καταφύγῃ βιαίως εἰς Ζητοῦνι καὶ ἐκεῖθεν εἰς Λάρισσαν. — Ἐν ᾧ ταῦτα συνέβαινον εἰς τὸν Μωρέα, ἔφθασεν εἰς Πάτραν καὶ ὁ Τουρκικὸς στόλος, ὁ ὁποῖος συνήργησεν ὅχι ὀλίγον γον εἰς τὰς πράξεις τῆς ξηρᾶς. — Συγχρόνως ἠκολούθησαν εἰς διάφορα μέρη τῆς Ἑλλάδος καὶ ἄλλαι μάχαι, κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον ἀξιοσημείωτοι, αἱ ὁποῖαι προεμελετήθησαν ὅλοι, διὰ νὰ φέρωσι παντοῦ τρόμον περισσύτερον καὶ σύγχυσιν εἰς τοὺς Ἕλληνας, καὶ εἶναι αἱ ἀκόλουθοι· τουτέστι ἀπὸ τὸ μέρος τῆς Φινάδας ἐμβήκεν ἐν ἄλλο σῶμα Τούρκων 7 ἕως 8 χιλ., τοὺς ὁποίους ἐπίτηδες ἄφησαν οἱ Ἕλληνες νὰ εἰσέλθωσι καὶ ἐξολόθρευσαν ἔπειτα ὀλοτελῶς. — 4 χιλ. Τούρκοι διέβησαν ἀπὸ Πιρέβελαν εἰς Μικρονόρος, ὅμως τοῖς ἀντεστάθῃ ὁ Ζόγκας, ὁ ὁποῖος, κατασφάξας πλῆθος αὐτῶν, ὑπεχρέωσε τοὺς λοιποὺς εἰς μίαν ἐντροπισμένην φυγὴν. Ὁ στόλος ἐξέβαλεν ἄλλας 5 χιλ. εἰς Κανδήλαν, τοὺς ὁποίους ἐδέχθησαν οἱ ἀνδρεῖοι Βαρνακιώτης καὶ Καρπῆσκος, φονεύοντες ὑπὲρ τὰ $\frac{2}{3}$. Τὴν ἰδίαν τύχην ἔλαβον καὶ αἱ διαφοροὶ ἄλλαι ἀποβάσεις εἰς Φινάδι. πλησίον Μισολογγίου, καὶ ἄλλαι εἰς διάφορα ἄλλα μέρη. Πρὶν ὅμως τούτων, οἱ Ἕλληνες ἐνικήθησαν εἰς μερικὰς μάχας τῆς Πέτρας, τῶν πέριξ Ἀρτης κ.τ.λ. εἰς τὰς ὁποίας θρηνησόμεν τὸν θλιβερὸν θάνατον τοῦ ἀνδρείου Καπετάνου Κυριακούλη Μαυρομιχάλη.

Δὲν δύνامي νὰ σοὶ δώσω βεβαίως ὁδηγίαι περὶ τῶν Σουλιωτῶν, ἐπειδὴ καὶ μὴς ἐκούπη ἀπὸ μερικὸν καιρὸν ἢ μετ' αὐτῶν κοινωνία· τοῦτο μόνον ἠκούσαμεν ὡς βέβαιον, ὅτι νομίζοντες, πῶς παραιτήθησαν ἀπὸ τὰ λοιπὰ σώματα τῶν συναδέλφων των, καὶ ἀκούσcentes τὰς ὁποίας ἔσπειρον οἱ Τούρκοι εἰδήσεις, ὅτι τάχα νὰ ἐκυρίευσαν αὐτοὶ ὅλην τὴν Πελοπόννησον, ἀπεφάσισαν νὰ κλίνουν εἰς

συνδιαλλακτικὰς πρᾶγματεῖς μετ' αὐτῶν, εἰς τὰς ὁποίας πολλάκις τοὺς ἐπροσκάλεσεν, καὶ τοῦτο διὰ νὰ μάθωσι τὸ ἀληθές καὶ νὰ κερδίσωσι κερδόν. Ἐν ᾧ καὶ συνδικλέξεις ἐπρᾶγματεύοντο διὰ μερικὰς ἡμέρας, οἱ Τοῦρκοι μὲ πικνουργίαν ἐπροχώρησαν εἰς μερικὰς τοποθεσίας διὰ νὰ τοὺς προκταχλάδωσι. Οἱ δὲ Σουλιῶται, γνωρίσαντες τὸν σκοπὸν τοῦ ἐχθροῦ, τῷ ἐμήνυσαν νὰ τρεβηχθῶσι τυχέως· οἱ Τοῦρκοι ἀπεκρίθησαν μὲ τὴν φωτίαν, καὶ τότε οἱ ἀνδρεῖοι Σουλιῶται, πέσαντες ἐπὶ τῶν ἐχθρῶν, τοὺς κατεφάνισαν. Μετ' ὀλίγον θέλομεν λάβῃ τὴν ἀκριβῆ περιγραφὴν καὶ τούτου τοῦ συμβάντος.

Λυποῦμαι νὰ σοὶ εἴπω, ὅτι τὰ Κάστρα τῆς Μοθώνης, Κορώνης καὶ τῆς Πάτρας, ὁμοίως καὶ τὰ Καστέλια τῆς Ναυπάκτου, δὲν θέλουσι περᾶσθαι τόσον εὐκόλως· διότι ἀπὸ τῆς Ἰονικῆς Νήσου καὶ ἀπὸ τοὺς φίλους τῶν τυράννων μὲς προμηθεύονται ἀκαταπαύστως ἀπὸ ζωτροφίας.

Δὲν θέλω λείψῃ καὶ ἀκολουθῶς νὰ σοὶ δώσω τὰς περὶ τῆς πατρίδος μὲς εἰδήσεις, καὶ ἐλπίζω, διὰ τῆς θείας βοήθειας, καὶ διὰ τῆς ἀνδρείας τῶν Καπιτανέων μὲς, καὶ τῆς ἡδὴ μετὰ τῶν μελῶν τοῦ ἔθνους ἀνταλμαβνομένης ὁμονοίας, ὅτι τὰ ἐπιχειρήματα τοῦ ἐχθροῦ θέλουσι μαινωθῆναι πάντοτε, καθὼς ἐματαιώθη τὸ γιγαντιαῖον τοῦ Χουρσὶδ Πασᾶ, καὶ οὕτως, ὑπερβαίνοντες πᾶν ἐμπόδιον, νὰ φθάσωμεν εἰς τὸν ἱερόν μὲς σκοπὸν τοῦ νὰ ἐλευθερωθῶμεν τῆς δουλείας.

§3. ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΕΚ ΖΑΚΥΝΘΟΥ

Εὐρεθεῖσαι ἐν τοῖς ἔγγοιφοῖς τοῦ Διον. Ρώμα

(Φάκελ. 2124 ἀριθ. 3531).

Ζάκυνθος, 16 Αὐγούστου 1822.

Μὲ διάφορα ἰκνόντρα σοῦ ἔγραψα, μὰ δὲν ἐνθυμοῦμαι ταῖς νῦν ταῖς νὰ σοῦ σημειώσω· ἐλπίζω ὅμως νὰ ἔλαβες ἀπὸ αὐτά. Ἦδη δὲ δὲν ἔχω ἄλλην αἰτίαν νὰ σοῦ γράψω, εἰμὴ μόνον νὰ μάθω τὴν ὑγίαν σου καὶ νὰ σοῦ εἴπω τὰ διατρέχοντα τῆς Πατρίδος μὲς. Εἶμαι βέβαιος, ὅτι ἕως ὥρας νὰ σᾶς ἔγινε γνωστὸν διὰ τὴν εἴσοδον τῶν ἐχθρῶν εἰς τὴν Πελοπόννησον, ὅπου εἰς τὰς ἀρχὰς Ἰουλίου ἐμβηκαν 20 χιλιάδες μὲ ἄλλα τόσα καὶ περισσώτερα ζῶα, ἄλογα, μουλάρια καὶ 400 καμήλια. Ἀπὸ αὐτὰ ἦσαν τὰ ἡμισυ τῆς καβάλας, τὰ δὲ

λοιπὰ ἦσαν φορτωμέναι τροφαίς, μουνιτσιόνας καὶ ἄλλα ἐφόδια πολεμικά. Αὐτοὺς τοὺς στρατιώτας τοὺς ἐσύναξεν ὁ Χουρσὴτ Πασῆς εἰς τὰ μέρη τῆς Λάρισσας μὲ 500 καὶ 600 γρόσια πάγχ τὸν μῆνα. Ἐπὶ κεφαλῆς αὐτῶν ἦταν πρῶτος σερασκέρης ὁ Ἀλῆ-Πασῆς, ὅπου ἐχρημάτισε μῶρα Βαλῆς καὶ, ἂν ἐνθυμᾶσαι, ὅπου ἐτζάκισε τὸ ποδάρι του εἰς Τριπολιτσάν καὶ ἔπειτα ἔγινε σαδρὰ Ἀζαμης, δεύτερος ὁ Δράμα Βαλισῆς καὶ τρίτος ὁ Ἀλήμπεης ἀναπλιώτης, νῦν Ἀλή-πασης καὶ ψηφισμένος ὡς Βαλῆς, οἱ ὅποιοι ἐμβῆκαν ἀπὸ τὸν Ἰσθμόν, καὶ τὸ ἐμβασμά τους δὲν ἐστάθη ἀπὸ ἄλλην αἰτίαν, (καθὼς μερικοὶ ἐδῶ ἐφλυχροῦσαν καὶ ἴσως ἔφθασαν καὶ αὐτοῦ εἰς τὰς ἀκοάς σας, ὅτι ἀπὸ προδοσίαν τῶν ἀρχηγῶν) παρὰ ἀπὸ ἀμέλειαν καὶ ἀπειθεῖαν τῶν Πελοποννησίων, ἐπειδὴ πρὸ 40 ἡμέρας προτῆτερὰ ἐδώρισεν ἡ Βουλὴ 12 χ.δες στρατεύματα νὰ ὑπάγουν ἔξω ἀπὸ τὸ μέρος τοῦ Ἰσθοῦ, καὶ μὲ τὸ σήμερ καὶ ταχὺ δὲν ἦτον ἀκόμη ξεκινημένη, καὶ αἰφνιδίως ἔγινεν αὕτῃ ἡ ἐστρατεία τῶν ἐχθρῶν χωρὶς νὰ λάβουν παραμικρὰν εἰδήσιν, οὔτε τοὺς ἐνχνητώθησαν πουθενά, παρὰ ἔμειναν τὸν ἐμβασμόν τους εἰς τὰ Δερβένια, οἱ δερβεντζήδες, καὶ αὐτοὶ ἀμέριμνοι, καὶ βλέποντες αἰφνιδίως τόσον ἀριθμὸν τῶν ἐχθρῶν, ἔφυγαν χωρὶς νὰ ρίξουν οὔτε ἓνα ντουφέκι· ὥστε οἱ ἐχθροὶ ἔφθασαν εἰς Κόρινθον (ἀφίνοντας καὶ 1000 εἰς τὰ Δερβένια). Οἱ ἰδικοὶ μας, μερικοὶ ὅπου ἦτον εἰς τὸ Κάστρο Κορίνθου, βλέποντας τόσο πλῆθος ἐχθρῶν, ἐφοβήθησαν καὶ, μὴν ἔχοντας καὶ προβιζιόνες, ἐβούλωσαν τὰ κανόνια, ἔρριψαν καὶ τὴ μπαρούτη εἰς τὰ πηγάδια καὶ ἄφησαν τὸ Κάστρο καὶ ἔφυγαν.

Οἱ ἐχθροὶ ἄφησαν μέρος εἰς τὴν Κόρινθον καὶ οἱ ἐπίλοιποι ἐπροχωροῦσαν κατὰ τὸ Ἄργος καὶ Ἀνάπλι καὶ ἀκολούθως μὲ σκοπὸν διὰ Τριπολιτζάν. Μαθόντες τοῦτο οἱ ἰδικοὶ μας ἀρχηγοί, ἐξῆλθον ἀμέσως καὶ ἔκοψαν ὅλας τὰς προβιζιόνες ὅπου εὐρίσκοντο εἰς τοὺς κάμπους Ἄργους καὶ Ναυπλίου καὶ ἅμα ἐκστράτευσε καὶ ὁ γενναῖος Θ. Κολοκοτρώνης μὲ τρεῖς τέσσαρες χιλιάδας, ὅπου εὐρέθη εἰς Τριπολιτζάν, ὅπου ἦτο ἐτοιμὸς νὰ ἀπεράσῃ εἰς Ἑπείρον, στέλνωντας καὶ εἰδήσιν εἰς ὅλας τὰς ἐπαρχίας τῆς Πελοποννήσου διὰ νὰ συναχθῶν ἀμέσως ὅλα τὰ στρατεύματα, καθὼς καὶ ἔτρεξαν ὅλοι οἱ ἀρχηγοὶ μὲ ὅλους τοὺς ἀνδρας τῶν ἐπαρχιῶν των, ὡπλισμένοι καὶ ἄοπλοι μὲ μεγάλον ἐνθουσιασμόν. Ἔως νὰ φθάσουν λοιπὸν τὰ ἰδικὰ μας στρατεύματα οἱ ἐχθροὶ ἔφθασαν εἰς Ἄργος καὶ Ἀνάπλι μὲ τὴν ἡσυχίαν τους. Φθάσαντες οἱ ἰδικοὶ μας δὲν τοὺς ἄφησαν νὰ προχωρήσουν περὶ πρὸς. Τὸ Ἀνάπλι, ἐνῶ ἦτον εἰς τὰς συνθήκας διὰ νὰ τοὺς ἡμπαράρουν

διὰ τὴν Ἀνατολὴν καὶ ἐπρόσμενον τὰ καράβια, δίδοντάς τους 40 ἰδικούς μας ἐνέχυρον καὶ ἄλλους 40 σημάντικους μᾶς ἔδωσαν αὐτοί, βλέποντας ὅτι τοὺς ἤλθε βοήθεια καὶ ἤλθε καὶ ὁ ἴδιος ὁ Ἀλήμπεης, φέρωντάς τους καὶ ὀλίγας τροφάς, παρέβησαν τὰς συνθήκας καὶ ἔκλεισαν ταῖς πόρταις, βραστῶντας καὶ τοὺς ἰδικούς μας μέσα καὶ ἡμεῖς τοὺς ἰδικούς τους.

Ἐζήτησαν νὰ τοὺς δώσωμεν τοὺς ἰδικούς τους καὶ νὰ μᾶς δώσουν τοὺς ἰδικούς μας, μάλιστα ὅπου μὰζι μὲ τοὺς ἰδικούς τους εἶναι καὶ ὁ υἱὸς τοῦ Ἀλήμπεη· τοὺς ἀποκρίθησαν οἱ ἰδικοὶ μας ὅτι, ὅταν ἀδειάσουν τὸ Ἀνάπλι, τότες θέλει ἰδοῦν τοὺς υἱούς τους καὶ τοὺς λοιπούς· εἰδὲ μὴν ἐλπίζουν. Ἀφοῦ λοιπὸν ἐσυνάχθησαν τὰ ἰδικὰ μας στρατεύματα καὶ τοὺς ἐστενωχώρησαν καὶ βλέπωντας, ὅτι δὲν ἔμπορουν νὰ σταθοῦν ἔξω τοῦ Κάστρου, ἐζήτησαν νὰ τοὺς ἀνοίξουν νὰ ἔμβουν μέσα· οἱ Ἀναπλιῶται δὲν τοὺς ἠθέλησαν, ἐπειδὴ καὶ δὲν ἔχουν τροφάς, πρὶν μόνον τὸν Ἀλήμπεην ἔμβασαν μέσα μὲ ἄλλους διακοσίους τζίρκα ἰδικούς του· οἱ δὲ λοιποὶ κατέφυγον εἰς τὸ Ἄργος καὶ ἐνώθησαν μὲ τοὺς ἄλλους. Ἐτρεξαν λοιπὸν ὅλα τὰ ἑλληνικὰ στρατεύματα καὶ τοὺς ἐπολιορκήσαν ἀπ' ὅλα τὰ μέρη, καί, βλέποντας οἱ βάρβαροι, ὅτι εἶναι εἰς κίνδυνον νὰ χαθοῦν ἀπὸ τὴν ὑστέρησιν τροφῶν καὶ ἀπὸ τὸν καθημερινὸν σκοτωμὸν, ὅπου οἱ ἀνδρεῖοι Ἕλληνες τοὺς ἔκαμνεν, καὶ μὴν ἔχοντας κανέναν καταφύγιον, ἀπεράσισαν νὰ ἐπιστρέψουν εἰς Κόρινθον, διὰ νὰ ἐνωθοῦν μὲ τοὺς ἄλλους καὶ νὰ ἔχουν τὸ κάστρο καὶ τὰ παράλια Κορίνθου νὰ λαμβάνουν τροφάς. Ὡστε εἰς τὰς 26 ἀπελθόντος ἔγινε τὸ κίνημα νὰ ἀπεράσουν, καὶ τοὺς ἐκκρετοῦσαν οἱ ἰδικοὶ μας (εἰς τὰ Δερβενάκια, ὅπου λέγουν, ἀνάμεσα Κορίνθου καὶ Ἄργους) καὶ ἐκεῖ τοὺς ἐκτύπησαν, καὶ ἐστῆθη μίξις πεισματώδους μάχης. Ἐσχότωσαν ἕως 2 χ., τοὺς ἐπῆραν καὶ ἄλλα τόσα ἄλογα, καὶ ἐπίασαν ἕως 100 αἰχμαλώτους, καὶ δὲν ἠμπόρεσαν νὰ ἐπιτύχουν τὸν σκοπὸν τους νὰ ἀπεράσουν· ὅθεν εἰς τὰς 28 ἔκαμνεν πάλιν τὴν ἰδίαν ἀπόφασιν, διὰ νὰ ἀπεράσουν. Τοὺς ἐκκρετέρεσαν εἰς τὸ ἴδιον μέρος καὶ τοὺς ἐκτύπησαν, καὶ ἐγένετο πλεον αἰματωδεστέρᾳ αὐτὴ ἡ μάχη, ἐπειδὴ ἐσχότωσαν ἕως 3 χ. Ὁ Ἀλῆ πασᾶς σερασκέρης, βλέπωντας, ὅτι ἔμελλε νὰ πιεσθῇ ζωντανός, ἐκρημνίσθη ἀπὸ ἑνὴν κρημνὸν μὲ το ἄτι του καὶ ἐτσακίσθη, καὶ τὸν ἦρεν ὁ ἀνδρεῖος Νικήτας ἀκόμη ζωντανὸν καὶ τοῦ ἔκοψε τὴν μικράν του κεφαλὴν καὶ τὴν ἔστειλεν εἰς τὴν Γερουσίαν· ὁ δὲ Δράμακλής κατεπληγώθη βαρέως, τοῦ ἐπῆραν ἕως 7 χ. ἄλογα, καὶ μουλάρια, καὶ καμήλια, καὶ πολλὰ ἐφόδια καὶ ἄλλα λάφυρα ἀπε-

ρίγραπτα. Καὶ τόσον, μᾶς γράφουν, ἐμέθυσαν ἀπὸ τὴν νίκην οἱ Ἕλληνες, ὅπου τοὺς ἔφθηναν καὶ ἔπικαν τὰ ἄτια τοὺς ἀπὸ τὴν οὐραν καὶ τοὺς ἐκοπταν, καὶ αὐτοί, χωρὶς νὰ ἔχουν ψυχὴν, ἐφώναζαν διὰ τὸν Θεὸν εὐσπλαγχνισθῆτε τὴν ἀνθρωπότητα, καὶ ὅσοι ἡμπόρεσαν ἀπέρασαν καὶ ἠνώθησαν μὲ τοὺς ἐν Κορίνθῳ· καὶ τώρα ἐκεῖ ἔχουν τὸ κατάλυμά τους. Εἰς τὸ κάστρο εἵναι οἱ λαβωμένοι καὶ ἄρρωστοι, οἱ δὲ λοιποὶ ὅλοι εἰς τῆς ἐλπίδος τοῦ ποτὲ Κιαμίλπεη. ὁμοίως καὶ αὐτοὶ ὅπου εἶχον ἀφημένους εἰς τὰ Δερβένια, ἀφοῦ εἶδαν ὅτι ἐπήγαγιναν οἱ ἰδικοὶ μας, ἐφοβήθησαν καὶ ἔφυγαν καὶ ἐπῆγαν καὶ ἠνώθησαν μὲ τοὺς ἐν Κορίνθῳ, καὶ τὰ Δερβένια τὰ ἔχουν ὅλα οἱ ἰδικοὶ μας καλὰ ὠχυρωμένα ἔσωθεν καὶ ἔζωθεν. Ζητοῦν τώρα οἱ ἐχθροὶ νὰ τοὺς ἀφήσουν νὰ ἀπεράσουν ἀπὸ τὰ Δερβένια νὰ φύγουν κάμνοντες ὄρκον φρικτὸν ὅπου νὰ μὴ μεταγυρίσουν πλέον, οὔτε νὰ τηράζου τὸν Μωρέζ καὶ νὰ διηγηθοῦν καὶ εἰς τοὺς λοιποὺς τὸν μεγάλον των ἀφηνισμόν. Οἱ ἰδικοὶ μας τῶν εἶπον, ὅτι νὰ προσκυνήσουν καὶ νὰ δώσουν τὰ ἄρματα νὰ τοὺς ἀφήσουν νὰ ἀπεράσουν.

Ἐδοκίμασαν νὰ ἀπεράσουν νὰ ἔλθουν εἰς Πάτρας, νὰ ἐνωθοῦν μὲ τοὺς ἐκεῖ εὐρισκομένους, ὅμως δὲν ἡμπόρεσαν· ζητοῦν τὴν ἀρμάδα νὰ τοὺς ἡμπαρκάρῃ νὰ τοὺς φέρῃ, ὅμως οὔτε καὶ αὐτὸ δὲν γίνεται, ἐπειδὴ ἡ ἀρμάδα παρόμοια προσταγὴ δὲν ἔχει. Σώζονται ἀκόμη ἕως 8 χ., εἶναι εἰς ἀπελπισίαν καὶ ἐλπίζομεν ὀγγήγορα τὸν τέλειον ἀφηνισμόν τους, καθὼς ὁ κύριος Ἰωάννης μᾶς γράφει ἀπὸ Τριπολιτσᾶ 3 Αὐγούστου, λέγων μας ὅπου, ἂν ἔχωμεν καὶ καμμίαν εἰδησιν ἀπὸ τὴν αὐθεντίαν σου, νὰ τοῦ γράψωμε, ἐπειδὴ αὐτὸς δὲν εὐκαιρεῖ νὰ σοῦ γράψῃ. Τὸ Ἀνάπλι, ὡς μᾶς γράφει, ἡμπορεῖ νὰ βαστάξῃ ἕνα μῆνα ἀκόμη μὲ ταῖς προβιζιόνες ὅπου τοῦ ἔμβασαν· τὸ ἐπουλιόρησαν καλὰ καὶ διὰ ξηρᾶς καὶ διὰ θαλάσσης· τὸ καστέλι ὅπου εἶναι εἰς τὸ πέλαγος τὸ ἔχουν οἱ ἰδικοὶ μας.

Ὁ ἐχθρικός στόλος εἵναι 28 ἡμέραι ὅπου ἔφθασεν εἰς Πάτρας, διὰ νὰ πάρῃ τὸν νέον Κκαπετάν Πασσᾶ, ὅπου ἐψηφίσθη αὐτὸς ὁ Βεζύρης ὁ Ἀνατολίτης, ὅπου προλαβόντως τὸν ἔφερεν ἡ ἀρμάδα μὲ τὸ στρατευμα εἰς Πάτρας· ἕως σήμερον κανέν κίνημα δὲν ἔκαμε, τὸν σκοπὸν του ἀγνοοῦμεν. Τὰ Ἑλληνικὰ πλοῖα εἵναι σχεδὸν δέκα ἡμέρας ὅπου γράφουν, ὅτι ἦταν εἰς τὰ πανιὰ ὑπὲρ τὰ 100· ἕως τώρα ἀκόμη δὲν ἐφάνησαν· τί εἵναι ἡ ἄργητά των ἀγνοοῦμεν. Ἐμβαινόντας οἱ ἐχθροὶ εἰς τὴν Πελοπόννησον, ἐδόθη εἰδησις εἰς τὴν Βασιλεuousάν τους, ὅτι ἐκυρίευσαν τὴν Πελοπόννησον καὶ διεδόθη ἡ φήμη αὕτη εἰς ὅλην τὴν ἐπικρατεῖαν τους καὶ ἔκαμαν μεγάλην χαρὰ, ὅθεν ᾄδεται

λόγος, ὅτι μανθάνοντές το καὶ οἱ βοῖδοανκτολίταις ἔτρεξαν εἰς τὴν σκάλαν τοῦ Κουσανδασίου καὶ ἔπιασαν ὅσα πλεούμενα εὐρέθησαν καὶ ἐμπαρκαρίσθησαν ἕως θ χ., καὶ μερικοὶ μὲ τὰς φαμελίας των διὰ νὰ ἔλθουν νὰ ἐξουσιᾶσουν ἀπὸ τὴν γῆν τῆς Πελοποννήσου, καὶ εἰς τὸν δρόμον ἐρχόμενοι τοὺς ἀπῆντησεν ἡ φλότα ἡ Ψαριανὴ καὶ τοὺς ἐπίασεν καὶ τοὺς ἐσύστησεν ἐξουσιαστὰς τοῦ Αἰγαίου πελάγους, καὶ εἶθε νὰ ἀληθεύσῃ. Ἡ Πάτρα καὶ Μοθωκόρων αὖ εὐρίσκονται πολιωρ-
κημέναι· οἱ εὐρισκόμενοι ἔσωθεν ἐχθροὶ δὲν κάμνουν κανένα κίνημα, ἀπὸ ἐδῶ τοὺς πηγαίνουν κάθε εἶδους προβιζιζόνες. Εἰς τὴν Ἡπειρον πηγαίνουν πολλὰ καλὰ· μεγάλους ἡρωϊσμοὺς ἔκαμνεν νεωστὶ οἱ γεν-
ναῖοι Σουλιῶται, καὶ εἶθε καὶ εἰς τὸ ἐξῆς. Αὐτὰ τὰ νέα τρέχουν κατὰ τὸ παρὸν εἰς τὴν πατρίδα μας καὶ σὲ τὰ σημειῶνω χάριν περιεργείας.

[Ἐν τέλει εἰσὶν ἀντιγεγραμμένοι καὶ αἱ ἐξῆς ἐπιστολαί]

Ἐφόροι καὶ πρωτοκριταὶ Πύργου, χαίρετε.

1822, Ἰουλίου 29 ἀπὸ τὸ στρατόπεδον τῆς Κορίνθου
λεγόμενον Δερβενάκι.

Καὶ μὲ τὴν ἔρευναν ἡμῶν χειρόμεθα τὴν ὑγείαν σας· ἐπὶ τούτου σὰς φανερώνομεν ὅτι τοὺς ἐδῶ Περσιάνους τοὺς ἐδώσαμεν τὸ νιζάμι· ἀπὸ τὸ Ἄργος ἐβγήκαν ὅλοι, καὶ ὤρμησαν διὰ τὴν Κόρινθον καὶ τοὺς ἐπροϋπαντήσαμεν ἐδῶ, εἰς ἓνα μέρος, ὅπου εἶναι πολλὰ δυνάττον καὶ ἐθανατώσαμεν ἕως χιλίους καὶ λαβωμένους Κύριος οἶδε, καὶ ἐκόπη-
σαν εἰς τὴν μέσσην καὶ ὅσοι ἐπρόφθασαν ἀπέρασαν διὰ τὴν Κόρινθον καὶ οἱ ἐπίλοιποι ἕως δύο χιλιάδες ἐπέστρεψαν ὀπίσω εἰς τὸ Ἀνάπλι· δὲν τοὺς ἐδέχθησαν οἱ ὁμόπιστοὶ τους καὶ ἐκάθησαν ἔξω εἰς τὸν Κάμπον ἕως ἐφῆς καὶ δὲν ἤμπορεσαν νὰ κάμουν εἰς τὸν Κάμπον
χωρὶς ζωτροφίαν, ἀποφάσισαν ἀπὸ τὸν Ἀγνώρῃ οὐνομαζόμενον, καὶ ἔτσι ἀπὸ ἐκεῖνο τὸ μέρος ἔκαμνεν τὸ κίνημά τους νὰ ἀπεράσουν καὶ τοὺς ἐκαρτέρησεν ἐκεῖ ὁ καπ. Νικήτας, καὶ ἄλλους μὲν κατέ-
σφαξε, ἄλλους μὲν αἰχμαλώτισε· τοὺς ἔκαμε μεγάλον ἀφανισμόν· τοὺς ἐπῆρξεν καμήλια, μουλάρια καὶ ἄτια πολλά, ἔτσι ὅπου ἄφησαν τὰ ἄρ-
ματὰ τους καὶ ἐπῆρξεν τὰ βουνὰ καὶ ὅσοι ἐγλύτωσαν ἐπέρασαν εἰς τὴν Κόρινθον· ἐντὸς ὀλίγου ἐλπίζομεν νὰ τοὺς ἀφανίσωμεν, νὰ μείνουν τὰ
κόκκαλά τους εἰς τὸν μωρέα..

Τὰ μεγάλα ντερβένια τὰ ἔχουν οἱ ἐδικοὶ μας ἕως θ—7 χιλιάδες καὶ ὅλο ἓνα συνάζονται διὰ νὰ τὰ ἐνδυναμώσουν καλλιώτερα. Ὁ

Ἑλληνικὸς στόλος σήμερ αὔριον ξεκινεῖ διὰ τὸν Ὀθωμανικὸν στόλον
καὶ ἐντὸς ὀλίγου νὰ ἀκούσωμεν καὶ χαροποιὰς εἰδήσεις δι' αὐτόν. —
Ταῦτα καὶ μένω

Ὁ ἀγαπητὸς σας
Καπετὰν Ἀποστόλης Κολοκοτρώνης.

* *

Κύριε Ἀβραὰμ χαίροις.

Αὐγούστου 4 Πύργος.

Ἐσῶθεν εὐρίσκετε μίαν κόπικ ἀπὸ τὸν καπ. Α. Κολοκοτρώνη,
ὁποῦ ἐλάβαμε μὲ ἀπεζὼν διὰ τοὺς πολέμους, διὰ αὐτὰ ὁποῦ γράφει
εἶνε καὶ ἄλλο ὁποῦ σήμερ ἐμάθαμεν ἀπὸ πολλὰ μέρη καὶ διὰ γραμ-
μάτων ὅτι ὁ Δράμαλης Πασσᾶς ἐσκοτώθη βέβαια καὶ ὅτι συνάζονται
στρατεύματα εἰς τὴν Κόρινθον καὶ τοὺς ἔχουν κλεισμένους ὅλους·
ἐκεῖ τρέχουν οἱ Ἕλληνες, ἐπειδὴ εἶδαν ὁποῦ ἔχουν χρυσάφι καὶ
παρακινοῦνται. Ἀπὸ τὰ Τούρκικα καράβια εὐγῆκεν ἓνα ἀπὸ Κάρυ-
στον, μὰ δύο παιδιά ἔπεσαν εἰς τὸ πέλαγος τὴν νύκτα καὶ εὐγῆκαν
ἔξω καὶ εἶπαν ὅτι ἐμπαρκρίσθη ὁ Πασσᾶς ὁ Ἀνατολίτης· ἐπειδὴ
εἶχεν προσταγὴ διὰ νὰ ἐμπῇ καπ. Πασσᾶς εἰς τὴν ἀρμάδα, ἐζή-
τησαν οἱ Ἀνατολίται διὰ νὰ ἐμπουν εἰς τὰ Καράβια καὶ δὲν ἠθέλη-
σαν νὰ τοὺς πέρουν. Τὰ Ἑλληνικὰ πλοῖα ἕως ὧρα δὲν ἐφάνησαν,
ὅλοι λέγουν ὅτι βέβαια τὴν ἀπερχομένην Τετράδην ἦταν διὰ νὰ μι-
σεύσῃ. Ταῦτα καὶ ἀκριβοχαιρετῶντας σας μένω

Παναγιώτης Λεονταρίτης.

* *

Ἐυγένεσται Κύριε Ἀντώνη Κονταλέξη, χαίροις.

1822 Αὐγούστου 4, Γαστούνη.

Με μεγάλην μου χαρὰν καὶ ἀπερίγραπτον σᾶς λέγω τὴν στιγμὴν
αὐτὴν, ὁποῦ σᾶς ἔγραφα τὰ πάντα, μοῦ ἤλθε πεζὸς ἀπὸ ἀδελφόν μου
Πανάγο ἀπὸ Τριπολιτζά, λέγωντάς μου τοὺς φοβεροὺς πολέμους καὶ
νίκας τῶν Ἑλλήνων τῶν 30 Ἰουλίου. Ἐγινε μέγας πόλεμος· ἐσκό-
τωσαν οἱ Ἕλληνες 2,500. Ἐσκότωσαν τὸν μεγαλύτερον Πασᾶν, τὸν
Δράμαλην. Ἐπίασαν τὸν λεγόμενον Ἀλη-πασᾶν ζωντανόν μὲ 200
ζωντανούς, τοὺς ἔφεραν ἐδῶ εἰς Τριπολιτζάν. Τὸν ἄλλον Πασᾶν

λόγος, ὅτι μανθάνοντές το καὶ οἱ βοῖδοανχτολίταις ἔτρεξαν εἰς τὴν σκάλαν τοῦ Κουσανδασίου καὶ ἔπιασαν ὅσα πλεούμενα εὐρέθησαν καὶ ἐμπαρκρίστησαν ἕως 6 χ., καὶ μερικοὶ μὲ τὰς φαμελίας των διὰ νὰ ἔλθουν νὰ ἐξουσιᾶσουν ἀπὸ τὴν γῆν τῆς Πελοποννήσου, καὶ εἰς τὸν δρόμον ἐρχόμενοι τοὺς ἀπήντησεν ἡ φλότα ἡ Ψαριανὴ καὶ τοὺς ἔπιασεν καὶ τοὺς ἐσύστησεν ἐξουσιαστὰς τοῦ Αἰγαίου πελάγους, καὶ εἶθε νὰ ἀληθεύσῃ. Ἡ Πάτρα καὶ Μοθωκόρων καὶ εὐρίσκονται πολιωρ-
κημένοι· οἱ εὐρίσκόμενοι ἔσωθεν ἐχθροὶ δὲν κάμνουν κανένα κίνημα, ἀπὸ ἐδῶ τοὺς πηγάζουν κάθε εἶδους προβιζίνες. Εἰς τὴν Ἡπειρον πηγάζουν πολλὰ καὶ μέγανους ἡρωϊσμοὺς ἔκαμαν νεωστὶ οἱ γενναῖοι Σουλιῶται, καὶ εἶθε καὶ εἰς τὸ ἐξῆς. Αὐτὰ τὰ νέα τρέχουν κατὰ τὸ παρὸν εἰς τὴν πατρίδα μας καὶ σὲ τὰ σημειῶνω χάριν περιεργείας.

[Ἐν τέλει εἰσὶν ἀντιγεγραμμένοι καὶ αἱ ἐξῆς ἐπιστολαί]

Ἐφόροι καὶ πρωτοκριταὶ Πύργου, χαίρετε.

1822, Ἰουλίου 29 ἀπὸ τὸ στρατόπεδον τῆς Κορίνθου
ἀεγόμενον Δερβενάκι.

Καὶ μὲ τὴν ἔρευναν ἡμῶν χαϊρόμεθα τὴν ὑγείαν σας· ἐπὶ τούτου σὰς φανερώνομεν ὅτι τοὺς ἐδῶ Περσιάνους τοὺς ἐδώσαμεν τὸ νιζάμι· ἀπὸ τὸ Ἄργος ἐβγήκαν ὅλοι, καὶ ὤρμησαν διὰ τὴν Κόρινθον καὶ τοὺς ἐπροὔπαντήσαμεν ἐδῶ, εἰς ἓνα μέρος, ὅπου εἶναι πολλὰ δυνάττον καὶ ἐθανατώσαμεν ἕως χιλίους καὶ λαβωμένους Κύριος οἶδε, καὶ ἐκόπησαν εἰς τὴν μέσσην καὶ ὅσοι ἐπρόφθασαν ἀπέρχων διὰ τὴν Κόρινθον καὶ οἱ ἐπίλοιποι ἕως δύο χιλιάδες ἐπέστρεψαν ὀπίσω εἰς τὸ Ἀνάπλι· δὲν τοὺς ἐδέχθησαν οἱ ὁμόπιστοί τους καὶ ἐκάθησαν ἔξω εἰς τὴν Κάμπον ἕως ἐφῆς καὶ δὲν ἠμπόρεσαν νὰ κάμουν εἰς τὴν Κάμπον χωρὶς ζωοτροφίαν, ἀποφάσισαν ἀπὸ τὴν Ἀγνώρῃ ὀνομαζόμενον, καὶ ἔτσι ἀπὸ ἐκεῖνο τὸ μέρος ἔκαμνεν τὸ κίνημά τους νὰ ἀπεράσουν καὶ τοὺς ἐκαρτέρησεν ἐκεῖ ὁ καπ. Νικήτας, καὶ ἄλλους μὲν κατέσφαξε, ἄλλους μὲν αἰχμαλώτισε· τοὺς ἔκαμε μέγανον ἀφανισμόν· τοὺς ἐπῆραν καμήλια, μουλάρια καὶ ἄτια πολλά, ἔτσι ὅπου ἄφησαν τὰ ἄρματά τους καὶ ἐπῆραν τὰ βουνὰ καὶ ὅσοι ἐγλύτωσαν ἐπέρασαν εἰς τὴν Κόρινθον· ἐντὺς ὀλίγου ἐλπίζομεν νὰ τοὺς ἀφανίσωμεν, νὰ μείνουν τὰ κύκαλά τους εἰς τὸν μωρέα..

Τὰ μεγάλα ντερβένια τὰ ἔχουν οἱ ἐδικοὶ μας ἕως 6—7 χιλιάδες καὶ ὅλο ἓνα συνάζονται διὰ νὰ τὰ ἐνδυναμώσουν καλλιώτερα. Ὁ

Ἑλληνικὸς στόλος σήμερ' αὖριον ξεκινεῖ διὰ τὸν Ὀθωμανικὸν στόλον
καὶ ἐντὸς ὀλίγου νὰ ἀκούσωμεν καὶ χαροποιὰς εἰδήσεις δι' αὐτόν. —
Ταῦτα καὶ μένω

Ὁ ἀγαπητὸς σας
Καπετὰν Ἀποστόλης Κολοκοτρώνης.

* *

Κύριε Ἀβραὰμ χαίροις.

Αὐγούστου 4 Πύργος.

Ἐσῶθεν εὐρίσκετε μίαν κόπια ἀπὸ τὸν καπ. Α. Κολοκοτρώνη,
ὁποῦ ἐλάβαμε μὲ ἀπεζὼν διὰ τοὺς πολέμους, διὰ αὐτὰ ὁποῦ γράφει
εἶνε καὶ ἄλλο ὁποῦ σήμερ' ἐμάθαμεν ἀπὸ πολλὰ μέρη καὶ διὰ γραμ-
μάτων ὅτι ὁ Δράμαλης Πασσᾶς ἐσκοτώθη βέβαια καὶ ὅτι συνάζονται
στρατεύματα εἰς τὴν Κόρινθον καὶ τοὺς ἔχουν κλεισμένους ὁλους·
ἐκεῖ τρέχουν οἱ Ἕλληνες, ἐπειδὴ εἶδαν ὁποῦ ἔχουν χρυσάφι καὶ
παρκαينوῦνται. Ἀπὸ τὰ Τούρκικα καράβια εὐγῆκεν ἓνα ἀπὸ Κάρυ-
στον, μὲ δύο παιδιά ἔπεσαν εἰς τὸ πέλαγος τὴν νύκτα καὶ εὐγῆκαν
ἔξω καὶ εἶπαν ὅτι ἐπαρκαρίσθη ὁ Πασσᾶς ὁ Ἀνατολίτης· ἐπειδὴ
εἶχαν προσταγὴ διὰ νὰ ἔμπη καπ. Πασσᾶς εἰς τὴν ἀρμάδα, ἐζή-
τησαν οἱ Ἀνατολίται διὰ νὰ ἔμπουν εἰς τὰ Καράβια καὶ δὲν ἠθέλη-
σαν νὰ τοὺς πάρουν. Τὰ Ἑλληνικὰ πλοῖα ἔως ὧρ' δὲν ἐφάνησαν,
ὅλοι λέγουν ὅτι βέβαια τὴν ἀπερχομένην Τετράδα ἦταν διὰ νὰ μι-
σεύσῃ. Ταῦτα καὶ ἀκριβοχαιρετῶντας σας μένω

Παναγιώτης Λεονταρίτης.

* *

Ἐυγενέστατε Κύριε Ἀντώνη Κονταλέξη, χαίροις.

1822 Αὐγούστου 4, Γαστούνη.

Με μεγάλην μου χαρὰν καὶ ἀπερίγραπτον σᾶς λέγω τὴν στιγμὴν
αὐτήν, ὁποῦ σᾶς ἔγραφα τὰ πάντα, μοῦ ἤλθε πεζὸς ἀπὸ ἀδελφόν μου
Πανάγο ἀπὸ Τριπολιτζά, λέγωντάς μου τοὺς φοβεροὺς πολέμους καὶ
νίκας τῶν Ἑλλήνων τῶν 30 Ἰουλίου. Ἐγινε μέγας πόλεμος· ἐσκό-
τωσαν οἱ Ἕλληνες 2,500. Ἐσκότωσαν τὸν μεγαλύτερον Πασᾶν, τὸν
Δράμαλην. Ἐπικσαν τὸν λεγόμενον Ἀλη-πασᾶν ζωντανόν μὲ 200
ζωντανούς, τοὺς ἔφεραν ἐδῶ εἰς Τριπολιτζάν. Τὸν ἄλλον Πασᾶν

τὸν ἔχουν κλεισμένον καὶ σήμερα αὔριο τελειώνει καὶ αὐτός, καὶ εἶναι Θεοῦ χέρι. Ζητεῖ νὰ προσκυνήσουν· ὅμως ὁ Κολοκοτρώνης τοῦ λέγει, ὅτι θὰ τοὺς θανατώσῃ διὰ νὰ ἀκουστῇ. Ἐπῆραν ἄτια χίλια ἐξακσίσι, μουλάρια βίος καὶ καμήλια 36· καθὼς καὶ Χαζνέδες ἀρκετοὺς καὶ λάφυρα ἀπερίγραπτα. Καὶ οἱ Ἀναπλιῶται, βλέποντας, γυρεύουν νὰ προσκυνήσουν. Σήμερα αὔριο παίρνει τέλος καὶ αὐτό.

Ταῦτα καὶ ἀκριβοχαιρετώντας σε μένω

Μαυρομμάτης Παυλόπουλος.

84. EMM. ΞΑΝΘΟΣ ΠΡΟΣ ΔΙΟΝ. ΡΩΜΑΝ

(Φίκελ. 2124 ἀριθ. 3808).

Ἀγκῶνα, τῇ 19 Αὐγούστου 1822.

Ἐκλαμπρότατε καὶ Σεβαστέ μοι Κύριε.

Εἰς τὰς 2 τούτου σᾶς ἔγραψα, ἀλλ' ἀποκρίσεώς σας δὲν ἤξιώθην. Εἰς τὰς 18 τούτου ἀνεχώρησεν ὁ κύριος Ρόκος μὲ ἓν πλοῖον ρωσικὸν ἀπὸ τὴν Τήνον κατ' εὐθείαν διὰ τὸ Νεόκαστρον. Χθὲς ἦλθε πλοῖον ἀπὸ Μεσολόγγι καὶ ἄλλο ἀπὸ Κορφοῦς προχθὲς· τὸ πρῶτον εἶναι 18 ἡμερῶν καὶ τὸ δεύτερον 12. Μὲ τὸ πρῶτον εἶναι γράμματα καὶ μερικοὶ δικτάται, μετὰ τῶν ὁποίων καὶ καπιοὺς Τζαπρασλῆς, ποτὲ Ἰατρὸς τοῦ Ἀλῆ-πασᾶ καὶ φίλος τῶν κυρίων Μαρίνογλου. Γράφουν καὶ διηγοῦνται μὲ βεβαιότητα, τὰς ἀκολούθους ἀπευκταίως καὶ θλιβερὰς εἰδήσεις. Ἡ Φανεριωτικὴ Διοίκησις, στείλασα τὸν Ἀλέξην, Παλάσκαν καὶ ἄλλους τινὰς νὰ πιάσουν τὸν Ὀδυσσεά καὶ νὰ τὸν φέρουν ἢ σκοτωμένον ἢ ζῶντα εἰς τὴν Κόρινθον, καὶ ἐκεῖνος, εἰδοποιηθεὶς, ἐφύλαξε τὰ πόστα καὶ, πιάσας τοὺς ἀπεσταλμένους, ἐσύστησε πολεμικὸν Κριτήριον καὶ τοὺς ἔκρινε καὶ τοὺς ἐθανάτωσε ὅλους εἰς ὀλίγας στιγμὰς, καὶ ἔπειτα ἐτραβήχθη ἀπὸ τὰς Θερμοπύλας. Οἱ Τοῦρκοι, μαθόντες, ἢ ιδόντες τὰς ὁδοὺς ἐλευθέρως, ἀπέρασαν ἕως 12 χιλιάδες εἰς τὴν Λιβαδίαν, ὁδηδούμενοι ἀπὸ τὸν Χαζνικτάρην τοῦ Χουρσὴτ πασᾶ, καὶ, ἐξαπλωθέντες ἕως εἰς Σάλωνα καὶ Νκύπαχτον, ἔλαβον τὴν εὐκολίαν καὶ ἀπέρασαν ἀκολούθως εἰς τὴν Πελοπόννησον. Ἡ ἰδίᾳ Διοίκησις, δὲν ἤξεύρω διὰ ποίους λόγους καὶ αἰτίαις, ἐπαρώξυνε τὸν Κολοκοτρώνην, ὅστις εἶχε τὴν πολιορκίαν τῆς Πάτρας, καί, διὰ πολλὰ

ἄλλα αἵτις ὀργισθεῖς, ἐσῆκωσε τὴν πολιορκίαν καὶ ἀνεχώρησεν ἀκόμη πρὶν οἱ Τοῦρκοι φθάσουν εἰς τὴν Λιβιδίαν, καὶ οὕτως ἀπὸ τὴν Πάτρην ἐξεληθόντες οἱ Τοῦρκοι, κατέκχυσαν ὅλους τοὺς πέριξ ἐλαιῶνας καὶ ἀμπελῶνας, καὶ τώρα, ἐνωθέντες μὲ τοὺς ἐκ Λιβιδίας ἀπεράσσαντας ἐκεῖ, θύουν καὶ ἀπολύουν. Τὰ ἐλληνικὰ πλοῖα τὰ ὅποια παρέρπλεον εἰς τὰ παράλια τῆς Ἠπείρου καὶ Πρεβέζης ἕως Μεσολόγγι, ἔλαβον διαταγὴν ἀπὸ Ὑδρην καὶ Σπέτσας καὶ ἀνεχώρησαν διὰ τὰ νησιά των. Ἡ ἐκστρατεία τῆς Ἀρτας, δι' ἄλλα ἰντρίγκα καὶ προδουσίαις, ἐδυστύχησε, διότι, κτυπηθέντες οἱ Ἕλληνες μὲ τοὺς τούρκους εἰς τὸ Κομπότι καὶ εἰς τὴν Πλάκκην, ἐχαλάσθησαν· καὶ τώρα εὐρίσκονται τριγυρισμένοι ἀπὸ ἐχθροὺς τοῦ Σάλωνος καὶ Ἀρτης καὶ ἐλπίς σωτηρίας δὲν φαίνεται. Εἰς τὸ Μεσολόγγι καὶ λοιπὰ μέρη μέγας φόβος καὶ τρόμος ἦτον. Μόνοι οἱ ἄνδρεῖοι Σουλιῶται ἔκαμναν πολέμους μὲ νίκας μεγάλας, ἀλλὰ τί τὸ ὄφελος ὅταν τὰ πράγματα ἦλθον οὕτω κακῶς; Εἶναι ὑποψία, καὶ ὑποψία πιθανή, ὅτι καὶ τὸν πτωχὸν παρίκιπεν Δημήτριον Ὑψηλάντην οἱ φαναριστοκακλόγεροι τὸν ἐδολοφόνησαν, ἢ ἔκαμναν νὰ τὸν δολοφονήσουν· διότι ἡ ὀργὴ τοῦ Ὀδυσσεὺς καὶ ἐκείνη τοῦ Κολοκοτρώνη ἐκ ταύτης τῆς αἰτίας ἐπήγασαν. Καὶ οὕτως ἔδωσαν τὸ ἔθνος εἰς τὴν ἀπώλειαν καὶ ἐξόντωσιν. Πρὶν ἢ συμβοῦν ὅλοι αὐτοὶ οἱ ἀφανισμοί, τὰ μέλη τῆς Ἐθνικῆς Βουλῆς ἦτον εἰς μεγάλην ἀσυμφωνίαν καὶ διχοφύρους φατρίαις. Ἐνα μεγάλο μέρος αὐτῶν, καὶ ὁ δισπεράτος Νέγρης, ἡ ρίζα ὅλων τῶν κακῶν καὶ τὸ ὄργανον καὶ ζιζάνιον τοῦ παντός, ἐπραγματεύετο μυστικὰ μὲ τοὺς Ἀγγλους καὶ εἶχον ἀνταποκρίσεις διὰ νὰ τοὺς προσκαλέσουν *in debita forma* νὰ λάβουν τὴν κυριότητα τῆς Πελοποννήσου· καὶ μάλιστα ἐξεσκέπασαν κατὰ περίστασιν, ποῦν ὁ Νέγρης εἶχε στείλει εἰς Ζάκυνθον μὲ γράμματα· εἰς αὐτὴν τὴν συνωμοσίαν ἦτον καὶ ὁ Μανιάτμπης Μυρομιχάλης. Κρίναι μόνος σας τὴν αἰτίαν, ὅπου αὐτοὶ ἐζήτουν τοὺς Ἀγγλους.

Γράφουν πρὸς τοὺς ἀπὸ Ἰθάκην, ὅτι ὁ Ὀθωμανικὸς στόλος ἐφθασεν εἰς τὴν Πάτρην, πλὴν δὲν ἤξεύρω ἂν εἶναι ἀληθές. Ὅπως καὶ ἂν εἶναι τὸ πᾶν κινδυνεύει καὶ ὁ Παντοδύναμος Θεὸς νὰ βάλῃ τὸ χέρι του.

Ἐπιθυμῶ νὰ μὲ ἀξιώσητε δηλωτικῶν τῆς ὑγείας σας καὶ προσταγῶν σας, ἂν μὲ κρίνητε ἄξιον τῆς εὐνοίας σας.

Ἐντοσοῦτ' ὅς προσκυνῶ μὲ ὅλον τὸ σέβας μένων

τῆς Ἐκλαμπρότητός σας

Ὑποκλινέστατος ὑπὸνότης,

Ἐμμανουὴλ Ν Πάνθος.

ΒΒ. ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΙ ΕΚ ΚΕΡΚΥΡΑΣ

Εὐρεθεῖσαι ἐν τῷ ἀρχεῖῳ τοῦ Διονυσίου Ρώμα.

(Φάκελ. 2124 ἀριθ. 3532).

Κορϋθαίους 27 Αὐγούστου 1822 Ν.

Πιθκνόν ἕως τῶρα νὰ ἐμάθῃτε τὸν θάνατον τοῦ Ἀ. Νούτσου καὶ Παλάσκκ, τοὺς ὁποίους ἔστειλεν ἡ Βουλὴ εἰς τὸν Ὀδυσσέα, ὁ μὲν Παλάσκκς νὰ λάβῃ πρὸς ὥραν τὸν τόπον τοῦ Ὀδυσσέως, ὁ δὲ Νούτσος, ὁ φίλος του, νὰ τὸν φέρῃ εἰς τὴν Βουλὴν νὰ ἀπολογηθῇ διὰ τινὰ προσκροθέντα εἰς αὐτὸν ἐγκλήματα. Ἀλλ' αὐτός, ὑπ' ἀλόγου θυμοῦ κυριευθεὶς, τοὺς ἐφόνευσεν ἀμφοτέρους. Τούτου ἕνεκεν καὶ τὰ πράγματα τῆς Ἑλλάδος εἶχον κακῶς, διότι ἡ Βουλὴ καὶ ὁ Ἀρειος Πάγος, ὀργισθέντες κατὰ τοῦ Ὀδυσσέως, τὸν ἀπεγύμνωσαν πάσης τιμῆς καὶ ἀξίας, ὅστις καὶ ἐπλανῆτο μὲ ὀλίγους τινὰς εἰς τὰ δάση. Μετὰ ταῦτα δὲ ἡ Βουλὴ, βλέπουσα τὸν ἐχθρὸν νὰ πλησιάζῃ μετὰ δυνάμεως πολλῆς, ἔκαμε τὴν ἀνάγκην φιλοτιμίαν καὶ τὸν ἐσυγχώρησεν. Ὁ ἐχθρὸς, ὠφελούμενος ἀπὸ τὴν μεταξὺ αὐτὴν εὐκαιρίαν, ἔστειλεν ἐν σῶμα ἀπὸ 7 χιλ., καὶ εἰσέβαλεν εἰς τὰς Θερμοπύλας, καὶ μὴν εὐρὼν ἀντίστασιν ἐπροχώρησεν ἕως τὴν Λιβαδιάν. Ὁ Χουρσήτ, νομίζωντας, ὅτι οἱ Ἕλληνες κατέπεσαν ὅλοι ἐπάνω εἰς τὸ αὐτὸ σῶμα, ἔτρεξε μὲ τὸ λοιπὸν μέγα σῶμα, συνιστάμενον ἀπὸ σχεδὸν 50 χιλ., στοχαζόμενος νὰ εὕρῃ τὴν εἴσοδον τῶν Θερμοπυλῶν ἐλευθέραν. Ἀλλ' ἐψεύσθη τῆς ἐλπίδος, διότι οἱ Ἕλληνες ἔβαλαν ὅλην τὴν προσοχὴν των ἐκεῖ, εἶχον μάθει τὸν σκοπὸν του, καὶ μάχης σκληρᾶς γινομένης ἐνίκηθη ὁ Χουρσήτ κατὰ κράτος καὶ ἐτράπη εἰς φυγὴν καὶ ἐσώθη εἰς Λάρισσαν. Μέρος τοῦ σώματος τοῦ Χουρσήτ, κόπτον ἀπὸ τὸ ὄλον, ἔτρεξε καὶ ἠνώθη μὲ τὸ εἰς Λιβαδίαν καὶ ἔγινεν ἕως 10 χιλ. καὶ ἐπέκειντο, καὶ τρέχον ἀπέρρασε τὸν Ἰσθμὸν τῆς Κορίνθου. Ὁ Κολοκοτρώνης, ὁ Ὑψηλάντης, καὶ ὁ Πετρόμπεης καὶ ἕτερα στίφη ἐλλήνων, ἐπιπεσόντες κατ' αὐτῶν τοὺς κατέκοψαν μέχρις ἐνός. — Συγχρόνως αὐτοῦ εἶχεν ἔμβει εἰς Φινάδαν, μεταξὺ Ζητουνίου καὶ Καρπενησίου ἄλλο σῶμα ἀπὸ 6 ἢ 7 χιλ. τὸ ὅποιον ἄφισαν καὶ ἐμβήκεν ἐπίτηδες, ἔπειτα τὸ ἐκλείσαν καὶ τὸ ἀφάνισαν δι' ὄλου. Αὐτοῦ παρευρέθη ὁ γεννητὸς ἡρώας μας Μάρκος Μπότσαρης. 3 χιλ. τοῦρκοι ἀπέρρασαν ἀπὸ Πρέβεζαν εἰς Μακρονόρος, ἀλλ' εὗρον πολλὴν ἀντίστασιν ἀπὸ τὸν Τζόγκαν, ὅστις θανατώσας πολλοὺς, ἠνάγκασε τοὺς λοιποὺς νὰ ἐπιστρέψουν μὲ ἐντροπὴν. 3 χιλ. Τοῦρκοι ἀπὸ Πάτραν

ἔκαμν ἀποβάσιν εἰς τὴν Κανδέλαν, ἀντικρυ τῆς Ἀγίας Μαύρας, ἀλλ' ἐκεῖ ἐκτυπήθησαν σφοδρῶς ἀπὸ τὸν Βαρνχιώτην καὶ Καραίσκον καὶ ἔκαμν τοὺς τάφους των ἐκεῖ περισσότεροι ἀπὸ τὰ 2)3· οἱ δὲ λοιποὶ ἔφυγον κατὰσχυμένως. Συνεχῶς οἱ τούρκοι πολεμοῦν τοὺς Ἕλληνας εἰς τὸ Λουτράκι, πλησίον τῆς Ἄρτης, καὶ εἰς τὸ Φίδερι, πλησίον τοῦ Μεσολογγίου, ἔκαμν ἀποβάσεις, ἀλλ' ἔλαβον τὴν ὁποίαν τύχην καὶ εἰς τὰ ἄλλα μέρη. Οἱ ἥρωες Σουλιῶται μετὰ τοιαύτας ἀνδραγαθίας, ἐξ αἰτίας τῶν συμβάντων ἐν τῇ Ἑλλάδι, ὡς εἴρηται, ἔμεινεν δίχως ὑπερασπίσεως καὶ βοηθείας καὶ μετὰ τῶν ἄλλων ἐλλήνων συγκοινωνία ἐκόπη, δι' ὃ, ἐξαγοραζόμενοι τὸν καιρὸν, ἤρξαντο νὰπραγματεύωνται τὴν εἰρήνην μετὰ τοὺς τούρκους, ἢ διότι ἐφοβήθησαν τὴν πτώσιν τοῦ Γένους, ἢ δι' ἑλλειψιν τῶν ἀνγκυσιούντων, ἢ διὰ στρατήγημα. Ἐσχάτως ἐμάθαμεν, ὅτι ἐπολέμησαν καὶ ἔσφαξαν πολλοὺς τούρκους, οἱ ὅποιοι ἐπλησίαζαν μετὰ ὑπουλόγητα νὰ τοὺς ἀφηνέσου. Ὁ τουρκικὸς στόλος ἦλθε πρὸ ἡμερῶν χωρὶς στρατεύματι δι' ἀποβάσεις. Κατ' αὐτὰς ἦλθε καὶ ἀπὸ τὸ ἑλληνικὸν μέρος καὶ περιμένεται καὶ ὁ λοιπός, ὅστις ἄργησεν, ὡς ᾔδεται, διὰ νὰ ἐκαταγίνοντο οἱ ὑδροσπετζίωται νὰ μεταφέρωσι ταῖς φαμίλιας των εἰς τὸ Νκύπλιον, ὅπου λέγεται νὰ ἔπεσεν εἰς τὰς χεῖρας τῶν Ἑλλήνων.

Χθὲς ἐκοινολογήθη ὅτι ὁ Χουρσὴτ ἀπέθανε, πλὴν χρειάζεται ἐπιβεβαίωσις.

ΒΒ. I. ΠΕΤΑ ΠΡΟΣ ΚΑΝΔΙΑΝΟΝ ΡΩΜΑΝ

Εὐρεθεῖσα ἐν τῷ ἀρχεῖῳ Διον. Ρώμα.

(Ἀριθ. 21 ἐγγρ. Ἀλεξ. Ρώμα).

Πρὸς τὸν Φιλογενέστατον Κόμητα

Κανδιάνον Ρώμαν.

Αἱ περιστάσεις πολλάκις κάμνουν τὸν ἀνθρώπον νὰ φαίνεται τολμῆρός, χωρὶς ὅμως νὰ εἶναι τοιοῦτος ἵσως θέλει φανῶ καὶ ἐγώ, γράφων κατὰ πρῶτον εἰς τὴν ὑμετέραν φιλογένειαν, περὶ πραγμάτων, διὰ τὰ ὅποια χρειάζονται καὶ μεγάλητεροι σχέσεις καὶ δεσμοί. Θαρρυνόμενος ὅμως εἰς τὸν ἱερὸν σκοπὸν, μετὰ τὸν ὅποιον συνδέονται ὅλαι ἐν γένει τῶν φιλελευθέρων Ἑλλήνων ψυχαὶ καὶ εἰς τὴν ἀκλόνητον φιλίαν, μετὰ τὴν ὁποίαν παρ' ἅξιαν πάντοτε ὁ φιλογενέστατος καγενναὶος Πατὴρ σας μ' ἐτιμοῦσε, τολμῶ νὰ εἴπω εἰς τὴν ὑμετέραν

φιλογένειν τὰ ἀκόλουθα, εὐελπὶς, ὅτι θέλετε συνεργήσει τὰ μέγιστα πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ πράγματος.

Σκληρὸν βέβαια εἶναι εἰς ἡμᾶς τοὺς Ζακυνθίους, οἱ ὅποιοι, φινόμενοι ἀνώτεροι τῶν κατὰ γῆν καὶ θάλασσαν ἐμποδίων, ἐπετάξαμεν εἰς τοῦτον τὸν ὀρίζοντα, ἐβάψαμεν τὸ ἱερὸν τοῦτο ἔδαφος ὅχι μόνον μὲ τὸ αἷμα τῶν ἐχθρῶν, ἀλλὰ καὶ μὲ ὅσον ἀπὸ τὸ ἰδικόν μας ἐχύθη· ὁ πατριωτισμός, ἡ τόλμη καὶ ἡ Ἄρεως ἰσχὺς μᾶς ἐχαρρακτήρισαν ἱκανά· ἀλλὰ, ἀγωνιζόμενοι τὸν ἱερὸν τοῦτον ἀγῶνα ἐσπαρμένοι ἐδῶ καὶ ἐκεῖ, αἱ ἀνδραγαθίαι μας (ἃς μὲ συγχωρηθῇ αὕτη ἡ λέξις, διότι δικίως τὴν μεταχειρίζομαι) κινδυνεύουσι νὰ μένωσιν εἰς τὸ σκότος, ἢ νὰ φανῶσιν ὑπ' ἄλλην μορφήν. Διαιτῶν λοιπὸν καὶ ἡμεῖς νὰ μὴ ἐνωθῶμεν εἰς ἓν καὶ νὰ τρέξωμεν, ὅπου ἡ περισσοτέρα ἀνάγκη τῆς Πατρίδος...! τότε βέβαια μεταξὺ τῶν ἄλλων καλῶν, τὰ ὅποια παραβλέπω χάριν συντομίας, αἱ πρὸς τὴν Πατρίδα ἐκδουλεύσεις ἡμῶν θέλει εἴσθαι φανερά, δὲν θέλουν ἀποδιδεσθαι εἰς ἄλλους καὶ ἐν καιρῷ θέλουν βραβεύεσθαι ἀνκντιρρήτως.

Τοῦτο πρὸ πολλοῦ τὸ προσπαθῶ, πλὴν αἱ περιστάσεις τῆς Πατρίδος καὶ ἄλλα, ἐμπόδισαν ἐπ' ὀλίγον τὴν πρόοδον. Ἀνάγκη πᾶσα τῶρα καὶ ἡ Ὑμετέρα Φιλογένεια, ἐνωμένως μετὰ τῶν λοιπῶν φιλελευθέρων καὶ γενναίων συμπολιτῶν, κατὰδύλητε χρηματικὴν τινα ποσότητα διὰ νὰ δυνήθῃ νὰ συναζῶ τοὺς σποράδην εὕρισκόμενους Ζακυνθίους ἐν τῇ Πελοποννήσῳ, νὰ τοὺς ἐφοδιάσω καθ' ὅλα τὰ συνήθη ἀναγκάζα τῶν Ἑλληνικῶν ἐκστρατειῶν καὶ τότε νὰ κινήθωμεν, ὅπου ἡ μεγαλητέρα ἀνάγκη τῆς Πατρίδος μᾶς καλέσῃ.

Ὁμιλήσατε, Φιλογενέστατε Κύμητα, καὶ μὲ τὸν Κον Δραγῶνκν, τοῦ ὁποίου γράφω διεξοδικώτερα.

Εὐελπὶς, ὅτι δὲν θέλετε καταδεχθῇ ποτέ νὰ ἀκούωνται οἱ συμπολιτῆς σας θεαταὶ μόνον τῶν δεινῶν τῆς Πατρίδος

Μένω μὲ ὅλον τὸ σέβας

Ἰωάννης Τ. Πέτας

Τῇ 3 Σεπτεμβρίου 1822.

Νεόκαστρον

**ΒΓ. Η ΣΧΕΤΙΚΗ ΕΠΙΣΤΟΛΗ Ι. ΠΕΤΑ
ΠΡΟΣ Κ. ΔΡΑΓΩΝΑΝ**

Εὐρεθεῖσα ἐν τῷ ἀρχεῖῳ τοῦ Διον. Ρώμα.

(Φάκελ. 2123 ἀριθ 2952).

Φιλογενέστατε ἀδελφε Κύριε Κωνσταντίνε Δραγῶνα.

Ἐγὼ πρὸ πολλοῦ ἐπιθυμοῦσα νὰ σοῦ γράψω, ἀλλ' ἐπειδὴ μοῦ

τὸ ἐμπόδισες ποτέ, ὡς μ' εἶπον, ἐδίσταζα, μήπως φανῶ πολλὰ ἐνοχλητικούς· ἐπειδὴ ὅμως τώρα καὶ ἡ ἀνάγκη μὲ βιάζει νὰ πέμψω τὸν γραμμματοκομιστὴν Παῦλον Πλέσσαν, δὲν εὐρίσκω ἄλλον φιλογενέστερον καὶ προθυμότερον εἰς τὸ νὰ εἶναι ὠφέλιμος ἀπὸ τὸ ὑποκειμένον σὰς διὰ νὰ τὸν ἀφιερῶσω, διὸ καὶ σᾶς παρκαχλῶ νὰ συγχωρήσετε τὸ τόλμημά μου. Νομίζω, ὅτι δὲν ἀγνοεῖς τοὺς σκοποὺς μου καὶ τὰ ἄχρι τῆς ἀνάχωρήσεώς μου ἀπὸ Πύργον συμβάντα μου, μολονότι καὶ ὁ κομιστής θέλει σᾶς τὰ εἶπῃ κατὰ πλάτος. Ἐπειδὴ καὶ ἐδῶ πλέον δὲν εἶναι κανέναν φόβος ἀπὸ τὸν ἐχθρικὸν στόλον, τὸ στοχάζομαι περιττὸν νὰ δαπανῶ τὸν καιρὸν μου εἰς μάτην, διὸ καὶ ἀποφάσισα μετ' οὐ πολὺ νὰ κινηθῶ διὰ Πύργον καὶ Γαστούνην, νὰ προσπαθῆσω νὰ συνάξω ὅσους περισσότερους συμπολίτας μας δυνηθῶ (ἐκ τῶν ὁποίων πολλοὶ εἶναι ὠπλισμένοι, τοὺς δὲ ἀόπλους ἐλπίζω μὲ ὀλίγα ἔξοδα νὰ τοὺς ὀπλίσω) καὶ συνάζωντάς τους νὰ κινηθῶ διὰ Κόρινθον. Τοῦτο τὸ ἐπιχείρημα θέλει μερικὰ ἔξοδα (ἐπειδὴ μὲ τὸ πονηρὸν μέταλλον δύναται τινὰς νὰ τοὺς κινήσῃ) τὰ ὅποια ὑπερβαίνουν τὰς δυνάμεις μου· διὰ τοῦτο ἀπεφάσισα νὰ προστρέξω εἰς ὅσους φιλογενεῖς Πατριώτας ἐστοχάσθην, διὸ καὶ στέλνω ἐπίτηδες τὸν γραμμματοκομιστὴν μὲ τὰ πρὸς αὐτοὺς γράμματα, τὰ ὅποια θέλει σᾶς παρκαδώσει, καὶ ἂν ἡ φιλογενεὶα σὰς διστάζετε νὰ τὰ ἐγχειρίσετε, παρκαδώσετέ τὰ τοῦ Κυρίου Πιέρου Σικούρου, ὅστις θέλει τὰ δώσει ἀσφαλῶς. Μένει πλέον καὶ εἰς τὸν Πατριωτικὸν ζῆλον τῆς φιλογενείας σου διὰ νὰ συνεργήσῃς τὰ μέγιστα πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ σκοπούμενου, ἐπειδὴ ἀλλέως, μένοντες ὀκνηροὶ εἰς τούτην τὴν δεινὴν περίστασιν τῆς Πατρίδος, οἱ Πελοποννήσιοι θέλει μᾶς θεωροῦν μὲ θηριώτερον βλέμμα παρὰ τὸν ἐχθρόν, πρᾶγμα τὸ ὅποion εἶμαι βέβαιος, ὅτι κανέναν καλὸς Πατριώτης δὲν θέλει τὸ κατὰδεχθῆ διὰ πολλὰς αἰτίας· ὥστε, ἀδελφέ, ἀφιερώνω ὅλας τὰς ἐλπίδας μου εἰς τὴν προθυμίαν σου καὶ εἶμαι βέβαιος, ὅτι δὲν θέλει ἀποτύχω.

Διὰ τοὺς σκοποὺς τῶν ἐδῶ νεοερχομένων ἰδικῶν μας δὲν σέ λέγω τίποτε, ἐπειδὴ ὁ κομιστής, θέλει σέ τὰ εἶπῃ κατὰ πλάτος· ποῦ προθυμία διὰ νὰ ὑποφέρουν χωρὶς κέρδους ! ὅλοι θέλουν ἀπολαθῆν καὶ δὲν φρονοῦν ἄλλο, καὶ κατὰ δυστυχίαν αὐτὸ δὲν ἡμποροῦν νὰ τὸ ἔχουν, παρὰ εἰς μίαν στραβὴν τύχην τοῦ πολέμου. Τοῦτα καὶ ἄλλα ἀπειρα μὲ ἀνάγκασαν νὰ προστρέξω εἰς τοὺς αὐτοῦ Πατριώτας, ἐπειδὴ, μὲ ὀλίγα χρήματα καὶ ἀναπληρύνωντας καὶ ἄλλας ἐλλείψεις των, δύναται τις νὰ στερεώσῃ τι, ἀλλέως θέλει κυλίωνται δι' ὅλον τὸν καιρὸν εἰς ἀτιμίας, κακὰ, ληστείας καὶ ἄλλα ἀπειρα, τὰ ὅποια ἴσως

δὲν ἀγνοεῖτε. Δεῖξε, φίλε Δραγῶνα, τὸν ἐλληνικὸν σου ζῆλον καὶ σὲ βεβαιῶ, ὅτι θέλει συνεργήσης εἰς ἓνα πολλὰ ὠφέλιμον ἔργον καὶ πρὸς τούτοις σὲ παρκαλῶ, νὰ μοῦ στείλετε χαροποιὰς ἀποκρίσεις χωρὶς πολλὴν ἀργοπορίαν μὲ τὸν ἴδιον γραμματοκομιστήν, τοῦ ὁποίου ἠμπορεῖτε νὰ δώσετε ὅλην τὴν πίστιν.

Παρὰ τοῦ ἰδίου γραμματοκομιστοῦ θέλεις λάβει δύο πέφκια τζόχινα κενδημένα, ἓνα μικρὸν καὶ ἄλλο μεγάλον· τοῦτα, φίλε, μὴ νομίσῃς, ὅτι σὲ τὰ στέλνω διὰ νὰ προθυμοποιηθῇς περισσότερο, ὅχι βέβαια, ἐπειδὴ γνωρίζω τὴν Ἑλληνικὴν σου ψυχὴν, ἀλλὰ σὲ τὰ στέλλω ὡς τεκμήριον τῆς πρὸς σὲ μεγάλης μου ἀγάπης, καὶ νόμιζε με πάντοτε, ὡς ἔχω τὴν τιμὴν νὰ κηρύττωμαι

Ὁ εἰλικρινὴς φίλος καὶ ἀδελφὸς

Ἰωάννης Τ. Πέτας.

Πολλοὺς χαιρετισμοὺς ἀπὸ τὸν Κόμητα Μερχάτην.

Τῇ 3 Σεπτεμβρίου 1822 Νεόκαστρον.

88. ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΙ ΕΚ ΚΕΡΚΥΡΑΣ

Εὐρεθεῖσαι ἐν τοῖς ἐγγράφοις τοῦ Διον. Ρώμα.

(Ἄρ. 22 ἐγγράφων Ἀλεξ. Ρώμα).

Corfù, 4 Settembre 1822.

La fortuna che pareva sorridere ai Greci in Maggio e in Giugno, cambiò bruscamente d'aspetto dai primi di Luglio e li ridusse rapidamente a tale dentro quel infausto mese, che parve minacciarli di un vicino estermio. Ai primi di esso mese il Corpo Greco, che doveva agire sopra l'Epiro in soccorso dei Sugliotti, ebbe due fatti vantaggiosi non lungi da Giannina. Ai 10 attaccato nelle vicinanze di Placa da forze assai superiori, ottenne da prima la vittoria, ma arrivato un nuovo rinforzo ai Turchi, dovette piegare a ritirarsi di là dal Fiume con piccolissima perdita di gente. Ai 16 i Turchi che concentrate avevano le forze loro in Arta, attaccarono con sei a sette mille uomini la posizione de' Greci a Petta dov' erano con due mille. L'ala destra degli ultimi ruppe la sinistra dei Turchi, ma un loro Corpo perduto che errava pei boschi, essendo sortito senza saperlo di dietro la sinistra ed il centro de' Greci, fece loro perdere la battaglia: poichè

la sinistra, composta di Peloponnesi, credendo di essere presa in mezzo da una forte colonna, si diede alla fuga. La destra che combattendo si era alquanto discostata, vedendo ciò e giudicando di qualche disastro, si ritirò. I Turchi allora caddero con tutte le loro masse sul centro dei Greci che dopo una valorosa resistenza dovette perdere il campo. La perdita dei Greci, fra morti e prigionieri non monta che ai 150 uomini incirca, e quella dei Turchi a più di 600; ma la vittoria fù ad essi. Questi due piccoli rovesci, benchè per se stessi di sì poca entità, portò un grandissimo scoraggiamento all' Acarnania e nell' Etolia, e diede all' opposto grande baldanza ai Turchi.

Ai 18 Luglio 4 mille Turchi attaccò il corpo Greco che erasi sbarcato a l'anari della Tesprozia in ajuto dei Sugliotti. Dopo varie ore di ostinato combattimento gli assalitori furono rotti, lasciando sul campo 300 e più morti, fra i quali ii Kiahajà luogotenente di Chursid passà, quello stesso ch' era stato fatto prigioniero a Tripolizza e poi riscattato; nonchè varii altri distinti ufficiali. I Greci non ebbero che quattro o sei feriti ed un solo morto, ma quest' era per disgrazia il loro Generale, l'intrepido Kiriaculi Mavromicali, fratello del Primate di Maina.

Contemporaneamente l'esercito di Chursid passò in Tessalia; forte di più di 30 mille uomini, con cui avea il progetto d'invadere il Peloponneso, s' era avanzato verso la sponda della Sperchio, dove lo aspettavano i Greci avendo dietro alle spalle gli stretti delle Termopile. Una divisione però di detto esercito, forte di 12 mille uomini condotta dai tre Visir, Machmoud passò - Dramali, Ali passò e Hassan passò, avendo superato attraverso le montagne le sorgenti di detto Fiume, penetrò senza poter essere impedita, per strada diversa delle Termopile, nella Beozia e di là tirò dritto per la Morea, dov' entrò senza incontrare pure ostacoli, ed ai 20 Luglio accampò dinanzi a Corinto; indi s' incamminò per Argos, dove risiedeva il Governo Generale, il quale, colto da un improvviso stupore, pensò di salvarsi imbarcandosi.

Napoli di Romania, che di già aveva capitolato, ricusò allora di arrendersi e ritenne di più i cinquanta ostaggi

Greci, che avuti aveva in garanzia delle convenzioni. Contemporaneamente le tre flotte Turche—di Constantinopoli, di Egitto e dei cantoni della Barbaria, riunita ed assedente da 70 - 80 bastimenti, comparve nel Jonio con la fama di avere a bordo 15 mille uomini da sbarco. Il concorso di tante circostanze avverse colla mancanza di mezzi e di armonia, che sciaguratamente vi era in quel momento fra i Greci, portò una generale costernazione, e già pareva si imminente il loro estermio.

La divisione di navi e di forze terrestri che allora trovasi a Fanari fù richiamata. In tali contingenze i Sugliotti ed i loro collegati dai villaggi d' intorno, ch' erano di già tutti ridotti colle famiglie a Suli mancando di sussistenza, penuriando anche d' acqua, perduta avendo ogni speranza di soccorso, e credendo già la stagione stessa perduta dopo altri venti giorni di temporeggiamento, convennero finalmente agli 8 e 9 di Agosto col Comandante in capo Omer-Passà, che i collegati loro sotto amnistia ritornassero alle loro case, lochè fecero, e che i Sugliotti lasciassero il loro paese quando il Governo Britannico li ricevesse colle loro famiglie nelle Isole Jonie, esportarebbero tutti i loro effetti, armi e bagagli, e sarebbero da Omer-Passà soddisfatti dagli arretrati ch' erano creditori del fu Ali - Passà. Questa convenzione non è ancora eseguita, ma pare almeno che lo sarà.

Piacque però a Dio di dissipare l' orrida procella, che minacciava l' infelice Grecia, e di farlo con altrettanta celebrità quant' essa mostrò nel formarsi. Chursid - Passà dopo il passaggio di Dramali avanzò egli pure col grosso dell' esercito suo; ma tirato dai Greci dentro le Termopile ha dovuto sostenere dai 18 ai 20 Luglio una sanguinosissima battaglia che finì colla sua totale disfatta. Egli stesso fuggitivo si salvò appena con poche migliaja de' suoi in Larissa; il resto però fu fatto prigioniero o si sbandò.

In Morea il Colocotroni ed il Mavromicali di Maina, resi più arditi dal pericolo, raccolsero le loro forze, piombarono contro l' inimico che calcava la loro Terra, e diffecero del pari in varii incontri la Divisione di Dramali, le di cui reliquie, strette da tutte le parti verso Corinto e prive di sussi-

stenza, devono immancabilmente perire, seppure non si sono arrese, come viene la voce ripetuta da tutte le parti. Dei tre Visir dicesi che il feroce Mahmud - Passà sia stato ucciso, Ali - Passà fatto prigioniero e Hassan-Passà smarrito. Napoli di Romania non essendo stato soccorso di viveri si arrese definitivamente e ne presero possesso i Greci.

La Flotta Turca senza un uomo di sbarco e non ben equipaggiata arrivò in Patrasso ai primi d' Agosto e prese il Seraschiere Cara-Mechmet-Passà, detto Capitan-Passà. Pochi giorni dopo levò da Patrasso 3,500 uomini, di quelli che nello scorso febbrajo barcò lo stesso Passà, e li passò a Gaurolimni nell' opposta Etolia, tentando un colpo di mano sopra Missolongi, ma vennero completamente battuti.

Tentarono del pari e per più volte i Turchi da Prevesa e da Arta di penetrare nell' Acarnania sbarcando ora in Azio, ora in Vonizza ed ora in Lutrachi nel Golfo di Arta, ma vennero sempre battuti e rispinti. Il Vizir Russit-Passà dall' Arta risolvette finalmente di passare in persona con tutte le sue forze di cinque mille uomini in circa. Gli Acarnani si prepararono a riceverlo ponendo il fuoco al loro capo luogo di Catuna. Essendosi egli imprudentemente avanzato da Lutrachi, i Greci riportarono anche su di lui una piena vittoria ai 23 Agosto nelle vicinanze della stessa Catuna. Ora lo spirito dei Greci ha ripreso l' assidente e l' armonia fra i loro capi ristabilita.

La caduta di Suli potrebbe però far cadere nella Grecia le forze albanesi dell' Epiro che sono i migliori guerrieri Turchi; senonchè è sperabile che le intestine discordie ed il fermento dei partiti, che in questi giorni si è sviluppato frà di loro, sarà un ostacolo ad imprese esterne.

La Flotta Turca nulla ha potuto operare a danno dei Greci. L'arrivo poi della Flotta Greca nelle acque di Patrasso, che viene in oggi positivamente annunciato, rialzar deve di più il coraggio bei Greci; e se la Flotta loro riesce a riportare sopra la nemica qualche importante vantaggio, com' è sperabile, allora le cose saranno migliorate di gran lunga e forse il loro destino potrà dirsi quasi assicurato.

(Μετόφρασι)

Κέρκυρα 4 Σεπτεμβρίου 1822.

Ἡ τύχη, ἥτις ἐφαίνετο, ὅτι ὑπεμειδίᾳ εἰς τοὺς Ἕλληνας τὸν Μάϊον καὶ Ἰούνιον, μετέβαλεν ἀποτόμως ὄψιν ἀπὸ τὰς ἀρχὰς τοῦ Ἰουλίου, καὶ τοὺς ἔφερε ταχέως εἰς τοιαύτην θέσιν ἐντὸς ἐκείνου τοῦ ἀπαισίου μηνός, ὥστε φαίνεται, ὅτι τοὺς ἐπαπειλεῖ ἐπικείμενος ὄλεθρος. Κατὰ τὰς ἀρχὰς Ἰουλίου τὸ Ἑλληνικὸν Σῶμα, τὸ ὅποῖον ἔπρεπε νὰ βοηθήσῃ εἰς τὴν Ἑπείρου τοὺς Σουλιώτας, ἔκαμε δύο ἐπιτυχίαις ὄχι μικρὰν τῶν Ἰωννίνων. Κατὰ τὰς δέκα, προσβλήθην πλησίον τῆς Πλάκας ἀπὸ δύνανται πολὺ ἀνωτέρων, ἐπέτυχε κατ' ἀρχὰς τὴν νίκην, κατόπιν ὅμως ἔφθασε νέαι ἐνίσχυσις εἰς τοὺς Τούρκους καὶ ἡνυχάσθη νὰ κλίνη πρὸς ὑποχώρησιν ἐκείθεν τοῦ Ποταμοῦ, μὲ πολὺ μικρὰν ἀπώλειαν ἀνδρῶν.

Κατὰ τὰς 16 οἱ Τούρκοι, οἵτινες εἶχον συγκεντρώσει τὰς δυνάμεις των εἰς τὴν Ἄρταν, προσέβηλον μὲ 6—7 χιλιάδας ἀνδρῶν τὴν θέσιν τῶν Ἑλλήνων εἰς Πέτα, ὅπου ἦσαν μὲ δύο χιλιάδας. Ἡ δεξιὰ πτέρυξ τῶν Ἑλλήνων διέσπασε τὴν ἀριστερὰν τῶν Τούρκων, ἀλλ' ἐν σῶμα αὐτῶν, τὸ ὅποῖον εἶχον ἀπωλέσει, διότι ἐπλανᾶτο εἰς τὰ δάση, ἐξελθόν, χωρὶς νὰ τὸ ἡξεύρουν, ὥπισθεν τοῦ ἀριστεροῦ καὶ τοῦ κέντρου τῶν Ἑλλήνων, τοὺς ἔκαμε νὰ χάσσουν τὴν μάχην· διότι τὸ ἀριστερόν, συγκαίμενον ἐκ Πελοποννησίων, νομίσαν, ὅτι εἶχε κυκλωθῇ ὑπὸ ἰσχυροῦ σώματος, ἐτράπη εἰς φυγὴν. Τὸ δεξιόν, τὸ ὅποῖον μαχόμενον, εἶχεν ὀλίγον ἀπομακρυνθῇ, ἰδὼν τοὺς φεύγοντας καὶ νομίσαν, ὅτι εἶχε ἐπέλθει συμφορά, ὑπεχώρησεν. Οἱ Τούρκοι τότε ἐπέπεσον σύσσωμοι κατὰ τοῦ κέντρου, ὅπερ, μετὰ γενναίαν ἀντίστασιν, εὔρεθῃ εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ ἐγκταλείψῃ τὸ παιδίον τῆς μάχης. Αἱ ἀπώλειαι τῶν Ἑλλήνων εἰς νεκροὺς καὶ αἰχμαλώτους ἀνέρχονται εἰς 150 περίπου ἄνδρας, αἱ δὲ τῶν Τούρκων ὑπερβαίνουν τοὺς 400· ἀλλ' ἡ νίκη ὑπὲρ τούτων. Αὐτὰ τὰ δύο μικρὰ ἀτυχήματα, μολονότι κατ' ἑαυτὰ τόσον μικρὰς σημασίας, ἐπροξένησαν μεγίστην ἀποθάρρυνσιν εἰς τὴν Ἀκρηνκίαν καὶ Αἰτωλίαν καὶ ἔδωσαν ἐξενκντίας πολλὴν τὸλμην εἰς τοὺς Τούρκους.

Κατὰ τὰς 18 Ἰουλίου τέσσαρες χιλιάδες Τούρκων προσέβηλον τὸ Ἑλληνικὸν Σῶμα, τὸ ὅποῖον εἶχεν ἀποσιδασθῇ εἰς Φανάρι τῆς Θεσπρωτικῆς διὰ νὰ βοηθήσῃ τοὺς Σουλιώτας. Μετὰ πολύωρον πεισματώδη μάχην οἱ Τούρκοι διεσπάρθησαν, ἀφῆσαντες ἐπὶ τοῦ πεδίου πλεον ἢ 300 νεκροὺς, μεταξὺ τῶν ὁποίων τὸν Κιτχαγιάν, ἀνὰ πλη-

ρωτὴν τοῦ Χουρσὴτ Πασᾶ, ἐκεῖνον τὸν ἴδιον, ὅστις εἶχεν αἰχμαλωτισθῇ εἰς τὴν Τρίπολιν καὶ κατόπιν ἐξηγοράσθῃ· ἐφονεύθησαν ἐπίσης καὶ τινες ἄλλοι διακριθέντες ἀζιωματικοί. Ἐκ τῶν Ἑλλήνων μόνον τέσσαρες ἢ ἐξ ἐπληρώθησαν καὶ εἰς ἐφονεύθη ἄλλ' οὗτος ἦτο ἀτυχῶς ὁ στρατηγὸς αὐτῶν, ὁ ἀτρόμητος Κυρικκούλης Μαυρομιχάλης, ἀδελφὸς τοῦ Μπέη τῆς Μάνης.

Ταῦτοχρόνως τὸ στράτευμα τοῦ Χουρσὴτ Πασᾶ εἰς τὴν Θεσσαλίαν, ἐκ τριάκοντα καὶ πλέον χιλιάδων ἀνδρῶν, μετὰ τὸ ὅποσον οὗτος ἐσκόπει νὰ εἰσβάλῃ εἰς τὴν Πελοπόννησον, εἶχε προχωρήσει πρὸς τὰς ἀκτὰς τοῦ Σπερχειοῦ, ὅπου τὸν ἐπερίμενον οἱ Ἕλληνες, ἔχοντες εἰς τὰ νῶτα αὐτῶν τὸ στενὸν τῶν Θερμοπυλῶν. Ἐν ἀπόσπασμα ὅμως αὐτοῦ τοῦ στρατεύματος, ἐκ 12 χιλιάδων, ἀγόμενον ἀπὸ τοὺς τρεῖς Βεζύρας, Μαχμουτ Πασᾶν Δράμαλιν, Ἀλῆ Πασᾶν καὶ Χασᾶν Πασᾶν, ὑπερβῆν διὰ μέσου τῶν βουνῶν τὰς πηγὰς τοῦ ρηθέντος ποταμοῦ, εἰσέβαλε, χωρὶς νὰ εἶναι δυνατὸν νὰ ἐμποδισθῇ, δι' ἄλλης ὁδοῦ τῶν Θερμοπυλῶν, εἰς τὴν Βοιωτίαν καὶ ἐκεῖθεν ὤδευσε κατ' εὐθείαν εἰς τὴν Πελοπόννησον, ὅπου εἰσῆλθε, χωρὶς οὐδὲν ἐμπόδιον νὰ παντήσῃ καὶ κατὰ τὰς 20 Ἰουλίου ἐστρατοπέδευσε ἐνώπιον τῆς Κορίνθου. Ἐκεῖθεν ἐβάδισε πρὸς τὸ Ἄργος, ὅπου ἠδρευνε ἡ Γενικὴ Κυβέρνησις, ἥτις, καταληφθεῖσα ἀπὸ αἰφνιδίαν κατάπληξιν, ἐσκέφθη νὰ σωθῇ ἐπιβιβαζομένη εἰς τὸ πλοῖα. Τὸ Νάυπλιον, ὅπερ εἶχεν ἤδη συνθηκολογήσει, ἠρνήθη νὰ παραδοθῇ, καὶ ἐκράτησε μάλιστα ἐκείνους, οὓς εἶχε λάβει, ὡς ἐγγύησιν τῶν συμφωνηθέντων. Συγχρόνως οἱ τρεῖς Τουρκικοὶ στόλοι, τῆς Κωνσταντινουπόλεως, τῆς Αἰγύπτου καὶ τῶν διαμερισμάτων τῆς Βαλχαρίας, ἠνωμένοι καὶ συμποσούμενοι εἰς 70 ἕως 80 πλοῖα, ἐφάνησαν εἰς τὸ Ἰόνιον καὶ διεδόθη ἡ φήμη, ὅτι εἶχον 15 χιλιάδας ἀνδρῶν πρὸς ἀπόβασιν. Τόσαι δυσμενεῖς περιστάσεις, συμπεσοῦσαι μετὰ τὴν ἔλλειψιν μέσων καὶ συμπονοίας, ἡ ὁποία, κατὰ δυστυχίαν ἐπεκράτει τότε μετὰ τὸν τῶν Ἑλλήνων, παρήγαγον γενικὴν ἀθυμίαν καὶ ἐφαίνετο ἤδη ἐπικειμένη ἡ καταστροφή των.

Τὸ ἐκ πλοίων καὶ δυνάμεων τῆς ξηρᾶς ἀπόσπασμα, τὸ ὅποιον εὐρίσκετο τότε εἰς Φανάρι, ἀνεκλήθη. Ἐν τῷ μέσῳ τοιούτων δυσχερειῶν οἱ Σουλιῶται, μετὰ τῶν συντρόφων των ἐκ τῶν πέριξ χωρίων, οἱ ὅποιοι εἶχον καταφύγει ὅλοι μετὰ τὰς οἰκογενεῖς των εἰς τὸ Σούλι, στερούμενοι τροφῶν καὶ αὐτοῦ ἔτι τοῦ ὕδατος, ἀπολέσαντες πᾶσαν ἐλπίδα βοήθειας καὶ βλέποντες, ὅτι παρήλθε καὶ τὸ καλοκαίρι, μετὰ εἴκοσιν ἀκόμη ἡμερῶν ἀργυπορίαν, ἐσυμρώνησαν ἐπὶ τέλους μετὰ τὸν ἀρχιστράτηγον Ὁμέρ Πασᾶν κατὰ τὰς 8 καὶ 9 Αὐγούστου, ὅπως οἱ

σύντροφοί των λάβωσιν ἀμνηστέϊαν καὶ ἐπιστρέψουν εἰς τὰς ἐστίας των (ὅπερ καὶ ἐπραξάν), οἱ δὲ Σουλιῶται νὰ ἐγκυτλαλείψουν τὸν τόπον των, ὅταν ἡ Ἀγγλικὴ Κυβέρνησις τοὺς δεχθῇ μὲ τὰς οἰκογενείας των εἰς τὰς Ἰονίους Νήσους· νὰ περπατάωσιν ὅλα των τὰ πράγματα, ὅπλα καὶ ἐπιπλά, καὶ νὰ τοὺς ἀπαλλάξῃ ὁ Ὁμὲρ Πασᾶς ἀπὸ τὰ καθυστερούμενα, τὰ ὁποῖα ὤφειλον εἰς τὸν ποτὲ Ἀλῆ-πασᾶν. Αὐτὴ ἡ σύμβασις δὲν ἐξετελέσθη ἀκόμη, φαίνεται ὅμως, ὅτι θὰ ἐκτελεσθῇ.

Ὁ Θεὸς νὰ εὐδοκῇ νὰ καταπύσῃ τὴν τρομερὰν θύελλαν, ἡ ὁποῖα ἐπαπειλεῖ τὴν ἀτυχῇ Ἑλλάδα, καὶ νὰ τὴν καταπραῖνῃ μὲ τόσῃ ταχύτητά μὲ ὅσην ἡγέρθη.

Ὁ Χουρσὴτ πασᾶς, μετὰ τὴν διάβασιν τοῦ Δράμαλη, ἐπροχώρησε καὶ αὐτὸς μὲ τὸ κύριον σῶμα τοῦ στρατεύματός του· ἀλλὰ παρασυρθεὶς ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων ἐντὸς τῶν Θερμοπυλῶν, ἠνγκυλάσθη νᾶνχλάβῃ ἀπὸ 18 ἕως 20 Ἰουλίου αἰματηροτάτην μάχην, ἥτις κατέληξεν εἰς τὴν παντελεῖ ἥτταν αὐτοῦ. Αὐτὸς ὁ ἴδιος δραπετεύσας, μόλις ἐσώθη, μὲ ὀλίγας χιλιάδας ἐκ τῶν ἀνδρῶν του, εἰς Λάρισσαν· οἱ λοιποὶ ὅμως ἠχμυλωτίσθησαν ἢ ἀπωλέσθησαν.

Εἰς τὴν Πελοπόννησον ὁ Κολοκοτρώνης καὶ ὁ Μυρομιχάλης τῆς Μάνης ἐγίναν τολμηρότεροι ἐκ τῶν κινδύνων, καὶ συνθηροίσαντες τὰς δυνάμεις των ἐπέπεσαν κατὰ τοῦ ἐχθροῦ, ὁ ὁποῖος ἐπατοῦσε τὴν γῆν των, καὶ διεσκόρπισαν ὁμοίως κατὰ διαφόρους συναντήσεις τὸ ἀπόσπασμα τοῦ Δράμαλη, τοῦ ὁποῖου τὰ λείψανα, πανταχόθεν στενοχωρούμενα παρὰ τὴν Κόρινθον καὶ στερούμενα τροφῶν, θὰ παραδιδῶσιν ἀνχυμφιβύλως, ἂν δὲν παρεδόθησαν ἕως τῶρα, ὡς ἀκούεται πανταχόθεν ἐπαναχυβανόμενον. Ὅσον ἀφορᾷ τοὺς τρεῖς Βεζύρας λέγεται, ὅτι ὁ θηριώδης Μυρμούτ-πασᾶς ἐφονεύθη, ὁ Ἀλῆ-πασᾶς ἠχμυλωτίσθη καὶ ὁ Χασάν - πασᾶς ἐγένεν ἄφαντος. Τὸ Νάυπλιον, μὴ λαβὼν ζωτροφίαν, παρεδόθη ὀριστικῶς καὶ τὸ κατέλαβον οἱ Ἕλληνες.

Ὁ Τουρκικὸς στόλος, χωρὶς νὰ ἔχῃ οὔτε ἓνα μόνον ἄνδρα πρὸς ἀπόδρασιν καὶ ὅχι μὲ ἀρκετὸν πλήρωμα, ἐφθασεν εἰς τὰς Πάτρας κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ Αὐγούστου καὶ παρέλαβε τὸν Ἀρχιστράτηγον Καρχ-Μεχμέτ-Πασᾶ, λεγόμενον Καπετάν-Πασᾶν. Ἐπειτα ἀπὸ ὀλίγας ἡμέρας παρέλαβεν ἀπὸ τὰς Πάτρας 3,500 ἄνδρας ἀπὸ ἐκείνους, τοὺς ὁποῖους κατὰ τὸν παρελθόντα Φεβρουάριον ἀπεβίβασεν ὁ αὐτὸς Πασᾶς καὶ τοὺς ὑπῆγεν εἰς Γαυρόλιμνην τῆς ἀπέναντι Αἰτωλίας, προσπαθήσας νὰ ἐπιτεθῇ κατὰ τοῦ Μεσολογγίου· ἀλλ' ἐνίκηθησαν κατὰ κράτος.

Ἐπίσης ἐπεχείρησαν πολλάκις οἱ Τοῦρκοι ἀπὸ τὴν Πρέβεζαν καὶ ἀπὸ τὴν Ἄρταν νὰ εἰσβάλλουν εἰς Ἀκρηνανίαν, κάμνοντες ἀποβάσεις πότε εἰς τὸ Ἀκτιον, πότε εἰς τὴν Βόνιτσαν καὶ πότε εἰς τὸ Λουτράκι ἐντὸς τοῦ κόλπου τῆς Ἄρτας, ἀλλ' ἐκτυπήθησαν πάντοτε καὶ ἀπεκρούσθησαν. Ὁ Βεζύρης Ρουσσὶτ Πασᾶς ἀπὸ τὴν Ἄρταν ἀπερᾶσεν ἐπὶ τέλους, νὰ διχθῇ αὐτοπροσώπως μὲ ὄλον τὸν στρατὸν του, ἐκ πέντε χιλιάδων περίπου. Οἱ Ἀκρηνᾶνες ἡτοιμάσθησαν νὰ τὸν δεχθῶσι, θέτοντες τὸ πῦρ εἰς τὸ κεφαλοχώρι των, τὴν Κατούναν. Ἐπειδὴ δὲ ἐπροχώρησαν ἀφρόνως ἀπὸ Λουτράκι, οἱ Ἑλληνες κατήγαγον καὶ κατ' αὐτῶν πλήρη νίκην, τὰς 23 Αὐγούστου, πλησίον εἰς αὐτὴν τὴν Κατούναν. Τώρα τὸ ἡθικὸν τῶν Ἑλλήνων ἠνωρθώθη, ἐπῆλθε δὲ καὶ ἡ σύμπνοια μετὰ τῶν ἀρχηγῶν των.

Ἡ πτώσις ὅμως τοῦ Σουλίου ἠδύνετο νὰ προσθέσῃ εἰς τὴν Ἑλλάδα τὰς δυνάμεις τῶν Ἀλβανῶν τῆς Ἡπείρου, οἱ ὅποιοι εἶναι οἱ καλλίτεροι πολεμισταὶ Τοῦρκοι· εἶναι ὅμως ἐλπίς, ὅτι αἱ ἐσωτερικαὶ διχόνοια καὶ τὰ κομματικὰ πάθη των, θὰ τοὺς ἐμποδίσουν νὰναλάβουν ἐξωτερικὰς ἐπιχειρήσεις.

Ὁ Τουρκικὸς στόλος δὲν ἠδυνήθη νὰ πράξῃ τίποτε πρὸς βλάβην τῶν Ἑλλήνων. Ἐκτὸς δὲ τούτου ἡ ἀφίξις τοῦ Ἑλληνικοῦ στόλου εἰς τὰς Πάτρας, ἡ ὁποία σήμερον θετικῶς ἀναγγέλλεται, θὰ ἐνισχύσῃ ἀκόμη περισσότερον τὸ θάρρος τῶν Ἑλλήνων· ἂν δὲ ὁ στόλος ἐπιτύχῃ νὰ καταγάγῃ κατὰ τοῦ ἐχθρικοῦ σημαντικὴν τινα νίκην, ὡς ἐλπίζεται, τότε τὰ πράγματα θὰ βελτιωθοῦν διὰ πολὺν καιρὸν καὶ ἴσως ἡ τύχη των θὰ ἡμπορῇ νὰ θεωρῇται σχεδὸν ἐξησφαλισμένη.

89. «ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΤΑΤΑΡΩΝ ΕΚ ΣΕΡΡΩΝ ΚΑΙ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ»

(Φάκελ. 2128 ἀριθ. 5167).

Ζέμονα τῇ 4|16 Σεπτεμβρίου 1822.

Ἡ καταστροφὴ τῶν Τούρκων εἰς τὰς Θερμοπύλας καὶ Λιβαδίαν εἶναι σωτήρ. Ὅλοι οἱ μεγιστάνοι τῆς ἀρχαίας των αἰχμκλωτίσθησαν, 8 πασάδες, 18 αἰάννηδες καὶ μπέηδες, ἕτεροι 40 αἰάννηδες καὶ μπέηδες μικρότεροι καὶ ἄλλοι, σίρκα 70 κεφάλια σημαντικῶν· τὸ δὲ στράτευμα, μέρος αἰχμκλωτίσθη, μέρος δὲ καταφρνίσθη· ἔτσι

γράφουν ρητῶς γράμματα καὶ ἔτσι λέγουν καὶ στοματικῶς. Εἰδήσεις ἐξ ὅλων τῶν μερῶν λέγουν ἀγλαὰ διὰ τοὺς ἐδικοὺς μας.

Ὁ Χουρσίτ πασᾶς εὐρίσκεται εἰς Λάρισσαν· μαζώνει στρατεύματα καὶ ὅσοι τῶν στρατευμάτων του τολμήσουν νὰ *disentaron* τοὺς κρεμᾶ εὐθὺς, καὶ αὐτὸ ἐπείκρανε τοὺς Τούρκους καὶ δὲν θέλουν νὰ πηγαίνουν. Ὁ Καϊμακάμης τοῦ Σκόδραλη μὲ 3 χιλ. καὶ ὁ Μπέης τῆς Ὀχρίδος ἐκίνησαν διὰ τὴν Λάρισσαν πρὸς τὸν Χουρσίτ πασᾶν, ὅστις συνάζει τῶντι, δὲν ἤξεύρομεν διατί, ὅλους τοὺς εἰς τὰ πέριξ Ἀρχιερεῖς τῶν Χριστιανῶν εἰς τὴν Λάρισσαν. Γράμματα ἀπὸ Πάτρως μέσον φράγκικων καρβίων λέγουν, ὅτι ὁ Ἰουσοῦφ πασᾶς καὶ ὁ Καρα-Μεχμέτης ἐδρίσκονται στενοχωρημένοι μέσα. Ζητοῦν παράδες ἀπὸ τὰς Σέρρας καὶ οἱ ἄνθρωποι τοῦ γράφουν, ὅτι ὁ Θεὸς ἤξεύρει πότε καὶ πῶς θέλει γλυτώσουν ἀπὸ τὴν Πάτρα.

Εἰς Κωνσταντινούπολιν ἡσυχία· τρόπον τινὰ τὰ ἐχαμήλωσαν οἱ Τούρκοι, πλὴν δοςίματα μεγάλα ζητοῦνται αὐτοῦ ἀπὸ τοὺς Ἑβραίους καὶ Ἀρμενίους. Ἦλθον ἀπὸ ἐκεῖσε γνώριμοι ἄνθρωποι καὶ λέγουν οἱ Ἑβραῖοι ἐδῶ τσιρκουλίρουν μίαν εἰδήσιν, ὅτι εἰς Ἱερσόλυμα ἐθυσιάσθησαν ὅλοι οἱ χαλάμηδές των παρὰ τοῦ Πασᾶ τοῦ Ἀκρίου καὶ Μοντελιδιάνου, οἵτινες κατετρόπωσαν καὶ τὴν Δαμασκὸν καὶ τὸ Χαλέπι· καθὼς καὶ οἱ Πέρσαι· ἐμβήκαν εἰς Βαβυλῶνα, ἥτοι Βαγδάτι, ἐκνήρυχθη ὁ Πασᾶς τοῦ Ἀκρίου διὰ σύμμυχος τῶν Περσῶν. — Τὰς ὑποίας εἰδήσεις βεβαιοῦν καὶ ἄλλοι ἀπὸ τὸ Θράκι ἐρχόμενοι πρὸς γκαμπτεῦται καὶ οὐδέτεροι ἀπαθεῖς ἄνθρωποι.

Ἀπὸ Βλαχίν γράφουν τὰ ἴδια, βεβαιούμενα διὰ τὸν παντελῆ ἀφηνισμὸν τῶν Τούρκων εἰς Λιβαδίαν καὶ ἦν φόβος εἰς Βουκουρέστι νὰ μὴν τὸ καύσουν ὡς τὸ Ἰάσι. Ἀπὸ Ρωσάβαν γράφουν, ὅτι περιμένεται νὰ ἀπεράσῃ διὰ Βιένναν ὁ ἐκ Κωνσταντινουπόλεως ἀγγλικὸς πρέσβυς Στράγγφορντ καὶ ἀποροῦμεν ἂν εἶναι δυνατὸν.

Διὰ τὸν Μπέην Καστορίας καὶ διὰ τὸν τοῦ Βελέσου λέγουν, ὅτι ζητοῦν οἱ γραικοὶ πολλὰ γρόσια δι' ἐξαγόραςιν.

Οἱ Δεσποτάτοι τῶν Σέρβων εἰς Κωνσταντινούπολιν ζοῦν, πλὴν εἶναι εἰς τὸν Μπασταντζήμπασην.

❖❖. ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΤΟΥ ΑΝΤΩΝΙΟΥ ΚΟΜΙΖΟΠΟΥΛΟΥ

Ἀποκειμένη ἐν τῷ ἀρχεῖῳ τοῦ Διον. Ρώμα.

(Φάκελ. 2124, ἀριθ. 3536).

Ἐντιμότετε Κύριε.

Μέσον τοῦ αὐταδέλφου σας λαμβάνω τὴν τιμὴν νὰ συστηθῶ εἰς

τὴν ἀγάπην σας καὶ ἄνευ ἐπιστολῆς του, ἐπειδὴ ὁ μισευμὸς μου ἐστάθη τόσον αἰφνίδιος, ὥστε ἔμεινα μὲ ὅ,τι ἐφοροῦσα ἐπάνω μου. Τὴν ἰδίαν τύχην ἔλαβον καὶ πολλοὶ ἄλλοι. Ὁ αὐτάδελφός σας ἐστέκετο καλὰ καὶ ὑγιὲς πάντῃ μὲ τὸν Δημήτριον· καὶ καὶ περιστάσεις του ἔλαβον τῶρα ἄλλην μορφήν πρὸς τὸ κρεῖττον καὶ δὲν ἀμφιβάλλω, ὅτι σας ἐγίναν γνωσταί, ὅτι ἡ φανταστικὴ κωμῳδία ἐδικλύθη αὐτὴ ἀφ' ἐκυτῆς τόσον ἀστείως, ὥστε οἱ ὑποκριταὶ ἐφυγόν χωρὶς νὰ τοὺς κυνηγήσῃ κανένας, εἰμὴ ὁ αἰσχροῦς βίος των καὶ καὶ κακοτροπίαι των, σῶντας κατόπιν των τὸ σύριγμα καὶ τὰς ὕβρεις τῶν θεατῶν.

Τὸ ταξείδιόν μου ἐστάθη πολὺ πολυπληθές καὶ πολυήμερον, διότι μολὶς πρὸ πέντε ἡμέραις ἐφθασα ἐδῶ· κατὰ τύχην κακὴν, πρέπει νὰ κάνω καὶ 41 κουκραντίναν, ἀφοῦ ἔμεινα εἰς τὸ πέλαιος 52 ἡμέρας· καὶ χρειὰ ὑπομονῆς.

Ἐτῶθεν σας περικλείω μίαν γράφην πρὸς τὸν κύριον Μυλωνᾶν, ρωσσικοῦ Κόνσολου τῆς Χίου. Τὸν εἶχον δανείσει 15 φλωρίν ὁλλανδικὰ· τὴν ὑπογράφην του τὴν ἔχασα· μὲ τὴν ἔσῳθεν τοῦ γράφω νὰ σας τὰ μετρήσῃ καὶ νὰ τὸν ἐξορλήσετε, ὅτι τὰ ἐλάβετε· καὶ φροντίσετε, σας παρκαλῶ, διὰ νὰ τὰ συνάξετε, τὰ ὅποια τὰ ἐμβάζετε ἐδῶ πρὸς τὸν κύριον Ἰωάννην Μελᾶν νὰ μὲ τὰ μετρήσῃ. Ἄν ὅμως κατὰ περιστάσιν εἶναι μισευμένος ἀπὸ αὐτοῦ, τότε τὴν πρὸς αὐτὸν ἐπιστολήν μὲ τὴν ἐπιστρέψετε· ἀνίσως ὅμως καὶ δὲν θελήσῃ νὰ σας τὰ πληρώσῃ, τὸν ζητᾶτε μίαν πρὸς ἐμὲ γράφην διὰ τὴν αἰτίαν, ἢ τὴν ἰδίαν μου ἐπιστολήν νὰ σας ἐπιστρέψῃ, συγχωρῶντας μοι διὰ τὸ βάρος ὅπου σας δίδω.

Ἐλπίζω αὐτοῦ νὰ ἔχετε νέας εἰδήσεις ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα καὶ μὲ ὑποχρεώετε μεγάλως εἰδοποιῶντας με. Ἐκεῖνο ὅπου ἤξεύραμεν ἡμεῖς εἶναι, ὅτι ὁ Ὀδυσσεὺς καὶ ὁ Νικηταρᾶς, ἀφοῦ καθ' ἡμέραν ἐστελλον πεζοδρομοὺς εἰς Ἄργος, ζητῶντας νὰ τοὺς πέμψουν στρατιωτικὴν βοήθειαν καὶ πολεμικὰ ἐφόδια, καὶ δὲν εἰσκακούσθησαν, τέλος ἐφθασε καὶ ὁ Χουρσὴτ πασᾶς, εἰς τὰς Θερμοπύλας μὲ ἀρκετὰς δυνάμεις καὶ βλέποντας οἱ Ἕλληνας ὅτι ἀδύνατον νὰ βυστάξωσιν, ἐτραβήχθησαν, καὶ οὕτως οἱ ὀθωμανοὶ ἤρξαν ἐλευθέρην τὴν διόδον καὶ ἐπροχώρησαν ἕως εἰς τὰ Μέγαρχα. Ὁ Σέκερης μὲ χιλίους Τριπολιτζιώτας καὶ ἄλλοι, ὅπου εἶχον ὑπάγει νὰ βυστάξουν τὸν Ἰσθμὸν τῆς Πελοποννήσου, φθάσαντες ἐκεῖ καὶ μὴν εὐρόντες ζωοτροφίας καὶ πολεμικὰ ἐφόδια, οἱ στρατιῶται, ἀφοῦ ἔκαμαν τρεῖς ἡμέρας χωρὶς ψωμί καὶ μαθόντες, ὅτι οἱ Τούρκοι ἐφθασαν εἰς τὰ Μέγαρχα, εὐρέθησαν ἡναγκασμένοι ἄλλοι νὰ τραβηχθοῦν εἰς τὰ βουνὰ καὶ ἄλλοι νὰ

ἀπεράσουν εἰς τὴν Κούλουρην. Οἱ Τοῦρκοι ἤρξαν παρ' ἐλπίδα των ἐλεύθερον τὸν δρόμον νὰ ἀπεράσουν εἰς τὴν Κόρινθον. Ἡ φρουρὰ τῆς Ἀκροκορίνθου, συνισταμένη ἀπὸ μόνον 80 ἀνθρώπους καὶ προμηθευμένη ἀπὸ ζωοτροφίας μόνον διὰ 5 ἢ 10 ἡμέρας, βλέπωντας τὸ πλῆθος τῶν Τούρκων, ἠναγκάσθη νὰ κερφώσῃ τὰ κανόνια καὶ νὰ τραβηχθῇ. Τοιαύτην καλὴν προμήθειαν ἔλαβεν ἡ ὑπερτάτη διοίκησις τῶν Ἑλλήνων. Οἱ Τοῦρκοι, φθάνοντες εἰς τὴν Κόρινθον, ἐστρατοπέδευσαν ἐκεῖ ἀπὸ ἐξ χιλιάδες τὸν ἀριθμὸν καὶ, βλέποντας ὅτι τὸ φρούριον εὐκαιρον, ἀνέβησαν ἐπάνω. Βλέποντας ὅμως τὴν κακὴν κατάστασίν του, βουλωμένῃ τὰ κανόνια, καὶ χωρὶς ζωοτροφίας, καὶ τὴν μπαρούτην ριχμένην εἰς τὰς στέρνας, τὸ ἄφησαν καὶ αὐτοὶ καὶ ἐκτέθησαν κάτω εἰς τὸ στρατόπεδόν τους. Τί στοχάζεσθε; Ὅποια μέτρα ἔλαβεν ἡ Ὑπερτάτη Διοίκησις, ἀφοῦ ἔμαθεν, ὅτι οἱ Τοῦρκοι ἀπέρασαν τὰς Θερμοπύλας; Καὶ ὅταν ὁ ἄξιος τοῦ ὀνόματος Ὀδυσσεὺς καὶ Νικηταρᾶς τοὺς ἔγραφον νὰ τοὺς προφθάσουν στρατιώτας καὶ ἐφόδια; Αἰσχροὺν ἐστὶ καὶ λέγειν. Ἐκαταγίνοντο νὰ κόψουν μεδελιόνην νὰ φορτώσουν ὕσους ἐστάθησαν νὰ γίνῃ τὸ σύστημα καὶ νὰ τὸ υπογράψουν, καὶ εἰς τὸ νὰ κάμουν νέαν μονέδαν ἀπὸ τὰ ἀσημικὰ ἔμασαν ἀπὸ τὰς ἐκκλησίας καὶ μοναστήρια. Ὅταν δὲ ἔφθασαν οἱ Τοῦρκοι εἰς τὰ Μέγαρα, τότε ἄρχισαν νὰ μοιράζουν εἰς τοὺς ἐργασιαρέους τοῦ Ἀργεὺς οἱ μινίστροι τοῦ πολέμου νὰ δένουν φυσέκια, καὶ ἔστειλαν εἰς τοὺς Ναυαρίνους νὰ τοὺς φέρουν μπαρούταις νὰ γεμίσουν τὰ φυσέκια. Εἰς τὰς 6 Ἰουλίου ἔφθασεν ἓνας ἱππεὺς μὲ εἰδήσιν, ὅτι οἱ Τοῦρκοι ἔφθασαν εἰς Κόρινθον καὶ ὅτι οἱ Ἕλληνες, ὅπου ἐδαστοῦσαν τὰ στενὰ τοῦ Ἰσθμοῦ, ἀπὸ τὴν πείναν ἐτραβήχθησαν, ἄλλοι εἰς τὰ βουνὰ καὶ ἄλλοι εἰς τὴν Σαλαμῖνα.

Αὐτοὶ οἱ καλοὶ πατέρες τοῦ ἔθνους, ἀντὶ νὰ συνυχθῶσι νὰ σχεφθῶσι περὶ τῶν πρακτέων, νὰ ἐνθαρρύνωσι τοὺς στρατιώτας καὶ τὸν λαὸν νὰ πιάσουν τὰ ἄρματα, νὰ στείλουν νὰ κατασκοπεύσουν τὰ κινήματα τοῦ ἐχθροῦ, ἦτον οἱ πρῶτοι ὅπου ἔφυγον εἰς τὸ περιγιάλιον καὶ ἐμβῆκαν νὰ φυλαχθῶσιν εἰς τὰ καράβια. Οἱ στρατιῶται καὶ ὁ λαός, βλέποντας τὴν φυγὴν τῶν προϋχόντων, ἐστοχάσθησαν, ὅτι οἱ Τοῦρκοι ἔφθασαν καὶ εἰς τὸ Ἀργεῖον, ἐδιεσκορπίσθησαν ἐνθεν ἀκεῖθεν· ὁ ἄνδρας ἔλασε τὴν γυναῖκα καὶ ἡ μητέρα τὰ παιδιὰ των. Ἐλεεινὸν θέαμα ἦτον νὰ βλέπῃ τινάς. Κανένος δὲν ἐφορόντιζε διὰ περιουσίαν, ἀλλὰ νὰ φυλάξῃ τὴν ζωὴν του. Πολλοὶ ἐρρίχνοντο εἰς τὴν θάλασσαν ἀπὸ τὸν φόβον τοὺς διὰ νὰ γλυτώσουν εἰς τὰ καράβια, χωρὶς νὰ κυνηγῇ κανένος. Ὁ Πετρόμπεης, ὅπου πρὸ μερικῆς

ημέρας είχε φθάσει ἐκεῖ καὶ ἐζήτοῦσε 12 χιλ. γρόσια διὰ 1,000
 Σπαρτιάτας, νὰ τοὺς στείλῃ νὰ ἀπεράσουν πέραν τοῦ Ἴσθμοῦ, νὰ
 ἐνωθοῦν μὲ τὸν Ὀδυσσεά καὶ Νικηταρᾶν, καὶ δὲν ἠθέλησαν νὰ τὰ
 δώσουν, ἀλλὰ κατὰ δυστυχίαν, εἰς τὰς 6 τὸ πρῶτ' τὸν εἶχαν εἰπῇ,
 ὅτι δὲν ἔχουν ἀνάγκην ἀπὸ τὴν βοήθειάν του· αὐτὸς ἀμέσως ἔστειλε
 τοὺς μισοὺς νὰ ὑπάγουν εἰς τὴν πατρίδα τους· ἀλλὰ μετὰ τὸ γεῦμα,
 λαβὼν τὴν εἶδῃσιν, ἔστειλε νὰ τοὺς ἐπιστρέψῃ. Αὐτοὶ δὲ οἱ ἄρ-
 παγες, βλέποντες τοὺς φεύγοντας δυστυχεῖς πολίτας ἀπὸ τὸ Ἄρ-
 γος, καὶ ὅσοι ἐπρόφθασαν νὰ πάρουν κατὰ μὲν τῶν, τοὺς ἐξεγύμνω-
 ναν. Πλὴν ἔπαυσεν αὐτὴν τὴν κακὴν κατὰχρησίν των προφθάνον-
 τας ὁ υἱὸς τοῦ Πέτρου μπέη καὶ τοῦ Κολοκοτρώνη. Πρέπει τῶρα
 νὰ σὰς εἰπῶ καὶ περὶ τῶν καλῶν πατριωτῶν τοῦ Σωτηρίου Χαρα-
 λάμψη ἀπὸ τὰ Καλάβρυτα καὶ τοῦ Πανχυγιωτάκη Κρεββατᾶ ἀπὸ
 Μιστρᾶν. Αὐτοί, προιδόντες τὸν κίνδυνον τῆς Πατρίδος των, εἶχον
 ὑπάγει διὰ νὰ συνάξουν στρατιώτας, διὰ νὰ ἐκστρατεύσουν καὶ οἱ
 ἴδιοι προσωπικῶς. Καὶ ὁ μὲν πρῶτος, μαθὼν, ὅτι ὁ Κολοκοτρώνης ἤρ-
 χετο διὰ τὸ Ἄργος καὶ εὐρίσκετο εἰς τὴν Τριπολιτσάν, σηκώνοντας
 ὅλους εἰς τὰ ὅπλα, αὐτὸς ἀπέρασε νὰ ἐνδυναμώσῃ τὴν πολιορκίαν
 τῆς Πάτρας, ὁ δὲ Κρεββατᾶς ἔμεινεν εἰς Μιστρὰν συνάγων τοὺς στρα-
 τιώτας του. Ἄς ἔλθωμεν τῶρα εἰς τὸ Ἄργος εἰς αὐτὴν τὴν ὀλεθρίαν
 κατὰστασιν τῶν πρaxyμάτων. Λαβὼν τὴν εἶδῃσιν ὁ πρίγκιψ Ὑψι-
 λάντης ἔτρεξεν ἀμέσως ζητῶντας τοὺς βουλευτάς καὶ ἐκτελεστὰς
 νὰ συναχθῶσι νὰ σκεφθοῦν περὶ τῶν πρaxyμάτων. Ποῦ ὁμως ἐκτελε-
 σταί, ποῦ βουλευταὶ καὶ ποῦ οἱ Μινίστροι, ὅπου αὐτοὶ ἐστάθησαν
 οἱ πρῶτοι νὰ φύγωσιν ! Ἐτρεξε λοιπὸν νὰ περισυμμάσῃ τοὺς πεφο-
 βισμένους στρατιώτας, καὶ ἔμασε μὲν τῶν εἰς τριακοσίους· ἔστειλε
 ταχυδρόμους εἰς Τριπολιτσάν πρὸς τὸν Κολοκοτρώνην, καὶ εἰς Μι-
 στρὰν πρὸς τὸν Κρεββατᾶν, λέγωντάς τους τὰ τρέχοντα καὶ νὰ
 προφθάσουν τὸ ὀγρηγορώτερον νὰ πιάσουν τὰς ἀνγκαίαις τοποθε-
 σίας. Ἐστειλεν εἰς τοὺς πολιορκοῦντας τὸ Ἀνάπλι, λέγωντας νὰ
 μὴ φοβηθοῦν καὶ λύσουν τὴν πολιορκίαν, ἀλλὰ νὰ βρασταχθοῦν εἰς
 τὴν θέσιν τους. Ὁ πανικὸς ὁμως φόβος ἦτο τόσο μεγάλος, ὅπου
 ἀπὸ τοὺς τριακοσίους, ὅπου εἶχε μὲν τῶν, καὶ ἐστέκετο εἰς μίαν
 καλὴν θέσιν, μετὰ δὲ Ἄργους καὶ Κορίνθου, ἔμεινε μόνον μὲ 13 ἀν-
 θρώπους· καὶ οὕτως ἠναγκάσθη νὰ τραχηλῇ. Εἰς τὰς 7 τὸ πρῶτ'
 ἔφθασεν εἰς τὸ παραθαλάσσιον· ἐκεῖ ἤρε τὸν Πετρούμπεην μὲ με-
 ρικοὺς Σπαρτιάτας. Ἐφθασε καὶ ὁ ἐξάδελφος τοῦ Κολοκοτρώνη καὶ
 ὁ Κρεββατᾶς μὲ χιλίους Λάκωνας, καὶ ὁ Χαράλαμπος Περούκας

νὰ σκεφθοῦν περὶ τῶν πρακτέων. Ὁ λαός, ὅπου ἦτον ἓνα πλῆθος ἐκεῖ, καὶ οἱ στρατιῶται, βλέποντας αὐτοὺς τοὺς καλοὺς πατριώτας, καὶ ὅτι τὴν ἄλλην ἡμέραν ἀναμένετο καὶ ὁ Κολοκοτρώνης μὲ ἀρκετοὺς στρατιώτας, ἐγκαρδιώθησαν ὅλοι καὶ ἀνευ ἀναβολῆς ἐφώναζαν τὸ ζήτην ὁ Ὑψηλάντης, Κολοκοτρώνης, Πετρούμπεης, Κρεββατᾶς καὶ Μπερούκας. Κκκοευχρησθημένοι καὶ ἀπὸ τὴν κκκὴν διρεντισί- νην τῆς Διοικήσεως, ὁμοφώνως ἔκραζαν εἰς τὸ ἐξῆς ἄλλην ἀρχὴν δὲν θέλουν νὰ γνωρίσουν, εἰμὴ τὸν πρίγκιπα, Πετρούμπεην, Κολοκοτρώ- νην καὶ τοὺς κκπεταναίους. Τὴν ἄλλην ἡμέραν, ὡς λέγουν, ἔφθασε καὶ ὁ Κολοκοτρώνης. Ἐστάθη μὲ τῶν, καὶ ἀμέσως ὅλος ὁ λαὸς μὲ ἐνθουσιασμόν ἔτρεξαν, ἔπικσαν τὰ ὅπλα καὶ ἔτρεξαν ἐναντίον τῶν ἐχθρῶν. Καὶ δὲν εἶναι ἀμφιβολία, ὅτι αἱ ῥιζοκλάται νίκαι εἰς Πε- λοπόννησον νὰ εἶναι βέβαιαι.

Νὰ σας γράψω λεπτομερῶς τὰ πάντα, χρειάζονται κόλλαις χαρ- τιοῦ. Ἐξ αὐτῶν συμπεραίνετε τὰ περιπλέον. Εἶναι βέβαιον, ὅτι οἱ Ἕλληνες ἀπὸ τοὺς Φαναριώτας ποτὲ καλὸν δὲν εἶδαν, καὶ μωρὴν ἦτο νὰ ἐλπίζουν τῶρα καὶ νὰ τοὺς ἐμπιστευθοῦν τὴν γενικὴν Διοί- κησιν τοῦ Ἑθνους, καὶ εἰς τρόπον ὅπου καὶ νὰ νομοθετοῦν καὶ νὰ ἐκτελοῦν. Αὐτοί, ἀντὶ νὰ φροντίσουν διὰ τὴν κοινὴν εὐδαιμονίαν, ἐξαγρίωσαν τὰ μερικὰ πάθη τῶν προϋχόντων νὰ ὠφελήσουν τὸν ἐκτετόν τους. Ἐλάμπρυναν τὰ ὀνόματά τους μὲ αὐτοκλήτους τίτλους πριγκίπων. Ἦσαν καὶ ἀνδράποδα νὰ τοὺς κηρύττουν καὶ εἰς τὰς ἐφημερίδας. Δὲν ἦσαν ἐπιζήμιοι, ἀν ἐκκλιναν τῶν ἐκεῖνα ποῦ ἐ- κήρυττον· ἀλλ' ἐστάθησαν τόσον κκκότροποι νὰ ἐπιβουλεύοιεν καὶ τὴν ζωὴν τῶν ἡρώων τῆς πατρίδος μας, ὅπου μὲ τὰς ἀνδραγαθίας των, ἐτίμησαν τὸ ἑλληνικὸν ὄνομα καὶ τὸ ἐκκτάστησαν τόσον τρο- μερὸν εἰς τοὺς ἐχθρούς. Ἐπῆρχαν εἰς τὸν λαϊκὸν τους τοὺς ἀδίκους φόνους τοῦ Ἀλεξίου Νούτσου καὶ Παλλάσκου, τοὺς ὁποίους εὐκολὰ ἐγέλασαν ἡ Φαναριώτικη πονηρία νὰ ὑπάγουν εἰς τὸν Ὀδυσσεὺς νὰ τοῦ σηκώσουν τὸ κκπετανηλίκι, ἀλλ' αὐτὸς τοὺς ἐθανάτωσε καὶ τοὺς δύο. Ὅθεν καὶ ἐκήρυξαν βραβεῖον 5,000 γρ. ὅποιος σκοτώσῃ τὸν Ὀδυσσεῖα. Τὸν δὲ Κολοκοτρώνην ἤθελαν νὰ δολοφονήσουν· ἀλλ' ὁ Κολοκοτρώνης ἔπικεν ἐν κκκῷ τὸ γράμμα των καὶ ἐπῆρε τὰ μέ- τρα του, καὶ ἠναγκάσθη νὰ ἀφίσῃ τὴν πολιτορχίαν καὶ νὰ ἀπεράσῃ εἰς τὴν Τριπολιτσάν. Καὶ ἀν δὲν ἐσυνέβαιεν αὐτὴ ἡ περίστασις τοῦ ἐχθροῦ, βέβαια, ὅτι ἤθελον εἶναι κκκὰ τὰ ἀποτελέσματα· ἤθε- λαμεν ἰδῆ εἰς τὴν Ἑλλάδα ἓνα ἐμφύλιον πόλεμον.

Τὸ Ἀνάπλι ἔμεινεν εἰς χεῖρας τῶν Τούρκων· ὅτι μόνον τὸ Κα-

στέλι ἐκ θαλάσσης εἶχον παραδώσει τῶν γραικῶν. Καὶ ἕκαμαν συμφωνίαν νὰ δώσουν τὰ δύο τρίτα τῆς περιουσίας των καὶ τὸ ἐν τρίτον νὰ πάρουν, καὶ τὰ ἑλληνικὰ πλοῖα νὰ τοὺς ἀπεράσουν εἰς τὴν Ἀνατολήν, διὸ καὶ ἐμβῆκαν μερικοὶ νὰ κάμουν τὴν καταγραφὴν καὶ τὴν διανομήσιν πρὸ δέκα ἡμέρας, δίδοντας ἕξω 40 Τούρκους διὰ ἐνέχυρον. Ὅταν ἦλθον οἱ Τούρκοι εἰς Κόρινθον, ἔστειλον 50 ἵππεῖς ἀπὸ ἓνα μονοπάτι καὶ ἐπῆγαν εἰς τὸ Ἀνάπλι. Οἱ Ἀναπλιῶται τοὺς ἐδέχθησαν· ἀλλ' ἀμέσως τοὺς εἶπαν, ὅτι εἰ μὲν καὶ τοὺς ἔφερον ζωοτροφίαις ἃς μείνουν, ἀλλέως νὰ φύγουν, ὅτι μήτε διὰ τὸν ἑαυτὸν τοὺς εἶχον τροφάς. Πρὸς δὲ τοὺς γραικοὺς, ὅπου ἦτον μέσα, εἶπον, ὅτι θέλουν βρυστάξει τὴν ὑπόσχεσίν τους, ἀναμένοντας δύο ἐβδομάδας καὶ ἂν λάβουν τροφάς καὶ νικήσουν οἱ Τούρκοι νὰ τοὺς ἀφήσουν καὶ νὰ πάρουν τοὺς ἰδικούς των, ὅπου εἶναι ἐνέχυρα· εἰ δὲ καὶ διώξουν τοὺς Τούρκους καὶ δὲν λάβουν βοήθειαν νὰ παραδώσουν τὸ κάστρον μὲ τὰς ἰδίας συμφωνίας καὶ οὕτως ἔμειναν σύμφωνοι· δὲν ἤξεύρωμεν πλέον τί ἀπέγινεν. Τὸ κάστρον ἤθελε νὰ εἶναι πρὸ πολλοῦ παρμένον, ἂν ἔλειπον ἀπὸ μερικοὺς τὰ ἰδιαίτερα συμφέροντα. Ἐλεγον μάλιστα ὅτι τοὺς εἶχαν προβάλλει νὰ τοὺς δώσουν τὸ Παλαμῆδι, πλὴν δὲν τὸ ἐδέχθησαν, ἐπειδὴ, ἐμβαλίνοντας ἐκεῖ οἱ Ἕλληνες στρατιῶται ἠμποροῦν νὰ προτεντέρουν ὅλα τὰ λάφυρα καὶ οὕτως αὐτοὶ δὲν ἤθελον ἔχει τὸν τρόπον νὰ ἀρπάξουν.

Τοῦτο ἦτον ἡδόμενον· εἶναι ὅμως βέβαιον, ὅτι οἱ φυλάττοντες στρατιῶται, ἀπὸ τοὺς ἄρχοντας, ὅπου ἐμπαινοσύγαινον πολλάκις, τοὺς ἔπιασαν μὲ κρυμμένα μπιρλιζντικὰ καὶ τοὺς τὰ ἐπῆραν. Ὁ τουρκικὸς στόλος συνιστάμενος ἀπὸ 78 καράβια, 6 βατζέλα καὶ 20 φεργάδαις καὶ κρουβέταις καὶ τὰ λοιπὰ μπρίκια, μπάρκα, κανονιέραις καὶ φορτηγά, ἀπέρασεν εἰς τὰς 20 Ἰουλ. ἀπὸ Ζάκυνθον καὶ ἐπάγησαν διὰ τὴν Πάτραν. Ἐπιβάτας δὲν εἶχε· μάλιστα ἐκυρίευσεν καὶ πανώλη. Διὰ τὰ ἑλληνικὰ πλοῖα δὲν εἶχον εὐγεία ἕως τὰς 28 ὅπου εἵμασθον εἰς Ζάκυνθον. Ὅθεν ἡ ναυμαχία, ὅπου ἠκούσθη νὰ ἐγίνε, δὲν ἔχει τὸν τόπον της.

Ἐν τοσοῦτῳ σῆς ἀδελφικοπροσκυνῶ
καὶ μένω

Πρόθυμος δοῦλος
Ἀντώνιος Κομιζόπουλος.

Ἐκ τοῦ Καθαρητηρίου Ἀγκῶνος
Τῇ 12 Ἰβρίου 1822 Ν. Ε.

C I. NAYTIKAI EIAHSEIS

(Φάκελ. 2124 ἀριθ. 3538).

*(Estratto dal Giornale del Brigantino di guerra nomato "Temistocle",
comandato dal capitano Stamati Focà,
li 17 Settembre 1822).*

Nel giorno 8(20 Settembre con tutta la flottiglia Greca, comandata dal capitano Andrea Voco, eravamo fuori di Spezia; il nemico si è scoperto quella mattina. Il tempo era in calma. La Flotta nemica era destinata per entrare in Napoli di Romania per dare soccorsi di viveri e di tutto ciò che abbisognavano in detta Fortezza. La Flotta nemica era composta di 86 Vele, cioè 6 Navi di linea, 12 fregate di primo rango il di più, Corvette, Briki e Golette, compresi in questi le flottiglie di Algeri, Tunis, Tripoli e Vice Rè d' Egitto, e comandata dal Capitan Pascià. La nostra flottiglia, comandata dal sudetto Andrea Voco, era nel solo numero di 46 armamenti e 16 brulotti. Alle ore 9di mattina il nemico ebbe il vento favorevole di Est, e spiegando tutte le sue vele, veniva in puppa sopra di noi. L'ammiraglio nostro, con pochissime forze, fece segnale che si mettesse tutta la nostra flottiglia in ordine di battaglia e che si dividesse in due corpi; l'uno prese posizione dalla parte di Spezia, l'altro dalla parte d'Ydra. Alle ore 10 di mattina il nemico si avvicinò ed allora principiò il combattimento. Alle ore 11 il nostro ammiraglio fece segnale che si mandasse un brulotto contro il nemico. Il capitano, che comandava questo brulotto, era lo stesso che bruciò il Capitan Pascià in Syra, e spiegando tutte le sue vele, partì per la sua destinazione ed entrò in mezzo a diverse fregate, ed allora gli diede fuoco che si attaccò immediatamente alla randa di una Fregata che l'abbruciò; ma riuscì alla Fregata di smorzare il fuoco; cagionò però confusione grande nella flotta nemica. Tutta la nostra flottiglia batteva terribilmente il nemico. Questa battaglia durò fino alle 2 pomeridiane. Una Fregata nemica ha perso in quest' incontro l' alborretto del Paruchetto e la contromezzana. Il nemico fece largo. Noi allora ci dirigemmo verso le vicinanze

del capo d'Ydra verso il Sud per avere il sopravvento. Tutto il giorno ci siamo fermati in questa posizione. Il nemico bordeggiava con poco vento. Tutta la notte abbiamo avuto calma di vento. L'indomani, in ore 8 di mattina, abbiamo saputo per mezzo del nostro ammiraglio che fuori d'Ydra era una Fregata francese, una Corvetta ed una Goletta, che inseguivano una nostra Goletta, avente a bordo il figlio del Pascià di Napoli di Romania ed altri distinti personaggi Turchi di detta fortezza che li conduceva in Ydra. Questi soggetti li menavano a bordo di detta Goletta in qualità d'ostaggi a tenor della convenzione sin' alla resa di Napoli, nella quale pure si trovano fin oggi anche li ostaggi da parte nostra. Il comandante francesè chiamò a bordo della sua Fregata il capitano della nostra Goletta, che non tardò ad andarci, e domandando gli imperiosamente che gli consegnasse questi Turchi, il capitano gli rispose francamente che, se non riceveva ordine dai suoi superiori, egli non era in caso di far nulla a suo capriccio, ed il Comandante lo fece arrestare subito a prova, dando ordine di armare le lancia, mettendo i soldati le bajonette in cana per andar ad attaccare la nostra Goletta, che si trovava vicino al porto ed impossessarsi a mano armata dei Turchi. Gli ufficiali però della nostra Goletta, vedendo venire su di loro le lancia armate, li fecero immediatamente sbarcare in terra, essendo già arrivati in porto. Allora la Goletta francese tirò 3 colpi di cannone sulla nostra e la trapassò da parte a parte, uccidendo un uomo ed una donna che si trovavano alla riva. Il Governo di terra fece subito il suo protesto contro tale azione, che fece il comandante, inviandone una copia al medesimo, che la lacerò senza nemmeno leggerla. Tutto questo giorno avevamo gran calma in mare. La nostra flottiglia si manteneva sempre nell' istessa posizione d'Ydra. L'indomani, 10 22 corrente, alle ore 10 della mattina il vento principiò a soffiare. Il nemico con tutta la sua flotta passò sotto vento da Spezie per entrare nel Golfo, ed alle ore 11 il nostro ammiraglio fece segnale che tutta la flottiglia coi Brulotti attaccasse il nemico da tutte le parti. In questo punto ci giunse da Ydra un rinforzo di 7 altri legni formanti allora in tutto

53 legni armati con circa 20 Brulotti. Il combattimento durò fino le ore 4 pomeridiane riuscendo ci allora di porre in disordine il nemico, che si mise a fuggire verso Zaconià di Morea. Noi, dopo averli perseguitati per un' ora, ritornammo nella prima nostra posizione. Tutta la notte soffiava pochissimo vento dal Nord Est. L' indomani 11(23 fino a mezzo giorno era calma di vento, ma ad un' ora pomeridiana, essendo il vento est. sud - est fresco e trovandosi il nemico sopra vento, tentò per la terza volta di entrare nel Golfo e veleggiava con vento fresco in poppa venindoci sotto vento. Noi gli andammo in contro con tutta la nostra flottiglia, ed il combattimento principiò all' 2. Il nostro ammiraglio spiegò tutte le sue vele ed entrò in mezzo di due fregate, che scaricarono contro di esso tutte le Batterie e poi si posero in fuga, inseguendole una divisione della nostra flottiglia. L' altra divisione coi Brulotti si battevano da un' altra parte con due Vascelli e diverse Fregate, ma finalmente, riuscendo ai nostri di passare a piene vele nel mezzo di questi Vascelli e Fregate, le quali, scaricando con confusione le loro batterie, si posero alla fuga che fù generale in essi. Questo combattimento durò fino alle ore 5 e noi gli inseguimmo fino al tramontar del sole.

Alla notte poi siamo ritornati nella solita nostra posizione. Il giorno antecedente il nemico tentò dispedire delle provvisioni in Napoli di Romania con un bastimento austriaco, in circa 8 milla chilò di grano, e l' accompagnava un Czaus del Capitan Pascià. Ci riuscì però a prenderlo e l' abbiamo condotto in Ydra. Un altro legno Turco, carico di diverse vettovaglie, tentava di fare lo stesso, ma essendosi accorto che noi gli davamo la caccia. mette in acqua la lancia, vi monta l' equipaggio e si salva nella flotta. Questo legno pure l' abbiamo mandato a picco. La notte l' abbiamo passata col seguirlo da vicino il nemico fin' a Bellapula ed Ydra. La Flotta aveva la sua prora per Est e passava frà Serifo e Xifando. Noi però abbiamo poggiate nel Nord d' Ydra per prendere dei viveri che n' eravamo mancanti per poi continuar a seguirlo il nemico.

*Il primo tenente del dett. Brigantino di Guerra
Cristofforo Seraltopulo.*

(Μετάφρασις).

Ἐξαχθὲν ἀπὸ τοῦ Ἡμερολογίου τοῦ πολεμικοῦ ὁρόμωνος ὀνομαζομένου «Θεμιστοκλέους», κυβερνομένου ὑπὸ τοῦ πλοιάρχου Σταμάτη Φωκά, τῇ 17 Σεπτεμβρίου 1822.

Κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς 8)20 Σεπτεμβρίου ἤμεθα ἀπ' ἑξω ἀπὸ τὰς Σπέτσας μὲ ὅλον τὸν Ἑλληνικὸν στολίσκον, διοικούμενον ὑπὸ τοῦ Ἀνδρέα Βώκου· ὁ ἐχθρὸς εἶχεν ἀναφανῆ τὴν πρῶταν ἐκείνην. Ἦτο γαλήνη. Ὁ ἐχθρικός στόλος ἐπρόκειτο νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸ Ναύπλιον διὰ νὰ βοηθήσουν τὸ ρηθὲν φρούριον μὲ ζωτροφίας καὶ μὲ πᾶν ἀναγκαῖον. Συνέκειτο ὁ ἐχθρικός στόλος ἀπὸ 86 κομμάτια· δηλαδὴ ἀπὸ 6 πλοῖα τῆς γραμμῆς, 12 φρεγάτας, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον πρῶτης τάξεως, κορβέτας, βρίκια καὶ γολέτας, συμπεριλαμβανομένων εἰς αὐτὰ τῶν στολίσκων τοῦ Ἀλγερίου, τῆς Τύνιδος, τῆς Τριπόλεως καὶ τοῦ ἀντιβασιλέως τῆς Αἰγύπτου, ἐδιοικεῖτο δὲ ὑπὸ τοῦ Καπετὰν Πασᾶ. Ὁ στολίσκος μας, διοικούμενος ὑπὸ τοῦ ἄνω Ἀνδρέα Βώκου, εἶχε μόνον 46 πολεμικὰ καὶ 16 πυρπολικὰ. Εἰς τὰς 9 τὸ πρῶτ' ὁ ἐχθρὸς ἐπέτυχεν εὐνοϊκὸν ἀνατολικὸν ἄνεμον καὶ ἀπλώσας ὅλα τὰ πανιάτου ἤρχετο κατὰ πρῦμνον κατ' ἐπάνω μας. Ὁ ναύαρχός μας, μὲ ὀλιγίστας δυνάμεις, ἔκαμε σημεῖον νὰ παρταχθῇ εἰς μάχην ὅλος ὁ στολίσκος μας καὶ νὰ διακριθῇ εἰς δύο σώματα. Τὸ ἐν ἐτοποθετήθη κατὰ τὰς Σπέτσας τὸ δὲ ἄλλο πρὸς τὸ μέρος τῆς Ὑδρας. Εἰς τὰς 10 τὸ πρῶτ' ὁ ἐχθρὸς ἐπλησίωσε καὶ τότε ἤρχισεν ἡ σύγκρουσις. Εἰς τὰς 11 ὁ ναύαρχός μας ἔκαμε σημεῖον νὰ σταλῇ ἐν πυρπολικὸν κατὰ τοῦ ἐχθροῦ. Διοικητὴς τοῦ πυρπολικοῦ ἦτο αὐτὸς ἐκεῖνος, ὅστις ἔκλυσε εἰς Σῦρον τὸν Καπετὰν-Πασᾶ. Ἀπλόνει λοιπὸν ὅλα τὰ πανιά του καὶ ἀναχωρεῖ διὰ τὸν προωρισμὸν του. Εἰσχωρεῖ ἀνὰ μέσον διχοφύρων Φρεγάδων, καὶ ὅταν τὸ προσεκόλλησεν εἰς τὸν ὀπίσθιον ἰστὸν μιᾶς φρεγάδας, τοῦ δίδει ἀμέσως φωτιὰ καὶ τὴν καίει. Κατάρθρωσεν ὅμως ἡ φρεγάδα νὰ σῶσῃ τὴν φωτιά· ἀλλὰ μ' ὅλον τοῦτο προὔξενε τὸ κίνημα μεγάλην σύγχυσιν εἰς τὸν ἐχθρικὸν στόλον.

Ὁλος ὁ στολίσκος μας ἐκτύπη τρομερὰ τὸν ἐχθρόν· διήρκεσε δὲ ἡ μάχη μέχρι τῶν δύο μετὰ μεσημβρίαν. Κατὰ τὴν συμπλοκὴν ταύτην μίᾳ ἐχθρικῇ φρεγάδᾳ ἀπώλεσε τὸ ἀκρότατον ἰστίον καὶ τὸν ἰστὸν τῆς πρύμνης. Ὁ ἐχθρὸς ἀπεμκρύνθη. Ἡμεῖς δὲ τότε διηυθύνθημεν πρὸς τὰ περίξ τοῦ ἀκρωτηρίου τῆς Ὑδρας, ἐπάνω εἰς τὴν

βορρᾶν, διὰ τὴν εἴμεθα ὑπὲρ νημιοί. "Ολην τὴν ἡμέραν ἐμείναμεν εἰς ἐκείνην τὴν θέσιν. Ὁ ἐχθρὸς περιεφέρετο μὲ μέτριον ἀντίθετον ἄνεμον. Καθ' ὅλην τὴν νύκτα εἴχομεν γαλήνην. Τὴν ἐπαύριον, κατὰ τὰς 8 τῆς πρωίας, ἐμάθομεν διὰ τοῦ ναυάρχου μας, ὅτι ἦσαν ἔξωθεν τῆς Ὑδρας μία γαλλικὴ Φρεγάδα, μία Κορβέττα καὶ μία Γολέτα, αἱ ὁποῖαι παρηκολούθουν μίαν Γολέταν μας, ἥτις εἶχεν ἐπάνω τὸν υἱὸν τοῦ Πασᾶ τοῦ Ναυπλίου καὶ ἄλλους διακεκριμένους Τούρκους τοῦ ρηθέντος φρουρίου, τοὺς ὁποίους ἔφερεν εἰς τὴν Ὑδραν. Τὰ πρόσωπα ταῦτα τὰ εἶχον ἐπὶ τῆς Γολέτας ὡς ὁμήρους, συμφώνως πρὸς τὴν σύμβασιν, μέχρι τῆς παραδόσεως τοῦ Ναυπλίου, ἐντὸς τοῦ ὁποίου εὐρίσκονται μέχρι σήμερον καὶ οἱ ἰδιοὶ μας ὄμηροι. Ὁ Γάλλος κυβερνήτης ἐκάλεσεν ἐπὶ τῆς Φρεγάδας του τὸν πλοίαρχον τῆς Γολέτας μας, ὅστις ἀμέσως ὑπῆγε, καὶ ὑπεροπτικῶς ἐζήτησε παρ' αὐτοῦ τὴν τῶν παραδῶσιν τοὺς Τούρκους ὁμήρους. Ὁ ὑποπλοίαρχος τῶν ἀπεκρίθη μετὰ παρρησίας, ὅτι, ἂν δὲν ἐλάμβανε διαταγὰς παρὰ τῶν ἀνωτέρων του, δὲν ἦτο εἰς θέσιν νὰ πράξῃ τίποτε κατὰ τὸ δοκοῦν· ὁ δὲ κυβερνήτης τὸν ἔθεσεν ἀμέσως ὑπὸ κράτησιν καὶ διέταξε νὰ ὀπλίσουν τὰς λέμβους καὶ νὰ ἔχουν οἱ στρατιῶται ἐφ' ὀπλου λόγχην διὰ νὰ ὑπάγουν νὰ προσβάλουν τὴν Γολέταν μας, ἥτις εὐρίσκετο πλησίον τοῦ λιμένος, καὶ νὰ πάρουν μὲ τὰ ὅπλα εἰς τὰς χεῖρας τοὺς Τούρκους. Ἀλλ' οἱ ἀξιωματικοὶ τῆς Γολέτας μας, ἰδόντες τὰς ὀπλισμένας λέμβους ἐρχομένας κατ' αὐτῶν, ἀπεβίβασαν ἀμέσως τοὺς ὁμήρους, φθάσαντας εἰς τὸν λιμένα.

Τότε ἡ γαλλικὴ Γολέτα ἔρριψε τρεῖς κανονοβολισμοὺς κατὰ τῆς ἰδικῆς μας καὶ τὴν διεπέρασε διαμπάξ· ἐφόνευσε δὲ ἓνα ἄνδρα καὶ μίαν γυναῖκα, οἵτινες ἦσαν εἰς τὴν ἀκτὴν. Ἐκ τῆς ζηρᾶς ἡ κυβερνήτης προέβη ἀμέσως εἰς διαμαρτύρησιν κατὰ τῆς τοιαύτης πράξεως τοῦ κυβερνήτου, ἀπέστειλε δὲ καὶ πρὸς αὐτὸν ἀντίγραφον, ὅπερ οὗτος ἐξέσχισε χωρὶς καὶ νὰ τὸ ἀνγνώσῃ. Καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν ἐπεκράτει νηνεμία. Ὁ στολίσκος ἡμῶν ἔμενε πάντοτε εἰς τὴν αὐτὴν παρὰ τὴν Ὑδραν θέσιν. Τὴν ἐπιοῦσαν, 10(22) τρέχοντος, κατὰ τὴν 10 τῆς πρωίας ἤρχισε νὰ πνέῃ ἄνεμος. Ὁ ἐχθρὸς μεθ' ὅλου τοῦ στόλου του διήλθεν ὑπὲρ νημιοί διὰ τῶν Σπετζῶν διὰ νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸν Κόλπον· τὴν δὲ ἐνδεκάτην ὁ ναύαρχος ἡμῶν διέταξε διὰ σημμάτων, ἵνα ὁ στολίσκος μας ὅλος, μετὰ τῶν πυρπολικῶν, προσβάλῃ τὸν ἐχθρὸν πανταχόθεν. Κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην μᾶς ἔφθασεν ἐξ Ὑδρας ἐνίσχυσις ἐξ 7 ἑτι πλοίων, ὥστε εἴχομεν τότε 53 πολεμικὰ μετὰ 20 περίπου πυρπολικῶν. Ἡ μάχη διήρκεσε μέχρι τῆς 4 μ. μ.,

ὅτε κατωρθώσαμεν νὰ ἐπιφέρωμεν σύγχυσιν εἰς τὸν ἐχθρόν, ὅστις ἐτράπη εἰς φυγὴν πρὸς τὴν Λακωνίαν τῆς Πελοποννήσου. Ἡμεῖς δέ, καταδιώξαντες αὐτὸν ἐπὶ μίαν ὥραν, ἐπανήλθομεν εἰς τὴν προτέραν θέσιν μας. Καθ' ὅλην τὴν νύκτα ἔπνεεν ἐλαφρότατος ἄνεμος βορειοανατολικός. Τὴν ἐπύριον 11(23) μέχρι τῆς μεσημβρίας ἦτο νηνεμία· ἀλλὰ κατὰ τὴν 1 μ.μ., πνεύσωντος ψυχροῦ νοτιοανατολικοῦ, ὁ ἐχθρὸς, ἔχων εὐνοϊκὸν τὸν καιρὸν, ἐπεχείρισε διὰ τρίτην φορὰν νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸν Κόλπον καὶ πλησιεστίως ἐπήρχετο ἐπὶ τοῦτῳ ὑπήνεμος καθ' ἡμῶν. Ἐξήλθομεν πρὸς συνάντησίν του μεθ' ὅλου τοῦ στολίσκου ἡμῶν, κατὰ δὲ τὴν 2 ἤρχισεν ἡ μάχη. Ὁ ναύαρχός μας ἀναπετάσας πάντα τὰ ἱστία του εἰσέδυσεν ἀνὰ μέσον δύο Φρεγάδων, αἵτινες ἐξεκένωσαν κατ' αὐτοῦ ὅλας τὰς κανονοστοιχίας των καὶ εἶτα ἐτράπησαν εἰς φυγὴν, παρκαλουθούσης αὐτὰς τῆς μίξ μοίρας τοῦ στολίσκου μας. Ἀφ' ἑτέρου ἡ ἑτέρα μοῖρα τῶν πυρπολικῶν ἐπολέμει κατὰ δύο μεγάλων πολεμικῶν καὶ δύο Φρεγάδων, ἀλλ' ἐπὶ τέλους οἱ ἡμέτεροι κατώρθωσαν νὰ διέλθουν πλησιεστικοὶ ἀνὰ μέσον αὐτῶν, οἵτινες κανονοβολουῦντες ἐν ἀταξίᾳ, ἐτράπησαν εἰς φυγὴν, ἥτις ὑπῆρξεν οὕτω γενική. Ἡ μάχη αὕτη διήρκεσε μέχρι τῆς 5· τοὺς παρκαλουθήσαμεν δὲ μέχρι τῆς δύσεως τοῦ ἡλίου· τὴν δὲ νύκτα ἐπεστρέψαμεν εἰς τὴν συνήθη θέσιν μας.

Κατὰ τὴν προηγουμένην ἡμέραν ἐπεχείρισεν ὁ ἐχθρὸς ν' ἀποστείλῃ εἰς Νυῦπλιον ζωοτροφίς 8 χιλ. κοιλὰ σίτου, διὰ τινος αὐστριακοῦ πλοίου, συνοδευομένης ὑφ' ἐνὸς Τζαούση τοῦ Καπετὰν Πασᾶ. Ἡτύχησάμεν ὅμως νὰ τὸ συλλάβωμεν καὶ τὸ ὠδηγήσάμεν εἰς Ὑδραν. Ἐτερον τουρκικὸν πλοῖον, ἔχον φορτίον διχόρων τροφῶν, προσεπάθει νὰ πράξῃ τὸ αὐτό· ἀλλ' ἐννοήσαν, ὅτι τὸ κατεδιώκομεν, ρίπτει τὴν λέμβον καὶ ἐπιβιβάζει ἐπ' αὐτῆς τὸ πλήρωμα, ὅπερ τρέχει εἰς τὸν στόλον διὰ νὰ σωθῇ. Καὶ αὐτὸ τὸ πλοῖον τὸ ἐκυριεύσαμεν, καθὼς καὶ τὸ ἄνωγι. Τὴν νύκτα τὴν διήλθομεν παρκαλουθοῦντες ἐκ τοῦ σύνεγγυς τὸν ἐχθρόν μέχρι τῆς Βελοπούλας καὶ τῆς Ὑδρας. Ὁ στόλος, ἔχων πρῶρον πρὸς Ἀνατολάς, διήρχετο μεταξὺ Σερίφου καὶ Σίφνου. Ἡμεῖς ὅμως ἐπταχμεύσαμεν πρὸς τὸ βόρειον μέρος τῆς Ὑδρας, διὰ νὰ παρκαλώμεν ζωοτροφίς, ὧν εἴχομεν ἔλλειψιν, διὰ νὰ ἐξακολουθήσωμεν ἔπειτα νὰ κατοπτεύωμεν τὸν ἐχθρόν.

Ὁ ὑποπλοίαρχος τοῦ ἄνωγι πολεμικοῦ δρόμωνος
Χριστόφορος Σεραῒτόπουλος.

62. ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΙ ΕΚ ΚΕΡΚΥΡΑΣ

(Φάκελ. 2124, ἀριθ. 3546).

Κορφούς, 21]3 Ὀκτωβρίου 1822.

Εἰς μίαν ἐξοδον, ὅπου ἔκαμν οἱ ἐν Κορίνθῳ Τοῦρκοι, ἔχασαν ὑπὲρ τὰς 2 χ. Ἡ ἔλλειψις, φαίνεται, τροφῶν τοὺς ἠνάγκασεν εἰς τοῦτο. Εἴθε ἡ πολιορκία νὰ βασταχθῇ τακτικῇ οὔτως, ὅπου νὰ μὴ δυνηθοῦν νὰ λάβουν μέσον θαλάσσης. Ὁ Χουρσὴτ Πασσᾶς, δίχως ἐλπίδα νὰ δώσῃ οὐδενὸς εἶδους βοήθειαν διὰ ξηρᾶς εἰς τοὺς ἐκεῖ, ἔστειλε κῆ-ποιον Μαχμουτ Μπέη εἰς Πρέβεζαν μὲ πολλὰ χρήματα, νὰ τὰ ὑπάγῃ διὰ θαλάσσης εἰς Πάτρας, τὸ ὅποιον εὐκόλως θέλει ἐκπληρώσει. Ἀπὸ τὸ ἐν Σουλίῳ στρατευμα 3 χ. μὲ τὸν Μπεκίρ Πασσᾶ ἐκίνησε διὰ τοῦ Μέντζοβου πρὸς Λάρισσαν, τὸ δὲ ἄλλο ὁλοένα κατεβκίνει εἰς Ἄρτα μὲ τὸν Ὁμέρ Πασσᾶ, διὰ νὰ ἐκστρατεύσῃ ἀπὸ ἐκεῖ διὰ τὴν Ἀκαρνανίαν. Εἰς βοήθειαν αὐτῆς τῆς ἐπαρχίας ἐστάλθησαν χίλιοι ἄνθρωποι ἀπὸ τὴν Ἀνατολικὴν Ἑλλάδα μὲ τὸν ἀνδρεῖον καπ. Μάρκο. Τὸ Ἀνάπλι ἀκόμη βαστᾷ τροφὰς ὅμως δὲν ἠμπόρεσεν ὁ ὀθωμανικὸς στόλος, κινηθεὶς ἐξεπίτηδες, νὰ κάμῃ νὰ τοῦ ἐμβουν· διὸ καὶ ἐλπίζεται ὀγλήγορα ἡ πτώσις του.—Καταφθάσατε, διὰ τὸν Θεόν, μὲ τὰς δυνατὰς βοηθείας σας τὰς τῆς Πατρίδος χρείας, ἐπειδὴ ἡ ἔλλειψις χρημάτων τὰ πάντα θέλει σύρει εἰς κατὰστροφὴν.

63. ΑΓΓ. ΓΙΑΝΝΙΚΕΣΗ ΠΡΟΣ Ν. ΒΙΑΝ

Εὐρεθεῖσα ἐν τοῖς ἐγγράφοις τοῦ Διον. Ρώμα.

('Αριθ. 23 ἐγγράφων Ἀλεξ. Ρώμα).

*Venezia.*Sign. **N. Vida** amico preziosissimo.*Trieste 27 Settembre 1822.*

Essendo stato pregato da un mio amico di procurargli due Dizionarii ed una grammatica Greco-italiana, mi rivolgo alla vostra amicizia onde ottenermeli e spedirli a me qui prontamente, scrivendomi il loro importo ed il modo di rim-borsarvi. Siccome li sudetti libri servir devono per uno che

vuol comprendere la lingua Italiana, così sieno li dizionari l' uno greco-italiano e l' altro italiano e greco e la Grammatica sia delle due lingue; non avendomi l' amico insinuato l' autore degli dizionari e grammatica, mi rimetto alla vostra scelta perchè sieno degli migliori autori. Già vi saranno notte le fauste notizie della nostra Grecia; nondimeno non tralascio di dirvi anch' io che da ogni dove vengono confermate tanto direttamente dalla Morea che da Smirna e Constantinopoli, tutti vanno d' accordo che il solo corpo Turco che penetrò le Termopile è stato battuto, e ritirate le sue reliquie a Gorinto prive di viveri ed in uno stato da non potersi sostenere. Napoli di Romania poco può vantarsi della sua mala fede nel non aver adempito la sua capitolazione mentre in breve dovrà cedere per la sua penuria. Odissea triomfò nelle Termopile; rispinse i Turchi ed è padrone delle medesime. I Suliotti si sostengono; nell' Acarnania ebbero tristo esito li tentativi del nemico e furono dappertutto battuti i nemici. La Flotta Turca è partita da Patrasso e si vide fuori da Zirigo, non si sa però dove vada, ma è in pessimo stato. In Candia le cose de' Greci prosperano, mancano però come dicesi di munizioni ect. Lo spirito della Nazione è in generale all' eccesso intusiasmato. Voglia Iddio che i capi che lo dirigono vadino d' accordo, e ciò pare che non sia un problema, giacchè conobbero le triste conseguenze della discordia. Io sono fra giorni per partire per la mia Patria onde sistemare certi miei affari colà; e se avete qualche comando per colà, sia voi che qualche vostro amico, mi darò premura di servirlo; anzi mi farete grazia di dirlo al Signor Conte Roma, al quale prego di raccomandarmi alli suoi amici e Parenti e che mi mandi opportunamente le sue lettere. Non so se costà trovasi l' amico Signor Renieri; se lo è salutatelo da parte mia; in diffett, datemi sue nuove. Il vostro Signor Manolachi riverisco distintamente e con stima mi dichiaro

Vostro affettuoso

Angiolo Giannichesis.

(Μετάφρασις)

Κύριε Ν. Βίδα πολυτιμότετε φίλε.

Εἰς Βενετίαν.

Ἐν Τεργέστῃ, τῇ 27 Σεπτεμβρίου 1822.

Ἐπειδὴ μὲ πρεκάλεσεν εἰς φίλος μου νὰ τῷ προμηθεύσω δύο Λεξικά καὶ μίαν Γραμματικὴν Ἑλληνοῖταλικήν, ἀποτείνομαι πρὸς τὴν φιλίαν σου, διὰ νὰ μοῦ τὰ ἐπιτύχῃς καὶ νὰ μοῦ τὰ στείλῃς ἐδῶ χωρὶς ἀναβολὴν καὶ νὰ μοῦ γράψῃς τὴν ἀξίαν τῶν καὶ πῶς νὰ σοῦ τὴν στείλω. Ἐπειδὴ αὐτὰ τὰ βιβλία θὰ χρησιμεύσουν εἰς ἓνα, ὅστις θέλει νὰ ἐννοῇ τὴν ἰταλικὴν γλῶσσαν, διὰ τοῦτο τὰ λεξικά πρέπει νὰ εἶναι τὸ ἐν ἑλληνοῖταλικόν καὶ τὸ ἄλλο ἰταλοελληνικόν· ἡ δὲ γραμματικὴ νὰ εἶναι καὶ εἰς τὰς δύο γλώσσας. Ἐπειδὴ ὁ φίλος μου δὲν μοῦ ἐπροσδιώρισε τίνος συγγραφέως νὰ εἶναι τὰ λεξικά καὶ ἡ γραμματικὴ, ἀφίεμαι εἰς τὴν ἐκλογὴν σου διὰ νὰ εἶναι τῶν καλλιτέρων συγγραφέων. Θὰ εἶναι βεβαίως εἰς γνῶσιν σας, αἱ αἰτίαι εἰδήσεις ἐκ τῆς Ἑλλάδος μας· οὐχ ἤττον ὅμως σὰς λέγω καὶ ἐγὼ, ὅτι πανταχόθεν ἐπιβεβαιώνονται· τόσον ἀπ' εὐθείας ἀπὸ τὴν Πελοπόννησον, καθὼς καὶ ἀπὸ Σμύρνην καὶ Κωνσταντινούπολιν, ὅλοι συμφωνοῦν, ὅτι τὸ μόνον Τουρκικὸν σῶμα, τὸ ὅποτον εἰσέβαλεν εἰς τὰς Θερμοπύλας, ἐκτυπήθη, καὶ τὰ λείψανά του ὑπεχώσαν εἰς τὴν Κόρινθον, ἐστερημένῃ ζωοτροφιῶν καὶ εἰς οἰκτρὰν κατὰστασιν. Τὸ Ναύπλιον ὀλίγον ἤμπορεῖ νὰ καχυληθῇ διὰ τὴν κακουπιστίαν, μὲ τὴν ὁποίαν δὲν ἐξετέλεσε τὴν συμφωνίαν, διότι γρήγορα θὰ ἀνγκασθῇ νὰ παρκαδοθῇ δι' ἑλλειψιν τροφῶν. Ὁ Ὀδυσσεὺς ἐθριζύβευσεν εἰς τὰς Θερμοπύλας. Ἀπώθησε τοὺς Τούρκους καὶ τὰς ἐκυρίευσεν. Οἱ Σουλιῶται ὑποστηρίζονται.

Εἰς τὴν Ἀχαρνάιν ἐτελείωσαν κακῶς αἱ ἀπόπειραι τοῦ ἐχθροῦ, διότι ἐκτυπήθη πανταχόθεν. Ὁ Τουρκικὸς Στόλος ἀπέπλευσεν ἐκ Πατρῶν καὶ ἐθεάθη ἔξωθεν τῶν Κυθήρων· ἄγνωστον ὅμως ποῦ διευθύνεται, ἀλλ' εἶναι εἰς ἀθλίαν κατὰστασιν. Εἰς τὴν Κρήτην οἱ Ἑλληνες εὐδοκίμοι· στεροῦνται ὅμως, ὡς λέγεται, ἐφοδίων κ. λ.

Τὸ ἐθνικὸν φρόνημα ἐν γένει εἶναι ὑπερβολικὰ ἐνθουσιασμένον. Νὰ δώσῃ ὁ Θεὸς οἱ ἀρχηγοί, οἱ ὅποιοι τὸ διευθύνουν, νὰ ἔχουν σύμπνοιν καὶ τοῦτο φαίνεται, ὅτι δὲν εἶναι πλέον ζήτημα, ἀφοῦ εἶδον τὰ θλιβερά ἀποτελέσματα τῆς διχονοίας. Ἐγὼ μετ' ὀλίγας ἡμέρας θὰ ἀνχωρήσω διὰ τὴν Πατρίδα μου, ὅπως τακτοποιήσω ἐκεῖ μερικὰς ὑποθέσεις μου· ἂν ἔχετε λοιπὸν καμμίαν διαταγὴν δι' ἐκεῖ,

ἢ Ὑμεῖς, ἢ τις φίλος Σας, θὰ εἶμαι πρόθυμος νὰ Σας ὑπηρετήσω. Θὰ μὲ ὑποχρεώσετε μάλιστα νὰ τὸ εἴπητε πρὸς τὸν Κόμητα Ρώμαν, τὸν ὁποῖον πκρακχλῶ νὰ μὲ συστήσῃ εἰς τοὺς φίλους καὶ συγγενεῖς του, καὶ νὰ μοὶ στείλῃ ἐγκυρίως τὰς ἐπιστολάς του.

Δὲν ἤξεύρω ἂν εὐρίσκειται αὐτόθι ὁ φίλος κύριος Ρενιέρης· ἂν εἶναι, χειρετίσκατέ τον ἐκ μέρους μου· ἂν ὄχι, γράψατέ μου τί γίνεται. Τὸν κύριον Μανωλάκη Σας προσκυνῶ ἐδραριχίως καὶ μετ' ἐκτιμήσεως μένω

Ὁ ἀφωσιωμένος Σας

Ἄγγελος Γιαννικέσης.

64. EMM. ΞΑΝΘΟΣ ΠΡΟΣ ΔΙΟΝ. ΡΩΜΑΝ

(Φάκελ. 2132 ἀριθ. 3070).

Εἰλαμπρότατε καὶ Σεβαστέ μου Κύριε.

Μετὰ τὸν ἐδῶ ἐρχομόν μου σὰς ἔγραψα δύο φοραῖς μέσον τοῦ κυρίου Ἀλεξ. Νικολαΐδη, ἀλλὰ δὲν ἔλαβα τὴν τιμὴν νὰ ἀξιωθῶ ἀποκρίσεώς σας. Δὲν πιστεύω νὰ ἐφάνηκα ἀνάξιος τῆς ἀξιολογίας φιλικίας σας, ἀλλ' ἔσως ἀπὸ ἄλλην τινὰ πολιτικὴν αἰτίαν· διὰ τοῦτο καὶ ἐγὼ εἶχα ἀποφασίσει νὰ μὴ σὰς ἐνοχλήσω περαιτέρω. Ἐπειδὴ δὲ πρὸ ἡμερῶν ἔλαβα γράμμα πρὸς τοῦ πρίγκιπος Ἀλεξάνδρου Καντακουζηνοῦ ἀπὸ Δρέσδαν καὶ μὲ ἐρωτᾷ, ἂν ἔλαβα γράμμα του ἀπὸ τὴν Πελοπόννησον, διὰ τοῦτο λαμβάνω τὸ θάρρος νὰ σὰς τὸ εἰδοποιήσω, διὰ νὰ τὸν στείλῃτε τὸ γράμμα του, ὅπου πρὸ καιροῦ σὰς εἶχα πέμψει, τὸ ὁποῖον θέλετε τὸ περικλείσει εἰς ὄνομα: «Messieurs Bassenge et Ce Banquiers résidant à Dresde», ὡς ὁ ἴδιος μ' ἐσημείωσε.

Χθὲς ἦλθεν ἀπὸ Κορφοῦς μία Γολέτα ἀγγλικὴ μὲ διασπάτζα ἀπὸ τὰς 20 τούτου· εἶχαν καὶ τινες ὁμογενεῖς γράμματα καὶ τοῖς λέγουν, ὅτι οἱ Σουλιῶται εἰς τὰς τρεῖς τούτου παρέδωσαν τὸν τόπον τοὺς εἰς τοὺς Τούρκους μὲ συνθήκας, αὐτοὶ δὲ ἦλθαν εἰς τὸ Φανάρι, μὲ ὅλα τὰ πράγματα καὶ ἄρματα καὶ ἡμβρακάρωντο διὰ Κεφαλληνίαν. Αὐτοὶ ἐπῆραν καὶ πλήρωμὴν, ὡς λέγουν, 300 χιλιάδες τάλληρα, καὶ ὅλα αὐτὰ ἐπραγματεύθησαν διὰ μέσου τῶν Ἀγγλων μὲ τὸν εἰς Μεσολόγγι Μάρκον Μπότσαρη καὶ Μυροκορδάτον. Λέγουν, ὅτι ὁ ὕστερος μὲ μερικὸς ἄλλους Κυτσαμπασῆδες ἐπραγματεύοντο νὰ

προσκαλέσουν τοὺς Ἀγγλοὺς καὶ εἰς τὴν Πελοπόννησον, ἀλλ' οἱ ἄλλοι Πελοποννήσιοι, θριαμβεύσαντες κατὰ τῶν Ὀθωμανῶν, δὲν ἔστερξαν καὶ τοὺς πρᾶγματεύονται. Γράφουν πρὸς τοῦτοις, ὅτι κατὰ τὸν Κάβο Ματαπᾶν ἐφάνησαν ὑπὲρ τὰ 100 πλοῖα Ἑλληνικὰ καὶ ὅτι ἦτο δυνατὸν νὰ συναπαντήθησαν μὲ τὰ ἀπὸ Πάτραν ἀναχωρήσαντα Τουρκικὰ πλοῖα καὶ νὰ ἐκτυπήθησαν.

Ἐν τοσούτῳ, πρόθυμος τῶν προσταγῶν σας κατὰ πάντα, σᾶς προσκυνῶ μὲ ὅλον τὸ σέβας, μένων

Τῆς Ἐκλαμπρότητός σας πρόθυμος ὑπηρέτης

Ἑμμανουὴλ Ν. Ξάνθος.

Ἐν Ἀγκῶνᾳ, τῇ 30 Σεπτεμβρίου 1822.

Τῷ Ἐκλαμπροτάτῳ Κόμντι

Κυρίῳ μοι Κυρίῳ **Διονυσίῳ δὲ Ρώμᾳ**

B e n e t i a n.

68. «ΕΙΔΗΣΕΣ ΜΕ ΣΕΚΑΙΣΤΙΝΟΝ»

(Φάκελ. 2128 ἀριθ. 5191).

Τῇ 7 Ὀκτωβρίου 1822.

Λέγει, ὅτι οἱ ἐκ τοῦ Ἰσθμοῦ Κορίνθου εἰς Μωρέαν ἐμβάντες Τοῦρκοι ἦσαν 35 χ. καὶ τὴν σήμερον νὰ εὐρίσκωνται εἰς Κόρινθον ἕως 14 χ. οἱ πλεῖστοι τῶν ὁποίων λαβωμένοι καὶ περικυκλωμένοι ἀπὸ ἄλλους τόσους Πελοποννησίους, μὲ τοὺς ὁποίους κα' ἡμερινῶς κτυποῦνται. Οἱ ἐπίλοιποι ἐφονεύθησαν ὅλοι εἰς τὰς μάχας Ναυπλίου καὶ μετὰ τὸ Κορίνθου καὶ Ἀργους. Οἱ εἰς Κόρινθον Τοῦρκοι προβλέπονται ζωοτροφίῳ ἀπὸ τὸν Ἐπαρχον· τοὺς λείπουν ὅμως μῦλοι καὶ τὸ χορτάρι καὶ ἀπὸ τὸ πλῆθος ἀλόγων, εἶχαν ὅταν ἐμβῆκαν εἰς Πελοπόννησον, μόνις τὴν σήμερον νὰ ἔχουν 1200.

Οἱ Ἀρχηγοὶ Πελοποννήσου εἶναι τὴν σήμερον ὁ Κολοκοτρώνης, Πετρόμπεης, Ὑψηλάντης καὶ ἕτεροι, οἵτινες ἐπρόβαλον καὶ ἦτον ἐξοπίσω νὰ κάμουν εἰς Τριπολιτζὰ γενικὴν Συνέλευσιν διὰ νὰ συστήσουν νέαν Διοίκησιν, ἐπειδὴ τὰ μέλη της ἐσκορπίσθησαν εἰς τὸν ἐμβασμὸν τοῦ ἐχθροῦ.

Εἰς τὸ Ναύπλιον εἶχαν ζωοτροφίας, ἀγνοεῖ ὅμως τὴν ποσότητα καὶ διὰ πόσον καιρὸν ἤμποροῦσαν νὰ βραστάξουν ἀκόμη. Τὸ καστέλλο

τῆς θαλάσσης τὸ εἶχον εἰς χεῖράς τους, οἱ Ἕλληνες. — Ὁ Τουρκικὸς στόλος ἐμίσειυσεν ἀπὸ Πάτρων μὲ σκοπὸν νὰ δώσῃ βοήθειαν τοῦ Ναυπλίου, πλὴν δὲν εἶχον μάθει τί ἀπέκαμιν, ἀλλὰ μόνον ὅτι ἤκουσαν, ὅτι εἶχεν εὖγει καὶ ὁ Ἑλληνικὸς καὶ εὐρίσκονταν εἰς τὰ πανιὰ ἔξω τὸ Τσιρίγου.

Μέγας ὁ ἐνθουσιασμὸς τῶν Πελοποννησίων, καὶ ὅλοι εἶναι εἰς τὰ ἄρματα μὲ ἀπόφασιν νὰ θυσισθοῦν ὅλοι παρὰ νὰ προσκυνήσουν. Εἰς Πάτρων καὶ Καστέλλικ μόλις 2100 Τοῦρκοι εὐρίσκοντο, καὶ ἐμελετοῦσαν οἱ Ἕλληνες νὰ ἔσαναμπλοκάρουν τὴν Πάτρων. — Ὁ Μαυροκορδάτος εἰς Ρούμελην μὲ τσίρκαν 16 χιλ. στράτευμα· ὁ δὲ Ὑψηλάντης εἰς τὸν Ἰσθμόν. — Ὁ Ὀδυσσεὺς εἰς τὰς Θερμοπύλας, πιστὸς εἰς τὴν διαφέντευσίν των. Ὁ στόλος δὲν ἄφησεν εἰς Ἐπαχτον πλοῖα, ἀλλὰ ἀπὸ τὰ τρικοπύρτα, ὅπου εὐρίσκοντο εἰς τὴν Καστέλλικ, ἀρμάτωσαν 3—4 καὶ ἐπεριτριγύριζαν τὸν Γόλφον. — Ἦκουσε τὴν παράδοσιν τοῦ Σουλίου, καὶ ὅτι οἱ Σουλιῶται εἶχον νὰ ἔλθουν εἰς Κεφαλληνίαν. — Ὅτι εἰς Ζάκυνθον ἔφθασεν ὁ Ν. Πονηρόπουλος μὲ γράμματα πρὸς τοὺς Ἑγγλέζους, καὶ ἐξαναμίσειυσε μὲ τὰς ἀποκρίσεις τοῦ Γουβέρνου. Ἀγνοεῖται τὸ περιεχόμενον· πλὴν ἤθελον πολλοὶ νὰ ἐζητοῦσαν, ὅπου νὰ ἔμβουν εἰς Μωρέαν οἱ Ἑγγλέζοι καὶ εἰς αὐτοὺς νὰ προσκυνήσουν οἱ Ἕλληνες. Εἰς τὴν Τριπολιτὶζ δὲν ἐμβήκαν ποτὲ Τοῦρκοι, οὔτε εἰς τὰς Ἀθήνας, καὶ τὸ φρόνριον τοῦτο τὸ ἀπροβιζιονάριζαν οἱ Γραικοί.

66. ΔΙΟΝ. ΡΩΜΑ ΕΚ ΒΕΝΕΤΙΑΣ ΑΝΕΠΗΓΡΑΦΟΣ ΠΡΟΣ ΥΠΟΥΡΓΟΝ ΕΙΣ ΤΟΣΚΑΝΗΝ

(Φάκελ 2138, ἀριθ. 3953).

Venezia, 9 Ottobre 1822

Eccellenza.

Siccome la benignità dell' E. V. non isdegnò di concedere la raguardevole Sua protezione al non biasimevole mio progetto, tendende a far ottenere alla gioventù nobile del Zante, mia Patria, una distinta educazione in Toscana, e sperando che un tale mio impegno non sia riuscito disagiadevole punto alla Magnanimità di S. A. D. il Benefico Sovrano di codesto felicissimo Stato, così mi sono fatto lecito di reiterar le mie

importunità ogni qualvolta che mi è riuscito di avviare qualche giovanetto a tale destinazione.

Altri quattro son quelli che ora vi s'incamminano ed il soggetto formano della presente devota mia.

Il nobil Signor Dr Anastasio Conte Flamburiari, padre di uno di essi, s'incaricò della cura di scortarli fino a Siena. Viene egli in compagnia del Signor Conte Dionisio di lui nipote, e si darà l'onore di umiliare a V. E. i di lui omaggi.

Essendo persona distinta per ogni rapporto e vincolata meco da' titoli di cordiale amicizia e di passata colleganza in più pubbliche funzioni, ne di minor merito essendo adorno il di lui nipote e suo compagno di viaggio, io mi prendo la libertà di suplicare fervidamente l'E. V. affinchè voglia concedere ad ambiedue gli effetti preziosi del validissimo di Lei Padrocinio.

Mi conforta l'idea ch' Ella non sia per credere ardito di troppo il mio assunto nel lusingarmi che l'E. V. scenderà ad accordare il rispettabile di Lei appoggio a questi giovanetti pur anco, i quali vanno ad accrescere il numero dei convittori del nobile collegio Tolomei.

L'onore di ritrarre l'educazione sotto così felici auspici, ha ormai destato la gara negli animi de' miei compatriotti ed il numero di otto fin ora collocati in Siena, promette un proporzionato aumento in progresso.

Possano un giorno i padri di famiglia delle Isole Jonie benedire l'istante che anno concepito un tale progetto e debbano essi alla Munificenza dell'augusto Successore degli immortali Cosimo e Leopoldo ed alla benigna disposizione di V. E. Suo degno Ministro, la felicità ed il decoro delle rispettive loro Patrie e Famiglie.

Non dispero dalla cortese condiscendenza dell'E. V. il più generoso perdono se esai di recarle disturbo, nell'atto stesso ch' io mi procuro frattanto l'alto onore di protestarmi colla più devota riverenza ed ossequio

Umil. devot. ed ob. servitore
Dionisio de Roma.

(Μετόφρασις)

Ἐν Βενετίᾳ, τῇ 9 Ὀκτωβρίου 1822.

Ἐξοχώτατε.

Ἀφοῦ ἡ εὐμένεια τῆς Ὑ. Ἐξ. δὲν ἀπηξίωσε νὰ παράσχη τὴν βχρυσήμκντον Αὐτῆς ὑποστήριξιν εἰς τὴν οὐχὶ εὐκαταφρόνητον πρόθεσίν μου, τείνουσαν νὰ κοσμήσῃ τὴν εὐγενῆ νεολαίαν τῆς πατρίδος μου Ζακύνθου δι' ὑψηλῆς ἀνατροφῆς ἐν Τοσκάνῃ, ἔχων δι' ἐλπίδος, ὅτι ἡ πρόθεσίς μου δὲν θέλει ἀποβῆ δύσᾱρεστος εἰς τὴν γενναιοφροσύνην τῆς Α. Δ. Ὑ. τοῦ ἀγαθοεργοῦ Κυρίαρχου αὐτοῦ τοῦ μακαρίου Κράτους, ἐθεώρησα ἐπιτετραμμένον μοι νὰ ἐπανκλαμβάνω ἐκάστοτε πρὸς Ὑμᾱς τὰς ἐνοχλήσεις μου, ὡσᾱκίς ἐπιτυγχάνω νὰ προσελκύω νέον τινὰ πρὸς τοιοῦτον προορισμὸν.

Τέσσαρες ἔτι προτέρχονται ἤδη, αὐτοὺς δὲ σκοπὸν ἔχει αὕτη ἡ ταπεινὴ ἐπιστολή μου.

Ὁ εὐγενὴς κύριος δόκτωρ Ἀναστάσιος Κόμης Φλαμπουριάδης, πατὴρ ἐνὸς ἐξ αὐτῶν, ἀνέλαβε νὰ τοὺς συνοδεύσῃ μέχρι Σιένης.

Ἐπειδὴ εἶναι πρόσωπον ὑπὸ πάσαν ἔποψιν διακεκριμένον, τὸν συνδέουσι δὲ μετ' ἐμοῦ πῖτλοι ἐγκαρδίου φιλίας καὶ ἀρχαίας συναδελφότητος εἰς διάφορα δημόσια ὑπουργήματα, ἐπίσης δὲ καὶ ὁ ἀνεψιὸς καὶ συνταξιδιώτης αὐτοῦ περικοσμεῖται ὑπὸ οὐχὶ μικροτέρας ἀξίας, λαμβάνω τὸ θάρρος νὰ ἱκετεύσω θερμῶς τὴν Ὑ. Ε., ἵνα, εὐχρεστούμενη, παράσχη πρὸς ἀμφοτέρους τὰ βεκύτιμα τεκμήρια τῆς κραταιοτάτης προστασίας Της.

Μὲ παρκαμθεὶ ἡ ιδέα, ὅτι δὲν θέλετε θεωρήσει καθ' ὑπερβολὴν παράτολμον τὴν προσδοκίαν μου, ὅτι ἡ Ὑ. Ε. θέλει συγκατανεύσῃ νὰ παρέσχη τὴν ἀξιοσέβαστον Αὐτῆς προστασίαν καὶ εἰς αὐτοὺς ἔτι τοὺς νεκρίδας, οἵτινες ἔρχονται ν' αὐξήσωσι τὸν ἀριθμὸν τῶν οἰκοτρόφων τοῦ εὐγενοῦς διδασκῆτορίου Τολομεΐ.

Ἡ τιμὴ τοῦ νὰ τύχωσι τῆς ἀνατροφῆς των ὑπὸ τόσον αἰσίους οἰωνοὺς ἐξήγειρεν ἤδη τὴν ἡμιλλαν ἐν ταῖς ψυχαῖς τῶν συμπατριωτῶν μου, ὁ δὲ ἀριθμὸς τῶν ὁκτώ, οἵτινες ἄχρις ὥρας διακρίνουσιν ἐν Σιένη, ὑπόσχεται ἀνάλογον αὔξησιν εἰς πρόοδον.

Ἐθέ ν' ἀξιοθῶσιν ἡμέραν τινὰ οἱ οἰκογενειάρχαι τῶν Ἰονίων Νήσων νὰ εὐλογῶσι τὴν στιγμὴν, καθ' ἣν συνέλαβον τοιαύτην ιδέα καὶ νὰ ὀφείλωσιν εἰς τὴν ὑπερτάτην γενναιοφροσύνην τοῦ σεπτοῦ Διαδόχου τοῦ αἰδίου μνήμης Κοζίμου καὶ Λεοπόλδου καὶ εἰς τὴν ἀγα-

θὴν διάθεσιν τῆς Υ. Ε. τοῦ ἀνταξίου ὑπουργοῦ του, τὴν εὐδαιμονίαν των καὶ τὴν τιμὴν τῆς πατρίδος καὶ τῶν οἰκογενειῶν των.

Ἐκ τῆς εὐγενοῦς εὐμενείας τῆς Υ. Ε. ἀρούμεν τὴν ἐλπίδα, ὅτι θέλω τύχει τῆς μᾶλλον γενναίας συγγνώμης, ἂν ἐτόλμησα νὰ Σὲς ἐνοχλήσω· συγχρόνως δὲ λαμβάνω τὴν ὑψηλὴν τιμὴν νὰ ὑποσημειωθῶ μετὰ σεβασμοῦ καὶ εὐλαβείας

Ταπεινότητος, εὐπειθέστατος καὶ προθυμότητος θεράπων

Διονύσιος δὲ Ρώμας.

67. ΕΚ ΤΕΡΙΕΣΤΗΣ ΠΡΟΣ Δ. ΡΩΜΑΝ

(Ἀριθ. 24 ἐγγράφων Ἀλεξ. Ρώμα).

Βενετία ν.

Ἐκλαμπρότατε Κύριε.

Τριέστιον, 16 Ὀκτωβρίου 1822.

Πρὶν νὰ ἀναχωρήσω κρίνω ἱερὸν χρέος μου νὰ σὲ φανερώσω, ὅτι νὰ φυλαχθῆς καὶ λάβῃς καλὰ μέτρα ὁμιλῶντας μὲ τὸν Ι. Ρ.... ἐκεῖνον ὅπου ἐσυνταξείδεψα διὰ Ἀγκῶνα, διότι εὐρισκόμεθα εἰς μεγάλην ἀπάτην, πιστεύοντάς τον διαφορετικὸν ἀπὸ ἐκεῖνο ποῦ εἶναι, ἐπειδὴ καὶ αὐτός ἕως ὥρας ἐπροξένησε μεγάλον κακὸν μὲ τὴν ὑπουλότητά του, δίδοντας τὰς πληροφορίας του κατασκοπὰς εἰς τοὺς Τ.... Μὲ φρίξιν μου τοῦτο ἐξεσκέπασα ἀπὸ τὴν περίστασιν· γράμματά του μὲ ἔτυχαν, καὶ διὰ τοῦτο μὲ μέτρα καλὰ πληροφόρησε καὶ τοὺς μὴ γινώσκοντάς τον, διὰ νὰ μὴ αὐξήνεται τοιοῦτον κακὸν ἀπὸ ἓνα τέτοιον πλάνον. Σὲ συσταίνω τὴν μυστικότητά, ἕως νὰ ἔλθῃ καιρὸς νὰ ἡμπορέσωμε νὰ τοῦ ξεσχεπάσωμεν καὶ περισσύτερά του κακά.

Ὁ γνωστός σας.

Πρὸς τὸν Ἐκλαμπρότατον Κύριον

Κύριον Κύμητα καὶ Ἰππότην **Διονύσιον δὲ Ρώμαν**

Εἰς Βενετία ν.

68. ΓΙΔΗΣΕΙΣ ΕΚ ΖΑΚΥΝΘΟΥ

(Φάκελ. 2123, ἀριθ. 2954).

Ζάκυνθος, 23'Οκτωβρίου 1822.

Βιαίως σὺς φανερόνω τὴν χροποικὴν εἶδῃσιν καὶ τὰ μεγάλα θαύματα τοῦ Ἁγίου Θεοῦ, ὁποῦ ἀενάως προστατεύει τὸ ὀρθόδοξον ἑλληνικὸν ἔθνος μὲν. Εἰς τὴν 19 καὶ 20 τρέχοντος οἱ Αἰτωλοὶ μὲ τοὺς Ἀκαρνᾶνας ἐκτύπησαν τοὺς ἀπίστους βαρβάρους, ὁποῦ ἦταν εἰς τὸ χωρίον Σταμνὰ καὶ Ἁγία Τριάδα ἔξω τοῦ Ἀνχτολικοῦ, καὶ τοιαύτην νίκην ἔκμηκν, ὥστε μόλις ἐσώθησαν πολλὰ ὀλίγοι ἀβαλλαρεῖοι, οἱ δὲ λοιποὶ, μέρος ἐθνατώθησαν ἀπὸ τοὺς ἀνδρείους βραχίονας τῶν Ἑλλήνων καὶ μέρος ἐπνίγησαν εἰς τὸν Ἀγελῶν. Τῶν Αἰτωλῶν ἦλθαν εἰς βοήθειάν τους οἱ ἀνδρεῖοι Καραισκάκης ἀπὸ Ἀγραφα, καὶ ὁ καπετὰν Γκούρας ἀπὸ τὴν Βοιωτίαν καὶ οὗτοι οἱ δύο ἀρχηγοὶ ἐκκτέθησαν εἰς Αἰτωλίαν καὶ Ἀκαρνανίαν, ὁ μὲν Γκούρας ἀπὸ τὰ Κράδαρχα, ὁ δὲ Καραισκάκης ἀπὸ τὰ Ἀγραφα εἰς τὸν Βάλτον καὶ ἐνώθη, καθὼς λέγουν, μὲ τοὺς υἱοὺς Ἰσκού. Ταύτην τὴν λαμπρὰν νίκην μαθίντες οἱ Ἀκαρνανεῖς, οἱ ὑπὸ κάτω τοῦ Καπετὰν Βαρνακιώτη, οἵτινες διὰ τὴν προδοσίαν καὶ ἀπιστίαν τοῦ ἀρχηγοῦ τῶν εἶχον μέρος ἐξ αὐτῶν τραδηχθῇ εἰς τοὺς λόγγους καὶ τὰ βουνά, ἔτρεξαν ὡς ὑψιπέττι ἀετοὶ κατὰ τῶν φευγόντων ἀπίστων, ὥστε, καθὼς λέγουν, θέλει τοὺς ἐκυνήγησαν ἕως εἰς τὴν Ἄρταν. Ἐπῆραν τῶν ἐχθρῶν εἰς τὰ Σταμνὰ τὰ κανόνια, ζαερέδες, μουνιτσιόνες καὶ ὅλας τὰς ἀποσκευάς, καὶ ἐν ἐνὶ λόγῳ ἡ νίκη ἐστάθη λαμπροτάτη καὶ θέλει φέρει λαμπρότατα ἐπικόλουθα, καὶ ὅ,τι μάθω θέλει σὺς ξαναγράψω διὰ περιέργειάν σου. Ταῦτα τὰ συμβάντα ἠκολούθησαν εἰς τὸ σῶμα τῶν ἐχθρῶν τῶν περὶ τοῦ Ἀνχτολικοῦ, τί δὲ ἠκολούθησεν εἰς τὸ σῶμα, ὁποῦ ἦταν εἰς τὰ ἐρείπια τοῦ Βραχωρίου δὲν ἔχομεν ἀκόμη εἶδῃσιν σωστήν καὶ ἐκεῖ ὑπολαμβάνεται νὰ ἔγινεν ἡ ἰδίᾳ φθορά. Εἰς ἐτούτην τὴν μάχην ἦταν οἱ πλέον λαμπροὶ στρατηγοὶ τῆς Ἑλλάδος, Γκούρας, Καραισκάκης, Μακρῆς, ὁ Καρκαβάρτης Σοφάκης, ὁ Τζόγκας καὶ ὁ υἱὸς τοῦ Ἰσκού ὁ μικρός, ὅλοι δεδοκιμασμένοι διὰ τὴν ἀπαρδειγματίστον ἀνδρείαν των.

Τί νὰ σοῦ κάμουν οἱ δυστυχεῖς Ἕλληνες, ὁποῦ κάθε δύο ἡμέρες ἔτρωγαν εἰς τὴν Αἰτωλίαν μίαν ἡμέραν ψωμί, ὅτε τὸ ἄξαφρο ἔμβημα τῶν ἐχθρῶν τοὺς ἔκαμεν, ἢ νὰ ἀφίσουν τὰ γεννήματα, ἢ νὰ τὰ καύσουν, καὶ εὐρίσκοντο πολλὰ ἡστερημένοι ἀπὸ ζωοτροφίας. Ἀξίον

περιεργείας εἶναι τοῦ Καρμισκάκη ἡ ἱστορία· ἐτοῦτος, κάμνοντας διαφόρους ἐπιδρομάς εἰς τὰ Ἄγραφα καὶ εἰς τοὺς ὠραίους κάμπους τῆς Θετταλίας καὶ κατατρομάξας τὸν σκλάβον Ρεσῆτ πασᾶν, συμβουλῇ τῶν ἐν Θετταλίᾳ χριστιανῶν, τοῦ ἐπρόβαλαν τοῦ Καρμισκάκη νὰ τὸν ἀφίστη ἀρμπτωλὸν εἰς τὰ Ἄγραφα καὶ νὰ ἡσυχάσῃ ἀπὸ τὰς ἐπιδρομάς κατὰ τῆς Θετταλίας. Τὸ ἐδέχθη τοῦτο ὁ Καρμισκάκης μὲ συνθήκας, ὅτι νὰ μὴ πηγήσῃ Τούρκος εἰς τὰ Ἄγραφα καὶ τὸ ἐσυμμερίστηκεν ὁ σκλάβος· καὶ μετὰ ταῦτα τοῦ ἔστειλεν ζάπτα μπουγιουρδὶ καὶ τὸν μουρσελὲν μὲ ἓνα καυτάνι.

Περὶ τῶν κατορθωμάτων τούτων σὺς ἔγραψα εἰς τὸ ἀπερκασμένον γράμμα, ὅπου εἶχε κατατρομάξει τοὺς Κονιάρους τῆς Θετταλίας. Ὁ Γκούρας μὲ 450 Βοιώτας καὶ Φωκεῖς εἶχεν κτυπήσει καὶ χηλάσει τὸν Μπαϊράμπασκην εἰς τὸν Παρνασσόν, ὅπου ἦτο μὲ 7 χ. Ὁ Σοφάκης εἶχεν κητχηλάσει μὲ 350 τὸν Δράμωλιν· εἰς τὸ Πατρτζίκι, ὅπου ἦτον μὲ 3,800· τοῦ ἔπιασαν καὶ ἔβαν ἀνεψιὸν του αἰγμάλωτον. Ὁ Τζόγκας (αὐτὸς ἦτον τὸ πρωτοπαλλήκαρο τοῦ Κατζαντώνη) μὲ 250 ἐκτύπησεν τὸν μπεκίρ Τζογανδόρον μὲ 2500 ἔξω τῆς Βόνιτσας καὶ τὸν ἐλάβωσεν· καὶ ἄλλους πολλοὺς ἀνδρείους πολέμους ἔκαμν καὶ εἰς ὅλους νικηταί. Ἡ ἀνκτολικὴ Ἑλλὰς διάγει ἐν ἡσυχίᾳ διὰ τὴν μεγάλην ἀδυναμίαν τοῦ Τυράννου Ρεσῆτ πασᾶ· εἰς Πελοπόννησον ὁμοίως· ἐδῶ μόλις ἔπαυσεν ἡ διχόνοια τὰ στρατιωτικὰ μὲ τὰ πολιτικά, καὶ ἐφύτρωσεν ἄλλη μετὰξὺ Κολοκοτρώνη καὶ Δεληγιαννῶν. Ἐδιορθώθη καὶ ἐτούτη καὶ ἐφύτρωσεν ἄλλη· ὁ Κολοκοτρώνης, ὑπερηφανευθεὶς (δικαίως ὅμως) διὰ τὰς ἀνδραγαθίας του κατὰ τῶν ἐν Κορίνθῳ Τούρκων, ἄρχισε νὰ κάμῃ τὸν δικτάτορα, ὅ,τι ἤθελε καὶ εὗρισκεν εὐλογα αὐτὰ ἐθέσπιζε καὶ μετὰ ταῦτα ἔστελλε τὰ θεσπίσματά του εἰς τὸ νέον συστηθὲν Σῶμα τοῦ Ἐκτελεστικοῦ καὶ τῆς Βουλῆς καὶ τὰ ὑπέγραφον· ὥς τὸ ὕστερον ἐκηρύχθη καὶ Ἀρχιστράτηγος τῆς Πελοποννήσου. Ἐτοῦτο ἐσκανδάλισε καὶ τὸν ἡγεμόνα τῆς Σπάρτης Μαυρομιχάλην, ὅστις ὑπὲρ πατρίδος ἐθυσίασθη ἑνας ἀδελφός του εἰς τὸ Φανάρι, ὁ Κυριακούλης, ἕνας προκομμένος ἥρωας υἱός του εἰς τὴν Εὐβοίαν καὶ ἕνας ἀνεψιός του εἰς τὴν Μεθώνην, καὶ ἐκ τούτου ἐ, ἐνήθησαν ἔριδες, φιλονικεῖαι καὶ ἀκαταστασίαι· τέλος πάντων ἐδιορθώθη καὶ ἐτοῦτο· ἐπαράτήθη ὁ Κολοκοτρώνης τὸν τίτλον τοῦ ἀρχιστράτηγου, ἐσύστησαν τὰ νέα κηρυγμένα ὑποκαείμενα τοῦ Ἐκτελεστικοῦ καὶ τῆς Βουλῆς, ἐξανεβάθησαν ὀπίσω οἱ παλαιοὶ καὶ ἐν ἐνὶ λόγῳ τώρα ἀκολουθεῖ καὶ ἐκεῖ μίαν καλλίστην ἁρμονίαν· ἐνῶ ὅμως ἦτον ἡ ἄνω λογοτριβὴ δὲν εἶχε δύναμιν ἡ Διοί-

κησις καὶ ἀκολούθως ἔλειπεν ἡ ὑπκοὴ εἰς τὸν λαόν. Τὴν προαπερ-
 ρασμένην ἐβδομάδα ἠκολούθησαν εἰς τὴν Πελοπόννησον μεγάλοι κα-
 κοκαίριαι καὶ ῥαγδαῖαι βροχαί, καὶ οἱ πολιορκοῦντες τοὺς ἐν Κορίνθῳ
 Τούρκους εὗρον ἀφορμὴν καὶ ἐκ τούτου καὶ ἀπὸ τὴν ἀκαταστασίαν
 τῆς Διοικήσεως καὶ ἄφησαν τὴν θέσιν των καὶ μέρος ἐξ αὐτῶν ἐπῆ-
 γαν εἰς τὰ ὀσπίτιά των καὶ μέρος ἐπῆραν εἰς τὰ χωρία. Οἱ ἐν Κο-
 ρίνθῳ Τούρκοι, τοῦτο μαθόντες καὶ βλέποντες, ἐκίνησαν διὰ νυκτὸς 3
 χ. ἐξ αὐτῶν, παίρνοντας μαζί των καὶ 500 ἄλλοις φορτωμένα σιτάρι
 καὶ διευθύνθησαν πρὸς τὸ Ναύπλιον. Τοῦτο μαθόντες οἱ Ἕλληνες
 τοὺς ἐπῆραν ἀπὸ κοντά, ἐκτύπησαν τοὺς Τούρκους καὶ ἐσκότωσαν ἐξ
 αὐτῶν ἕως 800. ὅμως ἐν τῷ ἀναιμακτῷ ἐμβήκαν εἰς τὸ Ἀνάπλι
 137. Οἱ σωθέντες Τούρκοι κακῶς ἔχοντες ἐπέστρεψαν εἰς Κόρινθον,
 καὶ τὴν ἀπερρασμένην ἐβδομάδα, συνάξεως γενομένης τοῦ Ἐκτελε-
 στικοῦ, τοῦ Βουλευτικοῦ καὶ τῶν Στρατηγῶν, ἐπῆραν μέτρα δυνατὰ
 καὶ ἐδιώρισθη δυνατὴ πολιορκία κατὰ τὴν Κόρινθον, κατὰ τὸ Ἀνά-
 πλι καὶ Πάτραν. Ἐδιώρισαν νὰ ἀπεράσουν καὶ διὰ τὴν Αἰτωλίαν 3
 χ. Πελοποννήσιοι ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ υἱοῦ Λεωνίδου ἢ Ἀριστείδου
 τοῦ στρατηγοῦ Νικήτα. ἤκουσα σήμερα, συγκεχυμένως ὅμως, ὅτι νὰ
 εἶχεν φθάσει καὶ ὁ Νικήτας εἰς τὴν Αἰτωλίαν. — Κύριέ μου, ἡ ἀκα-
 ταστασίς τοῦ Γένους μας προέρχεται περισσότερον ἀπὸ τὴν πτω-
 χείαν καὶ ἀπὸ τὴν ὀρφάνειαν μῶλον τοῦτο, δοῦν τῷ ἐν Τριάδι ὕμνου-
 μένῳ Θεῷ, ἐκεῖ ὅπου λείπει τοῦτο ἀναπληροῦ ὁ Θεός. Ἡ Κρήτη
 πηγαίνει ἐξάριετα καὶ ἡ Εὐβοία ὁμοίως· ὁ ἐμφύλιος πόλεμος τῆς
 Ἀρβανιτικῆς ἀκολουθεῖ, ὡς σοῦ περιέγραψα. Ὁ Ἀγγλος ἐν Πρεβεζῇ
 Κάρολος ὁ Μέγας γράφει ἐνὸς φίλου του ἐδῶ, ὅστις εἶνε ἀκρότατος
 φίλος μου, μὲ γραφὴν του πρὸ 15 ἡμερῶν καὶ τοῦ λέγει, ὅτι ὅλη ἡ
 Ἀκαρνανία καὶ Αἰτωλία ἐντὸς ὀλίγου θέλει πέσει εἰς τὴν ἐξουσίαν
 τῶν Τούρκων· οὕτω ἐλπίζει αὐτὸς ὁ ἐλληνομάχος, καθὼς εἶχε συμ-
 φωνήσει τὰ πράγματα μὲ τοὺς ἀπίστους προδύτας Βαρνακιώτην,
 Βαλινὸν καὶ Ράγκον, καὶ ἐπειδὴ τοῦ ἐπέτυχεν ἡ ἐνέργειά του, ἡ
 μεσιτιὰ του, καὶ ἡ ἐγγύησίς του εἰς τὸ Σούλι, ἐθαρροῦσε νὰ λάβῃ
 τὸ ἴδιον τέλος καὶ εἰς τὴν Ἀκαρνανίαν καὶ Αἰτωλίαν. Ἀς ἔχῃ δό-
 ξαν ὁ Κύριος τῷ ἐνεργοῦντι τὰ τοιαῦτα τεράστια εἰς τὸ δυστυχι-
 σμένο καὶ πάμπτωχον Γένος μας· τὰ ἰντρίγκα, τὰ μανέγκια καὶ τὰ
 κακὰ τῶν χριστιανῶν τῆς Εὐρώπης κατὰ τῆς δυστυχοῦς Ἑλλάδος
 εἶνε ἀπερίγραπτα καὶ μὴ μερικὴ ἱστορία ἡμπορεῖ νὰ τὰ παραστήσῃ
 καθὼς πρέπει. Μόλας τούτας τὰς ἀπαρχδειγματίστους νίκας καὶ
 θριάμβους τοῦ Γένους μας εἰ μὲν καὶ οἱ Βασιλεῖς τῆς Εὐρώπης εἰς

τὸ νέον Κογχρέσον δὲν βοηθήσουν καὶ δὲν ἀποφασίσουν τὴν τύχην τῆς Ἑλλάδος καὶ μείνῃ ἄνευ τινὸς προστασίας μόνις εὐγάζει τὸν παρόντα χειμῶνα, οὐχὶ δι' ἀνκνδρίαν ἢ ἄλλην αἰτίαν, παρὰ ἀπὸ τὴν μεγάλην ἔνδεικν. Εἶναι πτωγὴ ἢ δυστυχισμένη, πεινασμένη, ξηπόλητη, δίχως σπίτια, δίχως κατοικίαν· περιέρχονται οἱ δυστυχεῖς Ἕλληνες, ὡς τοὺς ἀγρίους, λόγγους καὶ ἄγρια βουνά, συντροφευασμένοι μὲ τὰς ρηθείσας δυστυχίας.

69. Ν. ΛΟΥΡΙΩΤΟΥ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΖΑΚΥΝΘΙΟΥΣ

Εὐρεθεῖσα ἐν τῷ ἀρχεῖῳ τοῦ Διον. Ρώμα.

(Φάκελ. 2123 ἀριθ 2955).

Εὐγενέστατοι Κύριοι.

Ἡ Δυτικὴ χέρσος Ἑλλάς σῆς ἔγινε γνωστόν, ὅτι ἐπλημμύρησεν ἀπὸ τοὺς ἐχθροὺς διὰ τῆς ἐπιβουλῆς τοῦ ἀναξίου στρατηγοῦ Βαρνακιώτη. Αἱ δύο πόλεις τοῦ Μεσολογγίου καὶ Ἀνατολικοῦ, ἀγκαλὰ καὶ νὰ πολιορκοῦνται, εἶναι ὁ μόνος ποῦντος, παρὰ τοῦ ὁποῖου ἐλπίζομεν τὴν Ἐλευθερίαν τῆς. Αὐταὶ βχαστοὺν θυρυμασίως· ἀλλ' εἶναι χρεῖα νὰ τὰς συνδράμωμεν ἐδῶθεν μὲ βοήθειαν. Διὰ νὰ γίνῃ δὲ τοῦτο, ἔχομεν χρεῖαν πρῶτον ἀπὸ μερικὰ ἔθνη καὶ πλοῖα, τὰ ὅποια καὶ κατ' αὐτὰς περιμένομεν, καὶ δεύτερον ἀπὸ ἐν σῶμα στρατεύματος νὰ πηγαίνῃ ἀπ' ἐδῶ, ἀφοῦ λυθῇ ἡ θαλασσίκα ἐχθρική-πολιορκία καὶ νὰ μείνῃ ἐλεύθερον τὸ ἀπερχομα. Μέρους τῶν προκρίτων τοῦ Βάλτου καὶ οἱ πρόκριτοι τοῦ Ξηρομέρου, μὴ συμφωνήσαντες εἰς τὴν προδοσίαν, κατέφυγον ἐδῶ διὰ νὰ ἀσφαλίσουν τὰς φαμελίς των, καὶ νὰ εἶναι ἔτοιμοι ν' ἀπεράσουν δι' ἐκεῖ μὲ σχεδὸν διακοσίους καλούς πολεμιστάς, ὅπου εὐρίσκονται ἐδῶ ἐξ ἐκείνου τοῦ μέρους. Οἱ ἀπὸ Ἀγκῶνα ἐλθόντες, καὶ ὅσοι ἄλλοι ἀπὸ ἐκεῖ περιμένονται, θέλει ἀκολουθήσουν τὸ ἴδιον, μὲ τὴν ἔνωσιν καὶ μερικῶν Πελοποννησίων. Ἡ ἀποστολὴ αὕτη, ἡ τόσον ἀνγκυρία καὶ ὠφέλιμος διὰ τὴν Δυτικὴν Ἑλλάδα, δυσκολεύεται νὰ ἐκτελεσθῇ διὰ τὴν ἑλλειψιν χρημάτων, διότι οἱ ἐρχόμενοι ἀπὸ Ἀγκῶνα εἶναι παντελῶς ἀπρόδλεπτοι καὶ ἀπὸ ὄπλα καὶ ἀπὸ τζαρούγια καὶ ἄλλα ἀνὰ πόφευκα. Οἱ Ρουμελιῶται εἶναι καὶ αὐτοὶ εἰς τὴν ἰδίαν κατὰστασιν, διότι ἐβιάσθησαν νὰ φύγουν καθὼς εὐρέθησαν, διὰ νὰ φυλάξουν μόνον τοὺς ἀνθρώπους, ἀφήσαντες τὰ πάντα εἰς τὴν διάκρισιν τῶν ἐχθρῶν καὶ τῶν ἐχθροφρονούντων. Τὸ μέρος τοῦτο τῆς Πελοποννήσου μόνις θὰ

δυνηθῇ νὰ οἰκονομήσῃ τοὺς ὅσους ἀπ' ἐδῶ θέλουν σπλῆ. Διὰ νὰ κυβερνήσωμεν λοιπὸν τὰς ἀνχποφεύκτους αὐτὰς χρείας, νὰ σώσωμεν τὴν πατρίδα καὶ νὰ μὴ ματαιωθοῦν οἱ τόσοι ἀγῶνες καὶ θυσίαι, ὅπου ἕως τοῦ νῦν τὸ Γένος ὑπέφερεν, ἀποστέλλομεν πρὸς τὴν Εὐγένειάν Σας δεκαπέντε χιλιάδας γροσίων Ἐθνικὰς Ὁμολογίας, πρᾶκκαλοῦντες σας ὡς ἐκ μέρους τῆς Πατρίδος νὰ οἰκονομήσετε τὴν αὐτὴν ποσότητα καὶ νὰ μᾶς τὴν στείλετε ὥσον τάχιστα μετὰ τὸν ἐπιφέροντα κύριον Μόστρην. Ἡ Πατρίς κινδυνεύει ἀπὸ μόνην τὴν ἔλλειψιν τῶν χρημάτων. Ἄν καὶ εἰς ἄλλας περιστάσεις ἡ βοήθεια τῶν ὁμογενῶν ἐστάθη ὠφέλιμος, ἡ μόνη στιγμή ὅμως, καθ' ἣν ἡ συνδρομὴ εἶναι ἀνγκαιότης, εἶναι ἡ παροῦσα, διότι εἰς τοιοῦτον κίνδυνον εὐρισκόμενοι, εἴμεθα εἰς παντελὴ ἔλλειψιν χρημάτων, καὶ οὕτω δὲν ἠμποροῦμεν νὰ ἐνεργήσωμεν ἐκεῖνο, ὅπου ἡ χρεία ἀπαιτεῖ.

Μὴ πρᾶξετε νὰ εἰσδύηται εἰς τοῦτο, διότι τὰ εἰσδύματα τῆς Πατρίδος τὰ κηθήραζον ἐκεῖνοι, οἵτινες καὶ τὴν ἐπεβουλεύθησαν. Τώρα εἶναι τὸ πᾶν εἰς κίνδυνον, ἂν ἡ Φιλογενεὶά σας δὲν προφθάσῃ. Βάλετε, Κύριοι, πρὸ ὀφθαλμῶν, ὅτι τὰ πλοῖα καὶ τὴν πολιορκίαν τοῦ Μεσολογίου θέλουν λύσει, καὶ τοὺς εἰς Σάλωνα καὶ Κόρινθον ἐχθρούς, ἔχοντας ἐλευθέρην τὴν θάλασσαν, θέλουν στενοχωρήσει, καὶ ἡ ἐδῶθεν ἀποστολὴ διὰ τὴν Δυτικὴν Ἑλλάδα θέλει ἐμψυχώσει τοὺς Βαλτινοὺς καὶ Ξερομερίτας νὰ ὁρμήσουν ἐναντίον τῶν ἐχθρῶν. Ἀλλὰ καὶ τὰ πλοῖα θέλουσι πληρωμὴν, καὶ εἰς τὴν ξηρὰν τὰ ἐξοδα εἶναι ἀνχπόφευκτα, εἰς τὴν περίστασιν μάλιστα ταύτην, ὅπου τὸ πᾶν εἰς τὴν Δυτικὴν Ἑλλάδα ἐφθάρη καὶ ἐλεηλατήθη. Καὶ οἱ ξένοι, τοὺς ὑποίους μεταχειρίζομεθα, δὲν ἠμποροῦν νὰ δουλεύσουν, χωρὶς νὰ ἔχουν τὰ ἀνγκαιὰ τους, καὶ φροντίσατε νὰ συνδράμετε τὴν Πατρίδα μετὰ ὅσην περισσοτέραν ποσότητα δανείων εἶναι δυνατόν, γράφοντες νὰ σας στείλωμεν ἐντεῦθεν τὰς Ἐθνικὰς Ὁμολογίας, ἵνα διὰ τῆς συνδρομῆς σας βοηθηθῇ ἡ Πατρίς εἰς τὴν δεινὴν ταύτην περίστασιν. Ὅσον δὲ διὰ τὰς ἀποστελλομένας Ὁμολογίας τῶν 15 χιλιάδων, αὐτὰ τὰ προσμένοντα μετὰ τὴν ἐπιστροφὴν τοῦ παρόντος, καὶ μετὰ τὸ προσῆκον σέβας ὑποσημειοῦμαι.

Ἐκ Γαστούνης. τῇ 6 Νοεμβρίου 1822.

Τῆς Εὐγενίας Σας

Δοῦλος πρόθυμος.

Ὁ Γενικὸς Γραμματεὺς τῆς Οἰκονομίας
τῆς Δυτικῆς Χ. Ἑλλάδος

Ν. Λουριώτης.

Πρὸς τοὺς εὐγενεστάτους Κυρίους

Ἐφόρους καὶ λοιποὺς φιλογενεῖς

Εἰς Ζάκυνθον.

70. ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΕΞ ΓΑΡΑΣ

Εὐρεθεῖσαι ἐν τοῖς ἐγγράφοις Διον. Ρώμα.

(Φάκελ. 2126, ἀριθ. 4522)

Ἴδου τὰς ὅσας αὐθεντικὰς εἰδήσεις ἔχομεν ἀπὸ Ἵδραν, γρχυμέ-
νως τῇ 20 Νοεμβρίου :

Σήμερον μανθάνομεν (καὶ τὴν παροῦσαν ἐπιστολὴν σὲ γράφω μέσῃ
εἰς τὴν λαμπρὰν βοήν τῶν κανονίων καὶ χαροποιῶν κλαγγῇ τῶν
κωδῶνων. Οὕτως γράφουσιν οἱ φίλοι ἀπὸ Ἵδραν), ὅτι ὁ τυρχννικός
στόλος, ἀφοῦ εἰς τὴν ἐν Σπέτσαις λαμπρὰν νχυμαχίαν διὰ τοὺς
Ἑλλήνας, μὲ τὴν πλέον μικροτέραν θαλάσσιον δύναμίν των, ἐνχ-
τίον εἰς ὅλον τὸν ἐχθρικὸν στόλον, συνιστάμενον ἀπὸ 114 πλοῖα
μικρά τε καὶ μεγάλα, ἐσπρώχθη κατησχυμμένος καὶ διέτριψεν ὀλί-
γας ἡμέρας εἰς Κρήτην, δοκιμάσας νὰ λάβῃ ἐκεῖθεν νερόν καὶ ἀπο-
λέσας πολλοὺς ἀνθρώπους, εὐρέθη ἔντρομος καὶ καταφρονημένος με-
ταξὺ Χίου καὶ Τενέδου εἰς τρομερὰν ἀνεμοζάλην καὶ ἔχασε κατ-
ποντισμένα καὶ εἰς ξηρὰν ριγμένα 17 πολεμικὰ διάφορα πλοῖα, με-
ταξὺ αὐτῶν 4 φρεγάδαις, ἐξ ὧν ἡ μία ἔφθασεν εἰς Τζεσμέ χωρὶς
κατάρτια, ἡ ἄλλη ἠφάνισθη εἰς ἐν μικρὸν νησίον μεταξὺ Χίου καὶ
Τζεσμέ, αἱ δὲ λοιπὰ δύο περιπλυνῶντο εἰς τὴν θέλησιν τῶν κυ-
μάτων τῆς θαλάσσης χωρὶς ἄρμενχ, τὰς ὁποίας Ψαριανῶν πλοῖα
ἀνέζητοῦσι νὰ πιάσωσι. Καὶ ἀφοῦ ταῦτα κατῴρθωσαν τὰ στοιχεῖα
(τὰ ὁποῖα καὶ αὐτὰ δεικνύουσιν ὅτι συμμαχοῦσι μὲ τὴν δικαίαν ὑπό-
θεσιν τῶν Ἑλλήνων), τὰ λοιπὰ ἐχθρικὰ πλοῖα ἄραξαν ἔπειτα εἰς
τὴν Τρωάδα, ἀντικρὺ τῆς Τενέδου. Οἱ δὲ ἐπιχειρηματικοὶ Ψαριανοί,
κχιροφυλακτοῦντες, ἔστειλον δύο ἐμπρηστικὰ πλοῖα, καὶ ἄλλα δύο
μικρὰ τοῦ πολέμου συνωδευμένα, τὰ ὁποῖα ὥρμησαν ἀπροσδοκῆτως
τῇ 29 τοῦ Ὀκτωβρίου τὴν νύκτα κατ' αὐτῶν καὶ ἐπιτηδείως ἔστει-
λον τὸ πρῶτον ἐμπρηστικὸν πλοῖον, διευθυνόμενον ἀπὸ τὸν ἴδιον
ἥρωα καπετάνου Λάζαρον Πιπίνον, ὅστις καὶ τὴν ἄλλην φορὰν
ἔκκυσε τὸν ἀπάνθρωπον Καπετὰν Πασᾶν εἰς Χίον, καὶ ταῖς τοῦ
Δικχιωτάτου βοηθείαις, ἐπέτυχον, κατ' εὐτυχίαν, καὶ ἐκύλλησαν
αὐτὸ εἰς τὸ μέγα παρτακτικὸν (τὸ Πασικγεμισί), τὸ φέρον τὸν
Καπετὰν Πασᾶν καὶ ὅλους τοὺς κυβερνήτας τοῦ στόλου, καὶ ἐκκατά-
κυσαν μὲ ἅπαντας τοὺς ἐν αὐτῷ, ἐκτὸς μόνον 8, οἱ ὁποῖοι διεσώ-
θησαν, (ἂν καὶ ὁ ἴδιος Καπετὰν Πασᾶς εὐρέθη εἰς τὸ πλοῖον καὶ
ἐκάη, εἶναι ἀκόμη ἄγνωστον). Τὸ δὲ ἄλλον ἐμπρηστικὸν πλοῖον

διευθύνθη πρὸς τὸ δεύτερον μέγα παρατακτικόν; ἀπέτυχεν ὁμως, ἐπειδὴ τοῦτο τὸ ἐχθρικόν, ἀκούον τὴν βοήν τῶν κανονίων τοῦ μεγάλου παρατακτικοῦ, ἔκοψε τὰς ἀγκύρας καὶ διέφυγε τὸν ἀφανισμόν του. Ἐβλάφθησαν ὁμως αἱ δύο φρεγάδαι εἰς τὴν ἔκκαυσιν τοῦ ἐμπρηστικοῦ. Τοῦτο τὸ μέγα καὶ ἡρωϊκὸν κατόρθωμα ὀλίγων τινῶν Ἑλλήνων, (οἵτινες, ὅλοι σῶοι καὶ ἀβλαβεῖς, μετὰ 6 ἡμέρας ἔφθασαν εἰς Ψαρά), ἐπροξένησε τρόμον καὶ φρίκην εἰς ὅλον τὸν ἐχθρικὸν στόλον. "Ὅλα τὰ πλοῖα, μικρά τε καὶ μεγάλα, ἐδοκίμαζον νὰ φύγωσι τὸν κίνδυνον, καὶ οὕτω συνεκρούοντο καὶ ἐβλάβησαν μεταξὺ των. Τὸ σκότος τῆς νυκτὸς καὶ ὁ φόβος τοῦ πυρὸς ἔκαμιν εἰς αὐτοὺς τοὺς ἀτάκτους ἀγαρηνοὺς μεγαλητέρην τὴν ἀταξίαν των· ὥστε καὶ πολλὰ ἐξ αὐτῶν, διὰ τῶν ρευμάτων τῶν παραλλήλων πίπτοντα εἰς τὴν ξηράν, ἐβλάπτοντο, καὶ ἄλλα ἀρρύθμως περιφέρονται εὐρισκόμενα κ.τ.λ.

ΥΠΕΡ ΤΗΣ ΑΓΩΓΗΣ ΤΗΣ ΠΡΟΣ Δ. ΡΩΜΑΝ

(Φύκελ. 2123 ἀριθ. 2956).

Nobil Signore.

Non manco pure con la presente occasione parteciparle che mi fù da cotesto costantemente negato il mio passaporto, e che perciò sono stato costretto di domandarglielo ufficialmente onde ottenere la sua risposta a mia indennità.

Ho preparato le copie della dichiarazione che tengo per spedirle circolandole a tutti giusto il primo methodo, non so poi se queste li troveranno uniti.

Circa il mettere alle stampe la dichiarazione stessa non so se per il momento convenga e d'altra parte se qui lo potrò fare.

Perciò Lei è pregata di voler con la possibile sollecitudine darmene il suo saggio consiglio come devo comportarmi in ogni caso contrario.

Nuove d'abasso importantissime e vere le quali il Signor Melas si è impegnato dettagliare, nulla di più avendo per ora soggiungerle.

Sono costantemente con tutta venerazione e cordiale amicizia.

Il servitore ed amico

A. V.

Ancona, li 12 Dicembre 1822.

(Μετάφρασις)

Εὐγενῆ Κύριε.

Δὲν λείπω καὶ διὰ τῆς παρούσης εὐκαιρίας τοῦ νὰ σὰς γνωστοποιήσω, ὅτι αὐτὸς μοὶ ἀρνεῖται ἐπιμόνως τὸ διαβατήριόν μου, καὶ ὅτι ἕνεκα τούτου ἠναγκάσθην νὰ τὸ ζητήσω παρ' αὐτοῦ ἐπισήμως, ὅπως ἐπιτύχω τὴν ἀπάντησίν του ἄνευ ζημίας μου.

Ἡτοίμασα τὰ ἀντίγραφα τῆς διακηρύξεως, ἔπως τὰ ἀποστείλω πρὸς κυκλοφορίαν πρὸς ὅλους κατὰ τὴν πρώτην μέθοδον. Δὲν γνωρίζω ὅμως, ἂν θὰ τοὺς εὔρουν ἠνωμένους. Τώρα, ὅτε πρόκειται νὰ ἐκτυπωθῇ ἡ αὐτὴ διακηρύξις, δὲν ἠξεύρω ἂν ἐπὶ τοῦ παρόντος συμφέρῃ, καὶ ἂφ' ἐτέρου ἂν θὰ δυνηθῶ ἐδῶ νὰ τὸ πράξω. Διὰ τοῦτο παρκαλεῖσθε, ἵνα εὐαρεστηθῇτε ὅσον ἔνεστι τάχιον νὰ μοὶ παρράσχητε τὴν σοφὴν συμβουλὴν σας περὶ τῆς στάσεως, ἣν ὀφείλω νὰ τηρήσω ἐν πάσῃ ἐκκντῇ περιπτώσει.

Εἰδήσεις κάτωθεν σπουδασιόταται καὶ ἀκριβεῖς, τὰς ὁποίας ὁ κ. Μελαῆς ἀνέλαβε νὰ σὰς μεταδώσῃ ἐν λεπτομερείᾳ.

Διατελῶ αἰέποτε μεθ' ὅλης τῆς εὐλαβείας καὶ εἰλικρινοῦς φιλίας

Ὁ θεράπων καὶ φίλος

A. B.

72. EE ΑΓΚΩΝΟΣ ΙΠΟΣ ΔΙΟΝ. ΡΩΜΑΝ

(Ἀριθ. 25 ἐγγρ. Ἀλεξ. Ρώμα).

Signore.

In questo punto ho potuto sapere con certezza, che nella seduta di 29 fù risoluto di non ricevermi nell' unione di V. ne dare per il momento una risposta alle mie domande.

Ho anche potuto sapere molte altre cose relative al nostro affare favorevoli che credo superfluo di descrivere.

Le Circolari della dichiarazione le ho pronte; non ho voluto dar loro corso prima della di Lei risposta, che con ansietà attendo.

Lei dunque voglia con tutta sollecitudine informarmi la maniera di aggire, considerando la cosa in ogni suo rapporto.

Quello che mi ha fatto sapere quanto dico di sopra mi assicurerò anche con fatti della premura de' suoi principali, che non hanno mancato e non mancheranno fare quanto da loro potrà dipendere.

Anzi mi ha fatto vedere, che un intrigo imprevvisto fece,

che fino ad ora non ci sono stati più utili. Con la prima occasione le darò contezza più estesa.

Se Lei ha qualche cosa di nuovo voglia con la notariale sua bontà parteciparmelo considerando la mia costernazione.

In attesa di suoi riscontri sono

Il servitore e cordiale amico

A. V.

Ancona, li 16 Dicembre 1822.

(Μετάφρασις)

Κύριε.

Τὴν στιγμὴν ταύτην ἡδυνήθην νὰ μάθω μετὰ θετικότητος, ὅτι κατὰ τὴν συνεδρίαν τῆς 29 ἀπεφασίσθη νὰ μὴ μὲ δεχθοῦν εἰς τὸν σύνδεσμον τῆς Β. οὔτε νὰ δώσουν ἐπὶ τοῦ παρόντος ἀπάντησίν τινα εἰς τὰς αἰτήσεις μου.

Ἡδυνήθην πρὸς τοῦτοίς νὰ μάθω καὶ πολλὰ ἄλλα σχετικὰ πρὸς τὴν ὑπόθεσίν μας καὶ εὐνοϊκά, τὰ ὅποια θεωρῶ περιττὸν νὰ σῶς παραστήσω.

Τὰς ἐγκυκλίους τῆς Διοικηρῦξεως τὰς ἔχω ἐτοιμούς· δὲν ἠθέλησα νὰ τὰς θέσω εἰς ἐνέργειαν, πρὶν λάβω τὴν ἀπάντησίν σας, τὴν ὁποίαν μετ' ἀδημονίας περιμένω.

Εὐαρεστήθητε λοιπὸν ὅσον τάχιον νὰ μοὶ ὑποδείξητε τίνι τρόπῳ νὰ ἐνεργήσω, ἐξετάζων τὴν ὑπόθεσιν καταλεπτῶς.

Ἐκεῖνος, ὅστις μ' ἐπληροφόρησε περὶ ὧσων λέγω ἀνωτέρω, μὲ ἐβεβαίωσε προσέτι ἐμπράκτως περὶ τῆς προθυμίας τῶν προϊσταμένων του, οἱ ὅποιοι δὲν ἔλειψαν καὶ δὲν θὰ λείψουν νὰ πράξουν ὅ,τι ἐξ αὐτῶν δυνατὸν νὰ ἐξαρτᾶται.

Μοῦ ἔδειξε μάλιστα, ὅτι, ἔνεκα μιᾶς ἀπροβλέπτου σκευωρίας, ἕως τῶρα δὲν ὑπῆρξαν πλέον ὠφελίμοι. Διὰ πρώτης εὐκαιρίας θὰ σῶς δώσω πληρεστέρως πληροφορίας. Ἄν Ὑμεῖς ἔχετε νέον τι, εὐαρεστήθητε μὲ τὴν γνωστὴν ἀγχαλύπητά σας νὰ μοὶ τὸ ἀνκοινώσητε, λαμβάνοντες ὑπ' ὄψιν τὴν ἀθυμίαν μου.

Ἀνκμένων τὰς ἀπαντήσεις Ὑμῶν, διατελῶ

Θεράπων καὶ ἐγκάρδιος φίλος

A. B.

Ἐξ Ἀγκῶνος, τῇ 16 Δεκεμβρίου 1822.

73. ΑΝΕΠΙΓΡΑΦΟΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΕΚ ΒΟΝΩΝΙΑΣ

Εὐρεθεῖσα ἐν τῷ ἀρχεῖῳ Διον. Ρώμα.

(Ἀριθ. 26 ἐγγρ. Ἀλεξ. Ρώμα).

Ἐκλαμπρότατε.

Ὁ ὑποκλινῆς δοῦλός της, ἔχων ὑποθέσεις ἐμπορικὰς διὰ νὰ ἔλθῃ αὐτόθι καὶ λαβὼν τὴν γνωριμίαν τῶν ἐν τῷ Καθαρητηρίῳ τοῦ Ἀγκῶνος γνωστῶν μοι φίλων της, μοὶ ἐκοινοποίησαν τὸ γράμμα ἔλαβον οἱ ἴδιοι παρὰ τῆς Ἐκλαμπρότητός της, δι' οὗ πρὸς τοῖς ἄλλοις τοῖς ἐδηλοποιοῦσεν, ὅτι δὲν ἐνέκρινε νὰ ὑπάγῃ ἕως ἐκεῖ· μία τοιαύτη παρατήρησις ἔθλιψεν εἰς ἄκρον τούτους τοὺς φίλους, οἵτινες βάσιν ἔβαλον εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν τῆς φαμελίας τῶν ὑποθέσεων τὴν ὁδηγίαν καὶ τὰ φῶτα τῆς Ἐκλαμπρότητός της. Μὲ ἐδιώρισαν λοιπὸν ἵνα εἰς τὸν ἐρχομόν μου αὐτόθι τῇ παραστήσω διὰ ζώσης φωνῆς, ὅσον καὶ ἡ στιγμή εἶναι κρίσιμος καὶ ἡ ἀνάγκη κατεπεύγουσα εἰς τὸ νὰ λάβωσι τὰς ὁδηγίας της, τὰς ὁποίας, ἀκούσας παρὰ τῆς Ἐκλαμπρότητός της, νὰ μεταδώσω εἰς τοὺς ἰδίους. Ἀλλ' ἐλθὼν εἰς τὰ αὐτοκρατορικὰ σύνορα δὲν μοὶ ἐσυγχωρήθη ἡ εἰσοδος, ἐπεὶ δὴ εἶμαι Ἕλλην. Ἐπέστρεψα λοιπὸν ἐνταῦθα καὶ ἀμέσως χρέος μου ἔκρινε νὰ τῇ ἀνηκοινώσω τὸ συμβάν, περιμένων τὴν ἀπάντησίν της. Ἐκλαμπρότατε! ἡ ἀγάπη της πρὸς ταύτην τὴν φαμηλίαν εἶναι τοιαύτη, ὥστε δὲν θέλει βέβαια τὴν ἀφίσει εἰς μίαν στιγμήν, καθ' ἣν ἡ ὁδηγία της τῇ εἶναι ὡς ἀπὸ ἀναπνοῆς· μάλιστα ὁ δοῦλός της ἐλπίζει νὰ λάβῃ τὴν τιμὴν νὰ τὴν προσκυνήσῃ ἐνταῦθα, μὲ τὸ νὰ ἐβεβαιώθῃ, ὅτι ἡ Ἐκλαμπρότης της κατ' αὐτὰς κάμνει ἐν ταξείδιον διαβαίνουσα διὰ ταύτης τῆς πόλεως. Εὐχομαι λοιπὸν εἰς τὸν ὕψιστον καὶ ἐγὼ νὰ ἀξιωθῶ τῆς τιμῆς, καὶ τοὺς φίλους νὰ ζωογονήσω μὲ τὰ φῶτα τῆς Ἐκλαμπρότητός της κλπ.

Ἐν Βολωνίᾳ, 31 Ἰανουαρίου 1823.

Μὲ τὸ βαθύτατον σέβας προσκυνῶν
μένω δοῦλος της ὑποκλινῆς

Ἀντώνιος Φλαδιανός.

Τὸ πρὸς τὴν Ἐκκλησιότητα τῆς συστατικῶν γράμμα τῶν φίλων
θέλω λάβω τὴν τιμὴν νὰ τῇ ἐγγχειρίσω, ἂν ἀξιωθῶ τῆς παρουσίας
τῆς ἐνταῦθα.

Κατοικία μου *all' Aquila Nera*.

74. ΗΒΟΥ ΡΗΓΑ ΠΡΟΣ Κ. ΔΡΑΓΩΝΑΝ

Εὐρεθεῖσα ἐν τῷ ἀρχεῖῳ τοῦ Διονυσίου Ρώμα.

(Ἄριθ. 27 ἐγγράφων Ἀλεξ. Ρώμα).

Εὐγενέστατε Κύριε.

Εἰς τὰ τρία μου γράμματτα, ὅπου σοὶ ἔστειλα, ἀπόκρισιν δὲν ἠ-
ξιώθην, καὶ λυποῦμαι, ἔτι ὁ Δραγώνης νὰ ἀδικορῇ εἰς τὴν ποτα-
πὴν περσόναν τοῦ Ἡέου, τὸν ὅποιον ἂν ἐλησμόνησε, τὸν ἐνθυμίζει,
ὅτι τοῦ ὑπεσχέθη φίλιν εἰλικρινῇ καὶ ἀδολον. Λαμβάνω μ' ὅλον
τοῦτο καὶ αὖτις τὸ θάρρος διὰ νὰ συστήσω τὸν ἐπιφέροντα τὸ παρὸν
μου κύριον Δικμντῆ, ἐξάδελφόν μου καὶ ἀδελφὸν τοῦ Στέργιου,
ὅστις ἔχει ὑπόθεσιν διὰ ν' ἀνταμώσῃ τὸν ἀδελφόν του, καὶ παρα-
καλῶ νὰ τὸν εὐκολύνετε εἰς τὰ τοῦ Λαζαρέτου, ὅπου ἔχει νὰ σταθῇ
δύο τρεῖς ἡμέρας, ἐνόσω νὰ τελειώσῃ ἡ ὑπόθεσίς του. Ἐχει καὶ
γράμματτα τοῦ κυρίου Μαυροκορδάτου νὰ ἐγγχειρίσῃ πρὸς τοὺς φίλους
καὶ περιλάβετέ τα. Ὁ λόγος καὶ σκοπός μου ἦτο νὰ ἔλθω καὶ ἐγώ,
καὶ διὰ ὑποψίας παλαιᾶς τοῦ Κουβέρνου ἔμεινα καὶ περὶ εἰς Ἰα-
στούννην διὰ νὰ προσμείνω τὸν ρηθέντα ἐξάδελφόν μου, διὰ νὰ πε-
ράσωμεν εἰς τὸν Μωρητὴν, κατόπιν ἔρχεται καὶ ὁ Μαυροκορδάτος μὲ
τὸ καλαμπαῆχι. Ὅ,τι ἀγχαπῆς νὰ μάθῃς, ἐρωτᾷς τὸν ἴδιον ἐξά-
δελφόν μου, ὅστις πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν ἦλθεν ἀπὸ Πελοπόννησον εἰς
Μεσολόγγι καὶ ἠξέυρει παστρικὰ τόσον τοῦ Μωρέως καθὼς καὶ τῆς
Ρούμελης τὰ πολιτικά.

Υἱαίνει.

Ὁ ἀδελφός σου

Ἡέος Ράγος.

Γλαρέντζα, τῇ 21 Φεβρουαρίου 1823.

Τῷ Εὐγενεστάτῳ Κυρίῳ

Κωνσταντίνῳ Δραγῶνῳ

Εἰς Ζάκυνθον.

Τοὺς ἀγαπητοὺς ἀδελφούς κυρίους Δ. Καλύβαν, Καρβελλαν καὶ
Λεονταρίτην ἀσπάζομαι ἀδελφικώτατα.

78. ΑΝΔΡΕΟΥ ΜΕΤΑΞΑ ΠΡΟΣ ΔΙΟΝ. ΡΩΜΑΝ

(Ἀριθ. 28, ἐγγράφων Ἀλεξ Ρώμα).

«Copia di lettera, scritta dal Nobil Signor Conte Andrea Metaxà, al Nobil
Dionisio Conte de Roma».

Ancona, li 3 Marzo 1823.

In questo punto certo Flaviano mi ha comunicato varie cose da parte sua, nonchè ai signori alli quali veniva diretto. Vedo da queste che Lei è di opinione ch'io allunghi il mio soggiorno in queste parti per l'oggetto del comune vantaggio. Di più che, siccome dalla Germania ci si offre un prestito, perciò avessimo d' accordo con questi Signori a scrivere alli nostri principali perchè ci muniscano di formale Procura onde poter riceverlo. Io non dubitai di quanto mi fù esposto; però, volendo agire secondo il mio dovere, affretto chiederle la conferma di tutto questo con sua lettera. Siccome il bastimento, con cui io devo partire, è nel porto sotto carico, così avrà la bontà di sollecitare la risposta.

Il tempo non mi permette dire di più. e.c.t.

Ἐκ τοῦ πρωτοτύπου ἴσον, ὅμοιον καὶ ἀπαράλλακτον,
εὐρισκόμενον εἰς χεῖρας τοῦ Κόμητος Κυρίου Διον. ὁ δὲ Ρώμα.

Ἐν Ζακύνθῳ, τὴν 18(30 Μαΐου 1837.

·Ο Ὑποπρόξενος τῆς Α. Μ.

τοῦ Βασιλέως τῆς Ἑλλάδος

εἰς Ζάκυνθον

(Τ. Σ) Κ. Καναλέτης.

(Μετάφρασις).

«Ἀντίγραφον ἐπιστολῆς γραφείσης ὑπὸ τοῦ εὐγενοῦς Κυρίου
Κόμητος Ἀνδρέου Μεταξᾶ πρὸς τὸν Εὐγενῆ Κύριον

Διονύσιον Κόμητα δὲ Ρώμαν».

Ἀγκῶνα, τῇ 3 Μαρτίου 1823.

Τὴν στιγμὴν ταύτην ἄνθρωπός τις, ὀνομαζόμενος Φλαβιανός, μοὶ
ἀνεκοίνωσε πράγματα ἐκ μέρους Ὑμῶν, ὡς καὶ πρὸς τοὺς Κυρίους,

πρὸς τοὺς ὁποίους διηυθύνετο. Ἐκ τούτων βλέπω, ὅτι εἴσθε τῆς γνώμης νὰ παρατείνω τὴν εἰς τὰ μέρη ταῦτα διατριβήν μου, ἐπὶ τῷ σκοπῷ τῆς κοινῆς ὠφελείας. Πρὸς τούτοις δέ, ἐπειδὴ ἐκ τῆς Γερμανίας μᾶς προσφέρεται ἐν δάνειον, διὰ τοῦτο νὰ εἵμεθα σύμφωνοι μὲ αὐτοὺς τοὺς Κυρίους, νὰ γράψωμεν πρὸς τοὺς προϊσταμένους ἡμῶν νὰ μᾶς ἐφοδιάσουν μὲ νόμιμα πληρεξούσια, διὰ νὰ δυνηθῶμεν νὰ τὸ λάβωμεν. Τὸ κατ'ἐμέ, ἐξ ὧν μοι ἐξετέθησαν, δὲν μοι ἔμεινεν ἀμφιβολία. Ἐπιθυμῶν ὅμως νὰ ἐνεργήσω, καθ' ὃ ἔχω καθήκον, σπεύδω νὰ ζητήσω παρ' Ὑμῶν, ἵνα μοι ἐπιβεβαιώσητε πάντα ταῦτα δι' ἐπιτολῆς Σας. Ἐπειδὴ δὲ τὸ πλοῦτον, δι' οὗ ὁ ἀνχωρήσω, εὐρίσκεται ἐν τῷ λιμένι ὑπὸ φόρτωσιν, θέλετε εὐχρησθηθῆναι νὰ ἐπισπεύσητε τὴν ἀπάντησιν.

Ὁ χρόνος δὲν μοι ἐπιτρέπει νὰ εἶπω περισσότερα.

Υ6. ΑΝΕΠΙΓΡΑΦΟΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΤΟΥ ΔΙΟΝ. ΡΩΜΑ

(Φάκελλος 2123 ἀριθ. 2960).

Τῇ 4/16 Μαρτίου 1823.

Τὸ ἀπὸ 14 τοῦ παρόντος σεβαστόν μοι γράμμα τῆς ἑλαβον καὶ εἶδον τὰς σκέψεις καὶ ἀπορίαις τῆς. Αἱ ἴδιαι ἀπορίαι μοι ἐσύγχυσαν τὸν νοῦν εἰς ἐκείνην τὴν στιγμήν, ὅπου μοι ἀνανεώθη ἡ ἰδέα τοῦ προβλήματος ἐν τῇ φαντασίᾳ. Μετὰ ταῦτα ἐπεποιήθη, ὅτι αὐτό, κατὰ πρῶτην προσβολήν, δὲν φανεροῦναι ὅλην τοῦ τὴν πειστικότητα, καὶ ὅσον περισσότερον τὸ στοχάζεται τινας, ἄλλο τόσον ἀναγκαῖο καὶ ἐπωφελεὲς τὸ εὐρίσκει.

Ἐγὼ μὲ τὴν προλαβοῦσάν μοι ἐπιστολὴν στοχάζομαι, νὰ ἐπρόλαβα ὅλας τὰς δυσκολίας, ὅπου μοι σημειώνει τὸ ρηθὲν γράμμα τῆς. Ἐπειδὴ Α'.) Περὶ Εὐρώπης, τῆς λέγω, ὅτι αὐτή, διὰ τὸ ἀσκανδάλιστον, πρέπει νὰ προκρίνη τοῦτο παρ' ἄλλο, διότι τῶρα εὐρίσκεται παρὰ ποτὲ συγχυτμένη ἡ ξηρὰ μὲ τὴν θάλασσαν, ἐπειδὴ καὶ τούτῃ ἐμποδίζει ἐκείνης πᾶσαν ἐπιρροὴν ἐπὶ τῶν ἐλευθερωθέντων μερῶν τοῦ Ὁκεανοῦ τε καὶ τοῦ Μεσογείου Πελάγους. Τῶρα μόνον ἄρχισαν νὰ αἰσθάνωνται οἱ στεργινοί, ὅτι ἄληθινὰ ἦτον αἱ προφητεῖαι μας περὶ τῶν ἀγγλικῶν σκοπῶν, καὶ τῶρα τέλος πάντων ἐμπράκτως ἐπληροφορήθησαν, ὅτι οἱ θαλάσσιοι, ἂν δὲν ἐμποδισθῶσι, θέλει κυ-

ριεύσωσιν ὀλίγου κατ' ὀλίγον ὅλως τὰς τῆς Εὐρώπης ζωηρὰς πηγὰς. Αὕτη ἡ ἀσθεστερὴς ζηλοτυπία πρέπει νὰ φέρῃ ἐντὸς ὀλίγου μέγα σχίσμα ἐν τῷ μέσω τῶν Συμμάχων, καὶ ἐὰν ὡς τόσον δὲν εὐσεθῇ ἰατρικὸν νὰ θεραπεύσῃ τὴν ὑποπτευομένην ταύτην νόσον, παγκόσμιος γίνεται καὶ ἀκχαττάμικτος ἡ μάχη τῶν ἐθνῶν. Εἰς παρόμοιον σκοτεινὸν ὀρίζοντα ἀστήρ λαμπρὸς καὶ πρόεδρος γενικῆς γαλήνης γίνεται τὸ προκείμενο τοῦ προβλήματός μου. Ἐπειδὴ καὶ διὰ τὰς τῆς Ἀμερικῆς φιλονικίας, αὐτὰι δὲν εἶναι τόσον ἄξιαι παρατηρήσεως καὶ δὲν φέρουσιν ἀνάγκην νὰ κινηθῇ ὅλη ἡ δύναμις τῆς Στερεᾶς, διὰ νὰ καταστρέψῃ τὰς εἰσοδὰς τῶν ὑδάτων. Καὶ πάλιν, ἐὰν καὶ παρὰ τῆς Εὐρώπης τὸ πρόβλημα τοῦτο δὲν εὐρεθῇ δεκτὸ καὶ ἀρμόδιον, εἶναι ἕμως ἀποδεικτικόν, ὅτι οἱ Ἕλληνες δὲν ἀναλογοῦσιν οὐδαμῶς με τοὺς ἀπειθεῖς καὶ ταραχοποιοὺς ὑπηκόους τῶν εὐνόμων καὶ ὁμοθρήσκων αὐτῶν βασιλέων, παρατήρησις αὕτη, ὅπου ἐλκύει τοὺς διοικητὰς τῆς Εὐρώπης καὶ τοὺς ἀναγκάζει νὰ ὁμοφρονοῦσιν ὑπὲρ τῆς τῶν Ἑλλήνων ἐκβάσεως. Β'.) Διὰ δὲ τὴν γνώμην τοῦ ὑποκειμένου, εἶναι πρῶτον ἀναμφίβολον, ὅτι, ἡμπορῶν αὐτὸς νὰ τὴν φανερώσῃ, πρέπει ν' ἀναλογῇ μὲ τὴν ἐδικήν μας. Ἦθελεν εἶναι ἀπαρδειγμάτιστο πρῶτον εἰς τὸν κόσμον, ἡ ἄρνησις θρόνου παρὰ τοῦ προσκληθέντος. Γ'.) Τέλος πάντων, εἰς ἐκεῖνο ὅπου ἀνήκει εἰς τοὺς Ἕλληνας, συντρέχει νὰ δεχθῶσι τὸ πρόβλημα τοῦτο, ὡς φάρμακον θεραπεύει ἐν ταῖς παρούσαις αὐτῶν ταραχαῖς, ἀσυμφωνίαις καὶ ἐπικινδύνους ἐπιρροὰς τῶν κακῶς φρονούντων. Μοὶ ζητᾷ ἡ Σεβασμιότης τῆς βᾶσις. Ἡ βᾶσις εἶναι καὶ ὑπάρχει ἐν τῇ οὐσίᾳ τοῦ προβλήματος· ἐπειδὴ καὶ ἐὰν, ὅποια καὶ ἂν εἶναι Αὐλή, ἤθελεν αὐτὸ προβάλλει, ἔβλεπε τότε εἰς ὑποψίαν ὅλως τὰς ἄλλας ἐξουσίας τῆς Εὐρώπης.

Ποῖος ἄλλος ἔχει ἱερώτερον δικαίωμα νὰ θελήσῃ τοῦτο, εἰμὴ ἕνας ἄνθρωπος, ὠπλισμένος καὶ ἐλεύθερος λαός, ὅστις ἀποφασίζει νὰ θυσιάσῃ μέρος τῶν προτερημάτων του καὶ νὰ τὸ ὑποτάξῃ ἐνὸς διοικητοῦ, ὅπου ἄξιον κρίνει τοιαύτης προσκλήσεως; Ὅπου τὸ πρόβλημα τοῦτο προσφερθῇ παρὰ τῶν ἐλλήνων εἰς τὰς Αὐλὰς τῆς Εὐρώπης, μὲ συνθήκην, ὅτι δὲν θέλει αὐτὸ ἐνεργηθῇ, ἐὰν πρότερον δὲν ἐπιτύχῃ τὴν κύρωσιν τῶν κρατικῶν συμμάχων, αὐτὸ παρρησιάζεται ἄξιον ἐπαίνου καὶ συμπαιδείας. Καὶ ἂν, κατὰ δυστυχίαν, δὲν φανῇ εὖλογον τῶν πολιτικῶν σκέψεων τῆς Εὐρώπης, δὲν ἡμπορεῖ ποτὲ νὰ παρακινήσῃ τὴν τῶν ἐκείνων κατάρχισιν. Ἦμπορεῖ μᾶλλον νὰ μᾶς φέρῃ τὸν τρόπον νὰ ξεσκεπάσωμεν τὰ τῶν εὐρωπαϊκῶν ἀληθινὰ φρο-

νήματα πρὶν ἡμῶν καὶ τότε νὰ ὀδηγήσωμεν τὴν ἐπιχείρησίν μας πρὸς τὸ συμφερότερον.

Ἡ πανιερότης της μοὶ ζητᾷ νὰ τὴν ιδεάσω ἐὰν καὶ ὁ νέος οὗτος ἔχῃ μέσα ἱκανὰ καὶ ἀναγκαῖα τοιούτης ἐπιχειρήσεως. "Ὅλα τὰ ἡθικὰ μέσα αὐτὸς τὰ φέρει μεθ' ἑαυτοῦ. Ἐὰν καὶ διὰ χρηματικὰ στοχάζεται ἡ σεβασμιότης της, τῆς ἀποκρίνομαι, ὅτι ἂν καὶ εἰς Μαυροκορδάτος, ἐλλειπὴς παντὸς λαμπροῦ χαρακτήρος, ἐπιτύχῃ καὶ λάβῃ εὐρωπαϊκὰ δάνεια, πόσον μᾶλλον εἰς βασιλικὸς διάδοχος, περικυκλωμένος ἀπὸ κραταιὰς συγγενεῖς, ἀπόγονος θαυμαστῶν ἡρώων, ἐγκλησεμένος εἰς τὸν θρόνον ἑνὸς περιφήμου λαοῦ, ἡμπορεῖ αὐτὸς νὰ κινήσῃ οὐχὶ μόνον τὰς χρηματικὰς συνδρομὰς τῶν μερικῶν ἐμπόρων, ἀλλὰ καὶ τὰς πολιτικὰς τῶν περισσοτέρων διοικητῶν τῆς Εὐρώπης. "Ἀς ὑποθέσωμεν, ὅτι οἱ Ἕλληνες ὠνευρέθησαν ἕνα φάντασμα, μίαν σκίαν διὰ Μονάρχην καὶ Ἀρχηγόν των. Ἐγὼ στοχάζομαι, ὅτι αὕτῃ ἡ προβάλλουσα Σκία αὐτοπροκρίετως παρὰ τῶν Ἑλλήνων, εἶναι ἱκανὴ ν' ἀνλλάξῃ τὰς πολιτικὰς σκέψεις τῆς Εὐρώπης ἐξωτερικῶς καὶ τὰς ιδέας ἐσωτερικῶς τῶν κακῶς φρονούντων ὁμογενῶν, ν' ἀδυνατίσῃ ὅλα τὰ μέσα, ὅπου αὐτοὶ ἐτοιμάζουσι, νὰ διακρίσῃ τὰς φατρίας των καὶ νὰ ἐνδυναμώσῃ τοὺς ἀνδρείους καὶ συνετοὺς πατριώτας, ἵνα ἐνεργήσωσι τὰ συμφερότερα. Οἱ ἴδιοι ἀλλόφυλοι, ὅπου τῶρα τοὺς συμβοηθοῦσι, ἐμβαίνουνσιν ἐκ τούτου εἰς δυσπιστίαν, καὶ ἴσως θέλει μεταβληθῶσιν ὑπὲρ ἡμῶν. Ἰδοὺ, ἅγιε Δέσποτα, τὸ πῶς ἐγὼ κρίνω τὸ πρᾶγμα τοῦτο καὶ πῶς τὸ κρίνουσιν οἱ εἰλικρινώτεροι τῶν ἡμετέρων καὶ οἱ σοφώτεροι ἐν τῇ Εὐρώπῃ. "Ὅστις ὅμως ἀγνοεῖ τὴν παρούσαν κατὰστασιν τῶν Γραικῶν καὶ ἐλπίζει ὁλοκλήρως εἰς τὰ κινήματα τοῦ Μαυροκορδάτου, εἰς τὴν προκοπὴν του καὶ εἰς τὰ ἰσχυρὰ μέσα, ὅπου αὐτὸς μεταχειρίζεται, δὲν ἡμπορεῖ παντελῶς νὰ συμφωνήσῃ εἰς τὴν γνώμην μου. "Ἀς θεωρήσῃ ὅμως αὐτὸς τὸ τί ἐσχάτως λέγει ὁ «Παρατηρητὴς» τῆς Αὐστρίας, ὁ ὅποιος στοχάζεται τὸν Μαυροκορδάτον ὡς μετριοφρονοῦντα καὶ ἀρκετὸν νὰ φέρῃ τὸ ἔθνος εἰς τὴν προτέραν του ὑποταγὴν, μὲ ἀναλόγους συνθήκας μὲ τὴν Λαμπρὰν Πόρταν. Ἐγὼ τοῦτο δὲν λέγω διὰ τὴν ἀμόλυντον ψυχὴν τῆς Πανιερότητός της, ἀλλὰ διὰ τοὺς εἰλικρινοὺς μὲν, πλὴν ἀνοήτους συμπατριώτας, οἵτινες, χωρὶς κρίσιν, ἐλκύζονται εἰς τὴν μόνην ἐπιφάνειαν τῶν πραγμάτων.

Ἐπειδὴ ὅμως καὶ ἡ Σεβασμιότης της ἐπιθυμᾷ νὰ ἐξετάσῃ περὶ τούτου καὶ τὴν γνώμην κατ' εὐθεΐαν τοῦ Κύμητος, ἐγὼ ἐν τῷ ἅμα θέλει τοῦ πέμψω τὸ γράμμα της, συντροφευμένον μὲ ἕνα περιστατι-

κώτερον ἰδικόν μου. Πρέπει ὅμως νὰ τῆς προσφέρω εἰλικρινῶς, ὅτι ἀνάγκη εἶναι νὰ προσμείνω ἐδῶ, ἕως ὅπου τύχη ἀνθρώπος κατ' εὐθεῖαν δι' ἐκεῖνο τὸ μέρος, ἐπειδὴ καὶ παρόμοια πράγματα δὲν ἐπιδέχονται νὰ πεμφθῶσι διὰ μέσου τῶν διωρισμένων τεχνιτῶν. Πρὸς τούτοις ἡ θέσις τοῦ Κόμητος ἡμπορεῖ ἴσως νὰ μὴ τοῦ συγχωρήσῃ νὰ ἐκφρασθῇ εἰλικρινῶς· καὶ τέλος πάντων στοχάζομαι, ὅτι αἱ ἀποκρίσεις του δὲν θέλουν μᾶς φθάσωσιν ἐν καιρῷ· ἐπειδὴ καὶ ἐγὼ κρίνω ὁμοῦ μὲ τὸν ἀθάνατον Ἱπποκράτην, ὅτι τὰ ἀντίδοτα βλάπτουσι μᾶλλον ὅπόταν δὲν προμηθεύονται εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς νόσου. Ἐμποροῦσεν ὅμως ἡ Σεβασμιότης τῆς νὰ τοῦ πέμψῃ κατ' εὐθεῖαν ἀπὸ τ' αὐτόθι τὰ ἀντίγραφα τῶν ἐπιστολῶν μοι καὶ τὰς ἐπομένους σκέψεις τῆς, καὶ εὐκολώτερα καὶ ὀργηγορώτερα ἐλάμβανε τὰς ἀποκρίσεις του.

Ὡς τόσον ἐσχιδίασα τὸ θέσπισμα, ὅπου στοχάζομαι νὰ πρῶ-βάλλῃ ἐν τῇ περιστάσει πρὸς τὸ Ἔθνος, καὶ ἐλπίζω, ὅτι δὲν θέλει τὸ εὑρεῖ ἐλλειπὲς πολιτικῶν νοημάτων καὶ βλέψεων, μ' ὅλον ὅπου δὲν μετέχει κατ' οὐδέναν τρόπον τῆς ἐλληνικῆς φράσεως. Τῆς περικλείω τὸ ἴσον του ἐνταῦθα. Ἐστοχάσθην πρὸς τούτοις νὰ συνθέσω καὶ τὰς βάσεις τῶν Συνταγματικῶν Συνθηκῶν διὰ τὰ τῶν ἡμετέρων δικαιώματα, καὶ μὲ δεύτερον θέλει τὰς μεταδώσω τῇ Ὑμετέρᾳ φρονήσει τε καὶ Σοφίᾳ.

Διὰ δὲ τὰ περιεχόμενα ἐν τῷ γράμματι, ὅπου μοὶ ἐσώκλεισε, τὰ ἔχομεν καὶ ἡμεῖς πρὸ πολλοῦ, καὶ συντροφευμένα μετὰ πολλῶν ἄλλων ἐπομένων ἀνεκδότων. Ὅλα ταῦτα κατὰ σειρὰν τρέχουσιν εἰς τὸν ἰδίον σκοπόν. Ὁ ἅγιος Θεὸς νὰ φωτίσῃ τοὺς ἀποκηρυχθέντας νὰ μὴ μεταχειρισθῶσι τὰ ὅπλα πρὸς ἐκδίκησίν των, ἐπειδὴ καὶ τότε δὲν μένει πλέον ἐλπίδα σωτηρίας περὶ ἡμῶν. Ἡ φρόνησις καὶ ἡ τῆς Πατρίδος ἀγάπη δὲν μπορεῖ νὰ συγχωρήσῃ ποτὲ τὴν ἀλληλομαχίαν μεταξὺ τῶν ὁμογενῶν, καὶ μᾶλλον εἰς τὸν παρόντα καιρόν, ὅπου τὸ ἔθνος κινδυνεύει ἀπ' ὅλα τὰ μέρη ν' ἀφκνισθῇ.

✠ A. ΦΛΑΜΠΟΥΤΡΙΑΡΗ ΠΡΟΣ ΔΙΟΝ. ΡΩΜΑΝ

(Φάκελ. 2123 ἀριθ. 2961).

1823 4 Aprile.

Amico.

Mi lusingavo coll' ordinario di oggi di ricevere vostre risposte. — Le attendo col successivo. — Metaxà parte domani

per Ydra. Niente di nuovo, fuorchè l' incendio di Constantinopoli che distrusse arsenale e mettà di quei fabricati, come dicesi. — Vi comunicai prima di partire il periodo che mi scriveva Viaro perchè voi conciliaste una rimessa di tal. 800 a favore di questa famiglia di Marco Bozzari. — Essa si trova in qualche angustia e amerebbe di sapere qualche cosa da voi — avendomi di ciò pregato essa ed il Metaxà, così vi prego di farmi arrivare una risposta che io possi loro comunicare.

Lessi il Discorso ordinario dell' apertura, in cui si dà per positivo il vostro richiamo. Sia lodato Iddio. — Ditemi qualche cosa della vostra partenza. — Le restrinse piazze Peloponnesiche resistono ancora — diconsi quindi preparativi per qualche spedizione ottomana a soccorso di quelle. — Addio.

Il Vostro

Flanburiaria

Al Nobil Signore

Dionio Conte de Roma

In Campo a d. Moisè

V e n e z i a .

(Μετάφρασις)

Φίλε.

Ἐφ' ἂν ταχέως, ὅτι μὲ τὸ σημερινὸν ταχυδρομεῖον θὰ εἶχον ἀπαντήσεις σας. Τὰς περιμένω μὲ τὸ ἐπόμενον. Ὁ Μεταξᾶς ἀναχωρεῖ αὐρὶον δι' Ἰδρην. Τίποτε νέον ἐκτὸς τῆς πυρκαϊᾶς τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἣτις, ὡς λέγεται, κατέστρεψε τὸν νύσταθμον καὶ τὰ ἡμίση τῶν πέριξ κτιρίων. — Πρὶν ἀναχωρήσω σᾶς ἀνεκοίνωσα τὴν προθεσμίαν, περὶ ἧς μοὶ ἔγραψεν ὁ Βιάρος, ὅπως χορηγήσητε μίαν ἀποστολὴν ἐξ 800 ταλλήρων ὑπὲρ αὐτῆς τῆς οἰκογενείας τοῦ Μάρκου Μπότσαρη. — Εὐρίσκεται αὕτη καὶ πῶς εἰς στενοχωρίαν καὶ ἐπεθύμει νὰ μάθῃ τι παρ' ὑμῶν. Ἐπειδὴ δὲ μὲ πρὸς ἐκάλεισαν περὶ τούτου καὶ ἡ οἰκογένειά καὶ ὁ Μεταξᾶς, διὰ τοῦτο σᾶς παρακαλῶ νὰ μοὶ στείλητε μίαν ἀπάντησιν, τὴν ὁποίαν νὰ δύναμαι νὰ τοῖς ἀνακοινώσω.

Ἀνέγνων τὸν τακτικὸν Ἐνερκητήριον Λόγον, ἐν ᾧ φέρεται ὡς θε-

τική ἢ ἀνάκλησίς σας. Αἶνετός ὁ Θεός! Εἰπατέ μοι τι περὶ τῆς ἀναχωρήσεώς σας.

Τὰ πολιορκημένα μέρη τῆς Πελοποννήσου ἀντέχουν ἀκόμη. Ἐκ τούτου λέγεται, ὅτι προετοιμάζεται ὀθωμανικὴ ἐκστρατεία πρὸς συνδρομὴν αὐτῶν. — Χαῖρε.

Ὑμέτερος

Φλαμπουριόρης.

78. I. ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ ΠΡΟΣ ΔΙΟΝ. ΡΩΜΑΝ

(Φάκελ. 2427 ἀριθ. 3034).

Ginevra, li 5) 17 Maggio 1823,

La lettera vostra, Stimatissimo Signor Conte, dei 28 Aprile, scritta in Ancona, e tutte quelle ch' essa rammemora, mi sono esattamente arrivate. E ve ne rendo grazie mille. Il mio lungo silenzio è involontario, come involontaria è la sterilità della risposta che oggi ricevete. Lontano da quasi un anno dagl' uomini e dalle cose, che in adietro potevano dare qualche interesse alle mie opinioni, cosa posso io dirvi attualmente che valga la pena d'essere comunicato ai nostri? Più che di consiglio hanno essi bisogno di direzione ferma ed autorevole, e la troveranno, lo spero, nella Divina Provvidenza e nella forza irresistibile degli avvenimenti. La Discordia è opera umana — e sarebbe strano che i Greci fossero oggi facilmente d'accordo nel regolare i patrii affari. L'Esperienza, che è sola Maestra, non dirigerà i loro Consigli che quando essa avrà per lungo tempo depurate le opinioni alla scuola degli errori e delle triste conseguenze che ne derivano. Ma non può forse arrivare fra queste la più fatale di tutte? Le discordie non possono forse uccidere nelle sua tenera infanzia la Patria appena rissorta? Se la uccidono essa non esisterebbe oggi, come non avrebbe giammai esistito. Ora sempre e più che mai da due anni a questa parte essa esiste di fatto. Vivrà dunque. E vivrà, come lo spero, non dovendo che a se stessa la sua propria rigenerazione. Ogni qualunque siasi soccorso, ottenuto od offerto dalla politica straniera, farebbe disparire nell' opinione del Vulgo l e n e c e s s i t à

ed i pericoli e conseguentemente le virtù e le azioni coraggiose e nobili che sole possono far prosperare la causa nostra. Il passato mi conferma in codesta opinione. E spero che l' avvenire non la dimentirà. Dal canto mio, quantunque isolato e solo in mezzo a queste Montagne, sono lungi dal rinunciare al sacro dovere di servire come ogni altro cittadino, nella sfera delle mie possibilità, la Patria Terra. Credo di averla servita in tutti i tempi. E lo ripetto sarò fortunatissimo di trovarmi in grado di darle costanti prove dei sentimenti che mi animano..... La mia salute è debole, e malgrado le assidue cure ch' essa ottiene da quasi un anno, non è per anco divenuta assai forte per mettermi fuori della giurisdizione della Medica Facoltà. Senza salute non si può nulla ; e dovrei almeno poter qualche cosa riacquistandola. Il mio regime attuale ed i suoi buoni risultati mi fanno sperare che la corrente stagione completerà il mio ristabilimento ... Allora sarà di me quello che piacerà al Cielo. Siatemi voi intanto, Stimatissimo Signor Conte, cortese dei vostri riscontri. Mi saranno sempre gratissimi, come lo sono i sentimenti di stima e di amicizia che vi professo.

Eccovi la mia risposta al M. Germanos. Vi sarà più che a me facile di fargliela prevenire.

Capodistria.

(Μετάφρασις)

Ἐν Γενεύῃ, τῇ 5|17 Μαΐου 1823.

Ἐγκρίτως ἔλθον, ἐρίτιμς Κύριε Κόμη, τὴν ἐξ Ἀγκῶνος ἀπὸ
29 Ἀπριλίου ἐπιστολήν σας καὶ πάσας τὰς ἐν αὐτῇ μνημονευομένας.
Μυριάκις εὐχριστῶ. Ἀκούσιος ἡ μακρὰ σιωπὴ μου, ὡς ἀκούσιον
καὶ τὸ ξηρὸν τῆς ἀπαντήσεως, ἦν λαμβάνετε σήμερον. Ἀπὸ ἐνὸς
ἔτους, ὡς ἔγγιστα, μακρὰν τῶν ἀνθρώπων καὶ τῶν πραγμάτων,
ἄτινα πρῶτον ἠδύναντο νὰ προσδίδουν ἐνδιαφέρον τι εἰς τὰς γνώμας
μου, τί δύνامي νὰ σῆς εἴπω ἤδη, ἄξιον ὅπως ἀνακοινωθῇ εἰς τοὺς
ἡμετέρους ; Ἐδράκις καὶ ἐπιβαλλούσης διευθύνσεως ἔχουσιν ἀνάγκην
μᾶλλον ἢ συμβουλῶν, ἐλπίζω δέ, ὅτι θὰ εὕρωσιν αὐτὴν ἐν τῇ
Θείᾳ Προνοίᾳ καὶ ἐν τῇ ἀνεκδότῳ ἰσχύϊ τῶν γεγονότων.

Ἡ Διχόνοιχ εἶναι κληῖρος ἀνθρώπινος· παρὰδοξον δὲ θὰ ἦτο, ἂν οἱ Ἕλληνες ὠμονόουν σήμερον εὐχερῶς ἐν τῷ δικακνονισμῷ τῶν πατρίων.

Ἡ Ἐμπειρία, ἥτις εἶναι ἡ μόνη διδάσκαλος, δὲν θὰ διευθύνῃ τὰς βουλὰς αὐτῶν, εἰμὴ ἀφοῦ ἐπὶ χρόνον μακρὸν διυλίσῃ τὰς γνώμας ἐν τῇ σχολῇ τῶν σφαλμάτων καὶ τῶν θλιβερῶν συνεπειῶν αὐτῶν. Ἀλλὰ μήπως εἶναι ἀδύνατον ἄρα γε νὰ ἐπακολουθήσῃ ἡ ὀλεθριωτέρᾳ τῶν συνεπειῶν τούτων; Μὴ δὲν δύνανται ἄρα γε αἱ διχόνοιχ νὰ νεκρώσωσιν ἐν τῇ ἀπαλῇ αὐτῆς νηπιότητι τὴν μόλις ἀναστᾶσαν Πατρίδα;

Ἄν εἶχον τὴν δύναμιν νὰ τὴν φονεύσωσι, δὲν θὰ ὑπῆρχε σήμερον, ὡς δὲν ἦθελεν οὐδέποτε ὑπάρξει. Καὶ τῶρα καὶ πάντοτε καὶ περισσύτερον παρ' ἄλλοτε ποτε, ἀπὸ δύο ἐτῶν, ὄντως ὑπάρχει. Θὰ ζήσῃ λοιπὸν. Καὶ θὰ ζήσῃ, ὡς ἐλπίζω, μὴ ὀφείλουσθαι εἰμὴ εἰς ἑαυτὴν τὴν ἀναγέννησίν της. Πᾶσα ὄθεν δὴποτε συνδρομή, εἴτε ἐπιτυγχανομένη, εἴτε προσφερομένη ὑπὸ τῆς ξένης πολιτικῆς, θὰ ἐξηφάνιζεν ἐν τῇ διανοίᾳ τοῦ λαοῦ τὰς ἀνάγκας καὶ τοὺς κινδύνους, κατ' ἀκολουθίαν δὲ τὰς ἀρετὰς καὶ τὰς γενναίας καὶ εὐγενεῖς πράξεις, αἵτινες μόναι δύνανται νὰ εὐοδώσωσι τὸν ἀγῶνα ἡμῶν.

Τὸ παρελθὸν μ' ἐνισχύει ἐν τῇ γνώμῃ ταύτῃ· ἐλπίζω δέ, ὅτι δὲν ἡλείπει τὴν διαψεύσει τὸ μέλλον. Τὸ ἐπ' ἐμοί, καίτοι ἔρημος καὶ μόνος ἐν μέσῳ τῶν ὀρέων τούτων, πόρρω ἀπέχω ἀπὸ τοῦ νάπαρνηθῶ τὸ ἱερὸν χρέος, τοῦ νὰ ὑπηρετήσω ὡς πᾶς ἄλλος πολίτης, ἐν τῷ κύκλῳ τῶν δυνάμεών μου, τὴν Πατριὸν Ἰῆν. Πέποιθα, ὅτι ἐν παντὶ χρόνῳ τὴν ὑπηρετήσας· ἐπαναλαμβάνω δέ, ὅτι θὰ εἶμαι εὐτυχέστατατος, ἂν εὐρεθῶ εἰς θέσιν νὰ παράσχῳ αὐτῇ στερορὰ τεκμήρια τῶν ὧν ἐμποροῦμαι αἰσθημάτων. Ἡ ὑγεία μου πάσχει· παρὰ δὲ τὰς ἀδικλείπτους θεραπείας, εἰς τὰς ὁποίας ἀπὸ ἔτους σχεδὸν ὑποβάλλομαι, δὲν ἀποκτέστη εἰσέτι ἀρκούντως, ὅπως μὲ ἀπκλλάξῃ τῆς ἱατρικῆς δικαιοδοσίας. Οὐδὲν δύνανταί τις ἄνευ υἱείας. Εἴθε τοῦλάχιστον νὰ δυνηθῶ τι, ὅταν τὴν ἀνακτήσω. Ἡ δικίτα, ἣν ἤδη ἀκολουθῶ, καὶ τὰ ἀγαθὰ αὐτῆς ἀποτελέσματα, μοὶ παρέχουσι τὴν ἐλπίδα, ὅτι ἐντὸς τοῦ ἔαρος τούτου θέλει ἐπέλθῃ ἡ ἐντελής ἀνάρρωσίς μου... Τότε δὲ θὰ γίνῃ εἰς ἐμὲ ὅ,τι ὁ Θεὸς εὐδοκήσῃ. Ἐν τούτοις τιμᾶτε με, ἀξιότιμε Κύριε Κόμῃ, διὰ τῶν ἐπιστολῶν σας. Θὰ μοὶ εἶναι πάντοτε λίαν εὐπρόσδεκτοι ὡς τὰ πρὸς ὑμᾶς αἰσθημένα μου ἐκτιμήσεως καὶ φιλίας. Σὰς ἐσωκλείω τὴν πρὸς τὸν Σ. Γερμανὸν ἀπάντησίν μου. Θὰ εἶναι εἰς ὑμᾶς εὐκυλώτερον νὰ τὴν διαβιβάσῃτε.

Καποδίστριας.

79. ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΤΟΥ Π. ΠΑΤΡΩΝ ΓΕΡΜΑΝΟΥ

('Αριθ. 29 ἐγγράφων Ἀλεξ. Ρώμα).

Πανευγενέστατε Κύριε,

Μετέβην εἰς Βολωνίαν διὰ νὰ συμβουλευθῶ τοὺς ἰατροὺς περὶ τῆς ὑγείας μου καὶ, ἂν κριθῇ εὐλογον, νὰ μεταχειρισθῶ τὰ θερμὰ λου-
τρά. Ἀγαθῇ τύχῃ, διέβη ἐντεῦθεν ὁ πανιερώτατος ἀδελφὸς ἄγιος
Ἐδέσσης, ὅστις ἦλθεν εἰς ἀντάμωσίν μου, καὶ ἔμαθον παρὰ τῆς
αὐτοῦ Πανιερότητος τὴν αἰσίαν ἐπάνοδόν της εἰς Βενετίαν, καὶ ὅτι
εἶχε σκοπὸν νὰ κατὰβῃ εἰς τὴν Πατρίδα. Ἐλπίζων, ὅτι θέλει τὴν
προσφθάσει αὐτόθι τὸ παρόν μου, δὲν ἔλειψα νὰ ἐρωτήσω τὴν εὐ-
κταίαν μοι ὑγείαν της καὶ νὰ τὴν παρκαλέσω νὰ μὲ πληροφο-
ρήσῃ περὶ αὐτῆς μὲ μέσον ἀσφαλὲς φίλου τινός, ὅπου νὰ ἔχω τὸ
γράμμα της ἀσφαλῶς. Ἄς μὲ χαροποιήσῃ καὶ περὶ τῆς ὑγείας τῶν
ἄλλων φίλων. Ἐπευχόμενος δὲ αὐτῇ ὑγείαν, εὐδαιμονίαν καὶ πάντῃ
τὰ αἴσις, μένω

Ὁ φίλος αὐτῆς καὶ πρόθυμος εἰς τὰς ἐπιταγὰς

† Π. Π.

[Παλαιῶν Πατρῶν]

αωκγ' Μαΐου 12 ἔ. π. Ἐκ Βολωνίας.

80. Γ. ΜΑΥΡΟΜΙΧΑΛΗΣ ΠΡΟΣ Δ. ΡΩΜΑΝ

('Αριθ. 30 ἐγγράφων Ἀλεξ. Ρώμα).

Εὐγενέστατε.

Χρέος μου ἀπαραίτητον κρίνω νὰ τῇ μεταδώσω, χωρὶς ἀνχολῆς,
τὰς τελευταίας εἰδήσεις, ἅτινας ἔλαβον δι' ἡμετέρου πλοίου παρὰ τοῦ
Σεβαστοῦ μοι καὶ ποθητοῦ πατρός, ἅτινας εὕρισκε ἐσωκλείστους.
Βέβαια νὰ προξενήσω εὐχαρίστησιν εἰς τὴν τῷ ὄντι ἐλληνικὴν της
ψυχῇν, θεωροῦσα μάλιστα τὴν κατὰπαυσιν τῶν ἐσωτερικῶν δικω-
νιῶν τοσοῦτον ἀναγκάειν εἰς τὰ ἀντικείμενα πράγματα. Ἐπειδὴ δὲ
ὁ αὐτός μοι Σεβασμῖος πατὴρ πρὸ τῆς ἄλλης δικταγῆς, μοὶ δίδει
καὶ ταύτην, ἵνα, ἂν χρονίζῃ ἡ τοσοῦτον ἀναγκάειν διὰ τὸ ἔθνος
ἀπόκτησις δανείων χρημάτων, νὰ ἐπιστρέψω περιμένων εἰς Ζάκυνθον
νέας διαταγὰς. Ἐπειδὴ ἀνάγκη νὰ ἀκολουθήσω τὸ ὕστερον, ἐτοι-
μάζομαι ἤδη πρὸς μισευμόν. Ἐλπίζων νὰ παρευρεθῶ εἰς τὸν ἐνδο-

ζώτερον τῶν ἀγώνων, δι' ἓνα ἔθνος γενικῶς καὶ δι' ἕκαστον ἀνθρώ-
πον κατὰ μέρος· φέρων ὅμως μεθ' ἑαυτοῦ τὴν ἐλπίδα νὰ ἀξιώθῃ
νὰ τὴν ἐναγκαλισθῇ εἰς ἐκεῖνο τὸ ἔδαφος, καὶ νὰ τὴν ἰδῷ βουλευο-
μένην ὑπὲρ τῶν συμφερόντων τῆς Ἑλλάδος καὶ παρακινήσαι τὰ σω-
τηριωδέστατα εἰς τοὺς Ἕλληνας. Ἰνωρίζει ἡ εὐγένειά της τὸ οὐσιῶ-
δες τῆς χρηματικῆς βοηθείας, καὶ ἐπομένως, γεννηθέντος προβλήμα-
τος ἢ λόγων τοιούτων, τὴν παρκακλοῦμεν, χωρὶς ἀνβολῆς, νὰ μᾶς
ἀξιώσῃ εἰς τὴν Πατρίδα πληροφορίας της, εἰδοποιῶν ἐνταυτῷ καὶ
τὴν Πανιερότητά του, τὸν ἄγιον Πατριῶν Πατρῶν, συμβουλευομένη
μετὰ τοῦ ἰδίου τὸ ὠφέλιμον.

Ἐγὼ δέ, ἔχων τὴν τιμὴν νὰ τῇ προσφέρω τοὺς προσκυνισμοὺς τοῦ
Σεβαστοῦ μοι πατρός, τὴν παρκακλῶ νὰ ἀξιώσῃ καὶ τοὺς ἐμούς, τοὺς
ὁποίους τῇ προσφέρω με ὅλον τὸ σέβας. Μένω.

Προθυμότερος τῶν προσταγῶν Σας

Γεώργιος Μουρομιχάλης.

Ἐν Ἀγκῶνι τῇ 14(26 Μαΐου 1823.

Ἐχων νὰ διατρίψω ἔτι ἡμέρας ἱκανὰς ἐνταῦθα, τὴν παρακαλῶ εἰς
ἀπάντησιν, νὰ μοὶ σημειώσῃ, εἰ τι βásiμον ἔχη τόσον περὶ τῶν χρη-
ματικῶν πραγμάτων, ὅσον καὶ εἴ τι ἄλλο διὰ νὰ ἰδεάσω ὁ ἴδιος.

Ἴσον ἀπαράλλακτον τῷ πρωτοτύπῳ, εὕρισκομένῳ εἰς χεῖρας τοῦ
κόμητος Κυρίου Δ. ὁ δε Ρώμα.

Ἐν Ζακύνθῳ τὴν 18)30 Μαΐου 1837.

Ὁ Ὑποπρόξενος τῆς Α. Μ.

τοῦ Βασιλέως τῆς Ἑλλάδος

εἰς Ζάκυνθον

(Τ. Σ.) Κ. Καναλέτης.

81. ΕΞ ΑΓΚΩΝΟΣ ΠΡΟΣ ΔΙΟΝ. ΡΩΜΑΝ

(Ἀριθ. 31 ἔγγρ. Ἀλεξ. Ρώμα).

Σεβαστέ μου Κύριε Κόμητα Διον. δὲ Ρώμα

Ὅχι ὀλίγην εὐχαρίστησιν αἰσθάνθηται μαθὼν τὸ εἰς αὐτόθεν εὐτυ-
χὲς φθάσιμόν σας, καθὼς καὶ τὴν καλὴν ἀπόλαυσιν τῆς εὐγενοῦς Ἀρ-
χόντισσάς σας καὶ τοῦ φιλτάτου σας υἱοῦ, τῶν ὁποίων, μετὰ τῆς οἰκο-

γενείας μου, κηρύττομεν τὴν εὐγνωμοσύνην μας, διὰ τοὺς ἐγκαρδίους χαιρετισμούς των, παρακαλῶντας σας νὰ τοὺς προσφέρητε ἐκ μέρους μας καὶ νὰ δεχθῆτε καὶ ἡ εὐγενία σας τοὺς μ' ὅλον τὸ σέβας ταπεινούς μας προσκυνισμούς.

Ὁ Κύριος Μπεζαῖδὲς σᾶς προσκυνεῖ καὶ σᾶς εὐχαριστεῖ διὰ τὴν καλὴν ἐνθύμησιν, ὅπου πρὸς αὐτὸν εἶχατε μ' εἶπε νὰ σᾶς γράψω, ὅτι ὁ ἅγιος Παλχιῶν Πατρῶν ἐμίσεισε διὰ τὴν Βολωνίαν καὶ ἀπ' ἐκεῖ θέλει σᾶς γράψαι· διὰ ἐκεῖνο τὸ δάνειον, ἃν εἴναι τρόπος νὰ ἐνεργηθῇ σᾶς παρακαλεῖ νὰ τοῦ γράψετε περὶ αὐτοῦ. Πλοῖον ἀπὸ Σμύρνην ἦλθε διὰ εἴκοσι τρεῖς ἡμέρας· ὁ πλοίαρχος λέγει, ὅτι ἕως τότε ὁ Ὀθωμανικὸς στόλος εὐρίσκετο εἰς Τένεδον, κάμνοντας ἐτοιμασίας διὰ νὰ ἐκπλεύσῃ.

Λαμβάνω τὴν τὸλμην νὰ σᾶς συστήσω τὸν γαμβρόν μου κύριον Ἰωάννην Α. Πάνου, ὅστις ἦλθεν αὐτοῦ διὰ μίαν κληρονομίαν. Σᾶς παρακαλῶ μὲ τὰς σοφὰς ὁδηγίας σας νὰ τὸν συμβουλευσῃτε διὰ νὰ ἡμπορέσῃ νὰ ἐπιτύχῃ.

Ταῦτα καὶ μ' ὅλον τὸ σέβας ὑποσημειοῦμαι.

Ταπεινότητος δοῦλός σας

Ἰωάννης Α. Μελάς.

Τῇ 23 Μαΐου 1823, Ἀγκῶνα.

82. Γ. ΜΑΓΡΟΜΙΧΑΛΗΣ ΠΡΟΣ ΔΙΟΝ. ΡΩΜΑΝ

(Ἀριθ. 32 ἐγγράφων Ἀλεξ. Ρώμα).

Εὐγενέστατε καὶ σεβαστέ μοι κύριε Κ. Ρώμα, ὡς εἰκὼς ἀπονέμω τοὺς πρὸς αὐτὴν σεβάσμούς μου.

Ἐξ Ἀγκῶνος, τῇ Αἡ Ἰουνίου αωκγ.

Ταύτην τὴν στιγμὴν ἔλαβον τὸ περισπούδαστόν μοι γράμμα της, ἐξ οὗ εὐχαγγελισθεὶς τὰ τῆς εὐχαίρας μοι ὑγείας της ὑπερήσθη. Ἐγνων καὶ τὰ ἐν αὐτῷ. Τῇ λέγω, ὅτι διὰ τὸ νομίμως ἀντίγραφον, ὅπου μὲ ζητεῖ, δὲν ἐννοῶ ὅποιον ἀντίγραφον θέλει· μάλιστα ὅπου ἐγὼ δὲν ἔχω καμμίαν ιδέαν περισσοτέρην ἐξ ὧν τῇ ἔγραψον, ἐπειδὴ καὶ ὁ σεβαστός μου πατήρ, μὲ τὸ νὰ μὲ εἶχε διταχθῇ νὰ ἐπιστρέψω εἰς τὴν πατρίδα, μοὶ ἔγραψεν ὡσχύτως νὰ ἐμποδισθῶ ἐνταῦθα, καθότι ἡ Διοίκησις ἀπεφάσισε νὰ στείλῃ ἐπίτηδες ἄνθρωπον πρὸς ἡμᾶς μὲ τὰ ἀναγκαῖα ἔγγραφα, διὰ νὰ ἐνεργήσωμεν συμφώνως

καὶ πατριωτικῶς τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ δανείου. Δὲν μὲ γράφει ὁμῶς τι περισσότερο περὶ ἐπιτρόπου της, ὅπου μοὶ γράφει, ὅτι ἔχει σκοπὸν νὰ ἀφίσῃ ἂν ἐρωτήσῃ καὶ τοὺς δύο ἄλλους σεβαστοὺς μὲς γέροντας. Τῇ ἐπεύχομαι λοιπὸν καὶ γῶ (ὡς ἡ Εὐγενία της πρότερον) τὸ αἰσιῶν εὐδιδόν της καὶ τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ σκοποῦ της. Ὑποσημειούμενος δὲ μὲ ὅλον τὸ ἀνῆκον αὐτῇ ἀδελφικὸν καὶ ἀδολὸν σέβας μου, μένω

Ὁ πρόθυμος τῶν ἐπιταγῶν της
Γεώργιος Μαυρομιχάλης.

83. ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΔΙΟΝ. ΡΩΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΝ ΠΝΑΤΙΟΝ

(Ἀριθ. 33 ἐγγρ. Ἀλέξ. Ρώμα).

Πανιερώτατε καὶ Σεβασμιώτατε Πάτερ.

Ἐν Βενετία, τῇ 2/14 Ἰουνίου αὐγκ.

Ἐλπίζω ἕως τοῦδε νὰ ἔμνησῃ ἡ πνιερότης της τὰ τακτικὰ ὅπου ἐπάρθησεν μέτρα ἐν τῇ Πατρίδι πρὸς διόρθωσιν πολλῶν ἀκταστασιῶν, προερχομένων παρὰ τῆς ἀγνωσίας καὶ ἰδιωτελῶν σκοπῶν τῶν προκατόχων τοῦ Γένους Διοικητῶν. Τολμῶ εἰπεῖν, ὅτι τὰ πολλά, ὅπου παρ' ἐμοῦ ἐπράχθησεν καὶ ἐγράφησεν περὶ τοῦ προκειμένου, ἔμειναν ἀνωφελῆ.

Τώρα δὲ ἐξ Ἀγκῶνος παρὰ τοῦ Εὐγενεστάτου υἱοῦ τοῦ παρόντος προέδρου τοῦ Ἐκτελεστικοῦ Σώματος ἐπιφορτίσθην νὰ τὴν εἰδοποιήσω, ὅτι ἡ Ἑθνικὴ ἐπικρατοῦσα Διοίκησις ἔκλεξε μίαν ἐπιτροπὴν, συνθεμένην παρὰ τῆς Ὑμετέρας Σεβασμιότητος, τοῦ Ἀγίου Παλαιῶν Πατρῶν, τοῦ κυρίου Γεωργίου Μαυρομιχάλη καὶ τοῦ δούλου της, ἡ ὁποία ἔχει πληρεξουσιότητα νὰ παριστάνῃ τὸ Ἔθνος ἐν περιστάσει δανείων, ἃ παρὰ ἀλλοφύλων ἤθελε προσφερθοῦν καὶ ἐπειδὴ ἡμποροῦν νὰ λάβουν τόπον ἐπόμεναι συνθῆκαι περὶ τούτου καὶ ἐξ ὀνόματος τοῦ Γένους νὰ ὑπογραφοῦν διὰ τὴν κύρωσιν τῶν ἀναλόγων ὑποσχέσεων, διὰ τοῦτο, ἀφοῦ καὶ ἐδέχθην καὶ αὐτὴν τὴν φροντίδα, δὲν λείπω νὰ τῆς τὸ γνωστοποιήσω, παρὰ κλωντάς την ὃ ἀποκριθῇ τὸ συντομώτερον ἢ ἐμὲ, ἢ κατ' εὐθεΐαν τοῦ ρηθέντος Μπεϊζαντέ ἐν Ἀγκῶνι, τὸ τί φρονεῖ ἐπὶ τούτου. ἐξ οὗ θέλει λάβουν ἐκτέλεσιν αἱ δημόσιαι διαταγαί, αἱ ὁποῖαι ἐντὸς ὀλίγου θέλει φθάσουν μὲ τὸν Λουριώτην ἐν Ἰταλίᾳ κ. τ. λ.

84. Π. ΠΑΤΡΩΝ ΓΕΡΜΑΝΟΥ ΠΡΟΣ ΔΙΟΝ. ΡΩΜΑΝ

('Αριθ. 34 ἔγγρ. 'Αλεξ. Ρώμα).

«Ἀντίγραφον ἐπιστολῆς τοῦ ἁγίου Καλαίων Πατρῶν Γερμανοῦ,
μέλους τῆς Ἑλληνικῆς Πρεσβείας,
πρὸς τὸν Ἐκλαμπ. Κύριον Κόμητα δὲ Ρώμαν».

Ἐκ Φαέντζας, τῇ β' Ἰουνίου αωχγ. ε. π.

Πανευγενέστατε Κύριε.

Προχθές σᾶς ἔγραψα, ἀποκρινόμενος εἰς τὸ φιλικόν σας. Ἦδη, μετὰ τὴν ἐρώτησιν τῆς εὐκταίας μοι ὑγείας σας, εἰδοποιῶ, ὅτι ἐξ Ἀγκῶνος μοι ἔγραψεν ὁ Μπεϊζαντές Γεώργιος Μαυρομιχάλης, ὅτι ἔλθβε γράμματα παρὰ τοῦ πατρὸς του, ἐν οἷς τὸν εἰδοποιεῖ νὰ μείνῃ ἐνταῦθα, ἐπειδὴ ἡ Διοίκησις τοῦ ἔθνους μας ἔχει ἔτοιμα γράμματα νὰ ἀποστείλῃ διὰ τοῦ Λουριώτου, δίδουσα πληρεξουσιότητα περὶ δανείου, καὶ ὅτι εἰς τῶν πληρεξουσίων διορίζεται καὶ ἡ Εὐγενία σας, ὡσαύτως καὶ ὁ Μητροπολίτης Κύριος Ἰγνάτιος.

Ἡ ἐκλογὴ ἔγινε κάλλιστα καὶ διὰ τὰς γνώσεις καὶ διὰ τὴν ὑπόληψιν, ὅπου ἔχετε· ὅθεν σᾶς παρακαλῶ, ἀφοῦ κάμετε σκέψιν περὶ τούτου τοῦ ἀναγκαίου διὰ τὴν Πατρίδα πράγμακτος καὶ προετοιμάσετε ἐν σχέδιον, νὰ πληροφορήσετε καὶ ἐμὲ πόθεν στοχάζεσθε, ὅτι νὰ κατορθωθῇ τοῦτο καὶ πῶς· ὁμοίως νὰ μοι εἰδοποιήσετε ποῦ θέλει σταθῇ ἡ Εὐγενία σας καὶ ἂν εἶναι εὐλογος ἡ ἰδική σας διαμονὴ εἰς τὸν Ἀγκῶνα, ἢ νὰ ἀλλάξωμεν θέσιν (μ' ὅλον ὅπου δύσκολον στοχάζομαι νὰ μᾶς ἀφίσουν νὰ εὐγῶμεν ἀπὸ τὰ ὅρια αὐτῆς τῆς Διοικήσεως). Περὶ πάντων τούτων παρακαλῶ νὰ ἔχω τὴν γνώμην σας· καί, ἂν τὸ ἐγκρίνετε, εἰδοποιήσατε τὸν ἐν Ἑλβετία φίλον καὶ ζητήσατε τὴν γνώμην του. Περιμένω δὲ ἀπόκρισίν σας ἐνταῦθα σὺν τῇ δηλώσει τῆς εὐκταίας μοι ὑγείας σας. Ἐρρωσθε.

† Ὁ ἐνθερμος εὐχέτης σας καὶ εἰλικρινὴς φίλος.

Ὅτι ἴσον, ἀπαράλλακτον τῷ πρωτοτύπῳ, εὕρισκομένῳ εἰς χεῖρας τοῦ Κόμητος Κυρίου Δ. ὁ δὲ Ρώμα.

Ὁ Ὑποπρόξενος τῆς Α. Μ.

τοῦ Βασιλέως τῆς Ἑλλάδος

εἰς Ζάκυνθον

(Τ. Σ.) Κ. Καναλέτης.

88. ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΙ ΕΚ ΤΕΡΓΕΣΤΗΣ

(Φίκελ. 2124, ἀριθ. 3577).

Τριέστι, τῇ 3 'Ιουνίου 1823.

Σῆς εἶναι γνωστὰ αἱ ἀντιφωραί, ὅπου ὑπῆρχον τῶν πολιτικῶν καὶ στρατιωτικῶν εἰς ὅλον τὸ διάστημα τοῦ παρελθόντος χειμῶνος, αἱ ὁποῖαι ἠπέιλησαν πολὺ τὴν κοινὴν ἡσυχίαν καὶ εὐταξίαν. Περὶ τὸν Μάρτιον συνήλθεν ἡ Ἐθνικὴ Συνέλευσις εἰς τὸ Ἄστρος, καὶ ἐκεῖ, μετὰ τὴν ἀκριβῆ ἔρευναν τῶν αἰτιῶν καὶ ἀρχόντων, τὴν διέλυσαν ἐξ ὁλοκλήρου, καὶ τὴν 16 Ἀπριλίου μετῆλθον τὰ διορισθέντα διὰ τὴν Ὑπερτάτην Διοίκησιν μέλη εἰς Τριπολιτζάν, ὅπου καὶ ἐνεργοῦσι τὰ ἀναγκαῖα καὶ χρήσιμα τῆς κοινῆς ὠφελείας. Ἐγίνυν πολλαὶ καὶ ἀκριβαὶ παρατηρήσεις ὅσα ἔπρεπεν νὰ σκεφθῇ τὸ ἔθνος κεφαλαιῶς, ἐκκλωπίσθη ὁ ὀργανικός του νόμος μὲ πολλὰς προσθαφαιρέσεις, ἄλλαξαν τὰ μέλη τῆς προσωρινῆς περσινῆς Διοικήσεως καὶ καθ' ἓνα τρόπον τὰ πάντα ἠὺτακτῆθησαν κάλλιον, ἐλέει θεῷ, τοῦ ὁποίου ἡ προστασίς εἶθε νὰ μὴν μᾶς λείψῃ. Πρὸς τὸ παρὸν ἀποφασίσθη νὰ διακρίνῃ ἡ Διοίκησις εἰς Τριπολιτζάν, ἕως ὅτου γνωρίσῃ ἡ Βουλὴ ἐπομένως τὸν ἀκόλουθον ἔθνος τῆς. Μέλη τοῦ Ἐκτελεστικοῦ διωρίσθησαν ὁ Πιερρόμπεης Μαυρομιχάλης Πρόεδρος, ὁ Σωτήριος Χαλαμπης Ἀντιπρόεδρος, ὁ Ἀνδρέας Μεταξῆς καὶ ὁ Ἀνδρέας Ζαίμης, μετὰ τοῦ αὐτοῦ Ἀρχιγρχμμάτῳ κυρ. Θεοδώρου Νέγρη. Τοῦ δὲ Βουλευτικοῦ Πρόεδρος ἐδιωρίσθη ὁ ἐξ Ὑδρας κυρ. Γεώργιος Κουντουριώτης, Ἀντιπρόεδρος ὁ κύρ. Πανχγιώτης Μπόττας ἐκ Σπετζῶν, καὶ Ἀρχιγρχμμάτῳ του ὁ κύρ. Ἀλέξ. Μαυροκορδάτος· πιθκὸν οἱ ὕστεροι νὰ ἀλλάξωσιν, διότι, μὴν δυνάμενός νὰ μείνῃ εἰς τὸ ἀξίωμα του ὁ Γεώργιος Κουντουριώτης δι' ἔθνικὰς καὶ φυσικὰς αἰτίαις, ἀφῆσεν ἐπίτροπόν του διὰ πικρὸς τὸν Κύριον Ἰωάννην Ὀρλάνδον, τὸν ὁποῖον δὲν θέλουσιν οἱ Σπετζιώται καὶ Ψαρινοί, διότι δὲν ἔγινε διὰ ψήφοφωρίας καὶ διὰ πολλοὺς ἄλλους λόγους· περὶ τούτου ἐπεμψαν εἰς τὴν Διοίκησιν παρυστάτην των καὶ ἀναφοράς των πρὸ κυριοῦ καὶ δὲν ἠξέυρω πῶς ἐπεξεργάσθη αὐτὸ τὸ προκείμενον, ἐπειδὴ οἱ Ὑδραῖοι δὲν ὑπέμειναν, εἰς τὸ νὰ εὐχαριστηθῶσιν αἱ διχθεσεῖς τῶν Σπετσιοτῶν καὶ Ψαρινῶν εἶν' ἐπάναρχες. Πιθκὸν νὰ διευθετήθῃ, ὡς ἔδει, καὶ νὰ ἐπανῆλθεν ἡ ἀρμονία καὶ εἰς τὰς τρεῖς αὐτὰς νήσους μὲ τὴν ἀλλοτρίαν τοῦ Ὀρλάνδου. Ἐχω τὰ προτακτικὰ τῆς Συνελεύσεως, τοὺς Ὀργ. Νόμους καὶ τὰς προκηρύξεις, ἀλλὰ δὲν ἔχω και-

ρὸν νὰ ἀντιγράψω καὶ σὺς στείλω τὰ ἀντίγραφα των, διότι βιαίως μισεύει τὸ πλοῖον, μὲ τὸ ὅποιον ἔρχονται οἱ κομισταὶ τοῦ παρόντος μου, εἶναι δὲ πιθανὸν νὰ τὰ λάβετε ἕως ὅτου φθάσῃ ἀνὰ χεῖρας σας τὸ παρόν μου.

Ὁ Ὀδυσσεὺς ἀπὸ τὰς ἀρχὰς τοῦ Ἀπριλίου ἐξῆλθεν εἰς Λιβανείαν μὲ τέσσερες χιλ. στρατιώτας, ἐπειδὴ ἐκκτέδησαν εἰς τὸ Ζητοῦνι 8. χιλ. Τούρκοι σκοπεύοντες νὰ εἰσέλθωσιν εἰς τὴν Βοιωτίαν. Ἐτοιμάζοντο καὶ ἄλλοι πελοποννήσιοι νὰ ἐξέλθωσιν εἰς βοήθειαν ἐκείνων τῶν ἐπαρχιῶν, διὰ νὰ μὴν ὑποπέσωσιν εἰς τὸ περυσινὸν ἔλλειμμα· πρὸ ἡμερῶν ἐσκόρπισε καὶ τὸ τάγμα τῶν Τούρκων εἰς τὰ ἴδια, καθὼς ἡ φήμη θέλει διὰ τὸν φόβον των, ἀλλὰ δι' ἔλλειψιν πληρωμῆς καὶ τροφῆς.

Ἡ πολιορκία τοῦ φρουρίου τῶν Πηλαιῶν Πατρῶν ἐβιάσθη περισσότερον· ἐπῆγεν ἀμέσως ἐκεῖ καὶ ὁ Κόμης Μεταξῆς καὶ ἴσως παραδοθῶν ἐν τάχει τὰ πολυθρύλλητα ἐκεῖνα τεῖχη.

Περὶ τοῦ Ὀθωμανικοῦ στόλου καμμίαν βεβαίαν εἰδήσιν δὲν ἤξεύρομεν. Εἶναι βέβαιον, ὅτι ὑπῆρχον εἰς τὴν Καλλιούπολιν τῆς Ἰρποντιδος 35 πλοῖα νὰ ἐξέλθουν καὶ μερικὰ ἀφρικανικὰ τὰ περιέμεινον μὲ τὸν πασᾶ, ἀλλὰ δὲν ἐξῆλθον. Ἐσχάτως ἐμάθαμεν, ὅτι ἐπίστρεψεν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν διὰ προσταγῆς τοῦ Σουλτάνου ὁ πρῶτος, καὶ ὁ δεύτερος διευθύνθη εἰς τὴν Χίον. 45 ἔθνικά μας πλοῖα διατρίβουσιν εἰς Ψαρά, παρφυλάττοντα τὴν ἐξοδὸν του. Πρὸ μιᾶς ἐβδομάδος ἐξῆλθον τῆς Ὑδρας ἄλλα 15 καὶ διευθύνοντο ὅπου καὶ τὰ ἄλλα. Σπετσιώτικα δὲν ἐξῆλθον διὰ τὴν ἀντιφορὰν των, ὅπου σὺς ἐξήγησα ἀνωτέρω· πλὴν εἶν' ἔτοιμα καὶ τὰ ἐδικὰ των.

Καὶ εἰς τὴν Κρήτην ὑπῆρξε διαφωνία ματαξὺ τῶν ἡμετέρων, ὥστε ἡ Διοίκησις, διὰ νὰ τοὺς καθησυχάσῃ, ἐδιώρισε τὸν Ἐμμανουὴλ Τουμπάζην μὲ 4 πλοῖα καὶ 1,200 στρατιώτας Πελοποννησίους, ἱκανὰ ἐφόδια πολεμικὰ καὶ μηχανάς, νὰ ὑπάγῃ ἐκεῖ Διοικητής. Πρὸ ἡμερῶν διέτριβεν εἰς Νάυπλιον καὶ ἔβαλε τοὺς στρατιώτας εἰς τὰ πλοῖα διὰ νὰ τοὺς μεταφέρῃ· ὥστε ἐλπίζω, ὅτι ἔφθασε μέχρι τοῦδε. Ἡ ἀφίξις του ἐλπίζω ὅτι θέλει διορθώσει τὴν ἐκεῖ ἀταξίαν καὶ καλλιτερεύσουν καὶ τὰ ἐκεῖ, διότι εἶναι καὶ αἵτησις τῶν ἐκεῖ ὁμογενῶν μας. Σὺς ἀσπάζομαι.

86. Α. ΜΟΥΣΤΟΞΥΔΗΣ ΠΡΟΣ ΔΙΟΝ. ΡΩΜΑΝ

(Φάκελ. 2123, ἀριθ. 2962)

Oggi ho ricevuto ed oggi anche ho spedito, mio carissimo amico, il vostro plico. Le nuove ivi contenute m'hanno rincorato. L'«Osservatore» comincia di bel nuovo a cantarci il «De-Profundis». Spero nel nostro braccio e in Dio. La Dittatura militare di Petrobeis può esserci fondamento di salute, e il *σάβρον* di cui vogliono cingerci si convertirà in porpora trionfale. Questo è anno veramente decisivo. Qui siamo occupati e sorpresi sui cambiamenti accaduti in Russia. Sono semplici? innocenti? convalidano la politica degli anni passati, o la deggiono mutare? Queste incertezze. Io segno sempre con uguale desiderio ed impazienza gli avvenimenti. Lord Byron si trova a Genova e dice voler passare in Grecia colla somma di 10 m. luigi. Vi si trova anche Lord Hasting preconizzato per nuovo alto commissario. Gl'inglesi che lo conoscono me lo dipingono come uomo d'animo, signorile e leale, ma un poco vano. S'egli è vano l'ingegno sottile de' nostri saprà soddisfarlo.

Voi partite e spero che non tarderò di rivedervi. Se avete carte dai tempi già corsi, e se altri ne avete, voi mi farete un vero beneficio lasciando le al nostro Vida, giacchè ora mi voglio occupare a tessere la storia della generosa e mirabile nostra insurrezione. Raccomandatevi anche agli attori dei presenti gloriosi fatti e citate liberamente il mio proponimento.

A quest'ora qualche avvenimento sarà succeduto. Sono ancora fra la speranza ed il timore. Addio, mio caro. Il dirvi di perseverare ne' vostri patriottici sentimenti egli è un augurarvi di vivere; e certamente quest'augurio il formo dal fondo d'un cuore che vi si dice e vi si professa sempre tutto vostro. Dall' amico non ho mai avuto nuove dopo la sua partenza.

Amatemi, e nel seno della famiglia e della Patria non obbliate

Il vostro
Μυστοξιδι.

Turino, 4)16 Giugno 1823.

A Monsieur

le Comte de Roma
Chevalier e.c.t.

V e n i s e.

Ἴσον, ὅμοιον, ἀπαράλλακτον τῷ πρωτοτύπῳ, εὐρίσκόμενον εἰς χεῖρας τοῦ
Κόμητος Κυρίου Δ. ὁ δὲ Ρώμα.

Ἐν Ζακύνθῳ τὴν 18]30 Μαΐου 1837.

Ὁ ὑποπρόξενος τῆς Α. Μ.
τοῦ Βασιλέως τῆς Ἑλλάδος
Ἐν Ζακύνθῳ
(Τ. Σ.) Κ. Καναλέτης.

(Μετάφρασις)

Σήμερον ἔλαβον καὶ σήμερον ἀπέστειλα, προσφιλέστατε φίλε μου,
τὸν ὑμέτερον φάκελλον. Μ' ἐνεθάρρουν αἱ ἐν αὐτῷ εἰδήσεις. Ὁ
«Παρχτηρητής» ἀρχίζει πάλιν νὰ μᾶς ψάλλῃ τὸν ἐπικήδειον. Ἐλ-
πίζω εἰς τοὺς βραχίονάς μας καὶ εἰς τὸν Θεόν. Ἡ στρατιωτικὴ Δι-
κτατορὶα τοῦ Πετρόμπεη δυνατὸν νὰ γίνῃ σωτηρίας θεμέλιον, τὸ δὲ
σάβχνον, τὸ ὅποσον θέλουν νὰ μᾶς περιβάλουν, θέλει μεταβληθῇ εἰς
θριάμβου πορφύραν. Τὸ ἔτος τοῦτο εἶναι πράγματι ἀποφασιστικόν.
Ἡμεῖς ἐνταῦθα παρατηροῦμεν ἐν ἀμηχανίᾳ τὰς ἐπιτυμβάσας ἐν Ρωσ-
σίᾳ μεταβολάς. Εἶναι ἄρα γε ἄκακοι; εἶναι ἀθῶαι; Ἢ ἐνισχύσωσι τὴν
πολιτικὴν τῶν παρελθόντων ἐτῶν, ἢ μήπως θέλουσι τὴν μεταβάλλει;
Ἰδοὺ ἀβεβχιότητες. Τὸ κατ' ἐμὲ παρακολουθῶ τὰ γεγονότα μὲ ὅσον
πόθον τόσῃ καὶ ἀδημονίᾳ. Ὁ λόρδος Βύρων εὐρίσκεται εἰς Γένο-
βην, λέγει δέ, ὅτι προτίθεται νὰ μεταβῇ εἰς τὴν Ἑλλάδα, φέρων μεθ'
ἐκ τοῦ τὸ ποσὸν δέκα χιλιάδων λουδοβικίων. Ἐκεῖ ἐπίσης εὐρί-
σκεται ὁ λόρδος Ἀστιγκ, ὅστις ἀνηγορεύθῃ πάλιν Ὑπάτος Ἀρμο-
στής. Οἱ Ἀγγλοι, οἵτινες τὸν γνωρίζουν, μοὶ παριστῶσιν αὐτὸν ὡς ἄν-
θρωπον ἀνοικτόκαρδον, εὐγενῆ καὶ εὐθύν, ἀλλ' ὀλίγον κενόδοξον. Ἄν
εἶναι κενόδοξος, τὸ λεπτόν πνεῦμα τῶν ἡμετέρων θὰ ἤξεύρῃ νὰ τὸν
κολακεύσῃ.

Ἦμεῖς ἀνχωρεῖτε, ἐλπίζω δέ, ὅτι ταχέως θὰ σᾶς ἐπανάδω. Ἐὰν
ἔχητε ἔγγραφα τῶν παρελθόντων καιρῶν, καὶ ἂν λάβητε νέα, θέ-
λετε μοὶ παρᾶσχει ἀληθῆ εὐεργεσίαν, ἂν τ' ἀφίστητε εἰς τὸν ἡμέτερον

Βίδαν· διότι προτίθεμαι ἤδη νὰ συγγράψω τὴν ἱστορίαν τῆς ἡμετέρας γενναίας καὶ ἀξιοθαυμάστου Ἐπαναστάσεως. Ἀποταθῆτε πρὸς τοὺς νῦν αὐτουργοὺς τῶν ἐνδύζων ἀνδραγαθιῶν καὶ ἐκθέσατε ἐλευθέρως τὴν πρόθεσίν μου.

Ἀχρὶς ὥρας ἴσως ἐπηκολούθησε γεγονός τι. Κυμαίνομαι ἔτι μεταξὺ ἐλπίδος καὶ φόβου. Χαίρετε, φίλτατέ μοι. Ἄν σὰς εὐχρηθῶ ἐμμονὴν εἰς τὰ πατριωτικὰ αἰσθημάτων σας, εἶνε ταῦτὸ ὡς ἂν σὰς νύχόμην νὰ ζήσητε. Ἐννοεῖται δὲ ὅτι εὔχομαι τοῦτο ἐκ τοῦ βάθους τῆς καρδίας μου, ἥτις ἀνήκει ἐξ ὁλοκλήρου εἰς ὑμᾶς. Παρὰ τοῦ φίλου δὲν ἔλαβον εἰδήσεις, ἀφ' ἧς ἀνεχώρησεν.

Ἀγαπᾶτε με· ἐν τῷ κόλπῳ δὲ τῆς οἰκογενείας καὶ τῆς πατρίδος μὴ λησμονῆτε

Τὸν Ὑμέτερον
Μουστοξύδην.

Ἐν Τουρίνῳ, τῇ 4) 16 Ἰουνίου 1823.

Πρὸς τὸν κύριον

Κόμητα Δ. Ρώμαν

Ἰππότην κλ.

Βενετίαν.

87. Γ'. ΜΑΥΡΟΜΙΧΑΛΗ ΠΡΟΣ ΔΙΟΝ. ΡΩΜΑΝ

(Ἄρ. 35 ἐγγράφων Ἀλεξ. Ρώμα).

Εὐγενέστατε καὶ σεῖαστέ μοι κύριε :Κ: :Ρ: ὡς εἰκῶς τὰς πρὸς αὐτὴν ἀπονέμω προσρήσεις μου.

Ἐλαβον ἄσμενος καὶ τὰ ἀπὸ γ' καὶ ε' περισπούδαστά μου αὐτῆς γράμματα, ἥσθην τῇ δηλώσει τῆς εὐκαίης μοι ὑγείας της, τῇ λέγῳ δὲ περὶ τοῦ σχεδίου, ὅπερ μοὶ περιέκλειεν, ὅτι εἶναι κάλλιστον. Καὶ δὲν εἶχον ἀμφιβολίαν, ὅτι δὲν ἤθελεν εἶναι τοιοῦτον, γνωρίζων καλῶς τὸν γράψαντα. Πλὴν κατὰ τὸ παρὸν πρέπει νὰ ἐμποδισθῇ, ἐπειδὴ καὶ ὁ σεβαστός μου πατήρ μοὶ γράφει μὲ ἐν σπαρτιατικὸν πλοῖον, τὸ ὅποῖον εἰς τὰς :Θ: τοῦ τρέχοντος εὐωδῶθη ἐνταῦθα, νὰ μὴ κάμωμεν κανένα κίνημα, ἕως νὰ ἔλθωσιν αἱ δικταγαί, καθότι εἶναι ἐνδεχόμενον ἐν τῷ μεταξὺ νὰ γίνωσι καὶ μεταβολαί. Χρεῖα λοιπὸν νὰ περιμένωμεν. Τὰ τῆς Πατρίδος, συνάρσει θεῖα, προχωροῦσι γιγαντικαῖς βήμασι καὶ εἴθε αἱ πρόοδοι τῶν Ἑλλήνων νὰ εὐδοκίμησιν

μέχρι τέλους. Ταῦτα μὲν ἐπὶ τοσοῦτον, μένω δὲ μὲ ὄλον τὸ ἀνῆκον
σέβας

εἰς τοὺς ὁρισμοὺς πρόθυμος τῶν ἐπιταγῶν της
Γεώργιος Μουρομιχάλης.

Τῇ 1α, 'Ιουνίου αωκγ.' 'Εξ 'Αγκῶνος.

88. ΕΤΕΡΑ ΕΞ ΑΓΚΩΝΟΣ ΤΟΥ Ι. ΜΕΛΑ

(Ἀριθ. 36 ἐγγράφων 'Αλεξ. Ρώμα).

Τὴν Εὐγενίαν σας προσκυνῶ.

Τὴν σεβαστὴν μοι καὶ εὐγενικὴν της ἐπιστολὴν σήμερον ἔλαβον.
'Εχάρην τὸ αἷσιον τῆς υἱείας της. Εἶναι περιττόν, Κύριε, νὰ συμ-
περάνετε ἐπειδὴ δὲν μ' ἀποκριθῆκατε διὰ τοῦτο δὲν τὴν ἔγραψον.
Δὲν ἔχω τοιοῦτα φρονήματα, ἀλλὰ νὰ μὴν σᾶς βάρυνω καὶ στο-
χαζόμενος, ὅτι ὁ Μπεζαῖδὲς τὴν γράφει τὰς τῆς 'Ελλάδος εἰδήσεις,
ἔκρινα ἀνωφελὲς διὰ νὰ τὴν ἐνοχλήσω μὲ τὴν ταυτολογίαν.

'Επροχθὲς ἦλθεν ἐν ἐθνικὸν πλοῖον ἀπὸ Καλαμάτα διὰ δώδεκα
ἡμέρας. Ἐφερεν, ὅτι ὁ Κολοκοτρώνης καὶ Νικήτας, διὰ νὰ μὴν ἀφήσῃ
νὰ ὑπεραίρωνται οἱ νέοι διοικηταί, ἄρχισεν νὰ τοὺς κάμνῃ προβλή-
ματα, ὅτι δὲν εὐχαριστεῖται νὰ εἶναι ὁ 'Ανγνωσταρᾶς καὶ Δικαῖος
στρατηγοὶ τῶν ὅπλων καὶ εἰς αὐταῖς ταῖς διχόνοις εὐρίσκονται. Οἱ
Σπετζιώται καὶ Ψαριανοὶ δὲν ἐδέχθησαν διὰ πρόεδρον τὸν Κουντου-
τουριώτην καὶ δὲν ἤξευραν ποῖον θέλει κάμουν. Ἐφρονοῦσαν οἱ περισ-
σότεροι διὰ τὸν Φνυχριώτην Μχυροκορδάτον. Τὰ τῆς Θετταλίας καὶ
'Ηπείρου κάλλιστα. Νεώτερον οὐδὲν καὶ μένω

Τῆς εὐγενίας της δοῦλος

Ἰωάννης Α. Μελάς.

Τῇ 23 Ἰουνίου 1822 'Αγκῶνα.

'Ο Κύριος Γιαννικέσης ἀκόμη εἰς τὸ χρεβάτι εἶναι.

89. Γ. ΜΑΥΡΟΜΙΧΑΛΗ ΠΡΟΣ ΔΙΟΝ. ΡΩΜΑΝ

(Ἀριθ. 37 ἐγγράφων 'Αλεξ. Ρώμα).

Εὐγενέστατε καὶ σεβαστέ μοι Κύριε Κόντε δὲ Ρώμα
'Ἐλαβον τὸ περισπούδαστόν μοι καὶ ὑπερεχάρην ἐπὶ τῇ δηλώσει

τῆς ποθητῆς μου υἱείας σας. Ὡσαύτως καὶ τὰς ἐγκλειομένας ἀνταποκρίσεις καὶ ἔγνων τὰ ἐν αὐταῖς. Καὶ περὶ τούτου μὲν ιδέασα ἀμέσως, κατὰ τὴν ἐπιφόρτισίν σας, τον ἄγιον Π. Πατρῶν· τὸ δὲ λάθος τοῦ κ. Ἰγνατίου φαίνεται προφανέστατον. Καθότι ἡμεῖς, οὔτε εἶχομεν, ἀλλ' οὔτε ἔχομεν σκοπὸν νὰ ἐπεξεργασθῶμεν τι εἰς Ἰταλίαν, πλὴν, ὅποιαιδὴποτε καὶ ἂν ὦσιν αἱ αἰτίαι τοῦ τοιούτου λάθους, ἡμεῖς, ἐπειδὴ καὶ τὰ μέσα, δι' ὧν θέλουσιν ἐνεργηθῇ τὰ τῆς πατρίδος, εἰσέτι δὲν ἦλθον, ἄς σιωπήσωμεν, ἀνκαμένοντες ἕως οὗ ἔλθῃ ὁ κ. Λουριώτης.

Ἐν τοσούτῳ καὶ μένω

Εἰς τοὺς ὁρισμοὺς πρόθυμος καὶ δοῦλος

Γεώργιος Μαυρομιχάλης.

αωκγ τῇ ιη)λ Ἰουνίου ἐξ Ἀγκῶνος.

90. ΕΚ ΠΑΤΑΒΙΟΥ ΠΡΟΣ ΔΙΟΝ. ΡΩΜΑΝ

(Ἀριθ. 38 ἐγγράφων Ἀλεξ. Ρώμα).

Ἡλπίζον νὰ εἶμαι αὐτοῦ τοῦλάχιστον τὰς ἀρχὰς τοῦ ἐρχομένου, διὰ νὰ Σᾶς ἀπολαύσω κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν μου, ἀλλ' ἐπειδὴ βλέπω, ὅτι δὲν μὲ εὐκολύνεται νὰ ἔλθω προτῆτερα ἀπὸ τὰ μέσα τοῦ Αὐγούστου καὶ ἐπειδὴ μανθάνω, ὅτι γρήγορα ἀνχωρεῖτε διὰ τὰς Νήσους, σπεύδω νὰ ἐμφανισθῶ διὰ γράμματος, διὰ νὰ Σᾶς προσφέρω τὰς ταπεινὰς προσκυνήσεις μου, εὐχόμενός Σας αἰσίαν θαλασσοπορίαν καὶ πᾶν κατὰθῦμιον.

Νομίζω χρέος μου νὰ Σᾶς εἶπω καὶ τὰ κατ' ἐμέ, ἂν καὶ ἄλλοθεν δὲν ἀμφιβάλλω, ὅτι ἐμάθατε. Ὁ Κόμης Γιλφόρντ κατεδέχθη νὰ μὲ συγκριθῇ μετὰ τῶν Προφασίων τῆς μελλούσης Ἑλληνικῆς Ἀκαδημίας μας, ἥτις, τύχη ἀγασθῇ, τὸν ἐρχόμενον Νοέμβριον μὲ ἐπὶ τὰ Προφασίους. Τὸν δεύτερον χρόνον ὁ ἀριθμὸς τῶν Προφασίων αὐξάνει, καὶ καθεξῆς κατ' ἔτος, ἕως οὗ συμπληρωθῇ ὅλον τῶν Προφασίων τὸ σῶμα, τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ συγκροτῇται ἅπαν ἐκ πέντε καὶ εἴκοσι. Ὁ Κόμης ἐλπίζει εἰς τὴν συναίνεσιν τῆς Ἰονίου Βουλῆς νὰ ἀρχίσω καὶ ἐγὼ τὸν δεύτερον χρόνον. Ἡ διορισθεῖσά μοι Καθέδρα εἶναι ἡ τῆς Ἀρχαιολογίας καὶ Νομισματικῆς καὶ διὰ τοῦτο μέσα εἰς τὸν Αὐγούστον ἀνχωρῶ, ὡς ἐλπίζω, διὰ Βιέννην, ἕνεκα τοῦ ἱστορησαί τὸ ἐκεῖ περίφημον Καίσαρικόν Μουσεῖον, καὶ μὲ τὸν αὐτὸν σκοπὸν ἐπιστρέφω πάλιν εἰς Ἰταλίαν, ὅπου θέλω διατρίψαι μέχρι Σεπτεμ-

δρίου 1824 εἰς Βονωνίαν, Φλωρεντίαν, Ρώμην καὶ Νεάπολιν. Δὲν ἤξεύρω ἂν ἐγκρίνῃτε τὸν σκοπὸν μου, ὅστις ἀποβλέπει πρὸ πάντων τὴν εἰς τὸ Γένος μου ἀσθενῆ ἐκδούλευσιν. Ἐπιθυμῶ νὰ ἀκούσω τὴν γνώμην Σας. Παρκαλῶ νὰ μὲ ἀγαπᾶτε καὶ νὰ μ' ἔχητε εἰς τὴν μνήμην Σας.

Ὑποσημειοῦμι με ὅλον τὸ σέβας

Τῆς Ὑμετέρας Εὐγενίας ταπεινὸς δοῦλος

Κ Σακελλαρόπουλος

Ἐκ Παταβίου 25 Ἰουνίου 1823.

Τὰς ταπεινὰς προσκυνήσεις μου πρὸς τὴν Εὐγενεστάτην Κυρίαν Κόμισσαν.

§ 1. Γ. ΜΑΥΡΟΜΙΧΑΛΗ ΠΡΟΣ ΔΙΟΝ. ΡΩΜΑΝ

(Ἀριθ. 39 ἔγγρ. Ἀλέξ. Ρώμα).

Εὐγενέστατε καὶ σεβαστέ μοι Κύριε Κόντε δὲ Ρώμα.

Ἐδεξάμην ἀσμένως τὸ ποθεινόν μοι αὐτῆς. Ἐγὼν καλῶς τὰ ἐν αὐτῷ. Ἡσθην τῇ δηλώσει τῆς εὐκαταίας μοι ὑγείας της. Ἀποκρινόμενος δὲ τῇ λέγῳ, ὅτι περὶ μὲν τῆς ἐσωτερικῆς καταστάσεως τῆς πατρίδος, μ' ὅλον ὅτι ἠκούσθη, πῶς διέτρεζαν μεταξὺ Κολοκοτρώνη καὶ Ἀναγνωσταρᾶ φιλονεικίαι τινές, κατὰ τὸ σύνθηρες, ἔλαβον ὅμως τὴν ἀνγκυλίσιν ἀποπεράτωσιν διὰ μέσου τῆς Διοικήσεως. Καὶ εἶθε τὸ Θεῖον νὰ εὐδοκήσῃ (ὡς ἄλλοτε) καὶ ἐφεξῆς εἰς τὴν θείαν σύμπνοιαν τοὺς ἡμετέρους, δι' ἧς ἐλπίζεται ἀφεύκτως ἡ ἀνεξαρτησία μας. Μοὶ 'κκοφάνη νὰ ἀκούσω καὶ νὰ πληροφορηθῶ σήμερον δι' αὐτῆς, ὅτι ἐκοινοποιήθη ἡ ἐκλογή τῶν ὀνομάτων. Ἐγώ, κύριε, μ' ὅλον ὅτι τὸ τοιοῦτον δὲν μοι ἀνηγγέλθη συστηματικῶς ἀλλὰ κατὰ μέρος, καὶ δὲν ἀφοροῦσεν εἰς ἄλλον, εἰμὶ εἰς τὸ νὰ μὲ ἐμποδίσῃ ἐνταῦθα, ἐπειδὴ καὶ πρῶτον ἐπροσπαζόμην νὰ ἀνχωρήσω διὰ τὰ ἴδια παρὰ τοῦ ἰδίου, καὶ γνωρίζων τὸν σεβαστὸν μοι χαρακτήρα της, καθὼς καὶ ἐκεῖνον τοῦ σεβασμιωτάτου ἀγίου Ἰέροντός μας, καὶ ἐπειδὴ προτοῦ ταῖς εἶχον ἀποχαιρετήσαι, τούτου ἕνεκα ταῖς [ἀνήγγειλα] τὸ ἐμπόδιον, ὅπερ μοὶ ἐγένετο, μ' ὅλον ὅτι ἦτον περιττόν, [ἀφοῦ ἀκόμη] τότε τὸ πρᾶγμα διενεργεῖτο καὶ τέλος δὲν εἶχε λάβει [πέρας]· ἡ κοινοποίησις τούτου μᾶς κάμνει νὰ εἴμεθα εἰς τὸ ἐξῆς προσεκτικώτεροι, ὅπερ κατὰ χρέος πρέπει νὰ δικτηρῶμεν. Σοφοὶ καὶ ὠφέλιμοι μοὶ ἐφά-

νησιν καὶ τώρῳ, καθὼς καὶ πάντα, ἡ ἀπόφασις καὶ προτροπή της, εἰς τὸ νὰ πηρευρεθῶμεν ἐκεῖ, ὅπου ἡ ἀνώμαλος γῆ τῆς ρίζης τοῦ δένδρου ὑπάρχει, καὶ καλλιεργοῦντες πρῶτον τὴν ὑπὲρ ἄλλου τινὸς ὠφέλιμον ρίζην, εὐκόλως καὶ, ἐκουσίως ἐστρέφωμεν τοὺς κλάδους εἰς τὴν τῆς πατρίδος ὠφέλειαν. Καὶ ἦτον εὐχῆς ἔργον ἂν διηυθύνετο. Ὅσον τὸ κατ' ἐμέ, εἶναι ἀδύνατον. κινούμενοι ἄλλοθεν. Μ' ὅλον ὅτι στενάζω βαρέως καὶ ἐπόθουν τὴν διεύθυνσίν μου οὐκ ὀλίγον.

Νεώτερον, οὔτε κατ' εὐθεῖαν οὔτε ἐκ πλαγίου, ὑστεροῦμαι νὰ τὴν εἰδοποιήσω. Εὐθύς ὅμως ὅπου λάβω, θέλω κάμει κατὰ χρέος νὰ μεθέξῃ τῶν νέων, ἐὰν καὶ διακρίβῃ αὐτόσε, ἢ εἰς ὅποιον ἄλλο μέρος τῆς Ἰταλίας.

Μένω μεθ' ὅλον τὸ ἀνῆκον αὐτῇ σέβας

Εἰς τοὺς ὁρισμοὺς πρόθυμος τῶν ἐπιταγῶν της

Γεώργιος Μαυρομιχάλης

Τῷ ἀδελφῇ Ἰουνίου κε'. Ἐξ Ἀγκῶνος.

92 J. ΜΑΥΡΟΜΙΧΑΛΗ ΠΡΟΣ ΔΙΟΝ. ΡΩΜΑΝ

(Ἀριθ. 40 ἐγγράφων Ἀλεξ. Ρώμα).

Τὴν Εὐγενίαν της, ἀρχῶν Κόμπτα, ἐκ ψυχῆς ἀδελφικῆς ἀσπάζομαι.

Ὁ Κύριος C. Blanchier, Ἀγγλος γνωστός της, ὅστις πρὸ καιροῦ μετέβη ἐντεῦθεν μετὰ τοῦ κυρίου Λουριώτου εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἔφθασεν ἐκεῖθεν εἰς τὸ ἐνταῦθα Καθαρτῆριον καὶ μοὶ μετέδωκε τὰς ἐσωκλείστους εἰδήσεις ἀπὸ ἀποσπάσματα γραμμάτων τοῦ κυρ. Α. Μαυρογορδάτου πρὸς αὐτόν. Ἀγκυλὰ καὶ παλαιά, δὲν ἀνέβαλον νὰ τῇ μεταδώσω τχύτας, ὡς προερχομένης ἀπὸ πηγὴν σχεδὸν αὐθεντικὴν.

Ὁ ἴδιος μοὶ λέγει ἐκ στόματος, ὅτι οἱ διορισθέντες πληρεξούσιοι διὰ τὸ ἐθνικὸν δάνειον ἡτοιμάζοντο νὰ κινήσωσιν ἀμέσως μετ' αὐτόν. Ἐπειδὴ δὲ τοὺς ἐφόβιζεν ἡ τεσσαρακονθήμερος φυλακὴ τοῦ Καθαρτηρίου, ἦσαν εἰς ἀπόφασιν νὰ ἔλθωσιν εἰς τὰς Νήσους, ὅπου ἤλπιζον νὰ λάβωσι συγκατάβασίν τινα εἰς τὸ Καθαρτῆριον, καὶ εἶτα νὰ κινήσωσι δι' ἐδῶ, καὶ ὑποφέρωσι μόνον τὰς ἡμέρας δεκαοκτώ.

Αὕτη ἡ οἰκονομία, ἀγκυλὰ ὅχι ὠφέλιμος, θέλει μ' ὅλον τοῦτο προξενήσῃ τὴν ἕως ἡδὴ ἔλλειψίν των.

Ἐγὼ εἶμι ἐλον ἕνα ὑστερημένος γραμμάτων καὶ νεώτερον πλοῖον
δὲν ἐφάνη, ὥστε νὰ μάθωμεν βάσιμόν τι περὶ τῶν πολεμικῶν ἐπιχει-
ρημάτων. Ἐθε αἱ εἰδήσεις νὰ μᾶς ἔλθωσιν ὠφέλιμα πρὸς τὸ δίκαιον.

Ἐντοσοῦτῳ ἀσπαζόμενος αὐτὴν καὶ αὐθις ἀδελφικῶς μένω

Εἰλικρινῆς καὶ δοῦλος
Γεώργιος Μαυρομιχάλης.

Ἐν Ἀγκῶνι, τῇ 3 Ἰουλίου 1823 Ε.Ν.

93. ΣΧΕΔΙΟΝ ΕΠΙΣΤΟΛΩΝ ΔΙΟΝ. ΡΩΜΑ

(Ἀριθ. 41 ἐγγράφων Ἀλεξ. Ρώμα).

Ἐκ Βενετίας τῇ 5ῃ Ἰουλίου αὐκγ

Θέλων νὰ ἀποκριθῶ τοῦ ἀγίου Πατρὸς ἡμῶν Γερμανοῦ, ἐστοχά-
σθην νὰ τοῦ περικλείσω τὴν νέαν ἀλληλογραφίαν μου μετὰ τοῦ Μη-
τροπολίτου Ἰγναντίου. Διὰ τοῦτο ἀποφάσισα νὰ ἐσωκλείσω αὐτὴν
τῆς Εὐγενίας σας, διὰ νὰ ἰδεασθῇ καλῶς περὶ τῶν ἐν αὐτῇ περιεχο-
μένων καὶ νὰ μάθῃ ἀκόμη τὰ νέα, ὅπου μοὶ ἐσυγκοινωνήθησαν περὶ
τοῦ στόλου καὶ περὶ τῶν τῆς στερεᾶς πραγμάτων.

Περιττὸν τοῦ ἐκταθῆναι μοι ὧδε. Προσμένω μὲ ἀδημονίαν τὸν ἐρ-
χομὸν τοῦ Λουριώτου, ἐπειδὴ καὶ ἡ ἀργοπορία του μὲ βαστᾷ ἀμφί-
βολον εἰς τὴν ἀπόφασιν τῆς ἀναχωρήσεώς μου διὰ τὴν Πατρίδα.

* *

[Ἠρὸς Π. Π. Γερμανόν].

Ἐλθον τὸ σεβαστόν μοι γράμμα της, σημειωμένον τῇ κζ' τοῦ πα-
ρελθόντος. Ἐλπίζω νὰ ἔλαβε καὶ ἡ Πανιερότης της τὸ ἀποκριτικόν
μοι εἰς τὸ πρότερόν της.

Ὁ ἅγιος Συνάδελφός της ἐκ Πεισῶν μοὶ ἀπεκρίθη καὶ συμ-
πλέκει τὰ πράγματα εἰς τὸ γράμμα του μὲ ἀναρμόστους προ-
φάσεις καὶ πυχλολογισμούς. Ἐσῶθεν τῆς περικλείω ἴσον τῆς ἐπιστο-
λῆς του καὶ τῆς ἀποκρίσεώς μου. Ἡ πρώτη μου ἀπόκρισις φαίνεται
τὸν ἔβαλεν εἰς συστολὴν καί, ὡς καθὼς ἐπρονόησα, τώρα δοκιμάζει
νὰ δικαιολογηθῇ καὶ δέχεται. Ἀς ἔχῃ τὴν ἄφесιν, καὶ ὁ ἅγιος Θεὸς
ἂς τοῦ ἐμπνεύσῃ ἐλον ἐκεῖνον τὸν πατριωτισμόν, ὅπου ἐπαινεῖται
πῶς αἰσθάνεται.

Ὁ Ἰππεὺς Καπάδοκας, ὁποῦ ἀπὸ Κέρκυραν εὐρίσκειται ἐνταῦθα, ἔλαβε γράμμην καὶ ἀπὸ τὸν Ἀρχιστράτηγον Ἀδριανὸς καὶ ἀπὸ τὸν ἀδελφόν του, καὶ τὸν εἰδοποιεῖν, ὅτι ἐν μέρος τοῦ Ὀθωμανικοῦ στόλου εἶχε φανῇ εἰς Μεσολόγγι, ὅθεν ἤθελεν πιάσει τριάντα πλοῖα ἄλλογενῶν, διὰ ὅποιον τοῦ ἐστάλθη προσταγή παρὰ τῶν ἁγγλων νὰ τ' ἀπαραιτήσῃ παρευθὺς. Τὸ δ' ἄλλο καὶ μεγαλύτερον μέρος τοῦ στόλου τὸ ἐκκατάτρεχον σφοδρῶς αἰ ἐλληνικαὶ θαλάσσαι δυνάμεις. Ἡ βία ἐμπόδισε τοὺς εἰρημένους νὰ τοῦ γράψουν περιστάτικώτερον περὶ τούτου. Διὰ δὲ τὰ τῆς ξηρᾶς ἔχομεν, ὅτι ὁ Σκόντρας ἐπεστράφη εἰς τὰ ἴδια, ὅτι παγμύσμιος εἶναι ἡ ἐπανάστασις τῆς Ἡπείρου, Θετταλίας καὶ Ὀλύμπου καὶ πολλαὶ νὰ ἐστάθησαν αἰ ἀνδραγαθίαι κατὰ μέρος τῶν ἡμετέρων ἐπὶ τῶν ἀλβανῶν ἁλλοπίστων. Μεγάλα πράγματα ὑπὲρ ἡμῶν ἐλπίζω νὰ μάθωμεν μὲ πρῶτον περὶ τῶν ἡμετέρων, καὶ ὁ Κύριος νὰ ἀληθεύσῃ τὰς ἐλπίδας μου.

Παρακαλῶ νὰ μ' ἔχῃ εἰς τὴν διάνοιάν της καὶ νὰ εἶναι βεβαία ὅτι τὸ σέβας ὁποῦ τῆς προσφέρνω εἶναι εἰλικρινὸν καὶ ἀπαράλλακτον.

Τῆς Ὑμετέρας Πανιερότητος
Ταπεινὸς δοῦλος τε καὶ γνήσιος Υἱός.

Ἐκεῖνο ὁποῦ μοὶ κκορξίνεται ὅμως εἶναι, νὰ τὸν ἀκούω νὰ καταφρονῇ καὶ τοὺς ἡμετέρους καὶ τὰ ἡμέτερα καὶ νὰ λογαριάζῃ ὡς οὐτιδανὰ τόσα θχυμασιώδη ἀποτελέσματα καὶ εἰς τὸν αὐτὸν καιρὸν ὁποῦ ἀντιφατικῶς λέγει, ὅτι οἱ Γραικοὶ δὲν πρέπει νὰ ἐλπίζουν πάρεξ εἰς τὸν Θεὸν καὶ εἰς τὰς ἰδίους δυνάμεις των.

94. II. ΠΑΤΡΩΝ ΓΕΡΜΑΝΟΥ ΠΡΟΣ ΔΙΟΝ. ΡΩΜΑΝ

(Ἀριθ. 42 ἐγγράφων Ἀλεξ. Ρώμα).

Πανευγενέστατε Κόμν.

Εἰς Σινιγάλιαν διατρίβων, ἔλαβον διὰ τοῦ κυρ. Μελα τὴν ἀπὸ α'. Ἰουλίου ε. ν. ἐπιστολήν σας καὶ ἐχάρην ἐπὶ τῇ εὐκτασιότητι μοι ὑγεῖς σας ὁμοῦ καὶ τῆς πανευγενεοῦς φαινηλίας σας.

Ἀνέγνωνα ὅσα περιγράφετε περὶ τῆς ἀνταποκρίσεώς σας μετὰ τοῦ κυρίου Ἰγνατίου καὶ τὸ μὲν τελευταῖον σας ἀντίγραφον δὲν εἶδον εἰσέτι· δὲν ἀμφιβάλλω ὅμως, ὅτι ἐγράψατε κάλλιστα καὶ σύμφωνα μὲ ὅσα ὀρθῶς φρονεῖτε. Ἐχετε δίκαιον νὰ ἀγανακτήτε, ἀλλὰ τί

ποιητέον, όταν δὲν εὐρίσκωμεν τὴν ἀρετὴν οὐσιωδῶς, ἀλλὰ κατ'ἐπιφάνειαν. Εἴτε οὕτως, εἴτε ἄλλως ὁμως, τὰ ἔγγραφα τῆς πληρεξουσιότητος δὲν ἐφάνησαν εἰσέτι, καὶ ὑποπτεύω μήπως καὶ τοῦτο τὸ ἔκαμαν λαπά. Ἀγκυλὰ ἐγὼ δὲν εἶδον γράμμα περὶ αὐτῆς τῆς ὑποθέσεως, διὰ νὰ καταλάβω μὲ τί τρόπον γράφουν, ἀλλὰ μόνον ὁ Πειζαδὲς Γεώργιος μοὶ ἔγραψεν ὅ,τι τὸν γράφει ὁ Πατὴρ του.

Περὶ τοῦ ἐχθρικοῦ καὶ τοῦ ἐλληνικοῦ στόλου πολλὰ καὶ διάφορα ἐρρήθησαν κατ' αὐτάς ἀπὸ μέρους τῶν Ἴονικῶν Νήσων, πλὴν ἐγὼ δὲν βάνω βάσιν ἀκόμη εἰς κανένα ἀπὸ τὰ λεγόμενα. Τὸ ἀληθές δὲ εἶναι, ὅτι ἠνώχλησαν οἱ τοῦρκοι πολλὰς ἰονικὰς σημαίας. Τοῦτο τίνι τρόπῳ βλέπει ἡ Ἀγγλία ἀγνοῶ.

Εἴθε νὰ σὰς ἀπολαύσωμεν εἰς τὸν Ἀγκῶνα, ὡς γράφετε. Ἐρρωσθε.

Ὁ διάπυρος εὐχέτης Σας καὶ πρόθυμος εἰς τοὺς ὀρισμούς

Π. Π. (Βαλαίων Πατρῶν).

αωκγ' Ἰουλίου θ. ε. π. Ἐκ Σινιγάλλιας.

98. ΔΙΟΝ. ΡΩΜΑ ΕΚ ΒΕΝΕΤΙΑΣ

(Φίκελ. 2123 ἀριθ. 3017)

Venezia li 19 Luglio 1823.

Myledi.

Quant' ella abbandonato ebbe il soggiorno di Corfù, io mi trovava tuttavia facendo il viaggio di Siena. Mi venne colà detto ch' ella fosse anche giunta in Firenze. Passai espressamente per codesta città e mi portai dal locandiere Schmeider per aver il bene di riverirla. Ogni mia ricerca ne fù vana. Mi fù costantemente risposto ch' Ella non v' era per anco giunta. Ritornato a questa parte ebbi a rilevare con molta mia mortificazione ch' Ella era in Firenze appunto in quello stesso istante ch' io andava di Lei chiedendo, ma che s'era alloggiata in casa particolare. Avrei amato l' occasione d' intrattenere il Commendatore Suo Sposo sopra affare che, a mio credere, non sarebbe indifferente al di lui zelo per il servizio del Governo Britannico. Questo potrebbe offrirgli l' opportunità di distinguersi ancora presso la magnanimità

dell'Augusto suo Padrone ed insieme farebbe conoscere comprovata la lealtà e la costante mia premura di vedere combinata la felicità della mia Patria e Nazione colla gloria e colla politica esclusiva del Gabinetto di S. James. Di tutto ciò potrei vantare una qualche influenza, ma non la voglio esercitare senza il di lui assenso, consiglio e concorso. Se l'incomodo varicoso della Moglie non lo obbligasse di astenersi da viaggi terrestri, noi saremmo ormai incamminati al loro incontro.

Sono sul punto di rivenire imbarco per le isole, ove fra venti giorni pensiamo farne ritorno.

S' Ella mi vorrà onorare frattanto di qualche riscontro, mi farà grazia grande, perchè potrà questo dar norma intelligente ad ogni mio movimento.

Questo Monsignore Agatangelo mi mise alle strette di scrivere in suo nome una lettera ed informazione in francese per il Signor Colonello, di Lei Sposo, ed un'altra in italiano per Lei. La cosa mi parve semplice assai per meritare dal canto mio un rifiuto. La sua situazione d'altronde mi commosse, e se la cosa sua è appoggiata sul vero, io non la credo indegna della loro umanità e rettitudine. Non so poi s'io abbia fatto bene o male di estenderle. Toccherà al Signor Commendatore di dare ad esse il loro giusto valore. In quanto a me non posso far meno di prevenirla onde non le giunga cosa scritta di mio carattere per conto d'altrui, senza che sia accompagnata dal precedente mio avviso.

Mia Moglie le ricorda i suoi doverosi e cordiali complimenti, pregandola ambidue di far presenti all'esimio Signor Commendatore i nostri ossequi.

Mi contunui frattanto, Myledi, la preziosa Sua grazia e mi creda con quell'alta estimazione e con quell'ingenua e rispettosa riconoscenza che mi procura l'onore di proteggermi

(Μεταφραδης)

Ἐν Βενετία τῇ 19 Ἰουλίου 1823.

Μυλαίδην

Ὅταν ἀνεχωρήσατε ἐκ Κερκύρας ἐγὼ μετέβαινον εἰς Σιόαν. Ἐξέρ

ἐμχθον, ὅτι εἵχετε ἤδη φθάσει εἰς Φλωρεντίαν. Ἀνεχώρησα κατε-
 σπυσμένως εἰς τὴν πόλιν ἐκείνην καὶ κατέλυσα παρὰ τῷ ξενοδόχῳ
 Σνείδερ, ὅπως εὐτυχήσω νὰ ὑποκλιθῶ ἐνώπιόν Σας. Ματαίως ὅμως
 Σας ἀνεζήτησα. Μοῦ εἶπον, ὅτι δὲν εἵχετε ἔτι ἀφίχθῃ. Ἐπανελθὼν
 ἐνταῦθα ἐπληροφορήθην μετὰ μεγάλης μου λύπης, ὅτι εὐρίσκασθε ἐν
 Φλωρεντία ἀκριβῶς καθ' ἣν ὥραν Σας ἀνεζήτηουν, ἀλλ' ὅτι εἵχετε
 καταλύσει εἰς ἰδιώτερον οἶκον. Ἦθελον ἐπωφεληθῇ τῆς εὐκαιρίας
 ὅπως ἐπασχολήσω τὸν Ταξιδάρχη Ὑμέτερον Σύζυγον περὶ τινος
 ὑποθέσεως, ἥτις, κατ' ἐμὴν πεποίθησιν, ἤθελεν ἐξεγείρει τὸν ζῆλον
 αὐτοῦ, ὅπως προσφέρῃ ὑπηρεσίαν εἰς τὴν Βρεττανικὴν Κυβέρνησιν. Ἡ
 ἐν λόγῳ ὑπόθεσις ἡδύνατο νὰ παρουσιάσῃ αὐτῷ κατὰλληλον περί-
 στασιν, ὅπως διακριθῇ ἔτι μᾶλλον παρὰ τῇ μεγαθυμίᾳ τοῦ Σεπτοῦ
 Κυρίου του, συνάμα δὲ θὰ συνέτεινεν ὅπως καταδειχθῇ ἡ τε εἰλι-
 κρίνεά μου καὶ ὁ στερρὸς πόθος μου, τοῦ νὰ ἴδω συνδυαζομένην τὴν
 εὐδαιμονίαν τῆς Πατρίδος καὶ τοῦ Ἔθνους μου πρὸς τὴν δόξαν καὶ
 τὴν εἰδικὴν πολιτικὴν τοῦ Ἀνκτοβουλίου τοῦ Ἀγίου Ἰακώβου. Ἐφ'
 ὅλων τούτων σεμνύνομαι, ὅτι θὰ ἡδυνάμην ν' ἀσκήσω ποιάν τινα
 ἐπιρροήν, ἀλλ' ἀποστέρῳ νὰ τὴν μετεχειρισθῶ ἄνευ τῆς συναινέ-
 σεώς του, τῆς συμβουλῆς του καὶ τῆς συνδρομῆς του.

Ἄν τὸ νόσημα τῆς Συζύγου δὲν τὸν ἠνάγκαζε ν' ἀποφεύγῃ τὰ διὰ
 ξηρᾶς ταξείδαι, θὰ ἠρχόμην ἤδη πρὸς συνάντησιν Ὑμῶν.

Εἰμαι ἑτοιμος ν' ἀνχωρήσω διὰ τὰς Νήσους, ὁπόθεν σκέπτομαι
 ἐντὸς εἴκοσιν ἡμερῶν νὰ ἐπκνέλω.

Ἄν εὐαρεστηθῇτε ἐν τῷ δικστήματι τούτῳ νὰ μὲ τιμήσητε διὰ
 τινος ἐπιστολῆς Σας, θέλετε μεγάλως μ' εὐχαριστήσῃ, διότι θὰ μοὶ
 χρησιμεύσῃ ὡς ὁδηγὸς εἰς πᾶν διάβημά μου.

Ὁ Σεβασμιώτατος Ἀγαθάγγελος μὲ ἐστενοχώρησε νὰ διευθύνω
 εἰς τὸ Ὑμέτερον Ὄνομα μίαν ἐπιστολὴν γαλλιστὶ διὰ τὸν Συνταγ-
 ματάρχην Σύζυγόν Σας καὶ ἐτέραν ἰταλιστὶ δι' Ὑμᾶς. Εὖρον τὸ
 πρᾶγμα τόσον ἀπλοῦν, ὥστε νὰ μὴ ἀξίζῃ ἐκ μέρους μου ἄρνησιν.
 Ἡ θέσις του ἄλλως τε μὲ συνεκίνησεν· ἂν δὲ ἡ ὑπόθεσις του στη-
 ρίζεται ἐπὶ τῆς ἀληθείας, τὸ κατ' ἐμέ, δὲν τὴν θεωρῶ ἀναξίαν τῆς
 ὑμετέρης φιλανθρωπίας καὶ εὐθυδικίας. Ἀγνοῶ ἂν ἐπραξά καλῶς
 ἢ κακῶς νὰ τὰς θίξω. Ἀπόκειται εἰς τὸν Κύριον Ἰππότην νὰ δώσῃ
 εἰς αὐτὰς τὴν ἀκριβῆ ἀξίαν των. Ὡς πρὸς ἐμέ, δὲν ἡδυνάμην νὰ μὴ
 Σας προειδοποιήσω, ὅπως μὴ λάβητε ἐπιστολὴν περὶ τρίτου γεγραμ-
 μένου ὑπ' ἐμοῦ, χωρὶς νὰ ἔπεται προηγουμένης εἰδοποιήσεώς μου.

Ἡ Σύζυγός μου θεωρεῖ χρῆος τῆς νὰ διχθῇ διὰ τῆς ἔγκαρ-

δious προσρήσεις της, ἀμφοτέροι δὲ παρκακλοῦμεν Ὑμᾶς νὰ ὑποβάλῃτε τὰ σέβη μας πρὸς τὸν ἔξοχον Κύριον Ταξιάρχην.

Ἐν τούτοις ἐξακολουθήτε, Μυλαΐδη, τὴν πρὸς με πολύτιμον εὐμένειάν Σας καὶ θεωρῆτε με ἐμφορούμενον ὑπὸ τῆς ὑψηλῆς ἐκτιμήσεως καὶ τῆς εἰλικρινοῦς καὶ εὐλαβοῦς εὐγνωμοσύνης, ἥτις μοὶ παρέχει τὴν τιμὴν νὰ διατελῶ

96, Π. Π. ΓΕΡΜΑΝΟΥ ΠΡΟΣ ΔΙΟΝ. ΡΩΜΑΝ

(Ἀριθ. 43 ἐγγράφων Ἀλεξ Ρώμα).

Πανευγενέστατε Κόμη.

Ἐλαβον ἀσμένως τὸ ἀπὸ κζ Ἰουλίου φιλικόν σας καὶ ὑπερεχάρην ἐπὶ τῇ εὐκταίᾳ μοι ὑγείᾳ σας. Ἀνέγνων ὅσα περὶ τῶν ἐσωτερικῶν τῆς Πατρίδος ἐμάθετε καὶ εἶναι σύμφωνα μὲ τὴν ἀλήθειαν. Περὶ τῶν ἀποστελλομένων ὅμως πληρεξουσίων, οἵτινες εἰσὶν ὁ Ὀρλάνδος Ὑδραῖος, ὁ Ἰωάννης Ζαΐμης καὶ ὁ Λουριώτης, λέγει ὁ πρὸ ἡμερῶν ἐκ Πελοποννήσου ἐνταῦθα ἐλθὼν Ἀγγλος, ὅστις εἶχε διαβῆ ἐκεῖ μετὰ τοῦ Λουριώτου, ὅτι θέλει ἔλθωσιν ἐντεῦθεν· ἐὰν δὲ διορισθῶσι καὶ ἐντεῦθεν πληρεξούσιοι καὶ ποῖοι, ἄδηλον.

Δύο πλοῖα ἐφθασαν προχθὲς ἐνταῦθα, τὸ μὲν ἀπὸ Κερκύρας, τὸ δὲ ἀπὸ Σμύρνης. Ἐκεῖνο ἀπὸ Κερκύρας εἶχε δύο τρία γράμματα, τὰ ὁποῖα δὲν ἔγραψον τι νεώτερον· ἐν ἐξ αὐτῶν μόνον ἔλεγεν, ὅτι δὲν ἔχει τι ἀξιοσημεῖωτον, πλὴν τὰ τῆς Πατρίδος πράγματα δεινά. Διὰ στόματος δὲ εἶπεν ὁ Καπετάνιος, ὅτι τοὺς εἰσελθόντας ἐχθροὺς εἰς τὴν Ἀνατολικὴν Ἑλλάδα ἐκτύπησαν οἱ Ἕλληνες καὶ τοὺς ἐνίκησαν καὶ ὅτι τὸ Ἐκτελεστικὸν μετέβη εἰς τὸν Ἰσθμὸν διὰ νὰ ὁδηγῇ τὰ πολεμικὰ πράγματα, καὶ ὅτι διωρίσθη νὰ ἐξέλθῃ τοῦ Ἰσθμοῦ ὁ Κολοκοτρώνης μὲ τρεῖς χιλιάδας στρατιώτας. Περὶ δὲ τῶν ναυτικῶν δυνάμεων δὲν ἠξέουρι τι, εἰμὴ τὸ φθάσιμον εἰς Πάτρης τοῦ ἐχθρικοῦ στόλου. Εἴμεθα στενοχωρημένοι ὥστε νὰ μάθωμεν οὐσιωδῶς περὶ τῶν ἐκεῖ, πλὴν ἔχομεν ἐλπίδας χρηστάς, ὅτι οἱ Ἕλληνες θέλει ἀντιπαρκαταχθῶσι γενναίως καὶ θέλει νικήσωσι μὲ τὴν θείαν ἀντίληψιν.

Ἡμεῖς περιμένομεν ἐνταῦθα ἀνυπομόνως νὰ ἴδωμεν τί θέλει ἀκολουθήσωσιν οἱ πατριῶται περὶ τοῦ δανείου, καὶ ὁποίας διαταγὰς θέλει μᾶς δώσωσιν, ἐπειδὴ, πρὸς τοῖς ἄλλοις, ἐγὼ πλησιάζω νὰ ὑστερηθῶ διόλου καὶ τῶν ἀναγκάσιων ἐξόδων.

Ἐπευχόμενος δὲ αὐτῇ τε καὶ τῇ πνευγενεῖ οἰκογενεῖα σας πᾶν
αἷσιον καὶ εὐκλεές, μένω

Ὁ εἰλικρινὴς φίλος καὶ πρόθυμος εἰς τοὺς ὀρισμοὺς

† **Ο Μαλαίων Πατρῶν.**

αωκγ. Ἰουλίου 2. ἐ. π. Ἐξ Ἀγκῶνος.

Πρὸς τὸν Πανευγενέστατον

Κύριον **Κόμητα Διονύσιον δὲ Ρώμαν.**

Ἴσον ἀπαράλλακτον τῷ πρωτοτύπῳ, εὐρισκόμενον εἰς χεῖρας τοῦ Κόμητος
Κυρίου Δ. ὁ δὲ Ρώμα.

Ἐν Ζακύνθῳ, τῇ 18(30 Μαΐου 1837

Ὁ Ὑποπρόξενος τῆς Α. Μ.

τοῦ Βασιλέως τῆς Ἑλλάδος

εἰς Ζάκυνθον.

(Τ. Σ.) Κ. Καναλέτης.

97. ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΕΚ ΖΑΚΥΝΘΟΥ

(Φάκελ. 2123 ἀριθ. 2964).

(Ζάκυνθος), τῇ 7)19 Αὐγούστου 1823.

Νῦν δὲ βικίως σᾶς φανερόν, ὅτι μετὰ τὰς σημειωθείσας σας νίκας
τῶν Ἑλλήνων εἰς τὸν Βῶλον, ἐνωθεὶς ὁ στρατηγὸς Καρπατάσος καὶ
λοιποὶ ἐκτύπησαν ἐσχάτως τὸν Σιλικτάρην τοῦ Ἀληπασᾶ καὶ τοῦ
Ἰουσουφπασᾶ Πλιάση, ὅποῦ ἦτον μὲ ἐν σῶμα ἀπὸ 4,500· τοὺς ἐσκό-
τωσαν 2 χιλ. καὶ τοὺς ἄλλους διεσκόρπισαν. Μετὰ τὴν μάχην τῆς
Χαιρωνείας τοῦ Ὀδυσσέως, ὅποῦ σᾶς ἐσημείωσεν, ἐσχάτως μᾶς ἦλθεν
εἰδησις ἀπὸ Σάλων, ὅτι ἐνδυναμωθεὶς ὁ Ὀδυσσεὺς μὲ διάφορα
ἐλληνικὰ σώματα, ἐξανκτύπησε τοὺς τούρκους εἰς τὴν Φοντάναν,
ἐσκότωσεν ἐξ αὐτῶν 1800, ἐπλήρωσε πολλοὺς καὶ τοὺς διεσκόρ-
πισε. 4 χιλ. ἐξ αὐτῶν ἀπέρασαν εἰς Εὐβοίαν. δὲν ἤξεύρομεν ἂν τοὺς
δεχθῶν οἱ ἐν τῷ φρουρίῳ τούρκοι. Εἰς τὴν μάχην τῆς Χαιρωνείας
ἐπῆρε 100 καμήλας καὶ 300 μουλάρια· ἐσκότωσε καὶ 300.

Εἰς δ' ἐκείνην τῆς Φοντάνας ἔκκαμε πλῆθος λάφυρα κάθε εἶδους·
λέγουσι νὰ ἐμοίρασε κάθε στρατιώτης γρ. 1500. Ἐσχάτως ἔφθασεν
εἰς Τρίκκαλα ὁ Βεζύρης τῆς Σκόνδρας μὲ 11 χιλ. Τοῦτος ἐμήνησε

τοῦ Στουρνάρη καὶ Καρκαϊσκάκη νὰ προσκυνήσουν, ὑποσχόμενος αὐτοῖς ἀμνηστειάν, προνόμια καὶ ἄλλα πολλά, καὶ τοῦτον τὸν ἐπολίτευσαν, ἕως ὅπου εἰδοποίησαν τὴν Διοίκησιν διὰ τὸν κίνδυνον, ὅπου ἐπαπειλεῖτο, ἐζήτησαν βοήθειαν ἐφοδοπολεμικῶν καὶ τοὺς ἐστάλθησαν ὁμοίως τοὺς ἐστάλθη καὶ ἐπικουρία στρατιωτῶν, ὅτι μετὰ τὴν μάχην τῆς Φοντάνας ἀπέρασαν διάφοροι καπετανατοὶ τῆς Ἀνατολικῆς Ἑλλάδος ἐκεῖσε· οἶον, ὁ υἱὸς τοῦ Μήτζου Κοντογιάννη, Γιολτασάιοι, Καρπενισιῶται, Σαφάκας, Καρβαρίτης, Πεσκλῆς καὶ ἄλλοι. Ἔστειλε καὶ ὁ Μ. Μπότζαρης ἀπὸ Μακρυνόρος ἕως 500. Ἐν σῶμα τοῦ Σκόνδρα ἠθέλησε νὰ ἀπεράσῃ ἀπὸ τὸ Ἀσπροπόταμον· ὁ Στουρνάρης τὸ ἀπέκρουσε καὶ ἐστράφη εἰς τὰ Ἀγραφα καὶ ἐνώθη μετὰ τὸ μέγα στρατόπεδον. Ἐχθρὸς ἐμάθαμεν ἀπὸ Δραγαμέστο, ὅτι ἐν σῶμα τοῦ Σκόνδρα νὰ ἀπέρασεν ἀπὸ τὰ Ἀγραφα καὶ ἐνώθη μετὰ τὸ μέγα στρατόπεδον καὶ ἐκκτέβῃ εἰς τῆς Τάρτενης τὸ Γεφύρι, καὶ οἱ Ἕλληνες τὸ ἐσταμάτησαν ἐκεῖ· καὶ τρέχουν ἀπὸ ὅλα τὰ μέρη οἱ ἐδικοὶ μὲς νὰ τὸ κτυπήσουν. Μὲ ἀνυπομονησίαν προσμένονεν νὰ μάθωμεν τὸ ἀποθνήσκον, καί, ἂν ὁ Θεὸς εὐδοκήσῃ νὰ κτυπήσουν οἱ Ἕλληνες τὸν Βεζύρην τῆς Σκόνδρας, τελειώνει διὰ ἐφέτο ἡ καμπάνια μετὰ τὴν ἀπόκρησιν τῆς Θετταλίας.

Εἰς τὴν ἄνω μάχην ὁ Στουρνάρης ἐσκότωσεν ἕως 300. Εἰς τὰ Ἀγραφα καὶ Ἀσπροπόταμον ὑστεροῦνται ζωοτροφίαις. Τοῦτοι οἱ λαοὶ ἤρχοντο εἰς Μεσσολόγγι καὶ ἐπροβλέποντο. Αὐτὸ τῶρα εἶναι στενὰ πολιορκημένον καὶ δὲν τοὺς περισσεύουν νὰ πωλήσουν· ἐφρόντισεν ὅμως ἡ Διοίκησις διὰ τὸ ξεκίνημα τοῦ ἐλληνικοῦ στολοῦ· ἐπῆγεν ὁ κάλλιστος Ἀρκτος εἰς Ἰῶδραν καὶ κατ' αὐτὰς τὰς ἡμέρας ὁ στόλος πρέπει νὰ εἶναι εἰς τοῦτα τὰ νερά, καί, λυομένη ἡ πολιορκία, προμνηθεύονται τὰ πάντα. Τὸ σῶμα τοῦ Καρκαϊσκάου εἰς Βῶλον ἔγινε 7 ἕως 8 χιλιάδες. Αὐτὸς μετὰ τοῦ Περραιβοῦ ἐκίνησαν διὰ τὸν Ὀλυμπον μετὰ ἓνα καλὸν σῶμα, καὶ φθάνοντας ἐκεῖσε καὶ κτυποῦντας τὸ σῶμα τοῦ Σκόνδρα, ἐλπίζομεν ἡ πυρκαϊὰ ἐξάρχου ἀρχῆς νὰ φθάσῃ, καθὼς εἶναι ὀργανισμένη, ἕως τὴν Σαμφρίνιν. Τέλος ἐξεκίνησαν καὶ οἱ λεγεῶνες ἐκ Πελοποννήσου, καὶ ὁ καλὸς καὶ ὁ ἀμίμηστος στρατηγὸς Νικήτας τῇ 28 Ἰουλίου ἐξεκίνησε ἀπὸ τὰ Μέγαρα μετὰ 4 ἢ 5 χιλιάδες, διὰ νὰ ἐνωθῇ μετὰ τὸν Ὀδυσσεά. Ὅλοι αἱ δυνάμεις τῶν Τούρκων εἰς Θεσσαλίαν καὶ Βοιωτίαν συνίστανται ἀπὸ 22 χιλιάδων. Ὁ Ὀμὲρ πασῆς εὐρίσκεται εἰς Πρέβεζαν μετὰ 1500 περίπου· προσμένει καὶ ἄλλην ἐπικουρίαν Ἀλβανῶν, ὅμως δὲν φαίνεται νὰ ἔλθῃ. Ὁ Ἰουσούφ πασῆς εἶχεν εἰς Βόνιτσαν ἕως 6 χιλ., ἔμεινεν μό-

νον 3 χιλ. Τοῦτοι οἱ δύο Βεζύρηδες τρώγονται ἀνάμεσόν τους καὶ δὲν συμφωνοῦν. Ὁ Ὅμερ ἐφυλάκωσε τὸν Μπεκὴρ Ζογαδόρον, Μουσελίμην Πρεβέξης, ζητῶντας λοχρικισμὸν. Εἴμεθα εἰς στιγμὴν κρίσεως πρᾶγματων ἀποφασιστικῶν. Ἄν φάγωμεν τὸν Σκόνδραν, καλὴ τύχη εἰς τὴν Θεσσαλονίκην καὶ τὰ Ἰωάννινα.

(Ἐπίσης ἐκ Ζακύνθου)

10(22 Αὐγούστου 1822 π. ε.

Με βχθύτατην θλίψιν τῆς ψυχῆς μου σὰς δίδω τὴν θλιβεράν εἰδήσιν διὰ τὸν θάνατον τοῦ ἥρωος καὶ Νέου Λεωνίδα τοῦ ἀθανάτου Μάρκου Μπότσαρη, ὅστις, πληγωθεὶς εἰς τὴν μάχην τοῦ Καρπενησίου, ὁποῦ ἔγινεν εἰς τὰς 8 τρέχοντος παλαιόν, ἐτελεύτησε μετὰ τρεῖς ἡμέρας, ὡς κάτωθεν σὰς ἐξιστορῶ.

Φθάσας ὁ Βεζύρης τῆς Σκόνδρας εἰς Τρίκαλα, ἐξεκίνησεν ἀπὸ ἐκεῖ, καθὼς ἔγραψεν ὁ ἴδιος χείμνηστος ἥρωας, κατὰ τοῦ Ἀσπροπότμου καὶ Ἀγρᾶφων. Καθυποτάξας αὐτὰς τὰς ἐπαρχίας, ἔκαυσε χωρία, ἔσφαξε καὶ αἰχμαλώτισε πολλοὺς καὶ, τέλος, διὰ τῆς ὁδοῦ ἀπὸ Ρεντίαν, ἐξεστράτευσεν μὲ 10 ἢ 12 χιλ. πρὸς τὸ Καρπενῆσι καὶ αὐτὸς ἔμεινεν εἰς Εὐρύπολιν μὲ 6 χιλιάδας Σκονδριανούς καὶ Ἀλβανούς. Ἡ Εὐρύπολις εἶναι εἰς τὴν ὑπώρειαν τῶν Ἀγρᾶφων, σιμὰ εἰς τὸ Φανάρι. Κατὰ δυστυχίαν, εἶχεν ἀρρωστήσει ἐκεῖνον τὸν κκιρὸν ὁ ἀνδρείοτατος Καρκαϊσκάκης καὶ εἶχε τραβηχθῇ εἰς τὸ Μοναστήριον τῆς Πανηγίρας εἰς τὸ Μπορσί· εἰδοποίησεν ὅμως ὁ Καρκαϊσκάκης τὴν Διοίκησιν καὶ τοὺς Ἀρχηγούς τῶν στρατευμάτων τῆς Ἀνατολικῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς Δυτικῆς διὰ τὸν μέγαν κίνδυνον ὁποῦ τοὺς ἐπαπεῖλει. Ἡ πρᾶχλελυμένη τυραννικὴ Διοίκησις, ἥτοι τὸ Ἐκτελεστικὸν Σῶμα, διαφερόμενον διὰ τὴν ἰδιοτέλειάν του μὲ τὸ Βουλευτικὸν καὶ διὰ τὰς μεγάλας διχονοίας καὶ ἀκαταστασίας τῶν νεοφανέντων τυράννων τῆς Πελοποννήσου, δὲν ἔστειλιν καμμίαν ἐπικουρίαν πρὸς τοὺς ἀδελφούς των χερσοελλαδίτας, εἰμὴ μόνον ὁ ἀπὸ Βοστίτζαν Ἀνδρέας Λόντος· ἔστειλεν 600 ἀνθρώπους πρὸς βοήθειαν τοῦ στρατηγοῦ τῆς Δωρίδος Σκαλτζοδήμου. Οἱ δὲ ἀρχηγοὶ τῶν ἀρμάτων τῆς Ἀνατολικῆς καὶ Δυτικῆς Ἑλλάδος, ὡς ἐν νεφέλαις ἀέρων καὶ ὡς ὑψηπέτχι ἀετοὶ ἐπέτχσαν ἀπὸ ὅλα τὰ μέρη καὶ ἦλθον εἰς ἐκεῖνα τοῦ Καρπενησίου εἰς ἀπάντησιν τοῦ ἐχθροῦ. Μεταξὺ τούτων τῶν ἡρώων ἐξεστράτευσεν καὶ ὁ τῶν ἡρώων πρίγκιψ ὁ ἀθά-

νατος, ὁ ἀμίμητος, ὁ νέος Λεωνίδας, ὁ ἐδικός μας, λέγω, Μάρκος Μπότσαρης καί, ἐνωθεῖς μέ τοὺς λοιποὺς ἀδελφούς του Ἀρχηγούς, ἔκαμε συμβούλιον πολεμικὸν καὶ ὁ ἥρωας μας ἐπρόβαλε τὰ κάτω σχέδια, λέγων πρὸς αὐτούς :

» Ἀδελφοί, ἡμεῖς πρὸς τὴν δύναμιν τοῦ ἐχθροῦ εἴμεθα ὀλίγοι νὰ ἀντιπαρταχθῶμεν κατὰ πρόσωπον αὐτοῦ· δὲν ἡμποροῦμεν, διότι ὁ ἐχθρὸς εἶναι δυνατός, ἔχει 10 ἕως 12 χιλ. καὶ ὀπίσω αὐτῶν ἔρχονται καὶ ἄλλοι. Ἡμεῖς μὲν εἴμεθα 2,500· διὸ ἐγὼ κρίνω εὐλογον νὰ ἐφορμήσωμεν διὰ νυκτὸς ἐπάνω τοῦ ἐχθροῦ μέ τὰ σπαθία μόνον γυμνὰ καὶ μέ τὰς πιστόλας· καί, τοῦτο ἐνεργούμενον, ὁ ἐχθρὸς θέλει βαλθῇ εἰς ἀταξίαν μεγάλην καὶ εἰς μεγάλον φόβον. Οἱ τοῦρκοι δὲν γνωρίζουν καλὰ τὰς τοποθεσίας καί, βαλλόμενοι εἰς τροπὴν, ἡμεῖς θέλομεν τοὺς ἀφανίσει κατὰ κράτος μέ τοῦ Θεοῦ τὴν βοήθειαν.»

Ἦρσεν ὁ λόγος καὶ τὸ σχέδιον τοῦτο εἰς ὅλους, καὶ ὁ ἥρωας ἐπρόσταξε νὰ γίνῃ ὁ ἑλλ. στρατός εἰς 4 ὅμοια σώματα εἰς θέσιν τετραγωνιαίαν καὶ ἔπειτα ἀπὸ ἓν σημεῖον, ὅπου ἤθελε κάμει αὐτός, νὰ ὀρμήσουν ἐνταυτῷ καὶ τὰ 4 σώματα. Ἐλθούσης τῆς διωρισμένης ὥρας, ὅπου ἦτον τῇ 7 τρέχοντος ἐξημερόνοντας, δηλαδὴ ἡ ὀγδόη, εἰς τὰς 5 ὥρας τῆς νυκτός, σχεδὸν εἰς τὸν πρῶτον ὕπνον, ὁ ἥρωας εἶπε πρῶτον «ὦν μέ χάσετε, εἰς τὰς σκηνὰς τῶν Πασσάδων νὰ μέ ζητήσετε» καί, κάμνοντας τὸ σημεῖον, ὤρμησεν εὐθὺς κατὰ τὸ στρατόπεδον τῶν ἐχθρῶν, ἀκολουθῶντας τὸν καὶ ἐν ἄλλο σώμα· τὰ δὲ ἄλλα δύο σώματα, εἴτε ἀπὸ φόβον, εἴτε διότι δὲν ἤκουσαν ἢ δὲν εἶδον τὸ σημεῖον, δὲν ἐκίνησαν. Ἐμβῆκε πρῶτος ὁ ἥρωας εἰς τὸ τουρκικὸν στρατόπεδον μέ 200 καὶ προπορεύεται μέ ὀλίγους. Ἐφώναζεν ἀρβανίτικα «ποῦ εἶναι οἱ Πασσάδες ; ἐφθασαν οἱ γκιουρῆδες εἰς τὰ πρῶτα καραβούλια».

Ὡς τόνον οἱ ἐπίλοιποι σύντροφοι μέ τὸ ἄλλον σῶμα, ἐμβαίνοντας εἰς τὸ στρατόπεδον, ἔσφαζον ὡς πρόβατα τοὺς βαρβάρους, κοιμωμένους καὶ τρομοχσμένους. Ὁ δὲ νέος Λεωνίδας, ἐμβὰς εἰς τὴν σκηνὴν τῶν Πασσάδων, ὅπου εὐρίσκετο καὶ ὁ Ἄγας Βεσιάρης, ἤρπαξε τοῦτον καὶ τὸν ἔδωκε τῶν λοιπῶν Σουλιωτῶν, καὶ ἀρπάξας ἓνα Πασσᾶν ἀπὸ τὸν λαϊμὸν, τὸν ἔσερνε νὰ τὸν πάρῃ ζωντανόν, τὸν ὅποιον ἔφερε ἕως μισοῦ μίλλι. Οἱ βάρβαροι, δισχορπισμένοι εἰς τὸν κάμπον καὶ μὴ ἀκούοντες πολλὰ ντουφέκια, ἀπέδωσαν τὸ πρᾶγμα, ὅτι ἦτον καμμίκα μερικὴ σύγχυσις ἀναμεταξὺ τῶν στρατευμάτων καὶ ἐφώναζον ἀρβανίτικα «πχύσχετε καὶ σιωπή· γυρίσατε ὀπίσω· δὲν εἶναι οἱ γκιουρῆδες, ἀλλὰ χιτῆς.» Τότε ὁ ἥρωας, μὴν ἡμπορῶντας νὰ βα-

στάξῃ τὴν φιλοτιμίαν τοῦ ἡρώισμου του, ἐφώναζεν εἰς ἀλβανικὴν γλῶσσαν, ἴσως νὰ τοὺς φοβίσῃ περισσότερον, λέγων : «Μωροί, δὲν εἶναι χατὰς, ἀμὴ ὁ Μ. Μπότσας, ὅπου θέλει σφάζει ὅλους.» Τοῦτο ἀκούοντες οἱ βάρβαροι καὶ φωνάζοντες πολλοὶ τὸ «Ἐρδε Μάρκο Μπόσταρη» ἤρχισαν τὰ ντουφεκίζονται ἀνάμεσόν τους. Ὁ ἥρωας δὲν ἠθέλησε νὰ κόψῃ τὸν πασσᾶν, ἀλλὰ τὸν ᾔθελε ζωντανόν· καὶ φθάνοντας σιμὰ τοῦ ἑνὸς μικρὸν σῶμα βαρβάρων, μὲ τὸ ὅποιον ἦτον καὶ ἓνας σωματοφύλαξ ἀράπης τοῦ πασσᾶ, ἀκούων τὴν φωνήν τοῦ αὐθεντοῦ του, ἔρριψε μίαν πιστόλαν κατὰ τοῦ ἥρωος καὶ τὸν ἐλάβωσεν εἰς τὸ ὀπισθεν μέρος τοῦ λαιμοῦ, σιμὰ ἀπὸ τὰς πλάτας, καὶ εὐθὺς λέγει τῶν συντρόφων του «ἐβαρέθηκα, ἀδελφοί.» Τοῦτο ἀκούοντας αὐτοί, οἱ μὲν τὸν ἐβαστοῦσαν, οἱ δὲ ἐπολεμοῦσαν μὲ τοὺς βαρβάρους· καὶ ὁ ἥρωας ἐβαστοῦσε τὸν πασσᾶν εἰς χεῖρας, θέλων νὰ τὸν πάρῃ ζωντανόν. Θυμωθέντες οἱ ὀπαδοὶ τοῦ Σουλιῶται ἀποκεφάλισαν τὸν βάρβαρον καὶ φορτόνοντας τὸν ἥρωα εἰς τοὺς ὤμους των διὰ τὸν εὐγάλουν ἔξω τοῦ στρατοπέδου καὶ πολεμουμένοι μὲ τοὺς βαρβάρους, οἱ ὅποιοι ἐκατάλαβαν ὅτι ἐσκοτώθη ὁ ἥρωας, ἠκολούθησεν ἐδῶ ἐκεῖνο ὅπου ἐσυνέβη εἰς τὴν Τρωάδα διὰ τὸ σῶμα τοῦ Πατρόκλου. Ἐσκοτώθησαν 37 Σουλιῶται καὶ ἐπληρώθησαν 6 καὶ τέλος εὐγαλαν ἔξω τοῦ στρατοπέδου τὸν ἥρωα, καὶ ἀναπαύοντάς τον ἔπικασαν ὅλοι τὰ ντουφεκία καὶ πολεμοῦντες τοὺς ἐχθροὺς διὰ νυκτός. Οἱ βάρβαροι ὅπου ἔβλεπον ντουφεκαῖς ἔρριπτον ἐπάνω, καὶ ἐσκοτώθησαν οἱ περισσότεροι ἀνάμεσόν των. Καί, τοῦ ἡλίου ἀνατείλαντος, βλέποντες οἱ Τοῦρκοι τόσα σώματα νεκρὰ εἰς τὸ στρατόπεδόν των καὶ τοὺς Ἕλληνας ὅπου τοὺς ἐπεριτριγύριζον, διηυθύνθησαν πρὸς τὸ μέρος ἐκεῖνο τῶν δύο ἑλληνικῶν σωμάτων, ὅπου δὲν εἶχον ἐνεργήσει τὴν ἐφόρμησιν κατὰ τὸ σχέδιον. Οὗτοι, ὄντες εἰς δυνατὰ κραδούλια εἰς τὸ ἀπέρριψμα τῶν βαρβάρων, ἔκκαμν μεγάλον ἀρκανισμόν εἰς αὐτούς. Τέλος πάντων, κατατρομαγμένοι οἱ βάρβαροι ἐβάλθησαν ὅλοι εἰς φυγὴν, ἀφίνοντες εἰς τὴν διάκρισιν τῶν νικητῶν ὅλην τὴν ἀποσκευὴν των, σκηνάς, ἐφόδια πολεμικὰ καὶ πολλὸν ὅλας τὰς ζωοτροφίας, ἀπὸ τὰς ὁποίας οἱ Ἕλληνες εἶχον μεγάλην χρεῖαν. Ἐπῆραν ἕως 600 ἄλογα, καὶ μουλάρια, 6 χιλ. πρόβατα καὶ βόδια καὶ ἄλλα πάμπολλα λάφυρα, ὅλον ντουφέκια, σπαθιά, πιστόλιας, κάπαις, δισάκκια καὶ τούτων ὅμοια καὶ 40 σημαίας. Οἱ σκοτωμένοι τῶν βαρβάρων εὐρέθησαν εἰς τὸ στρατόπεδόν τους ἕως 1,500 οἱ δὲ πληγωμένοι ἀγνοοῦνται. Ἐγκαταλιπόντες οἱ βάρβαροι τὰς πεδιάδας τῆς μάχης, ἤτις ἔγινε εἰς τὸν τόπον ὀνόματι Λάκκον, 3 ὥρας μακρὰν τοῦ Καρπενησίου πρὸς

τὴν Αἰτωλίαν, διεσώθησαν εἰς τὴν πόλιν Καρπενησίου, ἥ ὅποια δὲν ὑπάρχει πλέον, διότι εἶναι καϋμένη. Ἐστέκοντο ἐκεῖ ἕως τῇ 15 τρέχοντος πολιορκημένοι καὶ κατατρομασμένοι, προσμένοντες τὸν ἴδιον Σκύνδραν διὰ νὰ τοὺς ἐλευθερώσῃ· οὕτως μοὶ γράφουν ἀπὸ τὸ Μεσολόγγι τῇ 17 τρέχοντος. Ὁ δὲ καρaboκύρης, ὅπου ἐσχάτως ἦλθεν ἀπ' ἐκεῖ, μοὶ ἐδιηγήθη, ὅπου ὕστερα οἱ Σουλιῶται, συμφῶνως ὅλοι αἱ φάρακι, ἔκλεξαν διὰ ἀρχηγόν τοὺς τὸν ἀδελφὸν τοῦ ἥρωος, τὸν Κωνσταντῖνον. Καὶ ἐνωθέντες μὲ τοὺς ἄλλους Ἕλληνας εἰς τὸ μακρὸν χωρίον καὶ γινόμενοι ἐν σῶμα ἀπὸ 4 χιλ. ὤρμησαν κατὰ τῶν βαρβάρων, καὶ τοὺς ἐκτύπησαν, καὶ τοὺς εὐγαλιν ἀπὸ τὸ Καρπενῆσι, καὶ ἔφυγον δισκορπισμένοι ἐνθεν κακείσε. Ὁ Σταμούλης Μαυρομάτης μοῦ γράφει καὶ αὐτὸς τὴν φυγὴν τοὺς, ὅτι νὰ ἦλθεν εἰδήσις ἐκεῖ εἰς τὰς 10 ὥρας εἰς τὰς 17 τρέχοντος, ὅμως δίχως σωστὴν πληροφορίαν. Εἰς τούτην, λέγει ὁ καρaboκύρης, ὅτι ἐσκοτώθησαν 750 τοῦρκοι. Ἐν σῶμα τοῦ ἐχθρικοῦ στρατεύματος εἶχε διευθυνθῇ πρὸς τὴν Δωρίδα καὶ τὸ ἀπάντησεν ὁ Σκαλτσουδῆμος εἰς τὸ Μακροκάμπι, ἐκτύπησαν αὐτὸ εἰς δύο μάχας, σκοτώνοντας πολλοὺς ἐξ αὐτῶν, καὶ μετὰ ταῦτα τὸ ἐπολιώρκησαν ἐκεῖ καὶ ἐζήτησαν βοήθειαν τοῦ Ἀνδρέου Λόντου καὶ τοὺς ἐστάλησαν οἱ ἄνω 600 πελοποννήσιοι· τί δὲ μετὰ ταῦτα ἐκολούθησεν εἰς τὴν Δωρίδα ἀγνοοῦμεν εἰσέτι.

Ἄς ἐπυνέλω εἰς τὸ τέλος καὶ θάνατον τοῦ ἥρώος μας. Ἐκατὸν περίπου Σουλιῶται τὸν ἐπῆραν νὰ τὸν φέρουν εἰς τὸ Μεσολόγγι καὶ φθάσας εἰς τοῦ Ἀλήμπεη τὸ Γεφύρι, ἥ, κατ' ἄλλους, εἰς τὴν Κεφαλόδρουσιν, ἔξω τοῦ Ἀνατολικοῦ, ἐλιποθύμησε Καὶ ἰδόντες αὐτὸν ἐγγὺς εἰς τὸν θάνατον ἔκλαιον ὅλοι· αὐτὸς δέ, στραφεὶς πρὸς αὐτούς, εἶπεν : «Μὴ κλαίετε, ἀδελφοί, τὸν θάνατόν μου, διότι δὲν τὸν κλαίω ἐγώ, ὅπου ἀποθνήσκω εὐχαριστημένος, ἐπειδὴ ἀφίνω τὸ ἔθνος μου ἐλεύθερον· καί, ἂν θέλετε νὰ στερεώσετε τὴν ἐλευθερίαν μας, νὰ πάρετε τὸ παράδειγμα ἀπὸ ἐμένεα καὶ νὰ μὴ ψηφίσετε τὴν ζωὴν σας, ὅτι δίχως νὰ ἀποθάνωμεν ἐλευθερίαν δὲν ἀποκτοῦμεν». Μετὰ τοῦτο οἱ Σουλιῶται ἤρπασαν τὸν Ἀγῶ Βασιάρην καὶ τὸν ἀπεκεφάλισαν ἔμπροσθέν του. Καὶ ζυγόνοντες εἰς Μεσολόγγι εὐγῆκαν ὁ Ἐπαρχος Κόμης Κωνσταντῖνος Μεταξᾶς καὶ ὅλος ὁ λαὸς τῆς πόλεως πρὸς προὔπαντήσιν τοῦ ἡρώϊκοῦ σώματος, κλαίοντες ὅλοι καὶ μακκαρίζοντες τὸν σωτῆρα τῆς πόλεως τῶν καὶ τῆς Ἑλλάδος καὶ οὕτως συνωδευμένον τὸ ἔφερον εἰς τὸ ὀσπίτιον τοῦ Ἐπαρχοῦ, καὶ συναθροισθέντες οἱ Ἀρχιερεῖς καὶ ἱερεῖς καὶ ὅλος ὁ λαὸς τὸν ἐσυνητρόφευσαν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, προπορευομένων ἕως 80 αἰχμαλώτων τούρκων σιδηροδε-

μίων καὶ μὲ διάφορα πρόπαια τῆς νίκης, καὶ μεταζὺ τούτων 40 σημαίας, ὅπου εἶχον πάρει τῶν βερβάρων. Τοιοῦτον τέλος ἔδωκεν ὁ ἀμίμητος τοῦτος ἥρως.

Παύω νὰ σᾶς γράψω περισσότερα, ὅτι δὲν μὲ ἀφίνουν τὰ δάκρυα, καὶ μὲ πρῶτον μέσον Κορφῶν θέλω σᾶς γράψω διεξοδικῶς περὶ πολλῶν πραγμάτων. Σᾶς συντροφεύω καὶ τὸ ἐσώκλειστον ἀπὸ τὸν ἴδιον ἥρωα. Νὰ γράψετε τῆς συμβίας του εἰς Ἀγκῶνα καὶ νὰ τὴν παρηγορήσετε. Θέλω τῆς γράψῃ καὶ ἐγώ. Νὰ τὴν προσέχετε ὡς πρότερον καὶ καλλίτερα.

Τὰ τῆς Πελοποννήσου πράγματα κάκιστα καὶ χειρίστα ὡς οὐδέποτε. Δέκα ἀχρεiestατα ὑποκείμενα εἶναι τὸ αἷτιον πάντων τῶν κακῶν. Καὶ πρόεδρος αὐτῶν ὁ ἀχρεiestατος Κ Εἶναι ἐξοπίσω νὰ ἀρχίσῃ ἓνας ἐμφύλιος πόλεμος κατὰ τούτων τῶν ἀχρεiestάτων ἀνδρῶν. Ὁ λαὸς εἶναι ἱερός, ἅγιος καὶ κάλλιστος. Ἐλπίζω ὅμως εἰς τὴν Θεὸν Πρόνοιαν, ὅτι ὀλίγωρα θέλουν κατὰστροφῶν τοῦτοι οἱ μικροπρεπεῖς καὶ οὐτιδανοὶ τύραννοι, ὅτι ὁ λαὸς τῶρα ἐγνώρισε τὰ συμφέροντά του. Ἄν προφθάσω θέλω σᾶς στείλῃ ἓνα πόνημα ἐνὸς προκομμένου ἀνδρὸς περὶ τῆς τωρινῆς πελοποννησιακῆς καταστάσεως. Εἶναι τοῦ Θεοκλήτου.

Εἶναι καὶ πολλὰ τῆς Ἀνατολικῆς Ἑλλάδος, καὶ μᾶλλον τῆς Εὐρύπου· βαρύνονται νὰ σᾶς γράψω τώρα, ὅτι ἡ λύπη τοῦ ἡρώος μας μὲ καταθλίβει. Ὁ τουρκικὸς στόλος πρὸ 4 ἡμέρας ἔφυγεν ἀπὸ Πάτρας· ἄφησεν εἰς τὸν Κόλπον ἕως 20 πλοῖα. Τὸ Βουλευτικὸν Σώμα ἐκλεξε τὸν ἀριστον Μαυροκορδάτον πρόεδρόν του. Ὁ Κολοκοτρώνης καὶ ὁ σύντροφός του καὶ ὁ συμπατριῶτός του Δεληγιάννης ἐναντιώθησαν καὶ αὐτὸς παρητήθη· ἐπῆγεν εἰς Ὑδραν νὰ κινήσῃ τὸν στόλον· ἄλλοι δὲ λέγουν, πῶς νὰ ἐδυσχερεστήθῃ καὶ ἐτραβήχθῃ ἐκεῖ· καὶ μὲ πρῶτον θέλω σᾶς γράψῃ τὸ ἀποβησόμενον.

* *

«Ἐπιστολὴ τοῦ ἰδίου Μάρκου Μπότσαρη ἀπὸ Σοβαλάκι—
τῇ 3 Αὐγούστου 1823.»

«Οἱ ἐχθροὶ ἐπροχώρησαν εἰς τὴν Δυτικὴν Ἑλλάδα, καθυπέταξαν τὸ Ἀσπροπόταμον καὶ Ἀγραφα, ἤγαλάντισαν καὶ κατέσφαξαν πολλοὺς τῶν ἐγκατοίκων. Ὅσοι ἐξέφυγον ἀπὸ τὴν ὀργάν των κατέφυγον εἰς τὰ ἐνδότερα μέρη Σοβαλάκου, εἰς τὸν Ζυγὸν καὶ εἰς τὰς χώρας. Ἡμεῖς ἐξήλθομεν εἰς ἀπάντησίν των καὶ εὐρισκόμεθα στρατοπεδευμένοι εἰς

τὸ μέρος τοῦ Κερπενησίου. Τὰς ἀναγκαίας θέσεις τοῦ Καρλελίου τὰς ἔχουν πιασμέναι οἱ ἐντόπιοι. Ἀρχηγὸς τοῦ στρατεύματος, ὅπου ἔρχεται ἀπὸ τὸ μέρος τοῦτο, εἶναι ὁ Σκόνδρα πασᾶς. Εἴθε ἡ Θεία Δύναμις νὰ μᾶς δώσῃ θάρρος πρὸς ἀντίστασιν τῶν ἐχθρῶν καὶ νὰ ἐξοικονομήσῃ τὰ πάντα».

98. ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΙ ΕΚ ΚΕΡΚΥΡΑΣ

(Φάκελ. 2124 ἀριθ. 3591).

Κορφούς, τῇ 10 Αὐγούστου 1823.

Ἐβεβαιώθη τέλος πάντων ἀπὸ ὅλα τὰ μέρη, ὅτι οἱ Τοῦρκοι, ὅπου ἠθέλησαν καὶ φέτος νὰ ἐκστρατεύσουν διὰ τὴν Θεσσαλίαν καὶ Πελοπόννησον, ὅπου καὶ ἂν ἐζήτησαν νὰ προχωρήσουν πανταχοῦ ἠφάνισθησαν σχεδὸν κατὰ κράτος, καὶ κατ' ἐξουχὴν ἀπὸ τοὺς ἀνδρείους Ὀδυσσεὺς καὶ Νικήταν· εἰς τὰ μέρη τῆς Λειβαδίας καὶ Πέτρας ἐφόνευσαν ὑπὲρ τὰς 8 χιλ.· τοὺς ἐπῆραν ἀρκετὰ ἐφόδια καὶ τὴν στρατιωτικὴν των κάσσαν, καὶ τέλος πάντων τὰ λείψανα αὐτῶν τῶν σωμάτων, τζίρικκ 14 χιλιάδες, ὀδηγούμενα παρὰ τοῦ ἀχρείου Πασᾶ, ὅπου ἠρᾶνισε τοὺς Ἕλληνας εἰς τὴν Βλαχίαν, αὐτὰ τώρα περιπλανῶνται δισκορπισμέναι ἔνθεν κκεῖθεν εἰς τοὺς λόγγους τῆς Ἀχαΐας καὶ Βοιωτίας, καὶ ἐλπίζομεν ὅτι θέλει χαθοῦν καὶ αὐτοί, ἔλλειπεις ὄντες ἀπὸ πολλὰ ἀνγκυλῖα. Οἱ ἐν Ἀχαρνανίᾳ ἐκστρατεύσαντες ἐχθροί, μαχόντες τὸν ἀφκνισμόν τῶν ἄνω, δὲν τολμοῦν νὰ προχωρήσουν διὰ τὴν Αἰτωλίαν, ὅπου ἐκεῖ προσμένονται ἀπὸ τοὺς Ἀχαρνάναις, ὀδηγούμενοι ἀπὸ τὸν ἥρωα Βύτσαρην.

Τὰ τῆς Πελοποννήσου ἡσύχασαν διόλου, καὶ τώρα περιμένονται νὰ φθάσουν καὶ τὰ ἐθνικά μας πλοῖα, διὰ νὰ ἀφανίσουν τὸν κατατρομασμένον καὶ κκεῖως ἔχοντα στόλον, ὅπου στέκεται ἀνεργὸς καὶ περιπλανώμενος εἰς τὰ νερὰ τῆς Πάτρας.

Γράμματα τῶν 23 Ἰουλίου ἀπὸ Μπιτώλλια λέγουν, ὅτι ὁ Σκόνδρα πκσᾶς εἶχε φθάσει εἰς τὰ Ἀγρὰ μετ' 9 χιλ. στρατεύμα, τὰ 23 τοῦ ὁποίου εἶναι συνθεμέναι ἀπὸ Ἀλβανίτας Χριστιανούς καὶ Λατίνους, καὶ τὸ ἐν τρίτον ἀπὸ Μωαμεθανούς, τῶν ὁποίων ἔταξεν, ὅτι δὲν ἔχει σκοπὸν νὰ πολεμήσῃ, ἀλλὰ νὰ κάμῃ ἕνα συμβιβασμὸν μετὰ τοὺς καπεττανεῖους Ἕλληνας καὶ νὰ εἰρηνεύσῃ τὰ πράγματα. Φθάσας λοιπὸν εἰς τὰ Ἀγρὰ καὶ βλέποντας μεγάλα ἐμπόδια εἰς τὸ

νὰ περάσῃ παρ' ἐμπρός, ἐπρότεινε συμβιβασμοὺς πρὸς τὸν καπ. Στουρνάση, πλὴν βλέποντας, ὅτι τὰ ζητήματα τούτου ἦσαν ὑπερβολικὰ καὶ ὑπέρογκα, ἐπέστρεψε πάλιν εἰς τὰ Τρίκκαλα. Τοῦτος ὁ Παῖς γράφουν, ὅτι κηρύττει καθημερινῶς νὰ μὴν τυραννοῦν τὸν ρυγῖν οὔτε μὲ ἀγγαρίαις, οὔτε μὲ δυναστικὰ δοσίματα, καὶ τόσον ὀλιγώτερον μὲ καταδρομὰς καὶ ζουλούμια· καὶ μάλιστα μερικῶν Τοπτζιδῶν του, ὅπου ἐγύμνωσαν τοὺς Χριστιανούς, ἔκαμε καὶ τῶν ἑκοφν τὰ χεῖρα, θανατώσας ἕνα τῶν ἀξιωματικῶν του, ὅπου τοῦτος ἐγύμνωσεν ἕνα Χριστιανὸν εἰς τὸν δρόμον. Ὅθεν, προσθέτει ὁ φίλος, τὴν σήμερον οἱ Τοῦρκοι ἡμερώθησαν εἰς τρόπον ἀπαρδειγμάτιστον καὶ πλέον ὅλοι ἀνοιξαν τὰ ἐργαστήριά των καὶ παραγματεύονται ἐν ἄκρᾳ ἡσυχίᾳ. Δὲν ἠξεύρομεν ὅμως ἂν μεταβληθοῦν τὰ πράγματα μετὰ τὴν ἀνχώρησιν τοῦ Σκοντριάνου.

99. ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΙ ΕΚ ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ

(Φάκελ. 2124 ἀριθ. 3592).

Μεσολόγγι, 18 Αὐγούστου 1823 ε. π.

Περὶ εἰδήσεων, ὅπου μ' ἐρωτᾶτε, εἶναι καὶ ἀκόλουθοι : Τὸ ὄρδι τοῦ Σκόντρη, ἀπὸ 15 χιλ., νομίζω νὰ σᾷ εἶναι γνωστὸν, ὅπου ἔφθασεν εἰς τὸ Κερπενῆσι, διαπερῶντας ὅλα τὰ μικρὰ συναπαντήματα, στρατοπεδεύοντας ὁ σκοπὸς του διὰ τὸ Μεσολόγγι. Ὁ γενναῖος ἥρωας καπ. Μάρκος Μπότσαρης, γράφοντάς του οἱ ἐδικοὶ μας καπετανεῖοι τὴν ἐκεῖ χρεῖαν, ἔτρεξεν ἀμέσως μὲ χιλίους ἐπτακοσίους, ὅπου εἶχε μαζί του, καὶ τοὺς ἀπάντησεν εἰς τῆς Τατάρινας τὰ γιοφύρια, ὅπου πρὸς τὸ μεσονύκτιον ἐρρίχθη καταπάνω τοὺς ὡς ἄλλος Λεωνίδας. Τὴν σφαγὴν καὶ τὴν φθοράν, ὅπου τοὺς ἔκαμεν, εἶναι ἀπερίγραπτοι. Δύο χιλιάδες θανατωμένοι ἔμειναν εἰς τὸν κάμπον· λαβωμένους ἀπειρους, καὶ χίμαλῶτους ὑπὲρ τοὺς τριακοσίους πενήντα. Λάφυρα τριακόσια ἄτια, ὀγδοῇντα μουλάρια φορτωμένα ἀσημικὰ, ἄρματα, τροφάς, παξημάδι καὶ ἀλεύρια ἀρκετά. Καὶ ὁ ἀείμνηστος Μάρκος, διοικῶντας μὲ ἀνδρείαν, ἐξέτρεχεν ὡς λέων ὠρυόμενος καὶ διαπεροῦσε μὲ μέγαν ἀφανισμόν τῶν ἐχθρῶν, ὥστε ἔφερε μίαν λαμπροτάτην καὶ ἀνήκουστον νίκην. Πλὴν, τί τὸ ὄφελος, ὅπου αὐτὸς ὁ Μέγας Ἄνδρας ἐθανατώθη εἰς αὐτὴν τὴν μάχην, ὅστις ἦτον τὸ καύχημα τοῦ Γένους μας καὶ ὁ τρόμος τῶν ἐχθρῶν ! Καὶ εἰς

τοῦτο ὀλιγοδειλίσαν οἱ Ἕλληνες, ὅπου, ἂν δὲν ἀκολουθοῦσεν ὁ θάνατος αὐτοῦ τοῦ ἥρωος, ἤθελεν ἀφανίσει κατὰ κράτος αὐτὸ τὸ χονδρὸν σῶμα τῶν ἐχθρῶν. Οἱ στρατιῶται λοιπὸν τοῦ Μακαρίτου καὶ οἱ ἐπίλοιποι καπεταναῖοι, χωρὶς νὰ χάσουν τὴν παρρησίαν τοῦ πνεύματός, ἔκλεξαν καὶ ἔβαλαν εὐθὺς εἰς τὸν τόπον του τὸν ἀδελφόν του, καπ. Κώσταν Μπότζαρη, ὅπου καὶ αὐτὸς εἰς τὴν γενναϊότητα καὶ ἀνδρείαν ὑπερβάνει τὸν μακαρίτην, ὅχι ὅμως εἰς τὴν προκοπὴν, φρονιμάδα καὶ τερτίπια του, καὶ εὐθὺς ἐσφάλισαν τοὺς ἀνεμισμένους ἐχθρούς, καὶ ἀπεφάσισε νὰ ριχθῇ καὶ αὐτὸς κατ' ἐπάνω τους χωρὶς ἀργοπορίαν νὰ τοὺς ἐξαλείψῃ, καὶ δὲν τὸν ἀφίνουν.

Ὁ βρωμοσωμανικὸς στόλος ἔκκευε δισμπάρκον εἰς τὸν Γαλατᾶν τρεῖς φορεῖς μὲ κανόνια καὶ μπόμπαις· ἡμεῖς ὅμως τοὺς ἀκαρτερέσαμε ἀνδρείως καὶ ἐσκοτώσαμε καμμιά ἑκατομπενηνταριὰ καὶ τὰ ἀνήψια τοῦ καπ. πασσᾶ. Καὶ εἶναι ὀλίγαι ἡμέραι, ὅπου ἐπέστρεψαν διὰ τὰ Καστέλλια καὶ Πάτρα. Ὁ Ἰουσοῦφ πασσᾶς μὲ τὸν Ἰμέρ πασσᾶ, ἀφοῦ ἀπέτυχεν, ὥς ἐμάθατε ἴσως, τὸ κίνημα, ὅπου ἔκαμαν εἰς τὴν Ἀκρηνανίαν διὰ τὸ Μισολόγγι, ἐγύρισεν ὁ Ἰουσοῦφ εἰς Πρέβεζαν κάκιστα, καθεῖθεν εἰς Πάτραν μὲ ἐντροπὴν μεγάλην, χωρὶς νὰ ἔχη παρὰ εἰς τὴν τζέπη του· ὅπου, ὅταν ἐπῆγεν εἰς Πρέβεζαν, ἐξεμπαρκάρισε τοὺς μαχμουντιέδες του μὲ τὰ σακκιά. Οἱ Τοῦρκοι, ὅπου ἦτον εἰς τὴν Λειβαδίαν, ἀπέρσχον εἰς τὴν Ἑγριπον, ἐληλάτησαν μέρος τοῦ Νησίου, ἔπειτα ἐφθασεν ὁ καπ. Καρατάσος ἀπὸ Τρίκερην· τοὺς ἐχτύπησε, ἐχάλασε, ἐσκλάβωσε καὶ τοὺς ἐκλείσει εἰς τὸ κάστρον, ἐπειδὴ εἰς τὰ Τρίκερη ἕως ὥρας εἶναι χαμένοι ἐπτά χιλ. Τοῦρκοι καὶ τρεῖς πασάδες· δηλαδή, ὁ Ρεσίτ Ἀχμέτ πασσᾶς, ὁ Ἀλιὸ πασσᾶς καὶ ὁ Ἰσμὴλ πασσᾶς — ὁ Σιλιχτάρ Πίτας καὶ ἄλλοι πολλοὶ ἀξιωματικοί — καὶ ἔτσι ἐτραβήχθησαν εἰς τὸ Ἰόλο. Τὰ πελοποννησιακὰ μας στρατεύματα ἔκαμαν ἀρχὴν καὶ εὐγαίνου. Ὁ Νικήτας ἐπῆγεν εἰς τὴν Θήβαν μὲ 4 χιλ. Ὁ Ἀνδρέας Λόντος παρομοίως εὐγῆκεν εἰς τὸ Λοιδωρίκι καὶ τραβᾷ διὰ Καρπενήσι. Ταύτην τὴν στιγμὴν ἔχομεν εἶδῃσιν ἐξ ὀφθαλμοῦ, ὅτι εὐγῆκαν τὰ ἑλληνικὰ πλοῖα, 70 μὲ 20 μπουρλόττα. Καὶ ἡ Τοῦρκικη φλόττα, ὥς ἐμάθατε, ἀνεχώρησεν. Ἰσως διότι ἔμαθον, ὅτι τὰ ἐδικὰ μας εὐγῆκαν. Μᾶς ἄφησαν ὅμως 12 κομμάτια χοντρά διὰ τὸ ἐδῶ ἱμᾶρτον καὶ διὰ συνδρομὴν τῶν Καστελλίων τοῦ Κόλπου, οὕλα ἀλιζέρινια.

Ταῦτα κατὰ τὸ παρὸν ἔχομεν καὶ προσκυωντάς σας μένω

100. ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΕΚ ΣΑΛΑΜΙΝΟΣ

(Φάκελ. 2128 ἀριθ. 4973).

«Εἰδήσεις ἀπὸ τὸ στρατόπεδον τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδος κατὰ τὸ Καρ-
πενήσιον, σταλεῖσαι ἀπὸ τὴν Σαλαμῖνα, ὅπου
εὐρίσκεται ἡ Διοίκησις. Τὴν 19 Αὐ-
γούστου 1823 ἐξ Ὑδρας.»

Αἱ εἰδήσεις, τὰς ὁποίας χθὲς σὺς ἐδώκαμεν, ἦλθον καὶ σήμερον
διεξοδικαίς, βεβαιούσαι, ὅτι ζεῖμνηστος. Μάρκος Μπότζαρης ἀπέθανε
τῶντι εἰς τὸ στάδιον τῆς νίκης, πολεμῶν ἐνδόξως ὑπὲρ τῆς φιλ-
τάτης πατρίδος Ἑλλάδος. Ἐγινε δε ἡ μάχη, καθ' ἣν ἐφρονεύθη ὁ
ἥρωας, καὶ τὸ σχέδιον αὐτοῦ κατὰ τὸν ἀκόλουθον τρόπον. Τὴν ἡ'
τοῦ ὑπερμεσοῦντος Αὐγούστου ἐγένετο συνέλευσις εἰς τὸ στρατό-
πεδον τοῦ ζεῖμνηστου, ἐν ᾗ συμπρευρέθη ἀσθενῶν καὶ ὁ στρατη-
γὸς Γεώργιος Καραϊσκάκης, ἀρχηγὸς τῶν Ἀγράφων, καὶ ἄλλοι πολ-
λοὶ ἀρχηγοὶ τῶν περίξ μερῶν. Ἐν αὐτῇ τῇ συνελεύσει ἐγνωμοδό-
τησεν ὁ ζεῖμνηστος, καὶ ἡ γνώμη αὐτοῦ ἐνεκρίθη παμπληθεῖ ἐλά-
λησε δὲ ὡς ἀκολουθεῖ : « Ἀδελφοί, οἱ ἐχθροὶ μας εἰναι καὶ πολυά-
ριθμοι, καλῶς παρascευασμένοι καὶ κάλλιστα τοποθετημένοι εἰς
τὰς εὐρυχώρους πεδιάδας τοῦ Λεϊσχιδιοῦ τοῦ Καρπενησίου. Εἶναι
σκονδριάνοι καὶ ἀλβανοί, οἵτινες, συχνοπολεμοῦντες μαζί μας, δὲν
ἀγνοοῦσιν ὅλα τὰ στρατηγήματά μας. Συστάδην νὰ τοὺς πολεμή-
σωμεν εἰναι ἀδύνατον καὶ πολλὰ ἐπικίνδυνον εἰς ἡμᾶς. Ἀληθινὰ
αὐτοὶ εἰναι βάρβαροι Τούρκοι, καὶ ἡμεῖς Ἕλληνες, ἀπόγονοι δηλαδὴ
ἐκείνων, οἱ ὅποιοι ποτὲ δὲν ἐπολέμησαν πρὸς τοὺς βαρβάρους πολ-
λοὶ πρὸς ὀλίγους. Ἐνθυμηθῆτε τὸν Μαραθῶνα, ἐνθυμηθῆτε τὰς Θερ-
μοπύλας, ἐνθυμηθῆτε τὸν Μέγαν Ἀλέξανδρον εἰς τὸν Γρανικὸν πο-
ταμόν, εἰς τὴν Ἰσπὸν, εἰς τὰ Ἀρβηλα. Ἡ γνώμη μου λοιπὸν εἰναι
νὰ πολεμήσωμεν τοὺς ἐχθροὺς ταύτην τὴν φορὰν δι' ἐνὸς τολμηροῦ
καὶ ἀνηκούστου στρατηγήματος, ἥγουν νὰ ἐπιπέσωμεν διὰ νυκτός
εἰς αὐτούς, ἀνετοίμους ὄντας καὶ ἀμερίμνους, μὴ προσδοκώμενους τοι-
οῦτον τὸ κίνημα παρ' ἡμῶν, καὶ οὕτω δυνάμεθα νὰ ἐλπίσωμεν ἐπι-
τυχάνειν τοῦ σκοποῦ μας. Καὶ τόσον εἶμι εὐελπίς εἰς τοῦτο, ὥστε
ἐγὼ ἀναδέχομαι τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ σχεδίου τούτου». Προκριθεῖσις
λοιπὸν τῆς γνώμης τοῦ Μακαρίτου, ἐγένετο ἡ διάταξις τῶν στρατευ-
των ὡς ἀκολουθῶς : Ἐτι ἡμέρας οὔσης, ἐδιωρίσθησαν διάφοροι
ἀρχηγοὶ νὰ προκαταλάβωσι τὰ στενωπά, ὅθεν ἐδύναντο νὰ διαφύ-

γωσιν οἱ Τούρκοι. Καί, τούτου γινόμενου, ἐξελέξατο ὁ ἥρωας Μάρκος, ἐκτὸς τῶν περίπου 800 ἡρώων ἐκλεκτῶν Ἑλλήνων, περίπου 1200 ἐκ τῶν δικφύρων σωμάτων, ἐξ ὧν τοὺς μὲν ἄφησεν εἰς τὸ στρατόπεδον, νὰ φυλάττωσι τὴν ἀποσκευὴν καὶ τὰ τουφέκια τῶν παλληκαρίων, οἱ ὅποιοι ἔμελλε ξιφῆρεις νὰ ἐπιπέσωσιν εἰς τοὺς ἐχθρούς κατὰ τὸ ἀνήκουστον τοῦτο τόλμημα, τοὺς δὲ ἐτοποθέτησεν ὅθεν ἐδύνατο νὰ ὀρμήσῃ μέρος τῶν ἐχθρῶν κατὰ τοῦ στρατοπέδου, καὶ ἄλλους ἐδιώρισε νὰ σταθῶσι μεταξὺ τῆς ἀγέλης τῶν νεομομένων ζώων καὶ τῶν ἀνθρώπων, καὶ τέλος τοὺς ἄλλους, περίπου χιλίους, ἐδιώρισε νὰ συνκαλουθήσωσιν αὐτόν. Καὶ μολονότι εἶχε καὶ πρότερον ἀκριβῆ πληροφορίαν τῆς θέσεως τῶν ἐχθρικῶν στρατοπέδων, διὰ νὰ εἴναι ὁμοῦ βεβαιότερος, μήπως, ἢ κατὰ συμβεβηκός, ἢ κατὰ προδοσίαν τοῦ σκοποῦ τῶν ἡμετέρων, συμβῇ καμμὶς μεταβολὴ ἢ ἀλλαγὴ, περὶ τὴν πρώτην ὥραν τῆς νυκτὸς εὗγαλε μερικοὺς Σουλιώτας, εἰδήμονας τῶν τοιούτων, οἱ ὅποιοι κατασκοπεύουσιν ἐκ νέου ὅλην τὴν θέσιν τῶν ἐχθρῶν καὶ στραφέντες ἐπληροφόρησαν τὰ αὐτά, τὰ ὅποια καὶ πρότερον ἤξευρον.

Οὕτω λοιπὸν ὄντων τῶν πραγμάτων, μετὰ μίαν σύντομον προσηυχὴν καὶ ὄρκον, ἢ ν' ἀποθάνωσιν ὅλοι ὑπὲρ Πατρίδος, ἢ νὰ νικήσωσιν, ὥρμησαν ἡρέμα περὶ μισὴν νύκτα, καθ' ἃ ἦτον διατεταγμένος ἕκαστος. Σύνθημα δὲ τῆς ἐνάρξεως τῆς μάχης προσδιωρίσθη ὁ ἦχος τῆς σάλπιγγος, τὴν ὑποῖαν ἔφερεν ὁ ἴδιος, μὴν ἐμπιστευθεὶς εἰς κανέναν, ἐνδεχομένης προδομένης. Ἦχησε τέλος πάντων ἡ σάλπιγγα, ἐνῷ πλέον οἱ ἡμέτεροι ἦσαν προχωρημένοι εἰς τὸ κέντρον τῶν ἐχθρικῶν στρατοπέδων, καὶ ἄρχισεν οὕτως ὁ πόλεμος μετὰ ξίφει, σφακτομένων καὶ κατακτηνομένων τῶν ἐχθρῶν ἀγελιδύν.

Καὶ ἐντοσούτῳ οἱ ἐπὶ αὐτῷ τούτῳ διωριζόμενοι, ἄρχισαν νὰ λεηλατῶσι ζῶα, ἀποσκευάς, ἐφόδια, σκηνὰς καὶ ὅσα συγκροτοῦσι τὸ στρατόπεδον, ὥστε ἀποκατέστη τῷ τῷ στρατόπεδον τῶν ἐχθρῶν, γυμνωθέν, μίαν ἀγέλην Τούρκων καὶ ὄχι στρατόπεδον. Ἐφονεύθησαν δὲ ὑπὲρ τοὺς 800 καὶ ἐπληρώθησαν ἄμετροι. Μεταξὺ τῶν φονευθέντων εἶναι ὀνομαστὶ ὁ Πλάσσας Ἰσμαὴλ πασχᾶς καὶ ἄλλοι πολλοὶ χιλιάρχοι καὶ ὑποχιλιάρχοι· μεταξὺ τῶν πληγωμένων εἶναι ἐκ τῶν σημαντικῶν ὁ Τζελαλεντίμπεης, θεῖος καὶ κεχαγιάς τοῦ Σκόνδρα πασᾶ. Ὁ τρόμος τῶν βαρβάρων ἦτον ἀπερίγραπτος, αἱ φωναὶ καὶ αἱ κραυγαὶ ἀντηχοῦσιν εἰς τὰ πέριξ ὄρη, ἡ ἀταξία ἀκατάληπτος καὶ μόνη εἰς τοὺς γνωρίζοντας τοὺς Τούρκους καταληπτή. Φαντασθῆτε, ὅτι ἡ μάχη ἐγίνε διὰ νυκτός, ἐτοιμῶν πρὸς ἀνετοίμους καὶ Ἑλλήνων πρὸς

βαρβάρους, καὶ οὕτως ἡμπορεῖτε νὰ φαντασθῆτε τὴν κατάστασιν τοῦ ἐχθρικοῦ στρατοπέδου. Ἡ θρηῦσις τῶν ἐχθρῶν ἤθελε γίνοιαι ἄμετρος, εἰάν, κατὰ σαττανικὴν συνεργίαν, δὲν ἤθελον προκαταλάβει νὰ κατασκευάσωσι προλαβόντως τάφρους, εἰς τὰς ὁποίας καταφυγόντες ἐσώθησαν. Συνέβη δὲ ὁ ἀπευκτικὸς θάνατος τοῦ μακκρίτου περὶ τὰ τέλη τῆς μάχης, κατὰ τὸν ἀλόλουθον τρόπον :

Θέλων ὁ μακκρίτης νὰ ζωγρήσῃ ζωντανὸν τὸν πασάν, ἐφώναξε : «Μωρέ, ζωντανὸν πιάστε τὸν πασάν». Παρευρεθέντες δὲ ἐκεῖ Ἀλβανοί, ἐγνώρισαν τὴν φωνὴν του, καὶ πυροβολήσαντες ἀμέσως, τὸν ἐπέτυχον κατὰ κεφαλῆς, καὶ οὕτως ἐφονεύθη ὁ νέος Λεωνίδα, ὁ μετὰ τοῦ Α. Μχυροκορδάτου τὸν περσμένον χειμῶνα διχσώσας τὸ Μισολόγγι καὶ οὕτω τὴν Πελοπόννησον καὶ ὅλην τὴν Ἑλλάδα. Τὸ δὲ στράτευμα παρευθὺς ἀνηγόρευσε ἀρχηγὸν τὸν Κωνσταντῖνον Μπότσαρην, ἀδελφὸν τοῦ ὑπὲρ Πατρίδος ἀποθανόντος Μάρκου, καὶ ἔλαβε τέλος καὶ ἡ ἀνήκουστος αὕτη μάχη τῶν νῦν Ἑλλήνων, ἥτις δύναιται νὰ ἐξομοιωθῇ ἢ μὲ ἐκείνην τοῦ Μαρχθῶνος, ἢ μὲ ἐκείνην τῶν Θερμοπυλῶν. Ὁ νέος στρατηγὸς γράφει, ὅτι ἐτοιμάζεται εἰς νέαν συμπλοκὴν.

Καὶ ταῦτα μὲν τὰ δεσποτικά· ἐκ δὲ φήμης μανθάνομεν, ὅτι μετὰ τὴν μάχην ἐλιποτάχτησαν τέσσαρες χιλιάδες Ἀλβανοί, οἱ δὲ ἄλλοι, περικυκλώσαντες τοὺς μείνντας πασάδες, ζητοῦν τοὺς μισθοὺς των. Ἡ πατρίς, εὐγνωμονοῦσα, τιμᾷ καὶ τὴν σήμερον τὸν ἥρωα Μάρκον, καὶ ἐν κειρὶ θέλει ἀνεγείρει εἰς τὸν τόπον τῆς μάχης στήλην εἰς αἰώνιον μνημὴν αὐτοῦ τοῦ πιστοῦ αὐτῆς τέκνου. Ἡ Διοίκησις ἐδίδωρισε νὰ γίνῃ μνημόσυνον εἰς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ λόγος ἐπιτάφιος εἰς τὸν ἀποθανόντα.

101. ΔΙΟΝ. ΡΩΜΑ ΕΚ ΒΕΝΕΤΙΑΣ

(Φάκελ. 2123, ἀριθ. 2966).

Venezia, li 10 8)bre 1823.

Myledi.

Io la suppongo ormai felicemente giunta in Corfù poichè seppi che in Ancona era arrivato il Pubblico Legno del loro imbarco due giorni dopo ch' ella erasi distaccata da Bologna. Desidero di avere lo loro notizie onde conoscere lo stato della di Lei salute, di quella del degno e rispettabile di Lei

Spose, e di quella non meno degli amabilissimi suoi figli. Io credo ormai perfettamente ristabilita la nostra cara Tomasina. Mia Moglie, decidendo meco questi ingenui sentimenti, le ricorda, Myledi, la sua perfetta stima e cordiale attaccamento.

Io vado ad ingolfarmi nell' Asola Bresciana, in un Mare di operazioni necessarie al mio interesse innocente, e capaci a tutelare ogni mia ragione e dritto. Temo però che il non lontano inverno m' impedirà il bene di rivedere la terra natale avanti la prossima Primavera, quando però l' urgenza di qualch' altro affare, o dovere, non mi facesse prendere un'altra determinazione. Ad ogni modo io attendo dall' egregio Signor Commendatore, di Lei Sposo, ogni cenno relativo alle cose, delle quali ci siamo intesi in Bologna.

Sono di bel nuovo ad interessare l' ottimo di Lei Cuore sul destino di queste eccellente Prelato Agatangelo Tipaldo. Il S. Colonello gli disse che desidererebbe che il suo affare venisse anticipatamente accennato da qualche autorità Jonia; egli però fece passare molto prima qualche ufficio a codesto S. Presidente del Senato Veja, il quale se ne mostrò nelle sue risposte favorevolmente disposto. Ma Ella conosce la circospezione del Veja. Non ardirà forse di toccar questi tasti se prima non è sicuro di non urtare i riguardi che si sanno avere ai principii del Governo Brittanico. Se ella con quello spirito di ben fare che la distingue non avesse difficoltà d' incoraggiarlo delicatamente a questo passo, io sono sicuro ch' egli non esiterà un' istante per incamminare nella retta via un tale argomento. Faccia, Myledi, quell' opera pia ch'è degna dell' esemplare sua virtù. I tristi non sanno gustare l' ineffabile piacer che si prova tutte le volte che si ha l' occasione di sollevare l' oppresso e di far render ragione alla perseguitata innocenza. Il Cielo diviene il garante del compenso dovuto ai virtuosi benefici. Esso saprà colmar Lei e la sua deliziosa famiglia di tutte le felicità e benedizioni.

Mi perdoni, Myledi, s' io fò abuso della di Lei bontà anche in sole occasioni; mi creda tutto disposto ad ogni suo pregiato comando, e non cessi di considerarmi con quel puro rispettoso sentimento, ch' Ella sa così bene ispirare, e con

quell' alta estimazione che mi offre pur ora l' onore di protestarmi.

(Μετάφρασις)

Ἐν Βενετία, τῇ 10 Ὀκτωβρίου 1823.

Μυλαΐδου.

ὑποθέτω, ὅτι ἤδη ἔχετε φθάσει αἰσίως εἰς Κέρκυραν, διότι ἔμαθον, ὅτι τὸ ταχυδρομικὸν πλοῖον, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἐπρόκειτο νὰ ἐπιβιβάσθῃτε, κατέπλευσεν εἰς Ἀγκῶνα δύο ἡμέρας μετὰ τὴν ἀπομάκρυνσιν ὑμῶν, τοῦ ἀνταξίου καὶ ἀξιοσεβάστου Συζύγου σας, οὐχ ἥττον δὲ καὶ τῶν προσφιλεστάτων ὑμῶν τέκνων. Πιστεύω, ὅτι ἤδη ἀνέλαβεν ἐντελῶς ἡ προσφιλὴς μας Θωμασίνη. Ἡ Σύζυγός μου, συνομιλοῦσα μετ' ἐμοῦ περὶ τῶν εἰλικρινῶν τούτων αἰσθημάτων, ὑποβάλλει ὑμῖν, Μυλαΐδου, τὴν ἀπεριόριστον ἐκτίμησίν της καὶ τὴν ἐγκάρδιον ἀφοσίωσίν της.

Ἐγὼ μεταβίβω εἰς Ἀζολαν Βρεσιάναν, ὅπως ἀνχθῶ εἰς πέλχους ἀγώνων, ἀνγκυρίων εἰς τὸ ἀγνὸν συμφέρον μου καὶ ἱκανῶν νὰ προστετεύσωσι πᾶν δικαίωμά μου. Φοβοῦμαι ὅμως, ὅτι ὁ προσεγγίζων χειμὼν θὰ μὲ στερήσῃ τὸ εὐτύχημα τοῦ νὰ ἴδω τὴν γεννέτειραν προτοῦ προσεχούς. ἔαρως, ἂν, ἄλλως τε, ἐτέρως τις ὑπόθεσις, ἢ κατῆκον, δὲν μὲ ἀνγκυλῇ νὰ λάβω ἄλλην ἀπόφασιν. Οὕτως ἢ ἄλλως, ἀνχμὲν παρὰ τοῦ τιμημένου Κυρίου Ἰππότου, Συζύγου ὑμῶν, οἰκνδήποτε ἐνδείξιν ἀναφορικῶς πρὸς τὰς ὑποθέσεις, περὶ τῶν ὁποίων συνεννοήθημεν ἐν Βονωνίᾳ.

Καὶ πάλιν ἐπικυλοῦμαι τὸ ἐνδιεφέρον τῆς ἀρίστης καρδίας Σας περὶ τῆς τύχης τοῦ ἐξαίρετου κληρικοῦ Ἀγαθγγελίου Τυπάλδου. Εἶπε πρὸς αὐτὸν ὁ Κυρ. Συνταγματάρχης, ὅτι ἐπεθύμει ἡ ὑπόθεσις του νὰ προταθῇ προηγουμένως παρὰ τινος Ἰονίου Ἐξουσίας· αὐτὸς ὅμως πολὺ πρότερον κατέφυγεν εἰς ἐκεῖνον τὸν Ἠρόεδρον τῆς Γερουσίας Κον Βέγιαν, ὅστις εἰς τὰς ἀπαντήσεις του ἐφάνη εὐμενῶς διατεθειμένος. Ἀλλὰ γνωρίζετε τὴν ὑπουλὸν ἐπιφυλακτικότητά τοῦ Βέγιου. Δὲν θὰ τολμήσῃ ἴσως νὰ θίξῃ τὴν χορδὴν ταύτην, ἂν προτερον δὲν ἐξασφαλίσθῃ, ὅτι δὲν θὰ προσκρούσῃ εἰς τὰς γνωστὰς ἀρχὰς τῆς Βρεττανικῆς Κυβερνήσεως. Ἄν ὑμεῖς, μετὰ τοῦ διακρίνοντος ὑμᾶς πνεύματος ἀγαθοεργίας, δὲν δυσκολευθῇτε νὰ τὸν ἐνθαρρύνετε εἰς τὸ διάδημα τοῦτο, εἶμαι βέβαιος, ὅτι οὐδ' ἐπὶ στιγμὴν θέλει

διστάσει νὰ ποδηγετήσῃ ἐπὶ τῆς εὐθείας ὁδοῦ τὴν ὑπόθεσιν. Πρά-
 ξατε, Μυλαΐδου, τὴν θεάρεστον πράξιν, ἥτις εἶναι ἐπαξία τῆς Ὑμετέ-
 ρας ἀγαθότητος. Οἱ κκεντρεχεῖς ἀγνοοῦσι τὴν ἀπόλαυσιν τῆς ἀρρή-
 του ἡδονῆς, τὴν ὁποῖαν δοκιμάζει τις, ὅσας τῷ παρουσιάζεται εὐ-
 καιρία νὰ συνδράμῃ τὸν ἀδικούμενον καὶ νὰ συντελέσῃ εἰς τὸ ν' ἀπο-
 δοθῇ δικαιοσύνη εἰς τὴν καταδιωκομένην ἀθωότητα ! Ὁ Θεός, ὅστις
 ἐγγυᾶται περὶ τῆς ὀφειλομένης ἀνταποδόσεως εἰς τοὺς ἐναρέτους
 ἀγαθοεργούς, θέλει πληρώσει Ὑμᾶς καὶ τὴν ποθεινὴν Ὑμῶν Οἰκο-
 γένειαν πάσης εὐδαιμονίας καὶ εὐλογίας. Συγγνώμην, Μυλαΐδου, ἂν
 καταχρῶμαι, καίτοι εἰς ὠρισμένους μόνον περιστάσεις, τῆς Ὑμετέ-
 ρας ἀγαθότητος. Πιστεύετε με ὅπως πρόθυμον εἰς τὰς σεβαστὰς δια-
 ταγὰς Σας καὶ μὴ πχύσητε τοῦ νὰ με θεωρῆτε δικπνεόμενον ὑπ'
 ἐκείνου τοῦ ἀγνοῦ σεβασμοῦ, τὸν ὅποιον ἠξεύρετε τόσον καλῶς νὰ
 ἐμπνέητε, καὶ ὑπὸ ἐκείνης τῆς ὑψηλῆς ἐκτιμῆσεως, ἥτις μοὶ παρέ-
 χει καὶ ἤδη τὸ δικαίωμα νὰ δικτελῶ.

102. Π. Π. ΓΕΡΜΑΝΟΥ ΠΡΟΣ ΔΙΟΝ. ΡΩΜΑΝ

(Ἀριθ. 44, ἐγγράφων Ἀλεξ Ρώμα).

«Ἀντίγραφον ἐπιστολῆς τοῦ ἀγ. Παλαιῶν Πατρῶν
 μέλους τῆς Ἑλληνικῆς Προεδρείας.»

Τῷ Κόμντι δὲ Ρώμα.

Ἐξ Ἀγκῶνος, τῇ ιβ'. Ὀκτωβρίου αωκγ.

(«Ἐπαφίμενα τὰ ἐπίλοιπα»).

Τοῦτο τὸ πρᾶγμα ἀφοῦ εἶδεν ὁ Μαυρομιχάλης, εὐθὺς ἡμπαρκα-
 ρίσθη πρὸ τριῶν ἡμερῶν, διὰ νὰ προφθάσῃ ἴσως τὴν νέαν Συνέλευσιν
 καὶ νὰ τὴν πείσῃ περὶ τῆς γνωστῆς ὑποθέσεως, ἐπειδὴ ὁ εἰς Τεργέ-
 στην Γιαννικέσης τοῦ τὴν ἐζωγράφησεν εὐκατόρβωτον καὶ ὠφελιμω-
 τάτην· καί, διὰ νὰ θεραπεύσῃ τὰς ἀντιθέτους γνώμας του, δίδει
 τὴν ἄδειαν νὰ τοὺς ὑποσχεθῇ 200 ἢ καὶ 300 χιλ. φλ. καὶ βαθμοὺς
 ἀξιομαμάτων μεγάλους. Ὁ Μαυρομιχάλης λοιπόν, καὶ τινες ἄλλοι σύμ-
 φωνοι με αὐτόν, ἐβουρλίσθησαν, πρῶτον ἐλπίζοντες νὰ ἀπολαύσουν

μιλιούνια καὶ δεύτερον βαθμούς—ὁ μὲν Δούζ, ὁ δὲ Μαρκέζης καὶ τὰ λοιπά...

Ὅτι ἴσον, ἀπαράλλακτον τῷ πρωτοτύπῳ, εὕρισκομένων εἰς χεῖρας τοῦ Κόμητος Κυρίου Δ. ὁ δὲ Ρώμα.

Ὁ Ὑποπρόξενος τῆς Α. Μ.
τοῦ Βασιλέως τῆς Ἑλλάδος
 εἰς Ζάκυνθον
 (Τ. Σ.) Κ. Καναλέτης.

103. A. M. ΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΥ ΠΡΟΣ ΔΙΟΝ. ΡΩΜΑΝ

(Φάκελ 2123, ἀριθ. 2967).

*Traduction d'une lettre de Mr Antoine Michel Antonopoulos
 à Mr le Comte de Roma.*

Trieste, le 16 Octobre 1823.

«D'après les informations que j'ai reçues, le cap. Anastase, depuis cinq mois d'absence, se trouvait quelques jours ici, lorsque la Police l'a renvoyé à Ancône, et de là dernièrement est parti pour l'Espagne chargé de marchandises. Nous avons ici ses deux frères, Denis et Ang. Avec ce dernier, après son retour ici, je ne me suis nullement entretenu, pas même avec Constandius ayant été mis au fait, avant leur retour de leur pensées erronées. Eux-mêmes ne sont point venus me voir, quoique avant leur départ ils aient été me demander de lettres de recommandation, ce que j'ai fait. Je désire, et je vous prie de vouloir bien me faire connaître par le moyen le plus sûr et sans signature, quel est ce Progeto Micidiale et ce qu'on m'annonce d'avantage pour ma règle. Je vous en serai redevable ainsi que de tout ce qui m'est nécessaire de savoir par la suite.»

(Μετάφρασις)

«Μετάφρασις ἐπιστολῆς τοῦ κυρίου Ἀντ. Μιχ. Ἀντωνοπούλου.

Πρὸς τὸν κύριον

Κόμντα δὲ Ρώμαν»

Τεργέστν, τῇ 16 Ὀκτωβρίου 1823.

Κατὰ τὰς πληροφορίες, τὰς ὁποίας ἔλαβον, ὁ πλοίαρχος Ἀντ-

στάσιος, μετὰ πέντε μηνῶν ἀπουσίαν, εὐρίσκετο ἐπ' ὀλίγας ἡμέρας ἐδῶ, ὅτε ἡ ἀστυνομία τὸν ἀπέπεμψεν εἰς Ἀγκῶνα, ἐσχάτως δὲ ἀνεχώρησεν ἐκεῖθεν διὰ τὴν Ἰσπανίαν μὲ φορτίον ἐμπορευμάτων. Ἐχομεν ἐδῶ τοὺς δύο ἀδελφούς του, Διονύσιον καὶ Ἀγγελον. Μετὰ τοῦ τελευταίου τούτου, μετὰ τὴν ἐπιστροφὴν του, δὲν συνωμίλησα παντελῶς, οὔτε καὶ μὲ τὸν Κωνστάντιον, διότι, πρὸ τῆς ἐπανόδου των, ἔθεσαν εἰς ἐνέργειαν τὰς πεπλανημένας ιδέας των. Οὔτε αὐτοὶ δὲ δὲν ἤλθον νὰ μὲ ἴδουν, μολονότι, πρὶν ἀνχωρήσουν, ἤλθον καὶ μοὶ ἐζήτησαν συστατικὰς ἐπιστολάς, τὰς ὁποίας καὶ τοῖς ἔδωσα. Ἐπεθύμουν νὰ μάθω, καὶ σᾶς παρακλῶ νὰ εὐαρεστηθῇτε νὰ μοὶ γνωστοποιήσῃτε διὰ τοῦ ἀσφαλεστέρου μέσου καὶ ἀνυπογράφως, ἐκεῖνο τὸ θ α ν α τ η φ ὅ ρ ο ν σ χ έ δ ι ο ν καὶ ἐκεῖνο, τὸ ὅποιον μοὶ διασαφίζουν περισσότερον πρὸς ὁδηγίαν μου. Θὰ σᾶς εἴμαι ὑπόχρεως, καθὼς καὶ διὰ πᾶσαν ἀνγκυρίαν πληροφορίαν εἰς τὸ ἐξῆς.

104. ΔΙΟΝ. ΡΩΜΑ ΠΡΟΣ Α. Μ. ΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΝ

(Φάκελ. 2123 ἀρ. 2968).

Ἐντιμότητε καὶ εὐγενῇ φίλε, ἀδελφικῶς χαιρετῶ

Ἐκ Βενετίας, τῇ 21)2 Νοεμβρίου αωκγ.

Τὸ ἡγαπητόν μοι γράμμα σας ἔλαβον, σημειωμένον τῇ 16 Ὀκτωμβρίου ε. ν, καὶ ἔχάρην μνησάνων τὰ περὶ τῆς ἀγαθῆς υἰείας σας. Δὲν ἡμπόρεσα νὰ σᾶς ἀποκριθῶ ἕως τοῦδε, ἐπεὶ καὶ δὲν μοὶ ἔτυχε τρόπος εὐκταῖος, ἵνα σᾶς ἐγχειρισθῇ ἡ ἀπόκρισίς μου ἀνεμποδίου. Ἡ ἱστορία τοῦ πράγματος, ὑποῦ τῶρα συγχύζει τοὺς ὁμογενεῖς ἐν Πελοποννήσῳ, εἶναι μὲν κρεῖτα καὶ βαρετή. Ἐγὼ ὅμως πρέπει νὰ σᾶς τὴν περιγράψω λεπτομερῶς καὶ ν' ἀρχίσω ἀπὸ τὰς πλέον παλαιὰς περιστάσεις, διὰ νὰ σᾶς βάλω εἰς κατὰστασιν νὰ γνωρίσετε τὰς πρώτας αἰτίνας τῶν συμβάντων, προερχομένων παρὰ τῆς ἀγνωσίας καὶ ἰδιαιτέρων σκοπῶν ἀκαταστάτων ἀνθρώπων.

Τὸν Κύριον Ἀγγελον Γικννικέσιον ἐγὼ δὲν ἐγνώρισα εἰς τὴν Ζάκυνθο, ἀλλὰ τὴν φαμελίαν του, ἡ ὁποία, μικρᾶς καταστάσεως, ἐπραγματευότου διὰ μέσου ἐνὸς μικροῦ ἐργαστηρίου καὶ ἐξοῦσε. Ἡ Μάλτα ἔδωκεν αἰτίαν τοῦ ρηθέντος νὰ αὐξήσῃ τὴν κατὰστασιν του καὶ ν' ἀποκτήσῃ καὶ κάποιας ιδέας εἰς τὰ τοῦ κόσμου, ἀλλὰ κατὰ πρᾶξιν, μὴ ἔχων οὔτε παιδεύειν, οὔτε θεωρητικὴν, ἀλλ' οὔτε καὶ

πνεῦμα ἐπιδεκτικὸν εἰς πράγματα ἀνώτερα τῆς σφαίρας του. Ἐγνώρισκα ὁμῶς αὐτὸν διὰ πρώτην φοράν ἐν Βενετίᾳ εἰς τὰ 1821 καὶ μαθὼν, ὅτι οἱ Ἀγγλοὶ ἐκατάτρεξαν τὸν αὐτάδελφόν του καπ. Ἀναστάσιον, ἐπειδὴ καὶ ἐδούλευσε τὴν κοινὴν ἡμῶν ὑπόθεσιν, ἔλαβα ὑπὲρ αὐτοῦ συμπάθειαν καὶ κλίσιν, ἐκ τούτου δὲ καὶ τὸν ἐσύστησα ὅθεν καὶ ἐζήτησε. Ζητῶντας πρὸς τούτοις τὸν ἀδελφόν του ἐπέρασε τότε ἐν Ἀγκῶνι, ὅθεν καὶ ἐπέστρεψε μὲ Κύριον Ρινιέρην, τότε συνοδίτην του, καὶ μὲ Κύριον Ξάνθον, καὶ ἦλθαν ἐν Παταβίῳ ὁμοῦ νὰ μὲ εὔρουν, καὶ ἐξ ὀνόματος τῶν πρωτευόντων Πελοποννήσου μ' ἐπροσκαλοῦσαν νὰ κατεβῶ ὁμοῦ μὲ αὐτοὺς ὅτῃν Γραικίαν διὰ νὰ συναγωνισθῶμεν εἰς τὰ τῆς πατρίδος ἀνγκυαῖα. Ἐγὼ τοὺς ἀπεκρίθην λακωνικῶς, πῶς δὲν μὲ συμφέρει τοιοῦτο κίνημα, ἐπειδὴ καὶ ἔχω κατὰσχεσιν καὶ φαρμαλίαν. Καὶ δὲν τὸ ἔκρινα πρᾶγμα φρονήσεως νὰ δώσω αἰτίαν νὰ μοῦ δημευθῶσι τὰ ὑπάρχοντά μου ἐν Ζακύνθῳ. Τοὺς ἐπρόσθεσα, ὅτι ἐγὼ ἡμπορῶ νὰ δουλεύσω τὴν πατρίδα ὠφελιμώτερον ἐδῶ, ἀγρυπνῶν εἰς τὰ ἐξωτερικὰ κινήματα.

Μετὰ δέκα, ἢ δώδεκα μῆνας, ἦλθεν αὐτὸς ἀπὸ Τεργέστιον ὧδε καὶ μ' ἐπερικάλεσε νὰ τοῦ δώσω συστατικὰ διὰ Πελοπόννησον, Ἡπειρον καὶ Ὑδραν, ἐπειδὴ καὶ, ὡς ἔλεγε, ἀπεφάσισε νὰ προσηλωθῇ ὁλος εἰς τὴν πατρίδα. Ἐπομένως τούτου ἐμπιστεύθη καὶ τοῦ ἔδωσα ὅ,τι μοὶ εἶχε ζητήσει, μὴν ὑποπεύοντες οὐδὲν ἐπιχείρημα ἐξ αὐτοῦ μυστικὸν καὶ αὐτοπροαίρετον. Εἰς τὰς ἀρχὰς τοῦ Ἀπριλίου λαμβάνω γράμμα ἐξ αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ Καθαρχτήριον Ἀγκῶνος, μὲ τ' ὅποιον μοὶ λέγει, ὅτι εἶχε φθάσει ἐκεῖ ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα καὶ ἔχει μυστικὸν τι νὰ μοὶ συγκοινωνήσῃ, τὸ ὅποιον περιέχει ὑψηλὰς βλέψεις καὶ εἰς τὸ ὅποιον κρέμαται ἡ τῆς Πατρίδος στερεὰ καὶ ἀμετάβλητος σωτηρία. Καὶ πῶς τυγχίνει ν' ἀπεράσω εὐθὺς εἰς ἐκεῖνο τὸ μέρος, διὰ νὰ συνομιλήσωμεν μαζί καὶ νὰ συνεργήσω καὶ ἐγὼ τὴν ὑπόθεσιν. Μοῦ ἐπρόσθεσεν, ὅτι εὐρισκόμενος ἐκεῖ ὁ Κόμης Φλαμπουριάρης, ἐπροετίμασαν καὶ αὐτὸν εἰς τοιοῦτο, ἀλλὰ τοῦ ἔκρυψαν τὴν οὐσίαν τοῦ πράγματος. Ἐλαβα ὡσαύτως καὶ ἀπὸ Φλαμπουριάρη ἕτερον γράμμα, μὲ τὸ ὅποιον καὶ αὐτὸς μ' ἐπροσκαλοῦσε, λέγοντάς μου, πῶς, ἐὰν καὶ δὲν ἡμποροῦσα, νὰ ἤθελε γράψω τοῦ Γικνικεσίου νὰ τοῦ εἰπῇ τὰ πάντα, καὶ αὐτὸς δὲν ἤθελε λείψει νὰ ἔλθῃ ἐδῶ νὰ μοῦ τὰ συγκοινωνήσῃ. Ἐγὼ, σκέπτοντας ἀκριβῶς τὰ γραφόμενα καὶ τοὺς γραφθέντας, ἀπεφάσισα ἐν τῷ ἔμῳ ν' ὑπεράσω ἐκεῖ, τοβούμενος μὴ συνέβη κἀνέναν κακὸ ἀποτέλεσμα εἰς πρᾶγμα οὐσιώδες, ἐπειδὴ καὶ τὸ ἐθεωροῦσα ἐμπιστευόμενον εἰς ἀνθρώπους, ἄλλους μὲν ἰδιώ-

τας, ἄλλους δὲ πονηροὺς καὶ διεφθαρμένους. — Ἐφθασα νυκτὸς ἐν Ἀγχῶνι καὶ πρὶν ἰδῶ ἄλλον, ἐπῆγα εἰς τὸ Καθαρτήριον, ὅθεν καὶ εἰδοποιήθην εἰς τί ἐπρόκειτο ὁ λόγος, ὡς εἰς τὴν ἀκόλουθον περιγραφὴν.

Ὁ Κύριος Γιαννικέσιος μοὶ εἶπεν, ὅτι, εὐρισκόμενος εἰς Καλαμάταν, ἔτυχε ἐκεῖ νὰ γνωρίσῃ ἓνα κάποιον Κωσταντέλη, ἄνθρωπον βαθὺν καὶ πεπαιδευμένον, ὁ ὅποιος, θεωρῶν τὰς ἀκαταστασίας τῶν ἡμετέρων καὶ τὴν ἔλλειψιν, εἰς τὴν ὁποίαν εὕρισκοντο, παντὸς ἀναγκαίου, εἶχε πρὸ κειροῦ κάμει σκέψιν, ἐν ᾗ τὸς τρόπος νὰ διορθωθοῦν τὰ τῆς Πατρίδος καὶ νὰ λάβουν δοξασμένην ἀσφάλειαν καὶ πρόοδον. Καὶ ἐπειδὴ αὐτὸς εἶχε γυμνασθῇ εἰς τὰ πολεμικὰ ὑπὸ τὴν δούλευσιν τοῦ Ναπολέοντος καὶ ἐκ τούτου εἶχε γνωρισθῇ μ' ἓνα Γάλλον ὀνόματι Δαυὶδ, ὅστις ἐδιάτριψεν εἰς τὴν Γραικίαν καὶ τὰ ἡμέτερα ἐγνώρισε, ἐσυμβουλευθῇ μὲ αὐτὸν περὶ τούτου καὶ εὗρον, ὅτι ἡ Γραικία κινδυνεύει, ἐν καὶ δὲν γενῇ ὁδηγὸς τῆς ἀνδρας ἀπὸ βασιλικὴν σφαίραν καὶ νὰ κατεβῇ μὲ τακτικὸν στράτευμα καὶ μὲ λάφυρα, καὶ μὲ χρήματα ἱκανά, διὰ νὰ πάρῃ ἐπάνω του τὴν ὑπόθεσιν. Πρὸς τούτοις ὁ ρηθεὶς Δαυὶδ ὠμίλησε μὲ Ἰερώνυμον Μποναπάρτε, ὅστις εὐχαριστήθη νὰ δεχθῇ αὐτὸ τὸ φορτίον, μὲ συνθήκας νὰ βασιλεύσῃ ὑποκάτω εἰς τοὺς νόμους μίας ἐλευθέρου πολιτικῆς συστάσεως, νὰ ἐγκολπωθῇ τὴν Ἀνατολικὴν Λατρείαν, νὰ δανείσῃ τοῦ Γένους εἴκοσι μυριάδας φράγκα καὶ ν' ἀπεράσῃ κάτω μὲ ἑπτὰ χιλιάδων τακτικὸν στράτευμα.

Ὁ Κωσταντέλης τὸ λοιπὸν ἐστάλη εἰς τὴν Γραικίαν μὲ τοιοῦτο πρόβλημα, διὰ νὰ ἐνεργήσῃ εἰς τρόπον, ὅπου ἡ Διοίκησις νὰ πέμψῃ τοὺς παριστάνοντάς τιν νὰ τοῦ προσφέρουν τὸ σκῆπτρον, ἀφοῦ ὑπογραφθοῦσιν αἱ συνθήκαι, ὡς ἄνωθεν. Ἀκούσας ταῦτα ὁ Κύριος Γιαννικέσιος, ἀπέρασε μαζί του εἰς Ἰδρην, εἰς Σπέτσας, εἰς Ἀνάπλι καὶ, τέλος πάντων, εἰς Μισολόγγι. Ἐσπειραν ἔνθεν κάκεισε τὰ τοιαῦτα, εὗρον πολλοὺς συντρέχοντας, ἔλαβαν ὑπογραφὰς καὶ ὑποσχέσεις, πλὴν μὲ συνθήκην, ὅτι, ἐν ἐγὼ συμφωνῶ εἰς τὴν ὑπόθεσιν καὶ δέχωμαι νὰ ὁμιλήσω μὲ τὸν Ἰερώνυμον καὶ νὰ σχεδιάσω τὰς συμφωνίας, τότε καὶ αὐτοὶ εἶνε ἑτοιμοὶ νὰ ἐξακολουθήσουν αὐτὸν τὸν σκοπὸν. Μοὶ ἐπρόσθεσαν ἔμως, ὅτι ὁ Μαυροκορδάτος ἐδέχθη τὸ πρᾶγμα, ἀλλὰ πῶς δὲν ἠθέλησε νὰ δώσῃ ὑπογραφὴν, ἐπειδὴ καὶ ἐπρόσμενε τὴν συνθήκωσιν τῆς Συνελεύσεως, καὶ τότε, ἐν αὐτῇ ἠθέλεε δεχθῇ τὸ πρόβλημα, αὐτὸς ἔταξε νὰ ἐνεργήσῃ διὰ τὴν καλὴν του ἐκδοσιν. Ὁ Κολοκοτρώνης ὅμως καὶ ὁ Ὑψηλάντης, οὐχὶ

μόνον ἀποδίωξαν αὐτὸ τὸ προβληθέν, ἀλλὰ ἐστοχάσθησαν νὰ πιᾶ-
σουν τὰ φρούρια καὶ νὰ μὴ δεχθοῦν τὴν Συνέλευσιν τοῦ Γένους, ἐν
καὶ αὕτῃ εἶχε τοιοῦτον σκοπὸν· ὡς καθὼς καὶ ἐσυνέβη. Καί, τέλος
πάντων, πῶς τοῦ Πετρόμπετη δὲν ἐκακοφάνη τοῦτο τὸ πρόβλημα,
ἀλλ' ὅμως δὲν τὸ ὑπόγραψε πρὶν ἀκούσῃ περὶ τούτου τὴν γνώμην
μου. — Ἐπέστρεψαν τὸ λοιπὸν ἐν Ἀγκῶνι ὁ Γικαννικέσιος καὶ ὁ Κω-
σταντέλης· ἐπεμψαν λόγον τοῦ Ἱερωνύμου, ὅστις ἐν τῷ ἔμχ ἐπέρα-
σε μὲ τὸν Δαυὶδ εἰς τὴν Ρώμην καὶ ἐπεμψε ὅλα τοῦ οἴκου του τὰ
πράγματα μέσα εἰς περίπου τριάντα κασσόνια εἰς τὸ transitο τῆς
Ἀγκῶνος. Σημειώσετε, ὅτι εἶναι πρᾶγμα σημαντικόν, πῶς ἡ Διοί-
κησις τῆς Αὐστρίας καὶ αἱ Ἀστυνομίαι τῆς τὸν ἄφησαν νὰ μισεύσῃ
ἀπὸ τὴν ἐπαρχίαν τῆς καὶ ν' ἀσηκώσῃ τὰ πράγματά του, καὶ ἴσως
καὶ τὰ χρήματά του ἀπὸ τοὺς μπάγκους τῆς.

Ἀκούσας ἐγὼ τὰ τοιαῦτα καὶ εἰδοποιηθεὶς, ὅτι ὁ Κόμης Φλαμπου-
ριάρης τὰ ἤξευρε, ἐστοχάσθη, πρὶν δῶσω ἀπόκρισιν, νὰ τὸν πάρω
μτζί μου, διὰ νὰ τ' ἀκούσωμεν ἐκ δευτέρου. Τότε τοὺς εἶπα, ὅτι
αὐτὸ τὸ πρᾶγμα ἦτον καὶ ἐπικίνδυνον καὶ ἀδύνατον ἢ ἐκδασίς του.
Ἡμεῖς ἐπάθαμεν τόσα παρὰ τῆς Ἱερᾶς Συμπαχίας, ἐπειδὴ καὶ ὑπω-
πεύθη ὁ κόσμος, πῶς ἡ μεταβολὴ τῆς Γραικίας νὰ ἐκατάγετο ἀπὸ
τὰ τῶν Καρβουνάρων συστήματα. Ὁ καιρὸς ἐφώτισε τοὺς κακῶς
φρονοῦντας καθ' ἡμῶν, ὅτι αὕτῃ ἡ συκοφαντία ἦτον ψευδὲς καὶ ἔπεισε
τὴν ἰσχυρογνωμίαν τῶν πλαγίως ἀντικειμένων, οἵτινες ἤθελε εὑροῦν
τώρα μεγάλην αἰτίαν ν' ἀνανεώσουν τὴν καταδρομὴν των καὶ νὰ πλη-
ροφορήσουν ὅλην τὴν Εὐρώπην, ὅτι ἀληθῶς ἔκρενον ἀπ' ἀρχῆς, καὶ
ὅτι εἶναι ἀνάγκη νὰ ξεριζωθῇ καὶ ἀπὸ τὴν Γραικίαν τέτοιο ὀλέθριον
δένδρον τῆς ἀταξίας, ἀσεβείας, ταραχῆς, καὶ ὅπου δοκιμάζει νὰ ἐγ-
κλημνίσῃ θρόνους, ἱερὰς τραπέζας καὶ πᾶσαν νόμιμον τάξιν τοῦ κό-
σμου. Ἐπομένως τούτου ὅλαι αἱ ἐξουσίαι τῆς Εὐρώπης θέλει ἐνω-
θοῦν κατ' ἐπάνω μας, θέλει ὑποχρεώσουν καὶ τοὺς μὴ συμφωνοῦντας
νὰ συντρέξωσιν ἐναντίον μας καὶ θέλει πέσωμεν εἰς ἀθλιωτέραν κα-
τάστασιν τῆς πρώτης εἰς μίαν ἐποχὴν, εἰς τὴν ὁποίαν, ὡς τὰ ἐσω-
τερικά μας πράγματα, εἶχαν τόσον καλλιτερεύσει καὶ τὰ ἑξωτερικά
μας συμφέροντα. Πρὸς τούτοις τοὺς ἔβλαψαν πρὸ ὀφθαλμῶν τὸ ἀδύνα-
τον τῆς κινήσεως τοῦ Ἀνδρός, ἐπειδὴ καὶ αὐτὸ τὸ πρόβλημα ἐπι-
στεύθη πολλῶν εἰς τὰ κάτω, καὶ οἱ ἀλλόφυλοι, ἐν ἑως τότε δὲν τὸ
ἐξεσκέπασαν, δὲν θέλει ἀργοπορήσουν νὰ τὸ μάθωσιν· ἐν αὐτῷ δὲν
τοὺς τὸ εἰδοποιήσουν οἱ διάφοροι, θέλει τοὺς τὸ φανερῶσουν ἐκεῖνοι,
ὅπου τὸ ἐναντιώθησαν.

Ἄρα γε οἱ θαλάσσιοι γείτονες δὲν θέλει ἐμφράζουν τὴν ὁδὸν τοῦ ; Ἀπὸ ποῦ μέρος ἡμπορεῖ αὐτὸς ν' ἀπεράσῃ στρατεύματα, ὑπάρχοντα, τὸν ἐκυτόν τοῦ καὶ τὴν φαμηλίαν τοῦ ; Ἀπόρησιν μᾶλλον, πῶς αὐτὸς αὐθαδίδισε εἰς πρόμοιον καὶρὸν νὰ δεχθῇ τέτοια ἀπελπισμένη πρόβλημα. Πρὸς τούτοις τοὺς ἐπαρτήρησα, ὅτι ἡ Διοίκησις τοῦ Ἑθνους ἀκόμη δὲν εἶχε θεσπίσει τέτοιαν ἀπόφασιν. Μὲ ποῖον χαρκτηῖρα λοιπὸν ἡμποροῦμεν ἡμεῖς νὰ συνομιλήσωμεν μὲ αὐτὸν καὶ νὰ συνθέσωμεν νόμους, συνθήκας καὶ ὑποσχέσεις περὶ τούτου ; Ἄν ἦτον αὐτὸς ἀπὸ τὰς φαμηλίας τῶν τωρινῶν διοικούντων τὴν Εὐρώπην, ἤθελε ἔχει καὶ συμμάχους νὰ διαφεντεύσουν τὸν σκοπὸν τοῦ καί, ἐὰν ἦτο καὶ τοιούτης φύσεως, ἔπρεπε πρότερον τὸ Ἑθνος καὶ ἡ Γενικὴ Παράστασις τῆς Πατρίδος νὰ τὸν προσκαλέσῃ νομίμως. Τοὺς ἐπρόβλεπα, ὅτι αὐτὴ ἡ Φαμηλία εἶναι ἐξόριστος καὶ θεωρεῖται μὲ ὄμμα ὑποπτον καὶ μὲ ὀργὴν παρὰ πασῶν τῶν ἐξουσιῶν. Ἡ Γραικία τὸ λοιπὸν, ἐπάνω εἰς τὴν ἀμαρτίαν, ὅπου τῆς ἀποδίδουν οἱ ἀντικείμενοι διὰ τὴν ἀποστασίαν της, δοκιμάζει μὲ τοῦτο νὰ πάρῃ ἐπάνω της καὶ ἐκείνην τὴν προπατορικὴν τοιούτης Φαμηλίας. Τέλος πάντων τοὺς εἶπα, ὅτι κατ' οὐδέν· λόγον ἐγὼ δὲν ἡμπορῶ ποτὲ νὰ συμφωνήσω εἰς τοιοῦτον ὀλέθριον στοχασμόν, ἐπειδὴ καὶ δὲν θέλω νὰ γενῶ αἷτιος τοῦ ἐξολοθρευμοῦ τοῦ Γένους μου, μὲ τὸ νὰ εἶμαι εἰς γνώμην, σπυθαρόν καὶ ἀπαραλλάκτον, ὅτι ἡ ἀνεξαρτησίς τῆς Ἑλλάδος στέκεται εἰς τὴν ἀνδρείαν τῶν ἡμετέρων, εἰς τὴν φρόνησιν των καὶ εἰς τὸ ἀμέτοχον τῆς δικωγῆς των περὶ τῶν πραγμάτων τῆς Εὐρώπης.

Τοὺς ἐπρόσθεσα, ὅτι ἐὰν καὶ εἶναι κάμμία Ἐξουσία εὐρωπαϊκὴ, ὅπου δείχνει ἀνοχήν, ἢ καὶ κλίσιν εἰς τοιοῦτο ἐπιχειρήμα, αὐτὸ τὸ κάμνει πλαστῶς, διὰ νὰ σύρῃ τοὺς Γραικοὺς νὰ γίνωνται ἔνοχοι καὶ ἄξιοι θανάτου καὶ ὀργῆς πασῶν τῶν Μονάρχων, ἐνώπιον τῶν ὁποίων νὰ μὴ ἔχωσι πλέον ἀπολογίαν. Τοὺς ἐξώρμισα λοιπὸν νὰ μὴ ἀνακατώσουν πλέον αὐτὴν τὴν ὑπόθεσιν καὶ ν' ἀφίσουν τὰ πράγματα εἰς τὴν σειράν των τὴν φυσικὴν. Τοῦτα, ἐν συντομίᾳ, τοὺς εἶπα. Δὲν ἠθέλησα ὅμως νὰ συγχοινωνήσω τοῦ ἀγ. Παλαιῶν Πατρῶν καὶ τοῦ Μαυρομιχάλη Γεωργίου τὸ πρᾶγμα, ἐπειδὴ καὶ εἶχα δώσει ὄρκον τῆς σιωπῆς· ἀλλὰ τοὺς εἶπα πλαγίως, ὅτι πρέπει, ἄνευ ἀργοπορίας, νὰ γράψωσι κάτω, ὅτι νὰ μὴ δεχθῶσι κἀνέναν πολιτικὸν πρόβλημα, καὶ νὰ στέκωνται ἄγρυπνοι καὶ προσεκτικοί, μήπως καὶ κἀνένας ἀκτάστατος καὶ τυχαιοποιὸς ἄνθρωπος τοὺς πλανέσῃ καὶ τοὺς ἐπισύρῃ εἰς τὴν φθοράν. Ἐγραψα καὶ ἐγὼ μὲ τοιοῦτο ὕφος ἐγκύκλιον ἐπιστολὴν καὶ ἔπεμψα μὲ τὸν υἱὸν τοῦ Ἀρχικυάρχου Μιαούλη. Ἐλάθαμεν

καὶ τὰς ἀποκρίσεις των, μᾶλλον ἀπὸ Πετρόμπεη, ὅτι νὰ εἴμεθα ἡσυ-
χοι, ἐπειδὴ καὶ εἰς αὐτὰ δὲν ἐλκύνονται οἱ ἡμέτεροι

Ἐγὼ ἀνχώρησα ἀπ' ἐκεῖ, ἐλπίζων, ὅτι τὸ πρᾶγμα νὰ ἔμεινε
ἀνενέργητο. Μετὰ ταῦτα ἔμαθον, ὅτι αὐτοὶ οἱ *intriganti*, εὐκακιστὰς
ἀπὸ τὴν ἀπουσίαν τοῦ Παλαιῶν Πατρῶν, ὅστις ἦτον εἰς Φαέντζαν,
ἐμβασαν τὸν Γεώργιον Μκυρομιχάλην εἰς τὸν σκοπὸν των, λέγον-
τάς του, ὅτι ἐγὼ, ἂν ἐνεντιώθην εἰς αὐτόν, τὸ εἶχα κάμει ἐπειδὴ
καὶ ἐστοχαζόμεν νὰ γενῶ ἐγὼ Κορυφὴ τῆς Ἑλλάδος. Ἐμβασαν εἰς
αὐτὸ καὶ τοὺς πλέον εὐκαταστάτους ἐμπόρους Γρικοὺς ἐν Ἀγκῶνι
καὶ συμφώνως μὲ τὸν Μκυρομιχάλην, ἔγραψαν κάτω κατ' ἐμοῦ, διὰ
νὰ τοὺς ψυχράνουν ἐναντίον μου καὶ νὰ μὴ δώσουν ἀκρόασιν εἰς τὰς
συμβουλάς μου. Ἐγραψαν καὶ γράμματα ἀνώνυμα πρὸς τοὺς πλέον
σημνητικὸς Γρικοὺς ἐν τῇ Εὐρώπῃ, πρὸς τὸν κίνοντάς με ὑποπτον καὶ
ἐκνὸν νὰ περδῶσω τὴν Πατρίδα τῶν ἀλλοφύλων, καὶ αὐτὸ διὰ
νὰ μοῦ ἀσηκώσουν πᾶσαν ὑπόληψιν. Οἱ φρόνιμοι ὅμως ἔκριναν δικαίως
τὰς συκοφαντίας των καὶ τὰς ἐκαταδίκασαν εἰς τὴν πρέπουσαν κατα-
φρόνησιν. Ἀλλ' αὐτὸ ἔφερε καὶ φέρνει τὴν τελευταίαν διαφωνίαν
τῶν ἡμετέρων ἐν τῇ Πελοποννήσῳ, τὴν ὁλόκληρον ἀδυναμίαν τῆς
Διοικήσεως καὶ τὴν ἀνάστασιν δύο φατριῶν, ἡ μὲν διὰ τὸν Ἰερώνυ-
μον, ἡ δὲ διὰ τὴν προσήλωσιν τοῦ Ἑθνους εἰς τοὺς θαλασσοκρατοῦν-
τας Εὐρωπείους. Ὁ Μκυροκορδάτος, ὅστις εἰς αὐτὴν τὴν ἀλληλο-
μυχίαν δὲν συμφωνοῦσιν οἱ ἰδιαιτέροι σκοποὶ του, ἀνχώρησεν εἰς
Ἰδραν καί, συμφώνως μὲ τοὺς θαλασσίους, ἐκηρύχθη ἐκεῖ μίαν βοήν,
ὅτι οἱ θαλάσσιοι μὲ τοὺς Ρουμελιώτας προσκαλοῦσι νέαν Ἑθνικὴν
Συνέλευσιν, διὰ νὰ κρίνῃ τοὺς Πελοποννησίους, οἵτινες ἐσφετερίστη-
σαν τὰ εἰσοδήματα τοῦ τρέχοντος ἔτους καὶ δὲν ἐσύντρεζαν οὐδα-
μῶς εἰς τὴν ἀνάγκην τοῦ Ἑθνους, καί, ἐὰν δὲν θελήσουν αὐτοὶ νὰ
ἐπιστρέψουν ἀπὸ τὴν φθοροποιὴν διχόνοιαν, θέλει ἀπαρτηθῇ ἡ Πε-
λοπόννητος χωρισμένη ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος Διοίκησιν. Αὐτὰ ἀκού-
σας ὁ Μκυρομιχάλης ἐν τῷ ἄμα ἀνεχώρησεν ἐξ Ἀγκῶνος, διὰ νὰ
εὑρεθῇ εἰς τὴν Συνέλευσιν καὶ νὰ προβάλῃ τὴν τῶν Γιαννικεσσιῶν
καὶ Κωστειντέλη ὑπόθεσιν, οἵτινες τοῦ τὴν ἔγραψαν ἐσχάτως διὰ
ὠφελιμωτάτην καὶ εὐκολοκατόρθωτην.

Ἰδοῦ, Κύριέ μου, ἀπὸ τί μικρὸ καὶ ἀξιοκαταφρόνετο αἷτιον κιν-
δυνεύει νὰ χαθῇ τὸ Ἑθνος ἀπὸ τὴν ἀγνωσίαν τῶν ἡμετέρων. Ὁ ἀξιο-
σέβαστος Παλαιῶν Πατρῶν θρηνεῖ καὶ γράφει μὲ μεγάλην ἰσχὺν κατὰ
τοῦ προβλήματος, καὶ ἀπορεῖ, ὅτι περὶ οὗτοι ἀξιοκατάκριτον πρᾶγμα
νὰ ἐστᾷ ἡ ἐκνὸς καὶ ληθαργίᾳ τὴν ἀνδρείαν τῶν Πελοποννησίων,

όπου, ὡς τὸν παρελθόντα χρόνον, ἤθελε κάμει τερατουργήματα καὶ εἰς τὸν παρόντα.

Ὅσον διὰ ἐμέ, ἐγὼ δὲν ψηφῶ τὰς φλυαρίας τῶν τοιούτων, ἀλλὰ λυποῦμαι περὶ τοῦ Γένους, καὶ ἀποφάσισα, ὅτι ἀπ' ἐδῶ καὶ εἰς τὸ ἐξῆς νὰ μὴν ἀνκαταθῶ πλέον εἰς τὰ τῆς Πατρίδος πράγματα. Καὶ ἄμποτε νὰ μὴν ἤθελεν ὁ ζῆλος μὲ ἀπατήσῃ ἐξ ἀρχῆς, ἐπειδὴ καὶ πολλὰς ζημίας ἤθελε λείψω εἰς τὸ μερικὸν μοι συμφέρον, ὃν πρᾶγμα ἀποδεδειγμένον, ὅτι δὲν εἶχυν οὔτε χρεῖαν, οὔτε αἰτίαν μερικὴν νὰ ἐμβῶ εἰς τοιαῦτα δεινὰ ἐπιχειρήματα.

Ἀπεθυμοῦσα νὰ σᾶς ἰδῶ ἐνταῦθα τ' ὑγρηγορώτερον, ἐπειδὴ καὶ ἔχω τι ὠφελιμώτατο περὶ Πατρίδος καὶ ζητῶ νὰ ἐξαλαφρωθῶ καὶ ἀπ' αὐτὸ τὸ φορτίον, διὰ ν' ἀφιβῶ ἀπὸ πᾶσαν φροντίδα, ὅπου νὰ μετέχη εἰς τὰς ὑποθέσεις τοῦ Γένους.

Ταῦτα καὶ ἀδελφικῶς σᾶς ἀσπάζομαι.

Ἐν βίᾳ σᾶς γράφω.

108. II. ΠΑΤΡΩΝ ΓΕΡΜΑΝΟΥ ΠΡΟΣ ΔΙΟΝ. ΡΩΜΑΝ

(Φάκελ. 2123 ἀριθ. 2970).

Πανευγενέστατε Κόμη,

Προχθές σᾶς ἀπεκρίθην εἰς τὰ γράμματά σας, σήμερον δὲ ἔλαβον καὶ τὸ ἀπὸ κα'. Νοεμβρίου ε. ν. καὶ ἐχάρην ἐπὶ τῇ εὐκταίᾳ μοι ἀγαθῇ ὑγείᾳ σας. Ἀνέγνων ὅσα περιγράφετε ἐκδεδομένα εἰς τὸν Ἀουστριακὸν «Παρχτηρητήν» καὶ εὐχαριστήτην. Εἶναι ὅμως ἄξιοι λόγου οἱ στοχασμοί σας, τὸ νὰ προσέχωσιν οἱ ἡμέτεροι, νὰ μὴ ὑποσκελισθῶσιν.

Ἴδου σᾶς περικλείω ἀντίγραφον τῶν ὅσων ἐσχάτως ἔγραψα πρὸς αὐτούς. Ἐγραψα αὐτοῖς ὁμοίως καὶ περὶ τοῦ δανείου, ὅπου μοι προεγράφετε.

Ὁ Κολονέλ Στάνωπ ἀνεχώρησεν ἐντεῦθεν προχθές. Τὸ πρὸς αὐτὸν γράμμα, ἂν ὀρίζετε νὰ τὸ ἀποστείλω, γράψατέ μοι. Θέλει φροντίσω νὰ τὸ ἀντιγράψω καὶ νὰ ἰδῶ τὰς ἐννοίας σας. Τὸ σημείωμα, ὅπου μοι περικλείετε, συνθεμένον ἀπὸ τὸν σημαντικὸν ὁμογενῆ, εἶναι ἄξιόλογον καὶ περιεκτικὸν πραγμάτων ἀνγκυρίων, ὅπου πρέπει νὰ τὰ ἡξεύρωσιν οἱ ἡμέτεροι, διὰ νὰ τοὺς χρησιμεύσωσιν εἰς κάθε περίστασιν. Ὅθεν εὐθὺς τὸ ἀντέγραψα διὰ νὰ τοὺς τὸ στείλω κάτω. — Ἐκ

Λιβόρνον μοι ἔγραψαν, ὅτι εἶχαν φθάσει ἐκεῖ γράμματ' ἀπὸ Κερκύρας τῶν 23 καὶ 24 Ὀκτωβρίου ε. ν. ἀνκφέροντα γράμματ' αὐτοῦ Καλάμου, πρὸ πέντε ἡμερῶν γραμμένα, ἐν οἷς ἐδηλοποιοῦν, ὅτι ὁ Σκόνδρα Πατῆς ἦτον εἰς τὸ Μποχῶρι καὶ Γαλατῆ ἐστρατοπεδευμένος μὲ 12 χιλ. στρατιώτας καὶ ὁ Ὁμέρ Βρόνης εἰς τὸ Βραχῶρι μὲ 2. χιλ. καὶ ὅτι τὰ τουρκικὰ πλοῖα ἦτον εἰς τὴν Κατοχήν.

Ἐκ δὲ τῶν ἡμετέρων ἦτον ἐντὺς τοῦ Μεσολογγίου 4 περίπου χιλιάδες καὶ πρὸς τὸ μέρος τοῦ Ἀποκούρου 6 χιλ. καὶ ὅτι περιέμενον καὶ ἄλλας 4 χιλ. ἐκ τῆς Πελοποννήσου καὶ 14 πλοῖα ἐλληνικά, ἐν οἷς καὶ ὁ Μαυροκορδάτος. Καὶ ὅτι ἐλπίζεται ἡ φθορὰ τῶν ἐχθρῶν, ἀφοῦ τοὺς ἐμποδισθῶν καὶ διὰ θαλάσσης τροφί, ἐπειδὴ καὶ εἰς τὸ Μεσολύγγι εἶναι ἀδύνατον νὰ κάμουν ἐφοδον καὶ εἰς τὴν ὀπισθοδρομίαν τοὺς θέλει δοκιμάσων τὰ πάνδεινα. Περὶ δὲ τῆς φημιζομένης εἰς Μυτιλήνην ναυμαχίας δὲν εἶχον εἰσέτι ἐντελῆ πληροφορίαν.

Καὶ ταῦτα μὲν τὰ ἐκεῖθεν γραφόμενα· ἐπευχόμενος δὲ αὐτῇ τε καὶ ἡ εὐγενεὶ οἰκογενεῖα τῆς πᾶν ἀγαθὸν καὶ αἷσιον, μένω

Ο εἰλικρινὴς αὐτῆς φίλος

† Π. Π.

1823 Νοεμβρίου ε. ε. π.

Ἐξ Ἀγκῶνος.

106. I. ΜΕΛΑΣ ΠΡΟΣ ΔΙΟΝ. ΡΩΜΑΝ

(Φάκελλος 2123 ἀριθ. 2971).

Ἀγκῶνα τῇ 14 Νοεμβρίου 1823.

Εὐγενέστατε καὶ Σεβαστέ μοι, ταπεινοπροσκυνῶ.

Μὲ ἀπορίαν μοι εἶδον τὰ ὅσα εἰς τὸ σεβαστὸν μοι γράμμα σας τῇ α'. τρέχοντος μοι γράφετε καὶ τὰς πατρικὰς ἐπιπλήξεις. Ἀπολογοῦμαι καὶ λέγω, ὅτι οἱ Γεννικέσηδες ἀπέβαλαν τὸν πρῶτον σκοπὸν τοὺς, ἐπειδὴ εἶδον ὀφθαλμοφανῶς, ὅτι ὁ Ἀναστάσιος ἐμίσεν διὰ Ἰσπανίαν με ἐν κῆρικον σιτήρι, ὁ ἄλλος ἀπέρκεν εἰς Τριέστι καὶ ἐμπορεύεται. Δὲν ἀρνοῦμαι, ὅτι μὲ μέσον μοι ἐπρόβλεψε διάφοροις πραγματείας καὶ καθημερινῶς εἶμαι εἰς ἀλληλογραφίαν, τὴν ὁποίαν ἐλευθέρως ἡμπορῶ νὰ δεῖξω εἰς τὸν τυχόντα.

"Ἄν καὶ αἱ περιστάσεις μ' ἀπεκατάστησαν πτωχόν, δὲν εἶμαι ὅμως οὔτε ἀπὸ τοὺς ἀριστεροὺς καὶ ἐξευωνύμους διὰ νὰ λάβω χρυσίον ἐναντίον τῆς Πατρίδος μου. Τὸ πῶς εἶμαι εἰς ἐμπορικὰς σχέσεις, σὰς εἶπον, ὅτι δὲν τὸ ἀρνοῦμαι, ἐπειδὴ, ὡς πραγμκτευτής, ἔχω ἀνάγκην. Δὲν εἶναι ψευδές, ὅτι μὲ τὸν Ἀγγελον ἐσυνδέσαμεν φιλίαν, ὅχι ποτὲ νὰ γίνω σύνεργος νὰ βλάψω τὴν Πατρίδα μου, καλλιῶτερα προτιμῶ τὸν θάνατον. Καὶ ἂν ἤξευρα ὅτι ὁ Γιαννικέσης εἶναι ἐκεῖνος, ὅπου σπείρει εἰς τὴν Ἑλλάδα ζιζάνια καὶ διχόνοις, σὰς βεβαιῶ, ὅτι μόνος μου ἤθελα τὸν φονεύσει. Ἀλλά, Κύριε, εἶναι ἄλλα, ὅπου τὴν ταράττουν — εἶναι οἱ πλάνοι τοῦ Ξάνθου καὶ ὀπαδῶν του, ὅπου ζητοῦν νὰ τὴν ἀναπτοδογυρίσουν. Ὅμως ἡ Θεία Πρόνοια ἐλπίζω νὰ μὴν ἀφίσῃ τοὺς κακοὺς. Στοχάζομαι, ὅτι ἡ ζήτησίς μας εἰς Βερώναν νὰ ἀπόδειξε ἀρκετὰ εἰς ὅλα τὰ ἔθνη, ὅτι ἡμεῖς δὲν εἴμεθα τῆς φατρίας τῶν καρβούνων. Αἱ θυσίαι μας, αἱ ἀνδραγαθίαι μας ἀπόδειξαν σαφῶς, ὅτι αὐτὸ τὸ ταλαίπωρον ἔθνος ζητεῖ νὰ συναριθμηθῇ εἰς τὰ πολιτικὰ ἔθνη, καὶ ὅχι νὰ ὁμοιάσῃ τοὺς ἀχρείους, ὅπου, διὰ τὰ μερικά τους πάθη, συγχύζουν τοὺς Ἡγεμόνας καὶ ταράττουν τὴν ἡσυχίαν τῆς Εὐρώπης. Τὸ ἔθνος μας ἔχει ἀνάγκην ἀπὸ μίαν Ἀρχήν. Δημοκρατία καὶ Ἀριστοκρατία δὲν ὑποφέρεται, διότι τὰ πάθη τοὺς εἶναι μεγάλα. Αὕτῃ εἶναι ἡ γνώμη μου καὶ, μοὶ φαίνεται, πολλάκις σὰς τὸ εἶπα. Ὁ Κολοκοτρώνης εἶναι μικρὸς διὰ νὰ κηρυχθῇ Δεσπότης· ἔχει πολλοὺς ἄλλους ἀντίπαλους. Ἐγώ, Κύριε, οὔτε πολιτικός, ἀλλ' οὔτε διπλωματικός εἶμαι, ἀλλ' οὔτε ποτὲ μου ἔφκντάχθην νὰ διασπείρω φατρίας, ἐπειδὴ οὔτε τοῦ χαρκατῆρός μου εἶναι, ἀλλ' οὔτε καὶ ἱκανὸς στοχάζομαι νὰ εἶμαι. Ὡς Γραικὸς ὅμως λέγω τὴν γνώμην μου, καὶ δὲν εἶναι δίκαιον νὰ μὲ νομίσετε διὰ κακοποιόν· καὶ ἄτιμον καὶ, ὅτι τὸ νὰ μὴν ἔχω Πατρίδα καὶ τρόπους τοῦ ζῆν, ἡμπορῶ νὰ γίνω τοιοῦτος. Σὰς λέγω, ὅτι οἱ τρόποι τοῦ ζῆν δὲν μ' ἔλειψαν· καί, ἂν ἤθελαν μοὶ λείψει, δὲν ἀμυρόνω τὸν χαρκατῆρά μου καὶ τῆς φαμηλίας μου. Ἡ Εὐγενία σας ἀκόμα θυσίαν διὰ τὸ ἔθνος δὲν ἐκάμχτε· ἐγὼ δὲ καὶ ἄλλοι ὅμοιοί μου ἐκουσίως ἐθυσιάσθημεν διὰ ἕναν σκοπόν, νὰ ἀπαλλάξωμεν τὸν βαρύντατον ζυγόν. Καυχῶμαι, ὅτι ἡμουν μέλος αὐτῆς τῆς ὑποθέσεως, καθὼς καὶ ἡ Εὐγενία σας· ὅμως ἡ διαφορὰ εἶναι, ὅπου τὸ ἰδικόν μου ἔχειν τὸ εἶχα ἀποφασισμένον διὰ νὰ χαθῇ καὶ τῆς Εὐγενίας σας ἐχάνονταν τὰ τῶν κλασμάτων. Καὶ χώρια μὲ συγχωρεῖτε νὰ σὰς εἰπῶ, ὅτι, ὡς ἔμπορος, ἐμπορεύομαι μὲ ὅποιον δήποτε· ἡ ἀλληλογραφία μου μὲ αὐτοὺς εἶναι κατῆρά, καὶ ὅταν ἀγαπᾶτε ἡμπο-

ρεῖτε νὰ τὴν ἰδῇτε. Ἡξεύρω, ὅπου ὁ κύριος Γεώργιος Μαυρομιχάλης ἔγραψε τοῦ Ἀγγελοῦ, διὰ νὰ τοῦ εἰπῇ τί σκοπὸν ἔχει ὁ φίλος. Τοῦ ἀποκρίθη, ὅτι ἀλλαξάν γνώμην καὶ δὲν ἐλπίζει τὸ οὐδέν. Εἶναι ἀληθές, ὅτι μὲ εἶπατε τὴν γνώμην σας καὶ ἐγὼ ἤμουν σύμφωνος· ἀλλὰ ἐνθυμηθῆτε, ὅτι (ἐγὼ ποτὲ) δὲν ἐπαρβλήθην εἰς τὰς συνομιλίαις σας, ἡξεύρω (τούτας τὰς) ἡμέρας ἐνχαλισθῆκατε τὴν ὑπόθεσιν καὶ ἀπορούσατε, πῶς ἀπὸ μικροῦ ἀνθρώπου νὰ εὔγη τοιοῦτον ἐπιχείρημα. Τὴν τελευταίαν ἡμέραν, μετὰ τοῦ Φλαμπουριάρη, τὸ ἀπεβάλατε, λέγοντάς μου τοὺς λόγους, ὅπου καὶ ἐγὼ, κατ' αὐτοὺς, ἐκατάκρινα τοὺς συνεργούς, καὶ τοὺς καταδικάζω, ἂν ἀκόμα φρονοῦν νὰ βλάψουν τὴν Πατρίδα. Ἀπὸ τὴν στιγμὴν, ὅπου ἔλαβα τὸ ἀνώνυμον γράμμα, ἀπὸ ἐκείνην τὴν ὥραν ἔλαβα ἄλλα μέτρα· ὡς μ' ἐβεβαίωσαν, ἔπαυσαν ἀπὸ τὸν σκοπὸν τοὺς καὶ θεωροῦν τὰς ὑποθέσεις των. Σὰς βεβαιῶ ὅτι αὐτὰ ἡξεύρω. Ἄν εἶναι ἄλλα, ἐγὼ δὲν μετέχω καὶ φατρικστὴς δὲν εἰμι, ἐπειδὴ μὲ φθάνει ἡ κοινὴ.

Ζητῶ συγγνώμην ἂν ἐλευθέρως σὰς ἔγραψα· δὲν ἐννοῶ ὅμως νὰ σὰς σκοτίσω, ἀλλὰ μᾶλλον νὰ σὰς δείξω τὴν ἀθωότητά μου καί, ὅτι τὰ φρονήματά μου εἶνε φιλοπάτριδα καὶ σὰς περικαλῶ νὰ μὴν ἐλαττωθῇ ἡ πρὸς ἐμέ ἀγάπη σας.

Σήμερον ἐμίσευσαν οἱ κύριοι πληρεξούσιοι τῶν Κομητάτων τῆς Λόνδρας καὶ Ἀνω Γερμανίας· μάλιστα ὁ Κύριος Στάνωπ εἶχε συστατικὸν γράμμα πρὸς τὴν Εὐγενίαν σας ἀπὸ τὸν ἐν Γενέβρῃ. Μὲ τὸν ρηθέντα ὁμιλήσαμε διὰ τὴν τωρινὴν μας κατάστασιν καὶ διὰ τὰ φρονήματά τῆς Ἀγγλίας· μ' ἐβεβαίωσεν, ὅτι ἡ Διοίκησις των ἔδωκεν προσταγὴν τοῦ Στράνκφοργ νὰ ὑπερμαχήσῃ διὰ νὰ κάμῃ τὴν Γροικίαν τριμπουτάριχ εἰς τὴν Πόρτζ, νὰ διοικῆται ὅμως μὲ τοὺς νόμους τῆς καὶ νὰ ἐγνωρισθῇ ὡς ἐν ἔθνος. Αὐτός, μαζὶ μὲ τοὺς ἄλλους, πηγαίνουν εἰς τὴν Ἑλλάδα διὰ νὰ συνεργήσουν τὸ δάνειον, νὰ κάμουν καὶ τακτικὸν στράτευμα ἐξ ἰδίων των καὶ ἀπὸ τὴν βοήθειαν τῶν κομητάτων. Αὐτὰ ἡμπόρεσα νὰ ξεσκεπάσω.

Τὴν σεβαστὴν μου ἀρχόντισσάν σας ταπεινοπροσκυνῶ. Παρομοίως κάμνει καὶ ἡ οἰκογένειά μου· καὶ μένω

Ταπεινὸς δοῦλος

Ιωάννης Α. Μελάς.

107. Π. ΠΑΤΡΩΝ ΓΕΡΜΑΝΟΥ ΠΡΟΣ ΔΙΟΝ. ΡΩΜΑΝ

(Φάκελ. 2123, ἀριθ. 2969).

Πανευγενέστατε Κόμν.

Ἀσμένως ἔλαβον τὰ ἀπὸ α' καὶ β' Δεκεμβρίου ε. ν. καὶ ὑπερε-

χάρην ἐπὶ τῇ εὐκταίᾳ ὑγείᾳ σας. Ἀνέγων καὶ τὰς σκέψεις σας περὶ τῶν Ἰππέων τῆς Ἱερουσαλὴμ καὶ καλῶς ἐξηκριβώσατε ὅλα τὰ ἐνδεχόμενα, δι' ἃ ἐπάναγκες νὰ ἔχωσιν ἄγρυπνον ὄμμα οἱ ἡμέτεροι. Εἰς τὸ δεύτερον ἀνέγων μετ' ἐπιστάσις τὰς μετὰ τοῦ τραπεζίτου πρᾶγματείας σας καὶ εὖρον μίχιν ὠφέλειαν μεγίστην εἰς τὴν Πατρίδα, ἀνολόγως ὡς πρὸς τὰ προβλήματα καὶ ζητήσεις τῆς Λόνδρας. Ὅθεν ἀπεφάσισα νὰ ἀποστείλω ἐπίτηδες ἀνθρωπὸν μου κάτω, νὰ παρησιάζῃ εἰς τοὺς Πατριώτας ὅσα ἐπραγματεύθητε μετὰ τοῦ τραπεζίτου, καί, ἂν θελήσωσιν, ἃς ἀποστείλωσι τὰ ἀναγκαῖα γράμματα τῆς πληρεξουσιότητος, εἰδεμὴ ἃς στέκωνται. Τοῦτο δὲ λέγω, ἐπειδὴ προχθὲς ἔφθασεν ἐνταῦθα πλοῖον ἐκ Κερκύρας, καὶ γράφουσιν ἐκεῖθεν, ὅτι ἔφθασαν ἐκεῖ οἱ πληρεξούσιοι διὰ τὴν Λόνδραν καί, ὅτι τοὺς ἐδέχθη καλῶς ἡ ἐκεῖ Διοίκησις καί, ὅτι ἐμελλε νὰ τοὺς ἀποστείλῃ μὲ πλοῖον ἀγγλικὸν κατ' εὐθεῖαν διὰ τὴν Λόνδραν. Οἱ δὲ πληρεξούσιοι εἶναι ὁ Ὁρλάνδος Ὑδραῖος, ὁ Λουριώτης καὶ ὁ Πολυζωίδης, ὅστις εἶναι ἓνας λογιώτατος ὑπάλληλος τοῦ Μαυροκορδάτου· τί σηκίνει δὲ νὰ μὴ ὑπάγῃ τις τῶν ἐντοπίων προκρίτων Πελοποννησίων ἀλλὰ λογιώτατος, ἀγνοῶ.

Ἔστι δὲ ἀναγκαῖον νὰ ἤθελε λάβετε ὑπόσχεσιν παρὰ τοῦ τραπεζίτου, ὅτι ἐμμένει εἰς τὰς συμφωνίας του μέχρι τῆς ἐλεύσεως τῶν γραμμάτων, ἀδιορίστως, ἢ εἰς διορίαν τοῦλάχιστον τεσσάρων μηνῶν.

Ἐκ Κερκύρας γράφουσι μίχιν ναυμαχίαν, γενομένην ἔξωθεν τῆς Σκοπέλου· τὴν βεβαίως καὶ ἐν πλοῖον, ὅπου χθὲς ἔφθασεν ἐκ Καλαμάτας. Λέγουσιν, ὅτι ἐκυρίευσαν τὰ Ἑλληνικὰ τέσσαρα ἐκ τῶν ἐχθρικών καί, ὅτι ἔκχυσαν καὶ ἐθύθισαν ἱκανά· ὁ δὲ λοιπὸς ἐχθρικός στόλος εἰσηλθεν εἰς τὰ Δαρδανέλλια καί, ὅτι τὸ Μεσολόγγι εὐρίσκειται ἐν ἀσφαλείᾳ, μὲ τὸ νὰ μετέβησαν ἐκεῖ ἐκ Πελοποννήσου καὶ στρατεύματα καὶ τροφαί.

Μοὶ γράφουσι καὶ ἐκ τῆς Λιθόρνου, ὅτι ἔγινε νεωστὶ μεταρρύθμισις τις εἰς τὴν Διοίκησιν· πλὴν ἀβέβαιον τοῦτο. Τὴν δὲ παρὰδοσιν τῆς Ἀκροκορίνθου βεβαιοῦσιν.

Ἐπευχόμενος δὲ τῇ πανευγενεῖ οἰκογενείᾳ σας πᾶν ἀγαθὸν καὶ αἰσίον, μένω

Ὁ εἰλικρινὲς φίλος σας

+ **Πολαίων Πατρῶν.**

1823, Νοεμβρίου ας. ἔ. π. Ἐξ Ἀγκῶνος.

Τῷ Πανευγενεστάτῳ Κόμντι

Κυρίῳ **Διονυσίῳ δὲ Ρώμα**

Τῷ πονεϊνοτάτῳ μοι εὐκλεῶς

Εἰς τὴν Βενετίαν.

108. ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΝΑΥΠΑΙΟΥ

(Φάκελ. 2128 ἀρ. 5131).

26 Νοεμβρίου.

Σήμερον περί τὰς 5 ὥρας τῆς ἡμέρας ἀνεχώρησαν ἐδῶθεν διὰ τὸ Ἄργος οἱ κύριοι Νικηταῖς, Πάνος Κολοκοτρώνης, Τζιόκρης καὶ Χ. Χρήστος Βούλγαρης μὲ 220 στρατιώτας, διὰ νὰ ζητήσωσι παρὰ τοῦ Βουλευτικοῦ Σώματος τοὺς μηνιαίους μισθοὺς των.

27 ὁμοίου.

Σήμερον περί τὰς 4 ὥρας ἀνεχώρησαν ἐδῶθεν διὰ τὸ χωρίον Ὁμερμπάκ οἱ Ἐκτελεσταί, οἱ ἐδῶσε εὐρισκόμενοι Βουλευταὶ καὶ οἱ Ὑπουργοί, ἔχοντες μαζί των καὶ τὸν στρατηγὸν Γεώργιον Κίτζον, ἀδελφὸν τῆς κυρίως Βασιλικῆς. Ἦτον συμφωνία πρὸ τινων ἡμερῶν μεταξὺ τῶν ρηθέντων καὶ τῶν βουλευτῶν τοῦ Ἀργους, νὰ παρευρεθῶσιν ὅλοι των σήμερον εἰς τὸ ρηθὲν χωρίον, ὅπου νὰ συνομιλήσωσι τὰς διαφορὰς των. Σήμερον τὸ πρῶτ' ἀνεχώρησε καὶ ὁ Καπ. Γενναῖος Θ. Κολοκοτρώνης μὲ ἀρκετοὺς στρατιώτας διὰ τὸ Ἄργος.

Σήμερον πρὸς τὸ ἐσπέρας ὑπέστρεψαν ἐδῶ ἀπὸ τὸ χωρίον Ὁμερμπάκ οἱ Ἐκτελεσταί, οἱ Βουλευταὶ τοῦ μέρους μας, οἱ Ὑπουργοὶ καὶ ὁ στρατηγὸς Πάνος Κολοκοτρώνης, οἱ ὅποιοι λέγουν, παραπονούμενοι, ὅτι οἱ Βουλευταὶ τοῦ Ἀργους δὲν ὑπῆγαν, κατὰ τὴν ὑπόσχεσιν των, εἰς τὸ ρηθὲν χωρίον. Καὶ διὰ τοῦτο οἱ ἐδικοί μας ἔστειλαν ἐκεῖθεν εἰς τὸ Ἄργος πρὸς αὐτοὺς τοὺς κυρίους ἅγιον Μοθώνης, παραστάτην τῆς Μοθώνης, ἅγιον πρωτοσύγκελον τῆς Μονοδασίας, παραστάτην τῆς Σπάρτης, Ἀλεξάκην Βλαχόπουλον, ὕπουργόν τοῦ πολέμου καὶ στρατηγὸν Γεώργιον Κίτζον, διὰ νὰ τοὺς ἐρωτήσουν, πότε θέλουν ἀφεύκτως νὰ πηγαίνουν εἰς τὸ χωρίον Ὁμερμπάκ, ὅπου νὰ συνομιλήσουν μετὰ τῶν ἐκτελεστῶν καὶ τῶν λοιπῶν τοῦ κόμματός μας. Ὁ δὲ κύριος Πάνος Κολοκοτρώνης μᾶς εἶπεν, ὅτι ἡ πρὸς τοὺς Βουλευτὰς ὁμιλία αὐτοῦ τε καὶ τοῦ στρατηγοῦ Νικήτα ἐστάθη κατὰ τὸν ἀκόλουθον τρόπον :

Νικήτας. — Ἀδελφε καπ. Πάνε, ἄρχισε σὺ τὴν ὁμιλίαν, ὅπου ἡξεύρεις νὰ ὁμιλῇς πολιτικὰ πράγματα.

Καπ. Πάνος. Ὅχι· κάμε σὺ τὴν ἀρχὴν τῆς ὁμιλίας καὶ ἐγὼ τὴν τελειώνω.

Νικήτας. Καλά. Ἐ Ἀρχοντες ! ἡμεῖς ἤλθαμεν ἐδῶ πρὸς ἐσᾶς, διὰ νὰ σᾶς εἰπῶμεν νὰ μᾶς δώσητε τοὺς μηνιαίους στρατιωτικούς μισθοὺς μας, ἐπειδὴ τὸ Ἐκτελεστικὸν Σῶμα μᾶς λέγει

εἰς τοῦτο, ὅτι δὲν τὸ ἀφίνετε νὰ πωλήσῃ εἰς τὸ Ναύπλιον ἐθνικὰ φθαρτὰ κτήματα καὶ οὕτω δὲν ἠμπορεῖ νὰ μᾶς δώσῃ τοὺς στρατιωτικούς μισθοὺς μας.

Λόντος. — Τὸ Ἐκτελεστικὸν ἔχει ἄλλα ἐθνικὰ χρήματα, ἀπὸ τὰ ὅποια ἠμπορεῖ νὰ σᾶς πληρώσῃ τοὺς μισθοὺς σας.

Πάνος. — Κύριοι ! Τὸ Ἐκτελεστικὸν μᾶς λέγει, ὅτι δὲν ἔχει ἄλλα ἐθνικὰ χρήματα καὶ οὕτω δὲν ἠμπορεῖ νὰ μᾶς πληρώσῃ τοὺς μισθοὺς μας, ἂν δὲν πωλήσῃ ἐθνικὰ φθαρτὰ κτήματά τοῦ Ναυπλίου, τὸ ὅποιον τοῦτο ἐμποδίζετε σεῖς. Ταῖς προάλλαις ἐπώλησε μὲ τὴν γνώμην σας μερικὰ τοιαῦτα κτήματα τοῦ Ναυπλίου· ὅμως ἡ τιμὴ αὐτῶν ἐδόθη εἰς τοὺς μισθοὺς τῶν ναυτῶν τῆς Ὑδρας καὶ τῆς Πέτζας, ὅπου πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν ὑπῆσαν διὰ τὸ Μεσολόγγιον· καὶ ἡμᾶς, ὅπου φυλάττομεν τὸ Ναύπλιον, δὲν μᾶς ἔδωσε τίποτε ἀπὸ τὰ χρήματα τῆς ρηθείσης πωλήσεως. Ἐσεῖς ἔχετε τώρα τόσον καὶρὸν πεισματώδη φιλονεικίαν μετὰ τῶν Ἐκτελεστῶν· ὅμως τοῦτο δὲν μᾶς ἀρέζει ἡμᾶς τοὺς στρατιωτικούς. Εἴμεθα προσταγμένοι ἀπὸ τὰ πολλὰ πολλὰ περισσότερα ἄρματα τῆς Πελοποννήσου καὶ τῆς Ἀνατολικο-δυτικῆς Ἑλλάδος νὰ σᾶς εἰπῶμεν, ὅτι δὲν μᾶς ἀρέζει τελείως ἡ διχόνοια, ὅπου ἔχετε μὲ τὸ Ἐκτελεστικὸν Σῶμα καὶ, ὅτι εἶναι ἀνάγκη νὰ συμφωνήσετε καὶ νὰ ἀγαπηθῇτε ἀφενύτως μεταξὺ τριῶν ἡμερῶν τὸ περισσότερον, εἰδὲ ἀλλέως θὰ λάβωμεν ὅλοι οἱ ρηθέντες Στρατιωτικοὶ τὰ ἀναγκαῖα μέτρα, δι' ὧν νὰ δικαίωσωμεν τὸ ἐσωτερικὸν τῆς Πατρὸς καὶ νὰ προετοιμασθῶμεν μέχρι τῆς ἐρχομένης ἀνοίξεως εἰς ὅλα τὰ ἀναγκαῖα κατὰ τῶν τούρκων.

Νικίτας. — Μὰ τὴν ἀλήθειαν, ἂν δὲν ἀγαπηθῇτε ὀλίγῳ, εἴμεθα βικσμένοι οἱ στρατιωτικοὶ νὰ κάμωμεν Γοβέρνο Μιλιτάρε (Διοίκησιν στρατιωτικὴν). Δὲν ὑποφέρεσθε πλέον διὰ τὴν διχόνοιάν σας μὲ τὴν ὁποίαν θέλετε ἀφανίσῃτε τὸ Γένος.

Λόντος. — Ἄν θέλῃ τὸ Ἔθνος νὰ γένῃ Στρατιωτικὴ Διοίκησις, ἂς γένῃ καὶ τοῦτο.

Νικίτας. — Τὸ Γένος θέλει ὅ,τι θέλομεν ἡμεῖς οἱ στρατιωτικοί· καὶ πάρετε τὰ μέτρα σας οἱ πολιτικοί. Ἀγκαλὰ τὸ ἡξεύρετε καλὰ τοῦτο.

Πάνος. Κύριοι· τί σφάλμα ἔκαμεν ὁ κύριος Ἀνδρέας Μεταξᾶς καὶ θέλετε νὰ τὸν κατὰργήσῃτε ἀπὸ τὸ ἐκτελεστικὸν χρέος τοῦ ; Ἡ ἀγάπη μεταξὺ τῶν ὁμογενῶν μας εἶναι πρᾶγμα καλόν, ἢ ὄχι ;

Βρυσηνός. — Κάλιστα, τέκνον μου· μάλιστα.

Πάνος. — Εἰς τὴν ἐπαρχίαν Καρύταιναν συνέβη πρὸ μερικῶν

ἡμερῶν μεταξύ τῶν ἐγκατοίκων τῆς διχόνοια μεγάλη, ἡ ὁποία ἐπαπειλοῦσε νὰ προξενήσῃ καθ' ὅλην τὴν ἐλευθέραν Ἑλλάδα πόλεμον ἐμφύλιον καὶ ἐξαγριωμένον· καὶ διὰ τοῦτο τὸ Ἐκτελεστικὸν Σῶμα ἐστείλειν ἐκεῖ πρῶτον τὸν Πατέρα μου καὶ ὕστερον τοὺς κυρίους Ἀνδρέαν Μεταξᾶν, Γρηγόριον Δικαῖον καὶ Χαρχαλάμπην Μπερούκκιν, οἵτινες μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ τὴν κατέπαυσαν καὶ εἰς τὸν τόπον αὐτῆς ἐβαλαν τὴν ἀγάπην. Λοιπὸν· διότι ὁ κύριος Μεταξᾶς ἐστάθη εἰς τῶν εἰρηναιοῦν τῆς ρηθείσης διχονοίας, ἔκαμε διὰ τοῦτο ἔγκλημα! Ἀντὶ τοῦ νὰ βραβευθῇ εἰς τὸ κκλὸν καὶ ἀξιεπαίνετον ἔργον του, πρέπει νὰ παιδευθῇ δι' αὐτό; Ἀντὶ τοῦ μᾶν χαλὴν θέλετε νὰ δώσητε εἰς τὸν κύριον Μεταξᾶν;

Λόντος. — Ὁ κύριος Μεταξᾶς ἔκαμεν ἔγκλημα, διότι, ἀναχωρήσας ἀπὸ τὸ Ναύπλιον εἰς τὴν ἐπαρχίαν Καρύταιναν, ἔκαμε διὰ τούτου νὰ μείνῃ τὸ Ἐκτελεστικὸν Σῶμα ἀτελές.

Πάνος. — Τοῦτο ἔγινε διὰ πολλὰ ὀλίγας ἡμέρας καὶ μάλιστα πρὸς κατάπαυσιν μιᾶς διχονοίας, ἥτις ἐπαπειλοῦσε τὸν ἐμφύλιον πόλεμον εἰς τὸ Γένος. Σεῖς φάνεσθε, κατὰ τοῦτο, ὅτι ἐλυπήθητε, διότι ἔγινε κατάπαυσις τῆς ρηθείσης διχονοίας καὶ ὅτι ἀγαπᾶτε νὰ γένῃ ἐμφύλιος πόλεμος.

Λόντος. — Διατί τὸ Ἐκτελεστικὸν Σῶμα δὲν ἠθέλησε νὰ κοινοποιήσῃ καὶ εἰς τὸ Βουλευτικὸν Σῶμα τὴν ἀπὸ τὸ Ναύπλιον εἰς τὴν ἐπαρχίαν Καρύταιναν μετάβασιν τοῦ κυρίου Μεταξᾶ; Τοῦτο ἡμεῖς τὸ στοχαζόμεθα ὡς μέγαλον ἔγκλημα.

Πάνος. — Διότι τὸ Βουλευτικὸν Σῶμα, κατὰ τὸ παρόν, δὲν εἶναι πλήρες· ἐπειδὴ, διὰ νὰ εἶναι πλήρες, κατὰ τὸν ὀργανικὸν νόμον, πρέπει νὰ παρευρίσκωνται σαρανταεπτὰ μέλη αὐτοῦ, ἐνῶ σεῖς τώρα εἴσθε εἰς τὸ Ἄργος μόνον εἰκοσιουκτὼ πρκαστάται. Καὶ ὅταν τὸ Βουλευτικὸν Σῶμα δὲν εἶναι πλήρες, μήτε ὑποθέσιν τινὰ κοινὴν ἡμπορεῖ νὰ ἐκτελέσῃ.

Νικήτας. — Ἀπὸ αὐτά, ὅπου ἀκούω καὶ βλέπω, θὰ γένῃ ἀφεύκτως Γοδέρνο Μιλιτάρε. Τῇ ἀληθείᾳ, ὅποιος ἀπὸ ἐσᾶς θελήσῃ νὰ κκταργήσῃ τὸν Μεταξᾶν, θὰ εἶναι ἐχθρὸς τῆς σπάθης μου.

Πάνος. — Κύριοι! Ὁ Μαυροκορδάτος, ἂν ἦτον καλὸς πατριώτης, δικτί δὲν θέλει νὰ τρκανηθῇ ἀπὸ τὰ κοινὰ πράγματα, ἀφοῦ βλέπει, ὅτι ἓνα ἰσχυρὸν μέρος τῆς Ἑλλάδος δὲν τὸν θέλει νὰ ἀνακατωθῇ ἐφέτος εἰς τὰς κοινὰς ὑποθέσεις; Αὐτὸς βέβαια, κατὰ τοῦτο, εἶναι ταραχοποιός, καὶ ὅχι καλὸς πατριώτης. Αὐτός, διὰ νὰ κερδίσῃ τὸν σκοπὸν του, θέλει νὰ πκίξῃ ὅλον τὸ Γένος εἰς τὴν πασέτα καί,

ἂν τὸν κερδήσῃ, ὑπάγει κελῶς, εἰ δὲ ἀλλέως, ἄς χαθῇ τὸ Γένος, φρονεῖ· καὶ μάλιστα ὅχι μὲν τοῦ· ἐπειδὴ αὐτὸς ἐπιστρέφει εἰς τὴν Εὐρώπην.

Νικήτας.— Καθὼς βλέπω, ἂν δὲν ἀλλάξετε γνώμην, Γοβέρνο Μιλιτάρε θὰ κάμωμεν.

Μετὰ ταῦτα διελύθη ἡ Συνέλευσις· ὁ δὲ καπ. Πάνος ὑπῆγε σήμερον εἰς τὸ χωρίον Ὁμερμπάκ, ὅπου ἀντάμωσε τοὺς Ἐκτελεστάς καὶ τοὺς ἄλλους ἐδικούς μας, εἰς τοὺς ὁποίους ἐδιηγήθη τὰ ἄνω ρηθέντα. Μετέπειτα δὲ ἐπέστρεψε πάλιν εἰς τὸ Ἄργος, ὅπου εὗρε τὸν Νηκῆτα καὶ τοὺς ἄλλους στρατιωτικούς πολλὰ θυμωμένους ἐναντίον τῶν Βουλευτῶν, διότι δὲν τοὺς ἡνόεζαν τὴν θύραν τοῦ Βουλευτηρίου. Διό, μετὰ τοῦτο, μερικοὶ Βουλευταὶ ὑπῆγαν εἰς τὸν πύργον τοῦ κυρίου Βαλασοπούλου, ὅπου ἐκλείσθησαν, φοβούμενοι τὴν ὀργὴν τοῦ Νικήτα καὶ τῶν ἄλλων στρατιωτικῶν μας, οἱ ὅσοι ἔχουν πιασμένους ὅλους τοὺς ἀνήκοντας τόπους, διὰ νὰ μὴ φύγῃ ἐκεῖθεν κἀνένας Βουλευτὴς πρὸς τὴν ἐπαρχίαν του, ἕως ὅτου δὲν τοῖς δοθῇ ἀπὸ αὐτοὺς τοὺς Βουλευτὰς τὸ ἀνήκον μέσον διὰ νὰ λάβωσι τοὺς μισθοὺς των.

Σήμερον ἦλθεν ἀπὸ τὸ Μισολόγγιον καὶ τὴν Γαστούνην εἰδησις δεσποτική, ὅτι οἱ ἔχθροί ἀνεχώρησαν ἀπὸ τὸ Μεσολόγγιον καὶ τὸ Αἰτωλικὸν πρὸς Πιρέεζαν, διὰ τὸν χειμῶνα καὶ διότι ἔμακθον, ὅτι ὑπῆγαινον ἐκεῖ τὰ ἐλληνικὰ πλοῖα καὶ στρατεύματα πελοποννησιακά.

Μεταξὺ τῶν ἄλλων, ὅσα ὠμιλήθησαν ἀπὸ τοὺς κυρίους Νικήταν, Πάνον καὶ Βουλευτὰς τοῦ Ἄργους, εἶναι τὰ κάτωθι :

Πάνος. — Κύριοι, παρκακλῶ νὰ μοὶ εἰπῇτε· ἐστάθῃ πρὸ τῆς κατὰ τῶν Τούρκων ἐπαναστάσεώς μας Ἑταιρία, δι' ἧς καὶ ἐνεργήθῃ ἡ ρηθεῖσα ἐπανάστασις μας ;

Βρυσηνός.— Μάλιστα, τέκνον μου, μάλιστα ! (Μὲ γένειν καὶ κινήματα τοῦ σώματός του τρεμάμενα).

Πάνος.— Αὕτη ἡ Ἑταιρία εἶχεν Ἀρχηγόν ;

Λόντος.— Μάλιστα.

Πάνος.— Ποῖος ἦτον αὐτὸς ὁ Ἀρχηγός ;

Λόντος.— Ὁ Πρίγκηψ Α. Ὑψηλάντης.

Πάνος.— Ἄν ἀποβῇ ἢ κελῶς ἢ κακῶς ὁ παρὼν ἱερὸς ἀγὼν τοῦ Γένους, εἰς ποῖον θὰ ἀποδοθῇ τὸ τοιοῦτον ; Εἰς τὴν οἰκογένειαν τοῦ πρίγκιπος Α. Ὑψηλάντη, ἢ εἰς ἄλλον τινὰ θὰ ἀποδοθῇ τὸ τοιοῦτον ;

Λόντος.— Βέβαια, εἰς τὴν οἰκογένειαν τοῦ Ὑψηλάντη.

Πάνος.—Λοιπόν! "Όταν τὸ πρᾶγμα ἔχῃ οὕτω καὶ ὁ Πρίγκηψ Δ. Ὑψηλάντης ἀνήκῃ εἰς τὴν ρηθεῖσαν οἰκογένειαν, δικτὶ ἐτραβήχθη αὐτὸς ἀπὸ τὰς κοινὰς ὑποθέσεις τοῦ Γένους, εὐθὺς καθὼς ἐκπάλανθεν, ὅτι αἱ φιλαρχικαὶ πανουργίαι τοῦ Μαυροκορδάτου τὸν ἀποκατέστησαν εἰς τὸ Ἔθνος, ὡς θέλοντα νὰ λάβῃ τὴν Ἀνωτέραν Ἀρχὴν τοῦ Γένους;... Εἰπέτε μοι, κύριοι, δικτὶ;... Ἐπειδὴ δὲν θέλετε νὰ μὲ εἰπῇτε τὸ δικτὶ, ἰδοὺ σὰς τὸ λέγω ἐγώ: Διότι ἠθέλησε νὰ ἀποδείξῃ τὸν ἑαυτὸν του, διὰ τοῦ τραβήγματος του ἀπὸ τὰς κοινὰς ὑποθέσεις τοῦ Γένους, ὅτι εἶναι καλὸς πατριώτης. Ἀλλ' ὁ Μαυροκορδάτος, ἀφοῦ βλέπει τώρα τόσον καῖρὸν, ὅτι τὸ ἰσχυρότερον μέρος τῆς Ἑλλάδος δὲν τὸν θέλει νὰ ἀνακατωθῇ ἐφέτος εἰς τὰ κοινὰ πράγματα τοῦ Γένους, δικτὶ δὲν κάμνει καὶ αὐτὸς τὸ παράδειγμα τοῦ Πρίγκηπος Δ. Ὑψηλάντη, καὶ οὕτω διὰ τούτου νὰ ἀφήσῃ τὴν Πατρίδα νὰ εὐτακτήσῃ κατ' ὅλα της καὶ νὰ προχωρήσῃ καλῶς εἰς τὰ κινήματα τῶν τέκνων της ἐναντίον τῶν Τούρκων;... Δὲν μοὶ λέγετε τὸ δικτὶ;... Ἐπειδὴ δὲν θέλετε νὰ μὲ εἰπῇτε καὶ τοῦτο τὸ δικτὶ, ἰδοὺ σὰς τὸ λέγω ἐγώ: Διότι δὲν εἶναι καλὸς πατριώτης· διότι εἶναι ἄνθρωπος ταραχοποιός· διότι θέλει νὰ παίξῃ τὴν τύχην του μὲ τὸ Γένος εἰς τὴν πασέτα.

Ἐν Ναυπλίῳ, τῇ 29 Νοεμβρίου 1823.

••

Εἰδήσεις τοῦ Ναυπλίου.

29 Νοεμβρίου 1823

Χθὲς κατὰ τὰς 3 ὥρας τῆς νυκτὸς ἦλθεν ἀπὸ τοὺς Πρέσβεις πρὸς τοὺς Ἐκτελεστοὺς ἐπιστολή, δι' ἧς προσκχλοῦνται οἱ Ἐκτελεσταὶ ἐκ μέρους τῶν ἐν Ἀργεὶ Βουλευτῶν νὰ μεταβῶσι σήμερον ἐδῶθεν εἰς τὸ χωρίον Νταλαμναράν, ὅπου νὰ συνομιλήσωσι περὶ συμβιβασμοῦ μὲ μερικὸς τῶν ἐν Ἀργεὶ Βουλευτῶν· διὸ σήμερον περὶ τὰς τέσσαρας ὥρας ἀνεχώρησαν ἐδῶθεν εἰς τὸ ρηθὲν χωρίον Νταλαμναράν οἱ Ἐκτελεσταὶ καὶ ὁ Ὑπουργὸς τῶν Ἑσωτερικῶν. Σήμερον πρὸς τὸ ἐσπέρας ὑπέστρεψαν ἐδῶ ἀπὸ τὸ χωρίον Νταλαμναράν οἱ Ἐκτελεσταὶ καὶ ὁ Ὑπουργὸς τῶν Ἑσωτερικῶν. Μὲ τούτους δὲ ἦλθον μαζί ἐδῶ καὶ οἱ Πρέσβεις μας, καὶ ὅλοι οἱ στρατιωτικοὶ μας, ὅσοι μετέβησαν προλαβόντες ἐδῶθεν εἰς τὸ Ἄργος, οἱ ὅποιοι παρευρέθησαν σήμερον εἰς τὴν μερικὴν συνέλευσιν τῆς Νταλαμναράς. Οἱ Ἐκτελεσταὶ καὶ οἱ λοιποὶ ἄνω ρηθέντες μᾶς ἐκοινοποίησαν τὰ κάτωθι:

α'.) Εἰς τὸ χωρίον Νταλαμανάραν μόνον οἱ κύριοι Φωτήλας, παραστάτης τῶν Καλαβρύτων καὶ Νοταρᾶς παραστάτης τῆς Κορίνθου, ὑπῆγαν ἀπὸ τὸ Ἄργος, σταλμένοι ἀπὸ τοὺς ἐν Ἀργεὶ ἄλλους παραστάτας, διὰ νὰ συνομιλήσωσι μετὰ τῶν Ἐκτελεστῶν. Μετὰ τῶν ρηθέντων δὲ δύο παραστατῶν μετέβησαν ἀπὸ τὸ Ἄργος εἰς τὴν Νταλαμανάραν καὶ οἱ πληρεξούσιοι τῆς Ὑδρας καὶ Πέτζας καὶ τῶν Ψαρῶν ὡς μεσῖται τοῦ συμβιβασμοῦ.

β'.) Τόσον ἀπὸ τὸ ἐν μέρος, καθὼς καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλο, δὲν ἠνοίχθη λόγος ζητημάτων ὠμίλησαν δὲ καὶ τὰ δύο μέρη, μετὰ τρόπον διπλωματικόν, διάφορα παράπονά των, μετὰ τὴν τελείωσιν τῶν ὁποίων οἱ πληρεξούσιοι τῶν ρηθεισῶν τριῶν Νήσων ὠμίλησαν πολλὰ μετὰ τρόπον πατριωτικόν, εἰς τὸ νὰ γένῃ ὀγλίγωρα συμβιβασμός. Οἱ αὐτοὶ πληρεξούσιοι εἶπον νὰ συνέλθωσιν ὀγλίγωρα μίαν ἡμέραν καὶ τὰ δύο Σώμματα εἰς τὸ Ἄργος, ὅπου τότε νὰ εἴπῃ ἕκαστον αὐτῶν καλλίτερον καὶ διεξοδικώτερον τὰ παράπονά του, προσέτι δὲ καὶ ζητήματά του, καὶ μετὰ τοῦτο νὰ γένῃ καὶ εἰς ἀδελφικὸς καὶ πατριωτικὸς συμβιβασμός. Εἰς ταύτην τὴν ὁμιλίαν τῶν πληρεξουσίων ἔστερξαν τὰ διαφερόμενα μέρη, καὶ οὕτω μετέπειτα εὐθὺς διελύθη ἡ ἐν Νταλαμανάρᾳ μερικὴ συνέλευσις.

30 ὁμοίου.

Σήμερον τὸ πρῶτ ἐγκαινιάσθη εἰς τὸ Παλαμῆδιον ὁ Ναὸς τοῦ Ἁγίου Ἀνδρέα με ἀρχιερατικὴν καὶ στρατιωτικὴν πομπὴν καὶ με πυροβόλισμα τουφεκίων καὶ κανονίων τοῦ Παλαμῆδιου, τοῦ Ναυπλίου καὶ τοῦ Καστελλίου. Ἐπειδὴ δὲ πέρυσιν τὸ Παλαμῆδιον ἔπесεν εἰς τὰς Ἑλληνικὰς χεῖρας τὴν νύκτα τῆς παρχμονῆς τοῦ Ἁγίου Ἀνδρέα, διὰ τοῦτο σήμερον ἔχομεν ὅλοι οἱ ἐδῶσε εὐρισκόμενοι μεγάλην καὶ χαρμύσυνον ἐορτήν.

Ἐν Ναυπλίῳ, τῇ 30 Νοεμβρίου 1823.

109. II. II. ΓΕΡΜΑΝΟΥ ΠΡΟΣ ΔΙΟΝ. ΡΩΜΑΝ

(Ἀριθ. 45 ἐγγρ. Ἀλέξ. Ρώμα).

Πανευγενέστατε Κόμη.

Ἐλθὼν ἄσμενος τὸ ἀπὸ 9)ης Δεκεμβρίου ε. ν. γράμμα Σας καὶ ἔχαρην ἐπὶ τῇ εὐκταίᾳ μοι ὑγείᾳ σας. Ἀνέγων τὰ ἐν αὐτῷ, καὶ

ὅσον περὶ δανείου σᾶς προέγραψα τὴν ἔλευσιν τῆς πληρεξουσιότητος, καὶ δὲν ἀμφιβάλλω, ὅτι θέλει κινήσετε πάντα λίθον ἕνεκα ταύτης τῆς πραγματικῆς ὠφελείας τοῦ ἔθνους μας, ἥτις θέλει δείξει ποῖοι εἶνε οἱ ἀληθῶς φιλογενεῖς.

Οἱ κύριοι Χητζίης καὶ Χριστόφορος Γεωργίου δὲν ἔφθασαν εἰσέτι.

Περὶ τῆς ναυμαχίας ἔχομεν πολλαχόθεν τὰς εἰδήσεις. Ὅμοίως καὶ περὶ τῆς ἀσφαλείας τοῦ Μεσολογγίου. Ὡστε καὶ ἐφέτος οἱ Ἕλλη-
νες ἀντέκρουσαν γενναίως καὶ ἐνδύξως εἰς τὰς ὀρμητικὰς προσβολὰς τοῦ ἐχθροῦ καὶ ἠῤῥξησαν τὰ δικαιώματά τους. Εἴθε νὰ ρυθμίσωσι καὶ τὸ ἐσωτερικόν τους, τὸ ὁποῖον μέχρι τῶν ἐσχάτων εἰδήσεων, ὅπου ἔχομεν, ἦτον ἀμορφον καὶ δυσειδές.

Ἐπευχόμενος δὲ αὐτῇ καὶ τῇ πανευγενεῖ Οἰκογένειᾳ τῆς πᾶν ἀγαθὸν καὶ αἷσιον, μένω

Ὁ εἰλικρινὴς φίλος τῆς

† Π. Π. (Παλαιῶν Πατρῶν).

αωκγ Δεκεμβρίου γ'. ε. π. Ἐξ Ἀγκῶνος.

Τῷ Πανευγενεστάτῳ Κόμῃτι

Κυρίῳ Διονυσίῳ δὲ Ρώμᾳ

Τῷ ποθεινοτάτῳ μοι εὐκλεῶς

Εἰς τὴν Βενετίαν:

110. Π. ΠΑΤΡΩΝ ΓΕΡΜΑΝΟΥ ΠΡΟΣ ΔΙΟΝ. ΡΩΜΑΝ

(Ἀριθ. 46 ἐγγράφων Ἀλεξ. Ρώμα).

Ἰ' ανευγενέστατε Κόμῃ.

Ἐλαβον τὸ ἀπὸ 16ης Δεκεμβρίου ε. ν. ἀποκριτικόν σας καὶ ἀνέγνων μετ' ἐπιστάσις τὰ γραφόμενα. Θέλει εἶναι εὐγνώμων ἀδια-
λείπτως ἡ Πατρίς καὶ οἱ καλοὶ πατριῶται διὰ τοὺς κόπους καὶ θυ-
σίας σας· τῶν δὲ μὴ ὀρθῶς φρονούντων τὰ παραλογίσματα καὶ αἰ-
στεβλότητες εἰς οὐδὲν πρέπει νὰ λογίζωνται. Ὁ καιρὸς καὶ ἡ Ἱστο-
ρία θέλει ἀνακαλύψῃ τὰς ἀληθείας καὶ πάντοτε ἡ ἀρετὴ θέλει
ἐπέχει τὸν πρῶτον τόπον. Ὡς τόσον, περὶ τῆς προκειμένης ὑπο-
θέσεως τοῦ δανείου, προσπαθήσατε ὅσον δυναθῇτε, χάριν τῆς δυσ-
τυχοῦσης πατρίδος καὶ χάριν ἐμοῦ, καὶ πληροφορήσατε τὸν κύ-
ριον τραπεζίτην, ὅτι ἔχομεν τὴν πληρεξουσιότητα νὰ δέσωμεν κάθε

συμφωνίαν περὶ τοῦ ἐνὸς μιλιουνίου ταλλήρων, ἂν θελήσῃ νὰ τὰ δανείσῃ, κατὰ τὸ παρόν, καὶ κατόπιν εἶναι εὐκολον νὰ μᾶς ἔλθουν θεσπίσματα καὶ δικταχγαί, κατὰ τὸν τρόπον, ὅπου ζητεῖ ἡ εὐγενία του, ὡς μοὶ προεγράφετε.

Ἡ ἔλλειψις τοῦ ἐνὸς ἐξ ἡμῶν δὲν ἐμποδίζει τὸ οὐδὲν εἰς τὸ νὰ φανῶσι δεκταὶ εἰς τὸ Ἔθνος αἱ συνθήκαι καὶ συμφωνίαι μας, καὶ κατὰ τοῦτο ἃς εἶναι πεπληροφορημένοις.

Ἄν ὅμως τέλος πάντων δὲν εὐχαριστηθῇ, ἀλλ' ἐπιμένῃ εἰς τὰς πρώτας συμφωνίας, ὅπου ὠμιλήσατε εἰς τὴν Βενετίαν, πρέπει νὰ σᾶς ἀσφαλίσῃ εἰς αὐτὴν τὴν ἀπόφασιν μέχρι τῆς ἐλεύσεως τῶν θεσπισμάτων καὶ δικταγῶν ἐκεῖθεν, καὶ εὐθὺς θέλει ἀποστείλῃ ἐπιτηδες κάτω ἄνθρωπον μὲ σχέδια, διὰ νὰ μᾶς ἔλθουν τὰ ἐγγράφα. Ἐπειδὴ κατ' ἄλλον τρόπον, ἐπὶ ματαίῳ καὶ ἐπ' ἀμφιβόλῳ, δὲν ἤμπορῶ νὰ στείλῳ καὶ νὰ ζητήσω τοιαῦτα γράμματα. Τὸ ὄνομά του θέλει μένει εἰς μόνον ἐμὲ γνωστὸν καὶ εἶναι περιττὸν τὸ νὰ ἐξετάσω περὶ τούτου, ἐπειδὴ ἐγὼ δὲν ἐδυσπίστησα ποτὲ εἰς ὅσα μοὶ ἐγράφετε, καί, ἂν μὲ στοχάζεσθε τοιοῦτον, μὲ ἀδικεῖτε· διότι εἶναι ἐναντίον τῆς ὑπολήψεως, ὅπου σώζω εἰς τὸ ἄξιον ὑποκείμενόν σας καὶ τῆς εἰλικρινείας, μὲ τὴν ὁποίαν διατίθεμαι πάντοτε πρὸς αὐτήν. Τὸ νὰ ἔλθῃ ἐνταῦθα ὁ τραπεζίτης εἶναι περιττόν, ἐπειδὴ εὐρίσκονται διάφοροι φατριασταὶ καὶ ἤμποροῦν νὰ τὸν κάμουν νὰ ἀηδιάσῃ. Εἶναι ἀρκετὴ ἡ μεταξύ σας ὁμιλία· καί, ἂν ἀποφασίσῃ νὰ δανείσῃ κατὰ τὸ παρόν, ἐγὼ θέλει περάσω εἰς Βολωνίαν καὶ ἐκεῖ ἀνταμονόμεθα, παρούσης καὶ τῆς Εὐγενίης σας, καὶ πραγματευόμεθα κατὰ τὴν τάξιν. Ἐν ἐνὶ λόγῳ, ἐνεργήσατε εἴ τι ὠφέλιμον δυνηθῇτε διὰ τὴν πάσχουσαν καὶ κλυδωνιζομένην Πατρίδα, ἀποβλέποντες εἰς μόνον τὴν ἀρετήν, ἥτις εἶναι ἰδίᾳ ἐνὸς καλοῦ ὁμογενοῦς καὶ πατριώτου. Ἐρρωσθε.

Ὁ Εἰλικρινὴς φίλος σας
† Π. Π. (Παλαιῶν Πατρῶν)

αωκγ'. Δεκεμβρίου ζ. ε.π. Ἐξ Ἀγκῶνος.

■ ■ ■. ANT. ANTΩΝΟΠΟΥΛΟΥ ΠΡΟΣ ΔΙΟΝ. ΡΩΜΑΝ

(Φάκελλος 2123 ἀριθ. 2972).

Τῇ 8)20 Δεκεμβρίου 1823.

Εὐγενέστατε,

Ὁ Ἱερώνυμος ἔχει στρατεύματα· δὲν ἔχει χρήματα οὔτε διὰ τὰ

ἀναγκαῖα του ἐξοδᾶ· ὥστε, κάθε σχεδὸν χρόνον, προστρέχει εἰς τοὺς συγγενεῖς του καὶ τὸν δίδουν· ἡ μήτηρ του ἔχει ἀρκετά. Ψεύματα νὰ ἐσῆκωσε ἀπὸ ἐδῶ τὸ πρᾶγμά του, ἐκτὸς τῶν ἀναγκαίων του. Ἐπῆγεν εἰς Ρώμην μὲ ἀδειαν τοῦ Κυβερνητηρίου Βιέννης. Αὐτὸς εἶναι ἐπιθεωρημένος καὶ ἐδῶ καὶ ἐκεῖ· εἶναι ἀπὸ τὰ ἀδελφικὰ ὁ πλέον ἀνόητος. Εἶναι χωρὶς χαρακτῆρα, καὶ τὸ μόνον καλόν, ὅπου ἔχει, εἶναι ἡ τῆς γυναικὸς του συγγένεια μὲ διαφόρους Μονάρχας. Μὲ ὅλον τοῦτο, τὸν παρκτηροῦν ὡς ὑποπτον καὶ κινδυνῶδες ὑποκείμενον· καὶ μάλιστα ἡ Ἱερὰ Συμμαχία τὸν θεωρεῖ ὡς ἐχθρόν της. Εἶναι καὶ ὑψηλόφρων καὶ φιλόδοξος καί, ἀκολούθως τούτων, ἐπροσπάθησε καὶ ἔδωκε νὰ ὁμιλήσουν τῶν γραικῶν, διὰ νὰ τὸν ζητήσουν, καὶ ὅχι ποτέ διὰ νὰ τὸ δεχθῇ, μὲ τὸ νὰ γνωρίζῃ πολλὰ καλὰ, ὅτι εἶν' ἀδύνακτον, καὶ ἴσως, διὰ νὰ προξενήσῃ ἐνταυτῷ ζημίαν τῶν γραικῶν. Ὁ Δαβὶδ εἶναι γάλλος (υἱὸς τοῦ περιφήμου γνωστοῦ ζωγράφου Δαβίδ, ὅστις, ὡς ἔναι ἐκείνων, οἵτινες ἔλαβον μετοχὴν εἰς τὸν θάνατον Λουίγγι τοῦ 16, μετὰ τὸν χυλασμόν Ναπολέοντος, ἔφυγεν ἐκ Παρισίους καὶ νομίζω νὰ εὑρίσκεται εἰς Ὀλλάνδαν) ὁ ὁποῖος, ἀγνοῶ διὰ ποίαν αἰτίαν, ἦτον κατὰφρονημένος καὶ διωγμένος ἀπὸ τὸν πατέρα του καί, διὰ νὰ ζήσει ἔκκαμνε τὸν διδάσκαλον καὶ τὸν προφῆσορα τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης. Ἐπῆγεν εἰς Σμύρνην, καὶ ἐκεῖ ἐσυμφωνήθη καὶ ἀπέρκεσεν ὡς διδάσκαλος αὐτῆς τῆς γλώσσης εἰς τὸ σχολεῖον τῆς Χίου, ὅπου ἐνταυτῷ ἐσπούδαζε καὶ τὰ ἑλληνικά, καὶ τὰ ἀπλᾶ, ὥστε τὰ ἔμαθε τόσον ἐντελῶς, ὅπου ἀπέρκεσεν ὅλους τοὺς ἐκεῖ διδασκάλους, καὶ ἡ ὁμιλία του τὸν ἀποδείχνει διὰ ἀληθινὸν σπουδασμένον Ἕλληνα. Ἐπελθόντα τὰ τῆς Χίου συμβάντα, ἔφυγε καὶ αὐτὸς μὲ τοὺς ἄλλους γραικοὺς, ὅπου ἐδῶ ἦλθον. Ἀρχισε νὰ κάμνῃ καὶ ἐδῶ τὸν διδάσκαλον· ὁ δὲ Ἱερώνυμος τὸν ἐπῆρεν εἰς τὴν δούλευσίν του μὲ καλὸν μισθόν. Μετὰ ὀλίγους μῆνας ἡ Διοίκησις τὸν ἐδίωξεν ἀπὸ ὅλην τὴν Ἐπικράτειάν της μὲ βίαν, καὶ ἐπῆγεν εἰς Ἀγκῶνα, καὶ ἀπ' ἐκεῖ εἰς Ρώμην. Ἐκτοτε ἐσπάρθη λόγος μόνον, ὅτι ὁ Ἱερώνυμος ἤθελε ἦτον καλὸς διὰ τοὺς γραικοὺς, καὶ πλέον οὐδὲν δι' αὐτὸν ἠκούσθη. Ὁ Κωσ[ταντέλης] εἶναι γίος καί, ὡς τοιοῦτος, οὐδὲν ὠφέλιμον δύναται τινὰς νὰ ἐλπίσῃ διὰ τὴν Γραικίαν. Αὐτοὶ δὲν κάμνουν τίποτε χωρὶς ὄφελος ἐδικόν τους, αἱ καὶ αὐτὸ προδίδουν καὶ Πίστιν καὶ Πατρίδα. Ψεύματα νὰ ἐδούλευσεν αὐτὸς τὸν Ναπολέοντα. Εὐρίσκεται ἐδῶ ἀπὸ περίπου 30 χρόνους. Ἦλθεν ἐκ τῆς Χίου, καὶ ἔπειτα ὅπου ἐπρχμκεύθη διαφόρους χρόνους, ἔπαυσε καὶ ἔζη κάμνοντας τὸν μεσίτην. Ἐχει μικροτάτην κατὰστασιν. Ἐσπού-

δχσεν εἰς τοὺς τελευταίους χρόνους τὴν τῆς Γαλλίης πολεμικὴν τακτικὴν, καὶ μάλιστα τὰ τῆς Ἀρτιλιερίας, τὴν ὁποίαν πρὸ δύο χρόνων μετέφρασε καὶ εἰς τὴν γλῶσσάν μας. Ὁ Γικν[νικέσης] μὲ φαίνεται ἄλλος ὁμοίος του, καθὼς μὲ τὴν τῶν κα'. Ὁκτωμβρίου/β'. Νοεμβρίου μὲ λέγετε νὰ τὸν ἐγνωρίσατε.

Ὅταν οἱ δύο ὕστεροι ἔφθασαν εἰς Ἀγκῶνα, εἰδοποιήθη, ὅτι ὁ τρίτος, ὁμοῦ μὲ ἕνα ἄλλον (ὁ ὁποῖος συμπεραίνω νὰ εἶναι ἴσως ὁ δεύτερος, εἴτις ἕτερος, παρ' αὐτοῦ βλαμμένος) νὰ ἔκχμαν μὲ ὄλην τὴν δύναμιν τὴν πρότασιν, κατὰ τὴν θέλησιν τοῦ πρώτου, τὴν ἰδίαν ἐκείνην, ὅπου καὶ τῆς εὐγενείας σας ἔκαμεν ὁ τέταρτος, δηλαδή, νὰ κράξουν ὅλοι συμφῶνως διὰ βασιλέα τὸν Ἱερ., ὅστις εἶν' ἐτοιμος νὰ ἔλθῃ μὲ ὅλα τὰ ἀνγκυλῖα, ἥτοι, μὲ ἀρκετοὺς ἀνθρώπους πολιτικούς, μὲ 8—10 χιλ. πολεμικοὺς τακτικούς καὶ μὲ ἀρκετὰ χρήματα· καὶ μοῦ ἐπρόσθεσαν νὰ μὴν ὠνομάτισαν τὸν Ἱερ., πλὴν ἐκτάλαβαν ἀπὸ τὰς ὁμιλίαις του, πῶς ὠμίλουν δι' αὐτόν· καί, ὅτι ἡ τοιαύτη πρότασις των ἀπερρίφθη γενικῶς ὡς πρᾶγμα γελοιῶδες· καὶ οὕτω πρέπει τῶνόντι νὰ ἡκολούθησε, ἐπειδὴ δὲν μοὶ ἀνέφεραν πλέον περὶ τούτου τίποτε. Καί, εἰ μὲν οὕτως εἶναι, δὲν πρέπει νὰ ἐπροζενήθῃ ἐκ τούτου ἡ διαφωνία ἐκεῖ, ἡ ἀδυναμία τῆς διοικήσεως καὶ ἡ ἀνάστασις τῶν δύο φατριῶν, τὰς ὁποίας, μὲ τὴν ὀπισθὲν σας, μὲ λέγετε, καὶ ἀνίσως ἡ Εὐγενία σας ἐλάβετε περὶ τούτων παρομοίας πληροφορίας, δὲν εἶναι ἀληθιναί· καὶ ἴσως ἕως ὥρας νὰ τὰς ἐλάβετε διαφορετικάς. Ἡ πρότασις διὰ τοὺς θαλασσοκρατοῦντας ἔγινε, καὶ θέλουσι ἀπὸ τὸν Μχυρ[οκορδάτον] καὶ ὁμόφρονάς του, τὸ ὁποῖον αὐτὸ ἔφερε κάποιαν σύγχυσιν· ὅμως ἔπαυσε καὶ αὕτῃ εὐθύς. Ἐγὼ ἔχω ὄλην τὴν καλὴν ὑπόληψιν εἰς τοὺς ἐκεῖ διοικοῦντας ἐντοπίους, οἱ ὁποῖοι δὲν θέλουν πώποτε δεχθῇ τὰ τοιαῦτα, καὶ μὴν φοβήσθε, ἀλλὰ μόνον θέλει κλίνουιν τὴν κεφαλὴν εἰς τὸν Βασιλέα, τὸν ὁποῖον οἱ Μονάρχαι θέλει τοὺς ὀνοματίσουν· καὶ ἐπιθυμῶ τὸ τοιοῦτον ν' ἀκολουθήσῃ ὀγλίγωρα, αὕτῃ ὄντας ἡ σωτηρία μας. Καὶ αὐτὸ πρέπει νὰ προσπαθήσωμεν.

Δὲν δύναμαι οὔτε νὰ πιστεύσω, ὅτι ὁ Γ.Μαυρ[ομιχάλης] νὰ ἐμίσειεν ἀπὸ Ἀγκῶνα διὰ τὴν ὑπόθεσιν τοῦ πρώτου· καὶ τοῦτο διὰ πολλὰ αἵτια καὶ μάλιστα, ἐπειδὴ, ἂν τὸ τοιοῦτον ὑπῆρχεν, ὁ δεύτερος δὲν ἤθελε κάθεται ἀνεργὸς εἰς Ρώμην, καὶ ἐδῶ ὁ τρίτος καὶ ὁ τέταρτος. Ὅσον τὸ κατ' ἐμέ, νομίζω τὴν αὐτὴν ὑπόθεσιν στυμμένην καὶ ὥσάν νὰ μὴν εἶχεν ποτὲ ἀναφερθῇ. Μὲ ὅλον τοῦτο, εἰ μὲν ἡ εὐγενία σας ὑπο-

πτεύεται ἀκόμη, ἀκολουθᾶτε νὰ τοὺς γράφετε τὰ ἴδια, προσθέτον-
τας καὶ ἄλλα ἀκόμη, διὰ νὰ ἐξαλειφθῇ δι' ὅλου τὸ τοιοῦτον.

Ἐνῷ δὲ μεγάλως σᾶς ἐπκινῶ διὰ τὰ ὀρθὰ μέτρα, τὰ ὅποια ἐλάβετε
εἰς αὐτὴν τὴν ὑπόθεσιν, δὲν ἤθελε ἡμπορέσω νὰ κᾶμω ἄλλῶς παρὰ
νὰ σᾶς κκτηγορήσω, καὶ νὰ σᾶς κκτηγορήσω μεγάλως, ἂν ἀληθῶς ἠθέ-
λατε εἰς τὸ ἐξῆς ἀποφασίσαι νὰ μὴν ἀνακατωθῇτε πλέον εἰς τὰ τῆς
γλυκυτάτης μς Πατρίδος. Καί, ἂν ἀληθῶς μοῦ τὸ λέγετε, ποῖον
ὄφελος ἀπολαμβάνετε ; Κανέν· ἀλλ' ἐκ τοῦ ἐναντίου ζημιοῖτε τὸν
ἑαυτὸν σας, τὴν Πατρίδα καὶ δίδετε εὐχαρίστησιν εἰς τοὺς κακο-
ποιούς τρίτον καὶ τέταρτον. τοὺς ὁποίους αὐτοὺς μόνον πρέπει νὰ
καταφρονήσετε, καθὼς καὶ τὰ φερσίματά των καὶ παρχθέντα των,
εὐχαριστούμενος, ὅπου τοὺς ἐγνωρίσατε πρὶν δυνηθῶν νὰ σᾶς βλά-
ψουν. Καὶ τόσον περὶ τῆς ὑποθέσεως ταύτης, εἰς τὴν ὁποίαν παρα-
καλῶ, ἀπόκρισίν σας, ὅταν εὐκαιρήσετε.

Μόλις μετὰ ἔκην μῆνα ἡμπορῶ νὰ λάβω τὴν εὐχαρίστησιν νὰ
σᾶς ἀσπασθῶ. Ἐπιθυμοῦσα, ὡς τόσον, ν' ἀκούσω τὴν περὶ τῶν
Καβχλιέρων γνώμην σας, καὶ κάθε ἄλλου, εἰς τὸ γένος ἀνκφερομέ-
νου. Ἐντοσούτῳ δὲ μένω μὲ τοιαύτην ἐπιθυμίαν, καὶ μὲ ὅλον τὸ
σέβας ὑποσημειοῦμι.

Μείνασα ἡ παροῦσα ἕως σήμερον, 19]31 τοῦ ὀπισθεν, σᾶς προσ-
θέτω, ὅτι μὲ πλοῖον χθὲς φθάσαν ἐκ Ζακύνθου καὶ Κορφῶν μαν-
θάνομεν, ὅτι ἡ ἐλληνικὰ πλοῖα ἔφθασαν εἰς τὸν Γόλφον τῆς Πά-
τρως, ὅτι τὰ τουρκικὰ ἐτραβήχθησαν εἰς τὰ Καστέλλια Ναυπάχτου,
ὅτι ὁ πασσᾶς τῆς Σκόντρας ἐτραβήχθη μὲ τὰς δυνάμεις του, ὅτι
ἀπεφασίσθη τὸ παρὰ τῶν Ἑλλήνων πάρσιμον Πάτρως καὶ ἐγένοντο
ἐτοιμασίαι δι' αὐτὸ καὶ ὅτι ἦτον ἡσυχία. Ὅτι ἡ Διοίκησις τῶν Ἑπτα-
νήσων συγχωρεῖ ὅλην τὴν ἐλευθερίαν μὲ τὴν Ἑλλάδα καί, ὅτι ἐν
τουρκικὸν πλοῖον μὲ φαρμακείας τουρκικὰς, ὅπου ἀπὸ Πάτραν ἐπή-
γαινον εἰς Πρέβεζαν, νὰ τὸ ἐχάλασαν τὰ ἰδικὰ μας.

Καὶ ἐκ νέου μένω

Πρόθυμος δοῦλός σας
Ἀντώνιος Ἀντωνόπουλος

Τῷ Εὐγενεστάτῳ Κυρίῳ

Κυρίῳ Κόμντι Διονυσίῳ τῷ Ρώμα.
Βενετίαν.

Ἴσον, ἀπαράλλακτον τῷ πρωτοτύπῳ, εὐρισκόμενον εἰς χεῖρας τοῦ Κόμητος
Κυρίου Δ. ὁ δὲ Ρώμα.

Ἐν Ζακύνθῳ τὴν 18]30 Μαΐου 1837.

Ὁ ὑποπρόεδρος τῆς Α. Μ.
Τοῦ Βασιλέως τῆς Ἑλλάδος.
Εἰς Ζάκυνθον

(Τ. Σ.) Κ. Καναλέτης.

112. Π. Π. ΓΕΡΜΑΝΟΥ ΠΡΟΣ ΔΙΟΝ. ΡΩΜΑΝ

(Φάκελ. 2123 ἀριθ. 2972^α).

Πανευγενέστατε Κόμην.

Κατὰ τὴν ιζ' Δεκεμβρίου ε. π σᾶς ἔγραψα, ἀποκρινόμενος εἰς τὸ ἀπὸ 16 τοῦ αὐτοῦ ε. ν. Δὲν εἶχον οὐσιώδη ὕλην νὰ σᾶς γράψω ἔπειτα, ἀλλὰ περιέμενον τὴν ἀπάντησίν σας περὶ τῶν πρακτικῶν σας μετὰ τοῦ τραπεζίτου. Πικρ' ἐλπίδα, μὴδὲ σήμερον εἶχον γράμματα σας μὲ τὴν πόστιν, καὶ ἀπορῶ διὰ τὴν ἀναβολὴν τῆς ἀπαντήσεως. Ἔθε νὰ ἐκτελεσθῇ ὠφέλιμόν τι διὰ τὸ ἔθνος καὶ ἡ ἀναβολὴ δὲν πειράζει. Ἐὰν καλῶς σᾶς προέγερκον, δὲν κατὰπεισθῇ νὰ δα-νείσῃ, εἰμὴ μὲ τὰς συμφωνίας, ὑποῖ εἰς Βενετίαν σᾶς ἐπρόβαλεν, ἀνάγκη νὰ σᾶς ἀσφαλίσῃ, ὅτι μένει εἰς τὴν ὑπόσχεσίν του, καὶ εὐθὺς στέλλομεν κάτω διὰ νὰ γίνουν τὰ γράμματα, κατὰ τὴν θέλησίν του. Πλὴν, διὰ νὰ μὴ μεσολαβήσῃ πάλιν καμμία δυσκολία, ἢ πρόφασις, εἶναι καλὸν νὰ σχεδιάσῃ ὁ ἴδιος τὰ ἔγγραφα, μὲ ὅ,τι τρόπον εὐχρηστεῖται, καὶ νὰ σᾶς τὰ ἐγχειρίσῃ νὰ μοὶ τὰ στείλετε, διὰ νὰ στείλω νὰ γίνουν ἀπκράλλακτα. Καί, ἐν ἐνὶ λόγῳ, κάμετε ὅσα ὁ ζήλος σας καὶ τὸ γενναῖον καὶ ἐνάρετον φρόνημά σας σᾶς ὑπαγορεύσῃ.

Προχθὲς ἔφθασεν ἐνταῦθα ὁ κύριος Ζερβὸς καὶ χθὲς ἐκίνησε διὰ τὴν Κέρκυραν. Ἦλθεν εἰς ἐπίσκεψίν μου· μοὶ εἶπε τὴν καλὴν διάθεσιν τοῦ ἀγγλικοῦ ἔθνους ὑπὲρ ἡμῶν καὶ τὸν πόλεμόν τους κατὰ τῶν Τριπολίτινων. Καὶ περὶ τῶν ἱππέων τῆς Ἱερουσαλὴμ, ὅτι οὐχ ὑπάρχει πλέον ἡ ὑπόθεσις αὕτη, πλὴν, ἀφ' ἑτέρου μέρους, διακωδωνίζουσι τὴν ὑπόθεσιν πάλιν αἱ ἐφημερίδες· καὶ μάλιστα ἐκ Ἱερουσαλὴμ γράφει εἰς ὁμογενὲς μερικῶς εἰς φίλον του, ὅτι ἐκ σημαντικοῦ ὑποκειμένου τοῦ τάγματός τούτου ἐπληροφορήθη, ὅτι αὐτοὶ ἀπέστειλαν κάτω δύο Γάλλους, τὸν τε Jourdain καὶ τὸν Chataignier, μὲ γράμματα πρὸς τὸν Ἀλ. Μυροκορδάτον, μὲ τὸν ὁποῖον ἀκούονται, διὰ νὰ κατὰρθώσιν νὰ τοὺς ὑποσχεθῇ τὸ ἔθνος τὴν Σύρην, Ρόδον καὶ Κρήτην καί, ὅτι ἄρχισαν νὰ ἀγοράζουσιν πλοῖα εἰς Μασσαλίαν, διὰ νὰ τὰ ὀπλίσουσιν πειρατικά. Καὶ τέλος πάντων λέγει ὅτι ὁ σκοπὸς τους δὲν εἶναι καλός, ἀλλὰ ἐνδέχεται νὰ ἀποδλέπη εἰς τὸ νὰ καλυψοῦν τὴν Ἑλλάδα καὶ πολιτικῶς καὶ θρησκευτικῶς. Ἐγὼ θέλει δώσω νύξιν εἰς τοὺς κάτω περὶ τούτου· πλὴν, ποῖος νὰ τὰ

στοχασθῇ αὐτά, φίλε; Καὶ πότε τοὺς ἀφίνουν αἱ χαμερπεῖς διαφωνίαι
 νὰ συλλογισθοῦν ἀπαθῶς περὶ τῶν συμφερόντων τῇ Πατρίδι ;

Ἐκ τῆς Πατρίδος δὲν ἔχομεν τί νεώτερον, εἰμὴ τὴν ὑπισθοδρο-
 υησιν τῶν Σκοντριάνων. Σᾶς ἐπεύχομαι νὰ ἐορτάζετε μεθ' ὅλης τῆς
 Πανευγενοῦς φαιηλίας σας εἰς ἔτη πάμπολλα τὰς προκειμένους
 ἀγίας ἐορτὰς καὶ τὸ νέον ἔτος αἷσιον καὶ παντὸς ἀγαθοῦ παρὰίτιον.
 Ἐρρωσθε.

Ὁ Εἰλικρινὴς φίλος σας

† Π. Π. (Παλαιῶν Πατρῶν.)

αφγκ. Δεκεμβρίου κδ.ε.π.

Ἐξ Ἀγκῶνος.

Τῷ Εὐγενεστάτῳ Κόμυτι

Κυρίῳ Διονυδίῳ δὲ Ρώμα.

τῷ ποθεινοτάτῳ μοι εὐκλεῶς.

Εἰς τὴν Βενετίαν.

113. Π. Π. ΓΕΡΜΑΝΟΥ ΠΡΟΣ ΔΙΟΝ. ΡΩΜΑΝ

(Φάκελ. 2123 ἀριθ. 9273)

Πανευγενέστατε Κόμν.

Ἐλαβον σήμερον τὸ φιλικὸν γράμμα σας, τοῦ οἰοῦμαι ἡ ἐποχὴ κατὰ λάθος δὲν ἦτον σεσημειωμένη. Ἐχάρην διὰ τὴν εὐκτασίαν μοι ὑγείαν σας καὶ διὰ τὴν αἰσίαν ἐπάνοδόν σας οἶκαδε.

Ἀνέγνων τὰ ἐν αὐτῷ καὶ εἶδον, ὅτι θέλει ἐνεργήσετε κατὰ τὰς διαταγὰς μου μετὰ τοῦ τραπεζίτου καί, ὅτι ἐκεῖνος δὲν ὑπόσχεταί τι ἂν δὲν ἔχη εἰς χεῖρας νόμιμον ἴσον τῶν θεσπισμάτων τοῦ Ἔθνους, καὶ ἂν δὲν παρευρίσκωνται ἐν Ἰταλίᾳ ὅλοι οἱ πληρεξούσιοι.

Ἀποκρινόμενος λοιπόν, σᾶς πληροφοροῦ, ὅτι καὶ τὸ ἔγγραφον, ὅπου ἔχομεν ἀνὰ χεῖρας, τῆς πληρεξουσιότητος, εἶναι νόμιμον, ἐπειδὴ εἶναι ἐκδεδομένον παρὰ τοῦ Ἐκτελεστικοῦ Σώματος, δυνάμει τοῦ νόμου, ὅπου ἐθεσπίσθη παρὰ ὅλου τοῦ Ἔθνους, πρῶτοντος καὶ ἐμοῦ τότε ἐκεῖ καὶ κατεχωρήθη εἰς τοὺς κώδικας. Ὅσον δὲ διὰ τὸν τρόπον τῶν συμφωνιῶν, ὅπου ζητεῖ ὁ τραπεζίτης, καὶ τὴν παρουσίαν εἰς τὰ ἐνταῦθα ὅλων τῶν πληρεξουσίων σᾶς προέγραψα, ὅτι, ἂν ἐπιμείνῃ εἰς αὐτὴν τοῦ τὴν ἀπόφασιν, ἡμποροῦν νὰ γίνουν ὅλα αὐτά· καὶ μάλιστα σᾶς ἔγραψα, ὅτι ἂν ἀγχιπῇ, νὰ κάμῃ ὁ ἴδιος τὸ σχέδιον τῶν συμφωνιῶν, διὰ νὰ τὸ ἀποστείλωμεν κάτω νὰ γίνῃ ἀπαράλλακτον· φθάνει μόνον νὰ μᾶς βεβαιώσῃ, ὅτι γενομένων τῶν ἐγγράφων κατὰ τὴν θέλησίν του καὶ περρησιασθέντων τῶν πληρεξουσίων, ἀφεύκτως κατωρθοῦται τὸ δάνειον· εἰ δὲ μὴ ἄλλως πως, φίλτατε, ἐπὶ ματαίῳ καὶ ἐπὶ ἀμφιβολίᾳ νὰ τρέχωμεν εἰναι πειραχτικὸν εἰς τὴν ὑπόληψίν μας καὶ θέλει τὸ κάμουν λαβὴν οἱ ἐπίφθονον ἔχοντες ὅμμα νὰ λέγῃ ὁ καθείς τῷ δοκοῦν αὐτῷ. Καί, ἐκτὸς τούτων, φίλτατε, εἶναι ἐνδεχόμενον νὰ βλάψωμεν κυρίως τὴν πατρίδα, ἐπειδὴ, μὲ τὴν ἐλπίδα τοῦ ἐνταῦθα δανείου προβαλλομένου μὲ τρόπον συμφερότερον, ἡμπορεῖ νὰ καταργηθῇ τὸ δάνειον τῆς Ἀγγλίας, καὶ τότε, ἂν τοῦτο

δὲν κακορρωθῇ, ὥστερεῖται ἡ πατρὶς καὶ ἐκείνου καὶ γινόμεθα ἡμεῖς ἡ αἰτία.

Ἄλλὰ καὶ ἡ μετάβασίς μου εἰς τὴν Βολωνίαν, τοῦ πράγματος οὕτως ἔχοντος, δὲν εἶναι ἐπωφελής, ἐπειδὴ ἡ εὐγενία σας γνωρίζετε καλῶς πόσον παρατηροῦνται τὰ βήματά μας. Ὅθεν εἴσθε ἱκανὸς ἡ εὐγενία σας νὰ ἀνταποκριθῇτε μετ' αὐτοῦ μὲ τοὺς τρόπους, ὅπου γνωρίζετε καὶ, ἂν κακορρωθῇ τοῦτο τὸ μέγα καλόν, τὸ ὅποιον δὲν ἀνάγεται εἰς ὀλίγους κακοήθεις πατριώτας, ἀλλ' εἰς τὸν ἄθῳον λαὸν τῆς πατρίδος, θέλει ἔχετε τὸν μισθὸν καὶ τὸν ἔπαινον. Εἰ δὲ καὶ δὲν κακορρωθῇ, ἡ εὐγενία σας ἐκάματε τὸ χρέος σας κατὰ τὸ δυνατόν.

Ἔστω δὲ γνωστὸν τῇ εὐγενίᾳ σας, ὅτι, ἂν συγκατετίθετο ὁ τραπεζίτης νὰ δανείσῃ τὸ ἐν μιλιούνιον τάλλ : , ἡ καὶ ὀλιγώτερα, δυνάμει τοῦ ἐγγράφου τῆς πληρεξουσιότητος, ὅπου ἤδη ἔχομεν ἀνά χειρας, ἐμβαινόμεν εἰς συμφωνίας συμφερωτέρας εἰς αὐτόν· δηλονότι, εἰς τὰ ἐβδομήκοντα, ἡ καὶ ἐξήκοντα πέντε τὰ ἑκατόν.

Ἡ ὑπόθεσις αὕτη μένει ἀπόρρητος ἐνταῦθα, ἐπειδὴ καὶ εἰς ἡμᾶς δὲν συμφέρει νὰ κοινολογῇται ἐν τοιοῦτον, ὡς σᾶς τὸ προέγραψα.

Νεώτερόν τι ἐκ τῆς Πατρίδος δὲν ἔχομεν.

Ἐπευχόμενος δὲ αὐτῇ καὶ τῇ πνευγενεῖ οἰκογενεῖᾳ σας πᾶν αἷσιον καὶ εὐτυχές, μένω

Ὁ Εὐλικρινὴς φίλος σας

†. Π. Π (Παλαιῶν Πατρῶν).

αωκδ Ἰανουρίου ιδ' ε. π. Ἐξ Ἀγκῶνος.

Τῷ πανευγενεστάτῳ Κόμντι

Κυρίῳ Διονυσίῳ Δ. Ρώμα

Τῷ ποθεινοτάτῳ μοι εὐκλεῶς

Εἰς τὴν Βενετίαν

114. ΔΙΟΝ. ΡΩΜΑ ΠΡΟΣ Π. Π. ΓΕΡΜΑΝΟΝ

(Φάκελ. 2124, ἀριθ. 3633).

Ἴσον τῆς γνωστῆς σας ἐπιστολῆς.

Τῇ 16)28 Φεβρουαρίου αωκδ.

Πανιερώτατε καὶ Σεβασμιώτατε Πάτερ.

Καὶ μὲ πρότερόν μοι τῆς ἀπεκρίθην, καὶ τώρα πάλιν δὲν λείπω

νὰ τῆς συγκοινωνήσω τοὺς στογχοτμούς μου περὶ τῶν τῆς πατρίδος περιστάσεων.

Καιρὸς κινδύνου πλησιάζει ἡμῖν—κεντρικοῦ τε καὶ ἐκκεντρικοῦ. Ὁ μὲν ἐσωτερικός, ὁ δὲ ἐξωτερικός. Ὁ πρῶτος εἶνε ἀρχὴ καὶ αἰτία τοῦ δευτέρου· καὶ ἀμφότεροι, τέλος πάντων, εἰς ἀθλίαν καὶ ἐλπεινὴν κατὰστασιν ὅλο τὸ ἐλληνικὸν Ἔθνος ἐπισύρουν. Μοὶ ἀποκρίνεται ἡ Πανιερότης της: «Τί ποιητέον; Τί ἄλλο μᾶς μένει, εἰ μὴ νὰ εὐχώμεθα ὑπὲρ τῆς κοινῆς ἡμῶν ὑποθέσεως!»

Ἀλλοίμονο, σοφώτατε Δέσποτα, εἰς ἓνα λαόν, ὁπότεν οἱ διωκοῦντες αὐτὸν πέσωσιν εἰς τοιούτην ἀπελπισίν. Ὁ στωϊκισμὸς ἐγκρήμνισε τὸ Οἰκουμενικὸν Κράτος τῶν πάλαι ρωμίων. Καὶ αἱ μόναι ἐκκλησιαστικαὶ παρακλήσεις δὲν εἰσακούσθησαν, ἀλλ' ἐπομένως ὁ κραταιὸς θρόνος τοῦ Κωνσταντίνου ἐσυντρίφη.

Ὁ παντοδύναμος Ποιητὴς τῆς φύσεως μᾶς ἔδωκεν ὀξύτητα νοὸς καὶ ἀνδρείαν τοῦ μεταχειρίζεσθαι αὐτὰς ἐν ἀνάγκαις, καὶ, κατὰ τὴν εἰλικρίνειαν καὶ ἀρετὴν ἡμῶν, ὁ ἅγιος Θεὸς μᾶς βοηθεῖ καὶ ὁδηγεῖ τὰ κινήματά μας. Ὅστις ἀπελπίζεται δὲν ἔχει δικαίωμα εἰς τὴν ὑπεράσπισιν τοῦ Οὐρανοῦ. Τοῦτο μᾶς ἐρμηνεύει ἡ πρᾶξις καὶ ἡ πλεον κητορὰ ἡθική. Ὅστις σπουδάζει τὰ τῶν Ἀγίων Πατέρων ἀξιώματα καὶ ἐξετάσει τὰ ἱερὰ νοήματα τῶν Θείων Γραφῶν μὲ φιλοσοφικὴν σκέψιν καὶ ἀμέτοχον δεισιδαιμονίαν, μένει πεπεισμένος, ὅτι ἡ Θεὴ Πρόνοια ἐγκαταλείπει τοὺς ὀκνηροὺς καὶ τοὺς ἀδιεφόρους εἰς τὰ τῆς Θρησκείας τε καὶ Πατρίδος ἀνγκαστὰ ἐπιχειρήματα. Ἡ Σεβασμιότης της δὲν ἐμβαίνει βέβαια εἰς τὸν ἀριθμὸν τῶν τοιούτων καὶ χρειαν δὲν ἔχει ὠθίσματος διὰ νὰ βάλῃ εἰς πρᾶξιν τὰ πρέποντα. Αἱ θυσίαι, ὅπου ἔκαμεν ἕως ἄρτι τῇ Πατρίδι, οἱ κίνδυνοι, εἰς τοὺς ὁποίους εὐρέθη, οἱ ἀπαραδειγμάτιστοι κόποι, ὅπου περὶ αὐτῆς ἐδοκίμασεν, ἔδωκεν πανταχόθεν ἀρετὴν ἀπόδειξιν τοῦ ἐναρέτου καὶ σταθεροῦ χαρακτῆρός της.

Συμβαίνει ὅμως καμμίαν φορὰν καὶ εἰς τοὺς ἰδίους κλοήθεις καὶ ἀνδρείους μίαν κάποιαν ληθαργίαν, ὅπου τοὺς σύρει εἰς ἀπελπισίν· ὁπότεν, μᾶλλον, ἡ πονηρὴ διαγωγὴ τῶν κακῶς φρονούντων τοὺς παροξύνει, τυχράττους τὰς αἰσθήσεις των. Ἐνθυμοῦμαι καὶ γὰρ τὴν ἐποχήν, εἰς τὴν ὁποῖαν μὲ εἵχασι πειράζει αἱ φλυαρίαι καὶ συκοφαντίαι τῶν γνωστῶν της ὑποκειμένων, καὶ εἶχα ἀποφασίσει νὰ περαιτηθῶ πάσης φροντίδος. Τότε ἡ Πανιερότης της, δικαίως, μὲ ἔλεγξε καὶ μοὶ ἔβαλε πρὸ ὀφθαλμῶν τὸ ἱερὸν χρέος μου, ὥστε ὅπου ἐν τῷ ἅμῃ ἔκκαμα ὑπακοὴν καὶ ἀλλαξὰ ἐνταυτῷ γνώμην καὶ ἰδέαν.

Ἐγὼ δὲν ἤθελε περιττολογῆσω μὲ τὴν παροῦσάν μοι ἐπιστολήν, ἂν καὶ δὲν ἐθεωροῦσα τὴν τωρινὴν κλονίζουσιν κατὰστασιν τοῦ ἡμετέρου γένους. Δὲν πρόκειται πλέον περὶ τοῦ συμφέροντος τῆς Πατρίδος, ἀλλὰ περὶ τῆς σωτηρίας τῆς ἐκ τῶν κινδύνων, ὅπου τὴν περικυκλόνουσιν ἀνεμποδίστως. Ἐντὺς ὀλίγου μέλλει νὰ μζῶχθῃ Γενικὴ Συνέλευσις τῶν ἐξουσιῶν τῆς Εὐρώπης, διὰ νὰ μᾶς κρίνωσιν αὐταὶ καὶ νὰ πάρωσι μέτρα, ἢ κατὰ, ἢ ὑπὲρ τῶν δικαιοματίων τοῦ ἑλληνικοῦ Ἔθνους. Ὅσον κρότον καὶ ἂν ἐκάμασιν αἱ ἀνδραγαθίαι τῶν ἡμετέρων, ἄλλο τόσον τώρα κάμνουσιν εἰς ὅλας τὰς ἐφημερίδας αἱ ἀξιοκαταφρόνηται αὐτῶν δικφωνίαι.

Πανταχοῦ ἄδεται, ὅτι τέλος πάντων οἱ Ἕλληνες ἔπесαν εἰς ἐμφύλιον πόλεμον, ὡσὲν καὶ οἱ Ἰσπανοί, καὶ ἡ ἰδίᾳ αὐτῶν διχωγὴ τοὺς καταδικάζει, ὡς ἀναξίους πολιτικῆς ἀνεξαρτησίας καὶ ὑπάρξεως. Ἰδοῦ, τὸ λοιπόν, πῶς εἶναι αἱ βάσεις καὶ τὰ προλεγόμενα τῆς Εὐρωπαϊκῆς Συνελεύσεως περὶ ἡμῶν. Πρὸς τούτοις ὁ τραπεζίτης μοὶ ἀπεκρίθη εὐκρινῶς, ὅτι τὰ σχίσματα τῶν Γραικῶν ἐμβάσασιν εἰς ὑποψίαν τοὺς συντρόφους του, οὔτινες δὲν θέλει κλίνωσι νὰ δανείωσιν, ἂν δὲν πληροφωρηθῶσι μὲ ἀσφαλεῖς ἀποδείξεις, ὅτι ἐν τῇ Γραικίᾳ ἐσυστήθῃ εὐτακτος καὶ ἰσχυρὴ Διοίκησις, πρὸς τῆς ὁποίας τὰ θεσπίσματα καὶ πράξεις ὅλο τὸ Ἔθνος νὰ φέρῃ σέβας καὶ ὑποταγήν, διὰ τὴν ἀμετάβλητον ἐκτέλεσιν τῶν ὑποσχέσεών της.

Οἱ Φαναριῶται μᾶς ἔφεραν εἰς τοιούτην ἐπονείδιστον θέσιν. Αὐτοί, ὡς φαίνεται, ἐσυνέργησαν τοιοῦτον ὀλέθριον ἀποτέλεσμα, μὲ σκοπὸν νὰ ὑψωθῶν εἰς τὴν κορυφὴν τῶν σκλάβων, ὅπου αὐτοὶ ἐτοιμάζουσι νὰ καθιερώσωσι, ἢ τοῦ Ἀγαρηνοῦ, ἢ τῶν Εὐρωπαίων.

Ἄλλ' ἐπειδὴ καὶ μὲ τόσῃ πανουργίᾳ αὐτοὶ ἐδούλευσαν ἕως τοῦδε, ἵνα ἐπιτύχωσι τὰ μικρὰ τέλη των, ἀνάγκη εἰς ἡμᾶς νὰ μεταχειρισθῶμεν τὴν μηχανὴν των, ἵνα συγχύσωμεν τὰς διαβουλάς των.

Ἐνα πρόβλημα πρὸ πολλοῦ εἶχον εἰς τὸν νοῦν μου, ἀλλ' αἱ περιστάσεις δὲν τὸ ἐσυγχωροῦσαν νὰ ἐγκριθῇ. Τώρα ὅμως μοὶ ἀνανεώθη παρ' ἐνὸς εἰδήμονος συμπατριώτου, καὶ εἰς τὰ τρέχοντα περιστατικὰ τὸ εὐρίσκω ἀρκετὸ νὰ ἐλκύσῃ τοὺς συνετοὺς καὶ καλοηθεῖς τοῦ Ἔθνους, νὰ σύρῃ τοὺς ἀνδρείους καὶ ὅλους τοὺς ἀπλοὺς πατριώτας, νὰ ταράξῃ τοὺς πλυχίους ἀντικειμένους καὶ νὰ φέρῃ τοὺς ἐναντίους εἰς μεγάλην στενοχωρίαν. Αὐτὸ ἀναλογεῖ μὲ τὴν Ἱερὰν Συμμαχίαν, μὲ τὴν ἰσοσταθμίαν τῆς Εὐρώπης καὶ μὲ τὸ σέβας, ὅπου πρέπει νὰ αἰσθάνονται οἱ λαοὶ πρὸς τοὺς νομίμους διαδόχους τῶν θρόνων. Αὐτὸ ἡμπορεῖ μόνον νὰ σφραγίσῃ τὰ στόματα τῶν συκοφάντων καὶ κατκ-

φρονούντων ἡμᾶς. Αὐτὸ δίδει αἰτίαν τῶν βασιλέων νὰ πληρώσωσιν ἕνα ἀπαραιτήτον χρέος καὶ νὰ διορθώσωσιν ἕνα ἐπονεϊδιστον σφάλμα, τὸ ὅποτον ἔλειψε νὰ θεωρηθῇ εἰς τόσας Συνελεύσεις, ὅπου ἐσυνάχθησαν, διὰ νὰ ἐπιστηρίξωσι τὴν ἐξουσίαν τῶν Διοικούντων τὴν Εὐρώπην. Διὰ νὰ λάβῃ ὅμως αὐτὸ τὸ πρόβλημα τὴν ἐνέργειάν του, πρέπει ν' ἀπεράσῃ εἰς τὰ κάτω ἄνθρωπος σεβασμίου χαρκατῆρος, ἐντόπιος, πεπαιδευμένος καὶ ἄξιος ὑπολήψεως, ὑποταγῆς τε καὶ ἀκροάσεως. Αὐτὸς μόνος ἡμπορεῖ νὰ μεταδώσῃ τοῦτο πρὸς τὸ Ἔθνος, πρὸ ὁποῦν θέλει τὸ εὐρὴ ὠφελιμώτατον ἐν ταῖς παρούσαις περιστάσεσι.

Τοῦτο λοιπὸν συνίσταται εἰς τὸ νὰ ζητήσῃ ἡ νομίμως συνηγμένη Ἐθνικὴ Συνέλευσις τὸν υἱὸν τοῦ ἐκθρονισθέντος βασιλέως τῆς Σβεκίας διὰ βασιλέα τῶν Ἑλλήνων. Οὗτος ὁ νέος εἶναι σοφός, πρᾶος καὶ ἐνάρετος, καὶ συγγενὴς τῶν πλέον πρακτικῶν φαμελίων τῆς Εὐρώπης. Ἡ ρηθεῖσα ἐκλογὴ δὲν προξενεῖ ζηλοτυπίαν τῶν ἐξουσιῶν τῆς Εὐρώπης. ἐπειδὴ καὶ αὐτὸς δὲν εἶναι μέλος κατ' εὐθεῖαν οὐδεμιᾶς ξεχωριστῆς οἰκογενείας τῶν Διοικούντων. Αὐτὸς ἀνήκει μιᾶς βασιλικῆς φαμελίας, ἡ ὁποία ἐξωστρακίσθη ἀπ' ἐκεῖνα τὰ νεωτερίσματα, τὰ ὅποια κατὰτρέχονται ἀπὸ τὰς τωρινὰς ἐξουσίας. Αὐτὸς ἔχει ἱερὸν δικαίωμα εἰς τὴν προστασίαν τῶν παλαιῶν θρόνων. Ἡ ἱερὰ Συμμαχία δὲν ἡμπορεῖ εἰς ἐπιτηδειότερον τρόπον νὰ ἐκτελέσῃ τοὺς σκοποὺς τῆς, ἡμπορῶντας νὰ συναριθμῇ μετὰξὺ τῶν βαστούντων τὴν ἰσοσταθμίαν τῆς Εὐρώπης καὶ τοῦτο τὸ ἐξαναστημένον κράτος. Ὁ τωρινὸς Βασιλεὺς τῆς Σβεκίας ἡσυχάζει ἀπὸ τὸν φόβον, εἰς τὸν ὅποτον εὐρίσκεται, ἕως ὅπου θεωρεῖ αὐτὸν τὸν νόμιμον διάδοχον τοῦ θρόνου του νὰ περιφέρεται ἔνθεν ἀκχεῖσε χωρὶς καμμίαν ἐπαρχίαν καὶ ἔχοντα μεθ' ἐκτουτὸ τὰ ἀνεντίρρητα δικαιώματά του, ὅμοῦ καὶ τὴν συμπάθειαν ὅλων τῶν βασιλέων καὶ πρίγκιπων τῆς Εὐρώπης. Πρὸς τούτοις οἱ βασιλεῖς δὲν εὐρίσκονται πλέον εἰς ἀνάγκην νὰ συγχύσωσιν ἐκείνους τοὺς πολιτικούς των σκοποὺς, οἵτινες τοὺς εἶχαι βιάσει ν' ἀναγνωρίσουν καὶ ν' ἀφήσωσιν ἡσυχον τὸν Βερνερδότην εἰς τὸν θρόνον τῆς Σβεκίας, ἐπειδὴ καὶ ἐκ τούτου ἡμποροῦσι νὰ προβλέψωσι δικαίως πρὸς τὸν σεβαστὸν διάδοχον τοῦ Γουστάβου Βαζα, ὑψόνοντάς τον εἰς τὸν θρόνον τῆς Γραικίας. Αὐτὸ τὸ προσκάλεσμα θέλει δώσῃ ἄλλην μορφήν τοῦ ἡμετέρου Γένους εἰς τὰ λανθασμένα πνεύματα τῶν Εὐρωπαίων, ἐπειδὴ καὶ θέλει ἀποδείξῃ ὅλης τῆς οἰκουμένης, ὅτι οἱ σκοποὶ τῶν ἐξαναστημένων Ἑλλήνων ἐστάθησαν πάντοτε εἰλικρινοὶ καὶ ἀμέτοχοι παντὸς μηχανου-

γήματος τῶν ἀτάκτων καὶ ταρχοποιῶν ὑποκειμένων, καὶ ἡμεῖς ἐκ τούτου φανερονώμεθα ἐμπράκτως, ὅτι ἔχομεν ἰδέας ἀναλόγως τῶν νοημάτων τῆς Ἱερᾶς Συμμαχίας, διὰ τὴν ἀσφάλειαν τῆς Εὐρώπης καὶ τῶν βασιλείων της.

Πρὸς τούτοις τὸ πρόβλημα τοῦτο καταπραΰνει εἰς τὰ κάτω τὰς ταρχὰς καὶ διαλύει τοὺς ἐμπλεγμοὺς τῶν κακούργων καὶ φθοροποιῶν ἀνθρώπων. Καί, τέλος πάντων, ἐμβάζει εἰς τὸν κόλπον τῆς Πατρίδος μίαν φαμελίαν, συνηθισμένην νὰ διοικῇ λαοὺς ἐλευθέρους ὑποκάτω εἰς νόμους, ὅπου δίδουσι ψῆφον τοῦ ἔθνους εἰς ὅλα τὰ συμφέροντα καὶ δικαιώματά του.

Ἐὰν λοιπὸν τὸ πρόβλημα τοῦτο δὲν εἶναι ἐπιδεκτικὸν ἀπορίας καὶ ἐναντιώσεως, ἀνάγκη εἶναι νὰ βαλῇ εἰς πρᾶξιν τὸ συντομώτερον. Καὶ οὐδεὶς ἄλλος ἡμπορεῖ νὰ τὸ ἐνεργήσῃ μὲ περισσοτέραν ἐπιτηδεύτητά πάρεξ τὸ Σεβασμιώτατον ὑποκείμενον τῆς Ὑμετέρας Πανιερότητος. Ἐγὼ τῆς ὑπόσχομαι, ὅτι οὔτε τοῦτο, οὐδ' ἄλλο καλὸ ἡμπορεῖ νὰ λάβῃ τόπον ἐν τῇ Πατρίδι, ἐὰν καὶ ἡ Πανιερότης της δὲν ἀναλάβῃ τὴν προτέρην της σχέσιν ἐν τῇ Πελοποννήσῳ καὶ ἐὰν θελήσῃ νὰ χασομερᾷ ματαίως εἰς τὰ ξένα. Δεινὴ, ἀληθινά, εἶναι ἡ φροντίς ταύτη, ἀλλ' εἰς αὐτὴν μόνον συνίσταται ἡ σωτηρία τῆς τάλαιπώρου ἡμῶν Πατρίδος. Πολλὰ κατὰστροφὰ φοβερίζουσι τὸ ἔθνος. Οἱ νησιῶται τοῦ Αἰγαίου πελάγους καὶ οἱ τῆς Ἡπείρου καὶ Ἀκρηνίκης προεστοὶ ἐχώρισαν ἀπὸ τοὺς Πελοποννησίους, καὶ ὅλοι, ὁμοῦ μὲ Μαυροκορδάτον, τρέχουσι κατόπιν τῆς τῶν ἀλλοφύλων ὁδηγίας. Κύριος οἶδε εἰς ποῖον ἐγκρεμνὸν ἐτοιμαζόμεθα νὰ πέσωμεν! Ὁχι, ὄχι. Οἱ κίνδυνοι τῆς τῶν Ἀγερηνῶν μάχης, οὔτ' ἐκεῖνοι τῆς κρυφῆς τῶν Εὐρωπαίων καταδρομῆς δὲν μ' ἐφόβισαν τόσον, ὅσον μὲ ταράττουσι τὰ ἔσχατα ταῦτα κινήματα τῶν καλουμένων φιλελλήνων καὶ ἡ διχωγὴ ἐκείνων τῶν ἀπατεώνων ὁμογενῶν μας, οἵτινες σπουδάζουσιν ἀδιακόπως νὰ διαιρέσουν τὸ ἔθνος εἰς τόσας φατρίας, ροντάς το εἰς τὸν ἀφανισμόν του.

Ἐὰν ἡ Πανιερότης της εὕρῃ εὖλογον τὸ πρόβλημα τοῦτο καὶ δεχθῇ τὴν συμβουλήν, ὅπου τῆς δίδω εἰλικρινῶς τε καὶ ἐλευθέρως, τότε καὶ γὰρ θέλει τῆς πέμψω τὸ σχέδιον, μὲ τὸ ὅποιον στοχάζομαι ν' ἀρχίσῃ καὶ νὰ λάβῃ πρὸοδον ἡ πραγματεία ταύτη. Ἐὰν ὅμως, ἐξεναντίας, δὲν τὸ εὕρῃ ἄξιον ἀκροάσεως, τότε καὶ ἐγὼ, κλαίοντας ἀπαρηγόρητα τὴν συμφορὰν τοῦ Γένους, θέλει ἐπιστρέψω εἰς τὰ ἴδια, χωρὶς νὰ θελήσω πλέον νὰ ἡξεύρω οὐδὲν τι περὶ Πατρίδος.

Παρχακλῶ νὰ ἔχω ἀπόκρισίν της τὸ συντομώτερον καὶ νὰ μοὶ χα-

ρίση συγγνώμην διὰ τὴν ἐλευθερίαν, ὅπου παίρνω, νὰ τὴν ἐνοχλῶ
 μὲ τὴν βαρβαρολογίαν μου.

Ταῦτα καί, προσκυνῶντάς τιν μεθ' εὐλαβείας, μενω τὴν ἱερὰν
 ἀσπάζοντας δεξιάν της.

118. Π. Π. ΓΕΡΜΑΝΟΥ ΠΡΟΣ ΔΙΟΝ. ΡΩΜΑΝ

(Φάκελ. 2123 ἀριθ. 2974).

Πανευγενέστατε Κόμη.

Ἐλαβον σήμερον τὸ ἀπὸ ιδ')κς' ἀποκριτικόν σας καὶ ἐχάρην ἐπὶ
 τῇ εὐλατείᾳ μοι ὑγείᾳ σας. Ἀνέγνων ὅσα μὲ δικαίαν ἀγανάκτησιν
 γράφετε περὶ τῆς καταστάσεως τῶν ἐσωτερικῶν τῆς Πατρίδος. Τὰ
 τοιαῦτα τῶντι καταθλίβουσι κάθε εὐχίσθητον καὶ ἐνάρετον ψυχὴν.
 Πλὴν, τί παράδοξον ἂν αἱ ἐφημερίδες τὰ διακωδονίζωσιν, ἐνῶ οἱ
 ἴδιοι αὐτουργοὶ τῶν τοιούτων τὰ διακηρύττουσι; Προλαβόντως τὸ
 Βουλευτικόν, ἀφοῦ κατέφυγεν εἰς τὴν Ἑρμιόνην, ἐξέδωκε διακήρυ-
 ξιν εἰς τὸ ἔθνος ἐναντίον τοῦ ἄλλου μέρους, ὀνομάζοντάς το κακοῦρ-
 γον καί, ὅτι ἠθέλησε νὰ τὸ φονεύσῃ, ἡ ὁποία διακήρυξις διεσπάρη
 εἰς πολλὰ μέρη. Ἐπειτα, μὲ τὸ νὰ μὴ ἐδύνατο νὰ καταβάλλῃ τὰ
 ἄλλα μέλη τοῦ Ἐκτελεστικοῦ, ὡς ἔχοντα δύναμιν ἀρμάτων, ἐτράπη
 εἰς τὸν ἀδυνάτωτερον καὶ κατὰδικάζει μόνον τὸν Μεταξῆν. Ἀφ' ἐτέ-
 ρου μέρους εἰς τὸ Μεσολόγγιον ἄλλοι διοργανισμοὶ καὶ ἄλλαι ἐνέρ-
 γειαι, ὥστε τὰ πράγματα τῆς Πατρίδος τὰ κατήντησαν μίαν μηχαν-
 νὴν πανταχόθεν σπαραττομένην. Μόνη ἡ θεία Προνοία δύναται νὰ
 τὰ εὐθυδρομήσῃ, καί, καθὼς εἶπετε εἰς τὸ γράμμα σας, νὰ θαι-
 ματουργήσῃ, καθὼς καὶ ἄλλα θαύματα εἶδομεν τῆς θείας Προνοίας.
 Ἐλπίζω, ὅτι νὰ εὐρίσκωνται εἰς τὸ ταλαίπωρον ἔθνος μας δέκα ἀν-
 θρωποι ἐνάρετοι καὶ ἡ θεία Γραφὴ μᾶς πληροφορεῖ, ὅτι, ἔνεκα τῶν
 δέκx, δὲν παρχωρεῖ ὁ πανάγαθος Θεὸς ἀπὸ ἡμᾶς καὶ δὲν ἐγκατα-
 λιμπάνει τόσας ἀθώας ψυχὰς τοῦ λαοῦ εἰς τὰς αἰμοβόρους καὶ ἀσε-
 βεῖς τυραννικὰς χεῖρας.

Εἶδον ὅσα γράφετε περὶ δανείου καὶ ἔχετε δίκχιον. Ἐγὼ ἀμφι-
 βάλλω καὶ δι' ἐκεῖνο τῆς Λόνδρας ἂν τελεσφορήσῃ καί, ἂν ἀποτύχῃ
 καὶ ἐκεῖνο, τότε ἡ δυσχέρεια τῶν πραγμάτων αὐξάνει ἔτι μᾶλλον.

Ἐὰν ἤξεύρετε εἰς ποῖον μέρος ἀπεφασίσθη νὰ γίνῃ ἡ Συνέλευσις
 κακίποτε, παρὰ κλῶ νὰ μοι τὸ κάμετε γνωστόν.

Ἀχ! φίλτατε Κόμη, ἡ ψυχὴ μου εἶναι κατώδυνος βλέπουσα

τοὺς πατριώτας νὰ ὠθῶσι τὴν Πατρίδα εἰς τὸ βάρκαρον. Ἀλλὰ τί ποιητέον; Δὲν δύνῃμι μῆτε ἐντεῦθεν νὰ διορθώσω τι, μῆτε ἐκεῖ ἂν ὑπάγω. Ὅθεν διάγω ἡμέρας λυπηράς, καὶ δὲν ἐλπίζω πάρεξ εἰς τὴν θεῖαν Πρόνοιαν νὰ μετὰβάλῃ τὰ σχολιὰ εἰς ὁδοὺς λείας, ἢ νὰ κερκυνώσῃ τὰς κεφαλὰς τῶν στρεβλούντων τὴν Πατρίδα.

Τὰ γράμματα σὰς μὲ παρηγοροῦν, καὶ σὺς παρὰκαλῶ, γράφετέ μου ἐνίστε δηλωτικὰ τῆς ὑγείας σας καὶ ἀπάσης τῆς πανευγενοῦς οἰκογενείας σας, ἥτις εἴη Θεόθεν φρουρουμένη. Ἐρρωσθε.

Ὁ εὐακρινὴς φίλος Σας

† Π. Π.

αωκδ Φεβρουαρίου κδ. ε.π. Ἐξ Ἀγκῶνος.

Μεταξὺ τῶν ἄλλων ἔχω καὶ τὴν θλίψιν μερικῶν ἐπαρχιωτῶν μου Πατρῶν, εὐρισκομένων ἐνταῦθα, οἵτινες ἐμπροκάρισαν ὀλίγον πρᾶγμα ὅπου εἶχον εἰς ἓνα Γαλαξειδιώτικον, διὰ νὰ καταβοῦν εἰς τὴν Ζάκυνθον· προχθὲς δὲ τὸ μεσονύκτιον ἠκολούθησε μία ἐξάίσιος τρικυμία εἰς τὸν λιμένα καὶ συνετρίβη τὸ πλοῖον, καὶ ἔμειναν γυμνοὶ οἱ ταλαίπωροι.

116. Π. Π. ΓΕΡΜΑΝΟΥ ΠΡΟΣ ΔΙΟΝ. ΡΩΜΑΝ

(Φάκελ. 2123 ἀρ. 2975).

Πανευγενέστατε Κόμην.

Προχθὲς σὺς ἀπεκρίθην εἰς τὸ προλαβόν σας, ἥδη δέ, ἐρωτῶν τὰ τῆς εὐκαταίας μοι ὑγείας σας, σὺς εἰδοποιῶ, ὅτι σήμερον ἦλθον γράμματα ἐνταῦθα ἐκ Λόνδρας ἀπὸ τοῦ ἐκεῖ Χίου, ἐν οἷς δηλοποιοῦσιν, ὅτι ἔλαβεν ἐκεῖ πέρας τὸ δάνειον τῶν Ἑλλήνων, 59 τὰ 0)0 μὲ τὸν πρὸς 5 τὰ 0)0. Καὶ ἐπειδὴ ἐχαροποιήθη διὰ τὸ τοιοῦτον, ἐνῶ πρότερον ἤμην σχεδὸν ἀπελπισμένος, ἀκούων τὴν ἐσωτερικὴν ἀνωμλίαν, σπεύδω νὰ σὺς τὸ εἰδοποιήσω.

Ἐκ δὲ Μασσαλίας γράφουσιν, ὅτι νὰ ἔγινε μετὰρρῦθμισις τις εἰς τὴν διοίκησιν, δὲν ἤξεύρω ὅμως ἐμπεριστάτως περὶ τούτου, μῆτε ἂν εἶναι βέβαιον.

Ὁ πόλεμος τῶν Ἀγγλων ἐναντίον τῶν Ἀλτζερίνων ἐβάλλθη εἰς πρᾶξιν. Ὅλα αὐτά, φίλε, εἶναι καλὰ διὰ τὴν Ἑλλάδα. Ὅθεν ἄς

εὐχαριστήσωμεν τὴν θεῖαν Πρόνοιαν, ἥτις, θαυματουργοῦσα, δὲν ἐγκαταλιμπάνει αὐτὸ τὸ ἔθνος.

Σᾶς ἐπεύχομαι ὑγείαν καὶ πάντα τὰ αἷσια. Ἐρρωσθε.

Ὁ εὐλκρινὴς φίλος Σας

+ Π. Π.

αφκδ. Φεβρουαρίου κε.ε. π.

Ἐξ Ἀγκῶνος

117. ΓΕΩΡΓ. ΣΙΣΙΝΗ ΠΡΟΣ ΚΩΝΣΤ. ΔΡΑΓΩΝΑΝ

Εὐρεθεῖσα ἐν τῷ ἀρχεῖῳ τοῦ Διον. Ρώμα.

(Ἀριθ. 47 ἐγγρ. Ἀλεξ. Ρώμα).

Εὐγενέστατε κύριε.

Καὶ ἐγὼ ἀλησμόνησα τόσα πλῖκα γράμματα, ὅπου σοῦ ἔχω ἐκ διαλειμμάτων, καὶ κάθονται εἰσέτι εἰς τὴν Γλαρέντζαν ἀπὸ κακοκαιρίαν. Χθὲς πάλιν ἔλαβον τὸ περικλεισμένον ἀπὸ Τριπολιτζάν διὰ τὸν κύριον Θεόδωρον Λεονταρίτην καὶ παρακαλῶ νὰ τὸ δώσητε ἀσφιλῶς. Προσέτι σᾶς λέγω, ὅτι ἔχω δύο τρεῖς σκλάβαις ἐδῶ καλαῖς, καὶ καταλαμβάνω, ὅτι εἰς τὸ σπίτι μου δὲν κάμνουν. Διὰ τοῦτο, ἂν ἀγαπᾶτε καὶ ὀρίζετε καὶ σᾶς χρειάζονται δουλεύτραις, ἢ Εὐγενίᾳ σου, ἢ τινὰς τῶν φίλων σου θελήσῃ κάμμιαν ἀπ' αὐταῖς, κάμμετε ὅπως ὀρίζετε, καί, ἂν ταῖς θέλετε, γράψετε μου νὰ σᾶς ταῖς στείλω. Αὐταῖς λέγουν, πῶς εἶναι βηπτισμέναις· αὐτὸ ἐγὼ δὲν τὸ ἤξεύρω. Ὁ Ζαήμης καὶ Λύντος, ἄνθρωποι φιλοτάραχοι καὶ ἀπὸ τὸν καιρὸν τῆς Τουρκίας, ἔπραξαν τὰ ἴδια, ὡσὰν ταῖς ἀπερασμέναις εἰς Γαστούνην καὶ Πύργον, τὰ ἴδια ἤθελε κάμουν καὶ τώρα, ἐν τοῖς ἄφινι. Ἐτυχε μάλιστα ἐκεῖνο τῆς Κορίνθου καὶ ἄνψεν ὁ ἐμφύλιος πόλεμος· καὶ ἀπὸ Τριπολιτζάν ἐπῆγαν πολλὰ στρατεύματα, καὶ πῶς ἔχει νὰ ἀκολουθήσῃ ἡ δουλειὰ δὲν ἤξεύρω. Ὁ Κολοκοτρώνης ἐπερίλαβε τὴν Κόρινθον καὶ ὅλα τὰ κάστρα, ὡς γνωστὸν σοῦ, καὶ ἔστειλε δικαστοὺς εἰς Κόρινθον πρὸς βοήθειαν τῶν ἰδικῶν του. Πρῶτον μοῦ ἔγραφε ἀπὸ Τριπολιτζάν νὰ εἰσβάλω εἰς ἓνα μέρος καὶ μετὰ βίαις, ὅπου ἐτοιμάσθηκα, καὶ δὲν τὸ ἔκαμα. Χθὲς μοῦ ἦλθεν ἄλλος πεζός, διὰ νὰ προφθάσω εἰς Τριπολιτζάν με στρατεύματα· καί, ἕως τὴν Κυριακὴν, ἢ Δευτέραν, ἢ τὸ ἀκολουθῶ, ἢ ὅχι· ἐπειδὴ, ἔπειτα ἀπὸ ἓνα ἐμφύλιον πόλεμον, προσμένω μίαν

ὁμόνοιαν. Τέλος πάντων, ἂν ὑπάγω ἐκεῖ, εἶναι καλόν· ἂν λείψω πάλιν ἀπὸ τὴν Ἐπαρχίαν, μένει ἀκέφαλη, ὅ, τι εἶναι χειρίστον πάντων. καὶ τότε οἱ ἐχθροὶ ἀπὸ Πάτρων εἰσβάλλουν ἐδῶ χωρὶς ἄλλο· ἐπειδὴ καὶ ὅλα τὰ κακώματα τοὺς γίνονται γνωστά.

Ἡ αὐθεντιά σου ὅμως μὴν ἀμφιβάλης, ὅτι τὰ πράγματά μου θὰ τὰ πάγω τυφλά, καὶ πλέον ιδέαστόν με κάθε εἰδήσιν καὶ συμβουλὴν διὰ ρέγουλάν μου· καὶ ὁμίλησον μὲ τὸν Διάκον καὶ Γκίκκ, ἀπλῶς διὰ νὰ μὲ ιδεάσουν καὶ αὐτοί. Ἀπὸ Ζαχρόπουλον δὲν ἔχω οὔτε γρύ, καὶ στοχάζομαι, ὅτι τὰ ἐκεῖ περιστατικὰ τὸν ἔκαμν νὰ σιωπήσῃ. Ἐμαθα, ὅτι ἔχετε ὑποψίαν ἀκόμη, ὅτι ἐδῶ εἶναι τάχα ἀσθένειαι. Τώρα, μὲ χάριν Θεοῦ, δὲν εἶναι τίποτα, ὅτι 15 ἡμέρας ἔχει ν' ἀποθάνῃ ἀνθρώπος· καὶ δὲν εἶναι τίποτά, παρὰ ἦτον ἓως τύφος καὶ ἀπέρασε.

Ἀσπάζομαι τὸν κύριον Περούκιν, καὶ κάμε τοῦ γνωστὰ τὰ ἐδῶ γεγραμμένα. Γράφω τώρα καὶ τοῦ Ἀρχιδιακόνου, ὅτι πολὺ ἀργοπώρησεν αὐτοῦ καὶ δὲν συμφέρει, ὅτι καὶ πρὶν ἀρχίσῃ ἡ ὑπόθεσις ἐγινεν ἡ ἐγγύησις. Λοιπὸν, ἡ τελειώσῃ, ἡ δὲν τελειώσῃ νὰ ξεκινήσῃ νὰ ἔλθῃ εὐθὺς ἐδῶ, ὅτι δὲν εἶναι πλέον συμφέρον νὰ κάθηται αὐτοῦ. Ὑγίαινε.

Εἰς τοὺς ὁρισμοὺς σας
Γεώργιος Σιδίνης.

Τῇ 5 Μαρτίου 1824. Γαστούνη.

Τῷ Εὐγενεστάτῳ σινιδρ

σινιδρ Κωνσταντίνῳ Δραγῶνᾳ

Λαζαρέτον Ζακύνθου.

118. A. M. ΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΥ ΠΡΟΣ ΔΙΟΝ. ΡΩΜΑΝ

(Φάκελ. 2123, ἀριθ. 2978).

Τριέστι, 10 Μαρτίου 1824

Εὐγενέστατε.

Ἐπειτα ἀπὸ 11 ὥρῶν ταξεῖδι εὐοδῶθην ἐδῶ, ἐπιθυμῶν νὰ μάθω τὰ περὶ ὑγείας σας καὶ ἀναμένων τὰ συμφωνηθέντα. Δὲν ἤρξα ἐδῶ κἀνένα νέον νὰ σᾶς σημειώσω, εἰμὴ μόνον τὸ ἀπὸ Λόνδρον γράμμα, τὸ ὅποιον κάτωθεν σᾶς ἀντιγράφω· καὶ φαίνεται, νὰ μὴν εἶναι ὁ γραφεὺς καλὰ πληροφορημένος τῶν τιμῶν.

Σὺς ἀσπάζομαι ἀδελφικῶς καὶ μένω πρόθυμος δοῦλός σας.

Λόνδρα τῇ 17 Φεβρουαρίου 1824.

Τὸ δάνειον τῶν γρῆκων ἐτελείωσε τῶντι πρὸς 59 τὰ 0]0 ἀπὸ ἐν ρισπετάμπιλε ὁσπίτιον. Οἱ γρῆκοι θὰ τὸ πληρωθῶν πρὸς 56 τὰ 0]0 νέτον, τιμὴ ὑψηλὴ καὶ ἀπροσδόκητος, διότι πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν ἐπουλήθη τοῦ Μεξίκου εἰς τὰ 58 τὰ 0]0. Καὶ ὑποίκα διαφορὰ μεταξὺ τοῦ ἐνὸς καὶ τοῦ ἄλλου ! Ἄς γνωρίσουν δὲ οἱ γρῆκοι τὴν χάριν εἰς τὸ Κομητάτον καὶ κατ' ἐξοχὴν εἰς τὸν ἀκούραστον Borroing. Εἶναι δὲ σύμφωνον καὶ τὸ κομητάτον μὲ τοὺς Δεπουτάτους νὰ σταλῶσι τὰ χρήματα εἰς τὸν Λόρδ Byron, Colonel Stanhope καὶ ἄλλον ἓνα Κολονέλο ἄγγλον εἰς τοὺς Κορφοὺς, διὰ νὰ βρυστάξουν αὐτοὶ εἰς τὴν θέλησιν τῆς Βουλῆς πρὸς ὠφέλειαν τοῦ Γένους, χωρὶς νὰ τὰ οἰκειοποιηθῶσιν οἱ κλέπται. Ἡ θεὸς Προνοία, ἀδελφέ, φάνεται, βοηθεῖ τοὺς γρῆκούς καὶ ἔχει ἀποφασισμένην τὴν ἀνεξαρτησίαν των καὶ κάμνει θαύματα διὰ αὐτούς. Τὸ δάνειον ἄρχισε νὰ πρῆγμκετεύεται μὲ ἐν τὰ 0]0 κέρδος.

119. (Π. Π. ΓΕΡΜΑΝΟΥ ΠΡΟΣ ΔΙΟΝ. ΡΩΜΑΝ*)

(Φάκελλος 2124 ἀριθ. 3690).

Ἰσον ἀποκρίσεως τοῦ Ἀρχιερέως

τῇ 18'.) κς'. Μαρτίου

Ἐλθον καὶ τὸ ἀπὸ 18'. Φεβρουαρίου καὶ τὸ ἀπὸ 5' Μαρτίου ε. π. γράμμα σας καὶ ὑπερεχάρην ἐπὶ τῇ εὐχαρίᾳ μοι ὑγείᾳ σας.

Ἀνέγων μετ' ἐπιστασίας ὅσα γράφετε. Τὸ νὰ κάμω ἀνάλυσιν εἰς τὰ προλεγόμενα τοῦ πρώτου γράμματος σας εἶναι περιττόν· διότι, ἀφοῦ ἡ πρώτη πληροφορία περὶ οὐδέτινος πράγματος δὲν λάβῃ χώραν, εἶναι περιττὴ ἡ δευτέρα.

Τὴν πρόσκλησιν, ὅπου γράφετε, τοῦ Δικτόχου τῆς Σ. ἐγκρίνω καὶ ἐγώ, καὶ εἶμι ἐτοιμὸς νὰ ἀκολουθήσω εἰς πᾶν ὅ, τι ἀφορῶν τὴν καλὴν ἐκδοχὴν ἐνός τοιούτου· ἐπειδὴ ἀνέκαθεν ἡ γνώμη μου εἰς ἐν τοιούτον ἐκλινε. Πλὴν, διὰ νὰ μὴ κινούμεθα ἐπὶ ματαίῳ, ἀνάγκη νὰ ἔχωμεν μίαν βάσιν. Εἰς τὴν παροῦσαν ὑπόθεσιν πρόκεινται τρία μέρη νὰ συγκατατεθῶσι· α'.) αἱ Δυνάμεις τῆς Εὐρώπης—β'.) τὸ ζητούμενον ὑποκείμενον—γ'.) οἱ Ἕλληνες. Ὅταν ἐν τῶν τριῶν τούτων δὲν

* Σῳζεται ἐν ἀντιγράφῳ διὰ χειρὸς τοῦ Διον. Ρώμα γεγραμμένῳ.

συγκρατῆται, κάθε κίνημα μένει ἄκυρον. Ἡ εὐγενεία σας συμπεριρίτετε, ὅτι τὸ ζήτημα τοῦτο εἶναι σύμῳνον μὲ τὸ σύστημα τῶν Μονάρχων καὶ ἐγκρίτετε τὸ νὰ μεταδῶ εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ νὰ τὴν καταπείσω εἰς τοῦτο. Ἀλλὰ δοθέντος, ὅτι ἐπείσθη ἡ Ἑλλάς, ἐρειδομένη εἰς ἄπλοῦς λόγους, ἄρα γε θέλει εὐρωμεν τοὺς Μονάρχας κατὰ τὸ συμπέρασμα μας, καὶ θέλει εὐρωμεν καὶ τὸ ὑποκείμενον συγκρατῆται; Ὑποθετέον δέ, ὅτι, καὶ ἂν δὲν τοὺς εὐρωμεν, ἡ Ἑλλάς δὲν βλάπτεται, ἀλλὰ ποῖον βάσιν ἤθελε προβάλλω εἰς τοὺς ἐκεῖ Ἕλληνας περὶ ἐνὸς τοιούτου ἐπιχειρήματος, καὶ μάλιστα εἰς τοιαύτην κατάστασιν εὐρισκομένους; Τὸ νὰ τοὺς προβάλλω σχέδια ἀνυπαρκτα, οἷα πολλάκις προὐβλήθησαν, ἤθελεν εἶναι γελοιώδες καὶ ἀνοίκειον εἰς τὸν χαρακτῆρά μου. Λοιπὸν ἐγὼ στοχάζομαι καλὸν νὰ ἤθελε ζητηθῇ καὶ ἡ συμβουλή τοῦ ἐν Ἑλβετίᾳ Κόμητος περὶ ταύτης τῆς οὐσιώδους ὑποθέσεως, ὅστις, μὲ τὸ νὰ ἔχῃ ἀκριβεστεράς γνώσεις τῶν τοιούτων πραγμάτων, δύναται νὰ μᾶς πληροφορήσῃ ἂν πρέπει καὶ πῶς πρέπει νὰ κινηθῇ τὸ τοιοῦτον. Καὶ διὰ νὰ μὴ φανῇ μόνον ἀπὸ μέρους σας τὸ τοιοῦτον ἐρώτημα, ἰδοὺ σᾶς περικλείω καὶ ἐν γράμμα μου σύντομον πρὸς τὴν ἐξοχότητά του περὶ τούτου, τὸ ὅποιον, ἔὰν ἐγκρίτετε, ἀποστέιλατέ το μὲ ἐδικὸν σας περιγραφικὸν λεπτομερέστερον περὶ τῆς ὑποθέσεως ταύτης, καί, κατὰ τὰς ἀπαντήσεις του καὶ ὁδηγίαις του, εἶμαι ἑτοιμος νὰ ἀκολουθήσω. Σχεδιάσχετε δὲ καὶ ἡ εὐγενεία σας νὰ μοὶ ἀποστείλετε λεπτομερεῖς ιδέαις περὶ τοῦ ὑποκειμένου, περὶ τῶν σχέσεών του, τῶν τε συγγενικῶν καὶ πολιτικῶν, μὲ τὰς λοιπὰς Δυνάμεις τῆς Εὐρώπης, καὶ ἔὰν ἔχῃ τ' ἀνγκυαῖα μέσα εἰς τὸ ἐπιχειρήμα τοῦτο. Ὅλα αὐτά, ὡς φιλόπατρις, ἂν τὰ ἐγκρίνετε, ἐνεργήσετε τα ὅσον ταχέως.

Περὶ τῶν ἐσωτερικῶν τῆς Πατρίδος, ἰδοὺ σᾶς περικλείω ἀντίγραφον τῶν τελευταίων εἰδήσεων, ἐν ᾧ βλέπετε, ὅτι ἀπεκηρύχθη διόλου τὸ ἐκτελεστικὸν καὶ ἀντικατέστη νέον τοῦτο εἶναι τῆς φατρίας τοῦ Μαυροκορδάτου, καὶ ἐκεῖ βέβαια θέλει κατκινήσων τὰ δάνεια χρηματὰ οἱ ἀποκηρυχθέντες ἔχουσιν εἰς τὰς χεῖρας τὰ φρούρια τῆς Πελοποννήσου· ἀγνοῶ ἔὰν ὑποχωρήσων εἰς τοὺς ἄλλους. Αὐτοὶ ἐπληρώθησαν κυρίως εἰς τὴν φιλοτιμίαν τους, μετέβησαν ὅλοι εἰς τὴν Τριπολιτῆαν καὶ ἄδελον τί θέλει ἀκολουθήσειν. Εἰς τὴν ἄλλην φατρίαν εἶναι καὶ μέρος Πελοποννησίων, καὶ ὁ Θεὸς ἂς τοὺς φωτίσῃ νὰ γνωρίσουν τὰ ἀληθῆ συμφέροντα.

**120- ANTIΓΡΑΦΟΝ ΕΠΙΣΤΟΛΗΣ ΔΙΟΝ. ΡΩΜΑ
ΠΡΟΣ Π. Π. ΓΕΡΜΑΝΟΝ**

(Φάκελ 2123, ἀριθ. 2979).

Πανιερώτατε καὶ Σεβασμιώτατε Δέσποτα.

Ἐκ Βενετίας, τῇ 16 Μαρτίου αωκδ.

Τὸ ἀπὸ ιδ' τοῦ παρόντος σεβαστόν μοι γράμμα τῆς ἔλαβον καὶ εἶδον τὰς σκέψεις καὶ ἀπορίας τῆς. Αἱ ἴδιαι ἀπορίαι μοι ἐσύγχυσαν τὸν νοῦν εἰς ἐκείνην τὴν στιγμήν, ὅπου μοι ἀνανεώθη ἡ ἰδέα τοῦ προβλήματος ἐν τῇ φαντασίᾳ. Μετὰ ταῦτα ἐπεπειθην, ὅτι αὐτό, κατὰ πρῶτην προσβολὴν δὲν φανεροῦναι ὅλην του τὴν ποιότητα καὶ ὅσον περισσότερο τινὰς τὸ στοχάζεται, ἄλλο τόσο ἀναγκαῖον καὶ ἐπωφελές τὸ εὐρίσκει.

Ἐγώ, μὲ τὴν προλαβοῦσάν μοι ἐπιστολήν, στοχάζομαι νὰ ἐπρό-
λαβῃ ὅλας τὰς δυσκολίας, ὅπου μοι σημειώνει τὸ ρηθὲν γράμμα τῆς.
(Ἐπειδὴ. α'.) Περὶ Εὐρώπης τῆς λέγω, ὅτι αὕτη, διὰ τὸ ἀσκανδά-
λιστον, πρέπει νὰ προκρίνῃ τοῦτο παρ' ἄλλο· διότι τώρα εὐρίσκεται
παρὰ ποτὲ συγχυσμένη ἡ ξηρὰ μὲ τὴν θάλασσαν, ἐπειδὴ καὶ τούτη
ἐμποδίζει ἐκείνης πᾶσαν ἐπιρροὴν ἐπὶ τῶν ἐλευθερωθέντων μερῶν
τοῦ Ὠκεανοῦ καὶ τοῦ Μεσογείου Πελάγους. Τώρα μόνον ἀρχισαν νὰ
κίσθωνται οἱ στεριανοί, ὅτι ἀληθινὰ ἦτον αἱ προφητεῖαί μας περὶ
τῶν ἀγγλικῶν σκοπῶν, καὶ τώρα, τέλος πάντων, ἐμπράκτως ἐπληρο-
φορήθησαν, ὅτι οἱ θαλάσσιοι, ἂν δὲν ἐμποδισθῶσι, θέλει κυριεύω-
σιν ὀλίγον κατ' ὀλίγον ὅλας τῆς Εὐρώπης τὰς ζωηρὰς πηγὰς. Αὕτη
ἡ ἄσβεστος ζήλοτυπία πρέπει νὰ φέρῃ ἐντὸς ὀλίγου μέγα σχίσμα ἐν
τῷ μέσῳ τῶν Συμμάχων, καὶ ἐὰν ὡς τόσο δὲν εὐρεθῇ ἱατρικὸν νὰ
θεραπεύσῃ τὴν ὑποπτευομένην ταύτην νόσον, παγκόσμιος γίνεται
καὶ ἀκαταδάμαστος ἡ μάχη τῶν Ἑθνῶν. Εἰς παρόμοιον σκοτεινὸν
ὀρίζοντα, ἀστὴρ λαμπερὸς καὶ πρόεδρος γενικῆς γαλήνης γίνεται τὸ
προκείμενον τοῦ προβλήματός μου. Ἐπειδὴ καὶ διὰ τὰς τῆς Ἀμερι-
κῆς φιλονεικίας, αὐταὶ δὲν εἶναι τόσο ἀξιαὶ παρατηρήσεως καὶ δὲν
φέρουσιν ἀνάγκην νὰ κινηθῇ ὅλη ἡ δύναμις τῆς στερεᾶς διὰ νὰ κα-
ταστῇ τὰς εἰσροὰς τῶν ὑδάτων. Καὶ πάλιν, ἐὰν καὶ παρὰ τῆς Εὐ-
ρώπης τὸ πρόβλημα τοῦτο δὲν εὐρεθῇ δεκτὸ καὶ ἀρμόδιον, εἶναι ὅμως
ἀποδεικτικόν, ὅτι οἱ Ἕλληνες δὲν ἀναλογοῦσιν οὐδαμῶς μὲ τοὺς ἀπει-
θεῖς καὶ ταρχοποιούς ὑπηκόους τῶν ἀνόμων καὶ ὁμοθηρῶν αὐτῶν

Βασιλέων. Παρατήρησις αὕτη, ὅπου ἐλκύει τοὺς Διοικητὰς τῆς Εὐρώπης καὶ τοὺς ἀναγκάζει νὰ ὁμοφρονοῦσιν ὑπὲρ τῆς τῶν ἐλλήνων ἐκδόσεως. Β'.) Διὰ δὲ τὴν γνώμην τοῦ ὑποκειμένου, εἶναι πρᾶγμα ἀναμφίβολο, ὅτι, ἡμπορῶν αὐτὸς νὰ τὴν φανερώσῃ, πρέπει νὰ ἀναλογῇ μὲ τὴν ἐδικὴν μας. Ἦθελεν εἶναι ἀπαρχδειγματίστο πρᾶγμα εἰς τὸν κόσμον ἡ ἄρνησις θρόνου παρὰ τοῦ προσκληθέντος.

Ι'. Τέλος πάντων, εἰς ἐκεῖνο, ὅπου ἀνήκει εἰς τοὺς Ἕλληνας, συντρέχει νὰ δεχθῶσι τὸ πρόβλημα τοῦτο ὡς φάρμακον θεοραπείας ἐν ταῖς παρούσαις αὐτῶν ταρχαῖς, ἀσυμφωνίαις καὶ ἐπικινδύνους ἐπιρροαῖς τῶν κακῶς φρονούντων. Μοὶ ζητᾷ ἡ Σεβασμιότης τῆς βάσις. Ἡ βάσις εἶναι καὶ ὑπάρχει ἐν τῇ οὐσίᾳ τοῦ προβλήματος· ἐπειδὴ καί, ἐὰν ὅποις καὶ ἂν εἶναι Αὐτὴ ἤθελε αὐτὸ προβάλλει, ἔβαζε τότε εἰς ὑπόψιν ὅλας τὰς ἄλλας ἐξουσίας τῆς Εὐρώπης. Ποῖος ἄλλος ἔχει ἱερώτερον δικαίωμα νὰ θελήσῃ τοῦτο, εἰμὴ ἕνας ἀνδρεῖος, ὠπλισμένος καὶ ἐλεύθερος λαός, ὅστις ἀποφασίζει νὰ θυσιάσῃ μέρος τῶν προτερημάτων του καὶ νὰ τὸ ὑποτάξῃ ἐνὸς Διοικητοῦ, ὅπου ἄξιον κρίνει τοιαύτης προσκλήσεως; Ὅποτε τὸ πρόβλημα τοῦτο προσφερθῇ παρὰ τῶν Ἑλλήνων εἰς τὰς Αὐτὰς τῆς Εὐρώπης, μὲ συνθήκην, ὅτι δὲν θέλει αὐτὸ ἐνεργηθῇ, ἐν πρότερον δὲν ἐπιτύχῃ τὴν κύρωσιν τῶν κρατιῶν Συμμάχων, αὐτὸ παρρησιάζεταί ἄξιον ἐπαίνου καὶ συμπαιθείας. Καὶ ἂν, κατὰ δυστυχίαν, δὲν φανῇ εὐλογον τῶν πολιτικῶν σκέψεων τῆς Εὐρώπης, δὲν ἡμπορεῖ ποτὲ νὰ παρακινήσῃ τὴν τῶν ἐκείνων κατὰκρίσιν· ἡμπορεῖ μᾶλλον νὰ μᾶς φέρῃ τὸν τρόπον νὰ ξεσκεπάσωμεν τὰ τῶν Εὐρωπαίων ἀληθινὰ φρονήματα περὶ ἡμῶν, καὶ τότε νὰ ὁδηγήσωμεν τὴν ἐπιχειρήσιν μας πρὸς τὸ συμφερότερον. Ἡ Πανιερότης τῆς μοὶ ζητᾷ νὰ τὴν ιδεάσω ἐν καὶ ὁ νέος οὗτος ἔχῃ μέσα ἱκανὰ καὶ ἀναγκαστὰ τοιαύτης ἐπιχειρήσεως. Ὅλα τὰ ἠθικὰ μέσα αὐτὸς τὰ φέρει μεθ' ἑαυτόν. Ἐν καὶ διὰ τὰ χρηματικὰ στοχάζεται ἡ Σεβασμιότης τῆς, τῆς ἀπορίνομαι, ὅτι ἂν καὶ εἰς Μαυροκορδάτος, ἐλλειπὴς πικρὸς λαμπροῦ χρακτῆρος, ἐπιτυχαινῇ νὰ λάβῃ εὐρωπαϊκὰ δάνεια, πόσον μᾶλλον εἰς βασιλικὸς διάδοχος, περιкуλωμένος ἀπὸ κραταιὰς συγγενείας, ἀπόγονος θαυμαστῶν ἡρώων, ἐγκαλεσμένος εἰς τὸν θρόνον ἐνὸς περιφήμου λαοῦ, ἡμπορεῖ αὐτὸς νὰ κινήσῃ οὐχὶ μόνον τὰς χρηματικὰς συνδρομὰς τῶν μερικῶν ἐμπόρων, ἀλλὰ καὶ τὰς πολιτικὰς τῶν περισσοτέρων Διοικητῶν τῆς Εὐρώπης. Ἀς ὑποθέσωμεν, ὅτι οἱ Ἕλληνες ὠνευρέθησαν ἕνα φάντασμα, μίαν σκιὰν διὰ Μονάρχην καὶ Ἀρχηγόν των. Ἐγὼ ὑπόσχομαι, ὅτι αὕτη ἡ προβάλλουσα σκιὰ αὐτοπραϊρέτως παρὰ τῶν Ἑλλήνων, εἶναι

ἰκνὴ νὰ ἀλλάξῃ τὰς πολιτικὰς σκέψεις τῆς Εὐρώπης ἐξωτερικῶς, καὶ τὰς ἰδέας ἐσωτερικῶς τῶν κακῶς φρονούντων ὁμογενῶν, ν' ἀδυνατίσῃ ὅλα τὰ μέσχα, ὅπου αὐτοὶ ἐτοιμάζουσι, νὰ διακρίσῃ τὰς φαιάς τῶν καὶ νὰ ἐνδυναμώσῃ τοὺς ἀνδρείους καὶ συνετοὺς πατριώτας ἵνα ἐνεργήσωσι τὰ συμφερώτερα. Οἱ ἴδιοι ἀλλόφυλοι, ὅπου τῶρα τοὺς συμβοηθοῦσιν ἐμβλύνουσιν ἐκ τούτου εἰς δυσπιστίαν, καί, ἴσως ἴσως, θέλει μεταβληθῶσιν ὑπὲρ ἡμῶν. Ἰδοὺ, ἔγιε Δέσποτα, πῶς ἐγὼ κρίνω τὸ πρᾶγμα τοῦτο καὶ πῶς τὸ κρίνουν οἱ εἰλικρινώτεροι τῶν ἡμετέρων καὶ οἱ σοφώτεροι ἐν τῇ Εὐρώπῃ. "Ὅστις ὁμῶς ἀγνοεῖ τὴν τρέχουσαν κατὰστασιν τῶν Γερμανικῶν καὶ ἐλπίζει ὀλοκλήρως εἰς τὰ κινήματα Μαυροκορδάτου, εἰς τὴν προκοπὴν του καὶ εἰς τὰ ἰσχυρὰ μέσχα, ὅπου αὐτὸς μεταχειρίζεται, δὲν ἡμπορεῖ παντελῶς νὰ συμφωνήσῃ εἰς τὴν γνώμην μου. "Ἄς θεωρήσῃ ὁμῶς αὐτὸς τὸ τί ἐσχάτως λέγει ὁ «Πατριάρχης» τῆς Ἀουστρίας, ὁ ὅποιος στοχάζεται τὸν Μαυροκορδάτον ὡς «μετριοφρονούντα καὶ ἀρετὸν νὰ φέρῃ τὸ ἔθνος εἰς τὴν προτέραν του ὑποταγὴν, μὲ ἀνυπόστατους συνθήκας μὲ τὴν Ἀκμὴν Πόρταν.» Τοῦτο ἂς ἀνγκνῶσῃ καὶ ἂς τρομάξῃ πᾶς Ἕλληνα. Ἐγὼ τοῦτο δὲν λέγω διὰ τὴν ἀμόλυντον ψυχὴν τῆς Πανιερότητός της, ἀλλὰ διὰ τοὺς εἰλικρινεῖς μὲν, πλὴν ἀνοήτους συμπατριώτας, οἵτινες, χωρὶς κρίσιν, ἐλκύζονται εἰς τὴν μόνον ἐπιφανείαν τῶν πραγμάτων.

Ἐπειδὴ ὁμῶς καὶ ἡ Σεβασμιότης τῆς ἐπιθυμᾷ νὰ ἐξετάσῃ περὶ τούτου καὶ τὴν γνώμην καθ' εὐθείαν τοῦ Κόμητος, ἐγὼ ἐν τῷ ἅμα θέλει τοῦ πέμψω τὸ γράμμα τῆς, συντροφευμένον μὲ ἓνα περιστατικώτερον ἐδικόν μου. Πρέπει ὁμῶς νὰ τῆς προσφέρω εἰλικρινῶς, ὅτι ἀνάγκη εἶναι νὰ προσμείνω ἐδῶ, ἕως ὅπου τύχῃ ἀνθρωπος κατ' εὐθεῖαν δι' ἐκεῖνο τὸ μέρος, ἐπειδὴ καὶ παρόμοια πράγματα δὲν ἐπιδέχονται νὰ πεμφθῶσι διὰ μέσου τῶν διωρισμένων ταχυδρόμων. Πρὸς τούτοις ἡ θέσις τοῦ Κόμητος ἡμπορεῖ ἴσως νὰ μὴν τοῦ συγχωρήσῃ νὰ ἐκφρασθῇ εἰλικρινῶς διὰ γράμματος. Καί, τέλος πάντων, στοχάζομαι, ὅτι αἱ ἀποκρίσεις του δὲν θέλει μᾶς φθάσῃ ἐν καιρῷ. Ἐπειδὴ ἐγὼ κρίνω ὁμοῦ μὲ τὸν ἀθάνατον Ἱπποκράτην, ὅτι τὰ ἀντίδοτα βλάπτουσι μᾶλλον, ὅπου δὲν προμηθεύονται εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς νόσου. Ἡμποροῦσεν ὁμῶς ἡ Σεβασμιότης τῆς νὰ τοῦ πέμψῃ, κατ' εὐθεῖαν ἀπὸ τ' αὐτόθι, τὰ ἀντίγραφα τῶν ἐπιστολῶν μου καὶ τὰς ἐπομένους σκέψεις τῆς, καὶ εὐκολώτερον καὶ ὀρηγορώτερον ἐλάβανεν τὰς ἀποκρίσεις του. Ἐως ὅπου νὰ μοὶ ἀποκριθῇ ἡ Πανιερότης τῆς περὶ τούτου, ἐγὼ προσμείνω τὴν εὐκαιρίαν διὰ νὰ τοῦ γράψω, καί,

ἐν εὐρῇ ἡ Σεβασμιότης τῆς ἐπιτηδευιότητος τὴν συμβουλὴν μου, τότε θέλει παρκατεῖναι τοιούτης φροντίδος. Ὡς τόσον ἐσχεδίασα τὸ θέσπισμα, ὅπου στοχάζομαι νὰ προβάλῃ ἐν τῇ περιστάσει πρὸς τὸ ἔθνος καὶ ἐλπίζω, ὅτι δὲν θέλει τὸ εὐρῇ ἐλλειπὲς πολιτικῶν νοημάτων καὶ βλέψεων, μᾶλλον ὅπου δὲν μετέχει κατ' οὐδέναν τρόπον τῆς ἐλληνικῆς φράσεως. Τῆς περικλείω τὸ ἔσυν του ἐνταῦθα. Ἐστοχάσθην πρὸς τούτοις νὰ συνθέσω καὶ τὰς βάσεις τῶν συνταγματικῶν συνθηκῶν διὰ τὰ τῶν ἡμετέρων δικαιώματα, καὶ μὲ δεύτερον θέλει τὰς μεταδώσω τῇ Ὑμετέρᾳ φρονήσει τε καὶ σοφίᾳ.

Διὰ δὲ τὰ περιεχόμενα ἐν τῷ γράμματι, ὅπου μοὶ ἐσώκλεισε, κατὰ τὰ ἔχοντα καὶ ἡμεῖς πρὸ πολλοῦ καὶ συντροφευμένα μετὰ πολλῶν ἄλλων ἐπομένων ἀνεκδότων. "Ὅλα τοῦτα κατὰ σειράν τρέχουσιν εἰς τὸν ἴδιον σκοπόν. Ὁ ἅγιος Θεὸς νὰ φωτίσῃ τοὺς ἀποκηρυχθέντας νὰ μὴν μεταχειρισθῶσι τὰ ὅπλα πρὸς ἐκδίκησίν των, ἐπειδὴ καὶ τότε δὲν μένει πλέον ἐλπίς σωτηρίας περὶ ἡμῶν. Ἡ φρόνησις καὶ ἡ τῆς Πατριδος ἀγάπη δὲν ἔμπορεῖ νὰ συγχωρήσῃ ποτὲ τὴν ἀλληλομαχίαν μεταξὺ τῶν ὁμογενῶν, καὶ μᾶλλον εἰς τὸν παρόντα καιρὸν, ὅπου τὸ ἔθνος κινδυνεύει ἀπ' ὅλα τὰ μέρη ν' ἀφανισθῇ.

Ἰαῦτα, καὶ μὲ τὴν πλέον καλοκρὰν φιλίαν καὶ πρεπούμενον σέβας, μένω τὴν ἱερὰν δεξιάν τῆς ἀσπάζοντάς.

Ὁ εὐακρινὴς φίλος καὶ ταπεινὸς δοῦλος

Δ. ο. δ. Ρ

121. ΔΙΟΝ. ΡΩΜΑ ΠΡΟΣ Π. Π. ΓΕΡΜΑΝΟΝ

(Φάκελ. 2123, ἀριθ. 2980)

Πανιερώτατε καὶ Σεβασμιώτατε Πάτερ,

Ἐκ Βενετίας, τῇ 16)28 Μαρτίου αωκδ.

Τῆς εἵχα ἐτοιμασμένην τὴν ἔσωθεν ἀπόκρισίν μου εἰς τὰ πρότερά της δύο γράμματα τῶν δ' καὶ κβ'. Φεβρουαρίου, ὅταν μοὶ ἔφθασεν ἐκεῖνο τῶν κς'. τοῦ αὐτοῦ μηνός. Ἀργοπύρησα νὰ τῆς ἀποκριθῶ, ἐπειδὴ καὶ τόσον μ' ἐκυρίευσεν ἡ ὑποχονδρία, ἐξαιτίας τῆς προχωρούσης φθορᾶς εἰς τὰς ψυχὰς τῶν Διοικούντων τὴν ταλαίπωρον Πατρίδα, ὅπου ἔπεσα εἰς ἀσθένειαν· ἔθεν καὶ κατὰκοίτος εὐρίσκομαι ἔως τῶρα, ὅπου μὲ τὴν Συμβίαν μου, ἡ ὁποία ἀρρώστησεν ἐσχάτως.

Ἐγὼ πρὸ πολλοῦ ἤξευρον, ὅτι τὸ δάνειον τῆς Λύνδρας ἀρχισε νὰ λαμβάνῃ τὴν ἐκτέλεσίν του· ἀλλ' αὐτὸ δὲν ἐδυνήθη νὰ μὲ χαροποιήσῃ κατ' οὐδέναν λόγον. Ἀς τὸ ἐξετάσωμεν τῶρα λεπτομερῶς.

Πρῶτον ἀπ' ὅλα, αὐτὸ τὸ δάνειον εἶναι βαρὺ ἔξω τοῦ μέτρου, ἐπειδὴ καὶ οἱ γρῆκοι λαμβάνουσι τετρακόσις ἐβδομήντα δύο χιλ. γουινείας καὶ ὑπόσχονται νὰ πληρώσουν ὀκτακοσίας χιλ. Τὸ 5 τὰ 0]0 τὸν χρόνον ὑπόσχονται νὰ τὸ πληρώνουν εἰς τὸν ὁλόκληρον ἀριθμὸν τῶν ὀκτακοσίων χιλ. Ὡστε ὁποῦ ὑποχρεόνονται νὰ πληρώσουν σχεδὸν τὸ ὀκτωήμισυ τὰ ἑκατὸ εἰς τὸν ἀριθμὸν τὸν ἀληθινὸν τῶν 472, 000, ὁποῦ λαμβάνουσι. Τώρα ἂς ἰδοῦμεν, ποῖος τὰ πείρνει καὶ μέλλει νὰ τὰ μεταχειρισθῇ ; Ἐτυφλώθη τὸ Ἐκτελεστικὸν καὶ ἔπεμψε μόνους ὀπαδοὺς τοῦ Μαυροκορδάτου ; Αὐτὸς τώρα ἐνέργησε μίαν ἀντιμεταβολὴν κατὰ τὴν Ἑθνικὴν νόμιμον Διοίκησιν. Συνθέτει Συνελεύσεις Ἑθνικὰς ἀπὸ μόνους Ἀκρυνάχας καὶ Ἡπειρώτας καὶ τοὺς καθίζει ὡς πρῶστάτας ὅλων τῶν ἐπαρχιῶν. Ἀλλάζει μέλη τοῦ Ἐκτελεστικοῦ, χωρὶς νὰ ἐξετάσῃ τὴν γνώμην ἐκείνων τῶν ἐξουσιῶν, ὁποῦ ὁ νόμος διορίζει νὰ προσφέρωσιν ὅλα τὰ προβλήματα. Κάνει συμμαχίας μετὰ τοὺς ἀλλοφύλους καθὼς στοχάζεται εἰς τὸν νοῦν του, χωρὶς νὰ προειδοποιῇ καὶ νὰ δίδῃ λογαριασμὸν τῆς Διοικήσεως. Ἐγκλεῖ εἰς τὸ ἔδρανον τῆς Ἑλλάδος τοὺς ἀλλοφύλους πρὸς βοήθειάν του ἄνευ προτοχῆς καὶ σκέψεως, καὶ, τέλος πάντων, κατὰσχευάζει ἀλυσίδας ἐξωτερικὰς διὰ τὸν ἀνόητον καὶ δυστυχέστατον λαόν, ὁποῦ εἰς αὐτὸν τώρα κρέμνεται καθόλου. Ἰδού, Σεβασμιώτατε Πάτερ, τίνος μέλλουσι ν' ἀπεράσουν τὰ τῶν ἁγγλων δάνεια. Αὐτὰ θέλει μεταβαλθῶσιν εἰς τόσα βέλη, τὰ ὅποια θέλουσιν ἐντὸς ὀλίγου πληγώσωσι θανατερὰ τὴν φιλότατην καὶ ἐλευσινὴν ἡμῶν Πατρίδα.

Διὰ τούτους, τὸ λοιπόν, καὶ ἄλλους πλέον λογικωτέρους στοχασμούς, ἐγὼ δὲν βλέπω αἰτίαν ν' ἀλλάξω τὴν γνώμην μου, ἡ ὁποία εἶναι ἐκτεταμένως περιγεγραμμένη εἰς τὴν ἔσωθὲν μου ἐπιστολήν.

Ταῦτα καὶ ἐν βίῃ. Σὺς ἀσπάζομαι τὴν δεξιάν.

Τῆς Ὑμετέρας Σεβασμιότητος Ταπεινὸς δοῦλος
καὶ εὐλικρινὲς φίλος

Δ. ο. δ. Ρ.

Ἄρκετ νὰ τὸν ἐπαινῶσιν αἱ ἐφημερίδες Αὐστρίας, Κωνσταντινουπόλεως καὶ Λόνδρου διὰ νὰ γνωρίσωμεν τοὺς ὀλεθρίους σκοπούς του.

122. ΔΙΟΝ. ΡΩΜΑ ΕΚ ΒΕΝΕΤΙΑΣ

(Φάκελ. 2123, ἀριθ. 2981).

Ἐκ Βενετίας, τῇ 23ῃ Μαρτίου 1824.

Ἠγαπητέ μοι Συναδελφέ.

Καὶ τὰ δύο ἡγαπητά μου γράμματά σας ἔλαβον εἰς τὸ πρῶτον

δὲν εἶχ' ἀποκριθῆ ἐπειδὴ καὶ ὁ φίλος ἀργοπύρῃσεν ἐν Παταβίῳ διὰ
 νὰ παρηγορήσῃ τὸν ἐκεῖ κόμητα εἰς τὴν σκληροτάτην θλίψιν, ὅπου
 τοῦ ἐπροξένησεν ὁ θάνατος τῆς σκυλούλας τοῦ ὀνόματι *Désirée*.
 Ὡς τόσον ἐπέστρεψεν ἐνταῦθα καὶ ἀρρώστησεν· ὥστε ὅπου ἕως τοῦδε
 δὲν ἔλαβον τὸ γράμμα, ἦτοι σύνθεμα, ὅπου μᾶς εἶχε τάξει. Ἐνά-
 ρητος, ἀληθινά, εἶναι ὁ ρηθεὶς ὁμογενής· ἀλλὰ πολλὰ ὀκνηρὸς εἰς
 τ' ἀναγκαῖα πράγματα καὶ προσηλωμένος εἰς τὰ οὐτιδανὰ καὶ ἀλ-
 λότρια. Τοῦ ἀνάγνωσα τὴν ἐπιστολὴν μου καὶ αὐτὸς μοι εἶπε, ὅτι
 εἶναι συνθεμένη μὲ ὅλας τὰς ἀναγκαῖας βλέψεις, καὶ περισσοτέρας
 ἀπ' ἐκείνας, ὅπου αὐτὸς ἐφρονοῦσε, λέγοντάς μοι κατὰ προσθήκην,
 ὅτι εὐρίσκει περιττὸν νὰ γράψῃ αὐτὸς περὶ τοῦ προκειμένου σχέ-
 διον. Μοὶ ἐπρόσθεσεν, ὅτι, μ' ὅλον ὅπου ὁ Κόμης ἦτον βεβουθισμέ-
 νος εἰς τὴν θλίψιν του, τοῦ ἀναβεβαίωσε τὰ προειρηθέντα προτερή-
 ματα καὶ ἀρετὰς τοῦ Ὑποκειμένου. Ἡ τόση ἀργοπορία καιροῦ μὲ
 ἔχει ἀνήσυχον. Μ' ὅλον τοῦτο σήμερον μόνον ἡμπόρεσα νὰ πέμψω
 τὴν γνωστὴν ἐπιστολὴν, καὶ ἰδοὺ ὅπου τῆς περιχλείω τὸ ἀντίγρα-
 φον. Ἐτοίμασα καὶ τὸ σχέδιον τοῦ ἐπὶ τοῦ θεσπίσματος καὶ θέλει
 τὸ διορθώσω καὶ τὸ πέμψω τῇ ἐρχομένῃ Παρὰσκευῇ, ἵσον τοῦ ὁποίου
 θέλει σὺ τὸ στείλω μετὰ ταῦτα.

Ἀνάγνωσα τὰ περιεχόμενα ἐν τῷ γράμματι, ὅπου χθὲς ἔλαβον
 ἀπὸ τὴν αὐθεντιά σας. Ἀγνοῶ πόθεν ἐγράφθησαν, ἐπειδὴ καὶ θεωρῶ,
 ὅτι εἶναι τῆς ἰς'. Μαρτίου. Γνωστοποιήσατέ μοι περὶ τούτου. Τὸ
 Βουλευτικόν, ὡς θεωρῶ, κατακρένει τὰ μέλη τοῦ Ἐκτελεστικοῦ ὡς
 καταχρώμενα τὰς τοῦ νόμου ἐπιταγὰς. Ἀλλ' ἐὰν ἐξετάσωμεν ἀδια-
 φόρως, βλέπομεν, ὅτι αὐτὸ τὸ Βουλευτικὸν τὸ ἴδιον ἐκαταπάτητε δημο-
 σίως καὶ ἀνεμποδίστως ὅλους τοὺς νόμους, ἐπειδὴ καὶ θεσπίζει ἀφ'
 ἐκ τοῦ του, ἀνευ τῆς διωρισμένης συγκοινωνίας τοῦ Ἐκτελεστικοῦ
 Τάγματος, ἀλλάζει τὰ μέλη τῆς Διοικήσεως, χωρὶς νὰ δώσῃ λογα-
 ρισμὸν ἐτέρας νομίμου ἐξουσίας, συστάινει ἐπιτροπὰς διὰ ἐξέτασιν
 ἐγκλημάτων καί, χωρὶς νὰ ἐγκαλέσῃ τοὺς κατηγορουμένους νὰ ἀπο-
 λογηθοῦν, τοὺς κατακρένει καὶ τοὺς κητταίρεῖ αὐτοπροαιρέτως. Αὐτό,
 τέλος πάντων, ἀνχνυρίζει σχεδὸν ὡς νόμιμον Ἐθνικὴν Παράστασιν
 τὴν ἰδίαν τε καὶ τοπικὴν ἔνωσιν μερικῶν Ἀκαρνάνων καὶ Ἡπειρώ-
 των. Ὅλα αὐτὰ ἀποδεικνύουσιν, ὅτι ἡ ἀντιμεταβολὴ ἐνεργήθη καὶ
 ἀνόμως προχωρᾷ εἰς ὅλα τὰ τῆς πατρίδος δικαιώματα.

Ἐγὼ λοιπὸν ἀκόμη περισσότερον ἐνδυναμόνομαι εἰς τὸ γνωστὸν
 σας πρόβλημα. Ἄφησα πολλά, ὅπου εἶχον πρότερον γράψῃ εἰς τὴν

ἐπιστολήν μου διὰ τὸν Ἀρχιερέα, ἐπειδὴ καὶ θέλει νὰ προσθέσω εἰς τὸ σχέδιον, ὅπου μετὰ ταῦτα θέλει τοῦ πέμψω.

Σὺς ἐσωκλείω τὴν πεμφθεῖσάν μοι ἐπιστολήν, ὅπου μὲς ἦλθε ἀλλοχόθεν.

Ἄλλο τι νεώτερον οὐκ ἔχω. Ἡ Θεία Πρόνοια νὰ μὲς πρηγορήσῃ. Ταῦτα καὶ, ἀδελφικῶς ἀσπάζοντάς σας, μένω.

123. ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ ΡΩΜΑ ΕΚ ΒΕΝΕΤΙΑΣ

(Φάκελ. 2124 ἀριθ. 3642).

Ἐκ Βενετίας τῇ κδ)ε Ἀπριλίου αωκδ'.

Εἰλικρινέστατε, ἀκριβέ μοι φίλε καὶ συναδελφέ.

Τὰ δύο ἀκριβά μοι γράμματά σας ἔλαβον ὁμοῦ δὲ καὶ τὰς ἐσωκλεισθείσας ἐφημερίδας, τὰς ὁποίας, ὁμοῦ δὲ καὶ ἐκείνην ὅπου εἵχετε ἀφίστη, ἔσωθεν σὺς ἐνόνω τῆς παρούσης.

Εἶδα καὶ γνωρίζω σφρέστατα καὶ τὰς περιστάσεις καὶ τὰ κινήματα καὶ τὰς αἰτίαις, ὅπου ἐνέργησεν καὶ ἐνεργοῦσι, καὶ οἱ σκοποί, ὅπου ἐτοιμάζουσι τὴν ἐκτέλεσίν των. Λυποῦμαι, πῶς ἀληθεύσασιν ὅλα ἐκεῖνα, ὅπου λογικῶς τὰ εἶχα ὑποπτεύσει καὶ φοβοῦμαι μήπως καὶ ἀληθεύσωσι καὶ ἐκεῖνα, ὅπου τῶρα ὑποπτεύομαι. "Ὅλα αὐτὰ ἐστήριζεν μᾶλλον τὴν γνώμην μου ὑπὲρ τοῦ γνωστοῦ σας προβλήματος, καὶ διὰ τοῦτο ἰδοὺ ὅπου σὺς περικλείω τὸ θέσπισμα τῆς ὑποθέσεως, ὁμοῦ δὲ καὶ τὴν ἐσχάτην ἀλληλογραφίαν μου μετὰ τὸν γνωστὸν σας Ἀρχιερέα. Ἐντὸς ὀλίγου θέλει σὺς πέμψω ἴσον καὶ τῶν Συνταγματικῶν Νομοθεσιῶν, ἡγουν τὰς βάσεις τῆς μελλούσης Πολιτικῆς Συστάσεως ὅπου προβάλλω εἰς τὸ ἔθνος. Λυποῦμαι, πῶς ἀργοπορῶ εἰς τοιαύτης ἐργασίας, ἐπειδὴ καὶ δὲν ἤμπορῶ μόνος μου νὰ σκέπτωμαι, νὰ διορθώνω καὶ εἰς τὸν αὐτὸν καιρὸν νὰ ἀντιγράψω. Ὅμως ὑπομονή.

Ἡ Συμβίβ μου σὺς ἀκριβοχαιρετᾷ εἰλικρινῶς. Κἀγὼ δὲ ἀδελφικῶς σὺς ἀσπάζομαι.

Ὁ γνωστός σας φίλος

124. ΓΕΩΡΓ. ΣΙΣΙΝΗ (ΠΡΟΣ Κ. ΔΡΑΓΩΝΑΝ)

Κατατεθειμένη ἐν τῷ ἀρχεῖῳ Διον. Ρώμα.

(Ἀριθ. 48 ἐγγρ. Ἀλέξ. Ρώμα).

Εὐγενέστατε.

Ἦλθεν ὁ Ἀρχιδιάκων. Ἐλαβα διάφορα γράμματα καὶ τὸ ἐδικόν

σου. Μοῦ εἶπε καί τας ὁμιλίαις σας μέ τόν σινιὸρ Μπάφ. Αὐτὰ ὅλα εἶναι ὀρθὰ καὶ ὑπάγουν κατ' εὐθεΐαν. Ὁ σινιὸρ Μαρκάτης μὲν καλὰ ἔκχευε καὶ φιλικῶς· πλὴν ἔκχευε ἄρθα, ὅπου ἐγὼ δὲν τὰ κατὰ λαμβάνω, καὶ μάλιστα δὲν ἤξεύρω καὶ τὰ μέλλοντα. Μ' ὅλον τοῦτο καλὰ τὸ ἐντρίφεισθε· πλὴν πρέπει νὰ προσπαθήσητε ὅπου νὰ μοῦ στείλῃ ἄνθρωπον ὁ Μιλιόρδος ἐδῶ, ὅπου νὰ ἤξεύρῃ τὰ ρωμικίικα νὰ ὁμιλήσωμεν καὶ νὰ γνωρίσῃ τὴν ψυχὴν μου, ὅπου ὑπάγει κατ' εὐθεΐαν, καὶ τότε, γνωρίζοντας αὐτὸς καὶ παραστάνοντάς του τὰ πράγματα σαφῶς κάμνομεν τὰ ἀρτίκυλα, κάμνοντας καὶ ἐγὼ ἐκεῖνα τὰ ἑλληνικὰ ζητήματα πρὸς ὄφελος τῆς Πατρίδος, χωρὶς νὰ μέ τύπτη ἔπειτα ἡ συνειδήσις. Εἰπὲς τοῦ κυρίου Περούκα τοὺς ἀδελφικούς μου ἀσπασμούς καί, ὅτι ἔλαβα τὰ δύο του γράμματα, πλὴν, ἀπὸ τὰς πολλὰς μου φροντίδας, δὲν εὐχερῶ νὰ τοῦ ἀποκριθῶ καὶ νὰ μέ συγχωρήσῃ. Μ' ὅλον τοῦτο ἡ ἔσωθεν κόπια ἄς ὑπηρετήσῃ καὶ διὰ τὴν εὐγενίαν του, ἀπὸ τὴν ὁποῖαν πληροφορεῖται, καθὼς καὶ ὁ κύρ Πανηγιωτάκης Γκίικας. Κάποια γράμματα μυστικὰ μοῦ ἐστάλησαν ἀπὸ Τριπολιτζάν, διὰ νὰ τὰ ἀποστείλω ἀσφικλῶς καὶ μυστικῶς εἰς τὸ Μεσολόγγι· καὶ διὰ νὰ ἀποσκεπάσω τὴν ἀποστολὴν των, ἔστειλα ἓνα κάποιον Ἀντώνιον Σκιακὰ μέ αὐτὰ καὶ μέ μίαν γραφὴν πρὸς τὸν Μιλιόρδον, τῆς ὁποίας τὴν κόπιαν σὰς τὴν περικλείω, διὰ νὰ μὴν τὰ μάθετε διαφορετικῶς. Καὶ ἐρμήνευσα τὸν Σκιακὰ διὰ νὰ εἴπῃ, ὅτι ἐστάλθῃ μόνον μέ τὴν γραφὴν τοῦ Μιλιόρδου διὰ τὰ κινόνια· τὰ δὲ ἄλλα γράμματα νὰ τὰ δώσῃ μυστικῶς τῶν φίλων. Περικλῶ νὰ μοῦ ἀσπάζεσσι τὸν σινιὸρ Πέρουγλην καὶ ἔλαβα τὸ γράμμα του· ὁμοίως τὸν κύριον Γκίικα· καὶ κ' ἄριον τοὺς ἀποκρίνομαι μέ τὴν ἡσυχίαν μου, ὅτι τῶρα τῆς εὐγενείας σου γράφω καὶ ἐν συντομίᾳ. Λοιπὸν ἐγὼ γνωρίζω τὴν ἀδελφικὴν σας ἀγάπην· ὅθεν, ἅμα ὅπου λάβετε τὸ παρόν μου, ἀμέσως νὰ ἐνεργήσετε μέ τὸν σινιὸρ Μπάφ, διὰ νὰ μοῦ σταλθῇ ὁ ἄνθρωπος μίαν ὥραν ἀρχήτερη ἀπὸ τὸ Μεσολόγγι, ὅπου νὰ δέσωμεν ὅ,τι ἔχωμεν νὰ δέσωμεν, καὶ πλέον νὰ κάμω τὰς ἐτοιμασίας μου, μήπως προλάβουν οἱ ἐχθροὶ ἀπὸ Πατρὸς καὶ κάμουν καμμίαν ἐπιδρομήν, καὶ τότε θὰ ἀποδώσωμεν λόγον τοῦ Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων. Ἀπὸ τὸ ἄλλο μου γράμμα βλέπετε τὰ διατρέχοντα καὶ πλέον ἐγὼ ἀποσιωπῶ.

Υγείαινε καὶ εὐδαιμονοί.

Εἰς τοὺς ὁρισμούς σας
Γεώργιος Σιδίνης

Τῇ 26 Μαρτίου 1824. Γαστούνη.

128. Π. Π. ΓΕΡΜΑΝΟΥ ΠΡΟΣ ΔΙΟΝ. ΡΩΜΑΝ

('Αριθ. 49 ἐγγράφων Ἀλεξ. Ρώμα).

Πανευγενέστατε Κόμην

Ἐλαβον σήμερον τὰ ἀπὸ δ'. Ἀπριλίου ε. ν. γράμματά σας καὶ ἐχάρην ἐπὶ τῇ εὐκταίᾳ μοι ὑγείᾳ σας. Ἀνέγων ὅσα εἰς πλάτος περιγράφετε περὶ τῆς γνωστῆς ὑποθέσεως καὶ εἶδον τὰς βάσεις, ἐφ' ἧς ἀπαρτίζετε τὴν οἰκοδομὴν τοῦ πράγματος, καὶ σὰς ἐπ'ήνεσα διὰ τὴν λεπτομερῆ ἐπεξεργασίαν, ὅπου κάμνετε. Ὅσον διὰ τὴν δυσκολίαν, προσερχομένην ἀπὸ τὴν ἀνωμαλίαν τῶν ἐσωτερικῶν τῆς Πατρίδος, τὴν παρastreχῶ, ἐπειδὴ χρέος ἐκάστου εἶναι νὰ συντελῇ εἰς τὰ κοινωφελῆ ὅσον δύναται. Ὅθεν ἀπεφάσισα, ἄνευ ἀναβολῆς, νὰ ἐπιστείλω εἰς τὸν ἐν Ἑλβετίᾳ τὸν κύριον Ἀθανάσιον Τζικάλωφ, ἄνδρα πεπαιδευμένον, νοήμονα καὶ εἰδήμονα κατ' ἀκρίβειαν τῶν ἐσωτερικῶν ἑλληνικῶν πραγμάτων, διὰ νὰ ζητήσῃ καὶ ἐκεῖθεν τὴν περὶ τούτου γνώμην καὶ ὁδηγίαν, καὶ, μετὰ τὴν ἐπάνοδόν του, θέλει ἀκολουθήσω ἐκεῖνο ὅπου ἐγκριθῇ.

Καλόν, στοχάζομαι, εἶναι, νὰ ἤθελε ἀνταμωθῇτε μετὰ τοῦ εἰρημένου Ἀθανασίου, ἐπανερχομένου, διὰ νὰ ἀκούσετε τὰ ἐκεῖθεν. Ἀλλὰ, πῶς ! ὅπου αὐτὸς δὲν δύναται νὰ διαβῇ αὐτόθεν; Τὰς συνταγματικὰς συνθήκας, ὅπου μοι γράφετε, τὰς περιμένω, διὰ νὰ ἔχω ὅλα τὰ ἀναγκαῖα ἔτοιμα, τῆς χρείας καλούσης. Γράψτε μοι τὸ κύριον ὄνομα τοῦ ὑποκειμένου, καὶ τὴν ἡλικίαν, καὶ ὅ, τι ἄλλο στοχάζεσθε χρήσιμον.

Ἐκ τῆς Πατρίδος δὲν ἔχομεν τί νεώτερον ἐνταῦθα. Ἐπευχόμενος δὲ ἀπάσῃ τῇ Εὐγενεῖ Οἰκογενεῖ σας πᾶν ἀγαθὸν καὶ αἷσιον, μένω

Ὁ φίλος σας

† Π. Π. (Παλαιῶν Πατρῶν).

αωκγ. Μαρτίου κς. ε.π.

Ἐξ Ἀγκῶνος.

Τῷ Εὐγενεστάτῳ Κόμντι

Κυρίῳ Διονυσίῳ δὲ Ρώμα.

τῷ ποθεινοτάτῳ μοι εὐκλείῳς.

Εἰς τὴν Βενετίαν.

Ἴσον ἀπαράλλακτον τῷ πρωτοτύπῳ, εὕρισκόμενον εἰς χεῖρας τοῦ Κόμητος Κυρίου Δ. ὁ δὲ Ρώμα.

Ἐν Ζακύνθῳ τῇ 18)30 Μαΐου 1837.

Ὁ Ὑποπρόξενος τῆς Α. Μ.

τοῦ Βασιλέως τῆς Ἑλλάδος

εἰς Ζάκυνθον.

(Τ. Σ.) Κ. Καναλέτης.

126. ΑΡΧΙΔΙΑΚΟΝΟΥ ΙΩΑΚΕΙΜ ΠΡΟΣ Δ. ΔΡΑΓΩΝΑΝ

Κατατεθειμένη ἐν τῷ ἀρχεῖῳ Διον. Ρώμα.

(Ἀριθ. 50, ἐγγράφων Ἀλεξ Ρώμα).

Γλυκύτατε μοι ἀδελφέ.

Ἀνήμερα τοῦ Εὐαγγελισμοῦ εὐοδώθην εἰς Πυργὶ καὶ περὶ τὰς ἐξ ὥρας τῆς αὐτῆς ἡμέρας ἦλθον εἰς Γασταύνην. Ὑπέρλαμπρος καὶ χαρμόσυτος ἡ ἡμέρα αὕτη. Λαμπρὰ καὶ χαροποιὰ εἰδήσεις, ὅπου παρ' ἐμοῦ ἀνηγγέλθησαν, ὡς ἐκ μέρους σας, πρὸς τὸν εὐγενέστατον Γεώργιον Σισίνην. Καὶ ἡ εὐγενὴς τοῦ πάγκυτα χεῖρας ἐκέτιδεν πρὸς τὴν Ὑπέραγνον Μητέρα τοῦ Θεοῦ ἦρε, δοξάζων καὶ πανηγυρίζων ταύτην τὴν ἡμέραν διὰ τὰς χαροποιὰς ἀγγελίας, ὅπου παρὰ τῆς ἀδούλου καὶ καθαρᾶς σας ψυχῆς ἔλαβεν, αἱ ὁποῖαι ἀποβλέπουν καὶ διὰ τὸ κοινὸν καὶ μερικὸν συμφέρον. Καὶ εἰς τοῦτο σὺ μαρτύρομαι ἐγὼ ταύτην τὴν ὑπέρλαμπρον ἡμέραν τῆς Θεοτόκου. Τώρα δέ, γλυκύτατέ μοι, χρειάζονται αὐταὶ αἱ ἀγγελίαι νὰ ἀποδειχθῶν καὶ πραγματικῶς. Ὅθεν, ἅμα ὅπου λάβετε τὸ ἀδελφικόν μου, χωρὶς ἀναβολὴν κειροῦ, νὰ ἀνταμωθῆτε μετὰ τὸν κύριον Πάφ καὶ ἀμέσως νὰ ἐνεργήσετε, ὅπου, ὅσον τάχος, νὰ κατὰφύλῃ ἕνας πιστὸς ἄνθρωπος τοῦ Λόγδου Πηρόν, ὅστις θέλει φιλοξενηθῇ μετὰ ὅλας τὰς φιλικὰς δεξιώσεις· ὅτι, ὡς ἡ ὁμιλία μας, οὕτω καὶ ἡ εὐχρηστικὴς τοῦ κυρίου Γεωργίου, διὰ νὰ γένῃ ἕνας ἐξὸς δεσμὸς πρὸς ἀσφάλειαν καὶ τῆς εὐγενείας του, ὡς οἴδατε, καί, γενόμενος, θέλετε ἀκούσει μίαν θυμασίον αἰτίαν, ἥτις εἶναι ἡ εὐγενεία του, ὅπου νὰ παρὰσυσθῶν ἐν τῷ ἅμα καὶ ὅλοι οἱ ἐπίλοιποι καλοὶ πατριῶται, καὶ ἔξοφνα θέλετε ἰδῇ εἰς τὴν Ἑλλάδα μίαν ποιμένη εἰς ποιμήν· καὶ εἰς τοῦτο θέλετε εἴσθε οἱ πρωταίτιοι, κοντὰ εἰς ὅλας τὰς ἐπιλοίπους ἀρετάς σας, ἡ εὐγενεία σας καὶ ὁ κύριος Πάφ. Ὅθεν ταχύνατε καὶ μὴ βραδύνετε εἰς τοῦτο τὸ θεάρεστον ἔργον. Μὴ σὺς συγχύσουν, ἀγαπητέ, εἰς τὴν ἀπόκρισιν, ὅπου σὺ κάμνει ὁ κύριος Γεώργιος Σισίνης, αἱ παρεκβάσεις τῶν διὰ μέσου διατρεχόντων, ὅτι ὡς εἰλικρινὴς καὶ ἀδόλος ἀδελφὸς ἐξομολογεῖται πρὸς ἀδελφόν.

Ἡ ἐδῶ νόσος καὶ θάνατοι, ὅπου αὐτοῦ ὑπελήφθη βεβχίως πανώλη, δὲν εἶναι τίποτε, ἀλλ' ἐπιδημία· καὶ τώρα εἶναι πολλὰς ἡμέρας ὅπου ἔπαυσεν. Ἐξετάχθη τὸ πρᾶγμα ἀκριβῶς ἀπὸ εἰδήμονας καὶ σημεῖον πανώλης δὲν ἐφάνη· καὶ μὴν ταραττεσθε.

Τὰ ἐδῶ ἐσωτερικὰ πηγίνουν κάκιστα καὶ ὀλέθρια. Ἀκόμη ὁ ἐμφύλιος πόλεμος δὲν ἄναι· πλὴν κοντεύει, καὶ ἀλοίμονον ἂν δὲν προφθάσῃ κάμει ψυχὴ Βοῦζ νὰ λυπηθῇ καὶ τὴν πτωχὴν Ρούθ.

Ἐν βίᾳ, ἀδελφέ, σὺ γράφω, καὶ μὲ δεύτερον σὺς ἐκτείνομαι πλῆ-
 τυτέρον. Καὶ ἐντὺς ὀλίγων θέλετε ἀπαλλαγθῆ καὶ τῆς ἐγγυήσεως.
 Ὅλους τοῦ σπιτιοῦ σὺς ἀσπάζομαι ἀδελφικῶς κατ' ὄνομα. Ὁμοίως
 καὶ τὸν περιπόθητόν μοι κύριον τοτόρ Στέφανον· καὶ ἐπειδὴ ἦτον
 βίᾳ, δὲν τοῦ γράφω ἰδιαιτέρως· καὶ μὲ δεύτερον θέλω κάμει τὸ χρέος
 μου καθὼς πρέπει. Μὴν τύχη ὅμως καὶ ἀληθυμότης τὸ κρατῆ ἀπὸ
 τὰς πολλὰς του φροντίδας.

Ταῦτα καὶ μένω μὲ ὅλον τὸ σέβας καὶ ἀδελφικὴν εἰλικρίνειαν

Ὁ Ἀδελφός

Ἀρχιδιάκονος Ἰωακείμ.

1824 Μαρτίου 27 Γαστούνη.

Τῷ εὐγενεστάτῳ Κυρίῳ

Κωνσταντίνῳ Δραγῶνα

Λαζαρέτον Ζακύνθου

127. ΑΡΧΙΔΙΑΚΟΝΟΥ ΙΩΑΚΕΙΜ ΠΡΟΣ Κ. ΔΡΑΓΙΩΝΑΝ

(Κατατεθειμένη ἐν τῷ ἀρχεῖῳ Διον. Ρώμα).

(Ἀριθ. 51 ἐγγρ. Ἀλεξ. Ρώμα).

Φίλατέ μοι ἀδελφέ.

Χθὲς σὺς ἔγραψα ἅμα εὐοδόθην. Ἰδοὺ καὶ σήμερον πάλιν σὺς γράφω,
 καὶ ἐλπίζω ὅπου νὰ λάβετε καὶ τὰ δύο μου γράμματα συγχρόνως,
 ἐπειδὴ καὶ τὸ καίκι δὲν ἐμίσησεν. Εἰς τὸ χθεςινόν μου σὺς ἔγραψα,
 ὅτι, ἀφοῦ ὠμιλήσαμεν μὲ τὸν εὐγενέστατον κύριον Γεώργιον Σισίνην
 ἐκτεταμένως καὶ διεξοδικῶς καὶ ἐπληροφορήθη τὴν ἐγκάρδιον ἀδελ-
 φικὴν ἀγάπην σου, ὅπου πρὸς τὴν εὐγενεῖαν του σώζετε, τὴν ζητεῖ
 ἀνυπομόνως νὰ τὴν ἰδῇ καὶ πραγματικῶς. Ὅθεν τὰ αὐτὰ καὶ εἰς τὸ
 παρὸν σὺς γράφω, ὅτι ἀμέσως νὰ ἀνταμωθῇτε μὲ τὸν κύριον Πάφ
 καὶ νὰ κάμετε ὅσον τὸ συντομώτερον νὰ ἐλθῇ ὁ ἄνθρωπος ἀπὸ Με-
 σολόγγι, ὅτι ὁ καιρὸς δὲν ἐπιδέχεται ἄργητας καὶ ἀπὸ τὸ χθεςινόν
 μου πληροφορεῖσθε καλλιτέρα. Τὰ τετρακόσια τάλλαρχ, διὰ τὰ ὅποια
 εἴσθε ἐγγυητής, θέλετε τὰ λάβει εἰς τὴν διορίαν ἀπὸ τὸν κύριον
 Ἀβραάμ Χρόνη, τὸν ὅποιον γράφομεν. Ὁ κύριος Ἀβραάμ ἐμέτρησε
 τὰ πενήντα, σὺς μετρεῖ καὶ τὰ ἄλλα τριακόσια πενήντα καὶ γε-
 μίζει ἢ σοῦμα τῶν τετρακοσίων καὶ δίδετε τὴν ὁμολογίαν μας εἰς
 χεῖρας τοῦ κυρίου Ἀβραάμ. Προσέχετε ὅμως ὅτι, ἂν δὲν ἰδῇτε μὲ τὰ
 μάτια σου τὸ πᾶγμα νὰ ἱμπεραρισθῇ διὰ Ἰλαρέντζα, ἀπὸ τὴν ἄνωθεν

σούμμα τῶν ταλλάρων, μήτε ἓνα ὄβολόν νά μὴν δώσητε εἰς τὸ ὑποκείμενον ὅπου ἐδώσατε τὴν ἐγγύησιν, ὡς ἡ ὁμιλία μας. Τὸ πρᾶγμα συνίσταται ἀπὸ σιδερικά, ὡς σᾶς προεῖπον, καὶ βιάσατε τὸ ὑποκείμενον ὅπου μὲ πρῶτον καίκι, ὅπου νά ἔλθῃ διὰ Γλαρέντζα, νά μᾶς σταλθῇ ἀσφαλῶς καὶ χωρὶς ἄργητα. Ἐπομένως σᾶς εἰδοποιῶ, ὅτι ἐπειδὴ καὶ εἶναι ὁ κχιρὸς τῶν μουκχτάδων καὶ ἡ Διοίκησις, ἔχουσα ἀνάγκης της, θὰ τοὺς πωλήσῃ, βιάζονται οἱ ἀγορκαταὶ νά μετρήσουν ἐμπρὸς καὶ ἐπὶ χεῖρας σχεδὸν τὸ ἓνα τρίτον τῆς ἀγορᾶς. Λοιπὸν, διὰ νά μὴν ἔμβῃ καὶ ὁ μουκχτὰς τῆς Γαστούνης εἰς ἄλλοινοῦ χεῖρα, βιάζεται καὶ ὁ κύριος Γεώργης νά μετρήσῃ τὸ ἓνα τρίτον διὰ τὸν μουκατὰ Γαστούνης, ὡς καὶ οἱ ἐπίλοιποι ἀγορκαταί. Καὶ ἐπειδὴ εἶναι μία χοντρή ποσότης, ὑστερεῖται καὶ εἶναι εἰς ἄκραν ἀδημονίαν κατὰ τοῦτο. Λοιπὸν, κοντὰ εἰς ὅλας τὰς ἄλλας ἐκδουλεύσεις σας, ὅπου, ἀπὸ φυσικὴν σας κκλοκχγάθιν, πρὸς τὴν εὐγενίαν του κάμνετε, νά προσπαθήσετε, κκταπειθοντας τὸν κύριον Πάφ, νά δκνεῖσῃ πρὸς τὴν εὐγενίαν του δύο χιλιάδες τάλλαρα, μὲ τὸ διάφορόν τους, διὰ νά πληρώσῃ τούτην τὴν ἀνάγκην, ὅπου μεγάλως τοῦ ἀναγκαιοῦ. Καὶ εἰς ταύτην τὴν δούλευσιν θέλετε τὸν ὑποχρεώσῃ τὰ μέγιστα, ὅτι εἰς τούτην τὴν περίστασιν θέλει τοῦ φανῇ ὡς χάρις ἀπὸ μέρος τῆς εὐγενίας. Καὶ δὲν ἀμφιβάλλω, ὅτι θέλετε καταβάλλει ὅλα τὰ δυνάτὰ σας εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τούτου. Ἀδελφέ, δὲν ἤμπορῶ νά σᾶς παραστήσω πόσῃ ὑπόληψιν ἔχω εἰς τὸ ὑποκείμενον τοῦ κυρίου Γεωργίου, ὡς καὶ διὰ ζώσης πολλάκις σᾶς εἶπον, καὶ ὡς εἶμαι πληροφορημένος, ὅτι ἄλλην τύσῃ ἔχετε καὶ ἡ εὐγενία σας πρὸς τὸν ἴδιον. Ἀδελφέ, εἶναι ἀξιχαγάπητος, εἶναι παλληκάρι, στέκει εἰς τὸν λόγον τῆς τιμῆς του εἰς τὰ καθ' ἃ δεῖ καὶ ἄφησε μερικὸς ἀπὸ πάθος νά φλυαροῦν.

Τὰ ἐδῶ τρέχοντα κρίνω περιττὸν νά σᾶς τὰ ἐξιστορήσω, ὅτι τὰ πληροφορεῖσθε ἀπὸ τὸν ἴδιον κύριον Γεώργην. Καὶ ἐντὸς ὀλίγων θέλετε ἀκούσει τὸν τέλειον συμβιβασμὸν ἀμφοτέρων τῶν μερῶν.

Ταῦτα μένω μὲ ὅλον τὸ ἀδελφικὸν σέβας.

Ὁ ἀδελφός

Ἀρχιδιάκονος Ἰωακείμ.

1824, Μαρτίου 28, Γαστούνη.

Τῷ εὐγενεστάτῳ Κυρίῳ

Κωνσταντίνῳ Δραγῶνᾳ

εἰς Λαζαρέτον Ζακύνθου.

**128. ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ Δ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΥ ΚΑΙ Θ.
ΚΟΛΟΚΟΤΡΩΝΗ κ. λ. ΠΡΟΣ ΓΕΩΡ. ΣΙΣΙΝΗΝ**

(Εὐρεθεῖσαι ἐν τῷ ἀρχεῖῳ τοῦ Διον. Ρώμα).

(Φάκελ. 2124 ἀριθ. 3646).

(Ἀντίγραφον.)

Τῇ 5 Ἀπριλίου 1824. Ἐκ Καρυταίνης.

Τὴν Εὐγενίαν σας ταπεινῶς προσκυνῶ.

Σᾶς εὐχομαι νὰ ἐορτάζητε ὑγειῶς καὶ εὐδαιμονῶς τὸ πάσχα εἰς
ἔτη πολλά.

Προχθὲς μὲ τὸν παρκαστάτην σας Πέτρον σᾶς ἔγραψα εἰς πλάτος.
Ἐκείθεν πληροφορεῖσθε τὰ τρέχοντα. Χθὲς τὸ βράδυ ἔφθασεν ὁ πεζός,
τὸν ὁποῖον εἶχα στείλει εἰς Βιτύναν μὲ γράμματά μου πρὸς τὸν στρα-
τηγὸν Κολοκοτρώνην καὶ κύριον Σωτήριον Χαρκαλάμπην, ἀλλ' ἀπὸ
τοῦτο ἀπόκρισιν δὲν ἔλαβα, διότι εἶχεν ἀνχωρήσει διὰ Ζαρουχλιώ-
τικα. Ἐλπίζω ὅμως νὰ σᾶς γράψῃ ἐκεῖθεν. Ἀπ' ἐκεῖνον δὲ ἔλαβον
γράμματα ἀπαντήσεως, ἐμπεριέχον καὶ τὸ πρὸς τὴν εὐγενίαν σας ἐγ-
κλειστον τοῦτο. Ἐπειδὴ σᾶς γράφει εἰς πλάτος καὶ περιστατικῶς,
κρίνω περιττὸν νὰ περιττολογῶ. Λαμβάνω ὅμως τὸ θάρρος νὰ σᾶς
παρκακινήσω νὰ παρευρεθῇτε εἰς τὴν Συνέλευσιν, περὶ τῆς ὁποίας σᾶς
γράφει, διότι ἡ παρουσία σας καὶ τὸ κοινὸν καὶ τὸ μερικὸν ὠφελεῖ,
καὶ εὐχαριστεῖ καὶ τοὺς συνκαδέλφους. Ἐπειδὴ καὶ ἡ Συνέλευσις μέλ-
λει νὰ γίνῃ ἐγγήγορα, διὰ τοῦτο ἐκκινῶ σήμερον τὸν Δεληγιάννην,
καὶ ταχύνετε νὰ φθάσετε ἕως τὸ Σάββατον, ἢ, τὸ πολὺ, τὴν Κυρια-
κὴν. Φέρετε μαζί σας καὶ τὸν νέον παρκαστάτην, ὁποῖον κρίνετε εὐλο-
γον, καὶ τινὰς πληρεξουσίους. Ἰνωρίζετε πολλὰ καλὰ ποῖος εἶναι
ὠφέλιμος διὰ τὴν Πατρίδα. Ἄν θέλετε, ὡς φέρουν μαζί των καὶ ἀργύ-
ριζ, διὰ τὴν ἀγόρασιν τῆς ἐπαρχίης μας. Ὁ Στρατηγὸς Κολοκοτρῶ-
νης μὲ γράφει νὰ ἀναιμείνω ἐδῶ ἕως νὰ ἔλθῃ καὶ αὐτός. Ὁδηγήσατε
τοὺς πληρεξουσίους προτίητερα μὲ μίαν μικρὴν συνέλευσιν, διὰ νὰ εἶναι
εὐχαριστημένοι ἀπὸ τὴν εὐγενίαν σας καὶ διὰ νὰ μὴ ἀκολουθήσῃ τι
ἀπευκατῶν, ὡς πέρυσι. Τὸν δὲ γνωστὸν πολυτευθῆτέ τον ὡς ἀδελ-
φόν, ἐπειδὴ αἱ περιστάσεις οὕτως ἀπαιτοῦσι, διὰ νὰ μὴ προσκλαίεται
καὶ ὁ κοινὸς κόσμος. Τὸ διάφορον φέρσιμον, ἡξέυρετε, δὲν ἔκαμε, οὔτε
κάμνει, καλὰ ἀποτελέσματα. Δὲν ἀμφιδάλλω, ὅτι ἐλάβετε τὴν φρον-

τίδα διὰ τὴν οἰκογένειάν μου κατὰ ταύτας τὰς ἡμέρας, καὶ μὲ συγχωρεῖτε, διότι σᾶς τὸ ἐνθυμίζω. Τὸν Δεληγιάννην* εἶχα βραστήξει μαζί μου, ὡς σᾶς προέγραφον, διὰ νὰ σᾶς στείλω ἀπὸ Τριπολιτζάν ὅ,τι μοῦ ἐπαρχγγεῖλετε· ἀλλ' ἐπειδὴ ἀργοπορῶ νὰ ἀνελθῶ ἐκεῖ, διὰ νὰ μὴν κἀμνω μάταια ἐξοδᾶ, ἰδοὺ στέλνω τὸν ἴδιον καὶ, παρκακλῶ, πληρώσετε τὸν καὶ εὐχαριστήσετε τὸν διὰ τὴν πολλήν του χασομέριαν. Διὰ νὰ μὴ στείλω ἐξεπίτηδες πεζόν, στέλνω αὐτόν, καὶ οὕτω τελειῶν καὶ αὐτὴν τὴν ὑπηρεσίαν, καὶ ἐλευθερόνομι καὶ ἀπ' αὐτὸν καὶ ἀπὸ τὸ ἄλογόν του. Ἐστάθη μαζί μου ἡμέρας 23 ἕως σήμερον. Τὰ γράμματα ἀκόμη, καὶ ὅ,τι μὲ ἐνεχειρίσατε διὰ τὸν κύριον Σωτήρη, ἐμποδίσθησαν διὰ τὰ συμβεβηκότα καὶ τὰ βραστῶ μαζί μου καὶ ὅ,τι ἀποφασίσετε εἰδοποιήσατέ με· ἂν ἀποφασίσετε τὸν ἐρχομὸν σας στείλετέ μου ἐμπρὸς ἑνα ἄνθρωπον νὰ φροντίσω διὰ κατάλυμα.

Μένω μὲ τὸ ἀνηκον σέβας. Ὁ ἀδελφός σας

Διονύσιος Παπαγιαννόπουλος.

Εὐγενέστατε κύριε Γεώργιε Σισίνη.

Ἐπευχόμενός σας νὰ ἐορτάσετε μὲ ὑγείαν καὶ μὲ χαρὰν τὰς σωτηρίους ἡμέρας τοῦ Πάσχα σπεύδω νὰ σᾶς εἰδοποιήσω ἐν ὀλίγῳ τὰ διατρέχοντα πολιτικά...

Σοῦ εἶναι γνωστὰ αἱ προκαταρκτικαὶ ἀρχαὶ καὶ αἰτίαι τῆς διαιρέσεως τῆς Διοικήσεως εἰς δύο κόμματα καὶ ὅτι ἡ ὑπεναντία μερίς, μεταχειριζομένη πάντοτε τὸ μονότονον καὶ μὴ κηδόμενη οὔτε ποσῶς τῆς Πατρίδος, ἀπεφάσισεν ὀλεθρίως νὰ κινήσῃ δι' ὀπλων τὸν ἐμφύλιον πόλεμον, μὲ ρητὴν ἀπόφασιν, ἢ νὰ κυρώσουν τὴν γνώμην των, ἢ ἡ Ἑλλάς μὴν ὑπάρξῃ. Εἰς μάτην ἐπασχίσσαμεν νὰ ἀποφύγωμεν τὴν αἵματοχυσίαν μὲ τὴν καταπάτησιν πολλῶν δικαιωμάτων καὶ συμφερόντων μας. Ἀλλά, τί ἠδύναντο ἢ δύνανται νὰ ἐλπίσῃ τις ἀπὸ τοιοῦτον πείσμα; Αἰφνης ἐπολιόρκησαν τὸ Ναύπλιον· ἀλλὰ τὸ Ναύπλιον περιπαίζει τὴν μακτιότητά των, διότι ἡμπορεῖ νὰ ἀνθέξῃ χρόνους, ὅχι ἡμέρας ἢ μῆνας. Μὲ μίαν βικίαν ὁρμὴν κατέλαβον τοὺς Μύλους καὶ τὸ Ἄργος, ἀποβαλόντες ἐκεῖθεν ὀλίγους ἐδικούς μου, εἴτε μὲ τὴν δύναμιν, εἴτε μὲ τὴν πειθῶ, μάλιστα τὴν χρηματικὴν, τὴν ὁποίαν ἐμεταχειρίσθησαν καὶ μεταχειρίζονται μὲ ὑπερβολήν, διαφθείροντες τοὺς στρατιώτας. Ἐφθασαν τέλος πάντων, μὲ τὴν μεγαλειτέραν των δύναμιν εἰς Τριπολιτζάν καὶ μᾶς ἐπολιόρκησαν. Ἡ δὲ δύναμις των ἐστηρίζετο καὶ στηρίζεται εἰς τοὺς ξένους, τοὺς ὁποίους ἡπά-

* Προφανῶς δὲν πρόκειται περὶ μέλους τῆς ἐπισήμου οἰκογενείας.

τησαν μὲ τὰ χρήματα καὶ ἔσυραν εἰς τὸ μέρος των. Ἀλλά, τέλος πάντων, ἐλθόντες εἰς Τριπολιτζὰν ἐγγύτατα, ἐλπίζω νὰ εὐκολυνθῶσιν ἀπὸ ἐγκατοίκους τριπολιτζότας, τοὺς ὁποίους εἶχον διαφθεῖρει ὁμοίως μὲ χρήματα καὶ μὲ μαγγανείας ἐταιρικός, ὡς ἴσως σᾶς ἔγινε γνωστόν. Καί, διὰ τὴν ὑποψίαν αὐτήν, εὐρέθημεν βιασμένοι νὰ μείνωμεν ὅλοι μέσα εἰς τὴν πόλιν κλεισμένοι. Ἐδοκίμασαν ὁμῶς μίαν πρώτην καὶ ἄλλαις πολλαῖς φοραῖς τὴν δύναμίν μας μὲ μεγάλην των ἐντροπὴν καὶ φθορὰν ἐν τῷ μεταξὺ δέκα ἡμερῶν. Εἰς τὸ ὅποτον τοῦτο διάστημα ἔδωκε κρότον τὸ πρᾶγμα καὶ διεφθμίσθη εἰς ὅλα τὰ μέρη, καὶ ἄρχισαν οἱ ἐδικοί μας νὰ κινεῖνται. Οἱ Μαυρομιχαλαῖοι ἐκίνησαν τὴν Σπάρτην καὶ ὁ μὲν Μπεζαντὲ Ἰωάννης ἀπέρασεν εἰς Λακωνίαν, φθείροντας καὶ ἀφανίζοντας καὶ διευθυνόμενος εἰς Τριπολιτζάν. Ὁ Μπεζαντὲ Γεωργάκης ὁμοίως ἔπεσεν εἰς Μιστρὰν καὶ ἔκαμε τὰ ὁμοία. Ἀρχισε καὶ ἡ Καρύταινα νὰ κινηθῇ μὲ ζήλῳ παρομοίως καὶ τὸ Φανάρι καὶ Ἀρχαδία. Ὁ Πάνος Τζοννόπουλος δὲ καὶ ὁ Πέτροβας εἶχαν ἔλθει, καθὼς καὶ ὁ Κολιόπουλος καὶ Δεληγιανναῖοι, καὶ ὁλοένα τὸ μέρος μας ἐδυνάμωσε, ἐνῷ ὅλοι οἱ στρατιῶται ἐκείνων ἐξεκιντήσαν, ὅλοι οἱ πελοποννήσιοι εἶχον μετανοήσῃ καὶ ἀνεχώρουν. Ἐν τούτοις εὐρέθησαν βιασμένοι νὰ προβάλλουν εἰρήνην, καὶ ἡμεῖς, διὰ νὰ μὴ πάσχη ἡ Τριπολιτζά, ἡ ὁποία εἶναι ἐπαρχία ἐδική μας, δὲν τὸ ἀπεποιήθημεν. Καὶ ἀπεφασίσθη νὰ φύγουν ἐκεῖνοι τὸ ἐν μέρος, νὰ ὑπάγουν εἰς τὰ ἴδια, καὶ ἡμεῖς νὰ τρεφεθῶμεν ἔξω, ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος. Καὶ ἐτρεβήθημεν μὲ σκοπὸν ὅχι ποτὲ νὰ μᾶς κάμουν ὅπως θέλουν, ἀλλὰ ἀποφασισμένοι νὰ ἐπιστρέψωμεν μὲ περισσοτέραν ὁρμήν, ὥσπιν τὰ κριάρι.

Ἦλθαμεν λοιπόν, ἐγὼ καὶ ὁ Νικήτας, ἐδῶ ἐδῶ εὐρίσκεται καὶ ὁ κύρ Ἀναγνώστης Δελιγιάννης, οἵτινες καὶ σὲ ἀσπάζονται ἀδελφικῶς. Ὁ κύρ Σωτήρης Χαραλάμπης μὲ τὸν Κωνσταντῖνον Πετμεζὰν ὑπάγουν εἰς Ζαρουχλιώτικα· ὁ κύρ Κανέλος μὲ τοὺς λοιποὺς ἀδελφούς του εἰς τὰ Λαγκαδίκα καὶ Ἀκοβίαι· ὁ Κολιόπουλος εἰς Λειοδώραν· ὁ παπᾶ Τζονόπουλος μὲ Πετροβαίους εἰς τὰς ἐπαρχίας των· οἱ Ἀρχαδιοὶ εἰς Ἀρχαδίαν καὶ ὁ Μπέης κατεβάνει εἰς Καλαμάταν, ὅπου ἔγραψε καὶ τῶν ἐδικῶν του καὶ τῶν υἱῶν του νὰ διευθυνθοῦν διὰ νὰ ἀνταμωθοῦν. Παρομοίως καὶ οἱ λοιποί, ἕκαστος εἰς τὰ ἴδια ἀνεχώρησε καὶ ἡ συμφωνία μας εἶναι, εὐθύς τὴν Δευτερο-Τρίτην νὰ κινήσῃ ἕκαστος τὴν ἐπαρχίαν του καὶ νὰ συνευρεθῶμεν ὅλοι εἰς τὴν Καρύταιναν. Ἐκεῖ ἔγραψα καὶ τοῦ κύρ Διονυσίου νὰ μείνῃ. Ἀδελφέ, ἀφοῦ ἐγνωρίσαμεν τοὺς σκοποὺς των, εἶναι ἀδύνατον πλέον νὰ συμφωνήσωμεν μεταξὺ

τους. Ἡμεῖς ἐκινήσαμεν, καὶ θὰ κινήσωμεν Συνέλευσιν, διὰ νὰ ἀλλαχ-
θοῦν οἱ παρασταῖται μὲ νέαν ἐκλογὴν, ὅτι νὰ παρὰδώσουν λόγον τῶν
πρακτικῶν των οἱ τῆς ἡμετέρας μερίδος βουλευταὶ καὶ ἐκτελεσται
τῆς ληξάσης ἤδη περιόδου. Εἰδ' ἄλλως εἰς τὴν ἀνομίαν δὲν θέλομεν
ὑποταχθῆ ποτέ. Καὶ ταῦτα μὲν εἶναι τὰ διατρέχοντα· ὁ δὲ Θεὸς θέλει
μᾶς βοηθήσει, ἂν ἔχωμεν τὸ δίκαιον. Μακάρι καὶ μονώτατος νὰ μείνω,
τὸ συμφέρον τῆς πατρίδος καὶ δίκαιον δὲν θέλω τὸ ἐγκαταλείπει.
Ἄλλὰ πῶς νὰ ἀποσιωπήσω τὸ παρὰπόνον μου, ὅπου ἀπὸ μέρος τῆς
Εὐγενείας σου ἔχω ; Ἐγὼ, διὰ τὴν εἰλικρίνειαν, ὅπου εἰς τὸ μέρος σου
σῶζω, εἰς τὴν φωνὴν σου, τὴν ἀνάγκην σου, διὰ τὴν τιμὴν σου, ἐκί-
νησα τὴν ἐπαρχίαν μου καὶ τοὺς ἐδικούς μου, μὲ ζημίων τους ἐπέ-
κεινα ἑκάτον χιλ. γροσίων, καὶ σοῦ ἤλθα· καὶ ἡ Εὐγενεία σου γίνε-
ται εἰς τοιούτην περιστάσιν νὰ ἀδικησῇ εἰς ὅμοιον τρόπον ; Ἐν-
θυμήσου ὅποιον λόγον μοῦ ἔδωσες τῆς τιμῆς ! Τὸ νὰ προφασίζεσαι
διάφορα ἐμπόδια καὶ περιστάσεις δὲν εἶναι δικαιολόγημα. Τώρα κἂν
ἐσχάτως νὰ ἐπιμείνης εἰς τὰ θεμελιωμένα μᾶς εἰλικρινῶς. Ἀποδείξε
το μὲ τὸ ἔργον ἐν πράγμασιν· δὲν ἀκχερῶ πλέον νὰ πείσης μὲ λό-
γους. Εἰδεμή, εἶπέ μοῦ το κἂν ξάστερα, ὡς εἶναι τῆς τιμῆς, διὰ νὰ
μὴν ἀπατῶμαι, καὶ δὲν μοῦ κκορφίνεται. Δὲν τὸ πιστεύω ὅμως ποτέ,
διότι ἡ ἀποστολὴ τῶν παραστατῶν ἀποδείχνει, ὅτι δὲν μᾶς ἀπαρ-
νήθης· ἀλλὰ τοιούτη ἀποστολὴ δὲν μᾶς ὠφέλησεν, οὔτε ὠφελεῖ. Μὲ
ἐλύπησεν ὁ θάνατος τοῦ Βρανίτη καὶ ὁ Θεὸς μακαρίσῃ τον. Ὅθεν,
ἂν εἶσαι νὰ συγκινηθῇς μαζίμας, στείλε ἄλλον εἰς τὸν τόπον του, καί,
εἰ δυνατόν, ἔλα καὶ ὁ ἴδιος νὰ ἀνταμώσωμεν εἰς Καρύταιναν· ἢ, ἂν ὁ
ἴδιος δὲν ἐμπορέσῃς, στείλε τὸν Χρύσανθον· μὰ, ἂν τὸν στείλῃς, νὰ τὸν
στείλῃς ὅσον τάχος, ὥστε τὴν Κυριακὴν τοῦ Θωμᾶ νὰ εἶναι ἄφευκτα
εἰς Καρύταιναν. Τὸ κάλλιον ὅμως εἶναι νὰ ἔλθῃς ὁ ἴδιος νὰ παρευρε-
θῇς προσωπικῶς εἰς τὴν Συνέλευσιν, ὅπου θέλει σοῦ χρησιμεύσει διὰ
πολύ· ἀλλ' ὅχι μὲ τὴν συνήθη σου ὀκνηρίαν καὶ χρονοτριβὴν. Γέρων
Ἀγασίλας ! ἡ κρίσιμος ὥρα, ἥτις θ' ἀποδείξῃ ἐν πράγμασι τὴν διά-
θεσιν ἐκάστου, καὶ νὰ παρὰβάλλῃ τοὺς εἰς τόσον διάστημα λόγους,
εἶναι αὐτή... καὶ ἀρκετὰ σοῦ ἐκτάνηκα. Περισσότερα δὲν σοῦ γράφω.
Ἄν εἶσαι σύντροφος, ὁ χορὸς εἶναι ἀνοικτός... Μένω

Ὁ ἀδελφός

Θεόδωρος Κολοκοτρώνης

Τῇ 5 Ἀπριλίου 1824, ἐν Βιτύνῃ.

*
*

Καὶ αὖθις προσκυνῶ.

Μὲ τὸν Κούτρην σὺς ἔγραφον τὰ πάντα. Ἦδη, ἐπανκλαμβάνων τὰ γεγραμμένα μοι διὰ τὸν Σωτήρην Χαραλάμπην, σὺς λέγω, ὅτι, ὄντας ἔγκλειστος εἰς Τριπολιτζάν, ἐπαρήγγειλε διὰ ζώσης φωνῆς ἑνὸς ἀνθρώπου πρὸς τὸν Ζαΐμην νὰ τοῦ στείλῃ ἀνθρώπους καὶ κλεφτάτα νὰ φύγῃ ἀπὸ Τριπολιτζάν καὶ νὰ ἔλθῃ συντροφευμένος μὲ τοὺς ἀνθρώπους ἐδῶ. Ἀλλά, πηγάζοντες οἱ ἄνθρωποι, ἐπροφασίσθη, ὅτι ἐφωράθη ὁ σκοπὸς τοῦ πρὸς τὸν Κολοκοτρώνην καὶ δὲν τὸν ἀφίνει νὰ εὔγῃ. Ὅλα αὐτὰ ὁμῶς ἦτον ἀπάτη, ἐπειδὴ καὶ ἤδη εὐρίσκεται εἰς τὰ καλύβια Ζαρούχλας καὶ στρατολογεῖ. Ὁ καζὰς τοῦ Καλάβρυτου ἀννακτώθη πολὺ, καὶ μερικοὶ ἐκ τοῦ κόμματος τοῦ Ζαΐμη ἀπεστάτησαν· αὐτὸ ἐξάλισε τὸν Ζαΐμην. Ἀπὸ μέσα τὰ Καλάβρυτα καὶ μερικὰ χωρία οἱ τίμιοι καὶ ἡσυχοὶ νοικοκυραῖοι σηκώνουν τὰ πράγματα τῶν καὶ σιγουρεύουν τὰς φαμελιαῖς τῶν· διὸ σήμερον πηγαίνει ὁ ἐκλαμπρότατος εἰς Καλάβρυτα διὰ νὰ τοὺς ἐνθαρρύνῃ καὶ ἡσυχάσῃ. Αὐτὸς βλέποντας στοχάζομαι, ὅτι ἡ Διοίκησις νὰ μὴν ἔξη ἡσυχίαν νὰ μὲ δώσῃ ἀκρόασιν, ὅπου ἐσκόπευε νὰ ὑπάγῃ καὶ νὰ ἐνεργήσῃ τὴν Γρχμυτιτζίαν διὰ τὸν Ἀντωνάκην· μάλιστα, εἰς τοιαύτην περίστασιν, ἤμπορῶ νὰ κινδυνεύσω εἰς τὸν δρόμον. Ἐδῶ πάλιν καθηήμενος, ἐντρέπομαι διὰ τὸ βάρος, ὅπου δίδω τοῦ κυρ Μπενιτζέλου, ἀγκυλὰ καὶ νὰ βλέπω εὐμένειν εἰς αὐτόν. Διὸ θερμῶς παρακαλῶ, πασχίσετε νὰ ἐξιλεωθῶ πρὸς τὸν κύριον Σισίνην, διὰ νὰ ἔλθῃ αὐτοῦ νὰ ἡσυχάσω, καὶ ἃς κουρεύονται διὰ φέτος καὶ τὰ Ὑπουργεῖα καὶ αἱ ἀπολύσεις.

Ὁ Π: Χειλόπουλος σήμερον ἦλθεν ἀπὸ Καλάβρυτα ἐδῶ, ὅπου εἶχε κινδυνεύσει ἐκεῖ ἀπὸ ἀρρωστίας. Τώρα ὁμῶς εἶναι καὶ ἴσως εἰς πεντέξῃ ἡμέρας μισεύει διὰ Πύργον μετὰ τοῦ καπ: Πέτρου· πλὴν καὶ αὐτοί, ἂν ἐλθοῦν, ἔρχονται χωρὶς βάσιν καὶ τεταραγμένοι.

1824, Ἀπριλίου 13. Καλάβρυτα.

129. ΑΡΧΙΔΙΑΚΟΝΟΥ ΙΩΑΚΕΙΜ ΠΡΟΣ Κ. ΔΡΑΓΩΝΑΝ

(Ἀριθ. 52 ἐγγράφων Ἀλεξ. Ρώμα).

Καὶ αὖθις ἀσπάζομαί σε ἀδελφικῶς.

Ἐκ τῶν ἔσθθεν περικλειομένων εἰς τὸ παρόν, πληροφορεῖσθε τὰ πάντα. Ἦδη δὲ σὺς λέγω, ὅτι ἀπορῶ ὁ φίλος πῶς εἰσέτι δὲν μοῦ

ἔστειλε τὸ πρᾶγμα, καὶ παρακαλῶ βιάσαστέ τον διὰ νὰ σταλθῇ μίαν ὥραν ἀρχίτερον. Καί, ὡς σᾶς προέγραψον, ἀφοῦ τὸ ἰδῆτε μὲ τὰ μάτια σας καὶ τὸ ἱμπαρκάρετε διὰ Γλαρέντζα εἰς ὄνομα τοῦ Ἀντωνάκη, Ντουγκιέρη Ἰλαρέντζας, τότε νὰ μετρηθῇ ἡ ποσότης τῶν ταλλάρων.

Προσέτι ὁ κύριος Γεώργιος Σισίνης μοῦ εἶπε νὰ σᾶς γράψω τὰ ἀκόλουθα. Ὅτι νὰ εἰπῆτε τοῦ Ντουγκιέρη Ζακύνθου νὰ σηκώσῃ μίαν κόπιν δι' ὅ,τι πρᾶγμα πηγαίνει ἀπὸ Γαστούνην εἰς Ζάκυνθον, Γλαρέντζα, Ποτάμι καὶ Πυργί, τὸ κάθε καίκι μὲ τὸ ὄνομά του. Τί γελάδιζ, πρόβχτα, ἄλογα καὶ εἴτι ἄλλο πρᾶγμα φθάνῃ, νὰ εἶναι καλὰ ἐξηκριβωμένον· καὶ πληρόνει τοῦ γραμματικοῦ τὸν κόπον. Καὶ εἰς αὐτὸ νὰ μὴν ἤξεύρῃ ὁ Παναγιωτάκης Γκίκας τίποτα.

Προσέτι ἔφθασα νὰ τοῦ εἰπῶ διὰ τὸ κρασί τοῦ ντοτὸρ Στέφανου, καὶ ὅλον ἐρωτᾷ ἂν θὰ τὸ στείλῃ ἢ ὄχι. Καὶ λοιπὸν ἐννοιασθῆτέ το καὶ δὲν ζημιόνηται ὁ ντοτὸρ Στέφανος.

Μένω ὁ ἀδελφός
Ἀρχιεπίσκοπος Ἰωακείμ.

1824. Ἀπριλίου 20 Γαστούνη.

* Ἦθελα νὰ γράψω τῶρα τοῦ σινιὸρ Δραγῶνα· πλὴν αὐτὸς κοιμᾶται τῶρα καὶ δὲν ξυπνᾷ ἔως τοῦ χρόνου.

Τῷ Εὐγενεστάτῳ Κυρίῳ

Κωνσταντίνῳ Δραγῶνα

Εἰς Λαζαρέτον Ζακύνθου.

130. ΑΡΧΙΔΙΑΚΟΝΟΥ ΙΩΑΚΕΙΜ ΠΡΟΣ Κ. ΔΡΑΓΩΝΑΝ

(Φάκελ. 2123 ἀριθ. 2982).

Περιλόθητέ μοι ἀδελφέ.

Τὸ ἀπὸ τὰς 5 τοῦ παρόντος σημειωμένον ἀδελφικόν μοι αὐτῆς ἔλαβον καὶ ἐχάρην διὰ τὴν ἀγαθὴν μοι ὑγείαν σας, τὴν ὁποίαν εἶθε ὁ εὐνοικᾶτωρ Θεὸς τῆς Ἑλλάδος νὰ σᾶς τὴν χαρίξῃ μὲ ὅλα τὰ ἀγαθὰ εὐτυχήματα. Εἶδον ἐπομένως καὶ τὰ ὅσα μοι σημειοῖτε καὶ ἔγνωνα καλῶς. Τὸ μόνον, ὅπου ἄκρως μὲ ἐλύπησεν, εἶναι ὁ θάνατος τοῦ ἀειμνήστου ἐκείνου ἀνδρὸς Λόρδ Βάυρον, τὸν ὅποιον ἐκλαυσαν ὡς καὶ αὐτὰ τὰ ἄψυχα τῆς δυστυχοῦς Ἑλλάδος, καὶ οἱ τόσοι κόποι μας ἐπῆγαν εἰς μάτην. Μ' ὅλον τοῦτο, ἀδελφέ, δὲν πρέπει νὰ ἀφίσωμεν τὸ

* Δι' ἄλλης χειρός.

πρᾶγμα ἀνενέργητον, τὸ ὁποῖον ἀποβλέπει διὰ τὸ κοινὸν συμφέρον, καὶ ἀνάγκη πᾶσα νὰ μεταχειρισθῇτε ὅλα τὰ δυνατὰ μέσα καὶ τρόπους, ὅπου ὁ κύριος Γ'εώργιος Σισίνης νὰ σχετισθῇ μὲ ἐκεῖνα τὰ φιλελληνικὰ καὶ σημαντικὰ ὑποκείμενα τῶν φιλανθρωπῶν Ἀγγλων, παραδείγματος χάριν ὡσὰν μὲ τὸν Στάνωπ, ὁ ὁποῖος, ὡς ἐβεβαιώθημεν, θέλει σταθῇ εἰς τὸν τύπον τοῦ ξειμνήστου Λόρδ, καὶ μὲ ἄλλους παρομοίους, ὅπου ἡ Εὐγενία σας οἶδ' ὅτε τὸ ὁποῖον τοῦτο εἶναι πολλὰ ἀνγκαιῶν καὶ συμφέρον καὶ ὠφέλιμον, ὅχι μόνον εἰς ἓνα ὑποκείμενον, ἀλλὰ εἰς πολλοὺς καὶ κατὰ πολλοὺς τρόπους, ὅταν ἡ Εὐγενία του εἰσακούεται μὲ τοιαῦτα ὑποκείμενα.

Ἀδελφέ ! Ἐλάβαμεν εἰδήσεις βεβαιότατας ἀπὸ διάφορα μέρη καὶ ἀπὸ ὑποκείμενα ἀξιόπιστα, καὶ εἰδήσεις ἀνγκαιότατας, διὰ νὰ πάρωμεν μέτρα. Ὅτι ὁ ἐχθρὸς ἐτοιμάζεται φέτος μὲ ἀρκετὰς δυνάμεις καὶ μὲ πολλὰς μηχανάς, καὶ τὸ πιάνο τους εἶναι ὅπου νὰ ἀφίσουν καὶ Μεσολόγγι καὶ κάθε ἄλλο μέρος ὀπίσω, καὶ νὰ εἰσβάλουν μέσα εἰς τὸν κάμπον τῆς Γαστρούνης, καὶ κυριεύοντάς τον, ὅπου εἶναι τὸ μόνον εὔκολον, νὰ τοποθετηθοῦν ἐδῶ, ὅπου εὐρίσκουν ὅλα τὰ ἀνγκαιὰ τους τόσον διὰ τὸν ἐκυτόν τους ὅσον καὶ διὰ τὰ ἄλογά τους, καὶ νὰ συνενωθοῦν καὶ μὲ τοὺς ἐν Πάτρᾳ καὶ τότε πλέον, ἀγαπητέ μου, ἔσται ἡ ἐσχάτη πλάνη χείρων τῆς πρώτης. Τότες βέβαια χάνεται ὅλη ἡ δυστυχημένη Ἑλλάς ἀνκμφιδόλως, ὅτι δυσκόλως τοὺς εὐγάζεις ἀπὸ τοιούτους ἐκτεταμένους κάμπους. Αὐτὸ τὸ πιάνο τους, ἀδελφέ μου, τὸ ὁποῖον μᾶς βεβαιόνουν ἀπὸ διάφορα μέρη, εἶναι κάκιστον καὶ ὀλέθριον· καὶ ἂν δὲν προφθασθῇ καὶ δὲν προβλεφθῇ μὲ ὅλα τὰ ἀνγκαιὰ πολεμοφύδια καὶ χρήματα, καὶ ἂν δὲν συντρέξουν καὶ συνδράμουν ὅλοι οἱ φιλογενεῖς εἰς τοῦτο, βέβαια χανόμεθα καὶ ἄλλοι μόνον εἰς τοὺς τόσους κόπους μας. Ἀχ! δυστυχημένη Ἑλλάς, εὐθύς ὅπου ἄρχισες νὰ ξανασάνης ὀλίγον ἀπὸ τὰς πληγὰς σου καὶ νὰ χαρῇς τὰ τέκνα σου αἰφνιδίως καὶ παρ' ἐλπίδα σου ἐξεφύτρωσαν νέας θανατηφόρους πληγὰς, ἐνόμιζες δυστυχημένη, ὅτι ὅλα σου τὰ τέκνα νὰ εἶναι γνήσια, καὶ πολλὰ ἐξ αὐτῶν εὐγῆκαν νόθα, καὶ κοντεύεις πάλιν νὰ ξανακυλισθῇς εἰς τὰ αἵματα, ἂν τὰ γνήσιά σου τέκνα δὲν ἀκούσουν τοὺς γοεροὺς σου γογγυσμούς. Ἀδελφέ ! Ποῦ πατριωτισμός ! Ποῖος ἀκούει, ποῖς παρατηρεῖ τὸν ἐπικείμενον ἡμῖν κίνδυνον, ὅπου ὁ ἐχθρὸς μᾶς ἐπαπειλεῖ ! Τοὺς ἐσήκωσεν ὁ Θεὸς τὰ μυελὰ καὶ ἄναψεν ἑνὰς ἐμφύλιον πόλεμον παντοῦ, ἐπαρχία μὲ ἐπαρχίαν, χωρίο μὲ χωρίο, καπετάνος μὲ καπετάνον, δοῦλος μὲ αὐθέντην. Οἱ Μανιάται ὥρμησαν κατὰ τὸν Μυστρά, καίοντες καὶ λεηλατοῦντες

τοὺς ἀδελφούς, καὶ ἄλλα μύρια, τὰ ὅποια δὲν περιγράφονται. Ἴδου τὰ νόθα τέκνα εἰς ποίχιν ἀθλίχιν κητάστασιν ἔφεραν τὴν δυστυχισμένην Ἑλλάδα. Ἡ μόνη ἐπαρχία, ὅπου φυλάττει ἕως ὥρας τὴν ἡσυχίαν, εὐταξίαν καὶ πατριωτισμόν, εἶναι ἡ Ἰαστούνη· τὰ ὅποια τοῦτα καλὰ προέρχονται ἀπὸ τὰς πατρικῆς συμβουλῆς καὶ νοουθεσίας τούτου τοῦ μόνου καλοῦ πατριώτου κυρίου Γεωργίου Σισίνη καὶ γνησίου τέκνου τῆς Ἑλλάδος. Αὐτὸς μόνος φυλάττει τὴν ἐπαρχίαν ἀμόλυντον, αὐτὸς ἀδιαφορεῖ εἰς ὅλα τὰ παράλογα κινήματα τῶν αἰσχροκερδῶν. Αὐτὸς φωνάζει, σκούζει, δακρύζει ἀπὸ τὸν θυμὸν του καὶ δὲν παύει ἀπὸ τὸ νὰ γράφῃ, παρκακλῶντας καὶ παρκινῶντας, ὅτι νὰ ἀφίσουν καὶ νὰ παύσουν τὰ κητὰ μέρος πάθη καὶ νὰ ἐτοιμασθῶμεν κητὰ τοῦ ἐχθροῦ, ὅτι θὰ χαθῶμεν. Αὐτὸς μόνος ἐδέχθη καὶ τὸν ἐπαρχὸν τῆς Διοικήσεως, καὶ γνωρίζει Διοίκησιν· μὰ ποῦ Διοικήσις ; Τί νὰ σὲ κάμῃ καὶ αὐτὴ ἡ ζαβάλισα, ὅπου δὲν εἰσκακούεται καὶ ὅλον κηταγίνεται εἰς τὸ νὰ κηταπαύσῃ αὐτὰ τὰ ὀλέθρια δεινὰ, μὰ ποῖος τὴν ἀκούει. Γράφει ἀδικόπως καὶ τούτου τοῦ καλοῦ πατριώτου δίδοντάς του ὅλον τὸ πληρεξούσιον νὰ οἰκονομήσῃ τὰ πράγματα, ὅπως γνωρίζει καὶ ὅπως ὁ Θεὸς τὸν φωτίσῃ. Ἡ εὐγενία του, καὶ τί νὰ κάμῃ ! Τὰ ἐσωτερικὰ νὰ κυττάξῃ νὰ διορθώσῃ ἢ τὰ ἐξωτερικὰ νὰ προβλέψῃ καὶ νὰ ἀπαντήσῃ μὲ μεγάλῃ του ἐξοδα, ὅπου οἱ ἐχθροὶ ἀπὸ Πάτρης συχνὰ κάμουν ἐπιδρομὰς ἐκεῖ εἰς τὰ πλησιόχωρα, καὶ μάλιστα τώρα, ὅπου τοὺς ἤλθε καὶ δύναμις Ἀλβανῶν, ἕως ἐξακόσιοι ! Ἐξ αὐτοῦ τοῦ μόνου καλοῦ πατριώτου ἔχει καὶ ὁ Πύργος κηλὸν παράδειγμα καὶ στέκει ἡσυχος. Καὶ εἰς τοῦτα ὅλα, ὅτι εἶναι ἔτσι, ἰδου σᾶς τὸ ἀποδείχνω καὶ πραγματικῶς. Σᾶς περικλείω ἕνα ἀντίγραφον τῆς ἀναφορᾶς τῶν Πατριαίων πρὸς τὴν εὐγενίαν του καί, χρειὰς τυχούσης, σᾶς στέλνεται καὶ τὸ ἴδιον πρωτότυπον μὲ τὰς ὑπογραφὰς των. Σᾶς περικλείω καὶ δύο ἴσα, ἕνα ὅπου γράφει πρὸς τὸν πανευγενέστατον κύριον Ἀνδρέαν Ζαΐμην καὶ πρὸς τὸν κύριον Σωτήριον Χαρχλάμπην, καὶ κητ' αὐτὸ τὸ ὕφος γράφει καὶ τὸν Κολοκοτρῶνη καὶ Πετρόπη Μχυρομιχάλη. Καὶ ἀπὸ αὐτὰ θέλετε πληροφορηθῇ τὸν κηλὸν πατριώτην.

Ἀδελφέ μου ἀξιοχάπητε, κύριε Κωνσταντάκη μου, κηλὲ πατριῶτα, εἶναι κρίσιμος ἡ ὥρα ὅπου ὅλοι οἱ ἐχέφρονες κηλοὶ πατριῶται νὰ συνδράμουν μίαν ὥραν τὸ ὀγλιγορότερον, ἐνὸςφ ἔχομεν τὸν καιρὸν εἰς τὸ χέρι. Καλὸς πατριώτης εἶναι ὁ κύριος Γεώργιος Σισίνης, μὰ εἶναι μόνος καὶ ἔχει χρειὰν συνδρομῆς. Εἶναι χρεῖα ἀπὸ ἀκρόνιζ, εἶναι χρεῖα ἀπὸ πολεμοεφόδια. "Θθεν συσκεφθῆτε μὲ τοὺς φιλογενεῖς, καὶ μάλι-

στα μέ τον φιλογενέστατον ντοτὸρ Στέφαννον, τὸν ὁποῖον ἀσπάζομαι ἀδελφικῶς. Παρκαστήσατε ζωηρῶς καὶ πρὸς τοὺς φιλανθρώπους καὶ φιλέλληνας Ἀγγλοὺς τὸν κίνδυνον τῆς Γαστούνης, διὰ νὰ προβλεφθῇ κάποια ἀναγκαίη βοήθεια, ὅπου πρὸς ὥρας ἐδῶ εἶναι ἀναγκαιοτάτη, διὰ νὰ προφυλαχθῇ καὶ ἐτοῦτος ὁ ποῦντος τῆς Γαστούνης, ὅπου κρέμαται τὸ πᾶν, ἐνόσω ἴσως ὁ Θεὸς νεύσῃ, ὡς ἐλπίζω, καὶ εἰς τὰς καρδίας τῶν ἐπιλοιπῶν καὶ ἀφίσουν τὴν διχόνοιαν καὶ νὰ ἐναγκαλισθοῦν τὴν ὁμόνοιαν, διὰ νὰ μὴν χαθῶμεν παντάπασιν.

Ἀδελφέ ! Ἀρκετὰ σὲ ἐξηγήθηκα καὶ μὴν ἀμελεῖτε. Τὸ γνωρίζω, ὅπου σὲ δίδω βάρος· μὲ τοῦτο εἶναι βάρος γλυκόν· εἶναι βάρος ὑπὲρ Πίστεως καὶ Πατρίδος. Τὰ σπλάγχνα σας τὰ ἐγνώρισα. Ἐνεργήσατε ἀόκνως καὶ φιλοπόνως καὶ χωρὶς ἄργητα τὰ γραφόμενά μου. Διαβάσατε τὸ γράμμα μου καὶ τοῦ κυρίου Γεωργίου Τορτούρη, τὸν ὁποῖον καὶ ἀσπάζομαι ἀδελφικῶς. Καὶ πρὸ ἡμερῶν τοῦ ἔγραψα καὶ δὲν μοὶ ἀπεκρίθη καὶ εἶπέτε του, ὅτι νὰ ἀφίνη τὴν τεμπελιὰ καὶ νὰ ἐξακολουθῇ τὸ συνηθισμένον του φιλόπονον, ἄοκνον καὶ ἄγρυπνον, καὶ νὰ συντρέχῃ, παρκακινῶν τὰ ἐπωφελῇ καὶ σωτήρικ, ὅτι θὰ χαθῶμεν ἐξαιτίας τῶν ἀνοήτων.

Ἀδελφέ ! Εἴσθε πολλὰ καλὰ πληροφορημένοι, ὅτι ἐγὼ ψεύματα δὲν ἤξεύρω· ὅθεν δώσατε πίστιν εἰς τοὺς λόγους μου, ὅτι εἶναι ὅλη ἡ ἀλήθεια.

Ταῦτα καὶ μένω μὲ ὅλην τὴν εἰλικρίνειαν.

Ὁ ἀδελφός

Ἀρχιεπίσκοπος Ἰωακείμ.

1824, Ἀπριλίου 20 Γαστούνη.

Τούτην τὴν ὥραν διὰ λόγου ἐμάθαμεν, ὅτι νὰ ἔγινεν ἀνακωχὴ τοῦ ἐπαράτου ἐμφυλίου πολέμου καὶ νὰ τρατάρεται ὁ συμβιβασμός. Καὶ ἄμποτες. Καὶ φαίνεται, νὰ ἐκαρποφόρησαν τὰ γράμματα τοῦ κυρίου Γεωργίου, μὲ τὰ ὁποῖα τοὺς ἐπαραζάλισεν ἀδιακόπως, τὰ ὁποῖα πρέπει νὰ ἔμβουν καὶ εἰς τὰς γαζέτας.

Τῷ εὐγενεστάτῳ Κυρίῳ.

Κωνσταντῇ Δραγῶναι αἰσίως

Εἰς Λαζαρέτον Ζακύνθου,

131. ΑΡΧΙΔΙΑΚΟΝΟΥ ΙΩΑΚΕΙΜ ΠΡΟΣ Κ. ΔΡΑΓΩΝΑΝ

(Ἀριθ. 53 ἐγγράφων Ἀλεξ. Ρώμα).

Καὶ αὐτίς, κύριε Κωνσταντῇ, ἀσπάζομαι σε ὁλοψύχως.

Εἰς τὰς 20 τοῦ παρόντος σὲ ἔγραψα ἐκτεταμένως καὶ ἐμπερι-

στατωμένως τὰ πάντα, τὰ ὅποῖα, εἴμαι εὐελπὶς εἰς τὴν φυσικὴν σας καλοκἀγαθίαν καὶ εἰς τὴν συμπάθειαν τῆς ψυχῆς σας, ὅπου ἔχετε εἰς τὸν ἀδελφόν σας κύριον Γεώργιον Σισίνην, ὅτι θέλετε ἐξακολουθήσει, ἀφοῦ βάλετε ὅλην τὴν ἐπιμέλειάν σας, ὅτι ἡ εὐγενία του ἐτράβηξε χέρι μὲ ὅλα τὰ σωστά του ἀπὸ τὴν φατρίαν τῶν ἀντιπάτριδων καὶ ἐνώθη μὲ τὴν ἐν Κρχνιδίῳ Διοίκησιν. Ὅθεν παρακαλεῖσθε νὰ ἀκολουθήσητε ὡς εἰς πλάτος σᾶς προέγραφον.

Ὁ παρὼν Χαρχαλάμπης ἔρχεται μαζοὺς διὰ νὰ περιλάβῃ τὸ πρᾶγμα, ὅπου σᾶς εἶναι γνωστόν. Λοιπὸν, παρακαλῶ, βιάσχετε τὸν φίλον νὰ τὸ ἐτοιμάσῃ καὶ νὰ τὸ ἐγχειρίσῃ τοῦ ἰδίου ἀσφαλῶς. Καὶ ἃς μείνουν κατὰ μέρος αἱ προφάσεις, καὶ ἃς ἐνθυμηθῇ, ὅτι ποῦ ἡ ὑπόσχεσίς του, ὅπου εἰς τριάντα πέντε ἡμέρας νὰ με παραδώσῃ ὅλον τὸ πρᾶγμα; Καὶ ποῦ τῶρα τρεῖς μῆνες καὶ ἀκόμη ἀτελείωτον καὶ ἀπαράδοτον; Λοιπὸν, σᾶς παρακαλῶ, ὁμιλήσατέ του τὰ δέοντα καὶ μίαν ὥραν ἀρχίτερά μὲ τὸν ἴδιον νὰ σταλθῇ πρὸς ἡσυχίαν μου· καί, ἀφοῦ τὸ ἐτοιμάσῃ, μετρήσατέ του τὰ ρέστα τῆς ἀποπληρωμῆς του. Ἀπὸ τὸν ἴδιον Χαρχαλάμπην, ὅπου εἶναι ἄνθρωπος τοῦ ἄρχοντος κυρίου Γεωργίου, λαμβάνετε ἓνα σιάλι (λαχοῦρι) βουλωμένον μὲ ταῖς βούλαις μου εἰς μίαν κόλαν χαρτί, καί, ἀφοῦ κάμῃ τὸ λαζαρέτον του καὶ ξεκαθαρισθῇ, τὸ ἐγχειρίζετε ἀσφαλῶς τῷ κυρίῳ Ἀβραάμ Χρόνῃ· τὴν δὲ ἔσθθεν τοῦ τὴν δίδετε τοῦ ἰδίου Ἀβραάμ, ἧμα ὅπου τὴν λάβετε, καὶ μὲ ὑποχρεόνετε. Ἀδελφέ, κύρ Κωνσταντάκη μου, ἃς εἴμαι συγγνωστός διὰ τὰ τόσα βάρητα, ὅπου σᾶς δίδω, καὶ θέλω κάμει τὸ χρέος μου πρὸς τὴν εὐγενίαν σας, τὸ ὅποῖον εἶναι ἀφευκτον. Πιλὴν, κατὰ τὸ παρόν, μοῦ εἶναι καὶ δύσκολον, καὶ ἃς ἔχωμεν ὑγείαν καὶ θέλετε ἰδεῖ τὴν ἀνθρωπιάν μου, ὅπου λέγουν καὶ οἱ χωριάταις.

Ταῦτα καὶ μένω μὲ ὅλην τὴν εἰλικρίνειαν

Ὁ ἀδελφὸς Ἀρχιεπίσκοπος Ἰωακείμ.

1824, Ἀπριλίου 24, Γαστούνη.

Ὅλους τοῦ σπιτιοῦ σας ἀσπάζομαι ἐκ ψυχῆς. Τὰ ἐσώκλειστα, παρακαλῶ, ἐγχειρίσατέ τα ἀσφαλῶς ὅθεν ἡ ἐπιγραφή.

Τῷ εὐγενεστάτῳ Κυρίῳ

Κωνσταντάκη Δραγώνα

Εἰς Λαζαρέτον Ζακύνθου

132. Π. Π. GERMANOY ΠΡΟΣ ΔΙΟΝ. ΡΩΜΑΝ

(Φάκελ. 2123 ἀριθ. 2983)

Πανευγενέστατε Κόμη.

Ἐλαβον τὸ ἀπὸ κβ'. (δ'. Μάτῳ φιλικόν σας καὶ ἐχάρην ἐπὶ τῇ εὐκταίᾳ μοι ὑγείᾳ σας. Εἶδον, ὅτι, ἐπασχολούμενος εἰς κοινωφελῇ ἔγγραφᾳ, δὲν παρεβλέψατε τὸ νὰ μοὶ δώσητε αἰτίαν διὰ τοῦ γράμματός σας νὰ σᾶς ἀνακαλέσω εἰς τὴν μνήμην μου. Ἄλλ' ἡ μὲν ἐνασχόλησίς σας, πικρὸς λόγου ἄξις καὶ εὐχάριστος εἰς ἐμέ· τὸ νὰ με νομίζετε ὅμως τοιοῦτον, ὥστε νὰ ἐνθυμοῦμαι τοὺς φίλους μόνον, ὅταν λαμβάνω γράμματά τους, μὲ ἀδικεῖτε, ἐπεὶδὴ ἐγὼ παιδιόθεν ἐξεπαιδεύθην καὶ ἐδιδάχθην τοιούτους ἐννοίας, ὥστε νὰ ἀγχιπῶ τοὺς φίλους καὶ πρὸντας καὶ μακρὰν ἀπόντας καὶ γράφοντας καὶ μὴ γράφοντας, καὶ μάλιστα ἐκείνους τοὺς φίλους, οἵτινες εἰσὶ κεκοσμημένοι μὲ ἀρετὰς καὶ προτερήματα.

Ὁ κύριος Τσχαλάωφ στοχάζομαι νὰ εἶναι καθ' ὁδὸν εἰς τὴν ἐπιστροφὴν του, ἐν δὲν ἡμποδίσθη ἐκεῖ ἀπὸ τοῦ φίλου νὰ μείνῃ διὰ πολλὰς ἡμέρας, καὶ ἤθελεν ἦτο εὐκταῖον νὰ τὸν ἀνταμώσητε εἰς τὴν Βολωνίαν, διὰ νὰ μάθετε πρὸ αὐτοῦ καὶ νὰ τὸν εἰπῆτε ὅσα ἀναγκάζα, ἐπεὶδὴ δὲν ἔχω τοιοῦτον ἄνθρωπον, οἷον θέλετε νὰ ἀποστείλῃ, ὡς γράφετε. Εἰ δὲ καὶ δὲν συμπέσῃ νὰ τὸν ἀνταμώσητε, ἐγὼ θέλει σᾶς εἰδοποιήσω· ὁμοίως καὶ ἡ Εὐγενία σας ἐκ τῆς Βολωνίας ἡμπορεῖτε νὰ μοὶ γράψῃτε τὰς ιδέας σας, περικλείοντες τὸ γράμμα σας μὲ ἰταλικὴν ἐπιγραφὴν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ ἐνταῦθα κυρίου Δημητρίου Ἀλεξάκη.

Νεώτερα ἔχομεν ἐκ μὲν Κερκύρας τὸν θάνατον τοῦ λόρδ Βυρών, τὸν ὁποῖον ἐκῆδυσεν τὴν Δευτέραν τοῦ Πάσχα εἰς τὸ Μεσολόγγι μετὰ μεγάλης πομπῆς, καὶ, ὅτι ἀνεκαλύφθη ἐκεῖ εἰς τὸ Μεσολόγγι μίς συνωμοσίς προδοσίας τοῦ Μεσολογγίου εἰς τὸν Ἰουσοῦφ πασᾶν. Εἰς τὴν συνωμοσίαν αὐτὴν ἦτον ὁ Καραϊσκάκης, ὁ Καψάλης, ὁ Βουλπιώτης καὶ ἄλλοι πολλοί, καὶ ἐξ αὐτῶν ἄλλους ἐφόνευσαν καὶ ἄλλους ἔμελλε νὰ φονεύσωσι. Πολλοὶ τῶν ἐνταῦθα, ὅπου γνωρίζουν τὸν χαρακτῆρα τοῦ Καραϊσκάκη καὶ τὰς ἐκεῖ φατρίας, συμπεραίνουν, ὅτι εἶναι συκοφαντία, πεπλασμένη ἀπὸ τὴν φατρίαν τοῦ Μαυροκορδάτου, ἐπεὶδὴ οἱ εἰρημένοι ἦτον τῆς ἐναντίας φατρίας. Ἐκ δὲ Τεργεστίου καὶ Λιδόρνου μᾶς περιέγραψαν τὸ συμβεβηκὸς τοῦ Μεχμέτ Ἀλῆ πασᾶ, τὸ ὁποῖον τῶντι εἶναι θαῦμα τοῦ Ἀγίου Θεοῦ.

Κατὰ τὰ τέλη τοῦ Μαρτίου ἐφάνη πυρκαϊὰ εἰς τὴν ἀκρόπολιν τοῦ Καίρου μέσα εἰς τὰς ἀποθήκας τῆς πυρίτιδος κόνεως, ἥτις διέφθειρεν εἴ τι εὑρίσκετο μέσα καὶ ἐλάθησαν, ὥς γράφουν, ἐπέκεινα ἀπὸ 60 μιλιουνίων πράγματα καὶ ἐπέκεινα ἀπὸ ἐπτὰ χιλιάδες ψυχαί, ἐν οἷς ἦτον βλοὶ οἱ εὐρωπαῖοι τζινέρδες καὶ οἱ ἐκλεκτότεροι στρατιῶται καὶ πολλοὶ σημαντικοὶ ἄνθρωποι τοῦ λαοῦ. Μετὰ ταῦτα ἐφθασαν εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν δώδεκα φορτηγὰ πλοῖα μὲ αὐστριακὴν σημαίαν, ναυλωμένα ἀπὸ τὴν Πόρταν, διὰ νὰ φορτώσουν ζαερέδες καὶ ἄλλας ἀποσκευὰς πολεμικὰς, τὰ ὅποια δὲν ἐδέχθη ὁ Μεχμέτ Ἀλῆ πασᾶς, καὶ οὕτω μένουσιν ἐκεῖ ἄπρακτα· ἔκαμαν δὲ τὰ προτέστα τους καὶ διὰ τοῦ Τεργεστίου ἐστάλησαν εἰς τὴν Διοίκησίν τους. Ὁμοίως εἶχον φθάσει ἐκεῖ καὶ μερικὰ πολεμικὰ πλοῖα, διὰ νὰ συνοδεύσουν τὰ λοιπὰ, ἀλλὰ καὶ ἐκεῖνα ἐπέστρεψαν ἄπρακτα. Τοῦτο τὸ συμβεβηκὸς συμπερίκρινουν τινές, ὅτι εἶναι στρατήγημα τοῦ πασᾶ, διὰ νὰ μὴν ἐκστρατεύσῃ κατὰ τῆς Ἑλλάδος· πλήν, ὅπως καὶ ἂν εἶναι, ὁ Σουλτάνος οὐδεμίαν βοήθειαν, ἢ μικράν, θέλει λάβει ἐκεῖθεν. Ἰβράφουσι πρὸς τούτοις ἐκ Λιβόρνου, ὅτι εἶχε φθάσει ἐκεῖ ἐν πλοῖον εἰς τὰς 5 Μαΐου διὰ 17 ἡμέρας ἀπὸ τὴν Μάνην καὶ εἶπεν, ὅτι αἱ ἐσωτερικαὶ ἀνωμαλίαι τῆς Πελοποννήσου ἡσυχασαν σχεδὸν καί, ὅτι οἱ περισσότεροι ἀπὸ τοὺς ἐξωσθέντας ὑπέκλινον εἰς τὴν νέαν Διοίκησιν καί, ὅτι ὁ στόλος ὁ Ἑλληνικὸς ἐτοιμάζετο νὰ ἐξέλθῃ. Ταῦτα τὰ νέα ἔχομεν κατὰ τὸ παρόν, τὰ ὅποια στοχάζομαι νὰ τὰ ἔχετε καὶ αὐτόθι. Ἐπευχόμενος δὲ τῇ πανευγενεῖ οἰκογενείᾳ Σας πᾶν ἀγαθὸν καὶ αἰσίον, μένω

Ὁ εἰλικρινὴς φίλος Σας

†. Π. Π. (Παλαίων Ἰατρῶν)

αωκδ. Ἀπριλίου κη ε. π. Ἐξ Ἀγκῶνος.

Τῷ πανευγενεστάτῳ Κόμητι

Κυρίῳ Διονυσίῳ δὲ Ρώμα

Τῷ ποθεινοτάτῳ μοι αἰσίως.

Εἰς τὴν Βενετίαν

133. ΕΚ ΓΛΑΡΕΝΤΖΑΣ ΠΡΟΣ Κ. ΔΡΑΓΩΝΑΝ

(Ἀριθ. 54 ἐγγράφων Ἀλεξ. Ρώμα).

Περιπόθητέ μοι κύριε Κωνσταντάκη.

Σὰς εἰδοποιῶ ἐν συντόμῳ, ὅτι ἐλάβομεν τὰ γράμματά σας, τὸσον

της εὐγενείας σας ὅσον καὶ τοῦ κυρίου Παναγιωτάκη Γκίκα, καὶ ἐπληροφορήθημεν τὰ πάντα καλῶς, τὰ ὅποια ἦλθον συγχρόνως ἐξαίρετα, ἐπειδὴ, ἐνῷ ἡμεῖς ἐδῶ εἵχαμεν τὸν φιλογενέστατον Στάνωπ καὶ τοῦ ἐπακροστήσαμεν τὰ χρειώδη καὶ ἐπάναγκη, ταῦτοχρόνως καὶ ἡ εὐγενεία σας τὰ αὐτὰ περὶ τῶν αὐτῶν μὲ τὸν φιλογενέστατον Βλάχερ ὠμιλήσατε, καὶ τὰ πράγματα, μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ, θέλουν πηγαίνει πολλὰ ἐξαίρετα περὶ κοινοῦ συμφέροντος. "Οθεν ἡμεῖς, κατὰ τὰ γραφόμενά σας κατ' ἐπιταγὴν τοῦ ἄρχοντος καὶ ἀρχηγοῦ κυρίου Γεωργίου Σισίνη, τὸ ἀπερασμένον Σάββατον, εἰς τὰς τρεῖς τοῦ παρόντος, ἐκατέβημεν κάτω εἰς Γλαρέντζα ὅλοι οἱ κάτωθεν ὑποσημειωμένοι μὲ ὅλα τὰ πράγματα τῆς τακτικῆς ἐλληνικῆς, περίπου διακοσίων στρατιωτῶν, περιμένοντες ἀνυπομόνως τὸν φιλέλληνα Βλάχερ, καὶ ἐκκλήσαμεν ἐδῶ εἰς Γλαρέντζα ἡμέρας τρεῖς, κυττάζοντες ἀσκαρδαμυκτεῖ τὴν θάλασσαν, καὶ εἰσέτι δὲν ἐφάνη καὶ τούτην τὴν ὥραν μὲ μεγάλον μας κκκοφανισμόν ἐπιστρέφομεν εἰς Γαστούνην, ἐπειδὴ καὶ εἴμεθα πολὺ κκλαμπκλῆκι, καὶ διὰ πολλὰ περιστάτικὰ πρέπει νὰ πκρευσκώμεθα ἐκεῖ. "Οθεν ἀφήσαμεν βάρδικαις, ὅπου, ἅμα καταφθάσῃ ὁ φιλέλλην Βλάχερ εἰς Γλαρέντζα, ἀμέσως θέλει εἰδοποιηθῇ ὁ ἄρχοντας καὶ θέλει γένει ἡ προσήκουσα ὑποδοχὴ καὶ τιμὴ μὲ κάθε εὐχαρίστησίν σας. Ταῦτα κατὰ τὸ παρὸν, καὶ μένομεν μὲ ὅλην τὴν εὐελπίειν

1824. Μαῖου, 6, Γλαρέντζα.

Οἱ ἀδελφοί

Ἀρχιδιάκονος Ἰωακείμ.

Ὁ Ἐπαρχος Γαστούνης

Ἀνδρέας Καλαμογδάτης.

Χρύσανθος Σισίνης.

Ὁ Κωνσταντῖνος Γκίκας.

"Απαντες ἀσπαζόμεθα καὶ τὸν κύριον Παναγιωτάκην Γκίκα. Τὸ ὑστερινόν του γράμμα τὸ ἐδιχβάσαμεν ἐδῶ εἰς Γλαρέντζα, τὸ ὅποσον μᾶς ἔστειλεν ὁ ἄρχοντας. Καὶ ἃς ἡξεύρῃ, ὅτι τὸ νιζάμι τῶν κηξίδων Ζακυνθινῶν, ὅπου δὲν τοῦ πείθονται, τοὺς ἐδόθη καὶ θέλουν τοῦ ζητήσῃ συγχώρησιν.

Τὸ ἐσώκλειστον ἐγχειρίσατέ το τοῦ κυρίου Γκίκα μὲ δεύτερον, ὅπου μαξοὺς θὰ στείλωμεν νὰ πάρωμεν τὸ πρᾶγμα, θέλομεν σᾶς γράψῃ λεπτομερῶς.

*
* *

134. ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΒΛΑΚΙΕΡ ΕΚ ΖΑΚΥΝΘΟΥ

(Φάκελ. 2124, ἀριθ. 3654).

Τῇ 9)21 Μαΐου 1824, Ζάκυνθος.

Ἄν δὲν ἐξετέλεσα τὴν ὑπόσχεσίν μου πρὶν, εἶναι ἐπειδὴ ἐκάστην στιγμήν τοῦ καιροῦ μου ἀφιέρωσα εἰς τὸ συμφέρον τῆς Ἑλλάδος· ἐλπίζω λοιπόν, ὅτι θέλει ἔχω τὴν συγχώρησίν μου. Εὐχαριστήθην ἄκρως διὰ τὴν συνομιλίαν, τὴν ὁποίαν ἐλάβαμεν μετὰ τοῦ κολονέλου Στανώπ, προπάντων ἐπειδὴ ὁ τρόπος σου, τοῦ θεωρεῖν τὰ πράγματα, συμφωνεῖ ἐντελῶς μετὰ τοῦ ἑμοῦ. Ὅσον διὰ τὰ αἰσθηματὰ μου, τὰ μερικά, ὡς πρὸς τὸ ἱερὸν πρᾶγμα τῆς Ἑλλάδος, διὰ τὸ ὅποτον πολεμοῦμεν, αὐτὰ θέλει τὰ εὖρης εἰς τὴν ἐσώκλειστον ἀνχωροάν μου, τὴν ὁποίαν θέλει μὲ ὑποχρέωσης, θέτων αὐτὴν ὑπὸ τὴν ὄψιν τῶν ἐν Καλαμάτᾳ φίλων μας, ὅσον δυνατὸν ταχύτερον. Αὐτά, ἀντὶ νὰ ψυχρανθῶσι διὰ τὰς δυστυχεῖς διχοφωνίας, αἵτινες ἔλαβον τόπον μετὰ τὴν ἀνχώρησίν μου εἰς τὴν Ἀγγλίαν, μὲ ἐνθουσίχσαν παρὰ ποτέ. Ἐπειδὴ εἰς ταῦτα ὅλα ἐγὼ δὲν θεωρῶ, εἰμὴ μικρὰ πάθη, αἵτινα ἐκίνησαν ἔργα ἐξ ἀμφοτέρων τῶν μερῶν, ἐνῷ τὸ ἱερὸν πρᾶγμα τοῦ λαοῦ παρρησιάζεται εἰς τοὺς ὀφθαλμούς μου πάντοτε μὲ τὴν ἰδίαν του μεγαλοπρέπειαν. Δὲν θέλω ἐν τούτοις νὰ σὲ ὑποκύψω, ὅτι αἱ διχοφωνίαι πρέπει νὰ λάβωσιν ἐν τέλος. Ἔως ἡδὴ αὗται ἐπροξένησαν ἐν κενῷ ἄμετρον· καὶ ἂν αὐτὴ ἡ κατάστασις τῶν πραγμάτων ἀκολουθῇ, ἐκεῖνοι οἵτινες τὴν ἐπέφεραν, θέλουσι συγκαταστραφῇ μετὰ τῆς γενικῆς ἀποτυχίας, ἥτις βεβαίως θέλει λάβει τόπον. Ἐγὼ ἐπιθυμῶ νὰ ἔμβωμεν εἰς διχόφους συνομιλίας, ἂν ὁ καιρὸς τὸ συγχωρήσῃ· ἀλλὰ, καθὼς γινώσκεις, ὁ ἐχθρὸς εὐρίσκεται πρὸ πολλοῦ ἑτοιμος νὰ ἐπιθέσῃ ἐπὶ τοῦτον τὸν δυστυχῆ λαόν, οὔτινος ἡ τύχη εὐρίσκεται εἰς τὰς χεῖρας τῶν ἀρχόντων. Ἐγὼ θέλει ὠφεληθῶ ἀπὸ τὴν πρώτην εὐκαιρίαν τοῦ νὰ συνομιλήσωμεν περὶ τοῦ μεγάλου προβλήματος τῶν ἀποφάσεων. Ἐν τοσούτῳ ποία πρέπει νὰ εἶναι ἡ γνώμη μου καὶ ἡ συμβουλή μου, ὡς φίλος ζηλωτῆς καὶ εἰλικρινῆς τῆς Ἑλλάδος, εἶναι τὸ νὰ παρκαχλέσω ἕκαστον τοῦ νὰ ἐπιλάβηται τῶν εἰς αὐτὸν ἀδικιῶν, τοῦλάχιστον ἕως ὅτου ὁ ἐχθρὸς νὰ ἀποδιωχθῇ ἀπὸ τὴν γῆν τῆς Ἑλλάδος. Ὅσον ἀποβλέπει εἰς τοὺς Μαυρομιχάληδες, τοὺς ἐξορκίζω νὰ ἔλθωσιν εἰς τὴν καθέδραν τῆς Διοικήσεως,

χωρίς νὰ χάσωσιν οὔτε στιγμήν, διὰ νὰ ἀπαιτήσωσι τὰ δίκαιά των, ὅχι διὰ τῆς δυνάμεως, ἀλλὰ διὰ τοῦ νόμου καὶ τῆς δημοσίου φωνῆς. Ἴδου ἡ γνώμη τοῦ φίλου σου.

Ε. Βλακιέρ.

* *

(Φάκελ. 2124 ἀρ. 3655).

Ζάκυνθος, τῇ 10 Μαΐου 1824.

Τὸ πραγματεύεσθαι μετὰ τῶν Εὐρωπαίων, Ἐκλαμπρότατε Μπέη μου, μὴν ὑποθέσετε, ὅτι εἶναι τοῦτος ὁ καιρός, καθ'ὃν οἱ Ρῶσοι καὶ Γάλλοι, καὶ ἄλλοι, ἤθελαν νὰ μισθώσωσι τὴν Σπάρτην, διὰ νὰ ἐγείρωσι ταραχὰς εἰς τὴν Ἑλλάδα διὰ τὰ ἴδια τέλη των. Τώρα εἶναι τὸ πρᾶγμα ὅπως ἄλλο. Εἶναι πολύτροπον, πολύπλοκον καὶ ἔχει χρεῖαν γνώσεων πολλῶν πραγμάτων. ἢ καὶ πείρας. Διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν ἀνάγκη νὰ ἐπαναλάβω, ἂν τύχη τι, νὰ παρηρσιασθῇ προσωπικῶς ὁ μπεϊζαδὲς, ὅχι ὅμως νὰ συνδικαλεχθῇ, ὥστε νὰ παρηρσιασθῇ, ὅτι ἐπραγματεύθη τι, ἀλλὰ μόνον μὲ τσιριμύνιαις, καὶ αὐταὶ εἰς τὸ φανερόν νὰ μὴ φαίνωνται τόσον ζεσταί, καὶ νὰ ἀγροικηθῇ μὲ τοὺς ἰδίους εἰς τὸ νὰ φαίνωνται κρύαι. Εἶναι ἐδῶ εἰς κάποια γράμματα, βλαμένα εἰς τρόπον ὥστε νὰ μὴν ὑποτεθῇ ποτέ, ὅτι εἶναι γράμματα· φαίνεται, ὅτι τὰ ἤφερεν ὁ ἀδελφός ὁ νεώτερος τοῦ φίλου, ὅστις ἐφθασε πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν εἰς ταῦτα τὰ μέρη. Ὁ δὲ μέγας ἀδελφός τῷ γράφει ἵνα ἐνεργήσῃ τὴν προσέλευσίν του καὶ ἔλθῃ αὐτόθι. Φαίνεται νὰ τοῦ ἀπέρσεν καὶ χρήματα. Διὰ ταῦτα, ἀρχινῶντας ἐδῶ τὸ δάνειον καὶ καταντῶντας εἰς τοῦτο τὸ ὕστερον, τρέξατε μίαν στιγμήν ἀρχίτερα νὰ συστήσετε μίαν Διοίκησιν καὶ συστήνοντας νὰ εἰσθε ἡ ἐκλαμπρότης σας μέσκα εἰς τὰ πράγματα· καὶ τούτου γινομένου, εἴτε συμβῇ, εἶναι ὁ τρόπος νὰ διοικηθῇ πᾶν πρᾶγμα μὲ τὴν ἀπαιτουμένην εἰς ἕκαστον συμβᾶν μετὰ χειρὶσιν. Νύξιν μόνον τινὰ ἐπάσχισα νὰ σᾶς δώσω πληροφορίαν περιστατικὴν τῶν τρεχόντων εἶναι ἀδύνατον, ἐπειδὴ θέλει εἶναι πολλὰ μικρὰ καὶ βέβαια δυσκατάληπτος.

(Ἐδῶ ἀκολουθεῖ καὶ τὸν λέγω, ὅτι δὲν πηγαίνει εἰς Κορφοὺς, ἐπειδὴ, ἂν ὑπάγῃ κρυφίως, εἶναι ἐπικίνδυνον νὰ τὰ χάσουν ὅλα).

13κ. ΕΚ ΤΕΡΓΕΣΤΗΣ ΠΡΟΣ ΔΙΟΝ. ΡΩΜΑΝ

('Αριθ. 54, ἐγγράφων Ἀλεξ. Ρώμα).

Τριέστι, 11 Μαΐου 1824

Εὐγενέστατε.

Ἀναμένων τὰ ὑποσχεθέντα μοι, δὲν ἀπεκρίθην πρὶν εἰς τὴν εὐγενικήν σας ἀπὸ 24(5 Ἀπριλίου. Δὲν μοι λέγετε εἰς αὐτήν, ὡς μετὴν τελευταίαν μου σᾶς εἶχον παρκαλέσει, ἂν ἔχω νὰ γράψω καὶ γὰρ εἰς πατρίδα περὶ τῆς γνωστῆς ὑποθέσεως, καὶ ἐπεθύμουν ν' ἀκούσω τὴν περὶ τούτου γνώμην σας, καὶ νὰ μ' ἐρμηνεύσητε καὶ τὸν τρόπον μετὸν ὅποτον ἔχω νὰ πορευθῶ καὶ νὰ γράψω. Περιμένω ν' ἀκούσω ἐνταυτῷ καὶ τὴν γνώμην τοῦ Ἀρχιερέως, τοῦ ὁποίου ἡ ἀργητὰ ζημίαν, φοβοῦμαι, ὅτι φέρει εἰς τὸ προβληθέν.

Σᾶς συντροφεύω τὰς ἐφημερίδας Μεσολογγίου, ἀπὸ ἀριθμὸν 1 μέχρι 19, τὰς ὁποίας, μετὰ τὴν ἀνάγνωσίν των, παρκαλῶ νὰ μοῦ ἐπιστρέψητε. Σᾶς περικλείω ἐν ταυτῷ δικφόρους προκηρύξεις, γενομένας εἰς Τριπολιτζάν, καὶ γράμματτα φίλων μου ἐκ Ζακύνθου. Θεωρεῖτε ἐξ αὐτῶν τὰς διχονοίας, αἱ ὁποῖαι κυριεύουν εἰς Ἑλλάδα ἐξ αἰτίας μερικῶν κακοτρόπων. Ἡ ἐπιθυμία τοῦ φίλου, ὅπου με στέλλει τὰς αὐτάς προκηρύξεις εἶνε νὰ βελθοῦν εἰς τύπον εἰς τὰς ἐδῶσε ἐφημερίδας, διὰ νὰ γνωρισθῇ εἰς τὸν κόσμον ἡ ἀλωότης τῶν ὀρθοφρονούντων καὶ καλῶν πατριωτῶν καὶ ἡ κακία τῶν ὕσων αὐτοὺς κατὰ τρέχουν καὶ ὅπου θέλουν νὰ τοὺς ἀποδείξουν ὡς ἄπραγας καὶ κακοβούλους. Τὰς καθυποβάλλω λοιπὸν εἰς τὴν συνετὴν καὶ τοφὴν κρίσιν σας, διὰ ν' ἀποφασίσετε, ἂν καὶ ἡ Εὐγενεία σας τὸ εὕρισκετε ἀρμόζον καὶ ὠφέλιμον νὰ δημοσιευθοῦν διὰ τῶν ἐφημερίδων Εὐρώπης, ὅπου, τότε, ἔπρεπε καὶ νὰ ἐπιμεληθῇτε εἰς τὸ νὰ μεταφρασθοῦν εἰς τὴν γαλλικὴν ἢ ἰταλικὴν γλῶσσαν καὶ νὰ στείλετε εἰς Γαλλίαν διὰ νὰ τυπωθοῦν. Ἐγὼ δέ, μὴ θέλωντας ν' ἀποφασίσω τὸ τοιοῦτον (ἀγκαλὰ καὶ τὸν τρόπον νὰ τ' ἀκολουθήσω δὲν ἔχω) ἔκρινα νὰ τὰ στείλω τῇ Εὐγενείᾳ σας, διὰ νὰ πράξετε ἐκεῖνο, ὅπου νομίζετε εὐλογον.

Πρὸ πολλῶν ἡμερῶν εὕρισκεται ἐδῶ ὁ κύριος Ἀναστάσιος Γιαννιέσης, περὶ τοῦ ὁποίου με εἶχατε ἐρωτήσῃ. Καὶ προσφέρωντάς σας τοὺς προσκυνισμούς μου, ὡς ποιῶ καὶ πρὸς τὴν εὐγενεστάτην Κυρίαν Συμβίαν σας, μένω πρόθυμος τῶν διαταγῶν σας καὶ κηρύττομαι

Ταπεινότατος Δοῦλός σας.

136. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΠΕΡΟΥΚΑ ΠΡΟΣ ΔΙΟΝ. ΡΩΜΑΝ

('Αριθ. 55 ἐγγράφων 'Αλεξ. Ρώμα).

Εὐγενέστατε Κύριε,

Ἔχω τὴν τιμὴν νὰ σᾶς γνωρίσω προσωπικῶς ὀλίγον, ἀλλά, φίλος ὢν τῶν φίλων Σας, ἐγνώρισα περισσότερον τὸ ὑποκείμενόν Σας δι' ἐκείνων. Καὶ ἐπειδὴ ἔχω ἐπιθυμίαν νὰ Σᾶς ἰδῶ τῶρα περισσότερον, Σᾶς παρκαλῶ εἰπατέ μοι ἂν θὰ διατρίψετε εἰσέτι καιρὸν αὐτόθι, ἐπειδὴ, εἰς τὴν Ζάκυνθον διατρίβων, ἔμαθον, ὅτι εἶχατε σκοπὸν νὰ κατέβητε ἐκεῖ συντόμως. Ἐγώ, πάσχων τὴν ὑγείαν μου, μετέβην πάλιν εἰς τὴν Εὐρώπην, διὰ νὰ θεωρήσω ἐκείνην καὶ μερικὰς μου ἐμπορικὰς ὑποθέσεις· καὶ εἶναι σήμερον ἑξ ἡμέραι, ὅπου εὐρίσκομαι εἰς τὸ Καθαρτῆριον καὶ μετὰ τὸ πράτιγόν μου, ἴσως διαβῶ αὐτόθεν νὰ σᾶς ἰδῶ καὶ νὰ διευθυνθῶ εἰς κανέναν ἔμπειρον ἱατρὸν διὰ τὴν ὑγείαν μου. Μένω δ' ἐν τοσούτῳ εἰς τὰς προσταγὰς Σας πρόθυμος.

Δημήτριος Περούκας.

Τῇ 19 Μαΐου 1824

'Εξ Ἀγκῶνος.

Συγχωρήσατέ μοι τὴν ὀλιγότητα τοῦ χαρτίου.

*Al Nobil Signore***Dionisio Roma***V e n e z i a***137. ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΣΙΣΙΝΗ ΠΡΟΣ Κ. ΔΡΑΓΩΝΑΝ**

(Φάκελ 2123, ἀριθ. 2984).

Εὐγενέστατε Κύριε.

Ἔως σήμερον δὲν σοῦ ἔγραψα, ἐξαιτίας ὅπου δὲν εἶχον καθαρὰν πληροφορίαν περὶ τῶν διχtreχόντων τῆς Πελοποννήσου μ' ὅλον τοῦτο δὲν ἀπέλειπα εἰς τὸ νὰ σὲ ἰδεάζω διὰ μέσου τοῦ κυρίου Πανάγιω-τάκη Γάικ. Ἦδη δὲ σοῦ λέγω, ὅτι ἔστειλεν ἐδῶ Ἐπιτροπὴν ἡ Διοίκησις διὰ νὰ κάμῃ τὴν δημοπρασίαν τῶν προϊόντων τῆς ἐπαρχίης μας, νὰ πάρῃ τὰ γρόσια καὶ νὰ τὰ στείλῃ τῆς Διοικήσεως, ἀφίνουσα τὴν ἐπαρχίαν μας πάντῃ ὑστερημένῃ ἀπὸ ἐξοδα, ἡ ὁποία κατὰ τὰς εἰδήσεις, ὅπου σήμερον ἐμάθομεν ἀπὸ τὸν καπ. Διονύσιον Ρουμελιώτην κουρσάρον, καθὼς καὶ προλαβόντως ἀπὸ τὴν Ἀστυνομίαν Μεσολογγίου, κινδυνεύει νὰ καταχλασθῇ παρὰ τῶν ἐν τῇ

Πάτρᾳ εὐρισκομένων ἐχθρῶν, οἵτινες, ὡς ἐβεβαιώθημεν, ἡτοιμάσθησαν νὰ ἐκστρατεύσουν κατὰ τῆς Γαστούνης καὶ μὲ ἐπιμονήν, ἢ νὰ τὴν κυριεύσουν καὶ κατεδράψουν, ἢ νὰ χαθῶσιν ὅλοι. "Ὅθεν ἡ ἐπαρχία, ἀκούουσα ταύτας τὰς τρομερὰς εἰδήσεις καὶ βλέπουσα τὸν ἐρχομὸν τῆς Ἐπιτροπῆς διὰ τὴν δημοπρασίαν καὶ ἀρπαγὴν τῶν προϊόντων καὶ ὑστέρησιν τῶν ἐξόδων τῆς ἐπαρχίας μας, ἐσυνήχθη καὶ ἐπρόβλεπε τῆς Ἐπιτροπῆς οὕτως, ὅτι ἀφοῦ μοῦ κάμωσι καλὰ δικήσiais πενήντα χιλιάδες γρόσια, τὰ ὅποια ἔχω ἐξωδευμένῃ ἀπὸ τὰ πέρσι ἕως τὴν σήμερον καὶ τὰ χρεωστῶ τῶν ἐπαρχιωτῶν μου, νὰ μοῦ δώσουν προσέτι καὶ ἄλλα ἔξοδα, τὰ ὅποια θέλει τὰ μεταχειρισθῶ εἰς τὴν νῦν ἐκστρατείαν τοῦ υἱοῦ μου Χρῦσανθου, ἡ ὁποία θὰ γένη ἀπὸ ἐξακοσίους στρατιώτας διὰ νὰ πιάσωσι τὰς ἀνγκαίαις θέσεις, οἵτινες θέλουν ἀδράς πληρωμὰς, ζωτροφίας, πολεμοφόδια καὶ ἄλλα ἔξοδα. Αὕτη ἡ ἐκστρατεία ἤθελεν εἶναι πρὸ πολλοῦ γενομένη, πλὴν, ἠξεύροντες, ὅτι ἡ Διοίκησίς μας εἶναι ἐλληνικὴ καί, ὅτι ἡ παροῦσα ἐποχὴ παρομοιάζει ἐκείνου τοῦ καιροῦ, ὅπου ἔξοῦσε, ὁ Ἀριστείδης καὶ Θεμιστοκλῆς, καὶ ἄλλοι πολλοὶ εὐπάτριδαι, οἵτινες, εἰς ἀνταμοιβὴν τῶν κόπων των ἐξωρίζοντο, διὰ τοῦτο καὶ ἐγώ, γνωρίζοντας ταῦτα, τὴν ἡμπόδισα ἕως τῶρα. "Ὅθεν, παρκαλῶ νὰ ὁμιλήσετε μὲ τὸν σινιὸρ Μπλάκερ διὰ νὰ ἤθελε κάμει καμμίαν βοήθειαν τῆς Γαστούνης, ἡ ὁποία ἔχει τῶντι ἀνάγκην. Καί, ἀφοῦ τέλος πάντων ὁμιλήσης τὰ δεόντα καὶ γνωρίσης, ὅτι δὲν ἡμπορεῖ νὰ μᾶς κάμῃ τίποτα, φέρσου δεξιῶς καὶ εἰπές του, ὅτι τὸν τζενιέρην καὶ ἀλτιλιέρην νὰ μὴν μοῦ τοὺς στείλῃ, ὅτι ἐγώ, χωρὶς καμμίαν βοήθειαν, ἐκστρατεῖαν δὲν ἡμπορῶ νὰ κάμω καὶ πλέον μοῦ εἶναι ἄχρηστοι. Νὰ ἔχω συγχώρησιν, εἰπές τοῦ Γκίκα νὰ μοῦ στείλῃ 6 βίκαις διὰ νερὸν καὶ ἑκατὸν ὀκάδες σίδηρον μοσκόδικον. Σοῦ λέγω νὰ ἠξεύρης διὰ μυστικόν, ὅτι ὁ Ζαήμης καὶ ὁ Λόντος ὑπῆγαν εἰς Ναύπليون, διὰ νὰ τοὺς τὸ παρκαδώσουν ὁ Πάνος καὶ ὁ Γενναῖος, καὶ αὐτοὶ ἀντεστάθησαν καὶ δὲν τὸ ἔδωσαν. Καὶ αὐτὸ φαίνεται νὰ εἶναι βαλοῦτα ἰντέζα, ὅτι ὁ Ζαήμης ἠθέλησε νὰ φυλάξῃ τὸν χαρρακτῆρα τοῦ Κολοκοτρώνη, καὶ τοῦ ἔταξε 25 χιλ. γρόσια διὰ νὰ πληρωθοῦν τοῦ Ναυπλίου οἱ στρατιῶται. Ὁ Κουντουριώτης λοιπὸν ἀπεκρίθη βραβερικῶς τοῦ Ζαήμη λέγων του : « Ποῖος σέ ἔβαλεν ἐσένα νὰ τοῦ τάξης 25 χιλ. γρ. καὶ νὰ συγχωρεθῇ ἀπὸ τὴν Διοίκησιν, εἰς καιρὸν ὅπου δὲν ἔπρεπε ; » Ἐδῶ ἔγινε βραγύμια, καὶ θὰ γένη καὶ διαίρεσις καὶ εἰς ὀλίγας ἡμέρας θὰ γένη ἄλλη σύγχυσις καὶ διχόνοια, καὶ σοῦ τὸ λέγω μυστικόν. Εἶναι καὶ ἄλλα μυστικώτερα, ὅπου τρέχουν, πλὴν

δὲν ἡμπορῶ νὰ σοῦ τὰ γράψω εἰς τοῦτο τὸ χαρτί. Ὁ Κουντουριώτης πάσχει νὰ βασιλεύσῃ, ὅτι εὐγαλε δύω χιλιάδες πουγγεῖα ἄσπρα καὶ τὰ ἐσκόρπισεν εἰς τὰ στρατιωτικά, καὶ αὐτὴ εἶναι ἡ αἰτία ὅπου ἔπεσεν ὁ Κολοκοτρώνης, ὅστις εἶναι φιλάργυρος καὶ παρὰς δὲν εὐγαίνει. Ὁ Κουντουριώτης καὶ ἐδῶ καὶ εἰς ἄλλα μέρη, ἔστειλεν Ὑδριώτας διὰ νὰ συνάξουν τῶν μουκατὰδων τὰ ἄσπρα· καὶ ἀπὸ τοῦτο φαίνεται, ὅτι ὀγλίγωρα ἔχομεν νέα μάγγανα, καὶ οἱ τοῦρκοι ἄς ἀντραπηδοῦν.

Στοχάζομαι, πῶς ἡξεύρεις τὴν βραβαρότητα τῶν νησιωτῶν· διὰ τοῦτο σοῦ λέγω, πῶς ὀγλίγωρα θὰ γένη σχίσμα. Ὅθεν στοχάζομαι, πῶς θὰ σταθοῦν τὰ δάνεια ὀπίσω, ἕως νὰ ἰδοῦμεν τὰ νέα τρέχοντα ὅπου σοῦ γράφω, τί δρόμον παίρνουν· καὶ τοῦτα σοῦ τὰ λέγω διὰ νὰ τὰ ἡξεύρῃς. Ἀπὸ Γαστούνην ζητοῦν νὰ πάρουν 150 χιλ. γρ. καὶ 80 χιλ. ἀπὸ Πύργον· καὶ μὲ αὐτοὺς τοὺς τρόπους νὰ πάρουν τὰς 2 χιλ. πουγγίξ. Ὡς τόσον ὅ,τι τρέξει, θέλει σοῦ καταγράψω διὰ ρέγουλάν σου. Ἀκαρτερῶ νὰ μοῦ γράψῃς περὶ Αἰγύπτου, Κωνσταντινουπόλεως, Πάτρας καὶ Σκόντρας. Ὑγίαινε εὐδαμονῶν.

Εἰς τοὺς ὀρισμούς σας
Γεώργιος Σιδίνης.

Μαΐου 30, 1824. Γαστούνη.

Ἦμουν ἕως τὴν σήμερον ἰσχυρογνώμων, ὅτι θὰ τὸ βαστάζωμεν μόνοι μας, πλὴν δὲν θὰ τὸ βαστάζωμεν, καὶ κατάλαβε. Ὁ Κολοκοτρώνης εἰς τὸ χωρίον του Λιμπούσι, καὶ ὁ Κολιόπουλος εἰς τὴν Παλούμπαν, ὁ Σωτήρης Χαραλάμπης εἰς Ζαρούχλαν, ὅστις μοῦ γράφει, ὅτι, ἐρχάμενος ἀπὸ Ἄργος ὁ Ζαήμης, θέλει μοῦ γράφει νὰ σμίξωμεν. Καὶ ἀπὸ τοῦτο συμπέρανε τὰ ἄνωθεν, ὅπου σοῦ λέγω, ὅτι ζητοῦν νέαν φατρίαν. Καὶ τώρα πρέπει νὰ φανισθῶ, ἐπειδὴ καὶ δὲν ἐφάνηκα εἰς ὃν Κολοκοτρώνην καὶ τὸν ἀδίκησα.

Τῷ Εὐγενεστάτῳ σινιδρ

Κωνδναντίνῳ Δραγῶνῃ

Εἰς τὸ Λαζαρέτον Ζακύνθου.

138. ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΣΙΔΙΝΗ (ΠΡΟΣ Κ. ΔΡΑΓΩΝΑΝ)

(Φάκελ. 2123, ἀριθ. 2985).

Εὐγενέστατε Κύριε.

Ἐλαβον τὸ γράμμα σου τῶν 29 παρελθόντος εἰς τὸ ἰταλικόν. Ἐχά-

ρην εἰς τὰ ὅσα μοῦ σημειόνεις περὶ τοῦ σινιὸρ Μπλάκερ, τὸν ὁποῖον καὶ προσκυνῶ καὶ νὰ τοῦ γράψω ξεχωριστὰ εἶναι περιττόν, ὡσὰν ὁποῦ ἡ Εὐγενία σου εἶναι τὸ ἴδιον. Ἐλαβα καὶ γράμματα ἀπὸ Μισολόγγι, καὶ ἄς ἡξεύρω, ὅτι ὅσα γράμματα μοῦ ἄφισεν, ἐγὼ τὰ ἔστειλα ὅθεν ἔπρεπε. Εἶδα καὶ τὸν ἐρχομὸν τῶν δευτέρων δανείων· πλὴν ἐπιθυμῶ νὰ μάθω διὰ τὸν σινιὸρ Ἰορδῶν ὡς πότε τὸν προσμένετε. Ἦλθεν αὐτοῦ ὁ σινιὸρ Ὅμφες, πλὴν δὲν ἡξεύρω τὸ ἀποτέλεσμά του καὶ τὴν ἀπόφασιν τῶν δανείων, ὁποῦ ἕκαμαν, δίδονται, ἢ δὲν δίδονται ἀκόμα; καὶ ἐλπίζω ὁ ἄνθρωπός μου Ἀλέξης νὰ μοῦ φέρῃ καλὴν εἶδησιν περὶ αὐτῶν. Ἀπὸ τὰ μέρη Τριπολιτζῆς καμμίαν εἶδησιν δὲν ἔχομεν. Τοῦτο ἡξεύρω μόνον, ὅτι ἔγινε καὶ δευτέρῃ ταρχήν· πλὴν τί λογῆς, δὲν ἡξεύρω. Καὶ σήμερον ἡ αὔριον προσμένω πεζὸν καὶ θέλει σὰς ἰδεάσω. Διὰ ὅλα τὰ νέκ, ὁποῦ μοῦ γράφετε, ἐχάρην· καὶ πάλιν μὴν ἀπολείπετε νὰ μοῦ γράφετε. Ὅσον μὲν διὰ τὸν φογίσταν, ἐμένα ὀλίγον μὲ μέλει, πλὴν μελετᾷ μερικὰ ὀνόματα, ὁποῦ πρέπει νὰ φέρῃ μεγάλην ταραχήν. Τήρῃζε ὁμῶς τὸ ἄρθρον 42 εἰς τὸ φύλλον 4 τί λέγει περὶ τῶν 12 στήλων καὶ 6 θαλάμων, ὅστις σκοπεύει μὲ αὐτὸν τὸν τρόπον νὰ στοτωθοῦν ὅλοι οἱ πρόκριτοι, οὔτινες ἕκαμαν τὴν Ἐπανάστασιν καὶ ἡλευθέρωσαν τὸν λαόν, ὁ ὁποῖος ἐκέρδησεν ὅλα. Καὶ πάλιν, ἂν ἐπῆρην τίποτα οἱ ἀρχηγοί, τοῦ λαοῦ τὰ ἔδωσαν. Τέλος πάντων, ἔπρεπε νὰ σὲ ἔχω προσωπικῶς νὰ σοῦ ὁμιλήσω καὶ νὰ σοῦ παραστήσω ὁ λαὸς εἰς τί κατὰγίνεται· πλὴν ὁ Θεὸς νὰ δώσῃ νὰ εἶναι ὅλα ψέμματα τὰ ὅσα λέγουν διὰ τὴν νέαν σύγχυσιν, καὶ τὰ ἄλλα διορθώνονται ἢ μὲ ἐδικὸν μας χέρι ἢ μὲ ἄλλο. Ὅσον μὲν διὰ τὸν κύριον Μαυροκορδάτον, ἐγὼ δὲν ἔχω καμμίαν κακίαν εἰς αὐτόν, ὅτι τὸν ἐγνώρισα μὲ χαρὰ καὶ νοῦν μεγάλον· ὁμῶς λέγω μὲ τὴν ἀδύνατόν μου φωνήν, ὅτι τὰ ὅσα λέγει ὁ φογίστας διὰ ἀληθείαν εἶναι ὅλα ψεύματα, καὶ αὐτὸ θὰ φέρῃ μεγάλην ταραχήν εἰς τὴν Πελοπόννησον, καὶ αὐτὰ μὲ γνώσιν πρέπει νὰ σιωπηθοῦν καὶ νὰ ἀναιρεθοῦν. Ἐγὼ εἰς αὐτὰς τὰς ἀπολογίας δὲν θέλω νὰ ἀπολογηθῶ, ὅτι αὐτὰ θέλουν εὐχερίαν· ὅτι νὰ λέγω ἐγὼ ἀπὸ τὸ ἕνα μέρος, αὐτὸς ἀπὸ τὸ ἄλλο, πρέπει νὰ ἀφίσωμεν ὅλας μας τὰς ὑποθέσεις, καὶ εἰς τοῦτο ἐγὼ κάμνω τὸν Ἰσοκράτην. Ἐγὼ ἀγαπῶ τὴν φιλίαν διπλασίαν τοῦ κυρίου Μαυροκορδάτου, ἀδελφικὴν, μόνιμον καὶ στερεάν· καί, ἂν γένῃ καὶ καμμία παρὰδρομή, οἱ γνωστικοὶ καὶ φρόνιμοι τὰ διωρθώνουν. Μὲ τὸν εὐγενέστατον σινιὸρ Μπλάκερ ὠμίλησα διὰ τὰ δύο ἀνήψιά μου, ὁποῦ εἶναι αὐτοῦ, καὶ ὅχι διὰ τὰ παιδιὰ μου, ὁποῦ, ἂν ἦτον τρόπος, νὰ τὰ ἀπεράσῃ εἰς τὴν Ἀγγλίαν, δίδον-

τάς τους τὸ ἐτήσιον ἔξοδον διὰ τὸ ὅποσον ἡμπορεῖτε νὰ μοῦ ἀποκριθῇτε τί ἡμποροῦν νὰ ἐξοδεύσουν τὸν χρόνον. Ὅσον μὲν διὰ τὸν Χρῦσανθον καὶ Μιχαήλ, υἱούς μου, αὐτοὶ ἐμβῆκαν εἰς τὰ πολεμικὰ καὶ εἶναι δύσκολον νὰ ξεκολλήσουν· καὶ πρέπει εἰς τὸ ἐξῆς νὰ δουλεύουν τὴν Πατρίδα. Ὁ Χρῦσανθος ταχὺ μισεύει· καὶ ἔως τῶρα ἐμρογάρησεν ἐξαιτίας τῆς ζωτροφίας, τὴν ὁποίαν τῶρα ἐτοιμάσαμεν, καὶ αὐριον ξεκινᾷ μὲ 350· καί, ἐκεῖ φθάσας, θέλει γένει μὲ 600, ὅτι θὰ συναχθοῦν καὶ ἀπὸ τὰ χωρία. Ὁ Χρῦσανθος ὅμως προσμένει ἀπὸ τὴν εὐγενίαν του τὸ τύμπανον καὶ σάλπιγγα, ὅπου τοῦ ἐπαρήγγειλεν. Δὲν εἶναι αὐτοὶ οἱ στρατιῶται μόνον ὅπου στέλνω ἐκεῖ, ἀλλὰ κρατῶ καὶ ἄλλους ἐδῶ, καὶ δὲν ἠξέυρω πῶς ἔχω νὰ κάμω διὰ τὸ σιτηρέσιον καὶ μινιαῖόν τους. Ἐγὼ ἐστοχάσθηκα νὰ πουλήσω τὸν μουκατᾶ καὶ νὰ πληρώσω τοὺς στρατιώτας, καθὼς καὶ ὅλα τὰ χρονικὰ τοπικὰ ἔξοδα· πλὴν τῶρα ἡ Διοίκησις ἔστειλε καὶ πουλεῖ τὰς δεκατίας καὶ νὰ πάρῃ τὰ ἄσπρα, καὶ εἰς αὐτὸ ἐγὼ ἔκλινα, ὅτι ἡ Διοίκησις εἶναι ἓνα μέγαλον πρᾶγμα· βλέπω ὅμως καὶ δὲν ἔχει κάμειν ἔγνοιαν διὰ ἐδῶ καὶ δὲν ἠξέυρει, ὅπως ἔχομεν παρμένα τόσα δάνεια καὶ θέλομεν τόσα ἔξοδα, καὶ θέλομεν καὶ πολλὰ διὰ τὰ μέλλοντα, ὅπου δὲν φθάνουν ὅλαις ἡ δεκατίαις μας. Ἐγγραψα ὅμως εἰς τὴν Διοίκησιν, πλὴν δὲν στοχάζομαι καλὸν ἀποτέλεσμα, ὅτι στοχάζεται νὰ πάρῃ καὶ ταῖς δεκατίαις μας, νὰ πάρῃ καὶ τὰ δάνεια. Ἐγὼ στοχάζομαι, ὅτι ἡ δεκατία πρέπει νὰ μείνουν διὰ τὸν τόπον, καὶ μὲ τὰ δάνεια νὰ οἰκονομήσουν τὸν στόλον καὶ τῆς ξηρᾶς τὰ στρατεύματα· καὶ σᾶς τὰ γράφω διὰ ιδέαν σας. Ἀμποτες ὁ κύριος Μπότ καὶ κύριος Ἐσχέτ νὰ φθάσουν ὀγλίγωρα μὲ τὰ ἀνγκαῖα, τοὺς ὁποίους καὶ προσκυνῶ. Ἐγάρην διὰ τὰ νέα, ὅπου μοῦ γράφετε, καὶ μοῦ κακοφίνεται, ὅπου δὲν ἔχω καὶ ἐγὼ ἀνέναν νὰ σοῦ γράψω· πλὴν ἡ αὐθεντιά σου μὴν ἀπολείπῃς νὰ μοῦ δίδῃς κάθε ιδέαν. Εἶδα καὶ τὴν γραφὴν τοῦ κυρίου Ἀναστασίου Ἐμμανουήλ, καὶ κάμε τὸ καλλίτερον διὰ ὅ,τι σοῦ ἔχω παραγγολήν. Ὁ κύριος Ἀρχιδιάκων σᾶς ἀσπάζεται καὶ πλέον σᾶς παραγγέλει διὰ νὰ τελειώσῃ ἡ ὑπόθεσις του ἀπὸ τὸν φίλον του Βισέντζον. Τὴν διαταγὴν, ὅπου ἤφερεν ἡ Ἐπιτροπὴ διὰ νὰ πουλήσῃ τὸν μουκατᾶν λέγει, ὅτι τὰ γρόσια τὰ θέλουν διὰ τὰ καράβια, εἰς καιρὸν ὅπου ἡμεῖς ἠξέυρομεν ἀπὸ ἄλλην δικταγὴν τυπωμένην, ὅτι διὰ τὰ καράβια καὶ στρατεύματα τῆς ξηρᾶς εἶναι τὰ δάνεια· καὶ τί θὰ τὰ κάμουν δὲν ἠξέυρω, καὶ φοβοῦμαι μήπως τὸ κάμουν ὥσάν ἐπέρσι, ὅπου τὰ ἐπῆραν οἱ Μανιάταις καὶ ἔφυγαν· καὶ τῶρα ὁ μῆνας ἐτελείωσε, καὶ οἱ στρατιῶται ὅπου θὰ ὑπά-

γουν με τὸν Χρῡσανθον, ζητοῦν τοὺς μισθοὺς των, εἰ δὲ δὲν ξεκινοῦν οἵτινες θέλουν 12 χιλ., τὰ ὅποια πρέπει νὰ μᾶς τὰ δώσουν· εἰ δὲ καὶ μᾶς κάμουν καὶ αὐτὸ τὸ μασκαράλῃκι, τὸ τί θὰ γενοῦμεν δὲν ἤξεύρω. Ἐγὼ ὅμως σοῦ λέγω τὴν ἀλήθειαν, ὅτι παραμονεύω τὰ πράγματα τοῦ Ἄργους καὶ νὰ ἰδῶ τὸ ἀποτέλεσμα· καί, ἂν μοῦ δώσῃ χέρι, θὰ ὑπερασπισθῶ τὴν Πατρίδα μου, ὅτι ἂν χαθῇ ἡ Ἰαστούνη βλέπω καὶ δὲν τοὺς μέλει καὶ τότες θὰ κατηγορηθῶ ὡς ἀνάξιος καὶ θὰ μοῦ λέγουν διάφοραις προφάσεϊς διπλωματικᾶς. Λοιπόν, ἀπὸ τὸ νὰ πάθω αὐτά, καλλίτερα νὰ ἀνοίξω τὸ μάτι μου μὴν τὸ πάθω ὥσπερ ἐπέρσι. Σοῦ περικλείω μίαν γραφὴν, ὅπου ἦλθε τώρα, καὶ ἰδὲς τί νέα λέγει· πλὴν νὰ τὰ πιστεύσω εἶναι κομμάτι δύσπιστα. Μ' ὅλον τοῦτο σοῦ τὴν στέλνω διὰ περιέργειαν, καὶ ὡς τὸ βράδυ, ἡ ταχύ, ὅ,τι μάθω σοῦ ξαναγράφω. Τώρα ἔλαβα καὶ ἓνα γραμματάκι ἀπὸ αὐτοῦ ἰταλικόν, πλὴν τὴν ὑπογραφὴν δὲν ἠμπόρεσα νὰ διαβάσω· ἀπὸ τὸ νόημα ὅμως ἐκατάλαβα, ὅτι εἶναι τοῦ ἰγγλεζάκι Ὅμφες. Μοῦ γράφει διὰ τὴν γυναικα, ὅπου ἔστειλα αὐτοῦ, τὴν Κόλφον, εἴτε Κατίγκων, ὅτι ἂν θέλω νὰ τὴν πάρῃ αὐτός, καὶ νὰ τοῦ τὸ βεβαιώσω, καὶ εἰς αὐτὸ εἶναι νοικοκύρης· καὶ πλεόν διὰ τὴν εὐγενίαν σας τυράζομεν διὰ καμμίαν ἄλλην. Ὑγείαινε καὶ εὐδαιμονεῖ.

Εἰς τοὺς ὁρισμοὺς σας.

Γεώργιος Σιδίνης.

3 Ἰουνίου 1824. Γαστούνη.

139. Π. Π. ΓΕΡΜΑΝΟΥ ΠΡΟΣ ΔΙΟΝ. ΡΩΜΑΝ

(Ἀριθ. 56 ἔγγρ. Ἀλεξ. Ρώμα).

Πανευγενέστατε Κόμν.

Ἐλαβον τὸ ἀπὸ δ' [15] Ἰουνίου φιλικὸν γράμμα σας καὶ ἐχάρην ἐπὶ τῇ εὐκταίᾳ μοι ὑγείᾳ σας. Εἶδον νὰ ἀπορῇτε, διότι δὲν εἶδετε εἰς τὴν Βολωνίαν οὐδὲ ἄνθρωπόν μου, οὐδὲ γράμμα μου· πλὴν, σᾶς λέγω, ὅτι ἤθελεν εὑρετε ἐκεῖ βέβαια ἢ τὸ ἐν ἢ τὸ ἄλλο, ἐὰν ἦτο τι οὐσιῶδες· ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ φίλος δὲν ἐνέκρινε διόλου τὴν γνωστὴν ὑπόθεσιν, ἀπλῶς δὲ μοι ἔγραψεν, ὅτι μόνῃ ἡ ὁμόνοια τῶν ὁμογενῶν θέλει ἐπιφέρει καλὰ ἀποτελέσματα, καὶ με παρακινεῖ πολὺ νὰ καταβῶ ἐκεῖ, διὰ νὰ προσπαθῇσω εἰς τοῦτο, περιέμενον νὰ μάθω τὴν ἐπιστροφὴν σας, διὰ νὰ σᾶς εἰδοποιήσω, ὅτι, ἐπειδὴ καὶ ἐκεῖθεν παρακινουμαι νὰ μεταβῶ εἰς τὴν πατρίδα, καὶ ἡ Εὐγενία σας προ-

λαβόντως μοι ἐγράψετε περὶ τούτου, καὶ ἄλλοι ἄλλοθεν με παρεκίνησαν, ἀπεφάσισα νὰ τὸ ἀκολουθήσω· καὶ, ἂν δυνηθῶ νὰ ὠφελήσω τι, καλῶς· εἰ δὲ μή, θέλει συμπάσχω καὶ ἐγὼ μετὰ τῶν πασχόντων ἀδελφῶν καὶ θέλει συναποθάνω μετ' αὐτῶν εἰς τοὺς κόλπους τῆς Πατρίδος.

Χαίρω, ὅπου καὶ ἡ Εὐγενία σας ἀπεφασίσατε τὴν μετὰβασίν σας εἰς τὴν Πατρίδα, καὶ σᾶς ἐπεύχομαι αἴσιον τὸν πλοῦν, καὶ ἐλπίζω ἐκεῖθεν νὰ ὠφελήσωμεν περισσότερον. Μὴ μοι γράψετε πλέον εἰς τὰ ἐνταῦθα, ὅτι ἴσως δὲν θέλει με προφθάσουν τὰ γράμματά σας.

Ἡ Θεὴ Πρόνοια νὰ μᾶς ἀξιώσῃ νὰ ἀνταμωθῶμεν ἅπαξ εἰς τὴν Πατρίδα κατὰ τὴν ἔφασίν μας. Ἐρρωσθε.

Ὁ Εὐακρινὴς φίλος σας

† Π. Π. (Παλαιῶν Πατρῶν)

αωκδ'. Ἰουνίου 15' ε.π. Ἐξ Ἀγκῶνος.

Εὐχομαι πᾶν ἐφετὸν τῇ Πανευγενεῖ Οἰκογενεῖ Σας.

Τῷ Πανευγενεστάτῳ Κόμῃτι

Κυρίῳ Διονυσίῳ δὲ Ρώμᾳ

τῷ λίαν μοι περιποθήτῳ εὐκλεῶς.

Εἰς τὴν Βενετίαν.

140. ΔΗΜ. ΠΕΡΟΥΚΑ ΠΡΟΣ ΔΙΟΝ. ΡΩΜΑΝ

(Ἀριθ. 57 ἔγγρ. Ἀλέξ. Ρώμα).

Εὐγενέστατε Κύριε

Δὲν ἔχω ἕτερον γράμμα σας ἀπὸ τὸ εἰς τὸ ἐδικόν μου ἀποκριτικόν σας πρῶτον, μολονότι καὶ βον σᾶς ἔπεμψα ἐγὼ διὰ τοῦ ἐν Ἑνετίᾳ κ. Ἀλεξίου Νικολαΐδου, ὅστις ἀπεκρίθη, ὅτι τὸ ἔστειλεν ὅπου εὐρίσκεσθε ἡ Εὐγενία Σας, καὶ εἶμαι εἰς ἄγνοιαν ἤδη ποῦ ὑπάρχετε. Δὲν ἔχω δικαίωμα φιλίας πεπαλαιωμένης νὰ σᾶς ζητήσω καὶ πάλιν τὴν ἐπιθυμίαν τῆς ἀνταμώσεώς μας· ἔχω ὅμως ὅ,τι εἶναι ριζωμένον εἰς τὸ βάθος τῆς καρδίας σας συνεργόν μου, καὶ εἶμαι πεπεισμένος, ὅτι ἐκεῖνο θὰ σᾶς κεντήσῃ νὰ με ἴδῃτε εἰς τὴν Βολωνίαν, δι' ὅπου ἐγὼ θὰ μισεύσω περὶ τὰ τέλη τῆς παρούσης ἐβδομάδος, Θεοῦ εὐδοκήσαντος, καὶ εὐχομαι νὰ ἐπιτύχω τοῦ ποθομένου μοι. Δὲν ἐλπίζω ποτέ, εἰς τὴν ὁποίαν δὲν πιστεύω ἐνκνίειν ἀπόφασίν σας, νὰ μὴ τὴν ἰδεσθῶ ἐν χειρῷ διὰ νὰ ἀκολουθήσω τὴν εὐθεϊάν μου ὁδόν, ἀλλ' ἂς μὴ δοθῇ τοιοῦτον συμβεβηκός.

"Αν δὲν ἔφερκ τὸ ὄνομά μου, ἤθελα πληρώσει τὴν ἐπιθυμίαν μου, διευθυνόμενος πρὸ καιροῦ ὅπου ἂν εἴσθε ἐγὼ· ἀλλὰ τὸ πρακτέον ποῖον ἤδη ἄλλο ἀπὸ τὴν ὑπόκλισιν εἰς ὃ,τι τις νὰ μεταβάλλῃ δὲν ἤμπορεῖ ; Μένω δὲ ἐν τοσούτῳ

Πρόθυμος εἰς τὰς προσταγὰς σας

Φ: καὶ 'Α:

Δ. Περούκας.

τῇ 21 'Ιουνίου 1824 'Εξ 'Αγκῶνος.

Al nobil Signore

Il Signor **Dionisio Roma**

Venezia

141. ΔΗΜ. ΠΕΡΟΥΚΑ ΠΡΟΣ ΔΙΟΝ. ΡΩΜΑΝ

(Ἀριθ. 58 ἔγγρ. 'Αλεξ. Ρώμα).

Εὐγενέστατε Κύριε.

Τὴν 21 τοῦ παρόντος μηνὸς Σῆς ἔγραψα τὴν ἀναχώρησίν μου ἐντεῦθεν διὰ τὴν Βολωνίαν, πρὸς κλητῶν Σας διὰ νὰ Σῆς ἴδω, ἂν ἦν τρόπος, ἐκεῖ. Ἦδη Σῆς λέγω, ὅτι ἔχω ἐλπίδας νὰ Σῆς ἴδω αὐτόσε καὶ, παρακαλῶ Σας, νὰ μὴ μὲ κατηγορήσετε ὡς παλίμβουλον, ἀποδίδοντες πάντα εἰς τὰ ἔθνη καὶ τὰ τοῦ ὀνόματός μου συναπαντήματα καὶ τὴν ὁποίαν ἔχω ἐπιθυμίαν νὰ Σῆς ἀπολαύσω ἀμέσως. Σῆς προσθέτω, ἐπεὶ ἔμαθα, ὅτι τάχιστα ἀναχωρεῖτε αὐτόθεν, εἰ δυνάτον, ἀνταλλάσσετε τὸν μισευμὸν Σας δέκα ἡμέρας, ἀφ' ἧς εἶχατε τὴν ἀπόφασίν Σας, διὰ νὰ μὴν ὑστερήσετε ἐμὲ τῆς φιλικῆς Σας ἐντεύξεως. Μένω δ' ἐν βίᾳ

Πρόθυμος εἰς τὰς προσταγὰς σας

Δ. Περούκας.

Τῇ 25 'Ιουνίου 1824 'Εξ 'Αγκῶνος.

Al nobil Signore

Il Signor **Dionisio Roma**

Venezia

142. ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΕΚ ΖΑΚΥΝΘΟΥ

(Φάκελ. 2123 ἀριθ. 2985^Α)

Ζάκυνθος, 12[24 'Ιουλίου 1824.

'Ιδού σῆς κοινολογοῦμεν τὰς ἐκστρατείας τῶν Ὀθωμανῶν καὶ ὁποῦ ἡ Ἑλλάδα καταγίνεται εἰς τὰ ὅπλα καὶ αὐτὴ καὶ μεγάλας ἐτοιμασίας,

εἰς τὸ προκείμενον, ὅπου τὴν φετεινὴν χρονιὰν ὁ Σουλτάνος ἔκαμεν ἀπόφασιν διὰ νὰ δώσῃ τέλος τῆς ὑποθέσεως, ἡτοίμασεν ἀπείρους δυνάμεις ἐναντίον τῆς Ἑλλάδος, διὰ νὰ προλάβῃ καὶ τὴν περίστασιν, ὅπου οἱ Ἕλληνες ἀλληλομκχοῦσταν. Ἐχομεν εἰδήσεις βεβαίαις, καὶ διὰ γραφῶν καὶ δι' ἀπαντημάτων, ὅτι ὁ στόλος τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἔκκαμεν ἀπόδασιν εἰς Ψαρὰ 25 χιλ. στρατιώτας ἀνελπίστως, διὰ προδοσίας ἐνὸς Αἰθαλιώτου. Ἀπερίγραπτος εἶναι ὁ κίνδυνος, ἡ θλίψις, ὅπου ἐδοκιμάσαμεν, καὶ ἐνταυτῷ ἀπερίγραπτος εἶναι ὁ ἥρωϊσμός καὶ θρῖγκμός τῶν Ψαριανῶν. Θεοῦ βοηθείᾳ, ἀπεκαταστάθησαν τροπικιοῦχοι. Οἱ ἄνδρες ἐσκότωναν τὰ γυναικόπαιδα, διὰ νὰ εἶναι ἐλεύθεροι εἰς τὴν μάχην, καὶ διὰ νὰ μὴν σκλαβώνωνται ἀπὸ τοὺς τυράννους· καὶ πολλὰ γυναικες ἐρρίπτοντο εἰς τὴν θάλασσαν μόναι των, διὰ νὰ μὴν αἰγμάλωτισθοῦν. 80 Ψαριανοὶ εἰς μίαν τάπηκ, ἔπειτα ἀπὸ πολλὴν μάχην, μὴν ἡμπορῶντες νὰ βασταξοῦν, διὰ νὰ μὴν παρχοθοῦν, ἔβηλιν φωτιὰν καὶ ἐκάησαν ἀντακμῶς μὲ ὄσους ἐχθρούς. Ἐσκαλῶσταν πολλὰ γυναικόπαιδα· θάνατος καὶ εἰς τὸ ἓνα μέρος καὶ εἰς τὸ ἄλλο· καί, ἀνάμεσα εἰς τὰ πλοῖα των, ὅπου ἐμβαρκάριζαν τὰ ἀδύνακτα μέρη, ἐν πλοῖον τοῦ καπ. Ἀναγνώστη μὲ 100 φαμιλίας, διωκόμενον ἀπὸ ἓν τουρκικόν, ἔβαλε φωτιὰν καὶ ἐκάησαν, διὰ νὰ μὴ πικσθοῦν· ὅπου αὐτὰ τὰ πλοῖα εὐρέθησαν ἐκεῖ ἀραμένεα, χωρὶς ἐφόδια. 6 χιλ. καὶ ἐπέκεινα ἐθανάτωσαν οἱ ἐδικοὶ μας, ἀγκυλιάζοντες ὁ εἰς ὑπὲρ τοῦ ἄλλου, μὲ τοὺς λάζους· τοὺς δὲ λοιποὺς ἐπολιόρησαν. Τοὺς ἔφθασαν δυνάμεις ἀπὸ τὰ ἄλλα νησιά, καὶ ὁ ἑλληνικὸς στόλος, ὁρμήσας μὲ βίαν ἐξοπίσω, ἐπειδὴ ἦτον κινημένος μὲ βουρλότα, πρὸς ἀπάντησίν των, κάμνουν πύλεμον φρικτὸν ξηρὰς τε καὶ θαλάσσης, καὶ μὲ ἀπόφασιν, ἡ ὅλοι νὰ χαθοῦν, ἡ νὰ καύσουν τὸν στόλον τοῦ ἐχθροῦ. Τέλος πάντων ἐνίκησαν οἱ Ψαριανοὶ καὶ δὲν ἐκυριεύθη ἡ πκτρίδα τους· καὶ μέλλει νὰ τελεύσουν ὅλοι οἱ ἐκεῖ ἀποβάντες Τοῦρκοι, καὶ ὅντις ὅπου ὁ στόλος των ἐπῆγεν εἰς Σμύρνην, διὰ νὰ βάλῃ ἀσκέρια, ἐπειδὴ εἶδον τὴν συμφορὰν τους, μέλλει νὰ μὴν μεταγυρῇ πλεόν, ὄντας τελευταία ἡ ἀπόφασις· καὶ προσμένομεν νὰ μάθωμεν, ὅπου ἐναντίον του ὥρμησεν ὁ ἐδικός μας.

Προσμένεται καὶ τῆς Ἀλεξανδρείας διὰ τὴν Πελοπόννησον μὲ ἀσκέρι. Κατὰ τὸ μέρος τοῦ Σαλῶνου ἦλθαν χιλ. 15, καὶ ἕτερη μία κολῶνα 10 χιλ. εἰς τὰς Ἀθήνας. Οἱ ἐδικοὶ μας ἐτοιμάζονται καὶ αὐτοὶ μὲ κροδίαν καὶ ὁ Κύριος βοηθὸς ἀμήν. Τούτην τὴν στιγμὴν ἔφθασεν εἰς Μεσολόγγι καίχι καὶ μᾶς ἐκοινολόγησεν ἀπὸ ἐγκόντρο, ὅπου ἐκεῖ ἐπῆγεν ἀπὸ Ψαρά, ὅτι τοὺς ἐχθροὺς τοὺς ἐξωλόθρευσαν,

καὶ πολλοί, ὅπου ἐμπρκάροντο εἰς βάρκας διὰ νὰ φύγουν καὶ ἀπερνοῦσαν εἰς Ἀντίψαρον, ἐπῆγαν οἱ ἐδικοὶ μας καὶ τοὺς ἐφόνευσαν. Αἱ ἀρμάδαι μάχονταί ὁλοέναι εἰς ἐκεῖνα τὰ πέλαγα. Μᾶς ἤλθαν καὶ φύλικα μὲ τὸ πρὸν ἀπάντημα, καί, μὲ τὸ νὰ μὴν προφθάνωμεν, δὲν σᾶς τὰ περικλείομεν· ἀλλ' οὔτε ποῦ ἤξεύρομεν τί λέγουν, μὲ τὸ νὰ μὴν ἐδόθησαν ἀκόμη ἔξω.

143. ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΙ ΕΞ ΥΔΡΑΣ

(Φάκελ. 2126 ἀριθ. 4494).

«Ἐδωτερικά».

Ὑδρα, τῇ 8 Αὐγούστου (1824).

«Ἀπόσπασμα γράμματος τοῦ Ἀντιναύρχου κ. Γ. Σαχτούρη τῆς πρώτης Αὐγούστου ἐκ τοῦ πορθμοῦ τοῦ Ταρμπουγάζι».

Τὴν 30 τοῦ ἀπελθόντος προχθές, 40 πλοιάρια ἐχθρικά, φέροντα στρατεύματα, ἐσκόπευον νὰ τὰ ἀποβιβάσωσιν εἰς τὴν Σάμον κατὰ τὸ μέρος τῆς Νήσου λεγόμενον Καρλόβασι. Τὰ ἀπαντήσαμεν καθ' ὁδὸν ἄνωθεν τῆς Σάμου καὶ κυνηγήσαντές τα καταπατήσαμεν ἐξ αὐτῶν δύο σακολέβες καὶ ἄλλας δύο ἐπιάσαμεν· τὰ δὲ λοιπὰ ὅλα φεύγοντα ἔπεσαν κακὴν κακῶς εἰς τὴν κατάντικρυ πλευρὰν τῆς Μικρᾶς Ἀσίας.

Χθές ἤλθαμεν εἰς τὸν Ταρμπουγάζι καὶ ἀράξαμεν εἰς τὸν πορθμόν. Ἐντοσοῦτω δὲ ὁ ἐχθρικός στόλος τοῦ Τοπάλ, συνιστάμενος ἀπὸ 18 πολεμικῶν μεγάλα καὶ ἄλλα μικρά, γολέταις, σαλούπαις, σακολέβαις καὶ πιαντέδες, ὑπὲρ τὰ 100, εὐρίσκετο ἀραγμένος ὀπισθεν τοῦ Ἀκρωτηρίου Ἀγία Μαρίνα, ἑτοιμος νὰ πάρῃ καὶ μεταβιβάσῃ, χθές ἴσως τὸ ἐσπέραις, ἄλλαις 4 χιλ. στρατεύματα, τὰ ὅποια εὐρίσκοντο κατασκηνωμέναι εἰς τὰ ἀντίκρυ παράλια· ὡς δὲ μᾶς ἐννόησαν, ἔστηκώθησαν εἰς τὰ πανιὰ τὰ μεγαλήτερα, 18 τὸν ἀριθμὸν, καὶ περὶ τὰς 7 ὥρας πλησιάσαντα ἄρχισαν νὰ μᾶς πυροβολίζωσι· τὰ βόλια τοὺς ὅμως δὲν ἐκλόνισαν δι' ὅλου τὴν γενναϊότητα τῶν ἐδικῶν μας· καὶ δύο μόνον πυρπολικά, σηκωθέντα εἰς τὰ πανιὰ καὶ ἔχοντα τὰ ὑπερδέξια τῶν ἐχθρῶν, ἔτρεψαν εἰς φυγὴν τὸν βομποπικόν· ἐκεῖνον στόλον.

Σήμερον ὡσαύτως κατὰ τὴν αὐτὴν ὥραν μᾶς ἐπλησίασε πάλιν ὁ ἐχθρικός στόλος καὶ μᾶς ἐπυροβόλησε· καὶ πάλιν τὰ πυρπολικά μας τὸν ἀπεδιώξαν χωρὶς ὁ στόλος νὰ σηκώσῃ ἄγκυραν.

Κρίνομεν ἀναγκαῖον νὰ φυλάξωμεν τοῦτο τὸ στενόν, ὡς ἐπικινδύ-

νότατον διὰ τὴν Σάμον, καὶ νὰ προσέχωμεν τὰ κινήματα τοῦ ἐχθροῦ, κατὰ τοῦ ὁποίου, ὄντος καλὰ δυναμωμένου, δὲν ὑπάγομεν, εἰμὴ ὅταν ἐνωθώμεν μὲ τὴν σπετζιώτικην μοίραν, τῆς ὁποίας ἐν μόνον πλοῖον, ἡ νηὺς, εἶναι μεθ' ἡμῶν, καὶ ἐν πυρπολικόν· ὥστε τὰ ἐνταῦθα πλοῖα μᾶς δὲν ὑπερβκίνουν τὸν ἀριθμὸν τῶν 26.

Τῇ 4 τοῦ Αὐγούστου ἠνώθησαν μὲ τὸν στόλον καὶ ἕτεροι 9 πλοῖα σπετζιώτικα καὶ ἐν ψαρινόν καὶ συνεκροτήθη νευμαχία σημαντική· ἐνίκησαν δὲ οἱ ἐδικοὶ μᾶς καὶ ὁ Τουρκικὸς στόλος ἐτράπη εἰς φυγὴν.

Τῇ 5 τοῦ Αὐγούστου ἀνέτειλε μετὰ τοῦ ἡλίου καὶ ἡ δόξα τῆς Ἑλλάδος. Ὁ μικρὸς ἐκεῖνος ἑλληνικὸς στόλος συνεπλέχθη μὲ τὸν πολυἀριθμον τουρκικὸν καὶ μὲ ἐξ πυρπολικῶν τοῦ ἔκχυσε ἐν τῷ μέσῳ τοῦ πελάγους, μετὰ τῶν Ἀκρωτηρίων Ἀγίως Μαρίας καὶ Κολώνας, μίαν φριγάδα 54 κανονίων, ἄλλην φριγάδα 48 κανονίων καὶ ἐν βρίκιον 20 κανονίων, μετὰ τῶν ὁποίων ἐκάησαν ὑπὲρ τὰς 2,000 ἐχθρῶν. Εἰς τὸ πυρποληθὲν βρίκιον εὐρίσκετο εἰς πασσῶς Τουνεζίνος μετὰ τῆς οἰκογενείας του, ὅστις ἐπρόφθασε καὶ ἐρρίφθη εἰς τὴν θάλασσαν καὶ ἐπιάστη ζωντανὸς ἀπὸ βάρκαν σπετζιώτικην. Τόσος θόρυβος ἐγένετο, ὥστε οἱ ἐχθροί, βλέποντες ἀπὸ τὰ περὶ πλοῖα τοὺς πίπτοντας ἀπὸ τὰ καίόμενα, ἐρίπτοντο καὶ αὐτοὶ εἰς τὴν θάλασσαν ἀπὸ τὸν μέγαν φόβον καὶ ἐπνίγοντο.

Ὡ! ποία τιμὴ χρεωστεῖται εἰς τοὺς γενναϊοτάτους πυρπολητὰς καὶ ποία ἀθανασία θέλει στεφανώσῃ ἐνδόξως τὰς λαμπροτάτας ἀνδραγαθίας τῶν καπετάνων Καναρίου Ψαριανοῦ, Α. Τσαπίλη, Γ. Βατικιώτη, Δ. Ραφαλιᾶ καὶ Ρομποτόση, ὕδαρίων, καὶ Λαζάρου σπετζιώτου καὶ τῶν τολμηροτάτων ναυτῶν των! Οἱ μεγαλόψυχοι οὗτοι, χωρὶς νὰ φοβηθῶσι τὸ πῦρ, χωρὶς νὰ δειλιάσωσι τὰ πολλὰ ἐκεῖνα φρούρια, ἀπὸ τὰ ὁποῖα ἔπιπτον τὰ βόλια ὡς χάλαζα, ἐπλησίασαν μὲ μεγαλοψυχίαν καὶ διὰ βικιωτάτου πυρὸς τὰ ἐσφενδόνισαν εἰς τὸν οὐρανόν· 2,000 ὀλοκυτώματα δὲν ἐδυώπησαν ἀρὰ γε τὸν Ποσειδῶνα!

Ἴδου ἡ περιγραφή τῆς νευμαχίας, ἀποσπασθεῖσα ἀπὸ τὸ γράμμα τοῦ αὐτοῦ ἀντιναυάρχου τῶν 5 Αὐγούστου.

Ἵστεροι ἀπὸ τὰς πρώτας δύο πλησιάσεις τοῦ ἐχθροῦ, εἰς τὰς ὁποίας τὸν ἐδιώξαμεν μὲ ἄκραν τοῦ καταισχύνῃ καὶ περὶ τῶν ὁποίων σᾶς ἐδώκαμεν πληροφορίας μὲ τὴν ὑστέραν μᾶς 1 τρέχοντος, ἐπλησίασε καὶ τρίτην φορὴν χθὲς μὲ ὅλα του τὰ πολεμικὰ πλοῖα, 22 τὸν ἀριθμόν. Ὁ πυροβολισμὸς ἤρχισεν ἀπὸ τὰς 4 1/2 ὥρας τῆς ἡμέρας· μᾶς ἐπλησίασαν ὅλα τὰ μεγάλα, φεργάδες, φριγαδῶνια καὶ

κορβέταις· μετέπειτα ὅλα τὰ μικρά, βρίκια, γολέτσι, καὶ γαλιότσι.
 Ἡμεῖς, μὲ τὸ νῆ μὴν ἦταν ἔτοιμα τὰ μπουρλότα μας, ἐκβάλλομεν εἰς
 τὰ πανιά 16 μόνον πλοῖα ὑδρικήκα καὶ σπετζιώτικα, τὰ ὅποια εἶχον
 φθάσει μὲ ἓνα πυρπολικὸν ὁμοῦ μὲ ἕτερα πυρπολικὰ ψαριανὰ τοῦ
 Καπετὰν Καναρίου, ὅστις εἶχε φθάσει μόνος κατ' ἐκείνην τὴν ὥραν.
 Ὁ πυροβολισμὸς ἦτον ζωηρότατος καὶ ἀπὸ τὰ δύο μέρη· ἡ δὲ ἀντι-
 παράταξις τῶν ἐδικῶν μας ὑδρικών καὶ σπετσιοτῶν τακτικωτάτη
 ἔως ὅτου, συνοδευόμενα τὰ πυρπολικά ἀπὸ τὰ πλοῖά μας, ὥρμησαν
 κατὰ τοῦ ἐχθροῦ καὶ τὸν ἔτρεψαν εἰς φυγὴν, ξεμακρύνοντές τον πολὺ
 περισσότερον ἀπὸ τὰς ἄλλας δύο προλαβούσας ἡμέρας μὲ ἀκροτάτην
 του καταισχύνην. Βάλετε κατὰ νοῦν πόσην ἐμψύχωσιν τοῦτο ἔδωκεν
 εἰς τοὺς ἐδικούς μας καὶ πόσην ἐκφόβησιν εἰς τὸν ἐχθρόν, καὶ μάλι-
 στα εἰς τὰ στρατεύματά του, τὰ ὅποια, κατακαλύπτοντα ὅλους τοὺς
 ἀντίκρου λόφους τῆς Ἀσίας, ἔβλεπον τὴν φυγὴν τοῦ στόλου των. Ἀλλὰ
 ἄλλος μεγαλῆτερος θρίαμβος ἐπερίμενε τὸ ἑλληνικὸν ναυτικόν. Σή-
 μερα τὸ πρῶτ' εἶδαμε αὖθις τὸν ἐχθρόν ἐπιστρέφοντα πρὸς ἡμᾶς, ἔχοντα
 μάλιστα τὸν ἄνεμον εὐεργετικόν, διότι εἶχε φυσήσει ἀπὸ τὰ ἔξω.
 Ἐδιωρίσαμεν ὅλα μας τὰ πυρπολικά καὶ εὐγῆκαν εἰς τὰ πανιά ὁμοῦ
 μὲ διάφορα ὑδρικοσπετζιώτικα, καὶ πρὸς τὴν 4 τῆς ἡμέρας ἐπλησίισε
 τὸ πυρπολικὸν μας πλοῖον τοῦ καπετὰν Δ. Τζάπελη εἰς μίαν φρε-
 γάτα τῆς πρώτης τάξεως 16 κκονίων εἰς *banda* κατὰ τὸν κάβον τῆς
 Ἀγίας Μαρίνας καὶ τὸ ἐκόλλησεν εἰς αὐτήν. Ὁ ἄνεμος ἦτον ἀπ'
 ἔξω λεπτότατος, ἀπὸ τὸ ὅποιον βοηθουμένη ἡ φεργάδα, καὶ μάλιστα
 ἀπὸ τὰς διχοφόρους βάρκας, ὅπου τὴν ἐτραβοῦσαν, ἀπέφυγε πρὸς ὦρας
 τὸν κίνδυνον καὶ οὕτως ἀπέτυχε τὸ πυρπολικὸν μας, τὸ ὅποιον καὶ
 ἐκῆν· ἔδωκεν ὁμως καιρὸν τοῦ γενναίου καὶ ἐπιτηδειοτάτου καπετὰν
 Καναρίου εἰς τὸ νῆ ὑπάγει κατ' αὐτῆς μὲ τὸ ἐδικόν του μπουρλότο
 καὶ ὁρμήσας ἐπῆγε καὶ τῆς τὸ ἐκόλλησεν εἰς τὸ μέσον, εἰς τὰς 5
 ὥρας τῆς ἡμέρας, καὶ ἐντὺς ὀλίγου ἐπῆρε φωτιὰν τὸ πυριτοφυλάκιον·
 ὥστε μὲ τὴν φλόγα καὶ μὲ τὰ διάφορα σίδερα καὶ ξύλα ὅπου ἐπέ-
 ταξαν εἰς τὸν ἀέρα, ἐθανάτωσαν ὅχι μόνον τοὺς ἔσω εὐρισκομένους
 νηύτας καὶ στρατιώτας, ὑπὲρ τοὺς 600, ἀλλὰ ἀκόμη πλῆθος ἐξ ἐκεί-
 νων, ὅπου εὐρίσκοντο ἐπάνω εἰς τὰ πλησίον παράλια καὶ λόφους, καὶ
 ἔτι 15 ἢ 20 κκίικα, ὅπου εὐρέθησαν πλησίον καὶ ἐκάησαν, τὰ ὅποια
 εἶχον ἐκεῖ κοντὰ διὰ μετακόμισιν στρατευμάτων εἰς τὴν Σάμον.
 Περὶ δὲ τὰς 11 ὥρας ὁ καπ. Δημήτριος Ραφαλιῆς ὥρμησε μὲ τὸ
 πυρπολικὸν του ἐναντίον μιᾶς μεγάλης κορβέτας, ἡ φριγαδόνι, Τριπο-
 λίτικης καὶ τὸ ἐκόλλησεν εἰς αὐτήν. Συγχρόνως ἔκαμε τὸ ἴδιον καὶ

ένα άλλο πυρπολικὸν σπετζιώτικον, καὶ μετ' ὀλίγον φλόγα μεγάλη συνωδευομένη μὲ κρότον ἀναψε τὸ φριγαδόνι καὶ ἐκάη ὀλοτελῶς, ὃ δὲ καπετὰν Γ'ε. Ρομπότσης, ὁρμήσας ἐναντίον μιᾶς ἄλλης φρεγάδας, τῆς ἐκόλλησε καὶ αὐτὸς τὸ πυρπολικὸν πλοῖον, ἀλλ' ὁ ἄνεμος καὶ ἡ πολλαῖς βάρκαις τοῦ ἐχθροῦ, ὅπου τὴν ἐτραβοῦσαν, ἐκάμαν νὰ ἀφυγῇ τὸν κίνδυνον· ὅθεν καὶ ἐκάη μόνον τὸ μπουρλότο αὐτό. Οὗτος, ἂν δὲν ἐζητοῦσε τὴν φρεγάδα, ἤθελε βέβαια καύσει ἐν ἄλλο μπρίκιον, ὅπου τοῦ ἦτον πλησιέστερον καὶ εὐκολώτερον· ἀλλὰ, προθυμοποιηθεὶς νὰ καύσῃ μᾶλλον τὴν φρεγάδα, ἀπέτυχεν· μὲντοι τοῦτο ἡ γενναιότης του ἐστάθη μεγάλη. Περὶ δὲ τὴν 9 ὥραν ὁ καπ. Ι. Βατικιώτης ὥρμησεν ἐναντίον ἐνὸς ἱμπρικίου Τουνεζίνου καὶ τοῦ ἐκόλλησε καὶ αὐτὸς τὸ πυρπολικὸν τοῦ πλοῖον καὶ οὕτως ἐκάηκε καὶ αὐτὸ ἐντὸς ὀλίγου.

Κρίνω χρεὸς μου νὰ συστήσω εἰς τὴν Εὐγενίαν σας ὅλους τοὺς Καπετάνους καὶ νύτας τῶν πυρπολικῶν μας πλοίων, ὅχι μόνον τῶν πρώτων, ἀλλὰ καὶ τῶν δευτέρων, ὡσὰν ὅπου ὅλοι χωρὶς ἐξαίρεσιν ἔδειξαν ἄκραν γενναιότητα, ἀφέντες ἑαυτοὺς ἐναντίον τοῦ ἀκαταπάστου πυροβολισμοῦ μικροῦ καὶ μεγάλου ἀπὸ τὰ καυθέντα ἐχθρικά πλοῖα. Ἐδειξαν δὲ τσαύτην γενναιότητα καὶ ἐπιδειξιότητα, ὥστε λογικῶς φαίνεται σχεδὸν ἀπίστευτον τὸ νὰ καύσουν τοιαῦτα πλοῖα ἐν τῷ μέσῳ τῆς θαλάσσης καὶ καθ' ἡμέραν.

Βάλετε κατὰ νοῦν ὅποιον φόβον ἔλαβον οἱ ἐχθροὶ καὶ ὁ ἴδιος Τοπάλ πασᾶς, εἰς τοῦ ὁποίου τὴν ὄρασιν δὲν πρέπει νὰ ἀντανakλοῦσι βέβαια καλὰ ἡ φλόγα καὶ πυρκαϊὰ τῶν πλοίων τοῦ καιομένου ἐμπρός του, χωρὶς νὰ δύνατο νὰ τολμήσῃ εἰς βοήθειάν των· τοιοῦτης λογῆς ἐλπίζομεν, ὅτι ἀνετράπησαν ἤδη τὰ σχέδιά του κατὰ τῆς Σάμου, διότι κατὰ ὅπου πρέπει νὰ ἔχασε σχεδὸν 2000 εἰς τὰ τρία πλοῖα καὶ καίκια, εἶδαμε καὶ τὰ διαμείνεντα στρατεύματα ἐπιστρέφοντα εἰς τὰ ὅπισθεν καὶ κανένας ἀπὸ ἐκείνους ὅπου ἐστάθη παρὼν εἰς τοῦτο τὸ θέατρον μὴς φαίνεται, ὅτι δὲν θέλει τολμήσει πλέον νὰ ἐμπαρκαριστῇ. Καθ' ὅλας ταύτας τὰς ἐνδοξοτάτας δύο ἡμέρας, αἵτινες κάμνουν ἐποχὴν εἰς τὰ χρονικά τοῦ Ἑλληνικοῦ Ναυτικοῦ, εὐρέθη καὶ μία παροῦσα γολέτα γαλλικὴ, ἣτις καὶ θέλει διακηρύξει τὰ πάντα. Εἶθε νὰ παρευρίσκοντο καὶ ἄλλοι εὐρωπαῖοι, ὅχι ὅμως μέσα εἰς τὰ τουρκικὰ πλοῖα, ὡς εἶδαμεν ἱκανοὺς ποῦ ἐκάησαν καὶ ἐπνίγησαν ἀντάμα καὶ ἀξίως τῆς ἐλευθεροφροσύνης καὶ χριστιανισμοῦ των. Εἶθε τοιοῦτον τέλος νὰ λαμβάνουν ὅσοι ἐξ ἐκείνων ζητοῦν νὰ κατὰτρέχουν τὸ ταλαίπωρον ἔθνος μας.

Κύριοι· τὰ μπουρλότα μας εἶνε τὸ μεγαλύτερον ἄρμα μας κατὰ τοῦ ἐχθροῦ, καὶ με' αὐτά, Θεοῦ θέλοντος, θέλει κάμωμεν καὶ ἐτέ-
ρους μεγαλητέρους θριάμβους, ἤδη, ὅπου καὶ οἱ ναῦταί μας ἔλαβαν
ικανὴν ἐπιτηδειότητα καὶ μέγα θάρρος, ὥστε νὰ τρέχωσι με' γενναι-
ότητα τόσῃν αὐτοὶ κατὰ τοῦ ἐχθροῦ· κάθε ναύτης μας ἤδη ἔγινεν
ένος λέων, οἱ δὲ Τοῦρκοι ἐκ τοῦ ἐνκντίου ἐκυριεύθησαν ἀπὸ μέγαν
φόβον, ὅθεν καὶ ὅσα περισσότερα μᾶς στέλλετε, τόσον περισσοτέρας
νίκας ἐλπίζομεν νὰ κάμωμεν. Ὁ χαμός μας ἐστάθη μόνον εἰς δύο
ἀνθρώπους, ὅπου ἐσκοτώθησαν εἰς τὸ Ψαριανὸν μπουρλότο τοῦ Κα-
ναρίου, οἱ δὲ λοιποὶ ὅλοι ἔμειναν ἀβλαβεῖς, πλὴν ενός, ὅστις ἐσκοτώθη
ἀπὸ τὸν Ρομπότση, καὶ ὁ καπετάνιος Δ. Τζάπελης, ὅστις ἐκάη εἰς
τὸ πρόσωπον, πλὴν εὐκόλως ἰατρεύεται. Ὁ λοιπὸς στόλος τοῦ ἐχθροῦ
περιέρχεται ἔξω ἀκόμη· ἀγνοοῦμεν ἂν ἀπόψε ἀποφασίσῃ νὰ παραι-
τηθῇ ἀπὸ τὸ σχέδιόν του καὶ ἀναχωρήσῃ.

Ἡ χερμόσυνος εἵδησις τῆς λαμπρᾶς ταύτης ναυμαχίας ἐφθασεν
ἐδῶ χθὲς τὸ πρωί· ἤρχισαν τὸ πρῶτον οἱ κώδωνες ὅλης τῆς πόλεως,
ἐψάλη εἰς τὸν σεπτὸν ναὸν τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου ἡ ἐπινίκιος δο-
ξολογία πρὸς τὸν Ὑψιστον Κύριον καὶ κραταιὸν ὑπέρμαχον τῆς Ἑλ-
ληνικῆς ἐλευθερίας, καὶ ὁ ἀρχιεπίσκοπός μας κύριος Ταλαντίου
Νεόφυτος ἐξεφώνησε λόγον. Μετὰ ταῦτα ὁ συνεχὴς βόμβος τῶν
κανονίων ἐκλόνισε τὸν ἀέρα ἀπὸ ὅλα τὰ κανονοστάσια, καὶ τὰ ἐπι-
δημοῦντα ἐνταῦθα στρατεύματα, παρισταθέντα ἐπὶ τὸ πένριξ ἄκρα
τῆς νήσου, συνετέλεσαν εἰς τὴν πνήγυριν τῆς νίκης, κροτοβολήσαν-
τες πανταχόθεν τρίς με' τὰ τουφέκια των τότε, καὶ πάλιν τὸ ἐσπέ-
ρας τρίς.

Ὅλοι οἱ ἐνταῦθα εὐρισκόμενοι ναῦται ἐκυριεύθησαν ἀπὸ ἄμετρον
ἐνθουσιασμὸν καὶ ὑπερβολικὴν ἄμιλλαν, καὶ ἡ ἐκπλεύουσα ἤδη νέα
μοίρα ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ νηαρχοῦ Κυρίου Α. Μικούλη μᾶς ὑπό-
σχεται ἐπίσης λαμπρὰ ἀνδραγαθήματα. Ἐξεκίνησαν δὲ ἀμέσως μετὰ
τὸ φθάσιμον τῆς εἰδήσεως χθὲς καὶ ἕτερα πυρπολικά καὶ ἄφθυνα
πολεμοφόδια διὰ τὴν Σάμο.

144. ΑΛ. ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΥ ΠΡΟΣ ΔΙΟΝ. ΡΩΜΑΝ

(Φάκελλος 2123 ἀριθ. 2987).

Εξοχώτατε Κύριε Κόμη.

Ὁ Κύριος Λεβίδης με' ἀνέφερε τοὺς πρὸς με' ἀδελφικούς σας ἀσπα-
σμούς, καὶ με' λύπην μου ἔμαθα ἀπὸ τὸν ἴδιον, ὅτι τὸν εἶπετε, ὅτι

δὲν ἐλάβετε ἀποκρίσιν μου εἰς δύο σας γράμματα. Ἄν καὶ ὀλίγον ἐγνωρίσθημεν εἰς τὴν Ἰταλίαν, νομίζω ὅμως, ὅτι δὲν χρειάζεται πολὺς καιρὸς διὰ νὰ γνωρισθοῦν δύο εἰλικρινεῖς καρδίαι. Εἰς ἐκείνην τῆς Ἐξοχότητός σας ἐγνώρισα ἀμέσως τὸν ὑπὲρ τῆς εὐδαιμονίας τοῦ Ἑθνους μας ἐνθουσιασμόν, καὶ δὲν ἠπατήθην, καθὼς ἤξεύρω καλῶς, ὅτι καὶ ἡ Ἐξοχότης σας δὲν ἠπατήθητε εἰς τὴν διάγνωσιν τῶν φρονημάτων μου. Δὲν ἔπρεπε λοιπὸν ν' ἀμφιβάλλετε, ὅτι, ἂν ἐλάμβανα γράμματα σας, ἤθελα σᾶς ἀποκριθῇ καὶ χωρὶς νὰ λάβω ἔμως ἤθελα σᾶς γράψῃ, ἐὰν δὲν ἐγνώριζα, ὅτι ἡ καλλιτέρα ἀνταπόκρισις μετὰ τῶν ἀληθῶν πατριωτῶν εἶναι τὸ νὰ κάμνῃ ὁ καθείς τὸ χρέος του, ὅπως ἡμπορέσῃ καὶ ὅπου εὐρεθῇ. Κατὰ τοῦτο ἐλπίζω, ὅτι δὲν ἔσφαλα πρὸς τὴν φιλίαν σας καὶ ἐπιθυμῶ νὰ διαλυθῇ ἂν ὑπάρχῃ τις ὑπόψια εἰς τὴν καρδίαν σας.

Ὁ Κύριος Λεβίδης θέλει σᾶς ἀναφέρει μίαν ὑπόθεσιν, περὶ τῆς ὁποίας τὸν γράφω εἰς πλάτους· θέλει σᾶς ἐκθέσῃ τὰ αἰτία, τὴν ἀνάγκην καὶ τὴν ὠφέλειαν ἐνταυτῶ, τὰ ὅποια ὅλα ἀφοῦ πληροφορηθῇ ἐντελῶς ἡ φιλογενὴς ψυχὴ σας, δὲν ἀμφιβάλλω, ὅτι θέλετε κάμει καὶ τ' ἀδύνατα δυνατά, διὰ νὰ λάβῃ ὅσον τὸ δυνατόν ἀχίστα τὴν ἐπιθυμητὴν ἔκβασιν ἢ ὑπόθεσις.

Ἡ εἰς τὴν Ζάκυνθον παρουσίᾳ σας εἶμαι βέβαιος, ὅτι θέλει χρησιμεύσει εἰς πολλὰς περιστάσεις καί, ἐπειδὴ γνωρίζω τὴν καρδίαν σας, εἶμαι βέβαιος, ὅτι εὐχαρίστησιν καὶ ὄχι βάρος θέλουν σᾶς διδεῖν τὰ γράμματα μου.

Διώρισα τὸν Κύριον Λεβίδην, ἰδεαζόμενον τακτικῶς παρὰ τῆς ἐν ἀπουσίᾳ μου ἐπιτροπῆς περὶ πάντων τῶν ἐνταῦθα, νὰ ἰδεάζῃ ἀκριβῶς καὶ τὴν ἐξοχότητά σας, τὸ ὅποῖον, εἶμαι βέβαιος, ὅτι θέλει ἀκόλουθήσει.

Ἐπιθυμῶ νὰ σώζετε πρὸς ἐμὲ τὴν ὁποίαν προσφέρω διὰ τὸ ὑποκείμενόν σας ἄδολον ἀγάπην καὶ εἰλικρινῇ ὑπόληψιν.

Ὁ πατριώτης καὶ ἀδελφός σας

Ἄ. Μαυροκορδάτος.

16 Αὐγούστου, 1824. Ἀπὸ τὸ στρατόπεδον.

Ἐκ τοῦ πρωτοτοτύπου ἴσον ὅμοιον καὶ ἀπαράλλακτον, εὐρισκόμενον εἰς χεῖρας τοῦ Κόμητος Κυρίου Δ. ὁ δὲ Ρώμα.

Ἐν Ζακύνθῳ τῇ 18)30 Μαΐου 1837.

Ὁ Ὑποπρόξενος τῆς Α. Μ.
τοῦ Βασιλέως τῆς Ἑλλάδος
εἰς Ζάκυνθον.

(Τ. Σ.) Κ. Καναλέτης.

148. ΜΑΝΟΥΗΛ ΒΕΡΝΑΡΔΟΥ
ΗΡΟΣ ΚΑΝΔΙΑΝΟΝ ΔΙΟΝ. ΡΩΜΑΝ

(Ἀριθ. 59 ἐγγράφων Ἀλεξ. Ρώμα).

Ἐκλαμπρότατε Ἀρχων Κόμη Ρώμα Κύριε Γεώργιε Καν
 διάνε.

1824, τῇ 25 Αὐγούστου. Ἐκ Κυθήρων.

Κατευοδοθεὶς σὺν Θεῷ μὲ ὑγίαν ἐνταῦθα, ἐτελείωσα τὸ βιβλίον ἐκεῖνο, ὅπου εἶχον ἀνὰ χεῖρας· τῶρα λοιπὸν μελετῶ νὰ ὑπάγω εἰς τὸ Τζιριγότον, διὰ νὰ νῆνταμῶσω ἐκεῖ μερικοὺς Σφακιώτας γνωρίμους μου καὶ νὰ εἰπῶ εἰς αὐτοὺς τὰ ὅσα ἀπαιτεῖ ἡ περίστασις τῶν περρασμένων πρῆγματων καὶ ἐκείνη τῶν μελλόντων, καὶ ἐκεῖθεν ἐπιστρέφω πάλιν ἐδῶ καὶ ἐξῆκολουθῶ τὴν ὁδοιπορίαν μου. Ἐλπίζω νὰ εὕρω καιρὸν καὶ αἰτίαν εὐνοϊκὴν νὰ σᾶς γράψω καὶ ἀπὸ μακρύτερα μέρη. Παρρηχλῶ νὰ προσφέρω τῷ ἐκλαμπροτάτῳ πατρί σας Ἀρχοντι Κόμητι Ρώμα, τῷ συνεργάτῃ μου, τοὺς δουλικούς μου χειρσπασμούς, ὁμοίως καὶ τῇ ἐκλαμπροτάτῃ Ἀρχοντίσῃ Κομίσσῃ συζύγῳ σας, τοὺς δὲ γλυκυτάτους μου ἀσπασμούς εἰς τὰ φίλτατά σας ἀρχοντόπουλα, τοὺς δὲ ἀδελφικούς μου ἀσπασμούς τῷ εὐγενεστάτῳ Κυρίῳ Γεωργίῳ Συγούρῳ, τῷ περιποθήτῳ καὶ εὐλικρινεστάτῳ μοι φίλῳ μετὰ τοῦ υἱοῦ καὶ θυγατρὸς του.

Ἡ εὐγένεια τῆς ψυχῆς σας καὶ ἡ πρός με φιλανθρωπία καὶ εὐεργεσία σας θέλει μείνουν ἀνεξάλειπτα ἀπὸ τὴν ψυχὴν μου μέχρι τῆς τελευταίας μου ἀναπνοῆς, διὸ καὶ δὲν θέλει παύσω ἀπὸ τοῦ νὰ παρακαλῶ τὸν ἅγιον Θεὸν διὰ τὴν ἀκλόνητον ὑγίαν καὶ μακροβιότητά σας.

Τολμῶ, ἐκλαμπρότατε ἄρχων, νὰ σᾶς παρακαλέσω νὰ φυλάξῃτε ἐπιμελῶς τὸ φυλλάδιον ἐκεῖνο τῶν τραγουδίων τῆς Ἐλευθερίας, τὸ ὅποιον ἔχων τυπωμένον εἰς τὴν Μολδαυίαν, σᾶς εἶχον δώσει διὰ νὰ τὸ θεωρήσῃτε· ὁμοίως καὶ τὸ *allons enfants de la Patrie*, ἔστω μὲ τὰς νότας τῆς μουσικῆς, καὶ ὅταν ἀποκαταστηθῶ εἰς κένον μέρος θέλει στείλω νὰ σᾶς τὰ ζητήσω διὰ νὰ τὰ μετατυπώσω. Τὴν φυλλάδα μοὶ φαίνεται, ὅτι ἐδώσετε τῷ Ἀρχοντι Κόμητι Δ. Σολωμῷ. Καὶ μένω μὲ τὴν εὐχαρίστησιν τοῦ νὰ μανθάνω πάντοτε περὶ τῆς τιμω φεστάτης μοὶ ὑγείας σας ὅλων, καὶ μὲ τὸ βεβήτατον σέβας

Τῆς εὐεργετικωτάτης μοὶ Ἐκλαμπρότητός σας

Ταπεινότητος δοῦλος
Μανουὴλ Βερνάρδος.

146. ΑΘ. ΖΑΡΙΦΗ ΠΡΟΣ ΔΙΟΝ. ΡΩΜΑΝ

('Αριθ. 60 έγγραφων 'Αλεξ. Ρώμα).

Κόμην, χαίροις.

Ἀπὸ τὰς σοφὰς συμβουλὰς τῆς ἐπαγεύθην. Ἀνέβαλα τὸ ταξείδιόν μου μόνον διὰ νὰ λάβω δι' αὐτὸ τὴν ὁδηγίαν τῆς. Ἴσως ἐπληροφόρηθης, ὅτι ἡ κάθε στιγμή σημαίνει δι' ἐμὲ πολὺ, καὶ μάλιστα εἰς ταύτην τὴν κρίσιμον ὥραν τῶν πραγμάτων. Γράψε μου περὶ τῆς ἀρμάδας.

Τῆς ὑμετέρας Ἐξοχότητος
'Αδελφὸς Ἀθανάσιος Ζαρίφης.

1824 Σεπτεμβρίου 8 Πηγαδάκια.

**147. Η ΓΕΝ. ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ ΤΗΣ ΔΥΤ. ΕΛΛΑΔΟΣ
ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΑΝΤ. ΚΟΥΕΡΙΝΟΝ**

Κατατεθειμένον ἐν τῷ ἀρχεῖῳ Διον. Ρώμα.

('Αριθ. 61 ἔγγρ. 'Αλεξ. Ρώμα).

Πρὸς τὸν εὐγενέστατον Κόμντα

Κύριον Ἀντώνιον Κουερῖνον.

Εἰς Ζάκυνθον.

Ἀριστε Πατριῶτα.

Ἐλήφθη ἡ ἀπὸ 29 τοῦ λήξαντος ἐπιστολή Σας καὶ τὰ τετρακόσια τάλληρα, τὰ ὅποια ἐγχειρίσατε εἰς τὸν Κύριον Λεβίδην αὐτόθι. Θέλετε δὲ λάβει παρ' αὐτοῦ τὴν ἐνυπόγραφον ὁμολογίαν τοῦ ἐκλαμπροτάτου Γενικοῦ Διευθυντοῦ Κυρίου Α. Μαυροκορδάτου, καθὼς ἀπαιτεῖ ἡ τάξις.

Ἐπροσπαθήσατε, Κύριε, νὰ δουλεύσετε τὴν Πατρίδα εἰς μίαν ἀπὸ τὰς μεγαλητέρων τῆς ἀνάγκης, καὶ ἡ Πατρίς Σας προσφέρει δι' ἡμῶν τὰς εὐχρηστίας τῆς, ὅτι παρεβλέψατε καὶ τὸ συμφέρον καὶ τὰς οἰκιακάς Σας ἀνάγκας, διὰ νὰ κάμνητε ἐντελῶς τὸ χρέος Σας πρὸς αὐτήν. Ἐθε νὰ ἐμμοῦντο τὸ παράδειγμά Σας καὶ ἄλλοι· ἡ στερεώσις τῆς ἀνεξαρτησίας καὶ τῆς ἐλευθερίας τοῦ Γένους δὲν ἤθελεν εἶναι τότε δύσκολος.

Παρὰ τοῦ Κυρίου Λεβίδου, πρὸς τὸν ὅποιον συνεχῶς γράφομεν, θέλετε μᾶλιν τὰ ἐδῶ τρέχοντα· τοῦτο μόνον προσθέτομεν, ὅτι ἡ

Ἐπανάστασις ἄρχισεν εἰς τὴν Ἑπειρον καὶ τόσον περισσότερον εἶναι ἀνάγκη νὰ προφθασθῇ ἐκεῖσε βοήθειαι, ἐπειδὴ ἀλλέως οἱ ἀδελφοί μας κινδυνεύουν νὰ πέσουν εἰς τὴν μάχαιραν τοῦ βαρβάρου. Μόνη ἡ περαιοῦσις τοῦ προσωρινοῦ δανείου ἡμπορεῖ νὰ εὐκολύνῃ κατὰ τὸ παρὸν τὸν σκοπὸν τοῦτον, καὶ προστρέχουμεν εἰς τὸν ζῆλον καὶ τὴν προθυμίαν τῶν καλῶν πατριωτῶν, διὰ νὰ συντρέξουν εἰς τὴν περίστασιν ταύτην. Ἡ εὐγενεία σας, ὅστις καὶ μὲ τὸ παράδειγμα καὶ μὲ τὰς συμβουλὰς σας παραινεῖτε τὴν ἄμιλλαν τῶν καλῶν πατριωτῶν, μὴ παύετε νὰ ἐνεργῇτε ἕως οὗ νὰ τελειώσῃ ἡ ὑπόθεσις.

Μένουμεν, Κύριε, μὲ τὴν ξεχωριστὴν ὑπόληψιν

Ἡ ἐν ἀπουσίᾳ τοῦ Γεν. Διευθ.
ἐνεργοῦσα ἐπιτροπὴ

Γ. Πραϊδῆς.

Τάτσης Κ. Μαγγίνας.

Ἰ. Μάγερ.

Τῇ 11/23 Σεπτεμβρίου 1824

Ὁ Γενικὸς Γραμματεὺς

Ἀνδρέας Νέγρης.

148. K. METAXA PROS DION. ROMAN

(Ἀριθ. 62 ἐγγράφων Ἀλεξ. Ρώμα).

Amico e parente Pregiatissimo.

La persona che mi avete raccomandata è venuta qui l'altrieri. Dal medesimo ho saputo quanto già mi era noto. Per gli affari suoi l'ho consigliato di andare a Napoli di Romania, ove fra pochi giorni vi sarò ancor io: e colà presterò a quanto gli potrò esser utile.

Vi prego col medesimo che vi consegnerà la presente, e che io vi raccomando, di spedirmi quattro braccia di pano verde soprafino e sei braccia di casimiro. Qualche amico mi pregò per qualche scattola di mandorlato e di confetti, e ve ne sarò grato se me ne farete la provvista: il pano però lo voglio per uso mio, e perciò vi prego di mandarmelo il più presto possibile; e perchè io potrò essere partito, così dirigerete il tutto, ben cudizinato, al Sig. Prefetto di Gastuni Calamodarti. Per la somma che spenderete vi intenderete

co' miei fratelli, perchè da qui me riesce difficile di rimbor-sarvi dopo tante disgrazie e spese che ho passate.

Scusate mi ve ne prego e pronto per ogni vostro comando mi protesto

Il vostro
C. Metaxà

22 Ottobre 1824. *Gastuni.*

Al nobilissimo Signore

Il signor Conte **Dionisio Roma**

Zante.

(Μετάφρασις.)

Πολυτιμώτατε συγγενῇ καὶ φίλε.

Τὸ πρόσωπον, ὅπερ μοι ἐσυστήσατε, ἦλθεν ἐνταῦθα προχθές. Παρ' αὐτοῦ ἔμαθον, ὅσα μοι ἦσαν ἤδη γνωστά. Διὰ τὰς ὑποθέσεις του τὸν ἐσυμβούλευσα νὰ μεταβῇ εἰς Ναύπλιον, ὅπου ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν θὰ εἶμαι καὶ ἐγώ, ἐκεῖ δὲ δὲν θέλει λείψω, εἰς ὅ,τι δυνηθῶ, νὰ τῷ φανῶ χρήσιμος.

Διὰ τοῦ κομιστοῦ τῆς παρούσης, τὸν ὅποιον σᾶς συνιστῶ, σᾶς παρκαλῶ νὰ μοι στείλητε τέσσαρς πῆχεις ἐριούχου πρασινωποῦ τῆς καλλιτέρας ποιότητος καὶ ἑξ πῆχεις καζιμιρίου. Εἷς φίλος μὲ παρεκάλεσε νὰ τὸν προμηθεύσω ἐν κυτίδιον μαντολάτου καὶ γλυκισμάτων, θὰ σᾶς εἶμαι δὲ ὑπόχρεως ἂν μοι τὰ ἀποστείλετε ἔσον τὸ δυνητὸν ταχύτερον. Ἐπειδὴ δὲ πιθανὸν νὰ ἔχω ἀναχωρήσει, διευθύνετε πάντα ταῦτα πρὸς τὸν Κύριον Καλαμογδάρτην Διοικητὴν Γαστοῦνης. Περὶ τοῦ ποσοῦ, ὅπερ θὰ δαπανήσητε, θέλετε συνεννοηθῇ μετὰ τῶν ἀδελφῶν μου, διότι μοι εἶναι δύσκολον νὰ ποστέλω χρήματα ἐντεῦθεν μετὰ τσαύτας περιπετείας καὶ δαπάνας, αἵτινες μοι ἐπηκολούθησαν. Σᾶς παρκαλῶ νὰ μὲ συγχωρήσετε, πρόθυμος δὲ εἰς πᾶσαν δικταγὴν Ὑμῶν

Διατελῶ Ὑμέτερος.
Κ. Μεταξᾶς.

Γαστοῦνη 22 Ὀκτωβρίου 1824.

Πρὸς τὸν Εὐγενέστατον Κύριον

Κύριον Κόμητα **Διονύδιον Ρώμαν**

Εἰς Ζάκυνθον.

149. ΔΙΑΤΡΙΒΗ

Ἀποκειμένη ἐν τῷ ἀρχεῖῳ Διον. Ρώμα.

(Φάκελ. 2128, ἀριθ. 4975).

(«Παρατηρήσεις ἐπὶ τῶν Ἑλληνικῶν ὑποθέσεων»).

Ἡ Ἑλλάς, μὴ δυναμένη νὰ βραδύσῃ τὴν ἀφόρητον τουρκικὴν τυραννίαν, ἔπιασε τὰ ὅπλα διὰ νὰ ἀπαλλαχθῇ ἀπ' αὐτὴν καὶ νὰ ζήσῃ ὑπὸ μιᾶς εὐνόμου Διοικήσεως. Ἀλλὰ φεῦ ! Ἐνῷ θυσιάζει τοὺς τούρκους καὶ ἀπαλλάττεται ἀπὸ ταύτην τὴν καταδυναστείαν, ἰδοὺ, παρ' ἐλπίδα καὶ ἀπροσδοκῆτως, καταπλακύνεται, ἀπὸ μίαν ἀσυγκρίτως μεγαλητέραν, τῆς ὁποίας τὰ δεινὰ εἶναι τόσον σκληρότερα, ὥσον αὐτὴ εἶναι γέννημα τῶν ἰδίων τῆς τέκνων. Ἐπρεπε βέβαια ν' ἀκολουθήσῃ τοῦτο· ἐπειδὴ, ἐνῷ τὸ ἔθνος συναχθέν, ἐπροσπάθει νὰ κάμῃ πολίτευμα, διὰ νὰ διοικηθῇ καὶ νὰ ἐμποδίσῃ τὰ ἀποτελέσματα τῆς ἀνρχίας, ἀντὶ νὰ προσέξῃ μεγάλως εἰς τὸ ὑψηλὸν τοῦτο ἔργον, ἀπατηθέν ἀπὸ τοὺς ἐν τῇ Ἑλλάδι εὐρισκομένους δύο μεγάλους Νομοθέτας, παρέδωκε φεῦ ! εἰς αὐτοὺς ὅλην τὴν φροντίδα τοῦ μεγάλου τούτου ἔργου. Οὗτοι δέ, ἀντὶ νὰ πράξουν καθὼς ὁ φρόνιμος ἱατρός εἰς τὰ κρίσιμα πάθη τῶν πασχόντων, ὥστις παρκατηρεῖ τὴν ἰδιοσυγκρασίαν τοῦ πάσχοντος, τὴν φύσιν τῆς ἀσθενείας καὶ ὅσα ἄλλα τὸν ὑπαγορεύει ἡ τέχνη του, καὶ ἐπομένως δίδει τῷ πάσχοντι, ὁδηγούμενος ἀπὸ τὰς παρκατηρήσεις του, ἢ τὰ πλέον πικρότατα βότανα, ἢ τὰ γλυκύτατα μέλητα, ἔπραξαν ὅλον τὸ ἐνντὶον· δηλ. ἀντὶ νὰ παρκατηρήσουν τὸ, ποῖον ἀπὸ τὰ εἶδη τῶν Διοικήσεων εἶναι ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον προσαρμόζεται εἰς τὴν ἠθικὴν καὶ πολιτικὴν κατὰστασιν τοῦ ἔθνους καὶ ἀντὶ νὰ ἔχουν ὡς ἀντικείμενον τὴν ὠφέλειαν τοῦ ἔθνους, ἀδιαφοροῦντες εἰς τὸ εἶδος τῆς Διοικήσεως ὁποῖον καὶ ἂν ἦτον, ἀσκέπτως φουσκωμένοι ὄντες ἀπὸ τὰς ἀνοήτους δοξασίας πολλῶν ἀμαθῶν, ὁποῦ τοὺς ἐπερικύκλωναν, καὶ ἔχοντες ὡς μόνον ἀντικείμενον ἐκεῖνο τὸ εἶδος τῆς Διοικήσεως, τὸ ὁποῖον τοῖς ὑπέσχετο προδιδακμοὺς, μετέφρασαν, διὰ τοῦ Γαλλίνα ἱταλοῦ, τὰς ὑψηλοτέρας καὶ δυσκαταληπτοτέρας δημοκρατικὰς θεωρίας, αἱ ὁποῖαι δὲν εὐδοκίμησαν μῆτε κἄν εἰς αὐτὰ τὰ σοφὰ ἔθνη, τὰ πρὸ πολλῶν χρόνων παρασχευασμένα. Περὶ τούτων ἔχομεν πρόσφατα παρκαδείγματα τῆς τε Γαλλίας καὶ Ἰσπανίας, χωρὶς νὰ τρέξωμεν εἰς τὴν Ἱστορίαν, ἣ ὁποία προξενεῖ φρίκην εἰς τὸν ἀναγνώστην ἀπὸ τὰ μεγάλα κακά, ἅπερ

ἐπρὸς ἐξενήθησαν εἰς τὰς δημοκρατουμένους πόλεις, αἱ ὅποσαι ἐδιοικοῦντο ἀπὸ σοφῶν πολιτικῶν καὶ ὅχι ἀπὸ ἐμπόρων, βαρελάδων καὶ χαλκεῖς ἑλληνικῶν σημερινῶν περσικῶν, οἱ ὅποιοι, ἔχοντες μέσσην, μουσουλμανικῶς ἀντιβαίνουν εἰς τοὺς ὑψηλοτέρους βαθμούς, διότι ἡ Δημοκρατία τοῖς δίδει αὐτὸ τὸ δικαίωμα. Ἡ κατ' ἐπιφάνειαν εἰς τὸ χαρτὶ γεγραμμένη Δημοκρατία τῆς Ἑλλάδος δίδει δικαίωμα ἐπίσης εἰς κάθε Ἑλληνα· ἀλλ' ἐπειδὴ κάθε Ἕλληνα δὲν εἶναι ἐπίσης μὲ νοῦν καὶ μὲ δύναμιν, τί ἀκολούθησε μετὰ τὸν τῶν Ἑλλήνων; Ὅσοι τῶν Ἑλλήνων εἶχον νοῦν καὶ στρατιωτικὴν δύναμιν, δυνάμει τάχα τοῦ δημοκρατικοῦ Πολιτεύματος, ἀπεκτασθήσαν τόσοι τύραννοι, οἱ ὅποιοι, ἢ διότι ζηλοτυποῦν ἀντιμετὰ τῶν, ἢ διότι φοβοῦνται, ἔφερχον τὸ ἔθνος εἰς τὸν ἐμφύλιον πόλεμον. Ὁ Νησιώτης κατηγορεῖ τὸν Πελοποννήσιον ὡς τουρκόφρον, μ' ὅλον ὅπου καὶ αὐτὸς προσέχει νὰ μὴν τοῦ πάρουν τὴν θέσιν του. Ὁ Πελοποννήσιος πάλιν ὡσαύτως διὰ τὸν Νησιώτην. Οἱ Νησιῶται κινοῦν τοὺς Λαοὺς μὲ τὸν λόγον νὰ τοὺς ἀπαλλάξουν ἀπὸ τὴν τῶν Πελοποννησίων τυραννίαν, οἱ δὲ Πελοποννήσιοι ὡσαύτως μὲ τὸν αὐτὸν λόγον, διὰ νὰ τοὺς ἀπαλλάξουν ἀπὸ τὴν τῶν Νησιωτῶν. Τίς λοιπὸν ὁ ἰατρός νὰ ἀντιμετρήσῃ τὴν ἀλήθειαν καὶ νὰ θεραπεύσῃ τὸ πάθος; Οὐδεὶς. Ἡ ἀλήθεια ἐσυγχύσθη καὶ δὲν φαίνεται ἄλλο, εἰμὴ ὅντα ἐκκτέρωθεν, προσπαθοῦντα μὲ μεγάλην ταχύτητα καὶ ἐπιμονὴν νὰ διαχειρῶνται τοὺς Λαοὺς εἰς τὸν ἤδη ἀνεκφθέντα ἐμφύλιον πόλεμον.

Ἐκ τῶν ὧν ἕως τώρα ἐλάλησα, θάρρῃ, ὅτι ὁ σκεπτικὸς παρατηρητὴς βλέπει ἐνεργέστατα, πῶς τὰ ὅσα κακὰ γίνονται ἀπὸ τοὺς κινοῦντας τὰ πράγματα, ἐκτέρων τῶν μερῶν, δὲν εἶνε αὐτοὶ καθ' ἑαυτοὺς οἱ αἷτιοι, ἀλλὰ τὸ ἀπροσάρμοστον τοῦτο καὶ νεοφανὲς εἰς τὴν Ἑλλάδα Πολίτευμα. Τὰ γεννηθέντα καὶ γεννώμενα κακὰ εἶναι αἰτιατά, ἀπερ' ἐγεννήθησαν ἀπὸ αἰτίαν πολλὰ μεγάλην· δηλ. ἀπὸ τὸν μὴ προσχρυσμὸν τοῦ Πολιτεύματος εἰς τὸ πνεῦμα τοῦ ἔθνους. Ὅθεν δῆλον, ἐάν δὲν ἐμποδισθῇ αὐτὸ τὸ μέγα αἷτιον, οὐχὶ μόνον δὲν θέλει πύξουν τὰ ἀποτελέσματα, ἀλλὰ θέλει γίνῃ ἡ ἐσχάτη πλάνη χειρῶν τῆς πρώτης· καὶ, ἐνῷ θέλει θυσιασθῶν ὅλοι οἱ ἐν τοῖς πράγμασι· θέλει ἀπολεσθῇ καὶ τὸ ταλκίπωρον ἔθνος. Οἱ ἐν τοῖς πράγμασι, διότι, ἀντὶ νὰ ἀφανίσουν, διὰ τῆς ἀνὰ χειρὰς Ἑθνικῆς Δυνάμεως, τὴν αἰτίαν τῶν ἀποτελεσμάτων, τρέχουν ταχύτατα εἰς τὰ ἀποτελέσματα· δηλ. ἀντὶ νὰ ἀφανίσουν τὸ ὀλέθριον ἐπικρατοῦν πολίτευμα μὲ ἓνα δίκαιον καὶ νόμιμον μέσον, σπεύδουν ν' ἀφανίσουν τοὺς σημερινούς Συνταγωνιστάς των, καθὼς καὶ οὗτοι ἀμοιβαίως

θέλουν κάμει εἰς ἐκείνους τὰ ὅμοια, ἕως νὰ χαθῶσιν ὅλοι, ὀδηγούμενοι κακῶς ἀπὸ τὸ Σουλτανικὸν τοῦτο σύστημα, διὰ νὰ μείνωσι μόνοι οἱ δημιουργοὶ τοῦ μετὰ τοὺς συνωμότες των τῆς Ἑλλάδος Διοικηταί, ὡς τῶντι εἶναι ὁ κύριος σκοπὸς των. Ἀπόλλυται δὲ καὶ τὸ Ἔθνος μας, διότι, ἕως νὰ συνκαπολεσθῶν μεταξὺ των οἱ πρόκριτοι διὰ τῆς ἀλληλομαχίας, συνκπόλλυται καὶ ὁ Λαὸς, διετρημένος εἰς τὰς φατρίαις τῶν δυνατῶν, ὡς ὑφ' ἐκτου πολεμουμένου. (Ἀλλὰ, ποῖος ἄλλος, ὀλεθριώτερος τούτου τοῦ σκοποῦ, ἦτον ἐκεῖνος τοῦ Σουλτάνου;) Ἀγκαλὰ ἐκεῖνος, τύραννος ἀλλόθρησκος καὶ ἀλλόφυλος, μᾶς ἐδειξε σημεῖα φανερά καὶ ὑπερασπίσθημεν ἐκτούς μετὰ ὅπλα· τὸ δὲ ἐπικρατοῦν πολίτευμα, ὡς Συνθήκη Ἑθνικὴ καὶ Ἑλληνικὸν πολίτευμα λεγόμενον, μᾶς ἔβαλε καὶ φθειρόμεθα ἀναιμεταξὺ μας. Ἀλοίμονον!

Διὰ τοῦτο οἱ πρόκριτοι τοῦ Ἔθνους ἄς μὴ πλανῶνται, ὅτι ὁ εἰς θέλει καταβάλλει τὸν ἄλλον, διὰ νὰ μείνῃ αὐτός, ἐπειδὴ καὶ ὁ ἀντικείμενός του ἔχει δυνάμεις· καί, ἕως νὰ χάσῃ αὐτόν, θεὸς νὰ χάσῃ πολὺν ἀθῶον λαόν. Ἀλλὰ, καὶ ἂν δοθῇ, ὅτι διὰ τῆς ἀνὰ χεῖρας διοικητικῆς δυνάμεως δύναται νὰ βλάψῃ τὸν ὅποιον ἐπιθυμεῖ, τόσον εἶναι πιθανώτερον, ὅτι θέλει βλαφθῇ αὖριον καὶ αὐτὸς παρ' ἄλλων, διὰ τοὺς ἰδίους λόγους. Ὅθεν, ἄς σπεύσουν νὰ καταργήσουν τὴν προκαταρκτικὴν αἰτίαν τῆς δυστυχίας ὅλου τοῦ Ἔθνους, δηλ. τοῦτο τὸ ἀπροσάρμοστον Πολίτευμα. Ἐχουν ἀκόμῃ καιρὸν νὰ σκεφθοῦν καὶ νὰ ζητήσουν ἄλλο εἶδος Διοικήσεως διὰ τοῦ ἐπιτηδειοτέρου μέσου, προσκολλώμενοι εἰς τὴν ὠφέλειαν τοῦ Ἔθνους καὶ ἔχι εἰς τὸ εἶδος τῆς Διοικήσεως. Ἐγὼ θέλω νὰ ἐξετάσω ὅλα τὰ εἶδη τῶν Διοικήσεων, δηλ. τὴν Ἀπόλυτον, τὴν κατὰ Διαδοχὴν, καὶ τὴν κατ' ἐκλογὴν Μοναρχίαν, τὴν Ὀλιγαρχίαν, τὴν Ἀριστοκρατίαν καὶ τὴν Δημοκρατίαν, ὡς τί ἄρα πρέπει νὰ θεωρῶνται; Κατ' ἐμὴν κρίσιν, ὡς μέσα ἢ τῆς εὐτυχίας τῶν Ἐθνῶν, ἢ τῆς δυστυχίας. Ἐπειδὴ λοιπὸν τὰ εἶδη θεωροῦνται ὡς μέσα, διὰ ποῖαν αἰτίαν ἡμεῖς οἱ Ἕλληνες νὰ μὴ ἀνιχνεύσωμεν νὰ εὕρωμεν, οὐχὶ ἐκεῖνο τὸ μέσον, ὅπερ ἦτο καθ' ἑαυτὸ καλόν, ἀλλ' ἐκεῖνο, διὰ τοῦ ὁποίου νομίζομεν, ὅτι εὐτυχοῦμεν; Ὅταν ὁ πάσχων ἡμπορῇ νὰ ἰατρευθῇ μετὰ τὸ διωρισμένον πικρὸν φάρμακον, δὲν εἶναι ἀνόητον νὰ ζητῇ τὸ βλαβερόν μέλι; Ἀφοῦ ἰατρευθῇ δι' ἐκείνου τοῦ ἱατρικοῦ, ὅπου ἀναλογεῖ εἰς τὸ πάθος του, μετέπειτα ἄς γευθῇ καὶ τὸ μέλι. Τί ὠφελεῖ ἡ Δημοκρατία εἰς τὸ Ἔθνος, μ' ὅλον ὅπου εἶναι ἡ γλυκυτέρα τῶν λοιπῶν Διοικήσεων; Ἡ καλλιτέρα Διοίκησις, ὅποια εἶναι ἡ Δημοκρατία, ἀπαιτεῖ καλ-

λιτέρας καὶ προωργανισμένας εἰς τοῦτο τὸ εἶδος τῆς Διοικήσεως ψυχάς. Τοῦτο διδάσκει τὸν παρατηρητὴν τὸ πνεῦμα τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους. Μά, ἂν θέλουν τινές, οἵτινες ἤλθον ἀπὸ τὴν Εὐρώπην μὲ ἀτελεστάτας ιδέας, αερώδεις καὶ ἀνυπάρχτους, οἱ ὅποιοι, ἐλθόντες, ἐχώθησαν εἰς τὸ Ἀνάπλι, χωρὶς νὰ γνωρίσουν τελείως τὸ πνεῦμα τοῦ ἔθνους, νὰ φωνάζουν ἀπκέπτως, ὅτι ἡ Δημοκρατία εἶναι ἡ καλλιτέρα Διοίκησις διὰ τὴν Ἑλλάδα, μᾶς κάμνουν τὴν χάριν νὰ ὑπάρχουν νὰ φθιάσουν μίαν ἐδικήν των πόλιν, διὰ νὰ διοικῇται δημοκρατικῶς. Οἱ ἔχοντες ὅμως ἀμπέλια, χωράφια, σπίτι καὶ καράδια, πρέπει νὰ ἀφοσιωθοῦν εἰς ἐκεῖνο τὸ μέσον, τὸ ὅποιον, ὀδηγούμενον ἀπὸ τὴν σημερινὴν πνευματικὴν καὶ ἠθικὴν κατάστασιν τοῦ ἔθνους, τοῖς ὑπόσχεται τὴν ἀσφάλειαν τῆς ζωῆς, τῆς περιουσίας, τῆς ὑπλήψεως καὶ τῆς Ἐλευθερίας. Ὡς τόσον τὸ ζήτημα εἶναι : Ποῖον εἶναι ἐκεῖνο τὸ μέσον, ὅπερ ἡμπορεῖ νὰ σώσῃ τὸ ἔθνος : Κατ' ἐμὴν γνώμην, δὲν βλέπω εἰμὴ ἓνα Μονάρχην Συνταγματικόν, ἐπειδὴ τὸ ἔθνος, τέσσαρας αἰῶνας ὑπὸ τοῦ τουρκικοῦ ζυγοῦ ἐσυνείθισε νὰ πείθεται εἰς πράγματα μοναρχικὰ καὶ ὀνόματα μεγάλα. Ἐνας Μονάρχης συσσωματώνει τὸ ἔθνος καὶ ἐμποδίζει τὰ κακὰ, ἅπερ τὴν σήμερον γίνονται ἀπὸ τοὺς προκρίτους. Ἐπειδὴ ἐκ τῶν προκρίτων τῆς Ἑλλάδος, πολιτικῶν τε καὶ στρατιωτικῶν, ἂν μὲν εἴπῃ τις, ὅτι εἶναι ὅλοι ἀχρεῖοι, ἐγὼ τ' ἀποκρίνομαι, ὅτι ἐν τούτοις εἶναι καὶ φιλήσυχοι ἄνθρωποι, καί, ἐπειδὴ φοβοῦνται νὰ μὴ χάσουν τὴν ζωὴν των καὶ τὴν περιουσίαν των, βιάζονται νὰ συμπεριφέρωνται μετὰ τῶν λοιπῶν. Ἐρχομένου ὅμως τοῦ Μονάρχου, οἱ φιλήσυχοι βλέποντες, ὅτι ὑπ' αὐτὸν εὐρίσκουν τὴν ἀσφάλειάν των, θέλει ζῶσιν ἡσυχώτατα ἂν ὑποτεθῇ πάλιν, ὅτι θέλουν εἶσθαι καὶ ταρχοποιοί, βλέποντες καὶ αὐτοί, ὅτι εἶναι τιμωρὸς τῆς κακίας εἰς δυνατός, οὐχὶ μόνον δὲν θέλει τολμήσουν νὰ ταρχθοῦν, ἀλλὰ, μὲ τὸν κειρὸν, θέλει γένωσι καὶ ἀγαθοὶ πολῖται. Μά, ἂν μ' εἴπῃ πάλιν, ὅτι ὁ Μονάρχης ἡμπορεῖ νὰ ἀποκατασταθῇ τύραννος, ἢ ὄντος τοῦ Μονάρχου, ἐλευθερία δὲν ὑπάρχει, ἐγὼ τ' ἀποκρίνομαι πάλιν, διὰ μὲν τὸ τ ὕ ρ α ν ο ς : ὅτι εἶναι πολλὰ δύσκολον ἓνας Συνταγματικὸς Μονάρχης νὰ καπορθώσῃ τοῦτο· μά, καὶ ἂν τὸ καπορθώσῃ, μένει νὰ ἐξετάσωμεν, παρὰβάλλοντες τὰ σημερινὰ δημοκρατικὰ κακὰ μὲ ἐκεῖνα τοῦ Μονάρχου καὶ νὰ ἐνγκυκλισθῶμεν τὸ ὅποιον μέσον ἔχει ὀλιγώτερη. Ἐπειτα, ἐρωτῶ νὰ μὲ εἴπῃ : Κάλλιον ἓνας τύραννος, ἢ πενήντα ; ἢ, ἂν ἡμποροῦν ποτὲ τὰ κακὰ τοῦ Μονάρχου νὰ φθάσουν τὰ σημερινά. Διὰ δὲ τὸ ὅ ν τ ο ς Μ ο ν α ρ χ ο υ : τοῦ ἀποκρίνομαι, τὸ ὅποιον οἱ αἰῶνες ἐδιδάχθησαν

ἐκ τῆς πείρας, ὅτι δηλ. ὅσον καλλιτέραν ἦσαν τὴν δημοκρατικὴν Διοίκησιν τῶν λοιπῶν, ἄλλο τόσον τοὺς ἀνθρώπους ἐτοιμοτέρους καὶ κειροφυλακτοῦντας, παρρησιαζομένης τῶν περιστάσεως, διὰ νὰ τὴν μεταφέρωσιν εἰς μίαν θλιβεράν τυραννίαν, καὶ ὅχι προθύμους νὰ πείθωνται εἰς αὐτὸ τὸ εἶδος τῆς Διοικήσεως· καὶ τόσον περισσότερον, ὅσον εἶναι ἀμειψέστερος καὶ κηκοηθέστερος ἓνας Λαός. Ἐκ τῶν ὁποίων πρακτικῶν ὁδηγηθέντες οἱ κατὰ κειροὺς σοφοὶ πολιτικοί, εὗρον ὡς τὸ μόνον μέσον, τὸ ὅποτον ἔχει ὀλιγώτερα κακά, τὸ τῆς Συνταγματικῆς Μοναρχίας, ἐπειδὴ τότε ὁ Μονάρχης δὲν ἤμπορεῖ νὰ πειράξῃ τὸν Πολίτην, καὶ ὁ Πολίτης ἀπελπίζεται, οὕσης Διαδοχικῆς Συνταγματικῆς Μοναρχίας, ἀπὸ τοῦ νὰ προσμένη περίστασιν νὰ τρεῖται τὸν Λαόν διὰ νὰ γίνῃ μέγας. «Ἀλήθειαι, γεωμετρικῶς ἀποδεδειγμένη». Εἰς τὸ Ἀνάπλι ἐμυζώθησαν πολλοὶ παράσιτοι, οἵτινες φωνάζουν: «Ἡ Διοίκησις! Ἡ Δημοκρατία!» Ἀλλὰ ἔς εὖγον ἔξω εἰς ὅλην τὴν Ἑλλάδα νὰ πληροφορηθοῦν ἂν ἤξεύρου, ἢ ἂν αἰσθάνονται, ὅτι ὑπάρχει δημοκρατικὴ Διοίκησις, ἐκτὸς ὀλίγων τινῶν. Ἐνὶ λόγῳ, ἀνείκεις τῶν καλῶν, κριτικῶν καὶ εὐκισθῆτων πατριωτῶν, φυσικῶς δὲν ἤμπορεῖ νὰ ἰδῇ τὴν τοῦ ὅλου Γένους ὠφέλειαν μέσα εἰς τὴν Δημοκρατίαν.

Τοῦτο ἀπέδειξε τρανότητι ὁ πρῶτος χρόνος τῆς Ἐπαναστάσεως. Τὰ πράγματα τότε ἐνεργοῦντο μᾶλλον μοναρχικῶς· καί, ἐνῶ ἐκ τῶν στρατιωτῶν τῶν Ἑλλήνων ἄλλος εἶχε μίαν πιστόλαν, ἄλλος ἐν τουφέκι, καὶ τοῦτο μὲ τὰς κόρδας, μόνον τοῦτο ἐκάμαμεν ἀπείρους προόδους, τὰς ὁποίας ἡ Δημοκρατικὴ Διοίκησις μᾶς ἤρπασεν ἀνεπαισθῆτως. Ποῖος ἤμπορεῖ νὰ ἀρνηθῇ αὐτὴν τὴν προφανεστάτην καὶ ἀνκνίρρητον ἀλήθειαν; Οὐδεὶς πατριώτης! Οὐδεὶς φιλαλήτης! Ἐκεῖνοι μόνον θέλει ἀντιτείνου, ὅσοι ἐποτίσθησαν τὸν Νεγρομυροκορδατισμὸν διὰ ζώσης φωνῆς τῶν διδασκάλων των, οἱ ὅποιοι, ἅμα ἐλθόντες εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἔφεραν μεθ' ἐκτῶν τόσας ἀγέλας ἡμιλογιωτάτων, τοὺς ὁποίους κατηγήσαντες, ἔπεισαν εἰς τὸ νὰ προσκολληθῶσι μᾶλλον εἰς τὸ εἶδος τῆς Διοικήσεως παρὰ εἰς τὴν ὠφέλειαν τοῦ ἔθνους.

Ἴδου αἱ μέλαιναι ψυχὰ ἀπὸ ποίας αἰτίας κινηθεῖσαι ἠπάτησαν τὸ ταχύπτερον ἀήθιον ἔθνος, κάμνοντες τὸ τοιοῦτον πολίτευμα. Ἐπειτα ὁ Μυροκορδάτος καὶ αὐτοὺς τοὺς ὀπαδούς του ἠπάτησεν, ὑποκρύπτων τὴν λύσιν, τὴν ὁποίαν εἶχε διὰ τὴν προεδρείαν, τὴν ὁποίαν ἐπρόβλεπεν ὡς βεβαίαν· διότι οἱ ἀνόητοι παρσάτῃ τὸν ἐνόμιζον ὡς τὸν **Lancon** τῆς Γαλλίας, τὸ ὅποτον ἐπίστευσε καὶ αὐτός·

Ἐχων φατριαστάς εἰς τὸ Βουλευτικόν, οἱ ὅποιοι ἤλπιζον, ἀφοῦ τὸν ἀποκαταστήσωσι Βασιλέα, νὰ γίνωσι σύμβουλοι, τὸν ἔστειλαν εἰς τὸ Μισολόγγι ὡς πληρεξούσιον, ὅπου φθάσας, τί κακὸν δὲν ἔπραξεν ; ἐκεῖνο μόνον, ὅπερ ἡ ἀγχίνοια τῶν Ἑλλήνων ἠμπόρεσε νὰ προλάβῃ. Ἄμα φθάσας, ἐκ τῶν Λογιωτάτων, ὅπου εἶχε μεθ' ἐκυτοῦ, ἐγέμισε τὴν Εὐρώπην. Εἰς τὴν Ζάκυνθον, Κεφαλληνίαν, Κέρκυραν, Λιθόρον, Πίζαν, Παρίσι, Λόνδρον καὶ Μασσαλίαν ἔχει σταλμένους κήρυκας, οἱ ὅποιοι, μισθωτοὶ ὄντες, τὸν κηρύττουν ἄλλοι ὡς ἡμίθεον, ἄλλοι ὡς σωτήρα καὶ ἄλλοι ὡς ὅτι, ἂν ὁ μέγας οὗτος δὲν ἤθελεν ἔλθει εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἡ Ἑλλὰς ἀφεύκτως ἐχάνετο. Τάλαινα Ἑλλάς ! Ὡς δυστυχεῖς Ἕλληνες, ποῦ εἴσθε ; Διὰ τί ὑπνώττετε τόσον ; Ἡ γὰρ, τὴν ὁποίαν πατεῖτε, καὶ ἡ ὁποία εἶναι ἤδη ἐλευθέρη ἀπὸ τοῦ ἀνικήτους βραχίονός σας, ἀχνίζει ἀπὸ τὰ πολῦτιμα ἐκχυθέντα αἷματα τῶν συγγενῶν καὶ ὁμογενῶν σας. Διὰ τί λοιπὸν ἀναισθητεῖτε εἰς τὸν ὕβριστήν καὶ ἀδικητήν σας ; Ποῦ καὶ εἴσθε σεῖς, οἵτινες, στοχασθέντες ν' ἀνατρέψετε τὸν θρόνον τοῦ τυράννου, προοργανίσαντες, ἐκινήσατε μὲν τοιαύτην ἐνδοξὴν καὶ λαμπράν, Ἐπανάστασιν ; Σεῖς, ποῦ ἐτοιμάσατε τὸ μεγαλοπρεπὲς καὶ λαμπρὸν καὶ ἀμίμητον τραπέζι, τοῦ ὁποίου ἡ λαμπρότης ἐκίνησε τὸν ἀνυπέβλητον φθόνον τούτου τοῦ κακούργου, ὅστις, ὑπὸ τῷ προσχήματι, ὅτι μάχεται διὰ τὴν δόξαν τῆς Ἑλλάδος, μάχεται ὑπὲρ τῆς Φαναριωτικῆς κenoδοξίας του, ἐμπνεύσας εἰς πολλοὺς Λαοὺς τῆς Ἑλλάδος τὴν χειροτέραν τῆς πανώλης Φαναριωτικῆς κακοήθειαν, καὶ ὁ ὅποιος, ἰδεαζόμενος ἐν ἑαυτῷ : « Ἄ ! Πῶς νὰ μὴν ἐνεργήσω καὶ κινήσω ἐγὼ αὐτὴν τὴν Ἐπανάστασιν, διὰ νὰ γίνω Πρίγκιψ ! Τὰ Πριγκιπάτα τῆς Βλαχομπογδανίας ἀφῆρέθησαν ἀφ' ἡμῶν τῶν Φαναριωτῶν. Ἐνα πλῆθος σημαντικῶν Φαναριωτῶν ἐθυσιάσθη παρὰ τοῦ Σουλτάνου καί, ἐν ἐνὶ λόγῳ, καὶ πολιτικῇ ὑπαρξί τῶν Φαναριωτῶν, οἵτινες ἔλαμπον ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ἔθνους ὡς λαμπροὶ κομῆται, ἠφανίσθη φεῦ ! διὰ μιᾶς. Ἄς μὴ βραδύνω λοιπόν ! Ἄς σπεύσω νὰ ὠφεληθῶ ἀπὸ τὴν πρόληψιν τούτων τῶν ἀννοήτων ! Οὗτοι εἶναι εἰς ἰδέαν, ὅτι ἐγὼ εἶμαι ἀκίβδηλος πατριώτης καὶ ὅ,τι λέγω εἶναι πατριωτικόν ; χωρὶς ν' ἀγαπῶ καὶ δικτάλλω τινά. Καί, ὅτι τὰς διαβολάς, ραδιουργίας καὶ πονηρὰς πράξεις, ἔργα κοινὰ τῶν Φαναριωτῶν, τὰ ὑποθέτουν ὡς Πολιτικὴν καὶ ὡς πολυμάθειαν. Ἄς προλάβω οὖν νὰ προδιαθέσω τὰ ἀπαρτὰ κεφάλια καὶ εἰς τὸ εἶδος τῆς Δοικησέως, καὶ εἰς τὸ νὰ παραστήσω τοὺς κινήσας τὴν Ἐπανάστασιν ὡς ἰδιοτελεῖς, ἀνυπολή-

»πτους καὶ ἀχρείους, ἐμποδίζων αὐτοὺς ἀπὸ πᾶν εἶδος ὑπουργή-
ματος.»

Οἱ καλοὶ πατριῶται Ἑπτανήσιοι, ἀπατηθέντες καὶ ἐνδῶσαντες εἰς
τοὺς ψευδαποστόλους του, τῷ ἔστειλον ἐπέκεινα τῶν ἑκατὸν εἴκοσι
χιλιῶδων τυχλῆρων, ἅπερ ἠφάνισεν εἰς μηνιάτικα τῶν διαφόρων κη-
ρύκων του εἰς τὰς διαφόρους πόλεις τῆς Εὐρώπης, καὶ εἰς ἓν σῶμα
στρατιωτῶν, τὸ ὅποῖον σύρει μεθ' ἐχυτοῦ. Εἰς μωρὸς καὶ ἀσυνειδήτους
ἐκ τῶν κολάκων του, κάμων, τρόπον τινά, ἐν σύγγραμα, ἐν ᾧ, ἀφοῦ
λέγει πολλὰ περὶ τοῦ Σωτῆρος, τελειώνει μὲ ταῦτα τὰ λόγια: «Ἡ
Ρώμη εἰς τὸν κυρὸν τῆς δόξης της ἐγέννησε τὸν Καίσαρα· ἡ Ἀμε-
ρική τὸν Βασιγκτῶν· ἡ δὲ Ἑλλάς τὸν λαμπρὸν πρίγκιπα Μαυροκορ-
δάτον.» Τάλκινα Ἑλλάς, μετὰ τῶν δυστυχῶν τέκνων σου! Δὲν αἰ-
σθάνεσαι τί μέλλει νὰ ἐκφωνήσῃ τὸ πωλημένον ἀνδράποδον; Οὐχί!
Οὐχί! μισθωτὸν ἀνδράποδον! Ἡ δὲν ἐγνώρισες τὴν ἀλήθειαν, ἡ
γνωρίζων, προσπαθεῖς ἀσυνειδήτως νὰ τὴν μεταβάλῃς. Ἄν ἤμπορῃ
νὰ δοθῇ τοιαύτη τιμὴ εἰς Ἑλλήνην, αὐτὴ ἀνήκει οὐχὶ εἰς τὸν διαι-
ρέσαντα καὶ ἀφνίσαντα τὴν Ἑλλάδα μὲ τὰς Φανερωτικὰς δικθο-
λάς, ἀλλ' εἰς ἐκείνους, οἱ ὅποιοι, σκεφθέντες τὴν ἐκθρόνισιν τοῦ Τυ-
ράννου, τὴν Ἀνεξαρτησίαν τῆς Πατρίδος τῶν ἐκινήθησαν καὶ, δικ-
κινδυνεύσαντες, εἰς ἀποπεράτωσιν τὸν σκοπὸν τῶν ἔφεραν.

Ὅτι ἐκ τοῦ ἀπροσαρμόστου Πολιτεύματος ἐγεννήθησαν τὰ σημε-
ρινὰ κακὰ, τοῦτο εἶναι ἡλίον φανερώτερον· καὶ τὸ καταλαμβάνει
εὐκόλως, ὅστις ἀπαθῶς καὶ μὲ σκέψιν τὸ παρκτηρήσῃ. Ἐκεῖνο ὅμως,
ὅπου τὰ ἐπύρωσε, νὰ εἴπω οὕτως, καὶ τὰ ἔκαμε νὰ κινούνται μὲ τό-
σον πείσμα, εἶναι ἡ ἐπάρχτος Προεδρεία τῆς Τριπολιτζᾶς, τὴν ὁποίαν
προοργάνισας ὁ σώσας τὴν Ἑλλάδα, διὰ μιᾶς ἰδιοτελοῦς φατρίας,
ὅπου εἶχεν εἰς τὸ Βουλευτικόν, ἔλαβε, χωρὶς νὰ δώσῃ τὴν εἶδσιν εἰς
τοὺς Ἐκτελεστάς, τοὺς ὁποίους εἶχεν ἀπατήσῃ διὰ νὰ ὑπάγουν εἰς
τὴν Σαλαμῖνα, καὶ οἱ ὅποιοι, ἐνῶ συχνὰ τῷ ἔγραφον νὰ ὑπάγῃ ὅπου
καὶ αὐτοί, αὐτὸς δὲ τοῖς ἀπεκρίνετο, ὅτι θέλει τ' ἀκολουθήσῃ· ἔξα-
φν τὸν ἀκούουν Πρόεδρον τοῦ Βουλευτικοῦ. Τοῦτο τὸ παράνομον καὶ
ἄκριτον κίνημα ἐκίνησε πολλοὺς τῶν Προκρίτων, Καπετανίων τε
καὶ Πολιτικῶν, εἰς ὑπέρμετρον δίκαιον θυμόν, οἵτινες τῷ εἶπον ἀπο-
τόμως: «Ἡ παραιτεῖται τῆς παρκανόμου προεδρείας, ἡ ἀναχωρεῖ τὸ
ὀγλιγωρότερον· εἰ δὲ μή, θέλει φύγει κακὴν κακῶς.» Αὐτὸς δὲ, προ-
βλέπων, ὅχι ὡς εἶπεν εἰς τὴν Ἰᾶδραν, πῶς ἤθελαν τὴν θανατώσει,
ἀλλ' ὅτι δὲν θέλει ἔχει τὴν Προεδρείαν, διὰ τὴν ὁποίαν ἐλύσσα, ἀνε-
χώρησε διὰ τὴν Ἰᾶδραν εἰς τὴν οἰκίαν τῶν Κυρίων Κουντουριωτῶν,

ἐξαιτούμενος τῆς βοηθείας των. Οἱ κηλοὶ Κουντουριῶται, ἀγκαλὰ νὰ ἐγνώριζαν, ὅτι ἄλλα ἠκολούθησαν καὶ ἄλλα τοῖς λέγει, (διότι οἱ Πελοποννήσιοι τοῖς εἶχον στείλει ἄνθρωπον) τῷ εἶπον νὰ ἡσυχάσῃ, ἐπειδὴ τὸ ὑποκείμενόν του ταράττει τὴν Πατρίδα. "Ὅτε τὸν ἠρώτησαν, διατί, ἐνῷ ἦτον γραμματεὺς, νὰ ἀφήσῃ τὸ ὑπουργημά του, ἐπροφασίσθη, λέγων, ὅτι ἡ παρὰ τῆς Διοικήσεως διορισθεῖσα Ἐπιτροπὴ τὸν ἐβίχσεν· ὅθεν, μὴ θέλων, τὸ ἐδέχθη. Δὲν λέγει ὁμως τὴν ἀλήθειαν, ἐπειδὴ βίχ δὲν ἠμποροῦσε νὰ τῷ γένη. Καί, διὰ τὴν ὠφέλειαν τῆς Πατρίδος, ἃς ἐμιμεῖτο τὸν ἐνάρετον Πρίγκιπα Ὑψηλάντην, ὁ ὁποῖος, ἔχων τόσῃν ἰκανὴν φατρίαν, προτρέπουσαν αὐτὸν νὰ ἐμβῇ εἰς τὰ πράγματα, ἀλλ' ἰδὼν τινὰς φωνάζοντας ἐναντίον του καὶ αἰσθανόμενος ἐκὺτὸν ἀήῳον, διὰ νὰ ἀποδείξῃ δὲ καὶ τοὺς αἰτίους, παραιτήθη· τὸ ὁποῖον τοῦτο φρόνιμον κίνημά του τὸν κατέταξεν εἰς τὴν σειράν των κριτικῶν Πολιτικῶν, ἀγκαλὰ νὰ κατηγορήθῃ ὡς τὸ ἀνάπλιν. Ὁ δὲ Κύριος Μαυροκορδάτος εἰς τὴν Ὑδραν, ἀντὶ νὰ ἡσυχάσῃ, κάμνει μίαν φατρίαν ἐκεῖ, ἐνεργεῖ καὶ διὰ τῆς τοῦ Βουλευτικοῦ νὰ ὑπάγῃ εἰς τὸ Μισολόγι, μὲ τὴν λόγον, ὅτι ὅλαι καὶ τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδος Ἐπαρχίαι τὸν προσκαλοῦν μὲ γράμματα, ἐπειδὴ ἐκράτει τινὰ γράμματα τῶν φατριαστῶν του. Τὸ δὲ πλεῖστον μέρος ἔγραφε νὰ μὴ πατήσῃ ἐκεῖ. Ἀλλ' ἡ φατρία, ἣν εἰς τὸ Βουλευτικὸν εἶχε, φανέρωνε τὰ φατριαστικὰ γράμματα, ἐνῷ ἡ Δυτικὴ Ἑλλὰς ἐπερίμενε τὸν Πετρόμπεην, ὁ ὁποῖος, καὶ διὰ τὴν ὑπόληψίν του, καὶ διότι ἦτον δυνατός, ἡ καὶ διὰ τὸ μὴ διχβολικόν του πνεῦμα, ἤθελεν ὠφελήσῃ μεγάλως· καὶ ἂν ἄλλο δὲν ἤθελε κατορθώσει, ἡ ἑλλειψὶς τῶν διαβολῶν ἤθελε προξενήσει τὴν μεγαλητέραν ὠφέλειαν. Τὸ κατώρθωσε, τέλος πάντων, ὁ Νομοθέτης καὶ ἐπῆγε. Καί, ἀντὶ νὰ ἰσιάζῃ τὰ στραβά, μὲ τὴν Φαναριωτικὴν πολιτικὴν του εὐρῆκεν εἰς ἐκείνους τοὺς δυστυχεῖς Λαοὺς μίαν πολυχρόνιον Πανώλην, ἡ ὁποία, μὲ τὸν κειρόν, θὲ νὰ ἀφηνίση ἐκείνους τοὺς ταλαιπώρους. Τὸν μόνον τόπον, ὅπου φοβοῦμαι, εἶναι ἐκεῖνος, ἀγκαλὰ καὶ εἰς ἄλλον νὰ φαίνωνται ἀστραπαί. Παύω ἀπὸ τοῦ νὰ εἰπῶ τι πλέον περὶ αὐτοῦ, ἐπειδὴ σκοπὸν δὲν ἔχω νὰ τὸν κάμω ἀντικείμενον τοῦ λόγου μου. Ἡ φύσις ὁμως τῆς διηγήσεως μ' ἐσυγχώρησε μίαν τοιαύτην παρέκβασιν καὶ ὠμίλησα περὶ τούτου ὅσα ἐπὶ τοῦ παρόντος ἔδει. Μεταβαίνω οὖν ἀπὸ τὴν καθ' αὐτὸ ὕλην τῆς παρουσίας ἐκθέσεως εἰς τὸ νὰ θεωρήσω τὸν παρόντα ἤδη κινήντα ἐμφύλιον πόλεμον, ἂν ὁδηγῆται ἀπὸ πατριωτικὸν πνεῦμα, ἢ ἀπὸ τὴν ἐπάρκτον ἰδιοτελείαν, τὴν ρίζαν ὅλων τῶν κηκῶν. Καὶ κατὰ πρῶτον λέγω, τὸ ὁποῖον ἐδιδάχθη καὶ ἐκ

της ιστορίας καὶ ἐξ αὐτῆς τῆς πείρας, ὅτι αἱ ἐπαναστάσεις ἔχουν τὴν ιδιότητα ἀπὸ ἑνὸς ὀρισμὸν ἀμετάθετον τῆς φύσεώς των, γεννημένον ἀπὸ τὴν ιδιοτέλειαν, ν' ἀκολουθῇ μετὰ τὴν πρώτην καὶ μία ἄλλη δευτέρα. Ἡ πρώτη γίνεται ἐναντίον τῶν παλαιῶν τυράννων, ἡ δὲ δευτέρα ἐναντίον ἐκείνων τῶν ὁμογενῶν, οἵτινες, πιάνοντες τὸν τόπον τῶν παλαιῶν τυράννων, μιμοῦνται αὐτοὺς καὶ τυραννοῦν τοὺς ὁμογενεῖς των. Ποία ἄρα ἐκ τῶν δύο εἶναι δικαιοτέρα; Κατ' ἐμέ, τὰς θεωρῶ ἐπίσης ὁμοίας καὶ τὰς δύο. Ὅθεν δῆλον καὶ ἡ ἡμετέρα πρώτη Ἐπανάστασις ἔχει ἄφευκτον ἐπακόλουθον τὴν δευτέραν, ἡ ὁποία εἶναι καὶ δικαιοτάτη.

Μένει ὅμως νὰ ἐξετασθῶσι τρία πράγματα: Α'.) Ποιοὶ θέλουν εἰσθε οἱ θέλοντες νὰ κινήσωσιν αὐτὴν τὴν πατριωτικὴν Ἐπανάστασιν. Β'.) Ἄν τὰ μέσα, τὰ ὁποῖα θέλουν μεταχειρισθῇ κατὰ τῶν ἀντικειμένων των, εἶνε ἀνώτερα ἀπ' αὐτῶν καὶ Γ'.) Ποῖα θέλουν εἰσθε τὰ σχέδιά των, δηλ. ὁ δρόμος, τὸν ὁποῖον θέλουν πιάσει διὰ νὰ κατὰβάλουν τοὺς ἐναντίους των; Νὰ κάμω τὴν ἀνάλυσιν τῶν τριῶν τούτων κεφαλαιῶν εἶναι πάντῃ περιττόν. Ἄλλ' ἐρωτῶ μόνον: Ἐκεῖνοι, οἱ ὁποῖοι, ἐξ ἐκτέρων τῶν μερῶν, κινοῦν τὸν πόλεμον εἶναι ὁποῖοι ἔπρεπε νὰ ᾔνχι; δηλ. ἀκίβδηλοι πατριῶται καὶ ἀξιοί, νὰ ἀποπερατώσουν τὸν σκοπὸν τῶν; Ἐβόλαν πρὸ ὀφθαλμῶν. Ἄν τὰ ὁποῖα μέσα ἔχουν ἀρκοῦν εἰς μίαν ἐνδεχομένην πολυμήχανον ἀντίστασιν τῶν ἀντιφερομένων των; Τὰ σχέδιά των ὠδηγήθησαν ἀπὸ τὴν ὁποῖαν ἀξίωσιν καὶ ἐπὶ ῥόισιν ἔχουν οἱ ἐναντίοι των εἰς τὰ πράγματα; Ττοιῦτα εἰς τὸν παρόντα πόλεμον δὲν ἐφάνησαν, ἀλλ' ἀγέλοι στρατιωτῶν, κινούμεναι ἐκτέρωθεν, ἀφιμέναι εἰς τὴν τύχην αἱ ὁποῖαι, συγκρινόμεναι πραγματικῶς, ἔρριπτον ἄπειρα θύματα ἀθῶων στρατιωτῶν ἐλλήνων, μείνασαι αἱ γυναῖκες των χῆραι καὶ τὰ παῖδ' αὐτῶν ὀρφανὰ, αἱ ὁποῖαι ἤθελον χρησιμεύσει διὰ τὸν αἰμοβόρον καὶ σκληρὸν τύραννον, ὁ ὁποῖος καίροφυλακτεῖ εἰς τὰς πόρτας μας. Ἡ δεῖξις του, ὅτι τὰ πράγματα κινοῦνται μᾶλλον ἀπὸ τὴν διάκρισιν τῆς τύχης καὶ τῶν περιστάσεων, ἄνευ τῆς παραμικρᾶς στρατηγηματικῆς προνοίας, γίνεται ἐκ τοῦ ὅτι ἄχρι τοῦδε δὲν κατάρθωσαν τὸ παραμικρὸν μετὰ τοσαύτας θυσίας, ἢ, ἂν ὑποτεθῇ, ὅτι ἐκ τῶν δύο μερῶν θέλει κινήσει τὸ ἐν, βεβαίως ἢ ἀβελτηρίῃ τοῦ κινήθησομένου θέλει χαρίσει τὴν νίκην τοῦ νικήσαντος, καὶ ὅχι ἡ πρόνοια αὐτοῦ.

Πολλοὶ ὅμως φαντάζονται, καὶ μάλιστα ὅτε κουπαρίζουν εἰς τὸ τραπέζι, ὅτι ἤξελουν νὰ κάμουν τὰ σχέδια τοῦ Ἀγησιλάου, Κλε-

άρχου καὶ τοῦ Ξενοφώντος, χωρὶς νὰ καταδεγθοῦν νὰ φέρουν κατὰ νοῦν ποῦ τὰ ἐδιδάχθησαν, εἰς ποίον Ἀκαδημία, ἢ καὶ νὰ ἐνθυμῶνται τελείως τὸ Δελφικὸν «Γνωθὶ σὺτόν.» Πολλοὶ ἐκ τούτων τῶν αὐτοδιδάκτων στρατηγηματικῶν ἀνδρῶν λέγουν, ὅτε ἀκούουν, ὅτι οἱ στρατιῶται ἠφάνισαν τὰ χωρία, αἱ λαοὶ πρέπει νὰ ὑποφέρωσιν.» Οὐχί· οὐχί, κατὰζῆσαι κεφαλί! Δὲν κατὰλαμβάνετε καὶ σφάλλετε κατὰ δύο τρόπους: Πρῶτον, ὅτι ἀδικεῖτε τὸν ἀθῶον λαόν, καὶ δεύτερον, ὅτι ἀνχαίτιζετε τὴν πρόοδον τοῦ σκοποῦ σας μὲ τὸ μῖσος τοῦ λαοῦ ἐναντίον σας. Ὅταν ὁ λαὸς σφάλῃ, ἂν καὶ ὑποφέρῃ εἶναι δίκαιον. Ὅταν ὅμως αὐτός, ἡσυχάζων, εὐχεταὶ τὰ καλὰ, διατί νὰ ὑποφέρῃ; ἢ διατί δὲν ἀκολουθεῖ τὴν γνώμην σου; Αὐτός, ὡς ἄμαθης λαός, ἢ διάγνωσις τοῦ καλοῦ καὶ κακοῦ ἐλλεῖπει ἀπ' αὐτόν· ὁ ἐναντίος σου, ἔχων περισσοτέραν χάριν καὶ πειθῶ, τὸν σύρει μεθ' ἑαυτοῦ. Διὰ τοῦτο σὺ τὸν ἀφανίζεις; Μάθε ὅμως, ὅτι ὁ ἀπλοῦς ἀνθρώπος προσηλόνεται εἰς τὰ ἀντικείμενα· ἂν αὐτὰ τὸν εὐχαριστήσουν, μάχεται ὑπὲρ αὐτῶν. Εἰδεμή, ἐκ τοῦ ἐναντίου γινόμενος, ὡς λέων ὀρμᾷ κατ' αὐτῶν. Πολλοὶ ἐκ τοῦ ἔθνους παρατηροῦν διὰ τοῦ τηλεσκοπίου τὰ κινήματα ἀπάντων τῶν ἐν τοῖς πράγμασι, δηλ. Βουλευτῶν, Ἐκτελεστῶν, Ὑπουργῶν καὶ λοιπῶν ὑπαλλήλων· τὰ ὅποια ἂν εὐρεθῶσιν, ὅτι γίνονται ὑπὲρ τοῦ ἔθνους, οἱ ἐν τοῖς πράγμασι εἰσονται καὶ εἰς τὰ πράγματα. Μά, δοθείσης περιστάσεως, πρὸς ἐξοικονόμησιν τοῦ φθονεροῦ ὅμματος τινῶν, νὰ τραθηχθῶσι πρὸς καιρὸν· τὸ ἔθνος, ἐνῶ μετ' οὗ πολὺ θέλει τοὺς μετακαλέσει, ἀκόμη καὶ εἰς τὸ διάστημα τῆς ἀργίας των θέλει τοὺς ὑπερτιμᾷ ὡς καλοὺς ἐκπληρωτὰς τῶν ὁποίων χρεῶν τοῖς ἐμπιστεύθη. Ὡ! πόσον μέγα πρᾶγμα θέλει φανῇ εἰς Βουλευτὰς καὶ Ἐκτελεστὰς τὸ ὅποιον ὄνομα καὶ χρέος ἔχουν, ἂν θελήσουν νὰ τὰ φέρουν κατὰ νοῦν, καὶ πόση ἀρετὴ χρειάζεται διὰ νὰ φανοῦν ἄξιοι τοῦ τοιούτου πανενδόξου καὶ λαμπροῦ ὀνόματος Πατῆρος τοῦ ἔθνους! Ἀμφιβολία δὲν εἶναι, ὅτι οἱ Βουλευταὶ καὶ Ἐκτελεσταί, ἐπαριθμοῦντες τὰ ὀνόματα τῶν μελῶν τους, ἐπαρίθμησαν καὶ τὸν ἀθῶον λαόν, ὅπου τοὺς ἐμπιστεύθη· καὶ εἶδον, ὅλοι ὁμοῦ καὶ κατὰ μέρος καθεὶς, πόσων χιλιάδων ψυχῶν βῆρος κρέμαται ἀπὸ τὸν τράχηλόν τους καὶ ποία πρέπει νὰ εἶναι ἡ ἀνάλογος προσπάθεια τοῦ νὰ τὰς οἰκονομήσωσιν. Ἀχλὺς τις καλύπτουσα τὴν ἀναμφίβολου ἀλήθειαν, μ' ἐμπόδισεν ἀπὸ τοῦ νὰ τολμήσω, χωρὶς ἔλεγχον τῆς συνειδήσεως, νὰ ἀποφασίσω, ποῖον ἐκ τῶν δύο ἀντιφερομένων μερῶν ζητᾷ τὰ δίκαια. Ὅθεν, ὀδηγούμενος ἐκ τῶν ὅσα εἶδον, τοῦτο μόνον λέγω, ὅτι, ἂν εἰς τὰ κινήματα τοῦ Διοι-

κητικοῦ μέρους δὲν ὑποκρύπτεται τι, ὅπερ νὰ ἀντιδιαίνοι εἰς τὴν ἐλευθερίαν τοῦ Ἑθνους, αὐτὸ εἶναι, ὅπου ζητᾷ τὰ δίκαια. Δὲν παραβλέπω καὶ καταχρήσεις τινάς, ἀλλ' αὐταὶ δὲν πρέπει νὰ θεωρῶνται ὡς τοιαῦται, ἐπειδὴ εἶναι ἀφευκτα ἐπακολουθήματα εἰς ὅλα τὰ ἀνθρώπινα πράγματα· καὶ ἐκ τῶν ἱερωτέρων τοῦ κόσμου πραγμάτων αἱ καταχρήσεις δὲν ἔλειψαν. Καθεὶς φρόνιμος, καὶ ὅπως οὖν ἀλατисμένος ἐπὶ γράμματα, γνωρίζει, ὅτι μερικὰ κακὰ εἶνε ἐπόμενα καὶ φύσει ἀδιαχώριστα ἀπὸ τὸν ἄνθρωπον.

Φίλοι Ὁμογενεῖς, ἡ αἰτία τῆς ἐκθέσεως τῆς παρούσης δικτριβῆς ἐστάθη ἀληθῶς, οὐχὶ μόνον διὰ τὰ ὅποια κακὰ ἔγιναν καὶ γίνονται, ἀλλὰ δι' ἐκεῖνα φεῖ! ἄπερ βλέπει, ὅστις ἀπαθῶς παρατηρήσῃ, ὅτι μέλλει νὰ γίνωσιν, ἂν δὲν προλάβῃ τὸ Ἑθνος. Αἱ δίκαιαι κραυγαὶ τῶν χρωῶν καὶ ὄρφανῶν, αἱ ὅποια, καταπιεζόμεναι ἀπὸ τὰς ἐλλείψεις καὶ ἀπὸ τὴν λύπην τῶν θανατωθέντων ἀνδρῶν καὶ συγγενῶν των, κάμνουν νὰ στενάξῃ ἡ γῆ. Ἡ πικρὴ σκλαβία τῆς ἀγαπητῆς μοι γυνῆς καὶ παιδίων μου καὶ ἡ πτωχεία ἦν δοκιμάζω, ἐνῶ ἤμην εἰς ἐκ τῶν καλλιτέρων εἰκοκυρτίων τῆς Ἑλλάδος. Δὲν ἐστάθην μῆτε ἐνεργὸς τῆς Ἐπαναστάσεως, μῆτε, μετ' αὐτήν, πολιτικὸς ἢ στρατιωτικὸς· ὅθεν καὶ δὲν ἔλαβον αἰτίαν νὰ ἔχω μετὰ τινος πάθος, ὑπὲρ ἢ κατὰ· ἀλλὰ γυμνωθεὶς, ὅτι ἤμην Ἕλληνας, ὑποθέτων ἑαυτὸν μᾶλλον Ἀμερικανόν, παρατηρήσας μικρόθεν τὰ πράγματα, ἡμπόρεσα νὰ ἶδω ὡς ἀλήθειαν τὴν ὅποιαν ἔκθεσιν ἔκαμα, καὶ τὴν ὅποιαν ὡς χρέος μου ἀπραΐτητον, δυνάμει καὶ τοῦ Δημοκρατικοῦ δικαιώματος, καθυποβάλλω εἰς τὴν κρίσιν τῶν Ὁμογενῶν μου. Τὴν ὅποιαν, ἂν εὔρουν καλὴν, ἃς ὠφεληθοῦν· εἰδεμὴ, ἃς τὴν παραδώσουν τῷ πυρί.

Ἀφιερώνεται δὲ ἐπὶ τοῦ παρόντος εἰς τὴν Σ)τὴν Διοίκησιν καὶ εἰς τὴν γενησομένην Ἑθνικὴν Συνέλευσιν. Ἐρρωσθε.

Ὁκτωβρίου 25 1824 ἐν Ἑλλάδι.

180. ΓΕΩΡΓ. ΣΙΣΙΝΗ ΠΡΟΣ Κ. ΔΡΑΓΩΝΑΝ

(Ἀριθ. 63 ἐγγράφων Ἀλεξ. Ρώμα).

Τὴν εὐγενίαν σας ἀδελφικῶς ἀσπάζομαι.

Προλαβόντως ἔλαβον δύο γράμματα τοῦ εὐγενεστάτου ἀδελφοῦ κ. Θεοδώρου Λαδούπουλου καὶ τοῦ ἀπεκρίθην, στέλνοντάς του καὶ 4 πλίκας ἐφημερίδας ἀπὸ Ναύπλιον. Ἦδη δὲ λάβετε ἄλλο ἓνα πλίκον

δμοιον καὶ παρακαλῶ νὰ τὰς ἐγχειρίσητε τοῦ ἰδίου μὲ τοὺς ἐκ μέ-
ρους μου ἀδελφικοὺς ἀσπασμούς. Προσέτι ἔρχονται εἰς τὰ αὐτοῦ ὁ
κύριος Γιαννάκος Γιαννακόπουλος καὶ ὁ γραμματικὸς μου κύρ Νικο-
λὸς Γρατζαλιᾶς διὰ μίαν τῶν ὑπόθεσιν καὶ παρακαλῶ νὰ τοὺς συν-
δράμῃς διὰ τὴν ἐκτέλεσίν της, τὸ ὑπὲρ δύνανται. Ἀδελφέ· ὁ ἐμφύ-
λιος πόλεμος ἤρχισε καὶ πρέπει νὰ προσκολληθῶ καὶ ἐγὼ μὲ ἓνα
μέρος, διὰ νὰ μὴν μείνω μόνος μου καὶ τὸ ὄνομά μου χάσῃ τὴν ση-
μασίαν του, καθὼς καὶ εἰς τὸν ἀπελθόντα χρόνον τὸ εἶδομεν ἐμ-
πράκτως.

Υἱεαίνετε εὐδαιμονοῦντες.

Εἰς τοὺς ὁρισμούς σας
Γεώργιος Σισίνης.

Ὁκτωβρίου 28. 1824. Γαστούνη.

Ὁ γραμματικὸς μου κύρ Νικολὸς Γρατζαλιᾶς ἔχει τὰ ἄρμκτά του
δοσμένα αὐτοῦ, ὅταν τὰ ἐμάζευαν, καὶ παρακαλῶ δεῖξατέ του τρό-
πον ἴσως τὰ εὐγάξε, καὶ μὲ ὑποχρεόνεις.

Ὁ κύριος Κωλέττης ἀπὸ Νάυπλιον μὲ ὑποχρέωσε νὰ στείλω εἰς
Κεφαλληνίαν πρὸς τὴν μητέρα του Ξάνθη Κωλέττη, εὐρισκομένη
εἰς τὰ Σπάρτα τῆς Κεφαλληνίας, μερικὸν βούτυρον καὶ τυρί· λοι-
πὸν, παρακαλῶ, ἂν σᾶς εὐκολύνῃ αὐτοῦ ὁ τρόπος καὶ ἡμπορῇτε, νὰ
τὸ στείλετε ἀπὸ αὐτοῦ, γράψτε μου νὰ σοῦ τὸ στείλω καὶ νὰ τῆς τὸ
στείλῃς ὅπου νὰ λάβω καὶ γράμμᾳ της, νὰ τὸ στείλω τοῦ κυρίου
Κωλλέτη διὰ ἡσυχίαν του.

Τῷ εὐγενεστάτῳ Κυρίῳ

Κυρίῳ Κωνσταντίνῳ Δραγῶνα

Ζάκυνθον.

* *

[Εἰς τὸ β' πρόσωπον τῆς ἀνωτέρω ἐπιστολῆς εὐρίσκομεν τὸ ἐπόμενον
σχέδιον ἀπαντήσεως, προφανῶς τοῦ Κ. Δραγῶνα
πρὸς τὸν Γ. Σισίνην].

Ἀδελφέ, πολλὰ μὲ λυπεῖ τὸ «ὁ ἐμφύλιος πόλεμος ἄρχισε», ὅπου
μοῦ λέγεις· καὶ περισσότερον μὲ θλίβει, ὅπου μοῦ ἐξηγεῖσαι, ὅτι
θέλει λάβεις ἢ προσκολληθῇς εἰς ἓν μέρος, διὰ νὰ μὴ χάσῃς τὴν ση-
μασίαν σου, ὡς καὶ τὸν ἀπελθόντα χρόνον.

Ἀπορῶ ἀδελφέ, τὸν τρόπον μὲ τὸν ὁποῖον φρονοῦν ὅλοι οἱ προῦ-
χοντες τῆς Ἑλλάδος. Ποτὲ ἓνας ἐξ αὐτῶν δὲν μοῦ ἔγραψεν, ἀλλ'
οὔτε μοῦ εἶπεν ἄλλο, εἰμὴ ὅτι θὰ προσκολληθῇ μὲ ἓν μέρος, διὰ νὰ

μὴ χάσῃ τὴν σημασίαν του, καὶ ὅχι, ὅτι θέλει μεταχειρισθῇ μέσα καὶ τρόπους διὰ νὰ ἐνώσῃ τὰς ψυχὰς τῶν Ἑλλήνων καὶ οὕτω νὰ φέρῃ εἰς τὸ κέντρον τῆς Ἑλλάδος τὴν ἀρμονίαν καὶ ὁμόνοιαν. Φίλτατε· αὐτὸς ὁ δεῦρος εἶναι τρόπος, μὲ τὸν ὅποσον ἡμπορεῖ ἕκαστος Ἕλληνας, ὅστις ἤθελε τὸν ἀκολουθήσει, νὰ τοῦ βεβαιώσῃ τὴν σημασίαν του καὶ νὰ τοῦ λαμπρύνῃ τὸ ὄνομα εἰς τὴν Εὐρώπην. Τοῦλάχιστον ἀπ' ἐκεῖνο ὅπου γνωρίζω ἐπάνω εἰς τὴν πολιτικὴν τῆς Εὐρώπης, ὁ ἐμφύλιος πόλεμος θέλει μᾶς ζημιώσῃ οὐκ ὀλίγον· διὸ ἡ εὐχὴ τῆς πατρίδος νὰ νεύσῃ εἰς τὰς ψυχὰς τῶν Ἑλλήνων νὰ μὴν συνέβῃ πλέον μίαν τοιχύτη ἐπιδημίαν, διὰ τὴν ὁποίαν βέβαια δὲν θέλει μᾶς φθάσωσιν ὅλα τὰ ἱατρικὰ τοῦ κόσμου. Ἀληθινά, ἔπρεπε νὰ γνωρίζῃς ἐκτεταμένως τὰ ὅσα ἀπὸ καιρὸν εἰς καιρὸν συντρέχουσι μεταξὺ τῆς πολιτικῆς τῶν εὐρωπαϊκῶν ἐπάνω εἰς τὰς ὑποθέσεις μας, καὶ τότε ἔβλεπες καθαρὰ, ὅτι ὅχι μόνον ὁ ἐμφύλιος πόλεμος μᾶς ζημιοῦ μεγάλως, τόσον εἰς τὸ ἐσωτερικὸν πολλὰ περισσότερον εἰς τὸ ἐξωτερικόν, ἀλλὰ καὶ ἡ παρὰ μικρὰ μερικὴ σύγχυσις. Αὐτὰ ὅμως μ' ὅλον (ὅπου) ἐγνώριζα καὶ γνωρίζω, μοῦ εἶναι δὲ δύσκολον διὰ νὰ σᾶς τὰ περιγράψω, ὥς ὅπου δὲν γράφονται τὰ τοιαῦτα εὐκόλως. Λοιπόν, ἀδελφέ, ἐνδύσου τὸν ρηθέντα σ' τρόπον καὶ σὲ βεβαιῶ, ὅτι ἐγὼ θέλει σταθῶ ὁ πρῶτος μὲ τοὺς φίλους μου νὰ κηρύξω ὅθεν ἀνήκει τὸ ὅσον θέλει σὲ χρεωστῇ ἡ Πατρίς δι' αὐτὸ τοῦτο.

181. ΑΡΧΙΔΙΑΚΟΝΟΥ ΙΩΑΚΕΙΜ ΠΡΟΣ Κ. ΔΡΑΓΩΝΑΝ

(Ἀριθ. 64 ἐγγρ. Ἀλέξ. Ρώμα).

Γλυκύτατέ μοι ἀδελφεῖ κύριε Κωνσταντάκη μου.

Δὲν ἔλειψα καὶ αὐτίς νὰ ἐρωτήσω τὰ περὶ τῆς περιποθήτου ὑγείας σας διὰ τοῦ παρόντος μοι καὶ ἐπομένως νὰ τῆς περικλείσω εἰς τὸ παρὸν ἐν γράμμα τοῦ κοινοῦ μας φίλου κυρίου Γεωργίου Σταύρου Ἰωάννου, τὸν ὅποσον ὁ Ἀρχοντας ὑπεδέχθη φιλοφρόνως καὶ χθὲς τὸν στέλγει εἰς Ναύπλιον μὲ ἓνα καπετάνιο τοῦ μαζοῦς μὲ δεκαπέντε στρατιώτας διὰ τὴν ἀσφάλειαν τοῦ δρόμου του. Καὶ κατὰ τὸ φυσικὸν ἰδίωμα τοῦ Ἀρχοντος, ὅπου ἔχει εἰς τὸ νὰ εὐχαριστῇ τοὺς φίλους, εὐχαρίστησε καὶ αὐτὸν τὸν εὐγενῆ νέον παρὰ πάνω ἀπὸ τὸ χρέος του.

Νέα ὠτάξις δὲν ἔχω ὅπου νὰ σᾶς γράψω, εἰμὴ τὰ πράγματα δεῖ-

χνουν εἰς ἐμφυλίους πολέμους. Τὸ μόνον δέ, ὅποῦ μᾶς παρηγορεῖ, εἶναι ὁ εὐγενέστατος κύριος Βαρβάκης, ὅστις, μὲ πολλοὺς ἀγῶνας, διοργανίζει τὴν κοινὴν ἑνωσιν· καὶ εἶθε. Σῆς περικλείω καὶ ἐν ἑτερον διὰ τὸν κύριον Γεώργιον Τορτούρη καὶ περὶ κελῶ ἐγγχειρίσχε το. Ταῦτα κατὰ τὸ παρὸν καὶ μένω μὲ ὅλην εἰλικρίνειαν:

Ὁ ἀδελφός

Ἀρχιδιάκονος Ἰωακείμ.

1824. Νοεμβρίου. 2 Γαστούνη.

(Ὑποσημείωμα Γ. Σισίνη)

Ἐνας ἀμερικανός, ὀνόματι Ἀμπλερ, ἔρχεται ἐδῶ διὰ τὴν σεβαστὴν Διοίκησιν· καθὼς σῆς ἔχει εἰπωμένο ὁ φίλος, νὰ γνωσιασθῇτε, ὅταν ἔλθῃ νὰ μὲ εἰδοποιήσετε καὶ νὰ τὸν στείλετε ἀπὸ Γλαρέντζα διὰ νὰ στείλω νὰ τὸν δεχθῶ. Προσέτι ἕνας κάποιος Μάτελ, ἐγγλέζος μεγάλος ἔρχεται ἀπὸ Αἴγυπτον αὐτοῦ· καὶ αὐτὸν νὰ τὸν ὁμιλήσετε, διὰ νὰ ἔλθῃ ἀπὸ ἐδῶ ὁμοίως.

Γεώργιος Σισίνης

Τῷ Εὐγενεστάτῳ Κυρίῳ

Κυρίῳ Κωνσταντίνῳ Δραγῶνα

Εἰς Λαζαρέτον Ζακύνθου.

182. ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΣΤΑΓΡΟΥ ΠΡΟΣ ΔΙΟΝ. ΡΩΜΑΝ

(Ἀριθ. 65 ἐγγράφων Ἀλεξ. Ρώμα).

Ἀρχὼν Κόμη.

Εἰς ταύτας τὰς ὀλίγας στιγμάς, ὅποῦ εὗρον ὀλίγην ἡσυχίαν, κρίνω χρέος μου νὰ εὐχαριστήσω τὴν Ὑμετέραν Εὐγένειαν διὰ τὴν εὖνοιαν, μὲ τὴν ὁποίαν μὲ ἐτίμησε, καὶ διὰ τὰς σοφὰς ὁδηγίας καὶ συμβουλὰς, μὲ τὰς ὁποίας ἐφώτισαν τὸ πνευμά μου πρὸς ὠφέλειαν τῆς κοινῆς Πατρίδος.

Ἡ ἐπιδημία ἀφανίζει τοὺς κατοικοῦντας ταύτην τὴν πόλιν, διὸ καὶ ὁ πρόεδρος εἶναι ἀπών, καὶ ὁ κύριος Βαρ . . . θέλει ἀνχωρήσει, ὁ δὲ κύριος Κωλέτης ἀνελχμβάνει καὶ εἶναι ὁ μόνος ὁ ἐκτελῶν τὰ τῶν Διοικήσεων.

Ἀπὸ τὸ περιεχόμενον πρὸς τὸν Κύριον Καρβελλᾶν πληροφορηθήσεται

ἡ Εὐγενία Σας περὶ πάντων, ἐγὼ δὲ τὴν παρχαλῶ νὰ ἐξαποστείλῃ
τὴν διὰ Κέρκυραν καὶ νὰ μὲ διαφυλάττῃ ὑπὸ τὴν προστασίαν της.

Ἐκ Ναυπλίου, τὴν 8 Νοεμβρίου 1824.

Τῆς Ὑμετέρας Εὐγενείας ταπεινότατος δοῦλος

Γ. Σταῦρος.

Σήμερον θέλει παραδώσω τὰ γράμματα καὶ τὴν τσόχην. Τὰ
γλυκὰ ἀφῆκα αὐτοῦ, κατὰ δυστυχίαν.

Πρὸς τὸν Πανευγενέστατον Ἀρχοντα

Κόμητα καὶ Ἱππέα Κύριον

Κύριον Διονύσιον Ρώμαν

Εἰς Ζάκυνθον.

183. ΧΡ. ΖΑΧΑΡΙΑΔΟΥ ΠΡΟΣ ΚΩΝΣΤ. ΔΡΑΓΩΝΑ

(Φάκελ. 2123, ἀριθ. 2988).

Φίλτατε Κωσταντάκη.

Περὶ τὰ μέσα τῆς νυκτὸς τοῦ ἀπ' αὐτοῦσε ἀναχωρισμοῦ μου ἔφθασα
εἰς Κατάκλων, ὅπου, μαθὼν τὸν ἀναχωρισμὸν τοῦ στρατηγοῦ Κολιό-
πουλου ἀπὸ Γαστοῦνην, ἐμίσεισας πάχυτα πεζός, διὰ νὰ τὸν φθάσω
εἰς Πύργον, τὸν ὁποῖον καὶ ἔφθασα εἰς Ἀγουλινίτσαν περὶ τὰς 2
ῥας τὴν αὐγὴν. Αὐτὸς ἦτον διωρισμένος ἀπὸ τὴν Διοίκησιν νὰ
ὑπάγῃ μόνον εἰς Λιοδῶρην, ὅπου περιφερόμενος νὰ σύρῃ τὴν προσοχὴν
τῶν Δεληγιανναίων καὶ νὰ σμικρύνῃ τὰς κατὰ τῶν διοικητικῶν κινή-
μάτων δυνάμεις των. Ἀλλ' ἐπειδὴ καὶ αἱ δυνάμεις τῆς Διοικήσεως
κατὰ τῶν Ἀρχαδίων ἔλαβαν κακὴν ἔκβασιν, ὥστε ὁποῦ ὁ ἀρχηγὸς
τούτου τοῦ κινήματος Φλέσας μόλις ἠδυνήθη νὰ φύγῃ, καὶ ἐπειδὴ
οἱ ἀντιφαστισταὶ τῆς Διοικήσεως αἰτίαν ἀπὸ καιρὸν ἐζητοῦσαν νὰ
κροτήσουν τὸν ἐμφύλιον πόλεμον, καὶ πότε ἐπρόβλιναν νὰ ἀποδαλθῇ
Φλέσας, Κωλέττης καὶ ἄλλοι, τῶν ὁποίων αἱ ἐπαρχίαι εἶναι τούρ-
κιαι, πότε νὰ δώσῃ λογαρισμὸν ἡ Διοίκησις τοῦ καὶ πῶς ἐξω-
δεύθῃ τὸ δάνειον, τῶρα δέ, μὲ τὴν αἰτίαν ταύτην τῶν Ἀρχαδίων,
τούς ὁποίους συμβοηθήσας ὁ Θ. Κολοκοτρώνης ἐκπαίδει τὰς διοι-
κητικὰς δυνάμεις, ὡς εἴρηται, ἀμέσως, ἐνωμένος καὶ μὲ τὴν δύν-
αμιν τῶν Ἀρχαδίων, ἔτρεξε καὶ ἐπολιώρησεν τὴν Τριπολιτζάν. Εἰς
μὴν μάχην, ὅπου ἐδόθη μετὰ τῶν εἰς Τριπολιτζάν διοικητικῶν

δυνάμεων καὶ τοῦ Πάνου Κολοκοτρώνη καὶ Σταΐκου Σταϊκόπουλου, οἵτινες εἶχον ὑπάγει ὡς ἐμπροσθοφυλακή, ὁ μὲν Πάνος, κτυπηθεὶς κατὰ μέτωπον μὲ τὸ βόλι, ἐθανκτώθη, ὁ δὲ Σταΐκος, πληγωθεὶς, ἐπάρθη ἀπὸ τοὺς ἔσωθεν ζωντανός. Οἱ στρατιῶται τοῦ Πάνου, βλέποντες τὸν ἀρχηγὸν τοὺς κρημνισθέντα ἀπὸ τὸ ἄτι ἀποθαμμένον, ἐστενοχώρησαν τὸν πόλεμον καὶ εἰς τὸ μεταξὺ, φθάσαντες καὶ ἄλλα στρατεύματα τοῦ Θ. Κολοκοτρώνη, ἔγινε μεγάλη θυσία καὶ ἀπὸ τὸ ἐν καὶ ἄλλο μέρος. (Αὕτη ἡ μάχη ἔγινεν εἰς τὰς 12 τρέχοντος.) Αὐτὸς λοιπὸν ὁ θάνατος τοῦ Πάνου ἐρέθισε τόσον τὰς ψυχὰς τῶν συγγενῶν καὶ φίλων τοῦ πατρὸς του, ἐκ τῶν ὁποίων μ' ὅλον ὁποῦ οἱ περισσότεροι ἦτον μὲ τὴν Διοίκησιν, διὰ τοὺς μερικoὺς πολιτικούς στοχασμούς των, ἐβιάσθησαν νὰ παραιτηθῶν καὶ νὰ τρέξουν εἰς βοήθειάν του. (Ἐκ τούτου φαίνεται, ὅτι αἱ ἀμαρτίαι τοῦ δυστυχοῦς λαοῦ τῆς Ἑλλάδος ἀκόμη δὲν ἐτελείωσαν· διότι, ἂν αὐτὸς ὁ θάνατος δὲν ἀκολουθοῦσεν, ἴσως καὶ ὁ ἐμφύλιος πόλεμος δὲν ἐπρόδευεν. Τώρα ὅμως, ἀπὸ τὰ φαινόμενα, Κύριος οἶδεν εἰς ποίαν ἀκμὴν θέλει φθάσει.) Αὕτη ἡ εἰδήσις, ὁποῦ κατὰ πρῶτον ἔφθασεν εἰς τὸν Κολιόπουλον τὰς 14 τὸ γεῦμα εἰς Ἀγολινίτσαν, ἐπέταξε τὸ τραπέζι καὶ εὐθὺς ἐκαθάλικεν μὲ ὅσους ἔσερνεν μαζὶ του, ὑπὲρ τοὺς 500· καὶ αὕτη ἐστάθη ἡ αἰτία νὰ μὴν ἡμπορέσω νὰ τοῦ ἐξηγηθῶ οὔτε γρῦ. Αὐτὸς κάθε στοχασμὸν καὶ κίνημα θέλει μᾶς γράφει μὲ πρῶτον, καὶ τότε πάλιν θέλει σᾶς εἰδοποιήσω. Συγχρόνως ἡ Διοίκησις διέταξε τὸν Κ. Βότσαρην νὰ ὑπάγῃ εἰς Φανάρι, πλὴν αὐτὸς ἀπεκρίθη, ὅτι ἐνκντίον τοῦ γενικοῦ ἐχθροῦ ὑπάγει, ὅχι ὅμως καὶ ἐνκντίον τῶν ὁμογενῶν του· καί, μ' ὅλον ὁποῦ αὐτὸς σχετίζεται μὲ τοὺς Ἀντρέηδες, στοχάζομαι δ' ὅτι οὔτε ὑπὲρ αὐτῶν θέλει κινηθῇ.

Ὁ Σισίνης μεγάλην σφίξιν ἔβαλεν εἰς τὴν ἐπαρχίαν Γαστούνης καὶ 30 γρ. μισθόν, διὰ νὰ ξεκινήσῃ τὸν υἱὸν τοῦ Μιχάλην μὲ 500, ὡς κηρύττει. Ἴσως ὅμως καὶ τώρα παίζει τὸν ἴδιον ρόλον, ὁποῦ καὶ πέρσι, διότι ἐπάνω τῆς ἰδίας σκηνῆς εὐρίσκεται.

Οἱ ἀπεσταλμένοι τῆς Στερεᾶς Χέρσου Ἑλλάδος, καθὼς Ἄρτης καὶ ἄλλοι, οἵτινες ὑπήγαιναν εἰς τὴν Διοίκησιν νὰ μαρτυρήσωσιν κατὰ Μαυροκορδάτου, φοβηθέντες τὰ περιστατικά, ἄφισαν τὸν Κολιόπουλον, μὲ τὸν ὁποῖον ὑπήγαιναν, καὶ ἐπέστρεψαν εἰς Πύργον.

Ἐκρινα περιττὸν νὰ ὑπάγω εἰς Γαστούνην, διότι καὶ ὁ Κ. Μεταξᾶς πρὸ ἡμερῶν ἐμίσεισε διὰ Ναύπλιον· ὥστε δὲν μοῦ ἔμεινε μὲ ποῖον ἐκεῖ νὰ συνομιλήσω· ἀλλ' οὔτε δι' ἐπάνω κατὰ τὸ παρὸν ξεκινῶ, ἂν πρῶτον δὲν λάβω γραφὴν τοῦ Κολιόπουλου.

Ὁ Βαρθολομαῖος ἀπέρχετο δι' Ὑδρην, καὶ ἀπ' ἐκεῖ ἔρχετο βέβαια εἰς τὰ αὐτῶς. Αὐτὸς βέβαια πρέπει νὰ ἐξηγήθῃ καὶ τι ἀπ' ὅσα ἐσυμπράττετε· πλὴν, ἂν δὲν ἀντικμῶται μὲ ὅσους στοχάζομαι, δὲν θέλει ἐξακριβῶσαι τίποτα.

Αἱ φητρίαι εἶναι ἐκεῖναι, ὅπου ἐβεβαιώθησαν εἰς τὴν πόρταν τῆς Τριπολιτζᾶς, τῶν Καλαβρυτῶν λεγομένην, ἐπάνω εἰς τὸ γεφύρι τοῦ ἁγίου Νικολάου. Ἐν βίᾳ, μένω

Ὁ ἀδελφός

Ζαχαριάδης.

Πύργος, τῇ 17 Νοεμβρίου 1824.

Τὴν κυρίαν μητέρα σας προσκύνησόν μοι· ὡσαύτως τὸν αὐτάδελφόν σας καὶ τὴν συμβίαν του. Τὸν Νιόνιον φίλησόν μοι καὶ τοὺς ἐν οἴκῳ σας ἐπιλοίπους ἄσπασον, ἐξόχως τὸν Γ. Μεσήνην, καὶ λυποῦμαι ὅπου τὰ ἀκατάστατα περιστατικά μας θὰ τοῦ ἐμποδίσουν τὸ σκοπούμενον.

Σήμερον πληροφοροῦμεθα ἀπὸ ἀνθρώπους (ποῦ) ἦλθον, ὅτι οἱ Κολοκοτρωνεῖοι ἐμβῆκαν εἰς Τριπολιτζάν, κατέκλυσαν ὅλην τὴν πόλιν καὶ, ὅτι ὁ θάνατος ἔτρεξεν ἀπὸ τὸ ἐν ἕως τὸ ἄλλο μέρος αὐτῆς. Γράμματ' ἡμῶς περὶ τούτου δὲν ἔχομεν· διὸ χρειάζεται ἐπικύρωσις.

Σήμερον ἄλλοις μοῦ εἶπεν, ὅτι ὁ Βαρθολομαῖος ἐδιώρισε τοὺς Στεφάνους νὰ τοῦ ἐμβάσουν 4 χιλ. ταλ. καὶ ἀκολούθως πάλιν, μὲ ἄλλην γραφὴν του, νὰ μὴν τοῦ τὰ ἐμβάσουν. Καὶ ἀπ' αὐτὸ φαίνεται, ὅτι ἀνοίγουν ὅσα γράμματ'α τοὺς στέλλονται· ὅθεν ἂς φροντίσουν περὶ τούτου.

Βούτυρον δὲν εὔρηκα οὔτε δράμι· ἔστειλα εἰς ἓν χωρίον καὶ μὲ τὸ Φαγοδημήτηρ σας τὸν στέλλω. Ἐδιώρισε ὁ Πέτας νὰ δώσῃ τοῦ Θεοδώρου αὐταδέλφου μου ὁ Ἀνδρέας Τζιούλης ταλ. 10· ἂς τὰ λάβῃ λοιπὸν καὶ ἂς πληρώσῃ 6 ταλ. διὰ τὸ μηνιατικόν του καὶ Κωνσταντῇ εἰς τὸν Παρησιάδην τὰ δ' ἄλλα ἂς τὰ δώσῃ τῆς μητρὸς του.

184. ΓΩΡΓ. ΣΙΣΙΝΗ ΠΡΟΣ ΚΩΝΣΤ. ΔΡΑΓΩΝΑ

(Ἀριθ. 66 ἐγγράφων Ἀλεξ. Ρώμα).

Εὐγενέστατε κύριε!

Εἰς τὰ δύο σας γράμματ'α σας ἀπεκρίθην. Εἶδ'α καὶ τὰ λεγόμενα τοῦ Γκίκα. Διὰ πληροφορίαν σας ἰδοῦ, ὅπου σας περικλείω τὴν ἔσω-

θεν κύπιν· εἶναι πλέον ὥρα καὶ νὰ πληροφορηθῆτε, ὅτι ἡμεῖς δὲν ἐμύσθε φθοροποιοὶ τῆς Πατρίδος, ἀλλὰ πάσχομεν νὰ κάμωμεν ἓνα σύστημα διὰ τὴν ἡσυχίαν τοῦ κοινοῦ καὶ ὠφέλειαν τῆς Πατρίδος. 110 χρόνους μᾶς ἐτυρρανοῦσαν οἱ Τοῦρκοι, καὶ μερικοὶ ἀληθεῖς πατριῶται ἀπεφάσισαν νὰ χάσουν τὴν ζωὴν των, τὰ ὑπάρχοντά των καὶ τὰ πικιδιά τους, διὰ νὰ διώξουν τοὺς τυράννους. Δόξα τῷ ἁγίῳ Θεῷ, ἀπροσδοκῆτως ἐτελείωσεν εὐτυχῶς, χωρὶς νὰ τὸ ἐλπίζουν οὕτως ὥστε τὰ πεπολιτευμένα ἔθνη. Ἀρχισαν λοιπὸν νὰ δώσουν ἓνα σύστημα στρατιωτικὸν καὶ πολιτικόν, διὰ νὰ λαμπρύνωμεν πρῶτον τὰ ἔθνη τῶν τυραννουμένων, νὰ καὶ ἐπαρρησιάζεσθαι μερικὰ ἄτομα ἀπὸ μακρυνὴν γῆν, οἵτινες ὅπως καὶ ἂν ἔλθῃ τὸ πρᾶγμα, δὲν ἔχουν νὰ χάσουν τίποτα. Τὸ πρῶτον σύστημα ἦτον νὰ δελεάσουν τὸ πολιτικὸν καὶ τὸ πολεμικὸν μὲ τὴν διχόνοιαν, εἰς τρόπον, ὅπου αὐτοὶ νὰ εἶναι κρυμμένοι. Τὸ ἐγνωρίσαμεν· πλὴν πέρσι ἐδώσαμεν ἀπέρασιν, διότι οἱ Τοῦρκοι καὶρὸν δὲν μᾶς ἔδωσαν. Ἐφέτος ὁμοίως· πλὴν νά, Θεῖα συνάρσει, ὅπου οἱ Τοῦρκοι ὀπισθοδρόμησιν. Διὰ τοῦτο ἐστοχάσθηκα νὰ πρῶτα ὑποκείμενα διὰ νὰ δώσουν ἓνα σύστημα ἄξιον τῆς Ἑλλάδος, πλὴν, διὰ νὰ χαλάσωμεν τὰ σχέδια τῶν ἀντιφρονούντων, ἔπρεπε νὰ πιάσωμεν τὰ ἄρματα καὶ ὅχι δι' ἐμφύλιον πόλεμον, ἀλλὰ διὰ φύβον, ὅτι τὰ ἄρματα εἶναι, ὅπου στερεοῦν τὰ βασίλεια καὶ θρησκείας· καὶ αὐτὸ ἦτον τελειωμένον, ἂν δὲν ἤθελε συμβῇ ἐκεῖνο τοῦ Πάνου. Τώρα ὅμως σοῦ τάζω πάλιν, ὅτι θέλει δώσωμεν ἓνα τέλος εὐτυχέστατον καὶ ὠφέλιμον εἰς τὴν Πατρίδα, καὶ θέλει ἰδῆς μίαν Διοίκησιν εὐνομουμένην καὶ βάσιμον, ἥτις λαμπρῶς νὰ διοικήσῃ τὰ πάντα. Σὰς περικλείω μίαν γραφὴν διὰ τὸν Γκίκα καὶ ἄλλην μίαν διὰ τὴν Ἀγκῶνα, καὶ παρακαλῶ νὰ τὴν ἐξαποστείλῃτε ἀμέσως. Ἐγὼ τὴν Δευτέραν μισεύω ἀπ' ἐδῶ καὶ ἔως αὐτὸ τὸ διάστημα ἂν ἀγαπᾷς γράψῃς μου κἀνέναν νέον, νὰ χαροποιῶ τοὺς φίλους σας. Ὑγίαινε εὐδαιμονῶν.

Τῇ 20 Νοεμβρίου 1824. Γαστούνη.

Εἰς τοὺς ὁρισμούς σας
Γεώργιος Σιδίνης.

Τῷ εὐγενεστάτῳ κυρίῳ

Κυρίῳ Κωνσταντίνῳ Δραγῶνα

Ζάκυνθον.

Εἰς τὴν περικλεισμένην ἀπὸ Ἀνάπλι στείλέ μου τὴν ἀπόκρισιν, διὰ νὰ τὴν στείλω τοῦ φίλου.

133. Γ, ΣΤΑΥΡΟΥ ΠΡΟΣ ΔΙΟΝ ΡΩΜΑΝ

(Ἀριθ. 67 ἐγγράφων Ἀλεξ. Ρώμα).

Ἄρχων Κόμη.

Φθάσας ἐδῶ, ἐπροσκύνησα τὴν ὑμετέραν Πνευγένειν με γράμμα μου· ἔπειτα δὲ ἀσθενήσας, μόλις σήμερον δύναμιν νὰ πιάσω τὸ κονδύλι καὶ νὰ τῇ γράψω. Ὁ ἀντιστράτηγος κύριος Χρ. Ζαχαριάδης ἦλθεν ἐδῶ καὶ μοῦ εἶπεν, ὅτι εἶχε γράμματά της πρὸς ἐμέ, πλὴν τὰ ἐλησμόνητεν εἰς τὸν Πύργον, καθὼς καὶ ἄλλα ἀπὸ δικηφόρους φίλους. Τοῦτο πολλὰ με ἐλύπησεν, διότι, ἀφοῦ ἐδῶ εὐρίσκουμι, ὑστεροῦμι ἀπὸ κάθε μέρος γράμματα καὶ γενικῶς εἵμεθα εἰς τὸ σκοτός, ὅχι διὰ τὰ μερικά μας πράγματα, ἀλλὰ καὶ διὰ τὰ δικτρέχοντα εἰς τὴν Εὐρώπην· πρᾶγμα, τὸ ὅποιον ἐπιφέρει βλάβην εἰς τὰς ἐργασίας τῆς Διοικήσεως. Ἄν ἡ Πνευγενία της, ὅπου δύναται νὰ γνωρίζῃ τὰς ἀληθεῖς εἰδήσεις τῆς Εὐρώπης, θελήσῃ νὰ μᾶς μεταδίδῃ ἀπὸ καὶρὸν εἰς καὶρὸν, μοῦ κάμνει χάριν μεγάλην, καὶ εἰς τὴν Διοίκησιν οὐσιώδη ἐκδούλευσιν.

Περὶ τοῦ Νοσοκομείου σήμερον γράφει ὁ κύριος Ρόδιος, καθὼς καὶ περὶ τῆς εὐρέσεως οἰκίας. ὁ δὲ κύριος Ξένος δὲν δύναται νὰ δεχθῇ τὴν ἐπίτροπιν, καὶ καλὸν ἦτο νὰ ἐδιωρίζετο ἐπίτροπος ἀνθρώπος, ὅστις εἶναι ἀνγκασμένος νὰ μείνῃ πάντοτε εἰς Ναύπλιον. Περὶ ταύτης τῆς ὑποθέσεως δὲν πολυλογῶ, διότι τὰ γράμματα Ροδίου καὶ Ξένου θέλει τῇ δώσουν τὰς ἀνηκούσας πληροφορίας. Ἐγώ, κατὰ χρέος, ὠμίλησα καὶ ἐπαραινέσα περὶ τῆς εὐρέσεως οἰκίας.

Τὰ στρατεύματα τῆς Διοικήσεως κατέστρεψαν τοὺς ἀντάρτας καί, ἀφοῦ πολλοὶ τῶν ὁπαδῶν των ἐπροσκύνησαν, οἱ λοιποὶ διεσώθησαν εἰς τὰ βουνά. Ἐξ αὐτῶν ἐφονεύθησαν ὁ Πάνος Κολοκοτρώνης, ἐφέρθησαν δὲ ἐδῶ αἰχμάλωτοι, ὁ Σταίικος καὶ ὁ νέος Νοταρᾶς, ἀνεφίς τοῦ Πανούτσου Νοταρᾶ. Ὁ Ἐκτελεστής κύριος Κωλέττης εὐρίσκειται εἰς τὸ στρατόπεδον τῆς διοικήσεως πλησίον Καλαβρύτων.

Μοὶ κάμνει μεγάλην χάριν ἡ Πνευγενία της ἀποπέμπουσα τὴν ἐμπεριεχομένην διὰ τὴν Λιβόρνον, ἥτις περιέχει γράμματα τοῦ πανιερωτάτου Ἰγνάντιου, καὶ συγχωροῦσα με διὰ τὴν τόλμην.

Ὑποβεδαιοῦμαι με βαθύτατον σέβας, Ἄρχων Κόμη.

Τῆς ὑμετέρας Πνευγενίας ταπεινότητος δοῦλος

Γ. Σταῦρος.

Ἐκ Ναυπλίου τὴν 14(26 Δεκεμβρίου) 1824.

186. Γ'. ΣΤΑΥΡΟΥ ΠΡΟΣ ΑΛΕΞ. ΠΑΤΡΙΝΟΝ

Εὐρεθεῖσα ἐν τῷ ἀρχεῖῳ τοῦ Διον. Ρώμα.

(Ἀριθ. 68 ἐγγράφων Ἀλεξ. Ρώμα).

Κύριε.

Ἀπὸ τὴν Ζάκυνθον σὺς ἔγραψα. Ἐδῶ φθάσας πρὸ 35 ἡμερῶν, εὐθὺς τὴν δευτέραν ἡμέραν ἔγραψα τοῦ Ἰωαννίδου τὰ δέοντα, καὶ ὅτι εἶχον ἐπιθυμίαν νὰ τὸν ἰδῶ. Τοῦ ἐσυντρόφευσα καὶ τὸ γνωστὸν γράμμα, πλὴν ἀπόκρισιν δὲν ἔλαβον· καὶ ἂν δὲν ἀσθενοῦσα μὲ κίνδυνον θανάτου καὶ μόλις σήμερον πλαγιασμένος ἐδυνάμην νὰ πιάσω τὸ κονδύλι, ἤθελε τοῦ ξανγραψῶ καὶ δις καὶ πολλαῖς φοραῖς, καὶ μὲ ἀδελφικὴν ἀγάπην τὸν κεντήσω νὰ γνωρίσῃ τὸ ἀδικόν του. Πλὴν τώρα, ὅπου ἀνχλαμβάνω, Σὺς ὑπόσχομαι νὰ τὸ κάμω καὶ Σὺς εἰδοποιήσω τὰ πρακτέα μου ἐν καιρῷ. Ὁ ρηθεὶς Ἰωαννίδης εὐρίσκεται εἰς τὰς Ἀθήνας πολλὰ καλὰ εἰς τὴν ὑγείαν του καὶ κάμνει καὶ καλαῖς δουλειαίς. Αὐτὸ ἔμαθα ἀπὸ διάφορα ὑποκείμενα, ὅπου δὲν λείπω νὰ συγχρωτῶ.

Τὰς θλασσίους νίκας μας πρέπει νὰ τὰς ἐμάθατε· δὲν ἀδυνατίσαν αὐταὶ μόνον τὸν ἐχθρόν, ἀλλὰ καὶ μία μεγάλη τρικυμία τὸν ἔκαμε νὰ χάσῃ πολλὰ πλοῖα. Μᾶς κατεπύκναναν αἱ ἐσωτερικαὶ ταρχαὶ τῶν ἀνταρτῶν. Οἱ Κολοκοτρωνο-Δεληγιανναῖοι, ἀνεψιὸς Νοταρᾶ, Στάϊκος, Λόντος καὶ Ζαήμης ἐσῆκωταν κατὰ τῆς Διοικήσεως ἄρμματα, πλὴν τὰ ρουμελιώτικα στρατεύματα τοὺς ἐκτύπησαν καὶ διέλυσαν, διασπείραντά τοὺς εἰς τὰ βουνά. Ἐφόνευσαν τὸν Πάνον Κολοκοτρώνην καὶ ἔφερον αἰχμαλώτους ἐδῶ τὸν Στάϊκον καὶ τὸν ἀνεψιὸν Νοταρᾶ. Τὴν πρὸς τὴν Πανιερότητά του παρακαλῶ νὰ στείλῃτε, ἀπὸ τὸν ὅποιον, καθὼς καὶ ἀπὸ κάθε ἄλλον φίλον ἀπὸ τὴν Εὐρώπην, ὑστεροῦμα γράμματα, ἃφοῦ εἶμι ἐδῶ.

Προσφέρω τὰ ταπεινὰ σέβη μου εἰς ἅπασαν τὴν σεβασμίαν οἰκογένειάν σας, πρὸς τοὺς Κυρίου Κωνσταντίνου καὶ Λαγὸν τοὺς ἀδελφικοὺς ἀσπασμούς μου καὶ πρὸς τὴν Εὐγενίαν σας τὴν βαθυτάτην ἐγνωμοσύνην μου.

Ταπεινότατος δοῦλος

Γ. Σταῦρος.

Ἐκ Ναυπλίου, τὴν 14)26 Δεκεμβρίου 1824.

*Al Signor***Alessandro Patrinos***Livorno.*

187. Κ ΔΡΑΓΩΝΑΣ (ΠΡΟΣ ΔΙΟΝ. ΡΩΜΑΝ)

(Φάκελ. 2124 αρ. 3366*).

*Domenica Mattina,**Caro Signor Conte.*

Sofrite in pace anche questo disturbo giachè non mi è possibile di venire in città prima della sera, non avendo potuto ancora finire i miei stati, il che mi obbliga ad approfittarmi di quest'oggi. Questo benedetto Secretario di Marco Bozzari, che ci fù raccomandato dal Governo Greco, dopo aver avuto qualche dannaro da Cefalonia, venne per avere anche dal Zante e poi passare a Corfù, d'onde dirigersi deve per la Baviera. Trovò anche l'incontro per partire, come dice, domani. Perciò siete pregato di firmare quella carta che porta, per poter poi girarla ad altri. Circa alle raccomandazioni dite al Ladopulo, se avete desiderio, a chi dobbiamo dirigerle.

Scusate vi prego il disturbo e credetemi

Tutto Vostro
C. Dragona

(Μετόφρασις)

Κυριακή πρωτ.

Ἀγαπητὲ Κύριε Κόμν.

Ὑπομείνατέ ἀτάρχος καὶ αὐτὴν τὴν ἐνόχλησιν, ἀφοῦ δὲν μοῦ εἶναι δυνατόν νὰ ἔλθω εἰς τὴν πόλιν πρὸ τῆς ἐσπέρας, διότι δὲν ἠδυνήθην ἀκόμη νὰ τελειώσω τὰς καταστάσεις μου, καὶ τοῦτο μὲ ἀνγκάζει νὰ ἐπωφεληθῶ τῆς σήμερον Κυριακῆς. Αὐτὸς ὁ εὐλογημένος γραμμικτεὺς τοῦ Μάρκου Βότσαρη, ὅστις μᾶς ἦλθε συστημένος παρὰ τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως, ἀφοῦ ἔλαβε μερικὰ χρήματα εἰς Κεφαλληνίαν, ἦλθε διὰ νὰ συνάξῃ καὶ ἀπὸ τὴν Ζάκυνθον καὶ κατόπιν νὰ μεταβῇ εἰς Κέρκυραν, ὅπόθεν θέλει διευθυνθῇ εἰς τὴν Βαυαρίαν. Εὔρε μάλιστα πλοῖον διὰ ν'ἀνχωρήσῃ, ὡς λέγει, αὔριον. Διὰ

* Ἡ μικρὰ αὕτη ἀχρονολόγητος ἐπιστολὴ τίθεται εἰς τὸ τέλος τῶν τοῦ ἔτους 1824, ὡς μᾶλλον εἰς τὸ ἔτος αὐτὸ ἀνήκουσα.

τοῦτο παρακαλεῖσθε νὰ ὑπογράψῃτε τὸ ἔγγραφον, τὸ ὅποιον φέρει, διὰ νὰ δύναται νὰ τὸ κυκλοφορήσῃ καὶ εἰς ἄλλους. Ὅσον ἀποβλέπει τὰ συστατικά, εἶπατε εἰς τὸν κ. Λαδόπουλον, ἂν ἔχετε εὐχαρίστησιν, πρὸς ποῖον πρέπει νὰ τὰ διευθύνωμεν.

Συγχωρήσατέ με, παρακαλῶ, διὰ τὴν ἐνόχλησιν καὶ θεωρεῖτέ με
Ὅλως ὑμέτερος

Κ. Δραγώνας.

1825

**188. ΑΝΔΡ. ΜΙΑΟΥΛΗ ΠΡΟΣ ΔΙΟΝ. ΡΩΜΑΝ, Π.
ΣΤΕΦΑΝΟΥ ΚΑΙ Κ. ΔΡΑΓΩΝΑΝ**

(Φάκελ. 2123, ἀριθ. 2989).

Πρὸς τοὺς εὐγενεστάτους κυρίους Δ. δὲ Ρώμαν Π. Στε-
φάνου καὶ κύριον Δραγῶναν.

Ἀπὸ προλαβόντα μου ἑγράμματα σᾶς εἶναι ἤδη γνωστὸς καὶ ὁ ἐρ-
χομὸς μας καὶ ἡ φρικτὴ ἔνδειχ τοῦ Μεσολογγίου ἀπὸ τροφᾶς. Οἱ
φέροντες τὸ παρόν μου, εὐγενέστατος κύριος Ι. Παπαδιαμαντόπου-
λος, μέλος τῆς ἐπιτροπῆς, καὶ δύο ὀπλαρχηγοί, οἱ Γενναιότατοι
Γ. Βαλτινὸς καὶ Ζώης Πάνου, ἔρχονται ἐπίτηδες, διὰ νὰ παρακα-
λέσουν τὴν πατριωτικὴν συνδρομὴν σας εἰς τὴν ἀνάγκην τοῦ προ-
πυργίου τῆς Πατρίδος, καὶ νὰ ἐνεργήσουν με κάθε τρόπον πρὸς βοή-
θειάν του. Ἀρκετὰ εἶναι γνωστὴ, φίλοι πατριῶται, ἡ φιλογένειά
σας καὶ ὅσον ἕως τώρα με ἀκούραστον προθυμίαν ἐσυνεργήσατε εἰς τὰ
πράγματά μας, ὥστε νομίζω περιττὸν νὰ σᾶς προσθέσω περισσότερα
ἀπ' ὅσα περιέχει τὸ γράμμα τῆς Διευθυνούσης τὰ τῆς Δ. Ἑλλάδος
Ἐπιτροπῆς καὶ οἱ ἀπεσταλμένοι θέλουν σᾶς παραστήσει. Μένω βέ-
βαιος, ὅτι θέλετε ἐνεργήσει πάλιν ὅσον δύνασθε, πρὸς σωτηρίαν τοῦ
Μεσολογγίου, τὸ ὅπο'ον ἀληθῶς μόνον ἀπὸ ἑλλειψιν τροφῆς κιν-
δυνεύει.

Πρόθυμος εἰς τὰς προσταγὰς σας
Ἀνδρέας Μιαούλης

Σκρόφαις. Ἐκ τοῦ πλοίου Ἀρεως,
τῇ 8 Ἰανουαρίου 1825.

Πρὸς τὸν εὐγενέστατον Κύριον

Κ. Δραγῶναν

Εἰς Ζάκυνθον.

159. ΔΗΜ. ΠΛΑΠΟΥΤΑ ΠΡΟΣ ΔΙΟΝ. ΡΩΜΑΝ

('Αριθ. 69 ἐγγρ. Ἀλεξ. Ρώμα).

Ἐξοχώτατε Κόμντα.

Πρὸ πολλῶν ἡμερῶν, ὅποτεν ὁ ἀδελφὸς Ζαχαριάδης ἦλθεν ἀπ' αὐτόσε, μὲ εἶπε διὰ ζώσης τοὺς ἀδελφικοὺς ἀσπασμούς της καὶ μερικὰς πατριωτικὰς ὁδηγίας της, καὶ ὡς τοιούτας τὰς ἠναγκαλίσθη ἐυχάριστος, μ' ὅλον ὁποῦ καὶ ἐγὼ τῶν ἰδίων φρονημάτων ἤμουν, ὅτι καὶ ἐν καιρῷ ἕκαμα ὅσα ἀνῆκε τὸ κατὰ δύναμιν πρὸς στερέωσιν τῶν νόμων καὶ τῆς Διοικήσεως.

Μετὰ τὴν τελείωσιν τῶν διατρεξάντων τοῦ ἐμφυλίου πολέμου, τὰ ὁποῖα πρέπει νὰ τῆς εἶναι γνωστά, τῆς ἔγραψα πάλιν διὰ μέσον τοῦ εἰρημένου ἀδελφοῦ, πλὴν ἀπόκρισίν της δὲν ἔλαβον· καὶ ἀπ' αὐτὸ συμπαιραίνω, ὅτι δὲν ἐλάβατε τὴν γραφὴν μου. Μεταξὺ τῶν εἰρημένων πατριωτικῶν σας ὁδηγιῶν ἦτον τὸ νὰ προσκολληθῇ καὶ ὁ κοινὸς ἀδελφὸς Θ. Κολοκοτρώνης εἰς τὴν σεβαστὴν Διοίκησιν, παραιτούμενος ἀπὸ τοὺς κατ' αὐτῆς συντρόφους του, τὸν ὁποῖον καὶ κατέπεισα· ὥστε καὶ μὲ τὴν ἐπιστροφὴν μου ἀπὸ Νάυπλιον εἰς Καρύταινα, τὸν ἐσυνώδευσα ὁ ἴδιος πρὸς τὴν σεβαστὴν Διοίκησιν, ὁ ὁποῖος μὲ τὸν ἀπ' ἐκεῖ ἀναχωρισμὸν του, μὲ ἐπιφόρτισε μὲ Ἀον ὁποῦ ἤθελα σὰς γράψαι νὰ σὰς προσφέρω τοὺς ἐκ μέρους τοῦ ἀδελφικοὺς ἀσπασμούς, καθὼς καὶ τοῦ ἐξοχωτάτου Δοτὸρ Στεφάνου καὶ τοῦ εὐγενεστάτου κυρίου Κωνσταντίνου Δραγῶνα, τοὺς ὁποῖους καὶ ἐγὼ ἐκ ψυχῆς κατασπάζομαι. Καὶ μὲ τὴν ἀνυπομονησίαν τοῦ νὰ ἀξιωθῶ ποθητῆς ἀπαντήσεως σας, μένω μὲ τὴν ἀδελφικὴν ἀγάπην.

Ὁ ἀδελφὸς

Δημητράκης Πλαπούτας

Παλούμπα, τῇ 14 Ἰανουαρίου 1825.

Τῷ Ἐξοχωτάτῳ Κόμντι

Κυρίῳ Διονυσίῳ Δὲ Ρώμα.

Εἰς Ζάκυνθον

160. ΕΚ ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ ΠΡΟΣ ΑΝΤ. ΚΟΥΡΙΝΟΝ

(Κατατεθειμένη ἐν τῷ ἀρχεῖῳ Διον. Ρώμα).

('Αρ. 70 ἐγγράφων Ἀλεξ. Ρώμα).

Εὐγενέστατε κύριε Κόντε.**Ἐχετε ὅλα τὰ δίκαια ἐὰν μὲ κατηγορήσητε ὡς ἀμελεῖ διὰ τὴν**

μακρὸν σιωπὴν μου. Καὶ βέβαια, ἡ εὐγενὴς περιποίησις, μὲ τὴν ὁποίαν μὲ ἐτιμῆσατε εἰς τὴν αὐτοῦ δικτριδὴν μου, αἱ ἐνδείξεις, τὰς ὁποίας ἔλαβον, τῆς φιλικῆς σας μὲ ὑποχρέωσαν νὰ σᾶς προσφέρω καὶ ἐγγράφως τὰς ἐκφράσεις τῆς εὐγνωμοσύνης μου. Παρκακλῶ ὅμως νὰ μὴν ἀποδώσετε αὐτὴν τὴν σιωπὴν μου εἰς ἀδιαφορίαν ἢ ἀμέλειαν, διότι ἤθελε μοῦ κάμετε μεγαλῶτατον ἄδικον, ἀλλὰ νὰ βεβαιωθῇτε, ὅτι ἡ ἐνθύμησις τοῦ ἀξίου ὑποκειμένου σας μοῦ εἶναι καὶ θέλει εἶσθαι διὰ πάντοτε ἀκριβεστάτη, ὅτι τιμῶ καὶ σέβομαι τὸν πατριωτισμὸν σας. τὸν εἰλικρινῇ καὶ ἐνάρετον ζῆλόν σας καὶ τὴν πρόθυμον διάθεσίν σας, νὰ συντρεῖτε εἰς ὅλα τὰ καλὰ καὶ ὠφέλιμα τῇ πατρίδι, ὅτι ἡ εὐχαρίστησίς μου εἶναι μεγαλωτάτη διὰ τὴν προσωπικὴν γνωριμίαν σας, καὶ ὅτι ἐπιθυμῶ νὰ μὲ συγκατατάξετε εἰς τὸν ἀριθμὸν τῶν καλῶν σας φίλων καὶ νὰ μὲ προστάξετε εἰς ὅ,τι μὲ κρίνετε ἱκανόν.

Ὁ κύριος Μαυροκορδάτος, ὅστις ἐμίσεισε πρὸ 10 ἡμερῶν διὰ Ναύπλιον, μοῦ ἔφησε τὴν ἐγκλειομένην διὰ τὴν Εὐγενίαν σας. Αὐτὸς ἠθέλησε νὰ μὲ ἀφίσῃ ἐδῶ ὡς μέλος τῆς τριμελοῦς ἐπιτροπῆς, τῆς ἐνεργούσης ἐν ἀπουσίᾳ του, ἕως ὅτου ἡ Διοίκησις διατάξῃ τὰ δέοντα. Τοῦτο τὸ ἐπάγγελμα, μολονότι εἶναι ἐναντίον εἰς τὴν κλίσιν μου καὶ εἰς τοὺς σκοποὺς μου, ἐδιάσθηκα ὅμως νὰ τὸ δεχθῶ διὰ νὰ μὴ φανῶ παρήκοος.

Προσφέρετε, παρκακλῶ. τοὺς φιλικοὺς ἀσπασμούς μου εἰς τὸν Κύριον Κομιώτη καὶ Κύριον Μυλωνᾶ. Εἰπῆτέ τους, ὅτι ἐδῶ, καὶ ὅπου ἄλλοῦ ἤθελε εὐρεθῶ, θέλει εὕρουν εἰς ἐμὲ ἕνα εἰλικρινῇ φίλον, πρόθυμον εἰς τὰ νούματά τους· τοῦ δὲ Κυρίου Ζέπου παρκακλῶ νὰ ἐγχειρίσῃτε τὴν ἔσωθεν.

Μὴν μὲ ὑστερήσετε τῶν εἰδήσεών σας καὶ προστάξετε τὸν *

Μεσολόγγι, 15 Ἰανουαρίου 1825.

Al Signor

Conte **Antonio Querino**

Zante

161. I. ΠΕΤΑ ΠΡΟΣ ΔΙΟΝ. ΡΩΜΑΝ

(Ἀριθ. 71, ἐγγράφων Ἀλεξ. Ρώμα).

Ἐξοχώτατε Κόμντα.

Καὶ πρὸ τινων ἡμερῶν ἔλαβον τὴν τιμὴν νὰ τῆς σημειώσω ὀλίγας

* Ἡ ὑπογραφή εἶναι ἀποκεκομμένη, πρόκειται ὅμως προφανῶς περὶ τοῦ Λεβίδου.

ἀράδης μου, διὰ τὰς ὁποίας δὲν ἠξιώθην ἀπαντήσεως, καὶ ὅχι δι' ἄλλο, εἰμὴ διὰ μεγάλας φροντίδας τῆς τοῦτο ὅμως δὲν μὲ δειλιῇ γωρίζω, ὅτι μ' ἀγαπᾷς, διὸ δὲν θέλει παύσω νὰ τὴν βαρύνω συχνῶς μὲ γράμματα μου. Κατὰ τὸ παρόν, νέον δὲν ἔχω νὰ τῆς σημειώσω, καθότι ὁ ἀδελφὸς Ζαχαριάδης τῆς ἀναφέρεται. Σήμερον ἀναχωρῶ διὰ Παλούμπα καὶ μὲ τὴν ἐπιστροφὴν μου θέλει τὴν ιδεάσω περὶ πάντων; ἢ, ἂν μοῦ εἶναι εὐκόλον, θέλει ἔλθω καὶ ὁ ἴδιος πρὸς ἀντάμωσίν τῆς, διὰ νὰ τῆς κοινωνήσω πολλὰ χρειώδη.

Γνωρίζω τὸν γενναῖον χαρακτῆρά τῆς, πλὴν ἐγὼ θὰ φανῶ τολμητίας καὶ θὰ τὴν παρακαλέσω νὰ δεκτῇ, ὡς μικρὸν τεκμήριον τῆς μεγάλης πρὸς τὴν ἐξοχότητά τῆς εὐγνωμοσύνης μου, τέσσαρους γάλους καὶ δέκα καπόνια, τὰ ὅποια εὐχομαι ἐν ὑγείᾳ νὰ τὰ γευθῇτε καὶ νὰ μὲ πιστεύσετε ὡς λαμβάνω τὴν τιμὴν νὰ κηρύττωμαι

Τῆς Ὑμετέρας ἐξοχώτητος προθυμότατος
Ἰωάννης Πέτας.

Τῇ 15 Ἰανουαρίου 1825. Πύργος.

Πρὸς τὸν Ἐξοχώτατον Κόμητα

Κύριον Διονύσιον δὲ Ρώμαν

Ζάκυνθον.

162. ΑΠΟΣΤ. ΚΟΛΟΚΟΤΡΩΝΗ ΠΡΟΣ ΔΙΟΝ. ΡΩΜΑΝ

(Ἀριθ. 72 ἐγγράφων Ἀλεξ. Ρώμα).

Εὐγενέστατε κύριε.

Εἶμαι βέβαιος, ὅτι γνωρίζετε καλῶς τὰ διατρέξαντα καὶ διατρέχοντα εἰς τὴν πατρίδα καὶ τὰ ὅποια μοῦ ἐμπόδισαν τὴν εὐχαρίστησιν εἰς τὸ νὰ μὴν σᾶς γράψω ἀπὸ πολὺν καιρόν. Σᾶς βεβαιῶ, κύριε, ὅτι αὐτὰ εἶναι τὰ μόνα αἷτια καὶ ὅχι ἀμέλεια.

Σήμερον μοῦ παρρησιάζεται εὐχαρίστως εὐκαιρία εἰς τὸ νὰ σᾶς γράψω καὶ νὰ σᾶς παρακαλέσω ἐνταυτῷ νὰ μοῦ γράψετε καὶ ἡ εὐγενία σας ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρόν, σημειώνοντάς μου πατριωτικὰς ὁδηγίας σας, ἐπὶ τὰς ὁποίας πάντοτε θεμελιώνωμαι. Ὁ ἀδελφὸς Ζαχαρόπουλος, ὁπότεν ἀπ' αὐτόσε εὐγῆκεν εἰς Πελοπόννησον, μοῦ ἐξηγήθη μερικὰ πατριωτικὰ πράγματα, καί, μ' ὅλον ὅπου καὶ ἐγὼ τῶν ἰδίων αἰσθημάτων εἶμαι, τὰ ἐνηγκαλίσθην μὲ εὐχαρίστησιν καὶ ἀκούθησθαι ἴσως, ὡς ἴσως ὁ ἴδιος σᾶς ἐπληροφόρησεν ἐν καιρῷ. Δεχ-

θήτε, σᾶς παρακαλῶ, 10 ὁκάδες βούτυρον καὶ μίαν σκικκούλιν γιγούρτην, τὰ ὅποῖα γευθήτε ἐν ὑγείᾳ.

Προστάξετέ με πάντοτε ἐλευθέρως, ἐνῶ μένω

Ὁ ἀδελφός

Ἀποστόλης Κολοκοτρώνης.

Πύργος τῇ 2 Φεβρουαρίου 1825.

Τὸν ἐξοχώτατον δοτὸρ Στέφαννον προσκυνήσατέ μοι.

Ἐπειδὴ καὶ αὐτοῦ ἄλλον δὲν γνωρίζω ἀπὸ τὴν εὐγενίαν σας, λαμβάνω τὴν τόλμην νὰ σᾶς παρακαλέσω νὰ μοῦ ἀγοράσετε ὅσα περιέχει ἡ ἔσωθεν σημείωσις, τὰ ὅποῖα μοῦ ἐξαποστέλνετε μὲ ἰδικόν σας καρaboκύρην, στέλνοντάς μου μὲ τὸν ἴδιον καὶ τὸν λογαριασμόν, διὰ νὰ τοῦ μετρήσω εὐθὺς τὴν ποσότητα τῶν αὐτῶν πρoγμάτων. Μίαν ἄλλην σημείωσιν σᾶς περικλείω ἐνὸς πάθους, ὅπου συγχνὰ μὲ κυριεύει, τὴν ὁποίαν σᾶς παρακαλῶ νὰ δώσετε ἐμπεύρων ἰατρῶν, διὰ νὰ τὴν σκεφθῶσι καὶ νὰ μοῦ διορίσωσιν τί νὰ κάμω διὰ νὰ ἀσφαλισθῶ ἀπ' αὐτὸ τὸ πάθος.

Πρὸ πολλοῦ σᾶς ἄφισεν αὐτοῦ ὁ φροντιστής μου Κώστας Καζαντζῆς μίαν ὁμολογίαν αὐτοῦ Μάρκου Μπενότση καὶ ἐπειδὴ, ὡς λέγει, εἶναι ἄνθρωπος ἂν εἶναι τρόπος νὰ τὴν ἐξαργυρώσῃ.

Σᾶς ζητῶ συγχώρησιν δι' ὅλας αὐτάς τὰς παραγγελίας μου, καθότι γνωρίζω καλὰ, ὅτι δὲν ἔπρεπε νὰ ἐνοχλήσω τὸ ὑποκείμενόν σας ἀπὸ τειαυτὰ πράγματα· ἀλλ' ἐπειδὴ ἄλλον τινὰ δὲν γνωρίζω, ἐτόλμησα νὰ σᾶς ἐνοχλήσω καὶ συγχωρήσατέ μοι.

163. Δ. ΠΛΑΠΟΥΤΑ ΠΡΟΣ ΔΙΟΝ. ΡΩΜΑΝ

(Φάκελ. 2123 ἀριθ. 2990).

Ἐξοχώτατε Κύριε Κόμνητα.

Ἐλαβον ἀσμένως τὸ ἐξοχόν σας, σημειωμένον τῇ γ' τοῦ ἐνεστῶτος ἐκ τοῦ ὁποίου ἐχάρην ἀμέτρως ἐπὶ τῇ σημειώσει τῆς εὐκταίας μοι ἀγαθῆς ὑγείας σας. Εἶδον καὶ ἔγνων ἐπομένως ὅσα μοι ἐν αὐτῷ ἀπὸ κλοκαγαθίαν καὶ πατριωτισμόν σας μοὶ σημειοῖτε. Δὲν ἠμπόρεσα ὅμως ἐγκρίρως νὰ ἀπαντήσω τὸ ἐξοχόν σας ἐξαιτίας τῶν ἀλλεπαλλήλων μου φροντίδων καὶ ἐξ κίτις, ὅπου δὲν ἐστάθην ἔκτοτε εἰς κανέναν μέρος. Εἶμαι βέβαιος ὅμως, τοῦτο δὲν θέλει μοῦ τὸ γράψετε ἔλλειψιν· δὲν θέλει λείψετε καὶ εἰς τὸ ἐξῆς ἀπὸ τὸ νὰ μὲ πλου-

τίζητε συνεχῶς μὲ τὰ πλήρη πατριωτισμοῦ μελίρρυτα γράμματά σας, δηλωτικὰ τῆς τε ἐφετῆς μοι ὑγείας σας καὶ συμβουλευτικὰ διὰ κάθε βελτίωσιν τῆς φιλιτάτης πατρίδος.

Περὶ τοῦ κοινοῦ φίλου, ὅπου μοὶ γράφετε, ἴσως ἕως τώρα σᾶς ἐγνωστοποιήθη, ὅτι ἡ Σεβαστὴ Διοίκησις τὸν ἔστειλεν εἰς Ὑδραν μετὰ τῶν ἄλλων· καὶ ὅσοι εἶναι πατριῶται καὶ δύνανται, δὲν πρέπει νὰ λείπουν ἀπὸ τὸ νὰ ἐνεργοῦν διὰ τὸ καλὸν κάθε πατριώτου, διὰ τὸ κοινὸν τῆς πατρίδος συμφέρον· καί, ἂν ποτὲ ἔπεσαν εἰς σφάλματα, δυνατόν νὰ ἔλθωσιν εἰς μεταμέλειαν καὶ διόρθωσιν.

Κατ' αὐτὰς μοὶ ἐστάλη ἡ Διαταγὴ τῆς Σεβαστῆς μου Διοικήσεως, διὰ νὰ στρατολογήσω καὶ νὰ ἐκστρατεύσω διὰ τὴν πολιρκίαν Π. Πατρῶν, καὶ πλησιάζων εἰς τὰ παράλια, αὐθις δὲν λείψω εἰς τὸ νὰ σᾶς γράφω· ἀπαιτῶ ὅμως τὸ αὐτὸ καὶ ἐκ μέρους ἡς ἐξοχότητός σας, ἐπιθυμῶν νὰ εἶμαι πάντοτε εἰς τὴν εὐνοίαν καὶ ἀγάπην σας, προστάζοντάς με καὶ εἰς ὅ,τι μὲ κρίνετε ἱκανόν, καὶ δίδοντάς μου κάθε ἀναγκαίαν συμβουλὴν αὐτόθεν, διὰ τὸ κοινὸν συμφέρον τῆς Πατρίδος, τὸ ὁποῖον εἶναι ὁ σκοπὸς καὶ ἡ ἐπιθυμία μου. Καὶ ἐν τούτοις μένω μὲ τὴν ὑπόληψιν καὶ ἀγάπην.

Ὁ πατριώτης

Δημητράκης Πλαπούτας.

Τῇ 23 Φεβρουαρίου 1825. Παλούμπα.

164. Η ΕΝ ΖΑΚΥΝΘΩ ΕΠΙΤΡΟΠΗ* ΠΡΟΣ ΤΟΝ Γ. ΚΟΥΝΤΟΥΡΙΩΤΗΝ

(Φάκελ. 2123, ἀριθ. 2991.)

Ἐκ Ζακύνθου, τῇ 24)8 Μαρτίου 1825.

Πρὸς τὸν Ἐκλαμπρότατον Πρόεδρον Κὺν Γεώργιον Κουντουριώτην.

Ἐπειδὴ γνωρίζομεν τὸν ἐνθερμον πατριωτισμὸν καὶ τὰ πολιτικὰ καὶ στρατιωτικὰ κινήματά σου, ὅσα εἶναι ἐπὶ τοῦ παρόντος νὰ ἐνεργηθῶν παρὰ σοῦ, ὥστε νὰ ἐπιστηρίξης τὸ βαρὺ ἐπάγγελμα, τὸ ὁποῖον ἀπὸ τὴν Πατρίδα ἐνεπιστεύθης, ἐκρίναμεν νὰ σοὶ γνωστοποιήσωμεν, ὅτι ἔχομεν ἕνα ξίφος ἑτοιμον, τὸ ὁποῖον, διὰ τὴν ἀρ-

* Σημ. Ἀπετελεῖτο αὕτη ἐκ τοῦ Κόμητος Διον. Ρώμα καὶ τῶν Κυρίων Π. Στεφάνου καὶ Κ. Δραγώνα.

χαϊότητα καὶ τὸ σχῆμά του, κρίνεται ἀπὸ ἡμᾶς τοὺς ὑποφαινομένους ἄξιον νὰ καθοπλίσῃ τὸν βραχίονα τοῦ ἀρχηγοῦ τοῦ ἐλληνικοῦ Ἔθνους εἰς τοὺς κειρίους τούτους κειρούς.

Εἴμεθα βέβαιοι εἰς τὴν ἀγαθότητά σου, ὅτι θέλεις καταδεχθῆς νὰ μᾶς δώσῃς τὴν κλίση καὶ ἐπιταγὰς σου, πῶς καὶ ποῦ δυνάμεθα νὰ κάμωμεν νὰ σὲ ἔλθῃ. Δὲν εἶναι ἡ ἀξία τούτου τοῦ πράγματος, ἡ ὁποία ἐκτελεῖ τὴν εὐνοϊκὴ σου ἐπιδεξιῶσι, ἀλλ' ἡ θερμὴ καὶ εἰλικρινὴς καρδίᾳ τῶν προσφερόντων, ἣτις τὸ κάμνει δεκτόν· καὶ ἡμεῖς ἐμπιστευόμεθα, ὅτι εἰς τὴν χεῖρά σου τοῦτο τὸ πολεμικὸν σκεῦος θέλει ἀποκτήσῃ τιμὴν καὶ φήμην καὶ θέλει προξενήσῃ ὑγιὲς ὄφελος καὶ τῆς πατρίδος καὶ τοῦ Ἔθνους.

Ἐπιτυχαίνοντες ταύτην τὴν εὐτυχὴ εὐκαιρίαν, λαμβάνομεν θέμα νὰ ὑποβάλωμεν εἰς τὰς θεωρίας καὶ σκέψεις σου τὸ ἐμπεριεχόμενον, τὸ ὅποῖον ἀπὸ τινα φίλον τῆς ἐλληνικῆς ὑποθέσεως καὶ εἰδήμονα τῆς παρούσης πολιτικῆς καταστάσεως τοῦ Ἔθνους ἐπιμελήθη ἤδη νὰ κυκλοφορήσῃ εἰς τὰς Νήσους μας. Ἐπειδὴ δὲ αἱ παρατηρήσεις τούτου τοῦ ἀνωνύμου συμμορφοῦνται μὲ τὰ φρονήματα ὅλων τῶν ὑπογεγραμμένων, οὕτωτὸ κρίνομεν ἄξιον τῆς βαθείας σου μελέτης καὶ πάσης διοικητικῆς θεωρίας σου.

Περιμένομεν τὴν σεβασμίαν ἀπάντησίν σου μὲ τὸ αὐτὸ ὑποκείμενον, τὸ ὅποῖον ἔχει τὴν τιμὴν νὰ σοῦ ἐγχειρίσῃ τὴν παροῦσάν μας καὶ εἴμεθα μὲ τὸ προσήκον σέβας'.

* 168. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΕΠΙ ΤΗΣ ΠΑΡΟΥΣΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΣ

(Φάκελ. 2123, ἀριθ. 3005).

Κατὰ τὴν ὁποίαν στιγμὴν αἱ προτροπαὶ τῆς Αὐλῆς τοῦ Ἀγίου Γιάμες, αἱ Διοικήσεις τῆς Εὐρώπης στρέφουν τὰ ὄμματά καὶ τὰς σκέψεις των ἀναφορικῶς πρὸς τὰς σχέσεις τῆς μελλούσης τύχης τῆς Ἑλλάδος, ὅλα τὰ πεπολιτισμένα ἔθνη ἴστανται παρατηροῦντα τὴν ἐσωτερικὴν ὁδηγίαν τῶν Ἑλλήνων καὶ συμπεραίνοντα ὁποίων βαθμῶν δικαιοματίων οὗτοι εἶναι ἄξιοι εἰς τὴν ἀφ' ἐκυτῶν ἐπιχειρηθεῖ-

1 Ἡ ἐπιστολὴ αὕτη, καθὼς καὶ ἄλλαι ἐπιστολαὶ καὶ ἐγγράφα, εἰς 2 πρὸ τοῦ ἀριθμοῦ θέτομεν ἀστερίσκον, ἀντεγράφησαν ἐκ τεύχους ἔχοντος τὴν ἐπι-κεφαλίδαν: «Ἀντίγραφα ἐπιστολῶν ἀπὸ τὰς 24(8 Μαρτίου 1825 ἔ ν.» καὶ τὴν ἐξῆς προσθήκην διὰ χειρὸς τοῦ Διονυσίου Ρώμα «ὅχι μόνον, ἀλλὰ καὶ πρωτότυπα, ἔχοντα σχέτιν καὶ μὲ συμφέροντα καὶ γενικά καὶ ξένα καὶ οἰκιακά μας, διαφόρων ἡμερομηνιῶν καὶ ἐποχῶν».

σαν ἀνχγέννησιν τῆς πατρίδος των καὶ πόση δύνῃται νὰ εἶναι ἡ ἔκτασις τῆς ἀνεξαρτησίας καὶ τῆς πολιτικῆς ὑπάρξεως, ὅποιαις ἤθελον δυνηθῇ αἱ εὐρωπαϊκαὶ Δυνάμεις νὰ συνδράμωσιν, ὥστε νὰ τοὺς συγχωρήσουν ἄνευ τινὸς ζημίας τῶν ἀνηκόντων αὐτῶν συμφερόντων καὶ τῶν πολιτικῶν δεσμῶν τῶν διαφόρων αὐτῶν στεμμάτων.

Εἶναι βέβαιον, ὅτι ἡ βοήθεια ἐκείνων, ὅσοι διοικοῦσι τὸν χριστιανικὸν κόσμον, ἐκτείνεται καὶ ἐλαττοῦται, ὡς πρὸς Γραικοὺς, κατ' ὀρθὸν λόγον τῆς ἐμπιστοσύνης, τὴν ὅποιαν θέλουν γνωρίσει καὶ ἐμπνεύσουν μὲ τὴν ὁδηγίαν των εἰς τοὺς ἔξω.

Ἡ διάμεσος ἀργοπορία εἰς τὴν ἐνσχόλησιν τῶν φρουρίων τῆς Πελοποννήσου, τὰ κακῶς δαπανώμενα τοῦ ἐθνικοῦ ταμείου, ἡ κατὰ κτησίς τῶν ἐθνικῶν εἰσοδημάτων, μεταστρεμμένων ε.ς διζιτέραν χρῆσιν καὶ ὠφέλειαν καὶ αἱ ἀκατάπυσται ἀνταρτικαὶ ἐσωτερικαὶ διχόνοια καὶ κατ' ἐξοχὴν τὸν χειμῶνα, ἐμπόδισαν πάντοτε τὰς ὑγιεστεράς πράξεις. Ταῦτα εἶναι πράγματα, ὥστε δίδουν πολλὴν ζημίαν εἰς τὴν δημοσίαν ὑπόληψιν, ὡς πρὸς τοὺς Γραικοὺς.

Εἶναι δὲ πολλὰ ἔγκλημα τὰ μέτρα, τὰ ὅποια ἐλήφθησαν ἀπὸ τὴν ἐλληνικὴν Διοίκησιν, νὰ περιορίσῃ εἰς Νῆσον τοὺς ἀντάρτας χωρὶς νὰ προχωρήσῃ εἰς τὴν ποινὴν των. Ταῦτα καὶ ταῦτα, σιμὰ τοῦ ὅτι ἀποσπῶσιν αὐτοὺς ἀπὸ τὸν κύλπον τῆς τοπικῆς των ἐπιρροίας, ἀψυχοῦσι καὶ τοὺς ὅσοι ἀμιλλῶνται πρὸς τὸ αὐτῶν παράδειγμα καὶ ἐν ᾧ δισπῶσι τοὺς συνδέσμους τῆς ἐνώσεώς των, ἀφαιροῦσιν ἔτι τὴν φυσικὴν ἐκείνων ἔξαψιν τῶν συμφασιαστῶν, ἥτις ἤθελεν ἀναληφθῇ πρὸς ζημίαν τῶν δημοσίων πράξεων, ἐὰν ἡ Διοίκησις ἤθελεν ἐπιτείνει τὴν αὐστηρότητα μὲ μίαν ταχεῖαν ποινὴν κατὰ τῶν ἀρχηγῶν.

Ἡ δικημισθεῖσα ἀπιστία τοῦ Ὀδυσσέως καὶ ἡ αὐτοῦ συμβίβασις μὲ τοὺς τούρκους τῆς Εὐβοίας προξενεῖ κάκιστον ἥχον εἰς τοὺς τοὺς κινδυνώδεις καιροὺς εἰς τὰς ὕψεις τῆς Εὐρώπης. Αἱ ἀπολογίαι τοῦ στρατηγοῦ Τζόγγα καὶ ἡ φωνὴ τοῦ στρατηγοῦ Γκούρα δείχνουσι τὴν πηγὴν καὶ τοὺς ἀληθεῖς αὐτουργοὺς τῆς τῶν ἀνταρτῶν ἐπιχειρήσεως. Συμφέρει, ὅτι ἡ ἐλληνικὴ Διοίκησις νὰ δεχθῇ τὴν ἀκρόασίν των καὶ ἀνακχυθῇ ποῦ καὶ πῶς ἐκρύφθη ὁ σπινθὴρ τοῦ σκανδάλου, νὰ λάβῃ τοιαῦτα μέτρα, ὥστε νὰ εἶναι ἱκανὰ νὰ τὸν ἐξαλείψουν ἐξ ὀλοκλήρου, καὶ ὅτι ἡ Διοίκησις νὰ μὴν ἀφίσῃ τὴν φρόνησιν εἰς τὰς ἀποφάσεις της, ἀλλ' ἐνταυτῷ πρέπει νὰ παραβλέψῃ πᾶν εἶδος προσωπικῆς συστολῆς, ὅπου εἶναι ὁ λόγος περὶ ἀσφαλείας καὶ ὑπολήψεως τῆς πατρίδος.

Μέχρι τοῦ παρελθόντος ἔτους ἐμηχανεύθησαν προδοσίαι ἐκ μέρους τοῦ Σατράπου τῆς Αἰγύπτου εἰς αὐτὴν τὴν Πελοπόννησον καὶ ἴσως εἰς τὴν Ἀπκρνιάν. Ἄν καὶ τὸ παρελθὸν ἔτος ἡ Διοίκησις δὲν ἐδυνήθη οὐδὲ ἐπρόβλεψεν ἱκανῶς νὰ ἀνακαλύψῃ καὶ νὰ καταθλίψῃ ταύτην τὴν μοχθηρίαν, πρέπει τὴν σήμερον νὰ διπλασιάσῃ τὴν ἐπαγρύπνησίν της, ὥστε νὰ προλάβῃ ταύτην, ἥτις ἕως ὥρας ἐκείθεν ἐτοιμάζεται. Οὗτος ὁ Σατράπης ἔχει καὶ διασπείρει θησαυρούς, καὶ οὗτοι εἶναι οἱ σκληρότεροι ἐχθροὶ τῶν ἐλληνικῶν ψυχῶν, ἀφ' ὧν εἶναι αἱ κυρίως πολεμικαὶ ἔφοδοι.

Εἰς τοὺς στόλους καὶ στρατοὺς τοῦ Μεχμέτ Ἀλῆ ὑπάρχουσι πολλοὶ Εὐρωπαῖοι καὶ πολλῶν βαθμῶν ἀξιωματικοί· πολλοὶ ἐξ αὐτῶν φαίνονται φυγάδες ἀπὸ τῆς ὀργῆς τῆς Διοικήσεώς των καί, μὴ δεχθέντες ἐξ ἀρχῆς ἀπὸ Ἑλλήνας, ἀπελπισθέντες, ἀπεφάσισαν καὶ ἐδόθησαν νὰ δουλεύωσιν ἕνα τοιοῦτον τύραννον. Τινὲς ὁμῶς ἐξ αὐτῶν κάμνουν νὰ ἀκουσθῇ μακρόθεν τῆς συνειδήσεώς των ὁ ἔλεγχος καί, μολονότι εἶναι πληρωμένοι ἀφθόνως, ἤθελον νὰ εὕρωσιν εὐκαιρίαν νὰ λιποτακτῇσῶσι καὶ τάχιστα νὰ βαλθῶσιν ὑπὸ τὴν ἐλληνικὴν σημαίαν. Τινὲς ἐκ τῶν ἀρχηγῶν των εὐρίσκονται πρόσφυγες εἰς τὰς Ἰονικὰς Νήσους, μεταξὺ τῶν ὧσιων ὁ πρῶτος εἶναι ὁ στρατηγὸς Ροζαρώλ, ὅστις ἐπιθυμεῖ νὰ καλεσθῇ ἀπὸ τὴν ἐλληνικὴν Διοίκησιν νὰ γυμνάσῃ εὐρωπαϊκῶς τὰ ἐλληνικὰ στρατεύματα, καὶ εἰς τὴν φωνὴν τοῦ ὁποίου οἱ συστρατιῶταί του ἤθελον στέρξει νὰ συμμεθέξουν μετ' αὐτοῦ. Ὁφελιμότεον ἔργον ἤθελεν εἶσθαι νὰ ὠφεληθῇ ἀπὸ ταῦτα τὰ μέσα, ὥστε νὰ ἐνεργηθῇ τούτων μὲν ἡ λιποταξία, ἐκείνων δὲ ἡ ἀνάκλησις. Ἄλλ' ὅταν ἤθελε δοθῇ αὕτη ἡ εὐκαιρία, πρέπει ταῦτοχρόνως νὰ προσέξουν καὶ νὰ ἐπαγρυπνοῦν προσεκτικῶς, ὑπὸ τὴν προσωπεῖαν πλαστοῦ ζήλου νὰ μὴ κρύπτηται εἰς τινὰ ἐξ αὐτῶν ἡ προδοσία. Ἀναγκαιοὶ νὰ πραγματευθοῦν εἰς τοιοῦτον δρόμον καὶ μὲ τὴν πλέον λεπτομερῆ πρόνοιαν, ὥστε νὰ γεννηθῇ τὸ ὄφελος, χωρὶς ὁμῶς νὰ δυνηθῇ νὰ ἀλλάξῃ φύσιν εἰς τὸν δρόμον του. Μία πολιτικὴ Διοικητικὴ πρέπει νὰ ἐπαγρυπνῇ καὶ νὰ ἀναφέρῃ εἰς πᾶσαν στιγμὴν, ὅχι μόνον ἐπάνω εἰς τοὺς ξένους, ἀλλὰ προσέτι ἐπάνω ὧν ἐκείνων τῶν Γραικῶν, οἵτινες μετ' αὐτῶν ἐπὶ πλέον ἰδίως ἤθελον συζῆσει καὶ συνδιαλεχθῇ. Εἶναι ὁμῶς χρεὶς ἡ Διοίκησις νὰ ἀποφύγῃ πᾶν ὅ,τι ἤθελε δυνηθῇ νὰ ἀνακαλύψῃ εἰς τούτους τοὺς ξένους τὴν ἐπ' αὐτοὺς ἐπαγρυπνίαν καὶ ὑποψίαν της· ἀλλὰ ταυτοχρόνως πρέπει νὰ μεταχειρίζηται πᾶσαν τὴν αὐστηρότητα καὶ χωρὶς τινος συστολῆς εἰς βᾶρος οἰουδήποτε Ἕλληνας, ὅστις ἤθελεν ἀνακαλυφθῇ ὡς ἐπίβουλος· καὶ ἡ ἐκπλήρω-

σίς της πρέπει νὰ εἶναι ἔτοιμη καὶ δραστήρια, ὥστε νὰ ἐντυπώσῃ φρίκην.

Ὅμοιως πρέπει ἡ Διοίκησις νὰ μεταχειρίζηται ὅσα ἀποβλέπουν τοὺς ἰσχυροὺς γείτονάς των θηλασσεκράτορας καὶ νὰ δώσῃ εἰς αὐτοὺς ἀληθεῖς δοκιμάς, καὶ ὅχι ἀμφιβαλλομένας, καθ' ὅσον εὔχεται τὸ ἑλληνικὸν Ἔθνος νὰ ἐξακολουθῇ ὅλαις δυνάμεσι τὴν πολιτικὴν τῆς Διοικήσεώς των ἐπειδὴ τὰ συμφέροντα τοῦ κράτους τῆς Μεγάλης Βρεττανίας συμμορφοῦνται ἐντελῶς μετὰ τῆς ἀνεξαρτησίας καὶ πολιτικῆς ὑπάρξεως τῆς Ἑλλάδος.

Δὲν συμφέρει νὰ παραβλεφθῇ τὸ νὰ ἀφαιρεθῇ πᾶσα ἐπίρροια τῶν ἀτόμων ἐκείνων, ὅσοι τρέφουσι πάντοτε ἰδέχν νὰ θεμελιώσουν τὴν προσωπικὴν των ὑπόληψιν, μὲ τὸ νὰ ταπεινώσουν τῆς Διοικήσεως καὶ τοῦ Ἑθνους. Ἡ ἐθνικὴ παράστασις καὶ αἱ μόναι δυνάμεις τοῦ κράτους πρέπει νὰ παρασταίνωνται εἰς τὸ ἐξωτερικὸν καὶ περιφραγμένοι ἀπὸ τὸ ἐσωτερικὸν τῆς κοινῆς ὑπολήψεως.

Ἐνέργειαν καὶ ἐπιδεξιότητα ἀκάματον πρέπει νὰ ἀναλάβῃ ἡ Διοίκησις, ὥστε νὰ εὐθύνῃ εἰς πᾶν στρατιωτικὸν ἐπιχείρημα τὴν ἀμίμητον ἀνδρείαν τῶν Ἑλλήνων.

Ἄν μὲ τοιαῦτα μέσα ἡ Ἑλληνικὴ Διοίκησις θέλει ἐνεργεῖ ἐτοιμότητα καὶ ἀκρίβειαν, καὶ ἂν τοιαῦται θεωρεῖσι θέλουν συνοδεύσει εἰς τὴν πλησιάζουσιν ἐκστρατεῖαν τὰ κινήματά της, εἶνε βέβαιον, ὅτι ἡ ἔκθεσις τῶν πράξεών της θέλει εἶσθαι λαμπρά, θέλει ἐξαλειφθῇ ἡ κηλὶς τῶν παρελθόντων σφαλμάτων τῶν Ἑλλήνων, θέλουν ἀποκτήσῃ οὗτοι τὴν πίστιν τῶν Εὐρωπαϊκῶν Αὐλῶν καὶ, περικυκλωμένοι ἀπὸ τὴν δημοσίαν ὑπόληψιν, θέλουσι καθεολικῶς δικηρυχθῇ ἄξιοι νὰ σχηματίσουν Κράτος ἐλεύθερον καὶ ἀνεξάρτητον.

166. I. ΠΕΤΑ ΠΡΟΣ ΔΙΟΝ. ΡΩΜΑΝ

(Ἀριθ. 73 ἐγγρ. Ἀλεξ. Ρώμα).

Ἐξοχώτατε Κόμητα.

Τὸ ἀπὸ τὰς 24 τρέχ. γεγραμμένον μοι μετὰ χαρᾶς χθὲς ἐδέχθην καὶ προσεκτικῶς ἀνέγνωσα πολλάκις. Δὲν ἄγνοῦσα διόλου τὰ ἐνάρητα καὶ πατριωτικά σου αἰσθήματα καὶ γεννητὸν φρόνημα περὶ τῶν ἡμετέρων τωρινῶν ὑποθέσεων· ἀλλὰ, ἀγαθώτατε συμπολιτά μου, μὲ λύπην μου βιάζομαι νὰ σ' εἴπω ὅτι, κατὰ τὸ παρόν, ἡ Πατρίς ὑστερεῖται ἀπὸ ἱκανὰ τέκνα, διὰ νὰ αἰσθανθοῦν, ὅποτον ἐντιμον χαρ-

κτῆρα· καὶ γεννητὸν φρόνημα πρέπει κάθε γνήσιος Ἕλληνα νὰ ἔχη· διὰ τοῦτο καὶ ἕως τώρα ἐτρέξαμεν εἰς τόσας ἀνωμαλίας καὶ τίς οἶδεν ἕως πότε. Ἐὰν Θεὸς δάκτυλος δὲν ἐκριζώσῃ ἀπὸ τῆς καρδίας τῶν Ἑλλήνων τὰ μυσαρὰ ἐλαττώματα, ἀπὸ τῶν ὅποια μερικὰ αἷτια τοὺς ἔκκαμν νὰ κυριεύωνται, δυσκόλως δύνανται νὰ φωλεύσουν εἰς αὐτὰς τὰς ἰδίας καρδίας ὁ ἀληθὴς πατριωτισμός, ἡ ἀρετὴ καὶ ἡ ἀλήθεια. Εἶναι ὅμως καὶ ἀγαθοὶ ἀρκετοὶ· πλὴν αἱ πατριωτικαὶ τῶν ἀσχολίαι ματαιοῦνται ἐπὶ τέλους ἀπὸ τὰς φαυλότητας τῶν φιλοδοξῶν τυραννοφρονούντων καὶ ἀκουράστων ἀρπάγων, οἱ ὅποιοι, κατ' ἀτυχίαν, εἶναι πολὺ περισσότεροι. Ἀρκετὴν ὕλην μ' ἐδώσατε, διὰ νὰ ἡμπορέσω νὰ ἐκτανθῶ περισσότερο εἰς τὴν δεινὴν κατάστασιν τῶν πραγμάτων καὶ εἰς τὰς αἰτίας αὐτῶν· ὁ καιρὸς ὅμως τώρα δὲν μὲ τὸ συγχωρεῖ καὶ περιμένω εὐχαρίστως ἀρμοδιωτέραν περιστάσιν.

Τὰ παρὰ τοῦ κοινοῦ φίλου Κου Δραγῶνα στζλθέντα μοι γράμματα διὰ τὸν Ζαχαριάδην χθὲς τὸ γεῦμα διεύθυνε πρὸς αὐτὸν μὲ ἐπίτηδες εἰς Ναύπλιον. Νέον οὐσιῶδες κατὰ τὸ παρὸν δὲν ἔχω νὰ σὰς εἶπω· προσμένω ἄνθρωπον ἀπὸ Ναύπλιον καὶ εὐθὺς θέλει σὰς ἰδεάσω. Ἄδεται λόγος, ὅτι ὁ Κωλέτης καὶ Γκούρας ἐδιωρίσθησαν μὲ ἀρκετοὺς κατὰ Ὀδυσσεῶς. Οἱ ἐν Μεθώνῃ ἐχθροὶ ὅλοι εἰς Κορώνην ἐφέρθησαν. Τοῦτο ἔκαμε τοὺς Σπαρτιάτας νὰ λεηλατήσουν ἀρκετὰ χωρία εἰς αὐτὸ τὸ νησίον.

Πιστεύετε με πάντοτε ὡς κηρύττομαι.

Εὐλικρινὴς καὶ σταθερὸς ἀδελφός
Ἰωάννης Γ. Πέτας.

Τῇ 28 Φεβρουαρίου 1825 Πύργος.

Πρὸς τὸν ἐξοχώτατον Κόμητι

Διονύσιον δὲ Ρώμαν

Ζάκυνθον.

167. ΒΙΑΡΟΥ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΟΥ ΠΡΟΣ ΔΙΟΝ. ΡΩΜΑΝ

(Ἀριθ. 74, ἐγγράφων Ἀλεξ. Ρώμα).

Τῷ ἀγαπητῷ μοι Κόμητι Ρώμα χαίρειν.

Ἐν Κερκύρα, τῇ α' Μαρτίου αὐκε.

Μετὰ τόσας καὶ τόσας μεταστροφὰς καὶ καταστροφὰς πραγμάτων, ἡ ἐπιστροφή μου εἰς τὴν γῆν πατρώαν εἶεν ἂν κατὰ πάντα ἡδυτάτη, εἰ καὶ σὲ τὸν παλαιόν μου καὶ σεβασμιώτατον φίλον εὖ-

ροίεν ἂν ἐν μέσῳ τοῦ συμπατριωτῶν μοι κόσμον καὶ εὐχαρίστησιν
τῶν αὐτοῦ γνωρίμων. Εἰ τοῦτο μὲν δὲν ἀπήλαυσα, καὶ δὴ τὸ ἀπο-
στέλλειν σοι τὸ φιλικῶς χαίρειν ἐν ἐμοὶ ὄν, οὐ παραμελῶ, τρέφων
χρηστὰς ἐλπίδας εὐέχοντα ὡς ἄνθρωπον καὶ κυάμων ἀπαλλαγέντα
ἐν τῇ αὐτοῦ οἰκίᾳ κατὰ πάντα εὐτυχοῦντα μανθάνειν. Ἐρρωσο οὖν
ἀγαπητέ μοι, καὶ νόμιζέ με μέχρι τελευταίας μοι ὥρας

Σὺν θεράποντα καὶ φίλον

Β. Καποδίστριαν.

Al nobil Signore

Dionisio Conte Roma

Zante.

168. ΚΩΣΤΑ-ΜΠΟΤΖΑΡΗ ΠΡΟΣ ΔΙΟΝ. ΡΩΜΑΝ

(Ἀριθ. 75 ἐγγράφων Ἀλεξ. Ρώμα).

Ἐξοχώτατε Κόμντα.

Μετὰ τὴν ἐρευνᾶν τῆς ἐπιποθητῆς μου ἀγαθῆς της ὑγείας, τὴν
εἰδοποιῶ, ὅτι καὶ ἐγώ, Θεὶ χάριτι, ὑγιαίνω. Καιρὸν ἔχω, ὅπου δὲν
ἀξιώθηκα νὰ λάβω γράμμα σας, τὸ ὅποιον δὲν τὸ ἀποδίδω εἰς ἄλλο,
παρὰ εἰς τὰς πολλὰς φροντίδας, ὅπου ἔχετε. Παρὰ κλῶ ὅμως εἰς τὸ
ἐξῆς νὰ μὴν μὲ ὑστερήσετε, προστάζοντάς με καὶ εἰς ὅ,τι μὲ γνωρί-
ζετε ἱκανὸν νὰ σᾶς δουλεύσω. Μένω δὲ μὲ ὅλην τὴν ἀδελφικὴν εἰλι-
κρίνειαν.

Ὁ πατριώτης καὶ ἀδελφός σου

Κώστα Μπότζαρης.

1825 Μαρτίου 3 Ναύπλιον.

Πρὸς τὸν ἐξοχώτατον Κόμντα

Κύριον Διονύσιον Ρώμαν

εἰς Ζάκυνθον.

169. Γ'. ΚΟΙΝΤΟΥΡΙΩΤΟΥ ΠΡΟΣ ΔΙΟΝ. ΡΩΜΑΝ

Π. ΣΤΕΦΑΝΟΥ ΚΑΙ Κ. ΔΡΑΓΩΝΑΝ

(Φάκελ. 2123 ἀριθ. 2993).

Τὴν γ(ιε) Μαρτίου 1825. Ἐκ Ναυπλίου.

Εὐγενεῖς καὶ φιλογενεῖς Κύριοι,

Μετὰ πολλῆς χαρᾶς καὶ εὐχαριστήσεως ἀνέγνωσα τὴν ἀπὸ καδ(η)
τοῦ τρέχοντος ἐπιστολὴν σας, ἐπειδὴ ἐξ ἀνδρῶν ὡς τὴν Εὐγενίαν σας

μ' εἶναι πάντοτε ποθηταὶ καὶ ὑποχρεωτικαί· καὶ ἡ εὐχαρίστησίς μου θὰ ἦτον πληρεστέρα ἐὰν δὲν ἀνεγίνωσκα καὶ τὸ πρόβλημα, τοῦ νὰ μοὶ προσφέρητε τὸ ἐτοιμασθὲν ἀπὸ τὴν φιλογενεῖάν σας ξῖφος.

Ἐὰν δὲν ὑπώπτευα, ὅτι ἡμπορεῖτε νὰ δυσχερεστηθῇτε καὶ ἡ Εὐγενία σας, ἤθελα σᾶς παρῆκαλέσει νὰ ἀναβάλῃτε καὶ τὴν ἀποστολὴν του, ἕως νὰ ἰδῇτε ἐὰν τὰ πράγματα, ἤγουν ἡ προκειμένη ἐκστρατεία, μὲ δείξουν ἄξιον τῆς τιμῆς καὶ τῆς ὑπολήψεώς σας· καὶ διὰ τὴν ὑποψίαν τυχὴν ἀφιερώνομαι εἰς τὴν κρίσιν σας, διὰ νὰ πράξῃτε τὸ πρεπωδέστερον.

Μετ' ὀλίγον κινῶ διὰ τὰ δυτικὰ πελάγη τῆς Πελοποννήσου, ὅπου ἐπειθανγκάσθη νὰ ὑπάγω Ἀρχηγός, καὶ τοῦτο μὲ κάμνει νὰ πλησιάσω περισσότερον εἰς τὴν ὑπερελληνικὴν Ζάκυνθον καὶ νὰ συνκροκινώμεθα εὐκολώτερον. Τότε ἡμπορῶ νὰ σᾶς εἰπῶ καὶ τὴν γνώμην μου περὶ τοῦ ἐγκλεισθέντος μοι σχεδίου, τοῦ ὁποίου πολλὰ ἐσυλλογίσθημεν καὶ μύνοι μας· ἀλλ' ἀκόμη δὲν ἐφθάσαμεν εἰς τὴν ποθητὴν ἐκείνην θέσιν τοῦ νὰ ἐνεργῶμεν ἀνεμποδίστως καὶ κατὰ τὰς ἀρχὰς τῶν πρὸ πολλοῦ φωτισμένων καὶ εὐνομουμένων ἔθνων, μ' ὅλον ὅτι ἐφέτος ἐκάμμεν γιγαντιαία βήματα εἰς τὴν τελειοτέρην διευθέτησιν τῶν ἐσωτερικῶν.

Σας ἀσπάζομαι φιλικῶς καὶ μένω πρόθυμος

Εἰς τὰς προσταγὰς σας
Γεώργιος Κουντουριώτης.

Πρὸς τοὺς Εὐγενεστάτους Κυρίους

Διονύσιον δὲ Ρώμαν
Παναγιώτην Στεφάνου
Κωνσταντῖνον Δραγῶναν.

170. I. ΠΕΤΑ ΠΡΟΣ ΔΙΟΝ. ΡΩΜΑΝ

(Φάκελ. 2123 ἀρ. 2991).

Ἐξοχώτατε Κόμντα.

Προχθὲς σᾶς ἔγραψα, αἷς τὸ ὅποῖον σᾶς ἔλεγον τὴν πρὸς τὸν Ζαχαριάδην ἀποστολὴν τῶν παρὰ τοῦ κοινοῦ φίλου Δραγῶνα σταλθέντων μοι γραμμῶν. Ἦδη δὲ ἀρκοῦμαι μόνον τὸ νὰ σᾶς ἀναφέρω ὀλίγα τινά, τὰ ὅποια ὁ Ζαχαριάδης ἀπὸ Τριπολιτζᾶν μὲ λέγει. — Τῶν 26 παύσαντος. Ἀπόψε τὴν νύκτα ἀπέρξατο πεζὺς ἀπὸ Ἐλος πρὸς τὴν Διοίκησιν διὰ νὰ εἰδοποιήσῃ τὴν ἐπιστροφὴν τῶν 70 τουρκικῶν

πλοίων ἀπὸ Κρήτην, τὰ ὅποια προχθὲς ἐφαίνοντο ἔξωθεν τοῦ Ἑλίου. Τὰ ἀποβιβασθέντα στρατεύματα εἰς Μοθώνην, ὁδηγούμενα ἀπὸ τοὺς Μοθωκορωνίους τούρκους, ἐπῆγαν ἕως Πεταλίδι καὶ Χιλιοχωρί· καὶ πάλιν ἐπέστρεψαν εἰς τὰ ἴδια. Ὁ Γιατράκος καὶ ἄλλοι καπεταναῖοι γράφουν πρὸς τὴν Διοίκησιν νὰ λάβῃ μέτρα νὰ διορίσῃ τροφὰς καὶ μετ' αὐτὰς στρατεύματα δι' ἐκεῖ, ὅτι ἀλλέως κινδυνεύει ὅλος ὁ Μεσσηνιακὸς κόλπος. Οἱ Μανιᾶται ἔγδυσαν ὅλα τὰ ἐκεῖσε μέρη· ὁ Ἀναγνωσταρᾶς ἐδιωρίσθη ἀρχηγὸς αὐτῆς τῆς ἐκστρατείας· τὰ ἐδικὰ μας πλοῖα ἀκόμη δὲν ἐβγήκαν· ὁ κύριος Κωλέτης ὠργάνισεν ὅλους τοὺς καπεταναίους ἀνατολικοδυτικοελλαδίτας (ἐκτὸς ὀλίγων τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδος) καὶ μὲ ἀναφορὰν τοὺς ἐζήτησαν ἐπιμόνως ἀπὸ τὴν Διοίκησιν ἢ καὶ τὸν Μαυροκορδάτον νὰ ἐξορίσουν, ἢ νὰ φέρουν ὀπίσω καὶ τοὺς ἄλλους ἐξορίστους, παραστήνοντας, ὅτι καὶ αὐτὸς δὲν εἶναι ὀλιγώτερον ἀντάρτης ἀπὸ τοὺς ἄλλους. Ὁ Μαυροκορδάτος ὑπερασπίζεται πολλὰ ἀπὸ τὸν Ἐκλαμπρότατον Πρόεδρον καὶ ἀπὸ δύο ἢ τρία δυτικοελλαδίτικα παραστατικά ἄτομα μόνον· ἡ φωνὴ τῶν πολλῶν θέλει, ὅτι ὁ Κολοκοτρώνης θὰ προσκληθῇ ἀπὸ τὴν ἐξορίαν, ἄδηλον ὅμως ἂν τὸ δεκτῇ. Ἀπόψε ἐπέρασεν βίαιος πεζὸς ἀπὸ τὴν Διοίκησιν πρὸς τὸν Κολιόπουλον μὲ πολλὰς διαταγὰς. Εἶναι λόγος, ὅτι ἡ πολιορκία Παιτρῶν μχταιόνεται. Αὐτὰ ὅλα μὲ ἀναφέρει ὁ Ζαχαριάδης εἰς τὰς 26 ἀπὸ Τριπολιτζάν. Εἰς τὰς 27 μὲ λέγει τὰ ἀκόλουθα: Ὁ Ἀναγνωσταρᾶς χθὲς βράδῃ ἔφθασε καὶ ὑπάγει ἀρχηγὸς τῆς ἐκστρατείας Μοθωκορώνων, ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ ὁποίου εἶνε ὁ Κολιόπουλος μὲ 600, ὁ Χατζηχρήστος, ὁ Μπειζαδὲς, ὁ Μούρτζινος, Γιατράκος, Σκούρτης, Εὐθύμιος Ὑδραῖος καὶ ἄλλοι πολλοί. Ὁ Πρόεδρος μένει εἰς Ναύπλιον διὰ τὴν δημοπρασίαν τῶν μουκατᾶδων καὶ μετὰ 10 ἡμέρας ἀνχωρεῖ καὶ αὐτὸς διὰ τὸ ἴδιον στρατόπεδον. Ἐκεῖ δὲ θέλουν κάμει σκέψιν τῶν πραγμάτων, καὶ τότε, ἂν ἐγκριθῇ, θὰ κάμουν στένην τὴν πολιορκίαν τῶν Παιτρῶν, εἰ δὲ θὰ τὴν κάμουν μετρίαν, καθὼς ἄλλοτε. Ἀπὸ τὸ φερθὲν δάνειον ἔδωσαν 1 1)2 μιλίονι γρ. εἰς τὰ καράβια, τὰ δὲ λοιπὰ τὰ πέρνει μαζί του ὁ Πρόεδρος εἰς τὴν ἐκστρατείαν, καὶ δὲν δίδει οὔτε μισθοὺς, οὔτε ἄλλο τι. Ὅσων ἡ Διοίκησις χρεωστεῖ διδῆ διαταγὰς, ἀπὸ τὰς ὁποίας δὲν δέχεται διόλου εἰς τὴν πρώτην δόσιν τῶν μουκατᾶδων, εἰς δὲ τὴν δευτέραν θέλει τὰς δεχθῇ.

Αὐτὰ μὲ λέγει καὶ εἰς τὸ τῶν 27. Ἀκόμη δὲν ἐμάθαμεν τί ἐγίνεν τὰ ἀναφερόμενα 70 πλοῖα, εἴτε ἄλλο νέον οὐσιῶδες ἔχομεν ἀπὸ τὰ Μοθωκόρων. Τὸ περὶ Ὀδυσσεὺς εἶναι βεβαίωτατον. Ἔως αὔριον, ἢ τὸ πολὺ μεθύριον, ἔχω ἄνθρωπον ἀπὸ Ναύπλιον καὶ σὰς ἰδεάζω,

ἐγὼ δὲ μένω, παρκακλῶντάς σε νὰ μὲ ἀγαπᾷς καὶ νὰ μὲ πιστεύῃς πάντοτε, ὡς εὐχαρίστως κηρύττομαι

Εὐλακρινής, σταθερὸς καὶ πρόθυμος ἀδελφὸς
Ἰωάννης Γ. Πέτας.

Τῇ 4 Μαρτίου 1825. Πύργος.

171. Μ. ΒΕΡΝΑΡΔΟΥ ΠΡΟΣ ΔΙΟΝ. ΡΩΜΑΝ

(Ἀριθ. 76 ἐγγράφων Ἀλεξ. Ρώμα).

Ἐκλαμπρότατε Ἀρχὼν Κόμη δὲ Ρώμα Κύριε Διονύσιε.

Πολλάκις ἐζήτησα εὐκαιρίαν ἐντεῦθεν διὰ νὰ Σας γράψω, ἐρευνῶν τὰ περὶ τῆς υἱείας Σας πανοικεί, πλὴν δὲν ἐδυνήθην νὰ ἐπιτύχω τρόπον ἐξαποστολῆς γράμματός μου, τὸν ὅποιον ἤδη ἀξιωθεὶς διὰ τοῦ ἐξοχωτάτου κυρίου Ἰωάννου Θεοτόκη, δὲν λείπω διὰ τοῦ παρόντος μου ταπεινοῦ νὰ προσφέρω πρὸς τὸν εὐεργέτην μου πᾶν εἶδος εὐγνωμοσύνης καὶ εὐχαριστίας διὰ τὴν ὕσιν πρὸς με εἰδειῖε φιλανθρωπικὴν περιποίησιν καὶ φιλοξενίαν, τὴν ὁποίαν δὲν θέλει λησμονήσω μέχρι τελευταίας μου ἀναπνοῆς, μήτε θέλει παύσω ἀπὸ τοῦ νὰ ἐκθειάζω τὸ ἀξιολάτρευτον ὑποκείμενον τῆς σεβαστῆς μοι Ἐκλαμπρότητός Σας, τὸ ἐστολισμένον μὲ πᾶν εἶδος ἀρετῆς. Ὁ δοῦλός της, φθάσας ἐνταῦθα, ἡσθένησα βρῆως, πρῶτον ἀπὸ λοιμικὴν μὲ τύφον, ἔπειτα ἀπὸ πολυχρόνιον πυρετόν, ἀπὸ τὸν ὅποιον καὶ οὐ πρὸ πολλῶν ἡμερῶν ἀπηλλάχθην. Καὶ μὲ ὅλον μου ὅμως τοῦτον τὸν πυρετὸν ἐκτελοῦσα τὸ ἔργον τοῦ γενικοῦ Γραμματέως τοῦ Ὑπουργείου τοῦ Δικαίου, εἰς τὸ ὅποιον καὶ εὐρίσκομαι ἔτι, καὶ τοῦ ὁποίου ὑπουργός ἐστιν ὁ ρηεὶς ἐξοχώτατος κύριος Θεοτόκης (ἀνὴρ μὲ βαθεῖαν φρόνησιν καὶ πολλὰς ἀρετάς, ἐπωφελής τε καὶ σπάνιος εἰς τὴν Ἑλλάδα) καταγινόμενος εἰς τὸ νὰ κηλλιεργήσῃ τὸν δικανικὸν κλάδον καὶ νὰ συστήσῃ Κριτήρια τακτικά, ἐκκλητὰ τε καὶ ἀνέκκλητα. Τὸν Ἐκλαμπρότατον φίλτατον υἱόν σας, ἄρχοντα Κόμην δὲ Ρώμαν κύριον Γεώργιον Κανδιάνον, μετὰ τῆς Ἐκλαμπροτάτης νύμφης Σας, ταπεινῶς προσκυνῶ μετὰ τῶν φιλτάτων βλαστῶν τῆς Ἐκλαμπρότητός των, εὐγνωμονῶν ὁμοίως διὰ τὴν πατρογονικὴν αὐτῶν φιλανθρωπίαν καὶ φιλοξενίαν, καὶ παρκακλῶ τὴν Ἐκλαμπρότητά του νὰ μοὶ στείλῃ τὸ τυπωμένον βιβλίον (περιέχον ἄσματα πολεμητήρια, τὸ ὅποιον εἶχα δώσει τῷ ἄρχοντι Κόμητι δὲ Σολωμῷ Κυρίῳ Διονυσίῳ) διὰ νὰ τὸ τυπώσωμεν αὐθις εἰς μίαν τυπογραφίαν τῆς Ἑλλάδος.

Ἦθελε γράψω ἰδιαιτέρον καὶ πρὸς τὴν Ἐκλαμπρότητά του γράμμιζ, πλὴν ὁ καιρὸς μὲ βιάζει νὰ μὴν ἐκτελέσω τὸν πόθον μου περὶ τοῦτου, ἀποδίδων πρὸς τὸν φιλογενέστατον καὶ φιλόμουσον Κόμητα Κανδιάνον τὴν πρὸς τὴν Ἐκλαμπρότητά του εὐγνωμοσύνην μου διὰ μιᾶς σελίδος γράμματος δουλικοῦ μου. Θέλει πσχήσω ὅμως νὰ ἐκπληρώσω τοῦτο τὸ ἱερὸν χρέος μου. Τὸν Κύριον Γεώργιον Συγοῦρον, Κανονάκην, (τὸν εὐγενέστατον καὶ φιλοπάτριδα, τὸν διαπρύσιον κήρυκα τῶν Ἑλληνικῶν ἀνδραγαθημάτων) ἀδελφικῶς καὶ μὲ τὸ προσήκον σέβας προσκυνῶ καὶ ἀσπάζομαι, καὶ ἐρωτῶ περὶ τῆς υἱείας τῆς φιλτάτης θυγατρὸς τῆς εὐγενίας του. Καὶ ταῦτα μὲ βίαν, μένω δὲ μὲ τὸ βαθύτατον σέβας.

Τῆς Ἐκλαμπρότητός Σας ὁ ταπεινὸς
πατριώτης καὶ πρόθυμος δοῦλος

M. Βερνάνδος.

Ἐν Ναυπλίῳ, τῇ 4 Μαρτίου 1825.

[Εἰς τὸ ἐξωτερικὸν πρόσωπον τῆς ἐπιστολῆς ὑπάρχουσι τὰ ἐξῆς διὰ χαρακτηριστικῶν ἄλλης χειρὸς:]

Mi riverisce Dragona il quale ha eseguito a perfezione tutte le commissioni—Προσκυνήσατε ἐκ μέρους μου τὸν Δραγῶναν, ὅστις ἐξετέλεσεν ἐντελῶς ὅλας τὰς παραγγελίας.

Al nobilissimo Signore

Il signor Dionisio Conte Roma

a Zante.

172. ΑΠΟΣΜΑΣΜΑ ΕΠΙΣΤΟΛΗΣ Χ. ΖΑΧΑΡΙΑΔΟΥ

(ΠΡΟΣ Κ. ΔΡΑΓΩΝΑΝ)

(Φάκελ. 2123, ἀριθ. 2992).

Δι' αὐτὸ ἠθέλησα νὰ ὀργανίσω ἐκεῖνο, τὸ ὅποτον ἤξεύρεις, καὶ εἰς αὐτὸ τὸν μὲν Διαικμαντῇ νὰ βάλω, διὰ νὰ ἐξοικονομῇ τὴν οἰκίαν μου, ἐγὼ δὲ νὰ ἐξυπολογισθῶ τὰ πρὸς τὴν Πατρίδα χρέη μου.

Εἶναι καλὸν νὰ παιδευθῶσι, καὶ θὰ παιδευθῶσιν οἱ ἀντάρται αὐστηρῶς, διότι ἄλλέως δὲν θὰ ἡσυχάσῃ ποτε ἡ Πατρίς, ὡς ὅπου αὐτοὶ ἐγεννήθησαν ἀπὸ τὴν φύσιν ταρχοποιοὶ καὶ δὲν θέλει παύσασιν νὰ ταράττουν τὴν Πατρίδα. Θὰ παιδευθῶσιν ὅμως εἰς τὸ κεφάλαιον τῆς ἀνταρσίας, καὶ ὅχι διότι αὐτοὶ ἐφαντάσθησαν ποτε νὰ γίνουν προδόται τῆς Πατρίδος.

(«Απόκρισις εἰς τὴν ἀπὸ τὰς 7 ἰδίου»).

Δὲν ἔπταισχα, ἂν δὲν σοῦ εἶπα εἰς τὴν τῶν 17 γραφὴν μου, ὅτι θὰ ἀνχωρήσω διὰ Ναύπλιον, ἐπειδὴ αὐτὸ ἠκολούθησεν ἔξαφνα· ὥστε τὴν ἰδίαν στιγμὴν, ὅπου ἀπεφάσισα νὰ μισεύσω καὶ ἐμίσευσα. Ἐδῶ λοιπὸν μοῦ ἔφθασαν οἱ δύο πλῆκοι γράμματά σας τὴν προχθές, καὶ ἐπὶ τὰ ὁποῖα βλέπεis ὅπου σοῦ ἀποκρίνομαι, ὅσον μοῦ ἐσυγχώρησεν ὁ κυριός. Σὲ βεβαιῶ, ὅτι εἰμαι τόσον κατὰζαλισμένος ἀπὸ φροντίδας, ὅπου οὔτε ξεύρω πῶς ἠμπόρεσα καὶ σοῦ ἐκτάνθην τόσον εἰς αὐτὴν μου. Ἡ ταυτολογία τῶν γραφῶν σου μὲ κάμνει νὰ ταυτολογῶ καὶ ἐγώ, καὶ συγχώρησόν μου. Εἰς τὰ προλαβόντα μοι ἀπὸ Πύργον σοῦ ἔλεγα πάντα, ὅτι τὰ γράμματά σου τὰ ἔστειλα μὲ ἀσφάλειαν καὶ τὰ ἔλαβαν εἰς Ναύπλιον οἱ φίλοι· καὶ τώρα πάλιν σοῦ γράφω τὰ ἴδια. Κεῖ, ἂν αὐτοὶ δὲν σοῦ ἀποκρίνονται, ἐγὼ δὲν πταίω,

Ἐγγείρησα τοῦ Προέδρου τὴν γραφὴν ἰδιοχείρως μου, καὶ ἰδοὺ σὰς περικλείω τὴν παρὰ τοῦ ἰδίου ἀπόκρισιν. Αἱ μεγάλαι φροντίδες του, αἱ ὀλίγαι ἐδικαί μου καὶ ἡ συντόμως γραφθεῖσα ἀπόκρισίς του, δὲν μ' ἔδωσαν καιρὸν νὰ τοῦ ἐξηγηθῶ, διὰ νὰ μοῦ δώσῃ τὴν φροντίδα νὰ μοῦ παρὰδώσῃτε τὸ σπαθί, ὅπου θὰ τοῦ στείλετε· ἡ Εὐγενία σας ὅμως ἠμπορεῖτε νὰ τὸ ἀκολουθήσετε καὶ χωρὶς τοῦτο, διότι αὐτὸς μὲ ἀγαπᾷ.

Μοῦ κάνετε εὐχάριστον, ἂν δυνάτῃ, νὰ μοῦ στείλετε τὸ ἀντίγραφον τῆς πρὸς αὐτὸν γραφῆς σας, τὸ ὁποῖον νὰ εὔρω εἰς Πύργον. Εἶδα καὶ τὸ ἀντίγραφον τῆς γραφῆς τοῦ κολονέλ Ρωμέι καὶ ἄς κάμῃ ὅπως θέλει αὐτός καὶ οἱ σύντροφοί του. Βέβαια δὲν εἶναι καλόν, ἀνθρώποι, οἱ ὅποιοι ὠρκίσθησαν μίαν φορὰν νὰ ἀποθάνουν διὰ τὴν στερέωσιν τῆς ἀνθρωπίνης ἐλευθερίας, καὶ ἔπειτα νὰ γίνουν ἐπίορκοι καὶ ἐξ ἐναντίας νὰ θυσιάζωνται διὰ τὴν στερέωσιν τοιοῦτου τυραννικωτάτου καὶ ἀπανθρωποτάτου συστήματος, ὁποῖον εἶναι τοῦ σημερινοῦ κυρίου των. Ἄς ἔλθωσιν· ἡ Πατρίς μας τοὺς δέχεται, ἂν κατὰπατήσουν τοὺς τωρινούς ἔρκους των καὶ ἐνγκαλισθοῦν τοὺς πρώτους.

Ἐδῶσα τὰς γραφὰς πρὸς τὸν Ρόδιον καὶ Κωνσταντῶν. Ὁ Ρόδιος μὲ ἔδωκε τὴν ἔσωθεν πρὸς τὸν Λαδόπουλον, εἰς δὲ τὴν Εὐγενίαν σου δὲν μοῦ ἔδωκεν. Ὁ Κωνσταντᾶς μοῦ εἶπεν, ὅτι θὰ μὲ τὴν δώσῃ ἀκολούθως. Σὰς λέγω καὶ αὐτῇς, ἄλλοτε μὴν γράφετε τελείως εἰς τὸν Ρόδιον διὰ τοιαῦτα πράγματα· αὐτὸς δὲν θέλει κἀνέναν ἄλλον τακτικὸν πολεμικὸν εἰς τὴν Πατρίδα νὰ ἔλθῃ, διότι τότε θὰ πιάσῃ

«παλῆρά του τέχνη κόσκινον». Θέλει νὰ χαίρεται ἡ μουντζουνα του αὐτὸ τὸ πολεμικὸν δικαίωμα, διὰ τὸ ὅποιον δὲν ἐγεννήθη, ἀλλ' οὔτε ἡξεύρει πῶς ἀβυζοτίζουν τὸ τουφέκι, ἢ ἀπὸ ποῖον μέρος κ' αὐτὸν τὸ σπαθί.

Τὰ τελευταῖα αὐτῆς τῆς ὑστερινῆς σου, περὶ τῶν ἀποβασθέντων ἐχθρῶν εἰς Μοθωκωρώνην, θέλει τὰ προβάλλω εἰς τὸν πρόεδρον, ἵνα ἡσύχει. Ἐγὼ δὲ μένω μὲ τὴν ἀδελφικὴν ἀγάπην

Ὁ ἀδελφός

Ζαχαριάδης.

Ἐν Ναυπλίῳ. τῇ 7 Μαρτίου 1825.

Προσκύνησόν μοι τὸν Κύμητα δὲ Ρώμαν. Ὁσάυτως καὶ τὸν δὸς Στέφανον, τὴν γραφὴν τοῦ ὁποίου μετὰ μεγάλης χαρᾶς ἀνέγνω καὶ λυποῦμαι, ὅπου ἀπὸ τὰς φροντίδας μου ἐμποδίσθη ἡ εὐχαρίστησις εἰς τὸ νὰ τοῦ ἀποκριθῶ. Λάβε καὶ γραφὴν ἀπὸ τὸν Ξένον καὶ τὴν βίδην. Λάβε ἕνα πακέτο καὶ κάμει το ὅπως διορίζει ὁ Λεβίδης Δικμαντῇ γαμβρόν μου, ἢ δῶσέ το τοῦ Δικμαντῇ.

173. ΣΚΕΨΕΙΣ ΕΠΙ ΤΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΣ

(Ἀριθ. 77 ἐγγράφων Ἀλεξ. Ρώμα).

Nauplio, 16(28 Marzo 1825.

Amico.

Godo annunziarvi che la Grecia sostiene per il quinto anno una lotta sanguinosa contro il suo Tiranno, sempre trionfando sia per terra che per mare. Le sue vittorie, la sua costanza la rendono degna di ammirazione. La giustizia della sua causa, la purità delle sue intenzioni disarmarono tutti i suoi nemici e cominciano convincersi ch' essa si muove per liberarsi e che ad essa conviene accordar il premio e il mandato, cioè la propria indipendenza.

Quattro secoli di barbarie e di corrotta educazione quassinse dai cuori ellenici ogni sentimento nobile ed elevato, de' quali si distinsero i suoi proavi ed inestorabili i vizii centrali della malvagità, dell' ignoranza, dell' avidità, dell' intrigo e della stolta ambizione, dai quali orora la Grecia tanto prematuramente è divorata.

Chi conosceva la Grecia a ragione dubitava che le passioni dovessero molto disturbarla; ma era credibile che queste si lussassero dovessero da che il suolo Greco fosse da' barbari

che il dominavano liberato. Sventuratamente queste agirono così violentemente che offuscarono la mente de' Greci a segno di credersi già sciolti dalle catene e posti nel caso di sostenere delle lotte civili da portare la rovina della Nazione in qualunque stato sicuro e florido essa si trova.

Una reazione continua, mai però guidata dal lodevole scopo di consolidare le leggi e far trionfare la Giustizia, ma solo dalla vendetta, salvò la Grecia fino ad' ora dal farla cadere in un giogo più disonorevole di prima. Ma che giova! Non appena una fazione battuta, che l'altra trionfando spiega i medesimi pensieri e lo stesso piano dell' oppressa. Da questo ne risulta che il Governo non può prendere misure definitive, che lo spirito pubblico è sempre vacillante, che la Nazione trovasi in letargo, che progressi contro l' inimico non si fanno, che il popolo non conosce la differenza del regime e che nessuno bene la Grecia può sperare. Non trova la Grecia in nessuna classe di uomini i sinceri suoi amici; la passione dell' interesse prevale a segno da non pensare che come divorargli le sue pecuniarie risorse. Il patriottico entusiasmo è molto diminuito, il popolo è affaticato dalla rapacità de' militari, ridotta insopportabile; somma ignoranza della difficile scienza di governare; sterilità assoluta di uomini capaci a regere il timone del Governo; difetti non pochi nel politico sistema: passioni di vendetta e di odio esaltate: intrigo in trionfo; questi difetti, queste privazioni mi fanno disperare della prosperità della Grecia, malgrado essa triomfi de' suoi nemici.

Sventuratamente sin ora non comparve alcun Generale atto a dirigere un accampamento ed acquistare per la sua bravura la stima degli altri; alcuno con sentimenti generosi e con elevati pensieri di patriottismo e di gloria, di acquistare l'ammirazione della Nazione, la confidenza e l' onore della soldatesca. Non surse ancora alcun politico capace per i suoi talenti e per la sua esperienza mettersi al di sopra degli altri e costituirsi qual centro a cui concoressero tutti i rami, attirarsi il rispetto e la confidenza di tutti i buoni patrioti e più instruiti cittadini, i quali, isolati e senza appoggio, divengono nuli e ben spesso vittima de' loro lodevoli sentimenti.

Se mi domandate cosa opinerei a rimedio di questa cotanto sventurata Nazione, direi :

1° Una correzione alla nostra costituzione, lontano però dal volere o proporre un Governo monarchico per quanto egli fosse costituzionale.

2° Il richiamo de' migliori nostri concittadini dispersi nell' Europa e lontano da noi.

3° Far che questi prendino parte attiva nell' amministrazione del Governo, relativamente alla loro capacità.

Per attivare questi salutari farmaci nella perigliosa malattia della Grecia, avi bisogno di una Assemblea Generale, sagiamente conformata, nella quale senza preponderanza di classe tutte abbiano influenza. A questa impresa, sebbene scabrosa, si occupano i buoni patrioti e vorrebbero che questi bisogni, che tali ripari, fossero conosciuti dai più per lusingarsi di un buon risultato.

Dopo avervi parlato delle cose generali, permettete che entri nei dettagli onde vi possiate formare una giusta idea dello stato reale delle cose, degli autori dei disordini, dei oppositori al pubblico bene, promettendovi tutta la realtà, senza essere dominato da parzialità o da odio.

Venne da alcuni Peloponnesi concepito l' ardito progetto di tiranneggiare la Grecia, alla sette de' quali erano Anagnosti Papajannopulo o Delijanni, Andrea Zaimi, Teodoro Colocotroni ed Andrea Londo. Mavrocordato, come il più esperto ed il più intrigante, era attaccato a questo partito; ma lo era pure anco a quello di Condurioti, che un personale interesse lo fa agire, come orora si scoperse l' indegna condotta de' Peloponnesi irritò vie più questo partito, che può chiamarsi quello del Governo, ed a segno che fù duopo valersi della forza per abbatterli ed intieramente debellare il loro partito. Coletti, molto attaccato alla buona causa, molto interessato al buono andamento dell' impresa, venne destinato a guidare le forze militari; adempì con zelo al suo dovere e la volontà del Governo venne eseguita con totale scioglimento della fazione e con l' arresto de' principali suoi capi.

Mavrocordato, mantenutosi lontano dal Peloponneso (malgrado reiterate volte fosse richiamato) per poter così più li-

beramente agire, sempre geloso della primitiva influenza di Coletti nella persona di Cundurioti, e più geloso ancora per quella che andrebbe ad acquistare dietro li avvenimenti successi—veduto abbattuto quel partito nel quale già faceva parte — dietro all' aver dato scampo alli Andrea Zaimi e Londo, sbalzò nel Peloponneso per strettamente legarsi a Cunduriotti ed agire con l' intrigo onde disgustare questo con Coletti e così diminuirgli l' influenza ed accrescere la propria.

Affinchè i capi del partito oppresso fossero a sola disposizione di Cundurioti, Mavrocordato suggerì che venissero traslocati in Ydra, ove tuttora giacciono, per prevalersi di loro e a operarli come il bisogno lo può suggerire a proprio vantaggio.

Riuscì Mavrocordato nei due concepiti progetti, e massime in quello di preponderare in Cundurioti, trovando lo senza nessun talento, ben presto lo fece decidersi contro Coletti e lo attirò a lui, ispirando negli oggetti ambiziosi di predominio in Grecia, appianando tutte le difficoltà ed architettando piani per ben riuscirvi. Si getti un colpo d' occhio alle autorizzazioni che volle Cundurioti gli siano accordate dal potere Legislativo ed esecutivo nella spedizione contro Patrasso, per convincersi come egli meditò essere il Dittatore della Grecia e come questa idea, non sua, ma fattagli concepire da Mavrocordato, la gustò e l'accarezzò. Difidando però Cundurioti di se stesso nel sostenere il peso di una così difficile impresa, condusse seco lui nella spedizione il Mavrocordato qual intimo ma privato consigliere, e jeri partì da Nauplio per cogliere il frutto della sua Dittatoria, portando con sè un milione e mezzo di piastre. Mavrocordato, quantunque non abbia riuscito ottenere un carattere pubblico nella spedizione, si contentò abbandonare provvisoriamente quello di Segretario Generale per non lasciare da vicino il soggetto da lui contemplato opportuno a suoi disegni. Coletti rimase in Nauplio, membro del Potere Esecutivo, occupandosi mitigare le idee ambiziose di Cundurioti e lottare colle intrighe di Mavrocordato; a questo salutare progetto sono interessati ed attaccati i migliori patrioti, i più distinti personaggi del Pelo-

ponneso e della Grecia in generale, non chè i più riputati Generali, tutti disgustati dall' intrigo e dalla cabala del Fanarioto, il quale perdette ogni opinione ed è da tutti conosciuto come l' essere più dannoso alla Grecia.

Analizzate la di lui condotta nella Grecia Occidentale e riflettete all' attuale interna situazione della medesima e vi convincerete essere egli il maligno autore di tutte le sua calamità. A tale desolatico stato tenta questo maligno portare ora il Peloponneso e la Grecia tutta, purchè lui triomfi anco per un' efimera epoca.

Convinti tutti i buoni patrioti che il solo rimedio è l'unione di un' Assemblea Nazionale, vorrebbero questi travagliare solidamente ed in modo da portare un colpo salutare alla Patria e sottrarla da tutte quelle avversità alle quali da quattro anni è avvolta. Con tale scopo agindo essi fissarono i loro sguardi nel solo uomo che la Grecia può considerare come atto a governarla, per i lumi, per il patriottismo, per il disinteresse che lo distingue, per la stima che gli porta la Nazione, per l' amore che sentono i greci per lui e per la riputazione che meritamente gode anche nell' Estero. Non sbaglierà alcuno nel dire che il conte Giovanni Capodistria sia questo, al quale le attenzioni di tutta la Grecia sono rivolte e le affezioni dei buoni sono dedicate. Egli è quello al quale la Nazione Ellenica vorrebbe confidare la sua salvezza e sperare i suoi progressi, ponendolo alla testa della medesima, non già con il pomposo titolo di Monarca, ma con il modesto e patriotico di Preside.

Cosa è che s' oppone portare a fine una tale salutare operazione ? L' incertezza in cui si trovano gli ammiratori di questo cospicuo soggetto. Primo : Se egli sia disposto venire in Grecia. Secondo : Se voglia accogliere il primo sedile che dall' unanimità dei voti della Nazione gli verà offerto. Terzo : Se la personale politica sua situazione permetti ch' egli venga in Grecia a travagliare per la sua indipendenza. Quarto : Se la sua venuta possa portare qualche dispetto alle politiche relazioni della Grecia con le Potenze dell' Europa. La distanza che separa questo Signore dalla Grecia, le difficoltà del viaggio, le perquisizioni della Polizia, la brevità

del tempo alla riunione dell' Assemblea Nazionale, difficoltano il spedire presso lo stesso persona onde interpellare le sue intenzioni; fa duopo limitarsi a consultare le opinioni de' suoi fratelli, conti Viaro ed Agostino, già con esso recentemente abboccatisi, onde avere da questi qualche lume sulle determinazioni di questo esimio Patriota. Ritenete come inconcussa verità che gli Elleni non soffriranno la predominazione di alcun uomo senza prima convincersi essere quello che può valere per le sue doti a farli essere felici e far che la Patria loro giuochi il meritato ruolo nella importante scena politica dell' Europa. Gli Elleni conoscono bene la propria loro situazione e quella della Patria in mezzo a questi conflitti di interesse e di gelosia politica. Essi cercano come Diogene l'uomo capace a farla risaltare e collocarla in quel rango che gli si conviene. Amano essere guidati in un sentiero difficile e tutto nuovo ad essi; ma che pure con i loro sacrifici e con il prezioso loro sangue fortunatamente si aprirono l' ingresso ed a ragione sperano giungere al desiderato punto.

L' attaccamento alla Patria, il vero desiderio di cooperare alla sua prosperità, quello di concorrere a sottrarla dall'ambiziosa sogezione di alcuni incapaci, la nobile ambizione che la Patria offra quell' Epaminonda tanto utile di Tebe ed il dovere di concittadino, mi hanno determinato, affrontando tutte le difficoltà, agire con attività e franchezza in così difficile impresa.

Mi affretto ora scrivervi la presente, che dovessi allungarla più del dovere, per mettervi a giorno di tutto ciò che quì si passa, per ben adempiere la parte vostra e con maniere ben caute interpellare su tali quisiti i nominati Fratelli e chiedere da essi una positiva risposta, che con persona espressa la farete giungere a chi si determinò scrivervi, per poter comunicare il tutto a' buoni patrioti a loro norma; mentre per l' eminenza del personaggio e le speranze che la Grecia riposa sopra di lui, non giova senza una certezza avventurarsi a simili manovre.

Qual sia l' attaccamento che la Nazione intiera porta a questo distinto Patriota e alla stimabile sua Fraterna, è con-

sentito dalle mosse, che in diverse epoche furono fate, come è a loro cognizione, le quali devono convincerli della lealtà della domanda e della purità delle intenzioni di chi si prestano per essi.

Riflettisi all' importanza dell' argomento, all' urgenza del rimedio, alla brevità del tempo, e si giudichi quanta ansietà sentasi di ricevere con celerità una risposta, la quale dovesse ben presidiare, mentre la parziale notizia agisce con molta attività.

Μετὰφρασις.

Ναύπλιον, 16(28 Μαρτίου 1825.

Φίλε.

Μετὰ χαρᾶς σᾶς ἀναγγέλλω, ὅτι ἡ Ἑλλὰς ἐμμένει, πέμπτου ἤδη ἔτος, εἰς τὴν αἰματηρὰν κατὰ τοῦ τυράννου τῆς πόλιν, θριαμβεύουσα πάντοτε τόσον κατὰ ξηρὰν ὅσον καὶ κατὰ θάλασσαν. Αἱ νίκαι καὶ ἡ ἐπιμονὴ αὐτῆς τὴν καθιστῶσιν ἀξίαν θαυμασμοῦ, τὸ δὲ δίκαιον τοῦ ἀγῶνός τῆς καὶ τῶν προθέσεων τῆς ἡ ἀγνότης ἀφώπλισαν πάντας σχεδὸν τοὺς ἐχθροὺς αὐτῆς, οἵτινες ἤρχισαν νὰ πείθωνται, ὅτι ἡ Ἑλλὰς ἐξηγέρθη ὥπως ἐλευθερωθῇ, διὸ πρέπον εἶναι νὰ παραχωρήσουν αὐτῇ τὸ αἰτούμενον ἔπαθλον, δηλ. τὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς.

Τεσσαρῶν αἰώνων ὠμότης καὶ δισφθορὰ ἐξήλειψαν, σχεδὸν εἰπεῖν, ἐκ τῆς καρδίας τῶν Ἑλλήνων πᾶν εὐγενές καὶ ὑψηλὸν αἶσθημα, ἐνέσπειρον δὲ ἀξιοκατάκριτα ἐλαττώματα, τὴν ἠθικὴν κατὰπτωσιν, τὴν ἀμάθειαν, τὴν πλεονεξίαν, τὴν ραδιουργίαν καὶ τὴν μωροδοξίαν, ὑπὸ τῶν ὑποίων τὴν ὥραν ταύτην ἡ Ἑλλὰς τόσον προῶως κατατρώχεται. Οἱ γνωρίζοντες τὴν Ἑλλάδα εὐλόγως ὑπώπτουν, ὅτι τὰ πάθη θὰ τὴν κατετάρακτον ἐφρόνουν ὥμως, ὅτι ταῦτα ὀλίγον ἀνέπτυσσοντο ὅταν τὸ ἐλληνικὸν ἔδαφος ἤθελεν ἀπαλλαγῇ τῶν βαρβάρων δεσποτῶν. Ἀλλὰ δυστυχῶς τὰ πάθη ἐπῆλθον μετὰ τοσαύτης σφοδρότητος, ἐσκοτίσθη δὲ τὸ πνεῦμα τῶν Ἑλλήνων εἰς τοιοῦτον βαθμόν, ὥστε ἐνόμισαν, ὅτι ἀπηλλάγησαν τῶν ἀλύσεων καὶ εἶναι εἰς θέσιν νὰ ἐγείρουν ἐμφυλίους πολέμους, ἱκανοὺς νὰ καταστρέψωσι τὸ ἔθνος εἰς οἰονδῆποτε σημεῖον εὐρίσκεται ἀσφαλείας καὶ ἀκμῆς. Μία ἀδειά- λειπτος ἀντίδρασις, ἥτις ὅμως δὲν καθωδηγεῖτο ὑπὸ τοῦ ἀξιεπίνου σκυποῦ τῆς ἐδραιώσεως τῶν νόμων καὶ τοῦ θριάμβου τῆς Δικαιοσύνης, ἀλλὰ μόνον ὑπὸ πνεύματος ἐκδικήσεως, ἔσωσε μέχρι τοῦδε τὴν Ἑλ-

λάδα, τοῦ νὰ ὑποκύψῃ εἰς ζυγὸν ἀτιμαστικώτερον τοῦ προτέρου. Ἀλλὰ τί τὸ ὄφελος ! Μόλις καταβλήθη μία φατρία καὶ ἰδοὺ ἡ ἄλλη ἀναπτύσσει τὰς αὐτὰς ἀρχὰς καὶ τὰ αὐτὰ σχέδια, ἅτινα καὶ ἡ ἐκπεσοῦσα. Ἐκ τούτου ἐξάγεται, ὅτι ἡ Κυβέρνησις δὲν δύναται νὰ λάβῃ ὀριστικὰ μέτρα, ὅτι ἡ κοινὴ γνώμη αἰωνίως ταλαντεύεσσι, ὅτι τὸ Ἔθνος διατελεῖ ἐν ληθαργίᾳ, ὅτι πρόοδοι κατὰ τοῦ ἔχθρου δὲν γίνονται, ὅτι ὁ λαὸς δὲν ἐννοεῖ τὴν διαφορὰν τοῦ νέου καθεστώτος καὶ ὅτι ἡ Ἑλλάς οὐδὲν καλὸν δύναται νὰ ἐλπίζῃ. Δὲν εὐρίσκει ἡ Ἑλλάς εἰς οὐδεμίαν τάξιν ἀνθρώπων τοὺς εἰλικρινῶς ἀγαπῶντας αὐτήν. Τὸ πάθος τοῦ συμφέροντος ἐπικρατεῖ εἰς βραχὺν, ὥστε δὲν σκέπτονται εἰμὴ τίνι τρόπῳ νὰ καταβροχθίσωσι τὰς χρηματικὰς προσόδους τοῦ κράτους. Ὁ πατριωτικὸς ἐνθουσιασμὸς κατὰ πολὺ ἐλαττοῦται, ὁ δὲ λαὸς ἐβαρύνθη τὴν ἀπληστίαν τῶν στρατιωτικῶν, ἥτις κατέστη ἀφόρητος. Ἀπόλυτος ἔλλειψις ἀνδρῶν, ἱκανῶν νὰ χειρισθῶσι τὸ πηδάλιον τῆς Κυβερνήσεως· ἐλαττώματα οὐκ ὀλίγα ἐν τῷ πολιτικῷ συστήματι· ἐξημμένα πάθη ἐκδικήσεως καὶ μίσους· ραδιουργίαι θριαμβεύουσιν—τὰ ἐλαττώματα ταῦτα, αἱ ἐλλείψεις αὗται μὲ κάμνουσι ν' ἀπελπίζωμαι περὶ τῆς εὐδαιμονίας τῆς Ἑλλάδος, καὶ τοὶ θριαμβεῦει κατὰ τῶν ἐχθρῶν της.

Κατὰ δυστυχίαν, δὲν ἀνεφάνη ἄχρις ὥρας στρατηγὸς τις, ἱκανὸς νὰ διοικήσῃ ἐν στρατοπέδῳ, νὰ ἐφελκύσῃ δὲ διὰ τῆς διαγωγῆς του καὶ τῆς ἀνδρείας του τὴν ἐκτίμησιν τῶν ἄλλων. Οὐδεὶς μὲ γενναῖα αἰσθήματα καὶ μὲ ὑψηλὰς ἰδέας πατριωτισμοῦ καὶ δόξης, ὅστις νὰ ἐμπνεύσῃ θρυμνοσπασμὸν εἰς τὸ Ἔθνος, πεποιθήσιν δὲ καὶ ἀφοσίωσιν εἰς τοὺς στρατιωτικούς. Δὲν ἀνεφάνη ἔτι πολιτικὸς τις, ἱκανὸς διὰ τῶν προσόντων καὶ τῆς ἐμπειρίας του νὰ τεθῇ ὑπεράνω τῶν ἄλλων καὶ νὰ καταστῇ οἷον κέντρον, πρὸς ὃ νὰ συγκεντρωθῶσι πᾶσαι αἱ ἀκτίνες, νὰ ἐφελκύσῃ τὸν σεβασμὸν καὶ τὴν ἐμπιστοσύνην τῶν καλῶν πατριωτῶν καὶ μᾶλλον ἀνεπτυγμένων πολιτῶν, οἵτινες, μεμωμένοι καὶ ἀνευ στηρίγματος, ἀποβαίνουν μηδενικά, οὐχὶ σπανίως δὲ καὶ θύματα τῶν ἀξιεπείνων αἰσθημάτων των.

Ἄν ἠθέλατε μ' ἐρωτῆσαι ὁποῖαν γνώμην θὰ ἔδιδον πρὸς θεραπείαν τοῦ τοσοῦτον ἀτυχοῦς Ἔθνους, θὰ ἔλεγον:

1ον Διόρθωσιν τοῦ ἡμετέρου πολιτεύματος· ἀπέχοντες ὅμως τοῦ νὰ διανοηθῶμεν νὰ προτείνωμεν κυβέρνησιν μοναρχικὴν, ἕσον καὶ ἂν ἤθελεν εἶναι συνταγματικὴ.

2ον Πρόσκλησιν τῶν ἀρίστων συμπολιτῶν ἡμῶν, τῶν διεσπαρμένων ἀνὰ τὴν Εὐρώπην.

3ον Νὰ ἐνεργήσωμεν οὕτως, ὥστε νὰ λάβωσιν οὗτοι ἐνεργὸν μέρος ἐν τῇ κυβερνήσει, κατὰ τὴν ἰδίαν ἐκκτος εἰδικότητα.

Ἰνα ἐφαρμοσθῶσιν αὐτὰ τὰ σωτήρια φάρμακα ἐπὶ τῆς ἐπικινδύνου τῆς Ἑλλάδος νόσου, ἀνάγκη Ἰενικῆς Συνελεύσεως, σχηματιζομένης μετὰ συνέσεως, ἐν τῇ ὁποίᾳ, ἄνευ ἀξιώσεων ὑπεροχῆς καὶ προνομίων, νὰ λάβωσι μέρος πᾶσαι αἱ τάξεις. Διὰ τὸ ἔργον τοῦτο, καὶ τοὶ δυσχερές, καταγίνονται οἱ ἀγαθοὶ πατριῶται, ἐπιθυμοῦσι δέ, ἵνα τοιαῦται ἀνάγκαι καὶ φάρμακα τοιαῦτα γνωσθῶσιν ὑπὸ τῶν περισσοτέρων, διὰ νὰ δύνανται νὰ προσδοκῶσιν ἀγαθὸν ἀποτέλεσμα.

Ἀφοῦ σὰς ὠμίλησα περὶ τῶν γενικῶν πραγμάτων, ἐπιτρέψατέ μοι νὰ εἰσέλθω εἰς τὰς λεπτομερείας, ὅπως δυνηθῇτε νὰ σχηματίσῃτε ἀκριβῆ ἰδέαν περὶ τῆς ἀληθοῦς καταστάσεως τῶν πραγμάτων, περὶ τῶν αὐτουργῶν τῶν ἀνωμαλιῶν, περὶ ἐκείνων, οἵτινες ἀντιπράττουσιν εἰς τὸ κοινὸν καλόν· σὰς ὑπόσχομαι δὲ ὅτι ἔσομαι εὐθύτατος καὶ δὲν θὰ κυριευθῶ ὑπὸ μεροληψίας ἢ πάθους.

Τινὲς Πελοποννήσιοι συνέλαβον τὸ παράτολμον σχέδιον νὰ καταδυναστεύσωσι τὴν Ἑλλάδα. Εἰς τὴν φατρίαν ταύτην ἦσαν ὁ Ἀνγνώστης Παπαγιαννόπουλος ἢ Δεληγιάννης, ὁ Ἀνδρέας Ζαήμης, ὁ Θεόδωρος Κολοκοτρώνης καὶ ὁ Ἀνδρέας Λόντος. Ὁ Μαυροκορδάτος, ὡς ὁ μᾶλλον πεπειραμένος, ὡς ὁ πλέον ραδιοῦργος, εἶχε προσκλληθῇ εἰς τὸ κόμμα τοῦτο· ἦτο ὅμως καὶ εἰς τὸ τοῦ Κουντουριώτου, διότι ἄγεται ὑπὸ προσωπικοῦ συμφέροντος, ὡς ἤδη ἀπεκαλύφθη. Ἡ ἀνχίζις διχωγὴ τῶν Πελοποννησίων πρῶργισεν ἔτι μᾶλλον τὸ κόμμα, ὅπερ δύνανται νὰ ὀνομασθῇ κυβερνητικόν, μέχρι τοῦ σημείου τοῦ νὰ μεταχειρισθῇ τὴν δημοσίαν δύναμιν, ὥπως πατάξῃ αὐτοὺς καὶ διελύσῃ ἐντελῶς τὴν φατρίαν των. Ὁ Κωλέττης, ὅλως ἀφωσιωμένος ὑπὲρ τοῦ ἀγαθοῦ ἀγῶνος καὶ πολὺ ἐνδιχφερόμενος ὑπὲρ τῆς εὐδοείας τοῦ ἐγχειρήματος, προωρίσθη ἵνα τεθῇ ἐπὶ κεφαλῆς τῶν στρατιωτικῶν δυνάμεων, ἐξετέλεσε δὲ τὸ καθήκον αὐτοῦ μετὰ ζήλου, καὶ ἐξεπληρώθη ἡ θέλησις τῆς κυβερνήσεως διὰ τῆς ὀλοσχεροῦς διελύσεως τῆς φατρίας καὶ τῆς συλλήψεως τῶν κυριωτέρων ἀρχηγῶν.

Ὁ Μαυροκορδάτος, ὅστις εἶχε μείνει μυχρὰν τῆς Πελοποννήσου (καὶ τοὶ κατ' ἐπανάληψιν εἶχε προσκληθῇ) διὰ νὰ δύνανται οὕτω νὰ ἐνεργῇ μὲ περισσοτέρην ἐλευθερίαν, μὴ ἀνεχόμενος τὴν παρὰ τῷ Κουντουριῶτῃ μεγάλην ἐπιρροὴν τοῦ Κωλέττη, φθονῶν δ' ἔτι μᾶλλον ἐκείνην, ἣν ἐμελλε ν' ἀποκτήσῃ μετὰ τὰ ἐπακολουθήσαντα γεγονότα, βλέπων διχλελυμένον τὸ κόμμα, εἰς τὸ ὁποῖον ἀνήκεν, ἀφοῦ ἐξησφάλισε τὸν Ἀνδρέαν Ζαήμην καὶ Λόντον, μετέβη δρομικῶς εἰς Πε-

λοπόννησον, διὰ νὰ συνδεθῇ στενῶς μετὰ τοῦ Κουντουριώτου καὶ ἐνεργήσῃ διὰ τῆς ραδιοργάνειας, ὅπως τὸν ψυχράνῃ πρὸς τὸν Κωλέττην καὶ οὕτω ἐλαττώσῃ τὴν ἐπιρροὴν ἐκείνου, αὐξήσῃ δὲ τὴν ἰδικήν του. Διὰ νὰ διχτελῶσιν οἱ ἀρχηγοὶ τοῦ καταβληθέντος κόμματος εἰς μόνην τὴν διάθεσιν τοῦ Κουντουριώτου, ὁ Μαυροκορδάτος ὑπηγόρευσε ὅπως μετενεχθῶσιν εἰς Ὑδραν, ὅπου ἤδη εὐρίσκοντι· τοῦτο δέ, ὅπως ἐπωφεληθῇ, μεταχειριζόμενος αὐτοὺς κατὰ τὰς ὑπαγορεύσεις τῆς ἀνάγκης πρὸς ἴδιον ὄφελος.

Ἐπέτυχεν ὁ Μαυροκορδάτος εἰς τὰ δύο σχέδια, τὰ ὅποια ἐμελέτα, πολὺ δὲ μᾶλλον εἰς τὸ νὰ ὑποσκελίσῃ τὸν Κουντουριώτην. Εὐρίσκων αὐτὸν ἐστερημένον πνεύματος, δὲν ἐβράδυνε νὰ τὸν διχθέσῃ κατὰ τοῦ Κωλέττου καὶ νὰ τὸν προσελκύσῃ πρὸς ἐκυτόν, ἐμπνεύσας αὐτῷ φιλοδόξια σχέδια κυριαρχίας ἐν Ἑλλάδι, ἐκμηδενίζων πάσας τὰς δυσχερείας καὶ οἰκοδομῶν σχέδια, ὅπως ἐπιτύχῃ τὸν σκοπὸν του. Ἐν βλέμμα ἐπὶ τῶν ἐξουσιοδοτήσεων, τὰς ὁποίας ἀπήτησεν ὁ Κουντουριώτης νὰ παρχωρήσωσιν εἰς αὐτὸν τὸ τε Βουλευτικὸν καὶ τὸ Ἐκτελεστικὸν ἐν τῇ κατὰ τῶν Πατρῶν ἐκστρατείᾳ, θέλει σὰς πείσει, ὅτι διανοεῖτο νὰ γίνῃ Δικτάτωρ τῆς Ἑλλάδος, καὶ ὅτι τὴν ιδέαν ταύτην, οὐχὶ ἰδικήν του, ἀλλ' ἐμπνευσθεῖσαν εἰς αὐτὸν παρὰ τοῦ Μαυροκορδάτου, τὴν ἠσπάσθη καὶ τὴν περιέθαλπε. Μὴ ἔχων πεποιθῆσιν ὅμως εἰς ἐκυτόν, ὅτι θὰ δυνηθῇ νὰ φέρῃ τὸ βάρος τόσον δυσχεροῦς ἐπιχειρήσεως, παρέλαβε μεθ' ἐκτοῦ εἰς τὴν ἐκστρατείαν τὸν Μαυροκορδάτον, ὡς ἔμπιστον καὶ ἰδιαίτερον σύμβουλον, χθὲς δὲ ἀνεχώρησεν ἐκ Ναυπλίου, ἵνα δρέψῃ τὸν καρπὸν τῆς Δικτατορίας του, φέρων μεθ' ἑαυτοῦ ἐν καὶ ἡμισυ ἑκατομμύριον γροσίων. Ὁ Μαυροκορδάτος, καίτοι δὲν κατάρθωσε νὰ περιβληθῇ δημόσιον ἀξίωμα ἐν τῇ ἐκστρατείᾳ, ἔστερξε νὰ παρκαιτήσῃ προσωρινῶς τὸ τοῦ Γενικοῦ Γραμματέως, διὰ νὰ μὴ ἀπομακρυνθῇ τοῦ ἐπιτηρουμένου προσώπου, τὸ ὅποῖον ἦτο πρόσφορον εἰς τὰ σχεδιά του. Ὁ Κωλέττης ἔμεινεν εἰς Ναύπλιον ὡς μέλος τοῦ Ἐκτελεστικοῦ, καταγινόμενος νὰ μετριάξῃ τὰς φιλοδόξους ιδέας τοῦ Κουντουριώτου καὶ νὰ παλαίῃ κατὰ τῶν ραδιοργάνων τοῦ Μαυροκορδάτου. Τὸ σωτήριον τοῦτο ἔργον συνεμερίσθησαν μετὰ ζήλου οἱ ἀριστοὶ πατριῶται, αἱ μᾶλλον διακεκριμένοι προσωπικότητες τῆς Πελοποννήσου καὶ ἐν γένει τῆς Ἑλλάδος, οὐχ ἦττον δὲ καὶ οἱ πλέον πεφημισμένοι στρατηγοί, ἀηδιάσαντες τὰς ραδιοργάνειας καὶ τὰ τεχνάσματα τοῦ φαναριώτου, ὅστις ἀπώλεσε πᾶσαν ὑπὲρ αὐτοῦ γνώμην καὶ κατέστη εἰς ὅλους γνωστός, ὡς τὸ ἐπιβλαβέστερον εἰς τὴν Ἑλλάδα ὑποκείμενον. Ἐξετάσατε τὴν διαγω-

γὴν αὐτοῦ ἐν τῇ Δυτικῇ Ἑλλάδι, ἀναλογισθῆτε δὲ τὴν νῦν ἐσω-
 τερικὴν κατὰστάσιν τῆς καὶ θέλετε πεισθῆ, ὅτι οὗτος εἶναι ὁ ἀπαί-
 σιος αὐτουργὸς ὅλων αὐτῆς τῶν συμφορῶν. Εἰς τοιαύτην ἀξιοθρήνη-
 τον κατὰστασιν πρᾶσπαθεῖ τῶρα αὐτὸς ὁ κακοποιὸς νὰ φέρῃ τὴν
 Πελοπόννησον καὶ σύμπασαν τὴν Ἑλλάδα, διὰ νὰ ἀπολαύσῃ πάλιν
 ἐφήμερον θρίχμβον. Πεποιθότες πάντες οἱ ἀγαθοὶ πατριῶται, ὅτι τὸ
 μόνον φάρμακον εἶναι ἡ συγκρότησις Ἑθνικῆς Συνελεύσεως, ἐπιθυμοῦν
 πάντες νὰ ἐργασθῶσι στερεῶς καὶ κατὰ τρόπον δυνάμενον ν' ἀποδῇ
 σωτήριος τῇ Πατρίδι, ἀπαλλάσσοντες αὐτὴν ὅλων τῶν δυσπραγιῶν,
 ὑπὸ τῶν ὁποίων κατὰτρυχεται ἀπὸ τεσσάρων ἐτῶν. Πρὸς τοιοῦτον
 σκοπὸν ἐνεργοῦντες, προσήλωσαν τὰ βλέμματά των εἰς τὸν μόνον
 ἄνδρα, πρὸς ὃν δύναται ἡ Ἑλλὰς ν' ἀτενίσῃ, ὡς ἱκανὸν νὰ κυβερ-
 νήσῃ αὐτήν, ἕνεκ τῶν φώτων του, τῆς φιλοπατρίας του, τῆς διακρι-
 νούσης αὐτὸν ἀφιλοκερδείας, ἕνεκ τῆς ἐκτιμῆσεως, τὴν ὁποίαν ἀπο-
 λαμβάνει εἰς τὸ ἔθνος, τῆς ἀγάπης, ἣν τρέφουσι πρὸς αὐτὸν οἱ Ἕλλη-
 νες καὶ τῆς φήμης, τὴν ὁποίαν ἐπαξίως χαίρει καὶ ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ.
 Δὲν ἀπατᾶται ὁ λέγων, ὅτι ὁ κόμης Ἰωάννης Καποδίστριας εἶναι ὁ
 ἄνθρωπος, πρὸς ὃν ἐστράφη ἡ προσοχὴ τῆς Ἑλλάδος ὅλης καὶ ἀφιε-
 ρώτης ἡ στοργὴ πάντων τῶν ἀγαθῶν πατριωτῶν. Οὗτος εἶναι ὁ ἄ-
 νήρ, εἰς τὸν ὁποῖον τὸ ἐλληνικὸν ἔθνος ἐπιθυμεῖ νὰ ἐμπιστευθῇ
 τὴν ἀσφάλειάν του καὶ ἐπ' αὐτὸν νὰ στηρίξῃ τὰς περὶ προαγωγῆς
 ἐλπίδας του, τιθέμενον αὐτὸν ἐπὶ κεφαλῆς, ὅχι ὅμως μὲ τὸν πομπώδη
 τίτλον τοῦ Μονάρχου, ἀλλὰ μὲ τὸν ταπεινὸν καὶ πατριωτι-
 κὸν τοῦ Προέδρου. Τί ἄρα γε ἀντίκειται, ὅπως λάβῃ πέρας τοιοῦτο
 σωτήριο ἔργον; Ἡ ἀβεβχυότης, εἰς ἣν διατελοῦσιν οἱ θιασῶται αὐτῆς
 τῆς φεινῆς ἰδέας. Πρῶτον : ἂν εἶναι διατεθειμένος νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν
 Ἑλλάδα. Δεύτερον : ἂν συγκατατίθεται ν' ἀποδεχθῇ τὸ ὕπατον ἀξι-
 ωμα, ὅπερ θὰ προσενεχθῇ αὐτῷ παρὰ τῆς ὁμοφωνίας τοῦ ἔθνους.
 Τρίτον : ἂν ἐπιτρέπῃ ἡ προσωπικὴ πολιτικὴ θέσις του νὰ ἔλθῃ εἰς
 τὴν Ἑλλάδα καὶ νὰ ἐργασθῇ ὑπὲρ τῆς ἀνεξαρτησίας τῆς. Τέταρτον :
 ἂν ἡ ἔλευσίς του δύναται νὰ ἐπιφέρῃ ψυχρότητα τινα εἰς τὰς μετὰ
 τῶν Εὐρωπαϊκῶν Δυνάμεων πολιτικὰς σχέσεις τῆς Ἑλλάδος.

Ἡ ἀπόστασις, ἡ χωρίζουσα τὸν ἐν λόγῳ ἄνδρα ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα,
 αἱ δυσχέρειαι τοῦ ταξιδίου, οἱ ἀστυνομικοὶ διωγμοί, ἡ βρaxyτης
 τοῦ χρόνου πρὸς συγκρότησιν τῆς Ἑθνικῆς Συνελεύσεως, ἐδυσχάρι-
 νον τὴν παρ' αὐτῷ ἀποστολὴν προσώπου πρὸς βολεδοσκόπησιν τῶν
 προθέσεων αὐτοῦ. Ἀνάγκη λοιπὸν νὰ περιορισθῶμεν εἰς τὸ νὰ ἐξε-
 τάσωμεν τὰς γνώμας τῶν ἀδελφῶν του, Κομ. Βιάρου καὶ Αὐγου-

στίνου, οἵτινες ἐσχάτως συνωμίλησαν μετ' αὐτοῦ, ὅπως φωτισθῶμεν παρ' αὐτῶν περὶ τῶν ἀποφάσεων τοῦ ἐξόχου πατριώτου.

Θεωρεῖτε ὡς ἀπροσμάχητον ἀλήθειαν, ὅτι οἱ Ἕλληνες δὲν θέλουσιν ἀνεχθῆ τὴν ὑπεροχὴν οὐδενὸς ἀνθρώπου, ἂν πρότερον δὲν πεισθῶσιν, ὅτι δύναται διὰ τῶν προσόντων του νὰ τοὺς καταστήτῃ εὐδαίμονας καὶ νὰ κατωρθώσῃ, ὥστε ἡ Πατρὶς αὐτῶν νὰ καταλάβῃ τὴν ἐμπρέπουσαν θέσιν ἐπὶ τῆς πολιτικῆς σκηνῆς τῆς Εὐρώπης. Οἱ Ἕλληνες καλῶς γινώσκουσι τὴν θέσιν ἐαυτῶν τε καὶ τῆς Πατρίδος των ἐν τῷ μέσῳ τοσοῦτον συγχρούσεων συμφέροντος καὶ πολιτικῆς ἀντιζηλείας. Ὡς ὁ Διογένης ζητοῦσιν ἄνθρωπον, ἱκνὸν νὰ ἀνορθώσῃ τὴν Πατρίδα καὶ νὰ τὴν τάξῃ εἰς τὴν ἀρμόζουσαν αὐτῇ θέσιν. Ἐπιθυμοῦν νὰ καθοδηγηθῶσιν εἰς ὁδὸν δυσχερεῆ καὶ ὅλως νέαν εἰς αὐτοὺς, τῆς ὁποίας ὁμῶς τὴν εἰσοδὸν αἰσίως διήνοιξαν διὰ τῶν θυσιῶν των καὶ τοῦ πολυτίμου αἵματός των, εὐλόγως δὲ προσδοκῶσιν, ὅτι θὰ φθάσωσιν εἰς τὸ ποθοῦμενον σημεῖον.

Ἡ εἰς τὴν Πατρίδα ἀφοσίωσις, ὁ ἀληθὴς πόθος τοῦ νὰ συνεργήσω περὶ τῆς εὐδαιμονίας της καὶ νὰ συντελέσω ὅπως ἀπαλλαγῇ τοῦ ζυγοῦ τινων ἀνικάνων δοξομανῶν, ἡ εὐγενὴς φιλοδοξία, ἵνα ἡ Πατρὶς ἀναδείξῃ νέον Ἐπαμεινώνδαν, ὅστις ἐγένετο τοσοῦτον ὠφέλιμος εἰς τὰς Θήβας, καὶ τὸ καθῆκον τοῦ πολίτου, μὲ ὥθησαν ἵνα, ἀντιμετωπίζων πάσας τὰς δυσχερείας, ἐνεργήσω δραστηρίως καὶ σταθερῶς εἰς τόσον δύσκολον ἐπιχείρησιν.

Ἦδη δὲ σπεύδω νὰ περάνω τὴν παροῦσαν, τὴν ὁποίαν ἡνυχάσθην νὰ ἐπεκτείνω πέραν τοῦ δέοντος, ὅπως σᾶς καταστήσω ἐνήμερον πάντων τῶν διχtreχόντων, ἵνα παύσῃτε καλῶς τὸ μέρος σας, ἥτοι νὰ βολιδοσκοπήσῃτε τοὺς ρηθέντας ἀδελφούς καὶ ζητήσῃτε παρ' αὐτῶν θετικὴν ἀπάντησιν, τὴν ὁποίαν, δι' ἐπίτηδες ἀπεσταλμένου, νὰ διαβιβάσῃτε πρὸς ὃν ἀπεφάσισε νὰ σᾶς γράψῃ, ὅπως δυνηθῇ νὰ φέρῃ τὰ πάντα εἰς γνῶσιν τῶν καλῶν πατριωτῶν. Διότι ἡ ὑψηλὴ περιωπὴ τοῦ ἀνδρὸς καὶ αἱ ἐλπίδες, ἃς ἡ Πατρὶς ἐνκοιθεῖται ἐπ' αὐτοῦ, δὲν πρέπει νὰ μᾶς παρξσύρῳσιν εἰς τὸ νὰ διακινδυνεύσωμεν ἄνευ βεβαιότητος τοιαῦτα ἐγχειρήματα.

Ὅποση καὶ ἂν εἴναι ἡ ἀφοσίωσις ἀπάσης τῆς Ἑλλάδος πρὸς τὸν δικακεκριμένον αὐτὸν πατριώτην καὶ πρὸς τοὺς ἀξιοτίμους ἀδελφούς του, δικαιολογεῖται ἐκ τῶν κατὰ διαφόρους ἐποχὰς γενομένων διαβημάτων, ὡς εἶναι ὑμῖν γνωστόν, τὰ ὅποια θέλουσι πείσει αὐτοὺς περὶ τῆς εἰλικρινείας τῆς αἰτήσεως καὶ περὶ τῆς ἀγνότητος τῶν προθέσεων τῶν ἀνθρώπων, οἵτινες εἶναι ἀφωσιωμένοι εἰς αὐτούς.

Ἀνυπολόγηται τὴν σημαντικότητα τοῦ πράγματος, τὸ ἐπεῖγον τῆς θεραπείας, τὴν βραχύτητα τοῦ χρόνου καὶ κρίνατε μετὰ πύσης ἀδμονίας ἀναμένεται ταχεῖα ἀπάντησις, ἥτις δέον νὰ εἴναι ἐπιβάλλουσα, ἀφοῦ ἡ μεροληψία ἐργάζεται μετὰ πολλῆς δραστηριότητος.

174. ΕΚΘΕΣΙΣ ΤΗΣ ΕΝ ΖΑΚΥΝΘΩ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

(Φάκελ. 2123, ἀριθ. 3006).

Πρὸς τὸν Ἐκλαμπρότατον Πρόεδρον

Κον Γεώργιον Κουντουριώτην

Εἰς Ναύπλιον

Ἐκ Ζακύνθου, τῇ 28 Μαρτίου ε. ν.

Εὐχαρίστως ἐλάβομεν τὴν σεβασμὶν ἐπιστολήν σου, ἡ ὁποία μᾶς τιμᾷ διὰ τῶν ποθητῶν εἰδήσεών σου καὶ μᾶς ἀποδείχνει τὴν γενναίαν σου ὑποδοχήν, ἣν ἔδειξας προλαβόντως διὰ τὸ ἀρήγιον ξίφος, τὸ ὁποῖον ἀφιερώσαμεν εἰς τὴν ἐξαίρετον ἀξίαν, μὲ τὴν ὁποίαν εἰς πολλὰς περιστάσεις ἐδείχθης ὑπὲρ τοῦ Γένους.

Ἄν εἰς τὰ παρελθόντα δεινὰ ὁ ἔνθερμός σου ζῆλος, ἡ τιμὴ καὶ ἀνδρεία σου οὕτως ὠφέλησαν τὴν πατρίδα, ἐπὶ τοῦ παρόντος, εὐρισκόμενος ἐπὶ κεφαλῇ τῆς αὐτῆς Διοικήσεως καὶ τῶν στρατιωτικῶν αὐτῆς ἐγχειρημάτων μᾶς ἐμπνέει διπλασίως ὅλην τὴν πίστιν καὶ ἠθικὴν βεβαιότητα τῆς μελλούσης ἐκδυλευσεως, τὴν ὁποίαν θέλεις δώσει εἰς τοῦτο τὸ νέον λαμπρὸν στάδιον, τὸ ὁποῖον ἡνοίξας εἰς πᾶσαν πρὸς τὸ ἀγαθὸν κίνησιν. Ὡστε, διὰ τοιαύτης αἰτίτης καὶ θεωρίας, νομίζομεν, ὅτι δὲν πρέπει νὰ περιμένωμεν τὸ τέλος τῆς παρούσης ἐκστρατείας, διὰ νὰ καθοπλίσωμεν τὸν ἰσχυρὸν βραχίονά σου μὲ τοῦτο τὸ πολεμικὸν ὅπλον, ὄντες βέβαιοι, ὅτι, ὑπὸ σοῦ μεταχειριζόμενον, θέλει εἶσθαι τρομερὸν εἰς τὸν βάρεχρον ἐχθρὸν τοῦ Χριστιανισμοῦ, ἂν ποτε αὐθαδιάσῃ νὰ προβάλλῃ ἔμπροσθέν σου τὸ ἀχρεῖόν του πρόσωπον. Περιμένομεν λοιπὸν τὰς σεβασμίας σου εἰδήσεις ἀπὸ τὴν πλησίον τῆς πόλεώς μας. θέσιν, ὥστε νὰ ληφθῇ κάθε μέτρον διὰ τὴν πρέπουσαν τοῦτου περίστασιν καὶ διὰ πᾶσαν ὑπὸ θέσιν, ἀποδλέπουσαν τὸ κοινὸν συμφέρον τῆς Ἑλλάδος, ἐξαίρετως εἰς τὴν παροῦσαν χριστιανικήν περίστασιν.

Βλέπομεν, ὅτι ἡ φρόνησίς σου μᾶς προειδοποιεῖ, ὅτι, ὅποταν φθάσῃτε εἰς πλησιέστερον τόπον πρὸς ἡμᾶς, θέλετε μᾶς ἀποκριθῇ εἰς

τὰς ὁποίας προεθέσμεν σπουδᾷ ὑπὸ τὴν σκέψιν σου διοικητικὰς καὶ πολιτικὰς παρατηρήσεις. Ἄν ἡ κατεπείγουσα ἀνάγκη τῶν διατρεχόντων περιστάσεων δὲν ἐπαρρησίαζε κάθε σύντομον καὶ κυρίαν διάστυξιν εἰς τὴν τύχην τῶν τῆς Ἑλλάδος πραγμάτων, ἠθέλαμεν ὑπομείνει πᾶσάν σου παρατήρησιν εἰς τοιούτας ἀναγκαίαις ὑποθέσεις. Ἄλλ' ἡ χρεια τοῦ νὰ διαφράζωμεν μὲ περισσοτέρους τρόπους καὶ τόπους εἰς πᾶσιν ἀταξίαν καὶ τοῦ νὰ προβλέψωμεν οἰονδήποτε ἐναντίον ἐγγείρημα τοῦ ἡδὴ ἀποδάντος υἱοῦ τοῦ Σατράπου τῆς Αἰγύπτου καὶ τῶν ὑπ' αὐτὸν εὐρωπαϊῶν φυγάδων καὶ τέλος, τοῦ νὰ γνωρίσωμεν κάθε του πρόνοιαν καὶ σχέδιον, εἶναι πράγματα, τὰ ὅποια ἐπιζητοῦσι μὲ τὴν ταχύτητα τοῦ στοχασμοῦ πᾶσαν πρόβλεψιν καὶ συμβουλήν.

Ὅντες ἡμεῖς εἰς θέσιν, ἣτις μᾶς προσφέρει τὰ μέσα εἰς μίαν προσεκτικὴν παρατήρησιν, τόσον διὰ τὰ ἀποβλέποντα τὸ ἐσωτερικὸν τῆς Ἑλλάδος, ὅσον καὶ ἀπὸ τὰ ἐξωτερικά, ὅσα μὲ ταῦτα δύνανται νὰ ἔχουσι σχέσιν — καὶ ἐπειδὴ ἐπιχειρήσθημεν ἀπὸ καθαρὸν ζῆλον νὰ ἐπαγρυπνοῦμεν, ὥστε νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὸ ἐλληνικὸν ἔθνος πᾶν ἀγαθὸν καὶ νὰ ἀπομακρυνθῇ πᾶν ἀτυχές — καὶ κρίνοντες τὰ πράγματα μὲ ἐκείνην τὴν καθαρὰν ἀπροσωποληψίαν, ὁποῖαν μᾶς ἐμπνέει τὸ μόνον ἀληθὲς ὄφελος καὶ ἐθνικὴ τιμή, ὄντες χαρρακτηρισμένοι ἐχθροὶ καὶ ἐπαγγελματικῶς εἰς πᾶν προσωπικὸν τέλος, δὲν δυνάμεθα νὰ πράξωμεν ἄλλως, παρὰ νὰ σᾶς πέμψωμεν, ὡς ἐπικαίρους εἰς ταύτην τὴν στιγμὴν τὰς ἐπομένους εἰδοποιήσεις, τὰς ὁποίας κρίνομεν ἀφευκτον νὰ συγκεράσωμεν μὲ τὰς παρατηρήσεις ἐκεῖνας, τὰς ὁποίας ἡ πεῖρά μας καὶ αἱ γνώσεις τῶν περιστάσεων μᾶς ὀδηγοῦν.

Διάφοροι ἀξιωματικοὶ ἰταλοὶ ἔγραψαν εἰς τὸν ἐνταῦθα στρατηγὸν Ροζαρόλ ἀπὸ Μοθώνης, ὅτι εἰς ἄκρον θλίβονται ὄντες ὑπόχρεοι νὰ δουλεύουν ἐν βάρβαρον τύραννον ἐναντίον τῆς Ὀρησκείας καὶ τῆς Ἑλευθερίας ἐνὸς λαμπροῦ καὶ γενναίου ἔθνους, τὸ ὅποῖον διὰ ταῦτα τὰ δύο αἰσθημένα ὅλως ἀφιερῶθη. Ἀπὸ τοὺς αὐτοὺς ἐστάλη ἡ εἰδησις πρὸς τὸν ὑμέτερον Ρόδιον περὶ τῶν σχεδίων τοῦ ἐχθροῦ, τὸν ὁποῖον ὑπηρετοῦν κατὰ τὸ παρόν. Ἡμεῖς νομίζομεν χρέος μας νὰ σοῦ ἐγκλείσωμεν εἰς τὴν παροῦσαν τοῦτο τὸ ἔγγραφον μὲ τὴν μετὰφρασίν του. Ἀπὸ τούτους εἶναι καὶ ἄλλοι τινὲς εὐρωπαῖοι, οἵτινες, εὐχαριστημένοι εἰς τὴν θέσιν των, τὸν προσκαλοῦν νὰ ἐμβῇ ἐπὶ κεφαλῇ τῶν αἰγυπτιακῶν τάξεων διὰ νὰ διευθύνῃ τὴν προσβολήν, τὴν ὁποῖαν μελετᾷ κατὰ τῶν Ἑλλήνων νὰ ἐνεργήσῃ πανταχοῦ ὁ ἐχθρός.

Ταῦτα τὰ πρωτότυπα γράμματα ἐλήφθησαν παρ' ἡμῶν καὶ προσεκτικῶς ἀνεγνώσθησαν πρὶν αὐτὸς τὰ γνωρίσῃ.

Γάλλοι τινὲς ἔμποροι, εὐρισκόμενοι ἐδῶ δίδοντες ζωτροφίαις εἰς τοὺς τούρκους, τὸν σπουδάζουν νὰ ἀποφασίσῃ νὰ δεχθῇ τὰς προτάσεις τοῦ Ἱμπραήμ πασᾶ. Αὐτὸς δέ, κινούμενος ἀπὸ τὴν τιμὴν ἐκείνην, ἥτις πάντοτε ὠδήγησεν πᾶν αὐτοῦ πατριωτικὸν ἐπιχείρημα, ὄχι μόνον κίσθάνεται φρίκην εἰς τοιαύτας προσκλήσεις, ἀλλὰ μάλιστα δίδεται ὀλοψύχως νὰ διοργανίσῃ τοὺς συμπατριώτας εἰς ἑκαίρον λειποταξίαν καὶ νὰ τοὺς ἐμψυχώσῃ νὰ λάβωμεν ταχέως τὴν περιγραφὴν παντὸς σχεδίου τοῦ ἐχθροῦ, μετὰ τοῦ ὁποίου τὴν παραλαβὴν δὲν θέλομεν λείψει νὰ σᾶς τὸ πέμψωμεν. Ἐπομένως δέ, διὰ τὰ τοιαῦτα καὶ ὅμοια, εἶναι χρεῖς νὰ εὔρεθῇ ὁ τρόπος τῆς μεταξὺ μας ἀσφαλοῦς κατὰ συνέχειαν ἀλληλογραφίας. Διὰ τοῦτο τὰ μὲν ἰδικὰ μὲν γράμματα θέλουσιν ὑποσημειόνωνται καὶ ὑπογράφονται μὲ τὴν λέξιν «Τρι σ υ π ὀ σ τ ι α ς», τὰ ἰδικὰ σὰς δὲ θὰ διευθύνωνται εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου Κωνσταντίνου Δραγῶνα.

Ὅ,τι μέχρι τοῦδε ἐδυνήθημεν νὰ γνωρίσωμεν εἶναι ἐκεῖνο, ὅτι ἡ δύναμις, ἥτις ἀπέβη εἰς Μοθώνην, συνίσταται περίπου τῶν δέκα χιλιάδων καὶ τριακοσίων ἱππέων, κατὰ τὴν τῶν Μαμελούκων τάξιν. Τὸ πεζὸν εἶναι διδαγμένον εὐρωπαϊκῶς καὶ διαιρεῖται τακτικῶς εἰς τάγματα, διηρημένα εἰς φάλαγγας, αἱ ὁποῖαι εἶναι αἱ πλέον διδαγμένοι εἰς τὴν διαχείρισιν τῶν ὅπλων ἀπὸ τεσσαράκοντα εὐρωπαίους· καὶ τὸ περισσότερον μέρος Γάλλων, ἐπὶ κεφαλῇ τῶν ὁποίων εἶναι ἓνας τις χιλιάρχος Δροβέτ, ὅστις ἡρνήθη τὴν Θρησκείαν καὶ ἔλαβεν ὄνομα Σουλεῖμν μπέης. Εἶναι πρὸς τούτοις ἓν σύνταγμα κανονίων τοῦ κάμπου, σειρόμενον ἀπὸ ἡμιόνους, καὶ δέκα χοντρὰ κανόνια (da Bressia) ἐνεργητικὰ νὰ παρταχθοῦν ἐναντίον παντὸς τείχους.

Τὸ σῶμα τῶν κανονιέρων εἶναι ὑπὸ τὴν εὐρωπαϊκὴν διδασκαλίαν γυμνασμένον. Εἶναι ἔτι ἓν σῶμα σκαφέων καὶ ὑπονομέων (minatori) τὸ ὁποῖον δύναται νὰ δουλεύῃ εἰς τάφρους τῶν περχαρακωμάτων, νὰ σκάπτῃ ἐπικινδύνους ὑπονόμους (mines) καὶ νὰ ὑψώῃ χώματα. Εἰς πᾶσαν αὐτὴν τὴν στρατικὴν ὑποφκίνεται μία διευθύνσις κατὰ τὴν εὐρωπαϊκὴν τακτικὴν, ὅχι ὅμως καὶ τοῦ Ἱππικοῦ, τὸ ὁποῖον δὲν ἔχει οὐδεμίαν ἀρχὴν τακτικοῦ συστήματος.

Γνωρίζομεν περιπλέον, ὅτι ὁ αὐτὸς Ἱμπραήμ πασᾶς μὲ τινὰς στρατιώτας (voltegiatori) ἐφέρθη εἰς ἓν ὕψος πλησίον τοῦ Νεοκάστρου, διὰ νὰ γνωρίσῃ τὴν θέσιν τοῦ φρουρίου ἐκείνου, καὶ ἐκεῖ ἠνοχλήθη ἀπὸ κτύπους τινὰς τῶν κανονίων τοῦ τείχους, ὥστε τὸν ὑπο-

χρέωσαν νὰ τραβηχθῇ, καὶ ὅτι εἰς τὴν ἐπιστροφὴν τοῦ υἱ Ἑλλήνης τὸν κατέτρεξαν καὶ τοῦ ἐφόρευσαν ἐννέα ἀπὸ τοὺς ὁπαδούς του· ἀλλ' ἐπειδὴ ἐπυροβόλησε μίαν τεκτική φάλαγγ', εὐθύς ὑποχρεώθησαν οἱ Γραικοὶ νὰ φύγουν.

Δοθεῖσὼν τούτων τῶν εἰδήσεων, εἶναι χρεῖα νὰ σκεφθῶμεν τοὺς τρόπους, ὥστε νὰ προῖδωμεν κάθε ἐχθρικὸν σχέδιον, εἰς ὅσον ἀποβλέπει ἡ πολιτικὴ πρόβλεψις, ὡς καὶ πρὸς τὴν τοῦ ἐχθροῦ πρόνοιαν, πρὸς τελείαν ἐπιτυχίαν τῶν σκοπῶν τῆς Ἑλλάδος, καὶ μάλιστα διὰ αὐτὰς τὰς κατεπειγούσας περιστάσεις.

Εἶναι ἄφευκτον, ὅτι ἡ Διοίκησις νὰ κάμῃ, χωρὶς ἀνὰβολήν, μίαν λαμπρὰν δημόσιον πρόσκλησιν εἰς τὸν στρατηγὸν βαρῶνον Ἰοζαρώλ, ὅστις εἶναι ἔτοιμος νὰ ἔλθῃ, πλὴν μὲ ταύτας τὰς ἐπομένους συνθήκας :

Α'.) Νὰ καλεσθῇ, ὡς ἀνωτέρω, ὁ προρρηθεὶς στρατηγὸς Ριζαρώλ ἐντίμως ἐκ μέρους τῆς Διοικήσεως ὡς Γενικὸς Διδάσκαλος τῶν ἐλληνικῶν στρατευμάτων.

Β'.) Νὰ τοῦ ἐκθέσῃ ἡ Διοίκησις μίαν ἑγγράφον ἐγγύησιν, ὅτι, μὲ τὴν δύνανμιν τῶν σωζομένων συνταγματικῶν ἐλληνικῶν νόμων, ἀφοῦ καλεσθῇ ὁ στρατηγὸς Ροζαρώλ μὲ ἐπάγγελμα Γενικοῦ Διδασκάλου τῶν ἐλληνικῶν στρατευμάτων, ἡ Διοίκησις ὑπόσχεται νὰ τὸν πολιτογραφῇ, καί, ὡς τοιοῦτον, ποτὲ νὰ μὴ συγχωρήσῃ, ὥστε καμμίαν ζήτησις, ἀποβλέπουσα τὸ πρόσωπόν του, ὑπ' οὐδεμιᾶς προφάσεως νὰ ἡμπορῇ νὰ ἔχῃ τύπον καὶ ἐκπλήρωσιν.

Γ'.) Νὰ τοῦ προσφέρῃ ἡ Διοίκησις τῆς Ἑλλάδος πρὸς καὶρὸν μίαν προηγουμένην βοήθειαν ἀπὸ τάλληρα 2000 πρὸς ὄφελός του, διὰ νὰ προβλέψῃ τὴν ἐτοιμασίαν του καὶ ζωοτροφίας τῶν οἰκείων του.

Ταῦτα τὰ τρία μόνον ἄρθρα τῆς προηγηθείσης συνθήκης τὰ νομίζομεν δεκτά, καὶ μάλιστα ἄφευκτα, τόσον διὰ τὰς παρούσας ὅσον καὶ διὰ τὰς μελλούσας χρεῖας, διὰ τὰς ἐπομένους παρατηρήσεις:

1. — Εὐθύς ἀφοῦ οἱ εὐρωπαῖοι, ὅσοι ὀδηγοῦν τὰ ἐχθρικά στρατεύματα, θέλουν μάθει, ὅτι ἡ ἀξιοσημείωτος αὐτῶν κεφαλὴ μάχεται ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος, ἄλλοι θέλουν χάσει τὴν τύλην νὰ ἐνεργήσουν καθ' ὑμῶν, ἄλλοι θέλουν λειποτακτῇ ἀπὸ τὸ ἐχθρικὸν στρατόπεδον καί, τέλος, ἄλλοι θέλουν εἰσχωσθῇ μετὰ τούτου, μὲ τὰς ὑποίας θέλουν κάμει περιουκλώσεις, νὰ πέσουν αἱ ἐχθρικαὶ δυνάμεις ὑπὸ τὴν ἡμετέραν ἐξουσίαν.

2. Εἰδήμων οὗτος τῆς τέχνης τοῦ νὰ περιτυλίσῃ τὸν ἐχθρὸν καὶ ὑπὲρ πάντα ἄλλον διδασκόμενος εἰς τὴν πολεμικὴν τέχνην, γνωρίζει

νὰ διευθύνῃ τοὺς ἡμετέρους εἰς νίκην μὲ πᾶσαν εὐκολίαν καὶ μὲ βεβαιωτάτην ἐπιτυχίαν.

3. Ἐπειδὴ στοχάζεται νὰ μεταφέρῃ μετ' αὐτοῦ τρεῖς ἐκ τῶν υἱῶν του, οὗτοι θέλουν εἶσθαι εἰς κάθε καὶρὸν οἱ ἐγγυηταὶ τῆς πίστεώς του καὶ τιμῆς. Ἐπειδὴ εἰς πᾶσαν ἐναντίαν περίστασιν, δι' ὅσον οὗτος δύνανται νὰ ἀσφαλίσῃ τὸ πρόσωπόν του, θέλει εἶσθαι πολλὰ δύσκολον νὰ τοῦ ἐπιτύχῃ ὥστε νὰ φυλάξῃ τοὺς υἱοὺς του ἀπὸ τὴν ὑμετέρων ἐπαγρύπνησιν.

4. Εὐρίσκόμενος οὗτος εἰς τὸ ὑμέτερον στρατόπεδον, θέλει δυνηθῇ νὰ ἀνοίξῃ τοιαύτας συγκοινωνίας μὲ τοὺς στρατιωτικοὺς συναδελφούς του, οἵτινες, πρὸς τὸ παρόν, εὐρίσκονται εἰς τὸ ἐχθρικὸν στρατόπεδον, οἱ ὅποιοι θέλουν σὰς δώσῃ τρόπον εἰς πᾶσαν ἐπερχομένην ὑμετέρων πρᾶξιν.

5. Ὅτι ἡ ἐγγύησις, τὴν ὁποῖαν αὐτὸς ζητᾷ, ἄλλο τέλος δὲν ἔχει, παρὰ τοῦ νὰ ἀσφαλισθῇ, ὅτι ἡ ἐλληνικὴ Διοίκησις ποτὲ δὲν θέλει τὸν παρὰδῶσῃ εἰς οἰκνότητος ξένην ζήτησιν. Ἀλλ' αὕτη ἡ ἐγγύησις θέλει μείνῃ κρυμμένη καὶ φυλαγμένη εἰς χεῖράς μας, ὥστε νὰ ἀποφύγῃ πᾶσαν πολιτικὴν ἐνόχλησιν τῆς Διοικήσεως. Πρέπει νὰ σημειώσωμεν, ὅτι ἡ Βρεττανικὴ Αὐλὴ τοῦ ἔδωκε μίαν παρομοίαν ἐγγύησιν καὶ μὲ κοινὴν δημοσίευσιν τὴν ἐπρόσφερεν ἐνόσῳ διαμένει εἰς τὴν βασιλείαν τῆς Αὐτοῦ Μεγαλειότητος καὶ εἰς τὰς ἐνωμένους Ἐπικρατείας τῶν Ἰονικῶν Νήσων. Εἶναι λοιπὸν δίκαιον, ὅτι, ἀφίνων ταύτην τὴν κατοικίαν, νὰ δυνηθῇ οὗτος νὰ εὔρῃ εἰς τὴν Ἑλλάδα ἕνα ἀσφαλὲς ἄσυλον καὶ μὴ ὑποκείμενον εἰς οὐδεμίαν περίστασιν.

Ἡμεῖς εὐρίσκομεν καὶ δικαίαν καὶ οὐδόλως κινδυνώδη, διὰ πολιτικούς σκοπούς, τοιαύτης φύσεως ἐγγύησιν, ἥτις θέλει μείνῃ πάντοτε μυστικὴ καὶ φυλαγμένη εἰς τὴν ἐξουσίαν μας.

6. Εὐρίσκομεν παρομοίως μέτριον τὸ ζήτημά του τῶν 2000 ταλλήρων, ἐπειδὴ μὲ τοῦτο δύνανται νὰ τὸν βάλλῃ εἰς κατάστασιν νὰ πληρώσῃ ὅσα χρεὴ ἀπέντησεν εἰς τὴν μέχρι τοῦδε διάθρεψιν τῶν οἰκείων του καὶ πρὸς κατάστασιν τῆς ἡσυχίου αὐτόθι διατριβῆς του.

Εἶναι ἄξιον νὰ παρατηρηθῇ πρὸς εἰδυσίαν σας, ὅτι πᾶσα εὐρωπαϊκὴ Διοίκησις ἤθελε χύσει θησαυρούς, νὰ ἔχῃ πάντοτε ἕνα τοιοῦτον διδάσκαλον τῆς τακτικῆς· μολονότι συνίστατο εἰς τοῦτο νὰ ἀνανεώσῃ μαθηταίους καὶ ἐξ ἀρχῆς νὰ διδάξῃ στρατεύματα, παντελῶς στερημένα καὶ ἀμαθῆ πρὸς στρατιωτικὴν γύμνασιν, ὅποιοι εἶναι οἱ ἡμέτεροι ὁμογενεῖς. Ἀλλ' οὗτος δὲν ἐκτιμᾷ τὰς ὁποίας ὑπόσχεται νὰ μᾶς κάμῃ ἐκδουλεύσεις· θέλει ἀνῃκει πρὸς σὰς νὰ τὰς ἐκτιμήσῃτε.

Πάντοτε ὅμως πρέπει, ὅτι ἡ Διοίκησις νὰ τοῦ προσδιορίσῃ πρὸς ὥραν μηνιαῖον μισθὸν τοῦλάχιστον ἑκατὸν πεντήκοντα ταλλήρων καί, ἕως οὗ ἡ Διοίκησις κατὰ λόγον τῶν ἐκδουλεύσεων τοῦ καὶ τῆς ἐθνικῆς οἰκονομίας, ἤθελε κρίνει νὰ τοῦ αὐξήσῃ διὰ παντὸς τὸν μισθὸν τοῦ.

Πρὸν ἀποφυγὴν τινων ἀφηρημένων ἰδεῶν εἰς τὴν ἔκθεσιν τοῦ σχεδίου τῆς προσκλήσεώς του, νομίζομεν χρέος νὰ σᾶς εἰδοποιήσωμεν, ὅτι, ὅταν κριθῇ ἀπὸ σᾶς ὠφέλιμος αὕτῃ ἡ ἀπόφασις, ὅπως ἡμεῖς τὴν νομίζομεν ἀναγκαιοτάτην, πρέπει νὰ μείνητε ἀκριβῶς προσκολλημένοι εἰς τὰς προρρηθείσας τρεῖς προτάσεις.

Παρακτὸς τῆς γυμναστικῆς αὐτοῦ διδασκαλίας, εἶναι χρεῖα τῆς προσωπικῆς αὐτοῦ πλησίον σου παρουσίας χωρὶς ἀνὰβολήν, ἐπειδὴ ἡ πρώτη στρέφεται εἰς μέλλον ὄφελος, ἀλλ' ἡ δευτέρα ἀποκαθίσταται ἐνεστώσα καὶ ἀνωτάτης ἀνάγκης· χωρὶς ὅμως νὰ παραβλεφθῶσιν ὅλκι ἐκεῖναι αἱ προφυλάξεις, αἱ ὁποῖαι ἦσαν σημειωμένοι μετὰ τὴν προλαβόντως ἀπεσταλμένην εἰδοποίησιν, ἐμπεριεχομένην εἰς τὸ ἡμέτερον γράμμα, θέλεις κάμει πάντα τρόπον ὥστε ἡ αἰσθαντικότης τῆς τιμῆς τοῦ νὰ μὴ ἐνοχληθῇ ἀπὸ τὴν παραμικρὰν ὑμετέραν ὑπόψιν ἢ ἐπαγρύπνησιν, μάλιστα ὡς πρὸς αὐτόν, ἐπειδὴ εἰς τοιαύτην περίστασιν θέλει σᾶς γίνεαι ἐπιζήμιος ἐγθρός. Ὡς πρὸς τὴν γνώμην μας, ἡμεῖς τὸν νομίζομεν εὐκρινῆ καὶ πολλὰ ἐκδοτον διὰ τὴν ἐλευθερίαν τῶν Λαῶν, ὥστε ἡ ὑπόθεσις μας τοῦ φαίνεται ἀνάλογος μετὰ ἐκεῖνην, ἣτις ἀπουδέπει τὴν πικρίδα τοῦ καὶ διὰ τὴν ὁποῖαν αὐτὸς ἐκκαμὲ μεγίστας θυσίας, ἀποκτασθεὶς ἀπὸ ἀνώτατον βῆθμὸν πλούτου καὶ δόξης εἰς ἄκραν πτωχείαν καὶ ἀνάγκην. Ὅσον ἀπουδέπει τὴν κλίσιν τοῦ διὰ τὸν Καρβουνχρισμὸν, χωρὶς νὰ λάβῃς οὐσιῶδες μέρος ἐπάνω εἰς τοῦτο, ἄφες τον νὰ λέγῃ, ὅ,τι θέλῃ. Οὗτος ἐλπίζει, ὅτι, ἀφοῦ ἡ Ἑλλάς ἔλθῃ εἰς βῆθμὸν νὰ προσεπιχειρῇ (offendere) κατὰ τοῦ ἐχθροῦ, ἡ ἐλληνικὴ Διοίκησις ἤθελε τοῦ συγχωρήσει νὰ λάβῃ ἕνα ἀριθμὸν τῶν τραπεζικῶν αὐτοῦ ἐλλήνων ὡς βοηθὸν εἰς τοὺς σκοποὺς τοῦ νὰ ἐλευθερώσῃ τὴν Νεάπολιν ἀπὸ τὴν παρούσαν αὐτῆς δυσνομίαν. Σὺ δὲν θέλεις τοῦ δώσης εἰς τοῦτο βεβαίαν ὑπόσχεσιν, ἀλλ' ἀπλῶς θέλετε τὸν εὐχαριστεῖ εἰς τοῦτο τὸ πρόβλημα, προφυλαττόμενος νὰ λάβῃς εἰς τοιαύτην περίστασιν ἐκεῖνα τὰ μέτρα, τὰ ὁποῖα εἶναι συγχωρημένα ὡς πρὸς τὰς περιστάσεις καὶ τὴν πολιτικὴν, τὴν ὁποῖαν θέλεις δεχθῇ ἡ ὑμετέρα Διοίκησις.

Ἴδου πόσον ἡξεύρει ἡ ἐπαγρύπνησις μας νὰ σοῦ ἀνακαλύψῃ ἰδοὺ πόσον ὁ ζήλος μας διὰ σᾶς ἐνεργεῖ καὶ ἰδοὺ πόσον ἡ πεῖρά μας καὶ τὰφωτὰ μας ἡξεύρου νὰ σᾶς συμβουλεύσουν. Ἐν ὀνόματι τοῦ Χριστοῦ

καὶ τῆς Πατρίδος, λάβετε εἰς σπουδαίαν πρᾶξιν ταῦτα τὰ ἔγγραφα μὲν καὶ μὴν ἀνακλύψετε εἰς οὐδέν, τοῦ ὁποίου δύνανται νὰ εἶναι ἀμφίβολος ἡ ἡθικὴ καὶ οἱ σκοποί, τὰ πράγματα, τὰ ὅποια εἰς σὲ μόνον κοινωνοῦμεν. Λάβετε ἐτοιμοὺς ἀποφάσεις καὶ ἐνεργητικὰς, καὶ πέμψον μὲν ἀμέσως τὰς ἀποφάσεις σου εἰς κάθε ἄρθρον, ἀποβλέπον τὴν κοινὴν σωτηρίαν τοῦ ἔθνους.

Πρὸς εὐκολίαν τοῦ τρίτου ἁρθροῦ τῆς προλαβούσης συνθήκης μετὸν στρατηγὸν Ροζαρόλ, ἡμεῖς προσφερόμεθα νὰ κάμωμεν εἰς τὴν ἐλληνικὴν Διοίκησιν δάνειον μετρητὸν τῶν 2 χιλ. ταλλήρων, τὰ ὅποια οὗτος ζητᾷ ἀφεύκτως πρὸς ἐκπλήρωσιν τῶν χρεῶν του, ὥστε νὰ μὴ ἀργοπορηθῇ ἡ αὐτοῦ ἀποστολὴ ἐνὸς τοιούτου ἀνδρός, οὕτως ὠφελίμου εἰς τοιούτας κατεπείγουσας χρεῖς. Εἶναι δὲ δίκαιον εἰς τὴν τοιαύτην μὲν θυσίαν νὰ ἔχωμεν ἔγγραφον χρεωστικὸν τῆς ἐλληνικῆς Διοικήσεως, ὥστε εἰς διορίαν, τὸ πλέον ἐνὸς ἔτους νὰ μᾶς τὰ ἐπιστρέψῃ ἀφεύκτως· καὶ κατὰ τοῦτον τὸν τρόπον θέλομεν ἀμέσως τὰ μετρήσει πρὸς αὐτόν, ἀπὸ τὸν ὅποιον θέλομεν λάβει ἀπόδειξιν, ὅτι ἐμετρήθησαν διὰ λογῆσμον τοῦ ἐλληνικοῦ ἔθνους.

Κάμε ὥς σὲ λέγομεν καὶ δὲν θέλει τὸ μετανοήσης.

Τὰ μόνον γράμματα, τὰ ὅποια σὲ παρκαλοῦμεν νὰ τὰ παραδώσῃς, ἀφοῦ τὰ ἀναγνώσῃς, εἰς τὸν ἐκτελεστὴν κ. Κωλέττην καὶ εἰς τὸν κ. Μαυροκορδάτον, θέλει σὲ κάμουν νὰ γνωρίσῃς πόσον ἡμεῖς εἴμεθα εἰδήμονες τῆς κατὰστάσεως τῶν διατρεχόντων πραγμάτων, τῆς ἐσωτερικῆς αὐτῆς θέσεως, καὶ πόσον ἐπαγρυπνοὶ εἴμεθα νὰ προΐδωμεν, ὅσον δυνάμεθα, κάθε ψυχρότητα καὶ ἀταξίαν, ἀπὸ τὰς ὁποίας μίαν κυριωτάτη εἶναι ἡ ἐδῶθεν ἀνενόχλητος χθεσινὴ διάβασις τοῦ αἰγυπτιακοῦ στόλου ἀπὸ Μοθώνης, συγκαίμενου ἀπὸ πλοῖα ἑνδεκα περὶπου, μετὰ τὴν ἐμφάνισιν τῶν ὁποίων εὐθὺς ἐξέπλευσαν ἀπὸ τὸν λιμένα μὲν ἕως δεκαεπτὰ πλοῖα, μικρὰ καὶ μεγάλα, φέροντα παντὸς εἶδους ζωοτροφίας, διὰ Πηλκιδῆς Πάτρως. Τοῦτο πόσον ἐτάραξε τὴν ψυχὴν μὲν δυνάτῃ, ἐννοοῦντες τὴν ὁποίαν θέλει ἐπιφέρει ζημίαν, ὅχι μικράν, ἐσωτερικῶς τε καὶ ἐξωτερικῶς, μάλιστα ἐνῶ ὁ ἐλληνικὸς στόλος, κατὰ τὰς δημοσιευμένους πράξεις, ἔμελλε νὰ εὐρεθῇ ὥστε νὰ ἐμποδίσῃ καὶ πᾶσαν ἐπερχομένην πρᾶξιν τοῦ ἐχθροῦ, μετὰ τὴν δευτέραν εἰς Μοθώνην ἀπόβασιν. Τὰ περιστατικὰ ταῦτα, καὶ ἄλλα ὅμοια, προξενοῦν ὅχι μόνον εἰς ἡμᾶς δεινὴν ἀγανάκτησιν, ἀλλὰ καὶ εἰς ὅλους ἐν γένει, ὁμογενεῖς καὶ ἀλλογενεῖς, ὅσοι εἶναι προσκολλημένοι εἰς τὴν Ἱερὰν Ὑπὸθεσιν τῶν Ἑλλήνων, ὑποπεύοντες κατὰ τῆς Ἑλληνικῆς Διοικήσεως τοιοῦτόν τι ἀπευκατῶν, διὰ

τὸ ὅποτον σὲ παρακκαλοῦμεν ἐνθέρμως καὶ σὲ ὀρκίζομεν εἰς τὸ θεῖον
 ὄνομα τῆς Πατρίδος νὰ μᾶς πληροφορήτης ἀκριβῶς ἐν τάχει πρὸς
 διασκέδασιν πάσης κακολογίας.

Ἡμεῖς ἐκάμαμεν τὸ χρέος μας· δὲν μᾶς μένει καμμίς ἐπίπληξις.
 Ἀνήκει εἰς τὴν ἀγχίνοιάν σου καὶ δραστηριότητα νὰ λάβῃς ὄφελος
 ἀπὸ τοὺς λόγους τούτους.

Ἀνυπόμονοι νὰ λάβωμεν μετὰ τὸν ἐπιφέροντα τὸ παρὸν τὰς ἀμέ-
 σους καὶ ἀκριβεῖς ἀποκρίσεις σου, εἴμεθα.

178. Η ΕΝ ΖΑΚΥΝΘΩ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΠΡΟΣ Α. ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΝ

(Φάκελλος 2123 ἀριθ. 3007).

Πρὸς τὸν ἐκλαμπρότατον

κ. Α. Μαυροκορδάτον

Εἰς Ναύπλιον

Ἐκ Ζακύνθου, τῇ 28 Μαρτίου 1825. ε ν.

Οἱ θῆρνοι τῆς νῦν ὑπὲρ ποτε κατὰ τρυματιζομένης φιλτάτης Ἑλ-
 λάδος, μᾶς διέγειραν, ὡς καὶ πάντοτε, νὰ ἀνχλάβωμεν κατὰ νοῦν,
 μάλιστα εἰς τὰς τῆς δεινότητος αὐτῆς περιστάσεις, καὶ νὰ ἐκ-
 θέσωμεν κατὰ δύναμιν τινὰς σκέψεις μας, ἀνελόγους πρὸς τὰς τῆς
 καὶ νὰ τὰς διευθύνωμεν πρὸς τὸν ἐκλαμπρότατον Πρόεδρον. Εἶναι
 περιττὸν νὰ σᾶς κινήσωμεν διὰ τῆς προύσης ἡμῶν εἰς τὴν θεωρίαν
 καὶ περὶ τῆς τούτων, ἐπειδὴ πάντοτε ἐγνωρίσθης, ὡς τῶν κα-
 λῶν καὶ ὠφελίμων πρὸς τὴν Πατρίδα συνεργός, καὶ δὲν μένει καμ-
 μία ἀμφιβολία, ὅτι καὶ εἰς τὰς, ἀφοῦ δώσης τὴν ἀνήκουσαν προ-
 σοχήν, θέλει τὰς ἀμὴ νὰ ἐνεργηθῶσιν ὡς τάχιστα, διὰ τὸ στενὸν
 μάλιστα τοῦ καιροῦ καὶ τὸ τούτων βάρος καὶ ἀξίαν. Ὁ καιρός, φίλ-
 τατε, οὐ μέλει, ἀλλ' ἔστ' ἐπ' αὐτῆς τῆς ἀκμῆς, ἥ δεῖ παρόντας
 ἀμύνειν.

Ὁ ζῆλός σου πρὸς τὰ καλὰ πολλοὺς πάντοτε, καὶ τώρα κινεῖ,
 καὶ ἡμεῖς, ὡς τοιοῦτον ἀπκράτρεπτον γνωρίζοντες καὶ νομίζοντες,
 μένομεν μετὰ ἀκραν ἀνησυχίαν, ἐλπίζοντες τὴν τούτων ταχέαν ἐνέρ-
 γειαν.

176. Η ΕΝ ΖΑΚΥΝΘΩ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΠΡΟΣ ΙΩΑΝΝΗΝ ΚΩΛΕΤΤΗΝ

(Φάκελ. 2123 ἀρ. 3008).

Πρὸς τὸν ἐκλαμπρότατον

κ. Ἰωάννην Κωλέττην

Εἰς Ναύπλιον

Ἐκ Ζακύνθου τῇ 28 Μαρτίου 1825 ε. ν.

Τὰ συμφέροντα πρὸς τὸ ἔθνος πράγματα δὲν δύνανται νὰ ἀποφύ-
γωσι ποτὶν τὴν προσοχὴν παντὸς ὑποκειμένου, καυχωμένου, ὅτι λέ-
γεται Ἕλλην.

Ἡ θέσις τῶν ὑπεγεγραμμένων εἶναι τοιαύτη, ὥστε νὰ θεωρῶμεν
καὶ ἐκτιμῶμεν ὅλας τὰς περιστάσεις τῆς ἐσωτερικῆς κατὰστάσεως
τῶν πραγμάτων σας, ἔτι δὲ καὶ ὅ,τι σχετικῶς ἀναφέρεται εἰς τὴν
περίστασιν τῶν ἐνεργειῶν πρὸς τὰ πολιτικὰ κινήματα τῶν διαφόρων
βασίλειων τῆς Εὐρώπης ὡς πρὸς τὰ τῆς Ἑλλάδος πράγματα. Μὴ
ἔχοντες δὲ τινα κλίσιν μερικὴν οὔτε μὲ τὰ πρόσωπα, οὔτε μὲ τὰς
κυριευούσας στάσεις εἰς τὸ ἐν Ἑλλάδι ἐσωτερικόν, μηδὲ ἀσχολοῦντες
τοὺς σκοπούς μας καὶ τὰς ἐργασίας μας εἰς ἄλλο, παρὰ εἰς μόνην
τὴν σωτηρίαν τῆς Πατρίδος, τῆς δόξης της καὶ τιμῆς, οὕτως ἡδυ-
νήθημεν νὰ ἐρευνήσωμεν τὰς ὑποθέσεις ἀπαθῶς εἰς πᾶσαν περίστα-
σιν καὶ κατὰ τοῦτο ἡ κρίσις ἐχρημάτισε πάντοτε εἰλικρινῆς καὶ δι-
καίᾳ.

Σύ, μετὰ τῆς σατανικῆς ἀνταρσίας τινῶν διεφθαρμένων καὶ τυ-
φλωμένων ἀπὸ ἰδιοτελείας, ἐφέρθης μὲ μεγάλην δραστηριότητα καὶ
μὲ μεγάλην ἐπιμονήν, ὥστε ἔφθασας νὰ διασκεδάσῃς εἰς ὀλιγώτερον
διάστημα τὸ ὀλέθριον νέφος, τὸ ὁποῖον ἐσκότιζε τὰς θεωρίας παντὸς
ἐξωτερικοῦ παρατηρητοῦ, ὡς πρὸς τὴν ὑπόληψιν τοῦ Ἕλλην. Ἔθνους.
Μὲ τοιοῦτον τέλος παρακολουθῶν τὰς προβλέψεις τῆς ὑμετέρας Δι-
οικήσεως, κατέστης ἄξιος, μετὰ τῶν λοιπῶν συνεργάτων, τῆς εὐ-
γνωμοσύνης τῆς Πατρίδος καὶ τοῦ θαυμασμοῦ μας. Εἰς ὀλίγον χρό-
νον, κύριε, ἀνεπλήρωσας τὰ τοῦ πολίτου χρέη ὡς δημόσιος ὑπουργός
καὶ ἐντιμος στρατιωτικός. Ἀπὸ τὸ ὁποῖον διέτρεξας μέχρι τοῦδε
στάδιον δύνασαι νὰ συλλάβῃς πόσον ἀκόμη χρειάζεται νὰ πράξῃς
διὰ τὰς προειρημέναις ἱεράς τιμάς. Ἡ Πατρίς ἤδη περιστοιχίζεται
πανταχόθεν ἀπὸ τὸν ἐχθρὸν τοῦ Χριστιανισμοῦ. Αὕτῃ θρηνεῖ εἰς
ταύτην τὴν στιγμήν τὴν ἀδιόρθωτον ἀπώλειαν ἐνὸς υἱοῦ της — τοῦ

Ὀδυσσεύς — ἀφ' ἡμῶν, εἰς τὰ ὀλέθρια ἀποτελέσματα τῆς προδοσίας του. Αὕτη πρέπει νὰ φοβῆται τὴν συνέργειαν ἐκείνων τῶν φωτισμένων εὐρωπαϊῶν, οἱ ὅποιοι εὐρίσκονται μισθωτοὶ ὑπὸ τὸν Σκτράπην τῆς Αἰγύπτου καὶ οἵτινες, κατὰ τὸ παρόν, ἐπάνω εἰς τὴν γῆν σας θέλουν ζητήσῃ με κάθε στρατήγημα νὰ ταχύνουν τὴν πτώσιν τῶν ὀρθοδόξων. Αὕτη ἔχει δίκαιον νὰ ἐννοήσῃ τὰ ὀλέθρια ἀποτελέσματα, τὰ ὅποια δύνανται νὰ ἐπιφέρωσιν εἰς τὸν κόλπον τῶν υἱῶν τῆς τὸν κοινωνικὸν μολυσμὸν, προξενούμενον περισσότερον ἀπὸ τοὺς θησαυροὺς τοῦ ἐχθροῦ, παρὰ ἀπὸ τὴν δύναμιν τῶν ὀπλων. Αὕτη προσκαλεῖ τοὺς ἀγαθοὺς, νὰ ἐνωθῶσι πρὸς ἀλλήλους σφιγκτὰ καὶ σταθερά, ὥστε νὰ σχηματίσουν ἀπαρχβίαστον προπύργιον εἰς τοῦ ἐχθροῦ ὄχι μόνον τὰς στρατιωτικὰς πράξεις, ἀλλὰ, ἐπὶ πλέον, εἰς τὰ μηχανήματα τῆς προδοσίας καὶ τῆς ἐπιβουλῆς, τὰ ὅποια, τόσον ἀπὸ τοὺς ὀπαδοὺς τοῦ Ἀλκορνίου, ὅσον καὶ ἀπὸ τοὺς ξένους ὀδηγοὺς τῶν ἐπιχειρημάτων του, δύνανται πρὸς κοινὴν ζημίαν νὰ ἐνεργήσουν.

Διὰ νὰ εὐρεθῇ δὲ εἰς κατάστασιν νὰ ἐνεργηθῇ δραστηρίως, ἀναλόγως παρομοίων μεγίστων κινδύνων, εἶναι χρεῖα, πρὸ παντὸς ἄλλου, νὰ ἐμπνεύσῃ εἰς τοὺς ἄλλους μετὰ τὸ παράδειγμά σου τὴν λήθην κάθε μερικοῦ σου πάθους καὶ νὰ παύσῃ παῖσαν ἰδέαν ἐκδικήσεως. Ἄν εἶναι τις ἀπὸ τοὺς συμπολίτας σου, ὅστις σὲ ἐνώχλησε, πρέπει πρὸς τὸ παρόν νὰ παραβλέψῃς. Μιμήθητι καὶ κάμε νὰ μιμηθῶσιν ἄλλοι τὴν ἀρετὴν τῶν πάλαι Ἀθηναίων, οἵτινες, ἔχοντες οἰανδῆποτε αἰτίαν νὰ ἐγκαλέσουν τὸν ἐνντίον των, ἀντὶ νὰ μάχωνται μετὰξὺ των, τὸν ἐγκαλοῦσαν νὰ ἀντιπαραταχθῇ κατὰ τοῦ ἐχθροῦ τῆς Πατρίδος, καὶ οὕτω νὰ ἀμιλλῶνται ἀμοιβαίως, ποῖος τῶν δύο ἔχει περισσοτέρους φονευμένους διὰ τὴν τῆς Πατρίδος σωτηρίαν.

Ἡμεῖς, γράφοντες οὕτω, δὲν γράφομεν ἀπὸ τύχης, ἐπειδὴ ἀκριβῶς γνωρίζομεν, ὅτι καὶ μέχρι τοῦδε μετὰξὺ σας εὐρίσκεται τὸ φονικὸν σπέρμα τῆς ἀντιζηλίας καὶ διχονοίας. Ἀλοίμονον εἰς τὰ δημόσια πράγματα, ἂν ὁ ἐχθρὸς σᾶς εὕρῃ ἀκόμη διηρημένους ! Οὗτος ἐτόλμησε νὰ ἀποβῇ εἰς τὴν οἰκίαν σας μετὰ τὴν βεβαιότητα νὰ σᾶς εὕρῃ εἰς ἐμφύλιον πόλεμον. Αὐτὸς ἔχει περὶ τούτου τὰς πλέον ἀκριβεῖς πληροφορίας. Ἡ ἐπιβουλὴ λοιπὸν κρύπτεται· εἰσέτι εἰς τὴν Ἑλλάδα ;

Ἰνωρίζομεν δέ, ὅτι καὶ εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς Διοικήσεως σώζονται διαφοραὶ γινῶμαι καὶ ἀντιζηλίαι. Ἡμεῖς σᾶς ὀρκίζομεν εἰς τὸ ἱερὸν τῆς Πατρίδος ὄνομα καὶ ἔμπροσθεν ἐνὸς Θεοῦ, ὅστις, ἐπὶ

τοῦ Σταυροῦ ὑψωμένος, πρεκάλει τὸν αἰώνιον Πατέρα διὰ τοὺς δημίους του «Πάτερ, ἄφες αὐτοῖς, οὐ γὰρ οἶδουσιν.» Χρεωστεῖτε λοιπὸν νὰ ἐξορίσητε μικρὰν σκῆς κάθε πάθος καὶ πᾶσιν ἀμοιβάαν ἀξιώσιν καὶ νὰ ἀνυψάτετε ὅλα ταῦτα εἰς ἀρμοδίους κυριούς, εἰς τοὺς ὁποίους πᾶσιν ἀξίᾳ ἢ περὶ αὐτῶν θέλουν ἐπιτεθῆ εἰς τῆς δικῆς τὸν ἀλάνθαστον ζυγόν. Ἄς μὴ πιστεύσῃ τις, ὅχι, ὅτι δύναται ποτὲ νὰ ἀποφύγῃ ἀπὸ τὴν ἀπροσωπώληπτον τὰύτην ἐξέτασιν. Ἐν τρομερὸν Δικαστήριον σῆς περιμένει ὅλους, διὰ τὰς ἀνηκούσας ἀμοιβάς. Οὔτε μὲ τὴν ἀπώλειαν τῆς Πελοποννήσου, ἢ τῆς Ἡπείρου, θέλει ἀφανισθῇ παντάπασιν ὁλόκληρον τὸ Γένος τῆς Ἑλλάδος. Εἰς ὅσους διαφύγουσι τὸν ὀλεθρον θέλουν δώσει λόγον οἱ διαμένοντες, εἰς πᾶσαν αὐτῶν πράξιν ὑπὲρ ἢ κατὰ τῆς Πατρίδος.

Αὗται αἱ συστάσεις διευθύνονται πρὸς σέ, ὅστις εἶσαι ἐξαίρετος καὶ διὰ τὰ φῶτα καὶ διὰ τὴν πείραν στολισμένος, ὥστε νὰ κάμνῃς εἰς ὅλους τοὺς ὑπὸ τὴν ὀδηγίαν σου Ἕλληνας νὰ αἰσθανθῶσιν ἀφεύκτως τυχύτης τὰς ὑγιεῖς ἀνυμνήσεις· καὶ αὕτη θέλει εἶσθαι δημοσία ἀπόδειξις τῆς ἐκτιμῆσεως, τὴν ὁποῖαν ἡμεῖς κάμνομεν διὰ τὸν ἐνθερμον ζῆλον καὶ τὴν ἀξίαν σου. Μένομεν.

177. IOANNOY ΡΩΜΑΙΗ (ΙΠΠΟΣ ΤΟΝ ΣΤΡΑΤΗΓΟΝ ΡΟΖΑΡΩΛ)

(Ἀριθ. 78 ἐγγρ. Ἀλέξ. Ρώμα).

Modona, li 2 Aprile 1825

Carissimo ed amato mio Compare ed amico.

È un istante che dal padrone di un legno di Zante, in questo porto da poche ore approdato, ho ricevuto colla più soave sensazione di vivissimo piacere la lettera da te scrittami li 28 del prossimo scorso Marzo. Grato oltremodo ti sono della ricordanza che di me tuttavia conservi e del regalo che hai avuto la compiacenza di farmi.

Jeri ho fatto qui ritorno dal campo sotto Navarino. Questa debolissima piazza è difesa con molto coraggio ma senza verun' arte e sapere. Chi comanda ha voluto attaccarla a suo nodo e perciò male assai. Quando mi si chiede un parere, lo do, e faccio quando mi si ordina onde risparmiare a me

stesso de' motivi d'interno cocente rammarico. È da tre giorni in questo mare ricomparsa una divisione della flottiglia dei Greci, forte dicono di quaranta velle e dieci Brulotti, ed essa avrà forse un primo incontro colla divisione della flotta Turcoegiziana di ritorno da Patrasso, la quale si presume essere entrata nel porto di Navarino, onde battere questa Piazza per mare, la quale, a parer mio, non può fare una lunga resistenza. Dessa è stata investita li 21 del passato Marzo e battuta con due grossi mortaj, due obbici e due cannonate, fin dai 25 del detto mese. Quest' oggi deve apprirsi il fuoco di una batteria di quattro grossi pezzi da me tracciato e da Albertino eseguito, la quale deve apprire la breccia in un muro non terapiunato che darà l' addeito alle truppe Egiziane nella città. Resterà poi a prendersi la cittadella.

Una gravissima albugine, o leucoma, mi minaccia la perdita della vista di ambi due gli occhi. Ho guadagnato siffatta malattia stando a bordo della Fregata di Ibrahim Pascià. E per curarmi di tanto male che questi mi ha permesso di recarmi in questa città, da dove, per difetto dei medicinali necessari, sarò costretto di chiedere il mio ritorno in Alessandria. Se tanto favore mi sarà accordato, non trascurerò rendertene informato.

Nello scorso Novembre sono giunti in Alessandria i tenenti generali francesi Boyer e Livron, il primo per organizzare o esercito Egiziano e particolarmente le fanterie, e l'altro la Cavalleria. Livron è quello stesso che comandava la Cavalleria della guardia del Re Gioachino. Insieme con questi due tenenti generali sono arrivati quattro Colonnelli, due Maggiori, sei capi di Battaglione ed alcuni capitani. Tra di questi ufficiali ave ne alcuni pochi di Artiglieria e veruno pel genio. In conseguenza dell'arrivo in Egitto di tanti ufficiali superiori e generali, non giudico che tu potresti far colà alcuna cosa di buono per té. Ne parlerò nondimeno al Pascià e ti scriverò scietamente ciò che egli sarà per dirmi in riguardo di tè. Per mezzi ti posso offrire cinque cento pezzi d'oro, che spero ricevere quanto prima in conto dei miei soldi arretrati. Il magnifico colonnello Seve mi ha promesso tempo

fa che metterà a tua disposizione sei milla piastre Turchie. Aspetta dunque una nuova mia lettera.

Non sono nè mammaluccato, ne barbato, nè ciuffato; e la mia testa, non meno che il mio cuore, è tutta quale è stata per lo passato.

Alla tua famiglia un ricordo di cuore amichevole ed affettuoso per me. Abbraccia pure i tuoi amati figliuoli.

Al tuo degno e rispettabile amico il Signor Conte Dionisio de Roma fa aggradire i rispetabili miei saluti, ed abbenchè non abbia io l'onore di essere da lui conosciuto che per mezzo di tè, digli che assai fortunato mi reputo se del pari che l'ha a te accordata, vorrà anche l'amicizia sua accordarmi.

Addio, addio. Ama sempre in ogni tempo ed ovunque il tuo affezionatissimo amico e compare.

Giovanni Romey.

(Μετόφρασις)

Μοθώνη, τῇ 2 Ἀπριλίου 1825

Ἀκριβὲ καὶ ἀγαπητέ μου κουμπάρε καὶ φίλε μου.

Μετὰ τῆς μᾶλλον γλυκείας συνεισθήσεως ἐνθερμοτάτης χαρᾶς ἔλθον τὴν στιγμὴν ταύτην τὴν ἀπὸ 28 ἄρτι λήξαντος Μαρτίου ἐπιστολὴν σου, παρὰ τοῦ ιδιοκτῆτου Ζακυνθίου τινος πλοίου, τὸ ὅποιον πρὸ ὀλίγων ὥρων κατέπλευσεν εἰς τοῦτον τὸν λιμένα. Σὲ ὑπερευχαριστῶ διὰ τὴν ἐνθύμισιν, ἣν δικτηρεῖς πάντοτε περὶ ἐμοῦ, καὶ διὰ τὸ φιλοδώρημα, ὅπερ εὐηρεστήθης νὰ μοὶ κάμῃς.

Χθὲς ἐπικνήλθον ἐνταῦθα ἐκ τῆς κάτωθεν τοῦ Ναυαρίνου πεδιάδος. Αὕτη ἡ κατ' ὑπερβολὴν ἀνίσχυρος θέσις ὑπερησπίσθη πολὺ εὐτόλμως, ἀλλὰ πάντα ἀδελῶς καὶ ἀτέχνως. Ὁ διοικῶν ἔγνω νὰ προσβάλῃ αὐτὴν κατ' ἴδιον τρόπον δηλαδὴ, κάκιστα. Ὅσάκις μοὶ ζητοῦν γνώμην τὴν δίδω, περιορίζομαι δὲ μόνον εἰς τὸ νὰ ἐκτελῶ, ὅ,τι μὲ δικτάσσουν, διὰ νὰ ἀπκλάττω ἐμυτὸν ἐσωτερικοῦ πόνου. Πρὸ τριῶν ἡμερῶν ἐνεφάνισθη εἰς τοῦτο τὸ πέλαγος μία μοῖρα τοῦ στολίσκου τῶν Ἑλλήνων, συγκεκλιμένη, ὡς λέγουσιν, ἐκ τεσσαράκοντα πλοίων καὶ δέκα πυρπολικῶν, πιθανὸν δὲ νὰ συναντηθῇ διὰ πρώτην φοράν μετὰ τοῦ ἐπιστρέφοντος ἐκ Πικτῶν Τουρκοκυπριακοῦ στό-

λου, ὅστις ὑποτίθεται, ὅτι θὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸν λιμένα τοῦ Ναυαρίνου, διὰ νὰ προσβάλῃ διὰ θαλάσσης τὴν προαλίαν, ἥτις, κατὰ τὴν γνώμην μου, δὲν δύναται ν' ἀντιτάξῃ μακρὰν ἀντίστασιν. Αὕτη προσεδιλήθη τῇ 21 παρελθόντος Μαρτίου καὶ ἐκτυπήθη ὑπὸ δύο κακονιοφόρων μέχρι τῆς 25 τοῦ εἰρημένου μηνός. Σήμερον θ' ἀνοίξῃ πῦρ μία κανονοστοιχία ἐκ τεσσάρων μεγάλων τηλεβόλων, ὑπ' ἐμοῦ σχεδιασθεῖσα, καὶ ὑπὸ τοῦ Ἀλβερτίνου ἐκτελεσθεῖσα, ἡ ὁποία ἐπὶ ἐνὸς τείχους κτισμένου διὰ πηλοῦ θέλει ἐπιφέρῃ ρῆγμιν, ὅπερ θ' ἀνοίξῃ εἰς τὰ αἰγυπτιακὰ στρατεύματα τὴν εἴσοδον τῆς πόλεως. Θὰ ὑπολειφθῇ δὲ μετὰ τοῦτο ἡ κυρίεσις τῆς κωμοπόλεως.

Σοβαρώτατον λεύκωμα μοὶ ἐπαπειλεῖ τὴν ἀπώλειαν τῆς ὁράσεως ἀμφοτέρων τῶν ὀφθαλμῶν. Τὸ νόσημα τοῦτο ἀπέκτησα μένων ἐπὶ τῆς φρεγάτας τοῦ Ἱμπρημ Πασσᾶ. Διὰ νὰ θερμυνθῶ ἀπὸ τόσον μεγάλον κκκόν, μοὶ ἐπέτρεψε νὰ ἔλθω εἰς τὴν πόλιν ταύτην, ἐξ ἧς, ἐλλείπει τῶν ἀνγκυρίων φαρμάκων, θὰ ἀνγκυκασθῶ νὰ ζητήσω ἄδειαν ἵνα ἐπιστρέψω εἰς Ἀλεξάνδρειαν. Ἄν μοὶ χορηγηθῇ ἡ ἄδεια αὕτη, δὲν θέλει ἀμελήσω νὰ σὲ πληροφορήσω.

Κατὰ τὸν παρελθόντα Νοέμβριον ἐφθασαν ἐξ Ἀλεξανδρείας οἱ Γάλλοι ἀντιστράτηγοι Μποκγὲ καὶ Λιβρὼν ὁ μὲν πρῶτος ὅπως διοργανώσῃ τὸν αἰγυπτιακὸν στρατὸν, καὶ ἰδίως τὰ πεζικά, ὁ δὲ δεύτερος τὸ ἱππικόν. Ὁ Λιβρὼν εἶναι αὐτὸς ἐκεῖνος, ὅστις ἐδιοῖκει τὸ ἱππικόν τῆς φρουρᾶς τοῦ βασιλέως Ἰωακείμ. Μετὰ τῶν δύο τούτων ἀντιστρατήγων ἐφθασαν τέσσαρες συνταγματάρχαι, τέσσαρες ταγματάρχαι, καὶ τινες λοχαγοί. Μεταξὺ τῶν ἀξιωματικῶν τούτων εἰσὶν ὀλίγοι τινὲς τοῦ Πυροβολικοῦ, οὐδεὶς δὲ τοῦ Μηχανικοῦ. Ἀφοῦ ἐφθασαν εἰς τὴν Αἴγυπτον τόσοι ἀνώτεροι ἀξιωματικοὶ καὶ στρατηγοί, φρονῶ, ὅτι σὺ δὲν θὰ δυνήθῃς νὰ ἐπιτύχῃς ἐκεῖ καλὴν τινα θέσιν. Οὐχ' ἤττον θὰ ὁμιλήσω εἰς τὸν Πασσᾶν καὶ θὰ σοῦ γράψω εἰλικρινῶς ὅ,τι περὶ σοῦ μοὶ εἴπη. Ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὰ μέσσω, δύναμαι νὰ σοὶ προσφέρω πεντακόσια χρυσᾶ, τὰ ὁποῖα ἐλπίζω ὅτι ἐντὸς ὀλίγου θὰ λάβῃς ἀπέναντι τῶν καθυστερουμένων μισθῶν μου. Ὁ γενναῖός σου συνταγματάρχης Σέβε μοὶ ὑπεσχέθη, ὅτι θὰ θέσῃ εἰς τὴν διάθεσίν σου ἐξ χιλιάδας τουρκικῶν γροσίων. Περίμενε λοιπὸν νέαν ἐπιστολήν μου.

Οὔτε μαμελοῦκος ἔγινε, οὔτε βάρβαρος, οὔτε πλεξιδάτος. Δὲν ἔχω τίποτε ἄλλο τουρκικόν, παρὰ μόνον τὴν ἐνδυμασίαν. Τὸ φρόνημά μου, ὅχι ὀλιγώτερον ἀπὸ τὴν καρδίαν μου, εἶναι καθ' ὅλοκληρίαν ὅποιον ὑπῆρξε κατὰ τὸ παρελθόν.

Πρὸς τὴν οἰκογένειάν σου μίαν ἐκ μέρους μου ἐνθύμισιν ἀπὸ καρδίας φιλικῆς καὶ ἀφωσιωμένης. Ἀσπάζομαι ὡσαύτως τὰ προσφιλῆ τέκνα σου.

Παρακάλεσον τὸν ἔξοχον καὶ ἀξιοσέβαστον φίλον σου Κύριον Κόμητῃ Διονύτιον δὲ Ρώμην ν' ἀποδεχθῇ τοὺς εὐσεβάστους χαιρετισμούς μου καὶ μολονότι δὲν ἔχω τὴν τιμὴν νὰ τῷ εἴμαι γνωστός εἰμὴ διὰ τοῦ, εἰπέ αὐτῷ, ὅτι εὐτυχῆς λογίζομαι, ἂν εὐαρεστηθῇ νὰ ἐπιδραμεύσῃ καὶ εἰς ἐμέ καθὼς καὶ εἰς σὲ τὴν φίλιν του.

Χαίρε, χαίρε. Ἀγάπα πικροῦ καὶ πάντοτε τὸν ἐγκάρδιον φίλον καὶ κουμπάρον σου.

Ἰωάννην Ρωμαῖνον.

* 178. Η ΕΝ ΖΑΚΥΝΘΩ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΑΝΑΓΝΩΣΤΑΡΑΝ

(Φάκελ. 2123, ἀριθ. 3009.)

Πρὸς τὸν Γενναῖότατον Στρατηγὸν

κ. Ἀναγνώστην Παπαγεωργίου

Εἰς Νεόκαστρον

Ἐκ Ζακύνθου, τῇ 3 Ἀπριλίου ε. ν. 1825

Μόλις χθὲς ἠκούσαμεν τὸ γράμμα σου πρὸς τοὺς ἐδῶ κυρίους Λαδόπουλον, Δόξαν καὶ Μηλιάνην καὶ ἐγνωρίσαμεν πόσῃ ἔχουν χρεῖαν τὰ μέρη αὐτοῦ ἀπὸ τροφᾶς, εὐθὺς ἐπροθυμοποιήθημεν νὰ σοῦ στείλωμεν μὲ τὸν μπόγον, ὀνομαζόμενον Λεωνίδην, μὲ σημαίαν ἰονικὴν, κυβερνώμενον ἀπὸ τὸν Πέτρον Μεσήνην, Ζακύνθιον, τὰ κάτωθεν εἶδη, κατὰ τὴν ἀπόδειξιν τῆς φορτώσεως : 117 σκακίαι ἀλευρί, ζυγισμένον λίτραις εἴκοσι τέσσαραις χιλιάραις ἐκτὸν ὀγδοῦκοντα ὀκτώ. Σιτάρι βενέτικον βραχέλιαι τρικκόσιαι. Σαρδέλαις βαρέλαις δέκα. Χαρτὶ διὰ φουτέκια ρέσμα εἴκοσι. Χαρτὶ διὰ φουτέκια τοῦ κενονίου ἓνα ρέσμον καὶ τρικκόσιαι φύλλα. Τὰ ὅποια, ὅλα ὁμοῦ μὲ τὰ ἐξοδά των, ἐκτιμῶνται, κατὰ τὴν πρωτότυπον κατὰγραφὴν, τάλληρα δίστηλα ἐπικκόσιαι σκράνται ἔναι καὶ ὀβολοὺς ἐνενήκοντα δύο. Τὸ αἷτιον λοιπὸν καὶ τὸ τέλος τῆς ἀποστολῆς τούτων τῶν εἰδῶν, τὸ βλέπετε, ὅτι δὲν εἶναι ἄλλο, εἰμὴ νὰ σᾶς προρῇάτωμεν ἀπλῶς. Ὅθεν ἡ Γενναϊότης σας μὴ λείψετε ἀμέσως νὰ φροντίσητε, ἵνα μετρηθῶσι τὰ ἄνω

τάλληρα, διὰ νὰ ἡμποροῦμεν νὰ σᾶς προβλέψωμεν εἰς ὅ,τι ἐπομένως ἔχετε χρεῖαν. Μετὰ τὴν παράδοσιν δὲ τῶν χρημάτων, θέλετε δώσῃ εἰς τὸν κυβερνήτην, ἄνω εἰρημένον Μεσσηνίαν, καὶ γράμμα σας, εἰς τὸ ὅποιον πρῶτον μὲν νὰ μᾶς εἰδοποιήσῃτε ἀπὸ ποῖα εἶδη ἔχετε χρεῖαν, τόσον τροφῆς ὅσον καὶ πᾶν ἄλλο εἶδος, δεύτερον δέ, νὰ μᾶς κἀμῃτε γνωστὰ τὰ τρέχοντα· αὐτοῦ λεπτομερῶς καὶ μὲ ἀκριβείαν, τόσον πολεμικὰ, καθὼς καὶ κἀθε ἄλλο πολιτικόν.

Ἀφοῦ δώσῃτε εἰς τὸν κυβερνήτην τόσον τὴν πληρωμὴν τῆς τιμῆς τοῦ πράγματός, ὅσον καὶ τὸν συμφωνισμένον νυῦλόν του, τάλληρα δίστηλα ἐβδομήντη, θέλετε λάβῃ ἀπὸ τὸν αὐτὸν ἀπόδειξιν καὶ εἰς τὰ δύο καὶ θέλετε μᾶς τὰ περικλείσῃ εἰς τὰ γράμματά σας διὰ ἡσυχίαν μας, πέμποντές μας αὐτὰ ὅλα τὰ χρήματά εἰς τὸ ὄνομα τῶν κυρίων Ἀλεξίου καὶ ἀνεψιῶν Στεφάνου.

Μένομεν δὲ μὲ ὅλον τὸ θάρρος, ὅτι ἡ τῆς Διοικήσεως ἐπαγρύπνησις καὶ ἡ δραστήρια κατὰ τῶν ἐχθρῶν δίκη θέλει χροποιοῦσιν ὅλους τοὺς ὁμογενεῖς, ὅταν ἀκούσωσι τὸν τέλειον τῶν ἐχθρῶν ἀφκνισμόν.

Τὸ ἐσώκλειστον θέλετε τὸ στείλει τάχιστα καὶ ἀσφαλῶς πρὸς τὸν ἐκλαμπρότατον Πρόεδρον Κον Γεώργιον Κουντουριώτην, ὅπου καὶ ἔν εὐρίσκεται· ὥστε, ἂν κατὰ τύχην εἴναι αὐτοῦ πλησίον, νὰ λάβωμεν καὶ τὴν παρ' αὐτοῦ ἀπάντησιν.

• *

(Φάκελ. 2123 ἀριθ. 3010)

Τῇ 4 τοῦ αὐτοῦ μηνός

Ἐπιβεβαιοῦντες τὸ προρρηθὲν πρωτότυπον, ἀπεσταλμένον μὲ τὴν ὁποίαν εὐκαιρίαν σᾶς ἐξαποστείλαμεν τὰ εἶδη ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα εἶναι σημειωμένα εἰς τὴν περικεκλησμένην ταύτην καταγραφὴν.

Ἡ τὴν ὁποίαν ἐδείξαμεν προθυμία, διὰ τὸν μόνον σκοπὸν τῆς εὐτυχίας καὶ σωτηρίας τοῦ ἡμετέρου Ἔθνους, ὁ ζήλος, ὅστις διὰ πολλὰ ἔτη ὠθηῶσεν ἕκαστον μερικῶς, διὰ νὰ προσφέρῃ πᾶν μέσον, ἱκνὸν νὰ προβλέψῃ τὰς χρεῖας τῶν ἀξίων, οἵτινες μάχονται ὑπὲρ τῆς Ἐλευθερίας καὶ Δόξης τῆς Ἑλλάδος, καὶ νὰ δώσῃ εἰς τὴν περίστασιν πᾶσιν βοήθειαν, ἐκδούλευσιν καὶ συμβουλὴν, δὲν ἐδύνατο νὰ πράξῃ ὀλιγώτερον, μάλιστα εἰς τὴν παροῦσαν καίριαν ὥραν, παρὰ νὰ μᾶς διεγείρῃ δραστηρίως, ὥστε νὰ ἐπιμεληθῶμεν, κατὰ τὸ δυνάτον, εἰς ὅσον ἡδύνατο νὰ εἴναι χρεῖα εἰς τὴν παροῦσαν στιγμὴν εἰς τὰ στρατεύματα, τὰ ὁποῖα συνέδραμον εἰς ὑπεράσπισιν τοῦ καιριωτάτου μέρους κατὰ γῆν τε καὶ θάλασσαν, τοῦ Νεοκάστρου.

Ἐμψυχωμένοι ἀπὸ ἐν τοιοῦτον αἴσθημα, ἐπεταχύναμεν νὰ σᾶς ἀποστείλωμεν προχθές ὅσα εἶδη θέλετε λάβῃ μὲ τὸ πλοῖον τοῦ Πέτρου Μεσσην Ζακυνθίου, καθὼς παρατηρεῖτε εἰς τὸ προρρηθὲν ἀντίγραφον. Εἶδετε λοιπόν, ὅτι εὐθὺς ὅπου ἐμάθομεν τὴν ἀνάγκην, εἰς τὴν ὁποῖαν εὐρέθησαν τὰ αὐτοῦ στρατεύματα ἀπὸ τροφάς, δὲν ἐχάσαμεν καιρὸν ἀμέσως νὰ σᾶς προβλέψωμεν, πρὸς τὸ παρόν, ἐκεῖνα τὰ ἀποσταλέντα σας εἶδη δι' ἰδίων ἐξόδων. Σκοπὸν ἔχοντες, νὰ σᾶς προμηθεύωμεν ἐπομένως ἀδιάκοπα, ἀφοῦ μᾶς στείλητε τὴν ἐκτίμησιν ἐκείνων, ἀπὸ κάθε εἶδος, τὸ ὅποτον ἠθέλατε μᾶς σημειῶναι, κατὰ τὰς περιστάσεις καὶ χρεῖας τοῦ ἐλληνικοῦ στρατεύματος, καὶ οὕτω νὰ ἐξακολουθῶμεν τακτικῶς τοιαύτας ἀναγκαίαις πράξεις, ὥστε νὰ μὴ λάβητε οὐδόλως τοιαύτην χρεῖαν. Αἱ τοιαῦται στάσεις, ἂν καὶ εἴναι μικραί, πλὴν, μὲ τὴν τακτικὴν καὶ σύντομον συνέχειαν καὶ μὲ τὴν ἀφιλοκέρδειν γίνονται μεγάλα καὶ δραστήρια, ὥστε σχεδὸν θέλει ἀποπληροῦ πάσαν χρεῖαν καὶ οὕτω δίδοντες ἐμψύχωσιν καὶ θάρρος πρὸς τοὺς ἀγωνιζομένους τὸν καλὸν ὑπὲρ τῆς πατρίδος ἀγῶνα.

Ἐλπίζομεν δὲ πρὸς τούτοις, ὅτι τοῦτο τὸ καλὸν μας παράδειγμα νὰ ἐμψυχώσῃ καὶ τινὰς ἄλλους ἐν καταστάσει ἑλλήνας νὰ συντρέχωσιν εἰς βοήθειαν τῆς πατρίδος καὶ νὰ δείξωσιν εἰς τὸν κόσμον, ὅτι ἡ Ἑλλὰς δὲν θέλει δυνηθῇ νὰ κινδυνεύσῃ, ἐνόσω διαμένει εἰς μόνος ἑλλην.

Εὐχαρίστως περιμένοντες τὴν ἀπάντησίν σας, μένομεν.

* 179. Η ΕΝ ΖΑΚΥΝΘΩ ΕΠΗΤΡΟΙΗ ΠΡΟΣ ΤΟΝ

Γ. ΚΟΥΝΤΟΥΡΙΩΤΗΝ

(Φάκελλος 2123 ἀριθ. 3011).

Πρὸς τὸν Ἐκλαμπρότατον Πρόεδρον

κ. Γεώργιον Κουντουριώτην.

Ἐκ Ζακύνθου. τῇ 3 Ἀπριλίου 1825. α. ν.

Ἐλπίζομεν μέχρι τοῦδε νὰ σᾶς ἔφθασαν αἱ διεξοδικῶς παρ' ἡμῶν γεγραμμέναι σκέψεις ἐπὶ τῆς πικρῆς δεινῆς τῆς Πατρίδος περιστάσεως. Εἵμεθα πεπεισμένοι, ὅτι θέλετε τὰς σκεφθῇ καὶ βάλετε εἰς πρᾶξιν ὅσας ἐγκρίνετε. Ὅθεν, ἂν μέχρι τοῦδε δὲν ἐστείλατε τὴν

τούτων ἀπάντησιν, παρακκαλοῦμεν μὲ τὴν παροῦσαν εὐκαιρίαν νὰ ἔχωμεν ἀπόκρισίν σας λεπτομερῆ καὶ ἐνταυτῷ νὰ μᾶς εἰδοποιήσῃτε κάθε νέον συμβάν.

Μὲ τὴν αὐτὴν εὐκαιρίαν στέλλομεν εἰς τὸ Νεόκαστρον πρὸς τὸν στρατηγὸν Κον Ἀναγνώστην Παπαγεωργίου διάφορα εἶδη ζωοτροφῶν, χωρὶς τινος σκοποῦ κέρδους, ἀλλὰ μόνον νὰ προφθάσωμεν τὴν ἀνάγκην τῶν ἀγωνιζομένων ἐκεῖ στρατιωτῶν, καὶ νὰ μᾶς στείλωσι τὴν καίριαν τιμὴν τοῦ αὐτοῦ πράγματος, ἰδεάζοντάς μας ἐνταυτῷ ἀπὸ ποῖά τινε ἔχουσι χρεῖαν, ὥστε νὰ δυνάμεθα νὰ τοὺς φροντίζωμεν κατὰ δύναμιν εἰς ὅ,τι καὶ ἂν τοὺς ἀνγκαιοῖ.

Ταύτην τὴν στιγμὴν μανθάνομεν ἀπὸ ἐμπορικᾶς ἐπιστολᾶς τῆς Μάλτας, ὅτι ἔχουσιν εἰδήσεις ἀπὸ Μαρσιλίαν καὶ Γένοβαν, ὅτι ἀπὸ σημειᾶ τινε εἶναι ὑποπτον ὁ τῆς Ρωσσίας μὲ τὴν Ἀγγλίαν πόλεμος.

• •

Τῇ 4 τοῦ αὐτοῦ.

Ἐπιβεβαιοῦντες τὸ προρρηθὲν τοῦτο γράμμα μας ἔχομεν τὴν εὐχαρίστησιν νὰ σᾶς γράψωμεν ἐπὶ τοῦ παρόντος, ὅτι ἐπάγρυπνοι εἰς ὅ,τι δύναται νὰ ὠφελήσῃ τὸ ἔθνος καὶ νὰ προλάβῃ πᾶσαν ἀταξίαν, ἥτις ἤθελε δυνηθῇ νὰ δώσῃ τόπον εἰς τὰς ἀξιώσεις καὶ τὰ πάθη ἐκείνων, οἵτινες διευθύνουσι τὴν τύχην του, οὕτως ἀπεφασίσαμεν νὰ γράψωμεν ἐπιστολὴν μας πρὸς τὸν ἀξιον στρατηγὸν Κον Γκούραν, διὰ τῆς ὁποίας ἐπιστολῆς τοῦ κάμνομεν γνωστὰς τὰς παρατηρήσεις μας καὶ συμβουλὰς, γνωρίζομεν δὲ πρέπον νὰ σᾶς τὴν περικλείσωμεν, ὑποβάλλοντες αὐτὴν ὑπὸ τὴν σεβασμίαν σας παρατήρησιν καὶ πρὸς κκαλοῦντές σας, ὅτι, ἐπικεκριμένην, ἀρμοδίαν καὶ ὠφέλιμον εἰς τὰς δημοσίας ὑποθέσεις, νὰ τὴν σφραγίσῃτε καὶ νὰ τὴν ἐξαποστείλῃτε πρὸς αὐτόν. Τοῦτο τὸ μέτρον ἱκανῶς σᾶς ἀποδείχνει τὸν σκοπὸν μας, ὅστις εἶναι νὰ σᾶς ἰδεάζωμεν εἰς ὅλας μας τὰς πράξεις, ὥστε πάντοτε νὰ κινῶνται μὲ τὴν κοινὴν συνδρομὴν καὶ νὰ μὴ δύναται νὰ προέλθῃ οὐδὲν, τὸ ὁποῖον νὰ μὴν εἶναι ἀνάλογον καὶ ὁμοίοσχημον πρὸς τοὺς κλάδους τῶν δημοσίων ὑποθέσεων.

Ἀπὸ τὸ ἐσώκλειστον πρὸς τὸν στρατηγὸν Ἀναγνωσταρᾶν γνωρίσκατε πόσον ἐσπεύσαμεν εὐθὺς ὅπου ἐμάθαμεν τὰς ἐλλείψεις τῶν ζωοτροφῶν τῶν εἰς Νεόκαστρον ἐλληνικῶν στρατευμάτων, νὰ ἀποστείλωμεν, ἔσον ἡδυνήθημεν καὶ αἱ περιστάσεις τὸ ἐσυγχώρησαν, τινὰ εἶδη, ὅσα πρὸς τὸ παρὸν ἐστοχάσθημεν ἀναγκαϊότερα. Κατὰ τὴν ἔννοιαν λοιπὸν τῶν αὐτῶν γραμμάτων, ἡ ἐκλαμπρότης σας θέλετε

ἐνεργήτῃ, ἂν τοῦτο κρίνῃτε εὐλογόν, ὥστε νὰ λάβωσιν ἐκπλήρωσιν τὰ σωτήρια σχέδιά μας καὶ νὰ ἐξυκολουθῶμεν, ἂν τὸ κλέσῃ ἡ χρεία, ὅποιονδήποτε σχέδιον, ὡς πρὸς τὴν θέσιν μας ὠφέλιμον ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος. Εὐρισκόμεθα εἰς ἄκρην ἀδημονίαν, ἕως νὰ μᾶς ἔλθωσιν καὶ λεπτομερεῖς ἀπκντήτεις σας, εἰς ὅσα ἀνγκυσιότατα προλαβόντως ὑπεβίβαζεν εἰς τὴν σκέψιν σας καὶ περὶ κλοῦμεν νὰ μᾶς δώτῃτε ἀκριβῆ τινὰ πληροφορίαν γενικῶς περὶ πάντων τῶν εἰς τὴν Ἑλλάδα δικτυχόντων, ὥστε καὶ ἡμεῖς νὰ εἰμεθα εἰς κατὰστασιν νὰ κρίνωμεν καὶ νὰ πράττωμεν ἀνκλόγως μὲ τὰ κοινὰ συμφέροντα τῆς Ἑλλάδος. Ἐλπίζομεν δέ, ὅτι ἐντὸς ὀλίγου θέλομεν λάβει περιστάσιν νὰ σας ἰδεάσωμεν περὶ ἐκείνου τοῦ κατὰ τῶν ἐχθρῶν σχεδίου, δι' ἐξκρίβωσιν τοῦ ὁποίου ἐπέμψαμεν, μὲ βρεῖας ἰδίαις μας θυσίαις, ἀνθρώπων ἐπίτηδες εἰς τὸ ἐχθρικὸν στρατόπεδον.

Μὲ τὸν ἐπιφέροντα τὸ πρὸν περὶ κλοῦμεν νὰ ἔχωμεν τὴν ἀπάντησιν σας τόσον εἰς τὰ πρὸντα ὅσον καὶ εἰς τὰ παρελθόντα, ἂν ἕως ὥρας δὲν μᾶς ἀπεκρίθητε.

* 180. Η ΕΝ ΖΑΚΥΝΘΩ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΠΡΟΣ
ΤΟΝ Ι. ΓΚΟΥΡΑΝ

(Φάκελ. 2123, ἀριθ. 3012).

Πρὸς τὸν Γενναϊότατον

κ. Ἰωάννην Γκούραν.

Ἐκ Ζακύνθου τῇ 4 Ἀπριλίου 1825 ε. ν.

Ἐπειδὴ πρὸ πολλοῦ καιροῦ ἡ ἰδέα ἐκάστου τῶν ὑπογεγραμμένων εἶναι νὰ συνδράμῃ, συμβουλευῶν καὶ πράττων, ὅπως δυνήθῃ ἡ Ἑλλάς νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὴν παλαιὰν αὐτῆς λαμπρότητα. Ἐπειδὴ ἡ παροῦσα ἑνωσίς μας δὲν τείνει εἰς ἄλλο, παρὰ νὰ ἐμψυχώσῃ τοὺς ἀξίους καὶ ἐνκρέτους Ἕλληνας, νὰ ὑποστηρίξῃ τὴν ἐθνικὴν ὑπόληψιν καὶ νὰ μακρύνῃ ἀπ' αὐτῆς κάθε ἐπιζήμιον πνεῦμα, τὸ ὅποσον, διὰ τὰ ἰδιά του τέλη, ἤθελε προσπαθῆσαι νὰ τὴν ἐξευτελίσῃ καὶ νὰ τὴν καταθλίψῃ· πῶς δυνάμεθα νὰ βραδύνωμεν τοῦ νὰ διευθύνωμεν πρὸς σέ, ἀγαθὲ πετριῶτα, τὰς παρὰ τῆς ἡμετέρας, γνωρίζοντές σε δίκαιον, ζηλωτὴν καὶ ἰσχυρὸν καὶ βλέποντες πόσον ἐχρημάτισαν ἐπωφελεῖς εἰς τὴν πατρίδα αἱ παρελθούσαι καὶ παροῦσαι σου ἐκδουλεύσεις ; Ἐπειδὴ ὑπεσθίριξες τὸ ἀπαρβίαστον τῶν συστημένων νόμων καὶ

τὴν ὑπόληψιν τοῦ ἔθνους εἰς τὴν Συντγματικὴν τοῦ Διοίκεσιν, σὺ ἔδωκες δοκιμὰς πολλὰ φανερὰς τῆς ψυχικῆς σου εὐθύτητος, τῆς ὀρθότητος τῆς κρίσεως καὶ τῆς ἰσχύος τῆς καρδίας σου.

Πρὸς τοιοῦτον ἄνδρα διευθυνόμενον τὰς παρατηρήσεις μας καὶ ὡς πρὸς τὴν σχέσιν μὲ τὰς ἐμπιστευμένους σοι διχταγὰς ἀπὸ τὴν ὑμετέραν Διοίκησιν, ἐπάνω εἰς τὰ σχετικὰ προκείμενα εἰς τὴν ἤδη ἀρχίσασαν ἐκστρατείαν.

Ἀνχμφίβολον εἶναι, ὅτι ὁ υἱὸς τοῦ Σατράπου τῆς Αἰγύπτου δὲν ἠθελεν οὕτως ἁώρως ἐπιδράμει τὰ παράλια τῆς Ἑλλάδος τοῦτο τὸ ἔτος, ἂν δὲν ἠθελε λάβει ἀκριβεῖς πληροφορίας τῶν διχονοιῶν τῶν Ἑλλήνων καὶ ἂν δὲν ἠθελεν εἶσθαι πεπεισμένος νὰ τοὺς εὖρη διηρημένους εἰς ἀταξίαν καὶ στέρησιν παντὸς ἀναγκαίου πρὸς τὸν πόλεμον. Οὗτος μὲ ταύτην τὴν ιδέαν ἐτόλμησε νὰ πράξῃ δύο ἀποβάσεις πρὸς τὰ φρούρια τῆς Μοθώνης καὶ Κορώνης καὶ νὰ τοῦ ἐπιτύχῃ ἡ ἐλευθέρᾳ διάδασις ἑνδεκα αὐτοῦ πλοίων ὑπὸ τὴν ὄψιν μας, συνοδευόντων εἰς τὸν Κορινθιακὸν κόλπον τινὰ ἐμπορικὰ πλοῖα, φορτωμένα μὲ ζωτροφίας, ὄντα πρὸ πολλοῦ εἰς τὸν λιμένα μας. Ἐπειδὴ οὗτος ὁ βάρβαρος τύραννος φέρει μεθ' ἑαυτοῦ τὸν μέγιστον ἐχθρὸν τῶν ἐλληνικῶν ψυχῶν, ὡς εἶναι ἐκεῖνος τοῦ βδελυροῦ αὐτοῦ χρυσίου· οὕτω πρέπει ἕκαστος ἀγαθὸς χριστιανὸς καὶ ἀληθὴς πατριώτης νὰ μὲν ἄγρυπνος καὶ προσεκτικὸς, ὥστε νὰ μὴ μολυνθῇ τὸ ἔθνος μας ἀπὸ τοιοῦτον μίσμα, πηγὴν τῶν ἐπιβουλῶν καὶ προδοσιῶν. Οὗτος ὁδηγεῖ εἰς τὴν γῆν σας τινὰς στρατιωτικὸς καὶ πολιτικοὺς εὐρωπαϊκούς, οἵτινες διδάσκουσι τοὺς στρατιώτας του, ἐξοικονομοῦν τὰ σχέδιά του καὶ διευθύνουν τὰς καθ' ὑμῶν σχεδισζομένους προσβολὰς. Πρέπει νὰ προῖδωμεν, ὅτι οὗτοι συνέλαβον ἐν τακτικὸν σχέδιον καὶ τοῦτο ἐπικαλεῖ ἐκ μέρους σας ὅλην τὴν προσοχὴν, ὥστε νὰ τὸ ματαιώσητε. Πίστευσόν μας, ὅτι τοιαῦται πράξεις ἀναλογοῦν μὲ τὴν προδοσίαν τοῦ ἀθληιστάτου Ὀδυσσεύς, ὅστις ἔχει προετοιμασμένον στρατεύμα ὄχι διάφορον πρὸς τὸ μέρος τῆς Εὐβοίας. Λοιπόν, τοῦτο τὸ σχέδιον φαίνεται διευθυνόμενον νὰ περιστοιχίσῃ τὰς ἐλληνικὰς δυνάμεις συγχρόνως ἀπὸ τέσσαρα μέρη. Χρειάζεται διὰ τοῦτο νὰ ταχύνητε τὴν προσβολὴν καὶ τὴν διάλυσιν τούτων τῶν δυνάμεων ἐν μέρει, πρὶν νὰ συγκεντρωθῶσιν οἱ ἐχθροί. Καὶ ἐν πρώτοις πρέπει νὰ εἶναι ἐκεῖναι τῆς Μοθώνης, μὴ παραβλέποντες νὰ ἐπιθέσῃτε παρατηρητὰς πρὸς τὸ μέρος τῆς Ἀττικῆς καὶ Παλαιῶν Πατρῶν, ἐκτὸς τῶν δυνάμεων, αἱ ὁποῖαι πρέπει νὰ προσέχουν ἀόκνως

τὰ στενὰ τῆς Κορίνθου καὶ Ἀκαρνάνιας, καθὼς καὶ ἐκεῖνα τοῦ Σά-
λωνος καὶ Φωκίδος.

Παρατήρησον, ἀγαπητὲ πκτριῶτα, ποῖα ἀποτελέσματα ἐπιφέ-
ρουν αἱ πολιτικαὶ διχόνοι καὶ ποῖα συνεπόμενα προξενεῖ ἡ μεταξὺ
τῶν ἐλλήνων διαίρεσις δι' ἰδιοτελείας, ἀξιώματα καὶ τιμὰς καὶ ἀπο-
κτήματα, τὰ ὅποια εἶναι διαβρατὰ καὶ κενά, ἐνῷ δὲν δύναται νὰ
λογισθῇ μηδὲν πᾶσα ἀπόκτησις, τὴν ὁποίαν προσπαθεῖ τις νὰ κάμῃ
πρὶν τῆς τοῦ ἔθνους ἀνκατήσεως τῆς παλαιᾶς αὐτοῦ ἐλευθερίας καὶ
ἀνεξαρτησίας, καὶ ἡ ὁποία νὰ ἀναγνωρισθῇ τοιαύτη ἀφ' ὅλας τὰς
χριστιανικῆς Αὐλάς. Πρέπει λοιπὸν ἀναγκασίως, ὅτι κάθε πάθος καὶ
μερικὴ ἀξίωσις νὰ μείνῃ παντελῶς ἐμποδισμένη μεταξὺ σας, καὶ
μάλιστα εἰς ταύτην τὴν ἐπαπειλουμένην στιγμὴν, κατὰ τὴν ὁποίαν
ὁ ἐχθρὸς σᾶς πολεμεῖ καὶ αἱ εὐρωπαϊκαὶ Αὐλαὶ συνερίζονται διὰ τὴν
ὁποίαν μέλλουσι νὰ σᾶς δώσουν τύχην. Παρησιάζητε λοιπὸν τό-
σον προνοητικοὶ καὶ ἰσχυροὶ κατὰ πρόσωπον τοῦ ἐχθροῦ, ἄλλο τόσο
ἄξιοι ὑπολήψεως καὶ τιμῆς ἔμπροσθεν τῆς Εὐρώπης, ὥστε νὰ σᾶς
κρίνουν ἀξίους νὰ ἔχητε τοιαύτην ἀπόλυτον ἀνεξαρτησίαν, τὴν ὁποίαν
εἶχον ὑποστηριγμένην διὰ πολλοὺς αἰῶνας οἱ ἡμέτεροι λαμπροὶ
πρόγονοι. Κάμε, ὥστε ὅλοι οἱ ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν σου Ἕλληνες νὰ
αἰσθάνθωσιν, ὅτι ἡ μόνη ἁρμονία δύναται νὰ τοὺς λυτρώσῃ ἀπὸ κάθε
ἐνκντίον, καὶ νὰ μὴν πιστεύῃ ὁ Ἡπειρώτης ἢ ὁ Ἀκαρνάνος, ὅτι
ἡ γῆ τῆς Πελοποννήσου εἶναι δι' αὐτοὺς ξένη, καὶ διὰ τοῦτο πρέπει
νὰ μεταχειρίζηται τοὺς κατοίκους τῆς καὶ ὅχι ὡς ἐχθρούς, παρη-
τημένους εἰς τὴν διαρπαγὴν τοῦ. Ἡ καλὴ ἀσκησις καὶ ἡ δικαιο-
σύνη εἶναι ὁποῖας καθεὶς γρατικὸς ἔχει χρειάν νὰ προσέχῃ· ἀλλέως
φθείρεται τὸ πᾶν καὶ γενικῶς καταντᾷ ἐκ νέου διαρπαγὴ τῆς τυ-
ρηνίας καὶ τοῦ βρβχροτάτου δεσποτισμοῦ, καὶ τῆς πτώσεως τῆς
Ἑλλάδος εἰς τὴν ἀρχαίαν τῆς θηριότητά, καὶ θέλει καταντήσῃ
αἰωνίως ἀδιόρθωτος.

Τοῦτο εἶναι, τὸ ὅποῖον ἐμπιστεύεται ὁ ζῆλος καὶ ἡ ἐλπίς μας
εἰς τὴν ἐπίρροιάν σου, καὶ τοῦτο ὡς γένη ἡ πρωτίστη βάσις πάσης
ἀγαθοεργίας σου.

Εὐχαρίστως περιμένομεν τὰς ποθητὰς εἰδήσεις σου, ἐνῷ εἴμεθα.

181. ΙΩ. ΡΩΜΑΙΗ (ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΣΤΡΑΤΗΓΟΝ ΡΟΖΑΛΩΦ)

('Αριθ. 39 ἐγγράφων Ἀλεξ. Ρώμα).

Li 5 Aprile 1825.

Carissimo ed amab. Pippino

Sodisfo a tutte le dimande da te fattemi colla tua dei 28 del passato Marzo.

Le forze attuali del figlio del Satrapo di Egitto consistono in quattro regimenti di linea, di cinque battaglioni ciascuno, in circa mille ed ottocento uomini di Cavalleria, in duecento artiglieri e cento cinquanta uomini del treno, e da circa ottanta negri che formano la guardia del Pascià. Questi ultimi erano trecento alla partenza di Aleesandria; gli altri sono morti. I regimenti sono il terzo, il quarto, il quinto ed il sesto di linea, comandati il primo da Hursid Bei, il secondo da Hussein Bei, il terzo da Selim Bei e l'ultimo da Soliman Bei (Monsieur Seve, francese rinegato). Il terzo può essere forte di quasi tremilla cinquecento uomini; di tremilla cinquecento il quarto; di tremilla duecento il quinto e di due milla duecento il sesto, in tutto dodici milla cinquecento, ma nudi e scalzi e resi machine da bastone.

Hursid Bei è ardito e coraggioso; Hussein Bei alquanto molle e tardo; Selim Bei limitato ed alquanto inerte. Tutti e tre non conoscono altro che la teoria di 1791 che è ad essi stata insegnata senza uniformità da alcuni ignoranti istruttori. Tali Bei, o colonelli, sapento appena leggere e scrivere e non avendo mai avuto veruna esperienza di guerra, nel difficile e variato terreno della Morea non credo che saranno atti ad applicare le regole della teoria della tatica e molto meno al terreno. Soliman Bei ha molti talenti militari e molta esperienza di guerra, essendo stato ajutante di campo del Maresciallo Grouchi ed usato ne'stati maggiori di varj corpi d'armata francesi. Ha di più molto coraggio e molta prudenza. Egli è il solo uomo, i cui consigli, ove fossero eseguiti, potrebbero essere molto pregiudizievoli alla causa della libertà de' greci.

Dovrebbe avere ciascun reggimento due istruttori. Del

quinto di fuori, che ne ha due, gli altri tre non ne hanno che uno per ciascuno. E noti i loro nomi e caratteri. Un tal Muri Corso è l'istruttore del terzo. Primo tamburino, e poi tra filelleni non ha veruno talento militare e conosce imperfettamente la teoria. Uomo senza genio non è da temersi in guerra. Un certo Giacometti, pure corso, è l'istruttore del quarto reggimento. Uomo limitatissimo, conosce solo per pratica la teoria ed è digiuno affatto di conoscenze militari. Ha però un poco più di senso comune di Muri. Luchesi di Genova e Trona di Torino sono gl'istruttori del quinto. Questi due ufficiali, di mediocre talento, si odiano per gelosia tra di loro. Conoscono a sufficienza la teoria ma sono privi dei grandi principj dell'arte. Il tenente Scarpa, Napolitano, che ne verrà a te colla presente, è l'istruttore del terzo. Lo giudicherai tu stesso. Io reputo quest'uomo preziosissimo alle attuali circostanze per i minuti dettagli che può darti sulla posizione e sullo spirito dello esercito Egiziano d'Imbraim Pascià,

Di mille ed ottocento cavalieri non ve ne sono montati che da circa il terzo, poichè mille duecento Arabi almeno sono morti per mare. Questa Cavalleria è assai buona ed è armata di pistolle, di fucili e di sciabole. Dessa combatte senza ordine, ne conosce alcuna delle manovre Europée. Combatte ed attacca sparpagliata ed a guisa di bersaglieri. - È un' ottima cavalleria leggera e molto da temersi in pianura, perchè fornita di assai buoni cavalli. Quattro bei, dei quali ignoro i nomi ed i caratteri, comandano tale cavalleria.

Lo istruttore dei negri della Guardia d' Imbraim Pascià è un tal Bolognini Piemontese. Antico militare di Napoleone non compresso in Piemonte, serve i Turchi per genio. Non conosce che la sola teoria, della quale sa fare talvolta qualche applicazione.

Lo istruttore dei Zappatori, che punto non esistono, è Albertini. Nulla ti dico di questo uomo che ti conosce, ed avvi un tale Zuccoli Milanese, che passa come mio ajutante. Uomo timido, milantatore, buggiardo, ignorantissimo nel mestiere degl' ingegneri e dell' arte della guerra, e nullo, nullo. Tutti questi istruttori che ti ho accennato, e non escludo Alber-

tinii, sono per vile interesse Turchi di anima e di cuore, e non meritano per ciò grazia. Non ti faccio cenno de' medici Turchi, ancor essi rabbiosi, fuori che un tale Guarino, cui apprezzo moltissimo per le ottime sue qualità.

Gli artiglieri Egiziani sono pochissima cosa: privi di qualsivoglia teoria, non hanno che una scarsa e mal fondata pratica. Il treno fa ridere. Questa specie di truppa non farà certo gran male ai Greci. Gli ufficiali del Genio non sono che otto ingegneri militari di solo nome, perchè non che eseguire non sanno neppure che cosa sia fare una riconoscenza, ed in qual modo si attacchi o si difenda una piazza. Ignari del tutto di ciò ch' essi far devono in guerra, nè la minima idea avendo dello attacco e della difesa delle piazze, eglino sono anche meno da temersi degli artiglieri.

Esistevano quattro sole compagnie di zappatori. Due trovansi prigionieri di guerra in Morea, e due altre disperse, hanno fatto ritorno in Alessandria. Desso non hanno che il nome di Zappatori; ma non avvi fra essi un solo individuo che abbia fatto una fascina od un gabione.

Non contate dunque Zappatori nello esercito egiziano, come nè anche minatori dei quali non si conosce neppure il nome. L'arma del Genio è precisamente e perfettamente nulla.

Tutta l' Artiglieria di linea di battaglia consiste in otto pezzi da 6 e da 4, in tre obizzi di sei polici, in due canonnate da 18. Quella di montagna è composta di due sole pezzi di due a tre libbre. Per tanti pezzi non ci sono che soli otto cassoni, dei quali cinque sono quasi fuori di servizio. Non una fucina, non un furgone, non nulla delle altre machine neccessarie pel servizio di tali Artiglerie, all' in fuori delle quali l' arma dell' Artiglieria non dispone di altri mezzi che di due piccoli Mortaj da sei polici. Dessa non ha alcun parco e molto meno utensili atti e bisognerevoli per i differenti suoi servizi. Artiglerie di assedio non ne esistono affatto nello esercito egiziano, e molto meno un parco che ad esse corrisponderebbe, come molto meno un parco del Genio del quale è desso compiutamente sproveduto. I pezzi ed i mortaj coi quali si stà attualmente battendo Navarino, come

pure i pochi utensili per fare le batterie, la polvere, le palle. le bombe sono state tutte prese da questa piazza di Modone.

L' unità in tutti i rami del servizio, la disciplina, il morale, la uniformità dell' istruzione, mancano interamente nello esercito egiziano, il quale manca affatto di uno Stato Maggiore. Lo stesso Bascià non ha d'intorno a sè verun ufficiale per la trasmissione dei suoi ordini, quali egli fa comunicare per mezzo di alcuni suoi servi detti *chiaws*.

Per difetto di un commissariato di guerra, mentre Modone rigurgita di viveri, le truppe soffrono la penuria per causa dell' irregolarità delle distribuzioni.

Il servizio sanitario fa orrore. Gli ammalati giacciono sulla nuda terra per difetto di sacconi. Per tutto l' esercito non havvi che una sola cassetta d' istrumenti di amputazione. Scarseggiano solennemente in medicinali, e quanto mai necessita in uno Spedale, tanto per la chirurgia che per la medicina. Non sono presenti all' esercito che due medici chirurgi, due medici, e due speciali.

La istruzione delle truppe varia conforme i mezzi ed il sapere degl' istruttori, ed essa non è perciò uniforme. La disciplina e quella del bastone, al quale, nonchè gli ufficiali subalterni, sono anche soggetti i capitani ed i capi di Battaglione. Gli ufficiali delle truppe sono tutti Turchi, pochissimi dei quali sanno leggere e scrivere, e tanto male è anche comune frà tutti li capi di Battaglione. I soldati e bassi ufficiali sono tutti Arabi, che si battono quali machine, senza sapere, senza discernimento, e spinti solo dal movimento che ad essi s' imprime. Sono certissimo che cederanno alla prima resistenza che incontreranno, e che, attaccati con rigore, volteranno faccia insieme coi loro ufficiali, i quali valgono quanto essi.

Oltre delle forze che ti ho dettagliato, aspetta il Pascià altri due Regimenti di linea da Alessandria, forti ciascuno di quattro milla uomini e sei milla Arnauti ed Albanesi da Candia, di quelli che hanno quell' Isola in parte sottomessa.

Tu ben conosci di quale e quanta importanza sia d' impedire la riunione a Ibraim Pascià di questo forte soccorso. La Flotta Greca dovrebbe procurare un tanto bene alle armi gre-

che di terra. Per quanto puoi strepita e grida onde la Flotta greca riesca in questo disegno. Lo esercito Egiziano in Morea è totalmente sproveduto di mezzi di trasporto occorrenti in ne può averne perchè non ne ha mai avuto, nè di fare ne sa farne uso. Attualmente non dispone che di circa duecento muli da soma, parte raccolti in questo paese e parte spettanti al suo Treno.

Ibraim Pascià però, da quanto ho potuto trapelare, ha disposto che gli si mandino da Candia cinquecento muli e cavalli, ed altrettanti ne ha commissionati in Prevesa, al qual effetto ha qui nolleggiato dei bastimenti austriaci per andarli ad imbarcare, pagando di nollo trentasei talleri per ciascun mulo. Tu vedi bene in conseguenza di quale e quanta importanza sia che la Flotta Greca impedisca ad ogni costo l'arrivo in questa parte di tali mezzi di trasporto, od almeno procuri di ritardarla. Di più ho saputo che le polizze di carico dei muli saranno concepite come se questi fossero di proprietà dei capitani dei bastimenti, i quali prenderanno le di loro spedizioni per Odessa. Fa comunicare questa notizia ai comandanti della Flotta Greca.

Una quarantina circa di bastimenti, tra turchi ed europei, con truppe e cavalli a bordo furono dispersi da una tempesta li 31 di scorso Gennajo e si rifuggiarono in Alessandria, da dove sono da venti giorni riparsi a questa volta. La Flotta Greca deve impedire che dessi qui non approdino e deve soprattutto fare ogni sforzo per impadronirli e prendere quelli con pandiera turca. Ah Peppo mio! I trionfi della flotta devono essere i veri precursori dei vantaggi dello esercito greco di terra, ma li devono fare promuovere ed assicurare. Jo vivo persuaso che nel corrente anno deve la guerra guerreggiarsi più per mare che per terra e che in conseguenza deve il Governo di Grecia adoperare ogni sua cura ed impiegare tutti i suoi mezzi per sostenere la flotta, la quale impedendo l'arrivo dei soccorsi e senza mancanza di questi farà perire l'esercito Egiziano, io spero che allontanerà l'arrivo. Sono stato interrotto; ne sapento ciò che mi scrissi, mi ti petto.

Jo sono di parere che la flotta greca, impedito l'arrivo

dei soccorsi e dei muli, dovrebbe bloccare soprattutto questo porto di Modone come quello nel quale giungono giornalmente da Alessandria molti e molti bastimenti, tutti ampiamente carichi di viveri e di varj oggetti, dei quali ha di bisogno lo esercito egiziano.

Li 8 Aprile 1825.

Quantunque sia in Modone col permesso del Pascià onde curarmi di un albugine o leucoma, mi sono reccato espressamente al campo sotto Navarino, onde trapelare alcuna cosa intorno al progetto di guerra d'Ibraim Pascià e spiare quali operazioni vuol egli intraprendere dopo della presa di Navarino. Lspiaacevole circostanza di non poter io conversare coi Turchi che per mezzo d' interprete (perchè non conosco un Aca nè il Turco ne l' Arabo) fa sì che non posso istruirmi a mio modo di ciò che desidero. Ecco in due giorni le vaghe idee che mi ha riuscito scoprire.

Si fa d' uopo ch' io ti dica alcune informazioni al carattere d' Ibraim Pascià per quanto io ho potuto conoscerlo nello spazio di otto mesi. Ignorante assai nel' arte della guerra. Abbonda di sovrachio della qualità del soldato, cioè di coraggio, e manca pressochè intieramente delle prerogative di un mediocre generale, cioè di previdenza, di consiglio, di prudenza, di conoscenza militari e d' Istoria. Sa appena leggere. Conosce appena la scuola del Plutone ed ignora quella del Battaglione e di Linea, cosichè non ha mai comandato o fatto manovrare un Battaglione. Come farà mai per comandare e ben disporre, e far manovrare venti Battaglioni? Aggiungi che le truppe Egiziane non passano mai veviste, non fanno appello ne rapporto in iscritto, ed hanno pocca o veruna disciplina. Composte di schiavi hanno tutto il carattere di uno stupido servizio. Gli ufficiali e fino i capi di Battaglione sono soggetti al bastone. Tre quarti dei ufficiali superiori e nove decimi almeno degli ufficiali subalterni non sanno nè leggere nè scrivere e mancano tutti generalmente della più breve istruzione.

Da ciò che ti ho detto d' Ibraim Pascià devi giudicare ch' egli non è tattico e che non può esserlo in alcun modo.

Molto meno egli è strategico. Non sono stato interrotto ed ho dovuto cessare di scriverti, come ora risolsi fare delle giudiziose combinazioni. Egli che non ha veruna conoscenza del paese nel quale è venuto a fare la guerra. — Egli che non ha veruna carta topografica della Morea. — Egli che, come ti ho detto, non ha Stato Maggiore di specie veruna e del quale non conosce punto l'importanza. — Credi mi pure, l'Ibraim Pascià è incapace di fare un piano ben combinato di operazione, nè particolare del suo esercito, nè combinato colle operazioni e coi movimenti de' sette Pascià che devono guerreggiare la guerra nella Morea sotto ai suoi ordini, e le cui forze di ogni arma riunite si fanno qui ascendere a quaranta cinque mille uomini. Ibraim Pascià è però attivo, coraggioso, intraprendente, temerario e costante, dico meglio ostinato, e capace di esporre le sue truppe di tutto sacrificio onde riuscire nel suo intento.

Le truppe Egiziane sanno fare gli esercizi ed eseguono tutti i fuochi preferitti dalla tattica de 1791, della quale bene o male eseguono quasi tutti i movimenti, manovrano in una parola quai tattici, quantunque senza precisione. Le truppe Greche, che tutto ciò ignorano, devono evitare di provarsi con essi in fazione ordinata. Devono i Greci combattere in guerriglie cogli Egiziani ed è questo solo a parer mio il modo di combattere che ad essi più si conviene. Eglino devono attaccare le colonne Egiziane nelle loro marcie, nei stretti, nelle gole, nei passaggi difficili, nei luoghi scabrosi, nei boscosi, intersecati con fossi, canali, vigne, macchie nei luoghi paludosi nei quali nè la cavalleria può operare, nè l'infanteria può spiegarsi in battaglia. Devono i fanti Greci forzare i loro nemici a correre ognora a forze eguali. Devono eglino di più molestare gli Egiziani nelle loro marcie ed attaccarli alla testa, alla coda e nei fianchi, sorprenderli di notte nei loro accampamenti, stancarli, privarli del sonno, impedire le loro comunicazioni, intercettare i loro mezzi, sorprendere i loro travagli, i spedali, i depositi, tutti i loro stabilimenti ove ne formino alcuno. In somma devono i Greci fare ad Ibraim Pascià ed al suo esercito una vivissima non mai

interrotta guerra di tale importanza che debba per sè farlo consumare.

Mi pare che i Bei non siano d' accordo sulle operazioni da farsi dopo la presa di Navarino, che sembra in mal tempo attaccato e che dura già da vent' un giorno. Trè sono i pareri finora emmessi; altro vuole recarsi in Patrasso per unirsi a quelle truppe ed operare poscia nel cuore della Morea, rivolgendosi fin' a Tripolizza. Havvi chi vuole marciare direttamente prima su di quella città e di là poscia in Patrasso tosto venire; e chi di portarsi a dirittura verso Calamata e quindi in Napoli di Romania, sede attuale del Governo Greco. Imbraim Pascià pende trà il primo e terzo divisamento, e forse più nel primo. Quantunque siasi per essere però il partito ch' egli sarà per adottare, giudico prudente e sano consiglio tosto ch' egli si sarà da quì allontanato per trè giorni di marcia, quello di minacciare con un corpo delle truppe Greche, le più scelte e le migliori, di minacciare la Piazza di Modone, deposito generale d' immensa quantità di viveri, dei soccorsi che si aspettano, del vestiario per le truppe, e di varj oggetti di guerra, che giungono alla giornata, della cassa militare e delle non poche risorse d' Imbraim Pascià. Questo Visir per tale ardito movimento, o sarà forzato di tornare indietro per liberare Modone, o invierà a tal uopo buon numero delle sue truppe. Nell' un caso e nell' altro ecco paralizzate le operazioni sue. Il Corpo Greco, nel caso che non vaglia sotto Modone le forze contro di lui spedite, deve in tal luogo sicuro e comodo ritirarsi all' uopo che postato con sicurezza di vincere in battaglia sia. Se dopo la sua ritirata le forze Egiziane abbandonano Modone, desso deve di nuovo questa Piazza minacciare e tale operazione ripetendosi, ritardo dasse alle operazioni d' Imbraim Pascià. Quello è l' opportuno momento, nel quale possa il Corpo Greco, sotto il comando di abile ed sperimentato capo, con sicuro vantaggio combattere, vincere e distruggere il mal augurato esercito egiziano, attualmente nudo, scalzo e non pagato da otto mesi. Dunque Modone deve essere in ogni caso minacciato.

Imbraim Pascià operando da sconsigliato e senza verun

piano, con saggezza e con prudenza combinato, in caso ch'egli sia battuto dai Greci, ignoro qual partito possa prendere, ma suppongo che si ritirerà sopra Modone. Se una volta si riesce a batterlo, non bisogna dargli un momento di requie. Gli Egiziani si dilegueranno come nebia. Se alcuno dagli altri Pascià sarà pure battuto, si potrà considerare Imbraim Pascià come disordinato e vicino ad essere battuto egli pure.

Io intanto non cesserò di darti minuto ragguaglio di ogni di lui operazione finchè giungerà il momento di riunirmi a te.

Ti comunico una conversazione del rinnegato Soleiman Bei col tenente Scarpa. È qui ultimamente arrivata una corveta Francese, il cui Comand. proveniente da Smirne, ha portato ad Imbraim Pascià il piano di guerra, fissato dal Divano di Constantinopoli da farsi nel corrente anno contro della Grecia, il quale è scritto in Turco, Greco, Italiano, e Francese. Tutte le truppe Turche, le quali erano nella Valachia e Moldavia, devono riunirsi ad altre, stanciate in Romania, ed insieme reccarsi ai confini della Tessaglia e della Grecia Settentrionale, stare colà come in osservazione e non mettersi in moto ed operare, se non dopo che il Visir di Egitto avrà vinto e sottoposto buona porzione della Morea.

Il Cap. Pascià non deve punto colla sua flotta attaccar Samos nè altra Isola dell' Arcipelago nè verun punto della Morea, ma distruggere ed anientare se il può la flotta Greca. E se in ciò riesca, dirigersi sopra Napoli di Romania sotromettere le Isole di Spezia e d' Ydra, poscia Samos. Non vi è male. In Constantinopoli si ripone dunque ogni speranza di successo in Imbraim Pascià. Sarà dunque un tale piano anientato, se tale uomo sia vinto. Rivolga dunque la Grecia le sue forze maggiori a debellare Imbraim Pascià ed a frigerlo nella padella. Fra le altre cose che Soleiman Bei ha detto intorno agli affari dei Greci, che li crede immancabilmente perduti, e che io credo anzi nel più bello periodo della di loro Rivoluzione, havvi quello che ha detto come una cosa sicura nel campo Egiziano sotto Navarino, che il Generale Odissea ha chiesto un amnistia per sè e per tutti gli individui della sua truppa e della sua famiglia al Gran Signore,

cui,mediande una somma di danaro da dargli,li cederà i posti che dal governo Greco, è stato incombenzato di diffendere. Non so decidermi a credere sifatta e tanta sceleragine in un uomo quale Odissea, c'è tanti e si segnalati servizj ha reso alla Patria sua e che si è d'immortale gloria coperto. Ma tutto può essere, e lo stare in guardia non ha mai fatto torto a chi che sia. Chi bene si guarda meglio si trova. All' esta dungue, all' esta.

Un cenno sul mo-lo di far la guerra ai Greci, proposto da Soleiman Bei ad Imraim Pascià. Camminar deve lo Esercito Egiziano per sole cinque o sei ore al giorno ed accamparsi poscia in comoda e sicura posizione, nella quale dopo di aver fatto uno o più grandi ridotti od altre fortificazioni diverse, lasciarvi due tre o quattro cento uomini, farci un deposito di viveri e di armi e così proseguire e fare di giorno in giorno fino a chè la Grecia sia tutta sottomessa. Un corpo di riserva deve essere destinato a riunire fra di loro questi stabilimenti militari con dalle comode e larghe strade rotabili. Fù con tal mezzo, se non m'inganno, che Cesare pervenne ad assicurarsi del tutto delle Gagle. Ha proposto egli in oltre di far venire dall'Egitto delle orde di schiavi onde fare delle colonie in tutti li detti luoghi e villaggi,brucchiando e distruggento gl'indegni abittatori greci. Orribile ed infame progetto che mi fa fremere di rabbia e di sdegno nel mentre che te lo accenno. Fortunatamente pei Greci il carattere d'Ibraim Pascià sanguigno e precipitoso non gli ha fatto accogliere costui queste sue opinioni, degne solo di un vilissimo rinnegato,ed alle quali hanno fatto e fanno eco un Albertini iniquissimo, un Muri, un Giacometti, un Bolognini, un Scutos, un Luchesi, un Trona, un Zuccoli, un Ganova medico, contro dei quali ardo di un prossimo desiderio di terribile ed esemplare vedetta.

Alle idee che ti ho avanti esposte del modo di fare la guerra ai Turchi ed Egiziani nella Grecia altra ne aggiungo. Le città, burghi e villaggi, che sono in forte posizione situati, fa d'uopo di fare viva e vigorosa resirteeza. A tal uopo bisogna fortificarli con praticare dei Denti o Tamburi guarniti di Feritoje preceduti da Fossi innanzi a tutte le strade

che dal paese conducono alla Campagna. Aprire delle feritoje in tutti i muri delle case che fanno faccia alla Campagna e murarne con buonissima fabrica tutti gliuscj e finestre. Le truppe Egiziane, che non possono seco loro per difetto di strade avere le loro artiglierie di campagna meccessarie, saranno obbligati di attaccare tali luoghi col fucile.

Tu ben sai che Wasinghton ritardò per due anni la liberazione dolla sua Patria perdendosi coll'esercito suo in Fildelfia non potendo schiacciare un Battaglione inglese che si era in una casa trincierato.

I paesi che non si potranno in talmodo difendere abbruciarli o distruggere. Ammazzare tutti quelli gnimali pesanti e da soma che non possono salvarsi.

Abbruciare, distruggere ed anientare tutti quei viveri che non possono trasportarsi in luogo di sicurezza. In fine non lasciare al nemico niente di ciò che servir può a nutrir lo a lui che non può nelle sue marci trasportare seco dei viveri per più di un mese. Le donne, i fanciulli, i vechj, i non abili alle armi farli prendere e mettere in salvo in luogo di sicurezza. In fine devono i greci distruggere, abbruciare, anientare tutto ciò che non potendosi da essi sarvare, può somministrare al nemico dei mezzi di sussistenza, o di trasporto, o d'altro.

Nove Greci, e fra essi il bravissimo capitano Vasiliari, hanno avuto in due affari l'infortunio di essere fatti prigionieri dalle Truppe Egiziane. Questi miseri sono incatenati legati come bestie feroci e gemono un sotterraneo paludosisimo. Ecco come il possente generoso Ibraim tratta le vittime che la sorte della guerra fa cadere nelle sue mani. Feroce sempre e sempre barbaro, egli annella il sangue, la rovina e la distruzione. Guai ai greci se avranno la disgrazia di cedere alle sue lusinghevoli promesse! Gli sventurati prigionieri soffrono la fame, la sete, il freddo, oltre delle gravi ingiurie che loro ad ogui istante si fanno dai perfidi vilissimi Turchi. La Grecia tutta conosca l'orribile trattamento che Ibraim Pascia fa ai prigionieri greci e l'ultima rovina che nel suo atroce furore minaccia ai nobili e generosi difensori di Navarino per l'ostinata resistenza che gli oppongono. Ei vuole

tagliarli se non si rendono prima. È oggi il vent'unesimo giorno della loro eroica difesa.

L'amico Scarpa che viene a te ti rimetterà queste carte : è B. C. al pari che a me, è stato rilasciato un certificato dal f. R. Inq, che non ho ricevuto. Bramo di avere un altro ancora e per se. Fagliene ottenere ond ei lo ottenghi.

La mia decorazione del ordine delle Due Sicilie, come la medaglia d'onore con tutte le mie robe ed i miei libri in Alessandria. Te le porterò io stesso quando ne verrò a te. Comincio a dare i passi necessarj onde avere il permesso di far ritorno in Egitto, perché non voglio lasciare a Modone il regalo di mille e cinquecento talleri di paga, che tra due mesi mi saran'dovuti, e prendermi le robe ed i libri.

ἸΩ. ΡΩΜΑΙΗ (ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΣΤΡΑΤΗΓΟΝ ΡΟΖΑΡΩΛ)*

(Ἀριθ. 79 ἐγγράφων Ἀλεξ. Ρώμα).

(Μετόφρουσις)

Τῇ 5 Ἀπριλίου 1825.

Ἀκριβὲ καὶ ἀγαπητέ μου Πιπίνε.

Ἀποκρίνομαι εἰς ὅλας τὰς ἐρωτήσεις, τὰς ὁποίας μοὶ ἀπηύθυνες διὰ τῆς ἀπὸ 28 λήξαντος ἐπιστολῆς σου.

Αἱ κατὰ τὸ πρὸν δυνάμεις τοῦ υἱοῦ τοῦ Σατράπου τῆς Αἰγύπτου συνίστανται εἰς τέσσαρα συντάγματα πεζικοῦ ἐκ πέντε λόχων ἐκάστου, εἰς χιλίους ὀπταχοσίους, ὡς ἔγγισται, ἵππεις, εἰς διπλοσίους πυροβολητὰς καὶ ἐκκτὸν πεντήκοντα ἄνδρας τῆς ἀκολουθίας καὶ εἰς ὀγδοήκοντα περίπου μύρους, οἵτινες ἀποτελοῦσι τὴν Σωματοφυλακὴν τοῦ Πασσᾶ. Οἱ τελευταῖοι οὗτοι ἦσαν τριακόσιοι ὅταν ἀνεχώρησαν ἀπὸ τὴν Ἀλεξάνδρειαν· οἱ λοιποὶ ἀπέθανον. Τὰ συντάγματα εἶναι τὸ τρίτον, τὸ τέταρτον τὸ πέμπτον καὶ τὸ ἕκτον τοῦ πεζικοῦ· διοικοῦνται δὲ τὸ μὲν πρῶτον ὑπὸ τοῦ Χουρσὴτ βέη,

* Σημ. Ἡ κεφαλὴς τῆς ἐπιστολῆς ταύτης, ἐκ παραδρομῆς ἐτέθη ἐσφαλμένως εἰς τὸ πρῶτότυπον.

τὸ δὲ δεύτερον ὑπὸ τοῦ Χουσεῖν βέη, τὸ τρίτον ὑπὸ τοῦ Σελήμ βέη, καὶ τὸ τέταρτον ὑπὸ τοῦ Σουλειμάν βέη (Κυρίου Σέβε, ἀρνησιθρήσκου Ἰάλλου.) Τὸ τρίτον σύγκειται ἴσως ἐκ τοισχιλίων πεντακοσίων ἀνδρῶν, ἐξ ἰσχυρίμων δὲ καὶ τὸ πέμπτον. Τὸ δὲ ἕκτον ἐκ δισχιλίων καὶ δικκοσίων. Ἐν ὧν δώδεκα χιλιάδες πεντακόσιοι ἄνδρες, ἀλλὰ γυμνοί, ἀνυπόδητοι, καὶ κηταντήσαντες ὡς νευρόσπαστα ἐκ τῶν μαστιγώσεων.

Ὁ Χουρσὴτ βέης εἶναι τολμηρὸς καὶ γεννητὸς, ὅσον ἀναποφάσιτος καὶ δυσκίνητος ὁ Χουσεῖν βέης· ὁ δὲ Σελήμ βέης στενοκέφαλος καὶ νωθρός. Καὶ οἱ τρεῖς δὲν γνωρίζουν ἄλλο εἰμὴ τὴν θεωρίαν τοῦ 1791, ἣν ἐδιδάχθησαν ἀμεθόδως παρ' ἀμειβῶν διδασκάλων. Τοιοῦτοι Βέηδες, ἥτοι συνταγματάρχαι, μόνις γνωρίζοντες ἀνάγνωσιν καὶ γραφὴν, καὶ οὐδεμίαν οὐδέποτε λαβόντες πείραν πολέμου, εἰς τὸ δύσδατον καὶ ἀνώμαλον ἔδαφος τῆς Πελοποννήσου, φρονῶσι δὲν θὰ εἶναι ἱκανοὶ νὰ ἐφαρμόσωσι τοὺς κανόνας τῆς θεωρίας τῆς τακτικῆς, πολὺ δὲ ὀλιγώτερον ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Ὁ Σουλειμάν βέης εἶναι κάτοχος πολλῶν στρατιωτικῶν γνώσεων καὶ πολεμικῆς ἐμπειρίας, διότι ἐχρημάτισεν ὑπασπιστὴς τοῦ Στρατάρχου Γρούιτς καὶ ἐξησκήθη εἰς τὰ ἐπιτελεῖα δικφόρων γαλλικῶν στρατιωτικῶν σωμάτων. Πρὸς δὲ τούτοις ἔχει πολὺ θάρρος καὶ ἀρκετὴν φρόνησιν.

Εἶναι ὁ μόνος ἀνὴρ, τοῦ ὁποῖου αἱ συμβουλαί, ἐὰν ἐξετελοῦντο, θ' ἀπέβηνον πολὺ ἐπιβλαβεῖς εἰς τὸν ὑπὲρ Ἑλευθερίας ἀγῶνα τῶν Ἑλλήνων.

Ἐκαστον σύνταγμα ἔπρεπε νὰ ἔχῃ δύο γυμναστὰς. Ἐκτὸς δὲ τοῦ πέμπτου, τὸ ὅποσον ἔχει δύο, τὰ λοιπὰ τρία δὲν ἔχουσιν εἰμὴ ἕκαστον ἓνα. Καὶ τούτων γνωστὰ τὰ ὀνόματα καὶ ἡ ἱκανότης. Ἐνας Κορσικανός, Μουρὶ λεγόμενος, εἶναι ὁ γυμναστὴς τοῦ τρίτου. Πρώην τυμπανιστῆς, εἶτα δέ, εἰρήσθω μετὰ τὴν φιλελλήνων, δὲν ἔχει οὐδεμίαν στρατιωτικὴν ἰδιοφυίαν καὶ γνωρίζει ἀτελῶς τὴν θεωρίαν. Ἐσπερημῖνος πνεύματος δὲν εἶναι ἐπίφοδος ἐν πολέμῳ. Ἐνας ἄλλος, Γικκομέτης λεγόμενος, ἐπίσης Κορσικανός, εἶναι ὁ γυμναστὴς τοῦ τετάρτου Συντάγματος. Ἀνθρώπος κατ' ὑπερβολὴν περιωρισμένης διανοίας, μόνον πρακτικῶς γνωρίζει τὴν θεωρίαν, εἶναι δὲ πάντῃ ἀγευστος στρατιωτικῶν γνώσεων. Ἐχει ὅμως τὸν κοινὸν νοῦν εἰς μεγαλητέραν δόσιν ἢ ὁ Μουρὶ. Ὁ Λούκεζι ἐκ Γένουας καὶ ὁ Τρόνας ἐκ Τουρίνου εἶναι τοῦ πέμπτου οἱ γυμναστές. Οὗτοι οἱ δύο ἀξιωματικοί, μετρίως ἱκανότητος, μισοῦνται πρὸς ἀλλήλους ἐκ ζηλοτυπίας. Γνωρίζουν ἐπαρκῶς τὴν θεωρίαν, ἀλλ' εἶναι ἀδελφεὶς τῶν μεγάλων ἀρχῶν

τῆς στρατιωτικῆς τέχνης. Ὁ ὑπολοχγὸς Σκάρπκ, ἐκ Νεκπόλεως, ὅστις θὰ φέρῃ πρὸς σέ τὴν παροῦσαν, εἶναι ὁ γυμναστὴς τοῦ τρίτου.

Θὰ τὸν κρίνῃς ὁ ἴδιος. Ἐγὼ θεωρῶ τὸν ἄνθρωπον τοῦτον πολυτιμότεον εἰς τὰς παρούσας περιστάσεις, διὰ τὰς ἀκριβεῖς λεπτομερεῖας, τὰς ὁποίας δύνανται νὰ σοῦ μεταδίδῃ περὶ τῆς θέσεως καὶ περὶ τοῦ ἡθικοῦ τοῦ αἰγυπτιακοῦ στρατεύματος τοῦ Ἱμπραήμ.

Ἐκ τῶν χιλίων ὀκτακοσίων ἱππέων δὲν ὑπάρχουσιν εἰμὴ τὸ τρίτον περίπου, διότι τοῦλάχιστον χίλιοι διακόσιοι ἄραβες ἀπέθανον κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ταξιδίου. Τὸ ἱππικὸν τοῦτο, παρὰ πολὺ καλὸν, εἶναι ὠπλισμένον μὲ πιστόλας, μὲ τουφέκια καὶ μὲ σπάθας. Πολεμεῖ ἀτάκτως, οὐδ' ἔχει γυνῶσιν καμμιᾶς τῶν εὐρωπαϊκῶν κινήσεων. Μάχεται καὶ προσβάλλει διεσπαρμένον, κατὰ τὸ σύστημα τῶν βερσαλιέρων. Εἶναι ἄριστον ἐλαφρὸν ἱππικὸν καὶ πολὺ ἐπίφοβον εἰς ὁμαλὸν πεδίου, διότι ἔχει ἵππους λαμπροὺς. Τέσσερες βέηδες, τῶν ὁποίων δὲν γνωρίζω οὔτε τὰ ὀνόματα οὔτε τὴν ἰκανότητά, διοικοῦσι τοιοῦτον ἱππικόν.

Γυμναστὴς τῶν μύρων, οἵτινες ἀποτελοῦσι τὴν Σωματοφυλακὴν τοῦ Ἰβραήμ Πασσᾶ, εἶναι ἕνας κάποιος Βολωνίνης ἐκ Πεδεμοντίου, ἀρχαῖος στρατιώτης τοῦ Ναπολέοντος, μὴ λαδὼν μέρος εἰς τὴν κατὰ τοῦ Πεδεμοντίου ἐκστρατείαν, ὑπηρετεῖ τοὺς τούρκους ἐκ κλίσεως. Δὲν γνωρίζει εἰμὴ μόνον τὴν θεωρίαν τὴν ὁποίαν εἶναι εἰς θέσιν κάποτε καὶ νὰ ἐφαρμόζῃ.

Γυμναστὴς τῶν ὅλων ἀνυπάρχτων σκαπανέων εἶναι ὁ Ἀλβερτίνης· περὶ τούτου δὲ σοὶ λέγω τίποτε, διότι τὸν γνωρίζεις. Εἶναι δὲ καὶ ἕνας λεγόμενος Τσούκολη, ἀπὸ τὸ Μιλάνον, ὅστις θεωρεῖται ὑπασπιστής μου, ἄνθρωπος μικρόψυχος, φλύαρος, ψεύστης, ἀμαθέστατος καὶ εἰς τὴν μηχανικὴν καὶ εἰς τὴν πόλεμικὴν τέχνην· καὶ τίποτε, τίποτε.

Ὅλοι αὐτοὶ οἱ γυμναστές, περὶ τῶν ὁποίων σοὶ ἔκαμα λόγον, δὲν ἐξαιρῶ δὲ τὸν Ἀλβερτίνην, εἶναι ἐκ ποταποῦ συμφέροντος τοῦρκοι, ἐκ ψυχῆς καὶ καρδίας καὶ διὰ τοῦτο ἀνάξιοι χάριτος. Δὲν σοὶ ὁμιλῶ περὶ τῶν τούρκων ἰατρῶν, φανατικωτάτων καὶ ἐκείνων, ἐξαιρέσει μόνον ἑνὸς λεγομένου Γουακρίνου, τὸν ὅποιον ὑπερβολικὰ ἐκτιμῶ διὰ τὸν ἄριστον χαρακτῆρά του.

Οἱ αἰγύπτιοι πυροβοληταὶ εἶναι ἐλαχίστης ἀξίας. Ἀδαιεῖς οἵσδ' ἥποτε θεωρίας, δὲν ἔχουν εἰμὴ μίαν πρακτικὴν ἑλλιπῆ καὶ ἐπὶ βάσεων σαθρῶν ἢ ἀκολουθία των γελοία. Τοιούτου εἶδους στρατὸς δὲν θὰ προξενήσῃ βεβαίως μεγάλας ζημίας εἰς τοὺς Ἕλληνας. Οἰάξιωματι-

καὶ τοῦ Μηχανικοῦ δὲν εἶναι εἰμὴ ὁκτὼ μηχανικοί, στρατιωτικοί μόνον κατ' ὄνομα, ἀφοῦ ὅχι μόνον νὰ κάμουν μίαν ἀνχγνώρισιν δὲν εἶναι εἰς θέσιν, ἀλλὰ οὐδὲ καὶ ἐννοοῦν τί σημαίνει ἀνχγνώρισις, οὐδὲ τίνι τρόπῳ προσβάλλεται ἢ ὑπερχτπιζέται μία θέσις. Ἐντελῶς ἀγνοοῦντες τὰ ἐν πολέμῳ χρέη τῶν καὶ μὴ ἔχοντες οὐδὲ τὴν ἐλαχίστην ιδέαν περὶ προσβολῆς καὶ ἀμύνης τῶν θέσεων, εἶναι ἔτι ὀλιγώτερον ἐπιφοβοὶ ἢ οἱ πυροβοληταί.

Ὑπάρχον τέσσαρες μόνον λόχοι σκαπανέων. Οἱ δύο εἶναι ἤδη αἰχμάλωτοι εἰς τὴν Πελοπόννησον, καὶ οἱ ἕτεροι δύο διαλυθέντες ἐπέστρεψαν εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν. Δὲν ἔχουσιν οὗτοι εἰμὴ τὸ ὄνομα μόνον τῶν σκαπανέων. Οὐδεὶς ἐξ αὐτῶν ἤνοιξέ ποτε χάνδακα ἢ κατεσκεύασε, ἂν ὅχι ἄλλο, μίαν κάλκθον ἐξ ἐκείνων, τὰς ὁποίας παρκαγεμίζουν μὲ χῶμα καὶ μὲ λίθους πρὸς προφύλαξιν τῶν κανονίων.

Μὴ λογαριάζετε λοιπὸν σκαπανεῖς εἰς τὴν αἰγυπτιακὸν στρατόν, καθὼς μήτε εἰδικούς δι' ὑπονόμους, τῶν ὁποίων μήτε τὸ ὄνομα δὲν γνωρίζουν. Τὸ μηχανικὸν εἶναι κυριολεκτικῶς ἀπολύτως τίποτε. Τὸ πεδινὸν πυροβολικὸν συνίσταται ὅλον εἰς ὁκτὼ τηλεβόλα τῶν 6 καὶ τῶν 4, εἰς τρία μυδροβόλα τῶν 6 δακτύλων, εἰς δύο πυροβουλαρχίας τῶν 18. Τὸ δὲ ὀρειβατικὸν σύγκειται ἐκ δύο μόνον τηλεβόλων 2—3 λιτρῶν ἑκαστον. Πρὸς μεταφορὰν τοσούτων τηλεβόλων δὲν ὑπάρχουν εἰμὴ μόνον ὁκτὼ κιβώτια, ἐξ ὧν τὰ πέντε σχεδὸν ἄχρηστα. Τίποτε ἐξ ὧν ἐκείνων τῶν μηχανημάτων, τῶν ἀνχγκίων εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοιούτων πυροβολικῶν. Τὸ πυροβολικὸν σῶμα δὲν ἔχει οὔτε ἐν μέρος ἀσφαλὲς πρὸς στρατωνισμόν, οὔτε τὰ ἐργαλεῖα τὰ χρήσιμα καὶ ἀνχγκία εἰς τὰς διχφύρους ὑπηρεσίας του. Πολιορκητικὰ τηλεβόλα δὲν ὑπάρχουν ὅλως δι' ὅλου εἰς τὸ αἰγυπτιακὸν στράτευμα. Ἐκεῖνα, διὰ τῶν ὁποίων προσβάλλουν ἤδη τὸ Ναυαρίνον, ὡς ἐπίσης καὶ τὰ ὀλίγα ὄργανα πρὸς κατσκευὴν τῶν κανινοστοίχιων τῆς πυρίτιδος, τῶν σφαιρῶν, τῶν ὀβίδων, ἐλήφθησαν ὅλα ἀπὸ τὴν θέσιν ταύτην τῆς Μοθώνης.

Ἡ ταυτότης εἰς ὅλους τοὺς κλάδους τῆς ὑπηρεσίας, ἡ πειθαρχία, τὸ ἠθικόν, τὸ ὁμοιόμορφον τῆς ἐκγυμνάσεως ἐλλείπουσιν ἐξ ὁλοκλήρου ἀπὸ τοῦ αἰγυπτιακοῦ στρατεύματος, τὸ ὅποῖον εἶναι πάντῃ ἑσπερημένον Ἐπιτελείου. Αὐτὸς ὁ Πασσᾶς δὲν ἔχει πλησίον τοῦ ἑνα ἀξιωματικόν, ὅπως μεταδίδῃ τὰς διαταγὰς του, ἀλλὰ τὰς κοινοποιεῖ διὰ τινων ὑπηρετῶν του λεγομένων Τζαούς.

Ἐλλεῖπει Ἐπιμελητείας, ἐνῷ ἡ Μοθὼν ἔχει ἀφθονίαν ζωοτρο-

φιῶν, τὰ στρατεύματα λιμώττουν ἕνεκα τῆς ἀνωμαλίας τῶν διανομῶν.

Ἡ ὑγειονομικὴ ὑπηρεσία φρίκη. Οἱ ἀσθενεῖς καὶ οἱ τραυματίζι καίντχι κατὰ γῆς ἐλλείπει στρωμνῶν. Δὲν ὑπάρχει εἰμὴ ἐν μόνον κυτίον χειρουργικῶν ἐργαλείων δι' ὅλον τὸ στράτευμα. Καταφρηνὴς ἐλλειψίς φαρμάκων καὶ παντὸς ὅ,τι εἶναι ἐπάναγκες εἰς ἐν Νοσοκομεῖον, τόσον διὰ τὴν χειρουργικὴν καθὼς καὶ διὰ τὴν ἰατρικὴν. Δὲν εἶναι παρόντες εἰς τὸ στράτευμα εἰμὴ δύο χειροῦργοι, δύο ἱατροὶ καὶ δύο φαρμακοποιοί.

Ἡ ἐκγύγκσις τῶν στρατευμάτων ποικίλλει ἀνχλόγως τῶν μέσων καὶ τῶν γνώσεων τῶν γυμναστῶν, καὶ διὰ τοῦτο δὲν εἶναι ὁμοιόμορφος.

Ἡ πειθαρχία εἶναι ἡ τῆς μάστιγος, εἰς τὴν ὁποίαν ὑπόκειται ὄχι μόνον καὶ οἱ κατώτεροι ἀξιωματικοί, ἀλλὰ καὶ οἱ λοχαγοὶ καὶ οἱ ταγματάρχαι. Οἱ ἀξιωματικοὶ τῶν στρατευμάτων εἶναι ὅλοι Τούρκοι, ἐξ ὧν ὀλίγιστοι γνωρίζουν ἀνάγνωσιν καὶ γραφὴν· τὸ κακὸν δὲ τοῦτο εἶναι κοινὸν καὶ εἰς τοὺς ταγματάρχας.

Στρατιῶται καὶ ὑπαξιωματικοὶ εἶναι ὅλοι ἄρχδες, οἵτινες μάχονται ὡς μηχαναί, ἄνευ γνώσεως, ἄνευ διακρίσεως, ἀλλ' ὠθούμενοι μόνον ἐκ τῆς κινήσεως ἡ ὁποία τοῖς ἐπιτάσσεται. Εἴμαι βεβαιότατος, ὅτι εἰς πρώτην ἀντίστασιν θὰ ὑποχωρήσουν, καὶ εἰς πρώτην σφοδρὰν προσβολὴν θὰ στρέψωσι τὰ νῶτα, μετ' αὐτῶν δὲ καὶ οἱ ὅμοιοι με αὐτοὺς ἀξιωματικοὶ των.

Ἐκτὸς τῶν δυνάμεων, τὰς ὁποίας σοῦ περιέγραψα, περιμένει ὁ Πασσᾶς ἐξ Ἀλεξανδρείας δύο ἔτι Συντάγματα πεζικοῦ ἐκ τεσσάρων χιλιάδων ἑκαστον, καὶ ἐξακισχιλίους Ἀρναούτας, ἡ Ἀλβανούς ἐκ Κρήτης, ἐξ ἐκείνων οἵτινες καθυπέταξαν ἐν μέρει ἐκείνην τὴν Νῆσον.

Καλῶς γνωρίζεις πόσῃ καὶ πόσον μεγάλην σημεσίαν θὰ εἶχε τὸ νὰ ἐμποδισθῇ ἡ ἀφίξις αὐτῆς τῆς ἰσχυρᾶς ἐπικουρῆς πρὸς τὸν Ἰδρυμ Πασσᾶν. Ὁ Ἑλληνικὸς στόλος ἤθελε παράσχει μεγάλην ὠφέλειαν εἰς τοὺς ἀγωνιστὰς τῆς ξηρᾶς. Φώναζε, κρυγάζε δσον δύνασαι, ὅπως ὁ Ἑλληνικὸς Στόλος ἀνχλάβῃ νὰ ἐκτελέσῃ τοῦτο τὸ σχέδιον. Τὸ αἰγυπτιακὸν στράτευμα εἰς τὴν Πελοπόννησον εἶναι ἐντελὼς ἐστερημένον τῶν ἀνγκαιούντων μεταγωγικῶν μέσων, οὔτε δύναται νὰ ἔχῃ τοιαῦτα, διότι οὐδέποτε εἶχε, οὔτε ἠξέυρει νὰ τὰ χρησιμοποιήσῃ. Τῶρ δὲν ἔχει εἰμὴ διακοσίας περίπου φορτηγούς ἡμίονους, ἐν μέρει συνηγμένους ἐδῶ καὶ ἐν μέρει ἀνηκούσας εἰς τὴν ἀκολουθίαν του.

Ἄλλ' ὁ Ἰβραήμ Πασσᾶς, ἐξ ὧων ἡδυνήθην νὰ ἐξιχνιάσω, ἐνήργησε νὰ τῷ ἀποστείλωσιν ἀπὸ τὴν Κρήτην πεντακοσίας ἡμιόνους καὶ ἵππους, ἰσχυροὺς δὲ παρήγγειλεν εἰς τὴν Πρέβεζαν, καὶ πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ἐνδύλωσε αὐστριακὰ πλοῖα διὰ νὰ μεταβῶσι νὰ τὰ παραλάβωσι, πληρώσας διὰ ναῦλον τριάκοντα ἐξ τάλληρα δι' ἕκαστον ἡμίονον. Ἐπομένως καλῶς ἐννοεῖς ὁποῖαν καὶ πόσον μεγάλην σημασίαν ἤθελεν ἔχει τὸ νὰ ἐμποδίσῃ ὁ ἐλληνικὸς στόλος ἀντὶ πάσης θυσίας τὴν ἐνταῦθα ἄφιξιν τοιούτων μεταγωγικῶν μέσων, ἣ τοῦλάχιστον νὰ προσπαθῇ νὰ τὴν ἐπιβραδύνῃ.

Ἐμαθον προσέτι, ὅτι αἱ φορτοτικαὶ τῶν ἡμιόνων θὰ γίνουσι κατὰ τρόπον ὥστε νὰ φαίνεται ὅτι εἶναι ἰδιοκτησία τῶν πλοίαρχων, οἵτινες θὰ λάβουν τὰ χρετὰ των δι' Ὀδησσόν. Κάμε τρόπον νὰ μάθουν τοῦτο οἱ διοικηταὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ στόλου.

Τεσσαράκοντα περίπου πλοῖα, Τουρκικὰ καὶ Εὐρωπαϊκὰ, διασκορπισθέντα ὑπὸ τρικυμίας τῇ 3 παρελθόντος Ἰανουαρίου, κατέφυγον εἰς Ἀλεξανδρείαν, ἐκεῖθεν δὲ πρὸ 20 ἡμερῶν ἀνεφάνισαν εἰς ταῦτα τὰ ὕδατα. Ὁ Ἑλληνικὸς στόλος πρέπει νὰ τὰ παρακωλύσῃ τοῦ νὰ καταπλεύσουν εἰς τὸν λιμένα τοῦτον, καὶ πρὸ παντὸς νὰ προσπαθῇ πάσῃ δυνάμει νὰ τὰ κυριεύσῃ καὶ ὅσα ἐξ αὐτῶν φέρουν τουρκικὴν σημαίαν νὰ τὰ συλλάβῃ. Ἀχ Πέπε μου! Οἱ θριάμβοι τοῦ στόλου θὰ εἶναι οἱ ἀληθεῖς πρόδρομοι τῶν θριάμβων τῶν ἐλληνικοῦ στρατοῦ τῆς ξηρᾶς, ἀλλὰ πρέπει νὰ τοὺς ἐπιδιώξουν καὶ νὰ τοὺς ἐξασφαλίσουν. Τὸ κατ' ἐμὲ ἔχω πεποιθήσιν, ὅτι κατὰ τὸ τρέχον ἔτος θὰ γίνουσι ἐχθροπραξίαι μᾶλλον κατὰ θάλασσαν ἢ κατὰ ξηράν, κατὰ συνέπειαν δὲ ἡ ἐλληνικὴ κυβέρνησις δεόν νὰ καταβάλλῃ πᾶσαν προσπάθειαν καὶ νὰ μεταχειρισθῇ ὅλα τὰ μέσα της πρὸς ἐνίσχυσιν τοῦ στόλου, ἵνα παρακωλύσῃ τὴν ἄφιξιν τῶν ἐπικουριῶν καὶ ἐπέλθῃ ἐκ τούτου ὁ ὕληρος τοῦ αἰγυπτιακοῦ στρατοῦ. Ἐλπίζω, ὅτι ἡ ἐπιβραδύνσις τῆς ἀφίξεως (Μὲ διέκοψαν ἄγνοα τί ἔγραφα· ἐξακολουθῶ). Εἶμμι τῆς γνώμης, ὅτι ὁ ἐλληνικὸς στόλος, ὅταν παρακωλύσῃ τὴν ἄφιξιν τῶν ἐπικουριῶν καὶ τῶν ἡμιόνων, πρὸ πάσης ἄλλης ἐνεργείας δεόν ν' ἀποκλείσῃ τὸν λιμένα τοῦτον τῆς Μοθώνης, εἰς τὸν ὅποιον καταπλέουσι καθ' ἐκάστην ἐξ Ἀλεξανδρείας πολλὰ καὶ διάφορα πλοῖα φορτωμένα ζωοτροφίαις καὶ ἄλλα εἶδη, ὧν ἔχει ἀνάγκην τὸ αἰγυπτιακὸν στρατευμα.

Τῇ 8 Ἀπριλίου 1825

Μολονότι μένω ἐν Μοθώνῃ μὲ ἄδειαν τοῦ Πασσᾶ, διὰ νὰ θεραπευθῶ ἐκ τοῦ λευκώματος, μετέβην ἐπίτηδες εἰς τὸ ὑπὸ τὸ Ναυα-

ρίνον στρατόπεδον, ὅπως ἐξιχνιάσω τίποτε περὶ τοῦ πολεμικοῦ σχεδίου τοῦ Ἰβραήμ Πασσᾶ καὶ μυρισθῶ εἰς ὁποῖας ἐπιχειρήσεις διανοεῖται νὰ ἐπιδιοθῇ μετὰ τὴν ἄλωσιν τοῦ Ναυκρίνου. Ἡ δυσάρεστος περὶ πτώσις τοῦ νὰ μὴ εἶμαι εἰς θέσιν, νὰ συνδιαλέγωμαι μετὰ τῶν Τούρκων εἰμὴ διὰ διερμηνέως (διότι δὲν ἤξεύρω γὰρ οὔτε τουρκικὰ οὔτε ἀραβικὰ) μὲ κάμνει νὰ μὴ δύνωμαι νὰ ἐξετάζω καθ' ὃν τρόπον ἐπιθυμῶ. Ἰδοὺ λοιπὸν ὅσα συγκεχυμένα κητώρθωσιν ν' ἀνακαλύψω κατὰ τὰς δύο ἡμέρας.

Ἐν πρώτοις εἶναι ἀνάγκη νὰ σοὶ δώσω μερικὰς πληροφορίας περὶ τοῦ χαρακτηῖρος τοῦ Ἰβραήμ Πασσᾶ, καθ' ὅσον ἡδυνήθην νὰ τὸν γνωρίσω ἐν τῷ διαστήματι ὀκτῶ μηνῶν. Εἶναι ἀμαθέστατος τῆς πολεμικῆς τέχνης, παρουσιάζει ὅχι σπανίως τὴν ἀρετὴν τοῦ στρατιώτου, δηλαδὴ τὴν τόλμην, καὶ εἶναι σχεδὸν καθ' ὁλοκληρίαν ἐστερημένος τῶν προσόντων μετρίου στρατηγοῦ, τοῦτέστι προορατικοῦ, κρίσεως, συνέσεως, στρατιωτικῶν γνώσεων καὶ ἱστορίας. Ἡξεύρει μόνις νὰ γράφῃ. Γνωρίζει μόνις τὰ γυμνάσια ἐνωμοτίας καὶ ἀγνοεῖ τὰ τοῦ τάγματος καὶ τοῦ στρατοπέδου. Οὐδέποτε διώκησε ἢ ἐκίνησε τάγμα. Πῶς θὰ δυνηθῇ λοιπὸν νὰ διοικήσῃ, νὰ παρατάξῃ καλῶς καὶ νὰ ἐκκινήσῃ εἴκοσι τάγματα; Πρόσθε εἰς ταῦτα, ὅτι τὰ αἰγυπτιακὰ στρατεύματα δὲν ἐπιθεωροῦνται, δὲν κάμνουν πρόσκλησιν, οὔτε γραπτὴν ἀναφοράν, ἢ δὲ πειθαρχίαν τοῦ ὀλίγου ἢ διόλου. Συγκείμενα ἐκ δούλων, παριστῶσιν ὅψιν βλακώδους στρατοῦ. Οἱ ἀξιωματικοὶ μέχρι τῶν ταγματάρχων ὑπόκεινται εἰς τὴν μάστιγα. Τὰ τρία τέταρτα τῶν ἀνωτέρων ἀξιωματικῶν καὶ τοῦλάχιστον τὰ ἐννέα δέκατα τῶν κατωτέρων δὲν ἠξεύρουσιν οὔτε ἀνάγνωσιν οὔτε γράφῃν, καὶ ὅλοι ἐν γένει εἶναι ἄγευστοι οἴκας, δὴποτε στρατιωτικῆς ἐκπαιδεύσεως.

Ἐξ ὅσων σοὶ εἶπον θὰ κρίνης, ὅτι ὁ Ἰβραήμ Πασσᾶς δὲν εἶναι κἀτοχος τῆς πολεμικῆς τακτικῆς, καὶ ὅτι δὲν δύναται κατ' οὐδέναν τρόπον νὰ εἶναι. (Δὲν μὲ διέκοψαν ἔπρεπε ὅμως νὰ πύσω πλέον τοῦ νὰ σοῦ γράφω, ἀφοῦ ἀπεφάσισα νὰ κάμω κριτικὰ συμπεράσματα). Αὐτὸς ὅστις δὲν γνωρίζει διόλου τὸν τύπον, εἰς τὸν ὅποιον ἦλθε νὰ πολεμήσῃ, αὐτὸς ὅστις δὲν ἔχει τοπογραφικὸν χάρτην τῆς Πελοποννήσου, αὐτὸς ὅστις, καθὼς σοὶ εἶπον, δὲν ἔχει οἶον δὴποτε Ἐπιτελεῖον, οὐδ' ἔχει ἰδέαν περὶ τῆς σημασίας του, εἶναι ἀνίκανος, πιστευσόν με, νὰ καταστρώσῃ ἐν σχέδιον ἐγχειρήματος, καλῶς σχεδιασμένον, οὔτε ἰδιαιτέρον τοῦ στρατεύματός του, οὔτε συνδυαζόμενον μὲ τὰ ἐγχειρήματα καὶ τὰς κινήσεις τῶν ἐπὶ τὰ Πασσάδων, οἵτινες, ὑπὸ τὰς διαταγὰς του, θὰ ἐπιχειρήσωσιν ἐχθροπραξίας εἰς τὴν Πελοπόν-

νησον, καὶ τῶν ὁποίων τὰς δυνάμεις, ὅλων τῶν ὀπλων ὁμοῦ, ἀναβιβάζουσιν ἐνταῦθα εἰς τεσσαράκοντα πέντε χιλιάδας ἀνδρῶν.

Ἐν τούτοις ὁμοῦ ὁ Ἰβραήμ Πασσᾶς εἶναι δρυστήριος, θαρραλέος, ἐπιχειρηματίας, παρὰτολμος, καὶ σταθερός, ἢ μᾶλλον πείσμων, καὶ ἱκανὸς νὰ θυσιάσῃ ὁλοσχερῶς τὸ στράτευμά του διὰ νὰ ἐπιτύχῃ τὸν σκοπὸν του.

Τὰ αἰγυπτιακὰ στρατεύματα ἤξεύρουσαν νὰ ἐκτελοῦν τὰ γυμνάσια καὶ ὅλα τὰ πυρὰ τῆς τακτικῆς τοῦ 1791, τῆς ὁποίας, καλῶς ἢ κακῶς, ἐκτελοῦσιν ὅλας σχεδὸν τὰς κινήσεις καί, ἐν ἐνὶ λόγῳ, φέρονται ὡς τακτικοί, μολοντί χωρὶς ἀκρίβειαν. Ὁ ἐλληνικὸς στρατός, ὅστις ἀγνοεῖ πάντᾳ ταῦτα, πρέπει ν' ἀποφεύγῃ ν' ἀντιπαραταχθῇ πρὸς αὐτοὺς εἰς τακτικὴν μάχην. Οἱ Ἕλληνες πρέπει νὰ πολεμοῦν τοὺς αἰγυπτίους μὲ ἀψιμυχίς· κατὰ τὴν γνώμην μου, οὗτος εἶναι ὁ μόνος τρόπος, ὅστις μᾶλλον συμφέρει εἰς αὐτούς. Πρέπει νὰ ἐπιτίθενται κατὰ τῶν αἰγυπτιακῶν σωμάτων κατὰ τὰς ὁδοπορίας των, ἐντὸς τῶν στενῶν, εἰς τὰς ὑπωρείας, εἰς διόδους δυσβάτους, εἰς μέρη ἀνώμαλα, δασώδη, εἰς θέσεις ὅπου νὰ εἶναι χάνδρες, ρυάκια, ἄμπελοι, ἀκκυνθες—εἰς τόπους γλοιώδεις, εἰς τοὺς ὁποίους οὔτε τὸ ἱππικὸν των νὰ δύναται νὰ ἐνεργήσῃ, οὔτε τὸ πεζικὸν νὰ ἀναπτύχθῃ ἐν ὧρα μάχης. Τὸ πεζικὸν τῶν Ἑλλήνων πρέπει νὰ ἐξανγκιάζῃ τοὺς ἐχθροὺς νὰ μάχωνται πάντοτε μὲ ἴσας δυνάμεις. Ἐτι δὲ μᾶλλον πρέπει νὰ παρενοχλοῦν τοὺς αἰγυπτίους κατὰ τὰς ὁδοπορίας των καὶ νὰ τοὺς προσβάλλουν πανταχόθεν, νὰ τοὺς καταλαμβάνουν τὴν νύκτα εἰς τὰ στρατόπεδά των, νὰ τοὺς καταπονοῦν, νὰ τοὺς στεροῦν τὸν ὕπνον, νὰ τοὺς παρεκκωλύουν τὴν συγκοινωνίαν, νὰ κατὰσχουν τὰ ταχυδρομεῖά των, νὰ κυριεύουν τὰ ἔργα των, τὰ νοσοκομεῖά των, τὰς ἀποθήκας των καὶ ὅλα τὰ καταστήματά των. Πρέπει, ἐν ἐνὶ λόγῳ, οἱ Ἕλληνες νὰ κάμουν πρὸς τὸν Ἰβραήμ Πασσᾶν καὶ πρὸς τὸ στράτευμά του τόσον ζωηρὸν καὶ ἀδιάκοπον πόλεμον, ὥστε νὰ τὸν φέρουν εἰς θέσιν νὰ παραλύσῃ ἀφ' ἑαυτοῦ.

Νομίζω, ὅτι οἱ Βέηδες δὲν εἶναι σύμφωνοι ὡς πρὸς τὰ σκοπούμενα ἐγχειρήματα μετὰ τὴν ἄλωσιν τοῦ Ναυαρίνου, τὸ ὅποιον, ὡς φαίνεται, προσεβλήθη εἰς ἀκατάλληλον χρόνον, καὶ διὰ τοῦτο ἀντέχει εἰκοσιμῖαν ἤδη ἡμέραν. Τρεῖς εἶναι αἱ ἄχρις ὥρας ὑποβληθεῖσαι γνώμαι. Ἄλλος φρονεῖ, ὅτι πρέπει νὰ μεταβῶσιν εἰς Πάτρας, ἵνα ἐνωθῶσι μὲ τὰ ἐκεῖ στρατεύματα καὶ ἐνεργήσουν κατόπιν εἰς τὸ κέντρον τῆς Πελοποννήσου. Ἄλλος ὑποστηρίζει, ὅτι ἐν πρώτοις πρέπει νὰ βαδίσουν κατ' εὐθείαν κατ' ἐκείνης τῆς πόλεως, ἐκεῖθεν δὲ νὰ ὀδεύσουν

πρὸς τὰς Πάτρας καὶ νὰ διευθυνθῶσι πρῶτον εἰς τὰς Καλάμας, εἴτα δὲ εἰς τὸ Ναύπλιον, ἔδραν ἤδη τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως. Ὁ Ἰβραήμ Πασσᾶς ταλαντεύεται μεταξὺ τῆς πρώτης καὶ τῆς τρίτης τῶν προτάσεων τούτων, κλίνει δὲ μάλλον ὑπὲρ τῆς πρώτης. Ὅποιανδήποτε γνώμην καὶ ἂν ἐγκολπωθῇ, θεωρῶ συνετὸν καὶ ἀσφαλὲς μέτρον μολὶς ἀπομακρυνθῇ ἐντεῦθεν εἰς ἀπόστασιν τριῶν ἡμερῶν, ἐν σῶμα ἐκλεκτὸν ἐκ τῶν καλλιτέρων Ἑλλήνων ν' ἀπειλήσῃ τὴν Μοθώνην, ἥτις εἶναι ἀποθήκη ἀπείρου ποσότητος ζωοτροφῶν, τῶν ἀναμενομένων βοηθειῶν, τῶν στολῶν τοῦ στρατοῦ, τῶν διαφόρων πλεμεφοδίων, τὰ ὅποια φθάνουν καθημερινῶς, τοῦ στρατιωτικοῦ ταμείου, καὶ τῶν ὄχι ὀλίγων χρημάτων τοῦ Ἰβραήμ Πασσᾶ. Τοιοῦτο παράτολμον κίνημα θὰ ἀναγκάσῃ τὸν Βεζύρην ἢ νὰ ἐπιστρέψῃ ὀπίσω διὰ νὰ ἐλευθερώσῃ τὴν Μοθώνην, ἢ ν' ἀποστείλῃ πρὸς τοῦτο μέγα μέρος τῶν στρατευμάτων του. Οὕτως ἢ ἄλλως ματαιοῦνται τὰ σχέδιά του. Τὸ ἑλληνικὸν Σῶμα, ἂν δὲν ὑπερισχύσῃ πρὸ τῆς Μοθώνης τῶν κατ' αὐτοῦ ἀποσταλησομένων δυνάμεων, πρέπει νὰ ὑποχωρήσῃ ἐν ἀνάγκῃ εἰς τύπον ἀσφαλῆ καὶ πρόσφορον, ὥστε νὰ εἶναι βέβαιον ὅτι θὰ νικήσῃ εἰς μάχην. Ἄν δέ, μετὰ τὴν ὑποχώρησίν του, τὰ αἰγυπτιακὰ στρατεύματα ἐγκαταλείψωσι τὴν Μοθώνην, πρέπει ἐκ νέου νὰ τὴν ἀπειλήσῃ, νὰ ἐπαναλαμβάνῃ, δὲ τὸ ἐγχείρημα τοῦτο, διὰ νὰ ἐπιβραδύνῃ τὰς ἐπιχειρήσεις τοῦ Ἰμβραήμ Πασσᾶ.

Αὕτη εἶναι ἡ κατ'ἀλλήλους στιγμὴ, ἵνα τὸ ἑλληνικὸν σῶμα, ὑπὸ ἀρχηγὸν ἐπιτήδειον καὶ ἐμπειροπόλεμον, πολεμήσῃ, νὰ νικήσῃ καὶ νὰ καταστρέψῃ μέβεβαιον ὄφελος τῶν παίσιον αἰγυπτιακῶν στρατευμα, τὸ ὅποτον εἶναι ἤδη γυμνόν, ἀνυπόδητον καὶ τῷ καθυστεροῦνται μισθοὶ ὀκτὼ μηνῶν. Ὡστε ἐν πάσῃ περιπτώσει πρέπει νὰ ἐπαπειληθῇ ἡ Μοθώνη.

Ὁ Ἰβραήμ Πασσᾶς, ἐνεργῶν ἄνευ κρίσεως καὶ ἄνευ σχεδίου, ἐκπεπονημένου μετὰ γνώσεως καὶ φρονήσεως, ἐν ᾗ περιπτώσει νικηθῇ ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων, ἀγνοῶ ὅποιαν ἀπόφασιν θὰ λάβῃ ὑποπτεύω ὅμως ὅτι θὰ ὑποχωρήσῃ εἰς τὴν Μοθώνην. Ἄν κατορθώσουν ἀπαξ νὰ τὸν νικήσουν, δὲν πρέπει νὰ τὸν ἀφήσουν οὐδὲ στιγμὴν ἡσυχον.

Οἱ αἰγύπτιοι θὰ δισχορπισθοῦν ὡς σύννεφα. Ἐπίσης, ἂν νικηθῇ εἰς ἐκ τῶν ἄλλων πασσάδων, θὰ δύναται νὰ θεωρηθῇ ὁ Ἰβραήμ Πασσᾶς ὡς ἐγγὺς νὰ νικηθῇ καὶ αὐτός. Ἐν τούτοις δὲν θὰ παύσω τοῦ νὰ σοὶ δίδω λεπτομερεῖς πληροφορίας περὶ τῶν ἐνεργειῶν του, ἕως οὗ φθάσῃ ἡ ὥρα νὰ ἔλθω πρὸς σέ.

Σοὶ μεταδίδω συνδιάλεξίν τινα τοῦ ἀρνησιεθνοῦς Σουλεϊμὰν βέη

μετὰ τοῦ ὑπολοχαγοῦ Σκάρπη. Ἐτχάτως ἐφθασεν ἐδῶ μίᾳ γαλλικῇ Κορβέτῃ, τῆς ὁποίας ὁ κυβερνήτης, πρὸς ἐρχόμενος ἐκ Σιρόνης, ἔφερεν εἰς τὸν Ἰβρὰν Πασσὴν τὸ πολεμικὸν σχέδιον, τὸ ὁποῖον ἐνέκρινε τὸ ἐν Κωνσταντινουπόλει Διβάνιον, ὅπως ἐφαρμόσθῃ εἰς τὸν κατὰ τῆς Ἑλλάδος πόλεμον. Τὸ σχέδιον εἶνε γεγραμμένον τουρκιστί, ἑλληνιστί, ἰταλιστί, καὶ γαλλιστί. Ὅλα τὰ τουρκικὰ στρατεύματα, τὰ ὁποῖα ἦσαν εἰς Βλαχίαν καὶ Μολδαυίαν, θὰ συνενωθῶσι μετ' ἄλλων, τὰ ὁποῖα ἐδρεύουσιν εἰς Ρωμανίαν, καὶ θὰ διευθυνθῶσιν ὁμοῦ εἰς τὰ σύνορα τῆς Θεσσαλίας καὶ τῆς Βορείου Ἑλλάδος, διὰ νὰ μείνουν ἐκεῖ ἐπισκοποῦνται, καὶ νὰ μὴ κινήσῃ πρὸς ἐνέργειαν, εἰμὴ μόνον ὅταν ὁ Βεζύρης τῆς Αἰγύπτου νικήσῃ καὶ καθυποτάξῃ ἀρκετὸν μέρος τῆς Πελοποννήσου. Ὁ Νάυαρχος δὲν θὰ προσβάλῃ διὰ τοῦ στόλου τοῦ τὴν Σάμον, οὐδ' ἄλλην τιὰ νῆσον τοῦ Ἀρχιπελάγους, οὔτε κανὲν μέρος τῆς Πελοποννήσου, ἀλλὰ θὰ καταστρέψῃ καὶ θὰ ἐκμηδενίσῃ, ἂν δυναθῇ, τὸν ἑλληνικὸν στόλον. Καὶ ἂν κατορθώσῃ οὕτω νὰ διευθυνθῇ πρὸς τὸ Νάυπλιον, θὰ καθυποτάξῃ τὰς Σπέτσας καὶ τὴν Ἰθράν, εἰτα δὲ καὶ τὴν Σάμον. Δὲν εἶναι κακὸν τὸ σχέδιόν των. Οἱ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐναποθέτουσι λοιπὸν πᾶσαν ἐπιτυχίαν ἐλπίδα εἰς τὸν Ἰβρὰν Πασσὴν. Ὡστε θὰ νευχυγήσῃ τὸ σχέδιον, ἅμᾳ νικηθῇ ὁ Ἰβρὰν. Ἄς στρέψῃ λοιπὸν ἡ Ἑλλὰς τὰς μεγαλειτέρας δυνάμεις τῆς κατὰ τοῦ Ἰβρὰν Πασσᾶ, διὰ νὰ τὸν τσακίσῃ καὶ νὰ τὸν ψήσῃ στὰ κάρβουνα. Μεταξὺ τῶν ἄλλων, τὰ ὁποῖα εἶπεν ὁ Σουλεϊμὰν περὶ τῆς κατὰστάσεως τῶν Ἑλλήνων, οὓς θεωρεῖ ἀφεύκτως χαμμένους, ἐνῷ ἐγὼ φρονῶ ὅτι εὐρίσκονται εἰς τὴν λαμπροτέραν περίοδον τῆς ἐπανστασεώσ των, εἶνε καὶ ἐκεῖνο, ὅπερ ἀνήγγειλεν εἰς τὸ αἰγυπτιακὸν στρατόπεδον τοῦ Ναυαρίνου ὡς ἀναμφίβολον γεγονός, ὅτι ὁ στρατηγὸς Ὀδυσσεὺς ἐζήτησε ἀμνηστειὰν δι' ἑαυτὸν, διὰ τὸν στρατὸν του καὶ διὰ τὴν οἰκογένειάν του παρὰ τοῦ Σουλτάνου, πρὸς ὃν ἀντὶ χρηματικοῦ τινος ποσοῦ, θὰ παρχωδῶσῃ τὰς θέσεις, τῶν ὁποίων τὴν ὑπεράσπισιν ἀνέθηκεν εἰς αὐτὸν ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις. Δὲν δύναμμι νὰ πιστεύσω, ὅτι θὰ προβῇ εἰς τοιαύτην καὶ τοσαύτην ἀπιστίαν ἄνθρωπος ὡς ὁ Ὀδυσσεὺς, ὅστις τοσαύτας καὶ τόσας σημαντικὰς ὑπηρεσίας προσήνεγκεν εἰς τὴν Πατρίδα του καὶ τὸν ὁποῖον καλύπτει ἀφθίτος δόξα. Ἐν τούτοις ὅμως τὰ πάντα δυνάττα, ἢ δὲ προσοχὴ οὐδέποτε βλάπτει. Ὅστις προφυλάττεται καλὰ στέκει καλλίτερον προσοχὴ λοιπὸν, προσοχὴ !

Ὀλίγας λέξεις ἤδη περὶ τοῦ τρόπου, ὃν ἐπρότεινεν ὁ Σουλεϊμὰν εἰς τὸν Ἰβρὰν Πασσὴν πρὸς καταπολέμησιν τῶν Ἑλλήνων. Ὁ Αἰ-

γυπτιακὸς στρατὸς πρέπει νὰ ὁδοιπορῇ μόνον 5-6 ὥρας τὴν ἡμέραν, καὶ νὰ στρατοπεδεύῃ εἰς θέσιν ἀνκπυτικὴν καὶ ἀσφαλῆ, εἰς τὴν ὁποῖαν ἀφοῦ ἐγείρῃ ἐν ἡ πλείονα μεγάλα ὀχυρώματα, νὰ ἀφίγῃ δύο τρεῖς ἢ τέσσαρας ἑκατοστῆς ἀνδρῶν, νὰ κάμνῃ ἐκεῖ ἀποθήκην ζωοτροφῶν καὶ ὄπλων καὶ οὕτω νὰ ἐξακολουθῇ ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν, μεχρὶσοῦ καθυποταχθῇ ὅλη ἡ Ἑλλάς. Ἐν σῶμα δὲ ἐφεδρείας πρέπει νὰ ἦναι προωρισμένον ὅπως συνδῇ πρὸς ἄλληλα ταῦτα τὰ στρατιωτικὰ καταστήματα δι' ὁδῶν εὐρυχώρων καὶ ἀμαξιτῶν. Διὰ τοιούτου μέσου, ἂν δὲν ἀπαυῶμαι, κατάρθωσεν ὁ Καίσαρ νὰ ἐξασφαλισθῇ ἐντελῶς εἰς τὴν Γαλατίαν. Πλὴν τούτων ἐπρότεινε νὰ φέρουν ἀπὸ τὴν Αἴγυπτον ὀρδᾶς δούλων, διὰ νὰ σχηματίζουν ἀποικίας εἰς ὅλους τοὺς ἀνωτέρω τόπους καὶ χωρία, πυρπολοῦντες καὶ καταστρέφοντες τοὺς Ἑλλήνας κατοίκους. Φρικώδης καὶ ἄτιμος πρότασις, ἥτις μὲ κάμνει νὰ φρίττω ἐξ ὀργῆς καὶ ἀγανακτήσεως, ἐνῶ σοὶ τὴν γράφω. Κατὰ καλὴν τύχην τῶν Ἑλλήνων, ὁ Ἰβραῆμ πασσᾶς, αἱματώδους καὶ βιαίου χαρκατῆρος, δὲν ἀπεδέχθη τὰς προτάσεις του ταύτας, ἀξίας μόνον ἐνὸς ἀνανδροτάτου ἀρνησιπάτριδος καὶ τῶν ὁποίων ἔγιναν καὶ γίνονται ἡγῶ ἕνας κκεντρεχέστατος Ἀλβερτίνης, ἕνας Μουρί, ἕνας Γικχομέτης, Βολωνίνης, Σκάρπης, Λούκεζης, Τρόνκης, Ζούκο-λης, καὶ ὁ ἱατρὸς Ἰκνύβας, κατὰ τῶν ὁποίων τρέφω πάθος τρομερᾶς καὶ παρὰδειγματικῆς ἐκδιζήσεως.

Εἰς τὰς ιδέας, τὰς ὁποίας ἀνωτέρω σοὶ ἐξέθηκα, περὶ τοῦ τρόπου, καθ' ὃν πρέπει νὰ πολεμηθῶσιν ἐν Ἑλλάδι οἱ Τοῦρκοι καὶ οἱ Αἰγύπτιοι, προθέτω καὶ ταῦτα. Αἱ πόλεις, αἱ κωμοπόλεις καὶ τὰ χωρία, ὅσα κεῖνται εἰς ὀχυρὰς θέσεις, ἀνάγκη ν' ἀντιτάξωσι ζωηράν καὶ πεισματωδεστάτην ἀντίστασιν. Πρὸς τοῦτο πρέπει νὰ ἐνισχύσωσι τὰς θέσεις ταύτας, ἀνεγείροντες ὀχυρώματα ἢ πύργους μὲ πολεμιστρὰς, ἐμπροσθεν τῶν ὁποίων νὰ εἶναι χάνδακες κατὰ μῆκος ὧν τῶν ὁδῶν, αἱ ὁποῖαι ἄγουσιν εἰς τὸ στρατόπεδον. Νὰ ἀνοίξουν πολεμιστρὰς εἰς τοὺς τοίχους ὧν τῶν ἀπέναντι τοῦ στρατοπέδου οἰκιῶν καὶ νὰ κτίσουν καλὰ ἔλας τὰς θύρας καὶ τὰ παράθυρα. Τὰ αἰγυπτιακὰ στρατεύματα, μὴ δυνάμενα, ἐλλείψει καταλλήλων ὁδῶν, νὰ φέρωσι μεθ' ἑαυτῶν τὰς ἀναγκαιοῦσας πεδινὰς πυροβολαρχίας των, θ' ἀναγκασθῶν νὰ προσβάλουν τὰς θέσεις ἐκεῖνας διὰ τῶν τουφεκιῶν. Καλῶς γινώσκεις, ὅτι ὁ Βάσιγκτων ἐβράδυνεν ἐπὶ δύο ἔτη τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς Πικτιδίου, χρονοτριβήσας μετὰ τοῦ στρατεύματός του εἰς τὴν Φιλαδέλφειαν, διότι δὲν ἠδύνατο νὰ ἐκτοπίσῃ ἐν τάγμα Ἀγγλων, τὸ ὁποῖον εἶχεν οὕτω ὀχυρωθῇ ἐν τινὶ οἰκίᾳ. Ὅσους τόπους

δὲν δυνήθουν νὰ ὑπερκατίσουν κατὰ τοιοῦτον τρόπον, νὰ τοὺς καύσουν, νὰ τοὺς κατστρέψουν. Νὰ φονεύσουν ὅλα τὰ μεγάλα ζῶα, καθὼς καὶ τὰ φορτηγά, τὰ ὁποῖα δὲν εἶναι δυνάτουν νὰ προφυλαχθῶν. Νὰ καύσουν, νὰ κατστρέψουν, νὰ ἐξαφάνισουν ὅλας τὰς ζωτροφίας, ὅσας δὲν δύνανται νὰ μεταφέρουν εἰς τόπον ἀσφαλῆ. Τέλος, νὰ μὴν ἐγκαταλείψουν εἰς τὸν ἐχθρὸν τίποτε, τὸ ὅποῖον νὰ χρησιμεύσῃ εἰς διατροφήν του, διότι κατὰ τὰς ὁδοιπορίας του δὲν δύνανται νὰ φέρῃ μεθ' ἑαυτοῦ ζωτροφίας εἰμὴ δι' ἓνα μῆνα. Τὰς γυναῖκας, τὰ παιδιά τοὺς γέροντας καὶ ὅσους δὲν δύνανται νὰ φέρουν ὅπλα, νὰ τοὺς μεταφέρουν εἰς μέρος ἀσφαλές. Τέλος δὲ ὀφείλουν οἱ Ἕλληνες νὰ κατστρέψουν, νὰ καύσουν, νὰ ἐξαφάνισουν πᾶν ὃ, τι ἀδυνατοῦσι νὰ ἐξασφαλίσουν καὶ δύνανται νὰ δώσῃ εἰς τὸν ἐχθρὸν μέσα διατροφῆς, ἢ μεταφορᾶς, ἢ ἄλλης ἀνάγκης.

Ἐννέα Ἕλληνες, μεταξὺ τῶν ὁποίων ὁ ἀνδρείοτατος Καπετὰν Βασιλιάρης, εἶχον τὴν ἀτυχίαν εἰς δύο συμπλοκάς νὰ συλληφθῶν αἰχμάλωτοι ὑπὸ τῶν αἰγυπτιακῶν στρατευμάτων. Οἱ δυστυχεῖς οὗτοι ἐδέθησαν δι' ἀλύσεων ὡς ἄγρια θηρία καὶ στενάζουν ἐντὸς ὑγροτάτου ὑπογείου. Ἰδοὺ πῶς μεταχειρίζεται ὁ πανίσχυρος καὶ γενναῖος Ἰβραήμ Πασσᾶς τὰ θύματά, τὰ ὁποῖα τοῦ πολέμου ἡ τύχη ἔκκαμε νὰ πέσουν εἰς τὰς χεῖράς του. Θηριώδης πάντοτε καὶ πάντοτε βάρβαρος, διψᾷ αἷμα καὶ ἐρείπια καὶ ὄλεθρον. Ἀλοῖμονον εἰς τοὺς Ἕλληνας ἂν λάβουν τὴν ἀτυχίαν νὰ σαγηνευθῶσιν ἀπὸ τὰς ἀπατηλὰς ὑποσχέσεις του. Οἱ ταλαίπωροι αἰχμάλωτοι ὑποφέρουν πείναν, δίψαν, ψυχος, ἐκτὸς τῶν καθ' ἑκάστην στιγμὴν δεινῶν ὕδρεων τῶν ἀθλίων καὶ ἀνανδροτάτων Τούρκων.

Πρέπει νὰ μάθῃ ὅλη ἡ Ἑλλὰς πόσον φρικωδῶς μεταχειρίζεται ὁ Ἰβραήμ Πασσᾶς τοὺς Ἕλληνας αἰχμαλώτους, καὶ ὁποῖαν πανωλεθρίαν ἀπειλεῖ ἡ ἀπάνθρωπος μανία του εἰς τοὺς εὐγενεῖς καὶ γενναίους προμάχους τοῦ Ναυαρίνου διὰ τὴν πεισματώδη ἄμυναν, τὴν ὁποῖαν ἀντιτάσσουσιν εἰς αὐτόν. Ἐχει ἀπόφασιν νὰ τοὺς ἀποκεφαλίσῃ ἂν δὲν παραδοθῶσι πρότερον. Καὶ εἶναι σήμερον ἡ εἰκοστὴ πρώτη ἡμέρα τῆς ἡρωικῆς ἀντιστάσεώς των.

Ὁ φίλος Σκάρπας, ὅστις ἔρχεται πρὸς σέ, θὰ σοὶ δώσῃ τὰ ἔγγραφα ταῦτα. Καὶ ὁ Β. Κ. ἐπίσης ὡς καὶ ἐγώ, ἔλαβε πιστοποιητικὸν παρὰ τοῦ ἀ. Β. Ἰν. τὸ ὅποῖον δὲν ἔλαβον. Ἐπιθυμῶ νὰ λάβῃ ἐν ἀκόμῃ καὶ δι' αὐτόν. Κάμε τον νὰ ἐπιτύχῃ ὥστε νὰ τὸ λάβῃ.

Τὸ παράσημόν μου τοῦ τάγματος τῶν δύο Σικελιῶν, καθὼς καὶ τὸ μετὰλλιον τιμῆς, μαζὶ μὲ ὅλα τὰ πράγματά μου καὶ βιβλία μου,

εἶναι εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν. Θὰ σοὶ τὰ φέρω ἐγὼ ὅτ' ἐλθῶ αὐτόθι. Ἦρχισα νὰ κάμνω τὰ ἀνγκυκλῖα διαβήματα, ὅπως λάβω ἄδειαν νὰ ἐπιστρέψω εἰς τὴν Αἴγυπτον, διότι δὲν ἔχω καθόλου ὄρεξιν νὰ ἀφίσω εἰς τὴν Μοθώνην φιλοδώρημα μισθοῦς ἐκ χιλίων πεντακοσίων ταλάντων, ὅσα ἐντὺς δύο μηνῶν θὰ μοὶ ὀφείλωνται, καὶ διότι θέλω νὰ παραλάβω τὰ πράγματά μου καὶ τὰ βιβλία μου.

* 182. Η ΕΝ ΖΑΚΥΝΘΩ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΠΡΟΣ
ΠΡΟΣ Α. ΤΣΑΜΑΔΟΝ

(Φάκελ. ἀριθ. 3018).

Πρὸς τὸν γενναιότατον κ. Ἀναστάσιον Τσαμαδόν.

Ἐκ Ζακύνθου τῇ 6 Ἀπριλίου 1825. Ἐ.ν.

Οἱ ἐνταῦθα ἡμέτεροι συμπατριῶται καὶ ὁμογενεῖς, κινηθέντες ἀπλῶς ἀπὸ φιλελληνισμόν, προθυμοποιῶνται, ὡς ἄλλοτε ἐδείχθησαν εἰς ὅλας τὰς περιστάσεις τῶν ἡμετέρων ἐλλήνων, νὰ προφθάσῃ καὶ τώρα τὴν ἀνάγκην τῆς ἐν τῷ φρουρίῳ ἐλληνικῆς δυνάμεως ἀπὸ τρώφικα. Ὡστε λάβετε τὴν φροντίδα νὰ περιλάβητε πρὸς ὧραν 63 καντάρια παξιμαῖα, τὸ ὅποῖον θέλετε ἐξοικονομήσει κατὰ τὸν ὅποιον τρόπον στοχασθῇτε ἀνγκυκλιότερον καὶ ὅπως σᾶς φανῇ ὠφελιμώτερον πρὸς ἔγκαιρον βοήθειαν τοῦ αὐτοῦ ἐλλληνικοῦ στρατοπέδου, ἐνῷ μετ' ὀλίγου ἡμέρας θέλομεν σᾶς διευθίνει ἐτέρην συνδρομήν, συνισταμένην ἀπ' αὐτὸ τὸ εἶδος τροφῶν καὶ ὅ,τι ἄλλο δυνάμεθα.

Σᾶς γνωστοποιοῦμεν προσέτι, ὅτι προλαβόντως ἡμεῖς οἱ ὑπογεγραμμένοι, μόλις ἠκούσαμεν τὴν στέρησιν τροφῶν, τὴν ὁποίαν εἶγον οἱ ἐν τῷ φρουρίῳ τοῦ Νεοκάστρου, κοινοποιημένην ἀπὸ τὸν στρατηγὸν κ. Ἀνγκωνστραῦν πρὸς τοὺς ἐνταῦθα κυρίους Λαδόπουλον, Νικόλαον Δοῦραν καὶ Παναγιώτην Μηλιάνην, ἐπροθυμοποιήθημεν, χωρὶς ἀνβολῆς, νὰ ἀποστείλωμεν πρὸς αὐτὸν τὸν στρατηγόν, ἐξ ἰδίων μας χρημάτων, ὅσα εἶδη διπλασιάζονται εἰς ταύτην τὴν ἐμπερικλειομένην πρωτότυπον ὑπογραφὴν, ὑπογεγραμμένην ἀπὸ τοὺς κυρίους Ἀλέξιον καὶ ἀνεψιοὺς Στεφάνου, οἱ ὅποιοι τοῦ τὰ διηύθυνον δι' ἐπιταγῆς μας μετὰ τὸν μπόγον τοῦ κυβερνήτου Πέτρου Μεσήνη, μετὰ ἐπὶ τούτῳ καὶ ξεχωριστὴν διαταγὴν μας πρὸς αὐτὸν τὸν στρατηγόν, ὅτι, περὶ λαμβανόμενα τὰ εἶδη, συγχρόνως νὰ πληρώσῃ καὶ νὰ ἐγχειρίσῃ

εἰς τοῦτον τὸν κυβερνήτην τὴν πρωτότυπον τιμὴν ἐκείνων τῶν ἀποσταλλέντων εἰδῶν, διὸ μὲ αὐτὰ τὰ χρήματα νὰ προμηθεύσωμεν ἄλλα εἶδη, ὅσα ἤθελε λάβωσι χρεῖαν ἐπομένως. Ἀλλά, κατὰ δυστυχίαν, ἀπετύχαμεν τοῦ σκοποῦ μας, ἐπειδὴ ὁ αὐτὸς στρατηγὸς κ. Ἀναγνωσταρᾶς, ἀφοῦ ἐδιώρισε τὴν ἀπόδοσιν τούτων τῶν τροφίμων εἰς τὴν πρώτην, ὅχι μόνον παρέβλεψε τὴν ἐκπλήρωσιν τῆς παραγγελίας μας, μῆτε καὶ ἐφαντάσθη νὰ μᾶς ἀποστείλῃ οὐδεμίαν ἀπόδειξιν. Καὶ διὰ τοῦτο σᾶς παρακαλοῦμεν νὰ διενεργήσητε τὸν ἐσώκλειστον διορισμόν μας πρὸς τὸν στρατηγόν κ. Ἀναγνωσταρᾶν, δυνάμει τοῦ ὁποίου θέλετε περιλάβει τάλληρα δίστηλα ἐπτακόσια σαράντα ἕνα καὶ ὀβολοὺς ἑννενηντα δύο, ἢ τὴν αὐτῶν ἐκτίμησιν, τὰ ὅποια θέλετε μᾶς τὰ στείλει χωρὶς ἔργητα, ὥπως δυνάμεθα νὰ διενεργήσωμεν τὰ σωτήρια σχέδιά μας πρὸς εὐτυχῇ ἐκπλήρωσιν τῶν χρεώματάων μας. Σᾶς ἀσπάζόμεθα ἀπὸ ψυχῆς καὶ περιμένομεν τὴν ἀπάντησίν σας.

*
* *

Πρὸς τὸν Γενν. Στρατ. κ.

Ἀναγνώσκειν Παπαγεωργίου

Εἰς Νεόκαστρον

Ἐν Ζακύνθῳ τῇ 6 Ἀπριλίου. 1825 Ε.Ν.

Παρρησιαζομένης τῆς παρούσης μας, ἀμέσως θέλετε πληρώσει πρὸς τὸν Ναύαρχον κ. Ἀναστάσιον Τσαμαδὸν τάλληρα δίστηλα ἐπτακόσια σαράντα ἕνα καὶ ὀβολοὺς ἑννενηντα δύο, ἥτοι 741 : 92|100, πρὸς ἐκπλήρωσιν τῆς ἐκτιμήσεως τῶν ἀποσταλλέντων σας εἰδῶν μὲ τὸν μπόγον τοῦ κυβερνήτου Πέτρου Μεσήνη, τὸν ὁποῖον ἐδιωρίσατε καὶ παρέδωκεν εἰς τὸν ἐν πρώτῃ ἐπίτροπόν σας κ. Ἀθανάσιον Φουρναράκην. — Μένομεν.

183. Ε. ΞΕΝΟΥ ΠΡΟΣ Κ. ΔΡΑΓΩΝΑΝ.

(Ἀριθ. 80 ἐγγράφων Ἀλεξ. Ρώμα).

Εἰς Ζάκυνθον.

Εὐγενέστατε κύριε Κωνσταντῖνε Δραγῶνα.

Ἀπὸ Ναύπλιον. τῇ 28|9 Ἀπριλίου 1825.

Εἰς πολλὰς περιστάσεις γνωρίζω, ὅτι ἀνεδείχθη πραγματικῶς καὶ ἡ ἔμφυτος καλοκάγαθία καὶ ὁ πατριωτισμός σας ὁ ἀληθής. Διὰ

ταῦτα τὰ προτερήματά σας καὶ διὰ τὴν ἐν τῷ μεταξύ μας φιλίαν λαμβάνω τὸ θάρρος νὰ σᾶς συστήσω τὸν ὁμοπάτριον καὶ συγγενῆ μου κύριον Δημήτριον Θέμελιν, ἀπὸ τὸν ὅποιον θέλει σᾶς ἔλθει καὶ ἡ παροῦσά μου. Οὗτος ὁ ἄνδρας, διὰ τὰ νουνεχῆ καὶ φιλοπάτρια φρονήματά του, ἐψηφίσθη παρὰ τῆς Σεβαστῆς ἡμῶν Διοικήσεως ὡς μέλος τῆς Νέας Ἐπιτροπῆς τοῦ Μεσολογγίου καὶ εἰς τῶν Ἰενακῶν Διευθυντῶν τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδος, ὅπου ἤδη ἀπέρχεται μεταξύ τῶν σὺν αὐτῷ. Σᾶς παρακαλῶ λοιπὸν διὰ ὅποιανδήποτε ὑπόθεσιν ἤθελε λάβει χρεῖαν νὰ σᾶς ἐπακουμβήσῃ, νὰ προσπαθήσητε μὲ τὸν συνήθη σας ζῆλον καὶ προθυμίαν, διὰ νὰ μείνῃ εὐχάριστος, καὶ θέλετε μὲ ὑποχρεώσει τὰ μέγιστα. Προστάζετε δὲ καὶ ἐμὲ ἐλευθέρως εἰς ὅτι μὲ κρίνετε ἱκανόν. Καὶ μὲ τοιαύτην ἐπιθυμίαν Σᾶς προσκυνῶ καὶ μένω αἰέποτε

Εὐλακρινὴς φίλος καὶ δοῦλός σας

Ε. Ξένος.

*** 184. Η ΕΝ ΖΑΚΥΝΘΩ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΠΡΟΣ ΤΟΝ
Ι'. ΚΟΥΝΤΟΥΡΙΩΤΗΝ**

(Φάκελ. 2123 ἀριθ. 3013).

Πρὸς τὸν Ἐκλαμπρότατον Πρόεδρον

κ. Γεώργιον Κουντουριώτην

Ἐκ Ζακύνθου, τῇ 11 Ἀπριλίου 1825 ε. ν.

Προλαβόντως σᾶς εἰδοποιήσαμεν ὅσον ἐδύνατο νὰ ἐπιστήσης τὴν προσοχήν σας εἰς τὰς προοιμιακὰς ἡμῶν πράξεις. Σᾶς ἐλέγαμεν, ὅτι διὰ τὸ ἐξείρετον καὶ ἀληθὲς μέσον τοῦ στρατηγοῦ βαρῶνος Ἰωσήπου Ροζαρόλ καταγινόμεθα νὰ ἀνοίξωμεν μίαν ἀνταπόκρισιν μὲ τοὺς αὐτοῦ στρατιωτικοὺς πετριώτας, οἵτινες διευθύνουσι τὰ κινήματα τοῦ ἐχθροῦ εἰς Νεόκαστρον, ἢ πρὸς τὸ παρὸν ἐνεργοῦσα αὐτοῦ δύναμις καὶ πᾶν αὐτοῦ σχέδιον. Δυνάμεθα δὲ πρὸς τὸ παρὸν νὰ ὑποβάλωμεν εἰς τὴν σκέψιν σας πῶς ἡμεῖς ἐνηργήσαμεν, διὰ νὰ ἐπιτύχωμεν τὴν πρότασίν μας, ποῖα ἀνιχνεύσαμεν πράγματα καὶ ποῖα εἴμεθα εἰς θέσιν νὰ ἀνκακλύσωμεν ἐπομένως, ὥστε νὰ σᾶς βάλωμεν

εἰς κατὰστκσιν νὰ διχαζήτε εἰς τὴν ἑλληνικὴν δύναμιν ἐκεῖνα τὰ κινήματα τὰ ὁποῖα χρησιμεύουσι διὰ νὰ κατστήσουν τοὺς σκοποὺς τοῦ ἐχθροῦ ἀνωφελεῖς καὶ νὰ τὸν περιστοιχίσῃτε εἰς τρόπον, ὥστε αὐτὸς νὰ μετανοήσῃ, ὅτι αὐθαδίσσε νὰ εὐρεθῇ εἰς τοιοῦτον κινδυνωδέστατον στρατήγημα.

Ὁφελήθημεν ἀπὸ τὴν πρόσκλησιν, ἡ ὁποία ἐγένετο ἀπὸ τινὰς εὐρωπαϊκοὺς εἰς τὸν στρατηγὸν Ροζαρώλ, ὥστε νὰ σχηματίσουν μίαν μηχανήν, ἥτις νὰ δώσῃ πᾶσιν πρόσοψιν, ὅτι αὐτὸς ἐδέχθη· μάλιστα δὲ ἐκάμμεν νὰ γράψῃ ἐκεῖ, ὅτι αὐτὸς εὐχαριστεῖτο νὰ δουλεύσῃ τὸν πατέρα καὶ υἱόν, σατράπας τῆς Αἰγύπτου. Αὕτη ἡ γραφή, ἥτις ἦτον χρεὶς νὰ φερθῇ δημοσίως, ἔπρεπε νὰ διευθυνθῇ εἰς κάποιον χιλιάρχον **Romei**, συμπολίτην του, ὅστις πρὸ πολλοῦ ἦτον, δι' ἐπιταγῆς αὐτοῦ τοῦ στρατηγοῦ Ροζαρώλ, σταλμένος μετὰ τῶν τουρκῶν, μὲ προσποίησην νὰ λάβῃ τὴν δούλευσιν τοῦ Ἱμπραήμ Πασσᾶ, ἀλλὰ μὲ τὸ μόνον τέλος νὰ γνωρίσῃ εἰς αὐτὸν τὰ κινήματα, τὴν δύναμιν, καὶ νὰ τοῦ ἀναφέρῃ πᾶν ὅ,τι πᾶρατηρήσῃ εἰς τὸν ἐχθρόν· καὶ τοῦτο, ἐπειδὴ ὁ αὐτὸς στρατηγὸς ἐλκύετο ἤδη, ὅτι ἔπρεπε νὰ δεχθῇ μετὰ τῶν ἐλλήνων. Διὰ τοιοῦτον λοιπὸν τέλος ἡμεῖς ἀπεστείλαμεν ἐπὶ τούτου, δι' ἰδίων μας βχεῖων ἐξοδῶν, ἓν πλοιάριον μὲ ἰδικὸν μας ἀνθρωπον, ὅστις εἶχε τυχὴν τὴν ἐπιστολήν, καὶ μίαν ἄλλην μυστικὴν, ἡ ὁποία περιελάμβανε, ὅτι δὲν ἔπρεπε νὰ θεωρηθῇ ἀπὸ τινὰ ἄλλον, παρὰ ἀπὸ μόνον τὸν **Romei**, ἔχον τὸ πλοιάριον ροῦμ καὶ ἄλλα τινά, ὡς μὲ τέλος ἐμπορικόν, μετὰ τῶν ὁποίων ἦτον φυλαγμένη ἡ μυστικὴ ἐπιστολή. Ἡ πρῆξις μας ἔλαβε τὴν τελείαν τῆς ἐκπλήρωσιν. Ἀπεκρίθη ὁ **Romei** εἰς ἀπάντησιν μὲ δύο ἐπιστολάς, αἱ ὁποῖαι ἔπρεπε νὰ θεωρηθῶσιν ὡς ὅλους ὑπὸ 2 καὶ 3 Ἀπριλίου ε. ν. Εἰς αὐτάς τὰς δύο ἀποκρίσεις ὑποκρίνεται, ὅτι ὁ **Romei**, θεωρήσας τὰς προτάσεις τοῦ στρατηγοῦ Ροζαρώλ, τοῦ ἀποκρίνεται, ὅτι προσπαθεῖ νὰ εἶναι δεκτὸς ἀπὸ τὸν Ἱμπραήμ Πασσᾶ καὶ ὑπόσχεται νὰ ὁμιλήσῃ πρὸς αὐτὸν συμφερόντως, ὥστε νὰ λάβουν τελείαν τὴν ἐκπλήρωσίν των. Ἐνεχείρισε δὲ τοῦ κυβερνήτου τὴν μυστικὴν ἐπιστολήν, μὲ τὴν ὁποίαν μᾶς ἰδέχσεν ἐπὶ τοῦ παρόντος γενικῶς περὶ πάντων καὶ προειδοποιήσας διὰ πᾶλλας σημαντικὰς μερικότητας. Ὁ αὐτὸς **Romei** δὲν ἔλειψε τοῦ νὰ ὑποχρεώσῃ τὸν ἀνθρωπὸν μας νὰ ὑπάγῃ εἰς Νεόκαστρον καὶ νὰ ἐγχειρίσῃ τρεῖς ἐπιστολάς — μίαν πρὸς τὴν Ἐκκλησιότητα σας, ἄλλην πρὸς τὸν φρούρχον τοῦ Νεοκάστρου καὶ ἄλλην πρὸς ἄλλον, τοῦ ὁποίου δὲν ἐν-

θυμῆται τὸ ὄνομα — περιεχούτως ὁδηγίας τοιούτως, μὲ τὰς ὁποίας χρῶσθε τὴν νὰ ὑπερκατῆξθε ἐκεῖνο τὸ τεῖχος καὶ νὰ ἀποφύγετε πάντῃ κίνδυνον. Ἀφοῦ τὸ πλοιαρίον ἐφθασεν εἰς Νεοκάστρον, διευθύνθη ἐπίτηδες εἰς τὸ πολεμικὸν πλοῖον τοῦ νυάρχου κ. Ἀναστασίου Τσαμυδοῦ καὶ τοῦ ἐγγείρισε τὰς προειρημένους τρεῖς ἐπιστολάς πρὸς ὑμᾶς, ἀφοῦ τὸν ἔκαμε νὰ ἰδῇ τὰς δύο πρώτας, διευθυνομένας δημοσίως πρὸς τὸν ἐν Ζακύνθῳ τοῦτον στρατηγὸν Ροζαρόλ. Αὗται αἱ δύο ἐπιστολαὶ περιεῖχον τὰς πλαστὰς ἀποκρίσεις, χωρὶς νὰ τοῦ γνωστοποιήσῃ ἐκείνην, ἥτις κυρίως περιεῖχον τὴν μυστικὴν ὑπόθεσιν, ὡς πρὸς τὸν σκοπὸν μας. Ὁ νύαρχος κ. Τσαμυδὸς ἔλαβεν ἀντίγραφον ἀπὸ αὐτὰς τὰς δύο δημοσίας, ὅ,τι δὲν ἠδυνήθη νὰ πράξῃ εἰς τὴν μυστικὴν, καὶ ἂν τοῦ ἤθελεν εἶσθαι παρρησιασμένη, ἐπειδὴ ἦτον γραμμὴν μυστηριωδῶς οὔτε ὁ Κυβερνήτης εἶχε τὸν τρόπον νὰ τὴν ἀνκαλύψῃ. Ἡμεῖς δὲ εὐχαριστοῦμεθα ὅτι, τὸσον ἢ Ἐκλαμπρότης σας, ὅσον καὶ οἱ ἄλλοι, πρὸς τοὺς ὁποίους ἐγράψεν ὁ Romei, ἐδυνήθητε νὰ ἐννοήσητε τὴν περιεχομένην εἰς τὴν μυστικὴν ἐπιστολὴν ὑποθέσιν ἀπὸ τὰς αὐτοῦ διευθυνομένας ἐπιστολάς πρὸς ὑμᾶς. Διὰ νὰ σᾶς κάμωμεν δὲ νὰ γνωρίσητε τὰς μυστικὰς καὶ δημοσίας, ἰδοὺ σᾶς ἐμπρικλείομεν εἰς τὴν παροῦσαν τὰ ἀντίγραφα τῶν αὐτῶν πρὸς πληρεστέραν σας γνώρισιν· καθὼς δὲν θέλομεν λείψαι, ὥστε νὰ ἔχητε πᾶν ὅ,τι μάθωμεν ἐπομένως. Ἐπειδὴ εὐθὺς τῶρα μελετῶμεν νὰ πέμψωμεν πάλιν εἰς Μοθώνην τὸ αὐτὸ πλοιαρίον, ἢ ἄλλο μὲ τὸ αὐτὸ ἐμπιστευμένον ὑποκείμενον, τὸ ὁποῖον μετεχειρίσθημεν εἰς τοιαύτην σημερινὴν πορξὴν καὶ ὅχι ὀλιγώτερον ἐπικίνδυνον, σᾶς προσθέτομεν, ὅτι ὁ Romei ἔδωκε διὰ λόγον διὰφόρους ἐρμηνείας εἰς τὸ παρ' ἡμῶν ἐμπιστευμένον ὑποκείμενον, ὥστε νὰ προφυλάξουν οἱ ὑπερκατιστὰς τοῦ Νεοκάστρου τὸ αὐτὸ τεῖχος, τὰς ὁποίας αὐτὸς ὁ ἐμπιστευμένος ἐκοινολόγησεν ὁδηγίας πρὸς τὸν νύαρχον κ. Τσαμυδόν.

Ὁ αὐτὸς Romei μᾶς σπουδάζει εἰς τὴν προειρημένην ἐπιστολὴν, ὅτι μὲ τούτην τὴν δευτέραν τοῦ πλοιαρίου ἐπιστροφὴν εἰς Μοθώνην νὰ λάβωμεν τὰ ἀνήκοντα μέτρα πρὸς ἀνίχνευσιν τοῦ σχεδίου μας· θέλομεν δὲ ἐπιφορτίσει αὐτὸν τὸν Romei νὰ μὴν λείψῃ νὰ εἰδοποιήσῃ μὲ τὴν ἐπιστροφὴν τοῦ ἀνθρώπου μας τὸν φρούραρχον τοῦ Νεοκάστρου καὶ τὸν νύαρχον κ. Τσαμυδὸν περὶ πάσης εἰδήσεως καὶ πληροφορίας, αἱ ὁποῖαι χρειάζονται κατὰ τὰς περιστάσεις τῶν ἐχθρικών προσβολῶν καὶ τῆς ἐτοίμου ὑμετέρως προφυλάξεως.

Τώρα δὲ εἶναι χρειά, ὥστε, χωρὶς ἀνὰβολῆς, νὰ προσκαλέσῃτε
 ἀφεύκτως τὸν προρρηθέντα στρατηγὸν βαρῶνον Ἰώσηπον Ροζαρώλ,
 κατὰ τὸν ὁποῖον σὲς προεγράψαμεν τρόπον, ἐπειδὴ αὕτη ἡ ἀπόφα-
 σις ἀνοίγει εὐρυχωρότατον στάδιον εἰς πᾶσαν μέλλουσιν πρᾶξιν, ἥτις,
 σιμὰ τοῦ ὅτι θέλει ἐνδυναμώσῃ τὰς ἀμέσους σχέσεις τῶν ἀγαθοπρο-
 αιρέτων τούτων ἐντίμων εὐρωπαϊῶν, δὲν ἐμποδίζει εἰς ἡμᾶς τὸ μέ-
 σον νὰ λάβωμεν κάθε φῶς διὰ θαλάσσης· ἐπειδὴ, ἀφοῦ ἐμπιστεύθη ὁ
 στρατηγὸς Ροζαρώλ τὸν ὑπογεγραμμένον κόμητα Ρώμκ, ὥστε εἰς τὴν
 ἀπουσίαν του νὰ ἀνταποκρίνεται μὲ τὸν **Romei**, διὰ νὰ εἰδοποιῇται
 πληρέστερα περὶ πικνὸς ἀναλόγου μὲ τὰ σωτήρια σχέδια τῶν ἐλλή-
 νων, αἱ διατρέχουσαι περιστάσεις ἐπιζητοῦσι πᾶσαν ἐνεργητικότητά
 καὶ δὲν πρέπει νὰ παρὰβλεφθῇ οὐδεμία προνόησις, προειδοποιήσεις
 καὶ ἀποφασίς· Ἐπειδὴ ὡς ἐκ μέρους μας, καθὼς βλέπετε, δὲν φει-
 δόμεθα οὔτε πόνους, οὔτε θυσίας, ὥστε νὰ ἐνεργήσωμεν ἀπλῶς τὰ
 αἰσθημὰτά μας· οὕτως ἐλπίζομεν, ὅτι ἀπὸ τὸ μέρος σας δὲν θέλει
 παρὰβλεφθοῦν νὰ μᾶς κάμῃτε νὰ λάβωμεν μὲ τὸν αὐτὸν ταχυδρόμον,
 τὸν ἐπιφέροντα τὴν προκοῦσαν, τὴν ἀνήκουσαν ἀπάντησιν. Μὲ τὸν
 αὐτὸν πεζόν, τὸν ὁποῖον ἐπὶ τούτου σὲς στέλλομεν, σὲς περικλείο-
 μεν καὶ τὰ ἀντίγραφα τῶν προλαβόντων μας, πρὸς τὴν Ἐκλαμπρό-
 τητά σας διευθυνομένων γραμμάτων μας, ὑποπτεύοντες μήπως μέχρι
 τοῦδε ταῦτα δὲν περιῆλθον εἰς χεῖράς σας, καὶ ζητοῦμεν τὴν μερι-
 κὴν καὶ λεπτομερεῆ ἀπάντησίν σας, ὥστε νὰ γνωρίσωμεν τὰς ἀπο-
 φάσεις σας, τὰς ὁποίας θέλει ἀκολουθήσωμεν ὡς πρὸς τὴν σωτηρίαν
 τοῦ ἐλληνικοῦ ἔθνους· ὁμοίως δὲ μὴν μᾶς στερήσῃτε νὰ εἰδοποιηθῶ-
 μεν ἀκριβῶς περὶ πάντων ἐν γένει τῶν διατρεχόντων εἰς τὰ αὐτοῦ
 καὶ ὅ,τι ἄλλο κρίνετε ὠφέλιμον καὶ δυνατόν ὡς πρὸς τὰς δυνάμεις
 μας καὶ θέσιν. Ἐχετε πρὸ ὀφθαλμῶν, ὅτι αἱ λεπτομερεῖς πληροφο-
 ρίαι σας θέλει μᾶς εἶναι ἀναγκασιόταται ὡς πρὸς τὰ παρόντα ὑπονο-
 ούμενα σχέδια, διὰ τὴν κοινὴν σωτηρίαν καὶ ὑπόληψιν τοῦ ἐλλήνι-
 κοῦ ἔθνους, καὶ διὰ τοῦτο μὴν παρὰβλέψῃτε πικντελῶς ἀπὸ τοῦ νὰ
 μᾶς ἰδεάσῃτε λεπτομερῶς καὶ ἀκριβῶς τὰς περιστάσεις σας τὰς
 ὁποίας ὁσάκις μᾶς τὰ γράψῃτε θέλετε μᾶς τὰς ἀποστείλει μὲ ἐπὶ
 τούτου ἀνθρωπὸν σας, διευθυνόμενον πάντοτε πρὸς τὸν ὑπογεγραμ-
 μένον κ. Κωνσταντῖνον Δραγῶνα, μὲ θετικὴν ὁδηγίαν, τὴν ὁποίαν
 θέλετε δώσει εἰς τὸν ἀνθρωπὸν, νὰ τὰς δώσῃ εἰς τὰς ἰδίας του χεῖ-
 ρας, ἀφοῦ τὸν ἐρμηνεύετε νὰ ζητᾷ εὐθὺς ὁποῦ ἔλθῃ ἐδῶ, νὰ πηγάινῃ
 εἰς τὸ Λαζαρέτον· μὲ προσοχὴν ὅμως, ὅτι ὁ ἀπεσταλμένος νὰ ζητᾷ

ἕνα ἀπὸ τὴν οἰκίαν τοῦ κ. Στεφάνου, ἀπὸ τὸν ὅποιον θέλετε ὀδηγηθῇ πῶς νὰ πορευθῇ, χωρὶς ποτὲ νὰ φανερώσῃ πρὸς ἄλλον τινά, ὅτι ἔχει γράμματά σας.

Μένομεν μὲ τὴν ἀνήκουσαν ὑπόληψιν.

*** 188. Η ΕΝ ΖΑΚΥΝΘΩ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΠΡΟΣ ΤΟΝ
Γ. ΚΟΝΤΟΥΡΙΩΤΗΝ**

(Φάκελ. 2123 ἀρ. 3014).

Πρὸς τὸν ἴδιον Ἐκλαμπρότατον Πρόεδρον

Γ. Κουντουριώτην

Ἐκ Ζακύνθου τῇ 11 Ἀπριλίου 1825 ε. ν.

Τὰ πρὸς τὴν ὑμετέραν Ἐκλαμπρότητα διευθυνόμενα γράμματά μας, τὰ ὁποῖα σᾶς ἀποστέλλομεν ἐπὶ τούτῳ μὲ ἐμπιστευμένον ἄνθρωπόν μας, σᾶς παρκαχλοῦμεν νὰ τὰ ἀνγκνώσῃτε καὶ νὰ τὰ σκεφθῇτε κατ' ἰδίαν μήπως καὶ ἐπισυμβῇ τι ἀπροσδόκητον, τὸ ὅποιον δύνανται νὰ ἐπιφέρῃ ὅχι μικρὰν ζημίαν εἰς τὴν τελείαν διενέργησιν καὶ ἐκπλήρωσιν τοῦ ἐκκινήμενου σχεδίου μας πρὸς ὠφέλειαν καὶ ὑπόληψιν τοῦ ἡμετέρου ἔθνους· καὶ διὰ τοιοῦτον τέλος παρκαχλοῦμεν σας νὰ λάβῃτε ἐπιπόνως αὐτὴν τὴν ὑπόθεσιν καθ' ὅλα της τὰ μέρη, ὥστε νὰ ἐπιχειρηθῇτε παντοίῃς τρόποις μέσῃ πρὸς ἀποφυγὴν τινος κινδύνου, ὁ ὁποῖος ἤθελε φέρει νέκρωσιν εἰς τὰς συνεννοουμένους ἀμοιβαίους πράξεις. Τοῦτο καλὰ προσέξτε καὶ ἐπιμεληθῇτε το, ὥστε νὰ λάβουν οἱ σκοποὶ μας ἐντελῶς τὴν ἐκπλήρωσιν των. Σᾶς ὑποβάλλομεν πρὸς τούτοις ὑπὸ ὀφθαλμῶν, ὅτι, ὑσάκεις θελήσῃτε νὰ μᾶς γράψῃτε, θέλετε μεταχειρίζεσθαι τὸν γράψαντα ἐκεῖνον, εἰς τὸν ὅποιον δίδετε ὅλην σας τὴν ἐμπιστοσύνην καὶ μυστικότητά.

Εἰς τοιαῦτα ἐπιχειρήματα χρειάζεται μεγάλη προσοχή καὶ πονηρίαν· πρέπει διὰ τοῦτο νὰ μεταχειρισθῇτε τοὺς τρόπους ἐκείνους, ὅσους ἀνήκουσι διὰ τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ σκοπομένου. Μάλιστα δὲ ἐπὶ τοῦ παρόντος πρέπει νὰ διπλασιάσῃτε τὴν ἐπαγρύπνησίν σας εἰς ὅλα τὰ ὑποκείμενα, ὅσα, φερόμενα μὲ τὴν ὑπόκρισιν τοῦ πατριώτου καὶ ἐλευθέρου, κρύπτουσι τῇς ἐπιβουλῆς τὰ κακὰ. Μένομεν.

***186. Η ΕΝ ΖΑΚΥΝΘΩ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΠΡΟΣ ΤΟΝ
Α. ΤΣΑΜΑΔΟΝ**

(Φάκελ. 2123, ἀριθ. 3015).

Πρὸς τὸν Γενναιότατον Ναύαρχον τῆς ἐν Νεοκάστρῳ
Ἑλληνικῆς Μοίρας

Κύριον Ἀναστάσιον Τσαμαδόν.

Ἐκ Ζακύνθου, τῇ 11 Ἀπριλίου 1825

Μὲ τὴν ἐπιστροφὴν τοῦ πλοικρίου, τὸ ὁποῖον ἀποστέλλομεν εἰς Μοθώνην ἐδυνήθημεν νὰ ἀνιχνεύσωμεν, διὰ τοῦ ἐμπιστευθέντος παρ. ἡμῶν ὑποκειμένου, τὸ ὁποῖον ἦτον ἐπιφορτισμένον μὲ μυστικὰς ἀνταποκρίσεις μὲ ἐν εὐρωπαικὸν ὑποκείμενον, εὐρισκόμενον εἰς τὸ ἐχθρικὸν στρατόπεδον, καὶ τὸ ὁποῖον ὑποκείμενόν μας ἐπλησίασε ἐπὶ τούτου εἰς τὸ πλοῖόν σας, διὰ νὰ σᾶς κοινολογήσῃ τὸν σκοπὸν τῆς ἐκεῖ ἀποστολῆς του.

Πληροφορηθέντες διὰ τὴν προσωπικὴν καὶ ἰδίαν σας ἀξίαν καὶ ἐκδουλεύσεις, τὰς ὁποίας ἐντρέτως ἀποδίδετε εἰς τὸ φίλτατον ἔθνος καὶ τὴν ὑμετέραν Διοίκησιν, ἐμείνχμεν τὰ μέγιστα εὐχάριστοι, ὅτι πρῶτος ἐστάθητε νὰ γνωρίσητε ταύτας μας τὰς καθαρὰς πράξεις, ὥστε μᾶς κάμνει μεγάλην τιμὴν ὅτι τὰς ἀνεκαλύψατε· μάλιστα δὲ ἐνῶ εἰναι ὁ καρπὸς τοῦ ζήλου μας καὶ τῶν προγνώσεων, τὰς ὁποίας μακρυτάτη πείρα εἰς τὰ πράγματα μᾶς κάμνει ἱκανοὺς νὰ ἐνεργήσωμεν μὲ ἀληθὲς ὄφελος εἰς τὴν ἱερὰν ταύτην ὑπόθεσιν, ἥτις καθοπλίζει τὸν βραχίονά σας καὶ ἀναπτύσσει τὸ πνεῦμα τοῦ ἡμετέρου ἔθνους. Χωρὶς νὰ στοχασθῇτε τὰς πλαστὰς ἐπιστολάς, τὰς ὁποίας ἐπὶ τούτου γράφει ὁ εἰρημένος εὐρωπαῖος εἰς τὸν ἐδῶ στρατηγόν του, ἐν τῷ μεταξὺ δὲ σεῖς δύνανθε νὰ ὠφεληθῇτε ἀπὸ τὰς ἐρμηνείας τὰς ὁποίας αὐτὸς θέλει διευθύνει πρὸς τὴν Γενναιότητά σας καὶ τὸν τοῦ Νεοκάστρου φρούραρχον. Ἐνῶ αὐτὸς εἶναι διωρισμένος ἐπίτηδες νὰ σᾶς εἰδοποιῇ περὶ παντὸς κατὰ καιρὸν γενομένου, τὸ ὁποῖον ἐπιζητεῖ τὴν ἐτοιμίαν σας συνδρομῇν εἰς ἀντενέργειαν παντὸς ἐχθρικοῦ ἐπιχειρήματος. Προσεῖχτε, ὅτι τὸ πλοιάριον καὶ ὁ ἀνθρωπὸς μας νὰ μὴν ἐμποδισθῶσιν ἀπὸ τινος εἰς ταῦτα του τὰ ταξείδια, πρὸς πᾶσιν μας πληροφορίαν καὶ ἔγκαιρον κανονισμόν εἰς τὴν ὑπόθεσιν.

Σᾶς παρκαλοῦμεν περιπαλεῖν νὰ ταχύνητε, ὥστε νὰ λάβωμεν μὲ τὴν ἐπιστροφὴν τοῦ πλοικρίου τούτου τὰς πλέον λεπτομερεῖς εἰδή-

σεις περί τῶν αὐτοῦ δικτερχόντων, πρὸς ἐνδυνάμωσιν καὶ ἐπιτυχίαν τῶν δημωφελῶν σχεδίων μς, πράττοντες τοῦτο συνεχῶς καὶ μὲ ἀκρίβειαν, ἐνῷ διευθύνετε ἀμέτῳ τὰ γράμματα σς πρὸς τὸν ὑπογεγραμμένον κ. Κωνσταντῖνον Δραγῶνκν. Σᾶς ἀσπαζόμεθα.

**187. ΕΓΓΡΑΦΟΝ ΤΟΥ Δ. ΣΑΧΤΟΥΡΗ κ. λ. ΠΡΟΣ ΤΗΝ
ΕΝ ΖΑΚΥΝΘῳ ΕΠΗΤΡΟΠΗΝ**

(Φάκελλος 2123 ἀριθ. 2998).

Πρὸς τοὺς εὐγενεστάτους φίλογενεῖς καὶ πατριώτας
ἀδελφούς.

Πρότερον ἐλάβαμεν τὸ παξημάδι, κντάρια ἑκατὸν τρία, καὶ τὸ χαρτί, ρέξιμα πέντε. καὶ ταῖς παλαιογούμεναις. Ὡσαύτως ἦλθε καὶ ὁ μπόθος καὶ σς ἀπεκρίθημεν μὲ γράμμα τὴν περὶ λαβὴν τοῦ παξημαδίου καὶ, ὡς ἄνωθεν, ὅπου ἐστείλατε μὲ τὴν βάρκα τοῦ Ζυμοπούλου. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν διὰ τὴν αὐτὴν στάλσιν καὶ διὰ τὴν προθυμίαν καὶ ζῆλον τῆς φιλογενείας σς, καὶ βλέποντες τὴν προθυμίαν καὶ ζῆλόν σς παρκατινόμεθα εἰς τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ προστρέχομεν διὰ τοῦ παρόντος μς εἰς τὸν σκοπὸν τῆς φιλογενείας καὶ πατριωτισμοῦ σς καὶ σς λέγομεν, ὅτι, ἐπειδὴ καὶ τὸ φρούριον τοῦτο πολεμεῖται ἀκόμη ἀπὸ τὸν ἐχθρὸν καὶ ἐπειδὴ τὰ περιστατικὰ ἔφεραν νὰ ἔχῃ ἀνάγκη τὸ φρούριον διὰ ψωμί πρὸς ζωοτροφίαν τῶν στρατιωτῶν, ἕως ὅπου νὰ διευθυνθοῦν τὰ πράγματα ἀκολούθως, ἀποφασίσαμεν καὶ στέλλομεν τὸν ἀδελφὸν Κύριον Ἰωάννην Γ'. Οἰκονομίδην μὲ τὸ κντάρδι τοῦ κνπετὰν Θεοδωρῆ Σάντου, διὰ νὰ σς ὁμιλήσῃ τὰ πάντα, ἔχοντας ἐλπίδας εἰς τὴν προθυμίαν σς καὶ εἰς τὴν ὑπόληψιν τῆς Πατρίδος νὰ δώσετε πίστιν καὶ εὐλάβειαν εἰς τὰς ὁμιλίας καὶ παρακινήσεις τοῦ εἰρημένου ἀδελφοῦ Κυρίου Ἰω. Οἰκονομίδη, ὡσὰν ὅπου ἔχετε ἐξ ἀκοῆς τὴν οἰκογένειαν αὐτοῦ καὶ τὴν χρησιμότητα τοῦ πατριωτισμοῦ του, διὰ τῶν αὐτοῦ φίλων καὶ συγγενῶν του γνωριζόμενος, ἐκλέξαμεν αὐτὸν ἐπὶ τούτου καὶ ἐλπίζοντας εἰς τὸν πατριωτισμὸν σς. Ὅμιλεῖ ἡ πατρίς πρὸς τὴν Φιλογενίαν σς διὰ τοῦ παρόντος μς καὶ διὰ μέσον τοῦ εἰρημένου Κου Οἰκονομίδη νὰ δείξετε πάλιν διπλὴν προθυμίαν τοῦ φυσικοῦ σς χαρκτηρὸς καὶ χωρὶς ἄργητα εὐθὺς νὰ μς προφθάσετε ἕσον περισσότερον παξημάδι δυνηθῇτε νὰ τὸ ἱμπαρκάρετε εἰς τὸ εἰρημένον

καραβί τοῦ Κου Σάντου, διὰ νὰ μᾶς προφθάσῃ τὸ συντομώτερον. Καὶ ὅσον συντομώτερον ἔλθῃ, τόσον ὠφελιμώτερος εἶναι ὁ τρόπος καὶ μᾶς κάνετε μεγάλην χάριν νὰ μᾶς προφθάσετε καὶ κάθε ἄλλο εἶδος ἀνγκυκλίον, δηλαδὴ μολύβδι, τζακουμυκκόπετραις, λινὰ πανία διὰ λαβωμένους καὶ ὅ,τι ἄλλο γνωρίζετε, διὰ νὰ ἡμπορέσωμεν νὰ ἀντι-παραταχθῶμεν εἰς τὸν ἐχθρόν. Εἶναι περιττὸν νὰ σᾶς καλλωπί-ζωμεν τὸ γράφειν μας διὰ νὰ σᾶς παρακινήσωμεν εἰς τὸ τῆς Πα-τρίδος θεάρεστον ἔργον, ἐπειδὴ καὶ εἴσθε φιλογενεῖς ἀδελφοὶ καὶ γνωρίζετε πόσον μέγαλον καὶ ἀξιέπαινον τὸ πρᾶγμα. Διὰ τοῦτο εἴμεθα εὐελπεις, ὅτι θέλει ἐνεργήσετε καὶ δείξετε μεγαλητέραν προθυμίαν ἀπὸ τὴν πρώτην, ὅπου ἐδείξατε μόνοι σας, χωρὶς νὰ σᾶς ζητήσωμεν· πόσον μᾶλλον τώρα, ὅπου βλέπετε ὅπου σᾶς στέλνομεν ἐπίτηδες καραβί καὶ ἀνθρωπον σταλμένον, χρήσιμον πρὸς τὴν πα-τριωτικὴν δούλευσιν, ὅπου τοῦτο φθάνει νὰ γνωρίζετε τὴν ἀνάγκην. Καὶ διὰ τοῦτο ἔχομεν χρηστάς ἐλπίδας νὰ ἴδωμεν πλήρες τὸ ἔργον καὶ σύντομον, καὶ ἡ Πατρίς θέλει εὐγνωμονῇ καὶ θέλει σᾶς ὀνομάζει εὐεργέτας τῆς καὶ τῆς Ἐλευθερίας τῶν ἀδελφῶν χριστι-νῶν. Διὰ τοῦτο καὶ συνδράμετε ὅσοι πιστοί, ὅσοι ἀδελφοὶ καὶ φιλο-γενεῖς καὶ διὰ ἐνθουσιασμὸν ὅλων τῶν εὐρισκομένων ἐν τῷ φρουρίῳ καὶ ὑπερμάχουντων ὑπὲρ Πίστεως καὶ Πατρίδος. Προσμένομεν συν-τόμως τὴν ἐπιστροφὴν ἐδῶ τοῦ εἰρημένου καραβίου Κου Σάντου καὶ Κου Οἰκονομίδη μὲ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν γεγραμμένων μας, καὶ διὰ τὸ πικρῆμάδι, ὅσον περισσότερον δυνηθῆτε, ὅτι εἰς ἀδελφούς χριστι-ανούς ἔχομεν τὰς ἐλπίδας καὶ διὰ τοῦτο κινούμεθα εἰς αὐτὸν τὸν τρόπον, καὶ μὲ ἀνυπομονήσιν προσμένομεν τὴν πρᾶξιν τῶν γεγραμ-μένων μας.

Μένομεν μὲ τὸ ἀδελφικὸν σέβας.

30 Μαρτίου 1825. Ἐκ τοῦ Φρουρίου Νεοκάστρου.

Ὁ Φρουράρχης Ν.
Αὐγύστης Σαχτούρης

Ὁ Ἐπαρχος Νεοκάστρου καὶ Μ.
Ἰωάννης Κορβιωτάκης
Ὁ ἀδελφὸς καὶ πατριώτης
Γεώργιος Μαυρομιχάλης

Ἡ Σφραγὶς τοῦ Ἐπαρχοῦ μᾶς ἐχλάσθη ἀπὸ μίαν βόμβαν καὶ μὲ ἄλλα πράγματα τοῦ Ἐπαρχείου.

(Δι' ἄλλης χειρὸς)

Ἀδελφοί. Ἡμεῖς ἤλαμεν καὶ δὲν μᾶς ἐδέχθησαν, μὲ ὅλους τοὺς

τρόπους, ὅπου ὠμιλήσαμεν διὰ τὴν ἀνάγκην τοῦ Φρουρίου. Τώρα ἤλθον καὶ μᾶς ζητοῦν τὰ γράμματα, ὅπου προτῆτερα δὲν ἤθελαν νὰ τὰ λάβου. Διὰ τοῦτο ἰδοὺ δίδομεν τὰ γράμματα, τὸ παρὸν καὶ ἄλλον ἓνα ἀπὸ τὸν Κον Τζαμοδόν, καὶ προσμένομεν τὴν ἀποκρίσιν σας. Νὰ γένη ὁ τρόπος, ὅτι εἶναι μεγάλη ἀνάγκη.

Καὶ μένω.

Ὁ ἀδελφός
Ιω. Οἰκονομίδης

Υ. Γ. Καὶ μίαν ὥραν ἀρχίτερον νὰ μᾶς στείλετε εἰδήσιν καὶ ἀποκρίσιν νὰ μὴν ἀργῶμεν, ὅτι δὲν μᾶς συγχωρεῖ ὁ καιρὸς νὰ στεκώμεθα, ὅτι εἶναι ἀνάγκη.

Εἰς μίαν ὥραν προσμένομεν ἀπόκρισιν.

3 Ἀπριλίου, ἀπὸ τὸ Καράδι τοῦ κ. Θεοδωρῆ Σάντου.

Πρὸς τοὺς εὐγενεστάτους, Φιλογενεῖς καὶ Πατριώτας

Εἰς Ζάκυνθον

Ἴσον, ἀπαράλλακτον τῷ πρωτοτύπῳ, εὐρισκομένῳ εἰς χεῖρας τοῦ Κόμητος Κυρίου Δ. ὁ δὲ Ρῶμα.

Ἐν Ζακύνθῳ, τὴν 18)30 Μαΐου 1837.

Ὁ Ὑποπρόξενος τῆς Α. Μ.
τοῦ Βασιλείως τῆς Ἑλλάδος
εἰς Ζάκυνθον
(Τ.Σ.) Κ. Καναλέτης.

*** 188. Η ΕΝ ΖΑΚΥΝΘΩ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΠΡΟΣ ΤΟΝ
Α. ΜΙΑΟΥΛΗΝ καὶ Α. ΤΣΑΜΑΔΟΝ**

(Φάκελ. 2123 ἀριθ. 3027).

Πρὸς τοὺς Γενναιοτάτους

Ἀρχιναύαρχον Κύριον Ἀνδρέαν Μιαούλην
καὶ Ἀντιναύαρχον Ἀναστάσιον Τσαμαδὸν

Εἰς Νεόκαστρον

Ἐκ Ζακύνθου τῇ 12 Ἀπριλίου 1821 ε. ν.

Μέλλοντες νὰ σᾶς γνωστοποιήσωμεν ἀκριβῶς περὶ πραγμάτων, τὰ ὅποια ἀποβλέπουν τὸ συμφέρον καὶ τὴν τύχην τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους, τὸ ὅποῖον καίριως ἐξακριτᾶται ἀπὸ τὴν ἀξίαν, ἀπὸ τὴν φρόνησιν καὶ

ἀπὸ τὸν ἄδολον πατριωτισμὸν σας ἡμεῖς πρέπει νὰ ἐκτανθῶμεν ἔτι μᾶλλον εἰς ταύτην μας τὴν καθαρὰν καθιστόρησιν. Διὰ νὰ σας βάλωμεν δὲ εἰς κατὰστασιν νὰ γνωρίσῃτε πραγματικῶς περὶ τῶν κατὰ μέρος ὄλων, τὰ ὅποια δύνανται νὰ ἔχωσι σχέσιν μὲ τοὺς κυριώτερους σκοπούς, ἀπεφασίσαμεν νὰ σας ἐξιστορήσωμεν τὰ κυριώτερα ἀνέκδοτα, ὅσα μέχρι τοῦδε τόσον κακῶς διηύθυναν τὴν τῆς Ἑλλάδος τύχην εἰς τὸ ἐσωτερικόν της. Ὅποια δὲ εἶναι τὰ εἰσέτι ταραττοντα αὐτὴν κινήματα καὶ βραδύνοντα τῶν δημοσίων πράξεων τὸ στάδιον ὅποια εἶναι αἱ διάφοροι ἀνταρτικαὶ, αἵτινες ἔδωσαν ἤδη ἓνα χαρακτῆρα καὶ ἄλλοτε ἄλλον εἰς τῶν Εὐρωπαϊκῶν Αὐλῶν τὴν πολιτικὴν ὡς πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν Ἐπανάστασιν ὅποια εἶναι τῆς ὀθωμανικῆς Αὐλῆς τὰ σχέδια, ὥστε νὰ ὑποτάξῃ εἰς τὴν παροῦσαν ἐκστρατείαν τοὺς Ἕλληνας ὅποια προβλήματα ἐν μέρει ἐνεπιστεύθησαν παρ' αὐτῆς εἰς διαφόρους Πασάδες ὀδηγοῦντας τὸν ὀθωμανικὸν στρατὸν καὶ τέλος, ὅποια πρέπει νὰ ληφθῶσι καὶ ὅποιοι σκοποὶ πρέπει νὰ περιθάλπωνται, ὥστε ταχύτοχρόνως νὰ προκαταληφθῶσι τὰ ἐχθρικά σχέδια, αἱ πολιτικαὶ προσωπίδες τινῶν εὐρωπαϊκῶν Αὐλῶν καὶ αἱ ραδιουργίαι τῶν ἐσωτερικῶν φατριῶν, διὰ τῶν ὁποίων ἡ κακῶς ὑποστηριζομένη φιλχυτίς, ἡ σαττακὴ πονηρία καὶ ἡ ἀχύρταγος λαίμαργία τοῦ χρυσοῦ δὲν θέλει ποτὲ παύσει νὰ δισχίζῃ τὰ σπλάγχνα τῆς φίλης Ἑλλάδος τῆς ὁποίας ἀπολύτως πᾶσα ἐλπίς πρέπει νὰ ὑποστηριχθῇ εἰς σᾶς μόνους.

Ἡ τὴν ὁποῖον ἡμεῖς ἐκάμμεν μακρὰ καὶ συνεχῆς μελέτη περὶ τοιούτων ὑποθέσεων τὸ μέρος, ὅπου ἐλάβαμεν εἰς τὴν κρίσιμον περὶστασιν τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως οἱ ἰδρῶτες, ὅσους ἐχύσαμεν, νὰ συντρέξωμεν κατὰ πάντα τρόπον τὸ Ἑλληνικὸν Ἔθνος, αἱ ἀφιερωθεῖσαι θυσίαι εἰς ταύτης τὴν πρόοδον καὶ αὐτὴ ἡ θέσις μας μᾶς καθιστᾷ εἰς βαθμὸν νὰ μὴ πέσωμεν εἰς λάθη εἰς τοὺς λογισμοὺς καὶ κρίσεις μας ἐφ' ἐκάστης τῶν εἰρημένων σχέσεων θεωρητικῶς τε καὶ πρακτικῶς.

Ἀσπονδοὶ ἐχθροὶ παντὶς ἀτομικοῦ κόμματος, ἀνώτεροι ἀπὸ κατὰ-κρίσιν προσωπικῶν σχεδίων καὶ προσηλωμένοι ὀλοφύχως εἰς μόνον τὸ κοινὸν τοῦ ἔθνους ἄρελος, ἔχομεν τὸ δικαίωμα νὰ πιστευώμεθα ἄφ' ὅλους τοὺς ἀγχιθούς καὶ τιμίους πατριώτας, εἰς τὴν κατὰρίθμησιν, τῶν ὁποίων ἡ Γενναϊότης σας ἐξαιρέτως διακρίνεσθε καὶ ἐλπίζομεν μὲ βέβαιον λόγον, ὅτι ἡ ἀμοιβαία μας συνεννόησις θέλει φθάσει νὰ στερεώσῃ εἰς ἀσχελεύτους βάσεις τὴν εὐτυχίαν, τὸ κράτος καὶ τὴν δόξαν τῆς Ἑλλάδος.

Ἀρχίζοντες λοιπὸν μὲ τὴν πρώτην τοῦ ὀφθαλμοῦ μας βολὴν ἐπὶ τὴν τῆς Εὐρώπης πολιτικὴν, βλέπομεν: 1. Ὅτι ἡ Δύναμις, ἐπὶ τῆς ὁποίας ἐθεμελιόυτο ἡ κλίσις ὑπερχηπίσεως καὶ βοηθείας, ὅχι μόνον ἔστρεψε τὰ νῶτα εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἀλλ' ἔκαμε ὀφθαλμοφανῶς νὰ γνωρισθῇ, ὅτι, μὴ δυνάμενη νὰ τὴν συγκατατάξῃ μετὰ τῶν ὑποκειμένων ἐπαρχιῶν εἰς τὸ Κράτος τῆς, συμπεριελάμβανε αὐτὴν εἰς τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐθνῶν ἐκείνων, τὰ ὁποῖα ἐσχεδίασαν νὰ ἀνκτρέψουν τὰ μοναρχικὰ συστήματα.

2. Ἡ Ἰερὰ Συμμαχία, μὴ ἔχουσα ἄλλο τέλος, παρὰ τὸ νὰ στρέφεται κατὰ παντὸς λαοῦ, ὅστις ἤθελε στοχασθῇ, ὅτι ἔχει ἀξίαν νὰ ἀποφασίσῃ ἐπὶ συμφερόντων κράτους καὶ κατὰ πάσης ἐπαναστάσεως, ἤθελεν αὕτη νὰ συμπεριλάβῃ ἐπομένως τὸν Σουλτάνον μετὰ τῶν ἐστεμμένων βασιλέων οἵτινες συνθέτουν ταύτην τὴν ἑνωσίαν τῆς.

3. Ἡ Ἀγγλία, προνοοῦσα τὸ ἴδιον τῆς Ῥωσσίας σχέδιον, ἀποτείνονμεν εἰς τὸ νὰ ἐκτείνῃ τὸ κράτος των ἐκτὸς τῶν ὁρίων τῆς Μάγρης Θαλάσσης, τοῦ Βίστουλα καὶ τοῦ Ἰστρου καὶ γνωρίζουσα εἰς τὸν μὴ ἐκ φύσεως πλασμένον Ἀλέξανδρον πρὸς ἐκπλήρωσιν τῶν σχεδίων τοῦ τοσοῦτον ἐκτεταμένου καὶ γιγαντιαίου ἐπιχειρήματος, ἴσχυσε τοσοῦτον συνετῶς, ὥστε νὰ ἀπολιθώσῃ πᾶν αὐτῆς κίνημα καὶ νὰ τὸ περιφρονήσῃ τοιοῦτοτρόπως εἰς τὴν δημοσίαν ὑπόληψιν καὶ ἐπειδὴ ἡ τῶν Ἑλλήνων Ἐπανάστασις ἐθεωρεῖτο ὑπὸ τῆς Μεγάλης Βρετανίας ὡς ἀρχομένη ἀπὸ τὰς μυστηριώδεις ἐγχειρίσεις τῆς Ῥωσσίας, οὕτως αὕτη παντοίως ἐκινήθη ἐπὶ τῶν ἀρχῶν τῆς, νὰ τῆς ἀντισταθῇ πλαγίως καὶ εἰς τὴν δημόσιον ὑπόληψιν καὶ εἰς τὰς ἀτομικὰς προσόδους. Ὁ τοῦ Κράτους μινίστρος τῆς λόρδ Καστελρεϊγ ἐνόμισεν, ὅτι τὸ Ὀθωμανικὸν Κράτος ἤθελεν εἶσθαι ἱκανὸν νὰ ἀποσείσῃ τὴν ἐπίμονον ἐπιχείρησιν ἐνὸς λαοῦ, ὡς τοῦ ἐλληνικοῦ, στερημένου ἤδη οἰασδῆποτε βοηθείας καὶ συνδρομῆς. Ἀλλ' ἐγνώρισεν ἡ Ἀγγλία, ὅτι τοῦ μινίστρος αὐτῆς τὸ σχέδιον ἦτον ἐσφαλμένον καί, ὅτι τὸ νὰ ἐξακολουθήσῃ τοὺς σκοποὺς τῆς Ἰερᾶς Συμμαχίας καθ' ὅλην αὐτῆς τὴν ἑκτασιν ἤθελεν εἶσθαι ἐπιβλαβὲς εἰς τὰ συμφέροντα τοῦ ἐμπορίου καὶ τῆς πολιτικῆς τῆς τύσον εἰς τὴν Μεσόγειον, ὡσὰν καὶ εἰς τὸν Ὀκεανόν· καὶ ὅτι τὸ νὰ παραιτήσῃ τὴν Ἑλλάδα εἰς κατὰστασιν ἀτάκτου καὶ μικροῦ πολέμου μὲ τὴν Πόρτην ἤθελεν εἶσθαι τὸ αὐτό, ὡσὰν νὰ ἐνέχετο εἰς τὴν ἀμφοτέρων τούτων τῶν ἐθνῶν ἀδυναμίαν καὶ νὰ ἀφίσῃ καιρὸν καὶ μέσχα εἰς τὰς ἡπειρωτικὰς Δυνάμεις νὰ ἐκτείνωσι ποτὲ τὰς κτήσεις των.

.....*

* Σημ. Ἐπονται δύο σελίδες λευκαί.

Ἐπειδὴ τὰ πράγματα τῆς Διοικήσεώς σας εἶναι κακῶς συμβουλευμένα καὶ χειρότερα ὠδηγημένα, ἐνῷ ἡ ἀσφάλεια τῆς Ἑλλάδος κρέμεται ἀπὸ τὴν ἀνδρείαν καὶ ἄδολον πατριωτισμὸν σας, διὰ τοῦτο ἀπεφασίσαμεν νὰ γνωστοποιήσωμεν εἰς σᾶς μόνους ταῦτα τὰ πολιτικὰ καὶ μυστικὰ νέα, ἐμπεριεχόμενα εἰς ταύτην μάς, καὶ τὰ ὅποια δὲν ἐμπιστευόμεθα πλέον εἰς τινὰ ἀπὸ τοὺς κακῶς διευθύνοντας τὰ διοικητικὰ πράγματα. Πρὸς ἀποφυγὴν λοιπὸν τοιούτων ἐπικινδύνων ἐνδεχομένων συμβάντων, διὰ τὰ ὅποια ἐπρονοήσαμεν τὰς μοχθηρὰς μαλακίας τοιούτων Ἑλληνοφάγων, καὶ ἐπομένως ἀπὸ τὴν δημοσιότητα καὶ προδοσίαν των, ἥτις δύνανται νὰ ἐπιφέρῃ ὄχι μικρὰς ζημίας εἰς τοὺς ἱεροὺς τούτους σκοπούς, ἀναφερομένους εἰς τὴν σωτηρίαν καὶ ἀσφάλειαν τοῦ πολυδυσχανισμένου Ἑλληνικοῦ ἔθνους, ἐπὶ τούτῳ σᾶς τὰ ἀφιερώνομεν εἰς τὴν ὀρθὴν καὶ πατριωτικὴν σκέψιν σας καὶ ὕστερον νὰ λάβωμεν τὴν περὶ τούτων λεπτομερῆ ἀπάντησίν σας, ὅπως καὶ ἡμεῖς ὠδηγηθῶμεν εἰς διεύθυνσιν τῶν κοινῶν συμπερόντων τῆς Ἑλλάδος.

Ἡ διαφημισμένη κατάστασις τῶν τωρινῶν πραγμάτων εἰς Νεόκαστρον, καὶ ἀγνοοῦντες τὴν θέσιν, εἰς τὴν ὁποίαν εὐρίσκεται ὁ καλὸς κ. Ἀναστάσιος Τσαμαδός, ἀπὸ τὸν ὁποῖον ἐλάβομεν πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν παραγγελίαν τοῦ νὰ τοῦ προβλέψωμεν παξημάδι, τὸ ὁποῖον στέλλεται μὲ τὰ παρόντα δύο καίκια, διευθυνόμενα κατ' εὐθείαν πρὸς τὴν Γενναϊότητά σας, ὅπως, εἰς τὴν αὐτοῦ ἔλλειψιν, φροντίσῃτε νὰ τὸ ἐξοικονομήσῃτε κατ' ἐκεῖνον τὸν τρόπον, τὸν ὁποῖον νομίσητε ἀρμοδιώτερον, ἐνῷ περὶ ταύτης τῆς ὑποθέσεως θέλετε πληροφορηθῇ ἐκτεταμένως ἀπὸ τὸ ἐμπερικλειόμενόν σας πρὸς αὐτὸν γράμμα μάς. Ὡστε παρακαλεῖσθε νὰ διενεργήσῃτε τὰ δέοντα, πληρόντες τὴν τιμὴν τούτου τοῦ παξημαδίου κατὰ τὸν λογαριασμὸν, καὶ δίδοντες τὰ χρήματα πρὸς τοὺς ἰδίους καρχαοκυραίους μὲ διορισμὸν σας νὰ τὰ λάβωμεν ἀπ' αὐτούς.

Εἴμεθα ἀνυπόμονοι ἕως νὰ μάθωμεν λεπτομερῶς τὴν ἔκβασιν τῶν ἡρωϊκῶν κατορθωμάτων σας, περὶ τῶν ὁποίων θέλετε μᾶς περιγράψῃ με ἀκριβείαν τὰ διατρέξαντα καὶ διατρεχόμενα περιστατικά. Ὡστε περιμένωμεν τὴν ἀπάντησίν σας μὲ τὰ ἴδια πλοιάρια.

Περὶ τοῦ ἐσωκλείστου γράμματος τοῦ κοινοῦ φίλου καὶ ἀδελφοῦ κ. Ἀναστασίου Τσαμαδοῦ μᾶς δίδετε τὴν ἀπάντησίν σας ὁπόταν δὲν εὐρεθῇ μαζί σας. Σᾶς ἀσπαζόμεθα.

* 189. Η ΕΝ ΖΑΚΥΝΘΩ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΠΡΟΣ ΤΟΝ
Γ. ΚΟΙΝΤΟΥΡΙΩΤΗΝ

(Φάκελ. 2123, ἀριθ. 3016).

Πρὸς τὸν ἐκλαμπρότατον πρόεδρον

Κύριον Γεώργιον Κουντουριώτην

Ἐκ Ζακύνθου, τῇ 14 Ἀπριλίου 1825 Ε. Ν.

Ἀναφερόμενοι εἰς ὅσα ἐπροθυμοποιήθημεν νὰ σᾶς γράψωμεν καὶ διὰ τὰ ὅποια ἀνυπομόνως περιμένομεν ἀπάντησίν σας ἀκριβῆ, καὶ μολονότι ἄχρις ὥρας στερούμεθα ταύτης, δὲν παραβλέπομεν νὰ σᾶς γνωστοποιήσωμεν πάλιν, ὅτι ἐπὶ τοῦ παρόντος αἱ εὐρωπαϊκὴ καὶ Δυνάμεις διαφόρως κλίνουσι περὶ τῶν Ἑλληνικῶν πραγμάτων, ὡς φαίνονται ἐκεῖναι τῆς Ἱερᾶς Συμμαχίας, ἥτοι τῶν τῆς Ἡπείρου, ὅχι τόσο ἐντυχεῖς δι' ἡμᾶς, μολονότι κρύπτονται ὑπὸ τὴν πλαστὴν τῆς ἀγαθότητος πρόσοψιν. Ἀνακρίνοντες δὲ βαθέως τὰ διάφορα συμφέροντα τούτων τῶν εὐρωπαϊκῶν Αὐλῶν, εὐρίσκετε εὐκόλως, ὅτι εἰς μόνην τὴν Μεγάλην Βρεττανίαν, ὡς πρὸς τὸ παρὸν αὐτῆς σύστημα, συμφέρει ἡ τῆς Ἑλλάδος ἀνεξαρτησίᾳ· ἐπειδὴ, μὴ δυναμένη νὰ ἔχῃ τέλος ἀποκτήσεως εἰς τὴν Ἡπειρον, θέλει ὥστε ἡ ἀνεξαρτησία τῆς Ἑλλάδος νὰ ἐμποδίσῃ τοὺς σκοποὺς τῆς ἀποκτήσεως καὶ αὐξήσεως τῶν ἡπειρωτικῶν Δυνάμεων. Πᾶσα πρᾶξις καὶ σάφεις εἰς τὸ τοιοῦτον προκείμενον μᾶς ἀποδείχνει τὴν ἀλήθειαν τούτου τοῦ συμπερασμοῦ· ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ λόρδ Καστελλερῆς ἦτον μὲ τὴν ιδέαν τῶν ἡπειρωτικῶν πραγμάτων, ὅθεν ἐνήργησεν εἰς τὸ παρελθὸν κατὰ τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως, οὗτος πλέον δὲν ὑπάρχει, καὶ διὰ τοῦ διαδόχου του κ. Κάνιγκ ἡλλοῦ παντάπασις ἡ τῆς Μεγάλης Βρετανίας πολιτικὴ. Πρέπει ὅμως νὰ πεισθῶμεν, ὅτι οἰονδήποτε κίνημα τῶν εὐρωπαϊκῶν Αὐλῶν ὡς πρὸς ἡμᾶς, δὲν προέρχεται βέβαια ἀπὸ γενναιότητα, ἢ ἀπὸ ἀγαθοεργὸν πνεῦμα, ἀλλ' ἀπὸ μόνην κίνησιν ἰδιοτελείας τοῦ ἑαυτῶν κράτους. Οὕτω λοιπὸν εἶναι χρεὸς μας νὰ ἐξετάζωμεν ποῖον θέλει εἶσθαι τὸ συμφέρον τοῦ κράτους τῶν διαφόρων εὐρωπαϊκῶν Δυνάμεων καὶ, τοῦτο διερμηνεύοντες, νὰ προσκολληθῶμεν εἰς ἐκείνην τὴν Δύναμιν, τῆς ὁποίας τὸ ὄφελος δὲν ἀντίστανται εἰς τὴν τῆς Ἑλλάδος σωτηρίαν καὶ ἀνεξαρτησίαν. Ἐπὶ τοῦ παρόντος βλέπομεν, ὅτι ἡ Γαλλία, ἡ ὁποία ἤδη στολίζει ἀπὸ ἀξιομαχικοὺς καὶ διδασκτικοὺς στρα-

τηγούς τὴν Αἴγυπτον καὶ τὸ στρατευμα τοῦ Ἱμπρημ πατσᾶ, σχεδιάζει τώρα νὰ πέμψῃ ἄλλους ἀξιωματικούς εἰς σᾶς, νὰ κάμουν τὸ αὐτό. Τοῦτο σημαίνει, ὅτι θέλει νὰ ὑχυρώσῃ καὶ τὰ δύο μέρη, ὥστε νὰ φθείρωνται ἀμοιβαίως· φανερόν λοιπόν, ὅτι δὲν δύναται νὰ σᾶς συμφέρῃ αὕτη ἡ μακιαβελικὴ πρᾶξις.

Θέλουν εἶσθαι αὐτοῦ ἐντὸς ὀλίγου Γρατικοὶ ἀνόητοι, ἡνωμένοι μετὰ ἄλλους ἀξιωματικούς καὶ Ὀλλανδοὺς, μετὰ τοιαῦτα εἶδη προβλημάτων. Ἄς ὑποδεχθῶσι λοιπόν ἀπὸ σᾶς μετὰ εὐγένειαν, ἀλλὰ μετὰ πᾶσαν ἀδιαφορίαν εἰς τὰ προβλήματα τῶν. Οὔτε νὰ φθάσουν οὗτοι νὰ σᾶς ἀπκητήσουν, οὔτε νὰ σᾶς πλκνήσουν εἰς τοιοῦτον βῆμῶν, νὰ λάβητε μετ' αὐτῶν οὐδεμίαν λογὴς ὑπόσχεσιν· ἀλλέως, σᾶς ὀρκίζομεθα, ὅτι θέλετε ἔχει αἰτίαν νὰ μετανόησῃτε ἀκκίως. Νομίζατε, ὅτι ἡ τύχη τοῦ ἐμπιστευθέντος κράτους ὑπὸ τὴν διεύθυνσίν σας, ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν ὁδηγίαν σας· μήτε ἐπιχειρίζετε εἰς πράγματτα, τὰ ὅποια νὰ μὴν εἶναι ἀπὸ ἡμᾶς ἐδῶ ὠριμασμένα καὶ συμβουλευμένα, μήτε ἀκροάζεσθε συμβουλὰς ὑποκειμένου τινός, τὸ ὅποιον σᾶς πλησιάζει καὶ δύναται νὰ ἔχῃ ἀνταποκρίσεις μυστικὰς μετὰ τοιούτους ἀποστολούς διὰ τὴν ἰδίαν του ἑπαρσιν καὶ ἀποκλειστικῆς ἰδιοτελείας. Βεβαιώθητε, ὅτι ἡμεῖς ἐδῶ εἴμεθα εἰς κατὰστασιν νὰ γνωρίζωμεν τὰ πάντα καὶ νὰ τὰ ζυγίζωμεν· καὶ, ὅτι τὰ φρονήματά μας δὲν μετέχουν οὔτε ἀπὸ μερικὴν ματαιότητα, οὔτε τέλους, ἐπειδὴ ἀπὸ ταῦτα τὰ δύο οὐδεμίαν ἔχομεν χρεῖαν καὶ εἴμεθα ἀνώτεροι πάντων· πλὴν μόνον αἰσθανόμεθα ἀπὸ ψυχῆς τὴν ἀσφάλειαν καὶ δόξαν τοῦ ἡμετέρου ἔθνους. Μὴ πιστεύετε λοιπόν εἰς πᾶν ὅ,τι δὲν διαβκίνει καὶ δι' ἡμῶν, καὶ μὴν ἀφίνετε νὰ κυριεύσῃτε αἰφνιδίως καὶ ἀπολύτως ἀπὸ τὰς αὐτὰς κκχοτεχνίας καὶ μηχανουργίας, αἱ ὅποιαι μέχρι τοῦδε κκτετρακυμάτισαν τὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν ὠθησαν πολλάκις εἰς τὸν κρημνόν, δι' ἑλλειψιν φώτων, ἀγχινοῖς καὶ διοικητικῆς πολιτικῆς διευθύνσεως. Πρέπει νὰ σᾶς προσθέσωμεν τι εἰς τὰς περιστάσεις, τὰς ὁποίας ἔως τώρα σᾶς ἐκάμαμεν περὶ τῶν Ἑλληνικῶν πραγμάτων. Ἡμεῖς ἐδῶ ἐπαγρυπνοῦμεν εἰς ὅσον ἀποβλέπει τὰς πολιτικὰς ὑποθέσεις καὶ τὰς μυστικὰς ἀνταποκρίσεις μετὰ τὰ ὑποκείμενα εἰς τὸ ἐχθρικὸν στρατόπεδον, ἀλλὰ τοῦτο δὲν ὠφελεῖ βεβαίως, ἂν ἀπὸ μέρους σας δὲν ἐνεργεῖται μετὰ ἐκείνην τὴν δραστήριον ἐτοιμότητα, τὴν ὁποίαν ἀπαιτεῖ ἡ κριτικὴ κατὰστασις τῶν πραγμάτων ὡς πρὸς τὰ τοῦ παρόντος πολέμου. Νέαι ἐκστρατεῖαι ἀπὸ τὴν Κρήτην καὶ Αἴγυπτον καὶ ἄλλαι ἀπὸ Ἡπειρον καὶ Ἀλβανίαν κινοῦνται διὰ τὴν Ἀκκρνανίαν. Τριάκοντα πέντε περίπου ἡμέραι εἶναι ἄφ' οὗ οἱ Αἰγύπτιοι ἀπέβησαν εἰς τὴν Μοδῶνην

καὶ ἔλαβον καιρὸν νὰ ἐνδυναμωθῶσιν, ὥστε πρὸς τὸ παρὸν νὰ περι-
στοιχίσουν τὸ τεῖχος τοῦ Νεοκάστρου. Τί λοιπὸν δηλοῖ αὕτη ἡ ἀδρά-
νεια καὶ ἡ ἀπονία, ὡς ἀπὸ τοὺς ὑμετέρους Γραικοὺς ; Αὕτη τείνει
νὰ δώσῃ καιρὸν εἰς τοὺς ἐχθροὺς νὰ ἐνωθῶσι καὶ συγχρόνως νὰ κτυ-
πήσουν πανταχόθεν, ὅταν ἡ τολμηρὰ καὶ ἀκαιρος ἀπόδασις τοῦ Ἱμ-
πραῖμ πασσοῦ, ἔδιδε καιρὸν εἰς τοὺς Ἑλληνας νὰ τὸν ἀφανίσουν καὶ
νὰ τὸν κτυπήσουν ἐν μέρει τὸν ἐχθρόν. Αὕτη ἡ ἀδράνεια δὲ δύναται
παρὰ νὰ προξενήσῃ δυστυχίαν εἰς τὸ ἔθνος καὶ αὕτη ἀψυχεῖ τὸν
ὅστις σὰς βοηθεῖ καὶ κατασταίνει περιφρονημένον εἰς τὰ ὅμματα τῶν
ἔξω τὸ ἐλληνικὸν ὄνομα καὶ ἐμψυχώνει τὴν ἐναντίαν φατρίαν, ἥτις
υἰάρχει εἰς τὴν Εὐρώπην.

* *

Π ρ ο σ θ ή κ η

Διὰ τὸν ἐκλαμπρότατον Πρόεδρον

κύριον Γ. Κουντουριώτην.

Εἰς τὰς 15 Ἀπριλίου. Ε. Ν.

Ταύτην τὴν στιγμήν ἐδυνήθημεν νὰ πληροφορηθῶμεν, ὅτι τινὲς
φατριασταὶ τῶν ἀνταρτῶν, ἐδῶ εὕρισκομένων, πληροφορηθέντες τὴν
μετάδασιν τῶν προρρηθέντων ἀνταρτῶν καὶ γνωρίσαντες μὲ βεβαιό-
τητα, ὅτι οἱ αὐτῶν σύντροφοι Ζαήμης καὶ Λύντος ἀπέβησαν εἰς
Πελεπόννησον, ἐστοχάσθησαν καὶ ἐσχεδίασαν νὰ ἀποστείλουν τὸν
Δημήτριον Γραμμυτικόπουλον ἐπίτηδες πρὸς αὐτοὺς μὲ δικτα-
γὴν κυρίαν νὰ τοὺς συμβουλεύσῃ, ὅτι, μόλις ἤθελε λάβουν τὰ ἔπλα
εἰς χεῖρας νὰ κατὰθλίψωσι τὴν ἐναντίαν φατρίαν των, φονεύοντες
ὅλα τὰ μέλη τῆς τωρινῆς ὑμετέρας Διοικήσεως, τὰ ὅποια εἶναι ἐναν-
τίον αὐτῶν· μάλιστα δὲ τὴν Ἐκλαμπρότητά σας καὶ ὅλα τὰ ὑπο-
κείμενα τῆς ἐμπιστοσύνης σας. Ἐν τοσούτῳ εἰδοποιήσαμεν τοὺς κυ-
ρίους Καρκαγιάννην ἔπρχον τοῦ Πύργου καὶ πολιτάρχην τῆς Γαστού-
νης μὲ ἐπὶ τούτῳ ἀνθρώπον, δικτάσσοντές τοις νὰ ἐνεργήσουν, ὅπως
τὸ ὑποκείμενον, τὸ ὅποιον ἤδη ἐμίσεισε σήμερον τὴν αὐγὴν ἀπὸ
τοῦτα τὰ πρᾶξιμά μας νὰ συλληφθῇ καὶ νὰ κρατηθῇ ἕως ὅτου δώ-
σῃτε πρὸς αὐτοὺς τὰς δικταγὰς σας, ἐνῶ νὰ τοῦ πάρχουν ὅσα ἀπο-
δεικτικὰ καὶ χαρτία εὑρουν εἰς αὐτὸν καὶ νὰ σᾶς τὰ στείλουν χωρὶς
ἀνὰβολῆς. Πιστεύομεν, ὅτι ἐκεῖνο τὸ ὑποκείμενον δὲν ἔλαβε τι ἄλλο
ἀπὸ τοὺς φατριαστὰς τῶν ἀνταρτῶν, εἰμὴ ἐν εἶδος παργγελίας,

τὸ ὅποῖον διὰ προφορᾶς συγκοινωνεῖται καὶ δι' αὐτὸ τοῦτο ἔχει ἀπλῶς παρ' αὐτῶν ἐν γράμμα, τὸ ὅποῖον ἔχει τὴν δύναμιν ἐμπιστευτικοῦ εἰς αὐτὸν μὲ τὴν φωνήν του.

Ἡ προῦσά μας σᾶς διέρχεται μὲ τὸν Γεώργιον Σολωμόν, πρὸς τὸν ὅποῖον θέλετε δώσει τὴν ἀνήκουσαν ἀπάντησίν σας. Μένομεν.

190. ΕΠΤΡΑΦΟΝ Γ. ΚΟΥΝΤΟΥΡΙΩΤΟΥ (ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΔΙΟΝ. ΡΩΜΑΝ)

(Φάκελ. 2123 ἀριθ. 2996)

Ἀριθ. 565.

Εὐγενέστατε Κύριε,

Τὸ ἀπὸ 16]28 τρέχοντος εὐγενές σας ἔλαβα καὶ μὲ ὅλον ὅτι κχτενωχλούμην ἀπὸ ἀρρώστιαν καὶ αἱ πολεμικαὶ φροντίδες δὲν μοὶ συγχωροῦν μηδὲ νὰ ἀναπνεύσω, ἀνέγνωσα αὐτὸ μετὰ πολλῆς προσοχῆς τόσον διὰ τὸ περιεχόμενον ὅσον καὶ διὰ τοὺς ὑπογράψαντας αὐτό. Ἡ πληρεξουσιότης μοῦ ἐσυγχώρει νὰ ἀποφασισθῇ τὸ πρόβλημά σας καὶ ἀπὸ μόνον ἐμέ' ἀλλά, θέλων νὰ τὸ κάμω μὲ περισσοτέρην ἐμβρίθειαν καὶ ἀσφάλειαν, ἔγραψα ἀμέσως πρὸς τὴν Διοίκησίν μου καὶ προσμένω τὴν ἀπάντησίν της διὰ νὰ σᾶς κοινολογήσω τὴν ἀπόφασίν μας.

Περὶ τοῦ συστατινομένου ὑποκειμένου ἔμαθα καὶ ἀλλαχόθεν πολλὰ, ἀλλ' ἐπειδὴ ἐκκτηγορήθημεν πολλάκις καὶ χωρὶς πρόφασιν, δὲν ἐνεκρίθη νὰ γίνῃ προτιήτερη ἢ πρόσκλησις τοῦ προβαλλομένου ὑποκειμένου. Αἱ σημεριναὶ περιστάσεις μᾶς ἀναγκάζουν βέβαια νὰ πράξωμεν ὅ,τι ἄλλοτε ἐδιστάζαμεν. Ὡς πρὸς τὴν διδασκαλίαν του, τούτη, κατὰ δυστυχίαν, δὲν ἔμπορεῖ κατὰ τὸ παρὸν νὰ ἐνεργηθῇ, ἐπειδὴ τακτικὰ στρατεύματ'α δὲν ἔχομεν καὶ κατὰ τὸ παρὸν δὲν δυνάμεθα νὰ αὐξήσωμεν τὸ ὀλιγάριθμον σύνταγμά μας. Ἐμπορεῖ ὅμως νὰ μᾶς χρησιμεύσῃ μεγάλως εἰς τὸ νὰ σύρῃ τοὺς συμπατριώτας καὶ φίλους του, οἱ ὅποιοι εὐρίσκονται μετὰ τῶν χανκνίων.

Ἐπικινῶ τὴν γενναιότητα τοῦ Τρισυποστάτου, διὰ νὰ προκαταθέσῃ τὰς δύο χιλιάδας τάλληρα, τὰ ὅποια ἔμποροῦν νὰ ἀποδοθοῦν ὀλιγωρότερα ἀπὸ τὴν προθεσμίαν· ἀλλὰ πῶς νὰ οἰκονομηθοῦν τὰ μηνιαῖα ἑκατὸν πενήντα; Ἐδῶ τὸ μεγαλύτερον μηνιαῖον δὲν εἶνε

περισσότερον ἀπὸ πενήντα τάλληρα. Ἡξεύρω, ὅτι ἄλλαι Δυνάμεις ἐξοδεύουν θησαυρούς, ἀλλὰ τὸ ἐλληνικὸν ταμεῖον εἶνε ἀκόμη πολλὰ πτωχὸν ὥστε νὰ φέρεται γεννικίως πρὸς τοὺς μὲ προτερήματα μεγάλα ἄνδρας. "Ὅσον ἀπὸ μέρους μου, δυσκολεύομαι νὰ ὑποσχεθῶ τὴν μηνιαίαν τῶν 150 ταλλήρων ποσότητα, ἐπειδὴ ἤμποροῦμεν νὰ εὐρεθῶμεν εἰς περιστάσεις, καθ' ἃς νὰ μὴν ἤμπορῶμεν νὰ μετρῶμεν τακτικῶς τὴν ποσότητα αὐτὴν καὶ νὰ προκύψῃ δυσπρόσδεξις, ὅποιας καθημερινῶς δοκιμάζομεν ἀπὸ πολλοὺς ψευδοφιλέλληνας. Ἡ ἀποστολὴ τοῦ κυρίου Σεβαστοῦ εἰς τὴν πόλιν σας καὶ ὅσα ὅσα ἔγραψα περὶ αὐτοῦ σας ἀποδείχνει τὰς στενοχωρίας μας· ἦτον λοιπὸν καλὸν νὰ ἐπεριωρίζετο ἡ μηνιαία ποσότης εἰς τὰ δύο τρίτα καὶ, διὰ νὰ δυνηθῇ καὶ ἡ Διοίκησις εὐκολώτερον νὰ πληρῶνῃ τὰ μηνιαῖα. Εἴθε ἄδολοι φίλοι τῆς Ἑλλάδος καὶ πρέπει νὰ ἀποδεχθῆτε τὴν εὐλικρίνειάν μου.

Δι' ὅσα ἀνωτέρω εἶπα συμπεραίνετε, ὅτι δημοσίᾳ δὲν ἤμποροῦμεν νὰ κάμωμεν τὴν πρόσκλησιν τοῦ συστατινομένου, μήτε δημοσίᾳ νὰ κηρύζωμεν τὸν ἐξασφαλισμὸν τοῦ· ἀλλ' εἶνε τρόπος νὰ οἰκονομηθῶν αἱ δύο τοῦτοι δυσκολίαι. Ἐν ἀληθείᾳ ὁ συστατινόμενος εἶνε φίλος τῆς Ἐλευθερίας, πρέπει νὰ προτιμήσῃ τὰ πράγματα ἀπὸ τὰ ὀνόματα. Ἄς γνωρισθῇ λοιπὸν εἰς τὴν Ἑλλάδα προσωρινῶς μὲ ἄλλο ἀπὸ τὸ διάστημα ὀνομά του, καὶ ἐν ἡ Ἀγγλίᾳ τῷ ὑπεσχέθῃ ἐξησφαλισμὸν, δὲν ἔχομεν νὰ φοβηθῶμεν ἀπὸ ἄλλην Δύναμιν· ἀλλὰ καὶ ἐν ἀπαιτηθῇ, δὲν τὸν δίδομεν βέβαια πώποτε, καὶ εὐρίσκομεν τὸν τρόπον διὰ νὰ ἀσφαλισθῇ ὁ ἄνθρωπος καὶ νὰ μὴ πειραχθῇ ἡ Ἑλλάς ὡς πρὸς τὰς ἐξωτερικὰς τῆς σχέσεις. Κατὰ τὰ ἀνωτέρω λοιπὸν διδόμενα, ἐνεργήσατε τὸν ἐρχομὸν τοῦ ἀνδρὸς καὶ ἔχετε τὸν λόγον τῆς τιμῆς μου, ὅτι ἐκτελοῦνται καθ' ὅλην τὴν ἔκτασιν. Ἰδοὺ ἡ γνώμη μου· καὶ πάλιν εἶμι προθυμὸς νὰ ἀκροασθῶ τὰς παρατηρήσεις σας ἕως νὰ μάθω καὶ τὴν γνώμην τῆς Διοικήσεως, τὴν ὁποίαν πρέπει πρῶτα νὰ λάβω.

Ἐλθετε καὶ τὸ νεώτερόν σας ἀπὸ 21 τοῦ τρέχοντος, τὸ ὅποιον ἀνφέρεται εἰς τὸ πρὸ αὐτοῦ πλατύτερον.

Σημερήμερον, ἡ μὲλλον, αἴριον ἀπορρακτικὸν, ξεκινῶ διὰ τὰ περὶ τὸ Νεόκαστρον στρατόπεδον. Διάφοροι περιστάσεις μᾶς ἡμποδίζαν ἀπὸ τοῦ νὰ προλάβωμεν τὰ κινήματα τοῦ ἐχθροῦ, ἀλλ' ἔχομεν χριστὰς ἐλπίδας, ὅτι θέλομεν μείνει νικηταὶ μέγχοι τέλους καὶ θέλομεν ἴσως τελειῶναι μὲ εἰσβολὰς εἰς τὴν ἐπικράτειαν τοῦ ἐχθροῦ.

Δὲν ἐπρόφθασα νὰ τελειώσω χθὲς τὴν παροῦσιν καὶ σήμερον ἡ-
πορῶ νὰ σᾶς προσθέσω, ὅτι ἡ Διοίκησις ἐνέκρινεν ὅσα τῇ ἔγγραφᾳ καί,
μ' ὅλγας τὰς ὀρθὰς παρατηρήσεις τοῦ ἐκλαμπροτάτου κυρίου Μαυρο-
κορδάτου, ἀφιερῶν τὴν ὑπόθεσιν εἰς τὴν κρίσιν καὶ ἀπόφασιν τοῦ
Τρισυποστάτου, κατὰ τὰς ἀνωτέρω βάσεις, καὶ ὁπότε ἔμως τείνουν
εἰς τὸν ἴδιον σκοπὸν. Τὸ περὶ παρρησιάζεως τοῦ φίλου εἰς τὴν Ἑλλάδα
μὲ ἄλλο παρὰ τὸ σύνθημα ὀνομά του δὲν πρέπει νὰ τὸν πειράξῃ
εἰς τίποτε, ἐπειδὴ καὶ ἄλλοι, εὐρεθέντες εἰς τὰς αὐτὰς περιστά-
σεις, ἐπράξαν προθύμως τὸ ἴδιον.

Συσταίνω καὶ αὐθις τὸν Σεβαστὸν εἰς τὴν προστασίαν καὶ συνδρο-
μὴν τοῦ Τρισυποστάτου, βεβαιῶνων αὐτό, ὅτι δὲν ἔχει τίποτε νὰ
χάσῃ.

Χρεωστῶ ἀπάντησιν εἰς τοὺς κυρίους Α: καὶ ἀνεψιοὺς Στεφάνου,
καθὼς καὶ εἰς τὸν εὐγενῆ καὶ λόγιον ἱατρὸν Καρβελλᾶν, ἀλλὰ δὲν
προφθάνω σήμερον νὰ τοῖς ἀποκριθῶ καὶ παρακαλῶ τὸ Τρισυπόστα-
τον νὰ τοῖς εἴπῃ τὰ πρέποντά μου.

Τὰ ἐσωτερικά μου δὲν εἶνε τόσον δεινά, καθὼς ἡ φιλογενεῖά σας
υποπτεύεται μ' ὅλον τοῦτο ἀποδέχομαι τὰς συμβολάς σας καὶ παρα-
καλῶ νὰ μὴ διχλείψῃ εἰς τὸ ἐξῆς ἡ ἀλληλογραφία μας, ὑποσχομέ-
νος ὑμῖν, ὅτι θέλετε μὲ εὖρει πάντοτε πρόθυμον εἰς τὰ δυνάττα.

Τὸ ἐν Ναυπλίῳ ληφθὲν ἔγγραφόν σας δὲν ἔχω κατὰ δυστυχίαν
μαζί μου, καὶ ἡμπορεῖτε νὰ μοι ξανγραψήτε τὴν περίληψίν του·
ἐὰν δὲ δυσκολεύεσθε νὰ γράφῃτε εἰς τὴν γλῶσσάν μας ἡμπορεῖτε
νὰ μεταχειρησθῇτε καὶ τὴν ἰταλικὴν ἢ γαλλικὴν (νὰ εἶνε ὅμως εὐα-
νάγνωστος) καὶ ἔχω τὰ μέσα, διὰ νὰ μὲνθάνω τὸ περιεχόμενον
αὐτῶν.

Ἐπειδὴ ἐφθασεν ἐδῶ ὁ γνωστός εἰς τὴν εὐγενίαν σας Σανταρό-
ζας, ἐνεκρίθη νὰ ἀνελθῇ ἡ ἀποστολὴ τοῦ πεζοῦ, διὰ νὰ γράψῃ
ἡ εὐγενία του πρὸς τὸν Ρωμαῖν, τοῦ ὁποίου σᾶς ἐγκλείεται ἀνοι-
κτὸν τὸ γράμμα διὰ νὰ τὸ ἰδῇτε καὶ ἔπειτα νὰ τὸ διευθύνετε μὲ
ὅποιον τρόπον γνωρίζετε ἀσφαλέστερον. Εἰς αὐτὸ τὸ μεταξὺ ἐγρά-
φησιν καὶ ἀπαντήσεις πρὸς τὸν Ε. καὶ Καρβελλᾶν, καθὼς καὶ πρὸς
τοὺς κυρίους Α. καὶ Α. Στεφάνου, τὰς ὁποίας, καθὼς καὶ τὰ πρὸς
τὸν Κοραῆν καὶ ὅσα ἄλλα ἐγκλείονται, παρακαλῶ νὰ ἐγχειρισθοῦν
καὶ νὰ σταλοῦν ἀσφαλῶς.

Οἱ κύριοι Α. καὶ Α. Στεφάνου μοὶ προβάλλουν τὸ μέσον των ὡς
ἀσφαλέστερον διὰ τὴν ἀλληλογραφίαν μας, ἀλλ' ἐγὼ ἐξακολουθῶ τὴν
ὁδηγίαν σας, ἕως νὰ μοὶ φανερώσῃτε τὴν γνώμην σας. Ἡ ἐπιστολὴ

μου ἔγινεν ἐφημερίς· ἀλλὰ πρέπει νὰ συγχωρήσητε τὴν ἀταξίαν τῆς διὰ τὰς διακοποῦσας με φροντίδας.

2 Ἀπριλίου 1825, ἐν Τριπολιτσᾷ.

Ὁ φίλος καὶ ἐπαινέτης τῆς ωιλογενείας σας

Πρόεδρος τοῦ Ἐκτελεστικοῦ

Ὁ Γραμματεὺς

Γεώργ. Κουντουριώτης

Κ. Πολυχρόνης

191. Α. ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΥ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗΝ ΖΑΚΥΝΘΟΥ

(Φάκελλος 2123 ἀριθ. 2995).

Εὐγενέστατοι Κύριοι,

Ἐλαβον εὐχαρίστως τὸ ἀπὸ 28 τοῦ λήξαντος ἀδελφικόν Σας. Ὅσον τὸ πρόβλημά Σας ἦτον καὶ ὀρθὸν καὶ ὑπαγορευόμενον ἀπὸ τὸν εἰλικρινῆ καὶ ἄδολον πατριωτισμόν, ὁ ὁποῖος ἐχαρρακτήρισε πάντοτε τὰς πράξεις σας, ἄλλη τόση ἐστάθη καὶ τοῦ ἐκλαμπροτάτου προέδρου ἢ προθυμίας καὶ ἡ ἰδική μου εἰς τὸ νὰ τὸ ἀποδεχθῶμεν καὶ νὰ τὸ συστήσωμεν στενὰ εἰς τὸ Ἐκτελεστικόν, διὰ νὰ ἐνεργηθῇ χωρὶς ἀνθολήν. Ἐν τούτοις χρεωστῶ νὰ σᾶς ἰδεάσω ὅ,τι ἐγνωρίσαμεν σήμερον ἀπὸ γράμμακτα τοῦ ἰδίου **Romei**, διευθυνόμενα πρὸς τὸν αὐτοῦ φίλον του δι' ἐνὸς πλοίου Ζακυνθινοῦ, τῶν ὁποίων ἐκατόρθωσε νὰ λάβῃ ἀντίγραφον ὁ Διοικητὴς ἐνὸς ἐλληνικοῦ πλοίου, εὐρισκομένου εἰς Νεόκαστρον. Ὁ **Romei** γράφει πρὸς τὸν φίλον του, ὅτι ὠμίλησε μὲ τὸν Σουλεϊμάνπεγν (τὸν ἀποστάτην γάλλον χιλιάρχον) εἰς τὸν ὅποτον ἐφηνέρωσε τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ Ροζ. τοῦ νὰ ἐμβῇ εἰς τὴν δούλευσιν τοῦ Σατράπου τῆς Αἰγύπτου καὶ ὅτι ὁ καλὸς οὗτος Πέγνης ὑπεσχέθη ἕξ χιλιάδας γρόσια καὶ τὸ νὰ κατορθώσῃ νὰ τὸν δεχθῇ ὁ Ἱμπραήμ πασᾶς εἰς τὴν δούλευσίν του. Ἐξ αὐτοῦ καὶ ἐξ ἄλλου παλαιότερου γράμματος τοῦ **Romei** φαίνεται, ὅτι ὁ Ροζ. προβάλλει, καὶ ὅχι ὅτι ζητεῖται. Ὁ δὲ **Romei** φαίνεται πολλὰ εὐχαριστημένος καθ' ὅλα τ' ἄλλα, ἐκτὸς τῆς ὀφθαλμίας, ἡ ὁποία τὸν ἐνοχλεῖ καὶ διὰ τὴν ὁποίαν θέλει ζητήσῃ τὴν ἀδειαν νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν. Κατὰ δυστυχίαν, ἔβλεπεν ἀρκετά, ὥστε νὰ κάμῃ τὸ σχέδιον τοῦ Κανονοστασίου, τὸ ὅποτον ἀκαταπαύστως κτυπᾷ τὸ Νεόκα-

στρον. Αὐτὰ γράφονται μόνον πρὸς ἰδέαν σας, ὅχι ὅμως καὶ ὅτι μᾶς κάμνουν νὰ βλέπωμεν τὸ πρᾶγμα διχοφορετικὰ ἀφ' ὅ,τι τὸ βλέπετε. Τὸ συμφέρον μας εἶναι νὰ κερδίσωμεν καὶ τὸν Ροσ, καὶ ὅσους ἄλλους ἡμπορέσωμεν εἰς αὐτὴν τὴν περίστασιν.

Ὑστερον ἀπὸ τὴν ὁποίαν ὑπέφερεν ἀσθενεῖν ὁ Πρόεδρος, σήμερον ἀνχωροῦμεν διὰ τὸ στρατόπεδον. Τὸ Νεόκαστρον ἐνδυναμώθη μὲ περισσοτέρους στρατιώτας καὶ, ἂν ὁ ἐχθρὸς δοκιμάσῃ ἐφοδόν, ἐλπίζομεν ν' ἀποκρουσθῇ μὲ μεγάλην φθοράν. Ἐνηργήσαμεν νὰ διορισθῇ μίχ χωριστὴ μοίρα θηλαστίος ἀπὸ ἱκανὰ πολεμικὰ καὶ ἐμπρηστήρια διὰ τὰ δυντικά μας παράλις καὶ ἕμᾳ φθάσῃ ἔχομεν σκοπὸν νὰ κηρύξωμεν καὶ τῆς Πρεβέζης τὸν ἀποκλεισμόν.

Ἐλπίζω, ὅτι πλησιάζοντες εἰς τὰ μέρη σας, θέλομεν ἔχει καὶ πλέον συνεχῇ τὴν ἀλληλογραφίαν, ἀπὸ τὴν ὁποίαν προβλέπω μέγα τὸ ὄφελος.

2. Ἀπριλίου 1825. Ἀπὸ Τριπολιτσάν.

Ὁ εὐλικρινὴς ἀδελφός σας

Α. Μαυροκορδάτος

Ταύτην τὴν στιγμήν τὸ Ἐκτελεστικὸν ἀναγγέλλει πρὸς τὸν ἐκλ. πρόεδρον, ὅτι ἐδέχθη τὸ περὶ τοῦ Ροζ. πρόβλημα καὶ ἡ ἐκλαμπρότης του νὰ ἐνεργήσῃ τὰ δέοντα. Ἐμέθᾳ εἰς τὴν ἐτοιμασίαν τοῦ κινημοῦ μας καὶ μὲ δεύτερον πέμπονται ὅσα ἔγγραφα ἀναγκαιοῦν. Ἐν τοσούτῳ ἡ εὐγένειά σας ἐνεργήσατε τὰ εἰκότα καὶ συμφωνήσατε μὲ τὸν ἄνθρωπον, ὅπως κρίνῃτε εὐλογώτερον.

Ὁ Κος Πολυχρόνης δὲν ἐγνώριζε τὸ ἔγγραφον, περὶ τοῦ ὁποίου ἐνθυμίζετε τὸν πρόεδρον· ἐγὼ ὅμως τὸ ἀνέγνωσα καὶ τὸ ἐνθυμοῦμαι· ὅθεν εἶναι περιττὴ ἡ ζητουμένη περίληψις.

Ὁ αὐτός.

*** 192. Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΖΑΚΥΝΘΟΥ ΠΡΟΣ ΤΟΝ
ΙΙ. ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗΝ κ. λ.**

(Φάκελ. 2123, ἀριθ. 3017).

Πρὸς τὸν Εὐγενέστατον

Κον Παναγιώτην Καραγιάννην

Ἐπαρχον τοῦ Πύργου καὶ Πολιτάρχην τῆς Γαστούνης.

Ἐκ Ζακύνθου, τῇ 15 Ἀπριλίου 1825. Ε. Ν.

Ἀνακαλύψαντες τὴν ἀποστολὴν μὲ ἐπὶ τούτῳ πλοιάριον τοῦ κυ-

βερνήτου Στασινοῦ Τσόκου, σήμερον ἐκπλεόμενον ἀπὸ τοῦτα τὰ μέρη δι' αὐτὰ τὰ παράλια σας, τοῦ Δημητρίου Γραμματικοπούλου μὲ ὑπόπτους διατχγὰς μερικῶν ὑποκειμένων, εἶναι διὰ τοῦτο χρει, ὅτι νὰ εἰδοποιηθῇτε περὶ τούτου ἀπὸ ἡμῶν, διὰ νὰ λάβητε τὰ ἀνήκοντα μέτρα καὶ τὰς ἀνγκυκλίας προφυλάξεις, ὥστε τὸ ὑποκείμενον τοῦτο νὰ συλληφθῇ αὐτοῦ καὶ νὰ στραμωθῇ, παίρνοντάς του κάθε χαρτίον, τὸ ὅποιον διευθύνεται ἀμέσως εἰς τὸν ἐκλαμπρότατον πρόεδρον κ. Γεώργιον Κουντουριώτην, θέλει ὑπόκειται καὶ τοῦτο τὸ ὑποκείμενον εἰς τὰς διατχγὰς του. Βλέπετε πόση ἐγγύησις θέλει εἶσθαι διὰ σας, ἀνίσως δὲν διενεργήσητε μὲ δραστηριότητα ταύτην τὴν πατριωτικὴν μας εἰδησιν, ἥ ὅποια εἶναι τόσο ἀνγκυκλίαι καὶ ὠφέλιμος ὡς πρὸς τὴν σωτηρίαν τοῦ ἐλληνικοῦ ἔθνους· καὶ διὰ τοῦτο μὴ χάσετε καιρὸν ἀμέσως ὅπου λάβητε ταύτην μας, ὥστε νὰ ληφθῇ πᾶν δραστήριον καὶ ἐγκαιρον μέτρον εἰς τὴν ἐντελῇ διενέργησιν τούτου τοῦ προκειμένου.

Σας ἀσπαζόμεθα κ. λ. ἐνῷ περιμένομεν τὴν ἀπάντησίν σας.

* Περὶ ταύτης τῆς ὑποθέσεως ἐγράψαμεν συγχρόνως εἰς τὸν ἔπαρχον Πύργου κ. Καραγιάννην, μετὰ τοῦ ὁποίου θέλετε εἰσακουσθῇ πρὸς ἐκπλήρωσίν της.

193. X. ΖΑΧΑΡΙΑΔΟΥ ΠΡΟΣ Κ. ΔΡΑΓΩΝΑΝ

(Φάκελ. 2123 ἀριθ. 2997).

Φίλτατε Δραγῶνα,

Σήμερον πρωὶ ἔφθασα ἐνταῦθα καὶ ὑπῆγα εἰς τὰ στρατοπεδεύοντα στρατεύματα τῶν Π. Πατρῶν ὡς γενικός ἐπιθεωρητής. Σὲ βεβαιώνω, ὅτι τοιοῦτον ὑποῦργημα δι' ἐμὲ εἶναι ἐπιζήμιον, διότι πρῶτον ἀπὸ ὅλα θὰ συγχυσθῶ μὲ τοὺς ἐκεῖσε εὕρισκομένους καπετάνους, οἵτινες, ὡς ἡξεύρεις, εἶναι πολλὰ φίλοι μου. Ἀλλὰ, τί νὰ κάμω ὅταν ὁ ἐκλαμπρότατος πρόεδρος μὲ ἐβίβασε νὰ τὸ δεχθῶ; Καὶ ἀκούθως διὰ τὴν ἀγάπην τῆς πατρίδος, τὸ ὄνομα τῆς ὁποίας ἀντηχεῖ εἰς τὴν ἀκοήν μου; Ἡ ἐκλαμπρότητά του ἔλαβεν οἰκονομίας δραστήρια μέτρα, ἀλλὰ πῶς ἡμπορεῖ μόνος του νὰ τὰ ἐκτελέσῃ χωρὶς συμβοηθούς; Αὐτὸ τὸ μόνον μὲ ἐπαρακίνησε διὰ νὰ δεχθῶ αὐτὸ τὸ ὑποῦργημα, καθὼς ἄλλοι πατριῶται ἄλλα, καὶ οὕτω νὰ

* Σημ. Δι' ἄλλης χειρός.

μετριάσωμεν, ἂν δυνατόν, τὰς καταχρήσεις, αἱ ὁποῖαι ἐξεναντίας θὰ χάσουν τὸ ἔθνος· περισσότερον παρὰ ἡ δύναμις τῶν ἐχθρῶν.

Τὰ προσταχθέντα γράμματά σας ἔλαβον εἰς Τριπολιτσά ἀπὸ τὸν στρατηγὸν Ἰωάννην Πέτρου σταλθέντα μοι, τὰ ὁποῖα ἐγνώρισα τοῦ ἐκλ. προέδρου· ἐπειδὴ ἡμῶς ἐβιάσθη ἀπὸ τὴν ἐκλαμπρότητά του νὰ μισεύσω, ἄρῃσιν ἐκεῖ τὸν στρατιώτην, ὅπου μοῦ τὰ ἔφερεν, διὰ νὰ λάβῃ τὰς ἀποκρίσεις, τὰς ὁποίας ἔμα μοῦ στείλῃ σᾶς τὰς ἐξαποστέλλω ἀσφαλῶς.

Ἐδῶ φθάσας, εὔρον καὶ ἄλλα γράμματά σας 3 πρὸς τὴν ἐκλαμπρότητά του, μετὰ τὸν Ζαφείρη, τὰ ὁποῖα ἐπῆρα ἀπ' αὐτὸν καὶ ἀπέστειλα ἀσφαλέστατα εἰς τὴν ἐκλαμπρότητά του, παρὰ τοῦ ὁποίου εἶμαι διωρισμένος νὰ τοῦ γράφω πάντοτε τὰ τρέχοντα, διὸ καὶ γὰρ παρὰ κλιῶ θερμῶς τὸν ἀδελφὸν Δραγῶνα νὰ μοῦ σημειῖ, ἂν δυνατόν, καθ' ἡμέραν ὅσας εἰδήσεις μνησθῇ ἀπὸ κάθε μέρος καὶ κάθε ἄλλο περιεργον, διὰ νὰ ἔχω καὶ γὰρ ὕλην νὰ τοῦ ἐκτείνωμαι. Ὡσαύτως ὅσα γράμματα ἔχετε νὰ στέλλετε πρὸς τὸν ἴδιον, εἴ τι ἰδικά σας, εἴ τι ἀπ' ἄλλο μέρος, νὰ τὰ στέλλετε καὶ αὐτὰ πρὸς ἐμέ, διὰ νὰ πηγαίνουν μετ' ἀσφάλειαν· αὐτὰ θέλετε τὰ διευθύνῃ εἰς Ἰαστούνην κατ' εὐθεΐαν εἰς περιλαβὴν μου, δηλαδὴ «Πρὸς τὸν Γενικὸν ἐπιθεωρητὴν τῆς πολιτορκίας Π. Πατρῶν».

Ἡ ἐκλαμπρότης του τὴν Παρυσκευήν, εἰς τὰς 2 τρέχοντος, ἀνεχώρησεν ἀπὸ Τριπολιτσά διὰ Νεόκαστρον. Αὐτὸ τὸ φρούριον, κατὰ τὰς τελευταίας δεσποτικὰς εἰδήσεις, ἐνδυναμώθη καλὰ ἀπ' ἑλ. μάλιστα τὰ εἰς αὐτὸ στρατεύματα ἐσκέπτοντο νὰ ἐξέλθουν νύκτα εἰς τὴν πατερίαν τῶν ἐχθρῶν, οἱ ὁποῖοι εἶναι ἐνδυναμωμένοι μετὰ μόνον τὸ ἱππικὸν τοῦ Ἱμπρημ πασᾶ, τὸ δὲ πεζικὸν ἐστέκετο εἰς τὰ ψηλώματα, φοβούμενοι ἀπὸ τὰ ὀπίστικ. Τὰ ἔξωθεν στρατεύματα ἐπλησίισαν κοντά, καὶ μόνον μένει νὰ παρησιασθῇ ὁ Πρόεδρος διὰ νὰ στείλουν τοὺς ἐχθροὺς κατὰ διχθόλου. Δύο τακτικοὶ Ἀρχεῖς ἐπηγαν νύκτα καὶ ἐπροσέκνησαν εἰς τὸ φρούριον, τοὺς ἐδέχθησαν καὶ ἐμαρτύρησαν, ὅτι εἶναι πλέον βεβαιωμένοι· λέγουν ὅτι σεῖς μᾶς σκοτώνετε, ὁ πασᾶς μᾶς σκοτώνει, δακρυοὺς καὶ πεῖναν πολλήν, αὐτὰ μᾶς ἐβίασαν νὰ λειποτακτῇσωμεν καὶ αὐτὸ θέλει ἀκολουθήσουν πολλοί.

Ὁ Ἱμπρημ πασᾶς ἐσυγγύσθη πολὺ μετὰ τοὺς Μωθωκωρωναίους. Τοὺς λέγει, ὅτι τί διάβολο μετὰ φέρτε ἐδῶ καὶ πλέον ἀδιαφορεῖτε; Ἐγὼ σκοτόνω τοὺς στρατιώτας μου καὶ σεῖς ἀδιαφορεῖτε; Αὐτοὶ δὲ τοῦ ἀπεκρίθησαν; Ἰδοὺ τὸ φρούριον καὶ παρ' τοῦ ἡμεῖς τὰ φρούρια

μας ἤδη 4 χρόνους τὰ βαστοῦμε χωρὶς τὴν βοήθειαν κανενός. Καὶ ἄλλαι πολλὰ ἔρεις τρέχουν μεταξύ των. Μία μοῖρα ἀπὸ τὰ πλοῖά μας ἐδιωρίσθη νὰ περιέρχεται ἀπὸ τὸν κόλπον Πατρῶν ἕως τὴν Ἀλβανίαν, καὶ πρέπει ἕως ὅρας νὰ εὐγῆκεν. Μία γολέτα ἐδιωρίσθη νὰ ὑπάγῃ εἰς ἕναν κόλπον, ὅστις εἶναι μεταξύ Εὐβοίας καὶ Ἀθῆνας διὰ νὰ συλλάβῃ μερικὰ καΐκια, τὰ ὅποια φέρουν τροφὰς τοῦ Ὀδυσσεως.

Ἀπὸ τὰ ἐσώκλειστα βαστάζετε τὸ ἰδικόν σας, καὶ τὰ ἄλλα δόσετε τῶν ἐξοχωτάτων κυρίων Κόμητος Διονυσίου δὲ Ρώμα καὶ δόκτορα Στεφάνου, τοὺς ὁποίους προσκύνῃσόν μοι. Μὲ συγχωροῦν, ὅπου δὲν τοὺς ἔγραψα μερικῶς, διότι εἶμι κατακουρασμένος καὶ ζαλισμένος. Ἄμα ὅμως φθάσω εἰς Γαστούννην ἀπ' ἐκεῖ θέλει ἐκπληρώσω τὸ χρέος μου.

Αὐτὰς λοιπὸν τὰς προκηρύξεις σὲ παρκαλῶ νὰ τὰς λάβῃς εἰς τὴν ἐννοίαν σου· στέλλεις μίαν εἰς Κορφοὺς, μίαν εἰς Κερκλληνίαν καὶ ἄλλην βαστάτε αὐτοῦ. Σύστησε τὰς δύο εἰς τὰς ρηθέντας Νήσους τῶν φίλων σου, κάμε νὰ γράφωσιν ὅσοι φονδρομηταὶ περισσότεροι καὶ τὰ μετρητὰ βάλῃς εἰς χεῖράς σου, διὰ τῶν ὁποίων νὰ κοινοποιηθῇ αὐτὸ τὸ πολῦτιμον, τῶνόντι, σύγγραμμα τοῦ κυρίου Βινιὸν εἰς τοὺς Ἕλληνας. Καθὼς καταγράψῃς ὅσους δυνήθῃς ἀπ' αὐτοῦ καὶ ἀπὸ τὰς ἄλλας δύο Νήσους, εἰδοποιήσέ με, καὶ γὰρ τὸν κύριον Σπηλιάδην, διὰ νὰ μοῦ πέμψῃ τὸ βιβλίον καὶ νὰ τὸ στείλωμεν ὅπου πρέπει, διὰ νὰ τυπωθῇ.

Οἱ ἀντάρται εὐρίσκονται εἰσέτι εἰς Ἰδρον, καὶ τοῦτο σὲ τὸ λέγω, διότι ἀκούω, ὅτι αὐτοῦ κοινοποιεῖται, ὅτι εὐγῆκην. Οἱ Ἀντρέηδες ἦλθον καὶ εὐρίσκονται εἰς τοῦ Ἀλάκ. Περὶ τοῦτου εἰδοποίησα τὸν Πρόεδρον σήμερον. Ἀπορῶ πῶς αὐτοὶ ἐτόλμησαν καὶ ἦλθον, καὶ φοβοῦμαι μὴν τυχᾶν πάλιν τὰ πράγματα τῆς πατρίδος, μ' ὅλον ὅπου εἶναι, ὡς στοχάζομαι, δύσκολον νὰ τοὺς ἀκολουθήσῃ κανεὶς. Ὁ πατὴρ τοῦ Ζαήμη ὑπάγει εἰς τὴν Διοίκησιν. Ἀκολουθῶς θέλει σοῦ γράψω καὶ κατ' ἐρώτησιν, διότι τῶρα τὸ πνεῦμά μου εἶναι κατασυχυσμένον. Ὑγιαίνει.

Ἐν Πύργῳ, τῇ 3 Ἀπριλίου 1825

Ὁ ἀδελφὸς

X. Ζαχαριάδης

Προσφέρετε τῆς φαιλιάς σας τοὺς εἰλικρινεῖς ἀσπασμούς μου, τὸν δὲ Νιόνιον φίλησόν μου. Τὸν Μεσήνην χαϊρέτίσόν μου πολὺ, καὶ ἀπορῶ πῶς δὲν ἐστάλθη ὅπου ἐμελετήσατε.

* 194 Δ. ΑΝΑΓΝΩΣΤΑΡΑ ΠΡΟΣ ΔΙΟΝ. ΡΩΜΑΝ

(Φάκελ. 2123 ἀριθ. 3711).

Εὐγενίστατοι Κύριοι Διονύσιε δὲ Ρώμα, Κωνσταντίνε Δραγώνα, Ἀλ ξιε καὶ ἀνεψιοὶ Στεφάνου καὶ Γεώργιε Λαδόπουλε.

Τὰ ἀπὸ τὰς 3 Ἀπριλίου ε. Ν. γράμματά σας ἐλάβομεν, χαίροντες πρὸ πάντων διὰ τὴν ὑγείαν σας. Ὁ μπόδος τοῦ καπ. Πέτρου Μεσήνη μὲ σημαίαν Ἰονικὴν, ὀνομαζόμενος Λεωνίδας, μὲ τὸ στᾶρι καὶ ἀλεῦρι, ποῦ μᾶς ἐστείλατε, ἔφθασεν ὑγιῶς ἐδῶ. Τὸν ἔστειλα εἰς Γαργαλιάνους, νὰ παραδώσῃ τὰ ρηθέντα εἶδη πρὸς τὸν φροντιστὴν τούτου τοῦ στρατοπέδου Κύριον Πανχυιωτάκη Δακρυώτη. Ἐγραψα πρὸς τὸν φροντιστὴν νὰ πληρώσῃ τὴν τιμὴν τῶν ρηθέντων εἰδῶν ὁμοῦ καὶ τὸν ναῦλον εἰς τὸν Διοικητὴν τοῦ μπόδου. Ἀκόμη ἀπόκρισίν του δὲν ἔλαβα· σᾶς λέγω ὅμως, Κύριοι, ἂν καὶ δὲν τὰ ἐπλήρωσε ἕως τώρα, μὴν πειραχθῇτε διόλου, ἐπειδὴ ἴσως καὶ δὲν εἶχε μετρητὰ εἰς τὸ χέρι. Κατ' αὐτὰς φθάνει ἐδῶ ὁ ἐκλαμπρότατος πρόεδρος τοῦ ἐκτελεστικοῦ Γεώργιος Κουντουριώτης καὶ ἂν δὲν ἔχῃ ὁ φροντιστὴς νὰ τὰ πληρώσῃ, ἐγὼ εὐθὺς θέλω λάβει τὴν φροντίδα νὰ σᾶς στείλω τὴν τιμὴν τῶν διαφόρων εἰδῶν, κατὰ τὰ γράμματά σας. Κύριοι! Σᾶς ἐγνώριζα ἐξ ἀρχῆς, ἐγνώριζα τὸν ζήλόν σας καὶ τὴν εὐλιχρίνειαν πρὸς τὴν Πικτιδὰ μας, ὅπου ἔχετε. Τώρα ὅμως εἶδα ἐμπράκτως τὸν ζήλόν σας καὶ τὴν ἀγάπην ὅπου τρέφετε, καὶ ἡ Πατρὶς γνωρίζει καὶ ἐν κειρὶ θέλει ἀποδείξει τὴν βοήθειαν ὅπου λαμβάνει ἀπὸ τὰ ὑποκείμενά σας.

Ὁ Γεννησιότατος Κύριος Α. Τσαμχδὶς γράφει σήμερον πρὸς τὸν Κύριον Πανχυιώτην Λεονταρίτην, στέλλοντάς ἕνα ἑλληνικὸν πλοῖον, διὰ νὰ μᾶς προμηθεύσῃ ἀλεῦρι καὶ παξιμαδί. Πρὶν λάβω εἶδῃσιν τὰ γράμματά εἶχε τελειωμένα ὅθεν καὶ ἡ εὐγενία σας, συμφώνως μὲ τὸν κύριον Λεονταρίτην ἐνεργήσατε νὰ ἀγορασθῇ ζακερές εἰς τὰς συμφορούσας τιμὰς.

Ἡμεῖς ἐδῶ ὁλοένχ συναζόμεθα διὰ νὰ κτυπήσωμεν τὸν ἐχθρόν.

Ἡ ἄργιτά μας ἕως τώρα εἶναι, ἐπειδὴ, καθὼς γνωρίζετε, οἱ Ἕλληνες εἶναι ὀλίγον ἀργοπόρητοι· μάλιστα ὅπου ἐπρόσμεναν τὸ Πάσχα. Τώρα ὅμως συνάζονται, διὰ νὰ κτυπήσωμεν τὸν ἐχθρόν, καὶ ἐλπίζομεν εἰς Κύριον νὰ τὸν ἀφανίσωμεν κατὰ κράτος καὶ νὰ μείνῃ

έντροπισκόμενος. Τὸ φρούριον τὸ ἐδυναμώσαμεν μὲ ἀρκετὰ στρατεύματα καὶ μὲ ζαερέδες καὶ κηθημερινῶς οἱ ἰδιικοί μας εὐγχίνουν ἀπὸ τὸ φρούριον καὶ πολεμοῦν γενναίως θανατόντες πολλούς. Μένω ὡς ἀδελφός.

Ὁ Ὑπουργὸς τοῦ Πολέμου
Δ. Παπαγεωργίου.

Τῇ 4 Ἀπριλίου 1825 ε. π. Ἀπὸ Ναυαρίνου.

Πρὸς τὸν εὐγενέστατον Κύριον
Γεώργιον Λαδόπουλον
Εἰς Ζάκυνθον.

198. ΧΡ. ΖΑΧΑΡΙΑΔΟΥ ΠΡΟΣ Κ. ΔΡΑΓΩΝΑΝ

Κατατεθειμένη ἐν τῷ ἀρχεῖῳ τοῦ Διον. Ρώμα.

(Ἀριθ. 81 ἐγγράφων Ἀλεξ. Ρώμα).

Εὐγενέστατε ἀδελφέ.

Χθὲς ἦλθον εἰς Ἀλῆ-Τζελεμπή καὶ κατχίνομαι εἰς τὴν ἀπαρίθμωσιν τῶν ἐδῶσε τοποθετημένων στρατευμάτων. Ἐκεῖνα τὰ ὅποια μοὶ ἔγραψες, περὶ κλοπῆς ἐθνικῶν γεννημάτων, μὲ τὰ πρῶτα γράμματά σας καὶ νὰ ὁμιλήσω περὶ τούτου μὲ τὸν εὐγενέστατον κύριον Κωνσταντῖνον Μεταξῆν. Φθῶσας ἐδῶ δὲν τὸν ἐστοχάσθην καλὸν διὰ τὰς θεωρίας ἔκχμα. Ἡ εὐγενία σας δὲ ἤμπορούσατε νὰ ἐξοικονομήσετε αὐτοῦ αὐτὴν τὴν ὑπόθεσιν καὶ νὰ μὴν ἀδικηθῇ τὸ ἐθνικὸν ταμεῖον καὶ μὲ τέτοιον τρόπον, ὅπου καὶ νὰ μὴ φανῇτε δηλαδὴ μὲ τὴν αἰτίαν τοῦ κυρίου Σεβαστοῦ, ὅστις πρέπει νὰ εἴναι ἐκεῖ φθασμένος καὶ τὸν ὅποιον ἀσπάζομαι. Εἰς ταύτην τὴν πολιορκίαν Π. Πατρῶν πρέπει νὰ εἶναι περισσότερα στρατεύματα παρ' ὅσα ἀπὸ Γαστούνης σὲ ἔγραψα. Ὑγιαίνειτε.

Ὁ ἀδελφός
Χ. Ζαχαριάδης

Ἀλῆ-Τζελεμπή, τῇ 8 Ἀπριλίου 1825.

* **196.** Η ΕΝ ΖΑΚΥΝΘΩ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΠΡΟΣ
Α. ΤΣΑΜΑΔΟΝ

(Φάκελ. 2123, ἀριθ. 3015).

Πρὸς τὸν Γενναιοτάτον

κ. Ἀναστάδιον Τσαμαδὸν

Εἰς Νεόκαστρον.

Ἐκ Ζακύνθου, τῇ 21 Ἀπριλίου 1825 ε. ν.

Ἐπιβεβαιοῦντες τὸ ἀπὸ τὰς 6 τοῦ ἰδίου ἀντίγραφόν μας, τὸ πρωτότυπον τοῦ ὁποίου σᾶς διηυθύνθη μετὰ τὸ ἰονικὸν πλοῖον τοῦ κυβερνήτου Παύλου Μεσσηνίου, φερόμενον μετὰ διαταγῆς σας πρὸς τὸν κοινὸν φίλον κ. Πανηγυρίτην Λεονταρίτην παξιμαδί, καὶ ὁμοῦ μετὰ αὐτὸ σᾶς ἐστείλαμεν τὴν προρρηθεῖσαν ποσότητα παξιμαδίου συνισταμένην ἀπὸ 63 κκντάρια, συνεισφερόμενα ἀπὸ τοὺς ἐνταῦθα ὁμογενεῖς. Ἐπειδὴ σήμερον ἐμάθομεν τὴν ὁποίαν εἶδησιν σᾶς ἀναγγέλλομεν μετὰ τὸ ξεχωριστὸν γράμμα μας, τὸ ὁποῖον σᾶς διευθύνομεν ἐπὶ τούτῳ, ὅπως λάβητε ἐγκλίτως τὰ ἀνήκοντα μέτρα κατὰ τῶν ἐχθρικών σχεδίων, διὰ τοῦτο δὲν ἐπαναλαμβάνομεν ὅσα περὶ τούτου τοῦ προκειμένου σας εἶπομεν, ἀλλὰ σᾶς κοινοποιούμεν, ὅτι μετὰ τὸν ἐπιφερόμενον τὰ γράμματά μας Ζυμονόπουλον, μετὰ τὸν ὁποῖον σας ἀποστέλλομεν ἐπὶ τοῦ παρόντος τὰ ὑποσημειωμένα εἶδη, συνιστάμενα ἀπὸ τουφεκόπετραις, μολύβι καὶ τινα ἄλλα, τὰ ὁποῖα παρακκαλοῦμεν νὰ λάβετε καὶ νὰ τὰ μεταχειρισθῆτε εἰς τὰς χρεῖας τῶν ἐλληνικῶν δυνάμεων, ὅπως σας ἀποφανῇ ἀρμοδιώτερον τὴν ἐξοικονόμησίν των. Ἄν κατὰ περίστασιν, δὲν ἤθελε μᾶς ἔχετε ἀπεσταλμένα, τὰ ὁποῖα χρήματα σας ἐπιτροπεύσαμεν νὰ περιλάβητε δι' ἑαυτὸν μας λογαριασμὸν παρὰ τοῦ στρατηγοῦ κ. Ἀνχωνωσταρχῆ, πρὸς τὸν ὁποῖον σας ἐμπερικλείομεν ἕκ νέον τὸν διορισμὸν μας, τότε παρακκαλοῦμεν νὰ φροντίσῃτε τὴν παραλαβὴν αὐτῶν καὶ νὰ μᾶς τὰ ἀποστείλῃτε μετὰ τὸν αὐτὸν Ζυμονόπουλον, καθὼς καὶ πᾶν ὅ,τι νέον περὶ τῆς Ἑλλάδος νὰ μᾶς πληροφορήσῃτε. Καὶ μένομεν...

* **197.** Η ΕΝ ΖΑΚΥΝΘΩ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΠΡΟΣ Α. ΜΙΑΟΥΛΗΝ

(Φάκελ. 2123 ἀριθ. 3021).

Πρὸς τοὺς Γενναιοτάτους Ἀρχιναύαρχον κ. Ἀνδρέαν Μιαούλην καὶ Ναύαρχον Ἀναστάσιον Τσαμαδὸν.

Ἐκ Ζακύνθου, τῇ 21 Ἀπριλίου. Ε. Ν.

Σας ἀναγγέλλομεν τὴν ὁποίαν ἐμάθομεν σήμερον βεβαιωτάτην εἰ-

δυσιν ἀπό τι πλοιάριον, ἐξερχόμενον ἀπὸ τὸν Κορινθιακὸν τῆς Πατρας κόλπον, ὅτι, ἐξ ἐκείνων πηρευρισκομένων ἐκεῖ πολεμικῶν ὀθωμανικῶν, τρία ἐκ τούτων εἶχον ἤδη ἐκπλεύσει διὰ Πρέβεζαν, ἐνῶ τὰ αὐστριακὰ φορτηγά, μετὰ τὸ ξεφόρτωμά των, ἔμελλον καὶ αὐτὰ νὰ διευθυνθῶσιν ἀμέσως πρὸς ἐκεῖνα τὰ μέρη μὲ τοιαύτην σταθερὰν ἀπόφασιν, ἀφοῦ φορτώσωσιν ἡπειρωτικὰ στρατεύματα νὰ ἐπιστρέψωσιν ὀπίσω ἔλα ὁμοῦ μὲ ταχύτητα, διὰ νὰ τὰ ἀπιβιάσωσιν εἰς Πελοπόννησον. Πρὸς ἀτοφυγὴν δὲ τοιούτων νέων δεινῶν καὶ ἀκαίρων περιστάσεων, σπεύδομεν ἐπὶ τούτῳ νὰ σᾶς γνωστοποιήσωμεν ἐγκρίτως, ὥστε ἡ Γεννικιότης σας, ἀφοῦ λάβητε τὰ ἀνήκοντα μέτρα, ταχύνετε χωρὶς ἀναβολῆς νὰ ἀποστείλῃτε μίαν ἱκανὴν θαλάσσιον δύναμιν, ἥτις δύνχται, ἀφοῦ προλάβῃτε τὸν καιρὸν, νὰ ἀποκρούσῃτε τὰ ἐχθρικὰ σχέδια πρὸς ἴδιον κλέος καὶ πρὸς σωτηρίαν τῆς Ἑλλάδος.

Μένομεν μὲ τὴν ἀνήκουσαν κ.τ.λ.

*** 198. Η ΕΝ ΖΑΚΥΝΘΩ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΠΡΟΣ ΤΟΝ
Γ. ΚΟΝΤΟΥΡΙΩΤΗΝ**

(Φάκελ. 2123 ἀρ. 3021).

**Πρὸς τὸν Ἐκλαμπρότατον Πρόεδρον
κ. Γεώργιον Κουντουριώτην**

Ἐκ Ζακύνθου, 21 Ἀπριλίου. Ε. Ν.

Δὲν σᾶς ἐνοχλοῦμεν πλέον εἰς ὅσα προλαβόντως σᾶς ἐδώσαμεν διὰ πληροφορίαν, διὰ τῶν διαφόρων διεξοδικῶν ἐπιστολῶν μας ἀπὸ 28 παρελθόντος Μαρτίου, 3ης, 11ης μετὰ μιᾶς προσθέσεως τῆς αὐτῆς ἡμέρας, 14ης καὶ 15ης τρέχοντος, ἀποσταλέντων Σας μὲ ἐπίτηδες ἰδικὸν μας ἄνθρωπον, ὥστε θαρροῦμεθα μὲ τὴν ἐπιστροφὴν τούτου τοῦ ὑποκειμένου νὰ λάβωμεν τὴν περὶ τούτων ἀπάντησίν σας.

Ἐπὶ τοῦ παρόντος μέλλει νὰ σᾶς εἴπωμεν τὸν ἐρχομὸν τοῦ ἀπεσταλμένου ἀπὸ τὴν ἐκλαμπρότητά σας πρὸς τοὺς ἐνταῦθα ἡμετέρους συμπατριώτας κ. Μιχαὴλ Σεβαστοῦ, μετὰ τοῦ ὁποίου συνομιλήσαντες, ἐσχεδιάσαμεν τὸν τρόπον, κατὰ τὸν ὁποῖον μέλλει νὰ διενεργηθῇ τὸ προσδιωρισμένον ἐκεῖνο δάνειον ἀπὸ 20 χιλ. διστήλων ταλλήρων. Ὁ προρρηθεὶς κ. Σεβαστὸς θέλει σᾶς πληροφορήσῃ καθ' ὅλα τοῦ τὰ μέρη τὸ σχέδιόν μας, καὶ κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον, νομίζομεν νὰ ἐπιτύχωμεν τὸ ζήτημά σας, τὴν ἐνέργειαν τοῦ ὁποίου προσπα-

θοῦμεν ὅλαις δυνάμεσι, ἂν ὅχι εἰς τὸ ὅλον τῆς ποσότητος, καὶ εἰς τὸ περισσύτερον, νὰ ἐκτελέσωμεν. Εἶναι ἀνάγκη λοιπὸν νὰ ἐπιταχύνητε τὴν στάλσιν τῶν συναλλαγμτικῶν κατ' ἐκείνην τὴν διχομύρσιν, τὴν ὁποῖαν σᾶς γνωστοποιεῖ ὁ ἀπεσταλμένος σας, ὅστις, εὐρισκόμενος πρὸς τὸ παρὸν εἰς τὸ Καθαρτῆριον ὑγιῆς, θέλει φροντίσῃ, διὰ τῆς συνεργείας τῶν ἡμετέρων κοινῶν φίλων, νὰ προμηθεύσῃ πρὸς ὧρην τὴν Δυτικὴν Ἑλλάδα καὶ ἐπομένως τὸ Νεόκαστρον, τὸ ὁποῖον ἤδη ἐπροβλέφθη παρ' ἡμῶν ἀπὸ τροφάς, κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν σας.

Σήμερον, ἐξερχόμενόν τι πλοιάριον Ἴονικὸν ἀπὸ τὰ ἐχθρικὰ φρούρια τοῦ Κορινθιακοῦ κόλπου, μᾶς ἀνήγγειλεν, ὅτι τρία πολεμικὰ ὀθωμανικὰ πλοῖα εἶχον ἤδη ἐκπλεύσει, διευθυνόμενα πρὸς τὴν Πρέβεζαν, ὅπου ἐπὶ τούτου ἐπῆγαν νὰ φορτώσωσιν ἡπειρωτικὰ στρατεύματα, ὁμοῦ μὲ ἄλλα αὐστρικὰ φορτηγά, τὰ ὅποια ἔμελλον νὰ ἐκπλεύσωσιν ἐπομένως ἀπὸ τὰς Παλαιὰς Πάτρας, ἀφοῦ ἐξεφόρτοναν ὅσας τροφάς εἶχον ἐκεῖ φέρει πρότερον, καί, μαζὶ μὲ αὐτά, νὰ μεταφέρωσι τὸν ἡπειρωτικὸν στρατὸν εἰς Πελοπόννησον. Τοιούτην ἀγγελίαν ἐσπεύσαμεν νὰ τὴν γνωστοποιήσωμεν ἀμέσως μὲ ἐπίτηδες πλοιάριον, φέρον καὶ τινα πολεμοφόδια, τὰ ὅποια, μεταξὺ τῶν ἄλλων, συνεισέφερον τινὲς τῶν ἐνταῦθα ὁμογενῶν, πρὸς τοὺς Κυρίους Ἀρχινύαρχον Α. Μιαούλην καὶ Ἀναστάσιον Τσαμαδόν, ὅπως αὐτοὶ λάβωσι τὰ ἀνήκοντα μέτρα, προλαμβάνοντες τὸν καιρὸν νὰ ἀποστείλωσι χωρὶς ἀναβολῆς μίαν θαλάσσιον δύναμιν, ἱκανὴν νὰ ἀποκρούσῃ τοιοῦτον ἐχθρικὸν σχέδιον, τὸ ὁποῖον ἐν ἐπιτυχίᾳ ὁ ἐχθρὸς, θέλει φέρῃ ὅχι μικρὰν ζημίαν εἰς τὰς ὑμετέρας ἐργασίας. Ὡστε περὶ τούτου φροντίσκατε νὰ ἐνεργήσῃτε ὅ,τι συμφέρῃ εἰς ταύτην τὴν ἀκαιρον περίστασιν.

Ἀνυπομόνως περιμένομεν μίαν ἀκριβῆ καὶ λεπτομερῆ περιγραφὴν τῶν παρόντων πραγμάτων τῆς Ἑλλάδος, ὅπως καὶ ἡμεῖς ἐκ μέρους μας δυνηθῶμεν κατὰ τοῦτο νὰ διενεργῶμεν, τὸ ὁποῖον ἀπλῶς ἀναφύεται ἀπὸ τὰ ἐνθερμα ἡμέτερα αἰσθήματα, ὡς πρὸς τὴν σωτηρίαν καὶ ὑπόληψιν τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους. Μένομεν μὲ τὴν ἀνήκουσαν ὑπόληψιν.

199. (ΙΩΑΝΝΟΥ ΡΩΜΑΙΝ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΡΟΖΑΡΩΛ)

(Φάκελ. 2123 ἀριθ. 3695).

Modone li 20 Aprile 1825.

Carissimo Compare Pepino.

Jeri ho ricevuto la tua lettera dei 13 del corrente, alla

quale mi affretto di rispondere. Eccovi obedito, ed il Capitolo e tu. L'ottimo Scarpa si resta con me ad aspettare le determinazioni tue.

Quantunque per le particolari e dettagliate conoscenze ch'egli ha dello esercito Egiziano e di tutti li suoi componenti Turchi ed Europei, io lo reputo sommamente necessario presso di te. Del resto disponi di lui come meglio ti agrada. Egli non brama che di rendersi utile alla causa comune e di fare per questa il sacrificio di sua persona. Quando tu lo disporrai e ci manderai i mezzi che m'indichi egli ed io ne verremo a te soli, poichè non havvi alcuno fra gli Europei che sono nel esercito sudetto che sia di magnanimo e generoso cuore, che anzi sono tutti degni dell' avversione dei buoni. Non si pensi dunque di essi. Io e Scarpa ne verremo soli a te e mille anni sembra ad entrambi questo istante, poichè non istiamo più bene nè con Turchi, nè con tale abbominevole gente.

Onde tu, il Capitolo ed i buoni patrioti abbiate ad esser tranquilli sul conto mio e di Scarpa, nè aveste dubbio, nulla faremo senza le tue prescrizioni e senza tuo precedente avviso. Cessino dunque su di tale particolare le inquietudini tue. Di nuovo per ciò te lo ripeto nulla farò senza preventivo ordine tuo.

Tutti i dettagli che mi hai domandato, sono contenuti nei tre fogli uniti, quali devi leggere nel modo come stano. Ora ti aggiungo che l'oggetto positivo d'Ibraim l'ascià, dopo della presa di Navarino, quello si è di reccarsi in Patrasso per riunirsi a quel Pascià e colle di costà truppe e con tutte le sue marciare da Patrasso sopra Tripolizza ed in questa ultima città fortificarsi, stabilire il suo Quartiere Generale e terminare la campagna di quest' anno. In Arcadia, in Pyrgo, in Gastuni, in uno, in due di essi, ed in tutti i tre, che sono grossi paesi fra Patrasso e Modone, lasciar forte Guarnigione, fortificarli a norma del bisogno e farne Piazza di Deposito affine di mantenere poscia le sue comunicazioni da Tripolizza con quella o quelle di tali paesi con Patrasso o con le piazze di Modone e Corone. Io credo che per mandare a vuoto tale progetto si deve prima ocuratamente pro-

curar di combattere Ibraim Pascià in tutte le golle, i stretti e luoghi difficili, che traversar deve per reccarsi in Patrasso, attaccarlo continuamente alla testa ed alla coda e sul suo fianco dritto lungo la sua marcia, e con due buoni e scelti corpi di truppe minacciare, bloccare ed assediare se sia d'uopo Corone, e soprattutto Modone, ch'è il deposito generale de' suoi viveri e di ogni sua rissorsa. 'o che conosco la Piazza di Modone assai, avendo a mia disposizione della coraggiosa determinata gente, mi fiderei di prendere per sorpresa di attacco.

Di una batteria di pezzi di grosso calibro non è punto difficile. Sarà mia cura di prendere Modone o per sorpresa, o per assedio regolare, ove mi si diano i mezzi necessarj.

L'amico Scarpa ignora che Rodio, unica persona fra coloro che costituiscono il Governo Greco di sua conoscenza, fosse tale quale tu lo dipingi, e solo per lo soverchio suo amore per la pubblica causa e per la buona riuscita degli affari dei Greci ch'egli gli ha scritto quelle due lettere da Rodi e da Modone. Non gli scriverà più altra, come non si scriverà nè da me nè da lui a chi che sia senza di una tua prevenzione.

Per la totale mia ignoranza della lingua turca ed araba, per la naturale diffidenza dei Turchi e per non aver fra essi verun amico, ignoro se Ibraim Pascià abbia degli esploratori e degli spioni fra Greci. Io però sono quasi convinto ch'egli non ve ne abbia alcuno direttamente, e che tutto ciò ch'egli e suo padre sanno dei Greci, lo sanno per mezzo di molteplici agenti europei che tengono in diversi paesi stabiliti e per mezzo di agenti secondarj che coloro spedirono in Grecia.

Qui se ne rinviene uno chiamato D. Luigi, che si dice essere di Regio di Calabria, uomo scaltro e che bisogna sorvegliare. Questi dietro le istruzioni del S. Cochini, agente principale d'Ibraim Pascià residente costà, ha fatto la offerta a questo ultimo dei servizj di un tale Angelo S. Georgio detto l'Americano, costà residente, già capitano di Artiglieria in Francia, che ha servito in Grecia, e uomo, da quanto Scarpa mi dice, di estese e profonde conoscenze, le quali, ove fossero adoperate a prò dei Turchi, potrebbero recar molto

nocumento alla causa dei Greci come colui che moltissimo la topografia della Grecia conosca. Procura dunque e fa ogni possibile sforzo onde il Sig. S. Georgio non muova punto da costà e per qualsivoglia ragione non si rechi presso d'Ibraim Pascià, che con molta ansietà lo attende, parlando quegli la lingua turca, e quel suo agente gli fa delle larghe promesse.

Che fa dunque il pugnale M...? Che G. Luigi, e Cochini, e l'Americano se fia d'uopo devono perire. Le mezze misure dei casi di Stato sono sempre perniciose. Dietro di ciò che ti ho scritto non posso mandarti veruna informazione politica relativa agli esploratori nemici ed alle spie, delle quali si valgono i Turchi per conoscere la situazione degli affari dei Greci. Il nome, la patria e la condizione di quello spione Greco, che da Navarino recò nel campo Egizio la notizia, della quale ti ha favellato il Patrone Demetrio, non posso su di ciò le brame tue appagare. Ove però di qualche cosa che tu sei ansioso di sapere io abbia la più benchè piccola conoscenga, io non mancherò di comunicartela per tua norma e garanzia.

Giorni sono pattugliando un distaccamento di Cavalleria Turca per la campagna scoperse un soldato Greco il quale portava alcune lettere al Comandante di Navarino, colle quali l'incoraggiava a difendere con vigore ed eroico valore la Piazza confidatagli, poichè tra brevi giorni il Generale Hazi-Gristos con tre milla uomini ed altro Gondurioti con altrettanta forza sarebbero venuti ad attaccare Ibraim Pascià e battutolo far levare l'assedio. Profittando di tale avviso Ibraim Pascià ha subito rinforzato i suoi posti, fortificato in alcuni punti la sua Cavalleria ed ha inoltre fatto venire in suo campo quattro pezzi da quattro e fatto stare le truppe sotto l'armi e sul chi vive. Jeri l'altro poi trovandosi nel corpo di Hazi Cristos e quagli disertato e reccatosi al Pascià gli ha fatto conoscere le forze e la situazione del Corpo dal quale è disertato. In conseguenza dei dettagli datigli dal tradidore Armeno, e servendo questi di guida, Ibraim Pascià raccolti seicento cavalli, tre mila e duecento fanti di quattro battaglioni delle sue truppe e circa cinquecento Turchi di Mo-

done con quattro pezzi da quattro, nella notte antiscorsa si è reccato sorprendere Hazi-Cristos, che tranquillo e senza vera precauzione se ne stava in un villaggio, del quale non so il nome. Ibraim Pascià è perfettamente riuscito nel suo intento, e jeri il cannone di questa piazza ha annunciato ai Mussulmani che vi abitano il vantaggio da lui riportato. Non so precisamente la perdita, ma la suppongo di duecento uomini almeno tra morti e feriti, e di ottanta in novanta prigionieri. Non so ancora con precisione la perdita dei Turchi (questi nascondono sempre i propri danni) ma posso dirti che tra i loro feriti havvi il Chiahajambei del Bassà, un Rei di Cavalleria, il tenente Colonnello del terzo di linea, due capi di battaglione, due ajutanti maggiori e varj altri ufficiali. Tra il numero dei feriti Turchi havvene alcuni di arme bianca. E qui prendo occasione di osservarti quanto importante ed essenziale cosa sia di far armare i soldati greci di fucili on bajonetta onde resister possano non solo alle cariche della Cavalleria, ma anche a quelle della Farnteria. Or se i Greci nello affare che hanno con loro svantaggio sostenuto hanno saputo resistere colle sciabole, che non farebbero mai ove fossero armati di fucili con bajonetta? Procura dunque ad ogni costo onde, se non tutti, buona porzione almeno di soldati greci armati siano di buoni fucili provediti di bajonetta. Senza di questo importante ed essenziale mezzo di difesa e di offesa, i greci saranno obbligati a combattere sempre da lungi, ne mai potranno senza evidente loro danno fare uso di quel eroico coraggio pel quale possono e devono gli arabi inetti vincere e disperdere. Te ne prego dunque vivamente di far armare con pronta sollecitudine i soldati greci di buoni fucili con bajonetta. •

È da questo porto ultimamente partito un Brigantino austriaco per Prevesa onde caricarvi quaranta muli pel servizio di questo Egiziano esercito. Il capitano di tale brigantino che ha un tumore in una delle due mascelle, di piccola statura, turco per simpatia, fa tale carico pel prezzo di ottocento cinquanta talleri.

Ti rinnovo le più vive premure onde tutte le Divisioni della flotta greca facciano ogni possibile sforzo per non far giun-

gere in questo porto i numerosi rinforzi che Ibraim Pascià attende da Candia e dall' Egitto. Se dessi giungono, gli affari nostri potrebbero imbrogliarsi e la pubblica causa soffrire. Usa dunque della tua influenza onde gli ordini più precisi siano dati a questo riguardo dal Governo Greco al Comandante Miauli delle forze greche.

Ei parmi che ove Navarino debba abbandonarsi dopo di averlo fatto saltare, che utile e necessario espediente quello sarebbe affine di vietar ai turchi l'uso dell'orto, di occupare ad un tempo e Navarino Vecchio e l' isola che forma il porto. Deve procurarsi di mettere prontamente il primo in stato di fare una lunga e valorosa difesa, al qual oggetto deve provvedersi di viveri e di munizioni da guerra. L' altro che deve occuparsi a fortificarla con delle buone opere di campagna, guarnita di' artiglieria, di viveri e di buone truppe, deve il dopio oggetto di battere la entrata del porto e molestare i Turchi in Navarino. Padroni i Greci di queste due importanti posizioni, sarebbe sempre costretto Ibraim Pascià di lasciare in osservazione d'avanti di esse tre o quattro battaglioni e diminuire in tal modo le forze colle quali operar deve contro della Morea. Prendi ti prego in seria considerazione questa mia osservazione, ponderala con saggezza e trovandola utile disponi che sia tosto eseguita.

Vi sono fra corpi greci, venuti per combattere Ibraim Pascià, molti soldati arabi, di quelli fatti prigionieri dai greci nel combattimento navale dei 13 dello scorso Novembre, degli armeni ed altri stranieri. Si fa d'uopo di cacciarli via tutti e di farli rientrare nell' interno onde ecittare dei disastri sizili a quello che è jeri avvenuto a Hazi-Cristos. Insisti sulla esecuzione di tale necessaria misura colla usata tua energia e fa per massima addottare che tutti quelli che sono suditi Turchi siano cacciati da Corpi Greci. Quelli però esclusi che per servizj da loro resi alla pubblica causa sono abbastanza conosciuti.

Il Greco del quale ti ho fatto cenno, arrestato dalla pattuglia di Cavalleria, messo in libertà da Ibraim Pascià, ha recusato di raggiungere i suoi. Egli vive libero nel campo Egiziano che ha diligentemente osservato. Prenderò contezza

del di lui nome, cognome, patria, età, professione e contrasegni personali e te ne darò conoscenza.

Dietro tutti i dettagli ed i lumi che ti ho dato, io sono urgentissimo che tu ti ponga subito e senza perdita di tempo ad operare onde sia breve la guerra, onde non si esauriscano le non già ricche finanze greche, onde si rialzi il coraggio dei greci e s'indebolisca quello dei loro nemici.

Gli Europei che sono nello esercito Egiziano hanno somamente più di te solo paura che di tutti li greci insieme uniti. Quando Ibraim Pascià, Seve e gli altri vili ti sapranno alla testa dei Greci, e me e Scarpa con te, perderanno certamente la tramontana. Affrettati dunque di metterti al comando dello esercito Greco, riordinalo, istruiscilo e rendilo degno degli alti suoi destini, perchè, amo di ripeterlo, la guerra breve risparmia i soldati e le finanze, al dir del Grande Federico, anima i suoi ed il nemico scompiglia, atterrisce e disordina vincendolo. Per quando so e posso dunque, nuovamente ti scongiuro a reccarti senza perdita di tempo alla testa dello esercito greco.

Io non ho scritto punto nè al Comandante della Squadriglia greca, nè a quello della Piazza di Navarino, cui solo ho mandato le istruzioni necessarie per regolare la sua difesa. Mando ora a questo secondo delle altre istruzioni supplementarie, delle quali t' invio copia per tua intelligenza. Non delle lettere a te indiritte il Comandante della Squadriglia greca ha preso lettura e copia, ma di altre scritte da un tal Basigliari, capitano greco prigioniero, che ad alcune autorità militari greche ha inviato per reclamare di essere cambiato. Assicurati intanto che fuori a te ed al bisogno al degnissimo Signor Conte de Roma, non scriverò ad anima vivente, onde non compromettere me e la pubblica causa alla quale ci siamo dedicati.

Non avendo io null'ascritto nè al Comandante della Squadriglia Greca, nè a quello della Piazza di Navarino, quali copie di lettere devo io inviarti? Ne anche delle Istruzioni spedite al secondo ho copia conservato, perchè originalmente come le scrissi glielie mandai. Ti accludo dunque, siccome ti ho detto, la copia di quelle supplementarie che gli spedisco.

Addio diletissimo Peppino mio. Doman l'atro mi recherò al campo sotto Navarino per leggere al Colonello Seve la enfatica tua lettera. Se mi darà per ostentazione la sciabola che tu gli domandi, te la invierò col Patrón Demetrio la prima volta che lo spedirai a me. Dubito però che non averai sì fatta sciabola perchè un Farnese rinegato non può nè sa pensare che alla turca.

La mia imaginazione è sempre giovane abbenchè comincio a risentire il peso degli anni e delle sofferte disgrazie. L' albugine, o leucoma, mi tormenta lo spirito, quantunque mi dicono i medici che siasi arrestato e che non progredisce più oltre.

Se potrò trapellare ulteriori notizie su di tutto ciò che riguarda questo esorcito, te le comunicherò pel Patrón Demetrio la prima volta che me lo spedirai. Amami ognora quanto sa amarti il tuo affettuoso amico e compare

Vale Vale.

P. S. Procura d' indurre ad ogni costo il Governo onde faccia il cambio dei due figli di Negil Efendi col loro Seisi, e di Dervis Agà con uno suo figlio, contro del capit. Greco Basiliari e nove soldati greci, tutti prigionieri sulla fine dello scorso Marzo. Ibraim Pascià condisce ad un tal cambio per avere gl' indicati personaggi turchi. Fa parimenti ogni sforzo onde poter prontamente far cambiare il capitano Nicolò che comandava prima Navarino, ed altri sei o sette capitani, i quali hanno avuto la disgrazia di essere stati fatti prigionieri allo disgraziato affare di jeri. Il capitano Basiliari, Nicolò e gli altri, i primi due soprattutto, possono rendere importantissimi servizj alla causa.

Li 21 Aprile 1825.

Rettifico alcune cose che ti ho scritto jeri. Non Hazi-Cristos è stato sorpreso, ma bensì il Gen. Vasso. Malgrado la sorpresa i Greci si sono assai ben battuti, al dire degli stessi Turchi. La di loro perdita tra morti, feriti e prigionieri ascende a circa trecento, se si vuol credere al rapporto dei Turchi più moderati; poichè altri, e particolarmente gl' infamissimi europei, Muri, Giacometti, Trona, Luchesi,

Petelognoni ed il turchissimo medicone Canova, li portano a più di seicento. I prigionieri intanto che ho veduto arrivare jeri sera sono al numero di settanta, e tra di essi non vi è che il solo capitano Nicolò per far cambiare, e l' altro capitano Basiliari per i quali ti rinnovo le mie più vive premure. Questi due bravi ora che hanno da vicino gli arabi e che conoscono quanto poco vagliono, e portrebbero essi farli conoscer pure ai di loro compatrioti e mostrare a questi il modo come combatterli, e sono per ciò utili alla pubblica causa.

Chi può ridirsi, Peppino mio, gli orribili trattamenti che il tiranno Ibraim Pascià permette che si facciano agli sventurati prigionieri greci !

Jeri gli Arabi ed i Turchi che li servano, si permettevano essi stessi di bastonarli, schiafagiarli, strapparli gli mustachi atrocemente, ingiuriarli, gettargli in faccia del fango e fino dei loro vesti spogliarli. Scarpa ed io abbiamo mancato per poco di perderci vedendo tanta insolenza reprimere. Ammonitichiati in un' oscurissima ed orrida prigione, non si è dato loro per jeri sera alcun cibo, nè si permette che altri gliene dia.

Ibraim Pascià ha fatto aggiungere nella solita preghiera per la totale distruzione dei greci e per lo estermínio de' cristiani che li difendono. In tal modo provoca egli lo sdegno dei suoi onde incittarli a battersi. Mio caro Peppino, da ciò subito conoscenza al governo e fa in modo che tutto il popolo greco istruito sia, ed in particolare l' armata, della sorte che spetta a coloro che avendo le armi alla mano, avranno l' infortunio di abbassarle e pateggiare col nemico. Fa conoscere ai Greci tutti che se dessi non si batteranno con coraggio, che le loro mogli, le figlie, le sorelle saranno disonorate da' questi infami turchi e saranno i loro parenti a morte tutti tratti dal sanguinoso fierissimo Pascià.

(Μετάφρασις)

Ἐν Μοθώνῃ, τῇ 20 Ἀπριλίου 1825

Προσφιλέστατε Κουμπάρε Πεπίνε,
Σπεύδω ν' ἀπαντήσω εἰς τὴν ἀπὸ 13 τρέχοντος ἐπιστολήν σου,

τὴν ὁποίαν ἔλαβας χθές. Ἰδοὺ, ἔγινε τὸ θέλημά σου· καὶ τοῦ Τρισυποστάτου καὶ τὸ ἐδικόν σου. Ὁ λαμπρὸς Σκάρπας μένει μαζί μου, διὰ νὰ περιμεῖνῃ τὰς ἀποφάσεις σου, μολοντί· τὸν θεωρῶ ἀναγκαιότατον πλησίον σου, ἐπειδὴ γνωρίζει καλῶς καθ' ὅλας τὰς λεπτομερείας τοῦ τοῦ αἰγυπτιακὸν στρατεύμα καὶ τοὺς ἀπαρτίζοντας αὐτὸ εὐρωπαίους καὶ τούρκους. Διάθεσέ τον ὅμως ὡς θέλῃς. Ἐκεῖνος δὲν ἐπιθυμεῖ ἄλλο εἰμὴ ν' ἀποδοῇ ὠφέλιμος εἰς τὸν κοινὸν ἀγῶνα καὶ νὰ θυσιασθῇ ὑπὲρ αὐτοῦ. Ὅταν τὸν διαθέσῃς καὶ μὲς ἀποστείλῃς τὰ μέσα, περὶ ὧν μοὶ γράφεις, θὰ ἔλθωμεν πρὸς σέ, ἐκεῖνος καὶ ἐγὼ μόνοι, διότι ἐκ τῶν εὐρωπαίων, οἱ ὅποιοι εὐρίσκονται εἰς τὸ ρηθὲν στρατεύμα, οὐδεὶς μεγάλῃς, οὐδεὶς γενναῖος, ἀλλ' ἐξεναντίας πάντες ἄξιοι τῆς ἀποστροφῆς τῶν ἀξίων τοῦ ὀνόματος ἀνδρῶν. Οὐδὲ κὼν σκέψῃς λοιπὸν περὶ αὐτῶν. Μόνον ἐγὼ καὶ ὁ Σκάρπας θὰ ἔλθωμεν, μὲς φκίνεται δὲ ἐκεῖνη ἡ ὥρα αἰῶνες αἰώνων, διότι δὲν εἴμεθα πλέον εἰς τὰ κακὰ οὔτε μὲ τοὺς τούρκους, οὔτε μὲ τοιαῦτα ἄξιζ περιφρονήσεως πρόσωπα. Λοιπὸν, καὶ σὺ καὶ τὸ Τρισυπόστατον καὶ οἱ ἀγαθοὶ πατριῶται ἐστὲ ἡσυχοὶ ὡς πρὸς ἐμέ καὶ τὸν Σκάρπαν. Μὴ ἀμφισβάζετε· δὲν θὰ πράξωμεν τίποτε χωρὶς διαταγὴν σου καὶ χωρὶς προηγουμένην ὁδηγίαν σου. Ἄς παύσουν λοιπὸν περὶ τούτου αἱ ἀνησυχίαι σου. Σοὶ τὸ ἐπαναλαμβάνω, οὐδὲν θὰ πράξω ἄνευ διαταγῆς σου.

Ὅλοι αἱ λεπτομέρειαι, τὰς ὁποίας μοὶ ἐζήτησες, περιέχονται εἰς τὰ τρία ἡνωμένα φύλλα, τὰ ὅποια πρέπει ν' ἀναγνώσῃς κατὰ σειρὰν ὡς εἶναι. Ἦδη δὲ σοὶ προσθέτω, ὅτι τὸ ὀριστικὸν σχέδιον τοῦ Ἰβραήμ Πασᾶ μετὰ τὴν ἄλωσιν τοῦ Ναυαρίνου, εἶναι νὰ μεταβῇ εἰς Πάτρας, διὰ νὰ ἐνωθῇ μετὰ τοῦ ἐκεῖ Πασᾶ καὶ μὲ τὰ στρατεύματα τοῦ Πασᾶ τῶν Πατρῶν καὶ μὲ ὅλα τὰ ἰδικά του νὰ βαδίσῃ κατὰ τῆς Τριπολιτσᾶς καὶ εἰς τὴν πόλιν ταύτην νὰ ὀχυρωθῇ, νὰ σχηματίσῃ τὸ γενικὸν στρατόπεδόν του καὶ νὰ τελειώσῃ τὴν ἐκστρατεῖάν τοῦ τρέχοντος ἔτους. Εἰς τὴν Ἀρκαδίαν, εἰς τὸν Πύργον, εἰς τὴν Γαστούνην, ἢ εἰς τὸν ἔνα, ἢ εἰς τοὺς δύο, ἢ καὶ εἰς τοὺς τρεῖς τούτους τόπους, οἱ ὅποιοι εἶναι οἱ μεγαλύτεροι μεταξὺ Πατρῶν καὶ Μοθώνης, νὰ ἀφήσῃ ἰσχυρὰν φρουρὰν καὶ νὰ τοὺς ὀχυρώσῃ ἀναλόγως τῆς ἀνάγκης καὶ νὰ κάμῃ ἐκεῖ ἀποθήκην, διὰ νὰ διατηρῇ κατόπιν ἐκ Τριπολιτσᾶς τὴν συγκοινωνίαν του μ' ἐκεῖνα τὰ μέρη, καὶ μὲ Πάτρας καὶ Μοθώνην. Νομίζω ὅτι, διὰ νὰ ματαιωθῇ αὐτὸ τὸ σχέδιον, πρέπει ἐν πρώτοις νὰ φροντίσουν μετὰ περισκέψεως νὰ κτυπήσουν τὸν Ἰβραήμ πασᾶν εἰς ὅλας τὰς ὑπωρεῖας, καὶ εἰς ὅλα τὰ στενά, εἰς ὅλα τὰ δύσβατα μέρη,

διὰ τῶν ὁποίων θὰ διέλθῃ διὰ νὰ μεταβῇ εἰς τὰς Πάτρας. Νὰ τοῦ προσβάλλουν ἀδικητικῶς τὸ μέτωπον, τὴν οὐρὰν καὶ τὸ δεξιὸν κέρασ κατ' ὅλον τὸ μήκος τῆς ὁδοπορίας του, καὶ μὲ δύο καλὰ καὶ ἐπίλεκτα στρατιωτικὰ σώματα νὰ ἀπειλήσουν, νὰ ἀποκλείσουν καὶ νὰ πολιορκήσουν ἐν ἀνάγκῃ τὴν Κορώνην, πρὸ πάντων δὲ τὴν Μοθώνην, ἣτις εἶναι ἡ γενικὴ ἀποθήκη τῶν ζωοτροφιῶν του καὶ ὅλων τῶν μέσων του. Ἐγώ, ὅστις γνωρίζω πολὺ καλὰ τὴν Μοθώνην, ἂν εἶχον ὑπὸ τὰς διατρυγὰς μου τολμηροὺς καὶ ἀποφασισμένους ἄνδρας, θὰ ἐπεχείρουν μετὰ πεποιθήσεως νὰ τὴν κυριεύσω ἐξ ἐφόδου. Μὲ μίαν κανονοστοιχίαν ἐκ μεγάλων τηλεβόλων δὲν εἶναι διόλου δύσκολον. Ἐγὼ θ' ἀνελάμβανον νὰ κυριεύσω τὴν Μοθώνην ἢ ἐξ ἐφόδου, ἢ διὰ τακτικῆς πολιορκίας, ἂν μοὶ παρείχοντο τ' ἀναγκαῖα μέσα.

Ὁ φίλος Σκάρπας ἀγνοεῖ ὅτι ὁ Ρόδιος, τὸ μόνον πρόσωπον, ὅπερ γνωρίζει ἐκ τῶν ἀποτελούντων τὴν ἐλληνικὴν Κυβέρνησιν, εἶναι τοιοῦτος, ὅποιον τὸν παριστᾷ, μόνον δὲ ἐκ τοῦ ὑπερβολικοῦ ζήλου του ὑπὲρ τῆς κοινῆς ὑποθέσεως καὶ τῆς αἰσίας ἐκβιάσεως τοῦ ἀγῶνος τῶν ἐλλήνων ἔγραψε πρὸς αὐτὸν ἐκείνης τὰς δύο ἐπιστολὰς ἐκ Ρόδου καὶ ἐκ Μοθώνης. Δὲν θὰ τῷ γράψῃ ὅμως πλέον, καθὼς μήτε ἐκεῖνος μήτε ἐγὼ δὲν θὰ γράψωμεν πρὸς οὐδένα ἄνευ προηγουμένης εἰδοποιήσεώς σου.

Ἐπειδὴ δὲν ἤξεύρω διόλου οὔτε τουρκικά, οὔτε ἀρχαικά, καὶ ἐπειδὴ οἱ Τούρκοι εἶναι φύσει δύσπιστοι, καὶ ἐπειδὴ δὲν ἔχω κανένα ἐξ αὐτῶν φίλον, ἀγνοῶ ἂν ἔγῃ ὁ Ἰβρὴμ πασᾶς μεταξὺ τῶν ἐλλήνων κατασκοποὺς καὶ ὠτακουστάς. Ἐγὼ ὅμως εἶμαι σχεδὸν βέβαιος, ὅτι δὲν ἔχει οὐδένα ἀπ' εὐθείας, ἀλλὰ πᾶν ὅ,τι γνωρίζουν αὐτὸς καὶ ὁ πατήρ του περὶ τῶν ἐλλήνων τὸ μνηθάνουν παρὰ τῶν πολυπληθῶν ευρωπαϊκῶν πρκατόρων, τοὺς ὁποίους ἔχουν ἐγκατεστημένους εἰς διάφορα μέρη, καὶ παρ' ἄλλων δευτερευόντων πρκατόρων, οὓς αὐτοὶ ἐξαποστελλοῦσιν εἰς τὴν Ἑλλάδα. Ἐδῶ πηγαινοέρχεται ἓνας κάποιος Δ. Λουγγής, ὅστις, ὡς λέγουσιν, εἶναι ἀπὸ τὴν Καλαυρίαν, ἀνθρωπος πονηρός, τὸν ὅποιον πρέπει νὰ ἐπιτηρεῖτε. Αὐτός, κατόπιν τῶν ὁδηγίων τοῦ κ. Κοκκίνη, ὅστις εἶναι ὁ κυριώτερος πράκτωρ τοῦ Ἰβραήμ πασᾶ καὶ διαμῆνει αὐτόθι, ἐπρόσφερε εἰς τοῦτον τὰς ὑπηρεσίας ἐνὸς Ἀγγέλου Γεωργίου, ἐπιλεγομένου Ἀμερικανοῦ, ὅστις διαμῆνει αὐτόθι καὶ εἶναι λοχαγὸς τοῦ πυροβολικοῦ τῆς Γαλλίας, ὑπηρετήσας δὲ εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ εἶναι κάτοχος πολλῶν γνώσεων, αἵτινες, ἂν ἐχρησιμοποιοῦντο ὑπὲρ τῶν Τούρκων, θὰ ἔβλαπτον σπουδαίως τὸν ἐλληνικὸν ἀγῶνα, διότι εἶναι γνώστης τῆς τοπογραφίας τῆς Ἑλλάδος. Φρόντισον λοιπὸν καὶ πρᾶξον ὅ,τι δύνασαι διὰ νὰ μὴ κινηθῇ καθόλου αὐ-

τόθεν ὁ κ. Γεωργίου καὶ νὰ μὴ μεταβῇ δι' οἰονδήποτε λόγον παρὰ τῷ Ἰβραήμ πασᾶ, ὅστις ἀνυπομόνως τὸν περιμένει. Σημειώσον δὲ ὅτι ὁμιλεῖ τὴν τουρκικὴν γλῶσσαν, ὁ δὲ πρῶτος τῷ δίδει μεγάλας ὑποσχέσεις.

Τί πράττει λοιπὸν τὸ ἐγχειρίδιον τοῦ Μ.; Ὁ Λούγγης, ὁ Κοκκίνης καὶ ὁ Ἀμερικανός, ἂν τὸ ἀπαιτῇ ἡ ἀνάγκη, πρέπει ν' ἀπολεσθῶσιν. Εἰς τοὺς κινδύνους τῶν Κρατῶν τὰ ἡμίμετρα εἶναι πάντοτε βλαβερὰ. Κατόπιν τῶν ὧσιν σοὶ ἔγραψα, δὲν δύναμαι νὰ σοὶ δώσω οὐδεμίαν πολιτικὴν πληροφορίαν ἀνκφορικῶς πρὸς τοὺς ἐχθροὺς κατασκόπους καὶ ὠτακουστάς, τοὺς ὁποίους μεταχειρίζονται οἱ τοῦρκοι διὰ νὰ μανθάνουν τὰ ἑλληνικὰ πράγματα. Περὶ τοῦ ὀνόματος, τῆς πατρίδος καὶ τῆς κοινωνικῆς θέσεως τοῦ ἑλλήνος κατασκόπου, περὶ τοῦ ὁποίου σοὶ ὠμίλησεν ὁ Κύρ-Δημήτρης, δὲν δύναμαι νὰ ἐκνοποιήσω τὴν ἐπιθυμίαν σου. Περὶ πικρὸς ὅμως προσώπου ἢ πράγματος, περὶ τοῦ ὁποίου ἐπιθυμεῖς νὰ πληροφορησῇ, ὅσον ὀλίγον καὶ ἂν γνωρίζω, δὲν θέλω λείψῃ ἀπὸ τοῦ νὰ σοὶ τὸ γράψω πρὸς γνῶσιν καὶ ἡσυχίαν σου.

Πρὸ τινων ἡμερῶν ἀπόσπασμα τοῦ τουρκικοῦ Ἰππικοῦ, περιπολοῦν ἀνὰ τὴν πεδιάδα, ἀνεγνωρίσεν ἑλλήνα στρατιώτην, ὅστις ἔφερεν ἐπιστολὰς πρὸς τὸν Διοικητὴν τοῦ Νικαρίνου, αἵτινες τὸν ἐνεθάρρουν νὰ ὑπερασπίζῃ μετὰ γενναϊότητος καὶ ἡρωικοῦ θάρρους τὸ Φρούριον, καὶ τῷ ἀνεκοίνουν ἐμπιστευτικῶς, ὅτι ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν ὁ στρατηγὸς Χατζῆ Χρήστος μετὰ τρισχιλίων ἀνδρῶν καὶ ὁ Κουντουριώτης μετ' ἱσαρίθμου δυνάμεως θὰ ἔλθουν νὰ προσβάλουν τὸν Ἰβραήμ Πασᾶν καὶ ἀφοῦ τὸν καταβάλουν θὰ ἄρουν τὴν πολιορκίαν. Ὁ Ἰβραήμ πασᾶς, ἐπωφεληθεὶς τῆς εἰδήσεως ταύτης, ἐνίσχυσεν ἀμέσως τὰς θέσεις του, ὡχύρωσε σημειὰ τινα, παρέταξε τὸ Ἰππικόν του εἰς στάσιν ἐπιθετικὴν, ἐκτὸς δὲ τούτων διέταξε νὰ κοιμισθῶσιν εἰς τὸ στρατόπεδον αὐτοῦ τέσσαρα τηλεβόλα τῶν 4 καὶ νὰ μένουν τὰ στρατεύματα εἰς τὰ ὅπλα καὶ εἰς προσοχήν. Πλὴν τούτου, προχθὲς εἰς λειποτάκτης ἐκ τοῦ σώματος τοῦ Χατζῆ Χρήστου, ἀχθεὶς ἐνώπιον τοῦ πασᾶ, ἐγνωστοποίησεν εἰς αὐτόν τὰς δυνάμεις καὶ τὴν κατὰστασιν τοῦ σώματος, ἐξ οὗ ἐλειποτάκτησε. Συνεπεία δὲ τῶν λεπτομερειῶν, τὰς ὁποίας τῷ ἔδωσεν ὁ Ἀρμένιος προδότης καὶ χρησιμεύοντος τούτου ὡς ὁδηγοῦ, ὁ Ἰβραήμ πασᾶς, συναθροίσας ἐξακοσίους ἵππεῖς, τρισχιλίους καὶ διακοσίους πεζοὺς ἐκ τῶν τεσσάρων ταγμάτων τοῦ στρατοῦ του καὶ περὶ τοὺς πεντακοσίους τούρκους ἐκ Μοθώνης μετὰ τεσσάρων τηλεβόλων τῶν 4, κατὰ τὴν προπαρελθοῦ-

σαν νύκτα μετέβη ἵνα καταλάβῃ ἐξ ἀπροόπτου τὸν Χατζῆ Χρῆστον, ὅστις, ἥσυχος καὶ ἄνευ οὐδεμιᾶς προφυλάξεως, ἦτο εἰς ἓν χωρίον, τοῦ ὁποίου ἀγνοῶ τὸ ὄνομα. Ὁ Ἰβραήμ. πασᾶς ἐπέτυχε καθ' ὅλοκληρίαν τοῦ σκοποῦ του, χθές δὲ τὸ τηλεβόλον τοῦ Φρουρίου ἀνήγγειλεν εἰς τοὺς ἐγκατοίκους Μουσουλμάνους τὴν νίκην του. Δὲν γνωρίζω ἀκριβῶς τὰς ἀπωλείας, ἀλλὰ τὰς ὑπολογίζω εἰς διακοσίους τοῦλάχιστον νεκροὺς καὶ τραυματίαις καὶ εἰς 80—90 αἰχμαλώτους. Δὲν ἤξεύρω ἀκόμη ἀκριβῶς τὰς ἀπωλείας τῶν τούρκων, (οὗτοι ἀποκρύπτουσι πάντοτε τὰς ζημίας των) ἀλλὰ δύναμαι νὰ σοὶ εἶπω, ὅτι μεταξὺ τῶν πληγωμένων αὐτῶν εἶναι ὁ Κεχαγιά-μπεης τοῦ Πασᾶ, ἓνας Βέης τοῦ Ἱππικοῦ, ὁ ἀντισυνταγματάρχης τοῦ τρίτου πεζικοῦ, δύο ταγματάρχαι, δύο λοχαγοὶ καὶ διάφοροι ἄλλοι ἀξιωματικοί. Μεταξὺ τῶν τούρκων τραυματιῶν ἦσαν καὶ τινεὶ λογχοφόροι.

Ἐκ τούτου λαμβάνω ἀφορμὴν νὰ σοὶ παρατηρήσω πόσον σημαντικὸν καὶ οὐσιῶδες θὰ ἦτο νὰ ὀπλίσουν τοὺς Ἕλληνας στρατιώτας δι' ὅπλων μὲ λόγχας, διὰ νὰ δύνανται νὰ ἀνθίστανται ὅχι μόνον εἰς τὰς ἐφόδους τοῦ Ἱππικοῦ, ἀλλὰ καὶ εἰς τὰς συγκρούσεις μετὰ τοῦ πεζικοῦ. Ἐὰν οἱ Ἕλληνες ἀντέστησαν διὰ τῆς σπάθης κατὰ τὴν μάχην, ἦν, καίπερ μειονεκτοῦντες, ἀνέλαβον, τί δὲν θὰ ἐπετύγχανον ἂν ἦσαν ὀπλισμένοι δι' ὅπλων μὲ λόγχας; Φρόντισον λοιπὸν ἵνα, ἀντὶ πάσης θυσίας, ἂν ὅχι ὅλοι, τοῦλάχιστον ἱκανὸν μέρος τῶν στρατιωτῶν ἑλλήνων ὀπλισθῶσι μὲ καλὰ ὅπλα, τὰ ὅποια νὰ ἔχουν λόγχας. Ἄνευ τοῦ σημαντικοῦ καὶ οὐσιώδους τούτου μέσου, ἀμύνης καὶ ἐπιθέσεως, οἱ Ἕλληνες θὰ εἶναι ὑποχρεωμένοι νὰ πολεμῶσι πάντοτε ἐξ ἀποστάσεως καὶ δὲν θὰ δυνηθῶσι ποτὲ χωρὶς προφανῆ ζημίαν των νὰ χρησιμοποιήσωσι τὸ ἥρωικὸν θάρρος των, διὰ τοῦ ὁποίου δύνανται καὶ ὀφείλουν νὰ νικήσωσι καὶ ἀπωλέσωσι τοὺς βλακώδεις Ἀράβας. Θερωῶς λοιπὸν σὲ παρκακλίω νὰ ἐνεργήσης, ἵνα ἄνευ ἀναβολῆς προμηθευθῶσιν οἱ Ἕλληνες στρατιῶται καλὰ ὅπλα μὲ λόγχας.

Ἀνεχώρησεν ἐσχάτως ἐκ τοῦ λιμένος τούτου διὰ Πρέβεζαν εἰς αὐστριακὸς δρόμων, ὅπως παρκαλάβῃ τεσσαράκοντα ἡμίονους διὰ τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ αἰγυπτιακοῦ στρατοῦ. Τοῦ δρόμονος τούτου ὁ πλοῖ-αρχος, ὅστις ἔχει ἓν ἐξόγκωμα εἰς τὴν παρεῖαν καὶ εἶναι χαμηλοῦ ἀναστήματος, τοῦρκος δ' ἐκ συμπαθείας, ἀνέλαβε τὸ ἐν λόγῳ φορτίον ἀντὶ 850 ταλλήρων. Σοὶ ἐπαναλαμβάνω τὰς θερμότερας προτροπῆσεις ὅπως ὅλαι αἱ Μοῖραι τοῦ Ἑλληνικοῦ Στόλου καταβάλωσι πᾶσαν προσπάθειαν ἵνα μὴ φθάσουν εἰς τὸν λιμένα τοῦτον αἱ πολυπληθεῖς ἐπικουρίαι, τὰς ὁποίας ὁ Ἰβραήμ. πασᾶς περιμένει ἐκ Κρή-

της καὶ ἐξ Αἰγύπτου. Ἄν καταφθάσουν, τὰ πράγματα θὰ περιπλκῶσι καὶ ὁ κοινὸς ἀγὼν θὰ ζημιωθῇ. Μεταχειρίσθητι λοιπὸν τὴν ἐπιτροπὴν σου, ἵνα δοθῶσι περὶ τούτου παρὰ τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως ρηταὶ διαταγαὶ πρὸς τὸν διοικητὴν τῶν θαλασσίων δυνάμεων Μισούλην.

Φρονῶ, ὅτι, ἂν ἐγκαταλείψουν τὸ Ναυκρίνον ἀφοῦ τὸ ἐκπορθήσουν, ὠφέλιμον καὶ ἀναγκαῖον μέτρον θὰ ᾔτο νὰ καταλάβωσιν οἱ Ἕλληνες ταῦτοχρόνως καὶ τὸ Παλαιὸν Ναυκρίνον καὶ τὴν Νῆσον, ἣν σχηματίζει ὁ λιμὴν, ὅπως ἐμποδίσουν εἰς τοὺς Τούρκους τὴν χρῆσιν τῆς βοσκῆς. Πρέπει νὰ προνοήσουν ταχέως, ἵνα παρασκευάσουν τὸ Παλαιὸν Ναυκρίνον πρὸς μακρὰν καὶ γενναίαν ἀμυναν, ἐφ' ᾧ δέον νὰ τὸ ἐφοδιάσουν μὲ τροφὰς καὶ πολεμοφοδία. Τὸ ἕτερον δὲ μέρος, ὅπερ θὰ καταληφθῇ, νὰ τὸ ἐνισχύσωσι διὰ κελῶν ὀχυρωμάτων, διὰ πυροβολικοῦ, ζωοτροφῶν καὶ ἐκλεκτοῦ στρατοῦ, διότι θὰ ἔχῃ διπλὴν ἀποστολὴν, νὰ προσβάλλῃ τὴν εἰσοδὸν τοῦ λιμένος καὶ νὰ παρενοχλῇ τοὺς ἐν Ναυκρίνῳ τούρκους. Ὅταν οἱ Ἕλληνες γίνουν κύριοι τῶν δύο τούτων σημαντικῶν θέσεων, ὁ Ἰβραῆμ πασᾶς θὰ εἴναι πάντοτε ὑποχρεωμένος νὰ ἀφίγῃ πρὸς ἐπιτήρησιν αὐτῶν τρεῖς ἢ καὶ τέσσαρα τάγματα καὶ τοιοῦτοτρόπως νὰ ἐλαττώσῃ τὰς δυνάμεις, διὰ τῶν ὁποίων θὰ ἐπιπέσῃ κατὰ τῆς Πελοποννήσου. Λάβε, σὲ παρακαλῶ, ὑπὸ σπουδαίαν ἔποψιν ταύτην μου τὴν παρατήρησιν, ἐξέτασέ την καλῶς καί, ἂν τὴν θεωρήσῃς ὠφέλιμον, ἐνέργησον ἵνα τάχιστα ἐκτελεσθῇ.

Εἰς τὰ ἑλληνικὰ σώματα, τὰ ὁποῖα ἤλθον νὰ πολεμήσουν τὸν Ἰβραῆμ πασᾶν, εἶναι πολλοὶ στρατιῶται Ἀραβες, ἐξ ἐκείνων, οἵτινες ἠχμαλωτίσθησαν κατὰ τὴν ναυμαχίαν τῆς 13 τοῦ παρελθόντος Νοεμβρίου, καὶ Ἀρμένιοι, καὶ ἄλλοι ξένοι. Ὅλοι αὐτοὶ εἶναι ἀνάγκη ν' ἀποπεμφθῶσι καὶ νὰ ὀδηγηθῶσι πάλιν εἰς τὰ ἐνδότερα, διὰ νὰ προληφθῶσιν ἀτυχήματα ὡς ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον συνέβη χθὲς εἰς τὸν Χατζῆ-Χρήστον. Ἐπίμεινον διὰ τῆς συνηθούς ἐνεργητικότητός σου νὰ λάβουν αὐτὸ τὸ ἀναγκαιότατον μέτρον καὶ νὰ ἐγκολπωθῶσιν τὴν ἀρχήν, ὅπως ἀποβληθῶσιν ἐκ τῶν ἑλληνικῶν Σωμάτων πάντες οἱ ὑπὸ τοῦρκου ἐξαιρέσει ὅμως ἐκείνων, οἵτινες ἔγιναν ἀρκετὰ γνωστοὶ διὰ τὰς ὑπηρεσίας, τὰς ὁποίας παρέσχον εἰς τὸν ἀγῶνα.

Ὁ Ἕλλην, περὶ οὗ σοὶ ἔγραψα ὅτι συνελήφθη ὑπὸ τῆς περιπόλου τοῦ ἱππικοῦ, ἀφῆθη ἐλεύθερος ὑπὸ τοῦ Ἰβραῆμ πασᾶ, ἀλλὰ δὲν ἠθέλησε νὰ μεταβῇ εἰς τὸ σῶμά του. Ζῇ ἐλεύθερος εἰς τὸ αἰγυπτιακὸν στρατόπεδον, τὸ ὁποῖον ἐπιμελῶς ἐπροφύλαξε. Θὰ μάθω τὸ

ὄνομά του, ἐπώνυμον, πατρίδα, ἡλικίαν, ἐπάγγελμα καὶ χαρακτη-
ριστικά καὶ θὰ σὰς τὰ γράψω.

Μετὰ τὰς περὶ ὧν λεπτομερεῖς πληροφορίας, τὰς ὁποίας σοὺ
ἔδωσα, εἶμαι πολὺ ἀνυπόμονος νὰ ἐνεργήσῃς τάχιστα καὶ χωρὶς
νὰ χάσῃς καιρόν, ὥστε νὰ μὴ παραταθῇ ὁ πόλεμος, διὰ νὰ μὴ ἐξαν-
τληθοῦν τὰ πενιχρὰ οἰκονομικά τῆς Ἑλλάδος, καὶ διὰ ν' ἀναζω-
πυρηθῇ τὸ θάρρος τῶν Ἑλλήνων καὶ χαλαρωθῇ τὸ τῶν ἐχθρῶν των.

Οἱ ἐν τῷ αἰγυπτιακῷ στρατεύματι Εὐρωπαῖοι, ὅλοι ἐν γένει, φο-
βοῦνται περισσότερον σέ μόνον, παρὰ ὅλους μαζί τοὺς Ἕλληνας. Ὅταν
μάθουν ὁ Ἰμβραήμ πασᾶς, ὁ Σέβε καὶ οἱ ἄλλοι ἄνδρες, ὅτι ἐτέθης
ἐπὶ κεφαλῆς τῶν Ἑλλήνων καὶ ὅτι ἐγὼ καὶ ὁ Σκάρπας θὰ εἴμεθα πλῆ-
σίον σου, εἶμαι βέβηχος ὅτι θὰ χάσουν τὸ ἄστρον τῆς Ἀνατολῆς. Σπεῦ-
σον λοιπὸν ν' ἀναλάβῃς τὴν διοίκησιν τοῦ ἑλληνικοῦ στρατοῦ· ἀνα-
διοργανώσον καὶ γύμνασον αὐτὸν καὶ κάμε τον ἄξιον τοῦ ὑψηλοῦ
προορισμοῦ του, διότι, πρέπει νὰ τὸ ἐπανάβω, ὁ σύντομος πόλεμος
οἰκονομεῖ στρατιώτας καὶ χρήματα, ὡς ἔλεγεν ὁ Μέγας Φριδερίκος,
ἐμψυχώνει τοὺς ἰδικούς του, καταβάλλει δὲ τὸν ἐχθρόν, θέτων αὐτὸν
εἰς σύγχυσιν καὶ ἀταξίαν καὶ τρόμον. Μὲ ὅλην λοιπὸν τῆς ψυχῆς μου
τὴν δύναμιν σ' ἐξορκίζω νὰ τεθῇς, χωρὶς νὰ χάνῃς καιρόν, ἐπὶ κε-
φαλῆς τοῦ ἑλληνικοῦ στρατοῦ.

Δὲν ἔγραψα διόλου μήτε πρὸς τὸν Διοικητὴν τῆς ἑλληνικῆς φά-
λαγγος, μήτε πρὸς τὸν Φρούρχον τοῦ Ναυαρίνου, εἰς ὃν ἀπέστειλα
μόνον τὰς ἀνγκυρίας πρὸς ἀμυναν αὐτοῦ ὁδηγίας. Πρὸς τοῦτον ἀπο-
στέλλω τώρα καὶ ἐτέρας συμπληρωματικὰς ὁδηγίας, τῶν ὑποίων
σοὶ ἐσωκλείω ἀντίγραφον πρὸς γινῶσίν σου. Ὁ Διοικητὴς τῆς φάλαγγ-
ος δὲν ἀνέγνωσεν οὐδ' ἔλαβεν ἀντίγραφον τῶν πρὸς σέ ἀπευθυομέ-
νων ἐπιστολῶν, ἀλλὰ τῶν ἐπιστολῶν ἐνὸς Ἑλλήνος αἰχμαλώτου,
ὀνομαζομένου καπετὰν Βασιλιάρη, ὃς ἀπέστειλε πρὸς τινὰς Στρα-
τιωτικὰς Ἀρχάς, παρκακλῶν αὐτὰς νὰ τὸν ἀνταλλάξουν. Ἐν τού-
τοις σέ βεβαιῶνω ὅτι ἐκτὸς σοῦ, ἐν ἀνάγκῃ δὲ καὶ τοῦ ἐξοχωτάτου
Κυρίου Κόμητος δὲ Ρώμα, δὲν θέλω γράψῃ πρὸς ψυχὴν ζῶσαν, ὅπως
μὴ ἐκθέσω τὸν ἑαυτὸν μου καὶ τὸν ἀγῶνα, εἰς ὃν ἀφιερῶθμεν.

Ἀφοῦ δὲν ἔγραψα τίποτε οὔτε πρὸς τὸν Διοικητὴν τῆς φάλαγγος
οὔτε πρὸς τὸν Φρούρχον τοῦ Ναυαρίνου, ποίων ἐπιστολῶν ἀντίγραφα
μοῦ ζητεῖς νὰ σοὺ στείλω; Οὐδὲ τῶν ὁδηγιῶν, τὰς ὁποίας ἔπεμψα πρὸς
τὸν δεύτερον δὲν ἔχω ἀντίγραφον, διότι τὰς ἀπέστειλα ἐν πρωτο-
τύπῳ, ὡς τὰς ἔγραψα. Σοὶ ἐσωκλείω λοιπὸν τὸ ἀντίγραφον τῶν συμ-
πληρωματικῶν ὁδηγιῶν μου.

Χαῖρε προσφιλέστατέ μοι Πεπίνε. Μεθαύριον θὰ ὑπάγω εἰς τὸ πρὸ τοῦ Ναυαρίνου στρατόπεδον διὰ ν' ἀνγνώσω εἰς τὸν Συνταγματάρχην Σέβεν τὴν ἐμφαντικὴν ἐπιστολήν σου. Ἄν μοὶ δώσῃ, χάριν ἐπιδείξεως, τὴν σπάθην, τὴν ὁποίαν τῷ ζητεῖς, θὰ σοὶ τὴν στείλω διὰ τοῦ Κύρ-Δημήτρη ὅταν μοῦ τὸν στείλῃς. Ἀλλὰ μοῦ φαίνεται ὅτι δὲν θὰ τὴν λάβῃς, διότι ἓνας ἀρνησίθρησκος γάλλος οὔτε δύναται οὔτε ἡξέυρει νὰ σκέπτηται κατ' ἄλλον τρόπον, παρὰ ὡς σκέπτονται οἱ Τοῦρκοι.

Ἡ φαντασία μου εἶνε πάντοτε νέα, μολονότι ἀρχίζω νὰ κίσθάνωμαι τὸ βάρος τῶν ἐτῶν καὶ τῶν δυστυχιῶν, τὰς ὁποίας ὑπέφερα. Τὸ λεύκωμα τῶν ὀφθαλμῶν μου μοῦ βλαστνίζει τὸν νοῦν, ἂν καὶ μοὶ λέγουσιν οἱ ἰατροί, ὅτι ἔκαμε ττάσιν καὶ δὲν προχωρεῖ περισσότερο.

Ἄν δυνθῶ νὰ ἐξιχνιάσω νεωτέρας εἰδήσεις περὶ παντὸς ὅ,τι ἀφορᾷ εἰς τὸ στράτευμα τοῦτο, θὰ σοὶ τὰς ἀναγγεῖλω διὰ τοῦ Κύρ-Δημήτρη ὅταν ἔλθῃ ἐδῶ. Ἀγάπα με πάντοτε ὅσον σὲ ἀγαπᾷ ὁ ἀφωσιωμένος κουμπάρος καὶ φίλος σου.

Χαῖρε - χαῖρε.

Υ. Γ'. Προσπάθησον διὰ παντὸς τρόπου νὰ πείσῃς τὴν Κυβέρνησιν ἵνα ἀνταλλάξῃ τοὺς δύο υἱοὺς τοῦ Νεζήλ ἐφέντη μετὰ τοῦ Σαϊζή των καὶ τὸν Δερβίς Ἀγάν μεθ' ἑνὸς υἱοῦ του, ἀντὶ τοῦ Ἑλλήνος καπετὰν Βασιλιάρη καὶ ἐννέα ἐλλήνων στρατιωτῶν, οἵτινες ἤχμαλωτίσθησαν περὶ τὰ τέλη τοῦ παρελθόντος Μαρτίου. Ὁ Ἰμβραήμ πασᾶς συναινεῖ εἰς τὴν ἀνταλλαγὴν ταύτην διὰ νὰ λάβῃ τὰ ρηθέντα πρόσωπα. Ἐπίσης κατάβαλε πᾶσαν ἐνέργειαν ἵνα ἐπιτύχῃ, ν' ἀνταλλάξουν ὅσον τάχιστα τὸν καπετὰν Νικόλαν, πρῶν διοικητὴν τοῦ Ναυαρίνου, καὶ ἄλλους ἐξ ἡ ἐπτὰ καπετάνους, οἵτινες εἶχον τὴν δυστυχίαν νὰ συλληφθοῦν αἰχμάλωτοι κατὰ τὴν ἀτυχῇ μάχην τῆς χθές. Ὁ καπετὰν Βασιλιάρης, ὁ καπετὰν Νικόλας καὶ οἱ ἄλλοι, ἀλλὰ πρὸ πάντων οἱ δύο πρῶτοι, δύνανται νὰ προσφέρουν εἰς τὸν ἀγῶνα σημαντικωτάτας ὑπηρεσίας.

Τῇ 21 Ἀπριλίου 1825. — Ἐπανορθόνω κάποια πράγματα, ὅπου σοῦ ἔγραψα χθές. Ὅχι ὁ Χατζή Χρήστος, ἀλλ' ὁ Στρ. Βάσσος κατελήφθη ἐξ ἀπροόπτου. Μεθ' ὅλον τὸ ἀπροόπτον, οἱ Ἕλληνες ἐπολέμησαν κάλλιστα, ὡς ὁμολογοῦσιν αὐτοὶ οἱ Τοῦρκοι. Αἱ ἀπώλειαι αὐτῶν εἰς νεκρούς, τραυματίας καὶ αἰχμαλώτους ἀνέρχονται εἰς τριακοσίους περίπου, ἂν δώσωμεν πίστιν εἰς τοὺς λόγους τῶν μετριοπαθεστέρων τούρκων· διότι ἄλλοι, ἰδίως δὲ οἱ ἀτιμώτατοι εὐρωπαῖοι

Μούρης, Γικχομέτης, Τρόνας, Λουκέζης, Πετελονιώνης και ὁ τουρκότατος ψευτοκίτρος Κανόβας, τοὺς ἀναβιδάζουν εἰς ἐξακουσίους καὶ πλέον. Οἱ αἰχμαλῶτοι, τοὺς ὁποίους εἶδον χθές τὸ ἑσπέρας, ὅτε ἔφθασαν, ἀνέρχονται εἰς ἐβδομήκοντα, ἐξ αὐτῶν δὲ δὲν εἶναι δι' ἀνταλλαγὴν εἰμὴ μόνος ὁ Καπετὰν Νικόλας, περὶ τοῦ ὁποίου, καθὼς καὶ περὶ τοῦ ἑτέρου Καπετὰν Βασιλιάρη, σοὶ ἐπαναλαμβάνω τὰς θερμότερας συστάσεις μου. Οἱ δύο οὗτοι ἀνδρεῖοι, τῶρα ὅτε εἶδον τοὺς ἄρχοντας ἐκ τοῦ σύνεγγυς καὶ γνωρίζουν, ὅτι δὲν ἀξίζουν τίποτε, καὶ δύνανται νὰ πείσουν καὶ τοὺς συμπατριώτας των περὶ τούτου καὶ νὰ τοὺς διδάξουν τίνι τρόπῳ νὰ τοὺς πολεμοῦν, εἶναι διὰ τοὺς λόγους τούτους ὠφέλιμοι εἰς τὸν ἀγῶνα.

Πῶς δύνامي νὰ σοῦ περιγράψω, Πεπινέ μου, τὰ φρικτὰ μαρτύρια, εἰς τὰ ὅποια ὁ τύραννος Ἰβραήμ πασᾶς ἐπιτρέπει νὰ ὑποβάλλουν τοὺς δυσμοίρους ἑλλήνας αἰχμαλώτους; Χθές οἱ Ἀραβες καὶ οἱ τουρκοὶ φρουροὶ των τοὺς ἐμαστίγωνον, τοὺς ἐρράπιζον, τοὺς ἀπέσπων ἀγρίως τοὺς μύστακας, τοὺς ὠνείδιζον, τοῖς ἔρριπτον κατὰ πρόσωπον λάσπην καὶ τοὺς ἐγύμωννον μέχρι χιτῶνος. Ὁ Σκάρπας καὶ ἐγὼ ὀλίγον ἔλειψε νὰ χαθῶμεν, βλέποντες τοιαύτην ἀπανθρωπίαν. Τοὺς ἔρριψαν ἔπειτα τὸν ἓνα ἐπὶ τοῦ ἄλλου ἐντὸς σκοτεινότητας καὶ φρικαλέας εἰρκτῆς, χωρὶς νὰ ταῖς δώσουν οὐδεμίαν τροφὴν καὶ χωρὶς νὰ ἐπιτρέπουν εἰς οὐδένα νὰ ταῖς δώσῃ ὀλίγον ἄρτον.

Ὁ Ἰβραήμ πασᾶς διέταξε νὰ προστεθῇ εἰς τὴν συνήθη περὶ ἐξολοθρευμοῦ τῶν Ἑλλήνων δέησιν καὶ ἡ περὶ ἀφανισμοῦ τῶν χριστιανῶν, οἵτινες τοὺς ὑποστηρίζουν. Διὰ τοιούτων μέσων ἐξεγείρει τὴν μανίαν τῶν στρατιωτῶν του, ὅπως τοὺς ἐρεθίζῃ διὰ νὰ μάχωνται καλὰ. Γνωστοποίησον ταῦτα ἄνευ ἀναβολῆς, ἀγαπητέ μοι Πεπινέ, εἰς τὴν Κυβέρνησιν, καὶ κάμε τρόπον νὰ μάθῃ ὅλος ὁ ἑλληνικὸς λαός, πρὸ πάντων δὲ ὁ στρατός, ποία τύχη ἀνκμάνει ἐκείνους, οἵτινες, ἐνῶ ἔχουν τὰ ὅπλα ἀνὰ χεῖρας, ἤθελον λάβει τὴν δυστυχίαν νὰ τὰ καταθέσῃ καὶ νὰ ἔλθωσιν εἰς διαπραγματεύσεις μετὰ τοῦ ἐχθροῦ. Κάμε τρόπον νὰ μάθουν πάντες οἱ Ἕλληνες, ὅτι, ἂν δὲν πολεμήσουν μετὰ γενναιότητος, αἱ σύζυγοι, αἱ θυγατέρες καὶ αἱ ἀδελφαὶ των θ' ἀτιμασθῶσιν ὑπὸ τῶν ἀτίμων τούρκων, οἱ δὲ συγγενεῖς των θ' ἀχθῶσι πάντες εἰς τὴν σφαγὴν παρὰ τοῦ θηριωδестаτοῦ αἰμοδόρου πασᾶ.

200. ΣΧΕΔΙΟΝ ΕΠΙΣΤΟΛΗΣ ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ ΡΩΜΑ

('Αριθ. 82, ἐγγράφων 'Αλεξ. Ρώμα).

Ἐκλαμπρότατε Κύριε

Ἐκ Ζακύνθου, τῇ κ' Ἀπριλίου 1825.

Ὁ γραμματοκομιστὴς ταύτης κ. Γεώργιος Βιτάλης, προερχόμενος ἀπὸ τὴν πεφωτισμένην Εὐρώπην, ἔρχεται εἰς τ' αὐτόθι νὰ ὠφελήσῃ, ὡς καὶ πρότερον πολλάκις, τὴν Πατρίδα, μὲ τὴν προσωπικὴν ἐκδούλευσίν του καὶ μὲ τὰς συμβουλὰς του. Ὁ σκοπὸς του βέβαια εἶναι ἀξιέπαινος, ἐπεὶ καὶ δὲν καταγίνεται πᾶρεξ εἰς τὰ συμφέροντα τῆς Πατρίδος. Καὶ γὰρ πάντοτε εἰς αὐτὰ ἀποβλέπων καὶ σταθερὸς ὢν εἰς ὅλα τὰ νοήματα, ὅπου ἄλλοτε καὶ πρὸ ὀλίγου σᾶς εἶχα γράψῃ ἐκτεταμένως, συστάινω εἰς τὴν εὐνοιάν σας καὶ ὑπερασπίσεις τὸν ρηθέντα Γ. Βιτάλη, μεταχειρίζων αὐτὸν ὅθεν κρίνετε ἱκανὸν καὶ ὠφέλιμον τὸν ἀγῶνα αὐτοῦ καὶ τὰ νοήματα, καὶ θέλει σᾶς μείνω ἐκ τούτου ὑπόχρεως, ἀπεθυμῶν τὴν εὐκαιρίαν καὶ τὸν τρόπον νὰ σᾶς ἀνταμείψω τὴν χάριν ὅθεν μὲ κρίνετε ἄξιον τῶν ἐπιταγῶν σας.

201. ΕΠΑΡΧΟΥ ΠΥΡΓΟΥ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗΝ
ΖΑΚΥΝΘΟΥ

('Αρ. 83 ἐγγράφων 'Αλεξ. Ρώμα).

Εὐγενέστατοι Κύριοι

Ἐν Πύργῳ τῇ 10 Ἀπριλίου 1825 Ε.Π.

Ὁ Κύριος Κάρολος μπάρωνος Τουστιέρ ἔφθασεν ἐνταῦθα εἰς τὰς 7 βραδίζοντας, ὅστις μοὶ ἐνεχείρισε τὴν φιλικὴν σας ἐπιστολήν. Κατὰ χρέος ὑπεδέχθην αὐτὸν καὶ διὰ τὸ τοῦ ὑποκειμένου του εὐσέβαστον καὶ διὰ τὴν ὁποίαν ὑπόληψιν θρέφω πρὸς τοὺς αὐτὸν συνιστάντας καὶ ὅσαι περιποιήσεις ἠμποροῦσαν ἐκ μέρους μου νὰ τοῦ γίνον· δὲν

ἔλειψαν· καὶ ἐπομένως, δίδοντάς τῳ ζῷα, τὸν συνώδευσα μὲ συττα-
τικόν μου πρὸς τὸν τῆς Ἀρκαδίας ἑπαρχον, ὅστις σήμερον πρὸς τὸ
πρῶι ἀνχωρήσῃ, καὶ ἀπ' ἐκεῖ θέλει τὸν διευθύνῃ ἀσφαλῶς πρὸς τὴν
Ἑκλαμπρότητά του.

Κύριοι! τοιαῦτα ἀξιοσέβαστα ὑποκείμενα οὐ μόνον οἱ ἐν ἐπαγ-
γέλμασι ὑπόκεινται εἰς χρέος νὰ τὰ περιποιῶνται καὶ περιθάλπουν,
ἀλλὰ καὶ κάθε ἄτομον ἐλληνικὸν πρέπει νὰ προσφέρῃ εἰς αὐτὰ σέβας
καὶ ὑπόληψιν.

Μὲ μεγάλην μου εὐχρίστησιν ἐδέχθην ταύτην τὴν εὐκαιρίαν,
διὰ τῆς ὁποίας θέλω λάβει τὴν τιμὴν εἰς τὸ ἐξῆς νὰ ἀνταποκρίνω-
μαι μετὰ τῆς ὑμετέρας Εὐγενείας εἰς ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα θέλουσιν εἶναι
ὠφέλιμα διὰ τὸ ἔθνος μας.

Τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἔλαβον καὶ τὴν δευτέραν ἀδελφικὴν σας, σημει-
ωμένην τῇ 15 ε.ν. βαδίζοντος. Δὲν ἔλειψα εὐθὺς νὰ ἐρευνήσω περὶ
τοῦ Δημητρίου Γραμματικοπούλου, ὅστις ἐφθασεν ἐνταῦθα ἀπὸ τὰς
3 τοῦ ἰδίου καὶ ἀνχωρήσῃ διὰ Τριπολιτσάν. Καὶ ἐπειδὴ τὴν ἐπί-
στολὴν σας ἔλαβον πρὸς τὸ ἐσπέρας, ἔστειλα ἀμέσως τὸν πολιτάρχην
μου, ὁποῦ ἔμαθον, ὅτι εὐρίσκετο εἰς τὴν Ἀγουλινίτσαν, διὰ νυκτὸς
καὶ τὸν συνέλαβεν. Ἠρεῦνήσεν ἐπιμελῶς ἔπαινον τὰ τοῦ σώματός του
ῥοῦχα, πλὴν δὲν εὗρεν ἄλλο, εἰμὴ τρία γράμματα, τὰ ὁποῖα, φέρων
καὶ αὐτὸν ἐνταῦθα, μοὶ ἐπαρξάδωκε μετὰ τοῦ δισακκίου του, ἐσφα-
λισμένου. Ἐκράξα τὸν Ἀστυνόμον μου, ὅστις, ἐνώπιον ἡμῶν ἀνοίξας
τὸ δισάκκιόν του καὶ ἐρευνῶντας, εὗρε διάφορα γράμματα, ἐκ τῶν
ὁποίων ἀνοίξαντες μέρος, τὰ πλέον ὑποπτα, δὲν εὗρομέν τι, διὰ νὰ
τὸν καταδικάσῃ. Μ' ὅλον τοῦτο, καὶ τὰ ἀσφάλιστα καὶ σφαλισμένα
ἐστείλαμεν ἀμέσως πρὸς τὸν Ἑκλαμπρότατον Κ. Πρόεδρον μὲ
ἀναφοράν μας, διὰ νὰ τὸν ἐξετάσῃ· αὐτὸν δὲ τὸν κρατοῦμεν
ὑπὸ καλὴν ἐγγύησιν, ἕως τὴν τῆς Ἑκλαμπρότητός του ἀπόκρισιν.

Χθὲς μᾶς ἦλθε περὶ μὲ γράμματα ἐκ Γαργαλιάνων καὶ μᾶς γρά-
φουν, ὅτι τὴν ἀπελθοῦσαν Τρίτην συνεκροτήθη πόλεμος καὶ ἐφάνη-
σαν νικηταὶ οἱ ἰδικοὶ μας μὲ ὀλίγην των βλάβην. Λεπτομερεῖ δὲ μὴς
αὐτοῦ περιγραφὴν περιμένομεν ἡμέραν παρ' ἡμέραν καὶ θέλομεν σὰς
τὴν γνωστοποίησιν.

Ὁ Ἑκλαμπρότατος Κ. Πρόεδρος εὐρίσκετο εἰς Νησίον καὶ ἐπερι-
μένετο εἰς τὸ στρατόπεδον τοῦ Νεοκάστρου, τοῦ ὁποίου ἡ παρρησία
θέλει χρησιμεύσῃ μεγάλως εἰς τοὺς ἰδικούς μας.

Λαμβάνω τὴν τιμὴν νὰ σᾶς προσφέρω τὸν ἐκυτὸν μου, πρόθυμος εἰς τὰς ἐκδουλεύσεις σας καὶ νὰ σᾶς μένω πάντοτε φίλος εἰλικρινῆς.

Εἰς τὰς προσταγὰς σας

Ὁ Ἐπαρχος Πύργου
Παναγιώτης Καραϊωάννης

Ἐγχειρίσατε παρακαλῶ τὸ ἐσώκλειστον τοῦ Κ. Λαδοπούλου.

Πρὸς τοὺς Εὐγενεστάτους Κυρίους

Διονύσιον Κόντε ντεΡώμαν

Παναγιώτην ντοτ. Στέφανον καὶ

Κωνσταντῖνον Δραγῶναν.

Πρὸς τὸν Εὐγενέστατον Κύριον

Κωνσταντῖνον Δραγῶναν.

Εἰς τὴν Ζάκυνθον

202. ΑΛΕΞ. ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΥ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗΝ ΖΑΚΥΝΘΟΥ

(Ἀριθ. 84 ἐγγράφων Ἀλεξ. Ρώμα).

Εὐγενέστατε Κύριε.

Χθὲς διὰ τῆς ἀγγλικῆς κορβέτας «Χίνδης», καπ. λόρδου Τζόρτζελ, ἔγραψα πρὸς τὸν Κον Σεβαστὸν, μὴ ἐγκρίνας νὰ γράψω πρὸς τὴν Εὐγενίαν Σας δι' αὐτῆς τῆς εὐκαιρίας· ἤδη δὲ γράφω, διότι τὸ γράμμα μου Σᾶς ἔρχεται δι' ἀσφαλοῦς εὐκαιρίας, τῆς περιμενομένης δηλ. ἐπιστροφῆς τοῦ ἀπὸ Μοθώνης πλοίου, μὲ τὸ ὅποιον ὁ κοινὸς φίλος Καπ. Ἀνστ. Τσαμαδὸς θέλει πέμψει καὶ ἄνθρωπόν του. Εἰς δὲ τὸν Κον Σεβαστὸν ἐφανέρωσα τὰ ὅσα χρειάζονται διὰ τὸ φρούριον, τὸ ὅποιον χθὲς, ἐπὶ τούτου ἀποσταλείς, ἐπεσκέφθην· καὶ παρακαλῶνὰ ἐξυκολουθῆτε ὅλοι οἱ ἀδελφοί, οἱ τε συγκροτοῦντες τὸ Τρισυπόστατον οἱ τε μὴ, νὰ γενῇ ὅσον τὸ δυνατόν ταχίστη ἡ ἀποστολὴ, διότι ἡ ἀνάγκη εἶναι μεγάλη. Παρακαλῶ περσεῖται τὸ Τρισυπόστατον νὰ φροντίσῃ τὴν ἀποστολὴν τοῦ ἐγκλεισμένου γράμματός πρὸς τὸν Κον Σκάρπαν, τείνον εἰς τὸν ἴδιον σκοπὸν, περὶ τοῦ οὐοίου ἐγράψαν καὶ τὰ ἄλλα. Εἶναι ἀνγκησιότατον νὰ ἐξυκολουθῇ τὸ πρᾶγμα μὲ τὴν δυνατὴν ἐπιμέλειαν, διὰ νὰ ἀπυσπᾶσθωμεν ὅσον τὸ δυνατόν περισσοτέρους· ἐπειδὴ αὐτοὶ καὶ μόνοι βρυστοῦν τὴν δύναμιν τοῦ ἐχθροῦ, καθ' ὅσον παρετήρησα, διὰ τῆς εἰσαγωγῆς τῆς τάξεως.

Οἱ ἐχθροὶ τρεῖς ὁλοκλήρους ἡμέρας δὲν χτυποῦν πλέον τὸ φρούριον, ἀπελπισθέντες ἀπὸ τὸ νὰ κάμουν χαλάστραν. Χθὲς μάλιστα, ἐνῶ τοὺς ἐδώσαμεν τὴν ἀπορμήν, δὲν ἐστάθη δυνατὸν νὰ ρίψουν ἐν κανόνι.

Ἐγὼ σήμερον πάλιν ἀνχωρῶ διὰ τὸ στρατόπεδον, καὶ θὰ ἀνταμῶσω τὸν Πρόεδρον, μὲ τὸν ὅποιον ἐντὸς ὀλίγου θέλομεν τοποθετηθῇ εἰς κινὲν μέρος τῆς παραλίης, ὅθεν θέλομεν ἔχει καὶ εὐκολωτέρην τὴν ἀνταπόκρισιν.

10 Ἀπριλίου 1825. Ἀπὸ Παλαιὸν Ναυαρίνον.

Ὁ εἰλικρινὴς ἀδελφός Σας
Ἄ. Μαυροκορδάτος.

Πρὸς τὸν Εὐγενέστατον

Κύριον Κ Δραγῶναν κτλ. κτλ.

Εἰς Ζάκυνθον.

203. ΕΠΙΣΤΟΛΗ Ι. ΘΕΟΤΟΚΗ ΠΡΟΣ ΒΙΑΡΟΝ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΝ

Κατατεθειμένη ἐν τῷ ἀρχεῖῳ τοῦ Διον. Ρώμα.

(Φάκελ. 2123 ἀριθ. 2999).

Lettera scritta al Co.

Vlaro Capodistria

Dal. Gio. Bat. Teo.

Pregiatissimo Sig. Conte.

Conto uno dei più fausti giorni della mia vita quello di oggi; lo calcolo come quello in cui la prosperità della Grecia siasi affermata; lo calcolo come quello in cui i buoni patrioti poterono a aver portato a termine i candidi loro divisamenti.

Fù in questo giorno, Signor Conte, che un ristretto si ma gelante numero di patrioti si unirono per decidere ciò che più d'anni di maturazione hann'dovuto scorrere per porre a termine. L'atto che in questo giorno fù maturato è una lettera politica, semplice, candida, senza etichette, di-

retta al Conte Giovanni vostro fratello, segnata da sette pronunciati patrioti, tutti occupati nei primi e più spinosi doveri della Patria.

Con questa si prega, si eccita e si sollecita il conte Giovanni a portarsi in Grecia; la s'indirizza con uno dei sottoscritti che dovrà giungere sino in Svizzera per essere non solo il portatore della lettera, ma l'incaricato a spiegare ed informare il medesimo di tutto quello non conviene fidare alla penna, ne giova avventurare alle difficoltà della distanza.

Non vi adompi, sig. Conte, il ristretto numero d'uomini per un atto così importante; le circostanze sono così difficili che sarebbe un avventurarlo se oltrepassasse il numero; non vi tenghi perplesso se questa domanda non fù ufficiale. perchè se tale si insisterebbe a volerla, incontrerebbe quelle difficoltà che incontrò sino ad oggi per verificarsi.

Lungi dal voler farmi un merito presso la Patria o presso la vostra Famiglia, devo confessarvi, sig. Conte, che dal momento in cui io posi piede in Grecia ho agito sempre con uno stesso principio, conosciuto avendo che l'uomo atto a portare il desiderato termine ai nostri travagli è il Conte Giovanni, vostro fratello, e l'assoluta necessità ch'Egli venga in Grecia.

Sarebbe lungo d'istoriarvi le difficoltà che sino a questo momento incontrai al buon risultato delle mie domande — un falso calcolo a principio da me concepito, che Alessandro Maurocordato dovrebbe volere questo, mi fece determinare a palesargli un tale pensiero. Ciò da egli conosciuto adoprò tutta la sua fanariota diplomazia per attraversarmi tutti i mezzi atti da portare a termine una tale importante operazione, come lo fa tuttora. Dico che dovrebbe volere, poichè conoscitore egli della persona e delle doti del Conte Giovanni, era nel caso di giudicare quanta utilità potrebbe rissentire la Patria dalla sua presenza e come egli sarebbe il primo profittarsi di questa. Dico dovrebbe volere, perchè conoscendo se stesso e la Grecia, non dovrebbe giammai lusingarsi sedere nel primo sedile di questa.

Io sono stato in tutto questo tempo guardato da lui con

occhio di gelosia e forse di odio; feci varj tentativi; la sua influenza, l'inganno nel quale teneva più persone pure influenti, ha difficoltà la cosa. Ora e la sua infernale politica si manifestò, e l'acquistata opinione perdette; ora dunque potei agire più efficacemente cogli amici del pubblico bene e ci siamo determinati allegarsi con il legame dell'onore, stracciare il velo che eravamo costretti portare e attivare quello che vale a salvare la Nazione dalle calamità alle quali si vogliono assoggettarla.

I voti dei buoni patrioti non si limitano solo a volere il conte Giovanni, essi fan voti onde compatiscano fra noi anco gli altri fratelli, ed io sono dalla parte loro incombenzato spiegarvi i loro desiderj. I nemici che potrebbero difficoltà la vostra venuta, Signor Conte, e quella del conte Agostino, a mio credere, hanno per così dire cessato; la curiosità e l'interessenza che attirano a sé le nostre venerate Antichità giustificerebbe la vostra andata in Atene, massime unendosi con viaggiatori forestieri di pari considerazione alla vostra. Io non devo troppo occuparmi di questo, fidandolo alla vostra maturità; solo mi limito dirvi che quanto più solecita sarà la vostra venuta, tanto più essa sarà utile; e una volta qui giunto da voi stesso giudicherete la cosa e prenderete quelle risoluzioni che stimerete le più opportune all'ottimo risultato dei patriottici nostri voti.

Non si possiamo lusingare di ottenere un' invito ufficiale fino che Maurocordato è negli affari e fino che i suoi partigiani hanno parte in questi. La domanda per il nostro politico sistema deve essere assoggettata a più opinioni, e basta la studiata opposizione di uno per arrestare il corso alla cosa, come l'arrestò sino ad oggi e come fece riuscire vano ogni mio tentativo per il corso di più anni.

Compiacetevi, Signor Conte, accogliere le proteste sincere della mia stima e della mia più alta considerazione.

Nauplio, li 12/24 Aprile 1825.

Devot. ed ob. Serv.

G. B. T.

(Μετάφρασις)

Ἐπιστολὴ γραφεῖδα

Πρὸς τὸν Κύριον Κόμητα

Βιάρων Καποδίστριαν.

Παρὰ τοῦ Ἰ. Β. Θ. (Ἰωάννου-Βαπτιστοῦ Θεοτόκη).

Ἐντιμότατε Κύριε Κόμη.

Θεωρῶ τὴν σημερινὴν ἡμέραν ὡς μίαν τῶν εὐτυχεστέρων τοῦ βίου μου. Τὴν θεωρῶ ὡς ἡμέραν, καθ' ἣν ἐξησφαλίσθη ἡ εὐδαιμονία τῆς Ἑλλάδος, ὡς ἡμέραν, κατὰ τὴν ὁποίαν οἱ ἀγαθοὶ πατριῶται ἠδυνήθησαν νὰ πραγματοποιήσωσι τοὺς ἀγνοὺς αὐτῶν πόθους.

Τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ, Κύριε Κόμη, ὀλίγοι μὲν, ἀλλὰ πλήρεις ζήλου πατριῶται συνηνώθησαν ὅπως διχτυπώσωσι τὴν ιδέαν ἐκείνην, ἣν ἐδέησε νὰ διχρρεύσωσιν ἔτη δοκιμασίας ὅπως ἀγάγωσιν εἰς πέρας. Ἡ πράξις, ἥτις ἐγένετο σήμερον, εἶναι πολιτικὸν γράμμα ἀπέριτον, ἄσπιλον, ἄνευ μηδεμιᾶς κολακείας, ὑπογεγραμμένον ὑπὸ ἐπὶ πατριωτῶν, ἀσχολουμένων εἰς τὰ κυριώτερα καὶ μᾶλλον ἀκανθώδη πατριωτικὰ καθήκοντα καὶ διευθυνόμενον πρὸς τὸν αὐτάδελφον Ὑμῶν Κόμητα Ἰωάννην.

Διὰ τῆς ἐν λόγῳ ἐπιστολῆς περικυλοῦσι, προτρέπουσι, παρκαينوῦσι τὸν Κόμητα Ἰωάννην νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν Ἑλλάδα. Τὴν ἀπέστειλαν δὲ δι' ἐνὸς τῶν ὑπογραψάντων, ὅστις ὑπὸ ἕτερον πρόσχημα ἀπῆλθεν εἰς Ἰταλίαν καὶ θέλει φθάσῃ μέχρι Ἑλβετίας, οὐχὶ ὡς ἀπλοῦς κομιστῆς τοῦ γράμματος, ἀλλ' ἐντεταλμένος νὰ ἀναπτύξῃ τὴν αἰτήτησιν καὶ νὰ περάσῃ πληροφορίας περὶ πάντων ἐκείνων, τὰ ὅποια δὲν ἤρμοζε νὰ γραφῶσιν, οὐδ' ἦτο συνετὸν νὰ διακινδυνευθῶσιν εἰς τὰ ἀπρόοπτα τῆς μακρᾶς ἀποστάσεως.

Μὴ σᾶς προξενήσῃ κακὴν ἐντύπωσιν, Κύριε Κόμη, τὸ ὀλιγάριθμον τῶν ὑπογράφων, προκειμένου περὶ αἰτήσεως τόσοῦ μεγάλῃς σημασίας. Εἶνε τόσοι ἀντίζοι αἱ περιστάσεις, ὥστε ἡ ὑπέρβασις τοῦ ἀριθμοῦ ἠδύνατο νὰ διακινδυνεύσῃ τὴν ιδέαν. Μὴ Σᾶς ἀποθαρρύνῃ ὅτι ἡ αἴτησις δὲν διευτυπώθη ἐπισήμως, διότι ἂν κατεδηλοῦτο ἐπιμονὴ ὅπως προσιλᾷ χαρὰ καὶ τοιοῦτον, ἤθελεν ἀπαντήσῃ τὰς αὐτὰς δυσχερείας, καθ' ὧν προτέκοπτε μέχρι σήμερον ἡ ἐπισφράγις αὐτῆς.

Μακρὰν τοῦ νὰ διανοῶμαι νὰ ἐπιδείξω ἐκδούλευσιν πρὸς τὴν Πα-

τρίδω ἢ πρὸς τὴν Ὑμετέραν Οἰκογένειαν, ὀφείλω νὰ ὁμολογήσω, Κύριε Κόμη, ὅτι ἀφ' ἧς στιγμῆς ἐπάτησα εἰς τὴν Ἑλλάδα, εἰργάσθην πάντοτε ὑπὸ τὴν ἐμπνευσιν τῆς ἀρχῆς ταύτης, πεποισθὼς ὅτι ὁ κατάλληλος ἀνὴρ, ὅπως ἀγάγῃ εἰς τὸ ποθοῦμενον πέρας τοὺς ἀγῶνας ἡμῶν, εἶναι ὁ αὐτάδελφος Ὑμῶν Κόμης Ἰωάννης, ἀπόλυτος δὲ ἡ ἀνάγκη τῆς εἰς τὴν Ἑλλάδα καθύδου του.

Πολὺ ἤθελον ἐκταθῇ ἂν ἀφηγούμην Ὑμῖν ὁποῖας δυσχερεῖας μέχρι τῆς στιγμῆς ταύτης ἀπήντησεν ἡ αἰσία ἐκβάσις τῶν ἐνεργειῶν μου. Ἡ κατ' ἀρχὰς ἐσφαλμένη σκέψις μου, ὅτι ὁ Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος ὤφειλε νὰ συμφωνήσῃ, μὲ πρέσβυρ ἐἰς τὸ νὰ ἀνακοινώσω εἰς αὐτὸν τὴν ιδέαν μου. "Ὅταν τὴν ἔμαθεν, ἔθεσεν εἰς ἐνέργειαν ὅλην τὴν φανταστικὴν διπλωματίαν του, ὅπως μοι παρακωλύσῃ πάντα τὰ μέσα, δι' ὧν θὰ ἡδυνάμην νὰ φέρω εἰς πέρας τοσοῦτον σημαντικὸν ἔργον· ταῦτά δ' ἐξῆκολουθεῖ μέχρι τοῦδε. Λέγω, ὅτι ὤφειλε νὰ συμφωνήσῃ, διότι, καθὼ γνῶσθης τῆς προσωπικότητος καὶ τῶν προσόντων τοῦ Κόμητος Ἰωάννου, ἦτο εἰς θέσιν νὰ κατανόησθαι ὅποσον θὰ ὠφελεῖτο ἡ Πατρίς ἐκ τῆς παρουσίας του καὶ ὅτι αὐτὸς ἤθελεν εἶσθαι ὁ πρῶτος, ὅστις θὰ ἤρυετο ἐκ τούτου ὠφελήματα. Λέγω ὅτι ὤφειλε νὰ συμφωνήσῃ, διότι, γνωρίζων τὸν ἐκυτόν του καὶ τὴν Ἑλλάδα, δὲν ἔπρεπε ποτὲ νὰ τὸν βαυκαλήσῃ ἡ ιδέα, ὅτι θ' ἀνέλθῃ αὐτὸς εἰς τὴν ἀνωτάτην ἑδραν τῆς Ἑλλάδος.

Καθ' ὅλον τὸ χρονικὸν τοῦτο διάστημα μ' ἐθεώρει μὲ βλέμμα φθόνου, ἴσως δὲ καὶ μίσους.

Προέβην εἰς διάφορα διαβήματα, ἀλλ' ἡ ἐπιρροή του, ἡ περὶ αὐτοῦ ἀπάτη, εἰς ἣν διετῆρει πολλὰ ὡσχύτως ἐπιρροῆς πρόσωπα, ἐδυσχέρανε τὸ ἔργον μου. Τώρα ὅμως ἡ κατὰ χθόνιος πολιτικὴ του ἐγένετο κατὰ φανῆς καὶ ἐξέλιπε πᾶσα ἀγαθὴ ιδέα περὶ αὐτοῦ.

Τώρα λοιπὸν ἡδυνήθην νὰ ἐργασθῶ ἀποτελεσματικώτερον μετὰ τῶν ποθούντων τὸ καλὸν τῆς πατρίδος, ἀπεφασίσαμεν δὲ νὰ συνδεθῶμεν διὰ τοῦ δεσμοῦ τῆς τιμῆς, ν' ἀπορρίψωμεν τὸν πέπλον, ὃν ἤμεθα ἠναγκασμένοι νὰ φέρωμεν καὶ νὰ ἐπιδιώξωμεν ὅ,τι δύναται ν' ἀπαλλάξῃ τὸ Ἕθνος ἐκ τῶν συμφορῶν, εἰς τὰς ὁποίας θέλουν νὰ τὸ βυθίσουν.

Οἱ πόθοι τῶν χρηστῶν πατριωτῶν δὲν περιορίζονται εἰς μόνον τὸ πρόσωπον τοῦ Κόμητος Ἰωάννου. Ἐῤῥχονται ἐπίσης ἔνα ἐπιφανῶσιν ἐν τῷ μέσῳ ἡμῖν καὶ οἱ τούτου Αὐτάδελφοι, εἵμι δ' ἐντεταλμένοι νὰ γίνω παρ' ὑμῖν τῶν πόθων των διερμηνεῦς. Φρονῶ, Κύριε Κόμη, ὅτι ἐξέλιπον οἱ λόγοι, οἱ δυνάμενοι νὰ δυσχεράνωσι τὴν ἔλευσιν

ὑμῶν καὶ τοῦ κόμητος Αὐγουστίνου. Ἡ περιέργεια καὶ τὸ ἐνδιαφέρον, δι' ὧν προσελκύουσιν αἱ σεπταὶ ἡμῶν Ἀρχαιοότητες, θέλουσιν αἰτιολογήσῃ τὴν ἀφιξίν ὑμῶν εἰς Ἀθήνας, μάλιστα δὲ μετ' ἄλλοδχπῶν περιηγητῶν τῆς αὐτῆς μεθ' ὑμῶν περιωπῆς. Πεπειθῶς ἐπὶ τὴν ὑμετέραν κρίσιν δὲν ἐκτείνομαι περισσότερον· περιορίζομαι δὲ μόνον εἰς τὸ νὰ Σῆς εἴπω, ὅτι ὅσον ταχυτέρα ἔσται ἡ ἔλευσις Ὑμῶν, τοσούτῳ μᾶλλον ὠφέλιμος ἀποδῆσεται. Ἀφικόμενος δέ, θέλετε κρίνει τὴν ὑπόθεσιν καὶ ἀποφασίσει, ὅ,τι θεωρήσῃτε προσφορώτερον εἰς εὐδῶσιν τῶν πχτριωτικῶν ἡμῶν πόθων.

Ἐπίσημον πρόσκλησιν ἀδύνακτον νὰ προσδοκῶμεν, ἐφ' ὅσον ὁ Μαυροκορδάτος διχτελεῖ ἐν τοῖς πράγμασι καὶ οἱ ὑπαδοί του μετέχουσι τῆς ἐξουσίας. Ἡ αἵτησις περὶ τοῦ πολιτειακοῦ ἡμῶν συστήματος θέλει ὑποβληθῇ εἰς τὰς γνώμας πολλῶν, ἀρκεῖ δὲ ἡ συστηματικὴ ἀντίπραξις ἐνός, ὅπως ἀνακόψῃ τὸν δρόμον τῆς ὑποθέσεως, ὡς τὸν ἀνέκοψε μέχρι σήμερον καὶ ὡς κατάρθου ἐπὶ ὅλα ἔτη νὰ μεταιώνῃ πᾶν διάβημά μου.

Δέξασθε, Κύριε Κόμη, τὴν εἰλικρινῆ διαβεβῶσιν τῆς ἐκτιμήσεως καὶ τῆς μᾶλλον ἐξειδικυμένης πρὸς Ὑμᾶς ὑπολήψεώς μου.

Ταπεινὸς καὶ εὐπειθεὶς θεράπων

I. B. Θ.

204. Α. ΤΣΑΜΑΔΟΥ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗΝ ΖΑΚΥΝΘΟΥ

(Φάκελ. 2123 ἀριθ. 3000).

Καλοὶ καγαθοὶ Πατριῶται,

Μὲ τὸν ἐρχομὸν τοῦ κυβερνήτου Π. Μουσούρη ἔλαβον τὸ ἀπὸ 11 Ἀπριλίου ε. ν. ἀγαπητόν σας, καθὼς καὶ τὴν ἀπὸ 16 μὲ ἀντίγραφον τῆς πρώτης ὁμοῦ καὶ μίαν διαταγὴν σας πρὸς τὸν ὑπουργὸν τοῦ πολέμου Κύριον Ἀναστ. Παπαγεωργίου, μὲ τὸν ἐρχομὸν τοῦ κ. Μεσήνη, καὶ τὴν τελευταίαν σας μὲ τὸν Ζυμόπουλον μὲ ἀντίγραφον τῆς βας, μετὰ προσθήκης τῶν 21 τρέχοντος, καὶ ἐτέραν πρὸς τὸν Ναύαρ-

χον καὶ ἐμέ, τὴν ὁποίαν καὶ ἐξάπεστείλα χθὲς πρὸς τὴν Γενναιότητα του.

Εἰδοποιεῖσθε λοιπόν, ὅτι τὰ Καντ. 63 κουλούρα παξημάδι μᾶς ἐξαποστείλατε μὲ τὸν Π. Μεσήνην, καθὼς καὶ μὲ τὸν Ζυμόπουλον ἑνδεκα χιλιάδες διακόσιαις τουφεκόπετραις, 10 χελώνας μόλυβδον, 5 Καντ. Ροῦμι, καὶ δύο πχλαίχας γούμενας, ἐπεριλάβομεν ἀπὸ τοὺς ἄνωθεν τὰ ὅποια καὶ μεγάλως ἐχρησίμευσαν εἰς τὰς παρούσας μᾶς περιστάσεις.

Πατριῶται! τὸ νὰ ἐπαινέσω, θαυμάσω τὸν ζῆλον, πατριωτισμόν, ἀγαθὴν σας προχίρουν, τόσον τῆς φιλογενείας σας, ὅσον καὶ ὧν ἐκείνων, οἵτινες συνέργησαν καὶ συνεργοῦσιν εἰς τὰς ἀνάγκας τῆς Πατρίδος, νομίζω περιττόν· ἐπειδὴ πᾶς Ἕλληνα, καὶ Ἕλληνα τιμιόν, μὴν ἀποβλέπων εἰς ἄλλους ἰδιωφελεῖς σκοπούς, εὐχαριστεῖται μόνον εἰς τὴν γλυκεῖαν φωνὴν τῆς συνειδήσεώς του. Ἐξακολουθεῖτε λοιπόν, ἀληθεῖς πατριῶται, νὰ ἐκπληροῖτε ὅσα δι' ἡμᾶς αἱ περιστάσεις σᾶς συγχωροῦσι, καὶ ἡ Ἑλλάς καὶ οἱ Ἕλληνες θέλει σᾶς προσφέρωσι μίαν ἡμέραν τὰς εὐγνωμοσύνας των.

Ἐν τοσούτῳ τὰς διαταγὰς σας πρὸς τὸν Κύριον Α. Παπαγεωργίου ἐπαράδωσα, διὰ νὰ μοὶ μετρήσῃ τὰ 741 καὶ ὀβ. 92· σᾶς μένει χρεώστης δι' ὅσα δι' ἐπιταγῆς του τῷ ἐξαποστείλατε ὅστις καὶ μὲ ἀπεκρίθη, ὅτι θέλει φροντίσῃ νὰ μοῦ οἰκονομήσῃ αὐτὰ ἀφύκτως. Ὁ αὐτὸς ἀντιχθὲς ἐμίσεισε δι' ἀντάμωσιν τοῦ Ἑκλ. Προέδρου, τοῦ ἰποίου καὶ ἐξαποστέλλωντας τὴν Βαν διαταγὴν σας, τὸν ἔγραψα τὰ δέοντα.

Σήμερον ἐπέστρεψεν ἀπὸ Μοθώνην καὶ τὸ πλοιάριον τοῦ κ. Μουσούρη, ὅστις καὶ μᾶς ἔφερε γραφὰς τοῦ φίλου. Ὁ αὐτὸς ἐπιστρέφει δι' αὐτοῦ, μὲ τὸν ὁποῖον σᾶς ἔρχεται καὶ ἡ παροῦσά μου, καὶ μὴν λείπετε νὰ ἐξακολουθῆτε τοῦτο, διὰ νὰ πληροφοροῦμεθα.

Τὰ ἐδῶσε πράγματα μᾶς ἄρχισαν ὥπως οὖν νὰ μορφοῦνται. Τὸ φρούριον ἐνδυναμώθη ἀπὸ 2500 ἀνδρείους ἑλλήνας, μὲ στρατηγούς, μὲ πυροβολιστὰς καὶ μηχανικοὺς ἐμπείρους καὶ καθημερινῶς ἐνδυναμύνεται, διὰ νὰ ἐκτελέσωμεν καὶ ἡμεῖς τὸ σχέδιόν μας, ἂν ὁ Θεὸς θέλῃ.

Εἰς τὰς 31 ἀπελθόντος ἕκαμον μίαν ἑξοδὸν οἱ ἡμέτεροι ἀπὸ τὸ Φρούριον, ὅπου ἐθιγνύοντο ἕως διακοσίους ἐχθρούς, καθόσον αὐτοὶ οἱ ἴδιοι μᾶς εἶπον, καὶ ἐπλήρωσαν ἀρκετοὺς ἀπὸ δὲ τοὺς ἡμετέ-

ρους 2 φονευμένοι και 3 πληγωμένοι. Ταύτοχρόνως ὁ Ἀγαρ. ἐχθ. Ἰμπραήμης, μὲ 2 χιλ. πεζικὸν και μὲ ὄλον του τὸ ἱππικόν, μὲ κανόνια τοῦ Κάμβου, μὲ μίαν βόμβαν, ἦλθεν εἰς Παλαιόκαστρον, ἐπιθυμῶν νὰ κυριεύσῃ ἐκείνην τὴν ἀξιόλογον θέσιν πρὸς αὐτὸν και πρὸς ἡμᾶς, ἀλλ' ἀντεκρούσθη γενναίως και κατεδιώχθη, ἀφοῦ ἔχασεν 7 και πληγωμένους 10.

Εἰς τὰς 7 τρέχοντος, ἐνῶ τὸ ἡμέτερον στρατόπεδον ἡτοιμάσθη νὰ τοποθετηθῇ εἰς τὰς θέσεις τοῦ ἐχθροῦ, ὁ ἐχθρὸς, προκαταλβὼν λίαν πρῶί, ἐπαρρησιάσθη ἐμπροσθέν του, ὅπου ἤρχισεν ὁ πόλεμος και διήρκησεν ἕως εἰς τὰς ἑννέα. Ὅσοι στρατηγοὶ δὲν εἶχον καλοὺς προμηχῶνας, τοῦτοι ἀντεκρούσθησαν· ὅσοι δὲ ἐκ τοῦ ἐναντίου, τοὺς ἔκρουσαν κατασφάζοντες ὑπὲρ τοὺς 500, καθόσον ἐμάθομεν ἀπὸ τινα ἀποστήσαντα ἄραβα. Ἀπὸ τοὺς ἡμετέρους ὅποσοι εἶναι θανατωμένοι και πληγωμένοι βεβαίαν πληροφορίαν δὲν ἔχομεν· καθόσον ὅμως συμπεραίνομεν, πρέπει ἀπὸ μὲν τοὺς πρῶτους ἕως 50, ἀπὸ δὲ τοὺς ὑστέρους 15 και 10 ζωγρημένοι. Εἰς ταύτην τὴν μάχην ἐπληγώθη θανατηφόρως και ὁ Κιαχαγιὰ μπέης τοῦ Ἰμπραήμη και τινες ἄλλοι ἀξιωματικοὶ ἐφονεύθησαν· διότι τὸ μαρτυροῦν τὰ ἄλογά των, και τὰ ὠραῖα φορέματά των και τὰ ἀρκετώτατα γρόσια, ὅπου τοὺς εὐρέθησαν.

Ἄν ταύτην τὴν εἰδήσιν τὴν εἵχομεν εἰς τὸ φρούριον, δηλαδή, ὅτι γίνεται πόλεμος εἰς τὸ στρατόπεδόν μας, ἠθέλαμεν κάμει ἔξοδον, και νὰ κυριεύσωμεν και μπαταρίας και βόμβας κατὰ τοῦ ἐχθροῦ. Ἀλλὰ μόλις πρὸς δύσιν ἡλίου ἐμάθομεν ταύτην, ὅποταν ἐμάθομεν και τὸ τέλος.

Τὴν ἐπιοῦσαν ἐκάμομεν ἔξοδον· δὲν ἠδυνήθημεν ὅμως νὰ ἐκτελέσωμεν ἄλλο, εἰμὴ νὰ θανατώσωμεν ἕως 30 τούρκους.

Ἐν τούτῳ πατριῶται! ἡμεῖς ἐλπίζομεν εἰς τὸν Ὑψιστον Θεὸν τῆς Ἑλλάδος, τὸν Μέγαν προστάτην αὐτῆς, ὅτι ἐντὸς ὀλίγου θέλει μάθωμεν τὸν ἐχθρὸν νὰ σέβεται τὴν ἱερὰν ταύτην Γῆν, ὅπου καταπατεῖ μὲ αὐθάδειαν, χωρὶς ποτὲ νὰ συλλογισθῇ τί πρέπει νὰ περιμένῃ ἀπὸ ἀνδρείους ἑλλήνων, οἵτινες ὠρκίσθησαν εἰς τὰ μνήματα τῶν γενναίων ἀδελφῶν των νὰ ἐδικῶνται ὅσους τοὺς μολύνουσι τὴν ἱερὰν γῆν, ὅπου τοὺς κατακαλύπτει.

Παρακκλῶ νὰ ἔχω συνεχῇ γράμματά σας, εἰδοποιωντάς με τὰ τρέχοντα Εὐρώπης και Δυτικῆς Ἑλλάδος.

Σὰς προσθέτω, ὅτι περιμένομεν και τρίτην Μοίραν ἀπὸ 20 πλοῖα.

καὶ 4 ἐμπρηστήρια, διὰ τὰ περιέρχονται τὰ δυτικὰ μέρη τῆς Ἑλλάδος, ἢ ὅποια καὶ ἐλπίζω νὰ φανῇ κατ' αὐτάς.

Ὑγιαίνετε καὶ εὐδαιμονεῖτε.

Ὁ πατριώτης καὶ ἀδελφός

Α. Τσαμαδός.

Νεόκαστρον, τῇ 13)25 Ἀπριλίου 1825.

Ἐκ τοῦ πλοίου ὁ Ἄρης

Τὰ ὅποια γράμματα μοὶ ἐσωκλείετε διὰ τὸν Κύριον **Luigi Durante** μετὰ τὸ νὰ ἐμίσεισε πρὸ πολλοῦ τὰ ἐπιστρέφω.

Πρὸς τοὺς Κυρίους

Διον. ὁ δὲ Ρώμα

Π. Στεφάνου καὶ

Κωνστ. Δραγῶναν κλπ.

Ἴσον, ἀπαράλλακτον τῷ πρωτοτύπῳ, εὐρίσκομένῳ εἰς χεῖρας τοῦ Κόμητος Κυρίου Δ. ὁ δὲ Ρώμα.

Ἐν Ζακύνθῳ, τὴν 18)30 Μαΐου 1837.

Ὁ Ὑποπρόξενος τῆς Α. Μ.

τοῦ Βασιλέως τῆς Ἑλλάδος

εἰς Ζάκυνθον

(Τ.Σ.) Κ. Καναλέτης.

208 ΕΠΙΓΡΑΦΟΝ Γ. ΚΟΙΝΤΟΥΡΙΩΤΟΥ ΠΟΣ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗΝ ΖΑΚΥΝΘΟΥ

(Φάκελ. 2123 ἀριθ. 3001)

Ἀριθ. 832.

Εὐγενέστατοι Κύριοι

Ἐλθὼ καὶ τὸ ἀπὸ 9)21 τρέχοντος γράμμα σας καὶ εἶδα ἐκ νέου σημεῖα τοῦ πατριωτισμοῦ καὶ φιλογενεῖας σας.

Προχθὲς ἀπεκρίθην εἰς τὰ παρτελευταῖα γράμματά σας, εἰς δὲ τὸ ἀπὸ 31)11 δὲν δύναμαι ἀκόμη νὰ ἀπαντήσω διὰ τὸ πολυάσχολόν μου καὶ διότι προσμένω πρῶτον ἀπάντησίν σας εἰς ὅσα σας προέγραψα ἀπὸ Τριπολιτσᾶς.

Εἰς ὅσα μοὶ γράφει ὁ Σεβαστὸς ἀποκρίνομαι εἰς τὸν ἴδιον καὶ ἐκεῖθεν παρκαθρεῖτε πόσον εἶμαι πρόθυμος καὶ ἀπὸ μέρους μου, διὰ τὴν μὴ σας ἐμπερδύσῃ ἢ φιλογενεῖά σας.

Ἐμαθα καὶ ἀλλαχόθεν τὴν ἔκπλευσιν τοῦ Κ. Κόλπου ἐχθρικῶν πλοίων· ἀλλ' ἐπειδὴ μοὶ γράφουν ἀπὸ τὸ Νκύπλιον, ὅτι ἦτο νὰ ἐκπλεύσῃ καὶ ἡ τρίτη νχυτική μας Μοίρα, ἐλπίζω νὰ καταφθάσουν ὀγλίγωρα τὰ διὰ τὰ Δυτικά μας κηράβια καὶ νὰ συνεργήσουν οὐσιωδῶς πρὸς ἀνχτροπὴν ὅλων τῶν σχεδίων τοῦ ἐχθροῦ.

Ὁ σημειωθείς ταραξίικς ἐσυλλήφθη καὶ ἀπὸ τὰ ἐν αὐτῷ γράμματα δὲν ἐξεσκεπάσθη τίποτες. Ἐλήφθησαν ὅμως τὰ ἀνγκαιὰ μέτρα, διὰ νὰ μὴ μᾶς βλάβῃ καὶ αὐτὸς καὶ οἱ φίλοι του.

Οἱ περὶ τῶν ὁποίων μοὶ ἐγράφετε ζένων ἤρχισαν νὰ μὲ πολιορκοῦν ἀλλὰ θέλει ληφθοῦν καὶ περὶ αὐτῶν μέτρα, τὰ ὅποια μῆτε νὰ τοὺς ἀγκυκτῇσιν, μῆτε νὰ μᾶς βλάβουν. Ἐγράφησαν ἐκ Ναυπλίου τὰ πρέποντα πρὸς τοὺς ἀπανταχοῦ συνκποκριτάς μας διὰ νὰ ἐμποδίσουν εἰς τὸ ἐξῆς τὸν ἐρχομὸν τῶν ἀλλογενῶν, ἐκτὸς ἐὰν ἔχουν ἔξοχα προτερήματα καὶ οἴκοθεν τὰ μέσα διὰ νὰ κκοζοῦν, ἐπειδὴ ἄλλως μᾶς καταξοδεύουν καὶ μῆτε τοὺς εὐχαριστοῦμεν.

Τὰ καθ' ἡμᾶς εἶναι κατὰ τὸ παρὸν ὀλίγον ἀδρανῆ. Διάφοροι ἰδιωφελεῖς καὶ ἀνόητοι παρέλυσαν πολλὰ ἐκ τῶν σχεδίων μας καὶ ἡ τύχη ἐβοήθησεν ἕως τῶρα τὸν ἐχθρόν. Ἀλλὰ τὸ Νεόκαστρον εἶναι ἐκτὸς κινδύνου καὶ καταγίνομαι νὰ συστήσω πελοποννησιακὸν στρατόπεδον, ἀφοῦ μάλιστα ἀπεσύρθησαν τὰ αἰώνια ὄργανα τῶν ταραχῶν καὶ καταχρήσεων.

Εἰς τὴν Ἀνατολικὴν Ἑλλάδα ἐνίκησεν ὁ Σ. Γκούρκς τὸν Τουρκοδυσσέα· καί, ἐὰν πιστεύωμεν νεωτέρας ἐιδήσεις, τὸν ἐζώγησε καὶ ὅλας.

Μὲ νεώτερον ἐλπίζω νὰ σᾶς κοινολογήσω χαροποιότερα· διὸ μὴ δειλιᾶτε, μηδὲ δίδετε ἀκρόαριν εἰς τοὺς ἐμπαθεῖς ἢ ἐχθροὺς μας.

Ἐμβασα τὰ ἀνγκαιὰ χρήματα εἰς τὸν Γ'. Καπετὰν Ἀναστάσιον Τσακιδόν, ὁ ὅποιος φροντίζει νὰ ἐξοφλισθοῦν ὅσα ἐπέμψατε διὰ προσκλήσεως τοῦ Γ'. κυρίου Α. Παπαγεωργίου.

Ὁ Ε. Α. Μκυροκορδάτος σᾶς ἔγραψε δις ἀπὸ τὸ Νεόκαστρον, καὶ δώσατε τὴν ὀφειλομένην ἀποδοχὴν εἰς ὅσα σᾶς ἔγραψε καὶ σᾶς ἰδέασε.

Τὴν 14 Ἀπριλίου 1825. Ἐν Σκάλα.

Ὁ φίλος σας

Πρόεδρος τοῦ Ἐκτελεστικοῦ

Γεώργιος Κουντουριώτης.

Ὁ Γραμματεὺς

Κ. Πολυχρόνης.

Πρὸς τὸν Εὐγέν στατον Κύριον

Κωνσταντῖνον Δραγῶναν

Εἰς Ζάκυνθον.

206 ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΔΙΟΝ. ΙΩΜΑΝ ΕΚ ΓΑΣΤΟΥΝΗΣ

('Αριθ. 85 ἐγγράφων 'Αλεξ. Ρώμα).

Εἰς τὴν Εὐγενίαν σου, Κύριε Κόντε Ρώμα, δουλικῶς προσκυνῶ σε.

Λαμβάνοντας τὴν προσταγὴν σου, δὲν ἔλειψα ὅπου νὰ μὴ κάμω τὸ χρέος μου, ὡς καθὼς με προστάζετε, καὶ σήμερις ἐγύρισα ὀπίσω με προσταγῆς τοῦ φίλου. Καὶ περνώντας ἀπὸ τὸν Πύργο, 'ποῦ τοῦ ἔδωτα ἓνα γράμμα, ἤρρηκα τὸ ὑποκείμενο ἀρεστάδο. Τὰ χαρτίξ τὰ εἶχαν δύο τρεῖς ἡμέραις στερμένα' στὸν Πρόεδρο καὶ σήμερις ἔστειλαν καὶ αὐτοῦ. Στὰς ἐφτά 'Απριλίου ἐπῆγαν οἱ ἐχθροὶ καὶ ἐπλάκωσαν τοὺς ἰδικούς μας ἀπάνω εἰς τὸ χάραμμα. Τοὺς ἤρρηκν 'ξέγνοιςτους δίχως ταμπούρια καὶ ἐπετσόκοψν ἕως 170 ἰδικούς μας, καὶ ἔξη σημαντικούς..... ἓναν μοθωναῖο, ἓναν ὕδρατο καὶ δὲν ἐνθυμοῦμκι τοὺς ἄλλους δύο ἀπὸ ἐχθροῦ μέρος. 'Στὰς 8 τρέχοντος ἐβγήκν οἱ ἰδιοὶ μας ἀπὸ κάστρο καὶ καράβιξ καὶ ἐχτύπησαν τοὺς ἐχθρούς καὶ τοὺς 'πῆραν μίαν μπαταρία, δύο κανόνια, μίξ μπόμπα, καὶ τοὺς ἐπῆρν καὶ δύο μπαεράκια'δικά μας, 'ποῦ τὰ εἶχαν προτῆτερα παρμένα. 'Ἐκικλάρνε ἀπὸ τὰ καράβια καὶ κάστρο τοὺς ἐχθρούς καὶ εἶδανε ἓνα ξυλοκρέββατο σκεπασμένο μέ'να πανί'σπρο καὶ τὸν ἐκονπανάρανε 500 ἀτελίδες ἀπεζοὶ καὶ τὸν ἐπήγκιναν 'στὴ Μοθώνη. 'Ἐπεράσανε τέσσαρες ἡμέραις ὅπου δὲν ἐφάνηκε τοῦρκος καὶ δὲν ἔπεσε εἴτε τουφέκν εἴτε κανόνι, ὅπου ταῖς ἄλλαις ἡμέραις δὲν τοὺς ἄφητν νὰ ἡσυχάσουν. Εἰς τοὺς ἰδικούς μας εἶνκι μίξ μεγάλη διχόνιοιξ, μωρχίταις καὶ ρουμελιώταις, καὶ δὲν εἶχανε καμμείν εὐχρίστησιν νὰ κινηθοῦν κόντρα 'στὸν ἐχθρό. 'Ὅμως τώρα τοὺς ἔσφιξε ὁ Πρόεδρος καὶ μωζόνοντκι πάλιν καὶ κάνουν μεγάλαις ἐτοιμασίαις με ἀπόφασι νὰ 'ξολωθρεύσουν τὸν ἐχθρό. Περνώντας σήμερις ἀπὸ Πύργου, ἔμκθκν ὅτι ὁ Ζαχήμες ἐπέρασε εἰς τὴν Δίβρη με μίξ δεκατριὰ καπετανχίους καὶ τὰ ἐξῆς. Καὶ ἦταν ἕως ἑκατὸ ἄνθρωποι καὶ λένε πῶς ἔχουν μωζωμένους ἕως 800 καὶ λένε πῶς εἶνκι ὁ διὰ Πάτρα, ὁ γιὰ Νιόκαστρο· τί πάει νὰ 'πῇ ἐτοῦτο δὲν τὸ ἠξέρουμε. 'Ἐκεῖ εἶνκι ὁ Λιόντος, ὁ γιοὺς τοῦ Σισίνω καὶ ἐμήνυσαν νάρθη καὶ ὁ Νικήτας. Τὰ τῆς Ροῦμέλης σῆς εἶνε γνωστά. Καὶ μὴν ἔχοντας νεώτερον νὰ σᾶς ἐσημειώσω, μένω εἰς τοὺς ὀρισμούς σας, καὶ πρόσταξέ μας. Ὑγιαίνετε.

1825, 14 'Απριλίου Γαστούνη,

Τὸν Σκούρτη εἶχαν ἀπάνω ὅτ'α στρατεύματα ὄλα, ἀγραβαρίστη-
καν οὗλοι οἱ ἀρχηγοί, καὶ τῶρα ἔβησαν τὸ Μχυροκορδάτο.

Τῷ ἐκλαμπροτάτῳ Κυρίῳ

Κυρίῳ Κόντε Διονυδίῳ Ρώμα

Ζάκυνθον.

* **207** Η ΕΝ ΖΑΚΥΝΘΩ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΠΡΟΣ ΤΟΝ
ΧΡΙΣΤ. ΖΑΧΑΡΙΑΔΗΝ

(Φάκελ. 2123, ἀριθ. 3022).

Πρὸς τὸν Κύριον

Χριστ. Ζαχαριάδην

Ἐκ Ζακύνθου, τῇ 26 Ἀπριλίου 1825 E. N.

Τέλος πάντων εἶδομεν εὐχαρίστως τὰ πρὸς τὸν κοινὸν φίλον διευ-
θυνόμενα γράμματά σου ἀπὸ 3, 4 καὶ 8 τοῦ τρέχοντος καὶ ἐξ αὐτῶν
ἐπληροφορήθημεν τὴν ὁποίαν ἔκαμες παράδοσιν τῶν διὰ τοῦ φίλου
στρατηγοῦ Κυρίου Πέτα ἀποσταλέντων σοι πρώτων γραμμάτων μας,
καθὼς καὶ τὴν ἀποστολὴν τῶν δευτέρων, τὰ ὅποια ἀπεστείλαμεν
μὲ τὸν ἐπὶ τούτῳ Κύριον Ζαφείρην πρὸς αὐτὸν τὸν Πρόεδρον μὲ ἐπί-
τηδες ἰδικόν σας στρατιώτην. Ἀπορήσαμεν δὲ τὰ μέγιστα, πῶς δὲν
ἔλαβες καμμίαν ἀπάντησιν παρ' αὐτοῦ, ἐνῷ ἔπρεπε, ὡς ἦτον καὶ
τοῦ χρέους του, νὰ σοὶ δώσῃ τὴν ἀπάντησίν του προτοῦ νὰ μεταβῇς
εἰς ἄλλον τόπον, ὅπου παρ' αὐτοῦ ἐδιωρίσθης· μάλιστα δὲ ἐτύ-
χαινε νὰ μᾶς ἀποκριθῇ εἰς πράγματα, ἀποβλέποντα τὸ κοινὸν συμ-
φέρο, τὸ ὁποῖον εἶναι τοιαύτης φύσεως, ὥστε οὔτε λόγον οὔτε ἄλ-
λην οἶαν δὴποτε πρόφασιν δικαιολογούσι τὴν ἀρρωστίαν του, ἢ
ὁποία προξενεῖ βέβαια ὄχι μικρὸν κίνδυνον εἰς τὰς δημοσίας
υποθέσεις.

Αὐταὶ αἱ πράξεις, ὅχι μόνον μᾶς ἐρεθίζουν δυνατὰ εἰς τὸ αἰ-
σθημά μας, πλὴν μᾶς ἀδημονοῦν, καί, τὸ χεῖριστον, μᾶς βραδύνουν
τὰ σωτήρια ἐκεῖνα σχέδιά μας, ὡς πρὸς τὴν εὐτυχίαν καὶ ἀνεξαρ-
τησίαν τῆς Ἑλλάδος. Ἀρχινοῦμεν νὰ συλλαμβάνωμεν τί, τὸ ὁποῖον
δύναται νὰ ἐπιφέρῃ ὄχι μικροτέρας ἀταξίας ἀπὸ τὰς πρώτας. Ὑπο-
πιτεύομεν μήπως καὶ τινες δύστροφοι περιπλεγμοί, ὡς τὸ σύνθηες,
περιστοιχίσουν ἐκ νέου καὶ αὐτὸν τὸν πρόεδρον, τοῦ ὁποίου τὰς

ἐργασίας θέλει κάμνουν νὰ μεταβληθῶσιν εἰς νέα δυστυχήματα. Διὸ ἡ γενναιότης σου, ὡς ἐκεῖνος, ὁποῦ γνωρίζεις τὰ φρονήματά μας, καὶ τὰ ὅποια, κχθὼς ἡξεύρεις, εἰς ἄλλο δὲν τείνουσι, εἰμὴ εἰς τὴν εὐόδωσιν τῶν γενικῶν συμφερόντων τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους, εἰς τοῦ ὁποίου τὴν ἀνόρθωσιν ὅλως δι' ὅλου καταγινόμεθα, χωρὶς τινος ἄλλου ἰδιαιτέρου κέρδους, ἀποδοκιμάζοντες καὶ καταφρονούντες ὅσα ἐνκνίττα εἶναι ἐκ διαμέτρου γραμμῆς ἀπὸ τὸν σκοπὸν μας, δύνασθαι εὐκολωτέρας νὰ ἐπινοήσῃς τὴν δικαίαν ἀγανάκτησίν μας.

Σὺ δὲ εἶσαι καὶ μάρτυς εἰς ὅλας μας τὰς πράξεις, θυσίας καὶ ἐρμηνείας, τὰς ὁποίας διενεργήσαμεν ἐξ ἀρχῆς καὶ τῶρα ἐξοικονομοῦμεν, μὲ σκοπὸν μόνον νὰ εἰδῶμεν μίαν φορὰν τὴν Ἑλλάδα ἐλευθερωμένην καὶ ἀνεξάρτητον. Φοβισμένοι δὲ μήπως καὶ τὰ ἐπιχειρήματα μας ματαιωθῶσι, διὰ τοῦτο σὲ γνωστοποιοῦμεν ἐπὶ τοῦ παρόντος, ὅτι εἶναι ἀνάγκη, ἀμέσως ὁποῦ λάβῃς τὸ παρὸν μας, νὰ ἔλθῃς ἐδῶ χωρὶς ἀνδεολῆς διὰ μίαν ἡμέραν μόνον, ὥπως σοὶ κοινοποιηθοῦν προφορικῶς τὰς ὁποίας προβλέψεις συνελάβαμεν ἀφεύκτως καὶ τὰς ὁποίας εἶναι ἀδύνατον, μήτε εἶναι συγχωρήμενον, νὰ σοὶ τὰς γράψωμεν. Τοῦτο κάμε ἀφεύκτως· καὶ, ἂν τύχῃ καὶ ἐμποδισθῇς ἀπὸ τινος περιστάσιν τοῦ ὑπούργημάτος σου, κάμε εἰς τρόπον νὰ βάλῃς εἰς τὸν τύπον σου προσκαίρως ἄλλον καὶ ἕλα μίαν ὥραν ἀρχίτερα νὰ σὲ εἰδῶμεν δι' ὀλίγας ὥρας καὶ ἀμέσως ἀνχωρεῖς. Ἐν τοσούτῳ σὲ ἀσπαζόμεθα.

**208 ΕΚΘΕΣΙΣ ΤΟΥ ΣΤΡΑΤΗΓΟΥ ΡΟΖΑΡΩΑ ΠΡΟΣ
ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗΝ ΖΑΚΥΝΘΟΥ**

(Ἀριθ. 86 ἐγγράφων Ἀλεξ. Ρώμα).

Riflessioni del Martire della Libertà

A' di lui F. Triumviri della Libertà Greca

I Rispettabilissimi S. S.

**Dionisio de Roma, P. T. Stefano e Constantino
Dragona. S. F. V.**

Zante, 30 Aprile 1825.

La Francia è inimica della Libertà, perchè ha oppressa la Spagna, ha riprovata la riconoscenza dell' Indipendenza Americana, ed ha condotto i Turchi ad Ipsarà ect, ect. ect.

Dunque la Borbonica genia è nemica de' Greci. La Fran-

cia ha mandato de' famosi Istruttori in Egitto, onde a danno de' Greci istruiscono i barbari Arabi. Ha essa costretti i prigionieri Italiani ad andar per forza al servizio di Achmet Ali, onde con l'allettamento e con le minacce servissero contro la Morea.

Dal Governo Francese i sublimi Generali, Boyer per la Fanteria e Livron per la Cavalleria, istrufre sono stati al Cairo spediti - conferma dell' odio Borbonico per la Greca Nazione.

Nello stesso tempo il Generale Roche, compagno di Livron, sotto liberale aspetto è mandato ad istruire i Greci ! Chi è mai tanto stupido da non riconoscere della Francia il tradimento ? Temete, o Patrioti Greci, degli ultra Francesi anche quando offrono doni; e sopra tutto quando permettono che degli uomini d'armi dal di loro soldo vadino a servire i Liberali, e sopra tutto quelli di una nuova Nazione che debbe in Europa sotto il regno della Legge sorgere.

Livron e Roche, che da Parigi hanno mosso per lo Levante, sono stati da quel Gallico Sire impegnati nell' impiego d' Istruttori d' Eserciti di due nuovi popoli, amico l' uno ed inimico l' altro alla Francia per Despotico di loro o Liberale Governo, secondo il carattere d' essi due Generali si è data la commissione ad eseguire.

Livron, cavaliere in tutta la estezion del termine, incapace di doppiezza e di mancar di parola anche ai nemici, ed al suo onore con l' inganno adoprare, non essendo capace di tradire i Greci se anche per finzione la di loro causa e divisa avesse abbracciato, non essendo stato giudicato capace ad ingannare, il sud' Gallico re lo ha mandato in Egitto, onde quella Cavalleria nella Europea disciplina addottrinasse, ed alla testa di quella un di con bravura degna di lui i greci al chiaro sole ed a bandiere spiegate combattere.

All' incontro il Generale Roche, nato di razza mulatra, uomo d' oscura l'atria, senza origine e nome di famiglia, soldato di fortuna nella rivoluzion Francese fin' al grado di Capitano del 6.º Reg.^{to} di Linea, ed indi in virtù di Priapo dalla moglie Napolitana ornato, detta la Capecelatro—capitano della Guardia di Gioacchino Napoleone, capo Battaglione, colonnello di l'anteria, ed indi Generale Napoletano di-

venuto. Egli è uomo ignaro del mestier di un Generale, non conòsce che la sola rutina dell' Infanteria, e questa non in tutta la di lei estenzione, ed ignora la tattica della Cavalleria, dell' Artiglieria e del Genio. È egli uomo comicamente vano, ignorante e codardo, uomo che dopo due mesi che fu fatto Colonnello del 3° Reg.^o di Linea Napoletano, fu fatto prigioniero dagli inglesi in Pietra Nera della Calabria, essendo egli in calze di seta, come colui che sortiva dal ballo, dove avea coi di lui ufficiali consumata la notte, in vece di vigilare a non farsi sorprendere dal nemico, che s'impadronì di un ricchissimo convojo, che alla di lui custodia era affidato. Fu in seguito posto dagl' inglesi in libertà, come quelli che non stimandolo, auguravano ai di loro nemici che gli restituissero il comando, onde più facilmente le truppe d'essi disfare; ed anche lo rilasciarono per li energici maneggi della di lui moglie che in Sicilia per liberarlo portossi.

Così egli ritornò in Napoli.

In progresso di tempo, e propriamente nell' anno 1814, rotta fra Gioacchino e Napoleone la guerra, quando tutti i Francesi lasciarono il servizio di Napoli per non combattere contro la di loro Patria, la Francia, esso, il Roche, abjurò la Patria, a cui diceva appartenere e si restò in Napoli da tutti come traditore maledetto. Ma siccome Gioacchino, come re di Napoli, voleva dimostrare che anch' esso aveva de' Francesi, che nella lotta sua contro la Francia il di lui partito seguirono, lo fece Generale e gli confidò il comando di una Brigata della 4ª Divisione del di lui Esercito; fu appunto che il Roche dispose in presenza del nemico Austriaco sì male la Brigata sudetta, che nella fatale notte nel campo di Mugnano i Battaglioni che la componevano per equivoco si batterono fra di loro, e finalmente urtati dalla propria Cavalleria, che per lo comando dell' ignorante Roche si mosse a caricarli credendoli nemici, furon rotti, dopo ch' essi moltissimi cavalieri di quella uccisero, e colla di loro dirotta si avvanzarono gli Austriaci fin nella capitale e Gioacchino il regno di Napoli perdè; allora il Roche fu inputato di classica ignoranza e di tradimento; ma egli aveva lasciato Napoli ed ivi essendo subentrato a regnare il nemico di Gioacchino con-

dannò all' assente Roche l' ignoranza militare ed il tradimento dall' ignoranza mascherata. Intanto la Pubblica opinione e l' istoria di quella campagna lo condannò in faccia della Posterità. Quindi è che due sole volte il Generale Roche comandò assolutamente e come Colonnello e come Generale, e tutte le due volte fu distrutto il corpo che gli fu disgraziatamente confidato. Perciò è ora come Generale non solo inutile ma dannoso alla Grecia, e come uomo senza fede ed intrigante n' è alta rovina. In somma egli è fra Greci per l' indole sua perversa quel ch' è fra gli Arabi per la sua indole Liberale il F...

Il Commitato surto si tardi in Francia fra quella gente volubile e leggiera e serva al Poder quel ch' ei pur sia plaudamente. Il di cui primo attore è il più perverso Ministro, base, punto d' appoggio e potenza degli Ultra, che sotto mentito nome è di quel Commitato il presidente ancora: e che non bastando ad esso combattere da leone i Greci con mandare i di lui Francesi ad aguerrir l' Egiziaco Esercito, da volpe ora cerca combatterli con apparentemente coadiuvare i presenti tiranni de' Greci eccettuatone Teramene, se pur l' ignorante Conturiotti è tale fra i *Maurocordatiniani*, qual quello fu fra i trenta tiranni d' Atene,

Voi, o incliti Patrioti, proponeste da lunga pezza il Propugnatore di Libertà che solo sfidò e disfida il milione seicento quarantasei mila sgherri della Sacrilega Alleanza sostenitori — Voi il Generale Rosaroll proponeste ai Greci onde in tutti i rami del difficilissimo mestier di Marte i Greci istruisse. Lo rifiutarono i di loro rappresentanti nelle varie epoche che gli ultimi 17 mesi trascorsero, lo rifiutarono sfacciatamente col di loro vituperoso silenzio quei tiranni, che Nechita nella persecuzione e Colocotroni ne' ferri avviliti ritengono, mentre di Marte rimbombando gli orrorosi sonori istrumenti tormentosi Navarino affliggono.

Intanto Maurocordato, ossia il Tauro-cordato, con la sacrilega Alleanza e col Gallico re in corrispondenza, mandò i di lui agenti Castore e Polluce Vitali, che col Pegaso comprendosi, l' Pegaso non recisore del capo di Medusa, ma della meggera tirannide seguace prezzolato, finsero in Pa-

rigi persuadere il Roche ad abbandonare la Francia, il grado di Generale di quella e la pingue pensione che senza rischio godevasi colà, e di cadere in disgrazia del suo re e di tutti quelli delle Potenze d' Europa, per rappresentare fra i Greci quel richiesto Generale istruttore, che i veri Patrioti nella persona del Rosaroll sperarono ottenere

Come mai possono si goffi credersi gli uomini che non debbono scorgere il gran colpo adoprato dal ambizioso ladrone Maurocordato per garantirsi dalla conseguenza dell' istruzione della Truppa di Linea e della Guardia Nazionale delle armi greche, che Rosaroll avrebbe alla Libertà assicurate? Come mai Maurocordato dicea al Gazzettiere di lui servo, potrassi un di vendere per mezzo nostro alla Sant' Alleanza la Grecia, se un Rosaroll fusse stato alla testa di quei Liberali Guerrieri, a cui sol manca della Tattica il sapere, e se i Padri Coscritti della greca Libertà con esso congiunti, come ora seco lo sono in Zante, della Grecia la sorte nel dubbio Marte ne avessero a dirigere? Si riprova, disse egli, col non risponderli, il Rosaroll, ch' essendo in Zante, è tanto alla Grecia vicino; e si faccia giungere dal tanto lontano Parigi il Roche: basterà il nome di Generale Francese a persuadere e consolare gl' ignoranti Greci che resteranno nelle solite tenebre avvolti; Roma, Stefano, Dragona e tutti i bravi Patrioti resteranno delusi: Rosaroll, non uso a soffrire disprezzo, spirante vendetta per lo rifiuto, che l'amor proprio gli ferisce, per eseguirla passerà fra i Turchi; i di lui amici resteranno avviliti e discreditati; ed io, da vero Maurocordato, sempre despota e trionfante nei miei intrighi, sarò l'assoluto Padrone: Non v'è rivoluzione senza guerra; non v'è finale di guerra senza battaglie; non battaglie senza Linee che la compongono; non Linee senza la Scienza di tutte le armi, che un Esercito rappresentano; non Scienza senza Generale che la pone in Pratica onde vincere quella del nemico; non v'è Vittoria senza la massima fedeltà e sapere di chi l' Esercito rappresenta; quindi è che nulla v'è senza Generale nell' Esercito: al dir d' Ificrate, questi è il capo del corpo detto Esercito. Questo capo mancando a' Greci, Voi, o ottimi Patrioti, volevate darlo ad essi nella persona

del Generale Rosaroll, che son già 17 anni ch' era il Comandante per Napoleone nella vostra Zante; però Maurocordato vi ha intrattenuto prendendosi le carte da Spagnolacchi, ed indugiando a rispondervi vi ha prevenuto e sorpresi, presentando ai Greci un Roche, che fra là Genia Mulatra Franco-Ultra da Parigi facendo in venticinque giorni giungere presso il presente Greco Governo, l' ha fatto dichiarare Istruttore di ciò che nè Maurocordato nè Roche conoscono; menochè questi è servo di quello che lo chiamò e di quel re che lo mandò per spionare gli andamenti de' Greci e mandarli in malora. Così ha l' impostore ottenuto il di lui scopo; a voi, o Patrioti, nel nulla potere confermati; ed ha la Patria Libertà su l' orlo del precipizio stabilita.

Dippiù, i quattro Amici de' Greci, che per lo mezzo di uno di quelli eventi impreveduti dal circoscritto umano sapere, e sol graziosamente accordato a beneficio della Libertà dalla benefica mano del G. A. D. U. hanno contribuito in gran parte all' onorata difesa di Navarino, o forse alla di lui salvezza, che produrrà il disonore e la rovina dell' Esercito d' Egitto, hanno con ciò fare aumentata la tracotanza di Maurocordato; mentre questo insigne speculatore appena portatosi a visitare Navarino ed indi tosto sortitone, ha dai di lui satelliti fatto voce spargere, che le di lui istruzioni, figlie del di lui gran talento militare, hanno quella fortezza salvato: come già Messolongi difesero; e quindi gl' ignoranti non solo un novello Vauban, un nuovo Carnot lo decantano, ma bensì della Grecia il salvatore lo riputano; e quindi i mal cauti Greci, credendo in esso, sono divenuti i di lui servi vilissimi. Andando così la cosa, la povera Grecia a qual verso termine sarà essa ridotta? A. A. A. Vale.

(Μετάφρασις)

Σκέψεις τοῦ Μάρτυρος τῆς Ἑλευθερίας

Πρὸς τοὺς Αδ. αὐτοῦ, τὴν Τριανθορίαν τῆς Ἑλλήν. Ἑλευθερίας.

Ἀξιοσεβάστους Κυρίους

Διονύσιον δὲ Ρώμαν, Π. Θ. Στεφάνου καὶ Κωνσταντῖνον Δραγῶναν.

Ζάκυνθος τῆς 30 Ἀπριλίου 1825.

Ἡ Γαλλία εἶναι ἐχθρὰ τῆς Ἑλευθερίας· διότι κατέβαλε τὴν Ἰσπα-

νίκην, διότι ἀπεδοκίμασε τὴν ἀναγνώρισιν τῆς Ἀμερικανικῆς ἀνεξαρτησίας, διότι ὠδήγησε τοὺς τούρκους εἰς τὰ Ψαρά, καὶ τὰ λοιπά, καὶ τὰ λοιπά, καὶ τὰ λοιπά.

Τὸ Βουρβωνικὸν γένος ἐχθαίρει λοιπὸν τοὺς Ἕλληνας. Ἡ Γαλλία ἐξέκπεστειλεν ὀνομαστοὺς γυμναστὰς εἰς τὴν Αἴγυπτον, διὰ νὰ γυμνάσων τοὺς βαρβάρους Ἀραβὰς ἐπὶ βλάβῃ τῶν Ἑλλήνων. Ἐξήναγκασε διὰ τῆς βίρας τοῦς ἰταλοὺς αἰχμηκλώτους νὰ μεταβῶσιν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ Ἀχμέτ Ἀλή, ἱνκ, διὰ ψευδῶν ὑποσχέσεων καὶ ἀπειλῶν, πολεμήσωσι κατὰ τῆς Πελοποννήσου.

Περὶ τῆς Γαλλικῆς κυβερνήσεως ἀπεστάλησαν εἰς Κάϊρον, διὰ νὰ ἐκγυμνάσουν τοὺς στρατιώτας, οἱ ἑξοχοὶ στρατηγοὶ Μποκαγέ διὰ τοὺς πεζοὺς καὶ Λιβρόν διὰ τοὺς ἵππεῖς. Ἀπόδειξις τοῦ μίσους τῶν Βουρβόνων κατὰ τοῦ ἑλληνικοῦ Ἔθνους. Τὰ ὑποχρόνως ὁ στρατηγὸς Ρῶς, σύντροφος τοῦ Λιβρόν, ἀπεστάλη μὲ προσωπεῖον φιλελεύθερον νὰ ἐκγυμνάσῃ τοὺς Ἕλληνας! Ποῖος εἶναι τόσον μωρὸς, ὥστε νὰ μὴ ἐννοήσῃ τὴν πλεκτάνην τῆς Γαλλίας; Φοβεῖσθε, ὦ Ἕλληνες πατριῶται, τοὺς ὑπεράγαγαν Ἰάλλους καὶ δῶρα φέροντας πρὸ πάντων δέ, ἔτλην ἐπιτρέψωσιν εἰς στρατιωτικοὺς ὑπ' αὐτῶν μισθοδοτούμενους νὰ ὑπηρετῶσι τοὺς φιλελευθέρους, καὶ μάλιστα ἐνὸς ἔθνους νέου, ὃ περ μέλλει νὰ ἀνκυφῇ ἐν Εὐρώπῃ ὑπὸ τὸ Κράτος τοῦ Νόμου.

Ὁ Λιβρόν καὶ ὁ Ρῶς, οἵτινες ἐκ Παρισίων ἐξεκίνησαν διὰ τὴν Ἀνατολήν, ὠρίσθησαν ὑπὸ τοῦ Γαλατοῦ ἄρχοντος ὡς γυμναστὰς τῶν στρατευμάτων δύο νέων λαῶν, φίλου τῆς Γαλλίας τοῦ ἐνός, ἐχθροῦ δὲ τοῦ ἐτέρου κατὰ λόγον τῆς δεσποτικῆς αὐτῶν ἢ ἐλευθερόφρονος κυβερνήσεως. Οἱ δύο στρατηγοὶ ἔλαβον ἐντολὴν νὰ ἐνεργήσωσιν ἕκαστος συμφῶνως πρὸς τὸν χαρακτῆρά του.

Ὁ Λιβρόν — ἱππότης κατὰ τὴν εὐρυτάτην σημασίαν τῆς λέξεως, ἀνίκκος νὰ διπροσπεύσῃ ἢ ν' ἀθετήσῃ οὐδὲ πρὸς τοὺς ἐχθρούς του τὸν λόγον του, ἢ νὰ ἀπατήσῃ μεταχειριζόμενος ὡς μέσον τὴν τιμὴν του — ἀνίκκος θεωρηθεὶς ἱνκ προδῶσεν τοὺς Ἕλληνας, καὶ ἂν ἔτι καὶ ὑπόκρισιν ἐνεκολοποῦντο τὸν ἀγῶνά των καὶ περιεβάλετο τὴν στολήν των — ἀνίκκος χριθεὶς ὅπως ἐξαπατήσῃ, ἀπεστάλη εἰς τὴν Αἴγυπτον ὑπὸ τοῦ ρηθέντος Γαλατοῦ βασιλέως, ὅπως ἐκπαιδεύσῃ τὸ ἱππικὸν κατὰ τὴν εὐρωπαϊκὴν πειθαρχίαν, καὶ τειθέμενος ἐν καιρῷ ἐπὶ κεφαλῇ αὐτοῦ, πολεμήσῃ τοὺς Ἕλληνας ἀπροκλύπτως μετ' ἀνδρείας ἀνταξίας αὐτοῦ.

Ἐξ ἐκιντίας ὁ Στρατηγὸς Ρῶς, μιγὰς τὸ γένος, ἀγνώστου πατρίδος καὶ ἄνευ καταγωγῆς καὶ οἰκογενειακοῦ ὀνόματος, στρατιώτης

δὲ ἐκ τύχης, κατὰ τὴν γαλλικὴν Ἐπανάστασιν προδιδασθεὶς μέχρι τοῦ βαθμοῦ λοχαγοῦ τοῦ βου πεζικοῦ συντάγματος, εἶτα δὲ κοσμηθεὶς ὡς Πρίγκις πρὸς τῆς ἰδίᾳς συζύγου ἧτις ἐπωνομάσθη Ἀρχικρουψῶνα, λοχαγὸς τῆς Φρουρᾶς τοῦ Ἰωκχεῖμ Νεπολέοντος, Ταγματάρχης, Συνταγματάρχης τοῦ πεζικοῦ καὶ κατόπιν Νεπολιτανὸς Στρατηγός, εἶναι ἀδελφὸς τῶν καθηκόντων ἐνὸς Στρατηγοῦ, κατέχει μόνον τὰς ἐξεῖς τοῦ πεζικοῦ καὶ ταύτας ὅχι καθ' ὅλα· ἀγνοεῖ δὲ τὴν τακτικὴν τοῦ ἵππικοῦ, τοῦ πυροβολικοῦ καὶ τοῦ μηχανικοῦ. Ματκινδόξος δὲ μέχρι γελοίου, εἶναι ἀμαθὴς καὶ δειλός. Ἀνθρωπος, ἔστις, δύο μῆνας ἀφοῦ ἔγινε συνταγματάρχης τοῦ βου πεζικοῦ συντάγματος, συνελήφθη αἰχμάλωτος ὑπὸ τῶν Ἀγγλων εἰς τὸν Μέλανα Βράχον τῆς Καλυρίας, ἐφόρει δὲ κάλτσας μεταξωτάς, διότι ἐξήρχετο ἐκ τινος χοροῦ εἰς τὸν ὁποῖον εἶχε διέλθει τὴν νύκτα μετὰ τῶν ἀξιομαχικῶν του, ἀντὶ νὰ ἐπικρυπνῇ ἵνα μὴ καταληφθῇ ἐξ ἀπροόπτου ὑπὸ τοῦ ἐχθροῦ, ὅστις ἐγένετο κύριος καὶ τῆς πλουσιωτάτης σιτοπομπῆς, τῆς ὁποίας ἡ φρούρησις εἶχεν ἐμπιστευθῇ εἰς αὐτόν. Μετὰ ταῦτα ἀφέθη ἐλεύθερος ὑπὸ τῶν Ἀγγλων, οἵτινες, γνωρίζοντες τὴν ἀνικηνότητά του, ἤρχοντο ἵνα ἀνκτεθῇ πάλιν εἰς αὐτόν ἡ διοίκησις τοῦ ἐχθρικοῦ στρατοῦ, διὰ νὰ τὸν δισχορπίσωσιν εὐκολώτερον. Ἐκτὸς τούτου τὸν ἀφῆκαν ἐλεύθερον καὶ διὰ τῶν ἐνεργειῶν τῆς συζύγου του, ἧτις μετέβη εἰς Σικελίαν, ὅπως ἐπιτύχῃ τὴν ἀπελευθέρωσίν του. Τοιοῦτοτρόπως ἐπληθύνθη εἰς Νεάπολιν.

Μετὰ πρῆλυσιν χρόνου, ἀκριβῶς δὲ κατὰ τὸ 1814, κηρυχθέντος τοῦ πολέμου μετὰ τοῦ Ἰωκχεῖμ καὶ Νεπολέοντος, ἐνῶ πάντες οἱ Γάλλοι κατέλειπον τὴν ὑπηρεσίαν τῆς Νεπολέως, διὰ νὰ μὴ πολεμήσωσι κατὰ τῆς πατρίδος αὐτῶν, τῆς Γαλλίας, αὐτὸς, ὁ Ρῶς, ἀπκρνεῖτε τὴν πατρίδα, εἰς τὴν ὁποίαν ἔλεγεν ὅτι ἀνῆκε, καὶ μένει εἰς Νεάπολιν, κατηγορηθεὶς πρὸς πάντων ὡς προδότης. Ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ Ἰωκχεῖμ, ὡς βρασιεὺς τῆς Νεπολέως, ἐπεθύμει νὰ ἐπιδείξῃ, ὅτι εἰς τὴν κατὰ τῆς Γαλλίας πάλιν τοῦ εἶχε καὶ αὐτὸς εἰς τὴν ὑπηρεσίαν του Ἰάλλους, τὸν ἔαχε Στρατηγόν, ἐμπιστευθεὶς εἰς αὐτόν τὴν διοίκησιν μιᾶς Ταξιαρχίας τῆς 4ης Μεραρχίας τοῦ Στρατοῦ του. Ἀκριβῶς δὲ τότε ὁ Ρῶς ἐνώπιον τοῦ αὐστριακοῦ ἐχθροῦ διέθεσε τόσον κκκῶς τὴν Ταξιαρχίαν του, ὥστε, κατὰ τὴν ἀπαισίαν νύκτα ἐπὶ τοῦ πεδίου τοῦ Μονιάνου, τὰ ἀποτελοῦντα τὴν ταξιαρχίαν τάγματα ἐκτυπήθησαν κατὰ λάθος πρὸς ἄλληλα, καὶ τέλος σφοδρῶς ὠθούμενα ὑπὸ τοῦ ἵππικοῦ αὐτῶν, τὸ ὁποῖον διὰ προσταγματος τοῦ ἀμαθιοῦς Ρῶς, ὅστις τὰ ἐνόμιζεν ἐχθρικά, ἐπῆλθεν ὀρμητικὸν κατ'

αὐτῶν, διεσπάρσθησαν, ἀφοῦ ἐφόνευσαν πλείστους ἱππεῖς· ἔνεκα δὲ τῆς συγχύσεως αὐτῶν προὔχωρησεν οἱ Αὐστριακοὶ μέχρι τῆς πρωτεύουσας καὶ ἀπώλεσεν ὁ Ἰωακείμ τὸ Βασίλειον τῆς Νεαπόλεως. Κατηγορήθη τότε ὁ Ρῶς ἐπὶ κλασικῇ ἀμαθείᾳ καὶ προδοσίᾳ· ἀλλ' εἶχεν ἤδη ἐγκαταλείψει τὴν Νεάπολιν· εἰσελθὼν δ' ἐν αὐτῇ ὅπως βασιλεύσῃ ὁ ἀντίπαλος τοῦ Ἰωακείμ, κατεδίκασεν ἀπόντα τὸν Ρῶς ἐπὶ στρατιωτικῇ ἀμαθείᾳ καὶ προδοσίᾳ ἐξ ἀμαθείας.

Ἐν τούτοις ὅμως ἡ κοινὴ γνώμη καὶ ἡ ἱστορία τῆς ἐκστρατείας ἐκείνης τὸν ἐστιγματίσεν ἐνώπιον τῶν μεταγενεστέρων. Ἰδοὺ λοιπόν, ὅτι ὁ στρατηγὸς Ρῶς, δις μόνον περιεβλήθη ὡς διοικητὴς ἀπόλυτον ἐξουσίαν, ὡς Συνταγματάρχης καὶ ὡς Στρατηγός, καὶ κατ' ἀμφοτέρων τὰς περιστάσεις διεσκορπίσθησαν τὰ σώματα, τὰ ὅποια κατὰ κακὴν μοῖραν, ἐνεπιστεύθησαν εἰς αὐτόν. Ἐνεκα τούτων εἶναι ἤδη ὡς στρατηγὸς οὐ μόνον ἀνωφελής, ἀλλὰ καὶ ἐπιβλαβὴς εἰς τὴν Ἑλλάδα, ὡς ἄνθρωπος δὲ κακῆς πίστεως καὶ ραδιοῦργος, πλήρης καταστροφῆς. Εἶναι, τέλος πάντων, εἰς τὰς τάξεις τῶν ἐλλήνων λόγῳ τῆς ἐμφύτου παρώσεώς του, ὅ,τι εἶναι εἰς τὰς τάξεις τῶν Ἀράβων λόγῳ τῆς ἐμφύτου ἐλευθεροφροσύνης του ὁ Ἀδ...

Τὸ Κομιτάτον, τὸ ὅποῖον βραδέως ἀνεφάνη ἐν Γαλλίᾳ ἐν τῷ μέσῳ ἐκείνου τοῦ παλιμβούλου καὶ ἐλαφροῦ καὶ δούλου τῶν ἐν τῇ ἐξουσίᾳ λαοῦ, ἔχει πρῶτιστον δημιουργόν του τὸν μᾶλλον κακεντρεχτὴ ὑπουργόν, ὅστις εἶναι ἡ βάσις, τὸ στήριγμα καὶ ἡ ἰσχὺς τῶν ὑπεράγαν, καὶ ὑπὸ πλαστὸν ὄνομα εἶναι ἔτι καὶ νῦν πρόεδρος τοῦ Κομιτάτου. Μὴ ἀρχούμενος νὰ πολεμῇ τοὺς Ἑλληνας ὡς λέων, ἐξαποστέλλων τοὺς Γάλλους του ἵνα παρσκευάσωσι πρὸς πόλεμον τὸ αἰγυπτιακὸν στράτευμα, προσπαθεῖ τῶρα νὰ τοὺς πολεμήσῃ καὶ ὡς ἀλώπηξ, παρέχων συνδρομὴν φαينوμενικῶς εἰς τοὺς ἐνεστῶτας τυράννους τῆς Ἑλλάδος, ἐξαίρεσει τοῦ Θηρακμένου, ἀνὸς ἀμαθὴς Κουντουριώτης εἶναι τοιοῦτος μεταξὺ τῶν Μυροκορδατιστῶν, οἷος ὑπῆρξεν ἐκεῖνος μεταξὺ τῶν τριάκοντα τυράννων τῶν πάλαι Ἀθηνῶν.

Ὑμεῖς, ὦ διαπρεπεῖς πατριῶται, πρὸ πολλοῦ ὑπεδείξατε τὸν ὑπέρμαχον τῆς Ἐλευθερίας, ὅστις μόνος ἐνέπνευσε καὶ ἐμπνέει τρόμον εἰς τὸ ἐν ἑκατομμύριον καὶ ἐξακοσίαις τεσσαράκοντα χιλιάδας κακούργους, τοὺς ὑποστηρίζοντες τὴν Ἀνίερν Συμμαχίαν. Ὑμεῖς ὑπεδείξατε τὸν Στρατηγὸν Ροζαρώλ, ὅπως μορφώσῃ τοὺς Ἑλληνας εἰς πάντας τοὺς κλάδους τῆς δυσχερεστάτης τέχνης τοῦ Ἄρεως. Τὸν ἀπέκρουσαν οἱ ἀντιπρόσωποι αὐτῶν κατὰ τὰς παρυσιασθείσας διαφόρους περιστάσεις ἐν τῷ διαστήματι τῶν τελευταίων 17 μηνῶν. Τὸν ἀπέκρουσαν ἀπε-

ριφράστως διὰ τῆς ἀτιμωστικῆς σιωπῆς των οἱ τύραννοι ἐκεῖνοι, οἵτινες ἔντρομοι κατὰδιδώκουσι τὸν Νικήτην, τὸν δὲ Κολοκοτρώνην κρατοῦσι σιδηροδέσμιον, ἐνῷ τὰ φοβερά ὄργανα τοῦ Ἀρεως ἐξερεύγονται τοὺς ἀπαισίους ἥχους των καὶ κατὰπονοῦσι τὸ Νυκτῖνον.

Ἐντούτοις ὁ Μαυροκορδάτος, δηλαδή ὁ Τυροκορδάτος, συνανοῦμενος μετὰ τῆς Ἀνιέρου Συμμεχίς καὶ τοῦ Γαλάτου βασιλέως, ἀπέστειλε τοὺς πράκτορας αὐτοῦ Καστορά καὶ Πολυδέκην Βιτάλην, οἵτινες, μετὰ τοῦ Πηγάσου, οὐχὶ τοῦ ἀποκόψαντος τὴν κεφαλὴν τῆς Μεδούτης, ἀλλὰ τοῦ μισθωτοῦ ὀπαδοῦ τῆς Μεγαίρας Τυρηννίδος, προσεποιήθησαν ἐν Παρισίοις, ὅτι ἔπεισαν τὸν Ρῶς νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν Γαλλίαν, τὸν βασιμὸν τοῦ γάλλου στρατηγοῦ καὶ τὴν παχεῖαν σύνταξιν, ἣν ἀκινδύνως ἀπελάμβανεν, καὶ νὰ περιπέσῃ εἰς τὴν δυσμένειαν τοῦ βασιλέως του καὶ τῶν ἡγεμόνων πασῶν τῶν εὐρωπαϊκῶν Δυνάμεων, ὅπως ὑποδύθῃ μετὰ τῶν ἐλλήνων τὸ πρόσωπον τοῦ Γενικοῦ γυμναστοῦ, ὃν οἱ ἀληθεῖς πατριῶται ἠλπίζον νὰ ἐπιτύχωσιν ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ Ροζαρώλ. Πῶς εἶναι δυνατόν νὰ πιστεύσῃ τις τόσον ἀφελεῖς τοὺς ἀνθρώπους, ὥστε νὰ μὴ ἐννοήσωσι τὸ τέχνασμα, ὅπερ ἐπεχείρησεν ὁ κενόδοξος ἄρπαξ Μαυροκορδάτος διὰ νὰ ἀσφαλίσθῃ ἐκ τῶν συνεπειῶν τῆς ἐκγυμνάσεως τοῦ πεζικοῦ καὶ τῆς ἐθνοφρουρᾶς τῶν Ἑλλήνων, τὰ ὅποια θὰ εἶχεν ὁ Ροζαρώλ παρεσκευασμένα διὰ τὸν ὑπὲρ ἐλευθερίας ἀγῶνα; Πῶς θὰ ἠδύναντο νὰ εἴπῃ ὁ Μαυροκορδάτος εἰς τὸν ὑπὸ τὰς ἐμπνεύσεις του δημοσιογράφον, ὅτι θὰ κατορθώσῃ δι' ἡμῶν μίαν ἡμέραν νὰ πωλήσῃ τὴν Ἑλλάδα εἰς τὴν Ἱερὰν Συμμεχίαν, ἂν ἤθελεν εἰσθαι εἰς Ροζαρώλ ἐπὶ κεφαλῇ τῶν φιλελευθέρων μαχητῶν εἰς τοὺς ὁποίους ἐλλείπει μόνον ἡ γνῶσις τῆς τακτικῆς, καὶ ἂν οἱ πατέρες τῆς Ἑλληνικῆς Ἐλευθερίας, συνηνωμένοι μετ' αὐτοῦ, ὡς εἶναι νῦν ἐν Ζακυνθῷ, διηύθυνον τὰς τύχας τῆς Ἑλλάδος κατὰ τὴν ἀμφίβολον τοῦ πολέμου περίοδον; Διστάζει, λέγει ὁ Μαυροκορδάτος, ν' ἀπεντήσῃ εἰς τὸν Ροζαρώλ, ὅστις εὐρίσκετο εἰς Ζάκυνθον, τόσον ἐγγὺς τῆς Ἑλλάδος, καὶ ὅμως προσκαλεῖ τὸν Ρῶς ἐκ τῶν τοσούτων μακρὰν Παρισίων.

«Μόνον τὸ ὄνομα τοῦ Γάλλου Στρατηγοῦ θέλει ἀρκέσῃ ἵνα καθησυχάσῃ καὶ παρκαμθῇ τὸς ἀμυθεῖς Ἕλληνας, οἵτινες θὰ ἀπομείνουν εἰς τὴν προτέραν ἀμάθειαν. Ὁ Ῥώμος, ὁ Στεφάνου, ὁ Δραγῶνας καὶ πάντες οἱ χρηστοὶ πατριῶται, θέλουσι βυθισθῇ εἰς ἀπόγνωσιν. Ὁ Ροζαρώλ, μὴ συνηθισμένος νὰ ὑπομένῃ περιφρόνησιν, μένεα πένων διὰ τὴν τιτρώσκουσιν τὴν φιλοτιμίαν του ἀπόκρουσιν, ἵνα ἐκδικηθῇ, θέλει μεταβῇ πρὸς τοὺς τούρκους· οἱ φίλοι του θὰ εἶναι

πεφοβισμένοι καὶ ὑποποτοι, ἐγὼ δέ, ὡς ἀληθὲς Μαυροκορδάτος, δεσπόζων ξείποτε καὶ θριαμβεύων διὰ τῶν ραδιοϋργιῶν, θὰ μείνω ἀπόλυτος κύριος.»

Δὲν γίνεται ἐπανάστασις ἄνευ πολέμου, οὐδ' ἀποτέλεσμα πολέμου χωρὶς μάχας, οὐδὲ μάχη ἄνευ στρατοῦ, οὐδὲ στρατὸς ἄνευ ἐντέχνου καταρτισμοῦ πάντων τῶν σωμάτων, ἔτινα ἀποτελοῦσιν ἐν στρατεύμα, οὐδὲ τέχνη ἄνευ στρατηγοῦ, ὅστις νὰ τὴν ἐφαρμόσῃ ἵνα νικήσῃ, οὐδὲ νίκη ἢ κορυφὴ τοῦ στρατοῦ δὲν ἔχει πεποιθήσιν καὶ μάθησιν. Ἐκ τούτων ἔπεται, ὅτι στρατεύμα ἄνευ στρατηγοῦ εἶναι μηδέν. Οὗτος εἶναι, ὡς λέγει ὁ Ἰφικράτης, ἡ κεφαλὴ τοῦ σώματος παντὸς στρατοῦ. Ἐπειδὴ δὲ τῆς κεφαλῆς ταύτης ἐστεροῦντο οἱ Ἕλληνες, ἐσκέφθητε ὑμεῖς, ἄριστοι πατριῶται, νὰ τοῖς χορηγήσῃτε τοιαύτην ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ Στρατηγοῦ Ροζαρόλ, ὅστις πρὸ 17 ἐτῶν εἶχεν ὑπηρετήσῃ ἐν τῇ ὑμετέρᾳ Ζακύνθῳ ὡς Διοικητής, ἐν ὀνόματι τοῦ Ναπολέοντος. Ἀλλ' ὁ Μαυροκορδάτος ἐμπαΐασε τὴν πλήρωσιν τοῦ πύθου ὑμῶν. Λαβὼν τεχνήντως τὴν ἑγγράφον αἵτησιν καὶ μὴ σπεύσας ν' ἀπαντήσῃ, παρεσκεύασεν ὑμῖν τὴν ἐκπληξιν τοῦ νὰ παρυσιάσῃ πρὸς τοὺς Ἕλληνας ἐν Ρώῃ, ὃν ἔλαβεν ἐκ τῶν τάξεων τῶν μιγχο-γαλλο-ἐκκεντρικῶν τῶν Παισιῶν. Κατώρθωσε δὲ νὰ τὸν φέρῃ ἐντὸς 22 ἡμερῶν πρὸς τὴν ἐνεστῶσαν Κυβέρνησιν, ὅπως διδάξῃ τὴν τέχνην, ἣν οὔτε ὁ Ρῶς γνωρίζει οὔτε αὐτός. Ἀλλ' ὁ Ρῶς δὲν ἐπρόκειτο νὰ χρησιμεύσῃ εἰμὴ ὡς τυφλὸν ὄργανον τοῦ Μαυροκορδάτου καὶ τοῦ βασιλέως, ὅστις τὸν ἀπέστειλε, διὰ νὰ προδίδῃ τοὺς σκοποὺς τῶν Ἑλλήνων καὶ νὰ τοὺς στείλῃ κατὰ διαβόλου.

Ἀνοίξατε τοὺς ὀφθαλμοὺς σας, Πατριῶται, καὶ λάβετε ἰσχύον ἐκ τῆς ἀδυναμίας σας. Ἐπὶ τῶν αἰσθημάτων σας ἡ Πατρις ἐδράκωσε τὴν Ἐλευθερίαν της.

Πλὴν ὅλων τούτων, οἱ τέσσαρες Φίλοι, οἵτινες, δι' ἐνὸς τῶν γεγονότων ἐκείνων, ἅπερ δὲν προβλέπει ὁ πεπερασμένος νοῦς τοῦ ἀνθρώπου, ἀλλὰ μόνον ἡ ἀγαθοεργὸς δεξιὰ τοῦ Ὑψίστου καταπέμπει ἐπ' ἀγαθῷ τῆς Ἐλευθερίας, συνέτεινον κατὰ μέγα μέρος εἰς τὴν γενναίαν ἀμυνὴν τοῦ Ναυαρίνου, ἴσως δὲ καὶ εἰς τὴν σωτηρίαν του, ἠῤῥησαν διὰ τούτου ἔτι μᾶλλον τὴν αὐθάδειαν τοῦ Μαυροκορδάτου. Ἐνῷ ὁ περίφημος αὐτὸς καιροσκοπὸς μόλις μετέβη ἵνα ἐπισκεφθῇ τὸ Ναυαρίνον, ἀμέσως ἐξῆλθεν, ἐνήργησε νὰ διαδοθῇ διὰ τῶν ὀργάνων του, ὅτι αἱ ὁδηγαί αὐτοῦ καὶ τὰ φῶτα τῆς στρατηγικῆς μεγαλοφυΐας του ἔσπασαν τὸ φρούριον . . . ὡς εἶχον προσπύσει καὶ τὸ Μεσολόγγιον. Παρὰ πλανηθέντες δ' ἐκ τοιαύτων διαδόσεων οἱ ἀφελεῖς,

"Ἕλληνες, οὐ μόνον κηρύττουσιν αὐτὸν νέον Βάουμπαν καὶ νέον Καρνά-
ἀλλὰ ὡς σωτῆρα τῆς Ἑλλάδος τὸν θεωροῦσιν. Ἐκτοτε οἱ ἀπερί-
σκεπτοι Ἕλληνες ἔγιναν ἀσυνείδητα ὄργανά του.

"Ἄν ἐξακολουθήσουν τὸν δρόμον τοῦτον τὰ πράγματα, ὅποιον
τέλος σὲ περιμένει, τάχιστα Ἑλλάς !

A. A. A. Χαῖρε

* 209 (ΔΙΟΝ. ΡΩΜΑ) ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΝ
ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΝ

(Φάκελ. 2123, ἀρ.θ. 3023).

Πρὸς τὸν κύριον

Ἀλέξανδρον Μαυροκορδάτον

τῇ 18]30 Ἀπριλίου

Ἀποκρινόμενος εἰς τὸ εὐγενές σας ἀπὸ τῆς 10ης τρέχοντος ἐπὶ
βράχῳ, λαμβάνω τὴν ἐλευθερίαν νὰ κάμω, ὥστε νὰ παρατηρήσῃτε
πόσον θάμβος μὲ ἐπροξένησεν ἡ σιωπὴ σας εἰς τὴν ἐπιστολήν, ἥτις
ἀπὸ τινος καλῶς φρονούντος πατριώτης μου μετ' ἐμοῦ σπουδαίως
ἐγράφη κατὰ τὰς 28 Μαρτίου παρελθόντος, περὶ ὑποθέσεως, ἥτις,
ἀποβλέπουσα το κοινὸν συμφέρον τῶν ἐλλήνων, ἀπαιτοῦσε ταχεῖαν
ἀπάντησιν ἀπὸ τὸν πατριωτικὸν σας ζῆλον.

Σεῖς οἴδατε, ὅτι, πρὶν νὰ μᾶς φθάσῃ τοῦτο τὸ μόνον γράμμα σας,
ἡμεῖς ἐσπεύσαμεν νὰ εὐκολύνωμεν εἰς τὸν κύριον Σεβαστὸν τὴν δια-
πραγματεύσειν τῶν ἀντικειμένων, διὰ τὰ ὅποια αὐτὸς ἀπεστάλην.
Διὰ τοῦτο δὲν εἶνε ἀναγκαῖον νὰ ἐκτανθῶ ἐπὶ τοῦ προκειμένου,
ἐπειδὴ πληροφορεῖσθε ἀπὸ μέρους κατ' εὐθείαν καὶ ἀκριβεστέρως.

"Ὅσον δὲ περὶ τῶν τῆς πολιτορκίας τοῦ Νεοκαστροῦ καὶ τῶν γνω-
στῶν πραγμάτων ὡς πρὸς τὰς ὑποθέσεις τῆς Μοθώνης καὶ τοῦ
τρόπου τοῦ νὰ τὰ γνωρίσῃτε, ἐγὼ καὶ οἱ ἐνταῦθα φίλοι μου αὐ-
θόρμητοι παρεδόθημεν πολὺ πρότερον παρὰ τῶρα εἰς τοῦτο τὸ
κύριον καὶ πολλὰ σημαντικὸν ἐπιχείρημα, τοῦ ὁποίου τὸ ὕψος κα-
λῶς ἀπεδείχθη, ὡς ἐπομένως θέλετε τὸ γνωρίσῃ, ἂν ἡ ἐλληνικὴ Δι-
οίκησις γνωρίσῃ νὰ μᾶς ἀκολουθήσῃ, διὰ τὴν μόνην σωτηρίαν τοῦ
Ἑλληνικοῦ Ἔθνους.

Σᾶς εἰμι εὐχάριστος διὰ τὰς ὁποίας εἰδήσεις τιμῶντές με συγ-
κοινωνεῖτε. Εἴσθε δὲ βέβαιος, ὅτι τόσον ἐγὼ ὅσον καὶ οἱ εἰλικρινεῖς

καὶ γενναῖοι φίλοι μου δὲν ἐλείψαμεν, ὡς οὔτε θέλομεν λείψῃ νὰ κάμωμεν γνωστὸν εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ εἰς τὸν κόσμον, ὅτι ἡ ὑπόσχεσίς μας θέλει εἶσθαι παντοιοτρόπως δι' ὅσον δύνανται νὰ ἀποβλέπῃ τὰ ἐθνικὰ συμφέροντα, χωρὶς νὰ συλλάβωμεν οὐδὲ μίαν ἰδέαν προσωπικῆς δικαρίσεως ἢ προτιμήσεως, ὅπόταν ἡ μόνη συνείδησίς μας μὲ τὴν φωνὴν της μᾶς ὁδηγεῖ περὶ τούτου.

Ἐν τούτῳ μὲ τὴν πλέον χωριστὴν ὑπόληψιν λαμβάνω τὴν τιμὴν νὰ σᾶς ὑποσημειοῦμαι.

* **210.** Η ΕΝ ΖΑΚΥΝΘΩ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΠΡΟΣ ΤΟΝ
ΓΕΩΡΓΙΟΝ ΚΟΙΝΤΟΥΡΙΩΤΗΝ

(Φάκελ. 2123, ἀριθ. 3024).

Πρὸς τὸν ἐκλαμπροῦτατον Κύριον

Γεώργιον Κουντουριώτην

Πρόεδρον τοῦ Ἐκτελεστικοῦ Σώματος.

(19)1 Μαΐου)

Μᾶς ἔφθασε μόνη ἡ ἀπάντησίς σας τῶν 12 ἀπελθόντος ἀπὸ τὴν Σκάλαν τῆς Μεσηνίας, πλὴν ἂν θελήσετε νὰ συγκαταριθμῆσθε μὲ ταύτην, καὶ τὴν ἀπὸ Τριπολιτσᾶς ὡς ἀπάντησιν συνοδεύουσαν ἐπιστολήν σας τὸν Σεβαστὸν εἰς Ζάκυνθον.

Δὲν προῆλθεν ἀπὸ μόνην φιλαυτίαν τὸ νὰ πεισθῶμεν, ὥστε νὰ συλλάβωμεν τὴν ἰδέαν τῆς δυνάμεως τῶν ἐργασιῶν καὶ τῶν σκοπῶν μας, ἀλλ' εἰς ἡμᾶς ἀπέκειτο ἀπαρχίτητον χρέος νὰ δώσωμεν ἱκανὸν θέμα, ὅπως γνωρίσετε τὰς πράξεις μας καὶ ἀπὸ ἄλλων πληροφοριῶν, καὶ ἔπειτα, ἀκολουθοῦντες τὴν ὁδὸν τῶν πράξεών μας, ἠθέλατε δυνηθῇ νὰ κάμητε εὐθυτέρως παραλληλίσσεις.

Ἡ ἐκλαμπρότης σας ἔχετε ἀρκετὴν διορθτικὴν φρόνησιν, δυναμένην νὰ διαλύσῃ πᾶσαν πολλὰ ἐμπερδευμένην ὑπόθεσιν· πλὴν εἶναι φρονίμου τὸ νὰ νομίζῃ ἐκυτὸν ὑποκείμενον εἰς σφάλματα. Οὕτω δὲ ἡ προφύλαξις ἀρκεῖ ὥστε νὰ ἀσφαλιζώμεθα ἀπὸ τὰς ἀπάτας καὶ πλάνης. Τὸ νὰ σᾶς εἴπωμεν, ὅτι εἴμεθα ἀνώτεροι πάσης κατακρίσεως ἰδιοτελείας, ἄλλο δὲν σημαίνει εἰμὴ μόνον, ὅτι δὲν ἀνήκομεν εἰς οὐδεμίαν φατρίαν καὶ ὅτι: ὑπερέχομεν ἀπὸ τὴν δημῳδῇ ποταπότητα, ἥτις ἀπὸ ἰδίων τι συμφέρον ἢ πάθος, πίπτει νὰ κολακεύῃ τοὺς ἐν ἀξιώμασιν ἀνδρας, ὅπως δύνανται καλλίτερα νὰ τοὺς ἐμπλέκῃ εἰς

τὰ δίκτυα καὶ νὰ τοὺς θυσιάζῃ εἰς τινες κακοβούλους στοχασμούς. Ἡμεῖς ὁμιλοῦμεν μὲ πράξεις, καὶ ὅχι μὲ φράσεις κενὰς ἀπὸ οὐσίας. Ἦθελεν εἶσθαι πολλὰ ἀνάρμοστον εἰς τὴν ἀγωγὴν μας τὸ νὰ λάβωμεν ἐπιχείρημα, ὥστε νὰ ἐξυφάνωμεν τὰ ἐγκώμιά μας, ὅποταν δὲν ἠθέλαμεν νομίζει ἀνγκυλιότατον τέλος διὰ τὴν σωτηρίαν τοῦ ταλαπώρου ἑλληνικοῦ ἔθνους τὸ νὰ ἀνκμνήσωμεν τὰς λαμπρὰς ἀληθείας πρὸς σέ τὸν ἀρχηγόν του, ὅστις ἂν δένεῖχεν χρεῖαν τοιούτων γνώσεων, βέβαια δὲν ἠθελε βραδύνει οὐδὲ στιγμὴν νὰ μᾶς ἀποκριθῇ ἀποφασιστικῶς καὶ ἀκριβῶς εἰς ὅσον μεγάλως ἀποβλέπει τὴν τύχην τῆς Ἑλλάδος καὶ εἰς ὅσον διὰ τὸ ἀναπόσπαστον δικαίωμά μας ἔπρεπε τάχιστα νὰ λάβωμεν τὴν περὶ τούτων ἀπάντησίν σας.

Ἐχομεν ἐνταῦθα, κύριε, ἄνδρες πολλὰ ἐκδότους εἰς τὸν διπλωματικὸν τρόπον νὰ ἀποκρίνωνται, καὶ γνωρίζομεν ὅποια ἠθελεν εἶσθαι ἡ ἀληθὴς ἱκανότης καὶ ὅποια εἶναι ἡ χυδαϊκὴ, καὶ ἥτις εἰς τοὺς ἀληθῶς πολιτικοὺς χρησιμεύει εἰς τέρψιν τοὺς μόνον. Εἴμεθα εἰς περίσταςιν, κύριε, νὰ ἐκτιμῶμεν πλέον ἅψ' ὅ, τι πιστεύει ἡ ἀδολιότης τῆς ψυχῆς σας καὶ ἡ δύναμις τοῦ ἐξαίρετου χαρακτηῖρος, καὶ τοῦτο εἶναι, διὰ τὸ ὅποῖον ἠθελήσαμεν πρὸς μόνην τὴν ἐκλαμπρότητά σας, ἀλλὰ μονωτάτην, νὰ ὁμιλήσωμεν μεθ' ὅλης τῆς καθαρότητος, μὴ ὑπονοοῦντες ποτέ, ὅτι αἱ βθεῖαί μας παρατηρήσεις νὰ μὴν εἰδοποιηθῶσιν εἰς ἄλλον τινὰ εἰς τὸν κόσμον παρὰ εἰς τὴν Ἐκλαμπρότητά σου. Ἐπειδὴ τὸ ἐθνικὸν συμφέρον νομίζεται ὡς ἴδιόν μας καὶ ἐπειδὴ δι' αἰώνων εἰς τοῦτο ἐθυσιάσαμεν καὶ ἀνάπυσιν καὶ περιουσίας, οὕτω βαθμηδὸν εἰσεχωρήσαμεν νὰ γνωρίσωμεν τῆς Ἑλλάδος τὴν κατάστασιν, νὰ ἐξετάσωμεν τὴν ὁδηγίαν ὕλων, ὅσοι μέχρι τοῦδε ἐσπούδασαν, ἢ καθ' ἓνα τρόπον ἢ κατ' ἄλλον, νὰ τὴν ἀπωλέσουν. Ὁ κατὰ τῶν ἐσωτερικῶν ἐχθρῶν, ἐπικινδυνωτέρων παρὰ τῶν ἔξω, γενόμενος θρίαμβος, μᾶς ἐμψύχωσε νὰ ἀπορρίψωμεν τὸ προσωπεῖον, νὰ ὑποστηρίξωμεν μὲ τὴν ἐπίρροιάν μας, μὲ τὰ φῶτά μας καὶ μὲ τὰς θυσίας μας, διὰ τοῦ προέδρου, αὐτὴν τὴν Διοίκησιν. Ἀλλ' οὐδὲν ἅψ' ὅσα ἐμελετήσαμεν πράγματα δύναται νὰ λάβῃ τόπον, ὅθεν ἠθελε μᾶς λείψει ἐκείνη ἡ εἰλικρινὴς ἀνταπόκρισις καὶ τὸ ἀπαραβίβαστον τεῦ μυστηρίου, τὸ ὅποῖον ἀποκαθίσταται ἡ ψυχὴ καὶ ἡ βᾶσις παντὸς καθ' ὑπερβυλὴν ἀποφασιστικοῦ συστήματος. Ἐπὶ ταύτης τῆς ἀρχῆς στηριζόμενοι, ἐνηργήσαμεν εἰς τὴν τοῦ Νεοκαστροῦ ὑπεράσπισιν, ἥτις, ἀπὸ μόνην τὴν ὁποῖαν ἐπροσπαθήσαμεν ἐρμηνεῖαν τοῦ γνωστοῦ σας φίλου, ἐδυνήθη νὰ διασωθῇ. Ἀπὸ ταύτην μόνην τὴν ἀρχὴν ἐμψυ-

χώθησαν αἱ ἤδη κεχαυνωμένοι θαλάσσιαι δυνάμεις. Συγχωρήσατε τὴν εὐτολίμιν μας—ἀλλὰ πρέπει νὰ τὸ φανερώσωμεν—ἢ ἡ Ἐκλαμπρότης σας ἐντελῶς ἕως ὧρας δὲν μᾶς ἐγνωρίσατε, ἢ ἀναφέρεσθε εἰς συμβούλια ὅχι καθαρῶν ἀνδρῶν εἰς ὅλα σας τὰ κινήματα.

Τί πρέπει νὰ εἴπωμεν πρὸς τὸν στρατηγὸν Ροζαρόλ, εἰς τὸν ὅπαῖον τοσοῦτον χρεωστοῦμεν καὶ τόσον ἀπὸ τὴν ἀξίαν του δικαίως ἐλπίζομεν; Τί ποτε ἡμεῖς δυνάμεθα νὰ σᾶς ἀποκριθῶμεν εἰς ὅσον μᾶς ἀναφέρετε ὡς πρὸς τὸν ἐπελθόντα αὐτοῦ ξένον καὶ συστημένον, ὡς μᾶς λέγετε, ἀπὸ σημαντικῶν ἀνδρῶν; Ὅταν ἡμεῖς μὲ τὰς προλαβούσας μας σᾶς ἐδώκαμεν τὴν καθαρωτέραν ιδέαν τοιαύτης ἀποστολῆς καὶ ἐπικινδύνων σκοπῶν, τοὺς ὁποίους περιλαμβάνει τόσον αὐτή, ὡς καὶ πᾶσα ἄλλη τῆς αὐτῆς φύσεως:

Εἰπατέ μας, Ἐκλαμπρότατε, ποῦ λοιπὸν συνίσταται τὸ ὁμοίωμα τῶν πολιτικῶν διαλογισμῶν σας μὲ τοὺς ἰδικούς μας; Ἐνῶ ἀποδείχνεσθε, ὅτι οὔτε κἂν ἀκρόασιν ἐδώκατε εἰς ὅσα ἐπροσπαθήσαμεν νὰ σᾶς κάμωμεν νὰ γνωρίσητε; Μᾶς ὀρκίζετε νὰ σᾶς γνωστοποιήσωμεν τὸ ὄνομα ἐκείνων, ὅσοι σᾶς πλησιάζουν καὶ τοὺς ὁποίους ὑποπτεύομεν. Συμπλήθησάτε μας, ἂν ὑποχρεούμεθα νὰ Σᾶς ἀποκριθῶμεν, ὅτι παρόμοιον ζήτημα καθαρῶς ἀποδείχνει, ὅτι ἀκόμη ἀγνοεῖτε ὅποια εἶνε τὰ ὑποκείμενά μας ἢ τὸ εἶδος τῶν σκοπῶν μας. Δὲν δυνάμεθα νὰ γνωρίσωμεν ὡς βέβαιον, ὅντες μακρὰν, ὅποια ἤθελεν εἰσθαι τὰ ὑποκείμενα, τὰ ὅποια δὲν ἀξίζουν τὴν ἐμπιστοσύνην σας. Ἡμεῖς κρίνομεν ἐκ τῶν πράξεων, καὶ αὗται, ἐπ' ἀληθείας, δὲν δύνασθαι νὰ μᾶς ἀπατήσουν. Ἀνήκει πρὸς τὴν ἐκλαμπρότητά σας, ὡς ἀρχηγὸν τῆς ἐλληνικῆς Διοικήσεως, ἀπὸ τὰ γενικὰ διδόμενα, τὰ ὅποια σᾶς ἐπροβάλαμεν, νὰ ἀνακκλύψητε περὶ τούτου τὰ ὀνόματα καὶ τοὺς σκοπούς.

Ὅ,τι εἶναι βέβαιον, καὶ τοῦ ὁποίου θέλετε ἰδεῖ τὸ ἀποτέλεσμα, ὅτι τάχιστα θέλετε ὑποχρεωθῆναι ἀντιπολεμῆτε δύο δυνατὰς ἐσωτερικὰς στάσεις, τὴν μὲν τῶν ἀνταρτῶν, τὴν δὲ τῶν κακοευχαριστημένων ἀγαθῶν πολιτῶν, οἵτινες εὐλόγως ὑποπτεύουν τὸν Πρόεδρον τῆς αὐτῶν Διοικήσεως κακῶς εἰς τὰς ὑποθέσεις συμβουλευμένον.

Ἀπὸ ταύτην τὴν τριβὴν φοβούμεθα πρὸς τούτοις διὰ τὴν προσωπικὴν ἀσφάλειαν τοῦ ὅστις διὰ δικταγῆς μας τοσοῦτον ἐνήργησεν εἰς ὑπεράσπισιν τοῦ Νεοκαστροῦ. Οὗτος βεβαίως θέλει ἐπιβουλευθῆναι, καθὼς θέλει ἀφελύκτως κινδυνεύσῃ ἡ Διοίκησίς σας, ἐπειδὴ δὲν ἐλογίσθη καλῶς τὰς νοθεσίας ὑποκειμένων, τὰ ὅποια ὑπηρετοῦν ἐαυ-

τήν, ὑπηρετοῦντες τὸ ἑλληνικὸν ἔθνος καὶ οἵτινες δὲν ἔχουσι χρεῖαν νὰ σχηματίσωσι φατρίαν εἰς τὴν Ἑλλάδα.

Ἐχομεν ἀνὰ χεῖρας τὰ σχέδια τῆς παρούσης ἐκστρατείας ἀπὸ Κων)πολιν, ὡς καὶ ἐκείνην τῆς ἡδὴ ἐπιτυχούσης Αἰγυπτιακῆς εἰσβολῆς εἰς Πελοπόννησον. Θέλομεν δώσει τὰς νουθεσίας μας ὅπου ἡ χρεῖα πλέον ἀνγκάζει· πλὴν θέλετε μᾶς συγχωρήσῃ ἂν ἐν τῷ μεταξῷ, θέλοντες νὰ τὰς κοινώσωμεν εἰς μόνον τὸ ὑποκείμενόν σας, φυλαττόμεθα εἰς τοῦτο, ἕως οὗ δὲν εἴμεθα πλέον παρὰ βέβαιοι, ὅτι ἄλλοι εἰς ταῦτα δὲν δύνανται νὰ εἰσχωρήσωσιν. Ἡ συνείδησις καὶ θρησκεία μας καὶ ἡ σωτηρία τῆς Ἑλλάδος μᾶς ὑποχρεοῖ ἀφύκτως τοιαύτην συστολήν, καὶ δὲν πρέπει ἀναμφιβόλως νὰ τὸ παραμελήσωμεν.

Μὲ τοῦτο δὲ τελειόνομεν. Προφυλάχθητε, ἀλλὰ καλῶς προφυλάχθητε ἀπὸ τὰς ἐξωτερικὰς ἐπιρροίας καὶ μάλιστα ἀπ' ἐκείνας, τὰς ὁποίας οὔτε ὁ ὀρθὸς λόγος, ὁ πατριωτισμὸς καὶ ἡ εἰλικρίνεια σᾶς παρησιάζει, ἀλλ' ἡ κακῶς ὠδηγημένη ἀτομικὴ φιλαυτία καὶ ἰδιοτέλεια τὰς παρεσκεύασε καὶ μὲ ἀνέκφραστον ῥαδιουργίαν τὰς προβάλλει. Ἡ σωτηρία τῆς Ἑλλάδος εἶναι εἰς τὴν Ἑκκλησιότητά σας· ἡ πολιτικὴ βιάζεται διὰ νὰ σκάψῃ τὴν τάφρον εἰς τὴν Ἑλλάδα· ἡ ἐπιβουλὴ συνδεύει τὰ βήματα τοῦ πολεμίου· ἡ ἐμφύλιος διχόνοια ἀδυνατίζει τὴν ἐθνικὴν ρωμαλκιοτήτα· καὶ ἡ ἱστορία θέλει καταστήσῃ τὴν ἀληθῆ κρίσιν τῶν συμβάντων καὶ αὕτη θέλει παραδοθῇ εἰς τὰ χρονικά τῶν ἐσχατωτέρων γενεῶν.

Αἱ ἰδιόχειροί σας ἀπαντήτεις μὲ ἰδιωτισμὸν χρηστότητος καὶ ἐλευθεριότητος, ἥτις σχηματίζει τὸν ἐξαίρετόν σας χαρακτήρα, θέλουν μᾶς βεβαιώσῃ, ὅτι ἅπας ἐγνωρίσατε ὅτι μέχρι τοῦδε ἡμεῖς σᾶς ἐγράψαμεν καὶ ἐκάματε περὶ τούτων τὸν ἀνήκοντα λογισμόν.

Ὁ διπλωματικὸς ἰδιωτισμὸς δὲν συγχωρεῖται μεταξύ μας, καλῶς τὸ γνωρίζομεν· ἀλλ' ὅπου εἶναι ὁ λόγος περὶ Ἑλλάδος, οὔτε τὸν μεταχειριζόμεθα, οὔτε εἰς βῆθμόν εἴμεθα τοῦ νὰ τὸν δεχθῶμεν.

Τοῦτο εἶναι τὸ ὅσον ἐσπεύδομεν νὰ σᾶς εἴπωμεν· καὶ μένοντες ἀνυπόμονοι ἕως τῆς ἐλεύσεως τῆς λεπτομεροῦς καὶ ταχείας ἀπαντήσεως, μένομεν μὲ τὸ προσῆκον.

**211. ΟΔΗΓΙΑΙ (ΤΟΥ ΡΟΖΑΡΩΛ) ΗΠΟΣ ΤΟΝ
ΦΡΟΥΡΑΡΧΟΝ ΤΟΥ ΝΑΥΑΡΙΝΟΥ**

(Ἀριθ. 87 ἐγγράφων Ἀλεξ. Ρώμα).

*Coppia delle Istruzioni supplementarie inviate al Comandante di
Natarino per la difesa di Navarino.*

No 1. Fare diligente e vigile guardia nella Cittadella e lungo le mura della terra. Le sentinelle devono essere poste a vista l' una dell' altra ed in modo che parlandosi possano tra di esse intendersi. Dal tramontare fino al sorgere del sole devono in ogni quarto di ora gridare «sentinella all' erta» e rispondere «all' erta stà». Le sentinelle devono cambiarsi tanto di giorno che di notte ogni due ore. Quelle che sono nei luoghi esposti alle bombe ed al fuoco del nemico, devono essere cambiate ogni ora, e se occorre, ogni mezzora. Si faccia sempre dappertutto buona guardia affine di evitare una sorpresa che potrebbe fare il nemico, ed anche una scallata.

2. Tutta la forza della Guarnigione dev' essere divisa in tre parti eguali, delle quali in ciascun giorno una deve essere costantemente di guardia o di servizio sulle mura, la seconda di rilievo e di riserva per correre sulle mura nel caso di attacco, la terza deve stare di riposo. Quella che oggi è di servizio sarà domani in riposo; quella che oggi è di riserva sarà domani di servizio; quella che oggi è di riposo sarà domani di riserva, e così, sempre alternando la guarnigione, sopra tre giorni ne avrà uno di servizio, uno di riserva ed un terzo di riposo.

3. Se non bastano le casemate della cittadella per tenere in sicurezza dalle bombe le due parti della Guarnigione che sono di riserva e di riposo, bisogna far subito li blandagi. Per farli fa d'uopo di avere delle travi qualsivoglia (quelle di legname più duro sono le migliori) della maggiore lunghezza e quadratura possibile. Si scelga lungo le mura della terra le più distanti degli attacchi del nemico e le meno esposte alle bombe, un terreno uguale e piano, nel' quale alla distanza di sei piedi dal muro, deve farsi un fosseto profondo

circa un piede e largo tanto quanto è la quadratura delle travi, le quali devono in una delle loro estremità essere tagliate a beccodistante. Tale estremità deve al muro appoggiarsi in modo che le travi devono con questo formare un angolo il più acuto possibile, e l'altra estremità porsi nel fossetto. Le travi devono essere bene unite tra di esse ed assicurate con delle traverse inchiodate sulle travi da due in due piedi. Ciò fatto, devono le travi esteriormente coprirsi dal basso all'alto con uno o due strati di fascine e queste con uno strato di terra di due piedi ben battuta. Sotto blandagi così fatti possono stare con sicurezza gli uomini, i malati, i viveri od altro. In mancanza di travi possono disfarsi i tetti delle case e servirsi di quelle, che sono le migliori.

4. Per mettere al coerto dei colpi di fucile i cannonieri quando caricano e puntano i loro pezzi, fa d'uopo coprire le cannoniere, ossia quei spazi dietro ai quali stanno i cannoni, con dei portelli fatti in due pezzi. Questi portelli, alti tanto quanto lo spazio, devono essere costruiti di tavoloni posti in dopio e coperti in tutte due le faccie con delle grosse lastre, di ferro ed in mancanza di queste con delle pelli di animali di fresco uccisi, poste a più doppie, e queste mancando, con dei cuscini di lana. In ogni mezzo portello deve farsi una ferritoja per poter tirare col fucile. Tra due mezzi portelli deve praticarsi un'appertura tonda per far passare la voluta del pezzo.

5. Lungo i merloni, ossia di parapetto, che sono fra le cannoniere, bisogna fare delle ferritoje con dei sacchi di tela pieni di buona terra. Questi sacchi devono essere lunghi un piede e tre quarti e del diametro di un piede. Le ferritoje si fanno mettendo due sacchi per lungo in modo che formino fra loro verso l'interno del parapetto un'appertura di tre in quattro dita, e verso l'esterno un'appertura di un piede o più, secondo il bisogno. Un sacco messo a traverso sopra di questi due, compie le ferritoje. Queste hanno per oggetto di ben coprire i soldati che fanno fuoco col fucile dal dietro i parapetti. In mancanza di sacchi a terra, può farsi uso di muricelli di mattoni, o di tufo, ma questi sono pericolosi per le scheggie che fanno.

6. Malgrado che la breccia attuale sembra sospresa per la difficoltà che incontra il nemico di renderla praticabile, non bisogna trascurare veruna delle precauzioni accennate nelle prime istruzioni già date.

7. Pare che il nemico voglia fare una nuova batteria quanta più possibile sia vicino alla Cittadella e dietro le mura delle case demolite. Bisogna dunque stare in guardia ed essere vigilante onde facendosi tale batteria sia vivamente battuta e contraviata la sua esecuzione con tutti i fuochi possibili d'Artiglieria e di fucilleria della Piazza. In tale occasione si raccomanda con molta istanza l'uso continuo e non mai interrotto di fuochi verticali da farsi coi mortaj, che devono lanciare pietre, rotami di ferro od altri corpi duri nel luogo nel quale la batteria si costruisce. Se per l'uso di tali fuochi si giunge a fare allontanare la gente, bisogna fare subito una sortita dalla Piazza con pochissima gente ma valorosa e determinata per distruggere la batteria. La sortita può essere di venti uomini e più che possono muovere mettà dalla porta principale e mettà dall'altra porticella di soccorso ch'è nel fronte della Cittadella verso il mare. Gli uomini che sortono devono fare uso delle armi da fuoco; ma più particolarmente delle armi bianche, e devono con queste ferire di punta. La sortita rientrata devono ricominciare i fuochi verticali sulla batteria e sopra tutti quelli luoghi nei quali si appiatta il nemico per tirare il fucile sopra dei difensori. Se i fuochi sudetti producono l'effetto di allontanare il nemico dalla batteria e dai luoghi indicati, pronta un'altra sortita, come sopra combinata, od altrimenti conforme alla disposizione del terreno ed alle circostanze. In tale modo la difesa della Piazza deve riddursi ad una continua e non interrotta alternativa di fuochi verticali e di sortite. Non si trascuri di fare opportunamente qualche sortita di notte.

8. Pare che il nemico colla nuova batteria vorrà battere la porta della Cittadella che fa fronte al suo campo. Nel punto ove si vedrà che desso voglia di preferenza apprire la breccia, sia in una casina, sia nella faccia di un bastione, sia nella porta principale, bisogna fare tutto e quanto si è detto nelle precedenti istruzioni e riempire la casamata, della

quale si apre in breccia il muro esteriore, con pietre e terra fin sotto della volta, onde chiuderla interamente al nemico nel caso dello assalto; vivamente si raccomanda di far piovere sulla breccia, quando vi si sarà presentata la testa della colonna di attacco, una immensa quantità di granate a mano, di bombe cariche, di fuochi artificiali, di fascine e di legni incatramati accesi ed ardenti, e di fucilate. L'uso delle lunghe pertiche armate di uncini e di falci, delle alabarde, di spontoni, delle armi bianche qualsivoglia dev' essere con sommo vantaggio praticato. Tra la breccia ed il Tamburo, accennato nelle prime istruzioni, deve farsi un fosso quanto più largo e profondo si può, ed in questo al momento dello assalto tener perenemente accese materie combustibili e gettare fuochi artificiali, granate a mano, bombe cariche e.c.t.

9. Non si trascuri di preparare i fornelli di mina in tutti quei luoghi della cittadella, che si vorranno far saltare nel caso che il nemico avesse ridotto la Piazza nel punto di non poter tenere più oltre. In tale circostanza bisogna di preferenza distruggere prima tutte le batterie che difendono l'entrata del porto e verso del mare, abbruciare tutte le carrette dei cannoni, inchiodare questi e renderli inservibili con cacciarvi dentro a forza fino nell'anima delle pale di calibro in feltro di cappello, od in pelle di animali fresche ed asciute od in panno di lana a più dopie. Bisogna del pari distruggere tutti li viveri e munizioni da guerra, nè nulla lasciare nella Piazza, ove questa debba abbandonarsi o cedere al nemico.

10. Ove la Piazza per una causa qualunque debba abbandonarsi o cedere, affinchè il nemico non possa valersi del porto per la sua squadra, sembra prudente e necessario di idurre un' opera di una lunga ed ostinata difesa Navarino Vechio, onde fortificarsi con opere di campagna che devono combaciare con l' isola che forma il porto. Queste operazioni militari e altamente convenienti alle circostanze attuali ed essenziali, dovrà sempre il nemico lasciare almeno tre o quattro battaglioni di osservazione, e così diminuisce la forza sua nell' incominciare le ostilità contro la Morea.

11. Si raccomanda vivamente al coraggioso e bravo Comandante della Piazza di fare tutti gli sforzi possibili e di

adoperare tutti li mezzi dei quali può disporre, per prolungare fino all' ultima estremità la difesa dell' importante Piazza della quale il Governo e la Nazione hanno a lui confidato il comando. Egli deve rifiutare con eroico coraggio le false seducenti promesse che possa fargli il nemico e ributtare con disprezzo ogni proposizione di esso e tener gli occhi aperti su de' suoi subordinati, dei quali deve far uccidere senza misericordia tutti quelli che parlassero di rendersi o che tenessero discorsi sediziosi e tendenti ad indebolire il coraggio della Guarnigione. La salute della Grecia, del Governo, della santa causa della Libertà ed Indipendenza Nazionale che dessi difendono, dipende moltissimo dalla lunga resistenza che farà Navarino. Per essa pare al Governo il tempo di provvedere ai mezzi onde resistere al nemico ed impedire e ritardare le comunicazioni ed in fine distruggerlo ed anientarlo.

Per il dettaglio della difesa della Piazza bisogna minutamente seguire quanto è stato prescritto nelle precedenti istruzioni. Viva sempre e sempre viva la Indipendenza dei Greci.

(Μετάφρασις)

Ἀντίγραφον τῶν συμπληρωτικῶν ὁδηγιῶν, ἀποσταλεισῶν
πρὸς τὸν φρουράρχον τοῦ Ναυαρίνου διὰ τὴν
ὑπεράσπισιν τοῦ Ναυαρίνου.

1.—Νὰ ἔχῃς προσεκτικούς καὶ ἀγρύπνους φρουροὺς εἰς τὴν Κωμόπολιν καὶ κατὰ μῆκος τοῦ πρὸς τὴν ξηρὰν τείχους. Οἱ σκοποὶ νὰ εἶναι τοποθετημένοι εἰς τρόπον ὥστε νὰ δύνανται νὰ συνδιαλέγονται καὶ νὰ συνενοῶνται. Ἀπὸ τῆς δύσεως τοῦ ἡλίου μέχρι τῆς ἀνατολῆς καθ' ἕκαστον τέταρτον τῆς ὥρας πρέπει νὰ φωνάζουν «φύλκαες γρηγορεῖτε» καὶ ν' ἀποκρίνονται «γρηγοροῦμεν.» Οἱ σκοποὶ καὶ τὴν ἡμέραν καὶ τὴν νύκτα πρέπει ν' ἀλλάζουν ἀνὰ δύο ὥρας. Ὅσοι ὁμῶς εἶναι εἰς θέσεις ἐκτεθειμένους εἰς τὰς βόμβας καὶ τὸ πῦρ τοῦ ἐχθροῦ πρέπει ν' ἀλλάζουν καθ' ὥραν, ἐν ἀνάγκῃ δὲ καὶ κατὰ ἡμίσειαν. Νὰ ἔχῃς πάντοτε καὶ εἰς ὅλα τὰ μέρη καλὰς περιπόλους, διὰ ν' ἀποφεύγῃς ἀπρόσπτον ἐπίθεσιν ἢ καὶ ἀναρρίχησιν.

2.—"Απασχ ἡ Φρουρά πρέπει νὰ εἶναι διηρημένη εἰς τρία ἴσα τμήματα· καθ' ἡμέραν δὲ τὸ ἐν ἐξ αὐτῶν νὰ εἶναι, διαρκῶς ἐπὶ τῆς φρουρήσεως ἢ τῆς ὑπηρεσίας ἐπὶ τῶν τειχῶν, τὸ ἕτερον εἰς προσοχὴν ὅπως δρᾷ· καὶ ἐπὶ τῇ τείχει ἐν περιπτώσει προσβολῆς, τὸ δὲ τρίτον νὰ μένῃ εἰς ἀνάπαισιν. Οἱ σήμερον τῆς ὑπηρεσίας νὰ εἶναι αὐριον εἰς ἀνάπαισιν· οἱ σήμερον εἰς προσοχὴν νὰ εἶναι αὐριον τῆς ὑπηρεσίας· οἱ σήμερον εἰς ἀνάπαισιν νὰ εἶναι αὐριον εἰς προσοχὴν. Τοιοῦτοτρόπως, ἀνταλλάσσων ἐναλλάξ τὴν Φρουράν. Ἢ ἔχῃς εἰς τρεῖς ἡμέρας ἐν τμήμα ὑπηρεσίας, ἕτερον εἰς προσοχὴν καὶ τρίτον εἰς ἀνάπαισιν.

3.—"Ἄν δὲν ἐπαρκοῦν τὰ ὑπόγεια τῆς κωμοπόλεως ὅπως προφυλάττωσιν ἐκ τῶν βομβῶν τὰ δύο τμήματα τῆς Φρουρᾶς, τὸ εἰς προσοχὴν καὶ τὸ εἰς ἀνάπαισιν, πρέπει ὠρισμένως νὰ κάμῃς προχώματα. Διὰ νὰ τὰ κατασκευάσῃς πρέπει νὰ ἔχῃς δοκοὺς (οἱ ἐκ σκληροῦ ξύλου εἶναι αἱ καλλίτεροι) ὅσον τὸ δυνατὸν μακρὰς καὶ χονδράς. Ἐπάνω εἰς τὰ πρὸς τὴν ξηρὰν τείχη, τὰ μᾶλλον ἀπομεμακρυσμένα ἐκ τῶν προσβολῶν τοῦ ἐχθροῦ καὶ ὀλιγώτερον ἐκτεθειμένα εἰς τὰς βύμβας, νὰ ἐκλέξῃς ἐν μέρος ἐδάφους ὁμαλὸν καὶ λεῖτον, εἰς τὸ ὁποῖον εἰς ἀπόστασιν ἐξ ποδῶν ἀπὸ τοῦ τείχους πρέπει νὰ σκαφῇ μικρὸς χάνδαξ ἐνὸς ποδὸς περίπου βάθους καὶ πλάτους τοσούτου ὅσον ἢ εἶναι τὸ πάχος τῶν δοκῶν, αἱ ὁποῖαι εἰς τὸ ἕτερον τῶν ἄκρων πρέπει νὰ εἶναι κεκομμέναι εἰς σχῆμα ἀγκίστρου. Αὐτὸ τὸ ἄκρον νὰ προσαρμωσθῇ εἰς τὸ τεῖχος εἰς τρόπον ὥστε νὰ σχηματίξῃ μετὰ τούτου γωνίαν ὅσον τὸ δυνατὸν ὀξυτέρην, τὸ δ' ἕτερον ἄκρον νὰ τεθῇ ἐντὸς τοῦ χάνδακος. Αἱ δοκοὶ νὰ εἶναι καλῶς προσηρμοσμέναι πρὸς ἀλλήλας καὶ ἐξησφαλισμέναι μὲ στηρίγματα κατὰ πλάτος καρφωμένα ἐπ' αὐτῶν εἰς ἀνὰ δύο ποδῶν ἀπόστασιν. Κατόπιν νὰ καλυφθῶσιν αἱ δοκοὶ ἐξωτερικῶς ἀπὸ κάτω ἕως ἄνω, ὑφ' ἐνὸς ἢ δύο στρωμάτων δερμίδων ἐκ κλάδων καὶ ταῦτα ὑπὸ ἐτέρου στρώματος δύο ποδῶν πάχους χώματος καλῶς πεπατημένου. Ὑπὸ τοιαῦτα προχώματα δύνανται νὰ μένουν ἐν ἀσφαλείᾳ οἱ ἄνδρες, καὶ οἱ ἀσθενεῖς, καὶ αἱ ζωοτροφίαι καὶ τὰ πάντα. Ἐν ἐλλείψει δοκῶν δύνανται νὰ μεταχειρισθῇτε τὰς τῶν στεγῶν τῶν οἰκιῶν αἱ ὁποῖαι εἶναι καὶ προτιμότεραι.

4.—Διὰ νὰ ἔχετε προφυλαγμένους τοὺς πυροβολητὰς ἐκ τῶν τουφεκισμῶν ὅταν γεμίζουσιν τὰ πυροβόλα των καὶ ὅταν σκοπεύουσιν, εἶναι ἀνάγκη νὰ ὑπερκασιζοῦν τὰς κανονοστοιχίας, δηλαδὴ τὰ διςστηματα, ὅπισθεν τῶν ὁποίων ἴστανται οἱ πυροβοληταί, μὲ θύρας ἐκ δύο

φύλλων, ὕψηλός ὅσον καὶ τὰ διαστήματα καὶ κατεσκευασμένας ἀπὸ χονδρὰς σκνίδας διπλᾶς, τὰς ὁποίας νὰ περιβάλη ἀμφοτέρωθεν παχεῖα πλᾶξ ἐκ σιδήρου, καὶ ἐν ἐλλείψει τούτων μὲ πολλὰ στρώματα ἀπὸ δέρματα ζώων νεωστὶ φονευμένων· καὶ ἂν δὲν ἔχετε τοιαῦτα, μὲ προσκέφαλα μάλλινα. Εἰς ἕκαστον φύλλον τῆς θύρας ταύτης πρέπει ν' ἀνοίξετε πολεμίστρην, διὰ νὰ δύνασθε νὰ πυροβολῆτε μὲ τὰ τουφέκια. Ἐν τῷ μέσῳ δὲ τῆς θύρας πρέπει νὰ γίνῃ στρογγύλη ὀπή, διὰ τῆς ὁποίας νὰ διέρχεται τὸ στόμιον τοῦ τηλεβόλου.

5.—Κατὰ μῆκος τῶν ἐπάλξεων, μετὰ τὴν τῶν κανονοστοιχείων πρέπει νὰ σχηματίσετε πολεμίστρας, μὲ μαλλίνους σάκκους πλήρεις χρώματος. Οἱ σάκκοι οὗτοι νὰ ἔχουν μῆκος ἐνὸς ποδὸς καὶ τριῶν τετάρτων καὶ διὰμέτρον ἐνὸς ποδός. Αἱ πολεμίστραι γίνονται τιθεμένων δύο σάκκων κατὰ μῆκος εἰς τρόπον ὥστε νὰ σχηματίζεται δι' αὐτῶν πρὸς τὰ ἐντὸς τῶν ἐπάλξεων ἀνοιγμὰ τριῶν ἕως τεσσάρων δακτύλων, πρὸς δὲ τὰ ἐκτὸς ἀνοιγμὰ ἐνὸς ποδός ἢ καὶ περισσότερον, ἀνακλῶν τῆς ἀνάγκης. Τρίτος δὲ σάκκος, τιθέμενος πλαγίως ἐπὶ τῶν δύο ἄλλων, συμπληροῖ τὴν πολεμίστρην. Σκοπὸς τούτων εἶναι νὰ προφυλάττωσι τοὺς στρατιώτας, οἵτινες πυροβολοῦσι διὰ τῶν τουφεκίων ὀπισθεν τῶν ἐπάλξεων. Ἐλλείψει τοιούτων σάκκων δύνασθε νὰ κατασκευάσητε μικρὰ τεῖχη ἐκ πλίνθων ἢ χαλίκων· αὐτὰ ὁμοῦ εἶναι ἐπικίνδυνα, διότι ἀποσπῶνται ἐξ αὐτῶν συντρίμματα.

6.—Καὶ ἂν ἐκ τοῦ γενομένου ρήγματος δὲν βλέπετε ἐπικείμενον κίνδυνον ἐνεκα τῶν δυσχερειῶν τὰς ὁποίας ἀπαντᾷ ὁ ἐχθρὸς, ὅπως τὸ χρησιμοποίησιν, δὲν πρέπει νὰ παρμελήσῃτε οὐδεμίαν τῶν προφυλάξεων, ἃς ὑπέδειξα εἰς τὰς πρώτας ὁδηγίας μου.

7.—Φαίνεται ὅτι ὁ ἐχθρὸς σκέπτεται νὰ προσθήσῃ νέαν κανονοστοιχείαν, ὅσον τὸ δυνατόν πλησιέστερον πρὸς τὴν κωμόπολιν καὶ ὀπισθεν τῶν τοίχων τῶν ἡρειπωμένων οἰκιῶν. Πρέπει λοιπὸν νὰ προσέχετε, ὥστε ἂν ἐπιχειρήσῃ τοῦτο νὰ κτυπηθῇ σφοδρῶς καὶ νὰ ματαιωθῇ ἡ ἐκτέλεσις δι' ἀκταπαύστου πυρὸς τοῦ πυροβολικοῦ, τοῦ πεζικοῦ καὶ τοῦ Φρουρίου. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει θερμῶς σὰς συνιστῶ ἀδιάκοπον πῦρ διὰ τῶν μεγάλων τηλεβόλων, τὰ ὅποια νὰ ἐκσφενδονίζουσιν βροχηδὸν εἰς τὴν θέσιν τῆς νέας κανονοστοιχείας μύδρους, λίθους, σιδηρὰ συντρίμματα καὶ ἄλλα τοιαῦτα. Ἄν δὲ διὰ τούτων κατορθωθῇ ν' ἀποσυρθῇ ὁ ἐχθρὸς, πρέπει ἀμέσως νὰ ἐπιχειρήσετε ἔξοδον ἐκ τοῦ Φρουρίου μὲ ὀλιγίστους ἄνδρας ἀλλὰ γενναίους καὶ ἀποφασισμένους νὰ καταστρέψωσι τὴν κανονοστοιχείαν. Ἡ ἔξοδος ἔστω ἐξ εἰκοσιν ἀνδρῶν· νὰ ἐκκινήσωσι δὲ οἱ ἡμίσεις ἐκ τῆς κυρίας Πύλης,

οἱ δ' ἑτεροὶ ἐκ τῆς μικρᾶς, ἥτις εἶναι ἀπέναντι τῆς κωμοπόλεως πρὸς τὸ μέρος τῆς θαλάσσης. Οἱ ἄνδρες, οἵτινες θὰ ἐπιχειρήσουν τὴν ἐξοδὸν, πρέπει νὰ κάμουν χρῆσιν τῶν ὀπλων, ἰδίως ὅμως τῆς λόγχης, καὶ νὰ πλῆττουν διὰ τῆς αἰχμῆς. Ἐπανελθούσης τῆς ἐξόδου ν' ἀρχίσουν ἐκ νέου οἱ μύδροι, ὅχι μόνον κατὰ τῆς θέσεως τῆς κανονοστοιχίας, ἀλλὰ καὶ κατ' ἐκείνης, εἰς ἣν ἵσταται ὁ ἐχθρὸς, ἵνα πυροβολῇ τοὺς ἀμυνομένους. Ἄν δὲ οἱ μύδροι ἀνγκάσωσι τὸν ἐχθρὸν ν' ἀπομακρυνθῇ, ἔτοιμος νέκ ἐξοδός, ὡς ἀνωτέρω ἢ καὶ διάφορος τῆς πρώτης, ἀναλόγως τοῦ ἐδάφους καὶ τῶν περιστάσεων. Τοιουτοτρόπως ἡ ἀμυνα τοῦ Φρουρίου θὰ συνίσταται εἰς μύδρους καὶ ἐξόδους ἐναλλάξ καὶ ἀδιαιρέτως. Μὴ ἀμελήσητε δὲ νὰ ἐπιχειρήσητε εἰς κατ' ἀλλήλων περίσταςιν καὶ νυκτερινῇν τινὰ ἐξοδόν.

8.—Φαίνεται ὅτι ὁ ἐχθρὸς διὰ τῆς νέας κανονοστοιχίας διανοεῖται νὰ προσβάλῃ τὴν πύλιν τῆς κωμοπόλεως, τὴν ἀπέναντι τοῦ στρατοπέδου του. Εἰς τὸ σημεῖον, εἰς τὸ ὁποῖον θὰ ἐννόησθε ὅτι προτιμᾷ διὰ ν' ἀνοίξῃ ρήγμιν, εἴτε εἰς οἰκίσκον, εἴτε εἰς περιτοίχισμιν, εἴτε ἐπὶ τῆς κυρίας εἰσόδου, πρέπει νὰ πράξητε ὅ,τι εἶπον εἰς τὰς προηγουμένους ὁδηγίας· νὰ πληρώσητε τὸ κτίριον, εἰς τοῦ ὁποῖου τὸν ἐξωτερικὸν τεῖχον ἀνοίγεται ρήγμιν, διὰ λίθων καὶ χώματος, ὅπως ἀποκλεισθῇ ὁλοσχερῶς ἡ ἐντὸς αὐτοῦ εἰσβολὴ τοῦ ἐχθροῦ ἐν περιπτώσει ἐφόδου. Ὅτις περυσισκῇ ἐνώπιον τοῦ ρήγματος τὸ μέτωπον τοῦ ἐχθρικοῦ σώματος, θερμῶς σᾶς συνιστῶ ν' ἀπολύσητε κατ' αὐτοῦ χάλαζιν βομβίδων, μύδρων, βομβῶν, δέσμας φλεγομένων ξύλων ἀλειμένων με πίτσιν καὶ ἀδιάκοπον τουφεκισμόν. Ὡφελιμωτάτη ἐπίσης θὰ εἶναι ἡ χρῆσις μακρῶν καμάκων, οἱ ὁποῖοι νὰ ἔχουν εἰς τὸ ἄκρον ἄγκιστρα, ἢ δρέπανα, ἢ λόγχας, ἢ ὅποια δήποτε αἰχμηρὰ ὄπλα. Μεταξὺ τοῦ ρήγματος καὶ τοῦ προχώματος, τὸ ὁποῖον ὑπέδειξεν εἰς τὰς προλαβούσας ὁδηγίας, πρέπει νὰ σκαφῇ τάφος ὅσον τὸ δυνατόν πλατεῖα καὶ βαθεῖα καὶ ἐντὸς αὐτῆς νὰ ἔχητε εὐφλέκτους ὕλας καὶ κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς ἐφύδου νὰ ρίψητε βομβίδας, μύδρους κτλ.

9.—Μὴ ἀμελήσητε νὰ προπαρασκευάσητε ὑπονόμους εἰς ὅλας ἐκεῖνας τὰς σημεῖας τῆς κωμοπόλεως, τὰ ὅποια θὰ παραστῇ ἀνάγκη νὰ τιναχθῶσιν εἰς τὸν ἀέρα ἐν ᾗ περιπτώσει ὁ ἐχθρὸς ἤθελε φέρει τὸ Φρούριον εἰς θέσιν, ὥστε νὰ μὴ δύναται πλέον ν' ἀμυνθῇ. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, πρέπει πρὸ παντὸς ἄλλου νὰ καταστρέψητε πάσας τὰς κανονοστοιχίας, αἵτινες ὑπερασπίζουσι τὸ στόμιον τοῦ

λιμένος, νὰ κχύσητε ὅλα τὰ ἀμάξια τῶν τηλεβόλων, νὰ καρφώσητε τὰ πυροβόλα καὶ νὰ τὰ καταστήσετε ἄχρηστα πληθεύντες αὐτὰ ἐξ ὀλοκλήρου σφαιρῶν καὶ ἄλλων εἰδῶν. Ἐπίσης νὰ ἐξαφανίσητε τροφὰς καὶ πολεμοφόδια μὴ καταλείποντες τίποτε εἰς τὸ φρούριον, ἂν ἀνγκασθῇτε νὰ τὸ ἐγκαταλείψητε ἢ νὰ τὸ παρδώσητε εἰς τὸν ἐχθρόν.

10.—Ἄν δι' οἰονδήποτε λόγον τὸ φρούριον ἐγκαταλειφθῇ ἢ παραδοθῇ, διὰ νὰ μὴ δυνήθῃ ὁ ἐχθρὸς νὰ χρησιμοποίησιν τὸν λιμένα ὑπὲρ τῆς μούρας τοῦ Στόλου του, θεωρῶ ἔργον φρονήσεως καὶ ἀνάγκης, ν' ἀντιταξῇ μακρὰν καὶ ἐπίμονον ἄμυναν τὸ πλῆκτιον Ναυαρχίον ἐνισχυόμενον. Κιτόπιν τοιούτων στρατηγικῶν ἔργων, ἀναγκαιοτάτων εἰς ταιαύτας περιστάσεις καὶ οὐσιωδεστάτων, θὰ ὑποχρεωθῇ ὅπωςδὴποτε ὁ ἐχθρὸς νὰ ἀφήσῃ τοῦλάχιστον τρία τέσσαρα τάγματα, οὕτω δὲ νὰ ἐλκττώσῃ τὴν δύναμίν του ἐν αὐτῇ-τῇ ἐνάρξει τῶν κατὰ τῆς Πελοποννήσου ἐχθροπραξιῶν.

11.—Θερμῶς συνιστῶ εἰς τὸν θαρραλέον καὶ ἀνδρεῖον Διοικητὴν τοῦ Φρουρίου νὰ καταβάλλῃ πᾶσαν δυνατὴν προσπάθειαν καὶ νὰ μεταχειρισθῇ πάντα τὰ μέσα, τὰ ὅποια δύναται νὰ διαθέσῃ, ὅπως παρατείνῃ μέχρι τοῦ ἐσχάτου σημείου τὴν ἄμυναν τῆς σημαντικῆς θέσεως τὴν ὁποίαν ἐνεπιστεύθησαν εἰς αὐτὸν ἡ Κυβέρνησις καὶ τὸ Ἔθνος. Ὅφείλει ν' ἀπορρίψῃ μετὰ θάρρους ἡρωικοῦ τὰς ψευδεῖς καὶ ἀπατηλὰς ὑποσχέσεις, ἅς πιθκνὸν νὰ τῷ δώσῃ ὁ ἐχθρὸς, ν' ἀπορρίψῃ δὲ μετὰ περιφρονήσεως πᾶσαν πρότασίν του καὶ νὰ ἔχῃ ἄγρυπνον ὄμμα ἐπὶ τῶν ὑποδεστέρων, ἐκ τῶν ὁποίων ὀφείλει νὰ τουφεκίσῃ ἀνοικτειρμόνως πάντας ἐκείνους, οἵτινες ἤθελον κάμει λόγον περὶ παραδόσεως ἢ ἤθελον ὁμιλεῖ κατὰ τρόπον ὥστε ν' ἀποθαρρύνωσι τὴν Φρουράν. Ἡ σωτηρίᾳ τῆς Ἑλλάδος, τῆς Κυβερνήσεως καὶ τοῦ ὑπὲρ Ἐλευθερίας τῆς Ἑθνικῆς Ἀνεξαρτησίας ἀγῶνος, ὑπὲρ τοῦ ὁποίου προμαχοῦσιν, ἐξαρτᾶται κατὰ μέγιστον μέρος ἐκ τῆς μακρᾶς ἀντοχῆς τοῦ Ναυαρχίνου. Χάριν ταύτης φρονεῖ ἡ κυβέρνησις ὅτι ἐπέστη ἡ ὥρα νὰ προνοήσῃ περὶ τῆς κοινῆς ἀσφαλείας, χορηγοῦσα τὰ μέσα ὅπως, ἀντιστάμενον κατὰ τοῦ ἐχθροῦ, παρακωλύσῃ καὶ ἐπιβραδύνῃ τὰς συγκοινωνίας του, καὶ ἐπὶ τέλους τὸν καταστρέψῃ καὶ τὸν ἀφανίσῃ.

Ζήτω καὶ πάντοτε ζήτω ἡ Ἀνεξαρτησία τῶν Ἑλλήνων.

212. ΝΙΚΗΤΑΡΑ ΠΡΟΣ Κ. ΔΡΑΓΩΝΑΝ

(Τὸ πρωτότυπον περιεσώθη ἐν τῇ οἰκογενεῖᾳ Δραγώνα)

Ἀδελφεῖ Κωνσταντάκη, σὲ ἀσπάζομαι.

Ἀφοῦ τρὶς σοὶ ἔγραψα, μόλις καὶ ἔλαβον ἓνα γραμματάκι σου· καὶ ἀπορῶ πῶς νὰ μὴν λαμβάνω γράμματά σου συχνά, ἐνῶ μοῦ εἶνε ἐπιθυμητά· ὅθεν καὶ μὴν λείπης νὰ μοῦ γράφης συνεχῶς. Ἐγὼ μετ' ὀλίγας ἡμέρας ἀπερνῶ εἰς Πελοπόννησον· καὶ ἐκεῖ περιμένω γράμματά σου, φανερόντοντάς μοι κάθε τί, καθὼς καὶ ἐγὼ δὲν θέλει λείψω. Οἱ ἐχθροί, μολονότι καὶ μᾶς ἐπλάκωσεν αὐτὸν τὸν χρόνον ὀρμητικοὶ πανταχόθεν, μῶλον τοῦτο ἐλπίζω εἰς τὸν Θεὸν νὰ πάθωσι πάλιν ὅσα καὶ πρότερον. Καὶ ἐν βίᾳ σῆς ἀσπάζομαι καὶ μένω

Ὁ εἰλικρινὴς ἀδελφός Σου

Νικήτας Σταματελόπουλος

Ἐν Μεσολογγίῳ τῇ 21 Ἀπριλίου 1825

Κάγῳ Γεώργιος Ἀθηναισιᾶδης σὲ ἀσπάζομαι.

Κάγῳ ὁ κουμπάρος σου Γεώργιος Καλόγερος σὲ ἀσπάζομαι ἀδελφικῶς καὶ ὅλην τὴν φαιλίξιν σου, καὶ μέ συγχωρεῖς ὅπου δὲν σοὶ γράφω.

Πρὸς τὸν Εὐγενέστατον

Κύριον Κωνσταντῖνον Δραγῶναν

Εἰς Ζάκυνθον

213. Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΖΑΚΥΝΘΟΥ

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Α. ΤΣΑΜΑΔΟΝ

(Φάκελ. 2123, ἀριθ. 3025).

Πρὸς τὸν Γενναϊότατον

κύριον Ἀναστάσιον Τσαμαδὸν

ἥ καὶ ἀντ' αὐτοῦ ὅποιος ἤθελε παρευρεθῇ ἐκεῖ.

Ἐκ Ζακύνθου, τῇ 5 Μαΐου 1825. ἔ.ν.

Ἐπειδὴ ἐφημίσθη, ὅτι ὁ Αἰγυπτιακὸς στόλος εἶχε τὴν προχθὲς ἐμφανισθῇ περὶ τὰ τῆς Μοθωκορώνης μέρη, ὥστε μᾶς ἔκαμε νὰ

αίσθανθῶμεν ὄχι ὀλίγον ἀγανακτισμόν, ἐπὶ τούτου ἀποστέλλεται τὸ παρὸν πλοιάριον, ὅπως, μετὰ τὴν ἐπιστροφήν του τὴν ταχίστην, νὰ μᾶς πληροφορήσῃτε ἀκριδῶς καὶ λεπτομερῶς τὰ πράγματα, τὸσον τῆς στερηθῆς ὥσάν καὶ τῆς θαλάσσης. Ἐπειδὴ καὶ δὲν αὐθαδεῖάζομεν νὰ ξεκινήσωμεν τὸν ἄνθρωπόν σας μὲ τὸν Πατροδμητήρη, τὸν ὅποιον καὶ ἐφορτώσαμεν μὲ ὅσα τὰ ζητηθέντα σας εἶδη. Εἶναι ἀνάγκη νὰ μὴν ἀργοπορήσῃτε τὸ πλοιάριον τοῦτο, κάμνοντάς το νὰ ἀναχωρήσῃ μὲ τὰς εἰδήσεις σας πρὸς πρὸς, διὰ νὰ ἡξεύρωμεν καὶ νὰ λάβωμεν ὅλα τὰ μέτρα, ὅπου συμφέρουσι πρὸς βοήθειαν τῆς Ἑλλάδος καὶ πρὸς ἀκριβῆ διενέργησιν τῶν σχεδίων μας. Ἐν τοσούτῳ, μὲ ὅλην τὴν βίαν περιμένοντες τὴν ἀπόκρισίν σας ἀνυπομόνως, μένομεν . . .

**214. ΑΛ. ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΥ ΠΡΟΣ
Κ. ΔΡΑΓΩΝΑΝ**

(Ἀριθ.38 ἐγγράφων Ἀλεξ. Ρώμα).

Εὐγενέστατε Κύριε,

Ἀπὸ τὸ διεξοδικὸν τοῦ Κυρίου Λεβίδου πρὸς τὸν Κύριον Καρβελάξ, κάτωθι τοῦ ὁποῦ ἐσημείωσα καὶ ἐγὼ ὀλίγας λέξεις, πληροφορεῖσθε τὴν ἀλήθειαν τῶν καθ' ἡμᾶς. Τὸ παρὸν μου ἀποβλέπει εἰς τὸ νὰ Σῶς παρακκλέσω ἰδιαιτέρως νὰ πληροφορηθῇτε ἐμμέσως, ἀλλὰ μετὰ τῆς δυνατῆς ἀκριβείας, ποῖοι τῶν ἡμετέρων, μάλιστα ἀξιωματικῶν, εὐρίσκονται αἰχμάλωστοι εἰς Μοθώνην, διὰ νὰ δυνηθῶμεν νὰ ἐνεργήσωμεν τὴν ἀλλαγὴν αὐτῶν. Μὲ ὑποχρεοῖτε μεγάλως, καὶ ἡ Εὐγενία Σας καὶ ὅλον τὸ Τρισυπόστχτον, ἐάν μὲ δώσετε τὰς πλέον σωστάς πληροφορίας.

25 Ἀπριλίου 1825. Ἀπὸ Π. Ναυαρίνου.

Ὁ Εἰλικρινὴς ἀδελφός Σας
Α. Μαυροκορδάτος

Πρὸς τὸν Εὐγενέστατον

Κύριον Κωνσταντῖνον Δραγῶναν κτλ. κτλ.

Εἰς Ζάκυνθον

215. Σ. ΛΕΒΙΔΟΥ ΠΡΟΣ Α. ΚΟΥΕΡΙΝΟΝ

(Τὸ πρωτότυπον περιεσώθη ἐν τῇ οἰκογενείᾳ Κουερίνου-Μανιᾶ).

Εὐγενέστατε Κύριε,

Μὴν ἀπορῆτε διατὶ ἐσιώπησα μέχρι τοῦδε. Αἱ μεγάλαί μου ἐνασχολήσεις καὶ ζάλαι, ὅπου ἔχω εἰς τὸ κεφάλι μου, με ἐμποδισαν, καὶ εὐρίσκομαι πάντοτε μετὰ τὸ στρατόπεδον, ἐπειδὴ ἡ Διοίκησις με ἐτίμησε μετὰ τὰ ὑπουργήματα Γενικός Ἐπιθεωρητὴς τῶν στρατευμάτων καὶ Γενικός Μισθοδότης, καὶ νὰ κρατῶ καὶ τὴν ἀνταπόκρισιν μετὰ τὸν Μιχαὴλ Σεβαστόν, διὰ τὰς προβλέψεις τῶν τροφῶν δημοσίων. Ἀδελφέ, με ἐφόρτωσαν ὥστε δὲν προφθάνω νὰ ἐκτελῶ οὔτε τὸ ἓνα· πλὴν, τί ποιητέον, ὅπου εὐρέθην! Τώρα, ὅπου σὰς γράφω, εὐρίσκομαι μετὰ εἰς πόλεμον μετὰ τοὺς στραβοκράπηδες, καὶ ἐγὼ βαστῶ μίαν μποτίλια ροῦμι καὶ πίνω, καὶ συργινίζω μέσα ἀπὸ τὸ ταμποῦρι. Ζήτησον τὸ γράμμα τοῦ ἐξοχωτάτου Καρβελλᾶ καὶ θέλει ἰδεῖς ὅλα τὰ τρέχοντα. Μὴν φοβῆσαι διὰ τὸ Νεόκαστρον τίποτες, ἀλλ' οὔτε διὰ ἄλλο μέρος· εἰς ὀλίγας ἡμέρας θέλει ἀκούσετε. Καί, ἂν ἀγαπᾷς, γράψον μοι νὰ σοῦ στείλω ἀράπηδες. Ὅταν ἐγλεντίζετε ἐνθυμᾶσθε καὶ ἐμέ. Τὸν Κύριον Κατσαίτην, τὸν Εὐγενῆ Κύριον Μυλωνᾶ καὶ ὅλους τοὺς φίλους· ἐμεὶ νὰ με ἀγαπᾷς.

Τὴν 25 Ἀπριλίου 1825 Νεόκαστρον

Ὁ δοῦλος σου

Σταμάτιος Λεβίδης.

Τύσον μόνον σὰς λέγω, ὅτι σήμερον εἰς τὴν μάχην ἐθανατώθησαν ἐξήντα ἕως ἐβδομήντα ἐχθροί, καὶ ἀπὸ ἡμᾶς οὔτε ἓνας.

216. Α. ΤΣΑΜΑΔΟΥ ΠΡΟΣ Κ. ΔΡΑΓΩΝΑΝ

(Φάκελ. 2123 ἀρ. 3003).

Νεόκαστρον, τῇ 25 Ἀπριλίου 1825.

Εὐγενέστατοι,

Μετὰ τὸν ἐρχομὸν τοῦ ἐπίτηδες σταλέντος πλοιαρίου ἔλαβον τὸ ἀδελφικὸν Σας τῶν 5 Μαΐου ε. ν καί, κατὰ τὴν ζήτησίν Σας, ἔχετε λεπτομερεῖς πληροφορίας τῶν ἐδῶ πραγμάτων μας.

Εἰς τὰς 19, ὥρα 5 τῆς ἡμέρας, ἐφάνη ὁ ἐχθρικός αἰγυπτιακὸς στόλος, ἀπὸ πλοῖα περίπου τῶν 80, φορτηγὰ καὶ πολεμικά, ἔξωθεν Μοθώνης, ἐκ τῶν ὁποίων καὶ μερικὰ εἰσέβησαν.

Εἰς τὰς 20, ὥρα 4 1)2, ἐφάνησαν οἱ Βαρδακόσται αἱ ἑλληνικαί, ὅπου καὶ ἔκαμιν ὁ ἐχθρικός Ναύαρχος σημείον εἰς τὰ ἐν τῇ Μοθώνῃ καὶ ἐξέβησαν ὅλα.

Εἰς τὰς 21, ὥρα 1 τῆς ἡμέρας, ἐφάνη ὁ ἑλλ. στόλος, ἀπὸ πλοῖα 27, ἔξωθεν Μοθώνης ἔχων τὰ δεξιὰ καὶ εἰς τὰς 3 ἄρχισε νὰ κτυπᾷ τὸν ἐχθρικόν, παρκατεταγμένος εἰς δύο μέρη, καθὼς καὶ ὁ ἐχθρικός, ὅπου ἡ κατὰ τὴν Μοθώνην Μοίρα μιν ἐδίωξε δις τὴν ἐχθρικὴν. Καὶ οὕτως ὁ πόλεμος, διαρκέσας 2 1)2 ὥρας, ἀνοίχθη καὶ εἰς τὸ πέλαγος.

Εἰς τὰς 23 ἦλθεν ὁ ἐχθρικός Στόλος καὶ ἐκκονοβόλησε τοὺς Π. Ναυαρίνους καὶ τὸ νησίον Σφακτηρίν διὰ νὰ παρκατηρήσῃ ἂν φυλάττονται ἀπὸ ἑλλ. στρατεύματα.

Σήμερον πρῶτὸ ἐκστράτευσεν ὁ ἄρχψ Ἰμπραήμης μὲ 1500 πεζοὺς καὶ 300 σχεδὸν ἵππεῖς μὲ κανόνια τοῦ κάμπου κ. λ. διὰ Π. Ναυαρίνους. Ὁ πόλεμος διήρκεσεν ἕως τὸ ἑσπέρας, χωρὶς νὰ δυνηθῇ νὰ προχωρήσῃ περισσότερον ὁ ἐχθρὸς ἀπὸ ἑνὸς τράβηγμα τουφεκίου, ἀφοῦ ἔχασεν 70 στρατιώτας, καὶ ἤδη ἐτοποθετήθη εἰς τὰ πέρας τοῦ Π. Ναυαρίνου. Ὁ σκοπὸς του, ἀφεύκτως, ὅσον ἐπληροφορήθημεν ἀπὸ τὸν φυγάδα γραμματέα τοῦ Ἀρχιατροῦ τοῦ Ἰμπραήμη, εἶναι νὰ πιάσῃ τὸ Νησί καὶ Π. Ναυαρίνους. Καὶ τοὺς δύο χιλιάδας Ἀραβας, ἔφερον νεωστὶ ὁ ἐχθρικός στόλος ἀπὸ τὴν Κρήτην· τοὺς ἄφησεν εἰς τὸν στόλον, διὰ νὰ κάμῃ τὴν ἀπόβασιν αὐτήν· ἐπειδὴ ἀπελπίσθη ἀλλέως νὰ κυριεύσῃ τό φρούριον, εἰμὴ διὰ τῆς πείνας. Ἀλλὰ, χάριτι τῷ Ὑψίστῳ, αὐτὰ καὶ τὰ δύο μέρη εἶναι καλῶς ὠχυρωμένα καὶ ἀπὸ στρατιωτὰς καὶ ἀπὸ ἀξιόλογον θέσιν. Ὁ ἑλληνικὸς στόλος ὅμως πάντοτε φέρεται ἔξωθεν, παρκατηρῶν τὰ κινήματα τοῦ ἐχθροῦ.

Ἡ αἰτία, ὅπου τὸν ἐχθρικὸν στόλον δὲν ἠδυνήθη νὰ κρατήσῃ ὁ ἡμέτερος ἔξω τῆς Κρήτης, ἐστάθη ἡ ἀποτυχία τριῶν πυρπολικῶν εἰς μίαν φρεγάταν· καὶ ὁ οὐριος δυνατὸς ἄνεμος ἐφύσησεν, ὥστε ἔλαβε καιρὸν νὰ ταξειδεύσῃ ὁ ἐχθρὸς. Μ' ὅλον τοῦτο καὶ ἂν ἡ φρεγάτα διέφυγε τὸν κίνδυνον, οἱ ἐν αὐτῇ ὅμως ναῦται κ. λ. ἄλλοι ἐπνίγησαν καὶ ἄλλοι ἀρκετοὶ ἐζωγρήθησαν, ἐξ ὧν εἶνε καὶ ἑνὺς Γενοβέζου. Καὶ ἤδη ὁ ἑλληνικὸς Στόλος ὑστερημένος ἀρκετῶν ἐμπρηστηρίων, δὲν τολμᾷ νὰ δοκιμάσῃ νὰ βλάψῃ τὸν ἐχθρὸν, ἕως οὔ δὲν τοῦ προφθαλθῶσιν ἄλλα, τὰ ὅποια περιμένει ἀπὸ τὴν Ὑδραν.

Τὰ τῆς ζηρᾶς εὐρίσκονται εἰς τὴν αὐτὴν κατὰστασιν. Ὁ ἐκλ. Κύριος Α. Μαυροκορδάτος σήμερον ἔφθασε· καὶ κατ' αὐτὰς φθάνει καὶ ὁ ἐκλ. Πρόεδρος.

Μὲ τὴν ὑπ' ἀριθμὸν τοῦ 836 ὁ ἐκλ. Πρόεδρος μετ' ἐκτελέσει νὰ πληρώσω πρὸς τὴν Εὐγενίαν Σας τὰ 741 τάλληρα, Σᾶς μένει χρεώστης ὁ ὑπουργὸς τοῦ πολέμου, δι' ὅσα τρόφιμα ἐστείλατε δι' ἐπιταγῆς τοῦ εἰς τὸ φρούριον καθὼς καὶ μετ' τὴν ὑπ' ἀριθ. 1046, νὰ πληρώσω τὰ τρόφιμα κ. λ. ἐξαποστείλατε εἰς περιλαβὴν τοῦ ἐκλ. Κυρίου Μαυροκορδάτου μετ' τὸ πλοῖον τοῦ Κωνστ. Μεντζουνάρη, ἀφοῦ μοῦ προσδωρίσθητε τὴν τιμὴν καὶ στήσιμον αὐτῶν, διορίζοντάς με προσέτι εἰς πλοῖον ἢ πῶς ἀγαπᾶτε νὰ μετρήσω αὐτά.

Παρακαλεῖσθε πρὸς τούτοις νὰ με ἐξαποστείλητε ἔτι μετ' ἓνα ἐπιτηδες πλοῖον 300 καντ. παξημάδι, διότι ἔχομεν χρεῖαν, τοῦ ὁποίου καὶ αὐτοῦ τὸ στήσιμον θέλει πληρώσω ὡς ἡ διαταγὴ σας.

Τὰ πελοποννησιακὰ στρατεύματα συνάζονται ἀδικοκώπως καθὼς καὶ τὰ τῆς Σπάρτης, καὶ ἐλπίζω ἐντὸς ὀλίγου νὰ κτυπήσωμεν τὸν ἐχθρόν. Ὑγιαίνετε.

Ὁ ἀδελφὸς καὶ φίλος
Α. Τζαμαδὸς

Πρὸς τοὺς Κυρίους

Διονύσιον ὁ δὲ Ρώμαν
Π. Θ. Στεφάνον
Κ. Δραγῶναν καὶ
Π. Λεονταρίτην

Εἰς Ζάκυνθον

Πρὸς τὸν Εὐγεν. στατον Κύριον

Κωνσταντῖνον Δραγῶναν

Εἰς Ζάκυνθον.

217. Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΖΑΚΥΝΘΟΥ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΝΙΚΗΤΑΡΑΝ

(Ἀριθ. 89 ἐγγράφων Ἀλεξ. Ρώμα).

Πρὸς τὸν Γενναϊότατον Στρατηγόν

κύριον Νικήταν Σταματελόπουλον

Εἰς Μεσολόγγιον

Ἐκ Ζακύνθου τῇ 27 Ἀπριλίου ἐ π. 1825.

Ὁ ὑπογεγραμμένος σύντροφός μας καὶ ἐγκάρδιος κοινὸς φίλος μας
κ. Κωνσταντῖνος Δραγῶνας μᾶς ἐκοινοποίησε δύο ποθητά μας γράμ-

ματά σου ἀπὸ τὰς 3 Φεβρουαρίου καὶ 21 τοῦ τρέχοντος—τὸ πρῶτον ἀπὸ Κάλαμον καὶ τὸ δεύτερον ἀπὸ Μισολόγγι—καὶ κατὰ τὴν ἔννοιαν τῆς ἀπολογίας σου καὶ τοῦ ὀρθοῦ στοχασμοῦ σου, ἡμεῖς, ὁποῦ γνωρίζομεν τὴν εἰλικρίνειαν τῆς ψυχῆς σου, τὴν γενναιότητα τοῦ χαρακτῆρός σου, τὴν ἀξίαν τῶν πράξεών σου πρὸς ὄφελος τοῦ ἑλληνικοῦ Ἔθνους, πολὺ καλὰ τὰ ἐστοχάσθημεν καὶ διὰ τὴν ἀρετὴν σου ἡμεῖς ἐγράψαμεν ὅθεν ἀνήκει.

Σὺ εἶσαι πάντοτε ὁ ἴδιος· τὸ παράδειγμά σου εἶναι σπάνιον· εἰς τὴν ψυχὴν σου δὲν ἔφθασε ποτὲ ἡ ἰδέα τῆς μερικῆς αἰσχροκερδείας καὶ τῆς προσωπικῆς ἀνοήτου φιλοδοξίας, διὰ νὰ φθείρῃ τὰ εἰλικρινῆ καὶ πατριωτικὰ αἰσθήματά σου, καὶ ἐφανερώθῃ ἡ ἄδολή σου ἀπλότης πάντοτε, μὲ τὸ νὰ ἐθυσίασες τὰ πάντα διὰ τὸ μόνον κοινὸν ὄφελος τοῦ Ἑθνους, καὶ εἰς τὰ σφάλματά σου (εἰς τὰ ὅποια ὁ καθείς ὑπόκειται) ἐφάνης θαυμάσιος καὶ τῷ ὄντι ἄξιος.

Ἄμποτε τὰ πράγματα τοῦ Ἑθνους νὰ ἐξακολουθοῦντο πάντοτε ἀπὸ ἀνθρώπους ὁμοίους τῆς εὐγενοῦς ἀφιλοκερδείας σου· κατὰ δυστυχίαν ὅμως ἡ Ἑλλὰς ὑστερεῖται τοιούτων ἀνδρῶν καὶ διὰ τοῦτο πολλὰ ὑποφέρει ἀπὸ κάθε μέρος, ἀπὸ τὴν ὑπόκρισιν πολλῶν, ἀπὸ τὴν φιλοδοξίαν τῶν κακῶν σπουδαίων, ἀπὸ τὴν ἀνοησίαν τῶν ἀρχόντων ἀπὸ τὴν ἀπλότητα καὶ ἀμάθειαν τοῦ λαοῦ, μᾶλλον ὅπου αὐτὸς εἶναι ὁ πολυτιμότερος τῆς Εὐρώπης.

Σὺ, ὁποῦ εἶσαι ὁ τύπος τῶν ἀνθρώπων, τῶν ἀληθῶν ζηλωτῶν διὰ τὴν Θρησκείαν καὶ διὰ τὴν Πατρίδα, πρόσεχε νὰ μὴν ἀπατᾷσαι ἀπὸ τὰ γλυκὰ· ἀλλὰ φαρμακερὰ λόγια τῶν λογιωτάτων, ἀπὸ τὰ πλακάκια τῶν πολιτικῶν καὶ ἀπὸ τὴν ἀχορτασίαν τῶν κοτσαμπασίδων. Ἡ ὑποταγὴ εἰς τοὺς νόμους καὶ ἡ φρόνησις ὅς εἶναι ὁ ὁδηγός σου, καθὼς ἔχεις τὴν ἀνδρείαν καὶ τὸν πατριωτισμόν, καὶ θέλει εἶσαι πάντοτε ὠφέλιμος ἀξιολόγητος καὶ τίμιος εἰς τὸ κάθε μέρος τῆς Ἑλλάδος.

Πρὸς σημεῖον τῆς καλῆς ὑπολήψεώς μας διὰ τὴν Γενναιότητά σου, παρκαχλούμεν νὰ δεχθῇς διακόσια λείμονοπορτόκαλλα, 'ποῦ ἐδώσαμεν τοῦ κ. Νικολάου Μπεναρδάκη διὰ νὰ σοῦ ἐγχειρίσῃ, ὁ ὁποῖος καὶ διὰ λόγου θέλει σᾶς ὁμιλήσῃ. Ἐν τοσοῦτῳ δὲ μὲ ὅλην τὴν ὑπόληψιν εἴμεθα πάντοτε καὶ μένομεν

Εἰς τοὺς ὁρισμούς σας πρόθυμοι

.....

.....

Κ. Δραγῶνας

218. (ΙΩΑΝΝΟΥ ΡΩΜΑΙΗ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΡΟΖΑΡΩΛ)

(Φάκελ. 2123 ἀριθ. 3691).

Modone, li 10 Maggio 1825.

Da una persona che avvicina Husseinbei, colonello del quarto di Linea Egiziano, sono stato assicurato che Ibraim Pascià ha secreta corrispondenza con taluni di Nissi, di Calamata e di Tripolizza. Per quanto ho potuto adoperarmi non mi è riuscito di trappellare il nome e le qualità delle persone che seco lui corrispondono. Intanto eccoti il risultamento della corrispondenza. Si vuole conoscere se Ibraim Pascià è venuto in Morea qual Turco, ovvero come Egiziano; cioè se egli è disposto a tagliare ed a distruggere, ovvero a perdonare. Gli si consiglia di far de' proclami di pace e di perdono a' Greci e di allettarli con delle promesse e de' regali, e ciò facendo ne avrà per sicura guarentigia la sottomissione ed il disarmamento di buona porzione degli abitanti della Morea, ed operando il contrario incontrerà ad ogni passo della forte resistenza e fino alla morte. Ibraim Pascià non ha ancora risposto e credo che non risponderà; poichè gli efimeri vantaggi che ha fin' ora riportato sopra de' Greci lo fanno tanto orgoglioso e gli fanno a credere tanto sicuro l'acquisto della Morea e della Grecia intiera, e quindi poter disporre da padrone e da conquistatore. Ti sia ciò di norma e di regola, sollecitamente fare prevenzione a chi tu credi, onde siano prese le più energiche misure per iscoprire li motori di tali criminose corrispondenze che la libertà della Nazione compromettono. Husseinbei gode della più intima confidenza del Pascià.

Il progetto di Guerra, del quale ti ho scritto, continua ad essere sempre lo stesso aggiungendo vene più anche dopo la presa di Navarino, che è ridotto assai alle strette. Una forte colonna sarà diretta sopra Nissi, grosso villaggio da quì distante sei in otto ore verso Calamata, occuparlo, fortificarlo e stabilire un deposito di viveri e di munizioni di guerra. Dopo di tale occupazione dirigersi sopra Arcadia e sopra Pyrgo e Castro sopra Gastuni, fortificare questi grossi bor-

ghi dopo di averli occupati, formare in ciascuno di essi un deposito come in Nissi, marciare per ultimo verso Patrasso e prendere le truppe tutte che colà sono, dicesi al numero di 4 m. uomini, e recarsi con tale rinforzo sopra Tripolizza, occuparla, tortificarla, e mettere colla presa di essa fine della campagna di quest' anno ed in essa il Quartiere Generale stabilire. Questo progetto è del famoso rinnegato colonello Soleimanbei, che il Pascià ha gustato moltissimo. Questo da sè non è capace di formare alcuno e ti ripeto che desso non ha alcuno formato onde operare di comune e di concerto cogli altri Pascià, i quali devono da varie parti attaccare la Grecia, ne alcuno per le particolari sue operazioni. Egli opera a caso e da ignorante presuntuoso. In conseguenza di quanto ti comunico prendi a tempo le tue savie misure e per quanto ti è cara la comune salute opera in modo da fare andare a vuoto tale liberticida progetto. Io ti raccomando la sollecitudine delle operazioni.

Bisogna stordire l'empio con un famoso colpo di mano. La Flottiglia Greca non ha potuto impedire l' arrivo de' rinforzi che il Pascià aspettava da Suda. Sono dessi giunti il dì primo del corrente e consistono in 250 cavalieri assai bene montati e coi rispettivi cavalli, da circa 2. m. uomini d' infanteria che sono quelli i quali erano stati dispersi dal colpo di vento del Nord il dì 30 Gennajo ultimo, di un obice di cinque pollici inglesi, di una cannonata di otto cassoni, di quasi 500 tra muli e cavalli di posta. Di questi ultimi ne sono stati distribuiti due ad ogni compagnia, uno allo Stato Maggiore d' ogni Battaglione, e sei ne sono dati agli uffiziali isolati. Il rimanente ed alcune altre centinaja, che se ne aspettano da Candia e da Prevesa, serviranno il treno d' Artiglieria e per lo bagaglio dell' esercito.

Ibraim Pascià è forse per i Greci la Gorgona o la testa di Medusa? Dessi non sanno punto resistere in faccia alle sue meschinissime truppe nude, scalze, pidochiose e morte di fame. Fanno una o due scariche al più e poscia fuggono. Non hanno saputo fin ora resistere a veruno degli attacchi che il Vesir ha fatto contro di loro. Sarà ciò forse imperizia, viltà o tradimento dei capitani Greci? Io non arrivo a com-

prendere sifatta contradizione. Peppino mio, metiti presto alla testa degli affari militari de' Greci e procura di rianimare il di loro abbatuto coraggio. Richiama solcitamente Scarpa e me presso di te, poichè ambiedue non istiamo più bene presso dei Turchi, i quali alcun sospetto hanno cominciato a formare di noi due. Vado a scrivere al Tenente Generale Boyer onde mi faccia in Egitto richiamare. Giunto che mi sarò e pagato che sarò de' miei averi arretrati, chiederò la mia demissione affine di recarmi là ove tu sarai per unirmi una volta per sempre con te e con te combattere per la liberazione della Grecia, e quindi poscia, se ci favorirà il Destino, per la redenzione della sventurata Patria nostra.

Fremi d' orrore. Dei prigionieri Greci, al numero di sessantasei, ne sono già morti ossificati venticinque; tanto è micidiale l'aria che quelli infelici respirano nel sotterraneo nel quale li custodiscono ad onta delle sterili osservazioni di due medici europei, tacendo nello infortunio di quei miseri gli altri loro colleghi. Le ingiurie, i sputi, le sassate, i schiaffi le tirate delle barbe e dei capelli, le più orride imprecazioni, tutto e profuso contro quei miseri. Ad uno di essi si ha fino tagliato le orecchie. Tutti indistintamente soldati, capitani, ufficiali superiori, sono stati condannati a fare i facchini, a trasportare cioè dallo sbarcatojo della marina nei varj magazoni tutti i comestibili ed altri oggetti per l' esercito, che di servizio sono quì da Alessandria mandati. Pregato il Pascià di esentare da questo umiliante servizio gli ufficiali, ha risposto «sono resi ribelli e fa d'uopo trattarli con più rigore degli altri». Soffrono i prigionieri Greci la fame e quanto mai di orribile e di crudele possa inventare la feroce barbaria turca per tormentare gli uomini. La situazione infelicissima dei prigionieri Greci mi lacera l' anima, e me la lacera tanto più in quanto crudelmente mi si vieta di soccorrerli per quel poco che la miseria mia attuale mi permette. Ah! Peppino, fa conoscere all' Europa, alla Grecia tutta tali orrende barbarie. P'ossano questi almeno infiammare di un santo 'e giusto rancore ogni uomo in Grecia nato ed animarlo a fare memoranda ed orrenda vendetta.

Il di 9 del corrente due milla soldati egiziani, guidati dal

rinegato Soleimanbei, protetti dal fuoco dei legni della Flotta Turcoegiziana, ha attaccato un migliajo circa di Greci, i quali difendevano l' isola ch' è di rimpetto Navarino. Sulle prime furono ribattuti, ma il rinegato, avendo fatto avvicinare molti legni leggeri e avendo di questi fatto fare sull' isola un vivissimo fuoco di Artiglieria e moltissima fumate, ha saputo con tal mezzo ingannare e disanimare i Greci, i quali, presi da improvviso panico timore, si sono dati tosto alla fuga. Molti sono stati uccisi e sessanta circa fatti prigionieri. Gli altri sono stati precipitosamente raccolti da otto piccoli legni di guerra Greci, i quali si ritrovano nel porto. In tale incontro i Greci hanno dovuto abbandonare una bella Goletta armata di quattro pezzi. Gli otto legni si sono salvati a traverso del fuoco di tutta la Squadra Turcoegiziana forte in quel momento di cinquant' otto Bastimenti, tra Fregate, Crovette, Brigantini e Golette. Un Brigantino greco, l' ultimo degli otto, uscito da Navarino si è battuto corpo a corpo con più di venti tra Golette, Brigantini e Crovette turche, ma con coraggio tale e con tale destrezza di manovre che ha riportato gli elogi dei Turchi stessi, ai quali desso ha ammazzato e ferito non piccolo numero di soldati e marinari. Un Brigantino turco è saltato nel combattimento ed una grossa Goletta egiziana ha preso fuoco. Gli equipaggi di questi due legni sono quasi tutti periti all' eccezione di sette uomini salvati ma per mettà abbrustoliti. In questo incontro i Turchi hanno arrestato tre Bastimenti con bandiera Ionia, i quali si trovavano nel porto di Navarino, sotto pretesto che non avevano le spedizioni in regola. Soffrirano gl' Inglesi che degl' inetti Turchi insultino in sifatta guisa la di loro Bandiera? Ah! ne faciano essi esemplare e pronta vendetta! Dopo la disgrazia del dì 9 la mattina d' jeri ha fatto il Pascià assaltare dalle sue Truppe Navarino Vecchio, ma è stato con perdita ribattuto. Il Generale Hazi - Cristos che vi si era rinchiuso con un migliajo circa d' uomini, un Vescovo, un Diacono ed altri capitani, mancando di acqua e di viveri, chiese a capitolare e la capitolazione fù sifatta che la Guarnigione, depositate le armi, si sarebbe sana e salva ritirata nello interno con tutte le sue proprietà. Appena ebbe dessa

le armi deposte che il Pascià, vistanto la convenuta capitolazione, fece togliere ai Greci il dannaro che avevano, fino alla somma di più di quaranta milla franchi, tutti in ghinee, e tutte le altre loro proprietà. Ha di più detenuti quali prigionieri il Generale Hazi - Cristos, il Vescovo, il Diacono ed altri cinque Magnati Greci. Egli ha ordinato la morte di tre di questi, e si crede del Generale e di due soldati, l'esecuzione dei quali ha confidato a questi barbari e feroci Turchi di Modone. In fatti questa mattina assai di buonora si sono da questo Forte sparati tre colpi di cannone. Alcuni Turchi hanno assicurato il secondo medico del Pascià che quelli sciagurati sono stati fatti perire da un tale genere di morte. I restanti Greci della Guarnigione di Navarino Vecchio sono stati rimandati. Tra prigionieri fatti sull' isola havvi tre ufficiali, uno Americano, uno Russo ed il terzo Tedesco. Questi tre disgraziati sono custoditi già in Modone nella casa del rinegato Solimanbei. Io non posso per ora andarli a vedere, perchè il Pascià mi ha fatto chiamare per andare al Campo di Navarino, che coraggiosamente, per mare e per terra battuto, resiste. Ei vuole altri due bastioni far costruire onde poterlo più prestamente sottomettere. Mi condussi come ho fatto fin ora, in modo, cioè, da non compromettere la mia coscienza.

Dimmi, Peppino, resterà dessa inulta questa infame violazione della capitolazione di Navarino Vecchio? Resterà dessa invendicata la morte del Generale Hazi - Cristos, del Vescovo e del Diacono? Non si bagnerà dunque mai d' empio sangue il sacro altare della oltraggiata Libertà? Illo l'anima compresa da orrore, da sdegno e da desio di vendetta.

Dà conoscenza dei fatti che ti scrivo al Governo Greco, ai Greci tutti, ai liberali tutti della terra delle atrocità d' Ibrahim Pascià. Questo feroce mostro, cui applaudono tutti gl' iniqui Europei che sono al suo servizio, estimerà nel suo furore l' intera Nazione, ognora questa possa essere, per suo infortunio, da quel Cannibale sottomessa.

Io bramo che tu non perdi tempo più oltre a metterti in campagna ed a prescrivermi che Scarpa ed io ti raggiungiamo. Sacrificherò con piacere ciò che mi deve il Pascià pe'

miei soldi purchè possa vedere esaudite e compiute le mie ardenti brame, quelle cioè, di veder distrutto perfettamente questo Esercito Egiziano e li suoi Cannibali ed umiliato l'insultante dispotico orgoglio del Visir Ibraim.

Nel momento nel quale ti scrivo si sente il vivissimo fuoco delle Fregate e Crovete Turco-Egiziane che battono Navarino. La Flottiglia Greca non può per la pochissima entità delle forze sue impedire tanto male.

Deh ! Grande Architetto e Gran Maestro dell' Universo ! Protegga la giusta causa degli uomini liberali ed umilia tutti i feroci tiranni che sono pure i tuoi più crudi nemici.

Gli ultimi prigionieri, fatti sull' Isola, sono stati posti nel sotterraneo istesso, nel quale sono morti i venticinque che ti ho indicato. È volere del l'ascià che questi sventurati si muojan' tutti. Egli li fa venire in tal modo stracciati, e per mille tormenti peggiori della morte istessa. È per politica che non li fa tagliare nel momento istesso, nel quale cadono fra le sue mani. Inaudita barbarie !

Urgente ed inportatissima cosa ella è che le Milizie greche siano tutte prontamente armate di fucili guarniti di bajonetta, onde all' uopo resister possano non solo ad una carica di Fanteria, ma difendersi anche al bisogno dalla Cavalleria, la quale non combattendo in ordine ma errante e sparsa, facile si è di esprignere l' attacco di un cavalliere isolato allora che ha un fucile armato di bajonetta. Più che mai cosa urgentissima ella si è pure di organizzare almeno dodici battaglioni di Linea, anche piccoli che siano, perchè si possa opporre ad un' altra ordinanza e perchè si possi con truppe regolari e bene amaestrate vincere le inette truppe Egiziane che realmente vaglion tanto per quanto lefa valere l' imperizia dei Greci. Non trascurare, amatissimo Peppino, un tanto e sì importante oggetto. La guerra non si può fare colle sole Milizie, ed oltrechè le Truppe regolari costano meno assai di esse, ossia delle Milizie, e rendono servizi assai più importanti delle altre, e garantiscono della sicurezza ed indipendenza dello stato, e più della Libertà. Addoperi dunque tutta la tua influenza onde colla maggiore possibile celerità si organizzino quanti più possono Battaglioni, Squadroni, Ar-

tiglieri, Zappatori, Treno, Genio e tutto ciò è necessario per assicurare il successo della guerra, che si sta guerreggiando e che si deve guerreggiare per l' avvenire. Strepita, grida, insisti onde alla fine il Governo e la Nazione Greca aprino gli occhi, nè stiano più oltre indolenti spettatori di una lotta minaccia la loro politica esistenza. Ma tu comprendi l' importanza delle mie osservazioni ed inutile per ciò stimo d' insistere più oltre su di tale argomento.

(Μετόφρασις) (*)

Ἀπὸ ἄνθρωπον πλησιάζοντα εἰς τὸν Χουσεὶν μπέη, χιλιάρχον τῆς γραμμῆς τοῦ 4ου τοῦ αἰγυπτιακοῦ Στρατοῦ, ἐβεβαιώθην ἀσφαλῶς, ὅτι ὁ Ἱμπρασὴμ πασᾶς ἀνταποκρίνεται μυστικῶς μὲ καῖπειους τοῦ Νησίου, Κκλαμάτας καὶ Τριπολιτσᾶς. Δι' ὅσον ἐπροσπάθησα, δὲν ἐστάθην δυνάτῳ νὰ ἐξιχνιάσω τὰ ὀνόματα καὶ τὴν ποιότητα τούτων, μετὰ τῶν ὁποίων ἀνταποκρίνεται μ' ὅλον τοῦτο ἰδοῦ ἡ οὐσία τῆς ἀνταποκρίσεως. Αὐτοὶ θέλουν νὰ γνωρίσουν ἂν ὁ Ἱμπρασὴμ πασᾶς ἦλθεν εἰς Πελοπόννησον ὡς Τοῦρκος ἢ ὡς Αἰγύπτιος, δηλαδὴ, ἐὰν ἡ διέλευσίς του εἴναι νὰ θυσιάσῃ καὶ νὰ ἐξοντώσῃ, ἢ μᾶλλον νὰ συγχωρήσῃ. Τὸν συμβουλεύουν νὰ κάμῃ προκηρύξεις εἰρηνικὰς καὶ συγχωρητικὰς εἰς τοὺς Ἕλληνας καὶ νὰ τοὺς ἐλύσῃ μὲ ὑποσχέσεις καὶ δωρεάς, καὶ τοῦτο κάμνων θέλει λάβῃ τὴν βεβαίαν ἐγγύησιν, τὴν ὑποταγὴν καὶ τὴν ἀφρόπλισιν ἀρκετοῦ μέρους τῶν ἐγκατοίκων τῆς Πελοποννήσου· ὥστε, ἂν κάμῃ τὸ ἐναντίον, θέλει ἀπαντήσῃ εἰς κάθε βῆμα τοῦ δυνατῆς ἀνθίστασιν μέχρι θανάτου. Ὁ Ἱμπρασὴμ πασᾶς δὲν ἀπήντησεν ἀκόμη εἰς αὐτοὺς, καὶ πιστεύω, ὅτι δὲν ἀποκρίνεται, ἐπειδὴ, διὰ τὰς μέχρι τοῦδε ἐφημέρους ὠφελείας του κατὰ τῶν Ἑλλήνων, ἐρῆκεν εἰς τοικύτην ὑπερηφάνειαν, ὥστε στοχάζεται βεβαίαν τὴν κατάρκτησιν τῆς Πελοποννήσου καὶ ὅλης τῆς Ἑλλάδος· καὶ ἐντεῦθεν στοχάζεται ὅτι θέλει κατορθώσῃ τὰ πάντα χωρὶς τῆς συνεργείας τῶν εἰρημένων ὡς κατὰκτητῆς αὐτεξούσιος. Τοῦτο ἂς σέ

(*) Σημ. Τῆς Ἐκθέσεως ταύτης εὐρέθησαν ἐν τῷ φακέλλῳ 2423 δύο πρωτότυπα καὶ δύο μεταφράσεις ὑπ' ἀριθ. 3725 καὶ 3747 (δεύτερον βιβλίον ἐγγράφων Ἐπιτροπῆς).

ὁδηγήσῃ διὰ νὰ εἰδοποιήσῃς ὀγλίγωρα ὅπου κρίνης εὐλογον, διὰ νὰ ληφθῶσι τὰ πλέον ἐνεργητικὰ μέτρα, διὰ τῶν ὁποίων νὰ γνωρισθῶσιν οἱ ἀρχηγοὶ τοιούτων ἐγκληματικῶν ἀνταποκρίσεων, αἱ ὁποῖαι κλονίζουσι τὴν ἐλευθερίαν τοῦ Ἑθνους. Ὁ Χουσεὶν χεῖρει τὴν πλέον μεγκλητέραν ἐμπιστοσύνην τοῦ Ἱμπραήμ. πασᾶ.

Τὸ σχέδιον τοῦ πολέμου, ὅπου σοῦ ἔγγραψα, ἐξελουθεῖ τὸ ἴδιον, τὸ ὅποῖον ἤμπορεῖ νὰ λάβῃ προσθήκην μετὰ τὴν πτώσιν τοῦ Νεοκάστρου, ὅπου εὐρίσκεται εἰς μεγάλην στενότητα. Ἡ προσθήκη δὲ αὕτη εἶναι τοῦ νὰ διευθυνθῇ εἰς τὸ Νησί, ἀπέχον 6 ἢ 8 ὥρας ἀπ' ἐδῶ καὶ κείμενον πρὸς τὸ μέρος τῆς Καλαμάτας, μίαν θυνκτὴν κολώναν, καὶ ἀφοῦ κυριεύσῃ τοῦτο, νὰ τὸ ἐνδυναμώσῃ καὶ νὰ σχηματίσῃ μίαν περκακταθήκην τροφῶν καὶ πολεμοφοδίων. Μετὰ τοῦτο νὰ διευθυνθῇ κατὰ τῆς Ἀρχιδίης, Πύργου καὶ τοῦ φρουρίου Ἰλκρέντζας, ὥστε, γενόμενος κύριος καὶ τούτων, νὰ τὰ ἐνδυναμώσῃ μὲ μίαν περκακταθήκην, ὁμοίαν μὲ τοῦ Νησίου, ἔπειτα δὲ νὰ ἐκστρατεύσῃ πρὸς τὴν Πάτρην, ὅθεν, λαβὼν τὰ ἐκεῖ στρατεύματα, λεγόμενα ὡς 4 χιλ., νὰ κινηθῇ μὲ τὴν προσθήκην τούτην κατὰ τῆς Τριπολιτσᾶς, τὴν ὁποίαν κυριεύσας καὶ ἐνδυναμώσας, νὰ δώσῃ τέλος εἰς τὴν ἐκστρατείαν τοῦ παρόντος χρόνου καὶ νὰ καταστήσῃ ἐκεῖ τὸ γενικὸν του στρατόπεδον· τὸ σχέδιον τοῦτο εἶναι τοῦ τουρκίσχου Ἰάλλου χιλιάρχου Σουλεϊμὰν μπέη, τὸ ὅποῖον ἤρесе πολλὰ εἰς τὸν Σατράπην. Οὗτος ὁ Σατράπης δὲν εἶναι ἀρκετὸς νὰ σχεδιάσῃ ἀφ' ἐαυτοῦ του καὶ σοῦ ἐκπνευματώδη, ὅτι αὐτὸς δὲν ἔχει τι σχεδιασμένον, κατὰ τὸ ὅποῖον νὰ κινηθῇ συγχρόνως καὶ συμφώνως μὲ τοὺς ἄλλους πασσάδες, οἱ ὁποῖοι θὰ κτυπήτουν ἀπὸ διάφορα μέρη τὴν Ἑλλάδα. Αὐτὸς ἐνεργεῖ ἀσχεδίστα ὡς ὑπερήφανος δοκησίσοφος. Ἐκ τῶν ὧσιν σὲ κοινοποιῶ, λάβε ἔγκειρα τὰ μέτρα σου καὶ, καθ' ὅσον σοῦ εἶναι προσφιλὴς ἡ κοινὴ διαφύλαξις τῶν Ἑλλήνων, κατὰ τόσον διενήργησε νὰ ματαιωθῇ τὸ σχέδιον, τὸ ὅποῖον δὲν εἶναι ἄλλο, εἰμὴ ὁ θάνατος τῆς ἐλληνικῆς Ἐλευθερίας. Συνιστῶ τὴν ταχύτητα εἰς τὰς ἐνεργείας σου, αἱ ὁποῖαι θέλουσι σκοτίσῃ τὸν βδελυρὸν Σατράπην δι' ἐνὸς αἰφνηδίου λαμπροῦ ἐπιχειρήματος. Ὁ ἐλληνικὸς Στόλος δὲν ἠμπόρесе νὰ ἐμποδίσῃ τὸ ἐδῶ φθάσιμον τῆς βοηθείας, ἡ ὁποία ἐπροσμένετο ἀπὸ τῆς Σούδας. Ἐφθασεν αὕτη εἰς τὴν πρώτην τοῦ τρέχοντος καὶ συνίσταται εἰς 250 ἱππεῖς, καλὰ ὠπλισμένους καὶ μὲ καλὰ ἄλυσιν, εἰς 2000 σχεδὸν πεζοὺς, οἱ ὁποῖοι εἶναι ἐξ ἐκείνων, οἵτινες διεσκορπίσθησαν ἐκ τῆς τρικυμίας τῶν 30 τοῦ παρελθόντος Ἰανουαρίου, εἰς μίαν ὀμπισσε (obice) πέντε μετρῶν (pollici), εἰς μίαν καρονάτα, εἰς ὀκτὼ κανό-

νια, εἰς σχεδὸν πενταχκοσίας ἡμιόνους καὶ ἵππους φορτηγούς. Ἐκ τούτων διεμοιράσθησαν ἀνὰ δύο εἰς κάθε ἑκατονταρχίαν κτλ. Τὰ ἐπίλοιπα μὲ μερικὰς ἄλλας ἑκατοντάδας, ὅπου περιμένουν ἀπὸ Κρήτης καὶ Πρέβεζαν, θέλει χρησιμεύσουν διὰ τὴν μετακίνησιν τῶν κανονίων καὶ λοιπῶν ἀναγκαίων τοῦ Στρατοπέδου.

Ὁ Ἰμπρὸν πρὸς εἶναι τάχα ἡ Ἰοργὼ ἡ ἡ κεφαλὴ τῆς Μεδοῦσης ὡς πρὸς τοὺς Ἕλληνας; Αὐτοὶ τάχα δὲν ἤξεύρουν νὰ ἀντιπαρτάττωνται εἰς τὰ ποταπώτατα στρατεύματά του, ὄντα γυμνά, ἀνυπόδητα, ψειρισμένα καὶ ἀπεθαμένα τῆς πείνης; Ἀδειάζουν μίαν ἡ δύο βολὰς τὰ τουφέκια των καὶ ἔπειτα φεύγουν· καὶ ἔως τῶρα δὲν ἀντεπαρετάχθησαν καθὼς ἔπρεπεν εἰς κἀνὲν ἀπὸ τὰ κτυπήματα τοῦ Σατράπου. Προέρχεται τάχα τοῦτο ἀπὸ ἀπειρίαν, ἢ δειλίαν, ἢ ἀπὸ ἐπιβουλὴν τῶν καπετανέων Ἑλλήνων; Ἐγὼ δὲν φθάνω νὰ καταλάβω τὴν ἀντιφερομένην ταύτην ὑπόθεσιν.

Ἀγαπητέ μου Ἰωσήφ, μὴν ἀργοπορήσης τοῦ νὰ τεθῇς ἐπὶ κεφαλῆς τῶν στρατιωτικῶν δυνάμεων τῶν Ἑλλήνων καὶ νὰ κάμῃς ὥστε νὰ λάβουν πάλιν τὸ θάρρος των. Κάλεσον ὀλίγους πλησίον σου ἐμὲ καὶ τὸν Σχάρπαν, διότι καὶ οἱ δύο δὲν στέκομεν πλέον καλὰ σιμὰ εἰς τοὺς Τούρκους, ὅπου κάποιον ὑποψίαν ἔλαβον δι' ἡμᾶς. Τώρα θὰ γράψω εἰς τὸν Ἀντιστράτηγον Μποκγέ νὰ ἐνεργήσῃ νὰ μὲ ἀνακαλέσουν εἰς τὴν Αἴγυπτον. Ὅταν φθάσω ἐκεῖ θὰ λάβω τοὺς μισθοὺς, ὅπου μοῦ καθυστεροῦνται, καὶ θὰ ζητήσω τὴν ἀπόλυσίν μου διὰ νὰ ἔλθω ὅπου θὰ εἶσαι σὺ νὰ ἐνωθῶ διὰ πάντα μαζί σου καὶ μαζί σου νὰ πολεμήσω διὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς Ἑλλάδος καὶ κατόπιν, ἂν μᾶς εὐνοήσῃ ἡ τύχη, διὰ τὴν λύτρωσιν τῆς δυσμοῖρου Πατρίδος μας.

Τὴν 11 Μαρτίου — Ὡς φρικώδης! Ἀπὸ τοὺς αἰχμαλώτους Ἕλληνας 66 τὸν ἀριθμὸν, ἀπέθανον κοκκαλισμένοι 25 διὰ τὸν θανατηφόρον ἀέρα, τὸν ὅποιον πνέουσιν οἱ δυστυχεῖς οὗτοι εἰς τὸ ὑπόγειον, τὸ ὅποιον φυλάττονται. Αἱ ὕβρεις, οἱ ἐμπτυσμοί, τὰ λιθοβολίσματα, τὰ τραβήγματα τῶν μουστακίων καὶ τῶν μαλλίων, οἱ πλέον ἀνίσχυντοι λόγοι, ὅλα δίδονται μὲ ἀφθονίαν εἰς τοὺς δυστυχεῖς τούτους.

Ἐνὸς ἐκ τούτων ἔκοψαν τὰ αὐτίκα. Ὅλοι ἐν γένει, στρατιῶται καὶ ἀξιωματικοί, ὑποφέρουν τὴν ἀχθοφορίαν, μεταφέροντες ἐκ τῆς θαλάσσης μέχρι τῶν ἀποθηκῶν ὅλας τὰς τροφὰς καὶ τὰ πολεμοφόδια, ὅπου στέλλονται ἀπὸ τὴν Ἀλεξανδρείαν. Παρὰ κληθεῖς ὁ πρὸς νὰ ἐξαίρεση τοὺς ἀξιωματικούς ἀπὸ τοιαύτην ποταπὴν ἐκδούλευσιν, ἀπεκρίθη, ὅτι αὐτοὶ εἶναι ἀποστάται καὶ ὡς τοιοῦτοι πρέπει νὰ δοκιμάζουσι καὶ χειρότερα. Ἐν ἐνὶ λόγῳ οἱ αἰχμαλῶτοι Ἕλ-

ληνες ὑποφέρουσι τὴν πείνῃ καὶ κάθε ἄλλο, ὅπου ὁ θηριώδης βαρ-
 βρισμὸς τῶν Τούρκων ἡμπορεῖ νὰ ἐφεύρῃ εἰς μαρτύριον τῆς ἀνθρω-
 πότητος. Ἡ δυστυχεστῆτι θέσις αὐτῶν τῶν αἰχμαλώτων μοῦ κα-
 ταξοσχίζει τὴν ψυχὴν, καὶ τόσον περισσότερον, καθόσον μοῦ εἶναι
 σκληρότατα ἐμποδισμένον τοῦ νὰ τοὺς βοηθήσω μὲ τὴν ὀλίγην δύ-
 ναμιν τῆς ἐπὶ χεῖράς μου ἐξουσίας. Ἀχ! φίλε· κάμε γνωστὸν εἰς ὅλην
 τὴν Εὐρώπην, εἰς ὅλην τὴν Ἑλλάδα παρόμοιον θηριώδη βαρβαρι-
 σμόν. Εἴθε οὗτος νὰ ἐρεθίσῃ κάθε Ἑλληνα καὶ νὰ ἐμπνεύσῃ τὴν ἀγίαν
 καὶ δικαίαν ἐκδίκησιν κατὰ τοῦ βαρβάρου.

Τὰς 9 τοῦ τρέχοντος 2000 στρατιῶται Αἰγύπτιοι, ὁδηγούμενοι
 ἀπὸ τὸν ἀρνησθήσαντον Σουλεϊμὰν Βέην, προστατευόμενον ἀπὸ τὸ
 πῦρ τοῦ Τουρκο-αἰγυπτιακοῦ Στόλου, ἐκτύπησεν χιλίους περίπου
 Ἑλληνας, οἱ ὅποιοι υπεράσπιζον τὴν Νῆσον, ποῦ εἶναι ἀντικρὺ τοῦ
 Νεοκάστρου. Κατ' ἀρχὰς τοὺς ἀπέκρουσαν· ἀλλὰ ὁ ἀρνησθήσαντος
 ἐπρόσταξε νὰ σιμώσουν πολλὰ πλοῖα καὶ νὰ ρίχνουν ἀκκατάπαυστα
 κανονικὰ κατὰ τῆς Νήσου, καὶ μὲ αὐτὸν τὸν τρόπον ἡμπόρεσε νὰ
 ἀπατήσῃ τοὺς Ἕλληνας καὶ νὰ τοὺς βάλῃ εἰς σύγχυσιν, οἱ ὅποιοι
 ἐκυριεύθησαν ἀπὸ φόβον καὶ ἐδόθησαν εἰς τὴν φυγὴν. Πολλοὶ ἐφυ-
 νεύθησαν καὶ ἕως 60 αἰχμαλωτίσθησαν· οἱ ἄλλοι ἐσώθησαν ἀπὸ 8
 πολεμικὰ ἑλληνικὰ πλοῖα, ὅπου ἔτυχαν εἰς τὸν λιμένα. Εἰς ταύτην
 τὴν πάλιν οἱ Ἕλληνες εὐρέθησαν εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ ἐγκαταλείψουν
 εἰς τοὺς Τούρκους μίαν ὥρϊαν γολέταν, ὠπλισμένην μὲ 4 κανόνια.
 Τὰ ὀκτὼ πλοῖα ἐσώθησαν ἐν τῷ μέσῳ τῶν κανονοβολισμῶν ὅλου τοῦ
 Τουρκο-Αἰγυπτιακοῦ Στόλου, ὁ ὅποιος ἐσχηματίζετο ἀπὸ πενηντα-
 οκτὼ κομματικά, Φρεγάδες, Κοβέτες, Δρόμωνες καὶ Γολέτας. Ἐνας
 ἑλληνικὸς Δρόμων, ὅσπερ ἀπὸ τὰ ὀκτὼ, εὐγῆκε ἀπὸ τὸ Ναυαρίνον
 καὶ ἐκτυπήθη μὲ περισσότερα ἀπὸ εἴκοσι ἐχθρικά, Γολέτας, Δρόμω-
 νες καὶ Κοβέτες· ἀλλὰ μὲ τόσον θάρρος καὶ μὲ τόσην ἐπιδεξιότη-
 τα, ὥστε τὸ ἐγκωμιάζον οἱ ἴδιοι οἱ Τούρκοι, ἐκ τῶν ὁποίων ἐφό-
 νευσε καὶ ἐπλήρωσε ὅχι ὀλίγους στρατιώτας καὶ ναύτας. Κατὰ τὴν
 πάλιν ἓνας Τουρκικὸς Δρόμων ἐτινάχθη εἰς τὸν ἕρα καὶ μίᾳ μεγάλῃ
 αἰγυπτιακῇ Γολέτᾳ ἐκάη. Τὰ πληρώματα καὶ τῶν δύο ἐχάθησαν
 σχεδὸν ὁλόκληρα, ἐκτὸς ἐπτὰ ἀνθρώπων, οἱ ὅποιοι ἐσώθησαν, ἀλλὰ
 μισοκαϋμένοι. Οἱ Τούρκοι ἐτύλλαβαν τρία πλοῖα μὲ σημαίαν ἰο-
 κήν, ὅπου εὐρέθησαν εἰς τὸν λιμένα κατὰ τὴν πάλιν, μὲ τὴν πρόφα-
 σιν ὅτι δὲν εἶχον τὰ χαρτιά των ἐν τάξει. Θὰ ὑπομείνουν τάχα οἱ
 Ἀγγλοὶ νὰ προσβάλλουν μὲ τοιοῦτον τρόπον τὴν σημαίαν των οἱ
 ζωωδέστατοι Τούρκοι; Ἀχ! Ἀμποτε νὰ κάμουν αὐστηράν ἐκδίκησιν

ὀγλίγωρα. Ἐπειτα ἀπὸ τὸ ἀτύχημα τῶν 9, χθὲς τὸ πρωὶ ὁ παστὰς ἐπρόσταξε τὰ στρατεύματά του νὰ κάμουν ἔφοδον ἐναντίον τοῦ Παλαιοῦ Ναυαρίνου· ἐκτυπήθησαν ἅμως μὲ μεγάλην ζημίαν των. Ὁ στρατηγὸς Χατζῆ-Χρήστος, ὁ ὁποῖος ἦτον ἐκεῖ κλεισμένος μὲ χιλίους περίπου, μὲ ἓνα Ἐπίσκοπον, ἓνα Διάκονον καὶ ἄλλους καπετάνους, σπρωγμένος ἀπὸ ἑλλειψιν νεροῦ καὶ τροφῶν, ἐζήτησε νὰ συνθηκολογήσῃ, καὶ ἐσυμφωνήθη νὰ καταθέσῃ ἡ Φρουρὰ τὰ ὅπλα καὶ ν' ἀποσυρθῇ εἰς τὸ ἐσωτερικὸν σῶμα καὶ ἀπείρακτη καὶ μὲ ὅλα τὰ ὑπάρχοντά της. Ἀλλὰ μόλις ἐκτάθεσαν τὰ ὅπλα, ὁ παστὰς, καταπατώντας τὴν συμφωνημένην συνθηκολόγησιν, ἐπρόσταξε νὰ πάρουν ἀπὸ τοὺς Ἕλληνας τὰ χεῖρματα, ὅπου εἶχαν, περισσότερα ἀπὸ σφράντα χιλιάδες φράγκα, ὅλα εἰς γουινέας, καθὼς καὶ ὅλα τὰ πράγματά των. Καὶ ἐκτὸς ἀπὸ ταῦτα, ἐκράτησεν ὡς αἰχμαλώτους τὸν στρατηγὸν Χατζῆ-Χρήστον, τὸν Ἐπίσκοπον, τὸν Διάκονον καὶ ἄλλους πέντε Ἕλληνας Μανιάτας.

Αὐτὸς ἐδιώρισεν τὸν θάνατον τριῶν αἰχμαλώτων, τοῦ Στρατηγοῦ Χατζῆ-Χρήστου, Μοθώνης καὶ Διακόνου του· τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ θανάτου τούτου ἀφιέρωσεν εἰς τοὺς βρδάρους ἐχθροῦς τῆς Μοθώνης. Σήμερον τὸ πρωὶ ἠκούσθησαν τρεῖς κτύποι κανονίων ἀπὸ τὸ φρούριον καὶ μερικοὶ Τούρκοι ἐβεβχίωσαν τὸν βον ἱκτρὸν τοῦ Πασᾶ, ὅτι αὐτοὶ οἱ δυστυχεῖς ἐθελκώθησαν μὲ τοιοῦτον θάνατον.

Οἱ ἐπίλοιποι Ἕλληνες τῆς Φρουρᾶς τοῦ Παλαιοῦ Ναυαρίνου ἀπελύθησαν. Μεταξὺ ἐκείνων, ὅπου αἰχμαλωτίσθησαν εἰς τὴν Νῆσον, εἶναι τρεῖς ἀξιωματικοί, ἓνας Ἀμερικανός, ἓνας Ρῶσσος καὶ ὁ τρίτος Γερμανός. Αὐτοὶ οἱ δυστυχεῖς φυλάττονται εἰς τὴν Μοθώνην, εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἀρνησιεθνοῦς Σουλεϊμὰν Βέη. Δὲν ἡμπορῶ πρὸς τὸ παρὸν νὰ ὑπάγω νὰ τοὺς ἰδῶ, διότι ὁ Πασὰς μὲ ἐπροσκάλεσε νὰ μεταβῶ εἰς τὸ στρατόπεδον τοῦ Ναυαρίνου, τὸ ὁποῖον, μὲλον ὅπου τὸ κτυποῦν ἀπὸ ξηρὰν καὶ ἀπὸ θάλασσαν, ἀντιστέκεται μὲ γενναιότητα. Θέλει νὰ κάμῃ καὶ ἄλλα δύο προχώματα, διὰ νὰ ἡμπορέσῃ νὰ τὸ καθυποτάξῃ εὐκολώτερ. Ὑπῆγα, ἀλλὰ καθὼς πάντοτε, δηλαδὴ μὲ ἀπόφασιν νὰ μὴν ἐπιβαρύνω τὴν συνείδησίν μου.

Εἰπέ μοι, Ἰωσήφ· θὰ μείνῃ τάχα ἀνεκδίκητος αὐτὸς ὁ ἄτιμος παρκαβισμὸς τῆς συνθηκολογίας τοῦ Παλαιοῦ Ναυαρίνου ;

Θὰ μείνῃ ἀνεκδίκητος ὁ ἄδικος θάνατος τοῦ Στρατηγοῦ Χατζῆ-Χρήστου, τοῦ ἁγίου Μοθώνης καὶ τοῦ Διακόνου του; Δὲν θέλει βραχὴ λοιπὸν μὲ τὸ μισρὸν αἷμα τῶν Τούρκων τὸ ἱερὸν θυσιαστήριον τῆς

βλαπτομένης Ἑλευθερίας; Ἀκούω τὴν ψυχὴν μου κατατηχομένην καὶ ζητοῦσαν ἐκδίκησιν.

Εἰδοποίησε ὅλα μου νὰ γραφόμενα εἰς τὴν Διοίκησιν τῶν Ἑλλήνων, εἰς ὅλους τοὺς φιλελευθέρους τῆς γῆς, διὰ νὰ γνωρισθῇ ἡ ἀπανθρωπία καὶ ἀνήκουστος σκληρότης τοῦ Ἱμπραήμ Πασᾶ. Τοῦτο τὸ ἀνθρωπόμορφον τέρας, το ὁποῖον ἐγκωμιάζουν ὅλοι οἱ ἀπάνθρωποι Εὐρωπαῖοι, ὅπου εὐρίσκονται εἰς τὴν δούλευσίν του, θέλει ἐξολοθρεύσῃ ὅλον τὸ ἔθνος, ὅποτε, κατ' ἐσχάτην δυστυχίαν, τὸ καθυποτάξῃ.

Ἐπιθυμῶ νὰ μὴ χρονοτριβήσῃ περισσότερον τοῦ νὰ ἐκστρατεύσῃ, καὶ νὰ μοῦ γράψῃ πρότερον, διὰ νὰ ἔλθωμεν σιμὰ σου ἐγὼ καὶ ὁ Σκάρπας. Θέλω θυσίασῃ μὲ εὐχαρίστησιν τὸ ὅ, τι μοῦ χρεωστεῖ ὁ Πασᾶς, φθάνει μόνον νὰ λάβουν τόπον αἱ ἐπιθυμίαι μου, ἐκεῖνα δηλαδὴ τοῦ νὰ ἴδω τελείως ἐξολοθρευμένον τοῦτο τὸ αἰγυπτιακὸν Στρατόπεδον καὶ ταπεινωμένην τὴν δεσποτικὴν ὑπερφηάνειαν τοῦ βαρβάρου Ἱμπραήμ.

Τὴν στιγμὴν, ὅπου σοῦ γράφω, ἐνοχλεῖται ἡ ἀκοή μου ἀπὸ τὸν κρότον τῶν κανονίων τοῦ αἰγυπτιακοῦ Στόλου κατὰ τοῦ Νεοκάστρου. Ὁ ἑλληνικὸς Στολίσκος, διὰ τὴν μικρότητα τῆς δυνάμεώς του, δὲν ἤμπορεῖ νὰ ἐμποδίσῃ αὐτὸ τὸ μεγάλον κακόν. Θεέ τῆς Δικαιοσύνης καὶ Μέγιστε Ἀρχιτέκτων τοῦ Παντός, προστάτευσον τὸν δίκαιον ἀγῶνα τῶν φιλελευθέρων ἀνδρῶν καὶ ταπεινώσον ὅλους τοὺς θηριώδεις τυράννους, τοὺς μόνους ἀσπόνδους ἐχθρούς σου!

Οἱ ὑστερινοὶ αἰχμάλωτοι τοῦ Νησίου ἐβάλθησαν εἰς τὸ ἴδιον ὑπόγειον, ὅπου ἀπέθνηκον οἱ 25 προρρηθέντες. Ἡ ἀμετάτρεπτος θέλησις τοῦ Πασᾶ ἀποβλέπει εἰς τὸ νὰ ἀποθάνωσιν ὅλοι οὗτοι οἱ δυστυχεῖς. Ὅλους τοὺς μεταφέρει ἐδῶ καὶ ἐκεῖ καταξέσχισμένους καὶ μὲ μύρια βάσανα, χειρότερα καὶ αὐτοῦ τοῦ θανάτου. Ὁ μὴ ἄμεσος θάνατος τούτων εἶναι μία πολιτικὴ τοῦ βαρβάρου. Ὡ ἀνήκουστος βαρβαρισμός!

Εἶναι βία καὶ μεγάλη ἀνάγκη νὰ ὀπλισθῶσι ταχέως τὰ ἑλληνικὰ Σώματα μὲ ὅπλα ἐφωδιασμένα μὲ λόγχας, διὰ νὰ ἤμπορῶν, ὅχι μόνον νὰ ἀντιστέκωνται εἰς τὰς προσβολὰς τοῦ Πεζικοῦ, ἀλλὰ νὰ ὑπερασπίζωνται καὶ ἀπὸ τὸ Ἱππικόν· ἐπειδὴ τὸ Ἱππικόν δὲν πολεμεῖ κανονικὰ ἀλλὰ διεσκορπισμένον, θὰ ἀποκρούεται εὐκόλως ἕνας ἀπομονωμένος ἱππεύς, ὅταν ὁ Ἕλλην στρατιώτης ἔχῃ ὅπλον μὲ λόγχην.

Ὅμοίως εἶναι μεγάλη ἀνάγκη νὰ γίνουν τὸ ὀλιγώτερον δώδεκα τάγματα Πεζικοῦ, καὶ ἄς εἶναι μικρά, διὰ νὰ ἤμπορῶν ν' ἀντιστέκω-

νται κανονικά εἰς τὰς κανονικὰς προσβολάς, καὶ διὰ τὴν ἡμπορέσουν μὲ τακτικὰ στρατεύματα νὰ νικήσουν τοὺς ἀνοήτους αἰγυπτίους, ὅπου δὲν ἔχουν καμμὶν ἄλλην ἀξίαν, παρὰ ἐκείνην, ὅπου τοὺς δίδει ἡ ἀγνωσία τῶν Ἑλλήνων. Μὴν ἀμελήσης, προσφιλέστατε Ἰωσήφ, αὐτὸ τὸ σημαντικώτατον κεφάλαιον. Ὁ πόλεμος δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ γίνη μὲ μόνον τὰ ἄτακτα Σώματα καὶ ἐκτὸς ἀπὸ αὐτό, τὰ τακτικὰ στρατεύματα στοιχίζουν πολὺ ὀλιγώτερον, κάμνουν ὑπηρεσίας πολὺ σπουδαιοτέρας καὶ ὑπερασπίζουσιν τὴν ἀσφάλειαν καὶ τὴν ἀνεξαρτησίαν τοῦ Κράτους καὶ περισσύτερον τῆς Ἐλευθερίας. Μεταχειρίσου λοιπὸν ὅλην τὴν ἐπιρροήν σου, διὰ νὰ σχηματίσουν ὅσον τὸ δυνατὸν ὀλιγώτερον ὅσα ἡμποροῦν τάγματα, φάλαγγας, πυροβολικοῦ, σκαπανέων, μηχανικῶν, καὶ πᾶν ὅ, τι εἶναι ἀνγκαλῶν διὰ νὰ ἐξασφαλισθῇ τὸ ἀποτέλεσμα τοῦ πολέμου.

Φώνηξε ἐντόνως καὶ ἐπιμόνως εἰς τὴν ἑλληνικὴν Διοίκησιν καὶ εἰς ὅλον τὸ ἔθνος νὰ ἀνοίξουν τοὺς ὀφθαλμούς των καὶ νὰ μὴν στέκωνται πλέον θεωρητικὴ ἀδιόφορος εἰς μίαν τοιούτην πάλην, ἥτις ἐπαπειλεῖ τὴν πολιτικὴν ὑπερξίν των. Ἐννοεῖς τὴν σπουδαιότητα τῶν παρκτηρήσεών μου, ὥστε θεωρῶ περιττὸν νὰ ἐπιμείνω περισσύτερον ἐπ' αὐτῶν.

219. (*) Ἡ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΖΑΚΥΝΘΟΥ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΝΙΚΗΤΑΡΑΝ (*)

29 Ἀπριλίου ε. π.

Παραξενευόμεθα ὅχι ὀλίγον πῶς ὁ κ. Μιχαὴλ Σισίνης ἔγραψέ τι διὰ τὴν Γενναιότητά σου, ὅτι ὀδηγεῖσσι τάχα πρὸς αὐτοῦ πρὸς ἐκδίκησιν τῆς ἰδιοτελείας καὶ πάθους. Ἡμεῖς βέβαια δι' ὧν καὶ αὐτὸς εὐχριστῶς ἐφκνέρωσε πρὸς κάποιον τινὰ Γεώργιον Σκουφον, δὲν κρίνομεν ποτέ, ὅτι ὁ μεγάλόψυχος καὶ τουρκοφάγος Νικήτας καταδέχεται, μάλιστα τώρα εἰς τοὺς κινδύνους τῆς φίλης Ἑλλάδος, νὰ τὴν κατασπαράξῃ μὲ δικηβολικὰ ἐπιχειρήματα, τὰ ὅποια ὅχι μόνον θὰ τὴν ἐνοχλήσουν, ἀλλὰ μέλλει νὰ ρίψουν διὰ παντὸς τὸ ὄνομά σου, τὸσον ἐνδοξον εἰς τὸν κόσμον ὅλον διὰ τὰς ἀγαθοεργίας σου καὶ διὰ τὸ ἄδολον τοῦ ἐνχρέτου χρακτῆρός σου. Περὶ τούτου λοιπὸν ἔχομεν χρέος νὰ σὲ τὸ γνωστοποιήσωμεν, καὶ ἡ Γενναιότης

(*) Φαίνεται ὑστερόγραφον τῆς ἀπὸ 27 Ἀπριλίου ἀνωτέρω ἐπιστολῆς πρὸς τὸν αὐτόν.

σου, όταν θελήσης καὶ μᾶς ἐμπιστευθῆς, φανέρωσέ μας τὰς ἰδέας σου καὶ σκοπούς, καὶ σοῦ τάζομεν νὰ σοῦ δώσωμεν εἰς τοῦτο τὴν ἀπόκρισιν μὲ εἰλικρίνειαν καὶ καθαρότητα. Σὲ ἀσπαζόμεθα ἀπὸ ψυχῆς.

(*) **220.** Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΖΑΚΥΝΘΟΥ ΠΡΟΣ Α.

ΤΣΑΜΑΔΟΝ

(Φάκελ. 2123 ἀριθ. 3026)

Πρὸς τὸν Γεναιότατον.

κ. Ἀναστάσιον Τσαμαδὸν

Εἰς Νεόκαστρον

Ἐκ Ζακύνθου τῇ 29)11 Μαΐου 1825.

Μὲ τὸ παρὸν πλοιάριον, ὅπου ἐπίτηδες στέλλεται ὁμοῦ καὶ ὁ ἄνθρωπός σας, ὅστις θέλει σᾶς ὁμιλήσῃ διὰ ζώσης, δὲν ἐκτεινόμεθα εἰς περισσότερον· ἀλλ' αὖριον, μὲ τὸν ἐρχομὸν τῶν δύο πλοιαρίων, ὅπου θέλει σᾶς σταλθῇ τὸ παζημάδι τῆς διαταγῆς σας, θέλει σᾶς εἰπώμεν εἰς πλάτος δι' ὅσα κατὰ τὸ παρὸν δὲν ἔχομεν καιρὸν νὰ ἐκτανωθῶμεν. Σᾶς παρακαλοῦμεν ὅμως, μὲ τὴν σύντομον ἐπιστροφήν τοῦ ἰδίου πλοιαρίου, νὰ μᾶς ἰδεάσετε περὶ πάντων τῶν αὐτοῦ ὀδισμάτων πρὸς πληροφориάν μας καὶ περιπλέον τὴν ἀπόκρισίν σας διὰ τὰ ὅσα εἶδη σᾶς προεπέμψαμεν. Λάβετε κατὰ τὸ παρὸν καὶ 24 μπουτίλιες ροῦμ καὶ 24 ὀρτζάδα, διὰ νὰ μετχειρισθῆτε μετὰ τοῦ ἀνδρείου κνυάρχου κυρίου Ἀνδρέου Μικρούλη εἰς ὑγείαν μας. Μὲ τὸ ἴδιον πλοιάριον, ὅπου ἐπὶ τούτου στέλλεται, παρακαλοῦμεν νὰ μᾶς πέμψῃτε καὶ τὰ τάλληρζ 741 καὶ 92 διὰ τὸ προσταλθὲν παζημάδι, ὅπου ἐστείλαμεν εἰς τὸ φρούριον τοῦ Νεοκάστρου. Καί, περιμένοντες τὴν ταχεῖαν ἀπόκρισίν σας, μένομεν μὲ ὅλην τὴν ὑπόληψιν...

* **221.** Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΖΑΚΥΝΘΟΥ ΠΡΟΣ Α. ΤΣΑΜΑΔΟΝ

(Φάκελ. 2123, ἀριθ. 3029).

Πρὸς τὸν Γεναιότατον

κ. Ἀναστάσιον Τσαμαδὸν

Εἰς Νεόκαστρον

Ἐκ Ζακύνθου τῇ 12 Μαΐου 1825 Ε. Ν.

Μὲ ἀνεκφραστον ἡδονὴν ἐδέχθημεν καὶ ἀνεγνώσαμεν τὰς ἐπιστο-

λάς σας ἀπὸ 13 καὶ 25 Ἀπριλίου παρελθόντος καὶ εἴμεθα εὐγνώμονες καὶ διὰ τὰς εὐγενεῖς καὶ ἀπὸ καρδίας ἐκφράσεις σας ὡς πρὸς ἡμᾶς καὶ διὰ τὴν ὁποῖαν μᾶς ἀποδίδετε ἐμπιστοσύνην.

Ἀκριβέσταται καὶ λεπτομερέσταται ἦσαν αἱ περιγραφαί, τὰς ὁποίας μᾶς ἐδώσατε περὶ τῶν πρaxyμάτων τοῦ Νεοκάστρου καὶ εὖρομεν προνοητικωτάτης καὶ κριτικωτάτας τὰς παρατηρήσεις σας.

Κύριε· ἡ ἐπιστολή σας εἶναι κυρίως ἐξήγησις τῆς καρδίας σας καὶ ἐκπηγάζει ἡ ζωγραφία τοῦ κακικοῦ καὶ τιμίου χαρακτηῖρός σας. Ἀνεύρομεν ἐκεῖ τὰ ἀληθῆ αἰσθημὰ ἀξίας, φρονήσεως καὶ κοσμιότητος, ἅτινα πρέπει νὰ χαρακτηρίσουν τοὺς ἀληθεῖς Ἕλληνας. Ἐν ἐνὶ λόγῳ, ἡ Ἑλλὰς ἀνεγνώρισε μέχρι τοῦδε τὴν σωτηρίαν της, ὡς καὶ ἐφεξῆς θέλει γνωρίσῃ τὴν ἀνεξαρτησίαν της καὶ δόξῃ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀπὸ τοὺς σκέπτοντας ἥρωας τὴν θαλάσσιον της δύναμιν.

Μέλλοντες νὰ δώσωμεν γενικὴν ἰδέαν περὶ τῶν πρaxyμάτων, ἅτινα δύνανται καὶ θέλουσιν δυνηθῆναι νὰ συνεργήσουν εἰς τὴν ἀσφάλειαν καὶ πρόοδον τοῦ ἐλληνικοῦ ἔθνους, ἀπεφασίσαμεν νὰ διευθύνωμεν τὴν ἐνταῦθα ἐμπερικλειομένην ἐκτεταμένην κριτικὴν πληροφορίαν, ἥτις πρέπει νὰ χρησιμεύσῃ καὶ διὰ τὸν ἀρχηγὸν τοῦ στόλου, τὸν μεγάλθυμον κ. Ἀνδρέαν Μικούλην καὶ τὴν γενναϊότητά σας· ὥστε ἐκ συμφώνου δύνασθε νὰ λάβητε πᾶν ἔγκαιρον μέτρον, τὸ ὁποῖον σχετικῶς νὰ ἀνφέρετε εἰς τὰς παρισταμένας διὰ τύτης πληροφορίας.

Περὶ δὲ τῆς καταστάσεως τῶν τῆς δυτικῆς Ἑλλάδος πρaxyμάτων, οἷς γνωστοποιούμεν, ὅτι ὁ τῆς Ρούμελης Σερρασκέρης εἶναι δοσμένος νὰ συγκεντρώσῃ ἐν στρατόπεδον ἀπὸ πολλὰς χιλιάδας· πλὴν μέχρι τοῦδε δὲν ἠδυνήθη νὰ τὸ κατορθώσῃ περισσότερον ἀπὸ δέκα. Εἰς Ἀκρηνειὴν καὶ Αἰτωλίαν διέβησαν μετὰ βίας ἕως 8000, πέντε μὲν Θρακῶν τῶν ἄνω μερῶν, τρεῖς δὲ ἁλβανῶν, οἱ ὅποιοι ἐπροχώρησαν ἕως εἰς Ἀνατολικὸν καὶ Μεσολόγγιον καὶ πολιορκοῦσιν ὁλοένα αὐτὰ τὰ δύο τῶν ἐλλήνων προπύργια. Ἐπειδὴ οἱ τοῦρκοι ἠθέλησαν νὰ καταλάβουν τὴν θέσιν τοῦ Κρουονέρου, ὅθεν ἀπώσθησαν γενναίως ἀπὸ τοὺς Ἕλληνας καὶ ἀπώλεσαν περὶ τοὺς 200.

Ὁ εἰρημένος ὅμως Σερρασκέρης περιφέρεται εἰσέτι περὶ τὰ ἡπειρωτικὰ μέρη τῆς Ἀρτίας, συνεργῶν καὶ εἰς ἄλλου στρατοῦ σύναξιν καὶ περιμένων ἀπὸ Σκόνδρου 6 χιλ., ὡς φημίζεται· πλὴν ἕως ὥρας δὲν ἐφάνησαν, ἴσως δὲ οὔτε θέλουσι φανῆναι ἐφεξῆς, ἂν, ὡς μᾶς προεγράψετε, γίνῃ ὁ ἀποκλεισμός διὰ τῶν περιμενομένων ἐλληνικῶν πλοίων.

Κύριε· βεβαιώθητε ὅτι αὐτὴ ἡ Μοῖρα τοῦ ἐλληνικοῦ στόλου εἶναι

υπέρποτε ἀνγκυλιοτάτη καὶ ὠφελιμωτάτη εἰς τὴν ἀσφάλειαν τῆς Ἑλλάδος. Τὸ ἐχθρικὸν στρατεύμα εἰς τὴν Δυτικὴν Ἑλλάδα καὶ αὕτη ἡ Ἡπειρος, καθὼς καὶ τὰ φρούρια τῶν Πατρῶν, ἤρχισαν νὰ στεροῦνται τροφῶν καὶ ἄλλων ἀνγκυζίων· μάλιστα ἐκ τῆς ἐπιστολῆς τοῦ ἰδίου Ἰσοῦφ Πασᾶ ἀπὸ Πάτραν, ὅστις γράφει πρὸς τὸν ἐνταῦθα γραμμικτὸν τοῦ νὰ προφθάσῃ ταύτην τὴν χρεῖαν. Ἀπὸ τὸ ἐμπερικλειόμενον γράμμα τοῦ κ. Μιχαὴλ Σικελιανοῦ θέλετε πληροφορηθῇ τὴν αὐτῶν κατάστασιν.

Ἐλπίζομεν δέ, ὅτι αὕτη ἡ θαλασσία Ἑλληνικὴ δύναμις, ἐπιχειρομένη μικρὰς στρατηγηματικὰς ἀποβάσεις εἰς διάφορα τῆς Ἀλβανίας μέρη, θέλει κάμῃ τὸν ἐχθρὸν νὰ ἐπιτρέψῃ εἰς ἀσφάλειαν τῶν οἰκείων του. Μὴ παύσητε λοιπὸν μὲ τὸν γνωστὸν μᾶς ἔνθερμον ζήλόν σας νὰ συγκροτῇτε τὸν τάχιστον ἐρχομὸν τῆς Ἑλληνικῆς ταύτης Μοίρας τῆς ὑποίης τὸ ὄνομα τοῦ ἀρχηγοῦ θέλετε μᾶς φανερῶσῃ, καθὼς καὶ τοὺς τρόπους, κατὰ τοὺς ὁποίους δυνάμεθα νὰ συνανταποκρινώμεθα μετ' αὐτοῦ ἀδιστακτικῶς καὶ ἐγκαίρως εἰς ὅσας ἐπιζητοῦσι περιστάσεις.

Μὲ τὸ ἴδιον πλοιάριον, μὲ τὸ ὁποῖον ἀνεχώρησεν ὁ ἀνθρωπὸς σας, σᾶς ἐγράψαμεν τὴν κίτίαν, διὰ τὴν ὁποίαν δὲν ἐπροφθάσαμεν νὰ σᾶς ἀποστείλωμεν τὰ παρόντα γράμματα μᾶς. Σᾶς εἶπομεν νὰ μᾶς στείλητε μὲ τοῦτο τὸ πλοιάριον τὰ 741 καὶ ὁδ. 92, τὰ ὁποῖα παρελάβατε δι' ἐπιταγῆς μᾶς. Σᾶς ἐπροσθέσαμεν εἰσέτι νὰ μᾶς ἀποκριθῇτε ποῖα εἶδη ἐλάβετε προλαβόντως παρὰ τοῦ ἰδίου πλοιαρίου. Ἐπὶ τοῦ παρόντος σᾶς γνωστοποιούμεν, ὅτι δι' ἐπιταγῆς σας ἀγοράσαμεν καὶ ἐφορτώσαμεν εἰς δύο ἰονικὰ πλοῖα τοῦ Πατροσπύρου Τρουμπέτα καὶ Πατροσπύρου Πλαρηνοῦ, παξημαδία κνντάρια 176 καὶ 36]44, κατὰ τὴν ἐσώκλειστον αὐτῶν ἀπόδειξιν· ὥστε θέλετε τὸ περιλάβῃ καὶ κατὰ τὴν ἐμπερικλειομένην σας ἐκτίμησιν, συνισταμένην ἀπὸ τάλληρα δίστηλα 702. 87, τὰ ὁποῖα θέλετε μᾶς ἐξχοστείλῃ ἀφεύκτως μὲ τὸ πλοιάριον, μὲ τὸ ὁποῖον σᾶς ἐστείλαμεν τὸν ἀνθρωπὸν σας Δημήτριον Πάτρα, ὁμοῦ μὲ τὰ προρρηθέντα δίστηλα 741 καὶ 92. Ὡστε ἂν τύχῃ καὶ εἴναι μισευμένον τοῦτο τὸ πλοιάριον ὅλα ταῦτα τοῦ ἀπεσταλμένου παρόντος παξημαδίου, θέλετε τὰ ἐγχειρίσῃ εἰς ἓνα ἐκ τῶν δύο, ὅποιον πρωτοελθῇ, διὰ νὰ μᾶς τὰ φέρῃ. Ἀνίσως μᾶς στείλετε λίρας στερλίνης, θέλετε τὰς λογαριάσει πρὸς 4 καὶ 3)4 δίστηλα, ὅσον ἐδῶ ἐκτιμῶνται.

Καὶ ἐπειδὴ κατὰ τὸ παρὸν δὲν εὐρέθη ἄλλη ποσότης παξημαδίου ἀπ' ἐκεῖνο ὁποῦ σᾶς στέλλεται, τὸ ὁποῖον εὐρέθη νὰ ἀγορασθῇ ἀπὸ

τοὺς κυρίους Ἀλ. καὶ Ἀν. Στεφάνου, οὕτω δὲν ἡδυνήθημεν σᾶς νὰ προβλέψωμεν τὴν λοιπὴν διωρισμένην ποσότητα.

Σᾶς ἀσπαζόμεθα ἐκ καρδίας.

*** 222 Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΖΑΚΥΝΘΟΥ ΠΡΟΣ Α. ΜΙΑΟΥΛΗΝ**

(Φάκελ. 2123 ἀριθ. 3030).

Πρὸς τὸν Γεν. ναύαρχον

κ. Ἀνδρέαν Μιαούλην

Εἰς Νεόκαστρον

Ἐκ Ζακύνθου τῇ 15 Μαΐου 1825 ἔ. ν.

Χθὲς σᾶς ἐγράψαμεν ἐκτεταμένως περὶ πάντων, καὶ εἶχαμεν σκοπὸν νὰ σᾶς ἐξαποστείλωμεν τὰ γράμματα μας μετὰ δύο πλουάρια Ἰονικὰ φορτωθέντα παξημάδι ἐξ ἐπιταγῆς τοῦ Κυρίου Ἀναστasioῦ Τζαμαδοῦ καὶ τὰ ὅποια δὲν μισεύουσι πλέον ἀπὸ φόβον τῶν, ὥστε τὸ ἀναφορτώσαμε εἰς τὸν Ἰωνικὸν μπόγον τοῦ πκτρ. Μεσσήνη, ὅστις ἐκπλέει σήμερον αὔριον διευθυνόμενος κατ' εὐθεΐαν πρὸς τὴν Γενναϊότητά της, καὶ κατὰ τὴν ἔννοιαν τῶν γραμμάτων μας νὰ ἐπιμεληθῇτε τὴν ἐνέργειαν ταύτης τῆς ὑποθέσεως.

Εὐρῶντες δὲ ταύτην τὴν εὐκαιρίαν τῆς πολεμικῆς ἀγγλικῆς φριγᾶς σᾶς γνωστοποιούμεν, καὶ ἐνταυτῷ σᾶς πρκαλοῦμεν νὰ μᾶς δώσετε πληροφορίαν τῶν διατρεξάντων καὶ διατρεχόντων Ἑλληνικῶν πρκαμάτων θαλάσσης, καὶ ξηρᾶς ἀποσταλμένην μετὰ τὸ αὐτὸ ὑποκείμενον, μετὰ τὸ ὅποῖον σᾶς ἐγχειρίζῃ τὸ παρόν· μένομεν δὲ κλ'.

223. (ΕΓΓΡΑΦΟΝ ΑΝΔΡ. ΜΙΑΟΥΛΗ)

(Φάκελ. 2123, ἀριθ. 5216).

1η Μοῖρα τοῦ Στόλου

Χθὲς πρὸς τὸ ἐσπέραι, μετὰ ἄνεμον βοηθόν, ὠρμήσαμεν διὰ μέσου τῶν Σαπιέντσων εἰς τὸν Αἰγυπτιακὸν Στόλον, τοῦ ὁποῖου μέρος, ὡς 20 μικρὰ καὶ μεγάλα πλοῖα εὐρήκαμεν ἀρχγμένα ὑπ' αὐτὸ τὸ τεῖχος τῆς Μοθώνης. Εἰς αὐτὰ ἔπεσαν γρήγορα οἱ γενναῖοι πυρπολῆταί μας

καὶ χωρὶς μεγάλην δυσκολίαν, μὲ 6 πυρπολικά, τὰ ἔκαυσαν σχεδὸν ὅλα—δύο φρεγάδας, 3 κορβέτας, 4 ἢ 5 βρίκια πολεμικὰ καὶ τ' ἄλλα φορτηγά. Ἡμεῖς ἐδιώξαμεν ἐνταυτῷ ὅσον μέρος τοῦ ἐχθρικοῦ στόλου ἦτον εἰς τὰ πανιά. Μανθάνω, ὅτι ἀπὸ τὰ καμμένα εἵναι τοῦ τυράννου τῆς Αἰγύπτου ἓν, τὸ ράζο βασέλο 54, ἄλλη φρεγάδα 36, δύο κορβέται ἀπὸ 26 κκνονιῶν, καθὼς καὶ ὅλα τὰ βρίκια.

Ἄλλ' ἡ θεία Δίκη δὲν εὐχαριστήθη ἕως αὐτοῦ νὰ κατὰτρέξῃ τὸν σκληρὸν ἐχθρόν μας. Τὸ πῦρ τῶν κιομένων ἐχύθη εἰς αὐτὸ μέσα τὸ Φρούριον, ἡ πόλις ὅλη τῆς Μοθώνης ἐφλογίζετο περίπου πέντε ὥρας, ἕως οὗ μακρόθεν εἶδαμεν ἔκρηξιν μεγαλωτάτην καὶ δὲν ἀμφιβάλλομεν, ὅτι ἀνὰφθεῖσιν ἡ μπκρουτοθήκη τοῦ Φρουρίου, ἀνέτρεψε τὰ πάντα, ὁμοῦ μὲ ὅλα ἔσως τὰ πρὸς τροφήν καὶ τὸν πόλεμον ἀναγκαῖα τοῦ αἰγυπτιακοῦ στρατεύματος, ἂν ἦσαν αὐτοῦ ἀποταμιευμένα.

224. I. ΠΕΤΑ ΠΡΟΣ ΔΙΟΝ. ΡΩΜΑΝ

(Φάκελ. 2123, ἀρ:θ. 3033).

Ἐξοχώτατε Κόμητα,

Ἐνῷ ἀνεχωρήσαμεν ἀπὸ Ριδίλον διὰ Κάπελη κατὰ τῶν ἀνταρτῶν, καθ' ὁδὸν λαμβάνω ἀπὸ τὸν γραμματέα τοῦ Ἀποστ. Κολοκοτρώνη δύο πλίкуς, διευθυνομένους πρὸς τὸν Ζαχαριάδην, τὸν μὲν ἀνοικτόν, ὅπου ἦτον διάφορα γράμματά σας, τὸν δὲ σφραγισμένον, ὅπου ἦσαν δύο γράμματα τῶν Κων Στεφάνων πρὸς τὸν Μαυροκορδάτον καὶ Ξένον. Αὐτὰ τὰ δύο τὰ διεύθυνα ἀσφαλῶς καὶ ἐπειδὴ δὲν ἦτον εἰς Καλαμάτα ὁ Μαυροκορδάτος, τὸ διεύθυναν ἀπ' ἐκεῖ διὰ Ναύπλιον. Σήμερον ἔμαθα, ὅτι ὁ Ζαχαριάδης ἐπέστρεψεν ἀπὸ Βοστίτσα εἰς Γαστούνην. Τοῦ ἔγραψα καὶ ἔστειλα ὅλα σας τὰ γράμματα, ὥστε ἐλπίζω ἀπόψε νὰ ἔλθῃ καὶ εὐθὺς νὰ μισεύσῃ διὰ νὰ σᾶς ἀνταμώσῃ. Ἀγαπητέ Κόρητα· πρὸ καιροῦ ὑστεροῦμαι φίλτρου σας· ἐγὼ μολοντοῦτο, γνωρίζων τὴν πρὸς ἐμὲ ἀγάπην σου καὶ πατριωτισμόν σου, κρίνω ἀναγκαῖον νὰ σοῦ κοινωνήσω τὰ ἀκόλουθα:

Ὁ Πρόεδρος, ἔχων τὴν γνωστὴν πληρεξουσιότητα καὶ ἐνχκαλιζόμενος τὸν Μαυροκορδάτον, ἐρέθισε μεγάλως τὰ διοικητικὰ μέλη καὶ πολλοὺς ἄλλους. Τοῦτο φανερόν, καθότι βλέπομεν, ὅτι ὅσα θε-

σπίζει ὁ Πρόεδρος, ἡ Διοίκησις ἀναιρεῖ. Ὡς πληρεξούσιος καὶ τῶν δύο στρατοπέδων, ἐψήφισεν ἀρχηγὸν ἑπτὰ ἐπαρχιῶν τὸν Κολιόπουλον διὰ Νεόκαστρον. Ἡ Διοίκ. ἀμέτως ἐψήφισεν ἄντ' αὐτοῦ τὸν Φλέσσα εἰς πέντε ἐπαρχίας, καὶ πολλὰ ἄλλα τοῦ αὐτοῦ εἴδους ἔτρεξαν, τὰ ὅποια ἴσως ἐβίασαν τὸν Πρόεδρον νὰ τρέξῃ πρὸ ἡμερῶν εἰς Ναύπλιον. Ἐκεῖ τί θέλει συμβῆ εἶναι ἀδηλον· φαίνεται ὅμως, ὅτι ἀμρότερα τὰ μέρη σκοπὸν ἔχουν νὰ ἐλευθερώσουν (τοὺς ὁποίους λέγουν ἀπὸ χθὲς ὅτι ἐλευθέρωσαν) τοὺς ἀντάρτας, πάσων ἑκαστος νὰ δειχθῇ, ὅτι ἐκ μέρους του γίνεται ἡ ἀπελευθέρωσις των, διὰ νὰ τοὺς ἔχῃ εἰς τὸ ἐξῆς πρὸς τὸ μέρος του.

“Οἱ ζητοῦν τὴν πτῶσιν τοῦ Μαυροκορδάτου· τοῦτο ἔκαμε τὴν διαίρεσιν τῆς Διοικήσεως, ὅτι ὁ Πρόεδρος τὸν ὑπερασπίζεται μεγάλως. Ἦτον ὅμως εἰς τὴν ἀκμὴν τὸ πρᾶγμα καὶ εἶναι, εἰμὴ ἂν τώρα μὲ τὸν πηγχιμὸν τοὺς εἰς Ναύπλιον λάβουν ἄλλην μορφήν τὰ πράγματα, τὸ ὅποιον δὲν εἶναι τόσον δύσκολον, καθότι ἔχομεν τριῶν λογιῶν Διοικητάς, οἱ μὲν ἀναίσθητοι καὶ ἔτοιμοι εἰς ὅσα τοὺς προβάλλῃ ἀνθρωπος, ὅστις, κατὰ τὴν ἀνύητον φαντασίαν των, εἶναι δυνατός, οἱ δὲ ἀγοράζονται ποικιλοτρόπως, καὶ οἱ τρίτοι, καλοὶ πατριῶται καὶ μὲ πνεῦμα πλὴν χωρὶς φωνήν, καθότι καὶ οἱ δύο πρῶτοι ἔπεται νὰ τοὺς εἶναι ἐναντίοι.

Ἐφάνη διαταγὴ τῆς Διοικήσεως, ἥτις ἀκυροῖ τὰς περὶ στρατολογίας προεκδοθείσας διαταγὰς· στρατεύματα ὅμως πολλὰ τρέχουν πρὸς τὸ Νεόκαστρον καὶ ἐλπίζομεν ἐντὺς ὀλίγου νὰ λάβουν καλὴν μορφήν τὰ ἐκεῖσε. Περὶ τὸ καύσιμον τοῦ Στόλου ἀκόμη δὲν ἔχομεν τελείαν πληροφορίαν. Τὸ στρατόπεδον τῶν Πατρῶν εἶναι ὥπως οὐκ ἀδύνατον, πλὴν καὶ αὐτὸ ἐντὺς ὀλίγου διορθοῦται.

Ἀγάπη με καὶ πίστευέ με πάντοτε

δι' εὐακρινῇ καὶ πρόθυμον πατριώτην

Ἰωάννης Γ. Πέτας.

τῇ 5 Μαΐου 1825 Πύργος.

Τὸν ἐξοχώτατον δόκτορα Στεφάνου προσκυνῶ, ὡς καὶ τὸν φίλτατον Δραχῶνα.

Πρὸς τὸν ἐξοχώτατον Κόμητα

Διονύσιον τὸν δὲ Ρώμα

Ζάκυνθον.

225. ΦΡ. ΚΑΡΒΕΛΛΑ ΠΡΟΣ ΚΑΝΔ. ΡΩΜΑΝ

(Ἀριθ. 90 ἐγγρ. Ἀλεξ. Ρώμα).

Mio caro Candiano.

Profittando della insoportabile e seccagginosa gentilezza del latore della presente Caldachi, vi scrivo due linee per darvi le nuove della vostra cara famiglia. Tutti stano bene, e tutti desiderano di abbracciarvi presto. Non vi valete però di questo *presto*, come altre volte faceste, per farmi meritare di nuovo il titolo d' *imprudente medico*, che io sollemente farò in tal caso i miei protesti.

Dovrei già io pure cessare dallo scrivervi, non vedendo mai comparirmi una vostra lettera, ma non lo posso fare. Ultimamente vi scrissi e vi diedi le nuove del giorno; qual non fù, mio caro, la mia rabbia quando, appena spedita la mia lettera alla posta, ecco mi si dicono delle nuove ben diverse e tristissime. Ed era in fatti vero quanto mi si disse, poichè la flotta turca ricomparve per la terza volta in Modone e potè anche fare delle operazioni tali che ora fanno essere in grande pericolo la Fortezza di Navarino, malgrado difesa col più grande valore da 1500 eroi. Non vi sorprenda anzi di sentirla rendersi, a meno che una mano divina non la difenda. A fronte di tutto ciò, mio caro, il bravo ed immortale Miauli fece sorgere per la marina Greca nuovi allori, abbruciando ai 12 Maggio s. n. una divisione intera della Flotta Egiziana, che stavasi ancorata in Modone e composta di una Gabarra, due Fregate, cinque Crovette e Brik e 13 Trasporti, i quali tutti saltarono in aria. Dopo questa segnalata vittoria, che aver deve influito sugli animi dei Turchi e dei nostri, non conosciamo quale aspetto abbiano preso le cose della terra, e su questo io confido tutte le mie speranze di veder liberata la Fortezza di Navarino, malgrado sia in potere del nemico l' isola Sfacteria e il Vecchio Navarino.

Eccovi le nuove che abbiamo. Speriamo di averne ancora migliori e Iddio protegga i suoi. Fate mille complimenti per

parte mia al S. Comuto. Portatevi bene e ricordatevi talvolta di chi vi è stato e sarà sempre

Vostro amico sincero e cordiale
Francesco Carvelàs.

Zante dalla Casa di Conte Roma
li 19 Maggio 1825. S.N.

Nicolò de Roma vi da mille baci unitamente al suo fratello Camillo e Dionisio.

(Μετάφρασις)

Ἀγαπντέ μοι Κανδιάνε.

Ἐπωφελούμενος τῆς ὀχληρᾶς καὶ ἀνυποφόρου εὐγενείας τοῦ κομιστοῦ τῆς παρούσης Χαλδᾶκη, σοὶ γράφω ὀλίγας γραμμάς, διὰ νὰ σοὶ δώσω εἰδήσεις τῆς προσφιλοῦς οἰκογενείας σου. Ὅλοι εἶναι καλὰ καὶ ὅλοι ἐπιθυμοῦν νὰ σ' ἐνγκυκλισθοῦν ταχέως. Μὴ λάβης ὅμως αὐτὸ τὸ ταχέως ὡς ἄλλοτε, διὰ νὰ μὲ παραστήσης πάλιν ἄξιον τοῦ τίτλου τοῦ ἀφρονος ἱατροῦ, διότι, ἂν τὸ πράξης, θὰ διαμαρτυρηθῶ ἐπισήμως.

Ἄφοῦ δὲν λαμβάνω ποτὲ ἐπιστολὴν σου, ἔπρεπε νὰ παύσω τοῦ νὰ σοὶ γράφω, ἀλλὰ δὲν δύναμαι ἐσχάτως σοὶ ἔγγραψα καὶ σοὶ μετέδωκα τὰ νέα τῆς ἡμέρας· πόσον ὅμως ἠγανάκτησα ὅταν, μάλιστα ἔστειλα τὴν ἐπιστολὴν εἰς τὸ Ταχυδρομεῖον, μοὶ εἶπον εἰδήσεις πολὺ διαφορετικὰς καὶ θλιβερωτάτας. Καὶ ἦσαν πράγματι ἀληθῆ ὅσα μοὶ εἶπον, διότι ὁ τουρκικὸς Στόλος ἀνεφάνη, τρίτην ἤδη φοράν, πρὸ τῆς Μοθώνης καὶ ἠδυνήθη μάλιστα νὰ προβῇ εἰς πράξεις τοιαύτας, ὥστε νὰ δικτελῇ ἤδη εἰς μέγαν κίνδυνον τὸ Φρούριον τοῦ Ναυαρίνου, καίτοι ὑπερσπίζεται γεννικίотατα ὑπὸ 1500 ἡρώων. Δὲν πρέπει μάλιστα νὰ ἐκπληγῇς, ἂν μάθης ὅτι παρεδόθη, ἐκτὸς ἂν θεὸς δάκτυλος τὸ προστατεύσῃ. Ἀντιθέτως πρὸς πάντα ταῦτα, φίλτατέ μοι, ὁ ἀνδρεῖος καὶ ἀθάνος Μιχούλης ἔκχευ' ἀνδραγαθήσων ἐκ τῶν ἐλληνικῶν θηλαστικῶν νέαι δάφναι, πυρπολήσας τῇ 12 Μαΐου ε. ν. ὀλόκληρον Μοῖραν τοῦ Αἰγυπτιακοῦ στόλου, ἥτις ἦτο ἠγυροβολημένη ἐν Μοθώνῃ· συνέκειτο δὲ ἀπὸ ἐν Τρίστον, δύο Φριγάδας, πέντε Κροβέτας καὶ Βρίκια καὶ 13 ὑπλιταγωγὰ, τὰ ὅποια ἀνετινάχθησαν ὅλα. Μετὰ τὴν σημαντικὴν τυχὴν νίκην, ἥτις θὰ ἐπιδράσῃ εἰς τὸ ἠθικόν

τῶν Τούρκων καὶ τῶν Ἑλλήνων, δὲν ἠξεύρομεν ὁποῖον μορφὴν ἔλαβον τὰ πράγματα τῆς ξηρᾶς· ἐγὼ ὁμῶς εἰς τὸ κατόρθωμα τοῦτο βασιζώ τὰς ἐλπίδας μου, τοῦ νὰ ἰδῶμεν ἐλευθερωμένον τὸ Νεόκαστρον, καίτοι εὐρίσκονται εἰς χεῖρας τοῦ ἐχθροῦ ἡ Σφακτηρίη καὶ τὸ Παλαιὸν Ναυαρίνον.

Ἴδου αἱ εἰδήσεις, τὰς ὁποίας ἔχομεν. Ἐλπίζομεν ὅτι θὰ λάβωμεν ἀκόμη καλλιτέρας. Ὁ Θεὸς ἂς προστατεύσῃ τὸν λαόν του.

Μυρίους χειρετισμούς ἐκ μέρους μου εἰς τὸν Κ. Κομοῦτον. Ὑγίαινε καὶ ἐνθυμοῦ κἄποτε ἐκεῖνον, ὅστις εἶναι καὶ θὰ εἶναι πάντοτε

Ὁ εὐακρινὴς καὶ ἐκγάρδιος φίλος σου

Φραγκίδης Καρβελάδης

Ἐν Ζακύνθῳ, ἐκ τοῦ οἴκου τοῦ Κομ.δὲ Ρώμα

τῇ 18 Μαΐου 1825 ε. ν.

Ὁ Νικόλαος δὲ Ρώμας σοῦ δίδει χίλις φιλιὰ μαζὶ μὲ τοὺς ἀδελφούς του Κάμιλλον καὶ Διονύσιον.

226. Γ. ΚΟΥΝΤΟΥΡΙΩΤΟΥ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗΝ ΖΑΚΥΝΘΟΥ

(Φάκελ. 2123 ἀρ. 3035).

Ὅταν σᾶς ἔγραφα, ὅτι ἔπρεπε νὰ προσμείνητε πρότερον τὸ τέλος τῆς ἐκστρατείας μου καὶ ἔπειτα νὰ μὲ τιμῆσητε μὲ τὸ βραβεῖόν σας, εἶχα διδόμενα, τὰ ὁποῖα μ' ὑπαγόρευσαν παρομοίαν ἀπόκρισιν. Ὁ ἑλληνικὸς καθοπλισμὸς ἔπρεπε νὰ περάσῃ τὰς διαφόρους ἐποχάς, εἰς ὅσας καθυπεβλήθησαν αἱ ἀνάλογοι δημεγερεσίαι καὶ ἀντὶ νὰ πολιορκῶ τὰς Πάτρεις, εὐρίσκομαι τῶρα εἰς Νάυπλιον, ὅθεν ἐλπίζω νὰ ἐνεργηθῶν καλλίτερον ὅσα ἡμποροῦν νὰ μᾶς σώσουν καὶ ἀπὸ τὸν ἐφεινὸν κίνδυνον, ὁ ὁποῖος, διὰ πολλοὺς ἐσωτερικοὺς καὶ ἐξωτερικοὺς λόγους, εἶναι σοβαρώτερος ἀπὸ τοὺς περασμένους. Ἐχω ὁμῶς χρηστὰς ἐλπίδας, ὅτι θὰ ἀπκνηθῇ καὶ αὐτὸς καὶ θέλει χρησιμεύσῃ ὡς ἐνδόσιμον διὰ νὰ λάβουν τὰ ἑλληνικὰ τὴν ἀπαιτουμένην μορφὴν.

Τὰ περὶ τὸ Νεόκαστρον δυστυχῆματά μας πρέπει νὰ ἀποδοθοῦν ἐν μέρει εἰς τὰ συνετὰ καὶ καλῶς ὀργανισμένα μέτρα τοῦ ἐχθροῦ, ἀλλὰ τὸ περισσότερον εἰς τὴν ἥθικὴν κατάστασιν τοῦ ἐσωτερικοῦ μας. Τοῦτο ἀναμφιβόλως μεταβάλλεται τάχιστα καί, ὡς καὶ ἀνωτέρω

εἶπον, ἐλπίζω ὅτι θὰ ἐκβῇ πρὸς κελὸν τῆς Ἑλλάδος. Ἐγνώρισαν πλεόν καὶ οἱ τυφλώττοντες καὶ σκληροτράχηλοι τὰ αἵτια τῶν δυστυχιῶν μας, καθὼς καὶ τὰ μέσα τῆς διορθώσεώς των, καὶ ἤδη ἐστράφη ἡ προσοχὴ πάντων εἰς ταύτην τὴν κατ'ὀρθωσιν. Εἴμι δὲ εὐελπίς ὅτι καὶ ἡ Εὐγενία σας θέλετε ἐξακολουθῇ μετὰ τὸν αὐτὸν ζῆλον καὶ θέλετε μετ' ὑποχρεοῦ μετὰ τὰς συμβουλὰς καὶ εἰδήσεις σας, τὰς ὁποίας ἀγνοῶ διακτὶ μετ' ἐστερήσατε, μολονότι σᾶς ἔγραψα καὶ ἀπὸ Τριπολιτσᾶν καὶ ἀπὸ Σκάλαν τῆς Μεσσηνίας, καὶ ὅμως μέχρι τοῦδε στεροῦμαι νεωτέρων σας. Παρέπεσον αἱ ἐπιστολαὶ σας ἢ παρεξηγήθησαν τὰ γραφέντα ὑπ' ἐμοῦ; μολονότι νομίζω, ὅτι σᾶς ἔγραψα μετὰ ὅλην τὴν εἰλικρίνειαν.

Ἐγώ, Κύριοι, ἐμβῆκα εἰς τὰ πράγματα μετὰ μόνην τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ νὰ φανῶ εἰς τὸ ἔθνος χρήσιμος. Ἡμπορῶ μὲν νὰ ἀπατηθῶ, ἀλλὰ μετ' εἶναι ἀδύνατον νὰ θελήσω τὸ κακὸν ἐν γνώσει. Διὸ καὶ ἡ φιλογενεῖά σας, καθὼς καὶ κάθε ἀξίος τοῦ ἐλληνικοῦ ὀνόματος, ὀφείλετε νὰ μετ' ἐνισχύσετε εἰς τὸν μέγαν τοῦτον ἀγῶνα καὶ νὰ μετ' συνδράμετε τὸ κατὰ δύναμιν, διὰ νὰ τρέξω κοινωφελέστερον τὸ στάδιόν μου.

Στέλλονται αἱ ἀπαιτηθεῖσαι συναλλαγματικαὶ διὰ Λονδίνον καὶ δὲν ἀμφιβάλλω, ὅτι ἡ περὶ λαβὴ τῶν θέλει εὐκολύνῃ μεγάλως τὰς πράξεις τοῦ κυρίου Σεβαστοῦ, τὸν ὅποιον καὶ αὐθις συστάινω εἰς τὴν ἀγάπην καὶ προστασίαν σας.

Ὁ πρόθυμος εἰς τὰς προσταγὰς σας
Γεώργιος Κουντουριώτης

Ἐν Ναυπλίῳ 6 Μαΐου 1825

227. Α. ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΥ ΠΡΟΣ Ζ. ΒΛΑΣΤΟΝ

(Εὐρεθὲν μετὰ τῶν ἐγγράφων τοῦ Διον. Ρώμα).

(Ἀριθ. 91 ἐγγράφων Ἀλεξ. Ρώμα).

Περὶ τοῦ κυρίου Παναγιώτου Πορφυροῦ ἔμαθον τὰ περὶ τῆς ἐφετῆς μοι ὑγείας σας διὰ τοῦ ἰδίου ἐπληροφορήθη καὶ περὶ τῶν πραγμάτων σας, τῶν ὁποίων τὴν εὐτυχὴ ἔκβασιν ἠξέυρετε πόσον ἐπιθυμῶ. Ἀπὸ τὰ γραμμάτια, ποῦ φέρει ὁ αὐτὸς κύριος Πορφυρός, καὶ ἀπὸ ὅσα θέλει σᾶς εἰπεῖ, κατὰ λαμβάνετε τὴν διάθεσιν τῶν ἡμετέρων. Εὐχομαι δὲ καὶ περιστάσεις νὰ τοὺς βοηθήσουν, διὰ νὰ συντελέσουν καθὼς

ἐπιθυμοῦν εἰς τὴν ὑπόθεσίν σας, καὶ νὰ σᾶς δίδουν πραγματικὴν τὴν
φιλίαν των.

Διὰ τοῦ κομιστοῦ τῆς παρούσης ἔλαβον ἐν δέσμῃ ἀγκούδας καὶ σᾶς
εὐχαριστῶ.

Δεχθῆτε τοὺς ἐγκαρδίους μου ἀσπασμούς καὶ τὴν διχαρτύρησιν
τῶν εἰλικρινῶν φρονημάτων μου, μὲ τὰ ὅποια μένω

Πρόθυμος εἰς τοὺς ὁρισμούς σας

ἀδελφὸς καὶ φίλος

A. Μαυροκορδάτος

6 Μαΐου 1825 Ναύπλιον.

Πρὸς τὸν Εὐγενέστατον

Κύριον **Ζαχαρίαν Βλαστέον** κτλ. κτλ.

228. ΙΩΑΝΝΟΥ ΡΩΜΑΙΗ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΡΟΖΑΡΩΑ

(Ἐκ τῆς Συλλογῆς τῶν ἐγγράφων Πέτρου Ρώμα)

Modone, li 24 Maggio 1825.

Mio carissimo compare Peppino.

Rispondo particolarmente all' articolo che mi hai scritto a parte. Atteso il maledetissimo leucoma che tanta afflizione di spirito mi cagiona per timore di perdere la vista, io non posso avventurarmi ad un lungo viaggio, perchè ho di bisogno di tre mesi almeno di perfetta tranquillità e di riposo onde fare una cura radicale generale, cioè curare la massa del sangue e rinvigorir poscia e rianimare le forze dello stomaco decadute e disordinate. Con ciò ti dico assai chiaramente che non posso seguirti in America, malgrado del sommo desio che ho di visitare quell' ora interessante regione. Se conformemente a quanto ti ho domandato di sapere potrò io costà le matematiche pure insegnando, ovvero la professione dell'ingegnere civile esercitando, fare un onesto mediocre guadagno, allora acconsentendovi potrei io invece di Craziani colla tua Giggia rimanermi e quello teco condurre.

Dalla mia economia potrei alcuna cosa darti, onde tu adem-

pier possi in parte i divisamenti tuoi. «Chi vuol vadi, chi non vuol mandi» dice il proverbio, quale applicando, vivamente ti scongiuro a maneggiare da te stesso e personalmente il bramato affare di Morea. Abboccati tu con Colocotroni. La tua eloquenza militare, le tue ragioni indurranno quell' ora capo supremo delle forze greche nella Morea, e gli altri capi militari a condiscendere o farti nominare dal Governo, od a nominarti eglino stessi Istruttore del Genio, dei Zappatori e Minatori, specie di soldati, dei quali hanno eglino urgente, imperioso ed assoluto bisogno. Và dunque a trattare tu stesso tale importante affare, e non riuscendovi, prendi allora il cammino di Baltimora in America e protegga il genio della libertà Italo-Partenopea per le tue cure e coronì i generosi tuoi sforzi con indurre il Principe Achile, o somministrati tutti i mezzi che possano nel meditato progetto farvi riuscire. Io però, non te lo nascondo, vorrei che tu di preferenza ottenere potessi il bramato intento nella Grecia. Il tuo nome, le tue gesta gloriose, le cose grandi, che sarai per operare, la vicinanza del Regno di Napoli, condurrebbero presso di te moltissimi giovani regnicoli, coi quali io vorrei, anzichè compezzolati stranieri, la guerra sacra intraprendere. Avventurosi in Grecia non ci mancheranno nazionali soldati, che seguiranno le sante trecolorite Bandiere. È questo il mio voto e l' ardente mio desiderio.

Io sono assai compromesso perchè non posso senza pericolo rimanermi più oltre in questo esercito. Se otterrò il mio ritorno in Egitto, forse profitterò del parer tuo, continuerò a servire, poichè colà trovasi il mio cognato co' suoi figli e la moglie, quello stesso cognato mio che tu hai in Barcellona conosciuto, ciò però ove sgraziatamente per noi riesca l'affare della Grecia, pel quale facio i più ardenti voti. Eccoti la mia cara ed adeguata risposta.

La mia pronta venuta costà avrà luogo ove reuscir tu possi a combinare il noto affare col Governo Greco o coi nuovi capi militari Colocotroni, Nichita ed altri. Se per disgrazia tale affare manca ed io potrò costà vivere coll' esercizio della mia professione, fra due o tre mesi al più tardi sarò costà presso di te, onde rimanermi colla Giggia ad attendere

il felice tuo ritorno dall' America. Ove poi queste due speranze manchino del tutto, mi rimarrò in Egitto raccogliendo qualche dannaro dal mio impiego fino a che possa raggiungerli, essendo reduce da Baltimora, per avviarci nuovi Pelopida e Trasibuli alla liberazione della sventurata Patria nostra.

Scarpa ha scritto una lettera al colonello Gubernatis, stato altra volta al servizio della Grecia ed ora a quello del Satrapo di Egitto, onde dissuaderlo a far parte dei nuovi battaglioni, che quegli vuole in soccorso ad Ibraim Pascià suo figlio inviare. La lettera è da me stata scritta ed è accompagnata da molte, da me pure scritte. Vuole darlo alle stampe onde i Greci tutti conoscano la sorte che ad essi riserva l'Attila Modello, ed onde l' Europa tutta abbia contezza della inaudita ferocia del capitano dello Esercito Egiziano. Seconda coll' opera tua le brame sue, e fa che accordate siano da tutti i F. e B. B. C. C... Addio. Devo scrivere moltissimo e do per ciò terminare alla presente. Intanto colla usata verace tenerezza mia per te, ti abbraccio e mi soscrivo

il tuo affezionato Gompars ed amico
Giovanni Romey.

(Μετάφρασις)

Μοθώνη 24 Μαΐου 1825

Προσφιλέστατέ μοι κουμπάρε Ίωσήφ.

Ἄπαντῶ ἐπὶ τοῦ θέματος, περὶ οὗ μοι ἔγραψες ἰδιαιτέρως. Ἐνεκα τοῦ κατηρχομένου λευκώματος, τὸ ὅποτον μοι προξενεῖ ἀθυμίαν, διότι φοβοῦμαι μήπως ἀπωλέσω τὴν ὄρασιν, δὲν δύνωμαι νὰ ἐπιχειρήσω μακρὸν ταξείδιον, καθότι ἔχω ἀνάγκην τοῦλάχιστον ἐπὶ τρεῖς μῆνας πλήρους ἡσυχίας καὶ ἀναπαύσεως, ὅπως ὑποβληθῶ εἰς ριζικὴν καὶ γενικὴν θεραπείαν, δηλαδὴ νὰ διχλυθῇ ὁ ἐπὶ τοῦ ὀφθαλμοῦ ὄγκος ἐξ αἵματος, εἴτα δὲ νὰ ἀναλάβω δυνάμεις, νὰ ἐνισχυθῇ δὲ καὶ ὁ στόμαχος, ὥστις περιέπεσεν εἰς ἀνωμαλίαν καὶ κατὰπτωσιν. Διὰ τοῦτο σοὶ λέγω ἀπεριφράστως, ὅτι δὲν δύνωμαι νὰ σὲ ἀκολουθήσω

εἰς Ἀμερικὴν, πρὸς τὴν μεγάλην μου ἐπιθυμίαν, ἵνα ἐπισκεφθῶ ἐκείνην τὴν ἐνδιαφέρουσαν χώραν.

Ἐάν, συμφώνως πρὸς τὰς πληροφορίες, τὰς ὁποίας σοὶ ἐζήτησα, δυνήθῃ αὐτόθι, διδάσκων τὰ μαθηματικά, ἢ ἐξασκῶν τὸ ἐπάγγελμα τοῦ πολιτικοῦ μηχανικοῦ, ν' ἀπολαμβάνω ἐντίμως μέτριόν τινα πόρον, τότε συναινοῦντος σοῦ, ἡδυνάμην νὰ μείνω ἐγὼ ἀντὶ τοῦ Γρατσίανη μετὰ τῆς Γιγίης σου, καὶ νὰ πρὸςλάβῃς ἐκεῖνον μαζὶ σου.

Εἴμι εἰς θέσιν νὰ σοὶ δώσω τι ἐκ τῶν οἰκονομιῶν μου, ὥπως δυνήθῃς ἐν μέρει νὰ πρὸςπραγματοποιήσῃς τὰ σχέδιά σου. «Ὁποῖος θέλει πᾶει, ὅποιος δὲν θέλει μνησθεῖς» λέγει ἡ παροιμία· τὴν παροιμίαν δὲ ταύτην ἀκολουθῶν, σ' ἐξορκίζω νὰ χειρισθῇς σὺ αὐτὸς αὐτοπροσώπως τὴν ποθουμένην ὑπόθεσιν τῆς Πελοποννήσου. Συνδιαλέχθητι μετὰ τοῦ Κολοκοτρώνη. Ἡ στρατιωτικὴ εὐγλωττία σου καὶ τὰ ἐπιχειρήματά σου θὰ κάμουν αὐτὸν τὸν ἀνώτατον Ἀρχηγὸν τῶν ἐν Πελοποννήσῳ ἐλληνικῶν δυνάμεων καὶ τοὺς ἄλλους στρατιωτικοὺς ἀρχηγούς νὰ συναινέσουν, ὥπως ἡ ἐνεργήσουν ἵνα διορισθῇς πρὸς τῆς Κυβερνήσεως, ἢ σὲ ὀνομάσωσιν αὐτοὶ οὗτοι Γενικὸν Διοργανωτὴν τῶν Ἑλληνικῶν Σωμάτων, ἐμὲ δὲ Διοργανωτὴν τοῦ Μηχανικοῦ καὶ τῶν Σκαπανέων, ὧν ἔχουσιν ἀνάγκην ἐπείγουσαν, ἐπιτακτικὴν καὶ ἀπόλυτον. Ὑπαγε λοιπὸν ἵνα διαπρὸςπραγματοποιηθῇς σὺ αὐτὸς μίαν ὑπόθεσιν τοσοῦτον σημαντικὴν, ἐκὼν δὲ ἀποτυχῇς, τότε λάβε τὴν ἄγουσханεὶς Βαλτιμόρην τῆς Ἀμερικῆς καὶ πρὸςσπίσαν τὸ πνεῦμα τῆς Ἰτλο-Περθενοπαίικας ἐλευθερίας, καὶ ἐπίστεψον τοὺς γενναίους ἀγῶνας σου ἐγκρατιστῶν τῶν Πρίγκιπα Ἀχιλλέου, ἢ μετερχόμενος πᾶν μέσον δυνάμενον ν' ἀγάγῃ εἰς εὐόδωσον τοῦ σκοποῦ. Ἐγὼ ὁμῶς, δὲν σοὶ τὸ ἀποκρύπτω, ἐπεθύμουν μᾶλλον νὰ ἐπιτύχῃς τὸ ποθούμενον ἐν Ἑλλάδι. Τὸ ὄνομά σου, αἱ περὶδοξοὶ ἀνδραγαθίαι σου, τὰ μεγαλουργήματα, ἅτινα θέλει διὰπράξῃς, ἡ γειτνίαςίς τοῦ Βασιλείου τῆς Νεαπόλεως ἡθέλον ὁδηγήσῃ πλεῖστον σου πλείστους νέους ἐκ Νεαπόλεως, μεθ' ὧν ἐπεθύμουν μᾶλλον ἢ μετὰ ξένων μισθωτῶν ν' ἀναλάβωμεν τὸν ἱερὸν ἀγῶνα. Ἐν Ἑλλάδι δὲν θέλει μᾶς λείψουν ὁμοεθνεῖς στρατιῶται, οἵτινες θ' ἀκολουθήσωσι τὰς ἱερὰς τριχρόους σημαίας. Αὕτη εἶναι ἡ εὐχή μου, οὗτος ὁ ὑποκάρδιος πόθος μου.

Ὡς πρὸς ἐμέ, ἐξετέθην πολὺ, ὥστε δὲν δύνωμαι νὰ μείνω περισσότερον εἰς τοῦτο τὸ στράτευμα. Ἄν ἐπιτύχω νὰ μὲ ἀναγκάσῃ εἰς Αἴγυπτον, πιθανὸν δὲ νὰ ἐπωρεληθῶ τῆς συμβουλῆς σου, θέλει ἐξακολουθήσω νὰ ὑπηρετῶ, διότι εὐρίσκεται ἐκεῖ ὁ γυναικᾶδελφός μου μετὰ τῆς συζύγου καὶ τῶν τέκνων του, ὁ αὐτὸς ἐκεῖνος γυναικᾶδελ-

φος, τὸν ὅποιον ἐγνώρισες εἰς Βαρχελώνην· τοῦτο ὅμως, ἂν εὐδοθῇ ὁ ἀγὼν τῆς Ἑλλάδος, ὅπερ εὐχομαι διαπύρως. Αὕτη εἶναι ἡ ἀκριβῶς ἀνταποκρινομένη εἰς τὰς ἐρωτήσεις σου ἀπάντησίς μου.

Θέλω ἔλθῃ ἀμέσως αὐτόθι, ἂν κατορθώσῃς νὰ ἐπιτύχῃς τὴν γνωστὴν ὑπόθεσιν μετὰ τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως καὶ μετὰ τῶν νέων στρατιωτικῶν ἀρχηγῶν, Κολοκοτρώνη, Νικήτα καὶ τῶν ἄλλων. Ἄλλ' ἐάν, κατὰ δυστυχίαν, δὲν ἐπιτευχθῇ τοῦτο, δύναμαι ὅμως νὰ ζήσω αὐτόθι διὰ τῆς ἐξασκήσεως τοῦ ἐπαγγέλματός μου, θὰ ἔλθω ἐντὸς δύο, ἢ, τὸ πολὺ, τριῶν μηνῶν, διὰ νὰ μείνω μετὰ τῆς Γιγίας καὶ νὰ περιμείνω τὴν αἰσίαν ἐπάνοδόν σου ἐξ Ἀμερικῆς. Ἄν ὅμως ἀπωλεσθῶσιν ἀμφοτέραι αἱ ἐλπίδες αὗται, τότε θέλω μείνῃ ἐν Αἰγύπτῳ, ἐξοικονομῶν ὀλίγα χρήματα ἐκ τοῦ μισθοῦ μου μεχρισοῦ δυνηθῶ νὰ ἔλθω πλησίον σου, ὅταν ἐπανεέλθῃς ἐκ Βαλτιμόρης ὅπως βχδίσωμεν, ὡς ἄλλοι Πελοπίδαι καὶ Θρασύβουλοι, πρὸς ἀπελευθέρωσιν τῆς δυσμοίρου Πατρίδος μας.

Ὁ Σκάρπας ἔστειλεν ἐπιστολὴν πρὸς τὸν Συνταγματάρχην Γουβερνάτην, ὅστις ἄλλοτε ὑπηρέτησεν ἐν Ἑλλάδι, ἥδη δὲ εἶναι εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ Σατράπου τῆς Αἰγύπτου, ὅπως τὸν ἀποτρέψῃ τοῦ νὰ λάβῃ μέρος εἰς τὰ νέα τάγματα, τὰ ὅποια ὁ Σατράπης σκέπτεται νὰ ἀποστείλῃ εἰς βοήθειαν τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Ἰβραήμ Πασᾶ. Ἡ ἐπιστολὴ συνετάχθη παρ' ἐμοῦ, συνωδεύετο δὲ καὶ ὑπὸ πολλῶν ἄλλων, ὑπ' ἐμοῦ ἐπίσης γεγραμμένων. Θέλει νὰ δημοσιεύσῃ διὰ τοῦ τύπου, διὰ νὰ μάθωσι πάντες οἱ Ἕλληνες, ὅποιαν τύχην ἐπιφυλάσσει αὐτοῖς ὁ νέος Ἀττίλας καὶ ὅπως σύμπασα ἡ Εὐρώπη λάβῃ γνῶσιν τῆς ἀνηκούστου θηριωδίας τοῦ Ἀρχηγοῦ τοῦ Αἰγυπτιακοῦ στρατεύματος. Ὑποστήριξον διὰ τῶν ἐνεργειῶν σου τὴν ἐπιθυμίαν του καὶ ἐνέργησον, ἵνα τὴν ὑποστηρίξωσι καὶ πάντες οἱ ἀδ. καὶ κκλ. πατρ. Χαῖρε. Ἐχω νὰ γράψω πλεῖστα καὶ διὰ τοῦτο περαινῶ τὴν παρούσαν. Ἐν τούτοις μεθ' ὅλης τῆς πρὸς σέ ἐγκαρδίου τρυφερότητός μου σὲ ἀσπάζομαι, ὡς ὑποσημειοῦμαι.

Ὁ ἀφωσιωμένος σου κουμπάρος καὶ φίλος

Ἰωάννης Ρωμαῖος

229. ΝΙΚΗΤΑΡΑ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗΝ ΖΑΚΥΝΘΟΥ

(Ἐκ τῆς Συλλογῆς τῶν ἐγγράφων Πέτρου Ρώμα)

Πανευγενέστατοι Κύριοι,

Τὴν 28 τοῦ παρελθόντος, πρῶτην καὶ δευτέραν παρὰ τοῦ Μπεναρ-

εἰς Ἀμερικὴν, παρὰ τὴν μεγάλην μου ἐπιθυμίαν, ἵνα ἐπισκεφθῶ ἐκείνην τὴν ἐνδιαφέρουσαν χώραν.

Ἐάν, συμφώνως πρὸς τὰς πληροφορίες, τὰς ὁποίας σοὶ ἐξήγησα, δυνήθῃ αὐτόθι, διδάσκων τὰ μηχανικτικά, ἢ ἐξασκῶν τὸ ἐπάγγελμα τοῦ πολιτικοῦ μηχανικοῦ, ν' ἀπολαμβάνω ἐντίμως μέτριόν τινα πόρον, τότε συνκινουῦντος σοῦ, ἡδυνάμην νὰ μείνω ἐγὼ ἀντὶ τοῦ Γρατσίαν μετὰ τῆς Γιγίας σου, καὶ νὰ περπατῶς ἐκεῖνον μαζὶ σου.

Εἶμαι εἰς θέσιν νὰ σοὶ δώσω τι ἐκ τῶν οἰκονομιῶν μου, ὅπως δυνήθῃ ἐν μέρει νὰ πραγματοποιήσῃς τὰ σχέδιά σου. «Ὅποιος θέλει πάει, ὅποιος δὲν θέλει μὴνάει» λέγει ἡ παροιμία· τὴν παροιμίαν δὲ ταύτην ἀκολουθῶν, σ' ἐξορκίζω νὰ χειρισθῇς σὺ αὐτὸς αὐτοπροσώπως τὴν ποθουμένην ὑπόθεσιν τῆς Πελοποννήσου. Συνδικλέχθητι μετὰ τοῦ Κολοκοτρώνη. Ἡ στρατιωτικὴ εὐγλωττία σου καὶ τὰ ἐπιχειρήματά σου θὰ κάμουν αὐτὸν τὸν ἀνώτατον Ἀρχηγὸν τῶν ἐν Πελοποννήσῳ ἐλληνικῶν δυνάμεων καὶ τοὺς ἄλλους στρατιωτικούς ἀρχηγούς νὰ συναινέσουν, ὅπως ἡ ἐνεργήσουν ἵνα διορισθῇς παρὰ τῆς Κυβερνήσεως, ἢ σὲ ὀνομάσωσιν αὐτοὶ οὗτοι Γενικὴν Διοργανωτὴν τῶν Ἑλληνικῶν Σωμάτων, ἐμὲ δὲ Διοργανωτὴν τοῦ Μηχανικοῦ καὶ τῶν Σκαπνέων, ὧν ἔχουσιν ἀνάγκην ἐπείγουσαν, ἐπιτακτικὴν καὶ ἀπόλυτον. Ὑπαγε λοιπὸν ἵνα διαπραγματευθῇς σὺ αὐτὸς μίαν ὑπόθεσιν τοσοῦτον σημαντικὴν, ἐν δὲ ἀποτύχῃς, τότε λάβε τὴν ἄγουσιν εἰς Βαλτιμόρην τῆς Ἀμερικῆς καὶ προάσπῃς τὸ πνεῦμα τῆς Ἰταλο-Προθenoπαίας ἐλευθερίας, καὶ ἐπίστεψον τοὺς γενναίους ἀγῶνας σου ἐγκρατιστῶν τὸν Πρίγκιπα Ἀχιλλέα, ἢ μετερχόμενος πᾶν μέσον δυνάμενον ν' ἀγάγῃ εἰς εὐόδωσιν τοῦ σκοποῦ. Ἐγὼ ὅμως, δὲν σοὶ τὸ ἀποκρύπτω, ἐπεθύμουν μᾶλλον νὰ ἐπιτύχῃς τὸ ποθούμενον ἐν Ἑλλάδι. Τὸ ὄνομά σου, αἱ περὶδοξαὶ ἀνδραγαθίαι σου, τὰ μεγαλουργήματα, ἅτινα θέλει δικαπράξῃς, ἡ γειτνίαις τοῦ Βασιλείου τῆς Νεαπόλεως ἡθελον ὀδηγήσῃ πλεῖστον σου πλείστους νέους ἐκ Νεαπόλεως, μεθ' ὧν ἐπεθύμουν μᾶλλον ἢ μετὰ ξένων μισθωτῶν ν' ἀνταλλάβωμεν τὸν ἱερὸν ἀγῶνα. Ἐν Ἑλλάδι δὲν θέλει μᾶς λείψουν ὁμοεθνεῖς στρατιῶται, οἵτινες θ' ἀκολουθήσωσι τὰς ἱερὰς τριχρῆους σημαίας. Αὕτη εἶναι ἡ εὐχή μου, οὗτος ὁ ὑποκάριος πόθος μου.

Ὡς πρὸς ἐμέ, ἐξετέθην πολὺ, ὥστε δὲν δύναμαι νὰ μείνω περισσότερο εἰς τοῦτο τὸ στρατέμα. Ἄν ἐπιτύχω νὰ μὲ ἀνταλλάξουν εἰς Αἴγυπτον, πιθανὸν δὲ νὰ ἐπωρελῇθῃ τῆς συμβουλῆς σου, θέλει ἐξακολουθήσω νὰ ὑπηρετῶ, διότι εὐρίσκειται ἐκεῖ ὁ γυναικῶδες μου μετὰ τῆς συζύγου καὶ τῶν τέκνων του, ὁ αὐτὸς ἐκεῖνος γυναικάδελ-

φος, τὸν ὅποσον ἐγνώρισες εἰς Βαρκελώνην· τοῦτο ὅμως, ἂν εὐδωθῇ ὁ ἄγων τῆς Ἑλλάδος, ὅπερ εὔχομαι διαπύρως. Αὕτη εἶναι ἡ ἀκριβῶς ἀνταποκρινομένη εἰς τὰς ἐρωτήσεις σου ἀπάντησίς μου.

Θέλω ἔλθῃ ἀμέσως αὐτόθι, ἂν κατορθώσης νὰ ἐπιτύχῃς τὴν γνωστὴν ὑπόθεσιν μετὰ τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως καὶ μετὰ τῶν νέων στρατιωτικῶν ἀρχηγῶν, Κολοκοτρώνη, Νικήτα καὶ τῶν ἄλλων. Ἄλλ' ἐάν, κατὰ δυστυχίαν, δὲν ἐπιτευχθῇ τοῦτο, δύναμαι ὅμως νὰ ζήσω αὐτόθι διὰ τῆς ἐξασκήσεως τοῦ ἐπαγγέλματός μου, θὰ ἔλθω ἐντὸς δύο, ἢ, τὸ πολὺ, τριῶν μηνῶν, διὰ νὰ μείνω μετὰ τῆς Γιγίας καὶ νὰ περιμείνω τὴν αἰσίαν ἐπάνοδόν σου ἐξ Ἀμερικῆς. Ἄν ὅμως ἀπωλεσθῶσιν ἀμφοτέραι αἱ ἐλπίδες αὗται, τότε θέλω μείνῃ ἐν Αἰγύπτῳ, ἐξοικονομῶν ὀλίγα χρήματα ἐκ τοῦ μισθοῦ μου μεχρισοῦ δυνηθῶ νὰ ἔλθω πλησίον σου, ὅταν ἐπανεέλθῃς ἐκ Βαλτιμόρης ὅπως βαδίσωμεν, ὡς ἄλλοι Πελοπίδαι καὶ Θρασύβουλοι, πρὸς ἀπελευθέρωσιν τῆς δυσμοίρου Πατρίδος μας.

Ὁ Σκάρπας ἐστειλεν ἐπιστολὴν πρὸς τὸν Συνταγματάρχην Γουβερνάτην, ὅστις ἄλλοτε ὑπηρέτησεν ἐν Ἑλλάδι, ἥδη δὲ εἶναι εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ Σατράπου τῆς Αἰγύπτου, ὅπως τὸν ἀποτρέψῃ τοῦ νὰ λάβῃ μέρος εἰς τὰ νέα τάγματα, τὰ ὅποια ὁ Σατράπης σκέπτεται νὰ ἀποστείλῃ εἰς βοήθειαν τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Ἰβραῆμ Πασᾶ. Ἡ ἐπιστολὴ συνετάχθη παρ' ἐμοῦ, συνωδεύετο δὲ καὶ ὑπὸ πολλῶν ἄλλων, ὑπ' ἐμοῦ ἐπίσης γεγραμμένων. Θέλει νὰ δημοσιεύσῃ διὰ τοῦ τύπου, διὰ νὰ μάθωσι πάντες οἱ Ἕλληνες, ὅποیان τύχην ἐπιφυλάσσει αὐτοῖς ὁ νέος Ἀττίλας καὶ ὅπως σύμπασα ἡ Εὐρώπῃ λάβῃ γνῶσιν τῆς ἀνηκούστου θηριωδίας τοῦ Ἀρχηγοῦ τοῦ Αἰγυπτιακοῦ στρατεύματος. Ὑποστήριξον διὰ τῶν ἐνεργειῶν σου τὴν ἐπιθυμίαν του καὶ ἐνεργήσον, ἵνα τὴν ὑποστηρίξωσι καὶ πάντες οἱ ἀδ. καὶ καλ. πατρ. Χαῖρε. Ἐχὼ νὰ γράψω πλεῖστα καὶ διὰ τοῦτο περαίνω τὴν παροῦσαν. Ἐν τούτοις μεθ' ὅλης τῆς πρὸς σὲ ἐγκαρδίου τρυφερότητός μου σὲ ἀσπάζομαι, ὡς ὑποσημειοῦμαι.

Ὁ ἀφωσιωμένος σου κουμπάρος καὶ φίλος

Ἰωάννης Ρωμαιοῦς

229. ΝΙΚΗΤΑΡΑ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗΝ ΖΑΚΥΝΘΟΥ

(Ἐκ τῆς Συλλογῆς τῶν ἐγγράφων Πέτρου Ρώμα)

Πανευγενέστατοι Κύριοι,

Τὴν 28 τοῦ παρελθόντος, πρώτην καὶ δευτέραν παρὰ τοῦ Μπεναρ-

δάκη ἔλαβον. Παρ' αὐτῶν ἐπληροφορήθην τὰ τῆς ὑγείας σας· σᾶς εἰδοποιῶ λοιπόν, ὅτι καὶ τὰ κατ' ἡμῶν καλῶς ἔχομεν. Αἱ τοῦ ἐχθροῦ φροντίδες καθημερούσαι μ' ἔκκαμον διὰ νὰ μὴν σᾶς ἀποκριθῶ ἀμέσως, καθὼς πάλιν καὶ τώρα, διὰ τὸ στενὸν τοῦ καίροῦ, λέιπω αὐτὸ μόνον σᾶς λέγω, ὅτι ὁ Νικήτας κυχᾶται νὰ ἐπιβεβαιώσῃ, ὅτι εἶναι πατριώτης καὶ νὰ εἴπῃ εἰς ὅλους τοὺς φίλους καὶ πατριώτας, ὅτι δὲν σύρεται, κατὰ τὴν ἰδέαν μερικῶν, ἀλλὰ ἀφίνει νὰ πολυλογῇ ὁ καθείς ὅ,τι θέλῃ, δηλ.: καθὼς ὁ Γεώργιος Σκούφος καὶ τὰ λοιπὰ. Αὐτὸ ὅμως σᾶς λέγω, Ἀδελφοί, ὅτι βέβαια δὲν σύρομαι διὰ ἰδιοτελείας καὶ καπρίτσι μερικῶν, ἀλλὰ τρέχω δι' ἑποῦ ἡ Πατρίς ἔχει ἀνάγκην, ὡς τὸ ἀπέδειξεν πολλάκις. Περιεκλῶ ὅμως τοὺς Ἀδελφούς καὶ πατριώτας, διὰ νὰ ἐνεργήσωμεν ὅλοι νὰ μὴν κρύπτεται πλέον ἡ ἀλήθεια καὶ ἡ ἀρετὴ, ἀλλὰ νὰ φανερωθῇ, καὶ σᾶς βεβαιῶν ἔγὼ νὰ ἰδῶμεν πολλὰς καὶ μεγάλας τῶν Ἑλλήνων ἀνδραγαθίας.

Πανευγενέστατοι! Πάσχομεν, καὶ πάσχομεν ὅχι ὀλίγον πανταχόθεν καὶ τὸ περισσύτερον ἐδῶ, ὅντας ἐλλειπῆς ἡ ἐξοχος Ἐπιτροπὴ καὶ ἀπὸ μετρητὰ καὶ ἀπὸ γέννημα. Ἡ ἰδίᾳ Ἐπιτροπὴ σήμερον μαζοὺς στέλλει ἀνθρώπον τῆς πρὸς τοὺς αὐτοῦ πατριώτας, διὰ νὰ προτρέξωμεν, ὅπως ἡμπορέσῃ ὁ καθείς, διὰ νὰ προφθασθῶμεν. Γνωρίζω τὰς μεγάλας καὶ πολλὰς θυσίας σας· μὴν λείψετε ὅμως καὶ πάλιν νὰ φανῇτε ὅποιοι καὶ πρότερον· ὥστε καὶ λόγῳ καὶ ἔργῳ νὰ ἐνεργήσῃτε. Πανευγενέστατοι! Γνωρίζετε τί μᾶς ὠφελεῖ ἡ πύλις αὕτη. Ἰδοὺ σᾶς γίνεται γνωστὴ καὶ ἡ κατὰ τας μάς. Ὅθεν καὶ περιμένω νὰ ἰδῶ καὶ εἰς αὐτὴν τὴν δεινοτάτην περίστασιν τὸν μέγαν καὶ ἐνθερμον πατριωτισμὸν σας.

Ἐγὼ εἶμαι πάντοτε ἐδικὸς σας καὶ προστάζετέ με. Ἀμποτες νὰ εἶχα χιλίους Πελοποννησίους ἐδῶ, ἵνα τρέξω μετὰ τῶν λοιπῶν πατριωτῶν, διὰ νὰ κάμωμεν τί. Βεβαιωθῆτε ὅμως, ὅτι θέλει κάμω καὶ ἐδῶ, κατὰ τὸ ἀφεντικὸν χρέος μου, ὅ,τι ἡμπορέσω. Ἐν βίᾳ δὲ σᾶς προσκυνῶ καὶ μένω

Ὁ εὐλικρινὴς ἀδελφός σας καὶ πατριώτης
Νικήτας Σταματελόπουλος.

Ἐκ Μεσολογγίου, τῇ 15 Μαΐου 1825

Πρὸς τοὺς πανευγενεστάτους Κυρίους

Διονύσιον Κόντε Ρώμαν

Παναγιώτην Θ. Στεφάνου καὶ

Κωνσταντῖνον Δραγῶναν.

Εἰς Ζάκυνθον.

230. Η ΠΡΟΣΩΡΙΝΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΗΣ ΔΥΤ. ΕΛΛΑΔΟΣ ΠΡΟΣ ΦΡ. ΚΑΡΒΕΛΛΑΝ

(Τὸ πρωτότυπον παρὰ τῷ κ. Α. Ζῳῇ)

Φιλογενέστατε Κύριε,

Γνωρίζετε, ὅτι εἶναι ἤδη πολλαὶ ἡμέραι, ἀφ' οὗ εὐρίσκεται ὁ ἐχθρὸς ἐστρατοπεδευμένος ἄντικρυ τοῦ Μεσολογγίου καὶ τοῦ Ἀνατολικοῦ. Τὰ στρατεύματα, ὅσα ἦσαν διαμοιρασμένα εἰς ὅλην τὴν ἑκτασιν τῆς Ἑλλάδος, ἐσυναχθῆσαν εἰς τὰς δύο ταύτας πόλεις πρὸς ὑπεράσπισιν αὐτῶν. Ἡ Σ. Διοίκησις διώρισε καὶ ἄλλα στρατεύματα νὰ περάσουν ἀπὸ τὴν Πελοπόννησον εἰς τὴν Δυτ. Ἑλλάδα, διὰ νὰ κτυπήσουν τὸν ἐχθρόν. Διὰ νὰ ἐξοικονομῶνται ὅλα ταῦτα τὰ στρατεύματα ἔστειλεν αὐτοῦ τὸν Κύριον Μ. Σεβαστόν, διορίσασα αὐτὸν νὰ μᾶς προμηθεύσῃ τὰς ἀναγκαίας τροφάς. Ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ προμήθεια αὕτη ἔχει νὰ γενῇ ἀπὸ τὴν ἐξαργύρωσιν τινῶν συναλλαγματικῶν, τὰς ὁποίας ἡ Διοίκησις ἀπεφάσισε νὰ στείλῃ πρὸς αὐτὸν καὶ αἱ συναλλαγματικαὶ αὗται δὲν εἶχαν φθάσει μέχρι τῆς 6 τοῦ παρόντος εἰς χεῖράς του, ἡμεῖς δὲν ἐλάβαμεν ἀπὸ αὐτοῦ, καθὼς ἴσως δὲν ἀγνοεῖτε, εἰμὴ πολλὰ ὀλίγας τροφάς· καὶ ἂν δὲν ἐγίνετο αὕτη ἡ προμήθεια ἀλευρίου, διὰ νὰ οἰκονομηθῇ ὀλίγας ἡμέρας ἡ ζωοτροφία τῶν στρατευμάτων, αἱ δύο πόλεις ἔμεναν χωρὶς προστασίαν καὶ ὑπεράσπισιν. Ἀλλ' ἡ προμήθεια αὕτη ἦτον ὀλιγοήμερος, ὡς εἶρηται, καὶ εὐρισκόμεθα πάλιν εἰς στενοχωρίαν. Οἱ στρατιῶται δὲν θέλουν μόνον ψωμί, θέλουν καὶ προσφάγι, καὶ ἡμεῖς μήτε τὸ ἐν μήτε τὸ ἄλλο δὲν ἔχομεν τὸν τρόπον νὰ οἰκονομήσωμεν· καὶ ὡς τόσον, ἂν δὲν γένη πρόνοια, αἱ δύο πόλεις κινδυνεύουν νὰ μείνουν εἰς τὴν διάκρισιν τοῦ ἐχθροῦ. Ἡ γνωστὴ φιλογένεια τῶν γενναίων Ζακυνθίων μᾶς ἔκαμενὰ προστρέξωμεν εἰς τὸν πατριωτισμὸν των. Ἐγράψαμεν πρὸς τοὺς Κυρίους Κόμητα Ρώμην, Κόμητα Λογυθέτην, Κόμητα Κουερτίνον καὶ τὸν εὐγενέστατον ἱατρὸν Βουτόν καὶ Α, Α. Στεφάνου, παρκαλοῦντες αὐτοὺς νὰ δανείσουν τὸν Σεβαστὸν τοῦλάχιστον 10 χιλ. κολωνάτα μὲ ἀποδεικτικά, τὰ ὅποια θέλουν γνωρισθῇ ἀπὸ τὴν Ἐπιτροπὴν καὶ τὰ ὅποια θέλουν πληρωθῇ εὐθὺς ἀφ' οὗ φθάσουν αὐτοῦ αἱ συναλλαγματικαὶ καὶ ἐξαργυρωθῶν. Δὲν ἀμφιβάλλομεν, ὅτι ἐκείνοι, οἵτινες ἐβοήθησαν πάντοτε τὴν Δυτ. Ἑλλάδα κινδυνεύουσιν, θέλουν τὴν συνδράμῃ καὶ τώρα, ὅτε ὁ κίνδυνος εἶνε μεγάλητερος παρὰ ποτε,

Φιλογενέστατε Κύριε ! Αἱ σημαντικαὶ πρὸς τὴν Πατρίδα ἐκδου-
λεύσεις Σας εἶναι γνωσταὶ ἤδη εἰς τὸ Πανελλήνιον, καὶ ὁ λαὸς τῆς
Δυτικῆς Ἑλλάδος κατ' ἐξοχὴν πνέει αἰσθήματα βαθυτάτης εὐγνω-
μοσύνης δι' ὅσα ἐπράξατε ὑπὲρ αὐτῆς. Ἐνεργήσατε, παρκαλοῦμεν
θερμῶς, καὶ ταύτην τὴν φορὰν, διὰ νὰ ἐπιτύχωμεν εἰς τὴν ζήτησιν
μας καὶ νὰ ἀπαντηθῇ ἡ κατεπείγουσα ἀνάγκη. Ἐκτὸς τῶν ρηθέντων
Κυρίων παρκαινήσατε καὶ ἄλλους φιλογενεῖς, διὰ νὰ κατορθωθῇ εὐ-
κολώτερα τὸ δάνειον. Ὁ κίνδυνος, ἀδελφέ, εἶναι ἐπικείμενος καὶ δὲν
συγχωρεῖ τὴν παραμικρὰν ἀργοπορίαν. Γνωρίζετε, ὅτι ἡ Σ. Διοίκησις
εἶναι εἰς κατὰστασιν νὰ πληρώνη τὰ χρέη της καὶ πληροφορήσατε
κατὰ τοῦτο τοὺς δανειστάς.

Δι' ὅ,τι θέλετε πράξῃ, Κύριε, καὶ εἰς ταύτην τὴν δεινοτάτην
περίστασιν ὑπὲρ τῆς Κοινῆς Σωτηρίας, θέλετε προσθέτῃ ἀκόμη πε-
ρισσότερον, ἂν εἶναι δυνατὸν νὰ προστεθῇ τι, εἰς τὴν εὐγνωμοσύνην
ἔλου τοῦ ἔθνους, καὶ ἐξόχως τῶν Δυτικοελλαδικῶν.

Μένομεν μὲ τὸ προσῆκον σέβας καὶ τὴν ξεχωριστὴν ὑπόληψιν .

15 Μαΐου 1825. Μεσολόγγιον.

Ἡ Διευθ. τὰ τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδος Προσωρινὴ Ἐπιτροπὴ

Οἱ Ἀδελφοί Σας

(Ιω. Παπαδιαμαντόπουλος

Γεώργιος Καναδὸς

Δ. Θέμελης

Ὁ Γεν. Γραμματεὺς

Φ. Πλητῆς.

Πρὸς τὸν Εἰσχωτάτον

Κύριον Φραγκίσκον Καρβελλᾶν κτλ. κτλ.

Εἰς Ζάκυνθον.

231. ΙΩΑΝΝΟΥ ΡΩΜΑΙΗ ΙΠΟΣ ΤΟΝ ΡΟΖΑΛΩΛ

(Φάκελ. 2123, ἀριθ. 3693 καὶ 3694).

Li 28 Maggio 1825.

Li 12 dell' andante la Guarnigione di Navarino ha diman-
dato di capitolare, perchè priva di speranza di essere più
oltre soccorsa in viveri e di munizioni di guerra. Dopo di
varj parlamenti è stato convenuto, che la Guarnigione depo-
sitando le armi sarebbe sopra bastimenti europei trasportata

a Galamata sotto la scorta di due Golette di guerra, una Francese ed Austriaca l' altra. Li 23 la Piazza di Navarino è stata evacuata dai Greci ed il Vizir Ibraim Pascià, violando le fatte convenzioni, ha ritenuto prigioniero uno dei figli Pietro Bei, che funzionava da Comandante, ed il General Iatraco. I vili Europei che lo circondano hanno applaudito a questa violenza ed hanno avuto la sciocca imprudenza di parlare a favore di una tale sceleratezza.

Tu mi domandi del dannaro. Ti manderò cento e sessanta talleri se mi rimanderai presto la barca. Devo riscuotere tre mesi di soldo, e siccome Patron - Demetrio è premurato di partire, così non posso per lui soddisfare quest' oggi le mie e le tue brame.

Scarpa non può seco lui venire in questo viaggio, sì perchè deve riscuotere anch' egli 3 mesi di paga, sì perchè non ha ricevuto ancora il suo assoluto congedo. Senza il minimo ritardo fa ritornar dunque Patron-Demetrio, perchè Scarpa, libero allora di sè, potrà senza tema imbarcarsi e da te liberamente venire. Egli ti darà conto de' prossimi movimenti che va ad intraprendere Ibraim Pascià. Questo ha fatto da quattro giorni partir di nuovo per Suda la sua Flotta onde imbarcare colà li sei milla Albanesi, che attende di rinforzo. Tutte le sue forze attuali disponibili ascendono a dodici milla uomini circa d' ogni arma.

Il dì dodici di questo mese Miauli ha abbruciato in questo porto una Fregata, due Corvette, due Brigantini, due Golette e cinque Trasporti, tutti Egiziani.

Rispondo ora alla tua lettera secreta articolo per articolo. Da quanto mi scrivi credo che difficilmente concluderai col Governo greco le condizioni, per le quali potremo noi due e Scarpa recarsi al suo servizio. Mavrocordato perderà la Grecia tutta e sè stesso. Egli distrugge in un baleno tante sì belle speranze.

Livron è ito in Francia per fare acquisti di arnesi militari onde armare e montare più reggimenti di Cavalleria leggera di linea. Boyer coi suoi istruisce in tutto potere gli Arabi ladroni. Si rimandano e si licenziano dal servizio Egiziano con varj protesti gl' istruttori Italiani.

Tutto deve essere in Egitto Francese. Coletti il Calabrese ha avuto jeri l' altro la sua dimissione. Scarpa l' avrà domani, o doman l' altro. Doman l' altro domanderò io pure il mio ritorno in Egitto onde guadagnare tempo e perciò danari. Se la mia domanda resterà senza effetto, chiederò allora la mia dimissione e verrò a raggiungerti in Zante, od altrove, dopo che sarò stato in Alessandria per prendere le mie paghe e le mie robe.

Scarpa dopo del ritorno di Patron-Demetrio farà quanto indichi, se ve ne sarà la possibilità.

La Flotta greca è da questi mari per ora lontana. Per me farò lo stesso quando sarà tempo. Non risparmiarò nulla senza esito, ne pure la vita mia, onde rendermi utile alla causa non solo della libertà dei Greci, ma bensì per quella di ogni altro popolo della terra.

Sento dirsi l' ex ministro della guerra della costituzione Piemontese è stato ammazzato il giorno otto di questo mese, allorchè Soleimanbei s' impadronì con due battaglioni dell' isola rimpetto Navarino.

Mavrocordato ha quì dato conoscenza ad Ibraim Pascià, che due istruttori, dei quali ignora aventuratamente il nome, hanno mandato delle istruzioni in Navarino per la difesa. Ciò dicesi comunemente in questo campo. La vile genia europea ne sospetta me per autore. Mi è dunque forza di lasciare questi Egiziani al più presto possibile, onde non perdermi senza frutto.

Il Patron-Demedrio è forzato dai Turchi, da quanto mi dice Scarpa, di mettere alla vela questa sera. Per la causa che ti ho accennato rimandamelo colla massima celerità possibile e per mandarti il danaro che voglio inviarti e per prendere Scarpa. Questo ti darà i più minuti dettagli sopra di tutto ciò che ti è necessario di sapere per ben disporre le cose tue, gli affari della guerra e la difesa della Grecia. Io chiederò dopo domani il permesso di ritornare in Egitto.

Fami sapere se hai ottenuto la ratifica delle note condizioni e dove in ogni caso io devo dall' Egitto venire a raggiungerti. Trà due mesi al più io credo di poter essere in Zante, ma se tu devi fare qualche mossa per altrove fuori che

per la Grecia, famelo tosto per mio governo sapere, onde non fare lunghi e dispendiosi viaggi.

Questo Visir, da quanto ho potuto trapellare, ha delle corrispondenze segrete e sparge l'oro per corrompere i Greci per consiglio del rinnegato. Nissi, Calamata, Tripolizza, Arcadia, Gastuni, Pyrgo ed altri luoghi, dei quali non mi ricordo il nome, mi si assicura che corrispondono col Pascià. Non mancano mai dei traditori. Fà che il Governo badi assai e pensi a fare ogni sforzo per salvare la Patria.

Riassumo le mie notizie. La Guarnigione di Navarino ha evacuato quella Piazza li 23 dell' andante. Il figlio di Pietro bei ed il Generale Iatraco, contro le fatte convenzioni, sono stati ritenuti prigionieri dal Pascià, il quale voleva fare un simile complimento ai molti marinaj Idrioti, restati in quella Piazza, ma questi hanno saputo ingannare la sua vigilanza e salvarsi. Il dì primo Maggio è giunta da Suda in questo porto la Flotta Turco-egiziana, conducente duecento buoni cavallieri con altrettanti cavalli, pressochè mille ottocento fanti e seicento animali da soma. La Flotta sudetta ha rimesso alla vela per Suda sono già quattro giorni per andare a prendere colà sei milla Albanesi, dopo l' arrivo dei quali dicesi che Ibraim Pascià comincerà le ulteriori sue operazioni contro della Morea. Se lo scelerato Mavrocordato sarà di accordo con lui, veggio in grande e vicino pericolo la bella causa della libertà dei Greci — Il dì dodici andante l' ammiraglio Miauli ha fatto saltare in aria in questo porto una fregata, due corvette, due brigantini e due golette, tutti di guerra, e cinque brigantini di trasporto — La forza attuale del Pascià ascende a dieci milla d'infanteria e due milla trappatori, artiglieria e cavalleria. Questa ultima è buonissima per la bontà de' cavalli. L' armata ha un seguito di quasi sei milla servi.

Le brame dell' amico Signor Conte de Roma sono soddisfatte coi dettagli che ti ho dato. Salutamelo caramente insieme cogli altri amici Signori Stefano e Dragona.

Il Pascià ha avuto contezza delle mie espressioni a suo riguardo, contenute nella lettera inviata al mio fratello Onofrio pei fratelli Robert.

Coletti non ha altrimenti avuto il suo congedo. Egli continua a servire il Satrapo d' Egitto.

Rimandami presto la barca per farmi avere le notizie che bramo di tua persona e perchè possa informarti del risul-
tamento della mia dimanda, e perchè l' amico Scarpa possa
celeramente recarsi presso di te. Questi, ti ripetto, deve dirti
moltissime importanti ed utili cose.

Addio, amatissimo Peppino. Vale.

(Μετάφρασις)*

Τῇ 12τῇ φθίνοντος ἡ φρουρά τοῦ Νχυαρίνου ἐζήτησε νὰ συνθηκο-
λογήσῃ, ἀπελπισθεῖσα τοῦ νὰ λάβῃ πλέον ἐπικουρίας τροφῶν καὶ
πολεμεροδίων. Μετὰ διαφόρους διαπραγματεύσεις συνεφωνήθη, ὅπως
ἡ Φρουρά, καταθέτουσα τὰ ὅπλα, διαπεραιωθῇ ἐπὶ εὐρωπαϊκῶν πλοί-
ων εἰς Καλαμάταν ὑπὸ τὴν ἐπίβλεψιν δύο πολεμικῶν, τοῦ ἐνὸς γαλ-
λικοῦ καὶ τοῦ ἐτέρου αὐστριακοῦ. Τῇ 13τῇ οἱ Ἕλληνες ἐξεκένωσαν
τὸ Φρούριον· ἀλλ' ὁ Βεζύρης Ἰμβραήμ-Πασῆς, παραβιάζων τὰ συνω-
μολογημένα, ἐκράτησεν αἰχμαλώτους ἑνα τῶν υἱῶν τοῦ Πετρόμπετη,
ὅστις ἐξετέλει χρέη φρουράρχου, καὶ τὸν Γιατράκον. Οἱ περιστοιχι-
ζοντες αὐτὸν ποταποὶ Εὐρωπαῖοι ἐπεδοκίμασαν τὴν ἀθέτησιν ταύ-
την, εἶχον δὲ καὶ τὴν μωρὰν ἀφροσύνην νὰ ὁμιλῶσιν ὑπὲρ τοιαύτης
φαιλότητος.

Μοὶ ζητεῖς χρήματα. Θέλω σοὶ πέμψῃ ἑκατὸν ἐξήκοντα τάλληρα
ἂν μοὶ ἐπαναστείλῃς ταχέως τὸ πλοιάριον. Θὰ λάβω τριῶν μηνῶν
μισθοῦς, ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ κύρ Δημήτρης βιάζεται ν' ἀναχωρήσῃ, δὲν
δύνχμαι σήμερον διὰ μέσου αὐτοῦ ν' ἀνταποκριθῶ εἰς τὴν ἐπιθυμίαν
ἐμοῦ καὶ σοῦ. Ὁ Σκάρπας δὲν δύναται νὰ ἔλθῃ μετ' αὐτοῦ τώρα, διότι
ἀφ' ἐνὸς μὲ θὰ λάβῃ καὶ ἐκεῖνος μισθοῦς τριῶν μηνῶν, ἀφ' ἐτέρου δὲ
δὲν ἔλαβεν ἀκόμῃ τὴν ἀπεριόριστον ἀδειάν του. Ἀπόστειλον ἐκ νέου
λοιπὸν ἄνευ τῆς ἐλαχίστης βραδύτητος τὸν κύρ Δημήτηρην, καὶ τότε ὁ
Σκάρπας, ἐλεύθερος πλέον, θέλει ἐπιβιβασθῇ ἀφύθως ἵνα ἔλθῃ ἐλευ-
θέρως πρὸς σέ. Αὐτὸς θὰ σέ καταστήσῃ ἐνήμερον τῶν διαβημάτων,
εἰς τὰ ὅποια θὰ προβῇ προπεχῶς ὁ Ἰβραήμ Πασῆς. Οὗτος πρὸ τες-

(*) Καὶ τούτου εὐρέθησαν μεταφράσεις, φέρουσαι τοὺς ἀριθμοὺς 3725 καὶ
3748.

σάρων ἡμερῶν διέτρεξε τὸν στόλον του ν' ἀποπλεύσῃ ἐκ νέου εἰς Σούδαν, διὰ νὰ περπαλῇ τοὺς ἐξαισχυλίους Ἀλβανούς, τοὺς ὑποίους ἀνιχνεύει ὡς ἐνίσχυσιν. Ἐπὶ τοῦ παρόντος πᾶσαι αἱ δυνάμεις τοῦ ἀνέρου χονταὶ εἰς δώδεκα χιλιάδας ἀνδρῶν παντὸς ὅπλου.

Τῇ 12τῇ λήγοντος ὁ Μισούλης ἔκαυσεν ἐντὸς τοῦ λιμένος τούτου μίαν φρεγάδαν, δύο κορβέτας, δύο δρόμονας, δύο γολέτας καὶ πέντε μετχωγικά, ὅλα αἰγυπτιακά.

Ἦδη ἀπαντῶ εἰς τὴν μυστικὴν ἐπιστολὴν σου ἄρθρον πρὸς ἄρθρον. Ἐξ ὧν μοὶ γράφεις φρονῶ, ὅτι δυσκόλως θὰ συμφωνήσῃτε μετὰ τῆς Κυβερνήσεως ἐπὶ τῶν ὅρων, ὑπὸ τοὺς ὁποίους θέλομεν δυννηθῇ οἱ δύο ἡμεῖς καὶ ὁ Σκάρπας νὰ καταταχθῶμεν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν της. Ὁ Μαυροκορδάτος θέλει ἀφηνίσῃ τὴν Ἑλλάδα ὅλην καὶ τὸν ἑαυτὸν του· αὐτὸς ἐν ριπῇ ὀφθαλμοῦ κατὰστρέφει τοσούτους καὶ τοσοῦτον ὠραίας ἐλπίδας.

Ὁ Λιβρὼν μετέβη εἰς Γαλλίαν ἵνα προμηθευθῇ στρατιωτικὰ εἶδη, ὥπως ἐνδύσῃ καὶ ὀπλίσῃ πολλὰ Συντάγματα ἐλαφροῦ ἱππικοῦ τῆς γρημμῆς. Ὁ Μποσχὲ μετὰ τῶν βοηθῶν του ἐκχυμνάζει ὅσον δύναται καλλίτερον τοὺς κλέπτας Ἀρσῆς. Ἀποπέμπονται καὶ ἀπολύονται ὑπὸ διαφόρους προφάσεις οἱ Ἰτακοὶ ἐκχυμνασταί. Τὰ πάντα ἐν Αἰγύπτῳ ἔσονται γαλλικά. Ὁ Κολέττης, ὁ ἐκ Κκλκυρίας, ἔλαβε προχθὲς τὸ ἀπολυτήριόν του. Ὁ Σκάρπας θὰ τὸ λάβῃ αὔριον ἢ μεθαύριον. Μεθαύριον θὰ ζητήσω καὶ ἐγὼ νὰ μ' ἐπικυφῶν εἰς Αἴγυπτον, διὰ νὰ κερδήσω κικρὸν καὶ διὰ τοῦ κικροῦ χρήματα. Ἄν δὲν εἰσχωσθῇ ἡ αἰτήσίς μου, τότε θὰ ζητήσω τὸ ἀπολυτήριόν μου καὶ θὰ ἔλθω νὰ σ' εὕρω εἰς Ζάκυνθον, ἢ ἀλλαχοῦ, ἀφοῦ πρῶτον μεταβῶ εἰς Ἀλεξάνδρειαν, διὰ νὰ λάβω τοὺς μισθοὺς μου καὶ τὰ πράγματα μου.

Ὅταν ἐπιστρέψῃ ὁ κύρ Δημήτρης, ὁ Σκάρπας θὰ πράξῃ κατὰ τὰς ὁδηγίας σου, ἂν τῷ εἶναι δυνατόν.

Ὁ ἐλληνικὸς Στόλος κατὰ τὸ παρὸν εἶναι μακρὰν τῶν ὑδάτων τούτων.

Τὸ κατ' ἐμὲ θέλω πράξῃ ταὐτὸ ὅταν ἔλθῃ ὁ κικρός. Δὲν θέλω φεισθῇ οὐδ' αὐτῆς τῆς ζωῆς μου, ἵν' ἀποβῶ ὠφέλιμος εἰς τὸν ἀγῶνα οὐ μόνον τῆς ἐλευθερίας τῶν Ἑλλήνων, ἀλλὰ καὶ παντὸς ἄλλου λαοῦ.

Ἀκούω διαδιδόμενον, ὅτι ὁ πρῶην ὑπουργὸς τῶν Στρατιωτικῶν τοῦ Πεδεμοντιοῦ ἐφρονεύθη τῇ 6 λήγοντος, τότε δὲ ὁ Σουλεῖμὲν βέης μετὰ δύο ταγματῶν ἐγένετο κύριος τῆς ἀπέναντι τοῦ Νκυκρίνου νήσου.

Ὁ Μαυροκορδάτος ἀνήγγειλε τῷ Ἰβραήμ. Πιστῶ, ὅτι δύο ἐκχυμνα-

στί, ὧν κατὰ σύμπτωσιν ἀγνοεῖ τὰ ὀνόματα, ἀπέστειλαν εἰς Ναυαρίνον ὁδηγίαις διὰ τὴν ἄμυναν αὐτοῦ. Τοῦτο τὸ λέγουσι πάντες ἐν τῷ στρατοπέδῳ. Τὸ ποταπὸν γένος τῶν Εὐρωπαϊῶν ὑποπτεύουσιν ἐμὲ ὡς αὐτουργόν. Ἀνάγκη λοιπὸν νὰ ἐγκαταλείψω ὅσον τάχιον τοὺς Αἰγυπτίους, διὰ νὰ μὴ ἀπωλεσθῶ δωρεάν.

Ὁ Σκάρπας μοὶ λέγει, ὅτι οἱ Τοῦρκοι ἐπέβαλον εἰς τὸν κύρ Δημήτηρην ν' ἀνχωρήσῃ ἀπόψε. Δι' οὓς λόγους σοὶ ἀνέφερα, φρόντισον νὰ μοὶ τὸν στείλῃς πάλιν ὅσον τὸ δυνατόν ταχύτερον καὶ διὰ νὰ σοὶ ἀποστείλω τὰ χρήματα, τὰ ὁποῖα ἐπιθυμῶ νὰ σοῦ στείλω, καὶ διὰ νὰ παραλάβῃ τὸν Σκάρπαν. Οὗτος θὰ σοὶ εἴπῃ λεπτομερῶς ὅλα ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα εἶναι ἐπάναγκες νὰ ἡξεύρης, διὰ νὰ κανονίσῃς καλῶς τὰ πράγματα τοῦ πολέμου καὶ τὴν ὑπεράσπισιν τῆς Ἑλλάδος.

Ἐγὼ μεθάρμιον θὰ ζητήσω τὴν ἀδειαν νὰ ἐπιστρέψω εἰς Αἴγυπτον.

Πληροφόρησόν με ἂν ἐπέτυχες νὰ γίνωσιν ἀποδεκτοὶ οἱ γνωστοὶ ὄροι, ἐν πάσῃ δὲ περιπτώσει ποῦ πρέπει νὰ ἔλθω νὰ σ' εὕρω ὅταν ἀνχωρήσω ἐξ Αἰγύπτου. Πιστεύω, ὅτι ἐντὸς δύο μηνῶν, τὸ πολὺ, θὰ εἶμαι εἰς Ζάκυνθον· ἂν ὅμως ἀπέλθῃς ἀλλαχοῦ, φρόντισον νὰ μοὶ τὸ γνωστοποιήσῃς ἐγκρίτως, διὰ νὰ μὴ ἐπιχειρήσω μακρὰ καὶ δαπανηρὰ ταξείδιον.

Ἐξ ὅσων ἡδυνήθην νὰ ἐξιχνιάσω, ὁ Βεζύρης ἔχει μυστικὰς ἀλληλογραφίας καὶ, κατὰ συμβουλήν τοῦ ἀρνησιπάτριδος, δαπανᾷ χρυσίον, ὥπως διαφθείρῃ τοὺς Ἕλληνας. Πληροφοροῦμαι μετὰ θετικότητος, ὅτι ἐκ Νησίου, Κελαμάτας, Τριπολιτσᾶς, Ἀρκαδίας, Ἰαστούνης, Πύργου καὶ ἐξ ἄλλων τόπων, ὧν δὲν ἐνθυμοῦμαι τὰ ὀνόματα, ἀλληλογραφοῦσι μετὰ τοῦ Πασᾶ. Οὐδέποτε λείπουσιν οἱ προδοταί. Ἐνέργησον, ἵνα ἡ Κυβέρνησις προσέξῃ καὶ καταβάλλῃ πᾶσαν προσπάθειαν ὥπως σώσῃ τὴν Πατρίδα.

Ἀνακεφαλαιῶ τὰς εἰδήσεις μου. Τῇ 1 Μαΐου ἀφίκετο ἐνταῦθα ἐκ Σούδας ὁ Τουρκο-Αἰγυπτιακὸς Στόλος, φέρων 200 καλοὺς ἵππεῖς μετ' ἱσχυρῶν ἵππων, 1800 περίπου πεζοὺς καὶ 600 ζῶα φορτηγά. Ὁ Στόλος πρὸ ὀκτῶ ἡμερῶν ἀπέπλευσε πάλιν εἰς Σούδαν, ἵνα παραλάβῃ 6,000 Ἀλβανούς· λέγεται δέ, ὅτι μετὰ τὴν ἀφίξιν αὐτῶν ὁ Ἰβραήμ Πασᾶς θὰ κάμῃ ἐναρξὶν τῶν περαιτέρω ἐνεργειῶν του κατὰ τῆς Πελοποννήσου. Ἄν ὁ μοχθηρὸς Μυροκοροδάτος εἶναι συνεννοημένος μετ' αὐτοῦ, βλέπω εἰς μέγαν καὶ ἐπικείμενον κίνδυνον τὸν ὑπὲρ ἐλευθερίας εὐγενῆ ἀγῶνα τῶν Ἑλλήνων. Τῇ 12 λήγοντος ὁ Ναύαρχος Μισούλης ἀνετίναξεν ἐντὸς τοῦ λιμένος τούτου μίαν φριγᾶδαν,

δύο κορβέτας, δύο δρόμους καὶ δύο γολέτας, ὅλα πολεμικά, καὶ πέντε μεταγωγικούς δρόμους. Αἱ δυνάμεις τοῦ Πκτσᾶ συμποσοῦνται κατὰ τὸ πρὸν εἰς 10 χιλ. πεζῶν καὶ εἰς 2 χιλ. σκαπανέων, πυροβολητῶν καὶ ἱππέων· τοὺς τελευταίους καθιστῶσιν ἀρίστους οἱ ἄριστοι ἵπποι. Τὸ στράτευμα ἔχει ἀκολουθίαν ἐκ σχεδὸν ἐξακισχιλίων δούλων.

Διὰ τῶν λεπτομερειῶν, ἃς σοὶ μεταδίδω, ἱκνοποιήθησαν οἱ πόθοι τοῦ φίλου Κυρίου Κόμητος δὲ Ρώμ. Διαβίβασον αὐτῷ τοὺς φιλικούς χαιρετισμούς μου, ἐπίσης δὲ καὶ εἰς τοὺς ἄλλους φίλους, Κυρίου Στεφάνου καὶ Δραγῶναν.

Ὁ Πκτσᾶς ἔμαθε τὰς περὶ αὐτοῦ ἐκφράσεις μου, αἵτινες περιείχοντο ἐν τῇ πρὸς τὸν ἀδελφόν μου Ὀνούφριον ἐπιστολῇ μου, ἣν ἀπέστειλα διὰ τῶν ἀδελφῶν Ρόβερτ.

Ὁ Κολέττη δὲν ἔλαβε τὸ ἀπολυτήριον του· ἐξακολουθεῖ δὲ μένων ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ τοῦ Σατράπου τῆς Αἰγύπτου.

Σπεῦσον νὰ μοὶ ἐπαναστείλῃς τὸ πλοιάριον, διὰ νὰ λάβω τὰς ποθυμένους εἰδήσεις σου καὶ διὰ νὰ δυνηθῶ νὰ σὲ πληροφορήσω περὶ τοῦ ἀποτελέσματος τῆς αἰτήσεώς μου· συνάμχ δὲ διὰ νὰ ἔλθῃ ταχέως πλησίον σου ὁ φίλος Σκάρπας, ὅστις, σοὶ ἐπαναλαμβάνω, θὰ σοὶ εἴπῃ πλείστα σπουδαῖα καὶ ὠφέλιμα. Ὑγείνινε, προσφιλέστατε Ἰωσήφ. Χαῖρε.

232. ΝΙΚΗΤΑΡΑ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗΝ ΖΑΚΥΝΘΟΥ

(Φάκελ. 2123 ἀρ. 3035).

Πανευγενέστατοι Ἀδελφοί,

Προχθές μὲ τὸν Ἀστυνόμον μας, σταλμένον μαζοὺς ἀπὸ τὴν ἔξοχον Ἐπιτροπὴν, σᾶς ἐφκνερῶσμεν τὰς χρεῖας μας καὶ τὴν περίστασιν, εἰς τὴν ὁποίαν εὕρισκόμεθα· ὥστε καὶ δὲν ἀμφιβάλλομεν νὰ ἰδῶμεν πάλιν καὶ αὐτὴν τὴν φορὰν, κατὰ τὴν συνήθειάν σας, τὰς ἀφθόλους συνδρομάς σας. Νῦν δὲ καὶ πάλιν σᾶς λέγομεν, ὅτι εὕρισκόμεθα εἰς τὰ ἴδια καὶ οἱ ἐχθροὶ ἄγρυπνοι μᾶς προχωροῦν διὰ τῶν χαρρακωμάτων, αὐξάνοντες τὰς μπόμπας καὶ κκνόνια των καθημερινῶς. Οἱ Ἕλληνες ὅμως ἀψηροῦν τὰς τύσας δυνάμεις καὶ ἐτοιμασίας των,

ἀλλὰ περικλῶνται διὰ νὰ ἔλθωσι. Θέλουσιν ὅμως νὰ εἶναι προβλε-
μένοι τῶν ἀνγκυρίων των, καὶ εἰς τοῦτο ἔχουσιν ὅλα τὰ δίκαια.

Μὲ τρέμουσιν πένκν καὶ θλιβερὰν φωνὴν ἀναφέροντι ἐκεῖνο, τὸ
ὅποιον αὐτὴν τὴν στιγμὴν πληροφοροῦμαι, ὅτι δηλ. τὸ Νεόκαστρον
παρέδόθη. Ἄς ἰδῶμεν λοιπόν, Ἀδελφοί, τὸ τί ἔφερον ἡ ἀσυμφωνία
καὶ τὰ ἐπακόλουθα αὐτῆς, δηλ. κυνηγίμους τῶν πατριωτῶν καὶ ἄλλα·
ἐγὼ δὲν θέλω πλέον νὰ γράφω καὶ νὰ ἀπολογοῦμαι, ἀλλὰ ἀφίνω εἰς
τοὺς καλοὺς καὶ ἐνκρέτους πατριώτας νὰ θεωρῶσι καὶ νὰ κρίνωσι.
Ἄλλο ὅμως δὲν εὐχομαι, πρὸς ὃ Κύριος νὰ δώσῃ φῶτισιν εἰς τοὺς
πατριώτας μας καὶ ἔνωσιν, διὰ νὰ ἡμπορέσωμεν νὰ βξσταχθῶμεν καὶ
νὰ νικήσωμεν. Οἱ αἵτιι, Ἀδελφοί, τῶν ἕως τῶρα συμβάντων ἃς ὤ-
ψωνται· δὲν λέγῶ πλέον τίποτες ἄλλο.

Τὰ λεμονοπορτόκλα ἤλθον καὶ εὐχριστῶ· κατὰ περίστυιν ὅμως
ἐσάπισαν ὅλα, καὶ ὑπομονή. Ἀνυπομόνως περιμένω τὰς ἐπιστολάς
σας καὶ περικλῶ νὰ μοὶ φανερώσητε καὶ κάθε νέον τῆς Εὐρώπης.
Μ' ὅλον τὸ σέβας δὲ μένω.

Ὁ Εὐλακρινὴς Ἀδελφός σας καὶ Πατριώτης
Νικήτας Σταματελόπουλος.

Ἐκ Μεσσογγίου, τῇ 19 Μαΐου 1825

Πρὸς τοὺς Πανευγενεστάτους Κυρίους

Κόντε Ρώμα

Παναγ. Θ. Στεφάνου

Κωνσταντάκη Δραγῶνα

Εἰς Ζάκυνθον.

233. ΕΚΘΕΣΙΣ (ΙΩΑΝΝΟΥ ΘΕΟΤΟΚΗ)

Κατατεθειμένη ἐν τῷ Ἀρχεῖῳ Διον. Ρώμα)

(Φάκελ. 2123, ἀριθ. 3733).

Nauplio, 20 Maggio 1825

Pregiatissimo Amico.

Conoscendo il vostro zelo per la Grecia, mi occuperò di-
pingere lo stato attuale di questa sventurata nostra Patria,
e se in questo quadro non troverete vivacità di colori, deli-
catezza di lineamenti, simetrica attitudine, favorevole di-

sposizione di soggetti, attribuitelo all' imperizia del pinello; mi studierò però darvi fedele delineazione de' personaggi che compongono il mio quadro.

Non ignoro, mio stimabile amico, la vostra interessenza per gli affari della Grecia, le vostre mosse, i vostri sacrifici, e quanto bene conoscete i protagonisti del teatro greco; mi consta ancora quanto poco essi si sono profittati dei vostri saggi consigli, ed a ragione dite in tali casi e con pari nozione sono insfugibili mali; tutto questo però, in luogo di disanimarvi, vi accendi vieppiù di fuoco patrio, onde operare al bene dell' amata Grecia.

I disastri corsi in Navarino oscurarono di troppo il nome Greco, attribuir devesi un tanto cattivo risultato dalla deficienza di un bravo condottiero, dal disamore tra Peloponnesi e Continentali, dalla mala organizzazione dell' armata, dall' inaspettata sorpresa che fecero agli Elleni gli attacchi dei da loro disprezzati Arabi, dalle saggie misure del Satrapo d' Egitto, guidato da europei capitani, dalla disciplina e perizia delle truppe arabe all' europea esercitate, dal considerevole e ben maneggiato parco dell' Artiglieria, dal ben condotto e attivo corpo di Cavalleria — cose non ancora nè vedute, nè provate dagli Elleni — in fine dalla reazione di alcuni benchè occupati al Governo, non già coll' oggetto di tradire la Patria, ma di portarla al pericolo, per poter così soddisfare le loro passioni, le basse loro vendette e per favorire gli andarti. Può la viltà di alcuni miserabili Elleni, massime intimoriti dopo i primi fatti d' armi, aver contribuito a rendere inteso il nemico sulle nostre operazioni, mai però collo scopo di danneggiare la Patria per progetto.

Profitto di una favorevole e sicura occasione che mi si presenta per compiegarvi una relazione degli affari della Grecia sino all' epoca che la scrissi, ed inoltrai a qualche amico di mia confidenza (l' esito della quale ancora ignoro.)

La Grecia, obbligata dalle sue disavventure, decise affidare pieni poteri ad un' uomo, del quale crede aver bisogno; egli, incapace per se medesimo e mal consigliato, non fece che portare l' ultimo colpo alla Patria. La sua condotta, le sue forme, la sua viltà disgustò tutti i Generali della Grecia

Continentale, seminò fra essi delle discordie e delle risse, animò in luogo di spegnere contro essi l' odio dei Peloponnesi e terminò perdendo su di essi ogni influenza ed a sua colpa la perdette pure il Governo. Consumato il metallo attraente, giudicò inutile il suo stanziamento nell' accampamento, ritornò nella sede del Governo, vi rimase pochi giorni, e con mentito pretesto di sconcertata salute si ritirò nelle domestiche pareti senza darne la demissione, attendendo più propizie combinazioni per riprendere il sedile della Presidenza. Ecco il fine della pomposa spedizione di questo plenipotenente che poteva rendere segnalati servizj alla Nazione se fosse più abile e molto più a se medesimo. Costò al patrio erario un milione e mezzo di piastre in numerario nel breve giro di quaranta giorni, senza contare gli approvvigionamenti da guerra e da bocca posti a sua disposizione. Non si occupò minimamente a sollecitare la soldatesca peloponnesiaca ad accorrere al campo; non studiò che venghi fatta opposizione ai tentativi dell' inimico; ma per delle discenzioni più violentemente accese, le truppe del Continente fuoro obbligate abbandonare improvvisamente il Peloponneso, malgrado egli ordinasse il contrario.

Aveva vicino a sè il fabbro infernale e non si accorse, come trovassi ancora acciecato malgrado più scritti e più persone gli esposero al vivo le cose. Ciò ragionevolmente dà a sospettare che un legame assai ben combinato attacca questi due esseri insieme ed un argomento di somma importanza li obbliga ad una tanto ferma unione. Le circostanze accadute e degli altri incidenti fanno confermare questi sospetti. Il tempo ed i fatti li potrà mettere al chiaro.

Ecco abortite tutte le operazioni militari contro l' inimico, ecco i protagonisti insorgenti Zaimi e Londo comparire nel Peloponneso, ecco animato il partito di reazione, composto dai stessi uomini del Governo e secondato da tutte le diramazioni dei risoltosi; ecco aumentate le calamità del Peloponneso, ecco obbligato da queste anco il partito patriotico a secondare i dannosi progetti dell' altro, ecco riprodotti nuovamente nella scena politica della Grecia tutti questi che cooperano alla perdita della Patria; ecco liberati li in Ydra

dimoranti, i quali non professano nessuna obbligazione al Governo ma solo alle sventure della Patria.

Una generale amnistia assolve tutti quanti dai commessi delitti come vedrete dall'inserto foglio) e si suppose che questo basti per ponere nell'abisso della dimenticanza il passato, delle religiose cerimonie si eseguirono per impegnare tutti alle fraterne riunioni; dei giuramenti solenni furono fatti verso Dio e verso gli uomini, onde con purità d'intenzioni accorrere alla difesa della Patria. I fatti dimostreranno quanto cadauno terrà ai dati impegni. Per dirvi il vero io ho poca confidenza su questi prestigj, conoscendo bene i disegni dei liberali, il loro sistema d'oppressione e quanto accarezzano la vendetta. Se Colocotroni fosse staccato da' nuovi parenti Deligianni e circondato da buoni patrioti, era sperabile che potesse inclinare al bene che promette. Tutto questo fu fatto non servirà, a mio credere, che ad impedire in questo momento i progetti dell'inimico, ridotto fortissimo per l'occupazione di Navarino, del quale non cesso di piangere la perdita, non tanto per la fortezza occupata, quanto per la posizione, che valerà renderlo formidabile; ma non scorrerà molto che vedrete insorgere una nuova fazione, della quale organo sarà colui, che sempre inquietò la Grecia coi suoi scismi e che imolò la parte continentale di essa ad essere divorata dalle fiamme della discordia.

Lo stato attuale delle cose dimandano di portare la salutare e perenne medicina per la salvezza della Nazione; questa ha bisogno di una radicale, e tale trovar non la possiamo che in un cangiamento di sistema politico. Se vi fosse più coltura e più virtù in Grecia, sono convinto che l'attuale sistema con alcune modificazioni poteva portare effetto. Gli avvenimenti successi, il pericolo al quale la Patria si trova, quello al quale va incontro indispensabilmente, l'impossibilità di reprimere la delapidazione, l'ingiustizia, la rapacità, la violenza, l'irriverenza, in una parola, il non poter ben sistemare le finanze, ben organizzare le truppe e meglio amministrare l'interno, mi obbligano mio malgrado cangiare pur io d'opinione e concorrere con gli altri ad adottare un sistema monarchico costituzionale.

Magna impresa per i greci, incapaci sotto ogni rapporto, non solo di conformare una tale decidente carta, ma di resistere alle intrighe di una Corte e a' laci dei cortigiani, quindi la Nazione, soggetta ad un nuovo gioco, essa però è obbligata per l'immortalità de' suoi capi a soffrirlo, per sottrarsi da quello che le sovrasta di una nuova musulmana schiavitù.

Questo grande ed importante argomento è in piena agitazione al presente, perchè voluto da tutti i partiti, calcolando ognuno di trovare in questo combinati i suoi aspiri, è pure invigorito anco per le fomentazioni date dal General Francese Roche, venuto dalla parte del Gomitato Francese con le apparenti offerte di soccorsi pecuniarij (ma come lui dice) incaricato di proporre alla Grecia il Principino d' Orleans per Sovrano, promettendo ricche assistenze dalla parte del padre, sì marittime che terrestri, e di dennaro col pieno consentimento della Francia.

La deficienza di documenti legali per dare peso alle proposizioni fatte da questo Genarale, l'attuale economica e politica relazione della Grecia verso l'Inghilterra, il desiderio di allontanare ogni discrepanza Europea, che potrebbe far ritardare il riconoscimento della nostra indipendenza, ed in conseguenza accelerare la nostra perdita, sono tutti argomenti che pongono nel più grande imbarazzo i Greci. Aggiungete a tutto questo le particolari passioni, le speranze, i progetti di predominio degli influenti, e giudicate in qual labirinto ci troviamo.

Per così dire, la massima di adottare un sistema monarchico fù abbracciata; tutte le classi concorrono a questo principio, ed il popolo annella di aver *uu affendi* piuttosto che tanti, e credo che non si tarderà fare delle mosse relative.

I buoni patrioti vorrebbero portar l'equilibrio nella bilancia, vorrebbero che in questo sistema fosse combinato e il dignitoso e l'utile della Nazione, vorrebbero che il Sovrano fosse Greco e capace a ben governarla. I sguardi di questi sono tutti rivolti verso il nostro compatriota dimorante in Svizzera; ma il partito di opposizione, alla testa del quale è Mavrocordato, al traversa tutti i mezzi onde ciò possa aver

luogo, come sino ad ora si adopra per allontanarlo dalla Grecia; conoscendo egli ed i suoi seguaci che nulla di personale si potrebbe dire e perchè non trovano materia e perchè conobbero che in generale la Nazione lo stima e lo ama, si studiano a far conoscere che questo urterebbe l' Inghilterra la quale lo crede partigiano Russo ancora, la disgusterebbe perchè temerebbe che nelle isole portar potesse qualche inquietudine; fan conoscere che non possiede alcuna ricchezza particolare per portare in Grecia tesori, frigate, soldati ect. Ecco le armi che adoperano per abbatterlo.

Visto da' patrioti che in più fanno dell' impressione questi ragionamenti, benchè destituiti di verità, e volendo reagire ai tentativi di chi vuol portare forestiero Sovrano, si occupano a fare che questo nostro concittadino venghi in Grecia con tutta sollecitudine senza attendere essere chiamato ad assisterla con letterati e ufficiali, mentre sino che Mavrocordatò è negli affari e gioca questa intriga, si dispera dal ciò ottenere. Ardendo questi di desiderio onde vederlo in Grecia, venne già da essi accreditata persona, la quale anderà espressamente a vederlo, esporgli tutte le circostanze attuali della Patria, onde se è disposto sacrificarsi per essa, non ritardi di più la sua venuta. Non si limitarono i patrioti a questo solo, riuscirono a far che si decreti la somma di otto mille uomini di truppa regolata da portarsi in Grecia, onde poter far venire tre o quattro mille dalla Svizzera (mentre per le quattro si hanno le proposizioni dall' America) e così facilitare la sua venuta non solo, ma pure in concepito progetto presentandosi accompagnato da un corpo militare ben organizzato, saranno ben attenti per profittarsi di favorevole occasione, anzi studieranno come combinarla per riuscire ad un invito legale e semplice. Questa etichetta non deve però sacrificare gli interessi della Patria, i voti dei zelanti greci ed i desiderj dei candidi patrioti, i quali nella felicità generale della Grecia calcolano anco la loro personale.

Io vi suppongo (e non credo d'errare) che siete della stessa opinione, facendo riflesso a tutte le vostre mosse, ed è per questo che senza diplomazia vi apro il mio cuore e vi paleso i sentimenti di quei buoni patrioti con i quali mi sono stret-

tamente legato. Se dunque, come non dubito, siete di questo avviso, non risparmiate nè travaglio, nè spese, non paventate pericoli, non vi disanimino difficoltà; agite perchè questo saggio uomo venghi in Grecia; lo vole il pericolo di questa, lo domanda l' onore nazionale, l' esige il decoro delle nostre isole, i sacrifici delle quali sono in obblione, lo suggerisce il nostro amor proprio.

La solà sua comparsa in Grecia basta per portare una notabile rivoluzione alle cose; i più lo desiderano, i militari lo stimano, i patrioti lo amano. Forse non permetterà la politica Europea ch' egli abbia lo scettro greco in mano, forse sarà punto l' amor proprio dei Sovrani Europei associarsi con un semplice privato, nelle vene del quale non scorre sangue reale. Allora la Grecia abbasserà la cervice e si limiterà consegnare a lui la briglia, colla quale deve essere diretto il Padrone, che nostro malgrado voranno darci, e la Grecia sfugirà così in parte il peso della sua servitù.

Senza il suo solecito arrivo in Grecia, nè questa si salva, nè monarchia Costituzionale saremo nel caso di fare, nè le catene della schiavitù potremo evitare; in conseguenza mettetevi in comunicazione con esso, siatelo con suoi fratelli (a' quali già scrissi) illuminatemi della maniera di pensare di questa famiglia, onde non marciare sull'incerto cammino; dite ad essi che non conviene abbandonare le favorevoli circostanze; quasi tredici secoli scorsero prima che così propizie si possano presentare, non conviene disprezzarle, perchè il rimorso morderà l' anima loro, ma fuori di tempo.

Prevaletevi del favore che vi procurerà la diplomatica rissa tra l' Inghilterra e la Francia su i suoi tentativi per dare il Sovrano, massime per la poco cauta condotta del General Francese con il quale sono studiatamente ben legato) e si faci che l' Inghilterra, celebre calcolatrice de' suoi interessi, trovi più questi combinabili mettendo un abile Greco al trono, che un principe appartenente ad una delle grandi Potenze Europee.

Reagite nell' Estero a tutte le infernali manovre di Mavrocordato in questo importante argomento, delle quali egli da più e più tempo si occupò e gettò le sue ancore fuori di

noi. Fate che conosca l' Europa di qual carattere egli sia, cosa egli pensi riguardo alla Grecia, quali sono i suoi progetti ambiziosi, quanti sono i mali ch'egli cagionò a questa, quante discordie egli accese tra i Greci, come questo le animò beneficamente i suoi satelliti colla delapidazione del patrio tesoro.

Per vero dire, l' attuale situazione della Grecia non è la più indugiabile per un ambizioso Principe Europeo. Essa è attaccata da ogni parte da nemici, sono spaventevoli le misure da questi adottate, pure non conviene disanimarsi; essa può avere delle risorse imprevisibili, e basta che la forza terrestre entri in emulazione con la forza marittima, soddisfi al proprio dovere, perchè la Grecia riacquisti la primiera sua gloria: in essa vi esistono tutti i materiali, non vi manca che il bravo artefice onde unire questi e formare il più indugiabile edificio.

So che nelle nostre isole vi sono più patrioti, oltre a nostri compatrioti, mettersi in relazione con essi in questo argomento di dare un capace architetto alla Grecia, questo desidererebbe della sua gloria. Fate che i più accreditati fra questi scrivano delle lettere a quelli che hanno più influenza in Grecia, ispirate ad essi il nobile sentimento di non disonorare per l' eternità il nome greco scegliendo Principe forestiero, fate ad essi sentire i vantaggi personali scegliendo un Nazionale, spaventateli con l' enorme dispendio di una Corte montata da un Principe Europeo, il quale disprezzerà la povertà nazionale per soddisfare la stolta ambizione; fate mettere sotto gli occhi la nullità alla quale saranno condannati, perchè destituiti di ogni forma sociale, d' ogni talento politico e privi d' ogni lingua; suggerite quanto questo influirà alla preservazione della Religione, alla conservazione dei costumi. non posando Corte forestiera e corrotta; fiffetete ad essi quanto ignominioso sarà per i Greci che concorrono a fare, che forestieri raccolgano le meste dei loro sacrificj e tanto sangue sparso di tanta lotta sostenuta e costituire questi loro padroni. Finalmente concludete che la Grecia ha dovere di fare un tal tentativo per essere coerente ai suoi giuramenti, ai principi adottati di voler colle stesse

sue forze e con le sue sole risorse acquistare la sua indipendenza. Se essa non sarà democratica, sarà sempre libera, quando farà una costituzione sua propria e sceglierà un nazionale per capo.

Occupatevi in unione ad altri patrioti togliere i oggetti, dei quali vi feci pocca anzi parola, sul nostro Concittadino, e soprattutto quelli delle risorse particolari, dimostrando che se la Grecia trovò a fare due prestiti avendo degl' incapaci al Governo e con un sistema mal creduto dall' Europa, come non dovrà essa sperare di trovare delle risorse, mettendo alla testa della Nazione uomo sperimentato e conosciuto e addottando un sistema più consolidato e amato dall' Europa?

Siate ben attento a non far credere che siano queste mosse settinsulari, perchè s' ingelosiranno di maniera da preferire la forestiera servitù piuttosto che la fraternità de' suoi vicini. Su ciò operate con somma scaltrezza se volete che queste operazioni facciano effetto. Occupatevi a maneggiare le classi meglio disposte, più influenti e circoscritte negli aspiri, cioè, il clero ed il militare.

Mi accorgo, la penna scorre di troppo; entusiastato dall' argomento, interessato per il buon riuscimento, non seppi frenarla. Parmi che per quanto si scriva, si scrive sempre poco in relazione all' importanza dell' argomento, e troppo scrivendo, non si può che peccare di ripetizione. Domando la vostra indulgenza per questo.

(Μετάφρασις)

Ναύπλιον, 20 Μαΐου 1825.

Ἐπίτιμς φίλε,

Γινώσκων τὸν ζῆλον ὑμῶν ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος, ἐπιχειρῶ νὰ σᾶς περιγράψω τὴν κατάστασιν τῆς δυσμοίρου πατρίδος μας· ἂν δὲ δὲν εὕρητε εἰς τὴν εἰκόνα χρωμάτων ζωηρότητα, λεπτότητα γραμμῶν, ἐπιτηδειότητα εἰς συμμετρίαν καὶ εὐάρεστον τῶν ἀντικειμένων κατὰταξιν, ἀπόδοτε τοῦτο εἰς τὴν ἀπειρίαν τοῦ χρωστικ-

ρος. Θὰ προσπαθήσω ὁμῶς νὰ σᾶς παραστήσω πιστῶς τὰ ἀποτε-
λοῦντα τὴν εἰκόνα μου πρόσωπα.

Δὲν ἀγνοῶ, ἀξιότιμε φίλε, τὸ ἐνδιαιφένον ὑμῶν περὶ τῶν πραγ-
μάτων τῆς Ἑλλάδος, τὰ διχθήματά σας καὶ τὰς θυσίας σας ἐπί-
σης δὲν ἀγνοῶ πόσον καλῶς γνωρίζετε τοὺς πρωταγωνιστάς τοῦ
ἐλληνικοῦ δράματος. Ἰνωστὸν δὲ μοὶ εἶναι πρὸς τοῦτοις πόσον ὀλί-
γον ἐπωφελήθησαν οὗτοι τῶν ὑμετέρων σοφῶν συμβουλῶν, ὥστε εὐ-
λόγως λέγετε, ὅτι τοιοῦτοτρόπως δὲν ἀποσοβοῦνται τὰ κακά. Ἀλλὰ
ταῦτα πάντα, ἀντὶ νὰ σᾶς ἀποθαρρύνωσιν, ἐξεναντίας ἔτι μᾶλλον
ἀνάπτουσιν ἐν ὑμῖν τὸ πάτριον πῦρ, ὅπως ἀγωνίζησθε ἐπ' ἀγαθῷ τῆς
προσφιλοῦς Ἑλλάδος.

Αἱ ἐν Ναυαρίνῳ ἐπισυμβᾶσκει συμφοραὶ ἡμαῦρος καὶ ὑπερβο-
λὴν τὸ Ἑλληνικὸν ὄνομα, διότι ἡ τόσον ἀπαισία ἔκβασις δέον ν'
ἀποδοθῇ εἰς τὴν ἔλλειψιν ἐνὸς ἀνδρείου ἀρχηγοῦ, εἰς τὸ μεταξὺ
Πελοποννησίων καὶ Στερεοελλαδιτῶν μῖσος, εἰς τὸν κακὸν ὀργανι-
σμὸν τοῦ στρατοῦ, εἰς τὴν ἀπροσδόκητον κατὰπληξιν, ἣν ἐνεποίη-
σεν εἰς τοὺς Ἕλληνας αἱ προσβολαὶ τῶν Ἀράβων, τοὺς ὁποίους πε-
ριεφράνουν, εἰς τὰ συνετὰ μέτρα τοῦ Σατράπου τῆς Αἰγύπτου, ὀδη-
γούμενου ὑπὸ σωματάρχων Εὐρωπείων, εἰς τὴν πειθαρχίαν καὶ πρακτι-
κὴν τῶν ἀρχαίων στρατευμάτων, εὐρωπαϊκῶς γεγυμνασμένων, εἰς
τὸ ἀξιόλογον καὶ καλῶς χειριζόμενον πυροβολικὸν των, εἰς τὸ κα-
λῶς κατηρτισμένον καὶ δραστικὸν ἱππικόν—πράγματα τὰ, ὅποια
οὔτε εἶδον, οὔτε ἐγνώρισαν ἀκόμη οἱ Ἕλληνες—καὶ τέλος εἰς τὴν
ἀντίπραξιν τινῶν, καίτοι μετεῖχον τῆς Διοικήσεως, ὅχι βεβαίως ἐπὶ
τῷ σκοπῷ τοῦ νὰ προδώσωσι τὴν Πατρίδα, ἀλλ' ὅπως ἐκθέσωσιν
αὐτὴν εἰς κινδύνους, ἵνα δύνανται οὕτω νὰ κορέσωσι τὰ πάθη των,
τὰς χαμερπεῖς ἐκδικήσεις των, καὶ ἵνα γίνωσιν εὐάρεστοι εἰς τοὺς
ἀντάρτας. Πιθανὸν ἢ δειλίᾳ μερικῶν ἐλεεινῶν Ἑλλήνων, οἵτινες
κατετρόμαξαν εὐθύς μετὰ τὰς πρώτας μάχας, νὰ συνέτεινεν εἰς τὸ
νὰ ἐπιστήσουν τὴν προσοχὴν τοῦ ἐχθροῦ ἐπὶ τῶν ἡμετέρων ἐνέργειῶν,
ὅχι ὁμῶς ὅτι σκοπίμως ἐμελέτησαν τὰ βλάψωσι τὴν Πατρίδα.

Δράττομαι τῆς παρουσιασθείσης μοι κατηλλήλου καὶ ἀσφαλοῦς
εὐκαιρίας, ὅπως σᾶς ἐσωκλείσω ἔκθεσιν τῶν ἐν Ἑλλάδι συμβάντων
μέχρι τῆς ἐποχῆς καὶ ἦν τὴν ἔγραψα καὶ τὴν ἀπέστειλα πρὸς
ἐμπιστον φίλον (ἦς τὸ ἀποτέλεσμα εἰσέτι ἀγνοῶ).

Ἡ Ἑλλάς, ἐξανγκισθείσα ὑπὸ τῶν ἀτυχημάτων, ἀπεφάσισε νὰ
περιβάλῃ διὰ πλήρους ἐξουσίας ἄνθρωπον, οὗτινος ἐφφώνει ὅτι εἶχεν
ἀνάγκην. Οὗτος, ἀνίκνος ἀφ' ἐχυτοῦ καὶ κακῶς συμβουλευόμενος,

δὲν ἔπραξεν ἄλλο, εἰμὴ νὰ καταφέρῃ κατὰ τῆς Πατρίδος τὸ ὕστατον
 τρῦμα. Διὰ τῆς διχωγῆς του, διὰ τῆς συμπεριφορᾶς του, διὰ τῆς
 δειλίας του ἀπεθάρρυνε πάντας τοὺς Στρατηγοὺς τῆς Στερεᾶς, δι-
 ἔσπειρε μετὰ αὐτῶν διχονοίας καὶ πάθη, ἐξήγειρεν ἔτι μᾶλλον
 ἀντὶ νὰ κατευνάσῃ τὸ κατ' αὐτῶν μῖσος τῶν Πελοποννησίων καὶ
 κατέληξεν εἰς τὸ ν' ἀπωλέσῃ πᾶσαν ἐπ' αὐτῶν ἐπιρροήν, καὶ ἔνεκα
 αὐτοῦ τὴν ἀπώλεσεν ὁμοίως καὶ ἡ Διοίκησις. "Ὅταν εἶδεν ὅτι ἐξη-
 τλήθη πλέον τὸ ἐλκυστικὸν μέταλλον, ἐθεώρησεν ἀνωφελῆ τὴν πα-
 ραμονὴν αὐτοῦ ἐν τῷ στρατοπέδῳ καὶ ἐπέστρεψεν εἰς τὴν ἑδρὰν τῆς
 Διοικήσεως, ὅπου ἔμεινεν ἐπὶ τινος μόνον ἡμέρας, εἴτα δέ, ἐπὶ τῇ
 ψευδεὶ προφάσει τῆς κλονισθείσης υἱείας του, ἀπεσύρθη εἰς τὸν οἶκόν
 του χωρὶς νὰ δώσῃ παρτίτησιν, διότι ἀνέμενεν εὐνοικωτέρως περι-
 στάσεις, ἵνα ἐπικηλάβῃ τὸν προεδρικὸν θώκον. Ἴδου ὅποτον ὑπῆρξε
 τὸ τέλος τῆς πομπῶδους ἐκστρατείας τοῦ ἀνδρὸς τούτου, τοῦ πε-
 ριβληθέντος παντοδυναμίαν, ἐνῶ, ἂν ἦτο ἐπιτηδειότερος, ἡδύνατο
 νὰ προσφέρῃ σημαντικὰς ὑπηρεσίας εἰς τὴν Πατρίδα, καὶ πολὺ πε-
 ρισσότερον εἰς ἑαυτόν. Ἐστοίχισεν εἰς τὸ ταμεῖον τῆς Πατρίδος ἐν
 καὶ ἡμισυ ἑκατομμύριον γροσίων εἰς μετρητά, ἐν τῷ βραχεὶ διαστή-
 ματι τεσσαράκοντα ἡμερῶν, χωρὶς νὰ ὑπολογίσωμεν τὰς τροφὰς καὶ
 τὰ πολεμεφόδια, ἅτινα ἐτέθησαν εἰς τὴν διάθεσιν του. Δὲν ἤσχο-
 λήθη ὅλως διόλου ἵνα παρακινήσῃ τὰ πελοποννησιακὰ στρατεύματα
 νὰ δράμωσιν εἰς τὸ στρατόπεδον· δὲν ἐπρονόησε νὰ γίνῃ οὐδεμίαν ἀντί-
 πραξιν κατὰ τῶν σχεδίων τοῦ ἐχθροῦ· ἀλλ' ἔνεκα τῶν ἔτι σφοδρό-
 τερον ἐξαφθεισῶν δυσχερεσκειῶν, τὰ στρατεύματα τῆς Στερεᾶς ἤνα-
 γκάσθησαν νὰ ἐγκαταλείψωσιν αἶφνης τὴν Πελοπόννησον, μολοντί
 αὐτὸς διέτασσε τὸ ἐναντίον.

Εἶχε πλησίον του τὸν καταχθόνιον ἀρχιτέκτονα καὶ δὲν τὸ ἀν-
 τελήθη, ὥς εὐρίσκεται ἀκόμη τετυφλωμένος, καίτοι πολλὰ ἐπιστο-
 λαὶ καὶ πλεῖστα πρόσωπα ἐξέθησαν εἰς αὐτὸν ἀκριδῶς τὰ πράγματα.
 Τὸ τοιοῦτον ἐμπνέει εὐλόγους ὑπονοίας, ὅτι δεσμός ἀδιάρρηκτος συν-
 δεεὶ πρὸς ἄλληλα τὰ δύο ταῦτα υποκείμενα, καὶ ὅτι σκοπὸς ὑπερ-
 τάτου ἐνδιαφέροντος τὰ ὑποχρεοῖ νὰ εἶναι τόσον στερεῶς ἠνωμένα.
 Τὰ ἐπικυλορηθόντα γεγονότα καὶ τινὰ ἄλλα ἐπεισόδια ἐνισχύουσι
 τὰς ὑπονοίας ταύτας. Ὁ χρόνος δὲ καὶ τὰ πράγματα πιθανὸν νὰ ρί-
 ψωσιν ἐπ' αὐτῶν τὸ προσήκον φῶς.

Ἴδου μεταιωθέντα πάντα τὰ κατὰ τοῦ ἐχθροῦ στρατιωτικὰ ἐγχει-
 ρήματα· ἰδου οἱ πρωταγωνισταὶ ἀντάρται Ζαΐμης καὶ Λόντος ἐπιφανόμε-
 νοι εἰς τὴν Πελοπόννησον, ἰδου ζωογονοῦμενον τὸ κόμμα τῆς ἀντιπράξεως,

συγκείμενον ἐκ τῶν αὐτῶν προσώπων τῆς Διοικήσεως καὶ ὑποστηρίζόμενον ὑπὸ πασῶν τῶν ἀποχρώσεων τῶν ἀνταρτῶν· ἰδοὺ ἐπηυξημέναι αἱ συμφοραὶ τῆς Πελοποννήσου· ἰδοὺ ὑποχρεούμενον ἐκ τούτων καὶ αὐτὸ τὸ πατριωτικὸν κόμμα νὰ ὑποστηρίξη τοὺς ἐπιβλαβεῖς σκοποὺς τοῦ ἐτέρου· ἰδοὺ παριστάμενοι ἐκ νέου ἐπὶ τῆς πολιτικῆς σκηνῆς τῆς Ἑλλάδος πάντες ἐκεῖνοι, οἵτινες συμπράττουσι πρὸς ἀπώλειαν τῆς Πατρίδος· ἰδοὺ ἡλευθερωμένοι οἱ ἐν Ἰῶν διχόμενοντες, οἵτινες δὲν ὀφείλουσι τὴν ἀπελευθέρωσίν των εἰς τὴν Διοίκησιν, ἀλλὰ μόνον εἰς τὰς συμφορὰς τῆς Πατρίδος.

Γενικὴ ἀμνηστεία ἀπῆλλαξε τοὺς πάντας τῶν ἐγκλημάτων, ἅτινα διέπραχζαν (ὡς θέλετε ἴδῃ ἐν τῷ ἐγκλείστῳ φύλλῳ) καὶ ὑπέθεσαν, ὅτι τὸ μέτρον τοῦτο ἤρκει ὅπως ταφῇ τὸ παρελθὸν εἰς τῆς λήθης τὴν αἴσυσον. Ἐγίναν θρησκευτικαὶ τελεταί, διὰ νὰ προσελύσωσιν ὅλους εἰς τὰς ἀδελφικὰς συναθροίσεις· ἐγίναν ἐπίσημοι ὄρκοι ἐνώπιον Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων, ὅπως ἐν πάσῃ εἰλικρινείᾳ δράμωσι πρὸς ὑπεράσπισιν τῆς Πατρίδος. Τὰ πράγματα θέλουσι δείξῃ πόσον θὰ τηρήσῃ ἕκαστος τὰς ὑποσχέσεις του. Τὸ κατ' ἐμέ, διὰ νὰ εἴπω τὴν ἀλήθειαν, ὀλίγην δίδω πίστιν εἰς τοιαύτης ἀπχτηλᾶς ὑποσχέσεις, διότι γνωρίζω καλῶς τὰ σχέδια τῶν φιλελευθέρων καὶ τὰς καταπιεστικὰς τάσεις αὐτῶν, καθὼς καὶ πόσον ἀγαπῶσι τὴν ἐκδίκησιν. Ἄν ὁ Κολοκοτρώνης ἀπεσπᾶτο ἐκ τῶν νέων συγγενῶν του Δεληγιαννικῶν καὶ περιεστοιχεῖτο ὑπὸ καλῶν πατριωτῶν, θὰ ὑπῆρχεν ἐλπίς, ὅτι πιθανὸν νὰ κλίνη ὑπὲρ τοῦ ἀγαθοῦ, τὸ ὅποιον ὑπόσχεται. Πᾶν ὅ,τι ἐγίνε δὲν θὰ χρησιμεύσῃ εἰς ἄλλο, κατὰ τὴν γνώμην μου, εἰμὴ εἰς τὸ νὰ παρκαλώσῃ πρὸς στιγμὴν τὰ σχέδια τοῦ ἐχθροῦ, ὅστις ἐγένετο πανίσχυρος διὰ τῆς κατακλήψεως τοῦ Νεοκάστρου, τοῦ ὁποίου τὴν ἀπώλειαν δὲν πύω τοῦ νὰ θρηνῶ, ὅχι τόσον διὰ τὸ καταληφθὲν φρούριον, ὅσον διὰ τὴν θέσιν, ἣ ὁποία θὰ τὴν καταστήσῃ φοβερόν. Καὶ ὅμως δὲν θὰ παρέλθῃ πολὺς καιρὸς καὶ θὰ ἴδῃτε, ὅτι θὰ ἀναφανῇ νέα φατρία, τῆς ὁποίας ὄργανον ἔσται ὁ ἀνθρώπος, ὅστις ἐτάραξε πάντοτε τὴν Ἑλλάδα διὰ τῶν σχισμάτων του καὶ κατεδίκασε τὴν Στερεὰν νὰ καταβιβρώσκηται ὑπὸ τῶν φλογῶν τῆς διχονοίας.

Ἡ νῦν κατάστασις τῶν πραγμάτων ἀπαιτεῖ σωστικὴν καὶ διαρκῆ θεραπείαν χάριν τῆς ἀσφαλείας τοῦ ἔθνους. Ἡ Πατρίς ἔχει ἀνάγκην ριζικῆς θεραπείας, τοιαύτην δὲ δὲν δυνάμεθα νὰ εὕρωμεν εἰμὴ εἰς τὴν μεταβολὴν τοῦ πολιτικοῦ συστήματος.

Ἄν ὑπῆρχε περισσότερος ἀνθρωπισμὸς καὶ περισσότερα ἀρετὴ ἐν

Ἑλλάδι, ἔχω πεποιθήσιν, ὅτι τὸ ἐνεστὼς σύστημα, μετὰ τινων τροποποιήσεων, ἡδύνατο νὰ φέρῃ τὸ ποθοῦμενον ἀποτέλεσμα. Τὰ ἐπακολουθήσαντα γεγονότα, ὁ κίνδυνος, ὃν διχτρῆχει ἡ Πατρίς, ἐκεῖνος, τὸν ὁποῖον ἀναποδράστως θ' ἀντιμετωπίσῃ, τὸ ἀδύνατον τοῦ νὰ κατασταλῇ ἡ σπατάλη, ἡ ἀδικία, ἡ ἀρπακτικότης, ἡ βίξ, ἡ ἀσέβεια, ἐν ἐνὶ λόγῳ, τὸ ἀνέφικτον τοῦ νὰ κανονισθῶσι καλῶς τὰ οἰκονομικά, νὰ ὀργανισθῇ καλῶς ὁ στρατὸς καὶ νὰ διοικηθῇ καλλίτερον ἡ χώρα, μὲ ἀνγκυαζούν, χωρὶς νὰ θέλω, νὰ μεταβάλω καὶ ἐγὼ αὐτὸς γνώμην καὶ νὰ συνεργασθῶ μετὰ τῶν ἄλλων, ὥπως ἀποδεχθῶμεν συνταγματικὴν Μοναρχίαν.

Μέγαν ὑποχρέωσις διὰ τοὺς Ἕλληνας, οἵτινες εἶναι ὑπὸ πᾶσαν ἔποψιν ἀνίκανοι, ὅχι μόνον νὰ θεσπίσωσι τοιοῦτον ὀριστικὸν χάρτην, ἀλλὰ καὶ ν' ἀντιστῶσιν εἰς τὰς ραδιοιουργίας μιᾶς Αὐλῆς καὶ εἰς τὰ δίκτυα τῶν αὐλικῶν, ἐνῶ τὸ ἔθνος, διχτελοῦν ὑπὸ νέον ζυγόν, εἶναι ὑποχρεωμένον ἕνεκα τοῦ μὴ αἰρετοῦ τῶν μοναρχῶν τοῦ νὰ τὸν ὑπομείνῃ, ἵνα ἀποφύγῃ νέαν μουσουλμανικὴν δουλείαν.

Τὸ κεφάλαιον τοῦτο, τὸ μέγα καὶ σημαντικόν, εἶναι εἰς πλήρη ἀντίθεσιν πρὸς τὸ παρόν, διότι, ἐνῶ τὸ ἐπιθυμοῦσι πάντα τὰ κόμματα, διότι ἕκαστον τὸ θεωρεῖ σύμφωνον πρὸς τοὺς σκοποὺς του, ἐνισχύθη ἔτι μᾶλλον ὑπὸ τῶν ὑποσχέσεων τοῦ Γάλλου Στρατηγοῦ Ρῶς, ὅστις ἦλθεν ἐκ μέρους τοῦ γαλλικοῦ Κομιτάτου μὲ τὰς δελεαστικὰς ὑποσχέσεις χρηματικῶν συνδρομῶν, ἀλλ' (ὡς αὐτὸς λέγει) ἐντεταλμένος νὰ προτείνῃ εἰς τοὺς Ἕλληνας τὸν Ἡγεμονίδην τῆς Ὀρλεάνης ὡς Κυρίρχον, ὑποσχόμενος ἐκ μέρους τοῦ πατρὸς ἀδράς συνδρομὰς κατὰ ξηρὰν καὶ κατὰ θάλασσαν καὶ χρηματικὰς, τῇ πλήρει συναινέσει τῆς Γαλλίας,

Ἡ ἔλλειψις νομίμων τίτλων, οἵτινες νὰ προσδώσωσι κύρος εἰς τὰς γενομένης ὑπὸ τοῦ Στρατηγοῦ τούτου προτάσεις, αἱ ὕφεστώσαι πολιτικὴ καὶ οἰκονομικὰ σχέσεις τῆς Ἑλλάδος ἀπέναντι τῆς Ἀγγλίας, ὁ πόθος τοῦ ν' ἀποσοβῇ πᾶσα εὐρωπαϊκὴ διαφωνία, ἥτις ἤθελεν ἐπιβραδύνει τὴν ἀναγνώρισιν τῆς ἡμετέρας ἀνεξαρτησίας, καὶ κατὰ συνέπειαν ἐπιταχύνει τὴν ἀπώλειαν ἡμῶν, πάντα ταῦτα ἐμβάλλουσιν εἰς μεγίστην ἀμηχανίαν τοὺς Ἕλληνας. Προσθέσατε εἰς ταῦτα τὰ ἰδιαιτέρα πάθη, τὰς ἐλπίδας, τὰς βλέψεις ὑπεροχῆς τῶν ἰσχυρῶν καὶ κρίνατε εἰς ποῖον εἶδους λαβύρινθον εὐρισκόμεθα.

Ἡ ἀρχὴ τοῦ ν' ἀποδεχθῶμεν σύστημα μοναρχικὸν ἐγένετο, δύναμαι νὰ εἶπω, ἀσπαστή. Πᾶσαι αἱ τάξεις προσοικειοῦνται τὴν ἀρχὴν ταύτην, ἡ δὲ λαὸς προτιμᾷ νὰ ἔχῃ ἓνα αὐθέντην μᾶλλον ἢ

τοσούτους καὶ πιστεύω ὅτι δὲν θὰ βραδύνῃ νὰ προβῇ εἰς σχετικὰ πρὸς τοῦτο κινήματα.

Οἱ ἀγαθοὶ πατριῶται ἐπιθυμοῦσι νὰ φέρωσι τὴν ἰσορροπίαν ἐν τῇ πλάστιγγι· ἐπιθυμοῦσιν ἵνα ἐν τῷ συστήματι τούτῳ συνδιάζῃται ἡ ἀξιοπρέπεια τοῦ Ἑθνους μετὰ τῆς ὠφελείας αὐτοῦ· ἐπιθυμοῦσι νὰ εἶναι Ἕλληνας ὁ Ἀνώτατος Ἀρχὼν καὶ ὁ κληρὸς νὰ κυβερνήσῃ τὸ ἔθνος. Τὰ βλέμματα ὅλων αὐτῶν εἰσὶν ἐστραμμένα πρὸς τὸν ἐν Ἑλβετίᾳ διαμένοντα ἡμέτερον Συμπατριώτην· ἀλλὰ τὸ κόμμα τῆς ἀντιπολιτευσεως, οὗτινος ἡγεῖται ὁ Μαυροκορδάτος, μετεχειρίσθη πάντα τὰ μέσα ὅπως μὴ γείνη τοῦτο, ὡς μέχρι τοῦδε ἡγωνίσθη ὅπως τὸν ἀπομακρύνῃ ἐκ τῆς Ἑλλάδος· διότι γνωρίζουσι καὶ αὐτοὶ καὶ οἱ ὀπαδοὶ του, ὅτι δὲν ἔχει κἀνεὶς νὰ εἴπῃ τίποτε προσωπικῶς κατ' ἐκεῖνου καὶ διότι ἐπείσθησαν ὅτι τὸ ἔθνος ὅλον ἐν γένει τὸν ἐκτιμᾷ καὶ τὸν ἀγαπᾷ, προσπαθοῦν νὰ κάμουν τὸν κόσμον νὰ πιστεύσῃ ὅτι τὸ τοιοῦτον θὰ δισηρέσκει τὴν Ἀγγλίαν, ἥτις τὸν θεωρεῖ ἔτι Ρωσσοφρονα, καὶ θὰ τὴν ἐτάραττε, διότι θὰ ἐφοβεῖτο, ὅτι δυνατὸν νὰ προξενήσῃ εἰς τὰς ἰονίους νήσους ἀνησυχίαν τινά. Διαδίδουσιν ὅτι δὲν ἔχει οὐδόλως ἰδικίτερον πλοῦτον, διὰ νὰ φέρῃ εἰς τὴν Ἑλλάδα θησαυρούς, δίκροτα, στρατιώτας κτλ. Ἰδοὺ ὅποῖα ὅπλα μεταχειρίζονται ὅπως τὸν πολεμήσωσι.

Βλέποντες οἱ πατριῶται, ὅτι αἱ τοικῦται διχόσεις, καίτοι στεροῦνται ὑποστάσεως, ἐμποιοῦσιν εἰς τοὺς περισσοτέρους ἐντύπωσιν, ἐπιθυμοῦντες δὲ ν' ἀντιπράξωσιν εἰς τὰς προσπαθείας ἐκεῖνου, ὅστις θέλει Ἀρχοντα ἀλλοδαπὸν, ἀσχολοῦνται ἤδη νὰ ἐπιτύχωσιν, ὅπως ὁ ἐν λόγῳ Συμπολίτης ἡμῶν ἔλθῃ εἰς τὴν Ἑλλάδα τὸ ταχύτερον, χωρὶς ν' ἀναιμείνῃ νὰ κληθῇ εἰς βοήθειαν αὐτῆς δι' ἐπισήμων ἐγγράφων, ἀφοῦ, ἐνόσω ὁ Μαυροκορδάτος εἶναι ἐν τοῖς πράγμασι καὶ ἀντενεργῇ ὑποκώφως, δὲν ὑπάρχει ἐλπίς νὰ ἐπιτευχθῇ τὸ τοιοῦτο. Διαπνεόμενοι οἱ πατριῶται ὑπὸ τοῦ πόθου τοῦ νὰ ἴδωσιν αὐτὸν ἐν Ἑλλάδι, ἀπέστειλαν ἤδη ἔμπιστον πρόσωπον πρὸς αὐτόν, ἵνα τὸν ἴδῃ καὶ ἐκθέσῃ αὐτῷ τὰς νῦν περιστάσεις τῆς Πατρίδος, ἵνα, ἂν εἶναι δικτατευμένος νὰ θυσιασθῇ ὑπὲρ αὐτῆς, μὴ βραδύνῃ ἐπὶ πλεόν τὴν ἔλευσίν του. Δὲν περιωρίσθησαν δὲ εἰς τοῦτο μόνον, ἀλλ' ἐπέτυχον νὰ ψηφισθῇ, ὅπως στρατὸς ἐξ ὀκτακισχιλίων ἀνδρῶν, καλῶς κατηρτισμένος, ἔλθῃ εἰς τὴν Ἑλλάδα, διὰ νὰ δυνηθῇ νὰ φέρῃ ἐξ Ἑλβετίας τρεῖς—τέσσαρας χιλιάδας (διότι διὰ τὰς ἑτέρας τέσσαρας χιλιάδας ἔχουσι προτάσεις ἐξ Ἀμερικῆς) τοιοιτοτρόπως δὲ οὐ μόνον νὰ διευκολύνωσι τὴν ἔλευσιν αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ μὲ τὸν σκοπὸν, ἵνα, παρῃσυχόμενου

αὐτοῦ ἐν συνοδίᾳ στρατιωτικοῦ σώματος καλῶς ὀργανισμένου, ὧσιν ἔτοιμοι ὅπως, ἐπωφελούμενοι τῆς εὐνοικῆς εὐκαιρίας, σκεφθῶσι τίνι τρόπῳ νὰ κακορθώσωσιν, ὅπως ἀπευθυνθῇ αὐτῷ νόμιμος πρόσκλησις. Ἄλλ' ἡ διατύπωσις αὕτη δὲν θέλει θυσιάσῃ τὰ συμφέροντα τῆς Πατρίδος, τὰς εὐχὰς τῶν ζηλωτῶν Ἑλλήνων καὶ τοὺς πόθους τῶν ἀγνῶν πατριωτῶν, οἵτινες ἐν τῇ γενικῇ εὐημερίᾳ τῆς Ἑλλάδος κακαθορῶσι καὶ τὴν ἰδίαν αὐτῶν εὐδαιμονίαν. Ὑποθέτω (καὶ πιστεύω ὅτι δὲν ἀπατώμην) ὅτι εἴσθε τῆς αὐτῆς γνώμης, ἀναλογιζόμενος πάντα ὑμῶν τὰ διαβήματα. Διὰ τοῦτο δέ, ἄνευ διπλωματικῶν ἐπιφυλάψεων, σὰς ἀνοίγω τὴν καρδίαν μου καὶ σὰς ἀποκαλύπτω τὰ αἰσθήματα τῶν ἀγαθῶν πατριωτῶν, μεθ' ὧν εἶμαι στενῶς συνδεδεμένος.

Ἄν λοιπόν, ὡς δὲν ἀμφιβάλλω, ἔχητε τὸ φρόνημα τοῦτο, μὴ φεισθῆτε κόπου καὶ δαπάνης, μὴ σὰς πτοήσουν κίνδυνοι, μὴ σὰς ἀποθαρρύνουν δυσχέρειαι. Ἐνεργήσατε ἵνα οὗτος ὁ νουνεχὴς Ἄνθρωπος ἔλθῃ εἰς τὴν Ἑλλάδα. Τὸ θέλουν οἱ κίνδυνοι αὐτῆς, τὸ ζητεῖ ἡ ἐθνικὴ τιμὴ, τὸ ἀπαιτεῖ τὸ γόητρον τῶν ἡμετέρων Νήσων, τῶν ὁποίων αἱ θυσίαι ἐλησμονήθησαν, τὸ ὑπαγορεύει ἡ φιλοτιμία μας.

Μόνη ἡ ἐν Ἑλλάδι παρουσία τοῦ ἀρκεῖ, ἵνα ἐπιφέρῃ σημαντικὴν ἀναστάτωσιν. Ὁ πολὺς λαὸς τὸν ἐπιθυμεῖ, οἱ στρατιωτικοὶ τὸν ἐκτιμῶσιν, οἱ πατριῶται τὸν ἀγαποῦν. Πιθανὸν νὰ μὴ ἐπιτρέψῃ ἡ πολιτικὴ τῆς Εὐρώπης, ὅπως ἀνελάβῃ αὐτὸς τὸ ἐλληνικὸν σκῆπτρον, πιθανὸν νὰ πειραχθῇ ἡ φιλοτιμία τῶν ἡγεμόνων τῆς Εὐρώπης, νὰ συναναστῶνται μεθ' ἑνὸς ἀπλοῦ ἰδιώτου, εἰς τοῦ ὁποίου τὰς φλέβας δὲν ρέει χρυσὸς βασιλικόν. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει θὰ κλίνη ἡ Ἑλλάς τὴν αὐχέναν καὶ θὰ περιορισθῇ εἰς τὸ νὰ παραδώσῃ αὐτῷ τὰ ἡνίκ, δι' ὧν θὰ ὀδηγῇται ὁ Ἄρχων, τὸν ὁποῖον, χωρὶς νὰ θέλωμεν, ὁ ἀποφασίσουν νὰ μᾶς δώσουν, καὶ τοιοῦτοτρόπως ἡ Ἑλλάς θ' ἀποφύγῃ ἐν μέρει τὸ ἄχθος τῆς δουλείας τῆς. Ἄνευ τῆς ταχείας ἀφίξεώς του εἰς τὴν Ἑλλάδα οὔτε ἡ πατρις σώζεται, οὔτε συνταγματικὴν Μοναρχίαν θὰ εἴμεθα εἰς θέσιν νὰ ἐγκαθιδρύσωμεν, οὔτε τὰς ἀλύσεις τῆς δουλείας θὰ δυνηθῶμεν ν' ἀποφύγωμεν. Ἐλθετε λοιπόν εἰς συγχοινωνίαν μετ' αὐτοῦ καὶ μετὰ τῶν ἀδελφῶν του (πρὸς οὓς ἔγραψα ἤδη) καὶ φωτίσατέ με περὶ τῶν σκέψεων τῆς οἰκογενεῖας ταύτης, διὰ νὰ μὴ βυθίζω ἐπὶ ἀβεβαίαις ὁδοῦ. Ἐύπατε αὐτοῖς, ὅτι δὲν πρέπει νὰ παρίδωσι τὰς εὐνοικὰς περιστάσεις, αἵτινες ἵνα παρουσιασθῶσι θεοῦθεν διέρρευαν δεκκτραεῖς σχεδὸν αἰῶνες. Δὲν πρέπει νὰ τὰς περιφρονή-

σωσι, διότι ἡ τύψις τοῦ συνειδέτος θὰ δάκνη τὰς ψυχὰς αὐτῶν, ἀλλ' ὅταν δὲν θὰ εἶναι πλέον καιρός.

Ἐπωφελήθητε τῆς εὐνοϊκῆς εὐκαιρίας, ἣν παρέχει ἡ μεταξὺ Ἀγγλίας καὶ Γαλλίας διπλωματικὴ ἔρις, ἕνεκα τῆς ἡκίστα ἐντίμου δι-αγωγῆς τοῦ Γάλλου Στρατηγοῦ (μετὰ τοῦ ὁποίου ἐφρόντισα νὰ συν-δεθῶ πολὺ) καὶ ὡς ἐνεργήσωμεν, ὅπως πεισθῇ ἡ Ἀγγλίς, ἥτις λαμ-βάνει ὑπ' ὅψιν πρὸ πικρῶς τὰ συμφέροντά της, ὅτι μᾶλλον συμφέ-ρει αὐτῇ νὰ τεθῇ ἐπὶ τοῦ θρόνου εἰς ἄξιος Ἕλληνα, παρὰ πρίγκιψ ἀνή-κων εἰς μίαν τῶν μεγάλων εὐρωπαϊκῶν Δυνάμεων.

Ἐπὶ τοῦ σημερινικοῦ κερκελίου τούτου κατὰπολεμήσατε παρὰ τοῦ ἀλλοδαποῦ τὰ κατὰχρήματα ταχυσματὰ τοῦ Μαυροκορδάτου, δι' ὧν ἀπὸ πολλοῦ ἡσυχολήθη καὶ ἔρριψε τὰ δίκτυά του ἐν ἀγνοίᾳ ἡμῶν.

Ἐνεργήσατε νὰ γνωρίσωσιν οἱ Εὐρωπαῖοι τὸν χαρακτηρὰ του, τὰ περὶ Ἑλλάδος φρονήματά του, τὰ κενόδοξα σχέδιά του, καθὼς καὶ πόσας προϋξένητε συμφορὰς τῇ πατρίδι, πόσας ὑπεδούλισε μεταξὺ τῶν Ἑλλήνων δικιρέσεις καὶ πόσον ἐξῆψε τὰ πάθη, εὐεργετῶν τοὺς ὁπαδοὺς του διὰ τῆς διασπκθήσεως τῶν χρημάτων τοῦ Δημοσίου.

Εἶνε ἀληθές, ὅτι ἡ ἐνεστώσα κατὰστασις τῆς Ἑλλάδος δὲν εἶναι τοιαύτη, ὥστε νὰ ἐλκύσῃ φιλόδοξον εὐρωπαῖον Ἡγεμονίδην, διότι προσβάλλουσιν αὐτὴν πανταχόθεν ἐχθροί, καὶ εἶναι φοβερὰ τὰ μέτα, ἅτινα μετέρχονται κατ' αὐτῆς. Ἐν τούτοις ὅμως δὲν πρέπει ν' ἀποβάλλωμεν τὸ θάρρος· πιθανὸν νὰ λάβῃ συνδρομὰς ἀπρόοπτους· ἀρ-κεῖ δὲ μόνον νὰ ἐγεθῇ ἀμιλλὰ μετὰ τοῦ στρατοῦ τῆς ξηρᾶς καὶ τῶν θαλασσίων δυνάμεων, καὶ νὰ ἐπιτελέσωσι τὸ καθήκον των, διὰ νὰ ἐπικυκλήσῃ ἡ Ἑλλάς τὴν προτέρην τῆς δόξαν. Κκτέχει πρὸς τοῦτο πάντα τὰ ὕλικά, δὲν στερεῖται δὲ εἰμὴ μόνον ἐνὸς ἱκανοῦ ἀρχιτέκτονος, ὅπως συνενώσῃ ταῦτα καὶ ἀνεγείρῃ τὸ πλέον ζηλευ-τὸν οἰκοδόμημα.

Γνωρίζω, ὅτι εἰς τὰς νήσους μας εὐρίσκονται πολλοὶ πατριῶται, ἐκτὸς τῶν συμπολιτῶν ἡμῶν· συνεννοηθῆτε μετ' αὐτῶν ἐπὶ τοῦ ζη-τήματος τούτου, τοῦ νὰ πρᾶσχωμεν τῇ Ἑλλάδι ἓνα Ἀρχιτέκτονα ἱκανὸν καὶ ζηλωτὴν τῆς δόξης της. Ἐνεργήσατε, ὅπως οἱ μᾶλλον ἀξι-όπιστοι ἐξ αὐτῶν γράψωσιν ἐπιστολὰς πρὸς ἐκείνους, οἵτινες χαί-ρουσι μείζονα ἐπιρροὴν ἐν Ἑλλάδι, ἐμπνεύσατε αὐτοῖς τὸ εὐγενές αἶσθημα τοῦ νὰ μὴ ἀτιμᾶσθωμεν διὰ πικρῶς τὸ ἐλληνικὸν ὄνομα ἐκ-λέγοντες ξένον Ἀρχοντα, ὑποδείξατε αὐτοῖς τὰ προσωπικὰ πλεονε-κτήματα, ἅτινα συνεπάγεται ἡ ἐκλογὴ ὁμοεθνοῦς, ἐκφοβίσσατε αὐ-

τοὺς διὰ τῶν τεραστίων δαπανῶν, τὰς ὁποίας θέλει ἀπαιτῇ Αὐλὴ ἐγκαθιδρυμένη ὑπὸ Εὐρωπαϊοῦ ἡγεμόνος, ὅστις θέλει περιφρονῇ τὴν ἐθνικὴν ἡμῶν ἔνδεικν, διὰ νὰ ἐκνοποιῇ τὴν μωροδοξίαν· κατὰδεῖ-
 ζετε αὐτοῖς εἰς ὁποῖαν ταπείνωσιν θέλουσι κατὰδικασθῇ, καθὼ ἐστε-
 ρημένοι κοινωνικῆς ἐπιβολῆς καὶ πολιτικῆς ἰδιοφυΐας καὶ ὡς ἀδραεῖς
 ξένων γλωσσῶν. Εἴπατε αὐτοῖς πόσῃ θὰ ἔχῃ ἐπιρροὴν εἰς τὴν διά-
 σωσιν τῆς Θρησκείας καὶ εἰς τὴν δικτῆρησιν τῶν πατρίων ἡθῶν, ἂν
 μὴ ἐγκαθιδρύσωμεν Αὐλὴν ξένην καὶ διεφθαρμένην. Εἶπατε αὐτοῖς
 ν' ἀνκλογισθῶσιν ὅποῖον ὄνειδος ἔσται διὰ τοὺς Ἕλληνας, τοὺς ἔχον-
 τας ποιάν τινα φιλοδοξίαν, νὰ δρέψωσιν οἱ ξένοι τοὺς καρπούς τῶν
 θυσιῶν αὐτῶν καὶ τοσούτου ρεύσαντος αἵματος κατὰ τὸν ἄγωνα καὶ
 νὰ τοὺς ἐγκαταστήσωσι κυρίους τῶν· καὶ τέλος εἶπατε αὐτοῖς, ὅτι
 ὀφείλει ἡ Ἑλλάς νὰ ἐπιζητήσῃ τοῦτο, διὰ νὰ εἴναι συνεπὴς εἰς τὸν ὄρ-
 κον τῆς καὶ εἰς τὴν ἀρχήν, τὴν ὁποῖαν ἐνεκολπώθη, τοῦ ν' ἀποκτήσῃ
 τὴν Ἀνεξαρτησίαν τῆς διὰ μόνων τῶν ἰδίων δυνάμεων καὶ μέσων.
 Τοιοῦτοτρόπως δὲ καὶ ἂν δὲν εἴναι δημοκρατουμένη, θὰ εἴναι πάν-
 τως ἐλευθέρᾳ, καθιδρύουσα ἴδιον Σύνταγμα καὶ ἐκλέγουσα Ἀρχοντα
 ὁμοεθνή.

Ἐργάσθητε ἀπὸ κοινοῦ μετ' ἄλλων πατριωτῶν πρὸς ἄρσιν τῶν
 καλυμάτων, τὰ ὁποῖα σᾶς ὑπέδειξεν, ὡς πρὸς τὸν ἡμέτερον Συμπα-
 τριώτην, πρὸ πάντων δὲ τὰ ἀφορῶντα εἰς τοὺς ἰδιωτικούς πόρους,
 κατὰδεικνύνοντες, ὅτι ἂν ἡ Ἑλλάς ἐπέτυχεν νὰ συνάψῃ δάνεια, ὅτε
 εἶχεν ἐν τῇ Διοικήσει ἀνικάνους ἀνθρώπους καὶ ὑπὸ σύστημα ἐμ-
 πνέον δυσπιστίαν εἰς τοὺς εὐρωπαϊούς, πῶς εἴναι δυνατόν νὰ μὴ δυ-
 νηθῇ νὰ εὕρῃ νέους πόρους, ὅταν θὰ ἔχῃ ἐπὶ κεφαλῇ τοῦ ἔθνους
 γνωστὸν καὶ ἔμπειρον ἄνδρα καὶ ὑπὸ σύστημα ἐδρακιώτερον καὶ ἀρε-
 στὸν τῇ Εὐρώπῃ :

Προσέξτε μὴ ἐκλάβωσι τὰς ἐνεργείας ταύτας ὡς ἐπτανησιακάς,
 διότι ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει θέλουσι προτιμήσῃ ἐξ ἀντιζηλίας τὴν
 ξενικὴν ὑποδούλωσιν μᾶλλον, παρὰ τὴν ἀδελφότητα τῶν γειτόνων
 τῶν. Ἐστὲ ἄγρυπνος ἐπὶ τοῦ κεφαλαίου τούτου, ἐὰν ἐπιθυμήτε νὰ
 τελεσφορήσωσιν αἱ ἐνεργεῖαι ἡμῶν. Προσπαθήσατε νὰ προσελκύσητε
 ὑπὲρ τῆς ἰδέας τὰς κάλλιον διχτεθειμένους καὶ ἀπολαυστάς ἐπιρροήν,
 περιωρισμένων δὲ βλέψεων τάξεις, δηλαδὴ κληρὸν καὶ στρατιωτικούς.

Ἐννοῶ, ὅτι ἡ γραφίς ἔτρεξεν ὑπὲρ τὸ δέον. Ἐνθουσιασμένος
 ὑπὸ τῆς ἰδέας καὶ ἐνδιχφερόμενος ὑπὲρ τῆς αἰσίας ἐκβάσεως, δὲν ἠδυν-
 νήθηεν νὰ τὴν χαλινωγῇ. Φρονῶ ὅμως, ὅτι ἔσον πολλὰ καὶ ἂν

γράφῃ τις, γράφει πάντοτε ὀλίγα σχετικῶς πρὸς τὴν σημαντικότητα τοιαύτης ιδέας. Γράφων ὅμως πολλά, δὲν δύνανται νὰ μὴ ὑποπέσῃ εἰς τὸ ἀμάρτημα τῶν ἐπαναλήψεων, ἐφ' ᾧ ἐξαίτουμαι τὴν ὑμετέραν ἐπιείκειαν.

234. ΙΩΑΝΝΟΥ ΘΕΟΤΟΚΗ ΠΡΟΣ ΔΙΟΝ. ΡΩΜΑΝ

(Ἀριθ. 92 ἐγγράφων Ἀλεξ. Ρώμα).

Pregiatissimo Signor Conte.

Se il ricevere una semplice lettera da un lontano amico è una notabile compiacenza, quanto maggiore ella esserlo deve, avendola da un amico che molto si stima e per argomenti tanto interessanti la Patria.

Quanto era grande la mia dispiacenza per il severo silenzio da voi usato verso di me a più scrittivi, altrettanta fù la contentezza mia nel vedermi onorato de' vostri caratteri segnati li 8(2°) corrente. Essi mi diedero motivo a lusingarmi che non è spento dal cuore vostro quel compatimento che generosamente mi avete in altra epoca donato, e che sentite ancora per me quei stessi legami di amicizia che desidero viepiù stringere e consolidare.

Sono stato per un momento obbligato a credere che vi trovate ingannato nelle cose nostre vedendovi sottoscritto in una lettera con persona che si suppone adoratore di chi dovrebbe si odiare. Questa lettera arrivò per un canale sospetto, giunse apperta, e apperta non per violazione di sigillo ma per volontà di chi la scrisse: ecco cosa diede motivo ai spiegativi dubbj; queste stesse considerazioni fecero osservare pure silenzio a chi la medesima era dirretta. Ora il velo si lacerò e conviene con candore comunicare le proprie idee.

Ho creduto separare gli argomenti, come vedrete dalle due relazioni che vi accludo. Se le trovate degne di essere rilette, mi farete un vero favore inoltrarle anco a Corfù al Conte Viaro accompagnate dai vostri comenti; al medesimo inoltrerete l' insertavi. Badate che la persona sia sicura ed evi-

tate le perquisizioni sanitarie, postali e di Polizia onde non arrivino degli inconvenienti e che porti all'esso dei dispiaceri.

Le carte che mi domandate non sarà facile che io così sollecitamente possa spedirvele, mentre l'accusato ebbe la bravura di acciecare il Preside al punto da far che non passino nella Segreteria: mi studierò averne qualcuna dai stessi accusatori, ma siccome questi non trovansi nel Peloponneso, ci vorrà del tempo.

Con la venuta dell' archimandrita Zesno vi provocai spedirmi tutto quello vale per illuminarci, cioè stabilire una Loggia M. solo mezzo per entusiastare ed allegare alcuni patrioti al salutare oggetto di difendere i diritti della Patria nostra e. c. t. Ogni altro sistema sarebbe pericoloso e compromettente, sì per l' istituzione da darsi che per li regolamenti da adottare e. c. t. Questa della M. essendo già da secoli canonizzata, non occorre far molto travaglio, ed una volta attivata si potrà fargli un' altro sistema; ma fattalmente qui non siamo di tutto e poi tutto per eseguire una tale impresa, cioè istituti, catechismi e. c. t.

Rilevo che l' amico S. Geracari dovrà ritornare nel Peloponneso. Sarà buono che con il medesimo mi sia spedito ben condizionato tutto l' occorrente, onde aprire la L. M. tanto da più F. desiderata.

Poichè sono destinato ad esercitare un Ministero superiore alle mie conoscenze, amerei potermi ajutare con le opinioni e consigli degli altri e con il sapere de' consumati jurisconsulti. Se potesse fornirmi dunque de' libri di procedura, codici ed altro, mentre qui abbiamo un' assoluta privazione di questi tanto utili ed indispensabili materiali, siano pure anco quelli che da tanto in tanto ebbero luoco nelle nostre isole, vi sarei oltremodo riconoscente.

Conoscendo il vostro zelo e quello de' vostri compatrioti, credetti utile adrizzare a tutti i buoni Zacintii una ufficiale lettera che riguarda questa stessa domanda; e ciò con l' intenzione che la Nazione Greca testimonj per mezzo de' suoi ministri la sua riconoscenza. Io ve la accludo e voi farete di questa l' uso più utile che crederete; amerei però che non rimanesse nell' oscurità.

Vi accludo pure lettera ufficiale per il nostro concittadino Michele Siciliano, che dal Corpo Legislativo fù destinato membro della Commissione in luoco del Tribunale supremo della Grecia. Mi obbligherete assaissimo se per sicura via gliela farete pervenire onde non comprometterlo.

Non mi lasciate digiuno de' vostri caratteri; non mi private de' vostri patriottici consigli; continuatemi il dono di vostra amicizia e credete alle leali testimonianze della mia accompagnata da piena stima.

Nauplio, li 22 Maggio 1825 S V.

*Il Patriota, Amico e Confratello
Giambattista Teutochi.*

Al nobil Signore

Dionisio Conte de Roma

(Μετέφρασις)

Ἀξιότιμε Κύριε Κόμη,

Ἄν εὐχαριστῇτε τις λαμβάνων ἀπλὴν τινὰ ἐπιστολὴν παρὰ μακρὰν ἀποδημοῦντος φίλου, πολλῷ μᾶλλον ὀφείλει νὰ χαίρῃ ὅταν λαμβάνῃ τοιούτην παρὰ φίλου τετιμημένου καὶ δὴ περὶ ζητημάτων τοσούτον ἐνδιαφερόντων τὴν Πατρίδα.

Ὅσον μὲ ἐλύπει ἡ αὐστηρὰ σιγή, ἣν ἐτηρεῖτε πρὸς με καίτοι πολυλάκις σᾶς ἔγραψα, τοσούτην μοὶ ἐνεποίησε χαρὰν τὸ ἀπὸ 8)20 τρέχοντος γράμμα, δι' οὗ μ' ἐτιμήσατε. Ἡ ἐπιστολὴ ὑμῶν μὲ ἔκαμε νὰ κολακεύωμαι, ὅτι δὲν ἐξηλείφθη ἐκ τῆς ὑμετέρας καρδίας ἡ συμπάθεια, ἣν γενναιοφρόνως μοὶ παρέσχετε κατ' ἄλλους καιροὺς καὶ ὅτι δικταρεῖτε ἔτι τὰ πρὸς ἐμὲ φιλικὰ αἰσθήματα, ἅτινα ποθῶ ἔτι μᾶλλον νὰ συσφίγξω καὶ στερεώσω.

Ἦνυχάσθην πρὸς στιγμὴν νὰ πιστεύσω, ὅτι δικταλεῖτε εἰς ἀπάτην περὶ τῶν πραγμάτων, ἰδὼν ὑμᾶς ὑπογεγραμμένον εἰς τινὰ ἐπιστολὴν ἀπὸ κοινοῦ μεθ' ἑνὸς προσώπου, ὃπερ θεωρεῖται θρασύτης ἀνθρώπου, ὅστις ἔπρεπε νὰ εἶναι μισητός. Ἡ ἐπιστολὴ ἐκείνη ἐκομίσθη δι' ὑπόπτου ὁδοῦ, ἔφθασε δὲ ἀνοικτὴ οὐχὶ δι' ἐκβιάσεως τῆς σφραγίδος, ἀλλὰ κατὰ θέλησιν τοῦ γράψαντος· τοῦτο δὲ παρέσχεν ἀφορ-

μὴν εἰς τὰς ὑπονοίας, τὰς ὁποίας σὺς ὑπέδειξας. Αἱ σκέψεις αὗται ἡνάγκασαν καὶ τὸν πρὸς ὃν ἡ ἐπιστολὴ διηυθύνετο νὰ τηρήσῃ σιγὴν. Ἄλλῃ δὴ τὸ προσωπεῖον ἀπεσπάσθη, ὀφείλει δ' ἕκαστος εὐπαρρησιάστως νὰ ἀνακοινοῖ τὰς ιδέας του.

Ἐσκέφθην νὰ χωρίσω τὰ ζητήματα, ὡς θέλετε ἴδῃ εἰς τὰς δύο ἀναφοράς, τὰς ὁποίας σὺς ἐσωκλείω. Ἄν τὰς θεωρήσῃτε ἀξίως ἀναγνώσεως, θέλετε μοὶ προσφέρῃ ἀληθῆ ἐκδούλευσιν ἐξαποστέλλων αὐτὰς καὶ εἰς Κέρκυραν πρὸς τὸν Κόμητα Βιάρον. Εὐχρεστήθητε δὲ νὰ ἀποστείλῃτε πρὸς αὐτὸν καὶ τὴν ἐγκλειστον. Προσέξατε νὰ εἶναι ἀσφαλές τὸ πρόσωπον, δι' οὗ θέλετε τὰς ἀποστείλῃ, ἀποφύγετε δὲ τὰς ὑγειονομικὰς, ταχυδρομικὰς καὶ ἀστυνομικὰς ἐρεύνας, ἵνα μὴ συμβῶσιν ἀνάρμοστα καὶ προξενήσωσιν αὐτῷ δυσχερεσκείας.

Τὰ ἔγγραφα, τὰ ὅποια μοὶ ζητεῖτε, δὲν εἶναι εὐκόλῳ νὰ κητορθώσω νὰ σὺς τὰ στείλω τόσον ταχέως, διότι ὁ κατηγορούμενος ἔκχευε τὴν πληκτικὴν νὰ ἐρεθίσῃ τὸν Πρόεδρον εἰς τοιοῦτον βῆμα, ὥστε διέταξε νὰ μὴ διαβιβασθῶσιν εἰς τὴν Γραμματεῖαν. Ὡς προσπαθήσω νὰ λάβω τινὰ παρ' αὐτῶν τῶν μηνυτῶν, ἀλλ' ἀπαιτεῖται κηρὸς, διότι δὲν εὐρίσκονται ἤδη εἰς τὴν Πελοπόννησον.

Διὰ τοῦ ἀρχιμανδρίτου Ζέσσου σὺς παρεκάλεσας νὰ μοὶ ἀποστείλῃτε πᾶν ὅ,τι ἀναγκαιοῦ διὰ νὰ φωτισθῶμεν, δηλαδὴ ὅπως ἰδρύσωμεν μίαν Στοὰν Τ.·. τὸ μόνον μέσον ἵνα ἐνηθυσιάσωμεν καὶ προσελκύσωμεν πατριώτας τινὰς ἐπὶ τῷ σωτηρίῳ σκοπῷ νὰ ὑπερασπίζωσι τὰ δίκαια τῆς ἡμετέρας Πατρίδος κτλ. Πᾶν ἄλλο σύστημα θὰ ἦτο ἐπικίνδυνον καὶ θὰ ἐδημιούργει μετὰ τὴν ἡμῶν διαφωνίαν, τόσον περὶ τῆς διατάξεως τοῦ ιδρύματος, ὥσον καὶ περὶ τοῦ ἀποδεκτοῦ κανονισμοῦ· ἐνῷ τὸ σύστημα τοῦ Τ.·. ἀπὸ αἰῶνων κηθιερωμένον, δὲν ἀπαιτεῖ πολλὴν ἐργασίαν· ὅταν δὲ τεθῇ εἰς ἐνέργειαν δυνάμεθα νὰ τῷ δώσωμεν ἄλλην μορφήν· ἀλλ' εἰς ἡμᾶς τοὺς ἐνταῦθα ἔλαχεν ὁ κληρὸς νὰ εἰμεθα πάντῃ ἀκκτάλληλοι ὅπως ἀνκλάβωμεν τοιαῦτα, ἤτοι διδασκὰς προσηλυτισμοῦς κτλ.

Καθιστῶ ὑμῖν γνωστὸν, ὅτι ὁ φίλος κ. Γερκαράκης θὰ ἐπανεῖλθῃ εἰς Πελοπόννησον. Καλὸν θὰ ἦτο λοιπὸν ἂν δι' αὐτοῦ μοὶ ἀπεστέλλοντο ἐν τάξει πάντα τὰ ἀναγκαιοῦντα, ὅπως ἀνοίξωμεν τὴν Τ.·. Σ.·. τὴν ὁποίαν πλείστοι Αδ.·. τοσοῦτον ποθοῦσι.

Ἐπειδὴ μοὶ ἀνετέθη ὑπόρρημα ὑπέρτερον τῶν γνώσεών μου, ἐπεθύμουν, εἰ δυνατόν, νὰ τύχω συνδρομῆς διὰ τῶν ιδεῶν καὶ συμβουλῶν ἄλλων καὶ διὰ τῶν φώτων τῶν ἐμπείρων νομομαθῶν. Ἄν δύνασθε λοιπὸν νὰ μοὶ προμηθεύσῃτε νομικὰ βιβλία, κώδικας καὶ ἄλλα

τοιαῦτα, ἔστω καὶ ἂν εἶναι ἐξ ἐκείνων, τὰ ὅποια ἐκάστοτε ἐφηρμόσθησαν εἰς τὰς ἡμετέρους νήσους, θὰ σᾶς εἶμαι πολὺ εὐγνώμων, διότι ἐνταῦθα πάτχομεν ἀπόλυτον στέρησιν τοιούτων τόσον ὠφελίμων καὶ ἀναποφεύκτων βοηθημάτων.

Ἀναγνώριζων τὸν ζῆλον ὑμῶν τε καὶ τῶν ὑμετέρων συμπατριωτῶν, ἐθεώρησα χρήσιμον ν' ἀπευθύνω πρὸς πάντας τοὺς ἀγαθοὺς Ζακυνθίους ἐπίσημον ἔγγραφον περὶ τῆς κίτησεως ταύτης· ἔπραξα δὲ τοῦτο, ὅπως τὸ ἐλληνικὸν Ἔθνος ἐκφράσῃ διὰ τῶν ὑπουργῶν αὐτοῦ τὴν εὐγνωμοσύνην του. Σᾶς ἐσωκλείω τὸ ἔγγραφον, ἵνα ποιήσητε αὐτοῦ οἶαν ἐγκρίνητε χρῆσιν· ἐπεθύμουν ὅμως νὰ μὴ μείνῃ ἀφανές.

Ἐπίσης ἐσωκλείω ὑμῖν ἐπίσημον γράμμα πρὸς τὸν ἡμέτερον συμπολίτην Μιχαὴλ Σικελικόν, ὅστις διωρίσθη ὑπὸ τοῦ Νομοθετικοῦ Σώματος μέλος τῆς παρὰ τῷ Ἀνωτάτῳ Δικαστηρίῳ τῆς Ἑλλάδος Ἐπιτροπῆς. Θέλετε καθ' ὑπερβολὴν μὲ ὑποχρεώσῃ ἂν διαβιδάσῃτε τοῦτο πρὸς αὐτὸν ἀσφαλῶς, ἵνα μὴ τὸν ἐκθέσωμεν.

Μὴ μὲ στερεῇτε ἐπιστολῶν σας. Μὴ μὲ στερεῇτε τῶν πατριωτικῶν συμβουλῶν σας. Ἐξακολουθεῖτε νὰ μοὶ πρέχῃτε τὸ δῶρον τῆς φιλίας σας καὶ δέξασθε τὰς εἰλικρινεῖς διαβεβαιώσεις περὶ τῆς ἐμῆς, συνοδευομένης ὑφ' ὅλης μου τῆς ἐκτιμῆσεως.

235. ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ ΡΩΜΑ ΠΡΟΣ ΘΕΟΔΩΡΟΝ ΚΟΛΟΚΟΤΡΩΝΗΝ (*)

Γενναιότατε, ἀνδρειότατε καὶ ἀμετάβλητε ἀγαπητὲ ἀδελφὲ Κολοκοτρώνη, ἀδελφικῶς σᾶς ἀσπάζομαι.

Ζακύνθῳ, τῇ καὶ Μαΐου ΑΩΚΕ.

Ἡ ἀγαθὴ καρδίᾳ σας, ὅπου καλῶς γινώσκει τὰ καθαρώτατα τῶν φρονημάτων μου καὶ τὴν ἄδολον καὶ ἀσύγχυστον φιλίαν, ὅπου παντοτε σᾶς ἐπρόσφερα, εἶμαι βέβαιος, πῶς θέλει καταλάβῃς μὲ ποίαν χαρὰν καὶ ἀγαλλίξῃς ἄκουσα τὸν ἔνδοξον γυρισμὸν σας καὶ τὴν ἀναπόκτησιν τῆς προτέρας σας φήμης καὶ τιμῆς. Παρκαλῶ ἐξ ὅλης

(*) Ἡ ἐπιστολὴ αὕτη περιεσώθη ἐν τοῖς Ἑλληνικοῖς Ὑπομνήμασι τοῦ Ἰωάννου Θ. Κολοκοτρώνη (σελ. 585—590)· ἐδημοσιεύθη δὲ καὶ ἀλλαχοῦ π. χ. Σπηλιάδου Ἀπομνημονεύματα τόμ. 2 σελ. 356—360. Φωτᾶκου Ἀπομνημονεύματα τόμ. Β' σελ. 168—172 ὑπὸ ποικιλοῦσας χρονολογίας.

ψυχῆς τὸ ὕπερτατον Ὅν νὰ σᾶς ὁδηγῇ καὶ νὰ σᾶς δικτηρῇ εἰς ὅλας τὰ βήματα καὶ νὰ σᾶς ἀξιώσῃ νὰ τελειώσετε τὴν ἐκστρατείαν ταύτην μὲ θριάμβους καὶ τρόπαια, καθὼς καὶ ἄλλοτε ἐπετύχετε. Τώρα, ἀδελφέ, εἶναι κυριὸς ν' ἀθνατίσετε τὸ ὄνομά σας καὶ νὰ ἐπιστηρίξετε τὴν εὐτυχίαν τῆς Πατρίδος. Ἡ παροῦσα θέσις σας καὶ ἡ κοινὴ γνώμη τῶν λαῶν ὡς ἐλευθερωτὴν τοῦ Γένους σᾶς κατκτάει. Κάμετε νὰ γνωρίσῃ ὁ κόσμος ἐσωτερικῶς τε καὶ ἐξωτερικῶς, ὅτι τὸ μόνον κοινὸν συμφέρον ἐστῆθη καὶ εἶναι πάντοτε ὁ σκοπὸς σας. Ἐδοκίμασταν οἱ Ἕλληνες πολλὰ ἄλλα μέσα, ἐμεταχειρίσθησαν πολλὰ ἄλλα ὑποκείμενα, ἀλλὰ ἡ πρᾶξις ἀπέδειξεν, ὅτι ποτὲ δὲν λαμβάνουσι καλὴν πρὸδον τὰ πράγματα, ὅπου οἱ ὁδηγοὶ τῶν ὑποθέσεων ἀλληλομαχοῦνται διὰ ἰδιωτέρους σκοποὺς. Ἡ φιλαρχία καὶ ἡ αἰσχροκέρδεια τὰ πλέον καλὰ συστήματα ματαιοῦναι. Ἀχ, ἀδελφέ! πόσα ἔπραξα, πόσα ἐσυμβούλευσα, πόσα ἀκαταπύστως ἐβοήθησα, ἀλλὰ ὅλα ματαιῶς· ἦλθε τὸ πρᾶγμα εἰς τέτοιαν κατάστασιν, ὥστε ὅπου ἐκινδύνευσε τέλος πάντων νὰ ἐξαλειφθῶσιν ὅκτὼ χρόνων προετοιμασίαι, καὶ, σχεδὸν εἰπέτε, θυσίας ἀναριθμήτους καὶ θριάμβους τῶν ἀνδρείων τῶν Ἑλλήνων. Φυλαχθῆτε τὸ λοιπόν, νὰ μὴ πέσετε εἰς τὰς παγίδας ἐκείνων, ὅπου σᾶς προσποιοῦνται φίλιν, ἀλλὰ ζηλοτυποῦσι τὴν παροῦσάν σας δύξιν. Οἱ πλέον ἐπικίνδυνοι ἐχθροὶ εἶναι οἱ οἰκοκυρεῖται· ἐνθυμηθῆτε τὰ ὅσα σᾶς ἐπροφύτευσαν ἐγγράφως καὶ ἐνεργήσατε διὰ συγγενῶν σας καὶ φίλων. Προσεῖξτε νὰ τρέξετε τὸν ἐντιμὸν δρόμον σας καὶ νὰ πάρετε ἐπάνω σας τὸ τίμوني τοῦ ἔθνους, ὅπου βραστάξετε τὴν πολιτικὴν καὶ συνεννοηθῆτε μὲ τὴν θάλασσαν διὰ μέσου τοῦ ἀνδρειοτάτου Μικουλή καὶ μὲ τὴν στερεάν διὰ μέσου ἄλλου εἰλικρινοῦς ἀνδρός. Καθαρίζετε τὰς ὑποψίας των, αἵτινες τοὺς κάμνουν νὰ πιστεύουν, ὅτι οἱ Πελοποννήσιοι δὲν καταδέχονται τοὺς ἄλλους Ἕλληνας καὶ θέλουσι μόνοι τους νὰ βασιλεύσουν. Βάλετε τοῦτο πρὸ ὀφθαλμῶν καὶ βεβαιωθῆτε, ὅτι δὲν θέλει σφαλετε εἰς τὴν διαγωγὴν σας. Μὴ δώσετε ἀκρόασιν εἰς τὰ διπλωματικὰ φερσίματα ἐκείνων τῶν πᾶμμιάρων ἀτόμων, οἵτινες τώρα πάσχουσι νὰ σᾶς πλανέσουν, μὲ τὸ νὰ σᾶς κάμουν νὰ πιστεύετε, ὅτι αὐτοὶ εἶνε οἱ αἵτιοι τῆς ἐπιστροφῆς σας, διὰ νὰ κερδίσωσι τὴν εὐγνωμοσύνην σας. Αὐτοὶ δοκιμάζουν εἰς τὴν παροῦσαν ἀδυναμίαν των νὰ σᾶς ἐλκύσουν πάλιν, διὰ νὰ ἀναλάβωσι τρόπαια, διὰ νὰ σᾶς ξανακρημνίσουν. Ἐχετε πρὸ ὀφθαλμῶν τὰς ἐφημερίδας των, τὸ τί ἐξέρασεν κατ' ἐσῆς, καὶ αὐτὸ ὡς σᾶς ἐρμηνεύσῃ τί μέλλει νὰ προσμένετε ἐξ αὐτῶν. Ἀς πέσωσι παντάπασιν αὐταὶ αἱ δύο

φατρίαί άνευ ἐλπίδος άνορθώσεως. Προσέτι σᾶς μεταλέγω νά φυλαχθῆτε άκριβῶς καί συγχρόνως άπό τὰς παγίδας τῶν ιδίων συντρόφων τῆς καταστροφῆς σας, ἐπειδὴ καί τώρα θεωροῦσιν ὅλοι, ὅτι, ἂν ἡ αὐθεντία σας ἐπιτύχῃ εἰς τὰ πράγματα, ὅλοι πρέπει νά κλίνωσιν εἰς τὰ θελήματά σας. Ἡ πολιτική σας καί οὐχί τὸ πάθος πρέπει νά σᾶς ὀδηγήσῃ εἰς τὴν προῦσαν καιρίαν περίστασιν. Μεταχειρισθῆτε τώρα τὸν ένθουσιασμόν τοῦ λαοῦ καί ὀδηγήσατέ τον εἰς τὴν ἀληθινὴν δόξαν, καί μὴ τὸν ἀφήσετε νά ψυχρανθῇ καί νά πέσῃ εἰς στοχασμοὺς καί εἰς φατρίκς. Θυσιάσετε τώρα, ἀδελφέ, καί άπό τὰ μερικά σας χρήματα, διὰ νά βαστάξετε τὴν ἐκστρατείαν τούτην καί μετὰ τοῦτο ἡμπορεῖτε νά κραῖετε εἰς λογαριασμόν ἐκείνους, ὅπου ἤρπασαν καί ἔκκμαν κατάχρησιν τῶν δανείων καί τῆς περιουσίας τοῦ Γένους. Πάσχισον, οὔτω πράττοντας, νά κερδίσετε ὅλην τὴν ὑπόληψιν, ὃχι μόνον τὴν ἐσωτερικὴν, ἀλλὰ καί τῶν ἀλλοφύλων, ὅπου πολλὰ συμφέρει. Τὰ ὅσα ἀδελφικῶς σᾶς συμβούλεύω, μὴ τὰ ρίξετε ὀπίσω σας, ὡς καθῶς καί ἄλλοτε ἐκάμετε. Στοχασθῆτε, ὅτι ἐγὼ γνωρίζω ὅλα σας τὰ πράγματα λεπτομερῶς καί ἐσπούδασα ὅσα εἶναι ἐκεῖνα, ὅπου ἔως τώρα σᾶς ἔβλαψαν ἐσωτερικῶς.

Πρέπει τώρα νά σᾶς ὁμιλήσω καί διὰ τὰς ἐξωτερικὰς βλέψεις, ὅπου τυχαίνει νά ἔχετε πρὸ ὀφθαλμῶν. Ἡ γνωριμία τούτου 'καιροῦ ἐλπίζω νά σέ ἔβαλεν εἰς κατάστασιν νά ἡξεύρης ἐν καί ἐγὼ ἐστάθην εἰλικρινῆς πατριώτης καί ἐγκάρδιος φίλος σας· ἐλάβετε εὐκαιρίαν ἀκόμη νά γνωρίσετε, ἐν καί εἰς τὰ πολιτικὰ πράγματα ἔχω ἀρκετὴν ιδέαν καί προκοπὴν. Πρέπει νά στοχασθῆτε, ὅτι ἐγὼ, διὰ τριῶν ὑπὲρ τοὺς τεσσαρὺς χρόνους ἐσχάτως ἐν Εὐρώπῃ, ἔλαβα αἰτίαν νά γνωρίσω λεπτομερῶς τοὺς στοχασμοὺς καί τὰ τέλη πάσης βασιλικῆς Αὐλῆς. Τὸ τί ἐσυνέργησα διὰ τὰ πράγματα τοῦ Ἑθνους ἡ ἱστορία τοῦ Ἑθνους κανέναν καιρὸν θέλει τὸ φανερώσῃ. Ὡς τὸσον σᾶς λέγω, ὅτι ἡ Ἱερὰ Συμμαχία δέν ἡμπορεῖ ποτὲ νά μᾶς εἶναι ὠφέλιμος· οἱ σκοποὶ τοῦ δεσμοῦ τῆς εἶναι ἀντικείμενα παντὸς Ἑθνους φιλελευθέρου. Ἐν καί ταῦτα πάρωμεν κατὰ μέρος, ἐθεώρησα, ὅτι ἡ Αὐστρία εἶναι καί θέλει εἶναι ἄσπονδος ἐχθρὸς τοῦ ἐπιχειρήματος καί ὀνόματος τῶν Ἑλλήνων, καί εἰς τοῦτο εἶναι ἀμετάβλητος, Ἡ Ρωσσία, ἐπειδὴ καί ἐληθαργίσθη καί ἔχασε καί τὸν καιρὸν καί τὰ μέσχα, διὰ νά κυριεύσῃ τὸ Βασίλειον τῶν Ἑλλήνων, ἐπιθυμεῖ τώρα ν' ἀδυνατίσῃ καί οἱ Τοῦρκοι καί οἱ Γραικοί, διὰ νά ἡμπορέσῃ ἓνα καιρὸν νά τοὺς ὑποτάξῃ καί τοὺς δύο ἀνεμποδίστως. Ἡ Γαλλία, ὅπου θεωρεῖ τὴν Ἀγγλίαν νά φέρηται εἰς τρόπον ὠφέλιμον πρὸς τοὺς Ἕλληνας, ἐσυμ-

φώνησε με τὴν Αὐστροίαν νὰ τοὺς πλανέσῃ με δῶρα καὶ με ἄλλα μέσα, καὶ εἰς τὸν αὐτὸν καιρὸν νὰ βοηθῇ καὶ τοὺς Τούρκους, διὰ νὰ φέρῃ τὰ πράγματα εἰς τέτοιον βῆμα, ὅπου ν' ἀναλάβῃ ἡ Τουρκία τὴν προτέραν τῆς ἰσχὺν καὶ δύναμιν διὰ τὴν ἰσοσταθμίαν τῆς Εὐρώπης. Αὕτῃ στοχάζεται, με τὸ νὰ προσηλωθῶσιν οἱ Γραικοὶ κἀνενὸς Πρίγκιπος τῆς φαμηλιᾶς τῆς, αὕτῃ νὰ λάβῃ δικαίωμα καὶ δύναμιν νὰ παραδώσῃ τὸ ἔθνος εἰς τὴν ὑποταγὴν τοῦ Τούρκου, ἐπειδὴ γνωρίζει, πῶς, ἐὰν καὶ θελήσῃ νὰ βασιλεύσῃ εἰς τὴν Ἑλλάδα, οἱ ἄλλοι βασιλεῖς δὲν θέλει τὴν ἀφήσουν. Ἐὰν σκεφθῶμεν ποία ἀπὸ τὰς εὐρωπαϊκᾶς Αὐλὰς ἐπιθυμεῖ τὴν Ἀνεξαρτησίαν τῆς Ἑλλάδος, ἐγὼ ἔχω λόγον νὰ κρίνω τὴν μόνην Ἀγγλίαν, καὶ τοῦτο διατὶ τὴν συμφέρει εἰς τὰ πολιτικὰ καὶ οἰκονομικὰ τῆς σχέδια, ἐπειδὴ καὶ τοῦτο ἐμποδίζει τοὺς στερειανοὺς βασιλεῖς νὰ μεγαλώσωσι με τὴν ἀπόκτησιν τῆς Γραικίας. Ἡ προσηλωτὴ κατὰδρομή, ὅπου ἔκαμαν οἱ Ἄγγλοι τῶν Γραικῶν, δὲν ἦτον ἄλλο, πᾶρεξ διατὶ εἶδαν, ὅτι με τὸ μέσον τῆς μεταβολῆς τῶν ἡ Ρωσσία ἐτοιμάζεται νὰ ἐκτανθῇ καὶ νὰ κυριεύσῃ τὴν Ἑλλάδα. Τώρα, ὅπου ἡ ἄρνησις τῆς Ρωσσίας ἐψύχρανε τὰς ἐλπίδας τῶν Γραικῶν, τώρα, ὅπου ἡ Ρωσσία ἔχασε τὸν πολύτιμον καιρὸν καὶ τὰ μέσα τοῦ παλαιοῦ σκοποῦ τῆς, τώρα, ὅπου εἶδον, ὅτι οἱ Ἕλληνες εἶναι ἔθνος ἀνδρεῖον καὶ ἰκνὸν ν' ἀποκατασταθῇ εἰς τὴν προτέραν δόξαν ἀφ' ἑαυτοῦ τοῦ, στοχάζονται οἱ Ἄγγλοι, ὅτι οἱ Γραικοὶ εἶναι ἄρκετοὶ νὰ βλαστήσωσι μίαν θέσιν ἀρμοδίαν, διὰ νὰ ἐμποδίσωσι πᾶσαν στερειανὴν ἐξουσίαν νὰ μὴν ἐκτανθῇ ἔξω τῶν ὁρίων τῆς. Ἀπὸ ἐτούτας τὰς αἰτίας θεωροῦμεν καὶ τὰ δάνεια καὶ τὴν ἐλευθερίαν, ὅπου μᾶς δίδουσιν νὰ σᾶς βοηθοῦμεν καὶ νὰ σᾶς συντρέχωμεν. Τώρα, ἂν θελήσετε νὰ ἐπιτύχετε τὴν ἐλευθερίαν τῆς Ἑλλάδος, πρέπει νὰ προσέξετε ἀκριβῶς καὶ νὰ φυλαχθῇτε μήπως καὶ σᾶς συκοφαντήσουν ἄλλην μίαν φορὰν οἱ ἐχθροί σας, πῶς εἰσθε ἐναντίος τῶν Ἀγγλων, ἀλλὰ νὰ πασχίσετε με πᾶσαν σας σπουδὴν νὰ τοὺς πείσετε, ὅτι τὴν στερεὰν ἀνεξαρτησίαν τοῦ Γένους τὴν ἐλπίζετε ἀπὸ τὴν μεγαλοψυχίαν τῆς ἀγγλικῆς ἀποφάσεως κατὰ τὸ ἐξωτερικόν. Μὴ πλανηθῇτε νὰ κλίνετε εἰς προβλήματα νὰ ἐγκαλέσετε κανέναν ὁδηγόν, ὅπου νὰ εἶναι προσκολλημένος με κἀμμίαν στερειανὴν Αὐλήν, διατὶ τότε ἡ ζηλοτυπία καὶ ἡ δικαία ὀργὴ τῶν Ἀγγλων ἀφεύκτως θέλει κινηθῇ ἐναντίον σας με τὸν ἀφηνισμόν τῆς Πατρίδος. Ἀλλ' ἐπειδὴ καὶ ὁ κίνδυνος γίνεται εὐκολος, διατὶ εἶνε σημαντικὸς καὶ γείτων, καὶ ἐπειδὴ τὰ συμφέροντα τῶν Ἑλλήνων συμφωνοῦσι τώρα με ἐκεῖνα τῶν Ἀγγλων, πρέπει νὰ προκρίνωμεν ἐτούτο ἀπὸ πᾶν ἄλλο

πράγμα. Σας ὀρκίζω εἰς τὸν Θεὸν καὶ εἰς τὴν Πατρίδα νὰ πάρετε τὰ λόγια μου ὡς τοῦ Εὐαγγελίου ρητὰ καὶ νὰ ἐκνεντιωθῇτε μὲ ἀποφασιστικὴν ὀργὴν κατὰ παντός ἄλλου προβλήματος, ἐπειδὴ ἤξεύρω, ὅτι πολλὰ ἀπεφασίσθησαν ἀπὸ τὰς δύο φατρίας τῶν ἀνυήτων κυβερνήτων σας, καὶ μᾶλλον τώρα, ὅπου εἶδον, ὅτι μὲ τὴν ἐπιστροφὴν σας πηγαίνουν νὰ χάσῃσι πᾶσάν τους δύναμιν καὶ ἐλπίδα. Θεωρήσατε, ὅτι πλέον σας ἔβλαψαν αὐταὶ αἱ ιδέαι, ὅπου ἔδωσαν νὰ καταλάβουν πῶς εἴχετε, παρὰ τὰ ἐσωτερικὰ των ἐργαλεῖα· ἐπειδὴ καὶ μὲ ἐτοῦτο ἔλαβαν οἱ ἀντίπαλοι τὰ δάνεια καὶ τὰς βοηθείας τῶν Ἀγγλων. Τυχαίνει τὸ λοιπὸν αὐτὰ τὰ μέσα νὰ τὰ ἀναλάβετε ὁ ἴδιος καὶ μὲ αὐτὰ νὰ ὑποστηρίξετε τὴν ἰδικὴν σας ἀσφάλειαν καὶ τοῦ Ἑθνους· καί, ἂν οἱ ἐκνεντίοι σας κακῶς τὰ ἐμεταχειρίσθησαν, στοχασθῇτε νὰ τὰ μεταχειρισθῇτε εἰς τὸ κοινὸν συμφέρον, διὰ ν' ἀποκτήσετε στερεὰν δύναμιν, δόξαν καὶ ὑπόληψιν ἐσωτερικὴν τε καὶ ἐξωτερικὴν αἰωνίαν.

Μὴ λείψετε νὰ διαβάσετε μόνος σας τὴν παροῦσαν μου, διὰ νὰ ἔχετε πρὸ ὀφθαλμῶν εἰς ὅλας τὰς στιγμὰς ἐτούτας τὰς εἰλικρινεῖς συμβουλὰς μου καὶ νὰ ὁδηγησθε ἐξ αὐτῶν εἰς πᾶσαν περίστασιν. Καί, ὡς καθὼς εἶμαι βέβαιος, ὡς φρόνιμος ὅπου εἴσθε, θέλει συμφωνήσετε εἰς τὴν ἀδολον γνώμην μου, δὲν θέλει λείψετε νὰ μοῦ ἀποκριθῇτε εἰς ὅλα ἀπλῶς καὶ ἀναλόγως, διὰ νὰ ἡμπορέσω καὶ ἐγὼ μὲ τὴν ἀπόκρισίν σας νὰ σας ἀποδείξω ὡς καθὼς σας ἐλπίζω ἔμπροσθεν τῶν Βρετανῶν ὡς ἄξιον τῆς εὐνοίας καὶ βοηθείας τωγ, καὶ οὐχὶ ὡς σας εἶχεν παρκαστήσει οἱ παμμίαροι ἐχθροὶ σας· καὶ ἐτοῦτο θέλει ὠφελήσῃ ὑπέρμετρα τὴν Πατρίδα. Ἀλησμονήσατε κάθε ἄλλον στοχασμὸν καὶ κάθε ἄλλην φιλίαν καὶ ὑπόληψιν μερικὴν, ἐπειδὴ καὶ πρόκειται λόγος περὶ σωτηρίας τοῦ Γένους, καὶ τοῦτο πρέπει νὰ προκριθῇ παρὰ τινος ἄλλου δεσμοῦ. Ἐγὼ, διὰ τὸ καλὸν τῆς Πατρίδος, ἦλθα, ἀφίσας τὴν ἰδίαν μου φημηλίαν, καὶ οὕτω πρέπει νὰ αἰσθάνεται πᾶς καλὸς πατριώτης.

Μὴ λείψετε νὰ μοῦ ἀποκριθῇτε εἰς ὅλα τῆς παρούσης μου τὰ μέρη καὶ θέλει σας κάμω ἐμπράκτως νὰ δοκιμάσετε πόσον ὠφέλιμοι ἐστάθησαν αἱ ἀπαθεῖς συμβουλαὶ μου.

Ταῦτα καί, ἀσπάζοντάς σας ἀδελφικῶς, μένω

Πρόθυμος τῶν ἐπιταγῶν Σας
Διονύσιος ὁ δὲ Ρώμας.

236. ΝΙΚΗΤΑΡΑ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗΝ ΖΑΚΥΝΘΟΥ

(Φάκελ. 2123, ἀριθ. 3036).

Πανευγενέστατοι Κύριοι

Καὶ προχθές σᾶς ἐμχτάγραψα εἰς ἀπόκρισιν τῆς τιμίας σας, τώρα δὲ σᾶς λέγω, ὅτι, μολονότι ἐπροσκαλέστηκα ἀπὸ ὅλους τοὺς ἰδικούς μου εἰς Πελοπόννησον, ἵνα συναγωνισθῶμεν ἐναντίον τοῦ λυσσασμένου Ἱμπραήμ πασιᾶ, βλέποντας ὅμως τὸν μέγαν λίνδυνον ὅπου ἐπαπειλεῖ τὸ Μεσολόγγιον, ἔπριν ἀναγκαιότερον νὰ σταθῶ ἐδῶ, ὅπου εἶναι ὁ ποῦντος, ἀπὸ τὸν ὅποιον κρέμεται ἡ ἐλευθερία ὅλης τῆς Ἑλλάδος. Εἰδοποιήσα τοὺς εἰς Πελοπόννησον ἰδικούς μου καὶ ἡ Σ. Διοίκησις με διέταξε νὰ μείνω ἐδῶ καὶ θέλει μοῦ στείλῃ χιλίους στρατιώτας, τοὺς ὁποίους ἀνυπομόνως προσμένω. Ἐδῶ οἱ ἐχθροὶ ἐσίμωσαν τόσον, ὥστε ἕως εἴκοσι πάσα ἀπέχουν τὰ χαρακώματά τους. Οἱ στρατιῶται στέκουσι με γενναιότητα καὶ ἀπόφασιν νὰ ἀποθάνουν. Εἶναι χρεῖα μεγάλη νὰ προβλεφθῶμεν ἀπὸ τροφᾶς καὶ πολεμοφόδια τοῦλάχιστον διὰ τέσσερους μῆνας, καὶ με κκοφανισμὸν μας βλέπομεν, ὅπου δὲν ἔχομεν τοιαύτην πρόβλεψιν διὰ κάθε ἐνδεχόμενον τοῦ ἐχθρικοῦ στόλου.

Εὐγενέστατοι! Κάθε πατριώτης εἶναι εἰς χρέος τώρα νὰ βοηθήσῃ εἰς ὅποιονδῆποτε τρόπον δύναται τοῦτο τὸ μέρος τόσον με χρήματα, ὅσον καὶ με κάθε ἄλλο ἀναγκαῖον, πρὸς ἐμψύχωσιν καὶ ἐξοικονόμησιν τούτων τῶν στρατευμάτων, διότι κάθε μικρὰ βοήθεια εἰς τοιαύτην περίστασιν εἶναι μεγαλωτάτη. Ταῦτα καὶ μ' ὅλον τὸ σέβας ὑποσημειοῦμι.

Ὁ εἰλικρινὴς πατριώτης καὶ ἀδελφός σας

Νικήτας Σταματελόπουλος

Τῇ 30 Μαΐου 1825. Μεσολόγγιον.

“Ὅλοι οἱ ἐδῶ ὀπλαρχηγοὶ εὐρισκόμενοι” Ἕλληνες σᾶς ἀδελφικοαπτάζονται εἰλικρινῶς.

Τῶν Πανευγενεστάτων Κυρίων

Κόντε Διονυσάκην Ρώμα

Παναγιωτάκην Θ. Στεφάνου

Κωνσταντάκην Δραγῶνα

Εἰς Ζάκυνθον

*** 237. Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΖΑΚΥΝΘΟΥ ΠΡΟΣ ΤΟΝ
ΔΗΜΗΤΡΙΟΝ ΤΣΑΜΑΔΟΝ**

(Φάκελ. 2123, ἀριθ. 3031).

Πρὸς τὸν κύριον

Δημήτριον Τσάμαδον

Εἰς Ὑδραν

Ἐκ Ζακύνθου, τῇ 15 Ἰουνίου 1825 ε. ν.

Μᾶς ἐλύπησε τὰ μέγιστα ἡ ἔνδοξος ἀποβίωσις τοῦ ἐναρέτου πατριώτου ὑμετέρου αὐταδέλφου κυρίου Ἀνστασίου, ὑπερμυχομένου ὑπὲρ Πίστεως καὶ Πατρίδος, τὰ λαμπρὰ κητορθώματα τοῦ ὁποίου ἡ πρὸ αὐτοῦ εὐεργετημένη Ἑλλὰς θέλει ἀντηχήσῃ αἰωνίως πρὸς ἴδιον αὐτῆς κλέος καὶ πρὸς αἰωνίαν φήμην τῆς ὑμετέρας οἰκογενείας. Οὗτος ὁ κελὸς πατριώτης, προτοῦ νὰ ἀποθάνῃ εἰς τὸ ἔνδοξον πεδὶον τῆς πάλης, μᾶς ἔγραψεν ἀπὸ 25 Ἀπριλίου παρελθόντος ἐκ Νεοκάστρου, ἀποκρινόμενος εἰς τὰ ἡμέτερα, καθὼς θέλετε τὸ παρκτηρήσῃ ἀπ' αὐτὸ τὸ ἐμπερικλειόμενον γράμμα του, ἀντίγραφον ἐπικυρωμένον, ὅτι διετάχθη μὲ δικταγὴν ὑπ' ἀριθμὸν 836 ἀπὸ τὸν Πρόεδρον κ. Γ. Κουντουριώτην νὰ μᾶς πληρώσῃ τάλληρα δίστηλα 741, δι' ὅσα μᾶς ἐχρεώσται περὶ τῶν ἀποσταλέντων καὶ παραλαβόντων τροφίμων, διὰ τὴν ὑποίαν ποσότητα μᾶς παρήγγειλε τοῦ νὰ διορίσωμεν τινὰ ἄνθρωπον γνωστὸν μας ὥστε νὰ τὰ λάβῃ διὰ ἰδίον μας λογαριασμόν. Μὲ τὴν αὐτὴν περίστασιν μᾶς παρήγγειλεν ὡσαύτως νὰ τοῦ προμηθεύσωμεν καὶ τριακόσια καντάρια παξημάδι, τὸ ὅποῖον νὰ ἐξαποστείλωμεν μὲ ἓνα ἐπίτηδες πλοῖον· ὥστε κατὰ τὴν διαταγὴν μας ἤθελε μᾶς πληρώσει καὶ τὴν τιμὴν καὶ τούτου. Μόλις ἐλάβαμεν ταύτην τὴν παραγγελίαν τούτου τοῦ ἐν μακαρίᾳ τῇ λήξει ἀναπαυμένου τὴν διενεργήσαμεν μὲ ἐπὶ τούτῳ πλοιάριον, διὰ ναῦλον τοῦ ὁποίου ἐπληρώσαμεν τάλλ. 60, μὲ προσδιορισμένον διορισμὸν νὰ τὸ παραδώσῃ εἰς τὸν ὑμέτερον αὐτάδελφον, ἢ, εἰς τὴν ἑλλειψιν αὐτοῦ, νὰ τὸ παραλαβάνῃ ὁ Γενναϊότατος Μικαύλης. Τὰ ἐπακολουθήσαντα δυστυχίματα κατὰ τοῦ Νεοκάστρου, τὰ ὅποια μᾶς κατέβλησαν ὄχι ὀλίγον τὴν ψυχὴν μας, ἐν ᾧ τὰ ἡκούσαμεν παρ' ἐλπίδα, ἔκαμον τὸν πλοιάρχην τούτου τοῦ φορτίου νὰ ὀπισθοδρομήσῃ ἀπὸ τὴν προσδιορισμένην του διεύθυνσιν, ὥστε ἠναγκάσθημεν καὶ τὸ πλοῖον τοῦτο μετὰ τοῦ φορτίου νὰ κρατήσωμεν ἐδῶ διὰ πολλὰς ἡμέρας, ἕως οὔ

ἐπληροφορήθημεν τὰ δικτρέξαντα. Ὡστε, ἰδόντες ἀνελπίστως τὰ συμβάντα καὶ τὴν δυσκολίαν τοῦ νὰ μὴ δυνάμεθα νὰ ἀπαντήσωμεν πλέον τοὺς σωτηριώδεις σκοποὺς τοῦ διατάζοντός μας ταύτην τὴν παραγγελίαν, ἀπεφασίσαμεν καὶ τὸ ἐδώσαμεν διὰ τὰς κατεπειγούσας χρεῖας τοῦ Μισολογγίου, περιοριζόμενοι ἀπλῶς νὰ λάβωμεν διὰ τὴν τιμὴν τοῦ πξζημαδίου τούτου ἀντὶ χρημάτων ἑλληνικὰ συναλλάγματα καὶ ἐπὶ τῶν ὁποίων ἐπροσθέσαμεν ἐξ ἰδίων μας ἄλλα χρήματα πρὸς ἐξοικονόμησιν τινῶν ἄλλων ἀναγκῶν. Πρέπει δὲ εἰς τοῦτο νὰ σᾶς εἴπωμεν, ὅτι, μολονότι διὰ τὴν ἐκπλήρωσιν τούτου τοῦ πξζημαδίου ἐπήραμεν ταύτας τὰς συναλλαγματικὰς μὲ σκοπὸν νὰ ἐλαφρώσωμεν ἀπὸ τὴν ὑποχρέωσιν, εἰς τὴν ὁποίαν ὑπέκειτο ὁ ὑμέτερος αὐτάδελφος κατὰ τὴν πρὸς ἡμᾶς αὐτοῦ παραγγελίαν, δὲν ἠδυνήθημεν ν' ἀποφύγωμεν τὰ ἔξοδα τοῦ νυλίου, ἀπὸ δίστηλα 60 συμφωνημένου, ὥστε μένει εἰς βάρος τῆς εὐγενείας σας· τὰ ὅποια, συναριθμούμενα μὲ τὰ τάλληρα δίστηλα 741, ἀποκατασταίνουν τὴν ποσότητα τῶν 801, διὰ τὴν ὁποίαν σᾶς τραβοῦμεν συναλλαγματικόν μας εἰς τὸν διορισμὸν τῶν ἐνταῦθα κυρίων Ἀλεξίου καὶ Ἀνεψιῶν Στεφάνου, πληρωτέον μεθ' ἡμέρας τρεῖς, καὶ παρκαλοῦμεν νὰ τὸ δεχθῆτε ἐντίμως καὶ ἀπροφασίστως πρὸς τελείαν ἐκπλήρωσιν τοῦ πρὸς ἡμᾶς χρέους τοῦ ὑμετέρου αὐταδέλφου.

Μᾶς ὑποχρεοῖ τὰ μέγιστα ὁσάκις θελήσητε νὰ μᾶς καταγράφητε τὴν κατὰστασιν τῶν ἑλληνικῶν πρᾶγματων, ὅτι ἀπὸ μέρους μας σᾶς τάζομεν, ἀφοῦ ἰδοῦμεν ταύτην τὴν ἐπιθυμίαν μας ἐκτελεσμένην, νὰ σᾶς δίδωμεν τινὰ πληροφορίαν εἰς ὅ,τι ἀποβλέπει τὴν κοινὴν εὐτυχίαν καὶ σωτηρίαν τῆς Ἑλλάδος, ἐνῶ μένομεν

* 238. Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΖΑΚΥΝΘΟΥ ΠΡΟΣ ΤΟΝ
ΑΝΔΡ. ΜΙΑΟΥΛΗΝ

(Φάκελ. 2123, ἀριθ. 3036).

Πρὸς τὸν Γενναϊότατον Ἀρχιναύαρχον

κ. Α. Μιαούλην

Ἐκ Ζακύνθου τῇ 15 Ἰουνίου 1825 ε. Ν.

Λαχγρῶμεν ἀπὸ μεγίστην ἐπιθυμίαν, ἕως οὗ νὰ λάβωμεν τὴν ἀπαιτούμενην ἀπάντησιν εἰς τὰ προλαβόντως ἡμέτερα ἀπὸ 12 Ἀπριλίου καὶ 15 Μαΐου μηνῶν παρελθόντων, διευθυνόμενα συγχρόνως

μέ ασφαλή περίστασιν πρὸς τὸν ἐν Ἰδρᾷ ἀγαπητὸν υἱόν σας, ὥστε εἴμεθα βέβαιοι, ὅτι εἰς ταύτας τὰς διεξοδικωτάτας πληροφορίας θέλετε δώσῃ τὴν ἀνήκουστον προσοχὴν καὶ περὶ τήρησιν, δίδοντές μας ἐγκρίτως τὰς ὑποίας ἐκάμχτε σκέψεις πρὸς τελείαν ἐπιτυχίαν παντὸς ὑγιεινοῦ σχεδίου, ἀποβλέποντος τὰ ἐθνικὰ κοινὰ συμφέροντα καὶ τὴν σωτηρίαν τοῦ τυχλιπώρου ἐλληνικοῦ Ἔθνους.

Πρὸς ἀπόδειξιν τῶν πατριωτικῶν ἐργασιῶν μας, πρὸς τὸ παρόν, σὰς ἐμπερικλείομεν τινὰ πληροφορίαν, ἀπεσταλμένην παρὰ τινος φιλέλληνο, εὐρισκομένου εἰς τὸ ἐχθρικὸν πεδίον τοῦ Ἰβραήμ πασχ. Παρὰ ταύτης θὰ παρατηρήσετε μετ' ἀκριβείας πῶς καὶ πόσῃ εἶναι τὰ μέτρα τοῦ ἐχθροῦ καὶ πῶς ἐκεῖνος ἐπιμένει εἰς τὸν σκοπὸν του. Ὡστε θέλει εἶσθαι ὀλέθριον, ἂν σεῖς, οἱ ὁδηγοῦντες τοῦτο τὸ δυστυχὲς ἐλληνικὸν Ἔθνος, δὲν φροντίσετε μὲ γενναίαν ἀπόφασιν νὰ τὸ παρσύρετε ἀπὸ τὴν ὑποίαν ἐπαπειλουμένην θέσιν ἀθλίως εὐρίσκεται. Σεῖς, καὶ ὄχι ἄλλος, δύνασθε νὰ τὸ εἰσάξῃτε εἰς τὴν ὀρθὴν τάξιν του, ὥστε νὰ τοῦ δώσῃτε τὴν ἀπαιτουμένην ἰκανότητα, ἥτις κατήντησε νὰ παρευρίσκηται πλέον εἰς παραλυσίαν. Σεῖς, κατ' ἐξοχήν, μὲ τὴν σύμπνοιαν καὶ συνέργειαν ἐκείνων, οἵτινες ἐδείχθησαν ἄλλοτε μὲ τὰ ἀπλὰ καὶ φυσικὰ αἰσθήματα τῆς ἐλληνικῆς ἀγαθοεργίας, πρέπει ἐξ ἄκωντος, ἂν θέλετε Ὁρησκείαν, Τιμὴν καὶ Πατρίδα, νὰ ἀποτινάξετε καὶ νὰ κατὰθλίψετε διὰ παντὸς τὴν μιὰ καὶ αἰσχρὰ μηχανεύματα τῆς σπουδαιότητος καὶ ἰδιοτελείας. Ἄν εἰς ταύτας τὰς φθοροποιὰς ἀρχὰς θελήσουν τινὲς εἰσέτι νὰ κατὰγίνωνται εἰς πολιτικὰς θεωρίας, θέλει εἶσθαι βέβαιον ἄφροντος ἢ φθορὰ τοῦ ἡμετέρου Γένους. Δὲν εἶναι καιρὸς πρὸς τὸ παρόν νὰ ἐπεξεργάζωνται ταῦτα καὶ τοιαῦτα πολύπλοκα καὶ ἀνάρμοστα πολιτικὰ ἐγχειρήματα, ἐνῶ εἶναι καιρὸς πολέμου, καὶ πολέμου μεγάλου καὶ αὐστηροῦ. Εἰς τοῦτο τὸ ἔνδοξον καὶ πολεμικὸν στάδιον τῆς Ἑλλάδος πρέπει ὅλοι οἱ Ἕλληνες, οἵτινες εἶναι γνήσια τέκνα της, νὰ τρέξωσι κατὰ τοῦ ἀσπόνδου ἐχθροῦ μὲ τὴν μάχαιραν καὶ μὲ τὴν φωτίαν. Κάμνοντες τοιαύτην ἀπόφασιν, ἡ νίκη τῶν ἡμετέρων θέλει εἶσθαι βεβαία.

Δὲν μᾶς λανθάνει βέβαιον, ὅτι ἡ Γενναϊότης σας δὲν παραβλέπετε τελείως τὰ ὠφέλιμα σύμφερα τῆς Ἑλλάδος, διὰ τῆς ὑποίας τὴν σωτηρίαν καὶ εὐτυχίαν ἐτρέξατε καὶ διατρέχετε ἐνδόξως ὥστε κατὰ τοῦτο πεπεισμένοι σὰς ὑποβάλλομεν τὰς εἰλικρινεῖς μας σκέψεις, ἐν γένει καὶ ἐν μέρει ἀποβλεπούσας τὰ ἐθνικὰ κοινὰ συμφέροντα. Μῆτε θέλομεν πρὸς τὸ παρόν νὰ παρεκτραπῶμεν ἀπὸ τὸ νὰ κάμωμεν νὰ

παρατηρήσετε δι' ὀλίγον, ὅτι εἰς τὴν παρούσαν καιρίαν περίστασιν τῆς Ἑλλάδος διατρέχουν εἰς τὸ ἐσωτερικόν τῆς ἀποικιαῖς πολιτικαὶ ἐμπλοκαὶ καὶ μηχανεύματα τελείως ἀνάρμοστα ὡς πρὸς τὰς ἐξωτερικὰς σχέσεις μετ' αὐτῆς· καὶ κατὰ τοῦτο ἡ ἀγχίνοια καὶ φρόνησίς σας θέλει διευθύνῃ τὸ πρᾶγμα εἰς τρόπον, ὥστε νὰ λογισθῇ ἡ πρᾶξις σας ἀξία καὶ ἐπαινετὴ ἀπὸ τοὺς βοηθοῦντας τὸ ἡμέτερον Ἔθνος μὲ γενναιότητα καὶ ἐμπιστοσύνην, τοσοῦτον ἀρμυδία καὶ συμφέρουσα κατ' ἐξοχὴν εἰς τὰς θλασσίους δυνάμεις του, οὕτω καλῶς καὶ μὲ φήμην διοικουμένης ἀπὸ τὴν ἡρωικὴν σου ἐμπειρίαν.

Πᾶσαν φοράν, ὅπου στοχασθῆτε νὰ μᾶς γράψετε, παρακαλεῖσθε νὰ μᾶς διευθύνετε τὰ γράμματά σας μὲ ἐπὶ τούτῳ ἄνθρωπον, ὁσάκις τὸ καλέσῃ χρεία, εἰς τὸν ὑπογράψαντα τὸ παρὸν κύριον Κωνσταντῖνον Δραγῶναν. Σᾶς ἀσπαζόμεθα ἀπὸ ψυχῆς.

Ἐπιθυμοῦσαμεν πολλὰ τὴν προσωπικὴν σας ἐντάμωσιν, ὅπου οὕτω νὰ ὁμιλήσωμεν διεξοδικῶς περὶ πολλῶν τινων ἀναγκῶν πραγμάτων· ἀλλ' ἐπειδὴ καὶ τοῦτο τὸ στοχαζόμεθα ἀδύνατον διὰ τὴν ἀνάγκην τῆς προσωπικῆς σου παρουσίας εἰς τὴν θαλάσσιον δύνάμιν, διὰ τοῦτο ἀνίσως ἔχετε κανένα, ἀξιὸν τῆς ἐμπιστοσύνης σας καὶ μυστικόν, ἡμπορεῖτε νὰ τὸν πέμψετε, μὲ τὸν ὅποιον, ἐρχόμενον ἐδῶ, νὰ συνομιλήσωμεν ὅσα αὐτὸς μὲ τὴν ἐπιστροφὴν του θέλει σᾶς εἰπῇ, καὶ ὅπου δι' ἡμᾶς εἶνε ἀνάρμοστον νὰ τὰ γράψωμεν καὶ νὰ τὰ πέμψωμεν μὲ τὸν τυχόντα.

239. ΚΩΣΤΑ ΜΗΟΤΣΑΡΗ, ΤΣΟΓΚΑ ΚΑΙ ΝΙΚΗΤΑΡΑ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗΝ ΖΑΚΥΝΘΟΥ

(Φάκελ. 2123 ἀριθ. 3037)

Εὐγενέστατοι κύριοι.

Μὲ τοὺς ἐδικούς μου Ἀνστασίον καὶ Βερναρδάκην σᾶς ἔγραψα τὰ διατρέχοντα τῆς πολιορκίας μας. Κατὰ τὸ παρὸν δὲν ἔχω νεώτερόν τι νὰ σᾶς ἰδεάσω, εἰμὴ ὅτι οἱ ἐχθροὶ ἐζύγωσαν εἰς τὰ χαρνακώμιά μας μὲ τὰ χαντάκια των εἰς τρόπον, ὅπου μῆτε τὸ κανόνι μας, μῆτε τὸ τουφέκι μας ἡμπορεῖ νὰ τοὺς βλάψῃ. Δι' αὐτὸ λοιπὸν ἐστοχάσθημεν διάφορα στρατηγήματα· ἡ χρησιμωτέρα ὅμως μέθοδος μᾶς ἐφάνη νὰ τοὺς πνίξωμεν εἰς τὰ χαντάκια των μὲ ταῖς τρόμπαις, ἀπ'

ἐκείναις ποῦ σβύνουν τὴν φωτιάν, καὶ εἴμεθα βέβαιοι, ὅτι αὐτὸ καὶ μόνον ἡμπορεῖ νὰ τοὺς ξεμπαρύνῃ. Ὅθεν παρκαχλεῖσθε θερμῶς νὰ φροντίσετε δι' αὐτὴν τὴν ὑπόθεσιν, νὰ μᾶς στείλετε ὅσον τὸ ὀγλίγωρότερον τρεῖς τοῦλάχιστον ἀπὸ αὐταῖς ταῖς τρόμπαις, ὅπου σβύνουν τὴν φωτιὰν καὶ τὰς μεταχειρίζονται εἰς τὴν πολιτείαν σας. Καὶ βεβαιωθῆτε, ὅτι θέλετε κατορθώσῃ τὴν μεγαλητέραν χάριν δι' ἡμᾶς, διὰ νὰ τοὺς διώξωμεν ἀπο τόσον σιμωτινὸν διάστημα ὅπου ἐφθασαν, καὶ δύο τρεῖς τεχνίτας μὲ τὰς τρόμπαις, διὰ νὰ ὀδηγήσονται τοὺς Ἕλληνας νὰ τὰς μεταχειρίζωνται, ὅσον νὰ λάβουν καὶ αὐτοὶ τὴν πρῆξιν. Εἴμεθα βέβαιοι διὰ τὴν ὀγλίγωρον καὶ ἀσφαλῆ ἀποστολὴν των, καθὼς ἐγράψαμεν εἰς φιλογενεῖς ὡς τὴν Εὐγενίαν σας. Ὅθεν καὶ τὰς προσμένομεν ὅσον τάχιστα.

Ἐχομεν τὴν τιμὴν νὰ ὑποσημειούμεθα.

Οἱ ἀδελφοί σας καὶ ὀπλαρχηγοὶ

Νότη Μπότσαρης

Τ. Τσόγκας

Νικήτας Σταματελόπουλος

Μεσολόγγιον, ἐκ τοῦ Φρουρίου.

Πρὸς τοὺς Εὐγενεστάτους Κυρίους

Κόμητα Διονυσάκην Ρώμαν

Παναγιωτάκην Θ. Στεφάνου

καὶ Κωνσταντάκην Δραγῶναν

Εἰς Ζάκυνθον.

240. ΕΓΓΡΑΦΟΝ ΤΗΣ ΠΡΟΣΩΡΙΝΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

(Φάκελ. 2123 ἀριθ. 3038).

Προσωρινὴ Διοίκησις τῆς Ἑλλάδος.

Τὸ ἐκτελεστικὸν Σῶμα

Πρὸς τοὺς Εὐγενεστάτους Κυρίους

Κόμητα Ρώμαν

Π. Στεφάνου καὶ

Κ. Δραγῶναν

Ἄ ν τ ι γ ρ α φ ο ν

Περὶδ. Γ' ἀριθ. 8358

Ἡ ἐλληνικὴ Διοίκησις δὲν ἡμπορεῖ νὰ λησμονήσῃ, ὅτι εἰς τὰς

ανάγκας τῆς Πατρίδος ἐστάθητε πάντοτε πρόθυμοι νὰ προσφέρετε τὴν συνδρομὴν σας. Εἰς τοῦτο ἔχει πραγματικὰς ἀποδείξεις, καθὼς καὶ αὐτόκλητοι ἀνεδέχθητε νὰ συνδράμετε ἐσχάτως εἰς τὴν ἐξαργύρωσιν τῶν συναλλαγματικῶν τῶν 20,000 ταλλάρων. Ἐνῷ καὶ αἱ ἀνάγκαι τῆς Πατρίδος εἶναι τόσοι μεγάλοι καὶ τὸ Ταμεῖον στερεῖται ἀπὸ μετρητὰ ἀνάλογα διὰ νὰ τὰς ἀπαντήσῃ, ἡ Διοίκησις ἤναγκάσθη νὰ κατὰ φύγῃ εἰς τὸ μέσον τῶν συναλλαγματικῶν, μὲ τὰς ὁποίας ἤδη ἐθεράπευσε πολλὰς ἀνάγκας τῆς. Τὸ δεύτερον δάνειον εἶναι ἤδη γνωστὸν ὅτι ἐτελείωσε, καὶ τὸ συμφωνητικόν, ἐπικυρωθὲν παρὰ τῆς Διοικήσεως, ἐστάλη πρὸ πολλοῦ εἰς τὴν ἐν Λονδίῳ Ἐπιτροπὴν, ἥτις, ἅμα λάβῃ τὴν ἐπικύρωσιν ταύτην, θέλει ἀρχίσῃ νὰ λαμβάνῃ τακτικῶς κατὰ μῆνα τὰς δόσεις τοῦ δανείου. Τὰ ἤδη ἐλθόντα δύο μιλιοῦνι γρ. ἐδόθησαν ἀπὸ τοὺς δανειστὰς πρὶν λάβουν τὴν ἐπικύρωσιν τοῦ συμφωνητικοῦ καὶ παρὰ τὰς συμφωνίας των. Τοῦτο ἡμπορεῖ ἔτι μᾶλλον νὰ βεβαιώσῃ τὸ κοινόν, ὅτι τὸ κρédιτον ὑπάρχει· καὶ θέλει βεβαιωθῇ περισσότερον, ὅταν φθάσῃ ἡ ρηθεῖσα ἐπικύρωσις. Ὡστε οἱ αὐτόθι πατριῶται δὲν πρέπει νὰ ἔχουν καμμίαν ἀμφιβολίαν, ὅτι αἱ γνωσταὶ συναλλαγματικαὶ εἶναι δεκταὶ εἰς τοὺς δανειστὰς τοῦ Λονδίνου. Ἐλπίζει λοιπόν, ὅτι ἡ ἐξαργύρωσις των δὲν θέλει δοκιμάσῃ δυσκολίαν, ὅταν ἡ Εὐγενία σας, πληροφωρημένοι τὴν ἀλήθειαν, λάβετε τὴν καλωσύνην νὰ τοὺς παραινέσετε καὶ μὲ τοὺς λόγους καὶ μὲ τὸ παράδειγμά σας.

Ἡ Διοίκησις σας συσταίνει ἰδιαιτέρως τὴν ἀνάγκην τῆς ἐξοικονομήσεως τῶν 10,000 ταλλάρων, τὰ ὅποια ὁ Κύριος Σεβαστὸς διατάχθη νὰ ἐμβάσῃ εἰς τὸν Ἐκλαμπρότατον Κ. Π. Μαυρομιχάλην ἀπὸ αὐτὰς τὰς συναλλαγματικὰς· καὶ δὲν ἀμφιβάλλει, ὅτι θέλετε συντρέξῃ κατ' ἐξοχὴν δι' αὐτὴν τὴν ὑπόθεσιν.

Σας ὁμολογεῖ δὲ τὴν εὐγνωμοσύνην τῆς διὰ τὰ πατριωτικὰ καὶ φιλανθρωπικά σας αἰσθημῆτα ὑπὲρ τοῦ ἑλληνικοῦ Ἔθνους καὶ διὰ τὰς καθημερινὰς συνδρομὰς σας. Ἐρρωσθε.

Ἐν Ναυπλίῳ, τὴν 4 Ἰουνίου 1825.

Ὁ Ἀντιπρόεδρος

Γιάννης Μπόταδης

Ἀναγνώστης Σπηλιωτάκης

Ἰωάννης Κωλέττης

Ὁ Γενικὸς Γραμματεὺς

Α. Μαυροκορδάτος

Ἐκ τοῦ πρωτοτύπου, ἴσον ὅμοιον καὶ ἀπαράλλακτον, εὐρισκόμενον εἰς
χεῖρας τοῦ Κόμητος Κυρίου ὁ δὲ Ρώμα.

Ἐν Ζακύνθῳ, τὴν 18)30 Μαΐου 1837.

Ὁ Ὑποπρόξενος τῆς Α. Μ.
Τοῦ Βασιλέως τῆς Ἑλλάδος
εἰς Ζάκυνθον
(Τ. Σ.) Κ. Κανελένης.

241. Δ. ΓΥΨΗΛΑΝΤΟΥ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗΝ ΖΑΚΥΝΘΟΥ

(Φάκελ. 2123, ἀριθ. 3039).

Ἐξοχώτατοι καὶ σεβαστοὶ ἀδελφοί

Κύριοι Κόντε δὲ ρώμα
Στέφανε ἱατρὲ καὶ
Κ. Δραγώνα.

Παρὰ τοῦ πρώην γραμματικοῦ μου κυρίου Ἰωάννου Βασιλειάδου
Φιλήμονος ἐδέχθην τοὺς γλυκεῖς πρὸς ἐμὲ ἀσπασμούς Σας καὶ ἤκουσα
ὅσα μοι παρέστησε διὰ ζώσης. Ἡ περὶ τούτων χαρὰ τῆς ψυχῆς μου
ἐδόθη ὑπέρμετρος καὶ δυσέκφραστος ἐπομένως, καθότι εἶδον προσφε-
ρομένην εἰς ἐμὲ τὴν πολύτιμον καὶ εἰλικρινῇ συνέργειν τῶν Πατριω-
τῶν περὶ τῶν κοινῶν συμφερόντων, κατὰ τῶν ὁποίων δὲν παύουσιν
ἀντενεργοῦντες οἱ Ζωῆλοι καὶ ἀπαταιῶνες, καὶ ἔμχθον τόσας, τὰ ὅποια,
ἂν καὶ μὲ κατετάρχζην, ἐμπνεύσαντα τὴν φρικώδη αἵσθησιν τῆς ἀνο-
σιωτάτης κακίης, μ' εὐχαρίστησαν μ' ὅλον τοῦτο, ὡς ἀνακχυφθέντα
καὶ δυνάμενα ν' ἀπαντηθῶσι. Πολλοὶ περὶ τούτων, οἰστρογητούμενοι
ἀπὸ τὸ ἀξιότιμον αἶσθημα τῆς ἀληθοῦς φιλογενείας, δὲν ἐμάκρυναν
νὰ φανερώσουν εἰς ἐμὲ, καὶ σήμερον μάλιστα ἔλαβον αἰφνιδίως ἀπὸ
τοῦ Νευπλίου γράμματτα ἄλλα, φανερόντων τὸ κακότροπον, τοὺς
προδοτικούς σκοποὺς δηλονότι μερικῶν, οἱ ὅποιοι, κατὰ δυστυχίαν
ἐσχάτην (νὰ εἴπω οὕτω) τῆς Πατρίδος, ἐπάτησαν τὸ ἱερὸν ἔδαφος
αὐτῆς καὶ παρεισέφησαν εἰς τὰ πράγματτα τῆς. Πρέπει βέβαια νὰ
φρίττη καθεὶς, ἀναλογιζόμενος, λέγων, ἀκούων, καὶ γράφων τὰ τοι-
αῦτα· ἀλλ' ἡ ἱστορία γέμει ἀπὸ τοιχυτῶν συμβεβηκότων, ἐπειδὴ ποτὲ
δὲν λείπουν ἀπὸ τὰ ἔθνη κηφῆνες, κακεντρεχεῖς, σκληροὶ καὶ προ-

δύοται. Τὸ μεγχλήτερον ὅμως θεωρούμενον εἰς ἡμᾶς δυστύχημα εἶναι, ὅτι ὁ βάρβαρος ἐπροξένησε σημεντικὸν ἀντιπερχτισμὸν, διὰ τὴν ἐθνικὴν ὀλιγότητα τῆς δυνάμεώς μας, ἡ ὁποία, χωρὶς τινος δυστυχμοῦ, ἦτον δυνατὴ καὶ ὡς πρὸς τὴν κατὰστασίν της ν' ἀντιπερχταχθῇ καὶ νὰ κατχτροπώσῃ μεγχλητέρως δυνάμεις. Ἐγὼ, προσλέπων τὰ δικτρέχοντα δεινὰ, δὲν ἔπαινον πρὸ καίρου λέγων καὶ συμβουλεύων· ἀλλὰ δὲν ἀπελάμβανον ἄλλο, εἰμὴ λύπας αἰσθηντικᾶς, διὰ τὴν ἀπάτην καὶ πλάνην, ἡ ὁποία εἰς ἄλλους μὲν ἐνεπνεύσθη ἀπὸ ἀνοησίαν, εἰς ἄλλους ἀπὸ ἀπρχγμωσύνην, εἰς ἄλλους ἀπὸ ἀπλὴν φιλογένειαν καὶ ἐπιθυμίαν τοῦ καλοῦ καὶ εἰς ἄλλους δικφόρως.

Τὰ μέτρα ὧν ἡμῶν ἐλήφθησαν, καθὼς ἔπρεπε, περὶ τῆς ἀντενεργείας τῶν προδοτικῶν σχεδίων· περὶ τούτων καὶ ἄλλων λεπτομερῶς θέλει σὺ πληροφορήσῃ ὁ κύριος Φιλῆμων. Ἐγὼ, βεβαιούμενος καὶ ἐκ φήμης καὶ πρχγμχτικῶς τὸν ἄδολον πατριωτισμὸν σὺς καὶ τὴν δικρχινομένην συνέργειαν εἰς τὸν Ἱερὸν Ἀγῶνά μας, συνιστῶ τὴν εἰλικρινῇ φιλίαν καὶ ἀδιάλυτον σχέσιν μου πρὸς τὰ ὑποκείμενά σὺς. Ὁ ἱερὸς οὗτος σύνδεσμος ἐλπίζω νὰ συντελέσῃ μεγάλως καὶ σημεντικὰ εἰς τὴν ἐπαπειλουμένην Πατρίδα. Νημίζω περιττὸν νὰ ἐκθέσω περιστάτικῶς τὰς αἰτίας, ὅσαι ἀπεκχτέστησαν τὴν ἐθνικὴν ὑπρχριν τῶν Ἑλλήνων εἰς τοιούτην κατὰστασιν. Αὐταὶ βεβχίως δὲν λανθάνουν τὴν ἀξιέπικινον περιέργειάν σὺς. Μ' ὅλον τοῦτο ἐλπίζω νὰ τὰς ἐκθέσω δι' ἄλλης εὐκαίρας. Εἰς τοιούτην κρίσιμον στιγμὴν τῆς Πατρίδος δὲν ἔχρινον πλέον εὔλογον ν' ἀπρχγμονήσω. Μὲ τὴν συνεχίνεσιν τῆς Διοικήσεως στρατολογῶ ἤδη δεινὰ, καὶ μετὰ δύο ἡμέρας ἐκστρχτεύω διὰ νὰ συνενωθῶ κατὰ τοῦ ἐχθροῦ μὲ τὰ σώματα τὰ πελοποννησιακὰ. Εἰς τὴν ἐσχάτην μάχην τῶν Πελοποννησίων ὁ βάρβαρος Ἱμπρχήμης ἐδοκίμασε φθορὰν σημεντικὴν. Τοιαύτην φθορὰν ἐλπίζω νὰ λάβῃ πολλὴν εἰς τὸ ἐξῆς, καθότι ὁ πόλεμος ἐκχτήνησεν ἤδη ἀπελπισμένος. Ἡ ὀλιγότης τοῦ καίρου καὶ οἱ ἀλλεπάλληλοι περισπχσμοὶ μου ἐμποδίζουσι τὴν ἐπιθυμίαν μου εἰς τὸ νὰ ἐκφρασθῶ ἐκτεταμένως. Μ' ὅλα ταῦτα, ἀρκεῖ διὰ τὸ παρὸν ἡ ἐκ τοῦ στόματος πρχάστχσις τοῦ Κυρίου Φιλῆμονος, τὸν ὁποῖον δὲν λείπω νὰ συστήσω ἐκ μέρους μου ἄξιον τῆς εὐνοίας σὺς, ὡς πατριώτην εἰδήμονα, εἰλικρινῇ καὶ πρόθυμον εἰς τὰ ἀληθῆ καλὰ. Ὁ ἴδιος οὗτος θέλει σὺς εἰπεῖ ἐκ μέρους μου μίαν ἄλλην ὑπόθεσιν, ὑποῦ τίν εἶπον, τὴν ὁποίαν πρχκχλῶ νὰ ἐνεργήσῃτε, εἰ δυνατὸν. διὰ τὴν ὡρέλειαν τῆς γλυχυτάτης Πατρίδος.

Συνιστῶν δὲ καὶ πάλιν τὴν εἰλικρινῆ φιλίαν μου πρὸς τὴν φιλο-
γένειάν σας, μένω

Ὁ πρόθυμος πατρὸς καὶ ὡς ἀδελφός

Δημήτριος Ὑψηλάντης

Ἐν Ἀργεῖ, τῇ 10 Ἰουνίου 1825.

**242. ΕΚΘΕΣΙΣ ΙΩΑΝΝΟΥ ΓΩΜΑΙΗ ΠΡΟΣ
ΤΟΝ ΡΟΖΑΡΩΑ (*)**

(Φάκελ. 2125 ἀριθ. 2999).

Μοθώνη, τῇ 25 Ἰουνίου 1825.

«Μοῦ ζητεῖς νεωτέρας εἰδήσεις καὶ πλέον ἐκτεταμένους περὶ τῶν
στρατηγῶν Γάλλων, τῶν ἐν Αἰγύπτῳ Βοϊέρ καὶ Λιβρών, καὶ περὶ
τοῦ ἀνελπίστως ἀνχορρουμένου αἰγυπτιακοῦ στρατεύματος. Ἴδου
ἐκπληρῶ τὴν ἐπιθυμίαν σου.

Ὁ στρατηγὸς Γάλλος Βοϊέρ ἔχει συμφωνίαν μὲ τὸν Μεχμέτ-Ἀλῆν
διὰ πέντε χρόνους νὰ τὸν δουλεύῃ ὡς Ἀρχηγὸς τοῦ νὰ γυμνάσῃ τὸ
αἰγυπτιακὸν στράτευμα, διὰ τῆς ποσότητος διστήλων δέκα χιλιάδων
κατ' ἔτος. Ἴππους ὅσους ἤθελεν ἐπιθυμήσει, σκηνὴν μεγαλοπρεπῆ,
οἶκον καλὰ ηὐτρεπισμένον, ἐνδυμασίαν πλουσιωτάτην κτλ. Καὶ
ἐκτὸς τούτων ὅλων, μεγαλοπρεπῆ δῶρα, ὅπου ἔλαβεν ἐκτὸς τῆς συμ-
φωνίας. Ἐχει περιπλέον τὸν μισθὸν τοῦ ἀπὸ τὸν βασιλέα τῆς Γαλ-
λίας ὡς στρατηγὸς Γάλλος, ὡς πιστὸς δοῦλος τοῦ κ. Γιεέλ.

Αὕτη ἡ συμφωνία μεταξὺ τοῦ Μεχμέτ-Ἀλῆ καὶ τοῦ Βοϊέρ ἀπε-
κτέστη δημόσιος, διὰ νὰ ἀποσιωπήσῃ τὸ μυστικὸν Συμβούλιον
τῆς Βρεττανίας ἐπὶ τούτῳ, κατὰ περιστάσιν ἤθελε παρχονεθῇ μὲ
τὴν Γαλλίαν, διὰ τὴν νὰ ἐξαποστείλῃ τοὺς στρατηγοὺς τῆς νὰ
διδάξουν εἰς τὴν εὐρωπαϊκὴν τακτικὴν τοὺς Αἰγυπτίους, ἐνῶ ἡ Γαλ-
λία θέλει ἀποκριθῇ πάντοτε πρὸς τὴν Ἀγγλίαν, ὅτι ὁ Βοϊέρ καὶ οἱ
ἄλλοι Γάλλοι εἰς τὴν αἰγυπτίαν δούλευσιν ἐπ' ἡγῶν ὡς ἰδιωτικοὶ ἄνθρω-
ποι, ὅτι εἶχον τὸ δικαίωμα νὰ ὑπάγουν, χωρὶς ἡ Διοίκησις νὰ ἔμπο-
ρῶς νὰ τοὺς ἐμποδίσῃ, διὰ τὴν ἰδίαν κίττιν ὁ λόρδος Βύρων καὶ
ἄλλοι Ἀγγλοὶ ἐπ' ἡγῶν εἰς βοήθειαν τῶν Ἑλλήνων. Καὶ ὡς κατὰ τὸ

* Σημ. Τὸ πρωτότυπον δὲν ἀνευρέθη, ἀλλὰ τρεῖς αὐτοῦ μεταφράσεις.

παρὸν ἡ ἑλληνικὴ Ἑταιρεία τῆς Λύνδρας μὲ δύο μιλιόνια δίστηλα ἐβोधήθησε τὸ ἑλληνικὸν Ἔθνος, χωρὶς ἡ Διοίκησις ἡ ἀγγλικὴ νὰ ἐδυνήθη νὰ τὸ ἐμποδίσῃ διὰ τὸ ἐλεύθερον σύστημα τῶν νόμων, ὅτι δὲν ἡμπορεῖ νὰ ἀπαγορεύσῃ πρὸς τοὺς πολίτας τῆς νὰ ἐμπορεύωνται ὡς καλλίτερον ἤθελε τοὺς ἀρέσκει καὶ συμφέρει νὰ πράττωσιν.

Τὸ ἴδιον πρέπει νὰ εἶναι καὶ διὰ τὴν Γαλλίαν. Ὁ Μεχμέτ-Ἀλῆς πληρόνει εἰς τοὺς δύο τοῦ στρατοπέδου ὑπασπιστάς τοῦ Βοιέρ τρεῖς χιλιάδας διστήλων κατ' ἔτος. Οὗτοι οἱ ἴᾳλλοι ἔλχον μὴν μεγχοπερεπῇ τουρκικὴν ἐνδυμασίαν καὶ ἄλλα ὄωρα, καὶ τιμῶνται εἰς ἄκρον.

Ὑπάρχει ἀκόμη ὁ ἄξιος στρατηγὸς τοῦ ἱππικοῦ Λιβρὼν, ὁ πρὸ καιροῦ σύντροφος τοῦ Βοιέρ· ἦτον στρατηγὸς Διοικητῆς τοῦ ἱππικοῦ εἰς Νεάπολιν, ὅταν σὺ ἦσουν διδάσκαλος γενικὸς τοῦ στρατεύματος τοῦ Ἰωακείμ Ναπολέοντος. Καὶ αὐτὸς ὁ Λιβρὼν ἦτον στρατηγὸς Διοικητῆς τοῦ ἱππικοῦ τῆς Βασιλικῆς Φρουρᾶς. Αὐτὸς ἔχει τὸν ἴδιον μισθὸν μὲ τὸν Βοιέρ καὶ ἐπῆγεν εἰς Γαλλίαν πρὸ τεσσάρων σχεδὸν μηνῶν, διὰ νὰ προμηθεύσῃ τὰ ἀνγκυχιόντα τῶν ἀνδρῶν τοῦ ἱππικοῦ καὶ τῶν ἱππων, διὰ νὰ ἡμπορέσῃ νὰ βάλῃ τὸ ἱππικὸν τῆς Αἰγύπτου εἰς τὸν τέλειον πύδα, ἡγουν εἰς κάθε κίνησιν καὶ εἰς τὴν ἐξηκριβωμένην γύμνασιν τοῦ γαλλικοῦ ἱππικοῦ καὶ τῆς ἐλαφροῦς πυροβολικῆς, ἡ ὁποία πρέπει νὰ ὀπλασκή μέσον τῶν ταγμάτων τούτων, Ὁ Λιβρὼν ἐπῆγεν εἰσέτι εἰς τὴν Γαλλίαν, διὰ νὰ προβλέψῃ τὰ ὀμιτσε, τὰ κενόνια, τὰ κιβώτια, τὰ καμίνια καὶ ὅλα ἐκεῖνα, ὅπου ἐπιζητοῦνται διὰ μὴν πολυἀριθμὸν πυροβολικὴν πολιορκίαν, θέσεως, γραμμῆς καὶ πυροβολικῆς ἐλαφροῦς διὰ ἱππον, κατὰ τὴν γαλλικὴν συνήθειαν· ἐπειδὴ εἰς τὸν νέον αἰγυπτιακὸν ὀργανισμὸν κάθε τάγμα ἱππικὸν πρέπει νὰ ἔχῃ μίαν ἀνάλογον μπαταρίαν ἐλαφροῦς πυροβολικῆς.

Ἀπὸ ἓνα τοῦ στρατοπέδου ὑπασπιστὴν τοῦ Λιβρὼν καὶ ἀπὸ τὸν ἡδὴ ταγματάρχην Σέβε, κατὰ τὸ πρὸν Σουλεϊμὰν Μπέη, ἐβεβαιώθη, ὅτι τὰ ἄπειρα ἔξοδα, ὅπου εἰς τὸν ὀργανισμὸν τούτου ἱππικῆς καὶ πυροβολικῆς ἀνγκυχιοῦν, τὰ ἡμῖσι εἶναι διὰ λογαριασμὸν τοῦ Μεχμέτ-Ἀλῆ καὶ τὰ ἄλλα ἡμῖσι εἰς βάρος τοῦ βασιλέως τῆς Γαλλίας. Ὑπὸ τὸν στρατηγὸν Βοιέρ καὶ Μαρκέζον Λιβρὼν εἶναι εἰς τὴν Αἰγύπτου τέσσαρες συνταγματάρχαι (κολονέλλοι), τέσσαρες ἀρχηγοὶ ταγμάτων (μπαταλιόνιοι) καὶ πολλοὶ ἀξιωματικοὶ διδάσκαλοι, ὅλοι Γάλλοι, ἐκτὸς τῶν Ἰταλῶν καὶ Ἰσπανῶν, ὅπου ἦσαν πρὸ αὐτῶν. Ὁ καπετάνιος μας Ἀτζέρπος, ὅστις ἦτον μὲ ἡμᾶς εἰς Ἰσπα-

νίαν καὶ σὲ ἔγραψε πολλάκις ἀπὸ τὴν Αἴγυπτον, εἶναι ὁ διευθυντὴς τῆς Στρατιωτικῆς Ἀκαδημίας, ἥτοι Σχολῆς πολυτεχνικῆς, συστηθείσης εἰς Κάϊρον διὰ τὴν στρατιωτικὴν μάθησιν τῶν νέων, ὅσοι θέλουσι νὰ μάθωσι τὴν σχεδιογραφίαν (genio) εἰς τὴν πυροβολικὴν καὶ τὴν τοπογραφίαν. Ἐκτὸς τῶν διδασκάλων Γάλλων καὶ Ἰταλῶν, οἵτινες, ἐκτὸς τοῦ εἰρημένου Ἀτζέρπου, εἶναι ὅλοι ἐδῶ εἰς Πελοπόννησον πλησίον τοῦ στρατεύματος τοῦ ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ Ἱμπραῆμ, τὸ ὅποσον ἀπὸ τὸν συνταγματάρχην Σέβε (νῦν Σουλεϊμάν Μπέη) κυβερνᾶται, εἰς τὴν Αἴγυπτον εἶναι προσέτι καὶ ἀξιωματικοὶ Ἰσπανοὶ καλῶν διαθέσεων, διὰ νὰ δουλεύουσιν τοὺς Τούρκους, παρὰ τὴν βαρύτητα τῆς δυσειδιμιόνου αὐτῶν θρησκευτικῆς ἀνατροφῆς, τὴν ὁποίαν ἐποτίσθησαν εἰς τὴν Πατρίδα των ἀπὸ νεκρῆς ἡλικίας. Δύο ἐξ αὐτῶν ἐτόλμησαν νὰ ἀρνηθῶσι τὸν Ἰησοῦν Χριστόν, τουρκιζόμενοι, εἰς τῶν ὁποίων ἦτο ἀξιωματικὸς τοῦ μηχανικοῦ. Οἱ πλέον ἐγνωσμένοι Ἰσπανοί, οἵτινες δουλεύουσιν εἰς Αἴγυπτον, εἶναι ὁ συνταγματάρχης Ἀκώστας ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ Ὁσμάν-Ἀγᾶ, αὐτὸς εἶναι ἐπιφορτισμένος τὴν διδασκαλίαν δώδεκα χιλιάδων ἀνθρώπων, διηρημένων εἰς 15 τάγματα—ὁ λοχαγὸς (καπετάνος) δὸν Μιχαὴλ Κορμάκος, ἐκεῖνος ὅστις ἐσχάτως εἰς τὴν Ἰσπανίαν ἐνδυναμώσας τὸ φρούριον τῆς Κορδώνης καὶ ὅστις μετέπειτα ἐστάθη ὡς ἀξιωματικὸς (Stato Maggiore) εἰς τὸ Σῶμα τοῦ συνταγματάρχου Φερνάνδος καὶ εἶναι ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ Ἀλφ-Ἀγᾶ—ὁ λοχαγὸς δὸν Ἀνστατίος Λεσκούρης, τοῦ ὁποίου ἀγνῶ τὸ τουρκικὸν ὄνομα.

Τὸ πεδίον τῆς γυμνάσεως εἶναι μακρὰν τοῦ Καΐρου τέσσαρας ὥρας· ἔχει τὰς σειρὰς ἀπὸ συκάς, καλὰ διατεταγμένας καὶ τὸ πᾶν διατεθειμένον κατὰ τὸν τρόπον τοῦ στρατοπεδεύειν, ὅπου ἡ γαλλικὴ τάξις διορίζει. Ὅλον τὸ στράτευμα κρατεῖ τουφέκια γαλλικὰ μὲ λόγχας, μπαλάσκας μὲ μαῦρον πετσί, ἐνδυμασίαν κοκκίνην μὲ πουτούρια πλέον στενὰ παρὰ τὸ σῦνηθες τῶν Τούρκων, μὲ καπόταις μὲ κουκούλαν.

Ἀπὸ τὸν στρατηγὸν Βοιέρ ἕως τὸν ἑσχατον στρατιώτην, ὅλον τὸ στράτευμα εἰς τὸ στρατόπεδον ἐνσχυλοῦν ἐξ ὥρας τῆς ἡμέρας εἰς τὴν ἄσκησιν τῆς Σχολῆς τοῦ στρατιώτου, τῆς Φάλαγγος (Plutone), τοῦ Τάγματος (Battaglione) καὶ τῆς Γραμμῆς· μὴ συγχωροῦσα ἡ καὶ σὺς ἕνα μεγαλότερον τῆς ἡμέρας καιρὸν διδάξεως πρακτικῆς, ἐνσχυλοῦν τὰς ἄλλας ὥρας διὰ τὴν παράδοσιν τῆς θεωρίας. Ἐκτὸς τῆς γνώσεως τοῦ ὅπλου, ὅπου μετχειρίζονται, καὶ τὸν τρόπον τοῦ διαλύειν αὐτό, νὰ τὸ παστρεύῃ καὶ νὰ τὸ ξαναδένῃ, παραδίδεται θεω-

ρητικῶς πρὸς τοὺς στρατιώτας περὶ τῆς μεταχειρήσεως, ὅπου πρακτικῶς ἀκολουθοῦσι καὶ δι' ὅλον ἐκείνο, ὅπου ἀποβλέπει εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ στρατοπέδου, τῆς ἐκστρατείας καὶ τοῦ στρατοπεδάρχου (cuartiere).

Ὑπάρχει μετὰ τὴν αὐτῶν μίαν αὐστηρὰ ὑποταγὴν στρατιωτικῆς διατάξεως. Ἡ μικροτάτη ἑλλειψις πιθεύεται διὰ τοῦ ραβδισμοῦ, ὅπου μὲ τὴν μεγίστην ὑποταγὴν τὸν δέχονται ἀρχηγοὶ ταγματῶν, λοχαγοί, ἀξιωματικοὶ καὶ ἔως τοῦ ἐσχάτου στρατιώτου. Αὕτῃ ἡ εὐγενὴς καὶ εὐγλωττος κυρία ράβδος εἶναι ἐκείνη ἡ ἰδίᾳ λογικὴ, ἣτις ἔκκαμε τὴν πρῶτον εἰς τὴν στρατιωτικὴν εἰς ἓν ἄλλο βάρβαρον ἔθνος, ὅπου ἡ στρατιωτικὴ τέχνη (τὸ *genio*, ἰχνογραφία) διδασκόμενη παρὰ τοῦ Πέτρου Ἀλεξανδρίδου, ἔκκαμε νὰ ὀνομασθῇ Μέγας, καὶ ὅπου μίαν ἡμέραν εἰς τὴν παρὰ αὐτοῦ θεμελιωθεῖσαν Πετρούπολιν δὲν ἐδυσχερестήθη, ὅπου ἔλαβε τὴν ἀτιμίαν νὰ κατὰβιβάσῃ ἀπὸ τὴν ἀμυζάν του τὸν ἱππέα του καὶ σύντροφόν του, διότι δὲν ἐχαιρέτησεν ἕνα του ἀνώτερον εἰς βραχμόν, καί, ἀφοῦ ἔκκαμε νὰ τοῦ δώσουν ἔμπροσθεν ἐνὸς σώματος φρουρᾶς ἐκκτὸν ραβδισμούς, τὸν ἀνέλαβεν εἰς τὴν ἀμαζάν του, βάζοντάς τον εἰς τὸ πλάγιόν του ἐντίμως. Διὰ μέσου λοιπὸν τῆς ἀνωτέρως κυρίας ράβδου, ὁ Μεχμέτ-Ἀλῆς θέλει ὀνομασθῇ καὶ αὐτὸς αὐτὸ Μέγας.»

Ἐνθυμήτου ἐκείνο, τὸ ὅποιον ἄφησε γραμμένον ὁ Ἀλφίερης μας εἰς τὴν σάτυρον ἢ Στρατιὰ «Βέβαια δὲν εἶμαι ἐγὼ τόσο ἀνόητος, νὰ μὴν ἡξεύρω τὸν πολιοῦχον πάσης Βασιλείας, ὅτι εἶναι πάντοτε καὶ πρωτίστως ἡ ἀγία ράβδος. »Καὶ, κατ' ἀλήθειαν, φαίνεται ἡ ταχυτάτη πρόοδος, διὰ τῆς ὁποίας προοδεύει ἡ ἄσκησις. Ὅποιος δὴποτε βελθὴ νὰ περπατήσῃ τὴν ὀπλιστικὴν ἐκείνων τῶν αἰγυπτίων ταγματῶν μακρὰν μίαν βολῆς τουφεκίου, τοὺς ἐκλαμβάνει πλέον διὰ γάλλους, παρὰ διὰ βρβάρους ἀνθρώπους. Πόσαις φοραῖς ὁ Φαραωνίτης Μεχμέτ-Ἀλῆς τοὺς βλέπει νὰ ὀπλισκοῦν γέμων χαρᾶς, ἡ ὁποία τὸν φέρει νὰ γίνεταί ἔξω φρενῶν. Νομίζεται ἤδη ὁ κύριος τῆς Ἀνατολῆς καὶ, νέκ δῶρα δίδων πρὸς τὸν ἀπόλυτον εἰς τὴν κυβερνήσιν Βοιέρ, προξενεῖ εἰς τοῦτον νέαν ὑποχρέωσιν, διὰ νὰ τὸν δουλεύῃ καλῶς καὶ μετ' αὐτοῦ καλλίτερα νὰ δουλεύῃ τὸν βασιλέα τῆς Γαλλίας, ὅπου τὴν δύνανται, καλῶς διατεταγμένην, εἰς τὴν διαθεσίαν του ἐτοιμάζει εἰς τὴν Αἴγυπτον.

Τὸ στράτευμα τοῦ Καίρου εἰς τὴν μάθησιν εἶναι πολλὰ διαφορετικὸν ἀπὸ τοῦτο τὸ στράτευμα τοῦ Μωρέως, τὸ ὅποιον ἔλαβε παρὰ ὀλιγωτάτην μάθησιν σχεδὸν ὅλων ἀμαθῶν, ἐκ τῶν ὁποίων ὁ πλέον

ὑψωμένος εἰς βαθμὸν εἰς τὴν Ἰταλίαν δὲν εἶναι παρὰ ὑπολογαγὸς (Tenente), ἐξαιρουμένου τοῦ Σουλεϊμὰν Μπέη, ὅστις ἦτο Tenente Colonnello, ἀνθρωπος πλέον προσηρμοσμένος διὰ νὰ δουλεύσῃ ἓνα Σῶμα ἐπιτελικόν, (Stato Maggiore) παρὰ νὰ σχηματίζῃ στρατιώτας. Ἔτι ἔλειπεν εἰς τοῦτο τὸ στράτευμα (τοῦ Μωρέως) ὁ ἀπαιτούμενος καιρὸς, ἐνῷ ἐν τάγμα ἐχρειάσθη νὰ ἐκστρατεύσῃ διὰ τὴν Νουβίαν, (Nuopia) ἡ ὁποία εἶχεν ἀποστατήσῃ ἀπὸ τὸν Μεχμέτ-Ἀλῆν, διὰ νὰ τὴν ὑποτάξῃ, ἐν ἄλλο ἐκστράτευσε διὰ τὴν Συρίαν καὶ ἔπειτα ὅλον τὸ στράτευμα ἐμβιβάσθη ἐπάνω εἰς τὸν κακκροῖζικον στόλον, κακοδιαθεθειμένον ἀπὸ τὴν θάλασσαν, κατὰκτυπημένον χωρὶς ἰδίαν ὑπεράσπισιν ἀπὸ τὰς τρικυμίας καὶ ἀπὸ τὰ ἑλληνικὰ πλοῖα, περιφερόμενον εἰς τὴν Κρήτην καὶ εἰς τὴν Ρόδον καὶ ἐντεῦθεν ἀποδιβασθέντα εἰς Μοθώνην, ἐνασχολημένον εἰς τὴν δυσαρέστατην πολιορκίαν τοῦ Νεοκάστρου καὶ, τέλος πάντων, καταγινόμενον εἰς τὰς ταχείας ἐκστρατείας τῆς παρούσης πελοποννησιακῆς πόλεως. Δὲν ἔλαβεν αὐτὸ τὸν ἀπαιτούμενον καιρὸν καὶ ἡσυχίαν, διὰ νὰ διδαχθῇ εἰς τὴν τελειότητα τῆς τακτικῆς. Ἐκ τοῦ ἐνκντίου, ἡσυχίαν, καιρὸν καὶ καλὴν μάθησιν ὁ μέγας στρατὸς τοῦ Καίρου ἔλαβε καὶ κατὰ τὸ παρὸν λαμβάνει. Καὶ τὸ περισσότερον ἀπὸ ὅλα σχηματίζει τὴν μεγάλην του ὠφέλειαν, ὅπου ὅλα κρέμονται ἀπὸ τὸν ἀπόλυτον ἀρχηγὸν τοῦ ἰδίου στρατοῦ, τὸν στρατηγὸν Βοϊέρον. Ἡ μάθησις εἶναι ὁμοιόμορφος εἰς ὅλα τὰ Σώματα καὶ ὁμοειδής· εἰς τὸ μέσον των ἐκείνην τὴν ἐξάαιρετον ἔκδοσιν τῆς ὁμοιότητος τῶν κινήσεων, ὅπου σχηματίζουν τὴν δύναμιν τῆς γραμμῆς.

Πίστευσόν μου, ὦ ἀκριβέ μου· μάλιστα, πιστευσον εἰς ἐσέ τὸν ἴδιον, ὅπου εἶσαι τόσο μὲγας διδάσκαλος τῆς στρατιωτικῆς τέχνης, καθὼς ἀπέδειξας, ὅτι εἶσαι διὰ τῶν διδομένων ὑψηλῶν συγγραμμάτων σου, ὅτι ὁ αἰγύπτιος στρατὸς ὑπερβαίνει εἰς τὴν ὑπομονήν, ἡ ὁποία ἐπιζητεῖται διὰ τὴν ἐξάσκησιν τῆς στρατιωτικῆς, τὰ καλλίτερα στρατεύματα τῆς Εὐρώπης· καὶ τὰ ὑπερβαίνει πρόσέτι διὰ τῆς μονοειδοῦς ἐξάσκησης. Καὶ ὄντως· ποῖον εἶναι ἐκεῖνο τὸ εὐρωπαϊκὸν στράτευμα, τὸ ὁποῖον εἶναι καταδικασμένον νὰ εἶναι πάντοτε στρατοπεδευμένον καὶ μακρὰν ἀπὸ τὰς πόλεις καὶ ἀπὸ πᾶσαν πολιτικὴν συμβίωσιν; Οἱ ἴδιοι εὐφημοῦνται. Οἱ πλέον αὐστηροὶ συναναστρέφονται μετὰ τῶν πολιτῶν καὶ πηγάζουσιν διὰ τὰς ὑποθέσεις των εἰς τὰς πόλεις. Ἀλλ' οἱ στρατιῶται τοῦ Βοϊέρου, καθ' ὁμοίωσιν τῶν παλαιῶν Γερμανῶν τοῦ Ἀριοβάντου, ἀπερνοῦν τὰς ἡμέρας των εἰς τὴν

ἐκτεταμένην ἔρημον πεδιάδα καὶ ὑπὸ τὴν σκέπην τοῦ πανίου (δηλ. ὑπὸ σκηνάς), ἀπερνώντας τὰς ἡμέρας μὲ τὰ ὅπλα εἰς τὰς χεῖρας, διὰ νὰ τὰ μεταχειρίζονται μὲ ταχύτατον τρόπον καὶ ἔπειτα νὰ τὰ καθυρίζουν· καὶ ἄλλη ἀνάπαυσις δὲν συγχωρεῖται εἰς αὐτούς, πρὸς εἰς τὸ νὰ βιάζονται νὰ καταγίνονται διὰ τὴν μάθησιν τῆς θεωρίας ἐκεῖνο, ὅπου μὲ τὴν πρᾶκτικὴν ἐδιδάχθη εἰς αὐτοὺς εἰς τὴν μετ'χειρίσιν τῶν ὅπλων καὶ τῶν τάξεων, εἰς τὰς ὁποίας αὐτὰ τὰ ὅπλα μεταχειρίζονται. Ἀλλ' ὥς θεωρήσωμεν δι' ὀλίγων πότον τὸ τωρινὸν γαλλικὸν Μυστικοσυμβούλιον εἶναι πολύτροπον, ἐνεργητικὸν καὶ τυχερὸν παρ' ἐκεῖνο τῆς ποτὲ Γαλλικῆς Δημοκρατίας.

Ἡ Γαλλία, εἰς ὅλας τὰς ἐποχὰς ἀντίζηλος τῆς Ἀγγλίας, ἐνόμισε πάντοτε νὰ ἔχη τὴν ὑπεροχὴν εἰς τὴν Ἀνατολήν, μέσον τῆς στενῆς σχέσεως μὲ τὴν ὀθωμανικὴν ἐξουσίαν, καὶ ὅταν παρετήρησε τὴν ἀδύνατον αὐτῆς δύναμιν, μὲ τὸ νὰ ἔχη τὴν Αἴγυπτον ὑποκειμένην ἀπὸ αὐτὴν, ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἤμποροῦσε νὰ ἐξαποστείλῃ στράτευμα νὰ κυριεύσῃ τὰς Ἰνδίας, διὰ τοῦ ἰδίου δρόμου, ὅπου ὁ Ἀλέξανδρος καὶ ὅπου ἓν Ἀγγλικὸν τάγμα διεπέρασε τὰς Ἰνδίας, ἐρχόμενον εἰς τὴν Αἴγυπτον. Τόσον λοιπὸν ἡ Γαλλία ἐνόμισε καὶ νομίζει νὰ ἡμπορῇ νὰ κάμῃ, ἐὰν εἴχῃ δι' αὐτὴν τὴν Αἴγυπτον, ἢ ἂν ἡμποροῦσε νὰ τὴν διατάτῃ κατὰ τὰς θελήσεις τῆς. Τοῦτο δὲ τὸ γαλλικὸν ἀξίωμα ἐθεωρήθη πάντοτε μὲ ἄγριον βλέμμα ἀπὸ τὴν πολιτικὴν τῆς Ἀγγλίας καὶ μετεχειρίσθη ὅλα τὰ μέσα, διὰ νὰ μὴ τὴν κάμῃ νὰ τὸ ἐκτελέσῃ πραγματικῶς. Τὸ Ὑπουργεῖον τῆς Γαλλικῆς Δημοκρατίας ἔστειλεν εἰς τὴν Αἴγυπτον, εἰς ἐκτέλεσιν τοῦ ἀνωτέρω ἀξιώματος, τὸν Ναπολέοντα Βοναπάρτην μὲ ἓνα στόλον καὶ μὲ τεσσαράκοντα χιλιάδας παλαιῶν στρατιωτῶν, ἐκ τῶν πρώτων μαχητῶν τοῦ κόσμου καὶ νικητῶν τῆς Εὐρώπης. Ἐὰν ὁ Ναπολέων ᾔθελε κυριεύσει τὸν Ἅγιον Ἰωάννην τοῦ Ἀκρίου καὶ ἂν μετὰ τὸ χάσιμον τοῦ στόλου δὲν ᾔθελε στερηθῇ τῶν ὑστερινῶν βοηθειῶν καὶ τῆς ἀνταποκρίσεως μετὰ τῆς Ἰαλλίας, ᾔθελε διευθυνθῇ εἰς τὴν κατάκτησιν τῶν Ἰνδιῶν· ἀλλ' αἱ περιστάσεις ἐστάθησαν ἐναντίαι εἰς τὰς συλλαμβανόμενας ἐλπίδας. Ἡ Βρεττανικὴ τύχη ἐθριάμβευσε κατὰ τῶν σχεδίων τῆς Γαλλίας· ἡ Γαλλία ματαίως ἀργύριον, αἵματα καὶ πλοῖα ἐθύσασε, διὰ νὰ διαφυλάξῃ τὴν Αἴγυπτον. Ὁ Νέλσον ἀφάνισε τὸν γαλλικὸν στόλον, αἱ κακοπάθειαι τοῦ πολέμου τῆς ξηρᾶς ἐξουθενώσαν τὸ στράτευμα καὶ μάταιαι ἐστάθησαν τόσαι μεγάλαι δυνάμεις, τόσος ἐξωδευμένος θησαυρὸς καὶ τοσαύτη πολεμικὴ ἐτοιμασία, ἀποσταλεῖσα ἀπὸ τὴν Γαλλίαν.

Πλέον τυχηρόν, ἢ πλέον σοφόν, τὸ τωρινόν γαλλικόν Ὑπουργετον, παρὰ τὸ δημοκρατικόν, ἥτοι ὁ κατηραμένος ἐχθρὸς τῶν φιλελευθέρων κόμης Βιλέλ, ἐδυνήθη διὰ μέσου τοῦ γενικοῦ του προξένου κυρίου Δρουβλέτη, νὰ κερδήσῃ τὴν ψυχὴν τοῦ Μεχμέτ-Ἀλῆ, νὰ ἔχῃ εἰς τὴν Αἴγυπτον ἐν στρατεύμα, ὅπου διαμένει, χωρὶς νὰ χρειασθῇ νὰ ἐξαποστείλῃ ἀπὸ τὴν Γαλλίαν, ὅπου δὲν ἔχει ἀνάγκην ἀπὸ τὸν γαλλικὸν στόλον διὰ τὴν ὑπαρξίν του, ὅπου, γεννημένον εἰς τὸν ἴδιον αἰγυπτιακὸν κόλπον, δὲν ἔχει ἀνάγκην βοθηίας νεοσυλλέκτων Γάλλων διὰ νὰ ἀνκνεώνηται, τὸ ὅποτον μάλιστα, ὡς νέος Ἀνταῖος, ὅσαις περισσότεραις φοραῖς ἤθελε κτυπηθῇ εἰς μεμκρυσμένους τόπους, τόσον πλέον ἰσχυρὸν εἰς τὸν Νεῖλόν του θέλει ἀναφνῆ· οὔτε θέλει τελειώσῃ ἐν ὅσῳ ὑπάρχουν ἄνθρωποι εἰς ἐκεῖνο τὸ ἔδραφον, οἵτινες ἀπὸ δυστυχέστατοι σκλάβοι, ὑψωνόμενοι εἰς στρατιώτας, ἀπολαμβάνουσι καλλιωτέραν τροφὴν καὶ ἐνδυμασίαν παρ' ἐκείνας τῶν ἐγκατοίκων καὶ περιποιοῦμενοι, ἐγκολπόνονται μὲ ἀγάπην τὴν στρατιωτικὴν τέχνην, ὡς ὁδηγοῦσαν αὐτοὺς εἰς καλλιώτερον βίον, τὸ ὅποτον εἶναι τὸ ἀνάπαλιν εἰς τοὺς ἀπογραφομένους τῆς Εὐρώπης, οἵτινες ἀπὸ τὰς οἰκίας καὶ ἀναπαύσεις ἀπερνοῦν εἰς τὴν στενοχωρημένην σκληρὰν στρατιωτικὴν ζώην.

Ἰδοὺ λοιπόν, μέσον τῆς φιλίας, τὴν ὁποῖαν ἔχει ὁ Μεχμέτ-Ἀλῆς μὲ τὸν Δρουβλέτην, μὲ τὰς συμβουλὰς τοῦ ὁποίου εἶναι ἤδη εἰκοσιν ἔτη ὅπου ἐθριάμβευσε κατὰ τῶν Μαμαλούκων καὶ μὲ τὸν ἀφανισμόν τῶν ὁποίων ἔλαβε τὴν ἀπόλυτον ἐξουσίαν καὶ κυριότητα τῆς Αἰγύπτου. Ὁ ὕπουργός Βιλέλης μετεμόρφωσε τοὺς Ἀραβὰς εἰς ἐξαιρέτους στρατιώτας Γάλλους καὶ ἔχει εἰς τὴν εὐλάβειαν καὶ θέλησιν τῶν Γάλλων ὄχι μόνον τὴν Αἴγυπτον, ἀλλὰ καὶ ὅλην του τὴν ἐπικράτειαν, ὑποκειμένην εἰς αὐτόν. Βέβαιος ὁ Μεχμέτ-Ἀλῆς, ὅτι, μέσον τοῦ τακτικοῦ στρατεύματός του, τακτοποιουμένου ἀπὸ τοὺς Γάλλους, βλέπει τὸν ἐκυτόν του, ὄχι μόνον ἐξουσιαστὴν τῆς Αἰγύπτου, ἀλλὰ κύριον τῆς Κύπρου, τῆς Κρήτης, τοῦ Μωρέως, τῆς Συρίας καὶ εἰς ἄλλας πλέον σημαντικὰς ἐλπίδας, ἤνωσε τὴν ὁμοφυῆ καὶ ἐνωμένην μὲ τοὺς Γάλλους καρδίαν του καὶ ἑτεροφυῆ εἰς τὰ ἄλλα Ἕθνη, ὀρκιζόμενος νὰ ζῇ ἢ νὰ ἀποθάνῃ μὲ αὐτὴν (τὴν Γαλλίαν). Ὡς τόσον ὁ Δρουβλέτης τὸν βεβαίωσεν, ὅτι ὄχι μόνον τὴν Ἑλλάδα μέσον τῶν ἀρχαίων λογχῶν, κεντρωμένων ἀπὸ τοὺς Γάλλους, ἀλλ' ἔτι τὴν Συρίαν θέλει κατακτήσουν· καὶ ὄχι μόνον τὴν ἀσφάλειαν τῆς ἰδίας ὑπάρξεώς του, ἀλλὰ νὰ τοῦ ἐξασφαλίσῃ τὴν ὑπεροχὴν εἰς τὸ ὀθωμανικὸν Κράτος. Καί, κατὰ ἀλήθειαν, τὸν ἀποκατέστησε τοιοῦτον, νὰ μὴ

φοβῆται πλέον αὐτός τὴν ἰσχὺν καὶ τὰς ἀπάτας τοῦ Σουλτάνου τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ὅστις εἶχεν ἀποφασίσει ἤδη νὰ δώσῃ πρὸς τὸν Μεχμέτ-Ἀλῆν τὸ αὐτὸ τέλος, μὲ τὸ ὅποιον ἔκχευε νὰ πύξῃ ἡ ζωὴ καὶ ἰσχὺς τοῦ Ἀλῆ-πασᾶ τῶν Ἰωαννίνων.

Ἀλλὰ ποῖος δὲν βλέπει, ὅτι αὐτὴ ἡ ἄπειρος αἰγυπτιακὴ ἰσχὺς, ὅπου τόσοι ὑψόνεσθαι εἰς τὸ Κάζιρον καὶ ὅπου μίαν ἡμέραν, ὡς πρὸ καιροῦ εἰς τὸ Ἀκτιον πρὸ τοῦ Ἀντωνίου καὶ τῆς Κλεοπάτρας, διευθυνομένη διεφιλονεικοῦσε τὸ ρωμικὸν Βασίλειον, καὶ ὅπου ἐχάθη εἰς τὴν δι' αὐτὸν ἄτυχον Φαρσαλίαν ὁ ρωμικὸς στρατὸς ὑπὸ τὸν Πομπήιον, τὸν παρεκίνει ἡ τύχη του νὰ ἀνκλάβῃ τὴν χερμένην τύχην μὲ τὴν ἰδίαν αἰγυπτιακὴν δύναμιν, ὅπου ἤδη αὐτὴ ἡ προῦσα δύναμις, καλῶς διατεταγμένη, θέλει διεφιλονεικῆσθαι μετὰ τῆς Ἀγγλίας διὰ τὴν ὑπεροχὴν τῆς Ἀνατολῆς καὶ ὅτι θέλει ἀνοίξῃ τὸν ἡπειρωτικὸν δρόμον τῶν Ἰνδιῶν εἰς τοὺς Ἀραβο-γάλλους.

Εἶσαι ἄρκετὰ πολιτικὸς διὰ νὰ μὴ παρκτηρήσῃς πόσον ὁ Μεχμέτ-Ἀλῆς ὑπόκειται ἀπολύτως εἰς τὴν ἀνδρείαν τοῦ Βιλλέλη καὶ ὅτι εἰς τὴν θέλησιν καὶ τὰ συμφέροντα τούτου, πρὸ τῶν ἰδικῶν του, θυσιάζει θησαυρούς, στόλον καὶ ἐξησχημένους ἀνθρώπους. Κατὰ ἀλήθειαν, ἂν ὁ Μεχμέτ-Ἀλῆς, ὡς Καλύφης τῆς Αἰγύπτου ἔσφαλεν, ἔσφαλε μόνον ἀποστείλας μὲ τὸν Ἰβραήμ Πασᾶν, υἱὸν του, ἐν στρατεύματι εἰς τὸν Μωρέα, νὰ θυσιάσῃ ἀνθρώπους ἐξησχημένους εἰς τὸ εὐρωπαϊκόν, ἄπειρα μετρητὰ καὶ στόλον διὰ μίαν κατὰκτησιν ἀβέβαιον, καὶ ὅπου, ἂν καὶ ᾗθελεν ἐπιτύχει, δὲν ᾗθελεν ἀνταμείψει εἰς οὐδὲν τοὺς κινδύνους του καὶ τὰ ἐξοδά του, βάζοντάς τον εἰς κυριότητα ἐνὸς ἐρήμου κατὰχλασμένου τόπου. Αὐτὸς ἔπρεπε νὰ εὐχαριστηθῇ διὰ τὴν Κύπρον καὶ τὴν Κρήτην καὶ νὰ δίδῃ μυστικῶς βοήθειαν εἰς τοὺς Ἕλληνας, διὰ νὰ ᾗθελε μὲ μεγαλητέρην ἐπανάστασιν κατὰθλάτῃ τὸ ὀθωμανικὸν Βασίλειον, νὰ περάσῃ αὐτὸς εἰς τὴν Συρίαν μὲ ὅλον του τὸ τακτικὸν στρατεῦμα καὶ νὰ μεγαλυθῇ εἰς τὴν Ἀσίαν εἰς τὸν ὑπέρτατον βαθμόν· τόσοι περισσότεροι, ὅπου αὐτὸς ἔκαμε τὴν δοκιμὴν μὲ τὰ ὅπλα του, ἐνῷ εἰς τὴν Συρίαν οἱ δύο ἄλλοι πασάδες, κάμνοντες τὸν πόλεμον ἀναμεταξύ των καὶ μὲ τὴν νὰ εἶναι νικημένος ἐκεῖνος, ὅστις εἶναι φίλος τοῦ Μεχμέτ-Ἀλῆ, αὐτός, μὲ τὸ νὰ τοῦ ἔστειλεν εἰς βοήθειαν ἐν Σῶμα τεσσάρων χιλιάδων πεζῶν, ἐξησχημένον κατὰ τοὺς Γάλλους, καὶ δύο χιλιάδας ἵππικου, ὅχι μόνον τὸν ἔσωσεν, ἀλλὰ μάλιστα ἐνίκησε τὸν διαφερόμενόν του, ἐξορίζων τοῦτον ἀπὸ τὴν κυριαρχίαν καὶ ἀντικαθιστῶν τὸν φίλον του Πασᾶν εἰς ὑψηλότετον βαθμόν. Ἀπὸ τοῦτον ἔλαβεν

εις δῶρον, δώδεκα χιλιάδας νέους τοῦ ὕρου Λιβάνου, διὰ νὰ χρησιμευθῇ αὐτοὺς διὰ τὸ ἐλαφρὸν πεζικὸν τὸ τακτικόν. Ὅθεν, ἐὰν ἐν μόνον τάγμα τακτικὸν πεζικὸν τῆς Αἰγύπτου καὶ ἐν ἀπὸ ἄτακτον ἱππικὸν ἐκ τῶν ἰδίων τύσον κατῴρθωσαν εἰς τὴν Συρίαν, τί δὲν δύναται νὰ κάμῃ ὁ στρατὸς τοῦ Καίρου, ὡδηγούμενος ἀπὸ τὸν Βοιέρ καὶ ἀπὸ τὴν Λιβρὼν ; Εἶναι ἴσως ἄγνωστοι αἱ ὁδοί, ὅπου, ἀπὸ τῆς Αἰγύπτου ἀναχωρῶν, ὁ Ἀντώνιος διέτρεξε, διὰ νὰ ὑπάγῃ ἐναντίον τῶν Πάρθων καὶ νὰ ἐκδικήσῃ τὸν θάνατον τοῦ Κράσσου καὶ τοὺς ρωμαίους Ἀετοὺς νὰ σώσῃ ! Καὶ τὴν ἐπιχείρισιν τῆς ἐκστρατείας διὰ τὰς Ἰνδίας ἔπειτα ἀπὸ τὴν ἐπίσκεψιν τοῦ Ἀμωνείου Διός, γινόμενην ἀπὸ τὸν θεμελιωτὴν τῆς Ἀλεξανδρείας ! Ἐὰν λοιπὸν ὁ Μεχμέτ-Ἀλῆς ἔκαμε τὸ μέγα σφάλμα, ἐναντίον τῶν ἰδίων τοῦ συμφερόντων, ἐμπεριπλεκόμενος μὲ τὴν πόλεμον ἐναντίον τῆς Πελοποννήσου. παρὰ νὰ ὑπερασπισθῇ τὴν ἐπανάστασιν αὐτῆς ἐναντίον τοῦ ἀληθοῦς καὶ φυσικοῦ ἐχθροῦ, τοῦ Σουλτάνου, τοῦτο ὅχι κατὰ ἴδιον αὐτοῦ λάθος, ἀλλὰ κατὰ χρεωστούμενην ἀνάγκην πολιτικῆς, ἡ ὁποία πρέπει νὰ ἀποδοθῇ πρὸς τὸ γαλλικὸν Ὑπουργεῖον.

Ἐὰν ὁ σκοπὸς τῆς Γαλλίας εἰς τὸ νὰ διδάξῃ τὸν αἰγυπτιακὸν στρατὸν ἐστάθῃ ἐκεῖνος, νὰ ἔχῃ κατ' ἐξοχὴν τῆς Ἀγγλίας τὸ Βασίλειον, ἢ καὶ τὴν ὑπεροχὴν τῶν ὅπλων, εἰς τὰ κράτη τοῦ Τούρκου, ἐκτὸς τοῦ νὰ φοβίξῃ τὰς Ἰνδίας, ποῖος θρυμμασμός, ἐὰν αὐτοὶ μὲ τοὺς Αἰγυπτίους θέλουν νὰ κατασταθῶσιν εἰς τὴν κυριότητα τῆς Πελοποννήσου, διὰ νὰ στέκη (ἢ Ἰαλλία) πλησιέστατα καὶ κατὰ πρόσωπον εἰς τὰς Ἰονίας Νήσους, ἀνηκούσας εἰς τὴν Ἀγγλίαν ; Καὶ τοῦτο τόσον περισσώτερον, ὅπου εἰς τὰς ἰδίαις Νήσους δὲν ἤμπορεῖ νὰ σταθῇ πλησίον ἀπὸ τὰ νῶτα, καθὼς ἔστεκεν εἰς τοὺς καιροὺς τοῦ Ναπολέοντος, ὅταν, προτοῦ νὰ τὰς κυριεύσῃ ἐκυρίευσεν τὸ Βασίλειον τῆς Νεαπόλεως. Τώρα μανιῶσα καὶ ζηλότυπος ἡ Ἰαλλία, διότι ἡ Ἀγγλία, καθ' ὁμοίωσιν τῆς Αὐστρίας καὶ τῆς Ρωσσίας, μέσον τῶν Ἰονικῶν Νήσων συνορεύει καὶ αὐτὴ μὲ τὴν Τουρκίαν, ἔχουσα καὶ ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν της τοὺς Κορφοὺς, ἐκείνην τὴν Κέρκυραν, ὅπου εἰς ὅλους τοὺς πολέμους τῶν Ρωμαίων μὲ τοὺς Ἀνατολικούς καὶ τῶν Ρωμαίων εἰς τοὺς ἐμφυλίους πολέμους κατὰ τῶν ἰδίων Ρωμαίων, πάντοτε ἐπιθύμησαν νὰ ἔχουν ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τους, ὡς ἐκείνην, ὅπου ὡς κλεῖδα καὶ πύλην ὠνόμαζον νὰ εἶναι, ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἀκαριαίως νὰ ἤμποροῦν νὰ ἐμβαίνουν ἀπὸ τὴν Δύσιν εἰς τὴν Ἀνατολὴν καὶ ἀνάπαλιν. Καὶ ὅταν οἱ Ρωμαῖοι δὲν ἠμπόρεσαν νὰ ἀποκτήσουν τὴν Κέρκυραν, ἔκαμαν κάθε τρόπον, διὰ νὰ ἀποκτήσουν τὴν Ζάκυν-

θον. Ποῖος δὲν ἤξεύρει διατί ἄνοιξεν ὁ πόλεμος μεταξύ τῶν Αἰτωλῶν καὶ τῶν Ρωμαίων διὰ τὴν κυρίευσιν τῆς Ζακύνθου καὶ ὅτι ἐκεῖνοι πασιχαρῶς τὴν κατέκτησαν καὶ μὲ κάθε θυσίαν τὴν διетήρησαν ;

Σὺ δὲν βλέπεις, ὦ ἀκριβέ μου σύντεκνε, ὅτι εἶνε μεγάλη ἡ προθυμία τοῦ γαλλικοῦ Ὑπουργείου, διὰ νὰ κάμῃ νὰ χάσῃ καὶ πολιτικῶς ἡ Ἀγγλία τὴν ὑπεροχὴν, τὴν ὁποίαν ἔχει ἐπάνω εἰς τὴν Πελοπόννησον. Ὁ ἴδιος Βιλέλης, δι' ὧν μ' ἐβεβαίωσεν ὁ Σουλεϊμὰν Βῆης, εἶναι ἐκεῖνος, ὅστις, ὑπὸ ἄλλο ὄνομα καὶ ὑπογραφὴν, ἐκλέχθη Πρόεδρος τῆς Ἑταιρίας, τῆς συσταθείσης εἰς Παρίσι πρὸς βοήθειαν τῆς Ἑλλάδος. Ἐπρόσφεραν εἰς τὴν Ἑλλάδα οἱ Γάλλοι προσέτι ἐν δάνειον, διὰ νὰ μὴ ἔχῃ πλέον ἀνάγκην τῶν χρημάτων τῆς Ἀγγλίας καὶ διὰ νὰ ἀποδείξουν, ὅτι καὶ οἱ Γάλλοι εἶναι πρὸς τοὺς Ἕλληνας εὐεργετικοί, καθὼς καὶ οἱ Ἀγγλοὶ, καὶ τοιουτοτρόπως νὰ ἀποξενώσουν ἀπὸ τὴν καρδίαν τῶν Πελοποννησίων καὶ τοὺς Βρεττανούς, οἱ ὅποιοι ἀκόμῃ ἐνθυμοῦνται τὰς κακὰς μεταχειρίσεις, ὅπου ἔλαβον ἀπὸ αὐτοὺς εἰς τοὺς πρώτους χρόνους τοῦ πολέμου των, ἐξαιτίας τοῦ αὐτοχειροῦ ὑπουργοῦ Καστελλερῆ. Ἀλλὰ χονδροειδέστερα, ἡ ρηθεῖσα γαλλικὴ Ἑταιρία, μὲ τὴν συνήθη ἀναισχυντίαν, ἰδίαν ἐκείνου τοῦ ἀκαταστάτου καὶ ἐλαφροῦ Ἑθνους, κατέθεσε δέκα χιλιάδας φράγκα κατ' ἔτος, διὰ νὰ χρησιμεύσωσι διὰ τὴν ἐκπαίδευσιν τῶν υἱῶν τοῦ Μάρκου Μπότσαρη καὶ τοῦ Στολάρχου Μικούλη, ὡσὰν αὐτὸς ὁ ἀθάνατος ἄνθρωπος, διὰ τῆς θαλασσίου δόξης του καὶ πλούσιος ἐξ ἐκυτοῦ, ζῶν ὡς Ναύαρχος, νὰ εἶναι τόσον μικροῦ πνεύματος, ὥστε νὰ μὴ γνωρίσῃ τὸ ἄδικον, ὅπου τοῦ γίνεται, προβάλλοντές του ἄνθρωποι ἐνός Ἑθνους, ὅλου ἐναντίων ἡθῶν ἀπὸ τὸ ἐλληνικόν, νὰ μὴ εἶναι πλέον Ἕλληνες ἀλλὰ Ἰάλλοι, νὰ τοὺς κρατοῦν εἰς τὴν Ἰαλλίαν ὡς ὁμήρους καὶ νὰ τοὺς γαλλικίσουν εἰς τρόπον, ὥστε μίαν ἡμέραν νὰ εἶναι οἱ αὐλικοὶ καὶ ν' ἀποκατασταθοῦν οἱ δούλοι τινος κυρίου Γάλλου, ὅπου ἐπιθυμεῖται ἀπὸ τὸν Βιλέλ νὰ δώσῃ εἰς τὴν Ἑλλάδα. Τέλος πάντων ὁ Βιλέλ ἀπέστειλεν ἐξ ὀνόματος τῆς αὐτῆς παρισικῆς ἑταιρίας ἐν μέσῳ τῶν Ἑλλήνων καὶ πλησίον τῆς Ἐκτελεστικῆς Κυβερνήσεως τοῦτον τὸν στρατηγὸν Ρώσχην, διὰ νὰ τοὺς παρατηρῇ ὡς ἀλώπηξ καὶ νὰ τοὺς προδίδῃ, ἐνῶ οἱ στρατηγοὶ Βοιέρ, Λιβρὼν καὶ Σέβε μὲ τοὺς Ἀρχεῖς πρέπει ὡς λέοντες νὰ τοὺς καταθλίβωσι· καὶ τοῦτο ὅλον, διότι ἡ Γαλλία θέλει διὰ τὸν ἐκυτόν τῆς τὴν Πελοπόννησον καὶ θέλει τὸ ἐπιτύχῃ ἀποφασιστικῶς εἰς τὸ ἀκόλουθον φθινόπωρον.

Κατὰ ἀλήθειαν, ἂν τοῦτο τὸ αἰγυπτιακὸν στρατεύμα τῆς Πελοποννήσου, τὸ ὅποιον ἔλαβεν ὀλίγην γύμνασιν καὶ ἐφαίνετο εἰς τοὺς

ὀφθαλμούς τῶν αὐτῶν ἰδίων διδασκάλων του, ἐν γελοιῶδες στρατεύμα, ἐπῆρε δυνάμει μιᾶς τυχτικῆς πολιορκίης τοὺς Ναυαρίνους, ἀφοῦ ἐπῆρε διὰ τῆς λόγχης τὴν νῆσον Σφακτηρίαν, ἀπὸ τὴν ὅπου ἂν φοβηθεῖς ὁ πρῶτος τῶν Ἑλλήνων Δούξ, ὁδηγὸς τῆς ἐλληνικῆς Κυβερνήσεως, ὁ μέγας Μυυροκορδάτος ἐστάθη, ὡς πρῶτιστος, ὁ πρῶτος νὰ φύγῃ, καὶ τὸ παράδειγμα του ἐπηύξησε τὸν φρικασμὸν μεταξὺ τῶν Ἑλλήνων, τὸν ὅποιον (φρικασμὸν) δὲν ἐστάθη ἱκανὸν νὰ τὸν ἐξαλείψῃ τὸ παράδειγμα τοῦ Ἰταλοῦ Σανταρόζα, ὅστις, ἐπιμένων ὅπου ὁ Μυυροκορδάτος ἔφυγε, διαπερασμένον τὸ σῶμα ἀπὸ σφαίρας καὶ ἀπὸ ἀραβικὰς λόγχας, μὲ τὴν ρομφαίαν εἰς τὰς χεῖρας ἀπέθανεν. Ἐὰν τὰ περάσματα τῶν κλεισούρων, ἐὰν τὰ στενώματα, ἐὰν τὰ τεῖχη τῶν πόλεων, ἐὰν τὰ παραπέτα, δοθέντα παρὰ τῆς φύσεως, ἢ ἀπὸ τὴν τέχνην ἐφευρεθέντα, ἐπάνω εἰς τὰ ὅπρῃ οἱ Ἕλληνες κτεφρίνοντο, βέβαιοι νὰ καταφρονοῦν καὶ αὐτὴν τὴν ἰδίαν τοῦ Ἀρεως ἐπιστήμην, τὴν ὅποιαν οἱ Εὐρωπαῖοι τοὺς ἐπρόσφερον εἰς δῶρον, δὲν ἐστάθησαν ἀρκετὰ νὰ ἐμποδίσουν μῆτε ἐν βῆμα τὰ παντοῦ νικητήρια ὅπλα τοῦ Ἱμπραήμη—ἐὰν ἡ Καλαμάτα, ὅπου ἦτον οἱ φημισμένοι Σπαρτιῖται διὰ νὰ τὴν ὑπερσπισθοῦν, ἐπάρθη ἀπὸ τοὺς Ἀραβας καὶ ἐπυρπολήθη—ἐὰν ἡ Ἀρκαδία ἐπάρθη—ἐὰν ὁ φρικασμὸς τῶν Ἑλλήνων τοὺς κατέστησεν ἀπολέμους νὰ ὑπερσπισθοῦν τόσα στενώματα καὶ δρυμῶνας (λόγγους) καὶ τὴν ἰδίαν μητρόπολιν Τριπολιτσάν, ὅπου κατ' ἀρχὰς τῆς Ἐπαναστάσεως τῶν οἱ ὀθωμανοὶ ὑπερασπίσθησαν θαυμασίως—ἐὰν τέλος πάντων, μὲ τὴν προχώρησιν, τὴν ὁποίαν ἔκχευεν ὁ Ἱμπραήμ-Πασᾶς εἰς τὴν προῦσαν ἐκστρατεῖαν, ὅχι μόνον τὸν κατέστησε κύριον τῆς πεδιάδος, τῶν στενωμάτων καὶ τῶν πόλεων, μὰ ἐξασφάλισεν εἰς τὴν ἡμισέληνον τὰς Πάτρας, τὴν Κορώνην, τὴν Μοθώνην καὶ τὸ Νεόκαστρον μὲ τὸν θαυμάσιον λιμένα του, τόσον ἐωφελῇ εἰς τὸν Αἰγύπτιον στόλον διὰ τὰς μελλούσας αὐτῆς (τῆς Αἰγύπτου) ἐκστρατείας καὶ διὰ νὰ μὴ ἔχουν κλείσει οἱ Ἕλληνες ἄλλον λιμένα ἀσφαλῆ εἰς τὰ ἰονικὰ παράλια—τί δὲν πρέπει νὰ συμπεράνη τινὰς εἰς ζημίαν τῶν Ἑλλήνων μετὰ τὸ φθάσιμον τοῦ ἐξησκημένου πολλὰ καὶ καλὰ ὀπλισμένου στρατεύματος τοῦ Καίρου, ὁδηγουμένου ἀπὸ τοὺς στρατηγούς Βοῖερ καὶ Λιβρών; Ποῖον κλασικὸν στρατηγὸν οἱ Ἕλληνες θέλουν ἀντιπαρτάξῃ εἰς τούτους τοὺς πολεμικοὺς διδασκάλους; Ποῖα στρατεύματα τῆς γρημμῆς εἰς τὸ καλὰ ἐνωμένον καὶ βροντῶδες πῦρ τῶν ταχυμάτων εἰς ὁμαλὸν ἐπίπεδον; Ποῖον ἱππικὸν εἰς τὴν ἐνωμένην προσβολὴν τῶν Φαλαγγῶν, ὁδηγουμένων ἀπὸ τὸν ὀρμητικὸν Λιβρών; Ποῖον πυροβολικὸν εἰς τὰ καλὰ διχτεταγμένα

Ἀραβο-Φραγκικὰ κανονοστάσια τῆς γραμμῆς καὶ ἐλαφρά; Ποίους ἐνεδρευτάς καὶ κεχυμένους ἀνθρώπους ἐναντίον τῶν ἐξαπεραστῶν τῶν στενωμάτων καὶ τῶν ὁρέων, τῶν ἐλαφρῶν, τῶν σκαφῶν, τῶν κυνηγῶν, τῶν ταχυδρόμων; Ποίους σκάπτας καὶ ὑπονομέας, ὑδραυλικούς καὶ ζῳματικούς γεφυροποιήσεως καὶ ἀρτιλιερίας θέλουσιν ἀντιτάξῃ εἰς τὰ χαρὰκώματα, παραλλήλους, μπαταρίας καὶ χαλάσματα, τὰ ὅποια τὸ στράτευμα τοῦ Καΐρου φθάσαν θέλει βάλῃ ἔμπροσθεν τῆς Μονεμβασίας, Κορίνθου καὶ Ναυπλίου; Εἶναι τις τάχα τόσον ἀνόητος, ὥστε νὰ μὴ γνωρίζῃ, ὡς ἐκ τῆς δοκιμῆς τοῦ μικροῦ καὶ κακῶς ὠδηγημένου στρατεύματος ἀπὸ τὸν Ἰμβραήμην Πασᾶν καὶ τὸν Σουλεϊμάν Βένν, ὅτι ἐκεῖνο, τὸ ὅποῖον μὲ τὸν στόλον καὶ μὲ ἀνοικτὰ πανία καὶ ὅχι κακῶς διαπλεῦσαν θέλει ἐλθῇ, ἀφοῦ εἰς ὀλίγας ἡμέρας κυριεύσῃ τὰς τρεῖς ἄλλας πολιτείας, τὰς ὁποίας ἀμαθῶς θέλουσιν ὑπερασπισθῇ οἱ Ἕλληνες, θέλει καταστήσῃ τοὺς Ἀραβας, ἢ μᾶλλον τοὺς Γάλλους ἀκολούθους, δεσπότες τῆς Πελοποννήσου;

Τὸ στράτευμα τοῦ Καΐρου δὲν θέλει προξενήσῃ κάμμιαν ἐνόχλησιν εἰς τὸ αὐστριακόν, τὸ εἰς τὴν Δαλματίαν καὶ βενετικὴν Ἀλβανίαν εὐρισκόμενον, ὥστε νὰ ἐξέλθῃ ἀπὸ τὴν ὑγειονομικὴν σειρὰν του, καθὼς ἐξῆλθε τὸ γαλλικόν καὶ ἐκυρίευσεν στρατιωτικῶς τὴν Ἰσπανίαν, διὰ νὰ ἐμποδίσῃ νὰ χύνεται τὸ αἷμα ἀπὸ τὰ δύο μέρη, τῶν φιλελευθέρων, δηλαδὴ, καὶ τῶν βασιλικῶν.

Ὁ Ἰμβραήμης ἔκαμε τῷντι τόσα, ὥστε ν' ἀνυψώσῃ τὸ τουρκικόν μέρος ὑπὲρ τὸ Ἑλληνικόν καὶ ὁ Λιβρὼν μὲ τὸν Βοϊέρον θέλουσι τελειώσῃ τὸ πρόβλημα, κυριεύοντες τὸ ἐπίπεδον τῆς Πελοποννήσου καὶ καταπαύοντες τὰς μεταξὺ τοῦ Σταυροῦ καὶ τῆς Ἡμισελήνου σφαγὰς μὲ τὸν θρίκμβον τῆς δευτέρας. Ἄκουσε καλὰ! ἐνῷ πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν συνωμίζουν μὲ τὸν Σουλεϊμάν-Βένν-Σέβε, ὅστις συνέλαβε τόσον ὑψηλὰς ιδέας μὲ τοὺς Ἀραβὰς του, ὥστε νομίζει, διὰ τοῦ εἰς Καΐρον Δρουβλέτου του, ὅτι θέλει κατορθώσῃ πράγματα ἅξια νὰ ἐξαλείψουν τὴν δόξαν τοῦ Φιλίππου καὶ Ἀλεξάνδρου, μ' ἔλεγεν αὐτὸς ὁ ἀρνητής, ἀλλ' ἐνταυτῷ πολυμαθὴς καὶ ἀνδρεῖος ἄνθρωπος, πῶς ἡ Ἀγγλίς, ἥτις δὲν ἠδυνήθη τὰς Νήσους τῆς Μινόρκας καὶ Κόρσικας νὰ φυλάξῃ, τὴν πρώτην ἐναντίον Κάρλου τοῦ Α', ἐπειδὴ 120 μίλλια ἀπὸ τὴν Ἰσπανίαν ἐκείνη, καὶ τὴν δευτέραν, ἐπειδὴ 100 περίπου ἀπὸ Λιβύρνον αὐτῇ, ἢ ἄλλοτε ὑψηλόφρων καὶ τῶρα παρκαμάζουσιν, καὶ δύναιμι δευτέρας τάξεως κατασταθεῖσα, ὡς μὴν ἔχουσα 90 χιλιάδας στρατεύματα τακτικὰ νὰ ἀντιπραταξῇ ἐναντίον ἐνὸς μιλιονίου ἐξακοσίων ἐξήκοντα χιλιάδων τῆς Ἱερᾶς Συμμαχίας, ἡ-

ρις ν' ἀναφέρωμεν τὰς τῶν δευτέρων δυνάμεις, ἀπ' αὐτὴν ἐξαρτω-
 μέναι, καὶ τῆς ὁποίας ὁ στόλος εἶναι σχεδὸν ἴσος μὲ τὸν ἀγγλικὸν
 καὶ κατώτερος κατὰ τὸν ἀριθμὸν ἀπὸ ὅλον τῆς Ἱερᾶς Συμμαχίας
 ἡνωμένον, ἡ Ἀγγλίς, λέγω, μὴ δυνηθεῖσιν πρὸ 50 σχεδὸν ἐτῶν, διὰ
 τὴν ἀπόστασιν τῶν θαλάσσιων, νὰ φυλάξῃ τὴν Ἀρκτικὴν Ἀμερικὴν
 ἀπὸ τοὺς υἱοὺς τῆς κατοικουμένην, θέλει φυλάξῃ ἄρά γε πολὺν και-
 ρὸν ἀκόμη πᾶς εἰς τὰς Ἰνδίας πολλὰ ἀπομεμακρυσμέναις κατακτη-
 σεις τῆς, διὰ τὰς ὁποίας τόσον ὑψηλοφρονεῖ τῶρ, καὶ ὅπου εἶναι
 ὄχι υἱοὶ καὶ ἀνεψιοί, ὄχι Ἀγγλοὶ, ἀλλὰ τρομεροὶ ἐχθροί, οἱ κατατε-
 θλιμμένοι ἐκεῖνοι ὑπήκοοι ; Τελείπωρος, δυστυχὴς καὶ προσωρινῆς
 Μεγαλειότητος εἶναι ἡ Δύναμις ἐκείνη, ἥτις τὴν βᾶσιν τῆς καὶ τὴν
 πολιτικὴν τῆς ὑπαρξίν ἐπιστηρίζει εἰς ἀπομεμακρυσμέναις Ἀποικίας
 καὶ πέραν τοῦ Ὠκεανοῦ κατακτηθείσας. Τὸ ἀπέδειξεν ἡ ἰδία Ἀγ-
 γλία εἰς τὴν Ἀρκτικὴν Ἀμερικὴν δι' αὐτὸ τοῦτο τὴν ἔχασε καὶ
 διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν ἡ Ἰσπανία σχεδὸν κατηφάνισθη. Ἐὰν λοιπὸν
 ἡ Ἀγγλία δὲν ἡδυνήθη νὰ φυλάξῃ τὴν Μινόρκαν ἐναντίον Κάρλου
 τοῦ Δ' καὶ τὴν Κόρσικαν ἐναντίον τοῦ Ναπολέοντος, ὅστις ἀπὸ
 Λιβόρνου ὤφειλε νὰ τὴν πολεμήσῃ, πῶς θέλει φυλάξῃ τὰς Ἰονικὰς
 Νήσους, αἵτινες προσεγγίζουσι μὲ τὴν Πελοπόννησον καὶ μὲ τὴν τουρ-
 κικὴν Δυναστείαν, ἥτις ὑπὸ τὴν γνώμην θέλει εἶναι τῆς Ἰαλλίας καὶ
 μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Μεχμέτ-Ἀλῆ, διότι πάντοτε ξένος τὴν Αἰ-
 γυπτον ἐκυρίευσεν καὶ ὁ ἴδιος Μεχμέτ-Ἀλῆς εἶναι Μακεδὼν ;

Εἰς τὸν θάνατον τούτου, ἐπειδὴ καὶ ὁ μισητὸς καὶ θηριώδης
 Ἰμβραήμης εὐρίσκειται μακρὰν ἀπὸ τὸ Κάϊρον, ἀγνοεῖ δὲ καὶ τὰς
 ραδιοургίαις τῆς αἰγυπτιακῆς Διοικήσεως, ὁ δὲ Δρουβλέτης καὶ ἀπὸ
 τῶρ τὴν ἐξουσιάζει ὡς μόνος σύμβουλος τοῦ Μεχμέτ-Ἀλῆ, καὶ
 ἔχων ὑφ' ἐκυτὸν ὅλους τοὺς ἀρχηγοὺς τοῦ νέου στρατεύματος, τὸ
 ὁποῖον καὶ διδάσκεται καὶ ὠφελεῖται ἀπὸ τοὺς Ἰάλλους καὶ τὸ
 ὁποῖον ἡξεύρει, ὅτι θέλει διαλυθῇ ἀπὸ τὸν Ἰμβραήμην, ἐὰν οὗ-
 τος λάβῃ τὴν ἐξουσίαν, ὡς ἐχθρὸς τῆς εὐρωπαϊκῆς στρατιωτικῆς
 εὐταξίας, ἡ Γαλλίς, ἡ γενόμενον Τοῦρκον αὐτὸν τὸν ἴδιον Δρουβλέ-
 την, ἡ ὑψωθέντα εἰς τὸν θρόνον τὸν Σουλεϊμὰν-Βέην ὑπ' αὐτοῦ,
 διὰ τὸ ὁποῖον ἔγινε τῶρ καὶ στρατηγός, εἴτε Ἐμιρμηρᾶς, ἄρα καὶ
 αὐτὸν βέβαια θέλει ἀμῆ νὰ κηρυχθῇ Σατράπης τῆς Αἰγύπτου· ἐπο-
 μένως δὲ θέλει ἀκολουθῇ νὰ ἔχῃ καὶ εἰς αὐτὰ τὴν ἰδίαν ἐξουσίαν,
 τὴν ὁποίαν τὴν σήμερον ἔχει ἀπολύτως. Ἄκουε καλὰ καὶ στοχάσου
 ἂν ὁ Βιλέλης ἡξεύρῃ νὰ διευθύνῃ καλὰ τὸ ἐπάγγελμά του καὶ ἐὰν
 μεταχειρίζεται ὅλα τὰ μέσα, διὰ νὰ ἐπιτύχῃ καλῶς τὸν σκοπὸν του.

Ἡ ἀκριβὴς διατήρησις τῆς ὀθωμανικῆς Θρησκείας εἶναι τὸ ἐμπόδιον ! Οἱ εἰς τὸ Κεῖρον Γάλλοι γυμναστὰί, ὡς καὶ ἡμεῖς οἱ τοῦ ἐν Πελοποννήσῳ στρατεύματος, διετάχθησαν νὰ δίδωσι συμπόσις εἰς τοὺς πρώτους ἀξιωματικούς, ὡς καὶ εἰς τοὺς ὑποδεεστέρους, οἵτινες ὅλοι Τοῦρκοι, διὰ νὰ πηρεσάξωσιν εἰς αὐτοὺς τῶν Γάλλων τὴν συνήθειαν. Ὅθεν ὄχι μόνον τὸ ρακὶ διὰ νὰ τοὺς εὐφραίνῃ καὶ τὸ ροῦμι καὶ ἄλλα πνεύματα, ἐξείρετον οἶνον τοὺς κάμνει νὰ πίνουν, τὸν ὅποῖον αὐτοὶ γεύονται μὲ εὐχαρίστησιν μεγάλην. Εἰς δὲ τὴν μέθην ἐπάνω γίνεται λόγος καὶ περὶ Θρησκείας καὶ οὕτως ἀνακαλύπτεται αὐτῆς τὸ ἀξιογέλαστον καὶ παρεισάγεται ἡ δυσπιστία, διὰ νὰ ἀποβάλωσιν ἀπ' αὐτοὺς καὶ τὸν παρχμικρὸν φόβον. Μὲ τὴν αὐτὴν διαταγὴν πηρεσίσθη καὶ εἰς τὸ στράτευμα τοῦ Κεῖρου καὶ εἰς τοῦτο τῆς Πελοποννήσου εἰδὸς τι Καρβουνχρισμοῦ, ὅστις τείνει μόνον εἰς τὸ νὰ κόψῃ ἀπὸ τὴν τουρκικὴν Θρησκείαν, ἥτοι τὴν πίστιν τοῦ Αἰγυπτίου πολεμιστοῦ, ὅλους ἐκείνους τοὺς δεσμούς, οἵτινες εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ Σουλτάνου τὸν δένουσι, καὶ τὸν Σπαράπην τῆς Αἰγύπτου δύνανται νὰ σῶσιν, καθὼς καὶ τὸ στράτευμα τοῦ εἰς Ἰωάννιναν Ἀλῆ-πασχῆ διεσκόρπισαν καὶ ἐσθυσαν. Ἀπὸ αὐτὴν τὴν νέαν Καρβουνχρίαν κηρύττεται ἡ ἀνεξαρτησίς τῆς Αἰγύπτου ἀπὸ τὴν ὀθωμανικὴν Αὐλὴν, καθὼς εἶναι καὶ τοῦ Μωρόκου ἡ Αὐτοκρατορία· ὅτι ἡ τουρκικὴ Θρησκεία εἶναι ἀγία, ἀλλὰ μετεβλήθη ἀπὸ τὸν τύραννον τῆς Κωνσταντινουπόλεως, καὶ ὅτι ἕκαστον ἔθνος πρέπει νὰ ἔχῃ τὸν ἴδιόν του ἡγεμόνα, εἰς τὸν ὅποῖον πρέπει νὰ προσφέρῃ βαθύτατον σέβας καὶ πρόθυμον ὑποταγὴν. Οὕτω δὲ αὐτοὶ οἱ στρατιῶται γευόμενοι, διδασκόμενοι καὶ μεταβαλλόμενοι ἐξαιρέτως εἰς στρατεύματα εὐρωπαϊκῶς διδχαγμένα, τόσον καλὰ πληρονομένοι καὶ τιμώμενοι ἀπὸ τὸν πατέρα Μεχμέτ-Ἀλῆν, αὐτὸν μόνον χρεωστοῦσι νὰ γνωρίζωσιν ὡς τὸν μόνον νόμιμον ἡγεμόνα των καὶ ὡς ἀρχηγὸν τῆς ἀγιοτάτης ὀθωμανικῆς θρησκείας. Ὁ Σέβε εἰσῆγαγεν ἤδη εἰς τοῦτο τὸ στράτευμα αὐτὰς τὰς ἐργασίας· ἠθέλησεν ὥστε ὅλοι οὗτοι οἱ γυμναστὰί καὶ εἰς ταύτην τὴν ἀπόκρυφον ὑπηρεσίαν νὰ διδάσκωσιν εἰς τὰς Συνελεύσεις των. Ἐχω χρέος δὲ καὶ ἐγὼ νὰ παρευρεθῶ μὲ τοὺς εἰς τὴν Γεφυροποιάν Ἀρχεας μαθητάς μου καὶ ἐργάζωμαι μὲ τὸν αὐτὸν Ἑρμηνέα, τὸν ὅποῖον μεταχειρίζομαι καὶ εἰς τὰς ὀχυροποιήσεις.

Ἐξω, ἔξω, ἔθνικοι ἄνθρωποι ἀμύητοι. Τί λέγεις περὶ τούτων ; Ὁ ἐπίορκος Φερδινάνδος καὶ ὁ ἐπιορλώτατος Φραγκῆσκος ἡδύνατό ποτε νὰ μᾶς κάμωσιν ὡς ἐκ τύχης πλέον θαυμαστάς καὶ αὐτάς τοῦ

Ὁδιδίου τὰς μεταμορφώσεις ; Ὁ Μεχμέτ - Ἀλῆς, καρβουνχρισθεὶς κατὰ τὸν γαλλικὸν τρόπον, δὲν ἔρχεται εἰς ἑαυτὸν ἀπὸ τὴν χαρὰν τῆς ἁκροδίας του, κχιῖχει πάντοτε εἰς αὐτὴν καρφωμένον καὶ ἔμπροσθεν τῶν ὀφθαλμῶν του, ὅτι ἡ ὁθωμανικὴ θρησκεία ἔσθυσε τὸν φίλον του. Ἀλῆ-Πασᾶν μὲ ἐν φερμάνι τοῦ Σουλτάνου τῆς Κωνσταντινουπόλεως εἶναι, ἡ δὲν εἶναι διάβολοι οἱ Γάλλοι ; Ἡζεύρει, ἡ δὲν ἡζεύρει νὰ ἐγγίζη ὅλας τὰς χορδὰς τῆς πολυχόρδου πολιτικῆς ὁ ὑπουργὸς Βιλέλης ;

Ἀνάγνωσε λοιπὸν ὅσα ὁ Σουλεϊμάν-Βέης μὲ εἶπε καὶ ἔσχα μᾶς κάμνει νὰ ἐνεργήσωμεν καὶ εἰς τὸ φυσικὸν καὶ εἰς τὸ ἠθικὸν αὐτῶν τῶν Ἀράβων, τοὺς ὁποίους ὡς κτήνη ὑπελάμβανον πρὸ ἐνὸς χρόνου. Βλέπε ποῦ ὠθοῦσιν οἱ Γάλλοι τὰς ἐπιθυμίας των καὶ πῶς ἡ πρὸς ἡμᾶς ἐναντία τύχη ὑπομειδιᾷ εἰς αὐτοὺς καὶ ποῖα μέσχα μετὰ χειρὶ ζονται, διὰ νὰ ἐπιτύχουν τὸν σκοπὸν των, ὡς ἀληθεῖς πολιτικοὶ τῆς κακοποιουῦ ταύτης ἐποχῆς. Ἄν εἶναι θεμιτὸ ἢ ἀθέμιτον δὲν φροντίζουν. Ἡ τιμὴ καὶ ἡ ἀτιμία εἶναι δι' αὐτοὺς τὸ ἴδιον. Ὁ γαλλικὸς νόμος, κοινὸς εἰς ὅλους τοὺς βαρβάρους, ὅστις εἰς ἐξ ἃς γραφῇ λέξεις : « Ἐὰν μόνον σὲ ὠφελῇ, εἶναι συγχωρημένον. » Ἐνόμιζόν τινες, ὅτι οἱ Αἰγύπτιοι ὄχι μόνον δὲν θέλουν κάμει τὴν πρόοδον εἰς τὴν στρατιωτικὴν γύμνασιν, ἀλλ' ὅτι ἤθελὲν εἶναι ἀδύνατον εἰς αὐτοὺς, ὄντας δύσνοχος καὶ ἀμελεῖς, νὰ τὴν μάθωσιν. Ἡ ἑκδασίς τῆς προόδου, τὴν ὁποίαν αὐτοὶ κάμνουσιν εἰς τὴν γύμνασιν, ἀπέδειξε πόσον ἀπατοῦνται ὅσοι ὡς βαρεῖς καὶ δυσκινήτους τοὺς μεσημερινούς καὶ ἀνατολικούς λαοὺς νομίζουνσιν. Ἐπειτα ποῖον θαῦμα αὐτοὶ ὑπὸ αἰγυπτιακῶν ἀνωθέν τοὺς κλίμα νὰ προβλύνωσιν εἰς τὰ μαθήματα ; Δὲν εἶναι τὸ κλίμα αὐτό, τοῦ ὁποίου οἱ κάτοικοι ἐφεῦρον τὴν Γεωμετρίαν, τὴν Ἀστρονομίαν καὶ τόσας ἐπιστήμας καὶ τέχνας ; Οἱ ἀστρονόμοι τῆς Αἰγύπτου δὲν ἐκκρόνισαν μὲ τὸν Καίσαρα τὸ Μηνολόγιον, τὸ ὁποῖον ἀκόμη εἰς τὸ πλαιὸν ἔτος ὑπάρχει ; Καὶ δὲν ὑπῆρξεν ἡ μεγαλητέρα ἀπὸ ὅλας τὰς Βιβλιοθήκας ἐκείνη, ἥτις, τὴν Ἀλεξάνδρειαν στολίζουσα, ἀπεδείκνυε τὴν παιδείαν τῶν κατοίκων τῆς καὶ τὴν ὁποίαν, κατὰ συμβεβηκός, οἱ Καίσαρες κατέκχυσαν ; Δὲν ἦλθον ἴσως ἀπὸ τὴν Αἴγυπτον εἰς τὴν Ἑλλάδα, Ἰταλίαν καὶ τὴν Εὐρώπην ὅλην αἱ ὑψηλότεραι ἐπιστήμαι ; Ὅθεν οἱ σημερινοὶ Γαλλο-Αἰγύπτιοι τακτικοί, μαθόντες τὴν ἐπιστήμην τῆς τακτικῆς, θέλουσι τὴν διαιτηρήσῃ εἰς ἑαυτούς, ἡ δὲ Εὐρώπη πρέπει νὰ φυλάττεται ποτε ἀπὸ τὰ ἀραβικὰ τάγματα καθὼς τώρα φυλάττεται ἀπὸ τοὺς ἰδίους Ρώσους. Ὡς τόσον ὁ Βιλέλης μὲ δεσμά

πλέον σκληρὰ ἀπὸ ἐκεῖνα, μὲ τὰ ὁποῖα ἀλυσσοδέσσε καὶ παρέδωκεν εἰς τὸν Δεσποτισμὸν τὴν Ἰσπανίαν, θέλει ἀλυσσοδέσῃ τὴν ἤδη ἀναπνέουσιν Ἑλλάδα· μεγάλην δὲ στενοχωρίαν ἀπ' αὐτὴν θέλει δώσῃ τοὺς ἐξουσιάζοντας τὰς Ἰονικὰς Νήσους καὶ τὴν Μάλταν Ἀγγλους. Ἐὰν ὅμως ὁ ἐξίκετος καὶ ἀνδρειότατος Κάνιγγ δὲν ἀνθυποσκάψῃ τὸν τότε ἐπιχειρηθέντα σκοπὸν τοῦ Γάλλου ὑπουργοῦ.

Ἐν δὲ εἶνε τὸ μέσον νὰ τὰ ὑποσκάψῃ ταχέως, λαμβάνων δηλαδὴ ὡς παράδειγμα τὸν ἴδιον Βιλέλην καὶ μετ'χειριζόμενος ὅσα καὶ ἐκεῖνος μετεχειρίσθη. Παρκτηῖται καλῶς. Ὁ Βιλέλγς διὰ τοῦ στρατηγοῦ Μούρη καὶ Λιβρὼν καὶ τῶν εἰρημένων γυμναστῶν πλάσας τὸ στράτευμα τῶν Ἀράβων, ἔκαμε νὰ γίνωσιν ὅλα εἰς τὴν Ἀνατολὴν πρὸς ὄφελος τῆς Γαλλίας. Ἄς γίνῃ λοιπὸν καὶ εἰς τὴν Πελοπόννησον μὲ ἐξοδα τῆς Μ. Βρετανίας στράτευμα τακτικὸν Πελοποννησίων καὶ Ἑλλαδιτῶν. Εἰς τὴν Αἴγυπτον εἶναι ἀξιομαχικοὶ τῆς Ἐλευθερίας ἀποστάται· ἅς φερθῶσι καὶ εἰς τὴν Ἑλλάδα τόσοι ἀνδρεῖοι Ἴταλοι ἀξιομαχικοί, πρότερον Ναπολεονικοί, οἵτινες, ἀπελπισμένοι, ἀπάτριδες, χωρὶς τὰ πρὸς τὸ ζῆν, πλανῶνται εἰς τὸν κόσμον. Ὁ Μούρης καὶ ὁ Λιβρὼν εἶναι εἰς τὴν Αἴγυπτον ἀρχηγοὶ (διευθυνταί) ἔστω καὶ εἰς τὴν Ἑλλάδα σοφὸς στρατηγός, διὰ τὰ τυπωθέντα συγράμματα του, διότι δις ὑπῆρξε γυμναστής στρατευμάτων εἰς δύο διχοφύρους ἐποχὰς καὶ ὅστις, καταδιωκόμενος ἀπὸ τὸν εὐρωπαϊκὸν Δεσποτισμὸν, νὰ ἡμπορῇ νὰ ἀπολαμβάνῃ τὴν ἀπεριόριστον ἐμπιστοσύνην τῶν Ἑλλήνων καί, μὴ δουλεύων κατὰ τὸ παρὸν καμμῖν ἐξουσίαν, νὰ ἡμπορῇ κατ' ἀρέσκειαν νὰ ἐργασίῃ τοὺς Ἕλληνας, καί, τέλος, ὅστις, διὰ τὴν ἀνδρείαν καὶ διὰ τὸ ὄνομά του, νὰ δύνηται ν' ἀντιταχθῇ εἰς τὸ ὄνομα καὶ εἰς τὴν ἀνδρείαν τῶν εἰρημένων στρατηγῶν, καὶ ὅστις μὲ τὰ ἑλληνικὰ ὅπλα νὰ ἡμπορέσῃ νὰ ἰσομετρήσῃ τὴν Βρεττανικὴν δύναμιν ἐναντίον εἰς τὰς ἐπιχειρήσεις τῶν Γάλλο-Αράβων. Καὶ μὲ στράτευμα τακτικῶν Ἑλλήνων, μάλιστα μὲ ὅλον τὸ ἑλληνικὸν ἔθνος, διδασχθέν, νὰ διώξῃ ἀπὸ τὴν Πελοπόννησον τοὺς Ἀράβας καὶ νὰ τοὺς φέρῃ τὸν πόλεμον ἕως εἰς αὐτὸν τὸν Νεῖλον. Καταλαμβάνεις καλὰ, ὅτι διὰ σὲ ὀμιλῶ. Ἐὰν δὲν εἴσαι σὺ αὐτὸς ὁ στρατηγός. δὲν ἡξεύρω τίς ποτε δύνηται νὰ εἴναι· καὶ μάλιστα ὅταν ἐνθυμηθῶ, ὅτι, ἐνῶ ἐκυβέρνης κατὰ τὸ 1808 τὴν Ζάκυνθον διὰ τὸν Ναπολέοντα, ἡδυνήθης νὰ κατ'ακτῆσθαι εἰς τοὺς Γάλλους πιστοτάτους τὸν Κολοκοτρώνην, τὸν Νικήταν καὶ ὅλους τοὺς ἄλλους ἀξιομαχικοὺς τοῦ πελοποννησιακοῦ συντάγματος, τὸ ὅποιον ἐγύρισε ἀπὸ τὴν ρωσ-

σικήν εἰς τὴν δούλευσιν τοῦ Ναπολέοντος. Βέβαια ὁ Κολοκοτρώνης καὶ οἱ ἄλλοι Προεστοὶ τῆς Πελοποννήσου δὲν θέλουσιν ἀρνηθῆ νὰ ὑποταχθῶσιν εἰς τὰς διαταγὰς σου, καθὼς ὑπῆρξαν καὶ εἰς τὴν εἰρημένην ἐποχὴν καὶ καθὼς τώρα δεκνύουν ὅτι ἔχουν μεγάλην ἀγαπὴν πρὸς σέ. Καὶ ἂν τότε τοὺς ἔκανε νὰ ὑπεραγαπῶσι τὸν Ναπολέοντα, ἂν καὶ ἡγάπων πρότερον τοὺς Ρώσους, τί θαυμαστὸν τώρα καθὼς καὶ τότε καὶ μὲ τὰ αὐτὰ μέσα, μὲ τὰ ὅποια τοὺς ὑπέταξες εἰς τὴν θέλησίν σου, νὰ δυνήθῃς νὰ τοὺς καταστήσης ἀπὸ φιλορώσους ἐρστὰς τῶν Βρεττανῶν, ὡς τὸν Κάνιγγ, ἔχων μάλιστα κατὰ τὸ παρὸν πλέον δυνατὰ, σταθερὰ καὶ ἐλευθέρῃ ἐπιχειρήματα, διὰ νὰ ἐπιτύχῃς τὸν σκοπόν, πρὶν ὅ,τι εἶχες τότε; Πιύω ἀπὸ τὸ νὰ σοῦ γράφω, ἐπεὶ δὴ ἀπέκμα πλέον γράφων μὲ ἀθεώρητον σύνθεσιν καὶ δυσχερεστοῦμαι μὴ δυνάμενος ν' ἀνχγνώσω τὴν ἐπιστολήν.

Χαῖρε, περιπόθητε ἀνάδοχέ μου, βέλτιστε καὶ ἐξαίρετε φίλε μου !

Πρὸς τὸν ἐξοχώτατον

ὑποδρατηγὸν Βαρῶνον τοῦ Ροζαρῶλ Σκόρζα.

τῶν Κομήτων τοῦ Λαυάνια

Εἰς Ζάκυνθον.

243. Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΖΑΚΥΝΘΟΥ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΝΙΚΗΤΑΡΑΝ

(Φάκελλος 2123 ἀριθ. 3036).

Ἐκ Ζακύνθου, τῇ 10)22 Ἰουνίου 1825.

Γενναιότατε,

Εὐχαρίστως ἐλάβομεν τὰ ποθητὰ μὲς γράμματά σου τῶν 30 Μαΐου ἀπελθόντος καὶ δύο ἕτερα πρὸς τὸν κοινὸν ἀδελφόν μὲς κ. Κ. Δραγῶνα, τὸ μὲν εἰς τὴν ἀ. τοῦ παρόντος, τὸ δὲ ἕτερον χωρὶς ἐποχὴν. Ἐξ αὐτῶν τούτων τῶν τριῶν ἐγνωρίσαμεν τὰ ὅσα καταγράφετε, τὸ περισσότερον ὅμως μᾶς χραιοῖ ἢ ἄδολός σου καὶ εἰλικρινὲς φιλία, διὰ τὴν ὅποιαν ἡμεῖς κατ' ἐξοχὴν σέ σεβόμεθα καὶ σέ κηρύττομεν ὡς τὸν πρῶτιστον τῶν ἐνκρέτων καὶ ἀνδρείων πατριωτῶν. Ὅθεν διὰ μόνην τὴν φιλίαν σου καὶ τὸν πατριωτισμόν σου (τὸν ὅποιον τρέφο-

μεν καὶ ἡμεῖς εἰς τὴν ψυχὴν μας) ἐνεδώσαμεν νὰ ἐκτελέσωμεν τὰ ὅσα καὶ κοινῶς καὶ μερικῶς διορίζετε πρὸς τὸν ἀδελφὸν κ. Κ. Δραγῶνιν καὶ νὰ σῆς τὰ πέμψωμεν μὲ τοὺς παρόντας ἀνθρώπους σας κ. Νικολάον Βερναρδάκην καὶ καπ. Ἀναστάσιον Σπετζιώτην σύντροφόν σας, τὰ ὅποια εἶναι τὰ ἀκόλουθα, ὡς ἡ καταγραφὴ :

Ἐνα κοφίνι γεμάτον λεμόνια, ἓνα βρέλι βερντέα βουλωμένον, ἐξήντα σημάκια, λεγόμενα ροκέταις, ἓνα κανοκιάλει ἰγγλέζικον μὲ τὴν καταγραφὴν τοῦ ὀνόματός μας καὶ μερικὰ γαρούφαλλα.

Τὰ αὐτὰ παρκαλλοῦμεν νὰ δεχθῆς ὡς ἓνα τί, ὅπου οἱ ἀδελφοί σου ὑπογεγραμμένοι προσφέρουσιν εἰς τὴν ἀνδρείαν ψυχὴν σου, μάλιστα τὸ κανοκιάλει, διὰ νὰ θεωρῆς τοὺς ἐχθροὺς καὶ νὰ τοὺς κτυπῆς μὲ ἐκεῖνον τὸν ἄξιον ἐπαίνου ἡρώισμόν σου, καὶ τὸ βρέλι μὲ τὸ κρᾶσί, διὰ νὰ πίνης ἐσὺ ὁ πατριάρχης τῶν στρατιωτικῶν. Σοῦ περικλείομεν ἀκόμη καὶ ἓνα ἀντίγραφον ἀπὸ τὴν ἀποκρισὶν μας εἰς τὰ προσητερινὰ γράμματα σου, τὴν ὁποῖαν ἐπέμψαμεν εἰς Πελοπόννησον, στοχαζόμενοι, ὅτι θέλει ἀπεράσης ἐκεῖ πρὸς τὸν θεῖόν σου Γερό-Κολοκοτρώνην. Παρομοίως σοῦ περικλείομεν καὶ τὴν ἀπόκρισιν τῶν γενναίων στρατηγῶν Κων. Νότη Μπότσαρη καὶ Τζόγκα, ὅπου συμφῶνως μὲ τὴν Γενναιότητά σου μᾶς ἐγράψατε.

Ἐνῷ ἡμεῖς συγχαιρούμεθα, ὅτι ἡ Σ. Διοίκησις καὶ οἱ αὐτοῦ γενναῖοι ὀπλαρχηγοὶ σὲ ἐζήτησαν διὰ νὰ μείνης αὐτοῦ πρὸς ὑπεράσπιν αὐτῆς τῆς ἀνγκυαίας θέσεως, περιμένομεν ἀνυπομόνως νὰ ἀκούσωμεν μὲ πρῶτόν σου γράμμα, ὅτι οἱ ἐλπίζόμενοι στρατιῶται πελοποννήσιοι σᾶς ἐστάλθησαν, μὲ τοὺς ὁποίους νὰ ἐνεργήσῃτε τὴν κατὰστροφὴν τῶν ἐχθρῶν. Αὐτὴ εἶναι μίξ ἀπὸ τὰς πρώτας καὶ μεγαλύτερας ἐπιθυμίας μας, καὶ σὲ παρκαλλοῦμεν μὲ πρῶτον νὰ μᾶς πληροφορήσης περὶ τούτου πρὸς εὐχάριστήσιν μας. Μὲ ὅλην δὲ τὴν ἀνήκουσαν ὑπόληψιν μένομεν...

244. Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΖΑΚΥΝΘΟΥ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΝΟΤΗΝ ΜΠΟΤΣΑΡΗΝ ΤΖΟΓΚΑΝ ΚΑΙ ΝΙΚΗΤΑΡΑΝ

(Φάκελ. 2123, ἀριθ. 3037).

Ἐκ Ζακύνθου, τῇ 11)23 Ἰουνίου 1825.

Γεναιότατοι.

Μὲ ἄκραν μας εὐχάριστήσιν ἐλάβομεν τὸ γράμμα σας ὑπὸ τὰς

ἡ τοῦ παρόντος, τὸ ὅποῖον μᾶς πληροφοροῦν γιὰ τὴν μεγάλην σας προθυμίαν καὶ ζήλὸν ὅς πρὸς ἀρχιεπίσκοπον τοῦ βασιλείου ἐχθροῦ, καὶ τὰ μέσχα, τὰ ὅποια ἐμεταχειρίσθητε ἐπὶ ὧρας πρὸς ὑπεράσπισιν τῆς αὐτῆς θέσεως, καὶ τοῦτο εἴμεθα πολλὰ πληροφορημένοι, καὶ κατὰ πολλὰ ἐπαινοῦμεν τόσον τὸν ἡρωϊκὸν ἀγῶνά σας κατὰ τοῦ ἐχθροῦ, καθὼς ἀκόμη ἐπαινέσκαμεν καὶ τὸν στοχασμὸν σας γιὰ ταῖς τρόμπαις γιὰ τὰς ὁποίας μᾶς ἐγράψετε νὰ σᾶς προμηθεύσωμεν δύο ἀπὸ ἐδῶ· ἡμεῖς ἀδελφοὶ μὲ μεγάλην μας προθυμίαν ἤθελε σᾶς εὐχαριστήσωμεν δι' αὐτάς, πλὴν αὐταὶ ἐδῶ δὲν εὐρίσκονται, μόνον καὶ μόνον δύο ἔχει ἐδῶ ἡ διοίκησις, τὰς ὁποίας οὔτε εἰς κανέναν δίδονται, οὔτε πάλιν ἡμπορεῖ κανένας ἄλλος μερικὸς νὰ ἔχη ἕνα τέτοιον πρᾶγμα, ἢ νὰ δύναται νὰ κατὰσκευασθῇ ἐδῶ, γιὰ τοῦτο, μὲ μέγαλον μας κακοφασισμόν σᾶς γράφομεν, ὅτι ἀποῦ ἐλάβομεν τὴν εὐχαρίστησιν εἰς τὸ νὰ μᾶς γράψητε κατὰ πρῶτην φοράν, καὶ νὰ μᾶς ζητήσῃτε ἕνα τοιοῦτον πρὸς ὑπεράσπισιν αὐτῆς τῆς ἀνγκυλικῆς θέσεως, δὲν δύναμεθα νὰ ἐνεργήσωμεν οὐδὲν δ.χ. νὰ οἰκονομηθῇ αὐτό σας τὸ ζήτημα.

Ἐπιθυμοῦμεν νὰ μᾶς γράφετε συνεχῶς περὶ πάντων τῶν αὐτοῦ διατρεχόντων πρὸς περιέργειάν μας, ἐν ᾧ ἡμεῖς μὲ ὅλην τὴν ἀδελφικὴν μας ἀγάπην προθυμύεσθαι.

243. Σ. ΑΕΒΙΔΟΥ ΠΡΟΣ Α. ΚΟΥΡΕΠΙΝΟΝ

(Σχετικὴ ἐπιστολὴ τηρουμένη παρὰ τῆς οἰκογενείας Κουρεπίνου-Μανιά.)

Εὐγενέστατε Κόμντα.

Βλέπω ἀπὸ δύο σας γράμματα νὰ περὶπαυρήσῃτε, ὅτι δὲν σᾶς ἀπεκρίθη. Ἐράσμιε φίλε, πῶς νὰ σᾶς γράψω καὶ πῶς νὰ λυπήσω τὴν εὐγενεστάτην ψυχὴν σας; Ἰδοῦ, ἀδελφέ, οἱ ἐχθροὶ ἐπροχώρησαν ἐχθὲς ἕως εἰς Τριπολιτσάν· ἐμβῆκαν μέσχα, χωρὶς νὰ εὗρουν καμμίαν ἀντίστασιν, καὶ σήμερον, κατὰ τὰ φαινόμενα, τοὺς προσμένοντες ἐδῶ. Ὅθεν ἐκάμμεν κάθε ἐτοιμασίαν καὶ ὁ Θεὸς νὰ μᾶς βοηθήσῃ. Δὲν δύναμμι νὰ σᾶς διηγηθῶ τί δειλὴν ἔλαβον οἱ Πελοποννήσιοι· ἀκούουν καβαλάρην Ἀράπην καὶ φεύγουν ὅσον δύνανται. Ὁ Κολοκοτρώνης μὲ Δεληγιάννην καὶ Γενναῖον εὐρίσκονται εἰς Κερύτιαν μὲ ἑξήχιλάδας· ὁ Ζαήμης, ὁ Λόντος καὶ ἄλλοι στρατηγοὶ καταβαίνουν

μέδους δύνανται. Ἐὰν οἱ Ἕλληνες ἀποφασίσουν καὶ τρέξουν ὅσοι πιστοί, καὶ σταθοῦν νὰ πολεμήσουν μετὰ τὴν συνηθισμένην τους σταθερότητα, δύνανται νὰ τοὺς ἀφανίσωσιν εἰς διάστημα δύο ὥρων· εἶδε ἐκ τοῦ ἐκντίου, ἐχάθημεν, ἀδελφέ, καὶ ἐχάθημεν μετὰ μεγάλην μας ἐντροπὴν καὶ ὀνειδισμόν. Οἱ θλαττινοὶ μας στέκονται μετὰ ἀνήκουστον ἀνδρείον καὶ σταθερότητα, ὥστε δύνανται νὰ κάμουν τὴν Εὐρώπην νὰ ἀπορήσουν εἰς τοιαύτην τόλμην.

Ἐλπίζω εἰς τὸν Θεὸν ἕως ἐδῶ, ὅπου ἐξαπλώθηκαν οἱ ἐχθροί, ἐὰν δὲν τοὺς ἔλθῃ ἄλλη δύναμις, νὰ γενῇ ὁ τάφος τους, ὅταν οἱ Ἕλληνες ἀποφασίσωσιν.

Τὸν Κύριον Κατσαίτην προσκυνῶ τὸν ἀδελφόν του τὸν ἐκάμμεν δημόσιον σὺνήγορον. Προσκυνῶντάς σας μένω ὁ δοῦλός σας

Σταμάτιος Λεβιδῆς.

Τῇ 11 Ἰουνίου 1825, Ἀνάπλιον

Πρὸς τὸν Εὐγενέστατον

Κόμητα Ἀντωνίων Κουερῖνον

Εἰς Ζάκυνθον.

246. ΘΩΜΙΑΔΟΥ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗΝ ΖΑΚΥΝΘΟΥ

(Φάκελ. 2123, ἀριθ. 3042).

Ἐν Μεσολογίῳ, τῇ 28 Ἰουνίου ε.ν. 1825.

Πανευγενέστατε Κύριε.

Εὐχαρίστως ἔλαβον τὴν ἀπὸ 22 ε. ν. σεσημειωμένην ἐπιστολήν σας, ἐξ ἧς πληροφορηθεὶς τὸ αἶσιον τῆς ἀξιοσεβάστου μοι ἀγαθῆς υἱείας, ἐχάρην ἄκρως.

Ὑπεχρεώθην τὰ μέγιστα διὰ τὴν πρὸς ἐμὲ καλὴν σας διάθεσιν καὶ διὰ τὴν προσφορὰν τῶν ἐκδοιευσεῶν σας, περιμένων καὶ γὰρ εὐκαιρίαν, ν' ἀποδείξω πρᾶγματικῶς τὸ πρὸς τὴν πανευγενίαν σας σέβας μου, ὑποχρεωθήσομαι δὲ τὰ μέγιστα, ὅταν ἤθελε τιμηθῶ μετὰ προσταγὰς σας, αἱ ὅποίαι θέλει ἐκτελοῦνται μ' ὅλην τὴν προσήκουσαν εὐχαρίστησιν.

Τὰ ἡμέτερά ἐφίσκονται εἰς τὰ ἴδια. Ὀλοένα πολιορκούμεθα. Τὴν εἰς τὰς 7)19 τοῦ παρόντος γινομένην ἔφοδον τοῦ ἐχθροῦ εἰς τὸ νησίον

Μαρμαροῦς, εἶμαι βέβαιος, ὅτι εἰδοποιήθητε ἐν καιρῷ. Εἰς τὴν αὐτὴν ἔφοδον, κατὰ τὰς πληροφορίας ἔχομεν, ἔγινεν ἀρκετὸς ἀφανισμὸς κατὰ τοῦ ἐχθροῦ, τόσον φονευμένοι, καθὼς καὶ πληγωμένοι. Περιμένομεν ἀνυπομόνως τὴν γενικὴν ἔφοδον, διὰ νὰ ἰδῶμεν τὴν τύχην τῆς Ἑλλάδος.

Ἀπὸ Πελοπόννησον ἀκούομεν ὀλέθρια, ὅτι οἱ Ἀρχεῖς προχωροῦν καὶ εἶθε ὁ πανικὸς φόβος τῶν Πελοποννησίων νὰ μεταβληθῇ εἰς μεγалоψυχίαν πρὸς ἐξολοθρευμὸν τοῦ ἀλαζόνος Ἱμπρχήμ-πασᾶ.

Πανευγενέστατε! Καιρίως λυποῦμαι εἰς τὰ παρόντα δεινὰ τῆς Πατρὸς, ὅπου ἐξ αἰτίαις μερικῶν ἀτόμων δοκιμάζει. Εἶθε ὅμως νὰ ἐλευθερωθῶμεν καὶ τοῦτον τὸν χρόνον ἀπὸ τὸν ἐπαπειλούμενον ἀφανισμόν της καὶ ἐπομένως ἐλπίζομεν ν' ἀποδειχθοῦν ποῖοι εἶναι οἱ καλοὶ πατριῶται καὶ ποῖοι ἀντιπατριῶται, οἵτινες θέλει δώσουν λόγον τῶν πρακτικῶν τους ἐν καιρῷ Ἐθνικῆς Συνελεύσεως. Ἑλλὰς ἀθλία καὶ πολυπαθεστάτη! Πόσον κατασπαράττεσαι, πόσον καταξεσχίζεσαι ἀπὸ τὰ ἴδιά σου τέκνα, ὅπου ἐξ αὐτῶν ἤλπιζες τὴν σωτηρίαν καὶ ἐλευθερίαν σου καὶ ἤδη κινδυνεύεις ν' ἀπολεσθῇς δι' ὅλον. Σὲ κατεβάρυναν, παμφιλτάτη μου Ἑλλάς, μὲ τὰς πλέον ἀφορήτους ἀλύτους. Εἶθε μὴν φορὰν νὰ ἐλευθερωθῇς, διὰ νὰ γνωρίσης ποῖα εἶναι τ' ἀληθῆ τέκνα σου καὶ ποῖα τὰ νόθα. Ἀχ, πανευγενέστατε! Πόσῃ λύπην δοκιμάζει ἡ ψυχὴ μου διὰ τὰ παρόντα δεινὰ! Ἀδυνατεῖ ὁ κάλαμός μου νὰ τὰ ἐξιστορήσῃ. Εἶθε τάχιστα νὰ μεταβληθῇ εἰς χαράν. Κοινοποιεῖτέ με νέα ὠτάξια εὐρωπαϊκά.

Παρηγορεῖτέ με μὲ συνεχεῖς ἐπιστολάς καὶ προσταγὰς σας. Τὸν κύριον Μιχαὴλ Σεβαστὸν ἔγραψα μερικὰς ὀρδινίας μου, καθὼς καὶ τὸν κύριον Λαδόπουλον δύο ρίσμας χαρτί, διὰ τὴν Ἀστυνομίαν. Ὅθεν παρακαλεῖσθε νὰ τοὺς εἰπῇτε διὰ νὰ μὲ σταλθοῦν τάχιστα, μάλιστα τὸ χαρτί, ἐπειδὴ καὶ εἶναι ἀναγκαιότατον. Μένω πρόθυμος τῶν προσταγῶν σας καὶ μὲ τὸ προσῆκον σέβας

Ὁ εὐπειθὴς πατριώτης

Θεοδόδιος Θωμίδης

ἰ ρὸς τὸν Πανευγενέστατον

Κύριον Κωνσταντῖνον Δραγῶναν κτλ. κτλ.κτλ.

Εἰς Ζάκυνθον

247. Π. ΜΑΥΡΟΜΙΧΑΛΗ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗΝ
ΖΑΚΥΝΘΟΥ

(Φάκελ. 2123 ἀρ. 3045)

Ἐξοχώτατον Κύριον, Δ. Κόντε Ρώμα, Π. Στεφάνου καὶ
Κ. Δραγῶνα.

Ὁ γραμματικός μου κ. Ἰωάννης Βασιλειάδης Φιλήμων καὶ τὸ πρὸς
ἐμὲ ἔγγραφον τοῦ κ. Μιχ. Σεβαστοῦ ἐβεβαίωσε τὴν περὶ τῆς ἐξερ-
γυρώσεως τῶν συναλλαγματικῶν γενομένην δυσκολίαν. Αὐτὴν ἀκού-
σασα παρὰ τοῦ ἰδίου καὶ ἡ ἐλληνικὴ Διοίκησις καὶ μὴν ἔχουσα ἐπὶ
χειρας τῆς (διὰ τοὺς ἐξῆς λόγους) τὸ νὰ μοὶ προμηθεύσῃ τὴν κατὰ
τὸ παρὸν χρειώδη χρηματικὴν ποσότητα, ἀπεφάσισε νὰ γράψῃ, δεύ-
τερον ἤδη, πρὸς τὸν κ. Μ. Σεβαστὸν καὶ ἕτερον πρὸς τὴν Ὑμετέ-
τερον Ἐξοχότητα, τὸ ὅποῖον ἐμπερικλείω εἰς τὸ παρὸν μου.

Τὰ καθ' ὅλον τὸν πενταετῆ ἀγῶνά μας ἀποδειχθέντα εἰλικρινῆ αἰ-
σθήματα Ὑμῶν ὑπὲρ τῆς Πατρίδος καὶ ἡ ἄλλη ὁμολογούμενη πρόθυ-
μος συνέργεια περὶ τῆς κοινῆς προόδου ἐνθαρρύνουσιν ἐμὲ τὸν πατριώ-
την εἰς τὸ νὰ στοχάζωμαι τὴν ἐπιστροφὴν τοῦ γραμματικοῦ μου Φι-
λήμονος ὅχι ἄπρακτον πλέον. Δὲν μὲ λησθάνουσι ποσῶς αἱ μέχρι
τοῦ νῦν γενναῖαι θυσίαι Σας, μήτε ἀποφεύγουσι τὴν μνήμην μου αἱ
εἰς πολλὰς κρισίμους στιγμὰς δαψιλεῖς συνδρομαὶ τῆς Ὑμετέρας φι-
λεγενείας. Ἀλλὰ δὲν φαίνονται ὀλιγώτερον δεινὰ καὶ αἱ προὔσαι
περιστάσεις καὶ κατὰ τοῦτον τὸν λόγον χρεῖα μεγαλητέρα προθύμου
καὶ ἐγκαίρου συνδρομῆς καὶ βοηθείας. Καθ' ὅσον ὁ κίνδυνος φαίνεται
προχωρῶν, τοσοῦτον περισσότερον οἱ ἀληθεῖς πατριῶται πρέπει, δυ-
νάμενοι, νὰ συνδράμωσι, διὰ νὰ ἐλαφρύνωνται οὕτω τὰ βάρη τὰ τοῦ
πολέμου καὶ μὲ τὴν κατὰστροφὴν τοῦ ἐχθροῦ νὰ προληφθῶσι τὰ
ἐπαπειλούμενα μεγαλήτερα δεινὰ. Ἐγώ, κύριοι, ἐθυσίσα, καὶ δὲν
ἠμπορεῖ νὰ ἀπαρνηθῇ κἀνείς, καὶ τέκνα καὶ ἀδελφοὺς καὶ συγγε-
νεῖς καὶ τὸ πᾶν τῆς χρηματικῆς μου περιουσίας, ἡ ὅποις εἰς τὴν πα-
ροῦσαν μάλιστ' ἐκστρατεῖν, μοῦ ἐξεκένωθη ὁλότελα. Τὸ Ταμεῖον
τὸ Κοινόν, ἐν εὐρίσκατο εἰς κατὰστασιν διχοφορητικὴν, καθὼς γρά-
φεται καὶ εἰς τὸ ἐσώκλειστον, δὲν ἤθελε δοθῇ βέβαια τοσάυτη ἐνό-
χλησις. Τὴν ἀνάγκην δὲ τῶν ἐκ τῶν συναλλαγματικῶν χρημάτων
εἰδοποιῶ τοσοῦτον χρεωδεδετέρην, καθ' ὅσον πρέπει καὶ οἱ ἐν τῷ Νησί
ἀπολειφθέντες ἐχθροὶ νὰ κτυπηθῶσι καὶ κολῶν σημαντικὴ νὰ ἐφα-

πλωθῇ καθ' ὅλην τὴν Μεσσηνίαν καὶ ὁ Αἰγύπτιος Φαραὼ νὰ ἀποκλεισθῇ ὁπισθεν, διὰ νὰ παύσῃ πλέον ἢ μετὰ τῆς Μεσσηνιας συγκοινωνία του. Καὶ ταῦτα διὰ νὰ γίνωσι, χρεῖα χρημάτων, διὰ νὰ κινήσωσι Σώματα Σπαρτιατικά. Ὅλα ταῦτα ἤθελον ἔχει μέχρι τοῦδε προκατορθωμένα, ἐὰν δὲν μ' ἐμπύδιζον τὰ χρηματικά μέσα, χωρὶς τῶν ὁποίων δὲν ἤμπορεῖ νὰ ἐνεργηθῇ κανὲν σημαντικὸν καὶ ὠφέλιμον.

Ὁ περὶ τὰ καλὰ ζῆλος καὶ ἡ βεβαία φρόνησις Ὑμῶν εἶναι ἱκανὰ νὰ παρακινήσωσι τὴν φιλογενῆ ψυχὴν Σας καὶ νὰ παρησιάζωσιν ὁπόση θέλει ὑπάρξῃ ἡ γενικὴ ὠφέλεια ἐκ τούτων τῶν χρημάτων. Ἀλλὰ καὶ ἐγώ, ὡς πατριώτης, δὲν ἀπκζιῶ νὰ Σᾶς παρακαλέσω εἰς τὸ νὰ προθυμοποιηθῆτε κατὰ τὴν ἐνθερμον πατριωτικὴν προθυμίαν Σας καί, παραδειγματίζαντες πρῶτοι τὸν ἑαυτὸν Σας, νὰ ἐπιταχύνετε διὰ τοῦ ἰδίου Φιλήμονος τὴν ἀποστολὴν τῶν ἐξαργυρωθέντων χρημάτων.

Κατὰ τὸ παρὸν διευθύνω ἐν Σῶμα Σπαρτιατικὸν εἰς Καλαμάταν καὶ Νησί, διὰ νὰ ἐξυλοθρεύσωσι τοὺς ἐκεῖ ἐχθροὺς καὶ ν' ἀπελευθερώσωσι τοὺς παρευρισκομένους αἰχμαλώτους. Διεύθυνον δὲ καὶ ἄλλους χιλίους πεντακοσίους διὰ τοῦ Μισθρὸς εἰς τὸ Πελοποννησιακὸν στρατόπεδον ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ ἀδελφοῦ μου Ἰωάννου, τοῦ υἱοῦ μου Ἀναστασίου καὶ ἄλλων συγγενῶν μου. Ἐγὼ δὲν ἀφίνω, μήτε καταδέχομαι νὰ ἀφίσω, ἀνερέργητον κανέν ἐκ τῶν ὅσων δύναμαι νὰ ἐνεργήσω ὑπὲρ τῆς εὐδαιμονίας τῆς γλυκείας Πατρίδος. Καὶ ἐγώ, καὶ οἱ δύο ἀδελφοί μου, καὶ ὁ ἀπολειφθεὶς υἱός μου, καὶ ὅλη ἡ οἰκιακὴ μου συγγένεια, εὐρισκόμεθα εἰς κίνησιν κατὰ τοῦ ἐχθροῦ. Ὅποσον ἄλλο λοιπὸν λείπεται νὰ προσφέρω ὑπὲρ τῆς κινδυνεύουσας Πατρίδος, ἐνῷ κατεζώδευσα καὶ εἴτι μοι ἀπέμεινε δι' ἐξοικονόμησιν τῆς οἰκίας μου; Ἄς ἡσυχάζωσι κεχυμένοι που κατὰ τὸ παρὸν ὅσοι ἀπερρόφησαν καὶ ἐσφετερίσθησαν τὴν χρηματικὴν κατάστασιν τοῦ ἔθνους. Ἡ πατρίς βεβαίως δὲν ἀνδραποδίζεται· αὐτὴ ἀρεύκτως ἐλευθεροῦται, καὶ τότε ἂς δώσῃ λόγον καθεὶς περὶ τῶν πρακτέων του.

Συνιστῶ τὴν εἰλικρινῆ ἀγάπην μου πρὸς τὰ ὑποκείμενά Σας, τὰ ὁποῖα δὲν ἀμφιβάλλω, πῶς θέλουν μοὶ τὴν χάρισωσιν ἀμοιβαίαν. Ὁ κ. Φιλήμων, ὡς εἰδήμων, θέλει σᾶς ἐκθέσῃ ἐκ στόματός τὰ πάντα περὶ τῶν μέχρι τοῦδε πολέμων, καὶ διὰ τοῦτο δὲν ἐκτείνομαι γράφων. Ὁ ἴδιος θέλει ἐπεμβῇ καὶ εἰς τὴν ἄλλην πολιτικὴν κατάστασιν μας.

Μὲ ἐκπληξίν ἄκραν καὶ λύπην ὑπερβολικὴν ἤκουσα τὰ περὶ τοῦ ἐπιβούλου Μαυροκορδάτου. Ἄν καὶ δὲν ἔχωμεν ἀκόμη ψηλαφητὰς ἀποδείξεις τῶν προδοσιῶν του, αἱ πολιτικαὶ ὁμῶς ἀδιάλειπτοι ἀντε-

247. Π. ΜΑΥΡΟΜΙΧΑΛΗ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗΝ ΖΑΚΥΝΘΟΥ

(Φάκελ. 2123 ἀριθ. 3045)

Ἐξοχώτατον Κύριον, Δ. Κόντε Ρώμα, Π. Στεφάνου καὶ
Κ. Δραγῶνα.

Ὁ γραμματικός μου κ. Ἰωάννης Βασιλειάδης Φιλήμων καὶ τὸ πρὸς
ἐμὲ ἑγγράφον τοῦ κ. Μιχ. Σεβαστοῦ ἐβεβαίωσε τὴν περὶ τῆς ἐξερ-
γυρώσεως τῶν συναλλαγματικῶν γενομένην δυσκολίαν. Αὐτὴν ἀκού-
σασα παρὰ τοῦ ἰδίου καὶ ἡ ἐλληνικὴ Διοίκησις καὶ μὴν ἔχουσα ἐπὶ
χείρας τῆς (διὰ τοὺς ἐξῆς λόγους) τὸ νὰ μοὶ προμηθεύσῃ τὴν κατὰ
τὸ παρὸν χρειώδη χρηματικὴν ποσότητα, ἀπεφάσισε νὰ γράψῃ, δεύ-
τερον ἤδη, πρὸς τὸν κ. Μ. Σεβαστὸν καὶ ἕτερον πρὸς τὴν Ὑμετέ-
τεράν Ἐξοχότητα, τὸ ὅποτον ἐμπερικλείω εἰς τὸ παρὸν μου.

Τὰ καθ' ὅλον τὸν πενταετῆ ἀγῶνά μας ἀποδειχθέντα εἰλικρινῆ αἰ-
σθήματα Ὑμῶν ὑπὲρ τῆς Πατρίδος καὶ ἡ ἄλλη ὁμολογουμένη πρόθυ-
μος συνέργεια περὶ τῆς κοινῆς προσόδου ἐνθαρρύνουσιν ἐμὲ τὸν πατριώ-
την εἰς τὸ νὰ στοχάζωμαι τὴν ἐπιστροφὴν τοῦ γραμματικοῦ μου Φι-
λήμονος ὅχι ἄπρακτον πλέον. Δὲν μὲ λησθάνουσι ποσῶς καὶ μέχρι
τοῦ νῦν γενναῖαι θυσίαι Σας, μήτε ἀπορρεύουσι τὴν μνήμην μου καὶ
εἰς πολλὰς κρισίμους στιγμὰς δαψιλεῖς συνδρομαὶ τῆς Ὑμετέρας φι-
λεγενείας. Ἀλλὰ δὲν φαίνονται ὀλιγώτερον δεινὰ καὶ καὶ προὔσαι
περιστάσεις καὶ κατὰ τοῦτον τὸν λόγον χρειὰ μεγαλητέρα προθύμου
καὶ ἐγκαίρου συνδρομῆς καὶ βοηθείας. Καθ' ὅσον ὁ κίνδυνος φαίνεται
προχωρῶν, τοσοῦτον περισσότερον οἱ ἀληθεῖς πατριῶται πρέπει, δυ-
νάμενοι, νὰ συνδράμωσι, διὰ νὰ ἐλαφρύνωνται οὕτω τὰ βάρη τὰ τοῦ
πολέμου καὶ μὲ τὴν κατὰστροφὴν τοῦ ἐχθροῦ νὰ προληφθῶσι τὰ
ἐπαπειλούμενα μεγαλύτερα δεινὰ. Ἐγώ, κύριοι, ἐθυσίασα, καὶ δὲν
ἠμπορεῖ νὰ ἀπαρνηθῇ κανεὶς, καὶ τέκνα καὶ ἀδελφοὺς καὶ συγγε-
νεῖς καὶ τὸ πᾶν τῆς χρηματικῆς μου περιουσίας, ἡ ὅποια εἰς τὴν πα-
ροῦσαν μάλιστα ἐκστρατεῖαν, μοῦ ἐξέκενώθη ὁλότελα. Τὸ Τραπεῖον
τὸ Κοινόν, ἐὰν εὑρίσκετο εἰς κατὰστασιν διαφορετικὴν, καθὼς γρά-
φεται καὶ εἰς τὸ ἐσώκλειστον, δὲν ἤθελε δοθῇ βέβαια τοσούτη ἐνό-
χλησις. Τὴν ἀνάγκην δὲ τῶν ἐκ τῶν συναλλαγματικῶν χρημάτων
εἰδοποιῶ τοσοῦτον χρειωδεστέραν, καθ' ὅσον πρέπει καὶ οἱ ἐν τῷ Νησί
ἀπολειφθέντες ἐχθροὶ νὰ κτυπηθῶσι καὶ κολῶν σημαντικὴ νὰ ἐφα-

πλωθῇ καθ' ὅλην τὴν Μεσσηνίαν καὶ ὁ Αἰγύπτιος Φαραὼ νὰ ἀποκλεισθῇ ὀπισθεν, διὰ νὰ παύσῃ πλεῦν ἢ μετὰ τῆς Μεσσηνίας συγκοινωνία του. Καὶ ταῦτα διὰ νὰ γίνωσι, χρεῖα χρημάτων, διὰ νὰ κινήσωσι Σώματα Σπαρτιατικά. Ὅλα ταῦτα ἤθελον ἔχει μέχρι τοῦδε προκατορθωμένα, ἐὰν δὲν μ' ἐμπόδιζον τὰ χρηματικά μέσα, χωρὶς τῶν ὁποίων δὲν ἤμπορεῖ νὰ ἐνεργηθῇ κανὲν σημαντικὸν καὶ ὠφέλιμον.

Ὁ περὶ τὰ καλὰ ζῆλος καὶ ἡ βεβαιὰ φρόνησις Ὑμῶν εἶναι ἱκανὰ νὰ παρακινήσωσι τὴν φιλογενῆ ψυχὴν Σας καὶ νὰ παρρησιάσωσιν ὁποῖα θέλει ὑπάρξῃ ἡ γενικὴ ὠφέλεια ἐκ τούτων τῶν χρημάτων. Ἀλλὰ καὶ ἐγώ, ὡς πατριώτης, δὲν ἀπκζιῶ νὰ Σᾶς παρακκλέσω εἰς τὸ νὰ προθυμοποιηθῆτε κατὰ τὴν ἐνθερμον πατριωτικὴν προθυμίαν Σας καί, παραδειγματίζαντες πρῶτοι τὸν ἑαυτὸν Σας, νὰ ἐπιταχύνετε διὰ τοῦ ἰδίου Φιλήμονος τὴν ἀποστολὴν τῶν ἐξαργυρωθέντων χρημάτων.

Κατὰ τὸ παρὸν διευθύνω ἐν Σῶμα Σπαρτιατικὸν εἰς Καλαμάταν καὶ Νησί, διὰ νὰ ἐξυλοθρεύσωσι τοὺς ἐκεῖ ἐχθροὺς καὶ ν' ἀπελευθερώσωσι τοὺς παρευρισκομένους αἰχμαλώτους. Διεύθυνον δὲ καὶ ἄλλους χιλίους πεντακοσίους διὰ τοῦ Μισθρὸς εἰς τὸ Πελοποννησιακὸν στρατόπεδον ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ ἀδελφοῦ μου Ἰωάννου, τοῦ υἱοῦ μου Ἀναστασίου καὶ ἄλλων συγγενῶν μου. Ἐγὼ δὲν ἀφίνω, μήτε κατὰδέχομαι νὰ ἀφίσω, ἀνερέργητον κανέν ἐκ τῶν ὅσων δύναμαι νὰ ἐνεργήσω ὑπὲρ τῆς εὐδαιμονίας τῆς γλυκείας Πατρίδος. Καὶ ἐγώ, καὶ οἱ δύο ἀδελφοί μου, καὶ ὁ ἀπολειφθεὶς υἱός μου, καὶ ὅλη ἡ οἰκιακὴ μου συγγένεια, εὐρισκόμεθα εἰς κίνησιν κατὰ τοῦ ἐχθροῦ. Ὅποσον ἄλλο λοιπὸν λείπεται νὰ προσφέρω ὑπὲρ τῆς κινδυνεύουσας Πατρίδος, ἐνῷ κατεζώδευσα καὶ εἴτι μοι ἀπέμεινε δι' ἐξοικονόμησιν τῆς οἰκίας μου; Ἄς ἡσυχάζωσι κεκρυμμένοι που κατὰ τὸ παρὸν ὅσοι ἀπερρόφησαν καὶ ἐσφετερίσθησαν τὴν χρηματικὴν κατὰστασιν τοῦ ἔθνους. Ἡ πατρίς βεβαίως δὲν ἀνδραποδίζεται· αὐτὴ ἀρεύκτως ἐλευθεροῦται, καὶ τότε ἂς δώσῃ λόγον καθέ τις περὶ τῶν πράξεων του.

Συνιστῶ τὴν εἰλικρινῆ ἀγάπην μου πρὸς τὰ ὑποκείμενά Σας, τὰ ὁποῖα δὲν ἀμφιβάλλω, πῶς θέλουν μοὶ τὴν χάρισωσιν ἀμοιβάιν. Ὁ κ. Φιλήμων, ὡς εἰδήμων, θέλει σᾶς ἐκθέσῃ ἐκ στόματός τὰ πάντα περὶ τῶν μέχρι τοῦδε πολέμων, καὶ διὰ τοῦτο δὲν ἐκτείνομαι γράφων. Ὁ ἴδιος θέλει ἐπεμβῇ καὶ εἰς τὴν ἄλλην πολιτικὴν κατάστασιν μας.

Μὲ ἔκπληξιν ἄκραν καὶ λύπην ὑπερβολικὴν ἤκουσα τὰ περὶ τοῦ ἐπιβούλου Μαυροκορδάτου. Ἄν καὶ δὲν ἔχωμεν ἀκόμη ψηλαφητὰς ἀποδείξεις τῶν προδοσιῶν του, αἱ πολιτικαὶ ὁμῶς ἀδιάλειπτοι ἀντε-

νέργειαι του εἰς τὰς ἐπιχειρήσεις μας δίδουσιν ἀποχρῶσαν βεβαιότητα τῶν οὐτιδανῶν καὶ ἀγρείων σκοπῶν του. Εἶναι ἀνάγκη κατὰ τὸ παρὸν τὸ νὰ ἐξολοθρευθῇ ὁ ἐχθρὸς, καὶ μετέπειτα θέλει γίνῃ ἐξέτασις δεινὴ περὶ ὧν.

Τὸν κ. Φιλήμονα συνιστῶ ὑπὸ τὴν ἀγάπην καὶ ἐπίσκεψίν Σας, παρακαλῶν τὸ νὰ δώσητε πίστιν εἰς ὅλα του τὰ λεχθησόμενα. Εἴμι εὐελπίς πῶς καθεὶς πατριώτης Ζακύνθιος θέλει συντρέξῃ πρόθυμος εἰς τὴν ἐξαργύρωσιν τῶν συναλλαγματικῶν. Ἐγὼ δέ, ὑποσημειούμενος μὲ ὅλην τὴν ἀδελφικὴν ἀγάπην, μένω, παρακαλῶν τὸ νὰ μοὶ γράψετε συνεχῶς περὶ τε τῆς πολυτίμου μοι ἀγαθῆς ὑγείας Σας καὶ περὶ τῶν ἄλλων ἐπωφελῶν καὶ σωτηρίων ἰδεῶν Σας.

Ὁ Πατριώτης καὶ ἀδελφὸς

Ἐκ Κιτριῶν, τὴν 18 Ἰουνίου 1825.

Ἀδελφοὶ Πατριῶται,

Γνωρίζετε κάλλιστα ὅσας θυσίας πολυτίμους ἐπρόσφερον ὑπὲρ τῆς Πατρίδος. Ἀδίκως ἤδη κινδυνεύω νὰ ὑστερηθῶ καὶ τὸν φίλτατόν μου Γεώργιον, ὅστις κατεκρτήθη, ἀνόμως καὶ κατ' ἀθέτησιν τῶν γενομένων συνθηκῶν, ἀπὸ τὸν βάρβαρον Ἰμπραήμην. Ἐὰν καὶ οὗτος ἐθανατοῦτο εἰς κένενα ἐκ τῶν πολέμων, δὲν ἤθελε μοὶ εἶναι τόσον λυπηρὰ ἢ ὑστέρησίς του. Καὶ καθεὶς συμπεραίνει, ὅποσιν ὠφέλειαν ἤθελε δώσει εἰς τὰς στρατιωτικὰς κινήσεις μας ἢ ἔξω παρουσία του. Ὅθεν δι' ἀγάπην τῆς Πατρίδος καὶ διὰ παρηγορίαν τινὰ τῶν ὑπερβολικῶν πόνων καὶ θλίψεων ἐμοῦ τοῦ γηραιοῦ, παρακαλῶ νὰ συνεργήσητε εἰς τὴν ἀπελευθέρωσιν τοῦ υἱοῦ μου καὶ ἀδελφοῦ Σας διὰ μέσου τῶν φιλανθρώπων καὶ φιλελλήνων Ἀγγλῶν. Αὐτοὶ δύνανται νὰ συντελέσωσι μεγάλως εἰς ταύτην τὴν μικρὰν παράκλησίν μου, καθότι ὁ βάρβαρος ἀφήρπασε, νὰ εἰπῶ ἔτσι, ἀνόμως καὶ σκληρῶς τὸν υἱόν μου. Τοῦτο θέλει μοὶ νομισθῇ ἡ μόνη μεγίστη χάρις ἐκ μέρους τῆς Ὑμετέρας φιλογενείας. Εἰς τὸ ἴδιον θέλει εὐχαριστηθῇ τὰ μέγιστα καὶ ἡ Πατρίς, καθότι θέλει ἀπολαύσει μεγάλας τὰς ὠφελείας ἐκ ταύτης τῆς ἀπελευθερώσεως.

Π. Μαυρομυχάλης.

248. ΤΗΣ ΕΝ ΖΑΚΥΝΘΩ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

('Αριθ. 93 ἐγγράφων 'Αλεξ. Ρώμα).

'Εν Ζακύνθῳ τῇ 30 'Ιουνίου 1828 ε.ν.

Συγχρόνως ἐλάβδαμεν τὰ τρία ἀγαπητὰ γραμμτὰ σου, καθὼς καὶ τὸ ὑπὸ τὰς 12 παρόντος, εἰς τὸ ὁποῖον εὔρομεν καὶ τὸ τοῦ φίλου κ. Ζαχαροπούλου, καὶ προσεκτικῶς εἶδομεν τὰ ἐν αὐτοῖς περιεχόμενα. Δέν κρίνομεν ἐπὶ τοῦ παρόντος νὰ σέ δώσωμεν τὴν ἐπ' ἀκριβείας ἀπαιτουμένην ἀπάντησίν μας, ἕως ὅτου δὲν μάθωμεν βεβαίως τὴν διαμένουσιν διατριβὴν σου. Ὅσον διὰ τὴν πρότασίν σου, τὴν ἀποβλέπουσαν τῆς ἐνταῦθα μετοικήσεως τῶν πελοποννησιακῶν οἰκογενειῶν, δὲν δυνάμεθα καθόλου νὰ σέ εὐχαριστήσωμεν, ἐπειδὴ καὶ τὰ αὐτὰ πράγματα τῆς Πελοποννήσου ἀντενεργοῦσι ἐξεναντίας διαμέτρου ὡς πρὸς τὴν πολιτικὴν τῆς ἡμετέρας διοικήσεως, ἥτις διευθύνεται ἐντελῶς ἀπὸ τοὺς κανόνας τῆς δημοσιευμένης οὐδετερότητος ὡς πρὸς τὰ ἀντιμαχόμενα μέρη τῆς διατρεχούσης πάλης μεταξὺ Ἑλλήνων καὶ Ὀθωμανῶν. Κατὰ ταύτας τὰς ἀρχὰς τῆς ἐξωτερικῆς πολιτικῆς, πάντες οἱ Ἕλληνες πρέπει νὰ πεισθῶσιν, ὅτι ἄλλον δρόμον δὲν πρέπει νὰ τρέξουν, ἂν θέλουν νὰ ὑπάρξωσιν, ὥστε νὰ εὔρωσιν τὴν ἀληθὴ ἀσφάλειάν των, παρὰ μὲ τὴν μόνην δύναμιν τῶν ὀπλῶν των, ἡ ὁποία θέλει εἶσθαι ἱκανὴ νὰ διαφυλάξῃ τὴν ὀρησκείαν, τιμὴν καὶ ἰδιοκτησίαν τους καὶ θέλει εἶσθαι ἀρμοδίᾳ τοσοῦτον, ὥστε νὰ ἀποκαταστήσῃ διὰ παντὸς τὸν πολιτικόν τους χαρακτῆρα, καὶ μὲ τοιαῦτα προτερήματα θέλουν ἀπολύσει ἀφόδως ἀπὸ τὰ ἄλλογενῆ ἔθνη τὴν ἐμπιστοσύνην καὶ ἀναγνωρίσιν των.

Ὡς πρὸς τὴν ἀσφάλειαν τούτων τῶν οἰκογενειῶν, προνοοῦντες τὰ δεινὰ τῆς ἐχθρικῆς καταδρομῆς καὶ πολυεξόδου οἰκονομίας, προκρίνομεν κάλλιον νὰ ασφαλισθῶσιν εἰς τὰ ὀρεινὰ μέρη τῆς Πελοποννήσου, καὶ κατ' ἐξοχὴν εἰς τὰς θέσεις ἐκεῖνας, ὁποῖαι εἶναι καὶ γειτονικαί, ὑπερασπιζόμεναι ἀπὸ τὴν ἀξιοτήτα τοῦ Στρατηγοῦ Κολιόπουλου, μὲ τὸν ὁποῖον εἰσὶ τόσον στενὰ φιλιωμένοι, ὥστε, ποιοῦντες τοῦτο, δὲν μένει οὐδεμία ἀγανάκτησις εἰς τοὺς πατριώτας, οὔτινες, ἐπισφαλίσαντες οὕτω τὰς φαμηλίας των, πρέπει νὰ τρέξωσιν ὁμοθυμαδὸν καὶ ὅσον τάχος κατὰ τοῦ ἐχθροῦ, ὅστις ἐδυνήθη ἀπὸ τὴν ἀμνηχανίαν των νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὰ ἐνδότερα τῆς Πελοποννήσου, ὥστε νὰ ἐπαπειλῇ οὗτος ὁ τολμηρὸς τύραννος, ὀδηγούμενος ἀπὸ τὴν θη-

ριότητα τοῦ τρισβαρδάρου Ἰμπραήμ πασιᾶ, τοὺς παρελθόντας ἡρωικοὺς ἀγῶνας τῶν θυσιασθέντων καὶ πολεμούντων διὰ τὴν ἐνδοξον ὑπαρξίν τοῦ ἐλληνικοῦ ἔθνους.

Ταῦτα ἀρκοῦσι διὰ τὸ παρόν, ἐνῷ σᾶς ἀσπαζόμεθα ἀπὸ ψυχῆς.

249. Ι. ΠΕΤΑ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗΝ ΖΑΧΥΝΘΟΥ

(Φάκελ. 2123 ἀριθ. 3040)

Ἐξοχώτατοι ἀδελφοί.

Ἀπὸ Πύργου σᾶς ἔγραψα ὅσα τὰ τότε δεινὰ μὲ ἐβίαζον νὰ σᾶς ἀναγγείλω· ἐπειδὴ δὲ τώρα ἔρχεται ὁ ἴδιος ἀδελφὸς Ζαχαριάδης, κρίνω περιττὸν νὰ σᾶς ἐκτανθῶ, καθότι διὰ ζώσης θέλει σᾶς τὰ ἐξιστορήσῃ. Σᾶς λέγω μόνον τὸ σημερινὸν κίνημα τοῦ Ἀράπη, εἰς τὸ ὁποῖον ὁ Ζαχαριάδης δὲν ἐπαρευρέθη. Πολλὰ πρῶι ἐφάνη, ὅτι κινεῖται κατὰ τὸ Λεβίδι, ὅπου ἦτον οἱ Ἀνδρέηδες καὶ Νοταρᾶς μὲ 3000. Ἀμέσως τὰ Καρυτηνὰ στρατεύματα, ἕως 5000, διηρημένα εἰς δύο Σώματα, ἐκινήθημεν κατ' ἐπάνω του· αὐτὸς δέ, πλησιάζων πρὸς ἐκεῖνα τὰ μέρη, ὠπισθοδρόμησε καὶ ἔκλυσε μερικὰ χωρία· ἀκολούθως ἔβηκεν πολλοὺς Ἀρχπάδες καὶ ἐθέρισαν.

Φαίνεται, ὅτι δὲν πάσχει ἄλλο, παρὰ νὰ κοπιάζῃ τοὺς Ἕλληνας, ἕως νὰ εὕρῃ πόρον νὰ περάσῃ· πάντοτε ἕμως φαίνεται, ὅτι διὰ τὴν Πάτραν σκοπεύει. Ἐὰν ἀργοπορήσῃ εἰς Τριπολιτσά δύο ἢ τρεῖς ἡμέρας, κλείεται καὶ χάνεται ἀσφαλτῶς, καθότι θὰ προφθάσουν πολλὰ στρατεύματα καὶ ἀμέσως πιάνομεν τὰ πρῶτα ταμπούρια. Ὁ σκοπὸς τοῦ Γ. Ἀρχηγοῦ εἶναι ὅσον τάχος νὰ πιάσωμεν τὰ Τρίκορφα. Αὐριον θὰ λάβωμεν πιστὰς πληροφορίες πόσα εἶναι τὰ γύρωθεν στρατεύματα· ὥστε ἐλπίζεται αὐριον τὸ ἐσπέρας νὰ πιάσωμεν αὐτὰς τὰς θέσεις, καθότι εἴμεθα ἀρκετοί, καὶ τότε πλέον θὰ παύσῃ ἡ ἀραπικὴ του ὑπεροψία.

Δι' ὅσα δέ μοῦ περὶ γέγελτε μὲ τὸ παρὰ τοῦ Ζαχαριάδου γράμμα σας, ἐλπίζω, ὅτι ἡ ἐνέργειά ικανὰ θὰ σᾶς χαροποιήσῃ. Εὖρον τὸν Κολοκοτρώνην μὲ σταθερὴν προθυμίαν, ὡς θέλει διὰ ζώσης σᾶς πληροφορήσῃ ὁ ἴδιος Ζαχαριάδης, καὶ τὰ μερικὰ τῶν λοιπῶν γράμματα, οἵτινες ὅχι ὀλιγώτερον ἀπὸ ἡμᾶς εὐχαρίστως ἐδέχθησαν τὰ παρὰ Ζαχαριάδου λεχθέντα· τώρα δὲ μένει εἰς τὴν σύνθητες προθυμίαν

καὶ πατριωτισμόν σας, διὰ νὰ ὀδηγήτε ἡμᾶς ὅλους εἰς ὅσα σωτήρια
προβλέπετε, τὰ ὁποῖα, σᾶς βεβαιῶ, ὅτι προθύμως θέλουν ἐκτελεῖσθαι.
Ἐπειδὴ ὁ Ζαχαριάδης θέλει σᾶς εἶπῃ τὰ πάντα λεπτομερῶς, σιωπῶ
καὶ μένω, κηρυττόμενος

Τῆς Ὑμετέρας Ἐξοχότητος
πρόθυμος Πατριώτης
Ἰωάννης Γ. Πέτας

Τῇ 19 Ἰουνίου 1825 Ἀλωνίσταινα.

Πρὸς τοὺς Ἐξοχωτάτους,

Κόμητα Διονύδιον δὲ Ρώμα
Δόκτορα Στεφάνου καὶ
Κωνσταντῖνον Δραγῶνα.

Ζάκυνθον

280. Η ΠΡΟΣΩΡΙΝΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΗΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΖΑΚΥΝΘΙΟΥΣ

(Ἐκ τοῦ Ἀρχείου τῆς Δημοσίας Βιβλιοθήκης Ζακύνθου).

Ἀριθ. 895.

Φιλογενέστατοι Ὁμογενεῖς.

Καὶ ἄλλοτε Σᾶς ἐπαραστήσαμεν ταῖς ἀνάγκαις μας, ζητοῦντες
τὴν συνδρομὴν Σας, διὰ νὰ ταῖς ἀπαντήσωμεν· καί, μολονότι μήτε
μὲ ἀπόκρισιν Σας μᾶς ἐτιμήσατε, μᾶλλον τοῦτο ἢ σιωπὴ Σας δὲν μᾶς
σηκόνει ταῖς ἐλπίδες μας νὰ ἐπιτύχωμεν εἰς τὴν παρακάλεσιν μας,
προστρέχοιτες καὶ πάλιν εἰς τὴν γνωστὴν φιλογενειάν Σας.

Ἡ ἀνάγκαις μας ὅχι μόνον δὲν ὀλιγόστευσεν, ἀλλὰ μάλιστα αὐ-
ξησεν, διατὶ εἰς τὰ στρατεύματα, ὅσα εὕρισκονταν ἐδῶ, ἐνώθησαν
καὶ ἄλλα, τὰ ὁποῖα ἦλθαν ἀπὸ τὴν Πελοπόννησον, διὰ νὰ γίνῃ
καμμία ἐκστρατεία ἐναντίον εἰς τὸν ἐχθρὸν ἀπὸ μέρους τῆς θαλάσ-
σης, διὰ νὰ τὸν πάρουν ἀπὸ ταῖς πλάταις. Καθημέρην φειάνομεν
νέαις ἐνδυνάμωσες εἰς τὸ Κάστρον καὶ διορθούμεν ὅσα ἡμποροῦν νὰ
χαλάσουν τὰ κινόνια τοῦ ἐχθροῦ· καὶ διὰ τοῦτο καθημέρην γίνον-
ται μεγάλα ἐξοδα, διὰ τοὺς ἐργάταις, διὰ ξύλα, κερφιά καὶ ἄλλα.
Νύκτα καὶ ἡμέραν δουλεύει τὸ κινόνι καὶ τὸ τουφέκι καὶ διὰ τοῦτο

πηγαίνει ἀκατάπαυστα μεγάλη ποσότης ἀπὸ μπαροῦτι, μπάλαις, βόλια, τενεκέδες καὶ λοιπά. Ἡ Σ. Διοίκησις, μὴν ἔχουσα κανένα εἰσόδημα, διὰ τὸ ὁ στρατὸς ἐξαπλώθη εἰς ὅλην σχεδὸν τὴν ἐλευθέραν γῆν τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπικρατείας, προφθαίνει ταῖς μεγάλαις καὶ πολλαῖς χρεΐαις τοῦ τωρινοῦ πολέμου μὲ μόνον τὰ γρόσια, ἕως ἀπὸ καιρὸν εἰς καιρὸν λαμβάνει ἀπὸ τὸ δάνειον καὶ, κατὰ ἀναλογίαν, ἀπὸ αὐτὰ προβλέπει καὶ τὸ σημαντικὸν τοῦτο μέρος. Ἀλλὰ τούτῃ ἡ πρόβλεψις, ὡς πρὸς ταῖς χρεΐαις μας, εἶναι μικροτάτη, διὰ τὴν εἶδατε ἄνω τέρῳ πόσα χοντρά ἔξοδα πρέπει χωρὶς ἄλλο νὰ ἀπαντῶμεν καθημέρην. Τούτῃ τὴν στιγμήν, ἀδελφοί, ἔχομεν παντελεῖ ἑλλειψιν ὅχι μόνον ἀπὸ γρόσια, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τροφαῖς, καὶ ἀπὸ μπαροῦτι, καὶ ἀπὸ μπάλαις, καὶ ἀπὸ μολύβι καὶ λοιπά· καὶ διὰ τούτῃ τὴν ἑλλειψιν στενοχωρούμεθα ἀπὸ τοὺς στρατιώτας, καὶ ἐνταυτῷ τὰ μέσα νὰ ἀποκρούσωμεν μίαν ἐνδεχομένην ἐφόρμησιν τοῦ ἐχθροῦ δὲν ἔχομεν. Ὁ κ. Σεβαστὸς ὅσα ἦτον διωρισμένος νὰ μᾶς στείλῃ, ἢ εἰς μετρητὰ ἢ εἰς ζωοτροφίας καὶ ἄλλα ἀναγκαῖα, τὰ ἐτελείωσεν. Ἐγράψαμεν πολλαῖς φοραῖς, μίαν κατόπιν τῆς ἄλλης, πρὸς τὴν Σ. Διοίκησιν, πρὸς τὴν ὁποίαν ἐστείλαμεν καὶ δύο πρεσβεΐαις, ἀπὸ ταῖς ὁποῖαις ἡ ὑστερη ἦτον συνθεμένη ἀπὸ ἓν μέρος τῆς Ἐπιτροπῆς, τὸν κύριον Γ. Καναβόν, καὶ ἀπὸ τὸν στρατηγὸν Ἀλεξάκην Βλαχόπουλον, διὰ νὰ παραστήσουν καὶ μὲ τὸ στόμα ταῖς ἀνάγκαις μας καὶ νὰ ζητήσουν ἐξοικονόμησιν πολυκαιρινήν. Δὲν ἀμφιβάλλομεν, ὅτι τὴν ἐξοικονόμησιν ταύτην θὰ τὴν λάβωμεν, πλὴν, ἕως νὰ τὴν λάβωμεν, πρέπει νὰ κάμωμεν ἱατρείαν εἰς τὴν τωρινὴν πολλὰ δύσκολον κατὰστασίν μας. Εἰς Ἐσᾶς λοιπόν, ἀδελφοί, προστρέχομεν νὰ μᾶς βοηθήσετε. Σεῖς εἴσθε ἐκεῖνοι, οἱ ὅποιοι φιλογενῶς ἐβοηθήσατε τὴν Δυτικὴν Ἑλλάδα ὅσαις φοραῖς τὴν ἠκούσατε εἰς κίνδυνον. Ἐσᾶς παρακαλοῦμεν θερμότερα νὰ μᾶς συνδράμετε καὶ εἰς τὴν τωρινὴν δεινὴν περίστασίν μας. Ὁ κίνδυνος δὲν εἶναι μικρότερος ἀπὸ τοὺς περασμένους χρόνους. Οἱ κάτοικοι τῆς Δυτ. Ἑλλάδος, ἐνθυμούμενοι μὲ μεγάλωτάτην εὐγνωμοσύνην ὅσα ἐκάμχτε διὰ αὐτοὺς, ἔχουν στερεαῖς ἐλπίδες, ὅτι δὲν θέλετε τοὺς ἀφήσῃ καὶ τῶρα ἀβοηθήτους· καί, γνωρίζοντες τὴν φιλογενεῖάν Σας, εἶναι βέβαιοι, ὅτι θέλουν ἔχῃ νὰ κηρύττουν νέας εὐεργεσίας Σας.

Ὁ ἐξοχώτατος ἱατρὸς Κύριος Μάγερ, τοῦ ὁποίου τὰ γενναῖα φρονήματα καὶ ὁ ὑπὲρ τῆς Πατρίδος ζῆλος εἶναι γνωστὰ εἰς ὅλους, βλέπων τὴν μεγάλωτάτην ἀνάγκην, δὲν ἐκαρτέρησε μήτε μίαν στιγμήν διὰ νὰ δεχθῇ τὸ πρόβλημά μας, νὰ ἐλθῇ νὰ Σᾶς παραστήσῃ καὶ

ἐκ στόματος ζωηρότερα ὅσα Σᾶς ἐγράψαμεν καὶ νῦν Σᾶς παρακινήση
νὰ μᾶς προφθάσετε εἰς τὸν παρόντα κίνδυνόν μας. Στοχαζόμεθα πε-
ριττὸν νὰ Σᾶς εἰποῦμεν, ὅτι ἡμπορεῖτε χωρὶς δισταγμὸν νὰ δώσετε
πίστιν εἰς τὰ λεγόμενά του, διὰτὶ ἠξεύρετε, ὅτι ἡ Ἐξοχότης του
εἶναι εἰς κατὰστασιν νὰ ἔγῃ πολλὰ καλὴν πληροφορίαν διὰ ὅλα καὶ
διὰτὶ ἀκόμη γνωρίζετε τὸν εἰλικρινῆ καὶ ἄδολον πατριωτισμὸν του.

Εἶδατε, ἀδελφοί, πόσων λογῶν χρείας ἔχομεν· ἀλλὰ, ξεχωριστὰ
τὰ γρόσια, μπαροῦτι καὶ μολύβι εἶναι ἐκεῖνα, διὰ τὰ ὅποια δοκιμά-
ζομεν μεγαλωτάτην στενοχωρίαν. Ὅ,τι ὅμως λογῆς βοήθειαν καὶ ἂν
μᾶς κμυτε, Σᾶς παρακαλοῦμεν νὰ πιστεύσετε, ὅτι, ἐνῷ οἱ κάτοι-
κοι τῆς Δυτ. Ἑλλάδος θέλουν Σᾶς ὁμολογῆ μετ' ἡμᾶς βραχυτάτην εὐ-
γνωμοσύνην, διὰ τὴν γενναίαν προθυμίαν καὶ σωτήριον βοήθειάν Σας,
ὅσοι ἀπὸ τοὺς φιλογενεῖς, εὐχριστημένοι νὰ μᾶς προφθάσουν μόνον
εἰς τὴν πικροῦσαν ἀνέγκλην, θελήσῃ νὰ ξεζημιωθοῦν δι' ὅσα ἠθε-
λαν δώσει, αὐτοὶ δὲν θέλουν χάσῃ τίποτε, ἀλλὰ θέλει πληρωθῇ
εὐθὺς ἀφοῦ ἢ εἰς τὸν Κύριον Σεβαστόν, ἢ εἰς ἡμᾶς ἔλθουν καμβιά-
λαις διὰ Λόνδρον, ἢ ὁποῖαις, ἐν δὲν γίνῃ ἄλλη ἐξοικονόμησις, ἔχουν
νὰ σταλοῦν χωρὶς ἄλλο ἀπὸ τὴν Σ. Διοίκησιν.

Μένομεν μετὰ τὸ προσῆκον σέβας καὶ τὴν ὀφειλομένην ὑπόληψιν.

Ἡ διευθύνουσα τὰ τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδος

Προσωρινὴ Ἐπιτροπὴ

Οἱ Συναδελφοὶ Σας

Ιω. Παπα-Διαμαντόπουλος

Δ. Θέμελης

Ὁ Γεν. Γραμματεὺς

Φ. Πλητῆς.

20 Ἰουνίου 1825

Μεσολόγγιον

Υ. Γ. Ψὲς περὶ τῆς 5 ὥρας ἓνα μέρος τῆς Φρουρᾶς μας εὐγῆκεν
ἔξω ἀπὸ τὸ Κάστρον καὶ εὐδοκίμησε κατὰ τοῦ ἐχθροῦ. Τὰ περι-
στατικὰ θέλει Σᾶς τὰ διηγηθῇ ὁ Κύριος Μάγερ, ἐπειδὴ δὲν ἐτυπώ-
θησαν ἀκόμη εἰς τὰ «Χρονικά».

Πρὸς τοὺς Φιλογενεστάτους Ὁμογενεῖς

Τῆς Νήδου Ζακύνθου

Εἰς Ζάκυνθον

251. ΙΩΑΝΝΟΥ ΘΕΟΤΟΚΗ (ΠΡΟΣ ΔΙΟΝ. ΡΩΜΑΝ)

(Ἐκ τῆς Συλλογῆς τῶν ἐγγράφων Πέτρου Ρώμα).

*Napoli di Romania, li 21 Giugno 1825**Affettuoso amico,*

Mi pervenne la cara vostra dei quindici alla quale mi affretto di darvene riscontro ed esporvi con candore i miei sentimenti nella supposizione di deporli nel seno di un sincero amico e di un infiammato patriota,

La viltà de' Peloponnesi si rese così grande che senza riflettere a rendersi ignominiosamente schiavi di un'altra Nazione, dai ceppi della quale non potranno più sortire, si dedicarono agli Inglesi, come avrete motivo di riscontrare dall'inserta copia dell'atto segnato. Su tale pensiero condussero pure gli Isolani marini, i quali con la forza obbligarono anco chi non aveva disposizione di sottoscrivere. A me non consta che vi sia alcuna sicurezza dalla parte degli Inglesi di dare pronta assistenza onde riparare le calamità che i progressi di Ibraim Bascià può fare nel Peloponneso, già a libera sua disposizione, e sul quale egli marcia a libero suo talento senza incontrare il minimo ostacolo dai pavidì e vili abitanti, per quanto forniti siano di non bonissime armi. Il nostro rappresentante ha pure secondato il progetto inglese sottoscrivendo il contratto della vendita Grecia all'assoluta protezione della Gran Bretagna, e servavi.

Amerei che nella Grecia continentale vi fosse più costanza di carattere e più elevatezza di sentimenti per non sottoscrivere questo atto di eterna vergogna per la greca Nazione. Il partito inglese, nel quale dovete supporre come capi Cundurioti e Mavrocordato, si opposero affinchè le generose proposizioni della Francia non siano accolte, opponendo con difficoltà che non vi sono documenti legali; li credo ora pentiti, poichè la cosa inglese prese una forma che non può essere soddisfacente; pure gli è forza il soffrire e poco potranno riuscire anco se cangiano di opinione, mentre nessuno può prestare ad essi credenza.

Non so qual sia il vostro pensiero, pure come dissi, supponendovi patriota e desiderando l'Indipendenza della Grecia per il fatto, e non perchè è scritto, penserete che l'avere un Rè, ancorchè appartenga ad una Dinastia Francese, sia più utile e decoroso per la Grecia che divenire una provincia inglese. In tale supposizione dunque trovandomi vi esorto a non disaminarvi, a mostrare della costanza, ad animare degli altri con tali sentimenti, mentre avete degli compagni non dispregevoli, nè per talenti, nè per influenza, nè per patriotismo.

Astenetevi dal sottoscrivere ed impedito degli altri al farlo, massime dei Capi militari, e non mancherò tenervi a giorno di ciò che si passa e di quello va fatto; mentre il partito Francese va vieppiù animandosi in opposizione diretta dell'intrigo Inglese.

La petizione della Commissione Giudiziaria sarà non solo da me accompagnata al Governo, ma appoggiata con mio rapporto. Credetti sconveniente il trattenere qui il pedone per portarvi la notizia della risposta, mentre le attuali circostanze possono farla rittardare. Tosto riceverò la risposta dal Governo mi solleciterò farvela pervenire sicura.

Credo inutile raccomandarvi il segreto sul mio nome, non anco che lo siate sulla cosa. Brama però che abbiate ad agitare con saviezza e con la dovuta precauzione. Scrivetemi spesso a mia istruzione.

Vi sollecito ad avermi in memoria per procedermi un poco dell'eccelesime miele, ottimo presservativo per il verno e conveniente provvigione per un goloso.

Amatemi quanto vi amo e stimo.

il vostro buon amico

Giambattista Teotochi.

(Μετάφρασις)

Ναύπλιον, τῇ 21 Ἰουνίου 1825.

Περιπόθηντε φίλε,

Ἔλαβον τὴν ἀπὸ 15 προσφιλεῖς ἐπιστολὴν σας, σπεύδω δὲ ν' ἀπαν-

τήσω ἐπ' αὐτῆς καὶ νὰ σᾶς φανερώσω εἰλικρινῶς τὰ αἰσθήματά μου, πεπονηῶς ὅτι τὰ ἐνχοιθεύω εἰς τὴν καρδίαν εἰλικρινοῦς φίλου καὶ διὰ πύρου πατριώτου.

Ἡ δειλίχ τῶν Πελοποννησίων ἔφθασεν εἰς τοιοῦτον βαθμόν, ὥστε, χωρὶς νὰ συλλογισθῶσιν ὅτι κηθίστανται ἀτίμως δοῦλοι ἐνὸς ἄλλου ἔθνους, ἐκ τῶν δεσμῶν τοῦ ὁποίου δὲν θέλουσι δυνηθῆναι ἀπὸ πλῶτος, παρεδόθησαν εἰς τοὺς Ἀγγλους, ὡς θέλετε πεισθῆναι ἐκ τοῦ ἐγκλείστου ἀντιγράφου τοῦ ὑπογράφεντος πρωτοκόλλου. Ὑπὲρ τῆς ιδέας ταύτης παρέσυρον καὶ αὐτοὺς ἔτι τοὺς νευτικούς νησιώτας, οἵτινες καὶ βίαν μετήλθον ὅπως ἐξαναγκάσωσι τοὺς μὴ θέλοντας νὰ ὑπογράψωσιν. Ἀγνοῶ ἂν εἴναι ἐξησφαλισμένη ἡ ταχεῖα συνδρομὴ τῶν Ἀγγλων, πρὸς ἀποτροπὴν τῶν συμφορῶν, τὰς ὁποίας θέλουσι προξενήσῃ καὶ πρόοδοι τοῦ Ἰβρική. Πασᾶ ἐν Πελοποννήσῳ, ἥτις διατελεῖ ἤδη εἰς τὴν ἐξουσίαν του καὶ ἐπὶ τῆς ὁποίας ἐλευθέρως περιφέρεται, χωρὶς ν' ἀπαντᾷ οὐδὲ τὸ ἐλάχιστον πρόσκομμα ἐκ μέρους τῶν κατοίκων, οἵτινες ἐφωράθησαν ἄνδρες καὶ δειλοί, ἔστω καὶ ἂν δὲν ἦσαν ἐφοδισμένοι μὲ ἀριστὰ ὅπλα.

Ἐπίσης καὶ ὁ ἡμέτερος ἀντιπρόσωπος ὑπεστήριξε τὸ ἀγγλικὸν σχέδιον, ὑπογράφας τὸ συμβόλαιον τῆς πωληθείσης Ἑλλάδος εἰς τὴν ἀπόλυτον προοστασίαν τῆς Μεγάλῃς Βρετανίας· ἔστω τοῦτο εἰς γνώσιν σας.

Εἴθε ἐν τῇ Στερεῇ Ἑλλάδι νὰ ἐπικρατήσωσι μᾶλλον ἐδραῖοι χαρακτῆρες καὶ ὑψηλότερα αἰσθήματα, ὅπως μὴ ὑπογραφῇ τὸ πρωτόκολλον τοῦτο, ὅπερ θέλει διὰ παντὸς καταισχύνῃ τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος. Τὸ κόμμα τῶν ἀγγλοφρόνων, οὔτινος ἡγέται θεωροῦνται Κουντουριώτης καὶ Μκυροκορδάτος, ἀντέπραξε κατὰ τῶν γενναίων προτάσεων τῆς Ἰαλλίξ, ἀντιτάξαν τὸ βεβιασμένον ἐπιχείρημα, ὅτι ἐλλείπουν νόμιμοι τίτλοι. Νομίζω, ὅτι ἤδη μετεμελήθησαν, διότι ἡ ἀγγλικὴ ὑπόθεσις προσέλαβε τοιαύτην μορφήν, ὥστε δὲν θὰ τοῖς εἴναι χρήσιμος· ἀνάγκη ὅμως νὰ ὑπομένωσιν, ἀφοῦ δὲν θέλουσιν ὠφελῆθαι καὶ ἔτι μεταβάλλωσι φρόνημα, διότι οὐδεὶς πλέον τοῖς πιστεῖται.

Ἀγνοῶ τί περὶ τούτου φρονεῖτε· ἀλλὰ, θεωρῶν ὑμᾶς, ὡς εἶπον ἤδη, πατριώτην, ποθοῦντα δι' ἔργων, καὶ οὐχὶ διότι εἶναι γεγραμμένον, τὴν Ἀνεξαρτησίαν τῆς Ἑλλάδος, θέλετε σκεφθῆναι, ὅτι ὠφελιμώτερον καὶ ἀξιοπρεπέστερον ἦθελεν εἶσθαι διὰ τὴν Ἑλλάδα τὸ νὰ ἔχῃ βασιλέα, ἔστω καὶ ἀνέκοντα εἰς μέγα γαλλικὴν δυνάμειν, παρὰ νὰ κατὰσθῇ ἀγγλικὴ ἐπικράξ.

Οὕτω φρονῶν περὶ ὑμῶν, σὰς ἐξορκίζω νὰ μὴ λιποψυχήσητε, ἀλλὰ

νὰ ἐπιδείξητε σταθερότητα, νὰ ἐμπνεύσητε δὲ καὶ εἰς ἄλλους τοιαῦτα αἰσθήματα, ἀφοῦ ἔχετε συνκιτέρους ἀξιολόγους διὰ τε τὴν πνευματικὴν αὐτῶν ὑπεροχὴν καὶ διὰ τὴν ἐπιρροὴν καὶ φιλοπατρίαν των.

Ἀποφύγετε τοῦ νὰ ὑπογράψετε, ἀποτρέψατε δὲ καὶ ἄλλους, ἰδίως ἐκ τῶν στρατιωτικῶν ἀρχηγῶν, ἐγὼ δὲ θέλω σᾶς τηρῇ ἐνήμερον πάντων τῶν συμβαινόντων καὶ συμβητομένων, ἐνῷ τὸ γαλλικὸν κόμμα ὁλοῦν ἐμψυχοῦται ἀντιθέτως πρὸς τὴν ἀγγλικὴν διαβολήν.

Τὴν αἵτησιν τῆς Δικαστικῆς Ἐπιτροπῆς δὲν θὰ ἐπιδώσω ἀπλῶς εἰς τὴν Κυβέρνησιν, ἀλλὰ θὰ τὴν ὑποστηρίξω καὶ δι' ἀναφορᾶς μου. Ἐθεώρησα δὲ ἄσκοπον τὸ νὰ κρατήσω ἐνταῦθα τὸν ταχυδρόμον, ὅπως σᾶς φέρῃ τὴν εἴδησιν τῆς ἀπαντήσεως, διότι αἱ ἐνεστῶσαι περιστάσεις πιθανόν νὰ τὴν ἐπιβραδύνωσι. Μόλις ὅμως λάβω τὴν ἀπάντητησιν παρὰ τῆς Κυβερνήσεως, θέλω σπεύσῃ νὰ σᾶς τὴν διαβιβάσω ἀσφαλῶς.

Περὶ τὸν νομίζω νὰ σᾶς συστήσω ἑχεμυθίαν ὡς πρὸς τὸ ὄνομά μου, καθὼς ἐπίσης καὶ ὡς πρὸς τὴν ὑπόθεσιν. Εὔχομαι ὅμως νὰ ἐνεργήσητε μετὰ συνέσεως καὶ μετὰ τῆς προσηκούσης προσοχῆς. Γράφετέ μοι συνεχῶς πρὸς ὁδηγίαν μου.

Σᾶς παρακαλῶ νὰ μ' ἔχητε εἰς τὴν ἐνθύμισίν σας, διὰ νὰ μὲ προμηθεύσητε ὀλίγον ἀπὸ ἐκεῖνο τὸ ἐξάριτον μέλι, ἄριστον ἐφόδιον διὰ τὸν χειμῶνα καὶ διὰ κάθε λείμαργον.

Ἀγαπήτέ με ὅσον σᾶς ἀγαπῶ καὶ σᾶς ἐκτιμῶ.

Ὁ καλὸς φίλος σας

Ἰωάννης Βαπτιστῆς Θεοτόκης.

252. ΕΚΘΕΣΙΣ ΑΝΩΝΥΜΟΣ

(Φάκελ. 2123, ἀριθ. 3211).

Τί ἔκαμεν ὁ Ἱμπραήμ Πασιᾶς μετὰ τὸ καύσιμον τῆς
Καλαμάτας καὶ Νηδίου.

Οὗτος, κινηθεὶς μὲ ὅλας τοῦ τᾶς δυνάμεις, ἀφῆκε μόνον 600 πεζοὺς καὶ 200 ἵππους εἰς τὸ Νησί, διευθύνθη δὲ τὸ Λεονταρίου εἰς τὴν Πολικνήν ἀπὸ τοῦ στενὸν τοῦ Ἀγριλόδουνου, τόπος πολλὰ δύσβατος καὶ χωρίον τοῦ Λεονταρίου. Ἐνῷ ὁ γέρω Κολοκοτρώνης εἶχε τοποθετημένας τὰς δυνάμεις του, ἀπὸ 8 χιλιάδας, εἰς τὸ Δερβένι τῆς

Καλαμάτας καὶ ἀφοῦ τὰς ἔθεσεν ἐκεῖ, εἶχε κινήσει διὰ τοῦ Ἀχώδου νὰ ὑπάγῃ εἰς τὸν Μιστράν, διὰ νὰ ξεκινήσῃ τὰ Μιστριώτικα στρατεύματα καὶ νὰ φιλιώσῃ τοὺς ἀρχηγοὺς ταύτης τῆς ἐπαρχίας. Εἰς τὸν δρόμον ἔμκθε, προτοῦ νὰ φθάσῃ εἰς τὸν Μιστράν, ὅτι ὁ Ἱμπραήμης, διέβρινε διὰ δυσβάτων διόδων τῆς Πολικνῆς· ἀμέσως διέταξε νὰ τραβηχθῶσιν ὅλοι ἀπὸ τὰ περίξ ἐκείνου τοῦ τόπου, διὰ νὰ ἀσφαλισθῶσιν ἄλλοῦ καὶ διώρισε τὰς δυνάμεις του, τὰς ὁποίας εἶχε τοποθετημένas εἰς τὸ Δερβένι τῆς Καλαμάτας, νὰ πιάσουν τὰς θέσεις, τὰς ὁποίας αὐτὸς διέταξε. Θεμέναι κατ' ἐκείνον τὸν τρόπον αἱ δυνάμεις τοῦ Γέρο-Κολοκοτρώνη, ὁ Ἱμπραήμης εὐρέθη ἐκεῖ πολιορκημένος, ὥστε τὴν Κυριακὴν, εἰς τὰς 5 τρέχοντος, μετὰ τὸ γεῦμα, ἤρχισε νὰ ἀκροβολῇται μὲ νίκην τῶν Ἑλλήνων.

Εἰς τὰς 6, γινόμενος πόλεμος καὶ μὴ δυνάμενος νὰ βλάψῃ ὁ Παισιὰς κατ' οὐδέν· κατὰ τὸν τρόπον τοῦ Ἑλλήνων, συνένωσεν ὅλους τοὺς δυνάμεις καὶ ἐρρίφθη κατὰ τοῦ σώματος τοῦ Γεωργίου Γιατράκου, συγκειμένου ἀπὸ 800 καὶ θεμένου εἰς τὰ περίξ τοῦ Ἀχώδου, καὶ μετὰ μίαν μάχην πεισματώδη, ὅπου ὁ καλὸς οὗτος ἀρχηγός, πολεμῶν διὰ μίαν ὥραν, ἐπληρώθη δῖς, ὥστε ἠναγκάσθη νὰ ὀπισθοδρομήσῃ τακτικῶς. Καὶ μετὰ ταύτην τὴν πρᾶξιν ὁ βάρβαρος ἀρχηγὸς ἐκινήθη κατὰ τὴν θέσιν τοῦ Κολιόπουλου, ὅπου εὐρίσκετο μὲ τὸ σῶμά του ἀπὸ 1200, καὶ ὕστερον ἀπὸ μικρὸν ἀκροβολισμὸν ἐτραβήχθη καὶ αὐτὸς ἐντέχνως. Ἐνῶ εἰς τὰς 7, διευθυνόμενος ὁ χείρως τύραννος κατὰ τῶν σωμάτων τοῦ Κανέλλου Δεληγιάννη καὶ Γενναίου, συγκειμένων ἀπὸ 4000, καὶ μὴ δυνάμενος νὰ τὰ βλάψῃ, ὕστερον ἀπὸ δύο ἐπιδρομάς, ἔστησε δύο κανόνια, κανονυβολῶντας ἀκχαπαύστως τοὺς Ἑλλήνων· ὥστε ἀπὸ τὸ πρῶν τῆς Κυριακῆς τῶν 7 ἕως τὸ ἐσπέρας ἐδυνήθη νὰ ρίψῃ ἐκ διαλειμμάτων 580 κανονιαῖς καὶ γρανάταις. Καὶ ἀφοῦ ὁ γέρω Κολοκοτρώνης, θεμένος εἰς ταῖς καμάραις, ἀντίκρυ τῶν ἐλληνικῶν θέσεων, δίδων σημεῖα, ἔκαμε νὰ τραβηχθῶσι διὰ νυκτὸς αὐταὶ αἱ δυνάμεις, καὶ τότε ὁ ἐχθρὸς, κύριος τῶν μερῶν ἐκείνων, ἔκαυσε τὰ σπαρτὰ καὶ ὅλα τὰ χωρία τοῦ Κάμπου τοῦ Σιναίου καὶ Καρυταίνης, ἐνῶ οἱ Ἑλλήνες ἐτοποθετήθησαν εἰς τὰς διόδους τῆς Καρυταίνης, διὰ νὰ τὴν φυλάξουν, ἀνίσως ὁ ἐχθρὸς εἶχε σκοπὸν ἐκεῖ νὰ εἰσέλθῃ. Εἰς ταύτας τὰς μάχας ὁ ἐχθρὸς ἔχασε περίπου τῶν 1000, ἐνῶ ἀπὸ τοὺς Ἑλλήνων μόνις 20.

Ἐν τῇ μεταξὺ τούτου τοῦ ὀλίγου διαστήματος, ἀφοῦ ὁ Γέρω-Κολοκοτρώνης δὲν ἔλαβε καιρὸν νὰ ἀσκησῇ τοὺς Πελοποννησίους εἰς τὰ ὅπλα καὶ μὴ δυνάμενος νὰ ἀνθέξῃ κατὰ τοῦ ἐχθροῦ, διὰ τὴν ἀν-

σότητα τῶν δυνάμεων του καὶ διὰ τὴν ἐγγώριον κακοήθειαν, διεσπασμένην τοσοῦτον εἰς τοὺς Ἕλληνας, καὶ μάλιστα παρτηρῶν, ὅτι ὁ ἐχθρὸς, συμβοηθήμενος ἀπὸ κῆποις κατασκοπεῖν τινῶν, ἐπροεΐδεν, ὅτι ὁ ἐχθρὸς ἔχει νὰ δικθῇ εἰς τὰ ἐνδότερα, ὥστε προειδοποίησεν ὁκτὼ ἡμέρας προτύτερα τὴν τριμελῆ Ἐπιτροπὴν τῆς Τριπολιτσᾶς, συγκειμένην ἀπὸ Λυκοῦργον Κρεστενίτην, Ἡλίου Κηράκκλον καὶ Νικόλκον Λιάνκουρην, ὅπως οὗτοι λάβωσι τὴν ἀπαιτούμενην πρόβλεψιν, διὰ τῆς ὁποίας νὰ φυλαχθῇ ἡ καμύπολις αὕτη, μὲ τὸ νὰ βάλῃ ἱκανὴν δύναμιν εἰς τὸ τεῖχος ἐκεῖνο, ἐνῶ νὰ ἐξαποστείλῃ εἰς μέρη ἀσφαλέστερα ὅλους τοὺς ἐγκατοίκους τῆς, ὅσους δὲν δύνανται νὰ κρατήσουν ὅπλα, ἢ, ἐὰν δὲν δυνηθοῦν νὰ βασιτάξουν τέτοιο σχέδιον, νὰ ἐγκρημίσουν τὰ τεῖχη τῆς πόλεως, καίοντας ὅλα. Πλὴν αὕτη ἡ Ἐπιτροπὴ, μὴ θελήσασα νὰ τὸν εἰσκούσῃ, ἠνγκάσθη ἐπομένως, χωρὶς ἄλλης τινὸς προβλέψεως, ἀφοῦ εἶδε τὸν ἐχθρὸν εἰσελθόντα εἰς τὸ Λεοντάρι καὶ ἐπαπειλοῦντα τὴν Τριπολιτσάν, τότε αὕτη συνέλαβε τοὺς ἀληθεῖς λόγους τοῦ Γέρο-Κολοκοτρώνη καί, ἀντὶ νὰ παρτάξῃ τὰς κοινὰς ὑποθέσεις, ἐνῶ εἶχε κκυρόν, ἐβάλλη εἰς φυγὴν, διακρυύττουσα εἰς τοὺς ἐγκατοίκους, ὅτι ἕκαστος νὰ δικσῶθῃ, διὰτὶ ὁ ἐχθρὸς ἐπλησίαζεν εἰς αὐτὴν τὴν δυστυχησμένην πόλιν. Τρεῖς ἡμέρας ἀρχίτερα, πρὶν νὰ φθάσῃ ὁ Ἰμπαρχήμης εἰς τὴν Τριπολιτσάν, οἱ ἐγκατοικοὶ αὐτῆς τῆς πόλεως, καταφοβισμένοι ἀπὸ τὸ ἀπείσιον καὶ ἀπάνθρωπον κίνημα τῆς τριμελοῦς Ἐπιτροπῆς, κατέφυγον, χωρὶς ἄλλο νὰ προσέξωσι, γυμνοὶ καὶ ξυπόλητοι, κκυὴν κκυῶς, διατρέχοντες ἔνθεν κκεῖθεν καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον οὗτοι ἀπέρχοντο εἰς τοὺς Μύλους τοῦ Ναυπλίου καὶ ἀπ' ἐκεῖ διέβησαν εἰς τὸ Κρυνίδι, Ἀγίον Πέτρον καὶ ἄλλοι διὰ νὰ ἀποφύγωσι τὸν διερχόμενον κίνδυνον.

Τὴν ἐρχομένην ἡμέραν, μετὰ τὴν φυγὴν τῶν δυστυχούντων ἐγκατοίκων τῆς Τριπολιτσᾶς, τινὲς Ἕλληνες ἀπεσταλμένοι ἀπὸ τὴν τριμελῆ Ἐπιτροπὴν, τὴν ἐλεηλάτησαν καὶ ἔβαλαν φωτὶν εἰς τὴν πόλιν.

Ὁ δὲ Ἰμπαρχήμης, εἰς τὰς 10 τοῦ τρέχοντος, ἀφοῦ ἐσταμάτησεν δύο ἡμέρας εἰς τὸν Κάμπον τοῦ Σινκίου, ἐξεστράτευσεν πανστρατιᾷ εἰς Τριπολιτσάν, ὅπου ἄρισε μίαν φρουρὰν ἀπὸ 400, ἐξ αὐτῶν 50 ἱππεῖς, καὶ εἰς τὰς 13 ἐφάνη εἰς τοὺς Μύλους τοῦ Ναυπλίου. Τὴν αὐτὴν ἡμέραν τοῦ ἐκεῖ φθασίματος ὁ Ἰμπαρχήμης ἐπολέμησε μὲ το πεζικόν του ἐν σῶμα Ἑλλήνων ἀπὸ 800, διευθυνόμενον ἀπὸ τὸν Ὑψηλάντην, Μακρυγιάννην, Χ. Στεφανῆ καὶ Χ. Γεώργην, ἐνῶ τὸ ἱππικόν του διέτρεξε πρηνὲς εἰς τοὺς κάμπους τοῦ Ἀργους καὶ κατέκαυσε ὅσα οἱ Ἕλληνες δὲν ἐπρόφθασαν νὰ πυρπολήσουν. Ἐκεῖ τὸ ἱππικόν

δὲν εὔρε καμμίαν ἀντίστασιν καί, προχωρῶν εἰς τοῦ Ἀργούς τὴν πολιν εὔρεν 50 ψυχάς, τὰς ὑποίας ἐθυσίασε. Εἰς ταύτην τὴν συμπλοκὴν εἰς τοὺς Μύλους εὐρέθησαν τρεῖς ἑλληνικά πλοῖα, δηλαδή ἐν μύστι-
κον, μία γκλιόττα καὶ μία γολέττα, τὰ ὅποια ἐπῆγαν ἀμέσως εἰς βοή-
θειαν τῶν ἐκεῖ τεθειμένων Ἑλλήνων καί, ἀντιπαρκαταττόμενα κατὰ
τοῦ ἐχθροῦ, τὸν ἐπολέμησαν θυμωσάτως τοσοῦτον, ὥστε, ἀφοῦ τὸν
ἔκκλιναν νὰ χάσῃ περίπου τῶν 400, τὸν ἠνάγκασαν νὰ ἐπιστρέψῃ διὰ τοῦ
Παρθενίου εἰς τὴν Τριπολιτσάν εἰς τὰς 17.

Ὁ Γέρω-Κολοκοτρώνης εἶδεν, ὅτι ὁ Πασιῆς ἐμβῆκεν εἰς τὴν Τρι-
πολιτσάν καὶ ὅτι ἐξεστράτευσεν διὰ Μύλους, ἐνῶ δὲν ἤξευρε ποτὲ τὴν
δύναμιν τῆς ἀφιμένης Φρουρᾶς εἰς Τριπολιτσάν, στρατολογεῖ ἀμέσως
μὲ ὅλους τοὺς τὰς δυνάμεις καὶ ἐτοποθετήθη εἰς τὰ Τρίκορφα. Ἐκεῖ
στρατηγεῖ ὁ Γέρω-Κολοκοτρώνης κατὰ τῶν ἐχθρῶν, πλὴν οὗτοι δὲν
ἀπομακρύνονται ἀπὸ τὰ τείχη τῆς πόλεως, ἐνῶ ἡ ἐχθρική φρουρὰ
ἀποστέλλει τρεῖς ἵππεῖς πρὸς τὸν Πασιῆ, πρὸς τὸν ὅποιον ἐκοινοποίησε
τὰ διακτρέξαντα. Ὡς τούσιν ὁ Γέρω-Κολοκοτρώνης διαμοιράζει ταυ-
τοχρόνως τὰς δυνάμεις τοῦ εἰς δύο σώματα, τὸ μὲν διευθύνει πρὸς
τὸ Παρθένιον, τὸ δὲ βραχὺ εἰς τὴν αὐτὴν θέσιν, ἐνῶ ἡ σεβαστὴ Διοί-
κησις εἰδοποεῖ συγχρόνως τὸν Γέρω-Κολοκοτρώνην, ὅτι ὁ ἐχθρὸς στρα-
τολογεῖ διὰ τὴν Κόρινθον, τὸν διέταξε νὰ ὀχυρώσῃ τὰς στενάς διό-
δους. Τοῦτο μαθὼν ὁ Κολοκοτρώνης, ἀμέσως ἔγραψε τοῦ Ζαΐμης, Νο-
ταρόπουλου καὶ Λόντου, διὰ νὰ προκταλάβῃ τὰς θέσεις καὶ αὐτὸς
ὁ ἴδιος ἐξεκίνησε ἀμέσως διὰ τοῦ Παρθενίου κατ' ἐκεῖνα τὰ μέρη,
ὥστε, διαβάνων ἀπὸ τὸν Ἀχλαδόκκμπον καὶ βλέπων τὸν ἐχθρὸν
στρατὸν ὀπισθοδρομούμενον διὰ τοῦ ταβουλίου καὶ μὴ δυνάμενος νὰ
ἀντιπαρκαταχθῇ κατ' αὐτοῦ, ἐπειδὴ ὁ ἑλληνικὸς στρατός, ἐκνευρι-
σμένος ἀπὸ τὴν βίαν τῆς γινομένης ὁδοιπορίας καὶ νηστείας, ἐγύρισε
εἰς τὰ ὀπίσω ὥστε τοῦ ἔδωκε ἐλευθέραν διόδον καὶ ἐμβῆκεν ἐκ νέου
εἰς τὴν Τριπολιτσάν.

Αἱ δυνάμεις τοῦ Κολοκοτρώνη ἐτοποθετήθησαν εἰς τὸ Χρυσοβίστι
μακρὰν τῆς Τριπολιτσᾶς 4 ὥρας, ὁ Κολιόπουλος εἰς τὴν Πιάναν 4
ὥρας καὶ αὐτὴ ἡ θέσις μακρὰν τῆς Τριπολιτσᾶς, ὁ Ζαΐμης εἰς τὸ
Λεβίδι, ὁ Νοταρόπουλος καὶ Λόντος εἰς τὸ Κηκοῦρι, σιμὰ τοῦ Λεβι-
δίου, ὁ Γικτράκος μὲ τοὺς Ἀγιοπετρίτας εἰς τὰ Βέρβεντα, ὁ Μητρος
Πέτροβας μὲ τοὺς Λεονταρίτας εἰς τὴν Πολιανὴν καὶ Δερβένια τῆς
Καλαμάτας, καὶ ἄλλαι δυνάμεις ἐξήρχοντο νὰ τοποθετηθῶσιν εἰς
τὰς διόδους τοῦ Παρθενίου. Ὅλοι αὐτοὶ αἱ δυνάμεις συναθροίζον-
ται 14,000.

Εἰς τὰς 19 τὸ πρῶν ὁ Ἰμπραήμης εὐγῆκεν ἀπὸ Τριπολιτσάν με-
 δλας τοῦ τὰς δυνάμεις ἀφίνων μικρὰν φρουρὰν εἰς τὴν πόλιν ταύτην,
 ἐξεστράτευσε κατὰ τοῦ Λεβιδίου. Ὁ Ἰέρω-Κολοκοτρώνης βλέπων τὸ
 κίνημα τοῦ ἐχθροῦ, ἀμέσως ἔκκαμε σημεῖον νὰ ξεκινήθωσιν αἱ περὶ
 αὐτοῦ δυνάμεις τοῦ Κολιόπουλου, ὥστε συγχρόνως μὲ ταύτας
 ἐστρατολόγησε κατὰ τοῦ πασιᾶ, προσπαθὼν νὰ πιάσῃ τὰ ὀπίσθια
 του. Ὁ δὲ πασιᾶς, φθάσας εἰς τοῦ Κάψα τὸ χωρίον, τὸ ὅποιον κατέ-
 καυσεν, μακρὰν μίαν ὥραν ἀπὸ τὸ Λεβίδι, ἐπέστρεψε τὴν αὐτὴν ἡμέ-
 ραν εἰς Τριπολιτσάν.

Τὸ ἐχθρικὸν ἱππικὸν, περίπου τῶν 450, στέκει ἔξω τῆς πόλεως
 καὶ δὲν ἀπομακρύνεται παρέχει ἀπὸ τὰ τείχη της, ἐπειδὴ οἱ Ἑλ-
 ληνες, κάμνοντες λεσιαιεῖς, τὸ ἐνοχλοῦν.

Ἀπασαὶ αἱ ἐχθρικαὶ δυνάμεις συνίσταντο ἀπὸ ἑπτὰ χιλιάδας·
 ἀπὸ τροφᾶς εἶναι πτωχὺν· τὰ γινομένα σπαρτὰ ἦσαν καυμένα τὸ
 νερὸ ἐκόπη ἀπὸ τοὺς Ἑλληνας.

Εἰς τὰς 17 ὁ Μῆτρος Πέτροβας ἔπιασαν εἰς τὴν Πολιανὴν 80
 φορτώματα πολεμοφόδια καὶ τροφάς, ἀφ' ὧσας ἐστέλλοντο εἰς βοή-
 θειαν τοῦ Ἰμπραήμης ἀπὸ Μοθώνην, ἐνῶ τὰ λοιπὰ, ἕως 150, ὀπι-
 πισθοδρόμησαν, ἀφοῦ ἐθυσιάσθησαν περίπου τῶν 80 Αἰγυπτίων,
 οἵτινες τὰ ἐσυντρέφευσαν διὰ τὴν Τριπολιτσάν.

Ἡ παροῦσα στρατολογία τῶν Ἑλλήνων ἐξοικονομεῖται ἐξ ἰδίων
 τῆς ἐξόδων, χωρὶς νὰ προμηθευθῇ ἀπὸ τὴν Σεβαστὴν Διοίκησιν εἰς
 τὸ παραμικρόν.

233. Η ΠΡΟΣΩΡΙΝΗ ΔΙΟΙΚΗΣΙΣ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΦΡ. ΚΑΡΒΕΛΛΑΝ

(Σχετικὸν ἔγγραφον τηρούμενον ἐν τῷ Ἀρχεῖῳ τῆς Δημοσίας Βιβλιοθήκης
 Ζακύνθου.)

Ἐγγραφὸν προδωρινῆς Διοικήσεως τῆς Ἑλλάδος.

Περίοδος Γ', ἀριθ. 708.

Πρὸς τὸν ἐξοχώτατον

Κύριον Φραγκίδκον Καρβελλᾶν

Εἰς Ζάκυνθον.

Χθές ἡ Διοίκησις, διορίζουσα τὴν Ἐπιτροπὴν, τὴν διευθύνουσαν
 τὰ τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδος, νὰ πληρώσῃ ἐκ τῶν σταλειῶν πρὸς αὐτὴν

συναλλαγματικῶν 2500 ἰσπανικὰ τάλληρα, χρεωστούμενα εἰς Ζάκυνθον, ἔγραψε κατὰ λάθος, ὅτι αὐτὰ ἐδόθησαν δι' ἐγγυήσεως τῶν κυρίων Κόμητος Καίσαρος Λογοθέτου καὶ Σαμουήλ Μπάρφ. Ἦδη, πληροφορηθεῖσα ἀκριβῶς, ὅτι δὲν ἐμεσολάβησεν ἐγγυήσις τῆς εὐγενείας των, καὶ ποῖτοι καὶ πόσα ἕκαστος ἐδάνεισε, Σᾶς γράφει διὰ τῆς Γενικῆς Γραμματείας, διὰ νὰ φροντίσῃτε νὰ γενῇ ἡ διανομή, ὅταν αἱ συναλλαγματικαὶ ἔλθωσιν αὐτόσε, κατὰ τὸν ἐξῆς κατάλογον:

Τοῦ Κόμητος Ρώμα	τάλληρα	600.
Τοῦ » Κουερίνου	»	400.
Τοῦ » Καίσαρος Λογοθέτου	»	500.
Τοῦ Κυρίου Σαμουήλ Μπάρφ	»	500.
Τοῦ Κυρίου Βολτέρρα	»	250.
Τοῦ Κυρίου Δόκτορος Βούτου	»	250.

Τάλ. 2500.

Ὁφελεῖται δὲ ἀπὸ τὴν παροῦσαν εὐκαιρίαν πρῶτον νὰ Σᾶς συστήσῃ τὴν ὑπόθεσιν τῶν εἰρημένων συναλλαγματικῶν, διὰ νὰ συντρέξῃτε καὶ ἡ Ἐξοχότης Σας εἰς τὴν ἐξαργύρωσιν αὐτῶν, ἐπειδὴ εἶναι ὁ μόνος τρόπος κατὰ τὸ παρὸν τοῦ νὰ προφθασθῇ ἡ πολιορκουμένη πόλις Μεσολογγίου ἀπὸ μικρὰν χρηματικὴν ποσότητα, καὶ δεύτερον νὰ προσφέρῃ τὰς εὐχαριστίας τῆς πρὸς τοὺς δανείσαντας τὴν ρηθεῖσαν ποσότητα, ἥτις πέρυσι συνέτρεξεν ὅχι ὀλίγον εἰς τὸ νὰ θεραπεύσῃ τὰς ἀνάγκας τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδος καὶ εἵλκυσε πρὸς τοὺς φιλογενεῖς τούτους ἀνδρας τὴν εὐγνωμοσύνην τῶν κατοίκων ἐκείνου τοῦ μέρους.

Ἐκ Ναυπλίου, τῇ 23 Ἰουνίου 1825

Ὁ Γενικὸς Γραμματεὺς
Α. Μαυροκορδάτος.

254. ΤΗΣ ΜΑΥΡΟΜΙΧΑΛΑΙΝΑΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗΝ ΖΑΚΥΝΘΟΥ

(Φάκελ. 2123 ἀριθ. 3041).

Ἐξοχώτατοι καὶ σεβαστοὶ Ἀδελφοὶ Κ. Κ. Κόντε δὲ Ρώμα,
Π. Στεφάνου καὶ Κ. Δραγώνα!

Ὁ ἀνυπόφορος πόνος τῆς καρδίας μου καὶ ἡ ἀδιάκοπος ταραχὴ καὶ ἀνησυχία τῆς ψυχῆς μου, περὶ τῆς θλιβερᾶς αἰχμηλώσεως τοῦ φιλ-

τάτου μου υἱοῦ Γεωργάκη, με ἀναγκάζει καὶ ἀκουσαν νὰ φανῶ ὀχληρὰ πρὸς τὴν ὑμετέραν ἐξοχότητα, ἀνκφερομένη διὰ τῆς ἀκολούθου μικρᾶς καὶ μητρικῆς παρκαλήσεώς μου.

Εἶναι βέβαιαι, Ἀδελφοί, αἱ βαρύτιμοι τῶν υἱῶν μου θυσίαι, προσφερθεῖσαι εἰς τὸ ἐνδοξόν τῆς πολιτικῆς Ἀναγεννήσεώς μας θυσιαστήριον. Ἀθάνητοι μάρτυρες τούτων διακμένουσιν εἰς αἰῶνα τὸν ἅπαντα ἡ Κάρυστος τῆς Εὐβοίας, ἡ ὁποία ἀπερρόφησε τὸ αἷμα τοῦ φιλάτου μου Ἡλία, καὶ τὸ Νεάκαστρον τῆς Πελοποννησιακῆς Μεσσηνίας, ἐπὶ τῆς ὁποίας ἀχίζει ἀκόμη τὸ ἄλλον τοῦ γλυκυτάτου μου υἱοῦ Ἰωάννου. Ἀλλ' ὅλα ταῦτα ἦτον εὐχαρίστησις, καὶ εὐχαρίστησις ὄχι εὐκαταφρόνητος, εἰς τὴν ἀσθενοῦσαν ψυχὴν μου, καθότι ἐβλεπα τοὺς υἱούς μου ἀγωνιζομένους καὶ πίπτοντας πρόθυμα θύμακτα, πολεμοῦντες τὸν βάρβαρον ἄσπονδον ἐχθρὸν τοῦ Χριστιανισμοῦ ὑπὲρ τῆς φιλάτης Πατρίδος, τῆς ὁποίας δὲν φανταζόμεθα κἀνέν ἄλλο τιμιώτερον καὶ προσφιλέστερον. Ἐκ τῆς εὐχαριστήσεως ταύτης παρεκίνουν μητρικῶς τοὺς λοιποὺς υἱούς μου εἰς τὸ ἱερὸν στάδιον τοῦ Ἀγῶνος, διὰ νὰ μὴ μείνωσιν ὕστεροι τῆς δόξης καὶ ἀξιότητος τῶν θυσιασθέντων ἀδελφῶν των. Ἀλλ' ἐν τῷ μέσῳ τούτων κατὰ πληγόνομαι ἡ ταλαίπωρος ἐγὼ εἰς τὸ ἀπευκαῖον συμβάν τῆς ἀνοσίου αἰχμαλωσίας τοῦ υἱοῦ μου Γεωργάκη. Ἡ εἰς τὸ Φρούριον τοῦ Νεοκάστρου πανσπερμία ἔμελλε νὰ με πληγώσῃ με τοιαύτην δυσβάστακτον πληγὴν, θελήσασα καὶ ἐπιμείνασα νὰ παρκαδοθῇ τὸ Φρούριον ἐκ συνθήκης εἰς τὸν βάρβαρον Ἰμπρημ. Λέγω δὲ τοῦτο, καθότι ἡ ἐπίμονος θέλησις τοῦ φιλάτου μου ἦτον τὸ νὰ ἐξέλθῃ καὶ νὰ ἐφορμήσῃ ξιφήρης, ἢ νὰ παρκαδῶσῃ ὁλότελα εἰς τὸ πῦρ τὸ Φρούριον ὅλον, κίνημα, τὸ ὁποῖον, ὅσον ἤθελε ἀποδειχθῇ ἐνδοξόν διὰ τὴν ἐλληνικὴν ἀνδρείαν καὶ ὠφέλιμον διὰ τὴν κατὰστασιν τῶν γενικῶν πραγμάτων μας, τόσον ἤθελε κατὰσταθῇ εὐχάριστον καὶ εἰς ἐμέ τὴν Πατριώτισσα, ἐπειδὴ ὁ υἱός μου ἤθελε δειχθῇ ἄξιος ἐφάμιλλος τῶν ἀδελφῶν καὶ προγόνων του.

Εἰς ὅλα δὲ ταῦτα Σὺς προσθέτω, σεβαστοὶ Πατριῶται, ὅτι ὁ θάνατος καὶ τούτου τοῦ υἱοῦ μου μοι ἦτον ἀπειράκις προκριτώτερος, ὥς πρὸς τὴν κατησχυμμένην αἰχμαλωσίαν παρὰ τοῦ ἐκρβάρου ἐχθροῦ. Πῶς θέλω ὑποφέρῃ ἡ δύστηνος αἰχμαλωσίαν τοιαύτην τοῦ γλυκυτάτου μου υἱοῦ; Ἡ, ποῖα πρηγορία ἄλλη δύναται νὰ μοι δοθῇ, ἐκτὸς ἐκείνης τοῦ νὰ τὸν ἰδῶ ἐλευθερωμένον;... Ἀχ! τὸ δίκαιον στάδιον τῆς παμφιλάτης Πατρίδος ἔμελλε νὰ γενῇ εἰς τὴν δύστηνον ἐμέ σειρὰ παντοτεινῇ βχθέων ἀνστενχγμῶν καὶ δεινῶν θλίψεων! Εἶμαι ἀπαρηγόρητος, Ἀδελφοί! Καὶ τοῦτο δὲν εἶναι πιθανὸν νὰ μὴ

σας λανθάνη, καθότι ἤξεύρετε τὴν θυσίαν τόσων υἱῶν μου καὶ ὅτι μόνος αὐτὸς ἀπέμεινεν ἡ ἐλπίς τῆς γηροκομῆσεώς μας καὶ τὸ ὑποστήριγμα τῆς οἰκίᾳς μας. Μία μόνη μοὶ μένει ἐλπίς, καὶ μόνη αὕτη με κρατεῖ ν' ἀναπνέω ἀκόμη. Ἡ ἐλπίς δὲ αὕτη θεμελιούστικι εἰς τὴν συνέργειαν καὶ μεσολάβησιν τῶν ἀγαθῶν δυναμένων Πατριωτῶν ὑπὲρ τῆς ἀπελευθερώσεως τοῦ φιλτάτου μου. Ἐντεῦθεν καὶ τὰ πικρότατα ἐκχυνόμενα καθημερινὰ δάκρυά μου μετριάζω καὶ τοὺς βαθυτάτους ἀναστενχαγμοὺς τῆς ψυχῆς μου καταπνίγω. Ἐκ τῆς ἐλπίδος ταύτης παρακινούμαι νὰ Σας ἐνοχλήσω ὀλίγον, σεβαστοὶ Ἀδελφοί, παρκαλοῦσα με δάκρυα εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς μου τὸ νὰ συντρέξητε με ὅλα τὰ μέσα, εἰς τὰ ὁποῖα εὐτυχεῖτε, διὰ νὰ ἐλευθερωθῇ ὁ φίλτατός μου καὶ δοῦλός σας Γεωργάκης ἀπὸ τὴν θλιβερὰν τοῦ βαρβάρου αἰχμωσίαν. Εἰς τοῦτο ὄχι μόνον ἐμὲ τὴν Πατριώτισσα θέλετε ὑποχρεώσῃ διὰ βίου, ἀλλὰ καὶ τὴν Πατρίδα θέλετε καταστήσῃ εὐγνώμονα δι' ὅσας θέλει ἀπολαύσῃ μεγάλης ὠφελείας. Ἡξεύρετε κάλλιστα ὅποση εἶναι ἡ ἀγάπη μητρὸς πρὸς υἱὸν καὶ ὅποση ἐπομένως ἡ θλίψις αὐτῆς δι' ἐν παρόμοιον συμβεβηκὸς αἰχμωσίαις, καὶ κατὰ τοῦτο ζητῶ συγγνώμην, ἂν οἱ λόγοι μου ἐστάθησαν πολλοὶ καὶ φορτικοί. Εἰς τὸν μέγιστον πατριωτισμὸν Σας, εἰς τὴν ἀληθινὴν ἀρετὴν Σας καὶ εἰς τὴν εἰλικρινῆ ἀγάπην Σας πρὸς τὴν Μαυρομιχελικὴν οἰκίαν ἐλπίζω πολλὰ εἰς τὸ νὰ συνεργήσητε διὰ τῶν φιλανθρώπων Ἀγγλων διὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν ταύτην, ἡ ὁποία μόνη θέλει μοὶ εἶναι ἡ ζωὴ καὶ ἡ παρηγορία τῶν τοσούτων μου θλίψεων.

Ἐπαναπαρκαλοῦσα δὲ τὴν ὑμετέραν φιλογενῆ ψυχὴν εἰς τὴν ἐκτέλεισιν τῆς γενομένης ταύτης μικρᾶς παρκαλήσεώς μου, μένω με ἀγάπην πατριωτικὴν, εὐχομένη νὰ εὐτυχῇτε εἰς τὴν ὑπόληψιν τῶν ὁμογενῶν Σας καὶ εἰς τὴν σύμπραξιν ἀγαθῶν καὶ ἐπωφελίμων πραγμάτων.

Ἀπὸ τὴν 23 Ἰουνίου 1825.

Ἡ Πατριώτις καὶ Ἀδελφὴ
Πετροπέισσα Μαυρομιχάλανα.

Πρὸς τὸν Πανευγενέστατον καὶ σεβαστὸν Ἀδελφὸν Κύριον
Κον Κωνσταντῖνον Δραγῶναν

Εἰς Ζάκυνθον.

**255. ΟΔΗΓΙΑΙ ΠΡΟΣ ΑΠΑΝΤΗΣΙΝ ΕΙΣ ΕΠΙΣΤΟΛΑΣ
ΤΟΥ ΑΝΔΡ. ΖΑΗΜΗ**

(Περὶ σωθῆσαν Ἰταλίαν ἐν τοῖς ἐγγράφοις
Ἀλεξ. Ρώμα ὑπ' ἀριθ. 94).

**Lettere Particolari di Zaimi sotto le date 23 Giugno
7 e 28 Luglio.**

Rispondere che dopo di avergli scritte opportunamente varie cose, abbiamo ricevute le sue lettere.

I disordini descritti nelle sue lettere hanno origine da due principali cause. L' una che i capi della Grecia non vogliono intendere che una Nazione non può essere mai formata, nè considerata tale dall' estero ognor che si voglia porre delle distinzioni fra gli abitanti di una Provincia greca e quelli di un' altra, parzializzando più per gli uni che per gli altri, e quando non si voglia formare unità di interessi fra i varj dipartimenti dello Stato.

L' altra si è la dolorosa sorpresa che proviamo nel veder dimostrata la lacerazione di un' unione tra i principali del Peloponneso, la quale ebbe recato fin ora non solo il loro risorgimento dalle passate persecuzioni, ma ancora la loro reputazione e decoro stabilito nella considerazione degli esteri, dalla quale erano da lungo tempo decaduti. E principalmente ci pesa nell' animo che sua signoria abbia cominciato a non ben intendersi col vecchio Colocotroni, la colleganza del quale avrebbe potuto conciliare sempre la sicurezza del suo interesse, del suo onore e quello della Patria sua. Non ignora Sua Signoria che una volta che il bravo ma semplice Colocotroni siasi disgustato con Lei lo abbandona nelle circuizioni di altri furbi che costituiscono senza ch' Egli si accorga lo strumento dei loro fini indiretti e nocivi alla Patria. Ponderi nella sua prudenza questi cenni e sappia che in egual modo da noi si scrive al Colocotroni, poichè troviamo indispensabile per tutti, gli urgenti riguardi la riunione sua al Colocotroni. Del pari crediamo necessario che col mezzo suo ritorni pure nella prima intelligenza con essi l' amico dell' ammiraglio Miauli e deve indispensabilmente travagliare a

costo di ogni sacrificio personale al ritorno di questa colleganza.

Che sono inevitabili tanto le parziali discordie dei Corpi di uno Stato e trovano alimento gli intrighi dei male intenzionati dove i più savj dei capi non si uniscano cordialmente e non formino una corporazione sacra, abbandonando ogni pensiero privato e dedicandosi a prevenire e le machinazioni degli uni e le divisioni degli altri, e servire in tal guisa a se stessi ed alla Patria. Se poi essi, dopo tanti errori, dopo tante conseguenze perniciose e dopo luminosi esempj portati dalla Storia delle Nazioni, non vorranno una volta attaccarsi a questo vitale ripiego, perdono ogni diritto di lagnarsi di tutti i mali, di cui sono tormentati, e verun soccorso o consiglio potrà recar loro il minimo vantaggio; e quindi cadono nell'indifferenza dei loro amici e nello spregio degli indifferenti e degli esteri.

Che noi abbiamo fatto e detto in ogni tempo e circostanza e fino all' ora presente quanto stava nella nostra esperienza e nel nostro potere; del resto tocca a voi altri Signori, di eseguire ciò che potrà cogliere nel miglior punto degli affari.

Dagli inconvenienti di sopra accennati e dalla disunione dei migliori fra' i capi civili e militari succede la debolezza del popolo nella rispettiva sua divisione, e quindi la disperazione che lo invade lo porta a riporre l' unica sua salvezza nelle protezioni estere e presta l' orrecchio alle insinuazioni di varj emissarj ed altri, e quindi rimane inoperoso nei più urgenti bisogni e pericoli della Patria.

Abbiamo rimarcato quanto Ella ci dice intorno alla condotta del col. Favier e di quella del co : D' Arcourt ultimamente giunto in Grecia, cose tutte che pur anco da altre parti ci vennero comunicate. Sebbene 'ci addolori il poco riguardo da essi dimostrato per il Governo Greco, non ci sorprese però una tale direzione per due sodissime ragioni; la prima si è quella che la discordia dei Governanti, dei capi militari e degli altri principali abitanti della Grecia ha fatto sì, che i direttori delle greche cose abbiano perduta la loro reputazione nell' estero, il quale calcolando sulle eroiche qualità dei Greci e volendo di essi valersi esclusivamente, non

hanno fiducia di sorte nei loro capi, e quindi trovano opportuno di assister la causa greca col dare una forma a seconda della loro maniera di pensare alla Nazione che credono di assistere. La seconda si è quella che alcuni membri dei comitati francesi sembra che abbiano degli oggetti particolari, e forse coll' intelligenza del loro Governo, e dei quali oggetti non sieno a parte i loro colleghi, i quali innocentemente e generosamente pensano di soccorrer la causa greca per un principio di umanità e di liberalismo. È da notarsi però e da riflettere seriamente che nell' atto che questi inviati dai comitati filellenici sembrano portati ad assistere la causa greca, il loro Governo offre giornalieri soccorsi, marittimi e terrestri, morali e fisici al maggior nemico di questa causa, qual è Mehmet-Ali. Noi però abbiamo reso conto dove conviene intorno alla direzione dei sudetti individui, e speriamo dall' una che sarà provveduto onde prenda un' altra direzione questa sorta di messaggi, e dall' altra che in ultimo si rendino vani i secreti tentativi politici che vi potrebbero aver luogo affinchè rimanga alla Grecia il bene ch'essi avrebbero potuto fare senza quel male che aver possano i loro progetti.

Di tutte queste particolarità e di tutte queste nostre riflessioni ed avvertimenti, Ella non manchi coi suoi compagni qui sopra enunciati, e con quegli altri ch' Ella credesse opportuno di associare al suo Corpo, di prevenire tutti i tentativi ed intrighi contrarj al ben essere della Patria ed agli interessi loro essenziali nell' entrante convocazione del congresso nazionale, dove siamo avvertiti senza errore alcuno che sono preparati a giocarsi varj pazzi progetti, tendenti a spingere la tribolata Nazione greca nel vortice della sua rovina, facendola scomparire d' innanzi all' estero e a discioglierla da ogni nazionale legame, prevenendolo che i principali maneggiatori di queste infernali manovre e progetti sono li signori Coletti e Teotochi. Noi abbiamo creduto di nominarveli confidando che questo cenno resti secreto nel suo cuore, bastandole conoscere da qual lato stà questo pericolo, affinchè Ella ne lo sappia prevenire alle sudette persone, che noi inten-

diamo ch' Ella ritorni nella sua primiera confidenza ed amicizia.

Rispondere per l'affare delli Ipsarioti sulli dannari di Varvachi, che essendo egli persona molto conosciuta per la parte attiva presa contro il nemico e che essendo oggi inseguito col rango che sostiene come capo della prima magistratura della Grecia, impedisce ciò alla professata neutralità di questo Governo il concedere asilo nelle nostre Isole alla rispettabile sua Famiglia. Potrebbe egli però ottenere questo tale accogliamento nell' Isola di Cerigo, come località lontana dal centro del Governo stesso, e dove anche la Famiglia Miauli ha potuto avere ricovero.

(Μετάφρασις)

«Ἰδιαιτέραι ἐπιστολαὶ τοῦ Ζαΐμη ἀπὸ 23 Ἰουνίου καὶ 7 καὶ 28 Ἰουλίου».

Ν' ἀπαντήσωμεν, ὅτι, ἀφοῦ ἐγράψαμεν αὐτῷ διάφορα σχετικά, ἐλάβομεν τὰς ἐπιστολάς του.

Αἱ εἰς τὰς ἐπιστολάς του περιγραφόμεναι ἀνωμαλῖαι προέρχονται ἀπὸ δύο κυρίως αἰτίαι. Τὸ ἐν εἶναι, ὅτι οἱ ἀρχηγοὶ τῆς Ἑλλάδος δὲν θέλουν νὰ ἐννοήσουν, ὅτι δὲν εἶναι δυνατόν νὰ καταρτισθῇ ἐν Ἑθνῷ καὶ ν' ἀναγνωρισθῇ ὡς τοιοῦτον παρὰ τῶν ξένων, ὅταν ἐννοοῦν νὰ δημιουργοῦν διακρίσεις μεταξὺ τῶν κατοίκων τῆς μιᾶς ἐπαρχίας καὶ ἐκείνων τῆς ἄλλης, μεροληπτοῦντες μᾶλλον ὑπὲρ τῶν μὲν ἢ τῶν δέ, καὶ ὅταν δὲν θέλουν νὰ σχηματίσουν ἐνότητα συμφερόντων μεταξὺ τῶν διχοφύρων διαμερισμάτων τοῦ Κράτους. Τὸ ἕτερον εἶναι ἡ θλιβερὰ ἔκπληξις, ἣν δοκιμάζομεν, βλέποντες ἀποδεδειγμένην τὴν διάσπασιν τοῦ μεταξὺ τῶν κορυφαίων τῆς Πελοποννήσου συνασπισμοῦ, ἐξ οὗ προήλθεν ὅχι μόνον ἡ λύτρωσις αὐτῶν ἐκ τῶν παρελθόντων διωγμῶν, ἀλλὰ προσέτι καὶ ἡ φήμη καὶ τὸ γόητρον αὐτῶν ἐν τῇ κρίσει τῶν ξένων, εἰς τὴν ὁποίαν εἶχον ἐκπέσει ἀπὸ χρόνου πολλοῦ. Κυρίως δὲ μᾶς λυπεῖ, ὅτι ἡ Εὐγενία του ἤρχισε νὰ μὴ συνεννοητῇ μετὰ τοῦ γέροντος Κολοκοτρώνη, τοῦ ὁποίου ἡ συμπράξις ἠδύνατο πάντοτε νὰ συνδυάζῃ τό τε συμφέρον καὶ τὴν τιμὴν αὐτοῦ πρὸς τὸ συμφέρον τῆς Πατρίδος. Δὲν ἀγνοεῖ ἡ Εὐγενία του, ὅτι, ἐν ὁ ἀνδρεῖος ἀλλ' ἀπλοῦς Κολοκοτρώνης ψυχρανθῇ μετ' αὐτοῦ,

τὸν ἐγκυκλοπαικὴν εἰς τοὺς ὄνυχας τῶν ἄλλων πονηρῶν, οἱ ὅποιοι, τὸν κηθιστῶσι, χωρὶς νὰ τὸ ἐννοῇ, ὄργανον τῶν πλῆγίων καὶ ἐπιβλαβῶν εἰς τὴν Πατρίδα σκοπῶν των. Ἄς σταθμίσῃ τοὺς λόγους τούτους ἐν τῇ συνέσει του καὶ ἄς μάθῃ, ὅτι κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον γράφομεν καὶ πρὸς τὸν Κολοκοτρώνην, διότι θεωροῦμεν ὑπὸ πᾶσαν ἐποψὴν ἀπαρξίτητον τὸν συνκτισμὸν αὐτοῦ μετὰ τοῦ Κολοκοτρώνη. Ἐπίσης θεωροῦμεν ἐπ' ἀνγκῆς, ἵνα διὰ τῆς ἐνεργείας αὐτοῦ, ἐπανεέλθῃ εἰς τὴν προτέρην μετ' αὐτῶν συνενόησιν καὶ ὁ φίλος τοῦ Νικητῆρος Μικρούλη, ἔχει δὲ κηθῆκον ἐπιτακτικὸν νὰ ἐργασθῇ ἀντὶ πάσης προσωπικῆς θυσίας πρὸς ἀνκνέωσιν τοῦ συνδέσμου τούτου.

Ὅτι εἶναι ἀναπόφευκτοι αἱ κομματικαὶ διχόνοιαι τῶν Σωματῶν ἐνὸς Κράτους καὶ ὑποτρέφονται ὑπὸ τῶν ραδιουργιῶν τῶν κηκοβούλων ἐκεῖ ὅπου οἱ νομάρχες τῶν κορυφαίων δὲν ἐνοῦνται εἰλικρινῶς καὶ δὲν σχηματίζουσιν ἕνα σύνδεσμον ἱερὸν, ἀποβάλλοντες πᾶσαν ἰδιαιτέραν σκέψιν καὶ ἀφιερούμενοι εἰς τὸ νὰ προλάβωσι καὶ τὰ τεχνάσματα τῶν μὲν καὶ τὰς διαιρέσεις τῶν δέ, οὕτω δὲ νὰ πράσχωσιν ἐκδούλευσιν καὶ εἰς ἐκυτοὺς καὶ εἰς τὴν Πατρίδα. Ἄν ὅμως, μετὰ τοσαῦτα λάθη, μετὰ τοσοῦτον ὀλεθρίους συνεπειὰς καὶ μετὰ τὰ φαινὲν παρδείγματα, τὰ ὅποια παρέχει ἡ Ἱστορία τῶν Ἑθνῶν, δὲν θελήσωσι ν' ἀπαρσθῶσι τὴν ζωτικὴν τούτην ἀρχήν, θέλουσιν ἀπωλέσῃ πᾶν δικαίωμα τοῦ νὰ μεμψιμοιῶσι δι' ὅλα τὰ κακά, τὰ ὅποια τοὺς ταλαιπωροῦσιν, οὐδεμία δὲ συνδρομὴ ἢ ὁδηγία θέλει ἰσχύσῃ νὰ παράσχῃ αὐτοῖς οὐδὲ τὴν ἐλαχίστην ὠφέλειαν· ἐκ τούτου δὲ θέλουσι καταδικασθῇ εἰς τὴν ἀδιαφορίαν τῶν φίλων των καὶ εἰς τὴν περιφρόνησιν τῶν ἀδιαφόρων καὶ τῶν ξένων.

Ὅτι ἡμεῖς κατὰ πᾶσαν ἐποχὴν καὶ κατὰ πᾶσαν περίστασιν μέχρι τῆς ὥρας τούτης εἴπομεν καὶ ἐπράξαμεν ὅσα μᾶς ἐπόριζεν ἡ πείρα ἡμῶν καὶ οἱ δυνάμεις· ἀπὸ τοῦδε δὲ ἀνήκει εἰς ὑμᾶς, Κύριοι, νὰ ἀσπασθῇτε τὰ βέλτιστα.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω καταδειχθέντων ἀτόπων καὶ ἐκ τῆς πρὸς ἀλλήλους διὰστάσεως τῶν ἀρίστων ἐκ τῶν πολιτικῶν καὶ στρατιωτικῶν ἀρχηγῶν ἐκπηγάζει ἡ ἀδυναμία τοῦ λαοῦ ἐν τῇ σχετικῇ ἀπομονώσει του, ἐκ τούτου δὲ ἡ κυριεύουσα αὐτὸν ἀπόγνωσις τὸν ἄγει νὰ θεωρῇ ὡς μόνην σωτηρίαν ξενικὰς προστασίας καὶ νὰ παρέχῃ εὐήκοον οὖς εἰς τὰς εἰσηγήσεις διαφόρων ἀποστόλων καὶ ἄλλων, οὕτω δὲ νὰ μένῃ μ' ἐσταυρωμένους τὰς χεῖρας κατὰ τὰς μᾶλλον ἐπειγούσας ἀνάγκας καὶ κινδύνους τῆς Πατρίδος.

Ἐδῶσαμεν ἰδιόζουσαν προσοχὴν εἰς ὅσα ἡ Εὐγενεία του μᾶς γράφει

περὶ τῆς διαγωγῆς τοῦ συνταγματάρχου Φαδιέρου καὶ τοῦ κόμητος Δ' Ἀρκούρ, ὅστις ἔφθασεν ἐσχάτως εἰς τὴν Ἑλλάδα· ὅλα αὐτὰ τὰ εἵχομεν μάθει καὶ περ' ἄλλων. Μολονότι λυπούμεθα, ὅτι δὲν ἔδειξεν τὸν προσήκοντα σεβασμὸν πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν Κυβέρνησιν, δὲν μᾶς ἐκπλήττει ὅμως ἡ τοικύτη στάσις αὐτῶν, διὰ δύο ἰσχυροτάτους λόγους· ὁ πρῶτος εἶναι, ὅτι, ἕνεκα τῆς ἐπικρατούσης διχονοίας μεταξὺ τῶν διοικούντων καὶ τῶν στρατιωτικῶν ἀρχηγῶν καὶ τῶν λοιπῶν ἐν Ἑλλάδι κορυφαίων, οἱ διευθύνοντες τὰ κοινὰ ἀπόλεσαν πᾶσαν ὑπόληψιν παρὰ τοῖς ξένοις, οἵτινες, λαμβάνοντες ὑπ' ὄψιν τὸν ἡρώισμὸν τῶν Ἑλλήνων καὶ μόνον ἐπὶ τούτων βασιζόμενοι δὲν ἔχουσιν οὐδεμίαν πεποίθησιν εἰς τοὺς ἀρχηγούς τῶν Ἑλλήνων, καὶ διὰ τοῦτο συντρέχουσι τὸν ἀγῶνα τῆς Ἑλλάδος κατὰ τὴν ἰδίαν αὐτῶν κρίσιν καὶ βούλησιν. Ὁ ἕτερος λόγος εἶναι, ὅτι μέλη τινὰ τῶν γαλλικῶν κομιτάτων φαίνεται, ὅτι ἔχουσιν ἰδιαιτέρους σκοπούς, ἴσως ἀπὸ κοινοῦ μετὰ τῆς Κυβερνήσεώς των, τῶν δὲ τοιούτων ὑστεροβουλίων δὲν μετέχουσιν οἱ συνάδελφοι αὐτῶν, οἵτινες σκέπτονται εἰλικρινῶς καὶ γενναιορρόνως νὰ συνδράμωσι τὸν ἑλληνικὸν ἀγῶνα ὡς φιλόανθρωποι καὶ φιλελεύθεροι. Πρέπει ὅμως νὰ σημειωθῇ καὶ νὰ τεθῇ ὑπὸ σοβαρὰν σκέψιν τὸ γεγονός, ὅτι, ἐνῶ οἱ ἀπεσταλμένοι τῶν φιλελληνικῶν κομιτάτων φαίνεται, ὅτι ἔρχονται νὰ συνδράμωσι τὸν ἑλληνικὸν ἀγῶνα, ἡ Κυβέρνησις αὐτῶν παρέχει καθ' ἐκάστην ἡθικὰς καὶ ὑλικὰς κατὰ ξηρὰν καὶ κατὰ θάλασσαν συνδρομὰς εἰς τὸν μέγιστον τοῦ ἀγῶνος τούτου ἐχθρόν, οἷος εἶναι ὁ Μεχμέτ-Ἀλῆς. Ἡμεῖς ἐν τούτοις ὡμιλήσαμεν ὅπου πρέπει περὶ τῆς συμπεριφορᾶς τῶν ἀνωτέρω προσώπων, ἐλπίζομεν δέ, ὅτι ἀφ' ἐνός μὲν θέλουσι ληφθῇ μέτρα, ὅπως λάβῃ ἄλλοις τροπὴν τὸ εἶδος τοῦτο τῶν ἀπεσταλμένων, ἀφ' ἐτέρου δέ, ὅτι θέλουσι ματαιωθῇ ἐπὶ τέλους τὰ κρύφια πολιτικὰ σχέδια, ἥτινα ἡδύναντο νὰ προκύψωσιν ἐκ τούτου, ἵνα μείνῃ ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος τὸ καλόν, ὅπερ οὗτοι ἤθελον πράξει, ἄνευ τῆς ζημίας, τὴν ὁποίαν ἤθελον ἴσως ἐπιφέρει τὰ σχέδιά των.

Ἐχων ὑπ' ὄψει τὰς λεπτομερείας τῆς τάς καὶ τὰς ἡμετέρας κρίσεις καὶ πληροφορίας, νὰ μὴ λείπῃ ὁ Κύριος μετὰ τῶν ἀνωτέρω μνημονευομένων συνεταίρων αὐτοῦ καὶ μεθ' ὧν τῶν ἄλλων, οὓς ἤθελε θεωρήσῃ πρόσφορον νὰ προσεταιρισθῇ, ὅπως προλάβωσι πάντα τὰ σχέδια καὶ τὰς μηχανορραφίας κατὰ τῆς εὐημερίας τῆς Πατρίδος καὶ τῶν ἐκυτῶν οὐσιωδῶν συμπεριόντων κατὰ τὴν προσηλὴ σύγκλησιν τῆς Ἑθνικῆς Συνελεύσεως, διὰ τὴν ὑποίαν ἔχομεν ἀσφαλεῖς πληροφορίες, ὅτι παρασκευάζονται διάφορα ἀσύνετα σχέδια τείνοντα νὰ ρίψωσι τὸ κατὰ

πεπονημένον ἑλληνικὸν Ἔθνος εἰς τὸν ἀνεμοστρόβιλον τῆς καταστροφῆς του, νὰ τὸ διαπομπεύσῃ πρὸ τῶν ὁμμάτων τῶν ξένων καὶ νὰ τὸ ἀποστερήσῃ παντὸς ἐθνικοῦ δεσμοῦ, εἰδοποιούντες τὴν Ἑθνικὴν Συνέλευσιν, ὅτι οἱ πρῶτιστοι δράσται τῶν τοιούτων σατανικῶν σχεδίων καὶ τεχνασμάτων εἶναι οἱ κύριοι Κωλέττης καὶ Θεοτόκης. Ἐθεωρήσαμεν πρέπον νὰ τοὺς κατανομάσωμεν, πεποιοῦτες, ὅτι τοῦτο θέλει μείνῃ μυστικὸν ἐν τῇ καρδίᾳ του, διότι θέλει ἀρκεσθῇ εἰς τὸ νὰ γνωρίζῃ ποῦ ἔγκειται ὁ κίνδυνος, διὰ νὰ εἶναι εἰς θέσιν νὰ πληροφορήσῃ τὰ ἀνωτέρω πρόσωπα, μεθ' ὧν ἀξιοῦμεν νὰ ἐπαναλάβῃ τὴν προτέρῃ οἰκειότητά καὶ φιλίαν.

Ν' ἀπαντήσωμεν διὰ τὴν ὑπόθεσιν τῶν Ψυχικῶν, περὶ τῶν χρημάτων τοῦ Βαρθάκη, ὅτι, ἐπειδὴ εἶναι πρόσωπον γνωστὸν διὰ τὸ ἐνεργὸν μέρος, ὑπερ ἔλαβε κατὰ τοῦ ἐχθροῦ, καὶ ἐπειδὴ σήμερον τιμᾶται λόγῳ τῆς ἐκυτοῦ καταγωγῆς ὡς κορυφὴ τῆς πρώτης πολιτείας τῆς Ἑλλάδος, ἐμποδίζει τοῦτο τὴν κυβερνήσιν ταύτην, ἥτις ἐδήλωσεν οὐδετερότητα, τοῦ νὰ παράσχῃ ἄσυλον τῇ σεβαστῇ αὐτοῦ οἰκογενεῖᾳ εἰς τὰς νήσους ἡμῶν. Θὰ ἡδύναιτο ὅμως νὰ τύχῃ τοιαύτης δεξιώσεως ἐν τῇ νήσῳ τῶν Κυθήρων, μεμκρυσμένη τοῦ κέντρου τῆς αὐτῆς κυβερνήσεως, ἐνθα εὗρεν ἐπίσης καταφύγιον ἢ οἰκογένειαν Μιαούλη.

286. I. ΠΕΤΑ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗΝ ΖΑΚΥΝΘΟΥ

(Φάκελ. 2123, ἀριθ. 3043).

Ἀγαθοί μοι Συμπολιταί !

Σήμερον, ἀνγκινώσκοντας τὸ ἀπὸ τὰς 18 γεγραμμένον μου φίλτρον σας, ἐθεράπευσα δι' ὀλίγας στιγμὰς τὸ ταρανιζόμενον πνεῦμά μου ἀπὸ τὰ δεινὰ τοῦ Ἀράπη. Εἶδον μὲ μεγάλην μου λύπην ὅσα ἀπορακτικῶς μ' ἀναφέρετε εἰς ἀπάντησιν τοῦ ζητήματός μου. Ἐνῷ προφανὲς ὁ ὅλεθρος, οἱ Ἕλληνες ἀκόμη δὲν θέλουν νὰ τὸν ἐννοήσουν, ἀλλ' ὡς ἀδιάφοροι θεαταὶ βλέπουν τὸν ἀφηνισμὸν ἐκάστης ἐπαρχίας, ὅπου ἀπέρχεται ὁ Ἀράπης. Ὁ ἐχθρὸς εἶναι εἰς τὰ ἄκρα τῆς Καρύταινας καὶ οἱ ἀνδρεῖοι Ἕλληνες τῆς, λησμονοῦντες τὰ πρῶτά των ἀνδραγαθήματα, τρέχουν ὡς φρενιασμένοι νὰ διασώσουν τὰς φαιδρίας των, χωρὶς νὰ ἠξεύρουν ποῦ ὁ σκοπὸς τοῦ νὰ τὰς διασώσουν μὲ τὴν νίκην εἶναι μακρὰ ἀπ' αὐτούς. Τὰ δύσθετα ὅρη δὲν θεωροῦνται πλέον ἀπὸ τοὺς Ἕλληνας, καθότι ὁ Ἀράπης κατεπάτησε ὡς

καὶ κατὰ ἀναλύτως. Ποῖον ἔσσετχι τὸ τέλος, ἂν οὕτω τρέχωμεν δι' ὀλίγον, εὖκολον νὰ τὸ ἐννοήσῃ καθεὶς. Ἡμεῖς μὲ ἀπελπισμένον σκοπόν ἤλθκαμεν εἰς τὴν πόλιν καὶ ὁ ἐχθρὸς ὄχι μακρὰν ἀπ' ἐδῶ. Ἀλλὰ ποῦ οἱ Κερυτηνοί; Ἴσως ἐπέρασαν μὲ τὰς φαμελίας των τὸν Ἀλφειόν. Ἔως ὥρας μάλιστα 1000 εἶναι συναγμένοι καὶ ὅσα τοῦ Ζαῖμη καὶ Νοταρχᾶ, οἱ ὅποιοι εἶναι ὑπὲρ τὰς δύο χιλιάδας, αἱ ἄλλαι ἐπαρχίαι περιμένουν νὰ ἴδουν εἰς τοὺς ἀδελφούς των ὅσα καὶ αὐτοὶ ἔπαθον. Φοβερὴ ὀργή! Μεγάλῃ ἀναισθησίᾳ! Τέλος, φίλτατοι, δὲν μένει ἄλλο εἰς ὅποιον αἰσθάνεται αἶμα ἑλληνικὸν καὶ εὐρίσκεται ἐδῶ, παρὰ νὰ ζητῇ τὸ συντομώτερον ἐνδοξον θάνατον, τὸ ὅποιον οἱ πολλοὶ δὲν συγχωροῦν, καθότι εἶναι ἀνωφελὲς εἰς τὴν Πατρίδα. Ἀλλὰ πάλιν νὰ ἴδῃ εἰς τὸ κέντρον τῆς ἑλληνικῆς δυνάμεως ματαιωμένους πέντε χρόνων κόπους καὶ ἄλλα ἀπὸ μίαν φούκτᾳ Ἀράπηδες, καὶ αὐτὸ εἶναι σκληρότερον.

Χθὲς τὸ ἐσπέρας ἦλθεν ὁ Κολοκοτρώνης· σήμερον ἐκροτήσαμεν συνέλευσιν, εἰς τὴν ὁποίαν καὶ ἀπεφασίσθη ὁ μὲν κύριος Ἀναγ. Δεληγιάννης νὰ ἀπέλθῃ εἰς τὴν Διοίκησιν μὲ ἀναφορὰς διὰ τὴν ἀποφασίν μας, ὁ δὲ κύριος Πελοπίδης πρὸς τὴν Εὐγενίαν σας μὲ γράμμα καὶ διὰ τὸν Μ. Ἀρμοστήν, τὸ ὅποιον ἔμεινεν εἰς τὴν ἐπίκρισίν σας. Στοχάζομαι ὅμως, ὅτι κατὰ τὸ παρὸν θεραπείαν ἄλλην δὲν ἔμπορεῖ νὰ λάβῃ ἡ Ἑλλάς, παρ' ὅσον μόνῃ της δυνήσῃ. Καὶ ἡ Γαλλία, ὡς πληροφορούμεθα, ζητεῖ νὰ λάβῃ μέρος εἰς τὰ πράγματά μας μὲ μεγάλας ὑποσχέσεις· ἔχει καὶ περὶ τούτου ὁδηγίας ὁ κύριος Δεληγιάννης, ὥστε εἰς ἄλλο νὰ μὴ προσηλώσων τὰς ἐλπίδας των οἱ Ἕλληνες, παρ' εἰς μόνην τὴν ἐνέργειαν τοῦ πατριωτισμοῦ σας. Εἶχα πολλὰ νὰ σᾶς εἶπω, ἀλλ' ἐπειδὴ μὲ βιάζει ὁ καιρὸς σιωπῶ ἕως δευτέρην περίστασιν, καὶ τότε θέλει σᾶς εἶπω πάλιν ὅσα καὶ ἀπὸ Ναυπλίου πληροφορηθῶ. Προχθὲς πάλιν σᾶς ἔγραψα, τὸ ὅποιον ἐλπίζω νὰ ἐλάβετε. Περιμένων φίλτρον σας, μένω κηρυττόμενος

Τῆς Ὑμετέρας Ἐξοχότητος εὐλικρινὲς καὶ πρόθυμος
Ἰωάννης Ι. Πέτας.

Τῇ 29 Ἰουνίου 1825, Δημητσάνα.

Ἐν ὁδῷ τοῦ Ἐξοχωτάτου

Κόμητα Διονύσιον δὲ Ρώμα
Παναγιώτην Θ. Στεφάνου καὶ
Κ. Δραγώνα

Ζάκυνθον.

287. ΙΔΙΩΤΙΚΗ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΔΙΟΝ ΡΩΜΑΝ

(Ἐκ τῆς Συλλογῆς τῶν ἐγγράφων Πέτρου Ρώμα).

Ζάκυνθον, τῇ 4)16 Ἰουλίου 1825.

Ἐκλαμπρότατε,

Μέ συγχωρῆς, Εὐγενέστατε Κύριε, ἂν τολμῶ νὰ σᾶς προσφέρω ἓνα μικρότατον δῶρον, ἀλλ' ἐπειδὴ εἶναι φροῦτον τῆς ποθητῆς μας Πελοπόννησος καὶ πλυσμένο ἀπὸ αἱμάτων χεῖρας τῶν ἐλληνικῶν βοσκῶν, διὰ τῶν ὁποίων τὴν ἐλευθερίαν ὄχι μόνον κηκεκάστην ταλανίστε, ἀλλὰ καὶ πλήρης ἰδρώτων φυσικῶς τε καὶ μεταλλικῶς με εὐχαρίστησιν σας μεγάλην χύνετε. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ δοῦλος σας Χιλόπουλος, νομίζοντάς σας καλὸν πατέρα τῶν ἄνωθεν καλὸν πατριώτην καὶ αἰθῶν Ἕλληνα, σᾶς προσφέρω ἓν μέρος ἀπὸ τὰ ἔργα τῶν χειρῶν των, τὸ ὅποιον καὶ εἶναι 20 φουρμαγέλας ἀγιοβλαστίτικας, ἀπὸ τὸ βουνὸν τοῦ ἁγίου Βλάστη, τὸν ὅποιον οἱ ἐνκντίοι δὲν ἔκλιναν τὸν αὐχέναν εἰς τοὺς ἐχθρούς, ἀλλ' οὔτε ἐπκτῆθη ἡ γῆ του ἀπὸ τοὺς μικροὺς πόδας τῶν κῦτῶν. Ἐλπίζω λοιπόν, ὅτι με μεγάλην εὐχαρίστησιν θέλει τὰς γοδέρετε, καὶ με συγχωρᾶτε διὰ τὴν πολλὰ ὀλίγην ποσότητα (τὸ μὲν πνεῦμα πρόθυμον, ἡ δὲ σὰρξ ἀσθενής.) Λάβετε καὶ ἓνα κανάτι γυάλινον με ὀλίγον γλυκὸν (μκντζοῦνι) ἀπὸ μαρμάσκων, ἔργον τῶν χειρῶν τῆς δούλης σας μητρὸς μου, τὰ ὅποια θέλει γευθῇ με τὴν ταχεῖαν εἴδησιν τοῦ ἐξολοθρευμοῦ τοῦ στρατόπεδου τοῦ Ἰμπρακήμ, ὅπου ἐλπίζω κατ' αὐτὰς νὰ λάβωμεν. Καὶ μὲ ὅλον τὸ προσῆκον σέβας μένω τῶν νευμάτων σας πρόθυμος πατριώτης καὶ δοῦλος

Νικόλαος Χιλόπουλος.

Πρὸς τὸν Ἐκλαμπρότατον

Καθαλὲρ Κόντε Κύριον Διονύδιον τὸν δὲ Ρώμαν.

288. Π. Π. ΓΕΡΜΑΝΟΥ ΠΡΟΣ ΔΙΟΝ. ΡΩΜΑΝ

(Ἀριθ. 95 ἐγγράφων Ἀλεξάνδρου Ρώμα).

Πανευγενέστατε Κόμη,

Ἀφοῦ ἐπκνήθον εἰς τὴν πατρίδα μου, ὡς γνωστόν σας, διὰ νὰ συντελέσω εἰς ὠφέλιμά τινα, ὄχι μόνον οὐδὲν ἐδυνήθην νὰ κατορ-

θώσω, ἀλλὰ καὶ περιέπεσα εἰς δεινὰ ἀπὸ τοῦς πράττοντας τὰ ἐσωτερικά· καὶ ἐκεῖνα μὲν ὑπέφερα γενναίως, ἀλλ' ἰδοὺ εἰς ποῖαν κατὰστασιν κατήντησαν τὰ πράγματα οἱ κακόφρονες. Ἐκτοτε ἐγώ, ἐφησυχάζων εἰς γωνίαν τινά, δὲν ἔμεινον περὶ τῆς πνευγενίας σας ποῦ διακρίβετε, μὲν ἐσχάτως ἐπληροφορήθημεν, ὅτι πνέετε τὸν πάτριον ἀέρα καὶ ἀγωνίζεσθε ὑπὲρ τῆς Πατριδος, κατὰ τὸν ἀρχαῖον ἀξιεπαινον ζῆλόν σας. Τοῦτο μ' ἐχροποίησε, καὶ ὅτι γνωρίζω, ὅτι καὶ ἡξεύρετε καὶ δύνασθε νὰ τὴν ὠφελήσετε. Λοιπὸν προθυμοποιήσετε μετὰ τῶν λοιπῶν παλαιῶν πατριωτῶν καὶ ταχύνετε τὰς ὑπὲρ αὐτῆς ὠφελείας, καὶ θέλει σᾶς ἀναγράψῃ τὸ Ἔθνος εὐεργέτας καὶ διορθωτὰς τῶν ἐσφαλμένων.

Ἄν ὀρίζετε νὰ μοὶ γράψετε, δώσετε τὸ γράμμα σας εἰς τὸν αὐτόθι εὐρισκόμενον Γεώργιον Πανγκιωτόπουλον, νὰ μοὶ τὸ ἀποστείλῃ ἀσφαλῶς εἰς τὰ μεσόγεια, ὅπου διακρίβω καὶ πληροφορήσκαί με περὶ τῆς εὐκταίας υἱείας σας. Ἐρρωσθε.

αωκε. Ἰουλίου ν' ε.π. Ἐκ Γαστούνης.

Εὐχομαι ἐκ ψυχῆς ἀπασαν τὴν πνευγενῆ Οἰκογένειάν σας.

Τῆς πανευγενίας σας εὐχέτης θερμότατος
καὶ πρόθυμος εἰς τοὺς ὁρισμούς σας·

† Ὁ Πατρὼν Γερμανός.

Ἐκ τοῦ πρωτοτύπου, ἴσον ὅμοιον καὶ ἀπαράλλακτον, εὐρισκόμενον εἰς χεῖρας τοῦ Κόμητος Κυρίου ὁ δὲ Ρῶμα.

Ἐν Ζακύνθῳ, τὴν 18)30 Μαΐου 1837.

Ὁ Ὑποπρόξενος τῆς Α. Μ.

Τοῦ Βασιλέως τῆς Ἑλλάδος
εἰς Ζάκυνθον

(Τ. Σ.) Κ. Κανελέτης.

259. Γ. ΣΙΣΙΝΗ ΠΡΟΣ ΔΙΟΝ. ΡΩΜΑΝ

(Ἀριθ. 96 ἐγγράφων Ἀλεξάνδρου Ρώμα).

Εὐγενέστατοι Κύριοι,

Διὰ τοῦ παρόντος μου, χωρὶς πολλὰ καὶ χωρὶς κομπλιμέντα σὰς λέγω τὴν ἀλήθειαν, ὅτι τὸ Μισολόγγι ὑστερεῖται μεγάλως ἀπὸ πυρίτιδων. Ἀπὸ Δημητσάνης εἶχεν ἰκκὴν νὰ μᾶς στείλουν, διὰ νὰ τοὺς προφθάσωμεν· ἡ Διοίκησις ἐπρόβλεψε καὶ ἔστειλεν ἓν καράδι, συντρο-

φευμένον με τὸν στόλον τὸν ἑλληνικόν, ὅθεν αὐτὸς ὁ στόλος εἶναι μι-
 σευμένος ἀπὸ τὰς 4 τρέχοντος καὶ ἀκόμη δὲν ἐφάνη. Οἱ Μισολογγί-
 ται πολλάκις μᾶς γράφουν καὶ φωνάζουν, καθὼς καὶ χθές, νὰ τοὺς
 προφθάσωμεν βοήθειαν ἀπὸ πυρίτιδᾶ. Ὁ ἐχθρὸς ἐμβάσσε κάμποσα
 λαντσόνια μέγα εἰς τὴν Λίμνην, ἐπολιόρκησε τὸ Βασιλάδι. Οἱ Μι-
 σολογγίται λέγουν, διὰ τὴν ἀγάπην τῆς γλυκυτάτης πατρίδος, νὰ
 τοὺς προφθάσωμεν μπαρουτι, ἐπειδὴ καὶ ὁ ἐχθρὸς ἀδιακόπως τοὺς
 πολεμᾷ καὶ αὐτοὶ πρέπει νὰ τοῦ ἀνταποκρίνωνται. Ἐπειδὴ καὶ ἡ
 Δημοτσάνα ἐγάθη, τὸ καράβι δὲν ἐφάνη, σᾶς παρακαλῶ, διὰ τὸ
 ὄνομα τοῦ Ὑψίστου Θεοῦ, διὰ τὴν ἀγάπην τῆς γλυκυτάτης πατρί-
 δος, νὰ μοῦ στείλετε τετρακόσιαις, ἢ καὶ πεντακόσιαις, ὀκάδες
 μπαρουτι, καὶ ἐγὼ μὲ κάθε τρόπον τὴν στέλλω, διὰ νὰ φυλάζωμεν
 τοῦτον τὸν μεγάλον ποῦντον, καὶ μὲ τὸν ἴδιον μπόγον τοῦ Καπ. Ξο-
 φαντου, ὅπου ἐγὼ ἔχω νκυλωμένον, τὴν περιμένω νὰ μὲ σταλθῇ.
 Εἶμι ἐὺελπις, ὅτι ὁ πατριωτικὸς σας ζῆλος ποτὲ δὲν θέλει σας ἀφή-
 σῃ νὰ βλέπετε τὴν γλυκὴν πατρίδα εἰς κίνδυνον καὶ νὰ ἀδιαφορή-
 σῃτε εἰς τοῦτο, τὸ ὅποῖον καὶ δὲν ἐλπίζω ποτέ. Ἀπὸ τὰ περικλειό-
 μενα, ὅπου πρὸς τὸν ἐκκλημπρον Πρεσιδέντε σφαλῶ, βλέπετε, χω-
 ρὶς νὰ σᾶς λέγω τὰ ἴδια. Γράψατέ μου τὴν τιμὴν τῆς νὰ σας ἀπο-
 κριθῶ, ἀγκυλὰ καὶ ἡ ἀνάγκη τῆς πατρίδος μᾶς ἔκαμε νὰ εὐρισκώ-
 μεθα εἰς ἀναργυρίαν· πλὴν μ' ὅ,τι τρόπον δυνάμεθα σᾶς τὰ ἐμβά-
 ζομεν. Καταδεχθῆτε νὰ μᾶς γράφητε κάθε εἰδησιν πρὸς ρέγολάν
 μας. Διὰ τὴν πληρωμὴν τῆς αὐτῆς πυρίτιδος, ἐπειδὴ καὶ εὐρίσκε-
 ται ὁ κύριος Καρβούνης αὐτοῦ, ὁμιλήσατε μετὰ τῆς εὐγενείας του,
 ὅστις ἔχει παρὰ τῆς Διοικήσεως μέρος συναλλάγματα καὶ ἀποκρίνε-
 ται· εἰδὲ γράψατέ μου. Αὕτη ἡ πυρίτις νὰ σταλθῇ μὲ ἐπίτηδες κα-
 τί εἰς Γλαρέντζα καὶ ὅχι νὰ βελθῇ εἰς τὸν Μπόγον. Ὁ Κύριος
 Χρῆστος Ζαχαρόπουλος μοῦ γράφει ἀπὸ Πυργί, ὅστις ὑπάγει εἰς
 Πύργον, ὅτι αἱ οἰκογένειαι τῶν Πελοποννησίων νὰ ὑπάγουν εἰς Κε-
 φαλληνίαν· τοιοῦτοτρόπως ἐδόθη ἡ ἄδεια. Παρακαλῶ λοιπόν, κατὰ
 τὰ γράμματα, ὅπου ἡ Διοίκησις στέλλει, νὰ μεσιτεύσῃτε ἴσως εὐγαινόν
 αὐτοῦ. Σᾶς περικλείω ἓνα γράμμα, ὅπου μᾶς ζητοῦν νὰ ὑπάγωμεν
 κατὰ τοὺς Ἀρχιερεῖς· πλὴν, ποῦ νὰ ὑπάγωμεν, ὅπου φουσέκι δὲν
 ἔχομεν! Ἄν ἦτον τρόπος ἀπὸ αὐτοῦ νὰ μᾶς στείλῃτε δέκα φορτώ-
 ματα, τὸ κάθε φουσέκι νὰ ἔχῃ μπαρουτι ἀπὸ τρία ἥμισυ δράμια καὶ
 τὸ βόλι ἀπὸ ἑξή δραμια· ἕως ἑξῆ ἥμισυ καὶ ἀποκρίνομαι τὴν τιμὴν·
 καὶ ἔμεινεν ὅπου ἔλθουν, νὰ ξεκινήσωμεν διὰ ἐδῶ, ἕως δέκα ἡμέρας, ἢ

δεκαπέντε, ὅπου οἱ ἐχθροὶ πάλιν θὰ εὔγουν, ἔχει ὁ Θεός. Καὶ μένω μ' ὄλον τὸ δουλικὸν σέβας.

Εἰς τοὺς ὁρισμοὺς σας πρόθυμος
Γεώργιος Σιδίνης

Ἐκ Γαστούνης, τῇ 11 Ἰουλίου 1825.

Πρὸς τοὺς Εὐγενεστάτους Κυρίους

Διονύσιον Ρώμαν καὶ Κωνσταντῖνον Δραγῶναν

Εἰς Ζάκυνθον.

260. ΤΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ ΣΧΟΙΝΑ (ΠΡΟΣ ΔΙΟΝ. ΡΩΜΑΝ)

(Ἐκ τῶν ἐγγράφων Πέτρου Ρώμα).

Ἐκλαμπρότατε,

Ἡ ἀκόρεστος αἰμοδιψία τοῦ αἰμοβόρου καὶ λυσσώδους τυράννου, αἰσθανθεῖσα τὸν σκοπὸν τοῦ ἐλληνικοῦ ἔθνους, ἀπεφάσισεν ἀπανθρώπως τὴν τελεῖαν κατὰστροφὴν καὶ ἀπώλειαν ὅλων τῶν ὑποκειμένων του ὁμογενῶν μας, καὶ μάλιστα πρὸ πάντων τὴν ἐλεεινὴν θυσίαν τῶν προκρίτων καὶ σημαντικωτέρων τοῦ Γένους μας. Ὅθεν, καθημερινῶς χυνόμενον ἀσπλάγχχνως τὸ ἀθῶον αἷμα τῶν χριστιανῶν ἐπάνω εἰς τὸ ἔδαφος τῆς Βασιλευούσης, ἐπαπειλεῖ καὶ εἰς τοὺς λοιποὺς τὸν ἀσπλάχχνον θάνατον. Πολλοὶ διὰ νὰ μὴ γίνωσιν ἐλεεινὰ θύματα τῆς λυσσώδους μανίας τοῦ βαρβάρου, κατέλιπον τὰς οἰκίας των, τὰ κτήματά των καὶ πᾶν ὅ,τι εἶχον, φεύγοντες ἔνθεν κακεῖθεν ἕκαστος. Διὰ τοῦτο καὶ ἡμεῖς οἱ ταπεινοί, συνιστάμενοι ἀπὸ ὀκταμελῆ οἰογένειαν, ἐπαπειλούμενοι ἀπὸ τὸν περικείμενον κίνδυνον, ἀπεφασίσαμεν νὰ σώσωμεν κρυφίως μόνον τὴν ἀτομικὴν μας ὑπαρξιν καὶ νὰ κατὰφύγωμεν εἰς τὰ μέρη τῆς Ρωσσίας, ὅπου καὶ διεσώθημεν. Μία μακρὰ εἰς τὰ ἐκεῖ διατριβή, τεθλιμμένη, κατὰ τεταλαιπωρημένη καὶ οἴκτου ἀξία μᾶς ἐπαρκαλίσθησε νὰ κατέλθωμεν εἰς τὴν φίλην πατρίδα ἣτις ἐλευθερωμένη ἀπὸ τὰς τυραννικὰς χεῖρας, διευφημίζετο μεγάλη καὶ ὑψηλή. Εἰς τοιαύτην Πατρίδα, ἐλπίζοντες καὶ ἡμεῖς νὰ εὕρωμεν τὸν ἐπιούσιον ἄρτον, ἐξηκολουθήσαμεν τὴν πορείαν μας μὲ μεγαλωτάτην δυστυχίαν, ἕως οὗ, φθάσαντες εἰς Ἀγκῶναν καὶ διατρίψαντες μερικὸν καιρὸν, ἀπεφασίσαμεν νὰ ἐκπλεύσωμεν. Αἰφνῆδιος κατὰ γίγῃς μετακίνει τοὺς σκοπούς μας, ἐπιθέτει νέας δυστυχίας ἐπὶ τῶν προτέρων καὶ συντριβει τὸ πλοῖον ἐπὶ σκοπέλων, ἐφ' ὧν διασώσαντες τὴν ὑπαρξίν μας, ἐμεί-

ναμεν ἐστερημένοι καὶ αὐτῶν τῶν παραμικρῶν καὶ ὀλιγωτάτων ἐφοδίων καὶ ἱματίων, τὰ ὅποια ἢ τῶν χριστιανῶν εὐσπλαγχνία μᾶς εἶχεν ἐπιδαψιλεύσει. Εἰς τοιαύτην οἰκτρὰν κατάστασιν εὐρεθέντες, ὀλούζοντες καὶ ὀδυρόμενοι, κατατρυχόμενοι ἀπὸ τὸ ψῦχος τοῦ δραστηριωτάτου χειμῶνος καὶ ἀπὸ τῆς τριημέρου πείνης, ἡ Θεία Πρόνοια, προβλέπουσα τὰ πάντα, δὲν μᾶς ἐγκατέλιπεν, ἀλλ' ἐμπνεύσασα χριστιανούς τινας, μᾶς διέσωσεν ἀπὸ τοὺς φοβεροὺς κινδύνους· τῷ παρελθόντι ἔτει 1824, Φεβρουαρίου 17, μ' αὐτῶν τὴν βοήθειαν πλεύσαντες ἐκ δευτέρου καὶ εὐρόντες τὰ τῆς Πατρίδος ἐναντία εἰς ὅσα ἐκηρύττοντο, κατήλθομεν ἐντεῦθεν στενοχωρούμενοι, ἐνδεεῖς, ὑστερούμενοι καὶ αὐτοῦ τοῦ ἐπιουσίου. Ὁ ἀρχηγὸς τῆς οἰκογενείας μας πάσχων νὰ σώσῃ τὴν ζωὴν τῶν τέκνων του, τὰ ὅποια ἐπαπειλεῖτο νὰ χάσῃ ἀπὸ τὴν ἄκραν ἔνδειαν, ἐξέπλευσε διὰ τὸ Αἰγαῖον, ποῦ δὲ περιπλανᾶται, ποῦ εὐρίσκεται, ὑπάρχει ἢ οὐ, μένει ἀγνωστον εἰς ἡμᾶς.

Εἷς τῶν υἱῶν μου σπουδάζων εἰς τὴν ἐν Κερκύρα Ἀκαδημίαν, μᾶς ἐκάλεσε πρὸ πολλοῦ, διὰ νὰ ὑπάγωμεν ἐκεῖ, καὶ ἴσως ἡμπορέσῃ νὰ μᾶς ἐξοικονομήσῃ, ὄντων ἐκεῖ τῶν πρὸς τὸ ζῆν εὐθηνωτέρων. Ἀλλ' ὑστερούμενοι τῶν πρὸς ὁδοιπορίαν συντεινόντων καὶ ἐμποδιζόμενοι ἀπὸ τοὺς ἐνταῦθα χρεοφειλέτας, δὲν ἡμπορῶ οὔτε βῆμα νὰ κινήσω. Μὴν ἔχουσα λοιπὸν εἰς ποῖον νὰ προστρέξω μετὰ Θεόν, καταφεύγω μεθ' ὑποκλίσεων καὶ δακρύων εἰς τὴν φιλεύσπλαγχνον Ἐκλαμπρότητα της, ἥς τὰ εὐγενῆ καὶ φιλόνηρωπα αἰσθήματα στεντορεῖα φωνῇ διακηρύττονται καὶ παρὰ πάντων εὐφημίζονται. Αὐτὴν δέομαι, αὐτὴν παρακκλῶ νὰ μὲ συντρέξῃ εἰς τὴν παροῦσάν μου οἰκτρὰν κατάστασιν. Εἰς τὴν Ἐκλαμπρότητα της προστρέχω καὶ ἀπ' αὐτὴν περιμένω βοήθειαν, ἣν καὶ ἐλπίζουσα νὰ τύχω, θέλει γνωρίζω ὅλης τῆς οἰκογενείας μου τὴν ὑπαρξίν ἀπὸ τὴν Ἐκλαμπρότητα της. Καὶ ἂς στοχασθῇ, ὅτι, συντρέχουσα εἰς τὴν ἔνδειάν μας, θέλει δικσώσῃ τόσας ψυχάς, αἱ ὅποια ἄλλο κατὰ φύσιν δὲν ἔχουσιν ἀπὸ τὴν Ἐκλαμπρότητα της, καὶ ἀπὸ μόνην τὴν ὁποῖαν περιμένουσιν ἀντίληψιν.

Εἶμι εὐελπίς εἰς τὴν φιλονηρωπίαν της καὶ φυσικὴν της καλοκάγαθίν, ὅτι δὲν θέλει ἀποτύχῃ ἢ ταπεινῇ μου αἵτησις. Δὲν ἀμφιβόλλω, ὅτι θέλει μᾶς εὐσπλαγχνισθῇ, θέλει οἰκτείρῃ τὰς δυστυχίας μας καὶ ὅτι θέλει μᾶς ἐλεήσῃ. Ἡμεῖς δέ, ἀποκτήσαντες τὴν βοήθειάν της, θέλει αἶρωμεν ἀκαταπαύστως χεῖρας πρὸς τὸν Ὑψιστον ἰκέτιδαν, δεόμενοι, ἂν καὶ ἀνάξιοι, ὑπὲρ τῆς Ἐκλαμπρότητός

της καὶ ὑπὲρ τῆς ἐνδόξου αὐτῆς Οἰκογενείας, εἰς ἣν καὶ μένομεν μέ-
 δλον τὸ βαθύτατον σέβας καὶ ὑπόκλισιν

Τῆς εὐεργετικωτάτης μοι αὐτῆς Ἐκλαμπρότητος
 ταπεινοτάτη καὶ ὑποκλινεστέρα δούλη

Σοφία Σχοινά

μετὰ τῶν τέκνων της.

1825, Ἰουλίου 16' ἐκ Ζακύνθου.

261. ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ ΡΩΜΑ

(Ἐκ τῆς συλλογῆς τῶν ἐγγράφων Πέτρου Ρώμα.)

Γενναιότατε καὶ ἀνδρειότατε Κύριε,

Τῇ 12 Ἰουλίου 1825 ε. π.

Καλῶς ἡ Γενναιότης σας γινώσκει, ὅτι τὸ προπύργιον τῆς Ἑλλά-
 δος καὶ ἐξ οὗ κρέμαται ἡ ἐλευθερία τοῦ Γένους, εἶναι τὸ Μισολόγγι.
 Αὐτό, τόσον καιρὸν πολιορκισμένο στερεᾶς τε καὶ θαλάσσης, ἀν-
 δρείως διαφεντεύεται παρὰ τῶν ξειμνήστων Φρουράρχων καὶ ἄλλων
 πολεμικῶν ἡρώων, χωρὶς καμμίαν βοήθειαν. Ἐν καὶ ἡ θαλάσσιος
 δύναμις λείψῃ, βέβαια καὶ ἀσφαλτα πρέπει νὰ πέσῃ εἰς τὴν ἐξου-
 σίαν τῶν πολιορκούντων του, κατὰ τὴν ἀνάγκην. Μία μοῖρα πλοίων
 ἐδιωρίσθη πρὸ πολλοῦ νὰ συντρέξῃ καὶ νὰ ἀποδιώξῃ ἀπὸ τὰ νερὰ τοῦ
 Μεσολογγίου τὸν ἐχθρικὸν στόλον, καὶ οἱ ἐχθροὶ τοῦ Χριστιανισμοῦ
 εἰς τοῦτο στέκονται τρομασμένοι. Τί ἔγινε αὕτη ἡ μοῖρα λοιπόν;
 Ἐναν ὁλόκληρον μῆνα τὴν προσμένουσιν. Ἐν καὶ εἰς τοὺς ἀνδρείους
 θαλασσίους, ἐν καὶ εἰς τὰς ἐναρέτους ψυχὰς σας ἐπροχώρησαν τὰ
 ἀσυγχώρητα ἐλαττώματα τῶν περισσοτέρων τῆς Στερεᾶς, τὸ πᾶν
 ἐχάθη καὶ τὰ πλέον οὐσιώδη κακορθώματα ἡχρειώθησαν καὶ ἐξαλεί-
 πτεται αἰώνιος ἡ Ἱστορία τῶν Ἑλλήνων. Τότε ἄλλο δὲν μένει, παρὰ
 ἡ καταφρόνησις τοῦ κόσμου καὶ τὸ οὐκ καὶ ἀλοίμονον.

Πρόθυμος τῶν ἐπιταγῶν σας

Διονύσιος ὁ δὲ Ρώμας.

262. ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΔΥΟΝΥΣΙΟΝ ΡΩΜΑΝ

('Αριθ. 97 ἐγγράφων Ἀλεξ. Ρώμα).

Ἐξοχώτατε κόμη καὶ πνευματικέ μοι πάτερ, μὲ ὅλων τῶν υἱῶν σέβας σὰς προσκυνῶ.

Ἡ ἀμνημοσύνη ὑπάρχει ἐν ἀμαρτήμα ἀπὸ τὰ πλέον οὐσιώδη, ὅπερ καὶ ἀπὸ ἐσωτερικῶν καὶ ἐξωτερικῶν φιλοσόφων κατηγορεῖται καὶ καταφρονεῖται. Εἰς αὐτὸ τοῦτο τὸ ἀμαρτήμα ὑπέπεσα καὶ γὰρ ὁ ἀναδεκτὸς αὐτῆς, ὅστις ἐστάθη ἀμνήμων τόσα ἔτη, χωρὶς νὰ τὴν ἐνθυμηθῶ ποτὲ καὶ νὰ ἐμφανισθῶ μηδὲ μετὰ δύο λέξεων γράμματός μου, καὶ ἐπὶ τούτῳ ζητῶ τὴν πατρικὴν τῆς συγγνώμην, καὶ χωρὶς νὰ ὑπολάβῃ ποτὲ, ὅτι ἐστάθη τοῦτο ἀπὸ ἀμέλειαν καὶ ἀψηφισίαν, ἀλλ' ἐκ τῶν διαφόρων περιστάσεων, ὅπερ μετὰ θάνατον τοῦ φιλτάτου μοι πατρὸς Γεωργίου Κατσαροῦ μ' ἠκολούθησαν καὶ ἄχρι τῆς ὥρας δὲν ἔπαυσαν. Τούτων ἀπάντων ὁ χρόνος ἐπιλείψῃ μοι διηγούμενον, χωρὶς νὰ δώσω βάρος ἐπὶ τοῦ παρόντος μου τούτου.

Ἐγὼν, φίλτατε πάτερ, ὅτι κατὰ τὰ ἐνεστῶτα καὶ τὰ προλαβόντα πάνδεσιν κακὰ τῆς φιλτάτης Πατρίδος εἶναι πεπληροφορημένη, καὶ περιπλέον μὲ τὸν ἐρχομὸν αὐτόσε τοῦ κυρίου Κωνσταντίνου Πελοπίδου· ἐλπίζω δὲ νὰ ἰδῶμεν σύντομον ὑπεράσπισιν, ἐπειδὴ οὐκ ἐνὶ ἄλλως γενέσθαι, καθὼς τὰ πράγματα ἀπὸ τὴν κακὴν οἰκονομίαν κατήντησαν. Ὅθεν λαμβάνω τὴν υἱικὴν τόλμην καὶ τὴν παρὰ καλῶ θερμῶς νὰ μὲ ἰδεάσῃ περὶ τούτων ὅσον τὴν εἶναι συγχωρημένον. Ἐγὼ μετὰ τοῦ σεβασμίου ἀγαπητοῦ μοι ἁγίου πρωτοσυγκέλου κυρίου Ἀμβροσίου, τοποτηρητοῦ τῆς ἐπαρχίας μας Χριστιανουπόλεως, κατὰ χρέος πατριωτικόν, περιφερόμεθα ἀκαταπαύστως εἰς τὰ ὄρη, καὶ τὰ δάση, καὶ σπήλαια πρὸς ἐμψύχωσιν καὶ ἐκκίνησιν στρατευμάτων καὶ, Χάρτι Θεῷ, οὐκ ὀλίγον ὠφελήσαμεν. Καὶ πρῶτον ἐκστράτευσεν ἐν γένει ἡ Ἀρκαδία, ἀκολούθως καὶ αἱ λοιπαὶ ἐπαρχίαι καὶ ὁλοὲν τρέχουν ἀγγελιδὸν κατὰ τὰ μέρη τῆς Καρυταίνης εἰς τὰ πλησιέστερα τῆς Τριπολιτσᾶς. Ἀγωνιζόμεθα, πάτερ, καὶ ἄλλοι πολλοὶ πατριῶται, μὴ ὑποφέροντες τὸν κίνδυνον τῆς φίλης Πατρίδος· ὁ ἀγὼν μας ὠφέλησε, Χάρτι Θεῷ, καὶ εἰς ἐμψύχωσιν καὶ εἰς τὴν ἐκστρατείαν.

Ἄλλ' ἐξοχώτατε, δὲν εἶναι συγχωρημένον νὰ καθιστορηθῶσιν τὰ αἵτια καὶ τοὺς αἰτίους, καὶ ἅς ἰδῶμεν τὴν νέαν ἀναστάσιμον ἡμέραν, καὶ τότε θέλει φρίξῃ κάθε εὐαίσθητος πατριώτης.

Εἰς Βέρβαινα εὐρίσκεται μία κολώνα στρατεύματα ἐκ τῶν ἡμετέρων, συναριθμούμενα ἀπὸ δεκαπέντε ἡμισυ χιλιάδας, ἐφωδιασμένα ἀπὸ ἱππεῖς καὶ ἀρτιλερίαν.

Δὲν ἀμφιβάλλει ἡ Πατρίς, ὅτι ἐλάβετε καὶ τὴν πρόνοιαν τοῦ Μεσολογγίου, διὰ τὴν ἔλλειψιν τῶν πολεμοφοδίων, ἰσως καὶ τροφῶν, ἕως καταφθάσωσι καὶ τὰ ἐλληνικὰ πλοῖα. Ἐπομένως τὴν παρκαλῶ θερμῶς νὰ μὲ ἰδεάσῃ καὶ περὶ φαμηλίων, ἃν δέχεται τὸ κουβέρνον ἀπὸ γυναικας, παιδιὰ καὶ γηραιούς, ἐπειδὴ, διὰ κάθε ἐνδεχόμενον τῶν περιστάσεων, ἔχω σκοπὸν νὰ στείλω τὴν φαμηλίαν μου καὶ τοὺς ἄλλους μητρικοὺς συγγενεῖς μου καὶ σχετικούς, διότι ἡγανάκτησαν τρέχοντες ἀπὸ ὕρη εἰς ὕρη καὶ ἀπὸ δάση εἰς δάση. Τοῦτο, ἐξοχώτατε, ποτὲ δὲν ἦτον τῆς θελήσεώς μου. Ἐἴ ποιητέον ἔμως, ὅπου δὲν δύναμαι νὰ ὑποφέρω τὴν θλιβεράν καὶ ἀκατάπαυστον φυγὴν, ὡς εἴρηται.

Σὰς ἐβάρυνα μὲ τὴν πολυλογίαν, καὶ οὕτω μένω τῆς Ἐξουχότητός σας, περιμένων μὲ τὸν ἐπίτηδες τὴν ταχεῖαν ἐγγραφὸν σας περὶ πάντων πληροφορίαν, κλειομένην καὶ μὲ ὅσας ἄλλας εἰδήσεις σὰς εἶναι ἐπὶ τὸ πρὸν συγχωρημένον.

1825 Ἰουλίου 14.

Ἀπὸ Ζούρτσαν, Κωμόπολιν τῆς Ἀρκαδίας.

Ὁ υἱὸς κατὰ πνεῦμα

Ἀναστάσιος Κατσαρός.

Τῷ ἐξοχωτάτῳ

Κόμῃ Ρώμῃ Κυρίῳ Διονυσίῳ

Τῷ σεβαστῷ μοι καὶ κατὰ πνεῦμα Πατρί.

Εἰς Ζάκυνθον.

263. (ΑΙΤΗΣΙΣ ΤΟΥ ἙΛΛΗΝΙΚΟῦ ἜΘΝΟΥΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΒΡΕΤΤΑΝΙΚΟΝ *)

(Φάκελλος ἴδιος ἐν τῷ τμήματι τῶν χειρογράφων
τῆς Ἑθνικῆς Βιβλιοθήκης).

Ὁ Κληρὸς, οἱ Παραστάται, οἱ Ἀρχηγοί, Πολιτικοὶ
καὶ Στρατιωτικοὶ ξηρᾶς καὶ θαλάσσης, τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους.

Ἀνὸν Παρατηροῦντες ὅτι διὰ τὰ ἀνεξάλειπτα δικαιώματα τῆς ἰδιοκτησίας καὶ κυριότητος, διὰ τὰς ἐπικρατούσας ἀρχὰς τῆς Θρησκείας.

(*) Τοῦ ἐπισημοτάτου ἐγγράφου τούτου ὑπεγράψαν πλείονα τοῦ ἐνὸς ὁμοῖα πρωτογραφα, ὅπως μεγαπλεσθῇ, ὡς φαίνεται, ἐξ αὐτῶν τι περιεσώθησαν λοιπὸν εἰς χεῖρας τοῦ Διον. Ρώμα ἐν ὅλῳ πέντε πλήρη καὶ ἐν μέρει τοῦ ἔκτου φέρον τὰς τελευταίας γραμμάς τοῦ κειμένου καὶ τὰς ὑπογραφάς.

Τὸ ἐγγραφὸν τοῦτο ἔχει μέχρι τοῦδε πολλάκις δημοσιευθῇ, ἀλλ' ἄνευ τῶν ὑπογραφῶν καὶ ὅχι ἐκ τοῦ πρωτογράφου, ὡς ἐν τῷ παρόντι Ἀρχεῖῳ.

καὶ Ἐλευθερίας καὶ διὰ τὸ ἐκ φύσεως ἔμφυτον, τοῦ νὰ διατηρῇ καὶ ἀσφαλίζει ἕκαστος τὴν ἰδίαν ὑπαρξιν, οἱ Ἕλληνες ἐνωπλίσθησαν μὲ τὰ ὅπλα τῆς Δικαιοσύνης καὶ εἰς διάστημα πλέον τεσσάρων ἐτῶν ὑπέστησαν ἀποφασιστικῶς καὶ σταθερῶς κατὰ τῶν Δυνάμεων τῆς Ἀσίας, τῆς Ἀφρικῆς καὶ τῆς Αἰγύπτου, πεζῶν τε καὶ ναυτικῶν, καὶ εἰς ὅλους τούτους τοὺς κινδύνους τῶρα ἠφάνισαν καὶ τῶρα ἀμπώσαν τὰς κολοσιαίας δυνάμεις τῶν ἐχθρῶν, καί, τελευταῖον, στερημένοι παντὸς μέσου ἀνήκοντος εἰς τοιοῦτον ὑψηλὸν ἐγχείρημα, καθιέρωσαν οὗτοι διὰ τοῦ αἵματός των τὰ πολύτιμα αὐτῶν δικαιώματα καὶ ἔδωκαν εἰς τὸν ἐκπεπληγμένον κόσμον ὅχι τὸσον κοινὰς ἀποδείξεις, δι' ὅσον εἶναι ἱκανὸς ἕνας λαός, ἐκ φύσεως γεννημένος διὰ νὰ ζῇ ἐλεύθερος καὶ ὅστις ἤδη ἐδυνάθη νὰ διασπάσῃ τοὺς βρόχους μιᾶς ἱκανῶς πολυχρονίου καταθλιπτικῆς δουλείας.

Βον Παρατηροῦντες, ὅτι ἐκ τῶν ἀποτελεσμάτων μιᾶς πάλης οὕτως ἀνομοίου, ἀπέκτησαν οἱ Ἕλληνες τὴν ἀπαράμιλλον ἀπόφασιν τῆς πολιτικῆς αὐτῶν καταστάσεως.

Γον Σκεπτόμενοι, ὅτι πράκτορές τινων(*) ἡπειρωτικῶν Δυνάμεων, ἂν καὶ χριστιανῶν, δὲν διεφύλαζαν ὁδήγιν, συνεχομένην μὲ τὰς ἀρχάς, τὰς ὁποίας αὐτοὶ ἐστερέωσαν, ἀλλὰ ἀπὸ μέρους τῶν αὐτῶν δὲν ἔλειψαν νὰ ἐκβῶσιν συνεχῶς ἀντιρρήσεις πολιτικῆς πολυμόρφου οὐσίας καὶ χαρακτῆρος.

Δον Παρατηροῦντες, ὅτι τινὲς τούτων τῶν πρακτόρων(**) παίζουν διὰ τῶν ἀπεσταλμένων των ἐντὸς τῆς Ἑλλάδος, ὥστε νὰ εἰσχωρήσῃ εἰς τινὰς Ἑλληνας ἢ κλίσεις, διὰ νὰ συστήσουν νέους σχηματισμοὺς πολιτικούς, ἀρμοδίους πρὸς τὸ πνεῦμα καὶ τὰ τέλη τῶν τοιούτων παρakinητῶν.

Εον Παρατηροῦντες, ὅτι ὅχι ὀλίγους κατacreγμοὺς καὶ παρεκβάσεις ὑποφέρει ἡ νόμιμος καὶ τακτικὴ κίνησις τοῦ ἑλληνικοῦ Ναυτικοῦ ἀπὸ τοὺς Ἀρχηγοὺς τῶν Θαλασσίων Δυνάμεων τινῶν Βασιλειῶν, οἵτινες κατὰ πάντα τρόπον πειράζουσιν τὰ καθήκοντα τῆς δικαηρυχθείσης οὐδετερότητος ἀπὸ τὰς Αὐλὰς των εἰς τὰς Συνελεύσεις τοῦ Λεῖβαχ καὶ Βερώνης.

Σον Παρατηροῦντες μὲ μεγάλην θλίψιν αὐτοὺς τοὺς Χριστιανούς ὀπλιζομένους ἐναντίον τῶν ὁπαδῶν τοῦ Εὐαγγελίου καὶ εἰς βοήθειαν

(*) Ἐν ἐκ τῶν πρωτογράφων ἔχει διὰ χειρὸς τοῦ Διον. Ρώμα, ἀντὶ «πράκτορες»: «σημαντικὰ ὑποκείμενα.»

(**) Ὁμοίως «ὑποκείμενων».

ἐκείνων τοῦ Ἀλκορανίου, εἰς τρόπον, ὥστε, στρατιῶται εὐρωπαῖοι, ἐναντίον πάσης ἀρχῆς ἀληθοῦς πολιτικῆς καὶ ἠθικῆς, σπεύδουν νὰ διδάξουν, διορίσουν καὶ ὁδηγήσουν τὰ στίφη τῶν βαρβάρων, διευθυνόμενα νὰ λεηλατήσουν τὴν ἱερὰν ἐκείνην γῆν, ἥτις σκεπάζει ἀνάμικτα καὶ συγκεχυμένα τὰ ἀθάνατα κόκκαλα τῶν Κιμώνων, τῶν Τσαμαδῶν, τῶν Λεωνιδῶν, τῶν Βοτσαρῶν, τῶν Φιλοποιμένων, τῶν Νικηταραίων καὶ Κολιαίων, ὅπερ ἐμποδίζει τὰς προόδους τῆς ἱερᾶς ὑποθέσεως τῆς Ἑλλάδος.

Ζον Παρατηροῦντες, ὅτι ἡ Διοίκησις τῆς Μεγάλῃς Βρεττανίας, εὐτυχῆς εἰς τὸ νὰ διευθύνῃ λαὸν ἐλεύθερον, εἶναι ἡ μόνη, ἥτις διετήρησε μέχρι λεπτοῦ καθαρὰν τὴν οὐδετερότητα, περιφρονοῦσα νὰ μιμηθῇ τὰς ἀναφανδὸν βίας ἢ τὰς νεφώδεις διαχειρίσεις, αἱ ὁποῖαι ἀπ' ἄλλους ἀδικόπως ἐπράχθησαν καὶ πράττονται εἰς τὴν Ἑλλάδα, Κωνσταντινούπολιν καὶ Αἴγυπτον.

Ὁν Σκεπτόμενοι, ὅτι ἡ Βρεττανικὴ ἀδιαφορία δὲν ἀρκεῖ νὰ ἀντιρροπήσῃ τὸν ἤδη ἐπηυξημένον ἐξωτερικὸν κατατρεγμὸν πρὸς βλάβην τῆς Ἑλλάδος.

Θον Παρατηροῦντες, ὅτι ἡ Ἑλλάς, ὅχι ἀπὸ χύνωσιν δυνάμεων, οὔτε ἀπὸ ἀδυνατισμένην ἀπόφασιν, δὲν ἠδυνήθη μέχρι τοῦδε νὰ προσεπιχειρῇ, ἀλλὰ διὰ τὰ προρρηθέντα αἵτια καὶ μάλιστα τὴν πηγάζουσαν ἀπὸ τοῦ νὰ μὴν ἔλαβε ποτὲ Διοίκησιν ὑπερτέραν τῶν παθῶν καὶ σχέσεων.

Ἰον Παρατηροῦντες, ὅτι οἱ Ἕλληνες, εἰς τοιαύτην γενναίαν μάχην, ἥ πρέπει νὰ ἐκδῶσιν ἀπὸ ταύτην νικηταί, ἡ θέλουν εἶσθαι τελείως ἀφανισμένοι, ἐπειδὴ οὐδὲν μέσον εἶναι, τὸ ὁποῖον νὰ δύναται νὰ τοὺς ἀπυσπᾷ ἀπὸ ταύτην τὴν ἀπόφασιν, ἥτις ἤδη κατήντησεν ἀπὸ τὰς φορὰς τοῦ πολέμου καὶ τοῦ χρόνου ἀφρευκτος.

ἸἸον Παρατηροῦντες, τελευταῖον, ὅτι ἂν ἀπὸ ὑπερτάτην χάριν τῆς Προνοίας, εὐρίσκωνται στερεωμένῃ πλησίον μας αἱ βρεττανικαὶ δυνάμεις, χρεωστεῖ ἡ Ἑλλάς εἰς τὴν παρούσαν αὐτῆς κατὰστασιν νὰ ὠφεληθῇ ἀπὸ τοῦτο ἐγκρίτως, ὡς καὶ νὰ ἐλπίσῃ εἰς τὴν εὐθύτητα καὶ φιλάνθρωπίαν τῆς ἰσχυρᾶς αὐτῆς Διοικήσεως.

Ὅθεν, πρὸς ἀσφάλειαν τῶν ἱερῶν δικαιοματίων τῆς τοῦ Κράτους ἐλευθερίας καὶ ἰκνῶς στερεᾶς πολιτικῆς ὑπάρξεως, ἡ Ἑλλάς, διὰ τῆς παρούσης δημοσίως πράξεως, προσδιορίζει, θεσπίζει, ἀποφασίζει καὶ βούλεται τὸν ἐπόμενον

Ν ό μ ο ν.

Α΄.) Τὸ Ἑλληνικὸν Ἔθνος, δυνάμει τῆς παρουσίας πράξεως, θέτ-

τει ἐκουσίως τὴν ἱερὰν παρακαταθήκην τῆς αὐτοῦ Ἐλευθερίας, Ἐθνικῆς Ἀνεξαρτησίας καὶ τῆς πολιτικῆς αὐτοῦ ὑπάρξεως ὑπὸ τὴν μοναδικήν(*) ὑπεράσπισιν τῆς Μεγάλης Βρετανίας.

Β'.) Ἡ παροῦσα αὕτη ὀργανικὴ Πράξις τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους συνοδεύεται μὲ ἐπὶ τούτῳ διπλοῦν ὑπμόνημα πρὸς τὴν Σεβασμίαν Διοίκησιν τῆς Αὐτοῦ Βρετανικῆς Μεγαλειότητος κατ' εὐθεΐαν εἰς Λονδὶνον καὶ συγχρόνως ἀποστέλλεται ἐμμέσως διὰ τῆς Αὐτοῦ Ἐξοχότητος τοῦ Λόρδου Μεγάλου Ἀρμοστοῦ τῆς Αὐτοῦ Μεγαλειότητος εἰς τὰς Ἐνωμένους ἐπαρχίας τῶν Ἰονικῶν Νήσων.

Γ'.) Οἱ Πρόεδροι τῶν εὐτάκτων Βουλευτηρίων τοῦ Κράτους, ξηρᾶς καὶ θαλάσσης θέλουν ἐτοιμῶς ἐκπληρῶσθαι τὸν παρόντα ΝΟΜΟΝ.

(Ἐπὶ τὸ πρῶτον τοῦτο πρωτόγραφον, ὡς καὶ ὑπὸ τὸ τελευταῖον, φέρεται χρονολογία :)

Ἐν Πελοποννήσῳ, τῇ . . . Ἰουνίου 1825.

(Καὶ μία ὑπογραφή :)

Ὁ Πρόεδρος τῶν κατὰ ξηρὰν εὐτάκτων Βουλευτηρίων
τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους καὶ Γενικὸς Ἀρχηγὸς
τῶν κατὰ γῆν Δυνάμεων

Θ. Κολοκοτρώνης.

(Τὰ λοιπὰ τέσσαρα φέρουσιν ἐν τέλει τὸ ἐξῆς :)

Ὁ Πρόεδρος τῶν εὐτάκτων συσσωματώσεων τῶν Νήσων
τοῦ Αἰγαίου Πελάγους καὶ λοιπῶν μερῶν τοῦ Ἑλληνικοῦ
Κράτους καὶ ἀρχιναύαρχος τῶν κατὰ θάλασσαν Δυνάμεων.

(ἔχουσι δὲ ταῦτα χρονολογίας : Τὸ μὲν 26 Ἰουλίου 1825, τὰ ἑτέρα τρία ἀπλῶς : Ἰουλίου 1825 καὶ τὸ τελευταῖον 14 Ἰουλίου 1825).

(Ἐπὶ τὸ πρῶτον ὑπάρχει ἡ ὑπογραφή :

Ἀνδρέας Μιαούλης,

καὶ μετ' αὐτὴν αἱ λοιπαὶ ὑπογραφαί, ὡς ἐξῆς :)

Ἀνατολικὴ καὶ Δυτικὴ Χέρσος Ἑλλάς.

Ὁ Κληρὸς.

Ὁ Μητροπολίτης Νευπάκτου καὶ Ἀρτης Πορφύριος, Νικοπύλεως καὶ πάσης Αἰτωλίας, ὁ Ἐπίσκοπος Ρογῶν καὶ Κοζύ-

(*) Σημ. Ὑπῆρχεν ἡ λέξις «ἀπόλυτον» καὶ ἀντικατεστάθη ὑπὸ τοῦ Ρώμα διὰ τῆς λέξεως «μοναδικήν».

λης Ἰωσήφ. — Παντελέος ἱερεὺς ὁ οἰκονόμος Μεσολογγίου, Παναγιώτης ἱερεὺς ὁ Σκελλάριος Μεσολογγίου, Γρηγόριος ἱερομόνυχος, Ἠγούμενος Θόλ... καὶ Σκου... Ἰωαννίκιος ἱερομόνυχος ἡγούμενος τῆς Μονῆς τοῦ Ἁγίου Συμεών, Ἱερόθεος ἱερομόνυχος ἡγούμενος τῆς Μονῆς Πατερ... καὶ Κυλί..., Νικόλαος ἱερεὺς ὁ οἰκονόμος Ἀνατολικοῦ, Ἀθανάσιος ἱερεὺς καὶ ἐφημέριος τῆς Παναγίας Ἀνατολικοῦ, Χριστόδουλος ἱερεὺς καὶ ἐφημέριος τοῦ Ἁγίου Δημητρίου Ἀνατολικοῦ, Στέριος ἱερεὺς τοῦ Ἀνατολικοῦ, Κωνσταντῖνος ἱερεὺς ἐφημέριος τῆς Παναγίας Ἀνατολικοῦ, Μελέτιος ἱερεὺς Ἀνατολικοῦ, Παγκράτιος ἡγούμενος Ἀγγελοκάστρου, Νεόφυτος ἱερομόνυχος ἡγούμενος τῆς Ἀγίας Τριάδος τῆς Μονῆς Ἀνατολικοῦ, Ἠγούμενος Δανιὴλ Εὐταξιαρχῆς Γουριών(!) Ἰγνάτιος ἡγούμενος τοῦ Ἁγίου Παντελεήμονος Σταμνᾶ, Ἀρνίας Ἠγούμενος τῆς Ὑψηλῆς Παναγίας Σταμνᾶ, Σωφρόνιος ἱερομόνυχος ἡγούμενος τοῦ Ἁγίου Θωμᾶ Παπαδάτες, Γεώργιος ἱερεὺς Νεοχωρίου, Παναγιώτης ἱερεὺς Ἀγγελοκάστρου, Κωνσταντῖνος ἱερεὺς ἀπὸ Κεράσοβο.

Οἱ Πολιτικοί.

... Γαλάνης(;) Κωνσταντ. Κανκλέτιος, Γεώργ. Κωνχός, Σπυρίδων Τριχούπης, Γεώργιος Μαυρομμάτης, Κωνσταντῖνος Ζώτος, Ἀνχνώστης Διδασκάλου, Γιαννάκης Χ. Πέτρου, Κωνσταντῖνος Ν. Χελικιόπουλος, Λιβέριος Αἰμπερόπουλος, Κωνσταντῖνος Γουδέλης, Ἰωάννης Δημητρίου, Ἀναστάσιος Πολυζωίδης, Ι. Παπαδιαμνυτόπουλος, Α. Μαυροκορδάτος, Δημήτριος Θέμελης, Γ. Παχίδης, Στ. Στάϊκος, Δημήτριος Δεσύλλας, Ἀναστάσιος Παλκμᾶς, Κ. Πολυχρόνης, Γ. Στύρου, Λουκᾶς Βάϊκς, Κ. Τασούλης(;) Ἀθηνᾶ. Ραζικίτσικας, Πέτρος Καψάλης, Ξεργίος Παπαζούγλους, Σπυρίδων Ραζῆς, Ἀλεξ. Τσιμπουράκης, Δημητράκης Πλατύκας, Παῦλος Μπονισέρης, Μῆτρος Τζιντζιλόνης, Πάνος Παπαλουκᾶς, Βασίλειος Ψωμάκης, Ἀναστάσιος Τσιμπουράκης, Γρηγόριος Λαδᾶς, Γιάννος Εὐθυμίου, Ἀνχνώστης Θεοδωρόπουλος, Ἀνχνώστης Δασκαλάκης, Κωνσταντῆς Χαλεινώτης, Θανάσης Χυμυτζῆς, Βασίλης Λιάγγας, Δημήτριος Δασκάλου, Χρηστάκης Κρίτζας(;) Ἀνχνώστης Τζιτζώνης ἀκκράν, Ἰωάννης Σπανόπουλος, Γιωργάκης Ζαχαρίας, Κωνσταντῆς Λικνοπούλης, Τάτσης Φίλου, Γεώργιος Μήτσου Φαράντου, Μῆτρος Πετρόπουλος, Σπύρος Μακρυγιώτης, Τάσος Βαρνακιώτης, Ἀναστάσιος Μπακνδρέας, Γαλάνης Πετχλούδης, Δημητράκης Πεταλούδης, Σταμούλης Φαράντος, Χρήστος Καψάλης, Γεώργιος Καψάλης, Ἀναστάσιος Γιαννόπου-

λος, Γεώργης Ψωμάκης, Ἀνχινώστης Ψωμάκης, Κωσταντῆς Τσι-
ριγότης, Μῆτσος Μυχλιώτης, Θανάσης Χαντζαράς, Γεώργιος Ἰω-
νὰς, Γεωργάκης Κονταπέτσος(;) Μῆτρος Νικου-Καφετζῆς, Ἀκράτος
Ραζῆς, Θανάσης Κουκούρης, Ζῶης Τρικούπης, Σπύρος Πεταλούδης,
Ἀντώνιος Ἀνστασίου, Εὐθύμιος Βασιλάκης, Γεώργιος Τσιτζόνης,
Τάτσης Κ. Μαγγίνας, Σπύρος Κουκουμέλης, Κωνσταντῖνος Τζάλας,
Ἀνχινώστης Οἰκονομόπουλος, Ἀνχινώστης Χρ. Ἐξαρχος, Πᾶνος
Γουλιμῆς, Μῆτσος Φραγκούλης, Ἀνδρέας Οἰκονομόπουλος, Σπύρος
Τζάλης, Σωτήριος Ἠλίας, Γιάννος Λεονάρδος, Νικόλαος Κωστάρας,
Ἀποστόλης Καφεντσουγιάννης(;) Ἰωάννης Φραγκούλης, Πέτρος Γηρο-
κώστας, Ἀνχινώστης Παπαδημητρίου, Σπύρος Σαραντή
Ἰατρός, Ἀλέξης Μανώλης, Θανάσης Κωστάκης, Κωσταντῆς Κατο-
χιάνος, Κανέλλος Καρχντινός, Σταῖκος Τζάντης, Σωτήριος Εἰκο-
νογράφος, Παναγιώτης Καβάντζας, Γεωργάκης Τούτζου, Χρῆστος Γε-
ροθανάτης, Ἀνχινώστης Μπαρλᾶς, Παναγιώτης Λινάρδος, Πολύδω-
ρος Πέτρου, Κωνσταντῖνος Νίκας, Ζαφείρης Οἰκονομόπουλος, Μαυρομο-
μάτης Σχιδιστάνος, Γκολφῖνος Γρακούζης(;) Καπετὰν Παναγιώ-
της Φραγκομηνώλης, Θεόφιλος Ἐξαρχος, Γιάννης Ἐξαρχος, Γιάννος
Παπα-Σταμάτης, Ἀναστάσης Καπόνης, Ἀθανάσιος Χατζόπουλος,
Γεώργιος Χατζόπουλος, Σπύρος Τσιτσάρας, Ἀνχινώστης Ἰορδάνου,
Δημήτριος Καρχιννόπουλος, Ζαχαρίας Σκακλῆς, Ν. Κομπότης,
Ν. Λουριώτης, Σῆμος Ἀναστασίου, Μῆτρος Δελιγεωργόπουλος, Γε-
ράσιμος Ἰγγλέσης, Π. Βανδρουμῆς(;) Π. Μελάς, Παν. Γουλιμῆς, Πα-
ναγιώτης Βασιλάκης, Θεόφιλος Γεωργίου, Γεώργιος Ροῦτζος, Μῆτσος
Φραγκουλόπουλος, Παναγιώτης Ραφτάκης, Μῆτρος Τσιγρινίγρας,
Ἀντώνιος Καναβός, Νικόλαος Κομήσκας(;) Θανάσης Μπουγάτης(;)

Οἱ Πολεμικοί.

Φωτομάρας, Νότης Μπότσαρης, Κίτσος Τζαδέλας, Διαμαντῆς
Ζέρβας, Γεώργης Κίτσος, Λάμπρος Βέικος, Νικόλας Στορνάρης,
Ἀλέξ. Βλαχόπουλος, Θ. Γρίβας, Σπύρος Εὐδης, Δημήτριος Βλαχό-
πουλος, Ἀδὰμ Δούκας, Σπύρος Κοντογιάννης, Δημήτριος Μακρῆς,
Ἀνδρέας Ἰσκου, Γιάννης Σταῖκος, Ἀποστόλης Λουδιόρης(;) Φῶτο
Μπόμπορης, Βασίλειος Χασάπης, Κώστας Οἰκονόμου, Κωνστ. Βλαχό-
πουλος, Βασίλης Συρεπίσος, Κωσταντῆς Πλακότης(;) Δῆμος Τζέλιος,
Δημήτριος Σερεμπαγγῆς(;) Γιωργάκης Σαγιάννης(;) Γαλάνης Μεγαπά-
νου, Ἀνχινώστης Καναβός, Κώστας Χορμόδας, Σπουρομήλιος, Σταθάκης
Τσιμπουράκης, Δημήτριος Σύψας(;) Δημήτρης Γεροθανάσης, Ἀναστά-

σης Δημοδόχου, Ἀλέξιος Οἰκονόμου, Γιώτης Καρπούζης, Πέτρος Φαραμυγγῆς(;) Γεώργιος Κ. Πασκάλης, Κωσταντῆς Βερές, Στάθης Κόπελος, Ἰωάννης Κουτζόπουλος, Ἀνδρέας Πριμίδου(;) Βασίλειος Μπαρλῆς, Γιαννάκης Γιώτης, Γιαννάκης Τζίτζόνης, Γιάννης Κακπάνου.

Πελοπόννησος.

Ὁ Κληρος.

† Ὁ Κορίνθου Κύριλλος, † Ὁ Τριπόλεως Δανιήλ, † Ὁ Βρεσθένης Θεοδώρητος καὶ Τοποτηρητῆς τῆς ἐπαρχίας Λακεδαιμόνος, † Ὁ Δαμκλῶν Ἰωνῆς, † Ὁ Ἀνδρούσης Ἰωτῆρ, † Ρέοντος καὶ Πραστοῦ Διονύσιος, † Πιτρῶν Γερμανός — Πρωτοσύγγελος Ἀμβρόσιος καὶ Τοποτηρητῆς Χριστιανουπόλεως, — Συμεὼν ἡγούμενος τοῦ Μεγάλου Σπηλαίου, Κελίνικος ἡγούμενος τῆς Ἀγίας Λύρας, Ἱερεμίας ἡγούμενος Τξιερῶν, Νικηφόρος ἡγούμενος τοῦ Μοναστηρίου Νεζεροῦ, Πιρθένης ἡγούμενος τῶν Ἀγίων Θεοδώρων, Ἰωάννης ἱερεὺς Λότος Τζακίρης οἰκονόμος τοῦ Σοποτοῦ — Ἱεροκῆρυξ Ἰωάσαφ, Μαρτινιανός ἡγούμενος τῶν Ἀγίων Τεσσαράκοντα, Λεόντιος ἡγούμενος τῶν Ἀγίων Ἀνχαγύρων, Κωνσταντῆς ἡγούμενος Λουκούδς, Συμεὼν ἡγούμενος Βαρῶν — Ἀθανάσιος οἰκονόμος Νευπλίου, Γεώργιος Πρωτόπαπας Ναυπλίου, Οἰκονόμος Λεβιδιοῦ.

Οἱ Πολιτικοί.

Πανοῦτζος Νοταρῆς, Ἀναγνώστης Παναγιωτόπουλος, Ἀνδρέας Ζαήμης, Σωτήριος Χαραλάμπης, Ἀσημάκης Φωτῆλας, Ἀναγνώστης Σπουλιωτάκης, Γεώργιος Σισίνης, Ἀναγνώστης Κοπανίτσας, Ἀναγνώστης Κωνσταντόπουλος, Ἀναστάσιος Λόντος, Μιχαὴλ Ἰατρός, Νικόλαος Μπούκουρας, Ἀναγνώστης Ζαφειρόπουλος, Κωνσταντῆς Ζωγράφου, Παναγιώτης Παναγεωργόπουλος, Νικόλαος Πονηρόπουλος, Ἰωάννης Τομαρῆς, Χρῆστος Βλάσης, Ἀντωνάκης Καλαποδῆς(;) Γ. Μπαρμπογλῆς, Εὐγένιος Σταυρόπουλος, Σπυρίδων Παπαῖ Ἀλεξόπουλος, Σωτήριος Ἰωάννου, Ἀναγνώστης Οἰκονομῆς, Διονύσιος Δουκίδης, Ἀναγνώστης Διέτης(;) Ἠλίας Κιράκπουλος, Λυκοῦργος Κρεστενίτης, Παναγιώτης Πολύδωρος, Παναγιώτης Παπατζόνης, Παναγιώτης Καλαμχιώτης, Ἰωάννης Γ. Οἰκονομίδης, Παναγιώτης Δημητρόπουλος, Ἀνδρέας Παπαδόπουλος, Γεώργιος Διδά-

σκαλόπουλος, Ἰωάννης Χ. Μελέτης, Ἀναγνώστης Κοκοράκης, Σπυρίδων Δάσιος, Σταματέλος Ἀντωνόπουλος, Χριστόδουλος Ἀχολος, Γεώργιος Περούκας, Θεοδωράκης Ψάλτης, Ρήγας Παλαμήδης, Χαράλαμπος Μηλιάνης, Πανηγιώτης Ἰωαννούσης, Γεώργιος Μπουτιέ-ρου, Θεοδόσης Α. Παπανόπουλος Σπυρίδων Χαρχλάμπης, Ἀναγνώστης Ἀλεξανδρόπουλος, Ἀντώνιος Καλογεράς, Διονύσιος Βασιλείου, Γεώργιος Σπυριδώνου, Βασίλειος Χριστόπουλος, Ἀναγνώστης Μαρτυροπούλου, Μιχαήλ Κάβας, Γ. Μ. Ἀντωνόπουλος, Πανηγιώτης Ζωγράφος, Γεωργίου Καραμάνας, Σπύρος Στριγιάννης, Ἀναγνώστης Κονδάρης, Ἀναστάσιος Καρασός, Ἀθανάσιος Γρηγοριάδης, Ἀναγνωστάκος Παπαγιαννόπουλος, Δ. Κανελοπούλος, Χρυσανθάκης Κυριτσόπουλος, Ἀσημάκης Παπαδόπουλος, Ἰωάννης Ἀμβροσιάδης, Ἀντώνιος Τζούνης, Νικόλαος Παπαδόπουλος ὁ Λεχουρίτης, Ἀναγνώστης Στεφάνου, Φώτιος Γεωργακόπουλος, Χρυσανθάκης Λότος Τσακίρης, Γιάννης Κοκκαλιάρης, Ἀσημάκης Μπέρκος.

Οἱ Πολεμικοί.

Ὁ Γενικός Ἀρχηγός Θ. Κολοκοτρώνης, Ἀνδρέας Λόντος, Νικήτας Σταματελόπουλος, Νικόλαος Γιατράκος, Πέτρος Παρριτσιώτης, Ἰωάννης Νοταράς, Κανέλλος Δηλιγιάννης, Δημητράκης Παπαούτας, Βασίλειος Πετμεζής, Δημήτριος Μελετόπουλος, Νικόλαος Σολιώτης, Ἀποστόλης Ἰω. Κολοκοτρώνης, Χρύσανθος Σισίνης, Ἀναγνώστης Δ. Παπασταθόπουλος, Γεώργιος Μήτσου, Γεώργιος Ἀθανασιάδης, Ἰωάννης Παπατζώνης, Μήτρος Ἀναστασόπουλος, Ἰωάννης Δ. Κάρζαλης(;) Μήτρος Πέτροβας, Γεωργάκης Μιχαλάκης Λάκων, Ἀνδρέας Κονδάρης, Δημήτρης Τζώκρης, Νικήτας Δικαῖος, Δημητράκης Δηλιόπουλος, Γεώργιος ὁ Λεχουρίτης, Δημήτριος Καραμερός, Γιαννάκης Κοντογιωργάκης, Ἀσημάκης Λαπακτῆς(;) Πανάγος Βελίς..., Νικολάκης Φραγκόπουλος, Ἰωάννης Ζαφειρόπουλος, Γιαννάκος Νταγρές, Ἀλέξιος Νικολόπουλος, Ἀρ. Χρυσανθόπουλος, Βασίλης Κολοκύθης, Κωνσταντᾶκης Γρεπεσότης, Θανάσης Ἀναστασόπουλος.

(Ἐκ τῶν Ἀθηνῶν τῇ 14 Ἰουλίου 1825).

Ἐπαρχία Ἀθηνῶν.

† Ταλαντίου Νεόφυτος Τοποτηρητῆς Ἀθηνῶν καὶ Λεβαδίας,

Ἑγούμενος Πεντέλης Νεόφυτος, Ἑγούμενος Πετράκη Διονύσιος,
Ἑγούμενος Βραχᾶ Γαβριήλ, Συμεὼν Ἑγούμενος Ἀγίου Σπυρίδωνος,
Οἰκονόμος Βαρθολομαῖος, Ἱεροδιάκονος Αθ.

Οἱ Πληρεξούδιοι.

Χ. Ζαχαρίτσας, Ν. ὁ Λογοθέτης, Ἰω. Π. Βλάχος, Ἀγγελος Γέροντας,
Μιχαὴλ Μπάμπινος, Γεώργιος Μεταξᾶς, Μιχαὴλ Καπετανάκης, Σω-
τήριος Μπενιζέλος, Χ. Μιχ. Λιανοσταφίδης, Βασίλειος Χ. Παναγιώ-
του, Φυλaxτὸς Δεμεργγῆς, Πέτρος Δημητρίου Ράπτης, Χ. Σπ. Γκιλά-
κης, Δημήτριος Τυρόπουλος, Νικόλαος Λιανοσταφίδης.

Συμεὼν Μακροτοῦρης Δημογέρων, Σ. Πατούσας Δημογέρων, Σ. Σε-
ραφείμης Δημογέρων, Μ. Βουζίκης Δημογέρων, Νικ. Ζαχαρίτσας, Ἀνάρ-
γυρος Πετράκης, Σταῦρος Πατούσας, Δ. Σκλωνιτίδης, Γεράσιμος
Πετράκης, Στέφανος ὁ Φιλιππίδης, Παναγῆς Πανταζῆς, Παλαιολόγος
Μπενιζέλος, Προκόπιος Μπενιζέλος.

Ὁ Στρατηγὸς Γιάννης Γκούρας, ὁ στρατηγὸς Στάθης Κατσιογι-
άννης, ὁ Ἀντιστράτηγος Ἰωάννης Ρούκης, ὁ Στρατηγὸς Μακρυγι-
άννης, ὁ Στρατηγὸς Γεράσιμος Φωκᾶς, ὁ Χιλιάρχος Ἰω. Φωκᾶς, ὁ
Χιλιάρχος Συμεὼν Ζαχαρίτσας.

Οἱ Χωρικοὶ τῆς Ἀττικῆς,

Μελέτης Βασίλης Χιλ., Ἀναγνώστης Χ., Ἀναγνώστης
Σίνης, Χ. Ἀναγνώστης.

Ἐπαρχία Λεβαδείας.

Οἰκονόμος Εὐστάθιος, Ἰωσήφ Διδάσκxλος, Παπᾶ Γεώργιος ὁ ψάλ-
της, Σκελάριος Παπαπαναγιώτης, Παπᾶ Ἰω. Χρυσοβέργου, Παπᾶ-
Μιχαὴλ Καπετανάκης.

Ἰωάννης Φίλωνος πληρεξούσιος, Ἰωαννούλης Νάκος πληρεξούσιος,
Ἰωάννης Στάμου Λογοθέτης, Λάμπρος Νάκος, Γεώργιος Λιανοσταφί-
δης, Σπυρίδων Κxλογερόπουλος, Ἀναστάσιος Μπερτζοάννης, Ἀθανάσιο-
Οἰκονόμου, Λάμπρος Γεωργαντζᾶς, Ἀνδρέας Ξάνθης, Δ. Σαράτσο-
γλους, Ἰωάννης Χ. Φίλου, Ἀστάθιος Ἐπισκόπου, Λάμπρος Γιαννακοῦ,
Παναγιώτης....., —Κωνσταντῆς Θεοχάρης, Νικόλαος Μπούφης, Δη-
μήτριος Καραζόλης, Ἀθην. Μπούφης, Γεώργιος Μπακόσμουλος(;) Χ.
Ἀγγελάκης, Ἀναστάσιος Γεωργίου, Γεώρ....., Ἀποστόλης Μακροση-

λιόπουλος, Γεώργιος Θεοφάνης, Πανηγιώτης Ίωάννου, Ἀλέξανδρος Σταμουλιάδης, Γιαννάκης Λουκακάκης, Θεόδωρος Χατζή-Ζήσιμου.

Δημήτριος Τριανταφύλλου Στρ., Ἀντώνιος Γεωργίου Χιλίρχος, Β. Σαράτσογλου χιλ., Λάμπρος Ἀντρίγιτ χλ., Γιάννης Στεφάνου χιλ. Γιάννης Ἀναστάση Κουτσοπέτχλος πεν., Θεόδωρος Τζιμισίτος Χιλ.

Ἐπαρχία Θηβῶν.

† Παΐσιος, — Πρωτοσύγκελος Διονύσιος, Πρωτοπαπῆς Κωνσταντῖνος, Παπᾶ-Πανηγιώτης, Χατζή-Παπᾶ-Γιάννης, Παπᾶ-Χριστόδουλος, Παπᾶ-Ἀναστάσιος Πυρῆς.

Στρατηγὸς Θανάσης Σκουρτανιώτης, Πεντακοσίρχος Γιάννης Παπᾶ, Πρέβας Κατσιογιάννης Ἀντιστράτηγος.

Πληρεξούσιοι. — Νικόλαος Ἀντωνάδου πληρεξούσιος.

Νικόλαος Βρυζάκης, Δράκος Τομπᾶς, Χατζή-Τσιτώνης, Λάμπρος Οἰκονόμου, Θωμᾶς Λουκᾶ Κατσώνης(;) Βασίλειος Πρωτοπαπῆς, Τάτζης Καπινιάρης, Πανηγιώτης Καπινιάρης, Ἀνγνώστης Χατζή-Μήτρου, Σιλδέστρος Στεφανάκης, Μκνωλάκης Βελιταρίου, Σπυρίδων Σφυριδόπουλος, Σταμάτης Πανηγιώτη Μκρίνης, Παῦλος Χρυσοχοῦ.

Ἐπαρχία Εὐβοίας.

† Ὁ Καρύστου Νεόφυτος καὶ πληρεξούσιος πάσης Εὐβοίας, Νικόλαος Μπόμπολος, Νικόλαος Ἴω. Ψάλτης, Παπᾶ-Σταμάτης Εὐριπιώτης, Παπᾶ-Ἀναστάσιος Οἰκονόμου, Βασίλειος Σκεκληρίου, Γεώργιος Ἡλιάδης, Πανταζῆς Σταμάτης, Ἀνγνώστης Ἀναστασίου Δόσκορης(;) Ἰωάννης Οἰκονομίδης, Νικόλαος Παπᾶ-Σταμέλου, Ἰωάννης Κωνσταντῆ, Βασίλης Σκαφιδᾶς.

Ὁ Στρατηγὸς Ν. Γκριζώτης, Σταμούλης Χοντρός Χιλίρχος, ὁ Στρατηγὸς Βάσσης, Γεώργιος Παπᾶ-Ἀντωνίου, Γιαννάκος Χατζή Κωνσταντῖνου, Ἀνγνώστης Μικρός, Δημήτριος Χρυσοστάλης, Δημήτριος Σκαρλῆς, Ἰωάννης Κικίδης, Κωνσταντῆς Νικολάου, Κωνσταντῆς Θεοφίλου, Κωνσταντῆς Θεοδοσίου.

Ἐπαρχία Ταλαντίου

† Ταλαντίου Νεόφυτος, Γεώργιος ἱερεὺς οἰκονόμος, Κωνσταντῖνος ἱερεὺς, Ἠγούμενος Σταμάτιος ἀπὸ Ἀγίους Ἀναργύρους, ὁ ἀντι-

στράτηγος Ἀντώνιος Κοντο....., Νικόλαος Ἀθνακσίου ὑποχιλί-
αρχος, Ἀναγνώστης Πλέσθιας πεντ., Γεώργιος Γικχομόπουλος.

Λάμπρος Ἀλεξάνδρου καὶ πληρεξούσιος, Βασίλειος Γέλας(;) Εὐστά-
θιος Σπυρίδης, Ἡλίας Παναγιώτου, Γεράσιμος Κώπας, Λάμπρος Ἐλευ-
θερίου, Σπύρος Δημητρίου, Ἀνέστης Μιχάλη Παναγιώτης(;) Μι-
θικράς Θανάσης.

Ἐπαρχία Μενδινίτζης .

† Ὁ Μενδινίτζης Γρηγόριος, Γεώργιος Διοβουνιώτης Στρατη-
γός, Ἀρχ. Κωνστάντιος, Νικόδημος Ἡγούμενος, Ἀνθίμος Ἡγούμε-
νος, Νεόφυτος Ἡγούμενος.

Ἀναγνώστης Γκολφόπολος, Ἀναγνώστης Ντελερής(;).

Ἐπαρχία Ζητουνίου

Γεώργιος Ἀποστόλης, Γεώργιος Διοβουνιώτης στρατηγός, Κων-
σταντῆς Κομματάκης, Πανταζής Ἀναγνώστου, Ἰωάννης Παπᾶ-Χρή-
στου, Νικόλαος Ρεπερτζῆς(;)

Θανακούλας Ἀναγνώστου, Ἀναγνώστης Παπαλεξίου, Σκελλά-
ριος, Δημήτριος Ριζόπουλος, Ἰωάννης Μαρῖας, Κωνσταντῆς Ριζό-
πουλος, Ἀναγνώστης Ριζόπουλος.

Ἐπαρχία Νέων Πατρῶν

Δημάκης Ἱερομνήμου, Νικόλαος Σάββα.

Ἐπαρχία Λοιδωρικού

Ἀθνακσίου Νικολάου Λιδωρίκης, Ἀναγνώστης Γεωργίου Λιδωρί-
κης, Ἀναστάσιος Ἀναγ. Λοιδωρίκης πληρεξούσιος.

Ὁ στρατηγὸς Δῆμος Κελτζῆς.

Ἐπαρχία Σαλώνων

Παναγιώτης ἱερεύς, Δημήτριος ἱερεύς, Ἀναγνώστης Παπαγεωρ-
γόπουλος, Ἀναγνώστης Τσοκόπουλος, Ρήγας Παπᾶ-Κοντορήα,
Σταῦρος Ἀγγελῆς, Ἰωάννης Φιλογιαννόπουλος, Θανάσης τοῦ Γιωρ-
γ...κτόρα, Ἀναγνώστης Κουτζοστάθης, Δημήτριος Σίμου, Παπᾶ-Ἰω-
άννης Οἰκονόμος πληρεξούσιος, Κ. Κωνσταντῆς Δεδούσης πληρεξούσιος.

Στρατηγὸς Πανοργιῆς, Ἰωαννούτζης Κόντος, Παναγιώτης Λογοθέ-

της, Γ. Παπαηλιόπουλος, 'Αναγνώστης Παπαπανικολάου, Βασίλης Βασιλόπουλος, Λουκᾶς Πύρρου, 'Ηλίας Κόκκαλης, Βασίλης 'Αναστασόπουλος, Δημήτριος Κατζούλης, Γιαννοῦτσος Τεντούρης(;) 'Αναγνώτης Κουτσοστάθης, Μήτρος Νικολάου.

'Επαρχία Μαλανδρινού.

Χαράλαμπος Παπα-Γεωργίου πολίτης πληρεξούσιος, Παπα-Γεωργίος πολίτης, 'Αναγνώστης Σταμπατούλης(;), 'Αναγνώστης Κασικαπής Χιλίαρχος, 'Ανδρέας Ζαγγάνας.

264. ΥΠΟΔΕΙΓΜΑ ΑΝΑΦΟΡΑΣ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΚΑΝΝΙΓΓ.

('Αριθ. 98 ἐγγράφων 'Αλεξάνδρου Ρώμα).

'Εξοχώτατε,

Εἰς τὴν ἔγκλειστον δημόσιον νομικὴν πράξιν τὸ ἐλληνικὸν Ἔθνος ἀποφασίζει νὰ ἐπισφραγίσῃ τὸ εὐγενὲς καὶ γενναῖον ἐγγεῖρημα.

'Η παροῦσα αὐτοῦ κατὰστασις ἐπειδὴ εἶναι ιδιόχειρος ἐργασία, οὐδεμίᾳ ἄλλῃ ἐξουσίᾳ ἐπὶ τῆς γῆς δύναται νὰ τοῦ ἀντιτείνῃ τὸ δικαίωμα τοῦ νὰ ἀποφασίσῃ ἐσχάτως τὴν πολιτικὴν του ἀποκατάστασιν.

Τοῦτο ἐμπιστεύεται, ὅτι ἡ Διοίκησις τῆς Αὐτοῦ Μεγαλειότητος, οὐσὶ δικαίᾳ καὶ ἰσχυρά, θέλει εὖρη εἰς ταύτην τὴν πράξιν τὸ ὅλον ὅσον τὸ ἔκτακτον Ἔθνος μὲ πλῆρες δικαίωμα τῆς ζητεῖ.

'Η Μεγάλη Βρεττανία, ἥτις δὲν ἠθέλησε ποτὲ τὴν κατάχρησιν τῆς ἀκταρχήτου δυνάμεώς της, οὔτε ἐδόθη νὰ ἀμιλλᾶται κατὰ τὸ παράδειγμα τῶν ἄλλων Δυνάμεων, μὲ τὸ νὰ παραβιάσῃ τὰς ἱερὰς αὐτῆς ὑποσχέσεις τῆς οὐδετερότητος ἥτις, ἀφιερῶθη εἰς τὰς εὐρωπαϊκὰς Συνελεύσεις, δὲν θέλει ἐπὶ τοῦ παρόντος ἀρνηθῇ ἀπὸ τοῦ νὰ μὴ συγχωρήσῃ εἰς λαὸν ἐλεύθερον, τὸ ὅσον διὰ τοῦ ἀναποσπάστου δικαιώματός τῶν ἐθνῶν, εἶναι εἰς ἐκυτὸ ὁ λόγος νὰ προβάλλῃ, ὡς πρὸς τὴν τύχην του.

'Η Ὑμετέρᾳ Ἐξοχότης γνωρίζει καὶ ἀπὸ τὰς παρελθούσας ἀνταποκρίσεις πόσον ἡ Ἑλλὰς ἀποστρέφεται νὰ εἰσέλθῃ ποτὲ εἰς σχέσεις μὲ μισητὰς ὀθωμανικὰς δυνάμεις αἵτινες, πρὸ αἰώνων κατεκτήσαντο

τὰ σεβάσμια δίκαια τῆς αὐτῆς Αὐτοκρατορίας καὶ κατεδάφισαν μνημεῖα τῶν ἡμετέρων προγόνων.

Ὁ ὑπογεγραμμένος ζῇ μετὴν γλυκεῖαν ἐλπίδα, ὅτι ἡ γενναϊότης τῆς Αὐτοῦ Βρεττανικῆς Μεγαλειότητος - ἡ δικαιοσύνη τῶν Αὐτοῦ Κοινοβουλευτηρίων δὲν θέλουν παρκιτήσῃ Ἔθνος, τὸ ὅποιον ἔκαμε νὰ γνωρισθῇ ὅχι ἀνάξιον τῆς δόξης τῶν προγόνων του καὶ τὸ ὅποιον ἤδη εἶναι ἀποφασισμένον ἢ νὰ τερπῇ ὅλον ὑπὸ τὰ ἐρείπια τῆς Πατρίδος, ἢ νὰ ἐπικαρτέρῃ εἰς τὸ θεῖον αὐτοῦ ἐγγείρημα νίκην τελείν.

Ὑπὸ τοιαύτην ἀμετάτρεπτον πρόσοψιν ἐλεύθεροι οἱ Ἕλληνες, ζητοῦσιν ἀπολύτως τὴν Σεβάσμιον Ὑπεράσπισιν τῆς Μεγάλης Βρεττανίας, καὶ τοῦτο ἔτι καὶ δι' ὅλας τὰς ἄλλας αὐτῶν ἐπαρχίας, αἱ ὁποῖαι θέλουν συμπεριληφθῇ εἰς διαμένον διοικητικὸν σύστημα.

Ὁ ὑπογεγραμμένος πρόεδρος τῶν κατὰ ξηρὰν Παρκστατῶν πασῶν τῶν ἐπαρχιῶν, συσσωματώσεων καὶ τάξεων τῆς Ἑλλάδος, ἐλπίζει, ὅτι ἡ ἡμετέρα Ἐξουχότης γνωρίζει πῶς νὰ υποβάλῃ τὰ αὐτῶν ζητήματα ὑπὸ τὴν Βασιλικὴν σκέψιν ὅχι μόνον τῆς Βρεττανικῆς Αὐτοῦ Μεγαλειότητος, ἀλλ' ὁμοίως τῶν Κοινοβουλευτηρίων, ὥστε ἡ Μεγάλη Βρεττανία νὰ υποστηρίξῃ εἰς ταῦτα τὴν εὐθύτητα καὶ τὸν πολιτικὸν συμβιβασμόν.

Ὁ ὑπογεγραμμένος λαμβάνει τὴν ἔξοχον τιμὴν νὰ διακηρυχθῇ πρὸς τὴν ἡμετέραν Ἐξουχότητα τὸ σέβας του καὶ τὴν ἐκλεκτοτέραν αὐτοῦ ὑπόληψιν.

Τῆς ἡμετέρας ἐξουχότητος, Μυλόροδ,
Ὑποκλινέστατος καὶ ὑπόχρεως δοῦλος

Θ. Κολοκοτρώνης.

Πρὸς τὸν Ἐξοχώτατον

Σὺρ Γ. Κάνιγγ

Ὑπουργὸν τῶν Ἐξωτερικῶν Ὑποθέσεων τῆς Βρεττανικῆς Αὐτοῦ Μεγαλειότητος κτλ. κτλ.

Ἑ ρ μ ν ε ί α.

Σχέδιον τῆς ἐπιστολῆς τῶν Προέδρων πρὸς τὸν ὑπουργὸν τῶν Ἐξωτερικῶν Ὑποθέσεων τῆς Μεγάλης Βρεττανίας, μετὴν ὁποίαν θέλουν συνοδεύσῃ τὴν τελειοποιημένην πρᾶξιν τῶν Ἑλλήνων, ἀφοῦ γραφθῇ

καὶ ὑπογραφθῇ ἀπὸ τοὺς προέδρους, ταύτην, τὴν ὁποίαν διπλώνουν ὁμοῦ μὲ τὴν πράξιν εἰς μίαν ἄλλην σελίδα κατὰ τοῦτον τὸν τρόπον, μὲ τὸν ὁποῖον εἶναι διπλωμένη ἡ προῦσα.

**265. ANTIΓΡΑΦΟΝ ΑΝΑΦΟΡΑΣ ΠΡΟΣ ΤΟΝ
ΑΡΜΟΣΤΗΝ ΑΔΑΜ**

(Ἀριθ. 99 ἐγγράφων Ἀλεξ. Ρώμα).

A. S. E. Sir Frederick Adam Tenente Generale e lord alto Commissario di S. M. Britannica negli Stati Uniti delle Isole Ionie.

Dagli uniti documenti che li rappresentanti di tutti gli ordini del Popolo Greco si danno l' onore di compiegarle a sigillo aperto nella presente nota ufficiale, l' E. V. osserverà le prese risoluzioni e degnerà di accompagnare le stesse all' Augusta Sua Corte.

La Greca Nazione che vide nell' E. V. il più severo esecutore delle massime stabilite sul conto della perfetta neutralità nella Guerra da noi intrapresa contro il barbaro usurpatore de' nostri Stati, non vorrà ricurare in tale occasione il di Lei valido mezzo per dare il giusto risalto alle proposizioni sue verso il Magnanimo Vostro Padrone. E siccome grand' ed importante è l' argomento di cui si tratta, così verun altro potrebbe meglio trattarlo di quello sia l' E. V. conoscitore perfetto della verità e delle nostre considerazioni e della giustizia del nostro dritto e ragione.

L' ammirazione che ci risveglia la ben acclamata direzione di V. E. nel sostenere le delicate ispezioni dalla sapienza di S. M. Britannica degnamente affidatele, ci fa formare il più fervido voto di vedervi destinato a dare esecuzione agli ordini Sovrani nel caso, come fermamente ci confida, che le domande della Grecia venissero applaudite ed accolte.

Gli sottoscritti frattanto si danno l' onore di protestare all' E. V. l' altra loro considerazione.

di U E Devotissimi Obbligatissimi Servi

(Μετάφρασις) (*)

Πρὸς τὴν Α. Ε. τὸν σὺν Φρειδερίκον Ἀδამ Ἀντιστράτηγον
καὶ Λόρδον Ὑπατον Ἀρμοστὴν τῆς Αὐτοῦ Βρεττανικῆς Μεγαλειό-
τητος ἐν τῇ Συμπολιτείᾳ τῶν Ἰονίων Νήδων.

Ἐξοχώτατε.

Ἐκ τῶν τίτλων, οὓς οἱ ἀντιπρόσωποι ὄλων τῶν τάξεων τοῦ Ἑλ-
ληνικοῦ Λαοῦ λαμβάνουσι τὴν τιμὴν νὰ ἐγκλείωσιν ἀνοικτοὺς ἐν τῇ
ἐπισήμῳ ταύτῃ διχοκινώσῃ, ἡ Υ. Ε. θέλει ἰδῇ τὰς ληφθείσας ἀπο-
φάσεις καὶ εὐδοκῆσῃ νὰ διχιδιάσῃ αὐτάς πρὸς τὴν Σεβαστὴν Αὐ-
τῆς Κυβερνήσιν.

Τὸ Ἑλληνικὸν Ἔθνος, ὅπερ εὔρεν ἐν τῷ προσώπῳ τῆς Υ. Ε. τὸν
μᾶλλον αὐστηρὸν ἐκτελεστὴν τῶν συμπεφωνημένων ὡς πρὸς τὴν ἐν-
τελῇ οὐδετερότητα ἐν τῷ πολέμῳ, ὃν ἀνελάβομεν κατὰ τοῦ βρῆδ-
ρου ἄρπυγος τῆς ἡμετέρας πατρίδος, δὲν θέλει ἀποποιηθῇ ἐν τοιαύτῃ
περιπτώσει τὴν ἰσχυρὰν Ὑμῶν μεσολάβησιν, ὅπως προσδώσῃτε τὴν
ἐμπρέπουσαν σημασίαν εἰς τὰς προτάσεις αὐτοῦ, παρὰ τῷ μεγαθύμῳ
Ὑμῶν Κυρίῳ. Ἐπειδὴ δὲ μέγα καὶ σημαντικὸν εἶναι τὸ περὶ οὗ
πρόκειται ζήτημα, οὐδεὶς ἄλλος θὰ ἠδύνετο νὰ τὸ χειρισθῇ, Ἐξο-
χώτατε, κάλλιον Ὑμῶν, ὅστις εἴσθε ἐμβριθὲς γνώστης τῆς τε ἀλη-
θείας καὶ τῶν ἡμετέρων βλέψεων, ἔτι δὲ καὶ τοῦ δικαίου ἡμῶν.

Ὁ θαυμασμός, ὃν διεγείρει ἐν ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν ἡ εὐλόγως ἐπικρο-
τηθεῖσα διαγωγή τῆς Υ.Ε. κατὰ τὴν ἐνέργειαν τῶν λεπτῶν ἐρευνῶν, ἃς
ἐπαξίως ἐνεπιστεύθη Ὑμῖν ἡ σύνεσις τῆς Αὐτοῦ Βρεττανικῆς Μεγα-
λειότητος, μᾶς κάμνει νὰ εὐχόμεθα διχπύρως, ἵνα ἴδωμεν Ὑμᾶς,
προοριζόμενον ἐκτελεστὴν τῶν Ὑψηλῶν διχταγῶν, ἐν ᾗ περιπτώ-
σει, ὡς βεβαιούσιν ἡμᾶς, αἱ κίτήσεις τῆς Ἑλλάδος, ἐγκρινόμεναι,
ἤθελον γενῇ ἀποδεκταί.

Ἐπὶ τούτοις οἱ ὑποσημειούμενοι λαμβάνουσι τὴν τιμὴν νὰ δι-
τρανώσωσι πρὸς τὴν Υ. Ε. τὴν ὑψηλὴν ἐκτίμησίν των.

Τῆς Ὑμετέρας Ἐξοχότητος
Ταπεινότατοι καὶ Εὐγνώμονες Θεράποντες.

(*) Σημ. Ὑπάρχει καὶ μετάφρασις ἑκτοτε γενομένη ἐν φακέλλῳ 2124
ἀριθ. 4524.

266 ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΣΤ. ΛΕΒΙΔΟΥ ΠΡΟΣ Α. ΚΟΥΕΡΙΝΟΝ

(Παρά τῇ οἰκογενείᾳ Κουερίνου Μανιᾶ).

Εὐγενέστατε Κόμητα.

Ἄρκετὰ γράμματα σᾶς ἔγραψα καὶ ὑστέρωσ σᾶς ἔστειλα δύο γράμματα μέσον τοῦ Φ. Κητσαίτη καὶ πρὸς δύο ἡμερῶν σᾶς ἔγραψα μέσον Μεσολογίου καὶ ἔχω ἄρκετὸν καιρὸν νὰ λάβω ἀπόκρισίν σας. Τὴν αἰτίαν ἀπορῶ. Τώρα ἀδελφέ, εὐρισκόμεθα καὶ ἐδῶ μέσῃ εἰς τὸ Ἀνάπλιον δὲν γνωρίζομεν τί τρέχει ἔξω, ἐπειδὴ οὔτε θέλουν νὰ ὑπάγουν. Πρὸ τινων ἡμερῶν ἔκκλινον οἱ ἐδικοί μας μίαν χωσάδαν ἔξω ἀπὸ τὴν Τριπολιτζάν. Εὐγῆκαν οἱ Ἀράπηδες νὰ θερίσουν καὶ ἐθανάτωσαν ἐβδομήντα καὶ ἔπικσαν ζωντανούς εἴκοσι τρεῖς, ὅπου τοὺς ἔφεραν ἐδῶ. Μετὰ ταῦτα ἐπῆγεν ἐν σῶμα τούρκικον διὰ νὰ κτυπήσῃ τοὺς ἐδικούς μας εἰς τὰ Βέρβεν· εὐθὺς ὅπου εἶδαν τοὺς Τούρκους ἔφυγαν ὅλοι οἱ ἐδικοί μας καὶ ἔμειναν μόνον δεκάεπτά εἰς δύο πύργους κλεισμένους καὶ ἐπολέμησαν ἕως τὸ βράδυ. Ἐθανάτωσαν ὀλίγους ἐχθρούς καὶ τοὺς ἐβίασαν καὶ ἐτραβήχθησαν καὶ ἔμειναν νικηταὶ οἱ ἐδικοί μας. Τώρα πάλιν συνάζει ὁ Κολοκοτρώνης στρατεύματα καὶ αὖριον τὸ πρῶν ἐκστρατεύει ἐδῶθεν ὁ Κανέλος Δεληγιαίννης καὶ Γενναῖος μὲ ὅλους τοὺς ἐδῶ στρατιώτας, ξένους καὶ Ρουμελιώτας, ὅπου, εἰάν τοὺς ἀκολουθήσουν ὅλοι, συνάζονται ἕως τρεῖς χιλ. τουφέκι δυνατόν, διὰ νὰ συνελθῶν πάλιν ὅλοι ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ Κολοκοτρώνη μὲ ἀπόφασιν νὰ κτυπήσωσιν τὸν ἐχθρόν, ὅπως δυνηθῶσιν, καὶ ὁ Θεὸς νὰ τοὺς βοηθήτῃ. Αὐτὰ εἶναι τὰ τωρινά· πληροφορεῖσθε καλλιτέρα καὶ ἀπὸ τὸν Κύριον Παναγιωτάκην Λεονταρίδην. Εἰλικρινέστατέ μοι φίλε, παρκακλῶ νὰ ἔχω ἀπόκρισιν εἰς τὰ γράμματά μου, ὅπου σᾶς στέλλω, ἐπειδὴ ἡ σιωπὴ σας μὲ προξενεῖ λύπην.

Προσφέρετε προσκυνισμοὺς πρὸς τοὺς Κυρίους Κητσαίτην καὶ Μυλωνᾶν καὶ λοιποὺς φίλους μας.

Ἐλπίζω εἰς ὀλίγας ἡμέρας νὰ λάβωσι τὰ πράγματά μας μεταβολήν. Μένω μὲ τὸ ἀνῆκον σέβας

ὁ ἀδελφός σας

Σταμάτιος Λεβίδης.

Τῇ 16 Ἰουλίου 1825—Ναύπλιον.

Σᾶς περικλείω γράμμα διὰ τὸν Κύριον Δημήτριον Μελιγκόν· παρκακλῶ νὰ τοῦ δοθῇ. Ὁ αὐτός.

**267. ΑΝ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΥ, Κ. ΔΗΛΙΓΙΑΝΝΗ ΚΑΙ
Ι. Θ. ΚΟΛΟΚΟΤΡΩΝΗ, ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗΝ
ΖΑΚΥΝΘΟΥ**

(Φάκελ. 2123, ἀριθ. 3367).

Ἐξοχώτιστοι Κύριοι,

Τὸ διὰ τοῦ κυρίου Ζαχαριάδου εὐγενές Σας ἀσμένως δεξάμενοι καὶ γινῶντες τὰ ἐν αὐτῷ, ἠκούσαμεν καὶ τὰς διὰ ζώσης αὐτοῦ παργγελίας Σας, διὰ τὴν τῶν ὁποίων ἀποπεράτωσιν καὶ κατεβάλαμεν πᾶσιν σπουδὴν, συνεργοῦντες καὶ προσπαθοῦντες ὅλοις τρόποις καὶ δυνάμεσιν, ὥστε εἰς τὸ εὐκταῖον οὐδεμίαν ἑλλειψιν ἐγένετο, καθὼς ἴσως ἐπληροφορήθητε παρὰ τοῦ ἰδίου. Δὲν ἐλάβομεν καιρὸν τότε, ἐκ τῆς ἐπισυμβάσης ἡμῖν περιστάσεως, ἵνα ἀπαντήσωμεν εἰς ὅσα μᾶς ἐλέγετε· εἴμεθα ὅμως συγγνωστέοι, διὰ τὴν δεινότητά τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, πεπεισμένοι ὄντες πρὸς τοῦτοις, ὅτι ὁ κύριος Ζαχαριάδης σᾶς ἐξηγήθη ἐμπεριστατωμένως τὰ καθ' ἡμᾶς καὶ πρόθυμόν μας καὶ τὰ ὅσα ζώσῃ φωνῇ τῷ εἴπομεν.

Ἦδη ἠνταμώθημεν μετὰ τοῦ κυρίου Παναγιώτου Λεοντρίτου· τῷ ὡμιλήσαμεν ὅσα ἀναγκάζει καὶ, διευθυνόμενος αὐτόθι, θέλει Σας ὁμιλήσῃ, εἰς τὰ λεγόμενα τοῦ ὁποίου παρκαλεῖσθε νὰ δώσητε ὥτα ἀκοῆς. Παρκαλεῖσθε, ἵνα μᾶς γνωρίζητε διὰ παντός φίλους εἰλικρινεῖς καὶ ὅλως οἰκείους Σας, προστάζοντές μας καὶ εἰς ὅ, τι μᾶς γνωρίζετε ἱκνούς, καὶ εὐρήσετε ἡμᾶς προθύμους, οἵτινες καὶ μένομεν.

Τῇ 16 Ἰουλίου ἐν Ναυπλίῳ.

Ἐπειδὴ ἐκ τῆς δικτρεξάσης περιστάσεως ἐφέραμεν ἐδῶ τὰς φανηλίας μας καὶ ἐκ πολλῶν αἰτιῶν δὲν ἠμποροῦμεν νὰ τὰς ἔχωμεν ἐδῶ διὰ ἡμέρας, παρκακλοῦμεν νὰ ἐνεργήσητε, διὰ νὰ τὰς δεχθῶσιν αὐτοῦ μ' ἓνα τῶν ἀδελφῶν μᾶς πρὸς οἰκονομίαν των, καὶ μὲ πρῶτον νὰ μᾶς ἰδεάσητε περὶ τούτου, ἵνα τὰς ἐξαποστείλωμεν. Παρκαλεῖσθε ὅμως εἰς τοῦτο μεγάλως, τύσον διὰ τὴν ἐνέργειαν, ὅσον καὶ περὶ τῆς ταχίστης εἰδοποιήσεως, καὶ μᾶς ὑποχρεοῦτε.

Οἱ ἀδελφοὶ καὶ δοῦλοι

**Ἀναγνώστης Παπαγιαννόπουλος
Κανέλλος Δηλιγιάννης
Ἰωάννης Θ. Κολοκοτρώνης**

Πρὸς τοὺς ἐξοχωτάτους

**Κόμητα Κύριον Διονύσιον δὲ Ρώμαν
Κύριον Παναγιώτην Στέφανον καὶ
Κύριον Κωνσταντῖνον Δραγῶναν.**

Εἰς Ζάκυνθον.

**268. Γ. ΚΟΥΝΤΟΥΡΙΩΤΟΥ, † ΒΡΕΣΘΕΝΗΣ ΘΕΟΔΩΡΗ-
ΤΟΥ, ΠΑΝΟΥΤΣΟΥ ΝΟΤΑΡΑ, ΑΝΑΓΝ. ΠΑΠΙΑ-
ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΥ ΚΑΙ ΑΝΑΓ. ΣΠΥΛΙΩΤΑΚΗ.
ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗΝ ΖΑΚΥΝΘΟΥ (*)**

(Φάκελλος 2123 ἀριθ. 3046).

Ναύπλιον 18 'Ιουλίου 1825.

Ε γενέστατοι Κύριοι,

Ἡ παρουσία τοῦ Κου Τρίκούπη καὶ ἡ ἱκανότης του εἰς τὸ νὰ Σᾶς ἐκθέσῃ ὅσα ἐπιθυμοῦμεν νὰ μάθετε, μᾶς ἀφαιροῦν τὴν ἀνάγκην τῆς ἐκτάσεως.

Ὁ Κος Π. Λεονταρίτης ἔλκεε τὴν εὐχαρίστησιν νὰ ἰδῇ τελειω-
μένον τὸν σκοπὸν τῆς ἀποστολῆς του, καὶ ἡμεῖς, μαζὶ μὲ τὴν Εὐ-
γενίαν Σας, θέλομεν λάβῃ ἀκόμῃ μεγαλητέραν, ὅταν ἰδῶμεν τελειω-
μένον τὸν κύριον σκοπὸν ἰλῶν, δηλαδὴ τὴν ἐξασφάλισιν τῆς ἐλευθε-
ρίας, τῆς ἐθνικῆς μας Ἀνεξαρτησίας καὶ πολιτικῆς ὑπάρξεως, ὑπὸ
τὴν ὁποίαν ζητοῦμεν κραταιὰν ὑπεράσπισιν.

Ἀμφότεροι οἱ Κύριοι Τρικούπης καὶ Λεονταρίτης θέλουν Σᾶς παρ-
στήσῃ, ὅτι ὅλα τὰ ἐφ' ἡμῖν ἐγίναν, διὰ νὰ ἐπιταχυνθῇ τὸ πρᾶγμα,
παραβλεπομένων μάλιστα, διὰ τὸ βίαιον, καὶ τινῶν παρατηρήσεων,
αἱ ὁποῖαι θέλουν Σας φανῇ οὐσιώδεις καθὼς καὶ εἶναι· καὶ εἴθε νὰ
ἔχουν βάσιν μόνον τὴν ἐκθεσιν, ἀλλ' ὅχι καὶ τὸ πνεῦμα. Ἔργον ἦδη
τῆς Εὐγενίας Σας εἶναι νὰ φέρετε εἰς πέρας τὸ σωτήριον ἐπιχεί-
ρημά Σας.

Ὅ,τι δὲ εἴμεθα ἀναγκασμένοι νὰ Σας εἴπωμεν ὅλοι κοινῶς καὶ
νὰ Σας συστήσωμεν ὡς συντελεστικώτατον εἰς τὴν σωτηρίαν τῆς
Πατρίδος, εἶναι, τὸ νὰ συνεργήσῃτε μὲ ὅποιον τρόπον γνωρίζετε ἀρμο-
διώτερον εἰς τὸ νὰ λάβωμεν καμμίν τυχεῖαν καὶ ἄμεσον βοήθειαν
ἀπὸ τὰς Ἰονικὰς Νήσους. Αὐτὸς εἶναι ὁ κύριος σκοπὸς τῆς ἀποστο-
λῆς τοῦ Κου Τρικούπη παρὰ τῷ ἐξοχωτάτῳ Λόρδῳ Μ. Ἀρμυστῇ,
καὶ, δοθείσης, ὃ μὴ γένοιτο, ἀποτυχίας, ἕως δὲν θέλομεν φθάσῃ ν'
ἀπολαύσωμεν τοὺς καρποὺς τῶν πολλῶν ἀγώνων καὶ τῶν κελῶν ἐλπί-
δων μας.

Ἐν σῶμα ἱκανὸν Ἑπτανησίων ὑπὸ ἄξιον καὶ μὲ ὑπόληψιν ἀρ-

(*) Σημ. Ὁ χαρακτήρ τῆς γραφῆς τοῦ Ἀλεξάνδρου Μαυροκορδάτου.

χηγὸν καὶ ἀπαγόρευσις ἢ ἐμπόδισμα κατὰ ἀποβάσεων αἰγυπτια-
κῶν εἶναι τὰ μόνον πρόχειρα μέτρα, δι' ὧν δύναται νὰ σωθῇ ἡ Ἑλλάς.
Συμπράξατε εἰς τὸ νὰ τὰ λάβωμεν καὶ μείναιτε βέβαιοι εἰς τὴν εὐ-
γνωμοσύνην τῶν ὑποφαινομένων

Προθύμων εἰς τοὺς ὁρισμοὺς Σας ἀδελφῶν

Γεωργίου Κουντουριώτου

† Βρεσθένης Θεοδωρήτου

Πανούτσου Νοταρᾶ

Ἀναγνώστου Παπαγιαννοποίλου

Ἀναγνώστου Στυλιωτάκη.

Πρὸς τοὺς εὐγενεστάτους Κυρίους

Κόμητα Διον. δὲ Ρώμα

Π. Στεφάνου καὶ

Κ. Δραγῶνα

Εἰς Ζάκυνθον

269. ΔΙΟΝ. ΡΩΜΑ ΠΡΟΣ Θ. ΚΟΛΟΚΟΤΡΩΝΗΝ (*)

Γενναιοτάτε καὶ φιλτάτε ἀδελφε Κολοκοτρώνη,

Ἐν Ζακύνθῳ, κγ. Ἰουλίου Α ω κ ε.

Σας ἔγραψα ἀποκριτικὸν καὶ προσμένω τὴν ἀδελφικὴν σας ἀπάν-
τησιν. Προσμένομεν τὴν ἐπιστροφὴν τοῦ ἀποσταλέντος εἰς τὰ θα-
λάσσια μέρη, ὥστε νὰ ἐκτελεσθῇ ἐκεῖνο τὸ πρᾶγμα, ὅπου φέρει τε-
λειοτάτην πραγματείαν. Ἐμάθκαμεν τὸ φθᾶσιμον ἐν Ναυπλίῳ τοῦ
γενναιοτάτου Δεληγιάννη καὶ ἐλπίζομεν, ὅτι θέλει συνακουσθῇ με-
τοὺς ἐκεῖ καλῶς ὀρνοῦντας· αὐτὸς ἔκκαμε ἐπισκέψεις ἐκεῖ μετὰ τοὺς ἄλλο-
φύλους, οἵτινες δοκιμάζουσι νὰ σύρῳσιν εἰς τοὺς πονηροὺς τῶν σκο-
ποῦς τοὺς ἀνοήτους φαιδριστὰς τῶν ἀτομικῶν βλέψεων· οἱ κορυφαῖοι
τῆς ἰδιοτελείας ὅλους χαιδεύουσιν, ὅλους περιποιοῦνται καὶ μετὰ ὅλους
κρᾶτοῦσιν, ἵνα ἐκτελέσωσι τὰ μερικὰ τῶν προβλήματ. Ἡ ἐσωτε-
ρικὴ τῶν ἀδυναμίχ τὸς ἀνγκάζει νὰ προσηλῶνῳνται ἀστοχάστως
εἰς τὰ ἐξωτερικὰ ἐμπλέγματα καὶ, θέλοντες νὰ βρᾶσῳνται μετὰ πολλὰ

(*) Σημ. Περιεσώθη ἐν τοῖς Ὑπομνήμασι τοῦ Ι. Θ. Κολοκοτρώνη σελ.
595 καὶ ἐν τοῖς Ἀπομνημονεύμασι τοῦ Φωτάκου, τόμος Β' σελ. 176.

μέρη, θέλει ἐντὸς ὀλίγου τὰ χάσωσιν ὅλα. Πρέπει λοιπὸν νὰ ἐπαγρυπνήτε, μὴ λάχῃ καὶ πέσῃ κἀνείς ἀπὸ τοὺς συντρόφους εἰς τὰς παγίδας των, ἐλκυσόμενος ἀπὸ ἰδιαιτέραν ὠφέλειαν. Τὰ περᾶσμένα παθήματα ἂς χρησιμεύσουν διὰ μαθήματα. Καὶ τώρα οὐκ εἰς τοὺς ὑποσχομένους ἐν τῇ ὑποθέσει, ἂν φαντῶσθῶσι ν' ἀναιρέσωσι τὰς ὑποθέσεις των· ἐπειδὴ θέλει γίνῃ ἡ ἐσχάτη πλάνη χειροτέρα τῆς πρώτης. Πᾶν ἄλλο κίνημα, ὅπου νὰ μὴν ἐκφέρεται εἰς τὴν συμφωνημένην πραγματείαν, φέρει μερικὴν καὶ γενικὴν καταισχύνην καὶ ἀφαισισμόν. Ἡ εἰλικρίνεια καὶ ἡ σταθερότης, ὡσαύτως δὲ καὶ ἡ προσποιήσεις, καὶ ἀστασία τώρα δὲν κρύπτονται, ἐπειδὴ καὶ τὰ πράγματα εἶναι φερόμενα εἰς τέτοιον βαθμόν, ὥστε τὸ παραμικρὸν βῆμα τοῦ καθενὸς γίνεται γνωστὸν τοῖς πᾶσι καὶ ἀλλοίμονον εἰς τοὺς παραστρατήσαντας· ἡ ἐπιτυχία τῆς ὑποθέσεως συνίσταται μόνον εἰς τὴν πραγματείαν, ὅπου συνετῶς ἐμεταχειρίσθητε καὶ εἰς αὐτὴν ἀδιακόπως πρέπει ὅλοι εἰλικρινῶς νὰ συντρέχετε, νὰ ἐπαγρυπνήτε καὶ νὰ προέχητε κατὰ τῶν ἀντικειμένων. Ἐν τούτῳ περιορίζεται ἡ δημοσία καὶ ἡ μερικὴ εὐδαιμονία καὶ δόξα. Προσμένομεν μετὰ τὴν ἐπιστροφὴν τοῦ γενναίου (*) Δεληγιάννη νὰ λάβωμεν εἰδοποιήσεις τῶν πραχθέντων αὐτοῦ καὶ ἄλλων περὶ τῆς ὑποθέσεως, διὰ νὰ ἐκτελεσθῇ ἡ ἐγγυήσίς μου εἰς τὰς ὑποθέσεις σας, τὰς ὁποίας ἔπεμψα ὅθεν ἀπαίτει καὶ ἐντὸς ὀλίγου ἐλπίζω νὰ λάβωμεν ἀπόκρισιν κατὰ τὸ ποθοῦμενον. Εἶμαι βέβαιος, ὅτι ἐκεῖνοι οἱ ἀκατάστατοι ἄνθρωποι, οἵτινες ἔφεραν τὰ πράγματα εἰς τοιαύτην κινδυνώδη κατὰστασιν, σκέπτονται ν' ἀναλάβωσι τὴν προτέραν ὑπόληψιν. Μηχανῶνται νὰ κρατῶσι μὲ πολλὰ μέρη, καί, ἂν ξεσκεπάσωσι τὴν πραγματείαν σας, θέλει δοκιμάσουν νὰ προχωρήσουν εἰς αὐτήν, διὰ νὰ καυχηθῶσι μετὰ ταῦτα, ὅτι αὐτοὶ μόνοι τὴν ἔπραξαν. Τώρα αὐτοὶ μυστικῶς ἐργάζονται νὰ ἐκλέξωσι πρεσβείας εἰς Λόντρον καὶ Κορφοὺς καὶ εἰς ἄλλα μέρη. Προσέξατε ἀκριβῶς περὶ τούτου. Ταῦτα καὶ ἀδελφικῶς σᾶς ἀσπάζομαι.

Διονύσιος ὁ δὲ Ρώμας.

(*) Σημ. Παρὰ τῷ Φωτάκῳ φαίνεται ἐκ παραδρομῆς «Γενικοῦ» ἂν μὴ ἐτέθη τοῦτο ἀντὶ τοῦ : Στρατηγοῦ.

270. ΙΩΑΝΝΟΥ ΡΩΜΑΙΗ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΡΟΖΑΡΩΑ

(Φάκελ. 2123 ἀριθ. 3804).

Modone, 5 Agosto 1825.

Carissimo ed amato Peppino.

Eccoti inclusa una lettera al fratello mio Onofrio indirita. Vivamente ti prego di darle corso pel mezzo ordinario della posta. Te la raccomando poichè dessa m' interessa.

Sono già trent'otto giorni compiuti che l' amico Scarpa è da qui a cotesta volta partito col trabacchetto del Patron Demetrio. Questi avevami promesso che al più tardi pella metà dello scorso Luglio avrebbe fatto in questo porto ritorno. L' ho fino ad ora vanamente aspettato e suppongo che cotesta autorità sanitaria gli avranno negato le spedizioni per motivo della peste che qui continua, sebbene non come prima vigorosa. Questo morbo fatale ha fatto numerose vittime. Intere famiglie Turche sono tutte perite. Da qualche tempo in quà il numero di coloro che muojono ascende a quattro cinque o sei per giorno e qualche volta anche meno. Io da circa un mese mi sono posto in quarantina. Inutile precauzione. Questi sciagurati giovani ufficiali Turchi del Genio, i quali per mia disgrazia nella casa della quale io abito meco convivono, con quella loro predestinazione e con quello loro Allacherim, non adoperano veruna precauzione, sortono, frequentano or questo or' altro Turco loro conoscente e mi fanno vivere in continui palpiti. Ho voluto di casa cacciarli, ma che? Stanno presso di me a mio marcio dispetto. Pazienza. Sarà quello che sarà. Non ho rinvenuto altro rimedio che quello di starmene chiuso ermeticamente nella mia stanza. Il padrone e tre marinaj di un trabacolo anconitano, il figlio del negoziante francese Sig. Bartrame costà domiciliato, il Sig. Conte de Bona, precettore di lingua Italiana de' mamaluchi del Pascià ed il giovane speciale Felice Rumich Udinese, sono, per quanto è a mia conoscenza, i soli Europei morti fino a questo giorno di peste. L' ultimo la sera del dì 4 del passato mese mi medicò il leucoma e mi toccò perciò

e ritoccò la faccia. Il seguente di 5 la mattina gli si manifestò la peste e dopo di otto giorni di malattia si è morto.

Potrei darti appena una giusta idea della mia oppressione ne' primi giorni e poscia della mia rassegnazione. Io sono in una violentissima situazione morale. Vivo solo, solissimo, come nn' orso, e per sventurata combinazione non posso aver libri. Non posso occuparmi a disegnare perchè i miei occhi non me lo permettono. In una parola non godo punto della vita, che tollero solamente per uno sforzo di ragione. Ma non voglio più oltre rattristarti di me ragionandoti.

La Flotta Turco-Egiziana sortita dal porto di Suda con una bella manovra dettata sicuramente da qualche buono ufficiale Europeo, e colla quale ha deluso la vigilanza de' Greci, è giunta nel porto di Navarino la sera di 2 dello scorso Luglio dove dessa ha sbarcato cinque mila fanti Arnauti e quattrocento buoni cavalli, comandati tutti da un' ardito intelligente Turco di nome Ussein-Bey. Questi colle sue truppe si è messo in marcia per Nissi nel seguente giorno 4. Da là recatosi a piccoli Derventi onde raggiungere Ibraim-Pascià, i Greci, o da lui forzati, o perchè dessi per qualche loro piano così hanno voluto, lo hanno fatto giungere fino a Trippolizza. I Turchi stessi però confessano che egli a Derventi ha perduto quasi più della metà della sua forza. Il fatto sta che fino a' 26 del mese ultimo passato in Nissi da più di un mese non avevasi nuova alcuna d' Ibraim - Pascià nè di Ussein - Bey dopo della di lui partenza da colà. Jeri l' altro chi quì comanda ha fatto fare una salva per avere avuto nuove d' Ibraim-Pascià, ma ignorasi ove questi sia. Vociferasi solo che ei procura di ritirarsi sopra Nissi.

Il di 6 Luglio la Flotta Turco-Egiziana ha salpato da Navarino. La Turca si è diretta verso Patrasso e la Egizia verso di Alessandria. Dicesi che la Flotta Greca si è recata ad incontrar la prima. Li 2 del corrente una divisione greca di tredici legni veleggiava pel la stessa destinazione.

Jeri l' altro è giunta una fregata francese in Corono da Smirne proveniente con dispacci al Pascià indiritti. Dopo del suo arrivo si è sparsa la voce, che un Pascià Turco si è impadronito per sorpresa dell' isola di Samos. Sarà ciò possibile,

ma il modo e le circostanze mi sembrano tanto inverosimili che creder deggio falsa, od esagerata almeno, una tal voce. Onde rincorare gli animi dalla peste e dalla assoluta privazione di nuove del Pascià abbattuti, si sono qui fatte correre le più strane voci sul conto di lui; quelle tra le altre, che egli ha abbruciato la città di Argos, che ha bloccato per più giorni Napoli di Romania che ha bombardato, che in una battaglia ha ammazzato 20 m. Greci e fattine schiavi 5 m. quali ha compiegati a mietere le messi ne' campi di Tripolizza e di altri de' quali si è reso padrone. Che ne dici di tante belle assurdità? Queste per altro sono state scritte da cotesto Signor Cocchini al Signor Pietro Abro di Smirne interprete del Pascià, il più vile anti-liberale e perfido anti-Greco che esista sulla terra. Mi è stato detto da qualcuno che i Greci hanno costretto il Signor Cocchini a divenire il partigiano e la spia de' Turchi. Egli intanto non cessa di dar notizie vere o false che siansi sul conto d' Ibrahim-Pascià. Secondo lui la piazza di Messolongi è già stata presa di assalto da' Turchi, due Pascià sono con 18 m. uomini in Corinto e la Morea, già quasi tutta dagli antichi suoi oppressori di nuovo sottomessa, lo sarà interamente nel corso di questa corrente state. Quantunque a tutte siffate nuove io non presti piena credenza, pure sono tormentato da spiacevoli probabilità. Costà devesi positivamente e veracemente conoscere lo stato reale degli affari politici e militari della Morea e di parte della Grecia Settentrionale. Dammene ora il puro, esatto e veridico ragguaglio di che mi fa esser sicuro la costante generosa amicizia tua inverso di me. Fammi conoscere se da patron Demetrio ti sono stati consegnati cento sessanta pezzi duri che per lui ti ho inviato. Dimmi se hai dato corso alle lettere che per lui ti ho mandato. Se cotesto agente consolare Napolitano ha messo il di lui visto nelle procure in forma di lettere, che ho fatto al mio fratello Onofrio; ed in fine che n'è di Scarpa e dove questi si è diretto o pensa indirizzarsi dopo della sua quarantina. Rispondimi sulle varie dimande che ti ho fatte e su di quella particolarmente, se potrò costà esercitare, almeno con piccolo vantaggio, la mia professione d'ingegnere civile e di maestro d'A-

ritmetica e Geometria. Fammi sapere se tu partirai decisamente per gli Stati Uniti di America, onde raggiungervi il Principe Achille, id ove no, cosa pensi di fare. In fine dammi nuove quanto più puoi di te, della tua famiglia, degli amici di costà, della Grecia, della misera nostra Patria, delle nostre speranze e di quanto possa l' animo mio interessare.

Il di 3 Luglio la mattina è saltato in aria un Brik di trasporto armato in guerra, co' cavalli, soldati ed equipaggio che aveva a bordo. Sono periti 200 uomini circa e 30 cavalli.

Al rispettabile e degno amico Signor Conte de Roma, al Signor Constantino Dragona, per cui la presente ti perverrà, al Signor Alessio Stefano tanti amichevoli e rispettosi complimenti in nome mio. Tienimi vivo nella ricordanza di tutti indistintamente della famiglia tua, che amorevolmente abbraccio, e tu credimi sempre col più costante ed invariabile affetto.

Il tuo ognora affezionato amico
Giovanni Romey.

P. S. Se lo puoi mandami la carta, i lapis, compasso ed altro che ti ho chiesto.

Al nobile uomo il Signor Tenente Generale
Barone Giuseppe Rosaroll

in Zante

(Μετάφρασις)

Μοθώνη, 5 Αύγούστου 1825 ε. ν.

Ἀκριβὲ καὶ ἀγαπητέ μου Πεπῖνε,

Σοὶ ἐσωκλείω ἐπιστολήν, διευθυνομένην πρὸς τὴν ἀδελφόν μου Ὀνούφριον καὶ θερμῶς σὲ παρκακλῶ νὰ τὴν ἀποστείλῃς διὰ τοῦ τακτικοῦ ταχυδρομείου. Σοὶ τὴν συνιστῶ διότι μὲ ἐνδικφέρει.

Τριάκοντα ὁκτὼ ἡμέραι πρῆλθον, ἀφ' ἧς ὁ φίλος Σκάρπας ἀνεχώρησεν ἐντεῦθεν διευθυνομένος αὐτοῦ διὰ τοῦ πλοιάρχου τοῦ κύρ Δημήτρη. Μοὶ εἶχεν οὗτος ὑποσχεθῆ, ὅτι θὰ ἐπέστρεφεν εἰς τὸν λιμένα τοῦτον περὶ τὰ μέσα τοῦ ἀπελθόντος Ἰουλίου, τὸ βραδύτερον· ἀλλ'

εἰς μάτην ἄχρις ὥρας τὸν ἐπερίμειν· ὑποπτεύω δέ, ὅτι ἡ αὐτόθι ὑγειονομικὴ Ἀρχὴ δὲν τῷ ἔδωκεν ἄδειαν ἀπόπλου ἕνεκα τῆς πανώλους, ἣτις ἐξακολουθεῖ ἐνταῦθα, ἂν καὶ ὅχι ὅσον πρότερον ὀξεῖα. Ἡ ὀλεθρὴ αὕτη νόσος ἀριθμεῖ πλεῖστα θύματα. Ὀλόκληροι ὀθωμανικαὶ οἰκογένειαι ἐξωλοθρεύθησαν. Ἀπὸ τίνος ὁ ἀριθμὸς τῶν θανάτων δὲν ἀνέρχεται εἰμὴ εἰς τέσσαρας, πέντε ἢ ἑξ καθ' ἐκάστην, ἐνίοτε δὲ καὶ εἰς ὀλιγωτεροὺς. Ἐγὼ ἀπὸ ἐνὸς περίπου μηνὸς διηγεῖμαι ὑπὸ κάθαρσιν. Ματαίαι προφύλαξις. Αὐτοὶ οἱ ἀχρεῖοι νεκροὶ ἀξιωματικοὶ τοῦ Μηχανικοῦ, οἵτινες, κατὰ κακὴν μου τύχην, μένουσιν μετ' ἐμοῦ ἐν τῷ αὐτῷ οἴκῳ, μετὰ τὴν ἀφοσίωσιν των εἰς τὸ πεπρωμένον καὶ μετὰ τὸ Ἀλλὰχ κερίμ, δὲν λαμβάνουσιν οὐδεμίαν προφύλαξιν· ἐξέρχονται, πλησιάζουσι πότε τὸν ἕνα πότε τὸν ἄλλον γνωστὸν αὐτοῖς τοῦρκον, καὶ τοιουτοτρόπως μετὰ κάμνουσιν καὶ φοβοῦμαι ἀδικόπως. Ἐσκέφθην καὶ τοὺς ἐκδιώξω, ἀλλὰ τί τὸ ὄφελος; Ἐρχονται πλησίον μου εἰς τὸ πείσμά μου. Ὑπομονή! Ἄς γίνῃ ὅ,τι γίνῃ. Δὲν εὐρίσκω ἄλλην θεραπείαν, εἰμὴ καὶ μένω ἐρμητικῶς κεκλεισμένος εἰς τὸν κοιτῶνά μου. Καθ' ὅσον γνωρίζω, οἱ μόνοι εὐρωπαῖοι, οἵτινες ἀπέθανον μέχρι σήμερον ἐκ τῆς πανώλους, εἶναι ὁ ἰδιοκτήτης καὶ τρεῖς νεῦται ἐνὸς πλοικρίου ἐξ Ἀγκῶνος, ὁ υἱὸς τοῦ αὐτόθι διχμενοντος γάλλου ἐμποροῦ κ. Βαρτράμ, ὁ κ. κόμης δὲ Μπόννα, ὅστις ἐδίδασκε τὴν ἰταλικὴν εἰς τοὺς μαμελούκους τοῦ Πασᾶ καὶ ὁ ἐξ Οὐδίνης νεκρὸς φαρμακοποιὸς Felice Ruminich. Ὁ τελευταῖος οὗτος τὸ ἐσπέρας τῆς 4 παρελθόντος μοὶ ἐπεριποιήθη τὸ λεύκωμα, ἐκ τούτου δὲ ἡγγισε πλέον ἢ ἄπαξ τὸ πρόσωπόν μου. Τὴν πρωτὴν τῆς ἐπιούσης ἐξεδηλώθη ἐπ' αὐτοῦ ἡ πανώλης καὶ μετὰ 8 ἡμέρας ἀπέθανε. Δὲν δύνامي καὶ σοὶ παραστήσω τὴν ἀθυμίαν μου κατὰ τὰς πρώτας ἡμέρας, εἴτε δὲ τὴν ὑποταγήν μου εἰς τὸ θέλημα τοῦ Κυρίου. Διηγεῖμαι ὑπὸ τῇ κακῇ στυφιοτάτῃ τῇ θεικῇ ταραχῇ. Ὡς μόνος, κατὰ μόνον, ὡς ἄρκετος, κατὰ μοιρίαν δὲ σύμπτωσιν οὔτε βιβλίον δὲν ἔχω, οὔτε εἰς τὴν ἰχθυογραφίαν ἢ ἀσχοληθῶ μοὶ ἐπιτρέπει κατὰστασις τῶν ὀφθαλμῶν μου. Ἐν ἐνὶ λόγῳ, δὲν ἀπολαμβάνω οὐδενὸς τῶν ἀγαθῶν τῆς ζωῆς, ἣν ὑπομένω μόνον διὰ τῶν ἀγώνων τῆς κρίσεως. Ἀλλὰ δὲν ἐπιθυμῶ καὶ σὲ μελαγχολήσω περισσότερον ἀφηγούμενος τὰ κατ' ἐμέ.

Ὁ Τουρκοκιγυπτικὸς στόλος, ἐξελθὼν ἐκ τοῦ λιμένος τῆς Σούδας δι' ἐπιτηδεῖας κινήσεως, ἣτις βεβαίως ὑπὸντορρεῖται ὑπὸ τινος ἰακονοῦ ἀξιωματικοῦ εὐρωπαίου, καὶ διὰ τῆς ὁποίας διέλαθε τὴν ἐπιτήρησιν τῶν Ἑλλήνων, κατέπλευσε τὸ ἐσπέρας τῆς 2 παρελθόντος Ἰουλίου εἰς τὸν λιμένα τοῦ Νευκρίνου, ἐνθα ἀπεβίβατε πεντακισχιλίου

πεζούς Ἀλβανούς καὶ 400 καλοὺς ἵππους ὑπὸ τινὰ εὐτολμον καὶ νοήμονα τοῦρκον ὀνομαζόμενον Χουσεῖν-Βέην. Οὗτος τὴν πρῶταν τῆς ἐπιούσης ἐξεκίνησε μετὰ τοῦ στρατοῦ αὐτοῦ εἰς Νησίον. Ἐκεῖθεν μετέβη εἰς μικρὰ Δερβένια, ὅπως φθάσῃ τὸν Ἰβραήμ Πασᾶν· ἀλλ' οἱ Ἕλληνες, εἴτε ὑπ' αὐτοῦ ἐξανγκασθέντες, εἴτε διότι ἐσύμφερε εἰς τὰ σχέδιά των, τὸν ἠνάγκασαν νὰ φθάσῃ μέχρι Τριπολιτσᾶς. Κατὰ τὴν ὁμολογίαν αὐτῶν τῶν τούρκων ἀπώλεσεν εἰς Δερβένια πλεόν τοῦ ἡμίσεος τοῦ στρατοῦ του. Τὸ βέβχιον εἶναι, ὅτι μέχρι τῆς 26 Ἰουλίου, ἀπὸ ἐνὸς μηνὸς καὶ πλεόν δὲν ὑπῆρχεν εἰς Νησίον οὐδεμία εἰδησις οὔτε περὶ τοῦ Ἰβραήμ πασᾶ, οὔτε περὶ τοῦ Χουσεῖν Βέη μετὰ τὴν ἐκεῖθεν ἀναχώρησίν του. Προχθὲς ὁ ἐνταῦθα φρούραρχος διέταξε νὰ ριφθῇ συμπτροσκορότησις, διότι ἔλαβεν εἰδήσεις περὶ τοῦ Ἰβραήμ πασᾶ· ποῦ ὅμως εὐρίσκεται δὲν γνωρίζουσι. Φήμη μόνον διατρέχει, ὅτι προσπαθεῖ νὰ ὑποχωρήσῃ πρὸς τὸ Νησί.

Τῇ 6 Ἰουλίου ὁ Τουρκοκυπριακὸς στόλος ἀπέπλευσεν ἐκ Ναυαρίνου. Ὁ μὲν τουρκικὸς διηυθύνθη πρὸς τὰς Πάτραις, ὁ δ' αἰγυπτιακὸς πρὸς τὴν Ἀλεξάνδρειαν. Λέγεται, ὅτι ὁ ἑλληνικὸς στόλος ἐξῆλθεν εἰς συνάντησιν τοῦ πρώτου. Τῇ 2 τρέχοντος ἑλληνικὴ Μοῖρα ἐκ δεκατριῶν πλοίων ἔπλεεν ἐπὶ τῷ σκοπῷ τούτῳ.

Προχθὲς κατέπλευσεν εἰς Κορώνην μία γαλλικὴ φρεγάδα ἐκ Σμύρνης, φέρουσα διαταγὰς εἰς τὸν Πασᾶν. Μετὰ τὴν ἀφίξιν αὐτῆς διεδόθη φήμη, ὅτι εἰς τοῦρκος Πασᾶς ἐκυρίευσεν ἐξ ἀπροόπτου τὴν Σάμον. Δυνατόν· ὁ τρόπος ὅμως καὶ αἱ περιστάσεις μοῦ φαίνονται τόσον παράδοξα, ὥστε θεωρῶ ψευδῆ, ἢ τοῦλάχιστον ὑπερβολικὴν, τὴν διάδοσιν ταύτην. Πρὶς ἐμφύχωσιν τῶν ἀνθρώπων των, ἀποτεθαρρημένων ἐκ τε τῆς πανώλους καὶ ἐκ τῆς παντελοῦς ἐλλείψεως εἰδήσεων περὶ τοῦ πασᾶ, διέσπειραν τὰς ποροδύζωτέρας φήμας περὶ αὐτοῦ. Διέδωσαν, μετὰ τὴν τῶν ἑλλῶν, ὅτι ἔκχυσε τὴν πόλιν τοῦ Ἀργους, ὅτι ἐπολιώρησεν ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας τὸ Ναύπλιον καὶ τὸ ἐκανονοδόλησεν, ὅτι ἐν μιᾷ μάχῃ ἐφόνευσεν 20 χιλ. Ἕλληνας καὶ ἠχμαλώτισε 5 χιλ. τοὺς ὁποίους ἠγγάρευσεν νὰ θερίσωσι τὰ γεννήματα τῶν πεδιάδων τῆς Τριπολιτσᾶς καὶ τῶν ἄλλων τόπων, οὓς ἐκυρίευσεν. Τί λέγεις καὶ σὺ διὰ τ' ἀνυπόστατα ταῦτα; Καὶ ὅμως ἐγράφησαν αὐτὰ παρ' αὐτοῦ τοῦ κ. Κοκκίνη πρὸς τὸν ἐκ Σμύρνης κ. Πέτρον Ἀβρον, διερμηνέας τοῦ Πασᾶ, τὸν ἀχρεϊότερον μισελεύθερον καὶ ἐμπαθέστερον μισέλληνα ἐξ ὧν ὑπάρχουσιν εἰς τὴν οἰκουμένην. Ἦκουσα παρὰ τινος, ὅτι οἱ Ἕλληνες ἠνάγκασαν τὸν κ. Κοκκίνη νὰ κλίνη ὑπὲρ τῶν Τούρκων καὶ νὰ γίνῃ κατὰσκοπος αὐτῶν. Ἐν τούτοις δὲν παύει

τοῦ νὰ διαβιδάξῃ εἰδήσεις, ἔστωσαν ἀληθεῖς ἢ ψευδεῖς, περὶ τοῦ Ἰμβρακῆ π.κ.σ. Κατ' αὐτόν, τὸ φρούριον τοῦ Μεσολογγίου κατελήφθη ἐξ ἐφόδου παρὰ τῶν τούρκων, δύο π.κ.σ. μετὰ 18 χιλιάδων ἀνδρῶν εἶναι εἰς τὴν Κόρινθον, ἡ δὲ Πελοπόννησος, ὑποταχθεῖσα πάλιν ἅπασα σχεδὸν παρὰ τῶν πρῶην δυναστῶν, θέλει ὑποκύβῃ ὁλόκληρος πρὶν παρέλθῃ τὸ θέρος. Κρίτοι δὲν πρέχω ἀπεριόριστον πίστιν εἰς ὅλας τὰς τ.κ.σ. εἰδήσεις, ἐν τούτοις ὅμως μὲ θλίβουσιν αἱ ἀπίσιαι πιθανότητες. Αὐτόθι εἶναι γνωστὴ θετικῶς καὶ ἐπακριβῶς ἡ ἀληθὴς κατάσταση τῶν πολιτικῶν καὶ στρατιωτικῶν πραγμάτων τῆς Πελοποννήσου καὶ μέρους τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδος.

Μετάδος μοι ἀκριβῶς καὶ λεπτομερῶς πάντα τὰ ἰδιώτερά, ἵνα βεβαιωθῶ περὶ τῆς ἀδικτείστου καὶ γεννησιόφρονος πρὸς με φιλίας σου. Γράψον μοι ἂν σοὶ ἐνεχέριεν ὁ κύρ Δημήτρης 160 τάλληρα, ἅτινα σοὶ ἀπέστειλα δι' αὐτοῦ. Εἰπέ μοι ἂν ἀπέστειλεις τὰς ἐπιστολάς, τὰς ὁποίας διὰ τοῦ αὐτοῦ σοὶ ἔπεμψα. Ἄν ὁ αὐτόθι προξενικὸς πράκτωρ τῆς Νεαπόλεως ἐπεθεώρησε τὰ δύο πληρεξούσια, ἅπερ ἔκαμα πρὸς τὸν ἀδελφόν μου Ὀνούφριον ὑπὸ τύπον ἐπιστολῶν καὶ τέλος τί γίνεται ὁ Σκάρπας, ποῦ διηυθύνθη, ἢ σκέπτεται νὰ διευθυνθῇ ὅταν λήξῃ ἡ καθαρσίς του. Ἀπάντησόν μοι ἐπὶ τῶν διαφόρων ἐρωτήσεων, ἃς σοὶ ἀπηύθυνα, ἰδίως δὲ ἐπὶ τοῦ ἂν θὰ δυνήθῃ νὰ ἐξασκήσῃ αὐτόθι, ἔστω καὶ μὲ μικρὴν ἀπολαυήν, τὸ ἐπάγγελμά μου ὡς πολιτικὸς μηχανικὸς καὶ ὡς διδάσκαλος Ἀριθμητικῆς καὶ Γεωμετρίας. Πληροφόρησόν με ἂν ὤρισμένως θὰ ἀνχωρήσῃς διὰ τὰς Ἠνωμένους Πολιτείας τῆς Ἀμερικῆς, διὰ νὰ εὕρῃς ἐκεῖ τὸν πρίγκιπα Ἀχιλλέα, καὶ ἂν ὅχι, τί σκέπτεσαι νὰ πράξῃς. Τέλος δέ, δός μοι ὅσον δύνασαι περισσοτέρας εἰδήσεις περὶ σοῦ, περὶ τῆς οἰκογενείας σου, περὶ τῶν αὐτόθι φίλων, περὶ τῆς Ἑλλάδος, περὶ τῆς ἀτυχοῦς πατρίδος μας, περὶ τῶν ἐλπίδων μας καὶ περὶ παντὸς ὅ,τι δύναται νὰ μ' ἐνδιαφέρῃ.

Τῇ πρωτῇ τῆς 3 Ἰουλίου ἐτινάχθη εἰς τὸν ἀέρα ἐν μεταγωγικὸν βρίκιον, ὠπλισμένον ὡς πολεμικόν, μεθ' ὧν ἔφερον ἵππων καὶ στρατιωτῶν καὶ πληρώματος. Ἀπωλέσθησαν 200 περίπου ἄνδρες καὶ 30 ἵπποι.

Πρὸς τὸν ἀξιοσέβαστον καὶ ἄριστον φίλον Κύριον Κόμητα δε Ρώμαν, πρὸς τὸν Κύριον Κωνσταντῖνον Δραγῶναν, δι' οὗ θέλει λάβῃς τὴν παροῦσάν μου, πρὸς τὸν Κύριον Ἀλέξιον Στεφάνου πολλοὺς φιλικούς καὶ εὐσεβάστους ἐκ μέρους μου χαίρετισμούς. Διατῆρει με ἐν τῇ μνήμῃ πάντων ἀνεξαίρετως τῶν μελῶν τῆς οἰκογενείας σου, ἅτινα μετ'

ἀγάπης ἀσπάζομαι, σὺ δὲ θεώρει με πάντοτε μετὰ τῆς πλέον στα-
θερᾶς καὶ ἀδικοκρίτου ἀφοσιώσεως

Τὸν ἐσαεὶ ἀφωσιωμένον σοὶ φίλον
Ἰωάννην Ρωμαῖνον

Υ. Γ. Ἄν σοὶ εἴναι δυνατόν, πέμψον μοι τὸν χάρτην, τὰ μολυ-
βδοκόνδυλα, τὸν διχθήτην κ.λ. ἔτινα σοὶ ἐζήτησα.

Πρὸς τὸν εὐγενῆ ἄνδρα, τὸν Κύριον Ἀντιστράτηγον
Βαρῶνον Ἰωδὴδ Ροζαρῶλ

Εἰς Ζάκυνθον

271. ΑΠΟΣΠΑΣΜΑ ΕΠΙΣΤΟΛΗΣ ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ ΡΩΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΑΡΧΙΔΙΑΚΟΝΟΝ ΙΩΑΚΕΙΜ

(Φάκελ. 2123 ἀριθ. 3048).

«Παράγραφος ἀπὸ τὴν σταλεῖσαν ἐπιστολὴν πρὸς τὸν διάκονον
Ἰωακεῖμ εἰς Γαστούνην, περὶ τῆς ἠθικῆς τοῦ Χίλωνος.»

Ἐκ Ζακύνθου, 26 Ἰουλίου 1825 ε. π.

Μὲ μεγάλην μου δυσχρέσκειαν βλέπω, ὅτι ἓνας κάποιος γραμμα-
τεὺς, ὀνομαζόμενος Χίλων, ὅστις ἔλαβεν αὐτὸ τὸ ἱερὸν ὄνομα ἐκεί-
νου τοῦ παλαιοῦ φιλοσόφου, πλὴν δὲν ἠμπόρεσε νὰ πάρῃ καὶ τὴν
ἠθικὴν ἐκείνου καὶ ἀρετὴν, τοῦτος ὁ νέος Χίλων, ἀφοῦ ἀνετράφη μὲ
ἐκεῖνα τὰ ἀσιατικὰ καὶ βάρβαρα ἥθη, ἐτόλμησε, χωρὶς νὰ στοχασθῇ
κἀνέναντί, νὰ γράφῃ ἐννεντίον τῶν Ζακυνθίων, οἱ ὅποιοι ἀφοῦ ἐξώ-
δευσαν καὶ ἐξοδεύουσιν ἀρκετὰ καὶ ἀφοῦ κηθημερινῶς ἐνεργοῦσι καὶ
πράττουσιν ἐκεῖνα, ὅπου κἀνέναντος ἄλλος δὲν δύναται καὶ ὅπου πνέ-
ουσι ἐν ἄκρον ἐνθουσιασμὸν καὶ ἀφιλοκερδῆ, τοῦτος ὁ νέος Χίλων
ἔλαβε τόσην τόλμην νὰ γράφῃ ἐννεντίον τῶν κοινῶς. Τοῦτο τὸ ἔργον
ἐλύπησε τοὺς φιλογενεῖς γενικῶς καὶ ἔγινεν αἰτία νὰ ἀλλάξωσι στο-
χασμὸν καί, ἀγκυλὰ νὰ μὴ στοχάζωνται τὸν τοιοῦτον ὡς ζῶντα,
μ' ὅλον τοῦτο σὺς ἰδεάζω, διὰ νὰ δώσετε νὰ στοχασθῇ τούτου τοῦ
νέου φιλοσόφου Χίλωνος, ἔτην λαμβάνῃ τὸ κονδύλι εἰς χειρὰς του νὰ
ἡξεύρῃ τί γράφει, ὅτι θέλει λάβῃ τὴν ἀνταμοιβὴν τῆς κακῆς ἠθι-
κῆς του ἔταν ἀνυπακοῆς πάλιν. Μάλιστα μὲ αὐτὸν τὸν τρόπον βλά-
πτει πολλὰ καὶ ἐκεῖνος, ὅπου τὸν ἔχουσι μὲζὶ τους. καὶ γίνονται

οἱ τοιοῦτοι αἵτιοι νὰ ἐμποδίζωσι τόσον τὰ γενικὰ καθῶς καὶ τὰ μερικὰ συμφέροντα. Ἐγὼ σὺς κάμω γνωστὸν τοῦτο τὸ ἐπιχείρημα τοῦ νέου φιλοσόφου Χίλωνος, διὰ νὰ λάβῃ τὴν διόρθωσίν του, γνωρίζων τὴν φρόνησίν σας καὶ κρίσιν σας.

272. Γ. ΣΙΣΙΝΗ ΠΡΟΣ Κ. ΔΡΑΓΩΝΑΝ

(Παρά τῇ οἰκογενείᾳ Δραγῶνα)

Εὐγενέστατε κύριε Κωνσταντίνε Δραγῶνα.

Ἐλαβον τὸ γράμμα σας καὶ εἶδον νὰ μοῦ λέγῃς περὶ τοῦ Παροντζῆ καὶ κατὰ πρῶτον σοῦ λέγω, ὅτι ἐγὼ κἀνένα ἰντερέσον μὲ αὐτὸν δὲν ἔχω. Ἀπὸ τὸν Πανάγον Ἀλεβιζόπουλον, ὁποῦ ἐδῶ ἦτον Ἐπαρχος, ἔχω νὰ λαμβάνω τριάντα χιλιάδας γρόσια, καὶ ὁ σιγιὸρ Παροντζῆς οἰκονομικῶς ἀγόρασε ἀπὸ αὐτὸν τὸ ἀλάτι τοῦ Λεχενός, ὁποῦ ποτὲ δὲν ἔπρεπε νὰ τὸ κάμῃ, εἰς καιρὸν, ὁποῦ εἶχα νὰ λαμβάνω τόσα γρόσια ἀπὸ τὸν Μαυρομιχάλην. Μόλον τοῦτο πάλιν τὸ ἀλάτι του εἰς Λεχενὰ εὐρίσκεται, κἀνεὶς δὲν τοῦ τὸ ἐπείραξε, παρὰ τώρα, ὁποῦ ἐτυνάχθη ἐκεῖ τὸ στρατόπεδον, τὸ ἔκαμν ρεμπελιὸ οἱ στρατιῶται· ἐτσάκισαν τὰ μαγαζιὰ καὶ ἔκλεψαν καὶ τὸ ἐδικόν του καὶ ἐδικόν μου, ὁποῦ ἦτον, καὶ ὅσον ἀπόμεινε ἐκεῖ εὐρίσκεται. Ἐγὼ δι' αὐτὸν κακμίαν κακὴν ψυχὴν δὲν ἔχω, ὅτι ἔτυχε νὰ εἶναι φίλος μου πατρικός, καὶ τοῦ ἔγραψα δύο τρεῖς νὰ εὐγῇ ἔξω νὰ ἀκολουθήσῃ τὸ ὑπουργιμά του· δὲν ἠθέλησε. Αὐτός ὅμως, ἐρχόμενος ἐδῶ ἀστυνόμος, ἔδειξε μίαν ὑπερηφάνειαν καὶ ἄρχισε νὰ καταφρονῇ τοὺς καπετανίους μας, τοὺς ἀνθρώπους μου καὶ ὅποιον εὗρισκε τὸν ἐκυνηγούσε, καὶ τόσα ἄλλα πολλὰ ἔκαμε. Ποῖος ἄλλος τὸ ἔκαμνε, καθὼς αὐτός, νὰ ἀποκόψῃ τὸν μῦλόν μου, βάνοντας χάψη τὸν μυλωνᾶ μου καὶ τοῦ ἐπῆρε τὰ γρόσια; Ὅσα χωρία καὶ μύλους εἶχα ἀποκομμένους, ὁποῦ ἦτον ἀπερασμένα ἐπάνω μου, ἔστειλε καὶ τὰ ἐρύναξεν ὅλα· αὐτὸς καὶ ὁ Μεταξᾶς τὸ ἠξέουρον πῶς τὰ ἔκαμν. Καὶ τώρα μὲ τὸν ἐρχομόν του, τάχα διὰ νὰ σκεπάσῃ ταῖς πομπαῖς του, ἐπροφασίσθη, ὅτι ὁ γραμματικὸς μου τὸν κατέτρεξε καὶ ἐσηκώθη καὶ ἔφυγε. Ἐμένα ὅμως δι' ὅλα ταῦτα δὲν μ' ἐπείραξε τίποτε· τὰ ἐπαχρίτησα ὅλα κατὰ μέρος, μὲ τὸ νὰ εἶναι υἱὸς τοῦ Νικολῆ Παροντζῆ, καὶ τοῦ ἔγραψα φιλικῶς νὰ εὐγῇ ἔξω νὰ ἀκολουθῇ τὸ ἔργον του. Ἐγὼ μὲ τὴν Διοίκησιν

ὅπως ἡμποροῦσα ἔκαμα· αὐτὸς δὲν ἠθέλησε νὰ ἔλθῃ. Ἠφέραμεν καὶ ἡμεῖς ἄλλον ἀστυνόμον, καὶ πλέον εἰς ἐμέ κανένα βάρος δὲν μένει, ἀλλ' οὔτε τὸ ἐκαταδέχομαι ποτὲ νὰ τοῦ κάμω ἐγὼ αὐτουνοῦ κακόν, παρὰ ἡ ἰδέα του τὸν ἐγέλασε καὶ ἐφέρθη τοιούτης λογῆς. Ἐξόχως τὰ πρόβατά μου καὶ τὰ γουρούνια μου τί τοῦ ἔκαμν ὅπου τὰ ἐπώλησεν ὅλα καὶ ἔδειρε καὶ τοὺς τσοπάνηδές μου ; Αὐτός, ἂν καὶ διαταγὴν εἶχε ἀπὸ τὴν Διοίκησιν, ὡς φίλος ἔπρεπε νὰ τ' ἀποσκηπάσῃ καὶ ὅχι νὰ τὸ κάμῃ. Τὸ ἄλάτι του εἰς τὰ λεχενὰ εἶναι καὶ ἄς ἔλθῃ νὰ τὸ πάρῃ. Τὰ γράμματα ἀπὸ προχθὲς ἐπῆγαν, πλὴν ἕως νὰ τοὺς εὔρῃ ὅλους θὰ κάμῃ ἄργηταν. Νέον δὲν τρέχει οὐδέν. Οὔτε κανέναν πεζὸς μοῦ ἤλθε, ὅπου νὰ ξεύρω νὰ σοῦ γράψω. Ὑγιαίνετε.

Τῇ 27 Ἰουλίου 1825, Γαστούνη.

Εἰς τοὺς ὁρισμοὺς Σας
Γεώργιος Σιδίνης

273. ΑΝΔΡΕΟΥ ΜΙΑΟΥΛΗ ΠΡΟΣ ΔΙΟΝ. ΡΩΜΑΝ

(Φάκελ. 2123, ἀριθ. 304!).

Πρὸς τὸν Εὐγενέστατον Κόντε Ρωμα.

Εἰς τὴν φιλογενίαν σας συσταίνεται ὁ ἐμπερικλειόμενος πλίκος πρὸς τὸν ἐξοχώτατον Μέγαν Ἀρμοστήν τῶν Ἰονικῶν Νήσων, περιέχων τρία ἴσα μιᾷ ἀναφορᾷ τοῦ Κλήρου, τῶν στρατιωτικῶν καὶ πολιτικῶν τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδος, συνωδευμένα μὲ ἐν ἐδικόν μου γράμμα πρὸς τὴν Ἐξοχότητά του. Παρκαλεῖσθε λοιπὸν νὰ τὰ διευθύνετε ὅπου ἀνήκει μὲ τὸν ἀσφαλέστερον καὶ ταχύτερον τρόπον.

Μεσολόγγι, τῇ 28 Ἰουλίου 1825. Ἐκ τοῦ πλοίου «Ἀρεως».

Πρόθυμος εἰς τοὺς ὁρισμοὺς σας
Ἀνδρέας Μιαούλης.

Ἄν δὲν ἡμπορέσετε νὰ ἔλθητε εἰς ἀντάμωσίν μου, θέλετε λάβῃ τὸν πλίκον, διευθυνόμενον πρὸς τὴν Εὐγενίαν σας, καὶ θέλετε παρατηρήσῃ τὰ ἐν αὐτῷ· καί, ἀνίσως τὸ γράμμα μου, μὲ τὸ ὅποιον συνοδεύεται ἡ ἀναφορά, σὰς φανῇ περιττόν, κρατήσετέ το καὶ παρακαλῶ νὰ μὲ τὸ στείλετε ὀπίσω· καὶ τότε θέλετε λάβῃ τὴν καλωσύνην νὰ

τὴν συνοδεύσητε μὲ τὸ ἐδικόν σας γράμμα, ἂν τὸ κρίνετε ἀναγκαῖον. Ἐν ἐνὶ λόγῳ, κάμετε τὸ συμφερότερον.

Πρὸς τὸν Εὐγενέστατον

Κόντε Ρώμαν

εἰς Ζάκυνθον.

**274. Θ. ΚΟΛΟΚΟΤΡΩΝΗ, ΑΝΑΓΝ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΟ-
ΠΟΥΛΟΥ, Γ. ΣΙΣΙΝΗ, ΑΝΔΡ. ΖΑΪΜΗ,
ΚΑΝΕΛ. ΔΗΛΙΓΙΑΝΝΗ.
ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗΝ ΖΑΚΥΝΘΟΥ**

(Ἀριθ. 100 ἐγγράφων Ἀλεξάνδρου Ρώμα).

Ἐξοχώτατοι.

Ὁ Κύριος Τρικούπης στέλλεται ἐκ μέρους τῆς Διοικήσεως, ἵνα Σᾶς ὁμιλήσῃ, διὰ νὰ ἐνεργήσητε περὶ τῆς ἀποστολῆς προχείρου βοηθείας, περὶ ἧς, εἰ εὐλογον, ν' ἀπέλθῃ καὶ πρὸς τὸν Μεγάλον Ἀρμοστήν Κ. Ἀδαμ νὰ ὁμιλήσῃ. Σᾶς λέγομεν λοιπόν, εἰ μὲν θελήσῃ διὰ νὰ Σᾶς συστήσῃ τὸν μὲν καὶ τὸν δέ, ἢ καὶ πρὸς τὸν Μ. Ἀρμοστήν, παρακαλεῖσθε ἵνα καὶ ἡ Ἐξουχότης Σας μὴ δώσῃτε ὧτα ἀκοῆς. καὶ παρὰ τῷ Μ. Ἀρμοστῇ ἵνα τὸ αὐτὸ ἐνεργήσητε, εἰμὴ μόνον νὰ προσπαθήσητε περὶ τῆς ταχείας ἀποστολῆς τῆς ζητουμένης προχείρου βοηθείας καὶ ἐνεργήσητε· κατὰ δὲ τὰ ἄλλα νὰ μὴ εἰσακουσθῇ, ἐπειδὴ καὶ ἐκ τῶν τοιούτων τρόπων κινδυνεύει ἡ Πατρίς ν' ἀπωλεσθῇ. Ταῦτα καὶ μένομεν.

Τῇ 29 Ἰουλίου, ἐκ τοῦ Γενικοῦ Στρατοπέδου.

Οἱ πατριῶται καὶ φίλοι Σας

Θ. Κολοκοτρώνης

Ἀναγνώστης Παπαγιαννόπουλος

Γεώργιος Σιδίνης

Ἀνδρέας Ζαΐμης

Κανέλλος Δηλιγιάννης.

Πρὸς τοὺς Ἐξοχωτάτους

Κόμητα δὲ Ρώμαν καὶ

Κύριον Παναγιώτην Στεφάνον καὶ

Κωνσταντῖνον Δραγῶναν

Εἰς Ζάκυνθον.

278. ΘΕΟΔ. ΘΩΜΙΔΟΥ ΠΡΟΣ ΤΟΝ Κ. ΔΡΑΓΩΝΑΝ

(Φάκελ. 2123 ἀριθ. 3056)

Ἀξιοσέβαστε Κύριε,

Τὸ σκοτεινότερον νέφος, τὸ ὅποιον κατεκάλυπτε τὸ πολυπαθέστατον Μεσολόγγιον ξηρᾶς τε καὶ θαλάσσης, διεσκεδάσθη ἤδη μὲ τὸν ἐρχομὸν τῶν ἑλληνικῶν πολεμικῶν μὲς πλοίων. Αὐτὰ ἐλθόντα τὸν ἀριθμὸν 28, συνεκρότησαν μάχην πεισματώδη μὲ 44 ἐχθρικά πλοῖα καί, ἀφοῦ κατέκαυσαν δύο μπρίκια, τὰ λοιπὰ ἐτράπησαν εἰς φυγὴν μὲ καταισχύνῃ τῶν μεγάλῃν. Θαῦμα ἦτον νὰ θεωρῇ τινες 28 μικρὰ πλοῖα νὰ πολεμῶσι μὲ 44 ἐχθρικά μεγάλο μεγέθους. Ἦδη δέ, διαλυθείσης τῆς θαλασσοῦ πολιορκίας, ἐλπίζομεν τάχιστα νὰ διαλυθῇ καὶ ἡ τῆς ξηρᾶς. Εἰς τὸν λιμένα μας εὐρίσκονται 52 πλοῖά μας· Αὐτὰ θέλει ἀργοπορήσουν ἐνταῦθα ὀλίγας ἡμέρας καί, ἀφοῦ ἀφήσουν τ' ἀνήκοντα διὰ τὴν πολιορκίαν Πατρῶν καὶ Ναυπάκτου, θέλει ἀναχωρήσουν καί, ἐνόνόμενα μὲ τὰ λοιπὰ, θέλει ἐφορμήσουν ἐναντίον τοῦ ἐχθρικοῦ στόλου, ὅστις φαίνεται νὰ ἐκίνησε διὰ τὸ Νεόκαστρον. Εἰς τὴν στενὴν πολιορκίαν μας οἱ ἐχθροὶ ἔκαμαν δύο ἐφόδους, ἡ μὲν εἰς τὰς 8 τοῦ φθίνοντος, ἡ δὲ εἰς τὰς 22 ἰδίου. Ἡ πρώτη, γινομένη εἰς τὴν μεγάλῃν τάμπιαν, δὲν ἔγινε τόσον πεισματώδης· ὁ ἀριθμὸς τῶν φονευμένων καὶ πληγωμένων καίριως ὑπερτερεῖ τοὺς 200, κατὰ τὴν πληροφορίαν τῶν ἰδίων ἐχθρῶν. Ἡ δευτέρα ἔγινεν ἀπὸ 5 μέρη ξηρᾶς τε καὶ θαλάσσης μὲ τὰ λαντσόνια· ἡ μάχη ἐστάθη πολλὰ πεισματώδης, ὥστε ἐπιάσθησαν μαλλίᾳ μὲ μαλλιά. Οἱ ἀνδρεῖοι Ἕλληλινες ἐστάθησαν μ' ἀπαρδειγμάτιστον ἀνδρείαν. Ὁ ἀριθμὸς τῶν φονευμένων ἐχθρῶν ὑπερτερεῖ τοὺς 1500, τῶν δὲ πληγωμένων ἀγνοεῖται. Εἰς τὰς 25 τοῦ παρόντος ἔφθασε τέλος πάντων καὶ ὁ γενναῖος Καρχισκάκης μετὰ τοῦ ἀνδρείου Κίτσου Τζαβέλλη καὶ μεθ' ἄλλων τινῶν ἐπὶ κεφαλῆς 2500 στρατιωτῶν. Αὐτοὶ τὴν ἰδίαν νύκτα ὥρμησαν εἰς τοὺς ἐχθροὺς καί, μὲ τὰ σημεῖά των ἐξῆλθον καὶ ἐκ τοῦ φρουρίου μας τὸν ἀριθμὸν 800, ἐπὶ κεφαλῆς τῶν ὁποίων ὑπῆρχεν ὁ Ἀνδρέας Ἰσκου, Μακρῆς καὶ Λάμπρος Βέικος. Ἡ φθορά, ὅπου ἐπροξένησαν εἰς τοὺς ἐχθροὺς, ἐστάθη μεγάλη· ὁ ἀριθμὸς τῶν φονευμένων καὶ πληγωμένων ἀγνοεῖται.

Τὰ εἰς τὴν λίμνην μας εἰσελθόντα λαντσόνια ὑπῆρχον 36 τὸν ἀριθ-

μόν· μερικά ἐξ αὐτῶν μὲ τὸν ἐρχομὸν τῶν πλοίων μας ἔφυγον, μερικά δὲ ἔμειναν εἰς τὴν λίμνην μὲ δύο μίστικα καὶ δύο μπόδους. Εἰς τὰς 26 τοῦ ἡδὴ φθίνοντος ἔγινε καὶ ἡ ἔνδον τῆς λίμνης μας νκυμυχία. Οἱ ἡμέτεροι ἐφάνησαν νικηταί· ἐπῆρχαν 4 λαντσόνιζ, τοὺς δύο μπόδους καὶ τὰ δύο μίστικα, καὶ τὰ λοιπὰ κατέφυγον εἰς τὴν Ἀλικήν, ἵτινα βεβαιοτάτα θέλουν γίνῃ θύματτα τῶν ἀπτοήτων θαλασσινῶν μας.

Πανευγενέστατε! Εἰς τὴν κατὰστασιν, καθ' ἣν ἐκατήντησε τὸ δυστυχές Μεσολόγγιον, ἦτον τινὲς νὰ θρηνῇ· κάθε στιγμὴν ἐζητούσαμε τὸν θάνατον, πλὴν δὲν ἐφάνετο. Ἐφθασαν νὰ πέσουν εἰς τὴν πόλιν διὰ μίαν ἡμέραν 1500 τίρξ. Εἰς τὰς 20 ἡμεθι ἐτοιμοὶ νὰ παραδοθῶμεν, καὶ εἰς τὰς 21 παρ' ἐλπίδα εἶδαμεν τὸν στόλον μας. Ἀδύνατον εἶναι νὰ σᾶς περιγράψῃ ὁ κάλαμός μου τὰ ὅσα ὑπομείναμεν. Ἐάν, ἀγαθῇ τύχῃ, ἀνταμωθῶμεν, θέλει σᾶς ἐξιστορήσω τὰ πάντα, εἰς τὰ ὁποῖα βιάσταν θέλετε θυμάσθῃ. Ἡ θεία Πρόνοια ὅμως, ἥτις εἰς πολλὰς περιστάσεις διεφύλαξε τὸ πολυπαθὲς ἔθνος μας, οὕτω καὶ εἰς αὐτὴν δὲν μᾶς ἄφησε νὰ ὑποπέσωμεν εἰς τὰς αἰμοσταγεῖς χεῖρας τῶν ἐχθρῶν τῆς Πίστεως καὶ Πατρίδος μας, οἵτινες ἠθέλαμεν γίνῃ θύματα τῆς ρομφαίας των.

Ὁ ὑπερήφανος Κιουταχ'ής, μῶλον ὅπου ἔπαθε τόσα καὶ τόσα—καθὼς χθὲς τὴν νύκταν ὥρμησαν ἔξω οἱ ἡμέτεροι καὶ τοῦ ἐπροξένησαν ὄχι ὀλίγην φθοράν—μῶλον τοῦτο ὀλοένα ἐργάζεται, καὶ φαίνεται καὶ αὐτῇ σκοπεύει διὰ ἔφοδον Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐχθρικῶν ἀρμάτων, ἐπληροφωρήθημεν ἀπὸ πηγὴν ἀξιόπιστον, εἶναι σχεδὸν ἑξὶ χιλιάδες. Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἡμετέρων ὑπερτερεῖ τὴν αὐτὴν ποσότητα. Εἵμεθα ἔξω κινδύνου, ἐάν οἱ Ἕλληνες σταθῶσιν μὲ τὴν ἰδίαν ἀνδρείαν καὶ δειξῶσι στηθος τοῦ ἐχθροῦ. Ἐπειδὴ τὸ φρούριόν μας, εἰς τὴν κατὰστασιν ὅπου ἔφθασεν, εἶναι ἀνίκανον νὰ ἀντιπαραταχθῇ, ἔχομεν ὅμως τὰ ἀναγκαῖα ὀχυρὰ χαρκκώματα καὶ τὸ στηθος τῶν ἀνδρείων Ἑλλήνων καὶ μὲ αὐτὰ εἵμεθα εὐέλπιδες, ὅτι θέλει ἀντιπαραταχθῶμεν εἰς κάθε ἔφοδον τοῦ ἐχθροῦ.

Πανευγενέστατε! Παρακκληῖσθε νὰ διορίσητε νὰ μὲ προβλέψωσι δέκα μπουτίλιας τζίπρο καλῆς ποιότητος, δύο μπουτίλιας ὀρζάδα καὶ ἓν μανδηλὶ μαῦρον τοῦ λαίμου καὶ μὲ πρῶτην εὐκκυρίαν νὰ μὲ τὰς στείλετε, τῶν ὁποίων τὸ κόστος διορίσατε νὰ τὸ πληρώσω εἰς ὅποιον ἐπιθυμεῖτε. Εἶναι ἔξω πάσης ἀμφιβολίας, ὅτι σᾶς γίνομαι ὀχληρὸς· γνωρίζων ὅμως τὴν διάθεσίν σας τοιαύτην, ὥστε καὶ τὰς ἐνοχλήσεις νὰ συγχωρῇτε καὶ τὰς παρκαλήσεις μὲ γενναιότητα νὰ ἐκτελῇτε,

ἀπετόλμηται νὰ τῆς δώσω τὸ αὐτὸ βάρος. Ὅθεν, περιμένων τὰ τὰ καὶ
μὲ ὕλην τὴν προσήκουσαν ὑπόληψιν, μένω

Ἐν Μεσολογγίῳ, τῇ 29 Ἰουλίου 1825.

Ὁ εὐπειθὴς πατριώτης
Θεοδόσιος Θωμίδης

Πρὸς τὸν Πανευγενέστατον

Κύριον Κωνσταντῖνον Δραγῶναν κτλ. κτλ. κτλ.

**276. ΕΓΓΡΑΦΟΝ ΤΗΣ ΠΡΟΣΩΡ. ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΕΛ-
ΛΑΔΟΣ, ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΔΙΟΝ. ΡΩΜΑ, ΑΛΕΞΙΟΝ ΚΑΙ
ΑΝΕΨΙΟΥΣ ΣΤΕΦΑΝΟΥ ΚΑΙ Κ. ΔΡΑΓΩΝΑΝ.**

(Τὸ πρωτότυπον παρὰ τῷ Κυρίῳ Διονυσ. Στεφάνου).

Πρ. 1383.

Προσωρινὴ Διοίκησις τῆς Ἑλλάδος.

Ἡ διευθ. τὰ τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδος Προσωρινὴ Ἐπιτροπὴ.

Πρὸς τοὺς Εὐγενεστάτους καὶ Φιλογενεστάτους Κυρίους

Κόμντα Ρώμαν

Ἀλέξιον καὶ ἀνεψιοὺς Στεφάνου καὶ

Κ. Δραγῶναν.

Σῆς περικλείομεν ἐξ — Ν. 6 — Συναλλαγματικὰς μας, ἀπὸ λίρας
στερλίνης 1500, ἥτοι χιλίας πεντακοσίας, πρὸς τὴν εἰς Λόνδραν
Ἐπιτροπὴν τῆς Σ. Διοικήσεως, μὲ τὸν γύρον ἀνοιχτόν, διὰ νὰ γεμι-
σθῇ ἀπὸ τὴν Εὐγενίαν Σας. Σῆς παρχαλοῦμεν, Κύριοι, θερμῶς, νὰ
φροντίσητε τὴν πλέον ὠφέλιμον ἐξαργύρωσιν, καὶ τὰ ὅσα χρήματα
συνάξητε ἀπὸ αὐτὰς θέλετε τὰ ἐγχειρίσῃ εἰς τοὺς Κυρίους Μ. Σε-
βαστὸν καὶ Γ'. Λαδόπουλον, διὰ νὰ πληρώσουν τὰς Συναλλαγματι-
κάς, τὰς ὁποίας ἐξεδώκαμεν εἰς βάρος των, διὰ νὰ οἰκονομήσωμεν
τὰς στρατιωτικὰς ἀνάγκας.

Ἐὰν καὶ πρὶν τῆς ἐξαργυρώσεως αὐτοὶ Σῆς ζητήσουν χρήματα,
διὰ νὰ πληρώσουν καμμίαν ἀπὸ ταύτας τὰς εἰς βάρος των Συναλ-
λαγματικὰς, λάβετε τὴν καλωσύνην νὰ τοὺς δώσετε ἐκείνην τὴν
ποσότητα, ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἤθελαν λάβῃ ἀνάγκην διὰ τοῦτο, καὶ
θέλετε μᾶς ὑποχρεώσει τὰ μέγιστα.

Σας ζητοῦμεν, Κύριοι, συγγνώμην διὰ τὸ ὅποσον Σας δίδομεν βάρος· πλήν, γνωρίζοντες τὴν φιλογένειάν Σας, δὲν ἀμφιβάλλομεν, ὅτι θέλετε δεχθῆ καὶ τούτην τὴν ἐνόχλησιν, καθὼς καὶ ἄλλας πολλὰς ἐδέχθητε ὑπὲρ τῶν πρᾶγματων τῆς Ἑλλάδος.

Μένομεν μὲ τὴν ὀφειλομένην ὑπόληψιν

Μεσολόγγιον, τῇ 31 Ἰουλίου 1825.

Εἰλικρινεῖς φίλοι Σας

Ι. Παπαδιαμαντόπουλος

Γεώργιος Καναβός

Δ. Θέμελης

Ὁ Γεν. Γραμματεὺς

Φ. Πλητς.

277. ΑΝΔΡΕΟΥ ΖΑΗΜΗ ΠΡΟΣ ΔΙΟΝ. ΡΩΜΑΝ

(Φάκελ. 2123 ἀριθ. 3059).

Ἐξοχώτατε Κύριε,

Εἶδον ἐν γράμμα σας πρὸς τὸν Γενικὸν Ἀρχηγὸν κύριον Κολοκοτρώνην, σημειωμένον ἀπὸ τὴν 23 τοῦ λήξαντος Ἰουλίου, καὶ ἀνέγνω τὰ ἐν αὐτῷ.

Ἐνθαρρυνόμενος εἰς τὸν καλὸν καὶ φιλόπατριν χαρακτῆρά σας, σὺν λέγω, ὅτι ἡ Ἑλλάς, δημοσίως καὶ δι' ἐπισήμων ἐγγράφων, ἀπεφάσισε ν' ἀνχθέσῃ ἑαυτὴν εἰς τὴν ὑπεράσπισιν τῆς κραταιᾶς Βρετανίας, οὐσα βεβαία, ὅτι τὸ μέγα καὶ σοφὸν Ἔθνος τῶν Ἀγγλων δύναται νὰ τὴν εὐτυχήσῃ. Ὅσαι ραδιουργαίαι ἂν φανῶσιν, δὲν ἐξικανοῦν νὰ ἀλλάξωσι τὸ φρόνημα τῶν Ἑλλήνων· αὐταὶ θέλει περιορίζονται πάντοτε εἰς τὰς σφαίρας ὀλίγων ἀτόμων, τὰ ὅποια, κατὰ δυστυχίαν τῆς Ἑλλάδος, ἠθέλησαν εἰς τὴν στάκτην τῆς ἰδίας νὰ στήσουν οἰκοδομάς· καὶ τινῶν θαλασσινῶν ἔγγραφα ἐλπίζω νὰ ἔφθασαν καὶ ἀνυπομόνως περιμένομεν νὰ ἰδῶμεν ἐκπεριωμένην τὴν ἐπιθυμίαν μας Ἰνωρίσατέ με ὡς ὑποσημειοῦμαι καὶ μένω τῆς ἐξοχότητός σας φίλος καὶ δοῦλος.

1825 Αὐγούστου 1. Ἀπὸ Λυκούργιαν.

Ἀνδρέας Ζαήμης.

278. Γ- ΣΙΣΙΝΗ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗΝ ΖΑΚΥΝΘΟΥ

(Ἀριθ. 101 ἐγγράφων Ἀλεξάνδρου Ρώμα).

Ἰ'ανευγενέστατοι Κύριοι,

Σᾶς περικλείω τὸ πρὸν, ὅπου τούτην τὴν ὥραν ἔλαβον κἀνέν νέον ὠτάξιον δὲν ἔχομεν, εἰμὴ ἐλπίζομεν ἀπὸ τὴν Ποσιδώνειον τρίκιναν τὴν ἀπλλαγὴν τῶν δεινῶν μας καὶ τὴν πκλινδρομίν τῶν Μουσῶν μας, διὰ νὰ ψάλλουν τὰ νικητήρια εἰς τὸν Ὀλυμπόν καὶ Ἑλικῶνα καὶ νὰ ἰδῶ τὴν ἀμύχαν τοῦ Οἰνομάου νὰ κταπαχτῇ τοὺς ἱεροὺς ἀστάχεις τούτων τῶν Ἠλυσίων πεδιάδων.

Ἵγικαίνετε εὐδαιμονοῦντες.

Ἐκ Γαστούνης τῇ 3 Αὐγούστου 1825.

Γρόθυμος τῶν ἐπιταγῶν Σας

Γεώργιος Σισίνης

Πρὸς τοὺς Ἐξοχωτάτους Κυρίους

Κόντε Ρώμαν,

Δοτὸρ Στέφανον καὶ

Σιὸρ Κ. Δραγῶναν.

Εἰς Ζάκυνθον.

279. Θ. ΚΟΛΟΚΟΤΡΩΝΗ ΠΡΟΣ ΔΙΟΝ. ΡΩΜΑΝ.

(Φάκελλος 2123 ἀριθ. 3065).

Ἐξοχώτατε Κόμη,

Κατὰ τὴν 29 τοῦ παρελθόντος σᾶς ἔγραψα διεξοδικῶς τὴν κατάστασιν τῶν ἐδῶ πραγμάτων καὶ τοὺς ὑπὲρ τῆς σωτηρίας τῆς Πατρίδος στοχασμούς μου, ὅσα ἔτρεχον τότε εἰς Νάυπλιον καὶ ὅσα ἀναγκαιοῦσι νὰ ἐνεργηθῶσιν ἀπὸ τὰ αὐτόθι. Διεύθυνον αὐτά μου τὰ γράμματα πρὸς τὸν κοινὸν ἀδελφὸν κύριον Ζαΐμην, προτρέποντάς τον νὰ Σᾶς τὰ στείλῃ με ἐπίτηδες ἄνθρωπον.

Μέσον τοῦ κυρίου Γεωργίου Σισίνη ἔλαβον τὸ ἀδελφικόν Σας, γεγραμμένον τῇ 23 τοῦ παρελθόντος. Εὐχαριστήθην μεγάλως, τόσον

ἐγὼ ὅσον καὶ οἱ ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν μου ὀπλαρχηγοὶ καὶ ὁμοφρονούντες πολιτικοὶ διὰ τοὺς ὑπὲρ Πατρίδος μετὰ ζήλου καὶ πατριωτισμοῦ ἀγῶνάς Σας καὶ εὐχόμεθα ἅπαντες, ὅπως ὁ Θεὸς τῶν Δυνάμεων, ὁ ὑπερσπιστὴς τοῦ δικαίου καὶ τῆς ἀθωότητος νὰ εὐλογήσῃ τὰ ἔργα Σας.

Εἶδον ὅσα πατριωτικῶς στοχάζεσθε πρὸς στερεώσιν τῆς ὠφελίμου αὐτῆς ὑποθέσεως, ὅπου ἐπεχειρήσθημεν, καὶ τὰς ὑποφίας, ὅπου λαμβάνετε ἀπὸ τὰς παιδριώδεις καὶ ἀδυνάτους φωνὰς τῆς ἀντενεργούσης φατρίας. "Ὅσον διὰ τοὺς στοχασμοὺς καὶ συμβουλὰς Σας Σᾶς εἶμαι εὐχάριστος· περὶ δὲ τῶν ὑποψιῶν, ὅπου λαμβάνετε, Σᾶς λέγω νὰ μέινετε κατὰ πάντα ἡσυχοὶ, ἐπειδὴ, ὅσον ἐγὼ τόσον οἱ ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν μου ὀπλαρχηγοί, σχεδὸν ὅλη ἡ Πελοπόννησος, ἡ Ναυτικὴ μας δύναμις, καὶ ὅλον τὸ Αἰγαῖον πέλαγος, ὅλη χωρὶς ἐξαίρεσιν ἡ Δυτικὴ Ἑλλάς καὶ τὸ περισσύτερον μέρος τῆς Ἀνατολικῆς Ἑλλάδος, εἴμεθα στενὰ ἠνωμένοι εἰς αὐτὴν τὴν ὑπόθεσιν, ὥστε δὲν εἶναι ἡ παραμικρὰ ἀμφιβολία, ὅτι εἶναι δυνατόν νὰ ἀπατηθῇ κἀνένας ἀπὸ ἡμᾶς.

Εἶναι ἀληθινόν, ὅτι εἰς Ναύπλιον ὁ ἀρχηγέτης τῆς ἀντενεργούσης φατρίας Κωλέτης, ἔχων συνομῶτας καὶ συμπράκτορας ἐκ μὲν τῶν Πελοποννησίων μόνον τὸν Βρεσθένης καὶ Σπηλιωτάκη, ἔνθα δύο μικροὺς ἀνθρώπους ἐκ τῶν παρστατῶν τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδος, δυνάμει τῶν ὁποίων προσπαθεῖ νὰ περιπλέξῃ εἰς τὸ πρᾶγμα καὶ τὸν Γούραν, ἔχει τὸν πολύκροτον Θεοτόκην, τὸν διαβρυλλούμενον Αἰνιὰν καὶ ἄλλους ὀλίγους ἐκτὸς τῶν πραγμάτων, τῆς ἰδίας ἡθικῆς καὶ καταστάσεως, οἱ ὅποιοι, μὲ τὸ νὰ ἔχασαν διόλου τὴν ἐντροπὴν, ψυχροὶ εἰς τὴν αἴσθησιν τοῦ κινδύνου τῆς Πατρίδος καὶ ψυχρότεροι εἰς τὰς κατ' αὐτῶν παραπονητικὰς φωνὰς τοῦ Ἔθνους, ἐνεργοῦν ὅλας δυνάμεσι νὰ ἡμπορέσουν νὰ ἐπαυξήσουν τὴν τερατώδη φατρίαν των καὶ νὰ φέρουν ἐμπόδιον εἰς τοὺς σωτηριώδεις σκοποὺς μας. Ἡμεῖς ἐστάθημεν καὶ στεκόμεθα πολλὰ προσεκτικοί, ὥστε ἕως ὥρας, ὅχι μόνον δὲν ἐτρυζήθησαν, ἀλλὰ, μὲ τὴν εὐχὴν Σας, ἔτι μᾶλλον ἐλαττοῦνται. Ἐκεῖνο, ὅπου πρὸς τὸ παρὶν τοὺς δίδει ὀλίγη δύναμις, εἶναι ἡ μετὰ χεῖρας τοῦ χροσίου, ἐκεῖνο, ὅπου ἡμεῖς ἐνηργήσαμεν νὰ δοθῇ παρὰ τῶν Ἀγγλῶν καὶ, ἐπειδὴ εἰς τὸ Ἐκτελεστικόν, παρὰ τοῦ ὁποίου διορίζονται αἱ χρηματικαὶ δόσεις, τὰ δύο μέλη ἀντενεργοῦσιν, ὡς ἀνωτέρω, ὁ δὲ Μκυρομιχάλης, μολονότι ὅλος ἐδικός μας, μὲ τὸ νὰ μὴν ἔχῃ τὴν εἰς τὸ ὑποῦργημα τοῦτο ἀνάλογον ἀξιοσύνην, ἀπατάται, μένει μόνος ὁ πρόεδρος, καὶ τὰ χρήματα, ἐκτὸς ὅπου καταναλίσκονται ἐπὶ μυχταίῳ, συμβάλλουν ἐπὶ πολὺ εἰς τὸ νὰ ἐμποδίζον καὶ

τὴν πρόοδον τῆς ἀνὰ χειρὸς μας οὐσιωδেষτέρας ὑποθέσεως· καθὼς κατ' αὐτὰς εἰς τὸ κεφάλαιον τῶν τριῶν χιλιάδων πκρόντων Ἑλλήνων, οἱ ὅποιοι πκρὰ τῆς Διοικήσεως ἐδιωρίσθησαν ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν μου μὲ μισθὸν (ἐπειδὴ μόνον οἱ Πελοποννήσιοι ὅλοι δουλεύουν ἀμισθιωτοί) δὲν ἔλλειψαν νὰ κάμουν κάθε ἀντενέργειαν. δυνάμει τῶν χρημάτων· ὥστε τοῦτο τὸ πκρὰ ἢ νὰ μὴ κοινῇ, ἢ νὰ πκρὰ ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν ἄλλου τινός, διὰ νὰ τὸ βκστυὸν ἀντιπκρτετκγμένον ὅχι κατὰ τῶν ἐχθρῶν, ἀλλὰ κατὰ τοῦ σκοποῦ μας καὶ εἰς τὸ ὅποιον νὰ προκτπιζωνται ὅσοι ἤθελε ἀπκττηῶσιν ἀπὸ τὰς κκκεντρεγεῖς σκευωρίας των. Ἀλλὰ τῇ τοῦ Θεοῦ βοηθείᾳ, καὶ τοῦτο διεσκεδάσθη. Τὸ σῶμα συνεκροτήθη καὶ ἤλθε πρὸς ἐμὲ μὲ τοὺς ἀδελφοὺς στκρκτηγοὺς Κκνέλλον καὶ Ἰεννκτιον, ὡς προλαβόντως Σκς ἔγκρπον. Πκρκκκλεῖσθε λοιπὸν καὶ πκρ' ἐμοῦ καὶ πκρ' ὅλων τῶν ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν μου ὅπλαρ κκγῶν νὰ λάβητε τὴν ἀπκκτουμένην πρόνοιαν καὶ κκδεμονίαν, διὰ νὰ εὔρεθῇ ὁ τρόπος, ὅπου τὰ κκρήμκτκ νὰ μὴ ἐξοδεύωνται εἰς πκράγμκτκ ἐπουσιώδη, ἀλλὰ εἰς τὴν Ναυτικὴν δύνκμιν καὶ εἰς τὴν ἐξοικονόμκσιν τῶν στκρκτοπέδων ἐκείνων, τῶν ὁποίων ὁ σκκπὸς εἶναι ἡ φθορὰ τοῦ ἐχθροῦ, καὶ ὅχι εἰς τοὺς στκρκτιώτκς ἐκείνους, οἵτινες δὲν κκρησιμεύουν εἰς ἄλλο, εἰμὴ εἰς τὸ νὰ ἐνδυνκμῶνουν τοὺς ὀλεθρίου σκκκσμους τοῦ ἐνὸς καὶ τοῦ ἄλλου.

Ἐμάθκτε, βεκκίως, τὰ κκτὰ γῆν καὶ θάλαττκν τῶν ἡμετέρων ἀριστογῆμκτκ εἰς Μεσολόγγιον, ὥστε μένομεν ἐκτὺς ὑποψίς, ὅτι οἱ ἐχθροὶ ἀπὸ τὸ μέρος τῆς Στερεᾶς ἡμποροῦν νὰ εἰσδύλουν εἰς Πελοπόννησον. Μένει λοιπὸν νὰ βοηθηθῇ αὐτόθεν καὶ νὰ ὁδηγηθῇ πρεπόντως ἡ Ναυτικὴ μας δύνκμιν, διὰ νὰ ἐμποδίσῃ τὴν δευτέραν ἀποστολὴν τοῦ αἰγυπτίου Σκτράπου, καὶ, τούτου δοθέντος, Σκς ὑπόσκκμιν μετὰ βεκκιότητος, ὅτι ὁ Ἰμπκρχήμκς εἰς ὀλίγκς ἡμέρκς περριορίζεται μερισμένος εἰς Τριπολιτσάν καὶ Μεθοκώρων καὶ λαμβάνει τὰ ἐπὶ κκκτκ τῆς κκκίς του· καὶ, ἂν εἶναι δυνκτόν, μὲ τοὺς τρόπους, τοὺς ὁποίους γνωρίζετε, νὰ κκτκπέιστε τοὺς ὑπερκσπιστάς μας νὰ πκρκκωρήσουν, κκθ' οὓς γνωρίζουν τρόπους, διὰ νὰ ἐκθῶν ὅσοι περισσότεροι θελήσουν ἐκ τῶν ὁμογενῶν κκκτίκων τῶν Ἰονικῶν Νήσων, νὰ βικσθοῦν καὶ ὅλοι οἱ εἰς αὐτὰς τὰς Νήσους κκτκφυγόντες Ἡπειρώτκς καὶ Πελοποννήσιοι ὀπλοφόροι νὰ ἐξέλθωσιν αὐτόθεν πρὸς τὴν Πατρίδα των· καὶ τοῦτο ὅχι τόσον διὰ τὴν κκρίαν, ἀλλὰ διὰ νὰ ἀρκίσουν οἱ λκοὶ νὰ κκτκκμδάνουν, ὅτι ἔκκουν τὴν ὑπεράσπισιν τοῦ σεκκστου καὶ μεγάλου τούτου Ἐθνους, νὰ ἐντροπικσθοῦν οἱ πρωταίτιοι καὶ συνωμότκς τῆς ἀντενεργούσης φατρίας, οἱ ὅποιοι ὑπόσκκον-

ται πολλά καὶ μεγάλα πράγματα, καὶ τὸ ἀληθινὸν καὶ σκοπιμώτατον ἔργον, ὅπου ἀνὰ χεῖρας ἔχομεν, τὸ διακηρύττουν ὡς δυσκολοκаторήωτον καὶ ἀκολούθως ἐπιφέρουν δουλείαν εἰς τὸ Ἔθνος. "Ολα αὐτὰ Σᾶς τὰ γράφω, διὰ νὰ ἔχετε τὴν ἀπαιτούμενην εἰς τὰ πράγματα πληροφορίαν· ἡμεῖς δὲ ἔχοντες πάντοτε ὅλην τὴν χρειάζομένην προσοχὴν καὶ ἐνέργειαν, ἐλπίζομεν, σὺν Θεῷ, ὅτι δὲν θέλει κατορθώσουν τίποτε.

Ἰδοὺ θεωρεῖτε καὶ τὴν κατὰστασιν τῶν ἡμετέρων· ἐγώ, εὐρίσκομαι εἰς Βέρβενχ, ἔχων ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν μου τοὺς στρατηγούς Λόντον, Δεληγιάννην, Γκατράκον, τὸν υἱὸν μου Ιενναῖον, τὸν Γρίβχιν, τὸν Ζαχχαρόπουλον καὶ πολλοὺς ἄλλους ὅπλαρχηγούς Πελοποννησίους καὶ Ἑπειρώτας μὲ περίπου τῶν ἐννέα χιλιάδων στρατιωτῶν. Εὐρίσκονται εἰς τὰ μεθόρια τῶν Κκαλθρύτων καὶ τῆς Κορίνθου, πολλὰ πλεσίον ἀμφοτέρω στρατοπεδευμένοι, οἱ κύριοι Ζαῖμης καὶ Νοταρᾶς μὲ ἐξ χιλιάδας στρατιώτας, περιέμεναν καὶ τὸν υἱὸν τοῦ Σισίνη μὲ ἄλλους ὀκτακοσίους. Ὁ δὲ Κολιόπουλος εὐρίσκεται κατὰ τὸ ἐν Καρυαῖς στρατόπεδον μὲ τοὺς Ἀρχαδίους, Φαναρίτας, Λεονταρίτας καὶ Ἀνδρουσιανούς, ὅπου καὶ ὁ γέρον Πέτροβς μὲ τέσσαρας χιλιάδας στρατιώτας, οἵτινες καὶ εὐδοκίμησεν εἰς διαφόρους συμπλοκάς μὲ τὸν ἔχθρον, ὥστε εἰς τρεῖς-τέσσαρας μάχας ἐθανάτωσαν ἕως τριακοσίους ὁμοῦ καὶ ἓνα του Τερέμπειν εἰς ταῖς Καρυαῖς τῆς Καρυταίνης καὶ τὸν Κραμποδόν, τοῦ ἐμπόδισεν τὴν ὁρμητικὴν του ἔφοδον, ἀποτεينوμένην διὰ τὴν ἐπὶ τὴν Φαναρίου καὶ τῆς Ἡλιοδώρας. Ἐν ἐνὶ λόγῳ τὰ διαφορὰ στρατόπεδα εἰς τὰς ἀνωθεν θέσεις ἴστανται ὑπερασπιζόμενα τὰ ὁριά των καὶ ἐν ταύτῳ μὲ τὰς καθημερινὰς των ἐνέδρας (χωσίχας) συλλαμβάνουν τὴν ἡμέραν καὶ θανατώνουν πότε ὀκτώ, πότε δέκα, πότε εἴκοσι καὶ τριάντα ἀκατάπαυστα ἀπὸ τοὺς ἐχθρούς, περιφεριμένους διὰ νὰ συνάζουν καρποὺς καὶ νὰ λαφυραγωγοῦν, καθὼς ὁ Νοταρᾶς, πρὸ ὀκτὼ ἡμερῶν, εἰς Κανδήλαν ἐθανάτωσε τριανταπέντε καὶ ἐζώγησε καὶ ἐξ ζῶντας. Ἐνταῦθα δὲ ἐν τάγμῳ Τριπολιτσιώτων ἐθανάτωσε εἰκοσιπέντε καὶ ἡχμυλώτισε δεκαπέντε πρὸ τριῶν ἡμερῶν· ὥστε ἡ σχεδὸν ἀπεριόριστος αὐθάδεια των ἤρχισε νὰ περιορίζεται. Τοῦτο αὐτὸ καθ' ἡμέραν ἐξακολουθοῦντες κάμουσι καὶ οἱ Καρυτηνοί. Αὐτὸ ἐχρησίμευσεν ἕως σήμερον κατὰ τὰ σχέδια τοῦ ἐχθροῦ καὶ κατὰ τὴν ἐδικήν μας πολεμικὴν κατὰστασιν. Τώρα δὲ σκοπεύω νὰ συσσωματώσω τὸν Ζαῖμην, Νοταρᾶν, Κολιόπουλον καὶ τὸν υἱὸν τοῦ Σισίνη καὶ νὰ συστήσω πρὸς τὸ δυτικὸν μέρος τῆς Τριπολιτσᾶς δι' αὐτῶν ἐν στρατόπεδον καὶ νὰ τοὺς διορίσω νὰ πλησιάσουν εἰς τὴν ἀρμοδιωτέραν καὶ

πλησιεστέραν θέσιν ἐκείνου τοῦ μέρους· ἐγὼ δὲ ἐντεῦθεν, μὲ ὅλα τὰ ὑπὸ τὴν ἄμεσον ὁδηγίαν μου τάγματτα, νὰ προχωρήσω, ὥστε τὸν Ἱμπραχίμην, ἢ διηρημένον εἰς τὰ Μεθοκόρωνα καὶ Τριπολιτσὰν νὰ τὸν ἀποκλείσω, ἢ εἰς μόνην τὴν Τριπολιτσάν.

Κύριε! Καὶ ἐγὼ καὶ οἱ ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν μου ὀπλρχηγοί, καὶ ὅλοι οἱ εἰς φρονοῦντες τοῦ Ἑθνους ἐλπίζουν πολλὰ καὶ καλὰ ἀπὸ τὴν ἐξοχότητά Σας καὶ ἀπὸ τοὺς καλοὺς σου συντρόφους Στέφανον καὶ Δραγώνην, οἱ ὅποιοι πρκαλοῦνται νὰ δεχθῶσι τοὺς ἐκ ψυχῆς ἀδελφικούς ἀσπασμούς μου ἀμοιβαίως μὲ τὸ μέσον Σας. Ἐν τοσούτῳ Σας ἀσπάζομαι ἀδελφικῶς καὶ μένω μὲ ὅλην τὴν εἰλικρινῇ καὶ πατριωτικὴν ἀγάπην

Τῇ 3 Αὔγουστου 1825. Ἐκ τοῦ Γενικοῦ Στρατοπέδου Βεργένων

Ὁ Εἰλικρινὴς Σας φίλός καὶ ἀδελφός
Θ. Κολοκοτρώνης

Υ. Γ. Πληροφορούμεθα μετὰ θετικότητος, ὅτι ὁ εἰς Ναύπλιον γκενεράλ Ρὼς μετὰ τῶν συνωμότην του ὑπεσχέθη εἰς διάφορα ὑποκείμενα, ὅτι ἐὰν ἐξ αὐτῆς τῆς ὑποθέσεως, τοὺς ὁποίους προτρέπει νὰ ὑπερκασιθῶσι, τοὺς ἐπισυμβῇ ἡ πρκαμικρὰ ζημίαι, νὰ εἶναι καθυποβλημένοι τὸ Ἔθνος του, δυνάμει τῶν ἐγγράφων, ὅπου τοῖς δίδει, νὰ τοὺς πληρώνη. Ὁμοίως δίδει καὶ ἐγγράφα ὑποσχετικά, ὅτι ἐκ τῶν συντελεσάντων ὁ δεῖνα νὰ ἔχη τὸν ὁδεῖνα βῆμὸν καὶ ὁ δεῖνα τὸν ὁδεῖνα ξεκομμένον μισθὸν διὰ πάντα. Μένω ὁ ἴδιος.

Θ. Κ.

280. Γ. ΣΙΣΙΝΗ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗΝ ΖΑΚΥΝΘΟΥ

(Ἀριθ. 102 ἔγγρ. Ἀλεξ. Ρώμα.)

Καὶ αὐθις τὴν Εὐγενίαν Σας ἀσπάζομαι.

Τὰ περικλειόμενα γράμματα ἔστειλα σήμερον εἰς τὸ ποτάμι, ὅπου ἦτον ἡ βάρκα τοῦ Λαλῆ νὰ μισεύσῃ, διὰ νὰ τὰ φέρουν· καὶ ἡ βάρκα αὐτὴ τὸ τί ἔκκαμε, ἰδοὺ ὅπου Σας περικλείω τὸ ἴδιον γράμμα τῶν δογανιρχίων νὰ κατχλάδετε καὶ βλέπετε τὸ τί τραβᾷμε ἀπὸ τοὺς κερκαδοκυρίους. Καὶ διὰ τοῦτο πρέπει νὰ παιδευθῇ αὐτὸς καὶ νὰ μοῦ δοθῇ ἡ ἀδεια νὰ ἡμπορῶ νὰ τὸν διακρίνω, ὅτι τὰ κακὰ τους

δὲν βλαστοῦνται. Καὶ βιασμένος ἔστειλα τὰ παρόντα εἰς Γλαρέντζαν, καὶ ἔστειλα νὰ φέρω ἐδῶ τὸν καπετάνιον· καὶ ἔχω νὰ τὸν φυλακώσω, διὰ νὰ μάθῃ γινῶσι ἄλλη φορὰ νὰ μὴν τὸ κάμῃ. Τώρα ἔλαβα καὶ γράμματα ἀπὸ τὸν ἄγιον Παλαιῶν Πατρῶν ἀπὸ τὸ Μέγα Σπήλαιον, ὅστις κἀνέει νέον δὲν μοῦ ἐξιστορεῖ, οὔτε ἄλλο τι τρέχει κατὰ τὸ παρὸν παρὰ νὰ γένῃ ζάπτι ὁ κόσμος, ὅτι πολὺ ἐρεμπέλεψαν. Ὑγιαίνετε.

4 Αὐγούστου, Γαστούνη.

Εἰς τοὺς ὁρισμοὺς Σας
Γεώργιος Σιδίνης

Πρὸς τοὺς ἐξοχωτάτους

Κύριον Διονύδιον Κόντε Ρώμαν,

Κύριον Δοτὸρ Στέφανον καὶ

Κύριον Κωνσταντῖνον Δραγῶναν

Ζάκυνθον.

**281. Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΖΑΚΥΝΘΟΥ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ Γ.
ΚΟΥΝΤΟΥΡΙΩΤΗΝ, Π. ΝΟΤΑΡΑΝ, ΘΕΟ-
ΔΩΡΗΤΟΝ, Α. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΝ
ΚΑΙ Α. ΣΠΗΛΙΩΤΑΚΗΝ.**

(Φάκελ. 2123 ἀριθ. 3053)

Ἐκ Ζακύνθου, τῇ 4)16 Αὐγούστου 1825 . .

Ἐκλαμπρότατοι καὶ Εὐγενέστατοι !

Χρεωστικῶς, εἰς ἀπάντησιν τῆς ὑμετέρας σεβαστῆς ἐπιστολῆς ἀπὸ 18 περελθόντος Ἰουλίου, λαμβάνομεν τὴν τιμὴν νὰ Σᾶς ἀποκριθῶμεν εἰλικρινῶς, ὅτι ἡ ἐκούσιος καὶ αὐτοπροκίρετος ἀπόφασις τοῦ ἐλληνικοῦ λαοῦ, τοῦ νὰ ζητήσῃ τὴν κρατικὴν ὑπεράσπισιν τῆς Μεγάλης Βρετανικῆς, δὲν ἦτον δυνατὸν νὰ θεωρηθῇ ἀπὸ ἡμᾶς παρ' ὡς τὸ ἀριστον μέτρον. ὡς πρὸς τὴν κατὰστάσιν τῶν τῆς Ἑλλάδος ἐσωτερικῶν πραγμάτων, τὸ ὅπεσον ἔπρεπε νὰ γένῃ κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν του χωρὶς τινὰ πρόσκοψιν πολιτικῆς διαπραγματεύσεως. Ἐπειδὴ, ἀφοῦ ἀπαῖξ ἔλαβον τὴν ἐνέργειάν του, πρέπει νὰ περιμένωνται αἱ ἀποφάσεις τῆς Αὐλῆς, πρὸς τὴν ὁποίαν τοῦτο διευθύνθη. Ἐντοσούτω δὲ τοῦτο, ὡς ἐλπίζομεν, θέλει προζενήσῃ κλίσεις πρὸς βοήθειαν ἀπὸ

μέρους τῶν ἐπιφορτισμένων τῆς Δυνάμεως, ἀπὸ τὴν ὁποίαν ζητεῖται ἡ ὑπεράσπισις.

Ἡ ἀποστολὴ τοῦ κ. Τρικούπη εἰς Κέρκυραν τὴν νομίζομεν διόλου περιττήν, ἐπειδὴ καὶ εἰς κῆποιον τρόπον φέρεי μεθ' ἐκυτῆς τὴν κοινὴν δημοσίευσιν, μὴ ὠφελοῦσιν, μᾶλλον δὲ βλάπτουσιν τὰ πράγματα, διὰ τὰ ὁποῖα ἀποστέλλεται.

Ὡς πρὸς τὴν ἔκθεσιν τῶν δύο λέξεων, ἔγινε ἡ παρ' ὑμῶν ζητηθεῖσα διόρθωσις. Δεχθῆτε, Κύριοι, τοὺς ἀπὸ ψυχῆς ἀσπασμούς μας, ἐνῶ διακηρυττόμεθα

Πρόθυμοι εἰς τοὺς ὁρίσμούς Σας
Διονύσιος ὁ δὲ Ρώμας
Παναγιώτης Θ. Στεφάνου
Κωνσταντῖνος Δραγῶνας.

Πρὸς τοὺς Ἐκλαμπροτάτους καὶ Εὐγενεστάτους Κυρίους
Γ. Κουντουριώτην,
Π. Νοταρᾶν,
Βρεθόνης Θεοδώρητον
Ἀ. Παπαγιαννόπουλον καὶ
Ἀν. Σπηλιωτάκην.

Εἰς Ναύπλιον.

282. Γ. ΣΙΣΙΝΗ, ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗΝ ΖΑΚΥΝΘΟΥ

(Ἄριθ. 103 ἐγγράφου. Ἀλεξ. Ρώμα)

Εὐγενέστατοι Κύριοι,

Τῶν 31 ἀπερασμένων ἐδέχθην, ἤκουσα καὶ εἶδον τὰ ἀνγκασιότερα καὶ τοὺς ἐπιδόδισα εὐθὺς ὅπου δεῖ, καὶ εὐθὺς ὅπου ἔλθουν αἱ ἀποκρίσεις θέλει σᾶς τὰς στείλω. Δὲν ἔχομεν ἄλλο νεώτερον, εἰμὴ τὸν πόλεμον μὲ ἐν σῶμα Ἀράβων, ὅπου ἐπήγινον εἰς Νεόκαστρον καὶ εἰς τὸν κάμπον τῆς Κερυτζίνης, τοὺς ἐπολέμησαν τὸ σῶμα τῶν Γαστουναίων, Πυργαίων καὶ Ἀρχαδίων. Ἐσκότωσαν ὑπὲρ τοὺς ἑκατὸν, τοὺς ἐπῆραν πολλοὺς σκλάβους καὶ ἀλογομούλαρχ καὶ τοὺς ὀπισθοδρόμησαν. Ἐλαβον καὶ ἀπὸ Ναύπλιον γράμματα καὶ ἀπὸ τὸν κύριον Ζαχήμεν καὶ δὲν μοῦ γράφουν νέον οὐδέν. Μὲ πίκρην μου εἶδα νὰ μοῦ γράφετε, ὅτι δὲν ἐλάθετε μήτε δικούρτην, μήτε χειμωνικοπέποντα,

πλὴν τώρα ὁ κύριος Τζούνης καὶ Ζαχαρόπουλος μὲ ἐβεβξίωσαν, ἔτι τὰ ἐλάβετε μετέπειτα.

Πρὸ ὀλίγης ἡμέρας ἔγραψα τοῦ ἐκλέκτου Προεδέντε διὰ τὸ πτακτον φέρισμον τῶν δύο κερκοκρικών τεϊζιδων, ὅπου ὁ δογνιαρής τοῦ Πυργίου ἠθέλησε νὰ τοὺς ἐξετάσῃ, ὅπου ἤρχοντο ἀπὸ Ἀρκαδίων, καὶ αὐτοὶ ἐναντιώθησαν καὶ ἐσήλωσαν ἄρματα νὰ τὴν βρέσουν· καὶ πρέπει νὰ λάβουν τὴν πρέπουσαν πιιδεῖν ὡς ἀπειθεῖς· καὶ ἔχομεν διωρισμένον εἰς ὅλα τὰ σκκλώματα, ὅσα καίτοι ἔρχονται ἀπὸ ἐκεῖνα τὰ μέρη νὰ τὰ ἐξετάζουν· καὶ πρᾶγμα νὰ φορτώσουν διὰ ἐκεῖ τὸ ἔχομεν ἐμποδισμένον. Εἶχα τελειωμένον τὸ παρόν, ὅπου μοῦ ἦλθε τὸ ἔσωθεν ἀπὸ τοὺς κηπετανκίους μου, ἀπὸ τὸ ὅποῖον πληροφορεῖσθε τὰ ὑπερώτερα νῆα τῶν ἐκεῖσε πακτέων. Εἰς τὸ ἐξῆς δὲν θέλει λείπω νὰ σᾶς γράφω διὰ κάθε πρᾶγμα· ὁμοίως καὶ ἡ Εὐγενία σας δὲν θέλει λείψετε εἰς τὸ νὰ μοῦ γράφετε συνεχῶς κάθε νέον, διὰ νὰ τὰ γράφω καὶ ἐγὼ τῶν γνωστῶν σας φίλων.

Υἱαίνετε εὐδαιμονοῦντες.

Τῇ 4 Αὐγούστου 1825, ἐκ Γαστούνης

Ὁ ἀδελφὸς καὶ δούλος
Γεώργιος Σιδίνης.

223. Π. ΝΟΤΑΡΑ ΚΑΙ Α. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΥ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗΝ ΖΑΚΥΝΘΟΥ.

(Φάκελλος 2123 ἀριθ. 3052)

Ἐξοχοευγενέστατοι Κύριοι.

Εὐχαρίστως ἐλήφθη ἡ ἀπὸ 23 τοῦ ἡδὴ παύσαντος πρὸς ἡμᾶς Σας καὶ μετ' ἐπιστάσις παρητηρήθησαν τὰ ἐνδικαλμβανόμενα. Βάσιν ἔχοντες τὸ εὐκίσθητον τῆς εὐγενοῦς ψυχῆς σας, δὲν ἡμπορεῖτε παρὰ νὰ πιστεύσητε ἀδιστάκτως εἰς τὸ ἀμετάθετον τῆς εἰλικρινοῦς ἀνταποκρίσεώς μας.

Ἡ εὐχὴ τῆς Πατρίδος καὶ οὔριοι ἄνεμοι ἐλπίζομεν, ὅτι πρὶν τῆς ὥρας ἐσυνώδυσαν ἔως εἰς τὰς χεῖρας σας τὸ συμφωνητικὸν τοῦ ναυλώματος, πληρεστάτως ὑπογεγραμμένον παρὰ τῶν τεσσάρων ἐγνωσμένων σας μερῶν. Πρὸς βαθυτέραν σας δὲ εὐχαρίστησιν μάθετε, ὅτι

εἰς τὴν πράξιν τῆς ὑπογραφῆς ἐδείχθη πλειότερα παρὰ πάντων τῶν εὖ φρονούντων προθυμία, παρ' ὅσων ἐδύνατο νὰ ἐλπίσῃ, ὅστις ἐγνώριζε κατὰ βάθος τὰ κατὰ τοῦ ἐπωφελεστάτου τούτου ἐπιχειρήματος προμηχανευθέντα. Τοιούτη δ' ἐστάθη τοῦ ἔργου ἡ διεύθυνσις καὶ τοιοῦτον τοῦ κειροῦ τὸ ἀρμόδιον, ὥστε οἱ θέλοντες ἐκ κακίας μᾶλλον ἢ ἀνοησίας νὰ στήσουν ἐμπόδια ὄχι μόνον ὀλοτελῶς ἀπέτυχαν, ἀλλὰ καὶ μὲ λύπην των προκισθάνονται, ὅτι εἰς τὸ ἐξῆς δὲν θέλουν δυνηθῆναι νὰ διαστρέψουν τὸ πρᾶξιμικρὸν τὸ ἐπιχειρήμα ἢ νὰ ταράξουν τοὺς ἐπιχειρήσαντας. Ἡ εἰλικρινὴς ἀλήθεια καὶ ὁ ὑπὲρ τοῦ πραγματικοῦ καλοῦ ζήλος εὐκόλως ἐθριάμβευσαν κατὰ τῆς δολοπλοκίας τῶν πτωχαλαζόνων. Ἀλλὰ, τοῦ πρώτου μέρους τῆς συμφωνίας οὕτω κατ' εὐχὴν καὶ παχέως τελειωθέντος, ἡ ἀσθετος ἐπιθυμία ἡμῶν τε καὶ τῶν φυσικῶν συντρόφων καὶ ἡ ἀθλία τοῦ πρώτου σκάφους κατὰστασις, διὰ πολλὰ γνωστά σας αἵτια, ἐγγυτάτη ἤδη εἰς τὴν παντελῆ συντριβὴν, ἀπαιτοῦν ἀνυπερθέτως τὴν μεθ' ὅλης τῆς ἐνδεχομένης ταχύτητος πραγματικὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ δευτέρου καὶ σωτηρίου μέρους τῆς συμφωνίας. Εἶναι δὲ περιττὸν νὰ σῶς προστεθῇ, ὅτι ἡ ταχύτης εἰς τὴν πραγματοποίησιν τῶν συμφωνιῶν εἶναι ἐκ τῶν ὧν οὐκ ἄνευ, ὄχι μόνον διὰ νὰ διελύσῃ τὰ ἐτι μένοντα μικρὰ νέφη τῆς ἀπάτης τῶν ἀντιπραξάντων, ἀλλὰ καὶ διὰ ν' ἀπομακρύνῃ ἀπὸ τὸ χεῖλος τοῦ χάους, εἰς τὸ ὁποῖον αἱ παρεμπεσοῦσαι δυστυχεῖς περιστάσεις ὤθησαν καὶ ὠθοῦν τοὺς ὑπογραφέντας καὶ μετ' αὐτῶν τὴν ὁποῖαν κατοικοῦσι γῆν.

Βέβαιον ὄντες, ὅτι ἡμεῖς οὐδεμιᾷ περιστάσει δὲν θέλομεν ἀπομακρυνθῆναι ἀπὸ τοὺς ὅρους τῆς εἰλικρινοῦς καὶ σταθερᾶς ἐνεργείας ὑπὲρ τοῦ ἀληθοῦς κοινοῦ συμφέροντος καὶ καλῶς εἰδότες, πόσον ἡ δεινότης τῶν πραγμάτων ἀπαιτεῖ βικίως τὴν σωτήριον πραγματοποίησιν τῶν ἐλπίδων μας, δὲν ἀμφιβάλλομεν, ὅτι, ὡς πρότερον οὕτω καὶ ἀκολούθως μὲ τὸν αὐτὸν ζῆλον καὶ τὰ αὐτὰ φιλόανθρωπα αἰσθήματα θέλετε ἐνεργήσῃ τὰ δέοντα φρονίμως καὶ δραστηρίως πρὸς τελείαν καὶ πραγματικὴν ἐπιτυχίαν τοῦ ποθουμένου, ὅπως καὶ οἱ νευρογῶντες διχσωθῶσι καὶ ὑμεῖς ἀπολαύσητε τὴν εὐγνωμοσύνην των. Μὲ τὴν ἀνυπόμονον ἐπιθυμίαν, τοῦ νὰ λαμβάνωμεν συνεχῶς γράμματά σας, πρὸς πληροφορίαν καὶ ὁδηγίαν μας περὶ τῶν διατρεχόντων, μένομεν ἐν εἰλικρινείᾳ

εἰς τοὺς ὁρισμοὺς σας

Πανοῦτος Νοταρᾶς

Ἀναγνώστης Παπαγιαννόπουλος.

Ναύπλιον, τῇ 4 Αὐγούστου 1825

Τὸ ἐσώκλειστον ἐνεχείρισα πρὸς οὓς ἡ ἐπιγραφὴ. Ἀποκριτικὸν δὲν
 μέ ἔφεραν, διὰ νὰ σᾶς περικλείσω.

Πρὸς τοὺς Ἐξοχωτάτους Κυρίους

Δ. δὲ Ρώμαν,

Π. Θ. Στεφάνου καὶ

Κ. Δραγῶναν.

284. ΠΡΩΤΟΣΥΓΓΕΛΟΥ ΑΜΒΡΟΣΙΟΥ, ΚΑΤΣΑΡΟΥ ΚΑΙ ΓΡΗΓΟΡΙΑΔΟΥ.

(Κύρισκόμενον ἐν τῷ Ἀρχεῖῳ Διον. Ρώμα.)

(Ἀριθ. 104 ἐγγράφων Ἀλεξ. Ρώμα).

Ἐξοχώτατε ἀδελφέ, σὲ γλυκοασπάζομαι.

Ἡ κοινὴ Μήτηρ ἡ Πατρὶς μας, ἡ πρότερον εἰς βαθυτάτην λύπην
 βεβυθισμένη καὶ ἀθυμίαν, διὰ τὴν στέρησιν τοῦ φιλάτου καὶ πι-
 στοῦ τέκνου της, ἤδη, μολοῦσα τὴν ἐνταῦθα ἐπιδημίαν Σας, ἡσθάνθη
 χαρὰν μεγίστην καὶ ἀπερίγραπτον καὶ περιμένει νὰ σὲ ἀπολαύσῃ
 ἀνοικταῖς ταῖς ταῖς ἀγκάλαις· καὶ ἡμεῖς οἱ ἀδελφοὶ Σας, μαθόντες
 τὸν εἰς Πύργον ἐρχομὸν Σας, ἡσθάνθημεν τὴν αὐτὴν ἀνέκφραστον
 ἡδονὴν καὶ ἐπίτηδες σᾶς στέλλομεν τὸν παρόντα καὶ παρακαλοῦμεν
 νὰ μᾶς ἰδεάσῃτε ἂν ἀπὸ τῆς αὐτόθι ἐσυνάξαιτε στρατιώτας, ἐπειδὴ
 μολοῦμεν, ὅτι στρατολογεῖτε διὰ μισθοῦ, καὶ διὰ τοῦ θέλετε κι-
 νηθῇ, εἴτε διὰ τὸ εἰς Καρυαῖς στρατόπεδον, εἴτε δι' ὅπου ἄλλοῦ, διὰ
 νὰ σᾶς ἀπολαύσωμεν καὶ σωματικῶς. Ὁ ἀδελφὸς σας κύριος Ἀθ-
 νάσιος Γρηγοριᾶδης χθὲς ἦλθεν ἀπὸ τὸ εἰς Καρυαῖς στρατόπεδον, διὰ
 νὰ συνάξῃ τοὺς ἐδῶ στρατιώτας, καὶ αὔριον, σὺν Θεῷ, ἀναχωρεῖ διὰ
 τὸ ἴδιον μέρος, ὅπου καὶ μένει ἀνυπομόνως νὰ σᾶς ἀπολαύσῃ.

Περιμένοντες λοιπὸν διὰ τοῦ ἰδίου πεζοῦ τὴν ποθητὴν ἀπόκρισιν
 της, μένομεν.

Τῇ 4 Αὐγούστου 1825 Ζούρτζα.

Ἐξοχώτατε,

Εἰς Βέρβενχ καὶ Κανδήλα καὶ Τζοπιανὰ ἐσυνάχθησαν στρατεύ-
 ματα περίπου τῶν δεκατεσσάρων χιλιάδων, κατὰ σημερινὰ γράμ-

ματα, ὁποῦ ἐλάβαμεν ἀπὸ τὸν Γέρων καὶ μᾶς γράφει, ὅτι θέλει τοποθετήσῃ ἐκεῖνα τὰ στρατεύματα πλησιέστερον τῆς Τριπολιτσᾶς, διότι καὶ ὁ κύριος Ζαΐμης εὐρίσκεται εἰ Πεζιρίτι μὲ τέσσερες χιλιάδας καὶ μέλλει νὰ πλησιάσῃ διὰ Λεβίδι. Τάχυνε, ἀδελφέ, τὸν ἐρχομόν σου διὰ τὰ ἐπάνω μέρη, νὰ συσσωματωθῇτε μετὰ τῶν Ἀρκαδίων καὶ ὄσων ἄλλων εὐρίσκονται στρατευμάτων εἰς Καρυαῖς.

Οἱ Πατριῶται

Πρωτοδύγγελος Ἀμβρόδιος

Ἀναστάσιος Κατσαρὸς

Ἀθανάσιος Γρηγοριάδης.

288. ANAP. ZAHMH IPOΣ ΔION. PΩMAN

(Φάκελ. 2123 ἀριθ. 3061)

Ἐξοχώτατε Κύριε.

Κατὰ συνέχειαν αὐτῆς τῆς ἡμέρας Σᾶς ἔγραψα τρίς, κ' ἐλπίζω νὰ ἐλάβετε τὰ γράμμά μου, διατὶ ἐστάλησαν μ' ἐπίτηδες ἀνθρώπους. Σήμερον ἔλαβον τὸ ὅποῖον μὲ τὸ παρόν μου Σᾶς συνοδεύω παρὰ τοῦ Γεν. Ἀρχηγοῦ, καὶ ἐπειδὴ μὲ διορίζει, ἵνα Σᾶς τὸ στείλω ἀσφαλῶς καὶ ἐν τάχει, τὸ ξεκινῶ δι' οἰκείου μου ἀνθρώπου.

Ἐν αὐτῷ βλέπετε ὅσα ἡ Ἐκλαμπρότης του εἰς πλάτος ἐκθέτει.

Ἐγὼ τί ἄλλο νὰ Σᾶς προσθέσω δὲν ἔχω, εἰμ' ἐγώ, ὅτι ἡ Ἑλλάς, ἐκνευρισθεῖσα διὰ τὰς ἐσωτερικὰς δυστυχίας ὁποῦ ἔλαβε καὶ διότι σήμερον πολεμεῖται ἀπὸ ἓνα ἐχθρὸν συνετόν, ἐμπειροπόλεμον, πλούσιον καὶ ὀδηγούμενον ἀπὸ Γάλλους, ἔχοντα δὲ καὶ τακτικούς δούλους, τὸ ὅποῖον δὲν εἶναι εὐκαταφρόνητον, ἔχει χρεῖαν πραγματικῆς καὶ ταχείας βοηθείας. Καί, ἂν αὐτὴν ἐπιτύχῃ, τῆς τε σωτηρίας ἐπιτυχάνει καὶ τὰ ἐπιχειρήματα τῶν ἀντενεργούντων ὡς ἀρχινάτων ὕψασμα διαλύει.

Ὁ ἐχθρὸς, κατὰ τὰς ἀπὸ Ἀλεξάνδρειαν πληροφορίας, διδομένας παρὰ τῶν ἐκεῖσε ὁμογενῶν, περιμένει μὲ τὸν στόλον του δέκα ἢ δώδεκα χιλιάδας τακτικούς Ἀρχαῖς. Αὐτὴ ἡ δύναμις, ἂν καὶ ὅχι τόσον σημαντικὴ κατὰ τὸν ἀριθμόν, εἶναι σημαντικὴ διότι εἶναι τακτικὴ.

Περιμένομεν ἀνυπομόνως νὰ λάβωμεν ἀπαντήσεις εἰς τὰ γράμ-

ματά μας, αἱ ὁποῖαι ἐλπίζομεν νὰ εἶναι κατὰ τὴν ἔφεσίν μας· καὶ εἶθε. Ταῦτα καὶ μένω.

Πρόθυμος εἰς τὰς διαταγὰς Σας
Ἄνδρας Ζαήμης.

Ἀπὸ τὸ κατὰ τὴν Κατζάναν τῶν Καλαβρύτων Στρατόπεδον
5 Αὐγούστου 1825.

Τοὺς εὐγενεστάτους Κυρίους Π. Στεφάνου καὶ Δραγῶναν ἀσπάζομαι ἀδελφικῶς. Σᾶς παρακαλῶ νὰ μὲ εἰδοποιήσητε εἰς ποίαν τιμὴν φέρονται αὐτοῦ αἱ σταφίδες.

286. Α. ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΥ ΠΡΟΣ ΔΡΑΓΩΝΑΝ.

(Ἀριθ. 105 ἐγγράφων Ἀλεξάνδρου Ρώμα).

Εὐγενέστατε Κύριε,

Ἐδειξες πολλάκις πόσον εἶσσι πρόθυμος διὰ νὰ ὑποχρεώνης τοὺς ὁμογενεῖς, καὶ ἰδιαιτέρως ἐμέ. Ἡ θέσις σου μᾶς κάμνει καὶ μὴ θέλοντας νὰ γινώμεθα ὀχληροὶ πρὸς τὴν εὐγενίαν σου, ἡ ὁποία ὅμως, δὲν ἀμφιβάλλω, ἐκτιμᾷς τὴν ἀνάγκην μας καὶ δὲν ἀποδίδεις εἰς ἀδιακρίσιαν τὰ συχνὰ μας ἐπιφορτίσματα πρὸς τὴν εὐγενίαν σου. Μία ἀπὸ τὰς ἰδίαις ἀνάγκας εἶνε καὶ ἡ κηρωτέρω. Αὐτοῦ εὕρισκεται κάποιος Σπυρίδων Σκοῦφος, τὸν ὁποῖον θὰ ἐγνώρισεν ἡ εὐγενία σου. Πρὸς τοῦτον διευθύνεται τὸ ἐγλειςτον, τὸ ὁποῖον παρακαλεῖσαι νὰ ἐγχειρίσῃς ἀσφαλῶς, ἀφοῦ πρῶτον λάβῃς ἀπὸ τὸν ἴδιον ἀπόδειξιν τῆς παραλαβῆς του, τὴν ὁποίαν δι' ἀσφαλοῦς μέσου μοῦ κάμνεις τὴν χάριν νὰ τὴν διευθύνῃς εἰς παραλαβὴν μου.

Τὰ πράγματά μας ἤρχισαν νὰ κλίνουν εἰς τὸ καλλίτερον καὶ εἶθε νὰ τελειώσουν κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν μας. Σᾶς ἀσπάζομαι ὡς εἰκὸς καὶ μένω.

Πρόθυμος εἰς τὰς προσταγὰς σου Ἀδελφὸς εἰλικρινὲς
Α. Μαυροκορδάτος.

5 Αὐγούστου 1825. Ἐν Ναυπλίῳ.

Τῷ Εὐγενεστάτῳ Κυρίῳ

Κωνσταντίνῳ Δραγῶνῳ

Εἰς Ζάκυνθον.

287. Γ'. ΣΙΣΙΝΗ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗΝ ΖΑΚΥΝΘΟΥ

(Ἀριθ. 106 ἐγγράφων Ἀλεξ. Ρώμα)

Εὐγενέστατοι Κύριοι

Χθὲς τὸ ἐσπέραις ἔστειλον τὰ γράμματά μου εἰς τὴν Δογάναν Γλαρέντζης, διὰ νὰ σᾶς διευθυνθοῦν. Σήμερον ἔλαβον τὰ ἐσώκλειστα καὶ πληροφοροῦσθε. Εἰς τὸ Μισολόγγι ἔκαμν τρεῖς ἐφόδους οἱ ἐχθροὶ τὴν μὲν πρώτην ἐφονεύθησαν χίλιοι διακόσιοι, τὴν δευτέραν ἐξακόσιοι καὶ τὴν τρίτην τριάντα τέσσεροι· ἐκ τῶν ἡμετέρων τέσσεροι. Τὰ ἐδῶ νεώτερα εἶναι, ὅτι εἰς Βέρβεναν ἐσυνάχθησαν Πελοποννήσιοι καὶ ξένοι μισθωτοὶ ἑπτὰ χιλιάδες καί, ὅτι εἶχε φθάσει καὶ ὁ Στρατηγὸς Γεωργάκης Γιατράκος καί, ὅτι ἐκινήθησαν καὶ οἱ Σπαρτιαῖται· ὥστε εἰς ὀλίγας ἡμέρας θέλει συγκεντρωθῇ τὸ στρατόπεδον αὐτὸ ἀπὸ δώδεκα χιλιάδας. Εὐρίσκεται καὶ ὁ Στρατηγὸς Νοταρόπουλος μὲ χιλίους πεντακοσίους, ὁ δὲ κύριος Ζαῖμης περίπου τῶν χιλίων, τοῦ δὲ κυρίου Ζαῖμη, τὸ σῶμα μετὰ δέκα ἡμερῶν διάστημα θέλει γίνῃ περίπου τῶν τρισχιλίων, ἐπεὶδὴ ὁ Στρατηγὸς Νικήτας μετὰ τοῦ υἱοῦ μου Μιχαὴλ εὐγῆκαν καὶ συνάξουν ἑκκατὰ στρατεύματα ἀπὸ τὴν ἐπαρχίαν ταύτην καὶ Πύργου. Λάβετε μίαν ἐφημερίδα τῆς νήσου Ὑδρας νὰ ἰδῆτε τὸ ἔνολον τοῦ Ρώσχη καὶ Βασικτῶν.

Ὁ Τρικουπὴς πρέπει νὰ ἐπιστρέψῃ ὀπίσω, νὰ ἰδῶμεν τί θέλει πράξουν αὐτοὶ ἐπάνω τῶν ὁποίων ἐγράφετε καὶ ὑγιαίνετε.

Ἐκ Γαστούνης τῇ 5 Αὐγούστου 1825.

Ὁ πρόθυμος ἀδελφὸς
Γεώργιος Σιδίνης.

288. ΣΤΑΜ. ΛΕΒΙΔΟΥ ΠΡΟΣ Α. ΚΟΥΕΡΙΝΟΝ

(Παρά τῇ οἰκογενείᾳ Κουερίνου Μανιᾷ)

Εὐγενέστατε Κόμητα·

Ταύτην τὴν στιγμὴν μᾶς ἔφθασε πλοῖον ἐπὶ ταύτου ἀπὸ τὰ στρατεύματα κρητικά, ὅπου ἔκαμον ἀπόδασιν εἰς τὴν Κρήτην, ὅτι εἰς τὰς

2 Αὐγούστου τὰς 4 ὥρας τῆς ἡμέρας ἐκυρίευσαν οἱ ἐδικοί μας τὸ φρούριον Κραμπούσα. Ὅθεν σὺς εἰδοποιῶ αὐτὴν τὴν χαροποιᾶν εἰδήσιν ἀληθεστάτην. Μένω μὲ τὸ προσῆκον σέβας

Τῇ 5 Αὐγούστου 1825 Ναύπλιον.

Ὁ ἀδελφός

Σταμάτιος Λεβίδης.

289. ΝΙΚΗΤΑΡΑ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗΝ ΖΑΚΥΝΘΟΥ

(Φάκελ. 2123 ἀριθ. 3064).

Ἐξοχώτατοι Κύριοι,

Με μεγάλην χαράν μου ἔλαβον τὸ εἰς τὰς 3 τρέχοντος ἀδελφικόν σας παρὰ τοῦ γραμματικικοῦ μου, παρὰ τοῦ ὁποίου καὶ ἐπληροφορήθην καὶ τὰ τῆς υἱείας σας. Μοὶ ὠμίλησε καὶ τὰ ὅσα τὸν πρηγγεῖλατε ἐκ στόματός καὶ ὑπάγει πολλὰ καλὰ. Κύριοι· μολονότι δὲν ἀμφιβάλλω, ὅτι ἡ προσοχή σας νὰ εἶναι πολλὰ δραστήριος διὰ τὴν διαφύλαξιν τοῦ Μεσολογγίου, μολοντοῦτο χρεωστῶ πάλιν νὰ σὺς ἀναφέρω, ὅτι αὐτὸ τὸ φρούριον ὑπεράσπισιν πρὸς τὸ παρὸν δὲν περιμένει πλέον ἢ τὸ τοῦτα τὰ μέρη, ἀλλὰ ὅ,τι κάμῃ μόνο του, καὶ εἰς ὅ,τι ἂν (Κύριος μὴ δώσῃ) λάβῃ ἀνάγκην, νὰ ὠφελῇ ἀπὸ τὴν ἐξοχότητά σας. Ὅθεν, ἀδελφοί, δώσετε ἄγρυπνον προσοχὴν εἰς αὐτό.

Ἀφοῦ ἀπέρασα εἰς Γαστούνην, δὲν ἔλειψα ἀμέσως νὰ βελθῶ εἰς στρατολογίαν· ὅθεν καὶ ἐξεκίνησα τὸν υἱὸν τοῦ Σισίνῃ με ἄρκετους, ἐγὼ δὲ ἀπέρασα ἐδῶ, ἀπ' ὅπου καὶ, λαβὼν ὅλους τοὺς Πυργαίους, σήμερον ἐκστρατεύω διὰ νὰ ξεκινήσω καὶ τοὺς ὅσους ἀπαντήσω καὶ νὰ τρέξω ὅπου ἡ χρεία τὸ καλέσῃ. Ἐλπίζω, Κύριοι, ὅτι οἱ Πελοποννήσιοι ἤρχισαν νὰ ἐξυπνῶσιν ἀπὸ τὸν λήθαργον, ὅπου τοὺς ἐτυραννοῦσε, καὶ νὰ αἰσθανθῶσι πλέον τὰ συμφέροντά των· καὶ τοῦτο τὸ βεβαιοῦμαι ἀπὸ τὴν ὁμόνοιαν, τὴν ὁποίαν καὶ θεωρῶ, χάριτι Θεῆς, νὰ ἤρχισε καλὴν ὁδόν.

Τοῦ νὰ σὺς καθιστορήσω τὰ τοῦ Σχτράπου μας Ἰμπραήμη, τοῦτο δὲν ἠμπορῶ πρὸς τὴ παρὸν, ἀλλὰ ἀφοῦ φθάσω ἐκεῖ ὁ ἴδιος θέλει ἔχετε καθαρὰν πληροφορίαν διὰ κάθε τί. Σὺς περικλείω δὲ ἀντίγραφον μιᾶς γραφῆς, ὅπου χθὲς τὸ ἐσπέρας ἔλαβον, καὶ θεωρήσατε.

Ἐμαθον καὶ τὰ τοῦ Στρατηγοῦ Ροζαρόλ, ὅστις καὶ ἂν αὐτοῦ εὐρίσκεται, τὸν ἀσπάζομαι ἀκριβῶς· παρακινήσατε δέ, Κύριοι, τὸν γρήγορον ἐρχομὸν του ὡς ἀναγκαιότατον. Τοῦ νὰ σᾶς ἐκτείνωμι ἐγὼ τὰ περιπλέον κρίνω περιττόν· ἀλλὰ μένει ὁποῦ ἡ ἐξουχότης σας νὰ ἐνεργήτε καθ' ὅλην τὴν ἔκτασιν καὶ δι' ὅλα τὰ ὅποια μοὶ ἐδιηγήθη ὁ ἐδικὸς μου Ἀθανασιάδης, ὁποῦ τὸν εἶπατε, ἐνεργοῦσα καὶ θέλει ἐνεργήσω καὶ πάλιν καὶ θὰ σᾶς εἰδοποιῶ διὰ κάθε τί. Σᾶς περικαλῶ ὅμως, Ἀδελφοί, ἀφοῦ μοὶ γράφετε κάθε τί, ὅχι μόνον νὰ με συμβουλευήτε, ἀλλὰ καὶ νὰ με προτάζετε ἐλευθέρως τὰ καλὰ τῆς Πατρίδος, καὶ εἶμαι ἑτοιμος νὰ ἀκολουθῶ. Εἰς ἐμέ, Ἀδελφοί, δὲν εὐρίσκετε παρὰ Νικήταν ἀφιερωμένον διὰ τὴν ἐλευθερίαν καὶ λαμπρὰν τύχην τῆς Ἑλλάδος Πατρίδος του.

Τὸν παρόντα πεζόν, Δῆμον Κουραχοπετρόπουλον Πυργαῖον, σᾶς στέλλω μαζοὺς μὲ τὸ παρόν, μὲ τὸν ὅποιον περιμένω ἀπόκρισιν σας. Τὸ κιάλε μοὶ ἐστείλατε μὲ ὠφελεῖ μεγάλως διὰ τὸν Ἱμπρατήμην, μοὶ ἦτον ὅμως καὶ ἀναγκαιότατον τὸ ὠρολόγι, διὰ νὰ ρεγολάρωμαι εἰς τοὺς πολέμους, ὅθεν, καὶ ὅπως ἀγαπᾶτε κάμετε, σᾶς ἀσπάζομαι ἀδελφικῶς καὶ μένω

Ἐκ Πύργου τῇ 6 Αὐγούστου 1825.

Ὁ Εἰλικρινὴς ἀδελφός σας
Νικήτας Στρυματελόπουλος

Δώσατε καὶ τίποτε διὰ τὰ ἐξοδά του, ἐπειδὴ καὶ τοῦ Νικήτα ἡ σακκοῦλα ἐσχίσθη.

Πρὸς τοὺς ἐξοχωτάτους Κυρίους

Διονύσιον Κόντε Ρώμαν
Παναγιώτην Θ. Στεφάνου καὶ
Κωνσταντῖνον Δραγῶναν

Ζάκυνθον.

290. ΝΙΚΗΤΑΡΑ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗΝ ΖΑΚΥΝΘΟΥ

(Ἀριθ. 107 ἐγγράφων Ἀλεξ. Ρώμα).

Ἐξοχώτατοι Κύριοι !

Χθὲς σᾶς ἔγραψον τὰ πάντα· ὁ πεζὸς δέ, μὴν εὐρίσκων ἰνκόντρο, ἔμεινεν ἔως σήμερον. Ἐγὼ αὐτὴν τὴν στιγμὴν ἐκστρατεύω καὶ δὲν

ἔχω τι νέον νὰ σᾶς εἰπῶ, εἰμὴ μόνον νὰ σᾶς περικαλέσω διὰ νὰ μοι
στείλῃτε μὲ τὸν ἴδιον δύο τρουμπέτας μικρὰς ἰγγλέζικας, ὡς ἀναγ-
καίαις μου. Σᾶς ἀσπάζομαι καὶ μένω.

Ὁ Ἀδελφός
Νικήτας Σταματελόπουλος.

Ἐκ Πύργου τῇ Αὐγούστου 1825.

Πρὸς τοὺς Ἐξοχωτάτους Κυρίους

Διονύδιον Κομ. Ρώμαν
Παναγιώτην Θ. Στεφάνου καὶ
Κωνσταντῖνον Δραγῶναν.

Εἰς Ζάκυνθον.

291. ΝΙΚΗΤΑΡΑ (ΠΡΟΣ Γ. ΣΙΣΙΝΗΝ)

(Φάκελ. 2123, ἀριθ. 3055).

Εὐγενέστατε Κύριε.

Αὐτὴν τὴν στιγμήν ἔλαβον τὸ γράμμα σου καὶ εἶδον τὰ ἐν αὐτῷ.
Ἀδελφέ! Τὰ τῶν Πατρῶν ἐχθρῶν κινήματα δὲν εἶναι σημαν-
τικά, ταῦτα τὰ ἔχομεν πρὸ πολλοῦ χρόνου, τὰ ὅποια δὲν εἶναι παρὰ
πάντοτε τὰ ἴδια. Ὅθεν, καθὼς καὶ ἄλλοτε, οὕτω καὶ αὐτὴν τὴν
φορὰν, δὲν θέλει κάμωσι παρὰ ἴσως κἀνένα ἀκροβολισμόν καὶ νὰ ἐπι-
στρέψωσιν εἰς τὰ ἴδια, ἀρπάζοντες τὸ ὅ,τι ἡμπορέσουν νὰ ἐπιτύ-
χουν. Ἀποῦ λοιπὸν ἡ Εὐγενία σας, καθὼς καὶ ὁ γενναῖος Χρῦσανθος,
διορίσητε νὰ τραβηχθῇ τὸ γυναικόπαιδον ἀπὸ τὸν Κάμπον καὶ κρα-
τηθῇ καλῶς ἡ Μανωλάδα καὶ τὰ Λεγαινά, δὲν εἶνε τίποτε. Ἐδῶ
ὁμως, ἀδελφέ, εἰς τὸν Ἱμπραήμην στέκει ἡ ἐλευθερία καὶ ἡ ἀνε-
ξαρτησία μας καὶ διὰ νὰ μὴ σοῦ περικλείω διάφορα γράμματα, ὅπου
σήμερον ἔλαβον, σᾶς στέλνω μόνον ἀντίγραφον τοῦ στρατηγοῦ Μπλα-
πούτα καὶ θεωρεῖτε ὅπου εἶναι μεγαλωτάτη ἀνάγκη νὰ τρέξωμεν
ἐκεῖ, διὰ νὰ ἐμποδίσωμεν αὐτόν, διὰ νὰ μὴν πέσῃ εἰς τούτους τοὺς
κάμπους, ἐπειδὴ, ἂν τοῦτο ἀκολουθήσῃ (ὃ μὴ γένοιτο) τότε βέβαια
πλέον ἡ Ἑλλάς κλονεῖται καὶ θέλει γίνῃ εἰς ἡμᾶς τὸ κοινὸν τῆς πα-
ροικίας, ὅτι, φυλάττοντες τὸ αὐγόν, ἔχασαμεν τὴν κόταν. Λοιπόν,
ἀδελφέ, κάμετε ὅ,τι ἡμπορέσετε αὐτοῦ ἡ Εὐγενία σας μετὰ τοῦ
στρατηγοῦ υἱοῦ σας, τὸν δὲ κύρ Μιχαλάκην μὲ ὅλους τοὺς ἐδικούς

του, Καπελίσους καὶ ἄλλους, μὴν ἐμποδίσετε διόλου, ἀλλὰ ἀφί-
σετέ τους νὰ τραβήξουν τὸ προσδιωρισμένον. Ὁμοίως δὲ νὰ σταθῶσι
καὶ οἱ Γουβᾶτοι ἐδῶ, διὰ νὰ ἡμπορέσωμεν νὰ γίνωμεν ἐν σῶμα τὸ
ὀλιγώτερον ἀπὸ τρεῖς χιλιάδες καὶ νὰ τρέξωμεν νὰ κάμωμεν καὶ δου-
λειάν, ὅπου ἐλπίζω εἰς τὸν Θεὸν νὰ ὠφελήσωμεν ἐκεῖ τὰ μέγιστα.
Ἀδελφέ ! Ἐγὼ ἤμουν καὶ εἴμαι ἕτοιμος νὰ τρέξω μὲ ὅσους εὐρί-
σκομαι· πλὴν τοῦτο, μὲ τὸ νὰ στοχάζωμαι, ὅτι δὲν θέλει ὠφελήσῃ
γενικῶς τὴν Πατρίδα, ἐμποδίζομαι· καί, ἀφοῦ σκερθῇτε καλῶς, θέ-
λετε μὲ εὐρὴ δικαιοσύνην. Ἰδέτε λοιπόν, Εὐγενέστατε, μὴν ἤθελε,
κρητῶντας τὸν υἱὸν σας, Καπελίσους, Γουβίσους καὶ λοιπούς, ἀρ-
γοπορήσῃ πλέον νὰ γίνῃ τούτῃ ἢ νῦν ἕτοιμος στρατολογίᾳ, καὶ τότε
στοχάζομαι, ὅτι θέλει φέρει μεγάλωτάτην γενικὴν φθοράν. Ὅθεν,
καὶ ὡς γέροντας, στοχασθῇτε καὶ ἀποφασίσετε. Ἐγὼ δὲ σήμερον
ἀναβαίνω πρὸς τὴν Γούβαν καὶ Λάλα καὶ περιμένω τὸν υἱὸν σας
μὲ τοὺς λοιπούς. Σᾶς προσκυνῶ καὶ μένω

Ὁ ἀδελφός σας

Νικήτας Σταματελόπουλος.

Ἐκ τῆς Ἀγουλινίτσας, τῇ 7 Αὐγούστου 1825.

292. ΝΙΚΗΤΑΡΑ ΠΡΟΣ Γ'. ΣΙΣΙΝΗΝ *

Εὐγενέστατε Κύριε Γ'. Σισίνη,

Καὶ χθὲς σᾶς ἔγραφον καὶ σᾶς κητιστοροῦσα τὰ τῆς Πατρίδος,
καὶ μάλιστα τὰ ὅσα μοι ἔγραφον πανταχοῦ. Αὐτὴν τὴν στιγμήν
ἔφθασεν ὁ ἀδελφός τοῦ Κρίτσαλη μὲ γράμματα ἀπὸ τὸν ἀδελφόν
του καὶ ἄλλους, τῶν ὁποίων τὴν κόπιν σᾶς περικλείω, καὶ θεωρεῖτε
τὴν πόσῃ ἀνάγκῃ ἔχει ἡ Πατρίς, ὅπου ἂν τῶρα δὲν προφθάσωμεν
νὰ τὸν χαλᾶσωμεν, εἴμεθα διὰ πάντα χαμένοι. Ὅθεν, ἀδελφέ, πα-
ρακίνησε καὶ στείλει τὸ ὀλιγορώτερον, ὅχι μόνον τὸν υἱὸν σας μὲ
τοὺς ἀποφασισμένους, ἀλλὰ καὶ ὅσους ἀκόμη περισσοτέρους ἡμπο-
ρέσητε. Ἐν ἐνὶ λόγῳ, ἀδελφέ, τῶρα εἶνε ἡ ἐλευθερία μᾶς καὶ ν' ἀφή-
σωμεν κάθε ἄλλην δουλειὰ καὶ νὰ τρέξωμεν, διὰ νὰ ἡσυχάζωμεν
διὰ πάντα. Ἰδέτε, Εὐγενέστατε, ὅτι ἄλλην φορὰν τέτοιαν εὐχαι-

* Τοῦτο εὐρίσκειται ἀντιγεγραμμένον εἰς τὸ δευτέρον πρόσωπον τοῦ ἀνω-
τέρου ἀντιγράφου καὶ αὐτοῦ.

ρίαν δὲν τὴν εὐρίσκομεν· ὅθεν καὶ προκηρύξατε, ὅτι ὅποιος δὲν κινήσῃ τῶρα, εἶναι ἀντίχριστος καὶ ἐχθρὸς τῆς Πατρίδος. Ἐγὼ, ἀδελφέ, περισσότερα δὲν ἠμπορῶ νὰ σᾶς γράψω. Εἰσθε ἱκανοὶ νὰ διορθώσετε τὰ πράγματα. Σᾶς ἀσπάζομαι καὶ μένω

Ὁ ἀδελφός σας

Νικήτας Σταυρατελόπουλος.

Ἀγουλινίτσα, τῇ 8 Αὐγούστου 1825.

- Αὐτὴν τὴν στιγμὴν ἀναχωρῶ διὰ Γούδαν, ὅπου εἶναι ὅλα τὰ στρατεύματα, καὶ δὲν ἀμφιβάλλω, ὅτι νὰ μὴν εἶναι φθασμένος ὁ ἀδελφός Μιχαλάκης μὲ ὅλους τοὺς στρατιώτας τοῦ.

293. ΣΠ. ΣΚΟΥΦΟΥ ΠΡΟΣ Κ. ΔΡΑΓΩΝΑΝ

(Παρά τῇ οἰκογενείᾳ Δραγῶνα)

Ἄρχοντα.

Πολλὰς χάριτας ἔλαβον ἀπὸ τὴν ἐνάρετον ψυχὴν σας. Εἶμαι ἑτοιμος ν' ἀναχωρήσω καὶ δὲν ἠξέυρω ἂν προφθάσω νὰ σᾶς προσφέρω ἐκ νέου τὰς εὐχαριστίας μου εὐχαριστίας διὰ ταῦτα πάντα. Θελήσατε, παρακαλῶ, νὰ βεβαιωθῇτε, ὅτι ἀναχωρῶ συνεπιφέρων αἰωνίαν ἐνθὺμῃσιν τῶν προτερημάτων σας καὶ τῶν πρὸς ἐμὲ ὑποχρεώσεών σας. Εἰς τούτους τοὺς ὀλίγους λόγους περικλείω ὅλα τῆς καρδίας μου τὰ αἰσθήματα. Προστάζετε με καὶ θέλετε γνωρίσει ἐκ πείρας, ὅτι δὲν εὐεργετήσατε ψυχὴν ἀχάριστον. Ἐλαβα τὴν τόλμην νὰ σᾶς ἀφήσω ἐν γράμμα διὰ τὰ Παρίσια πρὸς τὴν πριγκίπισσαν Μαρίαν Σούτσου. Πρὸ πολλοῦ καιροῦ τῇ εἶχα γράψει, ὅτι ἀφεύκτως μεταβίβω εἰς Ἀγκῶναν· ἔκτοτε δὲν τῆς ἔγραψα καὶ σ.μπερλίνω, ὅτι πρέπει νὰ εἶναι εἰς ὑποψίας, διότι συνέζησα δύο ὁλοκλήρους χρόνους μὲ τὴν οἰκογένειαν ταύτην. Ἰδοὺ, ἄρχοντα, τὸ ἀντικείμενον τῶν δεησέων μου πρὸς τὴν πανευγενίαν σας, δηλαδὴ τὸ νὰ φροντίσετε τὴν ταχεῖαν καὶ ἀσφαλῆ ἀποστολὴν τοῦ ρηθέντος γράμματος διὰ μέσου τῶν ἐδῶ εὐγενῶν φίλων σας. Αὕτη εἶναι μίξ χάρις ἰδιαιτέρα, τὴν ὑποίκν ἐλπίζω ἀπὸ τὴν κλωσύνην σας. Ὁ καλὸς φίλος κ. Χιλόπουλος ἤκουσε τὸ περιεχόμενον τοῦ γράμματος· εἶναι ἀθῶον καὶ φιλι-

κόν. Σὺς πρὸς κελῶ λοιπὸν καὶ αὐθις, φροντίσχετε περὶ τούτου καὶ θέλω εἶμαι σκληρὸς σὺς. Τὸ *porto lettera* δύνασθε νὰ τὸ πληρωθῇτε πρὸς τοῦ κ. Χειλοπούλου.

Συνιτῶμαι ἐκ νέου εἰς τὴν εὐνοϊάν σὺς καὶ μένω μὲ ὅλον τὸ σέβας

Ὁ ταπεινὸς καὶ εὐγνώμων δοῦλός σας

Σπυρίδων Σκουῖρος.

8 Αὐγούστου 1825.

Πρὸς τὸν Πανευγενέστατον Ἀρχοντα

Κύριον Κωνσταντῖνον Δραγῶναν κτλ.

**294. ΔΗΛΩΣΙΣ ΤΟΥ ΕΚΤΑΚΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ
ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ, ΠΡΟΣ ΤΟ ΦΙΛΕΛΛΗΝΙΚΟΝ
ΚΟΜΙΤΑΤΟΝ ΑΘΗΝΑΙΝΟΥ***

(Φάκελ. 2123, ἀριθ. 3067)

Agosto 21 1825 S. N.

Le circostanze che hanno avuto luogo dopo l'apertura della presente campagna sono state assai critiche dal lato del continente della Grecia, non per difetto di zelo e valore del popolo e degli eserciti Greci, ma per la superiorità morale del nemico, ma per la cattive misure che le passioni, l'amore di primeggiare e l'abuso del pubblico Patrimonio avean prodotte.

Sarebbe disgustoso assai alli cuori d'uomini inclinati al ben generale e che a questo sacrificano ogni loro privata veduta, sostanza e per fino la propria esistenza, l'annoverare in questa lettera i fatti ben luminosi che presentano agli occhi di tutti lo storico delle cause reali che influirono a ridur la greca Nazione nel quinto anno della generosa sua impresa sull'orlo del precipizio. La Provvidenza Divina ed il valore dei veri Greci bastò per portarli al caso d'una felice reazione. Rinvenutivi in qualche maniera i Greci dallo stato pericoloso in cui erano spinti, hanno voluto pensare e provvedere alla loro situazione.

* Σημ. Ἀπεστάλη διὰ τῆς ἐπιτροπῆς Ζαχύνθου.

Senza procedere ad una Convocazione generale in cui bene spesso l'intrigo guasta le migliori disposizioni, ma per il mezzo di Convocazioni parziali, la Nazione ha potuto intendersi da una provincia all'altra e riflettere sul partito da prendere per porre al coperto di ogni insidiosa direzione i suoi più preziosi interessi. Da questa riunione ed intelligenza generale la Grecia conobbe :

1. Che siccome la più attiva parte di quelli che compongono il Governo Provvisorio della Grecia da lungo tempo contrastano a chi tra di loro appartenere debba l'assoluto potere :

2 Che cadauno di essi, per formarsi una forza bastante a superar gli altri, abusò ogni volta delle rendite pubbliche e degli imprestiti avuti dall' Estero :

3. Che concentrati tutti in questi loro principii abbandonarono ogni cura tendente a preparare la difesa al territorio greco minacciato e cinto dalle nemiche invasioni e quindi per mancanza di questi mezzi riuscì al nemico di assediare per mar e per terra Missolongio ed impossessarsi di Navarino e di penetrare per fino nel cuore del Peloponneso.

Posta la Nazione al fatto di tali conoscenze formò un Consiglio Extraordinario di Stato per rappresentarla dovunque preseduto dai tre suoi capi militari di terra e di mare; segnò un' Indirizzo Generale spedendolo con un legno pubblico a Londra, con il quale la Nazione ricerca la protezione esclusiva della Gran Bretagna; e prese per fino tutte le misure opportune per far dare una nuova forma al suo futuro governativo sistema.

Queste operazioni cardinali ebbe il merito la greca Nazione di eseguirle con quella attività e prudenza che valsero a paralizzare il corso dei progetti di quelli che facevan mal uso delle pubbliche loro inspezioni ed evitare nel tempo stesso una riaccensione delle già passate civili discordie. Siccome però l'intrigo d'alcune persone impiegate dentro Napoli di Romania, vedendosi tolta la confidenza della Nazione ed ogni forza militare di mare e di terra, tenta ora ogni mezzo artificioso per farsi credere ancora in vita, e sotto tale aspetto continuar a valersi del dannaro dei prestiti stranieri de' quali

si approprian arbitrariamente per poter un giorno trasportarli altrove e convertirli a suo privato vantaggio; e siccome nelle correnti circostanze di viva guerra non è permesso alla Nazione di prendere misure attive onde cangiare la forma e le persone del Governo, così li sottoscritti che rappresentano ora legalmente la Nazione intera della Grecia, prevenendo per il mezzo del presente avviso il Comitato Filellenico di Londra ed i prestatori privati dei Greci colà residenti :

Che d' ora innanzi la firma del Governo Provvisorio della Grecia non potrà avere verun vigore obbligatorio a carico della intera greca Nazione, se non concorre l' assenso e firma dei due qui sottoscritti Presidenti del Consiglio Estrordinario di Stato, incaricati alla Direzione generale ed attiva de' suoi interessi.

(Μετάφρασις)

Αἱ προκύψασχι περιστάσεις μετὰ τὴν ἔναρξιν τῆς νῦν ἐκστρατείας ὑπῆρξαν κρσιμώταται διὰ τὴν Στερεάν Ἑλλάδα, ὅχι ἐξ ἐλλείψεως πατριωτισμοῦ καὶ ἀνδρείας τοῦ λαοῦ καὶ τῶν ἐλληνικῶν στρατευμάτων, ἀλλ' ἕνεκα τῆς ἡθικῆς ὑπεροχῆς τοῦ ἐχθροῦ καὶ τῶν κακῶν μέτρων, τὰ ὅποια παρήγαγον τὰ πάθη, ἡ φιλοπρωτία καὶ ἡ κατὰχρησις τῶν δημοσίων χρημάτων.

Πολὺ δυσάρεστον θὰ ἦτο εἰς τοὺς ἀνδρας, οἵτινες εἶναι ἀφωσιωμένοι εἰς τὸ κοινὸν ἀγχθὸν καὶ θυσιάζουσιν ὑπὲρ αὐτοῦ πάσων ἰδιωτικῶν βλῆψιν καὶ περιουσίαν καὶ αὐτὴν ἔτι τὴν ἐκυτῶν ὑπαρξιν, τὸ νὰ συγκεφαλαιώσω ἐν τῇ ἐπιστολῇ τὰύτῃ τὰ πασιδὴλα γεγονότα, ἅτινα παριστῶσιν εἰς τὰ ὅμματα πάντων τὰ πραγματικὰ αἷτια, ἅπερ συνέτεινον ἵνα ἀγάγῃ τὸ ἐλληνικὸν Ἔθνος εἰς τὸ χεῖλος τοῦ βραχέου κατὰ τὸ πέμπτον ἔτος τοῦ γενναίου ἀγῶνός του. Ἡ Θεία Πρόνοια καὶ ἡ ἀνδρεία τῶν Ἑλλήνων ἤρκεσαν νὰ κατὰστήσωσι τοὺς ἐκιννοὺς εἰς αἰσίαν ἀντίδρασιν. Ἀναλαβόντες ὅπως δῆποτε οἱ Ἕλληνες ἐκ τῆς κινδυνώδους κατὰστασέως, εἰς ἣν εἶχον εὐρεθῇ, ἔγνωσαν νὰ ἀναλογισθῶσι τὴν ἐκυτῶν θέσιν καὶ νὰ μεριμνήσωσι περὶ ταύτης. Χωρὶς νὰ προβῇ εἰς σύγκλησιν Γενικῆς Συνελεύσεως, ἐν τῇ ὁποίᾳ λίαν συνεχῶς

ἡ ραδιοσυγγίχ κατστρέφει τὰς ἀρίστους τῶν διαθέσεων, ἀλλὰ διὰ τοῦ μέσου μερικῶν συσκέψεων, ἠδυνήθη τὸ Ἔθνος ἀπὸ τῆς μιᾶς ἐπαρχίας εἰς τὴν ἐτέραν νὰ συνεννοηθῇ καὶ νὰ σκεφθῇ περὶ τῶν ληπτέων μέτρων, ὅπως ἐξασφαλισθῶσιν ἀπὸ πάσης ἐπιβούλου διευθύνσεως τὰ πολυτιμότερα συμφέροντά του.

Διὰ τῶν συσκέψεων καὶ συνεννοήσεων τούτων τὸ Ἔθνος ἐπέισθη:

1. Ὅτι οἱ μᾶλλον δραστήριοι ἐκ τῶν ἀποτελούντων τὴν Προσωρινὴν Κυβέρνησιν τῆς Ἑλλάδος ἀπὸ πολλοῦ ἐρίζουσι πρὸς ἀλλήλους περὶ τοῦ τίς θέλει λάβῃ τὴν ἀπόλυτον ἰσχύν.

2. Ὅτι ἕκαστος ἐξ αὐτῶν, ὅπως συγκροτήσῃ δύναμιν ἀρκούσαν ἵνα ὑπερβάλλῃ τοὺς ἄλλους, κατεχράσθη ἐκάστοτε τὰς τε δημοσίους προσόδους καὶ τὰ ἐν τῷ ἐξωτερικῷ συνομολογηθέντα δάνεια.

3. Ὅτι πάντες οὗτοι, ἀφοσιωθέντες εἰς τὰς ἀρχάς των ταύτας, ἐγκατέλιπον πᾶσαν φροντίδα, ὅπως παρασκευάσωσι τὴν ἄμυναν τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπικρατείας, ἀπειλουμένην καὶ περικυκλωμένην ὑπὸ τῶν ἐχθρικῶν εἰσβολῶν, ἐκ τούτου δέ, ἐλλείπει τῶν μέσων τούτων, ἐπέτυχεν ὁ ἐχθρὸς νὰ πολιορκήσῃ ἐκ ξηρᾶς καὶ θαλάσσης τὸ Μεσολόγγιον, καὶ νὰ κυριεύσῃ τὸ Νικαεῖον, καὶ νὰ εἰσδύσῃ μέχρι τοῦ κέντρου τῆς Πελοποννήσου.

Τὸ Ἔθνος, λαβὼν γινῶσιν τούτων, κατήρτισεν Ἐκτακτὸν Συμβούλιον τοῦ Κράτους, ὅπως ἀντιπροσωπεύσῃ αὐτὸ ὅπου δήποτε, προσδρευόμενον ὑπὸ τῶν τριῶν στρατιωτικῶν ἀρχηγῶν αὐτοῦ ξηρᾶς καὶ θαλάσσης—ὑπέγραψε κοινὸν ἔγγραφο, ὅπερ ἐξαπέστειλε διὰ δημοσίου πλοίου εἰς Λονδίνον, δι' οὗ τὸ Ἑλληνικὸν Ἔθνος ἐξαίτεται τὴν ἀποκλειστικὴν Προστασίαν τῆς μεγάλης Βρετανίας—καὶ τέλος ἔλαβε πάντα τὰ προσήκοντα μέτρα ἵνα προσδώσῃ νέαν μορφήν εἰς τὸ μέλλον κυβερνητικὸν αὐτοῦ σύστημα.

Ταῦτα τὰ κορυφαῖα ἔργα τὸ Ἑλληνικὸν Ἔθνος ἔσχε τὴν ἀρετὴν νὰ ἐκτελέσῃ μετὰ τῆς δραστηριότητος καὶ συνέσεως, αἵτινες ἵσχυσαν νὰ ματαιώσωσιν τὰ σχέδια ἐκείνων, οἵτινες κατεχρῶντο τὰ δημόσια αὐτῶν ἀξιώματα, συγχρόνως δὲ ν' ἀποτρέψωσι νέαν ἐκκρηξίν τῶν ἤδη ἐκλιπουσῶν πολιτικῶν διχνοειῶν. Ἐπειδὴ ὅμως πρόσωπά τινα, ἅτινα κατέχουσι ἐν Ναυπλίῳ δημόσια ἀξιώματα, βλέποντα, ὅτι διαφεύγει αὐτοὺς ἡ ἐμπιστοσύνη τοῦ Ἔθνους καὶ ἡ κατὰ ξηρὰν καὶ θάλασσαν στρατιωτικὴ δύναμις, ἀσκοῦσι πᾶσαν ραδιοσυγγίχ καὶ πᾶν ἐπιτήδειον μέσον, ὅπως ὑποδεικνύωσιν ἰσχύν, οὕτω δὲ ἐξακολουθοῦσι νὰ ἐπωρῶνται τῶν ἐκ τῶν ἐξωτερικῶν δυνάμεων χρημάτων, ἅτινα ἀυθαγέρτως νοσφίζονται διὰ νὰ δυνηθῶσιν ἡμέραν τινὰ νὰ τὰ μεταφέ-

ρῶσιν ἄλλοθι καὶ νὰ τὰ μετατρέψωσιν πρὸς ἴδιον ὄφελος — καὶ ἐπεὶ δὴ ἐν ταῖς παρούσαις περιστάσεσι τοῦ πολέμου δὲν ἐπιτρέπεται εἰς τὸ Ἔθνος νὰ λάβῃ δραστήρια μέτρα πρὸς μεταβολὴν τῆς τε μορφῆς καὶ τῶν προσώπων τῆς κυβερνήσεως — διὰ ταῦτα οἱ ὑπογεγραμμένοι, οἵτινες ἀντιπροσωπεύουσιν ἤδη νομίμως σύμπαν τὸ ἐλληνικὸν Ἔθνος, προλαμβάνουσι διὰ τῆς παρούσης εἰδοποιήσεως τὸ Φιλελληνικὸν Κομιτάτον τοῦ Λονδίνου καὶ τοὺς ἐκεῖσε διακείμενους ἰδιωτικούς δανειστάς τῶν Ἑλλήνων :

Ὅτι ἀπὸ τοῦδε ἡ ὑπογραφή τῆς Προσωρινῆς Κυβερνήσεως τῆς Ἑλλάδος δὲν θέλει ἔχῃ οὐδὲν ὑποχρεωτικὸν κῆρος εἰς βάρος τοῦ ὅλου Ἐθνους, ἂν δὲν συνυπάρχῃ ἡ συνκίνεσις καὶ ἡ ὑπογραφή τῶν ἐν τῇ παρούσῃ ὑπογεγραμμένων δύο προέδρων τοῦ Ἐκτάκτου Συμβουλίου τοῦ Κράτους, εἰς οὓς ἀνετέθη ἡ Γενικὴ Διεύθυνσις τῶν συμφερόντων τοῦ Ἐθνους.

298. Θ. ΘΩΜΙΔΟΥ ΠΡΟΣ Κ. ΔΡΑΓΩΝΑΝ

(Φάκελ. 2123 ἀριθ. 3056)

Ἀξιολέσαστε Κύριε.

Μὲ τὴν προκπερασμένην μου σας ἔγραψα εἰς πλάτος τὰ πάντα· ἡδὴ δὲ διὰ τῆς παρούσης μου σας ἐκθέτω, ὅτι τὰ ἡμέτερα εὐρίσκονται εἰς τὰ ἴδια. Ἀπὸ ἓναν αὐτόμολον χριστιανόν, ἐλθόντα ἐκ τοῦ ἐχθρικοῦ στρατοπέδου, πληροφορούμεθα τὰ ἀκόλουθα : Ὅτι ὁ Κιουταχῆς εὐρίσκεται εἰς συλλογὴν ἄκρων, μὲ τί τρόπον νὰ κυριεύσῃ τὸ Μεσολόγγιον· ὅτι εἰς τὴν ἀπερασμένην γενικὴν ἔφοδον ὁ ἀριθμὸς τῶν πληγωμένων καὶ φονευμένων ὑπερτερεῖ τοὺς 1500· ὅτι ὑστεροῦνται πολεμιφεοδίων καὶ θροφῶν· ὅτι οἱ Ἀλβανοὶ μὲ πολλὰς παρακινήσεις ἐκატταπίσθησαν νὰ καθήσουν αὐτὸν τὸν μῆνα ἀκόμῃ· ὅτι περιμένουν τὸν Μπαנוῦτσον ἀπὸ Σάλων, νὰ κάμουν μίαν γενικὴν καὶ τελευταίαν ἔφοδον· ὅτι καθημερινῶς πληγόνουν καὶ φονεύουν τὰ τίρα μας 15—20 τὴν ἡμέραν. Αὐτὸς μολοντοῦτο ἀδιακόπως ἐργάζεται. Καὶ ἡμεῖς τὸ ἴδιον ἀκολουθοῦμεν. Μ' ἔλην του τὴν ἐπιμονὴν εἴμεθα ὑπερβέβηκοι, ὅτι δὲν θέλει κατορθώσῃ τίποτε.

Εἰς τὰς 8 τοῦ παρόντος εἰσῆλθεν ὁ γενναϊότατος στρατηγὸς Κίτσος Τζαβέλλας. Ὁ ἐρχομὸς αὐτοῦ τοῦ γενναίου ἀνδρὸς θέλει προξενήσῃ μέγαν φόβον εἰς τὸν ἐχθρόν.

Αὐτὸς διηγεῖται, ὅτι ὁ στρατηγὸς Καρχισκάκης συνάξει ἀρκετὰ στρατεύματα καὶ δυνάμει τῶν στρατηγημάτων του θέλει προξενήσῃ μέγαν φόβον εἰς τὸν ἐχθρόν, τὰ κατορθώματα τοῦ ὁποίου περιμένομεν ἐντὸς ὀλίγου νὰ ἰδῶμεν. Ὁ στρατηγὸς Τζαβέλας μὲ τὸ ἐκλεκτώτερον σῶμά του ἐτοποθετήθη εἰς τὴν τερίμπιλε (terrible)· αὐτὸς διηγεῖται, ὅτι ἀπὸ Σάλωνα δὲν ἔχουν ἐλπίδα οἱ ἐχθροὶ νὰ τοὺς ἔλθῃ βοήθειαι. Ὁ στρατηγὸς Καρχισκάκης ἐδιωρίσθη παρὰ τῆς σεβαστῆς Διοικήσεως ἐπὶ κεφαλῆς ὅλων τῶν στρατηγῶν τῆς Δυτικῆς καὶ Ἀνατολικῆς Ἑλλάδος. Ἀπὸ αὐτὸν περιμένομεν νὰ ἰδῶμεν μεγάλα κατορθώματα, καὶ εἴθε τάχιστα.

Πανευγενέστατε κύριε ! Ὁ δοῦλός σας, ἐκπληρῶν τὸ πρὸς τὴν πανευγενίαν σας χρέος του, ἐκθέτει τὰ ἀπὸ καὶρὸν εἰς καὶρὸν ἐνταῦθα διατρέχοντα· ἐνθέρμως λοιπὸν περὶ καλεῖ καὶ τὴν πανευγενίαν σας ἐνίοτε εὐκαιρῶν καὶ τοῦ γράφῃτε καὶ μίαν ὠτάζιον καὶ περιέργον εἰδήσιν, καὶ μὲ τοῦτο θέλει ὑποχρεωθῇ τὰ μέγιστα.

Μὲ τὴν προαπερασμένην μου σᾶς ἐπαρκαλοῦσα ἂν εἶναι δυνατόν νὰ μοῦ στείλετε 10 μοιτίλικας τσίπρο καὶ δύο ὅμοιας ὀρτσάδα, τὰς ὁποίας θέλω διὰ δύο φίλους μου στρατηγούς· ἔθεν καὶ αὐτὴς σᾶς παρκαλῶ ἂν εἶναι δυνατόν νὰ μὲ σταλθοῦν, τὸ κόστος τῶν ὁποίων θέλει πληρῶσω εἰς τὸν διορισμόν σας.

Ἐγκεχαρκαγμένος ὢν εἰς τὰ ἐνδόμυχα τῆς ψυχῆς μου ὁ χαρακτηρ τοῦ πανευγενοῦς ὑποκειμένου σας, σᾶς προσφέρω τὸ ἀνῆκον σέβας μου, παρκαλῶν νὰ εὐνοῶμαι καὶ γὰρ παρὰ τῆς πανευγενείας σας.

Τὸν πανευγενέστατον Κόμητα Ρώμην, μ' ὅλον ὁποῦ δὲν ἔχω τὴν τιμὴν νὰ τὸν γνωρίσω προσωπικῶς, μὲ τὸν τοῦτο προσφέρετέ τον, παρκαλῶ, τὰς ἀπὸ μέρος μου ταπεινὰς προσκυνήσεις.

Εἰδοποιήσετε με εἰς ἀπόκρισιν ἂν αὐτοῦ εὑρίσκεται ὁ κύριος Παναγιώτης Πορφυρός. Μένω δὲ μ' ὅλην τὴν προσήκουσαν ὑπόληψιν.

Τῇ 10 Αὐγούστου 1825 Μεσολόγγιον.

Ὁ Εὐπειθὴς πατριώτης
Θεοδόσιος Θωμίδης.

Πρὸς τὸν Πανευγενέστατον Κύριον

Κωνσταντῖνον Δραγῶναν.

296. Γ. ΣΙΣΙΝΗ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗΝ ΖΑΚΥΝΘΟΥ

('Αριθ. 108 ἐγγάφ. Ἀλεξ. Ρώμα)

Εὐγενέστατοι Κύριοι,

Καὶ προτῆτερον μὲ τρία γράμματα μου σᾶς ἔγραψον, εἰς τὰ ὅποια σᾶς ἐπερίκλειον καὶ ἄλλα διάφορα πολλῶν φίλων. Ἦδη τὸ μόνον περίεργον ὅπου ἔχω εἶναι νὰ σᾶς σφελίσω τὰ ἐσώκλειστα ἀντίγραφα, ἀπὸ τὰ ὅποια πληροφορεῖσθε τὰ ἐδῶ διατρέχοντα. Ἐγὼ πάντοτε περιμένω μὲ χαρὰν μου νὰ λαμβάνω γράμματα σας πρὸς ἀνάπαυσιν τῶν φίλων, καθὼς καὶ τὴν ἀπάντησίν σας παρὶ τῶν σατζιδων καὶ Λαλός. Ἡμεῖς ἐνταῦθα τόσῃ δραστηριότητι ἔχομεν, ὅχι ὅπου δὲν δεχόμεθα τὰ ὅσα πλοῖα, ὅπου ἔρχονται ἀπὸ τὰ ἐχθρικά φρούρια, ἀλλὰ καὶ ντουφέκι τοὺς βάζομεν, ὡς καὶ προχθὲς ἠκολοθησεν εἰς ἓν. Πρακτικῶς νὰ μὲ ἰδεάζητε σενεχῶς τὰ ἀξιοπερίεργα, ὅχι πρὸς χαρὰν καὶ ἀνάπυσιν ἰδικήν μου, ἀλλὰ καὶ πολλῶν φίλων, ὅπου ἐπιθυμοῦν νὰ μανθάνουν. Ταῦτα καὶ μ' ὅλην τὴν ἀγάπην μένω.

Ὁ πρόθυμος τῶν ἐπιταγῶν της
Γεώργιος Σισίνης.

Ἐκ Γαστούνης τὴν 11 Αὐγούστου 1825.

Τὰ δύο αὐτὰ καίκια νὰ παιδευθοῦν δραστηρίως, διὰ νὰ δυνηθῶμεν ἐνταῦθα νὰ κάμωμεν ζάπτι.

297. ΑΝΔΡ. ΖΑΗΜΗ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΝΙΚΗΤΑΡΑΝ

('Αποκειμένη ἐν τῷ Ἀρχεῖῳ Διον. Ρώμα).

('Αριθ. 109 ἐγγράφων Ἀλεξ. Ρώμα).

Ἀδελφὲ Νικήτα.

Ταύτην τὴν ὥραν ἔλαβα τὸ χθεσινόν σας γράμμα καὶ ἐχάρην ὅτι ὑγιαίνετε. Τὰ καθ' ὑμᾶς σᾶς γράφει ὁ Γεν. Ἀρχηγὸς ἐν ἐκτάσει καὶ ἐμπεριστατωμένως. Ἐγὼ, ἐπιβεβαιῶν σας τὰ αὐτά, σᾶς λέγω ἐν συνόψει, ὅτι χθὲς, ἔχοντες περὶ τοὺς 1500, ἐκινήθημεν εἰς τέσσαρας διαιρέσεις κατὰ τῶν περὶ τὴν Τριπολιτσάν, ἕως 1000 ὄντων. Κακῆ τύχῃ δὲν ἐκινήθησαν ὅλοι οἱ ἡμέτεροι ἐκ συμφώνου καὶ ἐκ τούτου ἢ πρὸς τοὺς ἐχθροὺς φθορὰ ἐγένετο πολὺ ὀλιγωτέρα ἀπὸ ὅ,τι ἠλπίζαμεν. Ἀφοῦ, ἔξαφνα ἐπιπεσόντες πρὸς τὰ ἑημερώματα σήμερον, ἐκυριεύσαμεν

τὴν Πιάνα, ἐφονεύσαμεν καὶ ἐζωγρήσαμεν περὶ τοὺς διακοσίους Ἀ-
ραβας, τοὺς ἐπῆραμεν ὁκτὼ ταμπούρλα καὶ περίπου ἀπὸ 250 του-
φέκια μὲ Βαγιονέτας. Ἐπανελθόντες, μένομεν ἐδῶ, ἕως νὰ ἴδωμεν
τί πρέπει καὶ πῶς ν' ἀκολουθήσωμεν. Χρεῖα ἡ ἐξοχότης σας νὰ κι-
νηθῆτε ἐν τάχει καί, μεταβαλόντες εἰς τὴν πέραν μεριά, νὰ εὐγά-
λετε ὅλα τὰ ἐκεῖ ἐντόπια καὶ γειτονικὰ ἄρματα. Ἐπειδὴ πληρο-
φορούμεθα ἤδη ἀπὸ γράμματα τοῦ στρατηγοῦ Κολιόπουλου, ὅτι ὁ
Πασσιᾶς, παρχλαβὼν ὅλους τοὺς ἐδικούς του, ἐκινήθη ἐπανερχόμε-
νος διὰ τὰ ἐπάνω. Ἀνυπερθέτως λοιπὸν πρέπει νὰ κινηθῆτε καὶ νὰ
συνάξετε ὅσους ἡμπορέσετε στρατιώτας μὲ ὅποιον τρόπον κρίνετε
συντελεστικώτερον. Τὰῦτα καὶ μένω

Ὁ Ἀδελφός
Ἀνδρέας Ζαήνης

Ἀλωνίσταται 12 Αὐγούστου 1825.

Πρὸς τὸν Ἐξοχώτατον Στρατηγὸν

Κύριον Νικήταν Σταματελόπουλον

Ὅπου εὐρίσκεται.

298. I. ZAHMH ΠΡΟΣ ΔΙΟΝ. ΡΩΜΑΝ

(Φάκελ. 2123, ἀριθ. 3057 καὶ 3058)

Τῇ 13)25 Αὐγούστου 1825 Μέγα Σπήλαιον.

Εὐγενέστατε Κύριε,

Τὸ κατὰ τὴν εἰκοστὴν τρίτην τοῦ παρελθόντος γραμμένον εὐγενές
σας μ' ἐνεχειρίσθη πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν. Εἶδον ὅσα εἰς αὐτὸ ση-
μειοῦνται καί, τῇ ἀληθείᾳ, οὔτε πρῶν, ἂν εἴσθε δὲν ᾔθελεν ἐξι-
στορίσει τὰ πράγματα κάλλιον φητρίξ ἀναιρητήτους, προβλήματα
ἄπειρα, ἀντιφατικὰ σχέδια καὶ τοιαῦτα πράγματα ᾔθελεν ἰδεῖ,
ὅστις ᾔθελεν εὐρεθῇ εἰς Νεόπλιον εἰς τὴν ἐποχὴν, καθ' ἣν ἡμῶν
ἐκεῖσε ἐγὼ πόσον ἀηδίσεν ἡ ψυχὴ μου εἶναι ἀπερίγραπτον καὶ πό-
σον ἡγωνίσθη νὰ ὑπερισχύσῃ καὶ ἡ φητρίξ, ἥτις εἶχε καὶ φρονή-
ματα πατριωτικώτερα καὶ ἐλπίδα ὁπωσοῦν βλασιμωτέραν· ὅλα δὲ μὴ
ᾔθελεν εἶναι εἰς μάτην, ἂν ἔλειπαν ἡ δραστηριότης καὶ ἐνέρο-
γεται τῆς Εὐγενείας σας, διότι αἱ φητρίαι κατήντησαν εἰς
τοιοῦτον τρόπον, ὥστε ἦτο σχεδὸν ἀδύνατον νὰ πείσῃ ἡ μία τὴν

ἄλλην καὶ εἰς τὰς προφανεστέρας ἀληθείας. Κάθε μία ὑποκείμενον εἶχε τὴν ἰδιοτέλειαν· δὲν ἦτον ὁμωσὶκανή, διὰ τὴν τύφλωσιν τῶν ἐποίκων εἶχε, νὰ γνωρίσῃ καὶ ποῖα ἦσαν τὰ μέσζα νὰ τὴν φέρωσιν εἰς τὸ σκοπούμενον καὶ πύθεν ἔπρεπε νὰ τὰ ζητήσῃ. Συνέτρεξαν εἰς τὴν σύγχυσιν ταύτην καὶ πολλὰ ἄλλα, τὰ ὅποια ἡ Εὐγενία σὰς γνωρίζετε καὶ ἐγὼ κατὰ τὸ παρὸν ἀποσιωπῶ. Θεία χάριτι, τελευταῖον ὑπερίσχυσεν ἡ νουνεχεστέρα καὶ μετ' αὐτὴν ἠνώθησαν ὅλαι αἱ ψῆφοι τῶν κατοίκων τῆς δυστυχοῦς Ἑλλάδος, ἐξακουμένων δύο ἢ τριῶν τυχοδιώκτων καὶ ἀσήμενων ἀτόμων. Εἶθε δὲ καὶ αὕτη νὰ μὴ ψευσθῇ τῶν ἐλπίδων καὶ νὰ ἴδῃ ὅσον οὐπὼ ὑπάρχουσαν τὴν ἐπικπειλουμένην δυστυχὴ Πατρίδα.

Ὁ Ρόσχης, ὁ Ἰάλλος στρατηγός, ἀφοῦ ἔκαμε διαμαρτύρησιν κατὰ τῶν προσδλητικῶν ἐγγράφων, ἡσυχάζει εἰς τὸ φαινόμενον, ἐργαζόμενος ὁμωσὶ εἰς τὸ κρυπτόν μετὰ τῶν στενῶν φίλων του. Ἀκόμη δὲν ἔφθασε νὰ χάσῃ κάθε ἐλπίδα ἐπιτυχίας· τοιαύτης φύσεως ἐργασίαι εἶναι μία ἄρθρον πρὸς ἄρθρον ἐπίκρισις τῆς ὑπογραφείτης ἀναφορᾶς καὶ ὑδριστικὴ διαμαρτύρησις, τὴν ὅποιαν ὁ Jourdain Γάλλος, ὑπέγραψε καὶ παρρησίασεν εἰς τὸ Ἐκτελεστικόν, καὶ ἔνεκα τῆς ὁποίας ἐβλήθη ὑπὸ ἀστυνομικὴν φύλαξιν καὶ ἐξέτασιν, καὶ μία τοῦ Ὑπουργοῦ τοῦ δικαίου Θεοτόκη πρὸς φίλον του εἰς τὰς Ἀθήνας ἐπιστολὴ, ὑδρίζουσα τοὺς Πελοποννησίους καὶ ὀνομάζουσα πωλημένην τὴν Ἑλλάδα. Ἡ ἐπιστολὴ αὕτη ἔκχμεν ἐκπτωτον τὸν κύριον Θεοτόκην καὶ ἀμέσως ἐμποδισμένον παρὰ τῆς Ἀστυνομίας. Ὁ ἀνεψιὸς τοῦ Οὐάσιγκτων, ὅστις ἦτον εἰς Ναυπλίον, ἀνεχώρησε διευθυνόμενος εἰς Σμύρνην, ὅπου πληροφορούμεθα, ὅτι διευθύνεται καὶ μία τοῦ Ἀμερικανικοῦ στόλου Μοῖρα, διὰ νὰ συστήσῃ γενικὸν Πρόξενον. Εἰς τὰς 15 τοῦ τρέχοντος ἔμελλε ν' ἀναχωρήσῃ ὁ Αἰγυπτιακὸς στόλος μὲ 10 χιλ. τακτικούς ἀπὸ Ἀλεξάνδρειαν διὰ τὴν Πελοπόννησον. Ἀκόμη δὲν ἔγινε γνωστόν, ἂν ἐπέτυχαν ἢ ἀπέτυχαν τὰ τρία πυρπολικά καὶ τὰ τρία πολεμικά πλοῖα, τὰ ὅποια πρὸ καιροῦ εἶχον διευθυνθῇ, διὰ νὰ εἰσβάλουν εἰς τὴν λιμένα τῆς Ἀλεξανδρείας. Τὸ κατὰ τῆς Κρήτης στρατηγηματικὸν Βουλευτικὸν ἐπιχείρημα ἐπέτυχε θαυμασίως· τὰ φρούρια τῆς Γρχμπούσης καὶ Κισσάμου ἐκυριεύθησαν ἀναιμωτῇ καὶ ἕως δύο χιλιάδες ἔνοπλοι Κρήτες εἶναι ἐκεῖσε εἰς κίνησιν. Ὁ Βυζαντινὸς στόλος εἶχεν ἐμβῇ εἰς Σούδαν· μέρος τοῦ Ἑλληνικοῦ ὠπισθοδρόμησεν εἰς Ὑδραν καὶ τὸ ἐπίλοιπον ἀγνοῶ ποῦ εὐρίσκεται. Εἰς τὰ Βέρβενζ, χωρίον ὀχυρὸν διὰ τὴν θέσιν καὶ ἀπέχον τέσσαρας ὥρας τῆς Τριπολιτσᾶς, εἶναι συναγμένοι ὡς ἐξ χιλιάδες Ἕλληνες. Ὁ Ἰμ-

πραὴμ πασᾶς διὰ τοῦ Ἰσαρη (νέος οὗτος καὶ τρῆτος δρόμος) με πέντε χιλιάδας, με τοὺς αἰχμαλώτους καὶ τὰ ζωντανὰ διαβάς κατέβη εἰς τὸν Μεσσηνιακὸν Κόλπον· τὸ ἐπίλοιπον τοῦ στρατεύματός του μένει διεσπχυμένον εἰς τὸν κάμπον τῆς Καρυταίνης, εἰς τὴν Δαβιάν καὶ εἰς τὴν Τριπολιτσάν. Ὁ ἀδελφός μου διευθύνθη καθ' ὁδηγίαν τοῦ Γενικοῦ Ἀρχηγοῦ Κολοκοτρώνη με τὸ σῶμά του εἰς Βιτύναν, ὅπου ἔμελλε νὰ συγκροτηθῶσι καὶ νὰ κτυπήσουν τοὺς εἰς τὴν Δαβιάν ἐχθρούς. Κατὰ τὰς ἑνδεκα τοῦ τρέχοντος, κατὰ τὸ παλαιόν, ἐσκόπευον νὰ μεταβῶσιν εἰς τὸ Διάσελον τῆς Ἀλωνίσταινας, ἐκεῖ νὰ σχεδιασθῶσικαὶ τὸ πρῶτ' τῆς ἐπιούσης νὰ ἐπιπέσουν εἰς τοὺς ἐχθρούς, καὶ εἴθε νὰ ἐπιτύχῃ τὸ κίνημά των. Ἦσαν διατεταγμένα καὶ τὰ σώματα, τὰ ὅποια εὐρίσκονται εἰς Βέρβена καὶ Τσιπιανά, νὰ διευθυνθοῦν ἐκεῖσε καὶ αὐτὰ ἐκ συνθήματος. Μέχρι τοῦδε ἀγνοῶ τί ἐγίνε.

Ἰδού, εὐγενέστατε, ὅσα πρὸς τὸ παρόν, δύναμαι νὰ σᾶς εἶπω. Ἀναμένω ἀπὸ τὴν εὐγενίαν σας οὐσιωδέστερα. Δὲν σᾶς ἀποκρίνομαι ἰταλιστί, διότι φοβοῦμαι μήπως δὲν δύνασθε νὰ ἀναγνώσετε τὸν χαρακτήρα μου, καί, ἂν μ' ἀξιώσετε δευτέρου σας, ἐπιθυμῶ νὰ ἡξεύρω ἂν σᾶς εἶναι εὐκόλος ἡ ἀνάγνωσίς του. Παρὰ κληῶν σας δὲ νὰ με ἀγαπᾶτε καὶ νὰ νομίζετε

Εἰλικρινῇ φίλον καὶ δοῦλον τὸν

Ι. Ζαΐμην.

Προσφέρω τοὺς εἰλικρινεῖς ἀντασπασμούς μου εἰς τοὺς κυρίους, οἵτινες ἔλαβον τὴν καλοσύνην νὰ μ' ἐνθυμηθοῦν εἰς τὸ γράμμα σας. Τὴν στιγμὴν ταύτην ἔλαβον καὶ τὸ ἐσώκλειστον ἀπὸ τὸν ἀδελφόν μου, τὸ ὅποῖον καὶ χάριν περιεργείας ἀποστέλλω.

299. Κ. ΖΩΓΡΑΦΟΥ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗΝ ΖΑΚΥΝΘΟΥ

(Ἀριθ. 110 ἐγράφ. Ἀλεξ. Ρώμα.)

Ἐξοχευγενέστατοι Κύριοι.

Ἡ τὴν ὁποίαν ἔχω με τοὺς δύο προσωπικὴ γνωριμία, ἡ διὰ φήμης καλὴ περὶ τοῦ τρίτου πληροφορίαι, τὰ φιλογενῆ αἰσθήματά σας καὶ οἱ ὑπὲρ τῆς φίλης Πατρίδος μας πολιτικοὶ ἀγῶνές σας εἶναι, Κύριοι, πλέον παρὰ ἀποχρῶντα αἵτια, διὰ νὰ μ' ἐνθαρρύνουν εἰς τὸ νὰ σᾶς πρωτογράψω.

Μὴ σᾶς φανῇ παράξενον, ἂν ὅστις αἰσθάνεται βαθύτατα τὴν κα-

τάστασιν τῆς Ἑλλάδος δὲν ἀγνοῇ τὰ αἷτια τῶν ἀποτυχιῶν τῆς καί, συμφωνῶν μεθ' ὑμῶν περὶ τούτου τὰ εἰκότα, ἐπιθυμεῖ ἐνθέρμως μιᾶς πατριωτικῆς ἀλληλογραφίας τὴν ἐναρξίν, τὴν ὁποίαν εὖελπιδος ὦν ὅτι θέλει ἐπιτύχῃ, προσμένω ἀνυπομόνως τὴν εὐτυχὴ ἐκείνην στιγμήν, εἰς τὴν ὁποίαν καὶ διὰ τῶν ἔργων νὰ ἡμπορέσω νὰ ἐπισφραγίσω τὴν εἰλικρινῇ ἐκφρασιν τῆς παρούσης μου. Ἐν τοιούτοις μένω εἰς τοὺς ὁρισμούς Σας.

Ναύπλιον τῇ 14 Αὐγούστου 1825.

Κωνσταντῖνος Ζωγράφος.

Π. Θ. Ἄλλοι φίλοι σὰς γράφουν τὰς χθесινὰς καὶ προχθесινὰς λαμπρὰς νίκας τῶν Πελοποννησίων.

Πρὸς τοὺς ἐξοχοευγενεστάτους Κυρίους

Δ. δὲ Ρώμαν

Π. Θ. Στεφάνου καὶ

Κ. Δραγῶναν.

Εἰς Ζάκυνθον.

300. ΝΙΚΗΤΑΡΑ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΠΗΤΡΟΠΗΝ ΖΑΚΑΝΘΟΥ

(Ἀριθ. 111 ἐγγράφου Ἀλεξ. Ρώμα).

Ἐξοχώτατοι.

Πρὸ ἡμερῶν σὰς κητιστοροῦσα τὰ πάντα ἀπὸ Πύργου, νῦν δὲ διὰ τοῦ παρόντος μου σὰς λέγω, ὅτι ὁλοένα ἀναβαίνω συνάζοντας, μεταχειριζόμενος ὅλα τὰ τεχνάσματα καὶ δυναστίας, ὅπου ἔμπορῶν νὰ εἶναι καὶ ἐλπίζω εἰς τὸν Θεὸν νὰ τρέξωσιν ὅλοι. Σήμερον ἀναβαίνω κατὰ τὴν Καρύταιναν καὶ εἰς ὀλίγον φθάνω εἰς τὰ διωρισμένα μέρη καὶ ἀπ' ἐκεῖ θέλω σὰς γράψαι ἐμπεριστατωμένως· ἔσθθεν τοῦ παρόντος δὲ σὰς περικλείω δύο γράμματα εἰς τὰ ὅποια καὶ θέλετε ἰδῇ τὰ ἐκεῖ τοῦ στρατοπέδου μας· ὅθεν καὶ περιττὸν νὰ σὰς πολυλογήσω. Περιμένω ἀνυπομόνως τὸν πεζόν, ὅπου ἀπὸ Πύργου σὰς εὐγαλον, διὰ νὰ ἰδῶ κάθε νέον, καὶ χωρὶς τι νεώτερον, σὰς ἀσπάζομαι καὶ μένω.

Τριπόταμα τῇ 14 Αὐγούστου 1825.

Ὁ εἰλικρινὴς ἀδελφὸς καὶ πατριώτης

Νικήτας Σταματελόπουλος.

Πρὸς τοὺς ἐξοχωτάτους Κυρίους

Διονυσίου Κομ. Ρώμαν

Παναγιώτην Στεφάνου καὶ

Κωνσταντῖνον Δραγῶναν.

Εἰς Ζάκυνθον.

301. ΑΝΔΡ. ΜΙΑΟΥΛΗ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗΝ ΖΑΚΥΝΘΟΥ

(Φάκελ. 2023 ἀριθ. 3063)

Πρὸς τοὺς εὐγενεστάτους Κυρίους,

Διονύσιον δὲ Ρώμαν,

Παναγιώτην Θ. Στεφάνου καὶ

Κ. Δραγῶναν.

Ἐλάβετε τὴν τιμίαν ἐπιστολήν σας τῆς 23 τοῦ παρόντος Ε. Ν. μετὰ ἐμπεικλειόμενα ἀντίγραφα.

Ὅσα ἐστοχάσθητε ἀνγκυλῶν εἰς τὴν τάξιν καὶ τὸν σκοπὸν τῆς ἀποστολῆς τοῦ υἱοῦ μου, ἀρκεῖ διὰ νὰ με ἀρέσουν ἡ βεβαιότης, ὅτι γνωρίζετε τὸ συμφερότερον.

Με περιέργειαν εἶδα τὰς παρκτηρήσεις σας εἰς τὴν ἀποστολήν τοῦ κυρίου Τρικουπῆ καὶ λυποῦμαι διὰ τὸ φαινόμενον σχίσμα εἰς ὑπόθεσιν, ἐνεργουμένην με κοινὸν σκοπὸν. Κατὰ τὴν γνώμην σας, θέλω συνεννοηθῆ με τοὺς ἐν Πελοποννήσῳ φίλους.

Εἰς τὸ περικλεισμένον φύλλον τοῦ «Φίλου τοῦ Νόμου» βλέπετε ἀναφερομένην τὴν γνωστὴν ὑπόθεσιν. Δὲν ἤξεύρω ἂν ἄλλαι ἐφημερίδες ἔφθασαν νὰ μεταγράψουν τὸν αὐτὸν παράγραφον· ἐφρόντισα ὁμως, καὶ ἐλπίζω εἰς τὸ ἐξῆς ὅχι μόνον νὰ μὴ ὁμιλήσουν τίποτε περισσύτερον, ἀλλὰ καὶ με εὐσχημον τρόπον νὰ ἀναιρέσουν ὅσον ἐδημοσίευσαν.

Τὰ πρὸς ἐμὲ γράμματά σας, ὅσα δὲν ἤμπορεῖτε νὰ στείλετε κατ' εὐθεΐαν εἰς τὸν Στόλον, διευθύνετε εἰς Ἰδρυὸν πρὸς τὸν κύριον Βασίλην Μπουντούρη. Ἐπειδὴ ὁμως ὁ κύριος Βασίλειος, ὡς παραστάτης, μετ' ὀλίγον ἐνδέχεται νὰ μεταβῇ εἰς Ναύπλιον, διὰ τοῦτο ἀπεφάσισα νὰ στέλλω τὸν μετ' ἐμοῦ υἱόν μου Ἀντώνιον εἰς Ἰδρυὸν πρὸς καιρὸν, διὰ νὰ χρησιμεύσῃ ὡς μέσον τῆς ἀλληλογραφίας μας, ἕως νὰ μεταχειρισθῶμεν ἄλλο ὑποκείμενον.

Ἡ κατὰ τοῦ Αἰγυπτιακοῦ Στόλου ἐπιχείρησίς μας, ὡς μανθάνω, δὲν ἐπέτυχε. Τὰ πυρπολικά μας ἐμβῆκαν εἰς τὸν λιμένα τῆς Ἀλεξανδρείας καὶ ἐπροχώρησαν πρὸς τὸ σῶμα τοῦ ἐχθρικοῦ στόλου· ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ καιρὸς εὐθὺς ἄλλαξε, κατὰ κακὴν τύχην, καὶ ἐγένινεν ἐναντίος των, ὁ Κανάρης εὐρεθεὶς μεταξὺ τῶν ἐχθρῶν, ἐξ ἀνάγκης ἔκκυσσε τὸ πυρπολικόν του, καὶ οὕτω, χωρὶς νὰ βλαφθῇ κανεὶς, ἀνεχώρησαν πάλιν τὰ πλοῖά μας μετὰ τὰ δύο πυρπολικά. Καθ' ὁδὸν ἐχάλασαν ἐν πολεμικὸν βροίκι τοῦ Μεχμέτ-Ἀλή.

Οἱ Κρήτες, κατὰ τὰ γράμματά των, ἐκυρίευσαν καὶ τὴν Κίσσαμον

καὶ ἐλπίζουν νὰ προχωρήσουν εἰς τὴν ἐλευθέρωσιν τοῦ τόπου τῶν.

Ἀπὸ τὴν Πελοπόννησον ἄλλο νεώτερον δὲν λέγεται, παρὰ ὅτι ὁ Ἰβρὴν πλοῦς ἦλθεν εἰς Μοθωκόρων, ἀφ' ἧς ἀπὸ τοῦ στράτευμά του ὡς 2,000 εἰς Τριπολιτσάν, 1,000 εἰς τοὺς λεγομένους Μύλους τῆς Τριπολιτσᾶς καὶ 1,000 εἰς τὸ Λεοντάρι. Βεβαιόνουν, ὅτι τὸ θανατικὸν ἔφθειρεν ὑπὲρ τοὺς 2,000 ἔχθρους εἰς Μοθώνην καὶ Νησί. Πρὸ ἡμερῶν ἔμαθα, ὅτι οἱ Τούρκοι τῆς Κορώνης εἶχαν πόλεμον μὲ τοὺς Ἀλβανούς Τούρκους καὶ ἦσαν πολιορκημένοι ἀπὸ αὐτούς, ἐπειδὴ δὲν ἤθελαν νὰ τοὺς δεχθῶν.

Ἡμεῖς ἐρχόμεθα πάλιν πρὸς βοήθειαν τοῦ Μεσολογγίου μὲ σκοπὸν νὰ κτυπήσωμεν τὸν Βυζαντινὸν στόλον καί, εἰ δυνατόν, νὰ τὸν καταδιώξωμεν.

Τὸ παρόν μου σᾶς φέρει ὁ Κ. Ἀλεξανδρῆς Ραφελιάς τῆς γολέτας «Τερψιχόρης» καὶ μὲ τὸν αὐτὸν παρακαλῶ νὰ μὲ εἰδοποιήσετε τὰ νεώτερά. Ἄν μετὰ τινὰς ἡμέρας, ἐνὸς ὧς εὐρίσκεται ὁ Στόλος εἰς τὸ Ἰόνιον Πέλαγος, λάβετε κάμμιαν σημαντικὴν εἰδήσιν, παρακαλῶ πάλιν νὰ μὲ τὴν κοινοποιήσετε ἀμέσως μὲ ἐπίτηδες πλοιάριον, ἢ, ἂν δὲν εὐρίσκετε τοιαύτην εὐκαιρίαν, σημειώσατέ μας νὰ σᾶς στείλω ἔπειτα κἀνὲν πλοῖον τοῦ Στόλου.

Σᾶς περικλείω ἀπόσπασμα ἀξιοπύστου γράμματος ἀπὸ Ναύπλιον, διὰ νὰ ἰδῆτε τὴν γεννηθεῖσαν ἄλλην φατρίαν, καὶ μένω πρόθυμος εἰς τοὺς ὀρισμούς σας

Ἀνδρέας Μισοῦλης.

Μεσσηνιακὸς Κόλαπος, τῇ 14 Αὐγούστου 1825 ε. π.

Ἐκ τοῦ πλοίου «Ἀρεως».

302. Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΖΑΚΥΝΘΟΥ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΑΝΔΡ. ΖΑΗΜΗΝ*

Ἐν Ζακύνθῳ τῇ 15 Αὐγούστου 1825

Εὐγενέστατε Ζαήμν.

Ὁ Ὑμέτερος Πατριώτης Κ. Ἀ. Τσουνῆς μᾶς ἔφερε τὸ εὐγενές σας μετὰ τῶν ἐσωκλείστων τριῶν ἀντιτύπων, ἀπὸ τὸ ὅποῖον εἰδοποιήθημεν τὰ πάντα, καθὼς καὶ ὁ ἴδιος πάλιν θέλει σᾶς πληροφορήσῃ τὰ καθ' ἡμᾶς.

* Σημ. Διεσώθη ἐν τοῖς «Ἀπομνημονεύμασι» τοῦ Φωτάκου, τόμ. Β' σ. 226-227.

Προλαβόντως σὰς ἐγνωστοποιήσαμεν, ὅτι ἐλάβομεν ὡσαύτως τὰ διὰ τοῦ κ. Ζαχαριάδη προαποσταλέντα μας ἔθνικὰ ἔγγραφα, τὰ ὅποια ἔκτοτε διευθύνουμεν τακτικῶς, ὥστε ταῦτα τὰ ἀντίτυπα μένουσι παρ' ἡμῖν πρὸς ἀσφάλειαν καὶ ἐγγύησιν τῶν ἐπεξεργασμένων ἡμετέρων ἐργασιῶν. Καθὼς ἡ Εὐγενία σας καλῶς ἐκάματε εἰς ταύτας τὰς σκέψεις Σας καὶ παρατηρήσεις, οὕτως εἶδομεν καὶ ἡμεῖς μὲ θυμασμόν τὸ ἐν αὐτοῖς ἐμπεριεχόμενον οὐσιῶδες λάθος, περὶ τούτου δὲ πιστεύομεν, ὅτι, ἂν ἔγιναν τοιαῦται κεφαλαιώδεις παραδρομαί, δὲν μεταλλάττουν μορφήν καὶ χαρακτῆρα τοῦ προωρισμένου πράγματος, ἐνῷ εὐχόμεθα ἐκ ψυχῆς τὴν ταχεῖαν καὶ ποθητὴν ἔκδοσιν, ἣτις θέλει εἶσθαι ἐπιδεκτικωτέρα καὶ ἐπιθυμοτέρα ὥς πρὸς τὸν ἐπ' ἀλλήλοις σφιγκτὸν δεσμόν, μὲ τὸν ὅποιον μόνον δύνασθε νὰ ἐπιτύχετε τοὺς πατριωτικούς σας ἀγῶνας· εἰς τοῦτο τὸ ἱερὸν ἐπιχειρήμα πρέπει νὰ καταγίνεσθε κατ' ἐξοχὴν ἡ Εὐγενία σας, ὅστις, ἔχων τὴν σύνεσιν καὶ τὴν ἀνήκουσαν πρόβλεψιν, ὥστε διὰ ταύτης τῆς συνεργείας νὰ συντελεσθῇ τὸ σκοπούμενον μεθ' ὅλης τῆς ἀπαιτουμένης ἐπιτυχίας. Ὡς πρὸς τὴν ἀποστολὴν τοῦ κ. Τρικούπη, ἐπροσπαθήσαμεν τὸ κατὰ δύναμιν νὰ εὐχαριστηθῇ καὶ ἐλπίζομεν, ὅτι, ἀφοῦ διαπραγματευθῇ τὸ ἐπιχειρήμα του μὲ εἰλικρίνειαν, εἶναι πιθανὸν νὰ ἐπιτύχῃ τοὺς σκοποὺς τῆς Διοικήσεως· ὥς ἀπὸ μέρους μας τοιαύτη ἀποστολή, καθὼς καὶ ὅσαι ἄλλαι ἤθελον γενῇ ἐπομένως, τὰς νομίζομεν ὅχι μόνον ἐπιβλαβεῖς εἰς τὰ ἔθνικὰ κοινὰ συμφέροντα, ἀλλὰ κυρίως ἐπιζημίους ἐν μέρει, καθότι, σκοπὸν ἔχουσι τὸ ἀτομικὸν συμφέρον καὶ τὴν ἰδιοτέλειαν τῶν γνωστῶν σας ὑποκειμένων, τὰ ὅποια ἄνω κάτω φέρουσι, διὰ νὰ ἐπιτύχωσι τὰ προσχεδιασμένα τέλη των· πρέπει διὰ τοῦτο νὰ λάβετε ὑπ' ὄψιν κατ' ἐξοχὴν ταύτην τὴν ὑπόθεσιν· ὥστε μεταχειρισθῆτε πάντα τρόπον νὰ ταχυνθῇ ἡ ἀνάκλησις τοῦ κ. Τρικούπη, ἐπειδὴ δὲν συμφέρει διὰ τὰ ἔδικά σας συμφέροντα νὰ διαμμένη ἐκεῖ, καθὼς εἶναι· διωρισμένος μὲ τὴν ἐν Λονδίῳ Ἐπιτροπὴν καὶ οὐσιωδῶς μὲ τοὺς συνωμώτας του.

Ἐκπληττόμεθα ὅμως, πῶς ὁ ἐν Ναυπλίῳ κ. Ἀναγν. Δεληγιάννης δὲν προεῖδε τὴν μυστικὴν αὐτὴν ἐργασίαν, περὶ τῆς ὁποίας κάμετε τὴν ἀπαιτουμένην ἔρευναν καὶ ὁδηγηθῆτε ὡς ἀπαιτοῦσι τὰ κοινὰ συμφέροντα. Μένομεν πρόθυμοι

Διονύσιος ὁ δὲ Ρώμας
Παναγιώτης Θ. Στεφάνου
Κ. Δραγῶνας.

303. ΑΝΑΓΝ. ΠΑΠΑΣΤΑΘΟΠΟΥΛΟΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗΝ ΖΑΚΥΝΘΟΥ

(Φάκελ. 2123, ἀριθ. 3060).

Ἐξοχώτατοι κύριοι,

Ἐρχόμενος ἀπὸ τὸ Γενικὸν Στρατόπεδον, ἠντάμωσα εἰς Τριπόταμα τὸν Στρατηγὸν Νικήταν, ὅστις μὲ ἔδωκε τὰ ἐσώκλειστα, διὰ νὰ σὰς ἐξαποστείλω. Λαμβάνω σήμερον λοιπὸν τὴν τιμὴν, διὰ νὰ τὰ συντροφεύσω μὲ τὲ παρὸν μου καὶ νὰ σὰς προσφέρω σὺν τούτοις καὶ τοὺς ἀπὸ μέρους μου προσκυνισμούς. Ὁ ἴδιος Στρατηγὸς μὲ εἶπε, διὰ νὰ σὰς εἰδοποιήσω καὶ τὸν πόλεμον τοῦ Στρατηγοῦ Κολιόπουλου, ὅπου πρὸ ὀκτῶ ἡμέρας ἔκαμεν εἰς Ἴσσαρι μὲ τοὺς ἐκεῖ εὐρισκομένους ἔχθρους, ὅστις ἐφόνευσεν ὑπὲρ τοὺς ἑκατὸν πενήντα Ἀραβας καὶ ἐκ τῶν ἡμετέρων ἐσκοτώθησαν δύο καὶ εἰς πληγωμένους. Σὰς παρκαλεῖ λοιπὸν ὁ Στρατηγὸς Νικήτας, διὰ νὰ τὸν ὑποχρεώσητε μὲ τὴν σύντομον ἀπόκρισίν σας εἰς τὰ πρῶτα γράμματά του, ὡς καὶ εἰς τοῦτα, τὰ ὅποια διευθύνετε ἐδῶ, καὶ ἀπ' ἐδῶ μᾶς ἔρχονται εἰς τὸ Στρατόπεδον ἀσφαλῶς. Ἐχω λοιπὸν τὴν τιμὴν νὰ κηρύττωμαι, ὡς ὑποσημειοῦμαι,

Πρόθυμος τῶν ὁρισμῶν σας

Ἀναγνώστης Παπασταθόπουλος

Ἐκ Πύργου, τῇ 16 Αὐγούστου 1825.

Πρὸς τοὺς ἐξοχωτάτους Κυρίους

Διονύσιον Κ. δὲ Ρώμαν

Παναγιώτην Στεφάνου καὶ

Κωνσταντῖνον Δραγῶναν

Εἰς Ζάκυνθον.

304. ΑΝΔΡ. ΖΑΗΜΗ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΔΙΟΝ. ΡΩΜΑΝ.

(Φάκελ. 2123, ἀριθ. 3062).

Ἐξοχώτατε Κύριε,

Τὸ πρὸς ἐμέ σας παρὰ τοῦ Κυρίου Τσούνη ἔλαβον καὶ ἀνέγνων μετ' ἐπιστάσις τὰ ἐν αὐτῷ. Τὰ σημειούμενα ἐκοινοποιήθησαν πρὸς οὓς ἔδει πρὸς ὁδηγίαν.

Ἐκ τῶν ἐπισυνχπομένων πληροφορεῖσθε ὅσον ἔνεστι τὴν πολιτικὴν καὶ πολεμικὴν μας στάσιν. Τί πλέον νὰ σὰς ἀναγγείλω δὲν ἔχω,

εἰμή, ὅτι οἱ ἡμέτεροι, κυριεύσαντες τὴν Γραμπούσαν, ἐκράτησαν καὶ τὴν Σέλινον καὶ ἑτέρας ἔτι τρεῖς ἢ τέσσαρας ἐπαρχίας. Τὰ ἐκεῖ προχωροῦν κατ' εὐχὴν ἀπαιτεῖται ὅμως καὶ χρηματικὴ καὶ στρατιωτικὴ βοήθεια· καί, ἂν τοῦτο κατορθωθῇ, καὶ τὰ ἀποκτηθέντα ἀσφαλίζονται καὶ πραγματικαὶ μεγάλαι πρόοδοι ἐλπίζονται.

Προσφέρων τὰ σεβάσματά μου πρὸς τε τὴν ἐξοχότητά σας καὶ πρὸς τοὺς ἐξοχουγενεστάτους Κυρίους Παναγιώτην Θ. Στεφάνου καὶ Κωνσταντῖνον Δραγῶναν, ὑποστημειοῦμαι μετὰ εἰλικρινείας, μένων εἰς τὰς προσταγὰς σας

Ἀνδρέας Ζαήμης.

Ἀπὸ Μαγούλιανα, τῇ 8 Αὐγούστου 1825.

Πρὸς τὸν Ἐξοχώτατον Κόμντα

Κύριον Διονύσιον δὲ Ρώμαν.

308. ΕΚΘΕΣΙΣ ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΠΟΛΕΜΙΚΩΝ ΓΕΓΟΝΟΤΩΝ

(Ἀποκειμένη εἰς τὸ Ἀρχεῖον Διον. Ρώμα).

(Φάκελ. 2123 ἀριθ. 308⁹¹)

Κύριε.

Ἐξ ὧν ἐγκαίρως ἠκούσατε, οἶδατε τὰ ἑλληνικὰ ἀπὸ τῆς εἰσβολῆς τοῦ Αἰγυπτίου εἰς Τριπολιτσάν ἄχρι τῆς κατὰ τὰ Τρίκορφα μάχης (τῆς 23 Ἰουνίου) τὴν ὑποίαν διὰ πολλοὺς λόγους ἐκέρδησεν ὁ ἐχθρὸς, μετὰ τὴν δεκάωρον γενναίαν τῶν Ἑλλήνων ἀντίστασιν, μὲ ἐπισημητοτάτην φθοράν τοῦ.

Μετὰ ταῦτα ὁ Γεν. Ἀρχηγὸς ὑπεχώρησε μετὰ τῶν Κυρίων Α. Ζαήμη, Α. Λόντου, Κ. Δεληγιάννη, Ι. Νοταρόπουλου καὶ τοῦ Γενναίου, καί, ἐλθὼν μὲ μέρος τοῦ στρατοῦ, κατετάχθη μετὰ τοῦ Κυρίου Λόντου εἰς Μαγούλιαν, ἀποστείλας τοὺς ἀνωτέρω μὲ τοὺς ἐνταπολειφθέντας στρατιώτας τῶν εἰς Δημητσάναν, διὰ νὰ ἐνθαρρυνθῶσιν αἱ γειτονικαὶ ἐπαρχίαι καὶ κινηθῶσιν αὐθις κατὰ τοῦ ἐχθροῦ. Εἶπε μέρους τοῦ στρατοῦ, καθότι μετὰ τὴν κατὰ τὰ Τρίκορφα ἥτταν μας οἱ Ἕλληνες, ἐκτὸς ὧσιν ἐπιφέρει ἡ ἀποτυχία τοῦ πολέμου, στερημένοι τροφῶν καὶ πολεμεφοδίων, φοβούμενοι δὲ καὶ τὰς ἐπιδρομὰς τοῦ ἐχθροῦ, ἐπληθύνον πολλοὶ εἰς τὰ ἴδια, νὰ ἀσφαλίσωσι τὰς γυναῖκας καὶ παιδίαι των.

Οἱ Κύριοι Ζαήμης καὶ λοιποὶ παρέμειναν ὀλίγας ἡμέρας εἰς Δημη-
τσάνην, εἶτα, παραγγεληθέντες, ἐπενέκαμψαν εἰς Μαγούλικαν, ὅπου,
συσσωματωθέντες καὶ ἐφοδισθέντες μετ' τροφᾶς καὶ πολεμεφοδία, ἦλθον
τῇ 1 Ἰουλίου μετὰ τοῦ Γενικοῦ Ἀρχηγοῦ ὡς τρισχίλιοι εἰς Διάσελον
τῆς Ἀλωνίσταινας, στενωπὸν ὅχι τόσον δυσδιεξήτητον, μακρὰν τῆς
Τριπολιτσᾶς πρὸς τὴν Καρύτειν 4 ὥρας, καὶ κατεσκήνωσαν.

Τῇ ἐπ' αὖριον πρὸς ὄρθρον ἐν σύνταγμα' τοῦ ἐχθροῦ πεζῶν καὶ ἱπ-
πέων κατέλαβε τὸ χωρίον (τὴν Ἀλωνίσταινιν). Οἱ Ἕλληνες δὲν
ἀνέμενον τὴν ἀντολὴν τοῦ ἡλίου, ἀλλὰ μὲ τὸ λυκαυγὲς τοὺς ἐπέ-
πεσαν, κινουμένους νὰ καταλάβωσι τὰς περὶ τὸ χωρίον ὀχυρὰς θέσεις,
καί, χωρὶς νὰ τοὺς δώσουν καιρὸν νὰ συνταχθῶσι, τοὺς ἔτρεψαν εἰς φυγὴν,
θανατώσαντες ὑπὲρ τοὺς ἑκατὸν καὶ κυριεύσαντες ἱκανὰ φορητὰ καὶ
ἱππασίμα ζῶα. Τῇ 3 ἐφάνησαν πάλιν πρὸ τοῦ γεύματος εἰς τὸ χω-
ρίον, τοὺς ἐπέπεσαν πάλιν καὶ τοὺς ἐφυγάδευσαν, διώκοντές τοὺς ἕως
οὗ εἶδον ὅλον τὸν Αἰγύπτιον στρατὸν κατεσκηνωμένον εἰς τὴν πεδιάδα
(κάμπον Ταβίᾶς) δύο σχεδὸν ὥρας μακρὰν τοῦ χωρίου πρὸς τὴν Τρι-
πολιτσάν καὶ ἐπέστρεψαν εἰς τὴν θέσιν των. Πληροφορηθέντες λοιπὸν,
ὅτι ὁ ἴδιος Σατράπης κινεῖται κατ' αὐτῶν πανστρατιᾶ, δὲν ἐνεκρίθη
νὰ μείνωσιν πλέον εἰς τὸ Διάσελον καὶ διὰ τὴν θέσιν καὶ ὀλιγότητα
τῶν δυνάμεών τους καὶ πρὸ πάντων διὰ τὴν ἑλλειψιν πολεμεφοδίων,
ἀλλ' ἀφέντες τὸν Στρ. Κολιόπουλον μετ' 500 νὰ παρατηρῇ τὰ ἐχθρικά
κινήματα, λαμβάνοντες τὸν ἐχθρόν, ἔρθηροι ὑπεχώρουν πρὸς τὰ Μα-
γούλικαν. Ὁ ἐχθρὸς, ταῦτο χρόνως προσβλὼν τὸν Στρ. κατὰ νῶτα
καὶ κατὰ μέτωπον, τὸν ἐφυγάδευσε καὶ τὸν κατεδίωξε παρὰ πόδας
τῶν ὑποχωρούντων, ὅτε ἔμβαινεν εἰς τὰ Μαγούλικαν, ὅπου, μὴ
δυνήθεντες διὰ τὴν ὁλοσώματον καὶ αἰφνιδίαν ἐφόρμησίν του καὶ νὰ
κλεισθῶσιν εἰς τὰ ὀσπίτια, ἀνεχώρησαν καὶ ἦλθον, λιποτακτούντων
καθ' ὁδὸν τῶν στρατιωτῶν, εἰς τὰ Λαγκαδίαι. Ἐκεῖ ὁ τε Γεν. Ἀρχη-
γὸς καὶ λοιποί, συσχεψάμενοι ἐν βραχεῖ, οἱ μὲν κύριοι Ζαήμης, Λόν-
τος καὶ Νοταρᾶς μετέβησαν εἰς τὰς ἐπαρχίας των διὰ νὰ ἐνθαρρύνουν
τὸν λαόν, καταπτοηθέντα ἀπὸ τὴν ὁρμὴν τοῦ ἐχθροῦ καὶ στρατολο-
γήσωσιν ὅσους δυνήθωσιν, οἱ κύριοι Δεληγιαάννης καὶ Κολιόπουλος μετὰ
τοῦ Γενναίου παρέμειναν εἰς Καρύτειν, διὰ τὸν αὐτὸν τῶν ἀνωτέρω
σκοπὸν, ὁ δὲ Γεν. Ἀρχηγός, ὑποπευδόμενος μήπως ἡ τοῦ στρατοῦ
τούτου διάλυσις ἐπιφέρῃ καὶ τὴν τοῦ κατὰ τὰ Βέρβεναν στρατοπέδου,
παραλαβὼν τοὺς περὶ αὐτὸν ὀλίγους, ἐκινήθη διὰ τὰ ἐκεῖ, παραλεί-
πων ὅσους καθ' ὁδὸν συνήθροισεν Ἀρχιδᾶς καὶ Φαναρίτας ὑπὸ τὸν
Κολιόπουλον.

Ἐν τούτοις ὁ Αἰγύπτιος προχωρῶν κατὰ λαμβάνει αὐθημερὸν τὸ πλεῖστον μέρος τῆς Καρυταίνης καὶ οὐκ ὀλίγον τῶν Καλαβρῦτων καὶ τῇ ἐπαύριον, τῇ 5, μὲ τὸ πῦρ εἰς τὰς χεῖρας, φθάνει εἰς τὸ τέμας τῆς πρώτης καὶ εἰς τὸ κέντρον τῆς δευτέρας, ληίζων τὰς πόλεις καὶ χωρὶς καὶ ἐξχνδραποδίζων τὴν ἀδύνατον ἡλικίαν. Ἀμφοτέρων τῶν ἐπαρχιῶν οἱ κάτοικοι ἐβλαψαν κυρίως τοὺς Ἀραβας εἰς ταύτην τὴν ἐπιδρομὴν των, διςσκορπισθέντας τῇδε κάκεισε. Ὁ ἴδιος Σατράπης παρενέμενεν ἡμέρας τινὰς κατεσκηνωμένος εἰς τὰ μεθόρια τῶν Καλαβρῦτων.

Τὸ ἐν Βερβένοις στρατόπεδον, συντηρούμενον, ἄρχισε νὰ ἐνοχλῇ μὲ ἐνέδρας τοὺς παρκαμείναντας εἰς Τριπολιτσάν καὶ τὴν 8 ἐν τάγμα τῶν ἡμετέρων ὑπὸ τὸν Ζαχαρόπουλον παρενεδρεῦσαν εἰς Ρίζας (χωρίον δύο ὥρας ἀπέχον τῆς Τριπολιτσᾶς) ἐθανάτωσεν ὑπὲρ τοὺς ἑκατὸν Ἀραβας καὶ ἐζώγησεν εἰκοσιπέντε. Τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἐφθασε καὶ ὁ Γεν. Ἀρχηγὸς εἰς Βέρβενα, ὅτε ἐν σῶμα τῶν κατὰ τὴν Τριπολιτσάν προσέβλεπεν αἰφνιδίως κατὰ τῶν ἡμετέρων. Οἱ Ἕλληνες, διότι δὲν ἐπρόφθασαν νὰ συνταχθῶσι μᾶλλον, ἢ διότι ἐδειλίασαν, ἐλιποτάκτησαν. Δώδεκα μόνον κλεισθέντες εἰς ἓνα πύργον, ἐθανάτωσαν καὶ ἐζώγησαν ὑπὲρ τοὺς εἴκοσιν. Οἱ ἑθροὶ ἀνεχώρησαν καὶ οἱ Ἕλληνες, ἐνθαρρυνόμενοι μὲ τὸ παράδειγμα τοῦ Γεν. Ἀρχηγοῦ, ἐπανήθον εἰς ὅχι ἱκανὸν ἀριθμὸν καὶ κατέλαβον πάλιν τὰ Βέρβενα. Ὁ Γεν. Ἀρχηγός, θεωρῶν, ὅτι καὶ διὰ τὰς ὀλίγας δυνάμεις τῶν ἡμετέρων καὶ διὰ τὴν ἔλλειψιν τῶν τροφῶν καὶ τῶν πολεμοφοδίων, ἦτον σχεδὸν ἀδύνατον νὰ δεχθῇ εἰς Βέρβενα μάχην διρκυῆ, ἐνέκρινε νὰ μεταβῇ ὁ στρατὸς εἰς τὸν Ἅγιον Πέτρον, μικρὰν τῶν Βερβένων 1 1) 2 ὥραν, διὰ νὰ ἐνδυναμωθῇ καὶ ἐποδισθῇ ἀποχωρώντως. Ἐκεῖθεν ἔγραψε πρὸς τὴν Διοίκησιν, προβάλλων ὅσα συστατικὰ καὶ συντηρητικὰ στρατοπέδου, ἐξαιτούμενος νὰ ἐνεργηθῶσιν ἐν τάχει. Ἀνείστηκούσθη, εἰς πύσιν καὶ πότε, ἀφίνω νὰ τὸ συμπεράνητε ὑμεῖς ἐξ ὧν οἴδατε. Γράψας πρὸς τὴν Διοίκησιν, ἀπέστειλεν εἰς τὰς γειτονικὰς ἐπαρχίας νὰ συνάξῃ τοὺς στρατιώτας καὶ τροφάς. Ἐνδέχεται νὰ θυμιάσῃ τις ἀκούων κατ' ἐπαρχίαν ἔλλειψιν τροφῶν καὶ πολεμοφοδίων, ἐνῷ ἡ Ἑλλάς ἔχει ταμεῖον ὅχι τόσον πτωχὴν ἐκ τοῦ δανείου καὶ ἡμπορεῖ νὰ προβλέπῃ ἀνελλιπῶς τὰ χρειώδη. Πρὸς τὸν τοιοῦτον, χωρὶς νὰ ἀντιλογησώ, ἀποκρίνομαι, ὅτι τὸ πελοποννησιακὸν στρατόπεδον, ἀπὸ τῆς ἐπικύδου τῶν ἀπόντων προμάχων εἰς τὴν Πελοπόννησον ἄχρι τῆς εἰσβολῆς τοῦ Αἰγυπτίου εἰς Τριπολιτσάν, οἰκονομεῖτο ἐπιτοπίως ἀπὸ τροφάς καὶ τὸ πλεῖστον μέρος τῶν πολεμοφοδίων καὶ

ἕως ὥρας ἀκόμῃ ὅλα τὰ στρατόπεδα λαμβάνουν τὰς τροπὰς ἀπὸ τὸ στόμα τοῦ καταπονουμένου λαοῦ τῆς Πελοποννήσου. Τὸ Γεν. Στρατόπεδον λαμβάνει τόσα πολεμοφόδια ἐκ διαλειμμάτων ἀπὸ τὴν Διοίκησιν, ὅσα δὲν ἐπαρκοῦν εἰς διήμερον μάχην. Τὸ πλεῖστον τῶν ἀγρῶν τῶν περὶ τὸ κέντρον ἐπαρχιῶν μέρος κατεκάη, μέρος κρατεῖται ἀπὸ τὸν ἐχθρὸν καὶ οὐκ ὀλίγον μένει διὰ τὸν φόβον ἀσύνακτον.

Ἡ Διοίκησις, διατάξασα ἐπιτροπὴν διὰ τὴν οἰκονομίαν τῶν κατὰ τοῦ Ἱμπρασὴμ πασιᾶ ἑλληνικῶν στρατοπέδων, ἔδωκεν εἰς αὐτὴν μόνον εἰκοσιτρεῖς χιλιάδας τάλληρα· ἐκ τούτου λοιπὸν δὲν ἠδυνήθησαν ἕως τῶρα νὰ ἔχωσι μήτε τροφὴν (τὴν ὁποίαν φέρει ὁ ἀμίσθωτος πελοποννήσιος στρατιώτης ἀπὸ τὸ ὁσπίτι του) περισσοτέραν τῶν δύο ἡμερῶν, μήτε πολεμοφόδια. Καὶ ταῦτα ἐν πρὸς κινδύνῳ.

Ὁ Σχτράτης, ἀφοῦ ἐλεηλάτησε τὰς δύο εἰρημένους ἐπαρχίας καὶ ἡχμάλωτιεν ὑπὲρ τὰς διακοσίας ψυχάς, γυναικῶν τὸ πλεῖστον καὶ μέρος ἀνηλίκων καὶ παρηλίκων, ἐγκαταλιπὼν εἰς Λεβίδι (χωρίον τῆς Τριπολιτσᾶς, τέσσαρας ὥρας ἀπέχον τῆς Μητροπόλεως) ὑπὲρ τοὺς διαχιλίους ὀπισθοφυλακὴν, ἐπανῆλθεν εἰς Τριπολιτσάν. Συγχρόνως ὁ Κύριος Ζαήμης μὲ ἐν σῶμα Κλαβρυτινῶν ἐπροχώρησεν εἰς τὰ μεθόρια τῆς ἐπαρχίας του πρὸς τὴν Τριπολιτσάν καὶ ὁ Νοταρόπολος ὡσαύτως εἰς τὰ μεθόρια Κορίνθου.

Τὴν 15 ὁ ἴδιος Ἱμπραῆμ πασιᾶς μὲ τὸ πλεῖστον μέρος τοῦ στρατοῦ, διὰ νὰ ἔχῃ ἐλευθέρην τὴν διάβασιν του ἀπὸ τὸ Δερβένι πρὸς τὰ Κᾶστρη, εἰσέβαλεν εἰς τὰ Βρεσθοχώρια, τὸ ἀριστερὸν μέρος τοῦ δρόμου ἀπὸ τὴν Τριπολιτσάν πρὸς τὸ Δερβένι. Ἐμεινεν ἐκεῖ τρεῖς ἡμέρας καὶ κατερήμωσε τὸν τόπον· εἴτα μετέβη εἰς τὸν κάμπον Καρούταινας κατὰ τὴν 19, κινούμενος ἐκεῖθεν πρὸς τοῦ Ἰσχαρι, δεξιὸν μέρος τοῦ δρόμου. Ἐπολεμήθη παρὰ τῶν ἡμετέρων Ἀρχιδίων καὶ Φαναριωτῶν κατὰ ταῖς Καρυαῖς καρτερικώτατα· ἔχασεν ὑπὲρ τοὺς διακοσίους, θανατωθέντας καὶ κρατηθέντας, ἀγνοοῦνται οἱ πληγωμένοι, καὶ ἱκανὰ ζῶα καὶ ἐτράπη εἰς φυγὴν. Τὴν μεθύριον προσέδραμε πάλιν κατὰ τῶν ἡμετέρων καὶ πάλιν ἀπεκρούσθη μὲ βλάβην του, ἀπωλέσας ὑπὲρ τοὺς ἑκατὸν. Οἱ ἡμέτεροι, ὑπὸ τὸν στρατηγὸν Κολιόπουλον, ἀνίκανοι νὰ βαστάσουν τὴν θέσιν των, διὰ τὰς μανιώδεις ἐφορμήσεις τοῦ ἐχθροῦ, μετέβησαν εἰς τὸ χωρίον Ἰσχαρι· ἐκεῖ τοὺς ἐπέπεσε τρίτον ὁ ἴδιος, ἡ μάχη ἐγένετο πεισματικωτάτη, οἱ ἡμέτεροι ἀντέχοντες γενναίως, τὸν ἀπέχρυσαν πολλάκις ἐφορμήσαντα, καὶ μὲ μεγάλην του φθορὰν τὸν ἐφυγάδευσαν, τοῦ ἐφόνευσαν ἕως διακοσίους καὶ τοῦ ἐζώγησαν ὑπὲρ τοὺς 30 καὶ ἱκανὰ ζῶα, εἴτα, δι' ἑλλειψιν τροφῶν καὶ

πολεμεφοδίων, τοῦ παρεχώρησαν τὸ χωρίον καὶ κατετάχθησαν ἀδιάλυτοι δύο ὥρας μακράν.

Ὁ Σατραπὴς, καταλαβὼν τὸ Ἰσραὶ καὶ καταλιπὼν ὑπὲρ τοὺς διαχιλίους φρουράν, διέβη ἀκωλύτως τὴν 3 Αὐγούστου πρὸς τὰ Κάστηρ. Συγχρόνως, κατὰ τὴν 23, 24 καὶ 25 Ἰουλίου, οἱ εἰς τὸ Λεβίδι προσέβαλον δις κατὰ τοῦ Νοταρόπουλου· ἡ γενναία ἀντίστασις καὶ ἡ τὴν ὁποίαν ἔπαθον βλάβη τοὺς ἀπήλπισε νὰ προσβάλωσι καὶ τρίτον, ἀλλ' εἰσῆλθον εἰς Τριπολιτσάν, μὴδ' ἓνα καταλιπόντες εἰς Λεβίδι. Οἱ κατὰ τὰ Βέρβενα, ἐνεδρεύοντες καθ' ἡμέραν τοὺς ἐν Τριπολιτσᾷ, εἰς διάστημα δέκα ἡμερῶν ἐθανάτωσαν ὑπὲρ τοὺς 400 καὶ ἐζώγησαν ὑπὲρ τρὺς 150. Στερημένοι οἱ ἐν Τριπολιτσᾷ τροφίματων, ἀπέστειλαν ἱκανὸν μέρος τοῦ σώματός των καὶ κατέλαβε τὴν Ταβιάν, (δύο ὥρας μακράν τῆς Τριπολιτσᾶς πρὸς δυσμᾶς) πεδινὴν εὐφορωτάτην, ἔχουσιν καὶ ἑνδεκα μύλους, καὶ ἐπορίζοντο τὰς τροφὰς των ἐν αὐταρκείᾳ.

Μετὰ τὴν κατάβασιν τοῦ πασιᾶ εἰς τὰ Κάστηρ, ἀπεφάσισεν ὁ Γεν. Ἀρχηγὸς νὰ κτυπήσῃ τοὺς κατὰ τὴν Ταβιάν καί, ἂν δυνηθῇ νὰ σοὺς χαλάσῃ τοὺς μύλους· καὶ τὴν 8 Αὐγούστου ἐκινήθη, σχεδιάσας τὴν προσβολὴν ὡς ἀκολούθως. Διέταξε τοὺς κατὰ τὰ Βέρβενα νὰ κινηθῶσιν εὐθὺς ὡς πληροφορηθῶσι τὴν προσέγγισιν περὶ τὸν ἐχθρόν, (γνωστοποιηθησομένην διὰ τηλεγραφικοῦ σημείου) μὲ τὸ πλεῖστον μέρος τοῦ στρατοῦ νυκτὸς καὶ νὰ καταλάβουν ἐνεδρεύοντες τὴν ἀπὸ Τριπολιτσᾶν εἰς Ταβιάν πάροδον, διὰ νὰ ἀποκόψουν τὴν συγκοινωνίαν τῶν ἐχθρῶν. Τὸν στρατηγὸν Νοταρόπουλον, ὄντα κατὰ τὰ Τσιπιανὰ, χωρίον πρὸς τὸ βορειοανατολικὸν τῆς Τριπολιτσᾶς, τρεῖς ὥρας ἀπέχον αὐτῆς, νὰ κινηθῇ ὡς ἴδῃ τὸ σημεῖον καὶ νὰ καταλάβῃ τὰ Τρίκορφα. Ἐγραψεν τὸν κύριον Α. Ζαήμην, ὄντα εἰς τὰ μεθόρια Καλαβρύτων, καὶ ἤλθε μὲ ὄλον τοῦ σώματος εἰς Βυτίνα τῇ ἐπαύριον τοῦ ἐκεῖ φθασίματος τοῦ Γεν. Ἀρχηγοῦ. Τὴν 11 κατέλαβον ἀμφοτέρω τὸ Διάσελο τῆς Ἀλωνίσταινας μὲ 1400, τοὺς ὁποίους διαίρεσας ὁ Ἀρχηγὸς εἰς τέσσαρας μοῖρας, τοὺς ἔστειλε πρὸς ἐσπέραν ὑπὸ τοὺς ὀπλαρχηγούς Ἀντώνιον Κολοκοτρώνην, Γεώργιον Λεχουρίτην καὶ Θεοδώρῳ Γρίβῳ, ἔχοντα μὴ Πελοποννησίους, ἀλλὰ μισθωτοὺς Ἕπαιτες, νὰ κατλάβωσι θέσεις ἀρμοδίους πρὸς ἑνδραν περὶ τὸν ἐχθρόν, διατάξας αὐτοὺς νὰ τοῦ ἐπιπέσουν διὰ μιᾶς μὲ τὸ λυκαυγές, αὐτοὶ δὲ μὲ τὸν κύριον Ζαήμην, ἔχοντες τὴν τετάρτην μοῖραν (ἀφ' οὗ ἐγνωστοποιήθη τὸ κίνημά μας πρὸς τοὺς κατὰ τὰ Βέρβενα καὶ Τσιπιανὰ διὰ τοῦ συνθηματικοῦ σημείου μὲ τὴν φωτιὰ) κατελθόντες, διενυκτέρευ-

σαν μίαν ὥραν μακρὰν τῆς Πιάνας, χωρίον ὀχυρὸν καὶ μὲ παλαιὸν πύργον ἐπάνω ἀποτομωτάτου βράχου, κρατούμενον ὁμῶς ἀπὸ τὸν ἐχθρόν.

Πρὶν ἔτι φανῇ ἡ ἡώς, ἐνεδρεύοντες, ἐπλησίασαν τὸ χωρίον ὡς κνονιοῦ βολὴν καὶ ἀνέμειναν τὴν προσβολήν. Μόλις ὁ ὀρίζων ἄρχισε νὰ φωτίζεται ἀπὸ τὸ λυκχυγές, καὶ ὁ Γεώργιος Λεχουρίτης ἐπιπίπτει ἀπὸ τὰ νῶτα τὸ χωρίον, τουφεκίζει διὰ μιᾶς καὶ μὲ τὸ «ἐπάνω τους παιδιὰ» ἀποκλείει τοὺς Ἀρχεας εἰς τὸν Παλαιόπυργον καὶ καταλαμβάνει τὸ χωρίον. Ἐπαναλαμβάνεται καὶ παρὰ τῶν ἡμετέρων τῶν ὑπὸ τὸν Γεν. Ἀρχηγὸν τὸ θούριον τῶν νέων Ἑλλήνων, ὡς πετρωτοὶ πετῶσιν οἱ δύο σηματοφόροι των καὶ τερμαστῶς καρφώνουν τὰς σημαίας των περὶ τὸν βράχον. Ἀνθιστρεφόμενων τῶν Ἀράδων εἰς τὸν βράχον, ἀρχινᾷ μάχη πεισματώδης, ἐξυπνίζονται οἱ περὶ τὰ σιμωτινὰ ὀχυρώματα ἐχθροί, παρκατάττονται καὶ κινεῶνται πρὸς ἄμυναν. Εἰς μάτην ἀναμένονται ὁ Ἀντώνης καὶ Ἰρίδας· ὁ πρῶτος ἐμποδίζεται ἀπὸ ἓν ἰσχυρὸν ὀχύρωμα τοῦ ἐχθροῦ λανθάνοντος, ὁ δεύτερος, ἐγκαταλειπόμενος ἀπὸ τοὺς στρατιώτας του, ὑποχωρεῖ. Οἱ Ἀρχεες προσβάλλουσιν ἐναντίον τῶν κάτω τοῦ βράχου μυχομένων οὔτοι, χωρὶς νὰ λιποτακτῇσιν, ὑποχωροῦν εἰς τὰ ἄνω· διχρεῖ ἡ μάχη, ἀλλ' ἡ νίκη σχεδὸν ταλαντεύεται. Ἐκθέτονται οἱ Ἀρχηγοὶ εἰς τὸ ἐχθρικὸν πῦρ καὶ ἐν ἀκκρεῖ ἐφορμῶσιν ἀκράτητοι οἱ Ἕλληνες, ἐπιπίπτουσι τὸν βράχουν, σφάζουν καὶ κρημνίζουν τοὺς ἐν αὐτῷ, καταδιώκουν τοὺς ἀπελθόντας, τοὺς ἐξώνουν ἀπὸ δυσπροσιτώτατον πετρώδη λόφον καὶ τοὺς τρέπουν εἰς ἀνήκουστον τροπήν, τοὺς καταδιώκουν κακῶς ἔχοντας καὶ στιγμικῶς τοὺς κατασφάζουν. Ὡς ἐν ἐκστάσει ἔβλεπέ τις τοὺς περισσοτέρους Ἕλληνας κατέχοντας ἀπὸ τὰ μάλ्लιὰ ποιοὺς ἓνα καὶ ποιοὺς δύο Ἀρχεας, ἐκ τῶν ὁποίων ὀλίγοι ἔμειναν ζῶντες· τοὺς ἄλλους ἐθέρισε τὸ δρέπανον τῆς ἐκδικήσεως. Εἰς τὴν μάχην ταύτην ἐθανατώθησαν καὶ ἐζωγρήθησαν περὶ τοὺς τριακοσίους Ἀρχεας, οἱ περισσότεροι τακτικοί, καὶ μετὰ τὸ τούτων οὐκ ὀλίγοι ἀξιωματικοί· ἡμετέροι δὲ δύο καὶ ἐπτὰ ἐπληρώθησαν. Ἐλθον οἱ Ἕλληνες ἵππους, ἐπῆρχν 19 τύμπανα τακτικῆς μουσικῆς καὶ ὑπὲρ τὰ 300 μουσκέτα. Οἱ ἐχθροὶ ἦτον ἕως δισχίλιοι, κατέχοντες ὑπὲρ τὰ δεκαπέντε ἐπιλόφια ὀχυρώματα, ἐκτεινόμενα εἰς τριῶν σχεδὸν ὠρῶν περιφέρειαν· ἡμεῖς δὲ ἦμεθα ὅχι περισσότεροι τῶν 300, ἐπειδὴ οἱλοιποὶ ἀπρκατοῦσαν, ὡς εἶπον. Ταῦτοχρόνως ἡ ἐκ τῆς Τριπολιτσᾶς στελλόμενη ἐπικουρία τῶν ἐχθρῶν ἀπαντᾷ κατ' ὁδὸν τὸν στρατηγὸν Γ. Γατράκον μὲ τὸν Γενναῖον καὶ μὲ τὸν Ζαχαρόπουλον, καταπολεμεῖται καὶ διώκεται· ἐνδυναμω-

μένη με άλλους ἐκ τῆς Τριπολιτσᾶς, τοὺς ἐπιπίπτει δεύτερον καὶ τρίτον, ἀποτυγχάνει καὶ καταδιώκεται κακῶς ἔχουσα μέχρι τῶν τειχῶν τῆς πόλεως. Εἰς ταύτην τὴν μάχην ἐθανατώθησαν καὶ ἐσυλλήφθησαν ὑπὲρ τοὺς 200 ἔλαβαν οἱ ἡμέτεροι καὶ τρεῖς σημαίας.

Τὴν 13, κατελθὼν ὁ Νοταρόπουλος ἀπὸ Τρίκορρα, κατέλαβε τὸ Ροϊνό, χωρίον ἀντικρὺ τῆς Πιάνας, καὶ ὁ Γιατράκος μετὸν Γενναῖον ἐτοποθετήθη εἰς τὸ Βαλτέτσι. Τῇ ἐπαύριον οἱ ἔχθροί, ἐπαυξηθέντες εἰς τρισχιλίους, ἐκινήθησαν κατὰ τοῦ Νοταρᾶ· εὐθὺς προσβιζόντες τοὺς ἐπέπεσαν ἀπὸ τὴν Πιάναν ἡμέτεροι κατὰ τὰ νῶτα καὶ τοὺς ἔτρεψαν εἰς ἀνεπίστρεπτον φυγὴν μετὰ μεγάλην φθοράν. Οἱ ἔχθροί, ἀπελπισθέντες νὰ προσβάλωσι καὶ δεύτερον, περιέειλαν τὰς δυνάμεις των καὶ μέρος κατετάχθησαν εἰς τὴν πεδιάδα ἐν διαφόροις σχήμασι, οἱ δὲ λοιποὶ εἰσῆλθον εἰς τὰ ὀχυρώματα καὶ ἐμάχοντο πολεμούμενοι, ἐπειδὴ οἱ ἡμέτεροι τοὺς ἐπλησίασαν. Διαρκούσης τῆς μάχης, οἱ ἡμέτεροι ἐχάλασαν τέσσαρας μύλους, τοὺς περὶ τὴν Πιάναν, καὶ οἱ περὶ τὸν Γιατράκον δύο, τοὺς περὶ τὴν Τριπολιτσάν. Ἠγγίζεν ἡ ἐσπέρα καὶ ἡ νίκη ἦτο ἀμφιρρεπής· συνεννοούμενοι διὰ συνθηματικῶν σημείων, ἐφοροῦμεν πανταχόθεν οἱ Ἕλληνες καὶ ἀνανεοῦται πεισματῶδες μάχη· διαρκεῖ μέχρι τῆς 2 ὥρας τῆς νυκτὸς μετὰ θρίαμβον τῶν ἡμετέρων. Οἱ ἔχθροί φεύγουν, ἀφίνοντες τύμπανα, μουσκέτα, ζῶα καὶ, καταδιωκόμενοι καὶ κατασφαζόμενοι, κλείονται εἰς τὸ Παλαιόκαστρον τῆς Ταβιάς, ὅπου τὸ στρατόπεδόν των. Οἱ Ἕλληνες διενευκτέρευσαν ἀντικρὺ των καὶ ἐχάλασαν ὄλους τοὺς μύλους. Τῇ ἐπαύριον, ἐνῶ ἔσχεδιάζον οἱ ἡμέτεροι πῶς νὰ τοὺς ἐπιπέσουν ἢ νὰ τοὺς πολιορκήσουν, αἱ σκοπιαὶ καὶ γράμματα τοῦ Κολλιόπουλου ἀναγγέλλουν τὴν ταχείαν ἐπάνοδον τοῦ Ἱμπραήμ πασιᾶ. Ἐκ τούτου ἐκρίθη νὰ ὑποχωρήσουν, μήποτε, ἐπελθὼν, ἐπιπέσῃ καὶ τοὺς διαλύσῃ. Ἐκινήθησαν λοιπὸν ὁ Γεν. Ἀρχηγὸς μετὰ τοῦ Νοταρᾶ διὰ τὸ ἐν Βερβένοις στρατόπεδον, ὁ κύριος Ζαήμης διὰ τὴν Καρύταιναν, διὰ νὰ συντάξῃ, ἐνούμενος μετὰ τοῦ στρ. Νικήτα, δεύτερον στρατόπεδον.

Ὁ Αἰγύπτιος μετρᾷ ἤδη ἀπὸ τῆς εἰσβολῆς του εἰς Τριπολιτσάν περὶ τὰς δυνάμεις χιλιάδας φονευθέντας καὶ ζωγρηθέντας Ἀραβας, ἐνῶ ἡμεῖς, μετὰ ἀκριβῆ κατάρτισιν, ἀπωλέσαμεν ἕως ἐξήντα ἄνδρας ὀπλοφόρους φονευθέντας καὶ περὶ τὰς 300 ψυχὰς ἀδυνάτους αἰχμαλωτισθέντας. Πεποιθότες ἐπὶ τὸν κρατικὸν Ἐφορόν μας, ἐλπίζομεν νὰ καθαρίσωμεν ἐν βραχεὶ τὴν γῆν μας ἀπὸ τοῦ αἰγυπτιακοῦ μίαςμα. Καὶ εἴθε!

306. Γ. ΣΙΣΙΝΗ ΠΡΟΣ Κ. ΔΡΑΓΩΝΑΝ

(Παρά τῇ οἰκογενεῖα Δραγῶνα)

Εὐγενέστατε Κύριε Κωνσταντῖνε Δραγῶνα, σὲ ἀσπάζομαι.

Ἴδου ὅπου σᾶς περικλείω ἓνα φάκελλον γράμματα διὰ τὰ αὐτοῦ καὶ ἄλλον ἓνα διὰ Κορφοῦς· καὶ μὲ τὸν παρόντα ἐπίτηδες ἐδικόν μου Διονύσιον Ἰσμαήλην σᾶς τὰ στέλνω καὶ παρακαλῶ νὰ μὴ μορογάρητε τὸν ἄνθρωπον τελείως μὲ τὰς ἀποκρίσεις σας, ὅτι βιάζομαι νὰ στείλω ἀπόκρισιν τῆς Σ. Διοικήσεως· καὶ διὰ νὰ βεβαιωθῇτε τὴν βίαν μου, ἰδοὺ ὅπου σᾶς περικλείω καὶ ἰδίον μου γράμμα, ὅπου μοῦ γράφει ἡ Διοίκησις, καὶ βλέπετε. Καὶ ἐξόχως βιάζομαι καὶ διὰ τὰ προσημερινὰ γράμματα, ὅπου σᾶς ἔχω σταλμένα καὶ ἀποκρισὶν σας ἀκόμη δὲν ἔλαβον. Καὶ μὲ συγχωρεῖτε. Ὑγιαίνειτε εὐδαιμονοῦντες.

Τῇ 18 Αὐγούστου 1825, Γαστούνη.

Εἰς τοὺς ὁρισμοὺς σας
Γεώργιος Σισίνης.

307. ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΖΑΚΥΝΘΟΥ ΠΡΟΣ Α. ΖΑΪΜΗΝ

('Εκ τοῦ Ἀρχείου τῆς οἰκογενείας Ζαΐμη).

Ἐκ Ζακύνθου, τῇ 30 Αὐγούστου 1825 Ε. Ν.

Ἰπὸς τὸν Εὐγενέστατον Κύριον

Ἀνδρέαν Ζαΐμην

Εὐγενέστατε,

Ἀναγινώσκοντες ἀσμένως τὰ εὐγενῆ Ὑμέτερα δύο, ἀπὸ 30 παρελθόντος Ἰουλίου, καὶ 5 ἰσχυμένου κατὰ κειρὸν διευθυνόμενα μερικῶς πρὸς τὸν ὑπορκινόμενον Κόμητα Δὲ Ρώμην, καὶ τὸ τρίτον κοινῶς πρὸς ἡμᾶς, ἀπὸ τοῦ ὠσχύτως ἰσταμένου, ἐπαρτηρήσαμεν ἐμπειρῶς πᾶν ὑποκείμενον, τὸ ὁποῖον ἐγρέψατε μὲ γλῶσσαν ἀπλὴν καὶ ἐλευθέρην ἀπὸ ἐπιτήδευσιν. Αἱ Ὑμέτεροι κῆτι ἐπιστολὰί, ἂν καὶ γραμμέναι μὲ συντομίαν, εἶναι ὁμῶς γεμάται ἀπὸ συνετοῦ καὶ ἀξίους στοχασμούς, ἀποδλέποντας τὰ καλὰ τῆς κατατρυματιζομένης φίλης Ἑλλάδος, εἰς τοὺς ὁποίους ἐντέχνως καὶ μὲ ἀρμοδίαν βαφὴν

μᾶς ἐζωγραφίσκατε. Ὅμιλοῦντές σας δι' ὠφέλιμόν τι πρᾶγμα, ἀφίνομεν τῶν σοφιστῶν τοὺς κοινούς τόπους, ἤγουν δι' ὅσας βοηθείας ἡμποροῦσαν, ὡς λέγουν, νὰ δώσουν οἱ ἄλλοι πολιτικοὶ τῶν ἀντιζήλων ξένων, ὅχι εἰς τὰ ἐπιχειρήματα, ἀλλὰ εἰς τὴν οἰκονομίαν αὐτῶν.

Ἡ ἐπίσημος καὶ σημαντικὴ ὑπόθεσις, ὡς πρὸς τὰ ἐθνικὰ κύρια συμφέροντα, γνωρίζομεν καὶ ἡμεῖς, καθὼς καὶ ἄλλοι ὅσοι πρέπει νὰ τὸ ἡξεύρουν, δὲν ἐστάθη μὴδὲ εἶναι κατ' αὐτὴν ἀποδεκτικὴ, παρακινούντες καὶ τινὰς κκοθηλητὰς τῶν κλῶν νὰ τὴν παρεξηγήσουν. Ἡμεῖς δὲ παρεστήσαμεν καθαρὰ τὸν σκοπὸν ταύτης τῆς ὑπόθεσεως, καὶ ἔπειτα βεβαιόνομεν τὴν γνώμην μας μὲ συνέχειαν ἐπιχειρημάτων, ἕως νὰ πεισθῇ μὲ τελειότητα κατ' εἰς πολίτης, καὶ τοῦτο ἐλπίζεται νὰ φανῇ ἐντὸς μικροῦ διςστημάτος ἀκόμη.

Εἰς τὰ καλῶς ἐκλεγμένα καὶ ἀποφασισμένα τεῦτα ἐπιχειρήματα εἶναι φανερόν, ὅτι τὸ πολὺ ἢ ὀλίγον ἀποτέλεσμα προέρχεται ἀπὸ τὴν τάξιν, εἰς τὰ ὁποῖα τὴν ἐβάλαμεν. Δὲν πρέπει νὰ συγκρίνωται ἢ νὰ ἀναγκάτωνται, ἀλλὰ νὰ στηρίζωνται ὑπὸ ἀλλήλων, διὰ νὰ ἐπιτύχετε τὸν προκείμενον σκοπὸν.

Πρὸς τοῦτο ἡμεῖς, ἐκφραζόμενοι πρὸς τοὺς λοιποὺς φίλους, πρὸς οὓς ἀπευθίναμεν τὸν λόγον εἰς τὸ νὰ διςτηρήσουν ὅλην των τὴν ἰσχὺν καὶ ἐπαγρύπνησιν εἰς πᾶσαν ἀμφοισθήτησιν καὶ πανοῦργον ἐφεύρημα τῶν ἐν Ναυπλίῳ ἀντιδίκων σας. Τοιοῦτον ἀποτέλεσμα ὁμῶς δὲν εἶναι εὐκόλον νὰ τὸ ἐπιτύχουν, καθὼς ἐπενόησαν καὶ διεχειρίσθησαν μεμερικοὶ ἀπὸ τοὺς Διπλωματικούς σας, καὶ ἂν οὗτοι στοχάζωνται νὰ ἐπιδώσουν μὲ τὴν λεπτότητα καὶ ἀγχίνοιαν τοῦ νοός των εἰς τὸν ξένον κόσμον, εἰς τοῦτο πολλὰ σφάλλουν. Ναι μὲν ὅτι τοὺς θυμάζουν, ὡς ἀξιοτάτους τολμητὰς καὶ ἐπιχειρηματίας, χωρὶς δὲ νὰ δώσουν πίστιν οὔτε εἰς τὸν παραμικρότερόν των λόγον.

Πρὸς τὴν σύνεσιν καὶ φρόνησιν τῆς εὐγενείας σας διευθύνομεν πρῶτον ὅλας τὰς τάς ἐσωσφαλισμένας σας, καὶ ἀφ' οὗ τὰς ἀναγνώσητε καὶ δώσετε τὴν ἀπαιτουμένην προσοχὴν, καὶ πρέπουσαν ἐνέργειαν, παρὰ κλοῦμεν νὰ τὰς ἐξαποστείλετε ἀσφαλῶς καὶ ταχέως πρὸς οὓς αὐταὶ ἀναφέρονται.

Μὲ τὴν μεγίστην ἐπιθυμίαν τῆς Ὑμετέρας κοινοποιήσεως πάντων τῶν διςτρεχόντων πατριωτικῶν ὑποθέσεων καὶ ἐργασιῶν, μένομεν μὲ τὴν ἀνήκουσαν ὑπόληψιν

Πρόθυμοι εἰς τοὺς ὀρισμούς Σας

Παναγ. Θ. Στεφάνου

Κωνσταντῖνος Δραγῶνας.

Π. Ὁ ἐφετεινὸς κερπὸς τῆς σταφίδος μας θέλει γείνη κάλλιστος, ἕως τώρα ἡ τιμὴ του δὲν ἐπροσδιωρίσθη· εἶνε ἐλπίς νὰ πωληθῇ μὲ καλὴν τιμὴν. Τὸ ὅλον τοῦ εἰσοδήματος συμποσοῦται περίπου τῶν 8 μελλιουνίων.

Π. Κατὰ τὴν ὁποίαν στιγμὴν εἶχαμεν σκοπὸν νὰ σᾶς διευθύνωμεν τὴν παροῦσαν, ἐλάβομεν τὴν περίστασιν εὐχάριστον νὰ δεχθῶμεν τινὰ πληροφορίαν διὰ τῆς σεβασμίας ἐπιστολῆς τοῦ Γενναιοτάτου Μιαούλη, ὅστις ὀλοένα διαβαίνει μὲ τριάκοντα πλοῖα, εἰσερχόμενος πρὸς καταδίωξιν τοῦ Βυζαντινοῦ στόλου, καὶ ὁ ὁποῖος ἐκπλέει, ὡς ἄδεται, εἰς τὸν Ἀδριατικὸν κόλπον. Μὲ τοῦτο τὸ γράμμα μᾶς ἀναγγέλλει πρῶτον, ὅτι περὶ τῆς ἐνεργουμένης ἀποστολῆς τοῦ Κυρίου Τρικούπη, καθὼς καὶ περὶ ἐξοικονομήσεως καὶ συστάσεως τῶν ἐλευσομένων δόσεων τοῦ δανείου ἀπὸ Λονδίνον, θέλει συναγρικηθῇ μὲ ὅλους τοὺς γνωστοὺς Σας φίλους, ὅπως διὰ τῆς Ἑμετέρας συνεργείας καὶ φρονήσεως ἀποκαταστηθῇ καὶ ἐνηργηθῇ τὸ ὑποβαλλόμενον σχέδιον εἰς τὰς σκέψεις σας, ἃν τὸ κρίνετε εὐλογον, πρὸς ἀνθρώπων τῶν ἐπομένων ὑποθέσεων. Τοῦτο τὸ σχέδιον, τὸ ὁποῖον βλέπετε γραμμέον εἰς τὴν πρὸς τὸν κ. Θ. Κολοκοτρώνην ἐπιστολήν μας, καὶ τὸ ὁποῖον εἶναι σύμφωνον κατὰ τὴν ἔννοιαν τοῦ ἐπικρατοῦντος Ἑλληνικοῦ Πολιτεύματος, εἶναι τὸ μόνον ἀνάλογον καὶ συμφέρον εἰς τὰς παρούσας ἐκτάκτους περιστάσεις.

2ον) Διὰ τῆς αὐτῆς ἐπιστολῆς ἔχομεν τὴν εὐχαρίστησιν νὰ σᾶς εἰδοποιήσωμεν, ὅτι οἱ Κρήτες, κατὰ τὰ γράμματά των πρὸς τὸν ἀνδρεῖον Α. Μιαούλην, ἐκυρίευσαν ἐκτὸς τῆς Γραμπούθης καὶ τὴν Κίσαμον, ὥστε ἐλπίζεται νὰ προχωρήσουν περὶτερόν εἰς τὴν ἐλευθέρωσιν τῆς πατρίδος των. Θρυλλεῖται ὡσχύτως, ὅτι ἡ κατὰ τοῦ Αἰγυπτιακοῦ στόλου ἐπιχειρήσεις τῶν ἡμετέρων πυρπολιστῶν, κατὰ δυστυχίαν, δὲν ἐπέτυχε.

Φαίνεται, ὅτι τὰ Ἑλληνικὰ πυρπολικά, εἰσελθόντα εἰς τὸν λιμένα τῆς Ἀλεξανδρείας καὶ προχωροῦντα καθ' ὅλου τοῦ ἐχθρικοῦ στόλου, δὲν ἠδυνήθησαν νὰ κατορθώσουν τὸ τολμηρὸν καὶ γενναῖον αὐτῶν ἐγχείρημα· ἐπειδὴ, καθὼς ταῦτα ἐπροχώρησαν εἰς τὸν λιμένα, ὁ ἀνεμος ἥλλαξε, κατὰ κακὴν τύχην, γενόμενος ἐναντίος. Ὁ δὲ Κανάρης, εὐρεθεὶς μεταξὺ τοῦ ἐχθροῦ, ἐξ ἀνάγκης ἔκασε τὸ πυρπολικόν του, καὶ οὕτω, χωρὶς νὰ βλαφθῇ κανεὶς, ἀνεχώρησε πάλι μὲ τὰ δύο λοιπὰ πυρπολικά, ἐνῶ καθ' ὁδὸν ἐχάλασαν δύο πολεμικὰ βρῖκια τοῦ Μεχμέτ Ἀλή.

Πρὸς χαροποίησίν σας σᾶς ἀναγγελίζομεν ὡσάυτως τὴν ἀγγελίαν,

τὴν ὁποῖαν ἐμάθομεν ἀπὸ μέρος σημαντικόν, ὅτι ὁ ἀντενεργῶν τὰς ὑποθέσεις τοῦ γνωστοῦ σας πραγματευτοῦ ἐδέχθη φιλοφρόνως καὶ μὲ μέγαν ἐνθουσιασμόν τὴν συστημένην παρ᾿αγγέλιν τῶν φίλων σας, μάλιστα γνωρίζομεν, ὅτι οὗτος ἐδείχθη πολλὰ εὐνοϊκώτατος καὶ εὐδιάθετος εἰς τὴν ἀγαθὴν σύστασιν τῶν ὑποθέσεών σας, ὥστε εἶναι ἐλπίς νὰ εἰδοῦμε τελειωμένους τοὺς σκοποὺς σας περὶ τὰ τέλη ἢ τὰ μέσα τοῦ ἐρχομένου. Ἐπληροφορήθημεν πρὸς τούτοις ὅτι ὁ Ἀρχινάυαρχος τῶν κατὰ τὴν Μεσόγειον ἀγγλικῶν ναυτικῶν Δυνάμεων ἔρχεται εἰς Κέρκυραν ἐπὶ τούτῳ νὰ διατάξῃ ἢ νὰ διευθύνῃ τὰς θαλασσίας ὑποθέσεις.

Ἀπὸ τὸν ἡμέτερον Ἀρχινάυαρχον μᾶς ἔγειναν γνωστὰ τὰ ἐν Ναυπλίῳ συμβάντα, ἐκφυόμενα ἀπὸ τὴν ἀντιζηλίαν τινῶν κηκοδόξων ξένων, οἵτινες, διαχειριζόμενοι τὰ ἐπίχειρα τῆς κακίας των, κινοῦν τινὰ ἐκ τῶν ἡμετέρων ἐνταῦθα ἄτομα μὲ σκοπὸν νὰ παρασύρουν τὴν προσοχὴν καὶ τὰς ἐλπίδας τῶν ἡμετέρων καὶ νὰ ταραξοῦν τὴν κοινὴν ἡσυχίαν.

Δι' ὅσον καὶ ἂν οὗτοι ἀποτολμῶσι νὰ ἐπιχειρῶνται τοιαῦτα ἄτοπα καὶ δολοπρεπῆ ἔργα, δὲν θέλει φθάσουν ποτὲ νὰ σαλεύσουν τὴν πολιτικὴν εὐθύτητα καὶ δικαιοσύνην, ἣ ὅποια θέλει πέσῃ ἐπάνω εἰς τὰς κεφαλὰς των. Ἦτον ὅμως εὐχῆς ἔργον νὰ συνεννοηθῇτε μὲ τοὺς ἐν Ναυπλίῳ φίλους καὶ εἰς ταύτην τὴν ἀναγκαίαν ὑπόθεσιν, διὰ νὰ λείψῃ ἐπομένως πᾶσα ἐνδεχομένη κακοτροπία, ἥτις δύναται νὰ πειράξῃ προσκαίρως τὴν ἐθνικὴν ἰσορροπίαν τῶν διατρεχόντων ὑποθέσεων. Τοῦτο τὸ μικρὸν θέμα ἀρκεῖ πρὸς τὴν φρόνιμον ἀγχίνουσαν τῆς Εὐγενείας σας, διὰ νὰ δώσῃτε μεθοδικῶς τὴν ἀπαιτουμένην καὶ ἀναγκαίαν ἐξοικονόμησιν καὶ διόρθωσιν εἰς τὰς ἐρχομένας ὑποθέσεις. Ἐν τοσούτῳ παρακαλοῦμέν σας, ὅτι νὰ λάβετε τὴν ἐπιμέλειαν, ἅμα ὅπου ἀναγνώσετε ταύτην τὴν προσθήκην μας, νὰ τὴν γνωστοποιήσῃτε καὶ πρὸς τοὺς κοινούς φίλους ἅπαντας, ὅπως οὗτοι πληροφορηθῶσιν εἰς τὰ πρακτέα μας.

Δεχθῇτε τοὺς ἀπὸ ψυχῆς φιλικούς ἀσπασμούς μας καὶ προστάξτε μας ἐλευθέρως, νομίζοντάς μας ἐτοίμους

Εἰς τοὺς ὁρισμούς σας
Διονύσιος ὁ δὲ Ρώμας
Παναγιώτης Θ. Στεφάνου
Κωνσταντῖνος Δραγώνας.

308. ΑΠΟΔΕΙΞΙΣ ΠΑΡΑΛΑΒΗΣ ΩΡΟΛΟΓΙΟΥ ΝΙΚΗΤΑΡΑ

(Παρά τῇ οἰκογενείᾳ Δραγῶνα).

Ἐλαβὼ ἐγὼ ὁ ὑποκάτωθεν σημειούμενος Δῆμος Κουραχόπουλος ἐκ Πύργου ἀπὸ τὸν εὐγενέστατον κύριον Κωνσταντῖνον Δραγῶναν ἓνα ὠρολόγιον ἀσημένιον, περικλεισμένον εἰς ἓνα κουτί χάρτινον καὶ καλὰ βουλωμένον ἀπὸ τὰ δύο μέρη μὲ τσέρα-σπάνεα μὲ τὴν βούλαν τοῦ κυρίου Δραγῶνα, ὡς θέλει βουλωθῇ καὶ τὸ παρὸν μὲ τὴν ἰδίαν, καὶ ὑπόσχομαι νὰ παραδῶσω αὐτὸ τὸ βουλωμένον κουτίον μὲ τὸ ὠρολόγιον πρὸς τὸν στρατηγὸν κύριον Νικήταν Σταματελόπουλον μὲ τὸ καλὸν ἐκεῖ φθάσιμόν μου, καὶ οὕτως μείνῃ τὸ παρὸν ἄχρηστον.

Διὸ καὶ ἔγεινε διὰ τὴν καλὴν τάξιν τὸ παρὸν καὶ ἔστω εἰς ἔνδειξιν.

Ζάκυνθος, τὴν 19 Αὐγούστου 1825

Δῆμος Κουραχόπουλος.

Νικόλαος Χειλόπουλος ὁ γράψας τὸ παρὸν, μαρτυρῶ.

Παναγιώτης Δημητρακόπουλος μαρτυρῶ.

309. Α. ΤΣΟΥΝΗ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗΝ ΖΑΚΥΝΘΟΥ

(Φάκελ. 2023 ἀριθ. 3066)

Ἐξοχοευγενέστατοι Κύριοι.

Κατὰ τὴν 14 τρέχοντος ἀπὸ Ναύπλιον Σᾶς ἔγραψα ἐν συντόμῳ διὰ τοῦ εὐγενοῦς ὑδραίου Κυρίου Λαζάρου Γ. Μπρούσκου, ἀρχηγοῦ τῆς ἐλληνοπολεμικῆς γολέτας «Ἀμφιτρίτης,» καὶ Σᾶς ἐφανέρωσα ὅσα ἕως τότε ἐκεῖ εἶχα μάθει ἐκ τῶν διαφόρων εἰδήσεων ἐκ τῶν στρατοπέδων.

Τὴν 15 ἀνεχώρησα καὶ τὴν ἀκόλουθον ἦλθα εἰς Τσιπιανὰ καὶ Μαγούλιαν. Δὲν ἐπρόφθασα ἐκεῖ τὸν Γενικὸν Ἀρχηγὸν Κύριον Θ. Κολοκοτρώνην, ἐπειδὴ πρὸ τινων ὥρῶν εἶγεν ἀπεράσει εἰς τὸ ἐν Βερβένοις στρατόπεδον ὁμοῦ μὲ τὸν στρατηγὸν Νοταρόπουλον. Εὗρον

ὁμῶς τὸν Κύριον Ἀνδρέαν Ζαήμεν, παρὰ τοῦ ὁποίου ἔλαβον καὶ Σᾶς
 στέλλω ἐπίτηδες τὰ ἐσώκλειστα καὶ ἐπειδὴ αὐτὰ εἶναι ἱκανὰ νὰ
 εὐχαριστήσουν τὴν περιέργειάν Σας διὰ τὰ ἔως ὥρας τρέζχοντα, ἐγὼ
 δὲν ἐκτείνομαι. Ἀλλὰ Σᾶς εἰδοποιῶ, ὅτι ὁ Κύριος Χρ. Ζαχρῆπου-
 λος ἔμεινεν εἰς Ναύπλιον πρὸς τὸ παρὲν διὰ τινὰς ὑποθέσεις του, ὡς
 μοὶ εἶπε, καὶ ἐπομένως ἦτον νὰ ἀπεράσῃ ὁμοῦ μὲ τὸν Κύριον Β. Πέ-
 ταν, ὅπου ὁ Γεν. Ἀρχηγὸς καὶ ὁ στρατηγὸς Κολιόπουλος. Οἱ ἀγα-
 θοὶ πατριῶται καὶ φίλοι Σας ἀγωνίζονται τὸν Ἱερὸν Ἀγῶνα μεζήλον
 καὶ εἰλικρίνειαν, ἀποβλέποντες μόνον καὶ μόνον διὰ τὸ κοινὸν ὄφελος
 καὶ διὰ τὴν σωτηρίαν τῆς Πατρίδος. Οἱ ἀντενεργοῦντες ὁμῶς, κακῇ
 τύχῃ, δὲν ἔλειψαν εἰσέτι, οἵτινες γίνονται πρόσκομμα· εἶναι ἔλπις
 ὁμῶς, καὶ ἔλπις βεβαία, ὅτι δὲν θέλει δυνηθοῦν νὰ βλάψουν ὅσον στο-
 χάζονται τυραννοφρονοῦντες, ἐπειδὴ ἔως ὥρας μὲ τὸν κ. Θ.ην* καὶ
 τὸν Γάλλον Ἰορδ.** εἶναι ὑπὸ ἀστυνομικὴν ἐξέτασιν ἄλλοι 6. Ἦτον
 φροντὶς καὶ διὰ τοὺς λοιποὺς κακόφρονες, διεσπαρμένους εἰς τὴν Ἀτ-
 τικὴν καὶ ἀλλαχοῦ, ἵνα διεγείρουν τοὺς ἀπλοὺς ὀπλαρχηγοὺς πρὸς
 τὸν σκοπὸν τῶν, ἀποβλέποντα τὸ περισσότερον, ἵνα μὴ καταβιβα-
 σθοῦν ἀπὸ τοὺς ὁποίους κατέχουν ἤδη βαθμούς, προβλέποντες μή-
 ποτε ἐξετασθῶσι τὰ παρελθόντα . . . Συγχωρήσατέ με, Κύριοι, νὰ
 Σᾶς προσθέσω καὶ τοῦτο, ὅτι καθὼς, ὅτε ἦλθε τὸ πλήρωμα τοῦ χρό-
 νου καὶ τοῦ νόμου, ἐξάπεστείλεν ὁ Θεὸς τὸν Υἱὸν αὐτοῦ κ.λ., τὸν Ἐνα
 τῆς Τριάδος, διὰ τὴν σωτηρίαν τοῦ κόσμου, οὕτω καὶ τῶρα εἶναι δι-
 καιον νὰ ἔλθῃ εἰς τὰ ἐδῶ ὁ εἰς τῆς πατριωτικῶς διὰ τὴν σωτηρίαν
 τῆς Ἑλλάδος ἀγωνιζομένης Εὐγενεστάτης Τριάδος, ὁ Κύριος Κ.δ.Ρ.***
 Ἡ προσωπικὴ πικρουσία του ἤθελε παρηγορήσῃ καὶ ἐνισχύσει μεγά-
 λως τοὺς Ἕλληνας καὶ ἐλαττώσει τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐναντιοφρονούν-
 των. Ἡ μόνη φήμη, ὅτι ἔρχεται ἕνας ἀπὸ ἐκεῖ, ὠφελεῖ μεγάλως·
 ἀλλὰ πόσον περισσότερον ἢ ἐνέργεια καὶ ἡ βεβαιότης, ὅτι αἱ συνο-
 μιλαίαι καὶ ἀνταποκρίσεις μὲ Ἀμιλτῶνας καὶ ἄλλους ἐπισκεπτομέ-
 νους τὴν Ἑλλάδα ἐπισήμους ζένους, θὰ ἐξηγῶνται μὲ ὅλην τὴν εἰλι-
 κρίνειαν εἰς τοὺς πατριώτας; Ζητῶ αὖθις συγγνώμην διὰ τὴν τοιαύ-
 την γνωμοδοτικὴν τὴλμην μου καὶ διότι φαντάζομαι ἀκόμη, ὅτι
 τοῦτο θέλει εὐχαριστήσῃ καὶ τὸν Γεν. Ἀρχηγὸν καὶ ὅλους τοὺς ἀγα-
 θοὺς πατριώτας. Καί, ἐπιθυμῶν νὰ εἶμαι εἰς τὴν εὐνοίαν τῆς αὐτῆς

* Σημ. Δηλαδὴ Ἰωάννην Θεοτόκην

** Σημ. Τὸν Jourdain

*** Σημ. Κόμης Διον. Ρώμας.

σεδασμίας Τριάδος, ὑποσμειῶμαι μὲ ὅλον τὸ σέβας ἔκδοτος εἰς τὰς
προσταγὰς αὐτῆς.

Ὁ πατριώτης
Ἀντώνιος Τσούνης.

Τῇ 19 Αὐγούστου 1825.

Ἐκ τοῦ χωρίου τῶν Καλαβρύτων Δροβολοῦ.

Παρακαλῶ διὰ τοῦ ἰδίου κομιστοῦ καὶ συγγενοῦς μου Παναγιω-
τάκη Οἰκονομόπουλου νὰ ἔχω ἀπόκρισιν Σας, καθὼς καὶ ὅ,τι γράμ-
ματα ἔχετε διὰ τὸν Κύριον Ζαήμεν καὶ διὰ τὸν Ἀρχ. Θ. Κολοκο-
τρώνην.

Ὁ ἴδιος.

Πρὸς τὸν Ἐκλαμπρότατον Κόμητα
Κύριον Διονύσιον δὲ Ρώμαν

Καὶ πρὸς τοὺς Ἐξοχρευγεनेστάτους Κυρίους
Παναγιώτην Στεφάνου καὶ
Κωνσταντῖνον Δραγῶναν.

310. ΔΙΟΝ. ΡΩΜΑ ΠΡΟΣ Α. ΖΑΗΜΗΝ

(Ἐκ τοῦ Ἀρχείου τῆς οἰκογενείας Ζαῖμν).

Ἐν Ζακύνθῳ τῇ 17 Ἰουλίου 1825. (Ε. Ν.)

Πρὸς τὸν εὐγενέστατον Κύριον
Κύριον Ἀνδρέαν Ζαήμεν

Εἰς Πελοπόννησον.

Πανευγενέστατε Κύριε.

Πολλαὶ μερικαὶ μου φροντίδες μοὶ ἐμπόδισαν τοῦ νὰ ἀποκριθῶ
μερικῶς τῆς Εὐγενείας σας, ἀνφορικῶς εἰς ὅσα μοὶ ἐπροβάλετε· ἐπτο-
χάσθην περιττὸν νὰ σᾶς βρύνω, γράφοντάς σας τὰ ἴδια μόνος μου,
ὅσα μὲ τοὺς φίλους μου συντροφικῶς σᾶς εἶχα γράψει.

Εὐχαριστῶ ὅμως τὴν καλοκἀγαθίαν σας μὲ τὴν φροντίδα ὅπου ἀνέ-
λαβες νὰ μὲ τιμᾷς μὲ τὴν ξεχωριστὴν ἀλληλογραφίαν σας. Ὡς εἰσθε
βέβαιος, ὅτι ἔμαθον νὰ ἀγαπῶ τὸ εὐγενὲς ὑποκείμενόν σας εἰλικρινῶς
καὶ νὰ σέβωμαι τὰς ἀρετάς σας. Ἐπιθυμῶ τὴν εὐκαιρίαν νὰ σᾶς ἀπο-
δείξω ἐμπράκτως τὰ καθαρά μοι αἰσθήματα καὶ τὴν ὑπόληψιν ὅπου
προσφέρω τῶν ἀσυγκρίτων προτερημάτων σας.

Ἐσώκλειστον εἰς τὸ παρόν μοι θέλει εὑρητε γράμμα πρὸς τὸν φίλ-
τατόν μοι καὶ εἰδημονέστατον αὐταδελφόν σας καὶ ἐξ αὐτοῦ θέλει
εἶδῃτε τὰ ὅσα τοῦ γράφω περὶ τῶν κοινῶν πραγμάτων. Παρκαλῶ
νὰ μὲ ἔχετε εἰς τὴν εὐνοϊάν σας καὶ νὰ μὲ στοχαζέσθε μὲ τὸ πλεόν
καθαρόν αἴσθημα καὶ μὲ τὴν πλεόν ἐγκάρδιον φιλίαν ὡς ὑποσημειοῦμαι.

Τῆς Ὑμετέρας Εὐγενίας εἰλικρινῆς δοῦλος καὶ φίλος
Διονύσιος ὁ δὲ Ρώμας.

311. Θ. ΘΩΜΙΔΟΥ ΠΡΟΣ Κ. ΔΡΑΓΩΝΑΝ

(Φάκελ. 2123, ἀριθ. 3068)

Ἀξιοσέβαστε Κύριε.

Εἶναι ἔξω πάσης ἀμφιβολίας, ὅτι σὰς γίνομαι ὀχληρὸς μὲ τὰ συν-
εχῆ γράμματά μου, πλὴν, ὢν βέβχιος, ὅτι αὐτά, περιέχοντα εἰδήσεις
αἰσίους, τὰ δέχεσθε μὲ ὅλην σας τὴν εὐχαρίστησιν, διὰ τὴν ἄκραν
σας φιλογένειαν, ἥτις διεκηρύχθη ὅχι μόνον εἰς ὅλην τὴν ἐπικράτειαν
τῆς Ἑλλάδος, παρὰ εἰς πολλὰ μέρη τῆς Εὐρώπης. Σὰς εἶναι στο-
χαζομαι, γνωστόν, ὅτι διὰ τῶν ἐργασιῶν καὶ τῶν μηχανῶν του ὁ
ὑπερήφανος καὶ ἀλαζὼν Κιουταχῆς ἐκυρίευσεν πρὸ μερικῶν ἡμερῶν
τὴν Ντάμπια τερίμπιλε, ἡ κυρίευσις τῆς ὁποίας ἐπαπειλοῦσε τὴν πτω-
σιν τοῦ πολυπαθεστάτου Μεσολογίου. Οἱ ὀπλαρχηγοί μας, βλέ-
ποντες τὸν προφανέστατον κίνδυνόν μας, καὶ ὅτι ἡμέρα τῇ ἡμέρᾳ ὁ
ἐχθρὸς προβαίνει μὲ γιγαντιαῖα βήματα ἀπεφάσισεν καὶ εἰς τὰς 19 τοῦ
παρόντος ὥρμησαν ἐναντίον τῶν ὅσων ἐχθρῶν ἐξουσίᾳζον τὴν αὐτὴν Ντά-
μπιαν. Ἡ μάχη διήρκεσεν ὥρως 13· ἐστάθη πολλὰ πεισματώδης, τέ-
λος οἱ ἀνδρεῖοί μας Ἕλληνες ἐξουσίχσαν τὴν αὐτὴν Ντάμπιαν καὶ ἤδη,
κυματοῦσιν ἐπ' αὐτῆς ἡ κυανολευκόχροος ἑλληνικὴ Σημηρία, δοξάζει
τοὺς ἥρωάς μας, καὶ, δικιωνίζουσα τοὺς ὑπὲρ αὐτῆς ἀποθανόντας,
παρηγορεῖ τοὺς πληγωμένους. Ὁ ἀριθμὸς τῶν φονευμένων ἐχθρῶν
ἀγνοεῖται, κατὰ συμπερασμὸν ὅμως ὑπερβαίνει τοὺς 500, ἐκ τῶν δὲ
ἡμετέρων ἐφονεύθησαν εἴκοσι καὶ ἐπληρώθησαν 23. Ὅλα τὰ σχέ-
διὰ τοῦ βερβάρου ἐμπταιώθησαν καὶ εἴμεθα νικηταὶ καὶ τροπαιοῦ-
χοι καὶ πλεόν ἔξω κινδύνου· τὸ χυθὲν ὑπὲρ πατρίδος αἵμα ὀλί-
γων ἡρώων μας ἐκέρδισε τὴν ἀνεξαρτησίαν μας. Ἀπὸ πολλοὺς αὐ-
τομόλους, ἐλθόντας ἐκ τοῦ ἐχθρικοῦ στρατοπέδου, πληροφοροῦμαι,
ὅτι τὸ στρατεύμα του εὕρισκεται εἰς μεγάλην ἀδυναμίαν, οἱ γκέκη-

δες με τοὺς χαλετούπηδες εἰς διχόνοιαν, καὶ ὅτι οἱ πρῶτοι ἕως τὰ τέλη τοῦ παρόντος θέλει μείνουν μαζί του. Ἀπὸ τοὺς ἐκ Σάλωνα Ἀλβανούς ἔλαβεν τὴν ἀπόκρισιν, ὅτι δὲν ἔρχονται. Ὁ στρατηγὸς Καραϊσκάκης ταχέως περιμένεται, διὰ νὰ ριφθῇ εἰς ταῖς πλάταις του, καὶ οὕτω πανταχόθεν ἔχοντάς τον πολιορκημένον ἀμνηχανεῖ περὶ τοῦ πρακτέου. Σήμερον ἔφθασεν ἐν πολεμικόν μας πλοῖον ἀπὸ Ναύπλιον λεῖπον ἡμέρας 7, ὁ ναύκληρος αὐτοῦ διηγεῖται ὅτι, τὰ τῆς πολιορκίας ἡμέρα τῇ ἡμέρᾳ καλλιτερεύουν. Οἱ Ἀραβες, πανταχόθεν πολεμούμενοι, νικοῦνται, ὁ Ἱμπραήμ πασᾶς ἀγνοεῖται ποῦ διηυθύνθη ἀπὸ Τριπολιτσᾶ· ἐκεῖ ἄφησεν Ἀραβας δύο χιλιάδας, οἵτινες πολιορκοῦνται παρὰ τῶν ἡμετέρων καὶ ἦτον ἔτοιμοι νὰ τὴν ἐξουσιάσουν ἐξ ἐφόδου. Τὰ τῆς Κρήτης πηγαίνουν κάλλιστα, ἡ Γραμποῦσα τῷ ὄντι ἐκυριεύθη. Ὁ ἐχθροβυζαντινὸς στόλος ἀγνοεῖται ποῦ εὐρίσκεται, ὁ δὲ ἡμέτερος τρέχει ζητῶντας τον· ὁ Αἰγυπτιακὸς μόλις μετὰ δύο μῆνας ἐτοιμάζεται· μερικὰ ἐδικὰ μας πολεμικὰ πλοῖα μὲ τρία μπουρλότα, ὅπου ἐπῆγαν νὰ τὸν κάψουν, δὲν ἐκπύρρωσαν τίποτε, μ' ὅλον ὅπου ἔκαυσαν ἐν μπουρλότο. Περιμένω ἀνυπομόνως τὰς ἀπαντήσεις τῶν ὄσων ἐπιστολῶν ὅς ἐστειλον, ἐκθέτων καὶ τίποτε νέα εὐρωπαϊκὰ ὠτάξια. Μένω μ' ὅλην τὴν ὀφειλομένην ὑπόληψιν

Ὁ εὐπειθὴς πατριώτης

Θ. Θωμίδης.

Τῇ 22 Αὐγούστου 1825. Μεσολόγγιον.

312. ΣΥΝΤΗΡΟΣΧΕΤΙΚΟΝ ΣΥΜΠΝΟΙΑΣ.

(Ἐκ τῆς Συλλογῆς τῶν ἐγγράφων Πέτρου Ρώμα).

Ἡμεῖς οἱ ὑπογεγραμμένοι πατριῶται, συνελθόντες εἰς ἐν καὶ συσκεψάμενοι περὶ τῶν δεινῶν περιστάσεων τῆς Πατρίδος.

Παρατηροῦντες, ὅτι πηγὴ τῶν δυστυχιῶν αὐτῆς ἐστάθησαν αἱ διχόνοιαι καὶ τὰ ἐπάρατα πάθη.

Παρατηροῦντες, ὅτι αἱ διαίρέσεις δὲν εἶναι οἴκοθεν γενικαί, ἀλλὰ, πηγάζουσαι ἐκ μερικῶν καὶ πεπαλαιωμένων ἀντιπαθειῶν, ἐξαπλοῦνται καὶ φέρουσι τὴν βλάβην καὶ τὸν κίνδυνον εἰς τὸ γενικόν.

Παρατηροῦντες, ὅτι ἡ Πελοπόννησος, οὔσα τὸ κεντρικώτερον καὶ σημαντικώτερον μέρος τῆς Ἑλλάδος, ἐὰν μείνῃ ἐλευθέρᾳ πυχῶν καὶ

ἀντενεργειῶν, θέλει εἰσαχθῇ ἡ γενικὴ ἡσυχία εἰς ὅλην τὴν ἑλληνικὴν ἐπικράτειαν καὶ τὸ ἔθνος θέλει κατασταθῇ ἱκανὸν νὰ ἀποφύγῃ τὸν μέγαν ἐπικείμενον κίνδυνον.

Παρατηροῦντες, ὅτι, ἐνῶ διὰ τὸ καλὸν καὶ διὰ τὴν σωτηρίαν τῆς ἐλευθερίας, τῆς ἐθνικῆς ἀνεξαρτησίας καὶ πολιτικῆς ὑπάρξεως τῆς Πατρίδος ἐκρίθη εὖλογον νὰ τεθῇ ἡ ἱερὰ παρακαταθήκη τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους ὑπὸ τὴν μοναδικὴν ὑπεράσπισιν τῆς Μεγάλης Βρετανίας, διαφόρων ὑποκειμένων ἀντενεργειῶν καὶ ραδιουργίαι, σκοπὸν ἔχουσαι τὴν ἀνατροπὴν τοῦ ἐπιχειρήματος τούτου, κινδυνεύουσι νὰ ρίψουν τὸ ἔθνος εἰς νέας διαιρέσεις, τῶν ὁποίων τὰ ὁλέθρια ἀποτελέσματα δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἐμποδισθῶσιν ἄλλως, εἰμὴ μὲ τὴν κοινὴν σύμπνοιαν.

Παρατηροῦντες, ὅτι εἰς τὴν ὑπόθεσιν ταύτην, τῆς ἐπικαλέσεως τῆς Βρεττανικῆς ὑπερασπίσεως, αἱ ναυτικαὶ Νῆσοι, τὰς ὁποίας δικαίως πρέπει νὰ θεωρήσωμεν ὡς τὴν μετὰ Θεὸν ἄγκυραν τῶν ἐλπίδων τοῦ ἔθνους, εὐρέθησαν σύμφωνοι μὲ ὅλην τὴν Πελοπόννησον καὶ μὲ τὸ πλεῖστον μέρος τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος καὶ ἐθέσπισαν κοινῶς τὴν πράξιν ταύτην.

Θεωροῦντες, ὅτι ἀδιάλυτοι δεσμοὶ ἐνώσεως πρέπει νὰ συνδέουν τὴν θαλάσσιον δύνάμιν μὲ τὴν κατὰ ξηράν, τόσον διὰ νὰ εὐδοκίμησούν τὰ κατὰ τοῦ ἐχθροῦ ὅποιαδήποτε ἐπιχειρήματα, ὅσον διὰ νὰ προληφθῇ ἡ ἐπαπειλουμένη διαίρεσις καὶ νὰ δυνηθῇ ἡ Διοίκησις νὰ ἐνεργῇ χωρὶς νὰ παραλύωνται τὰ σχέδια καὶ αἱ ἐργασίαι τῆς ἀπὸ τὸ πνεῦμα τῆς ἀντενεργείας.

Θεωροῦντες τὸ ὑποκείμενον τοῦ Ἐκλαμπροτάτου Προέδρου τοῦ Ἐκτελεστικοῦ ἀφ' ἐνὸς μέρους καὶ τὰ σημαντικώτερα καὶ περισσοτέρων ἐπιτροπῶν ἔχοντα ὑποκείμενα ἀφ' ἑτέρου, ὡς τὰ μόνα ἀρμοδιώτερα μέσα τοῦ νὰ στερεωθῇ αὕτη ἡ ἔνωσις.

Ἀποφάσει τελείᾳ καὶ οἰκιοθελῶς ἀπεφασίσαμεν

Α΄.) Ν' ἀπορρίψωμεν πᾶν ἰδιαιτέρον πάθος καί, ἐὰν ἐκ τῶν περιστάσεων εἰσεχώρησαν εἰς τὰς καρδίας μας ἀντιπάθειαι ἢ ἐρριζώθησαν ὑπόνοιαι, νὰ ἐξαλειφθοῦν ὀλοτελῶς καὶ νὰ εἴμεθα εἰς τὸ ἐξῆς οἱ εἰλικρινέστεροι τῶν ἀδελφῶν, χωρὶς νὰ ἀνακαλέσωμεν ποτὲ τὰ παρελθόντα ἢ νὰ δεχθῶμεν νὰ γενῇ ἡ παραμικροτέρα βλάβη, ὡς ἀποτέλεσμα ἀντιπαθείας ἢ ἄλλης τινος αἰτίας.

Β΄.) Νὰ μένωμεν ἀδιχλύτως ἐνωμένοι διὰ τὸ συμφέρον τῆς Πατρίδος, διὰ τὴν στερέωσιν τῆς ἐλευθερίας καὶ ἀνεξαρτησίας τῆς καὶ διὰ τὴν

ἀνκτροπὴν πικρὸς σχεδίου, τείνοντος εἰς ὀλεθρίους ἀντενεργείας, καὶ ὅποιοι ἐμποροῦν νὰ φέρουν ἢ τρεχάς, ἢ ἐμφύλιον πόλεμον, ἢ ὅποιον-δήποτε ἄλλην βλάβην εἰς τὴν Πατρίδα καὶ εἰς τὸ πολυπαθὲς ἑλληνικὸν ἔθνος.

Ι'.) Νὰ τείνωμεν ὅλοι εἰς ἓνα καὶ τὸν αὐτὸν σκοπὸν, τὴν ἐνίσχυσιν τῆς Διοικήσεως, ἀποφεύγοντες πᾶν ὅ,τι ἐμπορεῖ νὰ παραλύσῃ τὰς ἐργασίας τῆς, ἢ νὰ ρίψῃ τὸ ἔθνος εἰς τὴν ἐπάρχτον ἀναρχίαν.

Δ'.) Ἐπειδὴ ἕκαστος ἡμῶν ἔχει σχέσεις μὲ τοὺς μὴ παρόντας τῶν σημερινῶν πατριωτῶν, νὰ προσκαλέσωμεν καὶ ὑποχρεώσωμεν αὐτοὺς ἀμοιβαίως εἰς τὴν αὐτὴν ἔνωσιν μὲ τὴν ὑπογραφὴν τοῦ παρόντος ἐγγράφου καὶ μὲ τοιαύτην συμφωνίαν, ἅμα δοθείσης ἀρχῆς τινος νέας δικηφωσίας, βάσιν ἐχούσης ἡπαρελθόντα καὶ παρόντα ἡμέλλοντα περιστατικά, συσχεπόμενοι ἐκ συμφώνου, νὰ τὴν διακλύωμεν ἀφιλοπροσώπως καὶ ἀδεκάστως καὶ νὰ κάμνωμεν τὴν δικαίαν διόρθωσιν. Ἀλλ' ἐάν, κατὰ δυστυχίαν, θάτερον τῶν διαφορομένων μερῶν ἐπιμένῃ, ὅλοι ἐκ συμφώνου νὰ ἐνκτιούμεθα εἰς τοὺς κοινοβλαβεῖς σκοποὺς του καὶ νὰ τοὺς ματαιώνωμεν, ἀποβάλλοντες τὸν αἷτιον καὶ τοὺς ὑπερασπιζομένους αὐτὸν τοῦ παρόντος πατριωτικοῦ συνδέσμου, ὡς ἀτίμους καὶ παραβάτας τῶν συμφωνηθέντων.

Ε'.) Εἰς τὰς πράξεις μας νὰ μὴν εἰσχωρήσῃ ποτὲ σκοπὸς ἰδιοτελείας, διότι ἡ παροῦσα συμφωνία γίνεται ἐπὶ μόνῳ καὶ μόνῳ σκοπῷ τοῦ κοινοῦ καλοῦ τῆς Πατρίδος, τῆς εἰσάξεως τῆς γενικῆς ὁμονοίας, τῆς στερεώσεως τῶν νόμων καὶ τῆς σωτηρίας τοῦ ἔθνους. Ὅστις δὲ φωραθῇ ἐνεργῶν ἐπὶ ἰδιοτελείᾳ, πρῶτον μὲν νὰ συμβουλευεταί, ἢ νὰ ἐλέγχεται ἀπὸ τοὺς λοιποὺς, ἐπιμένων δέ, νὰ ἀποβάλλεται ὡς ἄτιμος καὶ ἀνάξιος τοῦ εἰλικρινοῦς σκοποῦ τοῦ παρόντος πατριωτικοῦ συνδέσμου.

Ἐγράφη τὴν 23 Αὐγούστου 1825 ἐν Ναυπλίῳ.

Θ. Κολοκοτρώνης.

Ἀνδρέας Λόντος

Γεωργάκης Γιατράκος

Ἰωάννης Νοταρῆς.

† Βρεσθένης Θεοδώρητος.

Πανοῦτσος Νοταρῆς.

Γεώργιος Κουντουριώτης.

Ἀναγν. Παπαγιαννόπουλος.

Ἀ. Μαυροκορδάτος.

Κωνστ. Μαυρομιχάλης.

313. II. ΝΟΤΑΡΑ ΚΑΙ Α. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΥ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗΝ ΖΑΚΥΝΘΟΥ

(Ἐκ τῆς Συλλογῆς τῶν ἐγγράφων Πέτρου Ρώμα).

Ἐξοχώτατοι,

Περὶ μὲν τῆς ἐνταῦθα κατὰστάσεως, πολιτικῆς τε στρατιωτικῆς καὶ λοιπῶν δικτρεζάντων, προλαβόντως οἱ ἀδελφοί, ὃ τε κύριος Θ. Κολοκοτρώνης καὶ ἐπομένως ὁ κύριος Ἀνδρέας Ζαΐμης ἐξηγούμενοι Σας ἐγραψαν λεπτομερῶς, παρ' ὧν καὶ ἐπληροφορήθητε. Ἦδη δὲ Σας περικλείομεν ἐν τῷ παρόντι ἀντίγραφον τῆς κατηγορητικῆς ἀναφορᾶς τοῦ Γάλλου Γιορδάν, τὸ ὅποιον περιέργως διεξερχόμενοι βλέπετε τὰς παρ' αὐτοῦ ἀνχιρέσεις ὧν τῶν εἰς Ἀγγλίαν σταλέντων κεφαλαίων τῶν ἐγγράφων καὶ τὰς ὅσας ἰδίως προσάπτει κατηγορίας εἰς τὴν αὐτῆς Διοίκησιν. Ὁ ὅποιος, συλληφθεὶς καὶ ἀκριβῶς μάλιστα καὶ περὶ ἄλλων συνομωτῶν ἐξετασθεὶς καὶ μὴ θελήσας μαρτυρῆσαι, ἐξωρίσθη τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπικρατείας.

Μεθ' ἡμέρας γράφων ὁ Θεοτόκης πρὸς τινὰ Ἀνάγκυρον εἰς Ἀθήνας, προτρέπει τοῦτον νὰ ἐνεργήσῃ, ἵνα μὴ ὑπογραφθῶσι παρὰ τοῦ τμήματος ἐκείνου τὰ ἐγγράφα. Τὸ γράμμα τοῦτο πικρὸν ἀνεγνώσθη ἐπὶ τοῦ Βουλευτηρίου, διὰ προβουλεύματος τοῦ ὁποίου ἔγινεν ἔκπτωτος τοῦ ὑπουργήματός του. Ἐζητάσθη καὶ οὗτος περὶ συνομωτῶν καὶ, μὴ θελήσας μαρτυρῆσαι, ἐστάλη εἰς Καστέλιον, ἵνα μένῃ ὑπὸ φυλακὴν μέχρι ἄλλης ἐξετάσεως καὶ κρίσεως.

Ἡ γαλλικὴ αὕτη φατρία, καίτοι ἐξησθενισμένη καὶ σμικρὰ οὔσα, εἶχε προδιοργανίσει εἰς Ἀνατολικὴν Ἑλλάδα, ἵνα ἐφελκύσῃ τὸν Γκούρκαν καὶ διὰ τούτου νὰ ἐκτελέσῃ διαίρεσιν τινὰ καὶ φατρίαν εἰς ἀνατροπὴν καὶ ἀποποίησιν τῶν σταλέντων ἐγγράφων. Ἡμεῖς δέ, ὑπολαβόντες, εἰσηκούσθημεν διάφοροι μετ' αὐτοῦ καὶ τοῦτον σύμφωνον ἡμῖν καὶ ὁμόφρονον τῇ γενικῇ γνώμῃ καὶ ἀποφάσει ἀπεργασόμεθα, καὶ φατρία νὰ μὴ γεννηθῇ, ἀλλ' οὐδ' ἀντίστασις εἰς τὸν σωτήριον αὐτὸν σκοπὸν ἐκ μέρους τῆς Ἀνατολικῆς Ἑλλάδος.

Εἰς παντελεῖαν νέκρωσιν τῆς δικληφθείσης φατρίας, κοντὰ ὅτι μετεχειρίσθημεν τρόπους δικφόρους, κατ' αὐτὰς ἐκάμαμεν καὶ ἐδῶ ἕνα σύνδεσμον ἀρμονίας, ὡς ἀκολούθως λεπτομερέστερον θέλει σας ἐξηγηθῶμεν.

Ταῦτα πάντα διεπράχθησαν μ' ἔλπην τὴν ἀπαιτουμένην προσοχὴν ἄχρι τοῦδε καὶ ἐπιμέλειαν, ἥτις καὶ ἐξακολουθεῖται ὅλοις τρόποις καὶ δυνάμεσι, περὶ πλέον εἰς τὰ πρὸς ἀπάντησιν τῶν ἐναντίων.

Ἐξοχώτατοι! Παρακκλησθε, καθάπερ ἡμεῖς κητρῶς ἐκφραζόμεθα, οὕτω καὶ πρὸς ἡμᾶς νὰ ἐξηγήσθε, καὶ ὅχι περινενοημένως καὶ ἀσφῶς· ἐπειδὴ καὶ ἡ ἰδίᾳ περιστάσις αὐτὴ ἀπαιτεῖ, ἵνα μᾶς ἰδεά-ζητε περὶ παντὸς ἀναγκασίου καὶ μ' ὅπως οὖν σαφένειν, ἀποκρινόμενοι καὶ διὰ τὴν περιληψὴν τοῦ ἐσωκλείστου πρὸς εἰδοποίησίν μας, οἵτινες μένομεν

Οἱ ἀδελφοὶ καὶ δοῦλοι Σας

Πανοῦτσος Νοταρᾶς

Ἀναγνώστης Παπαγιαννόπουλος.

Τῇ 27 Αὐγούστου 1825 Ἐν Ναυπλίῳ.

Τοῖς ἐξοχωτάτοις Κυρίοις

Διονυσίῳ δὲ Ρώμᾳ

Παναγιώτῃ Θ. Στεφάνῳ

Κ. Δραγώνῳ.

Ζάκυνθον.

314. ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΖΑΚΥΝΘΟΥ ΠΡΟΣ ΑΝΔΡ. ΖΑΗΜΗΝ

(Ἐκ τοῦ Ἀρχείου τῆς οἰκογενείας Ζαῖμη).

Ἐκ Ζακύνθου, τῇ 9 Σεπτεμβρίου 1825. (Ε. Ν.).

Πρὸς τὸν Εὐγενέστατον.

Κύριον Ἀ. Ζαῖμην.

Εὐγενέστατε.

Ἀναφερόμενοι βεβαιωτικῶς εἰς τὰ γράμμάτά μας, πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν σὰς ἐξαποστείλαμεν μὲ τὸν ἐπίτηδες σταλθέντα σας ἄνθρωπον, ἵσως ἄχρις ὥρας νὰ τὰ ἐλάβετε, μ' ὅλον ὅτι ἀπὸ γράμμα τοῦ κυρίου Γ. Σισίνη πληροφορούμεθα ὅτι ἡ εὐγενεία του, ἀφ' οὗ τὰ ἔλαβε (χωρὶς νὰ γνωρίζωμεν τὸν τρόπον) τὰ ἀνέγνωσεν, ἀγκαλὰ καὶ νὰ ἦτον καλὰ ἐσφραγισμένα μόνον διὰ τὸ ὄνομά σας· καὶ ἐκ τούτου ἀναγκαζόμεθα νὰ σὰς ζητήσωμεν νὰ μᾶς ὁδηγήσητε μὲ ποῖον τρόπον καὶ μέσον ἀτφαλές νὰ σὰς διευθύνωμεν τὰ γράμματά μας, καθὼς

καὶ ἡ εὐγενεία σας τὰ ἰδικά σας· μάλιστα ἀπὸ σήμερον καὶ ἀκολουθῶς ὁποῦ πλησιάζει τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου.

Ἦδη δὲ ἀποκρινόμεθα εὐχαρίστως εἰς τὸ ὑπὸ τὰς 18 ἀπελθόντος εὐγενικόν σας, εἰς τὸ ὅποτον εὖρομεν καὶ τὰς σημειώσεις σας περὶ πάντων τῶν δικτρεξάντων, καὶ τὰ ὅποια, ὡς ἀναγκαιοῦντα πρὸς τελειοποίησιν τῆς γνωστῆς σας ὑποθέσεως, εἴσθε παρκαχλεσμένοι νὰ ἐξακολουθήτε παρομοίως καὶ εἰς τὸ μετὰ ταῦτα.

Νομίζομεν περιττὸν νὰ ἐκτεινώμεθα εἰς ἐκεῖνα, τὰ ὅποια τὸ ἐγκλεισμένον σας διὰ τὸν Γεν. Θ. Κολοκοτρώνην θέλει σᾶς πληροφορήσῃ, καὶ τὸ ὅποτον μετὴν συνήθη ἐπιμέλειάν σας θέλει τὸ ἐξαποστείλῃτε, καθὼς ἀκόμη νὰ ἰδεάσῃτε καὶ τοὺς ἐν Ναυπλίῳ ἰδικούς σας.

Εἰς τὴν ἀγγίαν αἰρήσιν σας εἶναι περιττὸν τὸ νὰ συστήσωμεν τὴν ἐξοικονόμησιν πάντων τῶν ἀναγκάσιων πολιτικῶν καὶ στρατιωτικῶν πράξεων, ὅντες βέβαιοι καὶ διὰ τὴν ἐπιμέλειάν σας καὶ πατριωτισμόν.

Ἐν ᾧ κατὰ τὸ παρὸν μετὰ δὴν τὴν ἀνήκουσάν ὑπόληψιν μένομεν

Παναγιώτης Θ. Στεφάνου
Κων. Δραγῶνας.

Τὸ ἐγκλεισμένον σας διὰ τὸν ἐν Ναυπλίῳ κύριον Ἐμμανουήλ Ξένον παρκαχλεῖσθε νὰ ἐξαποστείλῃτε ἀσφαλῶς.

Ἐπειδὴ ὁ Κύριος Ρώμας, ὅστις σᾶς ἀδελφικοσπάζεται, εὐρίσκεται ὁλοέναντι ἀνασχολημένος εἰς τὰς γεωργικάς του πράξεις, διὰ τοῦτο μᾶλλον ἐπιφορτίζει νὰ σᾶς τὸ ἀναφέρωμεν.

318. Γ. ΣΙΣΙΝΗ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗΝ ΖΑΚΥΝΘΟΥ

(Ἀριθ. 112 ἔγγρ. Ἀλεξ. Ρώμα.)

Εὐγενέστατοι Κύριοι !

Τῶν 28 τρέχοντος ἀδελφικόν σας ἔλαβον καὶ εἶδον τὸ ἀπὸν τοῦ ἐκλμπροτάτου κόμητος καὶ ἐξοχωτάτου δόκτορος, τοὺς ὁποίους καὶ ἀδελφικῶς προσκυνῶ· εἶδον τὸ ἀντίγραφον καὶ ἐλυπήθην ὅντας εἰς τὸ φραγντσεζίκον καὶ δὲν τὸ ἐννοῶ· θέλει πασχίσω νὰ εὕρω ἀνθρώπον νὰ μοῦ τὸ ἐξηγήσῃ καὶ νὰ τὸ στείλω ὅθεν δεῖ. Ἰδοὺ καὶ ἡ ἀπόκρισις τοῦ κυρίου Πελοπίδου καὶ ἑνα γράμμα διὰ τὴν συμβίαν

μου, τὰ ὅποια παρακαλῶ νὰ τὰ ἐγχειρίσητε καὶ μὲ συγχωρεῖτε διὰ τὸ βάρος τοῦ σᾶς δίδω.

Ἐστείλαμε κητχσκόπους νὰ ἰδοῦν τὸ στρατόπεδον τῶν Τουρκῶν, καὶ εἰσέτι δὲν ἦλθον ὅπου νὰ σᾶς ἰδεάσωμεν.

Σήμερον πρωτὸ σᾶς ἔγραψα διὰ μέσου Γλαρέντζας, διευθύνοντας τὰ γράμματα πρὸς τὸν ἐκεῖ δογανιέρην Κυριάκην Τζιρώνην. Νεώτερον ἕως τώρα οὐδέν.

Ὑγιαίνετε εὐδαιμονοῦντες.

Τῇ 31 Αὐγούστου 1825, Γαστούνη.

Εἰς τοὺς ὁρισμούς σας
Γεώργιος Σιδίνης

Πρὸς τοὺς Ἐξοχωτάτους Κυρῶς

Διονύσιον δὲ Ρώμαν,
Π. Θ. Στεφάνου καὶ
Κωνστ. Δραγῶναν

Εἰς Ζάκυνθον.

316.Θ. ΘΩΜΙΔΟΥ ΠΡΟΣ Κ. ΔΡΑΓΩΝΑΝ

(Ἐκ τῆς συλλογῆς τῶν ἐγγράφων Πέτρου Ρώμα).

Ἀξιοσέ'αστε φίλε,

Αἱ ἀνὰ χεῖρας μου σεβασταὶ ἐπιστολαὶ σας εἰσὶ τρεῖς, ἡ μὲν ὑπὸ τὰς 19 Αὐγούστου ε. π., ἡ δὲ ὑπὸ τὰς 7 τρέχοντος ἔτους νέου, ἐξ ὧν εὐχαγγελισθεὶς τὸ αἶσιον τῆς ἀγαθῆς σας ὑγείας, ἐχάρην τὰ μέγιστα.

Ἐλήφθη τὸ ἀντίγραφον τοῦ γράμματος τοῦ κ. Σκάρπα, καθὼς καὶ τὸ ἀντίγραφον ἐκ τοῦ γαλλικοῦ πρωτοτύπου, σταλθέντος σας ἀπὸ Λιθόρνον, τὰ ὅποια ἐδόθησαν εἰς τὸν συντάκτην τῶν «Ἑλληνικῶν Χρονικῶν». Καὶ περὶ μὲν τοῦ πρώτου μὲ εἶπεν, ὅτι δὲν εἶναι χρεῖα νὰ καταχωρηθῇ εἰς τὴν ἐφημερίδα, περὶ δὲ τοῦ δευτέρου τὸ εἶδατε ἐν καιρῷ. Εὐγνωμονῶν σας τὰ μέγιστα διὰ τὰς κατὰ καιρὸν Εὐρωπαϊκὰς εἰδήσεις, ὅπου μὲ δίδετε, παρακαλῶ νὰ ἐξακολουθήτε καὶ τοῦ λοιποῦ νὰ μὲ χαροποιῇτε μὲ τὰς τοιχύτας καὶ ὑποχρεωθήσομαι.

Τὴν κασσέλα μὲ δέκκ μοποτίλιας τσίπρο. καὶ δύο μοποτίλιας ὀρ-τῳάδα ἔλαβον, καὶ σᾶς εὐχαριστῶ διὰ τὸ πρόθυμον τῆς στάσεώς

των, τῶν ὁποίων τὸ κόστος θέλει διορίσω τοῦ κ. Σεβαστοῦ διὰ νὰ σᾶς τὸ πληρώσῃ.

Ὁ τολμητίας καὶ ἀλαζῶν Κιουτχῆς ἐπικρατεῖ ὅλον ἓνα τὴν πολιορκίαν τῆς πόλεως μας μὲ ἐπιμονὴν ἄκρην· ἀδιακόπως καὶ ἀόκνως ἐργάζεται εἰς τὴν ἰδίαν θέσιν, ἀπὸ τὴν ὁποίαν κατεδιώχθη μὲ κατ-αισχύνην του. Δὲν ἐλπίζομεν ὅμως νὰ κτυρθῇ τίποτε, ἐπειδὴ καὶ ἐνδοθεν γίνονται ὅλα τὰ ἀναγκαιὰ καὶ προσφυλακτικὰ μέσα διὰ νὰ ἀνθέξουν ἐναντίον τῶν ἐργασιῶν καὶ μηχανῶν του. Οἱ Ἕλληνες στέκοντι μὲ ἀνδρείαν καὶ περιμένουν καὶ τὴν ἐκπαιλουμένην παρὰ τοῦ ἐχθροῦ γενικὴν ἐφοδὸν εὐχαρίστως· καὶ πρῶτον εἰς τὴν ἐξ ὕψους δύναμιν καὶ δεύτερον εἰς τὰ ἀήττητα ὅπλα των, εἵμεθα βέβαιοι, ὅτι θέλει δοκιμάσῃ τὰ πρῶτα καὶ χεῖριστα· τάχιστα, κύριε, ἐλπίζω νὰ σᾶς χαροποιήσω καὶ μὲ ἄλλην λαμπρὰν νίκην μας.

Τὰ τοῦ ἀνδρείου στρατηγοῦ Καραϊσκάκη θεωρεῖτε ἀπὸ τὴν ἔσ-θεν ἐφημερίδα· ἔχει ἀπόφασιν νὰ τοῦ κόψῃ ὅλην τὴν συγκοινωνίαν. Ἀπ' ὅλας τὰς ἐπαρχίας στρατεύματα ἔτρεξαν ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν του καὶ ἐλπίζομεν εἰς τὴν γενναϊότητα τοῦ ἀνδρὸς νὰ βάλῃ εἰς πρᾶξιν τὰ σωτηριῶδη σχέδιά του καὶ νὰ ἀπελευθερωθῇ ἡ πάσχουσα δυστυχῆς ἀνθρωπότης.

Τὰ περικλειόμενά μοι ἐγχειρίσθησαν ἀσφαλῶς· ὁ Σωτήριος Γιώτης πρὸ καιροῦ ἀπέθανε, δι' ὃ ἐδόθη εἰς τὸν ἀδελφόν του.

Προσφέροντάς σας τὸν ἑαυτόν μου προθυμότατον εἰς τὰς δουλεύ-σεις σας καὶ περιμένων ἀπάντησιν τῆς παρούσης μου, μένω μ' ὅλον τὸ ἀνῆκον σέβας.

Τῇ 4 Σεπτεμβρίου 1825. Μεσολόγγιον.

Ὁ εὐπειθὴς πατριώτης

Θ. Θωμίδης.

Πρὸς τὸν πανευγενέστατον Κύριον

Κωνσταντῖνον Δραγῶναν κ. τ. λ.

Ζάκυνθον.

Β 17. ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΔΙΟΝ. ΡΩΜΑ ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΡΟΖΑΡΩΑ

(Τὸ πρωτότυπον ἐν τῷ 'Αρχεῖῳ τῆς οἰκογενείας Ζαΐμν').

Ἐν Ἐλευθερουπόλει τῇ 16 7)δρίου 1825. Ε. Ν.

Διονύδιος Ρώμας πρὸς Ἰωάννην Ζαΐμν.

Ὁ στρατηγὸς Ροζαρώλ φθάσας εἰς Ζάκυνθον, ἤδη τελειωθέντος τοῦ δευτέρου χρόνου ὅπου καταφυγὼν εὔρεν ἀσφαλῆ ἄσυλον ἀπὸ τῆν καταδρομὴν τῶν στεργιχνῶν ἐπικρατειῶν, ἐνωμένων εἰς ἱερὰν συμμάχίαν, ὑποφέρθη ἀπὸ τοὺς Ἀγγλοὺς ἕως ὅτου ἡ πολιτικὴ αὐτοῦ ὁδηγία δὲν ἐδίδεν ἀφορμὴν οὐδεμιᾶς ἐνοχλήσεως.

Μένων εἰς ταῦτα τὰ μέρη δὲν ἄρῃσεν ἀπὸ τοῦ νὰ κυτᾷ μετὰ κατὰ μέσον διὰ νὰ εὔρεθῃ ἐπικρατείας πάλιν τινὸς ἐπαναστατικοῦ σταδίου, ὅπως ἀνυπερβῇ ἐν κινήσει τῶν βασιλείων τὴν πάλιν ἐκείνην, τὴν ὁποίαν κακῶς ἤξευρε νὰ στηρίζῃ εἰς Νεάπολιν καὶ Ἰσπανίαν, ὅπου ἐναυαγίσθησαν ὅλαι αἱ Κερβουνικαὶ ἐγχειρήσεις.

Οὗτος εἶδε τὴν Ἑλλάδα ἀναστημένην καὶ ἐπιστηρίζουσαν τὸ ἱερὸν χρέος τῆς αὐτῆς ἐλευθερίας ἀπὸ τὸν μακρὸν καὶ βαρβαρικὸν ζυγόν, ὅστις τὴν κατέθλιβεν ἀπὸ πολλῶν αἰώνων· καὶ παρυσιασθεὶς συνέλαβε τὸ σχέδιον τοῦ νὰ θέλῃ νὰ προσκκλησθῇ ἀπὸ τοῦτο τὸ ἔθνος διὰ νὰ βαλθῇ ἐπὶ κεφαλῆς τῶν αὐτοῦ στρατευμάτων καὶ οὕτω νὰ τελειώσῃ τὸν σκοπὸν τοῦ. Ἀλλ' ἐπειδὴ ἄλλο ἑῖδος δὲν ἐπενόησε, εἰμὴ τὸν μόνον σκοπὸν διὰ τὸν ὅποιον νὰ μεταχειρισθῇ τὰ μέσα, τὰ ὁποῖα θὰ ἐπαρυσιάζεν εἰς λαὸς ὠπλισμένον διὰ τὴν αὐτοῦ ἐλευθερίαν καὶ νὰ ἐκλέξῃ ἀπὸ τούτου δύο χιλιάδας ἀνδρείους, τοὺς ὁποῖους νὰ γυμνάσῃ εἰς τὴν στρατιωτικὴν τακτικὴν, καὶ νὰ τοὺς κάμῃ νὰ μεταβῶσιν ἀμέσως εἰς Ἰταλίαν διὰ νὰ ἀνάψῃ ἐκεῖ ἐκ νέου τὴν ἐστίαν τῆς ἐπαναστάσεως· τοιοῦτοτρόπως ἀπέστειλεν οὗτος τὸ πρόβλημα εἰς τὴν Ἑλλάδα μετὰ τὸ ὅποιον ἐξηγῶν ταύτην τὴν ιδέαν τοῦ ἐπρόβαλλε σχέδιον εἰς ταύτην ἀφιερωμένα, μετὰ τὰ ὁποῖα οὗτος ἡξιοῦτο νὰ λάβῃ τὴν ἐπιστασίαν τῆς διδασκαλίας τοῦ Ἑλληνικοῦ στρατοῦ εἰς τὴν στρατιωτικὴν τέχνην.

Ἦτο φυσικὰ ἐπόμενον, ὅτι ἡ ἔκτοτε Ἑλληνικὴ Διοίκησις σχε-

* Σημ. Ἀντίγραφον περιεσώθη καὶ ἐν τῇ Ἐθν. Βιβλιοθήκῃ· φάκελ. 2124 ἀριθ. 4541 καὶ 4550.

φθεῖσα τὰς αὐτῆς περιστάσεις, καὶ παρατηροῦσα ὅτι αὕτη ἡ ἰδέα τοῦ Ροζαρώλ ἠδύνετο νὰ προσκαρῶσθαι τὰ ἐθνικὰ συμφέροντα, δὲν ἠθέλησε νὰ δεχθῇ τὰς προτάσεις τοῦ ἀφόνουσα τοῦτον χωρὶς οὐδεμιᾶς ἀποκρίσεως.

Ἀπέρασεν πολλοὶ μῆνες, κατὰ τοὺς ὁποίους οὗτος ἐμεταχειρίζετο ἐδῶ πάντα τρόπον διὰ νὰ ἐπιτύχῃ, ἀλλ' ἔμεινε πάντα εἰς ἀπραξιὴν ἐλπίδα.

Ἡ ἀπόδοσις τοῦ Ἱμπραὴμ παρῶν εἰς τὴν Πελοπόννησον καὶ πολλῶν στρατιωτῶν Εὐρωπαϊκῶν μετ' αὐτοῦ, καὶ τινων μεταξὺ τούτων, οἵτινες ὑπέκειντο ἄλλοτε ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τούτου τοῦ στρατηγοῦ, πρὸς τοὺς ὁποίους ἔγραψεν ὡςπύτως νὰ ἀφῇσιν τὴν δούλεισίν του, ὅταν οὗτος ἀπεφάσιζε νὰ διαβῇ εἰς τὴν Ἑλλάδα, τοῦ ἡνοιξε τὸν δρόμον νὰ συνκρουσθῇ ἐδῶ μὲ τινι νουνεχῇ καὶ συνεργητικῇ ὑποκειμενα, τὰ ὁποῖα συνέλαβον τὴν ἰδέαν πρῶτον νὰ ἐξιχνιάσῃ δι' αὐτοῦ τὰς δυνάμεις, σχέσεις, σχέδια τούτου τοῦ εἰσβολόντος βαρβάρου, καὶ δεύτερον νὰ ἐνεργήσῃ μὲ τὸ μέσον του καὶ ποῖαν ὠφέλιμον λιποταξίαν τῶν Εὐρωπαϊκῶν διδασκάλων τῶν Αἰγυπτίων, καὶ κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον νὰ κάμουν νὰ γενῇ ἡ σύγχυσις καὶ ἡ ἀταξία εἰς τὸ ἐχθρικὸν πεδίον.

Ἐστάθη τότε, ὅτε ταῦτα τὰ ἴδια ὑποκείμενα δὲν ἔλλειψαν νὰ τοῦ προσφέρωσι τὰ μέσκα ἀπείρως πολυέξοδα, μὲ ἔκθεσιν των καὶ κίνδυνον, τὰ ὁποῖα ἐπέτυχον νὰ ἀνταποκρίνωνται μεταξὺ τῶν Εὐρωπαϊκῶν ἀξιωματικῶν καὶ τοῦ Ροζαρώλ, χάρις τῶν ὁποίων τὸ Νεόκαστρον καλῶς ἐπροστατεύθη διὰ δύο μῆνας· ἐν ᾧ διεσκηδᾶσθαι πολλὰς φορὰς τὰ σχέδια τῆς πολιορκίας, ἐκείνου τοῦ τείχους, καὶ ἐχρονотριβήθησαν τοῦ Ἱμπραὴμ παρῶν τὰ συνεχόμενα ἐπιχειρήματα, τὰ ὁποῖα ἐὰν ἤθελον λάβῃ ἐπιτυχίαν, καθ' ὃν καιρὸν οὗτος τὰ ἐπροσδιώρισε, μία μόνη ἐκστρατεία ἤθελεν ἀρκέσει εἰς τὴν παντελῇ εἰσβολὴν τῆς Πελοποννήσου καὶ ἐκ τούτου τὸν ἀφανισμόν τῆς τύχης τῆς Ἑλλάδος.

Παρατηρηθέντα κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν τὰ δεινὰ περιστατικὰ τῆς Ἑλλάδος καταστενόμενα πρὸς τούτοις δυστυχέστερα ἀπὸ τὴν ἀστόχαστον καὶ ἀπρονόητον ὁδηγίαν τῆς αὐτῆς Διοικήσεως, ἐνόμισαν τὰ προλεγόμενα ὑποκείμενα ὅτι ἡ διάβασις τούτου τοῦ ἀνδρὸς εἰς τὴν Ἑλλάδα ἠδύνετο τότε διὰ τὰς προτιθεμένας θεωρίας νὰ ὠφελήσῃ τὰ μέγιστα καὶ διὰ τοῦτο δὲν ἔλειψαν νὰ ἐγκολποθοῦν τὰς προτάσεις του καὶ νὰ τὰς συνωδεύσουν μὲ τὰς φρονιμωτέρας παρατηρήσεις εἰς τὸν πρόεδρον Κον Κουντουριώτην.

Ἦθελεν εἶσθαι πολλὰ διεξοδικὴ καὶ ἐνοχλητικὴ ἡ ἔκθεσις τῶν διαφορῶν ἐπιχειρημάτων, τὰ ὅποια ἐπεξεργάσθησαν εἰς ταύτην τὴν ἀλληλογραφίαν· ἀλλ' ἄρκει μόνον νὰ σημειωθῇ ὅτι αἱ Διοικητικαὶ πράξεις ὑποσχεθεῖσιν ἀπὸ τὸν Κον Κουντουριώτην καὶ ἀπὸ τὸν Κον Μαυροκορδάτον πρὸς τὰ προτείνοντα ὑποκείμενα ταύτην τὴν ὑπόθεσιν δὲν ἠδυνήθη ποτὲ νὰ τοὺς φθάσωσιν ἕως τῆς παρούσης ὥρας.

Ἄν οὗτος ὁ εὐλογημένος στρατηγὸς εἶχεν ὡσαύτως μὲ τὰς στρατιωτικὰς του γνώσεις τὴν φρόνησιν καὶ τὴν προφυλακτικὴν συστολήν, ἣτις ὄχι μόνον ἐπεζήτει ἡ αὐτοῦ κατὰστασις καὶ περιστατικά, ἀλλ' ἡ ὁποία πρέπει νὰ συνοδεύῃ πάντοτε οἷον δῆποτε ἄνδρα ὑποθέσεων καὶ δυσκόλου ἐπιχειρήματος, οὗτος ἦθελεν εὐρῇ εἰς κάθε καιρὸν πᾶσαν εὐκολίαν, τὴν ὁποίαν ἠδύναντο νὰ ἀπαιτήσουν τὰ προβλήματα του, ἀλλ' ὦν διόλου ἐστερημένος ἀπὸ ταῦτα τὰ προτερήματα ἀνήσυχος πάντοτε εἰς ὅλας του τὰς πράξεις, ἄστατος εἰς κάθε του ἰδέαν καὶ ἑλλειπὴς ἀπὸ σταθερὸν ἀποφασιστικὸν λόγον ὁδηγίας, ἠδυνήθη νὰ ταράξῃ ὅλους τοὺς φρονίμους καὶ προνοητικούς ἄνδρας, οἵτινες ἠναγκάσθησαν νὰ συλλάβουν τὴν ὑποψίαν δικαίως, ὅτι ἡ διάβασις τούτου τοῦ ἀνδρὸς εἰς τὴν Ἑλλάδα, δύναται νὰ εἴναι πολλὰ ὀλέθριος παρὰ ὠφέλιμος εἰς τοῦ Ἑθνους τὴν τύχην.

Οὕτως ἐχόντων τῶν πραγμάτων, ἐλήφθησαν παρ' αὐτῶν τὰ φρόνιμα μέτρα εἰς τὸ νὰ τὸν κάμουν νὰ ἀργοπορήσῃ χωρὶς ποτὲ νὰ δώσουν ἀποφασιστικῶς τὴν γνώμην των εἰς τὰ περὶ αὐτοῦ.

Ἐργάζωνοῦτως τὰς ἀρχικὰς αὐτοῦ ἰδέας, καὶ ὅσας ἄλλας τοῦ ἐμπνέοντο ἀπὸ τοιοῦτον χαρακτῆρα ἀνήσυχον καὶ ἀνυπόμονον ἐσπευσεν ἐν τοσοῦτῳ νὰ διαδώσῃ ὑβριστικὰς διαμαρτυρήσεις, ἐπιστολάς, καὶ φεβριστικὰ κηρύγματα ἐναντίον τῶν ἐστεμμένων Βασιλέων τῆς Εὐρώπης εἰς τρόπον ὥστε ἠνάγκασαν τὴν ἀγγλικὴν Διοίκησιν νὰ τοῦ προστάξῃ τὴν ἀπομάκρυνσίν του ἀπὸ τὰς Ἰονικὰς νήσους ὅπου τοῦ ἦτον συγχωρημένον νὰ διαμείνῃ ἀσφαλῶς καὶ ἡσυχῶς, ἐνῶ οὗτος καταχρώμενος ἔκαμε νὰ βλάβῃ ὅπως οὖν τὴν πολιτικὴν τῆς Διοικήσεως ταύτης, ἣτις τὸν εἶχε διὰ τοσοῦτον καιρὸν ὑπὸ τὴν σκέπην της.

Τὸ συμβᾶν τοῦτο τὸ ὅποῖον ἔπρεπεν οὗτος νὰ τὸ ἀποδώσῃ εἰς τὴν μόνην αὐτοῦ ἀνόητον ὁδηγίαν, τὸν ἐψύχρανε πάρα πολὺ κατὰ τῆς Βρεττανικῆς Διοικήσεως καὶ ἤδη τὸν σπρώχνει νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν Ἑλλάδα, ὅπου στοχάζεται νὰ σχηματίσῃ κέντρον τῆς αὐτοῦ ἀγανακτικῆς καὶ νὰ ἐμπνεύσῃ εἰς τὰ Ἑλληνικὰ στήθῃ τὴν ὀργὴν του καὶ τὸ μῖσος, τὸ ὅποῖον αὐτὸς τρέφει ἐναντίον ὅλων τῶν Διοικήσεων καὶ ἰδιαιτέρως κατὰ ταύτης τῆς μεγάλης Βρετανίας.

Ἄλλ' ἐπεὶ δὲ δὲν ἀγνοεῖ οὗτος, ὅτι ἡ Ἑλλάς ἡνωμένη διηύθυνε τὰ ζητήματά της διὰ νὰ λάβῃ τὴν μονοειδῆ ὑπεράσπισιν τῆς μεγάλης Βρεττανίης ὡς τὸ μόνον μέσον τῆς στερκιώσεως τῆς αὐτῆς ἐλευθερίας, ἐθνικῆς ἀνεξαρτησίας καὶ πολιτικῆς αὐτῆς ὑπάρξεως, οὗτος πεισματοθωθεὶς κατὰ τῆς ἐνεργητικῆς ἐπιβροῆς ταύτης τῆς Διοικήσεως, ἣτις παρκαλεῖται τὸ νὰ σκεπάζῃ ὑπὸ τὴν κραταιὰν αὐτῆς χιγίδα, τὸ Ἑλληνικὸν Ἔθνος, συνέλαβε τὸ ἀνόητον σχέδιον νὰ ἐνωθῇ με τοὺς ἀποδεδειγμένους ἀντικειμένους εἰς ταύτην τὴν διευθυνομένην πρᾶξιν, ὅπως κάμῃ νὰ γείνη, οἷος ἄλλος ἀντιπερασπισμός, ὥστε νὰ βάλῃ εἰς τὸν λαβύρινθον τὰς χρηστοτέρους ἐλπίδας τῶν ἀγαθοτέρων μεταξὺ τῶν Ἑλλήνων.

Τέτοια εἶναι ἡ αὐτοῦ ἀνοησία τὴν ὁποῖαν ὁλοένα διδάσκει, ὅτι θέλει νὰ ἐνωθῇ με τοὺς καρβουναρκίους Γάλλους καὶ με τοὺς ἀποστόλους τούτου τοῦ Ἔθνους διὰ νὰ βοηθήσῃ κατὰ τὸν τρόπον τοῦ λέγει του τὰ Ἑλληνικὰ πράγματα ἐναντίον ὅλου τοῦ κόσμου. Με τοῦτον τὸν σκοπὸν οὗτος ἐσυμφώνησε με τοὺς ἐνταῦθα συγγενεῖς τοῦ Κυρίου Κωλέττου καὶ με τοὺς μυστικούς φατρισταῖς τοῦ Κου Μαυροκορδάτου καὶ με τινὰς ἄλλους ἀμφιδόξους ἀρχηγούς τῆς Ἑλλάδος ταύτην τὴν μετάβασίν του καὶ μὴ παραμελῶν νὰ κάμῃ συμμετοχὸν εἰς ταῦτα τὰ σχέδια τὸν Κον Φιλήμονα γραμματικὸν τοῦ Πετρόμπετη, ὥστε σχηματιζομένης προλαβούσης φατρίας εἰς τὴν Ἑλλάδα, δύναται οὗτος νὰ τὴν κάμῃ νὰ πικίξῃ πρὸς βοήθειαν τῶν σχεδίων του, καθ' ἣν περὶ στασιν ἤθελε τοῦ ἀρνηθῇ ἡ συνδρομὴ τοῦ ἀρχηγοῦ Κολοκοτρώνη καὶ τῶν ἄλλων ἀρχηγῶν στρατιωτικῶν καὶ πολιτικῶν τούτου τοῦ Ἔθνους ὡς εἶναι νὰ προσμένεται.

Χρησιμεύει νὰ παρατηρηθῇ καὶ νὰ σκεφθῇ σπουδαίως ὅτι τόσον ὁ Ροζαρώλ, καθὼς καὶ ὅλοι οἱ ἄλλοι Ἴταλοι καὶ Ἰσπανοὶ ἐπαναστάται κακῶς ὑποφέρουσι τὸν δίκαιον ὀνειδισμόν ποταπότητος καὶ ἀθλίας διευθύνσεως, αἵτινες ἐστάθησαν τὰ αἵτια τοῦ τελείου ἀφανισμοῦ τῶν σχετικῶν αὐτῶν ἐπαναστάσεων, ὡς πρὸς τὴν ἀσύγκριτον σταθερότητα καὶ ἀνέλπιστον διαμονὴν ἐκείνης τῆς Ἑλλάδος ἀγκαλᾷ στερουμένης ἀφ' ὅλα τὰ ἀναγκαῖα μέσα τὰ ὅποια εἶχον οἱ ἀποστάται τῶν πεπαιδευμένων ἐπαρχιῶν τῆς φωτισμένης Εὐρώπης.

Τὸ σχέδιον λοιπὸν τούτων τῶν οὕτω καλουμένων Εὐρωπαϊῶν ἐλευθερωτῶν ἐμπνεόμενον εἰς τούτους ἀπὸ τὴν πλέον θηριώδη ἀντιζηλίαν εἶναι νὰ μεταχειρισθῶσιν ἢ κατὰ τῆς τύχης τῆς Ἑλλάδος ἀμέσως, ἢ με τὴν ὑπόκρισιν νὰ τὴν βοηθήσουν καὶ νὰ ἐνεργήσουν ἐμμέσως, διὰ νὰ φθείρωσιν ἐντὸς ὀλίγου τὴν Ἑλληνικὴν ἐπανάστασιν,

ὥστε ἐκ τούτου νὰ κάμουν νὰ παύσῃ ἡ σύγκρισις, ἥτις τοσοῦτον τοὺς ποταπώνει ἔμπροσθεν πάσης τῆς ἀνθρωπίνης γενεᾶς.

Πρέπει δὲ νὰ παρατηρηθῇ, ὅτι τὸ ἀπόκρυφον μῖτος τούτων τῶν οὕτω καλουμένων ἐλευθερωτῶν, ἀνυψώθη μᾶλλον, ἀφ' ὅτου ἡ ἐφημεριδογραφία τῶν Ἑλληνικῶν Χρονικῶν ἐδημοσίευσεν ἤδη παρελθόντων μηνῶν κατὰ τοῦ καρβουναρικοῦ συστήματος, πᾶγμα τὸ ὁποῖον ἔδωκεν εἰς αὐτοὺς κάποιαν αἰτίαν νὰ δικαιολογηθοῦν τὴν ἑαυτῶν ἀφοσίωσιν εἰς τοῦ Σατράπου τῆς Αἰγύπτου τὴν δούλευσιν ἐναντίον τῆς Ἑλληνικῆς ἐλευθερίας.

Δὲν θέλει εἶσθαι ἀνωφελές τὸ νὰ ἀναμνησθῇ εἰς τοῦτο τὸ ὑποκείμενον τὴν πάλαι ζηλοτυπίαν καὶ μῖσος, τὸ ὁποῖον ἐφώλευσε πάντοτε μεταξὺ τῶν ὁπαδῶν τῆς ἀνατολικῆς δόξης, μετὰ τὴν τῶν καθολικῶν, ὥστε ἐὰν ἐπανεέλθῃ τις εἰς τὰς πλέον μεμαχρυσμένας ἐποχάς, ἀναγνωρίζει τὴν αὐτοῦ ἀρχὴν ἀπὸ τὴν ὀλέθριον τῆς Ρώμης καὶ Ἀθηνῶν συνερεσίαν.

Ὅλα ταῦτα τὰ περιστατικὰ καὶ σκέψεις παρακινοῦν εἰς τὸ νὰ κρίνῃ τὴν τωρινὴν ἐξοδὸν τοῦ στρατηγοῦ Ροζαρόλ εἰς τὴν Ἑλλάδα, ὡς ὀλεθρίαν καὶ ἐπιβλαβὴ πολὺ μᾶλλον, ἀφ' ὅ, τι νομίζεται καὶ ὁμοίαν μέ τι μεταίωρον, ὅπερ εἰς τὴν ὀρμητικὴν αὐτοῦ ἐκκίνησιν ἀφίνει ὀπίσω του φθορὰν καὶ ἀφανισμόν.

Ἐν τῷ μέσῳ τοσαύτης ἀτοπίας, εἶναι ἀνάγκη, ὅτι εἰς τὴν ἀφίξιν τούτου τοῦ ἀνδρός, εἰς τὰς ἐπαρχίας καὶ Ἑλληνικοῦ στρατοῦ, νὰ παρατηρεῖτε μὲ προσεκτικὴν ἐπαγρύπνησιν, ὅλα τοῦ τὰ κινήματα, συνδιαλέξεις, ὁμηγύρεις δημοσίας καὶ ἰδιαιτέρας καὶ ἕως τὴν οἰκίαν του διατριβήν, εἰς τρόπον ὥστε νὰ ἐξιχνιάζωνται, καὶ ἐξακριβώνωνται ὅλαι αἱ διατάξεις του, ὥστε νὰ λαμβάνωνται εἰς τὴν περίστασιν τὰ πλέον προβλεπτικὰ καὶ ἀνήκοντα θεραπείας μέτρα.

Ἡ πρόνοια ἤδη τὸν διωργάνωσε τοῦτον, ὥστε δὲν δύναται ἀπὸ φυσικὴν κλίσιν νὰ φυλάξῃ σταθερῶς μυστήριον καὶ ἡ ἀσύγκριτος αὐτοῦ πολυλογία τὸν κάμνει νὰ χάνῃ τὸν καλλιώτερον καιρὸν τῆς ἐργασίας του καὶ τὸν ἐκθέτει νὰ δηλοποιῇ ἐκουσίως τὰ ἐσωτερικὰ του φρονήματα.

Δὲν ὀφελεῖ ὅμως νὰ τὴν κάμουν νὰ ἐννοήσῃ τινὰ ὑποψίαν ἀπὸ μέρος τῶν Ἑλλήνων, συλλαβοῦσαν εἰς τὴν κλίσιν του· τυγχάνει μάλιστα νὰ τὸν περιποιηθοῦν κατὰ τὸ φαινόμενον μὲ ἐμπιστοσύνην καὶ νὰ σπουδάζουν τὸν τρόπον διὰ τοῦ ὁποίου νὰ ὠφεληθοῦν ἀπὸ τὰς στρατιωτικὰς αὐτοῦ γνώσεις, ἀφαιρῶντάς του τὴν αἰτίαν νὰ δικαιολο-

γῆται εἰς κάθε καιρὸν τὴν τολμητίαν, ἥτις ἡδύνατο νὰ ἐνεργήσῃ κατὰ τὴν σωτηρίαν τῆς Ἑλλάδος.

Ἐπίκειται ὅτι κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον καλὰ παρατηρημένος ὁ Ροζαρόλ ἀπὸ τοὺς Ἕλληνας, οὗτοι θέλουσι δυνηθῇ νὰ ὠφεληθῶσιν ἀπλῶς ἀπὸ τὰ στρατιωτικά του κινήματα καὶ νὰ ἀποφύγουν κατὰ πάντα τρόπον τὴν ὁποῖαν βλάβην δύναται νὰ προέλθῃ ἀπὸ τὰ ἐσωτερικά του αἰσθήματα καὶ ἀπὸ τὰ μωρά του προβλήματα.

318. ΔΙΟΝ. ΡΩΜΑ ΠΡΟΣ ΚΟΛΟΚΟΤΡΩΝΗΝ, ΚΟΛΙΟΠΟΥΛΟΝ ΚΑΙ ΓΕΝΝΑΙΟΝ.

(Ἀριθ. 113 ἐγγράφου Ἀλεξ. Ρώμα).

7)19 Σεπτεμβρίου 1825.

Γενναιότατε,

Ἀναφορικῶς τῶν ὧσιν σᾶς ἀναγγείλαμεν χθές καὶ εἰς τὰς περασμένας ἡμέρας, ἐκτελοῦμεν εὐχαρίστως τὴν ὑπόσχεσίν μας.

Τὸ Ἴονικόν πλοῖον «ὁ Ἅγιος Ἐλευθέριος» τοῦ καπετὰν Ἰωάννου Δικιαρδοπούλου σᾶς μετακομίζει τὸ σιταροπζημάδι, κατὰ τὴν φορτωτικὴν ἀπόδειξίν του, ὅπου σᾶς ἐμπερικλείομεν· ὅθεν φροντίσατε, καθὼς σᾶς προεγράψαμεν, νὰ διορίσετε ἢ νὰ ἀποστείλετε τινὰ ἀνθρώπον σας ἄξιον ἐμπιστοσύνης ἐκ Ναυπλίου, ὅπου διευθύνεται αὐτὸ τὸ πλοῖον διὰ νὰ τὸ παραλάβῃ κατὰ τάξιν.

Ἐπειδὴ τὸ πρᾶγμα τοῦτο, τὸ ὅποῖον σᾶς ἀποστέλλομεν, θέλει χρησιμεύσῃ εἰς ἐπικουρίαν καὶ βοήθειαν τῶν πολεμούντων Ἑλλήνων κατὰ τοῦ ἐχθροῦ, καὶ ἐπειδὴ χρεωστοῦμεν νὰ δώσωμεν λόγον καὶ περὶ τῆς ἐργασίας μας ταύτης, σᾶς παρακαλοῦμεν, ἀφοῦ τὸ παραλάβετε, νὰ εἰδοποιήσῃτε τὴν Διοικητικὴν Ἐπιτροπὴν, πρὸς τὴν ὁποῖαν ἐγνωστοποιήσαμεν τὴν ἀποστολὴν του, ἐνῶ πρὸς ἡμᾶς θέλει δίδετε σωστὴν καὶ λεπτομερὴν πληροφορίαν καὶ ὡς πρὸς τὴν λαβὴν τούτου τοῦ εἶδους καὶ ὡς πρὸς τὰ ἔτερα ἀντικείμενα, ὅσα ἀποβλέπουσι τὴν κοινὴν ἑλληνικὴν σωτηρίαν, πρὸς ὁδηγίαν καὶ διεύθυνσιν τῶν ἐργασιῶν μας.

Ἀνυπομόνως περιμένομεν τὴν ἀπάντησίν σας, ἐνῶ ἐπιθυμοῦμεν τὰ μέγιστα νὰ ἀκούσωμεν νέους θριάμβους κατὰ τοῦ ἐχθροῦ, ὅστις ἐνθαρρυνόμενος ἀπὸ τὰς ὀλεθρίας διαιρέσεις, προερχομένους ἀπὸ τὴν ἐπάρρατον κακοήθειαν, παρatreχει, καίτοι ἀδύνατος, εἰς τὰ ἐνδότερα τῆς Πελοποννήσου, καίων καὶ λεηλατῶν τὰς πλουσιωτέρας καὶ ἐνδυνα-

μοτωτέρας ἐπαρχίας, ἀφοῦ αἰχμλωτίζει σκληρῶς καὶ ἀπανθρώπως τὸ ἀσθενέστερον μέρος τοῦ Πελοποννησιακοῦ λαοῦ, τὸ ὅποτον μετὰ χειρίζεται ἀνηλεῶς εἰς τὴν θηριώδη αὐτοῦ ὄρεξιν.

Σὰς ἀσπαζόμεθα ἀδελφικῶς

Πρὸς τοὺς

Θ. Κολοκοτρώνην,
Νικήταν,
Κολιόπουλον καὶ
Γενναίον.

319. Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΖΑΚΥΝΘΟΥ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΚΟΛΟΚΟΤΡΩΝΗΝ*

Ἐν Ζακύνθῳ, τῇ 9 Σεπτεμβρίου 1825.

Γενναϊότατε Κολοκοτρώνη.

Εὐχαριστήθημεν τὰ μέγιστα ὅταν ἀνεγνώσκαμεν τὰ νέα κατορθώματα τῶν ἡμετέρων καὶ σὰς βεβαιούμεν, ὅτι δὲν ἠδύναντο νὰ αἰσθανθῶμεν μεγαλητέραν χαράν, πρὸς τὴν ὁποίαν μᾶς ἔκαμε νὰ συλλάβωμεν μὲ τὴν ἀγγλικὴν διήγησίν σας ὑπὸ τὰς 16 τοῦ ἀπελθόντος Αὐγούστου. Ταῦτα τὰ ἐπιτυχῆ ἔργα, καθὼς καὶ πᾶσα ἄλλη πατριωτικὴ ἐργασία, θέλει δώσῃ νέαν αἰτίαν εἰς τοὺς φίλους τῆς Ἑλλάδος νὰ ἐπεξεργασθῶσι μὲ περισσότερον ἐνθουσιασμόν τὰ τῆς φίλης Ἑλλάδος συμφέροντα. Δὲν ἀμφιβάλλομεν ποσῶς, ὅτι τὰ πατριωτικὰ σας ἐπιχειρήματα, τόσοι πολιτικὰ καὶ στρατιωτικὰ, καθὼς καὶ ἡ οἰκονομικὴ διεύθυνσις ἐν γένει καὶ ἐν μέρει εἰς τὰς ἐργασίας, θέλουν εἰσθαλαμπρὸς οἰωνὸς τῆς εὐκλείας καὶ ἐπιτυχίας ὅλου τοῦ Ἑθνους. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἐξοικονομούμενα τὰ ἐθνικὰ πράγματα, θέλει εἵμεθα καὶ ἡμεῖς εἰς κατὰστασιν νὰ συνεργήσωμεν τὴν συντέλεσιν τοῦ σκοπούμενου, εἰς τὸ ὅποτον ἐνασχολούμεθα ἐπιμόνως, ἕως οὗ φθάσωμεν εἰς τὴν ποθητὴν ὥραν τῆς τελειοποιήσεως. Κατὰ τοῦτο λοιπὸν ἂς εἰσθε βέβαιοι, ὅτι, παρὰβλέποντες κόπους καὶ δαπάνας, καὶ ἄνευ σκοποῦ ἰδιοτελείας, θὰ συνδράμωμεν μετὰ προθυμίας καὶ ἐτοιμότητος εἰς ὅσα συντελοῦν εἰς τὴν ἀνόρθωσιν καὶ τὴν δόξαν τῶν ἐλληνικῶν κοινῶν συμφερόντων.

* Σημ. Περιεσώθη ἐν τοῖς Ἀπομνημονεύμασι τοῦ Φωτάκου τόμ. Β. σ. 243,

Πρὸς πληροφoρίαν σας σᾶς εἰδοποιούμεν, ὅτι ὁ κ. Τρικούπης ἐπέστρεψεν ἀπὸ τοὺς Κορφοὺς, χωρὶς νὰ δυνηθῇ νὰ ἐπιτύχῃ τὰ ἰδιά του τέλη, ἐνῶ εἰς τὰ δημόσιά του ἐπιχειρήματα ἔλαβε τὴν ἀπαιτουμένην τάσιν μὲ ἐνθουσιασμόν, καθὼς σᾶς τὸ προεγνωστοποιήσαμεν.

Ἐχομεν τὴν εὐχαρίστησιν νὰ σᾶς ἀνγγεῖλωμεν τὸ ὅποῖον χαροποιὸν νέον ἐμάθαμεν διὰ τῶν εὐρωπαϊκῶν ἐφημερίδων, ὅτι τὸ ἑλληνικὸν Κομιτάτον τῆς Ἀγγλίας, τὸ ὅποῖον διαπραγματεύεται πρὸ πολλοῦ ἀποστολήν τινα θαλασσίου καὶ γῆνης δυνάμεως πρὸς βοήθειαν τῶν Ἑλλήνων, διωργάνισε πρὸς τὸ πρὸν ν' ἀποστείλῃ ἐξ ἰδίων του ἐξόδων μίαν ναυτικὴν δύναμιν, ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ λόρδου Κόχραν, ὥστε ἐτοιμάζεται ἐντὸς ὀλίγου νὰ ἐκπλεύσῃ ἀμέσως ἀπὸ Λονδίνου, διὰ νὰ ἔλθῃ κατ' εὐθεῖαν εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ νὰ διαφεντεύσῃ τὴν ἑλληνικὴν ὑπόθεσιν. Αἱ αὐταὶ ἐφημερίδες προσθέτουσιν ὡσαύτως μὲ βεβαιότητα, ὅτι τὰ ἀτμοκίνητα πλοῖα πρὸς χρῆσιν ἰδιαίτεράν τῶν Ἑλλήνων ἦσαν ἔτοιμα νὰ ἐκπλεύσουν μὲ ὅλα τὰ ἀναγκαῖα τῶν γράφουν ὡσαύτως ταῦτα τὰ Χρονικὰ τῆς Ἀγγλίας καὶ Γαλλίας ἀπὸ 17 Αὐγούστου παρελθόντος ἔτους νέου, ὅτι στρατηγὸς τις Ἀγγλος, ὀνομαζόμενος Ροβέρτος Βίλτων, περίφημος καὶ αὐτός, καθὼς καὶ ὁ προρρηθεὶς λόρδος, εἰς ὅλον τὸν ἐξευγενισμένον κόσμον, θέλει συνοδεύσῃ μετὰ τοῦ λόρδου 4000 στρατὸν τακτικόν, καλῶς διωργανισμένον καὶ ἐφωπλισμένον κατ' ὅλα μὲ κανόνια, καὶ πολλοὺς ἄλλους ἀξιωματικούς, οἱ ὅποιοι συνθέτουν ταύτην τὴν σημαντικὴν ἐκστρατείαν, ἥτις θέλει εἶσθαι ὑποκειμένη καὶ διευθυνομένη ἀπὸ αὐτοὺς τοὺς ἰδίους, πρὸς βοήθειαν καὶ συντέλεσιν τῆς ἑλληνικῆς ὑποθέσεως.

Ἐνῶ περιμένομεν νέας ἀπκνήσεις σας, καθιστοροῦντες μας τὰ διατρέχοντα καὶ τὰς νέας νίκας κατὰ τῶν ἐχθρῶν πρὸς εὐχαρίστησιν μας καὶ τῶν φιλελλήνων, σᾶς ἀσπαζόμεθα ἀπὸ καρδίας καὶ εἰμεθα

Ἐτοιμότατοι εἰς τοὺς ὀρισμοὺς Σας
Παναγιώτης Θ. Στεφάνου.
Κ. Δραγῶνας.

320. ΔΗΛΩΣΙΣ ΠΛΗΡΩΜΗΣ ΝΑΥΛΩΝ

(Ἀριθ. 114 ἐγράφ. Ἀλεξ. Ρώμα.)

Ἐν Ζακύνθῳ, τῇ 10 Σεπτεμβρίου 1825.

Δηλοποιεῖ ὁ ὑπογεγραμμένος Καπ. Ἰωάννης Μαυροκέφαλος, διαι-

κτητής τοῦ Ἰονικοῦ Μπόδου «Διομήδης», ὅτι ἔλαβε παρὰ τῶν εὐγενῶν Κυρίων Κόμητος Διονυσίου Δέ Ρώμα, Π. Θ. Στεφάνου καὶ Κωνστ. Δραγῶνα τὴν ποσότητα ταλλήρων αὐτοκρατορικῶν τριακοσίων εἴκοσι πέντε, Ἀριθ. 325, ὡς ἐκπλήρῳσιν τοῦ νυλίου τῶν ταξειδίων, ὅπου ἔκαμε διὰ λ)των, καὶ ὑποφαίνεται εἰς ἐνδειξιν.

Γιάννης Μαυροκέφαλος.

321. Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΖΑΚΥΝΘΟΥ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ Θ: ΚΟΛΟΚΟΤΡΩΝΗΝ ΚΑΙ ΑΝΔΡ. ΖΑΗΜΗΝ

(Ἐκ τοῦ Ἀρχείου τῆς οἰκογενείας Ζαῖμη).

Ἐκ Ζακύνθου τῇ 22 Σεπτεμβρίου 1825.

Πρὸς τοὺς Γενναιοτάτους καὶ Πανευγενεστάτους

Κύριον Θεόδ. Κολοκοτρώνην καὶ
κύριον Ἀνδρέαν Ζαήμην.

Γενναιοτάτε καὶ Πανευγενέστατε,

Παρακτὸς τῶν προεγγραμμένων μας, περὶ τῶν ὁποίων περιμένομεν ἀσμένως τὴν ἀπάντησίν σας, λαμβάνομεν τὴν εὐχαρίστησιν νὰ σᾶς ἀναγγεῖλωμεν ὡσαύτως πρὸς τὸ παρόν, καθ' ἣν στιγμὴν ἔρχεται αὐτόθι ὁ Κος Κωνσταντῖνος Πελοπίδης, καὶ τινὰ πράγματα ἀφορῶντα εἰς τὰς κοινὰς καὶ ἰδιαιτέρας ὑποθέσεις.

Πρὸς γνωστοποίησίν σας σᾶς ἐμπερικλείομεν εἰσέτι τινὰ ἀντίγραφα, ὡς πρὸς τὴν καθοδήγησιν τοῦ ἀποσταλέντος εἰς Λονδίνον υἱοῦ τοῦ Κυ Μιαούλη, καὶ ὡς πρὸς τὴν ἔκτατον καὶ παράδοξον διάβασιν τοῦ εἰς τὴν Ἑλλάδα πρὸ ἡμερῶν μεταβαίνοντος Κυ Ροζαρώλ.

Ταύτην τὴν ἡμέραν αἰσθάνθημεν ὅχι ὀλίγην ἀγανάκτησιν ἀκούοντες τινὰ λυπηρὰ νέα, ἀναφερόμενα εἰς τὴν ἔξοδον τῶν Αἰγυπτιακῶν δυνάμεων, ἐκκινουμένων κατὰ τῆς Ἐπαρχίας τοῦ Μιστρά· τοῦτο τὸ ἀπροσδόκητον συμβὰν ἐπέειραξε τὰ μέγιστα καὶ τοὺς ὅσοι καταγίνονται πρὸς βοήθειαν τῶν ἡμετέρων· ἡμεῖς δὲ συμπεραίνομεν, ὅτι τοῦτο τὸ ἐχθρικὸν κίνημα προτρέπεται πολὺ μᾶλλον ἀπὸ τὰ πάθη τῶν ἀντενεργούντων· ἀλλὰ πρὸς τοῦτο πρέπει παντοιοτρόπως νὰ καταγίνεσθε διασκεδάζοντες τὴν διαβολικὴν μηχανὴν τῶν ζώλων ἐκείνων καὶ φθοροποιῶν, οἵτινες σπουδάζουν πάντα τρόπον νὰ ἀπολεσθῇ ἡ Ἑλλάς· κατὰ τοῦτο ἐπιζητοῦντες μέτρα δραστηριότατα πρὸς ἀν-

τίσταςιν τῶν ἐχθρικῶν σχεδίων, διὰ νὰ προλάβητε τὰς ἐρχομένας ἐπιδρομὰς καὶ τὴν ἀνήκουσαν ἀνταμοιβὴν τῶν εὐχῶν τῆς πατρίδος, εἵμεθα βέβαιοι, ὅτι εἰς τοῦτο τὸ οὐσιωδέστατον ὑποκείμενον ἐκάμαμε τὰς πρεπούσας σκέψεις καὶ ἐργασίας, αἵτινες εἶναι ἄφευκτοι ὡς πρὸς τὴν σωτηρίαν τῶν κοινῶν καὶ ἰδιαιτέρων προβλημάτων· ἀλλ' ἀφ' ὅλα τὰ ἐπιχειρήματά σας, ὅσα ἐπρονοήσατε καὶ ἐργάσθητε, τὸ πλεόν ὠφέλιμον καὶ σημαντικὸν πρέπει νὰ ᾔται, αἱ στρατιωτικαὶ ἐργασίαι πρὸς ἀφκνισμὸν καὶ κατὰδίδωξιν τοῦ εἰσβαλόντος εἰς Πελοπόννησον Ἱμπρακῆ Πασιᾶ· διότι κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον θέλει εἶσθαι βεβαία ἡ ἔντονος καὶ ἄμεσος βοήθεια τῶν φίλων τῆς Ἑλλάδος καὶ ἐκ τούτου ἡ σύντομος τακτικὴ σύστασις τῶν ἐσωτερικῶν ἐλληνικῶν πραγμάτων διὰ τοὺς οἰκτιρμούς τοῦ Θεοῦ! κάμετε ὅπως κάμετε καὶ τρέξατε μικροὶ μεγάλοι εἰς τὸ ἔνδοξον στάδιον τῆς πάλης. Τώρα εἶναι καιρὸς νὰ φανῇτε ἔνδοξοι ἀρχηγοὶ ἐνὸς λαοῦ ὠπλισμένου, ὅστις καίτοι ἀδύνατος ἀφ' ἑαυτοῦ του, ἐξασθενεῖται εἰσέτι ἀπὸ τὴν θηριώδη περιορισμὸν τῶν ἐγχωρίων βδελυρωτάτων παθῶν σπουδαρχίας καὶ ἰδιοτελείας, ἀνκφυομένων διὰ τὴν ἰδικὴν σας παράστασιν καὶ ἐπιρροὴν τὴν ὁποίαν ἔχετε εἰς τὰ ἐλληνικὰ πράγματα καὶ κατασταίνεται ἀμηχανὴς καὶ ἀνκνδρος εἰς τὴν μισσητὴν πρόσοψιν μιᾶς πυγμῆς βαρβαρικῶν στιφῶν, τὰ ὁποῖα ἐδυνήθησαν ἀπὸ ταῦτα τὰ περιστατικὰ νὰ προχωρήσουν καὶ νὰ ἐμφωλεύσουν ἔσω τὸ κέντρον τῆς Πελοποννήσου, ἐπαπειλουμένης κατ' ἐκάστην διὰ τῶν τολμηρῶν καὶ φθοροποιῶν ἐνεδρῶν των· συγχωρήσατέ μας, φίλοι, καὶ φίλοι ἐπιστήθιοι τῶν καλῶν νὰ σὰς ἐκφρασθῶμεν εἰλικρινῶς καὶ ἀδελφικῶς, ὅτι ταῦτα τὰ στρατιωτικὰ κινήματα τοῦ Ἱμπρακῆ ἐπιφέρουσι τὰ μέγιστα ζημίαν καὶ κατὰφρόνησιν εἰς ὅλον τὸν προσεκτικὸν κόσμον, ὅστις εἶναι διόλου ἀφιερωμένος διὰ τὴν εὐκλειαν τῆς φίλης Ἑλλάδος. Ἀπὸ τὸν πατριωτικὸν καὶ ἀκραιφνῆ ζῆλον καὶ ὑπεράσπισιν τῆς ἀξιώτητός σας περιμένεται νὰ ἀνορθωθῇ τὸ πᾶν, μάλιστα τώρα ὅτε πάντες οἱ πολιτικοὶ τῆς Εὐρώπης ἔρριψαν τὸ ὄμμα των εἰς τὰς ἰδικὰς σας ἐργασίας, αἱ ὁποῖαι διχορμίζονται ὡς αἰσιώτατοι οἰῶνοί τῆς ἀπολυτρώσεως καὶ διοργανίσεως τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπικρατείας. Λαλοῦντες σας τοιοῦτοτρόπως ἐννοοῦμεν, ὅτι πάντες οἱ καλῶς φρονούντες μετὰ τῆς φιλογενείας σας πρέπει νὰ συναγωνισθῇτε, εἰς τὴν καλλιωτέραν καὶ ὀρθοτέραν διεύθυνσιν τῶν πολιτικῶν καὶ στρατιωτικῶν ἐπιχειρημάτων, τῶν ὁποίων ἡ στερέωσις συνίσταται ἀπὸ τὴν ὁμόφωνον καὶ προσεκτικὴν ἐνέργειαν τῶν κινήματων, ἐκάστου ἀγωνιζομένου εἰς τὰς ἀκλονήτους ἀρχὰς σωτηρίας οἰκονομήσεως καὶ ὕψιους πολιτικῆς,

ἥτις δύνανται νὰ διαφυλάξῃ καὶ τὸν ἐθνικὸν χαρακτῆρα καὶ τὰ κοινὰ συμφέροντα. Εἰς μίαν ἀντενέργειαν, ἥτις κινεῖται ἀπὸ ἰδιόζοντα συμφέροντα τινῶν αὐτοχθόνων καὶ ξένων ἀτόμων, δὲν προχωρεῖ ἡ δικαιοσύνη καὶ ἡ ἐπίδοσις τῶν καλῶν. Ὅταν εἴναι γνωρισμένη ἡ ποιότης τοῦ ἀντικειμένου, εἴναι πολλὰ εὐκόλως νὰ ἀφαιρεθῇ ἀπὸ τὴν ὄψιν τῆς τὴν βλάβης, μὲ τὴν ὁποίαν χρωματίζεται πρὸς τὴν ὄψιν τοῦ ἀπλοῦ καὶ ἀθώου θεατοῦ. Τὸ Ἑλληνικὸν γένος κατὰ δυστυχίαν ὑπέπεσεν ἀπὸ τὴν ἀνοησίαν καὶ πονηρίαν τινῶν διοικητῶν τοῦ εἰς ἓνα λαβύρινθον ὁποῦ θέλει νουνεχεῖς καὶ γνωστικούς ἀνδρας διὰ νὰ τὸ κάμουν νὰ ἀνελθῇ μίαν μορφήν εὐσχημον καὶ συνενήν, ἥτις νὰ συναρμολογεῖται εἰς τὸν ἐνθούριον χαρακτῆρα τοῦ, καὶ οὕτως νὰ ἀναφανῇ περησιὰ τῶν ἐξευγενουμένων ἐθνῶν, ἄξιον καὶ λαμπρόν, ὡς ἀπ' ἀρχῆς ἐδείχθη, πρὸς ἀνάγκησιν τῶν ἱερῶν δικαιοματίων τῆς αὐτοῦ ἀνεξαρτησίας καὶ πολιτικῆς αὐτοῦ ὑπάρξεως.

Τὸν ἀξιόλογον καὶ εὐγενῆ τοῦτον σκοπὸν ἡ Ἑλλὰς ἀδύνατον νὰ ἐπιτύχῃ ἀδιστακτικῶς καὶ βεβαίως, ὅταν ἡ φιλογένειά σας, ὡς πρῶτοι κτήτορες ταύτης τῆς λαμπρᾶς οἰκοδομῆς, συνεργασθῇτε ἀπαθῶς καὶ εἰλικρινῶς τὰ ὠφελιμώτερα συμφέροντα τῆς ἐντελοῦς ἐξοικονομήσεώς τοι· πρὸς τοῦτο τὸ τέλος ἐπληροφορήθημεν ὡπωσοῦν ἀπὸ τοὺς ἐν Ναυπλίῳ φίλους Κυρίους Νοταρᾶ καὶ Δεληγιάννην, καίτοι ἀπροσδιορίστως καὶ συγκεχυμένως, ὅτι εἰς ἱερὸς σύνδεσμος ἀποκατασταθεὶς ἀπὸ τοὺς ἐκλεκτοτέρους καὶ φρονιμωτέρους πατριώτας, καταγίνεται εἰς ταύτας τὰς πατριωτικὰς ὑποθέσεις, καὶ μ' ὅλον ὅτι οὗτοι οἱ φίλοι μοῦ ὑπέσχοντο νὰ μᾶς δώσουν ἐπ' ἀκριβεῖς πᾶσαν ἀνήκουσαν πληροφορίαν, μ' ὅλον τοῦτο ἐπιθυμοῦμεν νὰ μᾶς γνωστοποιήσῃτε ὅσον τάχος διὰ νὰ διενεργοῦμεν καὶ ἡμεῖς τὰ σχέδιά μας, κατὰ τὴν εὐχὴν τῆς πατρίδος, συμμορφωνόντες τα κατ' ὃν τρόπον μᾶς δείξῃ ὁ χρόνος καὶ ἡ ἀντιζηλία τῶν ἐχθρῶν σας.

Φαίνεται ὅμως, ὅτι ἕως τῶρα οἱ πολιτικοὶ σας δὲν ἠθέλησαν, εἴτε ἀπὸ ἄγνοίαν, εἴτε ἀπὸ ἄλλα αἷτια νὰ μᾶς πληροφοροῦν ἐκτάκτως καὶ μεθοδικῶς περὶ παντὸς σχεδιαζομένου ἢ ἐκκινημένου πράγματος, μ' ὅλον ὅτι οὗτοι γνωρίζουσι, καθὼς καὶ ἡ φιλογένειά σας συμφωνεῖτε μὲ ἡμᾶς, ὅτι τοιαῦτα κινήματα ἢ ἐπιχειρήματα τῶν ἀντενεργούντων σας πολλὰ συμφέρει νὰ τὰ προγινώσκωμεν λεπτομερῶς ἀπὸ τὴν ἀκριβῆ ἐκθεσιν τούτων τῶν σκληρῶν ἀντιδίκων σας, οἵτινες κινοῦν πάντα λίθον διὰ νὰ ἀνατρέψουν τὸ σχηματισμένον οἰκῆμα, τὸ ὁποῖον εἶναι δι' αὐτοὺς τρομερὸν καὶ ξένον ὡς πρὸς τὰ ἰδιαιτέρα τέλη τους.

Πρὸς ἀποδείξιν τούτων τῶν λεγομένων σὺν ἀναφέρομεν τὰς ὁμιλίας, αἵτινες ἐκοινολογήθησαν ἐδῶ ἀπὸ τὸν Ἀντώνιον Βιτάλην, πρὸς τὸν ὅποσον οἱ ἐν Ναυπλίῳ διατρίβοντες ἀδελφοί του Γεώργιος καὶ Σπυρίδων ἔγραψαν εἰς τὰς 7 Σεπτεμβρίου· ἐκτὸς τῶν πολλῶν λεγομένων καὶ γεγραμμένων, πρὸς τῶν προρρηθέντων Βιτκλέων, ἐκηρύχθη ὅτι ὁ Κολοκοτρώνης ἐπῆγεν εἰς Νάυπλιον ἄνευ ἀδείας τῆς Διοικήσεως, ἵστις ἦτο ὀλίγον ἀσθενὴς καὶ καθὼς εἰπόμενον, ἦτον νὰ μισεύσῃ ἀπὸ τὸ Νάυπλιον εἰς τὰς 26 διὰ νὰ ὑπάγῃ εἰς τὸ στρατόπέδον, ἐν ᾧ ἔχασεν ὅλην του τὴν ὑπόληψιν. Ἐκ τούτων τῶν διαδοθέντων εἰδήσεων ἐγνώρισκαμεν τὴν κατηγορίαν, ἥτις δίδεται εἰς τὸν φρόνιμον Κύριον Παναγιώτην Λεονταρίτην ἀπὸ τὸ φαρμακτικὸν κόμα τῶν Γάλλων διὰ τὴν ἔλευσιν του εἰς τὴν Ἑλλάδα, καὶ ὕστερον, ἅψ' οὗ τὸν ἐκέρυξαν ὡς ἐπιχειρηματίαν, καθιστόρησε τὰς ὁποίας ἔκαμε εὐεργεσίας εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ μεταξὺ τούτων σημειοῖ, ὅτι ἀπεστάλησαν εἰς Παρίσιον εἰς τὰ τέλη τοῦ Ἰουλίου παρελθόντος ὁ υἱὸς τοῦ Κανάρη καὶ εἰς τὰς 15 Αὐγούστου ἀκολούθως ὁ υἱὸς τοῦ Ναυάρχου τῶν Ψαρῶν Νικολάου Παππαποστόλη αὐτοῦ καλοῦ φίλου. Ἐν ᾧ σχεδιάζει νὰ ἀποσταλῇ σὺν μετ' αὐτοῦ πολλοὶ οἱ υἱοὶ τοῦ Τζαμαδοῦ, Πετρόμπετη καθὼς καὶ τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ Κυριακούλη καὶ τῆς Μπαλάσκινας· δηλοποιεῖ ὡς κύττω, ὅτι ὁ υἱὸς τοῦ Κολοκοτρώνη ἦτον πρὸ ὀλίγου φθασμένος εἰς Νάυπλιον καθὼς καὶ ὁ υἱὸς τοῦ Μικρούλη· καὶ τοῦτο ἐγράφη διὰ νὰ ἀποδειχθῇ εἰς τοῦτον τὸν Βιτάλην, ὅτι οἱ νέοι οὗτοι δὲν ἀπεστάλησαν εἰς Λονδίνον καθὼς ἐκαίνοι, ὡς φαίνεται τὸ ἔγγραφο. Πρὸς τοὺς ἄλλοις παρρηγέλλεται πρὸς τὸν ἴδιον τοῦτον Βιτάλην νὰ πείσῃ τὴν μητέρα τοῦ υἱοῦ Μπότζρη διὰ νὰ τὸ στείλῃ εἰς Παρίσιον νὰ σπουδάσῃ μετ' αὐτοῦ τῶν Γάλλων.

Τὸ ἴδιον τοῦτο κόμα φανερώνει, ὅτι ὁ Φωτομάρης εἶναι πάντοτε καὶ θέλει εἶσθαι ὁ Φρούραρχος Ναυπλίου καὶ δὲν ἠλλάχθη καθὼς ἐκοινοποιήθη προσθέντος ὅτι οὗτος ὁ ἀνὴρ εἶναι τίμιος καὶ φίλος αὐτοῦ τοῦ κόματος. Μετὰ τὴν διήγησιν πολλῶν ἄλλων ἐγχωρίων ἀνεκδότων ἀποστρέφεται κατὰ τοῦτου τοῦ Στράτη Μπουτούρη, κατὰ τοῦ ὁποίου ἐπισύρονται τὰ μύρια κκα', λέγον, ὅτι οὗτος εἶναι ἐκ τῆς φατρίας τοῦ Μικρούλη καὶ ἐχθρὸς τῶν ἀδελφῶν Κουντουριώτη, τοὺς ὁποίους ἐκθειάζει τὰ μέγιστα καὶ τοὺς ἀποκατασταίνει προσκολλημένους καὶ φιλάτους εἰς τὴν δόξαν των· σιμὰ τῶν ἄλλων προσθέτει, ὅτι ἂν ἐπκίνεσαν ἐδῶ τὴν ἀφιέρωσιν, τὴν ὁποίαν οἱ Ἕλληνες ἐπραξαν πρὸς τὴν μεγάλην Βρεττανίαν, ἐντὸς ὀλίγου θέλει εἶσθαι μίξις ἄλλη τεκτικωτέρα, γενομένη ἀπὸ ἐπιτημοτέρους συνδρομητάς.

Προειδοποιεῖται ἀκόμη οὗτος ὁ ἐδῶ Βιτάλης νὰ διευθύνῃ τὰ γράμματα τοῦ πρὸς αὐτοὺς εἰς τὸν Ἑμμανουήλ Ξένον ἢ καὶ τὸν Χαραλάμπην Μηλιαῖνην, ὅστις εἶναι καὶ ὁ γενικὸς φύλαξ τῶν πολεμεφιδίων διὰ νὰ τοὺς ἀποστείλῃ τὰ γράμματα τοῦ ἀσφαλῶς· ἐπειδὴ καὶ οὗτοι συνεννοοῦνται καλὰ μὲ αὐτούς· γνωστοποιεῖ εἴτα, ὅτι ὁ Μαυροκορδάτος ὑπέγραψε τὴν πρᾶξιν, ἀλλ' ὁ Κουντουριώτης ὄχι, ὥς περὶ τούτου ἐπληροφορήθη. Ταῦτοχρόνως πληροφορεῖ εὐχαρίστως ὅτι ὁ ἐκτελεστὴς Κωνσταντῖνος Μυρομιχάλης εἶναι ἀληθὴς φίλος του, εἰς τρόπον ὥστε τὰς 4 τρέχοντος συνεγευμάτισε τὸ κόμα τοῦτο μετ' αὐτοῦ καὶ μετὰ τῶν ἄλλων αὐτοῦ συνετ' ἰρων Κωλέτην, Ἀξιώτην, Αἰνεῖαν καὶ Ἀδάμ, Δούκην ὑπουργὸν τοῦ πολέμου, μὲ τοὺς ὁποίους πάντας συνευφράνθη ἀσμένως· ἐδῶ ἐπροστέθη ὅτι ὁ Ἰέρω-Κολοκοτρώνης τῷ ὄντι ἐμωράνθη καὶ ἐπικυαμβάνει, ὅτι ἡ ὑπόληψις τοῦ διόλου ἐχάθη· μάλιστα δὲ ἔγραψεν ὅτι ὑποκρινόμενος πῶς εἶναι ἀσθενὴς εἰς Νκύπλιον ἐγύρεψε χρήματα διὰ νὰ κάμῃ δέκα χιλιάδες στρατὸν Πελοποννησίους, εἰς τὸ ὅποσον ζήτημα δὲν ἔλαβε τὸν τόπον του, ὥστε ἐβιάσθη νὰ ὑπάγῃ ἄρ' ὅπου ἤλθεν. Δηλοποιεῖται ἐν ταύτῃ ὅτι ὁ Κύριος Δεληγιάννης πολὺ ὀλίγον εἶναι προσκολλημένος μὲ τὸ κόμα τοῦ καὶ τελειώνει μὲ τὸ νὰ ἐκθειάσῃ μὲ τούτην τὴν φράσιν. Ἰδοὺ τὸ καλὸν ὕστερον ἀπὸ ταύτην τὴν καθιστόρησιν, ἥτις διεδόθη παντοῦ πρὸς γνώρισιν τῶν ἐγχωρίων ἐν γένει καὶ ἐν μέρει πρὸς γράμματα, τὸ κόμα τοῦτο ἔδωκε τὴν εἰδησιν, ὅτι ἡ Ἑλληνικὴ Διοίκησις διὰ θεσπίσματος ἀπὸ 25 παρελθόντος Αὐγούστου θέλει ἐναχθῇ ἡ Ἑθνικὴ συνέλευσις καὶ θέλει ἀρχήσῃ τὰς ἐργασίας της τὴν 1ην τοῦ ἐρχομένου Ἰανουαρίου.

Διὰ νὰ σὺς εἰποῦμε τὴν ἀλήθειαν, τοῦτο μᾶς ἐσύγχισε ὄχι ὀλίγον· ἐν ᾧ βλέπομεν καὶ ἀκούομεν ἀπὸ ἀλλοτρίους, ταῦτα τὰ ἐπιχειρήματα τὰ ὁποῖα ἔπρεπε καθ' ὅλους τοὺς λόγους νὰ μᾶς τὰ δηλοποιήσητε, καθὼς οἱ ἀντίδικοί σας τὸ κάμνουσι μὲ τοιαύτην λεπτομερῇ ἐκθεσιν μὲ σκοπὸν τάχα νὰ ἀνάψουν τὴν φετρῖαν τοὺς καὶ νὰ διαδόσουν καὶ εἰς τὸν ξένον κόσμον τὰ πρᾶγματ' αὐτῶν, κατὰ τῶν ὁποίων ἔπρεπε νὰ προσέχητε καὶ νὰ σπρώχνετε ρωμκλέως τὴν ἐπιβλαβὴ συνέργειάν των, χωρὶς ποτὲ νὰ μᾶς ἀφίνετε ἀνιδεάστους καὶ ταλντευομένους εἰς τοιαῦτα οὐδιώδη κινήματα, τὰ ὁποῖα προνοοῦντες τα καὶ ἐπικρινόμενα τοὺς ἐδώσαμεν ἐκείνην τὴν μορφήν, ἥτις ἀνήκει καὶ εἰς τὰς παρούσας καιρὶκὰς περιστάσεις καὶ εἰς τὴν ἰδιαιτέραν ἐφαρμογὴν τῶν συμπερόντων σας.

Ὡς τόσο λάβετε πρὸ ὀφθαλμῶν τοῦτο καὶ εἴμεθα βέβαιοι, ὅτι εἰς

τὸ ἐρχόμενον θέλετε φροντίσῃ μὲ περισσοτέραν ἐπιμέλειαν νὰ πα-
ρατηρήτε, νὰ σκέπτεσθε καὶ νὰ προνοήτε τὴν καθ' αὐτὸ τυχούσῃ
τῶν ὑποθέσεων, ἢ καθὼς περὶ τούτου συνεννοήθη μὲς καὶ ὁ
Σεβασμιος Μικούλης δι' ἐπιστολῆς του ἀπὸ 14 Αὐγούστου παρελ-
θόντος, ὅστις μᾶς ὑπεσχέθη τὴν συνέργειάν του, τὴν ὁποίαν ἴσως
ἔδωκεν ἕως τῶρα διὰ τῆς ἀλληλογραφίας του πρὸς τὴν φιλογενοει-
ας πρὸς ἀποφυγὴν καὶ ἀπάντησιν ἐνδεχομένων τοιούτων περιστά-
σεων. Μὲ τὴν ἐπιθυμίαν τῆς τυχέας καὶ χαροποιᾶς ἀπαντήσεώς σας
μένομεν ἀδελφικῶς

Εἰς τοὺς ὁρισμοὺς σας.
Διονύσιος ὁ Δὲ Ρώμας
Παναγιώτης Θ. Στεφάνου καὶ
Κωνστ. Δραγώνας.

322. Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΖΑΚΥΝΘΟΥ ΠΡΟΣ Η. NOTAPAN ΚΑΙ Α. ΔΕΛΗΓΙΑΝΝΗΝ

(Ἀριθ. 115 ἐγγράφων Ἀλεξ. Ρώμα)

24 7/bre 1825

Alli Signori

**Panuzzo Notarà ed
Anagnosti Deligianni.**

Abbiamo con sommo piacere accolto e letto il vostro pre-
giato foglio dei 27 dell' ultimo passato mese. Vi ringraziamo
delle cose che ci comunicate; quantunque da molto tempo
prima essendoci state note, hanno dato motivo a molte ri-
flessioni ed a più operazioni necessarie per parte nostra.

Sentiamo con piacere estremo che dal canto vostro sia isti-
tuita una Società con sacri legami unita e con lo scopo di so-
stenere l' interesse dello Stato a fronte delle pazze manovre
di quanti agognano di porre al di sopra di esso quello delle
private loro passioni ed oggetti. Sebbene un tal santo Isti-
tuto sia stato da voi stabilito, noi non abbiamo ancora la co-
noscenza per parte vostra della sua composizione, della sua
ramificazione nelle altre provincie e dei mezzi che si propone
di adoprare onde cogliere l' effetto del suo scopo principale.

Se la salute pubblica deve da esso dipendere, noi dobbiamo tutto conoscere per essere in grado di dirigere quì ogni nostro movimento concordemente all' oggetto medesimo. Sentiamo d'altronde l' arrivo costà e la partenza di Colocotroni e siamo dolenti nel non conoscerla da voi e d' ignorare pur anco gli oggetti di questo suo viaggio.

Rileviamo ancora che il Poder Legislativo abbia preso una risoluzione di convocare gli Stati Generali nel venturo mese di Gennajo, ed anche questa notizia che abbraccia le più importanti vedute non ci è per anco giunta direttamente da costà.

Noi agiamo sinceramente ed il nostro scopo è quello soltanto della comune felicità e progressi della Nazione e del miglior essere di quelli che, bene intenzionati, travagliarono e travagliano di concerto per ridonare alla Grecia l' antico suo splendore e trarla una volta per sempre da quei pericoli che derivarono più dalle triste misure di quelli che tendono le private passioni ed interessi, di quello sia dalle forze nemiche.

Voi ci cercate precisione e chiarezza nella nostra corrispondenza. Noi crediamo di avervi sempre scritto senza metafora fin dove poteva giungere la nostra intelligenza. Egli è certo che l' operazione fatta dalla Nazione ed indirizzata all' Estero non potrà far meno che recarle sommi e soleciti vantaggi, in qualunque modo essa venga considerata ed accolta. Il prossimo arrivo di Lord Cochrane con i suoi importanti soccorsi e la disposizione del Colonello Naiper di passare in Grecia onde assumere la direzione militare, danno un saggio ben evidente di quel bene che potrà succedere in appresso. Qualunque nuovo movimento dei Greci che in qualche modo non sia analogo alla già eseguita operazione, oltre che impedisce ogni incaminato beneficio, espone la Nazione a pericoli certi ed inevitabili, nè ci sarà potere al mondo che giunga a salvarla. In tal modo noi crediamo di parlar assai chiaro per essere considerate le nostre comunicazioni come enigmatiche.

Lo studio dunque dei buoni deve essere quello d' invigilare onde tutto proceda con tali salutari vedute ed opponga

un' argine insuperabile ai tentativi di que' stupidi e pazzi individui che credono di poter controoperare a tal fine.

Sotto tali punti di veduta devono essere frequenti e dettagliati gli avvisi vostri verso di noi.

(Μετὰφρασις)

24 Σεπτεμβρίου 1825.

Πρὸς τοὺς Κυρίους

Πανοῦτσον Νοταρῶν καὶ

Ἀναγνώστην Δεληγιάννην.

Μετὰ μεγίστης εὐχαριστήσεως ἐλάβομεν καὶ ἀνέγνωμεν τὴν τιμημένην ἐπιστολὴν σας τῶν 27 παρελθόντος. Σὰς εὐχαριστοῦμεν δι' ὅσα μᾶς μεταδίδετε, καίτοι, ἀπὸ πολλοῦ ἀνακοινωθέντα εἰς ἡμᾶς, ἐγένοντο παραίτια πολλῶν σκέψεων καὶ ἔτι περισσοτέρων ἀνγκυρίων ἐνεργειῶν ἐκ μέρους ἡμῶν.

Ἀκούομεν μετ' ἀφάρτου χαρᾶς, ὅτι κατηρτίσθη παρ' ὑμῶν Ἑταιρία, συνδεθεῖσα διὰ δεσμῶν ἱερῶν, ἐπὶ τῷ σκοπῷ τοῦ νὰ ὑποστηρίξῃ τὸ συμφέρον τοῦ Κράτους κατὰ τῶν μωρῶν ἐπιχειρήσεων ὧν ἀγωνίζονται νὰ θέσωσιν ὑπεράνω αὐτοῦ τὰ ἰδιώτερα αὐτῶν πάθη καὶ σχέδια. Καίτοι τοιοῦτο ἱερὸν Σωματεῖον ἰδρύθη ὑφ' ὑμῶν, ἡμεῖς ἐν τούτοις δὲν ἐλάβομεν εἰσέτι παρ' ὑμῶν γνῶσιν τοῦ καταρτισμοῦ του, τῆς ἐπεκτάσεώς του ἐν ταῖς ἄλλαις ἐπαρχίαις καὶ τῶν μέσων, ἅτινα προτίθεται νὰ μεταχειρισθῇ, ὅπως δρέψῃ τοὺς καρπούς τοῦ θεμελιώδους σκοποῦ του. Ἄν ἡ κοινὴ σωτηρία θέλῃ ἐξακτᾶται ἐκ τῆς Ἑταιρίας τύτης, δέον νὰ γινώσκωμεν καὶ ἡμεῖς τὰ πάντα, ἵνα ὦμεν εἰς θέσιν νὰ ρυθμίζωμεν ἐνταῦθα πᾶν διάβημα ἡμῶν συμφῶνως ἐπὶ ταύτῳ σκοπῷ.

Ἀκούομεν ἄλλοθεν τὴν τε αὐτόθι ἄφιξιν καὶ ἀναχώρησιν τοῦ Κολοκοτρώνη, λυπούμεθα δέ, ὅτι δὲν τὴν ἐμάθομεν παρ' ὑμῶν καὶ ὅτι διατελοῦμεν ἐν ἀγνοίᾳ καὶ αὐτῶν ἔτι τῶν λόγων τῆς ἐκδρομῆς του ταύτης.

Πρὸς τούτοις ἀνγχινώσκομεν, ὅτι τὸ Νομοθετικὸν Σῶμα ἀπεφάσισε νὰ συγκαλέσῃ τὰς Γενικὰς Τάξεις κατὰ τὸν προσεχῆ Ἰανουάριον, πρὸς τοῖς ἄλλοις δὲ καὶ ἡ εἰδήσις αὕτη, ἡ περιλαμβάνουσα τὰς μὲλλον σημερινὰς βλέψεις, δὲν ἀνηγγέλθη ἡμῖν ἔτι ἀπ' εὐθείας αὐτόθεν.

Ἡμεῖς ἐνεργοῦμεν εἰλικρινῶς, ὁ δὲ σκοπὸς ἡμῶν δὲν εἶναι ἄλλος, εἰμὴ ἡ κοινὴ εὐπραγία, τοῦ Ἑθνους ἡ πρόοδος καὶ ἡ βελτίωσις τῆς καταστάσεως ἐκείνων, οἵτινες, ἐμφορούμενοι ἀγαθῶν διαθέσεων, εἰργασθησάν καὶ ἐργάζονται ἀπὸ κοινοῦ, ἵνα περιάψωσι τῇ Ἑλλάδι τὴν πάλαι αἰγλήν καὶ ἐξαγάγωσιν αὐτὴν ἔπαξ διὰ παντὸς ἐκ τῶν κινδύνων ἐκείνων, οἵτινες προσέρχονται μᾶλλον ἐκ τῶν οἰκτρῶν μέτρων τῶν θεραπευόντων ἴδια πάθη καὶ συμφέροντα, ἢ ἐκ τῶν δυνάμεων τοῦ ἐχθροῦ.

Ζητεῖτε παρ' ἡμῶν ἀκρίβειαν καὶ σφρόνιαν ἐν τῇ ἡμετέρᾳ ἀλληλογραφίᾳ. Νομίζομεν, ὅτι σὺς ἐγράψαμεν πάντοτε ἄνευ μεταφορῶν, ἐφ' ὅσον ἡδύναντο νὰ φθάσωσιν αἱ διανοητικαὶ ἡμῶν δυνάμεις. Εἶναι βέβαιον, ὅτι ἡ πρᾶξις, ἣν ἐποίησε τὸ Ἑθνος καὶ ἀπηύθυνεν εἰς τὴν ἀλλοδαπὴν, δὲν δύναται εἰμὴ νὰ παράσχη αὐτῷ μεγίστας καὶ ταχείας ὠφελείας, καθ' οἷον δῆποτε τρόπον καὶ ἂν κριθῇ. Ἡ προσεχὴς ἀφίξις τοῦ Λόρδου Κόρχραν μετὰ τῶν σημερινῶν ἐπικουριῶν αὐτοῦ καὶ ἡ πρόθεσις τοῦ συναγματάρχου Νάϊπερ τοῦ νὰ κατέλθῃ εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἵνα ἀναλάβῃ τὴν στρατιωτικὴν διοίκησιν, εἶναι ἐναργέστατον τεκμήριον περὶ τοῦ ἀγαθοῦ, ὅπερ πιθανὸν νὰ ἐπακολουθήσῃ ἐν τῷ προσεχεῖ μέλλοντι. Οἷονδῆποτε νέον διάβημα τῶν Ἑλλήνων, ὅπερ δὲν ἤθελεν εἶσθαι ἀνάλογον πρὸς τὴν συντελεσθεῖσαν πρᾶξιν, ἐκτὸς τοῦ ὅτι παρακωλύει πᾶν ἀρξάμενον ὠφέλημα, ἐκθέτει τὸ Ἑθνος εἰς βεβαίου καὶ ἀναποφεύκτους κινδύνους—οὐδὲ θὰ ὑπάρξῃ δύναμις ἐν τῷ κόσμῳ, ἥτις θὰ δυνηθῇ νὰ τὸ σώσῃ. Τοιοῦτοτρόπως ἐκφραζόμενοι, πιστεύομεν ὅτι ὁμιλοῦμεν ἀρκούντως καθαρὰ, ὅπως μὴ ὑπολαμβάνωνται αἱ ἀνακρινώσεις ἡμῶν ὡς αἰνιγματώδεις.

Λοιπὸν ! Οἱ ἀγαθοὶ πατριῶται πρέπει νὰ ἐπαγρυπνώσιν, ὅπως τὰ πράγματα χωρήσωσι συμφώνως πρὸς τὰς σωτηρίους ταύτας σκέψεις καὶ ἀντιτάξωσιν οὕτως ἀνυπέρβλητον πρόσκομμά κατὰ τῶν προσπαθειῶν τῶν μωρῶν καὶ τρελλῶν προσώπων, τὰ ὅποια νομίζουσιν, ὅτι δύνανται ν' ἀντενεργήσωσι κατὰ τοιοῦτου σκοποῦ.

Διὰ τοὺς λόγους τούτους δεόν νὰ μᾶς γράφητε συνεχῶς καὶ λεπτομερῶς.

323. Γ. ΣΙΣΙΝΗ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗΝ ΖΑΚΥΝΘΟΥ

(Ἀριθ. 116 ἐγγράφων Ἀλεξ. Ρώμα).

Ἐξοχώτατοι Κύριοι,

Παρά τοῦ Κυρίου Κωνσταντίνου Πελοπίδα ἔλαβον τὸ ἐξοχόν σας καὶ εἶδον τὰ σημειούμενά σας. Ἀδελφοί, ἐγὼ νὰ σᾶς εἰπῶ τὰ ἐδῶ ἄλλην νεωτέρην εἰδήσιν δὲν ἔχω, εἰμὴ τὸ ἔσωθεν ἀντίγραφον, ὅπου σᾶς σφαλῶ, εἶναι ἡ ὑστέρα μου εἰδήσις. Τὸ Μεσολόγγιον ὑπάγει καλῶς, δόξα τῷ Θεῷ. Σᾶς παρκαλῶ νὰ μὲ ιδεάζητε συνεχῶς διὰ ὅσα πρὸς ἡμᾶς ἀνήκουν, νὰ ἔχωμε καὶ ὀλίγην παρκαμυθίαν.

Μὴ βαρυνθῆτε, παρκαλῶ, νὰ στείλητε τὰ ἔσωθεν εἰς τὴν οἰκίαν μου καὶ μὲ ὑποχρεοῖτε. Καὶ μένω

Ὁ ἀδελφός

Γεώργιος Σιδίνης.

Ἐκ Γαστούνης, τῇ 14 Σεπτεμβρίου 1825.

Π. Τ. Ἦδη ἔλαβον καὶ τὴν ἐτέρην ἀπὸ Ναύπλιον, καὶ νὰ δοθῇ παρκαλῶ, ἐπειδὴ ὁ φίλος μὲ παρεκάλεσε μεγάλως. Ἀπ' ἐκεῖ δὲν μὲ λέγουν οὐδέν· τὰ τοῦ Μεσολογγίου ὑπάγουν καλῶς νὰ σᾶς τὰ περιγράψω εἶναι περιττόν, ὥσταν ἀπὸ τὴν ἐφημερίδα τὰ βλέπετε, ἥτις εἶναι Ἀριθ. 73.

324. Θ. ΚΟΛΟΚΟΤΡΩΝΗ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗΝ ΖΑΚΥΝΘΟΥ

(Ἀριθ. 117 ἐγγ. Ἀλεξ. Ρώμα).

(16 7)δρίου).

Κύριοι.

Ἐβμεθα εἰς ταῖς 16 τοῦ ἰδίου ε. π. καὶ σᾶς προσθέτω, ὅτι μὲ τὸ εὐόδιον ἐνταῦθα τῆς Πομπάρδας, ὀνομαζομένης αὐτὴς Ἁγίος Ἐλευθέριος», ἐλάβομεν παρὰ τοῦ Διοικητοῦ αὐτῆς Καπ. Ἰωάννου Λικιερδοπούλου καὶ τὸ ἀπὸ 14 τοῦ παρόντος ε. ν. ἀδελφικόν σας. Παραλάβομεν μὲ τὴν ἀπαιτουμένην εὐγνωμοσύνην τὸ ἐν αὐτῇ φορτίον παξι-

μάδι, καθὰ ἡ παραλαβὴ του φαίνεται εἰς τὸ φορτωτικὸν τοῦ εἰρη-
μένου Καπ. Λικιαρδοπούλου. Ἐξ αὐτοῦ ἔστειλα πρὸς τὸν στρα-
τηγὸν Καρχισκάκην ἑκατὸν καντάρια, διότι εἶχε χρεῖαν, τὸ δὲ λοι-
πὸν θέλει χρησιμεύσει διὰ τὸ Πελοποννησιακὸν στρατόπεδον. Σήμε-
ρον ἐκστρατεύομεν μετὰ ζῆλον ἐναντίον τοῦ ἐχθροῦ, καθὼς ὁ κ. Ζαχα-
ριάδης θέλει σᾶς πληροφορήσῃ, καὶ εἴθε, μετὰ τὴν εὐχὴν σας, νὰ κατορ-
σωμεν ἀξιά τινα κατορθώματα. Σᾶς παρακαλοῦμεν δέ, καθὼς προεῖπα
νὰ λάβετε πρόνοιαν νὰ μὴ δοκιμάσωμεν ἑλλειψιν τροφῶν καὶ διὰ τὸ
ἐξῆς. Μένω ἐν τούτῳ

ὁ ἴδιος εἰλικρινὴς ἀδελφός
Θ. Κολοκοτρώνης.

328. Θ. ΘΩΜΙΔΟΥ ΠΡΟΣ Κ. ΔΡΑΓΩΝΑΝ

(Ἀριθ. 118 ἐγγράφων Ἀλεξ. Ρώμα).

Πανευγενέστατε Κύριε.

Μέχρι σήμερον ἀρκετὰς ἐπιστολάς μου σᾶς ἔπεμψα, ἐν αἷς σᾶς ἐκ-
θέτω διεξοδικῶς τὰ πάντα· καὶ ἐπειδὴ μέχρι τοῦδε, ἀπὸ κακῆς μου
τύχης, δὲν ἠξιώθην ἀπαντήσεώς σας, εἶμαι ἐν συντομίᾳ.

Ὁ ἐπίμων Κιουταχῆς ἐπιμένει εἰς τὴν πολιορκίαν του, αἱ ἐργα-
σίαι του ἀφοροῦν εἰς τὸ νὰ ξεχειμάσῃ. Τὰ τῆς Πελοποννήσου τὸν βιά-
ζουν νὰ φερθῇ οὕτω, ἐπειδὴ ἀφεύκτως ὕστερα ἀπὸ τόσας θραύσεις
ἔπρεπε νὰ φύγῃ. Ὁ στρατηγὸς Καρχισκάκης εἰς τοὺς ἐπωφελεῖς σκο-
ποὺς του εὗρεν ἐναντίους τὸν Τζόγκαν καὶ Ράγκον. Αὐτοὶ σκοπεύουν
διὰ Πελοπόννησον καὶ εἴθε τάχιστα διὰ νὰ ἐλευθερωθῇ ἡ Δυτικὴ
Ἑλλάς ἀπὸ δύο ζιζάνια, μὲλον ὅτι καὶ ὁ Καρχισκάκης εἶναι ἀρκε-
τὸς νὰ τοὺς ἐκδικηθῇ.

Πολλὰς καὶ αἰσίους εἰδήσεις εὐρωπαϊκὰς ἀκούομεν, ἕνεκα τούτου
παρκαλεῖσθε εἰς ἀπόκρισιν, ἃν ἠξέυρετέ τι ἀληθές, χαροποιήσατέ μοι.
Περιμένων μετὰ ἀνυπομονήσιν μου τὴν ἀπάντησιν τῶν μέχρι τοῦδε
σταλθέντων σας ἐπιστολῶν μου, μένω μ᾽ ὅλον τὸ προσῆκον σέβας

Τῇ 17 Ἰουλίου 1825, Μεσολόγγιον.

Ὁ Πατριώτης
Θ. Θωμίδης.

Πρὸς τὸν πανευγενέστατον

Κον Κωνστ. Δραγῶναν κ. τ. λ.

Ζάκυνθον.

326. ΝΙΚΗΤΑΡΑ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗΝ ΖΑΚΥΝΘΟΥ

(Ἀριθ. 119 ἐγγράφων Ἀλεξ. Ρώμα).

Ἐξοχώτατοι,

Εὐρέθην ταύτην τὴν στιγμήν ἐδῶ, ὅπου ἦλθον ἀπὸ τὸ στρατόπεδόν μου πρὸς ἀντάμωσιν τοῦ Γενικοῦ Ἀρχηγοῦ, καὶ ἀμέσως μισεύω. ὁ θεὸς μου λοιπόν, καθὼς καὶ ὁ ἐκλαμπρότατος Ζαΐμης, θέλει σᾶς καθιστορήσουν τὰ πάντα, ὅθεν καὶ κρίνω περιττὸν τοῦ νὰ σᾶς ἐκτείνωμαι ἐγώ. Ἀπορῶ πῶς δὲν ἔλαβα τὴν ἀπόκρισιν τοῦ πεζοδρόμου σᾶς ἔστειλον ἀπὸ Πύργον, καὶ δὲν ἤξεύρω ποῦ νὰ τὸ ἀποδώσω. Μὲ ἐπιθυμίαν δὲ τιμίας σας, σᾶς ἀσπάζομαι καὶ μένω.

Ὁ Ἀδελφός σας.

Νικήτας Σταματελόπουλος.

Καστάνιτσα τῇ 18 7θρίου 1825.

Πρὸς τοὺς ἐξοχωτάτους Κυρίους,

Διονύσιον Κ. Ρώμαν.

Παναγιώτην Στεφάνου, καὶ

Κωνσταντάκην Δραγώναν.

327. Θ. ΚΟΛΟΚΟΤΡΩΝΗ, ΑΝΔΡ, ΖΗΜΗ. Γ. ΓΙΑΤΡΑΚΟΥ ΚΑΙ Ι. ΝΟΤΑΡΑ, ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗΝ ΖΑΚΥΝΘΟΥ*

(Φάκελλος 2123 ἀριθ. 3818)

Εἰς Ζάκυνθον.

Ἐξοχώτατοι Κύριοι,

Ἐλάβομεν πρῶτον διὰ τῶν κ. Ζαχαριάδου καὶ Ἀντωνίου Τζούνη καὶ δεύτερον διὰ τοῦ πεζοῦ, ὅπου σᾶς εἶχε στείλει ὁ Ζαΐμης, τὰ ἀποκριτικὰ γράμματά σας, ἐχάρημεν ὅτι ὑγιαινόντες καὶ ἐγνωμεν ὅσα μᾶς εἰδοποιεῖτε καὶ πατριωτικῶς ὀδηγεῖτε.

Ἐξ ὧν πρότερον κατὰ καιροὺς σᾶς ἐγράψαμεν, γνωρίζετε τὴν ἐσωτερικὴν τῶν πραγμάτων ἀθλιότητα· αὕτη ἀντὶ νὰ ἐλαττωθῇ μᾶλλον ἐπαυξάνει, διότι ἡ ραδιουργία καὶ ὁ φθόνος βασιλεύουσι, περι-

* Σημ. Ἀντίγραφον διὰ χειρὸς τοῦ γραμματέως τῆς Ἐπιτροπῆς Ζακύνθου.

φρονεῖται εἰς τὸ τέλειον ἢ δυστυχία τῆς πατρίδος καὶ θερμαίνεται ἡ μωρὰ ἰδιοτέλεια. Ὁ κ. Ζαχαριάδης, ὡς διατρίψας ἱκανὰς ἐν Ναυπλίῳ ἡμέρας, θέλει σὰς ἐξιστορήσῃ λεπτομερῶς τὰ πάντα, τὰ ὅποια καὶ καίρῳ δὲν ἔχομεν νὰ ἐκθέσωμεν καὶ περιττὸν νομίζομεν τὴν ταῦτο-λογίαν. Ὅσους τρόπους ἐπιεικοῦς πολιτικῆς μετεχειρίσθημεν διὰ νὰ εὐχαριστήσωμεν τὰς ἀδυναμίας τῶν ἀντιπολιτευομένων, καὶ νὰ λάβω-μεν ὅπως οὖν εὐκυλίαν εἰς τὰ τοῦ πολέμου, ἐστάθησαν ἀνωφελεῖς. Ἡ ἀνάμνησις τῶν παρελθόντων τρηχικῶν πράξεων καὶ ὁ φόβος τοῦ μέλ-λοντος ἢ ἀκάμῃ πάντοτε νὰ ἐπιθυμῶσι τὸν ἀφανισμόν μας, καὶ μὲ αὐτὸν ἂν συμβῇ καὶ ὁ τῆς πατρίδος, τὸ βλέπουσιν ἀδιάφορα. Θριαμ-θεύει ὁ Αἰγύπτιος καὶ φημίζεται ὡς ἀκράτητος, κτηγοροῦνται οἱ Πελοποννήσιοι ὡς ἀνάνδρῳ καὶ μηδαμῖνοι, ἀλλὰ δὲν πρέπει νὰ ἐξε-τασθῶσι καὶ τὰ αἷτια, δὲν πρέπει νὰ θεωρηθῶσιν ἡ κυρίευσις τῆς Σφα-κτηρίας, τῶν Παληοναβαρίων, τοῦ Νεοκάστρου, τὰ πρῶτα εὐτυχῇ βήματα πῶς καὶ διατὶ ἔγειναν ; Δὲν πρέπει νὰ θεωρηθῇ ἡ πρώτη πηγὴ τῆς δυστυχίας καὶ τῆς παραφθορᾶς τοῦ ἔθνους; Ἡ Ἑλλάς διὰ τὴν δυστυχίαν τῆς ἔλαβε κλᾶσιν στρατιωτικὴν, καὶ ἐν αὐτῇ 18 χιλιά-δας ἀξιωματικούς μὲ Διοικητικὰ διπλώματα δι' ἕνα χρόνον ἡ Διοίκησις ἐξώδευσεν εἴκοσι μυλλιούνι, καὶ τώρα πληρῶνει τεσσαράκοντα δύο χιλιάδας μισθοὺς στρατιωτικούς, καὶ ἐξ αὐτῶν οὐδὲ ἓνα εἰς Πέλο-πόννησον. Ἡ Πελοπόννησος ἀπὸ τὴν φορὰν τοῦ πολέμου ἔπαθεν ὅσα κακὰ συνεπιφέρει αὐτός, κινούμενος μάλιστα ἀπὸ βαρβάρους δυνάμεις. Ἡ Πελοπόννησος ἔχει τὴν γῆν τῆς εἰς ὑποθήκην, διὰ τὰ ὅποια λαμ-βάνει ἡ Ἑλλάς χρήματα, ἡ Πελοπόννησος ὑπόκειται εἰς δεσμοὺς ἐγγράφους, διὰ νὰ ἀποζημιώσῃ τὰς ναυτικὰς Νήσους, ἡ Πελοπόν-νησος αἰσθάνεται ἤδη εἰς τὴν δυστυχίαν τῆς, ὅτι εἰς τοὺς πρώτους χρόνους τοῦ πολέμου μας ἐθυσίασεν ὅ,τι ἠδύνατο, διὰ νὰ ἐξολο-θρεύσῃ τοὺς ἐμφωλεύοντας καὶ εἰσβαλόντας ἐν αὐτῇ Τούρκους, καὶ ἐβουήθησεν ἀρετὰ καὶ τὰς θαλασσίους δυνάμεις καὶ τὴν Στερεὰν Ἑλλάδα καὶ μὲ χρήματα καὶ μὲ στρατιώτας, καὶ τώρα πολεμου-μένη ἀπὸ τακτικούς ἐχθροὺς καὶ δυστυχοῦσα, ὅχι μόνον δὲν βοη-θεῖται ἀπὸ τὰ μέσα τὰ ὅποια ἀπέκτησε μὲ τὴν χύσιν τῶν αἱμά-των τῆς, ἀλλὰ καὶ μερικίζομένη κατὰφρονεῖται καὶ ὠθεῖται εἰς τὸ χάος τοῦ ἀφανισμοῦ. Ἐχει ἀρχηγὸν τὸν Κολοκοτρῶνην εἰς τὰ τοῦ πολέμου, ἀλλὰ πῶς αὐτὸς ὁ ἀρχηγὸς δύναται νὰ ἀφανίσῃ τὸν Αἰ-γύπτιον ; (ἂν ἠδύνατο μὲ τὸ δερβίσιον νεφέσι τὸ ἔκκαμνε). Ὁ πόλε-μος θέλει στρατιώταις, θέλει ἐφύδια θέλει τάξιν· πόθεν νὰ τὰ πο-

ρισθῇ ; Ἡ Διοίκησις δὲν τὰ δίδει, νὰ κάμῃ ἀνώτερον τὸν λαὸν τῆς Πελοποννήσου, ὥστε νὰ καταφρονήσῃ ὅλα ὅσα ἀνωτέρω ἐρρέθησαν, εἶναι καὶ δύσκολον, καὶ εἰς τοῦτο λαμβάνει ἐμπόδια, διατί τοῦ ἀποκόπτεται ἐκ πλαγίου, καὶ μὲ τὴν δύναμιν τοῦ χρυσοῦ ὅσα στοχασθῇ συμφέροντα νὰ ἐνεργήσῃ. Ἐλευσινὴ ἡ στάσις μας καὶ εἰς οὐδὲν ἄλλο μᾶς ὠφελεῖ αὕτη ἡ ὥθησις, εἰμὴ εἰς ἰδίαν τινὰ παρηγορίαν, γνωρίζοντες, ὅτι οἱ φίλοι ἡμῶν καὶ τῆς πατρίδος θέλει τὰ ἰδῶσι μὲ αἴσθημα συμπαθείας. Κύριοι, ἡμπορεῖτε νὰ εἰπῆτε, ὅτι ἡδυνάμεθα νὰ κάμωμεν διόρθωσιν τινὰ· δὲν τὸ ἀρνούμεθα, ἀλλ' ἔπεται τότε νὰ ἀφήσωμεν τὸν πόλεμον καὶ νὰ δοθῶμεν εἰς τὰς πολυπλόκους διπλωματικὰς ἐργασίας, καὶ τότε νὰ μείνῃ καὶ ὁ λαὸς τελείως ἀπηλπισμένος καὶ ὁ ἐχθρὸς παντελεύθερος νὰ μᾶς πολιορκήσῃ ὅλους εἰς Ναύπλιον, καὶ νὰ χάσωμεν καὶ τὴν ὑστέραν παρηγορίαν, τὸ γλυκὺ τοῦτο αἴσθημα, ὅτι πολεμῶντες θὰ ἀποθάνωμεν πρὶν ἰδῶμεν τὴν αἰχμαλωσίαν τῆς πατρίδος μας.

Ὁ κ. Ζαχαριάδης, πρὸς τοῖς ἄλλοις, θέλει σᾶς εἰπῇ καὶ τὸν πηγαμὸν πρὶν τοῦ Γενικοῦ Ἀρχηγοῦ εἰς Ναύπλιον, τὰς ὁποίας προτάσεις ἔκαμεν εἰς τὴν Διοίκησιν καὶ πῶς αὐταὶ ἀπερρίφθησαν.

Ἐν τῇ διατριβῇ του ἐκεῖ, ἐπροεβλήθη νὰ γείνῃ ἐν γράμμα ἐπιδεικτικὸν τάχα εἰλικρινοῦς συμφωνίας, τὸ ὅποσον ἐγίνε καὶ ἰδοὺ σᾶς περιεκλείεται ἀντίγραφον. Ἐν αὐτῷ θεωρεῖτε τὰ φερμακευμένα νοήματα, ἀλλὰ, μόνον ὅπου δὲν ἔλαβον ἀντίρρησην, οὐδεμίαν ἢ ἐκ τούτου ὠφέλειαν· ἀκολουθεῖ τὸ τῆς χωρικῆς παροιμίας «τ' εἶχες Γιάνην, τ' εἶχα πάντα» διὰ περιέργειάν σας τὸ στέλλομεν καὶ ἂν ἐγκρίνητε νὰ βεβαιωθῇ, φροντίσατε νὰ εἰδοποιήσῃτε τὸν Μικαούλην, μήπως, θέλοντες νὰ ράψωμεν εἰς τὸ ἐν μέρος, ξυλῶσωμεν εἰς τὸ ἄλλο. Μορφὴν ἡδύναντο νὰ ἀλλάξουν τὰ πράγματα (θεωρούμενα τάχα ἀπὸ μόνους τοὺς Ἕλληνας) συγκεντρουμένης Ἑθνικῆς Συνελεύσεως, ἀλλ' αὐτὸ εἶναι ἀδύνατον κατὰ τὸ παρόν. Ἄν δὲ μακρύνῃ καὶ ἡ τῆς Ἀγγλίας βοήθεια, στοχαζόμεθα νὰ γράψωμεν εἰς τὴν ἐν Λονδίῳ Φιλελληνικὴν Ἑταιρίαν, διὰ νὰ ἀλλάξῃ τὸν τρόπον τῆς ἀποστολῆς τῶν χρημάτων· καὶ περὶ τούτου νὰ ἔχωμεν ταχεῖαν ἀπάντησιν σας, δίδοντες ἡμῖν καὶ τὰς πατριωτικὰς ὁδηγίας σας. Τί ἄλλο νὰ σᾶς γράψωμεν δὲν ἔχομεν· τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου ἐτελείωσεν· ἂν, κατὰ τὰς ἐλπίδας μας φανῇ ἡ βοήθεια, μὲ ποῖον πνεῦμα οἱ βοηθοῦντες θὰ ἐπιχειρισθῶσι τὰ τῆς Ἑλλάδος, ἀγνωστον πρὸς ἡμᾶς. Ὅταν ἰδῶμεν θέλει ἀνταποκριθῶμεν.

Οἱ ἀδελφοὶ Α. Λόντος, Κανέλλος Δεληγιάννης, Νικήτας, καὶ Κολιόπουλος ἐλλείπουσιν, εὐρισκόμενοι εἰς πολεμικὰς θέσεις· Καὶ μένομεν

Πρόθυμοι εἰς τὰς προσταγὰς σας

Θεόδ. Κολοκοτρώνης

Ἄνδρ. Ζαήμης

Γεωργάκης Γιατράκος

Ἰωάν. Νοταρᾶς.

Τῇ 18 7)βρίου 1815, ἀπὸ Καστάνιτζαν.

328. ΕΚ ΚΕΡΚΥΡΑΣ ΠΡΟΣ ΔΙΟΝ. ΡΩΜΑΝ

(Ἀριθ. 120 ἐγγράφων Ἀλεξ. Ρώμα).

Κερκύρα, τῇ 22 Σεπτεμβρίου 1825 ε. π.

Ἐκλαμπρότατε,

Ἀφοῦ μέχρι τινὸς ἐπρόσμενον ἐδῶ, ἐπειδὴ εἶδον, ὅτι πλέον δὲν μ' ἐσυγχῶρει ὁ καιρὸς διὰ ν' ἀργοπορήσω περισσότερον, ἀπεφάσισα διὰ ν' ἀναχωρήσω, παρακαλέσας τὸν ἅγιον Δεσπότην Μελέτιον Μετρῶν διὰ νὰ μ' εὕρῃ ἀπὸ κἀνὲν μέρος μερικὰ τάλληρα διὰ τὸ ταξιδιόν μου, ὁ ὅποτος, καθὼς καὶ πρότερον ἐφέρθη γενναίως, μ' οἰκονόμησεν, ἀπὸ ἄλλον δανεισθεὶς, καὶ μὲ τὰ ἐδωσεν—τὰ ὅποια, μ' ὅσα πρότερον ἔλαβον, συμπροσῶνται 60 κολλωνάτα. Λοιπὸν τὸν ἀφῆκα μίαν χρεωστικὴν ὁμολογίαν, διὰ νὰ τὰ πληρωθῇ εὐθὺς ὅτε μὲ στείλετε τὰ δάνεια. Ἄλλ' ἐνῶ ἡτοιμαζόμεν, ἐξείφνης ἀκούω, ὅτι σκοπὸν ἔχετε νὰ ἐλθῇτε διὰ ἐδῶ· διὸ σὰς ἀφῆκα τὸ παρόν μου, διὰ τοῦ ὁποίου νὰ σὰς προσφέρω τοὺς ταπεινοὺς μου προσκυνισμοὺς καὶ νὰ σὰς παρκαλέσω διὰ νὰ τοῦ τὰ πληρώσῃτε εὐθὺς ὅτε φθάσετε, διὰ νὰ μὴ στενοχωρηθῇ καὶ οὗτος, ὅστις τοσαύτην φιλογένειαν μ' ἔδειξεν. Ὁ δὲ δοῦλός σας εἰς τὸν ἐρχομόν μου θέλω τὰ ἀποκριθῇ, χωρὶς τὴν παραμικροτέραν ζημίαν σας. Μένω δὲ μὲ βαθύτατον σέβας

Τῆς ὑμετέρας Ἐκλαμπρότητος

Ὁ Σὸς αἰώνιος φίλος

Η. Πορφύρος.

Τῷ Ἐκλαμπροτάτῳ

Κόμητι Ρώμα.

329. Γ. ΣΙΣΙΝΗ ΠΡΟΣ Κ. ΔΡΑΓΩΝΑΝ.

(Ἀριθ. 121 ἐγγράφων Ἀλεξ. Ρώμα).

Εὐγενέστατε Κύριε.

Τούτην τὴν ὥραν μοῦ ἦλθον γράμματα ἀπὸ Ναύπλιον καὶ μοῦ περικλείουν τὰ ἔσωθεν, τὰ ὅποια παρακαλῶ ἐγχειρίσατέ τα ὅθεν γράφουν καὶ νὰ ἔχω τὰς ἀποκρίσεις των, ἂν ἀγαποῦν, ὅτι οὕτως μὲ διορίζουν. Ἀπὸ ἐκεῖ κἀνένα νέον δὲν εἶναι. Οἱ Ἀραβες ἐπῆγον εἰς Μονεμβασίαν καὶ πάλιν ἐγύρισαν εἰς τὸν Μιστρὰν καὶ ἄδεται, ὅτι ἐπῆγον εἰς τὰ χωρία τῆς Μάνης. Ἀπὸ τοὺς ἐκεῖ ὀπλαρχηγούς κἀνένα γράμμα δὲν ἔχω, ὅπου νὰ σᾶς γράψω. Λεῖπει μάλιστα καὶ ὁ Πελοπίδας δώδεκα ἡμέρας καὶ κἄμμίαν εἰδήσιν δὲν ἔχω. Στοχάζομαι, ὅτι τὰ καράβια μας ἀπὸ Μισολόγγιον νὰ ἔφυγον, ὅτι τὰ εἶδον εἰς τὸ Πυργί, ὅπου ἐπήγαινον· καὶ ἄλλοι εἶπον, ὅτι εἰς τὸ Κερί ἐφάνησαν ἄλλα καράβια καὶ ἔπλεον. Τί εἰδήσεις ἔχετε περὶ τούτου, παρακαλῶ ἰδεάσετέ με. Τὸ τακτικόν μας ὑπάγει καλῶς, τόσον εἰς τὴν ἱππικὴν καθὼς καὶ εἰς τὸ σπαθί· καὶ λογαριάζομεν νὰ κάμωμεν καὶ στρατεύμα πεζικόν. Λοιπὸν, τὰ εἴκοσι καντάρια, παρακαλῶ, ἂν ἐγιναν, νὰ μᾶς τὰ στείλετε μὲ ταῖς παντιέrais των, διὰ νὰ ἰδοῦμεν τὰς προσόδους αὐτῶν καὶ τότε νὰ σᾶς γράψωμεν καὶ δι' ἄλλα πολλά. Ὑγιάνοιτε εὐδαιμονοῦντες.

Τῇ 24 Σεπτεμβρίου 1825, Γαστούνη.

Εἰς τοὺς ὀρισμούς Σας
Γεώργιος Σιδίνης.

330. Π. ΓΙΑΜΑΡΗ
ΠΡΟΣ ΑΛΕΞ. ΚΑΙ ΑΝΕΨΙΟΥΣ ΣΤΕΦΑΝΟΥ

(Φάκελ. 2123 ἀριθ. 3072)

Londra, 4 Ottobre 1825.

Accuso la ricevuta delle lettere che mi avete fatto l'onore d'indirizzarmi il 13 Agosto e 4 Settembre e mi affretto di esprimervi la mia gratitudine per la confidenza che in me riposate. Ove vagliano i miei deboli sforzi, tendenti al bene

della nostra Nazione, crediate, o Signori, che non saranno risparmiati onde appagare i sentimenti del mio cuore ed il desiderio di giustificare l'opinione favorevole con qui mi onorate.

Il pubblico nostro legno col quale viene il figlio del Prode Miauli è giunto oggi a Plymouth; avendo patenta netta non sarà soggetto a nessuna contumacia, e così potrà immediatamente procedere a Londra nella giornata di domani. Fra qualche giorni spero adunque di vedere una parte di quelli Isolani che rifletterono tanto onore sul nome greco. La lettera che mi accludete per il giovane Miauli sarà puntualmente consegnata e vi verranno ugualmente spedite con esattezza quelle che mi saranno da lui recapitate per voi, Signori, avendo preso memoria di dirigerle alli comuni amici Alessio e Nipoti Stefano.

Malgrado le notizie favorevoli, venute ultimamente dalla Morea e da Missolongi, la nostra causa è stata talmente screditata in queste parti dalle divisioni che disgraziatamente hanno prevalso nelli ultimi tempi, che le più brillanti vittorie non vagliono a contrabilanciare l'incovenienti di un Governo debole. I fondi greci, che tanto interessano per i bisogni della Patria e per la mira di un terzo prestito meglio impiegato, sono a 24 e 25 o[o di sconto, e tal è il timor panico dei detentori delle nostre scritte che si prevede ulterior declinio.

La nuova della partenza di Lordo Cochrane aveva fatto una sensazione favorevolissima sul corso dei fondi, ma non fù durevole. Si riflette che il detto Ammiraglio con i 4 a 5 legni a vapore non sarà pronto prima di Gennajo e che in allora la sua intervento potrebbe essere tardiva o inutile. Si dice adesso, senza fondamento per altro, che il Governo pensa opporsi alla di lui partenza, cioè che non stà nelle sua facoltà. Ha impedito per altro l'esportazione per il teatro della guerra delle munizioni che si caricano sotto altri nomi. Il Governo e specialmente i Inglesi particolari, prendono alla nostra causa quell'interesse che i loro principj deve naturalmente ispirare; si crede per altro che questi sentimenti non decideranno

il Gabineto a dichiararsi per i Greci, visto l' immensi vantaggi che ritrae dalla pace generale.

Domandandomi delle nuove sulla Grecia non ho creduto potervene comunicare altre che ci avessero maggior rapporto. Se ho male interpretato le vostre brame, vi prego condonarmelo. Sollecito pure la vostra indulgenza per l' uso di una lingua che non è la nostra; quantunque non sia estranea all' espressioni di nobili sentimenti, vi avrei scritto in idioma greco senza la fretta che mi costringe a gettare queste righe sulla carta.

Dopo aver parlato con il giovane Miauli, vi scriverò di nuovo. Gradite frattanto le proteste del mio rispetto.

Pantaleone Giamari.

Alli Nobili Signori

Alessio e Nepoti Stefano

Zante.

(Μετάφρασις)

Λονδίνον, τῇ 4 Ὀκτωβρίου 1825.

Βεβαίῳ τὴν ληψὶν τῶν ἀπὸ 13 Αὐγούστου καὶ 4 Σεπτεμβρίου ἐπιστολῶν, δι' ὧν μ' ἐτιμήσατε, σπεύδω δὲ νὰ σᾶς ἐκφράσω τὴν εὐγνωμοσύνην μου διὰ τὴν ἐμπιστοσύνην, ἣν μοι παρέχετε. Ἄν δύνανται νὰ χρησιμεύσωσιν αἱ ἀσθενεῖς μου δυνάμεις ἐπ' ἀγαθῷ τοῦ Ἑθνους ἡμῶν, ἐστὲ βέβαιοι, Κύριοι, ὅτι ἔσομαι πρόθυμος ἵνα ἀνταποκριθῶ εἰς τὰ αἰσθήματα τῆς καρδίας μου καὶ εἰς τὸν πόθον τοῦ νὰ δικαιολογήσω τὴν εὐμένειαν, διὰ τῆς ὁποίας μὲ τιμᾶτε.

Τὸ ἡμέτερον πολεμικὸν πλοῖον, δι' οὗ ἔρχεται ὁ υἱὸς τοῦ ἀνδρείου Μισούλη, κατέπλευσε σήμερον εἰς Πλυμούδ'· ἔχον ἐλευθέραν συγκοινωνίαν, δὲν θέλει ὑποβληθῇ οὐδόλως εἰς κῆθαρσιν, οὕτω δὲ θέλει δυνήθῃ νὰ διευθυνθῇ ἀμέσως εἰς Λονδίνον ἐντὸς τῆς αὔριον. Ἐλπίζω λοιπόν, ὅτι μετ' ὀλίγας ἡμέρας θέλω ἶδῃ τινὰς ἐκ τῶν Νησιωτῶν ἐκείνων, οὔτινες τοσοῦτον ἐτίμησαν τὸ ἑλληνικὸν ὄνομα. Τὴν ἐπι-

στολήν, ἣν μοι ἀπεστείλατε ἐγκλειστον διὰ τὸν νέον Μικούλην, θέλω τὴν ἐγχειρίση ἀμέσως· ἐπίσης δὲ θέλω σὰς ἀποστείλῃ ἐγκαίρως ὥσας θέλει μοι δῶσθαι δι' ὑμᾶς, διευθύνων αὐτάς, κατὰ τὴν ὑμετέραν ἐντολήν, πρὸς τοὺς κοινούς φίλους Κους Ἀλέξιον καὶ Ἀνεψιοὺς Στεφάνου.

Παρὰ τὰς ἐσχάτως διαβιρασθείσας εὐαρέστους εἰδήσεις ἐκ Πελοποννήσου καὶ Μεσολογίου, ἡ ἐθνικὴ ἡμῶν ὑπόθεσις ἔχει καταπέσει ἠθικῶς ἐνταῦθα εἰς τοιοῦτο σημεῖον, ἔνεκα τῶν δικιρέσεων, αἵτινες, δυστυχῶς, ἐπεκράτησαν κατ' αὐτάς, ὥστε καὶ οἱ μᾶλλον ἐκλαμπροὶ πολεμικοὶ θρίκμβοι δὲν ἰσχύουν πρὸς ἀντιστάθμισιν τῶν ἀτόπων μιᾶς ἀνεπαρκοῦς Κυβερνήσεως.

Τὰ ἐλληνικὰ χρεώγραφα, τὰ ὅποια ἔχουν μεγάλην σημασίαν καὶ διὰ τὰς ἀνάγκας τῆς πατρίδος καὶ διὰ τὴν βλέψιν τρίτου δανείου, ὅπερ νὰ διχαιρεῖσθαι κάλλιον, εὐρίσκουσιν 24 καὶ 25 τοῖς % προεξόφλησιν, τοιοῦτος δὲ πανικὸς κατέλαβε τοὺς κατόχους αὐτῶν, ὥστε προβλέπεται ἔτι μεγαλότερος ἐκπесμός.

Ἡ εἰδήσις τῆς ἀνχωρήσεως τοῦ λόρδου Κόχραν παρήγαγεν αἰσθητὴν εὐνοϊκὴν εἰς τὰ χρεώγραφα ἡμῶν, ἀλλ' αὕτη δὲν διετερήθη. Φρονοῦσιν, ὅτι ὁ ρηθεὶς Ναύαρχος μετὰ τῶν 4—5 ἀτμοκινήτων πλοίων δὲν θὰ εἶναι ἔτοιμος πρὸ τοῦ Ἰανουαρίου καὶ ὅτι ἔως τότε ἡ παρέμβασις αὐτοῦ πιθανόν νὰ εἶναι παράκαιρος ἢ περιττή. Ἡδὲ λέγεται, ἀλλ' ἀνευ βεβαιότητος, ὅτι ἡ Κυβέρνησις σκοπεῖ νὰ μὴ ἐπιτρέψῃ τὴν ἀνχώρησιν τοῦ Νκυάρχου, ὅπερ δὲν ἀνάγεται εἰς τὴν ἐξουσίαν τῆς. Ἀπηγόρευσεν ὅμως τὴν ἐξαγωγὴν πολεμεφοδίων, προωρισμένων διὰ τὸ θέκτρον τοῦ πολέμου, ἅτινα φορτόνονται ὑπὸ ἄλλαν ὀνύματα. Ἡ Κυβέρνησις, ἰδίως δὲ οἱ ἰδιῶται Ἀγγλοὶ, λαμβάνουσιν ὑπὲρ τοῦ ἀγῶνος ἡμῶν τὸ ἐνδικφέρον, ὅπερ, φυσικῶς τῷ λόγῳ, τοῖς ἐμπνεύουσιν αἱ ἀρχαὶ αὐτῶν· πιστεύεται ὅμως, ὅτι τὰ αἰσθήματα ταῦτα δὲν θέλουσι παρασύρῃ τὸ Ἀνακτοβούλιον νὰ κηρυχθῇ ὑπὲρ τῶν Ἑλλήνων, λαμβανομένων ἐν ὄψει τῶν μεγίστων ὠφελημάτων, ἅπερ πορίζεται ἐκ τῆς παγκοσμίου εἰρήνης.

Καίτοι μοι ζητεῖτε εἰδήσεις περὶ Ἑλλάδος, φρονῶ, ὅτι δὲν δύναμαι νὰ σὰς ἀνακοινώσω ἐτέρας, κεκτημένους μείζονα σπουδαιότητα. Ἄν ἀντιλαμβάνομαι κακῶς τὴν ἐπιθυμίαν ὑμῶν, σὰς παρακαλῶ νὰ με συγχωρήσετε. Ἐξαιτοῦμαι ἐπίσης τὴν ὑμετέραν ἐπιείκειαν, ὅτι μετεχειρίσθη ξένην γλῶσσαν. Καίτοι ἡ ἰταλικὴ δὲν εἶναι ἀλλοτρία πρὸς ἐκφράσεις εὐγενῶν αἰσθημάτων, ἤθελον γράψαι ὑμῖν ἐλληνιστί,

ἄν ἔλειπεν ἡ σπουδή, ἥτις μὲ βιάζει νὰ σύρω ὅπως δὴ ποτε τὰς γραμ-
μὰς ταύτας.

Ὅταν ὁμιλήσω μετὰ τοῦ νεαροῦ Μιαούλη, θέλω σὰς γράψῃ πάλιν
Ἐπὶ τούτοις δέξασθε τὴν διαβεβαίωσιν τοῦ σεβασμοῦ μου.

Παντελέων Γιάμαρης.

Πρὸς τοὺς Κύριους

Ἀλέξιον καὶ ἀνεψιούς Θ. Στεφάνου.

Ζάκυνθον.

331. X. ΖΑΧΑΡΙΑΔΟΥ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗΝ ΖΑΚΥΝΘΟΥ.

(Φάκελ. 2123, ἀριθ. 3822).

Παινευγενέστατοι Κύριοι,

Κατὰ τὰς δύο ἀπελθόντος Αὐγούστου ἀνεχώρησα ἐντεῦθεν εἰς Πε-
λοπόννησον καὶ εἰς τὰς ἐξ ἰδίου ἔφθασα εἰς Λυκούρια, ὅπου ἦτον το-
ποθετημένος ὁ Κ. Α. Ζαΐμης. Εἰς τὰς 7 ἐμίσεισιν ἀπὸ Λυκούρια καὶ
ἔφθασα κατὰ τὰς 10 εἰς Ναύπλιον· περιστάσεις, τὰς ὁποίας θέλω
σὰς διηγηθῇ προφορικῶς, μὲ ἡμπόδισαν εἰς Ναύπλιον, πλὴν τὰ γράμ-
ματὰ σας πρὸς τὸν Γεν. Ἀρχηγὸν καὶ λοιποὺς ὁπλαρχηγούς ἀπέ-
στειλα εἰς τοὺς ἰδίους τούτους μὲ τὸν πλέον μυστικὸν τοῦ Γεν. Ἀρ-
χηγοῦ ἄνθρωπον.

Διατρίψας εἰς Ναύπλιον ἀρκετὰς ἡμέρας, ἀπήντησα ὅλα ἐκεῖνα
μὲ δυσκρέσκεϊάν μου, τὰ ὅποια ποτὲ δὲν ἤλπιζα. Πράγματα σκλη-
ρὰ καὶ ἀπάνθρωπα, ἀποβλέποντα τὸν παντελῆ ἐξολοθρευμὸν τῆς τά-
λινος Ἑλλάδος. Ἡ Διοίκησις τῆς, ἀντὶ νὰ ἀπορρίψῃ κάθε πάθος προα-
περασμένον καὶ νὰ ἐμπνεύσῃ εἰς τὰς ψυχὰς τῶν Ἑλλήνων τὴν ὁμό-
νοιαν, τὴν ἀγάπην, τὴν εἰρήνην, ἐξ ἐναντίας, θεμελιουμένη εἰς τὰ
πρῶτα πάθη, διακρίει, ὑποδιακρίει καὶ ἐκατήντησε τὸ δυστυχεὲς ἔθνος
εἰς μυρίας φατρίας καὶ κόμματα, ὥστε ὅπου φιλοτιμεῖται τὸ κάθε
μέλος τῆς Διοικήσεως πῶς νὰ δειχθῇ ἀξιώτερον νὰ χύσῃ περισσύτε-
ρον ἑλληνικὸν αἷμα καὶ νὰ φέρῃ τὴν πατρίδα νὰ χυθῇ εὐκολώτερον,
τώρα μάστιγαν, ὅπου ἔχουν τὸ χάος τοῦ Ἰμβριχίου ἀνοικτόν, δὲν θέλει
ὑποφέρειν πολλοὺς κόπους διὰ νὰ τὸ ἀπολαύσουν.

Τρία κόμματα εὐρίσκονται εἰς Ναύπλιον, ἓνα Κολοκοτρωνίσται,

ἄλλο Κουντουριωτίζεται, καὶ τὸ τρίτον Κωλετίζεται· τὸ πρῶτον εἶναι δυνατὸν ἀπὸ τὴν φύσιν, δηλαδή διὰ τῆς φωνῆς τοῦ λαοῦ, τὰ δὲ δύο ἄλλα διὰ τοῦ χρυσοῦ, τὰ ὅποια καὶ παρουσιάζονται καὶ τὰ δυνατότερα, χάριν τούτου τοῦ παντοδυνάμου. Τὸ πρῶτον ἐνεργεῖ πατριωτικά, θεμελιωνόμενον ἐπάνω εἰς τὴν πράξιν, ὅπου προλαβόντες ἔδωσαν οἱ Ἕλληνες γενικῶς, ζητοῦντες τὴν ὑπεράσπισιν τῆς Μεγάλης Βρετανίας. Τὸ τρίτον ἀντενεργεῖ, ζητῶντας νὰ ἀπορρίψῃ τὴν πράξιν ταύτην καὶ φέρεי νὰ ὑπογραφθῇ μία ἄλλη Γαλλοδεσποτική, πλὴν τοῦ ἀντεπάτη ἀπὸ τὸ πρῶτον καὶ δεύτερον. Τὸ δεύτερον κρέμαται ἐν μέσῳ φθορᾶς καὶ ἀφθαρσίας καὶ διὰ τῆς μεγάλης πολιτικῆς τοῦ πρώτου ἐνεργεῖ ἐπάνω εἰς τὴν ῥηθεῖσαν πράξιν. Τὸ ἐν τμήμα τοῦ πρώτου κόμματος, ὅπου εἶναι εἰς τὴν Πελοπόννησον, εἶναι ἀδύνατον νὰ κάμῃ προσόδους κατὰ τοῦ ἐχθροῦ, καθότι τοῦ γίνονται μεγάλα ἀντενέργειαι καὶ τοῦ κόβονται ὅλα τὰ μέσα ἀπὸ τὸ δεύτερον. Πολλὰκις ἐσυνκροίσθησαν 15 χιλιάδες Πελοποννήσιοι, ἀλλὰ μετ' οὐ πολὺς ἡμέρας ἀπὸ τῆς συναθροίσεώς των διελύθησαν, διὰ τῆς μεγάλης ἀνοικονομίας τῶν ἀναγκαιοτέρων. Ἡ Διοίκησις πληρόνει 48 χιλιάδας μισθωτοὺς ἐπάνω εἰς τὴν Ἑλλάδα, καὶ εἰς τὴν Πελοπόννησον οὔτε ἓναν. Τὸ στρατόπεδον τῶν Σαλῶνων, συμποσούμενον εἰς 3 χιλιάδας στρατιώταις, ἔφαγε 36 χιλιάδας κοιλὰ γέννημα ἕως τέλη Αὐγούστου, ἐνῷ τὸ γενικὸν στρατόπεδον τῆς Πελοποννήσου ἀποθνήσκει τῆς πείνης. Τὰς αἰτίαις τούτων τῶν ἀντενεργειῶν καὶ πολλὰ ἄλλα ἐπάνω εἰς αὐτὸ τὸ κεφάλαιον θέλει σᾶς τὰ εἶπω προφορικῶς, διότι θέλω πολὺν καιρὸν νὰ σᾶς τὰ ἐξιστορήσω διὰ τοῦ κονδυλίου.

Γινώμη ἰδική μου. Διὰ νὰ παύσουν αἱ ἀντενέργειαι καὶ νὰ ὀρθοποθήσουν τὰ πράγματα τῆς πατρίδος, εἶναι καλὸν νὰ ἐνεργηθῇ ὅπου τὸ δάνειον νὰ μὴ δίδεται εἰς τὰς χεῖρας τοῦ μόνου Κουντουριώτη καὶ νὰ ἐξοδεύηται δεσποτικῶς παρ' αὐτοῦ καθὼς τὰ πάθη του καὶ ἐκεῖνα τῶν συντρόφων του τοὺς ὀδηγοῦσι, ἀλλὰ καθὼς τὰ συμφέροντα τῆς πατρίδος ἀπαιτοῦσι· καί, διὰ νὰ ἐξοδευθῶσι τοιοῦτοτρόπως, εἶναι καλὸν νὰ συστηθῇ μία ἐπιτροπὴ ἀπὸ μερικὰ μέλη τοῦ Βουλευτικοῦ, ἀπὸ τὸν πρόεδρον τοῦ Ἐκτελεστικοῦ καὶ ἀπὸ τοὺς ἀρχηγούς των κατὰ γῆν καὶ θάλασσαν δυνάμεων, μὲ ἀπόφασιν νὰ πληρῶνωνται αἱ ἐνεστῶσαι καὶ μέλλουσαι ἀνάγκαι τῆς πατρίδος· καὶ περὶ τούτου ἀκόμη θέλει σᾶς εἶπω πολλὰ διὰ ζώσης.

Προλαβόντως ὁ Ρῶς Γάλλος, δυνάμει τοῦ Κωλέτη, ἔστειλεν εἰς τὴν Ἀνατολικὴν Ἑλλάδα ἀποστόλους τὸν Σοῦτζον, τὸν Μιλτιάδην Σοφικνόπουλον, τὸν Ἐνιάν καὶ ἄλλους· ἔγραψαν πρὸς τὸν Γκυρὰν

καὶ ἐνεργοῦσαν τὴν ρηθεῖσαν γαλλοδεσποτικὴν πρᾶξιν· συγχρόνως ἔφθισαν ἐκεῖ καὶ ὁ Γκιουρντὰν ἐξόριστος καὶ ὁ Ντερενιέ ναύαρχος Γάλλος. Ὁ Γκούρας ἐδέχθη αὐτοὺς μὲ τρεῖς κανονιαῖς εἰς τὸ φρούριον τῶν Ἀθηνῶν καὶ τοὺς ἔδωκε γεῦμα. Ὁ Ντερενιέ ἐδέχθη εἰς τὴν Φεργάδα του τὸν Γκούραν μὲ πέντε κανονιαῖς καὶ τοῦ ἔδωσεν ὡσαύτως γεῦμα. Ὁ Ντερενιέ ἔκαμε πολλὰ χαρίσματα σταυρῶν, ταμπακιέρων, καὶ ὑποσχέθη πολλὰ καντάρια λουγγίων εἰς ὅσους φανοῦν πιστοὶ του, καὶ περισσότερα εἰς ὅσους ἐνεργήσουν περισσότερον. Ἀρχισαν τὰς πράξεις των, ἐμαυροφόρεσαν, καὶ ὅστις τοὺς ἐρωτοῦσε διατί, ἀποκρίνοντο «καὶ τί ἄλλο σκληρότερον ἀπὸ τοῦ νὰ πωλήσουν οἱ ἄπιστοι τὴν πικρίδα εἰς τοὺς Ἀγγλους;» Τέλος πάντων καὶ αὐτὸ τὸ σχέδιον ἐματαιώθη τῶν κυρίων Ρῶς καὶ Κωλέτη, ὡς θέλει σᾶς εἴπω διὰ ζώσης.

Δὲν μοῦ μένει κακίος νὰ σᾶς ἐκταθῶ περισσότερον καὶ μένω νὰ σᾶς τὰ εἴπω ὅταν ἰδωθοῦμε. Ὑγιαίνετε.

Εἰς τὰς προσταγὰς σας

X. Ζαχαριάδης.

Τῇ 28 7)δρίου 1825. Βαριέρα.

322. ΠΟΖΑΡΩΑ ΗΡΟΣ Γ. ΣΙΓΟΡΠΟΝ

(Ἐκ τῆς συλλογῆς τῶν ἐγγράφων Πέτρου Ρώμα).

Gastuni, 10 8 bre 1825

Mio anziano Capitano Signor Giorgio Sicuro

Con quel inesplicabil piacere, che provo quando ho lettere dai bravi Patrioti, ho ricevuto la vostra pregiatissima dei 30 7bre p. p.

In essa si rileva il grande amore di Patria, di Nazione e di Religione, che tanto eroicamente v'investe e che tanto vi distingue; e si rileva anche la somma vostra erudizione sulle cose greche, antiche e moderne.

Questi giovani in pochi giorni hanno appreso il maneggio della sciabla a cavallo ed a piedi, ed il maneggio della lancia a piedi ed a cavallo. Essi armeggiano in una sì energica maniera, che io ne sono sorpreso della vivacità del di loro ingegno e del talento. Li hanno sviluppato nella manover

della Cavalleria, nella quale tutti i giorni si esercitano con tanto progresso, che il di loro squadrone sembra un veterano corpo di Cavalleria europea, se solo si fa astrazione del di loro uniforme e bardatura greca ben diverso dei Franchi. Questo che io vi dico non si può credere se non si vede ocularmente. In fatti jeri essendomi venuto a trovare da Messalongi il Capitano Petimezza, che militò son già diciotto anni sotto gli ordini miei per Napoleone quando io comandavo cotesta vostra Isola, ed avendolo io assicurato che i cavalieri Gastuniani manovrarono a cavallo come una vecchia Cavalleria italiana, egli non lo credeva; ma quando dopo due ore del mio detto li vide manovrare, restò sorpreso in guisa che non sapeva più quali frasi rinvenire per lodarli, e ricordò anche ad essi la mia energia quando costà tutta l'isola era in armi ed io con valore ed amore quelle armi dirigevo.

Salutatemi caramente il semi Apostolo Pietro, vostro languido sig. Figlio, ed il Padrone di Calamachi dalla casa del quale la sudetta lettera mi scriveste.

Vi prego di visitare la mia Moglie e di assicurarla che oggi stesso le ho scritto.

Sano e forte ed aggradite gli attestati di stima

del tutto vostro Aff^{mo} Amico
Rosaroli Scorza.

P. S. Domani i sudetti giovani equestri incominceranno ad apprendere la manovra dell'Artiglieria Leggera onde manovrarla con la Cavalleria. In questo punto siamo avvisati che i Turchi di Patrasso si avanzano verso di questa città; i nostri giovani cavalieri si avvanzeranno nel momento nella pianura per andar a misurare le di loro lunghe lance con le corte sciabole Musulmane. In appresso v'istruirò a pieno. Vale.

Al Nobil Signor

Signor **Giorgio Sicuro** ect.

Zante.

(Μετάφρασις)

Ἐν Γαστούνη, τῇ 10 Ὀκτωβρίου 1825.

Παλαιὲ Λοχαγέ μου Κύριε Γεώργιε Σιγούρε,

Ἔλαβον τὴν ἀπὸ 30 ἄρτι λήξαντος Σεπτεμβρίου ἐπιστολήν σας μετὰ τῆς ἀρρήτου ἐκείνης ἀγαλλιάσεως, ἣν αἰσθάνομαι ὅταν λαμβάνω ἐπιστολάς παρὰ λαμπρῶν Πατριωτῶν. Ἐν αὐτῇ ἐγκλείεται ὁ ὑψηλὸς ἔρως Θρησκείας καὶ Πατρίδος, ὅστις τοσοῦτον ἐξόχως συνέχει τὴν ψυχὴν ὑμῶν καὶ τοσοῦτον σᾶς διακρίνει· ἐγκλείεται προσέτι ἡ υπερτάτη μάθησις ὑμῶν ἐπὶ τῶν ἐλληνικῶν, ἀρχαίων τε καὶ νέων.

Οἱ νέοι οὗτοι ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν ἐξέμαθον τὸν χειρισμὸν τῆς σπάθης ἔφιπποι καὶ πεζοὶ καὶ τὸν τῆς λόγχης ἐπίσης. Συνάπτουσι ψευδεῖς μάχας κατὰ τρόπον τοιοῦτον, ὥστε μ' ἐκπλήττει ἡ ἐπιτηδειότης καὶ ἡ εὐφυΐα των. Ἐμορφώθησαν εἰς τὰ γυμνάσια τοῦ ἱππικοῦ· εἰς τὰ ὅποια ἐξασκοῦνται καθ' ἐκάστην καὶ ἐποίησαν τοσαύτας προόδους, ὥστε ἡ φάλαγξ αὐτῶν φαίνεται ὡς παλαιὸν Σῶμα εὐρωπαϊκοῦ ἱππικοῦ, ἂν παραβλέψῃ τις μόνον τὴν ἐλληνικὴν αὐτῶν στολὴν καὶ ἐξάρτησιν, πολὺ διάφορον τῆς τῶν Φράγκων. Αὐτό, τὸ ὅποσον σᾶς λέγω, δὲν δύναται νὰ πιστευθῇ ἂν δὲν τὸ ἴδῃ τις ἰδίους ὄμμασιν. Πράγματι, ἐλθὼν χθὲς ἐκ Μεσολογγίου, ἵνα εὐρῶ τὸν λοχαγὸν Πετμεζᾶν, ὅστις πρὸ δεκαοκτῶ ἐτῶν ὑπηρέτησεν ὑπ' ἐμέ, ὅταν διώκουν τὴν Νῆσον ὑμῶν ἐπ' ὀνόματι τοῦ Ναπολέοντος, καὶ ἐνῶ ἐβεβαίουν αὐτὸν ὅτι οἱ ἱππεῖς τῆς Γαστούνης ἐξετέλεσαν ψευδεῖς μάχας ἐφ' ἵππου ὡς παλαιὸν ἰταλικὸν ἱππικόν, δὲν τὸ ἐπίστευσεν· ὅταν ὅμως, μετὰ δύο ὥρας, τοὺς εἶδεν εἰς τὸ ἔργον, ἔμεινεν ἐκθαμβος, εἰς θαυμὸν ὥστε δὲν εὗρισκε φράσεις καταλλήλους ὅπως τοὺς ἐπαινέσῃ, καὶ τοῖς ἀνέμνησε μάλιστα τὴν ἐνέργειάν μου αὐτόθι, ὅταν σύμπασα ἡ νῆσος ἦτο εἰς τὰ ὄπλα, ἐγὼ δὲ μετ' ἀξίας καὶ ζήλου τοὺς διήυθουν.

Ἀσπάσθητε ἐκ μέρους μου φιλικώτατα τὸν ἡμι-Ἀπόστολον Πέτρον, τὸν δυσκίνητον υἱόν σας, καὶ τὸν πάτρωνα τοῦ Καλαμακίου, ἐν τῇ οἰκῇ τοῦ ὁποίου μοι ἐγράψατε τὴν ρηθεῖσαν ἐπιστολήν. Σᾶς παρακαλῶ νὰ ἐπισκεφθῇτε τὴν Σύζυγόν μου καὶ νὰ τῆς εἴπητε, ὅτι τῇ ἔγραψα σήμερον.

Ὑγιαίνετε καὶ δέξασθε τὴν διαβεβαίωσιν τῆς ἐκτιμῆσεως

τοῦ ὅλως ἀφωσιωμένου φίλου

Ροζαρὼλ Σκόρτζα.

Υ. Γ. Αὔριον οἱ νεαροὶ ἱππεῖς θ' ἀρχίσουν γυμνάσια ἐλαφροῦ πυροβολικοῦ, ὅπως τὸ συνδυάζωσι μετὰ τοῦ ἱππικοῦ. Τὴν στιγμὴν ταύτην πληροφοροῦμεθα, ὅτι οἱ Τοῦρκοι τῶν Πατρῶν προχωροῦσι πρὸς ταύτην τὴν πόλιν· οἱ νεαροὶ ἡμῶν ἱππεῖς ἐξήλθον αὐθαρεὶ εἰς τὴν πεδιάδα, πορευόμενοι ἵνα μετρήσωσι τὰς μικρὰς λόγχας τῶν μὲ τὰς βραχείας μουσουλμανικὰς σπάθας. Προσεχῶς θὰ σᾶς τὰ γράψω ὅλα. Χαῖρε.

Πρὸς τὸν Εὐγενῆ Κύριον,

Κύριον Γεώργιον Σιγοῦρον.

Ζάκυνθον.

333. Π. ΣΤΕΦΑΝΟΥ ΚΑΙ Κ. ΔΡΑΓΩΝΑ
ΠΡΟΣ ΔΙΟΝ. ΡΩΜΑΝ

(Ἀριθ. 122. ἔγγρ. Ἀλεξ. Ρώμα.)

Zante, 11 Ottobre 1825.

Signor Conte.

Dopo la vostra partenza corsero varie voci sullo stato delle cose del Peloponneso riguardo all' Ibraimi, ma tutto vocalmente, così che non si può dare nessuna fede. Le due acchiuse carte ci furono mandate dal Sissini, le quali in originale vi vengono spedite. Oggi viene confermato, pure vocalmente, che fù passato con grande sua perdita e che trovassi circondato in una pessima situazione denominata Πέντε Ἀλώνια.

Siamo stati assicurati che Zacharopulo è per stada; ed appena giunto sarete informato. Una poscritta vostra nella lettera scritta al Co Candiano ci fa stare in attenzione del promesso schiarimento, cui non abbiate potuto indovinare.

Accogliete i nostri cordiali saluti e credeteci

Vostri sinceri amici

Marino T. Stefano

G. Dragonas.

Al Nobile Signor

Il S. Cavalier Dionisio Conte de Roma

Corfù.

Il portatore sarà il comune amico J. Stefano, il quale do-

vendo scrivere in casa sua, potete dare vostre lettere perchè ci giungano colla dovuta sicurezza. Ci immaginiamo che il S. Porfirò sarà colà e vi disturberà. Per cui voi come padrone agire potete è da noi rispettato.

(Μετὰφρασίς)

Ζάκυνθος, 11 Ὀκτωβρίου 1825,

Κύριε Κόμν.

Μετὰ τὴν ἀναχώρησίν σας ἠκούσθησαν διάφοροι διαδόσεις περὶ τῆς καταστάσεως τῶν πραγμάτων τῆς Πελοποννήσου ἀναφορικῶς πρὸς τὸν Ἰβραήμ· ὅλα ὅμως προφορικῶς, ὥστε δὲν δύναται τις νὰ δώσῃ οὐδεμίαν πίστιν. Τὰ δύο ἐσώκλειστα ἔγγραφα μᾶς ἐστάλησαν ὑπὸ τοῦ Σισίνῃ· σὰς τὰ ἀποστέλλομεν ἐν πρωτοτύπῳ. Σήμερον βεβαιοῦται, προφορικῶς ἐπίσης, ὅτι ἀπέρασε μὲ μεγάλας του ἀπωλείας καὶ ὅτι εὐρίσκεται περικυκλωμένος εἰς μίαν πολὺ κακὴν τοποθεσίαν, ὀνομαζομένην «Πέντε Ἀλώνια.»

Ἐβεβαιώθημεν, ὅτι ὁ Ζαχαρόπουλος εὐρίσκεται καθ' ὁδόν· μόλις φθάσῃ, θὰ σὰς εἰδοποιήσωμεν.

Ἐν ὑστερόγραφόν σας εἰς τὴν ἐπιστολήν σας πρὸς τὸν Κόμητα Κανδιάνον μᾶς ἔκαμε νὰ περιμένωμεν τὴν ἐξήγησιν μὲ δσὴν δὲν δύνασθε νὰ φαντασθῆτε ἀδημονίαν. Δεχθῆτε τοὺς ἐγκαρδίους χαίρετισμούς μας καὶ θεωρεῖτε μας

Εἰλικρινεῖς φίλους σας.

Παναγιώτης Θ. Στεφάνου.

Κ. Δραγῶνας.

Ὁ Κομιστής θὰ εἶναι ὁ κοινὸς φίλος κ. Ι. Στέφανος· ἐπειδὴ δὲ θὰ γράψῃ εἰς τὴν οἰκογένειάν του, δύνασθε νὰ δώσητε εἰς αὐτὸν τὰς ἐπιστολάς σας διὰ νὰ μᾶς φθάσουν ἀσφαλῶς. Φανταζόμεθα ὅτι θὰ εἶναι αὐτόθι ὁ κυρ. Πορφυρὸς καὶ θὰ σὰς ἐνοχλή. Περὶ αὐτοῦ εἰσθε Κύριος νὰ ἐνεργήσητε ὡς θέλετε, ἡμεῖς δὲ θὰ σεβασθῶμεν πᾶν δ, γι πράξῃτε.

334. ΣΧΕΤΙΚΗ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΕΚ ΚΕΡΚΥΡΑΣ

(Ἐκ τῆς Συλλογῆς τῶν ἐγγράφων Πέτρου Ρώμα).

Εἰς Ναύπλιον. Τέκνα μου ἀγαπητά, Γεώργιε καὶ Δημήτρίε, εὐ-
χομαι ὑμῖν παρὰ Θεοῦ ὑγείαν, εὐζωίαν καὶ μακροήμερευσιν μετ' ἐπι-
τυχίας πάντων τῶν ἀγαθῶν. Γένοιτο, γένοιτο.

Ἐκ τῶν Κορφῶν, τῇ 1(13) Ὀκτωβρίου 1825.

† Καὶ πρὸ ἡμερῶν σὰς ἔστειλα ἕτερόν μου, διὰ τὰ σὰς ἐγχειρισθῇ.
ἔκει παρὰ τοῦ Κυρίου Κωνσταντίνου Ἀξιώτου, ὅστις ἔγραψεν ἀπὸ
Ναύπλιον τὸ αἴσιον φθάσιμόν του ἐκεῖσε καὶ εἰδοποιεῖ πρὸς τὴν Κυ-
ρίαν σύζυγόν του, ὅτι πρὸς ὥρας διαβαίνει εἰς Ἀθήνας καὶ πάλιν
ἐπιστρέφει εἰς Ναύπλιον, ὅπου θέλει τοῦ γράψῃ. Ὅθεν καὶ πρὸ τῆς
χθὲς τυχούσης εὐκαιρίας ἔδωσα ἀγῶ εἰς τὴν τιμιότητά της γράμμα
μου πρὸς ἐσὰς καὶ τὸ περιέκλεισεν εἰς τὰ ἐδικὰ της καὶ δὲν ἀμφι-
βάλλω, ὅτι διὰ τοῦ Κυρίου συζύγου της θέλετε τὸ λάβῃ ἀσφαλῶς.
Νῦν δὲ σὰς δηλοποιῶ, ὅτι ὁ Ἐκλαμπρότατος Κόμης Κύριος Διονύ-
σιος Ρώμας, Ζακύνθιος, ἔφθασεν ὧδε πρὸ ἐπτὰ ἡμερῶν καὶ ἐπιμένει
ἔτι ὀλίγας διὰ ὑποθέσεις του, καὶ πάλιν ἐπιστρέφει εἰς τὰ ἴδια. Ὁ
εἰλικρινὴς πατριωτισμός, ἡ φιλογένεια καὶ φιλανθρωπία του καὶ ἡ
ὑπὲρ τοῦ Γένους μετὰ ἀφειδίας δαπάνη, ὄντα διαβεβοημένα εἰς ὅλον
τὸ Γένος, δὲν ἀμφιβάλλω, ὅτι εἰσὶν ἐγνωσμένα καὶ εἰς ἐσὰς. Αὐτὸν τὸν
εἰλικρινὴ ἄνδρα τὸν ἐγνώρισα, ἀγαθῇ τύχῃ, εἰς Βενετίαν, καὶ τώρα
ὧδε ἐλθόντα τὸν ἐπροσκύνησα. Ἡ ὁμιλία μας ἐστάθη διὰ ὀλίγας
στιγμάς, ἀνταλλομένη καὶ διακοπτομένη ἀπὸ τοὺς προσερχομένους
φίλους του· ἐπειδὴ ὅμως ἔφθασε νὰ ἀκούσῃ παρ' ἐμοῦ, ὅτι ἔχω δύο
υἱοὺς εἰς Ναύπλιον καὶ εἶμαι λυπημένος εἰς ἄκρον διὰ στέρησιν ἐπι-
στολῆς των, κινούμενος ὑπὸ μετριοφροσύνης, μὲ ἐδιώρισε νὰ τοῦ ἐγ-
χειρίσω ἐπιστολήν μου, καὶ θέλει σὰς τὴν στείλῃ ἀσφαλέστατα νὰ
σὰς ἐγχειρισθῇ, καὶ οὗτος νὰ λάβῃ τὴν ἀπόκρισίν σας πρὸς παρηγο-
ρίαν μας. Ὅθεν διὰ τῆς Ἐκλαμπρότητός του σὰς στέλλω ἐκ τῶν
ὧδε τοῦτο ἔβδομον γράμμα μου, εὐελπίς ὦν, ὅτι θέλω ἐπιτύχῃ ἀπο-
κρίσεώς σας δηλωτικῆς τῆς εὐκταίας ἡμῶν ἀγαθῆς ὑγείας σας. Εἰδή-
σεις δὲν σὰς ζητῶ, ἐπειδὴ ὧδε πλημμυροῦσι πανταχόθεν, εἰμὴ μόνον
τὴν πληροφορίαν, ὅτι ζῆτε καὶ ὑγιαίνετε. Αὐτὸ τὸ μέσον τῆς
Ἐκλαμπρότητός του εἶναι τὸ ἀσφαλέστερον καὶ συντομώτερον διὰ
τὴν ἀπόκρισίν μας καὶ ἐνταύτῳ τὸ ὠφελιμώτερον καὶ δι' ἡμᾶς κα

ὑπὲρ ὑμῶν. Μὴ ἀμελήσητε λοιπὸν ἀπὸ τοῦ νὰ γράψετε, καὶ ἰδίως πρὸς τὴν Ἐκκλησιάν σου, ἐξαιτούμενοι τὴν εὐνοίαν καὶ ὑπεράσπισίν σου. Ὁδηγήσατε καὶ ἡμᾶς περὶ τῶν πρακτέων, ὡς σὰς προέγραφον, διότι, μὴ ὄντος ἄλλου τρόπου, στοχαζόμεθα νὰ διαβῶμεν εἰς Ζάκυνθον, ὅπου εἶναι ἡ τελευταία ἐλπίς.

Πᾶσι ἡ οἰκογένειά μας, ἐλέει Θεῷ, ὑγιαίνουνσι. Ἡ μὲν μήτηρ σὰς εὐχεται, ὁ ἀδελφὸς σὰς ἀσπάζεται μετὰ τοῦ πατρὸς Νικολάκη, καὶ αἱ ἀδελφαὶ σὰς προσκυνοῦσι. Ὑγιαίνειτε εὐεκτοῦντες καὶ εὐρωστιῶντες καὶ ἐνώπιον Θεοῦ εὐαρεστοῦντες. Γένοιτο.

Ὁ πρὸς Θεὸν ὑπὲρ ὑμῶν εὐχέτης

Δαβὶδ ὁ πατὴρ σας.

Τοῖς Κυρίοις

Γεωργίῳ καὶ Δημητρίῳ Οἰκονομίδῃ

αὐταδέλφοις Κυπρίοις εὐχετικῶς.

Εἰς Ναύπλιον.

335. Δ. ΠΛΑΠΟΥΤΑ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗΝ ΖΑΚΥΝΘΟΥ

(Φάκελ. 2123 ἀριθ. 3071)

Ἐξοχώτατοι,

Προλαβόντως μὲ τὸν Κύριον Ζαχαριάδην Σὰς ἔγραφον, ὁ ὁποῖος ἤθελεν σὰς ἐξιστορηθῇ διὰ ζώσης τὰ ὅσα ἕως ἐκείνη τῇ ὥρᾳ διέτρεχον. Ἦδη διὰ τοῦ παρόντος μοι ἔρχομαι νὰ ἐρωτήσω πρῶτον τὸ τῆς εὐχταίας μοι ὑγείας σας αἶσιον καὶ ἔπειτα νὰ σὰς εἰπῶ, ὅτι εἰς τὰς 22 παρελθόντος Σεπτεμβρίου ἐμβῆκεν ὁ Ἰμπραήμης ὁλαὶς δυνάμεσιν εἰς Τριπολιτσάν. Ἡμεῖς, μετὰ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Γεν. Ἀρχηγῶν καὶ Κ. Ζαήμη καὶ λοιπῶν ὀπλαρχηγῶν, ἀπεράσαμεν εἰς Τουρνίκι, πλησίον τῆς Τριπολιτσᾶς καὶ συσκεφθέντες, ἀπέρασεν εἰς Ναύπλιον ὁ Γεν. Ἀρχηγὸς νὰ ὁμιλήσῃ τῆς Διοικήσεως διὰ τὰ συμφέροντα τοῦ Ἔθνους· καὶ ἀπεφάσισεν ἡ Σεβ. Διοίκησις διὰ νὰ συναχθῶν ἀνάλογως ἀπὸ τὰς ἐπαρχίας τῆς Πελοποννήσου δώδεκα χιλ. στρατιῶται ἐκλεκτοὶ μισθωτοί, καὶ ἔδωκε διαταγὴν τοῦ Γεν. Ἀρχηγοῦ. Ἐπιστρέψας ὁ Γεν. Ἀρχηγὸς εἰς τὸ Στρατόπεδον, ἀπεφάσισε νὰ ἀπεράσῃ ὁ καθεὶς τῶν ὀπλαρχηγῶν εἰς τὴν ἐπαρχίαν του, διὰ νὰ συνάξῃ τὸ ἀνάλογον τῶν στρατιωτῶν, καθὼς καὶ ἠκολούθησεν. Εἰς τὸ μεταξὺ τοῦτο, εἰς τὰς 29, ἀνεχώρησεν ὁ Ἰμπραήμης διὰ τὰ Κῶν

καὶ ἄφηνεν εἰς Τριπολιτσάν τρεῖς τέσσαρας χιλιάδας. Ἐλπίζω ὅμως ἐν τῷ μεταξύ ὅκτῳ ἢ δέκα ἡμερῶν νὰ συναχθοῦν οἱ ρηθέντες στρατιῶται, καὶ τὸ σχέδιόν μας εἶναι νὰ κτυπήσωμεν τὴν Τριπολιτσάν, καὶ ἐλπίζω εἰς τὴν Θεῖαν Βοήθειαν νὰ μὴν ἀνθέξῃ, ἀλλὰ νὰ ἐπιτύχωμεν τὸν σκοπὸν μας καὶ μετὰ ταῦτα νὰ ἀκολουθήσωμεν ὡς ᾔθελεν ὁδηγηθῶμεν ἐκ τῶν περιστατικῶν.

Παρακαλῶ ὁποῦ καὶ ἡ Ἐξοχότης σας νὰ μὴν με ὑστερήτε συνεχῶν ἐξόχων σας, γράφοντας καὶ συμβουλευόντάς με εἰς τὰ συμφέροντα τῆς Πατρίδος, ἰδεάζοντάς με καὶ κάθε νέον περίεργον αὐτόσε, ὅτι, ὑστερούμενος συνεχῶν ἐξόχων σας, ὑποπτεύω μὴν ὑποπέσω τῆς εὐνοίας σας.

Μένω με τὸ προσήκον σέβας

Ὁ Πατριώτης καὶ πρόθυμος
Δημητράκης Πλαπούτας.

Παλούμπα, τῇ 3 ὀβρίου 1825.

Τοῖς Ἐξοχωτάτοις Κυρίοις

Κόμητι Διονυσίῳ δὲ Ρώμα,
Π. Στεφάνου καὶ Κ. Δραγῶνα.
Ζάκυνθον.

336. Γ. ΤΟΥΡΤΟΥΡΗ ΠΡΟΣ ΦΙΛΗΤΑΝ

(Φάκελ. 2123 ἀριθ. 3826)

(Κατατεθειμένη ἐν τῷ Ἀρχεῖῳ Διον. Ρώμα)

Περιπόθητέ μοι ἀδελφε Κ. Φιλητά.

Ἐκ Ζακύνθου, τῇ 13 ὀβρίου 1825.

Δὲν σὰς ἀπεκρίθην πρὶν ἀπὸ τῶρα εἰς τὸ ποθητόν μοι γράμμα σας ἀπὸ τὰς 27 παρελθόντος 7 ὀβρίου, ἐπειδὴ πρὸ 12 ἡμερῶν ἡσθένησα καὶ μόλις εἶναι δύο ἡμέραι ὅπου συνῆλθον.

Ἐπιθυμεῖς, ἀγαπητέ, νὰ μάθῃς τὰς τῆς πατρίδος τρεχουμένας εἰδήσεις· ἰδοὺ πρὸς χάριν τῆς εἰλικρινεστάτης φιλίας καὶ ἀγάπης ὅπου ἔχω πρὸς σέ, ἔρχομαι ἐκτεταμένως νὰ σοῦ τὰς ἐξιστορήσω.

Ὁ Σατράπης τῆς Αἰγύπτου, ἀφ' οὔτου μετὰ τὴν κατάκτησιν τοῦ Νεοκάστρου ἐκστράτευσεν κατὰ τῶν λοιπῶν ἐπαρχιῶν τῆς Πελοπον-

νήσου, πουθενά δὲν εὔρεν ἓνα Μωραΐτην νὰ τοῦ ρίψῃ ἓνα τουφέκι, διότι ὅλοι ὡς οἱ λαγωοὶ φεύγουν καὶ τρέχουν νὰ σωθοῦν εἰς τὰ ὑψηλότερα μέρη· μόνον ὁ δυστυχὴς Παππα-Φλέσσας ἐπολέμησεν εἰς Ἀρκαδίαν, ὅπου καὶ ἐθανατώθη. Ὅθεν ἀνεμποδίστως ὁ Σατράπης μετὰ τὴν κατάκτησιν τῆς Ἀρκαδίας, ὅπου ἐφόνευσε καὶ ἐζώγρησε πολλούς, ὡς οἱ Κολιτζήδες, καὶ ὡς οἱ δεσποτάδες οἱ ἐδικοί σου, ὅπου περιέρχονται εἰς τὰς ἐπαρχίας των νὰ κάμνουν τὸ ντέβρη, οὕτως ὁ Σατράπης μετὰ τοὺς γύφτους του περιῆλθε μετὰ τὴν χώραν τῆς Ἀρκαδίας ἐκείνην τῆς Καλαμάτας ἕως τὸ Ἀλμυρόν, προχωρῶν καὶ ἕως εἰς μερικὰ τῆς Σπάρτης χωρία· ἀπὸ ἐδῶ ἀπέρασεν εἰς τὴν ἐπαρχίαν καὶ πόλιν Λεοντάρι τὴν πάλαι Μεγαλόπολιν, καὶ ἀπὸ ἐδῶ εἰς Τριπολιτζιάν, καὶ ἀπὸ Τριπολιτζιάν εἰς Ἄργος, δίχως νὰ εὔρῃ πουθενά μισὸν Μωραΐτην νὰ τοῦ ρίψῃ ἓνα τουφέκι, εἰμὴ μόνον καθὼς εἶδατε εἰς τὰς ἐφημερίδας ὁ πρίγκηψ Ὑψηλάντης εἰς τοὺς Μύλους μετὰ 227 ἀπέκρουσε τὸν Σατράπην, ὅστις στραφεὶς ἀπὸ τὸ Ἄργος εἰς Τριπολιτζιάν, καὶ μαθὼν, ὅτι ὁ Κολοκοτρώνης εὐρίσκεται εἰς τὰ Τρίκορφα ἔτρεξε κατ' ἐπάνω του καὶ εἰς μάχην ἐλθόντες ἐλειποτάκτησεν ὅλος σχεδὸν ὁ στρατὸς τοῦ Κολοκοτρώνη, καὶ ἄφησαν τοῦτον τὸν γέρω-Ἡρακλέα τοὺς μόνον, καὶ ὀλίγον ἔλλειψε νὰ τὸν πιάσουν αἰχμάλωτον. Οἱ περίφημοι νέοι Λεωνίδαι ὅτε Ζαΐμης καὶ Λόντος, κατὰ λάθος, ὡς λέγουν, δὲν ἐπρόφθασαν νὰ παρευρεθοῦν εἰς ταύτην τὴν μάχην. Διςκορπισθείσης δὲ ἔκτοτε κάθε συναθροίσεως Μωραϊτῶν, ὁ γέρω στρατηγὸς των κατέφυγε νὰ φυλαχθῇ εἰς τὴν πατρίδα του τὴν Καρυταίνην, καὶ ἀπ' ἐδῶ ἐγράψε τῆς Σεβαστῆς Διοικήσεως, ὅτι ἐλπίδα καμμίαν νὰ μὴν ἔχουν μήτε θεμέλιον νὰ βάλουν εἰς τοὺς Μωραΐτας, καὶ παραινεὶ αὐτὴν νὰ συλλέξῃ 8 ἕως 9 χιλιάδες ξένους (οὕτω κράζουσιν οἱ Μωραΐται τοὺς Ρουμελιώτας.)

Ὁ σατράπης μετὰ ταῦτα ἐκστράτευσε κατὰ τῆς Καρυταίνης καὶ ἐπροχώρησεν ἕως εἰς τὸ χωρίον Λαγκάδια, πατρίδα τῶν περιφήμων ντερεμπέηδων τῶν 6 ἀδελφῶν Δεληγιανναίων, τὸ ὅποσον, ὡς καθέδραν τούτων τῶν πριγκίπων, ἐνέπρησεν, καὶ μετὰ ταῦτα ἐστράφη εἰς Τριπολιτζιάν, καὶ μείνας ἐδῶ 15 ἡμέρας καὶ περίπου, ἐξεστράτευσε κατὰ τῆς Λακωνίας καὶ κατὰ τὴν πρωτεύουσαν πόλιν αὐτῆς τὸν Μιστράν, καὶ ἀνενοχλήτως μετὰ ὅλην τὴν ἡσυχίαν διέβη ἐδῶ, θύων καὶ ἀπολύων πᾶν τὸ προστυχόν, καὶ λεηλατήσας τὴν πόλιν Μιστράν, διέδραμεν ὅλας τὰς ὥρας πεδιάδας μεταξὺ Μιστρά καὶ Μονεμβασίας· ἔπειτα ἐστράφη πρὸς τὰ βουνὰ τῆς Σπάρτης, ἐκυρίευσεν τὰ Μπαρδούνια, φονεύοντας καὶ ζωγρῶντας πολλούς· ἀφοῦ ἔκαψε τὴν πόλιν Μιστράν καὶ ὅλας

τὰ χωρία της ἐπέστρεψε πρὸ δεκαπέντε ἡμέρας εἰς Τριπολιτζιάν. Ὁ Κολοκοτρώνης καὶ λοιποὶ στρατηγοί, μᾶλλον οἱ ἐνδοξοὶ Λόντος καὶ Ζηίμης, ἐπεριφέροντο εἰς τὰ ἐκεῖσε πέριξ βουνά, τοῦ Μιστρὸς δηλαδή, καὶ ἐνίοτε ἠθέλησαν εἰς στενοὺς τόπους νὰ κτυπήσουν τὸν Σατράπην, καὶ πάντοτε, καθὼς ἔγραψεν ὁ Πολιτάρχης τοῦ Μιστρὸς πρὸς τὸν ἐδῶ πατέρα του, ὁ Σατράπης τοὺς διεσκόρπισεν. "Αδεταὶ λόγος, ὅτι τὴν εἰς τὴν ἐπιστροφὴν του ὁ ἀληθὴς πατριώτης, ὁ ἀνδρεὺς στρατηγὸς Νικήτας νὰ ἐκτύπησε τὸν Σατράπην καὶ νὰ τοῦ ἐσκότωσε πολλοὺς· δὲν ἔχομεν ὅμως ταύτην τὴν περιγραφὴν. Εἰς τὴν Λακωνίαν, σιμὰ εἰς τὸ Μαραθωνῆσι, εὐρίσκετο ἐκεῖσε εἰς φυλακὴν μερικῶν πύργων ἓνας κάποιος Κώστας Σουλιώτης μὲ 40 Σουλιωτορουμελιώτας, καὶ ἰδόντες αὐτοὺς οἱ "Αραβες ἔτρεξαν κατ' ἐπάνω των, καὶ κλεισθέντες εἰς τοὺς εἰρημένους πύργους ἐπολέμησαν μὲ τὰ τουφέκια μόνον 5 ὥρας, καὶ εἰς τὸ διάστημα τοῦτο ἐφόνευσαν περίπου τῶν 200 ἀράβων· τοῦτο ἰδὼν ὁ Σατράπης, καὶ φέρων 4 κανόνια, μὲ αὐτὰ κατεσύντριψε τοὺς πύργους καὶ οἱ ἐναὐτοῖς Σουλιῶται, μὴ ἔχοντες πλέον φουσέκια, παρεδόθησαν οἱ διασωθέντες 26, ὅτι οἱ λοιποὶ ἐφονεύθησαν. Εἰς ὅλας ταύτας τὰς ἐκστρατείας τοῦ Σατράπῃ ποτὲ δὲν ἐσυνάχθησαν παραπάνω ἀπὸ 6 ἕως 8 χιλιάδες Μωραῖται, καὶ τοῦτο διὰ τρεῖς ἢ πέντε ἡμέρας τὸ πολὺ, ἔπειτα ἔφευγον οἱ περισσότεροι κρυφίως. Μόλις οἱ "Αραβες ἀρχινοῦν νὰ πολεμήσουν, οἱ Μωραῖται, ἂν οὐ ρίπτουν δύο τρία τουφέκια, εὐθὺς φεύγουν ὥσάν οἱ λαγωοί· καὶ οἱ "Αραβες οἱ χαμερπέστατοι πηδοῦν καὶ χορεύουν καὶ πηγαίνουν ἀνεμποδίστως καὶ ἀφόβως.

Ἡ ἀδράνεια καὶ κακοήθεια τοῦ Μωραίτικου λαοῦ καὶ ἡ κακία τῶν ντερεμπεήδων Μωραϊτῶν εἶναι ἀπερίγραπτος καὶ ἐν ταῦτῃ ἀπίστευτος. Πρὸ 8 ἡμέρας ἐκστράτευσαν οἱ ἀποθαμένοι Τοῦρκοι ἀπὸ Πάτραν ἕως 2,000 καὶ ἐληλάτησαν ὅλα τὰ χωρία τῆς Γαστούνης, ἐπῆραν ἕως 15 χιλ. ζῶα καὶ πολλοὺς αἰχμαλώτους καὶ ἐπέστρεψαν ἀταράχως εἰς τὰ σκηνώματά των, τὰ ὅποια τὰ ἔχουν 7 ὥρας μακρὰ ἀπὸ τὴν Πάτραν. Ὁ δὲ Σατράπης, ἐλθὼν ἀπὸ Μιστρὰν εἰς Τριπολιτζιάν, δίχως ἀναβολὴν καιροῦ, ἐκστράτευσεν κατὰ τῆς Ἀρκαδίας, ἀφίνοντας μίαν δυνατὴν φρουρὰν εἰς Τριπολιτζιάν, καὶ ἔμεινεν ὅπου ἔφθασεν εἰς Ἀρκαδίαν ἐκστράτευσεν κατὰ τῆς Ἡλίδος καὶ πρὸ 4 ἡμέρας εἰσέβη ἀκρολούθως εἰς τὴν πόλιν τοῦ Πύργου, καὶ εὔρεν αὐτὴν κενήν, ὅτι οἱ κάτοικοι εἶχαν φύγει πρὸς τὸ παραθαλάσσιον οἱ περισσότεροι· ἔτρεξαν ὀλίγοι κατ' αὐτοῦ καὶ εἰς ἓνα στενότοπον ἐξ ἀνάγκης ἐστάθησαν οἱ Πυργιωταὶ εἰς πόλεμον καὶ ὠπισθοδρόμησαν τοὺς "Αραβας.

Τί δὲ μετὰ ταῦτα συνέβη ἀγνοεῖται. Ὁ Σατράπης τῆς Ἡλίδος Σισίνης κατέφυγεν εἰς τὰ βουνὰ αὐτῆς. εἰς χωρίον Δίβρην ὀνομαζόμενον, διὰ τὴν σωθῆ.

Οἱ αἰχμάλωτοι, ὅπου ὁ Σατράπης ἔκαμεν εἰς ὅλας τὰς εἰρημένους ἐκστρατείας, ἐπαριθμοῦνται περίπου τῶν 5 χιλιάδων, ἐκτὶς τῶν ὧν ἀνδρῶν ἀπέθχον. Τούτῃ, ἀγαπητέ, εἶναι τὰ λυπηρὰ νέα τῶν Μωραϊτῶν, τοὺς ὁποίους δὲν θέλει ὀνομάσω πλέον Πελοποννησίους διὰ τὴν ἐξάγω τὴν παρὰγωγὴν τοῦ χαρακτῆρος τῶν ἀπὸ τοῦ μωραϊακοῦ, ὥστε αὐτοὶ νὰ γένουν Ἕλληνες Πελοποννήσιοι, δηλαδὴ ὥστε νὰ συσσωματωθοῦν καὶ νὰ δράξουν τὰ ἄρματα νὰ τρέξουν εἰς τὸν κίνδυνον τῆς πατρίδος. Ἀδελφέ, νὰ δώσῃ ὁ Ὑψίστος Θεὸς νὰ μὴν λάβῃ ἔκδασιν ἡ νέη ἀπόδρασις τῶν Αἰγυπτίων, ὅπου ἀκαρτερεῖται, ὅτι ἂν τούτῃ εὐδοκιμήσῃ, ἡ Πελοπόννησος πίπτει ἀφεύκτως εἰς τὸν ἐχθρὸν καθὼς φέρονται τώρα οἱ Μωραῖται, ἀγκαλὰ καὶ ὁ δυστυχὴς λαὸς δὲν παταίει, ὅτι ὅλα τὰ κακὰ προέρχονται ἀπὸ τοὺς προὔχοντας αὐτοῦ.

Τὰ ἡρώϊκα κατορθώματα τῶν δυτικοελλαδιτῶν σῆς εἶναι γνωστὰ ἀπὸ τὰς ἐφημερίδας, καὶ, ἐκτὸς ἀπὸ ὅσα εἰς αὐταῖς διαλαμβάνουν, ἔχομεν, ὅτι πρὸς 4 ἡμέρας ἔκαμν οἱ ἐν Μεσολογγίῳ μίαν ἐξοδὸν διὰ νυκτός, ἐδίωξαν τοὺς ἐχθροὺς ἀπὸ τὰ ταμπούρια τῶν, τοὺς ἐπῆραν καὶ δύο κινόνια, καὶ ὁ ἅγιος Θεὸς νὰ τοὺς ἐνισχύσῃ περισσότερον νὰ διώκουν τὸν Κιουταχλὴν ἀπὸ τὴν Αἰτωλίαν καὶ Ἀκαρνανίαν, διὰ τὴν ἀπεράσου 8 ἢ 10 χιλιάδες Ρουμελιῶται εἰς τὴν Πελοπόννησον, διὰ τὴν ἀνορθώσου τὰ ἐκεῖσε πεπτωκότα πράγματα, ὅτι ἀπὸ Μωραϊτας προκοπή, καθὼς φαίνεται, δὲν γίνεται. Ὁλος ὁ στρατὸς τοῦ Σατράπου, τυχτικὸς καὶ ἄτακτος, εἶναι κατὰ τὸ πλεονέχον ὅχι περισσότερον ἀπὸ 12 χιλιάδες καὶ μὲ τοῦτον τὸν ὀλίγον ἀριθμὸν κατετρόπωσαν ἑκατὸν χιλιάδας Μωραϊτας, ἀνδρας τῶν ἀρμάτων, ὅτι τόσοι εἶναι.

Τώρα ἔρχομαι νὰ σοὶ φανερώσω ἐν συντόμῳ καὶ τὰ ἐσωτερικὰ πράγματα τοῦ ἔθνους. (Οἱ ἐν τοῖς πράγμασιν ἄνδρες, δηλαδὴ τὸ Βουλευτικὸν καὶ Ἐκτελεστικόν, τρέχουν εἰς ἄκραν ἀνωμαλίαν καὶ ἀσυμφωνίαν, ὅχι τόσον ὡς πρὸς τὰ ἐσωτερικὰ συμφέροντα τοῦ ἔθνους, ὅτι περὶ τούτου, θεωροῦντες τὸν μέγαν κίνδυνον ὅπου ἐπαπειλεῖ τὸ ἔθνος, συμφωνοῦν καὶ προβλέπουν διὰ τὴν ἀπαντήσουσαν αὐτὸν μὲ ὅλον τὸν ζῆλον. Ἡ ἀσυμφωνία τῶν εἶναι περὶ τῶν ἐξωτερικῶν πολιτικῶν πραγμάτων, καὶ ἐπειδὴ περὶ τούτων δὲν βλέπουν κανένα ἐπικείμενον κίνδυνον κατὰ τὸ πλεονέχον ὅπου νὰ τοὺς ἐπαπειλῇ εἰς τούτῃ, ἀναψαν τὰ παλαιὰ τῶν πάθη καὶ ἀκολούθως ἐγεννήθη εἰς αὐτοὺς μεγάλη ἀσυμφωνία καὶ διχίσεις τῶν πραγμάτων. Πῶς καὶ πόθεν ἐπήγασαν τὰ ἐπόμενα, ὅπου

θέλει σᾶς περιγράψω, ἀγνοῶ· ὅθεν, κατὰ τὰς πληροφορίας ὁποῦ ἔως τὰ νῦν ἔχω, σᾶς φανερώω. Οἱ θαλασσινοί μας, Ὑδραῖοι καὶ Σπετσιῶται, τὴν ἀδράνειαν καὶ κακοήθειαν τῶν Μωραΐτων θεωροῦντες καὶ προβλέποντες, ὅτι οἱ Μωραΐται δὲν ἐπιδέχονται ἐπιδιόρθωσιν, καὶ ἂν εἰς 12 χιλιάδας γύφτους δὲν ἐστάθηνσαν καλοὶ νὰ ἀντιπαρταχθοῦν καὶ νὰ τοὺς καταδαμάσουν, ὅταν τοὺς ἐπιτύχη νὰ κάμουν καὶ νέαν ἀπόβασιν ἀπὸ ἄλλους τόσους, ἡ Πελοπόννησος πρέπει νὰ πέσῃ, καὶ αὐτῆς πιπτούσης ἔπρεπε νὰ πέσῃ τὸ πᾶν καὶ αὐτὰ τὰ νησία τοὺς ἀκόμῃ. Ἐκ ταύτης λοιπὸν τῆς νομίμου καὶ δικαίης αἰτίας σκεπτόμενοι αὐτοὶ συμφώνως καὶ ὁμογνημόνως ἀπεφάσισαν νὰ ζητήσουν ἀπὸ τὴν φιλάνθρωπον καὶ εὐεργέτιδα Μεγάλῃν Βρετανίαν μίαν ἀπόλυτον ὑπεράσπισιν, ὅθεν καὶ ὁ Ναύαρχος Μιαούλης μετ' ἄλλων πολλῶν σημαντικῶν νησιωτῶν ἐπρόβαλαν τοῦτο τῆς Διοικήσεως, καὶ τὸ μὲν Βουλευτικὸν Σῶμα ὑπέγραψε σχεδὸν ὅλον τὴν πρὸς τὴν Μεγάλῃν Βρετανίαν ρηθεῖσαν ἀναφοράν, ἐκ δὲ τῶν ἐκτελεστῶν κατὰ πρῶτον δὲν ὑπέγραψαν αὐτὴν ὁ Κωλέττης, ὁ πρόεδρος Κουντουριώτης, ὁ ἐν Μιστρά Σπουλιωτάκης, ἄλλοι δὲ λέγουσι καὶ ὁ Μαυρομιχάλης Κωνσταντῖνος. Μετὰ ταῦτα, μεταμεληθεὶς ἢ παρκινεθεὶς ὁ πρόεδρος διὰ τῶν συμπατριωτῶν του, ὑπέγραψε καὶ αὐτὸς διὰ γράμματος τοῦ πρὸς τὸν Μιαούλην, καὶ σὺν αὐτοῖς ὅλοι οἱ προὔχοντες Μωραΐται, καὶ σὺν αὐτοῖς ὁ Μαυροκορδάτος, ὃν λέγουσι νὰ ἦναι τὸ προκταρκτικὸν ὄργανον ταύτης τῆς ὑποθέσεως, ὃχι ὅμως προβολεύς, ἀλλ' ἀφοῦ εἶδεν τὴν διάθεσιν τῶν Νησιωτῶν, πολιτικὸς ὢν ὁ φανχριώτης, ἐσυγκατένευσε καὶ αὐτός. Ἐκ δὲ τῶν μὴ ὑπογραψάντων τὴν ρηθεῖσαν ἀναφοράν ἐκτὸς τοῦ Κωλέττη καὶ λοιπῶν, εἶναι καὶ οἱ ἀκόλουθοι σημαντικοί: ὁ Βουλευτὴς Σπετζιώτης Καρακατζάνης, ὁ μινίστρος τοῦ Πολέμου Ἀδάμ Δούκας, ὁ Θεσσαλὸς Αἰνειάν, καὶ σχεδὸν ὅλοι οἱ προὔχοντες στρατιωτικοὶ καὶ πολιτικοὶ τῆς Ἀνατολικῆς Ἑλλάδος. Τούτου δὲ ἐνεργηθέντος εἰς Νάυπليون, ἀπέραςεν ὁ ναύαρχος Μιαούλης ἀπὸ ἐκεῖ εἰς Μεσολόγγιον μὲ τὴν μοῖραν τοῦ στόλου του, καί, παρουσιάσας πρὸς τοὺς ἐγκρίτους στρατηγούς καὶ πολιτικούς τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδος τὴν ρηθεῖσαν ἀναφοράν, τὴν ὑπέγραψαν ὅλοι, καθὼς μοῦ ἔγραψαν μερικοὶ φίλοι μου στρατηγοὶ ἀπὸ ἐκεῖ, ὁ Καραϊσκάκης, ὁ Τζόγας καὶ λοιποί· ἀγκαλὰ καὶ ἴσως νὰ γνωρίζητε αὐτὴν τὴν ἀναφοράν καὶ περιττὸν εἶναι νὰ σᾶς τὴν σημειώσω· μόνον τοῦτο, τὸ ἐναντίον στοχαζόμενος, σᾶς φανερώω τὸ οὐσιῶδες τῆς αὐτῆς. Αὕτῃ εἶναι καμωμένη ἐξ ὀνόματος τῶν προὔχόντων πολιτικῶν, στρατιωτικῶν, τοῦ κλήρου καὶ παντὸς τοῦ λαοῦ, καὶ ἀφοῦ εἰς διάφορα κεφάλαια ἐξιστο-

ροῦνται τὰ μεγάλα ἐμπόδια, ὅπου ἄνευ τῆς προστασίας ἐνὸς δυνατοῦ κράτους δὲν ἡμπορεῖ τὸ ἔθνος μας νὰ τὰ ἐξομαλύνῃ, θεσπίζει τὰ ἀκόλουθα :

Τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος ἀφιερώνει τὴν ἱερὰν παρακαταθήκην τῆς ἐλευθερίας του, τῆς ἀνεξαρτησίας του καὶ τῆς ἐθνικῆς του ὑπάρξεως εἰς τὴν ἀπόλυτον ὑπεράσπισιν τῆς Μεγάλῃς Βρετανίας.

Τὸ ἔθνος μας εἰς τὴν παροῦσαν δεινотάτην περίστασιν εἰς τὴν ὁποίαν κατήντησεν, ἐξ αἰτίας τῆς κακοθερίας τοῦ Μωραϊτικοῦ λαοῦ, καὶ ἐκ τῆς κακίας τῶν προυχόντων Μωραϊτῶν, οἵτινες, διὰ τοὺς ἰδιοτελεῖς σκοποὺς των καὶ διὰ τὰ ἰδιαίτερα πάθη των, καὶ μᾶλλον διὰ τὴν μεγάλην ἀπαρδειγμάτιστον αἰσχροκέρδειαν, ἐφθειρε τὰ ἦθη τοῦ πλέον εὐχάρωγου καὶ καλοῦ λαοῦ, ὅπου νὰ εἶναι εἰς τὸν κόσμον, καὶ τὸν ἐκατήντησεν μὲ τὰς συχνὰς ἀνταρσίας του εἰς ἀναρχίαν, δὲν ἡμποροῦσε νὰ ἐνεργήσῃ καὶ νὰ πράξῃ ὠφελιμώτερον πρᾶγμα ἀπὸ τοῦτο ὅπου ἔκαμε, καὶ ἄμποτε ὁ ἅγιος Θεὸς νὰ φωτίσῃ τὸ Ἀγγλικὸν ἔθνος νὰ δεχθῇ τὴν ἀναφορὰν ταύτην καὶ νὰ τὴν βάλῃ εἰς πρᾶξιν, ὅτι ἄλλος τρόπος δὲν μᾶς ἔμεινεν διὰ νὰ σωθῶμεν εἰμὴ τοῦτο. Ὡσαύτως δέομαι τοῦ ἀγίου Θεοῦ νὰ ἐνισχύσῃ πρῶτον τοὺς θαλασσινοὺς μας νὰ ἐμποδίσουν τὴν ἀπόδρασιν τῶν Αἰγυπτίων ὅπου περιμένεται, ὥστε νὰ ἔλθῃ ὁ περίφημος καὶ φιλόανθρωπος λόρδ Κοχράνης, ὅτι, ἂν ἐξ ἁμαρτιῶν εὐδοκιμήσῃ ἡ νέκ ἀπόδρασις τῶν Αἰγυπτίων, ἡμεῖς ἀφεύκτως ἀπολλύμεθα, κατὰ τὴν ἀνχνδρείαν καὶ πανικὸν φόβον, ἐνωμένα μὲ τὴν κακοθερίαν τῶν Μωραϊτῶν. Τοῦτο νὰ πιστεύσῃς, ἀδελφέ, καὶ ὄχι ἄλλα ξύλα κούτσουρα ὅσα γράφουν οἱ ἐνθουσιασμένοι. Κατὰ τὰς ὑστερας θαλασσίους εἰδήσεις ὅπου ἔχομεν, ὁ ἐχθρικός στόλος πρὸ 20 ἡμερῶν δὲν εἶχεν ἐκπλεύσει, καὶ ἄδεται λόγος, ὅτι μεταξύ Τοπάλ πασιᾶ καὶ Μεχμέτ Ἀλή περνᾷ μεγάλη διςφωνία, διότι ἐτοῦτοι οἱ δύο σατράπαι ἔχουν παλαιὰν ἔχθραν ἀνχμεσὸν τους· καὶ τοῦτο εἶνε βέβαιον καὶ ἄμποτε νὰ ἐξακολουθήσουν νὰ τὴν ἔχουν. Ταῦτα καὶ μένω

Ὁ ἀγαπητὸς σας ὡς ἀδελφὸς
Γεώργιος Τουρτοῦρης.

Ἐμεινεν ἡ παροῦσα μου ἕως σήμερον 14 τρέχοντος καὶ σὺς φανερώνω, ὅτι σήμερον ἦλθε πλοῖον ἀπὸ Ρόδον διὰ 8 ἡμέρας, καὶ ἐξ αὐτοῦ ἐμάθομεν ὅτι ὁ ἐχθρικός στόλος δὲν εἶχεν ἐκπλεύσει ἀκόμη καὶ ὅτι μόνον 5 χιλιάδες Ἀρχες ἦσαν ἔτοιμοι νὰ ἐπέβουν εἰς τὸν στόλον, καὶ οὐχὶ 12 ὡς ἐλέγετο. Ὁ Σατράπης τῆς Αἰγύπτου ἔχει καὶ δύο ἀτμοκίνητα καὶ τρία μπουρλότα, καθὼς εἰς Ρόδον ἄκουσαν.

Ὁ στόλος μας φέτος εἶναι δυνατὸς ὡς οὐδέποτε εἶναι συνθεμιμέ-

νος ἀπὸ 120 πλοῖα μικρὰ καὶ μεγάλα πολεμικά, [καὶ 32 μπουρλότα. Ἡ Κρήτη εὐδοκιμεῖ εἰς τὸ ἄκρον· ὅλη ἡ νῆσος ἐπανεστάτησε καὶ ὑποχρέωσε πάλιν τοὺς Τούρκους νὰ κλεισθῶσιν εἰς τὰ κάστρα τὰ ὅποια καὶ ἐπολιώρκησαν στενά, καὶ ἄδεται, ὅτι ἂν μετὰ ἓνα μῆνα δὲν πηγαίνει βοήθεια εἰς τὸ μέγα κάστρον, πρέπει νὰ περκοθῇ ἀπὸ τὴν πεῖναν. Παντοῦ, ἀδελφε, τὰ πράγματα πηγαίνουν ἐξάireτα, ἔξω ἀπὸ τὸν Μωρέα· μὲ ὅλον τοῦτο, ἂν δὲν γείνη νέα ἀπόδασις, ὁ γυφτομπράι-μης θὰ χαθῇ νικῶντας, χωρὶς ἄλλο.

Σήμερον ἔμαθον διεξοδικώτερον περὶ τῆς εἰσόδου τοῦ Σατράπου εἰς Ἀρκαδίαν· ἀναχωροῦντος τοῦ Σατράπου τὴν πρώτην φορὰν ἀπὸ ἐκεῖ, δὲν ἄφησε φυλακὴν, καὶ οἱ Ἀρκαδιοὶ μετ' οὐ πολὺ ἐπέστρεψαν ὀπίσω εἰς τὴν πόλιν, καὶ εἰς τὰ λεηλατημένα χωρία, καὶ ἐκαταγίνοντο ὅλοι εἰς τὴν σύναξιν τῶν ἐλαίων καὶ τῶν ἀμπελώνων, καὶ ἐλθὼν ἐξαίφνης ὁ Σατράπης σιμὰ εἰς τὴν πόλιν, ἐμοίρασε τὸ στράτευμά του εἰς 4 κολώναις, καὶ περικυκλώσας τὴν πόλιν, πολλοὶ ὀλίγοι ἐκ τῶν κατοίκων ἐσώθησαν, οἱ δὲ λοιποὶ ἠχμαλωτίσθησαν σὺν γυναίξιν καὶ τέκνοις. Λέγεται σήμερον περὰ τῶν Μωραϊτῶν, ὅτι, δικτριβόντος τοῦ Σατράπου εἰς Ἀρκαδίαν, τοῦ ἦλθεν εἰδήσις, ὅτι ὁ Κολοκοτρώνης καὶ λοιποὶ στρατηγοὶ Μωραΐται πολιορκοῦν τὴν Τριπολιτσάν, καὶ νὰ ἀνεχώρησε μ' ὅλας τὰς δυνάμεις του δι' ἐκεῖ.

Παρέτρεξα νὰ σοὶ φανερώσω ἐκεῖνο ὅπου γράφει ὁ πολιτάρχης τοῦ Μιστρά πρὸς τὸν πατέρα του ἐδῶ, ὅστις εἶναι Πρεβεζάνος, Καβαδίας ὀνομαζόμενος· αὐτὸς ἐσώθη ἀπὸ τὸν Μιστράν εἰς τὸ στρατόπεδον τοῦ Κολοκοτρώνη, καὶ ἀπὸ ἐκεῖ ἔγραψεν, ὅτι ὅσους πολέμους καὶ ἂν ἔκαμαν μὲ τὸν Σατράπην, ὅλους τοὺς ἐχάσαμεν, καὶ περιφερόμεθα ἀπὸ βουνὸν εἰς βουνόν· οἱ Μανιάται στέκουν θεαταὶ εἰς τὰ βουνὰ τους· οἱ Μωραΐται φεύγουν καὶ δὲν θέλουν νὰ πολεμήσουν, καὶ τί νὰ κάμουν μόνοι τους οἱ ὀλίγοι Ρουμελιῶται, αὐτοὶ οἱ δυστυχεῖς ἐσκοτώθησαν σχεδὸν ὅλοι.

Συνάζονται οἱ Μωραΐται καὶ εὐθὺς ὅπου ἀρχινοῦν καμμία μάχη, ἄφου ρίψουν ἓνα δύο τουφέκια, φεύγουν καὶ ἀφίνουν τὸν ἀρχηγόν τους εἰς κίνδυνον.

Νὰ μὴν μὲ κατηγορήσης τὴν κακογραφίαν μου καὶ κακὴν σύνταξιν, ὅτι πολλὰ καὶ καλὰ δὲν γίνονται. Γράψε μου ἀπ' αὐτοῦ ὅ, τι νέα ἔχετε καὶ μᾶλλον ἐὰν ὑπεδέχθη εἰς Λόντρην ἡ ἐθνικὴ ἀναφορά, ὅτι ὁ νόμος καὶ οἱ προφηταὶ κρέμονται ἀπὸ ἐδῶ· ὅτι ἄφ' ἐκυτοῦ μας, ἀπεδείχθη πλέον, ὅτι εἴμεθα ἀνάξιοι νὰ ἐλευθερωθῶμεν, διότι εἴμεθα κκοήθεις καὶ μᾶλλον ἡ κεντρικὴ δύναμις τοῦ ἔθνους, ὅπου εἶναι

ὁ Μωρέας, εἶναι πλέον κακοηθέστατον ἀπὸ ὅλα τὰ ἄλλα μέρη καὶ πάντῃ ἀνάξιον εἰς τὰ ἔργατα.

Ἄσπασύν μου ὅλους τοὺς ἀδελφούς μας Ἰωαννίτας, ἀρχινῶντας ἀπὸ τὸν διδάσκαλόν σου τὸν Ψαλίδαν, ὅστις, καθὼς ἀκούω, ψάλλει κα-
θημερινῶς ἀνύπαρκτα ἐπινίκεια.

Ὁ ἴδιος
Τουρτούρης.

Πρὸς τὸν Λογιώτατον

Κύριον Χρῆστον Φιλητῶν

Εἰς Κέρκυραν.

337. Π. ΓΙΑΜΑΡΗ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗΝ ΖΑΚΥΝΘΟΥ

(Ἀριθ. 123 ἐγγράφων Ἀλεξ. Ρώμα)

Pregiatissimi Signori.

Londra, 27 Ottobre 1825.

Ebbi l' onore di scrivervi li 4 di questo mese per annunziarivi l' arrivo del brigantino «Cimone» cap. Demetrio Andrea Miauli e per ringraziarvi della confidenza dimostratami. Durante il soggiorno del figlio dell' illustre Ammiraglio non ho mancato di accordargli quell' assistenza che gli era dovuta e che meritava la vostra raccomandazione. Il capitano vi avrà reso conto della sua missione ed è perciò che non starò a replicare. Desidero sinceramente che la risposta che egli reca del Sig. Canning sia quale la bramo per il bene della nostra infelice Nazione. Faccio dei voti acciò i vostri veraci e patriotici tentativi siano coronati dal più gran successo, temendo che abbandonati alle nostre proprie risorse ed in preda di quel spirito di divisione che ha squarciato la Grecia più che le armi nemiche, dobbremo alla fine soccombere. Da qui è impossibile penetrare le intenzioni di questo Governo; si crede per altro generalmente ch' egli non prenderà mai le parti dei Greci, almeno apertamente, temendo l' interruzione di quella pace che è decisamente benefica ed utile a questo paese la di cui prosperità non fa che aumentare nella tranquillità attuale.

Prima di ora saprete che due bastimenti inglesi, destinati per la Morea con munizioni, furono dal Governo obbligati a ritornare ed hanno già scaricato. Si sono fatte delle rappresentanze contro questa misura che all' apertura del Parlamento saranno forse discusse. I bastimenti a vapore si stanno preparando e credo che in Marzo saranno pronti. È ancora incerto se Lord Cochrane farà parte di questa spedizione. Si dice che egli vi ha rinunciato, ma si fa sperare nel tempo stesso che questa voce sia stata sparsa ad oggetto di addormentare la sorveglianza del Governo, quantunque sull' individui non abbia questo nessun dominio.

Le fregate d' America saranno in Grecia in Marzo. Per la nuova campagna avremo di nuovo bisogno di denaro. I due imprestiti si sono esauriti senza nessun vantaggio, ed il nostro credito è molto diminuito. Il corso è ridotto a 30 o/o e se non migliora sarà ben difficile negoziare un terzo imprestito a delle condizioni ragionevoli.

Le spese dei diversi plichi impostati e ricevuti per capitano Miauli ascendono a L 2, 13, 4 che potrete piacendovi contare alli Sig. Alessio e N. Stefano. In questo non è compreso le spese di gite e altro incontrate e che mi piace di contribuire del proprio in un affare come questo.

In qualunque circostanza profittate di me come di persona che vi è devoluta, e gradite le proteste del mio rispetto e della mia considerazione.

Pantaleone Glamari.

Il cap. Miauli oggi si pone alla vela. La risposta della lettera a Canning, ossia la soprascritta, era indirizzata a Mes. Andrea Miauli e Colocotroni.

Alli nobili Signori

Conte Dionisio de Roma

Panajotti T. Stefano,

Constantino Dragona,

Zante.

(Μετάφρασις)

Λονδῖνον, 27 Ὀκτωβρίου 1825.

Ἐρίτιμοι Κύριοι,

Ἔσχον τὴν τιμὴν νὰ σᾶς γράψω τῇ 4 ὀδεύοντος, ἵνα σᾶς ἀναγγείλω τὴν ἀφίξιν τοῦ δρόμωνος «Κίμωνος» ὑπὸ πλοίαρχον Δημήτριον Ἀνδρέου Μιαούλην, σᾶς εὐχαριστήσω δὲ καὶ διὰ τὴν ἐμπιστοσύνην, ἣν ἐδείξατε πρὸς ἐμέ.

Κατὰ τὴν ἐνταῦθα διατριβὴν τοῦ υἱοῦ τοῦ περικλεοῦς Ναυάρχου δὲν ἔλειψα νὰ ἐπιδαψιλεύσω αὐτῷ τὴν ξενίαν, ἥτις τῷ ὀφείλετο καὶ μοι ἐπεβάλλετο ὑπὸ τῆς ὑμετέρας συστάσεως. Ὁ πλοίαρχος θέλει σᾶς ἀφηγηθῇ τὰ ἀφορῶντα εἰς τὴν αὐτοῦ ἀποστολὴν, ὥστε περιττὸν νὰ τὰ ἐπαναλαμβάνω. Εὐχομαι ἐκ βάρους ψυχῆς ἡ δὲ αὐτοῦ διαβιβαζομένη ἀπάντησις τοῦ λόρδου Κάνιγγος νὰ εἶναι ὡς τὴν ἐπιθυμῶ, ἐπ' ἀγαθῷ τοῦ ἀτυχοῦς ἡμῶν Ἔθνους. Εὐχομαι ἐπίσης, ἵνα οἱ ἀγνῶς πατριωτικοὶ ἀγῶνες ὑμῶν στεφθῶσιν ὑπὲρ τοῦ μᾶλλον περιλάμπρου θριάμβου, διότι φοβοῦμαι μὴ, ἐγκαταλειπόμενοι εἰς τὰς ἰδίας ἡμῶν δυνάμεις καὶ ἔρμια τοῦ πνεύματος τῆς διαίρεσεως, ὅπερ κατεσπάρξε τὴν Ἑλλάδα πολὺ μᾶλλον ἢ τὰ ἐχθρικά ὅπλα, ἐξανασταθῶμεν ἐπὶ τέλους νὰ ὑποκύψωμεν. Ἐνταῦθα ἀδύνατον νὰ εἰσδύσῃ τις εἰς τοὺς σκοποὺς τῆς Κυβερνήσεως· πάντες ὅμως ἐν γένει εἰκάζουσιν, ὅτι οὐδέποτε θέλει κλίνει ὑπὲρ τῶν Ἑλλήνων, τοῦλάχιστον ἐκ τοῦ ἐμφανοῦς, φοβούμενη μήπως διαταραχθῇ ἡ εἰρήνη, ἥτις εἶναι ὁμολογουμένως ἀγαθοεργὸς καὶ ἐπωφελὴς εἰς τὴν χώραν ταύτην, ἥς ἡ εὐημερία χωρεῖ αὐξοῦσα ὑπὸ τὴν νῦν ἡσυχίαν.

Πρὶν ἢ λάβητε τὴν παροῦσαν, θέλετε μάθῃ, ὅτι δύο πλοῖα ἀγγλικά, προωρισμένα διὰ τὴν Πελοπόννησον, μετὰ πολεμεφοδίων, ὑπεχρεώθησαν ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως νὰ ἐπιστρέψωσιν, ἥδη δὲ ἔχουσιν ἐκφορτώσει. Κατὰ τοῦ μέτρου τούτου τῆς Κυβερνήσεως ἐγένοντο παραστάσεις, ἐφ' ὧν, κατὰ πᾶσαν πιθανότητα, θέλουσι προκληθῇ συζητήσεις ὅταν ἀνοίξῃ ἡ Βουλὴ. Τὰ ἀτμόπλοια ἐξακολουθοῦσι παρασκευαζόμενα, ἐλπίζω δὲ ὅτι κατὰ Μάρτιον ἔσονται ἔτοιμα. Ἀγνοεῖται εἰσέτι ἂν ὁ λόρδος Κόχραν θὰ λάβῃ μέρος εἰς τὴν ἐκστρατείαν. Λέγεται ὅτι παρητήθη τῆς προθέσεως ταύτης, συγχρόνως ὅμως φέρεται ἡ ἐλπίς, ὅτι ἡ φήμη αὕτη διεδόθη, ὅπως χαλαρωθῇ ἡ ἐπαγρύπνησις τῆς Κυβερνήσεως, καίτοι οὐδεμίαν αὕτη κέκτηται ἐπὶ τῶν ἰδιωτῶν ἐξουσίαν.

Τὰ ἀμερικανικὰ πολεμικὰ θὰ φθάσωσιν εἰς τὰ ἑλληνικὰ ὕδατα ἐντὸς τοῦ Μαρτίου. Διὰ τὴν νέαν ἐκστρατεὶν θὰ λάβωμεν πάλιν ἀνάγκην χρημάτων. Τὰ δύο δάνεια ἐξηντλήθησαν ἐπὶ ματαίῳ, ἡ δὲ πίστις ἡμῶν κατὰ πολὺ ἡλαττώθη. Ἡ προεξόφλησις αὐτῶν κατῆλθεν εἰς 30 0]0 καὶ ἂν δὲν βελτιωθῇ, θὰ εἶναι δυσχερέστατον νὰ διαπραγματευθῶμεν τρίτον δάνειον ὑπὸ λογικοὺς ὅρους.

Αἱ δαπάναι τῶν διαφορῶν φακέλλων, οἵτινες ἀπεστάλησαν καὶ ἐλήφθησαν παρὰ τοῦ πλοιάρχου Μικούλη, ἀνέρχονται εἰς λίρ. 2 σελ. 13. πεν. 4 τὰ ὅποια δύνασθε, εὐχρεστούμενοι, νὰ μετρήσητε εἰς τοὺς Κυρ. Ἀλέξιον καὶ Ἀνεψιὺς Στεφάνου. Εἰς ταῦτα δὲν συμπεριλαμβάνονται τὰ ἔξοδα ἐκδρομῶν κλπ. ἅτινα ἐπιθυμῶ, χάριν τοιαύτης ὑποθέσεως, νὰ καταβάλω ἐξ ἰδίων.

Ἐν οἱαδήποτε περιστάσει, παρακκλείσθε, ν' ἀποτείνεσθε πρὸς ἐμὲ ὡς εἰς πρόσωπον ἁφωσιωμένον, δεῦξασθε δὲ τὴν διαβεβαίωσιν τοῦ σεβασμοῦ καὶ τῆς ὑπολήψεώς μου.

Πανταλέων Γιάμαρης.

Ὁ Πλοίαρχος Μικούλης σήμερον ἀνχωρεῖ. Ἡ ἀπάντησις τῆς πρὸς τὸν Κάνιγγα ἐπιστολῆς, δηλαδὴ ἡ ἐπιγραφή αὐτῆς, διευθύνεται πρὸς τοὺς Κους Ἀνδρέαν Μιαούλην καὶ Κολοκοτρώνην.

Πρὸς τοὺς εὐγενεῖς Κυρίους

Κόμητα Διονύδιον δὲ Ρώμαν
Παναγιώτην Θ. Στεφάνου
Κωνσταντῖνον Δραγῶναν

Ζάκυνθον.

338. Γ. ΤΟΥΡΤΟΥΡΗ

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΒΙΑΡΟΝ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΝ

(Ἀντίγραφον κατατεθειμένον ἐν τῷ ἀρχεῖῳ Διον. Ρώμα.)

(Φάκελ. 2123 ἀριθ. 3828).

Ἐκλαμπρότατε Κύριε,

Ζητῶ συγγνώμην, ἐὰν ὥς ὥρας δὲν ἐπλήρωσα, τὴν ὁποίαν ὑπόσχεσιν σᾶς εἶχα μὲ τὸ προλαβόν μοι γράμμα, διὰ νὰ σᾶς γράψω διεξοδικῶς τὰ διατρέξαντα εἰς τὴν Ἑλλάδα. Τὸ αἷτιον τῆς τοιαύτης ἐλλείψεώς μου δὲν ἐστάθη ἀπὸ ἀμέλειάν μου, ἀλλὰ διατὶ πρὸ ἑνός

μῆνα ἡσθένησα καὶ ἀκόμη δὲν ἠμπορῶ νὰ ἀναλάβω τὴν ὑγείαν μου, διὰ νὰ κάμω τὸ ἀντίγραφον τοῦ ἤδη καταστρωμένου διεξοδικοῦ γράμματός μου, καὶ κατ' αὐτὰς θέλει δώσω ἀρχήν, καὶ ἅμα ὅπου τὸ τελειώσω θέλει σᾶς τὸ πέμψω.

Ὡς τόσον ἔρχομαι νὰ σᾶς φανερώσω ἐν συντόμῳ τὰ ὑστερινὰ διατρέξαντα εἰς τὴν Πελοπόννησον δεινὰ κακὰ. Ἡ ἀδράνεια, ἡ κακοήθεια καὶ τὸ ἀναρχικὸν πνεῦμα τῶν Πελοποννησίων, ἐνωμένα μετὰ τὸν πνικτὸν φόβον, εἶναι ἀπερίγραπτα. Ὁ Σατράπης τῆς Αἰγύπτου πικρὰς χυροῦει καὶ πηγάζει ἀνεμποδίστως εἰς ὅποιαν ἐπαρχίαν θέλῃ, δικτὶ δὲν εὐρίσκει ἀνθίστασιν. Ἀφοῦ κατέστρεψε τὴν ὠραίαν ἐπαρχίαν τῆς Λακωνίας καὶ τὴν πρωτεύουσάν πόλιν αὐτῆς, τὴν Μιστράν, ἐπέστρεψε πρὸ 15 ἡμέρας εἰς Τριπολιτσάν καί, μείνας ἐδῶ ὀλίγας ἡμέρας, ἐκστράτευσε κατὰ τῆς πόλεως Ἀρχαδίας καί, αἰφνιδίως προσεγγίσας εἰς αὐτήν, ἐμοίρασε τὸ στράτευμά του εἰς 4 κολῶνας καὶ περικυκλόνοντας τὴν πόλιν ἤχημκλώτισε τοὺς περισσοτέρους τῶν κατοίκων αὐτῆς. Εἴτα, δίχως ἀναβολὴν καιροῦ, ἔτρεξεν εἰς τὰς περὶθλασσίους πόλεις Φιλιατρὰ καὶ Γαργαλιάνους, καὶ ἐνέργησεν ὡσάυτως, ὡς εἰς τὴν Ἀρχαδίαν. Καὶ ἀπὸ ἐδῶ ἔστειλεν ἓν μικρὸν σῶμα ἀπὸ μόνον 300 ἵππεῖς κατὰ τῆς Ἥλιδος, καὶ ἀκώλυτως τοῦτοι εἰσέβησαν εἰς τὴν πόλιν τοῦ Πύργου, ὅπου ἐφόνευσαν ὀλίγους καὶ ἐζώγησαν ὅσους εὗρον ἐδῶ καί, μείναντες οἱ Ἀραβες εἰς Πύργον 6 ὥρας, ἐπέστρεψαν εἰς Ἀρχαδίαν. Ἄλλο ἐν σῶμα Τουρκῶν ἐξῆλθεν ἀπὸ τῆς Πάτρας καὶ διέδραμεν ἕως τὴν πόλιν Γαστουρίου, θῶν καὶ ἀπολλῶν πᾶν τὸ προστυχόν, καὶ φονεύοντες καὶ αἰχμαλωτίζοντες διαφόρους, ἐπέστρεψαν εἰς τὰς Πάτρας φέροντες μεθ' ἑαυτῶν 15 χιλ. πρόβατα καὶ πολλὰ βοῖδογάλαδρα καὶ βουδάλια. Οἱ Πελοποννήσιοι δὲν θέλουν νὰ συσσωματωθῶν, ἀλλ' ὅλοι φεύγουν τρέχοντες διὰ νὰ σωθῶν εἰς τὰ ὑψηλὰ βουνά, καὶ ὁ ἅγιος Θεὸς νὰ δώσῃ νὰ μὴ εὐδοκιμήσῃ ἡ προσδοκωμένη ἀπόβασις τῶν Αἰγυπτίων, ὅτι, ἂν τοῦτο συνέβη, κατὰ τὴν ἀδράνειαν καὶ ἀνανδρείαν τῶν Πελοποννησίων, θέλει πέσῃ ὅλη ἡ Πελοπόννησος εἰς χεῖρας τῶν ἐχθρῶν ὃ μὴ γένοιτο, Θεέ !

Περὶ τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδος δὲν ἔχω τι νὰ σᾶς εἰπῶ περισσότερον, ἀπ' ὅ,τι διαλαμβάνει ἡ ἡμερὶς τοῦ Μεσσολογγίου.

Τὰ παρωχημένα συμβάντα εἰς Ναύπλιον θέλει σᾶς ἐγίναν γνωστὰ καὶ ἀπὸ τῆς ἡμερηίδας τῆς Γαλλίας, δηλαδή διὰ τὴν φατρίαν τῶν περισσοτέρων προὔχοντων τοῦ Ἑθνους, μᾶλλον δὲ ἐκείνων ἀπὸ τῆς θαλασσίους Νήσους Ὑδρας καὶ Σπετσῶν περὶ τῆς ἀναφορᾶς, ὅπου

διὰ θεσπισματος ἔγινεν παρ' αὐτοῖς πρὸς τὴν μεγάλην Βρεττανίαν, πρὸς τὴν ὁποίαν, ὡς διχλαμβάνουν αὐταί, ἀφιερώνουν τὴν ἱεράν παρκαταθήκην τῆς ἐλευθερίας, τῆς ἀνεξαρτησίας καὶ τῆς ἐθνικῆς ὑπάρξεως τοῦ ἑλληνικοῦ Ἔθνους εἰς τὴν ἀπόλυτον ὑπεράσπισιν αὐτῆς. Οἱ ἐκ τῶν σημερινῶν μὴ ὑπογράψαντες αὐτὴν τὴν ἀναφορὰν εἶναι οἱ Ἐκτελεσταὶ Κωλέττης καὶ Σπυλιωτάκης, ὁ μινίστρος τοῦ πολέμου Ἀδὰμ Δούκας Ἡπειρώτης καὶ ὁ Θετταλὸς Αἰνεϊὰν καὶ ὅλοι οἱ στρατηγοὶ τῆς Ἀνατολικῆς Ἑλλάδος, ὁ Γκούρας δηλαδὴ καὶ λοιποί. Οἱ ἀπὸ τὴν Δυτικὴν Ἑλλάδα εὐρισκόμενοι εἰς Ναύπλιον ὑπέγραψαν οἱ περισσότεροι, κατῆχόμενοι ὄντες ἀπὸ τὸν Μαυροκορδάτον· καί, μὲ τὸν ἐρχομὸν τοῦ Ναυάρχου Μιαούλη εἰς Μεσολόγγιον, ὑπέγραψαν ὅλοι οἱ ἐκεῖσε στρατηγοὶ καὶ προὔχοντες πολῖται τῶν δύο πόλεων τῆς Αἰτωλίας. Μεγάλῃ διαφωνίᾳ τρέχει· εἰς Ναύπλιον μετὰξὺ τούτων τῶν δύο φατριῶν· ἐκ τῶν ὑπογραψάντων ἀρχηγὸς φαίνεται ὁ Μαυροκορδάτος, ἐκ δὲ τῶν μὴ ὑπογραψάντων ὁ ἐκτελεστὴς Κωλέττης. Ταῦτα ἐν συντόμῳ καὶ μὲ τὸ ἀνῆκον σέβας ὑποσημειοῦμαι.

Ἐκ Ζακύνθου, τῇ 16 Ὀκτωβρίου 1825.

Τῆς Ὑμετέρας Ἐκλαμπρότητος δοῦλος ταπεινὸς
Γεώργιος Τουρτούρης.

Π. Ὁ φίλος, διὰ μέσου τοῦ ὁποίου σᾶς στέλλεται τὸ παρόν μου, μὲ εἰδοποίησε πολὺ ἀργὰ καὶ δὲν εὐκαιρῶ νὰ σᾶς γράψω περισσότερα. Τὸν πανευγενέστατον αὐτάδελφόν σας κύριον Αὐγουστῖνον ἐκ μέσης ψυχῆς καὶ καρδίας ἀσπάζομαι.

Λέγω τοῦ κυρίου ἀδελφοῦ σας, ὅτι, μ' ὅλα τὰ δεινὰ τῆς Πελοποννήσου, ἔχω ἐλπίδας εἰς τὸν Θεὸν νὰ ἀπαντηθοῦν ὅλα.

Πρὸς τὸν Ἐκλαμπρότατον Κόμητα

Κύριον Βιάρων Καποδίστριαν

εἰς Κέρκυραν.

339. Θ. ΚΟΛΟΚΟΤΡΩΝΗ ΠΡΟΣ ΔΙΟΝ. ΡΩΜΑ

(Φάκελλος 2123 ἀριθ. 3074)

Ἐξοχώτατε καὶ φίλτατέ μοι Κύριε, ἀδελφικῶς σᾶς ἀσπάζομαι.

Τὰ ἀπὸ α'. 76ρίου παρελθόντος παρὰ τοῦ ἐδικοῦ μου Κυρίου Πελο-

πίδα ἀδελφικόν Σας ἔλαβον καὶ ἀναγνοὺς αὐτὸ μετ' ἐπιστασίας ἔγνων τὰς ὁποίας μοι λέγετε ὀρθὰς καὶ πατριωτικὰς συμβουλὰς, καί, κατὰ τὴν γνώμην Σας, προσέχω, ὥστε ἡ ἔνωσίς μας νὰ βαστάται ἀμετάβλητος καὶ δὲν ἐλπίζω μεταλλαγὴν, ὅχι ἴσως ἀπὸ σταθερότητα, ἀλλὰ ἀπὸ τὴν βεβαιότητα τῶν περιστάσεων. Περὶ τῆς νέας συμφωνίας, τὴν ὁποίαν ζητεῖτε νὰ μάθετε, ἐπειδὴ καὶ Σὰς προεγράψαμεν μὲ τὸν Κύριον Ζαχαριάδην περὶ αὐτῆς καὶ περὶ ὧσων ἕως τότε ἔτρεχον, δὲν ταῦτολογῶ, καὶ σιωπῶ δι' ὅσα εἰς τὸ κοινόν μας βλέπετε.

Τὸ νὰ λυπησθε διὰ τὴν δειλίαν τῶν Πελοποννησίων δὲν ἔχετε δίκαιον, ἐπειδὴ γινώριζετε καλῶς, ὅτι οἱ Πελοποννήσιοι ποτὲ δὲν ἀντιπαρετάχθησαν ἰσάριθμοι μετὰ τοῦ ἐχθροῦ, ἀλλὰ πάντοτε ἐπολέμησαν μόνις τὸ ἐν τρίτον ἀπὸ τὸν ἀριθμὸν τοῦ ἐχθροῦ, καὶ αὐτὸ προήρχετο, καθὼς καὶ ἀκολουθεῖ, ἀπὸ τοὺς ἀντενεργοῦντας, οἵτινες, ἔχοντες τὴν ἐξουσίαν τοῦ δανείου (ἐκτὸς τῶν πολυειδῶν σκευωριῶν) καταστρέφουσιν ὅσα μὲ μεγάλους ἀγῶνας κτίζομεν, καθὼς ἡξεύρετε, ὅτι ὁ χρυσὸς ἀνοίγει καὶ τοῦ Ἄδου τὰς πύλας, κατὰ τὸ ρητόν. Μ' ὅλον τοῦτο, διὰ πολλῶν ἀγώνων καὶ ἐναντίον εἰς τὰς προφάσεις τῶν ἀντενεργούντων, κατάρθωσα ὥστε νὰ συστηθῇ ἐν στρατοπέδῳ ἀπὸ δώδεκα χιλιάδας μισθωτοὺς Πελοποννησίους, τοὺς ὁποίους ἐλπίζω ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν νὰ τελειώσω καὶ νὰ μὴ διαλυθῶσι, ἀν πληρωθῶν, κατὰ τὰς ἐξ ὀφικίου ὑποσχέσεις τῆς Διοικήσεως, καί, τούτου δοθέντος, εἶμι εὐελπὺς, ὅτι καὶ τοῦ ἐχθροῦ τὰ σχέδια νὰ ματαιώσωμεν καὶ τὰς μηχανὰς τῶν ἀντιπατριωτῶν νὰ διαλύσωμεν· καὶ περὶ πάντων τούτων δὲν ἀμφιβάλλω, ὅτι ἡ ἐξοχότης Σας ἀνταποκρίθητε μετὰ τῶν γενναίων Ἀγγλων, ὥστε, βαθύνοντες εἰς τὰ ἐσωτερικώτερα τῆς Ἑλλάδος, πληροφορηθῶσιν, ὅτι ὅλα ταῦτα δὲν προήλθον ἀπὸ ἀναξιοτήτα ἢ ἀμέλειάν μας, ἀλλ' ἀπὸ τὴν ὀλεθριωτάτην ἀντίπραξιν τῶν ἐχθρῶν τῆς Πατρίδος μας καὶ ὅτι δὲν εἶναι οἱ λαοὶ τοῦ Μεξικοῦ καὶ τῆς Κολομβίας, ἔθνη πεφωτισμένα καὶ ἀφορῶντα γενικῶς εἰς τὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς Πατρίδος των.

Περὶ δὲ τοῦ λόρδου Κοχράνου, ὅτι πρέπει νὰ τὸν εὐγάλωμεν, αὐτὸν καὶ τὰς δυνάμεις του, ἀπὸ τὰς χεῖρας τῶν λιμενῶν τῆς Πατρίδος, καθὼς γράφετε· αὕτη ἡ ἐνέργεια στέκει περισσότερον εἰς τὴν ἐξοχότητά Σας, ὥστε, διὰ μέσου Σας ὀδηγούμενα τὰ ἐπὶ τούτου ἐνεργούντα ὑποκείμενα ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος, νὰ δώσωσι τὰς ἀνγκαίαις ἐρμηνείας καὶ οὕτω νὰ λάβωμεν προσοχὴν καὶ ἡμεῖς, διὰ νὰ τὸν εὐγάλωμεν ἀπὸ τὰς θελήσεις τῶν ἀντενεργούντων· καὶ εἰς τοῦτο πρέπει νὰ προσέξετε, ἐπειδὴ, ἂν διανοητικῶς ἀκολουθήσῃ, ἐλπίς δὲν μας

μένει περί ἀνορθώσεως τῆς Πατρίδος, ὡσάν ὅπου ἡ Ἐθνοσυνέλευσις μας θέλει γένη, κατὰ τὴν γνώμην τῶν ὀλετήρων τοῦ Γένους μας. ἐκτὸς ἀν' τὸ σοφὸν ἔθνος τῆς Ἀγγλίας θελήσῃ νὰ μᾶς ὑπερασπισθῇ κατ' εὐθεΐαν· καὶ περὶ τούτου θέλει πληροφορηθῶμεν ἀπὸ τὰς ἀποκρίσεις τοῦ Λονδίνου, τὰς ὁποίας ἐλπίζω μέχρι τοῦδε νὰ ἔχετε.

Ὁ ἴδιος Κ. Πελοπίδας μὲ εἶπεν, ὅσα διὰ ζώσης τοῦ παρηγγείλατε καὶ τὰ ὁποῖα ἐνηργήσατε μετὰ τῶν ἀδελφῶν ὑπὲρ τοῦ εἰλικρινοῦς φίλου Σας Κολοκοτρώνη καὶ Σᾶς εὐχαριστῶ, χωρὶς νὰ Σᾶς γράψω κομπλιμέντα, ἐπειδὴ μὲ γνωρίζετε.

Τὰ γράμματά Σας τὰ ἀσφαλίζετε, διευθύνοντάς τα πρὸ τὸν κ. Πελοπίδαν καὶ οὕτω θέλει φυλάττεται ἡ μυστικότης. Καί, εὐχόμενος Σας ὑγίειαν, μένω μὲ ὅλην τὴν ἀδελφικὴν καὶ εἰλικρινῇ ἀγάπην.

Τῇ 26 Ὀκτωβρίου 1825. Ἐκ Στεμνίτης.

Ὁ πατριώτης καὶ ἀδελφός Σας.

Θ. Κολοκοτρώνης.

Πρὸς τὸν ἐξοχώτατον

Κύριον Κόμην Διονύδιον Ρώμαν.

340. Θ ΚΟΛΟΚΟΤΡΩΝΗ ΚΑΙ ΑΝΔΡ. ΖΑΗΜΗ

ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗΝ ΖΑΚΥΝΘΟΥ

(Φάκελ. 2123 ἀριθ. 3073).

Ἐξοχώτατοι Κύριοι,

Ὑπόθεσις φιλόανθρωπος, ὑπόθεσις φιλαδελφικὴ καὶ χρέος πατριωτικὸν μᾶς δίδει ὅλην τῆς παρούσης μας καὶ μᾶς κινεῖ εἰς τὸ νὰ Σᾶς παρακαλέσωμεν ἐνθέρμως. Καὶ ὑπόθεσις τοιαύτη πρέπει νὰ παρακινήσῃ καὶ τὴν ἐξοχώτητά Σας εἰς τὸ νὰ καταβάλητε πᾶσαν ἐπιμέλειαν, ἀπαιτουμένην ἀπὸ τὸ μέρος Σας.

Ὁ Κύριος Ἀναστάσιος Κατσαρὸς ἐξ Ἀρχαδίας, τὸν ὅποτον αἱ ἀρεταὶ καὶ τὰ προτερήματα, πρὸς δὲ καὶ ὁ πατριωτισμός, κατέστησαν ἐπὶ κεφαλῇς τῶν πολιτικῶν πραγμάτων τῆς ἐπαρχίας Ἀρχαδίας ἀπ' ἀρχῆς, ἐφωδιασμένος μὲ καλὰ αἰσθήματα, ἐφύλαξε πάντοτε χαρακτῆρα Πατριώτου καὶ ἔλαβε τὴν τύχην νὰ εἶναι εἰς ἀπ' ἐκείνους,

ὅπου ἐκατοίκησαν τὸν Προφήτην Ἡλίαν τῆς Ὑδρας. Οὗτος ἔλαβε καὶ τώρα τὴν τύχην, εἰς τὴν προχθεσινὴν αἰφνήδιον ἐπιδρομὴν τοῦ ἐχθροῦ εἰς Ἀρκαδίαν, νὰ εὔρεθῇ ἐκεῖ εἰς τὴν πόλιν, ἀφ' ὅπου μὴ δυνηθεὶς νὰ φύγῃ, ἐπιάσθη ζῶν ἀπὸ τοὺς Ἀραβας καὶ ἤδη εὐρίσκεται αἰχμάλωτος εἰς Μοθώνην. Ἄν εἴχομεν τὰ μέσα τῆς σωτηρίας του, διότι ἦτον καλὸς πατριώτης, καὶ διὰ τὸ σέβας, ὅπου εἴχομεν εἰς αὐτόν, καὶ περισσότερον, διότι εἶναι ἀναγκαιότατος εἰς τὴν ἐπαρχίαν τῆς Ἀρκαδίας, ἢ ὅποια τώρα μένει σχεδὸν ἀκέφαλος, ἠθέλαμεν καταβάλλει ὅλα τὰ δυνατὰ μας νὰ τὸν εὐγάλωμεν. Ἄλλ' ἐπειδὴ τοῦτο δὲν εἶναι εἰς ἡμᾶς δυνατόν, διὰ ταῦτα Σᾶς παρακαλοῦμεν κατὰ χρέος πατριωτικὸν νὰ μεταχειρισθῇτε ὅσους τρόπους δυνηθῇτε, διὰ νὰ ἐλευθερώσετε τοῦτον τὸν καλὸν παριώτην, τὸν ὅποιον θέλετε ὑποχρεώσῃ νὰ Σᾶς κηρύττῃ διὰ βίου σωτήρας καὶ εὐεργέτας του, καὶ θέλετε ὑποχρεώσῃ καὶ ἡμᾶς διὰ τὴν ἐκπλήρωσιν τῆς παρακλήσεώς μας ταύτης. Περὶ αὐτοῦ θέλετε λάβῃ πληροφορίαν καὶ ἀπὸ τὸν κομιστὴν τῆς παρουσίας μας κύριον Παναγιώτην Φλαμπουριάην, τὸν ὅποιον στέλλομεν ἐπὶ τούτου, ἀγκυλὰ νομίζομεν ὅτι Σᾶς εἶναι γνωστός, ἐξαιρέτως εἰς τὸν ἐξοχώτατον Κόμητα, ὅστις, πληροφορούμεθα, ὅτι τοῦ εἶναι ἀνάδοχος.

Ἐπιμεληθῇτε, Κύριοι, διὰ τὴν σωτηρίαν του, ὅχι τόσον διὰ τὴν παράκλησίν μας ἢ διὰ νὰ ὑποχρεώσετε ἡμᾶς καὶ αὐτόν, ὅσον διὰ νὰ ἐκτελέσητε ἐν ἔργον φιλόανθρωπον καὶ πατριωτικόν. Ἄν γνωρίζετε, ὅτι συντελεῖ εἰς τίποτε καὶ ἡ ἐδική μας συνδρομὴ ἐπὶ τούτου, εἴμεθα ἑτοιμοὶ νὰ συντρέξωμεν. Ἐχομεν καὶ δύο αἰχμαλώτους ἐκ τῶν ἐχθρῶν, ἀξέως ἀξιωματικῶν, τσερκέζηδες· ἂν ἡμποροῦν νὰ χρησιμεύσουν εἰς ἀλλαγὴν, θέλομεν κάμῃ νὰ δοθοῦν. Καὶ περὶ τούτου ἐπιθυμοῦμεν ταχίστην τὴν ἀπάντησίν Σας, μένοντες

Τῇ 26 Ὀκτωβρίου 1825. Ἐκ Στεμνίτης.

Οἱ ἀδελφοὶ

Θ. Κολοκοτρώνης

Ἀνδρέας Ζαΐμης

Πρὸς τοὺς Ἐξοχωτάτους Κυρίους

Κόμητα Διονύδιον Ρώμαν

Π. Θ. Στεφάνου καὶ

Κ. Δραγῶναν.

Εἰς Ζάκυνθον.

Ὁ κ. Φλαμπουριάης ἔμεινε.

341. Θ. ΚΟΛΟΚΟΤΡΩΝΗ ΚΑΙ Α. ΖΑΗΜΗ
ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗΝ ΖΑΚΥΝΘΟΥ

(Φάκελ. 2123, ἀριθ. 3829)

Ἐξοχώτατοι Κύριοι,

Ἵπερμεσοῦντος τοῦ λήξαντος Σεπτεμβρίου Σᾶς ἐγράψαμε διὰ τοῦ Κυρίου Ζαχαριάδου ἀπὸ Λακωνίαν, ὅσα ἡ τότε τῶν ἐλληνικῶν πραγμάτων οὐσιώδης κατάστασις μᾶς ὑπηγόρευεν, ἐκ τῶν ὁποίων τὰ περισσότερα τὸν ἐπεφορτίσαμεν νὰ σᾶς τὰ κοινοποιήσῃ ζῶσῃ φωνῇ.

Ἐπομένως, βχδιζοντες παρὰ πόδας τοῦ εἰς τὴν Λακεδαιμόνα εἰσβαλόντος Ἱμπρχῆμ Πασσᾶ, τὸν ἐμποδίσαμεν νὰ ἐκτείνῃ τὰ βήματά του μακρύτερα τῆς ἀπὸ τὸν Εὐρώταν βρεχομένης πεδιάδος καὶ τὸν ἐπροπέψαμεν οὐκ ἀμαχητὶ καὶ μὲ ἐπαισθητὴν φθοράν του εἰς τὴν Τριπολιτζιάν.

Εἰς ταύτην τὴν ἐπιδρομὴν του, καταπολεμηθεὶς εἰς πολλὰ μέρη, ἔχσεν ὡς ἐξακοσίους εἰς αἰχμαλώτους καὶ φονευμένους, ἱκανὰ ζῶα καὶ δύο κανόνια καὶ ἐβλάβη μᾶλλον ἢ ἐβλάψε.

Μετὰ ταῦτα, παρατηροῦντες, ὅτι συνέφερεν οὐκ ὀλίγον δι' ὅσα οἱ Πελοποννήσιοι ἔπαθον ἐκ τῶν ἐχθρικῶν ἐπιδρομῶν, νὰ μισθωθῶσι, διὰ νὰ ἀποκατασταθῶσιν ἐκ τούτου προθυμότεροι καὶ ἐπιμονέστεροι εἰς τὸν πόλεμον, ἐγράψαμεν πρὸς τὴν Διοίκησιν νὰ διορίσῃ μισθὸν εἰς τοὺς Πελοποννησίους· ἡ συμμορία αὕτη, μ' ὅλον ὅτι ἀκολουθεῖ ἐπὶ μόνως τὰς ὁποίας ἔλαβεν ἀρχάς, δὲν ἀπέβλεπε τὴν πρότασίν μας, ἀλλὰ μὲ τὴν ἐπὶ τούτῳ ἀφίξιν τοῦ Γενικοῦ Ἀρχηγοῦ εἰς Ναύπλιον, ὑπεσχέθη ἐπισήμως μισθὸν εἰς τοὺς στρατευομένους τῶν Πελοποννησίων. Ἀκολούθως οἱ ἐν τῷ στρατοπέδῳ, κητατάζαντες τὰς ἀναγκείας περὶ τὸν ἐχθρὸν φυλακάς, ἐκινήθημεν διὰ νέαν στρατολογίαν· ἀλλὰ μόλις εἶχαμεν ἀρχίσει, καὶ ὁ Ἱμπρχῆμ Πασσᾶς ἐξέρχεται τῆς Τριπολιτσίης, εἰσβάλλει εἰς τὴν Ἀρκαδίαν, καὶ διὰ τοῦ Φαναρίου, διευθύνεται πρὸς τὸν Πύργον. Ἐν τῷ μεταξὺ κινοῦνται ὅσοι ἐκ τοῦ προχείρου ἡμῶρεςαν νὰ συσσωματωθῶσι, τοῦ ἐμποδίζου με φθοράν του τὴν πρόοδον, καὶ τὸν βιάζου νὰ ὑπισθοδρομήσῃ καὶ νὰ στρέψῃ τὸν δρόμον του πρὸς τὰ Κάστρον, ὅπου πρὸς τὸ παρὸν εὕρισκεται μὲ τὸ πλεῖστον τοῦ στρατοῦ του, ἔχων ἀφισμένον τὸ ὑπόλοιπον νὰ φρουρῇ τὴν Τριπολιτζιάν.

Ἐν τούτοις φθάνει καὶ ὁ Κύριος Πελοπίδας, ἀφ' οὗ ἐξώδευσεν ἱκανὸν καιρὸν, ζητῶν τὸν Γέν. Ἀρχηγὸν εἰς Λακεδαιμόνα, καὶ φέρει τὰ πρὸς ἡμᾶς Σας τῶν 22 (ε. ψ.) τοῦ παρελθόντος μηνὸς μὲ τὰ συν-οδευόμενα ἔγγραφα. Ταῦτα, Κύριοι, ἀνέγνωμεν μεθ' ὅσης μᾶς συγχωρεῖ ἡ περίστασις ἐπιστάσις νοὸς καὶ σκέψεως, καὶ περὶ μὲν τῶν ἀναφερομένων διὰ τὴν ἀκράτητον εἰσβολὴν τοῦ Ἱμπραῆμ Πασσᾶ εἰς τὴν Λακεδαιμόνα, νομίζομεν περιττόν, γράφοντες πρὸς μὴ ἀγνοοῦντας, νὰ ἐκθέσωμεν τὰ αἷτια ὅσα ἀπεκατέστησαν τὸν Σατρατὴν τοῦτον δυσκαταμάχῃτον· περὶ δὲ τῶν πολυειδῶς καὶ πολυτρόπως ἀντενεργούντων εἰς ὅσα ἐδύναντο νὰ μετριᾶσιν τὰ δεινὰ τῆς ἀναξιοπαθούσης Ἑλλάδος, σᾶς ποιστοποιοῦμεν ὅτι ἀληθῶς μὲν οὗτοι εἶναι φθορεῖς καὶ λυμεῶνες, ἀδυνατοῦσιν ὅμως νὰ διαστρέψουν τὸ ἔθνος, καθ' ἣν ἐλευθέρως καὶ ἐκουσίως ἔκαμεν ἀμετάτρεπτον ἀπόφασιν νὰ ζητήσῃ τὴν προστασίαν τοῦ σοφωτέρου, εὐνομουμενεστέρου καὶ κραταιότερου τῶν ἐθνῶν, συναρῶν πρὸς ἀπαρτισμὸν τοῦ ὁποῦ ἐπιχειρήσῃ μεγάλου ἔργου, τῆς πολιτικῆς αὐτοῦ ὑπάρξεως καὶ ἀνεξαρτησίας, καὶ ἀνακτῆσεως τῶν ἀπεριγράπτων ἐθνικῶν αὐτοῦ δικαιωμάτων. Δὲν ἀπελπίζονται ὅμως καὶ ἐπὶ τούτῳ κινουσι πολυμηχάνως πάντα λίθον, ποικιλομορφοῦνται, ὑποκρίνονται φιλίαν, προτείνουν σχέδια ἐνώσεως. Ἀλλὰ μ' ὅλα ταῦτα εἶναι νήπιοι, ὡς μὴ δυνάμενοι νὰ ἀποκαταστήσωσιν ὁμόφρονάς των ἄλλους, παρὰ ἀνδράρια μοχθηρὰ καὶ διεφθαρμένα, ἐξ' ὧν ἐσυλλήφθησαν κατ' αὐτάς τινα καὶ καθεύχθησαν, ὡς διαρρήδην καταβοῶντα τῆς ἐλληνικῆς Δημοσίας Πράξεως· μετ' αὐτῶν συνελήφθη καὶ καθεύχθη καὶ ὁ Αἰνιάν· δὲν εἶναι ὅμως καὶ ἀκαταφρόνητοι δι' ὅσας ἐμποιοῦσι δυσκολίας.

Παραπονεῖσθε, Κύριοι, διὸ δὲν σᾶς γράφομεν συνεχῶς καὶ τακτικῶς, ἀλλὰ πιστεύσατε, ὅτι ἐκ τοῦ πολέμου δὲν ἐλάβομεν ἄχρι τοῦδε μηδεμίαν ἡμέραν ἡσυχίαν. Ἦτον βέβαια, ὡς λέγετε, ἔργον τῶν πολιτικῶν μας, ἀλλὰ καὶ οὗτοι δὲν ἔχουν ὀλιγώτερους ἀπὸ ἡμᾶς, περισπασμούς.

Μάθετε ἐν τοσούτῳ, διὸ ἡ Διοίκησις διακηρύττει Ἑθνικὴν Συνέλευσιν, προσδιορίζουσα τὴν ἔνδοξον τῆς ἕως τὰς πρώτας τοῦ ἐρχομένου Ἰανουαρίου, ὠφελουμένη ἀπὸ τὰ τοῦ πολέμου, ἐνεργεῖ νὰ σταλῶσιν ἤδη ἐν Ναυπλίῳ παραστάται, συνάμα δὲ καὶ πληρεξούσιοι, διὰ τετάρτην περίοδον· ἐλπίζει νὰ βιάσῃ τὴν θέλησιν τοῦ ἔθνους, διὰ νὰ ὑποστηρίξῃ τὸ κράτος τῆς, χωρὶς ποσῶς νὰ συντελέσῃ εἰς κρείττονα τοῦ ἔθνους ἀποκατάστασιν. Πόσης ἀτοπίας ἔχεται τοῦτο τὸ ἀτόπημα τὸ ἐννοήσαμεν, πρὶν ἔτι μᾶς δώσετε περὶ αὐτοῦ τὴν γνώ-

μην σας, καὶ κατὰ τοῦτο ἐνεργοῦμέν πᾶν ὅ,τι ἀπαιτεῖ τὸ κοινῇ συμφέρον, ἀνκμένοντες νὰ ὀδηγηθῶμεν ἀπὸ τὴν ἀπάντησιν τῆς Βρεττανικῆς Διοικήσεως.

Εἶδαμεν καὶ ἐκ τῶν ἐγγράφων καὶ ἐξ ὧν ὁ Κύριος Πελοπίδας μᾶς ἐδιηγήθη τὰ τοῦ στρατηγοῦ Ροζαρόλ· ὁ ἄνθρωπος οὗτος, ἐλθὼν πρὸ τινων ἡμερῶν εἰς Γαστούνην, ἐπεχειρίσθη νὰ γυμνάσῃ τοὺς υἱοὺς τοῦ Κυρίου Σισίνη καὶ τινὰς ἄλλους τὴν ἵππικὴν καὶ τὸ σπαθί, ἀλλ' ὡς εἶδε τοὺς κκτοίκους ἐκείνου τοῦ μέρους ταραττομένους ἐκ τῆς διαφημισθείσης προσεγγίσεως τῶν Ἀράβων εἰς τὸν Πύργον, παραίτησε τὰ γυμνάσματα καὶ μετέβη εἰς τὰ ὄρεινά τῆς Ἡλίδος. Ἐκεῖθεν διέβη εἰς Ναύπλιον· καθ' ὁδὸν ἀπήντησε τὸν Κύριον Α. Ζαήμην. Ἡ εὐγενία του, καίτοι ἀγνοῶν τὸν χαρακτῆρά του, ἔδειξε πρὸς αὐτὸν τὴν ἀπαιτουμένην ἀπὸ χρηστὸν πολίτην εἰς ξένον διαβάτην φιλοφροσύνην. Εἰς τὰς μετὰ τοῦ Κυρίου Ζαήμη περὶ τῆς ἐνεστώσης καταστάσεως τῆς Ἑλλάδος συνδιελέξεις δὲν ἐβράδυνεν ὁ ἀνὴρ οὗτος νὰ χύσῃ τὸ φαρμάκι του κατὰ τῆς δημοσίου Ἑλληνικῆς Πράξεως, καθάπτόμενος προοιούσης τῆς ὁμιλίας καὶ τῶν ὑμετέρων ὑποκειμένων, ἐτελείωσε μὲ σκοπτικώτατον κατὰ τοῦ Κυρίου Ζαήμη ἐπίλογον.

Περὶ τούτου, Κύριοι, ἐλήφθησαν τὰ ἀπαιτούμενα, τὸ ἐφ' ἡμῖν, μέτρα, διὰ νὰ μὴ ἰσχύσῃ νὰ μεταδώσῃ τὴν παραφθοράν του.

Περὶ δὲ τοῦ Νάϊπερ, Κύριοι, τί νὰ σᾶς εἴπωμεν ; τὰ Ἑλληνικά τὰ γνωρίζετε οὐχ' ἥττον παρ' ὅ,τι καὶ ἡμεῖς, ὁ Κολονέλος οὗτος, φρόνιμος, τίμιος καὶ ἐμπειροπόλεμος, καθ' ὅσον καὶ ἡμεῖς ἠξεύρομεν, καὶ πλουτισμένος μὲ πολλὰς ὠφελίμους γνώσεις, δὲν ἡμπορεῖ νὰ φανῇ λυσιτελὴς εἰς τὴν Ἑλλάδα, μὴ ἔχων καὶ μαθητὰς ἄλλους παρὰ τοὺς Ἑλληνας, τὸσον ὥστε νὰ ἀξίζῃ τὴν πρόσκλησίν της. Ἐπειτα, ἀφοῦ ἀναμένομεν συναρωγὴν τοῦ ἔθνους του, νομίζομεν περιττὸν νὰ ἐνεργήσωμεν τὴν ἀτομικὴν του πρόσκλησιν.

Ἡμεῖς πρὸς τὸ παρὸν, διατρίβοντες ἐνταῦθα, προσπαθοῦμεν νὰ συσσωματωθῶμεν εἰς ὅσον περισσότερον δυνηθῶμεν ἀριθμὸν, διὰ νὰ σχεδιασθῶμεν ἐπομένως τίνι τρόπῳ νὰ κινηθῶμεν κατὰ τοῦ ἐχθροῦ.

Τὴν παροῦσάν μᾶς σᾶς διευθύνομεν μ' ἐπίτηδες ἀποστελλόμενον, διὰ νὰ μᾶς ἀποκριθῇτε μετ' αὐτοῦ ἐμπεριστατωμένως περὶ πάντων ὧν οἰδατε καὶ πρὸ πάντων περὶ τῆς ἀγαμενομένης ἀντιλήψεως.

Ἀπὸ Στεμνίτζαν, τῇ 23 Ὀκτωβρίου 1825.

Π. σ. Ἐμεινε τὸ παρὸν ἕως σήμερον, διὰ νὰ εὕρωμεν ἀσφαλὲς μέσον.

Χθὲς ἐλάδαμεν ἐν γράμμα ἀπὸ τὸν Κύριον Λουριώτην, διευθυνόμε-

νον πρὸς τὸν Κύριον Ζαΐμην, σημειούμενον κατὰ τὴν εἰκοστὴν πέμπτην Αὐγούστου (ε. π.), εἰς τὸ ὅποιον ἀναγγέλλει, ὅτι ἡ πρόοδος τοῦ Ἱμπραῆμ Πικσᾶ, καὶ μάλιστα ἡ κατὰ τὸν Ἰουῖνον εἰσβολή του εἰς τὴν Ἀργολίδαν, κατετάραξε καὶ τοὺς δανειστάς καὶ τοὺς φίλους τῆς Ἑλλάδος καὶ ἔκτοτε παρέκίνησαν τὴν Ἐπιτροπὴν, διὰ νὰ συμφωνήσῃ τὸν λόρδ Κόρχαν νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν Ἑλλάδα, προτείνοντες ὅτι αὐτός, ὡς ἐμπειρότερος ναυτικός, δύναται νὰ δώσῃ τέλος εὐτυχῶς εἰς αὐτὸν τὸν πόλεμον, εἰς ὀλίγον διάστημα πυρραυῶν καὶ τοὺς στόλους τοῦ ἐχθροῦ καὶ τὰς παραλίους πόλεις του καί, ὅτι ἡ Ἐπιτροπὴ δὲν ἐδέχθη κατὰ πρῶτον καὶ δεύτερον τὴν παρακίνησιν, διὰ νὰ μὴ ἐγγίξῃ τὴν φιλοτιμίαν τῶν Ναυάρχων Μιαούλη καὶ Σαχτούρη, ἀλλ' ἔπειτα, βικισθεῖσα μὲ τὸν λόγον, ὅτι ἀναιρεῖται τὸ δάνειον καὶ πλέον χρήματα δὲν δίδονται, ἐπείσθη καὶ ἔκαμε τὴν συμφωνίαν. Καὶ κατεγίνετο νὰ ἀγοράσῃ (ἡ Ἐπιτροπὴ) ἐξ ἀτμοκίνητα, διὰ νὰ τὰ πάρῃ ὁ λόρδος μαζί του καὶ νὰ ἔλθῃ, μετὰ ἓνα ἢ δύο μῆνας μετὰ τὴν συμφωνίαν. Ποίᾳ συμφωνίας ἔκαμε δὲν τὰς κοινοποιεῖ, ἀλλὰ λέγει νὰ τὰς μάθωμεν ἀπὸ τὴν Διοίκησιν, προσθέτων, ὅτι, ἀφοῦ ἐκοινοποιήθη εἰς Λονδῖνον ἡ συμφωνία αὕτη, οἱ πρέσβεις τῆς Εὐρώπης ἔστειλαν ἐκτάκτους ἀπεσταλμένους νὰ εἰδοποιήσουν ταύτην τὴν πρᾶξιν εἰς τὰς Αὐλὰς των, καὶ οἱ μεγαλέμποροι τῆς Λόνδρας εἰδοποίησαν τοὺς εἰς Κωνσταντινούπολιν καὶ ἄλλα μέρη σχετικούς των, διὰ νὰ λάβουν τὰ ἀνήκοντα εἰς τὸ ἐμπόριόν τους μέτρα καί, ὅτι ἔκκαμαν οἱ ἴδιοι ἀνταρᾶν πρὸς τὸν Κάνιγγ νὰ ἐμποδίσῃ τὴν ἐκπλευσίν Του, πλὴν ἐπιστεύετο, ὅτι δὲν ἤθελε δοθῇ ἀκρόασις εἰς αὐτὴν τὴν ἀνταρᾶν. Γράφει καὶ ἄλλα γνωμοδοτικῶς περὶ τῆς καταστάσεως τῆς Ἑλλάδος, τὰ ὅποια ἤμπορεῖτε νὰ συμπεράνετε ἐκ τῆς πρὸς αὐτὸν περικλειομένης σας ἀπαντήσεως τοῦ Ζαΐμη, τὴν ὅποιαν ἀφίνομεν ἀναικτὴν διὰ νὰ ἀνχνιώσετε καὶ ἂν ἐγκριθῇ ἅς σταλῇ, εἰδὲ ἅς μείνῃ.

Τὸ οὐσιώδες νόημα τοῦ Κυρίου Λουριώτη ἀποδεικνύει, ὅτι ἡ Ἀγγλίς ἐπιθυμεῖ τὴν ἐπιτυχίαν τῆς Ἑλλάδος καὶ εὐχαρίστως νὰ τὴν ὑπερασπισθῇ.

Εἶθε λοιπόν, ἕως νὰ φθάσῃ τὸ παρὸν μας, νὰ ἔχετε τινὰ βεβαίαν πληροφορίαν, διὰ νὰ μᾶς χρησιμοποιήσητε. Τὸ γράμμα τοῦ Κυρίου Λουριώτη ἔφερε πλοῖον Ἀγγλικόν, ὑπερ ἔφερε καὶ λίρας 50 χιλιάδας στεργλίνας, καὶ ἐξ αὐτῶν δίδονται μόνον εἰς τὰ Πελοποννησιακὰ στρατόπεδα πέντε χιλιάδας, ἐνῶ εἶχεν ἐκδοθῇ πρότερον διαταγὴ νὰ μισθωθῶσι δεκαπέντε χιλιάδες Πελοποννήσιοι στρατιῶται, οἱ ὅποιοι

καὶ συνάζονται καὶ δὲν τοῖς δίδεται μὴδ' ἓνα μηνιαῖον, μήδε ἄλλος τρόπος διὰ ζωοτροφίαν.

Φυσικὰ ὁ ὑποπίπτων εἰς δυστυχίαν ἀποκαθίσταται δυσάρεστος καὶ εἰς τὸν ἴδιον ἐχυτόν του. Οἱ Πελοποννήσιοι, διὰ τὰ ὅσα ἔπαθον ἐκ τῆς Διοικήσεώς των καὶ ἐκ τῆς φορᾶς τοῦ πολέμου, κατήντησαν εἰς τὸ δυσοικονόμητον. Βλέποντες μάλιστα τὸ μὲν Ναυτικὸν νὰ πληρώνεται μὲ ὅλην τὴν ἀκρίβειαν καὶ ἔτι πρὸς, τὰ Ἑπειρωτικὰ στρατεύματα νὰ πληρώνωνται εἰς τρόπον, ὥστε οἱ χίλιοι νὰ λαμβάνουν δισχιλίων καὶ τρισχιλίων μισθόν, λαμβάνοντες καὶ τὰ προζωάρκειαν ὅλα ἐν ἀφθονίᾳ, καὶ αὐτοὶ νὰ μὴ λαμβάνουν μὴδ' ἓνα ὀβολόν, ὥσάν νὰ μὴ εἶναι Ἕλληνες, καὶ ὥσάν τὰ χρήματα νὰ μὴ δανείζονται καὶ διὰ τὴν Πελοπόννησον, ἀλλὰ μόνον διὰ τ' ἄλλα μέρη. Ὁ κύριος σκοπὸς ἀποτείνεται νὰ μὴ δυνθῶμεν, στερούμενοι τῶν χρειωδῶν, νὰ συστήσωμεν ἓν Στρατόπεδον σταθερὸν καὶ ἀνάλογον μὲ τὰς δυνάμεις τοῦ ἐχθροῦ· καὶ πλέον τί θὰ κάμωμεν ἀγνοοῦμεν. Δὲν θέλει ἀποκάμωμεν ὁμῶς, ἀλλὰ θέλει τρέχωμεν μὲ τὴν αὐτὴν ὁποῦ ἀπ' ἀρχῆς ἐτρέχαμεν προθυμίαν, ἕως νὰ φθάσῃ ἡ ἀναμενομένη ἀντίληψις. Τί πλέον νὰ σᾶς εἴπωμεν δὲν ἔχομεν. Μένομεν.

Οἱ πατριῶται καὶ ἀδελφοὶ
Θ. Κολοκοτρώνης
Ἀνδρέας Ζαήμης.

Τῇ 27 Ὀκτωβρίου 1825 Στεμνίτσα.

842. Κ. ΠΕΛΟΠΙΔΑ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗΝ ΖΑΚΥΝΘΟΥ

(Ἀριθ. 124 ἐγγράφων Ἀλεξ. Ρώμα).

Ἐξοχώτατοι Κύριοι,

Ἀπὸ τὰ περικλειόμενα καταλαμβάνετε, καὶ τί περισσώτερον νὰ Σας εἴπω δὲν ἔχω· τὰς αἰτίας τῆς ἀργοπορίας, διὰ τὴν ἀπόκρισιν τῶν ὁποίων μοὶ ἐδώσατε γραμμάτων βλέπετε εἰς τὰ ἴδια.

Οἱ Κύριοι Πανούτσος Νοταρᾶς καὶ Ἀναγνώστης Παπαγιαννόπουλος μοῦ εἶπον παρκαπονούμενοι, ὅτι τοὺς γράφετε αἰνιγματωδῶς καὶ συγκεχυμένως καὶ ὅτι ἐπιθυμοῦσι νὰ τοὺς γράφετε μὲ περισσοτέραν σαφήνειαν· τοὺς ἀπεκρίθην ἀναλόγως τοῦ καθ' ἑνὸς καί, ὅτι ἡ εὐγενία των δὲν ἐξηγοῦνται διόλου, ἐπειδὴ ἀπὸ τὰ γράμματα των ἄλλο

τίποτε δὲν εὐγαίνει, εἰμὴ τὸ Πανοῦτζος Νοταρᾶς καὶ Ἀναγνώστης Παπαγιαννόπουλος.

Ὁ Ροζαρόλ ἀπέρρασεν εἰς Ναύπλιον χωρὶς νὰ μᾶς εἰδοποιήσῃ· ἐκεῖ ὑπεδέχθη παρὰ τοῦ Γενναίου· ὠδηγήθησαν καὶ ὅλοι οἱ φίλοι μας ὥστε νὰ τὸν πολιτεύωνται κατὰ τὴν γνώμην σας. Μένω.

τῆς Ὑμετέρας ἐξοχότητος ὅλως ἐκκρεμῆς

Κ. Πελοπίδας

Τῇ . . . Ὀκτωβρίου 1825.

Πρὸς τοὺς ἐξοχωτάτους κυρίους

Κόμητα Διονύσιον Ρώμαν

Π. Στεφάνου καὶ

Κ. Δραγῶναν

Ζάκυνθον.

343. Α. ΜΙΑΟΥΛΗ **ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗΝ ΖΑΚΥΝΘΟΥ**

(Φάκελ. 2123, ἀριθ. 3075)

Πρὸς τοὺς εὐγενεστάτους Κυρίους,

Διονύσιον δὲ Ρώμαν

Π. Θ. Στεφάνου καὶ

Κ. Δραγῶναν.

Πολὺν ἤδη καιρὸν δὲν ἔλαβα τὴν εὐχαρίστησιν τῆς ἀλληλογραφίας μὲ τὴν εὐγενίαν σας δι' ἑλλειψιν εὐκχειρίας. Ἐπειδὴ δὲ τῶρα ἐρχόμεθα εἰς τὰ μέρη τοῦτα κατόπιν τοῦ ἐχθρικοῦ στόλου, ὅστις, καθὼς μανθάνομεν, ἀπέρρασεν ἀπὸ τὸ μεσημβρινὸν μέρος τῆς Κρήτης διευθυνόμενος εἰς τὴν Πελοπόννησον, ἰδοὺ στέλλω ἐπίτηδες ἐν πλοῖον τοῦ στόλου, φέρον τὴν παροῦσάν μου, εἰς ἀπάντησιν τῆς ὁποίας ἐπιθυμῶ νὰ μὲ εἰδοποιήσητε τὰ πάντα, ὅσα νεώτερα ἀπὸ τὴ μεταξὺ τοῦτο ἔχετε καὶ περιέργα. Ἐξαιρέτως, ἂν ἔφθασε κάμμία εἰδήσις ὁποιαδήποτε περὶ τῶν σταλμένων εἰς τὴν Ἀγγλικὴν Διοίκησιν γραμμάτων, παρακαλῶ νὰ μὲ ἰδιάσετε μὲ τὴν παροῦσαν εὐκχειρίαν.

Τὰ περικλεισμένα δύο μου γράμματα παρακαλῶ νὰ διευθύνετε ὁμοίως, μὲ πρώτην εὐκχειρίαν, τὸ μὲν πρὸς τὸν ἐξοχώτατον Μέγαν Ἀρμοστήν τῶν Ἰονικῶν νήσων, τὸ δὲ εἰς Λόνδρον πρὸς τὸν Κύριον Ἰωάννην Ὁρλάνδον.

Σὰς εἶναι βέβαια γνωστόν, ὅτι ὁ Λόρδος Κόχρανος ἐσυμφώνησε

μέ την Διοίκησίν μας νά ἔλθῃ εἰς βοήθειαν τῆς Ἑλλάδος μέ 6 πολεμικά βαπόρια· ὅτι ἡ βοήθεια αὕτη εἶναι ἀναγκαιοτάτη κἀνείς δὲν ἀγνοεῖ· ἐπιθυμοῦσα καί πρὸ πολλοῦ ἀκόμη, νά ἦταν ἐδῶ, ἢ καὶ νά ἔλθῃ τὸ γρηγορώτερον, ἂν ἀκόμη ἔμελλε ν' ἀργήσῃ.

Τὰ τῆς Πελοποννήσου σᾶς εἶναι νομίζω γνωστά, ὅθεν μὴν ἔχων ἄλλο νά σᾶς προσθέσω, μένω

Πρόθυμος εἰς τοὺς ὁρισμούς σας

Ἀνδρέας Μισοῦλης.

Ἐξω τοῦ Κάδου Ματαπᾶν, 30 Ὀκτωβρίου 1825 ε. π.

P. S. Σᾶς εἶναι ἀκόμη γνωστόν ἴσως, ὅτι μετ' ὀλίγον καιρὸν μέλλει νά συγκροτηθῇ Ἑθνικὴ Συνέλευσις εἰς Νζύπλιον.

Δὲν ἤξεύρω πῶς μέλλει νά διορθωθῇ ἡ κατάστασίς μας, ἀφοῦ μέσα εἰς τὸν ὀλικὸν κίνδυνον, ἐπάνω εἰς τὸν κρημνὸν τοῦ ἀφανισμοῦ τῆς πατρίδος, μόνον φατριωτικὴ ἐνέργειαι καὶ ἀντενέργειαι ποικίλαι καὶ μωρὰ συμφέροντα φαίνονται ὅτι κινοῦν τὰ πράγματα μας, καὶ σχεδὸν βᾶσιμος φροντίς δὲν φαίνεται· διὰ τὸν πόλεμον κατὰ τοῦ Ἱμβραήμ Πασσᾶ στρατεύμα ἡ Πελοπόννησος δὲν ἔχει πούποτε ἂν καμμίαν καμμίαν φορὰν μέ μεγάλας δυσκολίας συνελθῇ ἐν κερκιδὶ σῶμα εἰς παράμερον θέσιν, μετ' ὀλίγας ἡμέρας διαλύεται καὶ ἂν δὲν κτυπηθῇ ἀπὸ τὸν ἐχθρόν. Τακτικὸν στρατεύμα δὲν θέλουν νά κάμουν, ἢ δὲν φροντίζουν περὶ αὐτοῦ ἀναλόγως τῆς ἀνάγκης. Αὐτοὺς τοὺς στοχασμούς μου σᾶς σημειῶνω, διὰ νά σᾶς βεβαιώσω ἰδιαιτέρως, ὅτι εἶναι ἀπαρατήτως ἀναγκαῖα εἰς τὴν σωτηρίαν τῆς Ἑλλάδος κατὰ τὸ παρόν, ἐκτὸς τῆς θαλασσίνης δυνάμεως, τὴν ὁποίαν προσμένομεν, καὶ ἰκανὴ εἰς τὴν ξηρὰν δύναμις. Ἐπιθυμῶ διὰ τὸ καλὸν τῆς πατρίδος νά ἐνεργήσετε κατὰ τούτην τὴν ιδέαν, μέ ὅποιον τρόπον ἔχετε καὶ ὅπως στοχάζεσθε, ἐπειδὴ· μάλιστα ὑποπτεύομαι, ὅτι, ἂν οἱ Φιλέλληνες εἰς Ἀγγλίαν εἶχον τοιαύτην βεβαιότητα, ἴσως πρὸ πολλοῦ ἢ ὁμοῦ μέ τὸν λόρδον Κόχραν ἤθελαν κάμει νά ἔλθῃ καὶ ὁ ἀξιόλογος Στρατηγὸς Ρόμπερτ Οὐίλσον (Sie Robert Vilson) μέ κάμποσον ὀργανισμόνον στρατεύμα, καθὼς περὶ τούτου εἰς τὴν ἀρχὴν ἔγινε λόγος.

Ἄν ἔχετε περὶ τοῦ λόρδου Κόχρανος καμμίαν βεβαίαν εἰδησιν, πότε ἔρχεται ἢ ἂν ἐξεκίνησεν ἀπὸ Λόνδραν, παρκακλῶ νά με φανερώσετε ὁμοίως.

Ὁ ἐχθρικός στόλος ἔφθασε πρὸ ἡμερῶν εἰς Νεόκαστρον Μανθάνομεν, ὅτι ἔχει νά πάρῃ τὸν Ἱμβραήμ Πασᾶ, καὶ μετ' ὀλίγας ἡμέρας θὰ δοκιμάσῃ τὰ Νεωτικὰ νησιά Ὑδραν καὶ Σπέτσαις.

Ἐξω τῆς Μοδωνῆς τῇ α' Νοεμβρίου 1825.

**344. Θ. ΚΟΛΟΚΟΤΡΩΝΗ, Α. ΖΑΗΜΗ
ΚΑΙ Κ. ΔΗΛΙΓΙΑΝΝΗ
ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗΝ ΖΑΚΥΝΘΟΥ**

(Φάκελ. 2123 ἀριθ. 3832).

Ἐξοχώτατοι Κύριοι,

Μετροῦνται ἤδη δύο σχεδὸν μῆνες, ἀφ' οὗ μᾶς ἐγράψατε μέ τὸν Κύριον Πελοπίδαν, καὶ ὑπὲρ τὰς τεσσαράκοντα ἡμέρας, ἀφ' ἧς σᾶς ἐγράψαμεν μέ τὸν Κύριον Ζαχαριάδην, καὶ μήτε νεώτερον τοῦ 22 Ἰβρίου (ν. ε.) γράμματός σας ἐλάβομεν, μήτε ἀπάντησιν εἰς ὅσα σᾶς ἐγράψαμεν μέ τὸν Κύριον Ζαχαριάδην, καὶ εἵμεθα καὶ εἰς οὐ μικρὰν ἀπορίαν. Τούτου καὶ πολλῶν ἄλλων, τῶν ἐξ ἧς, ἐνεκὰ, ἀποστέλλομεν ἐπιτηδες τὸν κομιστὴν τῆς παρούσης μας, τοῦτο μὲν νὰ μάθωμεν τὰ ἀπὸ μέρους σας, τοῦτο δὲ νὰ σᾶς ἀναγγείλωμεν τὰ ἡμέτερα, κατὰ συνέπειαν τῶν ὧν ἄχρι τῆς 27 Ὀκτωβρίου παρελθόντος σᾶς ἐγράψαμεν καὶ σᾶς ἐζήτησαμεν τὴν γνώμην σας.

Κύριοι, ἔχοντες βάσιν τὸν πατριωτισμὸν σας καὶ τὰς ἐκ τούτου φιλικὰς τας ὁδηγίας περὶ τῆς σωτηρίας τῆς κλονιζομένης πατρίδος μας, σᾶς ἐκοινοποιήσαμεν ἐν καιρῷ, καθ' ὅσον ἡ περίστασις μᾶς ἐπέτρεπεν ἀκριβῆ ἔκθεσιν, τὴν κατὰστασιν τῶν Ἑλληνικῶν. Παρακολουθοῦντες καὶ ἤδη τὰς αὐτὰς ἀρχάς μας, σᾶς λέγομεν, ὅτι, ἀφοῦ οἱ Πελοποννήσιοι: οἱ πρωτοῦργοι τῆς ἑλληνικῆς ἀναμορφώσεως: ἔπαθον πολλά, πρῶτον ἀπὸ τὰ μηδόλως διαφέροντα τῶν Πραιτωριανῶν τῆς Ρώμης Διοικητικὰ στρατεύματα, τὰ ὅποια εἰς ἐπταμηνίαν ὥς ἄλλαι βδέλλαι τοὺς ἀπερόφησαν τὴν μικρὰν εὐπορίαν των, καὶ τοὺς κατήνησαν εἰς τὸ δυσοικονόμητον—καὶ δεύτερον ἀπὸ τὰ ἐπιπεσόντα Ἀραβικὰ τακτικὰ σμήνη, τὰ ὅποια, μὴ εὐρίσκοντα ἀνάλογον δύναμιν πρὸς ἀντίκρουσιν (ἐπειδὴ οἱ κατὰ δυστυχίαν διοικούντες τὴν Ἑλλάδα ὄχι μόνον δὲν ἔδωσαν τοὺς ἀναγκαίους πόρους, διὰ νὰ συναχθῇ ἐν Στρατόπεδον ἄξιον νὰ περιτείλῃ τὸν ἐχθρόν, ἀλλὰ καὶ ὅσα ἐμπόδια ἠδυνήθησαν κατὰ καιροὺς ἐπρόξενησαν) συνεπέφερον εἰς πολλὰ μέρη διὰ τοῦ πυρὸς τὸν ὄλεθρον ἀγρῶν, οἰκίων καὶ τῆς ὀλιγίστης εἰσοδείας των. Ἐβιάσθησαν καὶ αὐτοὶ νὰ ὁμοιωθοῦν μέ τοὺς θαλασσινοὺς καὶ Ἡπειρώτας Ἕλληνας, καὶ νὰ ζητήσουν μισθοὺς. Ἀνεφέρθησαν εἰς τὴν Διοίκησιν (διότι εἰς αὐτὴν ἐμβαίνουν τὰ χρήματα τοῦ δανείου) καὶ αὐτῇ, διὰ νὰ θαμπώσῃ τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ ἔξω κόσμου, ἔδωκε τάχα ἀκρόασιν εἰς τὴν ἀναφορὰν καὶ ἐκήρυξεν

ὅτι θέλει πληρώσῃ δεκαπέντε χιλιάδες μισθοὺς εἰς τοὺς Πελοποννη-
νησίους· ἀλλ' ἐνῶ ἔφθασε πρὸ ὀλίγου δόσις τοῦ δανείου, δύο ἡμισυ
μυλλιούνια γρόσια, καὶ τὸ Βουλευτικόν, ἐπεξεργαζόμενον τὴν διανο-
μὴν των, ἐθεσπίσατο νὰ δοθῶσι διὰ τὸ Πελοποννησιακὸν Στρατόπε-
δον 400,000 γρόσια, τὸ Ἐκτελεστικὸν συνέστειλε ταύτης εἰς 250,000,
τὰ ὅποια ἐπομένως ἐξώδευσεν εἰς παρασίτους καὶ λ. π., καὶ πρὸς
τὴν Ἐπιτροπὴν τὴν διωρισμένην, ἐπὶ τῆς διευθύνσεως τοῦ Πελοπον-
νησιακοῦ Στρατοπέδου, δίδει εἰς ἀπόκρισιν τῶν αἰτημάτων της τὴν
σιωπὴν, καθὼς βλέπετε ἀπὸ τοῦ ὁποῖον σᾶς περικλείομεν γράμμα τῆς
ιδίας.

Ἐν τούτῳ καὶ οἱ ἐχθρικοὶ στόλοι, συνιστάμενοι ἀπὸ 120 περίπου
πλοῖα, ἔφθασαν πρὸ δέκα ἡμερῶν εἰς Νεόκαστρον καὶ ἀπεβίβασαν
τὰ ὅποια ἔφερον στρατεύματα· τὰ δὲ ἑλληνικὰ πλοῖα, ἀραγμένα εἰς
Ἵδραν καὶ Σπέτζας, εἶδον τὴν διάβασίν των χωρὶς νὰ τοὺς προξε-
νήσουν τὸ παραμικρὸν ἐμπόδιον· αὐτὰ ἦτον κελῶς ἡτοιμασμένα καὶ
συντροφιασμένα μὲ εἰκοσιῆς μπουρλότα, πρὸς ἀγορὰν καὶ κατασκευὴν
τῶν ὁποίων ἐδόθησαν τὰ χρήματα ἀπὸ τὴν Διοίκησιν. Τί ἄλλο νὰ
στοχασθῶμεν διὰ τὴν ἀκινήσιαν ταύτην δὲν ἔχομεν (ἐπειδὴ ὁ πα-
τριωτισμὸς καὶ ἡ ἀνδρεία τοῦ Ναυάρχου μας Μικούλη εἶναι ἀποδε-
δειγμένα) εἰμὴ ὅτι ὁ Κουντουριώτης, διὰ τοὺς ἰδιαιτέρους σκοποὺς
του, ἀπέδειξεν εἰς τοὺς Καπεταναίους τῶν πλοίων, ὅτι ὅταν ἡ Πε-
λοπόννησος δυστυχῆσῃ καὶ ἔχῃ τοὺς ἐχθροὺς εἰς τοὺς κόλπους της,
τότε ἡ Νῆσός των θὰ λαμπρύνεται καὶ θὰ πλουτίζῃ.

Ταῦτα πάντα, Κύριοι, συσσωρευμένα, μᾶς κατήντησαν εἰς ἀπελπισίαν
καὶ ἀμηχανίαν. Ἐκ τοῦ ἐνὸς μὲν μέρους θεωροῦμεν ὅτι, διὰ τῆς ἐλ-
λείψεως τῶν ἀναγκαιῶν, ἀποκαθίσταται ἀδύνατον τὸ νὰ συντηρηθῇ
Στρατόπεδον ἱκανὸν νὰ περιστείλῃ ἐν μέρει τοὺς ἐχθρικοὺς μας σκο-
ποὺς, ἐκ δὲ τοῦ ἄλλου, ὅτι οἱ διοικηταί, ἐπίμονες εἰς τὰς ἀρχάς των,
κατανοοῦν εἰς τὸ νὰ παρὰδῶσουν τὴν Ἑλλάδα, καὶ ἄν, (ὅπερ μὴ γέ-
νοιτο) ἡ Πελοπόννησος κυριευθῇ, τὸ πᾶν ἐτελείωσῃ, καὶ ἡ διὰ τῶν
θυσιῶν μεταβολὴ τῆς Ἑλλάδος καταντᾷ ὄνειρον. Ἡμεῖς ὅσον ἐδυ-
νήθημεν ἐκάμχμεν. Πέντε ἡδὴ μῆνας ὠδηγήσαμεν τοὺς Πελοποννη-
σίους εἰς τὸν πόλεμον πεινῶντας καὶ διψῶντας· ἐρρίψαμεν τὸν ἑαυ-
τόν μας εἰς τοὺς μεγαλειτέρους κινδύνους, ὑπεφέραμεν καὶ ὑπὲρ τὰς
σωματικὰς μας δυνάμεις ταλαιπωρίας, ἐχάσαμεν πολλοὺς τῶν ἀδελ-
φῶν μας καὶ φίλων μας, πεισόντας μὲ τὰ ὅπλα εἰς τὰς χεῖρας εἰς τὸν
ὑπὲρ πίστεως καὶ πατρίδος πόλεμον. Μ' ἔλα ταῦτα, ἐφ' ὅσον ἔχομεν
τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀνοικτούς, δὲν ἡμποροῦμεν νὰ βλέπωμεν μὲ ἀδιαφο-

ρίαν τὸν ὄλεθρον τῆς φίλης πατρίδος μας· προστρέχομεν λοιπὸν εἰς ὑμᾶς καὶ σὰς λέγομεν ἂν εἶναι δυνατόν νὰ ἐνεργήσωμεν ἐκ τοῦ προχείρου ἐν μερικὸν δάνειον ὑπὲρ τῆς Πελοποννήσου ἕως πενήντα χιλιάδης τάλαντα, καὶ, ἂν γίνεταί, γράψετε μας μὲ τὸν ἐπίτηδες ἀποστελλόμενον νὰ προδιαθέσωμεν τοὺς προῖσταμένους πολιτικούς καὶ στρατιωτικούς τῶν Πελοποννησίων καὶ νὰ τὰ λάβωμεν διὰ νὰ ἔμπορέσωμεν νὰ κάμωμέν τι ὑπὲρ τῆς κινδυνεύουσας πατρίδος μας.

Σὰς προσθέτομεν, ὅτι, ἐνῷ πνυτχόθεν διχορμίζεται ἡ ταχὺ αἴφης τοῦ Κόρχαν εἰς τὴν Ἑλλάδα, μᾶς γράφουν ἀπὸ Ναύπλιον, ὅτι ὁ ἐκεῖ Ξένος ἔλαβε γράμμα ἀπὸ Ζάκυνθον, ὅτι ὁ Κόρχαν ἐμποδίσθη ἀπὸ τὴν Διοίκησίν του νὰ ἔλθῃ· τοῦτο μεταξὺ τῶν ἄλλων μᾶς ἐλύπησεν οὐκ ὀλίγον καὶ παρκαλοῦμεν νὰ μᾶς εἰδοποιήσητε ὅτι, περὶ τούτου ἡξεύρετε.

Ἡ Γαλλικὴ φατρία, καὶ τοὶ φαινομένη ὡς μηδενισθεῖσα, δὲν παύει ὅμως νὰ σπείρῃ ζιζάνια. Ἐν προσηύματι φιλικῆς διαθέσεως παραινεῖ ἤδη τοὺς Ἕλληνας νὰ προστρέξουν εἰς τὴν τῶν Μοναρχῶν ὑπεράσπισιν.

Σὺν αὐτῇ καὶ εἰς ἄλλος Πρωτεὺς ὀργανίζει τὴν Ἀνατολικὴν καὶ μέρος τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδος νὰ προσκλέσουν ἕνα τῶν ἀδελφῶν τοῦ Καποδίστρια καὶ νὰ τὸν στείλουν πληρεξούσιον εἰς τὴν ἐλπίζομένην συγκροτηθῆναι Ἑλληνικὴν Ἐθνικὴν Συνέλευσιν. Μὴ ἔχοντες τί πλεον νὰ προσθέσωμεν, μένομεν

Οἱ ἀδελφοὶ

Θ. Κολοκοτρώνης

Ἀνδρέας Ζαήμης

Κανέλλος Δηλιγιάννης.

Ἀπὸ Στεμνίτζαν τῇ 3ῃ Νοεμβρίου 1825.

348. Γ. ΣΙΣΙΝΗ ΠΡΟΣ Κ. ΔΡΑΓΩΝΑΝ

(Ἀριθ. 125 ἐγγ. Ἀλεξ. Ρώμα).

Εὐγενέστατε ἀδελφέ,

Ὑστερημένος πολλῶν ἡμερῶν γραμμάτων σας καὶ λυπούμενος τὴν αἰτίαν, τὴν ὁποίαν μὴ δυνάμενος νὰ καταλάβω. Σήμερον ἦλθεν εἰς πεζὸς πρὸς ἐμὲ ἀπὸ Ναύπλιον καὶ μὲ λέγουσιν, ὅτι ὁ ἐχθρικός στόλος ἐφθασεν, ὡς καὶ ἡμεῖς ἀπὸ πολλὰς ἡμέρας τὸ ἡξεύραμεν. Λέγουσιν ὅτι ἔχει ὀκτὼ χιλιάδας τακτικούς, 1200 κωδικάρια καὶ 800 ἀτά-

κτους. Τὰ ἡμέτερα πλοῖα, συμποσούμενα ὑπὲρ τὰ ἑβδομήκοντα δύο, παρατηροῦν τὰ ἐχθρικά πόθεν θὰ κινηθοῦν νὰ τοὺς ριφθοῦν ἐπάνω τους, ἐπειδὴ, ὡς λέγουν, ἀκόμη δὲν ἔκαμεν εἰς ἓνα μέρος δεσπάρκον. Ἡ εὐγενία σας, παρκακλῶ, ὅσας εἰδήσεις ἔχετε νὰ μεῖδεάσητε, ὅχι μόνον περὶ τοῦ στόλου καὶ στρατευμάτων, ὡς πόσῃ ποσότητι ἤλθε, ἀλλὰ καὶ περὶ τὸν ἐρχομὸν τοῦ Κοχράνου, ἂν φθάσῃ ὀγλίγωρα, διότι οἱ Ἕλληνες ἐκεῖ ἔρριξαν μόνον καὶ μόνον τοὺς ὀφθαλμούς των. Δι' ὅλα αὐτὰ νὰ ἔχω τὴν τάχιστον ἀπόκρισίν της, διὰ νὰ ρεγουλάρω ὅλα τὰ ἐδῶ ἀνγκαιᾶ μέρη. Χθὲς ἔστειλον καὶ ἔφερον τὸν Μιχαήλ ἐδῶ, τὸν ὅποιον νὰ ἐτοιμάσω νὰ μείνῃ ἐνταῦθα, διότι ἐγὼ εὐρίσκομαι εἰς ἐτοιμασίαν νὰ κινηθῶ διὰ τὸ κλειδὶ καὶ τὸ μεθχυριανὸ Σάββατον, Θεοῦ θέλοντος, εὐγαίνω. Ὁ Χρῦσανθος, κατὰ τὰς χθεσινὰς εἰδήσεις, ὅπου ἔλαβον σήμερον, γίνεται μὲ ἐν σῶμα πολλὰ χοντρὸν καὶ ἀπερναῖ εἰς Ἀγουλινίτσιν νὰ προκαταλάβῃ τὸ κλειδὶ· θέλει φθάσω καὶ ὁ ἴδιος ἐκεῖ πρὸς βοήθειάν του, διότι οἱ Ἕλληνες ἄρχισαν ἤδη νὰ αἰσθάνωνται τὸν ἀφανισμόν των καὶ τρέχουν πρὸς τὸν ἐχθρὸν μ' εὐχαρίστησίν των μεγάλην.

Ὁ στρατηγὸς Νικήτας κατὰ τὰς 30 παύσαντος ἦτον ἐτοιμος νὰ ἀπεράσῃ εἰς Πάτραις μὲ δύο χιλιάδας.

Κύριε! Ἐπειδὴ καὶ ἐνταῦθα εἶναι μία φαμῆλεια ἐνὸς ἡμετέρου καὶ εἶμαι ὑποχρεωμένος ἀπ' αὐτόν, παρκακλῶ, ἂν δυνατόν, νὰ ἔλθῃ αὐτοῦ νὰ εὕγῃ ἔξω· αὐτὴ ἡ φαμῆλεια συμποσοῦται εἰς δέκα ψυχὰς ἀπὸ γυναικας καὶ μικρὰ παιδία. Ταῦτα καὶ μένω

Ὁ ἀδελφὸς
Γεώργιος Σιδίνης.

Ἐκ Γαστούνης τῇ 5 Νοεμβρίου 1825.

346. Γ. ΘΩΜΙΔΟΥ ΠΡΟΣ Κ. ΔΡΑΓΩΝΑΝ

(Παρὰ τῇ οἰκογενεῖᾳ Δραγῶνα)

Πανευγενέστατε Κύριε.

Ἡ παροῦσά μου σὰς ἔρχεται διὰ μέσου τοῦ πλοιάρχου Ζέπου Καποδίστρια, δουλεῖται λοιπὸν διὰ νὰ σὰς εἰπῶ, ὅτι σήμερον σὰς τραβῶ εἰς τὴν ὀρδινίαν τοῦ ρηθέντος Καποδίστρια εἰς μίαν πρώτην μου συναλλαγματικὴν τάλληρα ρηγίνας διακόσια τριάντα δύο καὶ μισό, Νο 232 1(2, μεθ' ἡμέρας τρεῖς, ἀφοῦ ἤθελε σὰς παρρησιασθῇ. Παρκακλῶ λοιπὸν τὴν πανευγενίαν σας νὰ τὴν δεχθῇτε προθύμως καὶ

νὰ τὴν πληρώσητε εἰς τὴν πτώσιν της, διὰ νὰ ἐλευθερωθῶ μίαν φορὰν διὰ πάντα. Εἶμαι ὑπερβέβαιος, ὅτι μέχρι τῆς παραλαβῆς τῆς παρούσης μου νὰ ἐσυνάξαι τὴν συναλλαγματικὴν. Σὰς ἔμβασα δὲ τὰ λληρα 877 ρηγγίνας· εἰς τὸ ἐνκντίον καὶ δὲν τὰ ἐσυνάξαι, εἰσθε παρκαλεσμένοι θερμότερα νὰ φροντίσητε τὴν σύναξιν των καὶ νὰ πληρώσητε τὰς τρεῖς κατὰ χαιρὸν τράτας σὰς ἔκαμον, πρὸς ἐλάφρωσιν μου. Πανευγενέστατε κύριε! Ἐγώ, διὰ νὰ εὐκολύνω τὴν ὑπόθεσιν τῆς πατρίδος, συναίνεσα, συνέδρχμον καὶ ἔκκαμ τὴν γῆν πηγὴν, μόνον καὶ μόνον διὰ νὰ προφθασθῇ ἡ πατρίς εἰς μίαν στενοτάτην περίστασιν. Ἐνεκ τούτου προσπαθήσατε, κύριέ μου, νὰ μ' ἐλευθερώσητε διὰ χάριν τῆς πατρίδος. Ἐπιφορτίσθην ἕνα τοιοῦτον βάρος καὶ καταβαρύνω καὶ τὴν πανευγενίαν σας. Τὰ λοιπὰ ὅπου ἤθελε μείνουν ἀπὸ τὴν συναλλαγματικὴν σὰς ἔμβασα, τὰ κρατεῖτε μέχρι δευτέρας μου ὁρδινίς. Περιμένω ἀπόκρισίν σας. Μένω μὲ τὴν ὀφειλομένην ὑπόληψιν.

Ὁ πατριώτης
Θ. Θωμίδης.

Τῇ 6 9]δρίου 1825. Ἐν Μεσολογγίῳ

Πρὸς τὸν πανευγενέστατον

Κύριον Κωνσταντῖνον Δραγῶναν κτλ.

Ζάκυνθον.

347. Γ. ΜΑΥΡΟΜΙΧΑΛΗ ΠΡΟΣ ΔΙΟΝΥΣΙΟΝ ΡΩΜΑΝ

(Φάκελ. 2123, ἀριθ. 3078).

Ἐκλαμπρότατε Κύριε Κόντε δὲ Ρώμα.

Ἡ πρὸς ὑμᾶς ὑπόληψίς μου μὲ ἀνγκάζει, τυχούσης τῆς παρούσης εὐκαιρίας, νὰ διερευνήσω περὶ τῆς εὐκταίας μου ὑγείας σας, καὶ νὰ σὰς ἀποδώσω τὰς κατ' ἀξίαν προσήσεις μου, μετὰ τὴν ἀπὸ τὰς βαρβαρικὰς χεῖρας ἀπολευθέρωσιν μου, τὴν ὁποίαν ἄλλοθεν δὲν γνωρίζω, εἰμὴ ἀπὸ τὰς πρὸς Θεὸν εὐχὰς τῆς Πατρίδος καὶ τῶν γνωρίμων καὶ ἀπὸ τὴν συνέργειαν τοῦ ἐξοχωτάτου Ἀμιλτων. Ἐγώ, κατὰ διαταγὴν τῆς Σεβαστῆς ἡμῶν Διοικήσεως, ἐνασχολοῦμαι εἰς τὴν ἐκ τοῦ ἐντεῦθεν στρατολογίην, διὰ τι συμβεβηκὸς ὅμως ἐνοχλοῦμαι ὀλίγον ἐπὶ τοῦ κραυβάτου, καὶ εἴθε ἡ εὐχή σας νὰ μὲ ἀπαλλάξῃ γρήγορα καὶ τούτου τοῦ δεινοῦ.

Ὁ σεβαστός μου Πατὴρ διατρίβει εἰς Ναύπλιον καὶ δι' ἐμοῦ σὰς

ἀποδίδει τὰς ἀδελφικὰς προσήσεις του. Ὁ δὲ θεὸς μου Κ.Κωνσταντῖνος ἐξεστράτευσεν πρὸ ἡμεῶν καὶ ἤδη εὕρεται εἰς τὴν νῆσον Πετζῶν ἐπὶ κεφαλῇ 5000 στρατιωτῶν, οἵτινες μετέβησαν ἐκεῖσε διὰ τὸ κατ' αὐτῆς τῆς Νήσου ὑποπτον τοῦ ἐχθροῦ. Πληροφορούμεθα ὅμως τώρα, ὅτι αὐτὸς ἐκινήθη κατὰ Μεσολογγίου, καὶ εἴθε νὰ διαλυθῶσι καὶ τούτου τὰ σχέδια τὰ ὀλέθρια, καθὼς διελύθησαν καὶ τῶν πρὸ αὐτοῦ.

Υγιαίνειτε,

Ὁ πρόθυμος τῶν ἐπιταγῶν σας
Γεώργιος Μαυρομυχάλης.

1825 13 Νοεμβρίου, ἐκ Λιμενίου.

Παρακαλῶ νὰ μὲ ἀξιῶντε συχνὰ ποθητῆς μοι ἐπιστολῆς, σημειοῦντες μοι καὶ τι ὠτάξιον μετὰ τῆς εὐχταίας μοι υγείας σας.

348. Α. ΜΙΑΟΥΛΗ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗΝ ΖΑΚΥΝΘΟΥ.

(Φάκελος. 2023 ἀριθ. 3077)

Πρὸς τοὺς εὐγενεστάτους Κυρίους

Δ. δὲ Ρώμαν,
Π. Στεφάνου καὶ
Κ. Δραγῶναν.

Ὁτὴν ὥραν ταύτην μᾶς ἦλθεν ἀπὸ Γ'λαρέντζαν τὸ ἐμπερικλειόμενον γράμμα, τὸ ὁποῖον μὲ μεγάλην λύπην ἀνεγνώσαμεν καὶ συμπάσχουμεν εἰς τὸν κίνδυνον τῶν ἀδελφῶν μας. Ἡ θλίψις μας εἶναι μεγαλύτερα, διότι δὲν ἤμποροῦμεν νὰ τοὺς βοηθήσωμεν, ἐπειδὴ, ἂν θελήσωμεν νὰ τοὺς πάρωμεν εἰς τὰ κκράδια, καθὼς λέγουσιν αὐτοί, προβλέπομεν, ὅτι ὁ Στόλος μας θέλει διαλυθῇ, ἐνῶ εἶναι ἀνάγκη νὰ βοηθηθῇ τὸ Μεσολόγγι καὶ ἐπὶ τούτῳ ἐρχόμεθα. Πρὸς τούτοις πολλοὶ ἄλλοι στοχασμοὶ μᾶς ἐμποδίζουν, καθὼς ὁ συμπεθέρος μου κύριος Σ. Μπουντούρης ἤμπορεῖ νὰ σῇ ἐξηγήσῃ τὴν ιδέαν μας, ἐπειδὴ βέβαια ἡ εὐγενία σας δὲν εἶναι πιθανὸν νὰ γνωρίζετε ἀκριβῶς ὅλην τὴν κατάστασιν τοῦ Ναυτικοῦ μας. Ἐπειτα οὐδὲ ἤξεύρομεν τί νὰ τοὺς κάμωμεν, καὶ ἂν τοὺς δέχωνται αὐτοῦ ἢ ἄλλου· πλὴν τοῦτο δὲν εἶναι ὅπου μᾶς ἐμποδίζει.

Ὅθεν γράφοντάς σας ἐν βίᾳ, σᾶς παρακαλοῦμεν νὰ ἐνεργήσητε ἡ εὐγενία σας καὶ νὰ στείλετε ἀπ' αὐτοῦ κτίκια ἐπίτηδες διὰ νὰ τοὺς

πάρουν ἀπὸ τὸ Κάστρον· ἐν ταύτῳ νὰ φροντίσετε καὶ διὰ τὸ μέρος
ὅπου νὰ καταφύγουν αὐτοὶ οἱ ἄνθρωποι, ἢ εἰς Ζάκυνθον, ἢ τὴ Διοί-
κησις τοὺς δέχεται, ἢ εἰς Κάλαμον, ἢ ὅπου καὶ ὅπως ἀλλέως στο-
χασθῆτε.

Ἐν βίᾳ.

Ἐξω τῆς Ζακύνθου, τῇ 13 Νοεμβρίου 1825.

Μένω εἰς τοὺς ὁρισμοὺς σας

Ἀνδρέας Μιαούλης.

349. Α. ΜΙΑΟΥΛΗ
ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗΝ ΖΑΚΥΝΘΟΥ

(Φάκελ. 2123 ἀριθ. 3079)

Πρὸς τοὺς εὐγενεστάτους Κυρίους

Α. δὲ Ρώμαν,

Π. Στεφάνου καὶ

Κ. Δραγῶναν.

Μὴν ἔχων τὴν ἀπάντησίν σας εἰς τὸ γράμμα μου περὶ τῆς σωτη-
ρίας τῶν εἰς Γλαρέντζαν καταφυγόντων Χριστιανῶν, καὶ ἐπειδὴ ἐ-
συνάχθησαν εἰς τὸ ἐκεῖ πλησίον νησάκι πολλαὶ ψυχαί, ἐστάλθη πρὸ
ὀλίγου ἐν πλοῖον, διὰ νὰ ἐμβάσῃ καὶ μόνους αὐτοὺς, ἐν ταύτῳ καὶ
διὰ τοῦ ταρόντος μου παρὰ κελῶ πάλιν τὴν φιλανθρωπίαν σας νὰ
λάβῃ περὶ τῶν δυστυχῶν τὴν ἐνδεχομένην φροντίδα.

Ὁ ἐχθρὸς καὶ εἰς τὰς δύο Ναυμαχίας ἐτράπη, ἀφοῦ ἐστάθη με ἀρ-
κετὴν ἐπιμονήν· εἰς τὴν δευτέραν ἐν πυρπολικόν μας ἐκὰς ἀνωφε-
λῶς, ἐπειδὴ ἀνάφθη κατὰ τύχην, πρὶν φθάσῃ τὸν ἐχθρὸν φεύγοντα·
ἄλλο διευθυνόμενον εἰς τὴν Ριάλαν, ἐπροχώρησεν εἰς τὸ μέσον τῶν
ἐχθρικῶν πλοίων καὶ πάλιν ἐπέστρεψεν, κυπτούμενον πανταχόθεν.
Ἄν ἀπὸ Πάτραν δὲν ἔφθανε τὸ ἄλλο μέρος τοῦ ἐχθρικοῦ στόλου,
ἠθέλαμεν προχωρήσει κατ' ὀλίγον εἰς τὸ Μεσολόγγι, ἂν καὶ ὁ και-
ρὸς ἦτο ἐναντίον μας.

Ἀλλὰ τὸ φρούριον αὐτὸ κινδυνεύει τὰ ἔσχατα μόνον ἀπὸ ἑλλειψιν
τροφῶν, καθὼς πρὸ ὀλίγου μᾶς ἐπληροφόρησεν, ἐλθὼν ἐπίτηδες, κα-
τὰ τὸ ἐκεῖ, καὶ κατὰ τοῦτο ἡμεῖς δὲν δυνάμεθα νὰ βοηθήσωμεν.

Παρακαλεῖσθε λοιπὸν καὶ ἡ Εὐγενία Σας νὰ παρακινήσῃτε τὸν

- **Κύριον Θ.** Ξένον, νὰ φροντίσῃ μὲ δραστηριότητα διὰ τὴν προμήθειαν τοῦ φρουρίου, καὶ νὰ τὸν ἐγχειρίσῃτε τὸ περικλεισμένον. Ἐρρωσθε.

Πρόθυμος εἰς τοὺς ὀρισμούς σας
Ἄνδρας Μισοῦλης.

Ἐμπροσθεν τῆς Γλαρέντζας
ἐκ τοῦ πλοίου «Θεμιστοκλέους», τῇ 15 Νοεμβρίου 1825.

350. Α. ΜΙΑΟΥΛΗ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗΝ ΖΑΚΥΝΘΟΥ

(Φάκελ. 2123 ἀριθ. 3080).

Πρὸς τοὺς εὐγενεστάτους Κυρίους

Διον. δὲ Ρώμαν,
Π. Στεφάνου καὶ
Κ. Δραγῶναν.

Ἀπὸ τὸ τελευταῖόν σας τῆς 14 τοῦ παρόντος εἶδα πάλιν μ' εὐχαρίστησιν τὰ πατριωτικά σας αἰσθήματα. Τὸν κίνδυνον τῆς πατρίδος βέβαια γνωρίζετε καθ' ὅλην τὴν ἔκτασιν καὶ δὲν ἀμφιβάλλω ποτέ, ὅτι μὲ ὅλους τοὺς δυνατοὺς τρόπους θέλετε συνδράμῃ πάντοτε εἰς τὰ ἐθνικά πράγματα, ἐν ὧσ' ἡμεῖς μένουμεν ἐλπίς διὰ τοῦτο ἐπιθυμῶ εἰς πᾶσαν περίστασιν νὰ μὲ κοινοποιῇτε ὅλους τοὺς στοχασμούς σας.

Διὰ τὴν σωτηρίαν τῶν εἰς Χλουμοῦτσι ἀδελφῶν μας δὲν ἐτόλμησα νὰ ἐνοχλήσω ἀμέσως τὴν φιλανθρωπίαν τῆς Τοπικῆς Διοικήσεως, ὥστε μὲ βαθύτερον σέβας εὐγνωμονῶ διὰ τὴν πρόθυμον συμπάθειάν της πρὸς αὐτούς. Ἐν ταύτῳ σᾶς ἐκφράζω τὴν μεγάλην μου εὐχαρίστησιν διὰ τὴν ταχεῖαν συνέργειάν σας εἰς τὸ καλὸν αὐτό, καὶ σᾶς σημειῶνω πάλιν, ὅτι ὅσα γυναικόπαιδα ἐπῆρεν ἀπὸ τὸ πλησίον τῆς Γλαρέντζας νησιδίων τὸ καράβι, ὅπου ἔστειλα ἐπίτηδες, τὸ ἐδιώρισα νὰ τὰ μεταφέρῃ εἰς Κάλαμον, μὲ γράμμα ἐδικόν μου πρὸς τὴν Τοπικὴν Διοίκησιν ἐκείνης τῆς νήσου.

Τὰ περὶ ἡμῶν καὶ τοῦ ἐχθρικοῦ Στόλου ἕως τῶρα ἐφανερώσα κατ' ἔκτασιν καὶ εἰς τὸν συμπέθερόν μου. Χθὲς ἦλθεν ἐκεῖνος ἐναντίον μας περὶ τὰς Σκρόφας, καὶ ἡμεῖς ἐκρίνχμεν συμφερώτερον νὰ καταβῶμεν ἀπ' ἐκεῖ περιμένοντες τὸν ἄνεμον. Ὁλην τὴν ἡμέραν διήρκεσεν ὁ ἀκροβολισμὸς χωρὶς κἀνὲν ἀποτέλεσμα.

Τὴν ὥραν ταύτην μανθάνω με λύπην, ὅτι ἡ Διοίκησις τοῦ Κάλாமου δὲν ἐδέχθη ὅσας φημῆλιας ἔφερε τὸ καράβι μας, τὸ ὅποτον ἐξ ἀνάγκης τὰς εὐγαλεν εἰς τὸ Δραγομέστον· πλὴν οἱ ἄθλιοι λιμοκτονοῦν καὶ χάνονται εἰς ἐκεῖνο τὸ μέρος, ἂν δὲν γείνη ἡ συγκατάθεσις τῆς Ἰονικῆς Διοικήσεως νὰ περάσουν εἰς τὸν Κάλαμον.

Σκρόφαι, ἐκ τοῦ πλοίου Θεμιστοκλέους

τῇ 18 Νοεμβρίου 1825.

Μένω εἰς τοὺς ὁρισμούς σας

Ἀνδρέας Μισοῦλης.

P. S. Ὅσαις φημῆλιας, καθὼς σᾶς εἶπα, τὸ πλοῖον μας ἀπεβίβασεν εἰς τὸ Δραγομέστον, δὲν τὰς ἐδέχθη εἰς Κάλαμον ἡ Τοπικὴ Διοίκησις τῆς νήσου, καθὼς ἡ αὐτὴ με γράφει εἰς ἀπόκρισιν, πλὴν αἱ αὐταὶ ἐπέρασαν ἔπειτα με καίκια ἀπὸ Δραγομέστον εἰς Κάλαμον.

Ὅλοι τοῦ Στόλου οἱ Καπιτάνοι σᾶς προσφέρουν δι' ἐμοῦ τὸ σέβας των καὶ τοὺς ἀδελφικούς ἀσπασμούς των.

351. A. ΜΙΑΟΥΛΗ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗΝ ΖΑΚΥΝΘΟΥ

(Φάκελ. 2123, ἀριθ. 3081).

Πρὸς τοὺς Εὐγενεστάτους Κυρίους

Α. δὲ Ρώμαν

Π. Στεφάνου καὶ

Κ. Δραγῶναν.

Μετὰ τὸ χθεσινόν, μοι δὲν ἐκτείνονται εἰς ἀπάντησιν τοῦ τελευταίου σας τῆς 18]30 τοῦ παρόντος.

Τῷ ὄντι ἡ Διοίκησίς μας πολλὰ ὀλίγον ἐφρόντισεν ἕως τῶρα διὰ τὰς χρείας τοῦ πολέμου, διὰ τὰ πρόχειρα μέσα τῆς κοινῆς σωτηρίας. Ἀληθινὰ εἰς πολλὰ πράγματα δὲν ἔχει σχεδὸν καμμίαν δύναμιν, πλὴν καὶ ὅσα δύναται τ' ἀμελεῖ, τὰ παραβλέπει, διότι, ὡς φαίνεται, καταγίνεται εἰς ἄλλα σπουδαιότερα καὶ σημαντικώτερα ἔργα. Δὲν παρατηρεῖτε με θαυμασμὸν πῶς περιπλανώμεθα εἰς τὸ στάδιον τῶν παθῶν με ἀναίσθητον ἀσφάλειαν, ἐνῶ καθαυτὸ χανόμεθα; Ἡ τρελλοὶ βέβαια εἶναι, ἡ τυφλοὶ καὶ δὲν βλέπουν τὴν κατάστασιν τῆς ἀθλίας πατρίδος, ὅσοι νομίζουν, ὅτι ἔχουν καιρὸν νὰ ἐκτελέσουν τὰ τέλη των, ὁ καθένας καθὼς τὰ παραφαντάζεται.

Ἡ οἰκονομία, ὅπου ἔγεινε διὰ τὴν προμήθειαν τοῦ Μεσολογγίου, πολλὰ μ' εὐχαριστεῖ.

Ἡ εἰδησις ἐκ Λιθόρνου περὶ τῆς ἀναχωρήσεως τοῦ υἱοῦ μου ἀπὸ Λόνδραν μὲ φαίνεται πρόωρος, πλὴν, ἂν ᾔηται οὕτως, ἐλπίζω νὰ τὸν ἔχωμεν ἐδῶ γρήγορα, καὶ νὰ πληροφορηθῶμεν τὰ πάντα.

Μένω εἰς τοὺς ὁρισμούς σας.

Ἀνδρέας Μιαούλης.

Σκρόφαι, ἐκ τοῦ πλοίου Θεμιστοκλέους τῇ 19 Νοεμβρίου 1825
ὥρα 3 νυκτός.

382. Θ. ΚΟΛΟΚΟΤΡΩΝΗ ΠΡΟΣ ΔΙΟΝ. ΡΩΜΑΝ

(Ἀριθ. 126 ἑγγράφων Ἀλεξ. Ρώμα).

Ἐξοχώτατε Κόμη καὶ Εὐγενέστατε Κύριε Κωνσταντῖνε Δραγῶνα.

Ἐπειδὴ καὶ ἡ ραμὴλία τοῦ Στρατηγοῦ Μήτρου Ἀναστασοπούλου εὐρίσκεται αὐτοῦ εἰς τὸ ὀσπίτιον τοῦ Κασουλᾶκη, καὶ ἐπειδὴ διὰ τὰς περιστάσεις τῆς πατρίδος δὲν εὐκολύνεται εἰς τὸ νὰ τῇ ἐξαποστείλῃ τὰ πρὸς ζωτροφίαν ἀναγκαιὰ της, παρκαλεῖσθε νὰ ᾔθελε τὴν προμηθεύσητε, δίδοντάς τιν ἐκατὸν τάλληρα δι' ἑξοδὰς της καὶ ἀκολούθως σὰς τὰ ἐμβάζω, διὰ τὰ ὅποια σὰς ὑπόσχομαι καὶ ὁ ἴδιος τὸ ἐμβασμά των εἰς χεῖράς σας. Ὡν δὲ ὑπερβέβαιος εἰς τὴν φιλίαν καὶ τὸν πατριωτισμόν σας, ὅτι θέλει κάμετε τὸ ὅσον ἀνήκει, δὲν ἐκτείνωμι μὲ λέξεις, εἰμὴ μένω μὲ ὅλην τὴν πατριωτικὴν εἰλικρίνειαν.

Ὁ Πατριώτης καὶ ἀδελφός

Θ. Κολοκοτρώνης.

Τῇ 19 Νοεμβρίου 1825, ἀπὸ Κραμποδόν.

*
* *

Ὁμολογοῦμεν ἡμεῖς οἱ κάτωθεν ὑπογεγραμμένοι, ὅτι ἡ Κυρία Μήτριξ Ἀναστασοπούλου ἔλαβε παρὰ τοῦ Κυρίου Κόμητος Διονυσίου Ρώμα τάλληρα ἱμπεριαλικά ἐκατὸν Νο 100, ὡς ἄνωθεν.

Νικόλαος Σπαθάρος μαρτυρῶ.

Νικόλαος Χειλόπουλος μαρτυρῶ.

383. Γ. ΣΙΣΙΝΗ
ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗΝ ΖΑΚΥΝΘΟΥ.

(Ἀριθ. 127 ἐγγράφων Ἀλεξ. Ρώμα).

Ἐξοχώτατοι,

Τὸ νὰ σὰς παραστήσω τὰ πρακτικὰ μου εἶναι περιττόν. Εἰς τὰς ἑννέα τρέχοντος, ὅπου ἀνεχώρησα ἀπὸ Γαστούνην, εἶδα ἓνα γράμμα σας, Κύριε Δραγῶνα, ὅπου μοῦ ἔλεγε, ὅτι πρότερον μοῦ ἐγράφατε καὶ οἱ τρεῖς. Ἐγὼ αὐτὸ τὸ γράμμα δὲν τὸ ἔλαβον καὶ στοχάζεσθε εἰς ποῖαν ἀδημονίαν εὐρισκόμεθα διὰ τὰ παρόντα μας περιστάτικα, καὶ τί ὥραία ἡμέρα ἦτον ἐκείνη, ἂν ἐβλέπαμεν τὸν παράκλητον· πλὴν παρ' ἐλπίδα εἶδομεν γράμματα Ναυπλίου καὶ λέγουν, ὅτι ὁ Πολυζωίδης ἀπὸ Μάλταν ἔφθασεν ἐκεῖ ὅπου ἦτον στελμένος διὰ τακτικόν, λέγοντας, ὅτι ὁ παράκλητος ἴσως ἐμποδισθῇ διὰ τὴν προκήρυξιν τοῦ βασιλέως, ὅτι κανένας ἄνθρωπος δὲν ἡμπορεῖ νὰ ἀδοθηθῇ τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος. Αὐτὸ δὲν μὲ ἀπέλπισε ὅσον ὅτι δάνειον δὲν ἔρχεται ἀπὸ τοῦτο γνωρίζω, ὅτι αὐτὸ τὸ γενναῖον γένος μᾶς ἔχει ἀπελπισμένους· ἐγὼ διὰ νὰ βεβιωθῶ γράφω μονάχος πρὸς τὴν ἐξοχότητά σας καὶ παρακαλῶ νὰ μὴν γενῇ ἄργητα εἰς ἀπόκρισιν τοῦ παρόντος μου, ἀλλὰ εὐθὺς νὰ μὲ ιδιάσετε καὶ νὰ μὲ παρηγορήσετε διὰ νὰ παρηγορήσω καὶ ἐγὼ ἄλλους.

Ἐδῶ πέρα ἔχομεν δέκα Καπετανέους, οἱ ὅποιοι ἔχουν τῆς φαμελιάς τους καὶ ἐξ αἰτίας αὐτῶν στέκονται ἀνεργοί, διὰ τοῦτο, παρακαλῶ νὰ ἐνεργήσετε διὰ νὰ τοὺς μπάσουν μέσα χωρὶς καμμίαν ζημίαν, ἐπειδὴ καὶ μοῦ εἶπαν, ὅτι ἐπάεσαν καὶ ἄλλαις φαμελίαις, ἐτοῦτο ὅμως χρησιμεύει περισσότερον.

Ἐπιθυμοῦμεν ὅμως νὰ μάθωμεν τὰ κινήματα τοῦ Ἱμπρατῆ, διὰ ποῖα μέρη εἶναι ἡ ἐκστρατεία του, διὰ Μεσολόγγιον ἢ διὰ Κόρινθον, καθὼς μᾶς εἶπεν ἓνας Ἀρβανίτης, ὅπου ἐπιάσαμε, ὀνόματι Σκόρζας, καὶ νὰ πληροφορηθοῦμεν καὶ διὰ τὸν στόλον μας, τί ἔως ὥρας ἔπραξε μὲ τὰ ἐχθρικά, ἐπειδὴ καὶ μὲ γράφουν ἀπὸ Ναύπλιον, ὅτι τὴν ἀπερασμένην Δευτέρα εὐγῆκαν καὶ τὰ ἰδικὰ μας καράβια, ὡς τοὺς ἔγραφον οἱ πρόκριτοι τῆς νήσου, τὰ ὅποια ἐλπίζω σήμερον αὖριον νὰ φθάσωμεν καὶ αὐτά. Ἐμεῖς ἐμπήκαμεν εἰς Γαστούνην καὶ εὐρήκαμε σέλας, ἄλογα, παπούτσια καὶ 20 χιλ. ὀκάδες μπακίρηκαὶ ἄλλα αὐτὰ διατὶ τὰ ἄφησαν δὲν ἤξεύρομεν. Ὡς μᾶς εἶπεν ὁ Ἀρβανίτης ὅπου ἐπιάσαμε, 7 χιλιάδας ἔχει μαζί του ὁ Ἱμπρατῆς

καὶ 8 εὐγαλεν ἡ ἀρμάδα εἰς Βοστίτζαν· ἡμεῖς ἐστείλαμεν εἰς Πάτραν ἀνθρώπους νὰ μᾶς φέρουν χαμπέρι περὶ τὰ κινήματα τοῦ ἐχθροῦ, ὅπως θέλομε νὰ μάθωμεν καὶ ἀπὸ τὸ πέλαγος κἀνένα καίκι ἂν ἔλθῃ ἐκεῖ. Ὑγιαίνετε εὐδαιμονοῦντες.

Εἰς τοὺς ὁρισμοὺς σας πρόθυμος
Γεώργιος Σιδίνης.

Τῆ 21 Νοεμβρίου, Παλαιόπολις 1825.

Ἐμεῖς ἔχομεν συστημένο ὄρδι εἰς Παλαιόπολιν ἐπειδὴ καὶ εἰς Γαστούνην δὲν βραστιέται ἡ βρώμα.

354. Δ. ΠΛΑΠΟΥΤΑ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗΝ ΖΑΚΥΝΘΟΥ.

(Φάκελ. 2123 ἀριθ. 3082)

Ἐξοχώτατοι,

Ὅταν εὗρον εὐκαιρίαν καὶ μέσον, δὲν ἔλειψα, κατὰ χρέος μου, νὰ σᾶς γράψω ὅσα συνέτρεχον τότε ἐκ τῶν κινήματων τοῦ ἐχθροῦ καὶ ἡμετέρων, καθὼς καὶ ἤδη, λαμβάνων τὴν αὐτὴν εὐκαιρίαν, ἐξακολουθῶ τὸ ἴδιον. Εὐρίσκομαι ὅμως εἰς ἀμηχανίαν, ὅπου ἄχρι τοῦδε δὲν ἤξιώ-
θην ἐξόχου γραμματὸς σας. Ἐξοχώτατοι· ὁ ἐχθρὸς τῶρα, ἀναπληρώ-
σας μὲ τοὺς νεοελθόντας ἐξ Αἰγύπτου, ὅσους ἐκ διαλειμμάτων ἔφθειρε
τὸ τουφέκι τῶν Ἑλλήνων στρατιώτας του, ἀπεφάσισε νὰ περάτῃ εἰς
τοὺς κάμπους τούτους Πύργου καὶ Γαστούνης. Πολυχρώματοι ἐστά-
θησαν ὅσαι περὶ τούτου ἐλάβομεν εἰδήσεις καὶ ἐκ τούτου ἔγεινεν ὅχι
τακτικὸν τὸ ἡμέτερον κίνημα· πρὸς ἐνεντίωσίν του ἐγὼ ἔφθασα τότε
εἰς τὸ μέρος Σμέρνας, μ' ὅσην περισσοτέραν ἡδυνήθην διὰ νὰ κινήσω ἐκ
τοῦ μέρους μου στρατιωνικὴν δύναμιν, ἐλπίζοντας νὰ ὠφεληθῶμεν ἀπὸ
μικρὰν εὐκαιρίαν διὰ νὰ δυναμώσωμεν καὶ ἐκ τῶν ἄλλων μερῶν τὴν θέσιν
ταύτην, ἀλλ' ἀπετύχαμεν. Ἐπειδὴ ἔγραψα τῶν ἐκλαμπροτάτων Γενικοῦ
Ἀρχηγοῦ καὶ Κυρίου Ζαήμη, νὰ προφθάσουν διὰ νὰ δυναμωθῇ ἡ θέσις
τοῦ Κλειδίου, ὁ ἐχθρὸς, ὁρμητικὸς ὢν, ἔφθασεν αἰφνηδίως καὶ ἀπέρασε
τέλος πάντων· ἤλθεν εἰς Πύργον καὶ Γαστούνην, ἔκαμεν ὅσην ἡδυ-
νήθη ζημίαν καὶ ἀπέρασεν εἰς Παλαιὰς Πάτρας. Μόλις ὅμως ἦτον
φθασμένος εἰς Γαστούνην, ὅπου ἐκινήθησαν οἱ Κύριοι Ζαήμης καὶ
Δεληγιανναῖοι ἀπὸ τὸ μέρος τῶν Καλαβρύτων, ἐγὼ δὲ ἀπὸ τὸ μέρος

τοῦ κάμπου Γαστούνης, ἐλπίζοντας νὰ τὸν βλάψωμεν, καθὼς καὶ ἤδη εὐρισκόμεθα εἰς τὰς θέσεις τούτας, ὅχι μακρὰν τοῦ ἐχθροῦ. Μανθάνομεν ὅμως, ὅτι ἡ ἀπόφασίς του εἶναι νὰ ἀπεράσῃ εἰς Μεσολύγγι καὶ ἀγνοοῦμεν ἂν εἶναι τῷ ὄντι.

Βεβαιωθῆτε, κύριοι, ὅτι οἱ Ἕλληνες δὲν ἐφαντάστησαν ἀκόμη τὸν Αἰγύπτιον ἐχθρὸν δυνκτὸν τόσον, ὅσον διὰ νὰ ἡμπορέσῃ νὰ τοὺς ἐμποδίσῃ τὰ μέσθ τῆς ἐλευθερίας των, καὶ ἀποφασισμένοι πάντοτε νὰ πολεμήσουν, δὲν θέλουν παύσῃ τὸν πόλεμον. Διὰ τὰ κινήματα τοῦ ἐχθροῦ, ὅσῳ γρήγορα γίνονται, τόσον γρήγορα καὶ ἀπερνοῦν, χωρὶς ὄφελός του. Αὐτὰ λοιπὸν κατὰ τὸ παρὸν συνέτρεξαν καὶ τρέχουν, μετὰ ταῦτα πάλιν εὐρὼν μέσον καὶ εὐκαιρίαν θέλει ἐξακολουθήσῃ τὸ χρέος μου. Παρακαλῶ ὅμως καὶ τὴν ἐξοχότητά σας νὰ μὲ ἀξιώσητε ἐξόχου γράμματός σας, ἰδεάζοντές με ὅσα νεώτερα ἡξεύρετε, καθὼς καὶ περὶ τοῦ προσδοκωμένου Λόρδ Κόχραν, καὶ δι' ὅσων ἄλλων γνωρίζετε.

Μένω μ' ὅλον τὸ προσῆκον σέβας

Ὁ Πατριώτης καὶ πρόθυμος
Δημιτράκης Πλαπούτας.

Τῇ 23 Νοεμβρίου 1825, Χελιδόνι.

Πρὸς τοὺς Ἐξοχωτάτους Κυρίους

Κόμητα Διονύσιον δὲ Ρώμαν,
Παν. Στεφάνου καὶ
Κωνσταντῖνον Δραγῶναν.
Ζάκυνθον.

355. Θ. ΘΩΜΙΔΟΥ ΠΡΟΣ Κ. ΔΡΑΓΩΝΑΝ

(Παρὰ τῇ οἰκογενείᾳ Δραγῶνα).

Πανευγενέστατε Κύριε.

Εὐχαρίστως ἔλαβον τὴν ποθητὴν μου ἐπιστολήν σας, γεγραμμένην τῇ 16 φθίνοντος, ἐξ ἧς εἶδον τὴν ἀποστολὴν τῶν δύο διαφόρων ἐπιστολῶν σας, ἐξ ὧν μὲ λύπην μου σᾶς λέγω, ὅτι δὲν ἔλαβον καμμίαν καὶ εἰς τοῦτο εἶμι εἰς ἀπορίαν.

Θεωρῶ τὰ ἐκτετακμένως γραφόμενά σας, τόσον διὰ τὴν συναλλαγματοικὴν σᾶς ἔμβασα τάλ. 877 καὶ 1)2 καθὼς καὶ διὰ τὰς δύο τρε-

τας σὰς ἑκαμον εἰς ταλ. 490 καὶ 3)4, εἰς ὁρδινίαν δύο διαφόρων πλοιάρχων, διὰ τὴν πληρωμὴν τῶν ὁποίων σὰς εὐχαριστῶ. Διὰ δὲ τὰ λοιπὰ ἐκλήμκτε τὰς πρεπούσας δικαρχοῦσας τικτικῶς, διὰ νὰ πληρωθῆτε ἐν καιρῷ, ὅταν ὁ κύριος Λαδόπουλος ἤθελεν εὐκολοθῆ ἀπὸ δημόσις χρήματα. Τοῦτο, Κύριέ μου, μὲ δυστήρেষτησεν εἰς τὸν ἄκρον βαθμόν. Ὁ κύριος Λαδόπουλος ἔπρεπε νὰ ξεπληρώσῃ πρῶτον τὴν ρηθεῖσαν συναλλαγματικὴν καὶ ἐπομένως τὰς ἄλλας, ἐπειδὴ ἡξεύρει κάλλιστα εἰς ποίαν περιστάσιν ἔδωσα ὑπογραφάς μου· ἀδικοῦμαι μεγάλως, Κύριε, ἔνεκα τούτου· καὶ αὐθις θερμοπαραιεσθε νὰ πασχίγητε ὅλαις δυνάμεσιν διὰ νὰ πληρωθοῦν καὶ τὰ λοιπὰ διὰ νὰ ἐλευθερωθῶ μίαν φορὰν διὰ πάντα. Ἐγώ, πρὶν λάβω τὸ ρηθέν γράμμα σας, σὰς ἔπεμψα μίαν τράτταν μου εἰς ὁρδινίαν τοῦ πλοιάρχου Ζέπου Καποδίστρια διὰ τάλ. 232 1)2, τῶν ὁποίων καὶ αὐτῶν τὴν πληρωμὴν ἐλπίζω ν' ἀκούσω πρὸς ἡσυχίαν μου.

Τὰ δὲ λοιπὰ, ὅπου μένουν εἰς χεῖρας σας σχεδὸν τάλληρα 154, φυλάττω νὰ σὰς τὰ τραβήξω μετὰ τὴν εἰδοποίησιν τῆς συνάξεώς των· βεβαιωθῆτε εἰς τὴν εἰλικρινείαν μου, ὅτι διὰ νὰ πληρώσω τὸν πλοίαρχον Καποδίστριαν τὰ τάλ. 154 ἔδανείσθην ἀπὸ τὸν μὲν καὶ δὲ φίλον μου, μόνον διὰ νὰ εὐκολυνθῇ ἡ ὑπόθεσις καὶ οὕτως ὑπέπεσα εἰς χρέος· δὲν μὲ ἐμψυχόνετε καὶ ἡ πανευγενία σας· ἐὰν εἶναι ἐλπίς τῆς συνάξεώς των πρὸς ἡσυχίαν μου. Λάβετε συμπάθειαν διὰ νὰ ἐξοφληθοῦν καὶ ὑποχρεοθήσομαι τὰ μέγιστα· θέλω νὰ εἶμαι, πληρωμένος, καὶ τὰ ἰντερέσα ἀπὸ τὴν ἡμέραν τῆς πτώσεώς της μέχρι τῆς τελείας συνάξεώς της. Ἐὰν ἡ αὐτὴ συναλλαγματικὴ μὲ ἤρχετο ἐν καιρῷ ὀπίσω, ἐλάμβανεν μέτρα καὶ δὲν ἔδανειζόμην καὶ κατὰ τοὺς ἐμπορικὸς κανόνες τὴν θέλω διὰ πληρωμένην. Σφάλλει ὁ Κύριος Λαδόπουλος νὰ φρονῇ ἄλλα τῶν ἄλλων δι' αὐτὴν τὴν συναλλαγματικὴν καὶ νὰ φερθῇ κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον, ὅπου τὰ τοιαῦτα πράγματα ἑκαμν ἤδη νὰ ὑστερώμεθα σχεδὸν καὶ τὸ παρρημικρόν· μ' ὅλον τοῦτο ὑπομονή, καὶ ἡ ἐλπίς μου συνίσταται εἰς τὴν πανευγενίαν σας, καὶ εἶμαι ὑπερβέβηκος, ὅτι δὲν θέλετε μὲ ἀφήσῃ ζημιωμένον. Ἀκολουθῶς θέλει σὰς στείλω καὶ τὰ λοιπὰ ὀψάρια κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν σας. Ἐλαβεν καὶ τὸ ἀντίγραφον τῆς ἐφημερίδος τοῦ Galignanis Messenger, τῆς ὁποίας τὰ περιεχόμενα εἶδον καὶ εἶθε τὸ περιεχόμενον τῆς νὰ λάβῃ τὸ τέλος τάχιστα πρὸς παρηγορίαν τοῦ δυστυχοῦς Ἐθνους μας.

Ὡμίλησα τ' ἀνχακαῖα τοῦ συντάκτου καὶ ἀμεριμνεῖτε· τὰ περι-

μενόμενα ἀπὸ Σάλωνα στρατεύματά μας ἔφθασαν εἰς τὰ Βιδλίτζινα(;) 10 ὥρας μακρὰν τοῦ ἐχθρικοῦ στρατοπέδου, τάχιστα τὰ περιμένοντες πλησίον μας, διὰ νὰ βλθῇ εἰς πρᾶξιν τὸ κατὰ τοῦ πολιορκητοῦ μας σωτηριῶδες σχέδιον. Σήμερον ἐλάβαμεν γραφὴν ἀπὸ τὸν ἀθάνκτον Μικούλην, ἣτις περιέχει, ὅτι μετὰ τὴν προχθεσινὴν ναυμυχίαν, ἣτις συνέβη πολλὰ ἐναντία διὰ τοὺς ἐχθρούς, ὁ ἐχθρικός στόλος ἐτρεβήχθη κατὰ τὸ μέρος τῆς Γλαρέντζας καὶ ἦτον βιασμένος νὰ κινήσῃ ἐναντίον τους. Σήμερον εἰς τὸν ὀρίζοντά μας δὲν εἶδαμεν κἀνέναν ἐχθρικὸν πλοῖον· γράφετέ μοι συνεχῶς καὶ ἰδεάζετέ με τὰς κατὰ καιρὸν εἰδήσεις, μαυθάνετε ἀπὸ Εὐρώπην. Σπαράττεται ἡ ψυχὴ μου, βλέπουσα τοιοῦτοτρόπως τὰ τῆς πατρίδος. Ἐξθε ἡ περιμενομένη βοηθητικὴ δύναμις νὰ φθάσῃ τάχιστα· περιμένων τὴν ἀπάντησιν τῆς παρούσης μου, μένω μ' ὅλην τὴν ὀφειλομένην ὑπόληψιν

Ὁ πατριώτης
Θ. Θωμίδης.

Ἐν Μεσολογίῳ, τῇ... Νοεμβρίου 1825.

Πρὸς τὸν Πανεύγενέστατον Κύριον

Κωνσταντῖνον Δραγῶναν

Εἰς Ζάκυνθον.

386. Α. ΜΙΑΟΥΛΗ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗΝ ΖΑΚΥΝΘΟΥ

(Φάκελ. 2123, ἀριθ. 3084)

Πρὸς τοὺς Εὐγενεστάτους Κυρίους

Διον. δὲ Ρώμαν,

Π. Στεφάνου καὶ

Κ. Δραγῶναν.

Οἱ Γενναϊότατοι Καπ. Μανώλης Τουμπάκης καὶ Ἀντώνιος Γ. Κριεζής, ἐρχόμενοι αὐτοῦ θέλουν σᾶς πληροφορήσει ἐκ στόματος τὰ τοῦ Στόλου μας καὶ περὶ τοῦ Μεσολογίου καὶ δι' αὐτῶν θέλετε δεχθῇ τοὺς ἀδελφικούς ἀσπασμούς μου. Ἡ περίστασις δὲν μὲ συγχωρεῖ νὰ ἔλθω κ' ἐγώ, καὶ νὰ εὐχαριστήσω τὴν ἐπιθυμίαν μου τοῦ νὰ σᾶς ἰδῶ πάλιν, "Ὅθεν μὲ τὴν αὐτὴν εὐκαιρίαν σᾶς παρὰκλῶ νὰ μὲ σημειώ-

σετε, ὅ,τι ἰδιαίτερον ἔχετε νὰ μὲ φανερώσετε, ἢ καμμίαν εἰδήσιν ἀπὸ ποθέν.

Παρακαλεῖσθε πρὸς τούτοις νὰ προσφέρετε τοὺς χαιρετισμούς μου καὶ τὸ σέβας μου πρὸς τὸν εὐγενῆ Κολονέλον, τοῦ ὁποίου τὸ ὄνομα μὲ κακοφαίνεται ὅτι δὲν μοῦ εἶναι γνωστόν.

Μένω πρόθυμος εἰς τοὺς ὁρίσμούς Σας
Ἀνδρέας Μιαούλης.

Σκρόφαι, ἐκ τοῦ πλοίου Θεμιστοκλέους
τῇ 24 Νοεμβρίου 1825.

387. ΑΔΕΞΙΟΥ ΜΟΣΧΟΥΛΑ ΠΡΟΣ Κ. ΔΡΑΓΩΝΑΝ

(Παρὰ τῇ οἰκογενείᾳ Δραγῶνα).

Μὲ τὴν ἀναχώρησίν μου ἀπὸ Ζάκυνθον, ἤλθομεν τὸ Σάββατον ἐν ὑγείᾳ εἰς τὸ Κατάκωλον· διὰ τὴν ἐναντιότητα τοῦ καιροῦ δὲν ἤλθε τὸ κατὰ εἰς τὸν Ροφέα. Εὐγῆκαμεν μαζὶ μὲ τοὺς ἀνθρώπους τοῦ ἐκλαμπροτάτου Ζαήμη καὶ ἐκλαμπροτάτου Θ. Κολοκοτρώνη καὶ ἤλθαμεν ἐδῶ καλὰ, ἐπειδὴ εὗρομεν ἐν ἡσυχίᾳ τὰ μέρη ταῦτα. Ἀμέσως ἐσυνώδευσα αὐτοὺς σιγούρα ἵνα ὑπάγουν εἰς τὰ Καλάβρυτα, ὅπου ἐκεῖ εὐρίσκεται ὁ ἐκλαμπρότατος Ζαήμης, συνάζων τὰ στρατεύματα διὰ τὰ Νεζερά, εἰς ἀπάντησιν τῶν ἐχθρῶν, ὅπου ἐκεῖ συνάζονται καὶ οἱ λοιποὶ ὅπλαρχηγοὶ Δημητράκης, (;) Δεληγιάννης, στ. Κολιόπουλος καὶ λοιποί, καὶ ὑπάγουν οἱ ἄνθρωποι ἀσφαλῶς, ὥς ἐπιθυμεῖτε ὁμοῦ μὲ τὰ γράμματα. Ὁ ἀρχηγὸς Θ. Κολοκοτρώνης εἶναι εἰς Δημητσάναν συνάζων καὶ στέλλων στρατεύματα ὅπου ὁ ἐχθρὸς κινηθῇ. Οἱ ἐχθροὶ εἰσέτι ἀπὸ τῆς Πατρὸς τὸ μέρος κίνημα δὲν ἔκαμον. Ὁ Χουσεῖμ περὶ δὲ ἀπὸ τὰ Κάστρη ἐπῆγεν εἰς Τριπολιτσάν μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ Ἱμπραὶμ μετὰ, μὲ 4,500 στρατιώτας, τοὺς ὁποίους ἀφησεν ἐκεῖ καὶ ἐπῆρε τοὺς ἐν Τριπολιτσᾷ, ἀμέσως ἐγύρισεν ὀπίσω εἰς Κάστρια. Ἀπὸ τὴν Διοίκησιν περιμένω πεζὸν ὅπου λείπει ἐδικός μου· δὲν εἶναι φερμένος νὰ ἤξεύρω τί νὰ σᾶς εἰπῶ. Ὁ ἐχθρὸς ἀπερνῶντας ἀπ' ἐδῶ περίπου ὀκτὼ (;) χιλιάδων στρατιωτῶν τοὺς πλέον διαλεκτοὺς τακτικούς, ἀτάκτους ἀλθανοὺς καὶ καββαλαρέους, ἐστάθη ὅλην τὴν ἡμέραν μὲ ἀπόφασιν νὰ πάρῃ τοὺς ἰδικούς μας, τοὺς ἐν λίμνῃ κλεισμένους, μὲ ἐπιμονὴν καὶ θηριώδη μαρίαν ὁ ἴδιος· καὶ τοὺς ἔκαμε εἰς πέντε κολῶνας, τοὺς ἐρρίφθη ἀπὸ πέντε μέρη γυμνοὺς καὶ πελαγω-

μένους καὶ ἐπολεμοῦσαν τοὺς ἰδικούς μας, ὥστε αὐτοὶ ἄδειασxn καὶ εἰς τὰ πέντε μέρη 250 ντουφέκια ὅπου ἦτxν καὶ ἕως εἰς τὰς 9 τῆς ἐσπέρας δὲν ἠμπόρεσε νὰ κατορθώσῃ τίποτε, στεκόμενοι γεννητοὶ καὶ ἄνδρεῖοι οἱ ἰδικοὶ μας καὶ δὲν ἔκxμxν οὐκ ὀλίγην φθορὰν εἰς τοὺς ἐχθρούς· ἔχοντας τὴν προσοχὴν των εἰς τὰς θέσεις ὅπου ἐβαστοῦσαν οἱ ἰδικοὶ μας οἱ ἐχθροί, ἔνα σῶμα παρ' ἐλπίδα τοὺς ἐμβῆκεν ἀπὸ ἐν μέρος ἀνέλπιστον, ὥστε ἐπῆραν τῶν ἰδικῶν μας τὰ ὀπίσθια, τοὺς ὁποίους ἐπροχώρησαν εἰς ἄλλα τρία νησίδρια, τὰ δὲ δύο τὰ ἐπῆραν· ἐπῆραν καὶ πολλὰ πράγματα των καὶ ἔκxψxν τὰς κατοικίας των, ἔπιασαν καὶ ἀδυνάτους, γυναικόπαιδα 65 ψυχὰς μόνον, τοὺς ἔκλεισεν ὅλον τὸ σῶμα τοῦ ἐχθροῦ εἰς τὰ τρία νησιά καὶ συσσωματωθέντες οἱ ἰδικοὶ μας πλέον ἐκεῖ, ἔγινε τὸ θέατρον τοῦ πολέμου, μὲ μίxn μεγαλωτάτην φθορὰν ἔγινε τῶν ἐχθρῶν χωρὶς νὰ κατορθώσουν τίποτε, καὶ οὕτως ἔφυγον. Ἐσκοτώθησαν δικοὶ μας 5, λαβωμένοι 7, χωρὶς ἄλλος νὰ βλαφθῇ ἄνδρας· βλέπω σώματα ἐχθρῶν περιφερόμενα εἰς τὴν λίμνην, ὅσα δὲν ἤδυνήθησαν νὰ πάρουν 170, ἐξῶν ὅσους ἐπῆραν καὶ ἔθxψxν ἔξω καὶ λαβωμένους. Οὕτως τὴν ἄλλην ἡμέραν ἔφυγον καὶ ἐτοιμαζόμεθα ἂν πάλιν ἔλθῃ, νὰ κάμωμεν τὸ χρέος μας, μάλιστα ὅπου αὔξησαν τὰ νερὰ τῆς λίμνης καὶ ὁ Θεὸς ἂς μᾶς βοηθήσῃ. Ἐξοχώτατε, ὄντας αὐτοῦ, ἀπὸ θάρρος τῆς μεγάλης καλωσύνης σας, ἔλαβα τὴν τόλμην νὰ σᾶς παρακαλέσω διὰ τὴν φxμῆλιν μου, ὥστε μὲ ἐδώσατε χρηστὰς ἐλπίδας διὰ νὰ εὗγουν αὐτοῦ, ὅπου εἶναι εἰς Κόλαμον. Μὲ εἶπατε νὰ ἔλθῃ ὁ ἐξαδελφός μου Κύριος Δημητράκης νὰ σᾶς τὸ ἐνθυμήσῃ, τοῦ ὁποίου καὶ εἶπον νὰ ἔλθῃ, καθὼς καὶ ὁ Κύριος Χριστόδουλος Αὐγερινὸς ἐλπίζω νὰ σᾶς ὠμίλῃσεν· ἔμεινα πεπεισμένος ὅτι θέλει ἀξιωθῆ τοῦ τοιοῦτου χάριτος, αὐθέντη, ἀπὸ τὴν ἐξοχότητά σας ἀπὸ καλωσύνης σας μεγάλην ὅχι ἀπὸ μεριτὸν μου. Τώρα τοὺς ξαναλέγω νὰ σᾶς τὸ ἐνθυμήσουν· ἔνα παρκακλῶ θερμῶς αὐθέντη, μὴ μὲ ὑστερήσῃς τοῦ ζητήματός μου καὶ θέλει σοῦ εἶμαι ὑπόχρεως διὰ βίου καὶ ἰκέτης πρὸς θεὸν διὰ τὴν ζωὴν σας· νὰ ἀξιωθῶ ἐξοχὸν γράμμα σας πρὸς χαρὰν μου καὶ διὰ τὴν ἐφετὴν μου ὑγείν σας καὶ κxνὲν χαροποιὸν νέον τῶν ἐλπιζομένων τῆς Εὐρώπης. Σᾶς στέλνω δέκα οκάδες ὀψάρια καλὰ, νὰ τὰ μεταχειρισθῇτε εἰς σημεῖον τῆς ἐνθυμήσεώς σας· μὲ συγχαρεῖτε εἰς τὴν ὀλιγότητα καὶ ἀκολούθως θέλει κάμω τὸ χρέος μου. Μένω μὲ βαθύτατον σέβας

Τῇ 24 Νοεμβρίου 1825. Ἄγου λίνιτσα.

Τῆς ἐξοχότητός σας δοῦλος
Ἄλξις Μοσχούλας.

358. Γ. ΣΙΣΙΝΗ

ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗΝ ΖΑΚΥΝΘΟΥ

(Φάκελ. 2123 ἀριθ. 3083)

Εἰς τὰς 20 τρέχοντος σᾶς ἔγραψα διὰ μέσου Γλαρέντζας καὶ στο-
χάζομαι χθὲς νὰ τὸ ἐλάβετε, ἐπειδὴ καὶ κατὰ ἤλθεν αὐτοῦ. Χθὲς
βράδῃ ἐλαβον τὸ ἀδελφικόν σας μὲ τὸ περιεχόμενον καὶ ἐχάρην, καὶ
ἐλπίζω πάλιν νὰ μὲ χαροποιήσετε μὲ καλὰς εἰδήσεις πρὸς τὴν ὑπό-
θεσιν τοῦ παρχκλήτου, εἰ δὲ νὰ μοῦ εἰπῇτε διὰ τὰ ἐδῶ πρακτέα
μας. Λοιπὸν, σᾶς λέγω, ὅτι εἰς τὰς 8 τρέχοντος ἐβεβαιώθην τὸν ἐρ-
χομὸν εἰς τὰ ἐδῶ τοῦ Ἱμπραήμ πασᾶ· λοιπὸν ἐπροκήρυξα καὶ ἔγραψα,
ὅτι νὰ παρχμερίσουν φαμελίαι καὶ πρᾶγμα· αὐτοὶ δὲν μὲ ἤκουσαν,
προφασίζόμενοι διὰ μίαν που..... κηλογρήν, ὅπου τοὺς ἔλεγε νὰ
μὴ φεύγουν καὶ ὁ Ἱμπραήμ πασᾶς δὲν ἔρχεται ἐδῶ. Τοὺς ἐφώναξα
πάλιν νὰ παρχμερίσουν τὰ γυναικόπεδά τους καὶ νὰ πιάσωμεν τὰ
πόστα, αὐτοὶ δὲν μὲ ἤκουσαν, ἀλλὰ τὴν ἡμέραν τῆς δευτέρας, ὅπου
ἤκουσα τὰ τουφέκια πλησίον τῆς Γαστούνης καὶ διὰ νυκτὸς ἐμπή-
καν μέσα εἰς τὴν χώραν, εἶπα πάλιν νὰ πιάσωμεν τὰ πόστα μὲ 150
στρατιώτας· αὐτοὶ τότες ἀφίνουν ἐμὲ καὶ ἐπῆγαν νὰ ρακουπεράσουν
τὰς φαμελείας των καὶ πλησιάζοντας οἱ ἐχθροὶ ἀπ' ἔξω ἀπὸ τὸ σπίτι
μου, τότες ἐγὼ ἔφυγον καὶ δὲν ἔλειψα νὰ μὲ πιάσουν καὶ τὸν ἴδιον.
μοῦ ἐπῆραν ὅμως τὸ πρᾶγμα μου· δὲν μοῦ ἄφησαν τίποτες, ἐπειδὴ
καὶ κάτι ὀλίγον εἶχα σηκωμένα καὶ δὲν ἐπρόφθασα νὰ τὸ ἀσπασώσω
δλον· ἤξευρα ὅμως ἀπὸ ἓναν Ἀρβανίτην σκλάβον, ποῦ ἔπιασα, ὅτι
ἔρχεται ὁ Ἱμπραήμ μὲ 2000 ἄλογα τῆς καθβαλαρίας καὶ πέντε
χιλ. πεζοί· ὅμως τί μᾶς ἐγέλασεν, ὅπου ἡμεῖς εἰχομεν ἀνθρώπους
βγαλμένους ἐπὶ τούτου εἰς τὰ χωρία, διὰ νὰ 'πᾶν ἕως τὸν Πύργον νὰ
ἰδοῦν διὰ τοὺς Τούρκους καὶ νὰ μᾶς φέρουν χαμπέρι, νὰ ξέρωμεν νὰ
ἀκολουθήσωμεν ὅμως αὐτοὺς ὅπου ἐστείλαμεν ἐπῆγαν ἀπὸ ἄλλον δρό-
μον καὶ οἱ Τούρκοι ἤλθον ἀπὸ ἄλλον καὶ μὲ αὐτὸν τὸν τρόπον ἐσκλά-
δωσαν μερικοὺς καὶ ἐσκότωσαν· ἔχασα καὶ δύο ἀνθρώπους μου, μοῦ
τοὺς ἐπῆραν οἱ Τούρκοι, κάποιον μάγερα ὅπου εἶχα, ὀνομαζόμε-
νον Δημήτριος Ἀκούρης, Χίος, καὶ ἄλλος κάποιος Σωτήρης Βαλέν-
της. Ἐγὼ ἐτράβηξα εἰς Πόρτας καὶ μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἐφθασον εἰς
Παληόπολιν· ἐμπῆκα εἰς Γαστούνην, ὅμως μὰ τί τὸ ὄφελος, ὅπου
δὲν ἐβαστιώταν ἡ βρώμα ἀπὸ τὰ τομάμια κεφαλιῶν καὶ ζῶα σκο-
τωμένα καὶ λοιπά. Λοιπὸν ἀπὸ αὐτὰ ἐγνώρισα ὅτι ἦταν 7 χιλ. ἀσκέρι,

Digitized by Google

καὶ ἕως 800· αὐτοὶ καὶ με' δλους ἐπολέμουν καὶ ἐσκότωσαν καὶ 350 Τούρκους, καὶ ἐπῆραν καὶ ἄλογα πολλά· κατὰ δυστυχίαν, ὁ Θεὸς τοὺς ἔδωκε μίαν ραγδαίαν βροχήν, τὰ τουφέκια τοὺς δὲν ἐπίαναν, ἐκτυπήθησαν με' τὰ χέρια, ἐχάθησαν ἰδιχοὶ μας 155, Τοῦρκοι ἄρκετοί. Διὰ τὸ χαρτὶ νὰ με' συγχωρέσετε ἐπειδὴ καὶ δὲν ἔχομε. Μένω ἐδῆ-
κός.

24 9)δρίου Παλιόπολις 1825.

Εἰς τοῦ ὀρισμοὺς σας πρόθυμος
Γεώργιος Σιδίνης.

Πρὸς τοὺς ἐξοχωτάτους κυρίου

σιδρ Διονύδιον Κόντε Ρώμαν,
σιδρ δοτὸρ Στεφάνου καὶ
σιδρ Κωνσταντῖνον Δραγῶναν.

Εἰς Ζάκυνθον.

389. ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΙΓΝΑΤΙΟΥ ΠΡΟΣ ΔΙΟΝ. ΡΩΜΑΝ

(Φάκελ. 2123, ἀριθ. 3085)

Κύριε Κόμη.

Ὁ εὐγενὴς περιηγητὴς κύριος Murcet ἔχει πατρίδα τὴν Ἑλβετίαν καὶ Ἀγγλίαν, καὶ ἀνήκει εἰς λαμπρὰν καὶ γνωστὴν εἰς τὴν Εὐρώπην οἰκογένειαν. Ἐπειδὴ οἱ συμπατριῶταί του ἀγαποῦν τοὺς Ἕλληνας καὶ λαμβάνουν μέρος εἰς ὅ,τι τοὺς ἀποβλέπει, μένομεν καὶ ἡμεῖς χρεῶσται νὰ ἀγαπῶμεν, εἰς τούτους τοὺς φιλέλληνας λαοὺς, διὰ νὰ αὐξήσωσι μετ' αὐτῶν αἱ σχέσεις μας.

Με' τὸν συσταίνουσι φίλοι πολῦτιμοι καὶ τὸν συσταίνω καὶ ἐγὼ με' θάρρος φιλικὸν πρὸς τὴν εὐγενεῖάν σας, εὐελπὶς ὦν, ὅτι θέλει τοῦ σταθῆ ὠφέλιμος ἢ γνωριμία σας. Οἱ περιηγηταὶ ἔχουν χρεῖαν ὁδηγίας διὰ τὸ ταξειδιὸν των καὶ συστάσεως πρὸς φίλους, καὶ μάλιστα εἰς τὴν πατρίδα μας, ὅπου λείπουν τὰ ξενοδοχεῖα καὶ αἱ ἄλλαι εὐκολαί τῆς Εὐρώπης. Ὅδηγοῦντες λοιπὸν τοῦτον τὸν καλὸν νέον πῶς νὰ ταξειδεύσῃ ἀσφαλῶς, καὶ συσταίνοντάς τον θέλετε κάμῃ ἔργον

φιλόανθρωπον καὶ θέλω σὺς χρεωστεῖ καὶ ἐγὼ μεγίστας χάριτας.
Ταῦτα καὶ μένω.

Ὁ εὐχέτης καὶ φίλος Σας
Ὁ Μητροπολίτης Ἰγνάτιος.

1825, Νοεμβρίου 25
Δεκεμβρίου 7 — ἐκ Πεισῶν.

A Monsieur

Monsieur le Comte de Roma

a Zante.

360. ΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΜΕΤΡΩΝ ΜΕΛΕΤΙΟΥ
ΠΡΟΣ ΔΙΟΝ. ΡΩΜΑΝ

(Ἀριθ. 128 ἐγγράφων Ἀλεξ. Ρώμα).

Ἐκλαμπρότατε Κύριε,

Ἐν Κερκύρᾳ τῇ 25 Νοεμβρίου 1825 ε. π.

Ἐπειδὴ κατ' εὐτυχίαν ἔλαβον τὴν τιμὴν νὰ γνωρίσω ἀμέσως καὶ πραγματικῶς τὰς φιλογενεῖς ἀρετάς της, καὶ ἐπιθυμῶ διὰ τοῦτο τὴν διατήρησιν τῆς πρὸς ἐμέ φιλίας καὶ εὐνοίας της, σπεύδω διὰ τῆς παρούσης μου πρώτης νὰ τῇ προσφέρω τὰς ἐγκαρδίους μου πρὸς Θεὸν εὐχὰς καὶ ἀσπασμούς, καὶ ἐρευνῶ μετὰ πόθου τὰ τῆς εὐκταίας μοι ὑγείας της.

Ἐκλαμπρότατε. Μ' ὅλον ὅτι γνωρίζω τὸ πολυάσχολόν της, εὐελπίς ὅμως τοῦ ὅτι ἡ φιλογενής καὶ εὐκίσθητος ψυχὴ της ἀποδέχεται εὐχαρίστως τὰς παρκαλήσεις τῶν εἰλικρινῶν ὁμογενῶν, οἵτινες διψοῦν ὥς ἡ ἔλαφος νὰ πληροφοροῦνται βεβαίως εἰδήσεις τῆς φιλτάτης πατρίδος, καὶ ἐπειδὴ μόνῃ ἡ ἐκλαμπρότης της δύνανται νὰ λαμβάνῃ αὐτάς, λαμβάνω τὸ θάρρος νὰ τὴν παρευχλήσω, παρκαλῶν αὐτὴν θερμῶς ὅπου νὰ ἤθελε μὲ εὐεργετῇ ἐνίοτε, περιγράφουσά μοι τὰς ὁσας λαμβάνει ἐπισήμους εἰδήσεις, ὥς εἰμι βέβαιος· καθότι ἡμεῖς ἐδῶ ὥς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀμυδρὰς τούτων ιδέας ἔχομεν, καὶ μάλιστα Πελοποννησιακὰς, καὶ πλήρεις ψεύδους, ὥστε κκταντῶμεν νὰ ἀμφιβάλλωμεν καὶ εἰς αὐτάς τὰς ἀληθείας. Ἡ εὐμενὴς ὑποδοχὴ τῆς παρκαλήσεώς μου ταύτης ὅσον ὀχληρὰ ἤθελε τῇ φανῇ, τόσον καὶ πολὺ περισσότερον ἤθελε λογισθῇ πρὸς τὸν εὐχέτην της μεγίστη χάρις καὶ

εὐεργεσίᾳ, ἐπειδὴ τοῦτο εἶναι ἡ μόνη μου παρηγορία ἐνὸς κατὰ
 δυστυχίαν ζῶ μακρὰν τῆς γλυκυτάτης πατρίδος, καὶ ἡ ἀνακούφισις
 τῆς τεθλιμμένης ψυχῆς μου.

Ἐκλαμπρότατε! Ἄς εἶναι βεβαίον, ὅτι ἡ εὐτυχὴς ἐντάμωσις καὶ γνω-
 ριμία τῆς, καίτοι μικρὰ καὶ βραχεῖα, ἐνέσπειρεν ἡμῶς εἰς τὴν καρ-
 δίαν μου σέβας μέγα καὶ ὑπόληψιν ἀξιοῦμεν τοῦ ὑποκειμένου τῆς,
 διὰ τὰ ὁρᾷ καὶ γενναῖα φρονήματα τῆς περὶ παντὸς πράγματος. Ὅθεν
 θέλει λογίζομαι εὐτυχής, ἐὰν ᾗ ἐλὼν ἐπιτύχη τῆς μικρᾶς μου τῆς
 παρακλήσεως, καὶ θέλει εὐχομαι πρὸς Θεὸν ὑπὲρ τῆς ἀμεταπτώτου
 ὑγείας καὶ λαμπρᾶς εὐδαιμονίας τῆς ἐκλαμπρότητός τῆς. Ἰποσημειού-
 μενος καὶ διατελὼν διὰ πάντα.

τῆς ὑμετέρας ἐκλαμπρότητος.
 εἰχέτης πρὸς Θεὸν ἔνθερμος
 καὶ εἰς τοὺς ὁρίσμοις ἐτοιμώτατος
 Ὁ ταπεινὸς Ἐπίσκοπος

II : M. Μελέτιος.

Αἱ ἀδελφὰ τῇ προσφέρουσι τὰς ὀφειλομένας προσκυνήσεις των
 ἐπερωτῶσαι τὰ κατ' αὐτήν.

Εὐεργετικώτατε,

Παρακαλῶ νὰ λάβῃ τὴν συνήθη τῆς φιλογενῆ πρόνοιαν καὶ περὶ
 τοῦ μείναντος τριτημορίου τῆς γνωστῆς ἐκείνης ὑποθέσεως, ὁμι-
 λοῦσα καὶ πράττουσα ὡς ἐγκρίνει, διὰ νὰ μὲ ἀπαλλάξῃ τελείως τοῦ
 βάρους τούτου, ἐπειδὴ δὲν γνωρίζω διαφορετικὰ νὰ ἐνεργήσω τι καὶ
 ὅ,τι εἶναι ὁρίσμός τῆς. Ἄς μοὶ συγχωρηθῇ, παρακαλῶ καὶ ἡ περὶ
 τούτου τόλμη διὰ τὴν γνωστήν σας δεινὴν περίστασιν μου.

Πρὸς τὸν ἐκλαμπρότατον Κύριον

Κύριον Διονύσιον Ρώμαν εὐχετικῶς
 x.t.l. x.t.l. x.t.l.

Εἰς Ζάκυνθον.

361. Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΖΑΚΥΝΘΟΥ
ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ Θ. ΚΟΛΟΚΟΤΡΩΝΗΝ, ΑΝΔΡ. ΖΑΗΜΗΝ
ΚΑΙ ΚΑΝΕΛ. ΔΗΛΙΓΙΑΝΝΗΝ

(Ἐκ τοῦ Ἀρχείου τῆς οἰκογενείας Ζαΐμη).

Ἐκ Ζακύνθου τῇ 29/10 Δεκεμβρίου 1825.

Πρὸς τὸν Γενναιότατον ἀρχηγὸν

Κύριον **Θ. Κολοκοτρώνην** καὶ

Πρὸς τοὺς πανευγενεστάτους Κυρίους

Ἀνδρέαν Ζαΐμην καὶ

Κανέλλον Δηλιγιάννην.

Γενναιότατοι καὶ Πανευγενέστατοι.

Ἐχοντες ἀνὰ χεῖρας τὰ ὑπὸ τὰς 9 καὶ 15 ἱσταμένου ποθητά μας γραμματὰ σας, ἀποκρινόμεθα εὐχαρίστως, παρατρέχοντες τὰ ὅσα εἴμεθα σύμφωνοι διὰ νὰ ἀποφύγωμεν τὴν περιττολογίαν.

Ἦθελεν εἶναι ἀνάρμοστον, ἀνίσως δὲν σὰς ἐλέγαμέν τι περὶ τῆς ἐν Λονδίῳ εὐλογημένης ἐπιτροπῆς, ἡ ὁποία ἐκτὸς ὅτι δὲν ἐφρόντισε πλέον περὶ τῶν κοινῶν ὑποθέσεων, τὰς ὁποίας τὸ Ἔθνος τῆς ἐνεπιστεύθη, ἔκαμε περιπλέον μὲ τὰς καταχρήσεις τῆς καὶ ἀνοήτους πράξεις; ὥστε ἡμυπόδισε τὸν πρόδρομον τῆς ἀνεξαρτησίας τοῦ Ἑθνους, ἐννοοῦμεν τὸν λόρδον Κοχράν, ὅστις ἐρχόμενος ἐδῶ ἦτο ἡ πέτρα τοῦ σκανδάλου μεταξὺ τῶν ἄλλων αὐτῶν, καὶ πολλὰ συντόμως ἤθελεν ἰδῆ τὸ Ἔθνος, πολλὰς μὲν ὑπὲρ αὐτοῦ, καὶ ἄλλας κατὰ τοῦτο ἦτον πολιτικὸν βαθὺ ἐκείνου τοῦ ἔθνους, τὸ ὁποῖον μετρᾷ τὰ μέλλοντα πρὶν παρὰ τὰ ἄλλα νὰ τὸ φαντασθῶσι. Μὲ λύπην μας ἀδελφοί σὰς ἐξηγούμεθα ὅτι ἡ αἰσχροκέρδεια ἐκείνης τῆς ἐπιτροπῆς, ἡ ἀσυμφωνία τῆς, καὶ ὁ ἄστοχος χαρακτήρ, τὸν ὁποῖον ἐμεταχειρίσθη ἀδιόφορος, ἔκαμε μεγάλην ἀνατροπὴν εἰς πολλὰ ἀγαθὰ πρόξενα τῆς σωτηρίας καὶ ἀνεξαρτησίας τῆς φίλης Ἑλλάδος. Οὔτε καιρὸς μᾶς μένει, οὔτε δυνάμεθα καταλεπτῶς νὰ σὰς καταγράψωμεν τὰς ραδιουργίας αὐτῆς. Καὶ κατηγοροῦσιν ἅπαντες οἱ φιλέλληνες τὸ κοινὸν τῆς Ἑλλάδος, μὲ τὸ νὰ ἐνεπιστεύθη εἰς τοιαῦτα ἄτομα, τὰ πλέον πολύτιμα καὶ ἱερὰ πράγματα τῆς πατρίδος. Διὰ νὰ σὰς εὐχαριστήσωμεν δὲ καὶ ἀφ' οὗ καὶ σὰς ἐλυπήσαμεν μὲ τὰ ὅσα σὰς ἐπεριγράψαμεν διὰ τὴν ἐπιτροπὴν, σὰς λέγομεν, ὅτι τὸ ἔθνος ἐκεῖνο, τὸ

οποῖον ὑπερασπίζεται καὶ βοηθεῖ τοὺς ἐπιθυμοῦντας ἀναλαβεῖν τὴν ἐλευθερίαν, καὶ οἱ ὅποιοι ἡμεῖς καθολικὸν σκοπὸν ἀποβλέπουσιν εἰς τοῦτο, ἔλαβεν ἀπὸ καιρὸν τοὺς ἀναλόγους στοχασμούς, ἐγνώρισεν, ὅτι κατὰ τὸ παρὸν Ὀθωμανοὶ καὶ Γραικοὶ δὲν ἤμποροῦν νὰ συζητήσωσι πλέον, καὶ ἡ ἀδυναμία τοῦ Σουλτάνου τὴν ὁποίαν οἱ ἀδύνατοι καὶ ὀλίγοι Γραικοὶ ἐξεσκέπασαν, τοῦ ἔδωσαν αἰτίαν νὰ σχηματίσῃ βασίμως τὸ σχέδιον ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ἐντὸς ὀλίγου θέλει ἰδῇτε τελειωμένον. Μὴν σᾶς θαυμάζῃ, κύριοι, ἀνίσως δὲν ἔχετε ἐν συντόμῳ τὴν ἀπόκρισιν τοῦ ἐπιθυμητοῦ ἐκείνου, ἡ ὁποία νὰ σᾶς δώσῃ τὴν εὐχαρίστησιν ἐκείνην, τὴν ὁποίαν περιμένετε, ἐπειδὴ καὶ τὸ βαθὺ πολιτικὸν του, καὶ αἱ ἀντενέργειαι τῶν ἄλλων, τὸ κατασταίνουν εἰς τρόπον νὰ μὴ δείχνεται σχεδὸν καὶ εἰς τοὺς ἰδίους ζητοῦντας, ἕως ὅτου νὰ κατορθώσῃ πολιτικῶς ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἀναλογεῖ εἰς τὴν πολιτικὴν του, καὶ νὰ συντρέξωσι καὶ τὰ λοιπὰ πρὸς τελείωσιν τοῦ ἱεροῦ σκοποῦ των. Ἄς εἰσθε βέβαιοι λοιπὸν κατὰ τοῦτο, καὶ μὴ πείθεσθε εἰς λόγους ἄλλων, οἵτινες μὲ φθονερὸν ὄμμα βλέπουσι, καὶ πάσχουσι παντοιοτρόπως νὰ διαλύσωσιν αὐτὸ τὸ καλὸν μὲ τὸ μέσον τῶν ἰδίων Ἑλλήνων, καὶ οὕτω νὰ τύχωσιν ἐκεῖνοι τὸν σκοπὸν των.

Ὁ ἐρχομὸς τοῦ ἐξοχωτάτου μινίστρου Λόρδου Στραντφόρδ Κά-νιγγ, καὶ ἡ μεταφορὰ του εἰς Κωνσταντινούπολιν εἶναι ἡ πρώτη αἰτία καὶ ἀρχὴ τῆς Ἐλευθερίας τῆς Ἑλλάδος. Ὁ πατριωτισμὸς ἀδελφοὶ μᾶς ἀναγκάζει νὰ σᾶς εἰπώμεν, ὅτι ὁπότεν ἐρωτηθῇτε ἀπὸ τινα καὶ σᾶς προβάλλει περὶ συμβιβασμοῦ μὲ τοὺς ὀθωμανοὺς, πρέπει νὰ δώσετε ἀνάλογον τὴν ἀπάντησιν μὲ τὰ ἡρωϊκὰ σας φρονήματα καὶ μὲ τὰς προλαβούσας ἀνδραγαθίας σας.

Ἡ ἀπόκρισις αὕτη θέλει εὐχαριστήσῃ κατὰ πολλὰ ἐκεῖνον ἐνῷ εἰς τὸ φαινόμενον θέλει σᾶς προβάλῃ συμβιβασμὸς μὴν σᾶς δυσαρεστήσῃ, ἢ λυπήσῃ τοῦτο, ἐνῷ τὸ πολιτικὸν τὸ βαθὺ οὕτως ὑπαγορεύει εἰς τὴν φρόνησιν ἐκείνου τοῦ Ἑθνους, τὸ ὁποῖον μὲ τρόπον δυσνόητον καὶ εἰς τοὺς βαθεῖς πολιτικούς (τόσῳ μᾶλλον εἰς τοὺς Ἑλληνας) εἰς ἄλλο δὲν καταγίνεται ἤδη, εἰμὴ διὰ τὴν ἀνεξαρτησίαν τῶν Ἑλλήνων.

Πολλὰ ἄλλα ἤθελε σᾶς εἰπώμεν ἀνάλογα τῆς ἐπιθυμίας σας, ὅχι θεμελιωμένα ἀπὸ τὴν φρόνησιν μόνον, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ βεβαιωτικὰ γράμματα, τὰ ὁποῖα ἐσχάτως ἔχομεν. Ἀλλ' ἐπειδὴ καὶ φυλάττομεν πάντοτε ἀπαρασαλεύτως τὸ ἱερὸν χρέος μας, ὡς πρὸς τὴν πολιτικὴν ἐκείνου, σιωποῦμεν.

Ἡ ὀξύτης ὅμως τοῦ νοῦ σας, κύριε Ζαήμη, καὶ ἡ ἀρκετὴ φρόνη-

σίς σας ἡμπορεῖ ἀρκετὰ νὰ σχολιάσῃ εἰς τὰ ὀλιγώτατα ταῦτα λεγόμενά μας, καὶ νὰ γνωρίσῃ ἀκριβῶς, ὅτι τὸ ζήτημά σας ὑπεδέχθη· θέλει σὰς δώσωσι πρὸς τούτοις ἀνάλογον εὐχαρίστησιν, τόσον αἱ παραγγελίαι, ὥσάν καὶ αἱ ἐρωτήσεις τοῦ διὰ θαλάσσης διαβαίνοντος, μ' ὅλον ὅτι αὐτὸς θέλει δείξῃ τὴν πλέον μεγαλητέραν ἀδιανομίαν, ἐνῷ ὁ καθολικὸς σκοπὸς τοῦ εἶναι ἡ σωτηρία τῆς Ἑλλάδος. Ὁ πρῶτιστος δὲ καὶ καθολικὸς σκοπὸς εἶναι, ὅτι τὸ Μεσολόγγιον νὰ φυλαχθῇ, διὰ τὸ ὅποιον τέλος θέλει ὁμιληθῇ εἰς τὴν Διοίκησιν τοῦ ἔθνους περὶ τούτου τοῦ προπυργίου, ὅθεν κάμετε διὰ τῶν σχετικῶν σας ἐκεῖ νὰ προθυμοποιηθῇ ἡ ἐξοδος τοῦ Ἑλληνικοῦ στόλου, διὰ νὰ μεταιώσῃ τὴν διὰ θαλάσσης πολιορκίαν τοῦ ἐχθροῦ, καὶ νὰ τὸ προβλέψωσιν ἀπὸ τροφάς· καὶ τοῦτο νὰ ἐνεργήσῃτε ὅλαις δυνάμεσιν, ἐπειδὴ ἔχοντες οἱ Γραικοὶ αὐτὴν τὴν στιγμὴν, καὶ ἐπακουμπῶντες τὸν διαβήτην οἱ Γεωμέτραι, θέλει κάμωσι τὸν ἀνάλογον κύκλον ὡς πρὸς τὴν ἑκτασιν. Εὐχῆς ἔργον ἦτο καὶ ἡ ἄλωσις τῆς Τριπολιτζᾶς· τοῦτο τὸ κάμωμα ἤθελε δώσῃ μεγάλην ἑξαψιν εἰς τὰς καρδίας τῶν φίλων, καὶ ἤθελε προξενήσῃ μέγα ἐγκώμιον εἰς τοὺς Πελοποννησίους, τῶν ὁποίων τὴν ὑπόληψιν οἱ ἀντενεργοῦντες πάσχουσι νὰ ταπεινώσωσι, καὶ τοῦτο διὰ τοὺς ἰδιοτελεῖς σκοποὺς τῶν·

Κατὰ τὰς ὑστέρας βεβαιωτικὰς εἰδήσεις, τὰς ὁποίας ἔχομεν, σὰς λέγομεν ὅτι ὁ Κιουταχῆς μὲ τὸν στρατὸν τοῦ μεταφέρεται εἰς ἄλλο μέρος μακρυνὸν διὰ προσταγῆς τοῦ Σουλτάνου. Ἡ δὲ πολιορκία τοῦ Μεσολογγίου μένει μόνον εἰς τὸν Ἱμπρατμην. Ἡ ἀντιζηλία τούτων τῶν δύο πολιορκητῶν, τούτου τοῦ προπυργίου τῆς Ἑλλάδος, θέλει συνεισφέρει πολὺ εἰς τὴν ὑπαρξίντου· ὁ ἀδύνατος εἰς τοῦτο (Ἱμπρατμης) τὸ κατόρθωμα δὲν θέλει εὐδοκημήσῃ πώποτε, ἂν ἡ προθυμία τῶν θαλασσιῶν φανῇ ἀνάλογος τῆς ἀνδρείας τῶν πολιορκουμένων.

Εἶδομεν τὰς μετὰ φρονήσεως σκέψεις σας περὶ τοῦ τακτικοῦ στρατιωτικοῦ, καὶ τὰς κατὰ καιρὸν σταλθείσας ἀναφοράς, ἀπὸ μέρους σας πρὸς τὴν Διοίκησιν. Δὲν ἡμποροῦμεν νὰ κάμωμεν ἀλλέως εἰμὴ νὰ σὰς εἰπώμεν εἰλικρινῶς τὴν ἀλήθειαν καὶ περὶ τούτου. Ἡ ἐσωτερικὴ κατάστασις τῶν πραγμάτων τῆς Ἑλλάδος, οἱ Εὐρωπαῖοι πολιτικοὶ δὲν ἡμποροῦσιν νὰ κρίνωσιν ἀλλέως, οὔτε πείθονται εἰς ἄλλας ἀποδείξεις, εἰμὴ μόνον ὅτι ἐπιζητεῖ ἓνα ἀνάλογον, τακτικὸν στρατιωτικόν· δὲν τοὺς μέλει ἂν τὰ χρήματα ἐξοδεύωνται εἰς αὐτό, ἐπειδὴ θεμελιώνουσι τὴν ὑπαρξιν τοῦ ἔθνους εἰς τὸν ἀριθμὸν, καὶ εἰς τὴν ἀξίαν του, καὶ τοῦτο προέρχεται ἐπειδὴ γνωρίζουσι πόσους πόρους ἔχει τοῦτο

τὸ ἔθνος διὰ τὰ συνάψῃ τὸ ταμεῖόν του· βλέπουσιν ἐν ταύτῃ καὶ τὸ δάνειον τῆς Ἀγγλίας, ὥστε κάμνουσι τὸ πόρισμα, ὅτι δύναται Ἑλλάς, καὶ πρέπει νὰ ἔχῃ ἀρκετὸν στρατιωτικὸν τακτικόν· καὶ ἐπειδὴ δὲν γνωρίζουσι τὴν κακοήθειαν τῶν Διοικητῶν, οὔτε τὰς καταχρήσεις τῶν κοινῶν εἰσοδημάτων καὶ τῶν δανείων, διὰ τοῦτο ἂν τὰ φρονήματα σας καὶ αἱ ἀναφοραί σας ἤθελε φανοῦν εἰς τὸν τόπον τῶν ἐφημερίδων τῆς Εὐρώπης, ἤθελε σᾶς κατηγορήσωσιν ὡς ἀντενεργοῦντας· δὲν γνωρίζουσι (καὶ ἡμεῖς, καὶ ἄλλοι ἀνωτέρου βαθμοῦ) τὴν ἐσωτερικὴν ἀταξίαν, καὶ διὰ τοῦτο, δὲν ἐπιθυμοῦμεν νὰ καθυποβάλλωμεν τοὺς ἀληθεῖς πατριώτας εἰς τὴν κακολογίαν τῆς Εὐρώπης, μ' ὅλον ὅτι ἡ συμβουλὴ των πρὸς τὴν Διοίκησιν εἶναι ἀνάλογος τῆς παρουσίας ὧρας, καὶ καταστάσεως τῶν πραγμάτων.

Μὲ τὴν ὑστέραν μας τῆς 13 προαπελθόντος Νοεμβρίου σᾶς εἶπομεν τινά, περὶ τῆς μελετωμένης Γενικῆς Συνελεύσεως, καὶ ἦτον ὀρθὸν πρᾶγμα, ἂν εἰς τὰς παρούσας περιστάσεις ἤθελε μείναι μετέπειτα. Ἄλλ' ἐπειδὴ καὶ αἱ ἀντενέργειαι τῶν ἄλλων ἤμποροῦσι νὰ τὴν ἐπιταχύνωσιν, ἡμεῖς κρίνομεν ἀναγκαῖον νὰ σᾶς εἴπωμεν τινὰ ἀνάλογα τῆς παρουσίας εὐκαιρίας, καὶ μὲ τὸ νὰ ἐπιθυμοῦμεν τὴν ἀποκατάστασιν τῶν γενικῶν καὶ μερικῶν σας συμφερόντων σᾶς λέγομεν, ὅτι ὁ πρῶτιστος καὶ καθολικὸς σας σκοπὸς πρέπει νὰ εἶναι ἡ ἔνωσις καὶ ὁμόνοια μεταξὺ σας, ἡ ὁποία εἶναι ἀρκετὴ νὰ καθυποβάλλῃ κάθε ἀντικείμενον ἄλλο φιλόδοξον καὶ ἰδιοτελές· δεύτερον δὲ διὰ νὰ εὐδοκῇ μῆσιν τὰ πράγματα τοῦ ἔθνους, πρέπει ἀναμφιβόλως οἱ Πελοποννήσιοι τοῦ μεγαλητέρου βαθμοῦ ἀπ' ὅλας τὰς ἐπαρχίας νὰ ἔμβωσιν εἰς τὴν Διοίκησιν διὰ νὰ λάβωσι τοὺς χαλινούς, καὶ οὕτω νὰ ρυθμίσωσιν ἐπὶ τὸ κρεῖττον τὰς ὑποθέσεις τῆς Ἑλλάδος, ἐπειδὴ αὐτοὶ εἶναι οἱ πρῶτοι γνωρισμένοι εἰς τὴν Εὐρώπην ὡς οἱ πλέον φιλελεύθεροι καὶ μὲ πλέον ἀνώτερον καὶ ἀρκετὸν πνεῦμα, τὸ ὅποσον συμβάλλει εἰς τὴν ὑπόθεσιν ταύτην, τρίτον εὐθὺς ὅπου τὸ νέον Διοικητικὸν σῶμα συστηθῇ, νὰ μὴν θελήσῃ κατ' οὐδένα τρόπον νὰ ἀνακατωθῇ εἰς τοὺς πρῶτους λογαριασμούς καὶ κατὰστοιχα τῆς πρώτης Διοικήσεως, οὔτε νὰ συγχωρήσῃ καὶ ἐπιβεβαιώσῃ αὐτοὺς τοὺς λογαριασμούς των, ἀλλὰ νὰ ἀρχίσῃ ἐκ νέου φυλάττον τὴν ὀφειλομένην ἰσότητά, διὰ νὰ φανῇ μετ' ὀλίγον εἰς ἄλλους ἀξία τοῦ ἐμπιστευθέντος ἐκ τοῦ ἔθνους βαθμοῦ. Δ'. Νὰ πασχίσετε παντοιοτρόπως τὴν σφικτὴν ἔνωσιν τῶν Πελοποννησίων ὀπλαρχηγῶν, καὶ τὴν ἀμοιβαίαν εἰλικρινῇ ἀγάπην, τὸ ὅποσον εἶναι ἡ βάσις τοῦ πολιτεύματος, καὶ ὁ εὐγενικὸς χαρακτήρ, ὅστις θέλει ἀποδειχθῇ ἀνάλογος τοῦ σκοποῦ σας, καὶ ἐκείνου τοῦ

ὁποίου ἐπιθυμοῦσιν οἱ φίλοι· νὰ λείψωσιν ἀκολουθῶς αἱ συμμαχίαι τοῦ ἐνὸς ὀπλαρχηγοῦ μὲ ἄλλον τινὰ ἐναντίον ἄλλου τινός, ἐπειδὴ αὐτὰ τὰ μικρὰ νομιζόμενα κέρδη θέλει σᾶς καταστήσωσι νὰ ἐπιμελεῖσθε μόνον ταῦτα, ἐν ᾧ ἦλθεν ὁ καιρός, νὰ ἦσθε εἰς τὸν ὀρίζοντα τοῦ Ἑθνους, νὰ καταγίνεσθε εἰς σημαντικὰ μεγάλα πράγματα, καὶ νὰ φαίνεσθε εἰς τὴν Εὐρώπην οἱ πρῶτιστοι αἵτιοι τῆς ἐλευθερίας τοῦ Ἑθνους (ὡς φημίζεται) καὶ ὅχι νὰ σύρῃσι τὴν προσοχὴν σας τῶν μικρῶν πολιτικῶν σας αἱ ἀντιζηλῖαι.

Κύριε Ζαΐμη, εἰς σέ, ὡς προεξάρχοντα τῶν ἄλλων, καὶ διὰ τὴν βαθεῖαν σου γνῶσιν, καὶ διὰ τὴν ἐπιτηδευσίαν σου, συσταίνομεν ταύτας τὰς ἀδελφικὰς συμβουλὰς μας. Ἐλπίζομεν νὰ σέ εἰδῶμεν πρῶτιστον τῶν Πελοποννησίων, ἀναβαίνοντα πρὸς τὸν πρῶτιστον βαθμὸν ὁμοῦ καὶ μὲ τοὺς λοιποὺς εὐγενεῖς ὁμόφρονάς σου, διὰ νὰ λάβῃ τὸ Ἔθνος εἰς ταύτην τὴν ὥραν, ἐκείνην τὴν λαμπρότητα, ἡ ὁποία ἔλλειψε φεῦ! ἀπὸ τοὺς καλοὺς πρῶτους Διοικητάς.

Ἡ Συμβουλὴ μας αὕτη εἶναι θεμελιωμένη εἰς βεβαιότητα, ὅτι οὕτως εἶναι ἀνάγκη νὰ πράξετε. Ἐπειδὴ εἶναι τὸ πλέον ἀχρεῖον πρᾶγμα νὰ βλέπωσι μπακάλιδες, πιργιονάδες, καὶ ἄλλους τοιούτους, ἀπὸ τὰς ἐπαρχίας σας διὰ μέλη τῆς Διοικήσεως.

Αὗτοι μόνον προσκυνοῦσι καὶ ὑπακλίνουσιν εἰς ἐκεῖνον, ὅστις τοὺς ὑπόσχεται τὰ γρόσια 500 τὸ μηνιαῖον καὶ καμμίαν ἄλλην δούλευσιν διὰ νὰ κλέψωσί τι. Εἰς τὰ ὑποκείμενά σας ὅμως δὲν ἔμπορεῖ νὰ κκοτορθῶσιν τι ἐκεῖνος, ὅστις ἐφαντάσθη τὴν ὑπέροχον ἐξουσίαν, ὅτι οὔτε μικροπρεπὴ χαρακτηρὰ ἔχετε, οὔτε δύναται νὰ σᾶς ἀναιρέσῃ τις τὸ πρῶτον δικαίωμα καὶ ὑπεροχὴν, τὰ ὅποια ἔχετε οἱ Πελοποννήσιοι, καὶ τὸ πλέον κύριον εἶναι νὰ εἰσθε εἰς τὰ πράγματα ὅταν ἔλθῃ ἡ διαπραγματεύσις καὶ νὰ μὴν καταδεχθῇτε νὰ τὴν ἐνεργήσωσιν ἄλλοι, ὑποκύπτοντες οἱ μπακάλιδες καὶ πιργιονάδες εἰς ἐκεῖνα τὰ ὅποια ὁ νομιζόμενος παντοδύναμος νὰ τοὺς ὑπαγορεύσῃ. Γνωρίσατε ἀδελφοί μὲ πόσῃ ἀδελφικῇ καθαριότητι σᾶς ἐκφραζόμεθα, καὶ ἐπειδὴ ὡς ἰδιόν μας τὸ στοχαζόμεθα τὸ δίκαιον τῶν Πελοποννησίων, καὶ τὰς ἐκδουλεύσεις των πρὸς τὴν ἱεράν ὑπόθεσιν τῆς ἀνεξαρτησίας τοῦ ἔθνους, σᾶς ἐκθέτομεν ταῦτα πρὸς ὁδήγιάν σας, φθάνει νὰ τὰ ἐνεργήσητε ἀπαρσασαλεύτως καὶ θέλει ἰδῇτε ἐντὸς ὀλίγου τὰ καλὰ ἀποτελέσματα. Ἀδελφοί, εἶναι καιρός νὰ ρίψετε τὴν προσοχὴν σας εἰς τὰ ἐξωτερικὰ πολιτικά, ἀπὸ τὰ ὅποια ἄχρι τῆς ὥρας ἀπεμακρύνθητε· αὐτὰ δίδουν τὴν ὑπεροχὴν καὶ λαμπρότητα, ἐνώνεται δὲ καὶ ἡ κοινὴ καὶ μερικὴ εὐτυχία.

Κάμετε τρόπον, κύριε Ζαίμη, νὰ γνωρίσωτιν, ὅτι τὸ νὰ ζητῇ νὰ γείνη τις ὀπλκρηγός, ἐνῷ τὸν ἀνκλογεῖ διὰ νὰ εἶναι πολιτικός, εἶναι τὸ νὰ ἀμυρτάνη καὶ εἰς τὸν ἐκυτὸν του, καὶ εἰς τὴν πατρίδα, καὶ ὅταν πάλιν προβιβασθῇ εἰς ἐκεῖνο τὸ ὅποτον ἐπεθύμησε, ποῖον ὄφελος ἐπροξένησε τοῦ κοινοῦ καὶ τοῦ ἐκυτοῦ του;

Περὶ τῆς φαμελίας τῶν Καραμητραίων, διὰ τοὺς ὁποίους μᾶς γράφετε, θέλει φροντίσωμεν καθὼς ἐπιθυμεῖτε, καὶ εἰς εἰδησίην σας.

Ἀπὸ Ναύπλιον δὲν ἔχομεν καμμίαν εἰδησιν τῶν εὐγενεστάτων κυρίων Πκνούτζου Νοταρᾶ καὶ Α. Παπαγιαννοπούλου, μ' ὅλον ὅτι σᾶς εἶπομεν καὶ ἄλλοτε, νὰ ἔχωσι μεγάλην προτοχὴν εἰς τὰ κινήματα τῶν ὑπεναντίων. Ἐπειδὴ καὶ (στοχαζόμεθα) γνωρίζουσι τοὺς ἀγῶνας καὶ θυσίας μας ὑπὲρ ἀνορθώσεως τούτου τοῦ δυστυχοῦς Ἑθνους, χωρὶς τινὸς ἄλλου σκοποῦ, εἰμὴ διὰ τὴν ἀνόρθωσιν καὶ λαμπρότητα τῶν ὁμογενῶν μας.

Τὰ μέσχα μας καὶ αἱ εὐκολαί μας ἔβχλαν εἰς τοιοῦτον βαθμόν, ὥστε νὰ ἐπιχειρισθῶμεν πολλὰ πράγματα, τὰ ὅποια μόλις πολλὰ ὀλίγοι σχετικοὶ μας τὰ γνωρίζουσιν. Ἐβάλαμεν, κύριοι, εἰς τοιαύτην ἀσφάλειαν τὸ Νόκαστρον, ὥστε ἐὰν ᾔθελε συνδράμωσιν ἡ ὀξύτης τῶν Διοικητῶν σας, δὲν ᾔθελε πέσῃ αὐτὴ ἡ στιγμή, ἡ ὅποια ἐγέννησε τόσα θλιβερὰ ἐπακόλουθα εἰς τὴν Πελοπόννησον. Ἀλλὰ τί νὰ ἐπικυβόκωμεν πράγματα, τὰ ὅποια κάμνουσι μεγάλην προσβολὴν εἰς τὰς καρδίας τῶν αἰσθαντικῶν ἀνθρώπων ! Διὰ μίαν τοιαύτην ἐργασίαν στέλλεται ὁ γνωστός σας κύριος Χ. Ζαχαριάδης εἰς τὸ κατὰ Μισολογγίου ἐχθρικὸν στρατόπεδον τοῦ Ἀρχβος, καὶ θέλει ὀργανίτῃ ἓνα τι ἀναγκαῖον καὶ ἀνάλογον τῶν περιστάσεων πρὸς διαφύλαξίν του. Τοῦτο κρίνομεν ἀναγκαῖον νὰ σᾶς γνωστοποιήσωμεν μὲ τὸ νὰ βλέπωμεν εἰς τὰ γράμματα σας μίαν κάποιαν δειλίαν, τὴν ὁποίαν στοχαζόμεθα προερχομένην ὅχι ἀπὸ φυσικὴν μικροψυχίαν σας, ἀλλὰ βλέποντες τὴν κακὴν κυβέρνησιν τῶν Διοικητῶν σας· λέγομεν λοιπὸν νὰ ἀνδρίζεσθε ὡς ἥρωες καὶ νὰ πράττετε (ὡς πατριῶται ἀληθεῖς) εἰς τὸ γενικὸν ὄφελος. Ὁ εἰρημένος Ζαχαριάδης θέλει λάβῃ τὴν ἐπιμέλειαν διὰ ἀσφαλοῦς μέσου καὶ σᾶς ἐξαποστείλῃ τὸ παρόν μας διὰ τῆς Γαστούνης. Ἐβαστάσαμεν δὲ τὸν πεζὸν μας ἐδῶ, ἐπειδὴ σήμερον αὐριον ἔρχεται ἐδῶ ὁ ἐξοχώτατος λόρδος μέγας Ἀρμοστής ἀπὸ Κέρκυραν, καὶ νὰ σᾶς ἀναγγείλωμεν ἄλλα τινὰ νεώτερα πρὸς εὐχαρίστησίν σας.

Σᾶς εἶπομεν ἀνωτέρω ὀλίγα τινὰ περὶ τῶν κατὰχρήσεων τῶν ἐν Λονδίῳ ἀπεσταλμένων ἐκ τοῦ Ἑθνους. Ἄν προφθάσωμεν τὴν βίαν,

τὴν ὁποίαν ἔχει παρ' ἡμῶν ὁ Ζαχαριάδης, θέλει σὰς πέμψωμεν ἐν ἀντίγραφον, διὰ νὰ γνωρίσητε τὴν εἰς ἄκρον φθάσασαν ραδιουργίαν των. Ἐπαινοῦμεν πολλὰ τὸν κύριον Ἰωάννην Ζαήμεν, ὅστις ἀναχωρῶν ἀπ' ἐκεῖ δὲν εἶναι εἰς τὴν ὁμοίαν κατηγορίαν ἐκείνων τῶν κακούργων. Ἐλάβομεν τὴν εὐχαρίστησιν ἐδῶ ἀνταμονόμενοι μαζί του νὰ γνωρίσωμεν τὸ πνεῦμά του, τὴν μετριότητά του καὶ τὸν πατριωτισμόν του, καὶ ἐπειδὴ γνωρίζομεν προδιατεθειμένους τὰς ψυχὰς ὧν εἰς τὴν νέαν Συνέλευσιν, νὰ πέμψωμεν ἄλλους εἰς τὸν τόπον ἐκείνων, σὰς λέγομεν ἀδελφικῶς, ὅτι εἰς τὴν νέαν ταύτην ἐκλογὴν νὰ κάμετε διὰ νὰ ἀποσταλθῇ ὁ εἰρημένος κύριος Ζαήμεν, ὅστις, γνωρισμένος ὡν μὲ τὴν φιλελληνικὴν ἐν Λονδίῳ ἐταιρίαν καὶ διὰ πολλὰ ἄλλα αἷτια ἀναγκαῖα πρὸς τὸ ἔθνος, κρίνεται ἀρμοδιώτατος καὶ ἀναγκαστός ὁ ἐκεῖ πηγαίος του· φροντίσατε ὅμως κύριοι, ὅτι νὰ ἐνεργήσωσι παντοιοτρόπως νὰ ἐξαποσταλοῦν καὶ ἀπὸ ἄλλα μέρη ἀνθρώποι τίμιοι καὶ φιλογενεῖς, ὅτι ἡ ἐξωτερικὴ πολιτικὴ ἐπιζητεῖ ἀνθρώπους νοήμονας, καὶ αὕτη εἶναι ἡ κρίσιμος ὥρα, νὰ μὴν ἐμπιστευθῶσι τὴν τύχην τῶν κοινῶν συμφερόντων εἰς χεῖρας ἀνθρώπων ἀπάτριδων καὶ ἀνοήτων, οἵτινες διὰ τὴν ἰδιοτέλειάν των μεταμορφώνονται διαφοροτρόπως καὶ λέγονται φιλογενεῖς.

Ἡ ἰδικὴ σας ὁμῶς ἔνωσις καὶ ἀμοιβεῖα ἀγάπη θέλει προξενήσῃ τὴν μεταρρύθμισιν τῶν γενικῶν πραγμάτων, τὴν δόξαν τῆς πατρίδος καὶ τὴν μερικὴν τιμὴν καὶ ὑπεροχὴν.

Ὁ στοχασμός σας, τὸν ὁποῖον μᾶς γράφετε, διὰ νὰ σὰς ἐξαποστείλωμεν γράμματά μας πρὸς τοὺς ὀπλαρχηγούς τῆς ἀνατολικοδυτικοελλάδος, καὶ ἀφοῦ τοὺς παρυστήσωμεν τὰ πρέποντα, νὰ τοὺς παρακινήσωμεν εἰς τὸ νὰ εἴσθε σύμφωνοι περὶ τῶν γενικῶν πραγμάτων εἰς τὴν Γενικὴν Συνέλευσιν τοῦ ἔθνους, τοῦτον τὸν στοχασμόν σας τὸν εὔρομεν νόμιμον καὶ ὀρθότατον. Τὰ γράμματά μας ὅμως εὔρομεν εὐλογον, ἀφοῦ καὶ ὁ ἰδικός μας Ζαχαριάδης ἐπιστρέψῃ ἀπὸ τὸ ἐχθρικὸν στρατόπεδον εἰς τὸ Μεσολόγγιον, μὲ ἐπίτηδες ἀνθρωπὸν μὴ τοῦ στέλλομεν ἐκεῖ τὰ γράμματά μας, πρὸς τοὺς πλέον ἐναρετωτέρους ὀπλαρχηγούς, οἵτινες εἶναι οἱ Σουλιῶται, Γεωργάκης Δράκος καὶ Λάμπρος Βεῖκος (παρσιτοῦμεν τοὺς Μποτζαρκίους, οἵτινες εἶναι κατὰ πάντα ἰδιοὶ μας), Τζόγκας, Σκαλτζοδῆμος, Σικφάκας, Διοβουνιώτης καὶ ὁ ἐνάρετος καὶ φρόνιμος Μητῆς Κοντογιάννης, οἱ ὅποιοι θέλει διασπείρουν εἰς ἅπαντας τὰς συμβουλὰς μας, καὶ οὕτω δὲν δειχνόμεθα εἰς τοὺς πλέον μεγαλητέρους ἢ μικροτέρους ὀπλαρχηγούς, τοὺς ὁποίους γνωρίζομεν ὡς ἀστάτους.

Αὐτοὶ ὅμως οἱ ἐνάρετοι θέλει κάμουν τὴν ἰδίαν ἐνέργειαν εἰς τὰ ὅσα πατριωτικῶς φρονεῖτε καὶ ἐν ταύτῳ δὲν δείχνεσθε ὅτι διὰ χειρὸς σας διευθύνονται τὰ γράμματά μας πρὸς αὐτούς. Ὅθεν ἡμεῖς μεταχειριζόμεθα τὸν ἴδιον Ζαχαριάδην, διὰ νὰ τοὺς ὁμιλήσῃ καὶ διὰ λόγου τὰ πρέποντα, τοῦ λόγου σας ὅμως συνεννοηθῇτε μαζί των καὶ γράψετε πρὸς τοὺς ἄνω εἰρημένους, καὶ θέλει εὑρετε ὅλην τὴν εὐκολίαν, τὴν ὁποίαν ἡμεῖς θέλει ἐνεργήσωμεν.

Μεθ' ὅλης δὲ τῆς ἀνηκούσης ὑπολήψεως μένομεν

Οἱ ἀδελφοὶ

Διονύσιος ὁ δὲ Ρώμας.

Παναγιώτης Δ. Στεφάνου.

Κων. Δραγῶνας.

362. Γ. ΤΟΥΡΤΟΥΡΗ ΠΡΟΣ ἸΩΑΝ. ΚΩΛΕΤΤΗΝ

(Ἀντίγραφον κατατεθειμένον ἐν τῷ Ἀρχεῖῳ Διον. Ρώμα.)

(Ἀριθ. 129 ἐγγράφων Ἀλεξ. Ρώμα).

Ποθεινότατέ μοι ἀνεψιέ.

Ἐκ Ζακύνθου, τῇ 4 Δεκεμβρίου 1825.

Ἐσχάτως σοὶ ἔγραψα μὲ τὸν ἀπὸ Συράκου Χριστόδουλον Παπ-
πασίμου τὰ δέοντα περὶ Μεσολογγίου καὶ Ἀκρηνανίας, λέγον-
τάς σοι, ὅτι ἀμφοτέρω ταῦτα τὰ μέρη πάσχουν μεγάλως ἀπὸ τρυ-
φάς, διὰ τὴν κακοκυβέρνησιν τοῦ πρώτου φροντιστοῦ, ὅστις, ἀφοῦ
ἔκαμε καλὰ τὴν σακκούλαν του, περιφέρεται ὡς Μιλόρδος εἰς τὰς
Ἰονίους Νήσους. Ἐλπίζω δέ, τώρα ὅπου ἤλθεν ὁ Κ. Ξένος, νὰ φρον-
τίσῃ νὰ ἐφοδιάσῃ καλὰ αὐτὰ τὰ μέρη· ἀγκαλὰ τώρα εἶναι μεγάλη
δυσκολία νὰ ἀπεράσουν εἰς Μεσολόγγιον βάρκαις ἀπὸ ἐδῶ, ἐπειδὴ
ὁ Στόλος μας πρὸ 8 ἡμέραις ἀνεχώρησεν ἀπὸ ἐδῶ· ἐλπίζω ὅμως, ὅτι
ἐγγήγορα θέλει ἐπιστρέψῃ μαζί μὲ τὴν Σπετσιώτικην μοῖραν, ἥτις
ἔλειπεν. Ὡς μοὶ γράφουν ἀπὸ Κάλαμον, τὸ Μεσολόγγιον ἔχει διὰ
ἓνα μῆνα ἀκόμη τροφὰς ἀπὸ τὴν σήμερον.

Μὲ τὸν εἰρημένον Παππασίμον σοῦ ἐμήνυσα νὰ σὰς εἴπῃ διὰ
στόματος πολλὰ πράγματα ἀναγκαῖα, τὰ ὅποια ὅλα, δίχως ἀναβο-
λὴν καιροῦ, μὲ ὅλην τὴν πολιτικὴν σου τὴν βαθεῖαν, νὰ τὰ βάλῃς
εἰς πρᾶξιν, καὶ πρὸ πάντων νὰ φυλάξῃς στενὰς τὰς σχέσεις σου μὲ

δλους τούς ὀπλαρχηγούς τῆς Χέρτου Ἑλλάδος, καὶ μὲ ὅσους ἄλλους Ρουμελιώτας ὀπλαρχηγούς εὐρίσκονται αὐτοῦ, καὶ πρὸ πάντων νὰ μοὶ φανερώσης μὲ πρῶτον ποῖοι ἀπὸ τούς ὀπλαρχηγούς τῆς Χέρσου Ἑλλάδος δὲν εἶναι φίλοι σου, ὅτι ἐγώ, μετὰ τῶν Χριστουγεννῶν, ἐλπίζω νὰ ἀπεράσω εἰς τὴν Δυτικὴν Ἑλλάδα καὶ τότε τούς ὑποχρεῶνω ἐγὼ νὰ εἶναι φίλοι σου· ὁμοίως ἐλπίζω, ὅτι μετὰ 20 ἡμέρας, τὸ πολὺ ἓνα μῆνα, θέλει ἔλθῃ δι' αὐτοῦ ἓνας πιστὸς φίλος μου καὶ μὲ αὐτὸν θέλει τῆς μηνύσω διεξοδικώτερα τὰ φρονήματά μου, καὶ ἀπὸ αὐτὸν θέλεις λάβῃ τὰς βεβαίας πληροφορίας ὅλας, περὶ πολλῶν ἀναγκαιῶν πραγμάτων. Ἀσπασόν μοι τὸν Στρατηγὸν Ἀθανάσιον Φωτομάραν ἐκ μέρους μου· χαίρομαι ἀκούοντας, ὅτι ἔχετε ἄκραν φιλίαν ἀνάμεσόν σας· αὐτὸς μόνον ἔλαβε καλὰ τὸν τόπον του, ὅτι εἶναι γέρον τῶρα, καὶ εἶναι πολλὰ χρήσιμος εἰς τὸ ὑπουργημά του, δηλαδὴ Φρούραρχος, καὶ εἰς αὐτὸ πρέπει ἡ Διοίκησις νὰ τὸν βαστάξῃ πάντοτε.

Νὰ ἔχω ἀπόκρισίν σου μὲ πρῶτον ἀπὸ κάθε μέρος, φανερόντάς μοι τὴν περιελθὴν τῶν δύο τούτων γραμμάτων μου, δηλαδὴ τὸ μὲ τὸν Παππασίμον καὶ τοῦτο. Γράψε μου μὲ τὸ μέσον τοῦ Στρατηγοῦ Γκοῦρα καὶ αὐτὸς τὰ στέλλει τοῦ Στρατηγοῦ Καρχισκάκη, καὶ αὐτὸς μοὶ τὰ στέλλει σιγοῦρα ἀπὸ Δραγαμέστον, διότι ἔχω στενὴν ἀνταπόκρισιν μὲ αὐτόν. Ταῦτα βιαίως καὶ μένω

Ὁ ἀγαπητὸς σου θεῖος
Γεώργιος Τουρτούρης.

Τῷ ἐκλαμπροτάτῳ κυρίῳ

Κυρίῳ, Ἰωάννῃ Κωλέττῃ

Εἰς Ναύπλιον.

369. ΑΝΔΡ. ΖΑΗΜΗ ΠΡΟΣ Γ. ΣΙΣΙΝΗΝ

(Κατατεθειμένα ἐν τῷ Ἀρχεῖῳ Ρώμα.)

(Ἀριθ. 130 ἐγγρ. Ἀλεξ. Ρώμα.)

Εὐγενέστατε Κύριε.

Πρὸ καιροῦ δὲν ἔλαβα γράμμα σὺς καὶ ἀπορῶ εἰς τὴν σιωπὴν σὺς, ἐνῶ πρὸ ὀλίγου σὰς ἔγραψα καὶ ἀνέμενα νὰ μὲ πληροφορήσετε πρὸς ὁδηγίαν μου· μόνον παρὰ τοῦ Στρατηγοῦ Χρυσάνθου ἔ-

λαβα γράμμα, ἐν ᾧ μὲ εἰδοποιεῖ τὴν ἐπάνοδον τῶν ἐχθρῶν ἀπὸ Πατρᾶς εἰς Γαστούνην. Εὐρέθημεν ἐπὶ τῷ αὐτῷ μετὰ τῶν Στρατηγῶν Λόντου, Νοταρᾶ, Κανέλλου Δηλιγιάννη καὶ Πλαπούτα καὶ ἀπεφασίσκαμεν ν' ἀποσταλῶσι πρὸς τὴν Δίβρην ὡς δισχίλιοι ἐκ τῶν ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν μας, νὰ ἐνωθῶσι μὲ τὰ αὐτοῦ ἐπαρχιακὰ ἄρματα καὶ νὰ καταδιώξουν τὸν ἐχθρόν· ἦτον ἀδύνατον καὶ ἀσυγχώρητον νὰ κινηθῶμεν πανστρατιᾷ, ἔχοντες βεβαίαν πληροφορίαν, ὅτι ὁ ἐχθρὸς ἔχει τὴν προσοχὴν του εἰς Καλάβρυτα καὶ Κόρινθον. Ἀλλ' ἐνῷ ἀπέρρασεν ἕκαστος εἰς τὴν θέσιν του, διὰ νὰ ἐκκινήσῃ τοὺς ἀναλογηθέντας αὐτῷ στρατιώτας, ἐλάβομεν τὴν πληροφορίαν, ὅτι ὀλίγοι Τούρκοι ἐπροχώρησαν εἰς τὴν Πηλίοπολιν, οἱ ὅποιοι μετ' οὐ πολὺ ὠπισθοχώρησαν καὶ ἐμποδίσθημεν. Ἡμεῖς, Κύριε, ὡς ἀνωτέρω εἶπα, εἴμεθα βιασμένοι νὰ παραμένωμεν ἐδῶσε, διὰ νὰ ἐμποδίσωμεν τὸν ἐχθρόν, ἂν δοκιμάσῃ νὰ εἰσβάλῃ εἰς Καλάβρυτα καὶ Κόρινθον, εἴμεθα ὅμως καθ' ὥραν ἑτοιμοὶ νὰ στείλωμεν βοήθειαν, ἂν φανοῦν κινούμεναι ἐχθρικοὶ δυνάμεις πρὸς τὸ μέρος Σας, ἢ καὶ πανστρατιᾷ νὰ κινηθῶμεν, ὅταν ὁ ἐχθρὸς εἰσβάλῃ συσσωματωμένους· εἶναι ὅμως καὶ χρέος τῆς εὐγενείας σας, καὶ ὡς πατριώτου καὶ ὡς προϊσταμένου ταύτης τῆς ἐπαρχίας, μεταχειριζόμενοι τὴν συνήθη σας καρτερίαν, νὰ ἐμψυχώνετε τοὺς ἐπαρχιώτας σας μὲ τὸ παράδειγμά σας, νὰ κινησθε ὅπου καὶ ὅπως ἡ ἀνάγκη τῆς πατρίδος ὑπαγορεύῃ καὶ νὰ εἰδοποιήτε καὶ ἡμᾶς ἀνυπερθέτως διὰ νὰ κινούμεθα ἐγκαίρως, ὥστε νὰ μὴν λαμβάνῃ καιρὸν ὁ ἐχθρὸς καὶ ἐρημώνῃ καὶ σπαραχθῇ τὸν κόσμον. Εἶναι περιστάσις. Κύριε, ὅπου πρέπει νὰ εἰδοποιούμεθα ὥραν παρ' ὥραν τὰ κινήματα τοῦ ἐχθροῦ, διὰ νὰ τὰ προλαμβάνωμεν· ὅθεν ἐξκολουθεῖτε νὰ μᾶς κοινοποιήτε πᾶν ὅ,τι μανηάνετε πρὸς ὁδηγίαν μας. Εἴσθε πατριώτης, ἔχετε σταθερότητα, ἔχετε κρτεροψυχίαν ἐγνωσμένην εἰς πολὺ δεινότερας ἀπὸ τὰς ἐνεστώσας περιστάσεις, μεταχειρισθῆτέ τὴν πρὸς ἐμψύχωσιν τῶν Συνεπαρχιωτῶν σας· ὁ πρὶν κίνδυνος εἴμεθα πεπεισμένοι, ὅτι ἐντὸς ὀλίγου διαλύεται μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ. Γράμματα ἕνα κατόπιν τοῦ ἄλλου ἀπὸ Μαρσίλιαν καὶ ἀπὸ Λονδίνον βεβαιόνουν, ὅτι ὁ Κόχραν ἐξεκίνησε τὴν 28 Ὀκτωβρίου διὰ τὴν Ἑλλάδα· προσθέτουν, ὅτι ὅλον ἕνα ἐξακολουθοῦν αἱ Εὐρωπαϊκαὶ δυνάμεις νὰ σκέπτονται σπουδαίως πῶς νὰ δώσουν ἐν ἑντιμον τέλος εἰς τὴν ὑπόθεσίν μας. Προχθὲς ἐφθασεν εἰς τὸ Ἀνάπλι καράβι Ἀγγλικόν, τὸ ὅποιον εἶπεν, ὅτι κατόπιν του ἄφησεν ἐρχόμενα δύο καράβια, ἕνα μὲ πολεμοφόδια καὶ ἄλλο μὲ χρήματα· τὸ ἴδιον ἐπεβεβαίωσεν, ὅτι διεπραγματεύθη

ἀκόμη δάνειον ἑκατὸν μυλλιονίων γροσίων καὶ ὅτι ὁ υἱὸς τοῦ Μια-
ούλη ἔρχεται ἐντὸς ὀλίγου μὲ καλὰ πράγματα. Περὶ τούτων ἀπάν-
των μὲ πιστοποιοῦν γράμματα, τὰ ὅποια ἔλαβα χθὲς καὶ προχθὲς
ἀπὸ Ἀνάπλι. Χθὲς τὸ βράδυ ἔλαβα γράμμα ἀπὸ τὸ ἐπαρχεῖον Κα-
λαβρύτων, ὅτι κατὰ βεβαίας εἰδήσεις ὁ Γενικὸς Ἀρχηγός, Νικήτας,
Γενναῖος, Γρίβας, Γιατρακαῖοι καὶ ἄλλοι πολλοὶ μὲ ἱκανὰ στρατεύ-
ματα ἐκινήθησαν κατὰ τῆς Τριπολιτισῆς καὶ εἶχαν ζυγώσει ἕως ταῖς
πόρταις καὶ ἡτοιμάζοντο νὰ ριχθοῦν μέσῃ· ἔστειλα ἀπὸ τὴν νύκτα
μυζοὺς πεζὸν νὰ μοῦ φέρῃ εἰδήσιν, καὶ θέλει σὰς πληροφορήσω ἀμέ-
σως· μὴ λείπετε καὶ ἡ εὐγενεὶα σας νὰ μὲ γράφετε συνεχῶς ὅ,τι
μυθάνετε, διὰ νὰ ὁδηγούμεθα καὶ ἡμεῖς εἰς τὰ κινήματά μας.
Ταῦτα ἐπὶ τοῦ παρόντος, ὅ,τι δὲ ἀκολούθως μάθω, θέλω σὰς γράψῃ.

5 Δεκεμβρίου 1825 Μαμουσιᾶ.

Ὁ ἀδελφός σας
Ἀνδρέας Ζαήμης

Οἱ Στρατηγοὶ Λόντος καὶ Νοταρὰς εὐρίσκονται εἰς Διακοπτό, οἱ
δὲ Στρατηγοὶ Κανέλλος καὶ Κολιόπουλος περὶ τὴν Γουμένισσαν καὶ
Κερπινή.

Τὴν περὶ τοῦ Κόρχην εἰδήσιν μᾶς τὴν γράφουν καὶ ἀπὸ Ζάκυνθον
οἱ γνωστοὶ φίλοι.

Παρακαλεῖσθε Κύριε νὰ μᾶς εἰδοποιήσετε καὶ ὅ,τι ἤξεύρετε περὶ
τοῦ Στόλου μας· ἦλθε καὶ ἡ λοιπὴ Μοῖρα τῶν Σπετσῶν ἡ ὄχι;
ἐπειδὴ ἀπὸ Ναύπλιον μᾶς πληροφοροῦν ὅτι ἐκίνησε. Τί ἤξεύρετε
περὶ Μεσολογγίου, ἀπέρασαν ἐκεῖ τοῦ Ἰμπαήμπασια δυνάμεις; διὰ
Ἀχλάσσης μένει ἀνοικτὸν τὸ Μεσολόγγι, ὥστε νὰ δέχεται τροφάς, ἡ
ὄχι; περὶ τούτων πληροφορήσατέ μας, λεπτομερῶς. Ταύτην τὴν
ὥρην ἔχων τελειωμένον τὸ παρὸν ἔλαβα τὸ προχθεσινὸν ἀδελφικὸν
σας· ἔχων ἔτοιμον τὸν Λεόντιον τὸν στέλνω καὶ βαστῶ τοὺς πεζοὺς
σας· ἕως αὔριον ἴσως σὰς κοινοποιήσω τι νεώτερον. Ἀδελφέ γράψε
μου ἀποφασιστικὰ ἔχετε χρεῖαν ἀπὸ στρατιώτας, διὰ νὰ σὰς στείλω
500—600 ἢ καὶ 1000 νὰ μείνουν μὲ τὸν Κύριον Χρῦσανθον.

Ταύτῃ τῇ στιγμῇ ἔφθασε καὶ ὁ Κύρ Κανέλλος ὅστις σὰς προσ-
χυνεῖ ἀδελφικῶς.

Πρὸς τὸν Εὐγενέστατον Κύριον
Γεώργιον Σιδίνην

Ὅπου· εὐρεθῇ.

364. Π. Π. ΓΕΡΜΑΝΟΥ ΠΡΟΣ ΔΙΟΝ. ΡΩΜΑΝ

(Ἐκ τῆς Συλλογῆς τῶν ἐγγράφων Πέτρου Ρώμα).

Πανευγενέστατε Κόμη,

Εὐρισκόμενος ἐνταῦθα εἰς τὸ Ναύπλιον, ἔμαθον, ὅτι ἀπέθκνεν κὺτόθι εἰς τὴν Ζάκυνθον ὁ Γεώργιος Παναγιωτόπουλος συγγενής μου, ὅστι με διαθήκην του ἄφηκεν ἐπιτρόπους νὰ φυλάξωσι μερικὸν πρᾶγμα μου, μέχρις οὗ νὰ ἀποστείλω καὶ τὸ παραλάβω· ὅθεν ἰδοὺ ἀποστέλλω τὸν διάκονόν μου Θεόφιλον με γράμμα μου ἐπιτροπικὸν διὰ νὰ τὸ παραλάβῃ κατὰ τὰ κατὰστιχα ὅπου ἀνὰ χεῖρας ἔχει. Ἐπεριεδόμενος λοιπὸν εἰς τὴν καλοκχαθίην σας καὶ εἰς τὴν φιλίην σας σὰς τὶν συνιστῶ, καὶ σὰς παρακαλῶ νὰ συνεργήσητε διὰ νὰ τοῦ δοθῇ ἡ ἄδεια νὰ περάσῃ εἰς τὸ Λαζαρέτον καὶ μετὰ τὴν Κουαραντίναν νὰ εὔγῃ ἔξω νὰ σταθῇ δέκα περίπου ἡμέρας, νὰ συμμαζώξῃ τὸ πρᾶγμα οὐ, καμὲ ἐπομένως νὰ ἐπιστρέψῃ.

Ὁ ἴδιος θέλει σὰς εἰπῇ στοματικῶς τὰ καθ' ἡμᾶς καὶ διὰ τοῦτο δὲν περιττολογῶ.

Σὰς ἐπεύχομαι δὲ ὑγείαν, εὐδαιμονίαν εὐκλειαν καὶ πάντα τὰ ἀγαθὰ.

Ἐρρωσθε.

ῥωκε Δεκεμβρίου, ἐν Ναυπλίῳ

Ὁ εὐχέτης καὶ εἰλικρινὴς φίλος
† Πατρὼν Γερμανός.

Εὐχομαι ἐξ ὅλης ψυχῆς καὶ ἀσπάζομαι τοὺς εὐγενεστάτους Κυρίους Στέφανον καὶ Δραγῶνα.

365. Δ. ΑΝΑΣΤΑΣΟΠΟΥΛΟΥ ΠΡΟΣ Κ. ΔΡΑΓΩΝΑΝ

(Παρὰ τῇ οἰκογενείᾳ Δραγῶνα.)

Εὐγενέστατε,

Καὶ μ'ἄλλα μου δύο, τὸ μὲν ἀπὸ Λάσπην τὸ δὲ ἀπ' Ἀνδρίτσαιναν σὰς ἔγραφον ἐγκλείων σας καὶ γράμμα παρὰ τοῦ ἐκλαμπροτάτου Γεν. Ἀρχηγοῦ Κυρίου Θ. Κολοκοτρώνη ἐπ' ὀνόματι τῆς εὐγενείας σας καὶ

τοῦ ἐξοχωτάτου Κόμητος Ρώμα, διὰ νὰ δώσητε τῆς φαμηλίας μου
τάλλαχρα ἐκκτόν, ὑποσγόμενος δι' αὐτὰ ἡ ἐκλαμπρότης του· ἐλπίζω
δὲ πρὶν τῆς λχθῆς τχύτης νὰ ἐδόθησαν· ἐγὼ εὐρίσκομαι τοποθετημέ-
νος μετὰ τῶν Ἀρκαδίων εἰς τὸ στενὸν Μπουζίου, ἐπειδὴ καὶ ἐκ
φήμης ἐμάθομεν, ὅτι οἱ ἐχθροὶ ἔμελλον ν' ἀπεράσωσι ἀπὸ Ἰάτρων διὰ
Μοθώνην. Εὐγενέστατε, γνωρίζεις καλῶς ὅπου ἡ πατρὶς κυνδνεύει
νὰ αἰχμαλωτισθῇ, ἀπ' ἑνα οὐτιδανὸν Ἀραβὰ, ἐπειδὴ καὶ ἐμφωλεύ-
ονται τὰ ἀρχαῖα πάθη εἰς τινὰς μισοπάτριδας καὶ ἰδιοτελεῖς ἀν-
θρώπους, θέλοντας καὶ ἐπιμένοντας εἰς τὴν αἰχμαλωσίαν τῆς φίλης
τχύτης καὶ παρθένου πατρίδος· γνωρίζει δὲ καλῶτατα ἡ ἰδία πατρὶς
τὴν τῆς εὐγενείας σας δι' αὐτὴν ἔνθερμον ζῆλον καὶ ἱκανὴν συνδρο-
μὴν, μὰ τί τὸ ὄφελος ἂν οἱ ἐνθερμοὶ ταύτης ζηλωταὶ καταγίνωνται
νὰ στερεώσωσι καὶ εὐνομήσωσι ταύτην, καὶ ἄλλοι ἰδιοτελεῖς δὲν ἀφί-
νωσι τοὺς κελοὺς πατριώτας νὰ διοικήσωσιν αὐτήν, ὥστε ἀπὸ τοὺς
ἰδίους δὲν παύουσι νὰ ἐμποδίσωσι τὴν προθυμίαν τῶν Ἑλλήνων νὰ
κατεδαφίσωσι τὸν Αἰγυπτιακὸν τύραννον, καὶ κατήντησαν τοὺς Ἑλ-
ληνας ἀνδράποδα. Δὲν εἶναι τάχα οἱ ἰδιοί, οἵτινες ἐκρήμνισαν τὸν
κροσσὸν τοσούτων ἐχθρῶν, οὐχὶ Ἀραβας, ἀλλ' Ἀλβανοὺς καὶ τοὺς
ἀξιωτέρους τῶν Ὁθωμανῶν ; οἱ ἰδιοὶ εἶναι, ἀλλὰ δὲν ἀφίνουσι τὰ
ζιζάνια. Ὁθεν, ἐπειδὴ καὶ ἡ πατρὶς ἐγνώρισε καὶ γνωρίζει τοὺς ζηλω-
τάς της, ἐκ τῶν ὁποίων ἐφάνητε οἱ προθυμώτεροι καὶ δι' αὐτὴν συν-
δρομεῖται τοῦ καλοῦ ἡ εὐγενεία σας, μὴ παύσητε ἀδιδιλείπτως ἐνεργεῖν
διὰ τὴν σκέπην καὶ ἐλευθερίαν αὐτῆς· μὴ καταδέχεσθε νὰ βλέπετε
τὸ ἔδαφος αὐτῆς καταπατούμενον ἀπ' Ἀραβας οὐτιδανούς· δεῖχθητε
καὶ τώρα ποῖοι εἴσθε· δεῖξτε τὴν προτέραν προθυμίαν σας ἐνεργη-
τικωτέραν εἰς τὸν ὕστερον αὐτῆς κίνδυνον· ἐγνώρισαν οἱ καλοὶ πα-
τριῶται τὸν ἐνδοξὸν ζῆλον τοῦ εὐγενοῦς χαρχκτῆρος σας. Ὡς εἰς λοι-
πὸν κζγὼ τῶν πατριωτῶν εὐτελέστερος καὶ τρέφων μεγάλην ὑπόληψιν
εἰς τὸν εὐγενῆ χαρχκτῆρα σας, ἀποστέλλω ἐπίτηδες αὐτοῦ τὸν γραμ-
μτικόν μου Ἀνδρέαν, ὅστις θέλει σᾶς ὁμιλήσῃ ἐκ τοῦ στόματος καὶ
δώσατέ του ἀκρόασιν εἰς τοὺς λόγους του· καὶ σᾶς παρακαλῶ νὰ μοῦ
γράψητε μὲ αὐτὸν ἐμπεριστατάως τὰ περὶ τῆς Ἑλλάδος αἰσθήματα
τῶν εὐγενῶν Ἀγγλων καὶ ἂν περιμένετε δι' αὐτὴν καμμὶν βοήθειαν,
διότι οἱ Ἑλληνες πλέον ἐφοβήθησαν καὶ ἄνευ βοηθείας δὲν θέλῃ
πώποτε χαθῇ ὁ Ἰμπερχήμ· καὶ κατὰ τοῦτο μοὶ γράφετε περὶ πάντων
ἐκτεταμένα. Σᾶς προσκυνῶ καὶ μένω

Ὁ δοῦλός σας

Μῆτρος Ἀναστασόπουλος

Τῇ 7 Δεκεμβρίου 1825 Ἀγαλιανή.

Τῷ εὐγενεστάτῳ Κυρίῳ

Κ. Δραγῶνα

366. Γ. ΣΙΣΙΝΗ
ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗΝ ΖΑΚΥΝΘΟΥ

(Φάκελλος 2123 ἀριθ. 3086)

Ἐξοχώτατοι Ἀδελφοί,

Πολλὰς ἡμέρας ἔχω νὰ λάβω ἓνα γράμμα σας νὰ μάθω τὰ αὐτοῦ· ἡ εἰσβολὴ τῶν Ἀράβων εἰς τὰς ἐπαρχίας Πύργου καὶ Γαστούνης, βέβαια ἔφερε τὴν δυσκολίαν· ἐγὼ εὐρίσκομαι ἐνταῦθα καὶ ἀνταποκρίνομαι μὲ τοὺς λοιποὺς ὀπλαρχηγοὺς ὅπου εἰς Καλάβρυτα εὐρίσκονται. Οἱ υἱοὶ μου εὐρίσκονται μὲ διαφόρους στρατιώτας εἰς τὰ μέσα τῆς αὐτῆς ἐπαρχίας, φυλάττοντας τὰς θέσεις καλῶς· ἡμεῖς περιμένοντες ὥρα τῇ ὥρᾳ νὰ ἀκούσωμεν διὰ ποῦ ἐκινήθη ὁ Ἱμπρατῆς, καὶ τότε νὰ κατέβουν τὰ Πελοποννησιακὰ στρατεύματα ὅπου εἰς Καλάβρυτα εὐρίσκονται καὶ νὰ τοῦ ριθοῦν. Καὶ ἂν ἀπὸ τὴν Γαστούνην δὲν φύγῃ τότε φεύγει δυναστικῶς καὶ νὰ πληρώσῃ τὰς ζημίας ὅπου ἔκαμε μὲ τὸ αἷμα του. Ἡμεῖς ἀνυπομόνως περιμένοντες νὰ μᾶς γράψῃτε διὰ τὸν παράκλητον καὶ διὰ ἄλλας τῆς Εὐρώπης, διὰ τὸν Ἱμπρατῆν διὰ τὸν ἡμέτερον καὶ ἐχθρικὸν Στόλον, διὰ τὸ Μεσολόγγιον καὶ ὅσα ἄλλα ἀπ' αὐτοῦ ξανοίξετε, ὅτι ἅπαντες οἱ ὀπλαρχηγοὶ περιμένουν ἀνοιχτὸν τὸ στόμα νὰ μάθουν ἀπὸ αὐτὰ καὶ νὰ ἀκολουθήσουν κατὰ τὴν περίστασιν. Τὸ αὐτὸ γράμμα ὅπου πρὸς ἡμᾶς θέλει στείλετε, τὸ στέλλετε εἰς τὴν Μοῆν τῆς Σκαφηδιωτίσσης εἰς παραλαβὴν τοῦ Στρατηγοῦ Γεωργίου Μούτσου καὶ ἡ Γενναϊότης του λαμβάνει ἐπιμελῆ φροντίδα καὶ τὸ στέλλει ἀσφαλῶς. Λάβετε τὰ δύο ἐσωκλειστα καὶ ἀπὸ αὐτὰ πληροφορεῖσθε τὰ τῆς Πελοποννήσου χωρὶς ἐγὼ νὰ σᾶς εἰπῶ ἄλλα καὶ ὑγειαίνετε.

Ἐκ Διόρης τῇ 7ῃ Δεκεμβρίου 1825

Ὁ πρόθυμος ἀδελφός
Γεώργιος Σιδίνης.

Τοῖς ἐξοχωτάτοις Κυρίοις,

Διονύσιον Κόμητα δὲ Ρώμαν
Π. Θ. Στεφάνου καὶ
Κ. Δραγῶναν.

Εἰς Ζάκυνθον.

367. Κ. ΠΕΛΟΠΙΔΑ
ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗΝ ΖΑΚΥΝΘΟΥ

(Φάκελ. 2123, ἀριθ. 3087).

Ἐξοχώτατοι Κύριοι.

Τὸ ἀπὶ παρελθόντος ἔξοχόν Σας ἔλαβον, δι' οὗ ἔγνων τὰς ὁρθὰς σκέψεις Σας καὶ μᾶλλον ἀπὸ τὸ πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς ἐκτεταμμένον Σας ἐπληροφόρηθην. Μοὶ γράφετε, διὰ νὰ σὰς κοινοποιήσω κάθε περιεργον τὸ ὅποιον ἔχομεν, καὶ ἐπάνω εἰς αὐτὸ Σας λέγω, ὅτι τὸ περιεργότερόν μας εἶναι, πῶς πλησιάζομεν τὸν ὄλεθρον τῆς πατρίδος, καὶ τοῦτο ὄχι ἀπὸ ἀδυναμίαν μας, ἀλλὰ ἀπὸ τὰ καπρίτσια τοῦ μέν καὶ τοῦ δέ. Ἐπειδὴ ἀπεφασίσθη νὰ γένῃ ἡ Ἐθνοσυνέλευσίς μας καὶ διὰ νὰ ἐκλεχθοῦν οἱ πληρεξούσιοι τοῦ ἔθνους, τρέχουν τόσον ἀπὸ τὴν μίαν φατρίαν καθὼς καὶ ἀπὸ τὴν ἄλλην ἀπόστολοι, διενεργοῦντες ὅπως ἐκλεχθῶσιν οἱ πληρεξούσιοι ἕκαστος μὲ τὸ μέρος του· καί, διὰ νὰ γένουν αὐτά, μεσολαβοῦν δῶρα, χρήματα, κολακεία, λατρεία εἰς τὰ πάθη τῶν σημαντικῶν ὑποκειμένων καὶ ἄλλα μυρία, καὶ ποῖα τ' ἀποτελέσματα τῆς Συνελεύσεώς μας ἀφίνω τὴν ἐξοχότητά Σας νὰ τὰ κρίνετε καὶ εἰς τοῦτο νὰ μᾶς δώσετε τὴν γνώμην Σας. Ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος παρατηρεῖται, ὅτι, μὴ γινομένης τῆς Ἐθνοσυνελεύσεως, θὰ διοικούμεθα ὡς μᾶς βλέπετε καὶ τὰ πράγματα τῆς πατρίδος θὰ πηγαίνουν ἀπὸ ἡμέραν εἰς ἡμέραν εἰς τὸ χεῖρον· ἐπειδὴ ὅσοι πατριῶται ἐπιθυμοῦν νὰ δουλεύσουν τὴν πατρίδα ἔχουν ἀνάγκην ἀπὸ διάφορα πράγματα, συντείνοντα εἰς τὰς δουλεύσεις των, οἱ διοικηταὶ μας δὲν τοὺς δίδουν (ἐπειδὴ δὲν εἶναι μὲ τὸ μέρος των) καὶ οὕτως ἀποναρακοῦνται καὶ ποτὲ δὲν ἐλπίζεται πρόοδος. Τέλος, διὰ νὰ μὴ Σας βαρύνω ταῦτολογῶν Σας προσθέτω, ὅτι, ἐξαιρουμένων δύο τριῶν ὑποκειμένων, οἱ λοιποὶ, διὰ νὰ λάβωμεν τὸ σκοπούμενον, διὰ τὸ ὅποιον φαίνεται ὅτι εἴμεθα πλήρεις πατριωτισμοῦ, ὅταν τὸ λάβωμεν εὐθὺς μεταβαλλόμεθα καὶ σχεδὸν δὲν γνωρίζομεν ὁ εἰς τὸν ἄλλον. Ἀγχιὰ ἡμπορεῖτε νὰ τὰ μάθετε ἀλλαχόθεν μὲ καλλιτέραν ἐκθεσιν καὶ σκεπτικωτέραν.

Ὁ Γέροντας σὰς γράφει περὶ τοῦ Γκούρα καὶ ὀπλαρχηγῶν τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδος καὶ ἐνεργήσατε τὰ ὅποια αἱ βαθύταται γνώσεις σὰς ὑπαγορεύουν, ἐπειδὴ καὶ ἡ συμφωνία αὐτῶν μετὰ τοῦ Γέροντος θέλει

ώφελήσῃ τὰ μέγιστα, καὶ νομίζω, ὅτι καὶ νένας δὲν ἡμπορεῖ νὰ ἀρνηθῇ μίαν συμφωνίαν, ἥτις ἀποβλέπει εἰς τὴν ἀνθρώπῳ τῆς πατρίδος.

Ὅσον δὲ περὶ τοῦ τακτικοῦ, ὁ σκοπὸς τῶν ἐν τοῖς πράγμασι δὲν ἀφορᾷ τὴν ὠφέλειαν τῆς πατρίδος τόσον, ὅσον ἀποβλέπει εἰς τὸ νὰ ἐνδυναμώσουν τὰς ἰδιοτελείας των καὶ τὸ κινεῖν ὡς αὐτοὶ θέλουν, καθὼς καὶ τοῦτο δὲν ἡμπορεῖ νὰ Σᾶς λανθάνῃ. Ἐγὼ περιοριζόμενος ἐν τοσούτῳ, μένω μ' ὅλον τὸ σέβας.

Εἰς τοὺς ὁρισμούς Σας

Κ. Πελοπίδας.

Τῇ 9 Δεκεμβρίου 1825 Ἀπὸ Μύλους Ναυπλίου.

Πρὸς τοὺς ἐξοχωτάτους Κυρίους,

Κόμητα Δ. Ρώμαν.

Π. Στεφάνου καὶ

Κ. Δραγῶναν.

Εἰς Ζάκυνθον.

368. Θ. ΚΟΛΟΚΟΤΡΩΝΗ **ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗΝ ΖΑΚΥΝΘΟΥ**

(Φάκελλος 2123 ἀριθ. 3839.)

Ἐξοχώτατοι Κύριοι !

Τὴν ἀπὸ 13)25 τοῦ περελθόντος Νοεμβρίου ἐπιστολήν Σας καὶ τὰ ἐν αὐτῇ περικλειόμενα ἐδέχθην ἀτμένως εἰς τὰς 6 τοῦ παρόντος καὶ μετ' ἐπιστασίας ἀνέγνων τὰς ἐν αὐτῇ σκέψεις σας, αἱ ὁποῖαι εἶναι τῷ ὀντι ὀρθαὶ καὶ ἄξιαι ὅχι ὀλίγης περὶ τῆς πατρίδος. Καὶ ἐπειδὴ ἔτυχά μοι ἐνταῦθα δὲν ἡμπορῶ νὰ Σᾶς ἐκθέσω τὰ εὐχαριστοῦντα τὴν περιέργειάν Σας μὲ τὴν παροῦσάν μου — δὲν μοῦ τὸ συγχωρεῖ μάλιστα καὶ ἡ περίστασις — καὶ ἀφίνω νὰ τὸ ἀκολουθήσωμεν ἀνταμονόμενοι κατ' αὐτὰς καὶ μὲ τοὺς λοιποὺς ἀδελφούς. Περιορίζομαι δὲ μόνον ἐπὶ τοῦ παρόντος νὰ Σᾶς σημειώσω, ὅτι στοχαζομαι ἀπολύτως ἀναγκασθὲν νὰ γράψῃτε πρὸς τοὺς ἐπισημοτέρους ὑπάρχοντες τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος, καθὼς Γκούραν, Τζιόγκαν, Καραϊσκάκην, Ράγκον, Σκαλτσουδημον καὶ Ἰσκον, ἐνθυμίζοντες πρὸς αὐτοὺς τὰς ἐκδουλεύσεις, ὅπου πρὸς τὴν Πατρίδα των ἔκαμαν, τὴν δόξαν, ὅπου δι' αὐτὰς ἀπέκτησαν καὶ ἐσωτερικῶς καὶ ἐξωτερικῶς

ρικῶς καί, ὅτι, τέλος πάντων, διὰ τὰς διχονοίας καὶ δυσπιστίας, ὅπου οἱ ἰδιοτελεῖς ἀναμεταξύ των ἐνέσπειραν, ἔκαμαν τὴν Πατρίδα νὰ κινδυνεύσῃ τῶρα τὸν ἔσχατον κίνδυνον καὶ τὴν ὑπόληψιν των καὶ ἐκδουλεύσεις νὰ ἀμαυρώσουν, ὥστε ὅπου θέλει βεβαίως ἡ ἱστορία ἀποδῶσῃ εἰς αὐτοὺς τῆς πατρίδος τὴν ἀπώλειαν καὶ ὃχι ποτὲ εἰς ἐκείνους, ὅπου τρώντι, διὰ τὰς ἰδιοτελείας των, τὴν ἔφερον εἰς αὐτὴν τὴν κατὰστασιν. Ταύτας τὰς ιδέας θέλετε ἐπεκτείνῃ ὅπως ἡ βαθύνοιά Σας καὶ ἡ γνῶσις ὅπου, ἔχετε τῶν πραγμάτων μας, καλλίτερα σὰς ὑπαγορεύουν. Διδάξατε εἰς αὐτοὺς τὴν ἀναμεταξύ των ὁμόνοιαν, τὴν ἐπιμονὴν εἰς τὸν ἀγῶνα τῆς Πατρίδος· δώσατέ τους ἐλπίδας ἀφηρημένας, εἰπέτε τους, ὅτι, ἐπειδὴ καὶ τοὺς νομίζετε ἀληθινούς φίλους ἐδικούς μου, εἴθε βέβαιον, ὅτι γνωρίζετε ὅσα ὑπὲρ πατρίδος μὲ γράφετε σχέδια καὶ συμβουλὰς καί, διὰ τοῦτο, ὅτι δὲν ἐκτείνεσθε περισσότερο μαζὺ των. Αὐτὰ τὰ γράμματά σας θέλει συντελέσουν εἰς τὴν ἀναμεταξύ μας ἔνωσιν πρὸς τὸ συμφέρον τῆς φίλης ἡμῶν πατρίδος, κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν σας. Θέλετε τὰ διευθύνῃ πρὸς ἐμέ, διὰ νὰ τὰ πέμψω μὲ ἀνθρωπὸν μου γνωστὸν πρὸς αὐτοὺς, διὰ νὰ τοὺς ὁμιλήσῃ καὶ διὰ ζώσης, ὅσα ἐγὼ στοχασθῶ ἀνάλογα τῶν περιστάσεων, ἰδεάζοντές τους ὡσαύτως, ὅτι παρ' ἐμοῦ θέλουν τὰ λάβῃ.

Τὰ κινήματα τῶν Ἀράβων πληροφορεῖσθε ἀπὸ τὸν κ. Ζαήμην, ὅστις στέκεται πλησίον των. Ἡμεῖς δὲ ἐντεῦθεν, μ' ὅλας τὰς γνωστάς σας δυσκολίας καὶ ἐλλείψεις, ὅπου ἀπαντῶμεν, καταγινόμεθα κατ' αὐτὰς νὰ δυνηθῶμεν νὰ εἰσπηδήσωμεν τὴν Τριπολιτσαν, νὰ καθαρίσωμεν ἐκεῖνο τὸ μεσόγειον τῆς Πελοποννήσου ἀπὸ τοὺς ἐμφωλεύσαντας Ἀράβας, καὶ εἴθε αἱ εὐχαὶ τῶν καλῶν πατριωτῶν νὰ εἰσακουσθοῦν εἰς τὸν Θεόν, διὰ νὰ φθάσῃ τὸ σκοπούμενον εἰς καλὴν ἔκβασιν. Ἀκολούθως ὅ,τι περὶ τούτου πράξωμεν θέλετε ἔχῃ κα-
θαρωτέρας πληροφορίας.

Οἱ ἐν τοῖς πράγμασι, γνωρίζοντες, ὅτι κακὴ μεταχείρησις τῶν πραγμάτων ἔφερε, τέλος πάντων, τὴν πατρίδα εἰς τὸν ἔσχατον κίνδυνον, διὰ νὰ δικαιολογήσουν τὸν ἑαυτὸν των, ὡς πρὸς τοὺς ἀνοήτους τοῦ ἐσωτερικοῦ καὶ ὡς πρὸς τοὺς ἀγνοοῦντας τὴν κατὰστασιν τῶν πραγμάτων ἐξωτερικῶς, ἐπιχειρήσθησαν τὴν αὔξησιν τοῦ τακτικοῦ, εἰς τρόπον ὅμως, ὅπου δὲν θέλει βέβαια ποτὲ εὐδοκίμησῃ· διότι ἡ μοναρχικὴ ἐξουσία, τὰ μέσα καὶ ὁ καιρὸς μᾶς λείπουν. Τὸ βλέπουν καὶ αὐτοὶ τοῦτο, ἀλλ' ἔτσι συμφέρει. Τὰ φυσικὰ ἐμπόδια εἰς τὴν περαίωσιν τοῦ σωτηρίου τούτου σκοποῦ, μὲ μακιαβελλικὴν τέχνην

θέλουν νὰ τ' ἀποδίδουν πρὸς ἡμᾶς ἡμᾶς, ὡς ἀντενεργοῦντας. Ἡμεῖς πάντοτε καλῶς ἐγνώρισαμεν, ὅτι ἡ σύστασις τῶν ἐθνῶν ἐγίνε διὰ τῶν τακτικῶν στρατευμάτων, καὶ ὁ Ἱμπραήμης τρανώτατα μᾶς τὸ ἀπέδειξε. Διὰ νὰ ψεύσωμεν καὶ αὐτὴν τὴν δολερὰν ραδιουργίαν, ἐδώταμεν εἰς τὴν Διοίκησιν πατριωτικὸν σχέδιον, ἴσον τοῦ ὁποίου σᾶς περικλείομεν. Ἀπ' αὐτὸ βέβαια βλέπετε τὰ πάντα καὶ διὰ τοῦτο εἶναι περιττὸν νὰ σᾶς εἴπω περισσότερα. Καὶ μένω μὲ τὸ ἀδελφικὸν σέβας.

Τῇ 9 Δεκεμβρίου 1825 Ἀπὸ Μύλους Ναυπλίου

Εἰς τοὺς ὀρισμούς σας

Θ. Κολοκοτρώνης.

369. Δ. ΡΩΜΑ ΠΡΟΣ Α. ΖΑΪΜΗΝ

(Ἐκ τοῦ Ἀρχείου τῆς οἰκογενείας Ζαΐμη)..

Ἐκ Ζακύνθου, τῇ 16' Δεκεμβρίου αὐκε'.

Πρὸς τὸν εὐγενέστατον Κύριον

Ἀνδρέαν Ζαΐμην.

Πολὺς καιρὸς κατὰ ἀλήθειαν ἀπέρασε, χωρὶς νὰ ἡμπορέσω νὰ σᾶς συχνάζω τὴν ἀλληλογραφίαν μου· ἀλλ' αἱ μερικαὶ περιστάσεις μου ἐστάθησαν τὸ αἷτιον καὶ αἱ οἰκιακαὶ μου φροντίδες, εἰς τὰς ὁποίας, τέλος πάντων ἐπέστρεψα τὴν προσοχήν μου, καὶ ἀπὸ τὰς ὁποίας μὲ μεγάλην ζημίαν καὶ θυσίαν εἶχον ἐν ὀκτωχρονίῳ διαστήματι ἀπομακρυνθῇ· τῶρα δὲ ὅπου ἀπερνᾷ εἰς τὰ αὐτόθι ὁ εὐγενὴς κύριος Νικόλαος Πισκοπόπουλος, συμπατριώτης καὶ φίλος μου, ὅστις ἔχει ὑπόθεσιν ἀναγκάσαν νὰ μελετήσῃ καὶ χρειᾶν περὶ τούτου, διὰ συμβουλήν καὶ ὑπεράσπισιν τούτου δὲν λείπω νὰ σᾶς ἀναενώσω τὰ φιλικὰ μου αἰσθήματα καὶ νὰ συστήσω τὸ ὑποκείμενον τῇ ἐγκαρδίῳ ὑποδεξιῶσει καὶ συμπαθείᾳ σας. Μὲ συγχωρεῖτε εὐγενέστατε κύριε, ἂν περὶ τούτων λαμβάνω τὸ θάρρος νὰ σᾶς ἐνοχλήσω, καὶ ἂς εἰσθε βέβαιος, ὅτι ὁπότε μοι παρουσιασθῇ περίστασις νὰ σᾶς προσφέρω τὰς ἐκδηλώσεις μου, τότε πολλὰ εὐτυχῇ θέλει κρίνω τὸν ἑμαυτόν μου. Πρὸς τούτοις δὲ παρκακλῶ νὰ δώσητε τοὺς ἀδελ-

φικούς μου χαιρετισμούς τοῦ ἀκριβοῦ ἀγαθέλφου σας Ἰωάννου καὶ
 νὰ μὲ στοχάζεσθε πάντοτε ἀμετάβλητον καὶ πρόθυμον τῶν ἐπιτα-
 γῶν σας.

Διονύσιος ὁ δὲ Ρώμας.

370. ΣΚΕΨΕΙΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΕΠΙ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΠΡΑΓΜΑΤΩΝ

(Διατριβὴ ἀποκειμένη ἐν τῷ Ἀρχεῖῳ Διον. Ρώμα).

(Φάκελ. 2134, ἀριθ. 5093).

Παρήσια, τῇ 13 Δεκεμβρίου 1825.

Σκέψεις περὶ Ἑλληνικῶν πραγμάτων.

Ἡ ἐλευθέρωσις τῆς Ἑλλάδος συμφέρει εἰς ὅλην τὴν Εὐρώπην,
 διὰ τοῦτο ὅλα τὰ Ἕθνη εὔχονται ὑπὲρ αὐτῆς καὶ συνεισφέρουσι τὸ
 κατὰ δύναμιν. Πλὴν τινὲς Διοικήσεις, διὰ τὰ κακὰ ἢ σφαλερὰ των
 βουλευμάτων, ἐπιθυμοῦσι τὴν ἀποτυχίαν τῶν Ἑλλήνων μὲ ὅποιον τρό-
 πον καὶ ἂν εἶναι.

Ἡ Ἀουστρία, θέλουσα νὰ κρατῇ ὑπὸ τὸν ζυγὸν τὴν Ἰταλίαν, δὲν
 εἰμπορεῖ νὰ ἰδῇ χωρὶς ἀνησυχίαν καὶ φόβον εἰς τὰ σύνορα ταύτης τῆς
 γῆς λαὸν ἐλευθερωμένον ἀπὸ τυραννικῆς δι' ἐπικρατατίας, ἀπὸ τὸ
 ἄλλο μέρος, ὅχι ὀλιγώτερον, μήπως ἡ Ρωσσία λάβῃ πρόσφασις ἀπὸ τὸν
 Ἑλληνικὸν ἀγῶνα, νὰ ἐκτελέσῃ τοὺς παλαιοὺς σκοποὺς της περὶ τῆς
 Τουρκίας, τὸ ὅποῖον εἶναι τόσον πλέον ἐπιζήμιον εἰς τὴν Αὐστρίαν,
 ὅσον ἤθελε κυκλωθῇ πανταχόθεν ἀπὸ τὴν γιγαντιαίαν δύναμιν τῆς
 Ρωσσίας.

Συμφέρον ἤθελεν εἶναι εἰς τὴν Γαλλίαν καὶ ὅλας τὰς Ναυτικὰς
 δυνάμεις τῆς δευτέρας ἢ τρίτης τάξεως νὰ ἐλευθερωθῇ τὸ Ἑλληνικὸν
 Γένος, τὸ ὅποῖον διὰ τὴν θέσιν της, τὴν εὐρύτην καὶ τόλμην του
 ἤθελεν ἀποκτήσῃ ἐντὸς ὀλίγου ἀξιόλογον Ναυτικόν. Πλὴν ἡ Γαλ-
 λικὴ Διοίκησις, εἴτε ἀπελπίζουσα τὰ Ἑλληνικὰ πράγματα, εἴτε ἀπα-
 τηθεῖσα ἀπὸ τὴν Ἀουστρίαν, εἴτε φοβουμένη ἀπὸ τὴν Ἱερὰν Συμμα-
 χίαν, ὠφελιμώτερον ἔκρινε νὰ βοηθήσῃ τὸν Σατράπην τῆς Αἰγύπτου
 μὲ σκοπὸν νὰ αὐξήσῃ τὸ ἐμπόριόν της εἰς τὴν Ἐπικράτειαν ἐκείνου·
 βλέπουσα ὅμως τὰς δυσκολίας, εἶχεν ἀρχίσει νὰ αἰσθάνετται τὸ σφάλμα

της, καὶ ἴσως κατ' ὀλίγον ἤθελεν ἀλλάξει τὴν πολιτικὴν της, ἀλλ' ἡ πράξις τῶν 24 Ἰουλίου τὴν ἔκαμε νὰ ἐπιμείνῃ μὲ περισσοτέραν σπουδὴν.

Ἡ Ἀγγλίᾳ χρεωστεῖ τὴν ὑπεροχὴν τῆς δυνάμεώς της εἰς τὴν ὑπεροχὴν τοῦ ἐμπορίου της, τὴν ὁποίαν δὲν ἤμπορεῖ νὰ βαστάξῃ χωρὶς ὑπεροχὴν Ναυτικοῦ. Μ' ὅλον τοῦτο ὁ φόβος μὴν γεννηθῇ νέα Ναυτικὴ δύναμις εἰς τὴν Εὐρώπην, δὲν ἤθελε μόνον τὴν κινήσει νὰ φανῇ ἐνχρτία εἰς τὸν Ἑλληνικὸν ἀγῶνα, οὐδὲ τὴν ἐμποδίζει μάλιστα νὰ τὸν βοηθῇ, ἀν δὲν ἐφοβεῖτο ἀκόμη μήπως εἰς τὸ μέλλον ἡ Ρωσσία, κυριεύσασα τὴν Κωνσταντινούπολιν, εὖρῃ συμμάχους ἐκουσίους ἢ ἡναγκασμένους τοὺς Ἑλληνας, ἐκουσίους διὰ τὸ ὁμόθησκον καὶ διὰ παλαιὰς σχέσεις, ἀναγκασμένους διὰ τὴν γειτονίαν καὶ τὴν μεγάλην δύναμιν τῆς Ρωσσίας. Ὁ Κάνιγγ καὶ οἱ ὁμογνώμονές του ἐπιθυμοῦν νὰ βοηθηθῇ ἡ Ἑλλάς, διὰ νὰ προλάβωσι μάλιστα τὴν ἐνδεχομένην τῆς Ρωσσίας πλημμύραν. Οἱ δὲ ἀκολουθοῦντες τὸ σύστημα τοῦ Λονδονδερρῶ ἐπιστηρίζονται εἰς τὰ ἀνωτέρω δύο ἐπιχειρήματα, γενικοῦ Ναυτικοῦ καὶ πιθανὴν τῆς Ρωσσίας ἐπικράτησιν εἰς τὴν Ἑλλάδα. Τοῦ Κάνιγγ ἡ γνώμη ὑπερίσχυσε πρὸς καιρόν· ἀλλ' ἀφοῦ ἡ Ἀγγλικὴ Διοίκησις ἔλαβε πληροφορίας περὶ τῆς καταστάσεως τῶν Ἑλληνικῶν πραγμάτων, ἔμαθε τὰς διχονοίας, τὰς καταχρήσεις, τὴν μακρὰν διάρκειαν τῆς ἀταξίας καὶ ἀνυποταξίας, οἱ ὅπαδοι τοῦ Λονδονδερρῶ ἐγνωμοδότησαν, ὅτι εἶναι μάταιον καὶ βλαβερὸν νὰ ἐμπλεχθῇ ἡ Ἀγγλία εἰς ἀγῶνα τοῦ ὁποίου τὸ τέλος δὲν ἤμπορεῖ νὰ εἶναι αἶσιον, ἐπειδὴ οἱ Ἕλληνες δείχνουσιν ὅτι δὲν ἤμποροῦν νὰ συγκροτήσουν ἴένος αὐτόνομον καὶ εὐνομούμενον. Ἡ γνώμη αὕτη ἐπεκράτησεν εἰς τὰς τελευταίας περιστάσεις καὶ ἐκ τούτου προήλθον αἱ γνωσταὶ πράξεις τῆς Ἀγγλικῆς Διοικήσεως· ἀν ὅμως ἀναλάβῃ ἡ Ἑλλάς, πιθανὸν ὅτι θέλει ἀλλάξῃ πάλιν ἡ πολιτικὴ της. Ἐν τοσούτῳ ὁ . . . διαβαίνει ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα πορευόμενος εἰς Κωνσταντινούπολιν, διὰ νὰ σχεδιάσῃ τὸ φέρεσιμόν του κατὰ τὰς πληροφορίας ὅσας λάβῃ περὶ τῆς καταστάσεως τῆς Ἑλλάδος. Ἐπειδὴ τὴν σήμερον αἱ ἐξαγοραὶ εἶναι συνειθισμέναι, ἴσως προβάλλῃ νὰ ἐξαγοράσῃ τοὺς Ἕλληνας, διὰ τινὰ ὑποτελῇ κατὰστασιν διὰ καμπόσα μιλλιουόνια, τὰ ὅποια θέλει ἐγγυηθῇ ἡ Ἀγγλία, λαμβάνουσα ὡς ἐνέχυρα ὅσα φρούρια τῆς Ἑλλάδος εἶναι ἀξιόχρεα.

Ἡ Ρωσσία δὲν εἶναι πλέον φιλέλλην ἀπὸ τὰς ἄλλας δυνάμεις, ἐπιθυμεῖ ὅμως νὰ κληρονομήσῃ τὴν Τουρκίαν, κληρονομίαν ἀτίμητον· ἀπατᾶται ὅστις νομίζει, ὅτι αὕτη παρτίτση τοῦτον τὸν σκρ-

πόν, τὸν ὅποῖον εἶναι ἀναγκασμένη νὰ ἀκολουθήσῃ διὰ προλαβοῦσας κατὰκτησεις, διὰ τὴν πρῶτον τοῦ ἐμπορίου της καὶ διὰ τὴν θέλησιν τῶν κατοίκων πάσης τάξεως. Αὕτῃ ἤθελεν ἀναμφιδόλως ὠφελῆθαι ἀπὸ τὰ συμβάντα, ἂν δὲν συνέτρεχαν πολλὰ αἰτία νὰ τὴν ἐμποδίσουν κατ' ἀρχὰς καὶ ἔπειτα νὰ τὴν ἀπατήσουν· τὰ φάσματα ὅμως τῆς ἀπάτης διαλύονται καθ' ἡμέραν καὶ ἡ πρᾶξις τῶν 24 'Ιουλίου ἤθελεν ἀφεύκτως τὴν κινήσῃ, ἂν δὲν ἐπρολάμβανεν ἡ 'Αουστρία νὰ τὴν ἡσυχάσῃ, νεκρόνουςα τὴν πρὸς τοὺς 'Ελληνας ὅποιανδήποτε προθυμίαν τῆς 'Αγγλίας μὲ τὸν φόβον τοῦ πολέμου τῆς Ρωσσίας κατὰ τῶν Τούρκων ἐξ αἰτίας τῆς ρηθείσης πράξεως.

'Απὸ τοῦτο γίνεται φανερόν, πόσον ὁ τοιοῦτος πόλεμος ἤθελεν εἶναι ὠφέλιμος εἰς τὴν ἐλευθέρωσιν τῶν 'Ελλήνων. 'Ο Βάρβαρος καταπλακονόμενος ἀπὸ τὸν τοιοῦτον ἐχθρὸν ἤθελε βιασθῇ νὰ γνωρίσῃ τὴν 'Ανεξαρτησίαν των, διὰ νὰ ἐνώσῃ ὅλην τὴν ἀντίστασιν του κατ' ἐκείνου· αἱ δυνάμεις τῆς Εὐρώπης ἤθελεν τότε βοηθήσῃ καὶ δυνάμωσῃ τὴν 'Ελλάδα, ὡς προπύργιον κατὰ τῆς Ρωσσικῆς πλεονεξίας.

Εἰς τὰς παρούσας περιστάσεις τὸ κυριώτερον διὰ τοὺς 'Ελληνας εἶναι νὰ ἀνεγερθῶσι μὲ νίκας ἀπὸ τὴν ἀδυναμίαν εἰς τὴν ὁποίαν τοὺς ἔρριψεν ἡ διχόνοια καὶ τὰ ἀκόλουθα αὐτῆς πάθη. 'Η 'Εθνικὴ συνέλευσις πρέπει νὰ μεταχειρισθῇ ὅλα τὰ ἐπιτήδεια μέσα πρὸς ἀναζωπύρωσιν τοῦ καθαροῦ ζήλου μὲ τὸν ὅποῖον εἰς τοὺς προλαβόντας χρόνους κατῴρθωσαν τόσα θαύματα· εἰς δεινούς καιροὺς χρειάζεται ἐπίνοια καὶ ἐκτέλεισις ταχεῖα. 'Αλλ' ὅταν διὰ τὸ παραμικρὸν κίνημα ἀπαιτεῖται ἡ συγκατάθεσις πολλῶν ἀνθρώπων, παράδοξον εἶναι νὰ μὴ δυστυχήσῃ ἕνα Γένος, τὸ ὅποῖον ἀπὸ σφαλερὸν ζῆλον τῆς ἐλευθερίας ἤθελε τόσον μερίσῃ καὶ κατασχίσῃ τὴν 'Εκτελεστικὴν ἐξουσίαν, ὥστε νὰ μὴν εἶναι ἱκανὴ νὰ κυβερνήσῃ μηδὲ εἰς καιρὸν εἰρήνης, μηδὲ λαὸν ἕνα ἀπὸ πολλοῦ συνειθισμένον εἰς τὴν εὐταξίαν.

Εἰς τὴν παροῦσαν δυστυχῇ κατάστασιν κάθε κίνημα Διπλωματικὸν ἤθελε εἶναι ἀκαρπὸν ἢ καὶ ὀλέθριον. 'Αν ζητηθῇ βασιλεὺς ἀπὸ τὴν Γαλλίαν, παροργίζεται ἡ 'Αγγλία, ἂν ζητηθῇ ἀπὸ τὴν 'Αγγλίαν, πιθανὸν ὅτι θέλει ἀπορρίψῃ καὶ τοῦτο τὸ πρόβλημα διὰ τὴν ἀδυναμίαν καὶ ἀβεβαιότητα τῶν 'Ελληνικῶν πραγμάτων καὶ δι' ἄλλους λόγους. 'Εν τοσοῦτῳ τὸ πρᾶγμα θέλει ἀκουσθῇ παντοῦ πολὺν καιρὸν, πρὶν κοινοποιηθῇ ἀξιωματικῶς τὸ ζήτημα, [κῆ] ἢ βλάβῃ θέλει φθάσῃ πρὸ πάσης ὁποιασδήποτε ἀποκρίσεως.

* *

Παρήσιον, τῇ 13 Δεκεμβρίου 1825.

«Παρατηρήσεις τινὲς περὶ τῶν Ἑλληνικῶν πραγμάτων»

Ἡ πράξις, ἡ προελθοῦσα ἀπὸ τοὺς Ἕλληνας τῇ 24 Ἰουλίου, ἐπρόξενησε μεγάλην ταραχὴν εἰς τὴν Εὐρώπην· μεταξὺ τῶν Καμπινέτων τῆς στερεᾶς ἄλλοι μὲν τὴν ἐθεώρησαν ὡς ἐνεργημένην καὶ ὑπαγορευμένην ἀπὸ τὴν Ἀγγλίαν, ἄλλοι δὲ ὡς ἀποτέλεσμα μεγάλης ἀνάγκης καὶ ἀπελπισίας. Ὅλοι δὲ ἔλαβον ἀπ' αὐτὴν αἰτίας ἢ προρᾶσεις ζηλοτυπίας καὶ φόβου πρὸς τὸ Ἀγγλικὸν Καμπινέτον· τοῦτο εὐρισκόμενον εἰς διχόνοιαν καὶ ὑποκείμενον εἰς τὴν ἐπιρροὴν τοῦ ἐμπορικοῦ πνεύματος, ἔπρεπεν εἰς ταύτην τὴν περίστασιν νὰ ὑποκλίνη εἰς ὅσα ἀπαιτοῦσι τὰ ἄλλα Καμπινέτα. Ὅθεν ἀπὸ τὸν καιρὸν τῆς ρηθείσης πράξεως ἡ πολιτικὴ τοῦ Ἀγγλικοῦ Μινιστερίου ἄλλαξεν οὐσιωδῶς ὡς πρὸς τὴν Ἑλλάδα, καθὼς μαρτυρεῖται ἀπὸ τὰς προσταγὰς τοῦ Συμβουλίου καὶ τὰς συγχρόνους καὶ ἐπακολουθοῦς πράξεις.

Τὸ νὰ μὴ γνωρίσῃ τις ταύτην τὴν ἀλήθειαν, ἢ νὰ θεμελιώσῃ ὅποιονδήποτε σχέδιον διαγωγῆς εἰς τὴν ἐναντίαν ὑπόθεσιν ἦθελεν εἶναι συνέργεια εἰς τὴν φθορὰν καὶ τὸν ὄλεθρον τῆς Πατρίδος.

Πολιτικῶς λοιπὸν θεωρουμένη ἡ πράξις τῆς 24 Ἰουλίου, ἔβλαψε καίριως τὰ συμφέροντα τῆς Ἑλλάδος, καθὼς συνεισέφερε τρόπον τινὰ νὰ συσφίξῃ τὴν γενικὴν συμμαχίαν, ἡ ὁποία ἔμελλε νὰ διαλυθῇ· ἐστερέωσε τὸ Καμπινέτο τῆς Βιέννης καὶ τοῦ Παρησίου εἰς τὸ ἄτοπον καὶ ἀπάνθρωπον σύστημά των, πρὸς χάριν τῶν βαρβάρων, ἔδωκεν εἰς τὰ λείψανα τοῦ Μινιστερίου τοῦ Λονδονδερω, τὰ πρὸ πολλοῦ ἀδυνατισμένα, εὐκαιρίαν νὰ ὑπερισχύσουν εἰς τὸ Συμβούλιον, καὶ ἠνάγκασε τοιοῦτοτρόπως τὴν Ἀγγίαν νὰ ἀλλάξῃ θέσιν, νὰ ἐξηγηθῇ μάλιστα δὲ καὶ νὰ ἐνεργήσῃ ὡς πρὸς τὴν Ἑλλάδα κατὰ τὸν τρόπον καὶ σχεδὸν κατὰ τοὺς σκοποὺς τῆς Ἱερᾶς συμμαχίας.

Ἄν τῶρα θεωρηθῇ ἡ ρηθεῖσα πράξις κατὰ τὰς σχέσεις αὐτῆς μετὰ τὰς προσόδους, εἶναι ἀναμφίβολον, ὅτι ἔβλαψε τὰς ἀξιοπιστίας (κρέδιτο) τοῦ Γένους. Ὅποια καὶ ἂν ἐστάθησαν τὰ αἷτια, τὰ ὅποια ἐπροξένησαν τοιαύτην αἰφνίδιον ἀπόφασιν, βέβαιον εἶναι, ὅτι ἡ πράξις τῶν 24 Ἰουλίου, διαφόρως ἐξηγηθεῖσα ἀπὸ τὸν λαόν καὶ ἀπὸ τοὺς δυνατοὺς αὐτῆς τῆς Ἑλλάδος, ἔδωκεν ἀφορμὴν ἴσως εἰς ὀλεθρίους διχογνωμίας καὶ ἀντιλογίας, αἱ ὅποια ἀπὸ ἐξ μηνῶν ἐστάθησαν οἱ καὶ λίτεροι βοηθοὶ καὶ σύμμαχοι τῶν ἀπίστων.

Εἰς ταύτην τῶν πραγμάτων κατάστασιν συμφέρον καὶ χρέος τῆς Ἐθνικῆς Συνελεύσεως εἶναι, νὰ συναρμώσῃ χωρὶς ἀναβολὴν τοιαῦτα μέτρα, ὅποια ταχέως καὶ ἀμέσως νὰ ἐμποδίσωσι τὴν διάλυσιν τοῦ κοινωνικοῦ σώματος καὶ νὰ προφυλάξωσι τὴν Ἑλλάδα ἀπὸ τὴν φρικτὴν καταστροφὴν, ἣ ὅποια τὴν ἐπαπειλεῖ. Ἴσως ὁ σκοπὸς οὗτος εἶναι ἀκόμη εὐκολον νὰ ἐπιτύχῃ. Τῶνόντι, ἀποφεύγουσα ρητῶς τὴν ζητηθεῖσαν ἀπὸ τοὺς Ἕλληνας ὑπεράσπισιν ἡ Ἀγγλία, δίδει εἰς αὐτοὺς μέσον ἔντιμον καὶ ἔννομον νὰ ἀναλάβωσι τὴν ἀπόλυτον ἀνεξαρτησίαν των, ἣ ὅποια ἤθελεν εἶναι τοῦλάχιστον προβληματώδης ἂν τὸ Βρεττανικὸν Καμπινέτο εἶχε κρίνει ἀρμόδιον νὰ συγκατανεύσῃ εἰς τὸ ζήτημα τῶν Ἑλλήνων. Δύναται λοιπὸν ἡ Συνέλευσις, χωρὶς νὰ παραβῇ παντάπασιν τὸ προσῆκον, νὰ ὠφελῇ ἀπὸ τὸ περιστατικὸν τοῦτο, διὰ νὰ βελτιώσῃ, ἂν εἶναι καιρὸς ἀκόμη, τὴν θέσιν τοῦ ἔθνους καὶ νὰ θεμελιώσῃ, εἰς βάσεις νέας καὶ ἀρμοδιωτέρας εἰς τὴν παρούσαν καὶ μέλλουσαν κατάστασιν τῆς Ἑλλάδος, σύστημα ἐπιτήδειον νὰ φέρῃ τοὺς Ἕλληνας εἰς ὁμόνοιαν καὶ συνέργειαν, νὰ ἡσυχάσῃ τὰς ζηλοτυπίας καὶ μνησικακίας τῶν Μεγάλων Δυνάμεων, νὰ δώσῃ νέαν ψυχὴν καὶ σταθερότητα εἰς τὸ ἀξιόπιστον, χωρὶς τὸ ὅποιον πᾶσα ἐλπίς σωτηρίας εἶναι ἀπατηλοτάτη. Πρὸς τοῦτο τὸ τέλος ἡ πρώτη πρᾶξις, ἣ ὅποια πρέπει νὰ δηλοποιήσῃ εἰς τὴν Εὐρώπῃ τοιαύτην θέσεως μεταβολήν, ἤθελεν εἶναι θέσπισμα, ἡ διαδήλωσις, διὰ τῆς ὁποίας ἡ Ἐθνικὴ Συνέλευσις ἤθελε φανερῶσι εἰς τοὺς Ἕλληνας : Α' τὰς κινδυνώδεις περιστάσεις καὶ τὰ αἷτια, ὅπου ἠνάγκασαν ἐν μέρος τοῦ ἔθνους νὰ ζητήσῃ τὴν ὑπεράσπισιν τῆς Ἀγγλίας Β'.) τὴν ἀποκρίσιν, διὰ τῆς ὁποίας ἡ Δύναμις αὕτη ἀπέφυγε τὴν ὑπεράσπισιν. Γ'.) τὰ αἷτια, διὰ τὰ ὅποια ἡ Ἐθνικὴ Συνέλευσις ἐκινήθη νὰ ἐξετάσῃ μὲ ἄκραν προσοχὴν τὴν πρᾶξιν τῆς 24 Ἰουλίου, κατὰ τὰς σχέσεις αὐτῆς μὲ τὸν χάρτην ἢ ὀργανικὸν νόμον, καὶ τοὺς λόγους διὰ τοὺς ὁποίους ἀναγκάζεται νὰ τὴν κηρύξῃ παράνομον. Ἡ Ἐθνικὴ Συνέλευσις ἤθελε προσέτι κηρύξῃ, ὅτι, ἐντελῶς πληροφορημένη διὰ τὴν καθαρότητα τῆς προαίρεσεως τῶν ὑπογραψάντων τὴν ρηθεῖσαν πρᾶξιν καὶ θέλουσα ἐκ μέρους τῆς νὰ δώσῃ εἰς ὅλους τοὺς Ἕλληνας παραδειγμα τῆς εἰρηνικῆς καὶ φιλικῆς διαθέσεως, τὴν ὁποίαν πρέπει νὰ ἔχωσι πρὸς ἀλλήλους χάριν τῆς ἀνεξαρτησίας καὶ εὐδοξίας τοῦ ἔθνους, ἀπολύει τοὺς ὑπογράψαντας ἀπὸ τὴν εὐθύνην, εἰς τὴν ὁποίαν ὑπέπεσαν δι' αὐτῆς τῆς πράξεως καὶ διὰ τῶν ἐπακολούθων κινημάτων αὐτῶν. Ἡ Ἐθνικὴ Συνέλευσις ἤμπορεῖ εἰς τὸ τέλος τῆς διαδηλώσεως νὰ εἰπῇ οὕτω, διακηρύττουσα τὴν ἀπόλυτον ἐξουσίαν της. Ἐλπί-

ζει νὰ ἀξιώθῃ τοιοῦτοτρόπως τιμὴν καὶ εὐνοίαν παρὰ τῆς Βρεττανικῆς Διοικήσεως καὶ τῶν συμμχούντων Μονάρχων καί, ὅτι, δυσωπούμενοι ἀπὸ τὰς δυστυχίας τῆς Ἑλλάδος, θέλουν εὐδοκήσῃ ν' ἀγωνισθῶσιν ἐκ συμφώνου μὲ σκοπὸν νὰ ἐλευθερώσουν μὲ τὴν ὑπέρμαχον δύναμιν τῆς Γεν. Συμμαχίας ὁλόκληρον Χριστιανικὸν λαὸν ἀπὸ βαρβαρικὴν τυραννίαν.

Τοιαύτη δικδῆλωςις, τῆς ὁποίας καθαυτὸ σκοπὸς εἶναι νὰ ἀκυρώσῃ ὁλοτελῶς τὴν πρᾶξιν τῶν 24 Ἰουλίου καὶ νὰ γνωστοποιήσῃ εἰς τὴν Εὐρώπην, ὅτι ἡ Ἑλλὰς συνιστᾷ ἀκόμη ἀνεξάρτητον κράτος, ἤθελε προσέτι ὠφελήσῃ τριπλά, καταπαύουσα τὴν βίαν καὶ ἐχθροπάθειαν τῶν φατρίων, ὅσχι φιλονεικοῦν διὰ τὴν ἐξουσίαν, ἐξαλείφουσα, ἢ, τοῦλάχιστον, σμικρύνουσα τὴν ὀργὴν τῶν Καμπινέτων κατὰ τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους, διότι πρὸς καιρὸν ἐνεχείρισε τὴν παρακαταθήκην τῆς ἐλευθερίας του καὶ τῆς ἀνεξαρτησίας του εἰς τὴν Ἀγγλίαν καὶ ἀνασταίνουσα τὴν ἐθνικὴν ἀξιοπιστίην, ἡ ὁποία καθ' ἡμέραν ἐξέπεσε περισσότερον ἄφ' ὅτου ἡ πρᾶξις τῆς 24 Ἰουλίου ἐγνωρίσθη εἰς τὴν Εὐρώπην. Ἄν τὸ μέγα τοῦτο ἔργον φρονήσεως καὶ διαλλαγῆς ἔφερε τέλειον ἀποτέλεσμα, ἂν ὅλοι οἱ Ἕλληνες ὁμοφρόνως συνεργούσαν εἰς δυνάμωσιν καὶ στερέωσιν τῆς Διοικήσεως, ἂν οἱ κίνδυνοι τῆς πατρίδος ἦσαν ὀλιγώτερον δεινοὶ καὶ μάλιστα, ἂν ἡ τοιαύτη εὐτυχὴς μεταβολὴ τῶν Ἑλληνικῶν πραγμάτων ἐφανερώνετο μὲ πολεμικὰ κατορθώματα, τότε οἱ Ἕλληνες ἠμποροῦσαν νὰ δοκιμάσουν νέαν πρεσβείαν πρὸς τοὺς συμμχοῦντας Μονάρχας, καὶ εἶναι πιθανώτατον, ὅτι προβλήματα ὑπαγορευμένα ἀπὸ τὴν φρόνησιν καὶ ἀκολουθημένα μὲ ἴσῃ ἐπιτηδειότητα καὶ ἀξίαν, ἤθελαν τύχῃ ὑποδοχὴν φιλάνθρωπον, ἴσως δὲ καὶ πρόθυμον ἐκ μέρους ἐκείνων τῶν Καμπινέτων, ὅσα εὐρίσκονται εἰς ψευδестάτην θέσιν καὶ ζητοῦν νὰ τὴν ἀφήσουν μὲ τρόπον ἔντιμον.

Ὁ καιρὸς, αἱ περιστάσεις καὶ τὰ συνδεδεμένα μὲ τὴν γενικὴν πολιτικὴν συμφέροντα, πρὸ πάντων δὲ τὰ πράγματα, ὅσα μέλλουν νὰ ἀκολουθήσουν εἰς τὴν Ἑλλάδα, θέλουν δείξῃ ἀργότερα εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Διοίκησιν, ὁποίας φύσεως πρέπει νὰ εἶναι τὰ τοιαῦτα προβλήματα· μ' ὅλον τοῦτο πρῶτον καὶ κύριον σκοπὸν πρέπει νὰ ἔχουν τὴν Ἀνεξαρτησίαν τῶν Ἑλλήνων, εἴτε τελείαν καὶ ἀπόλυτον, ἂν τὰ πράγματα εὐδοκιμοῦν, εἴτε περιορισμένην, ἂν ὁ μὴ γένοιτο, κατατρεχθοῦν τόσον οἱ Ἕλληνες ἀπὸ τὴν τύχην, ὥστε νὰ ἀναγκασθοῦν νὰ ζητήσουν τὴν σωτηρίαν των εἰς τὴν περιληπτικὴν προστασίαν

τῶν Χριστιανικῶν δυνάμεων, διότι πᾶσα προστασία μοναδικὴ εἶναι ἐξάπαντος τυραννική.

Οἱ δυνατοὶ εἰς τὴν Ἑλλάδα δὲν πρέπει ποτὲ νὰ λησμονοῦν, ὅτι τὰ ζητούμενα ὅσα ἀναφέρονται εἰς τὴν Ἀνεξαρτησίαν τῆς Πατρίδος, εἶναι τόσον σπουδαῖα καὶ συμπεπλεγμένα κατὰ πολιτικὸν λόγον, ὥστε ὅποια καὶ ἂν εἴνε ἡ ρηθεῖσα συνθήκη, ἡ Ἑλλάς ἂν μείνῃ ἐνωμένη δὲν θέλει λείψῃ νὰ στερεώσῃ τὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς. Ἡ γεωγραφικὴ θέσις αὐτῆς, ἡ ἀμοιβαία ζηλοτυπία τῶν δυνάμεων καὶ ἡ ἀπανταχοῦ τῆς Εὐρώπης ἐπικρατοῦσα φωνὴ πρὸς βοήθειαν τῆς ὑβριζομένης ἀνθρωπότητος καὶ θρησκείας, θέλουν ὑπερνικήσῃ τέλος πάντων εἰς τὰ συμβούλια πολλῶν ἡγεμόνων, καὶ ὑπαγορεύσῃ πολιτικὴν γενναίαν καὶ εὐμενῇ εἰς τὸν Ἑλληνικὸν ἀγῶνα.

Ἔως νὰ φθάσῃ ἡ μακαρία αὕτη ὥρα, ἡ Ἐθνικὴ Συνέλευσις πρέπει νὰ σπουδάσῃ ὅσον τάχιστα, ἢ νὰ κάμῃ ὀργανικὰς μεταρρυθμίσεις εἰς τὰ οὐσιωδέστερα μέρη τοῦ χάρτου, διὰ νὰ δώσῃ περισσότερον τόνον καὶ συστροφὴν εἰς τὴν Ἐκτελεστικὴν ἐξουσίαν, ἢ νὰ θεσπίσῃ τὴν σύστασιν Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς, εἰς τὴν ὁποίαν ἤθελεν ἐγγχειρισθῇ προσωρινῶς ἐξουσία, νὰ ἐνεργῇ, ὅπως ἀπαιτοῦσι τὰ συμφέροντα τῆς Πατρίδος.

Ὅταν τὰ ἔθνη ἐπαπειλοῦνται ὄχι μόνον νὰ χάσουν τὴν Ἀνεξαρτησίαν των, ἀλλὰ καὶ νὰ ἐξολοθρευθῶσι συστηματικῶς, αἱ δικαιοῦσαι χρεωστοῦν νὰ λάβωσι χωρὶς ἀναβολὴν μέτρα ἀνάλογα μὲ τὸ μέγεθος τοῦ κινδύνου. Οἱ Ρωμαιοὶ καὶ ἡ Ὁλλανδία πάλαι ποτέ, αἱ Ἡνωμένοι Ἐπαρχίαι τῆς Ἀμερικῆς καὶ ἡ Γαλλία νεωστί, ἂν καὶ εἰρίσκοντο εἰς ὀλιγώτερον δεινὰς περιστάσεις, κατέφυγον εἰς βίαια καὶ ἔκτακτα μέτρα καὶ ἐσώθησαν. Ὁ λόγος οὗτος εἶναι ἀπλοῦς· τὰ κράτη κυβερνῶνται μὲ τὴν δύναμιν ἢ τῶν νομίμων, ἢ τῶν ὀπλῶν· ὅταν λοιπὸν διὰ τὰς δημοσίας συμφορὰς τοῦτο ἀδυνατήσουν ἢ ἐκεῖνα ἀνατραποῦν, ἡ σύστασις αὐτογνώμονος ἐξουσίας παραγγέλλεται ἀπὸ τὴν φρόνησιν καὶ τοὺς λόγους τῆς ἰδίας συντηρήσεως, ἥτις εἶναι ὁ ὑπερτατος τῆς πόλεως νόμος.

Ὅταν ἓνας ἐχθρὸς βάρβαρος, διψῶν ἀνθρώπινον αἷμα, φανερώνη τὰς νίκας του μὲ πυρκαϊὰς, βρασάνους καὶ σφαγὰς, ὁ πάνδημος ἐξοπλισμὸς εἶναι ἀπαρχίτητος καὶ ἡ προαδοχὴ ὅλων τῶν ἀναγκαστικῶν μέσων, ὅποια καὶ ἂν εἴναι, πρὸς ἐπιτυχίαν τούτου τοῦ τέλους, εἶναι χρέος ἱερώτατον· οὔτε ἡ ἠθική, οὔτε ἡ ἀχώριστος ἀπ' αὐτὴν θρησκεία δὲν ἀποδοκιμάζουσιν τὸ τοιοῦτον ἔργον, τοῦ ὁποῦ τὴν ὠφέλειαν μαρτυροῦσι πολλὰ παλαιὰ καὶ νέα παραδείγματα.

Ἀπεχοντες ἀπειρον διάστημα ἀπὸ τὸ θέκτρον τοῦ πολέμου, μᾶλλον εἶναι ἀδύνατον νὰ ὑποδείξωμεν τὰ δραστήρια μέτρα, ὅσα ἡμπορεῖ νὰ μεταχειρισθῇ, διὰ νὰ δώσῃ εἰς τὸν λαὸν τῆς Πελοποννήσου τὴν πολεμικὴν ἐκείνην ὁρμήν, ἡ ὁποία μόνη ἤθελεν ἀνγκάσει τοὺς βρ-
δάρους νὰ ὀπισθοδρομήσουν. Εἰς τὴν φιλογένειαν τῆς Διοικήσεως ἀνή-
κει νὰ ἐξετάσῃ, ἂν εἶναι ἀρμόδιον νὰ ἀνανεώσῃ τὴν ἰσχὺν τοῦ κλή-
ρου εἰς τὴν Ἑλλάδα διὰ νὰ συνεργήσῃ νὰ κινή τὰ πλήθη πρὸς ὕφε-
λος τῆς θρησκείας καὶ τῆς ἐλευθερίας· εἰς τοιοῦτον δύσκολον καιρὸν
ἡ Διοίκησις καὶ ἡ Ἐθνικὴ Συνέλευσις ἡμποροῦν νὰ κρίνουν, μέχρι τί-
νος καὶ μὲ ποῖον σχῆμα, ἡ σύγχρονος ἐνέργεια τῆς Πολιτικῆς ἐξουσίας
τῶν Προκρίτων καὶ τῶν Στρατηγῶν, εἶναι ἐπιτηδεῖα νὰ γεννήσῃ τὸ
ἐκτακτὸν ἀποτέλεσμα.

Μὴ θέλοντες κατ' οὐδένα τρόπον νὰ κρίνωμεν τυχόντως τόσον
μέγα καὶ οὐσιῶδες ζήτημα, ἀρκούμεθα νὰ ἀνακαλέσωμεν εἰς τὴν φρό-
νησιν τῶν δυνατῶν τῆς Ἑλλάδος, ὅτι εὐθὺς ἀφοῦ ἓνας λαὸς κατα-
δουλωμένος ριφθῇ εἰς ἐπανάστασιν, ἥτις ἀνοίγει ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον
τὸν δρόμον τῆς Ἀνεξαρτησίας, πρῶτον χρέος τῷ Ἀρχηγῶν εἶναι νὰ
μείνουν ἐνωμένοι, ἢ τοῦλάχιστον νὰ φαίνωνται ὁμόφρονες. Τῷ ὄντι,
ἐπειδὴ ὁ λαὸς ἐσυγείθη εἰς τὴν ὑποταγὴν καὶ αἰσθάνεται χρεῖαν
ὑποταγῆς, δὲν ὑπακούει δὲ παρὰ καθόσον σέβεται, ἢ φοβεῖται, ἀνω-
τέραν δύναμιν, ὅταν ἡ διχόνοια τῶν Ἀρχηγῶν ξεσκεπᾷ τὴν ἀδύ-
ναμίαν των, τὸ πλῆθος πίπτει εἰς ἀψυχίαν καὶ νάρκωσιν καὶ κατα-
κρημνίζεται πάλιν εἰς τὴν δουλείαν, ἢ τὴν Ἑλληνικὴν ἀνυποταξίαν,
ἡ ὁποία στερεῖ τὴν Πατρίδα ἀπὸ κάθε μέσον ὑπερασπίσεως, καὶ
δίδει εἰς τὸ διαλυόμενον πολιτικὸν Σῶμα τὰ θηριώδη τῶν βρβάρων
ἐθνῶν ἥθη.

Οἱ λόγοι οὗτοι, ὁμοῦ μὲ τοὺς ἀναφερομένους εἰς τὴν γενικὴν πο-
λιτικὴν, πρέπει νὰ παραινέσῃ οὓς τοὺς προὔχοντας τῆς Ἑλλά-
δος, νὰ δώσουν παράδειγμα ὁμολογίας καὶ παντελοῦς ἀφοσιώσεως εἰς
τὴν Πατρίδα· μὲ τοιαύτην σεμνὴν στάσιν θέλουν προσκαλέσῃ ὡφε-
λίμους μεταβολὰς εἰς τὴν γενικὴν πολιτικὴν καὶ θέλουν ἀνγκάσει
ἐν ταυτῷ τοὺς λαοὺς τῆς Πελοποννήσου νὰ νικήσουν ἢ νὰ ἀποθάνουν
ὡς χριστιανοὶ ἥρωες.

Ἀπὸ γράμματα, τῆς 12 Νοεμβρίου, ἐλθόντα ἐκ Πετροπόλεως,
φαίνεται, ὅτι ὁ Αὐτοκράτωρ τῆς Ρωσσίας ἐπρόσταξε νὰ κινήθωσι
τὰ στρατεύματα πρὸς τὸ Γουλιτzen, ὡς πρὸς κέντρον. Ἡ ὄχι μικρὰ
ψυχρότης μεταξὺ τῆς Ρωσσίας καὶ τῶν ἄλλων δυνάμεων καὶ ἄλλας
περιστάσεις τὰς ὁποίας δὲν ἡμποροῦμεν νὰ σημειώσωμεν, δὲν ἀφί-

νουν καμμίαν ἀμφιβολίαν, ὅτι τὸ Καμπινέτο τῆς Πετροπόλεως εἶναι ἔτοιμον νὰ θεωρήσῃ τὴν μεταξὺ Ρωσσίας καὶ Πόρτας διαφοράν, ὃχι ὡς πρὸς τὴν Εὐρώπην καθὼς ἔκαμεν ἕως τώρα, ἀλλὰ μόνον καὶ μόνον ὡς πρὸς τὰ συμφέροντα τῆς Ρωσσίας.

Τοιαυτὴ οὐσιώδης μετξβολὴ τοῦ συστήματος τῆς Ρωσσίας θέλει φέρῃ πιθανῶς τὸ ἄμεσον ἀποτέλεσμα τοῦ πολέμου κατὰ τῆς Τουρκίας, ὅστις θέλει τραβήξῃ τὰ στρατεύματα τῶν βαρβάρων εἰς τὰς ὄχθας τοῦ Δουνάβεως. Τούτων οὕτως ἐχόντων, συμφέρον τῆς Ἑλλάδος εἶναι νὰ μὴν κάμῃ μὲ τὴν Ἀγγλίαν καμμίαν συνθήκην, ἥτις δὲν ἔχει βάσιν τὴν ἀπόλυτον αὐτονομίαν τῶν Ἑλλήνων. Ἡ φρόνησις τοὺς προστάζει νὰ σύρουν εἰς μάκρος πᾶσαν διαπραγματείαν, ἥτις ἀποβλέπει εἴτε νὰ τοὺς προξενήσῃ Ἡγεμονίαν ὑποτελῇ εἰς τὴν Πόρταν, εἴτε νὰ τοὺς βάλουν εἰς τὴν μοναδικὴν προστασίαν τινὸς Δυναμείως, εἰς τὴν ὁποίαν συμφέρει νὰ ἐξουσιάσῃ τὰ φρούρια τῆς Ἑλλάδος, ἂν ἡ Ρωσσία θελήσῃ νὰ ἐξαπλωθῇ μέχρι τοῦ Βοσπόρου. Ἄν ἡ Ρωσσία πράττῃ πρὸς τοιοῦτον σκοπὸν, ἡ στήλῃ εἰς τὴν Ἑλλάδα μεσάζοντα μὲ σκοπὸν νὰ συμφωνήσῃ μὲ τὴν Ἑλληνικὴν Διοίκησιν περὶ τῶν ἀκολουθῶν πολεμικῶν πράξεων, ἡ Ἑλληνικὴ Διοίκησις πρέπει νὰ μὴν συγκκτχενύσῃ εἰς καμμίαν, κρυφὴν ἢ φανεράν συνθήκην, ἡ ὁποία δὲν ἔχει κύριον τέλος τὴν ἀναγνώρισιν τῆς ἀνεξαρτησίας τῆς Πεκτρίδος.

Ἐὰν δὲ τὸ περὶ ἀναγνώρισεως ἀμφισβητῇται, συμφερώτερον εἶναι νὰ ἀφήσῃ ἡ Ἑλληνικὴ Διοίκησις τὸ ζήτημα ἄλυτον ἢ ἀτελείωτον καὶ νὰ μὴν λησμονήσῃ ποτέ, ὅτι ὁ καθ'αυτὸ σκοπὸς εἶναι νὰ διωχθοῦν οἱ βάρβαροι εἰς τὴν Ἀσίαν. Ἀργότερα ἡ μεσολάβησις τῆς Εὐρώπης εἰς τὰς ὑποθέσεις τῆς Ἀνατολῆς καὶ τὰ συμφέροντα, ὅσα ὁ κατὰ τῆς Πόρτας πόλεμος τῶν Ρώσων μέλλει νὰ ἀνακινήσῃ, θέλει βέβαια συνεισφέρει μεγάλως εἰς τὴν αὐτονομίαν τῆς Ἑλλάδος.

371. ΑΝΔΡΕΟΥ ΖΑΗΜΗ ΚΑΙ ΚΑΝΕΛ. ΔΗΛΙΓΙΑΝΝΗ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗΝ ΖΑΚΥΝΘΟΥ

(Φάκελ. 2123 ἀριθ. 3840).

Ἐξοχώτατοι Κύριοι !

Τὸ ἀπὸ 13 Νοεμβρίου ἀποκριτικὸν Σας ἐλάβαμεν μετὰ δεκαπέντε ἡμέρας τῆς ἀποστολῆς τοῦ καὶ ἀνέγνωμεν μετ' ἐπιστασίας τὰ ἐν

αὐτῷ. Τὰ παράχωρδα τῆς ἐν Λονδίῳ ἐπιτροπῆς ἦτο ἐπόμενον νὰ συμβοῦν, ἐπεὶδὴ τὰ ὑποκείμενα αὐτά, ἀφωσιωμένα εἰς τὴν ὁδηγίαν τῶν ἰδιοτελῶν φίλων των, κινοῦνται ὡς μηχανή, πρὸς ἐκτέλεσιν τοῦ ἰδιαιτέρου σκοποῦ καὶ ὄχι καθὼς ἀπαιτεῖ τὸ ἐθνικὸν συμφέρον. Ἀρκεῖ ὅμως νὰ ἴδωμεν ἐκπεραιωμένους τὰς ἐλπίδας μας ἀπὸ τὴν Μεγάλην Βρεττανίαν καὶ ἡ βραδύτης ἐπιζήμιος μὲν, ἀλλ' ὄχι εἰς τὸ τέλος βλαπτική· εὐχῆς ἦτο ἡ Ἑλλάς νὰ μὴν ὑποπέσῃ εἰς τοὺς τοιούτους διοικητὰς καὶ τοιαύτας ἐπιτροπὰς, διὰ νὰ μὴν καταντήσῃ καὶ εἰς τὴν ὁποίαν ἤδη εὐρίσκεται κατάστασιν. Ἀλλὰ, κατὰ δυστυχίαν της, ὑπέπεσεν καὶ ἐκ τούτου δὲν εἶναι τόσον εὐκολον καὶ διατί ὁ ἐχθρὸς, δυνατὸς καὶ ἀξίος νὰ κερδίῃ ἀπὸ τὰς περιστάσεις, δὲν δίδει καιρὸν ὀλοτελῶς νὰ λάβουν μεταρρύθμισίν τινα εἰς τὸ κρεῖττον τὰ ἐσωτερικὰ τῆς Ἑλλάδος. Ἡμεῖς, καταφρονούντες πάντα, ἀγωνιζόμεθα ὅλαις δυνάμεσι πρὸς ματαίωσιν τῶν ἐχθρικῶν σκοπῶν καὶ ὄχι ὀλίγον καιρὸν θὰ ὑπομείνωμεν, καθὼς γράφετε, ἀλλ' ἐνόςφω μᾶς πολεμοῦν τοῦρκοι καὶ ἡμεῖς ζῶμεν, θὰ ἀντιπυλαίωμεν ἂν καὶ μία πέτρα νὰ μείνῃ εἰς τὴν Ἑλλάδα.

Τὸ γράμμα Σας ἀπεστάλη πρὸς τὸν Γεν. Ἀρχηγὸν καὶ ἰδοὺ λαμβάνετε τὴν ἀπάντησίν του· βλέπετε ἐξ αὐτοῦ εἰς τί καταγίνεται ἡ ἐξοχότης του καὶ εἴθε νὰ ἐπιτύχῃ τὴν ἐνεργουμένην εἰσπήδησιν εἰς Τριπολιτσάν. Ἡμεῖς εὐρισκόμεθα ἐνατενίζοντες πρὸς τὰ μέρη τῆς Βοστίτης, διατί ὁ Κάρολος τῆς Αἰγύπτου Ἰμπράῆμης, ἀφοῦ τοῦ ἦλθον αἱ νέαι του δυνάμεις, διέβη διὰ τῆς Γαστούνης εἰς Πάτρας καὶ κατεσχένωσεν εἰς τὸ Δρέπανον, χωρίον μίαν ὥραν ἀπέχον τοῦ Καστελλίου πρὸς τὴν Βοστίσαν, ὅθεν φοβερίζει τὰ Καλάβρυτα καὶ τὴν Κόρινθον. Εἰς τὴν διάβασίν του ἀπὸ Γαστούνης ὀλίγην βλάβην ἐπροξένησε, διατί καὶ βιαίως ὁδοιποροῦσε καὶ οἱ κάτοικοι τῆς ἐπαρχίας ἐκείνης τὸν ἐπολέμησαν εἰς τινα μέρη με ἀνδρείαν. Μετὰ τὸ φθάσμιόν του ὅμως εἰς Δρέπανον, πάλιν ἔστειλεν εἰς Γαστούνην ἐνσῶμα Ἀράβων, ἐνωμένον με τοὺς προευσισκομένους εἰς Πάτρας Τούρκους, καὶ αὐτοὶ ἐπροξένησαν ἰκανὴν βλάβην, διότι ἤρπασαν πολλὰ ζῶα καὶ τροφάς. Ἔως προχθὲς περιήρχοντο ἐκεῖ ληίζοντες, πλὴν καὶ αὐθις δὲν ἔμειναν ἀπολέμητοι. Ὑπῆγον καὶ ἐντεῦθεν ὁ στρατηγὸς Κολιδόπουλος μετὰ τοῦ Δ. Δηλιγιάννη πρὸς ἐπικουρίαν τῶν Γαστουναίων· ἴσως ὑμεῖς λαμβάνετε συνεχεστέρως πληροφορίας, διατί πηγαινοέρχονται πλοιάρια. Ὁ κύριος σκοπὸς τοῦ Ἰμπράῆμης ἐκ τῶν διδομένων ἀποδεικνύεται, ὅτι ἦτον διὰ τὸ Μεσολόγγι, πλὴν ὁ ἀνδρεῖος Μιαούλης ἴσως κατ' ἀρχὰς τὸν ἐμπόδισε πρὸς καιρὸν, κατα-

πολεμήσας τὸν ὑπερήφανον στόλον του. Περὶ τοῦ Μεσολογγίου εἰς τί εὐρίσκεται ἀγνοοῦμεν· ἤξεύραμεν ὁμῶς πρότερον, ὅτι, διὰ τὴν μὴ ἐν καιρῷ προμήθειαν, ἐστεροῦντο τροφῶν. Ὁ στρατηγὸς Κ. Μπότσαρης καὶ ἄλλοι πολλοὶ ἔτρεξαν ἀπὸ Σαλῶνων καὶ ἀπέρασαν εἰς Ἀπόκουρον νὰ ἐνωθοῦν μετὰ τὸν Τζόγκαν καὶ Ράγκον νὰ συνυπακουσθοῦν μετὰ τὸν Καραϊσκάσκη καὶ νὰ ἐπιπέσουν ἐπὶ τὸν Κιουταχὴν. Εἶθε ὁ Θεός, ὁ ὑπερασπιστὴς τοῦ δικαίου, νὰ ἐνισχύσῃ τοὺς βραχίονάς των, διὰ νὰ φυλαχθῇ τὸ προπύργιον ἐκεῖνο, ἐκ τοῦ ὑποίου σήμερον φαίνεται κρεμασμένη ἡ τύχη τῆς Ἑλλάδος· ἐπειδὴ, ἂν δὲν κυριευθῇ, ὁ Ἱμπραήμης, ὅ,τι καὶ ἂν κάμῃ, κατακτητὴς τῆς Πελοποννήσου δὲν δύναται νὰ γίνῃ· ληίζων καὶ φθείρων τὰς κώμας καὶ καρπούς, θὰ φθείρῃ καὶ τὰς δυνάμεις του καὶ δὲν θέλει φύγῃ εἰς τὸ ὕστερον τὸ δρέπανον τῆς δικαιοσύνης. Τὸ Μεσολόγγι ὁμῶς, ἂν δὲν προφθάσῃ καὶ ἡ ὑδραϊκὴ μοῖρα, φαίνεται ἐκτεθειμένον εἰς τὸν μεγάλῃτερον κίνδυνον. Ἡ κυρία δὲ αἰτία τῆς ἐπιστροφῆς τῆς ὑδραϊκῆς μοῖρας εἰς τὴν νῆσον των ἦτον· διὰ νὰ ζητήσουν μισθοὺς· καὶ ἐπειδὴ τὸ Ταμεῖον ἀπορεῖ χρημάτων, ἐγένετο πρόβλημα ἀπὸ τοὺς προκρίτους τῆς νήσου ἐκείνης νὰ πωληθῇ ἐθνικὴ γῆ, ἢ νὰ βληθῇ εἰς ὑποθήκην, καὶ τότε νὰ ἐκπλεύσῃ ὁ στόλος. Τὸ πρόβλημα ἦτον ἐναντίον τοῦ νόμου καὶ ἀδύνατον νὰ γίνῃ εἰς τὴν παρούσαν περίστασιν· τούτου ἐνεκρίθη νὰ γίνῃ βίαιος εἰς Ναύπλιον ἔρανος, νὰ συναχθοῦν τὰ ἐκ τούτου χρήματα καὶ τότε νὰ ἐκπλεύσουν τὰ πλοῖα.

Ὁ ἔρανος οὗτος δὲν ἔγεινεν εἰς ὅσους δύνανται νὰ δώσουν, ἀλλ' εἰς ἀνθρώπους, οἵτινες στεροῦνται τῶν καθημερινῶν των ἐξόδων, καὶ δὲν ἤξεύρω ἂν κατορθωθῇ. Ἀπὸ ἐν γράμμα ὁμῶς τῆς Ὑδρας, τὸ ὁποῖον χθὲς μ' ἔστειλεν ὁ Γεν. Ἀρχηγὸς Κολοκοτρώνης, πληροφοροῦμαι, ὅτι κατὰ τὴν 7 τοῦ ἐνεστῶτος ἔφθασεν ὁ Καπ. Ἀμιλτων εἰς τὸν λιμένα τῆς Ὑδρας. Ἐζήτησε τοὺς προκρίτους εἰς ἐντάμωσιν, τοὺς παρεκίνησεν εἰς ἐκπλευσιν τοῦ στόλου, ἐνθαρρύνας αὐτοὺς μετὰ τὴν ἀγγελίαν, ὅτι ὁ διὰ τὴν Κωνσταντινούπολιν ἀγγλικὸς πρέσβυς Κάνιγγ ἔφθασεν εἰς Κορφοῦς. Ἐρχεταὶ συνωδευόμενος μετὰ 11 πολεμικὰ πλοῖα καὶ μετὰ τὸν Στόλαρχον τῆς Μεσογείου καὶ πορεύεται νὰ συμβιβάσῃ τὰ μεταξὺ Ἑλλήνων καὶ Τουρκῶν ἐπωφελεῶς διὰ τοὺς πρώτους. Ἄν ἡ παρακίνησις τοῦ φιλέλληλος, τούτου Ἀγγλου καὶ τοῦ θάρρους τῶν ἐλπίδων τοὺς πείσουν νὰ ἐκκινήσουν τὸν στόλον, ἴσως ματαιωθῇ τὸ κατὰ τοῦ Μεσολογγίου ἐπιχειρήμα τοῦ Ἱμπραήμη.

Αἱ ραδιοῦργιαι ὁλονένα ἐξακολοοῦν· ἀφοῦ ἀπ' ἀρχῆς μᾶς ἀπέ-

κοψαν καὶ ἐκ πλαγίου καὶ κατ' εὐθεϊαν ὅλα τὰ συντείνοντα πρὸς βλάβην τοῦ ἐχθροῦ, μᾶς κκτηγοροῦν, ὅτι δὲν θέλομεν καὶ τὴν σύστασιν τοῦ τακτικοῦ εἰς τὴν Ἑλλάδα, ὥσάν νὰ ἤμεθα ὀττεντότοι καὶ δὲν γνωρίζομεν, ὅτι στρατιώτης ἀληθινὸς δὲν ἔμπορεῖ νὰ εἶναι παρ' ὁ τακτικὸς.

Μ' ὅλα ταῦτα ἡμεῖς, μὴ ἀποβλέποντες εἰς ἄλλο εἰμὴ εἰς τὴν σωτηρίαν, παρορῶμεν ταῦτα καὶ μερικῶς ὁ καθείς συλλέγει καὶ στέλλει στρατιώτας, καὶ γενικῶς ἐνεργοῦμεν, καθὼς βλέπετε ἀπὸ τὴν συνοδευομένην πρὸς τὸν Ἀρχηγὸν Κολοκοτρώνην ἀναφοράν μας, τῆς ὁποίας τὰ προβλήματα, ἂν καὶ λυσιτελῇ, δὲν θέλει τὰ παραδεχοῦν, ἐπειδὴ θέλουν νὰ κρέμαται τὸ πᾶν ἀπὸ τὸν Φαδιέρον. Ἄν κρίνετε εὖλογον, στείλετε τὴν ἀναφοράν μας αὐτὴν νὰ καταχωρηθῇ εἰς κἀμμίαν ἐφημερίδα εὐρωπαϊκὴν, ἢ τῶν Κορφῶν· καί, ἂν εἶναι συγχωρημένη τοιαύτη καταχώρησις, γράψατέ μας νὰ σᾶς στείλωμεν καὶ ἄλλας, ὅπου κατὰ καιρὸν ἔχομεν κάμει πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν Διοίκησιν, διὰ νὰ φανερωθῇ εἰς τὸν κόσμον ἡ ἀλήθεια καὶ τὸ δίκαιον. Καὶ τοῦτο σᾶς τὸ γράφομεν, ἐπειδὴ αἱ ἐφημερίδες τῆς Ἑλλάδος εἶναι φατριαστικαὶ καὶ τὰ ἡμέτερα δὲν τὰ καταχωροῦν.

Τί ἄλλο νὰ σᾶς προσθέσω δὲν ἔχω. Εὐχομαι μὲ τὴν ἐπιστροφὴν τοῦ ἀπεσταλμένου νὰ μὲ χαροποιήσετε μὲ τὴν ἀγγελίαν, ὅτι τὰ διπλωματικά τῆς Μεγάλης Βρετανίας ὑπὲρ τῆς ἀνεξαρτησίας τῆς Ἑλλάδος ἐπιχειρήματα ἐμβήκαν εἰς πρᾶγματικὴν ἐνέργειαν.

Ἡ φαμίλια τῶν Καραμηραίων ἀπὸ Λάλα εὐρίσκεται εἰς τὸν Κάλαμον· καὶ ἐπειδὴ ἐκεῖ, διὰ τὴν πληθὺν ὅπου ἐπεσωρεύθῃ, δὲν ἔμποροῦν νὰ κυβερνηθοῦν, σᾶς παρακαλῶ, ἂν εἶναι τρόπος, νὰ τῆς δοθῇ ἡ ἄδεια νὰ ἔλθῃ αὐτοῦ μὲ ἓνα ἄνδρα μόνον καὶ θέλει μὲ ὑποχρεώσετε μεγάλως, ἐπειδὴ αὐτοὶ οἱ ἄνθρωποι εἶναι σχετικοὶ μου καὶ μὲ παρεκάλεσαν πολὺ. Μένω.

Ὅλος εἰς τὰς προσταγὰς Σας
Ἀνδρέας Ζαήμης
Κανέλλος Ἀπλιγιάννης

15 Δεκεμβρίου 1825. Ἀπὸ τὸ περὶ τὴν Βοστίτσαν Στρατόπεδον.

Τὸ περὶ τακτικοῦ σχέδιον τοῦ Ἀρχηγοῦ Κολοκοτρώνη ἀνεβλήθη, ἐπειδὴ προεστάλη τὸ ἄλλο καὶ ἐπειδὴ ὥστε νὰ ὑπογραφῇ αὐτὸ θὰ ἀκολουθήσῃ βραδύτης.

372. ΙΕΡΟΔΙΑΚΟΝΟΥ ΘΕΟΦΙΛΟΥ ΠΡΟΣ ΔΙΟΝ. ΡΩΜΑΝ

(Ἀριθ. 131 ἐγγ. Ἀλεξ. Ρώμα).

Ἐκλαμπρότατε κύριε.

Ὁ σεβαστός μοι γέρων καὶ εἰλικρινέστατος φίλος σας Ἅγιος Π. Πατρῶν Κύριος Γερμανός, ἔχων ἀναγκαίαις ὑποθέσεις εἰς τὴν πόλιν τῆς Ζακύνθου καὶ ἐπεριδόμενος εἰς τὴν εἰλικρινῇ ἀγάπην σας καὶ καλοκαγαθίαν σας μὲ ἀπέστειλε, ἐπίτηδες ἐνταῦθα, συνοδευμένον μὲ συστατικὸν πρὸς τὴν ἐκλαμπρότητά σας, ἐν ᾧ καὶ τὴν ὑπόθεσιν περὶ ἧς μὲ ἀπέστειλε, σὰς ἀναγγέλλει καὶ ἐν ταύτῳ σὰς θερμοπαρκαλεῖνὰ ἐνεργήσετε, ὥστε νὰ μὲν δοθῇ ἡ ἄδεια, νὰ κάμω τὴν κουαραντίναν μου καὶ τελειωθείσης νὰ ἐξέλθω εἰς τὴν πόλιν τῆς Ζακύνθου, νὰ σταθῶ δέκα περίπου ἡμέρας, νὰ θεωρήσω τὰς ὑποθέσεις του, νὰ σὰς εἶπω καὶ τινὰ οὐσιώδη καὶ ἐπομένως νὰ ἐπιστρέψω.

Ἦλθον καὶ τὰ μὲν γράμματα ἔδωσα εἰς τὴν Πόσταν, ἀλλὰ δὲν ἤξεύρω ἂν τὰ ἐλάβετε καὶ εὐρίσκομαι εἰς ἀδημονίαν· πλὴν μὲ τὸ νὰ μὴ γνωρίζω ἄλλον τινὰ ἐνταῦθα διὰ νὰ σὰς ἀναγγείλω τι καὶ θηρῶν πρὸς τὴν ἀγάπην ὅπου τρέφετε ἀπὸ καλωσύνης σας πρὸς τὸν λάτρην σας Ἅγιον Π. Πατρῶν, ἐμφαίνομαι μὲ σέβας καὶ σὰς θερμοπαρκαλῶ, νὰ λάβετε τὴν καλωσύνην νὰ ἐνεργήσετε νὰ μοὶ δοθῇ ἡ ἄδεια νὰ εὐγω εἰς τὸ Λαζαρέτον, νὰ κάμω τὴν κουαραντίναν μου καὶ τελειωθείσης, νὰ εὐγω ἔξω, διὰ νὰ θεωρήσω τὰς ὑποθέσεις του, καθότι, νὰ ἀποτύχουν, ὅχι μόνον θέλει λυπηθῇ ὁ εἰλικρινής σας, ἀλλὰ καὶ ζημιωθῇ.

Ἐκλαμπρότατε ὅλοι οἱ ἐπιβάται τούτου τοῦ πλοίου, οἵτινες εἶναι ὅχι ὀλίγοι τὸν ἀριθμόν, ἔλχον χρηστὰς ἐλπίδας ἀπὸ τοὺς ἔξω, ὅτι θέλουν εὐγῇ, καὶ ὁ δοῦλος σας μόνον ὅτι εἶμι συστημένος εἰς φίλον εἰλικρινῇ, εἰς τὸν εὐγενέστερον τοῦ παντός εἰς τὸν ἰσχυρότατον πάντων τῶν Ζακυνθίων, εἰς τὸν περίφημον Κόμητα δὲ Ρώμαν δὲν ἔλαβον εἰσέτι καμμίαν ἐλπίδα· πλὴν ἐγὼ συστημένος ὢν εἰς ἐν τοιοῦτον εἰλικρινές καὶ μεγαλοπρεπές ὑποκείμενον, δὲν ἀμφιβάλλω, ὅτι θέλω ἔχῃ ἐγὼ χρηστοτέρας ἐλπίδας πάντων. Ἀξιώσατέ με παρακαλῶ ἀποκρι-

σεώς σας καὶ πρὸ πάντων περὶ τῆς εὐκταιοτάτης ὑγείας σας· εἶνε
τὰ ἔτη σας πλειστευτυχῇ καὶ πανεύθυμα.

Τῇ 1η Δεκεμβρίου αὐκε ε.π. ἐκ τοῦ πλοίου

Ὁ τῶν ἐπιταγῶν σας ἐξηγητημένος
Ἱεροδιάκονος Θεόφιλος.

Πρὸς τὸν ἐκλαμπρότατον

Κόμητα Κύριον διὰ Ρώμαν
εὐκλεως.

373. ΑΝΔΡ. ΖΑΗΜΗ. ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗΝ ΖΑΚΥΝΘΟΥ

(Φάκελ. 2123 ἀριθ. 3088)

Ἐξοχώτατοι Κύριοι,

Κατὰ τὴν 15 ἐνεστῶτος Σᾶς ἔγραψα δι' ἐπίτηδες ἀποσταλέντος
ἀνθρώπου καὶ ἐλπίζω ἄχρι τοῦδε νὰ ἔφθασε τὸ γράμμα μου εἰς χεῖ-
ρας σας. Δὲν νομίζω νὰ φανῶ ὀχληρὸς ἂν, μετὰ ἑξ ἡμέρας βιάζομαι
νὰ στείλω καὶ τὸν παρόντα καὶ νὰ σας προσθέσω, ὅτι ἡ σιωπὴ σας
εἰς ταύτην τὴν ὥραν μᾶς ἀδημονεῖ καὶ μᾶς λυπεῖ ἀρκετά. Σᾶς προ-
έγραψα τὸ κατὰ τὴν 7 Δεκεμβρίου φθάσιμον τοῦ Καπετὰν Ἀμιλτων
εἰς τὴν Ὑδραν καὶ ὅσα ἐμάθαμεν, ὅτι ἐκεῖ εἶπεν. Ἀπὸ τὴν Ὑδραν
ἐπέρασε διὰ τῶν Σπετσῶν εἰς Ναύπλιον· ἐκεῖ ὠμίλησε μὲ τὸν
Μαυροκορδάτον καὶ Τρικούπην, τοὺς ὁποίους γνωρίζει, καὶ εἶπε ὁ
Κόχραν εἶναι Κύριος νὰ καταβῇ εἰς τὴν Ἑλλάδα ὅταν θέλῃ καὶ ἡ
Διοίκησις δὲν ἔμπορεῖ νὰ τὸν ἐμποδίσῃ· ὅτι εἰς τοῦτο, καθὼς καὶ εἰς
τὰ ἄλλα, ἔβλαψε πολὺ τὸ φέρισιμον τῆς ἐν Λονδίνῳ ἐπιτροπῆς— ὅτι
ἐκτὸς ὀλίγων ἐμπόρων, ἡ γνώμη ὅλου τοῦ Ἀγγλικοῦ λαοῦ εἶναι ὑπὲρ
τῆς Ἑλλάδος—ὅτι ἡ Ἀγγλία εἶναι καταπεισμένη, ὅτι Ἑλληνες
καὶ Τοῦρκοι δὲν ἔμπορουν πλέον νὰ συζήσουν, ὅτι ἡ Ἀγγλία δὲν
θέλει θεωρήσεν μὲ ὄμμα ζηλότυπον ὅσας βοηθείας ἠθέλαμεν ζητήσῃ
καὶ λάβῃ, ἀπὸ μίαν ἢ καὶ ὅλας τὰς ἄλλας Δυναμεί· ὅτι ἡ Ἀγγλία
δὲν θέλει ὑποφέρει νὰ γείνη ἡ Ἑλλὰς ἐπαρχία ἄλλης Δυναμέως· δὲν
εἶναι ὑποχρεωμένη, οὐδὲ σχετισμένη μὲ καμμίαν, οὐδὲ μὲ ἄλλας Δυ-
νάμεις εἰς τὰ πράγματα τῆς Ἑλλάδος, ἀλλ' ἦτο καὶ εἶναι μόνη τῆς
Κυρία διὰ νὰ λάβῃ ὅποια μέτρα, κατὰ τὰς περιστάσεις εἶνε σύμφωνα

μέ την τιμήν καὶ τὰ συμφέροντα της· δὲν ἐπιθυμεῖ τὸν πόλεμον, δὲν θέλει ὅμως τὸν ἀποφύγη, ὅταν μία ἄλλη δύναμις ἐγγίξῃ τὰ συμφέροντά της· ὅτι ἂν εἴμεθα εἰς κατὰστασιν νὰ ἐξακολουθήσωμεν τὸν πόλεμον, τοῦτο δὲν δυσαρεστῇ τὴν Ἀγγλίαν, ἀλλὰ μάλιστα, εἰς τὸ κρυπτόν θέλει μᾶς βοηθήσῃ ὅσον ἡμπορεῖ, εἰδὲ καί, ὡς εἶναι γνωστόν, (λέγει ὁ Ἀμιλτων) δὲν εἴμεθα εἰς κατὰστασιν, ἃς ἐπωφεληθῶμεν εἰς αὐτὴν τὴν σημαντικὴν περίστασιν τῆς ἀπὸ Ὑδραν διαβάσεως καὶ εἰς Κωνσταντινούπολιν διευθύνσεως τοῦ Πρέσβεως Στράτφορντ Κάνιγγ καὶ νὰ τὸν παρακαλέσωμεν νὰ μεσιτεύσῃ διὰ ἓνα συμβιβασμὸν· τελείαν ἀνεξαρτησίαν νὰ μὴ ζητήσωμεν· ἀλλ' ἐν τι, ὡς τὸ τῆς Βλαχομολδαυίας ἢ καὶ κἄτι καλλίτερον· ὅτι ὁ Κύριος Κάνιγγ τὸν ἔστειλεν ἀπὸ Κορφοῦς νὰ καθησυχάσῃ καὶ ἐμψυχώσῃ τοὺς θαλασσινοὺς διὰ νὰ ἐκπλεύσῃ ὁ Στόλος νὰ προφθάσῃ τὸ Μεσολόγγι, ἐξ' οὗ κρέμαται ἡ σωτηρία τῆς Ἑλλάδος· ὅτι ὁ Κύριος Κάνιγγ δὲν θέλει ὁμιλήσῃ οὐδὲ γρὺ περὶ τῶν ὑποθέσεων τῆς Ἑλλάδος, ἂν δὲν ἔχῃ ἐπίσημον ἄδειαν· ὅτι εἶδεν εἰς χεῖρας τοῦ πρέσβεως ἀντίγραφον τῆς ἀπὸ Λονδίνου ἐρχομένης ἀποκρίσεως (διὰ τοῦ υἱοῦ τοῦ Μικαούλη) εἰς τὸ Ἐθνικὸν μας, ἀλλ' ὅτι δὲν ἐνθυμεῖται καλὰ μὲ ποίους λόγους αἰτιολογεῖται τό, ὅτι ἡ Ἀγγλία δὲν ἡμπορεῖ νὰ δεχθῇ τὴν παρ' ἡμῶν ζητηθεῖσαν ὑπεράσπισιν. Ἐλαβε τὴν γνώμην τῶν Ὑδραίων, τὴν ἐσημείωσε καὶ μὲ ἐπίτηδες Ἰβρίκιον τὴν διεύθυνε πρὸς τὸν πρέσβυν εἰς Κορφοῦς. Ἡ γνώμη εἶναι αὕτη.

αὐτοὶ Ὑδραῖοι εἶνε γνώμης νὰ ἀφιέρωσιν τὸ Ἑλληνικὸν Ἔθνος τὴν περὶ τῆς τύχης του ἀπόφασιν εἰς τὴν φρόνησιν τῆς φιλανθρώπου Βρεττανίας, ἀρκεῖ ὅμως ἡ ἀπόφασις νὰ εἶναι ἀνάλογος μὲ τὴν τιμὴν καὶ μέ τὰς θυσίας τοῦ αἵματος. Ἐρωτηθεὶς περὶ τῆς ἐν Πιτροπόλει συγκροτουμένης Συνελεύσεως δὲν ἔδωκε κατηγορηματικὴν ἀπόκρισιν. Ἀλοθεν ὅμως διαφημίζεται, ὅτι συγκροτεῖται αὕτη ἡ Συνέλευσις καί, ὅτι ἀντικείμενον ἔχει τὰ Ἑλληνικά καί, ὅτι κατὰ τὴν 28 τοῦ ἀπελθόντος ἐστάλησαν ἐκεῖσε δύο ριτζάλιδες, συνωδευμένοι, μὲ τὸν προεξωρισμένον καὶ μετακαλεσθέντα Ρίζον ἀπὸ Κωνσταντινούπολιν. Αὐτὰ τὰ προβλήματα τοῦ Καπετὰν Ἀμιλτων, ἂν ἐφανερώθησαν ὡς παρ' αὐτοῦ ἐρρήθησαν, ἢ ἐτροπολογήθησαν, δὲν τὸ γνωρίζω· τὰ Διοικητικὰ μέλη ὅμως συνήλθον πολλάκις εἰς ἐκτάκτους συνελεύσεις καὶ ἀπεφάσισαν, νὰ στείλουν εἰς ἀντάμωσιν τοῦ πρέσβεως δύο ἢ τρία ὑποκείμενα, μὲ χαρακτηριστὰ ἐπαγγελματικόν, διὰ νὰ τὸν εἰποῦν, ὅτι ἀγκαλὰ καὶ νὰ μὴν εἶναι εἰς κατὰστασιν τὸ Ἑλληνικὸν Ἔθνος νὰ βασιτάσῃ εἰς πολὺν καιρὸν τὸν πόλεμον, θέλει

ὅμως προτιμήσῃ καλλίτερον νὰ χαθῇ μὲ τὰ ὄπλα εἰς τὰς χεῖρας, παρὰ νὰ δεχθῇ, τὸ ὅποῖον μὲ ἀγανάκτησιν τοῦ μανθάνει, ὅτι τοῦ ἐτοιμάζου, σύστημα Βλαχομολδαβικόν· ὅτι ποτὲ δὲν θέλει δεχθῇ προαιρετικῶς πᾶν ὅ,τι ἀντιβαίνει εἰς τὴν ἀνεξαρτησίαν τοῦ εἰς τῆς ὁποίας τὴν ζήτησιν πάντοτε ἐπιμένον, συσταίνει καὶ αὐθις αὐτὴν καὶ τὰ συμφέροντά τοῦ εἰς τὴν μεσιτείαν τῆς πολιτικῆς ἐμπειρίας τῆς αὐτοῦ ἐξοχότητος τοῦ πρέσβως Κάνιγγ. Ἐπροβλήθη, ὅτι ἐν ἀπὸ τὰ μέλη τῆς ἀποστολῆς ταύτης νὰ εἶναι ὁ Κύριος Μαυροκορδάτος καὶ εἰς αὐτὸ τὸ πρόβλημα ἠκολούθησαν πολλοὶ ἀντιλογίαι καὶ τὸ πρᾶγμα ἔμεινεν ἀναποφάσιτον, ἔπεται ὅμως καθὼς συμπεραίνω νὰ γείνη αὕτῃ ἡ ἀποστολή. Καὶ ταῦτα περὶ τῶν προβλημάτων καὶ τῶν μέτρων ὅπου ἔλαβεν εἰς αὐτὰ ἡ Διοίκησις.

Ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος οἱ ἀντιπολιτευόμενοι, ὡς πρὸς τὰ τῆς Ἀγγλίας, ἔλαβον ὕλην ἐκ τῶν προβλημάτων τοῦ Ἀμιλτων, νὰ διασπείρουν ἀποστολὰς εἰς διάφορα μέρη, διὰ νὰ ἀποδείξουν, ὅτι ἡ ἐλπιζομένη ὑπεράσπισις τῆς Μεγάλῃς Βρεττανίας δὲν μᾶς δίδεται καὶ ὅτι νὰ καταφύγωμεν εἰς ἄλλην Δύναμιν, ἥτις παρουσιάζεται προσφέρουσα μᾶς ἐκ τοῦ προχείρου βοήθειαν καὶ βοήθειαν πραγματικὴν καὶ μεγάλην καὶ βεβαιωτικὴν τῆς ἀνεξαρτησίας μας. Ἐλαβαν τόσον θάρρος, ὥστε νὰ κρούσουν καὶ τὰς θύρας καὶ τῶν παντελῶς ἀνεπίδεκτων τοιούτων σχεδίων. Ἡμεῖς μὲ τὸ νὰ μὴν ἐλάβαμεν ἐγκαίρως γράμματά σας προειδοποιητικὰ τούτου καὶ ὀδηγητικὰ εἰς τὸ τί ποιητέον καὶ ἀγνοοῦντες διόλου ποία ἀπάντησις ἐδόθη πρὸς τὸν υἱὸν τοῦ Μισοῦλη διὰ τὸ ἐθνικὸν μας ἔγγραφον, δὲν ἤξεύρομεν πῶς νὰ φερθῶμεν καὶ πῶς νὰ διαλύωμεν τὰ ἀντιπίπτοντα· μ' ὅλον τοῦτο, σταθεροὶ εἰς τὸ φρόνημά μας καὶ ἐλπίζοντες τὴν ὑπεράσπισιν τῆς Μεγάλῃς καὶ φιλανθρωποῦ Βρεττανίας, καταφρονοῦμεν ὅλα καὶ τρέχουμεν μεθ' ὑπομονῆς καὶ ἐπιμονῆς πρὸς ἀντίκρουσιν τῶν ἐχθρικῶν κινημάτων· ἀπαραιτήτως ὅμως ἀναγκαῖον νὰ μᾶς πληροφορήσητε οὐσιωδῶς καὶ καθαρῶς ὅ,τι ἤξεύρετε περὶ τῶν μέτρων καὶ τῆς ἀποφάσεως τῆς Αὐτῆς Βρεττανικῆς Μεγαλειότητος, διὰ νὰ ἤξεύρωμεν πῶς νὰ βαδίζωμεν. Καθεὶς εὐκόλως δύναται νὰ στοχασθῇ, ὅτι μετὰξὺ Τούρκων καὶ Ἑλλήνων ὑπάρχει ἀδύνατος ὁ μὲ ὑπεροχὴν τῶν πρώτων συμβιβασμὸς καί, ὅτι ἐν σύστημα ὡς τῆς Βλαχομολδαβίας ὑπάρχει, πρὸς τοὺς ἐπὶ πενταετίαν ὑπὲρ ἀνακτήσεως τῶν ἐθνικῶν των δικαιωμάτων πολεμοῦντας Ἕλληνας, οὐδὲν διαφέρον τῆς καθυποδουλώσεως, καὶ κατὰ τοῦτο παρατηρητέον ποῖοι οἱ λαοὶ τῆς Βλαχομολδαβίας καὶ ποῖοι οἱ τῆς Ἑλλάδος.

Ἄρχηγός Κολοκοτρώνης εὐρίσκεται περὶ τὴν Τριπολιτσᾶν ἀγριζόμενος διὰ νὰ κατορθώσῃ τὴν κυρίευσίν της, καὶ ἄμποτε ὁ Θεός, ὁ ὑπερασπιστὴς τοῦ δικαίου, νὰ ἐνισχύσῃ τοὺς βραχίονας τῶν Ἑλλήνων, διὰ νὰ τὴν ἐπιτύχουν. Ἐχων ἔως ἐδῶ γεγραμμένον, ἔλαβα γράμμα τοῦ Γεν. Ἀρχηγοῦ, ὅστις μὲ λέγει, ὅτι ἔλαβεν εἰδήσεις ἀπὸ Ναύπλιον, ὅτι ὁ Καπ. Ἀμιλτων ἀνεχώρησεν ἐκεῖθεν παραλαβὼν εἰς τὴν φρεγάδα του τοὺς κυρίους Α. Μυροκορδάτον καὶ Κωνσταντῖνον Ζωγράφον παραστάτην τῶν Καλαβρύτων, διὰ νὰ παρουσιασθοῦν πρὸς τὸν περὶ τὴν Ὑδραν ἀνχμενόμενον Κύριον Κάνιγγ.

Κύριοι, εἰς τὴν ὁποίαν φαίνονται, ὅτι κατήντησαν δυστυχῆ στάσιν τὰ Ἑλληνικά, ἤμπορεῖ πᾶς τις νὰ εἴπῃ, ὅτι πρώτη κατὰ τοῦτο αἰτία ὑπῆρξεν ἡ κακὴ κυβέρνησις τῶν χρημάτων.

Παρακαλεῖσθε, ἂν δυνατόν, νὰ μᾶς στέλνετε καμμίαν ἀπὸ τὰς ὁποίας λαμβάνετε Εὐρωπαϊκὰς ἐφημερίδας (εἰς τὸ Γαλλικόν) διὰ νὰ βλέπωμεν καὶ ἡμεῖς τί γίνεται εἰς τὸν ἔξω κόσμον.

Εἰς τὰς διαταγὰς σας
Ἀνδρέας Ζαήμης

22 Δεκεμβρίου 1825. Κερπινή.

374. ΑΝΑΣΤ. ΚΑΤΣΑ·Ι·ΤΟΥ ΠΡΟΣ Κ. ΔΡΑΓΩΝΑΝ

(Παρὰ τῇ οἰκογενεῖᾳ Δραγῶνα.)

Carissimo amico Signor Dragona

Nauplio, li 29 Decembre 1825.

Vi scrissi con diversi incontri, non ho avuto il piacere di ricevere vostre risposte, le quali come vi dissi potevano essere necessarie non solo a quello che riguarda il mio particolare, quale sin' ora, assicuratevi, caro Cosstantino, che sempre ho trascurato e che ho preferito quello riguardante gl' interessi generali di nazionalità e di patria, nomi sacri che ogni buon cittadino ed onesto uomo devono interessarlo. E che io, considerandovi come tale, vi feci in sucinto dei riflessi analoghi alla circostanza e all' epoca in cui noi ci troviamo. Non so a che attribuire il vostro silenzio ; non a indifferenza, perchè conosco il vostro patrio zelo, ma voglio cre-

dere che deriva dalle vostre assidue occupazioni. D' altronde io reputo d'immediato mio dovere di replicarvi quanto prima vi scrissi, che gl' interessi e i veri diritti che la Grecia debbe alla nostra Patria sinora sono stati trascurati da questi Governi Provvisorii, e posso dirvi francamente e da quelli che erano e sono alla testa degli affari e che li dirigono. Le attenzioni ai termini espressivi particolarmente dati non formano la nobil soddisfazione di ottenere diritti e privilegi dovuti alla cara Patria.

Una Assemblea Nazionale va formarsi ora nella Grecia e questo assicuratevi, non tarderà; è tempo dunque che, i Filelleni e quelli che gli rappresentano e che furono e sono in corrispondenza formassero una nota annoverando i servizi prestati, le somme somministrate di denaro e tutt' altro, e a riguardo di tutto questo ottenere quella ricompensa che i saggi vostri riflessi troverà più opportuna e analoga per l' onore dei rappresentanti e per l' interesse di quelli che hanno contribuito. Qual cosa la giudico giusta, nobile e decorosa. Questa è la mia debole opinione, la quale l' assoggetto ai vostri maturi riflessi; questo posso assisurarvi come patriota e come conoscitore qui degli affari, che ogni privata e particolare corrispondenza e scontrino non forma un vero diritto presso la Nazione. Ogni deficit e qualunque servizio fatto è all' Assemblea Nazionale che deve presentarsi e che da essa dovrà essere sancito e allora sarà una legge ogni sua deliberazione; e per conseguenza si acquista un diritto per i miseri vostri concittadini che trovansi qui, che furono e sono e, al mio credere, saranno (se pur non si attaccano a briglie) trascurati ed oppressi. Se decidete questo, bisogna che voi eleggete una persona la quale anche a voce può informare e ripetere le ragioni in pubblica assemblea. Godo che temi più non vi sono, perciò credo che non vi sarà difficoltà. Se all' opposto mancate, vi parlo d' amico e patriota e da cuor libero che è vostra la mancanza e non ingratitudine di questi, perchè diranno con giusta ragione che mai rappresentanza pubblica non fu fatta da parte vostra e che ogni fù in particolare somministrata. Se dunque Zante ha assistito la Grecia con tutti quelli mezzi che ha potuto superando ogni diffi-

coltà e con grandi sacrificj, è dunque di ragione che la Grecia deve corrispondere; questo è il mio debil parere, e pensate.

Notizie non abbiamo; l' affare di Tripolizzà che tentavano di fare l' assalto non è riuscito; avendolo saputo i nemici facendo sortita i nostri furono dispersi senza danno. La Commissione nominata da questo Governo di due, cioè di Mavrocordato e Zografo, fù da giorni partita per Ydra, e già abbiamo jeri saputo l' arrivo in quest' isola del Lord Strancott Canning ambasciatore; questa Commissione è autorizzata dalla Nazione rappresentare tutto quello che cerchiamo, cioè la nostra indipendenza e raccomandarsi all' ambasciatore onde possa coajutare.

Questi giorni abbiamo saputo la morte dell' Imperator Alessandro. Non sappiamo che effetti può portare Attendo vostri riscontri; riflettete sull' argomento che vi scrivo. Amatemi e credete mi

Vostro affmo amico

Anastasio Cazzatti.

Al Signore

Constantino Dragona

Zante.

(Μετάφρασις)

Προσφιλέστατε φίλε Κύριε Δραγῶνα,

Ἐν Ναυπλίῳ, τῇ 29 Δεκεμβρίου 1825. ε. π.

Σὰς ἔγραψα μὲ διαφόρους, ἀλλὰ δὲν ἐδοκίμασα τὴν εὐχαρίστησιν νὰ λάβω ἀπαντήσεις σας, αἱ ὁποῖχι, ὡς σὰς εἶπον, ἡδύναντο νὰ εἶναι ἀναγκαῖαι ὄχι μόνον εἰς τὰ ἰδιαιτέρὰ μου, τὰ ὁποῖχ, βεβαιωθῆτε, ἀγαπητέ Κωνσταντῖνε, ὅτι ἕως τῶρα πρημέλησα πάντοτε καὶ ὅτι ἐπροτίμησα τὰ γενικὰ συμφέροντα τοῦ Ἑθνους καὶ τῆς Πατρίδος, ἱερῶν ὀνομάτων, τὰ ὁποῖα πρέπει νὰ ἐνδιαφέρουν καὶ ἑκαστὸν πολίτην καὶ τίμιον ἄνθρωπον καὶ ὅτι, ἐπειδὴ σὰς θεωρῶ τοιοῦτον, σὰς ἔγραψα

ἐν συντομίᾳ σκέψεις ἀναλόγους πρὸς τὴν περίστασιν καὶ τὴν ἐπο-
χὴν μας.

Δὲν ἡξεύρω εἰς τί ν' ἀποδώσω τὴν σιωπὴν σας—ὄχι βεβαίως εἰς
ἀδικιορίαν, διότι γνωρίζω τὸν πατριωτικὸν ζήλόν σας — ἀλλ' ἐπι-
θυμῶ νὰ πιστεύσω, ὅτι προέρχεται ἀπὸ τὰς πολλὰς ἀσχολίας σας.
Θεωρῶ ὅμως ἀπαραίτητον χρέος μου νὰ σᾶς ἐπαναλάβω, ὅσα καὶ προη-
γουμένως σᾶς ἔγραψα, ὅτι τὰ συμφέροντα καὶ τ' ἀληθῆ δικαιώματα,
τὰ ὅποια ἡ Ἑλλάς ὀφείλει εἰς τὴν πατρίδα μας, τὰ παρημέλησαν
αὐταὶ αἱ προσωριναὶ Διοικήσεις, καὶ ἡμπορῶ νὰ εἶπω ἐν εἰλικρι-
νεῖᾳ, ὅτι ἀπὸ ἐκείνους, οἱ ὅποιοι ἦσαν καὶ εἶνε εἰς τὴν ἐξουσίαν. Αἱ
εὐχαριστήσεις καὶ οἱ κολακευτικοὶ λόγοι, οἱ ὅποιοι ἐξεφράσθησαν
ιδιαιτέρως, δὲν ἀποτελοῦσι τὴν εὐγενῆ ἱκανοποίησιν τί νὰ παρέχω-
σι τὰ δικαιώματα καὶ προνόμια, τὰ ὅποια ὀφείλονται εἰς τὴν φιλ-
τάτην πατρίδα μας. Τώρα θὰ συγκροτηθῇ ἐθνικὴ Συνέλευσις εἰς τὴν
Ἑλλάδα, καὶ τοῦτο βεβαιωθῇ, ὅτι δὲν θὰ βραδύνῃ· εἶναι καιρὸς
λοιπὸν οἱ φιλέλληνες καὶ ἐκεῖνοι οἱ ὅποιοι τοὺς ἀντιπροσωπεύουν,
καὶ οἵτινες εἶχον καὶ ἔχουν ἀλληλογραφίαν μὲ τοὺς ἐν Ἑλλάδι, νὰ
κάμουν ἐν ὑπόμνημα, εἰς τὸ ὅποτον ν' ἀνκφέρωνται αἱ ἐκδουλεύσεις
τὰς ὁποίας προσέφερον καὶ τὰ χρηματικὰ ποσὰ καὶ ὅλα τὰ ἄλλα, καὶ
σχετικῶς μὲ ὅλα αὐτὰ νὰ δοθῇ ἡ ἀμοιβὴ τὴν ὁποίαν ἡ φρόνιμος κρί-
σις σας θὰ κρίνῃ ἀρμόζουσαν καὶ ἀνάλογον μὲ τὴν τιμὴν τῶν ἀντι-
προσώπων καὶ μὲ τὸ συμφέρον ἐκείνων, οἱ ὅποιοι συνετέλεσαν. Αὐ-
τὴν τὴν πράξιν ἐγὼ τὴν θεωρῶ δικαίαν, εὐγενῆ καὶ ἀξιοπρεπεῖα.

Αὕτῃ εἶναι ἡ ταπεινὴ γνώμη μου καὶ τὴν ὑποβάλλω εἰς τὴν ὠρι-
μον σκέψιν σας. Τοῦτο δύνανται νὰ σᾶς βεβαιώσω ὡς πατριώτης καὶ
ὡς ἄνθρωπος, ὅστις γνωρίζω τὰ ἐδῶ πράγματα, ὅτι ἰδιωτικαὶ καὶ
ιδιαιτέραι ἀλληλογραφίαι καὶ ἐπιστολαὶ δὲν δημιουργοῦν πραγματικὰ
δικαιώματα ἀπέναντι τοῦ ἔθνους. Κάθε ἐκδούλευσις, καθὼς καὶ καθ'
ἑλλειψις, πρέπει νὰ ὑποβληθῇ εἰς τὴν Συνέλευσιν καὶ ν' ἀναγνω-
ρισθῇ ἀπὸ αὐτὴν καὶ τότε ἡ ἀπόφασίς της εἶναι νόμος· καὶ κατὰ
συνέπειαν ἀποκτᾶται ἐν δικαίωμα ὑπὲρ τῶν δυστυχῶν συμπολιτῶν
σας, οἱ ὅποιοι εὐρίσκονται ἐδῶ, καὶ ἦσαν καὶ εἶναι, καὶ κατὰ τὴν
γνώμην μου, θὰ εἶναι παρηγκωνισμένοι καὶ θὰ καταπιέζωνται (ἐκτὸς
ἂν ἀρπάσωσι τοὺς χαλινούς).

Ἄν ἀποφασίσητε νὰ πράξητε τοῦτο, πρέπει νὰ ἐκλέξητε ἐν πρό-
σωπον τὸ ὅποτον καὶ προφορικῶς δύναται νὰ πληροφορήσῃ καὶ νὰ
ἐπαναλάβῃ τὰ δίκαια εἰς τὴν Συνέλευσιν. Χαίρω, ὅτι φόβοι δὲν ὑπάρ-
χουσι πλέον καὶ διὰ τοῦτο πιστεύω, ὅτι δὲν θὰ παρυσισθῇ δυσκο-

λία. Ἐξεναντίας ἂν λείψετε, σὰς λέγω εἰλικρινῶς ὡς φίλος καὶ πατριώτης, ὅτι εἶναι ἰδική σας ἔλλειψις καὶ ὄχι ἀχαριστία τούτων, διότι θὰ λέγουν δικαίως ὅτι δὲν ἐστήλατε ἐπίσημον ἀντιπρόσωπον καὶ ὅτι πᾶσα συνδρομή σας ἔγινεν ἰδιωτικῶς. Ἄν λοιπὸν ἡ Ζάκυνθος συνέδραμε τὴν Ἑλλάδα μὲ ὅλα τὰ μέσα, τὰ ὅποια ἡδύνατο νὰ μεταχειρισθῇ ὑπερπηδῶσα πᾶσαν δυσχέρειαν, καὶ μὲ μεγάλας θυσίας, εἶναι δίκαιον νὰ τὸ ἀνγκνωρίσῃ τοῦτο ἡ Ἑλλάς. Αὕτη εἶναι ἡ ταπεινὴ γνώμη μου καὶ σκεφθῆτε.

Εἰδήσεις δὲν ἔχομεν. Ἡ ἔφοδος τὴν ὁποίαν ἐπροσπάθουν νὰ κάμουν κατὰ τῆς Τριπολιστᾶς, δὲν ἐπέτυχε, διότι τὸ ἔμαθον οἱ ἐχθροὶ καὶ ἔκαμον ἔξοδον, οἱ δὲ ἡμέτεροι διεσκορπίσθησαν ἄνευ ζημίας. Ἡ διμελής ἐπιτροπή, ἥτοι Μαυροκορδάτος καὶ Ζωγράφος, τοὺς ὁποίους διώρισεν ἡ Διοίκησις, ἀνεχώρησε πρὸ ἡμερῶν διὰ τὴν Ὑδραν, καὶ χθὲς ἐμάθομεν ὅτι ἔφθασεν εἰς ἐκείνην τὴν Νῆσον ὁ πρέσβυς λόρδος Στράγκφορντ Κάννιγγ. Ἡ ἐπιτροπὴ αὕτη ἐξουσιοδοτήθη παρὰ τοῦ ἔθνους νὰ ἀντιπροσωπεύσῃ πᾶν ὅ,τι ζητοῦμεν, δηλαδὴ τὴν ἀνεξαρτησίαν μας καὶ νὰ παρουσιασθῇ ἐνώπιον τοῦ πρέσβους, διὰ νὰ δύναται νὰ συμπράξῃ. Κατ' αὐτὰς ἐμάθομεν τὸν θάνατον τοῦ Αὐτοκράτορος Ἀλεξάνδρου. Δὲν ἠξεύρομεν τί θὰ προξενήσῃ. Περιμένω ἐπιστολάς σας. Σκεφθῆτε περὶ τῆς ὑποθέσεως, περὶ τῆς ὁποίας σὰς γράφω. Ἀγαπᾶτε με καὶ θεωρεῖτε με.

Ἀναστάσιος Κατσαίτης.

Πρὸς τὸν Κύριον

Κωνσταντῖνον Δραγῶναν

Ζάκυνθον.

378. K. ΠΕΝΤΕΔΕΚΑ ΠΡΟΣ ΔΙΟΝ. ΡΩΜΑΝ

(Ἀριθ. 132 ἔγγρ. Ἀλεξ. Ρώμα.)

Φίλτατε ἀδελφεὲ Κύμη Ρώμα

Εἶναι ἀληθινὸν ὅτι πρὸ χρόνων εἰμεθα ἐγνωρισμένοι ἐξ ἱεροῦ συστήματος καὶ συνκισθήματος, δεδεμένοι σφιγκτὰ καὶ ἀχώριστοι ὡς καὶ μετὰ θάνατον. Ἐπειδὴ ὅμως ὁ πανθαμάτωρ χρόνος πιθανὸν ἔκαμε νὰ ἐκφύγῃ τῆς μνήμης Σου περιστατικὰ τινὰ τῆς ζωῆς μου, διὰ τοῦτο κρίνω ὄχι περιττὸν νὰ τὰ ἐκθέσω συντόμως ὡς ἀνγκυφισμὸν τῆς

τεθλιμμένης μου καρδίας καὶ ὡς εἰσαγωγὴν τῆς ἀδελφικῆς σου συμπαθείας.

Κατὰ τὸ 1814 ἔτος ἐμυήθην τὰ τῆς Φιλικῆς Ἐταιρείας μυστήρια. Κατὰ τὸ 1817 ἐτιμήθην μετὰ τὸ ἀποστολικὸν ἐπάγγελμα, τοῦ οὐοίου τὰ ἐμπιστευθέντα με ὑπουργήματα ἐκτέλεσα με ὅλην τὴν προθυμίαν καὶ ζῆλον, οὐχ' ἥττον καὶ με κίνδυνον πολλὰκις τῆς ζωῆς μου, ἕως τοῦ 1821 ἔτους. Τότε, κατὰ διαταγὴν τοῦ Πρίγκιπος Ὑψηλάντου, ἀπῆλθον εἰς Γαλάτσι, ὅπου ἠρχίσασμεν τὴν κατὰ τῶν τυράννων μας ἀποστασίαν. Ἐντεῦθεν, κομίσας εἰς Ἰάσι πρὸς τὸν Πρίγκιπα τὴν ἀγγελίαν τοιαύτης ἐκτελέσεως, ἐκεῖνος μὲν ἀπῆλθεν μετὰ τὸν στρατὸν τοῦ εἰς Βλαχίαν, ἐγὼ δέ, κατὰ τὴν διαταγὴν τοῦ, ἔμεινα ἀρχηγὸς τῶν ἐκεῖ στρατιωτῶν Ἑλλήνων, ἀγωνιζόμενος εἰς τὰ πολιτικὰ ὑπὲρ τοῦ κοινοῦ καλοῦ. Μετὰ τὸ τέλος ἐκείνης τῆς ἀτυχοῦς ἐκστρατείας, μετελθὼν μετὰ τῶν διασωθέντων συστρατιωτῶν μου εἰς τὸ ἄσυλον τῆς Ρωσσίας, ἐφυλακίσθην, ἐνῶ οἱ λοιποὶ συστρατιῶται μου ἀπελευθερώθησαν, περίπου τέσσαρους χρόνους καὶ ἕξινα θῦμα τῶν πολιτικῶν περιστάσεων διὰ τὸ Γένος. Τέλος πάντων ἀπελευθερωθεὶς κ' ἐγὼ ἀπεδῆμῃσα διὰ τῆς ἄνω Γερμανίας, Ἑλβετίας, Μασσαλίας καὶ Λιθούρου κ' ἐκεῖθεν κατήντησα εἰς Νεάπολιν πρὸς ἀναζήτησιν τῆς φανηλίας μου, ὅπου ἔμαθον ἐκτὸς μιᾶς ἀνεπιᾶς μου ἅπαντες ἀπέθανον ταλαιπωρούμενοι ἢ αἰχμαλωτισμένοι. Τῶρα διερχόμενος ἐντεῦθεν διευθύνομαι πρὸς τὴν κλεινὴν Ἑλλάδα, τὴν κοινὴν Μητέρα μας καὶ πατρίδα μας, διὰ νὰ ἐξυκολουθήσω τὰς πρὸς αὐτὴν ὀφειλομένας, κατὰ τὸν δοθέντα ἱερὸν ὅρκον μου, ἐκδουλεύσεις μου καὶ νὰ χύσω, ἂν τὸ καλέσῃ ἡ χρεία, προθύμως καὶ τὸ αἷμα μου, ἀλλ' ὅμως ἄπορος καὶ ἐνδεέστατος πάντων τῶν μέσων, διὰ τὴν αἰτίαν τῶν τόσων τραγικῶν συμβάντων μου, τὰ ὁποῖα περατρέχω καὶ διὰ συντομίαν καὶ διὰ νὰ μὴν προξενήσουν βαθεῖαν λύπην εἰς τὴν εὐαίσθητον καρδίαν Σου.

Φίλτατε ἀδελφε ! Πεισισμένος ὢν ἐκ πραγμάτων καὶ ἐξ ὑψηλῆς φήμης διὰ τὸν ἀκατὴ πρὸς τοὺς ὁμογενεῖς ζῆλον, διὰ τὰ φιλόπρωπα καὶ γενναῖα αἰσθήματά Σου, τὰ ὁποῖα ὄχι μόνον τοὺς ἀναξιοπαθόντας ἀλλὰ καὶ τὸν τυχόντα Ἕλληνα δὲν ἐστέρησαν, γεμάτος θάρρος καὶ βεβαίαν ἐλπίδα, κατὰφύγω καὶ γὰρ ὁ ἀρχαῖος ἀδελφός, καὶ ἀδελφός πολυειδῶς καὶ σκληρότατ' ἀπὸ τὴν τύχην κατατρεγμένος, εἰς τὸ ἄσυλον καὶ εἰς τὸν πλουσιοπάροχον λιμένα τῆς εὐπορίας ἀδελφοῦ, κεκοσμημένου μετὰ τὰ φυσικὰ καὶ μεταφυσικὰ μέσα καὶ δυναμένου ἀπολύτως νὰ με θεραπεύσῃ ἐκλιπαρῶν τὴν ἀν-

τίληψίν του, ὥστε νὰ προμηθευθῶ μὲ μίαν ἀνάλογον τῶν ἀναγκῶν μου χρηματικὴν ποσότητα, τὴν ὁποίαν ἀμέσως ἀπὸ τὰ πρῶτα χρήματα ὁποῦ μοῦ ἔμβουν μετὰ τὸ φθάσιμόν μου καὶ ἀποκατάστασίν μου εἰς τὴν Ἑλλάδα θέλω ἐπιστρέψει μὲ τὰς ἀπείρους εὐχαριστήσεις μου...

Τὸ αἶτιον, τὸ ὁποῖον μ' ἔβιασε ν' ἀναφερθῶ διὰ τῆς παρούσης μου εἶνε τὸ ὅτι εἰς διάστημα 16 ἡμερῶν μετὰ τὸ φθάσιμόν μου εἰς ταύτην τὴν πόλιν, δὲν ἡδυνήθην νὰ σὲ ἀνταμώσω διὰ τὰς οἰκιακάς σου περιστάσεις, μόνον ὅτι ἐνέτυχα τὸν ἀδελφόν Δραγῶναν.

Ἀδελφέ! τήκομαι λίαν καὶ ἀπὸ τὴν γενικὴν καταστροφὴν τῆς μεταφυσικῆς οὐσίας μου (ἡ αἰτία τῆς ὁποίας σκληρότατα μὲ κατακρατεῖ μακρὰν τοῦ νὰ πνέω τὸν τερπνὸν τῆς Ἑλλάδος ἀέρα καὶ τοῦ νὰ συναγωνίζωμαι μὲ τὰ πιστὰ τέχνη της εἰς τὸν ἱερὸν ἀγῶνα της) ἀπὸ τὴν στέρησιν τῆς οἰκογενείας μου, ἀπὸ τὰ παρελθόντα σκληρότατα δεινὰ καὶ ἀπὸ ἀμηχανίαν περιστάσεως τῆς ἐντεῦθεν ἀποδημίας μου! Ἀντιλαβοῦ λοιπὸν καὶ σῶσόν με ἀπὸ τὴν προκειμένην ταλαιπωρίαν καὶ δύσφορον βίον· ἀπάλλαζόν με πάντων τούτων καὶ δὸς σωτήρια μέσα τοῦ νὰ ἀπέλθῃ εἰς τὴν πολυπόθητον καὶ φιλότατην Ἑλλάδα

Ὁ πολυπαθὴς καὶ δυστυχῶν ἀδελφός Σου

Κωνσταντῖνος Πεντεδέκας.

ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΥ ΤΟΜΟΥ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΕΝ ΤΩ ΠΡΩΤΩ ΤΟΜΩ

- Σημείωμα περί τοῦ παρόντος Ἀρχείου.
- Εἰκὼν Διονυσίου τοῦ Ρώμα μετὰ πανομοιότυπου τῆς ὑπογραφῆς του.
- Εἰσαγωγικὰ μελετήματα εἰς τὸν Α' τόμον ὑπὸ Δ. Γρ. Καμπούρογλου.

ΑΡΧΕΙΟΝ ΡΩΜΑ

	Σελίς
1819—1823....	1—804
ΦΙΛΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ (1819—1820).....	1— 7
1. Ἐπιστολὴ Θεοδοσίου Δημάδῃ πρὸς Διον. Ρώμαν	1
2. Ὅρκος Φιλικοῦ.....	2
3. Δήλωσις τοῦ Φιλικοῦ Καίσαρος Λογοθέτου....	2— 3
4. Ἐπιστολὴ Ἀριστείδου Παπᾶ πρὸς Διον. Ρώμαν	3— 4
5. » Διονυσίου Ρώμα πρὸς Ἀριστ. Παπᾶν	4
6. » » » » » »	5— 6
6α. Δήλωσις Μαρίνου Μεταξᾶ.....	6— 7
7. Ἐπιστολὴ Ἀριστείδου Παπᾶ πρὸς Διον. Ρώμαν	7
ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΙΣ.....	8—804
Τὸ ἔτος 1821	8— 40
8. Ἐπιστολὴ G. Pinel πρὸς Διον. Ρώμαν....	8— 11
6. » Ἀλεξ. Καντακουζηνοῦ πρὸς Διον. Ρώμαν.....	11— 13
10. Ἐπιστολὴ Ἀλεξ. Καντακουζηνοῦ πρὸς Διον. Ρώμαν.....	13— 14
11. Ἐπιστολὴ Εὐσταθίου Παυλίδου πρὸς Διον. Ρώμαν.....	14
12. Ἐπιστολὴ Ἀλεξ. Καντακουζηνοῦ πρὸς Διον. Ρώμαν.....	15— 16

	Σελίς
13. Ἐπιστολὴ Διον. Ρώμα πρὸς Ἐμμ. Ξάνθον...	16
14. » Ἀωνύμου πρὸς Διον. Ρώμαν...	17— 18
15. » Κ. Ζωγράφου » »	18— 19
16. » Ι. Βιτάλη » »	19— 21
17. » Διον. Ρώμα πρὸς Ἀλ. Καντακουζηνὸν	21— 23
18. » Γ. Πόλοβιτς πρὸς Διον. Ρώμαν...	23— 24
19. » Ἀγγ. Γιαννικέση » »	24— 27
20. » Ἀλ. Καντακουζηνοῦ » » ...	27— 28
21. » Εὐσταθ. Παυλίδου » »	28
22. » Ι. Βιτάλη » »	29— 30
23. » Ἰγνατίου Μητροπολίτου »	31— 32
Τρεῖς ἐπιστολαὶ Ἰ. Καποδιστρίου πρὸς Δ. Ρώμαν	33—40
24. Ἐπιστολὴ Α΄.	33— 34
25. » Β΄.	34— 37
26. » Γ΄.	37— 40
Τὸ ἔτος 1822	41—145
27. Ἐπιστολὴ Ἀγγ. Γιαννικέση πρὸς Δ. Ρώμαν...	41— 43
28. » Ι. Βιτάλη » »	43— 45
29. » Ἀ. Καντακουζηνοῦ » Κόμ. Καπνίσσην	46
30. Ἀπόσπ. Ἐπιστ. Εὐστ. Παυλίδου πρὸς Δ. Ρώμαν	47
31. Πληροφορίαι ἐξ Ἀγκῶνος διὰ τὰ τῆς Ἑλλ. Ἐ- παναστάσεως	47— 50
32. » ἐκ Βενετίας	50— 53
33. Ἐπιστολὴ Εὐσταθ. Παυλίδου πρὸς Διον. Ρώμαν	53— 54
34. » Ν. Βίδα » » »	55— 56
35. Πληροφορίαι ἐκ Μεσολογίου	56— 63
36. Ἐπιστολὴ Ἀωνύμου ἐξ Αὐστρίας περὶ τῶν Ἑλλ. πραγμάτων	63— 64
37. Πληροφορίαι ἐκ Λιθόρνου	64— 70
38. Ἑτεραι πληροφορίαι ἐκ Λιθόρνου	70— 72
39. » » » »	72— 75
40. Ἐπιστολὴ Ἐμμ. Ξάνθου πρὸς Διον. Ρώμαν ..	75
41. » Δ. Ρώμα πρὸς Ἐμμ. Ξάνθον	76
42. » Ἀντ. Μ. Ἀντωνοπούλου πρὸς Δ. Ρώμαν	77— 78
43. » Ἀγγ. Γιαννικέση » »	79— 80
44. Πληροφορίαι ἐκ Ζακύνθου περὶ τῶν Ἑλληνικῶν πραγμάτων	80— 81

	Σελίς
45. Ἐπιστολὴ Διον. Ρώμα πρὸς Ἐμμ. Ξάνθον	81— 82
46. Πληροφορίαι ἐκ Μεσολογγίου	82— 83
47. Ἐπιστολὴ Διον. Ρώμα (πρὸς Ἀντ. Ἀντωνόπου- λον)	83— 84
48. Πιστοποιητικὸν Δ. Ρώμα περὶ Κων. Βώβου ..	84— 85
49. Πληροφορίαι ἐκ τοῦ Ἀργολικοῦ κόλπου	85— 86
50. » ἐκ Κερκύρας περὶ τῶν Ἑλλ. πραγμ.	87—
51. Ἑτεραι πληροφορίαι	88— 89
52. Πληροφορίαι ἐκ Γαστούνης	89— 96
53. Εἰδήσεις ἐκ Ζακύνθου περὶ τῶν Ἑλληνικῶν πραγ- μαγμάτων	66— 102
54. Ἐπιστολὴ Ἐμμ. Ξάνθου. πρὸς Διον. Ρώμαν ..	102—103
55. Πληροφορίαι ἐκ Κερκύρας περὶ τῶν Ἑλληνικῶν πραγμάτων	104—105
56. Ἐπιστολὴ I. Πέπα πρὸς Κανδιάνον Ρώμαν ..	105—106
57. Ἐπιστολὴ I. Πέτα πρὸς Κ. Δραγῶναν	106—108
58. Πληροφορίαι ἐκ Κερκύρας περὶ τοῦ ἑλλ. Ἀγῶνος	108—115
59. Εἰδήσεις ἐκ Σερρῶν καὶ Θεσσαλονίκης	115—116
60. Ἐπιστολὴ Ἀντωνίου Κομιζοπούλου	116—121
61. Ναυτικαὶ Εἰδήσεις	122—128
62. Πληροφορίαι ἐκ Κερκύρας περὶ τῶν ἑλλ. πραγ- μάτων	128
63. Ἐπιστολὴ Ἀλλ. Γιαννιζέση πρὸς Ν. Βίδαν. ..	128—131
64. » Ἐμμ. Ξάνθου » Διον. Ρώμαν.	131—132
65. Διαφορεὶ εἰδήσεις περὶ τοῦ Ἀγῶνος	132—133
66. Ἐπιστολὴ Διονυσίου Ρώμα πρὸς Ὑπουργόν εἰς. Τοσκάνην.	133—136
67. Ἐπιστολὴ Ἀνωνύμου ἐκ Τεργέστης πρὸς Διον. Ρώμαν.	136
68. Εἰδήσεις ἐκ Ζακύνθου περὶ τῶν ἑλλ. πραγμάτων	137—140
69. Ἐπίσημος ἐπιστολὴ Ν. Λουριώτου πρὸς τοὺς Ζα- κυνθίους	140—141
70. Εἰδήσεις ἐξ Ὑδρας	142—143
71. Ἐπιστολὴ Α. Β(ιτάλη) πρὸς Διον. Ρώμαν	143—144
73. Ἐτέρα » » » » » »	144—145
Τὸ ἔτος 1823	146—217
73. Ἐπιστολὴ Α. Φλαβιανού	146—147

	Σελίς
74. Ἡθου Ρήγα πρὸς Κ. Δραγῶναν.....	147—148
75. Ἀνδρέου Μεταξᾶ πρὸς Διον. Ρώμαν.....	148—149
76. Ἀνεπίγραφας ἐπιστολὴ Διον. Ρώμα, (Πρὸς Π. Π. Γερμανόν).....	149—152
77. Ἐπιστολὴ Α. Φλαμπουριάρη πρὸς Διον. Ρώμαν	152—154
78. » Ἰωάννου Καποδιστρίου πρὸς Διον. Ρώμαν	154—156
79. Ἐπιστολὴ Παλαιῶν Πατρῶν Γερμανοῦ πρὸς Διον. Ρώμαν	157
80. Ἐπιστολὴ Γ. Μαυρομιχάλη πρὸς Διον. Ρώμαν	157—158
81. » Ι. Μελᾶ » » » ..	158—159
82. » Γ. Μαυρομιχάλη » » » ..	159—168
83. » Διον. Ρώμα πρὸς Ἰγνάτιον Μη- τροπολίτην.....	160
84. Ἐπιστολὴ Π. Π. Γερμανοῦ πρὸς Διον. Ρώμαν.	161
85. Πληροφορίαι ἐκ Τεργέστης περὶ τῶν ἑλλ. πραγ- μάτων.....	162—163
86. Ἐπιστολὴ Ἀνδ. Μουστοξύδου πρὸς Διον. Ρώμαν.	165—166
87. » Γ. Μαυρομιχάλη » » »	166—167
88. » Ι. Μελᾶ » » »	167
89. » Γ. Μαυρομιχάλη » » »	167—168
90. » Κ. Σακελλαροπούλου πρὸς Διον. Ρώ- μαν.....	168—169
91. Ἐπιστολὴ Γ. Μαυρομιχάλη πρὸς Διον. Ρώμαν..	169—170
92. » » » » » »	170—171
93. Σχέδιον ἐπιστολῆς Διον. Ρώμα (ἴσως πρὸς Γ. Μαυρομιχάλην)	171
καὶ ἕτερον πρὸς Π. Π. Γερμανόν	171—172
94. Ἐπιστολὴ Π. Π. Γερμανοῦ πρὸς Διον. Ρώμαν..	
95. » Διον. Ρώμα πρὸς Μυλαΐδην	173—176
96. » Π. Π. Γερμανοῦ πρὸς Διον. Ρώμαν..	176—177
97. Εἰδήσεις ἐκ Ζακύνθου περὶ τοῦ Ἀγῶνος (καὶ Ἐπι- στολὴ Μάρκου Μπότσαρη)	177—184
98. Πληροφορίαι ἐκ Κερκύρας περὶ τοῦ Ἀγῶνος...	184—185
99. » » Μεσολογγίου.....	185—186
100. Εἰδήσεις ἐκ Σαλαμίνος περὶ τῶν ἑλλ. πραγμάτων	187—189
101. Ἐπιστολὴ Διον. Ρώμα πρὸς Μυλαΐδην.....	189—192

	Σελίς
102. 'Απόσπασμα ἐπιστολῆς Π. Π. Γερμανοῦ πρὸς Διον. Ρώμαν.....	192—193
103. 'Επιστολὴ Α. Μ. 'Αντωνοπούλου πρὸς Διον. Ρώμαν	193—194
104. » Διον. Ρώμα πρὸς Α. Μ. 'Αντωνό- πουλον	194—200
105. 'Επιστολὴ Π. Π. Γερμανοῦ πρὸς Διον. Ρώμαν.	200—201
106. » Ι. Μελα πρὸς Διον. Ρώμαν.....	201—203
107. » Π. Π. Γερμανοῦ πρὸς Διον. Ρώμαν..	203—204
108. Εἰδήσεις τοῦ Ναυπλίου (συνδιάλεξις Νικηταρά, Πάνου Κολοκοτρώνη καὶ Λόντου)	205—210
109. 'Επιστολὴ Π. Π. Γερμανοῦ πρὸς Διον. Ρώμαν..	210—211
110. » » » » » ..	211—212
111. » 'Αντωνίου 'Αντωνοπούλου πρὸς Διον. Ρώμαν.....	212—215
112. 'Επιστολὴ Π. Π. Γερμανοῦ.....	216—217
Τὸ ἔτος 1824.....	218—298
113. 'Επιστολὴ Π. Π. Γερμανοῦ πρὸς Διον Ρώμαν..	218—219
114. » Διον. Ρώμα πρὸς Π. Π. Γερμανόν..	219—224
115. » Π. Π. Γερμανοῦ πρὸς Διον. Ρώμαν.	224—225
116. » » » » » ..	225—226
117. » Γ. Σισίνη πρὸς Κ. Δραγῶνιν.....	226 227
118. » 'Αντ. 'Αντωνοπούλου πρὸς Διον. Ρώ- μαν	227—228
119. 'Επιστολὴ Π. Π. Γερμανοῦ.....	228—229
120. 'Επιστολὴ Διον. Ρώμα πρὸς Π. Π. Γερμανόν..	230—233
121. » » » » » ..	233—234
122. » » » ἐκ Βενετίας	234—236
123. » » » »	236—
124. » Γεωργ. Σισίνη πρὸς Κ. Δραγῶναν..	236—237
125. » Π. Π. Γερμανοῦ πρὸς Διον. Ρώμαν..	238
126. » 'Αρχιδιακόνου 'Ιωακείμ πρὸς Κ. Δρα- γῶναν.....	239
127. 'Επιστολὴ 'Αρχιδιακόνου 'Ιωακείμ πρὸς Κ. Δρα- γῶναν.....	240—241
128. 'Επιστολὴ 'Α. Παπαγιαννοπούλου, Θ. Κολοκο- τρώνη κλπ. πρὸς Γ. Σισίνην ..	242—246

129. 'Επιστολή 'Αρχιδιακόνου 'Ιωακείμ πρὸς Κ. Δρα- γῶναν	246—247
130. 'Επιστολή 'Αρχιδιακόνου 'Ιωακείμ πρὸς Κ. Δρα- γῶναν	247—250
131. 'Επιστολή 'Αρχιδιακόνου 'Ιωακείμ πρὸς Κ. Δρα- γῶναν	250—251
132. 'Επιστολή Π. Π. Γερμανοῦ πρὸς Διον. Ρώμαν ..	252—253
133. » διαφόρων ἐκ Γλαρέντζας πρὸς Κ. Δρα- γῶναν	253—254
134. 'Επιστολή Βλακίερ ἐκ Ζακύνθου	255—256
135. » ἐκ Τεργέστης πρὸς Διον. Ρώμαν	257
136. » Δ. Περούκα » »	258
137. » Γ. Σισίνη πρὸς Κ. Δραγῶναν	258—260
138. » » » »	260—263
139. » Π. Π. Γερμανοῦ πρὸς Διον. Ρώμαν ..	263—264
140. » Δ. Περούκα » » ..	264—265
141. » » » » ..	265
142. Εἰδήσεις ἐκ Ζακύνθου	265—267
142. Πληροφορίαι ἐξ Ὑδρας	267—271
144. 'Επιστολή 'Αλ. Μαυροκορδάτου πρὸς Διον. Ρώ- μαν	271—272
145. 'Επιστολή Μανουήλ Βερνάρδου πρὸς Κανδιάνον Ρώμαν	273
146. 'Επιστολή 'Αθ. Ζαρίφη πρὸς Διον. Ρώμαν ..	274
147. 'Εγγραφοὶ τῆς Γ. Διοικήσεως τῆς Δυτικῆς 'Ελ- λάδος πρὸς τὸν Ἀντ. Κουερίνον	274—275
148. Επιστολή Κ. Μεταξά πρὸς Διον. Ρώμαν	275—276
149. Διατριβὴ περὶ τῶν Ἑλληνικῶν ὑποθέσεων	277—287
150. 'Επιστολή Γ. Σισίνη πρὸς Κ. Δραγῶναν	287—288
Σχέδιον ἀπαντήσεως Κ. Δραγῶνα	288—289
151. 'Επιστολή 'Αρχιδιακόνου 'Ιωακείμ πρὸς Κ. Δρα- γῶναν	289—290
152. 'Επιστολή Γεωργίου Σταύρου πρὸς Διον. Ρώμα	290—291
153. » Χρ. Ζαχχαριαδου πρὸς Κ. Δραγῶναν ..	291—293
154. » Γ. Σισίνη » » ..	293—294
155. » Γεωργίου Σταύρου πρὸς Διον. Ρώμαν	295
156. » » » » 'Αλ. Πατρινόν	296

	Σελίς
157. » Κ. Δραγῶνα πρὸς Διον. Ρώμαν . . .	297—298
Τὸ ἔτος 1828	299—804
158. Ἐπιστολὴ Ἀνδρέου Μικούλη πρὸς Διον. Ρώμαν Στεφάνου καὶ Κ. Δραγῶναν	299
159. Ἐπιστολὴ Δ. Πλαπούτα πρὸς Δ. Ρώμαν . . .	300
160. » (Σ. Λεβίδου) πρὸς Ἀντ. Κουερίνον ..	300—301
161. » Ἰ. Πέτα πρὸς Διον. Ρώμαν	301—302
162. » Ἀποστ. Κολακοτρώνη πρὸς Δ. Ρώμαν	302—303
163. » Δ. Πλαπούτα » »	303—304
164. » Τῆς ἐν Ζακύνθῳ Ἐπιτροπῆς (Δ. Ρώμα, Π. Στεφάνου καὶ Κ. Δραγῶνα) πρὸς τὸν Γ. Κουντουριώτην	304—305
165. Παρατηρήσεις ἐπὶ τῆς καταστάσεως	305—308
166. Ἐπιστολὴ Ἰ. Πέτα πρὸς Διον. Ρώμαν	308—309
167. » Βιάρου Καποδιστρίου πρὸς Δ. Ρώμαν	309—310
168. » Κώστα Μπότσαρη » »	310
169. » Γ. Κουντουριώτου πρὸς τὴν ἐν Ζα- κύνθῳ Ἐπιτροπὴν	310—311
170. » Ἰ. Πέτα πρὸς Δ. Ρώμαν	311—312
171. » Μ. Βερνάρδου πρὸς Δ. Ρώμαν	313—314
172. Ἀπόσπασμα ἐπιστολῆς Χρ. Ζαχαριάδου (πρὸς Κ. Δραγῶναν)	314—316
173. Σκέψεις ἐπὶ τῆς καταστάσεως	316—328
174. Ἐκθεσις τῆς ἐν Ζακ. ἐπιτρ. πρὸς Γ. Κουντουριώτην	328—335
175. Ἐπιστολὴ » » » » Ἀ. Μαυροκοδάτον	335
176. » » » » » Ἰ. Κωλέττην . . .	336—338
177. » Ἰωάννου Ρωμαίη πρὸς τὸν Ροζαρώλ	338—342
178. » τῆς ἐν Ζακ. Ἐπιτρ. πρὸς Ἀναγνωσταρᾶν	342—344
179. » » » » Γ. Κουντουριώτην	344—346
180. » » » » Ἰ. Γκούρην	346—348
181. » Ἰωάννου Ρωμαίη πρὸς τὸν Ροζαρώλ	349—372
182. » τῆς ἐν Ζακ. Ἐπιτ. πρὸς Α. Τσαμαδὸν ..	372—373
» » » » Ἀναγνωσταρᾶν..	373 —
183. » Ε. Ξένου πρὸς Κ. Δραγῶναν	371—374
184. » τῆς ἐν Ζακ. Ἐπιτρ. πρὸς Γ. Κουντουριώτην	374—378
185. » » » » »	378
186. » » » » Α. Τσαμαδὸν ..	379—380

187. Ἐγγραφον. Δ. Σαχτούρη, Ι. Κορφιωτάκη καὶ Γ. Μαυρομιχάλη πρὸς τὴν ἐν Ζακύνθῳ Ἐπιτροπ. Σημείωμα Ἰω. Οἰκονομίδου	380—381 382
188. Ἐπιστολὴ τῆς ἐν Ζακύνθῳ ἐπιτρ. πρὸς Α. Μιαούλην καὶ Α. Τσαμαδὸν	382—385
189. Ἐπιστολὴ τῆς ἐν Ζακύνθῳ ἐπιτροπῆς πρὸς Γ. Κουντουριώτην	386—389
190. Ἐγγραφον Γ. Κουντουριώτου (πρὸς Δ. Ρώμαν).	389—392
191. Ἐπιστολὴ Ἀλ. Μαυροκορδάτου πρὸς τὴν ἐπιτροπὴν Ζακύνθου	392—393
192. » Ἐπιτροπῆς Ζακύνθου πρὸς Π. Καραγιάννην	393—394
193. Ἐπιστολὴ Χ. Ζαχαριάδου πρὸς Κ. Δραγῶναν..	394—366
194. » Δ. Ἀναγνωσταρᾶ πρὸς Δ. Ρώμαν ..	397—398
195. » Χ. Ζαχαριάδου πρὸς Κ. Δραγῶναν..	398
196. » τῆς ἐν Ζακ. Ἐπιτρ. πρὸς Α. Τσαμαδὸν .	399
197. » » » » » Α. Μιαούλην..	399—340
198. » » » » » Κουντουριώτην	400—401
199. Ἐπιστολὴ Ἰωάννου Ρωμαίη πρὸς Ροζαρώλ ..	401—417
200. Σχέδιον ἐπιστολῆς Δ. Ρώμα.	418
201. Ἐπιστολὴ Ἐπαρχοῦ Πύργου πρὸς τὴν Ἐπιτροπὴν Ζακύνθου	418—420
202. Ἐπιστολὴ Ἀλ. Μαυροκορδάτου	420—421
203. » Ι. Θεοτόκη πρὸς Βιάρων Καποδίστριαν	421—426
204. » Α. Τσαμαδοῦ πρὸς τὴν Ἐπιτροπὴν ..	426—429
205. Ἐγγραφον Γ. Κουντουριώτου » » » ..	429—430
206. Ἐπιστολὴ ἐκ Γαστούνης » τὸν Διον. Ρώμαν.	431—432
207. » Ἐπιτροπῆς Ζακύνθου πρὸς Χ. Ζαχαριάδην	432—433
308. Ἐκθεσις τοῦ Στρατηγοῦ Ροζαρώλ πρὸς τὸν Ἐπιτροπὴν Ζακύνθου.	433—444
209. Ἐπιστολὴ (Διον. Ρώμα) πρὸς Ἀλ. Μαυροκορδάτον.	444—445
210 Ἐπιστολὴ Ἐπιτροπῆς Ζακύνθου πρὸς Γ. Κουντουριώτην	445—448
211. Ὁδηγίαι τοῦ Ροζαρώλ πρὸς τὸν Φρούραρχον τοῦ Ναυαρίνου,	449—457

	Σελίς
212. Ἐπιστολὴ Νικηταρᾶ πρὸς Κ. Δραγῶναν	458
213. » τῆς Ἐπιτροπῆς Ζακύνθου πρὸς Α. Τσαμαδὸν	458—459
214. Ἐπιστολὴ Ἀλ. Μαυροκορδάτου πρὸς Κ. Δραγῶ- ναν	459—
215. Ἐπιστολὴ Σ. Λεβίδου πρὸς Α. Κουερῖνον	460—
216. » Α. Τσαμαδοῦ πρὸς τὴν Ἐπιτροπὴν Ζακύνθου	460—462
217. Ἐπιστολὴ τῆς Ἐπιτροπῆς Ζακύνθου πρὸς Νικη- ταρᾶν	462—463
218. Ἐπιστολὴ Ἰωάννου Ρωμαίη πρὸς τὸν Ροζαρώλ	464—476
219. » τῆς Ἐπιτροπῆς Ζακύνθου πρὸς Νικη- ταρᾶν	476—477
220. Ἐπιστολὴ τῆς Ἐπιτροπῆς Ζακύνθου πρὸς Α. Τσαμαδὸν	477
221. Ἐπιστολὴ τῆς Ἐπιτροπῆς Ζακύνθου πρὸς Α. Τσαμαδὸν	478—480
222. Ἐπιστολὴ τῆς Ἐπιτροπῆς Ζακύνθου πρὸς Α. Μισούλην	480—
223. Ἐγγραφοὶ Α. Μισούλη	480—481
224. Ἐπιστολὴ Ι. Πέτα πρὸς Διον. Ρώμαν	481—482
225. » Φ. Καρβελλᾶ πρὸς Κανδιάνον Ρώμαν	483—485
226. » Γ. Κουντουριώτου πρὸς τὴν Ἐπιτρο- πὴν Ζακύνθου	485—486
227. Ἐπιστολὴ Α. Μαυροκορδάτου πρὸς Βλαστόν . .	486—487
228. » Ἰωάννου Ρωμαίη πρὸς τὸν Ροζαρώλ . .	487—491
229. » Νικηταρᾶ πρὸς τὴν Ἐπιτροπὴν Ζα- κύνθου	491—492
230. Ἐγγραφοὶ τῆς Προσωρινῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Δυτ. Ἑλλάδος πρὸς τὸν Φρ. Καρβελλᾶν	493—494
231. Ἐπιστολὴ Ἰωάννου Ρωμαίη πρὸς τὸν Ροζαρώλ . .	494—501
232. » Νικηταρᾶ πρὸς τὴν Ἐπιτροπὴν Ζα- κύνθου	501—502
233. Ἐκθεσις (Ἰωάννου Θεοτόκη)	502—519
234. Ἐπιστολὴ Ἰωάννου Θεοτόκη πρὸς Διον. Ρώμαν	519—523
235. » Διον. Ρώμα. πρὸς Θεόδ. Κολοκοτρώνην	523—527
236. α » Νικηταρᾶ τὴν Ἐπιτροπὴν Ζα-	

	Σελίς
κύνθου	528
237. Ἐπιστολὴ τῆς Ἐπιτροπῆς Ζακύνθου πρὸς τὸν Δημ. Τσαμαδὸν	529—530
238. Ἐπιστολὴ τῆς Ἐπιτροπῆς Ζακύνθου πρὸς τὸν Α. Μιαούλην	530—532
239. Ἐπιστολὴ Κώστα Μπότσαρη, Τζόγκα καὶ Νι- κηταρᾶ πρὸς τὴν Ἐπιτροπὴν Ζακύνθου. . . .	532—533
240. Ἐγγραφὸν τῆς Προσωρινῆς Διοικήσεως τῆς Ἑλ- λάδος	533—535
231. Ἐπιστολὴ Δημ. Ὑψηλάντου πρὸς τὴν Ἐπιτρο- πὴν Ζακύνθου	535—537
242. Ἐκθεσίς Ἰωάννη Ρωμαΐη πρὸς τὸν Ροζαρίωλ. . .	537—553
343. Ἐπιστολὴ τῆς Ἐπιτροπῆς Ζακύνθου πρὸς τὸν Νικηταρᾶν	553—554
244. Ἐπιστολὴ Ἐπιτροπῆς Ζακύνθου πρὸς Νότην Μπότσαρη, Τζόγκαν καὶ Νικηταρᾶν	554 555
245. Ἐπιστολὴ Ν. Λεβίδου πρὸς Α. Κουερίνον . . .	555—556
246. » Θωμίδου πρὸς τὴν Ἐπιτροπὴν Ζα- κύνθου	556—557
247. Ἐπιστολὴ Π. Μαυρομιχάλη πρὸς τὴν Ἐπιτρο- πὴν Ζακύνθου	558—560
248. Ἐπιστολὴ τῆς Ἐπιτροπῆς Ζακύνθου	561—562
249. Ἐπιστολὴ Ι. Πέτα πρὸς τὴν Ἐπιτροπὴν Ζα- κύνθου	562—563
250. Ἡ Ἐπιτροπὴ τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδος πρὸς τοὺς Ζακυνθίους	563—565
251. Ἐπιστολὴ Ἰωάννου Θεοτόκη πρὸς Διον. Ρώμαν	566—569
252. Ἐκθεσίς ἀνώνυμος περὶ τῶν καταστροφῶν τοῦ Ἰμπραήμ	569—573
253. Ἐγγραφὸν τῆς Προσωρινῆς Διοικήσεως πρὸς Φρ. Καρβελλᾶν	573—574
254. Ἐπιστολὴ Μαυρομιχάλεινας πρὸς τὴν Ἐπιτρο- πὴν Ζακύνθου	574—576
255. Σχέδια Ἐπιστολῶν τῆς Ἐπιτροπῆς Ζακύνθου πρὸς Α. Ζαήμεν	577—583
256. Ἐπιστολὴ Ι. Πέτα πρὸς τὴν Ἐπιτροπὴν Ζακύν- θου	583—584

	Σελίς
257. Ἐπιστολή Χιλοπούλου πρὸς Διον. Ρώμαν	585
258. » Π. Π. Γερμάνου » »	585—586
259. » Γ. Σισίνη » »	586—588
260. » Οἰκογενείας Σχοινᾶ » »	588—590
261. » Διον. Ρώμα πρὸς Ναυτικόν τινα	590
262. » Α. Κατσαροῦ πρὸς Διον. Ρώμαν	591—592
263. Ἡ Αἵτησις τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους πρὸς τὸ Βρεττανικόν	592—603
264. Ὑπόδειγμα Ἀναφορᾶς πρὸς τὸν Κάνιγγ	603—604
265. Ἀντίγραφ. Ἀναφορᾶς πρὸς τὸν Ἀρμοστήν Ἀδαμ	605—606
266. Ἐπιστολή Σ. Λαβίδου πρὸς Α. Κουερῖνον	607
267. » Ἀναγν. Παπαγιαννοπούλου, Κανέλ. Δηλιγιάννη καὶ Ι. Θ. Κολοκοτρώνη πρὸς τὴν Ἐπιτροπὴν Ζακύνθου	608
268. Ἐπιστολή Γ. Κουντουριώτου, Βρεσθένης Θεοδώρητου, Πανεώτσου Νοταρᾶ, Ἀν. Παπαγιαννοπούλου καὶ Ἀναγν. Σπυλιωτάτη πρὸς τὴν Ἐπιτροπὴν Ζακύνθου	609—610
270. Ἐπιστολή Δ. Ρώμα πρὸς Θ. Κολοτρώνην	610—611
270. » Ἰωάννου Ρωμαΐ πρὸς τὸν Ροζαρόλ	612—619
271. Ἀπόσπασμα ἐπιστολῆς Δ. Ρώμα πρὸς τὸν Ἀρχιδιάκονον Ἰωακείμ	619—620
272. Ἐπιστολή Γ. Σισίνη πρὸς Κ. Δραγῶναν	620—621
273. » Ἀν. Μιαούλη πρὸς Δ. Ρώμαν	621—622
274. » Θ. Κολοκοτρώνη, Ἀ. Παπαγιαννοπούλου, Γ. Σισίνη, Α. Ζαήμη, Κανέλ. Δηλιγιάννη πρὸς τὴν Ἐπιτροπὴν Ζακύνθου	622
275. Θ. Θωμίδα πρὸς Κ. Δραγῶναν	623—625
276. Ἐγγραφοὶ τῆς Προσωρινῆς Διοικήσεως τῆς Ἑλλάδος πρὸς Δ. Ρώμαν, Ἀλέξ. καὶ Ἀνεψιοὺς Στεφάνου καὶ Κ. Δραγῶναν	625—626
277. Ἐπιστολή Α. Ζαήμη πρὸς Δ. Ρώμαν	626
278. » Γ. Σισίνη πρὸς τὴν Ἐπιτρ. Ζακύνθου	627
279. » Θ. Κολοκοτρώνη πρὸς Δ. Ρώμαν	627—631
280. » Γ. Σισίνη πρὸς τὴν Ἐπιτρ. Ζακύνθου	631—632
281. Ἐπιστολή Ἐπιτροπῆς Ζακύνθου πρὸς Γ. Κουντουριώτην, Π. Νοταρᾶν, † Θεοδώρητον, Α.	

	Σελίς
Παπαγιαννόπουλον καὶ Α. Σπυλιωτάκην ..	632—633
282. Ἐπιστολὴ Γ. Σισίνη πρὸς τὴν Ἐπιτροπὴν Ζακύνθου ..	633—634
283. Ἐπιστολὴ Π. Νοταρᾶ καὶ Παπαγιαννοπούλου πρὸς τὴν Ἐπιτροπὴν Ζακύνθου ..	634—635
284. Ἐπιστολὴ Πρωτοσυγγέλου Ἀμβροσίου, Κατσαροῦ καὶ Γρηγοριάδου πρὸς Γρηγοριάδην ..	636—637
285. Ἐπιστολὴ Α. Ζαήμη πρὸς Δ. Ρώμαν ..	637—638
286. » Ἀλ. Μαυροκορδάτου πρὸς Κ. Δραγῶναν	638
287. » Γ. Σισίνη πρὸς τὴν Ἐπιτρ. Ζακύνθου	639
288. » Σ. Λεβίδου πρὸς Α. Κουερῖνον ..	639—640
289. » Νικηταρᾶ πρὸς τὴν Ἐπιτρ. Ζακύνθου	640—641
290. » » » » »	641—642
291. » » » Γ. Σισίνην ..	642—643
292. » » » » »	643—644
293. » Σ. Σκούφοο πρὸς Κ. Δραγῶναν ..	644—645
294. Δήλωσις τοῦ Ἐκτάτου Συμβουλίου τοῦ Κράτους πρὸς τὸ Φιλελληνικὸν Κομιτάτον Λονδίνου ..	645—649
295. Ἐπιστολὴ Θ. Θωμίδου πρὸς Κ. Δραγῶναν ..	649—650
296. » Γ. Σισίνη πρὸς τὴν Ἐπιτροπὴν Ζακύνθου ..	651
297. » Α. Ζαήμη πρὸς Νικηταρᾶν ..	652—652
298. » Ι. Ζαήμη πρὸς Διον. Ρώμαν ..	652—654
299. » Κ. Ζωγράφου πρὸς τὴν Ἐπιτροπὴν Ζακύνθου ..	654—655
300. » Νικηταρᾶ πρὸς τὴν Ἐπιτροπὴν Ζακύνθου ..	655
301. » Α. Μιαούλη πρὸς τὴν Ἐπιτροπὴν Ζακύνθου ..	656—657
302. » τῆς Ἐπιτροπῆς Ζακύνθου πρὸς Ἀν. Ζαήμην ..	657—658
303. » Ἀναγν. Παπασταθοπούλου πρὸς τὴν Ἐπιτροπὴν Ζακύνθου ..	659
304. » Α. Ζαήμη πρὸς Διον. Ρώμαν ..	659—660
305. Ἐκθεσις περὶ τῶν πολεμικῶν γεγονότων ..	660—666
306. Ἐπιστολὴ Γ. Σισίνη πρὸς Κ. Δραγῶναν ..	667

307.	Ἐπιστολὴ τῆς Ἐπιτροπῆς Ζακύνθου πρὸς Α. Ζαήμην	667—670
308.	Ἀπόδειξις παραλαβῆς ὥρολογίου Νικηταρά ..	671
309.	Ἐπιστολὴ Α. Τσούνη πρὸς τὴν Ἐπιτροπὴν Ζακύνθου ..	671—673
310.	» Διον. Ρώμα πρὸς Α. Ζαήμην	673—674
311.	» Θ. Θωμίδου πρὸς Κ. Δραγῶναν	674—675
312.	Συνυποσχετικὸν συμπληρῶν	675—677
313.	Ἐπιστολὴ Π. Νотаρά καὶ Α. Παπαγιαννοπούλου πρὸς τὴν Ἐπιτροπὴν Ζακύνθου ..	678—679
314.	» Ἐπιτροπῆς Ζακύνθου πρὸς Α. Ζαήμην ..	679—680
315.	» Γ. Σισίνη πρὸς τὴν Ἐπιτροπὴν Ζακύνθου	680—681
316.	» Θ. Θωμίδου πρὸς Κ. Δραγῶναν	681—682
317.	Ὑπόμνημα Διον. Ρώμα περὶ τοῦ Ροζαρώλ ..	683—688
318.	Ἐπιστολὴ Διον. Ρώμα πρὸς Κολοκοτρώνην, Κολιόπουλον καὶ Γενναῖον	688—689
319.	Ἐπιστολὴ τῆς Ἐπιτροπῆς Ζακύνθου πρὸς Θ. Κολοκοτρώνην ..	689—690
320.	Δήλωσις πληρωμῆς ναύλων ..	690—691
321.	Ἐπιστολὴ τῆς Ἐπιτροπῆς Ζακύνθου πρὸς Θ. Κολοκοτρώνην καὶ Α. Ζαήμην ..	691—696
322.	» τῆς Ἐπιτροπῆς Ζακύνθου πρὸς Π. Νотаράν καὶ Α. Δηλιγιάννην ..	696—699
323.	» Γ. Σισίνη πρὸς τὴν Ἐπιτρ. Ζακύνθου ..	700
324.	» Θ. Κολοκοτρώνη πρὸς τὴν Ἐπιτρ. » ..	700—701
325.	» Θ. Θωμίδου πρὸς Κ. Δραγῶναν ..	701
326.	» Νικηταρά πρὸς τὴν Ἐπιτρ. Ζακύνθου ..	702
327.	» Θ. Κολοκοτρώνη, Α. Ζαήμη, Γ. Γιατράκου καὶ Ι. Νотаρά πρὸς τὴν Ἐπιτρ. Ζακύνθου ..	702—705
328.	» Π. Πορφυροῦ πρὸς Διον. Ρώμαν ..	705
329.	» Γ. Σισίνη πρὸς Κ. Δραγῶναν ..	706
330.	» Π. Γιάμαρη πρὸς Ἀλέξ. καὶ Ἀνεψιούς Στεφάνου ..	706—710
331.	» Χ. Ζαχαριάδου πρὸς τὴν Ἐπιτροπὴν Ζακύνθου ..	710—712

Digitized by Google

359.	»	Μητροπολίτου Ἰγνατίου πρὸς Δ. Ρώμαν	761—762
360.	»	Ἐπισκόπου Μετρῶν Μελετίου πρὸς Ρώμαν	762—763
361.	»	τῆς Ἐπιτροπῆς Ζακύνθου πρὸς Θ. Κολοκοτρώνην, Ἀνδ. Ζαήμην καὶ Κανέλλον Δηληγιάννην	764—771
362.	»	Γ. Τουρτούρη πρὸς Ἰωάν. Κωλέττην..	771—772
363.	»	Ἀνδρ. Ζαήμη πρὸς Γ. Σισίνη	772—774
364.	»	Π. Π. Γερμανοῦ πρὸς Δ. Ρώμαν	775
365.	»	Δ. Ἀναστασοπούλου πρὸς Κ. Δραγῶναν	775—776
366.	»	Γ. Σισίνη πρὸς τὴν Ἐπιτροπὴν Ζακύνθου	777
367.	»	Κ. Πελοπίδα πρὸς τὴν Ἐπιτροπὴν Ζακύνθου	778—779
368.	»	Θ. Κολοκοτρώνη πρὸς τὴν Ἐπιτροπὴν Ζακύνθου	779—781
369.	»	Διον. Ρώμα πρὸς Α. Ζαήμην	781—782
370.		Σκέψεις καὶ παρατηρήσεις ἐπὶ τῶν Ἑλληνικῶν πραγμάτων	782—790
371.		Ἐπιστολὴ Α. Ζαήμη καὶ Κανελ. Δηληγιάννη πρὸς τὴν Ἐπιτροπὴν Ζακύνθου	790—793
372.	»	Ἱεροδιακόνου Θεοφίλου πρὸς Δ. Ρώμαν	794—795
373,	»	Ἀνδ. Ζαήμη πρὸς τὴν Ἐπιτροπὴν Ζακύνθου	795—798
374.	»	Ἀνδρ. Κατσαίτου πρὸς Κ. Δραγῶναν	798—802
375,	»	Κ. Πεντεδέκα πρὸς Διον. Ρώμαν	802—804

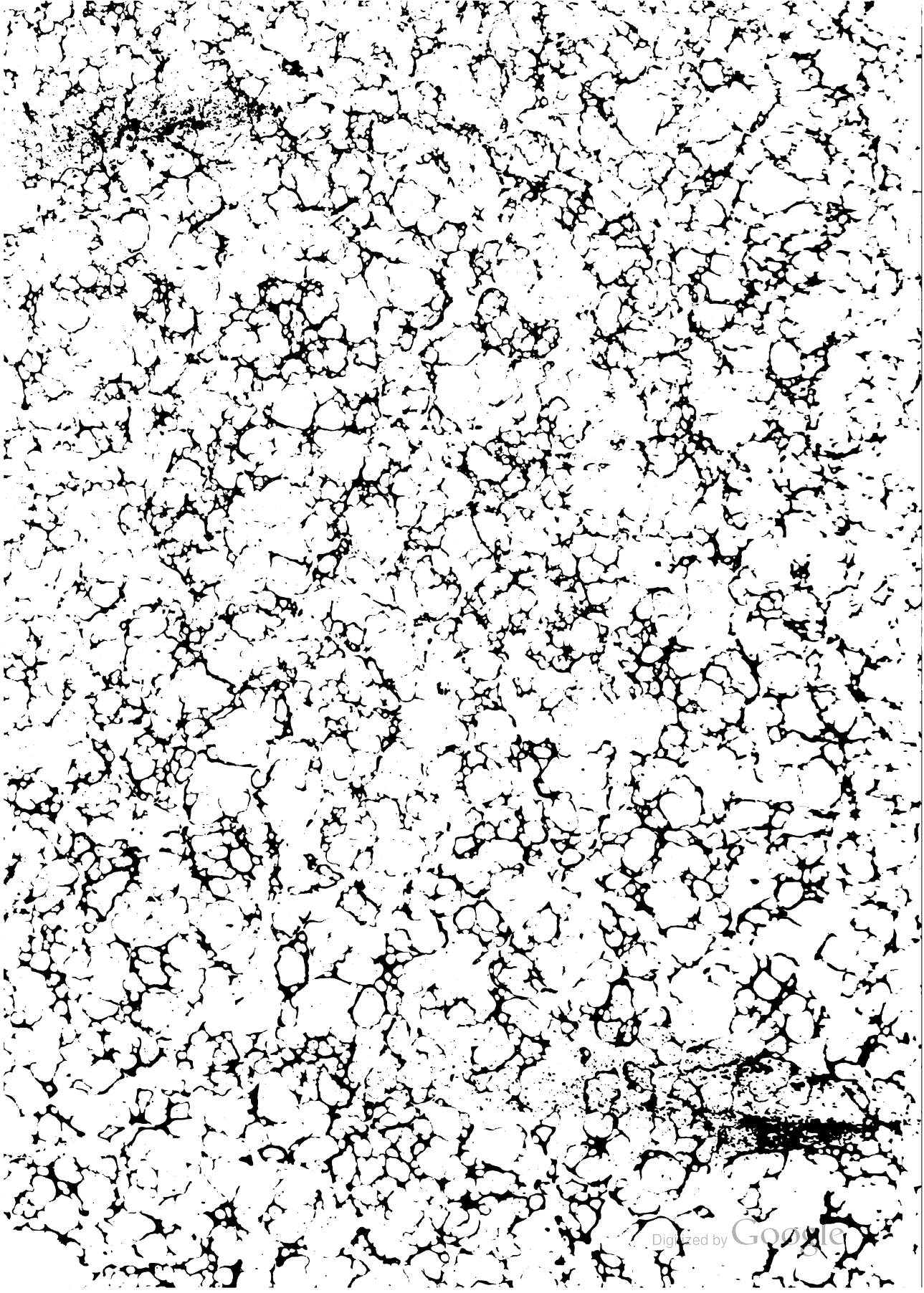
Οὐσιώδη παροράματα.

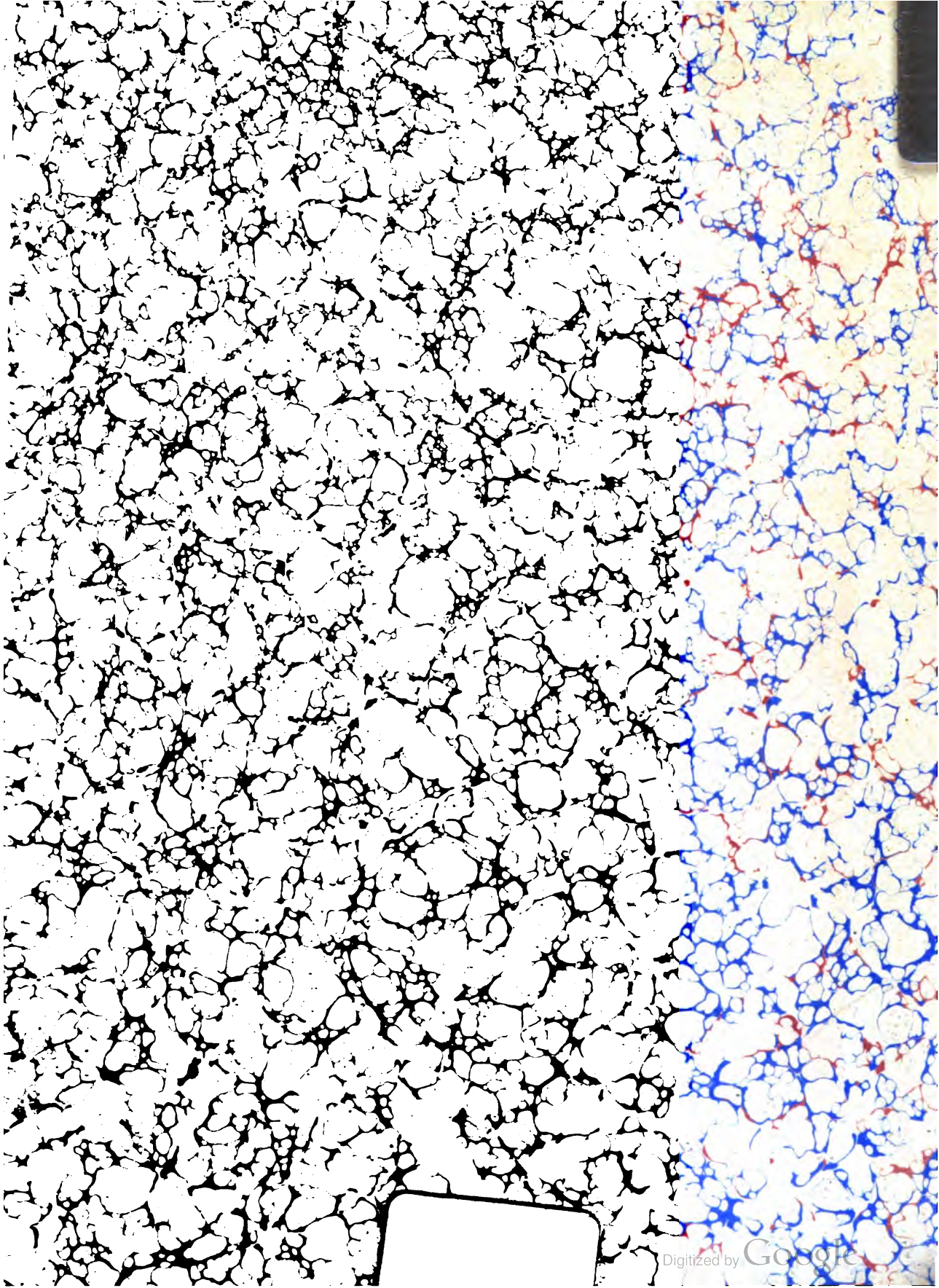
Σελ	9	στ.	2	και 3, κάτωθεν, γρ. θέλει σᾶς διευθύνῃ ἀντὶ διευθύνω.
»	22	»	2	» » Κύριος Παῖκος ἀντὶ Κόμης.
»	40	»	1	» ἐπιστράτευσιν ἀντὶ ἀθρόαν ἀναχώρησιν.
»	40	»	2	» ἐξεγέρσεων ἀντὶ ἐπαναστάσεων.
»	40	»	7	» διημφισβήτησεν ἀντὶ ἀνεγνώρισε.
»	153	»	8	κάτωθεν » περικοπὴν ἐν ᾗ ἀντὶ προθεσμίαν κτλ.
»	349	(Ἐν τῇ κεφαλίδι)		» Ροζαρόλ ἀντὶ Ροζαλώφ.
»	370	»	19	» Σκουῆτος ἀντὶ Σκάρπας.
»	385	»	9	λέξις πρώτη » μαγγανείας.

Ἐπανορθώσεις.

- Ὁ Ἀριθμὸς Ἐγγράφου 6 ἐτέθη δις. Εἰς τὴν ἀνάλυσιν τὸν δευτέρον χαρακτηρίζομεν ὡς 6A.
- Ἡ χρονολογία τοῦ ἀριθ. 23 εἶναι 9]21 Ἰανουαρίου ὥστε τὸ ἔγγραφον ἀνήκει εἰς τὸ ἔτος 1822.
- Τὸ ἔγγραφον 76 φέρει χρονολογίαν 1823 ἐνῷ εἶναι τοῦ 1824 διὸ ἐτέθη εἰς τὴν θέσιν του (ἀριθ. 120) κατ' ἄλλο ἀντίγραφον.
- Αἱ 122 καὶ 123 ἐπιστολαὶ διευθύνονται εἰς Τεργέστην.
- Αἱ ὑπ' ἀριθ. 211 ὁδηγαὶ εἶναι τοῦ Ρωμαίη καὶ οὐχὶ τοῦ Ροζαρόλ.
- Ἡ χρονολογία τοῦ ἀριθ. 210 ἐν ἐτέρῳ ἀντιγράφῳ εὗρέθη 28]10 Μαΐου.
- Τὸ ἔγγραφον 259 ἀνήκει εἰς τὸν φάκελλον 2123 ἀριθ. 3044 καὶ τὸ 287 ἀριθ. 3054.
- Ὑπὸ τὸ 239 ἡ χρονολογία 4 Ἰανουρίου 1825.
- Ἡ ἀρίθμησις μετὰ τὴν σελ. 560 ἀντὶ 571 — 586 πρέπει νὰ σημειωθῇ 561—576.

ΕΥΡΙΣΚΕΤΑΙ
Παρ' ἅπασι τοῖς Βιβλιοπώλαις τιμώμενον
Δραχμ. 85

3 2044 088 782 495